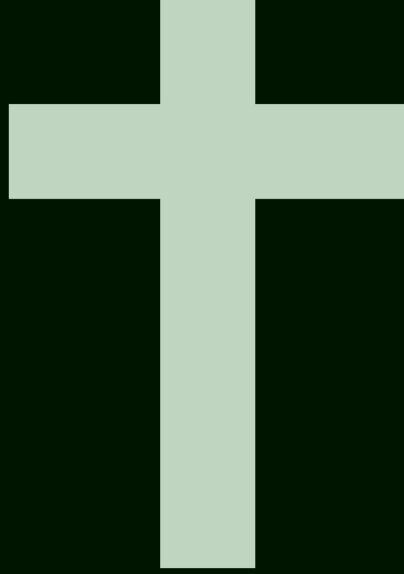

Luda yã takada kõn
Bokobaru yão

The New Testament and portions of the Old Testament in the
Bokobaru language of Nigeria

Luda yá takada kǝn Bokobaru yáo
The New Testament and portions of the Old Testament in the Bokobaru language of Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bokobaru

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
c31548a1-5316-53c2-be42-674e0e4c5ae5

Contents

NAANA	1
BONA	57
NARONA	86
DOKAGBESISINA	100
YOSUA	103
YAGOGORINŃ	117
RUTU	131
1 SAMUELI	135
2 SAMUELI	169
1 KINANŃ	200
2 KINANŃ	234
EZERA	267
NEEMAYA	275
ESITA	284
AYUBA	292
SAAMUNŃ	308
YAASINŃ	439
LAASUDEE	480
DANIELI	492
YUNUSA	509
ZAKARI	512
MALAKI	519
MATIU	522
MAAKU	564
LUKU	590
YOHANA	635
ZIRINŃ	666
ROMUDEENŃ	706
1 KORINTIDEENŃ	724
2 KORINTIDEENŃ	741
GALATIANŃ	752
EFESUDEENŃ	758
FILIPIDEENŃ	764
KOLŃSEDEENŃ	769
1 TESALONIKADEENŃ	773
2 TESALONIKADEENŃ	777
1 TIMŃTI	779
2 TIMŃTI	784
TITU	788
FILIMŃ	790
EBERUNŃ	791
YEMISI	805
1 PITA	810
2 PITA	815
1 YOHANA	818
2 YOHANA	823
3 YOHANA	824
YUDA	825
ZIA YA	827

NAANA Musa takada káaku

Adamu 1:1-5:32
Nuu 6:1-11:32
Ibraĩ 12:1-20:18
Isaaku 21:1-26:35
Yakubu 27:1-36:43
Yusufu 37:1-50:26

Anduna naana

- 1 À káaku Luda musu kɔ̃n tɔ̃tɛo kè.
- 2 Guu da pãme à kɛkenaro, gusiaa bé à da ísiaala, ben Luda Ninii e yàa paa í p̃ila.
- 3 Ben Luda bè: Guu pu! Ben guu pù.
- 4 À è gupuraa pì maa, ben à gupuraa kèkɔ̃a kɔ̃n gusiaao.
- 5 À tó kpà gupuraane fáantɛ̃, gusiaa sɔ̃ gwãavĩ. Guu sì guu dɔ̃, à gurɔ̃ káakun gwe.
- 6 Ben Luda bè: Båtuma gɔ̃ kú ínɔ̃ dagura le à í pìnɔ̃ kèkɔ̃a.
- 7 Ben à båtuma kè le, à í kè kú båtuma gĩzĩ kèkɔ̃a kɔ̃n í kè kú à musuo.
- 8 Ben à tó kpà båtuma pìnɛ ludambe. Guu sì guu dɔ̃, à gurɔ̃ plaadeen gwe.
- 9 Ben Luda bè: Í kè kú gĩzĩ kakɔ̃a gu dɔ̃nkɔ̃n, gukori bɔ̃. Ben à kè le.
- 10 À tó kpà gukori pìnɛ tɔ̃tɛ, ben à tó kpà í kè kàkɔ̃aane ísiaa. Ben à è à kè maa.
- 11 Ben Luda bè: Lánɔ̃ bɔ̃e tɔ̃tɛ kɔ̃n sɛ̃ wéedeeno kɔ̃n lí nédeeno, baade kɔ̃n a boriio. Ben à kè le,
- 12 lánɔ̃ bɔ̃e tɔ̃tɛ kɔ̃n sɛ̃ wéedeeno kɔ̃n lí nédeeno, baade kɔ̃n a boriio. Ben Ludaa è à kè maa.
- 13 Guu sì guu dɔ̃, à gurɔ̃ aagɔ̃deen gwe.
- 14 Ben Luda bè: Pó gupurinɔ̃ gɔ̃ kú musu aɔ̃gɔ̃ fáantɛ̃ kèkɔ̃a kɔ̃n gwãavĩo, aɔ̃gɔ̃ wè sèedanɔ̃ kɔ̃n gurɔ̃ɔ̃nɔ̃ kɔ̃n wènɔ̃ ɔ̃ɔ̃aɔ̃ne.
- 15 Aɔ̃gɔ̃ de pó gupurinɔ̃ ũ musu le wàgɔ̃ anduna puu. Ben à kè le.
- 16 À pó gupuri ísinɔ̃ kè mèn plaa, à kè gbãaa ègɔ̃ kí blee fáantɛ̃, à kè buse ègɔ̃ kí blee gwãavĩ. À sɔ̃ɔ̃nenɔ̃ kè dɔ̃.
- 17 À ñ pépe musu le aɔ̃gɔ̃ anduna puu
- 18 aɔ̃gɔ̃ kí blee fáantɛ̃ kɔ̃n gwãavĩo, aɔ̃gɔ̃ gupura kèkɔ̃a kɔ̃n gusiaao. Ben à è à kè maa.
- 19 Guu sì guu dɔ̃, à gurɔ̃ siigɔ̃deen gwe.
- 20 Ben Luda bè: Pó wèndideeno í pa yélele, bãanɔ̃ dagula musu aɔ̃gɔ̃ vĩa båtumaa.
- 21 Ben à pó wèndidee kè aɔ̃e lili o í guunɔ̃ kè kɔ̃n kpò gbèntɛ̃nɔ̃ pínɡi, baade kɔ̃n a boriio. À bãanɔ̃ kè pínɡi dɔ̃, baade kɔ̃n a boriio. Ben à è à kè maa.
- 22 À aubarika dàngu à bè, aɔ̃gɔ̃ né ii aɔ̃gɔ̃ kɔ̃, kpònɔ̃ ísiaa pa, bãanɔ̃ kɔ̃ tɔ̃tɛ.
- 23 Guu sì guu dɔ̃, à gurɔ̃ sɔ̃ɔ̃rodeen gwe.
- 24 Ben Luda bè: Pó wèndideeno bɔ̃e tɔ̃tɛa, pókádeenɔ̃ kɔ̃n pótãa'onkuseano kɔ̃n nòbɔ̃sɛ̃tenɔ̃, baade kɔ̃n a boriio. Ben à kè le.
- 25 Luda nòbɔ̃sɛ̃tenɔ̃ kè baade kɔ̃n a boriio. À pókádeenɔ̃ kè baade kɔ̃n a boriio. À pótãa'onkuseano kè baade kɔ̃n a boriio. Ben à è à kè maa.
- 26 Ben Luda bè: Wà gbèntee ke wa taka ũ, aɔ̃gɔ̃ de wa bà, aɔ̃gɔ̃ kí blee kpònɔ̃a kɔ̃n bãanɔ̃ kɔ̃n pókádeenɔ̃ kɔ̃n nòbɔ̃sɛ̃tenɔ̃ kɔ̃n pótãa'onkuseano pínɡi.

27 Ben Luda gbēntee kè a zīnda taka ũ. À zīnda takan à n kè à ũ. À n kè gōgbē kōn nōgbēo.

28 À aubarika dàngu à bèné: Àgō né ii àgō kōo à anduna pa àgō gbāaa bleea. Àgō kí blee kpònoa kōn bāano kōn pò wèndidee kè aṣè táa o tóteano pínghi.

29 Ben Luda bè: Ma pò wéedee kè kú tóteano kpàawa a pòblee ũ pínghi kōn lí nédeen pínghi.

30 Ma sèno kōn lánò kpà pò wèndideenoa pínghi n pòblee ũ, nòbno kōn bāano kōn pòtaa'onkuseano pínghi. Ben à kè le.

31 Luda pò kè à kèno è pínghi, à kè maa wásawasa. Guu sì guu dò, à guro swèedodeen gwe.

2

1 Len Luda musu kōn tóteò kè le kōn n póno pínghi.

2 Ai à guro swèeplaadee zī gō ká, à zī kè èe kee pì yàa. À guro swèeplaadee pìn à kámma bò kōn zī kè à kèno pínghi.

3 Ben à aubarika dà guro swèeplaadee pìn à diè a pò ũ, kè zī been à kámma bò kōn zī kè à kèno pínghi yānzi.

Edeni swadako

4 Musu kōn tóteò naana yān yè. Guro kè Dii Luda tóte kōn musuo kè,

5 bura pòkee e bōe tótea kòro, baa sè, zaake Dii Ludaa e tó lou màro, bensō gbēkee kuu à tóte zī kero.

6 Sukaa bé è kpá andunala, ben è mōdo pisi tótea pínghi.

7 Dii Luda gōgbē í kàsa kōn bùsutio, ben à ïa wèndidee vù à yīn, ben gōgbē pì gō gbē bēe ũ.

8 Dii Luda swadako diè ofántēbōe kpa kè wè be Edeni, ben à gōgbē kè à kè pì dà gwe.

9 Dii Luda tò lí bori pínghi bōe tótea. Lí pìnno maa, bensō n be blena nna. Lí wèndidee kú dàko pì gura. Lí kè è dōna maa kōn à zaaao iñne kú gwe do.

10 Swaa kú Edeni ègō mōdo pisi dàko pì. Bōna gwe à òne kè siigō.

11 À káaku tón Pisō, àmbè à liga Avila bùsuzi pínghi. Vura kú bùsu pì guu,

12 vura pì maa. Gbè bèedeenno kú gwe do.

13 Swaa pì òne plaade tón Giō, à liga Kusu bùsuzi pínghi.

14 À òne aagōde tón Tigiri, à dōro tà Asiria bùsu ofántēbōe kpa. Swaa pì òne siigōde tón Yuflati.

15 Dii Luda gōgbē pì diè Edeni dàko pì guu le àgō à zī ke àgō gwaa.

16 Ben à yā diene à bè: Né fō n dàko pì lí pínghi bēe ble,

17 mōde nton lí kè è dōna maa kōn à zaaao iñne bēe blero. Tó n blè, n game.

18 Dii Luda bè: Gōgbē kuuna adoo maaro. Mé dōnleri kene à gbēndoo ũ.

19 Ben Dii Luda bùsu kò à nòbno kèo pínghi kōn bāano pínghi, ben à mōnyo gōgbē pì kiia le à e dian eé tó kpáñne nà. Tó kè gōgbē pì kpà pò wèndidee pìnne pínghi gō n tó ũ.

20 Gōgbē pì tó kpà pókādeenne pínghi kōn bāano kōn nòbōsēteno pínghi, mōde èe dōnleri e n té a gbēndoo ũro.

21 Ben Dii Luda i ìsi dà gōgbē pìla. Kè èe ii oo, ben à à gbàntēwa mèn doo bō, ben à à mèbaasi tàta a gbèn.

22 Ben à gōgbē gbàntēwa kè à bō pì liè nōgbē ũ, ben à gāao à kiia.

23 Ben gōgbē pì bè:

Kèki wá bō ma wá guume,
à mè sō bō ma mè guume.

Weé à sísi nɔgbě,
kè Luda à bò gɔgbě guu yānzi.

²⁴ Beee yānzin gɔgbě è a de kɔn a dao tó, aṣè nakɔa kɔn a naṣo wà gɔ mè doo ũ.

²⁵ Gɔgbě kɔn a naṣo kú bũu n plaa n píngi, wí sɔ è n kũro.

3

Gbēntee kēkōana kōn Ludao

¹ Mlè bé à mɔnafiki vī de pɔ kè Dii Ludaa kènɔla píngi, ben à nɔgbě là à bè: Luda bè àton dàko pì lí ke bεε blenloo?

² Ben nɔgbě wè mlè pila à bè: Wé fɔ wà dàko pì líbεε ble,

³ mɔde lí kè kú dàko pì gura súusu, Luda bè wàton à bεε blero wàton ɔ kea sero, le wàton garo yānzi.

⁴ Ben mlè bène: É ga sero!

⁵ Zaake Ludaa dɔ kè tó á blè, a wéé é kē é gɔ lán a bà, égɔ à maaa dɔ kɔn à zaaao.

⁶ Kè nɔgbě è lí pì bεε maa, bensɔ à blena égɔ nna eé tó gbě wéé kē, ben à à bεε wò à blè. À kpà a zāa sɔ, ben à blè.

⁷ Aɔ plaa n píngi wéé kē, ben aɔ dɔ sa kè aɔ kú bũu. Ben aɔ gooda lá nàbi wà nànzì.

⁸ Kè gɔgbě kɔn a naṣo Dii Luda kī mà èe táa oo dàko pì guu uusie, ben aɔ ùtene dàko pì lán.

⁹ Ben Dii Luda lé zù gɔgbězi à bè: N kú máme?

¹⁰ À wèàla à bè: Kè ma n kī mà, ben vīa ma kũ kè má kú bũu yānzi, ben ma utε.

¹¹ Ben Dii Luda à là à bè: Dé bé à ònne n kú bũuu? Lí kè ma ginne n à bεε ble, n blèn yɔ?

¹² À wèàla à bè: Nɔgbě kè n kpàma àgɔ kúmao bé à lí pì bεε kpàma má blè.

¹³ Ben Dii Luda nɔgbě là à bè: Bóyānzi n kè lezi? À wèàla à bè: Mlè bé à ma keke, ben má blè.

¹⁴ Ben Dii Luda bè mlène:
Kè n kè le, négɔ de láari pɔ ũ
pókādeenɔ kɔn nòbɔsētεnɔ té píngi,
n gbεεen négɔ gáεε,
bùsutin négɔ blee ai n wèndi lén.

¹⁵ Mé íbete da mpi kɔn nɔgběo dagura,
n bori kɔn à borio dagura.

À borii é n mì wí,
né à gbátoge kēnna.

¹⁶ Ben à bè nɔgběne:
Mé n nòsina wāwāa kaaranne,
négɔ né ii wāwāao.
N zā nii égɔ kúmmame,
eégɔ gbāa vī n musu.

¹⁷ Ben à bè gɔgběne:
Lán n n naɔ yā mà nà,
lí kè ma ginne n à bεε blee n blè,
tɔte gɔ láari pɔ ũ n yānzi,
ɔsi kɔn ɔsiion négɔ pɔblee en
ai n wèndi lén.

¹⁸ Eé lènɔ kɔn lá úkādeenɔ bɔenne,

gbasa ò bura póno ble.

¹⁹ Ísimmagaakpana guun né póblee en

ai ò liara ò gē būsū guu,

zaake gwen ma n bòn.

Bùsutin n ũ,

né liara ò gō būsuti pì ũme.

²⁰ Adamu tó kpà a naõne Awau, zaake gbē píngi dazime.

²¹ Dii Luda báa uta kè Adamune kòn à naõo, ben à dàíne.

²² Ben à bè: Gbēntee à maa kòn à zaaao dō sa, à gō lán wa bà. Wé gíne à lí wèndide bēe wo à ble, le àtongō kuu gurō píngiro yānzi.

²³ Ben Dii Luda pèa à à bō Edeni dàko pì guu. Ben Adamu gaa à tóte kè Luda à bòn zī ke.

²⁴ Kè Dii Luda pèa, ben à kerubunō kàe Edeni dàko ofāntēbōe kpa, le aōgō lí wèndide zé dákpaa kòn fēdaa kè èe té kee èe lieliēo.

4

Kaini kòn Abilao

¹ Adamu a naõ Awau dō nōgbē ũ, ben à nò sī à Kaini ì. Ben à bè: Ma gōgbē ì kòn Dii gbāaao.

² Ben à à dāaro Abila ì dō. Abila kè sādāri ũ, Kaini sō kè búbari ũ.

³ Zīkea Kaini mò kòn a bura póno gbaa ũ Diine.

⁴ Abila sō mò kòn a sāne káaku mèkpanao. Abila yā kà Diine, ben à à gbaa sī.

⁵ Kaini sō yā e ká Diinero, ben èe à gba síro. Ben Kaini pō fē maamaa à uu yàkōte.

⁶ Ben Dii bè Kainine: Bóyānzi n pō fēzi? À kè dia n uu yàkōte?

⁷ Tó n yā maaa kè, mé n síroo? Tó nēe yā maaa ke sōro, durun naenne n kpēle. N nii e à de, séde ò zī blea.

⁸ Ben Kaini bè a dāaro Abilane: Wà gá sèn. Kè aō kà gwe, ben à fēe a dāarozi à à dè.

⁹ Dii Kaini là à bè: Mán n dāaro Abila kún? À wèàla à bè: Má dōro. Ma dāaro dákpārín ma ũs?

¹⁰ Ben Dii bè: Bō n kè? N dāaro aru e lé zuumazi zaa tóte.

¹¹ Tia sa négō láari pó ũme, négō zā kòn tóte kè n dāaro aru mì n ozi.

¹² Tó n bú bà, tóte é àre kennero. Négō sōki kpákpaà ngō likōaa zōo anduna guu.

¹³ Ben Kaini bè Diine: Īadamma beee gbāa demala, mé fōro.

¹⁴ Nēe pēema tóte kèa gbāame sa. Mé kēkōanyo sa. Mégō sōki kpákpaà mágō likōaa zōo anduna guu, gbē kè kpākūmao é ma de.

¹⁵ Ben Dii bène: Lenlo! Tó gbē n de, weé gēe bonne gèn swēēplaame. Ben Dii wēzā ke kè Kainia, le gbē kè kpākūo tón à dero yānzi.

¹⁶ Ben Kaini dà zén à kè Diia. À gaa à vèe Nodu bùsun Edeni ofāntēbōe kpa.

¹⁷ Kaini dàe kòn a naõo, ben à nò sī à Enoku ì. À gbera Kaini wéte kàe, ben à a né pì tó kpà wéte pìne.

¹⁸ Enoku Irada ì, Irada Meuyaeli ì, Meuyaeli Metusaeli ì, Metusaeli Lameki ì.

¹⁹ Lameki nōo sè mèn plaa, à doo tón Ada, à doo sō Zila.

²⁰ Ada Yabala ì. Àmbe pódāri kè aōgō kú bisakutaa guuno dezi káaku ũ.

²¹ À dāaro tón Yubala. Àmbe mōrōerino kòn kureperino dezi káaku ũ.

²² Zila sō bé à Tubala Kaini ì. Sian à ũ. È pó píngi pi kòn mōsio kòn mōgotēo. À dāre tón Naama.

²³ Ben Lameki bè a naõnōne:

Ada kɔ̃n Zilao, à ma yā ma,
 ma naɔ̃nɔ, à swā kpá ma yāzi.
 Gbēke ma kēna, ben ma à dè,
 gɔ̃kpare pì ma lemε, ben ma à kàate.

²⁴ Tó weé Kaini gēε bone gēn swεεplaa,
 mamɔma Lameki ma pó sɔ̃,
 gēn baaagɔ̃ akuri awεεswεεplaamε.

²⁵ Adamu dàε kɔ̃n a naɔ̃o dɔ, ben à négɔ̃gbē ì. À tó kpàne Seti à bè, Luda a gba
 né pānde Abila kè Kaini dè gēε ūmε.

²⁶ Seti sɔ̃ négɔ̃gbē ì, ben à tó kpàne Enɔsu. Zaa zī beean wà nà Dii sísinaa.

5

Adamu boriinɔ

¹ Adamu boriinɔ yān yè. Gurɔ̃ kè Luda gbēnteenɔ kè, à n̄ ké lán a bàme.

² À n̄ ké gɔ̃gbē kɔ̃n nɔgbēo, ben à aubarika dàngu. À tó kpàñne gbēntee.

³ Adamu wè baswεεdo akuridee guun à né ì a taka ũ à b̀̀kɔ̃bao, ben à tó
 kpàne Seti.

⁴ Seti ina gbera à kè wè wàa siigɔ̃ à né pāndenɔ ì dɔ gɔ̃gbēnɔ kɔ̃n nɔgbēnɔ.

⁵ Kè à kà wè wàa siigɔ̃ kpé baswεεdo akuri, ben à gà.

⁶ Seti wè basɔ̃ro asɔ̃rodee guun à Enɔsu ì.

⁷ À gbera à kè wè wàa siigɔ̃ awεεswεεplaa à né pāndenɔ ì dɔ gɔ̃gbēnɔ kɔ̃n
 nɔgbēnɔ.

⁸ Kè à kà wè wàa siigɔ̃ kpé basɔ̃ro akuri awεεplaa, ben à gà.

⁹ Enɔsu wè basiigɔ̃ akuridee guun à Kenana ì.

¹⁰ À gbera à kè wè wàa siigɔ̃ kɔ̃n gēroo à né pāndenɔ ì dɔ gɔ̃gbēnɔ kɔ̃n
 nɔgbēnɔ.

¹¹ Kè à kà wè wàa siigɔ̃ kpé basɔ̃ro asɔ̃ro, ben à gà.

¹² Kenana wè baaagɔ̃ akuridee guun à Malaleli ì.

¹³ À gbera à kè wè wàa siigɔ̃ kpé baplaa à né pāndenɔ ì dɔ gɔ̃gbēnɔ kɔ̃n
 nɔgbēnɔ.

¹⁴ Kè à kà wè wàa siigɔ̃ kpé basɔ̃ro akuri, ben à gà.

¹⁵ Malaleli wè baaagɔ̃ asɔ̃rodee guun à Yarédi ì.

¹⁶ À gbera à kè wè wàa siigɔ̃ kɔ̃n baaakurio à né pāndenɔ ì dɔ gɔ̃gbēnɔ kɔ̃n
 nɔgbēnɔ.

¹⁷ Kè à kà wè wàa siigɔ̃ kpé basɔ̃ro sɔ̃rosai, ben à gà.

¹⁸ Yarédi wè basɔ̃raagɔ̃ awεεplaadee guun à Enɔku ì.

¹⁹ À gbera à kè wè wàa siigɔ̃ à né pāndenɔ ì dɔ gɔ̃gbēnɔ kɔ̃n nɔgbēnɔ.

²⁰ Kè à kà wè wàa siigɔ̃ kpé basɔ̃raagɔ̃ awεεplaa, ben à gà.

²¹ Enɔku wè baaagɔ̃ asɔ̃rodee guun à Metusela ì.

²² À gbera à táa ò kɔ̃n Ludao ai wè wàa do kpé basɔ̃ro à né pāndenɔ ì dɔ
 gɔ̃gbēnɔ kɔ̃n nɔgbēnɔ.

²³ À kà wè wàa do kpé basɔ̃raagɔ̃ asɔ̃ro.

²⁴ À táa ò kɔ̃n Ludao, ben wà kòrazi, kè Luda à sè b̀̀ona anduna guu yānzi.

²⁵ Metusela wè bakēndo awεεswεεplaadee guun à Lameki ì.

²⁶ À gbera à kè wè wàa aagɔ̃ kpé bakēndo awεεplaa à né pāndenɔ ì dɔ gɔ̃gbēnɔ
 kɔ̃n nɔgbēnɔ.

²⁷ Kè à kà wè wàa siigɔ̃ kpé basɔ̃raagɔ̃ akuri dosai, ben à gà.

28 Lameki kè wè bakēndo awεεplaa, ben à négōgbē ì.

29 À tó kpàne Nuu à bè: Gbē beee bé eé wa làakari kpáewe zĩ gbāaa kè wée ke yānzi. Wée zĩ gbāaa pì keε Dii láaríkēna tótēne yānzime.

30 Nuu ina gbera Lameki kè wè wàa aagō sōrosai à né pāndēno ì do gōgbēno kōn nōgbēno.

31 Kè à kà wè wàa aagō kpé basōraagō akuri awεεswεεplaa, ben à gà.

32 Kè Nuu kà wè wàa plaa kpé basōro, à Semu kōn Hamuo kōn Yafetio ì.

6

Gbēntēno yakana

1 Ke gbēntēno nà parikūnaa aōe daagula aōe nēnōgbēno ii,

2 ben Luda nēno é gbēntee nēnōgbē pīnoo maa, ben aōe ní sεε ní poyezia.

3 Ben Dii bè: Ma Ninii égō kú gbēntēno guu gurō pīngiro, zaake mēbaadeeme. À gurōno égō wè baswεεdo.

4 Gbē gbāano kú anduna guu gurō beee kōn gurō beee gberaao do, gurō kè Luda né pīno gbēntee nēnōgbēno dō nōgbēno ũ, ben aō nēno ìnyo. Aō né pīnoo gōsagbāaa kè aō tó bō zaa káakuno ũ.

5 Dii è kè gbēntēno yā zaa kēna bíta anduna guu. Gurō pīngi yā zaa laasuun aōégō lεε ado,

6 ben à nōse yàka gbēntee kè à kè tótēa yā musu. À laasu pānde lè,

7 ben à bè: Mé gbēntee kè má kè tótēa waa, gbēntēno kōn nōbōno kōn pótāa'onkuseano kōn bāano, zaake ma nōse yàka ní kēna yā musu.

8 Mōde Nuu Dii pōnnaa è.

Nuu yā

9 Nuu boriino yān yè. Nuu né gbē maaame. Kè à kuu, à mēn doo bé à taari vīro, à táa ò kōn Ludao.

10 Nuu négōgbēno ì gōno aagō, Semu kōn Hamuo kōn Yafetio.

11 Ludaa è anduna gbēno yàka ní pīngi, taaríkēna anduna pà.

12 Kè Luda anduna gwà, à è à yàka, zaake gbē sānda pīngi kè ní zéa.

13 Ben Luda bè Nuune: Mé gbē sānda pīngi kaate, zaake aō yānzin taaríkēna dà andunalazi. Mé ní kaate lēdo kōn andunaome.

14 N goro'ite keke kōn lí lētegeεo n kpēnenε ke à guu n kōntaa kea à guu kōn à kpεεo.

15 Né goro pì ke lán kè bà. À gbāaa gāsāsuu wàa do kpé basōro, à yàasa gāsāsuu baplaa akuri, à lezĩ sō gāsāsuu baaakuri.

16 N goro pì musu pápa, gbasa n guforoo tótó à dagura gwe gāsāsuu doodo zaa à musu kpa. N gbà da goro pì kpado n goro pì ke didikōana lεo aagō.

17 Mapi sō mé tó í da andunala lε mà pō wēndidee kè aōe wesa bono kaate ní pīngi. Pó kè aō kú anduna guuno é gaga pīngi.

18 Mōde ma bà égō kúnyo. Né gē goro pì guu kōn n négōgbēno kōn n naōo kōn n nēno naōono.

19 Né pō wēndidee pīngi sé n gēnyo mēn plaplaa lε aōégō kú wēndio.

20 Bā boriino kōn nōbo boriino kōn pótāa'onkusea boriino pīngi aōé mó n kiia mēn plaplaa lε wàgō kuu.

21 N pōblee kè wè ble pīngi sée n kakōa a kūsāe ũ, apino kōn pō pīno.

22 Ben Nuu kè lε à yā kè Ludaa òne kè pīngi.

7

Í dana andunala

¹ Ben Dii bè Nuunε: Ñ gē góro guu kōn n bēdeenɔ, zaake mbe ma n e yānnadee ũ tōrigbēnɔ té.

² Ñ nòbɔ kè de sa'opɔ ũunɔ sé ñ gēnyo da kōn à kyàò mèn swεεplaplaa, ñ nòbɔ kè wè sa ooroonɔ sé mèn plaplaa da kōn à kyàò.

³ Ñ bāanɔ sé ñ gēnyo dɔ da kōn à kyàò mèn swεεplaplaa le n boriinɔ gō kú anduna gu pínɡia.

⁴ Zaake gurɔ swεεplaaa gbera mé tó lou ma tɔtɛa ai gurɔ baplaa fáantē kōn gwāavĩo, le mà pɔ wëndidee kè má kènɔ waa tɔtɛa pínɡi.

⁵ Nuu yā kè Dii òne kè pínɡi.

⁶ Gurɔ kè í dà andunala, Nuu kuu wè wàa aagɔmε.

⁷ À gē góro'ite guu kōn a nénɔ kōn a naɔo kōn a nénɔ naɔonɔ le aɔ bɔ í pì yān.

⁸ Ben nòbɔ kè de sa'opɔ ũunɔ kōn nòbɔ kè wè saa ooroonɔ kōn bāanɔ kōn pɔtaa'onkuseanɔ

⁹ mà Nuu kiia góro guu mèn plaplaa da kōn à kyàò lán Ludaa òne nà.

¹⁰ Gurɔ swεεplaaa gbera í daa pì dà andunala.

¹¹ Nuu wè wàa aagɔdee guu à mɔ plaade gurɔ gēro awεεplaadee zĩ, ben í kè kú tɔtɛ gĩzĩnɔ pùtā pínɡi, ben ludambe fòonɔ fĩ.

¹² Lou mà ai gurɔ baplaa fáantē kōn gwāavĩo.

¹³ Zĩ beean Nuu gē góro guu kōn a nénɔ Semu kōn Hamuo kōn Yafetio kōn api naɔo kōn a nénɔ naɔonɔ gɔon aagɔ,

¹⁴ kōn nòbɔsētɛnɔ pínɡi n boriia kōn pókādeenɔ pínɡi n boriia kōn pɔtaa'onkuseanɔ pínɡi n boriia kōn pɔ vīananɔ pínɡi n boriia, bāanɔ kōn pɔ dēbēdeenɔ pínɡi.

¹⁵ Pɔ kè aɔè wesaa bonɔ mà Nuu kiia góro guu bori kōn boriio mèn plaplaa.

¹⁶ Pɔ wëndideenɔ bori pínɡi gē da kōn à kyàò lán Ludaa diene nà. Ben Dii gbà tàtañle.

¹⁷ Lou mà ai gurɔ baplaa. Kè í e kaara, ben à góro pì sè tɔtɛla.

¹⁸ Í fεε à kàara maamaa à dà tɔtɛla, ben góro pì fù íla.

¹⁹ Í kàara à dà tɔtɛla láe à dà kpìi lezĩ kè kú anduna guunɔla míómio.

²⁰ Í fεε à dà kpìii pìnɔla ai gāsásuu gēro.

²¹ Pɔ wëndidee kè aɔè taa o tɔtɛanɔ gàga pínɡi, bāanɔ kōn pókādeenɔ kōn nòbɔsētɛnɔ kōn pɔtaa'onkuseanɔ kōn gbēnteenɔ n pínɡi.

²² Pɔ kè aɔè wesaa boo kè aɔ kú sīsīaanɔ gàga pínɡi.

²³ Luda pɔ wëndidee kè aɔ kú sīsīaanɔ kàate pínɡi. À gbēnteenɔ kōn nòbɔnɔ kōn pɔtaa'onkuseanɔ kōn bāanɔ kàate anduna guu. Nuu bé à bò ado kōn pɔ kè aɔ kúo góro guunɔ.

²⁴ Ben í gɔ da andunala ai gurɔ baswεεplaa akuri.

8

Í gona andunala

¹ Nuu kōn nòbɔsētɛnɔ kōn pókādee kè aɔ kúo góro guunɔ pínɡi yā dɔ Ludan. Kè à ía gbàre tɔtɛa, ben í nà babanaa.

² Í kè kú tɔtɛ gĩzĩnɔ kōn ludambe fòonɔ tàta, ben lou kè.

³ Í pì e babaa busebuse èe lagoo ai gurɔ baswεεplaa akuri.

⁴ À mɔ swεεplaade gurɔ gēro awεεplaadee zĩ góro pì dì kpìii kè wè be Ararataa.

⁵ Í pì e lagoo ai mɔ kuridee guu. Mɔ kuridee pì gurɔ káaku zĩ kpiini mĩsɔntɛnɔ bɔ̀bɔ̀.

⁶ Gurɔ baplaa gbera Nuu góro windo kè à bɔ̀ yáa wè,

⁷ ben à bā kánkāna gbàre. Èe vīaa èe gaa èe suu ai í bàba tɔ̀tɛa.

⁸ À pɔ̀tɛe gbàre dɔ̀ lɛ à e à dɔ̀ tó í làgo tɔ̀tɛa.

⁹ Kè pɔ̀tɛe e zɔ̀kii ero, ben a liara à sù Nuu kiia góro guu, zaake í da andunala píngime. Nuu ɔ̀ bɔ̀ à kù à gèò góro guu.

¹⁰ À kámma bò ai gurɔ swɛɛplaa, ben à èara à pɔ̀tɛe gbàre dɔ̀.

¹¹ Pɔ̀tɛe pì liara à sù à kiia uusie à kù lá kàso à kpá a lézĩ. Ben Nuu dɔ̀ ke í làgo tɔ̀tɛa.

¹² À kámma bò gurɔ swɛɛplaa dɔ̀, ben à èara à pɔ̀tɛe pì gbàre, èe liara à sù à kiia dɔ̀ro.

¹³ Nuu wè wàa aagɔ̀ awɛɛdodee guu à mɔ káaku gurɔ káaku zĩ, í bàba tɔ̀tɛa, ben à góro pì musu gò. Kè à guu gwà, à è í yáa tɔ̀tɛa.

¹⁴ À mɔ plaade gurɔ baaasɔ̀ro awɛɛplaadee zĩ í bàba tɔ̀tɛa.

¹⁵ Ben Luda yā ò Nuune à bè:

¹⁶ Ñ bɔ̀ góro guu kɔ̀n n naɔ̀o kɔ̀n n négɔ̀gbɛnɔ kɔ̀n n naɔ̀oɔ̀.

¹⁷ Ñ pɔ̀ wèndidee kè aɔ̀o kúnyonɔ bɔ̀e píngi, bāano kɔ̀n nɔ̀bɔ̀nɔ kɔ̀n pɔ̀taa'onkuseano píngi, lɛ aɔ̀ fāakɔ̀a tɔ̀tɛa aɔ̀gɔ̀ né ii aɔ̀gɔ̀ kaara anduna guu.

¹⁸ Ben Nuu bɔ̀ kɔ̀n a néno kɔ̀n a naɔ̀o kɔ̀n a né pino naɔ̀oɔ̀.

¹⁹ Nɔ̀bɔ̀nɔ píngi kɔ̀n pɔ̀taa'onkuseano píngi kɔ̀n bāano píngi kɔ̀n pɔ̀ kè aɔ̀e taa o tɔ̀tɛano píngi bɔ̀e góro guu bori kɔ̀n boriio.

²⁰ Ben Nuu Dii gbāgbākii bò. À nɔ̀bɔ̀ kɔ̀n bāa kè wè saa oonɔ kù, ben à sa'opo kè wè ká tén à té kù òa.

²¹ Kè Dii à gūu mà, à kène nna, ben à laasuu lè à bè: Mé èara mà láari zĩ tɔ̀tɛa gbɛntee yānzi dɔ̀ro, zaake gbɛntee laasuu ègɔ̀ zaa zaa à òwazikegurɔme. Mé èara mà pɔ̀ wèndideeno kaate lán má kè nà dɔ̀ro.

²² Ai anduna gá àgɔ̀ kuuo pɔ̀tɔ̀na kɔ̀n pókɛkenao, ïa kɔ̀n guwāaao, buusie kɔ̀n kwɛeo, fāantɛ kɔ̀n gwāavio, aɔ̀ ke é yāaro.

9

Luda bà kuuna kɔ̀n Nuuo

¹ Ben Luda aubarika dà Nuun kɔ̀n à néno à bèné: Àgɔ̀ né ii àgɔ̀ kaara à anduna pa.

² Nɔ̀bɔ̀nɔ kɔ̀n bāano kɔ̀n pɔ̀taa'onkuseano kɔ̀n kpòno ègɔ̀ a vīa vī píngi. Ma n náare a ɔ̀zĩ.

³ Pɔ̀ kè aɔ̀e taa oonɔ píngi ègɔ̀ de a pɔ̀blee ũ. Ma n kpáawa píngi lán ma blɛe kè è bɔ̀e tɔ̀tɛano kpàawa nà yā.

⁴ Mɔde àton nɔ̀bɔ̀ kè wè à kòto kpáro sóro, zaake à arun à wèndi ũ.

⁵ Mé a aru kè de a wèndi ũu gɛe boare. Tó nɔ̀bɔ̀ gbɛ dè ke tó gbɛ a gbɛdaaa dè, mé à aru gɛe bone. Mé gɛe bo gbɛ kè à a gbɛdaaa dèa.

⁶ Tó gbɛ a gbɛdaaa dè, weé à de, zaake ma gbɛntee kè ma taka ũme.

⁷ Àgɔ̀ né ii àgɔ̀ kaara, à da andunala àgɔ̀ kɔ̀.

⁸ Luda bè Nuune kɔ̀n à néno dɔ̀:

⁹ Ma bà ègɔ̀ kúao kɔ̀n a boriino

¹⁰ kɔ̀n pɔ̀ wèndidee kè aɔ̀o kúao kè aɔ̀ bɔ̀ góro guuno píngi, bāano kɔ̀n pókádeeno kɔ̀n nɔ̀bɔ̀sɛtenɔ kɔ̀n pɔ̀ kè aɔ̀o kú tɔ̀tɛano píngi.

¹¹ Ma bà ègɔ̀ kúao. Mé í da andunala mà pɔ̀ wèndideeno kaate píngi dɔ̀ro. Í é da andunala à à kaate dɔ̀ro.

12 Ben Luda èara à bè: Ma bà éǵõ kúao kǵn pǵ wèndidee kè aǵõ kúaoǵõ ai gurǵ píngime. À sèedan yè.

13 Mé ludambefèdaa bǵ loua ma bà kuuna kǵn andunao sèeda ũ.

14 Tó má tò lou sisi ludambefèdaa bà,

15 lán ma bà kúao nà kǵn pǵ wèndide bori píngio, à yā é ðmagume. Mé tó í da andunala à pǵ wèndidee kaate píngi ðoro.

16 Tó ma ludambefèdaa è loua, ma bà kuuna kǵn pǵ wèndide bori píngio ai gurǵ píngi yā é ðmagume.

17 Ben Luda bè Nuunε: Ma bà kuuna kǵn pǵ wèndidee kè aǵõ kú anduna guu píngio sèedan gwe.

Nuu nénǵ

18 Nuu né kè aǵ bǵe góro guunǵ tǵn yè: Semu, Hamu, Yafeti. Hamun Kanaa de ũ.

19 Nuu nénǵn gwe gǵǵn aagǵ. Aǵ boriinǵ bé wà dàgula anduna guu píngi.

20 Nuu né búbarime, ben à geepi líkpe bà.

21 Kè à geepiwèε mì à kǵ, ben à daena búu a kpén.

22 Kè Kanaa de Hamu a de búukεε è, à bǵ à gà à ò Semunε kǵn Yafetio.

23 Ben Semu kǵn Yafetio utadaa sè aǵ kà nǵ gǵn nǵ plaa aǵ táa ò kǵn kpeεo. Nǵ ae ðna gu pǵndea ε aǵton nǵ de búukεε ero yǵnzi, aǵ gà wà kù nǵ de búukεεla.

24 Kè wèε kè Nuua à fèε, à mà lán a né zǵa kèare nà,

25 ben à bè:

Kanaa éǵõ láari pǵ ũme,
àmbe éǵõ a gbèǵnǵ zǵ zǵa ũ.

26 Ben à bè:

Aubarikadeen Dii, Semu Luda ũ,
Kanaanǵ éǵõ de Semunǵ zǵnǵ ũ.

27 Luda kaarana ke Yafetine,
Yafetinǵ nǵ baka e Semunǵ aubarika guu,
Kanaanǵ éǵõ de Yafetinǵ zǵnǵ ũ.

28 Í dana andunalaa gbera Nuu kè wè wàa do kpé baswεεplaa akuri.

29 À kè wè wàa siigǵ kpé baswεεplaa akuri, ben à gà.

10

Nuu boriinǵ

1 Nuu néǵǵgbèǵnǵ Semu kǵn Hamuo kǵn Yafetio kǵn nǵ néǵǵgbè kè aǵ ì í dana andunalaa gberaanǵ yǵn yè.

2 Yafeti néǵǵgbèǵnǵ tǵn yè: Goma, Magǵgu, Midia, Girisi, Tubala, Mεεeki kǵn Tirasao.

3 Goma néǵǵgbèǵnǵ tǵn yè: Asakεnaza, Rifa, Tǵgama.

4 Girisi néǵǵgbèǵnǵ tǵn yè: Elisa, Tasisi, Sipiru, Rodanimu.

5 Boriinǵ pǵnǵ bé wà dàgula ísia gεεzi, aǵ kǵ kpàatete búsu kǵn búsu bori kǵn boriinǵ danεdanε, baade kǵn a boriyǵo.

6 Hamu néǵǵgbèǵnǵ tǵn yè: Etiopia, Igipiti, Libia kǵn Kanaao.

7 Etiopia néǵǵgbèǵnǵ tǵn yè: Seba, Avila, Sabata, Raama kǵn Sabatekao.
Raama néǵǵgbèǵnǵnǵ Seba kǵn Dedǵo ũ.

8 Nimlǵdu né Etiopia boriime ðo. Àmbe anduna gbāabitade tǵde káaku ũ.

9 Tofe sàme Dii aεzǵ. À yā bé à tò wè be: Lán Nimlǵdu de tofe sà ũ Dii aεzǵ nà.

10 Babilonia búsu kè à kí blèa káaku wétèdaan Babeli kǵn Erekio kǵn Akadao kǵn Kalanǵo ũ.

11 Bǵna gwe à gà Asiria búsun, ben à Nineva kàε kǵn Reobo'io kǵn Kalao

12 kǵn Resè kè kú Nineva dagura kǵn Kalao. Ninevan wétèda ìsi ũ.

- 13 Igipiti boriinɔn yè: Ludunɔ, Anamunɔ, Leabanɔ, Nafatunɔ,
 14 Patarusinɔ, Kasalunɔ kɔn Keretinɔ kè Filisitininɔ bɔ̀ n̄ guunɔ.
 15 Kanaa daudu Sidɔ boriinɔn yè: Itinɔ,
 16 Yebusinɔ, Amɔrinɔ, Gigasinɔ,
 17 Ivinɔ, Akinɔ, Sininɔ,
 18 Avadanɔ, Zɛmarinɔ kɔn Amatanɔ. Kanaa pìnɔ dàgula zāame.
 19 Aɔ̀ b̀usu lézɛkiin yè. Bɔ̀na zaa Sidɔ gana Gera kè kú Gaza sae ai Sɔ̀ɔ̀mu kɔn
 Gɔ̀mɔ̀rao kɔn Adamao kɔn Zeboimu kè kú Lasa saeɔ.
 20 Hamu négɔ̀gbɛ̀nɔn gwe bori kɔn boriio b̀usu kɔn b̀usuo danɛdanɛ, baade
 kɔn a boriyāo.
 21 Yafeti dāaro Sɛmu borii kè dɔ. Àmbe Eberunɔ dezi káaku ũ.
 22 Sɛmu négɔ̀gbɛ̀nɔ tɔn yè: Elamu, Asiria, Apasada, Ludu kɔn Aramuɔ.
 23 Aramu négɔ̀gbɛ̀nɔ tɔn yè: Uzu, Hulu, Geta kɔn Mɛsekio.
 24 Apasada bé à Sela ì, ben Sela Eberu ì.
 25 Eberu négɔ̀gbɛ̀nɔ ì gɔ̀on plaa. À doo tɔn Pɛlegi, zaake à gurɔ̀on wà kèkɔ̀a
 anduna guu. À dāaro tɔn Yɔ̀kɔ̀tā.
 26 Yɔ̀kɔ̀tā négɔ̀gbɛ̀nɔ tɔn yè: Alamɔ̀dada, Sɛlɛfi, Azamavɛ, Yera,
 27 Adoramu, Uzala, Dikala,
 28 Obala, Abimaɛli, Seba,
 29 Ofi, Avila kɔn Yobabuo. Yɔ̀kɔ̀tā négɔ̀gbɛ̀nɔn gwe pínɡi.
 30 Bɔ̀na Mɛsa gana Sefa kɔn kp̄iii kè kú ɔ̀fāntɛ̀bɔ̀ɛ kpaanɔ, àmbe n̄ b̀usu ũ.
 31 Sɛmu négɔ̀gbɛ̀nɔn gwe pínɡi bori kɔn boriio b̀usu kɔn b̀usuo danɛdanɛ,
 baade kɔn a boriyāo.
 32 Nuu négɔ̀gbɛ̀nɔ boriinɔn gwe danɛdanɛ b̀usu kɔn b̀usuo. Aɔ̀ kiian anduna
 bori pínɡi b̀on aɔ̀ dàgula í dana andunalaa gbɛra.

11

Babeli kpédidikɔ̀ana

- 1 Anduna pínɡi guu boriyā mèn doomɛ, yā dɔ̀nkɔ̀n wè o.
 2 Lán gbɛ̀nɔ̀ e s̄oki kpákpa a ɔ̀fāntɛ̀bɔ̀ɛ kpa nà, kè aɔ̀ kà Babilɔ̀nia b̀usu
 gusararaan, ben aɔ̀ v̄ɛɛ gwe.
 3 Aɔ̀ bèkɔ̀nɛ: Wà gá wà kúnku bɔ̀ wà kpáta maamaa. Kúnkun n̄ gbè ũ, kɔ̀ntaan
 n̄ siminti ũ.
 4 Ben aɔ̀ bè: Wà wétɛdaa káɛ wà kpédidikɔ̀ana bo à m̄s̄ontɛ̀ z̄ɔ̀ ludambɛɛa.
 Wà wa z̄inda tó bɔ̀ lɛ wàtongɔ̀ f̄aakɔ̀ana doodo anduna guuro yānzi.
 5 Ben Dii pita à wétɛdaa pi gwà kɔn kpé lez̄i kè gbɛ̀ntɛnɔ̀ b̀o.
 6 Ben à bè: Aɔ̀ pínɡi n̄ borii dɔ̀nkɔ̀mɛ, yā dɔ̀nkɔ̀n aɔ̀ɛ o, ben yā kè aɔ̀ɛ bɔ̀ɔ̀on
 yèɔ̀? Yā kè aɔ̀ à laasuu lè tia sa aɔ̀ɛ kɛmɛ, p̄oke é kpánnɛ à kɛna guu dɔ̀ro.
 7 Wà pita wà gá gwe wà n̄ yā yākɔ̀tɛ́nnɛ lɛ aɔ̀ton kɔ̀ yā ma dɔ̀ro.
 8 Ben Dii n̄ f̄aakɔ̀a gwe doodo anduna guu pínɡi, ben aɔ̀ n̄ wétɛda kaena tò.
 9 Beee yānzin wà tó kpà wétɛ p̄inɛ Babeli, zaake gwen Dii tò anduna bori
 pínɡi yā b̀on. Zaa gwemɛ à n̄ f̄aakɔ̀a anduna guu pínɡi.

Sɛmu kɔn Terao boriinɔ

- 10 Sɛmu boriinɔ yān yè. Sɛmu wè basɔ̀rodee guun à Apasada ì ídana
 andunalaa gbɛra wè plaa.
 11 À gbɛra à kè wè wàa plaa kpé basɔ̀ro a né pāndɛnɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kɔn
 nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
 12 Apasada wè baaakuri asɔ̀rodee guun à Sela ì.
 13 À gbɛra à kè wè wàa plaa kɔn aagɔ̀ɔ̀ a né pāndɛnɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kɔn
 nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.

- 14 Sela wɛ̀ baaakuridee guun à Eberu ì.
 15 À gbera à kè wɛ̀ wàa plaa kɔ̀n aagɔ̀ɔ̀ a né pãndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kɔ̀n nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
 16 Eberu wɛ̀ baaakuri awɛ̀esiigɔ̀dee guun à Pɛ̀legi ì.
 17 À gbera à kè wɛ̀ wàa plaa kɔ̀n baaakurio a né pãndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kɔ̀n nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
 18 Pɛ̀legi wɛ̀ baaakuridee guun à Rɛ̀u ì.
 19 À gbera à kè wɛ̀ wàa do akuri dosai a né pãndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kɔ̀n nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
 20 Rɛ̀u wɛ̀ baaakuri awɛ̀εplaa dee guun à Serugu ì.
 21 À gbera à kè wɛ̀ wàa do awɛ̀εswɛ̀εplaa a né pãndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kɔ̀n nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
 22 Serugu wɛ̀ baaakuridee guun à Nao ì.
 23 À gbera à kè wɛ̀ wàa do a né pãndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kɔ̀n nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
 24 Nao wɛ̀ baaakuri dosaidee guun à Tera ì.
 25 À gbera à kè wɛ̀ baswɛ̀εdo dosai a né pãndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kɔ̀n nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
 26 Tera kè wɛ̀ baaagɔ̀ akuri, ben à Abramɔ̀ kɔ̀n Nao kɔ̀n Aranao ì.
 27 Tera boriinɔ̀ yã̀n yè. Tera Abramɔ̀ kɔ̀n Nao kɔ̀n Aranao ì, ben Arana Lutu ì.
 28 Arana gà a de Tera wáa zaa Urume Kaladia b̀usun, guu kè wà à ìn.
 29 Abramɔ̀ kɔ̀n Nao nɔ̀ɔ̀ sè. Abramɔ̀ naɔ̀ tɔ̀n Sarai, Nao naɔ̀ sɔ̀ tɔ̀n Milika, Arana né. Arana pì bé à Isika ì dɔ̀.
 30 Sarai sɔ̀ pãaame, èe né iro.
 31 Ben Tera a né Abramɔ̀ kɔ̀n a dio Lutuo kɔ̀n Abramɔ̀ naɔ̀ Saraio sè b̀ona Uru, Kaladia b̀usun, aɔ̀ɔ̀e gaa Kanaa b̀usun. Kè aɔ̀ kà Arana, aɔ̀ v̄εε gwe.
 32 Tera wɛ̀ wàa do asɔ̀rodee guun à gà zaa Arana.

12

Dii ona Abramunε à bɔ̀ a b̀usun

- 1 Dii bè Abramunε: Ñ bɔ̀ n b̀usun n danenɔ̀ té n de bε, ñ tá b̀usu kè mé ɔ̀ɔ̀annεen.
 2 Mé tó n borii kε pari,
 mé aubarika dangu mà n tó bɔ̀,
 n kiian weégae aubarika en.
 3 Mé aubarika da gb̄ kè aɔ̀é sa maaa onnεenɔ̀,
 mé gb̄ kè aɔ̀é sa zaaa onnεenɔ̀ ká.
 Anduna bori píngi é aubarika e n gãzĩ.
 4 Ben Abramɔ̀ dà zén lán Dii òne nà. Lutu gàao. À wɛ̀ basiigɔ̀ sɔ̀rosaidee guun à b̀ò Arana
 5 kɔ̀n a naɔ̀ Saraio kɔ̀n a v̄i né Lutuo kɔ̀n ní auziki kè aɔ̀ v̄inɔ̀ kɔ̀n gb̄ kè aɔ̀ sè gweenɔ̀. Len aɔ̀ b̀ò Arana lε aɔ̀ dà Kanaa zén. Kè aɔ̀ kà gwe,
 6 ben aɔ̀ b̀ò b̀usu pìn ai aɔ̀ kà M̀ore gb̄í lí kiia Sekemu. Kanaanɔ̀ kú b̀usu pìn gurɔ̀ beea.
 7 Ben Dii b̀ò à m̀ò Abramuzi à bè: Mé b̀usu kèkii kpá n boriinɔ̀ame. Ben à Dii gb̄gb̄akii b̀ò gwe.
 8 Kè à f̄εε gwe, à mì pè kp̄iii kè kú Beteli ɔ̀f̄ant̄εb̄ɔ̀ε kpaanɔ̀a, ben à b̀ura kàε gwe, Beteli kú ɔ̀f̄ant̄εḡεkp̄en kpa, Ai kú ɔ̀f̄ant̄εb̄ɔ̀ε kpa. À Dii gb̄gb̄akii b̀ò gwe dɔ̀, ben à à s̄isi.
 9 Ben à dà zén dɔ̀ à mì pè Nεgevia.

10 Kè dekaa kà bùsu pìn, ben Abramù gàa gurɔ plaaa ke Igipiti, zaake dekaa pì gè ɔla.

11 Kè à kà kī kōn Igipitio, à bè a nañe: Má dō nɔ maan n ũ.

12 Tó Igipitino n e, aǎé be ma nañ n ũ, aǎé ma de aǎé n tó.

13 N beñe ma dāreme n ũ le wà ma sí ɔplaplaa n yānzi. Lán né ma mì sí nà n gwe.

14 Kè aǎ kà Igipiti, Igipitino è nɔgbē pì maaa gè.

15 Kè Igipiti kí Fili'auna ìbanɔ à è, aǎ à maaa gògōne, ben wà à sè wà gèò Fili'aunane a be.

16 Ben à Abramù gwà maamaa à yānzi, à sãanɔ kpàa kōn zùnɔ kōn zaakinɔ kōn gōgbē zīkerino kōn nɔgbē zīkerino kōn lakuminɔ.

17 Ben Dii gyā pāsino kà Fili'aunan kōn a bedeen Abramù naǎ pì yānzi.

18 Ben Fili'auna Abramù sìsi à bène: Bó yā n kème gwee? Bóyānzi née omè kè n nañloo?

19 À kè dia n bè n dāreme, ben ma à sè nɔ ũu? N nañ yè! N n pó sé n táo.

20 Fili'auna yā ò a gbēnne Abramù yā musu, ben aǎ gàa wà zène kōn a naǎo kōn a auzikinɔ píngi.

13

Abramu kēkōana kōn Lutuo

1 Ben Abramù bò Igipiti à sù Negevi kōn a naǎo kōn a auzikinɔ píngi kōn Lutuo.

2 Abramù né auzikideeme, à pókādeenɔ vī pari kōn kondogio kōn vuraò.

3 Bona Negevi à sōki kpàkpa ai à gàa à kào Beteli, guu kè à bùra kàen káaku Beteli dagura kōn Aio,

4 guu kè à sa'okii bòn yā. Ben à Dii sìsi gwe.

5 Lutu ègō té kōn Abramuo ledò. À sãanɔ kōn zùnɔ kōn bisakutaanɔ vī se.

6 Aǎ pókādeenɔ pari, guu pì sè e móríma n píngiro. Beee yānzin aǎé fō wàgō kú gu dñnkōa ledò doro.

7 Ben leokpakōa gè Abramù pódārinɔ kōn Lutu pódārinɔ dagura. Zī beea sō Kanaanɔ kōn Perizinɔ kú bùsu pìn.

8 Ben Abramù bè Lutune: À maa leokpakōa gō kú wa daguraro, ke ma pódārinɔ kōn n pódārinɔ dagura, zaake danenɔn wa ũ.

9 N bùsu gwa da n ae píngi. Wà kēkōa. Tó n gaa ɔzezi, mé gá ɔplazi. Tó n gaa ɔplazime sō, mé gá ɔzezi.

10 Ke Lutu guu gwà, à è Yoda guzure píngi mɔɔ vī maamaa. Ai Dii gō gá Sɔɔmu kōn Gómɔrao kaate, guzure pì de lán Dii swadako bà, lán Igipiti bùsu bà, ai à gàa pé Zoaa.

11 Ben Lutu Yoda guzure sè píngi. Aǎ kēkōa, ben Lutu dà zén à tà ɔfántēbɔe kpa.

12 Abramù gè Kanaa bùsun, Lutu sō kú Yoda guzure wéteno dagura. À bùra kàe Sɔɔmu sae.

13 Sɔɔmudeenɔ sō zaa, durunkeri sànon n ũ Dii aezī.

14 Lutu tana gbera Dii bè Abramune: Guu kè n zén n wée sé n gu'igbāro kōn sɔɔmeteo kōn ɔfántēbɔeo kōn ɔfántēgēkpen-o gwa.

15 Tɔɔte kè n è píngi, má kpamma, eégō de mpi kōn n boriino pò ũ ai gurɔ píngi.

16 Mé tó n boriino ke pari lán bùsu'āatē bà. Tó gbēke é fō à bùsu'āatē naro, èndē é fō à n boriino naro.

17 N fēe n liga bùsu pìzi n à gbàa kōn à yàasao gwa, zaake má kpammame.

18 Abramụ f̄e à ḡa à v̄e Mamare gb̄í lí k̄e kú Ebl̄n̄un̄ sae, ben à Dii gb̄agb̄ákii b̄o gwe.

14

Lutu m̄isina

1 Z̄íkea Babil̄onia b̄usu k̄í Am̄arafeli k̄n̄ Elasa b̄usu k̄í Arīokio k̄n̄ Elamu b̄usu k̄í K̄ed̄laoma k̄n̄ Goyimu b̄usu k̄í Tidalao

2 e z̄í kaa k̄n̄ S̄od̄mu k̄í Berao k̄n̄ Ḡom̄ra k̄í Bisao k̄n̄ Adama k̄í Sinabuo k̄n̄ Zeboimu k̄í Sem̄bao k̄n̄ Bela k̄e w̄e be tia Zoa k̄ínao.

3 K̄í ḡōn̄ s̄ōroo p̄in̄o k̄ō k̄ākōa n̄ p̄íngi Sidimu guzurēn. Àmbe s̄ēbe wisidee ũ tia.

4 W̄e kuri aw̄eplaaa dagura ād̄ēḡō t̄ángba kpaa K̄ed̄laomaa. À w̄e kuri aw̄e'aaḡōdee guun āō ḡi b̄ōn̄zi.

5 À w̄e ḡēro dosaidee guun K̄ed̄laoma k̄n̄ k̄ína k̄e āō k̄úon̄o m̄ò w̄à z̄í bl̄e Refaimun̄o zaa Asetero Kanaimu, āō z̄í bl̄e Zuzin̄o zaa Hamu, āō z̄í bl̄e Emin̄o zaa Save Kiriataimu,

6 āō z̄í bl̄e Orin̄o n̄ kp̄iii k̄e w̄e be Seia ai à ḡa pé Eli Parana gb̄áaa.

7 Ben āō liara w̄à s̄u Em̄isipa. Àmbe w̄e be tia Kad̄esi. Āō z̄í bl̄e Am̄aleki b̄usua p̄íngi k̄n̄ Am̄ori borii k̄e āō kú Azaz̄taman̄o d̄o.

8 Ben S̄od̄mu k̄ína k̄n̄ Ḡom̄ra k̄ínao k̄n̄ Adama k̄ínao k̄n̄ Zeboimu k̄ínao k̄n̄ Bela k̄e w̄e be tia Zoa k̄ínao f̄e w̄à ḡa w̄à z̄í k̄áyo Sidimu guzurēn.

9 Āōe z̄í kaa k̄n̄ Elamu b̄usu k̄ínao k̄n̄ Goyimu b̄usu k̄ínao k̄n̄ Babil̄onia b̄usu k̄ínao k̄n̄ Elasa b̄usu k̄ínao. K̄í ḡōn̄ siiḡō p̄in̄o e z̄í kaa k̄n̄ k̄í ḡōn̄ s̄ōroon̄o.

10 Sidimu guzurē k̄ōntaa w̄e v̄i pari. K̄e S̄od̄mu k̄ína k̄n̄ Ḡom̄ra k̄ínao e bàa l̄e, ben āō s̄i à guu, ben n̄ gb̄ē kp̄aaan̄o bàa l̄e w̄à ḡa gus̄s̄ideen.

11 Z̄iblerin̄o S̄od̄mu k̄n̄ Ḡom̄rao auzikin̄o k̄n̄ n̄ p̄óbleen̄o s̄e p̄íngi āō t̄ào.

12 Gur̄o m̄da Abramụ v̄i né Lutu kú S̄od̄mu, ben āō à k̄ù w̄à t̄ào k̄n̄ à auzikin̄o.

13 Ben gb̄ē k̄e b̄ò n̄ ōz̄i ḡa à ò Eberu bori Abramun̄e zaa Mamare gb̄í líno sae. Mamare k̄n̄ a d̄āaron̄o Esek̄olu k̄n̄ An̄eo né Am̄ori borin̄ome, āō d̄e k̄ō gb̄ē ũ k̄n̄ Abramuo.

14 K̄e Abramụ m̄à w̄à a dan̄e k̄ù w̄à t̄ào, ben à a be z̄ikarin̄o s̄e ḡōn̄ w̄àa do kp̄e basw̄eedo plaasai à p̄e k̄ína p̄in̄ozi, ben à n̄ lé Dani.

15 Ben à a gb̄ēn̄o kp̄aatete, ben āō s̄i n̄ té gw̄āv̄i. Āō z̄í bl̄emma āō p̄er̄ma ai Oba, Damasiku gu'igb̄aroo kpa.

16 À liara à s̄u k̄n̄ auziki p̄in̄o p̄íngi k̄n̄ a v̄i né Lutuo k̄n̄ à auzikin̄o. À s̄u k̄n̄ n̄gb̄ēn̄o k̄n̄ gb̄ē p̄ānden̄o d̄o.

17 K̄e Abramụ z̄í bl̄e K̄ed̄laomaa k̄n̄ k̄ína k̄e āō k̄úon̄o èe suu, ben S̄od̄mu k̄í b̄ò à dàale Save Guzurē k̄e w̄e be tia K̄í Guzurēn.

18 Ben Sal̄emu k̄í Melekiz̄ed̄eki m̄ò k̄n̄ bur̄edio k̄n̄ geepiw̄ēeo. Àp̄i né Luda Musude gb̄agb̄arime.

19 Ben à sa maaa ò Abramun̄e à bè:
Luda Musude musu k̄n̄ t̄ōt̄eo K̄eri
aubarika da Abramun̄.

20 Aubarikadeen Luda Musude
k̄e à n̄ ib̄ēn̄o n̄ān̄e n̄ ōz̄i ũ.

Ben Abramụ auziki k̄e èe suun̄o p̄íngi kuridee kp̄aa.

21 S̄od̄mu k̄ína bè Abramun̄e: Ñ ma gb̄ēn̄o kp̄ama ñḡō auziki k̄ūna n̄ p̄ó ũ.

22 Ben Abramụ bèn̄e: Má s̄i k̄n̄ Dii Luda Musude musu k̄n̄ t̄ōt̄eo K̄erio,

23 mé n̄ p̄óke séro, baa kyateȳiba, l̄e ñton be n̄ ma ke auzikidee ũro ȳanzi.

²⁴ Mé póke séro, sé póblee kè ma gbēnɔ blè baasiro. Mɔde Anɛ kɔn Esekɔluo kɔn Mamare kè aɔ gàamaonɔ, n tó aɔ n baka sé.

15

Luda bà kuuna kɔn Abramuo

- ¹ Beee gbera Dii yā ò Abramunɛ wéegupu'ena guu à bè:
Abramu! Nton vīa kero.
Mámbe n sengbango ũ,
n asaia éǵɔ bíta maamaa.
- ² Ben Abramuo bè: Dii Luda, bón né ma gbaa? Má né vīro. Damasiku gbē Elieza bé éǵɔ de ma be túbibleri ũ.
- ³ Kè née ma gba néro, ma be zīkeri pì bé éǵɔ de ma túbibleri ũ.
- ⁴ Ben Dii bène: Àmbe eéǵɔ de n túbibleri ũro. Né kè eé bɔ n plèn bé eéǵɔ de n túbibleri ũ.
- ⁵ Ben à b̀ò bàazi à bè: N musu gwa n sɔsɔnenɔ naro, tó né f̃. Lemɛ n boriinɔ éǵɔ de le.
- ⁶ À Dii náanɛ kè, ben Dii tò yā b̀ò nna a náanɛ kè à kè yānzi.
- ⁷ À bène dɔ: Diin ma ũ, mámbe ma n bɔ Uru, Kaladia b̀usun, le mà b̀usu k̀kii kpámma yānzi.
- ⁸ Ben Abramuo bè: Dii Luda, dian méǵɔ d̃ kè eéǵɔ de ma pó ũu?
- ⁹ À wèàla à bè: N z̀ununu wè aagɔ́ sé kɔn blè wè aagɔ́o kɔn sākaro wè aagɔ́o kɔn p̃t̃et̃engoo kɔn lukulukuo.
- ¹⁰ Ben à pó p̀inɔ sè à m̀ò píngi à p̀arapara à g̀ogok̃a, ben à k̀aè à ñ aɛ d̀òd̀ok̃a, m̀ode èe b̀aanɔ parapararo.
- ¹¹ Kè yeberekunɔ m̀ò wà z̀z̃z̃ ǹbɔ p̀inɔ, ben Abramuo p̀em̃ma.
- ¹² Kè ɔf̃ant̃e e g̃e kpén, i bíta Abramuo k̀, ben gusia bíta vīadee dààla.
- ¹³ Ben Dii bène: Ñǵɔ d̃ kè n boriinɔ éǵɔ nibɔ blee b̀usu kè de ñ pó ũroo guu, aǵéǵɔ z̀ò blee gwe, weéǵɔ wéé t̃aam̃ma ai wè wàa plaa.
- ¹⁴ M̀ode mé ĩa ke borii kè aɔ́e z̀ò bleeñnenɔ, n boriinɔ é b̃e kɔn auziki bítao.
- ¹⁵ M̀m̃n s̃, néǵɔ aafiamɛ ai ñ gá zi k̀uo gbasa ñ ká n dezinɔla wà n vīi.
- ¹⁶ N nasionɔ bé weé liara wà su kè, zaake Am̃rinɔ durun e papa k̀ro.
- ¹⁷ Kè ɔf̃ant̃e g̃e kpén, guu s̀, ben Abramuo è k̃i kè èe t̃esukpe b̃o kɔn s̃et̃eo e g̃e ǹbɔ kè à p̀arapara p̀inɔ dagura.
- ¹⁸ Z̃i beean Dii bè a bà éǵɔ kú kɔn Abramuo à bè: Mé b̀usu k̀kii kpá n boriinɔ zaa Iǵipiti gulezeki swaa ai swadaa kè wè be Yuflati,
- ¹⁹ b̀usu kè Keninɔ kún kɔn Kenizinɔ kɔn Kadam̃nunɔ
- ²⁰ kɔn Itinɔ kɔn Perizinɔ kɔn Refaimunɔ
- ²¹ kɔn Am̃rinɔ kɔn Kanaanɔ kɔn Gigasinɔ kɔn Yebusinɔ.

16

Agyara kɔn a né Sumailao

- ¹ Abramuo naɔ Sarai e né iro. À ñgbē zīkeri vī Iǵipiti gbē ũ kè wè benɛ Agyara.
- ² Ben Sarai bè Abramunɛ: Lán Dii ma ke p̃aa ũ nà, ñ dae kɔn ma zīkerio. Má s̀ kè mé néno e à g̃z̃i. Ben Abramuo Sarai yā mà.
- ³ Abramuo wè kuri k̃ena Kanaa b̀usun gberan Sarai a z̀ò Agyara kpàa ño ũ.
- ⁴ Abramuo dàeo, ben à nò s̀. Kè à è á ǹsina, à d̀kè a diio.
- ⁵ Ben Sarai bè Abramunɛ: Taari kè wà k̃em̃e g̃ò n yā ũm̃e. Ma a z̀ò kpàmma. Kè à è á ǹsina, ben éǵɔ d̀k̃eɛmao. Mpi kɔn mapio, Dii bé eé yā g̃g̃owe.
- ⁶ Ben Abramuo wèàla à bè: N z̀ò kuu n pó ũm̃e. Ñ k̃enɛ lán ñ yezi nà. Kè Sarai ĩa dàa, ben à bà l̃enɛ.

- 7 Dii Malaika à è íbòkiizi gbáan, bia pì kú Suru zé saeme.
- 8 Ben à à là à bè: Sarai zĩkeri Agyara, n bọ máme? Née gaa máme? Ben à wèlà à bè: Mée bàa lee ma dii Saraineme.
- 9 Ben Dii Malaika bène: Ñ ɛara ñ tá n dii pì kiia ñgõ mì siene.
- 10 Mé n borii kaara aõgõ pari,
weé fõ wà ñ lé dõro.
- 11 Ñ ñòsina, né né i gõgbẽ ù,
né tó kpáne Sumaila,
zaake Dii n yã mà n wétãmma guu.
- 12 Eégõ de lán zaakisẽte bà,
eé íbete kpá kõn gbẽ píngio,
gbẽ píngi é íbete kpáo se.
Eégõ kú kõ yã kõn a gbẽno.
- 13 Ben Agyara bè: Ma wée si Luda kè è ma ele. Ben à tó kpà Dii kè yã òne
Ludakeema'ee.
- 14 À yã bé à tò wà tó kpà lögõ pìne Ludabèekeema'ee lögõ. À kú Kadesi kõn
Beredio dagurame.
- 15 Agyara négõgbẽ ñ kõn Abramuo, ben Abramuo tó kpáne Sumaila.
- 16 Gurõ kè Agyara Sumaila ì, Abramuo wè basiigõ aweswedom.

17

Bàngukena yã

- 1 Kè Abramuo kà wè basõro dosai, Dii bọ à mõi à bè: Luda Gbãabitaden ma ù. Ñ tãa omao ñgõ kuu taari sai.
- 2 Ma bà kuunanyo égõ gaa, mé n borii kaaranne maamaa.
- 3 Abramuo dàe a puua Luda ae, ben Luda bène:
- 4 Lán ma bà kúnyo nà, né gõ bori pariino dezi ù.
- 5 Weégae benne Abramuo dõro, sé Ibraĩ, zaake mé n ke bori pariino dezi ù.
- 6 Mé tó n bori ke pari, boriino kõn kínano é bọ n kiia.
- 7 Ma bà égõ kúnyo kõn n boriino ai gurõ píngi. Mégõ de n Luda ù kõn n boriino n gbera.
- 8 Mé Kanaa bùsu kè ñ kú à guu nibõ ù kpámma píngi kõn n boriino n gbera, le aõgõ ví gurõ píngi, mégõ de ñ Luda ù.
- 9 Luda èara à bè Ibraĩne: Mpi kõn n boriino, àgõ ma bà kuunao yã kũna ai a boriia.
- 10 Ma bà kuunao yã kè égõ kũnan yè, mpi kõn n boriino. Séde a gõgbẽ píngi bangu ke.
- 11 À bangu ke ma bà kuunao sèda ù.
- 12 Séde n bori négõgbẽno bangu ke ñ gurõ soraagõdee zĩ ai ñ boriia, né kè wà ñ í n bene kõn zò kè wà ñ lú bori pãdeno ñ píngi.
- 13 Wà à ì n ben yoo kesõ wà lù zò ùn yoo, sé à bangu ke. Bee égõ de ma bà kuunao gurõ píngi sèda ù a mèa.
- 14 Weé gefõdee bọ a gbẽno té, zaake gbẽ kè è bangu kero yã kè má dìeare kũnaro.
- 15 Ben Luda èara à bè Ibraĩne: Ñton be n naõne Sarai dõro, ñgae bene Sara sa.
- 16 Mé aubarika dan mà tó à né i gõgbẽ ù, eé gõ boriino dazi ù, bùsu kínano é bọ à kiia.
- 17 Ben Ibraĩ dàe a puua Luda ae à yãa dò à bè a ñõse guu: Gbẽ kè kà wè basõroo é né í? Lán Sara kà wè basiigõ akuri nà, eé né í?
- 18 Ben à èara à bè Ludane: Ñ sùu ke ñ Sumaila gwa.

19 Luda bè: Yápara n naõ Sara é né i gōgbē ũ, né tó kpáne Isaaku. Ma bà égō kúo kōn à boriino ai gurō píngi.

20 Sumaila yā musu, ma n yā mà. Mé aubarika dan, eé né i à kaara maamaa. Eé négōgbēno i gōon kuri awεεplaa, aóé gō kínano ũ, à borii é ke pari.

21 Baa kōn beeeo ma bà kuunanyo é gō Isaakuame. Zii mōndaa'i Sara é à i.

22 Kè Luda yā ò Ibraïne à yāa, ben à à tò à tà musu.

23 Ben Ibraĩ a né Sumaila sè kōn a be gōgbē kè wà ní a beeno kōn zò kè wà ní lúno ní píngi, ben à bāngu kèinne zĩ beeeaa gōo lán Ludaa òne nà.

24 Ibraĩ kà wè basoro dosai, gbasa à bāngu kè,

25 à né Sumaila sō wè kuri awεε'aagō.

26 Gurō dōnkō pì zĩ Ibraĩ bāngu kè kōn a né Sumailao

27 kōn a be gōgbē kè wà ní a beeno kōn zò kè wà ní lú bori pāndeano ní píngi. Aō bāngu kè gurō dōnkō zĩme.

18

Nibono mona Ibraĩ kiia

1 Dii bò à mò Ibraĩzi Mamare gbíi líno sae. Ibraĩ vēena a bisakuta kpεεle fāantē.

2 Kè à wεε sè musu, à gōon aagōo è zena. Kè à ní é le, ben à fεε kpεεlea kōn bào à gàa à dànlε à dàéinne a puua

3 à bè: Dii, tó ma n ponnaa è, ònton gē mamoma n zòblerilaro.

4 Mé móare ío à gbá pípi à kámma bo lí gbáru kè.

5 Lán a bōe ma beε kpa nà, mé móare pōbleeo féte le à gbāaa e, gbasa à da zén. Ben aō bè: Tò, ò ke lán ní ò nà.

6 Ben à gàa Sara kiia kutaan à bè: Ñ flawa ko zaka lé aagō ò buredi ke kpakpaa.

7 Ben à bàa lè à gè a zùno té à zùne bōro maaa kù à kpà a zĩkeria, ben zĩkeri pì gàa à kèke kpakpaa.

8 Ben Ibraĩ zwifāani kōn zwi'ipuo kōn zù kè wà kèke pìo sè à gàa à diéinne. Gurō kè aōe pō blee, àpi ze ní sae lí gbáru gwe.

9 Ben aō à là wà bè: N naõ Sara kú máme? À bè: À kú kutaan gwe.

10 Ben Dii bè: Mé εara mà mó n kiia zii mōndaa'i, n naõ Sara é né i gōgbē ũ. Sara kú à kpεε kuta kpεεle èe maa.

11 Ibraĩ kōn Sarao zi kù, Sara è nogbēno pō ke doro. Ben Sara yáa dò à bè a swè guu:

12 Ma zi kù, ben ma dii zi kù do. Mé ponna yā pì dō dō?

13 Ben Dii Ibraĩ là à bè: À kè dia Sara yáa dò? À bè amō kè a zi kù é fō à né i dō?

14 Yáke ègō zĩ'ūmero. Zii mōndaa'i tó à gurō kà, mé mó n kiia, gbasa Sara né i gōgbē ũ.

15 Ben Sara lé sè à bè ée yáa doro, zaake vĩa à kù. Ben Dii bè: É'e, n yáa dò.

Ibraĩ aduakena Sodomune

16 Kè gbē pino fεε, Ibraĩ gàa à zeinne, ben aō Sodomu kpaa gwà.

17 Ben Dii bè: Mé yā kè má yezi mà keε ute Ibraĩnero.

18 À boriino égō bíta aóégō gbāa vī. Anduna bori píngi é aubarika e à gāzĩme.

19 Zaake ma à sè le à o a nénoke kōn a boriino a gbera aōgō ma yā kúna aō yā maa zédee ke, le mà yā kè ma à lé gbēne keke.

20 Ben Dii εara à bè: Yā kè wèe oo Sodomu kōn Gomoro musu pari, ní durun gè òla.

21 Mé gá gwe sa mà gwa, tó yā kè aṣṣe kεε zaa lán má mà nà. Tó aṣṣe de le s̄oro, mé d̄s̄.

22 Kè n̄ ḡṣṣon plaaa p̄n̄ṣṣo dà zén aṣṣe gaa S̄oḍḍomu, ben Dii ḡṣṣo k̄ṣṣn Ibraĩṣṣo gwe.

23 Ben Ibraĩ s̄ṣ̄zi à bè: Né gb̄e maaan̄ṣṣo wara l̄edo k̄ṣṣn gb̄e zaaan̄ṣṣon yó?

24 Tó gb̄e maaan̄ṣṣo kú w̄éte p̄i guu aṣṣ kà ḡṣṣon baplaa akuri, né n̄ waran yó? Né s̄u k̄e w̄éte p̄io gb̄e maa ḡṣṣon baplaa akuri p̄n̄ṣṣo yānz̄iroo?

25 N̄ s̄u k̄e! N̄ton k̄e l̄ero. N̄ton gb̄e maaan̄ṣṣo d̄ede l̄edo k̄ṣṣn gb̄e zaaan̄ṣṣo, zaake aṣṣ d̄ṣṣnk̄ṣṣo. N̄ s̄u k̄e! N̄ton k̄e l̄ero. M̄m̄ṣṣon k̄e n̄ de anduna p̄íngi yākp̄aek̄eri ũ, né yā k̄e a z̄éaroo?

26 Ben Dii bè: Tó ma gb̄e maaan̄ṣṣo è S̄oḍḍomu ḡṣṣon baplaa akuri, mé s̄u k̄e w̄éte p̄io n̄ yānz̄i.

27 Ben Ibraĩ èara à bè d̄o: Mam̄ṣṣoma k̄e má de b̄usuti k̄ṣṣn t̄ubuo ũ, n̄ gaafaa k̄eme mà yā onne, Dii.

28 Tó ḡṣṣon s̄ṣṣoro k̄ès̄ā ḡṣṣon baplaa akuri p̄i guu, ḡṣṣon s̄ṣṣoro p̄n̄ṣṣo yānz̄i né w̄éte p̄i kaat̄eṣṣo? Ben Dii bè: Tó ma gb̄e maaan̄ṣṣo è ḡṣṣon baplaa as̄ṣṣoro, mé w̄éte p̄i kaat̄ero.

29 Ben Ibraĩ kp̄é èe yā oone à bè: Tó gb̄e maaan̄ṣṣo kà baplaa s̄ṣṣo né? Ben Dii bè: Mé yāke k̄ero ḡṣṣon baplaa p̄n̄ṣṣo yānz̄i.

30 Ben à bè: Dii, n̄ yā nna! N̄ton p̄o f̄ero, má yezi mà yā o d̄o. Tó gb̄e maaan̄ṣṣo kà baaakuri s̄ṣṣo né? À w̄èl̄a à bè: Tó ma gb̄e maaan̄ṣṣo è aṣṣ kà ḡṣṣon baaakuri, mé yāke k̄ero.

31 Ben à bè: N̄ gaafaa k̄eme d̄o Dii, mà yā onne. Tó gb̄e maaan̄ṣṣo kà ḡṣṣon baroo s̄ṣṣo né? À w̄èl̄a à bè: Mé w̄éte p̄i kaat̄ero ḡṣṣon baroo p̄n̄ṣṣo yānz̄i.

32 Ben à bè: Dii, n̄ton p̄o f̄ero, yā k̄èk̄ii baasi mé yā o d̄oro. Tó gb̄e maaan̄ṣṣo kà ḡṣṣon kuri s̄ṣṣo né? À w̄èl̄a à bè: Mé w̄éte p̄i kaat̄ero ḡṣṣon kuri p̄n̄ṣṣo yānz̄i.

33 Kè Dii yā ò Ibraĩne à yāa, à ḡè z̄éla, ben Ibraĩ èara à tà be.

19

S̄oḍḍomu k̄ṣṣn Ḡm̄ṣṣo k̄aat̄ena

1 Kè malaika ḡṣṣon plaaa p̄n̄ṣṣo kà S̄oḍḍomu uus̄ie, Lutu v̄eena S̄oḍḍomu b̄i k̄peele. Kè à n̄ é, à f̄e à ḡà à d̄an̄le à k̄uèine à d̄ae a puua

2 à bè: Ma diin̄ṣṣo, a yā nna! À m̄ó à gá pita mam̄ṣṣoma a z̄ḍbleri be. À zú o à i k̄e, zia k̄onḡo id̄e id̄e é da zén. Aṣṣ bè: Auo, wé i ḡāalem̄e.

3 Lutu n̄ak̄ṣṣeĩmma maamaa, ben aṣṣ ḡè à kp̄én. À n̄ yàari k̄e maamaa à masa k̄èine, ben aṣṣ s̄o.

4 Ai aṣṣ ḡá dae, S̄oḍḍomudeen̄ṣṣo l̄iga Lutu kp̄ézi. W̄éte p̄i ḡṣṣgb̄en̄ṣṣo k̄ak̄ṣṣa gwe m̄ammam, ḡṣṣk̄paren̄ṣṣo k̄ṣṣn gb̄ens̄in̄ṣṣo n̄ p̄íngi.

5 Aṣṣ lé zù Lutuzi wà bè: Ḡṣṣgb̄e k̄e aṣṣ p̄ita n̄ be uus̄iean̄ṣṣo kú máa? N̄ b̄eĩnyowe, wà p̄āp̄āa k̄eĩyo.

6 Lutu b̄ò à z̄e k̄peele n̄ kiia, à gbà tàta k̄peeo

7 à bè: O'o ma gb̄en̄ṣṣo, àton yā zaaa k̄ero.

8 Má n̄en̄ṣṣgb̄en̄ṣṣo v̄i ḡṣṣon plaa k̄e aṣṣ ḡṣṣgb̄e d̄ṣṣo, mé n̄ b̄eare. Lán á yezi nà à k̄eĩyo, m̄ode àton yāke k̄e ḡṣṣgb̄e k̄èkiin̄ṣṣon̄ero, zaake aṣṣ p̄ita ma b̄eme.

9 Aṣṣ bène: N̄ guwe gwe! Ben aṣṣ bè d̄o: Gb̄e k̄e né gb̄e z̄it̄ome, ben à yezi à k̄e wa yākp̄aek̄eri ũ. Wé yā zaaa k̄enne de n̄ p̄óla. Ben aṣṣ k̄usia gb̄āāao, aṣṣe m̄o kp̄é gbà ḡboro.

10 Ben ḡṣṣon plaaa p̄n̄ṣṣo b̄ò wà Lutu k̄u aṣṣ ḡèo kp̄én, ben aṣṣ z̄é tàta.

11 Aṣṣ tò v̄ia gb̄e k̄e aṣṣ kú k̄peelen̄ṣṣo k̄u n̄ p̄íngi né f̄éte gb̄ensi, ben aṣṣe kp̄é gbà w̄ete ai aṣṣ kp̄asa.

12 Gõon plaaa pìno bè Lutunε: Dé n̄ vī kè dɔɔ? Négõgbēno, nénõgbēno, n né anzurenõ kõn gbē kè aõ de n gbē ũuno wéte guu n̄ píngi. N̄ bɔényo,

13 zaake wa mo wà gura kè kaateme. Yá zaaa kè wèe oo wéte pì deeno musu gè Dii swān, ben à wa zī wà wéte pì kaate.

14 Lutu bò à gàa à ò a nénõ anzurenõne à bè: À fεε wà bɔε, zaake Dii é wéte kè pì kaate tiamε. Ben aõε daa èe fàadi boomε.

15 Kè guu dò malaika pìno nàkõre Lutua wà bè: N̄ fεε n̄ n naõ kõn n nénõgbē gõon plaaa kènõ sée n̄ bɔényo kè, le ñton ga wéte pì kaatena guuro yānzi.

16 Kè Lutu e seka keε, Dii à wēnda bò, ben gõon plaaa pìno à kù a ɔɔa kõn à naõ kõn à nénõgbē gõon plaaano, aõ bɔényo wéte kpeε.

17 Kè aõ bɔényo le, ben malaika pìno doke bè Lutunε: N̄ bàa lé n̄ n zīnda mì sí. N̄ton kpeε gwaro. N̄ton ze guzure pì guuro. N̄ bàa lé n̄ mì pé kpiiino le ñton garo yānzi.

18 Ben à bèné: Auo ma dii! N yá nna!

19 Mamoma n zòbleri ma n ponnaa è, n gbēkeε kème maamaa, n ma mì sì. Mɔde mé f̄ mà bàa lé mà kpii pìno kii lero. Ai màgõ gá ká gwe, kaatena pì è ma le mà ga.

20 N̄ lakutu ke gwa káaa. Lán à kī nà, mé f̄ mà bàa lé mà gá gwe. Lakutu néngome s̄. N̄ tó mà bàa sí mà tá gwe, mégõ aafia. Asa à néngoroo?

21 Ben à bèné: Ma n gba zé, mé lakutu kè née oo pì kaatero.

22 N̄ bàa lé n̄ tá gwe kpakpaa, zaake mé yáke ke gīaro ai n̄ gá káo gwe. Beee yānzin wà tó kpà lakutu pìne Zoa.

23 Kè Lutu Zoa lè, ɔfántē e fεεε,

24 ben Dii tò té kõn ɔfántēgbõ bò musu à kà Sɔɔomu kõn Gómɔraola.

25 À wéte pìno kàate kõn gbēno kõn guzure pìo kõn lino kõn sènõ píngi.

26 Kè Lutu naõ a kpeε gwà, ben à lì à ḡ zena wisi gbè ũ.

27 Kè guu dò, Ibraī fεε kongo ide'ide, à gàa guu kè à kún yā kõn Diio pìn.

28 Kè à Sɔɔomu kõn Gómɔrao kpaa gwà kõn guzure pìo píngi, à è tésukpe e fεεε tɔɔte lán m̀date tésukpe bà.

29 Lemε kè Luda guzure kè Lutu kún wétenõ kàate le, Ibraī yā dòn, ben à Lutu bò wéte kè à kàate pìno guu.

Lutu borii

30 Kè Lutu bò Zoa, à gàa à v̄εε kpiiino té kõn a nénõgbē gõon plaaano, kè à kuuna Zoa v̄ia v̄i yānzi. Ben à ḡ kú gbèwεen kõn a nénõgbē pìno.

31 Ben Yõ bè Bāanε: Wa de zi kù, ben gõgbē kee kú b̄sun à daεwao lán wè ke n̄aro.

32 N̄ mó wà w̄εε kákanε wé daεo, le wàgõ wa borii e à gāzī.

33 Gwāavī beee aõ w̄εε kákanε, ben Yõ gàa à dàεo. Lutu e d̄s gurɔɔ kè à dàεao ke gurɔɔ kè à f̄εero.

34 Kè guu dò Yõ bè Bāanε: Ma daε kõn ma deo gīa. Wà w̄εε kákanε uusiea d̄o, né gá n̄ daεo, le wàgõ wa borii ee à gāzī.

35 Gwāavī beee d̄o aõ w̄εε kákanε, ben Bāa gàa à dàεo. Lutu e d̄s gurɔɔ kè à dàεao ke gurɔɔ kè à f̄εero.

36 Lemε Lutu nénõgbē gõon plaaa pìno kè le wà nò sìo.

37 Yõ né ì gõgbē ũ, ben à tó kpànε Mɔabu. Àmbe Mɔabu borii kè aõ kuu ai gbàano dezi káaku ũ.

38 Bāa né ì gõgbē ũ se, ben à tó kpànε Benami. Àmbe Am̄ni borii kè aõ kuu ai gbàano dezi káaku ũ.

20

Ibraĩ kɔ̃n Abimɛlɛki

¹ Ben Ibraĩ fɛɛ gwe à gàa Nɛgɛvi bùsun Kadɛsi kɔ̃n Suruo dagura. Kè à gàa à vɛɛ Gera,

² à bè a naɔ Sara né a dāremɛ, ben Gera kí Abimɛlɛki gbɛ zì à à sè à sùo.

³ Ben Luda bò à mò Abimɛlɛkizi nanaa guu gwāavī à bèɛ: Né ga nɔɔ kè n sè pì yānzi, zaakɛ nɔzāreemɛ.

⁴ À mò à lè Abimɛlɛki e daɛo kòro, ben à bè: Dii, né borii kè aɔɔe yāke keroonɔ dɛdɛn yó?

⁵ Àmbe à bèmɛ a dārenloo? Nɔgbɛ pì sɔ bè a dāgɔmɛ. Ma yā kè a zéamɛ, má taari vīro.

⁶ Ben Luda bèɛ nanaa pì guu: Eè, má dɔ kè n yā kè a zéamɛ. Beee yānzi ma kpanne òton durun kemero, mée we n ɔ kè nɔgbɛ pìaro.

⁷ Tia sa, à gɔgbɛ pì nɔɔ kpáa, zaakɛ annabimɛ. Eé adua kenne le n gɔ aafia. Tó née à nɔɔ pì kpáa sɔro, ñgɔ dɔ kè n game, mpi kɔ̃n n gbɛnɔ a píngi.

⁸ Ben Abimɛlɛki fɛɛ kɔngɔ ide'ide, à a gbɛnɔ sisi à yā pì tɔkèñne n píngi, ben vīa n kù maamaa.

⁹ Ben Abimɛlɛki Ibraĩ sisi à bèɛ: Bóyānzi n kèwe lezi? Bó taarin má kenne gbasa n tò ma gɔ durundee ũ kɔ̃n ma bùsuo? N yā kè de wà keroo kèmɛ.

¹⁰ Bó laasuu n lè gbasa n yā pì kè?

¹¹ Ibraĩ wèala à bè: Mée daa yā gbɛkee Luda vīa vī bùsu kèkii guuro, weé ma de ma naɔ yānzimɛ.

¹² Beee gbera nɔgbɛ pì né ma dāremɛ yāpura. Wa de dɔnkɔmɛ, baade kɔ̃n a dao, ben à gɔ ma nɔɔ ũ.

¹³ Kè Luda ma bɔ ma de be yā, mée likɔaa zɔɔ, ben ma bè ma nɔɔ pìne guu kè wé gán píngi, à gbɛkee kemɛ àgae be a dāgɔn ma ũ.

¹⁴ Ben Abimɛlɛki mò kɔ̃n sãanɔ kɔ̃n zùnɔ kɔ̃n gɔgbɛ zìkerino kɔ̃n nɔgbɛ zìkerino à kpà Ibraĩa, ben à à naɔ sòkpane.

¹⁵ Ben Abimɛlɛki bè: Ma bùsun yè, n vɛɛ guu kè n yezin.

¹⁶ Ben à bè Saranɛ: Ma kondogi ɔɔ bɔɔ doo kpà n dāgɔa agbaakpabɔ ũ, le gbɛ kè aɔɔ kúnnyonɔ dɔ n píngi kè née taari kero.

¹⁷ Ben Ibraĩ wée kè Ludaa, ben Luda Abimɛlɛki gbà aafia kɔ̃n à naɔo kɔ̃n à nɔ yìgisainɔ, le aɔ né i,

¹⁸ zaakɛ Dii tò Abimɛlɛki be nɔgbɛnɔ pāa kù yā Ibraĩ naɔ yā musu.

21

Isaaku ina

¹ Dii aubarika dà Saragu lán à ò nà, à kène lán à lé gbɛne nà.

² Ben à nò si à né i kɔ̃n Ibraĩo gɔgbɛ ũ à zikū guu gurɔɔ kè Luda diɛnɛa.

³ Ibraĩ tɔ kpà né pìne Isaaku.

⁴ À bāngu kène à gurɔ sɔraagɔdee zī lán Ludaa diɛne nà.

⁵ À kà wè basɔro a né pì igurɔ.

⁶ Ben Sara bè: Luda yáadɔziyā kèmɛ, gbɛ kè mà píngi é yāa dɔmao.

⁷ À bè dɔ: Weé we wà be Ibraĩne yā mé gɔ nédandee ũ? Àɛ ma négɔgbɛ ò a zikū guu.

⁸ Kè né pì bíta kù à kè yɔa, ben Ibraĩ à kèna yɔa pɔnnaa kè.

⁹ Sara è né kè Iyipiti nɔgbɛ Agyara i kɔ̃n Ibraĩo ègɔ Isaaku yāa dɔmɛ,

¹⁰ ben à bè Ibraĩne: N pé zò pì kɔ̃n a néo, zaakɛ zò né pì é túbi ble kɔ̃n ma né Isaakuoro.

¹¹ Yā pì Ibraĩ pɔɔ yāka maamaa, zaakɛ à néme,

¹² ben Luda bène: Ñton tó n nòse yaka n né kōn n nɔgbē zīkeri pìo yā musuro. Yā kè Sara e oonne píngi ñ ma, zaake Isaaku boriinɔn weégae beñne n boriino ũ.

¹³ Mé tó zò né pì borii ke se, zaake n néme.

¹⁴ Ben Ibraī fèe kɔngɔ ide'ide, à pòblee sè kōn í tūuo à kpà Agyaraa. À dìne, ben à à né kpàa dɔ. À à gbàre, ben à gàa èe likɔaa zɔɔ Beseba gbáan.

¹⁵ Kè í yàam̄ma, à gɔkpare pì tò lí gbáru,

¹⁶ ben à gàa à vèe ae kàzuleeki zà lén, zaake à bè á yezi à a né gana ero. Kè à gàa à vèe kãa le, ben à nà ɔɔdɔnaa.

¹⁷ Luda gɔkpare pì ɔɔ dɔɔ mà, ben Luda Malaika lé zù Agyarazi zaa musu à bè: Bó bé à n lee Agyara? Ñton vĩa kero, zaake Luda né pì ɔɔ dɔɔ mà guu kè à kún.

¹⁸ Ñ fèe ñ n né pì sé ñ à kũ a ɔɔa, zaake mé tó à gɔ bori ìsi ũ.

¹⁹ Luda nɔgbē pì wée kènne, ben à lògɔ è. À gàa à í tò a tūu pa, ben à mò à kpà a né pìà à mì.

²⁰ Ludaa kú kōn né pìo ai à ìsi kù. Ègɔ kú gbáan, ben à gò tofekari ũ.

²¹ Gurɔ kè à kú Parani gbáa pì guun à da Igipiti bùsu nɔɔ sènne.

Ibraī kōn Abimeleki ledolekena

²² Gurɔ beea Abimeleki kōn a zīkperɔn gbēnsi Fikɔluo gàa Ibraī kiia aɔ bène: Ludaa kúnyo yā kè née kee guu píngi.

²³ Ñ la dame kè gɔɔ ñ sí kōn Ludao kè né bɔ ma kperero ke ma néno ke ma boriino. Lán ma gbēkee kènne nà, ñ keme le kōn bùsu kè ñ kú à guu gbē zítò ũuo.

²⁴ Ben Ibraī bène: Ma la dānne.

²⁵ Ben Ibraī lògɔ kè Abimeleki gbēnɔ sia yā sèe à sinnne.

²⁶ Abimeleki bè: Má gbē kè aɔ yā beee kènɔ dɔro, née om̄e yāro, gbàan má mà.

²⁷ Ben Ibraī sãanɔ kōn zùnɔ kú à kpà Abimelekia, ben aɔ ledole kè kɔo.

²⁸ Ben Ibraī sãnununu mèn swεεplaaanɔ bɔ à kàe ñdona.

²⁹ Abimeleki à là à bè: Sã mèn swεεplaaa kè n ñ káe ñdona pìnɔ yā de diame?

³⁰ Ben à wèala à bè: Ñ sã mèn swεεplaaa pìnɔ sí sèeda ũ kè mámbe ma lògɔ pì yò.

³¹ Beee yānzi wà tó kpà guu pìnne Beseba, zaake gwen aɔ la dānkōnne.

³² Len aɔ ledole kè Beseba le, ben Abimeleki kōn a zīkperɔn gbēnsi Fikɔluo liara wà tà Filisitininɔ bùsun.

³³ Ibraī sãma lí tɔ Beseba, ben à Dii Luda Gurɔpingide sisi gwe.

³⁴ Ben à gurɔplaa kè Filisitininɔ bùsu pì guu.

22

Isaaku kpana sa'opɔ ũ

¹ Beee gbera Luda Ibraī yò à gwà à bène: Ibraī! Ben à wèala à bè: Maε kè!

² Ben Luda bène: Ñ n né mèn doo kè ñ yezi Isaaku sé ñ gáo Mɔria bùsun, ñ sa'opɔ kè wè ká tén à té kũ oo kpiii kè mé onneea.

³ Kè à fèe kɔngɔ ide'ide, à gàari yì a zaakinne, ben à a zīkerinɔ sè gɔɔn plaa kōn a né Isaaku pìo. À sa'oyaka pàra, ben à dà zén, èe gaa guu kè Ludaa ònen.

⁴ À gurɔ aagɔdee zī kè à wée sè, à guu pì è kãa.

⁵ Ben à bè a zīkeri pìnne: À gɔ kōn zaakio kè. Mapi kōn gɔkpare kèo wé gá ae wà dɔnzi ke Ludane, wé liara wà su wà a le kè.

⁶ Ibraī sa'oyaka sè à dì a né pìnne, ben à té kũna kōn fèeo, aɔɔe gaa ledò.

7 Ben Isaaku yā ò a denε à bè: Baa! À wèàla à bè: Bómεε né? Ben à bène: Wá tε kūna kōn yàkao, sāne bōrɔ kè wé ká tén à té kū kú máme?

8 Ben Ibraĩ bè: Ma né, Luda bé eé sa'osā kpá. Ben aō tékōzi wèe gaa.

9 Kè aō kà guu kè Ludaa ònen, à sa'okii bō gwe à yàka kpàkpaàla, ben à a né pì yì à dà yàka pìla sa'okii musu.

10 Kè à fεε sè à ɔ bō le à a né pì kòto kpá,

11 ben Dii Malaika lé zùzi zaa musu à bè: Ibraĩ! Ibraĩ! À wèàla à bè: Maε kè!

12 Ben à bè: Nton ɔ na né pìaro nton yàke kenεro. Má dō sa kè ñ ma vīa vī, néε gíme kōn n né mèn dooro.

13 Ibraĩ wéε sè, ben à sākaro è líwakaà kà à kobazi. Ben à gaa à à kù à sa'opo kè wé ká tén à té kū òo a né gεε ũ.

14 Ben à tó kpà guu pìne Diiékpa, ben wègō oo ai kōn a gbāao wè be: Dii é kpá a kpìii musu.

15 Dii Malaika èara à lé zù Ibraĩzi zaa musu dō

16 à bè: Mamɔma Dii má sì kōn ma kuunao ma bè, lán n yā pì kè nà, néε gí kōn n né mèn dooro,

17 mé aubarika dangu mà n borii kaaranne lán sɔsɔnenɔ bà, aōgō pari lán ísiale bùsu'āatē bà. N boriinɔ égō gbāa vī n ibεenɔa.

18 Mé aubarika da anduna bori pìngin n borii gāzī, kè n ma yā mà yānzi.

19 Kè Ibraĩ liara à sù a zīkerinɔ kiia, aō fεε wà tà Bεεba, ben à gurɔplaa kè gwe.

20 Beeε gbera wà ò Ibraĩne wà bè: N vīi Nao naō Milika négōgbēnɔ ì.

21 À daudu tón Uzu. À dāaronɔ tón yè: Buzu, Aramu de Kemueli,

22 Kesedi, Azo, Pilidasa, Yidilafa kōn Betuelio.

23 Betueli pì bé à Rebeka ì. Néεgōgbē gōɔn sɔraagōɔ kè Milika ì kōn Ibraĩ vīi Naon gwe.

24 À nɔ yìgisai Ruma néno tón yè: Teba, Gaamu, Tasa kōn Maakao.

23

Sara gana

1 Sara kè wè baswεεdo awεεswεεplaa,

2 gbasa à gà zaa Kiriataba kè wè be tia Eblɔnu, Kanaa bùsun. Ben Ibraĩ à sósobi kè à ɔɔ dō à gana yā musu.

3 Kè à gù a naō gè kiia, à gaa à bè Iti boriinɔne:

4 Nibɔ kōn gbē zītɔon ma ũ a té. À tɔɔte yāma gèvīikii ũ mà gè vīin.

5 Ben Iti boriinɔ bène:

6 Maree, ñ wa yā ma. Luda gbē aubarikadeen n ũ wa té. N n gè vīi gbèwεε kè kènne maaa guu. Wa gbēke é n tē gbèwεε kè né n gè vīi à guuro.

7 Ben Ibraĩ fεε à kùε bùsu pì deenɔne

8 à bèñne: À ma yā ma, tó a we mà a gè vīi kè. À wéε kemε Zoa né Eflɔnu

9 à Makpela gbèwεε kè kú à bú lézi yā ma à ɔɔa, eé gō ma gèvīikii ũ a bùsun.

10 Eflɔnu vēna ñ té a wéte bīilen gwe, ben à ò Ibraĩne Itinɔ wáa ñ pìngi à bè:

11 Auo mare, ñ ma yā ma. Ma n gba buraa pì kōn gbèwεε kè kú gweeo. Ma n gba ma gbēnɔ wáa. Ma n gbame, le ñ n gè vīin.

12 Ibraĩ kùε bùsu pì deenɔne,

13 ben à bè Eflɔnunε ñ pìngi wáa: N swā kpá ñ ma yā ma. Mé buraa pì fīa bonne. N ma ɔɔ sí, mé ma gè vīin.

14 Ben Eflɔnu bène:

15 Maree, ñ ma yā ma. Tɔɔte kè à ɔɔ kà kondogi wáa plaame, bón beε ũ wa dagura? N n gè vīin.

16 Ibraĩ à yā mà, ben à kondogi kè à ò yǝne gbēno wáa laatarino zakaa.

17 Leme Eflonu bú kè kú Makpela, Mamare sae, gǝ Ibraĩ pǝ ũ le kǝn gbèwεε kè kú gweeo kǝn lí kè kú gweeno zaa bú pì lézi píngi.

18 À gǝ Ibraĩ pǝ ũ Iti kè aǝ mò wéte bǝileano píngi wáa.

19 Beee gbera Ibraĩ a naǝ vǝi Makpela bura gbèwεε pì guu Mamare kè wè be tia Eblonu sae, Kanaa bùsun.

20 Len bú kǝn gbèwεε kè de Itino pǝ ũ yáao gǝ Ibraĩne gènvǝikii ũ le.

24

Nǝwεtεna Isaakune

1 Ibraĩ zi kǝ à gurǝno kà zǝ, ben Dii aubarika dàn yā píngi guu.

2 Ben à ò a zǝblerino gbēnsi kè de a pǝ píngi yǝgǝgǝri ũune à bè: Ñ ǝ sǝto ma gbáda gbáru,

3 mé tó ñ sí kǝn Dii musu kǝn tǝtεo Luda tǝo kè né Kanaa kè má kú ñ ténno ǝo sé ma nénero.

4 Ñ gá ma be bùsun ma daneno guu, ñ ǝo sé ma néne gwe.

5 Ben à zǝbleri pì à là à bè: Tó ǝgbē pì e we à tēmazi à sǝmao bùsu kèkiin sǝro né? Mé gá kǝn n néo bùsu kè n bǝnn yǝ?

6 Ibraĩ bène: Ñ làakari ke! Ñton gá kǝn ma néo gwero.

7 Dii Luda Musude ma bǝ ma de be ma daneno bùsun, ben à yā òme à la dà à bè é bùsu kèkii kpá ma boriinoame. Àmbe eé a Malaika zǝ à dǝnne ae. Gwen né ǝo sén ma néne.

8 Tó ǝgbē pì e we à tènziro, n bǝ ladana kè ñ la dàmeε kè guu. Ñton gá gwe kǝn ma néoro fá!

9 Ben à zǝbleri pì a ǝo sǝto a dii gbáda gbáru, à la dànε yā pì musu.

10 Zǝbleri pì a dii lakuminno sè mèn kuri kǝn a dii auziki bori píngio, ben à fεε à gàa Nao be wéte zaa Siria Mesǝpotamia bùsun.

11 Kè à kà gwe, à tò lakuminno kámma bǝ lògǝ sae wéte kpεε. Kè uusie kè, gurǝ kè ǝgbēno è bǝε í tǝ,

12 ben à adua kè à bè: Dii, ma dii Ibraĩ Luda, ñ gbēkeε ke ma diine ñ tó ma tá ke nǝa uusiea.

13 Ñ gwa, má zεna lògǝ sae. Tó wéte ǝokpareno bǝε í tǝ,

14 ǝokpare kè má òne à a loo pita à í tǝme mà mi, tó à bème mà mi, ben à kpá ma lakuminno dǝ, ãndē mé dǝ kè n gbēkeε kè ma diine, ǝgbē kè ñ diε n zǝbleri Isaaku pǝ ũun gwe.

15 Èe yā pì o à yáaro, ben Betueli né Rebeka bǝ kǝn looo dina a gǝn. Betueli né Ibraĩ vǝi Nao né kè à ñ kǝn a naǝ Milikaome.

16 Né pì maa bensǝ à lezime, gǝgbē kee e daεo zikiro. À mò lògǝzi, à í tǝ à a loo pà, ben à liara èe taa.

17 Ben zǝbleri pì bàa lè à gàa à zé zǝne à bè: Ñ ma gba í mà mi, baa féte.

18 ǝgbē pì bè: Ñ mi Baa! Ben à a loo pita gǝ à í kpàa à mì.

19 Kè à í kpàa à mì à yáa, à bè: Mé tǝ n lakuminno dǝ, aǝ mi ai aǝ kǝ.

20 Ben à a lo'i kà pǝno ímibon gǝo, à liara à bàa lè à gàa à í tǝ lògǝn, ben à í tò lakuminnoε píngi.

21 Gǝgbē pì zεna èe à gwaa tíii, le à e à dǝ tó Dii é tó a tá ke nna, ke eé ke nnaro.

22 Kè lakuminno í mì aǝ yáa, ben gǝgbē pì vura tánga maaa dà ǝo pìne a yǝ, à vura zǝa dànε mèn plaa. Tánga pì tǝisi kà giramu sǝoro, zǝa pìno sǝ giramu basǝoro.

23 Ben à à là à bè: Ñ ome, dé nén n ũu? Wé ikii e n de beǝ?

24 Ben à wèala à bè: Betueli nén ma ũ, Milika kǝn Nao dio.

- 25 Sè kǝn tàgaaɔ dɪn wɑ bɛ, bɛn ikii kuu dɔ.
- 26 Ben gɔgbɛ̀ pì kùɛ̀ à dɔnzi kè Diinè à bè:
- 27 Dii ma dii Ibraĩ Luda aubarika vĩ kè èè gí gbɛ̀kɛ̀ kǝn náanɛɔ yǎ kɛnɛro yǎnzi. Mapi sɔ, Dii dòmɛ̀ aɛ̀ ma dii danɛnɔ̀ bɛ̀.
- 28 Ben nɔ̀kparɛ̀ pì bàà lè̀ à gàà à yǎ pì tɔ̀kè̀ a bɛ̀dɛɛnɔ̀nɛ̀.
- 29 Rebeka pì dǎgɔ̀ vĩ kè wè bɛnɛ̀ Labǎ. À bò wétè kɛɛ̀ kǝn bàò à gàà à gɔ̀gbɛ̀ pì lè̀ lɔ̀gɔ̀ léa,
- 30 zaakɛ̀ à è̀ a dàre tǎnga kǝn zǎao dana, bɛn à yǎ kè gɔ̀gbɛ̀ pì ònɛ̀ mà. Kè̀ à gàà à à lè̀ kǝn lakuminɔ̀ lɔ̀gɔ̀ léa,
- 31 à bè: Ñ mɔ̀ mmɔ̀n kè̀ Dii aubarika dǎngu! À kè̀ dia n̄ zɛna wétè kɛɛ̀? Ma kɛ̀pé kè̀kɛnɛ̀ kǝn lakuminɔ̀ bàdɔ̀kiio.
- 32 Gɔ̀gbɛ̀ pì gè̀ ua, bɛn Labǎ lakuminɔ̀ asoo pòro à sè̀la kori kǝn tàgaaɔ kpà̀rɪma à í kpà̀ gɔ̀gbɛ̀ pia à a gbá pípio kǝn à gbɛ̀nɔ̀ n̄ píngi.
- 33 Wà pòbleè diɛnɛ̀, bɛn à bè: Mé pò ble gĩaro ai mà yǎ kè̀ ma mɔ̀o o. Ben Labǎ bè: Ñ o.
- 34 Ben à bè: Ibraĩ zòblierin ma ũ.
- 35 Dii aubarika kè̀ ma diinè maamaa, bɛn à gò auzikidee ũ. À à gbà sǎanɔ̀ kǝn zùɔ̀ kǝn kondogio kǝn vuraò kǝn gɔ̀gbɛ̀ zĩkɛrinɔ̀ kǝn nɔ̀gbɛ̀ zĩkɛrinɔ̀ kǝn lakuminɔ̀ kǝn zaakinɔ̀.
- 36 Ma dii pì naɔ̀ Sara né̀ ì gɔ̀gbɛ̀ ũ a zikũ guu, bɛn ma dii pò kè̀ à vĩ kpà̀ né̀ pia píngi.
- 37 Ma dii tò ma la dà, zaakɛ̀ à bè mǎton Kanaa kè̀ à kú n̄ ténɔ̀ nɔ̀ɔ̀ sé a nénerɔ̀.
- 38 À bè mà gá a de bɛ̀ a borii guu mà nɔ̀ɔ̀ sé a nénè gwe.
- 39 Ben ma a dii là ma bè, tó nɔ̀gbɛ̀ pì e we à tɛ̀mazi sɔ̀ro né?
- 40 À wèmalà à bè, Dii kè̀ a tǎa òò bé eé a Malaika zĩ à gá zɛmɛ̀, lɛ̀ ma tá kɛ̀ nna, mé nɔ̀ɔ̀ sé a nénè a de bɛ̀ danɛnɔ̀ tɛ̀.
- 41 À bè tó ma gaa a borii kiia, tó wèe wero, mé bɔ̀ ladana kè̀ má la dàaree guu.
- 42 Kè̀ ma ka lɔ̀gɔ̀ kiia gbǎa ma bè: Dii, ma dii Ibraĩ Luda, tó n we, ñ tó ma tá kɛ̀ nna.
- 43 Má kú lɔ̀gɔ̀ léa. Nɔ̀kparɛ̀ kè̀ mò í tó, bɛn ma bènè à ma gba í fétè mà mi,
- 44 tó à bè mà mi, bɛn à tò ma lakuminɔ̀nɛ̀ dɔ̀, mé dɔ̀ kè̀ nɔ̀kparɛ̀ kè̀ n̄ diè̀ à kɛ̀ ma dii né̀ pò ũun gwe.
- 45 Ai màgɔ̀ yǎ pì o ma nòsɛ̀ guu mà yǎa, bɛn Rebeka bò kǝn looo dina a gǎn à mò lɔ̀gɔ̀ léa à í tò. Ben ma bènè à ma gba í mà mi.
- 46 À a loo pìta gɔ̀ɔ̀, à bè mà mi, é kpá ma lakuminɔ̀a dɔ̀. Kè̀ má mì, bɛn à kpà̀ ma lakuminɔ̀a.
- 47 Ben ma à là, dé nén à ũu? À bè Betueli nén a ũ, Milika kǝn Nao dio. Ben ma tǎnga dànè a yǎa, ma zǎa dànè a ɔ̀ɔ̀nɔ̀a.
- 48 Ben ma kuè ma dɔ̀nzi kè̀ Dii ma dii Ibraĩ Ludanè ma sáabu kpà̀a, zaakɛ̀ à dòmɛ̀ aɛ̀ zé maaa guu, lɛ̀ mà a dii v̄i dio sé à nénè.
- 49 Tia sa tó é we à gbɛ̀kɛ̀ kǝn náanɛɔ̀ yǎ kɛ̀ ma diinè, à omɛ̀. Tó ée we sɔ̀ro, à omɛ̀, mé gá gu pǎndea.
- 50 Labǎ kǝn Betuelio wè̀ala wà bè: Yǎ pì bò Dii kiiamè, wá yǎke ona v̄iro, à maaa ke à zaaa.
- 51 Rebekan yè̀, ñ à sé ñ tǎo, à gɔ̀ n̄ dii né̀ naɔ̀ ũ lán Dii ò nà.
- 52 Kè̀ Ibraĩ zòbleri pì n̄ yǎ mà, à dàe tɔ̀ɔ̀tè Diinè.
- 53 Ben à zǎblebɔ̀ kè̀ wà kè̀ kǝn kondogio kǝn vuraò kǝn pòkásǎanɔ̀ bòè à kpà̀ Rebekaa. À à v̄i kǝn à dao gbà pò ɔ̀dɛɛnɔ̀ dɔ̀.
- 54 Ben àpi kǝn gbɛ̀ kè̀ aɔ̀ kúonɔ̀ pò blè̀ aɔ̀ í mì, bɛn aɔ̀ ì gwe.
- Kè̀ aɔ̀ fɛ̀ɛ̀ kɔ̀ngɔ̀ à bè: À ma gbarè mà tá ma diizi.

⁵⁵ Nɔɔ v̄i kɔ̄n à dao bè: Ñ tó né pì gɔ̄wao baa gurɔ kuri, é gbasa à tá.

⁵⁶ Ben gɔ̄gbē pì bèñne: Lán Dii ma tá kè nna nà lán kè bà, àton ma dādā dɔro. À ma gbarɛ mà tá ma dii kiia.

⁵⁷ Ben aɔ̀ bè: Wà né pì sísi wà à la.

⁵⁸ Ben wà Rebeka sìsi wà à là wà bè: Né tá kɔ̄n gbē pìoó? Ben Rebeka bè: Mé táo.

⁵⁹ Ben aɔ̀ Rebeka gbàre kɔ̄n gwàri kè à à gwà zaa à néngo zĩo, aɔ̀e taa kɔ̄n Ibraĩ zòblerio kɔ̄n à gbēnɔ.

⁶⁰ Aɔ̀ sa maaa ò Rebekane wà bè: Né, ñ gɔ̄ gbē pariinɔ dazi ũ, n boriinɔ gɔ̄ gbāa v̄i ñ zangurinɔa.

⁶¹ Ben Rebeka f̄e kɔ̄n a nɔgbē z̄ikerinɔ, aɔ̀ dì lakuminɔ kp̄e aɔ̀ té gɔ̄gbē pìzi, ben à tànyo.

⁶² À mò à lè Isaaku sù kɔ̄n lògɔ kè wè be Ludab̄ēk̄ema'eeo à v̄ē N̄egevi b̄usun.

⁶³ À bò à gàa à laasuu lé s̄en uusiɛ, ben kè à w̄ē sè, à è lakuminɔ e mɔɔ.

⁶⁴ Rebeka w̄ē sè à Isaaku è se, ben à p̄ita a lakumi kp̄e kpakpaa

⁶⁵ à zòbleri pì là à bè: Dén gɔ̄gbē kè èe táa oo s̄en èe mɔɔ dawale k̄aaa ũu? Ben zòbleri pì wèàla à bè: Ma diimɛ. Ben Rebeka a pódangān sè à kù a uua.

⁶⁶ Kè aɔ̀ kà Isaaku kiia, zòbleri yā kè à kè t̄k̄ēne p̄ingi.

⁶⁷ Isaaku ḡē kɔ̄n Rebekao a da Sara bisakutaan, ben à à sè à ḡò à nɔɔ ũ. À ye nɔɔ pìzi, ben à làakari kpaena a da gaa gbera.

25

Ibraĩ gaa

¹ Ibraĩ nɔ pānde sè dɔ à tón Ketura.

² Né kè à ionɔ tón yè: Zimara, Yɔkɔsā, Mēdā, Midiā, Isibaki, Sua.

³ Yɔkɔsā bé à Seba kɔ̄n Dedāo ì. Dedā boriinɔn Asunɔ kɔ̄n Letusinɔ kɔ̄n Leuminɔ ũ.

⁴ Midiā négɔ̄gbēnɔ tón yè: Efa, Efa, Anɔku, Abida, Eleda. Aɔ̀ p̄ingi Ketura boriinɔmɛ.

⁵ Ibraĩ a auziki kpà Isaakua p̄ingi,

⁶ ben à gba dà a nɔ ȳgisai n̄en̄ne à ñ gbāe ɔ̄f̄ant̄ēb̄ē kpa le à kpé à ga, le aɔ̀tonḡó kú kɔ̄n Isaakuoro yānzi.

⁷ Ibraĩ kè wè bak̄endo s̄orosai,

⁸ ben à gā. À zi kù kótokoto, gbasa à kà a gbēnɔla gèwāa.

⁹ À n̄en̄n̄ Isaaku kɔ̄n Sumailao à v̄i Makpela gbèw̄ē guu, Mamare ɔ̄f̄ant̄ēb̄ē kpa, buraa kè de Iti bori Zoa né Efl̄onu p̄ó ũ yā

¹⁰ kè Ibraĩ pì lù Itinɔa. Gwen wà à v̄īn kɔ̄n a naɔ Sarao.

¹¹ Ibraĩ gana gbera Luda aubarika dà à né Isaakun. À v̄ēena Ludab̄ēk̄ema'ee lògɔ saɛ.

Sumaila boriinɔ

¹² Ibraĩ né Sumaila boriinɔ yān yè. Sara z̄ikeri Agyara, Iyipiti nɔgbē bé à né pì ò.

¹³ Sumaila négɔ̄gbēnɔ tón yè lán wà ñ í nà. À daudu tón N̄ebayo. À dāaronɔ tón yè: Keda, Adabeli, Mibisamu,

¹⁴ Misima, Duma, Masa,

¹⁵ Adada, Tema, Yetu, Nafisi kɔ̄n Kedemao.

¹⁶ Sumaila négɔ̄gbēnɔ tón gwe. Aɔ̀ baade a tó kpà a lakutu ke a b̄uranɛ. Aɔ̀mbe à bori kuri aw̄ēplaaanɔ k̄inanɔ ũ.

17 Sumaila kè wè baswεedo akuri awεεswεεplaa, ben à gà à kà a gbēnola gèwāa.

18 À boriinɔ vèe zaa Avila ai à gàa pé Surua, Igititi ɔfāntēbɔe kpa gana Asiria būsɔ kpa. Aṣè kō té kpákpa kōn Ibraī bori kpaaanɔro.

Isau kōn Yakubuo ina

19 Ibraī né Isaaku boriinɔ yān yè. Ibraī Isaaku ì.

20 Kè Isaaku kà wè baplaa, ben à Labā dāre Rebeka sè. Àmbe Siria būsɔ gbē Betueli kè bò Mesopotamia būsɔn né ũ.

21 Isaaku wée kè Diia a naōne, zaake pāaame, ben Dii à adua sì, à naō pì nò sì.

22 Sikanɔ e ɔsi kaa à gbεεen, ben à bè: Bóyānzi yā beee taka ma lezi? Ben à gàa à Dii là.

23 Dii bène:

Bori mèn plaaa kú n né'isɔn,
gɔɔn plaaa kè aɔɔ kú n gbεεen pìnɔ é kēkōa.
Bori mèn doo gbāaa égɔ de a doola,
à kè bò káaku égɔ zò né ũ zāane.

24 Kè à né'igurɔ kà, ben à sikanɔ ì gɔgbēnɔ ũ.

25 Kè gbē káaku e bɔɔ, à bò tēe zónzon. À mèkā vī lán uta kádee bà, ben wà tó kpàne Isau.

26 Beee gbɛra kè né plaadee e bɔɔ, à dò Isau gbátogea, ben wà tó kpàne Yakubu. Isaaku wè baaagɔdee guun à né pìnɔ ì.

27 Né pìnɔ bíta kù. Isau kè tofekarì gbāaa kè è kē sètaroo ũ. Yakubu sò begwarime.

28 Isaaku ye Isauzi kè à nòbɔ lóu vī yānzi. Rebeka sɔɔ ye Yakubuzi.

29 Zikea Yakubu e dò kukuu, ben Isau sù kōn sèteo nɔaa e à deε.

30 Ben à bè Yakubunε: N yā nna! N tó mà dò tēa beee ble, zaake nɔaa e ma deεme. Beee yānzi wà tó kpà Isaunε Edɔmu.

31 Yakubu bè: N n daudukεze kpáma gīa.

32 Ben Isau bè: Má kú gaa lézī, bón ma daudukεze é kemεe?

33 Ben Yakubu bène: N lù séme gīa. Ben à lù sène à a daudukεze kpàa.

34 Ben Yakubu buredi kpàa kōn bládo pìo. À blè à í mì, ben à fèe à bò. Leme Isau kè le, à a daudukεze diε pā.

26

Isaaku kōn Abimeleki

1 Dekaa kà būsɔ pìn à káakupɔ kè kà Ibraī gurɔɔ baasi, ben Isaaku fèe à gàa Filisitininɔ kí Abimeleki kíia Gera.

2 Ben Dii bò à mòzi à bè: Nton tá Igititiro, n vèe guu kè mé onneen.

3 Nḡɔ kú būsɔ kèkiin gīa, mégɔ kúnɔyò mà aubarika kenne. Mé būsɔ kèkii kpámma píngi kōn n boriinɔ, mé lù kè má sè n denε papanne.

4 Mé n borii kaara lán sɔsɔnenɔ bà, mé būsɔ kèkii kpámma píngi. Borii kè aɔɔ kú tɔatenɔ é aubarika e n borii gāzī n píngi

5 kè Ibraī ma yā mà yānzi. À ma ɔɔkii gwà, ben à yā kè má dienɔ kūna kōn ma yādannenano kōn ma dokayānɔ.

6 Ben Isaaku gò Gera.

7 Kè wéte pì deenɔ e à laa à naō yā musu, à bè a dāreme. Èe vīa keε, zaake èe daa tó à bè a naōme, weé a de nɔɔ pì yānzi, zaake nɔɔ pì né nɔ maaame.

8 Kè a gurɔplaa kè gwe, Filisitininɔ kí Abimeleki wée kpàe windo guu, ben à è Isaaku e bōnda gaa kōn a naō.

⁹ Ben à Isaaku sisi à bè: Ase n naǝmεε! À kè dia n bè n dāremε? À wèàla à bè: Mée kpákpaá weé ma de à yānzimε.

¹⁰ Abimεlεki bè: Bó yā n kèwe lεε? Féte bé à gò kè wa gbēke é daε kōn n nɔɔ pìo, lε n wa da taarin.

¹¹ Ben Abimεlεki gbēnɔ swā sùkǎñne píngi à bè: Gbē kè ɔ kè gōgbē pìà kōn à naǝo, weé à de.

¹² Isaaku pò tǝ b̀usu pìn, ben à pò è wè beea lεo basɔɔro, kè Dii aubarika dàn yānzi.

¹³ À kàara, à auziki e kaara ai à kè auzikide bíta ũ.

¹⁴ À sāanɔ kōn zùnɔ vī pari kōn zònɔ, ben Filisitininɔ zàn.

¹⁵ Ben aǝ lǝgɔ kè à de Ibraĩ gbēnɔ yǝ a gurɔɔanɔ tàta b̀usuo píngi.

¹⁶ Ben Abimεlεki bè Isaakunε: Ñ fεε wa kiia, zaake n gbāaa de wala maamaa.

¹⁷ Ben Isaaku b̀o gwe à bùra kàe Gera guzuren, ben à gurɔplaa kè gwe.

¹⁸ Lǝgɔ kè wà yǝ à de Ibraĩ gurɔɔa ben Filisitininɔ tàta à de gaa gberaanɔn à èara à b̀òb̀ò à tó dǝnkǝ kè a de kpǎñne yāanɔ kpǎñne dɔ.

¹⁹ Isaaku z̀b̀lerinɔ lǝgɔ pǎnde yǝ guzuren pìn, ben aǝ b̀ò í maaaa.

²⁰ Ben Gera pódǎrinɔ swèe kè kōn Isaaku pódǎrinɔ wà bè: Wa ímε. Ben à tó kpà lǝgɔ pìnε Swèe, kè aǝ swèe kèo yānzi.

²¹ Aǝ lǝgɔ pǎnde yǝ, ben wà swèe kè lǝgɔ pì yā musu dɔ, ben à tó kpànε Íbetε.

²² À b̀ò gwe, ben à lǝgɔ pǎnde yǝ dɔ, aǝe swèe ke à yā musu dɔro. Ben à tó kpànε M̀eporokii, zaake à bè: Dii tò wa m̀e pòro, wé dagula sa.

²³ Beee gbera à gàa Bεεba.

²⁴ Dii b̀ò à m̀zi gwǎavī beea à bè: Mámbe n de Ibraĩ Luda ũ, ñton vīa kero, zaake má kúnyo. Mé aubarika kennε mà n borii kaara ma z̀b̀leri Ibraĩ yānzi.

²⁵ Gwen à sa'okii b̀on à Dii sisi. Ben à bùra kàe gwe à gbēnɔ e lǝgɔ yǝ.

²⁶ Ben Abimεlεki b̀ò Gera à mò Isaaku kiia kōn a kpàasi Auzao kōn a z̀kpεεnɔ gbēnsi Fikɔluo.

²⁷ Isaaku n lá à bè: Kè a zamagu a pema a bε, à kè dia a mɔ ma kiia?

²⁸ Aǝ wèàla wà bè: Wá è Dii kúnyo, ben wa bè à maa wà ledole ke wà lù sékōne à yā musu

²⁹ kè né yā zaa ke kewero, zaake wée wée tǎmmaro. Yā maaan wá kènne wa n gbarε aafia, ben Dii aubarika kènne.

³⁰ Ben Isaaku n yàari kè, aǝ pò blè aǝ í mì.

³¹ Kè aǝ fεε kɔngɔ, aǝ lù sékōne, ben Isaaku z̀éñne, aǝ b̀ò à kiia aafia.

³² Zī beea Isaaku gbēnɔ mò wà lǝgɔ kè aǝ yǝ yā òne wà bè: Wa í è.

³³ Ben à tó kpànε Σεba. Beee yānzin wè wéte pì sísi Bεεba ai kōn a gbàao.

³⁴ Kè Isau kà wè baplaa, à Iti nɔɔ sè mèn plaa, Beri né Yudi kōn Elɔni né Basεmao.

³⁵ Isaaku kōn Rebekao ǹsε ègǝ yakana n yānzimε.

27

Isaaku sa'olekena Yakubunε

¹ Isaaku zi k̀ à wée gbāa dɔro, èe guu ee maaro. Ben à a daudu sisi à bè: Né! Ben à wèàla à bè: Maε kè.

² Isaaku bè: Ma zi k̀ má a gagurɔɔ dɔro.

³ Ñ n sá sé kōn n gbàrao ñ gá ñ ǹb̀osēte wetεmε.

⁴ Ñ ma poyezi dò kuku ñ móomε mà ble, mé sa'ole kennε lε mà kpé mà ga.

⁵ Rebeka yā kè Isaaku ò Isaunε pì mà. Kè Isau fεε à gàa tofe ká,

⁶ ben à gàa à ò Yakubunε à bè: Má mà n de yā ò n vīine à bè

7 à gá à nòbò deare à a poyezi dò kukuoare à ble, é sa'ole kene kōn Dii tóo le á kpé à ga.

8 Ben Reβeka èara à bène: Ñ ma yā ma ñ yā kè má dànnεε ke.

9 Ñ gá blè kpàsa guu ñ blène maaa kũ mèn plaa ñ suo. Mé n de poyezi dò kukune,

10 né gáone à ble, eé sa'ole kenne le à kpé à ga.

11 Ben Yakubu bè a danε: Ma v̄i mēkā v̄i, ben ma mè pórɔpɔɔ.

12 Tó ma de ɔ kèma, tó à ma d̄s, eé be méε a keε pāpāme, eé lé kemε sa'ole gēε ũ.

13 Ben à da bène: Luda tó lékenannεε pì gōme. Ñ ma yā ma dé! Ñ gá ñ de ñ suome.

14 Ben Yakubu gàa à blè pìno dè à sùo a danε, ben à à de poyezi dò kùkune.

15 Ben à a daudu pókāsā maaa kè kú a kpé guuno sè à dà a né sabideenε.

16 À blène báa pìno f̄f̄i à ɔɔna kōn à waa pórɔpɔɔ.

17 Ben à dò kōn bureɔdi kè à kèo kpàa.

18 Yakubu gàa a de kiia à bè: Baa! Ben à de bè: Mae kè! Ma né kpareemε?

19 Yakubu wèàla à bè: Mámbe Isau n daudu. Lán n òme nà, má kè le. Ñ fεε ñ v̄εε ñ ma ɔz̄i ble le ñ sa'ole kemε.

20 Ben Isaaku bè a néne: O'o! Ñ è kòs? À wèàla à bè: Dii n Luda bé à ma tá kè nna.

21 Ben Isaaku bène: Ñ s̄mazi mà ɔ kemma le mà d̄s tó ma né Isaumε yāpura.

22 Yakubu s̄s a dezi, ben à ɔ kèa à bè: Kòto kèkii né Yakubu kòtomε, ɔ kèkii s̄s Isau ɔomε.

23 Ben èe à d̄ro, kè à ɔɔnō kā v̄i lán Isau p̄o bà yānzi. À yezi à sa'ole kene,

24 ben à à là ḡia: Ma né Isaun n ũ yāpura? À wèàla à bè: Mámbee!

25 Ben à bè: Ñ p̄o kpàma mà n ɔz̄i ble, mé sa'ole kenne. Kè à dienε, ben à blè. À m̄one kōn w̄εεo, à mì d̄o.

26 Ben à de pì bène: Ñ s̄mazi ñ lé péma.

27 Ben à s̄zi à lé pèa. Kè Isaaku à pókāsāano gūu mà, ben à sa'ole kene à bè: Ma né gūu de

lán buraa kè Dii aubarika dàn bà.

28 Luda n gba m̄o d̄o b̄ona musu,

à n gba t̄ote maaa.

Blewεε kōn geepiw̄εεo éḡo dinzi.

29 Gb̄eno é z̄ò blenne,

boriino é kúe n aε,

néḡo de n gb̄eno dii ũ,

n da néno é kúenne.

Luda é lé ke gb̄e kè ās lé kènnεen̄ne,

eé aubarika da gb̄e kè ās sa maaa ònnεen̄n.

30 Kè Isaaku sa'ole kè Yakubunε à yāa, ben Yakubu gù à kiia. Kè à v̄i sù kōn tofekao ḡo,

31 ben à p̄blee kè a denε d̄o à gàaone, ben à bène: Baa! Ñ fεε ñ ma ɔz̄i ble ñ sa'ole kemε.

32 Ben à de à là à bè: M̄be dé ũ? À wèàla à bè: Mámbe n daudu Isau.

33 Yā pì Isaaku sw̄ε z̄o èe lugalugaa à bè: Dé bé à nòbò dè à m̄ome yā ai nḡo gá su má s̄o? Ma sa'ole kene kò, àmbe eé aubarika e.

34 Kè Isau a de yā pì mà, à p̄tā à ɔ gb̄aaa d̄o à kè w̄enda, ben à bè: Baa! Ñ sa'ole kemε d̄o.

35 Ben à bè: N dāaro mò kōn ɔnd̄o à n sa'ole si kò.

³⁶ Ben Isau bè: À tón Yakuburoo? À ma kεεε à kè gèn plaan gwe sa. À ma daudukεεε sìma yā, ben à ma sa'ole sìma tia dɔ. Mé sa'ole e dɔrɔ?

³⁷ Isaaku wèàla à bè: Ma à diε n dii ũ, ma à danεnɔ kè à zòblerinɔ ũ n píngi, ma blewεε kɔn geepiwεεo kpàa. Bón mé e mà kenne dɔɔ?

³⁸ Isau bè a denε: Baa, sa'ole been nĩ vĩ adó? N̄ sa'ole pānde kemε dɔ Baa. Ben Isau wii gbāaa lè.

³⁹ Ben à de wèàla à bè:
Tɔɔε kè négɔ kún égɔ maaro,
mɔdɔ é bɔnnε zaa musuro.

⁴⁰ Négɔ fēeda kūna,
né zò ble n dāaronε.
Lεmε dɔ n lāakari é gɔ kpaenaro,
né à gbóngo gonla.

⁴¹ Isau íbete sè kɔn Yakubuo sa'ole kè à de kènε yānzi, ben à bè a nòse guu: Ma de gaa zāro, gbasa mé ma dāaro de.

⁴² Wā yā kè Isau ò kɔmɔɔ kè Rebεkanε, ben à Yakubu sìsi à bè: Isau yezi à gēε bomma à n de.

⁴³ N̄ ma yā ma sa. N̄ fεε n̄ baale n̄ gá ma dāgɔ Labā be zaa Arana

⁴⁴ ñgɔ kúo gwe gĩa ai n̄ v̄i pì pɔfē kpáε.

⁴⁵ Tó à nòse kpàε, tó yā kè n̄ kènε s̄an, mé gbē zĩ wà n̄ gbè sé. Má yezi mà kora a ḡɔn plaaanɔzi píngi gurɔ doro.

⁴⁶ Ben Rebeka bè Isaakunε: Iti nɔgbēnɔ nii bòmagu. Tó Yakubu Iti nɔɔ sè bùsu kèkiin lán Isau nɔgbē beenɔ bà, ma kuuna égɔ nname dɔro.

28

Yakubu tana Labā kiia

¹ Ben Isaaku Yakubu sìsi à sa'ole kènε à yā dànε à bè: N̄ton nɔɔ sé Kanaa nɔgbēnɔ téro.

² N̄ fεε n̄ gá Mesɔptamia bùsun n da de Betueli be, n̄ nɔɔ sé gwe n desē Labā né n̄ tē.

³ Luda Gbāapingide aubarika dangu à tó n̄ né i maamaa, aḡgɔ kaara le n̄ gɔ boriinɔ dezi ũ.

⁴ Luda aubarika kè à dà Ibraĩn dangu kɔn n boriinɔ, le bùsu kè néε nibɔ bleen ḡɔnnε, bùsu kè à kpà Ibraĩa.

⁵ Ben Isaaku Yakubu gbàre à gá Labā kiia Mesɔptamia bùsun. Labā né Siria bùsu gbē Betueli néme, Yakubu kɔn Isauo desēme.

⁶ Isau mà Isaaku sa'ole kè Yakubunε à à gbàre Mesɔptamia le à nɔɔ sé gwe. Kè à sa'ole pì kènε, à bè àton nɔɔ sé Kanaa nɔgbēnɔ téro.

⁷ À tàasi kè kè Yakubu a de kɔn a dao yā mà à dà Mesɔptamia zén.

⁸ Ben à d̄s sa ke a de pɔɔ nna kɔn Kanaa bùsu nɔgbēnɔro.

⁹ Ben à gāa Ibraĩ né Sumaila kiia à à né Maala sè à nà a nɔ káakunɔa. Maala né Nebayo dāremε.

Yakubu nana'ona Beteli

¹⁰ Yakubu b̄ Beεεba à dà Arana zén.

¹¹ Kè à kà gukea, à yezi à i gwe kè ɔfāntē gē kpén yānzi. Ben à gbè sè guu pìn a mìdibɔ ũ à dàε gwe.

¹² Ben à nanaa ò à gára è pεena tɔɔε ai à gāa à z̄s ludambεεa, Luda malaikanɔ e didiia aḡεe pitaa.

¹³ À Dii è zεnaala à bè: Mámbe Dii n dezi Ibraĩ kɔn n de Isaakuo Luda ũ. Mé bùsu kè n̄ daεa kèki kpamma, mpi kɔn n boriinɔ.

14 N boriinɔ éǵɔ pari lán bùsuti bà, aǵé dagula ɔfǎntɛ̀bɔɛ kpa kɔ̀n ɔfǎntɛ̀gɛ̀kpɛ̀n-o kɔ̀n gu'igbārooo kɔ̀n sɔɔmɛ̀tɛ̀o. Anduna bori píngi é aubarika e mpi kɔ̀n n boriio gǎzĩ.

15 Mǐgɔ́ kúnyo, mǐgɔ́ n dǎkpa guu kè nǐe gaan píngi, mé ɛara mà sunyo bùsu kèkiin, zaake mé n tónlo mé yǎ kè má ònnɛɛ ke.

16 Kè Yakubu vù kɔ̀n iio à bè: Dii kú gura kè, ben mǐe dǵro!

17 Vĩa à kù à bè: Guu kè ma kǎ fɛɛ. Luda bɛɛmɛ, ludambɛ zémɛ.

18 Yakubu fɛɛ kɔ̀ngɔ̀ à gbè kè à kè midibo ũu pì sè à pèɛ dɔ̀ngupɔ̀ ũ, ben à nósi kù.

19 Ben à tó kpà guu pìne Beteli, mɔde wéte kè wà kàe gwe tó káakun Luzu.

20 Yakubu lù sè Diine à bè: Tó n kúmao, tó né ma dǎkpa ma wéte kèkii gana guu, tó né ma gba pɔ̀blee kɔ̀n pókāsānɔ

21 ai ma gaa ma su ma de bɛ aafia, néǵɔ́ de ma Luda ũ,

22 gbè kè má pèɛ dɔ̀ngupɔ̀ ũu pì é ǵɔ́ n gbǎgbákii ũ, pókè n ma gba píngi, mé à kuridee kpámma.

29

Yakubu kana Labā be

1 Yakubu ɛara à dà zén à gaa ɔfǎntɛ̀bɔɛkpadeenɔ̀ bùsun.

2 Kè à kà gwe, à lògɔ̀ è sɛ̀n sǎ kpàsa leo aagɔ́ kaena à saɛ, zaake lògɔ̀ pì ín wè kpámma. Gbè bíta tatana lògɔ̀ pìle.

3 Tó kpàsa pìnɔ̀ kàkɔ́a gwe píngi, ben wè gbè pì go lògɔ̀ pìle wà í kpámma, ben wè ɛara wà gbè pì tataàle a gbèn.

4 Ben Yakubu sǎdārinɔ̀ là à bè: Gbɛ̀nɔ̀, a bɔ́ mǎmɛ? Aǵ wèàla wà bè: Wa bɔ́ Aranamɛ.

5 Ben à n lá à bè: Á Nao dio Labā dǵɔ́? Aǵ wèàla wà bè: Wá à dǵ.

6 Ben à n lá à bè: Á aafiaɔ́? Aǵ bè: Á aafia. N à né Raseli gwa, èe mɔɔ kɔ̀n sǎanɔ̀ kǎaa.

7 Ben Yakubu bè: ɔfǎntɛ̀ kpé gbāa, sǎanɔ̀ tágurɔ̀ e ká kòro. Á í kpámma à gá n dǎ.

8 Ben aǵ bè: Wé fǵro. Tó èe ke sǎ kpàsanɔ̀ kàkɔ́a píngi baasiro, wè gbè go lògɔ̀ pìle wà í kpámmaro.

9 Kè èe yǎ oonɛ le, Raseli mò kɔ̀n a de sǎanɔ̀, zaake sǎdārin à ũ.

10 Kè Yakubu a desɛ Labā nénɔ̀gbɛ̀ Raseli è kɔ̀n à de sǎanɔ̀, à sǵ lògɔ̀zi à gbè go lògɔ̀ pìle, ben à í kpà a desɛ sǎanɔ̀.

11 Ben à lé pè Raselia à pɔ̀nna ɔ̀ɔ̀ dò.

12 Ben à òne kè à de danɛ Rebeka nén a ũ. Ben Raseli bàale à gaa à ò a denɛ.

13 Kè Labā a dǎre né Yakubu baaru mà, à bàale à gaa daàle. Kè à kà, ben à kùsia à lé pèa à tào a bɛ. Ben Yakubu yǎ kè kènɔ̀ òne píngi.

14 Ben Labā bène: Ma arumɛ n ũ yǎpura.

Yakubu Lea kɔ̀n Raselio ɛna

Yakubu kè Labā bɛ mɔ do,

15 ben Labā bène: Kè n de ma danɛ ũ yǎnzin né zĩ kemɛ pǎɔ́? Dia mé fĩa bonne nà n omɛ.

16 Labā sǵ nénɔ̀gbɛ̀nɔ̀ vĩ ǵɔ̀n plaa. Yǵɔ̀ tón Lea, Bāa sǵ Raseli.

17 Lea wéɛ busana, Raseli sǵɔ̀ nɔ̀kpare maaamɛ, ben à kakana maa.

18 Yakubu ye Raselizi, ben à bè Labāne: Mé zĩ kenne wè swɛɛplaa n né bāade Raseli yǎnzi.

19 Labā bè: Á sǎo mà à kpámma de mà à kpá gbɛ̀ pǎndeala. Nǵɔ́ kú ma bɛ kè.

20 Ben Yakubu zĩ kènɛ wè swɛɛplaa Raseli yǎnzi, ase à kènɛ lán gurɔ̀ plaa bàme kè à yezi yǎnzi.

- 21 Ben à bè Labāne: Kè ma zĩ gurɔɔ pàpa, ò ma nɔɔ kpáma mà sé.
 22 Ben Labā gwedeeno kàkɔa ñ píngi à nɔsepɔblee kèñne.
 23 Kè uusie kè, ben à a né Lea sè à kpàa, ben Yakubu dàeo.
 24 Labā a nɔgbē zĩkeri Zilipa kpà Leaa zĩkeri ũ.
 25 Kè guu dɔ Yakubu è Leame, ben à bè Labāne: Bóyānzi ñ kème lee? Raseli yānzin ma zĩ kènnézíroo? Bó bé à tò n ma kèkè?
 26 Labā bè: Wa kiia wè Bāa kpà gɔɔa Yɔɔ āro.
 27 Ñ azuma doo ke kɔn gbē beeeo gĩa, mé à gbēndoo kpámma zĩ kè né ɛara ñ keme wè swεεplaa pānde pɔ ũ.
 28 Yakubu wèzi à azuma doo pì kè kɔn Leao, ben Labā a né Raseli kpàa nɔɔ ũ.
 29 Labā a nɔgbē zĩkeri Bila kpà Raselia zĩkeri ũ.
 30 Yakubu dàe kɔn Raselio sɔ, ben à yezi de Leala. Ben à ɛara à zĩ kè Labāne ai wè swεεplaa dɔ.

Yakubu néno

- 31 Dii è Yakubu ye Leaziro, ben à à kè nédandee ũ, Raseli sɔ pāame.
 32 Lea nò sɔ à né ì gɔgbē ũ, ben à tɔ kpàne Rubeni, zaake à bè: Dii ma nawēakena gwà. Ma zā égɔ yemazi sa.
 33 Kè à nò sɔ dɔ, à né ì gɔgbē ũ, ben à bè: Dii mà ma zā yemaziro, ben à ɛara à né kèkii kpàma dɔ. Ben à tɔ kpàne Simeo.
 34 Kè à ɛara à nò sɔ dɔ, à né ì gɔgbē ũ à bè: Kèkii sa ma zā é ma dièkii ero, zaake ma négɔgbē ìo mèn aagɔ. Ben à tɔ kpàne Levi.
 35 À ɛara à nò sɔ dɔ à né ì gɔgbē ũ à bè: Kèkii sa ma Dii sáabu kpà, ben à tɔ kpàne Yuda. Ben à né'ii zè.

30

- 1 Kè Raseli è ée né ii kɔn Yakubuoro, à gɔaano kpà kɔn a v̄io. Ben à bè Yakubune: Ñ nò dɔmagu. Tó mée e sɔro, mé game.
 2 Yakubu pɔ f̄zi à bè: Mámbe Luda ũ kè n tē néʒ?
 3 Ben Raseli bè: Ma zĩkeri Bilan yè. Ñ gá io à néno ime, mé borii e se à gāzĩ.
 4 Ben à a zĩkeri Bila kpàa nɔɔ ũ. Yakubu dàeo,
 5 ben à nò sɔ à né ì gɔgbē ũ.
 6 Ben Raseli bè: Ludaa tò yā bɔmao nna à ma yā mà, à ma gba négɔgbē. Ben à tɔ kpàne Dani.
 7 Raseli zĩkeri pì ɛara à nò sɔ à né ì gɔgbē ũ dɔ,
 8 ben Raseli bè: Ma ɔsi ìsi kà kɔn ma v̄io ma ɔsii nè. Ben à tɔ kpàne Nafatali.
 9 Kè Lea è a né'ii zè, ben à a zĩkeri Zilipa kpà Yakubua nɔɔ ũ dɔ.
 10 Ben Lea zĩkeri pì né ì gɔgbē ũ kɔn Yakubuo.
 11 Ben Lea bè: Mìnnaame. Ben à tɔ kpàne Gada.
 12 Ben Lea zĩkeri pì né ì gɔgbē ũ dɔ kɔn Yakubuo.
 13 Ben Lea bè: Ma pɔɔ kè nna, zaake nɔgbēno é be ponnadeen ma ũ. Ben à tɔ kpàne Asa.
 14 Rubeni bò ésekēgurɔ à yenzi ēzē è sèn, ben à bòbo à sùo a da Leane. Ben Raseli bène: Ñ n né yenzi ēzē pì dāme.
 15 Lea bène: Kè n ma gɔɔ s̄ima, beee e móm̄maro, ben ñ yezi ñ ma né yenzi ēzē sí dɔʒ? Raseli bè: Tó ñ kpàma, m̄be né io gbàa.
 16 Kè Yakubu e suu kɔn burao uusie, Lea bò à gàa à dàale à bè: Mámbe mé inyo gbàa, zaake ma n sēkã ma né yenzi ēzē yānzime. Ben à ìo gwāavĩ beee.
 17 Luda Lea wéekεε s̄i, ben à nò sɔ à Sāani ì kɔn Yakubuo.

18 Ben Lea bè: Luda láada kpàma, kè ma a zíkèri kpà ma zāa yānzi. Ben à tó kpàne Isaka.

19 Lea èara à nò sù dɔ à Tori ì,

20 ben à bè: Luda gba maaa dàme. Kèkii sa ma zā é ma kpe da, zaake ma négōgbēno ìo mèn swéedo. Ben à tó kpàne Zebuluni.

21 Zāazāa à nénōgbē ì, ben à tó kpàne Dina.

22 Ben Raseli yā dɔ Ludan à à wéekèe sù, ben à kè nédandee ũ.

23 À nò sù à négōgbē ì, ben à bè: Luda wí bòmè.

24 Ben à tó kpàne Yusufu à bè: Dii èara à négōgbē pānde kaaramè dɔ.

Yakubu póno dāna Labāne

25 Kè Raseli Yusufu ì, Yakubu bè Labāne: Ñ ma gbare mà tá ma be būsun.

26 Ma zīi kènne ma nɔnɔ kɔn ma nénō yānzi. Ñ n kpàma mà tá, zaake n dɔ lán ma zīi kènne nà.

27 Ben Labā bène: Tó ma n pɔnnaa è, n gōmao kè. Ma màso kè má è Dii aubarika kème n yānzi.

28 Ñ n asaiapɔ omè, mé kpámma.

29 Yakubu bène: Ñ dɔ lán ma zīi kènne nà. Ñ dɔ lán n pókādeenɔ kè ma ɔzī nà,

30 zaake à féte kè n vī zaale mée móroo kàara maamaa. Dii aubarika dāngu guu kè ma gaan n be píngi. Bɔren mé ma zīinda be zīi ke sɔɔ?

31 Labā à là à bè: Bón mé fīa boonnee? Yakubu wèala à bè: Ñton póke kpámaro, mɔde n yā kè kemè, mégō n póno dāanne.

32 Ñ tó mà gē n póno té gbāa mà sã bakebakenɔ kɔn à togetogenɔ pleple ma asaiapɔ ũ kɔn sãne bɔrɔ siaano kɔn blè bakebakenɔ kɔn à togetogenɔ.

33 Tó n ma asaiapɔ gwà gana gurɔ aezī, né dɔ tó má yāpuraa vī. Blè kè kuu bakebakero ben à togetogero, ke sãne bɔrɔ kè siaro, èndè ma kpāi òmè.

34 Labā bè: Tò! Àgō de lán n ò nà.

35 Zī beee Labā à blèkofii bakebakenɔ sè kɔn à wēzādeenɔ kɔn blèda togetogenɔ kɔn à bakebakenɔ, aɔ pɔ kè aɔo puraa vīno píngi kɔn sãne bɔrɔ siaano píngi, à n ná a négōgbēno n ɔzī.

36 Ben à kpāngu dà n dagura kɔn Yakubuo lán gurɔ aagō tá bà, ben Yakubu e Labā pɔ kpaaano dāa.

37 Yakubu lí bori aagō gā búsunɔ zòzò à n wēzā kpàkpa à n wēzā kè púu.

38 Ben à lí kè à n wēzā kpàkpa pìno pèepe póno gbāngo ímikiia, pɔ kè aɔo mɔo í minɔ wéen, zaake gwen aɔè kpàkpa on.

39 Tó aɔ kpàkpa ò lí pìno sae, ben aɔègō né wēzādeenɔ ii kɔn à togetogenɔ kɔn à bakebakenɔ.

40 Yakubu è pónè pìno pleple adona è à wēzādeenɔ kɔn à siaano ká Labā póno guu. Lemè à a zīinda kpàsa bɔ le, èe ká Labā póno guuro.

41 Tó pɔbori maaano fèe kɔn kpàkpa'ona, Yakubu è lí pìno pèepe póno aezī ímikiia, le aɔ kpàkpa o n sae.

42 Tó pɔ ginano sɔ, è lí pèepeínero. Len pɔ ginano gò Labā pɔ ũ le, ben pɔbori maaano gò Yakubu pɔ ũ.

43 Ben Yakubu auziki ègō kaara maamaa à póno pari kù kɔn nōgbē zíkèrino kɔn gōgbē zíkèrino kɔn lakuminɔ kɔn zaakinɔ.

31

Yakubu bàalena Labāne

1 Yakubu yā kè Labā nénɔ e oo mà kè aɔ bè: Yakubu wa de póno sia píngi. Wa de auziki guun à kaarana èn.

- 2 Yakubu d̄s̄ Labā wéεa, kè a yā kú à nòse guu lán yāa bà d̄ro.
- 3 Ben Dii bène: Ñ̄ εara ñ̄ tá n̄ dezi bùsun n̄ danεn̄o bε, méḡo kún̄yo.
- 4 Ben Yakubu Raseli k̄ōn̄ Leao sìsi āo m̄o a p̄ōn̄o kiia s̄ēn̄.
- 5 À bèñ̄ne: Má d̄s̄ a de wéεa kè ma yā kú à n̄sen̄ lán yāa bà d̄ro. Baa k̄ōn̄ beeo ma de Ludaa kúmao.
- 6 Á d̄s̄ a z̄indane kè ma z̄i kè a denε ma gbāa lémmε.
- 7 A de ̄nd̄o kème à ma láada liε ḡēn̄ kuri, ben Ludaa e tó à yāke kèmero.
- 8 Tó à bè s̄a bakebaken̄on̄ ma baka ū, s̄āan̄o èḡo né bakebaken̄o ii. Tó à bè à w̄ēzādeen̄o bé wà ma baka ū, s̄āan̄o èḡo né w̄ēzādeen̄o ii.
- 9 Luda a de s̄āan̄o sià à kpàma.
- 10 Gur̄o kè blèn̄o e kpákpa oo, ma nanaa ò, ben nanaa guu má è blèkoffi kè āoε kpákpa oon̄o né blè w̄ēzādeen̄oε k̄ōn̄ à bakebaken̄o k̄ōn̄ à togetogen̄o.
- 11 Ben Luda Malaika bème nanaa p̄i guu: Yakubu! Ben ma weàla ma bè: Maε kè!
- 12 À bè: Ñ̄ wéε sé ñ̄ gwa. Blèkoffi kè āoε kpákpa oon̄o p̄ingi blè w̄ēzādeen̄oε k̄ōn̄ à bakebaken̄o k̄ōn̄ à togetogen̄o, zaake ma yā kè Labā kènnεε è p̄ingi.
- 13 Mámbe Luda kè b̄o à m̄onzi Beteli ū, guu kè n̄ gbè p̄ēn̄ n̄ n̄osi k̄ua n̄ lù s̄ēma. Tia sa ñ̄ fεε ñ̄ b̄o bùsu kèn̄ ñ̄ tá n̄ bε bùsun.
- 14 Ben Raseli k̄ōn̄ Leao bène: Wá túbi v̄i wa de bε d̄oó?
- 15 Èe wa diεε gb̄ē z̄it̄on̄o ūnloo? A wa yamma, ben à à o blè p̄ingi.
- 16 Auziki kè Ludaa si wa dea ḡo wa p̄o ū p̄ingime k̄ōn̄ wa n̄ēn̄o. Ñ̄ yā kè Ludaa ònnεε ke p̄ingi sa.
- 17 Ben Yakubu f̄εε à a n̄ēn̄o k̄ōn̄ a n̄ōn̄o di lakumin̄o kpeε.
- 18 À a p̄okādeen̄o k̄ōn̄ auziki kè à è Mesopotamian̄o s̄ēε p̄ingi, ben à dà z̄ēn̄ è taa a de kiia Kanaa bùsun.
- 19 Kè Labā gàa a s̄āan̄o k̄a k̄ēε, ben Raseli à t̄āan̄o s̄ēε kp̄ai à kpeε.
- 20 Yakubu s̄o ̄nd̄o kè Siria bori Labāne èε lé zaaro.
- 21 Á f̄εε à bàale k̄ōn̄ a p̄ōn̄o p̄ingi à bikū Yuflatia, ben à mì p̄ē Giliada gus̄is̄ideea.

Labā p̄ena Yakubuzi

- 22 À gur̄o aaḡodee z̄i wà bè Labāne Yakubu bàale.
- 23 À a gb̄ēn̄o k̄ākōa, ben à p̄ēzi. À t̄aa ò gur̄o swεεplaa, ben à à lè Giliada gus̄is̄ideen̄.
- 24 Ben Luda b̄o à m̄ozi gwāav̄i nanaa guu à bène: Ñ̄ làakari ke yā kè né o Yakubun̄ezi à maaa ke à zaaa.
- 25 Labā Yakubu bùra lè p̄ena Giliada gus̄is̄ideen̄, ben à bùra k̄aε gwe k̄ōn̄ a gb̄ēn̄o se.
- 26 Ben Labā gàa à bè Yakubun̄e: B̄oyānzi n̄ ̄nd̄o kème n̄ ma n̄ēn̄o s̄ēε n̄ tañ̄yo lán z̄iz̄on̄o bà?
- 27 B̄oyānzi n̄ ̄nd̄o kème n̄ wure kp̄ai néε lé zamaro, le ma gaa zenne k̄ōn̄ p̄onnaken̄ao k̄ōn̄ l̄ēsinao k̄ōn̄ ḡāḡao k̄ōn̄ m̄ōo.
- 28 Néε tó ma lé zà ma n̄ēn̄o k̄ōn̄ ma dion̄aro. N̄ ȳōnk̄oyā kè.
- 29 Ma gb̄āaa k̄a mà yā zaaa keare, ben n̄ de Luda yā òme gwāav̄i à bè mà làakari ke yā kè mé onn̄eezi à maaa ke à zaaa.
- 30 Néε taa sa, kè néε n̄ de bε bege keε yānzi. À kè dia n̄ ma t̄āan̄o s̄ēε kp̄aii?
- 31 Yakubu weàla à bè: Ma v̄ia kè méε daa né n̄ n̄ēn̄o s̄ímame.
- 32 Gb̄ē kè n̄ n̄ t̄āan̄o è à kiia, wà à de. Ñ̄ ma p̄ōn̄o gwagwa wa gb̄ēn̄o wáa. Tó n̄ n̄ p̄o è, ñ̄ sé. Yakubu s̄o d̄s̄ kè Raseli Labā p̄o s̄ēε kp̄airo.
- 33 Labā ḡē Yakubu bisa kutaan̄ à ḡē Lea kutaan̄ à ḡē n̄o gb̄ē z̄ikeri ḡōn̄ plaaa p̄in̄o kutaan̄ èε p̄oke ero. Kè à b̄o Lea kutaan̄, à ḡē Raseli kutaan̄.

³⁴ Raseli tãa pìnɔ sè à ùte lakumi gàari guume, ben à vèea. Labã à kuta guu gwàgwa píngi, èe pòke ero.

³⁵ Raseli bè a denɛ: Baa, òton pɔ fẽmaziro, zaake mée e mà fero kè má ɔ kũna yãzi. Leme Labã a tãanɔ wète le èe ero.

³⁶ Ben Yakubu pɔ fẽ à léfɔtɔɔ kà Labãzi à bè: Bó dàn má kè? Bɔ durunn má kè ben n pɛemazi wãawãa lán kè bà?

³⁷ Kè n ma pónɔ gwàgwa píngi, n n be pónɔ è gweó? N bɔo gupuraa ma gbẽnɔ kɔn n gbẽnɔ wáa, aã yã nnaa kpá gbẽ kè a yã nnaaa.

³⁸ Ma ke n be wè baro. N sãanɔ kɔn n blènɔ e nò bɔero, mée n sãa ke sóro.

³⁹ Mée sunne kɔn pò kè nòbɔ pásĩnɔ kũ keoro, mɛè à fĩa bonne ma zĩndame. Nèè pò kè wà à kpái ò gwãavĩ ke fãantẽ fĩa lama.

⁴⁰ Ɔfãntẽ è ma le fãantẽ, ãa è ma de gwãavĩ, mɛè itẽ ke.

⁴¹ Len ma ke n be le ai wè baro. Wè gẽro dosai ma zĩ kènne n nénɔgbẽ gɔɔn plaaanɔ yãzi. Ma wè swɛedoo kè n kpàsa yã musu. N ma láada liè gèn kuri.

⁴² Tó èe ke ma dezi Ibraĩ Luda kè ma de Isaaku à vĩa vĩa zèmao baasiro, le n ma gbarɛ ɔkori. Luda zĩ kè má kè kɔn nawɛao è, ben à kpàkɛnzi gĩa gwãavĩ.

⁴³ Ben Labã wè Yakubula: Nɔgbẽ kèkiinɔ sɔ ma nénɔme. Né kèkiinɔ sɔ ma dionɔme. Pókãdee kèkiinɔ sɔ ma pókãdeenɔme. Pò kè n è kè píngi ma pómɛ. Bón mé ke ma nénɔgbẽnɔ kɔn né kè aɔ ònɔne gbãa?

⁴⁴ N tó wà ledole ke àgɔ de sèeda ũ wa dagura.

⁴⁵ Ben Yakubu gbè sè à pèe yã pì dɔngupɔ ũ.

⁴⁶ À bè a gbẽnɔne aɔ gbènɔ sée, ben aɔ sèe aɔ dídikɔa, ben aɔ pò blè à sae.

⁴⁷ Ben Labã tó kpà gbèdidikɔana pìnɛ Yega Saaduta. Yakubu tó kpàne Galɛedi.

⁴⁸ Labã bè: Gbèdidikɔana kèkiin sèeda ũ wa dagura gbãa. Bee yãzi wà tó kpàne Galɛedi.

⁴⁹ Wè be dɔ Mizipa, zaake Labã bè: Dii wa dákpa wa kèkɔana gbera le wàton zakɔnlo yãzi.

⁵⁰ Tó n ãa dà ma nénɔgbẽnɔa ke tó n nɔ pãndenɔ sè dɔ, baa tó wá kú kɔ kiiaro, ògɔ dɔ sãnsãn kè Ludan wa yã pì sèedadee ũ.

⁵¹ Ben Labã bène dɔ: N gbèdidikɔana kèkii gwa kɔn gbè kè má pèe wa dagurao.

⁵² Eégɔ de sèeda ũ kè mé vĩala mà mó mà à zaaa kennero, mpi sɔ né vĩala n mó n à zaaa kemero.

⁵³ Ibraĩ kɔn Naoo kɔn n deo Ludan wa yãkpaekeri ũ.

Ben Yakubu sɔ kɔn Luda kè a de Isaaku à vĩa vĩa tóo.

⁵⁴ À saa ò gusĩsideen gwe, ben à a gbẽnɔ sisi aɔ pò ble. Kè aɔ pò blè, ben aɔ ò gwe.

⁵⁵ Labã fèe kɔngɔ idɛ'idɛ, à lé zà a dionɔa kɔn a nénɔ à sa maaa ònne, ben à liara à tà a be.

32

Yakubu gbẽnɔ zĩna Isaua

¹ Yakubu dà zén, ben Luda malaikanɔ dààle.

² Kè à n é, à bè: Luda bùran kè. Ben à tó kpà guu pìnɛ Manaimu.

³ À zĩrinɔ zĩ a ae a vĩa Isaua Sei bùsu kè wè be dɔ Edɔmu bùsun.

⁴ À bè a zĩrinɔne: À gá à o ma dii Isaune à zòbleri Yakubu gurɔ plaa kè Labã be èe suu sa.

⁵ À onɛ má zùnɔ vĩa kɔn zaakinɔ kɔn sãanɔ kɔn blènɔ kɔn gɔgbẽ zĩkerinɔ kɔn nɔgbẽ zĩkerinɔ. Mámbe ma a zĩ à onɛ le ma à pɔnnaa e.

6 Kè z̄irinɔ èara wà sù Yakubu kiia, ās bè: Wa gaa n v̄ii kiia, èe mó à danɛ k̄ɔn ḡɔɔn wàa plaaanɔ.

7 V̄ia Yakubu kù èe bídi k̄ee maamaa, ben à gb̄e kè ās kúonɔ kpàate leo plaa k̄ɔn s̄aanɔ k̄ɔn bl̄enɔ k̄ɔn z̄unɔ k̄ɔn lakuminɔ à bè:

8 Tó Isau mò à s̄i à leo dooa, à leo doo kè ḡɔ̄ é bɔ.

9 Ben à adua kè à bè: Dii, ma dezi Ibraĩ k̄ɔn ma de Isaakuo Luda, ní òme mà su ma bùsun ma danenɔ kiia, né aubarika damagu.

10 N gb̄ek̄ee k̄ɔn náane ȳao k̄eme maamaa ma bèe e káro. Gurɔɔ kè ma bikū Yodaa, gò bé à na ma ɔz̄i ado. Tia sa ma su k̄ɔn auziki leo plaaa k̄enɔ.

11 Ma w̄ee k̄emma n̄ ma sí ma v̄ia, zaake m̄ee v̄ia k̄ee kè eé sí wa té à nɔgb̄enɔ k̄ɔn n̄enɔ dede ȳanzi.

12 Mpi s̄ɔ, n bè né aubarika damagu né ma borii kaara lán ísialea bùsu'aat̄e bà weé f̄ɔ wà ní naroro ní pari ȳanzi.

13 Gwen Yakubu in. Pó kè à pl̄epl̄e à a v̄ii gbaanɔn yè:

14 Bl̄èda m̄èn wàa do, à kofii m̄èn baro, s̄ada m̄èn wàa do, à karo m̄èn baro,

15 lakumida m̄èn baaakuri k̄ɔn ní né b̄orɔnɔ, z̄uda m̄èn baplaa, à sware m̄èn kuri, zaakida m̄èn baro, à kyà m̄èn kuri.

16 À ní ná a z̄òblerinɔne ní ɔz̄i bori k̄ɔn borii, ben à bène: Àḡɔ té ma ae à kpàngu da a dagura ḡà k̄ɔn ḡao.

17 À bè gb̄e káakune: Tó ma v̄ii danɛ à n la à bè: Déme n dii ūu? N̄ee gaa máme? Dé bé à pó kè n̄ee d̄aa k̄enɔ v̄ii?

18 N̄ on̄e à z̄òbleri Yakubu p̄ome, pó kè à a dii gb̄a à kp̄as̄anenɔn gwe, àpi e suu kp̄ee.

19 À ȳa d̄onk̄ɔ p̄i ò gb̄e plaadeene k̄ɔn gb̄e aaḡɔdeeo k̄ɔn p̄ód̄arinɔ ní píngi à bè: Tó a da Isaul̄e, à on̄e le.

20 À on̄e à z̄òbleri Yakubu e suu kp̄ee. Zaake à laasuu l̄e à bè: Mé à làakari kp̄ac̄e k̄ɔn pó kè má kp̄a ae k̄enɔ, wé w̄ee sik̄ɔle. Eé gí gb̄aake kp̄ámazi saó?

21 Gbaa p̄inɔ d̄one ae, ben à ḡɔ̄ b̄uran gw̄aav̄i m̄ò à ì gwe.

Yakubu ɔsikana k̄ɔn Ludao

22 À f̄ee gw̄aav̄i à a nɔ m̄èn plaaanɔ s̄ee k̄ɔn a nɔgb̄e z̄ikeri ḡɔɔn plaaanɔ k̄ɔn a néḡɔgb̄e ḡɔɔn kuri aw̄ee doonɔ, ben à bikūnyo Yaboku íbikūkiia.

23 Kè à bikūnyo, ben à pó kè à v̄iinɔ s̄ee à bikūo píngi.

24 Yakubu ḡɔ̄ ado, ben ḡɔgb̄e ke mò èe ɔsi kaao ai guu kà d̄ona.

25 Kè ḡɔgb̄e p̄i è é f̄ɔ à à néro, à à l̄e a gisipek̄ɔrekiia, ben à gisi b̄òkūn ɔsikana p̄i guu.

26 Ḡɔgb̄e p̄i bè: N̄ ma gbar̄e, zaake guu e d̄oo. Ben Yakubu bène: Tó èe ke n̄ aubarika damagu baasiro, mé n gbar̄ero.

27 Ḡɔgb̄e p̄i à là à bè: N tón diaa? À wèàla à bè: Ma tón Yakubu.

28 Ben à bè: Weé benne Yakubu d̄oro, séde Isaraili, zaake n ɔsi kà k̄ɔn Ludao k̄ɔn gb̄enteenɔ, ben n ɔsii nè.

29 Yakubu bène: N̄ n tó om̄e se. A wèàla à bè: B̄oȳanzi n̄ee ma tó gbekaazi? Ben à aubarika d̄an gwe.

30 Yakubu tó kp̄a guu p̄ine Penieli, zaake à bè: Wa w̄ee sik̄ɔle k̄ɔn Ludao, ben m̄ee garo.

31 À b̄ò Penieli ɔf̄ant̄eb̄ena, èe t̄ɔt̄ee a gisi ȳanzi.

32 Bee ȳanzi ai gb̄aa Isarailinɔ è n̄b̄o t̄ugisi sóro, kè Luda Yakubu l̄e à t̄ugisi ȳanzi.

33

Yakubu wéesina Isaule

¹ Kè Yakubu wée sè, à è Isau e mɔɔ kɔn gɔɔn wàa plaaanɔ. À a nɛnɔ kpàatete Leane kɔn Raselio kɔn nɔgbɛ zíkɛri mèn plaaanɔ.

² Ben à nɔgbɛ zíkɛri pìnɔ gbàre aɔ dɔ aɛ kɔn n nɛnɔ. Beee gbera Lea kɔn a nɛnɔ, ben Raseli kɔn Yusufuo té n kpeɛ.

³ À dɔ́nɛ aɛ à kùɛ tɔɔte gèn swɛɛplaa ai à gàa à kào a v̄i pi kiia.

⁴ Ben Isau bàale à mò à dàale à mlèa, à ɔɔ dà à gàn à lé pèa, ben aɔ ɔɔ dɔ.

⁵ Isau wée sè à nɔgbɛnɔ è kɔn nɛnɔ, ben à bè: Dénɔ bé wà kúnɔyo kè? Yakubu wèala à bè: Né kè Luda ma gbaanɔmɛ.

⁶ Ben nɔgbɛ zíkɛri pìnɔ sɔ́nzi kɔn n nɛnɔ aɔ kùɛ.

⁷ Ben Lea kɔn a nɛnɔ sɔ́nzi dɔ aɔ kùɛ. Beee gbera Yusufu kɔn Raselio sɔ́nzi aɔ kùɛ.

⁸ Isau bè: Pó kè ma dańle kènɔɔ de diamɛ? Yakubu wèala à bè: Le ma n pɔnnaa e yānzime.

⁹ Isau bè: Ma gbɛ, ma pónɔ mòmá, ñgɔ n pónɔ kūna.

¹⁰ Ben Yakubu bè: Auo! N yā nna! Tó ma n pɔnnaa è, n ma gba sí, zaake wa wéesikɔlɛna kème lán wéesikɔlɛna kɔn Ludao bàme, ben n gbāake kpāmazi.

¹¹ Ñ gbaa kè ma mɔonnɛɛ sí, zaake Luda aubarika dāmágu, pókɛe e kēsāmaro. Lemɛ à nàkɔrea le, ben à s̄i.

¹² Ben Isau bè: Wà da zén wà tá. Mé gányo.

¹³ Ben à wèala à bè: Ma dii, n dɔ kè nɛnɔ gbāa v̄iɔ, ben má s̄aa kɔn zùne b̄ɔɔnɔ v̄i. Tó wa tá gbāaa ò gurɔ do, pókādeenɔ é gaga p̄ingime.

¹⁴ Ñ dɔmɛ aɛ ma dii, mɔma n zòbleri mégɔ té pónɔ kpeɛ kɔn nɛnɔ busebuse ai mà mó mà n le Sei.

¹⁵ Isau bè: Mé ma gbɛkenɔ tónɔyo. Yakubu bè: À kè dea né ke le dɔɔ? Ñ tó mà n pɔnnaa e dii.

¹⁶ Z̄i beeean Isau dà Sei zén.

¹⁷ Ben Yakubu gàa Suko. À beɛ bò gwe, ben à lá kutaanɔ dò pónɔnɛ. Bee yānzi wà tó kpà guu p̄ine Suko.

¹⁸ Kè Yakubu sù kɔn Mesɔpɔtamiao, à kà wéte kè wè be Sekemu, Kanaa bùsun aafia, ben à bùra kàe wéte p̄i saɛ.

¹⁹ À a bùrakaekii lù Sekemu de Amɔ nɛnɔa kondogi basɔɔro.

²⁰ Gwen à sa'okii bòn, à tó kpàne Luda Isarailinɔ Luda.

34

Sekemu kusina Dinaa

¹ Lea nɛnɔgbɛ Dina kè à ì kɔn Yakubuo bò à wée kpáɛ bùsu p̄i nɔgbɛnɔzi.

² Kè bùsu p̄i kí Amɔ né Sekemu, Ivi borii à è, à à sè gbāaa, ben à dàɛo.

³ À pɔɔ dɔ nɔkpare p̄ia à yezi, ben à yā nnannaa ònɛ.

⁴ Ben Sekemu bè a denɛ: Ñ nɛnɔkpare beee wetemɛ mà sé.

⁵ Kè Yakubu mà wà a nɛnɔgbɛ kpe bò, à nɛnɔ kú sèn kɔn à pókādeenɔ, ben à ȳite ai aɔ sù.

⁶ Ben Sekemu de Amɔ gàa à Yakubu le à yā p̄i onɛ.

⁷ Kè Yakubu nɛnɔ bò sèn wà sù, ben aɔ yā p̄i mà ḡɔɔ. Aɔ n̄ɛse yàka aɔ p̄o f̄ɛ maamaa, kè Sekemu w̄iyā kè Isarailinɔnɛ yānzi, à dàɛ kɔn Yakubu nɛnɔgbɛo à yā kè de wà keroo kè.

⁸ Ben Amɔ bèńne: Ma né Sekemu pɔɔ dɔ a nɛnɔgbɛa. A yā nna. À à kpáa nɔɔ ũ.

⁹ Wà ledole ke wàgɔ wa nɛnɔgbɛnɔ kpāsāakōa.

10 Àgõ kúwao, wa bùsu kuu a pò ùme. À v̄een àgõ laa taan àgõ t̄ote v̄i.

11 Ben Sekemu ò Dina de k̄on à d̄aḡon̄one à bè: À tó mà a p̄onnaa e. Pó kè a be mà kpáawa mé kpá.

12 À anzurebleb̄o lé dame bíta k̄on gbaan̄o paripari. Pó kè á ò mé kpá. À n̄én̄okpare pì kpáma n̄oo ù.

13 Ben Yakubu n̄én̄o wè Sekemu k̄on à de Am̄ola k̄on monafikio kè Sekemu n̄ d̄are kpe b̄o yānzi.

14 Ās b̄é̄ne: Wé f̄s wà beee kero, wé f̄s wà wa d̄are kpá gef̄oodeearo, zaake wíyāme wa kiia.

15 Wé we a yāziro, séto à ḡõ lán wapin̄o bà a ḡõgb̄en̄o b̄angu ke n̄ píngi.

16 Tó a b̄angu kè, wé wa n̄én̄o kp̄as̄awa wé a n̄én̄o sé n̄oo ù. Wéḡõ kúao, wé ḡõ bori d̄onk̄on̄o ù.

17 M̄ode tó ée we wa yāziro, tó ée b̄angu kero, wé wa d̄are sé wà táome.

18 Yā pì kè Am̄o k̄on a né Sekemuone nna.

19 Ḡõkpare pì yā pì ḡõḡõ kpakpaa kè Yakubu n̄én̄ogb̄e yā k̄ane yānzi. À bèe v̄i d̄ēila a de b̄edeen̄o té.

20 Am̄o k̄on a né Sekemuo ḡaa n̄ wéte b̄iilēa, ben ās yā ò k̄on wétedeen̄o wà bè:

21 Gb̄e p̄in̄o yāke v̄iwaoro. Wà tó āḡõ kú wa bùsun āḡõ laa taa, zaake bùsu pì yàasa eé m̄owa. Wé n̄ n̄én̄ogb̄en̄o sé wé wa n̄én̄o kp̄ámma.

22 Gb̄e p̄in̄o s̄s é we wàḡõ kúwao le wà ḡõ bori d̄onk̄õ ūro, séto èe ke wa ḡõgb̄e píngi b̄angu kè lán n̄ bà baasiro.

23 Ās p̄ókadeen̄o k̄on n̄ auzikin̄o k̄on n̄ z̄un̄o píngi é ḡõ wa pò ūroo? Wà wēne le āḡõ kúwao.

24 Wéte pì deen̄o Am̄o k̄on a né Sekemuo yā mà, ben ās ḡõgb̄en̄o b̄angu kè n̄ píngi.

25 À gur̄o aaḡõdee z̄i, kè āso kú k̄on w̄aw̄ao āso kú k̄on yāke laasuoro, Yakubu né ḡõon plaaan̄o Sim̄ēo k̄on Levio, Dina v̄in̄o, ās baade a f̄ēdaa sè ās s̄i wéte ās ḡõgb̄en̄o d̄ede n̄ píngi.

26 Ās Am̄o k̄on a né Sekemuo d̄ede, ben ās Dina sè ās b̄òo Sekemu kp̄én̄ ās t̄ào.

27 Wétedeen̄o d̄ed̄ena ḡbera Yakubu n̄én̄o m̄ò wà wéte p̄on̄o n̄ak̄õa kè wà wí dà n̄ d̄area yānzi.

28 Ās n̄ s̄aan̄o k̄on n̄ bl̄en̄o s̄ēe k̄on n̄ z̄un̄o k̄on n̄ zaakin̄o, pò kè āso kú wéte guun̄o k̄on pò kè āso kú n̄ buraan̄o píngi.

29 Ās n̄ auzikin̄o s̄ēe píngi k̄on n̄ n̄én̄o k̄on n̄ n̄ogb̄en̄o k̄on pò kè kú n̄ bēen̄o píngi.

30 Ben Yakubu bè Sim̄ēone k̄on Levio: A sume yā zaaao. Kanaan̄o k̄on Perizin̄o k̄on bùsu k̄ekii bori p̄anden̄o éḡõ ye ma k̄aziro. Lán wá pariuro nà, tó ās ligawazi, tó ās s̄iwagu, āsé ma de k̄on ma boriin̄o píngime.

31 Ben ās wèàla wà bè: Kè à wa d̄are dīe kaarua ù, beee maan gweó?

35

Luda aubarikadana Yakubun Beteli

1 Luda bè Yakubune: Ñ f̄ēe n̄ tá Beteli n̄ v̄ee gwe. Ñ ma gb̄agb̄akii bo gwe, zaake ma b̄o ma m̄onzi gwe gur̄o kè née bàa lee n̄ v̄ine.

2 Ben Yakubu bè a b̄edeen̄one k̄on gb̄e kè āso kúon̄o n̄ píngi: À bori z̄it̄on̄o t̄aa kè á v̄in̄o kwé̄e à zú o à a p̄ók̄as̄aan̄o lendee kpá.

3 Wé f̄ēe wà tá Beteli. Mé Luda gb̄agb̄akii bo gwe, zaake à d̄omale ma naw̄eakegur̄o, éḡõ kúmao guu kè ma gaan píngi.

4 Ben ās bori z̄it̄on̄o t̄aa kè āso v̄in̄o kp̄aa k̄on sw̄ai kè āso danan̄o, ben à pò p̄in̄o v̄i gb̄í lí gb̄aru Sekemu sae.

⁵ Kè Yakubu kɔn a nɛnɔ dà zɛn, Ludaa tò vĩa wéte kè kú n saenɔ deenɔ kú maamaa, ben aɔ gbɛkee e péɛziro.

⁶ Ben Yakubu kɔn gbɛ kè aɔ kúonɔ n píngi kà Luzu kè wè be tia Beteli, Kanaa bɔsun.

⁷ À sa'okii bò gwe, ben à tó kpà guu pìnɛ Beteli Luda, zaake gwen Luda bò à mòzin gurɔ kè èe bàa sii a vɛinɛ.

⁸ Debora kè de Rebeka gwàri ũ yã gà gwe, ben wà à vɛi gbí lí gbáru Beteli sae. Ben wà tó kpàne Ɔɔɔlizi.

⁹ Luda bò à mò Yakubuzi dɔ à suna kɔn Mesopotamiao gbera, à aubarika dàn

¹⁰ à bè: N tɔn Yakubu, mɔde weé benne Yakubu dɔro, sé Isaraili. Lemɛ à tó kpàne Isaraili le.

¹¹ Luda bène dɔ: Luda Gbãapingiden ma ũ. Àgɔ né ii àgɔ kaara. Borii é bɔ n kiia kɔn bori pariinɔ dɔ, n bori kenɔ égɔ de kínanɔ ũ.

¹² Mé bɔsu kè má kpà Ibrai kɔn Isaakuoa kpámma kɔn n boriinɔ n gaa gbera.

¹³ Ben Luda fɛɛ à bò guu kè à yã ònen.

¹⁴ Yakubu gbè pèe guu kè Luda yã ònen dɔngupɔ ũ. À í tɔa à nɔsi kúa.

¹⁵ Ben Yakubu tó kpà guu kè Luda yã ònen pìnɛ Beteli.

Raseli kɔn Isaakuo gaa

¹⁶ Ben aɔ fɛɛ Beteli wà dà zɛn. Kè aɔ kà kɛi kɔn Eflatao, Raseli né'igurɔ kà, ben né'ii kèa zĩ'ũ.

¹⁷ Né'iwãwãa à kú gbãa, ben nésɛeri bène: Nton vĩa kero, n négɔgbɛ ì dɔ.

¹⁸ Raseli gbãa vɛi dɔro èe gaa, ben à tó kpà a né pìnɛ Benɔni, ben à de tó kpàne Beyãmi.

¹⁹ Kè Raseli gà, wà à vɛi Eflata kè wè be tia Betelemu zɛn.

²⁰ Yakubu gbè dɔngupɔ pèe à miraa. Raseli mira gbè pì kú gwe ai kɔn a gbãao.

²¹ Isaraili èara à dà zɛn, ben à bùra kàe sãdãrinɔ gugwagba aɛ.

²² Gurɔ kè à kú bɔsu pìn Rubeni gà à dàe kɔn Bilao, Yakubu nɔ yìgisai, ben Yakubu yã pì mà.

Yakubu négɔgbɛnɔ ì mèn kuri awɛɛplaa.

²³ Lea négɔgbɛnɔn yè: Yakubu daudu Rubeni, Simɛɔ, Levi, Yuda, Isaka kɔn Zebulunio.

²⁴ Raseli nɛnɔn Yusufu kɔn Beyãmio ũ.

²⁵ Raseli zĩkeri Bila nɛnɔn Dani kɔn Nafatalio ũ.

²⁶ Lea zĩkeri Zilipa nɛnɔn Gada kɔn Asao ũ. Négɔgbɛ kè wà n í kɔn Yakubuo Mesopotamianɔn gwe.

²⁷ Ben Yakubu kà a de Isaaku kiia Mamare. À kú Kiriataba kè wè be tia Eblɔnu sae, guu kè Ibrai kɔn Isaakuo vɛɛn.

²⁸ Isaaku kà wè bakɛndo

²⁹ à zi kú kótokoto, ben à gà à kà a gbɛnɔla, ben à nɛnɔ Isau kɔn Yakubuo à vɛi.

36

Isau boriinɔ

¹ Isau kè wè benɛ dɔ Edɔmu boriinɔ yãn yè.

² Isau Kanaa nɔgbɛnɔ sè, Iti bori Elni né Ada kɔn Ivi bori Ana né Ɔolibama, Zibɛɔ dioo.

³ À Sumaila né Basɛma, Nebayo dãre sè dɔ.

⁴ Ada Elifaza ìo, ben Basɛma Ruɛli ì.

⁵ Ɔolibama Yeusu kɔn Yalamuo kɔn Korao ì. Isau négɔgbɛ kè wà n í Kanaa bɔsunɔn gwe.

⁶ Isau a nɔɔɔ sɛɛ kɔ̃n a nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔ̃ kɔ̃n a nɛ́nɔ̃gbɛ̃nɔ̃ kɔ̃n a bɛdɛɛnɔ̃ n̄ pínɡi kɔ̃n a pókádeɛnɔ̃ kɔ̃n a auziki kɛ̀ à è Kanaa bùsunɔ̃ pínɡi, ben à gàa Sei bùsun à zà kù kɔ̃n a dāaro Yakubuo,

⁷ zaake aɔ̃ auziki bíta bé à tò aɔ́é fɔ̃ wàgɔ̃ kú kɔ̃oro. Bùsu kɛ̀ aɔ̃ kún e mórúmaro, kɛ̀ aɔ̃ pónɔ̃ pari yānzi.

⁸ Isau v̄ɛɛ Sei gusĩsĩdeɛn kɛ̀ wè be tia ɛdɔ̃mu.

⁹ Isau kɛ̀ de ɛdɔ̃munɔ̃ dezi káaku ũ boriinɔ̃n yè.

¹⁰ Isau nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔ̃ tón yè: Ada né Elifaza kɔ̃n Basɛma né Ruelio.

¹¹ Elifaza nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔ̃n Temana, Omaa, Zefo, Gatamu kɔ̃n Kenazio ũ.

¹² Elifaza nɔ̃ yìgisain Timina ũ. Àmbe à Amaleki ìo. Isau nɔ̃ Ada dionɔ̃n gwe.

¹³ Rueli nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔ̃n yè: Naata, Zera, Sama kɔ̃n Mizao. Isau nɔ̃ Basɛma dionɔ̃n gwe.

¹⁴ Isau nɔ̃ Ana né ɔ̃olibama, Zibeɔ̃ dioo nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔ̃n yè: Yeusu, Yalamu kɔ̃n Korao.

¹⁵ Isau bori kínanɔ̃n yè: Isau daudu Elifaza bori kínanɔ̃n Temana, Omaa, Zefo, Kenazi,

¹⁶ Kora, Gatamu kɔ̃n Amalekio ũ. Elifaza bori kínanɔ̃, Ada dionɔ̃n gwe. Aɔ̃ kú ɛdɔ̃munɔ̃ bùsun.

¹⁷ Isau né Rueli bori kínanɔ̃n yè: Naata, Zera, Sama kɔ̃n Mizao. Rueli bori kínanɔ̃, Basɛma dionɔ̃n gwe. Aɔ̃ kú ɛdɔ̃munɔ̃ bùsun.

¹⁸ Isau nɔ̃ ɔ̃olibama bori kínanɔ̃n yè: Yeusu, Yalamu kɔ̃n Korao. Ana né ɔ̃olibama dionɔ̃n gwe.

¹⁹ Isau kɛ̀ wè benɛ dɔ̃ ɛdɔ̃mu nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔ̃n gwe, à bori kínanɔ̃n gwe.

Sei boriinɔ̃

²⁰ Sei, Ori borii kɛ̀ kú ɛdɔ̃munɔ̃ bùsun zaa káaku nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔ̃n yè: Lotana, Sobala, Zibeɔ̃, Ana,

²¹ Disɔ̃, ɛza kɔ̃n Disāo.

²² Lotana nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔ̃n yè: Ori kɔ̃n Omamuo. Lotana dāren Timina ũ.

²³ Sobala nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔ̃n yè: Alavā, Manaa, Ebala, Sefo kɔ̃n Onamuo.

²⁴ Zibeɔ̃ nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔ̃n yè: Aya kɔ̃n Ana. Ana pì bé à bò bia wāaa zaa gbáan gurɔ̃ kɛ̀ èe a de zaakinɔ̃ dāa.

²⁵ Ana nɛ́gɔ̃gbɛ̃n Disɔ̃ ũ, à nɛ́nɔ̃gbɛ̃ sɔ̃ ɔ̃olibama.

²⁶ Disɔ̃ nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔ̃n yè: ɛmedā, ɛsebā, Itirana kɔ̃n Keranao.

²⁷ ɛza nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔ̃n yè: Bilana, Zavā kɔ̃n Akanao.

²⁸ Disā nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔ̃n yè: Uzu kɔ̃n Aranao.

²⁹ Ori bori kínanɔ̃n yè: Lotana, Sobala, Zibeɔ̃, Ana,

³⁰ Disɔ̃, ɛza kɔ̃n Disāo. Ori bori kínanɔ̃ kɔ̃n n̄ borii kɛ̀ aɔ̃ kú Sei bùsunɔ̃n gwe.

³¹ Kína kɛ̀ aɔ̃ kí blè ɛdɔ̃munɔ̃ bùsun Isarailinɔ̃ kínanɔ̃ āanɔ̃n yè.

³² Bɛɔ̃ né Bela, Dinaba gbɛ̀ bé à kí blè ɛdɔ̃mu káaku.

³³ Kɛ̀ à gà, ben Zera né Yobabu, Bɔ̃zɔ̃ra gbɛ̀ kí blè à gɛ̃ɛ ũ.

³⁴ Kɛ̀ à gà, ben Temana bùsu gbɛ̀ Usamu kí blè à gɛ̃ɛ ũ.

³⁵ Kɛ̀ à gà, ben Bedada né Adada, Avi gbɛ̀ kí blè à gɛ̃ɛ ũ. Àmbe à zì blè Midiānɔ̃a Mɔ̃abunɔ̃ bùsun.

³⁶ Kɛ̀ à gà, ben Masareka gbɛ̀ Samala kí blè à gɛ̃ɛ ũ.

³⁷ Kɛ̀ à gà, ben Reobo kɛ̀ kú Yuflati saɛ gbɛ̀ Saulu kí blè à gɛ̃ɛ ũ.

³⁸ Kɛ̀ à gà, ben Akabo né Baali Ana kí blè à gɛ̃ɛ ũ.

³⁹ Kɛ̀ à gà, ben Pau gbɛ̀ Adada kí blè à gɛ̃ɛ ũ. À nɔ̃ tón Metabeli, Matarɛdi néme, Mezaba dio.

⁴⁰ Isau bori kínanɔ̃ tón yè kɔ̃n n̄ bùsunɔ̃: Timina, Alava, Yɛtɛ,

⁴¹ ɔ̃olibama, Ela, Pinɔ̃,

⁴² Kenazi, Temana, Mibiza,

43 Magadieli kōn Iramuo. Edōmunō kīnanōn gwe wéte kōn wéteo būsū kè aō vèen. Isau kè de Edōmunō dezi ūu boriinōn gwe.

37

Yusufu nana'ona

1 Yakubu kú Kanaa būsūn guu kè a de vèen.

2 Yakubu boriinō yān yè. Yusufu né gōkpareme. À wè gēro awēēplaadee guu kè èe sāanō dāa kōn a vīinō, à de nōnō Bila kōn Zilipao néno, ben à dà zaaa kè aō kè kōmōto kè a denē.

3 Isaraili ye Yusufuzi de a né kpaaanōla kè à à ì a zikū guu yānzi, ben à utagyaba zōne.

4 Kè à vīinō è ní dee ye Yusufuzi deñla, ben aō zàn aōè we wà yā nnaa ooro.

5 Yusufu nanaa ò, ben à tōkè a vīinōne, ben aō èara wà zàn de zi pōla.

6 À bèñne: À nanaa kè má ò ma.

7 Má è wée èse yiyii bura, ben ma èse bakaa fēe à zè. A pōno ligazi, ben aō nàene.

8 Ben à vīinō bène: Né kí blewan yó? Né gbāaa blewan yó? Ben aō èara wà zàn de yā pōla nanaa kè à ò pì yānzi.

9 Yusufu èara à nanaa ò do, ben à tōkè a vīinōne à bè: Ma èara ma nanaa ò do. Má è òfántē kōn mōvurao kōn sōsōne mèn kuri awēēdoonō e naeme.

10 À nanaa pì tōkè a denē do, ben à de pàtaa à bè: Nanaa kpreee takan ní ò lēe? Mapi kōn n dao kōn n vīinō, wé mó wà kúe n aen yó?

11 À vīinō nōsegōaanō kpào. À de sō nanaa pì yā kūna a nōse guu.

12 À vīinō gàa ní de sāanō dā Sekemu.

13 Ben Isaraili bè Yusufune: N vīinō e sāa dāa Sekemu. Mé n zī ní kiia. À wèàla à bè: Ma yāa.

14 Ben à bène: Ní gá n n vīinō gwa kōn sāanō, tó aō aafia. N èara n sume kōn aō baaru. Ben à à gbàre, à bō Èblōnu guzuren à gàa Sekemu.

15 Èe likōaa zōo sèn, ben gōgbē ke dààle à à là: Bón nēe wetee?

16 À wèàla à bè: Mée ma vīinō wetee. Tó ní ní sādākii dō, n omē.

17 Gōgbē pì bè: Kè aō bō gura kè, má mà aō bè wèe gaa Dotāme. Ben Yusufu pèñzi à ní lé Dotā.

18 Kè aō à è kāaa, ai àgō gá ká ní kiia, aō lé kpàkōsōzi wà bè wà à de.

19 Aō bèkōne: À gwa, nana'ori e mōo kāaa.

20 À tó wà à de wà à zu lògō kènō doke guu, wé be nòbō pāsī bé à à dè à sò. Èndē wé e lán à nanaanō é mì de nà.

21 Kè Rubeni yā pì mà, à yezi à à mì sí, ben à bè: Wàton à dero,

22 àton aru bōaro. À à zu lògō kèkiin gbáan kè. Àton à dero. Rubeni òñne lē, kè à yezi à à mì sí à à kpá a dea yānzime.

23 Kè Yusufu kà a vīinō kiia, aō à uta bō, à utagyaba maaa pì.

24 Ben aō à sè wà à zù lògō pìn. Lògō pì da korime à í vīro.

25 Ben aō vèe wèe pō blee. Kè aō wée sè, aō Sumaila bori laatarinō è, aō bō Giliada būsūn aōe gaa Igipiti. Aō lakuminō do pōno kōn lí'ò èzēo kōn lí'ò gū nnannaao sena.

26 Ben Yuda bè a gbēnōne: Tó wa wa dāaro dè, ben wa à gè ùte, bó àren wé ee?

27 À tó wà à yā Sumaila borii pìnōa. Wàton à dero, wa dāaronloo? Wa aru dōnkōme. Ben à gbēno à yā mà.

28 Kè Midia laatari pìnōo e mōo gē zéla, ben aō Yusufu gà wà bō lògōn, aō à yà Sumaila borii pìnōa kondogi baro, ben wà tào Igipiti.

29 Kè Rubeni mò lɔ̃ɔ pì kiia, èe Yusufu e gwe dɔro, ben à a pókāsāano gà à kèkè,

30 ben à gàa a dāaronɔ kiia à bè: Né pì kú gwe dɔro. Mé gá má kɔn beeeo?

31 Aɔ blèkofii kù wà dè, ben aɔ Yusufu uta pì sè wà màe à aru guu.

32 Ben aɔ à utagyaba pì sè wà gàao n denɛ aɔ bè: Pó kè wá èn yè. N né utan yó, ke à pónlo?

33 À dè, ben à bè: Ma né utame, nòbɔ pāsī bé à à sò. Wāiyoo, wà ma né Yusufu kāsākāsākɔeme.

34 Ben à a utadaa gà à kè à pókāsāa sè à dà, ben à a né pì sósobi kè gikena.

35 À négɔgbēno kɔn à nénɔgbēno mò à làakari kpáene n pínɡi, mode à gí a làakari kpáezi à bè: Mégɔ ma né pì gè ɔɔ dɔɔme ai mà gá táo à kiia gèwāan. Ben èe sósobi ɔɔ dɔɔ a né pì yā musu.

36 Midiā pìnɔ sɔ Yusufu yà Pɔtifaā Iɡipiti. Fili'auna ìba kemɛ, àmbe à dogarinɔ gbēnsi ũ.

38

Yuda kɔn Tamao

1 Zī beeeā Yuda bò a gbēno kiia à gàa à vèe Adulamu gbē kè wè benɛ Ira be.

2 Gwen à dàkɔre kɔn Kanaa bùsu gbē kè wè benɛ Sua nénɔgbēo, ben à à sè nɔɔ ũ.

3 À nò sɔ à né ì gɔgbē ũ, ben à tó kpàne Ee.

4 À èara à nò sɔ dɔ à négɔgbē ì, ben à tó kpàne Ona.

5 À èara à négɔgbē ì dɔ, ben à tó kpàne Sela. Gurɔ kè à né pì ì, à kú Kezibime.

6 Ben Yuda nɔgbē kè wè benɛ Tama sè a daudu Eene.

7 Ee kè Diine zaa, ben à à dè.

8 Ben Yuda bè Onane: Ñ n vñi gyaanɔ sé n borii ke n vñine, lán wè ke nà.

9 Kè Ona dɔ kè né kè é i kɔn a vñi gyaanɔɔ égɔ de a borii ũro, tó à dàeo ben à yezi a zīnda e, è à gɔgbē pó kwéeme, le àton borii ke a vñinero yānzi.

10 Yā kè èe kee pì kè Diine zaa, ben à à dè dɔ.

11 Ben Yuda bè a né gyaanɔ Tamanɛ: Ñ gá ñgɔ gyaanɔ blee n de be ai ma né Sela ìsi kù. Zaake èe daa Sela é ga lán a vñino bàme. Ben Tama gàa à vèe a de be.

12 Kè à gurɔ gí kè, ben Yuda naɔ gà. Kè à nòse kpàe, à dà zén èe gaa a sākākēerinɔ kiia Timina kɔn a gbēnna Irao.

13 Ben wà à baaru kpà Tamanɛ wà bè: N zā de e gaa Timina a sāano kā kēe.

14 Ben à a gyaanɔblepɔno bò à pódangān sè à kù a uua, ben à gàa à vèe Enaimu bñileā Timina zén. Zaake à è Sela bíta kù, wèe à kpāa nɔɔ ũro.

15 Kè Yuda à è, ben à à diɛ kaarua ũ kè à pó kù a uua yānzi.

16 Ben à sɔzi zé sae à bè: Ñ tó mà daenyo. Èe à dɔ a né gyaanɔ ũro. Ben nɔgbē pì bè: Tó n daɛmao, bón né kpámaa?

17 À wèala à bè: Mé ma kpàsa blène mèn doo kpāsāanne. Ben à bè: Ñ tɔɔba dieme ai ñgɔ gaa kpāsā.

18 Ben à à là à bè: Bó tɔɔban mé diennee? A bè: Ñ n sèedakebɔ kɔn a bào kɔn gò kè n kũnao kpāma. Ben à kpāa à dàeo à nò dòn.

19 Ben nɔgbē pì fèe à tà be à a pódangān bò à a gyaanɔblepɔno sè à dà.

20 Yuda a gbēnna Adulamu gbē zī kɔn blèneo à tɔɔba boo nɔgbē pì kiia. Kè à kà, èe à ero.

21 Ben à gwedeeno làla à bè: Kaarua kè kú Enaimu zé sae kè yā kú máa? Aɔ wèala wà bè: Kaarua kee kú kèro fá!

22 Ben à èara à tà, à bè Yudanε: Μέε à ero. Gwedeeno bè wà kaarua ke d̄s gwe yā sero.

23 Ben Yuda bè: Àḡo p̄o p̄ino k̄ina. Wé tó gbēno wa yāa d̄oro. Ma n zī k̄on blè p̄io, néé à ero.

24 M̄o aaḡo gbera wà mò wà ò Yudanε wà bè: N né naō Tama kaarua kà, ben à nò s̄i a p̄āp̄akena p̄i guu. Yuda bè: À b̄o wà té s̄ōa.

25 Kè wèe b̄o b̄o bàazi, à lékp̄āsā kè a zā denε à bè: Gbē kè p̄o kèkiino v̄i bé à nò d̄omagu. Ñ s̄èedakeb̄o k̄on a bào k̄on gò kèkiio gwa, tó n̄ à de d̄s.

26 Yuda p̄o p̄ino d̄s, ben à bè: N̄ogbē p̄i yā nna demala, zaake méé à kpá ma né Selaaro. Yuda e daεo d̄oro.

27 Kè à kà né'ina, à mò à lè s̄ikano bé wà kú à gb̄eεε guu.

28 Gur̄o kè èe né ii, aō gbēndoo o b̄o, ben néseeri w̄o t̄ēaa d̄ōa à bè: Né kèkii bé à b̄o k̄áaku.

29 Kè né p̄i a o s̄okpa, ben né plaadee b̄o, ben n̄ogbē p̄i bè: N b̄o b̄uime fá! Ben wà tó kp̄āne P̄εεzi.

30 Beee gbera kè à gbēndoo kè wà w̄o t̄ēaa d̄ō à o b̄o, ben wà tó kp̄āne Zera.

39

Yusufu k̄on P̄otifa naō

1 Kè Sumaila boriino kà k̄on Yusufuo Igipiti, ben Igipiti gbē P̄otifa à lùr̄ma. Fili'auna ìba kemε, àmbe à dogarino gbēnsi ũ.

2 Dii kú k̄on Yusufuo à à d̄ak̄ore k̄on m̄innao. À kú a dii Igipiti gbē p̄i b̄e.

3 Kè à dii p̄i è Dii kúo èḡo à dak̄oreεε k̄on saao yā kè èe keεno guu p̄ingi,

4 ben Yusufu à p̄onnaa è. P̄otifa à diε a begwari ũ à p̄o kè à v̄ino n̄āne a o z̄i p̄ingi.

5 Zaa gur̄o kè à à diε a begwari ũ, Dii aubarika dà à beεn Yusufu yānzi. Dii aubarika dà p̄o kè de à p̄o ũunon p̄ingi, b̄e p̄ono k̄on bura p̄ono m̄ammam.

6 Ben P̄otifa a p̄o p̄ingi nà Yusufunε a o z̄i. À bà kú yākeoro, tó èe ke p̄obleε baasiro. Yusufu s̄o né ḡo òwazime, ben à z̄ena maa.

7 Z̄ikea Yusufu nii ḡe a dii naōgu, ben à bène: Ñ daεmao.

8 Ben à ḡi à bè: Ñ gwa, ma dii bà kú yākeo ua kè guu d̄oro, à p̄o kè à v̄ino n̄āne ma o z̄i p̄ingi.

9 À gb̄āaa demala ua kè guuro, èe ḡime k̄on p̄okeoro, sé mpi, kè n̄ de à n̄o ũ yānzi. Mé f̄o mà yā zaa beee taka ke mà durun ke Ludanero.

10 Baa kè n̄ogbē p̄i èḡo oone baabore, èe we à dàεoro, à yezi àḡo kúo sero.

11 Z̄ikea kè Yusufu ḡe kp̄en a z̄i ke, à mò à lè ua z̄ikeri kee kú kp̄e guuro.

12 Ben n̄ogbē p̄i à k̄u a utaa à bè: Ñ daεmao. Ben Yusufu a uta t̄one gwe à bàa lè à b̄o bàazi.

13 Kè n̄ogbē p̄i è à a uta t̄oare à bàa lè à b̄o bàazi,

14 ben à ua z̄ikerino s̄isi à bèné: À gwa, wà mòwe k̄on Eberuo, ben èe d̄okεεwao. À ḡemazi à daεmao, ben ma wii lè.

15 Kè à mà ma wiii d̄āwa, ben à a uta t̄o kaena ma sae à bàa lè à b̄o bàazi.

16 Ben n̄ogbē p̄i uta p̄i k̄ae a sae ai Yusufu dii s̄u,

17 ben à bène: Eberu z̄o kè n̄ suowe d̄okεmao à ḡemazi.

18 Kè ma wiii d̄ā, ben à à uta t̄o kaena ma sae à bàa lè à b̄o bàazi.

19 Kè n̄ogbē p̄i yā p̄i ò a z̄āne à bè, lán n̄ z̄o k̄eme n̄ān gwe, ben Yusufu dii p̄o f̄e maamaa.

20 Ben à bè wà Yusufu k̄u wà à da kp̄ésiaan, guu kè k̄ina p̄isinaan̄o k̄āen, ben à gur̄oplaa kè gwe.

21 Baa k̄on beeeo Dii kúo à gb̄ekεε k̄ene à t̄o à yā kà p̄isinaan̄o d̄ākp̄arin.

22 Ben dākpari pì pisananɔ nà Yusufunε a ɔzĩ ń píngi, wè yáke ke à sairo.

23 Pisananɔ dākpari pì bà ègɔ́ kú Yusufu yāoro, kè Dii kúo yānzi, ben ègɔ́ à daakɔ́re kɔ́n saao yā kè èe keε guu píngi.

40

Yusufu pisananɔ nana bɔ́kɔ́tena

1 Beee gbɛra Igipiti kí Fili'auna wēkpaateri kɔ́n a buredikεrio taari kènε.

2 À pɔ́ fɛ̀ a ìba gɔ́ɔn plaaa pìnɔ́zi, à wēkpaateri kí kɔ́n à buredikεri kíó.

3 Ben à ń ká kpésiaan a dogarinɔ́ gbēnsi bε, kpé kè wà Yusufu dàn.

4 Dogarinɔ́ gbēnsi pì Yusufu diε àgɔ́ ń gwaa, ben aɔ́ gurɔ́plaa kè kpé pìn gwe.

5 Gwāavĩ dɔ́nkɔ́a Igipiti kína wēkpaateri kɔ́n buredikεri pìo nanaa ò ń gɔ́ɔn plaaa ń píngi, baade kɔ́n a pɔ́o kɔ́n a bɔ́kɔ́tena.

6 Kè Yusufu mò ń gwa kɔ́ngɔ́, à è aɔ́ uu sisi.

7 Ben à ń lá à bè: Bó yā bé à tò a uu sisina gbāa?

8 Aɔ́ wèàla wà bè: Nanaan wá ò, gbēkee kú kè kè à à bɔ́kɔ́tena owero. Ben à bèinne: Luda bé à nana bɔ́kɔ́tena vīroo? À a nanaa pìnɔ́ ome mà ma.

9 Ben wēkpaateri kí a pɔ́ ònε à bè: Ma nanaa guu ma geepi lí è ma saε.

10 Geepi lí pì gǎ aagɔ́mε. À lá bò à vú kè à né ì à mà.

11 Má Fili'auna togo kūna, ben ma geepi bεε pìnɔ́ sè má fɛ̀ à togoo pì guu má kpāa.

12 Yusufu bènε: Nanaa pì bɔ́kɔ́tenan yè. Lígā aagɔ́ pìnɔ́ né gurɔ́ aagɔ́omε.

13 Gurɔ́ aagɔ́ gbɛra Fili'auna é n m̀ sí. Eé εara à n da n zĩ guu, né εara ògɔ́ geepiwεε bɔ́onε lán nεègɔ́ keε nà yā.

14 Tó yā b̀nyo nna, ǹ tó ma yā gɔ́ dɔ́ngu. Ǹ gbēkεε kemε ǹ ma yā o Fili'aunanε lε à ma bɔ́ kpésiaa kè guu.

15 Zaake wà ma kū kpāi zaa Eberu b̀sun, ben baa Igipiti kè mée yáke ke à kà wà ma da wèε kè guuro.

16 Kè buredikεri kí è Yusufu nanaa pì bɔ́kɔ́tena b̀ kɔ́n wēkpaaterio nna, ben à bènε: Ma nanaa guu sɔ́ má è má buredi sena gbíi aagɔ́ dikɔ́ana.

17 Gbíi kè kú musu, buredi bori parii kè má kè Fili'aunanε ká à guu, ben bāanɔ́ e blee ma musu.

18 Yusufu bènε: À bɔ́kɔ́tenan yè. Gbíi aagɔ́ pìnɔ́ gurɔ́ aagɔ́omε.

19 Gurɔ́ aagɔ́ gbɛra Fili'auna é n m̀ zɔ́ à n logo lía, bāanɔ́ é n ble.

20 À gurɔ́ aagɔ́dee sɔ́ Fili'auna igurɔ́ làa kɔ́kɔ́mε, ben à pɔ́blee kè a ìbanɔ́nε. À wēkpaateri kí kɔ́n buredikεri kíó b̀ε kpén a ìbanɔ́ wáa.

21 Ben à èara à wēkpaateri kí dà a zĩin à εara àgɔ́ í bɔ́bare.

22 Ben à buredikεri kí lògo lía lán Yusufu ń nanaanɔ́ bɔ́kɔ́tena ò́nε nà.

23 Yusufu yā e dɔ́ wēkpaaterikin dɔ́ro, à yā sǎn.

41

Yusufu Fili'auna nana bɔ́kɔ́tena

1 Wè plaa papana gbɛra Fili'auna nanaa ò, à è á zena Nili léa.

2 À è zùda maa mèkpananɔ́ b̀ε swaa pì wèen mèn swεεplaa aɔ́ε sè blee tàfε guu.

3 Ben à zùda yāyāna ẁɔ́zɔ́gɔ́wɔ́zɔ́gɔ́nɔ́ è mèn swεεplaa dɔ́. Aɔ́ b̀ swawεen wà tè à káakupɔ́nɔ́ kpεε aɔ́ zè ń saε swa léa.

4 Ben zù yāyāna ẁɔ́zɔ́gɔ́wɔ́zɔ́gɔ́ pìnɔ́ zù maa mèkpana pìnɔ́ m̀mɔ́, ben Fili'auna vù.

5 À èara à ii ò, ben à nanaa ò dɔ́. À è ése sáko maa wéεdee pìà ése lí dɔ́nkɔ́a sáko swεεplaa.

⁶ Ben à ése sáko wée wodowodoo kè lou'i kèsámmanò è, à pia ní gbera dɔ sáko swεεplaa.

⁷ Ben ése sáko wée wodowodoo pìno ése sáko maa wéede pìno mòmɔ. Kè Fili'auna vù, à è nanaan á ò.

⁸ Kè guu dɔ, à kú bídi guu, ben à Iyipiti mäsokerinò kɔn wéezèrinò sisi ní píngi. À a nanaanò tškèné, mɔde aɔ gbèkee e fɔ à à bɔkɔtena òmɛro.

⁹ Ben wèkpaateri kí fèè à yā ò Fili'aunanɛ à bè: Taari kè má kè yāa dòmagu gbàa.

¹⁰ Kí, n pɔ fèè n zòblerinòzi yā, ben n ma da kpésiaan n dogarinò gbènsi be ledò kɔn buredikɛrikio.

¹¹ Gwāavī dñnkɔa wa nanaa ò, wa baade kɔn a pɔo kɔn à bɔkɔtenao.

¹² Eberu gɔkparɛ kee kúwao gwe, n dogarinò gbènsi zòmɛ. Kè wa wa nanaanò tškèné, ben à wa baade pɔ bɔkɔtena ònɛ.

¹³ Yā pìno kè lán à òwe nà. N ɛara n ma da ma zīin, ben n buredikɛri kí pì lògo lía.

¹⁴ Ben Fili'auna gbè zī wà Yusufu sísi, ben wà gāa wà à bò wèen kpakpaa. À mì bò à a pɔkāsāanò lìɛ, ben à gāa Fili'auna kiia.

¹⁵ Ben Fili'auna bènɛ: Ma nanaa ò, gbèkee e fɔ à à bɔkɔtena òmɛro. Má mà wà bè tó wà ònnɛ, nèè fɔ n à bɔkɔtena oínɛ.

¹⁶ Yusufu bènɛ: Èe ke māmbeero! Luda bé eé à bɔkɔtena onnɛ, kí.

¹⁷ Ben Fili'auna bènɛ: Ma nanaa guu má è má zena Nili léa.

¹⁸ Má è zùda maa mèkpana mèn swεεplaaanò bòɛ swawεen aɔɔɛ sè blee tàfɛ guu.

¹⁹ Ben ma zùda pāndenò è dɔ mèn swεεplaa aɔ yāyāna wòzɔgɔwɔzɔgɔ, mée zù yāyāna beee takanò e Iyipiti kè zikiro.

²⁰ Ben zùda yāyāna wòzɔgɔwɔzɔgɔ pìno zù mèkpana káakupò mèn swεεplaaa pìno mòmɔ.

²¹ Baa kè aɔ ní mómɔ, aɔ gò yāyāna lán yāa bàme, gbèke é dɔ kè aɔ ní mómɔ sero. Ben ma vu.

²² Nanaa guu dɔ má è, ése sáko maa wéede pia ése lí dñnkɔa sáko swεεplaa.

²³ Ben má è ése sáko tee wée wodowodoo kè lou'i kèsámmanò pia ní gbera dɔ sáko swεεplaa.

²⁴ Ben ése sáko wée wodowodoo pìno ése sáko wéede pìno mòmɔ. Kè má ò mäsokerinòɛ, aɔ gbèkee e fɔ à à bɔkɔtena òmɛro.

²⁵ Ben Yusufu bènɛ: Kí, nanaa kè ní ò pìno bɔkɔtena dñnkɔmɛ. Luda yā kè à yezi à kee òɔɔannɛmɛ, kí.

²⁶ Zù maa mèn swεεplaaa pìno né wè swεεplaamɛ. Ése sáko wéede sáko swεεplaaa pìno sɔ wè swεεplaamɛ. Nanaa pìno bɔkɔtena dñnkɔmɛ.

²⁷ Zù yāyāna wòzɔgɔwɔzɔgɔ mèn swεεplaaa kè aɔ bòɛ wà tɛ à káakupòno kpee pìno né wè swεεplaamɛ. Lemɛ ése sáko wée wodowodoo kè lou'i kèsámma sáko swεεplaaa pìno de le dɔ. Beenòme wè swεεplaaa kè dekaa é ká ũ.

²⁸ Lán má ònnɛ nà tia, kí, ma bè Ludaa e yā kè à yezi à kee òɔɔannɛmɛ.

²⁹ Blɛwɛɛ égɔ di Iyipiti gu píngia maamaa ai wè swεεplaa.

³⁰ Beee gbera dekaa é ká ai wè swεεplaa, kána gbāaa pì yā é sã Iyipitinò. Dekaa pì é bùsu pì de.

³¹ Dekaa kè eé mó pì égɔ pāsī maamaa, kána gbāaa pì yā é dɔ gbèken dɔro.

³² Kí, kè gèn plaan n nanaa pì ò, kè Luda bé à diɛ yānzimɛ. Eé ke tiamɛ, à seka vīro.

³³ Tia sa kí, n wéezèri òndɔdee wɛtɛ n diɛ àgɔ de gbāadee ũ Iyipiti.

34 Kí, ò gbě̀nɔ̀ diε gbě̀nsinɔ̀ ũ Iḡipiti aḡḡ blεwεε sɔɔrodee kaakɔ̃a wè swεεplaaa kè blεwεε éḡḡ din pì guu.

35 Aḡé blεε kakɔ̃a wè maaa kè èe mɔɔnɔ̀ guu wà blεwεε ká dònɔ̀ guu wéte kɔ̀n wéteo kɔ̀n n tɔ̀o, aḡéḡḡ dākpãa.

36 Tó dekaa kè é ke wè swεεplaaa pì kà Iḡipiti, blεε pì éḡḡ de pɔ̀ zikana ũ le dekaa pì tón Iḡipitinɔ̀ dεdεro yānzi.

Yusufu kíblena Iḡipiti

37 Yā pì kè Fili'aunanε kɔ̀n a ìbanɔ̀ ń pínḡi,

38 ben à bè̀nne: Gbḕ kèkii Luda Nini vī. Wé gbḕke e lán à bà dɔ́ɔ?

39 Ben à bè̀ Yusufunε: Lán Ludaa tò ń yā beenε dɔ̀ pínḡi nà, wéezēri ɔ̀ndɔ̀de kee kuu lán n bàro.

40 Mbe néḡḡ de ma ua gbě̀nsi ũ, ma gbě̀nɔ̀ éḡḡ mì siεenne ń pínḡi. Kpata bé é tó mḡḡ denla ado.

41 Ben à èara à bè̀nne: Néḡḡ gbāa vī Iḡipiti bùsu gu pínḡia.

42 Ben à tānga sèedakebɔ̀ bɔ̀ a ɔ̀nẽa à dà Yusufunε a ɔ̀nẽa, à babagaa uta dāne à vura kāmbeε dāne a waaa.

43 À a sḡoro plaadee kpāa taa'obɔ̀ ũ, ben gbḕ kè aḡḡ dɔ̀nẽa aεnɔ̀ éḡḡ pataa: À kúe! À kúe! Lemε Fili'auna tò Yusufu gbāa vī Iḡipiti bùsun le.

44 À bè̀nne dɔ̀: Mámbe Fili'auna, gbḕke é fɔ̀ à yāke ke Iḡipiti kè n lé saero.

45 À tó kpāne Zafena Panεa, ben à Eliɔ̀pɔ̀li wéte sa'ori Potifera nénḡgbḕ Asena kpāa nɔ̀ ũ.

46 Gurɔ̀ kè Yusufu zīi sè Iḡipiti kí Fili'auna be, à wè baaakurimε. Ben à bɔ̀ Fili'auna kiia à gāa à lili ò Iḡipiti gu pínḡia.

47 Kāna gbāaa kuu ai wè swεεplaa, blεwεε din maamaa.

48 Ben Yusufu blεwεε kè din Iḡipiti wè swεεplaaa pìnɔ̀ kākakɔ̃a wéte kɔ̀n wéteo pɔ̀ zikana ũ, wéte pínḡi kɔ̀n a buraa kè ligazinɔ̀ pɔ̀o.

49 A blεwεε kākɔ̃a bítabita lán ísiale bùsu'aatḕ bà, ben wà zè à zaka lé yōnaa, kè weé fɔ̀ wà à lé dōro yānzi.

50 Ai dekaa ḡḡ gá ká Yusufu naḡ Asena, Potifera né, néḡḡgbě̀nɔ̀ ì mèn plaa.

51 Yusufu tó kpā a daudunε Manase à bè̀: Ludaa tò ma de bεdeenɔ̀ kɔ̀n nawēa kè má kèo yā sāmāgu pínḡi.

52 Ben à tó kpā à plaadeenẽε Eflaimu à bè̀: Ludaa tò ma ḡḡ nédee ũ bùsu kè wà wéε tāmāan.

53 Kè kāna gbāaa kè kú Iḡipiti wè swεεplaaa pì yāa,

54 ben wè swεεplaaa kè dekaa é ká nāa lán Yusufu ò nà. Dekaa kà bùsu kɔ̀n bùsuo pínḡi, mɔ̀de blεwεε di Iḡipiti gu pínḡiamε.

55 Kè nɔ̃aa ḡḡ Iḡipitinɔ̀n pínḡi, aḡ wii lè Fili'aunanε à pɔ̀blee kpámma. Ben à bè̀nne ń pínḡi: À gá Yusufu kiia à ke lán eé oare nà.

56 Dekaa dà bùsu pìla pínḡi, ben Yusufu dònɔ̀ wèwḕ à blεwεε yāya Iḡipitinɔ̀a, kè dekaa pì gbāa kù ń bùsun yānzi.

57 Ben gbě̀nɔ̀ bɔ̀ anduna gu pínḡia wà mò Iḡipiti blεwεε lú Yusufua, zaake dekaa gbāa kù anduna guu pínḡimε.

42

Yusufu vīnɔ̀ mɔ̀na blεwεε lú Iḡipiti

1 Kè Yakubu mà blεwεε kú Iḡipiti, à bè̀ a nénɔ̀nne: Éḡḡ káε kè pā́ɔ?

2 Má mà blεwεε kú Iḡipiti. À gá lúwe gwe, le wàton garo, wḡḡ kuu aafia yānzi.

³ Ben Yusufu v̄i ḡɔn kurinɔ ḡa Igipiti blewεε lú.

⁴ Yakubu e Yusufu d̄aaro Beyāmi z̄ĩnyoro, zaake à bè: Wèḡɔ d̄ɔro tó yā zaaá é à le.

⁵ Ben Isaraili né p̄inɔ ḡa blewεε lú k̄ɔn gb̄ē p̄āndenɔ, zaake dekaa p̄i k̄a Kanaa b̄usun d̄ɔ.

⁶ Yusufu bé à b̄usu p̄i gb̄ēnsi ũ. Àmbe è blewεε yá baade p̄ingia. Ben à v̄iinɔ m̄ò wà k̄uεne ās̄ n̄ ae p̄èe t̄ɔt̄ea.

⁷ Kè à a v̄iinɔ è, à n̄ d̄ɔ, ben à a z̄inda k̄èñne nibɔ ũ. Ben à yā òñne p̄āsīp̄āsī à n̄ lá à bè: A b̄ɔ máa? Ās̄ wèàla wà bè: Wa b̄ɔ Kanaa b̄usun wa m̄ò blewεε lúme.

⁸ Yusufu a v̄iinɔ d̄ɔ, m̄ode āɔe à d̄ɔro.

⁹ Nanaa kè à ò yā n̄ yā musu d̄ɔn, ben à bèñne: Gu'asiigwarinɔn a ũ, a m̄ò wa b̄usu k̄ēsākii gwame.

¹⁰ Ās̄ wèàla wà bè: Auo dii! N z̄òblerinɔn wa ũ, wa m̄ò blewεε lúme.

¹¹ Ded̄ɔnk̄ɔdeenɔn wa ũ wa p̄ingi. Náanɛdeenɔn wa ũ. Wapinɔ n z̄òblerinɔ, gu'asiigwarinɔn wa ũro.

¹² Ben à bèñne: Egeεme! A m̄ò wa b̄usu asii d̄ɔme.

¹³ Ās̄ bè: Wapinɔ n z̄òblerinɔ, ded̄ɔnk̄ɔdeenɔn wa ũ, wa ḡɔn kuri awεεplaame. Kanaa b̄usu gb̄ēnɔn wa ũ. Wa d̄aaro ḡɔ be k̄ɔn wa deo, wa gb̄ēndoo kuuro.

¹⁴ Ben Yusufu bèñne: Lán má òare nà, gu'asiigwarinɔn a ũ.

¹⁵ Yā kè é tó mà a yāpuraá d̄ɔn yè. K̄ɔn Fili'auna kuunao é b̄ɔe k̄èro, séto a d̄aaro p̄i m̄ò kè baasiro.

¹⁶ À a gb̄ēndoo z̄i à a d̄aaro sé, a gb̄ē kpaaanɔ é ḡɔ kpésiaan kè, mé d̄ɔ tó a yā yāpuraame. Tó lenlo, k̄ɔn Fili'auna kuunao gu'asiigwarinɔn a ũ.

¹⁷ Ben à n̄ ká kpén ai gurɔ aaḡɔ.

¹⁸ À gurɔ aaḡɔdee z̄i à bèñne: Má Luda v̄ia v̄i. À yā kè mé oaree ke, é b̄ɔ aafia.

¹⁹ Tó náanɛdeenɔn a ũ, à a gb̄ēndoo tó da kpén kè, a gb̄ē kpaaanɔ é tá k̄ɔn blewεεo a b̄ede n̄aderinɔne,

²⁰ é εara à m̄óm̄e k̄ɔn a d̄aaro p̄io, mé d̄ɔ kè a yā yāpuraame, weé a dede d̄ɔro. Ben ās̄ wèzi le.

²¹ Ās̄ bèk̄ɔne: Yāpuraame taarideenɔn wa ũ yā kè wá kè wa d̄aaronε yā yānz̄i. Wá è gurɔ kè èe agbaa kpaawe, à kè w̄enda, ben wée à yā maro. Beee yānz̄in yā kè wa lezi.

²² Ben Rubeni bèñne: Kè má òare àton yāke ke né p̄inero, ée ma yā maro. À aru ḡēn Ludaá e boowa kè.

²³ Ās̄ d̄ɔ Yusufu e maaro, zaake kè èe yā ooñne, wèe liεñneεme.

²⁴ Ben à ḡu n̄ kiia à ḡa à ɔɔ d̄ɔ. Kè à s̄u, à yā òñne, ben à Simεɔ b̄ò n̄ guu à à yì n̄ wáa.

²⁵ Yusufu bè, wà blewεε káñne n̄ sàkinɔ pa wà n̄ baade ɔɔ danε à p̄ón wà zé k̄ūsāe k̄èñne. Kè wà k̄èñne le,

²⁶ ās̄ n̄ blewεεnɔ di n̄ zaakinɔne, ben ās̄ dà zén.

²⁷ Kè ās̄ kà guu kè āɔe iin, kè ās̄ gb̄ēndoo a sàki p̄òro le à p̄ó kpá a zaakia, ben à a ɔɔ è a sàki lén.

²⁸ Ben à bè a gb̄ēnɔne: À ma sàki guu gwa, wà ma ɔɔ s̄òkpame! Ben swè k̄èñgu, ās̄ bèk̄ɔne k̄ɔn luganao: Bó yān Ludaá kèwe leε?

²⁹ Kè ās̄ kà n̄ de Yakubu kiia Kanaa b̄usun, ās̄ yā kè n̄ lé t̄òk̄ène p̄ingi wà bè:

³⁰ B̄usu gb̄ēnsi p̄i yā òwe p̄āsīp̄āsī à wa diε gu'asiigwarinɔ ũme.

³¹ Wa bène náanɛdeenɔn wa ũ, gu'asiigwarinɔn wa ũro.

³² Ded̄ɔnk̄ɔdeenɔn wa ũ, wa ḡɔn kuri awεεplaame, wa gb̄ēndoo kuuro, wa d̄aaro ḡɔ Kanaa b̄usun k̄ɔn wa deo.

³³ Ben bùsu gběnsi pì bèwe yā kè eé tó à wa dǝ náanɛdeenɔ ũun yè. À bè wà wa gběndoo tóao, wà blɛwɛɛ sé wà táo wa bɛde nɔadɛrinɔnɛ,

³⁴ wà liara wà móare kǝn wa dǎaroo, é dǝ sa kè gu'asiigwarinɔn wa ũro, náanɛdeenɔn wa ũ, é wa gběndoo kpáwa, wé laa tá bùsu pìn.

³⁵ Kè aǝɔe blɛwɛɛ bɔɛɛ n sàkinɔ guu, aǝ baade a ɔɔsɔnɔ è a pó guu. Kè aǝ n ɔɔnɔ è lɛ, vǎ n kǝ n píngi kǝn n deo.

³⁶ Ben aǝ de bèńne: Á yezi mà gǝ né sain yó? Yusufu kuuro, Simɛɔ kuuro, ben á yezi à Bɛyāmi síma dǝó? Yā píngi e bɔɔmɛ zaamɛ.

³⁷ Ben Rubeni bè a denɛ: Tó mée suonnero, n ma négǝgbɛ plaaanɔ dɛdɛ. N à kpáma, mé suonne.

³⁸ Ben Yakubu bè: Ma né é gáaoro, zaake à vǎi dadǝnkǝdee gà, àmbe à gǝ ado. Ma zi kǝ. Tó yáke à lè tá kè ée oo guu, eé tó mà tá miran kǝn pǝsɔiaaomɛ.

43

Yusufu vǎinɔ ɛara à gana Iyipiti kǝn Bɛyāmio

¹ Dekaa pásí kǝ Kanaa bùsun.

² Kè aǝ blɛwɛɛ kè aǝ bǝo Iyipiti blè wà yàa, aǝ de bèńne: À ɛara à gá blɛwɛɛ lú féte dǝ.

³ Ben Yuda bène: Gǝgbɛ pì òwe sǎnsǎmmɛ à bè, tó wa dǎaro kúwaoro, wé wée sikǝlɛro.

⁴ Tó né we wa dǎaro gáwao, wé gá wà blɛwɛɛ lúnne.

⁵ Tó née we sǝro, wé gáro, zaake gbɛ pì òwe, tó wa dǎaro kúwaoro, wé wée sikǝlɛro.

⁶ Ben Isaraili bè: Bóyānzin a ĩa dàmazi, kè á ò gbɛ pìne á dǎaro vǎi?

⁷ Aǝ wèala wà bè: Àmbe à yā gbèkawa kǝn wa bɛdeenɔ yáo à bè: A de kuu ai tiaó? Á dǎaro vǎi? Yā beeenɔ musun wa weàla. Wá dǝ yā eé be wà mó kǝn wa dǎaroon yó?

⁸ Ben Yuda bè a denɛ: N tó né pì gámao. Wé fɛɛ wà gá gǝmɛ, lɛ wapinɔ kǝn mpio kǝn wa néno tón gagaro yānzi, wégǝ kuu aafia.

⁹ À gǝ ma yā ũmɛ. Ma a zǎnda wèndi diè à pó gǝɛ ũ. Tó mée suonne aafiara, ma gǝ n taaridee ũmɛ.

¹⁰ Tó wée seka kɛ yāro, lɛ wa gaa gèn plaadeeo wa su.

¹¹ Ben aǝ de bèńne: Tó lemɛ, à yā kèkii kɛ. À wa bùsu pó maaanɔ sée à ká a sàkinɔ guu à gá à gǝgbɛ pì gba. À lí'ɔ ɛzɛ sé féte kǝn zó'io féte kǝn dò pónɔ kǝn lí'ɔ gǝ nnannaao kǝn gǝrɔɔ kǝn sǝo.

¹² À gá kǝn ɔɔo leo plaa à ɔɔ kè wà dàare a sàkinɔ guu sɔkpańne. Ke wà sàsán yá, á dǝro.

¹³ À a dǎaro sé à ɛara à gá gǝgbɛ pì kiia.

¹⁴ Luda Gbāapingide tó gbɛ pì a wènda gwa à a gběndo kǝn Bɛyāmio gbare aǝ suao. Mapi sǝ, tó Luda ma néno sɔmame, à sɔman gwe.

¹⁵ Aǝ pó kè aǝé gá wà à gbaa pìnɔ sèe kǝn ɔɔo leo plaa kǝn Bɛyāmio aǝ fèe wà gàa Iyipiti, ben aǝ gàa Yusufu kiia.

¹⁶ Kè Yusufu Bɛyāmi è n té, à bè a begwarinɛ: N gá kǝn gbɛ beeenɔ ma bɛ. N nǝbɔ dɛ n kɛkɛ, zaake gbɛ pìnɔ é pó blemao fǎantɛamɛ.

¹⁷ Begwari pì yā kè Yusufu dǎne kè à gàányo à bɛ.

¹⁸ Kè wée gàányo Yusufu bɛ lɛ, vǎ n kǝ aǝ bè: ɔɔ kè wà dà wa sàkinɔ guu yā bé à tò wèe mɔɔwao kè. Aǝ yezi wà léewa wà gbāaa mówe wà wa kǝkǝ zònɔ ũ, wà wa zaakinɔ séeemɛ.

¹⁹ Kè aǝ kà Yusufu bɛ kpɛɛlɛ, aǝ sǝ à begwari pìzi aǝ bè:

20 Maree, n yā nna! Wa mɔ wà blɛwɛɛ lú kè yā káaku.

21 Kè wa ka guu kè wé iin, wa wa sàkinɔ pòro, ben wa baade a ɔɔ è a sàki lén papana. Ben wa su ɔɔ pìo wa ɔɔĩ.

22 Wa mɔ ɔɔ pāndeo lɛ wà blɛ pānde lúo. Wá dɔ gbɛ kè ɔɔ pì dà wa sàkinɔ guuro.

23 Bɛgwari pì bè: Àton bídi kero, àton vīa kero. A Luda, a de Luda bé à ɔɔ pì dàare a sàkinɔ guu. A ɔɔ ma kii lè. Ben à Simɛɔ bònɛ.

24 Bɛgwari pì gènyo Yusufu ua guu, à í kpàmma aɔ zú oo, ben à sè kpà ní zaakinɔa.

25 Ben aɔ pɔ kè aɔé Yusufu gbaa pì yā kèkɛ ai àgɔ gá su fāantɛ, zaake aɔɔ mà weé pɔ ble à bɛmɛ.

26 Kè Yusufu sù bɛ, aɔ à gbà pɔ kè aɔ m̀ò pìnɔ aɔ dàɛ tɔɔtɛ à aɛ.

27 À ní aafia gbèka, ben à bè: A de zikūna kè a à yā ò pì gbāaɔ? À kú wèndioɔ?

28 Aɔ wèàla wà bè: Wa de n zòbleri gbāa à kuu ai tia. Ben aɔ kùɛɛ wà aɛ pèɛ tɔɔtɛa.

29 Yusufu wéɛ sè à a dāaro dadɔnkɔde Beyāmi gwà à bè: A dāaro kè a à yā òmɛɛ pìn yéɔ? Ben à bè Beyāmine: Luda aubarika dangu.

30 Kè à a dāaro gwà, à pɔɔ kè nna bíta à yezi à ɔɔ dɔ, ben à gè kpétu kpakpaa, à ɔɔ d̀ò gwe.

31 Kè à uu pìpi, ben à b̀ò à a zīnda kù à bè wà m̀ó p̀óbleeo.

32 Wà p̀óblee diɛɛ ado, aɔ p̀ó s̀ó adona, Igipiti kè aɔ kúonɔ p̀ó adona d̀ò, zaake Igipitinɔ è p̀ó ble k̀ɔn Eberunɔro aɔè kakɔañyoro.

33 Wà ní wéevɛɛ à aɛ ní sáakɛɛa, zaa daudua ai ní gbɛ zāaa, ben aɔ lé àɛ wà k̀ò gwàgwa.

34 Ben wà p̀óblee kè kú Yusufu aɛ kpàatɛtɛíɛ. Beyāmi p̀ó bíta de gbɛ kpaaano p̀óla leo ɔɔro. Ben aɔ p̀ó blè aɔ í mì k̀ɔn Yusufuo ai wà ká.

44

Kondogi togo dana sàkin

1 Yusufu bè a bɛgwarine: Ñ blɛwɛɛ káka gbɛ pìnɔne ní sàkinɔ pa lán aɔé f̄ɔ wà sé nà. Ñ baade ɔɔ danɛ a sàki lén

2 ñ ma kondogi togo sé ñ da ní dāaro sàkin k̀ɔn à blɛwɛɛ ɔɔo. Ben à kè lán Yusufu òne nà.

3 Kè guu d̀ò g̀ɔɔ, wà ní gbáɛ k̀ɔn ní zaakinɔ.

4 Ai aɔḡɔ gá ká zà, ben Yusufu bè a bɛgwarine: Ñ fɛɛ ñ pééñzi. Tó n ní lé, ñ ní la ñ be b̀óyānzin aɔ f̄ia b̀òme à zaaao à maa ḡɛ ūzi?

5 B̀óyānzin aɔ ma togoo kè mɛɛ í mio mà màso keo sè kp̄aii? Ñ oíne kè aɔ yā zaa kè.

6 Kè à ní lé, à yā pì òíne,

7 ben aɔ wèàla wà bè: Maree, à kè dia ní ò lɛɛ? Kúku! Wamɔwa n zòblerinɔ, weè yā beee taka kero.

8 ɔɔ kè wá è yā wa sàkinɔ lé guu, wéɛ ɛara wa suonɛe b̀ona zaa Kanaaroo? Wé f̄ɔ wà kondogi ke vura sé kp̄ai n dii bɛɔ?

9 Maree, wa gbɛ kè ní è à kiia, adee gà, wa píngi wé ḡɔ n z̀onɔ ū.

10 À bè: T̀ò, à kɛ lán á ò nà. Gbɛ kè wà è à kiia é ḡɔ ma z̀ò ūmɛ, a gbɛ kpaaano é ḡɔ taari sai.

11 Ben aɔ baade a sàki pita à pòro g̀ɔɔ.

12 Ben bɛgwari pì ní sàkinɔ gwàgwa. À nà ní v̄ii p̀óa ai à gà à kào ní dāaro p̀óa, ben à togoo pì è Beyāmi p̀ó guu.

13 Aɔ ní utanɔ gà wà kèkè, ben aɔ baade a asoo yì a zaakinɛ aɔ ɛara wà gè wéte guu.

14 Kè Yuda kɔ̃n a gbɛ̃nɔ̃ kà Yusufu bɛ, aɔ̃ à lè gwe, ben aɔ̃ kùɛ à aɛ tɔɔtɛa.

15 À bè̃nɛ: Bóyānzin á kè lezi? Á dɔ̃ kè ma taka è māsò keroo?

16 Yuda wèàla à bè: Dii, wé benne diamɛ? À yāke ona vīro. Wé ke dia wà wa zīnda bɔ̃ yān? Luda bé à bɔ̃ wa taaria. Dii, wa gɔ̃ n zò̃nɔ̃ ũ kè, wapinɔ̃ kɔ̃n gbɛ̃ kè wà togoo pì è à kiiao.

17 Ben Yusufu bè: Kai! Mé fɔ̃ mà beee kero. Gbɛ̃ kè wà togoo pì èa bé eé gɔ̃ ma zò̃ ũ, a gbɛ̃ kpaaanɔ̃ é ɛara à tá a de kiia aafia.

Yuda wé̃kɛna Yusufua Beyāminɛ

18 Ben Yuda sò̃zi à bè: N yā nna dii! Ñ tó mamɔ̃ma n zò̃bleri mà yā onne. Ñton pɔ̃ fɛ̃maziro dii, zaake n sáa kɔ̃n Fili'aunaomɛ.

19 Dii, n wa la yā tó wá de vī ke dāaro.

20 Ben wa bè wa de zi kù, bensɔ̃ wa dāaro kuu dɔ̃, wa de à ì a zikū guumɛ. Né pì vīi dadɔ̃nkɔ̃dee gà, àmbe à gò̃ ado, ben wa de pì yezi maamaa.

21 Ñ ò wamɔ̃wa n zò̃blerinɔ̃nɛ wà à sé wà mɔ̃onne le ñ wéɛ siàle.

22 Dii, wa bènne né pì é fɔ̃ à a de tóro. Tó à à tò, de pì é gamɛ.

23 Ben n bèwe, tó wéɛ mɔ̃ kɔ̃n wa dāaro pìoro, wé wéɛ sikɔ̃lɛro.

24 Kè wa ta wa de kiia, wa n yā ònɛ.

25 Ben wa de pì bè wà ɛara wà gá blɛwɛɛ lú féte dɔ̃.

26 Wa bè, tó èe ke wa dāaro kúwao baasiro, wé fɔ̃ wà gáro, zaake tó à kúwaoro, wa wéɛ é sikɔ̃lɛro.

27 Ben wa de bèwe, wá dɔ̃ kè a naɔ̃ né ì mèn plaa.

28 Kè à doo bɔ̃ à bɛ, èe à e dɔ̃ro ai gbàa. À bè nò̃bɔ̃ pāsī bé à à sò.

29 À bè tó wa né beee siawa, ben yā zaaa à lè, lán a zi kù nà, wé tó à tá miran kɔ̃n pɔ̃siaaomɛ.

30 Tia sa, tó ma ta ma de kiia, ben à né pì kúwaoro, eé gamɛ, zaake à pɔ̃ɔ̃ nàamɛ.

31 Tó wa dee e né pì e wa téro, eé tá miran a zikū guu kɔ̃n pɔ̃siaaomɛ.

32 Ma a zīnda kpà ma dea né pì gɛ̃ɛ ũmɛ, ma bè tó mée suonero, mé gɔ̃ à taaridee ũ ai ma wè̃ndi lén.

33 Dii, n yā nna! Ñ tó mà gɔ̃ n zò̃ ũ né pì gɛ̃ɛ ũ, le à tá kɔ̃n a vīinɔ̃.

34 Tó èe ke kɔ̃n né pìoro, mé fɔ̃ mà tá ma de kiiao. Ñton tó mà yā zaaa kè eé ma de lee ero.

45

Yusufu zīnda tɔ̃kɛna a vīinɔ̃nɛ

1 Yusufu e fɔ̃ à a zīnda kù a ìba kè aɔ̃ kú gweenɔ̃ aɛzī dɔ̃ro, ben à pūtā à bè: Amɔ̃a kè á kú kè̃nɔ̃, à bɔ̃ɛ a pín̄gi! Kè gbɛ̃kee kú gwe dɔ̃ro, ben à a zīnda tɔ̃kè̃ a vīinɔ̃nɛ sa.

2 Èe ɔ̃ dɔ̃ gbāngbān ai Igitinɔ̃ mà, ben Fili'auna bɛ̃deenɔ̃ à baaru mà.

3 Ben à bè a gbɛ̃ pìnɔ̃nɛ: Yusufun ma ũ. Ma de kuu ai tiaɔ̃? Ben swè̃ kè̃ngɔ̃, aɔ̃ɔ̃e fɔ̃ wà wè̃àlaro.

4 Ben Yusufu bè̃nɛ: À sɔ̃mazi. Kè aɔ̃ sò̃zi, ben à bè: Mámbe a dāaro Yusufu kè á yà wà sùo Igititi kè ũ.

5 Tia sa àton tó a nò̃ɛ yakaro. Àton pɔ̃ fɛ̃ ma yana yā musuro, zaake gbɛ̃nɔ̃ mīsina yānzin Luda ma zī a aɛ kè̃zi.

6 Dekaa kana b̄usun kè wè̃ plaadeen yè. Weé bú baro weé pɔ̃ kè̃ro ai wè̃ sɔ̃ɔ̃ro.

7 Ludaa tò ma dɔ̃are aɛ le wa borii bɔ̃ aafia anduna guu, mà a mì sí maamaa.

8 Èe ke ámbe a ma zī kè̃ro, Ludamɛ. À ma diɛ Fili'auna lédamari ũ, à begwari ũ, Igititi gu pín̄gi gbè̃nsi ũ.

⁹ À ke kpakpaa, à gá wa de kiia à one à né Yusufu bè Luda a die Igipiti bùsu gbãadee ũ. À su ma kiia kè gɔɔ.

¹⁰ Àgɔ kúmao kīi à vɛɛ Gosɛ bùsun kɔn a nɛnɔ kɔn a dionɔ kɔn a sãanɔ kɔn a blɛnɔ kɔn a zùnɔ kɔn pɔ kè à vīinɔ píngi.

¹¹ Mé à gwa kè, zaake dekaa égɔ kuu ai wɛ sɔɔro dɔmɛ. Tó lenlo, àpi kɔn a bɛdeenɔ kɔn pɔ kè à vīinɔ é kaate píngi.

¹² Apinɔ kɔn Beyāmio, á è wéɛo kè mamɔma Yusufu mámbe mée yã ooare.

¹³ À bèɛ kè má vī Igipiti kè yã o ma denɛ kɔn pɔ kè á èo píngi. À gá à suo kè kpakpaa.

¹⁴ À vī à lògo a dāaro Beyāmi waaa à ɔɔ dɔ, ben Beyāmi mlɛa à ɔɔ dɔ se.

¹⁵ Ben à lé pèpɛ a vīinɔa n píngi kɔn ɔɔ dɔɔɔ. Beee gbera a vīinɔ yã òo.

¹⁶ Kè Yusufu vīinɔ mɔna baaru kà Fili'auna be, à kènɛ nna kɔn a ibanɔ.

¹⁷ Ben à bè Yusufunɛ: N̄ o n vīinɔnɛ aɔ n asoo yi n zaakinɔnɛ aɔ fɛɛ wà gá Kanaa,

¹⁸ aɔ n de sé kɔn n bɛdeenɔ aɔ suñyo ma kiia kè. Mé Igipiti bùsu gu maaa kpámma aɔgɔ nnaa maa.

¹⁹ N̄ on̄nɛ dɔ aɔ Igipiti zùgoronɔ sé n né fétenɔ kɔn n nɔgbɛnɔ yãnzɛ, aɔ n de sé wà suo.

²⁰ Aɔton laasuu lé pɔ kè aɔé tó gweenɔaro, zaake Igipiti gu maaa é gɔ n pɔ ũmɛ.

²¹ Ben Isaraili né pìnɔ kè le. Yusufu zùgoronɔ kpámma lán Fili'auna ò nà. À zé kūsãɛ kèñnɛ dɔ.

²² À n gbá uta ìsinɔ n píngi, ben à Beyāmi gbà kondogi ɔ mèn wàa do kpé basɔro kɔn uta ìsinɔ mèn sɔɔro.

²³ À Igipiti pɔ maaanɔ kpàsã a denɛ zaaki aso kuri kɔn blɛwɛɛo kɔn pɔbleeo zaaki aso kuri a de zé kūsãɛ ũ.

²⁴ Kè à n gbáɛ à bè: Àton swèe ke zénlo! Ben aɔ tà.

²⁵ Aɔ bɔ Igipiti, ben aɔ kà Kanaa bùsun n de Yakubu kiia.

²⁶ Aɔ bènɛ: Yusufu kú wèndio ai tia, àmbe Igipiti bùsu gbɛnsi ũ. Ben Yakubu kè sàii, èe síro.

²⁷ Ben aɔ yã kè Yusufu òn̄nɛ ònɛ píngi. Kè Isaraili zùgoro kè Yusufu gbàre à a séno è, ben à laasuu kè do sa,

²⁸ ben à bè: Kèkii mò! Ma né Yusufu kú wèndio ai tia. Mé gá mà wéɛ siàle le má kpé mà ga.

46

Yakubu tana Igipiti kɔn a nɛnɔ

¹ Isaraili dà zén kɔn pɔ kè a vīinɔ píngi. Kè à kà Beseba, à saa ò a de Isaaku Ludaa.

² Ben Luda bɔ à m̀zi wéegupu'ena guu gwãavī à bè: Yakubu! Yakubu! À wèàla à bè: Maɛ kè!

³ Ben à bè: Mámbe Luda ũ, n de Luda. N̄ton bídi ke Igipiti gana yã musuro, zaake gwen mé n borii kaaran maamaa.

⁴ Mé gányo Igipiti mà ɛara mà su kɔn n boriinɔ. Yusufu gbádaan né gan.

⁵ Ben Yakubu fɛɛ Beseba. À nɛnɔ à dà zùgoro kè Fili'auna gbàre wà à séno guu kɔn n nɛnɔ kɔn n naɔnɔ.

⁶ Aɔ n pókádeenɔ kɔn auziki kè aɔ è Kanaa bùsu guunɔ sɛɛ wà tào Igipiti.

⁷ Yakubu tà gwe kɔn a négɔgbɛnɔ kɔn a nɛnɔgbɛnɔ kɔn a dionɔ n píngi.

⁸ Isaraili kè aɔ tà Igipitinɔ tónɔn yè, Yakubu kɔn a boriinɔ.

Yakubu daudu Rubeni.

- 9 Rubeni négōgbēnōn Anōku, Palu, Ezerōnu kōn Kaamio ũ.
- 10 Simēo négōgbēnōn Yemuēli, Yami, Oada, Yakī, Zoa kōn Saulu kè à à ì kōn Kanaa nōgbēo ũ.
- 11 Levi négōgbēnōn Gesōnu, Koa kōn Merario ũ.
- 12 Yuda négōgbēnōn Eε, Ona, Sela, Pērezi kōn Zerao ũ, mōde Eε kōn Onao gā Kanaame. Pērezi négōgbēnōn Ezerōnu kōn Amuluo ũ.
- 13 Isaka négōgbēnōn Tola, Pua, Yasubu kōn Simirōnuo ũ.
- 14 Zebuluni négōgbēnōn Serēdi, Elōni kōn Yalelio ũ.
- 15 Négōgbē kè Lea n̄ í kōn Yakubuo Mēsōptamianōn gwe. Àmbe à a nēnōgbē Dina ì dō. Aō borii p̄nō n̄ p̄ngi gōn baaakuri awēe'aagōmē.
- 16 Gada négōgbēnōn Zefō, Agi, Suni, Ezebō, Eri, Arodi kōn Arelīo ũ.
- 17 Asa négōgbēnōn Imina, Isiva, Isivi kōn Beriao ũ kōn n̄ dāre Sērao. Beria négōgbēnōn Eberu kōn Malakiēlio ũ.
- 18 Labā bé à Zilipa kpà Leaa. Borii kè Zilipa kè kōn Yakubuon gwe. Aō gōn gēro awēedomē.
- 19 Yakubu naō Raseli négōgbēnōn Yusufu kōn Beyāmīo ũ.
- 20 Yusufu Manase kōn Eflaimuo ì Iyipiti kōn a naō Asēna, Eliōpōli sa'ori Potifera nēo.
- 21 Beyāmi négōgbēnōn Bela, Bekē, Asabeli, Gera, Naama, Ehi, Rosu, Mupimu, Upimu kōn Adao ũ.
- 22 Borii kè Raseli kè kōn Yakubuonōn gwe. Aō gōn gēro dosaimē.
- 23 Dani négōgbē Usimu.
- 24 Nafatali négōgbēnōn Yazielī, Guni, Yezē kōn Silemuo ũ.
- 25 Labā bé à Bila kpà Raselia. Borii kè Bila kè kōn Yakubuonōn gwe. Aō gōn swēēplaamē.
- 26 Yakubu borii kè aō tányo Iyipitinōn gwe. Aō gōn baaagō awēeswēedomē à né naōnō baasi.
- 27 Kè Yusufu né ì Iyipiti gōn plaa, ben Yakubu borii kè aō tà gweenō kè gōn baaagō akuri.
- 28 Yakubu Yuda z̄l̄ à dōne aε Yusufu kiia, lε à Gosē b̄usu zé odōane. Kè aō kà gwe,
- 29 ben Yusufu gē a sōgoron à gāa da a delē gwe. Kè à à lè, à mlēa à s̄o dō gikēna.
- 30 Ben Isaraili bè Yusufunε: Lán ma wēε s̄inle nà má è n̄ kú wēndio, gaa é f̄s̄ à ma sé sa.
- 31 Yusufu bè a v̄inōne kōn a de bēdeenō: Mé gá mà o Fili'aunanε ma v̄inō kōn ma de bēdee kè aō kú Kanaa b̄usunō s̄u ma kiia.
- 32 Mé onε kè sādārinōn a ũ, á pókādeenō v̄i, ben a mō kōn a s̄ānō kōn a blēnō kōn a z̄unō kōn p̄ kè á v̄inō p̄ngi.
- 33 Tó Fili'auna a sisi, ben à a la b̄o z̄in eè kε,
- 34 à onε à be á pókādedeenō ũ zaa a gōkparekεgurō ai kōn a gb̄āo lán a dezino bà. Tó á òne lε, é e à v̄εε Gosē b̄usun, zaakε Iyipitino è kakōa kōn sādārinōro.

47

Isarailinō v̄ēna Iyipiti

- 1 Yusufu gāa à yā ò Fili'aunanε à bè: Ma v̄inō b̄o Kanaa b̄usun kōn n̄ s̄ānō kōn n̄ blēnō kōn n̄ z̄unō kōn p̄ kè aō v̄inō p̄ngi, aō mō Gosē b̄usun.
- 2 Ben à a v̄inō s̄ε gōn s̄ōro à n̄ odōa Fili'aunanε.
- 3 Fili'auna n̄ lá à bè: B̄o z̄in eè kεε? Aō wēàla wà bè: Wamōwa n z̄ōblerino, sādārinōn wa ũ lán wa dezino bà.

⁴ Ben aɔ̀ bè̀nɛ: Wa mɔ̀ vɛɛ̀ bùsun kɛ̀ gurɔ̀ plaamɛ̀, zaakɛ̀ dekaa kú Kanaa bùsun maamaa, sɛ̀ kuu kɛ̀ wa sãanɔ̀ blero. Wamɔ̀wa n zɔ̀blerinɔ̀, ò wa gba zé wà vɛɛ̀ Gosɛ̀ bùsun.

⁵ Ben Fili'auna bè̀ Yusufunɛ̀: Lán n de kɔ̀n n vɛ̀inɔ̀ sù n kiia nà,

⁶ ò ò́ káɛ̀ Iyipiti gu maaan. Aɔ̀ vɛɛ̀ Gosɛ̀ bùsun. Tó làakarideenɔ̀ kú ò́ tɛ̀, ò ma pɔ̀nɔ̀ nañnɛ̀ ò́ zɛ̀.

⁷ Ben Yusufu a de Yakubu sɛ̀ à gaà à ò̀dɔ̀a Fili'aunanɛ̀. Ben Yakubu sa maaa ò̀nɛ̀.

⁸ Fili'auna à là à bè̀: N ka wɛ̀n gbaa?

⁹ À wè̀àla à bè̀: Ma kuuna anduna guu wɛ̀ baswɛ̀ɛ̀do akurideen yè̀. Ma wɛ̀ e ká ma dezinɔ̀ pɔ̀ ũro, ben à yã'ɔ̀amma vɛ̀.

¹⁰ À sa maaa ò̀ Fili'aunanɛ̀ dɔ̀, ben à bɔ̀ à kiia.

¹¹ Yusufu a de kɔ̀n a vɛ̀inɔ̀ kàɛ̀ Iyipiti bùsu gu maaan, à ò́ gbá bùsu kɛ̀ Ramɛ̀sɛ̀ de à wɛ̀tedaa ũ lán Fili'auna ò̀ nà.

¹² Yusufu blɛ̀wɛ̀ɛ̀ kpà a dea kɔ̀n a vɛ̀inɔ̀ kɔ̀n a de bɛ̀deenɔ̀ ò́ pínɡi ua kɔ̀n uao ò́ pari lén.

Dekaa gbãakūna

¹³ Dekaa kɛ̀ gbãa, blɛ̀wɛ̀ɛ̀ kú gukearo. Iyipitinɔ̀ kɔ̀n Kanaanɔ̀ gbãaa yãa.

¹⁴ Wè̀e blɛ̀wɛ̀ɛ̀ luu, ben Yusufu ɔ̀ kɛ̀ kú Iyipiti kɔ̀n Kanaao sì pínɡi à tàò Fili'auna bɛ̀.

¹⁵ Kɛ̀ Iyipitinɔ̀ kɔ̀n Kanaanɔ̀ ɔ̀ yãa, Iyipitinɔ̀ mò Yusufu kiia ò́ pínɡi aɔ̀ bè̀: ɔ̀ kuu dɔ̀ro. Ò wa gba blɛ̀wɛ̀ɛ̀. Ònton tó wà ga n wáaro.

¹⁶ Yusufu bè̀: Lán ɔ̀ kuuro nà, à mó kɔ̀n a pɔ̀kádeenɔ̀, mé blɛ̀wɛ̀ɛ̀ kpáawa à musu.

¹⁷ Ben aɔ̀ mò Yusufunɛ̀ kɔ̀n pɔ̀kádeenɔ̀, ben à blɛ̀wɛ̀ɛ̀ kpámma sɔ̀nɔ̀ kɔ̀n sãanɔ̀ kɔ̀n blènɔ̀ kɔ̀n zùnɔ̀ kɔ̀n zaakinɔ̀ musu. Wè̀ beee à blɛ̀wɛ̀ɛ̀ kpámma ò́ pɔ̀kádeenɔ̀ musumɛ̀.

¹⁸ Kɛ̀ wè̀ beee gètɛ̀, ben aɔ̀ mò à kiia à wè̀ làa wà bè̀nɛ̀: Dii, wé fɔ̀ wà yáke utennɛ̀ro. ɔ̀ yãa, ben wa pɔ̀kádeenɔ̀ gè̀ n pɔ̀ ũ. Pókee e gɔ̀ wà kpámmaro, wapinɔ̀ kɔ̀n wa buraanɔ̀ baasiro.

¹⁹ Ònton tó wà ga n wáa kɔ̀n wa buraanɔ̀ro. Ò wa lú kɔ̀n wa buraanɔ̀ ò́ fɛ̀a bo kɔ̀n blɛ̀wɛ̀ɛ̀o wà gɔ̀ Fili'auna zònɔ̀ ũ, wapinɔ̀ kɔ̀n wa buraanɔ̀. Ò wa gba blɛ̀wɛ̀ɛ̀ lɛ̀ wàton garo wàgɔ̀ kuu, lɛ̀ dɔ̀ wa buraanɔ̀ tón gɔ̀ taagaa ũro.

²⁰ Ben Yusufu Iyipiti buraanɔ̀ lù Fili'aunanɛ̀ pínɡi, zaakɛ̀ Iyipitinɔ̀ baade a buraa yà, kɛ̀ nɔ̀aa ò́ kú gbãa yãanzi, ben bùsu gè̀ Fili'auna pɔ̀ ũ.

²¹ Yusufu Iyipitinɔ̀ sì zònɔ̀ ũ ò́ pínɡi zaa ò́ bùsu lén kɛ̀ gana à lé kãa.

²² Mòde è̀e sa'orinɔ̀ buraanɔ̀ lúro, zaakɛ̀ Fili'auna diɛ̀ àgɔ̀ blɛ̀wɛ̀ɛ̀ kpámma gurɔ̀ sãnda pínɡi. Lán aɔ̀ kú kɔ̀n blɛ̀wɛ̀ɛ̀ kɛ̀ Fili'auna è̀ kpámmao nà, aɔ̀ɛ̀ ò́ buraanɔ̀ yáro.

²³ Ben Yusufu bè̀ gbɛ̀nɔ̀nɛ̀: Ma a lu kɔ̀n a buraanɔ̀ sa, a gɔ̀ Fili'auna pɔ̀ ũ. Blɛ̀wɛ̀ɛ̀n yè̀. À gá à tɔ̀.

²⁴ Pɔ̀kɛ̀gurɔ̀ àgae à lɛ̀o sɔ̀rode kpá Fili'aunaa, à kpaa é gɔ̀are blɛ̀wɛ̀ɛ̀ ũ kɔ̀n pɔ̀bleeo. Àgae beee ble kɔ̀n a nénɔ̀ kɔ̀n a bɛ̀deenɔ̀ a pínɡi.

²⁵ Ben aɔ̀ bè̀: N wa mì sì. Ò tó wà n pɔ̀nnaa e dii, wà gɔ̀ Fili'auna zònɔ̀ ũ.

²⁶ Ben Yusufu yã diɛ̀ Iyipiti à bè̀, burapɔ̀ lɛ̀o sɔ̀rodee égɔ̀ de Fili'auna pɔ̀ ũ. Yã pì kuu ai kɔ̀n a gbãao. Sa'orinɔ̀ bùsu bé è̀e gɔ̀ Fili'auna pɔ̀ ũro ado.

Yakubu wéekena zãa

²⁷ Isarailinɔ̀ kú Gosɛ̀ bùsun zaa Iyipiti. Aɔ̀ ò́ zɛ̀nda tɔ̀tɛ̀ vɛ̀ gwe, ben aɔ̀ né ò́ wà kàara maamaa.

28 Yakubu kè wè gëro awεεplaa Igititi, à wè píngipingi baswεεplaa awεεswεεplaame.

29 Kè à kà gana, à a né Yusufu sisi, ben à bène: N yā nna! Tó ma n ponnaa è, ñ n ɔɔ da ma gbáda gbáru ñ gbêke kōn náaneo yā kemε. Nton ñ ma vīi Igititiro.

30 Tó ma ka ma dezinola, ñ ma sé ñ bōmao Igititi kè ñ ma vīi ma dezi pino mirawεen. Ben Yusufu bène: Mé yā kè ñ ò kenne.

31 Ben Yakubu bè: Ñ la dame. Kè à la dāne, ben Yakubu gbāa è a gòà à dōnzi kè.

48

Yakubu Eflaimu kōn Manaseo diena a zīnda néno ũ

1 Gurɔ plaaa gbera wà ò Yusufune à dee e gyāa keε, ben à a né gōon plaaano Manase kōn Eflaimuo sèè à gāaño.

2 Kè wà ò Yakubune à né Yusufu mò à gwa, à aīa kè à fεε à vεε a gádo musu.

3 À bè Yusufune: Luda Gbāapingide bò à mòmazi zaa Luzu, Kanaa būsun à aubarika dàmagu

4 à bème é tó mà né i maamaa, é ma kaara mà gō boriino dezi ũ, é būsuni pì kpá ma boriino ma gbera ñ pò ũ ai gurɔ píngi.

5 Tia sa né gōon plaaa kè n ñ í Igititi ai màgō mós n kiiano ma pónome. Eflaimu kōn Manaseo gō ma néno ũ lán Rubeni kōn Simεo de nà.

6 Né kè né ñ í ñ gberaano bé weégō de n pò ũ, aṣé ñ túbi e ñ vīino kiia.

7 Zaake kè mée suu kōn Mesopotamiao, n da Raseli gà zén Eflata kè wè be tia Betεlemu lézi zaa Kanaa būsun, ben ma à vīi zén gwe.

8 Ben Isaraili Yusufu néno gwà à bè: Dénon gwee?

9 À bè a denε: Né kè Luda ma gba kēnon gwe. Ben Isaraili bè: Ñ mónyo ma kiia mà sa'ole keñne.

10 Zikū Isaraili wée būsuni èe guu ee maaro, ben Yusufu sōzi kōn né pino. Isaraili lé pèpèmma à ñ kpá a kùla,

11 ben à bè Yusufune: Mée kpákpaayā mà wée sinle doro, ben Ludaa tò ma n e kōn n néno dō.

12 Yusufu ñ gú a de gbála, ben à kùene à a ae pèe.

13 Ben Yusufu a néno kù ñ plaa ñ píngi. À Eflaimu kù kōn ɔplaa Yakubu ɔzezi, ben à Manase kù a ɔzezi Yakubu ɔplaa, ben à sōzi kōn né pino.

14 Ben Yakubu a ɔɔ pākōla à a ɔplaa nà Eflaimu kè de dāaro ũu mià à a ɔzezi nà Manase kè de daudu ũu mià.

15 Ben à sa'ole kè Yusufune à bè:

Luda kè ma dezinō Ibraī

kōn Isaakuo taa òo,

Luda kè dōme ae

ma kuuna guu ai kōn a gbāao,

16 à Malaika kè ma bō à zaaan píngi,

à aubarika da né kēkiinon,

à tó wàgō ñ sísi ma tóa,

kōn ma dezinō Ibraī kōn Isaakuo tóo,

à tó aōgō kō maamaa anduna guu.

17 Kè Yusufu è a de a ɔplaa nà Eflaimu mià, èe kene nnaro. À a de ɔɔ kù le à gu Eflaimu mià à na Manase póa

18 à bè: Lenlo Baa, gbē kēkii bé à daudu ũ. Ñ n ɔplaa na à mià.

19 Ben à de gi à bè: Má dō ma né, má dō. Àpi sō eé gō borii ũ, eégō bíta, mode à dāaro bíta égō deàla, à borii égō pari.

²⁰ Zĩ beeeà à sa'olε kèńne à bè:
Isarailinɔ é sa maaa okɔne kɔn a tɔo
aɔé be Luda tó ñ gɔ

lán Eflaimu kɔn Manaseo bà.
Lεmε à Eflaimu dɔ Manasenε aε le.

²¹ Ben Isaraili bè Yusufunε: Ma ka gana, mɔde Luda égɔ kúao, eé εara à táao
a dezinɔ bɔsun.

²² Sekemu bɔsu maaa kè má sì Amɔrinɔa kɔn ma fεεdaao kɔn ma sáo, ma n
gba, mmɔn kè ñ de n vɔinɔla.

49

Yakubu sa'olekena a nένone

¹ Yakubu a nένɔ sisi, ben à bè:

À kɔ kakɔa
mà yā kè eé a le ziakpεε zĩ oare.

² À kɔ kakɔa ma nένɔ à swā kpá,
à a de Isaraili yā ma.

³ Rubeni ma daudu ma gbāaa,
ma kana gɔ lézĩ né káaku,
n bèε deńla kɔn n gbāaa.

⁴ Nĩ pāsĩ lán ísɔ bà,
mɔde négɔ deńlaro,
zaake n didi n da n de gádoa,
n daε kɔn ma nɔɔnɔ dokeo.

⁵ Simεɔ kɔn Levio bé wà kɔ gbēnɔ ũ,
aɔɔ pāsĩ kɔn fεεdaao.

⁶ Ma lé kú aɔ kakɔana guuro,
ma baka kú aɔ yāgɔgɔna guuro,
zaake aɔ gbēnɔ dède pɔfε guu,
aɔ zù gbátikyanɔ zɔzɔ lán aɔɔ yezi nà.

⁷ Luda láari zĩmma ñ pɔfε bíta yānzi,
à lé keńne ñ pāsĩke yānzi.
Mé ñ kékɔa Yakubu boriinɔ té,
mé ñ boriinɔ fáakɔa Isarailinɔ guu.

⁸ Yuda, n gbēnɔ é n tó kpá.

Né n ibεεnɔ kũ ñ waaa,
n de nένɔ é kúenne.

⁹ Yuda de lán músu bà,
ma né pì è su kɔn tofekao.

È gáε è daε a tòn.

dé bé é fɔ à à fεεε?

¹⁰ Kpata é gu Yudalaro,
à boriinɔ bé weégɔ gò kũna
ai Silo gá mɔ,

bori pingi é mì siεε.

¹¹ Eé a zaaki dɔ geepi lía,
eé a zaakinε yi geepi lí maaaa.

Geepiwεε égɔ dizimε
eé a pókāsāanɔ pípío
eé a uta pípí kɔn geepi'io.

12 Geepiwēē é à wéē tēa kū,
zwii é a swaa pura kū.

13 Zēbuluni égō kú ísīaa saē,
à bùsu égō de góro'itēno bàdōkii ũ,
à bùsu lé é zē Sidō.

14 Isaka de lán zaaki gbāaa
kè daēna aso mēn plaaa dagura bà.
15 Tó à boriino è n kámmabokii maa,
bensō aō bùsu pì vēēna nna,
aōé naē asosenanē wà zòzīi kē.

16 Dani é a gbēno bō yān
Isaraili boriino doke ũ.
17 Dani égō de lán mlè kè kú zé saē bà,
lán pitigoo kè kú zéwēwē guu bà.
È sō lé a gbāa,
lē gbē kè di à musu léē a kpēegānda.
18 Dii, mēē wéē dō n mīsinazi.

19 Gada sō, zìkpēeno é singu,
mode aōé léē n gbē zāadeenoa.

20 Asa blēwēē égō nōsi vī,
pōblee kè à blēna nna kīnanōnen eé kpá.

21 Nafatali de lán gbēē lí
kè è gā maaano kēē bà.

22 Yusufu de lán lí né'iri
kè kú bia saē bà,
à gāno è poro à da gūla.

23 Kàzurino é íbetē kpáo,
aōé péa kōn kào.

24 Eégō a sá kūna degena sai
Yakubu Luda Gbāabitade gāzī,
à o gbāaa égō wāa
Isarailino Gbēsi kè è dōnē aē yānzi.

25 N de Luda é dōnlē,
Gbāapingide é aubarika dangu
kōn lou'i kè è bō musuo,
kōn aubarika kè kaēna tōtē gīzīo,
lē n nōno kōn n pōno gō de nédandēno ũ.

26 Sa'olē kè n de kēnnēē
de ma dezino pōla,
à bíta de kpīi ziinōla.
Luda tó aubarika kēno gō Yusufu mīa,
gbē kè wà diē adona a gbēno té musu.

27 Bēyāmi de lán lēwan pāsī bà,
eē léē gbēnoa kōngo
eē n pōno kpaatē uusiē.

28 Isaraili bori mèn kuri awεεplaaanɔn gwe ń píngi. Sa'ole kè aɔ dee kènnɛn gwe baade kɔn a pɔo.

Yakubu ga kɔn à v̄inao

29 Ben à bènnɛ: Tó ma anduna tò, à ma v̄i ma dezinɔ gbèwεε kè kú Iti bori Eflɔnu buraa guu.

30 Gbèwεε pì kú Makpelamε, Mamare ɔfántɛbɔε kpa Kanaa bùsun, buraa kè Ibraĩ lù Iti bori Eflɔnua mirawεε ũ.

31 Gwen wà Ibraĩ kɔn a naɔ Sarao v̄iin. Gwen wà Isaaku kɔn a naɔ Rεbεkao v̄iin. Gwen ma Lea v̄iin.

32 Wà buraa pì kɔn a gbèwεεo lù Itinɔamε.

33 Kè Yakubu lé diε a nénɔnε à ȳaa, à èara à dàε, ben à gà.

50

1 Yusufu kùsi a dea à ɔɔ dɔ à musu à lé pèpεa.

2 Ben à ò a zíkεri εzεdeenɔnε aɔ εzε kè è tó gè v̄aroo máma a de gèa. Ben aɔ màma Isaraili gèa

3 ai gurɔ baplaa le àton yai kùro yānzi, zaake len Igipitinɔ è ke le, ben aɔ à gè ɔɔ dɔ gurɔ baaagɔ akuri.

4 Kè aɔ à gè ɔɔ dɔ wà ȳaa, Yusufu bè Fili'auna bεdeenɔnε: A yā nna! Tó ma a pɔnnaa è, à omε Fili'aunanε à be:

5 Kè ma dee e gaa, à tò ma la dàne à bè mà a v̄i mirawεε kè à ȳè a z̄inda pɔ ũ Kanaa bùsun. N̄ ma gba zé mà gá mà a de v̄i sa, mé liara mà su.

6 Ben Fili'auna bènnɛ: N̄ gá n̄ n de v̄i, zaake à tò n la dàare.

7 Kè Yusufu e gaa a de v̄i, Fili'auna ibanɔ kɔn a be gbēnsinɔ kɔn Igipiti bùsu gbāadeenɔ gàao ń píngi.

8 Yusufu bεdeenɔ kɔn a v̄iinɔ kɔn a de bεdeenɔ gàao ń píngi dɔ. Aɔ né fétenɔ kɔn n̄ s̄aanɔ kɔn n̄ blènɔ kɔn n̄ zùnɔ bé wà ḡε Gosε bùsun n̄t̄ε.

9 S̄ogoronɔ kɔn s̄odeenɔ gàao dɔ. Gbē kè aɔ gàa zenε pìnɔɔ pari maamaa.

10 Kè aɔ kà Atada blεwεεgbēkiia Yoda baa, gwen aɔ wii gbāaa lèn ai, aɔ gè ɔɔ dɔ maamaa, ben Yusufu a de s̄osobi kè ai gurɔ swεεplaa.

11 Kè Kanaa bùsudeenɔ è lán wèe gè kεε nà Atada blεwεεgbēkiia, ben aɔ bè: Igipitinɔ gèkena bitan yè. Beee yānzi wà tó kpà Yoda baa guu pìnε Abeli Igipiti.

12 Len Yakubu nénɔɔ kè le lán à ònnε nà.

13 Aɔ à gè sè wà gàao Kanaa bùsun, ben aɔ à v̄i Makpela bura gbèwεε kè Ibraĩ lù Iti bori Eflɔnua mirawεε ũu guu Mamare ɔfántɛbɔε kpa.

14 Kè Yusufu a de v̄i à ȳaa, à liara à tà Igipiti kɔn a v̄iinɔ kɔn gbē kè aɔ gàa zenε à de gè v̄iinɔ ń píngi.

Yusufu náanekpana a v̄iinɔa

15 Kè Yusufu v̄iinɔ è n̄ de gà, ben aɔ bè: Tó Yusufu íbεte kpàwao, ben à yezi à à zaaa kè wá kènε píngi f̄ia bowe s̄ó né?

16 Ben aɔ lékpāsā kènε wà bè: Le n dee kpé à ga à bè

17 wà onne n̄ wa taari kɔn wa durun-o kēwe, zaake à zaaan wá kènne. N yā nna! N̄ wa taarinɔ kēwe. N de Luda zòblerinɔn wa ũ. Kè wà yā pì ò Yusufunε, ben à ɔɔ dɔ.

18 Ben à v̄iinɔ mò a kiiā aɔ kùε à aez̄i aɔ bè: N zònɔn wa ũ.

19 Ben Yusufu bènnɛ: Àton v̄iā kero. Ludan ma ũs?

20 Á yezi à à zaaa kemε yā, ben Ludaa liε à maaa ũ, le à e à gbēnɔ mì sí pari lán èε kεε nà tia.

21 Àton v̄iā kero. Mé a gwa kɔn a nénɔ. Ben à náanε kpàmm̄a à n̄ làakari kpàε.

Yusufu gana

²² Yusufu kú Igipiti kɔ̃n a de bɛdeenɔ ai à kà wɛ̀ basɔ̃ro akuri.

²³ À wɛ̀ sɪ Ɛflaimu swãkpɛɛnɔɛ, ben à wɛ̀ sɪ Manase né Maki nɛ́nɔɛ dɔ.

²⁴ Ben Yusufu bè a gbɛ̃nɔ̃nɛ: Ma ka gana. Luda bé eé mó dɔalɛ à bɔao bɔ̃su kɛ̀n à gáao bɔ̃su kɛ̀ à à lé gbɛ̀ Ibraĩnɛ kɔ̃n Isaakuo kɔ̃n Yakubuo guu.

²⁵ Ben Yusufu tò Isarailinɔ la dàare à bè: Gurɔ̃ kɛ̀ Luda é mó dɔalɛ, à ma wáno sɛ́ɛ à bɔo guu kɛ̀n.

²⁶ Yusufu wɛ̀ basɔ̃ro akurideen à gà. Ben wà ẽzẽ kɛ̀ è tó gè vãroo màma à gèa wà dà àkpati guu Igipiti.

BONA Musa takada plaadee

Musa kuuna Igipiti 1:1-11:10

Luda bɔna kɔn Isarailinɔ Igipiti 12:1-15:21

Isarailinɔ likɔazɔna gbáan 15:22-18:27

Luda bà kuuna kɔn Isarailinɔ 19:1-20:26, 23:1-24:18

Bisakuta yá 31:1-18

Isarailinɔ Luda bà kuunaŋyo yá gborona 32:1-34:35

Bisakutadɔna 40:1-38

Wétana Isarailinɔa Igipiti

- 1 Isaraili né kè aɔ tà Igipiti kɔn n̄ de Yakubuo, baade kɔn a be gbɛnɔ tɔn yè:
- 2 Rubeni, Simɛɔ, Levi, Yuda,
- 3 Isaka, Zebuluni, Beyāmi,
- 4 Dani, Nafatali, Gada kɔn Asao.
- 5 Yakubu borii p̄nɔ n̄ p̄ngi gɔɔn baaagɔ akurime. Yusufu sɔ gĩake à kú Igipiti kò.
- 6 Ben Yusufu gà kɔn a v̄inɔ kɔn gbɛ kè aɔɔ kuu a gurɔɔanɔ n̄ p̄ngi.
- 7 Isarailinɔ né ì wà kò, aɔ kàara wà pari kù maamaa, aɔ dà bùsu p̄la p̄ngi.
- 8 Kína dufu kè Yusufu d̄oro kpata blè Igipiti,
- 9 ben à bè a gbɛnɔne: À Isarailinɔ gwa, aɔ pari kù wà d̄awala.
- 10 Wà gá wà ɔndɔɔ daeñzi le aɔton kaararo yānzi. Tó z̄i f̄e, aɔé na wa ibeɛnɔa aɔ z̄i káwao aɔé b̄e wa bùsun.
- 11 Ben wà gbɛnɔ diɛñne n̄ diinɔ ũ aɔ w̄e t̄ámma kɔn z̄i gbāaa kenao. Len aɔ Pitomu kɔn Rameɛo k̄e Fili'aunanɛ a p̄blekaekiinɔ ũ le.
- 12 M̄ode dian w̄e ã daaŋma n̄, len aɔègɔ kaara le aɔɔe daagula, ben sw̄è kè Igipitinɔn n̄ yá musu.
- 13 Ben wà n̄ dá zòz̄i p̄s̄in
- 14 wà n̄ n̄ɔɔe yàka wà gù z̄i gbāaa dànnɛ kɔn kúnkubɔnanɔ kɔn bura z̄i p̄ngio. Wà z̄i p̄nɔ dànnɛ p̄ngi p̄s̄ip̄s̄i.
- 15 Ben Igipiti kína Eberu néɛɛerinɔ sisi, à doo tɔn Sifira, à doo sɔ tɔn Pua.
- 16 À bèñne: Tó é né i Eberu nɔgbɛnɔne sa, tó gɔgb̄eme, à à de. Tó nɔgb̄eme sɔ, à à tó.
- 17 Nɔgb̄e p̄nɔɔ Luda v̄ia v̄i, aɔɔe yá kè à ònne kero, aɔɔe négɔgb̄enɔ too.
- 18 Ben kína p̄i n̄ sisi à n̄ lá à bè: À kè dia á kè le a négɔgb̄enɔ tò?
- 19 Aɔ w̄èla wà bè: Eberu nɔgb̄enɔɔ de lán Igipiti nɔgb̄enɔ bàro, aɔɔ wāa, ai wàgɔ gá ká, aɔè né i.
- 20 Len Isarailinɔɔ e kaara le aɔɔe pari k̄u. Ben Luda yá maa kè néɛɛeri p̄nɔne
- 21 à n̄ gbá n̄nɔ, kè aɔɔ à v̄ia v̄i yānzi.
- 22 Ben Fili'auna yá diɛ a gbɛnɔne n̄ p̄ngi à bè: À Eberu négɔgb̄e kè wà n̄ ínɔ ká Nili ín n̄ p̄ngi, m̄ode à n̄nɔgb̄enɔ tó.

2

Musa ina

- 1 Levi bori gɔgb̄e Levi bori nɔgb̄e s̄e.
- 2 Nɔɔ p̄i n̄ si à né ì gɔgb̄e ũ. Kè à è né p̄i maa, ben à à ùte m̄o aagɔ.
- 3 Kè èe f̄ɔ à à ùte d̄oro, à k̄ebu gbíi s̄e à k̄ontaa l̄ea le í tɔn ḡe à guuro. Ben à né p̄i dàn à gàa à diɛ Nili í léa waa guu.

4 Né pì dāree ze kāaa èe gwaa yā kè eé à le.

5 Ben Fili'auna nénɔgbē gāa zú o swaa pìzi, à gbēnɔ e lili oo swaa pì léa. À gbíi è diena waan, ben à a zònkpare zì à gāa à à sè.

6 Kè à wè, à né è dan, èe ɔɔ dɔɔ. À kènne wēnda à bè: Eberu négɔgbēme.

7 Ben né pì dāre mò à bè Fili'auna né pìne: Ní yezi mà gá mà Eberu nɔgbē sísinne àgɔ yɔ kpaanne né pìan yó?

8 À wèàla à bè: Ee, n gá! Ben nénɔgbē pì gāa à né pì da sisi.

9 Fili'auna nénɔgbē pì bène: N né pì sé n táo ñgɔ à gwaame, mégɔ fīa boonne. Ben à né pì sè à tàò, èe à gwaa.

10 Kè né pì bíta kù, à à sè à gāao Fili'auna nénɔgbē pìne, ben à à si a né ũ. À tó kpàne Musa, zaake à bè, a à bò í guume.

Musa bàa lé à tana Midiā būsun

11 Zīkea kè Musa kè bíta, à gāa a bori Eberunɔ gwa, ben à zī gbāaa kè aɔɔe kee è. À è Iyipiti gbē e a bori daa gbēe.

12 Kè à guu gwāgwa, èe gbēke ero, ben à Iyipiti gbē pì dè à à ùte būsua'āatēn.

13 Kè guu dò, à bò à Eberunɔ è gɔɔn plaa, aɔɔe swèe kee. Ben à gbē kè à yā nnaroo là à bè: Bóyānzi née n gbēndoo gbēezi?

14 À wèàla à bè: Dé bé à n diē kí yāgɔgɔri ũwee? Ní yezi n ma de lán n Iyipiti gbē dè nà n yó? Ben vīa Musa kù à bè: Wà yā kè má kè dǒ fá!

15 Kè Fili'auna yā pì mà, èe wetee à Musa de, ben à bàa lène à tà Midiā būsun, ben à vèe lògɔ sae gwe.

16 Midiā sa'ori nénɔgbēnɔ vī gɔɔn swēeplaa, ben aɔ mò wà í tò, aɔ kà pókādeenɔ gbāngo ímikiin ní de pókādeenɔne.

17 Kè sādāri kenɔ mò aɔɔe pēemma, ben Musa fèe à yā sīnyo, ben à í kpàinne ní pókādeenɔa.

18 Kè aɔ tà ní de Rueli kiia, à ní lá à bè: À kè dia a su idē le gbāa?

19 Aɔ wèàla wà bè: Iyipiti gɔgbē ke bé à wa si sādārinɔa. Àmbe se à í tò à kpàwe wa pókādeenɔa.

20 Ben à ní lá à bè: Adeē pì kú máme? Bóyānzi a gɔgbē pì tò gwezi? À à sísi à mó à pó blewao.

21 Musa mò, ben à wè à vèe kɔn gɔgbē pìò, ben gɔgbē pì a nénɔgbē Zipora kpàa nɔɔ ũ.

22 Ben Zipora né ì gɔgbē ũ, ben Musa tó kpàne Gesɔmu, à bè: Gbē zītɔn ma ũ gbē pāndenɔ būsun kè.

23 Kè à gí kè, ben Iyipiti kína gā. Isarailinɔ e mboo zòzìi kè aɔɔe kee yānzi, aɔɔe wii lēe, ben aɔ wii pì Luda lè.

24 À ní mbona mà, à bà kè kú kɔn Ibraïo kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo e sánlo.

25 Luda Isarailinɔ gwà, ben aɔ kènne wēnda.

3

Luda Musa sisina

1 Musa e a anzure Midiā būsua sa'ori pókādeenɔ dāa à vī gbāala ai à kà kpíi kè wè sísi Orebu kiia.

2 Ben Dii Malaika bò à mòzi tévura guu gyanton. Musa gyanto pì gwà à è té kúa, mɔde èe té kūro.

3 Ben à bè: Mé gá mà dabuyā pì gwa mà dǒ pó kè tò gyanto pì e té kūro.

4 Kè Dii è à mò gwa, ben à lé zùzi zaa gyanto pì guu à bè: Musa! Musa! Ben à wèàla à bè: Mæ kè!

5 Luda bène: Nton sōziro. N n kyatee bɔbɔ, zaake guu kè ní zen kú adoname.

6 Ben à bè: Mámbe n dezinɔ Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo Luda ũ. Ben Musa pɔ kù a wéεa, kè à Luda gwana vĩa vĩ yánzi.

7 Ben Dii bè: Ma yá'ɔamma kè ma gbɛnɔ kúo Igipiti è, ma wiii kè aɔ wéεtāmmarinɔ tò aɔε lεε mà. Má wahaa kè aɔ kúo dɔ.

8 Ma pita mà n sí Igipitinɔ mà n bɔε bùsu pìn mà gányo bùsu maa yàasan, guu kè zwi kɔn zó'io din, bùsu kè Kanaanɔ kún kɔn Itinɔ kɔn Amɔrinɔ kɔn Perizinɔ kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔ.

9 Isarailinɔ wiilena kà ma kiia tia sa, ma ïaa kè Igipitinɔ e daaríma è.

10 N̄ gá tia sa, ma n zĩ Fili'aunaame lε n̄ ma gbɛ Isarailinɔ bɔε Igipiti.

11 Ben Musa bè Ludanε: Dén ma ũ kè mé gá Fili'auna kiia mà Isarailinɔ bɔε Igipiti?

12 Luda bènε: Mégɔ kúnyo. Zĩna kè ma n zĩ sèedan yè. Tó n n̄ bɔε Igipiti, é dɔnzi kemε kp̄iii kè kiia.

13 Ben Musa bè Ludanε: Tó ma gaa má ò Isarailinɔε ma bè, aɔ dezinɔ Luda bé à ma zĩm̄ma, tó aɔ ma la n tózi sɔ né? Mé beñnε diame?

14 Luda wèàla à bè: Mámbe gbɛ kè má dε à ũu ũ. N̄ oñnε kè mámbe ma n zĩm̄ma.

15 Luda bènε dɔ: N̄ o Isarailinɔε kè mamɔma Dii aɔ dezinɔ Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo Luda bé à n zĩm̄ma. Ma tɔn gwe gurɔ píngi. Agɔ ma sisii lε ai a boriia.

16 N̄ gá n̄ Isaraili gbɛnsinɔ kakɔa n̄ oñnε kè mamɔma Dii aɔ dezinɔ Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo Luda bé à bɔ à m̄nzi. N̄ oñnε kè méε n̄ ee ma yá kè wèε keéñnε Igipiti è.

17 Mé n̄ bɔε Igipiti guu kè wèε wéε t̄aaríma pìn, mé gányo bùsu kè Kanaanɔ kún kɔn Itinɔ kɔn Amɔrinɔ kɔn Perizinɔ kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔ, guu kè zwi kɔn zó'io din.

18 Aɔé n̄ yá ma. Mpi kɔn Isaraili gbɛnsinɔ à gá à Igipiti kína le à onε kè mamɔma Dii Eberunɔ Luda ma bɔ ma m̄ɔazi, ma bè à a gba zé à gá gurɔ aagɔ ke gbáan lε à saa o mamɔma Dii a Ludaa.

19 Má dɔ kè Igipiti kína é we à gáro, séto ma gá n̄aa.

20 Mé ɔ tɔ Igipitinɔ, mé dabuyānɔ ke mà kp̄áoñzi, eé gbasa à a gbarε.

21 Mé tó Igipitinɔ a wéε gwa, lε tó ée taa, é tá ɔkoriro.

22 A n̄gbɛ píngi kondogi ke vura n̄maablebɔnɔ kɔn pókāsāanɔ gbeka a Igipiti n̄gbɛ daa kɔn n̄ n̄gbɛ kè aɔ kú a bεenɔ, à da a négɔgbɛnɔε kɔn a n̄n̄gbɛnɔ. Len é Igipitinɔ pónɔ sím̄ma lε maamaa.

4

Musa gbana dabuyākεna zé

1 Musa wèàla à bè: Tó aɔε ma náanε kero, ben aɔε ma yá maro, tó aɔ bè r̄nbe n bɔ n m̄maziro sɔ né?

2 Ben Dii a là à bè: Bón n̄ k̄na gwee? À wèàla à bè: Gòmε.

3 Dii bènε: N̄ gò pì p̄ε tɔtε. Kè à p̄ε, ben à lì mlè ũ, ben Musa b̄ru kpεε.

4 Dii bènε: N̄ ɔ bɔ n̄ k̄ à vlāa. Kè à k̄, ben à èara à lì gò ũ à ɔzĩ.

5 Dii bènε: Len né ke lε, lε aɔ sí kè mamɔma Dii aɔ dezinɔ Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo Luda bé à bɔ à m̄nzi.

6 Dii èara à bènε dɔ: N̄ n̄ ɔ sɔtɔ n utan. Ben à s̄tɔn. Kè à bɔ, à è a ɔ lì kusu ũ, à kè p̄u lán buu bà.

7 Dii bènε: N̄ èara n̄ n̄ ɔ sɔtɔ n utan. À èara à s̄tɔn. Kè à bɔ, à è à kè a gbèn.

8 Dii bènε: Tó aɔε n náanε ke wà sèeda káakupɔ sìro, aɔé à zāa pɔ sí.

9 Tó aɔε sèeda plaaa pìnɔ sí wà n yá mà s̄ro, n̄ Nili í tó n̄ kwéε tɔtε, eé li aru ũ.

¹⁰ Ben Musa bène: N yá nna Dii! Zaa zi yá'ona aagamaoro. Baa zaa gurɔ kè n yá òme, ma lé t̄isime.

¹¹ Ben Dii bène: Dé bé à lé d̄ò gbēnteenε? Dé bé è à néné naε ke è à swádo k̄u? Dé bé è tó à guu e ke è à v̄ia k̄u? Mamɔma Dii, mámbeeroo?

¹² N̄ gá! Mé n ïan ká yá'onao, mé yá kè né oo danε.

¹³ Ben à bè: N yá nna Dii! N yá nna! N̄ gbē pānde zī.

¹⁴ Ben Dii p̄o f̄ε Musazi à bè: N v̄ii Aruna Levi borii kuuroo? Má d̄s̄ kè yá'ona zī'ūoro. Èe m̄oo danε. Tó à wée s̄inε, à p̄oo é ke nna.

¹⁵ N̄ yá oo n̄ yá kè eé oo danε. Mapi, méḡs̄ à ïan ká k̄on yá'onao, méḡs̄ yá kè é keε daaare.

¹⁶ Éé yá o gbēn̄ne n ḡεe ũ, eéḡs̄ de n légbekpari ũ, néḡs̄ denε lán Luda bà.

¹⁷ N̄ gò kè sé ñḡs̄ k̄una n̄ s̄edan̄o keo.

Musa εarana Iyipiti

¹⁸ Musa tà a anzure Yetoro kiia à bène: N̄ ma gba zé mà tá ma gbēn̄o kiia Iyipiti, mà e tó āo kpé kú w̄endio ai tia. Yetoro bène: N̄ pita aafia.

¹⁹ Àε s̄s̄ Dii ḡiake à bè Musanε Midiā b̄usun: N̄ f̄ε n̄ tá Iyipiti, zaake gbē kè āoε n w̄et̄εε wà n de yāan̄o ḡaga n̄ píngi.

²⁰ Ben Musa a nās̄ s̄ε k̄on a néḡs̄gbēn̄o à n̄ dí zaakia, à liara èe taa Iyipiti à Luda gò p̄i k̄una.

²¹ Ben Dii bène: Tó n ka Iyipiti, n̄ dabuyā kè ma à gbāaa kp̄ammaan̄o ke Fili'auna aε píngi. M̄ode mé à k̄ugbāa k̄u, eé ḡi gbēn̄o gbarezi.

²² N̄ onε mamɔma Dii ma bè, Isaraili boriin ma daudu ũ,

²³ ben ma bène à ma daudu gbare à gá d̄onzi kemε. Lán à ḡi à gbarezi nà, mé à daudu de sa.

²⁴ Zé guu Musa e ii gukea, ben Dii à lè gwe à yezi à à de.

²⁵ Ben Zipora gbè f̄ε s̄ε à a né b̄angu k̄eo à a gef̄oo nà Musa gbāa à bè: Yāpuramε, n̄ demε ḡs̄ arudee ũ.

²⁶ B̄anguken̄a beee yānz̄in à bène ḡs̄ arudeezi. Ben Dii Musa tò.

²⁷ Dii bè Arunanε: N̄ gá da Musalε gbāan. Ben à ḡaa à à lè Luda kp̄iii kiia, à lé p̄e à gasua.

²⁸ Musa yá kè Dii a zī à oo t̄sk̄ε Arunanε k̄on s̄eda kè à bène à keen̄o.

²⁹ Ben Musa k̄on Arunao tà Iyipiti ās̄ Isaraili gbēnsin̄o k̄ak̄ōa.

³⁰ Aruna yá kè Dii ò Musanε t̄sk̄é̄n̄ε n̄ píngi, ben Musa dabuyā p̄in̄o kè Isarailin̄o wāa.

³¹ Ās̄ yá p̄i s̄i. Kè āo mà Dii bé à mò n̄ gwa à n̄ yá'amma è, ben ās̄ k̄uε wà d̄onzi k̄enε.

5

Musa k̄on Arunao gana Fili'auna aezī

¹ Beeε gbera Musa k̄on Arunao ḡaa wà Fili'auna lè ās̄ bène: Yá kè Dii Isarailin̄o Ludaa òn yè. À bè n̄ a gbēn̄o gbare ās̄ gá zībaa keare gbāan.

² Fili'auna w̄en̄la à bè: Dén Dii ũ kè mà à yá ma mà Isarailin̄o gbareε? Má Dii d̄s̄ro. Mé Isarailin̄o gbarero.

³ Ben ās̄ bène: Eberun̄o Luda bé à b̄ò à mòwazi. N̄ wa gba zé wà gá wà gurɔ aaḡoo ke gbāan wà saa o Dii wa Luda p̄la, le àton gyāa k̄awaguro kes̄s̄ zī.

⁴ Ben Iyipiti k̄ina p̄i bè Musa k̄on Arunao: À kè dia á tò gbēn̄o làakari e goo n̄ zīia? À sokpa a zīia.

⁵ Ben à èara à bè: Kè gbēn̄o pari k̄u sa, ben á yezi ās̄ k̄amma bo k̄on n̄ zīioó?

6 Zī beee Fili'auna yā diē Isaraili wéētāmmarinone kōn n̄ dōn'aēdeenō à bè:
7 Àton sèburu kpámma aō kúnku bōo lán eè ke nà yā dōro. Aō gá wà n̄ p̄ kē n̄ zīnda.

8 Mōde aō kúnku bō lán aōè bō nà yā lén. Àton lagonéro, zaake mēadeenome. Beee yānzi aō wiii ègō dō, aōe bee wà yezi wà gá saa o n̄ Ludaazi.

9 À zīi kaarañne le aōton ãmpakii e aō làakari kpá egeyānōa dōro.

10 Ben aō wéētāmmari p̄nō kōn n̄ dōn'aēdeenō mō aō bèñne: Fili'auna bè wàton sèburu kpáawa dōro.

11 À gá à wete a zīnda guu kè é en. Baa kōn beeeo wé zīi lagoonero, baa féte.

12 Ben aō fāakōa wà gāa Igipiti gu p̄ngi sè kē sèburu ũ.

13 Aō wéētāmmari p̄nō ègō nakōreema lán guu e dōo nà, le aō n̄ zī ne lán aōè ne nà gurōo kè wèe sèburu kpaaríma.

14 Wà gbēna kè Isaraili dōn'aēdee kè aō wéētāmmarinōo diēone wà bèñne: À kè dia ée kúnku bō gbāa ke gīa à kà lán wà a lé diēare nà yāroo?

15 Ben Isaraili dōn'aēdeenō gāa wà wii lè Fili'aunaa wà bè: À kè dia nēe kee wamōwa n̄ zōblerinone lee?

16 Wèe sèburu kpaawa dōro, ben wèe bee wà kúnku bō. Wèe wa gbēe, mōde n gbēnō bé wà taari vī.

17 Ben à bè: Mēadeenōn a ũ. Len á de le! Beee yānzi eègō bee é gá saa o Diiazi.

18 À gá zīi ke. Weé sèburu kpáawa dōro, baa kōn beeeo é kúnku bō lán wà dàare nà lémmē.

19 Kè wà ò Isaraili dōn'aēdeenone aōton gurō doo kúnkubōna lagoro, aōo dō kè wà yā è sa.

20 Kè aō bō Fili'auna kiia, aō dàkōre kōn Musao kōn Arunao, aōe n̄ dāa,

21 ben aō bèñne: Dii a yā gwa à yākpae keao, zaake á tò Fili'auna kōn a gbēnōo ye wa kāziro. A wa dēna gbāaa kpārman gwe.

22 Ben Musa liara à gāa à bè Diine: Dii, bōyānzi n̄ ãa dà gbē p̄nōa? Beee yānzin n̄ ma zīzìó?

23 Zaa gurōo kè ma gaa ma yā ò Fili'aunanē kōn n̄ tóo, ben èe ãa da n gbēnōa, ben nēe n̄ bō sōro né!

6

Dii légbēna Musane Isarailinō m̄sina yā musu

1 Ben Dii bène: Né yā kè mé ke Fili'aunanē e tia. Eé n̄ gbarē ma gbāa bíta yānzi. Eé p̄m̄ma a b̄usun ma gbāa bíta yānzi.

2 Ben Luda èara à yā ò Musane à bè: Mámbe Dii ũ,

3 ma bō ma mō Ibraĩ kōn Isaakuo kōn Yakubuozi Luda Gbāapingide ũ, mōde aōe ma dō ma tó Diiaro.

4 Ma bà kún̄yo, ma bè mé Kanaa b̄usu kè aōo kú à guu gbē z̄itō ũ kpámma.

5 Ma Isarailinō mbona mà aō zōblena Igipitinone yānzi, ben ma bà kè kún̄yo p̄i yā e s̄maguro.

6 Beee yānzi n̄ o Isarailinone kè mámbe Dii ũ. Mé a bō zī gbāaa kè Igipitinōo dàaree guu, mé a bō zōbleen. Mé yākpae keñyo mà a bō kōn ma gāsā gbāaa.

7 Mé a sé ma gbēnō ũ, mégō de a Luda ũ, ègō dō kè mámbe Dii a Luda kè à a bō Igipiti zī gbāaa guu ũ.

8 Mé gāao b̄usu kè ma à lé gbē Ibraĩne kōn Isaakuo kōn Yakubuo guu. Mé a gba àgō vī. Mámbe Dii ũ.

9 Musa yā p̄i ò Isarailinone, mōde aōe à yā maro kè zōzī pāsī n̄ mè yò yānzi.

10 Ben Dii ò Musane à bè:

11 N̄ gá n̄ o Igipiti kí Fili'aunanē à Isarailinō gbarē aō bōe a b̄usun.

12 Ben Musa wè Diila à bè: Lán Isarailinɔ è ma yā maro nà, mamɔma kè ma lé tìisi, dian Fili'auna é ma yā ma nà?

Musa kɔn Arunao bori bɔzia

13 Dii yā ò Musanɛ kɔn Arunao Isarailinɔ yā musu kɔn Igipiti kínao, à ònne aɔ bɔɛ kɔn Isarailinɔ Igipiti.

14 Aɔ bori uabede káakunɔ tón yè. Isaraili daudu Rubeni négɔgbɛnɔn yè: Anɔku, Palu, Ezerɔnu, Kaami. Rubeni boriinɔn gwe danedanɛ.

15 Simɛɔ négɔgbɛnɔn yè: Yemueli, Yami, Oada, Yakī, Zoa kɔn Kanaa nɔgbɛ né Soluo. Simɛɔ boriinɔn gwe danedanɛ.

16 Levi négɔgbɛnɔ tón yè aɔ boriinɔa: Gesɔnu, Koa, Merari. Levi kè wè baswɛedo akuri awɛɛswɛɛplaamɛ.

17 Gesɔnu négɔgbɛnɔn yè aɔ boriinɔa danedanɛ: Libini kɔn Simɛio.

18 Koa négɔgbɛnɔ tón yè: Amlamu, Iza, Eblɔnu, Uzieli. Koa kè wè baswɛedo akuri awɛɛ'aagɔmɛ.

19 Merari négɔgbɛnɔn Mali kɔn Musio ũ. Levi boriinɔn gwe danedanɛ.

20 Amlamu a dasɛ Yɔkɛbedi sè nɔɔ ũ, ben à Aruna kɔn Musao ò. Amlamu kè wè baswɛedo akuri awɛɛswɛɛplaamɛ.

21 Iza négɔgbɛnɔn Kora kɔn Nefɛgio kɔn Zikirio ũ.

22 Uzieli négɔgbɛnɔn Misaili kɔn Elɛzafao kɔn Sitirio ũ.

23 Aruna Aminadabu né Eliseba, Nasɔ dāre sè nɔɔ ũ, ben à Nadabu kɔn Abiuo kɔn Elɛzao kɔn Itamao ò.

24 Kora négɔgbɛnɔn Asi kɔn Elɛkanao kɔn Abiasafao ũ. Kora boriinɔn gwe danedanɛ.

25 Aruna né Elɛaza Putieli nénɔgbɛnɔ doke sè nɔɔ ũ, ben à Fineasi ò. Levi bori uabede káakunɔn gwe danedanɛ.

26 Aruna kɔn Musa kè Dii ònne aɔ Isarailinɔ bɔɛ Igipiti gáli kɔn gálion gwe.

27 Aɔpinɔ bé wà yā ò Igipiti kí Fili'aunanɛ lɛ aɔ Isarailinɔ bɔɛ Igipiti.

28 Kè Dii yā ò Musanɛ Igipiti,

29 à bè ambe Dii ũ, yā kè ée oonɛn à o Fili'aunanɛ píngi.

30 Ben Musa bènɛ a lé tìisi, dian Fili'auna é a yā ma nà?

7

Kisia mèn kuri zīna Igipitia

1 Ben Dii bè Musanɛ: Ñ gwa! Ma n ke lán ma bà Fili'aunanɛ, bensɔ n v̄i Aruna de n légbɛkpari ũ.

2 Ñ yā kè má ònne píngi o n v̄i Arunanɛ, eé o Fili'aunanɛ à Isarailinɔ gbare aɔ bɔɛ a bùsun.

3 Baa kɔn beeeo mé à kùgbāa kũ. Mé sèedanɔ kɔn dabuyānɔ ke Igipiti pari,

4 mɔde Fili'auna é a yā maro. Mé ɔ tɔ Igipitia mà yākpae keńyo pāsīpāsī, mé bɔ kɔn ma zīkpɛ Isarailinɔ.

5 Tó ma bɔ ma gbāaao Igipitia, mé Isarailinɔ bɔɛn, Igipitinɔ é dɔ sa kè mámbe Dii ũ.

6 Ben Musa kɔn Arunao kè lán Dii ònne nà.

7 Gurɔɔ kè aɔ yā ò Fili'aunanɛ, Musa kuu wè basiigɔ, Aruna sɔ wè basiigɔ awɛɛ'aagɔ.

8 Ben Dii bè Musanɛ kɔn Arunao:

9 Tó Fili'auna dabuyā gbèkamma, ñ o Arunanɛ à a gò sé à pāɛ à aɛ, eé li mlè ũ.

10 Kè Musa kɔn Arunao gāa Fili'auna kiia, aɔɔ kè lán Dii ònne nà. Aruna a gò sè à pāɛ Fili'auna kɔn a ìbanɔ aɛ, ben à lì mlè ũ.

11 Ben Fili'auna Igipiti wéɛzɛrinɔ kɔn ɛzɛdeenɔ sisi, ben aɔ dabuyā dɔnkɔ pìno kè se ní ɛzɛdekɛɛ guu.

- 12 Kè aǎ baade a gò pǎe, ben aǎ gò pìno lì mlènɔ ũ, ben Aruna gò n póno mòmɔ.
 13 Fili'auna swǎ gbǎa, èe n yǎ maro lán Dii ò nà.

Íno lina aru ũ

- 14 Dii bè Musane: Fili'auna kù gbǎa à gì gbènɔ gbarɛzi.
 15 N gá n à le zia kɔngɔ gurɔ kè èe gaa swaazi. Ngõ à dǎa Nili sae gwe. Ngõ n gò kè lì mlè ũu pì kǔna.
 16 N bene mamɔma Dii Eberunɔ Luda ma n zǎa, n òne à ma gbènɔ gbarɛ aǎ gá dɔnzi kemɛ gbáan, mɔde ai tia à gìmazi.
 17 Mamɔma Dii ma bè, yǎ kè eé tó àgɔ dǎ kè mámbe Dii ũun yè. Tó n Nili í lè kɔn gò kè n kǔnao, eé li aru ũ.
 18 Kpò kè aǎo kú í pì guunɔ é gaga, Nili í é gǔu sǎ, Iyipitinɔ é fua wà mi.
 19 Ben Dii èara à bè Musane: N o Arunanɛ à a gò sé à dɔ Iyipiti ínɔla, aǎ swaanɔ kɔn n swa'ɔnenɔ kɔn n íbɔkiinɔ kɔn n íkakiinɔ píngi é gɔ aru ũ. Aru égɔ dagula Iyipiti, baa kpɛɛnɔ kɔn orozǎ guunɔ.
 20 Ben Musa kɔn Arunao kè lán Dii ònne nà. Aruna a gò pì sè, à Nili í lèo Fili'auna kɔn a íbanɔ wáa, ben í pì gè aru ũ píngi.
 21 Kpò kè aǎo kú à guunɔ gǎga, ben Nili í pì gǔu sǎ, Iyipitinɔ fua wà mi. Aru dagula Iyipiti.
 22 Iyipiti èzèdeenɔ kè le se n èzèdekɛɛ guu, ben Fili'auna kùgbǎa kù, èe n yǎ maro lán Dii ò nà.
 23 Fili'auna liara à tà a be, èe yǎ pì da sero.
 24 Iyipitinɔ íbɔkii yǎyǎ Nili baa le wà í mi, zaake aǎo fǎ wà swada í mìro.
 25 À kuu le ai gurɔ swɛɛplaame Dii Nili lena gbera.

8

Blònɔ dagulana

- 1 Ben Dii bè Musane: N gá n o Fili'aunanɛ, mamɔma Dii ma bè à ma gbènɔ gbarɛ aǎ gá dɔnzi kemɛ.
 2 Tó à gì n gbarɛzi sǎ, mé tó blònɔ da à bùsu gu píngila.
 3 Blònɔ é Nili pa ai aǎ bikǔ baa, aǎé gè à ua guu ai à kpén, aǎé didi à gádoa. Aǎé gè à íbanɔ uanɔ guu kɔn à gbènɔ uanɔ. Aǎé ká à kǐinɔ kɔn à gónɔ guu.
 4 Blònɔ é didia kɔn à gbènɔ kɔn à íbanɔ n píngi.
 5 Dii èara à bè Musane: N o Arunanɛ à a gò sé à dɔ swaanɔla kɔn swa'ɔnenɔ kɔn íbɔkiinɔ, blònɔ é da Iyipiti bùsula.
 6 Kè Aruna a gò dɔ Iyipiti ínɔla, ben blònɔ bɔe wà dà bùsu pìla.
 7 Ben èzèdee pìno kè le se n èzèdekɛɛ guu, aǎo tò blònɔ dà Iyipitila.
 8 Ben Fili'auna Musa kɔn Arunao sisi à bè: À agbaa kpá Diine à blònɔ kɛma kɔn ma gbènɔ, mé a gbènɔ gbarɛ aǎ gá saa oa.
 9 Ben Musa bè Fili'aunanɛ: N gurɔ diemɛ mà agbaa kpánne Diine kɔn n íbanɔ kɔn n gbènɔ, le à blònɔ kɛmma kɔn n uanɔ aǎégɔ kú swaazi ado.
 10 Fili'auna bè: Zia. Ben Musa bè: Eé ke lán n ò nà le ngõ dǎ kè gbèkee de lán Dii wa Luda bàro.
 11 Blònɔ é kɛmma kɔn n uanɔ kɔn n íbanɔ kɔn n gbènɔ aǎégɔ kú swaazi ado.
 12 Kè Musa kɔn Arunao gù Fili'auna kiia, Musa wée kè Diia blò kè aǎ dà Fili'aunalaanɔ yǎ musu.
 13 Dii Musa wéekeɛ sǎ, ben blònɔ gǎga kpénɔ guu kɔn uanɔ kɔn buraanɔ.
 14 Wà n kákakǎa, ben bùsu gǔu sǎ píngi.
 15 Kè Fili'auna è à kè sǎo, à swǎ kpé gbǎa, ben à gì Musa kɔn Arunao yǎ mazi lán Dii ò nà.

Gāi dagulana

16 Dii bè Musanɛ: Ñ o Arunanɛ à a gò sé, à tɔtɛ léo, b̀̀suti é li gāi ũ Iyipiti gu p̀̀ngia.

17 Ben aɔ̀ kè ɛ. Aruna a gò sè à tɔtɛ lèo, ben b̀̀suti li gāinɔ ũ, aɔ̀ dà gb̀̀nteenɔla k̀̀n ǹ̀b̀̀nɔ. Iyipiti b̀̀suti li gāinɔ ũ p̀̀ngi.

18 Ɖzɛdeenɔ̀ ỳ̀ wà gwà se n̄ Ɖzɛdekɛɛ guu, ben aɔ̀ f̀̀a. Gāinɔ dà gb̀̀nteenɔla k̀̀n ǹ̀b̀̀nɔ.

19 Ben Ɖzɛdeenɔ̀ bè Fili'aunanɛ: Luda ɔ̀gbɛmɛ. M̀̀de Fili'auna swā kpé gbāa, à g̀̀ n̄ yā mazi lán Dii ò nà.

Ifiino dagulana

20 Dii bè Musanɛ: Ñ fɛɛ kɔ̀ngɔ idɛ'idɛ n̄ gá n̄ Fili'auna le gurɔ̀ kè èe gaa swaazi, n̄ onɛ mamɔ̀ma Dii ma bè, à ma gb̀̀nɔ gbarɛ aɔ̀ gá dɔ̀nzi kɛmɛ.

21 Tó à g̀̀ n̄ gbarɛzi, mé ifiino daàla k̀̀n à ìbanɔ k̀̀n à gb̀̀nɔ k̀̀n à kpéɔ̀. Iyipiti kpéɔ̀ é pa k̀̀n ifiino, baa tɔtɛ aɔ̀é daàla.

22 Gurɔ̀ beea mé Gosɛ̀ b̀̀su guu kè ma gb̀̀nɔ kún tó ado. Gwen ifiino é dan gularo, ɛ àg̀̀ d̄̀ kè mámbe Dii ũ à b̀̀sun.

23 Mé ma gb̀̀nɔ d̄̀k̄̀zi k̀̀n à gb̀̀nɔ. Zian sèeda p̀̀ é kɛ.

24 Ben Dii kè ɛ. Ifiino kà Fili'auna ua guu k̀̀n à ìbanɔ uanɔ. Iyipiti yàka p̀̀ngi ifiino yānzi.

25 Ben Fili'auna Musa k̀̀n Arunao s̄̀si à bè: À gá saa o a Ludaa b̀̀su kèn.

26 Ben Musa bènɛ: Eé sí kɛ wà kɛ lero, zaake p̀̀ kè wé saa oo Dii wa Ludaa p̀̀ de Iyipitinɔ̀nɛ t̄̀ ũmɛ. Tó wa saa ò k̀̀n p̀̀ kè deñnɛ t̄̀ ũuo n̄ wáa, aɔ̀é wa pápa gb̀̀o wà wa deɛeroo?

27 Wé táa o gbáan gurɔ̀ aaḡ̀mɛ, wé gbasaa wà saa o Dii wa Ludaa lán à òwe nà.

28 Ben Fili'auna bè: Mé a gbarɛ à gá saa o Dii a Ludaa gbáan, m̀̀de àton gá zàro. À agbaa kpanɛmɛ sa.

29 Musa bènɛ: Tó ma ta, mé agbaa kpánɛ, eé ifiino k̄̀mma zia k̀̀n n̄ ìbanɔ k̀̀n n̄ gb̀̀nɔ. M̀̀de n̄ton m̀̀nafiki kɛ d̄̀ro. Ñ tó gb̀̀nɔ gá saa o Diia.

30 Kè Musa b̀̀ Fili'auna kiia, à agbaa kpánɛ Diinɛ.

31 Dii à wéekɛɛ s̄̀, ben ifiino k̄̀ Fili'aunaa k̀̀n a ìbanɔ k̀̀n a gb̀̀nɔ. Èe ḡ̀ gukearo, baa mèn do.

32 M̀̀de Fili'auna swā kpé gbāa ai tia, à g̀̀ n̄ gbarɛzi.

9*Pókádeenɔ̀ gagana*

1 Dii bè Musanɛ: Ñ gá n̄ Fili'auna le n̄ onɛ Dii Eberunɔ̀ Ludaa bè à ma gb̀̀nɔ gbarɛ aɔ̀ gá dɔ̀nzi kɛmɛ.

2 Tó à g̀̀ n̄ gbarɛzi, tó à kpé n̄ k̀̀na ai tia,

3 mé ɔ̀ t̄̀ à pókádeenɔ̀a bura. Mé gagyā pāsī ká à s̄̀nɔn k̀̀n à zaakinɔ k̀̀n à lakuminɔ k̀̀n à z̄̀nɔ k̀̀n à s̄̀anɔ k̀̀n à bl̄̀nɔ.

4 Mé Isaraili pókádeenɔ̀ d̄̀k̄̀zi k̀̀n Iyipitinɔ̀ pónɔ. Isarailinɔ̀ pókádeenɔ̀ ke é garo.

5 Mamɔ̀ma Dii ma à gurɔ̀ d̄̀ɛ. Zian mé beee kɛ b̀̀su kèn.

6 Kè guu d̀̀, ben Dii kè ɛ. Iyipitinɔ̀ pókádeenɔ̀ gaga p̀̀ngi, m̀̀de Isarailinɔ̀ pókádeenɔ̀ kee e garo.

7 Fili'auna yā kè kè p̀̀ gbèka, à mà Isarailinɔ̀ pókádeenɔ̀ kee e garo, m̀̀de à swā kpé gbāa, à g̀̀ gb̄̀ p̄̀nɔ gbarɛzi.

B̀̀ḡ̀i kana Iyipitinɔ̀n

8 Dii bè Musane kɔn Arunao: À m̀dakpe túbu kɔ ɔkũ doodo, Musa fá Fili'auna aε.

9 Eé da Igititi búsula píngi lán lutē bà, eé ká gbēnteenɔn kɔn ǹbɔnɔ b̀gĩ ũ gu píngia.

10 Ben aɔ m̀dakpe túbu s̀e aɔ g̀aao Fili'auna kiia. Kè Musa túbu pì fá musu, ben à kà gbēnteenɔn kɔn ǹbɔnɔ b̀gĩ ũ.

11 Ezēdeenɔ e f̄ wà g̀a Musa kiiaro b̀gĩ pìnɔ yānzi, zaake à dàńla kɔn Igititinɔ n̄ píngi.

12 Ben Dii Fili'auna kù kè gb̄a lán à ò Musane nà, ben à g̀i n̄ yā mazi.

Lougbe mana

13 Dii bè Musane: N̄ f̄e kɔngɔ ide'ide n̄ g̀a n̄ Fili'auna le, n̄ one mamɔma Dii Eberunɔ Luda ma bè à ma gb̄enɔ gbare aɔ g̀a dɔnzi kemε.

14 Tia sa mé yā p̄sĩ píngi daàla kɔn a ìbanɔ kɔn à gb̄enɔ, le àgɔ d̄s kè anduna guu píngi gb̄ekeε de lán ma bàro.

15 Zaake tó ma ɔ t̄m̄ma ma gagyāa kàngu yā, le àpi kɔn a gb̄enɔ yāa anduna guu.

16 Ma à kà kpatan le mà a gb̄aaa ɔɔane, wà ma tó kpá anduna guu píngi.

17 Lán èe a z̄inda s̄eε lez̄i de ma gb̄enɔla nà ai tia, èe n̄ gbarero,

18 zia m̀ndaa'i mé tó lougbe p̄sĩ ma maamaa, lougbe kè a taka e ma Igititi zikiro zaa lán wà à kàe nà ai m̀na gb̄a.

19 N̄ one à gb̄enɔ z̄i aɔ à p̀k̄adeenɔ kɔn p̀ kè à v̄i buraanɔ s̄eε wà káka kpén píngi. Gbēnteenɔ kɔn p̀ kè aɔ kú bàazinɔ, tó wèe ḡényo kpénlo, lougbe é mańma āé gagame.

20 Fili'auna ìba kenɔ v̄ia kè Dii yāne, aɔ n̄ z̄ikerinɔ kɔn n̄ p̀k̄adeenɔ kàka kpén.

21 M̀de gb̄e kè aɔɔe Dii yā daroonɔ n̄ z̄ikerinɔ kɔn n̄ p̀k̄adeenɔ tò bàazi.

22 Ben Dii bè Musane: N̄ ɔ sé musu, lougbe é ma gbēnteenɔ kɔn p̀k̄adeenɔ kɔn bura p̀nɔa Igititi búsu gu píngia.

23 Kè Musa a g̀ò d̀ musu, Dii tò lou e p̀t̄aa èe maa kɔn gb̄e èe pii, ben laa e p̄eεε t̄ɔt̄ea. Dii tò lougbe mà Igititinɔla.

24 Lougbe e maa, lou e pii. Lougbe p̀ p̄sĩ. Zaa lán Igititi búsu kuu nà, lou beε taka e ma zikiro.

25 Lougbe p̀ p̀ kè kú bàazi Igititi búsu guunɔ ásarú kè píngi, gbēnteenɔ kɔn p̀k̄adeenɔ kɔn bura p̀nɔ píngi. À s̄eε línɔ è'e píngi.

26 Gos̄e búsu guu kè Isarailinɔ kún̄n lougbe p̀ e kánlo ado.

27 Fili'auna Musa kɔn Arunao sisi à bèńne: Tia sa ma durun kè. Dii yā bé à nna, mapi kɔn ma gb̄enɔ taarideenɔn wa ũ.

28 À agbaa kpáne. Lapatana kɔn lougbe k̀ekiio mò le. Mé a gbare sa, mé g̀iare d̄ro.

29 Musa bène: Tó ma b̄o w̄eεε kp̄eε, mé ma ɔɔnɔ d̄o Dii kúkiia, lapatana é ze, lougbe é yāa, le n̄gɔ d̄s kè t̄ɔt̄e né Dii p̀me.

30 M̀de má d̄s kè mpi kɔn n̄ ìbanɔ, èe v̄ia keε Dii Ludanero ai tia.

31 Naḡa kɔn gbadoo yàka, zaake naḡa ḡiake à p̀ia, gbadoo m̄oreε b̀.

32 Ése kɔn weaao e yakaro kè āe ma z̄aa yānzi.

33 Musa b̀ Fili'auna kiia à g̀a w̄eεε kp̄eε à a ɔɔnɔ d̀o Dii kúkiia, ben lapatana kɔn lougbeo z̄e, lou e ma d̄ro.

34 Kè Fili'auna è lou kɔn lougbeo kɔn lapatanao z̄e, ben à kpé èe durun keε, à sw̄a kpé gb̄a, àpi kɔn a ìbanɔ.

35 À kù kpé gb̄a à g̀i Isarailinɔ gbarenzi lán Ludaa dà Musane à òne nà.

10

Sutēno dagulana

¹ Dii bè Musane: Ñ gá Fili'auna kiia, zaake ma à kùgbãa kù kōn à ìbanɔ, le mà a dabuyã kèkiinɔ ke ñ té,

² le ñ e ñ o n nénɔne kōn n dionɔ lán ma wée tã Igitinɔa nà kōn dabuyã kè má kè ñ ténɔ, àgɔ dɔ kè mámbe Dii ũ.

³ Ben Musa kōn Arunao gaa wà bè Fili'aunanɛ: Dii Eberunɔ Luda bè négɔ kuu m̀sienaaare sai ai bɔremɛ? Ñ a gbēnɔ gbare aɔ gá dɔnzi keare.

⁴ Tó n gi ñ gbarɛzi, zia eé sutēnɔ ká n b̀sun.

⁵ Aɔ́ da tɔtela, weé guu ero. Aɔ́ léé pɔ́ kè g̀nnɛ loughɛ gberaanɔa kōn líno píngi.

⁶ Aɔ́ pa n kpénɔ guu kōn n ìbanɔ pónɔ kōn Igitinɔ pónɔ píngi. N denɔ kōn n dezinɔ e à taka e zikiro zaa gurɔ kè aɔ v̄e b̀su kèn ai m̀na gbãa. Ben Musa liara à b̀ Fili'auna kiia.

⁷ Fili'auna ìbanɔ bènɛ: Gbē p̀nɔ égɔ m̀nzi kpaawazi le ai bɔremɛ? Ñ gbē p̀nɔ gbare aɔ gá dɔnzi ke Dii ñ Ludanɛ. Ñ dɔ́ kè Igititi kàateroo?

⁸ Ben wà èara wà sù kōn Musao kōn Arunao Fili'auna kiia, à bè́nɛ: À gá dɔnzi ke Dii a Ludanɛ. A déno bé wé gáa?

⁹ Musa wèala à bè: Né féte gbēnsi. Wé gá wa píngime kōn wa négɔgbēnɔ kōn wa nénɔgbēnɔ kōn wa sãanɔ kōn wa blènɔ kōn wa zùnɔ, zaake Dii z̄ibaan wée gaa ke.

¹⁰ Ben à bè́nɛ: Tó ma a gbare kōn a nɔgbēnɔ kōn a nénɔ a píngi, ásarumɛ, Dii a b̀! À làakari ke! Ée wetɛɛ à f̄maomɛ.

¹¹ Auo! A ḡgbēnɔ bé wé gá dɔnzi ke Diinɛ, zaake len á gbèka le. Ben wà p̀m̀ma Fili'auna aez̄i.

¹² Dii bè Musane: Ñ n ɔ́ dɔ Igititi b̀sula, sutēnɔ é ká wà sè kōn lá kè b̀e loughɛ gberaanɔ ble píngi.

¹³ Kè Musa a gò d̀ Igititila, Dii b̀ kōn ñao ɔ́fántɛbɔɛ kpa, èe paa b̀su p̀a f̄antɛ kōn gw̄av̄io zena sai. Ke guu d̀, ɔ́fántɛbɔɛ ña p̀ sù kōn sutēnɔ.

¹⁴ Ben sutē p̀nɔ mò wà dà Igititi b̀sula píngi. Aɔ́ pari de à yã p̀nɔla, à taka é ke ziki d̀ro.

¹⁵ Aɔ́ dà tɔtela gu píngi, ben tɔ́te sia kù. Aɔ́ sè kōn lánɔ kōn líbɛe kè b̀ loughɛ gberaanɔ blè píngi. Sè kōn láo kú Igititi b̀sun d̀ro.

¹⁶ Gwe ḡɔ́ Fili'auna Musa kōn Arunao sisi à bè: Ma durun kè Dii a Ludanɛ kōn apinɔ.

¹⁷ À s̀u g̀n doo kèkii kemɛ kōn ma durun-o à agbaa kpámɛ Dii a Ludanɛ à gagana kèkii kēma.

¹⁸ Kè à b̀ Fili'auna kiia, à agbaa kpà Diinɛ.

¹⁹ Ben Dii b̀ kōn ña gbãaao ɔ́fántɛg̀kpen kpa, à mò à sutēnɔ sèè à kà Isia T̄aan. Baa sutē m̀n doo e ḡ Igititi d̀ro.

²⁰ M̀de Dii Fili'auna kù kè gbãa, ben à gi Isarailinɔ gbarɛzi.

Gusia dana Igititila

²¹ Dii bè Musane: Ñ ɔ́ sé musu, gusiaa kè weé f̄ wà ɔ́ kea é da Igititila.

²² Kè Musa a ɔ́ d̀ musu, ben gusia níginigi dà Igititi gu píngia ai gurɔ aaḡ.

²³ Wè k̄ ero, gbēkee e gu a gb̀nlo ai gurɔ aaḡ p̀a. M̀de gupuraa kú guu kè Isarailinɔ kún píngi.

²⁴ Ben Fili'auna Musa sisi à bè: À gá dɔnzi ke Diinɛ kōn a nɔgbēnɔ kōn a nénɔ a píngi, m̀de à a sãanɔ kōn a blènɔ kōn a zùnɔ tó.

25 Musa bè: Ì tó wàgō wa sa'oponō kōn sa'opo kè wè ká tén à té kūnō kūna, le wà e wà Dii wa Luda gbāgbāo.

26 Séto wà gá kōn wa pókādeenō, baa mèn doo é gōro, zaake aō tén wè sa'oponō bon wà Dii wa Luda gbāgbāo. Le wà kpé wà ká gwe, wá dō pò kè wé sé wà saa ooa gīaro.

27 Dii Fili'auna kùgbāa kù, èe we à n gbarero.

28 Fili'auna bè Musanē: Ì gu ma ae! Ìnton tó wa wéε ke siigō dōro. Zī kè wa wéε sīkōle, n game.

29 Ben Musa bè: Lán n ò nà, né wéε simale dōro.

11

Igipiti daudunō gagana yā

1 Àe sō Dii gīake à bè Musanē: Mé ãa da Fili'aunaa kōn Igipiti būsuo gèn do dō, éé gbasa à a gbarē. Tó èe a gbarēε, éé péawame!

2 Ì o gbēnōne aō baade gōgbē kōn nōgbēo kondogi pónō kōn vura pónō gbeka a Igipiti gbēdaaaa.

3 Mé tó Isarailinō ke Igipitinō nna. Musa sō ègō bèε vī Igipiti guu Fili'auna ìbanōne kōn a gbēnō.

4 Ben Musa bè Fili'aunanē: Dii bè gwāavī lezāndo é ba Igipiti būsula,

5 Igipiti daudunō é gaga n pīngi sena zaa Fili'auna kè vēena kpatan néa ai à gàa pé nōgbē zīkeri kè aō wisi lónō néa kōn pókāde nékya káakunō n pīngi.

6 Weé sósobi ó gbāaa dō Igipiti gu pīngia, à taka e ke yāro, éé ke ziki dōro.

7 Mōde Isarailinō té baa gbē é gbon ke gbēntee ke pókādeearo, le ngō dō kè Dii Igipitinō dōkōzi kōn Isarailinō.

8 Ì ìba kèkiinō é mó ma kiia n pīngi aōé kúεme, aōé be mà gá kōn ma gbēnō n pīngi. Beee gbera sa mé gá. Ben Musa bō Fili'auna kiia kōn pōfē bítao.

9 Dii bè Musanē yā: Fili'auna é n yā maro, le ma dabuyākenanō e à pari kù Igipiti.

10 Musa kōn Arunao dabuyā pìnō kè Fili'auna ae pīngi, ben Dii à kùgbāa kù. À gī Isarailinō gbarēzi aō bō a būsun.

12

Banla zībaa

1 Dii yā ò Musanē kōn Arunao Igipiti à bè:

2 Mōō kèkii égō deare mō káaku ū wè kōn wèo.

3 À o Isarailinōne n pīngi, mōō kèki gurō kuridee zī aōé sāa bōbō mèn doodo uale kōn ualeo pīngi.

4 Tó ua gbēnō parii e ká aō sā mèn doo só sōro, aō kpaate kōn ua kè aōó kú kō saeo à gbēnō lén, le a kpaaa tón gōro yānzi.

5 À sākaro ke blèkofīi né bōrō kè see vīroo bō.

6 Isarailinō pīngi, baade a pò gwa ai mōō kèki gurō gēro dosaidee zī. Uusien weé de,

7 weé à aru ma kpé kè weé à nōbō són kpeεε gūnōa oplazi kōn ozezio kōn musuo.

8 Gwāavī dōnkō pīa weé nōbō pì kpá téa, weé só kōn buredi sése'ēzēsaio kōn lá kyàkyāo.

9 Àton só búsu ke fùfukenaro. À kpá téa kōn a mìo kōn a gbánō kōn a pōguunō.

10 Àton tó guu dō à kpaaaaro. Tó à kpaaa gō, à kpáta à té kù.

11 Tó ée soo, à asaa dōawa à kyatee kpá, a gò gō nana a ozi. À só kpakpaa, zaake Dii Banla sa'opome.

¹² Gwāāvī pìà mé ba Igipitila mà daudunɔ dɛdɛ bùsu pì gu píngia kɔn pókāde nékya káakunɔ ń píngi, mé wí da Igipiti tāanɔa. Mámbe Dii ũ.

¹³ Aru pì éǵɔ dɛ sèeda ũ kpé kè á kú à guunɔa. Tó méɛ ɔ tɔɔ Igipitinɔa, tó ma aru pì è, mé gēala, gagana pì é a lero.

¹⁴ À gurɔɔ pì die ma zībaa gurɔɔ ũ dongu yānzi, àǵɔ zībaa pì keɛ kèatokɔnɛpɔ ũ ai a boriia.

Buredi Sése'ēzēsai zībaa

¹⁵ Gurɔ swɛɛplaa guu à buredi sése'ēzēsai só. À gurɔ káakudee zī à buredisɛsɛ'ēzē kè kú a kpé guunɔ kwéɛ, zaake gbē kè pósesɛna sò gurɔ swɛɛplaa pì guu, weé a bɔ Isarailinɔ té wà à dɛmɛ.

¹⁶ À gurɔ káakudee zī kɔn à gurɔ swɛɛplaadee à kɔ kakɔa à donzi kemɛ. Àton zīi ke ke gurɔɔ mɔnɔaro, sé póblekɛna baade píngine baasiro, à lén gwe.

¹⁷ À Buredi Sése'ēzēsai zībaa ke, zaake zī beean ma a bɔɛ Igipiti lán zìkpɛɛnɔ bà. A boriinɔ ǵɔ zībaa pì keɛ kèatokɔnɛpɔ ũ.

¹⁸ Mɔ káaku gurɔ gēro dosaidee zī uusie, àǵɔ buredi sése'ēzēsai soo ai à gurɔ baro awɛɛdodee zī uusie.

¹⁹ Gurɔ swɛɛplaa guu buredisɛsɛ'ēzē tón ǵɔ kú a bero, zaake gbē kè pósesɛna sò, gbē zìtɔn yoo, bɛdeen yoo, weé à bɔ Isarailinɔ té wà à dɛmɛ.

²⁰ Àton pósesɛna só gurɔ pìaro. Guu kè á kún píngi, àgae buredi sése'ēzēsai só.

Banla zībaa káaku

²¹ Musa Isaraili gbēnsinɔ sisi ń píngi à bèñne: À gá à a ua sã kú à dɛ Banla zībaakepɔ ũ.

²² À sèšɔvlāa sé à zɔ aru kè kú taa guua à máma a kpɛɛɛ gūa, ɔplazi kɔn ɔzezio kɔn à musuo. A gbēke tón bɔ bàaziro ai guu dɔ.

²³ Tó Dii e baa bùsula èe Igipitinɔ dɛdɛɛ, tó à aru è kpɛɛɛ gūnɔa, eé gēàlame. Eé tó gbēdɛdɛri gēazi à a dɛdɛro.

²⁴ Apinɔ kɔn a boriinɔ àǵɔ yā pì kúna keatokɔnɛpɔ ũ ai a boriia.

²⁵ Tó a gē bùsu kè Dii é a gbaan lán à à lé gbèare nà, àǵɔ donziyā pì kúna.

²⁶ Tó a nénɔ donziyā pì mì gbèkaawa,

²⁷ à oñne kè Banla saa kè wè o Diame, zaake kè à Igipitinɔ dɛdɛ, à gē wa Isarailinɔ kpéla, èe wa dɛdɛro. Ben gbēnɔ kùɛ aɔ donzi kè Diine.

²⁸ Kè aɔ tà, aɔ kè lán Dii ò Musa kɔn Arunaone nà.

Igipiti daudunɔ gagana

²⁹ Gwāāvī lezāndo Dii Igipiti daudunɔ dèdɛ ń píngi, naana zaa Fili'auna kè vèena kpatan néa ai à gāa pé pisinanɔ nénɔa kɔn pókāde nékya káakunɔ ń píngi.

³⁰ Fili'auna fɛɛ gwāāvī kɔn a ibanɔ kɔn Igipitinɔ ń píngi, ben sósobi ó dà Igipitila, zaake ua kee kuu gè sairo.

³¹ Gwāāvīn Fili'auna Musa kɔn Arunao sisi à bèñne: À fɛɛ kɔn Isarailinɔ à bɔɛ ma gbēnɔ té. À gá donzi ke Diine lán á ò nà.

³² À a blènɔ kɔn a sāanɔ kɔn a zùnɔ séɛ lán á ò nà. À gá à sa maaa omɛ se.

³³ Igipitinɔ nàkɔre gbē pìnɔa aɔ bɔéñne ń bùsun kpakpaa, zaake aɔ bè: Wé gaga wa píngime.

³⁴ Isarailinɔ ń flawadɛnanɔ kà taanɔ guu a sése'ēzē sai, aɔ ń utanɔ fīfīa aɔ dāda ń gān.

³⁵ Aɔ kè lán Musa òñne nà, aɔ kondogi pónɔ kɔn vura pónɔ kɔn pókāsāanɔ gbèka Igipitinɔa.

³⁶ Dii tò aɔ kè kɔo nna, ben aɔ kpámma. Lemɛ aɔ Igipitinɔ pónɔ sìmma le.

Isarailinɔ dana zén

37 Isarailinɔ dà zén kèse, aɔ bɛ kɔn Rameseo aɔ tà Suko. Gɔgbɛnɔ gɔɔn boro wàa aagɔme, nɛnɔ kɔn nɔgbɛnɔ baasi.

38 Bori zìtɔnɔ tànɔyo pari do. Blɛnɔ kɔn sãanɔ kɔn zùnɔ parii kè bíta.

39 Aɔ buredi sése'ézēsai kè kɔn flawadena kè aɔ boro Igipitio. Aɔ kè sése'ézē sai, zaake wà pèmma Igipiti kãndome. Aɔ e wà pòblee kè wà sè kūsãe ũro.

40 Isarailinɔ kuuna Igipiti kè wè wàa plaa kɔn baaakurio.

41 Wè wàa plaa kɔn baaakurio pì papana gbera, zĩbaa pì zĩn Dii zìkpee pìno bɛ Igipiti n pìngi.

42 Gwãavĩ pì né Dii pómɛ. Isarailinɔ égɔ a itē kee ai n boriia, zaake gwãavĩ pìn Dii Isarailinɔ bona Igipiti itē kè.

Banla zĩbaa

43 Dii bè Musane kɔn Arunao: Banla yã kè má dien yè. Bori zìtɔ ke toga à à nɔbɔ sóro,

44 mɔde zò kè á lù, tó à bangu kè, eé só.

45 Nibɔ ke asaiazikeri toga à sóro.

46 À só kpén, àton bɔ kɔn à nɔbɔ pìo bàaziro. Àton sãa pì wá ke éro.

47 Isarailinɔ pìngi gae zĩbaa pì ke.

48 Tó gbē zìtɔ kú a té, tó à yezi à Banla zĩbaa ke Diine, à a be gɔgbɛnɔ bangu ke n pìngi à gɔ bedee ũ, eé gbasa à ke. Gefɔodee toga à sóro.

49 Bede kɔn gbē zìtɔ kè kúao, doka dɔnkɔ pìme.

50 Ben Isarailinɔ kè lán Dii ò Musa kɔn Arunaone nà n pìngi.

51 Zĩ beean Dii Isarailinɔ bɛ Igipiti gáli kɔn gálio.

13

Buredi Sése'ézēsai zĩbaa kɔn daudunɔ kpána Ludaao

1 Dii yã ò Musane à bè:

2 Àgae Isaraili daudunɔ kɔn pókãde nékya káakunɔ kpáama, zaake ma pónome n pìngi.

3 Musa bè gbɛnɔne: A bona Igipiti zòblenan gurɔ kèki yã gɔ dɔagu, zaake Dii bé à a bɛ Igipiti kɔn a ɔ gbãaa. Àton pòsesena só gurɔ pìaro.

4 Ée bɛe Igipiti gbãame mɔ káaku kè wè sísi Abibu guu.

5 Dii lé gbè a dezinɔne à bè é bùsu kè zwi kɔn z'io din, kè Kanaanɔ kɔn Itino kɔn Amɔrinɔ kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔ kún kpáawa. Tó à tò a ka, à zĩbaa pì ke mɔ kèkiin.

6 Àgae buredi sése'ézēsai só ai gurɔ swɛeplaa. À gurɔ swɛeplaadee pì zĩ égɔ deare Dii zĩbaa gurɔ ũ.

7 Àgae buredi sése'ézēsai só ai gurɔ swɛeplaa pì papa. Pòsesena ke buredi ézē ke tóngɔ kú ua ke guu a bùsunlo.

8 Zĩ pia àgae o a négɔgbɛnɔne ée kee le yã kè Dii kèare kè à a bɛ Igipiti yãnzime.

9 Zĩbaa pì égɔ deare sèeda ũ lán pò dana ɔba bà, ke lán dɔngu pò yina mì'aea bà, le Dii doka gɔ kú a lén, zaake àmbe à a bɛ Igipiti kɔn a ɔ gbãaa.

10 Àgae dokayã pì ke a gurɔa wè kɔn wèo.

11 Tó Dii tò a ka Kanaa bùsun, ben à kpáawa lán à à lé gbèare nà kɔn a dezinɔ,

12 àgae a daudunɔ kpáa n pìngi. A pókãde nékya káakunɔ égɔ de à pò ũ n pìngi.

13 Àgae a zaaki nékya káaku tɔba bo kɔn sãne. Tó ée boro, à à waa fĩ. Àgae a daudunɔ tɔba bo n pìngi.

14 Tó a négɔgbɛnɔ a la à mìzi zia wà bè, bó yãn gwee, à beíne kè Dii a bɛ zòbleen Igipiti yã kɔn a ɔ gbãaa yãnzime.

15 Kè Fili'auna kùgbāaa kè à gí wa gbarɛzi, ben Dii Iyipiti daudunɔ dèdɛ n' pínɡi kɔn pókāde nékya káakunɔ n' pínɡi. Beee yānzin weè saa oa kɔn pókāde nékya káakunɔzi pínɡi, weè wa daudunɔ tɔɔba bo.

16 Kèkii éɡɔ dɛ sèeda ũ lán pɔ dana wa ɔɔa bà ke pɔ yina wa mì'aea bà, zaake Dii bé à wa bɔɛ Iyipiti kɔn a ɔ gbāaaɔ.

Isarailinɔ bɔna Iyipiti

17 Kè Fili'auna Isarailinɔ gbàɛ, Luda e bɔnyo Filisitininɔ bùsu zé kparɔ, baa kɔn à kíkɛɛɔ, zaake à bè: Tó wà fɛɛnzi kɔn zìɔ, aɛ é n' nɔsɛ liɛ wà liara Iyipiti.

18 Luda pà zé pìnɛ, ben à gbáa zé sènyo Isia Tɛaa kpa. Isarailinɔ bɔɛ Iyipiti aɔ n' gɔkɛbɔnɔ kŭna.

19 Musa Yusufu wánɔ sè èe tao, zaake Yusufu tò Isarailinɔ lé gbèare yā à bè, tó Luda mò n' bɔ, aɛ é a wánɔ sée wà bɔɔ gwe.

20 Kè aɔ bɔ Suko, aɔ gaa wà bùra kàe gbáa léa zaa Etamu.

21 Dii éɡɔ dɔɔhne aɛ tɛluguu guu fáantɛ le àɡɔ zé ɔɔɔahne. Gwāavĩ sɔ éɡɔ dɔɔhne aɛ ténɛɛ guu, le àɡɔ guu puuhne aɔɡɔ táa oo fáantɛ kɔn gwāavĩɔ.

22 Tɛluguu pì è gu n' aɛ fáantɛro, ténɛɛ pì è gu n' aɛ gwāavĩro.

14

Iyipitinɔ pɛɛna Isarailinɔzi

1 Dii bè Musanɛ:

2 Ñ o Isarailinɔne aɔ ɛara wà gá bùra káe Pi'airo saɛ Migidolu kɔn ísɔaa dagura, aɛɔkɔana kɔn Baali Zɛfɔ. À bùra káe ísɔaa saɛ gwe.

3 Fili'auna éɡɔ daa a sāsā, gbáa a kŭmɛ.

4 Mé a kùgbāa kŭ, eé pɛɛazi, mé tó bɔ Fili'auna kɔn a zìkɛɛnɔ yā sàabu, Iyipitinɔ éɡɔ dɔ kè mámbe Dii ũ. Ben Isarailinɔ kè le.

5 Kè wà ò Iyipiti kí Fili'aunanɛ gbɛ pìnɔ bàa lè, ben àpi kɔn a ìbanɔ nɔsɛ liɛ Isarailinɔ yā musu wà bè: Bón wá kè, ben wá tò aɔ bɔ zòblenaween?

6 Ben Fili'auna goro dò a sɔnɛ à a zìkɛɛnɔ kàkɔa.

7 À sɔgoro maaanɔ sè mèn wàa aagɔ kɔn Iyipiti sɔgoronɔ pínɡi kɔn zìkari gbɛnsinɔ ká n' guu.

8 Dii Iyipiti kí Fili'auna kùgbāa kŭ, ben à pɛɛ Isaraili kè aɔɔe bɔɛɛ kɔn kùgbāaaonɔzi.

9 Ben Iyipitinɔ pɛɛnzi kɔn Fili'auna sɔnɔ kɔn à sɔgoronɔ kɔn à sɔdeenɔ kɔn à zìkɛɛnɔ n' pínɡi, ben aɔɔe mɔɔ n' le n' bùran ísɔaa saɛ kŭi kɔn Pi'airoo aɛɔkɔana kɔn Baali Zɛfɔ.

10 Kè Fili'auna kà kŭi, Isarailinɔ wéɛ sè, ben aɔ Iyipitinɔ è tɛ n' kɛɛ. Vĩa n' kŭ maamaa, ben aɔ wii pè Diizi.

11 Aɔ bè Musanɛ: Miranɔ kú Iyipitinloo? Bóyānzi n mɔwao gbáan kè wà gagazi? À kè dia n bɔwao Iyipiti?

12 Asa wá ònne Iyipiti wà bè n' wa tó tɛɛɛ wà zò ble Iyipitinɔne! Zòblenañne maawe dɛ gagana gbáa kènla.

13 Musa bèñne: Àton tó vĩa a kŭro. À zɛ tɛɛɛ é e lán Dii é a mì sí nà gbāa, zaake Iyipiti kè ée n' ee gbāa kènɔ, é n' e ziki dɔro.

14 Dii bé eé zì káare. Àɡɔ yītɛna kítikiti dé!

Isarailinɔ bikana Isia Tɛaala

15 Dii Musa là à bè: Bó wiiin néɛ pɛɛmazii? Ñ o gbɛnɔne aɔ fɛɛ wà bɔ kɔn táo.

16 Ñ n' gò dɔ ísɔaala à zòkɔɛ, le Isarailinɔ e wà gɛɛɛ à dagura gukoria.

17 Mapi, mé Igitipinɔ̀ kùgbāa kũ, aṣé gēn ń gbera, mé tó bɔ̀ Fili'auna kɔ̀n a zìkpɛɛnɔ̀ kɔ̀n a sɔ̀goronɔ̀ kɔ̀n a sɔ̀deenɔ̀ yā sàabu.

18 Tó ma tó bɔ̀ Fili'auna kɔ̀n a sɔ̀goronɔ̀ kɔ̀n a sɔ̀deenɔ̀ yā sàabu, Igitipinɔ̀ éḡṣ dṣ sa kè mámbe Dii ũ.

19 Luda Malaika kè dɔ̀ Isarailinɔ̀ne aɛ liara à gàa ń kpɛɛ kpa, ben tɛ́luguu kè kú ń aɛ liara à gàa ń kpɛɛ dɔ̀

20 aṣpinɔ̀ kɔ̀n Igitipinɔ̀ dagura. Tɛ́luguu pì guu pù Isarailinɔ̀ne à gusiaa kpà Igitipinɔ̀ne, ben aṣ gbēkee e e à sò a daazi gwāavī beeearo.

21 Kè Musa a ɔ̀ dɔ̀ ísiaala, ben Dii bɔ̀ kɔ̀n ńa gbāaaɔ̀ ɔ̀fāntēbɔ̀e kpa. À kàka ai guu gàa dɔ̀ à ísiaa lè à kpàatekɔ̀re, ben gukori bɔ̀. Kè í zòkɔ̀re,

22 ben Isarailinɔ̀ taa ò gukoria aṣ bikù. Í bīi bɔ̀ aṣ ɔ̀plaazi kɔ̀n ɔ̀zezio.

23 Ben Igitipinɔ̀ pɛ̀éńzi. Fili'auna sɔ̀nɔ̀ kɔ̀n a sɔ̀goronɔ̀ kɔ̀n a sɔ̀deenɔ̀ pínḡi tɛ́ ń kpɛɛ ísiaa guu.

24 Gudɔ̀nao Dii Igitipiti zìkpɛɛnɔ̀ gwà zaa ténene guu, ben à tò aṣ lìkṣa.

25 À tò aṣ sɔ̀goronɔ̀ vlèè, à tò aṣ taa'ona kè zī'ũ, ben aṣ bè: Wà bàa lé Isarailinɔ̀ne, zaake Dii e zì kaawaońnemɛ.

26 Dii bè Musane: Ñ n ɔ̀ dɔ̀ ísiaala, í é da Igitipinɔ̀la kɔ̀n ń sɔ̀goronɔ̀ kɔ̀n ń sɔ̀deenɔ̀.

27 Ben Musa a ɔ̀ dɔ̀ ísiaala, ben í e suu a gbèn gudɔ̀nao. Lán í e suu nà, ben Igitipinɔ̀ bàa sɔ̀ aṣ yezi wà bɔ̀e. Gwen Dii tò ísiaa dàńlan.

28 Í sù a dà sɔ̀goronɔ̀la kɔ̀n sɔ̀deenɔ̀ kɔ̀n Fili'auna zìkpɛɛ kè aṣ gè ísiaa guu Isarailinɔ̀ gberaanɔ̀ ń pínḡi. Aṣ kee e bɔ̀ro, baa mèn do.

29 Isarailinɔ̀ sɔ̀ taa ò í dagura gukoriaɛ. Í bīi bɔ̀ aṣ ɔ̀plaazi kɔ̀n ɔ̀zezio.

30 Zì beean Dii Isarailinɔ̀ sɔ̀ Igitipinɔ̀a, ben Isarailinɔ̀ Igitipiti pìnɔ̀ gènɔ̀ è ísiaa baa.

31 Kè Isarailinɔ̀ Dii gbāa bíta kè à mò Igitipinɔ̀ne è, aṣ vīa kènɛ, ben aṣ à náane kè kɔ̀n à zòbleri Musao.

15

Isarailinɔ̀ lè

1 Ben Musa kɔ̀n Isarailinɔ̀ ń pínḡi lè kè sɔ̀ Diine wà bè:

Mé lè sí Diine, zaake à tó bɔ̀na,
à sɔ̀deenɔ̀ kɔ̀n ń sɔ̀nɔ̀ kà ísiaan.

2 Dii bé ma gbāaa ũ, mé lé maa,
àpi bé à ma mì sɔ̀.

Àmbe ma Luda ũ, mé à tó kpá.

Àmbe ma de Luda ũ, mé à tó sé lezī.

3 Dii né zìkarime, à tón Dii.

4 À Fili'auna sɔ̀goronɔ̀ kɔ̀n à zìkpɛɛnɔ̀ kà ísiaan,
à zìkari gbēnsinɔ̀ vlèè Isia Tēaan.

5 Í lòdee pì dàńla,
aṣ kpàe gīzī lán gbè bà.

6 Dii, n ɔ̀plaan gbāaa kún kɔ̀n bítakeɛo,
Dii, n n ibɛɛnɔ̀ dúgu zò kɔ̀n n ɔ̀plaaɔ̀.

7 N n zangurinɔ̀ nè n gakui bíta guu,
n pɔ̀ fè n ń náe lán sè bà.

8 N pó bɔ̀ n yīzī, ben í zòkɔ̀re,
à gò zena lán bīi bà,
isiaa ì ai a guragura.

9 Wa ibee pìno bè,
aṣé pée wazi aṣ wa lemε,
aṣé wa póno sée lán aṣo yezi nà,
aṣé n fēdaano woto aṣ wa dεdεo.

10 N n lé'ia vù, ben ísīaa dànlà,
aṣ kpàe lán beoma bà í bíta pìn.

11 Dii, tāano té à kparee bé à dε lán n bà?
Dén weé lékōzinyo?

Yābōnsaekeri, n bítakeε adona,
n gakui naasi vī.

12 N n oplaa pòro, ben tōote n mōmo.

13 Wamōwa kè n wa bo zòbleenno
né dōwe aε n gbēkεε guu,
né gáwao n būsun kōn n gbāaao.

14 Tó boriino mà, aṣé lugaluga,
Filisitini būsudeeno kù égō vī.

15 Edōmunō kīnāno é bídi kε,
swè é kē Mōabu dōn'aεdeenōn,
Kanaa būsudeeno mē é yó n pīngi.

16 Vīa bíta é n kū, swè é kēngu,
aṣé gō kítikiti lán gbè bà
n gbāa bíta yānzi Dii,
ai wamōwa kè n wa sε n pó ūuno gēte.

17 Dii, né gáwao kpīii kè n sè n pó ūu kiia,
né wa kāsāa pée guu kè n diε n vēekii ūun,
n kúkii kè n kēkε n zīndanε pì.

18 Dii égō kí blee gurō pīngime.

19 Kè Fili'auna sōno kōn à sōgorono kōn à sōdeenō gè ísīaa guu, ben Dii sù kōn
ío à dànlà, mōde Isarailino taa ò gukoria ísīaa pì guu.

20 Ben annabi Miriamu, Aruna dāre, a sēgēsēgē sè, ben nōgbēno bō wà tézi n
pīngi, aṣōe sēgēsēgē paa aṣōe ō wāa.

21 Miriamu lè sīnne à bè:
À lè sí Diine, zaake à tó bōna,
à sōdeenō kōn n sōno kà ísīaan.

Í kyàkyā

22 Musa dà zén kōn Isarailino, aṣ kè Isia Tēaaa aṣ gè Suru gbáan. Aṣ taa ò gurō
aagō gbáa pìn aṣōe í ero.

23 Kè aṣ kà guu kè wè sísi Mara, aṣōe fō wà à í mìro kè à kè kyàkyā yānzi. Bee
yānzi wà tó kpà guu pīne Mara.

24 Ben gbēno zōka kà Musazi wà bè: Bón wé mii?

25 Musa wii pè Diizi, ben Dii lí òdōanε. Kè Musa lí pì zù ín, ben í pì kè nna.
Gwen Dii yā diénnε kōn dokao à n lé à n gwá

26 à bè: Tó a làakari dō mamōma Dii a Luda yāa ée yā kè má yezi kεε, tó a yā
kè má dieno mà, ben á ma dokano kūna pīngi, mé gyāa kè má kà Igipitinōn ke
káaguro, zaake māmbe Dii kè è a gba aafia ū.

27 Beee gbera aṣ kà Elimu, guu kè íbōki mēn kuri awεεplaaano kún kōn
damina lí mēn baaagō akurinō. Ben aṣ bura kàe í pì saε gwe.

16

Mana kōn büruno

¹ Isarailinɔ fɛɛ Elimu n pɔngi, ben aɔ kà Sini gbáa kè kú Elimu kɔn Sinaio dagura aɔ bɔna Igititi mɔ plaadee guu gurɔ gɛrodee zĩ.

² Ben aɔ zɔka kà Musa kɔn Arunaozi gbáan gwe n pɔngi

³ aɔ bèhɛne: Bóyānzi Dii e wa dɛdɛ Igititirozi? Gwe weè vɛɛ wà pɔ ble kɔn nɔbɔo ai wà kã, ben a mɔwao gbáan kè à wa dɛdɛ kɔn nɔaao.

⁴ Dii bè Musane: Bɔna musu mé pɔblee fákeare. Gbɛnɔ é bɔɛ wà gurɔ doo pɔ sɛɛ lán gu e dɔɔ nà n blena lén, lɛ mà n yɔ mà gwa tó aɔ ma doka kũna.

⁵ Gurɔ swɛɛdodee zĩ gurɔ plaa pɔn aɔé sɛɛ aɔ à pɔblee ke.

⁶ Ben Musa kɔn Arunao bèhɛne n pɔngi: Uusia é dɔ kè Dii bé à a bɔɛ Igititi,

⁷ zia kɔngɔ é Dii gakui e. À zɔka kè á kàazii mà. Bón wa ũ kè é gbasa a zɔka kàwazii?

⁸ Musa èara à bè: Dii é a gba nɔbɔ à só uusia, zia kɔngɔ eé pɔblee kpáawa a blena lén, kè à zɔka kè á kàazii mà yānzi. Pɔken wa ũro. Èe ke wámbe a zɔka kàwaziro, Diime.

⁹ Ben Musa bè Arunane: N̄ o Isarailinɔne n pɔngi aɔ s̄ Diizi, zaake à n zɔkakana mà.

¹⁰ Kè Aruna e yā ooñne, aɔ aɛ dɔ gbáa kpa, ben aɔ è Dii gakui bɔ à mɔnzi tɛluguu guu.

¹¹ Ben Dii yā ò Musane à bè:

¹² Ma Isarailinɔ zɔkakana mà. N̄ oñne uusia aɔé nɔbɔ só, zia kɔngɔ aɔé pɔ ble wà kã, aɔé dɔ kè mámbe Dii n̄ Luda ũ.

¹³ Uusie b̀runɔ m̀ wà dà n̄ b̀rala. Kè guu dɔ kpíi kpà à ligānzi.

¹⁴ Kè kpíi kè, ben pɔ g̀ kaena tɔtɛa p̀u ketekete lán pɔ kokũ bà.

¹⁵ Kè Isarailinɔ è, aɔ bèkɔne: Bón gwee? Zaake aɔɔe dɔ tó bónlo. Musa bèhɛne: Pɔ kè Dii kpáawa à bleen gwe.

¹⁶ Yā kè Dii diɛareen yè: A baade sɛɛ a blena lén. À sɛɛ a baade m̄a zaka lé doodo a uadeenɔ pari lén.

¹⁷ Isarailinɔ kè lɛ. Aɔ s̄ɛ, gbɛkenɔ pɔ bíta, gbɛkenɔ pɔ néngo.

¹⁸ Kè wà zaka dàn, gbɛ kè s̄ɛ bíta pɔ e diziro, gbɛ kè s̄ɛ féte pɔ e kēsāaro.

¹⁹ Musa bèhɛne: Gbɛke tón à kpaa tó ai guu d̄aro.

²⁰ Gbɛkenɔ e Musa yā maro, aɔ à kpaaa tò ai guu d̀, ben à k̀k̀ kà à v̄, ben Musa pɔ f̄ gbɛ p̀nɔzi.

²¹ Lán guu e dɔɔ nà baade è sɛɛ a blena lén. Tó ɔfāntɛ gb̄, à kè g̀ tɔtɛa è yóme.

²² Gurɔ swɛɛdodee zĩ aɔ pɔblee s̄ɛ lɛo plaa, baade m̄a zaka lé plaplaa. Ben aɔ gbɛnsinɔ ḡa wà ò Musane n pɔngi.

²³ À bèhɛne: Len Dii diɛ lɛ. Zia né kám̄mabogurɔ zĩme, Dii gurɔme. À pɔ kè á yezi à kpá téa kpá téa. À pɔ kè á yezi à disa disa, à à kpaaa kè g̀ diɛ ai guu d̀.

²⁴ Aɔ diɛ ai guu d̀ lán Musa ò nà. Beekii e v̄aro è k̀k̀ káro.

²⁵ Ben Musa bèhɛne: À ble gb̄a, zaake kám̄mabogurɔ zĩme, é e gukea gb̄aro.

²⁶ Àgae s̄ɛ ai gurɔ swɛɛdo. À gurɔ swɛɛplaadee né kám̄mabogurɔ zĩme, eéḡo kuu zĩ p̀aro.

²⁷ Gurɔ swɛɛplaadee zĩ gbɛkenɔ b̀ wà ḡa s̄ɛ, ben aɔɔe ero.

²⁸ Ben Dii bè Musane: Éḡo kú kɔn doka kè má diɛ masaiο ai b̀reme?

²⁹ Àḡo d̄ kè mam̄ma Dii mámbe ma kám̄mabogurɔ diɛare. Beee yānzi gurɔ swɛɛdodee zĩ m̄e gurɔ plaa pɔblee kpáawa. Baade ḡo kú a gb̀n, gbɛke tón gu a gb̀n gurɔ swɛɛplaadee p̀ zĩro.

³⁰ Ben aɔ kám̄ma b̀ gurɔ swɛɛplaadee zĩ.

³¹ Isarailinɔ tɔ kpà pɔblee pìne mana. À de lán pɔwɛɛ pura keteketenɔ bàme. À í nna lán kàra zódee bà.

³² Musa bè: Yā kè Dii dien yè: Wà mana zaka lé doo die wa boriinɔne, le aɔ pɔblee kè à kpàwa wá blè gbáan wa bɔna Igipiti gberaa e se.

³³ Ben Musa bè Arunanɛ: Ñ loo sé ñ mana zaka lé doo kán ñ die Dii aɛ, le àgɔ diena wa boriinɔne.

³⁴ Ben Aruna diɛ gbè walaanɔ saɛ le àgɔ diena lán Dii ò Musanɛ nà.

³⁵ Isarailinɔ mana blè wè baplaa ai aɔ gàa wà kào bùsu kè gbɛnɔ kún. Aɔ mana pì blè ai aɔ gàa wà kào Kanaa bùsu léa.

³⁶ Zaka lé doo né lita plaaamɛ.

17

Í bɔna gbèn

(Nar 20:2-13)

¹ Isarailinɔ fɛɛ Sini gbáan n pínɡi, aɔɔe bùra káekaeɛ lán Dii ónne nà, ben aɔ gàa wà bùra kàɛ Refidimu. Aɔɔe í e wà mì gwero,

² ben aɔ zɔka kà Musazi wà bè: Ñ wa gba í wà mi. À bènnɛ: Bóyānzi ée leokpakɔa keɛmaozi? A kè dia ée Dii leɛ ée gwaa?

³ Kè ímii e n deɛ, ben aɔ zɔka kà Musazi wà bè: Bóyānzi n bɔwao Igipitizi? Ñ yezi ímii wa de kɔn wa néno kɔn wa pókādeenɔon yó?

⁴ Ben Musa wii pè Diizi à bè: Dian mé ke kɔn gbɛ pìnɔ nà? À gò féte kè aɔé ma pápa gbèò wà ma de.

⁵ Dii bènnɛ: Ñ Isaraili gbɛnsinɔ séɛ à do gbɛ pìnɔne aɛ. Ñ n gò kè n Nili lèò sé do.

⁶ Mé ze n aɛ Orebu gbèsi saɛ gwe. Ñ gbèsi pì lé, í é bɔ le aɔ mi. Ben Musa kè le Isaraili gbɛnsinɔ wáa.

⁷ Ben wà tɔ kpà guu pìne Masa, zaake gwen aɔ Dii yòn wà gwà wà bè: Dii kúwaon gweɔ? Wà tɔ kpàne Meriba do, kè Isarailinɔ zɔka kà gwe yānzi.

Zìkana kɔn Amalekinɔ

⁸ Amalekinɔ mò zì ká kɔn Isarailinɔ Refidimu.

⁹ Ben Musa bè Yɔsuanɛ: Ñ gbɛnɔ plɛplɛ wa té à gá zì ká kɔn Amalekinɔ. Zia mégɔ zena sɔsɔ kèkii mìsɔntɛa kɔn Luda gòò kūna.

¹⁰ Yɔsua kè lán Musa òne nà, à gàa zì ká kɔn Amalekinɔ. Ben Musa kɔn Arunao kɔn Uruo didi sɔsɔ pì mìsɔntɛa.

¹¹ Tó Musa a ɔnɔ sè, Isarailinɔ ègɔ zì blee Amalekinɔamɛ, mɔde tó à a ɔnɔ diɛ sɔ, Amalekinɔ ègɔ zì blee Isarailinɔa.

¹² Kè Musa ɔnɔ wà, wà gbè sè wà diɛ à gbáru à vèɛa, ben Aruna kɔn Uruo à ɔnɔ kúkūna, gbɛ doo ɔplazi, gbɛ doo ɔzezi, ben à ɔnɔ gò zena ai ɔfāntɛ gàa à gèò kpén.

¹³ Ben Yɔsua zì blè Amalekinɔa à n déde kɔn fɛɛdaao.

¹⁴ Dii bè Musanɛ: Ñ kèkii kè takada guu le àgɔ de dɔngu pó ũ ñ o Yɔsuanɛ, zaake mé Amalekinɔ borii bɔ anduna guu n pínɡi.

¹⁵ Musa gbāgbākii bò, ben à tɔ kpàne Diin ma tuuta ũ

¹⁶ à bè: Ma ɔ sè Dii kpata kpa. Dii ègɔ zì ká kɔn Amalekinɔ gurɔ pínɡi.

18

Yɛtoro gana Musa gwa

¹ Musa anzure Yɛtoro, Midiā sa'ori, yā kè Ludaa kè Musanɛ kɔn a gbɛ Isarailinɔ mà, lán Dii n bóɛ Igipiti nà.

- 2 Àe kè sɔ Musa gĩake à a naɔ Zipora zĩ be
 3 kɔn a nɛgɔgbɛ mèn plaaanɔ. À doo tɔn Gesɔmu, zaake Musa bè gbɛ zĩtɔn a ũ danɔ b̀usun.
 4 À doo tɔn Elieza, zaake Musa bè a de Luda a faaba kè à a bɔ Fili'auna fɛɛdaa lézĩ.
 5 Ben Yetoro fɛɛ èe mɔɔ Musa kiia kɔn à nɛnɔ kɔn à naɔo guu kè à b̀ura kàen Luda kp̄iii sae gbáan.
 6 À lékpásá kè Musanɛ à bè: Mɛɛ mɔɔ n kiia kɔn n naɔo kɔn n né mèn plaaanɔ.
 7 Musa b̀ò à gàa à dà a anzureɛ à kùe à lé pè à gasua. Aɔ kɔ aafia gbèka, ben aɔ gɛ̀ kpén.
 8 Musa yá kè Dii kè Fili'aunanɛ kɔn Igitinɔ Isarailinɔ yánzi tɔkène píngi kɔn nawɛa kè aɔ è zé guunɔ píngi kɔn lán Dii n b̀ó nàò.
 9 Yetoro pɔɔ kè nna yá maaa kè Dii kè Isarailinɔnea píngi kɔn lán à n b̀ó Igitinɔ ɔzĩ nàò.
 10 Ben à bè: Wà Dii sáabu kpá lán à a bɔ Fili'auna kɔn Igitinɔ ɔzĩ nà.
 11 Má d̀ò sa kè Dii bíta de tãanɔla n píngi. Kè Igitinɔ kya kàagu, à yá m̀òné.
 12 Ben Yetoro sa'opɔ kè wè ká tén à té kũ ò Ludaa kɔn sa'opɔ pãndenɔ dɔ. Ben Aruna kɔn Isaraili gbɛnsinɔ n píngi mò wà pò blèò Luda aɛ.

Yágɔgɔrinɔ diena

- 13 Kè guu d̀ò Musa v̀ɛɛ èe yá gɔgɔ́né, aɔ káezi zaa kɔngɔ ai uusie.
 14 Kè Musa anzure yá kè èe kɛéne è píngi, ben à à là à bè: Bón nɛe kɛɛ kɔn gbɛ kènɔ lɛɛ? Bóyánzi nɛe yákpae kɛéne ndo, baade píngi káenzi zaa kɔngɔ ai uusie?
 15 Musa wèala à bè: Gbɛnɔ è m̀ó ma kiia aɔ Luda poyeziyá mamɛ.
 16 Tó aɔ yáketete v̄i, aɔ è m̀ó ma kiia mà yá p̄i gɔgɔ́né mà Luda doka kè à dienɔ óné.
 17 Musa anzure bène: Yá kè nɛe kɛɛ maaro.
 18 Né kpasa, gbɛ kè aɔ kúnyonɔ é kpasa dɔ, zaake zĩ p̄i denla, né f̄ɔ n kɛ ndoro.
 19 N ma yá ma sa, mé lé damma, Luda é ḡɔ kúnyo. Né ḡɔ déne yágɔgɔ́ri ũ, né ḡɔ gaa kɔn n yánɔ Luda kiia,
 20 né ḡɔ doka kè Ludaa dienɔ daáne, né ḡɔ zé kè de aɔ sé ɔdɔáne kɔn yá kè aɔ é kɛenɔ.
 21 N gbɛ làakaride náanɛdee kè aɔ Luda v̄ia v̄i ben aɔ è ɔdɔnkpɛɛgbaa síroonɔ plɛplɛ n té, n n̄ die ḡɔn wàa sɔsɔroonɔ dɔn'aɛdeenɔ ũ kɔn ḡɔn basɔsɔroo kɔn ḡɔn baplaa akurio kɔn ḡɔn kurikurio,
 22 lɛ aɔ ḡɔ yá ḡɔḡɔ gbɛ p̄inɔne gurɔ píngi. Aɔ é m̀ó n kiia kɔn yá zĩ'ũunɔ píngi, m̀ode aɔ é yá néngonɔ ḡɔḡɔ n zĩnda. Bee bé eé n asoo lagonne.
 23 Tó Dii wène, tó n̄ kè lɛ, né fuaro, gbɛ p̄inɔ é tá be làakario kpaena.
 24 Musa a anzure yá mà à kè lán à òare nà píngi.
 25 À gbɛ làakarideenɔ plɛplɛ Isaraili boriinɔ té píngi à n̄ díe ḡɔn wàa sɔsɔroonɔ dɔn'aɛdeenɔ ũ kɔn ḡɔn basɔsɔroo kɔn ḡɔn baplaa akurio kɔn ḡɔn kurikurio.
 26 Ben aɔ è ḡɔ yá ḡɔḡɔ́né gurɔ píngi. Yá zĩ'ũun aɔ è m̀ó Musa kiia, ben aɔ è yá néngonɔ ḡɔḡɔ n̄ zĩnda.
 27 Musa gàa à zè a anzurenɛ, ben à tà a b̀usun.

19

Sinai kp̄iii sae

- 1 Isarailinɔ b̀ona Igititi m̀o aaḡɔdee guu
 2 aɔ fɛɛ Rɛfidimu. Kè aɔ kà Sinai gbáan, ben aɔ b̀ura kàe gwe Sinai kp̄iii sae.

³ Musa didi à gàa Luda kiia kpii pì musu, ben Dii lé zùzi à bè: Ñ yā kèkii o Yakubu bori Isarailinɔne:

⁴ Á è lán má kè Igipitinɔne nà, lán ma a se ma sua ma kiia, lán kúu è a né sé a dèbea nà.

⁵ Tó a ma yā mà á ma bà kuunao yā kūna tia sa, égō de ma gbē yenzideeno ũ bori píngi té. Baa kè anduna de ma pó ũ píngi,

⁶ égō demε kínano kōn sa'orino ũ, ma gbē kè aō kú adonano ũ. Yā kè né o Isarailinɔnen gwe.

⁷ Musa pita à gbēnsino sisi, ben à yā kè Dii òne tōkèñne píngi.

⁸ Gbēno wèala n píngi wà bè: Yā kè Dii òwe píngi wé ke. Ben Musa gàa à yā kè wà ò tōkè Diine.

⁹ Dii bène: Mé mo n kiia tésukpe gègete guu, le gurɔ kè mée yā oonne, aō ma aōégō n náane vī gurɔ píngi. Ben Musa yā kè gbēno ò tōkè Diine.

¹⁰ Ben Dii bène: Ñ gá n kiia n òne aō gbāsī bo n zīndan gbāa kōn ziaao, aō n pókāsāano pípi.

¹¹ Aōgō kú soru guu ziando, zaake à gurɔ aagōdee zī mé pita mà ze Sinai kpii musu baade píngi wáa.

¹² Ñ tɔte lé sèeda dañne kpii pì gēzi ai à lìgazi píngi. Ñ òne aō làakari ke. Aōton didi kpii pìaro. Aō gbēke tón ɔ kea sero. Gbē kè ɔ kèa, wà adee de.

¹³ Waton ɔ ke adeearo. Wà à pápa gbèo ke wà à pápa kào wà de. Pókādeen yoo, gbēnteen yoo, à gāme. Tó aō mà wà kuru pè wà à bà gà, aō sō kpii pìzi.

¹⁴ Musa pita kpii pìà à mò à gbēno lè à òne aō gbāsī bo n zīndan aō n pókāsāano pípi.

¹⁵ À èara à bèñne: Àgō kú soru guu gurɔ aagōdee zī yāzi. Aton dae kōn nōgbēoro.

¹⁶ Kè guu dè à gurɔ aagōdee pìà, ben laa e pataa èe pii, ben lou sisi kpii musu. Kè aō kuru'ɔ gbāaa mà, ben vīa gbē kè aō kú búrano kù n píngi aōe lugalugaa.

¹⁷ Musa bònño búrano à gāñño Luda kiia, ben aō zè gīzī kpii pì sae.

¹⁸ Tésukpe dà Sinai kpiiila kè Dii pita gwe kōn téo yāzi. Tésukpe pì fèe lán mōda tésukpe bà, ben kpii pì e nigānigāa maamaa.

¹⁹ Kuru'ɔ gbāaa e kaara. Kè Musa yā ò, ben Luda wèala lapatana guu.

²⁰ Dii pita à zè Sinai kpii mīsōntēa à Musa sisi, ben à didi à gàa gwe.

²¹ Dii bène: Ñ pita n kpākē gbēnozi, aōton vī gulēla aō mó wà ma gwaro, le aō paridee tón gagaro yāzi.

²² Baa sa'ori kè aō sōmaziino, aō gbāsī bo n zīndan le mōton fēñziro yāzi.

²³ Musa bè Diine: Aōé didiro, zaake n kpākēwazi n bè wà tɔte lé sèeda da kpii pì gēzi à gō n pó ũme.

²⁴ Ben Dii bène: Ñ pita n Aruna sé n suo, mōde sa'orino kōn gbē kpaaano tón vī guu baa aō mó ma kiiaro le mōton fēñziro yāzi.

²⁵ Ben Musa pita gbē pino kiia à yā pì òne.

20

Dokayā mèn kurino

¹ Luda yā kèkii ò píngi à bè:

² Mámbe Dii a Luda ũ. Ma a boe zòbleen Igipiti.

³ Atongō dii ke vī ma gberaro.

⁴⁻⁵ Aton póke taka ke à kúe à donzi kenero, pó kè kú musu ke tɔtea ke í guun yoo, zaake mamoma Dii a Luda má nōsegōaano vī. Mèè gbē kè yemaziroono yā zaa wí n boriino musu ai à gá pé n swākpēena kōn n nasiono.

6 Gbē kè aṣo yemazi aṣo ma dokayāno kūnāno sṣ, meègṣ gbēkē vīnyome ai n boriia.

7 Àton mamoma Dii a Luda tó sí pāpāro, zaake gbē kè ma tó sì pāpāa mé tó à bṣ pāro.

8 Àgae dṣn kámmabogurṣo zī né ma pómē.

9 Àgae a bura zī kṣn a zī pīngio ke gurṣo swēedo,

10 à swēēplaadee gṣ deare kámmabogurṣo ũ, zaake mamoma Dii a Luda ma pómē. Àton zīi ke ke gurṣo pì zīro, apinṣo ke a négṣgbē ke a nénṣgbē ke a zīkeri gṣgbē ke nṣgbē ke a pókādee ke nibṣo kè kú a bē.

11 Zaake gurṣo swēedon ma musu kṣn tṣṣeṣo kè kṣn ísiaao kṣn pṣ kè kú n guunṣo pīngi, ben ma kámma bṣ à gurṣo swēēplaadee zī. Beee yānzi ma aubarika dà kámmabogurṣo pīnzi, má diē ma pṣ ũ.

12 Àgae bēē lí a de kṣn a daone, le à gí ke bṣsu kè mamoma Dii a Luda méē kpaaawaan.

13 Àton gbē dero.

14 Àton zina kero.

15 Àton kpāi oro.

16 Àton yā di a gbēdaaaaro.

17 Àton a gbēdaaa ua ni dero. Àton à nṣo ni dero ke à zīkeri gṣgbē ke nṣgbē ke à zù ke à zaaki ke pṣ kè à vīinṣo pīngi.

18 Baade pīngi lapatana mà kṣn kuru'ṣo, aṣ loupina è kṣn tésukpēo dṣ kpīii musu, ben vīa n kṣ aṣṣe lugalugaa aṣo zē kāaa.

19 Aṣ bē Musanē: N̄ yā owe n zīnda, wé ma. N̄ton tó Luda yā owero, le wàton gagaro yānzi.

20 Musa bēné: Àton tó vīa a kṣro, zaake kè à a yṣ à gwa yānzin à mṣzi, le àgṣ à vīa vī bensṣ àton durun kero yānzi.

21 Aṣo zē kāaa, ben Musa sṣ tésukpē gēgete pīzi, guu kè Ludaa kún pīn.

Dii gbāgbāki yā

22 Ben Dii bē Musanē: N̄ yā kèkii o Isarailinṣe: Á mà a zīndanda lán ma yā òare zaa musu nà.

23 Àton tāa ke ke à namaro. Àton kondogi ke vura pi tāano ũro.

24 À ma gbāgbākii bo kṣn ēeṣo à saa oa kṣn sāano kṣn zùnṣo, sa'opṣo kè wè ká tén à té kṣ kṣn kennakṣo sa'opṣo. Guu kè má diēare àgṣ ma sísin, mé mó a kiia mà aubarika daagu.

25 Tó ée ma gbāgbākii pì boṣo kṣn gbèṣo, àton bo kṣn gbè anaoro, zaake tó a gā pèēa, á tò à gbāsī lèn gwe.

26 Àton ma gbāgbākii bo à à didikii kero, le a bṣukē tón ṣṣaaro yānzi.

23

Yākēna a zéa

1 Àton wàpe baaru kpáro. Àton zē kṣn gbē zaaao ege sèedadee ũro.

2 Àton té pariizi yāzaakēna guuro. Àton zē kṣn pariio yākpae guu à bṣ yāzēdee kpēero.

3 Tó takaaside yā nnaro, àton zēoro.

4 Tó n ibē zù ke à zaaki sāsā bensṣ n kpakṣo, n̄ kṣ n̄ gáone bē.

5 Tó n n zanguri zaaki è èe fuu asooa, n̄ à ïan ká, n̄ton à tónlo.

6 Tó takaaside yā nna, àton bṣ à kpēero.

7 À zâ kũ kõn mɔnafikio. Àton taarisaidee ke gbẽ maaa dero, zaake mé tó taaridee bɔ páro.

8 Àton ɔɔɔnkpreegbaa síro, zaake ɔɔɔnkpreegbaa è tó wéedeeno vĩa kũme, bensɔ è gbẽ maaano yã lie kpreegānda.

9 Àton wéé tā bàmɔaro. Á bàmɔkɛ dɔ, zaake bàmɔnon a ũ yã zaa Iqipiti.

10 Àgae pɔ tɔ a buraano à keke ai wè swedo,

11 à wè swēplaadeen à tó tɔte kamma bo à ñam pá, le a takaasideeno e wà à zâ kè bɛ gweeno kɔ wɛ, nɔbɔsɛteno e wà à kpaa só. À ke le dɔ kõn a geepi búo kõn a kùkpeo.

12 Àgaegɔ zĩ ke ai gurɔ swedo, à swēplaadeen àgae kamma bo, le a zùnɔ kõn a zaakinɔ e wà kamma bo, bensɔ a zònɔ kõn bàmɔnon é e wà ñam pá.

13 Àgɔ yã kè má òareno kũna píngi. Àton tãano tó síro. Wàton ñ tó ma a lén sero.

Zĩbaa mèn aagɔnon

(Bɔn 34:18-26)

14 Wè kõn wèo àgae mó zĩbaa kemɛ gèn aagɔ.

15 Àgae Burɛdi Sése'èzɛsai zĩbaa ke lán má diɛare nà, àgae burɛdi sése'èzɛsai só ai gurɔ swēplaa mɔɔ kè wè be Abibu guu a gurɔɔa, zaake mɔɔ pì guun a bɔɛ Iqipiti. Gbẽke tón mó ma kiia ɔkoriro.

16 Àgae Pókɛkena zĩbaa ke gurɔ kè a na pókɛkenaa, à a bura pɔ káakunɔ kpáma. Àgae Pódufublɛna zĩbaa ke wè yāanaa, gurɔ kè a a bura pónɔ kākɔa píngi.

17 Wè kõn wèo gèn aagɔ a gɔgbẽ píngi mó kakɔana ke mamɔma Dii a Luda aezĩ.

18 Àton pɔsesena kpáma lɛdo kõn sa'opɔ aruoro. Àton zĩbaa sa'opɔ nɔsi diɛ guu dɔaro.

19 Àgae gá mamɔma Dii a Luda ua kõn a bura pɔ káakunɔ. Àton blène nɔbo kuku kõn à da yɔ'ioro.

Luda Malaika é dɔ a gbɛnonɛ aɛ

20 Mé Malaika gbare à dɔare aɛ à a dákpa zén à káao guu kè má kèken.

21 À làakari dɔ à yāa à à yā ma. Àton bɔ à kpreero, zaake eé sùu keao a taari yã musuro kè ma tó kúa yānzi.

22 Tó a à yā mà bensɔ a yã kè má òaree kè píngi, mégɔ de a ibeeno ibeɛ ũme, a wɛderino wɛderi ũ.

23 Ma Malaika pì é dɔare aɛ à gá zɛare bùsu kè Amɔrinɔ kún kõn Itinɔ kõn Perizinɔ kõn Kanaanɔ kõn Ivinɔ kõn Yebusinɔ, mé ñ kaate.

24 Àton kúe ñ tãanone à zò bleñero, àton ñ kena kero. À ñ gboro à ñ gbèno wíwi.

25 À dɔ Dii a Ludazi, eé aubarika daare a pobleen kõn a íminao, eé gyāano kɛawa.

26 Nɔgbɛno é nò bɔɛ a bùsunlo bensɔ pāaa égɔ kuuro. Mé a wèndi bà dɔare kõn m̀kyakoo.

27 Mé vĩa dada gbẽ kè aɔ kú a aenɔzi mé tó bídi gɛ borii kè a ka ñ kiianon, mé tó a ibeeno kpreɛ kpáare.

28 Mé zɔmantɛno gbare a aɛ aɔ ká Ivinon kõn Kanaanɔ kõn Itinɔ aɔ pémmaare.

29 Èe ke mé pémmaare wè doo guu gɔnonlo, le bùsu pì tón gɔ lákpe ũ nɔbɔsɛteno daalaro yānzi.

30 Mégɔ pémmaare busebuseme ai à gá pari kũ à ká à bùsu pì sí.

31 Mé a bùsu lé keare zaa Isia Tɛa léa ai Filisitininɔ Isia léa, zaa gbáa lén ai Yuflati léa. Mé bùsu pì deeno naare a ɔzĩ à pémma.

32 A bà tóngõ kú n̄ yān ke n̄ tāano yānlo.

33 Àton tó aḡḡ kú a b̄usunlo, le aḡton tó à durun kemero, zaake tó a n̄ tāano gb̄agb̄a, a takutee kpàkpa a z̄indaneme.

24

Luda bà kuuna k̄n Isarailin̄o s̄eda

1 Dii bè Musane: Mm̄on k̄n Arunao k̄n Nadabuo k̄n Abiuo k̄n Isaraili gb̄ensi ḡḡon baaḡḡ akurin̄o, à didi kp̄iia à m̄o ma kiia, à donzi kem̄e zaa k̄aa.

2 M̄be né s̄mazi ndo, gb̄e kpaan̄o t̄on m̄o k̄iio bens̄o parii t̄on didiḡyo kp̄iia k̄e musuro.

3 Musa ḡaa à yā k̄e Dii ò t̄k̄èñne p̄ingi k̄n dokayān̄o p̄ingi. Aḡ w̄e ledole n̄ p̄ingi w̄a bè: Yā k̄e Dii ò p̄ingi w̄e ke.

4 Ben Musa yā k̄e Dii ò p̄in̄o k̄e takada guu p̄ingi.

À f̄e k̄onḡo ide'ide à gb̄agb̄akii b̄o kp̄iiḡezi, ben à gb̄e p̄epee m̄en kuri aw̄eplaa Isaraili bori kuri aw̄eplaaan̄o p̄o ũ.

5 À Isaraili ḡḡkparen̄o z̄i k̄n z̄uswarene b̄or̄on̄o, ben aḡ sa'op̄o k̄e w̄e k̄a t̄en à t̄e k̄ū òo Diia k̄n s̄aabukpana sa'op̄on̄o.

6 Ben Musa z̄u p̄in̄o aru s̄i à kp̄aate leo plaa. À à leo doo dīe k̄n taao à à leo doo àe gb̄agb̄akii.

7 Ben à Dii bà kuunaḡyo takada s̄e à à kyó k̄èñne. Ben aḡ bè: Yā k̄e Dii ò p̄ingi, w̄e ke w̄e m̄i siene.

8 Ben à aru p̄i s̄e à f̄am̄ma à bè: Dii bà kuunao arun gwe lán á mà nà p̄ingi.

9 Musa k̄n Arunao k̄n Nadabuo k̄n Abiuo k̄n Isaraili gb̄ensi ḡḡon baaḡḡ akurin̄o didi kp̄iia.

10 Aḡ Isarailin̄o Luda è. Safia gb̄e gusararaa kaena à gb̄a ḡz̄i, à í de búgu w̄asawasa lán ludambe búgu bà.

11 Ludaa e p̄oke ke Isaraili gb̄aadee p̄in̄onero. Aḡ w̄e siàle, ben aḡ p̄o bl̄e aḡ í m̄i.

Musa kuuna Sinai kp̄iia musu

12 Dii bè Musane: Ñ didi kp̄iia n̄ m̄o ma kiia n̄ḡḡ kú gwe. Mé gb̄e walaa k̄e ma a dokayān̄o k̄eān̄o kp̄amma, le n̄ e n̄ dañne.

13 Ben à f̄e k̄n a kp̄aasi Ȳosua, aḡe gaa didi Luda kp̄iia.

14 Ben Musa bè gb̄ensin̄one: Ḃḡḡ wa d̄aa k̄e, w̄e eara w̄a su a kiia. Aruna k̄n Uruo éḡḡ kúao. Tó gb̄eke yāke v̄i, à ḡao n̄ kiia.

15 Ben Musa didi kp̄iia p̄ia. T̄esukpe dà à m̄is̄ont̄e,

16 ben Dii gakui p̄ita Sinai kp̄iia p̄ia. T̄esukpe p̄i daàla le ai gur̄o sw̄eedo, à gur̄o sw̄eep̄laadeen Dii lé z̄u Musazi zaa t̄esukpe p̄i guu.

17 Isarailin̄o Dii gakui è lán t̄e k̄e è n̄ blee bà kp̄iia p̄i m̄is̄ont̄e.

18 Ben Musa ḡè téluguu p̄i guu à eara à didi kp̄iia p̄ia. À kú gwe ai gur̄o baplaa f̄aant̄e k̄n ḡw̄aav̄io.

31

Luda bisakutaa

1 Dii yā ò Musane à bè:

2 Ñ ma! Ma Uri né Bezaleli, Uru dio, Yuda borii s̄e.

3 Má tò ma Ninii kú, ben à ònd̄o k̄n gonio k̄n d̄nao è ɔz̄i p̄ingi guu.

4 À z̄a ble p̄on̄a d̄o k̄n vurao k̄n kondogio k̄n m̄ogot̄e.

5 À gb̄e bèede ana d̄o k̄n à dana p̄o guo k̄n lí'anao k̄n ɔz̄i s̄anda p̄ingio.

⁶ Beee gbera ma Aisamaki né Ɔoliabu, Dani borii diè à donleri ũ. Ma ɔzĩkerino gbà ɔndɔ́ ń pínɡi, le aɔ e wà pɔ́ kè má dienneeno ke pínɡi:

⁷ Dakɔ́reki kuta kɔ́n doka àkpatio kɔ́n à nékpaɔ kɔ́n kpé pì pɔ́ keteno pínɡi,

⁸ teebu kɔ́n a pɔ́ keteno, vura atɛɛ dabu kɔ́n a pɔ́ keteno pínɡi, tuaetikpatakii,

⁹ sa'opɔ́ kè wè ká tén à té kũ oki kɔ́n a pɔ́ keteno pínɡi, dàga kɔ́n a dibɔ́,

¹⁰ pɔ́kásáa kè wà tãno, sa'ori Aruna pɔ́kásáa kè eé sɔ́maziino kɔ́n à néno sa'opɔ́kásáano pínɡi,

¹¹ pɔ́ kyakenɔ́si kɔ́n bisakuta tuaetiti gũ nnaao. Aɔ pɔ́ pino ke, lán má dienne ná pínɡi.

Kámmaboguro yá

¹² Dii yá ò Musane à bè:

¹³ Ñ o Isarailinoe aɔ kámmaboguro kè má diè yá da, zaake à de sèeda ũ mapi kɔ́n apino dagura ai a boriia, le à e à dɔ́ mamoma Dii ma a se ma gbẽno ũ.

¹⁴ Àgae kámmaboguro pì yá da, zaake gurɔ́ pì kuuare adoname. Gbẽ kè gurɔ́ pì tẽ kè, adee gáme. Gbẽ kè zĩ kè gurɔ́ pì, wà adee bɔ́ a gbẽno té wà de.

¹⁵ Àgae zĩ ke gurɔ́ swɛɛdo, à gurɔ́ swɛɛplaadeen é kámma bo, zaake mamoma Dii ma pómɛ. Gbẽ kè zĩ kè kámmaboguroa gáme.

¹⁶ Isarailino gaegɔ́ kámmaboguro pì yá kũna aɔ diè gurɔ́ isi ũ ai ń boriia ma bà kuunaño yá ũ.

¹⁷ Eégɔ́ de sèeda ũ mapi kɔ́n Isarailino dagura gurɔ́ pínɡi, zaake mamoma Dii ma musu kɔ́n andunao kè gurɔ́ swɛɛdome, ben má yáa ma kámma bò à gurɔ́ swɛɛplaadee zĩ.

¹⁸ Kè Dii yá ò Musane Sinai kpìii musu à yáa, ben à dokayá kè gbè walaano mèn plaa kɔ́n a zĩnda onɛo à kpáa.

32

Vura zùswarene bɔ́ro

¹ Kè gbẽno è kè Musa e pita kpìii musu kpaaro, aɔ kàkɔ́a Arunazi aɔ bène: Ñ fɛɛ ñ tãa kenɔ́ kewe le aɔ dɔ́we aɛ, zaake Musa kè wa bɔ́e Igipiti pì, wá dɔ́ yá kè à à lèro.

² Ben Aruna bènéne: À a nɔ́gbẽno vura swáino bɔ́e kɔ́n a négɔ́gbẽno pónɔ́ kɔ́n a néno gbẽno pónɔ́ à móome.

³ Ben ń pínɡi a vura swáino bɔ́bɔ́ aɔ kpà Arunaa.

⁴ À sɔ́ à kása lán zùswarene bɔ́ro bà, ben à lɔ́lɔ́. Ben wà bè: Isarailino, a tãan yè! Àmbe à a bɔ́e Igipiti.

⁵ Kè Aruna è le, à sa'okii bò zù pì aɛ, ben à kpàakpa kè à bè: Dii zĩbaa kuu zia.

⁶ Kè guu dɔ́, gbẽno fɛɛ wà sa'opɔ́ kè wè ká tén à té kũ òa kɔ́n kennakɔ́o sa'opɔ́o. Gbẽno vèè wèe pɔ́ blee wèe í mii, ben aɔ fɛɛ wèe pãpãa keɛ.

⁷ Ben Dii bè Musane: Ñ pita ñ gá! N gbẽ kè n bɔ́nyo Igipitino yàka.

⁸ Aɔ kè zé kè má òdɔ́ańnea kpakpaa, aɔ vura kása tãa ũ lán zùswarene bɔ́ro bà, aɔ kùene aɔ saa òa wà bè, Isarailino tãa kè à ń bɔ́e Igipitin gwe.

⁹ Ben Dii liara à bè Musane: Má è gbẽ pino swá gbáame.

¹⁰ Ñ gumala le mà a pètɛ fɛɛńzi mà ń kaate, mode mé n boriino ke bíta.

¹¹ Ben Musa agbaa kpà Dii a Ludane à bè: Dii, bɔ́yãnzin n pètɛ é fɛɛ n gbẽnoazi kè n ń bɔ́e Igipiti kɔ́n n gbáa bítao kɔ́n n gàsá gbáaao?

¹² Igipitino é be aɔ kaatena yãnzin n ń bɔ́ezi, le ñ e ñ ń dede kpìiino musu ñ ń yáa anduna guu. Ñ n pɔ́fɛ kpáe ñ yá kè ń yezi ñ pita n gbẽnoa pì bɔ́ n nɔ́sen.

13 Ñ dɔ n zòblerinɔ Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Isarailio yān, zaake n sìnne kɔn n kuunao n bè, né n borii kaara lán sɔsɔnenɔ bà, né bɔsu kè n à yā ònne kpá n boriinɔ wàgɔ vī gurɔ píngi.

14 Ben Dii yā kè à bè é pita a gbēnɔa pì bò a nòsen.

15 Musa èara à pita kpíiia, à doka gbè walaa mèn plaaa pìnɔ kūna a ɔzī. Yā kēna gbè pìnɔa kpa plaplaa píngi.

16 Luda bé à gbè walaa pìnɔ à, àmbe à yā kèńma.

17 Yɔsua gbēnɔ wiii mà, ben à bè Musane: Ñ zī wii ma dɔ búràn.

18 Musa bè: Zìblena wiii bé à dɔ gwero, wēnda ɔdɔnan gwe sɔro, gbēnɔ lèsinan méε maa.

19 Kè à kà kīi kɔn búrào, à è wèe ɔ wāa zùswaree pì aε, ben à pɔ fè. À gbè walaa kè à kūna pìnɔ pàε kpíigεzi gwe, aɔ wìwi.

20 Ben à zùsware kè wà pì pì sè à dà tén. À à tí bò, ben à kà ín à kpà Isarailinɔa, aɔ mī.

21 Ben Musa Aruna là à bè: Bón gbē pìnɔ kènnε, gbasa n tò aɔ durun bíta kè taka kè?

22 Ben à wèàla à bè: Ñton pɔ fèro, mare. Ñ gbē pìnɔ dɔ, kè aɔ zaa.

23 Aɔmbe aɔ bèmε mà tāa ke ke à dɔnne aε. Aɔ bè Musa kè wa bɔε Igipiti pì, wà dɔ yā kè à à lèro.

24 Ben ma bèńne gbē kè aɔ vura vīinɔ bɔε wà móo. Kè aɔ mòo, ben má kà tén, ben à bò zùswarene bòrɔ pì ũ.

25 Musa è Aruna tò gbēnɔ e n pɔyezi keε, ben aɔ gò fabona pɔ ũ n ibεenɔne.

26 Ben à zè búra gēkiia à bè: Gbē kè aɔ kú Dii kpaanɔ mó ma kuu. Ben Levi boriinɔ kàkɔa à kuu.

27 À bèńne: Dii Isarailinɔ Luda bè, a baade a fēdaa logo à dɔdɔ búrasi gule kɔn guleo, a baade a gbēnɔ kɔn a gbēnnanɔ kɔn a gbēdaaanɔ dεdε.

28 Levi boriinɔ kè lán Musa dàńne nà. Gbē kè wà n dēdε zī pìanɔ kà gɔɔn bɔro aagɔ taka.

29 Ben Musa bè Levi borii pìnɔne: Lán a bɔ a néno kɔn a gbēnɔ kpεε nà, a a zīnda kpà Diia gbàa, Dii aubarika dàagu gbàan gwe.

Musa agbaakpana Diine Isarailinɔne

30 Kè guu dɔ Musa bè gbēnɔne: A durun bíta kè, baa kɔn beeeo mé εara mà didi kpíiia mà gá Dii kiia dɔ, wègɔ dɔro ke mé e mà agbaa kpánεare a durun yā musu.

31 Ben à èara à gàa Dii kiia à bè: N yā nna! Gbē pìnɔ durun bíta kè, aɔ tāa ke kè n zīndanε kɔn vura.

32 Ñ sùu ke! Ñ n durun kēńne. Tó lenlo, n ma tó gogo takada kè n kè guu.

33 Dii bène: Gbē kè durun kème tón mé gogo ma takada guu.

34 Ñ gá kɔn gbēnɔ guu kè má ònnεen sa. Ma Malaika é dɔnne aε. Baa kɔn beeeo tó ma wétámmana gurɔ kà, mé wée tāmma n durun yānzi.

35 Ben Dii gagyāa kà gbēnɔn zùswaree kè aɔ tò Aruna pì pì yānzi.

33

1 Dii bè Musane: Ñ fεε n gu kè, mpi kɔn gbē kè n bɔńyo Igipitinɔ, n gáńyo bɔsu kè má la dà Ibraĩne kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo ma bè mé kpá n boriinɔan.

2 Mé Malaika gbarε à dɔare aε mé péare Kanaanɔa kɔn Amɔrinɔ kɔn Itinɔ kɔn Pɛrizinɔ kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔo.

3 À gá bɔsu kè zwi kɔn zó'io din pì guu. Mɔde mé gáaoro, le màton a kaate zénlo yānzi, zaake swāgbādeenɔn a ũ.

4 Kè gbēnɔ yā pāsī pì mà, aɔ ɔ dɔ, ben gbēkee e a zāblebɔnɔ da dɔro.

⁵ Zaake Dii gĩake à yā ò Musane à o Isarailinɔne à be: Swāgbāadeenɔn n̄ ũ, baa tó ma taa ònyo kèse do, mé n̄ kaate. Aã baade n̄ zāblebɔnɔ bɔbɔ, mégõ dõ dian mé keńyo nà.

⁶ Ben Isarailinɔ n̄ zāblebɔnɔ bɔbɔ, aɔɔe da dɔro zaa Orebu kp̄ii kiia.

⁷ Musa è bisakuta sé à gá à dɔ bura kp̄ee bɔruna kɔn bura p̄io féte. À tó kpà kutaa p̄ine dakɔreki kutaa. Gb̄e kè ye Dii yāzi adee è bɔ à gá dakɔreki kutaa p̄i kiia bura kp̄ee gwe.

⁸ Tó Musa bò èe gaa kp̄é p̄i kiia, baade è bɔ à ze a kp̄eɛɛa àgõ à gwaa ai à gá à ḡen.

⁹ Tó Musa gè kp̄é p̄in, t̄eluguu è pita àgõ dɔ kp̄eɛɛa, ben Dii è yā oo.

¹⁰ Tó gb̄enɔ è t̄eluguu p̄i dɔ kp̄eɛɛe p̄ia, baade è dɔnzi ke a kp̄eɛɛe.

¹¹ Dii è yā o kɔn Musao t̄ēt̄ent̄ē, lán gb̄e è yā o kɔn a gb̄enna nà. Musa è eara à su b̄uran, m̄ode Nuni né Yɔsua à kp̄asi è bɔ kp̄é pinlo.

Dii bɔ à m̄ona Musazi

¹² Musa bè Diine: N̄ bème mà gá kɔn gb̄e p̄inɔ, m̄ode n̄ee gb̄e kè n̄ee daamee omero. Ae kè s̄o n̄ bè, n̄ ma dõ n̄ gb̄enna ũ bens̄o ma n̄ p̄onnaa è.

¹³ Zaake ma n̄ p̄onnaa è, n̄ tó mà n̄ laasuunɔ dõ sa, le mà e màgõ n̄ dõ màgõ nnanyo yāpura. Ngõ dõ kè borii kèkii né n̄ gb̄enɔme.

¹⁴ Ben Dii wèàla à bè: Ma w̄ee égõ téazi mà a gba kámmabona.

¹⁵ Musa bè: Tó né w̄ee t̄ewaziro, n̄ton wa f̄ee k̄ero.

¹⁶ Tó n̄ee gáwaoro, dian wee e wà dõ kè mapi kɔn n̄ gb̄e p̄inɔ wá nnanyo? Wee wa d̄ok̄zi kɔn bori p̄andenɔ anduna guu diam̄e?

¹⁷ Dii bène: Yā kè n̄ gb̄ekamaa p̄i mé ke, zaake n̄ ma p̄onnaa è, má n̄ dõ ma gb̄enna ũ.

¹⁸ Musa bè: N̄ n̄ gakui ɔɔame.

¹⁹ Ben Dii wèàla à bè: Mé tó ma maake p̄ingi bɔ n̄ ae, mé ma tó Dii sísi n̄ ae, zaake gb̄e kè má yezi mà s̄uu keon mé keo, bens̄o gb̄e kè má yezi mà w̄enda d̄onen mé d̄one.

²⁰ Ben à bè: Né f̄o n̄ ma uu gwaro, zaake gb̄entee é f̄o à w̄ee simale àgõ kuuro.

²¹ Dii bè: N̄ guu gwa da ma sae kè. N̄ ze gb̄e musu gwe.

²² Tó ma gakui p̄i e ḡee, mé n̄ s̄oto gb̄ekotoon mà a ɔ kúnla ai mà ḡete.

²³ Tó ma a ɔ ḡonla, né ma kp̄ee kp̄aa e sa, m̄ode wee f̄o wà ma uu ero.

34

Gb̄e walaa dufunɔ

¹ Dii bè Musane: N̄ gb̄e walaa ke m̄en plaa lán káakupɔnɔ bà, mé yā kè kú à káakupɔ kè n̄ w̄inɔa k̄ēm̄ma.

² Ngõ kú soru guu kɔngɔ. N̄ didi Sinai kp̄iia n̄ ze ma ae à m̄is̄ont̄ea.

³ Gb̄eke tón m̄onyoro. W̄aton gb̄eke e gukea kp̄iii p̄ia sero. Baa s̄aa ke zù tón m̄o p̄o ble à ḡĩro.

⁴ Musa gb̄e walaa à m̄en plaa lán káakupɔnɔ bà. À f̄ee kɔngɔ ide'ide, ben à didi Sinai kp̄iia à gb̄e walaa m̄en plaaa p̄inɔ k̄una a ɔz̄i lán Dii òne nà.

⁵ Dii p̄ita t̄esukpe guu à zè à sae, ben à a z̄inda tó sísi.

⁶ Kè Dii e ḡee à ae, à a tó sísi à bè: Dii, Dii Luda w̄endad̄on̄neri s̄uudeen ma ũ. Ma p̄oo è f̄e kpaaro, má gb̄eke kɔn náaneo v̄i b̄ita.

⁷ Meégõ gb̄eke v̄i kɔn gb̄enɔ ai n̄ bori lémm̄e, mé n̄ yā zaaano k̄éne kɔn n̄ taarinɔ kɔn n̄ durunnɔ. M̄ode meè tó taaridee bɔ p̄aro. Meè denɔ yā zaa w̄i n̄ n̄enɔ musu kɔn n̄ dionɔ kɔn n̄ sw̄akp̄eenɔ kɔn n̄ nasionɔ.

⁸ Musa dàe a puua à d̄onzi k̄ene ḡo

9 à bè: Dii, zaake ma n ponnaa è, n gáwao. Baa kè gbè pìno swā gbāa, n sùu kewao kōn wa yā zaaano kōn wa durunnōo, n wa sé n pónō ũ.

Luda bà kuuna kōn Isarailinō
(Bōn 23:14-19)

10 Dii bè: Ma bà égō kúaome. Mé yābonsae ke a píngi wáa kè gbēkee e a taka ke bori ke guu andunan zikiro. Borii kè aōo ligaažiinō é ma yākena e, zaake mé yā naasidee keao.

11 Àgō yā kè má òare gbāa kūna, mé péare Amōrinōa kōn Kanaanō kōn Itinō kōn Perizinō kōn Ivinō kōn Yebusinōo.

12 À làakari ke! Àton ledole ke kōn bùsu kè ée gaa gēn deenōoro, le àton takutee kpákpa a zīndanero yānzì.

13 À n sa'okiinō gboro à n taa gbèno wíwi à Asera línō zōzō.

14 Àton kúe tãanero, zaake mamōma Dii ma tón Nòsegōaano, mè nòsegōaano kpá.

15 À làakari ke! Àton ledole ke kōn bùsu pì deenōoro, zaake tó aōe pāpāa kee n tãano yā musu, aōe saa oomma, aōe a sísi à n sa'onōo sónyome.

16 Àton nōo sé a nēnōne n tēro, zaake tó aō nēnōgbēnōo e pāpāa kee n tãano yā musu, aōe tó a nēnō pāpāa keño se.

17 Àton mò pi taa ũro.

18 Àgae Buredi Sése'ēzēsai zībaa ke. Àgae buredi sése'ēzēsai só gurō swēeplaa mōo kè wè sísi Abibu guu lán má diare nà, zaake mōo pì guun a bōe Igipiti.

19 A daudunō né ma pónōme n píngi kōn a pókāde nékya káakunō n píngi, zù ke pó ketenō.

20 Àgae zaaki nékya káaku bo kōn sāao. Tó ée boro, à à waa fī à de. Àgae a daudunō bo. Gbēke tón mó ma kiia okoriro.

21 Àgae zī ke gurō swēedo à kámma bo à gurō swēeplaadee zī, baa búwigurō ke pókēgurō.

22 Àgae Pókēna zībaa ke gurōo kè a na bura pó káaku kekēnaa. Àgae Pódufublena zībaa ke wè yāanaa.

23 Wè kōn wèo gōgbē píngi gae mó mamōma Dii Isarailinō Luda aezī gēn aagō.

24 Mé péare boriinōa mé a bùsu lé kaaraare. Gbēke é a bùsu nii de gurōo kè ée mōo mamōma Dii a Luda aezī wè kōn wèo gēn aagōro.

25 Àton pōsesena kpáma ledō kōn sa'opō aruoro. Àton Banla sa'onōo diē guu dōaro.

26 Àgae gá mamōma Dii a Luda ua kōn a bura pó káakunō. Àton blène nōbo kuku kōn à da yō'ioro.

27 Ben Dii bè Musane: N yā pìno kē takadan, zaake ma bà kuunanyo kōn Isarailinō yānōme.

28 Musa kú kōn Diio gwe ai gurō baplaa fáantē kōn gwāavīo pōblena sai ímina sai. Ben Dii a bà kuunaño yā mēn kurinō kè gbè walaa pìnoa.

Musa uu tékena

29 Kè Musa pìta Sinai kpíia, à gbè walaa mēn plaaa kè doka kēa pìno kūna a ozi. À dō kè a uu e té kee aō yā'ona kōn Diio yānzìro.

30 Kè Aruna kōn Isarailinō à è n píngi, à uu e té kee, vīa n kū wà sōzi.

31 Ben Musa n sísi. Aruna kōn gbēnsinō èara wà mò à kiia, ben à yā ónyo.

32 Beee gbera Isarailinō sōzi n píngi, ben à yā kè Dii diēne Sinai kpíii musu óñne píngi.

33 Kè à yā óñne à yāa, à sáta kù a uua.

34 Tó à gè à yā o Diio, è sáta go le à kpé à bɔ. Tó à bɔ, è yā kè Dii diene o Isarailinɔne,

35 ben aɓè e kè à uu e té kee. Musa è ɛara à sáta kú a uua le à kpé à gè à yā o Diio.

40

Bisakuta kyakena

1 Dii bè Musane:

2 Ñ kutaa do kè de dakɔreki kutaa ũ mo káakun guro káaku zĩ

3 ñ àkpati kè doka gbè walaano kú à guu dien ñ lábure mò kpázi.

4 Ñ gè kɔn teebu mò ñ à taano káɛa zéazɛa. Ñ gè kɔn dabu mò ñ à fitiano keke.

5 Ñ vura tuaetikpatakii mò die doka àkpati aɛ ñ kuta kpɛɛɛ lábure logo ñ tataàɛ.

6 Ñ sa'opo kè wè ká tén à té kú okii die dakɔreki kpɛɛɛɛ,

7 ñ dàga mò die dakɔreki kutaa dagura kɔn sa'okiio ñ í kán.

8 Ñ kara mò kpá ñ ligazi, ñ lábure kpá kara pì léa.

9 Ñ pò kyakenɔsi mò sé ñ kú kpé pì kɔn pò kè kú à guuno píngi ñ die ma pò ũ kɔn à zĩkeboɔ, aɓé gɔ ma pò ũ.

10 Ñ nɔsi pì kú sa'okii pì kɔn a zĩkeboɔ píngi. Ñ sa'okii pì die ma pò ũ, eé gɔ de ma pò ũ deńla.

11 Ñ nɔsi pì kú dàga pì kɔn a diboo, aɓé gɔ ma pò ũ.

12 Ñ mó kɔn Arunao kɔn a néno dakɔreki kpɛɛɛɛ ñ í zú o gwe.

13 Ñ sa'ori pókásáa mɔno da Arunane, ñ nɔsi kúa ñ à die ma pò ũ, eé gɔ ma gbàgbári ũ.

14 Ñ mó kɔn à néno do ñ utagyaba mɔno dadańne,

15 ñ nɔsi kúkuńma lán í kú í dea nà, aɓé ma gbàgbá. Nɔsikuńmana pì bé eé tó aɓgɔ de ma gbàgbárin ũ ai í boriia.

16 Musa kè lán Dii òne nà píngi.

17 Aɓ bɔna Iyipiti wè plaade mo káaku guro káaku zĩn wà kutaa pì dɔ.

18 Kè Musa e kutaa pì do, à à zɛbo mɔno pèpɛɛ gĩa, ben à à lípɛɛ mɔno pèpɛɛ à à líkpanno kpàkpan, ben à lípɛɛno pèpɛɛ.

19 À bisa dààla, ben à baa kpààla lán Dii òne nà.

20 À sèeda gbè walaano sè à kà àkpati pì guu, à àkpati pì sélino dà à zāano guu, ben à à né kúɛa.

21 À gèo kpén, ben à lábure kpà sèeda àkpati pìzi lán Dii òne nà.

22 À teebu die dakɔreki kutaan lábure pì kpɛɛɛ kpa gu'igbāroo kpa.

23 À buredi káɛa Diine zéazɛa lán à òne nà.

24 À dabu die dakɔreki kutaan aedokɔana teebua soomete kpa,

25 à fitiano nana Dii aɛ lán à òne nà.

26 Ben à vura tuaetikpatakii pì die dakɔreki kutaan lábure saɛ,

27 ben à tuaetiti gū nnaa kpàtaa lán Dii òne nà.

28 Ben à lábure kpà kutaa pì léa.

29 À sa'opo kè wè ká tén à té kú okii die dakɔreki kpɛɛɛɛ, ben à sa'opo kè wè ká tén à té kú òa kɔn flawao lán Dii òne nà.

30 À dàga mò die dakɔreki kutaa dagura kɔn sa'okiio, ben à í kán.

31 Gwen Musa kɔn Arunao kɔn a négɔgbèno è í ɔno kɔn í gbáno pípin.

32 Tó aɓɛ gèe dakɔreki kutaan, ke tó aɓɛ sɔ sa'okiizi, aɓè í ɔno kɔn í gbáno pípin lán Dii ò Musane nà.

³³ Ben à kara kpà à lîga kutaa pîzi kôn sa'okiio, ben à lábure kpà kara pî léa. Len Musa zîi pî kè à yàa ɛ.

Dii gakui pitana bisakutaan

(Nar 9:15-23)

³⁴ Ben téluguu pî dà dakõreki kutaa pîla, Dii gakui kutaa pî pà.

³⁵ Musa e fõ à gè dakõreki kutaa pînlo, kè téluguu dààla bensõ kè Dii gakui kutaa pî pà yānzi.

³⁶ Isarailinɔ táa'ona guu, tó téluguu pî gò kutaa pîa, ben aõè fεε kôn táo.

³⁷ Tó téluguu pî e goaro, aõè fεε kôn táoro, sé zî kè à gò.

³⁸ Fāantē Dii téluguu è da kutaa pîla, gwāavĩ sõ té ègõ kú téluguu pî guu. Len Isarailinɔ è e ɛ n pîngi n táa'ona guu pîngi.

NARONA Musa takada siigõdee

Isarailinɔ kuuna gbáan 9:1-14:45, 20:1-21:35

Balamu 22:1-24:25

9

Banla zĩbaakena

¹ Dii yã ò Musanɛ Sinai gbáan Isarailinɔ bɔna Iyipiti wè plaade mɔ káaku guu à bè:

² Isarailinɔ gae Banla zĩbaa ke à gurɔɔa.

³ À zĩbaa pì ke mɔɔ kèkii gurɔ gẽrodosaideen uusie. À ke lán má dàare nà píngi kɔn à dokayã kè má dàareno.

⁴ Musa ò Isarailinɔnɛ aɔ Banla zĩbaa ke,

⁵ ben aɔ zĩbaa pì kè Sinai gbáan mɔ káaku gurɔ gẽrodosaideen uusie. Aɔ kè lán Dii ò Musanɛ nà píngi.

⁶ Gbẽkenɔ kú gwe aɔ gbãsi kè aɔ ɔ kè gèa yãzi, ben aɔ e wà Banla zĩbaa kè zĩ beeeero. Ben aɔ gàa wà Musa kɔn Arunao lè zĩ beeeero gɔɔ

⁷ aɔ bè Musanɛ: Gè yã musu wa gbãsi lè. Bóyãzi wà gíwe wà mɔ kɔn gbaano Diine kɔn wa gbẽno à gurɔɔazi?

⁸ Musa wèníla à bè: À ze ai mà ma lán Dii é o a yã musu nà.

⁹ Ben Dii bè Musanɛ:

¹⁰ N o Isarailinɔnɛ, tó aɔ gbẽkenɔ ke aɔ boriinɔ kpé gbãsi gè yã musu, ke aɔ gàa wéte zãazã ken, aɔ é fɔ wà Banla zĩbaa kemɛ zãa.

¹¹ Mɔ plaadee gurɔ gẽrodosaidee uusien aɔ zĩbaa pì ke. Aɔ sã nòbɔ só kɔn buredi sésé'èzèsaiò kɔn lá kyàkyão.

¹² Aɔton à ke tó guu d̄aro bensɔ aɔton sãa pì wá ke éro. Aɔ zĩbaa pì ke lán má diare nà píngi.

¹³ Gbẽ kè è gbãsi léro bensɔ è gá wéte kearo, tó à gí Banla zĩbaa pì kezi, wà adee bɔ a gbẽno té, zaake è mómɛ kɔn gbaao à gurɔɔaro. À taari é wí à musu.

¹⁴ Bɔamɔ kè kú a té bensɔ à yezi à Banla zĩbaa kemɛ, séde à ke lán ma à doka diare nà. Bɔamɔ kɔn bẽdeeo n̄ píngi yã d̄nkómɛ.

Téluuu dana bisakutaalaa

(Bɔn 40:34-38)

¹⁵ Zĩ kè wà bisakutaa mò d̄ò, téluuu pì dà sèda kutaa pìla. Zaa uusie ai guu gàa à d̄ò téluuu pì kú kutaa pì musu lán té bà.

¹⁶ Len ègɔ kuu lɛ gurɔ píngi, ègɔ kú kutaa pìla fãantɛ, gwãavĩ sɔ lán té bà.

¹⁷ Tó à gò kutaa pìla, ben Isarailinɔ è fɛɛ kɔn táo. Guu kè téluuu pì zèn, gwen aɔ è bura káen.

¹⁸ Tó Dii ò d̄oan̄ne lɛ, aɔ è bura fɛɛ. Tó à ò d̄oan̄ne d̄o, aɔ è ɛara wà bura káe. Tó téluuu pì da kutaa pìla sɔ, aɔ bura ègɔ kaename.

¹⁹ Tó téluuu pì e gurɔ plaaa ke kutaa pìla, aɔ ègɔ Dii yã maa, aɔ è bura fɛero.

²⁰ Zĩkenɔa téluuu pì è gurɔ plaaa ke kutaaloro. Tó Dii ò d̄oan̄ne, aɔ è bura káe, tó Dii ɛara à ò d̄oan̄ne d̄o, ben aɔ è bura fɛɛ.

²¹ Zĩkenɔa sɔ téluuu pì è ze gu d̄nkõ féte zaa uusie ai kongo. Tó à gò kongo, ben aɔ è bura fɛɛ. Fãantɛ ke gwãavĩn yoo, tó téluuu pì gò, aɔ è bura fɛemɛ.

²² Tó téluuu pì gò zena kutaa pìla gurɔ do ke mɔ do ke wè don yoo, aɔ ègɔ kaena b̄rammɛ, aɔ è fɛero. Tó à gò, ben aɔ è bura fɛɛ.

²³ Aɔ è bura káe ke wà bura fɛɛ Dii lé saero. Aɔ ègɔ Dii yã maa lán à dà Musanɛ à ónne nà.

10

Kondogi kākāki mèn plaaanɔ

- 1 Dii yā ɔ Musanɛ à bè:
 2 Ñ kākāki pi mèn plaa kɔn kondogi kè wà gbègbè maamaaao gbɛnɔ kakɔabo ũ le aɔgae bùra fɛɛ.
 3 Tó wà kākāki pìnɔ pè, gbɛnɔ é mɔ wà kakɔanzi ń píngi dakɔrɛki kpɛɛɛa.
 4 Tó kākāki mèn doon wà pè, Isaraili bori dɔn'aɛdee kè aɔɔ de kí ũunɔ bé wé mɔ wà kakɔanzi.
 5 Tó wà kākāki pìnɔ pè sikɔkenao, gbɛ kè aɔ bùra kú ɔfántɛbɔɛ kpaanɔ bé wé bùra fɛɛ káaku.
 6 Tó wà à gɛn plaadee pè sikɔkenao, gbɛ kè aɔ bùra kú sɔɔmɛɛ kpaanɔ bé wé bùra fɛɛ. Kākākipɛna sikɔkenao pìn gbɛnɔ dana zén sèda ũ.
 7 Tó wà yezi wà gbɛnɔ kakɔa, wàgae pé sikɔkena sai.
 8 Aruna né sa'orinɔ bé wé kākāki pìnɔ pé. Eégɔ deare doka ũ gurɔ píngi, apinɔ kɔn a boriinɔ.
 9 Gurɔ kè a ka a bùsun, tó ée gaa zĩ ká kɔn a ibɛɛ kè aɔé gà wà fɛɛaonɔ, àgae kākāki pìnɔ pé sikɔkenao, le a yā e à dɔ mamɔma Dii a Ludan, mé a bɔ a ibɛɛ pìnɔ ɔzĩ.
 10 Gurɔ kè ée pɔnnaa kɛɛ sɔ, zĩbaan yoo, mɔ dufu gurɔ káaku zĩn yoo, àgae kākāki pìnɔ pé a sa'opɔ kè wé ká tén à té kúnɔa kɔn a sáabukpana sa'opɔnɔ, a yā é dɔmagu. Mámbe Dii a Luda ũ.

Isarailinɔ fɛɛna Sinai

- 11 Wè plaade mɔ plaade gurɔ barodee zĩ, tɛluguu gò sèda kutaala,
 12 ben Isarailinɔ bùra fɛɛ Sinai gbáan, aɔɔe sɔki kpákpaai ai tɛluguu gàa à zè Parani gbáan.
 13 Aɔ bùra fɛɛna káakun gwe. Aɔɔ kè lán Dii dà Musanɛ à ɔnɛ nà.
 14 Yuda zìkpɛɛnɔ bé wà bùra fɛɛ gáli kɔn gálio káaku kɔn ń tuutao. Aminadabu né Nasɔn ń dɔn'aɛdee ũ.
 15 Zua né Netanelin Isaka zìkpɛɛnɔ dɔn'aɛdee ũ.
 16 Eloni né Eliabun Zebuluni zìkpɛɛnɔ dɔn'aɛdee ũ.
 17 Gesɔnu boriinɔ kɔn Merari boriinɔ kutaa pì gbòro, ben aɔɔ sè wà dào zén.
 18 Ben Rubeni zìkpɛɛnɔ bùra fɛɛ gáli kɔn gálio kɔn ń tuutao. Sedeu né Elizun ń dɔn'aɛdee ũ.
 19 Zurisadai né Selumielin Simɔ zìkpɛɛnɔ dɔn'aɛdee ũ.
 20 Deweli né Eliasafan Gada zìkpɛɛnɔ dɔn'aɛdee ũ.
 21 Ben Koa boriinɔ Luda pónɔ sè wà dào zén. Wà kutaa pì dɔ ai aɔgɔ ká.
 22 Ben Eflaimu zìkpɛɛnɔ bùra fɛɛ gáli kɔn gálio kɔn ń tuutao. Amiudu né Elisaman ń dɔn'aɛdee ũ.
 23 Pedazu né Gamalielin Manase zìkpɛɛnɔ dɔn'aɛdee ũ.
 24 Gideoni né Abidán Beyāmi zìkpɛɛnɔ dɔn'aɛdee ũ.
 25 Ben Dani zìkpɛɛnɔ bùra fɛɛ gáli kɔn gálio kɔn ń tuutao. Aɔmbe aɔègɔ té kpɛɛ. Amisadai né Ayezán aɔ dɔn'aɛdee ũ.
 26 Okorana né Pagielin Asa zìkpɛɛnɔ dɔn'aɛdee ũ.
 27 Enana né Airan Nafatali zìkpɛɛnɔ dɔn'aɛdee ũ.
 28 Lán Isarailinɔ è bùra fɛɛfɛɛ wàgɔ tɛtɛkɔzi nà gwe gáli kɔn gálio.
 29 Obabun Musa anzure Rueli né ũ, Mida boriimɛ. Musa bènɛ: Wée daa zén gana bùsu kè Dii bè é wa gbaan. Ñ mɔ ñ gáwao, wé yā maa kɛnɛ, zaake Dii nnamana gwe lé gbèwe.
 30 Ben à bènɛ: Mé gáro, mé ɛara ma bùsun ma bèdeenɔ kiiamɛ.

³¹ Musa bè: N yā nna. Nton wa tónlo, zaake n b̀urakaeki maaa d̄s bens̄ m̀be né ke wa wéedeē ũ.

³² Tó n gaawao, wé yā maaa kè Dii é kewee kenne se.

³³ Isarailin̄o b̀ura f̀eē Dii kp̄iii sae ās t́aa ò gur̄o aaḡs. Wà d̀ò ae k̄on Dii bà kuunānyo àkpatio le à b̀urakaekii òd̄oan̄e.

³⁴ Tó ās f̀eē wà dà zén, Dii t́eluguu p̄i èḡs kúnila fáant̄e.

³⁵ Tó wà dà zén k̄on àkpatio, Musa è be:

N̄ f̀eē Dii, le n ibeeno fáak̄o,

le n zangurin̄o bàa lénne.

³⁶ Tó wà diē, Musa è be:

Dii, n̄ eara n̄ su Isaraili b̄or̄o ũgbangban̄o.

11

Dii t́ef̄ena

¹ Isarailin̄o z̄oka kà Diizi n̄ naw̄eakena yānzi. Kè Dii mà, à p̄o f̀eē, ben à té f̀eē n̄ té, ās b̀ura kpadoo té k̄ũ.

² Ben gb̄en̄o wii p̄e Musazi. Kè à wéē kè Diia, ben té p̄i zè.

³ Ben wà t́o kp̄a guu p̄ine Tabera, kè Dii té f̀eē n̄ té gwe yānzi.

Dii b̀urun̄o gbarena

⁴ Bori p̄anden̄o kú Isarailin̄o té, ās̄oē p̄oble p̄ande nii deē, ben Isarailin̄o e s̄o d̄o se wà bè: Mán wé n̄b̄o en wà s̄o?

⁵ Wéē kp̄ò kè wá s̄o Igipiti wa p̄oyezia bege keē k̄on pl̄en̄o k̄on gb̄ez̄eeno k̄on ef̄on̄o k̄on aubasan̄o k̄on aubasa gizon̄o.

⁶ Tia sa wa lé gà, zaake weē p̄oke ero, t́o è ke mana kè baasiro.

⁷ Mana p̄i wéē kete, à de lán lí'̄o b̄am̄e.

⁸ Isarailin̄o è s̄eē wà ló gb̄en̄ ke ās̄e z̄s̄ gón. Ās̄e disa wà kàra keo. À nna lán kàra t̄engo bà.

⁹ Tó kp̄i kp̄a b̀uran gw̄av̄i, ben mana p̄i è kwé se.

¹⁰ Musa mà wèē s̄o d̄o uale k̄on ualeo. Dii p̄o f̀eē maamaa, ben à kè Musane ñi

¹¹ à bène: B́oyānz̄in̄ n̄eē wéē t́amazi? Ma yā kparee bé à k̄enne zaa, ben n̄ gb̄e p̄in̄o gwana asoo d̄imeē?

¹² Mámbe ma gb̄e p̄in̄o n̄ò s̄iò? Mámbe ma n̄ ís̄? B́oyānzi n̄ bène mà n̄ kú kp̄e lán nédandee bà mà gányo b̀usu kè n̄ la dà ās̄ dezin̄on̄enzi?

¹³ Mákpan mé n̄b̄o en mà kp̄a gb̄e p̄in̄o n̄ p̄ingii? Zaake ās̄oē wii p̄emazi wèe bee mà n̄ gba n̄b̄o wà s̄o.

¹⁴ Mé f̄s̄ mà gb̄e p̄in̄o kú kp̄e n̄ p̄ingi madoro, zaake ās̄ asoo demala.

¹⁵ Tó len né kem̄e le, n̄ t́o ma n̄ p̄onnaa e n̄ ma de ḡs̄. N̄ton t́o mà naw̄eā p̄i ke d̄oro.

¹⁶ Ben Dii bène: N̄ Isaraili gb̄ensi kè n̄ n̄ d̄s̄ d̄on'aedee ũun̄o kak̄o ḡon baaaḡs̄ akuri n̄ m̄nyo dak̄oreki kuta kiia āḡs̄ kúnyo gwe.

¹⁷ Mé pita mà yā onne gwe mà a Ninii kè kúmmaa kpadoo go mà diñne, ās̄e gb̄en̄o gwana aso s̄enyoye le n̄tonḡs̄ n̄ sena ndo d̄oro yānzi.

¹⁸ N̄ o gb̄en̄one ās̄ gb̄ās̄i b̄o n̄ z̄indan zia yānzi, ās̄e n̄b̄o e wà s̄o. Zaake ās̄ wii p̄emazi wà bè, mán wé n̄b̄o en kè wà s̄o? Ās̄ bè wà s̄s̄o Igipiti. Beee yānz̄in̄ mé n̄ gba n̄b̄o ās̄ s̄ozi.

¹⁹ Ās̄e s̄o è ke gur̄o donlo, gur̄o plaanlo, gur̄o s̄oronlo, gur̄o kurinlo, gur̄o baronlo.

²⁰ Ās̄e s̄o m̄ do gb̄angb̄an̄ ai à b̄o n̄ ȳin̄ à nii b̄o n̄ p̄o guu. Zaake mam̄oma Dii má kú n̄ té, ben ās̄ p̄a kp̄amazi. Ās̄ z̄oka d̄oma wà bè, b́oyānzi wà b̄o Igipitizi?

²¹ Ben Musa bè: Gõgbẽnɔɔ kúmao tá guu gɔɔn bɔɔwà aagõ, ben n bè né nòbɔ kpámma wà só ai mɔ do gbãngbãñ-ó?

²² Baa tó wà sãanɔ kɔn zùnɔ dèdè paripari, eé mórúmaaó? Tó wà ísia kpònɔ sèe píngi, eé mórúmaaó?

²³ Dii wèàla à bè: Ma gbãaa é kánloo? Né e tia, tó yã kè má ònnεε é ke ke eé kero.

²⁴ Musa bò à Dii yã pìnɔ òhne. À Isaraili gbẽnsinɔ kàkɔa gɔɔn baaagõ akuri à n zé wà liga kutaa pìzi.

²⁵ Ben Dii pìta téluguu guu à yã òo. À a Ninii kè kúa kpadoo gò à di gbẽnsi gɔɔn baaagõ akuri pìnɔne. Kè à a Ninii pì dìhne ε, aã annabikεε kè, beee gbεra aɔɔe εara wà kè dɔro.

²⁶ Gbẽ kè Musa n sé gɔɔn plaaanɔ gè bùran, gbẽ doo tón Elɛdada, gbẽ doo sɔ Mɛdada. Aɔɔe gá kutaa kiiaro, mɔde Ninii pì sùmma se, ben aã annabikεε kè bùran.

²⁷ Gõkparε ke bàa lè à gàa à bè Musane: Elɛdada kɔn Mɛdadao e annabikeyã oo bùran.

²⁸ Nuni né Yɔsuan Musa kpàasi ũ zaa a òwazikεgurɔ, ben à bè: Baa Musa, n gíhne.

²⁹ Ben Musa bène: Néε nòsεgɔaanɔ keényo ma yã musun yó? Tó Dii a Ninii di a gbẽnɔne aã gè annabinɔ ũ n píngi, à maaroo?

³⁰ Ben Musa èara bùran kɔn Isarailinɔ gbẽnsi pìnɔo.

³¹ Dii tò ìa bò ísaa kpa à mò kɔn bùrunɔ, aã dà bùrala. Aã liga bùrazi baama píngi à kà tágurɔ doo ũ, bensɔ aã vīana lezī kà gàsāsuu plaa.

³² Fãantε beee kɔn gwãavīo kɔn à gu làa dɔnao aã fεε wà gàa wà bùrunɔ kùkù. Gbẽ kè èe kùkù bítaroo kùkù sùu baro. Ben aã fãε à gàga.

³³ Kè aã à nòbɔ dà n lén gɔɔ, aɔɔe e wà só bítaro, ben Dii pɔ fèñzi à gagyãa kàngu.

³⁴ Ben wà tó kpà guu pìne Lóudeenɔ Mira, zaake gwen wà gbẽ kè nòbɔ lóu n kùnɔ vīin.

³⁵ Ben Isarailinɔ fεε gwe aã gàa Azero aã gurɔplaa kè gwe.

12

Miriamu kɔn Arunao Musa taari'ena

¹ Miriamu kɔn Arunao Musa taari é Etiopia nɔɔ kè à sè yã musu, zaake à Etiopia nɔɔ sè.

² Aã bè: Musa adon Dii diè à yã ò à gázĩó? Èe o wa gázĩ seroo? Dii yã pì mà.

³ Musa né gbẽ busεmε, à sáa kú anduna guuro.

⁴ Gwe gɔɔ Dii bè Musa kɔn Arunao kɔn Miriamuonε: À bɔε à gá dakɔreki kuta kiia a gɔɔn aagɔa. Ben aã gàa n gɔɔn aagɔa n píngi.

⁵ Dii pìta téluguu guu à zè kutaa pì kpεεlea. À Aruna kɔn Miriamuo sisi, ben aã sɔzi n plaa n píngi.

⁶ À bèhne: À ma yã ma. Tó ma annabi kee kú a té, mεè bɔ mà mózi wéεgupu guu mεè yã onε nanaa guumε.

⁷ Mɔde à de ε kɔn ma zòbleri Musaoro. Zīkeri náanεdeemε ma ua gbẽnɔ té n píngi.

⁸ Weè yã bɔ kɔ lén. Mεè yã onε mà à ke utεnero. È wée si ma takale. À kè dia ée ma zòbleri Musa taari'ena vīa keroo?

⁹ Ben Dii pɔ fèñzi, à a taa o.

¹⁰ Kè téluguu pì gò kutaa pìla, kusu dà Miriamula gɔɔ, à pura kù lán buu bà. Kè Aruna liε à à gwà, à è kusu dààla,

- 11 ben à bè Musane: N yā nna Baa! Nton tó wà m̀saiyā taarikena gbè ero.
 12 Nton tó àg̃ de lán né kè wà ì gè à mè kpadoo yakana bàro.
 13 Musa wii pè Diizi à bè: Luda, n yā nna! N̄ à kēk̃ōa.
 14 Ben Dii bène: Tó à de bé à lóu sù à uua, eé kene wíyā ũ ai gurɔ swεεplaroo?
 Wà bɔɔ b̀ra kpeε gurɔ swεεplaa g̃i, gbasa wà à sí.
 15 Miriamu kú b̀ra kpeε ai gurɔ swεεplaa. Isarailinɔ e da zénlo sé kè wà
 èara wà à sì.
 16 Beee gb̃era ã f̃ε Azero ã g̃a wà b̀ra k̃e Parani gbáan.

13

Gu'asiigwari g̃ɔn kuri awεεplaaanɔ z̃ina

- 1 Dii bè Musane:
 2 N̄ gb̃enɔ z̃i ã g̃a Kanaa b̀su kè m̃εε kpaa Isarailinɔa gwa. N̄ n̄ dezino bori
 gb̃e kè ãɔ de d̃n'aedee ũunɔ sé m̃en doodo n̄ n̄ z̃i.
 3 Ben à n̄ gb̃ae l̃e b̃ona Parani gbáan lán Dii ò nà. Gb̃e p̃inɔ né Isaraili
 d̃n'aedeeñm̃e n̄ p̃ingi.
 4 Ã t̃oññ yè:
 Rubeni boriinɔ guu Zaku né Samua,
 5 Sim̃ɔ boriinɔ guu Ori né Safata,
 6 Yuda boriinɔ guu Yefune né Kalebu,
 7 Isaka boriinɔ guu Yusufu né Igali,
 8 Eflaimu boriinɔ guu Nuni né Osea,
 9 Beyāmi boriinɔ guu Rafu né Paliti,
 10 Zebuluni boriinɔ guu Sodi né Gadieli,
 11 Yusufu né Manase boriinɔ guu Susi né Gadi,
 12 Dani boriinɔ guu Gemali né Amieli,
 13 Asa boriinɔ guu Mikaeli né Setu,
 14 Nafatali boriinɔ guu Vofosi né Nabi,
 15 Gada boriinɔ guu Maki né Gueli.
 16 Gb̃e kè Musa n̄ z̃i b̀su gwaaññ gwe. Musa tó kpà Nuni né Oseane Ỹɔsua.
 17 Kè Musa e n̄ z̃i Kanaa b̀su gwa, à bè̃ne: À b̃e k̃ñ Negevi gbáao à di b̀su
 gus̃ĩdeea.
 18 À gwa lán b̀su p̃i de nà, tó à gb̃enɔ gb̃aa kes̃ ãɔ buse, tó ãɔ pari kes̃ ãɔ
 pariɔ,
 19 tó ãɔ b̀su maa kes̃ à zaa, tó ãɔ w̃etenɔ b̃i ṽi kes̃ à ṽiɔ,
 20 tó à t̃ɔte gb̃aa kes̃ à b̀sa, tó à l̃inɔ ṽi kes̃ à ṽiɔ. À ãia ke à b̀su p̃i líbẽño
 séε à suo. Zaake geepi b̃e káakuño magur̃ɔñ yè.
 21 Ben ã g̃a wà b̀su p̃i asii gwàgwa zaa Zini gbáan ai Reobo, Lebo Amata
 kpa.
 22 Kè ã b̃e k̃ñ Negevi gbáao, ã k̃a Ebl̃nu, guu kè Anaki boriinɔ Aima k̃ñ
 Sesaio k̃ñ Talamaio kún. Ebl̃nu kaena Zoā kè kú Igipiti ā w̃ε swεεplaame.
 23 Kè ã k̃a Esek̃lu guzurẽn, ã geepi ỹ doo z̃è gwe ãɔ lògo lía, ben g̃ɔñ
 plaaaño s̃ena. Ã biisioo k̃ñ k̃ak̃apuraao s̃e d̃.
 24 Wà tó kpà guu p̃ine Esek̃lu guzurẽ, geepi ỹ kè Isarailinɔ z̃è gwe yānzi.
 25 Kè ã b̀su p̃i yakè gurɔ baplaa, ben ã èara wà sù.

Gu'asiigwarinɔ baarukpana

- 26 Kè ã sù Kadesi, Parani gbáan, ã g̃a Musa k̃ñ Arunao k̃ñ Isarailinɔ kiia
 p̃ingi. Ã sù k̃ñ baaruo Isarailiñne n̄ p̃ingi, ben ã b̀su p̃i líbẽño òd̃ãñe.

27 Aõ yã pì gbã Musanε wà bè: Wa gaa bùsu kè n wa zīin. Zwi kōn zó'io di gwe. À líβεεnɔn yè.

28 Mɔde bùsu pì deenɔ gbãa. Aõ wétεnɔ bīi vī bensõ aõ wéte pìnɔ bíta maamaa. Wa Anaki boriinɔ è gwe se.

29 Amalekinɔ kú Nεgevi gbáan. Itinɔ kōn Yebusinɔ kōn Amɔrinɔ kú bùsu gusīsīdeen, bensõ Kanaanɔ kú Ísīaa saε kōn Yoda saεo.

30 Kalεbu gbēnɔ lé yītε Musa aε, ben à bè: Wà gá wà bùsu pì sí, zaake wé fõ wà zī bleńma.

31 Ben gbē kè aõ gaaonɔ bè: Wé fõ wà léε gbē pìnɔaro, zaake aõ gbãaa dεwala.

32 Ben aõ bùsu kè aõ yakè pì fabò Isarailinɔne wà bè: Bùsu kè wá yakè pì né bùsu kè è a gbēnɔ mómɔmε. Gbē kè wa n é gweenɔ n pínɡi né gbē gbãanɔmε.

33 Wa gbē gbãagbãanɔ è gwe Anaki boriinɔ ũ. Wa a zīnda è lán babanεnɔn bà, len wá dε le n wéεn se.

14

Isarailinɔ bɔna Dii kpεε

1 Isarailinɔ e wii gbãaa pεε n pínɡi, aõε ɔɔ dɔɔ gwãavī beεea.

2 Aõ zɔka dɔ Musaa kōn Arunao n pínɡi wà bè'ine: Tó wa gaga Igipiti kesõ gbáan kè, le à kè maa.

3 Bóyānzin Dii e taawao bùsu pínzi? Weé wa dεdε kōn fēεdaaomε, weé wa nɔgbēnɔ kōn wa néno kúkū. Wa sɔkpana Igipiti sãɔroo?

4 Ben aõ bèkōne: Wà dɔn'aεdee diε wà εara wà tá Igipiti.

5 Musa kōn Arunao dàε n puua gbē pínɡi aε.

6 Ben gu'asiigwarinɔ gɔɔn plaa Nuni né Yɔsua kōn Yefunε né Kalεbuo n utano gaga wà kēkē

7 aõ bè gbēnɔne: Bùsu kè wa bɔen wá yakè pì maa maamaa.

8 Tó wa yã kà Diine, eé gawao bùsu pìn, bùsu kè zwi kōn zó'io din pì, à wa gba.

9 Àton bɔ Dii kpεero. Àton vīa ke bùsu pì deenɔnero, zaake wa bleenɔmε, aõ utekii vī dɔro. Dii kúwao, àton vīa kero.

10 Baade pínɡi e bee wà n pápa kōn gbèò, ben Dii gakui bò à mò Isarailinɔzi dakɔreki kuta kiia.

11 Dii bè Musanε: Gbē pìnɔ égɔ kya kaamagu gurɔ pínɡin yó? Baa kōn dabuyã parii kè má kè n ténɔ, aõégɔ gii ma náanε kezī gurɔ pínɡin yó?

12 Mé gagyã kpánzi mà n kaate, mé n boriinɔ ke pari, aõ gbãaa égɔ dε gbē pínɔla.

13 Ben Musa bè Diine: Mbe n gbē pìnɔ bɔε Igipiti kōn n gbãaa. Tó Igipitinɔ mà,

14 aõé gí o bùsu kè deenɔneziro. Zaake aõ dɔ kè n kúwao, neè bɔ n mówazi tētētē. Aõ dɔ kè n tɛluguu ègɔ kú wa musu, neè dɔwe aε à guu fãantē, gwãavī sɔ té guu.

15 Tó n gbē pìnɔ dè kãndo gɔɔ, borii kè aõ yã pì màno é be:

16 Dii fúa à gá kōn gbē pìnɔ bùsu kè à la dànnen, beεe yānzin à n dεdε gbãanzi.

17 Dii, n n gbãa bíta ɔɔańne sa, lán n ò nà n bè

18 n pɔɔ è fē kpaaro, n gbēkεε vī bíta, neè gbēnɔ yã zaaanɔ kōn n taarinɔ kēńne, mɔde neè tó taaridee bò páro. Neè denɔ yã zaaanɔ wí n boriinɔ musu ai à gá à pé n swákpεεnɔa kōn n nasionɔ.

19 Lán n sùu kè kōn gbē pìnɔ nà zaa Igipiti ai aõ gaa wà kào kè, n n durun kēńne n gbēke bíta guu.

Zɔkakarino wétammana

20 Ben Dii bè: Lán n wéε kèma nà, mé sùu keńyo.

- 21 Mɔde lán mɛ̀g̃õ kuu nà bensõ ma gakui dà andunala píngi,
 22 gbě kè aõ ma gakui è kɔ̃n dabuyã kè má kè Igipiti kɔ̃n gbáa guuo kè aõ ma
 le wà ma gwa g̃èn kuri aõ gi ma yã mazinɔ,
 23 ñ gběke é wée si bùsu kè ma la dà ñ dezinɔne pìlero. Gbě kè aõ kya
 kàmaguunɔ ke é wée siàlero.
 24 Lán ma zòbleri Kalɛbu nòse bò ado nà, à témazi kɔ̃n nòseo do, mé tó à g̃e
 bùsu kè à gàan pì guu, à boriinɔ é e túbi ũ.
 25 Zaake Amalekinɔ kɔ̃n Kanaanɔ kú guzuren gwe, à eara à da gbáa zén zia
 Isia Tɛaa kpa.
 26 Dii bè Musane kɔ̃n Arunao:
 27 Gbě zaaa kènɔ é zɔka kámazi gurɔ píngin yó? Ma zɔka kè aõe kaamazii mà.
 28 Ñ beñne mamɔma Dii ma bè má kuu. Lán aõ wée kèma nà, len mé keñne le.
 29 Aõ gènɔ é g̃õ kaena gbáan kè, aõ gbě kè aõ kà wè baro ke deàlaanɔ píngi. Aõ
 gbě kè wà ñ náro bensõ aõ zɔka kàmaziinɔ
 30 é g̃e bùsu kè ma à lé gbèñnenlo, séde Yefune né Kalɛbu kɔ̃n Nuni né Yɔsuao
 baasiro.
 31 Aõ né kè aõ bè weé ñ kúkūnɔn mé g̃éñyo, le aõ bùsu kè ñ denɔ g̃izi pì nnaa
 ma.
 32 Aõ pinɔ s̃õ, aõ gènɔ é g̃õ kaena gbáan kème.
 33 Aõ nénɔ é pónɔ dādā gbáan kè ai wè baplaa, aõ ñ denɔ náane sai gbè e. Aõ
 denɔ gènɔ é g̃õ gbáan kè ñ píngi.
 34 Lán wà bùsu pì yakè gurɔ baplaa nà, len aõég̃õ ñ yã zaaa gbè e le ai wè
 baplaa, wè doodo gurɔ doodo, aõég̃õ d̃õ lán íbetekpanamao de nà.
 35 Mamɔma Dii mámbe ma yã pì ò, leme s̃õ mé ke gbě zaaa kè aõ kàk̃amazii
 pìnɔne le. Aõé gaga gbáan kè ñ píngi.
 36 Gbě kè Musa ñ z̃i aõ bùsu yakè kè aõ sù aõ kya kà bùsu pìn aõ tò wà zɔka
 d̃anɔ,
 37 Dii gagyãa kà gbě pìnɔn, ben aõ g̃aga.
 38 Gbě kè aõ g̃aa wà bùsu yakè pìnɔ té, Nuni né Yɔsua kɔ̃n Yefune né Kalɛbuo
 bé wà g̃ò wèndio.
 39 Musa yã pìnɔ t̃ókè Isarailinɔne píngi, ben aõ óò d̃ò maamaa.
 40 Aõ f̃e kɔngɔ ide'ide, aõ mì pè kp̃iinɔa aõ bè: À gwa, wée gaa guu kè Dii òn.
 Wa wa durun d̃ò sa.
 41 Musa bè: B̃yãnz̃i ée p̃aa Dii yãnz̃i? Beee é sí kero.
 42 Àton gáro, zaake Dii kúaoro. A ibeñɔ é z̃i bleawa.
 43 Amalekinɔ kɔ̃n Kanaanɔ kú a ae gwe. Aõé a deɛde kɔ̃n f̃eɛdaao. Dii ég̃õ
 kúaoro, kè a gi tézizi yãnz̃i.
 44 Ben aõ wada yã kè aõ mì pè kp̃iinɔa, baa kè Dii bà kuunañyo àkpati g̃ò b̃uran
 kɔ̃n Musao.
 45 Ben Amalekinɔ kɔ̃n Kanaa kè aõ kú gus̃ĩs̃idee pìnɔ lèém̃ma aõ z̃i blèém̃ma
 wà pèém̃ma ai ɔ̃ma.

20

Íbɔna gbèn *(Bɔn 17:1-7)*

- 1 Isarailinɔ kà Zini gbáan ñ píngi m̃ò káaku guu, ben aõ ṽe Kadesi. Gwen
 Miriamu gàn, wà à ṽi.
 2 Í kuu wà miro, ben aõ kàk̃oa Musa kɔ̃n Arunaozi.
 3 Aõ zɔka kà Musazi wà bè: Tó wa gaga yã kɔ̃n gbě kè aõ g̃aga Dii aenɔ, le beee
 s̃ã.

4 Bóyānzi a mɔwao gbáa kèkiin le wà gaga kè kɔn wa pókādeenɔzi?

5 Bóyānzi a bɔewao Igipiti a mɔwao gu zaaa kè guuzi? Pówɛɛ ke kākā lí ke geepi bɛɛ ke biisioo kú kèro, bensɔ́ í kú kè wà miro.

6 Musa kɔn Arunao parii tò aɔ gaa dakɔreki kpɛɛɛa aɔ dàe n puua, ben Dii gakui bɔ̀ à m̀nzi.

7 Dii yā ò Musanɛ à bè:

8 Ñ gò sé, mpi kɔn n v̄i Arunao à gbɛ̀ pìnɔ kakɔa à yā o gbèsi kèkāanɛ n wáa, í é bɔn. Len né í bɔ́nne gbè pìn aɔ mi le kɔn n pókādeenɔ.

9 Musa gò sè Dii aezĩ lán à ònɛ nà.

10 Musa kɔn Arunao n kákɔa gbèsi pì aɛ, ben à bè́nne: À ma a swāgbāadeenɔ! Á yezi wà í bɔare gbè kèkii guun yó?

11 Ben Musa ɔɔ sè musu à gbè pì lè kɔn a gòo gèn plaa. Í bɔ̀ maamaa, ben aɔ mì kɔn n pókādeenɔ.

12 Ben Dii bè Musanɛ kɔn Arunao: Zaakɛ ée ma náanɛ ke a ma tó bɔ̀ Isarailinɔnero, é gɛ́nyo b̀usu kè mée kpaarmanlo.

13 Meriba íbɔkiin gwe, guu kè Isarailinɔ zɔka kàn Diizi, ben à a ludakɛ òdɔanɛ.

Edɔmunɔ gina Isarailinɔne aɔ bɔɛ kɔn n b̀usuo

14 Musa gbɛ̀nɔ zĩ aɔ bɔ̀ Kadɛsi wà gaa Edɔmunɔ kina kiia aɔ bè: Wamɔwa n danɛ Isarailinɔ bè, n nawɛa kè à wa leenɔ dɔ́ píngi.

15 Wa dezinɔ gaa Igipiti, ben wa gi kè gwe. Igipitinɔ ía dàwa kɔn wa dezinɔ.

16 Wa wii pè Diizi, ben à yā s̄iwao. À a Malaika zĩ à b̀wao Igipiti. Tia sa wá kú Kadɛsi, n b̀usu lézekiia.

17 Ñ wa gba zé wà bɔɛ kɔn n b̀usuo. Wé gɛ́ buraanɔ ke geepi b̀unɔnlo, wé a b̀gɔ́i miro. Wégɔ́ té kina zédaa guumɛ. Wé lie ɔplazi ke ɔzeziro ai wà gá gɛ́tɛo n b̀usula.

18 Ben Edɔmunɔ bè́nne: É e à bɔɛ kɔn wa b̀usuoro. Tó a gi, wé bɔ̀ wà daalɛ kɔn fɛ́ɛdaao.

19 Isarailinɔ bè́nne: Wé bɔɛ kɔn zédaaomɛ. Tó wapinɔ ke wa pókādeenɔ a í mì, wé à f̄ia bo. Wá yezi wà bɔemɛ pā.

20 Edɔmunɔ bè: É e à ḡero. Ben aɔ z̄ikarinɔ b̀ɛ paripari aɔ mò dañle kɔn gbāaa.

21 Zaakɛ Edɔmunɔ gi Isarailinɔne aɔ gɛ́ kɔn n b̀usuo, ben Isarailinɔ pā́nne.

Aruna gana

22 Isarailinɔ bɔ̀ Kadɛsi n píngi aɔ kà Oru kp̄ii kiia

23 Edɔmunɔ b̀usu lézekiia. Gwen Dii yā òn Musanɛ kɔn Arunao à bè:

24 Aruna é ká a dezinɔla tia, eé gɛ́ b̀usu kè mée Isarailinɔ gbaa guuro, kè a ḡɔ́n plaaa a gi ma yā mazi zaa Meriba yānzi.

25 Ñ Aruna kɔn a né Elɛzao sé n̄ didínyo Oru kp̄iia

26 n̄ Aruna pókāsāanɔ b̀ɛa n̄ da à né Elɛzanɛ gwe. Gwen Aruna é gan à ká a dezinɔla.

27 Musa kè lán Dii ònɛ nà. À didi Oru kp̄iia gbɛ̀nɔ wáa píngi

28 à Aruna pókāsāanɔ b̀ɛa à dà à né Elɛzanɛ, ben Aruna gá kp̄iii pì musu gwe. Kè Musa kɔn Elɛzao p̄ita kp̄iii p̄ia

29 bensɔ́ Isarailinɔ̀ mà kè Aruna gá, ben aɔ à gè sósobi kè gurɔ baaakuri.

21

1 Aradi kè kú Nεgevi bùsun kína né Kanaa gbēme. Kè à mà Isarailinɔ té Atarimu zén aɔe mɔɔ, ben à bɔ̀ à dàńle kɔ́n zìo à ń gbēkenɔ kùkù.

2 Ben Isarailinɔ lù sè Diine wà bè: Tó n gbē pínɔ nàwe wa ɔzĩ, wé ń wétɛnɔ kaate mámmam.

3 Dii Isarailinɔ yā mà, ben à Kanaa pínɔ kpámma. Aɔ ń káate kɔ́n ń wétɛnɔ pínɡi, ben wà tó kpà guu pínɛ ɔɔma.

M̀gotē mlè

4 Kè aɔ fēe Oru kpíi pi kiia, aɔ Isia Tēa zé sè le wà pā Eɔmunɔ bùsunɛ. Ben aɔ fù menaa zén

5 aɔ Luda kɔ́n Musao taari è wà bè: Bóyānzín a bɔ̀wao Igipiti le wà gaga gbáan kèzi? Póblee kuuro, í kuuro, wa za póble gina kèn.

6 Ben Dii mlè pāsínɔ zímma aɔ ń léle, ben aɔ gága paripari.

7 Gbēnɔ mò Musa kiia wà bè: Wa durun kè, zaake wa Dii kɔ́n mpio taari è. Ẹ agbaa kpánɛwe le à wa kékɔ́a kɔ́n mlè kènɔ. Ben à agbaa kpánɛńɛ.

8 Dii bènɛ: Ẹ mlè pi ń logo lía ń pèe. Tó mlè gbē lè, tó à wéɛ sè à gwà, eé aafia e.

9 Ben à m̀gotē pi mlè ũ à lògo lía à pèe. Tó mlè gbē lè bensɔ̀ à wéɛ sè à m̀gotē mlè pi gwà, è aafia e.

Isarailinɔ pāna Eɔmu kɔ́n M̀abunɔ̀ bùsunɔ̀nɛ

10 Isarailinɔ dà zén, ben aɔ bùra kàe Obo.

11 Bɔ̀na Obo aɔ gàa wà bùra kàe Ie'abarimu gbáan M̀abunɔ̀ bùsu ɔfántɛbɔ̀e kpa.

12 Bɔ̀na gwe aɔ gàa wà bùra kàe Zeredi guzuren.

13 Bɔ̀na gwe aɔ bùra kàe Anɔ baa kãa kpa, gbáa kè kú Amɔ́rinɔ̀ bùsu lézekiia. Anɔ pín M̀abu kɔ́n Amɔ́rinɔ̀ bùsunɔ̀ lézekii ũ.

14 Beee yānzín wà bè Dii zìkatakada guu: Waebu kè kú Sufa bùsun kɔ́n Anɔ swa'ɔnɛnɔ̀

15 kɔ́n ń guzure kè tà ai Aranɔ̀ M̀abunɔ̀ bùsu lézekiio.

16 Bɔ̀na gwe ɔ̀ aɔ gàa Lògɔ̀, guu kè Dii bèn Musanɛ: Ẹ gbēnɔ̀ kakɔ́a mà í kpámma.

17 Gwen Isarailinɔ̀ lè kèkii sìn:

Í bɔ̀ lògɔ̀n, gbasa wà lè síne,

18 lògɔ̀ kè wa ɔ̀n'aɛdeenɔ̀ yè kɔ́n línɔ̀,

lògɔ̀ kè wéɛnɛnɔ̀ pà kɔ́n ń gònɔ̀.

Bɔ̀na gbáan aɔ gàa Matana.

19 Matana gbera Nalieli, Nalieli gbera Bamɔ̀.

20 Bamɔ̀ gbera guzure kè kú M̀abunɔ̀ bùsun, guu kè Pisiga mìsɔ̀ntē aɛ ɔ̀ gbáaa.

Zìblena Siɔ̀ kɔ́n Oguoa

21 Isarailinɔ̀ gbēnɔ̀ zì Amɔ́rinɔ̀ kí Siɔ̀a aɔ̀ bè:

22 Ẹ wa gba zé wà bɔ̀e kɔ́n n bùsuo. Wé gē buraanɔ̀ ke geepi búɔ̀nlo, wé a lògɔ̀'í miro. Wégɔ̀ té kína zédaa guume ai wà gá gēteo n bùsula.

23 Siɔ̀ e ń gba zé aɔ̀ gēte a bùsunlo. À a zìkarinɔ̀ kákɔ́a ń pínɡi, aɔ̀ b̀e wèe gaańzi gbáan. Kè aɔ̀ kà Yaza, aɔ̀ zì kà kɔ́n Isarailinɔ̀,

24 ben Isarailinɔ̀ ń déde kɔ́n fēɛdaao aɔ̀ ń bùsu sìmma zaa Anɔ̀ ai Yabokuzi Amɔ́ninɔ̀ bùsun, zaake Amɔ́ninɔ̀ bùsu lézekii pi pásí, è sí gēnlo.

25 Isarailinɔ̀ Amɔ́ri wétɛnɔ̀ sì pínɡi kɔ́n Esebɔ̀o kɔ́n a lakutunɔ̀ pínɡi, ben aɔ̀ vèɛn.

26 Esebɔ̀n Amɔ́rinɔ̀ kí Siɔ̀ wétɛdaa ũ. Siɔ̀ zì kà yā kɔ́n M̀abunɔ̀ kína káakuo, ben à à bùsu sì aɔ̀ Anɔ̀ swaazi.

- 27 Beee yānzin kerεεno è be:
 À mó Esebõ,
 wà Siõ wétēdaa pì kēkē wà káε!
 28 Tέ bò Esebõ yā,
 zìkarino bò Siõ wéte pì guu,
 aõ Mɔabuno b̀usu wétēda Ara kàate
 Ano mì s̀s̀i gbē pino.
 29 Wāiyoo Mɔabuno!
 Kemosi gbāgbārinɔ, a kaateme!
 Kemosi tò a gōgbēno fāakōa,
 à a nɔgbēno kpà Amorino kí Siōa zizono ũ.
 30 Ben wa n fú,
 wa n dēde zaa Esebõ ai Dibõ.
 Wa n káate ai Nɔfa kōn Medebao.
 31 Len Isarailino v̄ēε Amorino b̀usun le.
 32 Musa gbēno zì Yaza asii gwa, ben Isarailino gwee sì kōn à lakutuno p̀ingi, aõ
 pè Amori kè aõ kú gweeno.
 33 Ben Isarailino liε aõ Basā zé sè. Ben Basā kí Ogu gāanzi kōn a zìkpereno n
 p̀ingi aõ zì kànyo Ederi.
 34 Dii bè Musane: Nton v̄ia kenero, zaake ma à nanne n z̄i kōn à gbēno kōn à
 b̀usuo p̀ingi. N kenε lán n kè Amorino kí Siõ kè kí blè Esebōne nà.
 35 Ben aõ Ogu dè kōn à néno kōn à zìkpereno n p̀ingi, baa gbē mèn doo e boro,
 ben aõ à b̀usu p̀i sì.

22

Mɔabuno kí Balaki Balamu sisina

- 1 Isarailino dà zén, ben aõ bùra kàε Mɔabuno b̀usu s̄en Yoda baa k̄aa kè aε do
 Yerikoa kpa.
 2 Zipo né Balaki Mɔabuno kina è lán Isarailino kè Amorinoε nà,
 3 ben swè kè Mɔabunon, v̄ia n k̄u Isarailino parikεε yānzi.
 4 Ben Mɔabuno bè Midiā gbēnsinoε: Parii kèkii é pó kè ligawaziino ble p̀ingi
 lán zù è sè ble nà.
 5 Ben Balaki gbēno zì Beo né Balamua ai Peto, Yuflati sae à be b̀usun. À bèine
 aõ à sísi à mó aõ bene: Gbēkeno b̀ò Igipiti aõ dàgula aõ káε ma saε.
 6 N yā nna! N mó n n káme, zaake aõ gbāaa demala. Wègō d̄oro ke mé e mà
 zì bler̄ma mà p̄er̄ma b̀usu k̄en gwεε. Má d̄o kè gbē kè n sa maa òne égō de
 aubarikadee ũme. Gbē kè s̄o n sa zaa òne, eégō de kana pó ũme.
 7 Mɔabu kōn Midiā gbēnsino dà zén, aõ māsokena gbaa kè aóε da Balamune
 k̄una. Kè aõ kà à kiia, aõ yā kè Balaki n z̄io òne.
 8 À bèine: À i kè, mé yā kè Dii é omεε oare. Ben Mɔabu kine pino i Balamu be.
 9 Ben Luda b̀ò à m̀ Balamuzi à à là à bè: Dénon gbē kè aõ kúnyo kèkiino ũu?
 10 À wèàla à bè: Zipo né Balaki, Mɔabuno kina bé à n z̄ima. Aõ bè
 11 gbē kenɔ b̀ò Igipiti aõ dàgula. Ben à bè mà mó mà n káare le à e à zì bler̄ma
 à p̄er̄ma.
 12 Ben Luda bène: Nton téziro. Nton sa zaa oñnero, zaake ma aubarika
 dàngu kò.
 13 Kè Balamu f̄εε kongo, à bè Balaki kinenone: À tá a b̀usun, zaake Dii gime mà
 téazi.
 14 Ben Mɔabu kine pino f̄εε wà tà Balaki kiia aõ bè: Balamu gi mówaozi.

15 Balaki èara à kine pāndenɔ zì dɔ, aɔ pari kɔn n gakuio de gbē káakunɔla.

16 Kè aɔ kà Balamu kiia, aɔ bè: Zipo né Balaki bè nton tó pòke kpánne kɔn mɔna a kiiaoro,

17 zaake eé gbaa kenne maamaa. Pó kè n òne píngi é ke. N yā nna! N mós n gbē pìnɔ káme.

18 Ben Balamu bè Balaki zìri pìnɔne: Baa tó Balaki kondogi kɔn vura kè kú a beero kpàma píngi, mé fɔ mà bɔ Dii ma Luda yā kpeero, baa fète.

19 À i kè gwāavīa lán gbē káakunɔ kè nà ai mà ma dɔ yā kè Dii é kaaramɛ.

20 Luda bɔ à m̀zi gwāavī à bène: Zaake gbē kènɔ m̀ n sísi, n fɛe n gányo, m̀de yā kè mé oon n ke.

Balamu zaaki yā'ona

21 Balamu fɛe kɔngɔ à gàari yì a zaakine, ben à gàa kɔn Mɔabu kine pìnɔ.

22 Luda pɔ fɛ̀ à gana yānzi, ben Dii Malaika gàa à ze à zé zɔne. Balamu di a zaaki kpeɛ, à zìkɛri gɔɔn plaaanɔn téo.

23 Kè zaaki pì è Dii Malaika zena zé guu à fɛɛdaa wòto à kùna, ben à liè sèn. Balamu à lè, ben à èara à dà zén.

24 Dii Malaika gàa à zè zé wéwen geepi líkpe kè gbè kara ligazinɔ dagura.

25 Kè zaaki pì Dii Malaika è, à nà gùa à Balamu gbá là. Ben Balamu èara à lè dɔ.

26 Dii Malaika èara à gàa aɛ dɔ à zè gu kpaatogoo kè liekii vīroon.

27 Kè zaaki pì Dii Malaika pì è, à kùe kɔn Balamuo. Ben Balamu pɔ fɛ̀ à à lè gòo.

28 Ben Dii zaaki pì gbà lé à yā ò Balamune à bè: Bón má kenne n ma le ai gèn aagɔɔ?

29 Balamu wèala à bè: Kè n yɔnkoyā kème yānzime. Tó má fɛe kùna, le ma n de gɔɔ.

30 Ben zaaki pì bène: N zaaki kè neègɔ diia gurɔ sānda píngia mɔna gbāan ma ūroo? Má kenne le zikií? À bè: Auo.

31 Ben Dii Balamu wéé kène, à à Malaika è zena zén à fɛɛdaa wòto à kùna. Ben à kùe à mì pèe.

32 Dii Malaika à là à bè: Bóyānzin n n zaaki lè ai gèn aagɔzi? Ma mɔ zé zɔnneme, zaake n wāme.

33 Kè zaaki pì ma e, ben à lieme ai gèn aagɔ. Tó èe lieme yāro, le ma n de ma à tò.

34 Balamu bè Dii Malaika pìne: Ma durun kè, zaake má dɔ kè n zé zòmɛro. Zaake ma gana kenne zaa, mé ɛara mà tá.

35 Ben Dii Malaika bè Balamune: N gá kɔn gbē pìnɔ, yā kè mé dannɛn n o. Ben Balamu gàa kɔn Balaki kine pìnɔ.

36 Kè Balaki mà Balamu e mɔɔ, ben à gàa à dààle wéte kè kú Anɔ baa, Mɔabunɔ b̀su lézekiia.

37 Ben à bè Balamune: Kè ma gbènɔ zì wà n sísi yā, à kè dia néé móroo? Mé fɔ mà gbaa kenneloo?

38 Balamu wèala à bè: Ma mɔ sa, m̀de má yā sānda píngi ona zé vīro. Yā kè Luda é damɛn mé o.

39 Ben Balaki gàa kɔn Balamuo Kiria'uzo.

40 À saa ò kɔn zùnɔ kɔn sāanɔ à à ǹbɔ kpà Balamua kɔn kine kè aɔ kúo lèdoonɔ.

41 Kè guu dɔ, à Balamu sè à gāao Bamɔ Baali. Gwen Balamu Isarailinɔ b̀ra kpadoo èn.

23

Balamu yā káaku kè à è ona

¹ Balamu bè Balakinε: Ñ gbāgbākii bomε kè mèn swεεplaa, ñ mómε kōn zùswareenɔ mèn swεεplaa kōn sākaronɔ mèn swεεplaa.

² Balaki kè lán Balamu ònε nà, ben aō saa ò kōn zùswareeo kōn sākaroo gbāgbākii pìnɔa píngi.

³ Ben Balamu bènε: Ñ zε n sa'opɔzi. Mé gá mà gwa tó Dii é mó yā omε, mé yā kè éé omεε onnε. Ben à gàa à zè gu lezī gbāagbaaa.

⁴ Luda mò à à lè, ben Balamu bènε: Ma gbāgbākii bò mèn swεεplaa, ben ma saa òm̄ma píngi kōn zùswareeo kōn sākaroo.

⁵ Dii yā dànε à lén, ben à bè: Ñ εara ñ gá ñ Balaki le ñ onε lán má dànne nà.

⁶ Ben à εara à gàa à à lè zεna a sa'opɔzi kōn Mɔabu kínenɔ ñ píngi,

⁷ ben à yā kè à è ò à bè:

Mɔabunɔ kí Balaki ma sisi Siria bùsun,
ben ma bɔ ɔfántēbɔε kpa kpiiinɔ kiia ma mɔ.

À bè mà bɔare Isarailinɔ kpεε,
mà mó mà sa zaaa oare Yakubu borii pìnɔnε.

⁸ Mé ke dia mà gbē kè Luda e ñ káronɔ káa?

Mé ke dia mà bɔ gbē kè Dii e bɔ ñ kpεεroonɔ kpεεε?

⁹ Zaa kp̄ii mìsɔntēan mée ñ ee,

zaa gulezīan mée wée siiñle.

Gbē pìnɔɔ kú ñdona,

aō ñ zīnda diε ñdona kōn bori pāndenɔ.

¹⁰ Yakubu boriinɔɔ pari lán bùsu'āatē bà,

weé f̄ɔ wà Isarailinɔ naro wà ñ lé d̄ɔro.

Luda tó ma gaa ḡɔ de lán a gbēnɔ p̄ɔ bà,

ma yāana ḡɔ de lán ñ p̄ɔ bà.

¹¹ Ben Balaki bènε: Ñ kēmε dian gwee? Ma mɔnyo le ñ ma ibεenɔ kámε, ben sa maaan ñ ò́nεɔ?

¹² À wèàla à bè: Yā kè Dii dàme ma lénn mé oroo?

Balamu yā plaadee kè à è ona

¹³ Balaki bènε: Ñ mó wà gá gu pāndea, guu kè né ñ en. Ñ ñ kámε gwe, zaake aō kpadoon né e, né ñ e ñ píngiro.

¹⁴ Ben à gàao gudākparinɔ guun Pisiga kp̄ii mìsɔntēa. À gbāgbākii bò gwe mèn swεεplaa, ben à saa òm̄ma píngi kōn zùswareeo kōn sākaroo.

¹⁵ Ben Balamu bènε: Ñ zε n sa'opɔzi kè, mé gá mà à le gwe.

¹⁶ Ben Dii mò à yā dànε à lén, ben à bènε: Ñ εara ñ gá ñ Balaki le ñ onε lán má dànne nà.

¹⁷ Ben à εara à gàa à à lè zεna a sa'opɔzi kōn Mɔabu kínenɔ. Balaki à là à bè: Dii bè diamε?

¹⁸ Ben à yā kè à è ò à bè:

Zipo né Balaki,

ñ swā kpá ñ ma yā ma!

¹⁹ Luda né gbēnteenlo gbasa à εgεε to,

è n̄ɔsε liε lán busānsi bāro.

Eé gí yā kè à ò kezió?

Eé gí lé kè à gbḗnne papazió?

²⁰ À bèmε mà sa maaa ónne mε.

À aubarika dàngu, mé f̄ɔ mà gíro.

²¹ Mée yā zaa ke e Yakubu boriinɔaro,

mée yá'amma ke e Isarailinɔaro.

Dii n̄ Ludaa kún̄yo,

aṣè à kíkε tó bɔ́ n̄ té.

²² Luda n̄ b́ε Iyipiti,

aṣ gbáaa ví lán zùsɛ́te bà.

²³ Weé f̄ wà pó da Yakubu boriinɔaro,

weé f̄ wà àisi zaaa kpá Isarailinɔziro.

Zaa gbàa weégae o n̄ yá musu,

kè yá kè Ludaa kèn gwe.

²⁴ Borii pì è f̄ε lán músudaa bà,

è a zĩnda sé lán musukya bà.

È daero ai à gá pó kũ à só,

ai à gá pó kè à d̄enɔ aru mio.

²⁵ Balaki bène: N̄ton n̄ káro. N̄ton sa maaa ońne sero.

²⁶ Balamu bène: Mée onne kè yá kè Dii dàmeen mé oroo?

Balamu yá aaḡs̄dee kè à è ona

²⁷ Balaki bè Balamun̄e: N̄ mó sa, mé gányo gu pāndea. Wèḡs̄ d̄oro tó eé ke Ludan̄e n̄ gb̄e p̄inɔ káme gwe sa.

²⁸ Ben Balaki ḡaao Peo kp̄iii musu kè ae d̄o gbáaa.

²⁹ Balamu bène: N̄ gb̄aḡb̄akii bome kè mèn sw̄εεplaa, n̄ móme k̄on zùswareeno mèn sw̄εεplaa k̄on s̄ákaronɔ mèn sw̄εεplaa.

³⁰ Balaki kè lán à òne nà à saa òmma k̄on zùswaree p̄inɔ k̄on s̄ákaro p̄inɔ.

24

¹ Kè Balamu è sa maa ona Isarailin̄one kà Diin, èe gá màso ke lán yáa bà d̄oro, ben à ae d̄o gbáaa.

² Kè à w̄εε zù, ben à Isarailin̄o è kaena n̄ boriia. Luda Nini p̄itaa,

³ ben à yá kè à è ò à bè:

Beo né Balamu yān yè,

mamɔma kè ma w̄εε k̄ena yān yè.

⁴ Mamɔma kè m̄εè Luda yā ma yān yè.

Ma Gb̄āapingide w̄εεgupu è,

má daena ma puua, ma w̄εε w̄ēna.

⁵ Yakubu boriinɔ b̄urakaena maa fá!

Isaraili bisakutaanɔ maa!

⁶ Aṣ kaena lán guzure d̄akonɔ bà,

lán swa d̄orɔ kara búno bà.

Aṣ de lán zà lí kè Dii b̄anɔ bà,

lán sida lí kè aṣ kú í saenɔ bà.

⁷ Í é n̄ oroz̄anɔ pa yélele,

aṣ pót̄nanɔ é í e maamaa.

Aṣ k̄ina gb̄āaa éḡs̄ de Agagala,

aṣ kpata é tó b̄o.

⁸ Luda n̄ b́ε Iyipiti,

aṣ gbáaa ví lán zùsɛ́te bà.

Aṣè z̄i ble borii kè aṣ íbete kp̄añyonɔa,

aṣè n̄ w̄anɔ w̄íwi aṣè n̄ pápa kào.

⁹ Aṣè s̄p̄εε wà dae lán músu bà,

dé bé eé f̄ à n̄ f̄εεε?

Luda aubarika da gb̄e kè aṣé sa maaa ońnenɔn,

à gb̄e kè aṣé sa zaaa ońnenɔ ká.

10 Balaki pɔ fɛ̃ Balamuzi à ɔnetee dɔ̀a à bè: Ma ibɛɛnɔ kana yānzin ma n sisizi, ben n sa maaa ò́nne gè̀n aagɔ́ɔ?

11 Ñ tá n be tia gɔ́ɔ. Ma bè mé gbaa kenneme yā, mɔde Dii ginnɛ ñ láada e.

12 Balamu bène: Mée o gbɛ̀ kè n ñ zĩmaanɔneroo!

13 Ma bè baa tó n ma gba n beɛ̀ kè pana kɔ̀n kondogio kɔ̀n vuraɔ, mé bɔ Dii yā kpɛɛ̀ mà yā ke kɔ̀n ma zĩnda pɔyeziro, à maaa ke à zaaa. Yā kè Dii bè mà oon mé o.

14 Mée taa ma gbɛ̀nɔ kiia sa. Ñ mó mà onne lán gbɛ̀ pìnɔ é ke n gbɛ̀nɔne nà zia.

Balamu yā siigɔ́dee kè à è ona

15 Ben Balamu yā kè à è ò à bè:

Beɔ né Balamu yān yè,
mamɔma kè ma wée kɛ̀na yān yè.

16 Mamɔma kè mèè Luda yā ma yān yè.

Má Luda Musude nɔ̀seguuyā dɔ́.

Ma Gbāapingide wéegupu è,
má daena ma puua, ma wée wɛ̀na.

17 Mée Isarailinɔ ee, èe ke tianlo,
mée ñ gwaa, à gurɔɔ e ká gĩaro.
Sɔsɔne é bɔ Yakubu boriinɔ té,
kpatableri é bɔ Isarailinɔ té,
eé Mɔabunɔ mì wíwi,
eé zɔkakarì pìnɔ miwatoro fɔ́fɔ́.

18 Edɔmunɔ bɔ̀su é gɔ́ à pɔ́ ũ,
à ibɛɛ Sei bɔ̀su é gɔ́ à pɔ́ ũ,
Isarailinɔ gbāaa é gɔ́ kaaramɛ.

19 Yakubu bori ke é kí bleńma,
eé gbɛ̀ kpaaa kè aɔ́ gɔ̀nɔ kaate.

20 Balamu Amaleki boriinɔ è, ben à yā kè à è ò à bè:
Amaleki boriinɔ né boriinɔ mĩdeeme,
mɔde aɔ́é kaate zāa.

21 Kè Balamu Keninɔ è, ben à yā kè à è ò à bè:
A kúkii gbāa gíngin,
a sà kú gbè musu.

22 Baa kɔ̀n beeeo weé a kaateme,
Asirianɔ é a kúkũ zĩzɔnɔ ũ.

23 Balamu yā kè à è ò dɔ́ à bè:
O'o, tó Luda kè le, dé bé eé bɔɔ?

24 Góro'itenɔ é bɔ Sĩpiru bɔ̀sun,
aɔ́é zĩ ble Asirianɔ kɔ̀n Eberunɔa,
mɔde aɔ́pinɔ é kaateme se.

25 Balamu fɛ̀e à tà a be, ben Balaki dà zén se.

DOKAGBESISINA Musa takada sɔɔrodee

30

Dii Isarailinɔ sɔkpana n̄ gwena ziin

¹ Tó aubarika kɔn kana yā kè má diεaree kèkiinɔ a le píngi, àgɔ dɔn borii kè Dii a Luda é péawa à a fāakɔa n̄ ténɔ guu.

² Tó apinɔ kɔn a nénɔ ɛara wà aε dɔ Dii a Ludaa, tó a à yā kè mée diεεare gbàa mà píngi kɔn n̄sɛo do kɔn pɔyezinao,

³ Dii a Luda é a wènda gwa, eé ɛara à a kakɔa zaa borii kè à a fāakɔa n̄ ténɔ guu à suao a gwena ziin.

⁴ Baa tó à pèawa à a fāakɔa bùsu kè aɔ kú ai anduna léanɔ guu, eé a boriinɔ kakɔa gwe à suńyo.

⁵ Eé ɛarańyo bùsu kè de aɔ dezinɔ pó ũu guu. Tó aɔ bùsu pì kù, eé aubarika dańgu, eé tó aɔ pari kù de n̄ dezinɔla.

⁶ Dii a Luda é a swè pípiare kɔn a boriinɔ, a ninii égɔ yezi kɔn n̄sɛo do le àgɔ kú wèndio.

⁷ Dii a Luda é láari kèkiinɔ zī a ibεε kè aɔ zàagu aɔɔe wée taaawaanɔa,

⁸ é ɛara à Dii yā ma àgɔ zīi keε kɔn à yādiεna kè mée ooare gbàanɔo.

⁹ Dii a Luda é aubarika daagu a zī píngin, eé tó a nénɔ kɔ kɔn a pókādeeno kɔn a bura pónɔ. À pɔɔ é ɛara à keawa nna, eé à maaa keare lán à pɔɔ kè nna a dezinɔa nà.

¹⁰ Tó a Dii a Luda yā mà a à ɔɔkii gwà bensɔ á à yādiεna kè aɔ kú doka takada kèkii guunɔ kūna, tó a aε dɔ Dii a Ludaa kɔn n̄sɛo do kɔn pɔyezinao, eé beenɔ keare píngi.

Wèndi ke gaa

¹¹ Yā kè mée diεεare gbàa pì zī'ũu de a gbàa lélaro. À sɔɔ zàaoro.

¹² À kú ludambero, gbasa à be, dé bé eé gá ludambe à pitao le à ma à zīi kea.

¹³ À kú ísīaa baa kāa kparo, gbasa à be, dé bé eé bikū ísīaa baa à suo le à ma àgɔ kūna.

¹⁴ Yā pì kúao kīikīi, à kú a lén kɔn a n̄sɛo le à e à zīi kea.

¹⁵ À ma! Mée wèndi kɔn yā maaao diεε a are gbàa kɔn gaao kɔn yā zaaao.

¹⁶ Mée diεεare gbàa, àgɔ ye Dii a Ludazi àgɔ té à kèsegbēzi, à à ɔɔkii gwa àgɔ à yādiεnanɔ kɔn à dokayānɔ kūna, le àgɔ kuu à pari kù, Dii a Luda é aubarika daagu bùsu kè ée gaa sí guu.

¹⁷ Mɔde tó a kpεε linε bensɔ ée à yā maro, tó a kēa bensɔ a tāanɔ gbàgbā a dɔnzi kèńne,

¹⁸ mée ooare gbàa, a kaaten gwe! É gí ke bùsu kè ée bikūu Yodaa ée gaa sí guuro.

¹⁹ Ludambe kɔn tɔɔteon ma sèedadeeno ũ gbàa a yā musu. Ma wèndi kɔn gaao diε a are, aubarika yānɔ kɔn kana yānɔ. À wèndi sé le apinɔ kɔn a nénɔ e àgɔ kuu.

²⁰ Àgɔ ye Dii a Ludazi àgɔ à yā maa à naa, zaake àmbe a wèndi ũ. Eé tó à gí ke bùsu kè à la dà a dezi Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuoanɔne, à bè é kpámma guu.

31

Yɔsua diεna Musa gēε ũ

- 1 Kè Musa yā kèkiinɔ̀ ò Isarailinɔ̀ne à yāa,
 2 à bè: Tia la ma ka wè baswεedo, mé f̄s̄ mà d̄bare ae d̄ro. Dii bème mé bikū Yodaaro.
 3 Dii a Luda bé eé d̄bare ae à bikū. Eé borii kè āo kú gweenɔ̀ kaateare le à n̄ b̄su sí. Ȳsua bé eéḡo d̄bare ae sa lán Dii ò nà.
 4 Dii é ke borii pinɔ̀ne lán à kè Am̄rinɔ̀ k̄inanɔ̀ne nà Sīo k̄on Oguo k̄on n̄ b̄suo kè à n̄ káate.
 5 Dii é n̄ naare a ɔ̄z̄i, é kēne lán má dīare nà píngi.
 6 À a làakari kpáe àḡo w̄r̄onḡo v̄i! Àton tó v̄ia a k̄uro, àton tó swè k̄eagu n̄ yānziro, zaake Dii a Luda bé èe gaaao. Eé a tónlo eé p̄a kpáaziro.
 7 Ben Musa Ȳsua sìsi Isarailinɔ̀ píngi wáa à bène: Ñ ze gb̄aa ñḡo w̄r̄onḡo v̄i, zaake m̄be né gá k̄on gb̄e k̄enɔ̀ b̄su kè Dii la dà n̄ dezi káakunɔ̀ne à bè é kpámma guu. M̄be né b̄su p̄i kpaatetēne.
 8 Dii bé eé d̄onne ae. Àmbe eéḡo kún̄yo, eé n̄ tónlo eé p̄a kpánzi zikiro. Ñton tó v̄ia n̄ k̄uro ñton bídi kero.
 9 Musa doka p̄i kè takada guu à kpà sa'ori Levi borii kè āèḡo Dii bà kuunāyo àkpati senanɔ̀a k̄on Isaraili gb̄ensinɔ̀ n̄ píngi.
 10 Musa yā dīene à bè: Wè swεεplaplaaa gbera, wè kè wè f̄ideeno kè Kutad̄na z̄ibaaguro,
 11 tó Isarailinɔ̀ m̄ò wà n̄ z̄inda òd̄o Dii n̄ Ludane n̄ píngi guu kè eé sé guu, àgae doka takada kèki kyó kēne wà ma.
 12 Àgae n̄ kak̄sa, ḡgb̄enɔ̀ k̄on n̄gb̄enɔ̀ k̄on né fétenɔ̀ k̄on b̄am̄o kè āo kú a wétennɔ̀, le wà ma wà dada, wà e wàḡo Dii a Luda v̄ia v̄i, wàḡo dokayā p̄inɔ̀ k̄una píngi wàḡo z̄i kēe.
 13 Ās̄ né kè ās̄ yā p̄i d̄roonɔ̀ é ma, ās̄éḡo v̄iakena Dii a Ludane dadaa gur̄o kè á kú b̄su kè ée bikūu Yodaa à gá sí p̄i guu.

Dii ḡtake à Isarailinɔ̀ b̄ona a kpeε yā ò

- 14 Dii bè Musane: N gagur̄o kà k̄i. Ñ Ȳsua sísi à gá ze dak̄orekiia, mé z̄i nan̄e a ɔ̄z̄i. Ben Musa k̄on Ȳsuaò ḡaa wà zè dak̄orekiia.
 15 Dii b̄ò à m̄ónzi gwe t̄eluguu kè zena kutaa p̄i kpeεle guu.
 16 Ben Dii bè Musane: Tó n̄ ka n̄ dezin̄la, gb̄e p̄inɔ̀ é f̄e wà p̄ap̄aa ke wà d̄o b̄su kè āo ḡeen t̄aan̄zi. Ās̄é p̄a kpámazi ās̄ ma bà kuunāyo yā gboro.
 17 Z̄i p̄ia mé p̄o f̄ézi mà p̄a kpánzi, mé kpeε līne wà n̄ kaate. Kisianɔ̀ é wí n̄ musu bíta ās̄é naw̄eanɔ̀ ke. Z̄i p̄ia ās̄é be: Kisia p̄inɔ̀ wì wa musu kè wa Ludaa kúwaoro yānz̄in yee?
 18 Z̄i p̄ian mé kpeε līne yā zaaa kè āo kè yānzi, ās̄ ae d̄ò t̄aan̄o.
 19 Ñ lè kèkii kè takadan sa ñ dada Isarailinɔ̀ne ās̄ sí, le àḡo dem̄e ās̄ b̄ona ma kpeε s̄eda ũ.
 20 Tó ma gaāyo b̄su kè má la dà n̄ dezi káakunɔ̀ne guu, b̄su kè zwi k̄on z̄'io din p̄i, tó ās̄ kà wà m̄e kpà, ās̄é ae d̄o t̄aan̄ame wà n̄ gb̄gb̄ā. Ās̄é p̄a kpámazi wà ma bà kuunāyo yā gboro.
 21 Tó kisia p̄inɔ̀ n̄ lé bíta āo naw̄ea kee, lè p̄i bé eé n̄ yā zaaa ká̄ne n̄ ɔ̄z̄i, zaake à yā é s̄ā n̄ boriin̄lo. Má yā kè kú n̄ n̄sen gb̄aa d̄o ai màḡo gá̄yo b̄su kè má la dà̄ne guu.
 22 Musa lè p̄i kè takadan z̄i p̄ia, ben à dà Isarailinɔ̀ne.
 23 Dii yā dīe Nuni né Ȳsuan̄e à bè: Ñ làakari kpáe ñḡo w̄r̄onḡo v̄i! M̄be né gá k̄on Isarailinɔ̀ b̄su kè má la dà̄ne guu, bens̄o map̄i méḡo kún̄yo.
 24 Kè Musa dokayā p̄inɔ̀ kè takadan à yāa píngi,
 25 à yā dīe Levi borii kè āèḡo Dii bà kuunāyo àkpati senanɔ̀ne à bè:

26 À doka takada kèkii sí à dié Dii a Luda bà kuunaaò àkpati sae, àgõ kú gwe a bõna Dii kpεε sèeda ũ.

27 Zaake má a swāgbāaa dõ, lán eè gí yāzi nà. Zaa gurõ kè má kúao eègõ bõ Dii yā kpεε ai kõn à tiaao. Weé ma gaa gbεra pó o dõó?

28 À a bori gbēnsinõ kõn a dõn'aedeeno kakõame, le mà yā kènõ dañne ñ swāla, ludambe kõn tõtεo égõ de ma sèedadeeno ũ a yā musu.

29 Zaake má dõ kè é a zīnda yaka ma gaa gbεra, é kē zé kè má òdõaareea. Beee gbεra kisia é a le, zaake é yā kè zaa Diine ke, eé põ fēazi tāa kè á kènõ yānzi.

30 Ben Musa lè pì yā dà Isaraili kè aõ kakõananõne ñ swāla mámmam.

34

Musa gana

1 Musa bõ Mõabunõ bõsu sètε à didi Nebo kpīīī ai Pisiga kpīī mīsõntē kè aε dõ Yerikoa, ben Dii bõsu pì òdõane píngi zaa Giliada bõsun ai Daninõ bõsun

2 kõn Nafatalinõ bõsuo píngi kõn Eflaimunõ bõsuo kõn Manasenõ bõsuo kõn Yudanõ bõsuo píngi ai Ísīaa kè kú òfāntēgēkpen kpa

3 kõn Negevio kõn Yeriko daminalide guzureo ai Zoa.

4 Ben Dii bène: Bõsu kè ma la dà Ibrañne kõn Isaakuo kõn Yakubuo ma bè mé kpá ñ boriinõa pìn gwe. Má tò n wée siàle, mōde né bikū Yodaa ñ gēnlo.

5 Ben Dii zòbleri Musa gà Mõabunõ bõsun gwe lán Dii ò nà.

6 Ben Dii à vīi guzuren gwe Betepeo kpa. Gbēkee à mira kii dõro ai kõn a gbāao.

7 Musa gà a wè baswεedodee guume. À wée nna bensõ à gbāaa e lagoro.

8 Isarailinõ à gè kè gurõ baaakuri Mõabunõ bõsu sètε, ben à gèsosobikena kõn óo dõo yāa.

9 Nuni né Yõsua pana òndõo kè Musa ò nàa yānzi. Isarailinõ à yā mà, aõ kè lán Dii dà Musane nà.

10 Annabi kee e bõ Isarailinõ guu lán Musa bà dõro. È yā o kõn Diio tētētē

11 bensõ à sèedanõ kõn dabuyā kè Dii à zìonõ kè Igipiti, Fili'auna kõn a ìbano kõn a gbēnõ aε ñ píngi.

12 Gbēkee e yā naaside bíta ke kõn iko gbāaa lán Musa bà Isarailinõ wée siàle dõro.

YOSUA

Ziblena Kanaa b̀̀sua 1:1-11:23
Yosua l̀̀zammana k̀̀n à ganao 23:1-24:33

Dii yãdiɛna Yosuanɛ

- 1 Dii z̀̀bleri Musa gaa gbera Dii yã ò Musa kpàasi Yosua, Nuni néne à bè:
- 2 Ma z̀̀bleri Musa gà. Ñ fɛɛ ñ bikũ Yodaa kè sa, mpi k̀̀n Isarailinɔ ñ píngi, à gẽ̀̀ b̀̀su kè má kpàawaan.
- 3 Guu kè a gbá p̀̀ɛn píngi, má kpàawa lán má ò Musanɛ nàme.
- 4 Sena zaa gbáan ai gana Lɛbanɔ b̀̀sun, sena zaa swa bíta kè wè be Yuflati ai gana ísíaa kè kú ɔ̀̀fántɛ̀̀gɛ̀̀kpen kpa, Itinɔ b̀̀su pì é g̃ a b̀̀su ũ píngime.
- 5 Ai ñ gá gao gbɛ̀̀ke é e à n gàsã fĩro. Lán má kú k̀̀n Musao nà, len még̃ kúnyo lɛ. Mé n tónlo, mé pã kpánzi zikiro.
- 6 Ñ zɛ gbãa ñg̃ wórɔngɔ vĩ, zaake r̀̀be né b̀̀su kè ma à lé gbè a dezi káakunɔne ma bè mé kpámma sí ñ kpá gbè k̀̀nɔa.
- 7 Ñ zɛ gbãa ñg̃ wórɔngɔ vĩ dé! Ñ làakari dɔ doka kè ma z̀̀bleri Musa dànnɛɛa ñg̃ kũna píngi. Ñton k̀̀a ñ na ɔ̀̀plazi ke ɔ̀̀zeziro, n tá égae ke nna.
- 8 Ñ tó Musa doka takada pì yã g̃ da n lén, ñg̃ laasuu lɛɛa fáantɛ̀̀ k̀̀n gwãavĩo. Ñ làakari dɔ yã kè kú à guunɔa píngi ñ zĩ kea, n tá ég̃ nna n yã égae bɔ maa.
- 9 Mámbe ma yã diɛnnɛroo? Ñ zɛ gbãa ñg̃ wórɔngɔ vĩ. Ñton tó vĩa n kũro. Ñton bídi kero, zaake mamɔma Dii n Luda, még̃ kúnyo guu kè néɛ gaan píngi.
- 10 Ben Yosua bè Isaraili dɔn'aɛdeenɔne:
- 11 À g̃ɛte b̀̀ran à o gbɛ̀̀nɔne aã kũsãe soru ke, zaake gurɔ aag̃ɔ gbera aãé bikũ Yodaa kè, aãé gá b̀̀su kè Dii ñ Ludaa kpámma wàg̃ vĩ sí.
- 12 Yosua bè Rubeninɔne k̀̀n Gadano k̀̀n Manasenɔ kpadooo:
- 13 À dɔ yã kè Dii z̀̀bleri Musa diɛaree kèkiin, à bè Dii a Luda é tó à kámmabokii e à b̀̀su kèkii kpàawa.
- 14 Beee yãnzɪ a nɔgbɛ̀̀nɔ k̀̀n a né fétenɔ k̀̀n a pókãdeenɔ g̃ b̀̀su kè Musa kpàawaan Yoda baa kè kpa, a zĩkpeɛnɔ dɔ ñ gbɛ̀̀nɔne aɛ wà bikũ ñ píngi, aãg̃ ñ g̃kɛbɔnɔ kũna aã dɔ́le
- 15 ai Dii g̃ tó a gbɛ̀̀nɔ kámmabokii e lán à k̀̀are nà, aãpinɔ s̃ ég̃ b̀̀su kè Dii a Ludaa e kpaámma vĩ. Beee gbera é su b̀̀su kè g̃ a pó ũu kè guu, é vɛɛ b̀̀su kè Dii z̀̀bleri Musa kpàawa Yoda baa kè ɔ̀̀fántɛ̀̀bɔɛ kpaa pìn.
- 16 Ben aã wèala wà bè: Yã kè ñ diɛwe píngi wé ke. Guu kè n wa zĩn píngi wé gámɛ.
- 17 Lán wa zĩ kè Musa yãa nà píngi, len wé zĩ ke n yãa lɛ se. Dii n Luda g̃ kúnyo, lán à kú k̀̀n Musao nà.
- 18 Gbè kè b̀̀n yã kpeɛ à g̃ yã kè ñ diɛnɛ kezi, adee gámɛ. Ñ zɛ gbãa ñg̃ wórɔngɔ vĩ dé!

2

Gu'asiigwarinɔ zĩna Yeriko

- 1 Zaa Sitimu Nuni né Yosua gu'asiigwarinɔ zĩ g̃ɔn plaa asii guu à bè: À gá à wéɛ kpáe b̀̀su pìzi, atɛnsa Yeriko. Ben aã gàa gwe, aã gàa wà pita kaarua kè wè sísi Rahabu bɛn.
- 2 Ben wà bè Yeriko kínanɛ: Isaraili kenɔ gè kè uusia lɛ wà wa b̀̀su asii gwa.

³ Ben kína pì gbēno zì Rahabua aō bè: Ñ bō kōn gōgbē kè aō mò n kiiano, zaake wa bùsu píngi asii gwana yānzin aō mòzi.

⁴ Àe sō nōgbē pì gīake à gōon plaaa pìno ùte kò, ben à bè: Gbē pìno mò ma kiia kè yāpura. Má dō guu kè aō bōnlo.

⁵ Kè guu sì bīzetataguro, aō bōe. Má dō tó mákpan aō tànlo. À n gbè sé kpakpaa, é n le.

⁶ Àe sō à gīake à n sé à gàányo kpé musu à n úte gbōó lí kè kaena gween kò.

⁷ Zìrinō pèéñzi zén ai Yoda bikūkiia, ben wà bīize tàta n kpèe gōo.

⁸ Ai gu'asiigwari pìno gō dae, Rahabu dīdi n kiia kpé musu

⁹ à bèñne: Má dō kè Dii bùsu kè kpàawa. A vīa wa kū, ben bùsu kè deeno kā gà n píngi a yānzi.

¹⁰ Wa mà lán Dii Isia Tēaa zòkōreare nà gurōo kè a bōe Igipiti kōn yā kè á kè Siō kōn Oguone, a Amōrinō kína gōon plaaa pìno kè dúgudugu Yoda baa kaa kpa.

¹¹ Kè wá mà, swè kèwagu, wa ninii dà batan a yānzi, zaake Dii a Ludan musu kōn tōteō Luda ũ.

¹² Zaake ma gbēkèe kèare, apino sō à síme sa kōn Dii tōo kè é gbēkèe ke ma de bedeenōne. À sèeda kemē le màgō dō sānsān

¹³ kè é ma de kōn ma dao kōn ma vīino kōn ma dāaronō kōn wa gbēno mì sí n píngi à wa bō gaa lézī.

¹⁴ Ben gōgbē pìno wèàla wà bè: Mbe wa wèndi ũ, wámbe n wèndi ũ se. Tó nées wa yā o gbēkee màro, tó Dii bùsu kè kpàawa, wé gbēkèe kenne yāpura.

¹⁵ Ben à n bōe windo guu à n píta bīi kpèe kōn bào, zaake à bēe kè à kún kú wéte bīi musumē.

¹⁶ À bèñne: À mì pé kpiinōa le a gbèserino tón dakōreaoro yānzi. Àgō utena gwe gurōo aagō ai a gbèserino su, é gbasa à da zén.

¹⁷⁻¹⁸ Ben gōgbē pìno bène: Tó wa εara wa gē a bùsun, n wōo tēaa kèkii dō windo kè nées wa bōeen kèa, n n de kōn n dao kōn n vīino kōn n dāaronō kōn n de bedeenō kakōanzi n píngi n kpé kèkiin. Tó nées ke lero, wa bà égō kú ladana kè n tò wá la dānneen dōro.

¹⁹ Tó aō gbēke bō n kpén à gàa gāale, à a zīnda dèn gwe, wa yān dōro. Tó aō gbēkee kúnno kpén, ben wà à dè, wámbe à gana yā é wí wa musu.

²⁰ Tó n wa kōmōto kè gbēnōne sō, wa bà égō kú ladana kè n tò wá la dānneen pìn dōro.

²¹ Ben Rahabu bè: Àgō de lán á ò nà. Ben à n gbáe aō tà. Ben à wōo tēaa pì dō a windoa.

²² Kè aō píta bīia le, aō mì pè kpiinōa, ben aō ì gwe gurōo aagō ai n gbèserino gàa sùo. Aō gbèseri pìno n wéte zé sae píngi aōe n ero.

²³ Ben gōon plaaa pìno dà zén aō píta kpīii pìnōa aō bikū swaaa. Kè aō kà Nuni né Yosua kiia, aō yā kè à n lé gbāne píngi

²⁴ wà bè: Dii bùsu pì nàwe wa zī píngi. Bùsu pì deeno kā gà n píngi wa yānzi.

3

Isarailino bikūna Yodaa

¹ Yosua fēe kōngō ide'ide kōn Isarailino n píngi. Bōna Sitimu aō gàa Yodazi, ben aō bùra kàe gwe ai aōgō gá bikū.

² Gurōo aagōo gbēra Isaraili dōn'aedeenō dōdō bùrazi

³ aō yā dīe gbēnōne wà bè: Tó á è Levi bori sa'orino Dii a Luda bà kuunawao àkpati sēna, à da zén àgō té n kpèe,

⁴ le à e à dō zé kè é sé, zaake ée zé pì sé zikiro. Àgō té zāazā lán kiloo do taka bào! Àton sō àkpati pìziro.

⁵ Ben Yosua bè gbɛ̀nɔ̀nɛ: À gbã̀sĩ̀ bɔ̀ a zĩ̀ndan, zaake Dii é yã̀bɔ̀nsaɛ̀ ke a té zia.

⁶ Ben à èara à bè sa'orinɔ̀nɛ: À Dii bà kuunawao àkpati sé à dɔ̀ gbɛ̀nɔ̀nɛ aɛ̀ à bikũ̀o. Ben aɔ̀ àkpati pì sè wà dɔ̀o gbɛ̀nɔ̀nɛ aɛ̀.

⁷ Dii bè Yosuanɛ: Mé na n sɛna lezĩ̀a Isarailinɔ̀nɛ gbà̀a, aɔ̀égɔ̀ dɔ̀ kè má kúnyo lán má kú kɔ̀n Musao nà.

⁸ N o sa'ori kè aɔ̀o ma bà kuunaaɔ̀o àkpati senanɔ̀nɛ, tó aɔ̀ kà Yodazi, aɔ̀ gɛ̀ wà ze à ín.

⁹ Ben Yosua bè Isarailinɔ̀nɛ: À mó kè à Dii a Luda yã̀ ma.

¹⁰ Ben à èara à bè: Len é gɔ̀ dɔ̀ kè Luda Wè̀ndidee kúao le, bensɔ̀ eé péare Kanaanɔ̀a kɔ̀n Itinɔ̀ kɔ̀n Ivinɔ̀ kɔ̀n Pɛ̀rizinɔ̀ kɔ̀n Gigasinɔ̀ kɔ̀n Amɔ̀rinɔ̀ kɔ̀n Yebusinɔ̀o.

¹¹ À gwa! Anduna pín gí Dii bà kuunawao àkpati é dɔ̀are aɛ̀ ai Yoda ín.

¹² À gɔ̀on kuri awɛ̀ɛplaaanɔ̀ sé a té, bori kɔ̀n boriio gbɛ̀ mèn doodo.

¹³ Tó sa'ori kè aɔ̀o anduna pín gí Dii àkpati senanɔ̀o gbá pèe Yoda ín, í pì é zòkɔ̀re, í kè èe bɔ̀o swaa musu é bĩ̀ ke à gɔ̀ zena a gbèn.

¹⁴ Kè gbɛ̀nɔ̀ bura fɛ̀e wà dà zén, aɔ̀o gaa bikũ̀ Yodaa, sa'ori kè aɔ̀o Dii bà kuunańyo àkpati senanɔ̀o té n aɛ̀ le.

¹⁵ Pókekegurɔ̀ pín gí swaa pì è pa ai à dà sĩ̀sĩ̀la, mode gurɔ̀o kè àkpatiseri pìnɔ̀ kà swaa pizi, kè aɔ̀ gbá pèe ín,

¹⁶ ben í kè èe bɔ̀o swaa pì musu zòkɔ̀re à bĩ̀ kè à gɔ̀ zena a gbèn zaa zãazã wéte kè wè be Adamu saɛ̀ Zaretã̀ busun. Í kè èe taa sèbe wisideen zòkɔ̀re míomio, ben gbɛ̀nɔ̀ bikũ̀ aedokɔ̀ana kɔ̀n Yɛ̀rikoo.

¹⁷ Sa'ori kè aɔ̀o Dii bà kuunańyo àkpati senanɔ̀o gɔ̀ zena Yoda wèen tɔ̀te koria gín gín, ben Isaraili bori pín gí té gukori pìn ai aɔ̀ gaa wà bikũ̀ n pín gí wà yã̀a.

4

Gbè mèn kuri awɛ̀ɛplaaanɔ̀ didikɔ̀ana sèeda ũ̀

¹ Kè Isaraili bori pín gí bikũ̀ Yodaa wà yã̀a, ben Dii bè Yosuanɛ:

² A bori mèn kuri awɛ̀ɛplaaanɔ̀ té à gbɛ̀nɔ̀ sɛn doodo

³ n onne aɔ̀ gbè sèe swawɛ̀en mèn kuri awɛ̀ɛplaa guu kè sa'orinɔ̀o zen súusu, aɔ̀ bikũ̀o wà káe guu kè é in gwãavĩ̀a.

⁴ Ben Yosua gɔ̀on kuri awɛ̀ɛplaaanɔ̀ diɛ Isaraili boriinɔ̀o té doodo, ben à n sísi

⁵ à bènnɛ: À gá Yoda wèen Dii a Luda àkpati aɛ̀, a baade gbè sé à di a gàn a Isaraili boriinɔ̀o pari lén.

⁶ Gbè kèkiinɔ̀o é gɔ̀are sèeda ũ̀. Tó a nɛnɔ̀o a la zia, bɔ̀n gbè kènɔ̀o deare à ũ̀u,

⁷ à beńne, kè wèe bikũ̀u kɔ̀n Dii bà kuunawao àkpatio, ben à í zòkɔ̀re, ben gbè pìnɔ̀o gɔ̀ Isarailinɔ̀nɛ à dɔ̀ngu pɔ̀ ũ̀ ai gurɔ̀o pín gí.

⁸ Len Isarailinɔ̀o kè le lán Yosua onne nà. Aɔ̀ gbè sèe Yoda wèen mèn kuri awɛ̀ɛplaa Isaraili boriinɔ̀o pari lén lán Dii o Yosuanɛ nà. Aɔ̀ bikũ̀o aɔ̀o kàe guu kè aɔ̀ ín.

⁹ Gbè mèn kuri awɛ̀ɛplaa kè wà sèe swawɛ̀en sa'ori kè aɔ̀ àkpati sɛna pìnɔ̀o zekiian Yosua didikɔ̀a, aɔ̀o kú gwe ai kɔ̀n a gbã̀ao.

¹⁰ Sa'ori kè aɔ̀o àkpati pì senanɔ̀o gɔ̀ zena swawɛ̀en ai yã̀ kè Dii diɛ Yosuanɛ à o gbɛ̀nɔ̀nɛ gaa à kèo pín gí lán Musa diɛnɛ nà. Gbɛ̀nɔ̀o kè kpaa aɔ̀ bikũ̀.

¹¹ Kè aɔ̀ bikũ̀ n pín gí wà yã̀a, gbasa sa'orinɔ̀o bikũ̀ kɔ̀n Dii àkpatio gbɛ̀nɔ̀o wáa.

¹² Rubeni bori gɔ̀gbɛ̀nɔ̀o kɔ̀n Gada bori gɔ̀gbɛ̀nɔ̀o kɔ̀n Manasenɔ̀o kpado gɔ̀gbɛ̀nɔ̀o bé wà dɔ̀ Isaraili bori kpaaanɔ̀nɛ aɛ̀ wà bikũ̀ lán Musa onne yã̀ nà. Aɔ̀ n gòkebɔ̀nɔ̀o kúna.

13 Aɔ zìkpeɛnɔ kà gɔɔn bɔɔɔ baplaa taka. Aɔ bikù Dii aɛ aɔ gàa Yeriko gbáan kɔn zì soruo.

14 Zì beeean Dii Yosua sè lezì Isarailinɔne ń píngi, ben aɔ à yã mà ai à gàa à gào lán aɔ Musa yã mà nà.

15 Ben Dii bè Yosuanɛ:

16 N̄ o sa'ori kè aɔɔ doka àkpati senanɔne aɔ bɔ swawɛɛn.

17 Ben Yosua ònne aɔ bɔ swawɛɛn,

18 ben aɔ bòn. Kè aɔ gbá pèe s̄s̄iã, ben swa'i èara à sù a gbèn gɔɔ. À pà à dàgula ai à dà s̄s̄iã lán káakupɔ bà.

19 Mɔ káaku gurɔ kuridee z̄in Isarailinɔ bɔ Yoda swawɛɛn aɔ gàa wà bùra kàe Giligala, Yeriko ofántɛbɔe kpa.

20 Yosua gbè mèn kuri awɛɛplaa kè wà sèe Yoda wèen pìnɔ didikɔa Giligala gwe.

21 À bè gbɛnɔne: Tó a nénɔ gà wà n̄ denɔ là zia wà bè, gbè kènɔ yáasi de diame?

22 À beñne, a bikùna Yodaa gukoria sèedame,

23 zaake Dii a Luda à í bàbaare a zén, ben a bikù lán a bikù Isia Tèaa kè à à í bàbaaree nà.

24 Dii kè le, le anduna bori píngi gɔ dɔ kè à gbãa v̄i, apinɔ s̄o àgɔ Dii a Luda v̄i v̄i gurɔ píngi.

5

1 Kè Amɔrinɔ kína kè aɔɔ kú Yoda ofántɛgèkpen kpaanɔ kɔn Kanaanɔ kína kè aɔɔ kú ísìaa saenɔɔ mà lán Dii Yoda í zòkɔre Isarailinɔne aɔ bikù nà, ben swè kèñgu aɔ kã gà n̄ píngi Isarailinɔ yãnzì.

Bàngukena Isarailinɔne Giligala

2 Gurɔ beeean Dii bè Yosuanɛ: N̄ gbè fèenɔ ke n̄ èara n̄ bangu ke Isarailinɔne.

3 Ben Yosua bè wà gbè fèenɔ ke, ben wà bangu kèo Isarailinɔne guu kè wè be tia Gefɔ S̄is̄i.

4 Yã kè tò à bangu kèñnen yè. Isarailinɔ bɔena Iyipiti gbera, aɔ tá guu, gɔ gbãaa kè aɔ bangu kènɔ gaga gbáan n̄ píngi.

5 Gbè kè aɔ bɔe Iyipitinɔ bàngukena n̄ píngi. Gbè kè wà n̄ í gbáan zé guu bɔna Iyipiti gberaanɔ, aɔmbe aɔe bangu kero.

6 Isarailinɔ tɛ gbáan wè baplaa ai gbè kè aɔɔ de gɔ gbãaanɔ ù gurɔ kè aɔ bɔe Iyipitinɔ gàa wà gágao n̄ píngi, zaake aɔe Dii yã maro. Dii bèñne aɔé wèe si bùsu kè a à lé gbè n̄ dezinɔne à bè é kpámalerɔ, bùsu kè zwi kɔn z'io din pì.

7 Aɔ né kè Dii tò aɔ fèe n̄ gberaanɔn Yosua bangu kèñne, zaake gefɔdeenɔme, wèe bangu kèñne zénlo.

8 Kè Isarailinɔ bangu kè n̄ píngi wà yãa, aɔ gɔ guu kè aɔ bùra kàen gwe ai n̄ bɔ gàa à yãao.

9 Ben Dii bè Yosuanɛ: Ma wí kè Iyipitinɔ dàawaa bɔare gbáan gwe. Ben wà tɔ kpà guu pìnɛ Giligala ai kɔn a gbãao.

10 Isarailinɔ bùra kaena Giligala ben aɔ Banla z̄ibaa kè Yeriko gbáan gwe mɔɔ pì gurɔ gèro dosaidee z̄i uusie.

11 Kè wà z̄ibaa pì kè guu dɔ aɔ bùsu pì bura pónɔ blè, buredi sése'èz̄ēsainɔ kɔn pówɛɛ kpatanao.

12 Aɔ bùsu pì bura pónɔ blena gbera, kè guu dɔ, manakwɛena zè, èe kwééñne dɔro, ben aɔ Kanaa bùsu blèe blè wè beeean sa.

Dii zìkpeɛnɔ dɔn'aɛdee

¹³ Kè Yousua kà kīi kōn Yerikoo, à wée sè à guu gwà, ben à gōgbē ke è zena a ae kōn fēdaao na à ɔzī. Ben Yousua sōzi à à là à bè: N kú wa kpēen yó, ke wa ibeeno kpēe?

¹⁴ À wèàla à bè: Lenlo. Dii zìkpēeno dōn'aēdeen ma ũ, ma kanan yè. Ben Yousua kùene à mì pèe, ben à à là à bè: Bón ma Dii é o mamoma a zòblerine?

¹⁵ Dii zìkpēeno dōn'aēdee pì wèàla à bè: N n kyatee bōbō, zaake guu kè n zén kú adona. Ben Yousua kè le.

6

Yeriko bīi leena

¹ Wà Yeriko bīize gbàno tàta gíngin Isarailino yānzi. Gbēkee e boro, gbēkee e gēro.

² Ben Dii bè Yosuane: N gwa, ma Yeriko nānne n ɔzī kōn à kínao kōn à zìkpēeno.

³ Mpi kōn n zìkpēeno à gá liga wéte pizi gèn do a píngi à su. Àgō ligaaazi le gèn doodo ai gurō swēedo.

⁴ Sa'ori gōon swēeplaaano dō àkpatine ae aōgō kuu kūna. À gurō swēeplaaadee zī à liga wéte pizi gèn swēeplaa gurō kè sa'ori pino e n kuu pēe.

⁵ Tó aō kuu pè aōe à bà gaa, ben a à ó mà, gbē píngi wii lé gbāngbān, wéte bīi é léé, a baade é sin súusu.

⁶ Ben Nuni né Yousua sa'orino sisi à bèine: À Dii bà kuunawao àkpati sé, a gōon swēeplaaano é done ae, a baade égō kuu kūna.

⁷ Ben à bè gbēno: À fēe à gá liga wétezi gèn do. Zìkpēeno bé wà dō Dii àkpatine ae.

⁸ Kè Yousua yā ò gbēno, ben sa'ori gōon swēeplaaa kè aō kuu kūna pino fēe wà dō Dii bà kuunaño àkpatine ae, aōe n kuu pēe.

⁹ Zìkpēeno té sa'ori pino ae, parii té àkpati kpēe, bensō kuuno ó dō.

¹⁰ Yousua gīake à ò gbēno à bè: Àton wii léro. Àton tó wà a kīi maro. Àton tó yāke bō a lénlo ai gurō kè mé oare à wii lé, gbasa à lé.

¹¹ Aō gàa wà liga wéte pizi kōn àkpatio gèn do le, ben aō èara wà tà n bùran aō ì gwe.

¹² Yousua fēe kongō ide'ide, ben sa'orino Dii àkpati sè.

¹³ Sa'ori gōon swēeplaaa kè aō kuu kūna pino dō Dii àkpatine ae, aōe pēe. Zìkpēeno dōine ae, parii té àkpati pì kpēe, bensō kuuno ó dō.

¹⁴ Aō liga wéte pizi gèn do à gurō plaadee zī, ben aō èara wà tà n bùran. Aō kè le ai gurō swēedo.

¹⁵ À gurō swēeplaaadee zī aō fēe ide'ide gudōnao, ben aō èara wà gàa wà liga wéte pizi lán aōe ke nà. Mōde zī beea aō ligazi gèn swēeplaame.

¹⁶ À gèn swēeplaaadee pì gurō kè sa'orino e gaa n kuu pé gbāngbān, ben Yousua bè gbēno: À wii lé, zaake Dii wéte pì kpàawame.

¹⁷ Dii wéte pì kōn pó kè kúnno diē a pó ũ. Wà n kaate n píngi. Kaarua Rahabu kōn gbē kè aō kúo à beeno bé wé bō ntēe, zaake àmbe à gu'asiigwari kè wà n zīno ùte.

¹⁸ À làakari ke! Àton pó kè Dii tè ke séro, le àton kaatero yānzi. Tó á sè, é yā gáe a bùrane à gō kaatena pó ũ.

¹⁹ Kondogi kōn vurao kōn mōgotē póno kōn mōsi póno píngi né Dii pómē. Séde wà ká Dii auziki utekiin.

²⁰ Kè wà kuu pè bensō Isarailino wii le gbāngbān le, wéte bīino lèe. Ben aō baade sin súusu, ben aō wéte pì sì.

²¹ Aǎ pǎ kè kúnno diè Dii pǎ ũ, ben aǎ gbēno kàate n pínɡi kǎn fēdaao, gǎgbēno kǎn noɡbēno, né féteno gbēnsino kǎn zúnno kǎn sǎano kǎn zaakinno.

²² Yosua bè gǎon plaaa kè aǎ gàa wà bùsu pì asii gwànonn: À gē kaarua pì been à bno kǎn a gbēno, lán a à lé gbēne nà.

²³ Ben gǎkpare pino gàa wà bno kǎn Rahabuo kǎn a deo kǎn a dao kǎn a vīno kǎn a dāaronno kǎn a gbēno n pínɡi. Aǎ sùo kǎn à daneno n pínɡi, ben aǎ n káe Isarailino bùra sae.

²⁴ Ben aǎ té sǎ wéte pía kǎn pǎ kè kúnno pínɡi, tó èe ke kondogi kǎn vurao kǎn mǎgotē pónno kǎn mǎsi pǎ kè aǎ sèe wà kàe Dii bisakuta auziki utekiin baasiro.

²⁵ Yosua tò kaarua Rahabu bno aafia kǎn à de bedeenno kǎn à gbēno n pínɡi, kè à gu'asiigwari kè Yosua n zī Yeriko asii gwaanno ùte yānzi, ben aǎ gǎ Isarailino té ai kǎn a gbāao.

²⁶ Gurno beee Yosua lé kè à bè: Dii láari ke gbē kè eé fēe à Yeriko wéte kè keke à káea.

Tó à à bñi ēe kpàe, à daudu é ga.

Tó à à gbàno pèe sǎ, à né zāadee é ga.

²⁷ Dii kú kǎn Yosua, ben à tó dà bùsu pìla pínɡi.

7

Aka durun ya

¹ Isarailino tē pǎ kè. Kaami né Akā, Zimiri dio, Zera swākpēe, Yuda borii bé à tē pǎ kenno sè, ben Dii pǎ fē Isarailinozi.

² Yosua gbēno zī à bè, aǎ bno Yeriko wà gá Ai kè kú Betavē sae Beteli ofāntēbno kpa le wà bùsu pì asii gwa. Ben aǎ gàa wà Ai asii gwà.

³ Kè aǎ sù Yosua kiia, aǎ bène: Aideenno pariio, èe ká wà gá gwe wa pínɡiro. Tó gǎon wàa kuri ke wàa gēroo gàa, aǎ wéte pì sí. Nton ña da gbēnoa n pínɡiro.

⁴ Kè gǎon wàa gēroonno gàa gwe, ben Aideenno n fú

⁵ aǎ pèmma bno zaa n wéte bñilea ai gbèwikiia, aǎ n déde sǎsǎgeezi gǎon baaakuri awēeswēedo. Ben swè kè Isarailino aǎ ninii dà batan.

⁶ Yosua a uta gá à kè à dàe a puua Dii àkpati ae ai uusie. Àpi kǎn Isaraili gbēnsino bùsu kùku n mìa.

⁷ Ben Yosua bè: Á'a, Dii Luda! À kè dia n wa bikū Yodaa n wa na Amorinno n zī aǎ wa kaate? Tó wá vēena Yoda baa káa kpa yā né!

⁸ N yā nna Dii! Zaake Isarailino bno kpe n ibeenno, mé be dia saa?

⁹ Kanaanno kǎn bùsu kè deeno é yā pì ma n pínɡi, aǎ ligawazi aǎ wa kaate andunan. N tó bítakee sǎ nē? Né keo diamé?

¹⁰ Ben Dii bè Yosuan: N fēe n ze! À kè dia n daena n puua?

¹¹ Isarailino durun kè, aǎ ma bà kuunaño yā gbòro. Aǎ tē pǎ kenno sè, aǎ kpái ò, aǎ mǎnafiki kè, aǎ pǎ pì dà n pónno guu.

¹² Beee yānzi aǎo fǎ wà n ibeenno gá firo. Aǎ bno kpe nne, kè aǎ gǎ kaatena pǎ ũ yānzi. Mégǎ kúao dno, séto a tē pǎ kè kú a ténno kàate.

¹³ N fēe n gá gbāsī bno gbēnon. N beñne aǎ gbāsī bno n zīndan ai guu gǎ gá do, zaake mamoma Dii Isarailino Luda ma bè, tē pǎ kú a tème. É fǎ à ze a ibeenno aéro séto à pǎ pì bno a té.

¹⁴ Tó guu do, à sǎmazi bori kǎn boriiio. Borii kè má sè é sǎmazi danedan, dane kè má sèno é sǎmazi uale kǎn ualeo, uale kè má sè sǎ, à gǎgbēno é sǎmazi doodo.

¹⁵ Gbē kè wà gá wà tē pǎ pì èa, weé adee kpata kǎn pǎ kè à vīno pínɡi, zaake à ma bà kuunao yā gbòrome, à wí dà Isarailino.

16 Yosua fɛɛ kɔngɔ idɛ'idɛ, à tò Isarailinɔ sɔ̃ Diizi bori kɔ̃n boriio, ben gbè Yuda borii sè.

17 Ben à tò Yudanɔ sɔ̃zi danɛdanɛ, ben gbè Zera danɛnɔ sè. À tò Zera danɛnɔ sɔ̃zi ualɛ kɔ̃n ualɛo, ben gbè Zimiri ua sè.

18 Ben à tò à ua gɔ̃gbɛ̃nɔ sɔ̃zi doodo, ben gbè Kaami né Akā, Zimiri dio, Zera swākpeɛ, Yuda borii sè.

19 Ben Yosua bè Akānɛ: Né, ñ yāpuraa o ñ bèɛ lí Dii Isarailinɔ Ludanɛ. Ñ yā kè ñ kè omɛ. Ñton à ke utemero.

20 Ben Akā wèàla à bè: Yāpuramɛ, ma durun kè Dii Isarailinɔ Ludanɛ. Yā kè má kèn yè.

21 Ma Babilɔnia gumusu maaa è ñ pɔ̃nɔ té kɔ̃n kondogio kiloo plaa kɔ̃n vura kiloo kusuo, ben à nii gèmagu má sè. À utena wèɛn ma kpén, kondogi kú gĩzĩ.

22 Ben Yosua gbɛ̃nɔ zĩ gwe. Aɔ̃ kè kpaa aɔ̃ gàa wà gè à kpén, ben aɔ̃ è utena gwe, kondogi kú gĩzĩ.

23 Ben aɔ̃ sèɛ wà m̀ò Yosuanɛ kɔ̃n Isarailinɔ ñ píngi, aɔ̃ kàɛ Dii aɛ.

24 Ben Yosua kɔ̃n Isarailinɔ Zera swākpeɛ Akā sè kɔ̃n kondogi pìo kɔ̃n gumusu pìo kɔ̃n vura pìo kɔ̃n à négɔ̃gbɛ̃nɔ kɔ̃n à nɛnɔgbɛ̃nɔ kɔ̃n à zùnɔ kɔ̃n à zaakinɔ kɔ̃n à sãanɔ kɔ̃n à bisakutaaɔ̃ kɔ̃n à pɔ̃nɔ píngi, aɔ̃ gàaño Akoo guzurɛn.

25 Ben Yosua bè: N yā gàɛwe fá! Dii é yā m̀ónne gbàa s̃. Ben Isarailinɔ à pàpa gbèò ñ píngi, aɔ̃ à dè kɔ̃n à gbɛ̃nɔ ñ píngi, ben aɔ̃ ñ kpáta.

26 Aɔ̃ gbè kàkaàla, gbèdidikɔ̃ana bíta pì kú gwe ai kɔ̃n a gbàao. Ben Dii pɔ̃fɛ kpàɛ. Bèe yānzin wè be guu pìne Akoo guzurɛ.

8

Ai kaatena

1 Dii bè Yosuanɛ: Ñton tó vĩa n kũro. Ñton bídi kero. Ñ zìkpeɛnɔ sée ñ gáño ñ píngi, à lée Aia, zaake ma Ai kína nannɛ n ɔ̃zĩ kɔ̃n à gbɛ̃nɔ kɔ̃n à wéteɔ kɔ̃n à bùsuo.

2 Ñ ke Ai kɔ̃n a kínaonɛ lán ñ kè Yeriko kɔ̃n a kínaonɛ nà, mode é f̃ à ñ pɔ̃nɔ kɔ̃n ñ pókàdeenɔ sée a pó ũ sa. Ñ naɛ́nɛ ñ wéte kpeɛ.

3 Ben Yosua kɔ̃n a zìkpeɛnɔ gàa wà lée Aia ñ píngi. À gɔ̃sagbãaanɔ sè gɔ̃n boro baaakuri, ben à ñ gbáɛ gwãavĩ

4 à bè́nɛ: À swā kpá! À naɛ́nɛ ñ wéte kpeɛ. Àton ke zã wéte pìoro. Àgɔ̃ kú soru guu a píngi.

5 Mapi kɔ̃n gbɛ̃ kè aɔ̃ kúmaonɔ wé s̃ wéte pìzi. Tó aɔ̃ b̀ò dawalɛ, wégɔ̃ bàa lé́nɛ lán káaku bà.

6 Aɔ̃é péwa ai aɔ̃é kè ñ wéte zã, zaake aɔ̃égɔ̃ daa wée bàa lé́nɛ lán káaku bàme. Tó wée bàa lé́nɛ lɛ,

7 à fɛɛ a utekiia à wéte pì sí. Dii a Ludaa nàare a ɔ̃zĩmɛ.

8 Tó a wéte pì sí, à té s̃a lán Dii ò nà. À làakari ke, à ke lán má dìɛare nà.

9 Ben Yosua ñ gbáɛ, aɔ̃ gàa guu kè aɔ̃é e wà ñ zãmba ken. Aɔ̃ nàɛ Beteli kɔ̃n Aio dagura Ai ɔ̃fãntɛgɛkpen kpa. Gwãavĩ beea Yosua ì bùran gwe kɔ̃n a gbɛ̃nɔ.

10 À fɛɛ kɔngɔ idɛ'idɛ à gbɛ̃nɔ kàkɔ̃a, ben àpi kɔ̃n Isaraili gbɛ̃nsinɔ d̀ò́nɛ aɛ ai aɔ̃ gàa káo Ai.

11 Zìkpeɛ kè aɔ̃ kúonɔ s̃ wéte pìzi ñ píngi. Kè aɔ̃ kào k̃i, aɔ̃ bùra kàɛ à aɛ gu'igbãroo kpa. Guzurɛ kú ñ dagura kɔ̃n Aio.

12 Yosua gbɛ̃nɔ sè boro soro. À gĩake à ñ úte Beteli kɔ̃n Aio dagura kò Ai ɔ̃fãntɛgɛkpen kpa.

13 Isarailinɔ bura kàe wéte gu'igbāroo kpa, bensɔ gbē kè aɔ naena pìnɔ kú wéte ɔfántégēkpen kpa. Gwāavī beea Yosua ì guzurεmme.

14 Kè Ai kína Isarailinɔ è le, àpi kɔn a wétedeenɔ fēe wà kè kpa wà gāañzi kɔn zìo guu kè ae dò Araba gbáaa. À dɔ kè gbēnɔ naena a wéte kpεero.

15 Yosua kɔn Isarailinɔ e kee lán wà be Aideenɔ e n fuu bà, aɔe bàa leéne aɔ mì pè gbáaa.

16 Aideenɔ kɔ sɔsi n píngi aɔ bɔe wà pé Yosuanɔ, ben aɔ pèmma ai aɔ gaa wà kè n wéte zàazā.

17 Gōgbē kee e gō wéte guuro, aɔ bɔe wà pè Isarailinɔ n píngi, ben aɔ n wéte bīle tò wēna, aɔe pεe Isarailinɔ.

18 Dii bè Yosuanε: N sári kè n kúna dɔ Aia, zaake má nanne n ɔzime. Ben Yosua a sári pì dɔ Aia.

19 Kè à ɔ pòro le, ben gbē kè aɔ naenanɔ fēe wà sɔ wéte gɔ aɔ sɔ, ben aɔ kè kpa wà té sɔa.

20 Kè Aideenɔ liè wà n kpεe gwà, ben aɔ è tésukpe fēe à dà n wétela, ben aɔe gákii e dɔro, zaake Isaraili kè aɔ bàa lè wà mì pè gbáaanɔ liè wà ae dò n pemmari pìnɔa.

21 Kè Yosua kɔn Isarailinɔ è n gbē kè aɔ naenanɔ wéte sɔ bensɔ tésukpe fēe à dà wétela, ben aɔ èara wà lèe Aidee pìnɔa.

22 Isaraili kpaanɔ bɔe wéte pìn aɔ gaa Aideenɔzi kɔn zìo, ben aɔ ligāñzi. Aɔ leemma, ben aɔ gbēkee e e à bòro, aɔ gbēkee e e à bàa lèro.

23 Mɔde aɔ Ai kína kù bēe aɔ gāao Yosuanε.

24 Isarailinɔ Aideenɔ dède míomio buraanɔa kɔn sètεnɔ guu kè aɔ n lén. Kè aɔ Aideenɔ dède kɔn fēedaao le, ben aɔ èara wà gè wéte pìn, aɔ gbē kè aɔ gō gweenɔ dède dɔ.

25 Gbē kè aɔ gāga zì pìanɔ gōgbēnɔ kɔn nɔgbēnɔ n píngi gɔn bɔro kuri awεεplaame. Aideenɔ sɔ lén gwe.

26 Yosua ɔ kè à sári kúnao pì kpé dɔ ai wà gaa wà Aideenɔ dúgu zɔo.

27 Isarailinɔ wéte pì pókādeenɔ kɔn à pónɔ nākɔa wà tao lán Dii ò Yosuanε nà.

28 Len Yosua té sɔ Aia le, à tò à gò bezī ũ, ben à gò da kori ai kɔn a gbāao.

29 Ben à Ai kína lògo lía ai uusie. Kè ɔfántē e gēe kpén, à bè wà à gè bakē lía wà zu wéte bīilea gwe. Ben wà gbè kākɔaa paripari, gbèdidikɔana pì kú gwe ai kɔn a gbāao.

Dii bà kuuna kɔn Isarailinɔ kekεna Ebalakpii musu

30 Yosua Dii Isarailinɔ Luda gbāgbākii bò Ebalakpii musu

31 lán Dii zòbleri Musa diè Isarailinɔnε nà. À bò lán Musa kè a doka takada guu nà, à bè wà bo kɔn gbè kè wèe gā péea wà àroonɔ. Ben wà sa'opɔ kè wèe ká tén à té kú ò Diia gwe kɔn sáabukpana sa'opɔnɔ.

32 Ben Yosua doka kè Musa kè pì kè gbè pìnɔa gwe Isarailinɔ wáa.

33 Isarailinɔ píngi, bedeenɔ kɔn bàmɔnɔ kɔn n gbēnsinɔ kɔn n dɔn'aedeenɔ kɔn n yákpakerinɔ zena àkpati sae ɔplazi kɔn ɔzezio. Aɔ ae dò Levi bori sa'ori kè aɔègɔ Dii bà kuunaño àkpati senanɔa. Gbē kpadoonɔ ae dɔna Gerizimu kpíia, gbē kpadoonɔ sɔ Ebalakpíia, lán Dii zòbleri Musa gīake à diè wà sa maaa o Isarailinɔnε nà.

34 Beee gbera Yosua dokayā pìn kyó kèné píngi, aubarika kè Dii è dañgunɔ kɔn kè è bɔñgunɔ lán à kú Musa doka takada guu nà.

35 Yā kè Musa dienɔ té píngi, à kee e gō kè Yosua gí à kyó ke pariinezziro. Baa nɔgbēnɔ kɔn né fétenɔ kɔn bàmɔ kè aɔ kú n ténɔ kú gwe n píngi.

9

Gibiṣṣdeenṣ ɔ̀ndṣkɛna Isarailinṣzi

¹ Borii kè aṣṣ kú Yoda ɔ̀fántɛgɛ̀kpen kpaanṣ, s̀s̀s̀ideenṣ kṣn gusararadeenṣ kṣn ísialɛadeenṣ ai à gàa pé Lebanṣ b̀sua, Itinṣ kṣn Amṣrinṣ kṣn Kanaanṣ kṣn Perizinṣ kṣn Ivinṣ kṣn Yebusinṣ, kè aṣ ḱinanṣ Ai yā p̀i baaru mà,

² ben aṣ kṣ kàkṣa ń píngi ɛ wà gá wà z̀i ká kṣn Yṣsuaṣ kṣn à gbɛ Isarailinṣ.

³ Kè Gibiṣṣdeenṣ yā kè Yṣsua kè Yerikonɛ kṣn Aio baaru mà,

⁴ aṣ ɔ̀ndṣṣ dàɛ́nzi. Aṣ kṣsáɛ kàka sàki zikṣnanaṣ guu aṣ d̀idi zaakinṣne kṣn geepiwɛ̀ t̀u zi parana nabinabinanaṣ.

⁵ Aṣṣ kyate nambata nananaṣ kpákpana, aṣṣ pṣsia utanaṣ dadana. Aṣ bureṣṣi kṣsáɛ gagana bensṣ à p̀u kpà.

⁶ Aṣ f̀ɛ wà gàa wà Yṣsua lè kṣn a gbɛnṣ Giligala b̀ran, ben aṣ bè́nne: B̀usu kè wa bṣn zà. Wá yezi à ɛdole ɛwao.

⁷ Ben Isarailinṣ bè Ivi p̀inṣne: Tó a beɛ kú kè kṣime, wé ɛdole ɛɛaoro yooo!

⁸ Ben aṣ bè Yṣsuanɛ: N z̀b̀lerinṣn wa ũ. Ben Yṣsua ń lá à bè: Dénṣn a ũu? A bṣ máme?

⁹ Aṣ wè̀ala wà bè: Wamṣwa n z̀b̀lerinṣ, wa bṣ b̀usu z̀azámme Dii n Luda tó kè dàgula yánzi. Wa à baaru mà kṣn yā kè à kè Igipitinṣ píngi

¹⁰ kṣn yā kè à kè Amṣrinṣ ḱina gṣṣn plaaa kè aṣṣ kú Yoda baa káa kpaanṣne, ɛsɛbṣ ḱi Sṣ kṣn Basá ḱi Ogu kè kú Asataroo.

¹¹ Wa gbɛnsinṣ kṣn wa b̀sudeenṣ bè wà kṣsáɛ sé wà mó wà a ɛ, wà beare a z̀b̀lerinṣn wa ũ. Bee yánzi à ɛdole ɛwao.

¹² Wa kṣsáɛn yè. Wa bṣṣ be bureṣṣi wáaa ũme gurṣṣ kè wa da zén wée mṣṣ a kiia. À gwa dian à kori k̀ nà à p̀u kpà.

¹³ Wa geepiwɛ̀ t̀unṣn yè. Wa geepiwɛ̀ɛ kàn t̀u dufu ũme. À gwa dian aṣ p̀rapara nà. À wa utanaṣ kṣn wa kyateenṣ gwa. Aṣ yàkayaka tá gbàa kè wá ò yánzi.

¹⁴ Ben Isarailinṣ ń kṣsáɛ blè́nyo Dii ɛ saɛ.

¹⁵ Yṣsua ɛdole kè́nyo à bè é ń dɛdɛro, ben Isaraili dṣn'aɛdeenṣ la dà à yā musu.

¹⁶ Aṣ ɛdolekɛnańyo gbera à gurṣṣ aagṣṣdee zṣ, ben aṣṣ mà kè aṣ beɛ z̀ánnyoro, aṣṣ kú kṣ saeme.

¹⁷ Ben Isarailinṣ dà zén, à gurṣṣ aagṣṣdee zṣ aṣ kà ń wétɛnṣ kiia, Gibiṣṣ kṣn ɛfiraṣ kṣn Beroo kṣn Kiriayarimuo.

¹⁸ Aṣṣe ɛɛ́rmaro, zaake aṣ dṣn'aɛdeenṣ s̀inɛ kṣn Dii ń Luda tóome. Gbɛ píngi e wisṣṣ ń dṣn'aɛdeenṣzi,

¹⁹ ben dṣn'aɛdee p̀inṣ bè́nne: Wámbe wá s̀inɛ kṣn Dii wa Luda tó. Èe kṣ sío kè wà ṣ nańma dṣro.

²⁰ Yā kè wé kè́nne yè. Wé ń tó gwe ladana kè wá kè́nne yánzi, ɛ Dii pṣfɛ̀ tón pita wa musuro.

²¹ Ben aṣ èara wà bè: Wà ń tó, aṣɛgṣ de wa yàkawerinṣ ũ kṣn wa ítṣṣrinṣ. Ben Isarailinṣ zè kṣn ń dṣn'aɛdeenṣ yā p̀io.

²² Ben Yṣsua Gibiṣṣdeenṣ sisi à bè́nne: B́yánzin a ɛgɛɛ t̀owe ɛzi? Ase wá kaena kṣ gbálame, ben a bè a kúkii z̀awaṣ?

²³ A gṣ kana pṣ ũ ma Luda kiia sa. Égṣ de à kpé yàkawerinṣ ũ kṣn à ítṣṣrinṣ gurṣṣ píngi.

²⁴ Ben aṣ bè́nne: Wà bè wamṣwa n z̀b̀lerinṣne s̀usu lán Dii n Ludaa ò a z̀b̀leri Musanɛ nà. À bè é b̀usu p̀i kpáawa píngi à gbɛ kè aṣṣ kúnnaṣ kaateare ń píngi. V́ia wa kṣ maamaa wa wèndi yā musu, beee yánzi wa kè ɛzi.

²⁵ Wá kú n ɔ̀zṣime sa. Yā kè kè́nne maa bensṣ à zé v́in ɛwe.

²⁶ Len Yṣsua kè ɛ à ń bṣ Isarailinṣ ɔ̀zṣi, aṣṣe ń dɛdɛro.

²⁷ Zi beean à ñ díe Isarailinɔ yàkawerinɔ kɔn ñ ítɔɔrinɔ ũ, aɔègɔ yàka wɛɛ, aɔègɔ í tɔɔ Dii gbāgbākiine guu kè Dii é dien. Ben aɔ kuu le ai kɔn a gbāao.

10

Ɔfántɛ zɛna a gbèn

¹ Yerusalemu kí Adonizɛdɛki mà kè Yosua Ai sì à kènɛ dúgudugu, à kè Aine kɔn a kínao lán à kè Yeriko kɔn a kínaone nà. À mà dɔ kè Gibiɔdeenɔ kɔ yā mà kɔn Isarailinɔ bensɔ aɔ kú kɔ saɛ.

² Ben vīa Yerusalemudeenɔ kù maamaa, zaake Gibiɔ né mɛɛwime lán kína wéte ke bà. À bíta de Aila bensɔ à gɔgbɛnɔ né zìkari gbāaanɔmɛ.

³ Ben Yerusalemu kí Adonizɛdɛki lékpāsā kè Eblɔnu kí Oamune kɔn Yamu kí Piramuo kɔn Lakisi kí Yafiao kɔn Egelɔni kí Debio à bè:

⁴ À mɔ à dɔmale wà gá léɛ Gibiɔdeenɔa, zaake aɔ kɔ yā mà kɔn Yosua kɔn Isarailinɔ.

⁵ Ben Amɔrinɔ kína gɔɔn sɔɔroo pìnɔ, Yerusalemu kína kɔn Eblɔnu kínao kɔn Yamu kínao kɔn Lakisi kínao kɔn Egelɔni kínao kɔn ñ zìkpɛɛnɔ kɔ kàkɔa. Aɔ gà wà bùra kàɛ Gibiɔ saɛ, ben aɔ gàanzi kɔn zìo.

⁶ Ben Gibiɔdeenɔ gbɛnɔ zì Yosuaa Giligala bùran aɔ bè: Nton pā kpá wamɔwa n zòblerinɔziro. N̄ ke kpaa ñ mɔ ñ wa mì sí. N̄ mɔ ñ dɔwale, zaake Amɔrinɔ kína kè aɔ kú gusìsìdeenɔ kàkɔawazi ñ pínɡi.

⁷ Ben Yosua kɔn a gɔsagbāaanɔ kɔn a zìkpɛɛnɔ b̀de Giligala, aɔɛ mɔ ñ pínɡi.

⁸ Ben Dii bè Yosuanɛ: Nton vīa keñnero. Ma ñ nánne n ɔzì, aɔ gb̄eke é f̄ à n gā f̄iro.

⁹ Bona Giligala Yosua taa ò gwāavī ai guu gàa à d̀o à s̀m̀ma kãndo zena sai.

¹⁰ Ben Dii tò aɔ kè g̀iri aɔ lèkɔa Isarailinɔ aɛ, ben Isarailinɔ lèér̄mma aɔ ñ déde maamaa Gibiɔ gwe, ben aɔ pèr̄mma Betoroni zén dɔ. Aɔ ñ déde ai à gàa pé Azeka kɔn Makɛdaoa.

¹¹ Kè aɔɛ bàa lɛɛ Isarailinɔne zé kè b̀ Betoroni kè à gàa Azeka guu, Dii lougbe gb̄ent̄ɛ sì ñ té. Gb̄e kè lougbe p̀ ñ dédenɔ pari de gb̄e kè Isarailinɔ ñ déde kɔn f̄ɛɛdaaonɔla.

¹² Gurɔ kè Dii Amɔri pìnɔ nà Isarailinɔne ñ ɔzì, ben Yosua yā ò Diio Isarailinɔ wáa à bè:

N̄ tó ɔfántɛ zɛ a gbèn Gibiɔla!

N̄ tó mɔ zɛ tɛɛɛ Ayalɔni guzurela!

¹³ Ben ɔfántɛ zè a gbèn lɛ, ben mɔ zè dɔ ai Isarailinɔ gàa wà ḡɛe b̀ ñ ibɛɛnɔa. Yā p̀ kú Yasa takadan. Ɔfántɛ g̀ zena mìdangura, è gu a gbènlo ai gurɔ do gbāngbān.

¹⁴ Wèe gurɔ beee taka e zikiro, bensɔ wèe e à gberaro. Dii gb̄entee yā mà, zaake è zì kaa Isarailinɔnɛmɛ.

¹⁵ Ben Yosua tà Giligala bùran kɔn a gbɛnɔ ñ pínɡi.

Yosua Amɔri kínanɔ dedena

¹⁶ Kè kí gɔɔn sɔɔroo pìnɔ bàa lè, wà gàa wà ùte gb̀wɛɛn zaa Makɛda,

¹⁷ ben wà bè Yosuanɛ: Wà b̀ kí gɔɔn sɔɔroo m̀nɔa gb̀wɛɛn zaa Makɛda.

¹⁸ Ben Yosua bè: À gb̀e gb̄ent̄ɛnɔ yīpa à tata gb̀wɛɛ p̀lɛ, à gb̄nɔ die gwe wàgɔ dākpa.

¹⁹ Àton zero. À péɛ a ibɛɛnɔzi à léér̄mma kpɛɛ kpa. Àton tó aɔ ñ wétenɔ lero, zaake Dii a Luda ñ náare a ɔzìmɛ.

²⁰ Yosua kɔn a gbɛnɔ ñ déde ai aɔ yezi wà yāa, aɔ gb̄e kè aɔ b̀nɔ kà ñ wéte b̄ideenɔ guu.

21 Ben Isarailinɔ sù Yosuaa bùran Makeda aafia ń píngi. Gbēkee e f̄s̄ à yāke ò Isarailinɔ yā musu d̄oro.

22 Ben Yosua bè: À gbè go gbèw̄ee p̄ile à b̄oem̄e k̄on k̄í ḡɔn s̄oro p̄inɔ.

23 Ben āo k̄è le āo b̄ène k̄on k̄í ḡɔn s̄oro p̄inɔ, Yerusalemu k̄ina k̄on Eblonu k̄inao k̄on Yamu k̄inao k̄on Lakisi k̄inao k̄on Egelbni k̄inao.

24 K̄è wà ń b̄e le, ben à Isaraili z̄ikp̄eenɔ sisi ń píngi à bè ń d̄on'aedee k̄è āo ḡaaonɔne: À s̄o k̄i à gbá z̄eze k̄ina k̄enɔ waaa. Ben āo mò wà gbá z̄eze n̄ waaa.

25 Yosua bèñne: Àton tó v̄ia a k̄uro, àton bídi k̄ero. À ze gbāa àḡo w̄or̄onḡo v̄i, zaake len Dii é ke le k̄on a ib̄ee k̄è é z̄i k̄ányonɔ ń píngi.

26 Beee gbera Yosua n̄ déde à n̄ lógo lía, baade k̄on a lío, ben āo ḡo logologona gwe ai uusie.

27 K̄è of̄ant̄e e ḡee kp̄én, à bè wà n̄ ḡenɔ bak̄e lí p̄inɔa wà n̄ zu gbèw̄ee k̄è āo ùten p̄in. Ben wà k̄è le, wà gbè gb̄ent̄enɔ t̄ata w̄ee p̄ile, à kú gwe ai k̄on a gb̄aao.

28 Z̄i beeean Yosua Makeda si. À à k̄ina k̄on à gb̄enɔ d̄ede n̄ píngi k̄on f̄eedaao à n̄ k̄áate. Baa gb̄e m̄en doo e b̄oro. Ben à k̄è Makeda k̄inan̄e lán à k̄è Yeriko k̄inan̄e nà.

Yosua z̄iblena Am̄arinɔ bùsua

29 Yosua k̄on Isarailinɔ b̄è Makeda n̄ píngi, ben āo ḡaa Libina āo l̄èea.

30 Dii w̄ete p̄i k̄on a k̄inao n̄an̄ne n̄ ōz̄i, ben āo n̄ déde k̄on f̄eedaao n̄ píngi, āo gb̄eke e b̄oro. Ben āo k̄è à k̄inan̄e lán āo k̄è Yeriko k̄inan̄e nà.

31 Ben Yosua k̄on a gb̄enɔ b̄è Libina āo ḡaa Lakisi. Āo ligazi āo l̄èea.

32 Dii Lakisi n̄an̄ne n̄ ōz̄i, à gur̄o plaadee z̄in āo si. Āo gb̄e k̄è āo kúnno d̄ede k̄on f̄eedaao n̄ píngi lán āo k̄è Libinan̄e nà.

33 K̄è Geza k̄í Oramu mò à d̄o Lakisideen̄le, ben Yosua z̄i bl̄ea k̄on à z̄ikp̄eenɔ, āo gb̄eke e b̄oro.

34 Āo b̄ò Lakisi, ben āo ḡaa wà liga Egelbnizi āo l̄èea.

35 Āo w̄ete p̄i si z̄i beee āo ḡo, ben āo gb̄e k̄è āo kúnno d̄ede k̄on f̄eedaao āo n̄ k̄áate lán āo k̄è Lakisine nà.

36 K̄è āo b̄è Egelbni, ben āo ḡaa Eblonu āo l̄èea.

37 Āo w̄ete p̄i si āo à gb̄enɔ k̄on à k̄inao d̄ede k̄on f̄eedaao k̄on à lakutudeenɔ. Āo gb̄e k̄è āo kúnno k̄áate, āo gb̄eke e b̄oro, lán āo k̄è Egelbnine nà.

38 Ben āo ḡaa Debi āo l̄èea.

39 Āo w̄ete p̄i si k̄on à k̄inao k̄on à lakutunɔ píngi. Ben āo n̄ déde k̄on f̄eedaao āo gb̄e k̄è āo kúnno k̄áate lán āo k̄è Eblunune nà, āo gb̄eke e b̄oro. Āo k̄è Debine k̄on à k̄inao lán āo k̄è Libinan̄e k̄on à k̄inao nà.

40 Yosua bùsu p̄i deenɔ k̄on à k̄inanɔ d̄ede n̄ píngi, gus̄is̄ideenɔ k̄on N̄egevideenɔ k̄on gusararadeenɔ k̄on s̄is̄iḡeedeenɔ n̄ píngi. Èe gb̄eke tó b̄ero, à gb̄e k̄è āo kú gweenɔ k̄áate lán Dii Isarailinɔ Ludaa òne nà.

41 À n̄ déde sena zaa Kad̄esi Ban̄ea ai à ḡaa pé Gazaa, zaa Gos̄e bùsun píngi ai à ḡaa pé Gibīsa.

42 Yosua z̄i bl̄e k̄ina p̄inɔa k̄on n̄ bùsunɔ ḡen̄ do ḡo, k̄è Dii Isarailinɔ Ludaa e z̄i k̄aan̄ne ȳanzi.

43 Ben à èara k̄on a gb̄enɔ bùran zaa Giligala.

11

Yosua z̄i ble à mid̄ena Kanaa bùsua

1 K̄è Azo k̄í Yab̄i à baaru mà, à gb̄enɔ z̄i Mad̄o k̄í Yobabua k̄on Simir̄onu k̄inao k̄on Akasafa k̄inao

² kɔ̃n kína kè aɔ̃ kú gu'igbāroo kpaanɔ̃ ń pínɡi, kína kè aɔ̃ kú gukpiideenɔ̃ kɔ̃n sètɛpɔ̃tu kè kú Galili sɔ̃mɛtɛ kpaao kɔ̃n gusararaao kɔ̃n Dɔ̃ru gusĩsĩdee kè kú ɔ̃fántɛgɛkɛn kpaao.

³ Ben à èara à gbɛ̃nɔ̃ zĩ dɔ̃ Kanaa kè aɔ̃ kú ɔ̃fántɛbɔ̃ɛ kpaanɔ̃a kɔ̃n ɔ̃fántɛgɛkɛn kpaanɔ̃ ń pínɡi, Amɔ̃rinɔ̃ kɔ̃n Itinɔ̃ kɔ̃n Pɛrizinɔ̃ kɔ̃n Yɛbusi kè aɔ̃ kú gukpiideenɔ̃ kɔ̃n Ivi kè aɔ̃ kú Mizipa b̀sun Emɔ̃ni gbè saenɔ̃.

⁴ Aɔ̃ b̀ɛ kɔ̃n ń zĩkɛenɔ̃ ń pínɡi paripari lán ísiale b̀su'aatɛ bà. Aɔ̃ sɔ̃nɔ̃ kɔ̃n ń sɔ̃goronɔ̃ pari.

⁵ Ben kína p̀nɔ̃ kɔ̃ kàkɔ̃a aɔ̃ mò wà b̀ura kàɛ lɛdo Mɛromu ínɔ̃ saɛ, lɛ wà zĩ ká kɔ̃n Isarailinɔ̃.

⁶ Ben Dii bè Yosuanɛ: N̄ton v̄ia kɛ́nɛro. Zia mɔ̃ndaa'i mé ń na Isarailinɔ̃nɛ ń ɔ̃zĩ aɔ̃ ń dedɛ. N̄ ń sɔ̃nɔ̃ gbátĩkyanɔ̃ zɔ̃zɔ̃ n̄ ń sɔ̃goronɔ̃ kpata.

⁷ Ben Yosua kɔ̃n a zĩkɛenɔ̃ g̀aánzi zĩo kãndo ń pínɡi aɔ̃ dànlá Mɛromu ínɔ̃ saɛ gwe.

⁸ Dii ń nánnɛ ń ɔ̃zĩ, ben aɔ̃ ń déde aɔ̃ p̀ɛ ń gbɛ̃kenɔ̃a ai Sidɔ̃ mɛɛwin kɔ̃n Misirefo Maimuo kɔ̃n Mizipa guzurɛ kè kú ɔ̃fántɛbɔ̃ɛ kpaao. Aɔ̃ ń déde, aɔ̃ gbɛ̃keɛ e b̀ro.

⁹ Yosua kènnɛ lán Dii ònɛ nà, à ń sɔ̃nɔ̃ gbátĩkyanɔ̃ zɔ̃zɔ̃ à ń sɔ̃goronɔ̃ kpàta.

¹⁰ Zĩ p̀ia Yosua liara à g̀aà à Azo sì, ben à à kína dè kɔ̃n f̀ɛɛdaao. Azo p̀in kína p̀nɔ̃ wétɛ m̀idee ũ gurɔ̃ beea.

¹¹ Isarailinɔ̃ gbɛ̃ kè aɔ̃ kúnno dède kɔ̃n f̀ɛɛdaao aɔ̃ ń káatɛ, aɔ̃ gbɛ̃keɛ e g̀ro, ben aɔ̃ té s̀a.

¹² Yosua wétɛ p̀nɔ̃ sì pínɡi kɔ̃n ń kínanɔ̃, à ń déde kɔ̃n f̀ɛɛdaao à ń káatɛ lán Dii z̀bleri Musa ò nà.

¹³ M̀de Isarailinɔ̃ e té s̀ wétɛ kè wà èara wà kàɛ ń bezĩ gbènnɔ̃aro, séde Azo kè Yosua té s̀a p̀i baasiro.

¹⁴ Isarailinɔ̃ wétɛ p̀nɔ̃ p̀nɔ̃ nàkɔ̃a ń p̀ ũ kɔ̃n ń p̀ókãdeenɔ̃ aɔ̃ tàò. Aɔ̃ ń gbɛ̃nɔ̃ dède kɔ̃n f̀ɛɛdaao ń pínɡi ai aɔ̃ ń káatɛ, aɔ̃ɛ gbɛ̃ke tó b̀ɛro.

¹⁵ Yã kè Dii ò a z̀bleri Musanɛ, Musa yã p̀i ò Yosuanɛ, ben Yosua kè lɛ pínɡi, èɛ yã kè Dii ò Musanɛ ke tóro.

¹⁶ Len Yosua b̀su p̀i sì lɛ pínɡi, à gukpiide kɔ̃n Nɛgɛvɔ̃ pínɡi kɔ̃n Gosɛ b̀suo pínɡi kɔ̃n gusararaao kɔ̃n sètɛpɔ̃tu pínɡi. À Isaraili gukpiide kɔ̃n gusararaao sì

¹⁷ sɛna zaa Alaki gbè kè kú Sei b̀sun ai à g̀aà pé Baali Gada kè kú Lebanɔ̃ b̀su guzurɛn Emɔ̃ni gbè saɛ. À ń kínanɔ̃ kùkù ń pínɡi à ń déde.

¹⁸ À z̀lkana g̀i kè kɔ̃n kína p̀nɔ̃ ń pínɡi.

¹⁹ Ivi kè aɔ̃ kú Gibiɔ̃nɔ̃ baasiro wétɛ kee e kɔ̃ yã mà kɔ̃n Isarailinɔ̃ro, aɔ̃ ń blé zĩo pínɡi.

²⁰ Dii bé à tò aɔ̃ swã gbàgbã, ben aɔ̃ zĩ kà kɔ̃n Isarailinɔ̃, lɛ Isarailinɔ̃ e wà ń kaatɛ ń wéndagwana sai, à yãányo mámmam lán à ò Musanɛ nà.

²¹ Gurɔ̃ p̀ian Yosua g̀aà à Anakinɔ̃ dède gukpiideen kɔ̃n Eblɔ̃nuo kɔ̃n Dɛbio kɔ̃n Anabuo. À ń káatɛ à ń wétɛnɔ̃ kè dúgudugu Yuda gukpiideen kɔ̃n Isaraili gukpiideeo pínɡi.

²² Anaki bori kee e g̀ Isarailinɔ̃ b̀sun d̀ro, séde Gaza kɔ̃n Gatao kɔ̃n Asadɔ̃dio.

²³ Yosua b̀su p̀i sì pínɡi lán Dii ò Musanɛ nànnɛ, ben à kpà Isarailinɔ̃a à kpàatɛtɛ́nnɛ danɛdanɛ túbi ũ. Ben b̀su p̀i g̀ kaena aafia zĩ sai.

23

Yosua lézana Isarailinɔ̃a

¹ À gurɔplaa kè kè Dii tò Isarailinɔ kámma bò n̄ ibeε kè aɔ liganzinɔ yā musu, bensɔ Yɔsua zi kù kótokoto.

² Ben à Isarailinɔ sìsi, aɔ gbēnsinɔ kɔn n̄ m̀ideenɔ kɔn n̄ yākpaekerinɔ kɔn n̄ dɔn'aεdeenɔ n̄ píngi, à bèñne: Ma zi kù kótokoto.

³ A wée è yā kè Dii a Ludaa kè bori beeenɔne a yānzi. Dii a Luda bé à zì kàare.

⁴ Ma borii kè aɔ gò Yoda dagura kɔn ɔfántēgēkpɛn kpa ísia bítaonɔ b̀usu kpàate a boriinɔne túbi ũ kɔn borii kè ma n̄ káatenɔ p̀ó.

⁵ Dii a Luda é ɔ s̄ñziare eé péřmaare, é n̄ b̀usunɔ símma le àgɔ v̄i lán à à lé gbèare nà.

⁶ À zε gbāa maamaa. À làakari ke àgɔ z̄i ke yā kè kú Musa doka takada guua. Àton pāne ɔplazi ke ɔzeziro.

⁷ A bà tóngɔ kú kɔn borii kè aɔ gò a té p̀inɔoro. Àton n̄ t̄aanɔ tó sísiro, àton la dañyoro. Àton d̄ñzi à kúeñnero.

⁸ Àgɔ naa Dii a Ludazi ado lán ée keε nà ai kɔn a gbāao.

⁹ Dii ɔ s̄s̄are bori bíta gbāadeenɔzi, gbēkee e f̄s̄ à a ḡa f̄iro ai kɔn a gbāao.

¹⁰ A gbē m̀en doo è ḡɔn w̄aa s̄ɔroonɔ fu, kè Dii a Ludaa e z̄i kaaare lán à à lé gbèare nà yānzi.

¹¹ À làakari ke maamaa àgɔ ye Dii a Ludazi.

¹² Tó a kpεε l̄ine, ben a na borii kè aɔ gò a té p̀inɔa, tó a n̄ n̄ɔgbēnɔ sè bensɔ a kak̄año,

¹³ àgɔ d̄s̄ s̄ans̄an kè Dii a Luda é péare borii p̀inɔa d̄oro. Aɔé ḡɔare takuteε ke m̀ò ũ ke fl̄an̄ ũ a kpεegura kes̄ò k̀òkɔn̄ ũ a w̄een ai a gaa kaateo b̀usu maa kè Dii a Ludaa kpàawa k̀eki guu.

¹⁴ À gwa! Ma ka gana anduna píngi ḡákii sa. Á d̄s̄ a n̄sen kɔn a laasuu píngi kè sa maa kè Dii a Ludaa òareenɔ guu, baa m̀en doo e ke p̄aro. À p̄apa píngi, aɔ kee e léε p̄aro.

¹⁵⁻¹⁶ Lán sa maa kè Dii a Ludaa òaree p̄apa a musu nà píngi, tó a Dii a Luda bà kuunaa yā kè à d̄iaree gb̀oro, a gaa a d̄o t̄aanɔzi a kúeñne, Dii é tó sa zaa kè à ò p̀inɔ píngi a le ai à ḡa à a kaateo b̀usu maa kè à kpàawaa k̀ekiin. Dii é p̄of̄e p̄itaawa, é kaate ḡɔ b̀usu maa kè à kpàawaa k̀eki p̀in.

24

Yɔsua gbēnɔ gbana làakari zaa Sekemu

¹ Yɔsua Isaraili boriinɔ k̀k̄sa Sekemu. À Isaraili gbēnsinɔ kɔn n̄ m̀ideenɔ kɔn n̄ yākpaekerinɔ kɔn n̄ dɔn'aεdeenɔ sìsi, ben aɔ m̀ò w̄a zè Luda aε.

² Ben Yɔsua bèñne: Yā kè Dii Isarailinɔ Ludaa òn yè: A dezinɔ kú Yuflati baa k̄aa kpame yā, aɔ d̄ò t̄aanɔzi. Ibraĩ kɔn Naonɔ de Tera kú n̄ té.

³ Ben ma a dezi k̄áaku Ibraĩ sè zaa Yuflati baa k̄aa kpa, ma ḡēteo Kanaa b̀usun píngi, ben má tò à borii k̄s̄. Ma à gbà Isaaku,

⁴ ben ma Isaaku gbà Yakubu kɔn Isauo. Ma Isau gbà Sei gus̄s̄idee. Yakubu kɔn a n̄enɔ s̄o aɔ t̄a Igipiti.

⁵ Ma Musa kɔn Arunao z̄i, ben ma w̄ée t̄a Igipitinɔa kɔn yā kè má kè n̄ t̄enɔ, ben ma a b̄en.

⁶ Kè ma a dezinɔ b̀de Igipiti, kè a ka ísiaazi, ben Igipitinɔ p̄eεazi kɔn s̄ogoronɔ kɔn s̄odeenɔ ai Isia T̄eazi.

⁷ Kè a wii p̄emazi, ben ma gusiaa dà a dagura kɔn Igipiti p̀inɔ, ben má tò ísaa dàñla míóm̄io. A w̄ée yā kè má kè Igipitinɔne è. Beee gb̄era a gurɔplaa kè gbāan.

8 Ma mɔao Amɔri kɛ aɔ kú Yoda ɔfántɛbɔɛ kpaanɔ bɔsun. Kɛ aɔ fɛɛazi zɔ, ben ma n náare a ɔzɪ. Ma n káate, ben aɔ bɔsu gɔ a pɔ ũ.

9 Kɛ Zipo né Balaki, Mɔabunɔ kína fɛɛazi zɔ, à Bɛɔ né Balamu sisi à a ká.

10 Ben ma gi Balamu yá mazi má tò à sa maaa òare, ma a bɔ Balaki ɔzɪ.

11 Beee gbɛra a bikú Yodaa a ka Yeriko. Ben Yerikodeenɔ zɪ kàao. Amɔrinɔ kɔn Perizinɔ kɔn Kanaanɔ kɔn Itinɔ kɔn Gigasinɔ kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔ zɪ kàao dɔ, ben ma n náare a ɔzɪ.

12 Ma zɔmantɛnɔ gbàre a aɛ, aɔ pèare Amɔrinɔ kína gɔɔn plaaanɔa. Èe ke a fɛɛdaa ke a kà bé à pènm̄maro.

13 Ma tɔɔte kɛ ámbɛ a à zɪi kèroo kpàawa kɔn wéte kɛ ámbɛ á kàeroonɔ, ben á kú wéte pìnɔ guu. Èe geepi lí kɔn kú lí kɛ ámbɛ á bàroonɔ bɛɛ blee.

14 Ben Yɔsua bè: Àgɔ Dii v̄ia v̄i àgɔ dɔɔzi yápura kɔn nòsɛo do. À tãa kɛ a dezinɔ dɔn̄zi Yuflati baa kãa kpa kɔn Igitipionɔ bɔ a té à dɔ Diizi.

15 Tó zòblena Diine kèare zaa, èndɛ à zɛ kɔn tãa kɛ á yezi à dɔzio gbãa, tãa kɛ a dezinɔ dɔn̄zi Yuflati baa kãa kpaanɔn yoo, kesɔ Amɔri kɛ á kú n bɔsunno pɔ. Mòde mamɔma kɔn ma bɛdeenɔ, Diin wégɔ dɔɔzi.

16 Ben gbɛnɔ wèala wà bè: Gyam! Wé f̄s wà pã kpá Diizi wà dɔ tãanɔziro.

17 Dii wa Luda bé à wa bɔ zòbleen Igitipi bɔsun kɔn wa denɔ. Àmbɛ à dabuyá bíta pìnɔ kɛ wa wáa, à wa dákpa wa tãa'ona guu píngi à wa bɔ borii kɛ wa gɛte n̄ guunɔ ɔzɪ n̄ píngi.

18 Dii bé à pèwe Amɔrinɔa kɔn borii kɛ aɔ kú bɔsu kèkiinnɔ. Beee yãnz̄i wégɔ dɔɔ Diizi se, zaake àmbɛ wa Luda ũ.

19 Ben Yɔsua bè gbɛnɔne: É f̄s à dɔ Diiziro. Zaake à kú adona, Luda nòsɛgɔaanɔdeeme. Èé a taarinɔ kɔn a durunnɔ kèarero.

20 Baa kɛ à yá maaa kèare yá, tó a pã kpàzi a dɔ bori zítɔnɔ tãanɔzi, eé ɛara à kisia z̄iawa à a kaate.

21 Ben gbɛnɔ bè Yɔsuanɛ: Lenlo! Diin wégɔ dɔɔzi.

22 Ben Yɔsua bènéne: Ámbɛ a z̄inda sèedadeenɔ ũ, kɛ a zɛo àgɔ dɔɔ Diizi. Ben aɔ bè: Ee! À sèedadeenɔn wa ũ.

23 Ben Yɔsua bè: Tó lemɛ, à bori zítɔnɔ tãa kɛ aɔ kúaaonɔ bɔ a té à a swè kpá Dii Isarailinɔ Ludaa.

24 Ben gbɛnɔ bènéne: Dii wa Ludan wégɔ dɔɔzi wàgɔ à yá maa.

25 Z̄i beean Yɔsua ɛara à Dii bà kuunaño yá kèke gbɛnɔne. Zaa Sekemu gwe à dokayãnɔ kɔn yãdienanɔ zé kpàéñne,

26 ben à yá pìnɔ kɛ Luda doka takadan. Ben à gbè gbèntɛ sè à pèe gbí lí gbáru Dii gbàgbákiiia gwe.

27 Ben à bè gbɛnɔne: À gwa! Gbè kèkii bé eégɔ dɛwe sèedadee ũ. Gbè pì yá kɛ Dii òwee mà píngi. Eégɔ dɛare sèedadee ũ lɛ àton mɔnafiki ke a Ludanero.

28 Yɔsua gbɛnɔ gbàre, ben baade tà a bɔsu kɛ wà kpàa túbi ũu guu.

29 Yá beean gbɛra Dii zòbleri Yɔsua, Nuni né gà. À kɛ wè basɔro akuri.

30 Wà à v̄ii guu kɛ dɛ à túbi ũu guu Timina Sera, Eflaimunɔ gukpiideen Gaasi kpii gu'igbároo kpa.

31 Isarailinɔ dɔ Diizi Yɔsua gurɔ píngi kɔn gbènsi kɛ aɔ kuu à gbɛraanɔ gurɔɔ dɔ. Gbènsi pìnɔ wéɛ s̄i yá kɛ Dii kɛ Isarailinɔnele píngi.

32 Yusufu wánɔ kɛ Isarailinɔ bɔo Igitipi s̄o, aɔ v̄ii Sekemu tɔɔte guu, kɛ Yakubu lù Sekemu de Amɔ nénɔa kondogi basɔro. Tɔɔte pì kú Yusufunɔ túbi guume.

33 Kɛ Aruna né Elɛaza gà, ben wà à v̄ii zaa Gibɛa, wéte kɛ wà kpà à né Finɛasia túbi ũ Eflaimunɔ gukpiideen.

YĀGŌGŌRINŌ

Isarailinŏ pākpana Diizi 1:1-3:6

Yāgŏgŏri káakunŏ 3:7-3:31

Debora 4:1-24

Gidion 6:1-8:35

Samusī 13:1-16:31

Isarailinŏ zīkana kŏn Kanaa borii kè aŏ gŏnŏ

¹ Yŏsua gaa gbera Isarailinŏ Dii gbèka wà bè: Déno bé weé gá zī káwe kŏn Kanaanŏ káakuu?

² Ben Dii bè: Yudanŏ bé weé gá. À ma! Ma bùsu pì nàńne ní ɔzĩme.

³ Ben Yudanŏ bè ní dane Simeonŏne: À mó à gá zewe guu kè Ludaa kpàwa túbi ũu guu, wà zī ká kŏn Kanaanŏ wé gbasa wà gá zεare guu kè à kpàawaan. Ben Simeonŏ gaańyo.

⁴ Kè Yudanŏ gaa le, Dii Kanaanŏ kŏn Perizinŏ nàńne ní ɔzĩ, ben aŏ ní déde zaa Bezeki borŏ kuri.

⁵ Gwen aŏ Adonibezeki lèn aŏ zī kào, ben aŏ Kanaanŏ kŏn Perizi pìno dède.

⁶ Kè kína pì e bàa lee, ben aŏ pèa. Aŏ à kù, ben aŏ à ɔnemidaanŏ kŏn à gbánemidaanŏ zŏzŏ.

⁷ Ben Adonibezeki bè: Ma kí gŏon baaagŏ akurinŏ ɔnemidaanŏ kŏn ní gbánemidaanŏ zŏzŏ, ben aŏ póblee kè lèe ma teebu gĩzĩ kŏo wè. Lán má kè gbè pìnoŏne nà, à fīan Ludaa bòme. Ben aŏ gaaŏ Yerusalemu, gwen à gàn.

⁸ Kè Yudanŏ lèe Yerusalemua, aŏ sī, ben aŏ à gbèno dède kŏn fēdaao aŏ té sŏa.

⁹ Beee gbera Yudanŏ gaa wà zī ká kŏn Kanaa kè aŏ kú gusīsīdeenŏ kŏn Negevio kŏn gusararaao.

¹⁰ Aŏ gaa wà lèe Kanaa kè wà kú Eblonunŏa. Eblonu tón Kiriataba yā. Gwen aŏ zī blèn Sesai kŏn Aimaŏ kŏn Talamaioa.

¹¹ Bŏna gwe aŏ gaa lèe Debideenŏa. Debi tón Kiriasefa yā.

¹² Ben Kalebu bè: Gbè kè lèe Kiriasefa pia à sìn, mé ma nénŏgbè Akasa kpáa nŏo ũ.

¹³ Kalebu dāaro Kenazi né Ɔtonieli bé à sī, ben Kalebu a nénŏgbè pì kpàa.

¹⁴ Kè à à sè, ben à nàkŏrea à gá tŏote wée ke a dea. Kè nŏgbè pì pita a zaakia, ben Kalebu à là à bè: Bón ní yezi?

¹⁵ Ben à wèala à bè: N̄ gbaa keme. Zaake guu kè n ma gbaa kú Negevi gbáan, n̄ ma gba à íbókidee dŏ. Ben Kalebu à gbà guu kè à íbókii kún sīsī musu kŏn kè à íbókii kú guzure guuo.

¹⁶ Musa anzure borii kè wè be Keninŏ bò wéte daminalideen kŏn Yudanŏ, aŏ gaa wà vèéńyo ní bùsun Aradi sae Negevi gbáan.

¹⁷ Ben Yudanŏ kŏn ní dane Simeonŏ gaa wà lèe Kanaa kè aŏ kú Zefanŏa. Aŏ wéte pì kàate mámmam, ben aŏ tŏ kpàne Ɔŏma.

¹⁸ Yudanŏ Gaza kŏn Asakelŏnio kŏn Ekerŏnuo kŏn ní guunŏ sī.

¹⁹ Dii kúńyo, ben aŏ ní gukpidee sī, mŏde aŏŏe fŏ wà pè gusararadeenŏaro, kè gbè pìno sŏgoro mŏpŏno vī yāzi.

²⁰ Wà Eblonu kpà Kalebua, lán Musa à lé gbè nà, ben à pè Anaki bori gŏon aagŏŏŏa gwe.

²¹ Beýāminŏ sŏŏ e pé Yebusi kè aŏ kú Yerusalemunŏaro, ben Yebusinŏŏ kúńyo Yerusalemu ai kŏn a gbàao.

²² Yusufunŏ sŏ lèe Betelia bensŏ Dii kúńyo.

- 23 Beteli tón Luzu yā. Kè aǎ gbēnǎ zǐ Beteli asii gwa,
 24 gu'asiigwari pínǎ gǎgbē ke è èe bǎǎ wéte pín, ben aǎ bènè: Ñ owe dian wé ke nà wà gē wéte guu wé gbēkèe kenne.
 25 Kè à zé òdǎǎnè, ben aǎ wéte pì deenǎ dède kǎn fēdaao, ben aǎ gǎgbē pì tò kǎn à danenǎ n pínǎ.
 26 Gǎgbē pì gāa Itinǎ bǎsun à wéte kàe gwe, ben à tǎ kpàne Luzu. Tǎ beee bé à gǎnè ai kǎn a gbāao.
 27 Manasenǎ e pé Kanaa kè aǎ kú Betesǎ kǎn Tanakio kǎn Dǎruo kǎn Ibleamuo kǎn Megidoo kǎn n lakutunǎaro, zaake aǎ gí wà kpé vèe bǎsu pimme.
 28 Kè Isarailinǎ gbāaa è, ben aǎ Kanaanǎ dà zǎzǎin, aǎe pémma n pínǎ.
 29 Lemè se Eflaimunǎ e pé Kanaa kè aǎ kú Gezannǎaro, ben aǎ kú gwe ledoo.
 30 Lemè dǎ Zebuluninǎ e pé Kanaa kè aǎ kú Kitironu kǎn Naloluonǎaro, ben aǎ n dá zǎzǎin.
 31 Lemè dǎ Asanǎ e pé gbē kè aǎ kú Ako kǎn Sidǎo kǎn Alabuo kǎn Akazibuo kǎn Elbao kǎn Afekio kǎn Reobuoaro,
 32 ben aǎ vèe ledoo kǎn Kanaa bǎsudee pínǎ.
 33 Lemè dǎ Nafatalinǎ e pé Besemesideenǎ kǎn Betanadeenǎaro, ben aǎ vèe ledoo kǎn Kanaa bǎsudee pínǎ aǎ n dá zǎzǎin.
 34 Amǎrinǎ Daninǎ yǎpa aǎ n kpá gukpiideen, aǎe weñne aǎ mó vèe gusararaanloo.
 35 Amǎri pínǎ gí wà kpé vèe Eresi kpíia kǎn Ayalǎnio kǎn Salabimuo. Kè Yusufunǎ gbāaa kàara, ben aǎ n dá zǎzǎin.
 36 Amǎrinǎ bǎsu lézekii nàa zaa Swí Gbèkotozen ai à gāa pé Selaai ai à gāao ae kpa.

2

Dii Malaika bǎ à mǎna Isarailinǎzi zaa Bokimu

- 1 Dii Malaika bǎ Giligala à gāa Bokimu à bè: Ma a bǎe Igipiti, ma gēao bǎsu kè ma la dà a dezinǎne kèkii guu. Ma bè mé ma bà kuunaa yā gboro zikiro.
 2 Má òare a yā tón kakǎa kǎn bǎsu kè deenǎoro. Má òare à n sa'okiinǎ gboro, ben èe ma yā maro. À kè dia á kè lee?
 3 Tǎ! Méè ooare, mé pémmaare dǎro. Aǎégǎ deare lè ũ a gbǎntēa bensǎ aǎ tǎano égǎ deare takutèe ũ.
 4 Kè Dii Malaika yā pì ò Isarailinǎne, aǎ sǎ dǎ gbǎngbǎn.
 5 Ben aǎ tǎ kpà guu pínè Bokimu, ben aǎ saa ò Diia gwe.

Isarailinǎ kpèelina Ludanè

- 6 Yǎsua gbēnǎ gbarèna gbera baade gāa à guu kè wà kpàa túbi ũu kǎ.
 7 Aǎ dǎ Diizi Yǎsua gurǎǎa pínǎ kǎn gbēnsi kè aǎ kuu à gberaanǎ gurǎo dǎ. Gbēnsi pínǎ wéè sǎ yā bíta kè Dii kè Isarailinǎnele pínǎ.
 8 Kè Dii zǎbleri Nuni né Yǎsua kè wè basǎoro akuri, ben à gā.
 9 Wà à vǎi guu kè de à túbi ũu guu zaa Timina Eresi, Eflaimunǎ gukpiideen, Gaasi kpíi gu'igbāroo kpa.
 10 Kè Yǎsua gurǎo gbēnǎ gāga n pínǎ, né kè aǎ fèe n gberaanǎ Dii dǎro, bensǎ aǎ yā kè à kè n dezinǎne dǎro.
 11 Ben aǎ yā kè zaa Diine kè aǎ dǎ tǎanǎzi.
 12 Aǎ pǎ kpà Dii n dezinǎ Luda kè à n bǎe Igipitizi, aǎ tè borii kè aǎ liganǎzinǎ tǎanǎzi aǎ dǎnzi kèñne, ben aǎ Dii pǎo fè.
 13 Aǎ pǎ kpàzi aǎ dǎ Baalizi kǎn Asatorèo.

14 Ben Dii pɔ fɛ́nzi à ń ná ń wéetāmmarinɔne ń ɔzĩ aɔ ń wáa. À ń kpá ń ibee kè aɔo ligańzinɔa, ben aɔo fɔ wà gi ń zĩndao ń ibee pìno ɔzĩro.

15 Gurɔo kè aɔ gà zĩ ká píngi, Dii è bɔ ń kpeeme le yā tón bɔnyo nnaro yānzi, lán à dàńne ń swāla nà, ben aɔ gò wéetāmma bíta guu.

16 Ben Dii yāgōgōrinɔ bòbɔ ń té le aɔ ń sí ń wéetāmmarinɔa.

17 Mɔde aɔè ń yāgōgōri pìno yā maro, aɔ pāpāa kè wà dɔnzi kè tāanɔne. Aɔ kè zé kè ń dezinɔ sèa kpakpaa, aɔègɔ yā kè Dii diéńnenɔ kūna lán ń dezi pìno bàro.

18 Tó Dii yāgōgōri bò ń té, ègɔ kú kɔn yāgōgōri pìo, ben ègɔ ń sí ń ibeenɔ ɔzĩ ai yāgōgōri pì wēndi lén, zaake tó aɔ mbo gbè kè aɔo ɔ tɔrúmma aɔo ìa dańmanɔ yānzi, Dii è ń wēnda gwame.

19 Tó yāgōgōri gà sɔ, aɔè ɛara wà yaka de ń denɔlame. Aɔè dɔ tāanɔzi aɔè ń gbāgbā aɔè dɔnzi keńne. Aɔè ń yāzaakena pìno kɔn ń swāgbāaa tóro.

20 Ben Dii pɔ fɛ́nzi à bè: Zaake borii kè ma bà kuuna kɔn ń dezinɔ yā gbòro aɔo ma yā maro,

21 mé péńne borii kè Yɔsua gà à ń tó ń būsunnɔ kea dɔro.

22 Mé ń swi ke Isarailinɔ le mà ń yɔ mà gwa, tó aɔé ma zé sé aɔgɔ ma yā kūna lán ń dezinɔ kù nà, ke tó aɔé ke lero.

23 Beee yānzin Dii borii pìno tò gwezi. Èe ń na Yɔsuanɛ a ɔzĩ à pèrúmma gɔro.

3

1 Dii borii pìno tò gwe le à Isaraili kè wèe Kanaa b̀usu zĩ ká ń wáaroonɔ yɔ à gwao,

2 le dɔ à zĩkana dada gbè kè aɔo zĩkana dɔ yāroo pìnoɔne. Borii pìnon yè:

3 Filisitininɔ kína gɔon sɔoroonɔ kɔn Kanaanɔ píngi kɔn Siddeeenɔ kɔn Ivi kè aɔo kú Lebanɔ gukpideennɔ zaa Baali Emɔni gbèa ai à gàa pé Lebo Amataa.

4 À ń tó le à Isarailinɔ yɔ à gwao, tó aɔégɔ yā kè à diè ń dezinɔne Musa gāzĩno kūna.

5 Beee yānzin Isarailinɔ vèe Kanaanɔ té kɔn Itinɔ kɔn Amɔrinɔ kɔn Perizinɔ kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔzi.

6 Aɔ ń nénɔgbèno sè nɔo ũ bensɔ aɔ ń nénɔgbèno kpásá borii pìno négɔgbènoa, ben aɔ d̀ò ń tāanɔzi.

Ɔtonieli

7 Isarailinɔ yā kè Dii g̀izi kè. Dii ń Luda yā sàngu, ben aɔ d̀ò Baalizi kɔn Asatoreo.

8 Ben Dii pɔ fɛ́nzi à ń yá Mesopotamia b̀usu kí Kusārisataimua, ben aɔ z̀ò blène ai wè sɔraagɔ.

9 Kè aɔ wii pè Diizi, ben à mìsiri b̀òńne, àmbe Kalebu dāaro Kenazi né Ɔtonieli ũ. Àmbe à ń bó.

10 Dii Nini s̀ua, ben à yā g̀ogɔ Isarailinɔne à d̀òńne ae zĩ guu. Dii Mesopotamia b̀usu kí Kusārisataimu nàne a ɔzĩ, ben à gbāaa m̀òne.

11 Ben aɔ b̀usu g̀ò kaena aafia wè baplaa ai Kenazi né Ɔtonieli gàa gao.

Eudu

12 Isarailinɔ èara wà yā kè Dii g̀izi kè dɔ, ben Dii tò Mɔabu kí Egelɔni gbāaa m̀òńne à zaa kè aɔo kè pì yānzi.

13 Egelɔni Amɔninɔ kɔn Amalekinɔ nàawa, ben aɔ mò wà lèe Isarailinɔa aɔ wéte daminalidee si.

14 Isarailinɔ z̀ò blè Mɔabu kí Egelɔninɛ ai wè baro plaasai.

15 Ben aɔ wii pè Diizi, ben à mìsiri b̀òńne, àmbe Gera né Eudu, Beyāmi borii ũ. Ɔzedeme. Isarailinɔ à zĩ tángba kpá Mɔabu kí Egelɔnia.

16 Eudu fɛɛ lékpaaplaadee pì à gbàa kà gàsāsuu do. À nà a gbáda ɔplaaa a uta gbáru,

17 ben à gàa à tángba kpà Egelɔnia. Egelɔni sɔ né gbɛ mèdeeme maamaa.

18 Kè Eudu kɔn gbɛ kè aɔ tángba sè wà gàaonɔ tángba kpàa wà yàa, ben Eudu a gbɛ pìnɔ gbàre zén.

19 Ben à èara tãa kè kú Giligala sae à sù kína pì kiia dɔ à bè: Má asiiyã ke vĩ mà onne. Ben kína pì bè: À tó mà yã ma, ben à ìba kè aɔ kúonɔ bɔe.

20 Egelɔni vɛena ado kpé musu ãampakiin, ben Eudu sɔzi à bè: Má yã kè bò Luda kiia vĩ mà onne. Kè kína pì fɛɛ a kitan,

21 ben Eudu a fɛɛ gà à wòto kɔn ɔzeɛo a gbáda ɔplaaa, ben à à zòo a gbɛɛɛn.

22 Ben fɛɛ pì gè à gbɛɛɛn kɔn a páo píngi ai à bò à kpɛɛ kpa. Eudu e fɛɛ pì wotoro ai à gbɛɛ nɔsi dààla.

23 Eudu bò kpɛɛlea à kpé ãampakii pì zé tàta à m̀nne kà.

24 À bɔna gbera Egelɔni zìrinɔ mò aɔ ãampakii pì zé è kána, ben aɔ bè: Eégɔ b̃ikpɛɛ kɛɛ kpé ãampakiian yee?

25 Aɔe à d̃aa ai aɔ bídi kè. Kè aɔ è èe zé wɛ́nnero, ben aɔ m̀nne sè wà wè aɔ gè wà ñ dii è daena tɔɔte gè ũ.

26 Gurɔ kè aɔ kpé wèe kí d̃aa le, Eudu bàa lè à d̀o tãa pìnɔzi à tà Seira.

27 Kè à kà gwe, à tò wà kuu pè Eflaimu gukpiideen, ben Isarailinɔ pìtao kpiiinɔa, Eudu d̀ñne aɛ.

28 À bè́nne: À témazi, zaake Dii a ibɛɛ Mɔabunɔ nàare a ɔzĩ. Aɔ t̀zi, ben aɔ Yoda bikũkii kè è gá Mɔabunɔ b̀sun s̃i, aɔe we gb̃eke bikũ d̀ro.

29 Zĩ beeeaa aɔ Mɔabu g̃ gb̃aaanɔ d̀de lán b̀ro kuri bà, aɔ gb̃eke e b̀ro.

30 Zĩ beeean Isarailinɔ gb̃aaa mò Mɔabunɔne, ben aɔ b̀su g̃ kaena aafia ai wè basiig̃.

Samaga

31 Eudu gbera Anata né Samaga Filisitininɔ d̀de g̃ɔn wàa aag̃ kɔn zùdāgoo. À Isarailinɔ mì s̃i se.

4

Debora kɔn Barakio

1 Kè Eudu gà, Isarailinɔ èara wà yã kè Dii g̃zi kè dɔ.

2 Ben Dii ñ yá Kanaa kí Yabĩ kè vɛena Azoa. À z̃ikpɛɛnɔ gb̃ensi tón Sisera. À b̃ɛɛn Arose Goyimu.

3 À s̃goro m̀pɔnɔ vĩ m̀n wàa siig̃ kpé basɔro. À gb̃aaa mò Isarailinɔne p̃s̃ip̃s̃i ai wè baro, ben Isarailinɔ wii pè Diizi.

4 Gurɔ beeeaa nɔgb̃ annabi kè wè benɛ Debora, Lapidɔ naɔ de Isarailinɔ yág̃g̃ri ũ.

5 È yã g̃g̃ñne a damina lí gbáru Rama kɔn Betelio dagura Eflaimunɔ gukpiideen. Isarailinɔ èg̃ gaa à kiia gwe.

6 Ben à Abinɔamu né Baraki kè kú Kedesi, Nafatalinɔ b̀sun s̃isi à bène: Dii Isarailinɔ Luda bè ñ fɛɛ ñ gá Nafatalinɔ kɔn Zebuluninɔ sé g̃ɔn b̀ro kuri ñ gányo Tabo kpiiia.

7 Dii é Yabĩ z̃ikpɛɛnɔ gb̃ensi Sisera gáe à móo Kis̃ swaazi kɔn à s̃goronɔ kɔn à z̃ikpɛɛnɔ paripari, gwen eé à nanne n ɔz̃in.

8 Ben Baraki bène: Tó né gámao dé, mé gá. Tó né gámao s̃ro, mé gáro.

9 Ben Debora bè: Mé gányo, m̀de zaake ñ ò le, èe ke n tó bé eé b̀ro. Nɔgb̃ñ Dii é Sisera nanɛ a ɔz̃i sa. Ben Debora fɛɛ à gàao Kedesi.

¹⁰ Ben Baraki Zebuluninŏ kŏn Nafatalinŏ kàkŏa Kedesi, ben à dà zén kèse kŏn gŏŏn bŏrŏ kuri pìnŏ. Debora kú n̄ t̄é.

¹¹ Keni bori Eberu bŏ Keninŏ bŏsun yā, à mò à bùra kàe gbí lí kè kú Zanimu gbáru Kedesi sae. Keninŏ né Musa anzure Obabu boriinŏ dokeme.

¹² Wà ò Siserane kè Abinŏamu né Baraki gàa Tabo kpiiia,

¹³ ben à a sŏgoro mŏpŏnŏ kàkŏa mèn wàa siigŏ kŏn basŏŏroo kŏn zŏkari kè aŏ kúonŏ. À n̄ sé Arose Goyimu, aŏ gàa Kisŏ swaazi.

¹⁴ Ben Debora bè Barakin̄: N̄ gá, zaake gbàan Dii é Sisera nanne n̄ ɔzĩ. À de Dii gĩake à dŏnne ae kò fá. Ben Baraki pìta Tabo kpiiia kŏn zŏkari gŏŏn bŏrŏ kuri pìnŏ.

¹⁵ Dii tò Sisera kŏn à sŏgoronŏ kŏn à zŏkarinŏ lèkŏa Baraki f̄edaane, ben Sisera bŏ a sŏgoron à bàa lè.

¹⁶ Baraki p̄e Sisera zŏkarinŏ kŏn n̄ sŏgoronŏzi ai Arose Goyimu. Gwen à n̄ d̄eden kŏn f̄edao n̄ píngi, baa gb̄e mèn do èe gŏro.

¹⁷ Ben Sisera bàa lè kèse à gàa Keni bori Eberu naŏ Yaeli kuta kiia, zaake Azo kí Yabĩ kŏn Eberu bedeenŏ kŏ yā mà yā.

¹⁸ Yaeli bŏ à dààle à bè: N̄ mó n̄ ḡe kpén, Maree. N̄ ḡe! N̄ton tó v̄ia n̄ kŏro. Kè à ḡe, ben n̄gb̄e pì bisa dààla,

¹⁹ ben Sisera bène: Ímii e ma dee. N̄ ma gba í mà mi. Ben à zwi t̄uu sè à t̄one à mì, ben à èara à bisa kùàla.

²⁰ Sisera bène: N̄ ze kpele. Tó gb̄eke mò à n̄ la à be, gb̄ekee kú k̄és, n̄ bene, auo.

²¹ Kpasa'ii à sè, ben Eberu naŏ Yaeli kuta káro sè kŏn eree à sŏo Siserazi tee, ben à káro pì pè à swāgeea à pà ai à ḡe à gàa à t̄ote kŏ, ben à gà.

²² Baraki sŏo e p̄ee Siserazi, ben Yaeli bŏ à gàa à dààle à bè: N̄ mó mà gb̄e kè n̄e wetee ɔɔanne. Kè à ḡe kpén, ben à Sisera è daena, à gà kŏn károo pena à swāgeea.

²³ Zĩ beean Luda Kanaa kí Yabĩ bùsa Isarailin̄ne.

²⁴ Ben Isarailinŏ pás̄ikee e kaara ai aŏ gàa wà Kanaa kí Yabĩ d̄eo.

Ben aŏ bùsu ḡe a làakaria ai w̄e baplaa.

6

Midiānŏ ɔt̄na Isarailinŏa

¹ Isarailinŏ èara wà yā kè Dii ḡizi kè dŏ, ben Dii n̄ ná Midiānŏne n̄ ɔzĩ ai w̄e sw̄eplaa.

² Kè Midiānŏ e ɔ t̄ɔr̄ma, ben Isarailinŏ utekiinŏ kèke gukpiideenŏn kŏn gb̄ew̄eenŏ kŏn s̄et̄ep̄otunŏ.

³ Tó aŏ p̄ó t̄ò, Midiānŏ kŏn Amalekinŏ kŏn ɔf̄ant̄eb̄e kpa bori p̄andenŏ è mó wà léem̄mame.

⁴ Aŏ è mó wà bùra káe n̄ bŏsun, ben aŏ è n̄ bura p̄onŏ yakaíne ai à gá p̄eo Gazaa. Aŏ è p̄oke tó Isarailin̄nero ke s̄aa ke zù ke zaaki.

⁵ Aŏ è mó kŏn n̄ p̄ók̄adeenŏ kŏn n̄ bisakutaanŏ paripari lán sut̄enŏ bà. Gb̄eke eḡe m̄pinŏ kŏn n̄ lakuminŏ lé d̄ro. Aŏ è mó wà bùsu yakame.

⁶ Midiānŏ Isarailinŏ kpà takaasik̄eezi, ben aŏ wii pè Diizi.

⁷ Kè aŏ wii pè Diizi Midiānŏ yā musu lán beee bà,

⁸ ben Dii annabi b̄ón̄ne à bè: Mam̄ma Dii Isarailinŏ Luda ma bè ma a bŏ z̄b̄leen ma a b̄e Igipiti.

⁹ Ma a bŏ Igipitinŏ ɔzĩ kŏn gb̄e kè aŏ ɔ t̄òawaanŏ n̄ píngi ma péem̄maare, ben ma n̄ bùsu kpàawa.

10 Kè ma bèare mámbe Dii a Luda ũ, àton Amōri kè á kú ǹ b̀sunno táano gbāgbāro, ben a gi ma yā mazi.

Dii Malaika b̀ à m̀na Gidionzi

11 Dii Malaika m̀ à v̀e gbí lí gbáru zaa Ōfla, Abieza bori Yoasi be wéte. À né Gidion e blewee gbēe geepi'ifēki wēen le Midiāno tón à ero yānzi.

12 Kè Dii Malaika b̀ à m̀zi, à bène: Gō gbāaa, Dii kúnyo.

13 Ben Gidion bène: Maree, tó Dii kúwao, b̀yānzin yā k̀no wa lezi p̀ngii? Dabuyā kè wa deno à yā t̀k̀weeno kú máme? Aō bè Dii wa b̀e Iyipiti, m̀de tiala à p̀ kp̀wazi, ben à wa na Midiānoe ǹ ozi.

14 Ben Dii ae d̀a à bè: Ǹ gá k̀n gbāaa kè ǹ v̀io ǹ Isarailino b̀ Midiāno ozi. À de mámbe m̀e ǹ zi fá.

15 Ben Gidion à là à bè: Maree, mé f̀o mà Isarailino b̀ diamé? Ma ua bé à k̀sāna Manaseno té bensō mámbe má néngo deŋla ma de bedeeno té.

16 Dii wèala à bè: M̀gō kúnyo, né Midiāno lé ǹ ne lán gbē m̀n doo bà.

17 Ben Gidion bène: Tó ma ǹ p̀nnaa è, ǹ sèeda òbame le m̀gō d̀ kè m̀be née yā oomao.

18 Ǹton gu k̀ero ai mà su. Mé m̀onne k̀n gbao mà dienne. Ben à wèala à bè: M̀gō kú kè ai ǹ era ǹ su.

19 Gidion g̀a à blène dè à k̀ke, à buredi sésé'ezēsai kè k̀n wísiti kilo kurio. À ǹbo kà gbín à dò kà oroon à g̀ao gbí lí p̀i gbáru gwe, ben à diene.

20 Luda Malaika bène: Ǹ ǹbo k̀n buredio sé ǹ káe gbè k̀kiia ǹ dò eea. Ben à kè le.

21 Ben Dii Malaika g̀o kè à k̀na z̀ ǹbo k̀n buredi p̀ioa, ben té b̀ gbè p̀i guu à k̀ ǹbo k̀n buredi p̀ioa, ben Dii Malaika p̀i gusii lè.

22 Kè Gidion d̀ Dii Malaikame, à bè: Kúku Dii Luda, ase ǹ Malaikan ma wéé siàle t̀t̀nt̀s?

23 Ben Dii bène: Ǹgō kú aafia! Ǹton tó v̀ia ǹ k̀uro. Né garo.

24 Gidion Dii gbāgbākii b̀ gwe, ben à tó kp̀a guu p̀ne Dii Aafiade. À kú Ōfla Abieza gwe ai k̀n a gbāao.

Tāa gbāgbākii gborona

25 Zi beea gwāavī Dii bène: Ǹ n de z̀swaree kè kà wè swēeplaa k̀ ǹ Baali gbāgbākii kè n de v̀i gboro ǹ Asera lí kè ze à sae z̀ ǹ ne.

26 Ǹ mamoma Dii n Luda gbāgbākii bo a zéa gu gbāaa k̀kii musu. Ǹ Asera lí kè ǹ z̀ sée yàka ũ ǹ sa'opo kè wè ká tén à té k̀ oma k̀n z̀ p̀io.

27 Ben Gidion a z̀kerino sè g̀on kuri à kè lán Dii òne nà. Kè èe v̀ia kee a de bedeeno k̀n wétedeeno yānzi, èe we à kè fáant̀ero, gwāavīn à kè.

28 Kè wétedeeno f̀e kongo, aō è wà Baali gbāgbākii gb̀oro wà Asera lí kè ze à sae z̀ wà nè wà saa ò k̀n z̀o sa'oki dufu kè wà b̀a.

29 Ben aō k̀ lala: Dé bé à k̀kii kè? Kè wà d̀nzi wà gbèkagbeka, ben aō mà wà bè: Yoasi né Gidion bé à kè le.

30 Ben wétedeeno g̀a wà bè Yoasine: Ǹ b̀ k̀n n néo wà à de, zaake à Baali gbāgbākii gb̀oro bensō à Asera lí kè ze à sae z̀ à nè.

31 Ben Yoasi bè gbē kè aōo ligaaziinone: Ámbe é yā sí k̀n Baalioó? Ámbe é à b̀oó? Weé gbē kè yā s̀io de ai guu gō gá do. Tó t̀an à ũ, à g̀ a z̀ndao à gbāgbākii kè wà gb̀oro yānzi.

32 Zi beean wà tó kp̀a Gidionne Yerubaali wà bè: Wà à tó k̀n Baalio, zaake à gbāgbākii à gb̀oro.

Gidion sèedagbekana Diia

³³ Midiānŋ kŋn Amalekinŋ kŋn ɔfāntēbɔɛ kpa gbē pāndenŋ kŋ kākŋa n pīngi aŋ bikù Yodaa, ben aŋ bùra kàe Yezerili guzuren.

³⁴ Dii Nini sù Gidion-a, ben à Abiezanŋ sisi kŋn kuuo le aŋ mó wà téazi.

³⁵ À gbēnŋ zī Manasenŋ bùsu gu pīngia wà n sisi se aŋ mó wà téazi. Ben à gbēnŋ zī Asanŋ bùsun kŋn Zebuluninŋ bùsuo kŋn Nafatalinŋ bùsuo. Ben aŋ mò wà nàmma.

³⁶ Gidion bè Ludanɛ: Tó né Isarailinŋ bɔ ma gāzī lán n à lé gbème nà,

³⁷ n gwa, méε sākā kaεε bleweεgbēkiia. Tó kpíi kpà sākā pía ado, bensŋ tɔtɛ gŋ kori, mé dŋ sa kè né Isarailinŋ bɔ ma gāzī lán n ò nà.

³⁸ Ben à kè le. Kè guu dŋ, ben à fεε ide'ide, à sākā pì fē, à í taa pà.

³⁹ Ben Gidion bè Ludanɛ: Nton pɔ fēmaoro. Má yezi mà yā gbekamma gēn do dɔ. N tó mà gwa sākāa gēn do dɔ. Kèkii sa, n tó kpíi kpá tɔtɛa ado, sākā gŋ kori.

⁴⁰ Gwāavī beeea Ludaa kè le. Kpíi kpà tɔtɛa gu pīngia, sākā bé à gŋ kori ado.

7

Gidion kŋn a gbēnŋ zīblena Midiānŋa

¹ Gidion kŋn gbē kè aŋ kúonŋ fεε kŋngŋ ide'ide aŋ gāa wà bùra kàe Arodi íbŋkiia. Midiānŋ bùra kú guzuren gu'igbāroo kpa Mɔre sīsiŋgēzi.

² Ben Dii bè Gidionne: Gbē kè aŋ kúyonŋ kè pari, mé Midiānŋ nañne n ɔzīro. Tó má n náñne n ɔzī, aŋé ía dā wà be n zīnda gbāaa bé à n bŋ.

³ N kpàakpa ke gīa n beñne, gbē kè swè kēn, ben èe lugalugaa, adee εara. Ben gŋon bɔrɔ baro awεεplaaa εara, gŋon bɔrɔ kuri bé à gŋ.

⁴ Ben Dii bè Gidionne: Aŋ kpé pari ai tia. N gányo í kiia, mé n pleplenne gwe. Gbē kè má ònne aŋé gányonŋ bé weé gá, gbē kè má ònne aŋé gányoroonŋ sŋ bé weé gŋ.

⁵ Kè à gāányo í kiia, Dii bène: N gbē kè n è aŋ lé pè ía lán gbēε bānŋ plekŋte kŋn gbē kè aŋ kùε n kosooa wà í dā ɔɔ wèε miinŋ.

⁶ Gbē kè aŋ lé pè íanŋ gŋon wàa do kpé basɔromε. Gbē kpaaanŋ sŋ kùε n kosooa aŋ í mī.

⁷ Ben Dii bè Gidionne: Mé Midiānŋ naare a ɔzī kŋn gŋon wàa do kpé basɔroo kè aŋ lé pè íanŋ sa mà a bɔ. N gbē kpaaanŋ gbare, aŋ baade tá a be.

⁸ Ben Gidion gŋon wàa do kpé basɔroo pīnŋ sè, aŋ gbē kè aŋ taa beεnŋ kūsāenŋ kŋn n kuunŋ sīmma, ben à n gbáε.

Gidion kú sīsī musu, Midiānŋ bùra kú guzuren à gīzī.

⁹ Gwāavī beeea Dii yā òne à bè: N fεε n gánzi n bùran, zaake ma n náñne n ɔzī.

¹⁰ Tó vīa e n kūu n gánzime, n pita n gá lɛdo kŋn n zīkeri Purao

¹¹ n swā kpá yā kè aŋ oozī. Yā pì é n gba swè le n gánzi n bùran. Ben à pita kŋn a zīkeri Purao aŋ sŋ n bùra lézi.

¹² Midiānŋ kŋn Amalekinŋ kŋn ɔfāntēbɔɛ kpa gbē pāndenŋ kaena guzuren n pīngi, aŋ kpá lán sutēnŋ bà. Wèε fŋ wà n lakuminŋ nàroro, aŋ pari lán ísiale bùsu'āatē bà.

¹³ Kè Gidion kà gwe, à gbēke lè, èe a nanaa tŋkēε a gbēndonε à bè: N nanaa kè má ò ma. Má è buredi kŋn kporogoo e gbegere paa, ben à lèε wa bùran à sī bisakutaaa, ben kutaa pì lèε kpεεgānda à gŋ kaena.

¹⁴ Ben à gbēndoo pì bène: Yoasi né Gidion, Isaraili bori fēedaan n è gwe, èe ke pŋ pāndenlo. Luda Midiānŋ kŋn wa bùrao nāne à ɔzī pīngi.

¹⁵ Kè Gidion nanaa pì yā mà kŋn à bŋkŋtenao, à dŋnzi kè Diine. Ben à εara Isarailinŋ bùran à bè: À fεε! Dii Midiānŋ nàwe wa ɔzī.

¹⁶ À gŏon wàa do kpé basŏroo pìno kpàate gáli aagŏ, ben à kuu kŏn lo korio kpà n̄ baadea. Ben wà sè té sŏtsŏto loo pìno guu.

¹⁷ À bèñne: Mée gaa ai n̄ bùra léa. Àgŏ ma gwaa. Lán á è má kè nà, à ke le se.

¹⁸ À liga n̄ bùrazi píngi. Tó mapi kŏn gbě kè aŏ kúmaonŏ wa kuu pè, à a pŏ pé se à wii lé à be: Dii pŏme kŏn Gidion-o.

¹⁹ Gidion kŏn gŏon basŏroo kè aŏ kúonŏ kà bùra léa lezāndo gudākpārino kŏ lendekena gbera gŏ. Ben aŏ n̄ kuu pè n̄ píngi, aŏ loo kè aŏ kŏnanŏ wìwi.

²⁰ Ben gáli aagŏ pìno baade a kuu pè aŏ n̄ loonŏ wìwi. Aŏ sè ténŏ kŏna ɔzeo, aŏ kuu kè aŏe pèenŏ kŏna ɔpłaan. Ben aŏ wii lè wà bè: Dii kŏn Gidion-o fēedaame.

²¹ Baade ze a gbèn ligana bùrazi, ben bùradeenŏ fēe wà lè kŏa kŏn wiiio aŏ bàa lè.

²² Kè wà kuu mèn wàa do kpé basŏroonŏ pè le, Dii tò bùra pì deenŏ kŏ dède kŏ tēe kŏn fēedaao. Zikari pìno bàa lè wà tà Betesita kŏn Zererao ai Abeli Mēola léa Taba kpa.

²³ Wà Nafatalinŏ kŏn Asanŏ sìsi kŏn Manasenŏ n̄ píngi, ben aŏ pèe Midiānŏzi.

²⁴ Ben Gidion gbēnŏ zì aŏ gàa Eflaimunŏ gukpiideen píngi, aŏ bèñne: À pita à gá Midiānŏzi. À zé zŏñne Yoda bikŏkiinŏa ai Betebara. Ben wà Eflaimunŏ sìsi n̄ píngi aŏ gàa wà zé zŏñne Yoda bikŏkiinŏa ai Betebara.

²⁵ Ben Eflaimunŏ Midiā kínanŏ kŏ gŏon plaa, Orebu kŏn Zebuo. Aŏ Orebu dè gbè sae, kè wè be tia Orebu gbè. Aŏ Zebu dè dŏ, guu pìn wè be tia Zebu geepi'ifēkii. Ben aŏ èara wà pè Midiānŏa. Ben wà kína pìno mì zŏzŏ wà gàao Gidionne Yoda baa káa kpa.

8

¹ Eflaimunŏ Gidion là wà bè: Bŏyānzin n̄ kèwe lezi? Kè nēe gaa zì ká kŏn Midiānŏ, ben nēe wa sísiroo? Ben aŏ wisŏzi le pāsīpāsī,

² ben à bèñne: Bŏn má kè kè kà a pŏ ũu? A Eflaimunŏ geepi kŏwena maa de wamŏwa Abiezanŏ geepikekenala.

³ Luda Midiā kínanŏ Orebu kŏn Zebuo nàare a ɔzī. Bŏn ma fŏ má kè kè kà a pŏ ũu? Kè à òñne le, ben aŏ pŏfē gbasa à kpàe sa.

Zeba kŏn Zalamunao dedena

⁴ Gidion kŏn a gbě gŏon wàa do kpé basŏroonŏ kpé wèe pèee Midiānŏzi, baa kè aŏ gbāaa bùsa. Kè aŏ kà Yodazi, ben aŏ bikù.

⁵ Ben à bè Sukodeenŏne: À ma gbēnŏ gba pŏblee. Aŏ gbāaa bùsa bensŏ má kpé mēe pèee Midiā kínanŏ Zeba kŏn Zalamunaozi.

⁶ Ben Suko gbēnsinŏ bè: Zeba kŏn Zalamunao gè n̄ ɔzī kŏn yŏ? À kè dia wé n̄ zīkarinŏ gba pŏbleee?

⁷ Gidion wèñla à bè: Zaake á ò le, tó Dii Zeba kŏn Zalamunao nàme ma ɔzī, mé a ke gyáigyai kŏn gbáa lèo.

⁸ Zaa gwe à gàa Penieli, ben à wée kèmma le dŏ. Penielideenŏ wèala lán Sukodeenŏ wèala nàme dŏ,

⁹ ben à bèñne se: Tó ma gaa ma su aafia, mé gudākpaki lezī kè gboro.

¹⁰ Zeba kŏn Zalamunao kú Kako kŏn n̄ zīkarinŏ gŏon bŏro gēro. ɔfāntēbŏe kpa zīkpèe kè aŏ gŏnŏn gwe. Aŏ fēedadeenŏ gàga gŏon bŏro baswēedo.

¹¹ Gidion laatarinŏ zé sè Nŏba kŏn Yŏgbēao ɔfāntēbŏe kpa, ben à sì zīkari pìno té gurŏ kè aŏ sà n̄ zīnda yān.

¹² Midiā kína pìno Zeba kŏn Zalamunao bàa lè, ben à pèéñzi à n̄ kŏkŏ, ben à tò n̄ zīkarinŏ lèkŏa n̄ píngi.

¹³ Kè Yoasi né Gidion b̀ò z̀ìlan èe suu, à b̀òe Èresi Gb̀èkotozen,

¹⁴ ben à Suko g̀õkpare ke k̀ù à à làla ỳazi, ben g̀õkpare p̀ì Suko gb̀ensinŏ t̀ó k̀ènne takadan g̀õn baaag̀õ akuri aẁeesẁeeplaa.

¹⁵ Ben Gidion gàa à Sukodeenŏ l̀è à b̀è: Zeba k̀õn Zalamunaon ỳè. A ma lalandi k̀è ỳa a b̀è, Zeba k̀õn Zalamunao e g̀e ma ɔ̀z̀ì k̀òro. É f̀õ à ma gb̀e k̀è ǹ g̀b̀aaa b̀usanŏ g̀ba p̀óbleero.

¹⁶ Ben à ẁéte p̀ì gb̀ensi p̀inŏ k̀ùk̀ù à ǹ ké gỳaigyai k̀õn gb̀aa l̀èò, àõ d̀ò ǹ mèa.

¹⁷ Ben à gàa à P̀enieli gud̀akpaki lez̀ì gb̀òro à ẁéte g̀õgb̀enŏ d̀ède.

¹⁸ Ben à Zeba k̀õn Zalamunao là à b̀è: Gb̀e k̀è a ǹ d̀ède Tabonŏ de diam̀e? Àõ ẁèlà ẁa b̀è: Àõ de l̀an ǹ b̀am̀e, àõ kakana de l̀an k̀inənŏ bà.

¹⁹ Ben Gidion bè̀nne: Ma v̀ii dad̀õnk̀õdeenŏn g̀we. T̀ó a ǹ t̀ó ỳa, k̀õn Diio mé a d̀edero.

²⁰ Ben à b̀è a daudu Yetaǹe: Ǹ f̀ee ǹ ǹ d̀ède. Né p̀ì e a f̀eedaa wotoro, v̀ia à k̀ù, zaake né f̀étem̀e.

²¹ Ben Zeba k̀õn Zalamunao b̀è: Ǹ f̀ee ǹ wa d̀ède ǹ z̀inda. Baade k̀õn a g̀b̀aaaom̀e. Ben Gidion f̀ee à ǹ d̀ède à mò k̀amb̀ee k̀è da ǹ lakuminŏ waale b̀è.

²² Isarailinŏ bè Gidionne: Ǹ g̀õ wa m̀idee ù k̀õn ǹ boriinŏ. Zaake m̀be ǹ wa b̀o Midiãnŏ ɔ̀z̀ì.

²³ Ben Gidion bè̀nne: Mé g̀õ a m̀idee ùro, baa ma né. Diin a kí ù.

²⁴ Ben à èara à bè̀nne: M̀ée ẁée keewa: A baade sẁai k̀è à s̀imma kp̀ama m̀èn doodo. Midiãnŏ èg̀õ vura sẁai dana, zaake Sumaila boriinŏm̀e.

²⁵ Àõ bène: Ẁé kp̀amma k̀õn ǹòseò do. Àõ bisa kp̀aè, ben baade sẁai k̀è à s̀immanŏ dàn m̀èn doodo.

²⁶ Vura sẁai k̀è à gb̀ekam̀ma p̀inŏ t̀isi k̀a kilo baro, m̀òkamb̀eenŏ k̀õn sẁainŏ k̀õn gumusu t̀ëaa k̀è Midiã k̀inanŏ dananŏ k̀õn m̀òkamb̀ee k̀è da ǹ lakuminŏ waalenŏ baasi.

²⁷ Ben à p̀ì m̀asok̀ebŏ ù à p̀èe a be ẁéten zaa ɔ̀fla. Ben Isarailinŏ p̀ap̀aa k̀è ẁa d̀òzi ǹ p̀ingi, ben à g̀õ takut̀ee ù Gidionne k̀õn à b̀edeenŏ.

²⁸ Len Isarailinŏ Midiãnŏ g̀b̀aaa b̀usa l̀e. Midiãnŏ e e ẁa m̀ì b̀ò d̀oro. Ben Isarailinŏ b̀usu g̀õ kaena aafia Gidion gurŏ ai ẁè baplaa.

Gidion gana

²⁹ Yoasi né Gidion gàa à v̀èe a be.

³⁰ À nég̀õgb̀e k̀è à ǹ ínŏ g̀õn baaag̀õ akurim̀e, zaake à ǹõnŏ pari.

³¹ À ǹõp̀os̀ee v̀ì d̀o zaa S̀ekemu k̀è à nég̀õgb̀e ìò, ben ẁa t̀ó kp̀aǹe Abimelèki.

³² Yoasi né Gidion gà a zik̀um̀m̀e, ben ẁa à mira kp̀ak̀õzi k̀õn a de p̀óo zaa ɔ̀fla Abieza.

³³ K̀è Gidion gà g̀õ, ben Isarailinŏ èara ẁa p̀ap̀aa k̀è ẁa d̀ò Baalizi. Ben àõ t̀aa k̀è ẁè be Baalibaakuwao p̀èe ǹ dii ù,

³⁴ ben Dii ǹ Luda k̀è à ǹ b̀ó ǹ ib̀ee k̀è àõ ligańzi kpa p̀ingianŏ ɔ̀z̀ì ỳa s̀àngu.

³⁵ Àõe gb̀ek̀ee ke Gidion k̀è ẁè beǹe d̀o Yerubaali b̀edeenŏne ỳa maa k̀è à k̀ènne p̀ingi musuro.

13

Samusĩ ina

¹ Isarailinŏ èara ẁa ỳa k̀è Dii g̀izi k̀è d̀o, ben Dii ǹ ná Filisitininŏne ǹ ɔ̀z̀ì ai ẁè baplaa.

² G̀õgb̀e kee k̀ú Zora, Dani boriim̀e, à t̀ón Manŏa. À naõ né p̀aaam̀e, èe né iro.

³ Dii Malaika b̀ò à mò ǹõgb̀e p̀izi à b̀è: Ǹ ma! P̀aaan ǹ ù, née né iro, m̀ode né ǹò sí ǹ né i g̀õgb̀e ù.

⁴ Ǹ làakari ke! Ǹton geepiẁee ke í gb̀aa ke miro. Ǹton t̀è ke blero.

⁵ Né nò sí ò né i gōgbē ũ. Gēe tón na né pì m̀aro, zaake eégō de Luda pò ũme zaa a igurō. Àmbe eé na Isarailinō bōnaa Filisitininō zī.

⁶ Ben nōgbē pì gàa à ò a zāne à bè: Luda gbēke mò ma kiia. Tó n à è, à de lán Luda Malaika bà à naasi vī maamaa. Mée à la tó mán à b̀nlo, bensō èe a tó omero.

⁷ À bème mé nò sí mà né i gōgbē ũ. À bème màton wēe ke í gbāa ke miro, bensō màton tè ke blero, zaake né pì égō de Luda pò ũme zaa a igurō ai à wèndi lén.

⁸ Ben Manōa wée kè Diia à bè: N yā nna Dii! Ñ tó gbē kè ní zī εara à mó dō à yā kè wé ke kōn né pìo à ina gberaa dawē.

⁹ Luda Manōa yā mà, ben Luda Malaika pì εara à mò nōgbē pìzi gurō kè à kú bura. À zā Manōa kúo gwero,

¹⁰ ben à kè kpaa à bàa lè à gàa à òne à bè: Gōgbē kè b̀ à mò mazi zī m̀a kè dōe!

¹¹ Manōa fēe à tè a naōzi. Kè à kà gōgbē pì kiia, à à là à bè: M̀be n yā ò ma naōó? À wèala à bè: Mámbee!

¹² Ben Manōa à là à bè: Tó n yā pì gàa à kè le, né pì kuuna égō de diamē? Bó zīin eégō kee?

¹³ Dii Malaika wèala à bè: N naō gō yā kè má òne kúna píngi.

¹⁴ Àton geepi lí pòke blero. Àton wēe ke í gbāa ke miro. Àton tè ke blero. Àgō yā kè má diene kúna píngi.

¹⁵ Ben Manōa bène: N yā nna, ò ze gīa ai wà blène b̀ro kekenne.

¹⁶ Dii Malaika wèala à bè: Baa tó ma gō kè, mé n pòke blero. Tó n sa'opo kè wè ká tén à té kú soru kè, ò o Diia. Manōa e dō kè Dii Malaikanlo,

¹⁷ ben à à là à bè: N tón diaa? Tó yā kè ní ò pì kè, wé sáabu kenne.

¹⁸ Dii Malaika wèala à bè: Bóyānzin nēe ma tó gbekaazi? Tó bōnsaeme.

¹⁹ Ben Manōa blène b̀ro kú à flawa sè à Dii gbāgbāo gbè ke musu. Kè Manōa kōn a naōo wée kà wèe gwaa, ben Dii yābōnsae kè

²⁰ à tò té b̀ sa'okii pìn à fēe musu, ben Dii Malaika fēe ténene pì guu à tà musu. Kè Manōa kōn a naōo è le, ben aō dàe ní puua.

²¹ Dii Malaika e gà à mò Manōa kōn a naōozi doro, ben Manōa dō sa kè Dii Malaikame.

²² Manōa bè a naōne: Wa gan gweee! Zaake wa wée s̀ Ludale.

²³ Ben à naō bène: Tó Dii yezi à wa demē, le èe saa kè wá òa kōn flawao síro, le èe yā k̀no owero bensō èe yā pì oḃawero.

²⁴ Nōgbē pì né ò gōgbē ũ, ben à tó kpāne Samusī. Né pì bíta kù, bensō Dii aubarika dân.

²⁵ Dii Nini nà zīkenaa à guu gurō kè à kú Daninō b̀ran, Zora dagura kōn Esetaoluo.

14

Samusī nōsena Filisitininō té

¹ Samusī gàa Timina, ben à Filisitini nēnōkpare ke è gwe.

² Kè à s̀, ben à bè a de kōn a daone: Ma Filisitini nēnōkpare ke è zaa Timina. À gá à à wete me mà sé nō ũ.

³ Ben à de kōn à dao bène: Nō kú n daneno ke n boriino ténloo? Ben né gá ò nō sé Filisitini gefōdeenō téo? Ben Samusī bè a denē: Ñ gá ò à wete me dé, zaake nōkpare pìn má yezi.

⁴ À de kōn à dao e dō kè yā pì b̀ Dii kiianlo, zaake Dii e zé wete è à yā mō Filisitininōne me. Gurō beea Filisitininō bé wèe kí blee Isarailinōa.

⁵ Ben Samusī e gaa Timina kōn a de kōn a dao. Kè aō kà Timina geepi bura, músune b̀ro b̀ Samusīzi èe pūtāa.

⁶ Dii Nini sùà, ben à músu pì kù à kèkòre lán wà be blène bòro à kèkòre bà. À pòke kùna à ɔzĩ sōro. Èe yā kè à kè pì o a de ke a danero.

⁷ Ben à gàa à yā ò kōn nòkpare pio, nòkpare pì sō kène maa.

⁸ Kè à gurɔplaa kè, à fèe èe gaa nɔɔ pì sé sa, ben à liè à gàa músu gè pì gwa. Ben à è zónɔ sà dɔ à gèa ai aɔ í kè.

⁹ Ben à ɔ dān à à sà gà à wòto èe blee, ben èe taao. Kè à kà a de kōn a dao kiia, à líne aɔ blè, mɔde èe oíne kè a bò músu gè guunlo.

Samusĩ gara gbooto dana Filisitininɔne

¹⁰ À de gàa nòkpare pì kiia, ben Samusĩ ponna pòblee kèíne lán nɔseri è ke nà.

¹¹ Kè à mɔ, wà gòkpareno sisi gōon baaakuri wàgō kúo.

¹² Ben Samusĩ bèíne: Má gara gbooto ke ví mà daare. Ai pòblena gurɔ swɛɛplaaa kè gá papao, tó a fĩ à gara pì bòmɛ, mé bisa kpáawa pii baaakuri kōn utao waa baaakuri.

¹³ Tó ée fĩ à bòmɛ sōro, ámbɛ é bisa pii baaakuri kōn uta waa baaakurio kpáama. Ben aɔ bène: N̄ n̄ gara pì dawɛ wà ma.

¹⁴ À bèíne:

Pòblee bò pòsori guu,

pò nnaa bò pò gbáaa guu.

Ben aɔɔe fĩ wà gara pì boro ai gurɔ aagɔ.

¹⁵ À gurɔ siigōdee zīn aɔ bè Samusĩ nañne: N̄ òndɔ ke n zāzi à gara pì bowe. Tó lenlo, wé n kpata kōn n de bɛdeenɔ. Ase a wa sisi le à wa pónɔ síwame?

¹⁶ Ben Samusĩ nañ e ɔɔ dɔɔne à bè: N zamagu! N̄ yemaziro! N gara ke dà ma gbēne, bensō née bomero. Ben à bène: Mée bo ma de ke ma danero. Bó bé à tò mé onne?

¹⁷ Èe ɔɔ dɔɔne ai gurɔ swɛɛplaaa pì gàa à pàpao. À gurɔ swɛɛplaadee pì zī ben Samusĩ gara pì bōne kè à nàkōrea yānzi, ben nɔɔ pì gàa à ò a gbēne.

¹⁸ À gurɔ swɛɛplaadee zī ai ɔfāntē gō gá gē kpén wéte pì gòkpareno bène:

Bó nnaa bé à de zólaa?

Bó gbáaa bé à de músulaa?

Ben Samusĩ bèíne: Tó èe ke a bú wì kōn ma zùnunuoro, le ée fĩ a ma gara pì boro.

¹⁹ Dii Nini sùà, ben à gàa Asakeloni à gōgbēno dède gōon baaakuri à n̄ pókāsāano pìtirímma, ben à gàa à kpà gbē kè aɔ à gara pì bōnenɔa. Ben à pɔ fē à tà a de bɛ.

²⁰ Ben wà Samusĩ nɔɔ pì kù wà kpà à gbēna kè zè à saɛ nɔɔ pì ségurɔ zīa.

15

Samusĩ tésna Filisitininɔ buraaa

¹ Kè à kè gurɔ plaa, burapónkɛkɛgurɔ kà, ben Samusĩ blène bòro kù à gàa a nɔɔ pì gwao. À bè: Má yezi mà gá ma nañzi kpé guu. Ben à nɔɔ pì de e à gba zéro

² à bè: Mée daa n yezinlo, ben ma à kpà n gbēnaa. À dāaro maa deàla. N̄ à sé à gēe ũ.

³ Samusĩ bèíne: Tó ma yā zaaa kè a Filisitininɔne sa, mégō taari ví doro.

⁴ Samusĩ gàa à gbēngboonɔ kùkù wàa do kpé basɔɔro, ben à sè yìyi sòɔɔɔɔ. À gbēngboo pìnɔ vlāa yìyi kōa plaplaa, ben à sè pì yìyi n̄ vlāa pìnɔa.

⁵ À té nà sè pìnɔa, ben à gbēngboo pìnɔ gbàre Filisitininɔ bura. Aɔ blewɛɛ té kù píngi kōn n̄ blewɛɛ gbàno kōn n̄ geepi búno kōn n̄ kùkpenɔ píngi.

6 Ben Filisitininŏ bè: Dé bé à yā kè taka kèwee? Ben wà bè: Samusĩme, Timina gbě anzure. À anzure pì à nŏ siame, ben à kpà à gběnnaa. Ben Filisitininŏ gaa wà té sŏ nŏ pia kŏn a deo.

7 Samusĩ bèñne: Zaake á kè le, mé kámma boro ai ma gaa gěe booawa.

8 À sî n̄ té à n̄ ké dúgudugu, aŏ dedena pì gě ɔla, ben à gaa à v̄e Etamu gbèw̄eɛn.

Filisitininŏ dedena kŏn zaaki ḡewao

9 Filisitininŏ gaa wà bùra kàe Yudanŏ bùsun, aŏgŏ kpá guula ai Ḡewa sae.

10 Ben Yudanŏ n̄ lá wà bè: Bóyānzin a mŏwazi kŏn z̄iozi? Ben aŏ bè: Wa mŏ wà Samusĩ k̄ume, le wà kené lán à kèwe nà.

11 Ben Yudanŏ gŏŏn bŏrŏ aagŏŏnŏ gaa Etamu gbèw̄eɛ kiia aŏ bè Samusĩne: N̄ dŏ kè Filisitininŏ bé wèe kí bleewaroo? Bó yān n̄ kèwe gwee? À wèñla à bè: Pó kè aŏ kèmm̄eɛn má kèñne.

12 Ben aŏ bè: Wa mŏ wà n̄ yi wà n̄ kpárímmame. Ben Samusĩ bè: À la dame kè é ma de a z̄indaro.

13 Ben aŏ bène: Auo! Wé n̄ dero. Wé n̄ yi kŏn bàome wà n̄ nañne n̄ ɔzĩ. Ben aŏ à yi kŏn bà dufuo mèn plaa aŏ b̄o gbèw̄eɛ pì guu.

14 Kè wà kào Ḡewa, ben Filisitininŏ mò wà daàle, aŏe wuu kaaa. Dii Nini sù Samusĩa, ben bà kè wà à yìo a ɔŏŏa ḡè lán z̄indoo tékūna bà, ben bà pìno z̄òz̄ok̄ore à ɔa.

15 À zaaki ḡe dufu ḡewa è, ben à n̄ae à sè à gŏŏn wàa s̄oŋroonŏ dèdeo.

16 Samusĩ bè:

Zaaki ḡewan ma gŏŏn wàa s̄oŋroonŏ dèdeo,
zaaki ḡewan ma n̄ t̄t̄ok̄ola.

17 Kè à yā pì ò à yāa, ben à ḡewa pì z̄inna. Ben wà tó kpà guu p̄ine Ḡewa s̄isĩ.

18 Ímii à kù gbāa, ben à wii pè Diizi à bè: N̄ tò mamŏma n̄ z̄òbleri ma z̄i blè maamaa, ben né tó mà ga kŏn ímiiò mà léé Filisitini ḡef̄oodeenŏ ɔz̄is̄?

19 Luda Ḡewa gu z̄oto p̄ara, ben í b̄on. Samusĩ mì, ben à wèndi sù à gbāaa è. Beee yānzin wè guu pì sísi Enakore. À kú Ḡewa ai kŏn a gbāao.

20 Samusĩ yā ḡòḡò Isarailinŏne ai wè baro Filisitininŏ kíblemmanaguro.

16

Samusĩ Gaza ḡekii gbà gborona

1 Samusĩ gaa Gaza à kaarua ke è gwe, ben à ḡe à daeo.

2 Wà bè Gazadeenŏne: Samusĩ kú kè. Ben aŏ l̄iga guu p̄izi, wèe à kpákpaawéte ḡekii gwāavĩ. Aŏ ȳite gwāavĩ p̄ia wà bè: Tó guu d̄o, wé à dem̄e.

3 Samusĩ dàe gwe ai lezāndo, ben à f̄e à gaa à wéte ḡekii gbà kù kŏn a líp̄e mèn plaaano à w̄ure kŏn à gbāngao ledo. À dà a ḡan à gaa à z̄inna s̄isĩ kè ae d̄o Ebl̄nua musu.

Samusĩ kŏn Delilao

4 Beee gbera Samusĩ yè n̄gb̄e kezi zaa S̄oreki guzuren, à t̄on Delila.

5 Ben Filisitininŏ k̄inano gaa wà n̄gb̄e pì lè aŏ bène: N̄ ɔnd̄o daezi le n̄ e n̄ à gbāa bíta pì asii dŏ kŏn dian wé ke nà wà gbāaa m̄oneo. Tó wa à yì bào wa à gbāaa bùsa, wa baade é n̄ gba kondogi ɔ mèn wàa s̄oŋro kpé bas̄oŋro.

6 Ben Delila bè Samusĩne: N̄ n̄ gbāa bíta asii om̄e kŏn dian weé ke nà wà n̄ yi bào wà n̄ gbāaa busao.

7 À wèàla à bè: Tó wà ma yi kŏn kyā ȳi mèn sw̄eɛplaaao, beee bé eé ma busa màḡo de lán baade bà.

⁸ Filisitininŏ kĭnanŏ mŏ Delilane kŏn kyā yĭi kè èe kori kŭrooo mèn swεεplaaa, ben à à yĭo.

⁹ À kŭrinŏ utena kpétu, ben Delila bè Samusĭne: Samusĭ! Filisitininŏε zenla fá! Ben à kyā pĭnŏ kĕkĕ lán bà mŭna bà, wèe à gbāaa asii dŏro.

¹⁰ Ben Delila bène: Néε ma lalandi keε, néε egεε toomεε. N̄ omε sa dian weé n yi nà.

¹¹ Ben à bène: Tó wà ma yi kŏn bà gègete dufu kè wèe zĭi keo zikirooo, eé ma busa màgŏ de lán baade bà.

¹² Ben Delila bà pĭ sè à à yĭo. À kŭrinŏ utena kpétu, ben à bè: Samusĭ! Filisitininŏε zenlaee! Ben Samusĭ bà kè dŏ a ɔɔa pĭ kĕkĕ lán sɔbuba bà.

¹³ Delila bène: Néε ma lalandi keε ai tia. Néε egεε toomε. N̄ omε sa dian weé n yi nà? Ben à bène: Tó n ma mikā gbāa mèn swεεplaaanŏ kŭ n̄ dà àsan n̄ tǎ, ben n káro pèa, mé busa màgŏ de lán baade bà. Delila tò ii à sè, ben à à mikā gbāa mèn swεεplaaa pĭnŏ kŭ à tǎ lán bisatāna bà

¹⁴ à káro pèa. Ben à bè: Samusĭ! Filisitininŏε zenlaee! Ben à vù à àsa pĭ gà à wùε kŏn a mikāo.

¹⁵ Delila èara à bène dŏ: Nègŏ bee n̄ yemazi, bensŏ nèε ma náane kero né? N ma lalandi kè à kà gĕn aagŏ. Néε n gbāa bíta asii omero.

¹⁶ Len ègŏ nakŏrεεa le kŏn yā beε takao yāana sai. Èe a zĭnda busaanε ai à gàa à fù menaa à yezi à ga.

¹⁷ Ben à yā kè kú a swĕn òne píngi sa à bè: Gĕε e na ma mĭa zikiro, zaake wà ma ke Luda pŏ ũmε. Tó wà ma mĭ bŏ, ma gbāaa é bŏmagu, mé busa màgŏ de lán baade bà.

¹⁸ Kè Delila è à yā kè kú à swĕn òare píngi, ben à lékpāsā kè Filisitininŏ kĭnanŏne à bè: À èara à mŏ gĕn do dŏ, zaake à à píngi òmε sa. Ben aŏ èara wà mŏ à kiia, aŏ kondogi pĭ kŭna.

¹⁹ Delila tò ii Samusĭ sè a gbála, ben à gŏgbĕ ke sisi. À à mikā gbāa mèn swεεplaaa pĭnŏ bŏ, ben à nà busanaa à gbāaa pĭ bŏn.

²⁰ Delila bè: Samusĭ! Filisitininŏε zenlaee! Ben à vù èe daa é ke lán yāa bà à a zĭnda bŏmε. À dŏ kè Dii a tonlo.

²¹ Ben Filisitininŏ à kŭ, wà à wéεnŏ bŏbŏ, ben aŏ gàao Gaza. Aŏ mŏgotĕ gata kpànε, ben wà à dà èe wĭsi lŏɔ kpésiaan.

²² À mikā pĭ èara à nà kpaεnaa dŏ à bona gbera.

Samusĭ gana

²³ Filisitininŏ kĭnanŏ kŏ kākŏa le wà n̄ tǎa Dagŏni gbāgbā, ben aŏεe pŏnnaa keε wèe bè: Wa tǎa wa ibεε Samusĭ nàwe wa ɔzĭ.

²⁴ Kè Filisitininŏ à è, aŏ n̄ tǎa sáabu kpà wà bè:

Wa ibεε wa bùsu dè,
à wa gbĕnŏ dèdε dúgudugu,
ben wa tǎa à nàwe wa ɔzĭ.

²⁵ Lán aŏ pŏɔ kè nna nà aŏ bè: À Samusĭ sisi à kŏkŏ owe. Ben wà à bŏ kpésiaan à yáadɔziyā kĕn̄ε.

Kè wà à zè kpé wesagbanŏ dagura,

²⁶ à bè gŏkparε kè à à ɔ kŭnanε: N̄ gámao wesagba kè aŏ kpé senanŏ saε le mà ɔ nanaa mà gbāaa ea.

²⁷ Tǎakpε pĭ pà, gŏgbĕnŏ kŏn nŏgbĕnŏɔ kú gwe kŏn Filisitininŏ kĭnanŏ n̄ píngi. Gbĕ kè aŏ kú kpé pĭ musu kà gŏɔn bŏrŏ aagŏ, kè aŏ mŏ Samusĭ kŏkŏ gwa.

²⁸ Samusĭ wéε kè Diia à bè: Dii Luda, n̄ tó ma yā dŏngu. Luda, n̄ ma gba gbāaa gĕn do dŏ le mà gĕε boo Filisitininŏa ma wéε mèn plaa yā musu.

29 À ɔ nàna wesagba mèn plaaa kè ã kpé pì kŭna gura súusunɔa, à ɔplaa kú à dooa à ɔzεε kú à dooa dɔ.

30 À bè: Ñ tó mà ga kŏn Filisitininɔ! À nàε, ben à ɔ yìpazi kŏn gbãaaο, ben kpé pì gbòro à sì Filisitininɔ kínanɔa kŏn gbē kè ãɔ kú à guunɔ n̄ píngi. Gbē kè Samusī n̄ déδε a gagurɔɔnɔɔ pari δε gbē kè à n̄ déδε gurɔɔ kè à kú wèndiola.

31 À dāaronɔ kŏn à de bεdeenɔ mò n̄ píngi ã à gè sè wà tàο, ben ã à mira kpàkōzi kŏn à de Manɔa p̄ο, Zɔra kŏn Εsetaoluo dagura. À yā ḡḡ Isarailinε ai wè baro.

RUTU

Naomi kɔn Rutuo

¹ Gurɔɔ kɛ yǎgɔgɔrinɔɔ e kí blee Isarailinɔ bɔsun, dekaa kà, ben gɔgbɛ ke bɔ Betelɛmu, Yudanɔ bɔsun, à gàa gurɔplaa ke Mɔabunɔ bɔsun kɔn a naɔ kɔn a négɔgbɛ gɔɔn plaaanɔ.

² Gɔgbɛ pì tɔn Elimɛleki. À naɔ tɔn Naomi. À nɛnɔ tɔn Malonu kɔn Kiliɔo. Eflata bɔsu gbɛnɔmɛ. Aɔ gàa Mɔabunɔ bɔsun, ben aɔ kú gwe.

³ Gwen Naomi zǎ Elimɛleki gàn, ben à gɔ gwe kɔn a né gɔɔn plaaa pìnɔ.

⁴ Aɔ Mɔabu nɔgbɛnɔ sè nɔɔnɔ ũ, à doo tɔn Opa, à doo sɔ Rutu. Aɔ kú gwe lán wè kuri taka bà, à gberan

⁵ Malonu kɔn Kiliɔo gà n plaa n pínɡi, ben Naomi gɔ gɔ sai né sai.

⁶ Kè à kú Mɔabunɔ bɔsun gwe, à mà kè Dii a gbɛnɔ wɛnda gwà à n gbá pɔblee, ben à soru kè à ta kɔn a né naɔ pìnɔ.

⁷ Ben à fɛe guu kè à kún à dà zɛn kɔn a né naɔ pìnɔ, aɔe taa Yudanɔ bɔsun.

⁸ Ben à bè a né naɔ pìnɔnɛ: À liara à tá a danɔ kiia. Dii gbɛkɛe keare lán á kè a gɔ kè aɔ gànɔnɛ nà kɔn mapio.

⁹ Dii tó a baade ɛara à zǎ ke à vɛekii e. Kè à lé zàmma, ben aɔ ɔɔ dɔ gbāngbān.

¹⁰ Aɔ bènɛ: Wé tányo n gbɛnɔ kiia mɛ.

¹¹ Ben à bè a né gyaanɔ pìnɔnɛ: À liara! Bóyānzi é támaozi? Mé ɛara mà négɔgbɛnɔ i lɛ à e à zǎ kɛmma dɔn yó?

¹² À liara à tá! Ma zi kù, mé e mà zǎ ke dɔro. Baa tó ma bè mé wɛe dɔ zǎkenazi, ben má è uusia ma négɔgbɛnɔ ò,

¹³ é fɔ à n dǎ ai aɔ bíta kú? É fɔ àgɔ kuu pɔse n yānzi? Auo, ma nɛnɔ! Dii kpɛe limɛmɛ. Yǎ kè à a lee pì e kɛmɛ nnaro fá!

¹⁴ Aɔ ɛara wà nà ɔɔ dɔɔa, ben Opa lé zà a zǎ da pì, mode Rutu gi à nàa.

¹⁵ Ben Naomi bènɛ: N̄ gwa, n gbɛndoo e taa a gbɛnɔ kɔn a tāanɔzi. N̄ liara n̄ táo.

¹⁶ Ben Rutu bènɛ: N̄ton nakɔrema mà n tɔn mà táro. Guu kè n kɛse e pɛɛn, wégɔ ledomɛ. Guu kè n pitan, gwen mé pitan. N gbɛnɔ é gɔ ma gbɛnɔ ũ, n Luda é gɔ ma Luda ũ.

¹⁷ Guu kè n gan, gwen mé gan wà ma v̄i gwe. Gaa baasiro póke é wa kɛkɔaro. Tó ma kɛmma, Dii yǎ kɛmɛ pāsīpāsī.

¹⁸ Kè Naomi è à zèo à táaomɛ, èe yǎke onɛ dɔro.

¹⁹ Ben aɔ plaa n pínɡi gàa aɛ ai aɔ kà Betelɛmu. Kè aɔ kà gwe, wɛte lògo n yǎ musu. Gbɛnɔ bè: Naomin gwe sɔɔ?

²⁰ Ben à bènɛ: Àtongae ma sísi Naomi dɔro, séde Mara, zaake Gbāapingide pɔsiayǎ kɛmɛ.

²¹ Ma gaa wɛtea kɔn pɔo, ben Dii sùmao ɔkori. Bó yǎ bé à tò é ma sísi Naomii? Dii bɔ ma kpɛe, Gbāapingide yǎ'ɔamma kpàmazi.

²² Lán Naomi sù kɔn Mɔabunɔ bɔsuo n̄an gwe kɔn a né naɔ Rutu, Mɔabu boriio. Aɔ kà Betelɛmu gurɔɔ kè wà nà nagākɛnaame.

2

Rutu dakɔrena kɔn Bɔazao

¹ Naomi zǎ Elimɛleki be gɔgbɛ kee kuu, gbɛnsi auzikideemɛ, à tɔn Bɔaza.

² Mɔabu nɔgbɛ Rutu bè Naomine: N̄ tó mà gá bura nagǎ kɔɔ we màgɔ té gbɛ kè ma wɛnda gwà kpɛe. Ben à bè a né gyaanɔ pìnɛ: N̄ gá!

³ Ben à fèe à gàa nagā kɔɔ wɛ bura, ègɔ té pókèrinɔ kpɛɛ. À mò à lè buraa kè à gàan pì né Elimeleki danɛ Bɔaza buraame.

⁴ Ben Bɔaza bɔ Betɛlemu. Kè à kà gwe, à ì kpà pókèrinɔa à bè: Dii gɔ kúao! Ben aɔ bène: Dii aubarika dangu!

⁵ Bɔaza bè a zíkèri kè de à pókèrinɔ gwàri ùune: Dé bé à nɔkparɛ kèkàa vīi?

⁶ Ben à wèàla à bè: Nɔkparɛ pì né Mɔabu nɔgbɛ kè Naomi bɔo Mɔabunɔ b̀usun à s̀ومه.

⁷ À bè mà tó à nagāa kɔɔ wɛ pókèrinɔ kpɛɛ, ben èe zīi kɛɛ zaa kɔngɔ. Tian à mò kámma bo féte kutaa guu.

⁸ Ben Bɔaza gàa à bè Rutune: Ñ ma yā ma. Ñton gá nagā kɔɔ wɛ bú pānde guuro. Ñton gɛwalaro. Ñ gɔ kè kɔn ma nɔgbɛ zíkèrinɔ.

⁹ Ñ wée dɔ zīi kè aɔɔe kɛɛzi ñgɔ té ñ kpɛɛ. Má ò ma gɔkparɛnɔne aɔton ña dammaro. Tó ímii e n deɛ, ñ gá ñ í kè aɔɔ kà orozānɔn mi.

¹⁰ À k̀ene à mì p̀e à bè: À kè dia mamɔma kè bori pānde nɔgbɛn ma ù, n làakari d̀oma, ben n yā maaa k̀emeɛ?

¹¹ Ben Bɔaza wèàla à bè: Wà yā kè ñ kè n zā danɛ n zā gaa gbɛraa òme píngi, lán n n de kɔn n dao tò nà kɔn n b̀usuo, ben n mɔ n vɛɛ gbɛ kè ñ ñ d̀o yāroonɔ té.

¹² Dii fīa bonne yā kè ñ kè musu. Lán n mɔ n sɔtɔ Dii Isarailinɔ Luda ɔru guu nà, à fīa bonne maamaa.

¹³ Rutu bè: Baa, n yā maaa k̀eme fá! N ma làakari kpàeme, n yā nnaa ò mamɔma n zíkèrine, baa kè n zíkèrinɔ doken ma ùro.

¹⁴ Póblegurɔ Bɔaza bène: Ñ mó ñ pò ble kè ñgɔ buredi zɔɔ dòa. Ben à vɛɛ pókèrinɔ saɛ. Bɔaza pówɛɛ kpatana kpàa, ben à pò blè à kà ai à kpaana g̀.

¹⁵ Kè à fèe èe gaa pò kɔɔ wɛ, ben Bɔaza ò gɔkparɛnɔne à bè: Baa tó èe pò kɔɔ wɛɛ nagāa kè kaena té, àton wí daaro.

¹⁶ À à sà kenɔ bɔbɔne nagāa guu à tó à kɔɔ wɛ. Àton pataaro.

¹⁷ Ben à pò kɔɔ wè ai uusie. Kè à zɔ à à wée b̀, à kà koto lé do taka bà.

¹⁸ Kè à sè à tào be, ben à pò kè à kɔɔ wè pì òdɔa a zā danɛ. À pò kè à f̀ua à bleɛ pì kpàa dɔ.

¹⁹ Ben à zā da à là à bè: Mákpān n pò kɔɔ wèn gbāa? N zīi kè máme? Luda aubarika da gbɛ kè làakari d̀ommaan. Ben à gbɛ kè à zīi kè à bura yā òne à bè: Gbɛ kè ma zīi kè à bura gbāa tón Bɔaza.

²⁰ Ben Naomi bè: Ma Dii sáabu kè! À kpé èe gbɛkɛɛ kɛɛ wamɔwa kè wá b̀eenɔne kɔn wa gbɛ kè aɔ g̀anɔ. Ben à èara à bè: Gbɛ pì né wa danɛ f̀f̀è b̀orinɔ dokeme.

²¹ Ben Mɔabu nɔgbɛ Rutu bè: À bème mà na a zíkèrinɔa ai aɔ gá pò kè wà yāao.

²² Ben Naomi bè a né gyaanɔ p̀ine: À maa ñ gá kɔn à nɔgbɛ zíkèrinɔ le wàton ña damma bura pāndearo yānzì.

²³ Ben à nà Bɔaza nɔgbɛ zíkèrinɔa. Ègɔ pò kɔɔ wɛɛ ñ kpɛɛ ai wà gàa wà nagā kɔn gbadoo kè wà yāa. À kú a zā da beme.

3

Rutu kɔn Bɔazao zaa blewɛɛgbɛkiia

¹ Naomi bè a né gyaanɔ p̀ine: À maa mà beɛ wɛtenne, guu kè né e ñgɔ kún aafia.

² Bɔaza kè ñ kú kɔn à zíkèrinɔ né wa danɛnloo? Àmbe èe pówɛɛ gbɛɛ uusiea.

³ Ñ zú o ñ ǹosi kemma. Ñ n pò maaa da ñ gá blewɛɛgbɛkiia. Ñton tó à n yā d̀ro ai à pò blè à í mì à yāa.

⁴ Tó à dàe, ò guu kè à dàen gwa, ò gá ò à bisa lé sé ò dae à gbá sae. Eé yā kè né kɛɛ onne.

⁵ Ben à bène: Yā kè ò píngi, mé keme.

⁶ Ben à gàa blɛwɛɛgbɛkiia à yā kè a zā daa òne pì kè píngi.

⁷ Bɔaza pɔ blè à í mì, à pɔɔ kè nna. À gàa à dàe pɔwɛɛ tò sae káa kpa, ben Rutu ɔɔtɛzi tɛɛɛ, à bisa gò à gbála à dàe gwe.

⁸ Lezāndo kè Bɔaza kè gírì, à vù kɔn iio à liɛ, ben à è nɔgbɛ bé à daena a gbá sae.

⁹ Kè à bè, déme, ben Rutu wèala à bè: N zíkɛri Rutumɛ. Ñ n bisa lé kúmala, zaake ma danɛ fɛfɛ kè eé ma boon n ũ.

¹⁰ À bène: Dii aubarika dangu! Gbɛkɛɛ kè ò kè zāa kèkii de à káakupɔla. Néé gá n gɔkparɛ wètero, takaasidee kesɔ auzikidee.

¹¹ Ñton tó vīa n kūrò. Pɔ kè n wée kè píngi, mé kenne, zaake wétɛdeenɔ dɔ ò píngi kè nɔ maaan n ũ.

¹² Yāpuraame! N danɛn ma ũ, mɔde danɛ fɛfɛ pāndee kuu à fɛfɛkɛɛ demala.

¹³ Ñ i kè gwāavīa, zia kɔngɔ tó à yezi à n bomɛ, à maa, à n bo. Mɔde tó èe weziro, má sì kɔn Diio mé n bo. Ñ i kè ai guu dɔ.

¹⁴ À daena à gbá sae gwe ai gukɛkɔanao, ben à fɛɛ ai guwɛɛ gɔ gá kɛ, zaake Bɔaza bène àton tó gbɛkee dɔ kè à mò blɛwɛɛgbɛkiiaro.

¹⁵ À bène dɔ: Ñ n pɔdangān poro òngɔ kūna. Kè à kūna, ben Bɔaza nagāa kànnɛ zaka lé swɛɛdo à dīnɛ, ben à tào bɛ.

¹⁶ Kè à kà bɛ, à zā da à là à bè: Yā kè dia gwee? Ben à yā kè gɔgbɛ pì kène òne píngi

¹⁷ à bè: À ma gba nagā zaka lé swɛɛdoo kèkiimɛ. À bè à maa mà tá ma zā daa ɔkoriro.

¹⁸ Ben Naomi bè: Ñ vɛɛ tɛɛɛ ai ò yā pì mīdena dɔ, zaake gɔgbɛ pì é kámma bo gbàa yā pì mīdena sairo.

4

Rutu zákɛna Bɔazao

¹ Bɔaza gāa à vɛɛ wétɛ bīilea, ben à è danɛ fɛfɛ bòri kè à à yā ò pì e mɔɔ. Ben à bè: Ma gbɛ, ò mɔ ò vɛɛ.

² Ben à wétɛ gbɛnsinɔ sisi gɔɔn kuri à bè aɔ vɛɛ.

³ Ben à bè danɛ fɛfɛ pīnɛ: Naomi kè sù kɔn Mɔabunɔ bùsuo e wa vīi Elimɛlɛki bura kpadoo yaa.

⁴ Ben má è à maa mà à yā onne, lɛ ò lú wa gbɛnsi kè aɔ vɛɛna kènɔ wáa. Tó ò yezi ò bomɛ, ò bo. Tó ò yezi ò bo sɔro, ò omɛ mà ma, zaake mbe ò à bona zé vī. Tó n baka gɛ, sé mapì. Ben gɔgbɛ pì bè: Mé bo.

⁵ Ben Bɔaza bè: Tó n tɔtɛ pì lù Naomi kɔn Mɔabu nɔgbɛ Rutuoa, né gbɛ kè gá gyaanɔ e dɔ, lɛ à tɔ e à gɔ à túbia.

⁶ Ben danɛ fɛfɛ bòri pì bè: Tó len à de lɛ, mé boro, lɛ màton ma zīnda túbi yakaro yānzi. Ñ n pɔ bo, zaake mé fɔ mà boro.

⁷ Isarailinɔ bùsun yā tó gbɛ e tɔtɛ boo ke èe à lendee kpaa, tó èe yā mì dɛɛ, è a kyate gbá doo bɔ à dɔ gbɛnɛmɛ yā pì mīdena sèeda ũ Isarailinɔnɛ.

⁸ Kè danɛ fɛfɛ bòri pì bè Bɔazanɛ à lú, ben à a kyatee bɔ à kpà Bɔazaa.

⁹ Ben Bɔaza bè gbɛnsi pīnɔnɛ kɔn gbɛ kpaaanɔ ò píngi: Ámbe sèedadeenɔ ũ gbàa, kè ma Elimɛlɛki kɔn Malonuo kɔn Kiliɔo pɔnɔ lù Naomia píngi.

¹⁰ Ben ma Malonu gyaanɔ Rutu, Mɔabu nɔgbɛ è nɔɔ ũ dɔ, le gbɛ kè gà pì tó e àgɔ kú à túbia, le à tó tón ga à gbɛnɔ té ke à wétɛ kè guuro. Ámbe yá pì sèedadeenɔ ũ gbàa.

¹¹ Ben gbɛnsi pìnɔ kɔn gbɛ kè aɔɔ kú gānu guunɔ bè n pínɡi: Wámbe sèedadeenɔ ũ. Dii tó nɔgbɛ kè èe gɛɛ n ua pì gɔ lán Raseli kɔn Leao bà. Aɔ plaa n pínɡi bé wà Isarailinɔ borii kè. Eé tó n gbàa kú Eflata bùsun n tó bɔ Betelému.

¹² Dii tó borii kè eé kpámma kɔn nɔgbɛ pìonɔ gɔ lán Perɛzi kè Tama ì Yudane boriinɔ bà.

Dauda bori bɔzia

¹³ Ben Bɔaza Rutu sè nɔɔ ũ. À dàɛo, ben Dii tò à nò sì, ben à né ì gɔgbɛ ũ.

¹⁴ Ben nɔgbɛnɔ bè Naominɛ: Wa Dii sáabu kè, èe n tó borii sai gbàaro. Luda tó né pì tó bɔ Isarailinɔ té.

¹⁵ Eé n làakari kpáenne, eé n gwa n zikū guu, zaake n né gyaanɔ kè yenzi bé à à ìnne, à sɔ à maanne de négɔgbɛ gɔɔn swɛɛplaaanɔla.

¹⁶ Ben Naomi né pì sè à kpà a kùla à gɔ à gwàri ũ.

¹⁷ Ben nɔgbɛ kè aɔɔ kú gweenɔ bè: Wà négɔgbɛ ì Naominɛ. Ben aɔ tó kpàne ɔbedi. Ámbe Yɛɛ de, Dauda dezi ũ.

¹⁸ Perɛzi boriinɔ zékpaɛn yè:

Perɛzi bé à Ezerɔnu ì,

¹⁹ Ezerɔnu Ramu ì, Ramu Aminadabu ì,

²⁰ Aminadabu Nasɔ ì, Nasɔ Salamɔ ì,

²¹ Salamɔ Bɔaza ì, Bɔaza ɔbedi ì,

²² ɔbedi Yɛɛ ì, ben Yɛɛ Dauda ì.

SAMUËLI TAKADA KAAKU

Samuëli 1:1-7:17

Solu 8:1-15:35

Solu kɔ̃n Daudao 16:1-31:13

Elekana kɔ̃n a gbɛ̃nɔ

¹ Gɔ̃gbɛ̃ kee kú Rama, Eflaimu bùsu gusĩsideen. Zufu boriime, à tón Elekana, Yeroamu néme. Eflaimu borii kè wè benɛ Zufu pì bé à Tohu ì, ben Tohu Eliu ì, ben Eliu Yeroamu pì ì.

² Elekana nɔ̃nɔ vī mèn plaa, à káaku tón Ana, à plaade tón Penina. Penina bé à nénɔ vī, Ana sɔ̃ e né iro.

³ Wè kɔ̃n wèo gɔ̃gbɛ̃ pì è bɔ a wéte guu à gá dɔnzi ke Dii Zìkpedene zaa Silo à saa oa. Eli négɔ̃gbɛ̃ mèn plaaanɔ ɔfini kɔ̃n Fineasio kú gwe Dii gbàgbārinɔ ũ.

⁴ Gurɔ̃ kè Elekana saa ò, è à nòbɔ kpá a naɔ Peninaa kɔ̃n à négɔ̃gbɛ̃nɔ kɔ̃n à nénɔgbɛ̃nɔ ñ píngi,

⁵ ben è à leo plaa kpá Anaa kè à yezi yānzi, baa kè Dii à kè pāaa ũ.

⁶ À gɔ̃aanɔ pì sɔ̃, ègɔ̃ à faboo kè à kuu pāaa ũ yānzi, le à à nòse fɛene.

⁷ Len ègɔ̃ keene le wè kɔ̃n wèo. Tó Ana gàa Dii kpé guu, à gɔ̃aanɔ pì è à fabo, ben è ɔ̃ dɔ ai à fua à pó ble.

⁸ Ben à zā è à lá: Ana, bó bé à n le née ɔ̃ dɔ, ben n gi pó blezii? À kè dia n nòse yàka? Má denne négɔ̃gbɛ̃ mèn kurilaroo?

⁹ Zīkea kè aɔ̃ kú Silo, aɔ̃ pó blè wà yāa, sa'ori Eli vēena kītaa Dii kpé kpeele, ben Ana fɛe

¹⁰ kɔ̃n nòseyakana bítao, à wéee kè Diia kɔ̃n ɔ̃ dɔo maamaa.

¹¹ Ben à lù sè Diine à bè: Dii Zìkpede, ñ tó mamɔma n zòbleri yā dɔngu! Ñ ma wènda gwa! Tó ma yā e sānguro, bensɔ̃ n ma gba négɔ̃gbɛ̃, mé à kpámma n pó ũ ai à wèndi lén, gɛe é na à mīa zikiro.

¹² Kè à wéekena Diia pì e yāaaro, ben Eli e à lé tàasi kee.

¹³ Ana e adua pì kee a swè guu, à lé bé èe kee zúgizugi, èe yā o à bɔ a lén gbēkee màro. Eli e daa wɛe e à dɛeme,

¹⁴ ben à bène: Wɛe ègɔ̃ n dɛe ai bɔreme? Ñ mī kè wɛea.

¹⁵ Ben Ana wèala à bè: Èe ke lenlo Baa! Nɔgbɛ̃ pɔsiadeen ma ũ, méee wɛe ke í gbāa ke miro. Méee ma yā'ɔammanɔ oo Diineme.

¹⁶ Ñton mamɔma n zòbleri die nɔgbɛ̃ pāpādee ũro. Ma nòse kè yàka kɔ̃n ma kuuna bídi guuo bé à tò méee wéee kee gura kè ai tia.

¹⁷ Ben Eli bène: Ñ tá kɔ̃n aafiao. Isarailinɔ Luda n gba pó kè n wéee kèa.

¹⁸ Ben Ana bè: Ñ tó mapi n zòbleri yā káanne. Ben à tà à pó blè à uu wère.

Samuëli ina

¹⁹ Kè guu dɔ, aɔ̃ fɛe ide'ide aɔ̃ gàa wà dɔnzi kè Diine. Ben aɔ̃ èara wà tà ñ be wéte zaa Rama. Kè Elekana dàe kɔ̃n a naɔ Anao, à yā dɔ Diin.

²⁰ Gurɔ̃ beean à nò sī à né ì gɔ̃gbɛ̃ ũ, ben à tó kpàne Samuëli, zaake à bè: Ma à wéee kè Diiname.

²¹ Ben Elekana fɛe kɔ̃n a bɛdeenɔ ñ píngi, aɔ̃ èara wà gàa saa kè wè o wè kɔ̃n wèo o Diia, aɔ̃ lù kè aɔ̃ sène fīa bo.

²² Mɔde Ana e gáro. À bè a zāne: Tó né pì kè, ben mé gá à ɔ̃ɔa Diine, eégɔ̃ kú gwe gurɔ̃ píngi.

23 Ben à zā bène: Lán à kènne maa nà ò kè. Ò tó ai à kè. Dii tó yā pì kè. Ben ògbè pì a né gwà ai à gàa à kèo.

24 Kè à kè, ben à à sè à gàao Dii kpén zaa Silo kòn zùsware wè aagòo kòn wísitio konko do kòn geepiwèo tùu do. Né pì kè gòkparè ù.

25 Kè aó zùswaree pì kòto kpà, ben aó gàa kòn né pìo Eli kiia.

26 Ben Ana bène: Baa, ò gaafaa kemè! Kòn n kuunao mámbè ògbè kè zè méè wéè kè Diia n wáa gura kè ù.

27 Né kèkiin ma wéè kè Diia, ben à ma gba pò kè má gbèkaa pì.

28 Bèe yānzin ma mò à kpá Diiazi, lè àgò kuu à pò ù ai a wèndi lén. Ben aó ònzi kè Diine gwe.

2

Ana aduakena (Luk 1:46-55)

1 Ben Ana adua kè à bè:

Ma òsè e yáa òo Diia,
ma mì da'iana Dii yānzi.
Méè woo kaa ma ibènoa,
ma pòo kè nna, kè à ma mì sù.

2 Gbèkee kú adona lán Dii bàro,
gbèkee kuu lán à bàro,
gbèsi kee kuu lán wa Luda bàro.

3 Àton yā bòe kòn yònkòoro,
àton tó wadayā bò a lénlo,
zaake Dii Ludan yādōri ù,
àmbe è wa yákenano yó à gwa.

4 Gòsagbáaano sá è'è,
mòde gbè funano gbáa asaa ò ò pii.

5 Gbè kána e a zīnda aya kèe pòblee yānzi,
mòde noaa e gbè kè èè à de yāa de òro.

Páaa né ò mèn swèeplaa,
mòde népari'iri gò wènda.

6 Dii bé è tó gbè ga,
bensò è tó gbè gò kuu.
Àmbe è tó gbè gè búsú guu,
bensò è gè vu.

7 Dii bé è mó kòn takaasio kòn kuuna nnaao,
è ò tó gbèkeno, è gbèkeno sé lezì.

8 È wèndadeeno bò búsutitin,
è takaasideeno bò tubura.
È ò véè gu ònkòn kòn kínenò,
è tó aó kpata ble kòn gakuio.

Zaake tóte kásápèekiino né Dii pómè,
ben à anduna kàea.

9 È a gbèno gbápèeki dákpáne,
è zaakerino dúgu zò gúsiaan.
Gbèke é fò à osii ne kòn a zīnda gbáaoro.

10 Dii é a ibèno ú ló,
éé pata a ibènoa zaa musu,
éé yákpae kényo ai anduna lézekiia.
Éé gbáaa kpá kína kè à kàa,

eé gbě kè à sè pì mì da ía.

11 Ben Ełekana tà a be wéte zaa Rama, ben négōgbě pì gò, èe zīi kee Diine kōn sa'ori Elio.

Eli négōgběno

12 Eli négōgběno né né pāsīno me, aṣè Dii daro.

13 Yā kè sa'ori pìno è keñnen yè. Tó gbě saa ò, gurō kè èe nòbo pì fùfu kee, sa'ori ìba ke è mó kōn saka gbādā aagōdeeo kūna.

14 Ben è pēe taa guu ke oroo ke m'oroo, ben sa'ori è pò kè saka pì bòo sé a pò ũ pínghi. Len aṣè ke Isaraili kè aṣ mò Silonone le n pínghi.

15 Baa ai wàgō gá nòbo kpá téa à nósi yāa, sa'ori ìba ke è mó à be gbě kè saa ò pìne: Ñ nòbo kpá sa'oria à kpá téa, zaake eé we à nòbo fùfukena símmaro, sé à búsu.

16 Tó gbě pì bène é nòbo kpá téa gīa a nósi yāa, gbasa pò kè à yezi à sé sa, ben ìba pì è be: Auo! Ñ kpáma gō! Tó n gi, mé bo kōn gbāaa.

17 Gōkpare pìno durun kè bíta Diine maamaa, zaake aṣe kya kaa à sa'onobomme.

18 Négōgbě Samueli sō ègō zīi kee Diine kōn dansiki utao dana.

19 À da è uta gyaba néngo zōne. Tó èe mōo saa o kōn a zāo wè kōn wèo, ben è mōone.

20 Eli è sa maaa o Ełekananē kōn a nōo pìo à be: Dii n gba né dō kōn n nōo pìo, né kè à à wé kè ben à kpà Diia pì gēe ũ. Ben aṣè tá n be.

21 Ben Dii aubarika dà Anan, à èara à né ì mèn sōoro, gōgběno gōon aagō, nōgběno plaa. Négōgbě Samueli sōo e bíta kūu Dii zī.

22 Eli zi kù kótokoto, à yā kè a nēno e kee Isarailinone mà pínghi kōn lán aṣè dae kōn nōgbě kè aṣègō zīi kee dakōreki kuta kpēeleno nà.

23 Ben à n lá à bè: Bó bé à tò ée yā kee le? Má mà baade pínghi e a yāzaakena oo.

24 Àton ke lero ma nēno! Baaru kè má mà kè èe daagula Dii gběno té pì maaro.

25 Tó gbě durun kè a gbēdaane, Luda é à yā gōgō, mōde tó gbě durun kè Diine, dé bé eé agbaa kpáne? Ben aṣ gi n de yā mazi, zaake Dii zè kōn n dedena yāome.

26 Négōgbě Samueli sōo e bíta kūu èe kaara. Ègō nna kōn Diio kōn baade pínghi.

Àisi zaa dōna Eli bēdeenō

27 Ben Luda gbēke mò à bè Eline: Dii bè, gurō kè n dezi Aruna bēdeenō e zò blee Firi'aunanē zaa Igipiti, a bo a mōnzi tētētē,

28 Isaraili boriino té pínghi n dezi Arunan á sè a gbāgbāri ũ. Ben à a gbāgbā, à tuaetiti kàare tén kōn sa'o'utao dana. Dii bè, a sa'opo kè Isarailino è kpáta kpà à boriino pínghi.

29 Dii bè, bó bé à tò èe a sa'onobō zō kōn gbáo kōn gbaa kè á diē aṣ mōoare a kpé guuo? À bè, bóyānzi nè n nēno diē dealazi, ben ée mē kpaa kōn a gbě Isarailino sa'onobō maaao?

30 Beee yānzi Dii Isarailino Luda bè, á diē yā n boriino kōn n dezi boriino bé wāgae a gbāgbā ai gurō pínghi, mōde tia ée we beeezi dōro. À bè, gbě kè à a kpe dàn é bèe líne, gbě kè kya kàaguun é ke pò ũro.

31 Ñ ma! À bè, gurōke é mó, é n be gbāaa símma kōn n de be pōo. Mare zi ke égō kú n ua dōro.

32 Né nawēa e a be. Baa tó a aubarika pìsi Isarailino n pínghi, mare zi ke égō kú n uaro ai gurō pínghi.

33 N uadeenō é gaga zégbān n pínghi. N gbě kè ée à bo a gbāgbāzīnloo é tó n wé wo kōn óo dōo, n pōo é sia kú.

³⁴ N né g̃ɔɔn plaa ɔfini k̃ɔn Finεasio é gaga gurɔ d̃ɔnk̃ɔ zĩ ãɔ plaa n̄ píngi. Beee ég̃ɔ denne sèeda ũ k̃è yā k̃è á ò é ke píngi.

³⁵ Dii bè, é gb̃ε sé sa'ori náanεdee ũ, eé a p̃ɔyeziyā ke lán á yezi nà. É à boriino gba gb̃āaa gíngin, eég̃ɔ zĩi keε kína k̃è é kánε ai gurɔ píngi.

³⁶ N borii k̃è ãɔ g̃ɔ̃ñ é m̃ó wà kúε kenε ɔɔ ke bur̃edi yānzi ãɔ be: N̄ sa'ori zĩ ke dawε wà ke, lε wà p̃ó féte e wàg̃ɔ blee.

3

Dii lézuna Samuelizi

¹ Nég̃ɔgb̃ε Samueli e zĩi keε Diine Eli ɔzĩ. Gurɔ beea Dii yā è su gb̃εa kpakpaaro, ben wéεgupu'ena kuu pariɔ.

² Zĩkea Eli daena a daekiia. À wéε bùsa, èe guu ee maamaa d̃ɔro.

³ Samueli daena Dii kp̃én, guu k̃è Luda àkpati kún. Luda fitia e ga k̃òro.

⁴ Ben Dii lé zù Samuelizi. À wèàla à bè: Maε k̃è!

⁵ Ben à bàa l̃è à gàa Eli kiia à bè: N lé zùmazin yó? Maε k̃è. Ben à bène: Mée lé zunziro. N̄ gá daε. Ben à èara à gàa à dàε.

⁶ Dii èara à lé zùzi d̃ɔ, ben à èara à gàa Eli kiia à bè: N lé zùmazin yó? Maε k̃è. Ben à bè: Ma né, mée lé zunziro. N̄ gá daε.

⁷ Samueli s̃ɔɔ Dii d̃ɔ g̃ĩaro, Dii yā e sua k̃òro.

⁸ Dii èara à lé zùzi à g̃èn aag̃ɔdeeo, ben à f̃εε à gàa Eli kiia d̃ɔ à bè: N lé zùmazin yó? Maε k̃è. Ben Eli d̃ɔ sa k̃è Dii bé èe lé zuu g̃ɔkpare p̃izi.

⁹ Ben à bène: N̄ gá daε. Tó à lé zùnzi sa, n̄ be: N̄ yā o Dii, n zòbleri swā d̃ɔ. Ben Samueli gàa à dàε a daekiia.

¹⁰ Dii mò à zè gwe, à lé zùzi lán yā p̃ó bà à bè: Samueli! Samueli! Ben Samueli bè: N̄ yā o Dii, mam̃ɔma n zòbleri ma swā d̃ɔ.

¹¹ Ben Dii bène: N̄ ma! Mé yā ke Isarailino té, gb̃ε k̃è à à baaru mà é keke à swā w̃εmε.

¹² Gurɔ beea mé àisi k̃è má kpà Eli bεdeeñɔzi ke píngi zaa à daena ai à mìdenaa.

¹³ Ma bène mé tó yā gae wí à bεdeeñɔ musu ai gurɔ píngi à zaaa k̃è à à yā d̃ɔ yānzi. À ñéno n̄ zĩnda k̃pε b̃ò, ben èe g̃íñero.

¹⁴ Beee yānzi ma la dà Eli bεdeeñɔ yā musu ma bè: Sa'ona ke gbadana é Eli bεdeeñɔ taari k̃ém̃ma zikiro.

¹⁵ Samueli dàε ai guu d̃ò, ben à Dii kp̃é gbàñɔ w̃èw̃ε. À wéεgupu k̃è à è ona Eline ṽĩa ṽĩ.

¹⁶ Ben Eli à sisi à bè: Samueli ma né! À wèàla à bè: Maε k̃è!

¹⁷ Ben à à là à bè: À bène diamε? N̄ton yā p̃i utem̃ero. Tó n̄ yā k̃è à ònneε ke ùtemε, Luda yā kenne p̃ās̃ip̃ās̃i.

¹⁸ Ben Samueli yā p̃i t̃ɔk̃ène píngi, èe à ke utem̃ero. Ben Eli bè: Diin à ũ. Lán à k̃ène maa nà à ke.

¹⁹ Samueli e bíta k̃ūu, bens̃ɔ Dii kúo. Èe tó yā k̃è à ò l̃èε p̃āro.

²⁰ Ben Isaraili k̃è ãɔ kú zaa Dani ai Bεεbañɔ d̃ɔ n̄ píngi sa k̃è Samueli né Dii annabimε yāpura.

²¹ Dii èg̃ɔ b̃ɔɔ àg̃ɔ m̃ɔɔ Samuelizi zaa Silo, guu k̃è à a zĩnda òd̃ɔañen káaku. È yā onε, ben Isarailino e à yā maa n̄ píngi.

4

Filisitiniñɔ Dii àkpati sina

¹ Isarailino b̃òe ãɔ gàa Filisitiniñɔzi z̃ĩo. Ãɔ bùra kàε Ebeεza, Filisitiniñɔ s̃ɔɔ kú Afeki.

² Filisitininɔ zì'ɔɔ pòro aɔ gàao Isarailinɔzi. Kè zì gbãa kù, ben Filisitininɔ Isarailinɔ blè aɔ n̄ dede zìlan gwe lán gɔɔn bɔɔɔ siigɔ taka bà.

³ Kè Isarailinɔ sù n̄ bùran, aɔ gbẽnsinɔ bè: Bóyãnzì Dii tò Filisitininɔ wa ble zìo gbàazi? Wà gá wà Dii bà kuunawao àkpati sé zaa Silo wà suo àgɔ kúwao, le àgae wa bɔ wa ibeɛnɔ ɔzì.

⁴ Ben aɔ gbẽnɔ zì Silo aɔ gàa wà Dii bà kuunańyo àkpati sè wà sùo. Àmbe Dii Zìkpade kiblekita ũ kerubunɔ dagura. Eli né gɔɔn plaaanɔ ɔfini kɔn Fineasio kú kɔn àkpati pìo gwe.

⁵ Kè wà kào Isarailinɔ bùran, aɔ v̄i kɔn pɔnna wiiio n̄ pínɡi ai tɔɔte nìgã.

⁶ Kè Filisitininɔ wiii pì mà, aɔ bè: Bó wii gbãaa bé à dɔ Eberunɔ bùran lɛɛ? Kè aɔ dɔ Dii àkpati bé à pita n̄ bùran,

⁷ v̄ia n̄ kù aɔ bè: Tãa ke pita n̄ bùrammɛ. Yã gìwao sa! Yã beee taka e ke zikiro.

⁸ Yã gìwao! Dé bé eé wa bɔ tãa gbãadee pìnɔ ɔzì? Tãa pìnɔ bé wà yã gae Igitininɔne gbáan.

⁹ Wamɔwa Filisitininɔ wà swè die wà gɔgbẽkɛɛ ke. Tó wée ke lero, wé zò ble Eberunɔne lán aɔɔe bleewe nàmɛ. Wà gɔgbẽkɛɛ ke wà zì kányo.

¹⁰ Ben Filisitininɔ fɛɛ Isarailinɔzi kɔn zìo aɔ n̄ fu, ben aɔ baade bàa lè wà tà be, zaake aɔ dedena kè bíta. Filisitininɔ n̄ gbẽ kè aɔɔ té kèsenɔ dède gɔɔn bɔɔɔ baaakuri.

¹¹ Aɔ Luda àkpati sìmma, ben wà Eli né gɔɔn plaaanɔ ɔfini kɔn Fineasio dède.

¹² Beyãmi bori gbẽke bò zìlan à bàa lè à gàa Silo zì pì. À a pókãsaano gà à kèkè à bùsu kù a mià.

¹³ Kè à kà, à Eli lè v̄ɛna kítaa zé sae, èe guu dākpa, zaake à làakari kpaenaro Luda àkpati yãnzì. Kè gbẽ pì gè wétɛn, à baaru kpà wétɛdeenɔne, ben aɔɔe ɔɔ dɔɔ n̄ pínɡi.

¹⁴ Kè Eli wiii pì mà à bè: Zɔka beee bò mámɛ? Ben gbẽ pì kè kpakpa à gá onɛ.

¹⁵ Eli zii kà wè basɔɔro plaasai, à wée gò dāadāa, èe guu e dɔɔ.

¹⁶ Ben gbẽ pì bène: Tian ma bɔ zìlan, ma bɔ zaa gwe kɔn bào gbãamɛ. Ben Eli à là à bè: Bó bé à kè gwee, ma gbẽ?

¹⁷ Baarukpari pì wèala à bè: Isarailinɔ bàa lè Filisitininɔne, ben Filisitininɔ n̄ dede paripari. N né gɔɔn plaaanɔ ɔfini kɔn Fineasio gàga dɔ. Wà Luda àkpati sìmma dɔ.

¹⁸ Kè à Luda àkpati yã ò, Eli bò a kitan à lèe a kpeegānda wéte bīle sae, ben à waa è à gà, zaake à zi kù, bensɔ gbẽ kãnamɛ. À dɔ Isarailinɔne aɛ ai wè baplaa.

¹⁹ Eli né Fineasi naɔ n̄sina, à kà né'ina. Kè à Luda àkpati sina baaru mà kɔn a zã de ganao kɔn a zã ganao, ben à kùe à né ì, zaake n̄wāwāa fɛɛa.

²⁰ Kè èe gbāsì lɛɛ, gbẽ kè aɔ à kùkūnanɔ bène: N̄ton tó v̄ia n̄ kùro, zaake n̄ né ì gɔgbẽ ũ. Mɔde èe weńlaro, èe n̄ yã daro.

²¹ Ben à tó kpà né p̄ine Ikabodu à bè: Isarailinɔ gakui kò è. Zaake wà Luda àkpati sìmma, bensɔ à zã de kɔn à zão gàga dɔ.

²² À bè: Isarailinɔ gakui kò è, zaake wà Luda àkpati sìmma.

5

Luda àkpati kuuna Filisitininɔ kii

¹ Kè Filisitininɔ Luda àkpati sì, aɔ b̄o Ebeneza aɔ tào Asadɔdi.

² Ben aɔ gèò n̄ tãa Dagɔni kpén aɔ diè à sae.

³ Kè guu dɔ, Asadɔdideenɔ fɛɛ idɛ'idɛ, ben aɔ è Dagɔni lèe tɔɔte a puua Dii àkpati aɛ. Ben aɔ Dagɔni sè wà pèe a gbèn.

⁴ Kè guu dò dɔ, aɔ fɛɛ ide'ide, ben aɔ è Dagɔni lɛɛ tɔɔte a puua dɔ Dii àkpati aɛ. À mì kɔn à ɔɔnɔ wòkɔre kaena kpɛɛɛ tintia. À gbān gò diena ado.

⁵ Beee yānzi Dagɔni gbāgbārinɔ kɔn gbɛ kè aɔɔe gɛɛ à kpén Asadɔdinɔ è kèse pɛɛ à kpé kpɛɛɛ tintiarozi ai kɔn a gbāao.

⁶ Dii ɔ tɔ Asadɔdideenɔ à ń ásarɔ kè à gbènɛ kàngu, Asadɔdi kɔn a lakutunɔ pínɡi.

⁷ Kè Asadɔdideenɔ è lɛ, aɔ bè: Isarailinɔ tǎa àkpati é e àgɔ kúwao kè dɔro, zaake èe ɔ tɔɔwa kɔn wa tǎa Dagɔnio pāsīpāsī.

⁸ Ben aɔ gbɛnɔ zǐ aɔ ń kínanɔ kàkɔa ń pínɡi, ben aɔ ń lá wà bè: Dian wé ke nà kɔn Isarailinɔ tǎa àkpatioee? Ben aɔ bè: Wà gáo Gata. Ben aɔ gāao.

⁹ Kè aɔ kào gwe, Dii ɔ tɔ wéte gwe deenɔ dɔ, ben wéte pì lògo. Dii gagyāa kàngu, gbènɛ dànlá ń pínɡi né féte gbɛnsi.

¹⁰ Ben aɔ gāa kɔn Luda àkpati pìo Èkerɔnu. Kè aɔɔe gɛɛo, wéte pì deenɔ wii lè wà bè: Wà gèwazi kɔn Isarailinɔ tǎa àkpatio lɛ aɔ wa dede wa boriiame.

¹¹ Ben aɔ gbɛnɔ zǐ aɔ ń kínanɔ kàkɔa ń pínɡi aɔ bèné: À Isarailinɔ tǎa àkpati sé à táo a gbèn, lɛ àton wa dede wa boriiaro. Zaake gagaa tò wéte pì lògo, Luda ɔ tòm̄ma gwe maamaa.

¹² Gbènɛ kà gbɛ kè aɔɔe garoonɔn, ben wéte pì deenɔ wiii kà ludambe.

6

Earana kɔn àkpatio Isaraili b̀usun

¹ Dii àkpati kú Filisitininɔ b̀usun ai mɔ swɛɛplaa,

² ben aɔ sa'orinɔ kɔn m̀sokerinɔ kàkɔa aɔ ń lá wà bè: Dian wé ke nà kɔn Dii àkpatioee? À owe lán wé ke nà wà táo à gbèn.

³ Ben aɔ wènlá wà bè: Tó ée taa kɔn Isarailinɔ tǎa àkpatio, àton táo koriro. À à gba pó a taari yānzi, é kèkɔa, é yā kè à tò èe ɔ goawaroo d̄s.

⁴ Ben aɔ ń lá wà bè: Bón wé à gba wà táo wa taari yānzii? Aɔ wènlá wà bè: À vura pì lán gbènɛ bà m̀n sɔɔro kɔn èenɔ dɔ m̀n sɔɔro a kínanɔ pari lén, zaake gyā d̄nkɔ pì a le kɔn a kínanɔ a pínɡi.

⁵ À a gbènɛnɔ taka pì kɔn è kè aɔɔe wa b̀usu yakaanɔ, à Isarailinɔ tǎa kpe dao. Ke ée ɔ gowa kɔn wa tǎanɔ kɔn wa b̀usuo gwɛɛ?

⁶ Bóyānzín á yezi à swāgbāaa ke lán Iɡipitinɔ kɔn Firi'aunao kè nàee? Kè à wéé tǎr̄mma ai aɔ Isarailinɔ gbàre aɔ tà, à yā e dɔaguroo?

⁷ Tia sa à gá à zùgoro dufu ke, à mó kɔn zù nédande m̀n plaaa kè wèe gbóngo dañne zikiroonɔ. À góro pì d̄r̄mma, à ń né kè aɔ tén̄zinɔ kē̄mma à tányo ń kara guu.

⁸ À Dii àkpati sé à da góro pì guu, à vura pó kè ée kpāsāa a taari yānzínɔ ká batan à die àkpati pì sae, à zùnɔ da zén aɔ gáo

⁹ àgɔ gwaa. Tó àkpati pì a b̀usu zé sè èe gaa Besemesi kpa, èndē àmbe à kisia bíta pì zǐwa. Tó èe zé sé gwe kpa s̄ro, wégɔ d̄s kè àmbe à ɔ t̄ɔwaro, yā bé à sù lɛ.

¹⁰ Ben aɔ kè lɛ, aɔ góro dò zù nédande m̀n plaaanɔ aɔ ń né n̄nɔ kà kara guu,

¹¹ ben aɔ Dii àkpati dà góro pì guu kɔn bata kè vura èenɔ kɔn gbènɛ takanɔ kú à guuo.

¹² Ben zù p̄inɔ zé sè s̀usu aɔ aɛ dɔ Besemesi zéa, aɔɔe gaa aɔɔe s̄o d̄o, aɔɔe lie ɔplazi ke ɔzeziro. Filisitininɔ kínanɔ té ń kpɛɛ ai Besemesi b̀usu lézekiin.

¹³ Besemesideenɔ e p̄ówɛɛ kèkèɛ guzuren. Kè aɔ wéé sè musu, aɔ àkpati pì è, ben aɔ p̄o kè nna kɔn à enao.

¹⁴⁻¹⁵ Kè góro pì kà Besemesi gbɛ Yɔsua búgbea, ben à zè gbè gbèntē ke sae gwe. Ben Levinɔ Dii àkpati pì b̀o kɔn bata kè vura pónɔ kú à guuo, aɔ kàe gbè gbèntē

pia. Ben Besemesideenɔ goro pì lí z̄z̄k̄õr̄e yàka ũ, ās sa'opɔ k̄e w̄e ká tén à té kũ ò Diia k̄õn zù pìnɔ. Zĩ beea ās sa'opɔ k̄e w̄e ká tén à té kũ ò Diia k̄õn sa'opɔ pãndenɔ.

¹⁶ Filisitininɔ kina ḡõn s̄õroonɔ yã pì è, ben ās òara wà tà Ek̄er̄onu zĩ beee zĩ.

¹⁷ Vura gb̄en̄e k̄e Filisitininɔ kp̄asã Diine n̄ taari yãnzin̄n ȳe: Asad̄i pò m̄en do, Gaza pò m̄en do, Asakel̄ni pò m̄en do, Gata pò m̄en do, Ek̄er̄onu pò m̄en do.

¹⁸ Vura òen̄n̄ kuu d̄o Filisitini m̄ewi pìnɔ pari lén, ās kina ḡõn s̄õroonɔ pò ũ. Ās m̄ewi b̄idee pìnɔ baade k̄õn a lakutunɔ. Gb̄e gb̄ent̄e k̄e wà Dii àkpati dīea Besemesi gb̄e Ȳosua búgbea pìn s̄eda ũ ai k̄õn a gb̄aao.

¹⁹ Ben Dii Besemeside kenɔ d̄ede, k̄e ās a àkpati guu gwà yãnz̄i. À n̄ d̄ede ḡõn baaaḡõ akurime, ben wà s̄õsobi s̄õ d̄ò, k̄e Dii kaate b̄ita kp̄an̄zi yãnz̄i.

²⁰ Ben Besemesideenɔ bè: Dé bé eé f̄õ à ze Dii Luda k̄e kú adona pì āe? Wé àkpati pì kp̄asã déno kiia saa?

²¹ Ben ās gb̄en̄n̄ zĩ Kiriayarimudeenɔ ās bè: Filisitininɔ sù k̄õn Dii àkpatio. À mó à sé à táo a kiia.

7

Samueli d̄ona Isarailin̄ne āe

¹ Ben Kiriayarimudeenɔ mò wà Dii àkpati pì s̄e ās tào Abinadabu be s̄is̄i musu. Ben ās à né Eleaza dīe à d̄akpari ũ.

² Àkpati pì kú Kiriayarimu à ḡi k̄e, à k̄e gwe w̄e baro.

Isarailin̄n̄ e wii p̄e Diizi n̄ p̄ingi, ās̄e à kii wet̄e.

³ Ben Samueli bè Isarailin̄ne n̄ p̄ingi: Tó a āe d̄ò Diia k̄õn n̄s̄eo do, à bori z̄it̄n̄n̄ tãan̄n̄ k̄õn Asator̄en̄n̄ b̄e a té, à a z̄inda kp̄a Diia àḡõ d̄õzi ado, eé a b̄o Filisitinin̄n̄ z̄i.

⁴ Ben Isarailin̄n̄ Baalin̄n̄ k̄õn Asator̄en̄n̄ b̄e n̄ té, ās̄e d̄õ Diizi ado.

⁵ Ben Samueli bè: a Isarailin̄n̄ à k̄õ kak̄õa Mizipa a p̄ingi, mé agbaa kp̄aare Diine.

⁶ K̄e ās k̄õ kak̄õa gwe, ben ās í t̄ò ās̄e kw̄e Dii āe. Zĩ beean ās lé yì ās bè: Wa durun k̄e Diine. Ben Samueli yã ḡõḡõ Isarailin̄ne Mizipa gwe.

⁷ K̄e Filisitinin̄n̄ mà Isarailin̄n̄ k̄õ kak̄õa Mizipa, ben ās k̄inan̄n̄ ḡaa léer̄ma. K̄e Isarailin̄n̄ mà, v̄ia n̄ kũ,

⁸ ben ās bè Samueline: N̄tonḡõ ȳtenaro! N̄ wii pé Dii wa Ludazi le à wa sí Filisitinin̄n̄.

⁹ Ben Samueli s̄an̄e ȳmiri s̄e à sa'opɔ k̄e w̄e ká tén à té kũ ò Diia, ben à wii p̄ezi Isarailin̄ne. Ben Dii s̄ò.

¹⁰ K̄e Samueli e saa pì oo, Filisitinin̄n̄ e m̄õ Isarailin̄n̄ k̄õn z̄i. Zĩ beean Dii t̄ò la gb̄aaa p̄ata Filisitinin̄n̄. Ās b̄idi k̄e wà l̄ek̄õa, ben Isarailin̄n̄ n̄ ásar̄u k̄e.

¹¹ K̄e Isarailin̄n̄ b̄e Mizipa ās p̄e Filisitinin̄n̄, ās n̄ d̄ede ās n̄ kp̄a ai Beteka.

¹² Ben Samueli gb̄e p̄e Mizipa k̄õn Senio dagura à t̄õ kp̄an̄e Ebeneza, zaake à bè: Dii bé à wa ïan̄n̄ kà ai wa kao k̄e.

¹³ Len ās Filisitinin̄n̄ f̄u le, ben ās̄e f̄õ wà òara wà m̄on̄zi z̄i n̄ b̄usun̄n̄ d̄oro. Dii ḡb̄aaa mò Filisitinin̄ne ai Samueli kuuna gur̄o zakan.

¹⁴ W̄ete k̄e Filisitinin̄n̄ s̄i Isarailin̄n̄ yãan̄n̄ òara à ḡõ n̄ pò ũ zaa Ek̄er̄onu ai à ḡaa pé Gataa. Isarailin̄n̄ w̄ete pìn̄n̄ k̄õn n̄ b̄usun̄n̄ s̄i Filisitinin̄n̄ p̄ingi. Isarailin̄n̄ k̄õn Am̄orin̄n̄ s̄õ kú k̄õ ȳakete sai.

¹⁵ Samueli né Isarailin̄n̄ d̄on' āedeeme ai a kuuna gur̄o zakan.

¹⁶ W̄e k̄õn w̄e òḡõ gaa Beteli k̄õn Giligalao k̄õn Mizipao, è yã ḡõḡõ Isarailin̄ne w̄ete pìn̄n̄ guu.

17 Ben è εara à tá Rama, zaake à been gwe. È yā gōgō Isarailinone gwe dō. Gwen à Dii gbāgbākii bòn.

8

Isarailinó kína gbekana

- 1 Kè Samuēli zi kù, à a nénò diē Isarailinone dòn'aēdeenò ũ.
 2 À négōgbē káaku tón Yoeli, à plaadee Abia. Aōmbe aōè yā gōgōhne Besēba.
 3 Mōde à né pìnò e té à tuubaziro. Ɔyā n swè blè, aōè ɔdɔnkpeegbaa sí, aōè yā gōgō a zéaro.
 4 Ben Isaraili gbēnsinò kō kākōa, aō gāa wà Samuēli lè Rama
 5 aō bè: Ñ gwa, n zi kù, ben n nénò té n tuubaziro. Ñ kína diēwe sa lè àgō de wa dòn'aēdee ũ, lán bori píngi a pó vī nà.
 6 Kè aō bè à kí káine àgō de n dòn'aēdee ũ, yā pì e ke Samuēlinero, ben à wée kè Diia.
 7 Ben Dii bè Samuēline: Ñ gbē pìnò yā ma, zaake ríbe aō gìnziro. Mámbe aō gímazi lè màton kí bleñnero yānzi.
 8 Lán aōe kee nà zaa gurò kè ma n bōe Igipiti ai gbāa, aō pā kpàmazi aō dō tāanòzi, lén aōe keenne lè dō.
 9 Ñ n yā ma sa, n lè daríma n tó aōgō dō lán gbē kè eé kí bleñne yānò égō de nà.
 10 Ben Samuēli Dii yā pì tōkè gbē kè aōe kína gbekaaanone píngi
 11 à bè: Lán gbē kè eé kí bleare yānò égō de nàn yè. Eé a négōgbēnò sí à n diē a sōgorodeenò kōn a sōdeenò ũmē. Aōégō táa oo à sōgoro aē kōn bàò.
 12 Eé n diē gōon wàa sōsōoro ke gōon baplaa akurikurinò gbēnsinò ũ. Aōégō à bú wiine, aōégō à pónò kekēene, aōégō à zikabonò piine kōn à sōgoro pónò.
 13 Eé a nénōgbēnò sí à n diē nōsigūnnakerinò kōn póblekērinò kōn burēdikerinò ũ.
 14 Eé a buraanò kōn a geepi búno kōn a kùkpe maaanò síawa à kpá a ìbanò.
 15 Eé a blēwee kōn a geepi beēnò leo kuridee síawa à kpá a begwarinò kōn a ìbanò.
 16 Eé a zōgōgbēnò kōn nōgbēnò sí kōn a zù maaanò kōn a zaakinò àgō a zīnda zīi keeò.
 17 Eé a pókādeenò leo kuridee síawa, apinò é gō à zònò ũ.
 18 Gurò beēea sa é wii pé Diizi gbē kè á sè a kína ũu pì yānzi, mōde eé weala gurò beēea dōro.
 19 Ben aō gì Samuēli yā mazi aō bè: Auo! Wá yezi wàgō kína vīmē,
 20 wégō de lán bori kpaanò bà se. Wa kína bé eégae yā gōgōwe, àmbe eégae dōwe aē zī guu.
 21 Kè Samuēli n yā mà píngi, à gāa à gbà Diine.
 22 Ben Dii bène: Ñ n yā ma, n kína káine. Ben Samuēli bè Isaraili pìnone: A baade tá a wéte.

9

Samuēli kō'ena kōn Soluo

- 1 Bēyāmi bori kee kuu, à tón Kisi. Auzikideemē. Bēyāmi borii bé à Afia ì, Afia Bekora ì, Bekora Zero ì, Zero Abieli ì, ben Abieli Kisi pì ì.
 2 À négōgbē vī, à tón Solu. Gōkpare maaamē. À maa sáa kú Isarailinò téro, aō gbēke gbāa e vī à gānlaro.
 3 Kè Kisi pì zaakinò sāsā, ben à bè a né pīne: Ñ fēe n zīkerinò mèn doo sé à gá zaaki pìnò wete.

4 Ben aã Eflaimu b̀usu gusĩsidee p̀ara k̄n Salisa b̀usuo, aãe n̄ ero. Ben aã Salimu b̀usu p̀ara, m̄ode aão kú gwero. Ben aã Beyāmi b̀usu p̀ara, aãe zaaki p̀ino ero.

5 Kè aã kà Zufu b̀usun, Solu bè zĩkeri kè aão té ledoo p̀ine: N̄ m̄o wà ɛara. Tó wée táro, ma maree é bídi ke wa yāzi, eé zaakin̄o yā da d̄oro.

6 Ben à wèàla: N̄ ma! Luda gbēkee kú wéte kè guu. À bèe vī, yā kè à ò bé è ke. Wà gá gwe. Ke eé zé kè wé sé wà wa zaaki p̀ino eo owe gwεε.

7 Ben Solu wèàla à bè: Tó wée gaa, b̄n̄ wé gáone? P̄oble kee e ḡo wa b̀ok̄n̄ d̄oro. Wá p̄oke vī wà Luda gbē p̄i gbaro. Ke b̄n̄ wá vīi?

8 Ben zĩkeri p̄i ɛara à bè Solune: N̄ gwa! Má o vī féte kè. Mé à gba, eé wa da zé kè de wà séa.

9 Isarailin̄o b̀usun yā, tó gbē e gaa yā gbeka Ludaa è be: N̄ m̄o wà gá wéegupu'eri kiia. Zaake gbē kè wè sísi gbàa annabi ũ, àmbe wè sísi yā wéegupu'eri ũ.

10 Ben Solu bè a zĩkerine: N yā maaa ò. Wà gá. Ben aãe gaa wéte kè Luda gbē p̄i kún-a.

11 Kè aãe wéte p̄i sísi k̄u, aã d̀ak̄re k̄n̄ n̄okpareno, aãe gaa í tó. Ben aã n̄ lá wà bè: Wéegupu'eri kú beó?

12 Aã wèàla wà bè: Eè, à kú aε gwe. À ke kpakpaa. Gbàan à sù, zaake wà yezi wà saa o gbāgbākiiame.

13 Tó a gē wéten, é à e ai àḡo gá p̄oble gbāgbākii p̄ia. Zaake weé p̄oble ḡiāro, à ḡo ai à m̄o, àpi bé eé aubarika da sa'op̄obleen ḡiā, gbasa gbē kè wà n̄ sísin̄o p̄oble. Àḡo wāa, zaake à eguro zakan yè.

14 Kè aã gè wéte p̄i guu, ben aã d̀ak̄re k̄n̄ Samuelio ḡo, à b̀ò èe gaa gbāgbākii p̄ia.

15 Ai Solu ḡo gá m̄o, Dii ḡiake à yā kè dà Samueline a swāla à bè:

16 Zia m̄ondaa'i mé Beyāmi b̀usu gbē zĩmma. N̄ n̄osi kúa n̄ à diε ma gbē Isarailin̄o d̄n'aedee ũ. Eé ma gbē p̀ino b̄o Filisitinin̄o ozi. Ma a gbē p̀ino wiii mà, ben ma n̄ wènda gwà.

17 Kè Samueli Solu è, Dii bène: Gbē kè ma à yā ònneε p̄in̄ gwe. Àmbe eé kí ble ma gbēnoε.

18 Ben Solu s̄o Samuelizi wéte b̄iilea à à là à bè: Wéegupu'eri beε kú máme? N̄ odoame.

19 Ben Samueli wèàla à bè: Mámbe adee p̄i ũ. N̄ domε aε wà gá gbāgbākiiā, né p̄oblemao gbàa. Zia k̄nḡo mé n̄ n̄seguuyā onne p̄ingi, gbasa mà n̄ gbarε.

20 N̄ton n̄ zaaki kè s̄āsā zaa guro aaḡoño damu kero, zaake wà n̄ é. Dén Isarailin̄o yezi n̄ p̄ingii, tó èe ke mpi k̄n̄ n̄ de bedeeno baasiro?

21 Ben Solu bè: Beyāmi boriin̄ ma ũroo? Ma borii bé à néngo de Isaraili boriin̄la n̄ p̄ingi, ben ma daneno bé wà k̄sānañzi Beyāmi boriin̄o té. B̄yānzi néε yā beee taka oomez̄i?

22 Ben Samueli Solu k̄n̄ a zĩkerio sè à ḡényo p̄oblekpen, à vēeki maaa kpàmma gbē kè wà n̄ sísin̄o té. Gbē p̀ino kà ḡoñ baaakuri taka bà.

23 Ben Samueli bè p̄oblekerine: N̄ n̄bo kè má kpàmma ma bè n̄ à diεkii keε p̄i sé n̄ m̄o.

24 Ben p̄oblekeri p̄i m̄o k̄n̄ n̄bo gbá p̄io à diε Solu aε. Ben Samueli bè: P̄o kè wà dienneεn̄ yè. N̄ só, zaake wà dienne ai m̄ondaa'i k̄n̄ gbē kè ma n̄ sísin̄o. Ben Solu p̄o blè k̄n̄ Samuelio zĩ beea.

25 Kè aã p̄ita gbāgbākii p̄ia, aã gè wéte guu, ben Samueli gaa à yā ò k̄n̄ Soluo a kpé musu.

²⁶ Ben aã ì gwe. Kè guu yezi à dɔ, ben Samueli lé zù Soluzi kpé musu gwe à bè: Ñ fεε, mà gá zenne. Kè Solu fεε, àpi kɔn Samuelio aã bò bàazi n plaaa.

²⁷ Kè aã kà wéte kpεε, ben Samueli bè Solune: Ñ o n zīkerine àgō gaa, mpi n ze gīa le mà yā kè Dii ò onne.

10

Samueli nɔsikuna Solu mìa

¹ Ben Samueli nɔsi tūu sè à nɔsi kù Solune a mìa, ben à lé pèa à bè: Dii bé à n die dɔn'aedee ũ a gbē Isarailinɔne. Né kí ble Dii gbēnɔne n n bɔ n ibee kè aã liganzinɔ zī. Sèeda kè eé tó n dō kè Dii bé à n die a gbēnɔ dɔn'aedee ũun yè.

² Tó wa kēkōa kè tia, né da gōn plaaanɔle Zeleza, Raseli mira sae, Beyāmi būsulézekiia. Ašé benne: Wà zaaki kè n gaa wetenɔ è. Aš yā n de kūna gbāa dɔro, n yā kàhānn èe kee sa, èe bee dian é ke a né yā musu nà?

³ Bɔna gwe, tó n gaa ae, tó n ka gbí lí beee kiia zaa Tabo, gōn aagō é danle gwe dɔ, ašɔe gaa Luda gbāgbā zaa Beteli. Aš gbē doo blēnɔn kūna mèn aagō, aš gbē doo buredi kūna mèn aagō, ben aš gbē doo geepiwē kūna tūu do.

⁴ Aš é n aafia gbeka, ašé buredi mèn plaaa kpámma, né sí.

⁵ Beee gbɛra tó n ka Luda sīsī kè kú Gibea, guu kè Filisitininɔ gudākpakii kún, tó n ka kīi kɔn wéte pìo, né kpákōa kɔn annabinɔ ašɔ tétékōzi, ašɔe pitaa gbāgbākii. Wèe dɔɔne ae kɔn kuntiginɔ kɔn gāgānɔ kɔn kurenɔ kɔn mɔrɔnɔ, ašɔe annabikéyā oo.

⁶ Dii Nini é summa, né annabikéyā ońyo, né li gbē dufu ũ.

⁷ Tó sèeda beeenɔ kè le, n yā kè n à kena zé è ke, zaake Ludaa kúnyo.

⁸ Ñ dɔme ae gana Giligala, mé n le gwe, mé sa'opɔ kè wè ká tén à té kú o kɔn kennakōo sa'opɔ. Ñ ma dā gwe ai gurɔ swεεplaa, mé mó mà n le gwe, mé yā kè né kee onne.

⁹ Kè Solu kpεε li Samueline, èe taa, Luda à nòse liene, ben sèeda pìnɔ kè zī beee zī píngi.

¹⁰ Kè aã kà Gibea, annabinɔ dààle ašɔ tétékōzi, ben Luda Nini sù, èe annabikéyā oońyo.

¹¹ Kè gbē kè ašɔ à dɔnɔ à è, èe annabikéyā oo kɔn annabinɔ, aš kō làla wà bè: Bó bé à Kisi né lèee? Solu kú annabinɔ tème see?

¹² Ben Gibea gbēke yā wèńla à bè: Gbē kpaaanɔ denɔn déno ũ sɔɔ? Ben à gō pena pó ũ wè be: Solu kú annabinɔ tème see?

¹³ Kè Solu annabikéyā ò à yāa, ben à gāa gbāgbākii pì.

¹⁴ Kè Solu tà be kɔn a zīkerio, à desē n lá à bè: A gaa máme? Solu wèàla à bè: Wa gaa zaakinɔ weteme. Kè wée n ero, ben wa gaa Samueli kiia.

¹⁵ Ben Solu desē bène: Yā kè Samueli òaree tōkēme.

¹⁶ Ben Solu bè: À bèwe wà zaaki pìnɔ è. Mòde èe kpata yā kè Samueli òne tōkēnero.

Samueli bɔna kɔn Solu kiblena yāo gupuraa

¹⁷ Ben Samueli Isarailinɔ kākōa Dii ae Mizipa.

¹⁸ À bèńne: Dii a Luda bè, a a bɔe Igitipi, a a si Igitipinɔ kɔn borii kè aã ɔ tōawaanɔ zī n píngi.

¹⁹ Luda a bɔ a yā'šammanɔ kɔn a nawēakenanɔ guu píngi, ben a gizi gbāa, a bène à kí káare kpatan. Tò, à mó à ze Dii ae sa bori kɔn boriio, uale kɔn ualeo.

²⁰ Kè Samueli mò kɔn Isaraili boriinɔ n píngi, ben Beyāmi boriinɔ kàbankpe blè.

²¹ Ben à mò kɔn Beyāmi boriinɔ uale kɔn ualeo. Ben Matari ua kàbankpe blè. Uadee pìnɔ té Kisi né Solu bé à blè. Kè wà à wéte, wèe à ero.

22 Ben wà èara wà Dii là dɔ wà bè: Gõgbẽ pì mò kè kòs? Ben Dii bè: À utena asoonɔ dagura.

23 Ben wà bàa lè wà gàa wà à bò wà sùo n̄ té. Kè à zè n̄ té, ā pín̄gi gb̄aa zè à ḡa lén.

24 Ben Samueli bènn̄e n̄ pín̄gi: A gb̄e kè Dii sè ès? Gb̄ekee kuu lán à bà a téro. Ben baade pín̄gi wii lè wà bè: Luda wa kína d̄s k̄n̄ aafiao!

25 Ben Samueli kíblena zé b̄òk̄t̄eín̄e, ben à kè takadan à diè Dii kpén. Ben à n̄ gb̄áe, baade tà a be.

26 Solu s̄s̄ tà a be zaa Gibea. Gõ w̄r̄onḡodee kè Luda z̄i kè n̄ swè guun̄o t̄ezi.

27 Ben gb̄e p̄a ken̄o bè: Gb̄e beee bé eé wa mì sí? Ben ās̄ kya kàn, ās̄e m̄ón̄e k̄n̄ p̄okeoro, m̄ode Solu a ȳíte o.

11

Solu z̄ibl̄ena Am̄nin̄o

1 Am̄ni bori Naasa mò k̄n̄ a z̄ikp̄een̄o, ās̄ bùra kàe Yabesi Giliada sae, ben Yabesideen̄o bè Naasan̄e: N̄ ledole kewao, wé mì sienn̄e.

2 Ben Naasa bènn̄e: Tó ma a baade wéé ɔplakpap̄o b̄òb̄o, ben wí Isarailin̄o kù n̄ pín̄gi, mé gbasa mà ledole keao.

3 Ben Yabesi gb̄ensin̄o bènn̄e: N̄ wa gba gur̄o sw̄eεplaaa le wà gb̄en̄o z̄i Isarailin̄o bùsu guu pín̄gi. Tó gb̄ekee kuu à wa mì síro, wé wa z̄inda kp̄ámma.

4 Kè z̄iri p̄in̄o kà Solu be zaa Gibea, ās̄ ȳa p̄i ònn̄e, ben wà s̄osobi s̄o d̄o.

5 Gur̄o beee Solu e suu k̄n̄ burao, à té a z̄un̄zi, ben à bè: Bó ȳa bé à mò, ben wèe s̄o d̄o? Ben wà Yabesidee p̄in̄o ȳa t̄k̄ènn̄e.

6 Kè Solu ȳa p̄i mà, Luda Nini s̄ua, ben à p̄o f̄è maamaa.

7 À zù sè mèn plaa à dè à z̄òz̄k̄r̄e, ben à gb̄en̄o z̄i Isarailin̄o bùsu guu pín̄gi ās̄ bè: Len weé ke gb̄e kè e té Soluzi k̄n̄ Samuélioroo z̄un̄ne le. Ben v̄ia n̄ k̄i Dii ȳa musu, ās̄ bò wà t̄ènz̄i led̄o n̄ pín̄gi.

8 Solu n̄ náro zaa Bezeki. Isarailin̄o kà ḡõn̄ b̄or̄o wàa do kpé bas̄oro. Yudan̄o kú n̄ té ḡõn̄ b̄or̄o baaakuri.

9 Ben wà bè z̄iri kè ās̄ mò p̄in̄ne: À gá à o a gb̄en̄ne, zia ai ɔf̄ánt̄e ḡõ gá gb̄a, wé n̄ mì sí. Kè z̄irin̄o tà, ās̄ ȳa p̄i baaru kpà Yabesideen̄ne, ben ās̄ p̄oo kè nna.

10 Ās̄ bè Am̄nin̄ne: Wé wa z̄inda kp̄áawa zia, é a p̄oyeziȳa kewa.

11 Solu a gb̄en̄o kp̄àatete ḡáli aaḡõ. Gud̄naon ās̄ si Am̄nin̄on̄ n̄ bùran ās̄ n̄ d̄ede ai ɔf̄ánt̄e ḡàa à f̄eεo. Ben gb̄e kè ās̄ ḡõn̄ f̄àak̄sa doodo.

12 Ben wà bè Samuelin̄e: Déno bé wà bè Solu é kí bleweroo? À b̄oényo wà n̄ d̄ede.

13 Ben Solu bè: Weé gb̄eke de gb̄àaro, zaake Dii Isarailin̄o mì s̄i gb̄àame.

14 Ben Samueli bè gb̄en̄ne: À mó wà gá Giligala wà èara wà Solu kpà kpatan gwe d̄o.

15 Ben ās̄ ḡàa Giligala n̄ pín̄gi, ās̄ èara wà Solu kpà kpatan Dii aε gwe d̄o, ās̄ kennak̄s̄o saa ò Diia, ben Solu k̄n̄ Isarailin̄o p̄onnaa kè gwe n̄ pín̄gi maamaa.

12

Samueli ɔgbarena kpatazi

1 Samueli bè Isarailin̄ne n̄ pín̄gi: Ma ȳa kè á òm̄e mà pín̄gi, ma kí kàare kpatan.

2 Àpi bé eé d̄bare aε sa. Mapi s̄s̄ ma zi k̄i, ma mìk̄a pura k̄i ben ma n̄én̄o k̄úao. Ma d̄bare aε zaa ma ḡõk̄parek̄egur̄o ai k̄n̄ a gb̄àao.

³ Mae kè! À ke ma sèedadeeno ũ Dii kɔn kí kè à kpào ae. Ma zù ke zaaki sì a gbèkeaó? Ma a gbèke blés? Ma wée tà a gbèkeaó? Ma ɔɔnkpεεgbaa sì a gbèkea ai à ma wée tàtá? Tó má kè le, mé à fīa bone.

⁴ Ben aɔ wèàla wà bè: Née wa blero, née wée tãwaro, née póke sí wa gbèkearo.

⁵ Samuëli bèñne ɔ: Dii kɔn kí kè à kàon a sèedadeeno ũ gbàa, kè ée taari emaro. Aɔ bè: Dii bé wa sèedadee ũ.

⁶ Ben Samuëli bèñne: Dii bé à Musa kɔn Arunao diε, ben aɔ bò kɔn a dezinɔ Iyipiti.

⁷ À ze tεεε Dii ae, mé yã maaa kè à kèare kɔn a dezinɔ tɔkèare.

⁸ Yakubuno gana Iyipiti gbera a dezinɔ wii pè Diizi, ben à Musa kɔn Arunao diε, aɔ n bóε Iyipiti, ben aɔ n káε bùsu kèkiin.

⁹ Kè Dii n Luda yã sãngu yãnze, ben à n kpá Azo zìkpεεno gbēnsi Siseraa kɔn Filisitininɔ kɔn Mɔabuno kíó, aɔε zì kaaño.

¹⁰ Ben aɔ wii pè Diizi wà bè: Wa durun kè wa pã kpànzi wa dò Baalinɔzi kɔn Asatoreno. N wa bɔ wa ibεεno ɔzī sa, wégɔ ɔɔnzi.

¹¹ Ben Dii Gidion diε kɔn Barakio kɔn Yefetao kɔn Samusio aɔ a bɔ a ibεε pino ɔzī baama píngi, ben a gɔ kaεna aafia.

¹² Kè á è Amɔni kí Naasa e mɔɔ léεawa, baa kè Dii a Ludan a kína ũ, a bème: Lenlo! Kín á yezi!

¹³ Tia la kína kè á gbèka á sèn yè, àε kè Dii à diεare.

¹⁴ Tó á Dii vīa vī ben ée ɔɔzi, tó ée à yã maa ben ée bɔ à yã kpεero, tó apino kɔn gbē kè èe kí bleεareeo té Dii a Ludazi, égɔ aafia.

¹⁵ Tó ée Dii yã ma sɔro, ben a bɔ à yã kpεε, eé ɔ tɔawame lán à kè a dezinone nà.

¹⁶ À ze à yã bíta kè Dii é kearee e.

¹⁷ Ésekεgurɔɔn wá kún kèroo? Mé Dii sísi, eé tó lou vī à ma, égɔ dɔ kè a kína gbekana kè Diine zaa maamaa.

¹⁸ Ben Samuëli Dii sísi, ben Dii tò lou vī à mà zī beeea. Ben baade píngi vīa kè Diine kɔn Samuëlio maamaa.

¹⁹ Ben aɔ bèñne: N wée kewe Dii n Ludaa le wapino n zòblerino tón gagaró. Wa yã zaaa kà wa durunnɔla, kè wa kína gbèka.

²⁰ Samuëli bèñne: Àton tó vīa a kũro. A yã zaaa pì kè píngime, mɔde àton kè Diiaro. Àgɔ ɔɔzi kɔn nòseo do.

²¹ Àton kēa à té pó ginanɔziro. Aɔ àre vīro, aɔé fɔ wà gbē bɔro, zaake pó pāanome.

²² Dii é a gbēno zīnnaro a zīnda tó bíta yãnze, zaake à kène à a ke a gbēno ũ.

²³ Mapi sɔ, Dii tón tó mà durun keare mà aduakenaare tóro. Mé zé maaa kè de à sé ɔɔbaare.

²⁴ À vīa ke Diine, àgɔ ɔɔzi kɔn náaneo kɔn nòseo do. À laasuu lé yã bíta kè à kèareena.

²⁵ Tó a gi a te à zaaazi, apino kɔn a kíno, weé a kaate a píngi.

13

Samuëli kpákēna Soluzi

¹ Kè Solu kí blè Isarailinone wè plaa,

² à n zìkarino sè gɔɔn bɔro aagɔ. Gɔɔn bɔro plaaa kúo Mikimasa kɔn Beteli gusĩĩdeeo. Gɔɔn bɔro doo kú kɔn à né Yonatão Gibea, Beyãmi bùsun. Ben à gbē kpaaano gbàre, baade tà a be.

³ Yonatã lèε Filisitini gudãkpakii kè kú Gebaa, ben Filisitininɔ à baaru mà. Ben Solu zì kuu pè Isarailino bùsu gu píngia à bè Eberuno ma!

4 Ben Isarailinɔ mà ní pínɡi wà bè, Solu lèe Filisitini gudákpakiia, ben Filisitininɔ Isarailinɔ kyákyáma bò. Ben wà Isarailinɔ sìsi, aɔ mò wà nà Solua Giligala.

5 Ben Filisitininɔ kɔ kàkɔa aɔ zì ká kɔn Isarailinɔ. Aɔ sɔgoronɔ kà bɔɔ baaakuri, aɔ sɔgorodeenɔ kà bɔɔ swɛɛdo, ben aɔ kèsɛdeenɔ pari lán ísiale b̀usu'áatē bà. Ben aɔ f̀e wà g̀a wà b̀ura k̀a Mikimasa, Betavē ɔf̀ántēb̀ɔe kpa.

6 K̀e Isarailinɔ è wà kú nawēa guu wèe naakɔrɛmma, ben aɔ úte gb̀ewɛenɔ guu kɔn dàkonɔ kɔn gb̀e s̀otɔnɔ kɔn kokotēwɛenɔ kɔn l̀ogɔnɔ.

7 Aɔ gb̀ekenɔ toke lè wà bik̀ù Yodaa ai Gada b̀usun kɔn Giliada b̀usuo. Solu kpé kú Giligala, v̄ia e gb̀e k̀e aɔ kúonɔ k̀u maamaa.

8 À Samueli d̀a gurɔ swɛɛplaa lán à diɛnɛ nà. K̀e èe móro, ben à gb̀enɔ e f̀aakɔa.

9 Ben Solu bè: À móme kɔn sa'opɔ k̀e wè ká tén à té k̀u kɔn sáabukpa sa'opɔnɔ. Ben à sa'opɔ k̀e wè ká tén à té k̀u pì ò.

10 K̀e à ỳa, Samueli e kaa, ben Solu pì g̀a à dààle à gb̀aake kp̀azi.

11 Ben Samueli bènɛ: Bó ỳan ní k̀e gwee? Solu wèàla à bè: K̀e má è ma gb̀enɔ e f̀aakɔa, bensɔ née mó gurɔ k̀e ní diɛaro ỳanzimɛ. Filisitininɔ e kɔ kaakɔa Mikimasa,

12 ben ma bè, aɔton léema Giligala k̀e ai mà Dii gbeka. Ben ma saa pì ò tiasi.

13 Ben Samueli bènɛ: N faasaiỳa k̀e! Ní ỳa k̀e Dii n Ludaa diɛnnɛe k̀unaro. Tó ní k̀una ỳamɛ, le Dii é tó n boriinɔ g̀ɔ kpata blee Isarailinɔnɛ gurɔ pínɡi.

14 Tia la né g̀i ke kpatanlo. Lán ní ỳa k̀e Dii diɛnnɛe k̀unaro nà, à g̀iake à gb̀e k̀e à pɔ k̀enɛ ẁete, à à diɛ a gb̀enɔ d̀on'aɛdee ũ.

15 Ben Samueli f̀e Giligala à g̀a Gibea, Beyámi b̀usun. Ben Solu a z̀ikari k̀e aɔ kúonɔ nàro, aɔ kà g̀ɔn ẁa aagɔ taka bà.

16 Solu kɔn a né Yonatão kɔn a z̀ikari k̀e aɔ kúnyonɔ kú Gibea, Filisitininɔ s̄ b̀ura k̀a Mikimasa.

17 Z̀ikari g̀ali aagɔnɔ bè Filisitininɔ b̀uran aɔ g̀a lée Isarailinɔa. G̀ali doo g̀a ɔfla kpa Suali b̀usun,

18 g̀ali doo g̀a Betoroni kpa, ben à aagɔdee g̀a Isarailinɔ b̀usu lén, s̀isí k̀e aɛdɔna kperanɔ guzurea kɔn gb̀aao.

19 Sia kú Isarailinɔ b̀usunlo, zaake Filisitininɔ bè, Eberunɔ tón f̀eɛda ke sári piro.

20 Filisitininɔ kiian Isarailinɔ è gá swaaronɔ kɔn z̀uswaaronɔ kɔn kpásanɔ kɔn kontonɔ lé keken pínɡi.

21 Swaaro kɔn z̀uswaaro lékekɛna kà kondogi ɔ plaplaa, sakanɔ kɔn kpásanɔ s̄ kondogi ɔ doodo.

22 À ỳa bé à tò z̀i pì kágurɔ Solu kɔn Yonatão z̀ikarinɔ f̀eɛda ke sári k̀unaro, sé Solu kɔn Yonatão baasiro.

23 Filisitini gudákparinɔ g̀a Mikimasa gb̀ekotoon.

14

Yonatã z̀iblena Filisitininɔa

1 Z̀ikea Solu né Yonatã bè g̀ɔkpare k̀e à a z̀ikapɔnɔ k̀unanɛ: Ní mó wà g̀a Filisitini gudákii kpa k̀a. Èe o a denɛ s̄ro.

2 Solu kú biisio lí gb̀aru zaa Migirɔnu, Gibea sae kɔn z̀ikpɛenɔ g̀ɔn ẁa aagɔ.

3 Sa'ori Ahia kú ní té, à a dansiki dana. Ikabodu v̄i Aitubu néme. Aitubu pì né Fineasi néme, Eli k̀e de Luda gb̀agb̀ari ũ zaa Silo diomɛ. Aɔ gb̀ekee d̄ Yonatã g̀a gukearo.

4 Gbèkotoo kè Yonatā yezi à gēn à Filisitini gudākparinɔ le, gbè sɔntenɔ pɛɛpɛenan ɔplazi kɔn ɔzezio. A doo tɔn Bozezi, a doo sɔ Senɛ.

5 A doo kú gu'igbāroon Mikimasa kpa, a doo sɔ sɔɔmetɛ Gɛba kpa.

6 Ben Yonatā bè gɔkpare pìnɛ: Ñ mɔ wà gá gɛfɔɔde gudākpari pìnɔ kiia. Ke Dii é wa ãan ká gwɛɛ? Zaakɛ pɔke é fɔ à kpá Diine à gí wà mì síziro, baa tó wá pari kesɔ wá pariro.

7 Ben à zìkapɔnɔseri pì bènɛ: Lán à n pɔɔ gbà nà píngi dé, ñ ke. Lán n sè nà, má kúnɔ kɔn nɛsɛo domɛ.

8 Ben Yonatā bè: Tò, wà gánzi wà wa zĩnda ɔɔɔáñnɛ.

9 Tó aɔ bèwe wà ze wà n dāme, wé ze wa gbèn, wé gánzi ɔɔro.

10 Tó aɔ bè wà mómɛ sɔ, wé gánzi, zaakɛ beee bé eégɔ de sèeda ù kè Dii n náwe wa ɔzĩ.

11 Ben aɔ n zĩnda òɔɔa Filisitini gudākpari pìnɔnɛ. Ben Filisitini pìnɔ bè: À gwa! Eberunɔ e bɔɔ wɛɛ kè aɔ ùtɛnnɔ guu.

12 Ben gudākpari pìnɔ lé zù Yonatāzi kɔn a zìkapɔnɔserio wà bè: À mɔ wà yáke oare kè. Ben Yonatā bè a zìkapɔnɔserine: Ñgɔ té ma kpɛɛ, zaakɛ Dii n ná Isarailinɔnɛ n ɔzĩmɛ.

13 Ben Yonatā e lɔɔtɛ kuena, ben à zìkapɔnɔseri té à kpɛɛ. Kè Yonatā n né, ben à zìkapɔnɔseri pì n dɛdɛ.

14 Léemmaa káaku pì guu Yonatā kɔn a zìkapɔnɔserio n dɛdɛ gɔɔn baro taka bà. Guu pì kpàngu kà lán bàlena basɔro taka bà.

15 Ben swè kè Filisitininɔn n bùran kɔn zìlan-o píngi. Vĩa n zìkpɛɛnɔ kù, gudākparinɔ kɔn gbɛ kè aɔè gá léɛ Isarailinɔanɔ n píngi. Ben tɔɔtɛ nìgānigā. Luda bé à tò swè kèngu le.

16 Kè Solu gudākpari kè aɔ kúo Gibɛanɔ è Filisitini zìkpɛɛnɔ bàa lè wèè fāakɔa baama píngi,

17 ben Solu bè gbɛ kè aɔ kúaaonɔnɛ: À wa gbɛnɔ dɔɔɔ à gwa, wé dɔ gbɛ kè aɔ bɔ wa té. Kè aɔ gwà, aɔ è Yonatā kɔn a zìkapɔnɔserio bé wà kú n tɛro.

18 Ben Solu bè Ahianɛ: Ñ mɔ kɔn n dansiki utao wà gbeka Diia. Zaakɛ zĩ beee à sa'o'uta pì dana Isarailinɔ té gwemɛ.

19 Gurɔ kè Solu e yā oo sa'ori pìnɛ, zɔka kè ɔ Filisitininɔ bùran kèkè èe kaara, ben Solu bènɛ à tó gwe.

20 Solu a zìkpɛɛnɔ kàkɔa n píngi, aɔ gè zìn, ben aɔ è swè kè Filisitininɔn maamaa, aɔɔe kɔ ásarukɛ fɛɛdaao.

21 Eberu kè aɔ vèè Filisitininɔ té yā kè aɔ mɔnyo n bùra guunɔ èara wà nà n gbɛ kè aɔ kú kɔn Soluo kɔn Yonatāoa.

22 Kè Isaraili kè aɔ utena Eflaimu bùsu gusĩsĩdeen gweenɔ mà Filisitininɔ e bàa lɛɛ, aɔ nà n gbɛnɔa ɔ aɔ pèñzi zìn.

23 Lɛn Dii Isarailinɔ bɔ lɛ zĩ beee, ben aɔ zĩ blè ai Betavɛ.

Yonatā zóblena

24 Isarailinɔ nawɛa kè zĩ beee, zaakɛ Solu lù sè kɔn Luda tó a zìkpɛɛnɔnɛ à bè: Ai uusie gá keo, gbɛ kè pɔ blè ai màgɔ gá gɛɛ bo ma ibɛɛnɔa, adee gɔ láaripɔ ùmɛ. Ben aɔ gbɛkeɛ e pɔ blero.

25 Zìkpɛɛnɔ sì lákpen n píngi, ben aɔ zó'i è di guu pìn.

26 Kè aɔ sì lákpen lɛ, aɔ è zó'i e bàa lɛɛ, mode aɔ gbɛkeɛ e ɔ zɔa à dà a lénlo, kè aɔɔe vĩa keɛ ladana kè Solu kè yānzi.

27 Yonatā sɔɔ e yā kè a dee diɛ a zìkpɛɛnɔnɛ maro, ben à a gò kè à kúna zò zósa pía. À ɔ kèa à dà a lén, ben à wɛɛ kè.

28 Ben zìkari ke bène: N de lù sè a zìkpεεnoε kōn Luda tó à bè, gbě kè pò blè gbàa, adee gò láaripɔ ùme. Beee yānzin n baade píngi mè bùsazi.

29 Ben Yonatā bè: Ma dee e ïa darímmame. N̄ gwa lán ma wée kè nà, kè ma zó pì m̀sò féte yānzi.

30 Tó gbēno pò kè aṣò si n̄ ibεεnoa blè gbàa yā dé, le aṣ Filisitininò dède de beeela.

31 Zì beean Isarailinò Filisitininò dède sena zaa Mikimasa ai Ayaloni. Aṣ kpàsa búgubugu,

32 ben aṣ si n̄ pòkadeenò té, aṣ sāanò kōn zùnò kōn zùnenò kùkù aṣò dède gwe gṣò, aṣoε soo kōn a aruo.

33 Ben wà à baaru kpà Solune wà bè: N̄ gwa! Wèe durun keε Diine, wèe nòbo soo kōn à aruo. Ben Solu bè: A bo Dii yā kpεε. À gbè gbèntē gbegere pá à suome kè kpakpaa.

34 Ben à bè: À fāakṣa n̄ té, à beíne aṣ baade mó ma kiia kōn a zùo ke a sāa, aṣ kòto kpá gura kè wà só. Àton durun ke Diine à nòbo só kōn à aruoro. Ben baade mò kōn a zùo gwāavī beee, à à kòto kpàkpa gwe.

35 Solu Dii gbāgbākii bò gwe. Sa'okii kè à bò káakun gwe.

36 Ben Solu bè: Wà péε Filisitininòzi gwāavīa wàgṣò n̄ dedεε ai guu gá doo. Wàton n̄ gběke tóro. Ben wà bène: N̄ ke lán à kènne maa nà. Ben sa'ori bè: À tó wà gbeka Ludaa kè gīa.

37 Ben Solu gbèka Ludaa: Wà péε Filisitininòzi, né n̄ nawe wa ɔzĩs? Ben èe weàla zĩ beee zĩro.

38 Ben Solu bè: a zìkpε gbēnsinò a píngi, à s̄mazi kè, le wà e wà d̄o durun kè wà kè gbàa.

39 Kōn Dii Isarailinò Mìsiri tóo, baa tó ma né Yonatā bé à durun kè, séde à ga. Ben gběkee e yā siàlaro.

40 Ben à bèné: À ze kpado kāa, mapi kōn ma néo wégṣò kú kpado kè. Ben wà bène: N̄ ke lán à kènne maa nà.

41 Solu bè Dii Isarailinò Ludane: N̄ tó wà yāpuraa d̄o. Ben yā Yonatā kōn Soluo blè, ben parii mì bò bàn.

42 Solu bè: À gbè la mapi kōn ma néo musu. Kè yā Yonatā blè,

43 ben Solu bène: N̄ yā kè n̄ kè omε. Ben Yonatā bène: Ma gò lé s̄onten má z̄ṣo, féte má m̀sò. Maε kè! Mà ga.

44 Ben Solu bè: Yonatā, tó néε garo, Luda yā keεε pāsīpāsī.

45 Ben wà bè Solune: Yonatā gaó! Àmò kè tò wa z̄i blés? Auo! Kōn Ludao wée we kè baa à mìkà mèn doo léε t̄ot̄ero, zaake Luda d̄onlen à beee kèo gbàa. Len wà Yonatā mì si le, èe garo.

46 Ben Solu kámma bò kōn pεena Filisitininòzio, ben Filisitininò tà n̄ bùsun.

47 Kè Solu v̄εε Isarailinò kpatan à yāa, à z̄i kà kōn a ibεeno gu píngia: M̀abuno kōn Am̄oninò kōn Ed̄munò kōn Zoba ḱnana kōn Filisitininò. Kpaa kè à lien píngi, è z̄i blérímmame.

48 À wórɔngɔke tó bò à z̄i blè Amalekin̄o, à Isarailinò si n̄ wéetámmarin̄o.

49 Yonatā kōn Isiboseo kōn Malakisuaon Solu négṣgbēnò ū. À nénogbēnò v̄i gṣon plaa. À káaku tón Meraba, à plaade tón Mikala.

50 À naṣ tón Ain̄ama, Aimaza néme. À zìkpεenò gbēnsi tón Abana. Solu pì dāarome, à desē Nerε néme.

51 Solu de Kisi kōn Abana de Nerεon Abieli nénò ū.

⁵² Solu gurɔ ègɔ pāsī kɔn Filisitininɔ gurɔ pínɡi. Tó Solu gɔsagbāa ke wórɔngɔdee è, è à sí à na a zìkpeɛnɔamɛ.

15

Dii gina Soluzi kí ũ

¹ Samueli bè Solunɛ: Mámbe Dii ma zī, ben ma nósi kùmma n kpatablena à gbɛ Isarailinɔne sèeda ũ. Tò! Ñ swā kpá Dii yāzi sa.

² Dii Zìkpede bè, é gɛɛ bo Amalekinɔa yā kè aɔ kè Isarailinɔne, kè aɔ zé zòhne n bɔena Igipiti gbera yānzi.

³ Ñ gá léémma sa, ñ n kaate n pínɡi. Ñton n gbɛke tóro. Ñ n dede n pínɡi, gɔgbɛnɔ kɔn nɔgbɛnɔ kɔn nɛnɔ kɔn nékpántɛnɔ kɔn zùnɔ kɔn sãanɔ kɔn lakuminɔ kɔn zaakinɔ.

⁴ Ben Solu a gbɛnɔ sisi à n kakɔa Telaimu. À zìkpe kèsedeɛnɔ gɔɔn bɔrɔ wàa domɛ. Yudanɔ kuu dɔ gɔɔn bɔrɔ kuri.

⁵ Ben Solu gàa Amalekinɔ wéte, à nàe èe n kpákpaawawɛɛn.

⁶ Solu lékpāsā kè Keninɔne à bè: À bɔe Amalekinɔ té le màton a dedeýoro yānzi, zaake ámbe a yā maaa kè Isarailinɔne n bɔena Igipiti gbera. Kè Kenino bɔe Amalekinɔ té,

⁷ ben Solu gàa à lèe Amaleki pìnɔa sɛna zaa Avila ai à gàa péo Suru kè kú Igipiti ɔfántɛbɔe kpaaa.

⁸ À Amaleki kí Agaga kù bɛɛ, ben à à gbɛnɔ dède kɔn fɛɛdaao n pínɡi.

⁹ Solu kɔn a zìkpeɛnɔ e Agaga dero, bensɔ aɔ sã maaanɔ sèe kɔn zùnɔ kɔn zùne mèkpananɔ kɔn sãne bɔrɔnɔ kɔn pɔ maaanɔ pínɡi, aɔwe we wà n dedero. Pɔ ginanɔ kɔn pɔ yāyānanɔn aɔ dède pínɡi.

¹⁰ Ben Dii yā sù Samuelia à bè:

¹¹ Ma Solu kana kpatan tò ma nòse yàka, zaake à kpeɛ limɛ. Lán má dànɛ nà, è ke lero. Yā pì dì Samuelia, ben à wii pè Diizi ai guu gàa à dɔ.

¹² Kè Samueli fɛɛ kɔngɔ idɛ'idɛ, à gàa da Solule, ben wà bène: Solu gàa Kameli. À sèeda pèe gwe a zīnda dɔngupɔ ũ, ben à gète à tà Giligala.

¹³ Kè Samueli Solu lè, ben Solu bène: Dii aubarika dangu! Má kè lán Dii òme nà.

¹⁴ Ben Samueli à là à bè: Sã wiii kè ma swā e maa de diamɛ? Zù wiii kè méɛ maa bò mámɛ?

¹⁵ Ben Solu wèala à bè: Amalekinɔ pónɔmɛ, zaake wà n sãanɔ kɔn n zù maaanɔ sèe wà sùo wà saa oo Dii n Ludaamɛ. Wa n kpaaanɔ dède.

¹⁶ Ben Samueli bène: Ñ yīte le, mé yā kè Dii òme gwāavīa onne. Ben Solu bè: Ñ o.

¹⁷ Ben Samueli bè: Kè n n zīnda féte bò yā, néɛ gɔ Isaraili boriinɔ dɔn'aedee ũroo? Dii n ka kpatan Isarailinɔ kína ũ,

¹⁸ ben à n zī bɔkɔte keare kè à bè: Ñ gá ñ Amalekinɔ dede, zaake durunkerinɔmɛ. Ñ gá ñ zī kányo ai ñ n kaate.

¹⁹ À kè dia n gi Dii yā mazi, n lee n pónɔa, n yā kè Dii yeziroo kè?

²⁰ Ben Solu bène: Ma Dii yā mà, ma bɔkɔte kè à ma zī mà kee kè. Ma Amalekinɔ dède n pínɡi, ben ma su kɔn n kí Agagao.

²¹ Ben zìkarinɔ sã maaanɔ kɔn zù maaanɔ bò pɔ kè wà sèe pìnɔ té, le wà saa oo Dii n Luda a zaa Giligala kè.

²² Ben Samueli bè:
Dii yā kūna maane de
sa'opɔ kè wè ká tén à té kūla.
Mìsienane de sa'onala.

À yāmana de

sa'ona kōn sākaro m̀ekpanaola.

²³ Gina à yā mazi durun sēnkpe kōn m̀asokenaome.

Dokenaoo zaa sēnkpe kōn tāagbāgbānaome.

Lán n gi Dii yā mazi nà,

àpi gi n kíkēzi se.

²⁴ Ben Solu bène: Ma durun kè. Ma pā Dii yā kè n òmēne, zaake ma vīa kè gbēnne, ben ma n yā mà.

²⁵ N sùu kēmao kōn ma durun pìo sa. N ɛara n gámao le mà e mà dōnzi ke Diine.

²⁶ Ben Samuēli bène: Mé gányoro. N gi Dii yāzi, ben à ginnē ngō de Isarailinō kína ũ.

²⁷ Kè Samuēli kpee li, èe taa, ben Solu à kù a uta léa, ben à kè à ɔzī.

²⁸ Ben Samuēli bène: Dii n bō Isarailinō kpatan zaa gbāa, ben à n gbēdaaa kè à maa denlaa kàn.

²⁹ Isarailinō Luda Gakuide è egge toro, è a laasuu liero, zaake gbēnteenlo, gbasa à a laasuu li.

³⁰ Ben Solu bène: Ma durun kè. Baa kōn beeeo n yā nna, n ma kpe da Isaraili gbēnsinō kōn gbē pīngio ae. N gá zeme le mà e mà dōnzi ke Dii n Ludane.

³¹ Ben Samuēli ɛara à gāa à zēne, ben Solu dōnzi kè Diine.

³² Ben Samuēli bè: À mō kōn Amaleki kí Agagao. Kè kína pì e mō, èe kpákpa kè yākee kuuro, zaake èe daa a bō gaa lézīme.

³³ Ben Samuēli bè: Lán n fēdaa tò nōgbē paridee kòra a nézi nà, len n da é kora a nézi le se. Ben à Agaga zōzōkōre Dii ae Giligala gwe.

³⁴ Ben à tà Rama. Solu sō tà a be Gibea.

³⁵ Baa kè Solu kè Samuēline wēnda, Samuēli e gá à wée kpáezi dōro ai à gāa gao, zaake Dii pōo yāka kè à Solu kà Isarailinō kína ũ yānzi.

16

Samuēli nōsikuna Dauda m̀ia

¹ Dii bè Samuēline: Négō ɔo dōo Solu yā musu ai bōreme? Ma gine à kí ble Isarailinōne. N nōsi ká koban à pa n da zén. Ma n zī Betelēmu gbē Yese kiia, zaake à néno doken má sè à gō kí ũ.

² Ben Samuēli bè: Dian mé ke nà mà gá gwee? Tó Solu mà, eé ma de. Ben Dii bène: N zùnunu sé n gáo n be n mō ma gbāgbāme.

³ N Yese sisi saa pì onaa, mé yā kè né kee onne, né nōsi kúme gbē kè mé ɔdōanne m̀ia.

⁴ Samuēli yā kè Dii òne kè. Kè èe kaa Betelēmu, lakutu pì gbēnsinō gāa wà dàale. Vīa n kù, ben aō à là wà bè: Aafian n mō kèó?

⁵ À bè: Aafiamē. Ma mō Dii gbāgbāme. À gbāsī bō a zīndan à gámao saa o. Ben à gbāsī bō Yesen kōn a négōgbēnō à n sisi sa'onaa.

⁶ Kè aō kà, Samuēli Eliabu è, ben à laasuu lè à bè: Gbē kè Dii sè bé à zena à ae gwe.

⁷ Ben Dii bène: Nton à zena ke à gbāakee gwaro, ma gizime. Mèe gbē gwa lán gbēntee è gwa nàro. Gbēntee è gbē gwa a m̀eamē, mapi sō, swèn mèe gwa.

⁸ Ben Yese Abinadabu sisi, à mō Samuēli ae, ben à bè: Dii e gbē kèkii séro.

⁹ Ben Yese Sama sisi, à mō Samuēli ae dō, ben à bè: Dii e gbē kèkii séro.

¹⁰ Ben Yese a négōgbē gōon swēplaaanō sisi, aō mō Samuēli ae, ben à bè: Dii e n gbēke séro.

¹¹ Ben à Yese là à bè: N gōkpareno lén yè ñ píngíó? À wèàla à bè: Aō gbē zāadee bé à kú kèro, èe sãa dāame. Ben Samueli bène: Ñ gbē zī wà à sísi. Wé póke kero séto à sù.

¹² Ben à gbē zìà, à mò. Né pì né gbē tēaame, à zena maa bensō à uu kēkōana. Ben Dii bè: Ñ fεε ñ nósi kú à mià, zaake àpin gwe.

¹³ Ben Samueli koba pì sè à nósi kú à mià à vīino wáa. Zaa zī beean Dii Nini sù Dadaa. Beee gbera Samueli èara à tà Rama.

Dadaa zīkena Solua

¹⁴ Dii Nini gò Solua, ben Dii tò zīn pāsī sùà.

¹⁵ À ìbanò bène: Ludaa tò zīn pāsī e wée tāamma.

¹⁶ Kí, ñ tó wamowa n ìbanò gbē kè mōrolena dō wete. Tó Ludaa tò zīn pāsī pì sùmma, eégae mōro lénne, ñgae e ñ ke são.

¹⁷ Ben à bè a ìbanone. À gbē kè mōrolena dō maamaa wete à móome.

¹⁸ Ben à ìbanò doke bène: Ma Betelému gbē Yese né ke è, à mōrolena dō. Zīkpe wōrongdeeme, bensō à yá'ona dō. Gō maaame, bensō Dii kúo.

¹⁹ Ben Solu gbēno zī Yesea, aō gàa wà bène: Solu bè ñ n né Dadaa kè è sãano dā gbarere.

²⁰ Ben Yese burēdi dì zaakine kōn geepiwēeo tùu do kōn blèkoffine bōro, à a né Dadaa gbàro Solua.

²¹ Kè à kà Solu kiia, à gō à zīkeri ũ. Solu yezi maamaa, ben à à diè a zīkapōnoserino doke ũ.

²² Ben Solu gbē zī Yesea à bè: Ñ tó Dadaa gō ma zīkeri ũ, zaake à yā è kemenna.

²³ Tó Ludaa tò zīn pì sù Solua, ben Dadaa è a mōro sé àgō leene. Tó zīn pì gàa, ben è ke são, à su a làakaria.

17

Dadaa kōn Gōlaya

¹ Filisitininò ñ zīkpeeno kākōa, aōe zī soru kee Soko zaa Yudano bùsun, ben aō bùra kàe Efesi Damimu, Soko kōn Azekao dagura.

² Solu kōn Isarailino sō kō kākōa aō bùra kàe Ela gusararaan, aōe soru kee aō gá Filisitininōzi zìo.

³ Filisitininō kú sīsīa káa kpa, Isarailino sō kú sīsīa kè kpa, guzure kú ñ dagura.

⁴ Ben Gata gōsagbāaa kè wè sísi Gōlaya bō Filisitininō bùran. À gbāa kà gāsāsuu swēedo.

⁵ À mōgotē fūra kuna, à mōgotē uta kè de lán kpòtee bà dana kè à tìisi kà kiloo baaagō.

⁶ À mōgotē sòkoto yina do, bensō à mōgotē sári lèetee logona a kpee kpa.

⁷ À sári sōnte kūna, à pá de lán bisatāri àsa lí bà. À wée tìisi kà kiloo swēeplaa. À sengbangoseri tena à ae.

⁸ Gōlaya zè à lé zù Isaraili zīkpeenozi à bè: Bóyānzin a bōe kōn zìozi? Á dō kè Filisitinin ma ũroo? Amōa sō, Solu zōno a ũ. À gbēke bō a té à pita à mó ma kiia.

⁹ Tó eé fō à zī kámao à ma de, ma gbēno é gō a zōno ũ. Tó mámbe ma à dè sō, é gō wa zōno ũ, égō zò bleewe.

¹⁰ Ben Filisitini pì èara à bè: Mée kùse biini Isaraili zīkpeenoa gbāa. À gbē wete me le wà zī ká ledò.

11 Kè Solu kɔ̃n Isarailinɔ à yā pì mà ń píngi, ã swè kèngu.

12 Dauda né Eflata gbě Yese néme. Yese né Betelemu kè kú Yudanɔ̀ bùsun gběme. À nэгōgbēnɔ̀ ì g̃ɔ̃n sɔ̃raag̃ɔ̃. Solu gurɔ̀ gbě zikūname.

13 À né gbāa g̃ɔ̃n aag̃ɔ̃nɔ̀ kú zìlan kɔ̃n Soluo. À nэгōgbě káaku tón Eliabu, à plaade tón Abinadabu, à aag̃ɔ̃de tón Sama.

14 Daudan Yese né zāadee ũ. À ṽi p̃inɔ̀ té Soluzi,

15 m̃ode Dauda è gá Solu kiia à ɛara à su Betelemu à a de s̃aanɔ̀ dā.

16 Filisitini pì è bɔ̀ à a z̃inda ɔ̃ɔ̃ãnne kɔ̃ngɔ̀ kɔ̃n uusieo ai gurɔ̀ baplaa.

17 Zikea Yese bè a né Daudane: Ñ ése kpatana kp̃e doo kè kɔ̃n buredi mèn kuri kènɔ̀ sé n̄ gáo n̄ ṽinɔ̃ne kpakpaa n̄ b̃uran.

18 Ñ gási mèn kuri kènɔ̀ sé n̄ kpá n̄ gáli gbēnsia. Ñ gá n̄ n̄ gwa, tó ãɔ̃ aafia, n̄ su sèdao kè ãɔ̃ kuu aafia.

19 Ãɔ̃ kú kɔ̃n Soluo kɔ̃n Isarailinɔ̀ píngi Ela guzuren, ãɔ̃e z̃i kaa kɔ̃n Filisitininɔ̀.

20 Dauda f̃e kɔ̃ngɔ̀ ide'ide, à a s̃aanɔ̀ tò kɔ̃n sādāri pāndeo. À a asoo sè, ben à dà zén lán Yese òne nà. Kè à kà z̃ikp̃eenɔ̀ b̃uran, à mò à lè ãɔ̃e gaa z̃ìlan, ãɔ̃e wii gbāaa l̃e.

21 Isarailinɔ̀ kɔ̃n Filisitininɔ̀ e soru k̃e ã ãe d̃ok̃ɔ̃a.

22 Ben Dauda a asoo nà p̃dākparine a ɔ̃z̃i, ben à bàa lè à gaa z̃ìlan. À a ṽino lè gwe, ben à ì kpàr̃ma.

23 Kè èe yā oonyo, Filisitininɔ̀ g̃ɔ̃sagbāa Gɔ̃laya, Gata gbě b̃ò Filisitini z̃ikp̃eenɔ̀ té, à ɛara à f̃e kɔ̃n a yā pìo. Dauda yā pì mà.

24 Kè Isarailinɔ̀ à è, swè kèngu, ã lèk̃ɔ̃a n̄ píngi.

25 Ãɔ̃e ook̃ne wèe bee: Ée g̃ōgbě pì e à b̃òroo? Tó à b̃ò, è k̃use biiwame. Gbě kè à à dè, kina é adee gba auziki b̃ita, eé a n̄nɔ̃gbě kp̃aa d̃ɔ̀ n̄ ũ, bens̃ à b̃edeeno é b̃e'ɔ̀ kp̃a d̃ɔ̀ro.

26 Ben Dauda gbě kè ãɔ̃ zena a saenɔ̀ là à bè: Bón weé ke gbě kè à Filisitini pì dè à Isarailinɔ̀ b̃ò wí guune? Dén Filisitini gef̃odee pì ũ, gbasa àg̃ɔ̀ Luda W̃endide z̃ikp̃eenɔ̀ lé gwa yāz̃ii?

27 Ben wà bène lán gbēnɔ̀ e oo nà: Len weé ke gbě kè à à d̃ene l̃e.

28 Kè à ṽi gbēnsia Eliabu mà Dauda e yā oo kɔ̃n gbēnɔ̀, à p̃ɔ̀ f̃ēzi à bè: À kè dia n̄ m̃ò kè? Dén n̄ s̃ā féte kègweenɔ̀ t̃one gbāan? Má n̄ wada kɔ̃n n̄ n̄se zaaao d̃ɔ̀. N̄ m̃ò z̃i gwame.

29 Dauda bè: Bón má kè? Yān má gbèkaroo?

30 Ben à kp̃e l̃ine à gaa à yā d̃ɔ̃nk̃ɔ̀ pì là gbě pāndea. Lán gbě káaku òne nà, len wà òne l̃e d̃ɔ̀.

31 Wà yā kè Dauda ò pì t̃ok̃è Solune, ben à gbě z̃i wà à s̃isi.

32 Kè Dauda mò, à bè Solune: Gbēke tón tó swè k̃eagu Filisitini pì yā musuro. Mam̃ma n̄ z̃ɔ̃bleri, mé gá z̃i káo.

33 Ben Solu bène: Né f̃i n̄ gá z̃i ká kɔ̃n Filisitini p̃ioro. Né féten n̄ ũ. G̃ōgbě pì s̃ò né z̃ikarime zaa a g̃ɔ̃kpar̃ek̃egurɔ̀.

34 Ben Dauda bène: Mam̃ma n̄ z̃ɔ̃bleri, m̃ambe m̃ẽg̃ɔ̀ ma de s̃aanɔ̀ dāa. Tó músu ke kp̃era mò à s̃āa k̃ù kp̃asan,

35 m̃ẽ à gbese mà lé mà s̃āa pì b̃ò à léz̃i. Tó à ɛaramazi, ben m̃ẽ à k̃ù a lét̃ank̃aa mà lé mà d̃e.

36 Mapi n̄ z̃ɔ̃bleri, ma músu dè, ma kp̃era dè. Filisitini gef̃odee pì é g̃ɔ̀ lán n̄ bà, zaake èe Luda W̃endide z̃ikp̃eenɔ̀ lé gwaa yāzi.

37 Dauda ɛara à bè: Lán Dii ma b̃ò músu kɔ̃n kp̃erao léz̃i nà, len eé ma b̃ò Filisitini pì ɔ̃z̃i l̃e. Ben Solu bène: Ñ gá! Dii g̃ɔ̀ kúnyo.

³⁸ Solu a zìka'uta dàne à a m̀gotẽ f̀ura k̀une, ben à a m̀ò uta dàne.

³⁹ Dauda Solu f̀eedaa lògo zìka'uta p̀ia. K̀è à ỳò táa, ben à f̀ua, zaake èe k̀ò d̀oro. Ben à bè Solune: Mé f̀ò mà gá k̀òn p̀ò p̀inoro, zaake mée k̀ò d̀oro. Ben à p̀ò p̀inò b̀de p̀ingi à k̀àe.

⁴⁰ À a gò sè, ben à g̀aa à gbè p̀òròp̀òrò sèe swaween m̀èn s̀oro à k̀a a s̀adábòkòn. Ben èe s̀ò Filisitini p̀izi, à a gb̀emba k̀una.

⁴¹ Ben Filisitini p̀i e s̀ò Daudazi, à sengbangoseri té à ae.

⁴² K̀è à Dauda gwà, à è né fète t̀ea maaame, ben à d̀òkèò

⁴³ à bène: Gbèen ma ù, ben n gbasa née m̀òmazi k̀òn g̀oó? Ben à à k̀à k̀òn a t̀aa t̀ó.

⁴⁴ Ben à èara à bè: Ñ s̀mazi ñ gwa, b̀aanò é n ble, ǹòbò p̀ásĩnò é n só.

⁴⁵ Dauda bène: F̀eeda k̀òn s̀ari l̀etegεεo k̀òn s̀ari s̀onteon née m̀òmazi. Mapi s̀ò, Dii Z̀ìkpede Isarailinò Luda k̀è n à lé gwà ỳazi t̀ón mée m̀òmazi.

⁴⁶ Dii é n name ma òzĩ gb̀aa. Mé n de mà n mì z̀ò, mé Filisitini z̀ìkpεεnò g̀ènò kpá b̀aanò k̀òn ǹòbò p̀ásĩnò gb̀aa a s̀ó, anduna é d̀ò k̀è Ludaa k̀ú k̀òn Isarailinò.

⁴⁷ Gbè k̀è a s̀ k̀àk̀oa gura k̀ènò é d̀ò k̀è Dii è z̀i ble k̀òn f̀eedaao ke k̀òn s̀arioro. Dii bé à z̀i v̀i, eé a nawe wa òzĩ.

⁴⁸ Gurò k̀è Filisitini p̀i e s̀ò Daudazi, à m̀ò dak̀oro, ben Dauda bàa lè èe gaazi guu k̀è weé z̀i k̀án.

⁴⁹ Ben à ò g̀è a b̀òkòn à gbè b̀ò à dà a gb̀emban. K̀è à Filisitini p̀i gb̀ao, ben à à p̀a a aea. Gbè p̀i g̀è à aewan, ben à l̀e a puua.

⁵⁰ Gb̀emban Dauda z̀i blèo Filisitini p̀ia. À à p̀ao a nè, baa f̀eedaa à k̀unaro.

⁵¹ Ben à bàa lè à g̀aa à z̀èàla, à à f̀eedaa wòto à kpén à à dè à à mì z̀ò. K̀è Filisitininò è ñ g̀òsagb̀aaa p̀i g̀a, ben a s̀ l̀èk̀oa.

⁵² Ben Isarailinò k̀òn Yudanò p̀eézi k̀òn wiiio, a s̀ p̀èmma ai Gata b̀iilea k̀òn Ekεrònu b̀iileo. Gbè k̀è a s̀ ñ d̀edeno g̀ènò g̀ò kaena sena zaa Saraimu zén ai Gata k̀òn Ekεrònuo.

⁵³ K̀è a s̀ s̀ò k̀òn p̀ena Filisitininòao, ben a s̀ ñ bùra p̀ónò nàk̀oa wà g̀eteo.

⁵⁴ Dauda Filisitini p̀i mì sè à g̀ao Yerusalemu, à à g̀òkεbònò k̀àe a kpén.

⁵⁵ Gurò k̀è Dauda e s̀ò Filisitini p̀izi, Solu e à gwaa, ben à a z̀ìkpεεnò gb̀ensi Abana là à bè: Dé nén nég̀gbè p̀i ù? À wèàla à bè: K̀í, k̀òn n kuunao, má d̀oro.

⁵⁶ Ben k̀ina bè: Ñ gbeka ñ ma t̀ó dé nén g̀òkpare p̀i ù.

⁵⁷ K̀è Dauda s̀ò k̀òn Filisitini p̀i denao, Abana à sè à g̀ao Solu kiia, à Filisitini p̀i mì k̀una.

⁵⁸ Ben Solu à là à bè: G̀òkpare, dé nén n ù? À wèàla à bè: N z̀òbleri Yεεε, Betelemu gbè nén ma ù.

18

Solu íbetekpana k̀òn Daudao

¹ K̀è Dauda ỳa ò k̀òn Soluo à ỳaa, ben Yonatá gb̀enna kpào à yezi lán a z̀inda wèndi bà.

² Zaa z̀i beeean Solu à diε a bε, èe we à tá a de bε d̀oro.

³ Yonatá ỳa ỳio k̀è à yezi lán a z̀inda wèndi bà ỳanzi.

⁴ Ben à a utadaa k̀è à dana b̀ò à à gbà k̀òn a z̀ìka'utao k̀òn a f̀eedaao k̀òn a s̀ao k̀òn a asaao.

⁵ Guu k̀è Solu Dauda gb̀aren z̀i ká p̀ingi, è saa k̀ume, ben à à diε z̀ìkpεεnò gb̀ensi ù. À ỳa è ke baade p̀ingine nname k̀òn Solu ibanò ñ p̀ingi.

⁶ Kè zìkpεεnɔ e suu Dauda Filisitini pì dena gbera, nɔgbɛnɔ b̀ Isaraili wétɛnɔ guu píngi, aɔ gà da ń kí Solule, aɔɔe lè sii aɔɔe ɔ wáa, aɔɔe gágá lɛɛ aɔɔe pɔnnaa kɛɛ aɔɔe sɛgɛsɛgɛ paa.

⁷ Aɔɔe lè sii wèe dɔɔkɔnɛ, aɔɔe ɔ wáa wèe bee:

Solu gbɛnɔ dèdɛ gɔɔn wàa sɔɔɔro,

Dauda sɔ gɔɔn bɔɔ leo ũgbangba.

⁸ Yá pì kè Solunɛ zaa maamaa, ben à pɔ fè à bè: Wà gɔɔn bɔɔ leo ũgbangba kpà Daudaa, mapi sɔ wàa sɔɔɔro. Kpata bé à gɔ à sí sa.

⁹ Zaa zĩ beean à wéɛ d̀nɛ.

¹⁰ Kè guu d̀, ben Ludaa tò Solu zĩn pāsĩ pì dìa, èe yábuu tãa a kpén, ben Dauda a mɔɔ sè, èe lɛɛ lán è lé nà. Solu a sári kũna,

¹¹ ben à à gbão, èe daa é Dauda páo lɛ à nakɔa kɔn gũomɛ. Ben Dauda a zĩnda gbèɛnɛ ai gènn plaa.

¹² Solu e vĩa kɛɛ Daudanɛ kè Dii kúo bensɔ à kpɛɛ liare yãnzì.

¹³ Ben à pè Daudaa a kiia, à à dìe zìkpɛ gɔɔn wàa sɔɔroonɔ gbɛnsi ũ. Àmbe ègɔ dɔ́nɛ aɛ zĩlan.

¹⁴ Guu kè à gàan píngi è saa kũmɛ, kè Dii kúo yãnzì.

¹⁵ Kè Solu è ègɔ saa kũu, ben à vĩa kènɛ dɛ káakula.

¹⁶ Isarailinɔ kɔn Yudanɔ sɔ ye Daudazi ń píngi, kè ègɔ dɔɔ́nɛ aɛ zĩlan yãnzì.

¹⁷ Ben Solu bènɛ: Mé ma nénɔgbɛ káaku Mɛraba kpámma nɔɔ ũ. Ǹ wórɔngɔ kè ǹ Dii zĩ káamɛ. Zaake Solu laasuu lè à bè: Mé ɔ naaro, Filisitininɔ bé wé à dɛ.

¹⁸ Ben Dauda bènɛ: Dén ma ũu? Dén ma bɛdeeno kɔn ma de boriinɔ ũ kè mé gbasa mà gɔ n anzure ũu?

¹⁹ Kè Mɛraba kà wà à kpá Daudaa, ben Solu à kpà Mɛɔla gbɛ Adarielia.

²⁰ Solu nénɔgbɛ Mikala ye Daudazi. Kè wà yá pì ò Solunɛ, à kènɛ nna

²¹ à bè: Mé à kpáamɛ, eé gɔnɛ takutɛɛ ũ, Filisitininɔ é à dɛ. Ben à bè Daudanɛ: Né ma né pãnde e ǹ sé sa.

²² Ben à bè a ìbanɔnɛ: À yá o Daudanɛ asii guu, à onɛ à yá kámɛ, bensɔ ma ìbanɔ yezi ń píngi. À ma nénɔgbɛ sé.

²³ À ìbanɔ yá pì dà Daudanɛ a swála, ben à bè́nɛ: Gɔna kína né zã ũu né yá aagan yó? Takaasideen ma ũ, dé bé à ma dɔɔ?

²⁴ Kè Solu ìbanɔ sù, aɔ Dauda yá pì tɔkèɛ.

²⁵ Ben Solu bè: À onɛ má ye anzure pókeziro, sé à gɛɛ bomɛ ma ibɛɛ Filisitininɔa, à sumɛ kɔn ń gefɔɔnɔ mèn basɔɔro. Èe kpákpa Filisitininɔ é à demɛ.

²⁶ Kè ìba pìnɔ yá pì tɔkè Daudanɛ, gɔna kína né zã ũu kènɛ nna sa. Ai nɔɔ pì ségurɔɔ gɔ gá ká,

²⁷ Dauda kɔn a zìkpɛεnɔ fɛɛ wà gàa wà Filisitininɔ dèdɛ gɔɔn wàa do, ben à sù kɔn ń gefɔɔnɔ à kpà kínaa píngi, lɛ à e à gɔ à né zã ũ yãnzì. Ben Solu a né Mikala kpàa nɔɔ ũ.

²⁸ Kè Solu è lɛ, à d̀ kè Dii kú kɔn Daudao bensɔ a né Mikala yezi,

²⁹ ben à vĩakenanɛ kàara, à gɔ à ibɛɛ ũ ai à gàa gào.

³⁰ Gurɔ kè Filisitininɔ kínanɔ e bɔɛɛ wà gá zĩ ká, Dauda è saa kũ dɛ Solu ìba kpaaanɔla, ben à tó b̀ maamaa.

19

Solu wɛtɛna à Dauda dɛ

¹ Solu ò a né Yonatãnɛ kɔn a ìbanɔ ń píngi aɔ Dauda dɛ. Mɔde Yonatã yezi à ɔ gɛ̀,

² Ben à à gbà làakari à bè: Ma dee e wete à n de. Ngõ n zĩnda kũna dõ zia kɔngɔ. N̄ utekii wete ngõ kú gwe.

³ Mé bɔ wéte kpee kɔn ma deo, wé ze guu kè n uten. Mé n yã one. Lán à òme nà, mé onne.

⁴ Ben Yonatã gaa à Dauda maa bò a denɛ à bè: Baa, òton yã zaaa ke n zòbleri Daudanero, zaake èe zaa ke kennero. À yãkenanɔ are vĩnne maamaa.

⁵ Kè à Filisitini pì dè, à gì a wèndizime, ben Dii tò wa zĩ bíta blè wa píngi. N̄ è, ben n pɔɔ kè nna. Bóyãnzì n̄ yezi n̄ yã zaaa ke taarisaidee pĩnezi n̄ à de pãa?

⁶ Solu à yã mà, ben à lù sè à bè: Kɔn Diio weé à dero.

⁷ À gbera Yonatã Dauda sisi, à yã pì tɔkène píngi, ben à gaa kɔn Daudao Solu kiia, ben èe zĩ keene lán a zii bà.

⁸ Zĩ èara à fèe, ben Dauda gaa zĩ ká kɔn Filisitininɔ. À sìngu à zĩ blèmma búgubugu, ben aɔ bàa lène.

⁹ Dii tò Solu zĩn pãsi pì èara à dia gurɔ kè à vèena a kpén. À a sári kũna, ben Dauda e a mɔɔ leene.

¹⁰ Solu wete à Dauda páo le à à nakɔa kɔn gũo. Kè à gbèene, ben sári pì gaa à gù pà. Gwãavĩ beean Dauda bàa lè à tà.

¹¹ Ben Solu gbẽnɔ zĩ Dauda be, le aɔ à dãdã aɔ à de kɔngɔ, ben à naɔ Mikala à gbà làakari à bè: Tó n̄ee bàa sí gwãavĩaro, weé n de zia.

¹² Ben Dauda bò windo guu, Mikala à gbàre kɔn bào tɔɔte, ben à bàa lè à gè zéla.

¹³ Ben Mikala tãa sè à dàe gádoa, à blè báa sè à kù tãa pì mìla, ben à bisa kùàla.

¹⁴ Kè Solu gbẽnɔ zĩ Dauda kũ, Mikala bè à gbãaro.

¹⁵ Ben Solu èara à gbẽnɔ zĩ Dauda gwa à bènne: À à sé kɔn a gádoe ledo, à suome le mà à de.

¹⁶ Kè aɔ gè kpén, tãa pìn aɔ è gádoa, blè báa kú à mìla.

¹⁷ Ben Solu Mikala là à bè: Bóyãnzì n bɔ ma kpee n ma ibee gbàre à pìtimaguzi? Mikala wèàla à bè: À bème mà tó à gè zéla. Tó ma gi sɔ, é ma de.

¹⁸ Kè Dauda bàa lè à gè zéla, à gaa Samueli gwa zaa Rama. À yã kè Solu kène tɔkène píngi, ben aɔ gaa wà vèe Nayo ledo.

¹⁹ Kè wà ò Solune Dauda kú Nayo zaa Rama,

²⁰ ben Solu gbẽnɔ zĩ à kũ. Kè aɔ kà gwe, aɔ lè annabi gáli e dedee, Samueli kú n̄ té n̄ dɔn'aedee ũ. Ben Luda Nini sù zĩri pìnɔa, aɔe dedee se.

²¹ Kè wà ò Solune, ben à gbè pãndenɔ zĩ, ben aɔ dède le dɔ. Solu èara à gbẽnɔ zĩ à gèn aagɔdeeo, ben aɔ dède se dɔ.

²² Ben Solu pì fèe èe gaa Rama a zĩnda sa. Kè à kà lògɔ bíta kè kú Seku sae, à gbẽnɔ gbèka à bè: Samueli kɔn Daudao kú máme? Ben wà bène: Aɔ kú Nayo zaa Rama.

²³ Kè èe gaa gwe, ben Luda Nini sù baa àpia se, èe dedee èe gaa ai à gaa à kào Nayo zaa Rama.

²⁴ À a pókãsaanɔ pitiawa, à dède Samueli aezĩ. Zĩ beea fãantè kɔn gwãavĩo píngi ègɔ daena búume. À yã bé à tò wè be: Solu kú annabinɔ témè se dɔ?

20

Dauda kɔn Yonatão

¹ Dauda bò Nayo zaa Rama, à bàa lè à gaa à Yonatã lè, ben à à là à bè: Bón má kè? Dà kpàreen má kè? Yã zaa kpàreen má kè n denɛ kè èe wete à ma dee?

2 À wèàla à bè: Gyam! Né garo. Ì gwa, ma de è yāke ke à gí dame ma swālaziro, yā bíta ke à néngon yoo. Ma de éǵǵ yā beee taka kee à gí omézió? Mée síro!

3 Ben Dauda bè dɔ: N dee dǵ sǵnsǵn kè ma n pɔnnaa è. Beee yǵnzin èe tó n yā pì màro, le n pɔɔ tón yakaro yǵnzi. Kǵn Dii kuunao kǵn n kuunao má kú gaa lézǵme.

4 Ben Yonatǵ bène: Pó kè ñ yezi píngi mé kenne.

5 Ben Dauda bène: Ì gwa, mɔ dufu zǵbaame zia. À kú mà vèe mà pó ble kǵn kǵnaome. Ì tó mà gá mà ute sète ai ziando uusie.

6 Tó n de ma gbeka, ñ bene ma zé gbèkamma mà gá ma be wéte Betelému kpakpaa, kè ma bēdeenɔ píngi e saa kè wè o wè kǵn wèo oo gwe yǵnzi.

7 Tó à bè à maa, méǵǵ aafia, mɔde tó à pɔ fè maamaa, ñǵǵ dǵ kè yā zaaan à zèo à kemé gwe.

8 Ì gbèke ke mamɔma n zǵblerine, zaake n yā yǵmao kǵn Dii dǵnaome. Tó má taari vǵ, ñ ma de n zǵnda. Ìnton ma kpá n dearo.

9 Ben Yonatǵ bè: Gyam! Tó má dǵ kè ma de zèo à zaaa kenne, le mé onneroo?

10 Ben Dauda à là à bè: Tó n de gá à yā pǵsǵ ònne, dé bé eé omé?

11 Ben Yonatǵ bène: Ì mó wà gá sète. Ben aǵ bǵe wà gaa sète ñ plaa.

12 Ben Yonatǵ bè: Má sǵ kǵn Dii Isarailinɔ Ludao, ai ziando mǵndaa'i mé ma de yǵ mà gwa. Tó n yā kǵne, mé lékpǵsǵ kenne.

13 Tó ma dee yezi à à zaaa kenneme sǵ, ben mée lékpǵsǵ kenne ma n gbare n ta aafiaro, Dii yā kemé pǵsǵpǵsǵ. Dii ǵ kúnyno lán à kú kǵn ma deo yā nà.

14 Lán má kpé kú wèndio nà ñ gbèke kemé lán Dii è kéǵne nà, kè wàton ma dero yǵnzi.

15 Ì gbèke tón yāa kǵn ma bēdeenɔ zikiro, baa tó Dii tò n ibeenɔ yāa anduna guu.

16 Len Yonatǵ yā yǵ kǵn Daudao le, ben à bè: Dii ǵǵe bonne n ibeenɔa.

17 Ben Yonatǵ tò Dauda èara à lù sèare dɔ a yenzi yǵnzi, zaake à yezi lán a zǵnda wèndi bàme.

18 Ben Yonatǵ bène: Mɔ dufu zǵbaa kuu zia. Tó wèe gbèke e n vèekiinlo, wee n gbeka.

19 Ziando ñ gá ñ ute guu kè n uten yāa pì naanagurɔ, néǵǵ kú gbè kè de tɔɔte lé sèeda ũu sae gwe.

20 Mé kà zu gbè pì sae wén aagǵ lándǵ mée pó gbāa bà,

21 mé néǵǵgbè ke zǵ à gá kà pǵnɔ wete. Tó ma bène, kǵnɔ kú à kpee, à sée à mó, ñ mó, má sǵ kǵn Diió néǵǵ aafiamé, kari kuuro.

22 Tó ma bène kǵnɔ kú à ae sǵ, ñ gá, zaake Dii bé à n gbare.

23 Yā kè wá yǵ kǵo sǵ, Dii bé eéǵǵ de yā pì sèedadee ũ gurɔ píngi.

24 Ben Dauda gaa à ute sèen. Kè mɔ dufu bǵ, kǵna vèe le à pó ble.

25 À vèe a vèekiia gù sae. Yonatǵ vèe à ae, Abana kú à sae. Dauda vèekii sǵ, gbèkee kú gwero.

26 Solu e yāke o zǵ beearo, zaake èe daa yāke bé à à lè, à kú gbǵsǵome, beee bé à kpàne.

27 Kè guu dǵ mɔ gurɔ plaadee zǵ, Dauda vèekii ǵ da kori, ben Solu a né là à bè: Bóyǵnzi Yesé né e mó pó ble ǵǵa kǵn gbāaoroo?

28 Ben à bène: À zé gbèkama, à bè é gá Betelému.

29 À bè mà tó à gá, zaake a bēdeenɔ e saa oo wéte pì guume, ben a vǵi bèare à mó. À bè tó à kème, mà a gbare à gá a vǵinɔ gwa. Beee yǵnzin èe mó pó blenyorozi.

³⁰ Ben Solu pɔ fɛ Yonatāzi à bè: Né faasai swāgbāade! Má dɔ̀ kè n ze Yese né kpeeme. N wí dà n zīndaa kɔ̀n n dao.

³¹ Tó Yese né pì gɔ̀ kú kú wèndio, né e n kpata blero. N gbɛ̀nɔ̀ zī aɔ̀ à kú wà suome tia. Séto à ga.

³² Ben Yonatā à là à bè: Bóyānzin eé gazi? Bón à kè?

³³ Ben Solu Yonatā gbà kɔ̀n sáριο le à e à à de, ben Yonatā dɔ̀ sa kè a de zè kɔ̀n Dauda denaome.

³⁴ Yonatā fɛ̀e à gò pɔ̀bleela kɔ̀n pɔ̀fɛ̀o, èe gá à pɔ̀ blè mɔ̀ gurɔ̀ plaadee pì zī dɔ̀ro, zaake à nɔ̀se yàka Dauda yā musu, kè à de à diè gbɛ̀ futaa ũ yānzi.

³⁵ Kè guu dɔ̀, Yonatā bò à gàa Dauda le guu pìn. Né gɔ̀gbɛ̀ kee tézi.

³⁶ Ben à bè né pìne. N bàa lé n gá kaa. Tó ma kà zù, né wete. Kè né pì bàa lè èe gaa, ben Yonatā kà zù à mìla.

³⁷ Kè né pì kà guu kè Yonatā kà pèen, ben à lé zù né pìzi à bè: Kà pìnɔ̀ kú n ae kaa.

³⁸ Ben Yonatā èara à lé zùzi dɔ̀ à bè: N gá kpakpaa, nton zero. Ben né pì kà pìnɔ̀ sèe à sùo a diine.

³⁹ Né pì e yā pì dɔ̀ro, séde Yonatā kɔ̀n Daudao.

⁴⁰ Ben Yonatā a gɔ̀ke bɔ̀nɔ̀ kpà né pìà à bè: N sí n táo be.

⁴¹ Kè né pì tà, Dauda fɛ̀e gbè kpeɛ à mò à kùe Yonatāne gèen aagɔ̀ à dàe a puua. Ben aɔ̀ lé pèkɔ̀a aɔ̀ ɔ̀ dɔ̀ n plaa n pínɡi, Dauda pɔ̀ bé à bíta.

⁴² Ben Yonatā bène: N tá aafia, zaake wa lù sè kɔ̀n Dii tóo wa bè, Diin wa sèedadee ũ ma boriinɔ̀ kɔ̀n n boriinɔ̀ dagura ai gurɔ̀ pínɡi. Dauda bò gwe, ben Yonatā èara à tà a be.

21

Dauda kuuna Nɔ̀bu

¹ Kè Dauda e gaa sa'oriki Aimelɛki kiia zaa Nɔ̀bu, Aimelɛki pì bò à gàa à daàle. Vía à kú, ben à à là à bè: Bó bé à tò n té ndo, gbɛ̀kee kúnyoroe?

² Dauda wèàla à bè: Kí bé à zī dàme, à bè màton tó gbɛ̀ke yā kè á dieme à ma zī mà kee dɔ̀ro. Ben wa guu zòkɔ̀ne kɔ̀n ma ìbanɔ̀ aɔ̀ dɔ̀me ae.

³ Pɔ̀ble kpareen n vī kè tiaa? N ma gba burɛdi mèn sɔ̀ro kesɔ̀ pɔ̀ kè n vī pínɡi dé.

⁴ Ben sa'oriki pì bè: Burɛdi pā kuuro, séde kè wà kàe Ludane baasiro. Tó n gbɛ̀nɔ̀ e kakɔ̀a kɔ̀n nɔ̀gbɛ̀oro, mé kpámma.

⁵ Ben Dauda bène: À de le kò, wá wa zīnda kúna nɔ̀gbɛ̀nɔ̀ yā musu, lán wee ke nà wà gbasa wà da zén wà gá zī ká. Ma gbɛ̀nɔ̀ mènɔ̀ gbāsīro. Baa gurɔ̀ kè wée pɔ̀yezi taa oo, aɔ̀ègɔ̀ gbāsīro, atēnsa tá kè wée oo gbāaro.

⁶ Ben sa'oriki pì Luda burɛdi sè à kpàa, zaake burɛdi kee kú gwero, sé kè wà kàe Ludane. Wè burɛdi pì sé Dii aeme, ben wè à lende kpá kɔ̀n burɛdi dufuo.

⁷ Solu ìbanɔ̀ dokee kú gwe gurɔ̀ pìà, à tón Doegi. Edɔ̀mu boriime, àmbe Solu sādāriki ũ.

⁸ Ben Dauda Aimelɛki là à bè: N sári ke fɛ̀edaa vī kèɔ̀? Mée e ma a fɛ̀eda ke gɔ̀ke bɔ̀ ke sèro, zaake kí zī kùrukuru dāmeme.

⁹ Sa'oriki pì wèàla à bè: Gɔ̀laya, Filisitini kè n dè Ela guzuren fɛ̀edaa kú kè. À kú dansiki kpeɛ, bisa fifia. Tó n yezi, n sé, zaake à pāndee kú kè dɔ̀ro, séde beee pì. Ben Dauda bè: N kpáma, à sáa kuuro.

Dauda ìadeyānɔ̀ kekɛna

¹⁰ Dauda bàa lè Solune zī beee, à tà Gata kí Akisi kiia.

¹¹ Ben Akisi ìbanɔ̀ bène: Isarailinɔ̀ bùsu kí Daudan yèroo? Àpin wè ɔ̀ wā wà lè sí à yā musuroo? Wè be:

Solu gběno dède g̃on wàa s̃s̃oro,
Dauda s̃ g̃on b̃oro leo ũgbangba.

¹² Yā pì Dauda kù gbāa, èe vīa kee Akisine maamaa.

¹³ Ben à a zīnda liè, èe ìadeyāno kekee n̄ aezī. À ogbè gāegae bīi zé gbàno, à tò lóu e plaa a létánkaa.

¹⁴ Ben Akisi bè a ìbanone: À gwa! Gbē pì né ìadeeme. Bóyānzin a à sè a m̃o ma kiiazi?

¹⁵ Ìadeeno kèsāmamee, ben a gbē pì sè a m̃o ma kiia le à ìadeyāno kekeemé? Eé e à gē ma uaro.

22

Solu Ñbu sa'orino d̃d̃ena

¹ Dauda b̃o gwe à bàa lè, à gāa à gē Adulamu gbèwēen. Kè à ṽino k̃on à de b̃edeeno à baaru mà, ã gāa wà à lè gwe.

² Yā'ōammadeeno k̃on f̃iadeeno k̃on gbē kè yā è keñneroono kàk̃azi n̄ p̃ingi, ben à g̃ō n̄ gbēnsi ũ. Ã kà g̃on wàa plaa taka bà.

³ Bona zaa gwe Dauda gāa Mizipa, M̃abuno b̃usun, à bè M̃abu kíname: N̄ ma de k̃on ma dao gba zé ãg̃ó kúñyo ai mà d̃ó lán Luda é keeme nà.

⁴ Ben à n̄ tó k̃on M̃abu kínao gwe. Ão kúo gur̃o kè Dauda kú s̃ete p̃or̃tu.

⁵ Beee gb̃era annabi Gada mò à yā ò Daudane à bè: N̄tong̃ó kú s̃ete p̃or̃tu d̃oro. N̄ eara n̄ tá Yudano b̃usun. Ben à f̃e à gāa Ereti líkpen.

⁶ Zīkea Solu ṽēena s̃ama lí gb̃aru Gibea s̃is̃ia. À a s̃ari k̃una, à ìbano lìgazi n̄ p̃ingi. Ben à mà wà Dauda k̃on gbē kè ão kúño kúkii d̃ò.

⁷ Ben à bè a ìba p̃inone: a Beyāmi boriino, à ma yā ma a p̃ingi. Yese né é buraano k̃on geepi búno kpáawa? Eé a diè z̃ikari g̃on wàa s̃s̃oro ke g̃on bas̃s̃oroono gbēnsino ũ?

⁸ A p̃ingi a lé kpàk̃s̃mazime. Kè ma né yā yì k̃on Yese néo, a gbēkee e omero. A gbēkee e ma w̃enda gwaro. Èe dame ma swāla kè ma né ma ìba pì n̄se f̃e àg̃ó ma wet̃e à ma de, lán èe kee nà tiaro.

⁹ Ed̃omu bori Doegi kú k̃on Solu ìbano gwe, ben à bè: Ma Yese né è, à mò Aitubu né Aim̃leki kiia zaa Ñbu.

¹⁰ À yā gbèkane Diia, ben à k̃us̃ae kp̃aa k̃on Filisitini bori G̃olaya f̃ēdaao.

¹¹ Ben kína gbēno z̃i ã sa'oriki Aim̃leki sísi k̃on a de b̃edee kè ão de sa'orino ũ zaa Ñbuno n̄ p̃ingi. Ben ã mò kína kiia n̄ p̃ingi.

¹² Ben Solu bène: N̄ swā kp̃a n̄ ma, Aitubu né. À wèala à bè: Ma swā d̃o, Baa.

¹³ Ben Solu à là à bè: Bóyānzin m̃m̃on k̃on Yese néo a lé kpàk̃s̃mazizi? Bóyānzin n̄ p̃obleè kp̃aa k̃on f̃ēdaaozi? N̄ yā gbèkane Ludaa, le à f̃emazi àg̃ó ma wet̃e à ma de, lán èe kee nà tia.

¹⁴ Aim̃leki wèala à bè: N̄ ìbano té p̃ingi, dé bé à náane ṽi à kà Dauda ũu? N̄ né z̃ame, n̄ zīnda dogarino kíname, bens̃ó à t̃ó b̃ò n̄ be.

¹⁵ M̃éè gbekane Ludaa zikiroo? Kai! Baa, n̄ton yā di mam̃oma n̄ z̃òbleriario ke ma de b̃edeeno, zaake má yāke d̃ó yā pì musuro p̃atipati.

¹⁶ Ben kí bène: Né game, mpi k̃on n̄ de b̃edeeno n̄ p̃ingi.

¹⁷ Ben à ò dogari kè ão kú gweenone à bè: À f̃e à Dii gb̃agb̃arino d̃ede, zaake n̄ o kú Dauda ỹamme. Ão à bàalena yā d̃ó, ben ão e omero. M̃ode à ìba p̃ino e wezi wà o sè wà Dii gb̃agb̃ari p̃ino d̃edero.

¹⁸ Ben kí bè Doegine: N̄ f̃e n̄ sa'ori p̃ino d̃ede. Ben à f̃e à n̄ d̃ede g̃o. À sa'o'utadari p̃ino d̃ede g̃on basiig̃o as̃orome.

19 Ben Solu èara à sa'ori pìno wéte Nɔbudeeno dède do, gɔgbɛno kɔn nɔgbɛno kɔn né gbáaanɔ kɔn nékpántɛno kɔn zuno kɔn zaakinɔ kɔn sáanɔ. Wà n dède kɔn fɛɛdaao n píngi.

20 Ben Aimeleki né ke pitingu, à tón Abiata. À bàa lè à gàa à nà Daudaa.

21 À bè Daudane, Solu Dii gbàgbàrinɔ dède n píngi.

22 Ben Dauda bène: Kè ma Edomu bori Doegi è gwe zĩ beeea, má dɔ sãnsãn kè eé o Solune. Ma yãnzin wà n de bedeeno dèdezi n píngi.

23 Ngɔ kúmao. Nton tó vĩa n kũro. Gbɛ kè èe n weteɛ à n deɛ e ma weteɛ à ma demɛ se. Yãke é n le ma kiiaro.

23

Dauda Keiladeeno mĩsina

1 Wà ò Daudane wà bè: N gwa, Filisitininɔ e zĩ kaa kɔn Keiladeeno, aɔɔe n pɔwɛeno naakɔa.

2 Ben Dauda gbèka Diia à bè: Mà gá mà léɛ Filisitini pinoan yó? Ben Dii bène: N gá n léɛmã n Keiladeeno mì sí.

3 Ben Dauda gbɛno bène: Lán vĩa e wa kũu Yudanɔ bùsu kèn nà, wé fɔ wà gá wà zĩ ká kɔn Filisitininɔ Keilaó?

4 Dauda èara à gbèka Diia do, ben Dii bène: N fɛɛ n gá Keila, zaake mé Filisitininɔ nannɛ n ɔzĩ.

5 Ben Dauda gàa Keila kɔn a gbɛno, à zĩ ká kɔn Filisitininɔ, ben à n pókádeeno sĩmã. À Filisitininɔ dède paripari, ben à Keiladeeno mì sí.

6 Kè Aimeleki né Abiata bàa lè èe gaa Dauda kiia yã, à a sa'o'uta kũna, ben à gáo Keila.

Solu pɛɛna Daudazi

7 Kè Solu mà Dauda gàa Keila, à bè: Luda gĩzime, ben à à nãme ma ɔzĩ, zaake à a zĩnda tàta wéte bĩidee guume.

8 Solu a zĩkpɛeno kàkɔa n píngi, le aɔ gá Dauda kagura ke kɔn à gbɛno zaa Keila.

9 Kè Dauda mà Solu e à zaaa kpaakɔsɔazi, ben à bè sa'ori Abiatane à mó kɔn sa'o'utao.

10 Ben Dauda bè: Dii Isarailinɔ Luda, mapi n zòbleri má mà Solu e zé weteɛ à mó Keila à wéte kè kaate ma yãzi.

11 Keiladeeno é ma kpáan yó? Solu é mó kè lán má mà nàn yó? Dii Isarailinɔ Luda, n o mamɔma n zòblerine. Ben Dii bène: Eé mó.

12 Ben Dauda à là do: Keiladeeno é ma kpáa kɔn ma gbɛnon yó? Ben Dii bè: Aɔé a kpáame.

13 Ben Dauda kɔn a gbɛno fɛɛ, aɔ ká gɔon wàa aagɔ taka bà. Kè aɔ bò Keila, ben aɔɔe sɔki kpákpa. Kè Solu mà Dauda bò Keila, èe gà à gàa gwe do.

14 Dauda kú zeki gbáaan gbáan Zifi bùsu sĩsĩdeen. Lán guu e doo nà Solu ègɔ à weteɛ à de, mɔde Luda e Dauda nanɛ à ɔzĩro.

15 Gurɔ kè Dauda kú Zifi bùsu líkpen, à mà Solu kɔn à gbɛno e mɔo a de.

16 Ben Solu né Yonatã fɛɛ à gàa à Dauda lè zaa líkpe pìn, à à gbà swè kɔn Luda tɔo.

17 À bène: Nton tó vĩa n kũro, zaake ma de é e à ɔ nãmmaro. Mbe né kí ble Isarailinɔne, mapi sɔ mégɔ de n plaadee ũ. Ma de pì beee dɔ se.

18 Ben aɔ yã yì kɔo n plaa Dii aɛ. Dauda gò líkpen gwe, ben Yonatã tà be.

19 Beee gbera Zifideeno gàa wà Solu lè Gibea aɔ bè: Dauda utena wa bùsun sète pòro. À kú líkpen Akila sĩsĩgezi Yesimɔ sɔɔmetɛ kpa.

20 Kí, gurɔ kè n yezi píngi, n mó gwe, wé à kpámma.

21 Ben Solu bè: Dii aubarika daagu kè a ma wēnda gwà yānzi.

22 À tá à εara à soru κε. À guu kè è gán gbekagbeka kōn gbē kè aō à èno, zaake má mà wà bè, à ̄nd̄ō né ̄nd̄ōnlo.

23 À gbekagbeka le à e à à utekiino d̄ō píngi, à εara à mó à ma le, le mà à s̄ans̄an ma, mé gáao. Tó à kú a b̄usun gweme, mé péezi Yuda boriino té píngi.

24 Ben aō dà zén, aō d̄ō Solune ae gana Zifi. Àe s̄ō Dauda kōn a gbēno ḡiake wà kú Maoni gbáan s̄ete Yesimo s̄ōomete kpa.

25 Kè Solu kōn a gbēno e mōo péezi, à à baaru mà, ben à p̄ita kpiii p̄ia à gàa à kú Maoni gbáan. Kè Solu mà, ben à p̄ezi Maoni gbáan gwe.

26 Soluno e táa oo kpiii kpeε k̄aa kpa, Daudano e táa oo à kpeε kè kpa, aōe w̄aa aōe bàa leε Solune. Gur̄ō kè Solu kōn a gbēno e ligaa Daudanozi aō n̄ k̄ū,

27 ben gbēke mò à baaru kpà Solune à bè: N̄ κε kpakpaa, Filisitino mò wà l̄eε wa b̄usua.

28 Ben Solu p̄ena Daudazi tò, à gàa Filisitino le. Beee yānzi wè guu p̄i sísi K̄okpaatekpiii.

29 Beee gbera Dauda bò gwe à gàa à v̄eε s̄ete p̄ōrotu, guu kè wè sísi Engedi.

24

Dauda gina Solu denazi gbèwεen

1 Kè Solu sù kōn p̄ena Filisitinozio, wà bène Dauda kú Engedi gbáan.

2 Ben à Isaraili z̄ikpeeno s̄eε ḡōn bōro aaḡō à dànyo zén, le aō Daudano wete guu kè wè sísi Z̄ōno Gbèa.

3 Kè à kà s̄ano kara kè kú zé sae kiia, à gbèwεe è gwe, ben à ḡen à gàa d̄ozezi κε. Dauda kōn a gbēno s̄ō kú gbèwεe p̄in zaa à lézekiia.

4 Ben Dauda gbēno bène: N̄ gwa, à gur̄ōn gbàa kè Dii bè é n̄ ibeε nanne n̄ ōz̄i n̄ yā keε lán n̄ yezi nà. Ben Dauda f̄eε t̄eεε, à Solu utagumusu lé z̄ō à sae.

5 À gbera Dauda gè laasuun Solu uta lé kè à z̄ō p̄i yānzi,

6 à bè a gbēnoε: Kai! Dii tón tó mà yā beee taka κε ma dii kè à à kpànero. Mé ō naaro, zaake Dii bé à à kpà kpatan.

7 Dauda kp̄ak̄e a gbēnozi kōn yā p̄io, èe tó aō Solu d̄ero. Kè Solu bò gbèwεen, èe ḡeε zéla,

8 ben Dauda bò gbèwεe p̄in, à lé z̄uzi à bè: Ma dii kí! Kè Solu liε à a kpeε gwà, ben Dauda kùε à dàe a puua.

9 Ben à bè Solune: Tó wà bè ma yā zaaa kpàkpa n̄ musu, bó yā bé à tò neε síi?

10 N̄ gwa! N̄ wéε è gbàa lán Dii n̄ name ma ōz̄i nà gbèwεen. Wà bème mà n̄ de, ben ma n̄ wēnda gwà, ma bè mé ō na ma diiaro, zaake Dii bé à à kpà kpatan.

11 N̄ gwa kè Baa! N̄ gwa, má n̄ uta lé k̄ūna kè! Ma n̄ uta lé z̄ō, mode méε n̄ d̄ero. N̄ d̄ō sa kè má n̄ k̄ūna kōn n̄d̄e zaaaoro. Méε taari kennero, ben néε ma weteε n̄ ma de.

12 Dii yā ḡōḡōwe à ḡeε bommame, mode mapi mé ō nammaro.

13 Lán wà yáasi z̄u zaa zi nà wà bè, yā zaaa è bō zaakerino kiiame, mé ō nammaro.

14 N̄ Isarailino kina, dé yānz̄in n̄ bozi? Dén néε péezi? Gbēε ḡen yó? Ke kòko néngo?

15 Dii ma yā gwa à yā ḡōḡōwe. À yā nnaa kpáma à z̄emao à ma bō n̄ ōz̄i.

16 Kè Dauda yā beee ò Solune à yāa, Solu bè: Ma né Dauda, n̄ kòton gweó? Ben Solu v̄i wiiio

17 à bè Daudane: N̄ yā nnaa demala, zaake yā zaaan má k̄enne, ben n̄ f̄ia b̄ome kōn à maaao.

18 N̄ yā maaa kè n̄ k̄emeε ò tia. Kè Dii ma nanne n̄ ōz̄i, néε ma d̄ero.

- 19 Tó gbē b̀̀ a ibeεεa, è tó à tá aafiaó? Dii yā maaa k̀̀ n k̀̀mε gb̀̀a fīa bonneε.
 20 Má d̄s sa k̀̀ né ḡó kí ũ, néḡó kí blee Isarailin̄nε.
 21 N̄ síme k̄n̄ Dii t̄so k̀̀ né ma borii kaatero, né ma t̄o de ma de b̄edeeno t̄ero.
 22 Ben Dauda la dà Solunε. K̀̀ Solu tà bε, ben Dauda k̄n̄ a gb̄ēn̄ èara wà tà s̄̀εte p̀̀r̄otu.

25

Dauda k̄n̄ Nabalao k̄n̄ Abigailio

- 1 Samueli g̀̀, ben Isarailin̄ k̀̀k̄sa n̄ p̄ngi, āoε ́o doo à gaa musu, ben wà à v̄i a bε zaa Rama. Beee gbera Dauda g̀̀a Parani s̄̀εte.
 2 Maon̄i gb̄ēkee kuu, à b̄ok̄te v̄i Kameli gwe. Auzikide s̄̀ame, à s̄̀ano v̄i b̄oro aaḡo k̄n̄ bl̄eno wàa sooro. Ben à mò Kameli le à a s̄̀ano k̄a k̄εε.
 3 À t̄n̄ Nabala, à nās t̄n̄ Abigaili. N̄ogb̄ē p̄i làakari v̄i bens̄o à kakana maa, m̄ode à ḡo p̄i gb̄ēke wí v̄iro, à ȳakenan̄o d̄̀ro v̄iro. Kalebu boriimeε.
 4 Gur̄o k̀̀ Dauda kú s̄̀εte, à mà Nabala mò a s̄̀ano k̄a k̄εε.
 5 Ben à a ìban̄o z̄i ḡon̄ kuri à bènnε: À fεε à g̀̀ Nabala kiia zaa Kameli, à ì kp̄ame
 6 à onε à be: Luda n̄ d̄s aafiao k̄n̄ n uao k̄n̄ n gb̄ēn̄ n̄ p̄ngi.
 7 Má mà n̄ m̄o k̄n̄ s̄̀ak̄k̄erin̄o. K̀̀ n̄ s̄̀ad̄arin̄o kúwao, wée ìa dar̄maro, n̄ kuuna Kameli guu, p̄oke e k̄s̄ar̄maro.
 8 N̄ n̄ z̄ikeri p̄in̄o la, āé onneε. N̄ t̄o ma ìban̄o n̄ p̄onnaa e, zaake z̄ibaa z̄imeε. N̄ z̄̀bleri p̄in̄o k̄n̄ mam̄ma n̄ néo n̄ wa gba p̄o k̀̀ n̄ è.
 9 K̀̀ Dauda ìba p̄in̄o k̀̀, ās̄ yā p̄i t̄sk̀̀ Nabalanε k̄n̄ Dauda t̄o, ben ās̄ s̄̀okpazi.
 10 Ben Nabala bènnε: Dén Dauda ũu? Dén Yεεε né p̄i ũu? Z̄ò k̀̀ ās̄ k̀̀ n̄ diin̄o gb̄aan̄o pari.
 11 Á yezi mà a burēdi k̄n̄ ma ío k̄n̄ n̄b̄o k̀̀ má d̄ε ma s̄̀ak̄k̄erin̄oεo s̄̀ε mà kp̄a gb̄ē k̀̀ má n̄ b̄ok̄ii d̄s̄roon̄an̄ ȳo?
 12 Ben Dauda gb̄ēn̄ èara wà dà z̄én ās̄ tà. K̀̀ ās̄ k̀̀, ās̄ yā p̄in̄o gb̄āne p̄ngi.
 13 Ben Dauda bè a gb̄ē p̄in̄oε: A baade a f̄εdaa logo. Ben n̄ baade a f̄εdaa lògo k̄n̄ Daudao se. Gb̄ē k̀̀ ās̄ g̀̀a k̄n̄ Daudaon̄o k̀̀ wàa plaa taka, ben ḡon̄ wàa doo ḡo k̄n̄ asoon̄o.
 14 À mò à lè z̄ikeri p̄in̄o doke g̀̀a à ò Nabala nās Abigailine à bè: Dauda gb̄ēn̄o z̄i ās̄ b̀̀ s̄̀εte ās̄ mò wà ì kp̄a wa diia, ben à p̄atañma.
 15 Gb̄ē p̄in̄o s̄̀o yā maaa k̀̀we maamaa, āoε ìa dawaro. K̀̀ wá kúnyo s̄̀εte, p̄oke è s̄̀as̄awaro.
 16 Gur̄o k̀̀ wée s̄̀a d̄a n̄ sae f̄aant̄ε k̄n̄ gw̄āv̄io p̄ngi, ās̄èḡo ligawazi lán b̄i b̄a.
 17 N̄ laasuu lé yā k̀̀ né keεa, zaake ās̄ z̄èo wà yā zaaa ke wa diine k̄n̄ à uadeeno n̄ p̄ngi. Àp̄i maaro, è gb̄ē lédamma síro.
 18 Ben Abigaili burēdi n̄ak̄sa kpakpaa m̄èn wàa do k̄n̄ geepiw̄εεo t̄uu plaa k̄n̄ s̄̀a k̀̀ wà k̀̀ken̄o m̄èn sooro k̄n̄ p̄wεε kpatanao kp̄εε sooro k̄n̄ geepi k̄aran̄o m̄èn bas̄oro k̄n̄ k̄ak̄a be kori k̄aran̄o m̄èn wàa do, āoε ȳi zaakin̄oε.
 19 Ben à bè a z̄ikerin̄oε: Àḡo doo aε, méḡo té a kp̄εε. Èe ȳake o a z̄a Nabalanero.
 20 Ben à di a zaakia, èe pitaa s̄̀is̄ia. K̀̀ à b̀̀ s̄̀is̄i kp̄εε, ās̄ dàk̄ore Daudao, èe pitaa s̄̀is̄ia se k̄n̄ à gb̄ēn̄o, āoε m̄o.
 21 Dauda e oo a gb̄ēn̄oε: Ma gb̄ē p̄i p̄on̄o d̄akpanε s̄̀εte p̄ameε. Wée à p̄oke séro, ben à yā maaa k̀̀ má k̀̀ne f̄ia b̄òme k̄n̄ à zaaao.
 22 Tó ma à ḡogb̄ē ke tò b̄εε ai guu ḡo g̀̀a do, Luda yā k̄mε p̄as̄ip̄as̄i.

23 Kè Abigaili à è, ben à pìta a zaakia kpakpaa, à kùe Daudane à ae pèe.

24 Ben à kùe à gbá sae à bè: Baa, taari pì gò ma mèn do musu. Ñ mamoma n zòbleri gba zé mà yā onne. Ñ swā kpá mamoma n zòbleri yāzi.

25 Baa, Nabala maaro. Ñton à yā daro. À yāno de lán a tó bàme. À tón Misaide, bensō misaiyān ègō kee. Mamoma n zòbleri sō, mée gbē kè n í zīno ero.

26 Baa, lán Dii kuu bensō n kuu nà, Dii ginne n gbē de n gēe bo n zīnda. Dii tó n ibeeno kōn gbē kè aōe n kpákpaà à zaaaono gō lán Nabala bà.

27 Tia sa Baa, n gbaa kè mamoma n zòbleri ma monne kè sí n kpá n ibanōa.

28 Ñ sùu ke kōn mamoma n zòblerio kōn ma taario do. Dii é tó n boriino gō kí blee ai guro píngi, zaake nèè zī ká Diineme, weé à zaa ke emma zikiro.

29 Baa tó gbēke fēe èe pēenzi à n de, Dii n Luda é n wēndi dākpa, eé n ibeeno wēndi da gbèmban à zu.

30 Baa, tó Dii yā maaa kènne lán à lé gbènne nà píngi, tó à n die Isarailino gbēnsi ũ,

31 ñton gē laasuun à n da yān gbēdena pā ke gēebona n zīndane yā musuro. Baa, tó Dii yā maaa kènne, n tó mamoma n zòbleri ma yā gō dōngu.

32 Ben Dauda bè Abigailine: Wà Dii Isarailino Luda sáabu kpá, zaake à n zī n damale gbàa.

33 Ma n sáabu kpà se kōn lédamma kè n ma gbaao, zaake ríbe n kpame gbàa, ben mée gbē de ma gēe bò ma zīndanero.

34 Tó beenlo, kōn Dii Isarailino Luda kè gime mà yā zaaa kenneo, tó nēe wā n mo n damale yāro, le guu é do Nabala négōgbē kearo.

35 Ben Dauda pò kè Abigaili mōone sì à bè: Ñ ká be aafia. Ma n yā mà, ma n yodaado kè.

36 Kè Abigaili kà Nabala kiia, à è èe pò blee lán kina bà. À pōo kè nna, à wēe gbè à kà. Ben à naō pì e lé bo à yāke ònero, sé kè guu dō.

37 Kè guu dō, Nabala wée kè, ben à naō yā kè à kè pì òne. Ben swè kèn, à gò lán gbè bà.

38 Kè à kè lán guro kuri bà, ben Dii gò tōa, à gà.

39 Kè Dauda Nabala gana baaru mà, à bè: Wà Dii kè zèmao sáabu kpá, à wí kè Nabala dàmaa bōme. À gime mà yā zaaa ke, ben à tò Nabala zaakena wì à zīnda musu. Beee gbera Dauda gbēno zī Abigailia aō one á yezi à à sé noo ũ.

40 Kè Dauda iba pino kà Abigaili kiia zaa Kameli, aō bène: Dauda bé à wa zīmma, à yezi à n sé noo ũ.

41 Ben à fēe à kùe à a mì pèe à bè: À zòblerin ma ũ, má yāana mà a dii ibanō gbá pípiñe.

42 Ben à fēe à di zaakia gō. À no gbē zīkerino gāao gōon sooro. Aō dà zén kōn Dauda zīrinō, ben à gò à noo ũ.

43 Dauda Yezirili gbē Ainōama kūna noo ũ do. Aō plaa n píngi kè à noono ũ.

44 Solu a né Mikala kè de Dauda noo ũ yāa kpà Laisi né Palatieli, Galimu gbēa.

26

Dauda gina Solu denazi gèn plaadee

1 Zifideeno gāa wà Solu lè Gibea aō bène: Dauda utena Akila sīsigezi kè aedōna Yesimōa.

2 Ben Solu gāa Zifi sète kōn Isaraili zīkpeeno gōon boro aagō, aōe Dauda weteē wà à de sè pìn.

³ Solu bùra kàe zé sae Akila sìsĩgɛɛ kè aedɔna Yesimɔa, ben Dauda kú sɛn. Kè à mà Solu e pɛɛɛazi,

⁴ ben à gu'asiigwarinɔ zĩ, gbasa à dɔ sa kè Solu kà.

⁵ Ben Dauda fɛɛ à gàa guu kè Solu bùra kàen. À Solu kɔn a zĩkpɛɛnɔ gbɛnsi Nɛɛ né Abanao daekii è. Solu daena bùra guu, à gbɛnɔ kàe wà ligazi.

⁶ Ben Dauda Iti bori Aimɛleki kɔn Zeruya né Abisaio là à bè: Dé bé eé gámao bùra pìn Solu kiia? Ben Abisai bènɛ: Mámbe mé gányo.

⁷ Kè Dauda kɔn Abisaio ɔɔtè gbɛ pìnɔzi gwāavĩ, ben aɔ Solu è daena, èe ii oo bùra guu, à sári pɛena à mìzi. Abana kɔn a gbɛnɔ daena wà ligazi n pĩngi.

⁸ Ben Abisai bè Daudanɛ: Luda n ibɛɛ nànnɛ n ɔzĩ gbàa. N tó mà à zɔ kɔn sário mà à nakɔa kɔn tɔɔtɛo. Mé à zɔ gɛn dome, èe ke gɛn plaanlo.

⁹ Ben Dauda bènɛ: Nton à dɛro. Dé bé eé fɔ à ɔ na kína kè Dii kàa à bɔ pāa?

¹⁰ Ben Dauda èara à bè: Dii kuu! Dii bé eé gò tɔa à ga, tó à gurɔɔ pàpa kesɔ à gà zĩlan.

¹¹ Kai! Dii tón tó mà ɔ na kína kè à kàaro. Wà gá wà sári kè kú à mìzi sé kɔn à í zèrɛo wà táo.

¹² Dauda sári kɔn í zèrɛ kè kú Solu mìzio sè, ben aɔ tào. Aɔ gbɛkee e n ero, aɔ n yā dɔro, aɔɔe ii oo n pĩngi. Aɔ gbɛkee e vuro, zaake Dii bé à tò i ìsi dàńla.

¹³ Kè Dauda bikù guzure baa kàa kpa, ben à zè sìsĩ musu zàazā, gu yàasa dana n dagura.

¹⁴ Ben à lé zù Abanazi kɔn a gbɛnɔ à bè: Abanaooo! N yĩtenan yó? Abana wèla à bè: Dé bé èe lé zuu kínazi?

¹⁵ Dauda bènɛ: Gɔsagbāaan n ũroo? Gbɛke kà lán n bà Isarailinɔ bùsunn yó? Gbɛke m̀ n dii kína de. Bó yā bé à tò nɛe à dākparoo?

¹⁶ Nɛe yā ke a zéaro. Má sì kɔn Diio a kɔ sio wà a dedɛmɛ, zaake ée a dii kína kè Dii kpà kpatan dākparoo. N gwa! Kí sári kɔn à í zèrɛ kè kú à mìzio kú máme?

¹⁷ Solu Dauda kòto dɔ, ben à bè: Dauda ma né, n kòton gweɔ? À wèla à bè: Ma dii kí, ma kòtomɛ.

¹⁸ Dauda èara à bè: Bó yā bé à tò ma dii e pɛɛɛ mamɔma a zòbleriazi? Bón má kè? Bó taarin má kè?

¹⁹ Ma dii kí, n swā kpà mamɔma n zòbleri yāzi sa. Tó Dii bé à n swi kèma, à ma sa'ona gūu ma. Tó gbɛnteenɔmɛ sɔ, Dii láari keríma, zaake aɔ pèma wà ma bɔ Dii gbɛnɔ té, aɔ bè mà gá mà dɔ tāanɔzimɛ.

²⁰ Nton tó wà ma de zà kɔn Diioro. Isarailinɔ kína b̀, èe kòkò néngo wetɛ à de, lán wègɔ pɛe dɔɔa sìsĩnɔ musu nà.

²¹ Ben Solu bè: Ma durun kè. Ma né Dauda, n èara n su. Mé ìa damma dɔro, zaake n ma wèndi bèe kè gbàa. Yāpuramɛ, ma yɔnkɔyā kè, ma zā yā maamaa.

²² Ben Dauda bènɛ: N sárin yè. N tó n ìbanɔ doke bikū à mó à sí.

²³ Dii è fīa bo baadenɛ à maakɛna kɔn a náanɛo musu. Dii n namɛ ma ɔzĩ gbàa, m̀de mée we mà ɔ nàmmaro kè Dii bé à n ka kpatan yāzi.

²⁴ Lán ma n wèndi bèe kè gbàa nà, Dii ma wèndi bèe dɔ le, à ma sí yā zaa pĩngia.

²⁵ Ben Solu bènɛ: Luda aubarika dangu ma né Dauda. Né yā ìsi ke, n mì égɔ da'iana. Kè Dauda gè zéla, ben Solu tà bɛ.

27

Dauda kuuna Filisitininɔ bùsun

¹ Dauda laasuu lè à bè: Solu é ma de zĩkea. Tó mée bàa lé ma ta Filisitininɔ bùsunlo, eé bɔmao nnaro. Tó ma bàa lè, Solu é mì kè ma wetɛnaa, mé bɔ à ɔzĩ.

² Ben Dauda fɛɛ à gàa Gata kí Akisi, Maɔku né kiia. Gɔn wàa aagɔnɔ gàao.

³ Ben Dauda kɔn a gbɛnɔ vɛɛ Gata kɔn Akisio, baade kɔn a bɛdeenɔ. Dauda kú gwe kɔn a nɔɔnɔ mɛn plaa, Yɛzerili gbɛ Ainɔama kɔn Kameli gbɛ Abigaili kɛ dɛ Nabala nɔɔ ũ yāao.

⁴ Kɛ wà ò Solunɛ Dauda bàa lè à tà Gata, èe péɛzi dɔro.

⁵ Dauda bè Akisine: Tó ma n pɔnnaa è, ò ma gba zé mà vɛɛ gukea n lakutunɔ doke guu. Mamɔma n zɔbleri má yezi màgɔ kúnyo n mɛɛwinlo.

⁶ Zì beeean Akisi Zikilaga kpàa, ben à gɔ Yudanɔ kɔnanɔ pó ũ ai kɔn a gbàao.

⁷ Dauda kuuna Filisitininɔ bɔsun kà wɛ do kɔn mɔ siigɔɔ.

⁸ Ben Dauda kɔn a gbɛnɔ gàa wà lèe Gesurunɔa kɔn Gizinɔ kɔn Amalekinɔ. Gbɛ pinɔ kú bɔsu pin zaa zime bɔna zaa Suru ai à gàa pé Igitia.

⁹ Tó Dauda zì blè bɔsu pì lakutunɔa, è gɔgbɛ ke nɔgbɛ ke tó bɛero, sãanɔ kɔn zùnɔ kɔn zaakinɔ kɔn lakuminɔ kɔn pókásãanɔn è nakɔa. Tó à tà, è gá Akisi kiia.

¹⁰ Tó Akisi à là guu kè à lèen gbɛnɔa gbàa, Dauda è bene a gaa Nɛgevi bɔsun, Yudanɔ ke Yerameli boriinɔ ke Keninɔ kiiame.

¹¹ Dauda è gɔgbɛ ke nɔgbɛ ke tó bɛe wà suo Gataro, zaake èe bee: Gbɛke é kɔmɔto keñne à be dia má kè nà n yè. Len ègɔ keɛ le gurɔ kè à kú Filisitininɔ bɔsun.

¹² Akisi Dauda náane kè à bè a zĩndanɛ: Isarailinɔ gí à kázime. Eégɔ dɛ ma zɔbleri ũme gurɔ pĩngi.

28

Solu kɔn nɔgbɛ weegunnade gèsisirio

¹ Gurɔ beeenɔa Filisitininɔ n zìkpɛenɔ kàkɔa, aɔ yezi wà gá wà zì ká kɔn Isarailinɔ. Ben Akisi bè Daudanɛ: Asa n dɔ kè mmɔn kɔn n gbɛnɔ é gámao zì ká sɔɔ?

² Ben Dauda bènɛ: Tò, né e sa lán mamɔma n zɔbleri mé ke nà. Ben Akisi bènɛ: Tó lemɛ, mé n ke ma dákpari ũ ai gurɔ pĩngi.

³ Samuɛli sɔ gĩake à gà kò, Isarailinɔ kàkɔa n pĩngi, aɔ ɔɔ dɔ à ga yā musu, ben aɔ à vɛ a bɛ wɛten zaa Rama. Solu pè weegunnadeenɔa kɔn gèsisirinɔ Isarailinɔ bɔsun.

⁴ Kè Filisitininɔ kɔ kàkɔa, aɔ mò wà bùra kàe Sunɛmu. Ben Solu Isarailinɔ kàkɔa n pĩngi, aɔ bùra kàe Giliboa.

⁵ Kè Solu Filisitini zìkpɛenɔ è, vɛa à kù, swè kèn maamaa.

⁶ À gbèka Diia, ben Dii e weàla nanaa guu ke kɔn Urimuo ke annabinɔ gāzĩro.

⁷ Ben Solu bè a ìbanɔnɛ: À nɔgbɛ wegunnade gèsisiri ke wɛtemɛ, le mà gá mà yā gbekaa. Ben aɔ bènɛ: Nɔgbɛ wegunnade gèsisiri kee kú Endɔ.

⁸ Ben Solu a zĩnda lie à pókásá pāndenɔ dà, ben à gàa à nɔgbɛ pì lè gwāavĩ, à gɔɔn plaaanɔ tɛzi. À bènɛ: N tó n zĩn mɔ n gè kè mé à tó onne sísimɛ.

⁹ Ben nɔgbɛ pì bènɛ: N dɔ sãnsãn yā kè Solu kè, kè à a bɔsu zé zò wegunnadeenɔnɛ kɔn gèsisirinɔ. Bó yā bé à tò nɛe takutɛe kpákpaame le wà ma dɛzi?

¹⁰ Ben Solu sìnɛ kɔn Dii tɔo à bè: Má sì kɔn Diio weé ĩa damma yā kè musuro.

¹¹ Ben nɔgbɛ pì bè: Gè kpareen mà sísinɛɛ? À bè: Samuɛli gɛmɛ.

¹² Kè nɔgbɛ pì Samuɛli è, à vɛ wiio à bè Solunɛ: Ase rube Solu ũu? Bóyānzin n ɔndɔ kèmezi?

¹³ Ben kí bènɛ: Nton tó vɛa n kũro. Bón n è? À bènɛ: Gèwāadeen má è, èe bɔɔ tɔɔten.

¹⁴ Ben Solu à là à bè: À kè diamɛ? À bènɛ: Mare zi ke bé èe mɔɔ, à utadaa dana. Ben Solu dɔ kè Samuɛlimɛ, ben à kùe à dàe a puua.

15 Ben Samueli à là à bè: Bóyānzin n ĩa dāmazi, kè n ma sisiee? À wèàla à bè: Ma nawēa bíta èmε. Filisitininɔ bé wà mò zǐ kámao, ben Luda kpεε òmε. È wemala annabi gāzǐ ke nanaa guu dɔro. Beee yānzin ma n sisizi. Ñ omε lán mé ke nà.

16 Samueli bène: Dii kpεε òmε à gò n òmε ũ, ben n mɔ néε yā gbekaama sɔ né?

17 Dii kènne lán à dāmε má òmε nà. À n bɔ kpatan à n gbēdaa Dauda kàn.

18 Dii beee kènne gbāa, kè néε à yā maro yānzimε. Néε pɔfē pāsǐ bɔbɔne Amalekinɔaro.

19 Dii é Isarailinɔ kɔn mpio kpá Filisitininɔamε. Mmɔn kɔn n négɔgbēnɔ égɔ kúmao kè zia. Dii é Isaraili zǐkpεεnɔ kpá Filisitininɔa.

20 Samueli yā pì tò vīa Solu kù maamaa, ben à lèε a puua sòrɔrɔ gɔɔ. À gbāaa yāa, zaake èε pòke ble gurɔ beeeε ke gwāavī beeeεro.

21 Kè nɔgbē pì mò Solu kiia, à è swè kèn maamaa, ben à bène: Mamɔma n zòbleri ma n yā mà, ma a zīnda kpà karizi, ma yā kè n òmε kè.

22 Ñ n zòbleri yā ma sa. Ñ tó mà pòbleε dienne n ble, le n gbāa e n da zén.

23 Ben Solu gí à bè: Mé pò blero. Kè à òmε nàkɔrεa lɛdo kɔn nɔgbē pìo, ben à n yā mà. Ben à fεε tɔtε à vèε gádoa.

24 Nɔgbē pì zù né bɔrɔ mèkpana vī bàdɔna a bε. À gāa à dè gɔɔ, ben à flawa sè à dè, à buredi sésé'èzēsai kèo.

25 À diε Solunε kɔn à òmε. Aɔɔ blè, ben aɔ fεε wà tà gwāavī beeeε gɔɔ.

29

Filisitininɔ kɔnanɔ Dauda gbarεna Zikilaga

1 Filisitininɔ n zǐkpεεnɔ kàkɔa Afeki, bensɔ Isarailinɔ bùra kú Yezzerili òmεkiia.

2 Filisitininɔ kɔnanɔ e gētεε kɔn n zǐkpεε gālinɔ, aɔ kenɔ gɔɔn basɔsɔro, aɔ kenɔ wāa sɔsɔro. Dauda kɔn a gbēnɔ tē n kpεε kɔn Akisio.

3 Ben Filisitininɔ kina pìnɔ Akisi là wà bè: Eberu kènɔ sɔ né? À wèñla à bè: Daudan yè. Isarailinɔ kí Solu òmε yā. À gurɔplaa kèmao. À kúmao dε wè doola. Naana zaa gurɔ kè à mò ma kiia ai gbāa, méε taari ke earo.

4 Ben kina pìnɔ pētē kèo wà bè: Ñ gɔgbē pì gbarε à tá guu kè n kpàan. Eé e à gáwao zǐlanlo, le àton bɔ wa kpεε gwero yānzǐ. Dian eé e à ke nna kɔn a diio nà, tó èε ke à tà kɔn wa gbēkenɔ m̀ò baasiroo?

5 Dauda kè wà lè si wà ò wà à yā musun gweroo? Kè wà bè:

Solu gbēnɔ dèdε gɔɔn wāa sɔsɔro,

Dauda sɔ gɔɔn bɔrɔ leo ũgbangba.

6 Ben Akisi Dauda sìsi à bène: Má sì kɔn Diio n kuu gbē maaa ũ ma kiia, n ganamao zǐlan kème nna, zaake naana zaa gurɔ kè n mɔ ma kiia ai gbāa, méε taari ke emmaro. Mɔde n yā e ke wa kɔnanɔnεro.

7 Ñ εara n tá kɔn aafiao le òmε yāke ke à kèñne zaaro.

8 Ben Dauda Akisi là à bè: Bón má kè? Naana zaa gurɔ kè ma mɔ n kiia ai gbāa, bón n èmaa? Bóyānzin mé e mà gá mà zǐ ká kɔn ma dii kí òmεnɔroo?

9 Ben Akisi bène: Má dɔ kè n maame lán Luda malaika bà, mɔde wa kɔnanɔ bè òmε gáwao zǐlanlo.

10 Tó guu dè, n fεε kɔngɔ idε'idε kɔn n dii Solu zòbleri kè aɔ m̀nyonɔ, à tá.

11 Ben Dauda fεε kɔngɔ idε'idε kɔn a gbēnɔ, aɔε taa Filisitininɔ bùsun. Filisitininɔ sɔ gāa Yezzerili.

30

Dauda Amalekinɔ kaatena

¹ Dauda kɔn a gbɛnɔ kà Zikilaga à gurɔ aagɔdee zĩ. À mò à lè Amalekinɔ mò wà lèe Negevi bùsua kɔn Zikilagao n̄ kpɛɛ. Aɔ lèe Zikilagaa aɔ té sɔ̄a.

² Aɔ nɔgbɛ kè aɔ kú gweenɔ kùkù, nénɔgbɛnɔ kɔn nɔgbɛ isinɔ n̄ pínɡi. Aɔɔe n̄ gbɛke dero, aɔ n̄ sée wà tányo.

³ Kè Dauda kɔn a gbɛnɔ kà n̄ be wéte, aɔ è wà té sɔ̄a wà n̄ nɔgbɛnɔ kɔn n̄ négɔgbɛnɔ kɔn n̄ nénɔgbɛnɔ kùkù wà tányo.

⁴ Ben Dauda kɔn gbɛ kè aɔ kúonɔ wii lè aɔ ɔ̀ d̀ ai aɔ gbāaa yāa, ai aɔɔe f̄ wà ɔ̀ d̀ d̄ro.

⁵ Wà Dauda nɔnɔ kùkù wà tányo n̄ plaa Ainɔama kɔn Abigailio.

⁶ Dauda wétamma è maamaa, zaake wèe bee wà à pápa gbèo wà demɛ. Aɔ baade pínɡi n̄ɔe yàka aɔ négɔgbɛnɔ kɔn n̄ nénɔgbɛnɔ yā musu. Mòde Dauda gbāa è Dii a Luda, a

⁷ ben à bè sa'ori Abiatanɛ: N̄ mó kɔn n̄ dansiki utao. Kè à g̀aonɛ,

⁸ ben Dauda yā gbèka Diia, à à là à bè: M̀a p̀eɛ gbāam̄nneri p̄nɔzi mé n̄ leɔ? À bènɛ: N̄ p̀eɛn̄zi, né n̄ le n̄ n̄ gbɛnɔ m̀i sí.

⁹ Ben Dauda dà zén kɔn ḡɔn wàa aaḡɔnɔ. Kè aɔ kà Beso swaazi, gbɛkenɔ ḡɔ gwe.

¹⁰ Ḡɔn wàa doonɔ gbāaa yāa, aɔɔe f̄ wà bikù swaa p̀iaro, ben Dauda bikù, à té n̄ gbèzi kɔn ḡɔn wàa plaaanɔ.

¹¹ Aɔ Igititi gbɛke è s̀ete, ben aɔ g̀aao Dauda kiia. Wà p̀obleɛ kpàa à blè, wà í kpàa à m̀i.

¹² Ben aɔ kākā be kori kpàa kɔn geepi kàrao m̀en plaa à s̀o. Ben à mè s̀u, zaake à kè f̄aantɛ kɔn gwāav̄io gurɔ aaḡɔ p̀blesai ímisai.

¹³ Ben Dauda à là à bè: Dé gbɛn n̄ ũu? N̄ b̀o máme? Ben Igititi gbɛ p̀i bè: Amaleki z̄on ma ũ. À gurɔ aaḡɔdeen yè, ma dii p̄a kpàmazi kè m̀eɛ gyāa keɛ yānzi.

¹⁴ Wa lèe Negevi bùsuame, guu kè Kiritinɔ kún kɔn Yudanɔ kɔn Kalebu boriinɔ, ben wà té s̀ò Zikilagaa.

¹⁵ Ben Dauda à là à bè: Né f̄ n̄ g̀amao gbɛ p̄inɔ kiiaɔ? À wèala à bè: Tó n̄ sìme kɔn Luda t̄o kè né ma dero, tó né ma kpá ma diiaro, mé gányo n̄ kiia.

¹⁶ Ben à g̀aao. Kè aɔ kà, aɔ n̄ lé, aɔ f̄aak̄ana gu pínɡia, aɔɔe p̀o bleɛ, aɔɔe í m̄i, aɔɔe p̄onnaa keɛ p̀o bíta kè aɔ s̀e Filisitininɔ bùsunɔ kɔn Yudanɔ bùsuo yānzi.

¹⁷ Ben Dauda sì n̄ té à n̄ dede naana zaa uusie ai gu làa g̀a à d̀o uusie. Aɔ gbɛkee e b̀kii ero, séde ḡkpare ḡɔn wàa plaa kè aɔ d̀i lakumia aɔ bàa lèno baasiro.

¹⁸ Dauda gbɛ kè Amalekinɔ n̄ kùkùnɔ m̀i sì n̄ pínɡi kɔn a nɔnɔ n̄ plaa.

¹⁹ Aɔ gbɛkee e s̄as̄aro, né féte gbɛnsi, négɔgbɛnɔ kɔn nénɔgbɛnɔ n̄ pínɡi. Baa p̀o kè aɔ s̀enɔ, Dauda èara à p̀o p̄inɔ sì pínɡi.

²⁰ À s̄anɔ kɔn z̄unɔ nàk̄a, ben à gbɛnɔ p̀okādee p̄inɔ kpan'ae kè aɔ bè: Dauda p̀onɔn yè.

²¹ Ben Dauda kà ḡɔn wàa doo kè aɔ gbāaa yāa aɔɔe f̄ wà g̀aoro aɔ ḡ Beso swaazinɔ kiia. Aɔ b̀e wà dààle kɔn gbɛ kè aɔ kúonɔ. Kè Dauda s̄n̄zi, à í kpàm̄ma,

²² ben gbɛ p̄as̄i gaabudee kè aɔ té Daudazinɔ bè: Lán aɔɔe g̀awaoro nà, wé p̀o kè wá sìno ke kpàm̄maro, tó èe ke aɔ baade naɔ kɔn a n̄enɔ baasiro. Aɔ n̄ sé wà tányo.

²³ Ben Dauda bè: Auo! Ma gbě̀nɔ̀, àton ke le kɔ̀n pɔ̀ kè Dii kpàwaanɔ̀, zaake à wa dākpa à gbāamɔ̀nneri kè aɔ̀ lèewaano nàwe wa ɔ̀zĩ.

²⁴ Dé bé é yā kè á ò kèkii sí sɔ̀? Gbḕ kè aɔ̀ gò aɔ̀we pónɔ̀ dākpaano asaia égò dɔ̀nkɔ̀ kɔ̀n gbḕ kè aɔ̀ gàa zìlannɔ̀me. Wé kpaatetekɔ̀ne sáasaame.

²⁵ Kè Dauda yā pi dié, ben à gò doka ũ Isarailinɔ̀ne zaa zĩ beea ai kɔ̀n a gbāao.

²⁶ Kè Dauda kà Zikilaga, à pɔ̀ kè à sì kenɔ̀ kpàsā Yudanɔ̀ b̀usu gbě̀nsi kè aɔ̀ de a gbě̀nna ũunɔ̀ne à bè: Gbaa kè á è pɔ̀ kè wá sì Dii ibeenɔ̀a guunɔ̀n gwe.

²⁷ À kpàsā́ne Beteli kɔ̀n Ramɔ̀ Negevio kɔ̀n Yatio

²⁸ kɔ̀n Aroao kɔ̀n Sifimɔ̀ kɔ̀n Esetemɔ̀ao

²⁹ kɔ̀n Rakalao kɔ̀n Yerameli bori wétenɔ̀ kɔ̀n Keni wétenɔ̀

³⁰ kɔ̀n ɔ̀mao kɔ̀n Borasão kɔ̀n Atakao

³¹ kɔ̀n Eblɔ̀nuo kɔ̀n guu kè Dauda lili òn kɔ̀n a gbě̀nɔ̀ píngi.

31

Solu gana kɔ̀n a négɔ̀gbě̀nɔ̀

¹ Filisitininɔ̀ zĩ kà kɔ̀n Isarailinɔ̀, ben Isarailinɔ̀ bàa lè́ne ai aɔ̀ paridee gàga Giliboa s̀s̀s̀gɛɛzi.

² Filisitininɔ̀ p̀e Solu kɔ̀n a négɔ̀gbě̀nɔ̀zi, ben aɔ̀ à né p̀inɔ̀ Yonatá kɔ̀n Abinadabuo kɔ̀n Malakisuaò dède.

³ Zĩ kè wèe kaa Solu sae p̀āsĩ kù, ben kàzurinɔ̀ à pà, à kè́nna maamaa.

⁴ Ben à bè a z̀ikapɔ̀nɔ̀serine: Ñ n f̀eɛdaa woto ñ ma z̄ ñ ma deo. Tó lenlo, gefɔ̀dee kè́n é ma z̄ aɔ̀ k̀k̀k̀ omao. Ben v̄ia à z̀ikapɔ̀nɔ̀seri kù, èe weziro, ben Solu a f̀eɛdaa sè, à a z̄inda ò'òàla.

⁵ Kè à z̀ikapɔ̀nɔ̀seri è à gà, ben à a z̄inda ò'o a f̀eɛdaala se à gà.

⁶ Len Solu kɔ̀n a négɔ̀gbḕ ḡɔ̀n aaḡɔ̀ kɔ̀n a z̀ikapɔ̀nɔ̀serio kɔ̀n a gbě̀nɔ̀ gàga ledo le zĩ dɔ̀nkɔ̀ p̀i zĩ ñ píngi.

⁷ Kè Isaraili kè aɔ̀ kú guzuren gweenɔ̀ kɔ̀n ñ gbḕ kè aɔ̀ kú Yoda baa kãa kpaano è ñ z̀ikpɛnɔ̀ bàa lè, bens̄ Solu kɔ̀n a néno gàga, aɔ̀ bàa lè aɔ̀ ñ wétenɔ̀ tò gwe, ben Filisitininɔ̀ mò wà v̄een.

⁸ Kè guu d̀ò, ben Filisitininɔ̀ mò aɔ̀we pónɔ̀ b̀ɔ̀b̀ɔ̀ gbḕ kè aɔ̀ g̀aganɔ̀a, ben aɔ̀ Solu kɔ̀n a né mèn aaḡɔ̀ p̀inɔ̀ gè è kaena Giliboa s̀s̀s̀gɛɛzi.

⁹ Ben aɔ̀ Solu mì z̄ò aɔ̀ à g̀kɛbɔ̀nɔ̀ b̀èa, ben aɔ̀ gbě̀nɔ̀ zĩ aɔ̀ à baaru kpàkpa Filisitininɔ̀ b̀usu gu píngia kɔ̀n ñ tãakpenɔ̀.

¹⁰ Wà à g̀kɛbɔ̀nɔ̀ kàe tãa kè wè sísi Asatore k̀p̀én, ben wà à gè lògo Betesã b̄ia.

¹¹ Kè Yabesi Giliadadeenɔ̀ yā kè Filisitininɔ̀ kè Solune p̀i mà,

¹² ben aɔ̀ g̀sagbāaano f̀e ñ píngi aɔ̀ tá gwāav̄i ò zĩ beea, aɔ̀ Solu kɔ̀n a néno gèno bàkè Betesã b̄ia, ben aɔ̀ tàò Yabesi aɔ̀ té s̀m̄ma gwe.

¹³ Aɔ̀ ñ wánɔ̀ sèe aɔ̀ v̄i sãma lí gbáru Yabesi gwe, ben aɔ̀ lé yì gurɔ̀ swɛɛplaa.

SAMUELI TAKADA PLAADDEE

Dauda kíblena Yudanɔne 1:1-4:12

Dauda kíblena Isaraili bori pínginɔne 5:1-12:31

Abusalomu bɔna Dauda kpɛɛ 13:1-20:26

Dauda kíblena zãa 21:1-24:25

Dauda Solu ga baaru mana

¹ Solu gana gbera Dauda sù kɔn zìblena Amalekinɔao, ben à gò Zikilaga guro plaa.

² À guro aagɔdee zì gɔgbɛ ke bò Solu bùran à mò. À pókàsãanɔ kɛkɛna, bùsu ká à mìn. Kè à kà Dauda kiia, à kùene à dàe a puua.

³ Dauda à là à bè: N bɔ máme? À wèàla à bè: Ma bɔ Isarailinɔ bùramme.

⁴ Ben Dauda à là dɔ: À kè diamɛ? N omɛ. Ben à wèàla à bè: Isarailinɔ bò zìlan wà baa lè. Aɔ paridee lèe wà gàga. Solu kɔn a né Yonatão gà dɔ.

⁵ Ben Dauda gɔkpare kè èe baaru pì kpaane là à bè: N ke dian ní dɔ kè Solu kɔn a né Yonatão gà?

⁶ À wèàla à bè: Àe sɔ má kú Giliboa kpiigeezi gweme, ben ma Solu è, èe gbãa ee a sária. Sɔgorodeenɔ kɔn sɔdeenɔ e kaao kii.

⁷ Kè à liɛ ma kpa, à ma e, ben à ma sisi. Ma bè: Máe kè!

⁸ Ben à ma la, mámbé dé ũu? Ben ma weàla ma bè Amaleki boriin ma ũ.

⁹ Ben à bèmɛ mà sɔazi mà a de, zaake á kú gaa lézime, baa kè a wée kpé kèna féte.

¹⁰ Ben ma sɔzi ma à dè, zaake má dɔ eé fɔ à ble à lɛena gbera dɔro. Ben ma à kífura kè à kuna sè kɔn zãa kè à danao, ben ma suonne kè ma dii.

¹¹ Ben Dauda a pókàsãanɔ gà à kè, ben gbɛ kè aɔ kúonɔ ní pónɔ kèkè se.

¹² Aɔ Solu kɔn a né Yonatão gana ɔɔ dɔ kɔn Dii gbɛ Isarailinɔ, zaake zì ní blé. Wée'i bòmma, ben aɔ lé yì ai uusie.

¹³ Dauda gɔkpare kè à baaru pì kpàne là à bè: N beɛ kú máme? Ben à bène: Bɔamɔ nén ma ũ, Amaleki borii.

¹⁴ Ben Dauda à là à bè: À kè dia kína kè Dii kà dena vĩa e n kúroo?

¹⁵ Ben Dauda a gɔkparenɔ doke sisi à bè: N à lé n de se. Ben à à lè à dè.

¹⁶ Zaake Dauda gĩake à bène: N n zĩnda dème. N zĩnda lé bé à n da yãn, n bè n kína kè Dii kà dè.

Sósobile kè Dauda si Solu kɔn Yonatão ga yã musu

¹⁷ Dauda sósobi lè kè si Solu kɔn a né Yonatão ga yã musu.

¹⁸ À bè wà lè pì dada Yudanɔne. À kú Yasa takadan.

¹⁹ Isarailinɔ gakuideenɔ gàga sɔsigeɛzi,
gɔsagbãaanɔ ii òme!

²⁰ Àton à baaru kpá Gata zédaanlo,
lɛ Filisitini nɔgbɛnɔ tón à pɔnnaa kero yãzi.

Àton à kpàakpa ke Asakelɔniro,
lɛ gefɔde nénɔgbɛnɔ tón áyuwi kero.

²¹ Kpíi tón kpá Giliboa gbè musua dɔro,
lou tón ma buraa kè aɔ kú gweenɔa dɔro,
gwen wà ɔ sò gɔsagbãaanɔ sɛngbangonɔzi,
nósi dɔkɔna Solu sɛngbangoa lé zè!

²² Kè wèe gɔsagbãaa aru fãa guua,
wèe ní gbɛɛ paraa,

Yonatā kàzuri pāsī è kpɛɛ gwaro,
Solu fɛɛdade pāsī è su koriro.

²³ Solu kōn Yonatāo,
gbɛ maa yenzideenɔmɛ!

Aɔɔe kɛkɔa wɛ̀ndi ke gaanlo.

Aɔ wāaa de kúunɔla,
aɔ gbāaa de músunɔla.

²⁴ Isaraili nɔgbɛnɔ,
à wɛɛ'i kán Solu ga yā musu.

À bisa tɛaa yìare kōn nɔmaablebɔnɔ,
à a pókāsāanɔ kèkɛare kōn zāblebɔ kè wà pì kōn vuraonɔ.

²⁵ Gɔsagbāaanɔ ii ò zìlan fá!

Yonatā daena gè ũ sīsīgɛɛzi.

²⁶ Ma gbɛ Yonatā,
ma gɔ nawɛa guu n yānzi,

ń maamɛ wásawasa.
Yenzi kè ń vīmao sáa vīro,
à de nɔ yenzila.

²⁷ Gɔsagbāaanɔ ii ò fá!

Aɔ gɔkɛbɔnɔ kàate.

2

Dauda kana Yudanɔ kpatan

¹ Beee gbera Dauda Dii là à bè: Mà gá Yuda wétɛnɔ doke guuɔ? Dii bène à gá,
ben Dauda èara à là à bè: Mákpan mà gán? Dii wèàla à bè: Eblɔnu kpa.

² Ben Dauda gàa gwe kōn a nɔ mèn plaaanɔ, Yezɛrili gbɛ Ainɔama kōn Nabala
gyaanɔ Abigaili, Kameli gbɛo.

³ Dauda gàa kōn gbɛ kè aɔ kúonɔ do, baade kōn a bedeenɔ, ben aɔ vɛɛ Eblɔnu
kōn à lakutunɔ.

⁴ Ben Yudanɔ gbɛnsinɔ mò wà nòsi kù Dauda mìa gwe, aɔ à kà Yudanɔ kína
ũ.

Kè Dauda mà Yabesi Giliadadeenɔ bé wà Solu v̄i,

⁵ à gbɛnɔ zìmma, aɔ gàa wà bènnɛ: Dauda bè Dii aubarika daagu, kè a gbɛkɛɛ
kè Solu a diinɛ a à v̄i.

⁶ Dii gbɛkɛ yā kōn náane yāo keare. Mapi sɔ mé à maaa keare kè a yā pì kè
yānzi.

⁷ Tia sa àgɔ gbāa à kùgbāaa ke. A dii Solu gà ben Yudanɔ ma ka ń kína ũ.

⁸ Nɛɛ né Abana, Solu zìkpɛɛnɔ gbɛnsi gīake à gàa se kōn Solu né Isiboseo
Manaimu.

⁹ Ben à à kà kí ũ Giliada b̀sun kōn Asa boriinɔ b̀suo kōn Yezɛrilio kōn Eflaimu
boriinɔ b̀suo kōn Beyāmi boriinɔ b̀suo kōn Isarailinɔ b̀su kpaanɔ píngi.

¹⁰ Solu né Isibose wè baplaadee guun à gɔ Isarailinɔ kína ũ. À kí blè wè plaa.
Yudanɔ sɔ, Daudan aɔ zèo.

¹¹ Dauda kí blè Yudanɔne zaa Eblɔnu ai wè swɛɛplaa kōn mɔ swɛɛdooo.

Isarailinɔ zìkana kōn Yudanɔ

¹² Nɛɛ né Abana kōn Solu né Isibose zìkpɛɛnɔ b̀ Manaimu wà gàa Gibiɔ.

¹³ Zeruya né Yoabu kōn Dauda zìkpɛɛnɔ fèe wà gàa danle Gibiɔ íkaekii sae. Aɔ
gāli doo kú í baa kè kpa, aɔ gāli doo kú í baa kāa kpa.

¹⁴ Ben Abana bè Yoabune: Ñ tó gɔkparɛ kenɔ fɛɛ kɔzi wà gwa. Ben Yoabu bè:
Aɔ gá.

15 Ben Beyāmi zìkarinɔ fɛɛ gɔɔn kuri awɛɛplaa Isibose pɔ ũ, ben Dauda zìkarinɔ fɛɛ gɔɔn kuri awɛɛplaa se.

16 Baade ɔ kà a ɔsikari daa mikpɛɛzi, ben aɔ kɔ zòzò kɔ gbǎntɛa kɔn fɛɛo aɔ lɛɛ lɛdole. Ben wà tó kpà Gibiɔ guu pìnɛ Fɛɛlennabura.

17 Zì kè wà kà zì beea pāsī maamaa, ben Dauda zìkpɛɛnɔ zì blè Abana kɔn Isarailinɔa.

18 Zeruya négɔgbɛ gɔɔn aagɔɔnɔɔ kú gwe, Yoabu kɔn Abisaio kɔn Asahelio. Asaheli sɔ bà nna lán zɔ bà.

19 Ben à pɛɛ Abanazi, èɛ liɛ ɔplazi ke ɔzeziro.

20 Kè Abana a kpɛɛ gwà à à è, ben à bè: Asaheli, ríbe gweɔ? À wèàla à bè: Mámbee!

21 Ben Abana bènɛ: N liɛ n ɔplaazi ke ɔzezi, n gɔkpɛɛnɔ doke kú n à póno sía. Mɔde Asaheli e zenɛro.

22 Abana èara à bènɛ do: Nton sɔmaziro. N yezi mà n den yɔ? Tó ma n de, mé we wa wɛɛ ke siigɔ kɔn n v̄i Yoabuo dɔɔ?

23 Mɔde Asaheli gi, èɛ zenɛro, ben Abana à zò a gbɛɛn kɔn a sári páo ai à bò kpɛɛ kpa. Gwen à lɛɛn à gà gɔɔ. Kè baade píngi kà guu kè à lɛɛ à gà pìn, aɔ zè wèɛ gwaa.

24 Ben Yoabu kɔn Abisaio pè Abanazi ai ɔfántɛ gàa à gèo kpén. Aɔ kà Ama s̄is̄i kè kú Gia ɔfántɛbɔɛ kpa Gibiɔ gbáa zén.

25 Beyāmi boriinɔ kàkɔa Abanazi gālì do, ben aɔ gàa wèɛ gii kɔn n z̄indao s̄is̄i musu.

26 Ben Abana lé zù Yoabuzi à bè: Wé ze kɔdɛdenaneroo? N dɔ kè yā pì é mì de kɔn pɔs̄iaaoroo? Né o n gbɛnɔnɛ aɔ zɛwe aɔ ɛara wà tároo?

27 Ben Yoabu wèàla à bè: Ludaa kuu! Tó néɛ lé sí yāro, ma gbɛnɔ é zɛarero ai gu gá dɔɔ.

28 Kè Yoabu kuru pè, ben à gbɛnɔ kámma bò, aɔɔɛ gá Isarailinɔa z̄ìo dɔro.

29 Gwāav̄i beea Abana kɔn a gbɛnɔ taa ò s̄ɛn aɔ bikù Yodaa, ben aɔ d̄ò swadɔɔzi ai aɔ gàa wà kà Manaimu.

30 Kè Yoabu sù kɔn pena Abanao, ben à a zìkpɛɛnɔ kàkɔa n píngi. Dauda gbɛnɔ té gɔɔn baro dosai bé wà kuuro, Asaheli baasi.

31 Aɔ Beyāmi kè aɔɔ kú kɔn Abanaonɔ dèdɛ gɔɔn wàa do kɔn basɔraagɔɔ.

32 Aɔ Asaheli gè sè aɔɔ v̄i à de miran Betɛlemu. Ben Yoabu kɔn a gbɛnɔ taa ò gwāav̄i aɔ kà Eblɔnu gudɔnao.

3

1 Zì kè Solu bɛdeɛnɔɔ kà kɔn Dauda bɛdeɛnɔ gi kè. Dauda gbāaa e kaara, Solu bɛdeɛnɔ s̄ɔ gbāaa e lagoo.

Dauda négɔgbɛnɔ

2 Négɔgbɛ kè Dauda ì Eblɔnunɔ tón yè. À káaku tón Aminɔ. À da tón Ainɔama, Yezɛrili gbɛmɛ.

3 À plaade tón Kiliabu. À da tón Abigaili, Nabala gyaanɔ Kameli gbɛmɛ. À aagɔde tón Abusalomu. À da tón Maaka, Gesuu kína Talamai néme.

4 À siigɔde tón Adonia. À da tón Agi. À sɔɔrode tón Sefatia. À da tón Abitali.

5 À swɛɛdode tón Itiriamu. À da tón Egela. Dauda nɔɔnɔ né pìnɔ ì Eblɔnumɛ.

Abana nana Daudaa

6 Gurɔɔ kè Solu bɛdeɛnɔɔ e zì kaa kɔn Dauda bɛdeɛnɔ, Abana e gbāa k̄uu Solu bɛdeɛnɔ guu.

7 Solu nɔ yìgisai vī yā, à tón Rizipa, Aya néme. Isibose bè Abanane: N ke dia n dae kɔn ma de nɔɔo?

8 Abana pɔ fɛ maamaa Isibose yā pì yānzi à bè: Gbɛɛ gèn ma ũ Yudanɔ kpaó? Mée gbɛkɛɛ keɛ n de Solu bedeenɔne kɔn à dāaronɔ kɔn à gbɛnnanɔ ai kɔn a gbāao. Mée n na Daudane a ɔzīro, ben née ma taari ee nɔgbɛ pì yā musu saa?

9 Tó mée lé kè Dii gbɛ Daudane kenero, Luda yā kemɛ pásīpāsī.

10 Mé kpata sí Solu bedeenɔa mà tó Dauda gɔ Isarailinɔ kɔn Yudanɔ kína ũ sena zaa Dani ai à gá péo Beesebaa.

11 Isibose e sí à wè Abanala dɔro, kè èe vīa keɛne yānzi.

12 Abana gbɛnɔ zī Daudaa kɔn a tó à bène: Dé bé à bùsu vīi? Wà ledole ke, mé dɔnle le Isarailinɔ bà e àgɔ kúnɔyó n pínɔi.

13 Ben Dauda bè: À maa, mé ledole kenyo, mɔde yā mèn doon mée gbekaamma. Tó née mɔɔ ma gwa, tó née mómɛ kɔn Solu nénɔgbɛ Mikalaoro, ñton tó wa wée sikɔlero.

14 Dauda lékpāsā kè Solu né Isibosene à bè: Ñ ma naɔ Mikala sukpame. Ma anzure blè kɔn Filisitininɔ gefɔɔo mèn basɔɔro.

15 Ben Isibose gbɛnɔ zī, aɔ nɔgbɛ pì sɔ a zā Palatieli, Laisi néa.

16 Ben à zā pì e gaao à tézi ai Bahurimu, èe ɔɔ dɔɔ. Ben Abana òne à ɛara à tá, ben à ɛara.

17 Abana yā ò kɔn Isaraili gbɛnsinɔ à bè: Zaa zi ée wetɛɛ Dauda gɔ de a kína ũ.

18 À à ká sa, zaake Dii lé gbɛne à bè, é a gbɛ Isarailinɔ bɔ Filisitininɔ kɔn ní ibɛenɔ ɔzī n pínɔi a zɔbleri Dauda pì gāzīme.

19 Abana yā pì dà Beyāmi boriinɔne n swāla dɔ. Ben à gàa Eblɔnu, le à yā kè à kè Beyāmi boriinɔ kɔn Isarailinɔne pì o Daudane.

20 Kè à kà Dauda kiia zaa Eblɔnu kɔn gɔɔn baroo kè aɔ kúonɔ, ben Dauda pɔnna pɔblee kèínɛ.

21 Ben Abana bè Daudane: Ma dii kí, n tó mà fɛɛ mà gá mà Isarailinɔ kakɔanne n pínɔi, le aɔ ledole kenyo, négɔ de bùsu kè n pɔɔ yezi pínɔi kína ũ. Ben Dauda Abana gbàre, à tá aafia.

Abana dena

22 Zī beea Yoabu kɔn Dauda gbɛnɔ sù kɔn léemmanao. Aɔ pónɔ sɔ gbɛnɔa maamaa aɔ sùo. Abana kú kɔn Daudao gwe dɔro, zaake à à gbàre, à tá aafia.

23 Kè Yoabu kɔn zīkari kè aɔ kúonɔ kà, wà òne Nere né Abana mò kína gwa, ben à à gbàre à tá aafia.

24 Ben Yoabu gàa à kína lè à bè: Bó yān n kè gwee? Kè Abana mò n kiia, bóyānzi n tó à tàzi?

25 N Nere né Abana dɔroo? À mò ɔndɔ kenzi, le à e àgɔ n gágurɔɔ kɔn n sugurɔɔo dɔ kɔn n yākenanɔ pínɔi.

26 Kè Yoabu bɔ Dauda kiia, ben à gbɛnɔ zī, aɔ pèɛ Abanazi. Aɔ à lè Sira lògɔ kiia, ben aɔɔe suuo, mɔde Dauda à yā dɔro.

27 Kè wà kà kɔn Abanao Eblɔnu wéte bīileá, ben Yoabu à sɔsi lándɔ à yezi à asiiyā onɛ bà, ben à à zɔ a gbɛɛen, à à dè. À dāaro Asaheli dena gɛɛn à bòa gwe.

28 Beeɛ gbera kè Dauda mà, à bè: Mapi kɔn ma kíkɛɛo, mégɔ taari vī Diine Nere né Abana dena yā musuro.

29 Yā pì é wí Yoabu musumɛ kɔn à de bedeenɔ n pínɔi. Yoabu bedeenɔ égɔ kuu kentudee ke kusu ke ɛɛ ke gbɛ kè zī à blè ke nɔadɛri sairo.

30 Yoabu kɔn Abisaio Abana dè, kè àmbe à n dāaro Asaheli dè zīlan zaa Gibiɔ yānzi.

³¹ Ben Dauda bè Yoabunε kɔn gbε kè aɔ kúonɔ ń píngi: À a pókàsáanɔ gága à kéké, à uta kàsáanɔ dada, àgɔ té aε kɔn Abana gèo kɔn ɔɔ dɔɔɔ. Kí Dauda sɔɔ té ń kpεε.

³² Ben wà à v̄i Eblɔnu gwe. Kína sósobi ɔɔ dɔ̀ gbāngbān Abana miraa, ben baade píngi ɔɔ dɔ̀ se.

³³ Ben kína sósobile kèkii s̄i Abana yā musu à bè: Abana gana lán m̄isaidee bà maan gweɔ?

³⁴ Wèe n gā yinne n kpεε kparo, wèe gata kpánnero,

n ga lán gbε kè gè zaakerinɔ ɔzĩ bà.

Ben baade píngi èara wà ɔɔ dɔ̀ dɔ.

³⁵ Baade píngi mò wà ò Daudanε à pó ble ai guu gɔ gá si, m̄ode à ladà à bè: Tó ma burɛdi ke póble ke dà ma lén ɔfāntē gēna kpén sai, Luda yā kemε pāsīpāsī.

³⁶ Baade píngi wéε tē yā p̄izi, ben à kèñne maa. Yā kè kí e kεε píngi è ke gbēnɔne maamε.

³⁷ Zī beea Dauda gbēnɔ kɔn Isarailinɔ píngi d̄ɔ sa kè kí lé kú Nerε né Abana dena yānlo.

³⁸ Ben à bè a gbε p̄inɔne: Á d̄ɔ kè Isaraili d̄on'aεde bíta gà gbāaroo?

³⁹ Mamɔma s̄ɔ, baa kè Luda ma ka kí ũ, ma busa gbāa. Zeruya né p̄inɔ yākena pāsī de ma p̄ola. Dii bé eé f̄ia bo zaakerine a zaa lén.

4

Isibose dena

¹ Kè Solu né Isibose mà Abana gà Eblɔnu, à kā gà, ben Isarailinɔ gò bídi guu ń píngi.

² Solu né p̄i z̄ikpe gbēnsinɔ v̄i ḡɔn plaa, à doo tón Baana, à doo s̄ɔ Rekabu. Beero gbε Rimɔ, Beyāmi bori nénomε. Wà Beero diε Beyāmi b̄usu p̄o ũ yāme,

³ zaake Beerodeenɔ bàà lè wà tà Gitaimu aɔ kú gwe ai kɔn a gbāao.

⁴ Solu né Yonatā s̄ɔ né v̄i εε ũ. Gurɔ kè né p̄i kà wè s̄ɔro, ben Solu kɔn Yonatāo gana Yez̄erili baaru s̄u. Kè à gwàri à sè èè bàà lεεo, à wāna guun né p̄i p̄itia à lèε. Bee bé à tò à εε k̄u. À tón Mefibose.

⁵ Beero gbε Rimɔ né p̄inɔ Rekabu kɔn Baanao f̄εε, ɔfāntē gbāaazin aɔ kà Isibose bε, gurɔ kè èè i f̄āntē oo.

⁶ Ben Rekabu kɔn a dāaro Baanao gè kpén aɔ kè lánd̄ɔ wèe gaa p̄owεε k̄ɔɔ bà.

⁷ Kè aɔ gè kpén, Isibose daena a gádoa, ben aɔ gèzi kpéne guu aɔ à z̄ò wà dè. Ben aɔ à m̄i z̄ɔ aɔ sè wà tào. Aɔ p̄εε Yoda s̄èn, ben aɔ t̄aa ò ai guu gàà à d̄o.

⁸ Aɔ mò Dauda kiia Eblɔnu kɔn Isibose m̄io aɔ bène: N̄ gwa, n ibεε Solu kè à wète à n de né Isibose m̄in yè. Wa dii kí, Dii ḡεε b̄onne Solu kɔn a boriinɔa gbāa.

⁹ Dauda wènl̄a à bè: Dii kuu! À ma b̄o ma nawēakena guu píngi.

¹⁰ Kè gbēke mò ma kiia Zikilaga yā à bè Solu gà, èe daa baaru nnaan ée kpaa, ben ma à k̄u má dè. À baaru àren gwe.

¹¹ Debeeelana lán am̄ɔa gbε zaaanɔ a taarisaidεe dè a gádoa a kpén nà, mé à dena ḡεε boawa mà a wèndi b̄o se.

¹² Ben Dauda yā ò a gbēnɔne, ben aɔ n̄ d̄εde. Aɔ n̄ ɔla kɔn n̄ gbálanɔ z̄òz̄ɔ, ben aɔ n̄ gènɔ lògo Eblɔnu ít̄okii saε. Ben wà Isibose m̄i sè wà v̄i Abana miran zaa Eblɔnu.

5

Dauda kana Isarailinɔ kpatan

- 1 Isarailinɔ̀ m̀ò ñ boriia ñ píngi Dauda kiia zaa Eblɔ̀nu aɔ̀ bè: Wa aru dɔ̀nkɔ̀mɛ.
- 2 Zaa zi gurɔ̀ kè Solu de wa kí ũ, m̀be nɛ̀è dɔ̀we aɛ zìlan, gana kɔ̀n sunao. Ben Dii bènnɛ, m̀be nɛ̀gɔ̀ de a gbɛ̀ Isarailinɔ̀ dɔ̀n'aɛdee ũ, aɔ̀ kína ũ.
- 3 Kè Isaraili gbɛ̀nsinɔ̀ m̀ò kí Dauda kiia zaa Eblɔ̀nu ñ píngi, gwen à lɛdole kènnýo Dii aɛ, ben aɔ̀ nɔ̀si kù à m̀ia aɔ̀ à kà Isarailinɔ̀ kpatan.
- 4 Dauda kè wè baaakuri gurɔ̀ kè à nà kíblenaa, à vèɛ kpatan wè baplaa.
- 5 À kí blè Yudanɔ̀ne zaa Eblɔ̀nu wè swɛɛplaa kɔ̀n mɔ̀ swɛɛdoo, ben à kí blè Yudanɔ̀ne kɔ̀n Isarailinɔ̀ píngi zaa Yerusalemu wè baaakuri awɛɛ'aagɔ̀.
- 6 Kí kɔ̀n a gbɛ̀nɔ̀ g̀aa Yerusalemu lɛ à zì ká kɔ̀n Yebusi kè aɔ̀ kú gweenɔ̀. Ben aɔ̀ bè Daudanɛ: Né gɛ̀ kèro, baa v̀ianɔ̀ kɔ̀n ɛrenɔ̀ aɔ̀é pémma. Aɔ̀ɛ daa Dauda é e à gɛ̀ gwero.
- 7 Kɔ̀n beeeo Dauda wéte b̀iidee kè wè sísi dɔ̀ Zayɔ̀n pì sì, ben à g̀ò à wétedaa ũ.
- 8 Zì beeeo Dauda bè: Tó gbɛ̀ yezi à Yebusinɔ̀ dɛdɛ, séde à gɛ̀ íze kè wà ỳò gbèn guu, eé ɛrenɔ̀ kɔ̀n v̀ia pìnɔ̀ le. Dauda ibɛɛnɔ̀mɛ. Bee ỳanzi wè be, v̀ianɔ̀ kɔ̀n ɛrenɔ̀ é gɛ̀ kíbero.
- 9 Ben Dauda bɛɛ kù wéte b̀iidee pì guu, à a z̀inda tó kpàne, Dauda Wéte. À kpénɔ̀ b̀obo à ligazi ai gura kè wà wèɛ t̀atan, wè be Milo.
- 10 Dauda gb̀aa e kaara, zaake Dii Luda Z̀ikpɛdee kúo.
- 11 Taya kí Hiramu gbɛ̀nɔ̀ z̀i Daudaa kɔ̀n sida línɔ̀ kɔ̀n lí'arinɔ̀ kɔ̀n gbè'arinɔ̀, ben aɔ̀ bɛɛ b̀onɛ.
- 12 Ben Dauda d̀ò sa kè Dii a ka Isarailinɔ̀ kí ũmɛ, bensɔ̀ à a kpata kàaraare kè Isarailinɔ̀ de Dii gbɛ̀nɔ̀ ũ ỳanzi.
- 13 Dauda b̀ona Eblɔ̀nu gbera à èara à nɔ̀ p̀andenɔ̀ sè à kàara Yerusalemu dɔ̀ kɔ̀n nɔ̀ ỳigisainɔ̀, ben à nɛ̀gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kɔ̀n nɛ̀nɔ̀gbɛ̀nɔ̀ ínɔ̀.
- 14 Nɛ̀gɔ̀gbɛ̀ kè à ñ í Yerusalemu pìnɔ̀ tón yè: Samua, Sobabu, Natã, Sulemanu,
- 15 Ibaa, Elisua, Nefegi, Yafia,
- 16 Elisama, Eliada kɔ̀n Elifeletio.
- 17 Kè Filisitininɔ̀ mà wà Dauda kà Isarailinɔ̀ kí ũ, ben aɔ̀ g̀aa wèe wɛtɛɛ wà à de ñ píngi. Kè à ñ baaru mà, ben à g̀aa sète p̀òrɔ̀tu.
- 18 Filisitininɔ̀ z̀ì'ɔ̀ p̀òro Refaimu guzuren,
- 19 ben Dauda Dii là à bè: Mà gá mà lɛɛ Filisitininɔ̀, né ñ name ma ɔ̀z̀í? Ben Dii wèàla à bè: Ǹ gá, mé ñ nannɛ n ɔ̀z̀í.
- 20 Ben Dauda g̀aa Baali Perazimu, à z̀ì blèmma gwe. Ben à bè: Dii d̀òmɛ aɛ, à b̀ò à m̀ò ma ibɛɛnɔ̀zi bùi lán í è guu f̀ò nà. Ben à tó kpà guu p̀ine Baali Perazimu.
- 21 Filisitininɔ̀ ñ t̀aanɔ̀ tò gwe, ben Dauda kɔ̀n a gbɛ̀nɔ̀ sèe wà tàò.
- 22 Filisitininɔ̀ èara wà m̀ò dɔ̀, aɔ̀ z̀ì'ɔ̀ p̀òro Refaimu guzuren.
- 23 Ben Dauda èara à Dii là dɔ̀. Ben Dii wèàla à bè: Ǹton gánzi súusuro. Ǹligañzi kpɛɛ kpa ǹ lɛémma kpè líkpe saɛ.
- 24 Tó a kèɛ k̀i mà lí pìnɔ̀ musu, à ke kpakpaa, zaake m̀ambe ma b̀o ma d̀are aɛ gwe, lɛ mà z̀ì bleare Filisitini z̀ìkpɛɛnɔ̀a ỳanzi.
- 25 Dauda kè lán Dii ònɛ nà, ben à z̀ì blè Filisitininɔ̀a sɛna zaa Gibiɔ̀ ai à g̀aa pé Gezaa.

6

Suna kɔ̀n Dii àkpatio Yerusalemu

- 1 Dauda èara à Isaraili kè à ñ sɛnɔ̀ kàkɔ̀a g̀ɔ̀n b̀orɔ̀ baaakuri.

² Ben à fɛɛ à dànyo zén, aɔ gaa Baala kè kú Yuda bùsun, le aɔ Luda àkpati sé wà suo. Dii Zìkpede ègɔ vɛɛna kpatan àkpati pì malaika dèbedeenɔ dagura, bee yānzin wè be à tó kúazi.

³ Aɔ àkpati pì dà zùgoro dufu guu Abinadabu be sīsī musu, ben aɔ dào zén. Abinadabu nénɔ Uza kɔn Ahioo bé aɔɔe dɔɔ zùgoro pìzi,

⁴ Luda àkpati kún. Ahioo bé à té aɛ,

⁵ ben Dauda kɔn Isarailinɔ e ɔ wāa n pínɡi Dii aɛ n gbāa zaka lén kɔn lèsinao. Wèe mɔɔɔ lɛɛ kɔn kúuo kɔn sɛgɛsɛgɛo kɔn fagao kɔn sɛgɛo.

⁶ Kè aɔ kà Nakɔ ésegbɛkiia, zùnɔ gɛn sì, ben Uza ɔ bò à nà Luda àkpatia.

⁷ Ben Dii pɔ fèzi, à à lè a dè àkpati saɛ gwe dà kè à kè yānzi.

⁸ Dauda nòse yàka, kè Dii pɔ fè Uzazi yānzi, ben wè guu pì sísi Pɔfɛ'uzazi ai kɔn a gbāao.

⁹ Zì beea vīa Dauda kù Dii yā musu à bè: Dian mé ke nà mà Dii àkpati sé mà táo?

¹⁰ Ben èe we à táo a wéte guu dɔro, à liɛ à tàò Gata gbɛ ɔbedi Edomu be.

¹¹ Dii àkpati kú à be ai mɔ aagɔ, ben Dii aubarika dàn kɔn à bedeenɔ n pínɡi.

¹² Wā bè kí Daudanɛ: Dii aubarika dà ɔbedi Edomu bedeenɔn kɔn pɔ kè à vīnɔ pínɡi a àkpati yānzi. Ben Dauda gaa gwe, à Luda àkpati sè èe suuo a wéte guu kɔn pɔnnao.

¹³ Kè gbɛ kè aɔ Dii àkpati senanɔ gbá sè gɛn swɛedo, ben Dauda saa ò kɔn zùswareeo kɔn zùne bɔɔ mɛkpanao.

¹⁴ Dauda sa'o'uta dana, èe ɔ wāa Dii aɛ a gbāa zaka lén.

¹⁵ Àpi kɔn Isarailinɔ pínɡi e suu kɔn Dii àkpatio, aɔɔe pɔnna wii lɛɛ, aɔɔe kuru pɛɛ.

¹⁶ Kè Dii àkpati e gɛɛ Dauda wéte guu, ben Solu né Mikala e tɔɔte gwaa windo guu. Kè à è kí Dauda e vīvī èe ɔ wāa Dii aɛ, à kya kàn a swè guu.

¹⁷ Kè wà sù kɔn Dii àkpatio, wà diɛ a gbèn bisakutaa kè Dauda dònɛ guu. Ben à sa'opɔ kè wè ká tén à té kù ò Dii aɛ kɔn kennakɔ sa'opɔ.

¹⁸ Kè à saa ò à yāa, à sa maaa ò gbɛnɔnɛ kɔn Dii Zìkpede tɔo.

¹⁹ Ben à burɛdi kpàatete Isaraili kè aɔ kakɔana gweenɔnɛ kɔɔ doodo gɔgbɛnɔ kɔn nɔgbɛnɔ n pínɡi kɔn damina kàrao mèn doodo kɔn geepi kàrao mèn doodo.

²⁰ Kè Dauda e suu be le à sa maaa o a bedeenɔnɛ, ben Solu né Mikala bò à gaa à dààle à bè: Mmɔn Isarailinɔ kína, gbɛ bèede yān n kè gwe gbāaɔ? N n zīnda mè ɔɔa n iba nɔgbɛ zīkerinɔnɛ, lán wísaidee è a zīnda mè ɔɔa n nà.

²¹ Ben Dauda bè Mikalanɛ: Diin ma ɔ wānɛ. Dii bé à ma se n de kɔn a bedeenɔ gɛɛ ũ, à ma ke a gbɛ Isarailinɔ dɔn'aɛdee ũ.

²² Mé gbɛ futa yā ke de beela, mé ma zīnda kēsā n ena guu, mode nɔgbɛ zīkeri kè n tɛmma pìnɔ bé aɔɛ ma bèe ke.

²³ Solu né Mikala sɔɔ e né iro ai à gaa à gà o.

7

Luda légbɛna Daudanɛ

¹ Kè kí vɛɛ a be, Dii à bò ibɛɛ kè aɔɔ ligazinɔ ɔzī à à gbà ìampakii,

² ben kí bè annabi Natānɛ: Á'a! Kpé kè wà dɔ kɔn sida líon mégɔ vɛɛn, Luda àkpati gɔ diena bisakutaan-ó?

³ Natā wèala à bè: Lán à kɛnnɛ nà n ke, zaake Dii kúnyo.

⁴ Gwāavī beea Dii yā sù Natāa à bè:

⁵ N gá n o ma zòbleri Daudanɛ kè ma bè, àmbɛ eé kpé kè mégɔ kún dɔmɛro.

⁶ Zaa gurɔ kè ma Isarailinɔ bɛ Igipiti ai gbãa mée beε kūro. Mɛégɔ sɔki kpákpaame, bisakuta bé ma kúkii ũ.

⁷ Guu kè ma sɔki kpàkpan kɔn ma gbɛ Isarailinɔ n pínɡi mɛɛ dɔn'aɛdeenɔ die aɔ dɔ́nne aε. Má ò n gbɛkenε, à kè dia èe kpé dɔme kɔn sida líoro zikió?

⁸ N gá n o ma zɔbleri Daudanε, mamɔma Dii Zìkpede ma bè, ma à sè sãdãkiia le àgɔ de ma gbɛ Isarailinɔ dɔn'aɛdee ũ.

⁹ Má kúo guu kè à gaaan pínɡi, ben ma à ibeεnɔ dèdenε. Mé à tó bɔ maamaa sa, eégɔ kú anduna tódeenɔ té.

¹⁰ Mé bùsu kpá ma gbɛ Isarailinɔa, mé n káen, aɛé vɛen n pó ũ. Aɔ làakari gɔ kpaena. Gbɛ zaaanɔ é e wà wée tãmma lán aɔ wée tãmma káaku

¹¹ gurɔ kè ma dɔn'aɛdeenɔ diénnε nà dɔro. Mé à bɔ a ibeε pìnɔ ɔzĩ n pínɡi.

Mamɔma Dii mée oonε, mãmbe mé ua péenε à boriinɔ gbãa'ekii ũ.

¹² Tó à gurɔ pàpa à gà, mé à borii kè bɔ à mèn ke sé lezĩ, mé à kpá kpatan.

¹³ Àpi bé eé kpé dɔ kè ma tó égɔ kúa, mé à kpatablana gbá péε, eégɔ kí blee ai gurɔ pínɡi.

¹⁴ Mɛégɔ denε De ũ, eégɔ de ma né ũ. Tó à taari kè, mé wée tãa kɔn gòome, lán gbɛntee è gbɛ gbɛ nà.

¹⁵ Mɔde ma gbɛke é kɛkɔao lán má kɛkɔa kɔn Solu kè má à bɔ Dauda aεzĩ nàro.

¹⁶ À boriinɔ égɔ kpata blee gurɔ pínɡi. À kpata pì égɔ yãana vïro.

¹⁷ Ben Natã yã pì gbã Daudanε lán Dii ònε nà pínɡi.

Dauda wéekena Diia

¹⁸ Ben kí Dauda gè à vɛε Dii aε à bè: Dii Luda, bón ma ũu? Dénɔn ma bɛdeenɔ ũ kè n ma ka gwena kè takaa?

¹⁹ Dii Luda, bee né yã néngome n kiia, ben n mamɔma n zɔbleri borii kè aɔégɔ kú ziaanɔ yã ò dɔɔ? Len nɛè kɛ́nnε leó, Dii Luda?

²⁰ Dii Luda, mé benne diamε dɔɔ? Mamɔma n zɔbleri n ma dɔ.

²¹ N yã bíta pì kè lán n pɔɔ yezi nà yã kè n ò yãnzĩ, ben n tó mamɔma n zɔbleri má dɔ.

²² Dii Luda, n bíta fá! Weé gbɛke lékɔzinyoro. N baasiro dii ke kuuro, lán wá mà kɔn wa swão nà.

²³ Dén weé lékɔzi kɔn n gbɛ Isarailinɔ? Anduna boriinɔ té bori mèn doo pìn n bɔ n gaa n bɔ, le aɔgɔ de n gbɛnɔ ũ. N n zĩnda tó bɔ, n yã bíta bɔnsaenɔ kè n gbɛ pìnɔnε, n pε bori kenɔa kɔn n tãanɔ n gbɛ kè n n bó Igipitinɔ aεzĩ.

²⁴ N Isarailinɔ dié aɔgɔ de n gbɛnɔ ũ ai gurɔ pínɡi. Dii, n gɔ n Luda ũ.

²⁵ Dii Luda, lé kè n gbɛ mamɔma n zɔblerinε kɔn ma boriinɔ yã musu, n gɔ zĩ keεa gurɔ pínɡi. N ke lán n ò nà

²⁶ le n tó bɔ maamaa ai gurɔ pínɡi. Gbɛnɔ é be Dii Zìkpede bé Isarailinɔ Luda ũ. Mamɔma n zɔbleri Dauda, né ma boriinɔ kãsãa péε,

²⁷ zaake Dii Zìkpede Isarailinɔ Luda, n òme n bè, né ma ua péeme ma boriinɔ gbãa'ekii ũ. Bee yãnzĩ mamɔma n zɔbleri ma kùgbãaa kè ma wéεkeε kè kèmmazi.

²⁸ Dii Luda, mbe Luda ũ, n yã náanε vï, ben n yã maaa kènɔ lé gbɛ mamɔma n zɔblerinε.

²⁹ N aubarika da mamɔma n zɔbleri boriinɔn sa, n wée égɔ ténzĩ gurɔ pínɡi. Dii Luda, n yã ò n aubarika dà mamɔma n zɔbleri boriinɔn, aɔégɔ aubarika vï ai gurɔ pínɡi.

8

Dauda zìblena bori pãndenɔa

- 1 Beee gbera Dauda zì blè Filisitininɔa à n búsa à n mee wi Gata sìrímma.
- 2 À zì blè Mɔabunɔa, ben à tò aɔ dàe kɔ sae tɔɔte. À bà yòrímma. Tó à gbē kè aɔ kú bà plaa dagura dède, è gbē kè aɔ kú bà do dagura tó bēe. Ben Mɔabunɔ gɔ̃ Dauda zòblerinɔ ũ, ben aɔègɔ tângba kpaane.
- 3 Dauda zì blè Reobo né Adadeza, Zoba kínaa, gurɔ kè kí pì èara èe gaa ɔ t̃ Yuflati swasaedeena.
- 4 Ben à à s̃goronɔ kùkù mèn wàa s̃ɔro k̃n s̃gorodeenɔ g̃ɔn b̃ɔɔ swεεplaa k̃n gbē kè aɔ té k̃senɔ g̃ɔn b̃ɔɔ baro. Ben à ñ s̃nɔ gbátikyanɔ z̃z̃ pínghi, mèn bas̃ɔro bé aɔ b̃.
- 5 Siria kè aɔ kú Damasakunɔ m̃ ɔ da Adadezaa, ben Dauda ñ gbēnɔ dède g̃ɔn b̃ɔɔ baro awεεplaa.
- 6 À gudákparinɔ dièdiè Siria bùsun, ben aɔ g̃ɔ à zòblerinɔ ũ, aɔègɔ tângba kpaane. Dii tò Dauda zì blè guu kè à g̃aan pínghi.
- 7 Dauda Adadeza ibanɔ vura sengbangonɔ s̃e à t̃ào Yerusalemu.
- 8 À m̃gotē s̃e bítabita Adadeza w̃ete kè wè sísi Teba k̃n Berotaio guu.
- 9 Kè Amata kí Tou mà Dauda zì blè Adadeza z̃ikp̃eenɔa ñ pínghi,
- 10 ben à a né Adoramú z̃ì ì kp̃aa. À à s̃abu kp̃a z̃ì kè à blè Adadezaa ỹanzi, zaake Tou z̃ì k̃ào ỹa. Adoramú m̃ k̃n vura p̃ónɔ k̃n kondogi p̃ónɔ k̃n m̃gotē p̃ónɔ,
- 11 ben kí Dauda k̃ae Dii p̃ó ũ lán à kè k̃n borii kè à gb̃aa blèr̃manɔ kondogi p̃ónɔ k̃n vura p̃ónɔ ñ pínghi,
- 12 Ed̃munɔ k̃n Mɔabunɔ k̃n Am̃oninɔ k̃n Filisitininɔ k̃n Amalekinɔ. Len à kè l̃e k̃n p̃ó kè à s̃ì Zoba kí Adadeza, Reobo néao.
- 13 Len Dauda tó b̃ò l̃e. Kè à z̃ì blè Sirianɔa à s̃ù, à Ed̃munɔ dède Guzure Wisideen g̃ɔn b̃ɔɔ baro plaasai.
- 14 Ben à gudákparinɔ dièdiè Ed̃mu bùsun d̃ɔ, ben Ed̃mu p̃inɔ g̃ɔ à zòblerinɔ ũ. Guu kè Dauda g̃aan pínghi Dii è tó à z̃ì blem̃e.
- 15 Daudan Isaraili bori pínghi kína ũ, à ỹa maaa kè a gb̃eñne a z̃ea.
- 16 Zeruya né Yoabun z̃ikp̃eenɔ gb̃ensi ũ. Ailudi né Yosafatan baarukpari ũ.
- 17 Aitubu né Zad̃ki k̃n Abiata né Aimelekion sa'orikinɔ ũ. Serayan takadak̃eri ũ.
- 18 Yoyada né Benayan dogarinɔ gb̃ensi ũ. Dauda z̃inda nég̃gb̃eñon a kp̃asino ũ.

9

Dauda gb̃eke ke na Mefibosene

- 1 Dauda gb̃enɔ là: Solu bori kee e g̃roo? Má yezi mà gb̃eke kee Yonatã ỹanzi.
- 2 Solu be z̃ikeri ke kuu, à t̃n Ziba, ben wà à s̃isi kí Daudane. À à là à bè: M̃be Ziba ũ? À wèàla à bè: Ee, n zòblerin ma ũ.
- 3 Ben kí pì à là à bè: Solu bori ke kuu ai tiaó? Má yezi mà Luda gb̃eke keneme. Ben Ziba wèàla à bè: Yonatã né ke kuu ai tia. Ereme.
- 4 Ben kí à là à bè: À kú m̃ame? Ziba wèàla à bè: À kú Amieli né Maki be zaa Lod̃ba.
- 5 Kí Dauda gb̃enɔ z̃ì, ben wà m̃ò.
- 6 Kè Yonatã né Mefibose, Solu dio kà Dauda kiia, à k̃eñe à dàe a puua. Ben Dauda bè: Mefibose! À wèàla à bè: N zòblerin ma ũ.
- 7 Ben Dauda bène: Nton tó ṽia n k̃uro, zaake mé gb̃eke keñe n de Yonatã ỹanzime. Mé n dezi Solu buraanɔ sukpañe pínghi, négaeg̃ m̃ɔ p̃ó blem̃ao gurɔ pínghi.

⁸ Mefibose kùene à bè: Bón mamoma n zòbleri ù kè né ma wēnda gwaa? Má de lán gbēe gè bàroo?

⁹ Ben kí Dauda Solu zīkeri Ziba sìsi à bène: Pó kè de Solu pó ù kōn à bedeenɔ pɔo píngi, má kpà n dii dioame.

¹⁰ Mpi kōn n nēno kōn n zīkerino, àgae à tɔɔte zīi kenε, à à póno kekε, le à e àgɔ kūsāe vī. N dii dio Mefibose égaegɔ pɔ bleemao gurɔ píngi. Ziba sɔ nēgɔgbēno vī gɔɔn gēro kōn zīkerino gɔɔn baro.

¹¹ Ben Ziba bè kīne: Yā kè ma dii kí ò mamoma a zòblerine, mé ke píngime. Ben Mefibose ègɔ pɔ ble kōn kíó, à gɔ lán kīna nēno doke bà.

¹² Mefibose nēgɔgbē vī, à tón Mika, bensɔ Ziba bedeenɔ gɔ Mefibose zīkerino ù n píngi.

¹³ À kú Yerusalemu, zaake ègɔ pɔ ble kōn kíó gurɔ píngime. Bensɔ eren à ù.

10

Dauda zìblena Amɔninɔ

¹ Beee gbera Amɔni kīna gà, ben à né Anuni vèe à gèe ù.

² Dauda bè: Mé gbēkkeε ke Naasa né Anunine lán à de gbēkkeε kème yā nà. Ben Dauda a ìba kenɔ zīa, le aɔ gá Amɔninɔ bùsun wà à làakari kpáene à de ga yā musu. Kè Dauda ìba pìno kà gwe,

³ Amɔni kīnenɔ bè n dii Anunine: Néε daa Dauda gbēno zìmma n de gè kpedana yānzi le à n làakari kpáennen yó? À n zī le aɔ mó wa wéte asii gwame, le aɔ εara wà mó wà wéte ble zīo.

⁴ Ben Anuni Dauda ìba pìno kùkù à n létanka kā bò kpadokpado, à n pókāsāano zèzè n pòronɔ dagura, ben à n gbáε.

⁵ Kè wà ò Daudane, ben à gbēno zī aɔ gá dañle, zaake wí n kú maamaa. Aɔ bèñne: Kí bè, à vèe Yeriko ai a létanka kā kú, é gbasa à su.

⁶ Kè Amɔninɔ è Dauda ye n kázi dɔro, ben aɔ fīa bò gbēno le aɔ zī káñne: Siria kè aɔ kú Betereobu kōn Zobao kè aɔ té kèsenɔ gɔɔn bɔro baro kōn kí Maaka zīkpeeno gɔɔn bɔro do kōn Tobudeeno gɔɔn bɔro kuri awεεplaa.

⁷ Kè Dauda mà le, ben à Yoabu gbàremíma kōn zīkarino n píngi.

⁸ Amɔninɔ bò wà zī'ɔ pòro n wéte bīilea, ben Zoba kōn Betereobuo Siriano kōn Tobudeeno kōn Maaka gbēno kú sèn n̄tēε.

⁹ Kè Yoabu è wà zī'ɔ pòro a ε kōn a kpεεo, ben à Isaraili zīkari maaano plèple à n kpáatete aɔ gá léε Siriano.

¹⁰ Ben à zīkari kpaaano nà a dāaro Abisaine a ɔzī, ben à n gbáε aɔ gá léε Amɔninɔ.

¹¹ À bè: Tó Siriano gbāaa e ma fuu, n mó n ɔ dama. Tó Amɔninɔ gbāaa e n fuume sɔ, mé mó mà ɔ damma.

¹² Ngɔ gbāa, wà gɔgbēkkeε ke wa gbēno kōn wa Dii wétenɔ yā musu. Dii é yā kè kène maa ke.

¹³ Ben Yoabu kōn zīkari kè aɔ kúono gà Siriano kōn zīo, ben Siria pìno bàa lèñne.

¹⁴ Kè Amɔninɔ è Siriano bàa lè, ben aɔ bàa lè Abisaine se aɔ sì wéte guu, ben Yoabu n tó gwe à tà Yerusalemu.

¹⁵ Kè Siriano è Isarailino zī blémma, ben aɔ εara wà kɔ kàkɔa.

¹⁶ Ben Adadeza gbēno zī, aɔ sù kōn Siria kè aɔ kú Yuflati baa kaa kpaano, ben aɔ gà Elamu. Sobakin Adadeza zīkpeε pìno gbēnsi ù.

¹⁷ Kè Dauda mà le, ben à Isarailino kàkɔa n píngi, à bikùnyo Yodaa à gà Elamu. Ben Siriano zī'ɔ pòrozi, ben aɔ sìkōn.

¹⁸ Kè aṣṣe bàa lee Isarailinṅe, ben Dauda n̄ dede s̄gorodeenṅ ḡṣṅn wàa aaḡṣ kpé basṣoro k̄n gbē kè aṣṣo té kèsenṅ ḡṣṅn b̄rṅ baplaa. Gwen wà n̄ z̄ikp̄eenṅ gbēnsi Sobaki d̄n.

¹⁹ Kè kí kè aṣṣo de Adadeza z̄òblerinṅ ũu è Isarailinṅ z̄ì blèmma le, ben aṣṣo ledole kè k̄n Isarailinṅ aṣṣo ḡṣṅ n̄ z̄òblerinṅ ũ. V̄ia Sirianṅ kù, aṣṣo gá wà ṅ da Am̄ninṅa d̄ro.

11

Dauda yena Basebazi

¹ Kè í kè t̄ṣṣea, gurṅṅ kè k̄inanṅ è gá z̄ì ká, ben Dauda Yoabu z̄ì k̄n a ìbanṅ k̄n Isarailinṅ n̄ píngi. Aṣṣo Am̄ninṅ ásarú kè, ben aṣṣo líga Rabazi. Dauda s̄ṣṅ kú Yerusalemu.

² Kè uusie kè, ben Dauda f̄ee a gádoa, èe lígaa a kpé musu. Zaa kpé musu gwe ben à n̄gbē ke è, èe zú oo. N̄gbē p̄ì né n̄ maaame maamaa,

³ ben à gbē z̄ì wà n̄gbē p̄ì yā gbeka. Ben wà bène: Eliamu né Baseban gwe, Iti bori Uria naṣme.

⁴ Ben Dauda gbēnṅ z̄ì wà à sísi. Kè à mò, ben Dauda dàeo, ben n̄gbē p̄ì tà be. Àe s̄ṣṅ à z̄ubae gbāsī b̄ò dufume.

⁵ Kè à n̄ò sì, ben à lékpāsá kè Daudane à bè a n̄ò sì.

⁶ Ben Dauda gbē z̄ì Yoabua à bè: N̄ Iti bori Uria gbareme. Ben Yoabu à gbàrene.

⁷ Kè Uria p̄ì mò, ben Dauda Yoabu aafia gbèka k̄n z̄ikp̄eenṅ k̄n z̄ì kè aṣṣo kaa.

⁸ Ben Dauda bène: N̄ tá be n̄ zú o. Kè Uria b̄ò kibe, ben kina gbē z̄ia k̄n p̄òblee.

⁹ M̄ode Uria e tá a bero, kibe gānu guun à ìn k̄n kibe z̄ikerinṅ.

¹⁰ Kè wà ò Daudane wà bè, Uria e tá a bero, ben à Uria là à bè: À de n̄ b̄o tázi n̄ sume gwee? À kè dia née tá beroo?

¹¹ Uria wèlà à bè: Àkpati k̄n Isarailinṅ k̄n Yudanṅ kú bisakutaanṅ guu. Ma dii Yoabu k̄n a gbēnṅ kú z̄ìlan. Mé f̄ṣ mà tá be mà p̄ò ble mà í mi, mà dae k̄n ma naṣoro. K̄n n̄ kuunao mé yā p̄ì taka kero.

¹² Ben Dauda bène: N̄ ḡṣṅ kè gbàa d̄o, zian mé n̄ gbare. Ben Uria ḡṣṅ Yerusalemu z̄ì beee k̄n a gud̄o làao d̄o.

¹³ Dauda à sísi à p̄ò blè à í miò, ben Dauda í kàkan̄e. M̄ode kè à b̄ò uusie, à gàa à ì k̄n a dii kina z̄ikerinṅome, èe tá a bero.

¹⁴ Kè guu d̄ò Dauda takada kè Yoabune, ben à Uria gbàreo.

¹⁵ Takada p̄ì guu à bè: À Uria d̄òne ae guu kè z̄ì p̄āsīn, é b̄o à kp̄ee le wà e wà à de.

¹⁶ Gurṅṅ kè Yoabu e lígaa wéte p̄izi, ben à Uria dà guu kè à d̄ṣ ḡṣa gbāaanṅ kún.

¹⁷ Kè wétedeenṅ b̄òe wèe z̄ì kaa k̄n Yoabuo, aṣṣo Dauda z̄ìkari kenṅ dède. Iti bori Uria kú n̄ té.

¹⁸ Ben Yoabu gbē z̄ì Dauda le à z̄ì yā gbāne píngi.

¹⁹ À bè z̄ìri p̄ine: Tó n̄ z̄ì yā gbà kine píngi n̄ yāa,

²⁰ tó à n̄ṣe f̄ee à n̄ la à bè: Bó bé à tò a s̄ṣṅ wétezi k̄ik̄i k̄n z̄ìo? Á d̄ṣ kè b̄īmusudeenṅ è kà gbareñzi t̄ṣṣeroo?

²¹ Dé bé à Gidion né Abimeleki dè? N̄gbē bé à ṅ s̄ṣṅ w̄isil̄gb̄ezi zaa b̄ī musu, ben à à dè Tebeziroo? À kè dia a s̄ṣṅ b̄īzi k̄ik̄i lee? Tó à ònne le, n̄ bene a z̄òbleri Uria, Iti borii gá d̄o.

²² Ben z̄ìri p̄ì dà zén. Kè à kà Dauda kiia, à yā kè Yoabu dàn̄e òne píngi.

23 À bè: Gbēno b̀e wéte guu wèe gb̄aa m̀owe b̄i kp̄eme, ben wa p̄éma ai n̄ wéte b̄ilea.

24 Ās k̄azurin̄o kú zaa b̄i musume, ben ās k̄a f̄a n gbēno té t̄ote ās n gbēkeno d̄ede. N z̄bleri Uria, Iti borii ḡa se.

25 Ben Dauda bè z̄iri p̄ine: N̄ o Yoabune àton tó yā p̄i à ǹse yakaro. Wèḡo d̄s gb̄e k̄e z̄i é n̄ b̄lero. À z̄i k̄a wéte p̄io k̄on gb̄aaao à kaate. N̄ à ḡba swè le.

26 K̄e Uria nās mà a z̄a ḡa, à s̄o d̄o.

27 K̄e w̄a ḡe k̄e w̄a ȳaa, Dauda gbēno z̄i ās s̄uo a be, ben à ḡo à n̄o ũ. À né io ḡogb̄e ũ, ben yā k̄e Dauda k̄e p̄i k̄e Diine zaa.

12

Annabi Natā kpākēna Daudazi

1 Dii Natā z̄i Daudaa. K̄e à k̄a, à bène: Ḡogb̄e ḡon plaa ken̄o bé w̄a kú wéte ke guu, gb̄e doo né auzikideeme, gb̄e doo s̄o takaasideeme.

2 Auzikidee p̄i s̄aano k̄on z̄un̄o v̄i paripari,

3 takaasidee p̄i s̄o p̄oke v̄iro, s̄a n̄unu néngo m̄en doken à lù. Ben à dàto ai à b̄ita k̄u à be k̄on à néno. Āsèḡo p̄o d̄onk̄o b̄lee āsèḡo í mii ta d̄onk̄on, è dàe à p̄ote, ben èe à gwaa lán a z̄inda néno k̄pare bà.

4 K̄e nib̄o p̄ita auzikidee p̄ia, ben èe we à s̄aa ke z̄u k̄u a kp̄asa guu à nib̄o p̄i ȳari keoro. Takaasidee s̄a n̄unu néngo p̄in à sia à a nib̄o p̄i ȳari k̄eo.

5 Ben Dauda p̄o f̄e auzikidee p̄i yā musu maamaa, à bè Natāne: K̄on Dii kuunao, à k̄s̄o s̄io w̄a gb̄e k̄e yā p̄i k̄e dem̄e.

6 K̄e à k̄e le, èe à w̄enda gwaro, ēnd̄e à s̄aa p̄i f̄ia bo leo siiḡo.

7 Ben Natā bè Daudane: M̄be adee p̄i ũ. Dii Isarailino Luda bé à yā k̄e ò à bè: Ma n̄ ka Isarailino k̄i ũ, ma n̄ bo Solu ōz̄i,

8 ben ma n̄ dii p̄i b̄ee kp̄amma, ma à n̄on̄o n̄anne n̄ ōz̄i. Ma Isarailino k̄on Yudano kp̄amma n̄ gbēno ũ. Tó beeno k̄emma néngo yā, le mà à p̄andeno kaaranne do.

9 B̄oyānzi n̄ kya k̄a ma yānzi? N̄ yā k̄e má yeziroo k̄e, n̄ Iti bori Uria d̄e k̄on f̄ēdaao, n̄ à n̄o sia n̄ s̄e. N̄ tò Am̄onino à d̄e z̄i guu.

10 Zaa gb̄aa yā p̄ās̄i é k̄e n̄ b̄eaa ziki d̄oro, zaake n̄ kya k̄amagu, n̄ Iti bori Uria n̄o sia n̄ s̄e.

11 Ben Dii èara à yā k̄e ò do à bè: N̄ ma! Mé tó n̄ z̄inda b̄edeno m̄onzi kenne. Mé n̄ n̄on̄o símma mà n̄ kp̄a n̄ gb̄edaa kea n̄ w̄aa, eé daényo gupuraa.

12 N̄ yā p̄i k̄e asii guume. Mapi s̄o mé yā p̄i kenne gupuraa Isarailino w̄aa n̄ p̄ingi.

13 Ben Dauda bè Natāne: Ma durun k̄e Diine. Ben Natā bène: Dii n̄ durun k̄emma, né garo.

14 M̄ode lán n̄ d̄oke Diio maamaa nà k̄on yā p̄i kenao, bee yānzi néḡogb̄e k̄e n̄ogb̄e p̄i ìnyo é game.

15 K̄e Natā tà be, ben Dii tò né k̄e Uria nās̄o ì k̄on Daudao p̄i gyā k̄u.

16 Ben Dauda e k̄ue kee Ludane né p̄i yā musu k̄on léyinao, gw̄aav̄i è dae t̄oteme.

17 À be gb̄ensino èḡo z̄eàla le ās à f̄ee t̄ote, m̄ode è weziro, è p̄o bleńyoro.

18 À gur̄o sw̄eplaadee z̄in né p̄i ḡa. V̄ia Dauda ìban̄o k̄u, ās̄o f̄e w̄a òne k̄e né p̄i ḡaro. Ās̄o bè: Gur̄o k̄e né p̄i kuu, wa yā òne, èe wa yā maro. Dian wé one nà sa k̄e né p̄i ḡa? Eé yā zaaa ke.

19 Dauda è a ìban̄o e yā kp̄ai ook̄one, ben a d̄o k̄e né p̄i ḡame. À n̄ lá à bè: Né p̄i ḡan ȳo? Ben ās̄o w̄eàla w̄a bè: Ee! À ḡame.

²⁰ Dauda fɛɛ tɔɔtɛ à zú ò, à nɔ́sɪ kɛ̀awa à a pɔ́kāsāano liɛ, ben à gàa à kùɛ Diine a kpén. Kè à èara à tà bɛ, à pɔ́blee gbèka, ben wà kpàa à blè.

²¹ À ìbano à là wà bè: À kè dia nɛɛ yā kɛɛ lɛɛ? Gurɔɔ kè né pì kuu, n lé yì n ɔɔ dɔ. Kè à gà sa, n fɛɛ n pɔ́ blè.

²² À wɛ̀nla à bè: Gurɔɔ kè né pì kuu, ma lé yì ma ɔɔ dɔ, zaake ma bè, ke Dii é ma wɛ̀nda gwa à tó né pì gɔ kuu gwɛɛ, dé bé à dɔɔ?

²³ Lán à gà nà sa, bɔ́yānzɪn mégɔ́ lɛ́yinazi dɔɔ? Mé fɔ́ mà à vun yó? Mé gá à kiiame, mɔ́de eé ɛara à su ma kiiaro.

²⁴ Dauda a naɔ́ Baseba làakari kpàɛnɛ, ben à gàa à dàɛo. À né ì gɔ́gbɛ ũ, ben à tɔ́ kpàɛ Sulemanu. Dii yezi,

²⁵ ben à annabi Natã zìà à tɔ́ kpà né pìɛ Yedidia Dii yenzi pì yānzi.

Raba sina Amɔ́ninɔ

²⁶ Ai tia Yoabu kpé e zì kaa kɔ́n Amɔ́ninɔ zaa Raba, ben à kíbɛɛ sɪ.

²⁷ Ben à gbɛ̀nɔ zì Daudaa à bè: Ma zì kà kɔ́n Rabadeenɔ, ben ma n ítokii sɪ́mɔ.

²⁸ N̄ zìkpe kpaaano kakɔ́a sa, n mɔ́ n̄ liga wéte pìzi n̄ sí. Tó lenlo, mé sí, weé ma tɔ́ kpánɛ.

²⁹ Ben Dauda zìkpeɛnɔ kàkɔ́a n̄ píngi, à gàa à lèɛ Rabaa à sɪ.

³⁰ Wà n̄ kína vura fura gò wà kù Daudanɛ. À t̄isi kà kiloo baaakuri, bensɔ́ gbè bèɛdee kúa. À wéte pì pónɔ nàkɔ́a maamaa,

³¹ ben à gbɛ̀ kè aɔ́ kú gweenɔ kùkù à b̀ɛ́nyo, à n̄ dá sagasigi z̄in kɔ́n diga z̄io kɔ́n kpása z̄io, bensɔ́ à t̄o aɔ́ kúnku b̀. Len à kè Amɔ́ni wétenɔnɛ le píngi, ben à èara à tà Yerusalemu kɔ́n a z̄ikpeɛnɔ n̄ píngi.

13

Aminɔ́ yena a dāre Tamazi

¹ Beeɛ gbɛra Dauda né Abusalomu dāre maaa v̄i, à tón Tama, ben Dauda né Aminɔ́ yezi.

² Yā pì e ìa daa Aminɔ́ p̄ia ai à kà gyākɛna a dāre Tama pì yānzi, zaake à gɔ́gbɛ d̄ɔro, eé f̄ɔ́ à yāke kɛnɛro.

³ Aminɔ́ gbɛ̀nna ke v̄i, à tón Yonadabu, Dauda v̄i Simɛa néme. Yonadabu ɔ́ndɔ́ gbāa,

⁴ ben à Aminɔ́ là à bè: À kè dia n k̄in'ina n m̀ ègɔ́ busana lán guu e dɔɔ nà lɛɛ? Né omɛroo? Ben Aminɔ́ wèàla à bè: Má ye ma dāaro Abusalomu dāre Tamazimɛ.

⁵ Ben Yonadabu bènɛ: N̄ gá n̄ daɛ n gádo a lán gyāreen n ũu bà. Tó n de m̀ n̄ gwa, n̄ onɛ n̄ yezi n dāre Tama m̀ à pɔ́blee kpám̄ma. À m̀ à kɛkɛ n wáa le n wéɛ gɔ́ ee, gbasa à nannɛ n ɔ́z̄i.

⁶ Ben Aminɔ́ dàɛ lán gyāree bà. Kè kí m̀ à gwa, ben à bènɛ: N̄ tó ma dāre Tama m̀ à kàra kɛmɛ ma wáa, à kpáma kɔ́n a ɔɔo.

⁷ Ben Dauda gbɛ̀ zì Tamaa a bɛ à bè: N̄ gá n̄ v̄i Aminɔ́ kpén n̄ pɔ́blee kɛnɛ.

⁸ Kè Tama gè à kpén, à à lè daɛna, ben à wísiti yà à kàra kàsao à wáa.

⁹ Ben à taa sè à kàra pì kànne. Aminɔ́ ḡi sózi à bè: N̄ pé gbɛ̀nɔ aɔ́ bɔɛ n̄ píngi. Kè gbɛ̀ kè aɔ́ kúono b̀ɛ n̄ píngi,

¹⁰ ben à bè Tamanɛ: N̄ m̀ kɔ́n pɔ́blee p̄io kpéne guu kè n̄ kpáma. Ben Tama kàra kè à kè sè à gèo a v̄i Aminɔ́ pì kiia kpéne guu.

¹¹ Kè à s̄zi, èe mɔɔ kpáa à só, ben à a dāre pì kù à bè: N̄ tó mà daɛnyo.

¹² Ben à bè a v̄i p̄ine: Auo! N̄ton gb̄aa móm̄ero. Zaake wa Isarailin̄o weè yā beee taka k̄ero. N̄ton yā d̄òr̄osai beee taka k̄em̄ero.

¹³ Mé ḡe m̄ame k̄on w̄iyā beeeo? M̄m̄on s̄o, Isarailin̄o é n̄ diè gb̄e p̄aa ū. N̄ s̄u k̄e! N̄ yā o k̄ine, eé ḡi ma kp̄amm̄aziro.

¹⁴ Èe we à à yā m̄aro. À gb̄aa m̄one, ben à k̄usia à dàeo.

¹⁵ Ben Amin̄o z̄an p̄ās̄ip̄ās̄i. Zangu k̄è à s̄e k̄on Tama p̄io de yenzi k̄è à v̄io yāala. Ben à bène: N̄ f̄ee n̄ b̄o.

¹⁶ Ben n̄ogb̄e p̄i bè a v̄i p̄ine: Auo! N̄ penama taari b̄ita de p̄o k̄è n̄ k̄em̄ela. Baa k̄on beeeo èe we à à yā m̄aro.

¹⁷ Ben Amin̄o a z̄ikeri ḡokpare s̄isi à bè: N̄ pé n̄ogb̄e k̄ea à b̄ome ma kp̄én, n̄ gb̄a tata n̄ à m̄one k̄a.

¹⁸ Ben à z̄ikeri p̄i à s̄e à b̄òo bàazi, à gb̄a tata à à m̄one k̄a. N̄ogb̄e p̄i uta gb̄aa dana, zaake uta beee takan k̄i n̄énokpare l̄eziin̄o èḡo dana.

¹⁹ Ben Tama túbu gb̄e a m̄ia, à a uta gb̄aa k̄è à dana p̄i ḡa à k̄è à o di a musu, èe o d̄oo èe taa.

²⁰ À d̄aḡo dad̄onk̄ode Abusalomu bène: N̄ d̄aḡo Amin̄o dàenyon yó? N̄ton o gb̄eke maro, zaake n̄ d̄aḡome. N̄tonḡo yā p̄i k̄una n̄ sw̄è guuro. Ben Tama v̄èe a d̄aḡo Abusalomu be n̄s̄eo yakana.

²¹ K̄è k̄i Dauda yā p̄i mà, à p̄o f̄è maamaa.

²² Abusalomu e yāke o Amin̄on̄ero, yā zaaa ke à maaa. À z̄an, k̄è à k̄usi a d̄are Tamaa yānzi.

Amin̄o dena

²³ W̄è plaa ḡbera Abusalomu k̄u Baali Azo, Eflaimu b̄usu l̄én k̄on a s̄ak̄ak̄eerin̄o, ben à k̄ina n̄én̄o s̄isi p̄onna p̄obleea n̄ p̄ingi.

²⁴ Ben à ḡaa à k̄i l̄è à bè: K̄i, w̄èe mam̄oma n̄ z̄òbleri s̄aan̄o k̄a k̄èe. M̄pi k̄on n̄ iban̄o é t̄em̄aziroo?

²⁵ Ben k̄i w̄è a né p̄ila à bè: Auo! W̄é f̄o w̄a ḡa wa p̄ingiro. W̄é k̄enne asoo ū. À n̄ak̄òrea, m̄ode èe ḡaro, ben à sa maaa òne.

²⁶ Ben Abusalomu bè: Tó né ḡaro, n̄ tó ma v̄i Amin̄o ḡawao. K̄i à là à bè: B̄oyānzi n̄ yezi à ḡanyozi?

²⁷ Abusalomu n̄ak̄òrea, ben k̄i t̄o Amin̄o ḡaao k̄on a né kp̄aaan̄o n̄ p̄ingi.

²⁸ Abusalomu yā diè a gb̄èn̄one à bè: À sw̄a kp̄a! Tó í Amin̄o k̄u, tó má òare à à z̄o, à à de. Àton tó v̄ia a k̄uro. M̄ambe ma a dan! À ze gb̄aa à ḡogb̄èk̄ee ke.

²⁹ Abusalomu gb̄en̄o k̄è l̄án à diè̄ne n̄a āo à de, ben k̄ina né kp̄aaan̄o f̄èe w̄a di n̄ b̄aaḡas̄on̄o kp̄ee āo bàa l̄è.

³⁰ Gur̄oo k̄è āo té z̄én, Dauda à baaru mà w̄a bè: Abusalomu k̄i n̄én̄o d̄ède n̄ p̄ingi, āo gb̄èkee e ḡoro.

³¹ Dauda f̄èe à a p̄ók̄as̄aan̄o ḡa à k̄è, ben à dàe t̄ote. À ìba k̄è āo z̄ez̄ez̄in̄o n̄ p̄ók̄as̄aan̄o ḡa w̄a k̄èk̄e se.

³² Ben Dauda v̄i Sim̄ea né Yonadabu bè: Baa, n̄tonḡo daa w̄a n̄ né ḡokparen̄o d̄ède p̄ingiro, Amin̄o ado bé à ḡa. W̄a yā p̄i d̄ò Abusalomu w̄èea zaa gur̄oo k̄è Amin̄o k̄usi a d̄are Tamaame.

³³ Ma dii k̄i, n̄tonḡo yā p̄i k̄una n̄ n̄s̄e guuro. N̄ néḡogb̄èn̄oo e gaga p̄ingiro, séde Amin̄o ado.

³⁴ Abusalomu s̄o bàa l̄è.

K̄è ḡokpare gud̄ak̄pari w̄èe z̄u, à è w̄a té Oronaimu z̄én s̄is̄iḡeezi paripari. À ḡaa à bè k̄ine: Ma gb̄en̄o è té s̄is̄iḡeezi Oronaimu k̄pa.

³⁵ Ben Yonadabu bè k̄ine: N̄ ès̄? N̄ n̄én̄o bé āo suu ḡwe l̄án má ònne n̄a.

³⁶ Kè à yā pì ò à yāa, ben kína né pìnɔ kà gɔɔ, aɔɔe sósobi ɔɔ dɔɔ. Kí kɔn a ìbano ɔɔ dɔ ñ pínɡi maamaa dɔ.

³⁷ Abusalomu bàa lè à tà Amiudu né Talamai, Gesuu kína kiia. Kí Dauda sɔ ègɔ a né ga ɔɔ dɔɔ guro pínɡi.

³⁸ Kè Abusalomu bàa lè à tà Gesuu, à kú gwe ai wè aagɔ.

³⁹ Kè kí Dauda nɔse kpàe Aminɔ ga yā musu, ben èe Abusalomu bεge kee sa.

14

Abusalomu suna Yerusalemu

¹ Zeruya né Yoabu dɔ kè kí pɔɔ kpé kú Abusalomua,

² ben à gbēnɔ zì Tekoa, aɔ nɔgbē ɔndɔde ke sè wà sùo. Ben à bène: Ñ ke lándɔ née sósobi kee bà. Ñ gyaanɔ pókāsāanɔ da. Ñton nósi kemmaro. Ñ ke lán nɔgbē kè à gbē gà, èe à ɔɔ dɔɔ à gí kè bà.

³ Ñ gá kí kiia le, ñ yā kè onε. Ben Yoabu yā kàka nɔgbē pìne.

⁴ Kè Tekoa nɔgbē pì gàa à kí lè, à kùene à mì pèene à bè: Kí, ñ ma mì sí!

⁵ Ben kí pì à là à bè: Bón ñ yezi? À wèàla à bè: Gyaanɔn ma ũ, ma zā gà.

⁶ Mamɔma n zòbleri, má négɔgbēnɔ vī gɔɔn plaa. Kè aɔɔe swèe kee ñ kɔ tēε bura, gbēkee kuu à ñ yokɔaro. Ben gbē doo a gbēndoo lè à dè.

⁷ Ben ma bēdeenɔ fεε ñ pínɡi, aɔɔ bè mamɔma n zòblerine mà ma né kè à a gbēndoo dè pì kpámma wà de, kè à a gbēndoo dè yānzi. Aɔɔ yezi wà yàka témio kè gòmε túbibleri ũu pì té demε, le ma zā tóngɔ tó ke borii vī anduna guu dɔro yānzi.

⁸ Ben kí bè nɔgbē pìne: Ñ tá be, mé yā die n yā pì musu.

⁹ Ben Tekoa nɔgbē pì bè: Ma dii kí, taari pì wí ma musu kɔn ma de bēdeenɔ, mpi ñgɔ kuu taari sai kɔn n kíkeεo.

¹⁰ Ben kí bè: Tó gbēke lé pà yā pìà, ñ mɔo ma kiia kè, eé n lé weteo dɔro.

¹¹ Ben nɔgbē pì bè: Kí, ñ lé gbē kɔn Dii n Luda tɔo, le gēεbori tón ma né doo kè gò laata kpáro yānzi. Ben kí pì bè: Kɔn Diio n né pì mikā ke é léε tɔotero.

¹² Ben nɔgbē pì bè: Ma dii kí, mamɔma n zòbleri ñ ma gba zé mà εara mà yā onne. À wèàla à bè: Ñ o!

¹³ Ben à bène: À kè dia néε Luda gbēnɔ kpákpa kɔn à zaaao? Yā kè ñ òmεε bé à n da yān, zaake néε gbē kè n pea gbese n suoro.

¹⁴ Wa pínɡi wé ga, wégɔ de lán í kè kwèε tɔote gbēkee e e à sèε dɔroo bà. Luda è gbē kè wà pèa wèndi bɔro, è zé wete adee εara à suawame.

¹⁵ Ma mɔ yā pì o ma dii kìneme, zaake gbēnɔ tò vīa ma kū. Ben mamɔma n zòbleri ma bè mé yā pì gbānne. Wégɔ dɔro ke né ma wéεkena sí

¹⁶ ñ ma bɔ gbē kè yezi à mapi kɔn ma néo tɔote kè Ludaa tòwe sí wa ɔzì.

¹⁷ Ma dii kí, mamɔma n zòbleri ma bè n yā é tó ma làakari kpáε, zaake ñ de lán Luda malaika bàme, neè swā kpá yā maa kɔn a zaaaozi pínɡime. Dii n Luda gɔ kúnyo.

¹⁸ Ben kí bène: Ñton gí yā kè mée n laa oziro. Ben nɔgbē pì bè: Ñ o ma dii kí!

¹⁹ Ben kí à là à bè: Yoabu lé kú yā pì guuɔ? Nɔgbē pì wèàla à bè: Ma dii kí, kɔn n kuunao yā kè ñ ò pì gagana vīro. Ee, n zòbleri Yoabu bé à yā pì kákame pínɡi.

²⁰ N zòbleri Yoabu kè le, le à e à yā kè logona tiaa kè keεε yānzime. Ma dii, ñ ɔndɔ lán Luda malaika bàme, ñ yā kè kè anduna guu dɔ pínɡi.

²¹ Ben kí gàa à bè Yoabune: Tò, mé yā pì ke sa. Ñ gá ñ gɔkparε Abusalomu gbese ñ suo.

22 Ben Yoabu kùe kíne à mì pèene, à à sáabu kpà à bè: Ma dii kí, mamoma n zòbleri, má dǒ gbàa sa kè ma yā kànnε, zaake n ma yā mà.

23 Ben Yoabu fεε à gàa à Abusalomu gbεε zaa Gesuru à sùo Yerusalemu.

24 Ben kí bè: Ñ onε à gá vεε a zīnda be, wa wée é ke siigōro. Ben Abusalomu gàa à vεε a be, aōe wée sikōle kōn kíoro.

25 Gō maa kee kú Isarailinǒ té lán Abusalomu bàro. Wègō à maake yā oo maamaa. Sena zaa à kèsea ai à gàa pé à midangura see kee kúaro.

26 Ègō a mì boo wè kōn wèomε. È kea tìisi. Tó à bò, è yō kilooa, à tìisi ègō de kiloo plaala.

27 À négōgbēnǒ ì gōon aagō kōn nénōgbēo mèn do. Nénōgbē pì tón Tama. Nǒ maaamε.

28 Abusalomu kú Yerusalemu ai wè plaa wéesina kίle sai.

29 Ben à Yoabu sisi à gáare kí kiia, mōde Yoabu e we à mò à kiiaro. Ben à èara à à sisi dǒ, èe we à mòro.

30 Ben à bè a zīkerinǒne: À Yoabu buraa kè kú ma pǒ sae gwa, à nagāa mà. À gá à té sǎa. Ben Abusalomu zīkerinǒ gàa wà té sǒ Yoabu buraa pìà.

31 Ben Yoabu fεε à gàa Abusalomu be, à à là à bè: Bóyānzi n zīkerinǒ té sǒ ma buraaazi?

32 Ben Abusalomu wèàla à bè: Ñ gwa, ma gbē zìmma ma bè ñ mó mà n zī kía, le ñ à la bǒ bé à tò à ma gbεε zaa Gesuru à sùmaozi? Ma kuuna gwee sǎomε de gura kèla! Má yezi mà kǒ e kōn kío tia. Tó má taari ke vī, èndē à ma de.

33 Ben Yoabu gàa à yā pì ò kíne. Ben kí Abusalomu sisi. Kè à mò, à kùene à dàe a puua. Ben kí lé pèa.

15

Abusalomu bǒna Dauda kpεε

1 Beee gbera Abusalomu sǒgoro è a zīndanε kōn sōnǒ kōn gōgbēnǒ gōon baplaa akuri kè aǒégō bàa leε à aenǒ.

2 È fεε kōngǒ ide'ide àgō zena bīile saε. Tó gbē yā vī kōn a gbēdaaao èe gaao kí kiia à kekεne, Abusalomu è adee sísì à bene: Wéte kpareen n bǒn? Tó à wèàla à bè: Mamoma n zòbleri ma bǒ Isaraili bori kè guumε,

3 ben Abusalomu è bene: N yā nname, bensǒ à zé vī, mōde kí gbēkee kuu à swā kpá n yāziro.

4 Abusalomu è èara à be: Tó wà ma ke yākpækεri ũ wa būsun, gbē kè yā vī ke gbē kè èe gbē gbekaa yākpækεkiia n píngi eégae mó ma kiia, mégae à yā kekεne a zéa.

5 Tó gbē mò à kùe à aε, è ǒ bǒ à adee kú à lé péamε.

6 Len ègō keε le Isaraili kè aōe mó yākpae ke kí kiiandε n píngi, ben aǒ swè tǎ à kpa.

7 Wè siigōo gbera à bè kíne: Ñ ma gba zé mà gá lù kè má sè Diine saa o zaa Eblǒnu.

8 Mamoma n zòbleri ma lù pì sènε gurǒo kè má kú Gesuru, Siria būsun ma bè: Tó Dii tò ma su Yerusalemu, mé saa oa Eblǒnumε.

9 Kí bène: Ñ gá ñ su aafia! Ben à fεε à gàa Eblǒnu.

10 À gbēnǒ zī Isaraili boriinǒ kiia píngi à bè: Tó a kuru'ǒ mà dǒ, à be Abusalomu bé à kí blè Eblǒnu.

11 Gurǒo kè èe fεεε Yerusalemu à gbēnǒ sisi gōon wàa do aǒ gá zεare, ben aǒ gàa kōn nòseo do, aǒ yā pì asii dōro.

¹² Gurɔɔ kè èe saa oo, à Gilo gbē Aitofeli, Dauda lédammari sìsi zaa à be wéten, ben lékpakɔsɔna Daudazi e kaara. Gbē kè aɔɔ kú kɔn Abusalomuonɔ pari kù wèe kaara.

Dauda bàalena

¹³ Baarukpari mò à bè Daudane: Isarailinɔ swè tà Abusalomu kpa.

¹⁴ Ben Dauda bè a ìba kè aɔɔ kúao Yerusalemunɔne: À fεε wà bàà lé. Tó wée ke lero, wé piti Abusalomunlo. Wà ke kpakpaa. Tó wée ke kpakpaaro, eé wa le kè, eé wa ásarú ke, eé wétedeenɔ dede kɔn fεεdaaomε.

¹⁵ Kí ìbanɔ bène: Wa dii kí, yā kè n zεo píngi, wamɔwa n zòblerinɔ wá yāanamε.

¹⁶ Ben kí dà zén. À bedeenɔ bò wà tèzi n píngi, mɔde à a nɔ yìgisai mèn kurinɔ tò gwe aɔgɔ beε gwaa.

¹⁷ Kí dà zén le kɔn a gbēnɔ. Kè aɔ kà wéte kpeε, à liε à zè.

¹⁸ Ben à ìbanɔ píngi kɔn a dogarinɔ kɔn Gatadeenɔ gɔɔn wàa aagɔɔ kè aɔɔ tézi zaa Gatanɔ gète n píngi.

¹⁹ Ben kí bè Gata gbē Itaine: Bóyānzi néε gaawaozi? N̄ εara n̄ tá n̄gɔ kú kɔn kí dufuo, zaake gbē zítɔn n ũ, n bɔ n bùsummε.

²⁰ N suna e gurɔplaa kero, ben n̄ yezi n̄gɔ likɔaa zɔɔwaoó? Má dɔ guu kè méε gaanlo. N̄ n gbēnɔ kakɔa n̄ tányo. Dii gbēke kɔn náane yāo kenne.

²¹ Ben Itai wèàla à bè: Ma dii kí, kɔn Dii kuunao kɔn n kuunao, guu kè n̄ kún píngi, mamɔma n zòbleri mégɔ kú gwemε, gaan yoo kesɔ wèndi yoo.

²² Ben Dauda bène: N̄ dɔmε aε wà gá! Ben Gata gbē Itai εara à dà zén kɔn a gbēnɔ kɔn a danε kè aɔɔ kúonɔ n̄ píngi.

²³ Kè aɔɔe gēε zéla n̄ píngi, ben bùsudeenɔ wiili sìn. Kè kí bikù Kidironua, ben aɔ píngi aɔ gbáa zé sè.

²⁴ Zadɔki kú gwe dɔ kɔn Levinɔ n̄ píngi. Aɔ Luda bà kuunańyo àkpati sena. Aɔ àkpati pì diε Abiata saε ai gbēnɔ b̄ε wéten wà yāa n̄ píngi.

²⁵ Ben kí bè Zadɔkine: N̄ Luda àkpati sé n̄ gēo wéte guu. Tó ma Dii ma pɔnnaa è, eé tó mà su mà wéε siàle kɔn à kúkiio.

²⁶ Tó à bè ma yā e káaguro sɔ, ma yāa. À kemε lán à kène maa nà.

²⁷ Ben kí εara à bè sa'ori Zadɔkine: Wéεgupu'erin n̄ ũroo? N̄ εara n̄ tá wéte guu aafia kɔn n̄ né Aimazao kɔn Abiata né Yonatāo. À tá kɔn a né gɔɔn plaa pìnɔ.

²⁸ Mégɔ zεna swabikúkiia sète ai mà baaru ma a kiia.

²⁹ Ben Zadɔki kɔn Abiatao Luda àkpati sè wà tào Yerusalemu, ben aɔ gɔ gwe.

³⁰ Dauda e Kùkpe sìsì kúu èe ɔɔ dɔɔ. À pó kù a mià, à kyatee kpanaro. Gbē kè aɔɔ kúonɔ pó kù n̄ mià n̄ píngi, aɔɔe ɔɔ dɔɔ wèe gaao.

³¹ Kè wà bè Daudane Aitofeli kú gbē kè zè kɔn Abusalomuonɔ té, ben Dauda adua kè à bè: Dii, n̄ tó à lédamma gɔ de faasaiyā ũ.

³² Kè Dauda kà sìsì mìsɔntēa, guu kè dɔnzikékii kún, Aki gbē Usai mò à dààle, à uta kēna bensɔ bùsu kú à mià.

³³ Dauda bène: Tó n̄ gaamao, négɔ demε asoo ũmε.

³⁴ Tó n̄ εara n̄ ta wéten, ben n̄ bè Abusalomunε à zòblerin n̄ ũ sɔ, né Aitofeli lédamma gboromεmε. N̄ benε à de zòblerin n̄ ũ yā, mɔde tia n̄ gɔ à zòbleri ũmε sa.

³⁵ Sa'orinɔ Zadɔki kɔn Abiatao gɔ kúnyo gwe. N̄ yā kè n̄ mà kíbeε tɔkēńne píngi.

³⁶ Aɔ né gɔɔn plaaanɔ kúnyo gwe, Zadɔki né Aimaza kɔn Abiata né Yonatāo. Tó n̄ yāke mà, n̄ né pìnɔ zī aɔ mó wà omε.

³⁷ Ben Dauda gbēnna Usai pì tà, à kà Yerusalemu gurɔɔ kè Abusalomu e gēε.

16

Dauda kɔn Zibao kɔn Simɛio

¹ Kɛ Dauda vɛ sɪsɪ mɪdangurala fɛtɛ, à è Mɛfibosɛ bɛgwari Ziba gàari yì zaakinɔnɛ mèn plaa, èe mɔɔ daalɛ. Aɔɔ buredi sɛna mèn wàa do kɔn geepi kàrao mèn basɔɔro kɔn kākā kàrao mèn basɔɔro kɔn geepiwɛɛo tùu do.

² Ben Dauda Ziba là à bè: Bó bé à tò n mɔ kɔn beeeo? Ziba wèàla à bè: Kí, zaakinɔ né n bɛdeenɔ pómɛ aɔ dia. Buredi kɔn kàranɔ né n gbɛnɔ póbleemɛ. Geepiwɛɛ sɔ, gbɛ kɛ aɔ kpàsa gbáa guunɔ íminamɛ.

³ Kí à là à bè: N dii kɛ kɛ sai dio kú máme? Ziba wèàla à bè: À gò Yerusalemu, zaake èe daa Isarailinɔ a ká a dezi kpatan gbãamɛ.

⁴ Ben kí bènɛ: Pó kɛ Mɛfibosɛ vɛ píngi gò n pó ũ. Ben Ziba bè: Máe kúe kè! Ma dii kí, ò tó màgɔ n pɔnnaa e lɛ.

⁵ Kɛ kí Dauda sò Bahurimuzi, à è gɔgbɛ ke bò. À tón Simɛi, Gera néme. Àmbe bori dɔnkɔ kɔn Solu bɛdeenɔ. À bò wéte guu, èe Dauda kaa.

⁶ Èe kí Dauda kɔn à gbɛnɔ gbãgbãa kɔn gbèò, baa kɛ à zìkarinɔ kɔn à dogarinɔ kú à ɔplaazi kɔn à ɔzɛɛzió n píngi.

⁷ Èe à sɔsɔ èe bee: Ñ gá! Ñ gá! Gbɛderi! Pó pã!

⁸ Dii fɪa bònne Solu kɛ n kí blè à gbèn bɛdeenɔ dɛdɛna yã yãnzì. Dii n bɔ kpatan à n né Abusalomu kàn. Ásarú kɛmma sa, zaake gbɛderin n ũ.

⁹ Ben Zeruya né Abisai bè kine: Ma dii kí, à maa gbɛɛ gè kɛ gɔ n sɔsɔro. Ñ tó mà gá mà à mì zɔ.

¹⁰ Ben kí bè: Zeruya néno, bó bé à wa kakɔaa? Tó Dii bé à ònɛ à ma sɔsɔ, ben èe ma sɔsɔ, dé bé eé fɔ à à la à be, bóyãnzì èe keɛ lɛzi?

¹¹ Ben Dauda ò Abisainɛ kɔn a ìbanɔ n píngi à bè: À gwa, ma zɪnda né'ina bé èe wɛtɛɛ à ma dɛ, èndɛ weé Bɛyãmi bori kèki né o dɔɔ? À à tó gwe. Tó Dii bé à bènɛ à ma sɔsɔ, à maamɛ.

¹² Wègɔ dɔro ke Dii é ma nawɛakɛna gwa à fɪa bome kɔn à maaao sɔsɔ kɛ wèe keemɛ gbãa kɛ yãnzì gwɛɛ.

¹³ Kɛ Dauda té zén kɔn a gbɛnɔ, Simɛi té sɪsɪ pãnde gɛɛzi, èe à sɔsɔ èe à gbãgbãa kɔn gbèò èe bùsu fãa.

¹⁴ Kɛ kí kɔn a gbɛ kɛ aɔ kúonɔ kà swaazi, aɔ kpàsa, ben aɔ kámma bò gwe.

Abusalomu kana Yerusalemu

¹⁵ Abusalomu kà Yerusalemu kɔn Isarailinɔ n píngi. Aitofeli kúo.

¹⁶ Ben Dauda gbɛnna Usai, Aki gbɛ gàa à Abusalomu lè à bènɛ: Luda n dɔ kɔn aafiao Zaaki! Luda n dɔ kɔn aafiao Zaaki!

¹⁷ Abusalomu à là à bè: Gbɛkɛɛ kɛ n vɪ kɔn n gbɛnnaon gweɔ? À kɛ dia née gá kɔn n gbɛnnaoroo?

¹⁸ Usai wèàla à bè: Lɛnlo! Gbɛ kɛ Dii sè kɔn gbɛ kèkiinɔ pón ma ũ. Ma zɛ kɔn kina kɛ Isarailinɔ kà pìo.

¹⁹ Beee gbera dɔ, dé bé à maa mà zò blenɛ, n baasiroo? Lán ma zò blè n denɛ nà, lɛn mé blennɛ lɛ.

²⁰ Abusalomu bè Aitofelinɛ: À lé dawa. Bón wé keɛ?

²¹ Ben Aitofeli wèàla à bè: Ñ gá ñ daɛ kɔn n de nɔ yìgisai kɛ à n tó kɛ aɔɔ bɛɛ gwaanɔ, lɛ Isarailinɔ e wà dɔ n píngi kɛ n tó n dee ye n kãziro, gbɛ kɛ aɔɔ kúnyonɔ gbãaa é kaara.

²² Ben wà bisakutaa dɔ Abusalomunɛ kpé musu, ben à gàa à dàɛ kɔn a de nɔ pìnɔ gwe Isarailinɔ píngi wáa.

²³ Gurɔ beeenɔa lé kɛ Aitofeli è darúma dɛ lán gbɛ kɛ yã gbèka Ludaa yã bàme. Lɛn Aitofeli lédamma dɛ lɛ Daudanɛ kɔn Abusalomuo n píngi.

17

Usai ɔ̀ndɔ̀kena Abusalomune

¹ Aitofeli bè Abusalomune: Tó mámbee, mé z̀ikarinɔ̀ sé gɔ̀ɔn bɔ̀ɔ kuri awɛɛplaa mà pééńyo Daudazi gwāavĩa.

² Mé léɛa gurɔ̀ kè à kpàsa à ɔ̀ b̀usa, mé à fu. À gbēnɔ̀ é bàa lé ń píngi, mé à de ado,

³ mé sunne kɔ̀n gbē p̀inɔ̀ ń píngi. Gbē kè née wɛtɛɛ ǹ à deɛ gaan gbē p̀inɔ̀ suna ũ ń píngi. Tó à gà, gbē kpaaanɔ̀ é gɔ̀ aafia ń píngi.

⁴ Yā p̀i kè Abusalomune nna kɔ̀n Isaraili gbēnsinɔ̀ ń píngi.

⁵ Ben Abusalomu bè: Wà Aki gbē Usai sisi dɔ̀ wà ma lán eé o nà se.

⁶ Kè Usai kà, Abusalomu bène: Lán Aitofeli ò nàń yè. Wà ke lán à ò nàń yó? Ke wàton ke lero. Ń è diamɛ?

⁷ Usai wèàla à bè: Lé kè Aitofeli dàawa gbàa kèkii maaro.

⁸ Ń n de dɔ̀ kɔ̀n a gbēnɔ̀. Z̀ikari maaanɔ̀n ń ũ, aɔ̀ pāsĩ lán músu nédandee kè wà à néńɔ̀ sìa bàme. N de né z̀ikari gbāaame, eé we à i gu dɔ̀nkɔ̀n kɔ̀n a gbēnɔ̀oro.

⁹ Guu kè à kún tia, eé gɔ̀ utena gbèwɛɛ guu ke gukea. Tó à gà à lèe wa gbēnɔ̀a káaku sɔ̀, gbē kè à à baaru mà é be, wà z̀i blè Abusalomu z̀ikpɛɛnɔ̀ame.

¹⁰ Baa gɔ̀sagbāaa kè wɔ̀rɔ̀ngɔ̀ v̄ĩ lán músu bànɔ̀ swè é kēńgume, zaake Isarailinɔ̀ dɔ̀ ń píngi kè n de né z̀ikari pāsĩme, bensɔ̀ gɔ̀sagbāaanɔ̀ kúo.

¹¹ Beee yāńzi lédamma yā kè má v̄in yè. N Isarailinɔ̀ kakɔ̀anzi ń píngi zaa Dani ai gana Beseba, aɔ̀gɔ̀ pari lán ísiale b̀usu'āatē bà, n dɔ̀ńne ae z̀ilan.

¹² Wé à le guu kè à kún píngi, wé léɛa lán kpíi è kwé tɔ̀tɛa nà. Àpi kɔ̀n gbē kè aɔ̀ kúonɔ̀ ń píngi, aɔ̀ gbēke é bɔ̀ro.

¹³ Tó à gà à gè wéte ke guume sɔ̀, Isaraili baade píngi é bà sé à gáo gwe, aɔ̀é wéte p̀i kaɛɔ̀nɔ̀ gáe wà táo guzuren. Baa à gbè kaso ke, weé e gwe dɔ̀ro.

¹⁴ Ben Abusalomu kɔ̀n Isarailinɔ̀ bè ń píngi: Usai lédamma maa de Aitofeli p̀óla. Dii bé à zèò à Aitofeli lédamma maa p̀i gboro, le à e à Abusalomu ásarú ke yāńzi.

¹⁵ Ben Usai ò sa'ori Zadɔ̀kinɛ kɔ̀n sa'ori Abiatao à bè: Aitofeli lé dà Abusalomua kɔ̀n Isaraili gbēnsinɔ̀ à bè à ke lán kè bà, ben ma lé dàmma ma bè aɔ̀ ke lán kè bà.

¹⁶ À gbēnɔ̀ z̀i kpakpaa aɔ̀ gá wà o Daudane àton i swabikũkiiaro, à bikũ kpakpaa, le wàton àpi kɔ̀n gbē kè aɔ̀ kúonɔ̀ dúgu z̀oro yāńzi.

¹⁷ Yonatā kɔ̀n Aimazao kú Enlogeli, zaake aɔ̀é f̄s wà bɔ̀ gupuraa Yerusalemuro. Ben nokpare z̀ikeri ke gáa à òńne aɔ̀ gá baaru p̀i kpá kí Daudane.

¹⁸ Bensɔ̀ gɔ̀kpare ke ń é, ben à gáa à ò Abusalomune. Gɔ̀ɔn plaa p̀inɔ̀ dà zén gɔ̀ aɔ̀ gáa gbēke be Bahurimu. Lògɔ̀ kú uan gwe, ben aɔ̀ gèn.

¹⁹ Ben bedee p̀i naɔ̀ lògɔ̀ p̀i né kpààle à p̀ówɛɛ f̄àɛa, gbēkee à yā dɔ̀ro.

²⁰ Kè Abusalomu gbēnɔ̀ mò nɔ̀gbē p̀i be aɔ̀ bè: Aimaza kɔ̀n Yonatāo kú máme? À wèńla à bè: Aɔ̀ bikũ swa'ɔ̀ne. Aɔ̀ ń wéte, aɔ̀e ń ero, ben aɔ̀ èara wà tà Yerusalemu.

²¹ Kè aɔ̀ tà, ben gɔ̀ɔn plaa p̀inɔ̀ b̀e lògɔ̀ p̀i guu, aɔ̀ gáa wà bè kí Daudane: Ń bikũ swaaa kpakpaa, zaake Aitofeli n kpakpa kɔ̀n à zaaame.

²² Dauda dà zén kɔ̀n gbē kè aɔ̀ kúonɔ̀ ń píngi, aɔ̀ bikũ Yodaa. Kè guu d̀ò, aɔ̀ gbēkee e gɔ̀ro, aɔ̀ bikũ ń píngi.

²³ Kè Aitofeli è wèe z̀i ke a lédammaaro, à f̄ɛ à gàari ỳi a zaakinɛ à tà a be wéte. À a be p̀onɔ̀ nàkɔ̀a, ben à a z̀inda lògɔ̀ à gà, ben wà à v̄i a de mirawɛɛn.

²⁴ Dauda gáa Manaimu, ben Abusalomu bikũ Yodaa kɔ̀n Isarailinɔ̀ ń píngi.

²⁵ Abusalomu Amasa diè zìkpeɛnɔ gbɛnsi ũ Yoabu gɛɛ ũ. Amasa né Sumaila bori Yeta néme. À dan Naasa né Abigaili ũ, Yoabu da Zeruya dāarome.

²⁶ Isarailinɔ kɔn Abusalomuo bura kàe Giliada busun.

²⁷ Kè Dauda kà Manaimu, Naasa né Sobi, Raba wéte kè kú Amɔninɔ busun gbɛ mò kɔn Lodeba gbɛ Amieli né Makio kɔn Rogelimu kè kú Giliada busun gbɛ Bazilaio.

²⁸ Aɔ mò kɔn daebɔnɔ kɔn taanɔ kɔn oroonɔ kɔn éseo kɔn nagāao kɔn wísitio kɔn pówɛɛ kpatanao kɔn bláo kɔn dò pónɔ

²⁹ kɔn zóo kɔn zwifāanio kɔn sã nòbɔo kɔn gàsio, aɔo kpà Daudaa kɔn gbɛ kè aɔo kúonɔ aɔ ble, zaake aɔ bè: Nɔa kɔn ímiio gbɛ pìnɔ dè gbáan, aɔ kpàsamɛ.

18

Abusalomu gaa

¹ Dauda gbɛ kè aɔo kúonɔ kàkɔa, ben à gbɛnsinɔ dièdiè gɔɔn bɔrɔ doodoonɔne kɔn gɔɔn basɔɔroonɔ.

² Ben à a zìkari pìnɔ kpàatete gāli aagɔ. À gāli doo nà Zeruya né Yoabune a ɔzĩ, à doo sɔ Yoabu dāaro Abisai ɔzĩ, à doo sɔ Gata gbɛ Itai ɔzĩ. Ben kí bè à zìkarinɔne: Mámbe mé dɔare aɛ.

³ Ben gbɛnɔ bè: Nton gáro. Tó wa gà wa bàa lè, aɛé wa yā daro. Baa tó wa gbɛ kpadoonɔ gāga, aɛé wa yā daro. Mmɔn aɔo n gwaa de gɔɔn bɔrɔ kurinɔla. N dɔnawale wéte guu bé à maa.

⁴ Ben kí bèhne: Lán à kèare maa nàn mé ke. Kí gāa à zè bīile saɛ, ben zìkarinɔ bɛ gāli kɔn gālio gɔɔn basɔɔroonɔ kɔn gɔɔn bɔrɔ doodoonɔ.

⁵ Ben kí yā diè Yoabune kɔn Abisaio kɔn Itaio à bè: À ke gɔkpare Abusalomune busebuse ma yānzi. Zìkarinɔ yā kè kí diè gbɛnsinɔne Abusalomu yā musu mà n pínɡi.

⁶ Zìkpeɛnɔ bɛ wà gāa lákpen, le wà zì ká kɔn Isarailinɔ, ben aɔ sikhɔn Eflaimu dākon.

⁷ Dauda zìkpeɛnɔ zì blè Isarailinɔa. Gbɛ kè aɔ gāga zĩ beeeanɔo pari, gɔɔn bɔrɔ barome.

⁸ Zì pì dà bùsu pìla pínɡi, ben zĩ beee sète gbɛnɔ blè pari de fēedaala.

⁹ Kè Abusalomu kpàkɔa kɔn Dauda gbɛnɔ, à dina bāagāsɔ kpeɛ. Ben bāagāsɔ pì gāa gbíí lí ìsi gānɔ gbáru, ben à waa kpà lígān gínɡin, ben à sɔ pì gè zéla, à gò logona lígān gwe.

¹⁰ Kè gbɛke à è, à gāa à bè Yoabune: Ma Abusalomu è kpana lígān.

¹¹ Ben Yoabu bè gbɛ kè baaru pì kpàneɛne: Bɔɔo? N à èsɔ? Bɔyānzín nɛɛ à lé ní nèziroo? Le yā ma n gba kondogi ɔo mèn kuri kɔn zìka'asaa.

¹² Ben gbɛ pì wè Yoabula à bè: Baa tó wà kondogi ɔo wàa ɔɔroo yò wà kà ma ɔɔn, mé fɔ mà ɔ pá kína né pìaro, zaake kí yā dienne kɔn Abisaio kɔn Itaio wa swā mà, à bè wà ke gɔkpare Abusalomune busebuse.

¹³ Tó ma à dè, le ma ásarú kè ma zīndanɛmɛ. À kee utena kínanero, mmɔn sɔ né zɛmaoro.

¹⁴ Yoabu bè: Mé ze mà n dā dɔro. Ben à sári sɔnte sè mèn aagɔ, à gāa à Abusalomu zòo a swèn gurɔo kè à kpana lígān bɛɛ.

¹⁵ Ben Yoabu zìkapɔnɔseri gɔɔn kurinɔ lígazi aɔ à dè.

¹⁶ Ben Yoabu kuru pè à a zìkarinɔ milɛ blè, ben aɔ kámma bò kɔn pɛɛna Isarailinɔzio.

¹⁷ Aɔ Abusalomu gè sè aɔo zù wèɛ bíta guu lákpen gwe, ben aɔ gbɛ kàkɔaa, à gò gbèdidikɔana bíta ũ. Isarailinɔ sɔ bàa lè, baade tà a bɛ.

18 Gurɔɔ kɛ Abusalomu kuu, à gbɛ̀ pɛ̀e a zĩndane Kína guzuren, zaake à bè á négɔ̀gbɛ̀ vĩro, ben á yezi a tó garo. À a zĩnda tó kpà gbɛ̀ kɛ̀ à pɛ̀e pìnɛ, ben wè gwe sísi Abusalomu Dɔngupɔ ai kɔ̀n a gbàao.

Dauda Abusalomu ga baarumana

19 Zadɔki né Aimaza bè: Ñ tó mà bàa lé mà gá baaru kpá kine, lán Dii yá nnaa kpàa nà à à bò a ibɛɛnɔ ɔzĩ.

20 Ben Yoabu bène: Né e ñ baaru kpá gbàaro, sé gurɔ pānde zĩ. Gbàa pɔ̀ kèkiin né kpáro, kè kína né gāyāzi.

21 Ben Yoabu bè Etiopia boriine: Ñ gá ñ yā kè ñ è o kine. Ben Etiopia borii pì kùe Yoabune à fɛ̀e kɔ̀n bào.

22 Zadɔki né Aimaza èara à bè Yoabune: Baa à fɛ̀ à ke dia, ñ tó mà bàa lé màgɔ̀ té Etiopia borii pì kpeɛ. Ben Yoabu bène: Né, bóyānzin ñ yezi ñ gázi? Baaru pì égɔ̀ àre ke vĩnneɔ.

23 Ben Aimaza bè: Baa à fɛ̀ à kè dia, má yezi mà gáme. Ben Yoabu bène: Ñ gá! Ben à bàa lè à gāa à bɛ̀e swaa sae zéó, à Etiopia borii pì kè.

24 Dauda vɛ̀ena wéte bĩile gbà mèn plaaanɔ dagura. Gudākpari didi bĩia ai gānu pì musu. Kè à wéé zù, à gbɛ̀ke è à té kɔ̀n bào.

25 À lé zù kızı à òne. Ben kí bè: Lán à té ado nà, èe mɔɔ kɔ̀n baaru nnaaome. Kè èe mɔɔ, à kà kĩi.

26 Ben gudākpari pì gbɛ̀ pānde è dɔ, èe bàa léé. À lé zù zédākparizi à bè: Gbɛ̀ pāndee té à kpeɛ kāa kɔ̀n bào, èe mɔɔ dɔ. Ben kí bè: Èe mɔɔ kɔ̀n baaru nnaaome se dɔ.

27 Ben gudākpari pì bè: Má è gbɛ̀ káaku bàalena de lán Zadɔki né Aimaza bàalena bà. Ben kí bè: Gbɛ̀ maaame, baaru nnaan èe mɔɔo.

28 Aimaza lé zù kızı à bè: Aafia kuu! Ben à kùe kine à mì pɛ̀e tɔɔtea à bè: Wà Dii n Luda sáabu kpá, à gbɛ̀ kè aɔ̀ kùse bĩimmaanɔ nānne n ɔzĩ, ma dii kí.

29 Ben kí à là à bè: Gɔ̀kpare Abusalomu kú aafiaoó? Aimaza wèàla à bè: Kè Yoabu e n zòbleri zĩ kɔ̀n mamɔma n zòblerio, má mà zɔka fɛ̀e maamaa, mɔde má dɔ̀ tó bó bé à sùro.

30 Kí bè: Ñ ze kpado kè gĩa. Ben à zè gwe.

31 Kè Etiopia borii sù, à bè: Ma dii kí, ma mɔnne kɔ̀n baaru nnaaome. Dii yā nnaa kpamma gbàa, à n bɔ gbɛ̀ kè aɔ̀ bò n kpeɛnɔ ɔzĩ.

32 Ben kí à là à bè: Gɔ̀kpare Abusalomu kú aafiaoó? Etiopia borii pì wèàla à bè: Ma dii kí, Luda tó n ibɛɛnɔ kɔ̀n gbɛ̀ kè aɔ̀ fɛ̀e wèe ìa daammaanɔ gɔ̀ lán gɔ̀kpare pì bà.

33 Swè kè kín, à didi à gè kpé kè kú gānu pì musu, ben à ɔ̀ dɔ̀ gwe. Gurɔɔ kè èe didii gwe à bè: O'o ma né Abusalomu! Ma né Abusalomu! Ma gana n gɛ̀e ùu sàò yā! Abusalomu ma né! Ma né!

19

Yoabu kpākēna Daudazi

1 Wà bè Yoabune: Kí e ɔ̀ dɔ̀, èe sósobi keɛ Abusalomu yā musu.

2 Zĩ beea zìkarinɔ zìblena pɔ̀nnaa lì sósobikena ũ, zaake aɔ̀ mà wà bè, kí nòse yàka a né yā musu.

3 Zĩ beea zìkarinɔ gè wéten sòɔɔɔɔɔ lán gbɛ̀ kè aɔ̀ bàa lè zìlan, wí ñ künɔ̀ bà.

4 Kí pɔ̀ kù a wéela, èe sósobi ɔ̀ dɔ̀ èe bee: O'o ma né Abusalomu! Abusalomu ma né! Ma né!

5 Ben Yoabu gāa à kí lè kpén à bè: N wí dà n gbēnɔa gbàa. Aɔ̀ n bɔ gbàa kɔ̀n n négɔ̀gbēnɔ kɔ̀n n nénɔgbēnɔ kɔ̀n n naɔ̀nɔ kɔ̀n n nɔ̀ yìgisainɔ.

⁶ N zangurinɔn n yeñzi, ben n za n yenzideenɔn. N òdɔawe gbàa, kè wamɔwa n zìkpɛ gbɛnsinɔ kɔn wa gbɛnɔ wée kánne póke ũro. Má dè sa, tó Abusalomu kuu gbàa, ben wapinɔ wa gaga wa píngi, beee bé eé kenne nna.

⁷ N fɛɛ n bɔ sa. N gá n yá nnaa o n gbɛnɔne. Má sinne kɔn Diio, tó nées gáro, aɔ gbɛke é inyo kè gwáavíaro. Beee é kenne zaa de yá zaaa kè à n le zaa n òwazikɛgurɔ ai mɔna gbàala.

⁸ Ben kí fɛɛ à gàa à vɛɛ bíilea. Kè wà ò gbɛnɔne kí vɛɛna gánulea, ben aɔ mò wà zè à ae n píngi.

Dauda gbɛsena

Isarailinɔ bàa lè, baade tà a be.

⁹ Isaraili boriinɔ té píngi gbɛnɔ e lɛokpakɔa kee wà bè: Kí wa si wa ibeenɔa à wa bɔ Filisitininɔ ɔzĩ, ben à bàa lè à bɔ wa bùsun Abusalomu yánzi.

¹⁰ Wa Abusalomu kpà kpatan, ben à gà zìlan. Bón ée dāa kɔn kína gbɛsenaɔ dɔɔ?

¹¹ Kí Dauda gbɛnɔ zì sa'ori Zadɔkia kɔn sa'ori Abiatao à bè: Yá kè Isarailinɔ e oo píngi gè ma swān zaa ma kúkiia kè. À yá kèkii gbeka Yuda gbɛnsinɔa à be: Bóyānzi a gɔ kpɛɛ kɔn ma gbɛsenaɔzi?

¹² Ma gbɛnɔ, pɔ dɔnkɔnɔn wa ũ, wa aru dɔnkɔme. À kè dia a gí kè kɔn ma gbɛsenaɔ?

¹³ N o Amasane pɔ dɔnkɔnɔn wa ũ, wa aru dɔnkɔme. Tó mée tó à gɔ ma zìkpɛɛnɔ gbɛnsi ũ Yoabu gbɛn zaa gbàaro, Luda yá kemɛ pásĩpāsĩ.

¹⁴ À yá Yudanɔ swè blè, aɔ lé kè do, ben aɔ lékpāsā kène wà bè: N su kɔn n gbɛnɔ n píngi.

¹⁵ Kí e suu, à kà Yodazi, ben Yudanɔ gà daàle zaa Giligala, le wà bikũo swaa pia.

¹⁶ Gera né Simeí, Beyāmi borii kè kú Bahurimu wà à gá da kí Daudale kɔn Yudanɔ.

¹⁷ Beyāmi boriinɔ kúo gɔn wàa sɔɔro. Solu begwari Ziba gàa dɔ kɔn a négɔgbɛ gɔn gɛroonɔ kɔn a zĩkeri gɔn baroonɔ. Aɔ wà wà kà Yoda léa kí ā,

¹⁸ le wà e wà bikũ kɔn kíbɛdeenɔ, aɔ yá kè eé ke kine nnaa ke yānzi. Ben Gera né Simeí dàe kí ae ai àgɔ gá bikũ Yodaa.

¹⁹ À bène: Ma dii, nton ma taari yá daro. Yá zaaa kè mamɔma n zòbleri má kenne gurɔ kè n bɔ Yerusalemu tón dɔnguro. Ma dii kí, ntongɔ yá pì kúna n swè guuro.

²⁰ Mamɔma n zòbleri, má dɔ kè ma durun kè. Yusufu boriinɔ té píngi, mámbe ma dɔñne ae ma mɔ danle gbàa ma dii kí.

²¹ Ben Zeruya né Abisai bè: Simeí láari bɔ kí kè Dii kàn. Èe ká wà à deroo?

²² Ben Dauda bè: Zeruya né nɛnɔ, bón wa ví kɔo? Á yezi à zé zɔme gbàan yó? Wé gbɛke de Isarailinɔ bùsun gbàaro, zaake má dɔ gbàa kè mámbe Isarailinɔ kína ũ.

²³ Ben kí bè Simeine: Né garo. Ben kí la dàne.

²⁴ Solu dio Mefibose gàa da kile. Zaa gurɔ kè kí bɔ wéte ai gurɔ kè à sù aafia, Mefibose e a gbá pípiro, èe a yĩkã zɔzɔro, èe a pónɔ pípiro.

²⁵ Kè à bɔ Yerusalemu à mò à dà kile, ben kí à là à bè: Mefibose, à kè dia nées gámaoroo?

²⁶ À wèala à bè: Ma dii kí, ma zĩkeri bé à ɔndɔ kèmazí. Má òne à gàari yime ma zaakine mà dia mà gányo, zaake eren ma ũ.

27 Ma dii kí, ben à gàa à mamoma n zòbleri yàka n kiia. Ma dii kí n de lán Luda malaika bàme. N ke lán à kènne maa nà.

28 Ma dii kí, à de yā n ma de bedeeno dède n píngi, ben n mamoma n zòbleri baka kākōa kōn n gbē kè aōè pó ble lèdoonō. Má zé ví mà kúe ke kenne doro.

29 Ben kí bène: Yā kpareen né o dō? Má diē kè mpi kōn Zibao, à tōte kpaatekōneme.

30 Ben Mefibose bè kine: Ma dii kí, zaake n su be aafia, n tó à sé píngi.

31 Giliada būsū gbē Bazilai bō Rogelimu à gāa ze kine ai Yoda baa kaa kpa.

32 Bazilai zi kù maamaa, à kà wè basiigō. À kí yàari kè gurō kè à kú Manaimu, zaake auzikide bitame.

33 Ben kí bène: N bikūmao, mé n gwa ma be zaa Yerusalemu.

34 Bazilai wèala à bè: Wè ūgba bé à gōme anduna guu kè mà tányo Yerusalemu?

35 Ma ka wè basiigō kò. Má pó maa kōn à zaaao dōkōzi dō? Mamoma n zòbleri mé fō mà pòblena ke pòmina nnaa ma dō? Mé gōgbē ke nōgbē lèsirinō kòto ma dō? Ma dii kí, n tó mà asoo lagonne.

36 Mamoma n zòbleri wé Yoda bikū lèdo, mà zenne kīkīi gwe. À kè dia n yezi n fīa bome lèe?

37 Mamoma n zòbleri, n tó mà εara mà tá ma be wéte, le gaa tón ma sé màgō zà kōn ma de kōn ma da miraoro. N ma né n zòbleri Kimamu gwa kè. Ma dii kí, n tó à bikūnyo. N kene lán à kènne maa nà.

38 Ben kí bè: Kimamu é bikūmao. Mé yā kè à kènne maaa kene, yā kè n gbèkama sō píngi mé kenne.

39 Baade píngi bikū Yodaa, ben kí bikū. Kí lé pè Bazilaia à sa maaa òne, ben Bazilai εara à tà a be.

40 Kè kí bikū à gāa Giligala, Kimamu bikū.

Yuda zīkarinō n píngi kōn Isaraili zīkari kpadoonō kí bikū.

41 Ben Isaraili bori píngi mō wà kí lè aō bène: À kè dia wa gbē Yudanō bikūao kpāi, mmōn kōn n bedeeno kōn n gbēno píngii?

42 Ben Yudanō wèñla wà bè: Kè kí de wa danε ū yānzime. Bóyānzi yā beee kèare zaazi? Wée kí kūsāε blero, wée à pòke sí wa pò ūro.

43 Ben Isarailinō bè Yudanone: Zaake wa bori lèo kurime, wa baka kú kōn kí Daudao de a pòla. Bóyānzi a wa diē futazi lèe? Wámbe wa kí gbesena yā ò káakuroo? Mōde Yudanō wena pāsī de Isarailinō pòla.

20

Seba bōna Dauda kpe

1 Gaabude ke bé à kú gwe, à tón Seba, Bikiri né, Beyāmi boriime. Ben à kuru pè à bè:

Wa baka kakōana kōn Daudaoro,
wa bà kú kōn Yεε néoro,
a Isarailinō, a baade tá a be.

2 Ben Isarailinō kè Daudaa n píngi aō gāa wà nà Bikiri né Sebaa, mōde Yudanō zè kōn n kío bōna zaa Yodazi ai Yerusalemu.

3 Kè Dauda sù a be Yerusalemu, à a nō yīgisai gōon kuri kè à tò aōbe beε gwaano sè à n ká kpén wàgō n dākpa. Dauda n gwá, mōde èe daényo doro. Wà n káka kpén gyaanōnō ūme ai aō gāa wà gāgao.

4 Ben kí bè Amasane: N Yuda zīkpeeno sísi aō kakōamazi gurō aagō dagura. Mmōn sō, négō kú kème.

5 Amasa gāa à Yudanō sísi, mōde à gí kè de gurō kè kí diēnεla.

6 Ben Dauda bè Abisainε: Bikiri né Seba é ïa dawa tia de ïaa kè Abusalomu dàwaala. Ñ ma gbēno sée à péezi, le àton sí wéte bīideen à piti wa ɔzīro yānzi.

7 Ben Yoabu gbēno kōn kí dākparino kōn zīkarino n pīngi wà b̀e Yerusalemu wà p̀e Bikiri né Sebazi.

8 Gurɔɔ kè aɔɔ kú gbè gbèntē kè kú Gibiɔ sae, ben Amasa mò danle. Yoabu zīka'uta dana, à f̀e dɔna à pii. Kè à s̀ Amasazi, à f̀e p̀ wòto a kpéen

9 à bène: Ma gbē, n aafiaɔ? Ben à Amasa kù a létánkaa kōn a ɔ plaaao lán à yezi à lé péa bà.

10 Amasa e f̀e kè kú Yoabu ɔɔn tàasi káro, ben Yoabu à z̀o a gbéeen, à nɔaeno b̀e à kàe tɔɔte. Yoabu e gà à z̀o gèn plaa dɔro, zaake à gà kò. Ben Yoabu kōn a dāaro Abisaio p̀e Bikiri né Sebazi.

11 Yoabu ìbano doke g̀ zena Amasala à bè: Gbē kè zè kōn Yoabuo kōn Daudao, à dɔ Yoabuzi.

12 Aru daa Amasa g̀la zédaan, ben zīkari kè aɔɔe mɔɔno zè aɔɔe gwaa n pīngi. Kè Yoabu ìba p̀ è gbē kè aɔɔe mɔɔ gweeno n pīngi wà zè wèe gwaa, ben à Amasa gè gàe à guo zén à diè sèn, ben à uta kùàla.

13 Kè à gàe à guo zén le, baade pīngi b̀ à tè Yoabuzi, ben aɔ Bikiri né Seba gbèse.

14 Seba lili ò Isaraili boriino bùsun pīngi ai Abeli Betemaka, ben Beri boriino mò wà kàkɔa wà t̀zi gwe.

15 Yoabuno mò wà ligazi zaa Abeli Betemaka. Wà bùsu kàekae wéte bīi sae, ben aɔɔe wetee wà bīi p̀ gboro.

16 Ben nɔgbē ɔndɔde ke lé zù zaa wéte guu à bè: À swā kpá! À swā kpá! Ñ o Yoabune à mó kè, mà yā one.

17 Kè Yoabu s̀ nɔgbē p̀zi, ben à à là à bè: M̀be Yoabu ũɔ? À wèàla à bè: Mámbee! Ben à bène: Ñ swā kpá mamɔma n z̀bleri yāzi. À bè: Ma swā kpà.

18 Ben nɔgbē p̀ bè: Wè be yā, n yā gbeka Abelideenoa, yā e à mì de.

19 Wá kuu yáketè sai Isaraili gbē náanedeeno ũ, ben née wetee n Isaraili wéte t̀dee kè kaateɔ? B́yānzi n yezi n Dii wéte dezi?

20 Yoabu wèàla à bè: Agya! Lenlo! Má yezi mà a dedero. Má yezi mà a wéte kaatero.

21 Lenlo! Gbē kè wè sísi Bikiri né Seba, Eflaimu boriino bùsu sìsīde gbē bé à f̀e kí Daudazi. À gbē mèn doo p̀ kpáma, mé go a wétela. Ben nɔgbē p̀ bène: Ñ ma! Wéé à mì zunne zaa bīi musu.

22 Nɔgbē p̀ gàa à a gbēno lè kōn a ɔndɔkeyāo, ben wà Bikiri né Seba mì z̀ wà zù Yoabune. Yoabu kuru p̀, ben wà f̀akɔa, wà wéte p̀ tò gwe. Baade tà a be, ben Yoabu p̀ tà kí kiia Yerusalemu.

Dauda ìbano

23 Yoabun Isaraili zīkpéeno pīngi gbēnsi ũ. Yoyada né Benayan dogarino gbēnsi ũ.

24 Adoniramú bé z̀no gbēnsi ũ. Ailudi né Yosafatan baarukpari ũ.

25 Sevan takadakēri ũ. Zadaki kōn Abiataon sa'orikino ũ.

26 Yairi gbē Iran Dauda kpàasi ũ.

21

Gēbona Gibiɔdeenε

1 Dekaa kuu Dauda gurɔɔa, à g̀ kè ai wè aagɔ. Dauda Dii wéte wéte, ben Dii bè: Solu yānzime. Gbédéyā ẁ à beε musu, kè à Gibiɔdeenε dède yānzi.

² Ben kí Gibiṣdeenṅ sṣisi, à yā òńńe. Gibiṣdeenṅ de Isarailinṅ ũro, Amṛri borii kè g̃ṅṅm̃e. Isarailinṅ la dàńńe yā wà bè weé n̄ dedero, ben Solu wèṭe à n̄ laata kpá a aĩakena Isarailinṅne k̃ṅn̄ Yudanṅo yāńzi.

³ Ben Dauda Gibiṣdeenṅ là à bè: Bón á yezi mà kearee? Mé agbaa kpáare diame, le à e à Dii gbēṅo sáabu kpáa?

⁴ Aṣ wèàla wà bè: Wá zé vī wà kondogi ke vura gbeka Solua ke a bēdeeanṅro, bensṅ wá zé vī wà Isaraili gbēke dero. Ben Dauda n̄ lá à bè: Ée bee diame? Bón mé kearee?

⁵ Aṣ wèàla wà bè: Gbē kè à wa dede à lé kpàk̃s̃ṣwazi à wa yāa le à e à wa borii bṅ Isarailinṅ guu yāńzi,

⁶ tó wà à bori g̃ṅgbē mèn swēplaaanṅ kpáwa, wé n̄ logo lía Dii ae Gibea, kí Solu kè Dii kà pì bē wéten. Ben kí bè: Mé n̄ kpáawa.

⁷ Kí e Yonatā né Mefibose, Solu dio kpám̃maro, lé kè aṣṅ kè Diia ledṅo k̃ṅn̄ Yonatāo yāńzi.

⁸ À nég̃ṅgbē g̃ṅṅn̄ plaaa kè Aya nénṅgbē Rizipa ì k̃ṅn̄ Soluo sè. Aṣ tón yè: Aam̃ni k̃ṅn̄ Mefiboseo. À nég̃ṅgbē g̃ṅṅn̄ s̃ṅṅroo kè Solu nénṅgbē Meraba ì k̃ṅn̄ M̃eola gbē Bazilai né Adielionṅ sè dṅ.

⁹ À n̄ ná Gibiṣdeenṅne n̄ ṅzĩ, ben aṣ n̄ logo lía s̃s̃ĩ musu Dii ae. G̃ṅṅn̄ swēplaaa p̃n̄ṅo gà ledome, wà n̄ dede pó dúfu kekegurṅo.

¹⁰ Aya né Rizipa p̃ṅsia utanṅo sè à kpàe a zĩndane gbèa gwe. Zaa pó dúfu kekegurṅo ai lou gàa à gè p̃n̄ṅo gbē, èg̃ṅ gii bāanṅne aṣ z̃m̃ma fāantē, èg̃ṅ gii s̃ṅṅe n̄b̃ṅṅṅne aṣ s̃ńzi gwā.

¹¹ Wà yā kè Solu nṅo ỹgisai pì kè ò Daudane,

¹² ben à gàa à Solu k̃ṅn̄ à né Yonatāo wánṅo s̃ṅṅe Yabesi Giliadadeenṅo kiia. À m̃ò à lè wà n̄ g̃ṅṅo s̃ṅṅe kp̃ai Betesā gāale, guu kè Filisitininṅo n̄ logo b̃iia Solu dena Giliboa gbera.

¹³ Dauda tò wà n̄ gèwa p̃n̄ṅo s̃ṅṅe wà tàò, wà kàk̃ṅa k̃ṅn̄ gbē kè wà n̄ logo p̃n̄ṅo gèwanṅo,

¹⁴ ben wà ṽi Solu de Kisi miran Zela, Beyāmi boriinṅo b̃usun. Wà yā kè kína diē kè p̃ngi, ben Luda adua kè wà kè Isarailinṅo b̃usu yā musu s̃ńyo.

Gbē gbàagbāanṅo dedena

¹⁵ Filisitininṅo èara wà z̃i kà k̃ṅn̄ Isarailinṅo dṅ. Dauda k̃ṅn̄ a gbēṅo gàa wà z̃i kàńyo. Kè Dauda gbāaa yāa,

¹⁶ ben gbē gbāanṅo bori Isibi Benṅbu bè é Dauda dem̃e. À m̃ògotē sári tiisi de kiloo aag̃ṅola, à f̃ēda dufu logona.

¹⁷ Ben Zeruya né Abisai d̃àle à Filisitini pì dè. Ben Dauda gbēṅo la dàne wà bè: Né gáwao z̃ilan d̃ro, le wa Isarailinṅo fitia tón garo yāńzi.

¹⁸ Beee gbera aṣṅe z̃i kaa k̃ṅn̄ Filisitininṅo Gobu, ben Usa gbē Sibekai gbē gbàa borii kè wè s̃isi Safa dè.

¹⁹ Z̃i èara à f̃ēe k̃ṅn̄ Filisitininṅo Gobu dṅ, ben Betelemu gbē Yairi né Elana Gata gbē G̃olaya dāaro Lami dè. Lami sári pá de lán bisatāri àsa lí bàme.

²⁰ Kè aṣṅe z̃i kaańyo Gata dṅ, gbē bíta kee kú gwe, à ṅṅṅn̄ k̃ṅn̄ à gbánenṅo mèn swēdodom̃e, à kè p̃ngi baaas̃ṅro dosai. Gbē gbāanṅo boriime dṅ.

²¹ À kùse b̃i Isarailinṅo, ben Dauda ṽi Sim̃eá né Yonatā à dè.

²² G̃ṅṅn̄ siig̃ṅṅo p̃n̄ṅo né Gata gbē gbāanṅo boriinṅm̃e. Dauda k̃ṅn̄ a gbēṅo bé wà n̄ dede.

22

Dauda Dii sáabukpana a zìblena yā musu
(Saa 18)

- ¹ Kè Dii kí Dauda bò Solu kōn à ibee kpaaano ɔzĩ, à lè dà kōn Dii tóo
² à bè:
 Diin ma gbèsi kōn ma zeki gbāaa ũ,
 ma m̀sirime.
³ Ma Ludan ma gbèsi ũ, m̀è nazi.
 Àmbe ma sɛngbango ũ
 ma m̀siri gbāa kōn ma gulezĩo,
 ma uteki kōn ma b̀kiio,
 è ma sí gbè pāsĩna.
⁴ Dii kà wà à sáabu kpá.
 M̀è à sísi, è ma b̀ ma ibeenɔ ɔzĩ.
- ⁵ Goro'ite vl̄emaο,
 ís̄ò kè è n̄ kaate e ma blee.
⁶ Mira bànɔ ligamazi,
 gaa takutee kp̀akpame ma ae.
⁷ Kè má kú nawēa guu l̄e, ma Dii sìsi,
 ma wii pè ma Ludazi,
 ben à ma kòto mà zaa a be,
 ma wiii kà à kiia, à gè à swān.
- ⁸ T̀ote l̀ugaluga à nìgānigā,
 kp̄iino d̀gedege ai n̄ kāsāan.
 Ā l̀ugaluga kè à p̀ f̄e yānzi.
⁹ T̀esukpe b̀ à yĩzĩ,
 té kè è n̄ kpata b̀ à l̄en,
 à ỳnɔ e té kee à ae.
¹⁰ À musu wè à p̄ita,
 lou sisi à gbá gĩzĩ.
¹¹ Èe v̄iaa dina kerubu kpee,
 èe yàa paa ìala.
¹² À gusiaa dà a zĩndala,
 ludambe sia k̀ à kúkiila.
¹³ Zaa à gakuì tékena guu
 lou e pii pāsĩpāsĩ.
¹⁴ Dii p̄ata zaa musu,
 Luda Musude kòto d̀ lapatana ũ.
¹⁵ À kà f̄a ma ibeenɔa à n̄ f̄aak̄a,
 à tò lou p̄ímma à p̀émma.
¹⁶ Kè Dii p̄atar̄ma,
 kè à p̀ b̀ a yĩzĩ,
 ísia t̀ote b̀ gupuraa,
 anduna kāsāa g̀ kaena p̄t̄e.
- ¹⁷ À ɔ b̀ zaa musu à ma kũ,
 à ma b̀ swadaa guu.
¹⁸ À ma si ma ibee gbāaa ɔzĩ
 kōn ma zanguri kè ā gbāaa demalaano.

19 Aǎ lèema ma mǎnzikeguro,
mǎde Dii zèmao.

20 À ma bo à ma gba mèporokii,
à ma mì sì, kè à yemazi yānzi.

21 Dii yǎ kème ma nǎse maa lén,
à fīa bǎme ma gbāsisaiké lén.

22 Zaake má Luda yádienano kūna,
mée à zaaa ké ma a Luda tǎnlo.

23 À dokayāno ègǎ dǎme aè píngi,
mée kpèe li yǎ kè à dienonero.

24 Má kuuna taari vī Diinero,
má a zīnda kūna durun sai.

25 Dii fīa bǎme ma nǎse maa lén,
zaake à è má kuu gbāsī sai.

26 Náanedeēn n ũ náanedeēnoe,
taarisaidēn n ũ taarisaidēnoe.

27 Nǎ wásawasa gbē wásawasanoe,
mǎde nè è íbete kpá kǎn gbē dǎroesaidēno.

28 Nè è zīndabusarino mì sí,
nè è gbē kè aǎ è n zīnda sé lezīno sǎe.

29 Dii, mǎbe ma fitia ũ,
Dii, nè è ma gusiaa liè gupuraa ũ.

30 Kǎn n gbāaao mé fǎ mà kù kpá karaa,
ma Luda gǎzī mé fǎ mà vī gǎla.

31 Luda kèkii sǎ yǎkena bǎezina,
Dii yǎ see vīro, à wásawasa,
à de sengbango ũ gbē kè aǎ nǎzinnoe.

32 Dii baasiro, dén Luda ũu?
Wa Luda baasiro, dén gbèsi ũu?

33 Luda bé è ma gba gbāaa,
àmbe è zé porome súusu.

34 È tó ma gbá kǎi gǎ nna lán zǎ pǎ bà,
è tó màgǎ tǎa oo gulezīno musu.

35 È zǎkana dadame,
ai ma gǎsǎ é fǎ à mǎgotē sǎ gǎ.

36 Nè è n zǎblesengbango kpáma,
nè è nae n ma tǎ bo.

37 Nè è ma zé yǎasa kǎme,
le ma gbá tǎn sataro.

38 Ma pèe ma ibeēnozi ma nǎ dúgu zǎ,
mée eara mà suro, sé kè ma gaa ma nǎ dede.

39 Ma nǎ wiwi dúgudugu, aǎoe fǎ wǎ fèe dǎro,
aǎ lèe wǎ gǎ kaena ma gbá gǎzī.

40 N ma gba gbāaa ma zǎ kǎo,
nǎ tǎ ma ibeēno mì nǎeme.

41 Nǎ tǎ ma zangurino kpèe li,
ben ma a ibeē pǎno kǎate.

42 Aǎ wii lè, gbēkee e nǎ mì síro,
aǎ lé zù Diizi, èe weńlaro.

43 Ma ní kẹ̀ tíkẹ̀tíkẹ̀ lán bùsutiti bà,
ma táa òmá lán zé guu bótóngá bà.

44 N ma bọ ma gbě̀ kẹ̀ aǎ fẹ̀emaziinọ ọ̀zǐ,
n ma ke boriinọ̀ mǐdee ũ.
Borii kẹ̀ má ní dǎroonọ̀ è zò blemẹ̀,

45 bori zǐtónọ̀ è na ní sàsaa ma aε.
Tó aǎ ma yǎ mà, aǎ è mǐ siemẹ̀.

46 Aǎ kǎ è ga,
aǎ è bọ ní zεki gbǎaanọ̀n kǎn luganao.

47 Dii kuu! Aubarikadeen ma gbèsi ũ!
Wà Luda ma gbèsi ma mǐsiri tó bọ!

48 Luda bé è gǎε bomè,
è tó boriinọ̀ mǐ siemẹ̀,

49 è tó mà piti ma ibeεnọ̀n.

N ma gba gbǎaa de ma zangurinọ̀la,
n ma bọ gbě̀ pǎsǐnọ̀ ọ̀zǐ.

50 Beee yǎnzi mé n sáabu kpá boriinọ̀ té,
mé n tó kpá, Dii.

51 Dii è zǐ bíta ble kína kẹ̀ à à sènε,
è gbě̀kεε ke kína kẹ̀ à à kànε,
mámọ̀ma Dauda kǎn ma boriinọ̀o
ai gurọ̀ píngi.

23

Yǎ zǎa kẹ̀ Dauda ò

1 Yǎ zǎa kẹ̀ Dauda òn yè.

Yεε né Dauda yǎn yè,
gbě̀ kẹ̀ Luda à gbà gbǎaa yǎ'onamè.

Yakubu Luda à kà kí ũ,
àmbe Isarailinọ̀ lèdari maaa ũ.

2 Dii Nini yǎ dàmè,
à yǎ da ma lén.

3 Isarailinọ̀ Luda yǎ ò,

Isarailinọ̀ Gbèsi bèmè:

Tó gbě̀ kí blè gbě̀nọ̀ne a zéa,
tó à kí blè vǐakεna Ludanε guu,

4 ègǎ de lán ọ̀fántě̀ bọεna gupuraa bàmè,
lán gudọ̀na gukě̀kǎna bà,

lán lou kẹ̀ è tó sè̀ bọε bà.

5 Ma bεdeenọ̀ nna kǎn Ludaoroo?

À bà ègǎ kúmao ai gurọ̀ píngi.

À à yǎ gǎgǎ píngi, à seka vǐro.

Eé ma mǐsina yǎ keke à pàparoo?

Eé pó kẹ̀ má à nii vǐ kpáma píngiroo?

6 Gbě̀ pǎanọ̀ de lán lè bàmè,
wè zǎ wà zǐnnamè, è sí kǔ kyáuro.

7 Gbě̀ kẹ̀ yezi à ọ̀ páa,

séto àgǎ gǎkεbọ̀ ke gò kǔna,

è té sǎa guu kẹ̀ à kún.

Dauda gǎsagbǎaanọ̀

8 Dauda gōsagbāaano tón yè. Takemo gbē Yasōbeamun zīkari tóde gōon aagōon gbēnsi ũ. Àmbe à sári sè gōon wàa siigōonzi à n zōzōo n píngi gurō dōnkō zī.

9 Gbē beee gbera Dodai né Elēaza, Ahoa gbē kú zīkari gōon aagōo pìno té do. À kú kōn Daudao gurōo kè Isarailino kākōa aō zī kà kōn Filisitininō zaa Pasadamimu. Isarailino bōru kpεε,

10 àmbe à fèe à Filisitininō dèdε ai à o yāa à gbāgbā à gō fēeda pá kūna. Dii tò à zī blè maamaa zī beee. Zīkari kpaaano èara wà sù aō à lè, mōde póno pitina gēnoa yānzimε.

11 Gbē beee gbera Age né Sama gusīsīde gbē. Kè Filisitininō gāli kākōa guu kè blá bú kún, Isarailino bāa lèñne,

12 àmbe à zè à gī bú pì dagura. À bú pì sìmma à Filisitininō dèdε. Dii tò à zī blè maamaa.

13 Pókēgurō wórōngōde gōon baaakurinō té, gōon aagōon bō wà gāa Dauda kiia zaa Adulamu gbèwεen. Filisitininō gāli bura kaena Refaimu guzurεn.

14 Gurō beee Dauda kú sète pòrōtu, Filisitini gudākparinō sōo kú Betelēmu.

15 Dauda e a be í ni dεε à bè: Dé bé eé gá à Betelēmu bīile lōgō'i tómεε?

16 Wórōngōde gōon aagōo pìno bé wà gāa wà gè Filisitininō bura, aō Betelēmu bīile lōgō'i tò wà sùo Daudanε. Ben èe we à mīro, à kwèe Dii aε sa'o'i ũ.

17 À bè: O'o Dii, mé fō mà í kè miro. Gbē kè aō gī n wēndizinō arumε. Èe we à mīro. Wórōngōde gōon aagōo pìno yākenan gwe.

18 Zeruya né Abisai, Yoabu dāaro bé wórōngōde gōon baaakurinō gbēnsi ũ. Àmbe à sári sè gōon wàa do kpé basōroonzi à n dεdε, ben à tó bō gōon baaakuri pìno té.

19 À tó bō dε wórōngōde gōon aagōo pìno, ben à gō n gbēnsi ũ, mōde à kú wórōngōde tóde gōon aagōo pìno téro.

20 Yoyada né Benaya, Kabazeli gbēn zīkari wórōngōdee ũ. À yākenanō pari. À Mōabu zīkari tódeenō dèdε gōon plaa. À gè wèe guu gurōo kè loughε kwèe, à músu dè.

21 À Iyipiti gōsagbāaa kè sári kūna dè. À sōzi kōn gōo à à sári sia à à dèo.

22 Yoyada né Benaya bé à yā pìno kè, ben à tó bō wórōngōde gōon baaakuri pìno té.

23 À tó bō dε wórōngōde gōon baaakuri pìno, mōde à kú wórōngō tóde gōon aagōo pìno téro. Ben Dauda à diε a dākparinō gbēnsi ũ.

24 Gōon baaakuri pìno tón yè:

Yoabu dāaro Asaheli,
doodo né Elana Betelēmu gbē,

25 Arodi gbēnō Sama kōn Elikao,

26 Paliti gbē Elēzi,

Tēkoa gbē Ikési né Ira,

27 Anato gbē Abiēza,

Usa gbē Mēbunai,

28 Ahoa gbē Salamō,

Netofa gbē Marai,

29 Netofa gbē Baana né Elēbu,

Gibea kè kú Beyāmi būsun gbē Ribai né Itai,

30 Piratō gbē Benaya,

Gaasi guzure gbē Idai,

31 Araba gbē Abialabō,

Bahurimu gbē Azamavε,

32 Salaboni gbē Eliabu,
 Yasē nénɔ,
 33 gusīsīde gbē Sama né Yonatā,
 gusīsīde gbē Saraa né Ahiamu,
 34 Maaka gbē Asabai né Elifeleti,
 Gilo gbē Aitofeli né Eliamu,
 35 Kameli gbē Ezero,
 Larubu bori Parai,
 36 Zoba gbē Natā né Igali,
 Gada bori Bani,
 37 Amɔni bori Zεεki,
 Bero gbē Narai, Zeruya né Yoabu z̀ikarɔnɔseri,
 38 Yeta gbēnɔ Ira kɔn Garebuo
 39 kɔn Iti bori Uriao.
 Aɔ píngi aɔɔ gɔɔn baaakuri awεεswεεplaame.

24

Dauda z̀ikpεεnɔ narona

1 Dii èara à pɔ f̀ε Isarailinɔzi, ben à Dauda dà à ɔ kà yāzi à bè: Ñ gá ñ Isarailinɔ kɔn Yudanɔ naro.

2 Ben kí bè Yoabunε kɔn z̀ikpε gbēnsi kè aɔɔ kúonɔ à bè: À Isaraili boriinɔ bùsu para sena zaa Dani ai à gá pé Besεbaa, à z̀ikarinɔ naro ε mà e mà n̄ pari lé d̄s.

3 Ben Yoabu bè ḱine: Ma dii kí, Dii n Luda n gbēnɔ kɔnne leo basɔɔro ñ wéε siàε, mɔde ma dii kí, à kè dia n̄ yezi ñ kε lεε?

4 Baa kɔn beeeo kí yā Yoabu kɔn z̀ikpε gbēnsinɔ blè, ben aɔ bèε kí kiia aɔ gàa Isarailinɔ naro.

5 Kè aɔ bikù Yodaa, ben aɔ bùra kàε Aroa saε. Wéte pì kú guzurεmme. Ben aɔ lili ò Gada bùsun ai Yaza.

6 Aɔ lili ò Giliada bùsun aɔ gàa Kadεsi, Itinɔ bùsun ai Daniyani, ben aɔ gàa Sid̄s kpa.

7 Aɔ gàa Taya wéte b̄ideen kɔn Ivi wétenɔ kɔn Kanaa wétenɔ píngi, ben aɔ gàa Yudanɔ bùsu sɔɔmete kpa ai Besεba.

8 Aɔ lili ò bùsu p̄n píngi. Mɔ kēndo kɔn gurɔ barooo gbεra aɔ èara wà sù Yerusalemu.

9 Ben Yoabu gbē kè à n̄ naronɔ lé ò ḱine. Isaraili gɔgbē kè aɔɔ f̀εdaa d̄ɔnɔ gɔɔn bɔɔ wàa siiḡs. Yudanɔ s̄s gɔɔn bɔɔ wàa plaa kpé basɔɔro.

10 Gbē p̄inɔ narona gbεra Dauda kú tóad̄yāa guu, ben à bè Diine: Ma durun kè yā p̄i kena guu maamaa. Dii, mamɔma n z̀ɔbleri, ñ ma taari kēme sa, zaake ma yɔnkɔyā kè.

11 Ai Dauda ḡs gá fεε kɔngɔ, Dii yā d̄idi annabi Gada, Dauda wéεgupu'eria à bè:

12 Ñ gá ñ o Daudanε kè ma bè, mé yā mèn aaḡs kpáε à aεz̄i. À yā p̄inɔ doke gwa à sé, mé kenε.

13 Ben Gada gàa à Dauda lè à bène: Dekaa kana n bùsun wè swεεplaa ke n ibεεnɔ p̄εnanzi ñ bàa léine mɔ aaḡs ke gagyāa gēna n bùsun gurɔ aaḡs, à kpāreen n̄ sè? Ñ laasuu léa ñ gwa, mé gá mà o Luda kè ma z̄ine.

14 Ben Dauda bè Gadane: Má kú nawēa b̄ita guu. Má s̄i wà léε wà da Dii ɔz̄i, zaake à wēnda v̄i maamaa. Àton tó mà léε mà da gbēntee ɔz̄i.

15 Ben Dii tò gagyāa gè Isarailinɔn zaa kɔngɔ beeeo ai gurɔ kè à zèo. Sena zaa Dani ai à gàa pé Besεbaa Isarailinɔ gàga gɔɔn bɔɔ baaaḡs akuri.

¹⁶ Kè malaika ɔ̀ b̀ò à Yerusalemudeenɔ̀ kaate, Dii a ǹ̀se liε yā̀ p̀ì musu, ben à b̀è malaika k̀è èe ǹ̀ kaateε p̀ìne: Ǹ̀ ze le! Ǹ̀ ǹ̀ ɔ̀ ɔ̀kp̄a sa. Yebusi bori Arauna bl̄ewεεgb̄ēkiin Dii malaika p̀ì kún.

¹⁷ Gurɔ̀ k̀è Dauda malaika p̀ì è èe ǹ̀ d̄edεε, à b̀è Diine: Mámbe ma durun k̀è ma taari k̀è. Gb̄ē p̀ìnɔ̀ né ma kp̄asa s̄ānɔ̀mε, āɔ̀e yāke k̄ero. Ǹ̀ tó ǹ̀ p̄ɔ̀f̄ē pita mapi k̄ɔ̀n ma de b̄edeenɔ̀a.

¹⁸ Z̄i beea Gada g̀àa à Dauda l̀è à b̀ène: Ǹ̀ g̀á Dii gb̄āgb̄ākii bo Yebusi bori Arauna p̀́wεεgb̄ēkiia.

¹⁹ Ben Dauda g̀àa lán Dii à yā̀ ò Gadanε ǹ̀a.

²⁰ K̀è Arauna w̄éε z̀ù, à è k̀í k̄ɔ̀n a gb̄ēnɔ̀ e m̄ɔ̀ a kiia, ben à g̀àa à k̀ùεε à dàε a puua

²¹ à b̀è: Ma dii k̀í, à k̀è dia néε m̄ɔ̀ mam̄ɔ̀ma ǹ̀ z̀̀bleri kiia leε? Dauda ẁè̀ala à b̀è: Ma m̄ɔ̀ mà ǹ̀ p̀́wεεgb̄ēki lúm̄ma mà Dii gb̄āgb̄ākii bom̄mε, le gagyā̀a p̀ì e à go gb̄ēnɔ̀a yā̀nzi.

²² Ben Arauna b̀è Daudanε: Ma dii k̀í, ǹ̀ p̀́ k̀è k̀ènnε maaa sé ǹ̀ saa oo. Ǹ̀ z̀̀nɔ̀ gwa sa'op̄ɔ̀ ũ. Ǹ̀ p̀́wεεgb̄ēgonɔ̀ k̄ɔ̀n gb̄óngonɔ̀ séε ỳ̀ka ũ.

²³ K̀í, ma ǹ̀ gbaa p̀́ngi. Arauna èara à b̀ène d̀ɔ̀: Dii ǹ̀ Luda sín̄ne.

²⁴ Ben k̀í b̀ène: Auo! Mé lúm̄mame, mé à f̄ia bon̄ne. Mé saa o Dii ma Ludaa p̄ā f̄iabosairo. Ben à p̀́wεεgb̄ēkii p̀ì k̄ɔ̀n z̀̀nɔ̀ l̀̀a kondogi baplaa akuri.

²⁵ Ben à Dii gb̄āgb̄ākii b̀ò gwe à sa'op̄ɔ̀ k̀è ẁè ká tén à té k̄ū òa k̄ɔ̀n k̄ennak̄o sa'op̄ɔ̀nɔ̀. Dii s̄ine à b̀usu yā̀ musu, ben gagyā̀a p̀ì z̀è.

KINANŌ TAKADA KAAKU

Sulemanu kǐblena 1:1-2:46

Kí Sulemanu yā 3:1-11:43

Yudanŋ kǝn Isarailinŋ kǝkpaatena 12:1-16:34

Ilia yā 17:1-22:54

Adonia a zǐnda kana kǐ ũu

¹ Gurŋŋ kè kǐ Dauda zi kǔ kótokoto, baa tó wà bisanŋ kùàla, ãa ègŋŋ kpɛɛ à dɛɛmɛ.

² Ben à ìbanŋ bène: Wa dii kǐ, ñ tó wà nŋkpare wetenne, àgŋŋ zǐi kɛenne àgŋŋ n gwaa, àgŋŋ daɛɛ n saɛ lɛ ãa tón n de dŋro.

³ Ben wà gàa wà kpáɛ kè nŋkpare maaazi Isarailinŋ bùsun píngi, ben wà bŋ Sunɛmu nŋgbɛ Abisagaa, wà à sè wà sùo kǐnanɛ.

⁴ Nŋkpare pí né nŋ maaamɛ. Ègŋŋ kǐna gwaa àgŋŋ zǐi kɛɛnɛ, mŋde kǐ à dŋ nŋgbɛ ũro.

⁵ Dauda naŋ Agi né Adonia a zǐnda diɛ kè a ka, ben à bè ámbɛ é kǐ ble. Ben à sŋgoronŋ sè kŋn sŋdeenŋ kŋn gŋgbɛ gŋŋn baplaa akuri kè aŋégŋŋ bàa lɛɛ wàgŋŋ téarɛ aɛnŋ.

⁶ À dee e kpákɛzi ziki à be, à kè dia néɛ kɛɛ lɛero. Àpi sŋ né gŋ maaamɛ. Abusalomu bé à yŋ mì à kpàa.

⁷ Ben à lɛdole kè kŋn Zeruya né Yoabuo kŋn sa'ori Abiatao, ben aŋ zèo.

⁸ Mŋde sa'ori Zadŋki kŋn Yoyada né Benayao kŋn annabi Natão kŋn Simeio kŋn Dauda gbɛnnanŋ kŋn à dogarinŋŋ e zɛoro.

⁹ Adonia saa ò kŋn sãanŋ kŋn zùnŋ kŋn zùnɛ mɛkpananŋ Mlègbɛ kè kú Enlogeli saɛa. À a dãaro kǐnenŋ sǐsi ñ píngi kŋn Yuda kè aŋŋ de kǐna ìba ũunŋ ñ píngi.

¹⁰ Èe annabi Natã sǐsiro ke Benaya ke Dauda dogarinŋ ke a zǐnda dãaro Sulemanu.

¹¹ Ben Natã gàa à Sulemanu da Baseba là à bè: Néɛ ma kè Agi né Adonia kǐ blè wa dii kǐ Dauda dŋna sairoo?

¹² Tŋ, ñ tó mà lé damma sa lán né ke nà, ñ n zǐnda mì sí kŋn n né Sulemanu pŋo.

¹³ Ñ fɛɛ ñ gá kǐ Dauda le ñ benɛ, kè à la dànnɛ yā à bè n né Sulemanu bé eé kǐ ble a gɛɛ ũ à vɛɛ a kpatan sŋ né? À kè dia Adonia gŋ kǐ ũu?

¹⁴ Gurŋŋ kè ñ kpé néɛ yā oonɛ, mé gɛ mà yā'i kaara se.

¹⁵ Ben Baseba gàa à kǐna lè à kpén, guu kè Sunɛmu nŋgbɛ Abisaga e à gwaan. Kǐ sŋ zi kǔ.

¹⁶ Baseba kùɛ à mì pɛɛnɛ, ben kǐ à là à bè: Bŋn ñ yezi?

¹⁷ À wèàla à bè: Ma dii, mbe ñ sǐ mamŋma n zŋblerinɛ kŋn Dii n Luda tŋo, n bè ma né Sulemanu bé eé kǐ ble n gɛɛ ũ à vɛɛ n kpatan.

¹⁸ Tia sŋ ma dii kǐ, Adonia bé à kè kǐ ũ, bensŋ ñ à yā dŋro.

¹⁹ À saa ò kŋn zùnŋ kŋn zùnɛ mɛkpananŋ kŋn sãanŋ paripari, à n néno sǐsi ñ píngi kŋn sa'ori Abiatao kŋn zǐkpe dŋn'aɛde Yoabuo, mŋde èe n zŋbleri Sulemanu sǐsiro.

²⁰ Ma dii kǐ, mbe Isarailinŋ píngi sŋkpanzi, wà ma tó dé bé eé ke kǐ ũ n gbèn.

²¹ Ma dii kǐ, tó n gaa n dezinŋ kúkiia, mapi kŋn ma né Sulemanu, weégŋŋ wa gwaa taarideenŋ ũmɛ.

²² Kè à kpé èe yā oo kŋn kǐnao, ben annabi Natã mŋ.

²³ Wà ò kǐnɛ kè annabi Natã kú kè. Ben Natã gè à kùɛ kǐnanɛ à dàɛ a puua

²⁴ à bè: Ma dii kǐ, mbe n bè Adonia ke kǐ ũ à vɛɛ kpatan n gɛɛ ũŋ?

²⁵ Zaake à gàa à saa ò gbàa kōn zùnò kōn zùnè mèkpananò kōn sãanò paripari. À n nénò sìsì ñ píngi kōn n zìkpe òn'aedeeo kōn sa'ori Abiatao. Aṣòe pò bleeo, wèe í mii tia, aṣòe bee: Luda kí Adonia dō kōn aafiao!

²⁶ Mòde èe mamòma n zòbleri sísiro ke sa'ori Zadòki ke Yoyada né Benaya ke n zòbleri Sulemanu.

²⁷ Ma dii kí, ase le n kè lee, ben n gi gbè kè eé vèe kpatan n gèe ũu o wamòwa n zòblerinònezíó?

Sulemanu kana kí ũ

²⁸ Ben kí Dauda bè: À Baseba sísimè. Kè Baseba mò à gè, à mò à zè kí ae.

²⁹ Ben kína la dànè à bè: Kōn Dii kuunao! Àmò kè à ma bò nawèa píngi guu.

³⁰ Ladana kè má kènnè kōn Dii Isarailinò Luda tóo, ma bè n né Sulemanu bé eé kí ble ma gbèn à vèe kpatan ma gèe ũ, mé papa gbàa kánkãmmè.

³¹ Ben Baseba kùe à mì pèe tótè kínanè à bè: Ma dii kí Dauda, Luda n dō kōn aafiao gurò píngi!

³² Ben kí Dauda bè: À sa'ori Zadòki sísimè kōn annabi Natão kōn Yoyada né Benayao. Kè aṣò mò kína kiia,

³³ à bèñnè: À ma ìbanò kakōa é ma né Sulemanu sé à à di ma bāagāsōa, é gáo Giṣ.

³⁴ Gwen sa'ori Zadòki kōn annabi Natão é nòsi kúa aṣò à ká Isarailinò kí ũ, é kuru pé à wii lé à be: Luda kí Sulemanu dō kōn aafiao!

³⁵ Beee gbera é suo, eé vèe kpatan àgò kí blee ma gbèn. Àmbe má dìe Isarailinò kōn Yudanò òn'aedee ũ.

³⁶ Ben Yoyada né Benaya bè kínanè: À ke le! Dii n Luda n légbè sí ma dii kí!

³⁷ Lán Dii kúnnyo nà ma dii kí, àgò kú kōn Sulemanuo le, à à kíkè sé lezì de n póla se.

³⁸ Ben sa'ori Zadòki kōn annabi Natão kōn Yoyada né Benayao kōn dogarinò gàa wà Sulemanu dì kí Dauda bāagāsōa, aṣò gàa zènnè Giṣ.

³⁹ Ben sa'ori Zadòki nòsi tūu sè Dii kpén, à nòsi pì kù Sulemanua. Ben wà kuu pè, baade píngi wii lè wà bè: Luda kí Sulemanu dō kōn aafiao!

⁴⁰ Ben baade píngi bò wà tèzi, aṣòe suu aṣòe gaasia pèe, aṣòe pònnaa kèe maamaa ai tótè nìgá kīi kè aṣòe kèe pì yānzi.

⁴¹ Kè Adonia kōn gbè kè à ñ sisinò pò blè wà yàa, aṣòe mòò fèe, ben aṣò kīi pì mà. Kè Yoabu kuru'ò pì mà, ben à bè: Bó zòka bé à ò wéte guu lee?

⁴² Èe yā pì o à yàaro, ben sa'ori Abiata né Yonatā gàa káo gōò. Ben Adonia bè: Nè gè. Gbè bèedeenn n ũ, mée sii baaru nnaan n suo.

⁴³ Ben Yonatā bè Adonianè: Lenlo! Wa dii kí Dauda Sulemanu kpà kpatan.

⁴⁴ À sa'ori Zadòki kōn annabi Natão kōn Yoyada né Benayao kōn a dogarinò gbàre aṣò gáo, ben aṣò gàa wà à dì kína bāagāsōa.

⁴⁵ Ben sa'ori Zadòki kōn annabi Natão nòsi kúa aṣò à kà kí ũ zaa Giṣ. Kè aṣò bò gwe, aṣò sù kōn pònnakènao, ben wéte lògo. Kīi kè á màn gwe.

⁴⁶ Baa diame Sulemanu vèe kpatan kò.

⁴⁷ Ben wa dii kí Dauda ìbanò mò wà ì kpàa se, aṣò bè Luda Sulemanu tó bò de à póla! Luda à kíkèe gba gbàaa de à póla! Ben Dauda mì nàe à ònzi kè Diinè a daebòa

⁴⁸ à bè: Wà Dii Isarailinò Luda sáabu kpá, kè à tò ma wéè sì ma gèe kana kí ũle gbàa.

⁴⁹ Kè gbè kè Adonia ñ sisinò mà le, ben aṣò làakari fèe, baade a zé kù.

⁵⁰ Kè Adonia e vīa kèe Sulemanunè yānzi, ben à fèe à gàa à nà Dii gbāgbākiizi, à a koba kù.

⁵¹ Ben wà bè Sulemanunε: Adonia e vīa κεenne, à gàa à nà Dii gbāgbākiizi à à koba kūna, èe bee n̄ la da amɔa n zòblerine gbāa, kè né a dero.

⁵² Ben Sulemanu bè: Tó à a zīnda kūna dō gbē maaa ũ, baa à mikā wén do eé léε τωτero. Tó wà gà wà à zaa ke èa sō, à gāmε.

⁵³ Ben kí Sulemanu gbēnɔ zī, aō Adonia gò Dii gbāgbākiia. Kè Adonia pì mò à kùεε, ben Sulemanu bèεε: N̄ tá n βε.

2

Dauda lédiεna Sulemanunε

¹ Kè Dauda gagurɔɔ kà kīi, à lé diε a né Sulemanunε à bè:

² Mée gaa anduna gbē píngi gákia. N̄ ze gbāa, né n zīnda ɔɔa kè négōgbēn n ũ!

³ N̄gaegō Dii n Luda yānɔ kūna, négō té à zézi, négō à ɔɔkii gwaa, négō à yādiεnanɔ kūna kōn à dokayānɔ kōn à yā'onnenanɔ, lán à kú Musa doka takadan nà, yā kè néε keε píngi égō bɔɔ maa, n tá píngi égō nna.

⁴ Len Dii é yā kè à òmεε papa le à bè, tó ma néno n̄ zīnda kūna dō bensō aō té ma zézi kōn nòseo do kōn poyezinao píngi, ma boriino égō vēεna Isarailino kpatan gurɔ píngi.

⁵ N̄ yā kè Zeruya né Yoabu kēmεε dō, lán à Isaraili zīkpe dɔn'aede gōon plaaano dèdε nà, Nεε né Abana kōn Yeta né Amasao. À gbē pino dèdε, èe ke sō zī gurɔnlo. Aō aru gō à musu, à kù à asaaa kōn à kyateenɔ.

⁶ N̄ yā keεε n òndōna lén. N̄ton tó à mikā pura kù gbasa à daε miran yīi guuro.

⁷ N̄ gbēkeε ke Giliada gbē Bazilai négōgbēnɔε. N̄ n̄ diε gbē kè égō pó bleε ledoonɔ té, zaake aōmbe aō zēmao gurɔɔ kè mée bàa sii n vīi Abusalomunε.

⁸ Beyāmi bori Gera né Simeī, Bahurimu gbē kúnyo dɔ. À ma ka pāsīpāsī gurɔɔ kè mée gaa Manaimu. Kè à mò à ma le Yodazi, má sìε kōn Diio kè mé à dero.

⁹ Baa kōn beeo n̄ton à tó pā wétāmma sairo. N̄ òndō, n̄ dō dian né keεε nà à ga zégbān à gē miran.

¹⁰ Ben Dauda gà. Yerusalemu fáandi kè wà à vīin wè be Dauda wéte.

¹¹ À kè Isarailino kí ũ ai wè baplaa, Eblɔnu wè swεεplaa, Yerusalemu wè baaakuri awεε'aagō.

¹² Sulemanu vēε a de gbèn bensō à kpata kāsāa pεεna.

Adonia gana

¹³ Agi né Adonia gàa à Sulemanu da Baseba lè, ben Baseba à là à bè: Aafian n mɔɔ? À wèàla à bè: Aafiamε!

¹⁴ Adonia èara à bè: Má yā vī mà onne. Baseba bè: N̄ o!

¹⁵ Ben Adonia bè: N̄ dō kè kpata né ma pómε yā. Isarailino wée kúma n̄ píngi mà ke n̄ kí ũ, ben yā lè, ma dáaro bé à kpata blè, zaake Dii bé à à kà.

¹⁶ Tia sa yā mèn doon mée wée kemma, n̄ton gí kemεziro. Baseba bè: N̄ o!

¹⁷ Ben à bè: N̄ wée kemε kí Sulemanu à Sunεmu nɔgbē Abisaga kpáma nɔɔ ũ, zaake eé gionnεro.

¹⁸ Baseba bèεε: Tò, mé onenne.

¹⁹ Kè Baseba gàa à kí Sulemanu lè Adonia yā pì musu, ben kína pì fèε à gàa à dààle à kùεε, ben à èara à mò à vēε a kiblekitan. Ben wà mò Basebanε kōn kiblekita pāndeo, ben à vēε kí ɔplaazi.

²⁰ Baseba bè: Póken má yezi mà wée kemma, n̄ton ma tēro. Ben kí bè: N̄ wée ke Naa, mé n tēro.

21 Ben Baseba bè: Ñ tó wà Sunemu nɔgbē Abisaga kpá n v̄i Adoniaa à à sé nɔɔ ũ.

22 Ben kí Sulemanu a da là à bè: Bóyānzin nées Sunemu nɔgbē Abisaga wée kee Adonianezi? Ñ kpata wée kee gɔmeee! Zaake ma v̄ime. Nées kpata wée kee kɔn sa'ori Abiatao kɔn Zeruya né Yoabuome.

23 Ben kí Sulemanu si kɔn Diio à bè: Tó Adonia e kora a wèndizi yā kè à wée kè kè yānziro, Luda yā kemε pāsīpāsī.

24 Zaake Dii ma ka kpatan, à ma die ma de Dauda gēe ũ, à ma borii gbà gbāaa lán à à lé gbè nà, má si kɔn Diio Adonia é ga gbāame.

25 Ben kí Sulemanu Yoyada né Benaya dà, à gàa à Adonia lè à dè.

Sulemanu pena Abiataa kɔn Yoabu ganao

26 Kína bè sa'ori Abiatane: Ñ ɛara ñ tá n guun Anato. À kɔ sio ñ game, mode mé n de tiaro, zaake mbe n Dii Luda àkpati sè n dɔo ma de Daudane ae, bensɔ n zeo à nawēa píngi guu.

27 Len Sulemanu pè Abiataa le, à à bò Dii gbāgbāna zīin, le yā kè Dii ò Eli bedeenɔ musu zaa Silo e à papa yāzi.

28 Kè Yoabu yā pì baaru mà, ben à bàa si à gàa Dii bisakuta kiia, à nà Dii gbāgbākiizi à à koba kù. Yoabu zè kɔn Adoniaome yā, mode èe ze kɔn Abusalomuoro.

29 Wà ò kí Sulemanune kè Yoabu bàa lè à gàa Dii bisakuta kiia, à kú sa'okii pì sae, ben Sulemanu bè Yoyada né Benayanε à gá à yāao gwe.

30 Kè Benaya kà Dii bisakuta kiia, à bène: Kína bè ñ bɔ gwe! Ben Yoabu bè: Auo! Gura kèn mé gan. Ben Benaya gbēnɔ zī kínaa à bè: Lán Yoabu wemala nàn yè.

31 Ben kína bène: Ñ kee lán à ò nà. Ñ à de, né à v̄i, le à gbēdena pā yā tón wí mapi kɔn ma de bedeenɔ musuro.

32 Dii é tó à gbēdena yā wí à musu, zaake à lèe taarisaide gɔɔn plaaa kè aɔ maaa dealaana. À Nee né Abana, Isaraili zìkpe dɔn'aede kɔn Yeta né Amasa, Yuda zìkpe dɔn'aedeeo dède ma de lé sae.

33 Aɔ dena yā égɔ wii Yoabu kɔn a boriinɔ musu gurɔ píngi, mode Dii égɔ Dauda kɔn a boriinɔ kɔn a uao kɔn a kpatao gbaa aafia gurɔ sānda píngia.

34 Ben Yoyada né Benaya gàa à Yoabu lè à dè, ben wà à v̄i a be zaa gbāan.

35 Ben kína Yoyada né Benaya die zìkpe dɔn'aedee ũ Yoabu gbèn, sa'ori Zadoki sɔ, Abiata gbèn.

Simeì gana

36 Kína gbēnɔ zī aɔ Simeì sìsi, ben à bène: Ñ beε bo Yerusalemu kè ñgɔ kún. Ñton bɔ bea kè ñ gá gukearo.

37 Ñgɔ dɔ sānsān zī kè n bikù Kidironua, n gan gwe. Mode mbe n n zīnda dè.

38 Ben Simeì bè kine: Yā maaan ñ ò ma dii kí. Mamɔma n zòbleri mé ke lán ñ ò nà. Ben à kú Yerusalemu le ai à gí kè.

39 Wè aagɔɔ gbera Simeì zò gɔɔn plaaanɔ bàa si wà tà Maaka né Akisi, Gata kína kiia, ben wà bè Simeine: N zònɔ kú Gata.

40 Ben Simeì fèe à gàari yì a zaakine, à gàa Akisi kiia Gata a zò pìnɔ wete. Kè à ñ é, ben à ñ sée Gata à súnɔyo.

41 Ben wà ò Sulemanune, Simeì bò Yerusalemu à gàa Gata à ɛara à sù.

42 Ben kína gbēnɔ zī aɔ Simeì sìsiare, ben à bène: Má tò ñ si kɔn Diio, ben ma lé damma ma bè, zī kè n bɔ kè n gaa gukea, ñgɔ dɔ kè n game. Ben ñ bème, yā maaame, ñ mà.

43 Bóyānzin n bɔ ladana kè ñ kè kɔn Dii tóo kpeezi kɔn yā kè má dànnεeo?

⁴⁴ Ben kína èara à bène do: Yã zaaa kè ní kè ma de Daudane dɔngu píngi. Dii bé eé tó à zaaa pì wí n musu sa,

⁴⁵ mɔde eé aubarika damagu à tó Dauda kpata kásáa gɔ pɛena ai gurɔ sánda píngia.

⁴⁶ Kína Yoyada né Benaya dà, ben à gàa à Simeí lè à dè. Len Sulemanu kpata kásáa pèe le.

3

Sulemanu ɔndɔ wéekena

¹ Sulemanu ledole kè kɔn Iyipiti kí Fili'aunao, à à néngbè sè nɔɔ ũ à sùo Dauda wétɛn àton a be kɔn Dii uao kɔn Yerusalemu bɔio bo à mì de.

² Gurɔ beea wèe kpé bo Diine kòro, ben wègɔ saa oo kpíii musu tãagbãgbãkiina.

³ Sulemanu ye Diizi, à a de Dauda yãdienano kúna, mɔde è saa o gbãgbãkii pɔna, ben ègɔ tuaetiti kpata gwe.

⁴ Ben à gàa saa o zaa Gibiɔ, zaake gbãgbãkii pì bé à de à kpaanɔla. À sa'opo kè wè ká tén à té kú ò gwe mèn waa sɔro.

⁵ Gwen Dii bò à m̀zi nanaa guu gwãavĩ à bè: N̄ pò kè ní yezi wée kema.

⁶ Ben Sulemanu bè: N gbèke kè n zòbleri ma de Daudane maamaa, kè à dennɛ gbè maa náanede n̄sepuradee ũ yãzi. N gbèke bíta kènɛ, ní tò mamoma à né e kí blee à gèe ũ gbàa kèa.

⁷ Tia sa Dii ma Luda, n mamoma n zòbleri kà kí ũ ma de Dauda gbèn. Né féten ma ũ, má yãke gbá d̄ro.

⁸ Mamoma n zòbleri, má kú n gbè kè ní sènɔ té. Aɔ pari, weé f̄ wà ní naro wà ní lé d̄ro.

⁹ N̄ mamoma n zòbleri gba ɔndɔ, le màgae yã gɔgɔ n gbènɔne a zéa, màgɔ à maaa d̄k̄zi kɔn à zaaa. Tó lenlo, dian mé ke nà mà yã gɔgɔ n gbè pari daa p̄nɔne?

¹⁰ Yã kè Sulemanu wée kè pì kè Diine,

¹¹ ben à bène: Zaake yã kè ní wée kèn gwe, née wèndi gbàa wée kero ke auziki ke n ibeɛnɔ gaa, séde yãgɔgɔna a zéa d̄nan ní wée kè,

¹² mé ke lán ní wée kè nà, mé n gba ɔndɔ kɔn wéez̄eɔ. Gbè kee kuu n ā ke n gbera kè eégɔ ɔndɔ lán n b̄ro.

¹³ Mé pò kè née wée kero kpámma do. Mé n gba auziki kɔn gakuio píngi ai n wèndi lén. Kína ke é ká n ũro.

¹⁴ Tó ní témazi, bens̄ ní ma yã'onnenano kɔn ma yãdienano kúna lán n de Dauda kúna nà, mé n wèndi d̄nne kɔn m̀kyakoo.

¹⁵ Ben Sulemanu vù, à è kè nanaan á ò. Ben à tà Yerusalemu, à gàa à zè Dii bà kuuna kɔn Isarailino àkpati aɛ, à sa'opo kè wè ká tén à té kúno kɔn kennak̄o sa'oponɔ ò gwe, ben à p̄na p̄blee kè à ibanɔne.

Sulemanu yãgɔgɔna kaaruanɛ

¹⁶ Zíkea kaarua gɔn plaa kenɔ m̀ Sulemanu kiia, aɔ zè à aɛ.

¹⁷ Aɔ gbè doo bè: N̄ gaafaa kemɛ kí. Mapi kɔn nɔgbè kèo wá kú kpé d̄nk̄mmɛ. Ben ma né ì wámbe wa plaa kpé pì guu.

¹⁸ À gurɔ aaḡdee zĩ nɔgbè pì né ì se. Wámbe wa plaa kpé pì guu, gbèkee kúwao gwero.

¹⁹ Kè nɔgbè pì dàe a néḡgbè p̄a gwãavĩ, ben à gà.

²⁰ Ben à f̄e gwãavĩ lezãdo, à ma néḡgbè sè ma saɛ gurɔ kè mamoma n zòbleri e ii oo, à dàe a saɛ, ben à a né gè kii sè à dàemɛ ma saɛ.

²¹ Kè ma vu kɔngɔ mà yɔ kpá ma néa, ben má è gè. Kè má gwà tíii, ben má è ma nénlo.

²² Ben nɔgbɛ̀ pì gbɛ̀ndoo bè: Εγεμε! Ma né bé à bɛɛ, n pɔ́ bé à gà. Ben nɔgbɛ̀ káaku bè: Εγεμε! N né bé à gà, ma pɔ́ bé à bɛɛ. Ben aɔ̀be leokpakɔ̀a kee kína aezi.

²³ Ben kína bè: Gbɛ̀ kèkii e bee a né bé à bɛɛ, n pɔ́ bé à gà, bensɔ́ gbɛ̀ kèkíaa e bee, εγεμε, n né bé à gà, a pɔ́ bé à bɛɛ.

²⁴ Ben kína bè: À móme kɔ̀n fɛ̀daao. Ben wà m̀onɛ.

²⁵ Ben kína bè: À né kè bɛɛ zɔ̀kɔ̀re plaa, à à kpadoo kpá gbɛ̀ dooa, é à kpadoo kpá dooa.

²⁶ Nɔgbɛ̀ kè a né bɛɛ sɔ́, né pì kènɛ wɛ̀nda, ben à bè kínanɛ: Kí, ò né kè bɛɛ pì kpáa, òton à dero. Ben à gbɛ̀ndoo bè: Wà à zɔ̀kɔ̀re plaa, wa píngi wà korazi.

²⁷ Ben kína yá mì dè à bè: À né kè bɛɛ pì kpá nɔgbɛ̀ káakua. Àton à dero. À dan gwe.

²⁸ Kè Isarailinɔ́ yákpae kè kína kè pì mà, aɔ́ vĩa kènɛ, zaake aɔ́ è Luda à gbà ɔ̀ndɔ́ à yá gɔ́gɔ́ a zéa.

4

Sulemanu ibanɔ

¹ Kí Sulemanun Isaraili bori píngi kína ũ.

² À bùsu dɔ̀n'aɛdeenɔ́ tón yè: Zadɔ̀ki né Azarian sa'oriki ũ.

³ Sisa nénɔ́ Eliɔ̀refi kɔ̀n Ahiaon à takadakèrinɔ́ ũ. Ailudi né Yosafatan yázibaarukèri ũ.

⁴ Yoyada né Benayan à zìkpe dɔ̀n'aɛdee ũ. Zadɔ̀ki kɔ̀n Abiataon sa'orinɔ́ ũ.

⁵ Natá né Azarian à gu dɔ̀n'aɛdeenɔ́ gbɛ̀nsi ũ. Sa'ori Zabudu, Natá nén à kpàasi ũ.

⁶ Aisan à begwari ũ. Abada né Adoniramun zòzì gbɛ̀nsi ũ.

⁷ Kí Sulemanu Isarailinɔ́ bùsu gbɛ̀nsinɔ́ dìediɛ guunɔ́a gɔ́on kuri awɛɛplaa. Wè kɔ̀n wèò aɔ́ baade è mó kína kɔ̀n a uadeenɔ̀ne kɔ̀n pɔ́bleeo aɔ́ baade kɔ̀n a mɔ̀o.

⁸ Aɔ́ tón yè: Benuru bé à Eflaimu boriinɔ́ gu s̀s̀idee vĩ.

⁹ Benideka bé à Makaza kɔ̀n Salabimuo kɔ̀n Besemesio kɔ̀n Elɔ̀ni Betanao vĩ.

¹⁰ Benesedi bé à Arubo kɔ̀n Sokoo vĩ kɔ̀n Efa guuo píngi dɔ́.

¹¹ Benabinadabu bé à Dɔ̀ru gus̀s̀idee vĩ. Sulemanu nénɔgbɛ̀ Tafame à nɔ́ ũ.

¹² Ailudi né Baana bé à Tanaki vĩ kɔ̀n Megidoo kɔ̀n Betesã guu kè k̄i kɔ̀n Zaretão Yezerili ḡzi kpa píngi zaa Betesã ai Abeli Mɛɔ̀la ai Yɔ̀kemɛamu k̄aa kpa.

¹³ Benigeba bé à Ramɔ́ Giliada vĩ kɔ̀n Manase né Yairi lakutu kè kú Giliada guunɔ́ kɔ̀n Agobu guu kè kú Basão kɔ̀n à mɛɛwi b̄ide mèn baaagɔ́onɔ́. Wà ñ zé gbānganɔ́ kè kɔ̀n m̀gotɛ̀omɛ.

¹⁴ Ido né Ainadabu bé à Manaimu guu vĩ.

¹⁵ Aimaza bé à Nafatali guu vĩ. Àmbe à Sulemanu nénɔgbɛ̀ Basema sè nɔ́ ũ.

¹⁶ Usai né Baana bé à Asa guu vĩ kɔ̀n Alotio.

¹⁷ Parua né Yosafata bé à Isaka guu vĩ.

¹⁸ Ela né Simeï bé à Beyāmi guu vĩ.

¹⁹ Uri né Geba bé à Giliada guu vĩ. Amɔ̀rinɔ́ kí Siɔ́ kɔ̀n Basã kí Oguo bé wà kú gwe yá. Geban guu pì dɔ̀n'aɛdee ũ ado.

²⁰ Yudanɔ́ kɔ̀n Isarailinɔ́ pari lán ísiale bùsu'aatɛ̀ bà. Aɔ̀gɔ́ pɔ́ blee wàgɔ́ í mii wà pɔ̀nnaa ke.

Sulemanu nnamana kɔ̀n à ɔ̀ndɔ́o

²¹ Zaa Yuflati ai Filisitininɔ́ bùsun kɔ̀n Igipiti bùsu léo, Sulemanu bé à kí blè bùsu pìnɔ́a píngi. Bùsu pìnɔ́ gbɛ̀nɔ́ ègɔ́ tángba kpaaa ai à wèndi lén.

- 22 Sulemanu ua gurɔ do blɛn yɛ: Flawa sàki baplaa akuri, wísiti sàki basɔɔro.
- 23 Zù mèkpana kè wà gwà bɛ mèn kuri, kpàsa zù mèn baro, sã mèn basɔɔro kɔn gãanɔ kɔn zɔnɔ kɔn dùanɔ kɔn ko maaanɔ do.
- 24 Zaake à kí blè bùsu kè kú Yuflati ɔfántɛgɛkpen kpaanɔa pínɡi sena zaa Tifisa ai Gaza, bensɔ yáketete kú gukearo.
- 25 Sulemanu gurɔɔa Yudanɔ kɔn Isaraili kè aɔɔ kú zaa Dani ai Besebanɔ kaena n̄ bùsun n̄ làakarìa, baade kɔn a geepi línɔ kɔn a kākāpura línɔ.
- 26 Sulemanu sɔ kè aɔɛ góro gáenɔ kése bɔɔ siigɔ. À sɔ kè wè dirímanɔ sɔ, bɔɔ kuri awɛɛplaa.
- 27 Gu gbɛnsi pínɔ sɔ, aɔ baade ègɔ mɔɔnɛ kɔn blɛɛo a mɔɔn kí Sulemanu kɔn gbɛ kè aɔɛ mɔ pɔ bleonɔ pɔ ũ. Pɔke è kēsārm̄maro.
- 28 Aɔègɔ mɔɔ sɔ pínɔnɛ kɔn éseo kɔn sɛ̀o do guu kè aɔɔ kún, lán wà diɛ n̄ baadene nà.
- 29 Luda Sulemanu gbà ɔndɔ kɔn wéezɛɛo maamaa. Weé fɔ wà à dɔna lé dɔro, lán weé fɔ wà ísiale bùsu'aatɛ lé dɔro nà.
- 30 Sulemanu ɔndɔ de ɔfántɛbɔɛkpadeenɔ kɔn Igitipinɔ pɔla n̄ pínɡi.
- 31 À ɔndɔ de gbɛ pínɡila. À de Ezera bori Etani pɔla kɔn Maoli néno Emanì kɔn Kalakolio kɔn Daadao. À tó bò bùsu kè ligazinɔ guu pínɡi.
- 32 À yáasi zù bɔɔ aagɔ bensɔ lè kè à dànɔ kà bɔɔ do kɔn mèn sɔɔroo.
- 33 À línɔ kɔn lánɔ yã bokɔtena kè, naana zaa sida lí kè kú Lebanɔ bùsun ai à gàa pé sɛ̀sɔvlāa kè è bɔɛ bīianɔa. À nòbɔnɔ yã dànnɛ do kɔn bāanɔ kɔn pɔtaa'onkuseanɔ kɔn kpònɔ.
- 34 Kína kè aɔɔ kú anduna guunɔ à ɔndɔ baaru mà n̄ pínɡi. Bùsu kɔn bùsuo pínɡi n̄ gbɛnɔ z̄i wà gá à ɔndɔyã ma.

5

Dii ua kaena soru

- 1 Kè Taya kí Hiramú mà kè wà Sulemanu kà kí ũ a de gɛɛ ũ, à a ìba kenɔ z̄ia, zaake Dauda gbɛnname yã.
- 2 Ben Sulemanu lékpāsã kè Hiramunɛ à bè:
- 3 N̄ dɔ kè ma de Dauda e e à kpé bò Dii a Ludanero, kè borii kè aɔɔ ligazinɔ e z̄i kaaɔ yānzi, ai Dii gàa à n̄ kénɛ tinti ũ.
- 4 Tia sa Dii ma Ludaa tò ma ĩampakii è. Ibɛɛ kee kú gukearo, mɔnzi kee kuuro.
- 5 Beee yānzin má yezi mà kpé bo Dii ma Ludanɛzi, lán Dii ò ma de Daudanɛ nà, à bè à né kè é kpá kpatan à gɛɛ ũu bé eé kpé boare.
- 6 N̄ gbɛnɔ da aɔ Lebanɔ sida línɔ z̄ɔz̄ɔmɛ. Ma z̄ikerinɔ é z̄i pì ke kɔn n̄ z̄ikerinɔ lɛdo, mé n̄ z̄ikeri pínɔ fīa bonne lán n̄ ò nà pínɡi. N̄ dɔ kè wá gbɛke vī à líz̄ɔna dɔ lán a Sidɔdeenɔ bàro.
- 7 Kè Hiramú Sulemanu yã pì mà, à pɔɔ kè nna maamaa à bè: Wà Dii tó kpá gbāa, zaake à Dauda gbà né ɔndɔdee, èe dɔɔ a gbɛ pariinɔnɛ aɛ.
- 8 Ben Hiramú gbɛnɔ z̄i Sulemanua à bè: Ma lékpāsã kè n̄ kèmmɛ mà. Mé ke lán n̄ yezi nà sida línɔ kɔn pini línɔ yã musu.
- 9 Ma z̄ikerinɔ é lí pínɔ sé zaa Lebanɔ kpīiinɔ musu, aɔɛ pitao ísialea, mé yiyi mà gbɛnɔ z̄ionnɛ ísiaala. Guu kè n̄ òmen, gwen mé tó wà káennnɛ, gbasa n̄ táo. Mpi sɔ, yã kè má yezi n̄ kemɛen yɛ: N̄ pɔblee kpá ma uadeenɔa.
- 10 Len Hiramú ègɔ sida línɔ kɔn pini línɔ kpaa Sulemanua lɛ lán à yezi nà.
- 11 Sulemanu sɔ ègɔ pɔwɛɛ kpaaa wè kɔn wè̀o tɔn wàa plaa kɔn n̄sio lita bɔɔ wàa plaa.

¹² Dii Sulemanu gbà ɔ̀ndɔ̀ lán à à lé gbè̀nè nà. Hiramun kɔ̀n Sulemanuo nna kɔ̀, ben aɔ̀ lɛdole vɛ́.

¹³ Kí Sulemanu gbè̀nɔ̀ sè̀sɛ Isaraili boriinɔ̀ té píngi à n dá zĩ̀ pì guu gɔ̀n bɔ̀ baaakuri.

¹⁴ Ègɔ̀ n zĩ̀ Lɛbanɔ̀ b̀sun mɔ̀ kɔ̀n mɔ̀o gɔ̀n bɔ̀o kuri. Gbè̀ pìnɔ̀ è ke Lɛbanɔ̀ mɔ̀ do, ben aɔ̀ su wà ke be mɔ̀ plaplaa. Adoniramun zòzĩ̀ pì gbè̀nsi ṹ.

¹⁵ Sulemanu gbè̀'arinɔ̀ vɛ́ gukpiideen gɔ̀n bɔ̀o basiigɔ̀, à sè̀sɛrinɔ̀ sɔ̀ gɔ̀n bɔ̀o baaagɔ̀ akuri.

¹⁶ Gbè̀ pìnɔ̀ baasi, Sulemanu gbè̀nɔ̀ diɛdiɛ gɔ̀n bɔ̀o aagɔ̀ kɔ̀n wàa aagɔ̀, aɔ̀gɔ̀ wéɛ tɛɛ zĩ̀ pìzi.

¹⁷ Kína yá diɛ, ben wà gbè̀ gbè̀ntɛ maaanɔ̀ yòyɔ̀ wà à, wà sè̀ wà sùo kpé pì ãdaɛbɔ̀nɔ̀ ṹ.

¹⁸ Lɛn Sulemanu zĩ̀kerinɔ̀ kɔ̀n Hiramun zĩ̀kerinɔ̀ kɔ̀n Gebalideenɔ̀ lí zòzɔ̀ lɛ aɔ̀ kèkè, aɔ̀ gbè̀ kèkè kpé pì bobo ṹ.

6

Dii ua kaena

¹ Isarailinɔ̀ bɔ̀na Igipiti wè wàa plaa kpé basiigɔ̀ gbera, Sulemanu kíblena wè siigɔ̀deen, à mɔ̀ plaadee kè wè be Zivi guu, ben à nà Dii ua kaenaa.

² Kpé kè à bò Diine pì gbàa kà gàsásuu baaagɔ̀, à yàasa baro, à lezĩ̀ baaakuri.

³ Kpé pì gbàadaaa vɛ́ a aɛ, à gbàa sɛnkpeo gàsásuu baro, à yàasa sɔ̀ gàsásuu kuri.

⁴ À à windonɔ̀ b̀bɔ̀, à lénɔ̀ de yàasa, à guu kpa a de kpaatogo.

⁵ À kpéneɔ̀ bobo à liga kpé pìzi kɔ̀n a Ludakukii kpa plaplaa kɔ̀n a kpeo.

⁶ À didikšana aagɔ̀gɔ̀, kpéne kè kú tɔ̀tenɔ̀ yàasa kà gàsásuu sɔ̀sɔ̀ro, kè kú guranɔ̀ swɛɛdodo, kè kú musunɔ̀ swɛɛplaplaa. Dii kpé gbè̀ kè kú musunɔ̀ yàasa kèsá tɔ̀te pózi, lɛ wà e wà kpéne pì zàno didia kpé pì gbè̀fɔ̀na sai.

⁷ Kè wè kpé pì boo, wà bò kɔ̀n gbè̀ kè wà à zaa a yòkiiame. Wè eree ke gá ke zĩ̀kebo ke kĩ ma kpé pì bokiiaro.

⁸ Kpéne kè kú tɔ̀tenɔ̀ píngi gèkii kú à sɔ̀metɛ kpame. Didikii gaa kpéne kè kú guranɔ̀ kɔ̀n kpéne kè di à musunɔ̀ kii.

⁹ Kè à kpé pì bò à yàa, à d̀ kɔ̀n zà línɔ̀ kɔ̀n sida lí lèetɛgɛnɔ̀.

¹⁰ À kpéne pìnɔ̀ bò kpé pì gbàa lémmɛ. À píngi lezĩ̀ gàsásuu sɔ̀sɔ̀rome, bensɔ̀ wà n pépe kpé pì kɔ̀n sida lío.

¹¹ Ben Dii yá ò Sulemanunɛ à bè:

¹² Kpé kè nɛe boo kèki yá musu, tó nɛe ma ɔ̀ɔ̀kii gwaa, tó n ma yádannenano kè, tó n yá kè má diɛnɛnɔ̀ kúna nɛe zĩ̀ keea, mé lé kè má gbè̀ n de Daudanɛ papannɛ.

¹³ Mégɔ̀ kú ma gbè̀ Isarailinɔ̀ té, mé n tónlo.

¹⁴ Kè Sulemanu kpé pì bò à yàa,

¹⁵ à sida lí lèetɛgɛnɔ̀ nàna à gùa à guu sélele zaa tɔ̀te ai à sàtazi, ben à pini lí lèetɛgɛnɔ̀ kpàe à tɔ̀te píngi.

¹⁶ À kpéne kè kpé pì guu Ludakukii ṹ, à gbàa kà gàsásuu baro, ben à sida lí lèetɛgɛnɔ̀ nàna à gùa sélele zaa tɔ̀te ai à sàtazi.

¹⁷ Kpé pì gānu gbàa kà gàsásuu baplaa.

¹⁸ Sida lí kè wà nàna kpé pì guu, wà ɔ̀zĩ̀ kèa lán t̀u kɔ̀n lávu pianao bà. À píngi né sida líme, wè gbè̀ ke e gupuraaro.

¹⁹ À kpé pì kpéne kèkè Dii bà kuuna kɔ̀n Isarailinɔ̀ àkpati diékii ṹ.

20 Kpéne pì gbàa kà gàsásuu baro, à yàasa dɔ baro, à lezĩ sɔ baro. À vura atɛe nàna kpéne pì gùa píngi. À tuaetikpatakii kè wà kè kɔn sida lío nàna kɔn vura dɔ.

21 À vura atɛe nàna gānu gùa dɔ, ben à m̀kyakoo kè wà pì kɔn vuraonɔ lògologo kpéne gù kè à vura nànaa pì kpɛɛɛ kpa.

22 À vura nàna kpé pì guuguu séléɛ kɔn tuaetikpatakii kè kú kpéne pì saɛo.

23 À kù lí à kerubunɔ ũ mèn plaa, à diɛ kpéne guu. Kerubu pìnɔ lezĩ kà gàsásuu kuri.

24 Aɔ dèbenɔ gbàa kà gàsásuu sɔsɔro. Zaa dèbe do léa kè ai à do léa kãa à gbàa gàsásuu kuri.

25 Kerubu mèn plaaa pìnɔ b̀kɔba, aɔ sɛnkpɛmɛ.

26 Aɔ plaa ń píngi lezĩ kà gàsásuu kurikuri.

27 Ben à ń káɛ kpé pì kpéne guu. Aɔ dèbenɔ poroporona, à doo dèbe gaa à pè gùa kãa, à doo pɔ pè gùa kè, ben aɔ dèbe kè g̀nɔ pè kɔa kpéne pì guragura.

28 À vura nàna kerubu pìnɔa dɔ.

29 À ɔzĩ kè kpé pì g̀nɔa gānu kɔn kpéneɔ píngi, à kerubunɔ wɛzã kè kɔn damina líno kɔn lávu piananɔ.

30 À vura kpàɛ kpé pì tɔtɛ dɔ, gānu kɔn kpéneɔ píngi.

31 À kpéne pì gbànɔ kɔn à lípɛnɔ kè kɔn kù lío. À musu kè sɔntɛ.

32 À ɔzĩ kè kù lí gbà mèn plaaa pìnɔa, à kerubunɔ wɛzã kè kɔn damina líno kɔn lávu piananɔ, ben à vura nànaa.

33 À gānu gbà lí kè kusua siigɔ kɔn kù lío dɔ.

34 À à gbànɔ kè kɔn pini lío ɔla plaa. Gbà pìnɔ ɔla píngi è nakɔa guragura.

35 Ben à ɔzĩ kè gbà pìnɔa, à kerubunɔ wɛzã kè kɔn damina lío kɔn lávu piananɔ, ben à vura nànaa.

36 À bĩi b̀ò à liga à uazi. Bĩi pì gbè kè wà ànɔ vĩ didikɔana léo aagɔgɔ, ben sida lí kè wà z̀nɔ kpákpa à musu.

37 Wà Dii kpé pì ɛɛ kpàɛ Sulemanu kíblena wè siigɔden, à mɔɔ kè wè be Zivi guumɛ,

38 ben wà à laata kpà à wè kuri awɛɛdodeen, à mɔ sɔraagɔdee kè wè be Bulu guu lán à kpé zĩ diɛ nà. À bona kɔn à kekɛnao kà wè swɛɛplaa.

7

Sulemanu bɛ bona

1 Sulemanu a bɛ bona zĩ kè píngi wè kuri awɛɛ'aagɔmɛ.

2 À kpé kè wè be Lebano líkpe b̀ò, à gbàa kà gàsásuu basɔro, à yàasa kà gàsásuu baplaa akuri, à lezĩ sɔ baaakuri. À sida líno pèpɛɛ d̀rɔ siigɔ, ben à sida lí kè wà ànɔ kpàkpańla

3 mèn baplaa asɔro, d̀rɔ kɔn d̀rɔ gɛrogɛro léo aagɔ, ben à sida líno kpàkpa lí kè wà kpà pìnɔla.

4 À à windonɔ b̀bɔ d̀rɔ aagɔgɔ didikɔana aɛo dɔdɔkɔa.

5 Kpé pì lénɔ lezĩ kɔn à yàasao píngi sɛnkpɛkpɛmɛ. À lénɔ mèn aagɔgɔ kãa kpa kɔn kè kpaaɔ aɛo dɔdɔkɔa.

6 À wesagbanɔ pèpɛɛ kpé pì kpɛɛɛ. Kpɛɛɛ pì gbàa kà gàsásuu baplaa akuri, à yàasa sɔ baaakuri. À gānu b̀ò wesagba pìnɔ aɛ, ben à wesagbanɔ pèpɛɛ à gbàadaa d̀ò gānu pì léa.

⁷ À a kíblekita diè gānu pìn. Gwen è yā gōgōn, ben wè be Yākpaεkekpε. À sida lí lèεteγεεnŋ nāna à gūa zaa tŋote ai à sàtaa.

⁸ À kpé kè è in kú aε. À bŋkŋba kŋn gānu pìo. Len kpé kè à dŋ Fili'auna nénŋgbē kè à sè nŋŋ ūune de le dŋ.

⁹ Kpé pìnŋ bona, gbè maaanŋn wà εε dàeo ai à gàa pé à sàtaa. Wà gbè pìnŋ yŋyŋ gbasa wà zŋzŋkŋre kŋn sagasigio kpa plaplaa píngi. Lemε ua guu kpa de le kŋn bàazi kpaao.

¹⁰ Wà kpé pìnŋ εε dàε kŋn gbè gbèntē maaanŋ, à kenŋ gbàa kà gāsāsuu kuri, à kenŋ sŋ sŋraagŋ,

¹¹ gbasa wà bŋ kŋn gbè maaa kè wà yŋyŋ wà ànŋ kŋn sida lío.

¹² À bŋi bŋ à līga ua bíta pìzi, à gbè kè wà ànŋ vī didikŋana dŋrŋ aagŋ, ben sida lí kè wà ànŋ kpákpa à musu, lán Dii kpé kŋn à gbàadaaaŋ ua bŋi de nà.

Dii ua pŋnŋ

¹³ Kí Sulemanu gbēnŋ zī Huramu sísi zaa Taya, ben wà sùo.

¹⁴ Huramu pì da né Nafatali boriime, bensŋ gyaanŋŋme. À de né Taya gbēme, bensŋ mŋgotē ŋzīkerime. Huramu pì wéεzēε vī kŋn dŋnao mŋgotē zī píngi guu. Kè à mŋ kí Sulemanu kiia, ben à zīi kè à dàne kè píngi.

¹⁵ À wesagba pì mèn plaa kŋn mŋgotēo. À píngi lezī kà gāsāsuu baro plaasai, à lé yàasa sŋ kuri awεεplaa.

¹⁶ À à mifura pì kŋn mŋgotēo mèn plaa à di wesagba pìnŋ musu. Mifura pìnŋ lezī kà gāsāsuu sŋsŋro.

¹⁷ À mŋkyakoonŋ pì, ben à fīfī à mì pìnŋa lán kāmbeε bà, aŋŋ logologona mèn swεεplaa.

¹⁸ À pŋnŋ pì lán biisio beεnŋ bà à dŋdŋ wesagba mì pìnŋa à līgazi dŋrŋ plaa, mŋkyakoo pìnŋ gīzī kŋn à musuo. À mì pìnŋŋ sēnkpe píngi.

¹⁹ À Dii kpé gbàadaaa wesagba mì pìnŋ pì kŋn dŋnao lán ítebaagunna vú bà. Ítebaagunna vú pìnŋ lezī kà gāsāsuu siisiigŋ.

²⁰ Biisio beε pìnŋŋ dŋdŋ wesagba mì pìnŋ kŋdŋkii musu mèn wàa doodo ligana mŋkyakoo pìnŋzi dŋrŋdŋrŋ.

²¹ Ben à wesagba pìnŋ pèεpεε kè aŋŋ Dii kpé gbàadaa kŋna. À tŋ kpà ŋplaa kpa pŋne Eé Káε, ŋzεε kpa pŋ sŋ Gbāaa Kúa.

²² Wesagba pìnŋ mìnŋ bŋ lán ítebaagunna vú bà. Len à wesagba pìnŋ pì le píngi.

²³ À mŋ kàsa íkakii ū bŋotoko. À lé kè kpa ai à lé kāa kpa kà gāsāsuu kuri, à lezī kà gāsāsuu sŋro, à lé yàasa sŋ baaakuri.

²⁴ À ŋzīi kè íkakii pì lán tūunŋ bà, à līga à lézi gīzī dŋrŋ plaa, gāsāsuu do píngi tūu mèn kuri. À íkakii pì kàsa ledŋ kŋn tūu wēzādee pìnŋ.

²⁵ Íkakii pì di zŋsware mèn kuri awεεplaaanŋ musu. Zù mèn aagŋŋnŋ mì dŋ gu'igbāroo kpa, mèn aagŋŋnŋ ŋfāntēgēkpen kpa, mèn aagŋŋnŋ sŋmεte kpa, mèn aagŋŋnŋ sŋ ŋfāntēbŋε kpa. Íkakii pì di nŋ musu, bensŋ aŋ pŋrŋnŋŋ dŋdŋ gura.

²⁶ Íkakii pì gègete kà ŋla yàasa ū. À swā de lán oro swā bà, lán ítebaagunna swā bà. Gānŋŋ lé wàa do ín è sí.

²⁷ À tadibŋnŋ pì kŋn mŋgotēo mèn kuri. Aŋ píngi gbàa kà gāsāsuu siigŋ, à yàasa dŋ siigŋ, à lezī sŋ aagŋ.

²⁸ Kè wà tadibŋ pìnŋ pì, wà mŋ lèεteγεεnŋ kpà à gbánŋ dagura.

29 Ben wà músu wēzānŋ kè m̀ò l̀et̄et̄e p̀inŋa p̀ingi k̄n z̀usware wēzānŋ k̄n kerubu wēzānŋ. Wà l̀avutāna wēzā kè músu p̀inŋ k̄n z̀uswaree p̀inŋ musu k̄n à ḡĩz̄io.

30 Tadibŋ p̀inŋ m̀ogotē g̀orogba k̄n g̀o v̄i m̀en siisiiḡō. Ās gbá v̄i m̀en siisiiḡō d̄o. Gbá p̀inŋ musun wè taa din. Wà gbá p̀inŋ kàsa, wà l̀avutāna wēzā kè à kpa siiḡōa.

31 Tadibŋ p̀inŋ lé wēna b̀otoko, à lé kpaa b̀ona g̀as̄asuu do, bens̄ à z̀oto kà ɔtā do. Wà wēzā kè à lé kè b̀o musua d̄o. Tadibŋ p̀inŋ m̀ò l̀et̄et̄e goodadeenŋ v̄i, ās̄ de b̀otokoro.

32 G̀orogba p̀inŋ kú m̀ò l̀et̄et̄e p̀inŋ ḡĩz̄i. À g̀onŋ pépena tadibŋ p̀inŋ gbánŋa. G̀orogba p̀inŋ lez̄i kà g̀as̄asuu do k̄n a kusuo.

33 Wà g̀orogba p̀inŋ p̀i lán s̄goro p̀o b̀am̄e. Wà à g̀onŋ k̄n à g̀orogbanŋ k̄n à m̀teeenŋ k̄n à oroonŋ kàsa k̄n m̀ogotēo p̀ingi.

34 Tadibŋ p̀inŋ k̀ukii v̄i m̀en siisiiḡō a goodanŋa.

35 Tadibŋ p̀inŋ musu de b̀otoko, à lez̄i kà ɔtā do. À gbánŋ k̄n à m̀ò l̀et̄et̄e enŋ na tadibŋ p̀inŋ musu.

36 À kerubu wēzā kè à gbánŋ k̄n à m̀ò l̀et̄et̄e enŋa k̄n músu wēzānŋ k̄n damina línŋ wēzānŋ, guu kè à è p̀ingi. À l̀avutāna wēzā kè à ligazi d̄o.

37 Len à tadibŋ p̀inŋ p̀i le. À kàsa p̀o d̄nk̄o guum̄e, ās̄ bítake k̄n n̄ b̀ona s̄enkp̄em̄e.

38 Ben à dàga p̀i k̄n m̀ogotēo m̀en kuri. À p̀ingi è í sí à kà ḡanŋ lé siisiiḡō. Dàga p̀inŋ yàasa kà g̀as̄asuu siisiiḡō. Kè à dàga p̀inŋ didi tadibŋ m̀en kuri p̀inŋa,

39 ben à kàe Dii kpé ae, m̀en s̄oro ɔplazi, m̀en s̄oro ɔzezi. À íkakii p̀i diè ɔzezi Dii kpé gooda kè kú ɔf̄ant̄eb̄e s̄omete kpaa sae.

40 Ben Huramu oro t̀ubukabŋnŋ k̄n a séebŋnŋ k̄n ta arusibŋnŋ p̀i d̄o. Len à Dii ua z̄i kè kí Sulemanu dàn̄e kè le, à à laata kpà p̀ingi.

41 Z̄i kè à kè p̀inŋn̄ yè: Wesagba m̀en plaa, à m̀i kè b̀o lán loo bà kè kú wesagba p̀inŋ musu m̀en plaa, m̀okyakoo kè à zā blèo à m̀i p̀inŋa m̀en plaa,

42 biisio be kè à d̄d̄o m̀okyakoo p̀inŋa musu m̀en wàa plaa. À kè ai d̄ro plaa z̄ableb̄o ū wesagba m̀i p̀inŋa.

43 Tadibŋ p̀inŋ m̀en kuri k̄n à dàganŋ m̀en kuri.

44 Íkakii m̀en do k̄n z̀uswaree kè kú à ḡĩz̄inŋ m̀en kuri aw̄eplaa.

45 T̀ubukabŋ p̀inŋ k̄n a séebŋnŋ k̄n ta arusibŋnŋ. P̀o kè Huramu p̀i kí Sulemanun̄e Dii ua p̀o ūunŋ p̀ingi, à n̄ p̀i k̄n m̀ogotē l̀l̀onaom̄e.

46 Kína tò wà p̀o p̀inŋ kàsa k̄n Yoda g̀u zaa Suko k̄n Zaretāo dagura.

47 Sulemanu e t̀o wà p̀o kè wà p̀i k̄n m̀ogotēo p̀inŋ ȳo kilooa à à t̀isi d̄ro, kè à kè pari yānzi.

48 Sulemanu p̀o kè kú Dii kpé guunŋ p̀i d̄o, tuaetitikpatakii kè wà kè k̄n vuraŋ k̄n vura teebu kè wè Dii bur̄edi káeao

49 k̄n dabu kè wà kàe ḡanu guu kpéne ae ɔplazi k̄n ɔzezio m̀en s̄oro. Wà p̀i k̄n vuraŋ at̄e k̄n à fitianŋ k̄n à kpàkonŋ p̀ingi, wà l̀avu wēzā kè m̀ma.

50 À vura ímibŋnŋ p̀i d̄o k̄n fitiadebŋnŋ k̄n taanŋ k̄n ḡombŋnŋ k̄n tésibŋnŋ k̄n kpéne kè wè be Ludakuki gbà asigbenŋ k̄n ḡanu p̀onŋ.

51 Kè kí Sulemanu Dii ua z̄i p̀i kè à yāa p̀ingi, ben à m̀ò k̄n vuraŋ k̄n kondogio k̄n p̀o kè a de Dauda diè Dii p̀o ūunŋ, ben à kà Dii ua auzikikaekiin.

8

Tana k̄n Dii àkpatio a kpén

1 Ben kí Sulemanu Isaraili gbēnsinƆ sisi Yerusalemu, aƆ borii dɔn'aedeeno kɔn n̄ uabedeeno n̄ pínɡi, le aƆ mɔ wà Dii bà kuunańyo àkpati sé Dauda wéte kè wè be Zayɔn wà suo.

2 Ben IsarailinƆ kàkɔa à ae n̄ pínɡi mɔ swεεplaade Etanimu zĩbaaguro zĩ.

3 Kè Isaraili gbēnsinƆ pèkɔre n̄ pínɡi, ben sa'orinƆ Dii àkpati pì sè

4 kɔn dakɔreki kutaaƆ kɔn Dii pɔ kè kú à guunƆ. Sa'orinƆ kɔn Levi boriinƆ bé wà pɔ pìnƆ sè wà sùo,

5 ben kí Sulemanu kɔn Isaraili kè aƆ kàkɔa à aenƆ saa ò kɔn sãanƆ kɔn zùnƆ àkpati pì ae. Pɔ kè aƆ saa òo pìnƆƆ parii kè bíta, èe sí naroro.

6 Ben sa'orinƆ gè kɔn Dii bà kuunańyo àkpatio à kpén ai kpéne kè wè be Ludakukiin. AƆo diε à diekii gwe kerubunƆ gĩzĩ.

7 Kerubu pìnƆ dèbenƆƆ poroporona àkpati pì kɔn à sélinƆla.

8 À séli pìnƆƆ gbàa ai wè n̄ lé e Dii kpé gānu guu, mɔde wè e ua kparo. Lí pìnƆƆ kú gwe ai kɔn a gbàaƆ.

9 Pókee kú àkpati pì guuro, tó èe ke gbè walaa mèn plaaa kè Musa dàn zaa Orebu, guu kè Dii bè a bà égɔ kú kɔn IsarailinƆ aƆ bɔna Iyipiti gberaa baasiro.

10 Kè sa'orinƆ bɔe Dii kpén, tésukpe kpé pì pà,

11 aƆo fɔ wà gè wà n̄ zĩ ke gwero tésukpe pì yānzi, zaake Dii gakui a kpé pà.

12 Ben Sulemanu bè: Dii bè égɔ kú tésukpe siaa guume.

13 Ben à bè Diine: Ma kpé naasidee kèkii bònne, ñgɔ kú à guu guro pínɡi.

14 Ben à liε à ae dɔ pariia à sa maaa ònne.

15 Ben à bè: Wà Dii IsarailinƆ Luda sáabu kpá! À lé gbè ma de Daudane, ben à pàpa. Zaake à bè,

16 zaa gurƆƆ kè a a gbē IsarailinƆ bɔe Iyipiti, ée Isaraili wéte ke diε wà kpé bon arero. Daudan a sè a gbē IsarailinƆ dɔn'aedee ũ.

17 Kè ma de Dauda yezi à kpé bo Dii IsarailinƆ Ludane,

18 ben Dii bène kpébonaare le a tɔ gɔ kúa laasuu kè à kè pì maa,

19 mɔde èe ke àpi bé eé boarero, à zĩnda né ke bé eé boare.

20 Ben Dii kè lán à à lé gbè nà. Ma gɔ ma de Dauda gēε ũ, ma vēε Isaraili kpatan lán Dii IsarailinƆ Luda à lé gbè nà, ben ma kpé kè bònne le à tɔ gɔ kúa yānzi.

21 Gwen ma Dii àkpati diekii kèken. Dii bà kuuna kɔn wa dezinƆ aƆ bɔna Iyipiti gbera yā kú à guu.

Sulemanu aduakena a gbēnne

22 Sulemanu ae dɔ Dii gbāgbākii Isaraili kè aƆ kakɔana gweenƆ wáa n̄ pínɡi, ben à a ɔnƆ sè musu

23 à bè: Dii IsarailinƆ Luda, gbēke è sí lékɔzinyo musu ke tɔtɔero. N gbēkeε guu n̄ bà kú kɔn n̄ zòbleri kè aƆo té n̄ zén kɔn n̄dε doonƆ.

24 N yā kè n̄ à lé gbè n̄ zòbleri ma de Daudane pàpa. N̄ ò kɔn léome yā, gbàa san n̄ pàpa.

25 Tia sa Dii IsarailinƆ Luda, n̄ lé gbè n̄ zòbleri ma de Daudane n̄ bè, tó à boriinƆ n̄ zĩnda kũna dɔ bensɔ aƆo té n̄ zén lán à tézi nà, aƆégɔ kú Isaraili kpatan guro pínɡi.

26 IsarailinƆ Luda, n̄ tó yā kè n̄ ò n̄ zòbleri ma de Daudane ke yāpuraa ũ sa.

27 Mɔde Luda, négɔ kú tɔte kè yāpuran yó? Musu kɔn a lezikεεo é fɔ à n̄ síro, benle kpé kè má bònneε kèkii saó?

28 Dii ma Luda, n̄ làakari dɔ mapi n̄ zòbleria, n̄ ma aduakena kɔn ma agbaakpananneεo sí. N̄ swā kpá wiii kè mapi n̄ zòbleri méε pεenziizi kɔn adua kè méε keεmmao gbàa.

29 Ñ tó n wée gō pena kpé kèkiia gwāāvī kōn fāantēo, guu kè n bè n tó égō kúa kèkii pì. Ñ adua kè mapi n zòbleri mēè kee aedōna guu kèkiia ma.

30 Tó mapi n zòbleri ke n gbē Isarailinō ae dō guu kèkiia, tó wa wée kemma, ñgae wa wéekena sí zaa n kúkiia musu ñ sùu kewao.

31 Tó gbē taari kè a gbēdaaane, ben wà bène à la da, tó à mò à la dà n gbāgbākii kè ae,

32 ñgae zeñyo zaa n kúkiia musu ñ dōaáne. Ñgae yā gōgō n zòblerinōne ñ yā da taarideela, le à yākena wí à musu ñ yā nnaa kpá taarisaideea, le wà e wà dō kè à yāke vīro.

33 Tó n gbē Isarailinō ibeenō zì blénma durun kè aō kenne yānzi, aō tànyo, tó aō èara wà ae dōmma wà n sisi, tó aō wée kemma wà agbaa kpānne kpé kèkiia,

34 zaa n kúkiia musu ñgae zeñyo ñ sùu keñyo kōn n durunō, ñ earaño būsu kè n kpà n dezinōa kèkii pì guu.

35 Tó ludambēe gō da wāawaa, lou gì mazi kè aō durun kenne yānzi, tó aō ae dō guu kèkiia aō wée kemma aō n sisi, bensō aō kpēe lè n durunne kè n wée tāmma yānzi,

36 zaa n kúkiia musu ñgae zeñyo ñ sùu keñyo kōn n durunō. Ñgae n da zé maaan, né tó lou ma n būsu kè n kpà n gbēnōa aō pó ũu kè guu.

37 Tó dekaa ke gagyāa kà būsu kèn, ke pówēepōsi ke pópukpana ke sutēnō ke kwaanō ke tó ibeenō līga n wéte kezi ke tó mōnzi ke gyāa gè n té,

38 tó aō gbēke yā kè à a lee dō, tó à a dō kpé kèkii kpa, tó à wée kemma à agbaa kpānne,

39 zaa n kúkiia musu ñgae zeo ñ sùu keo, né dōale. Ñgae fīa bone a yākenaa, zaake n à nōse dō. Mbe n baade píngi nōse dō.

40 Len aōégō vīa kenne le ai n wēndi lén būsu kè n kpà n dezinōa kè guu.

41-42 Zaake weé n tó bíta kōn n gāsā gbāaao kōn n dō kè poronao baaru ma, tó gbē zītō kè de n gbē Isaraili borii ũroo bō būsu zāazān à mò n tó yānzi, tó à ae dō kpé kèa à wée kemma,

43 zaa n kúkiia musu ñgae zeo ñ yā kè à wée kemmaa kene, le anduna bori píngi e à n tó dō, wà vīa kenne lán n gbē Isarailinō è kenne nà, aōégō dō kè n tó kú kpé kè má bō kèa.

44 Tó n gbēnō bōe wà gāa zì ká kōn n ibeenō, baa guu kè n n zīn píngi, tó aō ae dō wéte kè n sè kèa kōn kpé kè má bōnne kèo, tó aō wée kemma,

45 zaa n kúkiia musu ñgae zeñyo agbaa kè aō kpānne yānzi, ñ yā nnaa kpámma.

46 Zaake gbēke è gí durun keziro, tó aō durun kenne, tó n pō fēñzi n n ná n ibeenōne n zī, tó aō tànyo n būsun zīzōnō ũ būsu zāazā ke à kīn yoo,

47 tó aō nōse līe būsu kè aōe zò bleen pì guu, tó aō èara wà agbaa kpānne gwe wà bè: Wa durun kè, wa taari kè, wa yā zaaa kè,

48 tó aō ae dōmma kōn nōseo do kōn poyezinao píngi zaa būsu kè aōe zò bleen n ibeenōne pì guu, tó aō ae dō būsu kè n kpà n dezinōa kōn wéte kè n sèo kōn kpé kè má bōnne kèoa, tó aō wée kemma,

49 zaa n kúkiia musu ñgae zeñyo agbaa kè aō kpānne yānzi, ñ yā nnaa kpámma.

50 Ñgae sùu ke kōn n gbē kè aō durun kenneenō kōn taari kè aō kèo, ñ tó gbē kè aōe zò bleenēnō n wēnda gwa,

51 zaake n pōvīnanōme, n gbē kè n n bōe Igipitinō wētāmma pāsī guunōme.

52 Ñ tó n wée gō kú mapi n zòbleria, ñ swā kpá agbaa kè má kpānnezi kōn agbaa kè n gbē Isarailinō kpānneeo. Ñ swā kpámzi gurō kè aō wii pēnzi píngi.

⁵³ Dii Luda, zaake anduna bori píngi guu aōpinon n ní sé n gbēno ũ, lán ní ò n zòbleri Musa gāzĩ nà gurɔ kè n wa dezinɔ bɛ Igipiti.

⁵⁴ Gurɔ kè Sulemanu e wée kee Diia, à kuena a kosooame kɔn à ɔɔno porona musu. Kè à adua kè à yãa, ben à fɛe à zè Dii gbāgbākii gwe,

⁵⁵ ben à sa maaa ò Isaraili kè aō kú gweenone ní píngi, à ò gbāngbān à bè:

⁵⁶ Wà Dii sáabu kpá, zaake à wamɔwa a gbɛ Isarailino gbà ãmpakii lán à ò nà. Yã maaa kè à à lé gbɛ a zòbleri Musa gāzĩno pàpa píngi, à kee e lée pãro.

⁵⁷ Dii wa Luda gɔ kúwao, lán à kú kɔn wa dezinɔ nà. Aton wa tónlo, àton pã kpáwaziro.

⁵⁸ À tó wà swè gɔ kúawa wàgɔ té à zén, wàgɔ à yãdienano kúna kɔn yã kè à dà wa dezinoneno, wàgɔ à ɔɔkii gwaa.

⁵⁹ Adua kè má kè Dii wa Ludaa gɔ don fáantɛ kɔn gwāavio. Àgɔ yã nnaa kpá mamoma a zòbleria kɔn a gbɛ Isarailino lán guu e ɔɔ nà,

⁶⁰ anduna bori píngi é à dɔ kè Dii né Ludame, à pãndee kuuro.

⁶¹ À kù à a swè kpá Dii wa Ludaa mámmam, àgɔ à ɔɔkii gwaa, àgɔ à yãdienano kúna lán á kúna gbãa nà.

Dii ua kyakena

⁶² Ben kína kɔn Isarailino ní píngi saa ò Diia.

⁶³ Sulemanu kennakɔo saa ò Diia kɔn zùno bɔɔ baro awɛɛplaa kɔn sãano bɔɔ baswɛdo. Len kína kɔn Isarailino ní píngi Dii ua kya kè le.

⁶⁴ Zĩ pià kína gbāsĩ gò ua kè kú Dii kpé aea, ben à sa'opɔ kè wè ká tén à té kú ò gwe kɔn pówɛe gbao kɔn kennakɔo sa nósio, zaake sa'okii kè à kè kɔn m̀gotɛo kè kú Dii kpé ae bitaro, èe fɛ à s̀ píngiro.

⁶⁵ Zĩ beea Sulemanu kɔn Isarailino ní píngi zĩbaa kè Dii ní Ludane ai guro swɛɛplaa, ben aō Kutadɔna zĩbaa kè guro swɛɛplaa ɔ. À píngi kè guro gɛro dosai. Wà pari maamaa, wà b̀ zaa Lebo Amata ai à gaa pé Igipiti gulezeki swaaa.

⁶⁶ À guro sɔraagɔdee zĩ à ní gbáe, ben aō lé zàa aō tà ní be kɔn pɔnnaao. Aō pɔo kè nna yã maaa kè Dii kè a zòbleri Dauda kɔn a gbɛ Isarailinone píngi yãnzĩ.

9

Dii b̀ à m̀na Sulemanuzi

¹ Kè Sulemanu Dii ua kàe à yãa kɔn a uao kɔn zĩ kè à pɔo kúano píngi,

² ben Dii èara à b̀ à m̀zi à gɛn plaadeeo lán à b̀ à m̀zi Gibiɔ nà

³ à bène: Ma adua kè ní kè kɔn agbaa kè ní kpàmɛeo mà. Ma kpé kè ní b̀ pì diè ma pò ũ, ma tó égɔ kúa yãana sai. Ma wée égɔ kúa, ma pɔo égɔ kúa.

⁴ Mpi sɔ, tó ní té ma zén súusu kɔn ǹse puraa lán n de Dauda bà, tó ní yã kè má diennɛno kúna kɔn ma yã'onnenano, tó née ma ɔɔkii gwaa,

⁵ mé n kpata kāsãa pée Isarailino té, eégɔ yãana vïro, lán ma à lé gbɛ n de Daudane nà, ma bè à boriino égɔ kú Isaraili kpatan guro píngi.

⁶ Tó mpi ke n neno kpee lime sɔ, tó á ma dokayano kɔn yã kè má diareeno kúnaro, tó a gaa a ɔo tãanɔzi ai èe ní gbāgbãa,

⁷ mé Isarailino b̀e b̀usu kè má kpámman, mé gí kpé kè má diè ma pò ũu pìzi, ašé gɔ fabona pò ũ, pena pò ũ bori píngine.

⁸ Baa kɔn kpé pì naasikɛo, à yã é b̀ gbɛ kè aōe gɛtɛe à saeno sae. Ašé sio gá wà be: À kè dia Dii kè b̀usu kè kɔn kpé kèone lee?

⁹ Weé beñne: Kè aō pã kpà Dii ní Luda kè à ní dezinɔ b̀e Igipitizi yãnzime. Aō zè kɔn tãano, aōe ní gbāgbãa aōe kuɛñne. Beee yãnzin Dii m̀nzi beee kpànzĩ píngizi.

Sulemanu yáƙena kpaanƆ

¹⁰ Sulemanu ua mèn plaaa pìnƆ kàe wè baromε, Dii ua kǝn à zĩnda uao. Beee gberan

¹¹ à Galili b̀usu wéte kpà Taya kí Hiramua mèn baro, zaake Hiramua sida lí kǝn pini lío kǝn vuraƆ kpàa lán à yezi nà.

¹² Kè Hiramua b̀ Taya à g̀aa à wéte kè Sulemanu kpàawaanƆ gwà, èe kenero,

¹³ ben à bè: Ma gbè, wéte kparee takanƆn n k̀pàma gwee? Ben wà tó kpà guu p̀ine Kabulu ai kǝn a gb̀aaƆ.

¹⁴ Hiramua g̀ake à vura kp̀asá Sulemanunε yá tƆn siigƆ.

¹⁵ Gbè kè Sulemanu n dá z̀zĩnƆn yán yè. Gbè p̀inƆ bé wà Dii ua kǝn Sulemanu uao zĩ kè. AƆ Milo wèe tàta kǝn b̀suo, aƆ Yerusalemu b̀i b̀o, aƆ èara wà Azo kǝn Megidoo kǝn Gezao kèke wà kàe.

¹⁶ Igipiti kí Fili'auna lèe Geza p̀ia yá, ben à si à té s̀a à Kanaa kè aƆ kú à guunƆ dède, ben à kpà a nènƆgbèa z̀akena gbaa ũ gurƆƆ kè à à kp̀asá Sulemanua.

¹⁷ Ben Sulemanu èara à Geza p̀i kèke à kàe kǝn Betoroni g̀izĩ p̀o

¹⁸ kǝn Baalao kǝn Tadamo kè kú à b̀usu gb̀aan-o

¹⁹ kǝn wéte kè à k̀sàe kàennƆ kǝn wéte kè à s̀goronƆ kǝn à s̀nƆƆ kúnƆƆ kǝn kpé kè à yezi à dƆ YerusalemunƆ kǝn LebanƆƆ kǝn b̀usu kè èe kí bleeanƆ p̀ingi.

²⁰ Borii kè aƆ de Isaraili ũroonƆ: Am̄rinƆ, ItinƆ, PerizinƆ, IvinƆ kǝn Yebusi kè aƆ g̀nƆ n p̀ingi,

²¹ gbè kè IsarailinƆ e f̄ wà n dederonƆ, aƆ borii kè aƆ g̀ n b̀usu p̀innƆn Sulemanu n dá z̀zĩn, ben aƆ ègƆ zĩ p̀i kèe le ai kǝn a gb̀aaƆ.

²² Èe IsarailinƆ da z̀zĩnlo. AƆmbe à n díe a z̀kperenƆ ũ, a ìbanƆ, a k̀ina daanƆ, a gbèƆn dƆn'aedeennƆ, a s̀gorodeennƆ, a s̀deennƆ.

²³ AƆmbe zĩ kè wèe kèe p̀i gbènsinƆ ũ dƆ, aƆ g̀ƆƆn wàa plaa kpé baswεεplaa akuri.

²⁴ Kè Fili'auna nènƆgbè b̀ Dauda wéte à tà a kpé kè Sulemanu b̀nen, à gberan Sulemanu Milo wèe tàta.

²⁵ Wè kǝn wèo Sulemanu ègƆ saa oo g̀en aagƆgƆ. È sa'opƆ kè wè ká tén à té kú kǝn kennakƆ sa'opƆ o sa'okii kè à b̀o Diinεa, è tuaetiti kpata Dii aε gwe dƆ. Len à Dii ua zĩnƆ kè le mámmam.

²⁶ Kí Sulemanu goro'itenƆ kè EziƆ Geba Elata sae EdomunƆ b̀usun Isia Tèa léa.

²⁷ Hiramua a goroodee kè aƆ ís̄iaa d̄ƆƆn zĩ, ben aƆ dà ís̄iaala lèdo kǝn Sulemanu gbèƆn.

²⁸ AƆ g̀aa Ofi, aƆ vura sèe gwe tƆn g̀ero aƆ s̀o kí Sulemanunε.

10

Seba b̀usu k̀ina kè de nƆgbè ũ m̄na Sulemanu kiia

¹ Kè Seba b̀usu k̀ina kè de nƆgbè ũ mà lán Sulemanu tó b̀ nà Dii yá musu, ben à mò à yƆ à gwa kǝn yágbekana zĩ'ũuo.

² À kà Yerusalemu kǝn a ìbanƆ paripari kǝn p̀o gũ nnannaanƆ kǝn vura sà bítao kǝn gbè bèede kè lakuminƆ senanƆ, ben à g̀aa Sulemanu kiia à yá kè kú a ǹse guu f̀aadi b̀o p̀ingi.

³ Ben Sulemanu yá kè à làlaanƆ b̀k̄t̄enε p̀ingi. À ke b̀k̄t̄ena e à furo.

⁴ Kè nƆgbè p̀i Sulemanu ũnd̄yānƆ mà p̀ingi, bens̄ à à bεe kè à b̀o è

⁵ kǝn p̀oble kè è bleenƆ kǝn à ìbanƆ gwenaƆ kǝn à be zĩkerinƆ kuunao kǝn n p̀k̄s̄āanƆ kǝn à wèkpaaterinƆ kǝn sa'opƆ kè wè ká tén à té kú kè à o Dii uanƆ, yá p̀i à k̀ gb̀aa, ben à lé àe.

⁶ Ben à bè k̀inanε: N yákenanƆ kǝn n ũnd̄ baaru kè má mà zaa ma b̀usun-o né yápurame.

7 Mée yā pìno síro ai ma gaa ma kao kè, ben ma wée siàle sa. Wèe ome píngi sero fá! N ɔndɔ̄ kɔ̄n n auzikinɔ̄ de lán ma à baaru mà nàla zà.

8 Minnadeenɔ̄n n gbènō ũ kɔ̄n n ìba kè aṣègɔ̄ kúnyo gurɔ̄ píngi, aṣgɔ̄ n ɔndɔ̄yā maano!

9 Wà Dii n Luda sáabu kpá, zaake n yā kàne, ben à n ka Isarailinɔ̄ kín. Yenzi kè Dii vī kɔ̄n Isarailinɔ̄ gurɔ̄ píngi bé à tò à n ka kí ũzi, le ñgɔ̄ yā gɔ̄gɔ̄óne a zéa.

10 Ben nɔgbē pì kína gbà vura tɔn siigɔ̄ kɔ̄n pɔ̄ gū nnannaanō paripari maamaa kɔ̄n gbè bèedeenō. Pɔ̄ gū nnannaa kè à kí Sulemanu gbà pìnō bíta, gbēkee e móne à kà le ziki dɔro.

11 Hiramú góro'ite kè aṣ sù kɔ̄n Ofio kɔ̄n vuraonō sù kɔ̄n lí bèedeenō maamaa kɔ̄n gbè bèedeenō dɔ.

12 Ben kína Dii ua pónō kèo kɔ̄n a zĩnda be pónō, à mɔronō kɔ̄n kúunō kèo lèsirinonē dɔ. Wèe mó kɔ̄n lí pì boriio à kà le ziki dɔro, wèe wée si à takale dɔro ai kɔ̄n a gbáao.

13 Pɔ̄ kè Seba bùsu kína pì yezi píngi à gbèka kí Sulemanua, ben à à gbà, gbaa kè à kène yɔnkɔ̄yɔnkɔ̄nō baasi. Ben à èara à tà a bùsun kɔ̄n a ìbanō.

Sulemanu gakuikεε

14 Vura kè è gē Sulemanuzi wè kɔ̄n wèo è ká tɔn baro awe'e'aagɔ̄,

15 tángba kè táa'orinō kɔ̄n latarinō kɔ̄n Larubu kínanō kɔ̄n a bùsu gbēnsinō è móne baasi.

16 À sɛngbango bítanō kè kɔ̄n vura kè wà gbègbēo mèn wàa do, aṣ baade tìisi kà kiloo aagɔ̄gɔ̄ kɔ̄n a kusuo.

17 À sɛngbango néngonō kèo dɔ, aṣ baade tìisi yezi à ká kiloo plaplaa. À sɛngbango pìnō kàe kpé kè wè be Lebanɔ̄ Líkpen.

18 Kína kiblekita bíta kè kɔ̄n wesa swaao, ben à vura atēe kùea.

19 Kita pì didikii vī, à gbápeeki mèn swεedo. À kpeenaki musu de mòo gooda sai. À gàsádikiinō vī, músu taka kè wà kènō zezena gàsádikii pìnō sae.

20 Músu pìnō zezena gbápeeki pìnōa kpa plaplaa, à píngi kà kuri aweeplaa. Wèe kíta pì taka ke bùsu ken zikiro.

21 Kí Sulemanu togoonō né vurame píngi. Kpé kè wè be Lebanɔ̄ Líkpe pónō píngi né vurame atēe. Kondogi pókee kú gwero, zaake wè kondogi dié póke ũ Sulemanu gurɔ̄aro.

22 Kína góro'itenō ègɔ̄ dana ísiaala kɔ̄n Hiramú góronō. Wè aagɔ̄ píngi aṣègɔ̄ suu kɔ̄n vura kɔ̄n kondogio kɔ̄n wesa swaao kɔ̄n gbakūnō kɔ̄n zãnō.

23 Kí Sulemanu auziki kɔ̄n à ɔndɔ̄o bíta de anduna kínanō póla í píngi.

24 Baade píngi e zé weteε à wée si Sulemanule à à ɔndɔ̄yā kè Ludaa dànε à swèn ma.

25 Wè píngi baade ègɔ̄ mɔne kɔ̄n a gbáao: Kondogi pónō, vura pónō, utanō, gɔ̄kɛbɔnō, pɔ̄ gū nnannaanō, sɔnō kɔ̄n bāagāsɔnō.

26 Sulemanu sɔgoronō kɔ̄n sɔnō kàkɔ̄a. À sɔgoro pìnō kà wàa swεeplaa, à sɔnō sɔ bɔrō kuri aweeplaa. Wè à sɔ pìnō gwa à sɔgoro wétenō guu kɔ̄n à be Yerusalemuo.

27 Kína tò kondogi gɔ̄ di Yerusalemu lán gbè bà, bensɔ̄ sida lí kè wè kpé dɔo pari lán bète lí bà sèn.

28 Wè bɔ kɔ̄n Sulemanu sɔ pìnō zaa Igipiti kɔ̄n Silisia bùsuome. Kína latarinō bé wè gá lúlu gwe.

29 Aṣ sɔgoronō lúlu Igipiti kondogi ō mèn wàa aagɔ̄me, sɔnō sɔ mèn baswεeplaa akuri, ben è èara à sɔ pìnō yá Iti kínanōa kɔ̄n Sirianō kínanō.

11

Sulemanu nɔɔnɔ

¹ Kí Sulemanu yè bori pānde nɔgbɛnɔzi pari. Fili'auna nɛnɔgbɛ baasi, ben à Mɔabunɔ kɔn Amɔninɔ kɔn Edɔmunɔ kɔn Sidɔdeenɔ kɔn Itinɔ sɛsɛ nɔɔnɔ ũ.

² Dii bè Isarailinɔnɛ aɔton borii pìnɔ séro, zaakɛ aɔé n̄ sāsāme, lɛ aɔ tɛ n̄ tāanɔzi. Baa kɔn beeeo aɔ yenzi Sulemanu swè blè.

³ À kinenɔ sɛsɛ nɔɔnɔ ũ gɔɔn wàa aagɔ kpé basɔro, bensɔ à nɔ yìgisainɔ vī do wàa do kpé basɔro. Ben à nɔɔ pìnɔ à sāsā.

⁴ Kè zikū e gɛɛn, à nɔɔnɔ tò à tɛ tāanɔzi, èe a swè kpá Dii a Ludaa mámmam lán a de Dauda bàro.

⁵ À tɛ Sidɔdeenɔ tāa Asatorezi kɔn Amɔninɔ tāa Mɔlɛki kè Luda zàn-o.

⁶ À yā kè Dii yeziroo kè, èe tɛzi kɔn nɔsɛo do lán a de Dauda bàro.

⁷ Ben à gàa à tāagbāgbākii bò sīsī kè kú Yerusalemu ɔfāntɛbɔɛ kpaa musu Mɔabunɔ tāa gina Kemɔsinɛ kɔn Amɔninɔ tāa gina Mɔlɛkio.

⁸ Len à kè lɛ a bori pānde nɔɔnɔnɛ n̄ pिंगi, ben aɔ tuaetiti kpàta n̄ tāanɔnɛ aɔ saa òm̄ma.

⁹ Ben Dii Isarailinɔ Luda pɔ fɛ Sulemanuzi, kè à kpɛɛ lɛnɛ à swè kúa dɔro yānzi, zaakɛ Dii bò à m̀zi yā gɛn plaa.

¹⁰ Baa kè Dii bènɛ, àton tɛ tāanɔziro, èe yā kè Dii diɛ pì maro.

¹¹ Ben Dii bènɛ: Zaakɛ n̄ kè lɛ, néɛ zɛ kɔn ma bà kuunanyo yā kè má diennɛɛoro, mé kpata bɔ n̄ ɔzī mà n̄ z̀bleri ke ká n̄ gɛɛ ũ.

¹² M̀de n̄ de Dauda yānzi mé kɛ lɛ n̄ gurɔɔaro, n̄ n̄n̄ mé kenɛ.

¹³ Baa kɔn beeeo mé kpata bɔ à ɔzī mámmannlo. Bori lɛo doon mé tó n̄ né p̄nɛ ma z̀bleri Dauda kɔn Yerusalemu kè má sè ma pɔ ũuo yānzi.

Sulemanu ibɛɛnɔ

¹⁴ Ben Dii tò Edɔmu gbɛ Adada kè de wɛɛnɛ ũ íbɛtɛ kpà kɔn Sulemanuo.

¹⁵ Gurɔ kè Dauda e zī kaa kɔn Edɔmunɔ yā, à z̀kpɛɛnɔ dɔn'aɛdee Yoabu gàa à Isarailinɔ gɛnɔ v̄i, ben à Edɔmunɔ bùsu gɔgbɛnɔ d̀dɛ gwe n̄ pिंगi.

¹⁶ Àpi kɔn a gbɛnɔ kú gwe ai m̀ swɛɛdo ai aɔ gàa wà Edɔmunɔ bùsu gɔgbɛ pìnɔ d̀dɛo n̄ pिंगi.

¹⁷ Kè Adada bàa s̄i, èe taa Iqipiti kɔn a de ìba kenɔ. Gurɔ beeeo s̄ Adada né gɔkparemɛ.

¹⁸ Aɔ bò Midiā aɔ gàa Parani, ben aɔ Paranide kenɔ sè wà gàańyo Iqipiti kí Fili'auna kiia. Fili'auna kpé kpàa kɔn p̀bleeo kɔn tɔɔtɛo.

¹⁹ Adada yā kà Fili'aunanɛ maamaa, ben à a naɔ Tapɛnɛsi dāaro kpàa nɔɔ ũ.

²⁰ Ben Tapɛnɛsi dāaro pì né ì gɔgbɛ ũ, wè benɛ Genuba, ben Tapɛnɛsi né pì gwà Fili'auna ua kɔn Fili'auna n̄n̄o lɛdo.

²¹ Gurɔ kè Adada kú Iqipiti, à mà kè Dauda gà bensɔ à z̀kpɛɛnɔ dɔn'aɛdee Yoabu gà do. Ben à bè Fili'aunanɛ: N̄ ma gba zé mà tá ma bùsun.

²² Ben Fili'auna à là à bè: Bó bé èe k̄sāamma ma kiia, kè tò n̄ yezi n̄ tá n̄ bùsun? À wèàla à bè: Pókee e k̄sāamaro, n̄ ma gba zé dé!

²³ Ben Ludaa tò do Eliada né Rezɔ kè bàa s̄i a dii Zoba kí Adadɛzanɛ yāa fɛɛ Sulemanuzi.

²⁴ Kè Dauda Adadɛza gbɛnɔ d̀dɛ, ben Rezɔ gbɛnɔ kàkɔaazi aɔ kè gbāam̄nnerinɔ gāli ũ, ben à gò n̄ dɔn'aɛdee ũ. Aɔ gàa wà v̄ɛɛ Damasiku, ben à gwee s̄i.

²⁵ Rezɔn̄ Isarailinɔ ibɛɛ ũ ai Sulemanu ẁndi lén, yāketɛ kè Adada fɛɛo baasi. À kpata blè Siria bùsun, à ḡi Isarailinɔ kāzi.

Yeroboamu bɔna Sulemanu kpɛɛ

26 Nɛbati né Yeroboamu né Sulemanu ìba kemɛ. Eflaimu boriime, kè bò Zɛɛda, ben à bò Sulemanu kpɛɛ. À da né gyaanɔɔmɛ, à tón Zɛrua.

27 Lán à kè nà à bò kína kpɛɛn yè. Sulemanu wɛɛ kè wè be Milo tàta bùsuo, ben à a de Dauda wéte bíi bò à pèkɔre.

28 Yeroboamu né nɛgɔgbɛ làakarideemɛ. Kè Sulemanu è kè òwazi pì aĩa vĩ, ben à à diɛ zĩ gbáaa kè Yusufu boriinɔ e kɛɛ pì gbɛnsi ũ.

29 Gurɔ beeean Yeroboamu bò Yerusalemu, ben à dàkɔre kɔn annabi Ahia, Silo gbɛo zén, à uta dufu dana. Aɔ kú sɛn gwe ní plaa.

30 Ben Ahia a uta dufu pì gà à kè à pàrapara leo kuri awɛɛplaa.

31 Ben à bè Yeroboamunɛ à à parana pì sɛɛ mèn kuri, zaake Dii Isarailino Luda bè: Mé Sulemanu bɔ kpatammɛ mà Isaraili bori leo kuri kpámma.

32 Mé bori leo doo tóne ma zòbleri Dauda kɔn Yerusalemu kè má sè Isaraili bori píngi wétenɔ téo yānzi.

33 Mé kɛnɛ lɛ, kè à ma zĩna à gàa èe Sidɔdeenɔ tãa Asatore kɔn Mɔabunɔ tãa Kemɔsio kɔn Amɔninɔ tãa Mɔlekio gbāgbāa yānzi. Èe tɛmaziro, èe yā kè maamɛ kero, èe ma ɔɔkii gwaro, à ma dokayānɔ kūna lán a de Dauda bàro.

34 Baa kɔn beeeo mé kpata bɔ à ɔzĩ māmmanlo, zaake ma gĩake ma à kè kí ũ ai a wèndi lémmɛ ma zòbleri Dauda kè má sè yānzi, kè à ma yādienanɔ kūna bensɔ à ma ɔɔkii gwà.

35 À nɛn mé kpata sí à ɔzĩ, mà Isaraili bori leo kurinɔ kpámma.

36 Isaraili bori leo doon mé tó à né pìnɛ, lɛ ma zòbleri Dauda borii gɔ kí bleemɛ Yerusalemu gurɔ píngi, wéte kè má sè ma tó gɔ kúa pì.

37 Mpi sɔ, ma n sɛ Isarailino kína ũ, lɛ ñgɔ kí blee pɔ kè n pɔɔ yezia píngi.

38 Tó nɛɛ yā kè má diennɛɛ kɛɛ píngi, tó ñ tɛmazi, nɛɛ yā kè maamɛ kɛɛ, tó nɛɛ ma ɔɔkii gwaa bensɔ ní ma yādienanɔ kūna lán ma zòbleri Dauda bà, mégɔ kúnyo, mégɔ n boriinɔ kaa Isaraili kpatan gurɔ píngi, lán ma Dauda boriinɔ kàn nà.

39 Mé Dauda boriinɔ ɛara kpɛɛ yā kè aɔ kè pì yānzi, mɔde èe kɛ ai gurɔ pínginlo.

40 Sulemanu zé wéte à Yeroboamu de, ben à fɛɛ à bàa sì à tà Igipiti kí Sisaki kiia, à gɔ gwe ai Sulemanu gàa à gào.

41 Sulemanu yā kpaaanɔ kɔn ɔndɔyā kè à kènɔ píngi kú Sulemanu yānɔ takadan.

42 Sulemanu kè Isaraili bori píngi kína ũ Yerusalemu wè baplaamɛ.

43 Kè à gà, wà à vĩ à de Dauda wéte, ben à né Reoboamu vɛɛ à gbèn.

12

Isarailino bɔna Reoboamu kpɛɛ

1 Reoboamu gàa Sekɛmu, zaake gwen Isaraili bori píngi gāan lɛ wà à ká kí ũ.

2 Kè Nɛbati né Yeroboamu à baaru mà, ben à bò Igipiti à sù, zaake gwen à kún zaa gurɔ kè à bàa sì Sulemanunɛ.

3 Ben Isaraili kè aɔ kɔ kàkɔa pìnɔ à sisi, ben aɔ gàa wà yā ò ledɔ kɔn Reoboamuo wà bè:

4 N de zĩ gbáaa dàwe pāsĩpāsĩ. Mmɔn sɔ, ñ zĩ gbáaa pì kɔn aso tìisi kè à diweeo lago, wé mì siennɛ.

5 Ben à wènlá à bè: À tá gĩa ai gurɔ aagɔ, gbasa à ɛara à mɔ. Ben aɔ tà.

6 Kí Reoboamu yā pì gbà gbɛnsi kè aɔ de a de Sulemanu ìba ũunɔne à bè: Yā kpareen á è à maa mà sí gbɛ pìnɔlaa?

7 Ben aɔ wèlala wà bè: Tó n mì siɛnɛ gbàa, ben n yā maaa siñla, aɛgɔ de n zòblerinɔ ũ gurɔ píngi.

8 Ben Reoboamu gi gbēnsi pīnŋ lédammazi, à gàa à yā pì gbǎ a ìba gǔkparɛ kè aǎ né blè lɛdoonɔnɛ.

9 À n̄ lá à bè: Gbē kè aǎ bèmɛ mà zī gbǎaa kè ma dee dàńne lagoonɛ pīnŋ, yā kpareen á è à maa wà sínláa?

10 Ben gǔkparɛ pīnŋ wèàla wà bè: Gbē kè aǎ bènnɛ n de aso tīsi dīńne n lagoonɛ pīnŋ, n̄ ońne n ɔnɛzǎa gbèrɛ dɛ n de piila.

11 N de aso tīsi dīńne, mmɔn sǎ, né asoo pì kaarańne. N de wéɛ tǎm̄ma kǔn flǎomɛ, m̄de flǎ lèdeen né wéɛ tǎom̄ma.

12 À gurɔ aagǔdee zī Yeroboamu kǔn Isarailinŋ ɛara wà mò wà Reoboamu lè n̄ pīngi, lán à ńńne nà à bè, aǎ ɛara wà mó gurɔ aagǔ gbɛra.

13 Ben kína gi gbēnsinŋ lédammazi à yā wèńla pǎsīpǎsī.

14 À tɛ gǔkparɛnŋ lédammazi à bè: Aso tīsin ma dee dīare, mamɔma sǎ mé asoo pì kaaraaremɛ. Flán ma de wéɛ tǎoawa, mapi sǎ, flǎ lèdeen mé wéɛ tǎoawa.

15 Ben kína gi Isarailinŋ yā mazi, zaake yā pì b̀ Dii kiiamɛ, lɛ yā kè à ò Nɛbati né Yeroboamunɛ annabi Ahia, Silo gbē gǎzī e à kɛ yǎnzi.

16 Kè Isarailinŋ è kína gi n̄ yā mazi, aǎ bènɛ:

Wa bà kú kǔn Daudaoro,

wa lé kú Yɛɛ né yǎnlo.

Isarailinŋ, a baade tá a bɛ!

Dauda bori, n̄ n zīnda bɛ kú!

Ben Isarailinŋ tà n̄ bɛ.

17 Isaraili kè aǎ kú Yuda boriinŋ wéɛ guunŋn Reoboamu g̀ n̄ kína ũ ado.

18 Kí Reoboamu a z̀zī gbēnsi Adoniramun zī Isarailinŋa, ben aǎ à pǎpa gbèò wà à dè. Ben kí Reoboamu f̀ɛ kǔn wǎaaò à s̄i a s̄goron à bàa s̄i à tà Yerusalemu.

19 Lɛn Isarailinŋ gi Dauda boriinŋzi lɛ ai kǔn a gbǎao.

20 Kè Isarailinŋ mà n̄ pīngi kè Yeroboamu s̀, ben aǎ à s̄isi kak̄ana guu, ben aǎ à kà Isaraili boriinŋ kína ũ. Isaraili bori kee e zɛ kǔn Dauda boriinŋ d̀ro, tó èe kɛ Yuda boriinŋ baasiro.

21 Kè Reoboamu kà Yerusalemu, à Yudanŋ kàk̄a n̄ pīngi kǔn Beyāmi boriinŋ. Z̄ikari pīnŋ ḡɔn b̀ro bak̄endomɛ. Ben aǎ gaa zī ká kǔn Isarailinŋ, lɛ wà e wà Sulemanu né Reoboamu kpata s̄inɛ wà kpáa d̀.

22 Ben Luda yā s̀ Luda gbē kè wè be Semayaa à bè:

23 N̄ o Yudanŋ kí Sulemanu né Reoboamunɛ kǔn Yudanŋ n̄ pīngi kǔn Beyāmi boriinŋ kǔn gbē kpaaanŋ,

24 mamɔma Dii ma bè, àton gá zī ká kǔn a Isaraili daanŋoro. A baade tá a bɛ, zaake yā kè kè pì b̀ ma kiiamɛ. Ben aǎ yā kè Dii ńńne mà aǎ tà.

25 Yeroboamu Sekɛmu kè kú Eflaimu gu kpiideen b̄i b̀, ben à v̀ɛn. Zaa gwen à gàa à Pɛnieli kèkè à kàɛ.

26 Ben à laasuu lè à bè: Wéɛ ɛara wà Dauda borii s̀kpa kpatammɛ fá!

27 Tó Isarailinŋ e gaa saa o Dii ua Yerusalemu, aǎ ɛara wà zɛ kǔn n̄ dii Yudanŋ kí Reoboamuomɛ, aǎ ɛ ma dɛ wà zɛo.

28 Kè kína yā pì gwà, ben à vura z̀swarene b̀ronŋ pì mèn plaa, ben à bè gbēnɔnɛ: Isarailinŋ, a gana Yerusalemu mò lɛ. A dii kè aǎ a b̀ɛ Igipitinŋn yè!

29 Ben à à doo diɛ Bɛteli, à doo s̄ ai Dani.

30 Ben yā pì ḡńne durun ũ, aǎ gá d̄nzi kɛ à doonɛ Bɛteli, à doo s̄ ai Dani.

31 Yeroboamu kpé b̀ z̀ pīnŋnɛ tǎagbǎgbǎkiinŋa, ben à gbē diɛ sa'orinŋ ũ, baa kǔn gbē kè aǎ dɛ Levi borii ũroonŋ.

³² Ben à mɔ sɔraagɔde gurɔ gērodee diɛ zībaa ũ lán Yudanɔ pɔ bà se, ben à saa ò tāagbāgbākii kè kú Beteli pìà. À saa ò zùswaree kè à pì pìnɔa, ben à sa'orinɔ diɛ gwe.

³³ Ben à saa ò sa'okii kè à kè Beteli pìà mɔ sɔraagɔde gurɔ gērodee zī. Gurɔ pìn à diɛ a zīnda pɔyezia zībaa ũ Isarailinɔne.

13

Luda gbē lékena Beteli sa'okiine

¹ Luda gbēke bɔ Yudanɔ bùsun à mɔ Beteli lán Dii dànɛ nà gurɔ kè Yeroboamu zena sa'okii pì saɛ le à saa o.

² Ben à sa'okii pì kà à bè: Sa'oki, sa'oki, Dii bè weé né i Dauda bɛ, weé tɔ kpánɛ Yosia. Àpì bé eé saa omma kɔn tāagbāgbākii sa'ori kè aɔɔe zī keɛ kènɔ, eé gbēntee wánɔ kpátamma.

³ Gwe gɔɔ Luda gbē pì yā pì kena sèeda ònɛ à bè: Sèeda kè Dii òn yè. Sa'okii pì é parakɔre à túbu é kwéɛ.

⁴ Kè kí Yeroboamu lé kè Luda gbē pì kè Beteli sa'okii pìnɛ mà, ben à òɔba zaa sa'okiia gwe à bè: À à kŭ! Ben ɔ kè à dɔa pì gbāgbā, eé fɔ à kòko dɔro.

⁵ Ben sa'okii pì parakɔre à túbu kwéɛ lán Dii dà Luda gbē pìnɛ à ò nà.

⁶ Ben kína bè Luda gbē pìnɛ: N agbaa kpámɛ Dii n Ludanɛ. N wéɛ keamɛ le ma ɔ e à su a gbèn. Ben Luda gbē pì agbaa kpà Diinɛ, ben à ɔ sù a gbèn lán a zii bà.

⁷ Ben kína bè Luda gbē pìnɛ: N mɔ wà gá ma bɛ wà pɔ ble, mé gba danɛ.

⁸ Ben à bè kína pìnɛ: Baa tó n n auziki kpadoo kpàma, mé gányoro. Mé pɔ ble ke mà í mi guu kèro,

⁹ zaake Dii bèmɛ màton pɔ ble kèro, màton í mi kèro, màton sɔ tá kɔn zé kè ma mɔoro.

¹⁰ Ben à zé pānde sè, èe zé kè à mɔ Beteli sé dɔro.

¹¹ Annabi zi kee kú Beteli gwe. Kè à néno sù, aɔ yā kè Luda gbē pì kè gwe zī beee a tɔkè n denɛ kɔn yā kè à ò kinanɛo píngi.

¹² Ben aɔ de n lā à bè: Zé kpareen à sè? Ben à néno zé kè Luda gbē kè bɔ Yudanɔ bùsun pì sè gɔgɔne.

¹³ Ben à bèné: À gàari yimɛ zaakinɛ. Ben aɔ yìnɛ aɔ à di à kpɛɛ.

¹⁴ Kè à pèɛ Luda gbē pìzi, ben à à lè vèena gbí lí gbáru. Ben à à là à bè: Luda gbē kè bɔ Yudanɔ bùsumn n ũs? À wèàla à bè: Mámbee!

¹⁵ Ben annabi zii pì bèné: N mɔ wà gá ma bɛ, n pɔ ble.

¹⁶ À wèàla à bè: Mé fɔ mà ɛara mà tányoro. Mé fɔ mà pɔ ble ke mà í minyo guu kèro,

¹⁷ zaake Dii bèmɛ màton pɔ ble ke mà í mi kèro, màton sɔ tá kɔn zé kè ma mɔoro.

¹⁸ Ben annabi zii pì bèné: Annabin ma ũ lán n bà. Malaika ke bé à Dii yā òmɛ à bè mà péenzi mà sunyo ma bɛ, le n pɔ ble n í mi. Mɔde ɛgeen annabi pì e too.

¹⁹ Ben Luda gbē pì ɛarao, à pɔ blè à bɛ à í mì.

²⁰ Gurɔ kè aɔ vèena pɔbleezi, Dii yā sù annabi zii kè sùo pìà,

²¹ ben à wii lè Luda gbē kè bɔ Yudanɔ bùsun pìà à bè: Dii n Luda bè, lán n gi a yā mazi nà, néɛ yā kè à ònnɛ maro,

²² n ɛara n mɔ n pɔ blè n í mì guu kè à ònnɛ nton pɔ blenlo nton í minlo pì, weé n vī kɔn n dezínɔoro.

²³ À pɔblena kɔn à íminao gbera, annabi kè sùo pì gàari yìnɛ zaakia.

²⁴ Kè à dà zén, ben à kpàkŭ kɔn músuɔ, músu pì à dè. À gè gɔ diena zén, ben zaaki kɔn músuɔ gɔ zena à gè pìzi.

25 Kè gbě kè aṣṣe gētεεno à gè è daena zén gwe kṣn músu kè zezio, ben aṣ gàa wà à baaru kpà wéte kè annabi zii pì kún guu.

26 Kè annabi kè sùo pì à baaru mà, à bè: Luda gbě kè gí Dii yá mazin gwe. Ben Dii à kpà músua, à à è'ekṣre à dè lán Dii òne nà.

27 Ben à bè a nénone: À gàari yime zaakine. Ben aṣ yìne.

28 À dà zén, ben à gàa à à gè lè daena, zaaki kṣn músuo zezì. Músu pì e gè pì sóro bensṣ èe zaaki pì è'ekṣero.

29 Ben annabi pì Luda gbě pì gè sè à dī zaaki musu à sùo a be wétεn, le à gè ṣo do à à vīi.

30 Ben à à vīi a zīnda mirawεεn, à ṣo do à bè: Wāiyoo ma gbě!

31 Kè à à vīi à yāa, à bè a nénone: Tó ma ga, à ma vīi mirawεε kè ma Luda gbě pì vīin à wa gè kpákṣzi.

32 Zaake yá kè Dii dāne à ò Beteli sa'okii musu kṣn tāakpe kè kú Samaria bùsu wéte tāagbāgbākiianṣ é ke yāpura.

33 Baa kṣn beeeo Yeroboamu e kpeε li a yāzaakenanero, à èara à Isaraili bori píngi diε tāagbāgbāki sa'orinṣ ũ do. Gbě kè aṣ yezi wà gṣ tāagbāgbāki sa'orinṣ ũun à n kè à ũ.

34 Durun kè tò wà Yeroboamu boriinṣ dúgu zṣ aṣ yāa anduna guun gwe.

14

Annabi Ahia yá kè eé Yeroboamu lee ona

1 Gurṣ beeeo gyāa Yeroboamu négṣgbě Abia kù.

2 Ben Yeroboamu bè a naṣne: N fεε n n zīnda liε, le wàton n dṣ ma noṣ ũro, n gá Silo. Annabi Ahia kú gwe. Àmbe à bème mégṣ de Isarailinṣ kína ũ.

3 N bureṣi sé mèn kuri kṣn kārano kṣn zṣ tùuo, n gáone. Eé yá kè eé né pì lee onne.

4 Ben Yeroboamu naṣ kè le, à fεε à gàa Silo à gè Ahia be. Ahia wéε e guu e doṣo, zaake à zi kú à wéε gṣ dāadāa.

5 Dii gīake à ò Ahiane kè Yeroboamu naṣ né e gyāa keε, ben èe moṣ le à yá gbekamma. N one la, n one la, zaake tó à mò, eé a zīnda lienne gbě pānde ũme.

6 Kè Ahia à kèεε kīi mà, èe gεε kpén, à bè: N gε Yeroboamu naṣ! Bóyānzin n n zīnda liε lezi? Yá pāsīn Luda bè mà onne.

7 N gá n o Yeroboamune, Dii Isarailinṣ Luda bè, àmbe a n se n gběno té, a n ke a gbě Isarailinṣ don'aεdee ũ.

8 A kpata bṣ Dauda boriinṣ zī, ben a n kpan, moṣe n de lán à zṣbleri Dauda bàro, kè à a yādienanṣ kūna, à tézi kṣn nṣεo do à yá kè á yezi kè.

9 N yá zaaa kè de gbě kè aṣ dṣnne aenṣla, n gaa n tāano kè n zīdane, mò kè n kàsa pino, ben n kpeε liare, n a pṣo fε.

10 Beee yānzin é mṣnzi kpá n boriinṣzizi, é n gṣgběno kaate Isarailinṣ guu zṣno kṣn wεεnenṣ n píngi, é té sṣ n beea, lán wè té sṣ zùgbṣa nà ai à té kú à yāa píngi.

11 Gbēno é n borii kè aṣé gaga wétεnno só, bāano é n gbě kè aṣé gaga sēnno ble. Dii bé à ò le.

12 Mmṣn sṣ noṣgbě, n fεε n tá be. Tó n kèεε pèε wéte guu gṣo, né pì é ga.

13 Isarailinṣ é à gè ṣo do wà à vīi. Yeroboamu boriinṣ té n píngi, àmbe weé vīi ado, zaake àmbe ado kè Dii Isarailinṣ Luda yá maaa èa Yeroboamu ua.

14 Dii é kína pānde diε a gbě Isarailinṣne. Àmbe eé Yeroboamu boriinṣ dede. Gbāa kèa! Bṣṣo? Lεme, tiaaεme!

¹⁵ Dii é gò t̄s Isarailinŋa, āsé ḡs lán kàba kè èe nigāa í guu bà. Eé Isarailinŋ b̄ce b̄usu maaa kè à kpà n̄ dezinŋa kèn à n̄ f̄aak̄s̄a Yuflatì baa k̄aa kpa, kè ās̄ Asator̄e lí p̄èèp̄eè ās̄ Dii p̄ōo f̄èone yānzi.

¹⁶ Eé Isarailinŋ kp̄ámma durun kè Yeroboamu kè à Isarailinŋ dà à kenan yānzi.

¹⁷ Ben Yeroboamu nās̄ f̄èe èe taa. Kè à kà Tiza, kè à k̄èse zè kp̄eèlea ḡs̄, ben n̄éḡs̄gb̄è p̄ì ḡà.

¹⁸ Wà à v̄i, ben Isarailinŋ s̄ō d̄ò n̄ p̄íngi lán Dii ò a z̄òbleri annabi Ahia ḡāz̄ì n̄à.

¹⁹ Yeroboamu yā kp̄aaanŋ kú Isarailinŋ k̄inanŋ ḡīayākenanŋ takadan, z̄ì kè à k̄anŋ k̄ōn à k̄íkeyānŋ p̄íngi.

²⁰ Yeroboamu kí blè w̄è baro aw̄eèplaam̄e. Kè à ḡà, ben à né Nadabu v̄èe à gb̄èn.

Yudanŋ kí Reoboamu

²¹ Sulemanu né Reoboamun Yudanŋ k̄ína ū. À kí blè a w̄è baplaa aw̄eèdodeemm̄e, ben à kí blè Yerusalemu w̄è ḡēro aw̄eèplaa, w̄éte kè Dii s̄è Isaraili bori p̄íngi w̄ét̄enŋ té le à t̄ó ḡs̄ k̄úa. À da t̄ón Naama, Am̄oni boriim̄e.

²² Yudanŋ yā kè Dii yeziroo kè, ās̄ à p̄ōo f̄èe de n̄ dezinŋa n̄ p̄íngi n̄ durun kè ās̄ō kè yānzi.

²³ Ās̄ t̄āagb̄āgb̄ākiinŋ b̄ò n̄ z̄īndan̄e s̄īs̄ī lez̄ī s̄ānda p̄íngi musu k̄ōn lí b̄íta s̄ānda p̄íngi gb̄áruo, ās̄ gb̄ènŋ k̄ōn línŋ p̄èèp̄eè.

²⁴ Baa se t̄āagb̄āgb̄āki kaaruanŋ kú Isarailinŋ b̄usun ḡōgb̄ēnŋ k̄ōn n̄ogb̄ēnŋ. Lem̄e Isarailinŋ borii kè Dii p̄ēm̄mañnenŋ dà zaaanŋ s̄èe le p̄íngi.

²⁵ Kí Reoboamu k̄íblena w̄è s̄ōrodee guun Iyipiti kí Sisaki mò à l̄èe Yerusalemua.

²⁶ À Dii ua auzikinŋ k̄ōn k̄íbe p̄ónŋ n̄ak̄s̄a à vura sengbango kè Sulemanu p̄inŋ s̄èe p̄íngi.

²⁷ Ben kí Reoboamu sengbango p̄inŋ ḡèe p̄ì k̄ōn m̄ògot̄ēo à n̄à a be dogari d̄on'aèdeenŋe n̄ ōz̄ì a be kp̄eèle.

²⁸ Tó k̄ína e gaa Dii ua, dogari p̄inŋ èḡs̄ sengbango p̄inŋ k̄ūna. Tó ās̄ èara wà s̄ù, ās̄è èara wà k̄áe n̄ kp̄én.

²⁹ Reoboamu yā kp̄aaanŋ k̄ōn yā kè à k̄ènŋ p̄íngi kú Yudanŋ k̄inanŋ ḡīayākenanŋ takadan.

³⁰ Reoboamu k̄ōn Yeroboamuo èḡs̄ z̄ì kaa k̄ōo gurŋ p̄íngi.

³¹ Kè Reoboamu ḡà, wà à mira kp̄ak̄ōzi k̄ōn a dezinŋ p̄óo Dauda w̄éte. À da t̄ón Naama, Am̄oni boriim̄e. Ben à né Abia v̄èe à gb̄èn.

15

Yudanŋ kí Abia

¹ N̄ebati né Yeroboamu k̄íblena w̄è baro plaasaidee guun Abia ḡò Yudanŋ k̄ína ū

² à kí blè Yerusalemu w̄è aaḡs̄m̄e. À da t̄ón Maaka, Abusalomu boriim̄e.

³ À durun kè a dee k̄ènŋ kè p̄íngi, èe a z̄īnda kp̄á Dii a Ludaa lán a dezi Dauda b̄àro.

⁴ M̄ode Dauda yānz̄in Dii à Ludaa tò à bori kí blè Yerusalemu, à à borii p̄ì d̄iè à ḡèe ū à tò Yerusalemu gb̄āaa è.

⁵ Zaake Dauda yā kè Dii yezi kè, èe ḡí yā kè Dii dīen̄e mazīro ai a w̄èndi lén, tó èe ke yā kè à kè Iti bori Urian̄e baasīro.

⁶ Abia k̄ōn Yeroboamuo èḡs̄ z̄ì kaa k̄ōo ai Abia w̄èndi lén.

7 Abia yā kpaaanŋ kŋn yā kè à kènŋ pínŋi kú Yudanŋ kínanŋ gīayākenanŋ takadan.

8 Kè à gà, wà à vī Dauda wéte, ben à né Asa vèe à gbèn.

Yudanŋ kí Asa

9 Isarailinŋ kí Yeroboamu kíblena wè barodee guun Asa gò Yudanŋ kína ũ,

10 ben à kí blè Yerusalemu wè baplaa awεεdo. À dazi tón Maaka, Abusalomu boriime.

11 Kí Asa yā kè Dii yezi kè lán a dezi Dauda bà.

12 À pè tāagbāgbāki kaaruanŋ a būsun, ben à tāa kè a dezínŋ kènŋ kwè pínŋi.

13 Baa se à a dazi Maaka bò kpatan, kè à Asatorε lí gina pèe yānzi. Kí Asa lí pì zò à té sǎa Kidironu guzurεn.

14 À a zīnda kpà Diia ai a wèndi lén, mōde èe tāagbāgbākii kè wà bònŋ gbororo.

15 À vura kŋn kondogio kŋn pò pānde kè api kŋn a deo diε Dii pò ũunŋ sèe à kàe Dii ua.

16 Asa kŋn Isarailinŋ kí Baasao ègō zī kaa kōo ai n kíblena gurŋlen.

17 Baasa bé à gàa à lèe Yudanŋ būsua, ben èe bīi boo à liga Ramazi, le gbēke tón bŋ ke à gē Yudanŋ kí Asa būsunlo yānzi.

18 Ben Asa kondogi kŋn vura kè gò Dii ua làasinŋ sèe kŋn pò kè kú a be làasinŋ, à nà a ibanŋne n zī, ben à n zī Damasiku, Siria būsua kí Benadada, Tabirimŋ né, Eziō dio kiia à bè:

19 Wà ledole ke lán ma de kŋn n deo kè nà yā. À kondogi kŋn vuraon yè. N ledole kè n vī kŋn Isarailinŋ kí Baasao gboro, le à gumala kŋn a zīkpεεnŋ.

20 Ben Benadada ledole kè kŋn Asao à a zīkpεεnŋ gbàre aō gàa wà lèe Isaraili wétεnŋ. Aō Iyona si kŋn Danio kŋn Abeli Betεmakao kŋn Genesareti guuo kŋn Nafatali boriinŋ guuo dŋ pínŋi.

21 Kè Baasa à baaru mà, ben à bīibona Ramazi tò à tà Tiza.

22 Ben kí Asa kpàakpa kè Yudanŋne n pínŋi, èe gbēke tè boro à bè, aō Rama gbènŋ kŋn lí kè Baasa e bīi boonŋ séε. Ben à bīi bōo à liga Geba kè kú Beyāmi boriinŋ guuzi kŋn Mizipao.

23 Kí Asa yā kpaaanŋ kú Yudanŋ kínanŋ gīayākenanŋ takadan, à négōgbēkeyānŋ kŋn yā kè à kènŋ pínŋi kŋn wéte bīi kè à bònŋ. Kè à zi kù, gyāa à kù a gbálanŋa.

24 Kè à gà, wà à mira kpàkōzi kŋn a dezínŋ pò a dezi Dauda wéte, ben à né Yosafata vèe à gbèn.

Isarailinŋ kí Nadabu

25 Yudanŋ kí Asa kíblena wè plaadee guun Yeroboamu né Nadabu kè Isarailinŋ kína ũ à kí blè wè plaame.

26 À yā kè Dii yeziroo kè kè à zè kŋn yā kè a dee kè à Isarailinŋ dà durun guuo.

27 Ahia né Baasa, Isaka bori lé kpàkōsōzi gurŋ kè àpi kŋn Isarailinŋ e ligaa Filisitini wéte Gibetōzi, ben à à dè gwe.

28 À à dè Yudanŋ kí Asa kíblena wè aagōdee guume, ben à vèe à gbèn.

29 Kè à nà kíblenaa, ben à Yeroboamu boriinŋ dèdε n pínŋi, èe n gbēke tóro, à n káate lán Dii ò a zòbleri Ahia, Silo gbē gāzī nà.

30 Yā pì kè le durun kè Yeroboamu kè yānzi, kè à Isarailinŋ dà à kenan à Dii Isarailinŋ Luda pŋ fèone.

31 Nadabu yā kpaaanŋ kŋn yā kè à kènŋ pínŋi kú Isarailinŋ kínanŋ gīayākenanŋ takadan.

32 Kí Asa kŋn Isarailinŋ kí Baasao zī kà kōo ai n kíblena gurŋlemme.

Isarailinŋ kí Baasa

³³Yudanŋ kí Asa kíblena wè aagōdee guun Ahia né Baasa kè Isarailinŋ kína ũ. À kí blè Tiza wè baro awεsiigō.

³⁴À yā kè Dii yeziroo kè, kè à zè kōn Yeroboamu yākenao kōn durun kè à Isarailinŋ dà à kenan-o.

16

¹Dii yā sù Anani né Yehua, ben à yā ò Baasanε à bè:

²Ma n bŋ būsutin, ma n ke ma gbē Isarailinŋ dŋn'aεdee ũ, ben n ze kōn Yeroboamu yākenanŋ n ma gbē Isarailinŋ dà durun guu, ben aŋ durun pīnŋ ma pŋŋ fē.

³Mmŋn kōn n boriinŋ, mé a dúgu zŋme sa. Mé ke n uanε lán má kè Nebati né Yeroboamu uanε nà.

⁴Gbēenŋ é n gbē kè aŋé gaga wéte guunŋ só, bāanŋ é n gbē kè aŋé gaga sēnŋnŋ ble.

⁵Baasa yā kpaaanŋ, yā kè à kēnŋ kōn à négŋgbēkeyānŋ kú Isarailinŋ kīnanŋ gīayākenanŋ takadan.

⁶Kè Baasa gà, wà à vīi Tiza, ben à né Ela vèe à gbèn.

⁷Dii yā pì ò Baasanε kōn a boriinŋ annabi Yehu, Anani né gāzī, yā zaaa kè à kè à Dii pŋŋ fēonε lán Yeroboamu boriinŋ kè nà yānzi kōn Yeroboamu borii kè à n kaatenŋ yāo dŋ.

Isarailinŋ kí Ela

⁸Yudanŋ kí Asa kíblena wè baaasŋŋro awεεdodee guun Baasa né Ela kè Isarailinŋ kína ũ à vèe Tiza wè plaa.

⁹À ibanŋ do Zimirin à sŋgoronŋ kpadoo gbēnsi ũ, ben à lé kpākŋsŋzińyo. Gurŋŋ kè í Ela kù a begwari Aza kpén zaa Tiza,

¹⁰ben Zimiri gè à à dè Asa kíblena wè baaasŋŋro awεεplaadee guu, ben à vèe à gbèn.

¹¹Kè à kí blè gŋŋ, ben à Baasa boriinŋ dède n pīngi, èe gŋgbē ke tó à danenŋ ke à gbēnnanŋ téro.

¹²À Baasa borii pīnŋ kàate n pīngime, lán Dii ò annabi Yehu gāzī nà.

¹³Baasa kōn a né Elao Dii Isarailinŋ Luda pŋŋ fēne durun kè aŋŋ kè tāa pāpāanŋ yā musu, ben dŋ aŋ Isarailinŋ dà à kenan yānzi.

¹⁴Ela yā kpaaanŋ kōn yā kè à kēnŋ pīngi kú Isarailinŋ kīnanŋ gīayākenanŋ takadan.

Isarailinŋ kí Zimiri

¹⁵Yudanŋ kí Asa kíblena wè baaasŋŋro awεεplaadee guun Zimiri kí blè Tiza gurŋ swεεplaa. Gurŋ beee Isaraili zīkpεenŋ bùra kú Filisitini wéte Gibetŋ saε.

¹⁶Kè zīkpεε pīnŋŋ mà Zimiri lé kpākŋsŋ kōn gbēnŋ kīnazi à à dè, ben aŋ n dŋn'aεde ŋmiri kà Isarailinŋ kína ũ n bŋran gwe gŋŋ.

¹⁷Ben ŋmiri kōn Isaraili zīkpεenŋ fēε Gibetŋ aŋ gāa wà liga Tizazi.

¹⁸Kè Zimiri è aŋ a wéte siawa, ben à dīdi à gè a be kpédidikŋana musun à té sŋa, ben à té kŋ, à gà

¹⁹durun kè à kè yānzi. À yā kè Dii yeziroo kè kè à zè kōn Yeroboamu yākenao. À durun kè, ben dŋ à Isarailinŋ dà à kenan.

²⁰Zimiri yā kpaaanŋ kōn lé kè à kpākŋsŋńyo Elazio kú Isarailinŋ kīnanŋ gīayākenanŋ takadan.

Isarailinŋ kí ŋmiri

21 Isarailinŋ kpàate leo plaa. Aŋ kpadoonŋ yezi wà Ginati né Tibini ká kí ũ, n̄ kpadoonŋ sŋ Ōmiri.

22 Kè gbē kè aŋ zè kŋn Ōmirionŋ gbāaa dè gbē kè aŋ zè kŋn Ginati né Tibinionŋla, ben wà Tibini dè, Ōmiri kí blè.

23 Yudanŋ kí Asa kíblena wè baaakuri awεedodee guun Ōmiri kè Isarailinŋ kína ũ, à kí blè wè kuri awεεplaa. À kè Tiza wè swεedo,

24 ben à Samaria sīsī lù Sema kŋn kondogio kiloo baaagŋ akuri, ben à wéte kàea à tŋ kpàne Samaria kè Sema bé à sīsī pì vī yā yānzi.

25 Ōmiri yā kè Dii yeziroo kè à durun kè de gbē kè aŋ dŋne aenŋ póla n̄ píngi.

26 À zè kŋn Nebati né Yeroboamu yākenao píngi. À Dii Isarailinŋ Luda pŋŋ fène kŋn durun kè à kè taa pāpāanŋ yā musuo à Isarailinŋ dà à kenan dŋ.

27 Ōmiri yā kpaaanŋ kŋn yā kè à kèŋŋ kŋn à négŋgbēkeyānŋ kú Isarailinŋ kinanŋ gīayākenanŋ takadan.

28 Kè à gà, wà à vīi Samaria, ben à né Ahabu vèe à gbèn.

Isarailinŋ kí Ahabu

29 Yudanŋ kí Asa kíblena wè baplaa plaasaidee guun Ōmiri né Ahabu kè Isarailinŋ kína ũ à kí blè Samaria wè baro awεεplaame.

30 À yā kè Dii yeziroo kè de gbē kè aŋ dŋne aenŋ póla n̄ píngi.

31 À zena kŋn Nebati né Yeroboamu durunkenao e kene yāke ũro, ben à Sidŋdeenŋ kí Etabaali nénŋgbē Yezebeli sè nŋŋ ũ, ben à nà Baali tāagbāgbānaa, ègŋ kuεεne.

32 À kpé bŋ Baaline Samaria, ben à à gbāgbākii pèe kpé pì guu.

33 À Asera lí pèen dŋ à èara à Dii Isarailinŋ Luda pŋŋ fène de Isarailinŋ kína kè aŋ dŋne aenŋ póla n̄ píngi.

34 Ahabu gurŋan Beteli gbē Iyeli Yeriko kèke à kàe. Kè à à bīi εe dàe, ben à négŋgbē káaku Abiramu gà. Kè à à zé gbànŋ pèe, ben à né zāade Segubu gà lán Dii ŋ Nuni né Yŋsua gāzī nà.

17

Gbáa kánkānanŋ annabi Ilia gwana

1 Tisibe gbē Ilia bŋ a be Giliada bŋsun à gà à Ahabu lè à bè: Kŋn Dii Isarailinŋ Luda kè mée dŋŋzi kuunao, zaa wè kèa kpíi é kpáro, lou é maro, séde gurŋŋ kè má ŋ baasiro.

2 Ben Dii yā sù Iliaa à bè:

3 N̄ fεe n̄ gá ŋfántēbŋe kpa, n̄ ute Keriti swawεen Yoda baa kaa kpa.

4 Négŋ swaa pì í mii. Má diε gbáa kánkānanŋne aŋgŋ n gwaa gwe.

5 Ben à gà à kè lán Dii ŋne nà, à vèe Ke riti swawεen Yoda baa kaa kpa.

6 Gbáa kánkānanŋ ègŋ mŋŋne kŋn buredio kŋn nŋbŋŋ kŋngŋ kŋn uusieŋ, ben ègŋ swaa pì í mii.

Zarefa gyaanŋ Ilia gwana

7 Gurŋ plaaa gbera swaa pì í bàba kè lou e ma bŋsu pìnlo yānzi.

8 Ben Dii yā sù à bè:

9 N̄ fεe n̄ gá Zarefa Sidŋ bŋsun, n̄gŋ kú gwe. Ma gyaanŋ ke diε àgŋ n gwaa gwe.

10 Ben à fεe èe gaa Zarefa. Kè à kà wéte pì sae, à gyaanŋ ke lè, èe yāka wεε gwe. Ben Ilia lé zù gyaanŋ pìzi à bè: N̄ gá mŋme kŋn ío, baa féte, mà mi.

11 Kè èe gaa tŋ, Ilia èara à lé zùzi à bè: N̄ mŋme kŋn buredi kusuo dŋ.

¹² Ben nɔgbɛ̀ pì bène: Kɔ̀n Dii n Luda kuunao, baa burèdi má vīro, séde wísiti ɔ̀kũ doo kè gò gbaka guu kɔ̀n nɔ̀sio fétè tũu guu baasiro. À yàkan méè wɛɛ̀ kè, le mà tá bè mà pòblee keo, wà ble kɔ̀n ma néo wàgò ga dāa.

¹³ Ben Ilia bène: N̄ton tó vīa n kũro. N̄ gá ke lán n̄ ò nà, modè n̄ burèdi keo fétè n̄ mómɛ̀ gĩa, né gbasà n̄ n pò ke kɔ̀n n néo.

¹⁴ Zaake Dii Isarailinɔ̀ Luda bè, wísiti gbaka pì égò da koriro, bensò nɔ̀si é yāa tũu pìnlo ai gurɔ̀ kè eé tó lou ma bùsu pìn.

¹⁵ Gyaanɔ̀ pì gāa à kè lán Ilia ònè nà, ben pòblee mòm̄ma ai gurɔ̀ ũgbangba, àpi kɔ̀n a bēdeenɔ̀ kɔ̀n Iliao.

¹⁶ Wísiti e yāa gbaka pìnlo, bensò nɔ̀si e yāa tũu pìnlo, lán Dii ò Ilia gāzĩ nà.

¹⁷ Beee gbɛ̀ra nɔgbɛ̀ bēdee pì né e gyāa kee. Kè gyāa gbāaa kpà maamaa, ben à wèndi bò.

¹⁸ Ben nɔgbɛ̀ pì bè Iliane: Luda gbɛ̀, bó bé à wa ka kè n mòm̄mazii? N mɔ̀ ma durun dɔ̀ Ludan le à ma né de yānzin yó?

¹⁹ Ben Ilia bène: N̄ n né pì kpáma. Ben à né pì s̄i nɔgbɛ̀ pì ɔ̀zĩ à d̄idio kpé musu guu kè à p̄itan. À à dàe a gádoa gwe,

²⁰ ben à wii pè Diizi à bè: Dii ma Luda, m̄be n̄ tò gyaanɔ̀ kè ma pita à bè né gā n p̄osiaa kp̄azíó?

²¹ Ben à dàe à a z̄inda pòro négògbɛ̀ p̄ila gè̀n aagò à wii pè Diizi à bè: Dii ma Luda, n̄ tó à wèndi ɛ̀ara à su à mè guu.

²² Dii Ilia wiipena mà, ben wèndi ɛ̀ara à s̄u né p̄ia à f̄ɛɛ̀.

²³ Kè Ilia négògbɛ̀ pì s̄è à p̄itao, à ḡèo kpén, ben à à kpà à daa à bè: N̄ gwa, n né pì wèndi s̄u!

²⁴ Ben nɔgbɛ̀ pì bè Iliane: Má d̄s sa kè Luda gb̄en n ũ. Dii yā kè bò n lén né yāpuraame.

18

Ilia kɔ̀n Obadiao

¹ À gurɔ̀ plaaa kè, ben Dii yā s̄u Iliaa lousaiw̄ɛ̀ aagòdee guu à bè: N̄ gá n̄ n z̄inda ɔ̀dɔ̀a Ahabunɛ̀, mé tó lou ma à bùsun.

² Ben Ilia f̄ɛɛ̀ èe gaa a z̄inda ɔ̀dɔ̀a Ahabunɛ̀.

Kè dekaa gbāaa kpà Samaria,

³ ben Ahabu a bɛgwari Obadia s̄isi. Obadia pì s̄ɔ̀ Dii vīa vī maamaa.

⁴ Kè Yezɛ̀beli e Dii annabinɔ̀ d̄ede yā, ben Obadia n̄ gbɛ̀ kenɔ̀ s̄ɛɛ̀ ḡɔ̀n basɔ̀ro à n̄ úte gbèwɛɛ̀nɔ̀ guu ḡɔ̀n baplaa akurikuri, ben à n̄ gwá kɔ̀n pòblee kɔ̀n ío.

⁵ Ben Ahabu bè Obadianɛ̀: Wà d̄ɔ̀dɔ̀ guuzi wà gá íb̄okiinɔ̀ kɔ̀n swawɛɛ̀nɔ̀ p̄ingi. Wègò d̄sro ke wé s̄è e wà kpá wa s̄onɔ̀a kɔ̀n wa bāagās̄onɔ̀.

⁶ Ben ās guu kpàate, ās baade a zé sè.

⁷ Kè Obadia t̄ena, ben ās kpàk̄ɔ̀a kɔ̀n Iliao. À à d̄ò, ben à dàe a puua à bè: Ma dii Ilia, m̄be gweó?

⁸ Ilia wè̀ala à bè: Mámbee! N̄ gá o n diinè má kú kè.

⁹ Ben Obadia bè: Bó taarin má kè, kè née mamɔ̀ma n z̄òbleri naa Ahabunɛ̀ a ɔ̀zĩ à ma d̄ɛɛ̀?

¹⁰ Má s̄i kɔ̀n Dii n Ludao bori ke bùsu kee kuu kè ma dii ḡi gb̄enɔ̀ z̄ím̄ma wà n wɛ̀tenziro. Tó wà bè n̄ kú gwero, è tó ās ladamè.

¹¹ Ben née oomè dɔ̀ mà gá mà o ma dii Ahabunɛ̀ kè n̄ kú kès?

¹² Tó ma da zén, mégò d̄s guu kè Dii Nini é n sé à tányoro. Tó ma gaa má ò Ahabunɛ̀, tó à mò èe n ero, eé ma d̄emè. Mamɔ̀ma n z̄òbleri s̄ó má Dii vīa vī zaa ma òwazik̄egurɔ̀mè.

13 Ma dii Ilia, kè Yezebeli e Dii annabino dedee, née yā kè má kè maroo? Mámbe ma n gbēkeno sèe gōon basoro, ma n úte gbèweeno guu gōon baplaa akurikuri, ma n gwá kōn pobleeo kōn ío.

14 Ben n bème do mà gá mà o ma dii Ahabune n kú kèó? Eé ma deee.

15 Ben Ilia bè: Má sì kōn Dii Zikpede kè mée doozio, mé ma zīnda dobane gbàa sa.

Ilia kōn Baali tāagbāgbārinō Kameli kpīii musu

16 Ben Obadia gāa à dà Ahabule à yā pì òne, ben Ahabu gāa da Iliale.

17 Kè Ahabu Ilia è, à bène: Isarailino bùsu dèri, mbe gweó?

18 Ben Ilia bè: Èe ke mámbe ma Isarailino bùsu dèro, mbe kōn n de bedeeno ámbé á dè, zaake a pā kpà Dii yādienanōzi a do Baalizi.

19 N Isarailino sísi n píngi, wà dakōre Kameli kpīii musu lèdo kōn Baali tāagbāgbāri gōon wāa plaa kpé baplaa akuri kōn Asera tāade gōon wāa plaa kè aōè pō ble kōn Yezebelionō.

20 Ahabu Isarailino sísi n píngi, ben à tāadee pino kākōa Kameli kpīii musu.

21 Ben Ilia sō gbēnōzi à n lá à bè: A laasuu égō kpaatena ai bōreme? Tó Dii né Ludame, à tézi. Tó Baalime sō, à tézi. Aōe yāke siàlaro,

22 ben Ilia bènéne: Dii annabino té mámbe ma gō mado. Baali tāagbāgbārinō sō, gōon wāa plaa kpé baplaa akurime.

23 À zùswareno kpáwa mèn plaa, tāadee pino à mèn doo sé aō zōzōkōre wà ká yàkala, aōton té naaro. Mamōma sō, mé à doo keke mà ká yàkala, mé té naa sero.

24 Aōmōnno é Baali sísi, mamōma sō mé Dii sísi. Aō gbē kè mà, ben à sù téo, àmbé Luda ũ. Ben baade píngi bè: Yā maaame!

25 Ben Ilia bè tāadee pino: À zùsware mèn doo sé à keke káaku, zaake ámbé á pari. À a taa sísi, mōde àton té naaro.

26 Ben aō zùswaree kè wà kpàmma sì aō kèke, ben aōe Baali sisii zaa kōngō ai ofāntē gāa káo midangura. Aōe ō wāa, aōe ligaa sa'okii kè wà bōzi, aōe bee: Baali, né yā mawaroo? Baa kōn beeeo aōe yāke maro, èe yā mammaro.

27 Kè ofāntē kà midangura, ben Ilia e n lalandi kee à bè: À wii lé gbāa à kaara, à de diime gwee! Ke à laasuu tà gu pāndeame. Ke à gāa bīikpee keme. Ke à gāa wéteame. Ke èe ii oome, ben ée à vuroo?

28 Ben aōe wii lee kōn kòto gbāaao, aōe n zīnda lili kōn fēdaao kōn sário lán aō kō dōo nà, ai aru e plaa n mēa.

29 Kè ofāntē gò mià, ben aōe yā yaa ai sa uusie oguroo gāa à kào. Baa kōn beeeo èe yāke sílaro, èe yā mammaro, èe swā kpánziro.

30 Ben Ilia bè pariine: À sōmazi kè! Kè aō sōzi n píngi, ben à Dii gbāgbākii kè gbòro kèke èe boo.

31 À gbè sèse mèn kuri awēplaa Yakubu boriino pari lén. Yakubun Dii yā òne yā à bè wāgae bene sa Isaraili.

32 Kè à Dii gbāgbākii pì bō, ben à wèe yō à ligazi. Wèe pì kà à í sí lita gēro.

33 À yàka kà sa'okii pìla, à zù pì zōzōkōre à kà yàka pìà à bè: À í tó lo siigō, é kà sa'opo pìà kōn yàka pìo.

34 Kè aō tō, ben à bè: À eara à tó do. Kè aō tō, ben à bè: À eara à tó à ke gèn aagō. Ben aō tō ai gèn aagō.

35 Í pì bàà lè à ligaa sa'okii pìzi ai wèe pì pà.

36 Sa uusie oguroo ben annabi Ilia sōzi à bè: Dii, Ibrai kōn Isaakuo kōn Isarailio Luda, n tó wà dō gbāa kè mbe Isarailino Luda ũ bensō n zòblerin ma ũ, mée yā kè kee kè mbe n ma dan yānzi.

37 Ñ yā mama Dii! Ñ yā mama, le gbě kènɔ e wà dō kè Dii, míbe n Luda ũ bensō nées n nòse liéñne le aō εara wà summa.

38 Ben Dii té sù sa'obɔ pìà kōn yàkao kōn gbènɔ kōn bùsuo, aō té kù, ben í kè kú wèe pìn bàba.

39 Kè gbènɔ è, ben aō dàe n puua wà bè: Diime Luda ũ! Diime Luda ũ!

40 Ben Ilia dàñne à bè: À Baali tāagbāgbāri pìnɔ kùkū, aō gběke tón pitiaguro. Kè wà n kùkū, ben Ilia gāányo Kisō guzuren à n dede gwe.

41 Ilia bè Ahabune: Ñ gá pó ble n í mi, zaake ma lou kīi mà dɔ.

42 Ben Ahabu gāa pó ble à í mi. Ben Ilia didi à gāa Kameli mìsōntēa à vèe à mì kà tú.

43 À bè a zīkerine: Ñ gá guu gwa ísīaa kpa. Ben à gāa à gwà. Kè à sù à bè: Pókee kú gwero. Ben Ilia bène à εara à gá gwa dɔ, ben à gāa le ai gèn swεεplaa.

44 À gèn swεεplaadeeo zīkeri pì bè: Ma lou sèeda è setεεge lán ɔla bà, èe fεε ísīaala. Ben Ilia bène: Ñ gá n o Ahabune à sōgoro dɔ sōnɔa à gèn à pita kpīiia ai lou gō gá à dādā.

45 Lou e sisii busebuse, zāga'īa fēe, ben lou mà maamaa. Ahabu kú sōgoron, èe taa Yezerili.

46 Dii gbāaa mò Iliaa, ben à a utadaa kākakōa à kù, à bàa lè à Ahabu kè ai à gāa káo Yezerili.

19

Dii yā'ona Iliao Orɛbu

1 Ben Ahabu yā kè Ilia kè tōkè Yezebeline píngi, lán à tāadee pìnɔ dède nà kōn fēedaao n píngi.

2 Ben Yezebeli lékpāsā kè Iliane à bè: Ai zia mōndaa'i, tó mée kenne lán n kè tāadeenɔne nàro, tāanɔ yā keme pásīpāsī!

3 Ben vīa Ilia kù, ben à fēe à bàa sī à a zīnda mibókii wète. Kè à kà Beseba, Yudanɔ bùsun, gwen à a zīkeri tòn,

4 ben à taa ò gbāan gurɔ do. À gāa à vèe sē lí gbáru, ben à adua kè à e à ga à bè: Dii, yā kèkii mōma le. Ñ ma wèndi sé gō, zaake má de ma dezinlaro.

5 Ben à dàe èe ii oo sē lí pì gbáru.

Èe gi kero ben malaika mò à ɔ kèa à bè: Ñ fēe n pó ble.

6 Kè Ilia guu gwà, ben à kàra aasana è kōn í tùuo kaena a mìzi. Ben à pó blè à í mì à εara à dàe.

7 Dii Malaika εara à mò à gèn plaadeeo, à ɔ kèa à bè: Ñ fēe n pó ble, zaake tá gbāan nées mōo o.

8 Ben à fēe à pó blè à í mì. Póblee pì tò à gbāaa è, ben à taa ò gurɔ baplaa fāantē kōn gwāavīo ai à gāa à kà Luda kpīii kè wè be Orɛbua.

9 Ben à gè gbèwεen à ì gwe, ben Dii yā sùà à bè: Ilia, bón nées kee kè?

10 À wèala à bè: Dii Luda Zīkpede, ma làakari fēe maamaa, zaake Isarailino pā kpà n bà kuunaño yāzi, ben aō n gbāgbākiinɔ gbòro aō n annabinɔ dède kōn fēedaao. Mámbe ma gō mado, ben aōe ma wεe se.

11 Ben Dii bè: Ñ bɔ n gá ze ma ae kpīii musu, mé gēte n ae.

Zāga'īa gbāaa fēe, èe kpīii pìnɔ paraa èe gbènɔ wiwii Dii ae, mōde Dii kú ĩa pì guuro. ĩa pì gbera tōte nigānigā, mōde Dii kú tōte nigānigāna pì guuro.

12 Tōte nigāna pì gbera ben té bò, mōde Dii kú té pì guuro. Té pì gbera ben kòto buse bō tēe.

13 Kè Ilia kòto pì mà, à a utadaa kù a wéela. Ben à bò à gāa à zè gbèwεe pì léa, à mà wà bèare: Ilia, bón nées kee kè?

14 À wèàla à bè: Dii Luda Zìkpɛde, ma làakari fɛɛ maamaa, zaake Isarailinɔ pã kpà n bà kuunaŋyo yãzi, ben aã n gbãgbãkiinɔ gbòro aã n annabinɔ dède kɔn fɛɛdaao. Mámbe ma gɔ mado, ben aɔɔe ma wɛɛ se.

15 Ben Dii bène: Ñ ɛara ñ tá Damasiku gbáan. Tó n ka gwe, ñ Azaili ká Sirianɔ kína ũ,

16 né Nimisi dio Yehu ká Isarailinɔ kína ũ, né Abeli Meola gbɛ Safata né Elisa ke n gɛɛ ũ annabi ũ.

17 Gbɛ kè bɔ Azaili fɛɛdaa lézĩ, Yehu bé eé à de. Tó à bɔ Yehu fɛɛdaa lézĩ sɔ, Elisa bé eé à de.

18 Baa kɔn beeeo má Isarailinɔ kúna gɔɔn bɔɔ swɛɛplaa, kè aɔ gbɛkee e kúe Baaline à lé pèaro.

Elisa sisina

19 Ben Ilia fɛɛ à bɔ gwe à gàa à Safata né Elisa lè, èe bú wii kɔn zùnɔ swaaro kuri awɛɛplaa. Àmbe à té zù swaaro kpɛɛdeezi. Ben Ilia sɔzi à a gyaba gò à dààla.

20 Ben Elisa a zùnɔ tò gwe à bàa lè à bɔ à té Ilia kpɛɛ, ben à bène: Ñ tó mà gá lé za ma de kɔn ma dao gĩa, mé gbasa mà mó mà ténzi sa. Ben Ilia bène: Ñ gá ñ ɛara ñ su. Asa n dɔ yã kè má kènne.

21 Ben Elisa ɛara à gàa à a zùnɔ kòto kpà à té lè kɔn a zù swaaro gbóngoo, ben à zù pìnɔ nòbɔ fufu kè à kpà gbɛnɔa aɔ sò. Ben à bɔ à tè Iliazi, à gɔ à plaadee ũ.

20

Benadada kɔn a zìkpɛɛnɔ ligana Samariazi

1 Siria kí Benadada a zìkpɛɛnɔ kàkɔa n píngi. Kí gɔɔn baaakuri awɛɛplaaanɔ kúo kɔn n sɔnɔ kɔn n sɔgoronɔ. Ben aã gàa wà liga Samariazi aã lèɛa.

2 Ben à gbɛnɔ zì Ahabua wéte guu à bè: Ma Benadada ma bè,

3 n kondogi kɔn n vuraɔ gɔ ma pɔ ũ. N nɔ maaanɔ kɔn n né maaanɔ gɔ ma pɔ ũ dɔ.

4 Ben Isarailinɔ kína bè: Ma dii kí, mapi kɔn pɔ kè má vīnɔ gɔ n pɔ ũ píngi lán n ò nà.

5 Ben Benadada ɛara à gbɛnɔ zì dɔ à bè: Ma Benadada ma gbɛnɔ zì ma n kondogi kɔn n vuraɔ kɔn n nɔɔnɔ kɔn n né nɔ lamma.

6 Zia mɔndaa'i mé ma gbɛnɔ zìmma aã n beɛ kpoke kɔn n gbɛnɔ beɛnɔ, aɔé a pɔ bèɛdeɛnɔ sée wà suome píngi.

7 Ben Isarailinɔ kína a bùsu gbɛnsinɔ sìsi n píngi à bène: Á è lán èe ma lé weteɛo nàs? Kè à gbɛnɔ zìma, à ma nɔɔnɔ kɔn ma né nɔ kɔn ma kondogio kɔn ma vuraɔ làma, méɛ gíonero.

8 Ben gbɛnsi pìnɔ kɔn gbɛ kpaaanɔ bène: Ñton à yã maro, ñton wenero.

9 Ben à bè Benadada zìrinɔne: À gá à o ma dii kine, pɔ kè à là mamɔma a zòbleria káakun mé ke. Pɔ kè à làma zaa kèkiin mé kero. Ben zìri pìnɔ ɛara wà gàa Benadadaa kɔn lékpásá pìo.

10 Ben à ɛara à gbɛnɔ zì Ahabua dɔ à bè: Tó Samaria bùsuti gɔ à kà kè ma gbɛnɔ e à kɔkɔ ɔkù doodo, táanɔ yã keme pásĩpási!

11 Ben Isarailinɔ kína bè: À gá à onɛ, gbɛ kè èe zìka'uta daa tón ãa dã lán gbɛ kè uta pì bɔ à kàe bàro.

12 Kè Benadada yã pì mà gurɔ kè èe í mii kɔn a kína daanɔ n bisakutaanɔ guu, ben à bè a gbɛnɔne aɔ soru ke. Ben aã gàa soru ke.

Ahabu zìblena Benadadaa

13 Annabi ke mò à Isarailinŏ kí Ahabu lè à bène: Dii bè, n zìkpe parii kègweenŏ ès? É n nanne n ɔzĩ gbàa, négõ dõ kè ámbè Dii ũ.

14 Ben Ahabu à là à bè: Dé bé eé beee kee? À wèàla à bè: Dii bè, n bùsu gu gběnsinŏ òwazi zìkarinŏ bé wé ke. Ben Ahabu à là dɔ: Dé bé eé na zĩa káakuu? À wèàla à bè: Mbee!

15 Ben Ahabu gu gběnsinŏ òwazi zìkari pìnŏ kàkõa gõn wàa do kpé baaakuri awεεplaa. Ben à a zìkpeenŏ kàkõa n píngi, aõ kè gõn bɔrɔ swεεplaa.

16 Aõ fεε wétɛn ɔfántɛo di midangura, gurɔ kè í e Benadada kɔn a kína daa pìnŏ dεε n bisakutaanŏ guu.

17 Ben gu gběnsinŏ òwazi zìkari pìnŏ bðe káaku. Ben Benadada zիրinŏ gàa wà òne, gběnnɔ e bɔɔ Samaria.

18 Ben Benadada bè: Tó aafian aɔɔe mɔɔn yoo ke kɔn zìo, à n kùkù bεε.

19 Kè gu gběnsinŏ òwazi pìnŏ bð wéte guu, zìkpeenŏ té n kpeε,

20 ben aõ baade a ibεε dè. Kè Sirianŏ lèkõa, ben Isarailinŏ pèmma, ben Siria kí Benadada kɔn a sɔde kenŏ bàa sì wà n kè sɔ musu.

21 Ben Isarailinŏ kína bð à gàa à sɔdeenŏ kɔn sɔgorodeenŏ dèdε à Sirianŏ ásarú kè maamaa.

22 Annabi pì εara à mò à Isarailinŏ kína lè à bè: N n zìkpeenŏ kaara nğõ kú kɔn soruo, zaake tó Sètántɛ kà, Sirianŏ kína é εara à mó léemma dɔ.

23 Ben Sirianŏ kína ibanŏ bène: Isaraili tãanŏ né sísĩ tãanŏmε. Beee yãnzin aõ gbãaa dεwalazi. Tó wée zì kaańyo gusararaan, wa gbãaa égõ dεńla.

24 N n kína daanŏ lendee kpá, né dɔn'aede pãndenŏ diediε n gbèn.

25 Séde n zìkpeenŏ kɔn n sɔnŏ kɔn n sɔgoronŏ gõ pari lán káakupŏ kè n korazinŏ bà, wé zì kaańyo gusararaan, wa gbãaa égõ dεńla. Kína n yã mà, ben à kè lε.

26 Kè Sètántɛ kà, Benadada Sirianŏ kàkõa, ben à gàa zì ká kɔn Isarailinŏ zaa Afeki.

27 Wà Isarailinŏ kàkõa wà kúsãe kèńne, ben aõ gàańzi. Sirianŏ dàgula baama píngi, ben Isarailinŏ bùra kàe lán blè kpàsa néngo setεεge leo plaaanŏ bà, wà aε dɔkõa.

28 Ben Luda gbě pì mò à bè Isarailinŏ kinanε: Dii bè, zaake Sirianŏ e daa sísĩnŏ diin a ũ, guzure diin a ũro, é à zìkari parii kèkiinŏ nanne n ɔzĩ, négõ dõ kè ámbè Dii ũ.

29 Aõ bùranŏ aε dɔdɔkõa lε ai gurɔ swεεplaa, à gurɔ swεεplaadee pìn aõ nà zĩa. Ben Isarailinŏ Siria kèsedeennŏ dèdε gõn bɔrɔ basɔro zĩ pì.

30 Kè gbě kpaaanŏ lèkõa wà sì Afeki wétɛn, ben à bĩ lèε à sìmma. Gbě pìnŏ kà gõn bɔrɔ baaasɔro awεεswεεplaa. Benadada sɔ bàa sì à sì wéte pìn se, à gàa à ùte kpétu.

31 Ben à ibanŏ bène: Wá mà Isarailinŏ kinanŏ gběkeε vĩ. Wà pɔsia utanŏ dɔ wa pii, wà bà dɔ wa waale, wà bɔ wà gá wà à le. Wègõ dɔro ke eé n tó wèndio.

32 Ben aõ pɔsia utanŏ dɔ n pii, aõ bà dɔ n waale, aõ gàa wà Isarailinŏ kína lè wà bè: N zòbleri Benadada bè n a tó wèndio. Ben Isarailinŏ kína bè: Ase à kpé kuu? Ma gběmε.

33 Yã pì kè gbě pìnŏne àisi maaa ũ, ben aõ yã pì dà wà kù wà bè: Ee, Benadada né n gběmε. Ben kína bè: À gá à à sé à suo. Kè Benadada sù, ben Ahabu bène à gεao a sɔgoron.

34 Ben Benadada bène: Wéte kè ma de sì n deanŏ mé εara mà sɔkpanne, négõ laa yaa Damasiku lán ma dee kè nà Samaria. Ben Ahabu bè: Wà lédole ke beee musu, mé n gbare. Ben à lédole kèo à à gbare.

Annabi yádana kí Ahabula

³⁵ Dii bè annabi gāli gbēkenε à o a gbēdaaanε à a lé. Kè annabi pì ònε, ben à gì.

³⁶ Ben à bènε: Zaake née Dii yā maro, tó wa kēkōa gō, músu é n demε. Kè aō kēkōa, ben músu à è à dè.

³⁷ Annabi pì gbēke è dō, ben à bènε à a lé. Ben à à lè à kēna.

³⁸ Ben annabi pì bisa kù a wéla à a zīnda liε, ben à gāa èe kína dāa zé léa.

³⁹ Kè kína e gētεε, ben annabi pì lé zūzi à bè: Mamōma n zòbleri, kè ma gaa zīlan, ben gbēke mò ma kiia kōn gōgbē keo, à bè mǎgō à dākpa. Tó má tò à pītimagu, ma wēndi musu, kesō mà fīa bo kōn kondogio kiloo baplaa sōrosai.

⁴⁰ Kè ma làakari tà gu pāndea, ben gōgbē pì gē zéla. Ben Isarailino kína bènε: Lán weé wéε tāmma nán ñ ò gwe.

⁴¹ À bisa pì gò a wéla kpakpa, ben Isarailino kína à dō annabi ũ.

⁴² Ben annabi pì bènε: Dii bè, zaake n gōgbē kè á diε à gaa gbàre, né ga à gēε ũ, n gbēno é gaga à gbēno gēε ũ.

⁴³ Ben Isarailino kína dà zén à tà a be zaa Samaria. À nòse yàka à uu sisi.

21

Naboti geepi líkpe

¹ Beee gbera Yezerili gbēkee kuu, à tón Naboti. À geepi líkpe vī gwe Samaria kí Ahabu beε saε.

² Ben Ahabu bènε: Ñ n geepi líkpe kpáma mà ke dò kara ũ, zaake à kú ma beε saε. Mé geepi líkpe kè à maa de beeela kpámma à gēε ũ. Tó ñ yezi, mé fīa bonne kōn kondogio lán à kù nà.

³ Ben Naboti bè Ahabunε: Kai, eé sí kero! Mé fō mà túbi kè ma dezinō tòmeε kpámmaro.

⁴ Ben Ahabu nòse yàka, à tà be kōn pōsiaao kè Yezerili gbē Naboti bènε é túbi kè a dezinō tòare kpáaro yānzi. Ben à dàe a gádoa à ae dò gūa à gì pò blezi.

⁵ À naō Yezebeli mò à à là à bè: Bó bé à n le n uu sisi, née pò bleroo?

⁶ Ben à wèla à bè: Ma bè Yezerili gbē Nabotinε à a geepi líkpe kpáma, mé fīa bonε kōn kondogio. Tó geepi líkpe pānden à yezi sō, mé kpáa à gēε ũ. Ben à bè é kpámaro.

⁷ Ben à naō Yezebeli bènε: N Isarailino kí ina yákenan yèó? Ñ fεε ñ pò ble kōn pōnaao, mé Yezerili gbē Naboti geepi líkpe sínne.

⁸ Ben à takadano kēkē kōn Ahabu tó à à tambari làa, à kpàsákpāsā gbēnsino kōn kine kè aō kú Naboti wéte guunōne.

⁹ Takada pino guu à bè: À léyiguroo diε à à kpàakpa ke. À vēkii maaa kpà Nabotia gbēno té

¹⁰ à gbē ginano wete gōon plaa à ñ káε à ae, le aō yā dia wà be à Luda kōn kinao tó zaa si. À à kū à bōo wéte kpeε, é à pápa gbèo à de.

¹¹ Ben Naboti wéte gbēnsino kōn kineo kè lán Yezebeli ò takada kè à kpàsánneno guu nà.

¹² Aō léyiguroo diε, ben aō vēkii maaa kpà Nabotia gbēno té.

¹³ Ben gbē gina gōon plaaa pino mò wà vēε à ae, aō yā dia gbēno wáa wà bè à Luda kōn kinao tó zaa si. Ben wà à kù wà bōo wéte kpeε wà à pápa gbèo wà dè.

¹⁴ Ben wà lékpāsā kè Yezebeline wà bè, wà Naboti pápa gbèo wà dè.

¹⁵ Kè Yezebeli mà wà Naboti pápa gbèo wà dè, ben à gāa à bè Ahabunε: Ñ fεε ñ gá Naboti geepi líkpe kè à gionneε pì sí n pò ũ, zaake à kuu doro à gá.

¹⁶ Kè Ahabu mà Naboti gá, ben à fεε èe gaa le à à geepi líkpe sí a pò ũ.

- 17 Ben Dii yā sù Tisibe gbē Iliaa à bè:
 18 Ñ fεε ñ gá Samaria kí Ahabu le. À gàa Naboti geepi líkpe sí, à kú gwe.
 19 Ñ one kè mamoma Dii ma bè, à gbē dè à mò à túbi sín gweroo? Né one do kè guu kè gbēenŋ Naboti aru sāsān, gwen ašé àpi pó sāsān se.
 20 Kè Ahabu Ilia è à bè: Ma ibεε, ai tia née ma tóroo? Ben Ilia bène: Ee, méε n tóro, zaake n n zīnda dà yā kè zaa Diine kenan.
 21 Ben Dii bè é mónzi kpánzi é n boriino kaate, n gōgbē ke é gō Isarailino būsuno, baa wēεε kesō zō.
 22 É ke n uane lán à kè Nεbati né Yeroboamu uane nà, lán à kè Ahia né Baasa uane nà, zaake n Isarailino dà durunkenan n à pōō fēεε.
 23 Yεzebēli sō, Dii bè gbēenŋ é à só Yεzerili bīi saε.
 24 Gbēenŋ é n gbē kè ašé gaga wéte guuno só, bāano é n gbē kè ašé gaga sēnno ble.
 25 Gbēkee kuu ziki kè à a zīnda dà yā kè Dii yeziroo kenan lán Ahabu bàro, bensō à naō Yεzebēli è té kán.
 26 À yā kè wà tēnŋ kè maamaa, à tē tāanozi lán Amōrinŋ kè nà, kè Dii pērūma Isarailinoε.
 27 Kè Ahabu mà le, ben à a uta gà à kè à pōsia utano dà ai à io, ben à lé yì à gō té kōn pōsiaao.
 28 Ben Dii yā sù Iliaa:
 29 Ñ è dian Ahabu a zīnda nàεme nàó? Zaake à a zīnda nàεme, mé yā zaaa pì ke à bεεne à gurōaro. À négōgbēn mé yā zaaa pì ke à bεεne.

22

Mikaya annabikεyā zaa ona Ahabunε

- 1 À kà wè aagō kè Siriano kōn Isarailino e zì ká kōoro.
 2 À wè aagōdee pì guun Yudanŋ kí Yosafata gàa à Isarailino kína lè.
 3 Isarailino kína bè a gbēnŋε: Á dō kè Ramŋ Giliada né wa pōme yāroo? Mōde wée à sina Siriano kínaa yā kero.
 4 Ben à Yosafata là à bè: Né gámao zì ká kōn Ramŋ Giliadadeenŋroo? Ben Yosafata wèala à bè: Pó dōnkōn wa ũ, ma gbēnŋ né n gbēnŋme. Ma sōnŋ né n sōnŋme.
 5 Ben à èara à bène: Ñ Dii gbeka ñ ma gīa.
 6 Ben Isarailino kína annabinŋ kākōa lán gōōn wàa plaaa bà, ben à ní lá à bè: Mà gá zì ká kōn Ramŋ Giliadadeenŋon yó, ke màton gáro? Ben aš wèala wà bè: Ñ gá! Dii é ní nannε n ŋzī.
 7 Ben Yosafata bè: Dii annabi kee kú kè wà à laroo?
 8 Ben Isarailino kína wèala à bè: Gōgbē kee kuu dō, à tón Mikaya, Imlā néme. Eé fō à yā gbekawe Diia, mōde má ye à yāziro, zaake è yā maaa e à omε zikiro, séde à zaaa. Ben Yosafata bè: Kí, ñton o lero!
 9 Ben Isarailino kína a ibanŋ doke sisi à bène: Ñ gá ñ Imlā né Mikaya sisi à mó kpakpaa.
 10 Isarailino kí kōn Yudanŋ kí Yosafatao baade a kible'uta dana, ašō vēεna ní kiblekita a pōwεεgbēkii kè kú Samaria bīilea, ben annabi pìnŋ e annabikεyā oo ní aε ní píngi.
 11 Kenana né Zedekia mōsi pì lán koba bà à bè: Dii bè koba kēnŋn né Siriano zōzōo ñ ní dēde ní píngi.
 12 Ben annabi pìnŋ e yā dōnkō oo ní píngi wèe bee: Ñ gá léε Ramŋ Giliadaa, né fuaro. Dii é ní nannε n ŋzī.

13 Gbē kè gàa Mikaya sísi bène: N annabi daano lé kè don yee! Yā nnaan aōo oo kínanε. Ñ yā dōnkō pì o se ñ yā nnaa onε.

14 Ben Mikaya bè: Má sì kōn Dii kuunao, yā kè Dii òmεεn mé o kínanε.

15 Kè à kà, ben kína à là à bè: Mikaya, wà gá zì ká kōn Ramo Giliadadeenoon yó, ke wàton gáro? Ben à wèàla à bè: Ñ gá lééríma! Né fuaro. Dii é ní nánne n ozi.

16 Ben kína bène: Gènn ūgban mé n da ñ sí kōn Dii tóo kè yāpuraan né omεε?

17 Ben Mikaya bè: Ma Isarailino è fāakōana sìsīno gεεzi lán sāa kè aōo dàri vīroonō bà. Ben Dii bème, gbē pīnoo dōn'aεdee vīro. Aō baade tá a be aafia.

18 Ben Isarailino kína bè Yosafatane: Néε ma gweroo? Méε onne kè è yā nnaa e à omε zikiro, séde à zaaa?

19 Ben Mikaya èara à bè: Ñ Dii yā ma! Ma Dii è vēena a kpatan, ludambe zīkpεεnoo zεzε à sae ní píngi oplazi kōn ozezio.

20 Ben Dii bè: Dé bé eé òndōo daεme Ahabuzi à gá léε Ramo Giliadaa lé à ga gwee? Ben gbēke bè la, gbē pānde bè la do.

21 Ben nini ke bō à mò à zè Dii aε à bè: Mámbe mé gá òndōo daεzi. Ben Dii à là à bè: Né ke diame?

22 Ben à wèàla à bè: Mé gá mà ke nini egεdee ū mà yā sóso mà ká à annabinone ní lén. Ben Dii bè: Né òndōo daεzi, né fuaro. Ñ gá ke lé.

23 Len Dii tò nini egεdee pì yā sóso à kà n annabi kènone ní lén lé ní píngi. Mónzin Dii kpànzi.

24 Ben Kenana né Zedekia gàa à Mikaya sán kè à bè: Bōren Dii Nini gòmala à gàa à yā ònneε?

25 Ben Mikaya wèàla à bè: Né dō zī kè n bàa lè n gaa ute kpétu.

26 Ben Isarailino kína bè: À Mikaya kū à táo wéte kí Amo kōn ma né Yoasio kiia,

27 é oñne ma bè wà à da kpésiaan, wàgō buredi kpáa kōn ío fétefete ai mà gá suo aafia.

28 Ben Mikaya bè: Tó n gaa n su aafia, èndé Dii e yā o ma gāzīro. Ben Mikaya èara à bè: Asa a baade píngi ma yā pì mà.

Ahabu gana zaa Ramo Giliada

29 Isarailino kí kōn Yudanō kí Yosafatao gàa Ramo Giliada.

30 Ben Isarailino kína bè Yosafatane: Mé ma zīnda lie mà si zīn. Mmōn sō, ñgō kú kè kōn n kible'utao dana. Ben Isarailino kína a zīnda lie à sì zīn.

31 Siriano kína gīake sō à ò a sōgoro dōn'aεde gōon baaakuri awεεplaaanone à bè: Àton aε pé gbēkea zīnlo, baa déme, séde Isarailino kína ado.

32 Kè sōgoro dōn'aεdee pīnoo Yosafata è, aōo daa Isarailino kiname. Kè aō sō dàa, ben Yosafata wii lè.

33 Kè aō è Isarailino kīnanlo, ben aō à tò gwe.

34 Kè gbēke kà gbàre, ben à gàa à Isarailino kína pà à gè à mò'uta pékōrekii dagura. Ben à bè a sōgorodeene: Ñ sō lé lie wà bō zīn, wà ma kēnname gwe.

35 Zī pì gbāa kpà zī beee, ben wà kína pì kūkūna a sōgoro guu, wà aε dò Sirianoa. Guu kè wà à kēnnan pì e aru bō èε kwεεε sōgoro guu. Zī pì a uusien à gà.

36 Kè ofántē e gēε, zīkpεεnoo wiii kākūn wà bè, baade tá a būsun ai a be wéte.

37 Len kína pì gá lé, ben wà à gè sè wà sūo Samaria wà vīi.

38 Wà à sōgoro pīpī Samaria íkaekiia, guu kè kaaruanō è zú on, ben gbēeno mò wà à aru sāsā lán Dii gīake à ò nà.

39 Ahabu yā kpaaano kú Isarailino kīnāno gīayākenano takadan, yā kè à kèno píngi kōn kpé kè à bō kōn wesa swaao kōn wéte kè à kèke à kàeno.

40 Kè Ahabu gà, ben à né Aazia vèè à gbèn.

Yudano kí Yosafata

41 IsarailinƆ kí Ahabu kíblena wè siigɔdee guun Asa né Yosafata kè Yudano kína ũ.

42 À wè baaakuri asɔrodee guun à kè kí ũ, ben à kí blè Yerusalemu wè baaasɔro. À da tón Azuba, Sili nème.

43 À zè kɔn a de Asa yákenano zé píngi guu, èe pãero, à yã kè Dii yezi kè. Baa kɔn beeeo èe tãagbãgbãkii kè wà bònɔ gbororo. Wà kpé wè saa ooa wèe tuaetiti kpataa gwe.

44 Yosafata kɔn IsarailinƆ kinao kú kɔo aafia.

45 À yã kpaaanɔ kú Yudano kinao gĩayákenano takadan, à négɔgbèkeyãno kɔn zĩ kè à kànɔ píngi.

46 Tãagbãgbãki kaarua kpaaa kè aɔ gɔ à bùsun zaa a de Asa gurɔano, à pèrma gɔgbèno kɔn nɔgbèno n píngi.

47 Edɔmunɔ bùsu kina ví gurɔ beeeero, séde gbènsi kè Yudano kí diè.

48 À góro'ite latabɔno kè le aɔ gá vura sé Ofi, mɔde aɔe e wà bɔ táo ísiaalaro, zaake góro pìnɔ wìwi zaa Eziɔ Geba.

49 Gurɔ beeean Ahabu né Aazia bè Yosafatane à tó a gbèno da ísiaala kɔn à gbèno lɛdo, mɔde Yosafata e wero.

50 Kè Yosafata gà, wà à mira kpàkɔzi kɔn a dezin pɔo a dezi Dauda wéte, ben à né Yoramu vèè à gbèn.

IsarailinƆ kí Aazia

51 Yudano kí Yosafata kíblena wè gèro awɛɛplaadee guun Ahabu né Aazia kè IsarailinƆ kína ũ Samaria, à kí blè wè plaa.

52 À yã kè Dii yeziroo kè kè à zè kɔn a de kɔn a dao yão kɔn dɔ Nebati né Yeroboamu kè IsarailinƆ dà durunkenan yão.

53 À dɔ Baalizi à à gbãgbã, ben à Dii IsarailinƆ Luda pɔo fène lán à dee kè nà.

KINANƆ TAKADA PLAADƆE

Ilia yā 1:1-2:18

Elisa yā 2:19-8:15

Yudano kɪnanƆ kɔn Isarailino kɪnanƆ 8:16-16:20

Isarailino gɔna zɪzɔno ũ 17:1-17:41

Yudano kɪnanƆ 18:1-24:20

Yudano gɔna zɪzɔno ũ 25:1-25:30

Ilia kɔn kɪ Aaziao

¹ Ahabu gaa gbera Mɔabuno n zɪnda si Isarailino.

² Gurɔ kɛ Aazia bɔ à lɛɛ zaa a kpɛ musu windo guu Samaria, à kɛnna maamaa. Ben à gbɛno zɪ à bè: À gá à Ekɛɔnu tãa Baalizebubu gbekame, tó mé kɛkɔa.

³ Ben Dii Malaika bè Tisibe gbɛ Ilianɛ: N fɛɛ n gá da Samaria kɪna zɪrinɔlɛ n n la, asa Ludaa kú Isarailino bɔsunlo, àmbɛ à tò aɔɔɛ gaa yā gbeka Ekɛɔnu tãa Baalizebubua?

⁴ Beee yānzin ma bè, Aazia é fɛɛ a gyāpɛ kɛ à daɛaaro, éé game. Ben Ilia gaa à ò lɛ.

⁵ Kɛ zɪri pino èara wà tà kɪna kiia, ben à n lá à bè: À kɛ dia a ɛara a su kpakpa lɛɛ?

⁶ Ben aɔ wèàla wà bè: Gɔgbɛ ke bé à mò à dàwale à bèwe wà ɛara wà su wà onne, Dii bè á kú Isarailino bɔsunloo, ben n gbɛno zɪ wà yā gbeka Ekɛɔnu tãa Baalizebubua? Beee yānzin né fɛɛ n gyāpɛ kɛ n daɛaaro, né game.

⁷ Ben kɪ n lá à bè: Gɔgbɛ kɛ mò à dàale à yā òaree pì de diamɛ?

⁸ Aɔ wèàla wà bè: Pókā utan gɔgbɛ pì dana, bensɔ à báa asaa dɔ a pii. Ben kɪ bè: Tisibe gbɛ Iliame gwe.

⁹ Kɪ a zɪkpɛ gɔon baplaa akuri kɔn n dɔn'aɛdeeo zɪ wà Ilia kú, ben aɔ gaa wà à lè vɛɛna sɪsɪ musu. Dɔn'aɛdee pì bène: Luda gbɛ, kɪna bè n pita n mó!

¹⁰ Ilia wèàla à bè: Tó Luda gbɛn ma ũ, té bɔ ludambe à a dɛdɛ kɔn n zɪkpɛ gɔon baplaa akurino. Ben té bɔ ludambe à n dɛdɛ n píngi.

¹¹ Ben kɪ èara à zɪkpɛ gɔon baplaa akuri pāndeno zɪ dɔ kɔn n dɔn'aɛdeeo. Dɔn'aɛdee pì bè: Luda gbɛ, kɪ bè n pita n mó kpakpaa!

¹² Ilia bène: Tó Luda gbɛn ma ũ, té bɔ ludambe à a dɛdɛ kɔn n zɪkpɛ gɔon baplaa akurino. Ben Luda té bɔ zaa musu à n dɛdɛ n píngi.

¹³ Ben kɪ èara à zɪkpɛ gɔon baplaa akuri pāndeno zɪ kɔn n dɔn'aɛdeeo à gɛn aagɔdee zɪ. Dɔn'aɛdee pì gaa à kùɛ Ilianɛ à agbaa kpàne à bè: Luda gbɛ, mapi kɔn n zòbleri gɔon baplaa akuri kɛno, n wa wɛndi bèe gwa.

¹⁴ Té bɔ ludambe à dɔn'aɛde gɔon plaa káakupɔno dɛdɛ kɔn n zɪkpɛno n píngi. Tia sa n ma wɛndi bèe gwa.

¹⁵ Ben Dii Malaika bè Ilianɛ: N pita n tézi, nton vɪa kenɛro. Ben à pita, aɔ gaa kɪ pì kiia ledɔ.

¹⁶ Ben Ilia bè kɪne: Dii bè, asa á kú Isarailino bɔsunlo, àmbɛ à tò n gbɛno zɪ wà yā gbeka Ekɛɔnu tãa Baalizebubua? Beee yānzin né fɛɛ gyāpɛ kɛ n daɛaaro, né game.

¹⁷ Ben kɪ Aazia gaa lán Dii ò Ilia gāzɪ nà.

Yudano kɪ Yehoram, Yosafata né kɪblena wè plaadee guun Yoram vèe Aazia gbɛn, kɛ Aazia négɔgbɛ vɪro yānzɪ.

18 Aazia yā kpaaanŋó kú Isarailinŋó kínanŋó gĩayākenanŋó takadan kŋn yā kè à kènŋó.

2

Ilia tana Dii kiia

1 Gurŋó kè Dii yezi à Ilia sé kŋn zàga'ĩao à táo a kiia, Ilia kŋn Elisao bò Giligala aŋŋó té zén.

2 Ben Ilia bè Elisane: Ñ ze kè! Dii ma zĩ Beteli. Ben Elisa bè: Kŋn Dii kuunao kŋn n kuunao mé kēmmaro. Kè aŋŋe gaa Beteli,

3 ben annabinŋó gāli gbē kè aŋŋó kú Betelinŋó bò wà mò wà Elisa là wà bè: Asa ní dŋ kè Dii yezi à n dii símma gbāa? À wènlà à bè: Má dŋ. À beee tó!

4 Ben Ilia bè Elisane: Ñ ze kè! Dii ma zĩ Yeriko. Ben à wèlala à bè: Kŋn Dii kuunao kŋn n kuunao mé kēmmaro. Ben aŋŋó gāa Yeriko lèdo.

5 Annabinŋó gāli gbē kè aŋŋó kú Yèrikonŋó bò wà mò wà Elisa là wà bè: Asa ní dŋ kè Dii yezi à n dii símma gbāa? À wènlà à bè: Má dŋ! À beee tó!

6 Ben Ilia bène: Ñ ze kè! Dii ma zĩ Yodazi. Ben à wèlala à bè: Kŋn Dii kuunao kŋn n kuunao mé kēmmaro.

Ben aŋŋó tékŋzi,

7 annabi gŋŋon baplaa akurinŋó ténzi. Kè gŋŋon plaaa pìnŋó zè Yoda baa, ben annabi pìnŋó zè kāa wèe ní gwaa.

8 Ben Ilia a utagyaba bò à fíkŋa à í lèò, ben í pì zŋkŋre zaa baa kè kpa ai baa kāa kpa. Gukori bò, ben aŋŋó gŋŋon plaaa pìnŋó bikù.

9 Kè aŋŋó bikù, ben Ilia Elisa là à bè: Bŋn ní yezi mà kenne ai Luda gŋ gá ma símmaa? Elisa wèlala à bè: Ñ tó n annabikēgbāaa kè ní vīi gŋme túbi ũ lèo plaa.

10 Ben Ilia bène: Yā kè ní gbèkamaa pì zĩ'ũ. Gurŋó kè Ludaa e ma siimma, tó n ma e, eé gŋnne. Tó nēe ma e sŋro, né ero.

11 Kè aŋŋó tena, wèe yā oo lèdo, ben sŋgoro téde kŋn sŋ tédeenŋó ní kēkŋa, ben Ilia tà musu kŋn zàga'ĩao.

12 Kè Elisa è lè, à wii lè à bè: Baa! Baa! Mbe Isaraili sŋgoronŋó kŋn à sŋdeenŋó ũ. Zaa gwe èe à e dŋro, ben à a pŋkāsāanŋó gā à kèkŋre.

13 À Ilia utagyaba kè bò à lèea sè, ben à èara à gāa à zè Yoda baa.

14 À í lè kŋn Ilia utagyaba kè à kŋna pìo à bè: Dii Ilia Ludaa kú máme? Kè à í lèò, ben í pì zŋkŋre zaa baa kè kpa ai baa kāa kpa, ben à bikù.

15 Annabinŋó gāli gbē kè aŋŋó bò Yèrikonŋó e à gwaa, ben aŋŋó bè: Ilia annabikēgbāaa gŋ Elisane. Ben aŋŋó mò wà dààlè wà kùene

16 wà bè: Wamŋwa n zŋblerinŋó, wá gŋsagbāa gŋŋon baplaa akurinŋó vī. Ñ tó aŋŋó gá n dii wete. Wègŋ dŋro tó Dii Nini à sè à zù kpìi ke musu ke guzurè ken gwèe. Ben Elisa bè: Àton ní zĩro.

17 Aŋŋó nàkŋrea, ben à ní wí dè à bè: À ní zĩ. Ben aŋŋó gŋŋon baplaa akuri pìnŋó gbàre, aŋŋó kpáe kè Iliazi gurŋó aagŋ, aŋŋe bŋaro.

18 Kè aŋŋó èara wà sù, aŋŋó Elisa lè Yeriko, ben à bèné: À de má òare àton gá à à weteroo?

Elisa dabuyā káakunŋó

19 Wéte pì deenŋó bè Elisane: Ñ gwa dii! Wa wéte kaena maa lán ní è nà. À í bé à nnaro, à tŋte è pŋ ke maaro.

20 Ben à bè: À wisi ká ta dufun à móome. Ben wà mòone.

21 À gāa íbŋkiia, ben à wisi pì kàn à bè: Dii bè a gbāsī bò í pìn. Í pì é mó kŋn gagaa ke tŋte pŋkemaasaio dŋro.

22 Ben í pì kè nna ai kŋn a gbāao lán Elisa ò nà.

²³ Kè Elisa b̀̀ gwe, èe gaa Beteli. Gurɔ̀ k̀̀ è t̀̀ z̀̀n, ben g̀̀kpare kenɔ̀ b̀̀e ẁ̀te guu ã̀ à k̀̀ p̃̀ɔ̀p̃̀ɔ̀ wà b̀̀ene: M̀̀gbaasude, ñg̃̀ gaa! M̀̀gbaasude, ñg̃̀ gaa!

²⁴ À liè à ñ gwá, ben à ñ ká k̃̀n Dii t́́o. Ben ǹ̀bɔ̀ p̃̀asĩnɔ̀ b̀̀e líkpen m̀̀n plaa, ã̀ né g̃̀ɔ̀n baplaa awɛɛplaaa p̀̀nɔ̀ k̀̀k̀k̀ɔ̀rɛ.

²⁵ Kè Elisa b̀̀ gwe, à gaa Kameli kpiiii musu, ben à èara à tà Samaria.

3

M̀̀abunɔ̀ ñ z̃̀nda sina Isarailinɔ̀

¹ Yudanɔ̀ kí Yosafata kíblena ẁ̀ baro plaasaidee guun Ahabu né Yoramu k̀̀ Isarailinɔ̀ kína ũ Samaria, à kí blè ẁ̀ kuri awɛɛplaa.

² À yã k̀̀ Dii yeziroo k̀̀, m̀̀de èe ká a de k̃̀n a dao ṕ́o ũro. À Baali gbè k̀̀ è à dee p̀̀e ẁ̀rɛ,

³ m̀̀de à zè k̃̀n durun k̀̀ Nebati né Yeroboamu Isarailinɔ̀ dà à kenan-o, èe p̃̀nɛro.

⁴ M̀̀abu kí Mesa sã kp̃̀asano ṽ̀, èg̃̀ s̃̀nɛ b̀̀rɔ̀nɔ̀ tángba kpaa Isarailinɔ̀ kínaa b̀̀rɔ̀ basɔ̀ro k̃̀n s̃̀karo b̀̀rɔ̀ basɔ̀roonɔ̀ k̃̀o.

⁵ Kè Ahabu g̀̀, ben M̀̀abu kína a z̃̀nda s̀̀ Isarailinɔ̀ kínaa.

⁶ Gwe g̃̀ɔ̀ kí Yoramu b̀̀ Samaria à Isarailinɔ̀ k̀̀k̀ɔ̀a ñ p̀̀ngi.

⁷ À gb̃̀nɔ̀ z̃̀ Yudanɔ̀ kí Yosafataa à bè: M̀̀abu kína a z̃̀nda sìma. Né gámao z̃̀ ká k̃̀n M̀̀abunɔ̀roo? À ẁ̀ala à bè: Mé gá, zaake ṕ́o d̃̀nk̃̀n wa ũ. Ma z̃̀kp̃̀enɔ̀ né n z̃̀kp̃̀enɔ̀mɛ, ma s̃̀nɔ̀ né n s̃̀nɔ̀mɛ.

⁸ Kè Yosafata m̀̀, ben à Yoramu là à bè: M̀̀kpan wé s̃̀en wà léem̃̀maa? Yoramu ẁ̀ala à bè: Wé s̃̀e Edɔ̀mu gbáa kpame.

⁹ Ben Isarailinɔ̀ kína dà z̃̀n k̃̀n Yudanɔ̀ kínao k̃̀n Edɔ̀munɔ̀ kínao. Kè ã̀ liga guuzi gurɔ̀ swɛɛplaa, ben í yãa z̃̀kp̃̀enɔ̀a k̃̀n ñ ṕ́k̃̀adeenɔ̀.

¹⁰ Ben Isarailinɔ̀ kína bè: Yã gi! Dii wa kína g̃̀ɔ̀n aag̃̀ɔ̀nɔ̀ k̀̀k̀ɔ̀a à wa na M̀̀abunɔ̀nɛ ñ ɔ̀z̃̀í?

¹¹ Ben Yosafata bè: Dii annabi kee kú k̀̀ à gbekawe Diiaroo? Ben Isarailinɔ̀ kína ìbanɔ̀ doke bè: Safata né Elisa kuu. Àmbe è í kú Ilianɛ a ɔ̀a yã.

¹² Ben Yosafata bè: Dii kúo. Ben Isarailinɔ̀ kína k̃̀n Yosafatao k̃̀n Edɔ̀munɔ̀ kínao g̀̀a Elisa kiia.

¹³ Ben Elisa bè Isarailinɔ̀ kínanɛ: Wa bà kú k̃̀o máme? Ñ gá n de k̃̀n n dao t̃̀agb̃̀gb̃̀arinɔ̀ kiia. Ben Isarailinɔ̀ kína ẁ̀ala à bè: Auo! Wa kína g̃̀ɔ̀n aag̃̀ɔ̀nɔ̀, Dii bé à wa k̀̀k̀ɔ̀a à wa na M̀̀abunɔ̀nɛ ñ ɔ̀z̃̀í.

¹⁴ Ben Elisa bène: K̃̀n Dii Z̃̀kp̃̀ede k̀̀ méé z̃̀i keene kuunao, t́́o èe ke Yudanɔ̀ kí Yosafata yãnzinlo, mé wéé sé mà n gwa sero.

¹⁵ À m̀̀mɛ k̃̀n m̀̀rɔ̀lerio. Kè m̀̀rɔ̀leri p̀̀ nà à lenaa, ben Dii gbáaa s̀̀ Elisaa

¹⁶ à bè: Dii bè à ẁ̀e ỹ̀ỹ̀ swawɛɛ k̀̀kiin.

¹⁷ Dii bè é zàga'ía k̃̀n louo ero, m̀̀de í é guzurɛ k̀̀kii pa, é mi k̃̀n a ṕ́k̃̀adeenɔ̀.

¹⁸ Dii kiian yã p̀̀ z̃̀'ũro. Eé M̀̀abunɔ̀ naare a ɔ̀z̃̀ime dɔ̀.

¹⁹ É léé ã̀ ẁ̀te maa b̃̀ideenɔ̀a p̀̀ngi. É lí k̀̀ wè à b̃̀e bleenɔ̀ z̃̀z̃̀ p̀̀ngi. É ìb̃̀kiinɔ̀ tata p̀̀ngi. É búgbe maaanɔ̀ yaka k̃̀n gbèò p̀̀ngi.

²⁰ Kè guu d̀̀ sa k̃̀ngɔ̀ ogurɔ̀, ben í b̀̀ Edɔ̀munɔ̀ b̀̀su kpa à dà t̃̀otela p̀̀ngi.

²¹ Kè M̀̀abunɔ̀ mà kína p̀̀nɔ̀ m̀̀ z̃̀ kányo, ã̀ gb̃̀ k̀̀ ã̀ kà wà z̃̀ kánɔ̀ sìsi ñ p̀̀ngi né f̃̀te gb̃̀nsi, ben ã̀ ñ k̀̀k̀ɔ̀a ñ b̀̀su lézekiia.

²² Kè ã̀ f̃̀e k̃̀ngɔ̀, ɔ̀f̃̀ant̃̀e d̀̀ í p̃̀a ñ aɛ, à k̀̀nne t̃̀e lán aru bà.

²³ Ben ã̀ bè: Arun gwe fá! Kína p̀̀nɔ̀ aɛ d̀̀ k̃̀a ã̀ k̃̀ d̀̀de! M̀̀abunɔ̀, wà gá wà ñ ṕ́nɔ̀ s̃̀e!

²⁴ Kè aṣ kà Isarailinṵ b̀uran, ben Isarailinṵ f̀e wà l̀eṛma, ben Mṵabu p̀inṵ l̀ekṣa. Ben Isarailinṵ s̀i ǹ b̀usun aṣ ǹ d̀eḍe.

²⁵ Aṣ ǹ ẁeṛenṵ ẁiwi. Baade gb̀e s̀e wà z̀uzu búgbe maaanṵ, aṣṵ dà búgbe p̀inṵla p̀ingi. Aṣ íb̀okiinṵ tàta p̀ingi. Aṣ lí k̀e ẁe à b̀eε bleenṵ z̀z̀z̀ p̀ingi. Aṣ m̀eεwi Kirarεε bé à g̀ṣ l̀ezi ado, ben gb̀ezurinṵ ligazi, aṣṵe ẁeṛe p̀i b̀i papaa k̀ṵn gb̀e b̀itanṵ.

²⁶ Kè Mṵabu k̀ina è wà yezi wà z̀i bleawa, ben à f̀eḍadeenṵ s̀e g̀ṵṵn ẁaa aagṵ kp̀e basṵṵro, l̀e aṣ gb̀enṵ k̀egu guana Edṵmunṵ k̀ina kiia, m̀ode aṣ f̀ua.

²⁷ Ben à a ǹégṵgb̀e k̀áaku k̀e eé kí ble à gb̀eraa s̀e à saa òo b̀iia. Ben v̀ia Isarailinṵ k̀ù, aṣ g̀ù Mṵabunṵla wà tà ǹ b̀usun.

4

Gyaanṵ ǹosi t̀uu ya

¹ Annabinṵ g̀ali gb̀eke naṣ wii p̀e Elisazi à bè: Ma z̀a k̀e d̀e n gb̀e ũu g̀a. Ǹ d̀ṵ k̀e n gb̀e p̀i Dii v̀ia v̀i. À f̀iadee e m̀ṵṵ à ma ǹégṵgb̀e g̀ṵṵn plaaanṵ s̀eε a z̀ṵnṵ ũ.

² Ben Elisa bènṵ: B̀ón ǹ yezi mà kennεε? Ǹ omε, b̀ón ǹ v̀i n kp̀en? Ben à bè: Mamṵma n z̀ṵbleri, ǹosi k̀e k̀u t̀uu guu baasiro má p̀oke v̀iro.

³ Ben Elisa bè: Ǹ g̀a bàazi ǹ ta korinṵ gb̀ekagbeka n gb̀eḍaaanṵa ǹ p̀ingi, àgṵ pari,

⁴ né g̀ε kp̀en ǹ z̀e tatanl̀e k̀ṵn ǹ ǹenṵ, ǹgṵ ǹosi k̀ákaa taa p̀inṵ guu, taa k̀e p̀a né diε kp̀ado.

⁵ Ben ǹogb̀e p̀i f̀eε à b̀ò à kiia à g̀aa k̀e l̀e. À g̀e kp̀en k̀ṵn a ǹenṵ à z̀e tàta, aṣṵe taa d̀ṵnε, ben èε ǹosi k̀ákaan.

⁶ Kè taa p̀inṵ p̀a p̀ingi, à bè a ǹenṵ dokenε à ta p̀ande d̀are, ben à bènṵ ta kee kuu d̀ro, ben ǹosi p̀i yona z̀e.

⁷ À g̀aa à ò Luda gb̀e p̀inε, ben Luda gb̀e p̀i bè: Ǹ g̀a ǹ ǹosi p̀i yá ǹ f̀ia boo, mpi k̀ṵn ǹ ǹenṵ égṵ p̀ó blee k̀ṵn à kp̀aaa k̀e g̀ṵo.

Elisa Sunεmu ǹogb̀e né f̀ena gaan

⁸ Z̀ikea Elisa g̀aa Sunεmu. Ǹogb̀e t̀ode kee k̀u gwe, à ǹakṵraa à bè, à p̀ó ble a b̀e, ben à p̀ó bl̀e. Zaa gurṵ beεea t̀o èε g̀εṛεε, è b̀ṵε à p̀ó ble gwe.

⁹ Ben ǹogb̀e t̀odee p̀i bè a z̀anε: Má d̀ṵ k̀e gb̀e k̀e ègṵ g̀εṛεε k̀e g̀en baaagṵ p̀i né Luda gb̀e m̀e s̀uusu.

¹⁰ Wà kp̀enε bo wa kp̀e musu wà g̀ado dienε gwe k̀ṵn teebuṵ k̀ṵn kitao k̀ṵn fitiao. T̀o à m̀ò wa gwa, eégae pita gwe.

¹¹ Z̀ikea k̀e Elisa m̀ò gwe, à g̀e a kp̀e p̀in à dàε.

¹² Ben à bè a z̀ikeri Geazinε. Ǹ Sunεmu ǹogb̀e p̀i s̀isi. K̀e à à s̀isi, ben à m̀ò à z̀e Elisa aε.

¹³ Ben Elisa bè Geazinε: Ǹ onε à nib̀kεε k̀ewe maamaa. B̀ón à yezi wà keare s̀ṵṵ? À yezi wà ỳake oare k̀inanε ke z̀ikp̀e d̀on'aεdeeneṵ? Ben ǹogb̀e p̀i bè: P̀ókee e k̀esāma ma gb̀enṵ t̀ero.

¹⁴ Ben Elisa Geazi là à bè: B̀ón à d̀e wà kenε? Ben Geazi ẁeàla à bè: Too, à ǹégṵgb̀e ke v̀iro, bensṵ à z̀a zi k̀ù.

¹⁵ Ben Elisa bè: Ǹ à s̀isi. K̀e à à s̀isi, ben à m̀ò à z̀e kp̀eεl̀e.

¹⁶ Ben Elisa bènṵ: Zii m̀ndaa'i ǹégṵ ǹégṵgb̀e k̀ūna ǹ z̀i. Ben ǹogb̀e p̀i bè: Auo ma dii Luda gb̀e, ǹton mamṵma n z̀ṵbleri kekero.

¹⁷ Ben ǹogb̀e p̀i ǹò s̀i. K̀e ẁe làa k̀a, à né i g̀ṵgb̀e ũ lán Elisa ònε nà.

¹⁸ K̀e né p̀i isi k̀ù, ben z̀ikea à g̀aa à a de l̀e bura k̀ṵn p̀ókṛinṵ.

19 Ben à bè a de pìnɛ: Ma mì! Ma mì! Ben à de pì bè a zīkerinɛ: N̄ né pì sé n̄ táo a danɛ.

20 Kè à à sè à tàò a danɛ, ben à da pì à sè à kpà a gbála. Kè ɔfántě kà m̀dangura, ben à g̀.

21 Ben à à sè à dìò Luda gbě pì kpén à à dàɛ à gádo, ben à b̀ à zé tàtààlɛ.

22 Ben à a zā s̀s̀i à bènɛ: N̄ zīkerinɔ doke gbarɛmɛ k̄n̄ zaakio. Má yezi mà g̀ Luda gbě kiia mà su kpakpaa.

23 Ben à à lá à bè: À kè dia n̄é gaa à kiia gbãa? M̀ dufu ke kámmabogurɔ z̄n̄ gbàaro né! Ben n̄gbě pì bè: Beee yãke v̄iro.

24 À g̀ari ỳi zaakinɛ à dia, ben à bè a zīkerinɛ: N̄ à kpaɛ wà g̀. N̄ton zero, séto ma ònnɛ.

25 Ā d̀ zén wà g̀a Luda gbě pì kiia zaa Kameli kp̄iii musu. Kè Luda gbě pì à è té k̄aa, à bè a zīkeri Geazinɛ: N̄ Sunɛmu n̄gbě gwa, à té k̄a!

26 N̄ bàa lé n̄ g̀ daàlɛ, né à la, tó à aafia k̄n̄ a z̄o k̄n̄ a néo. Ben n̄gbě pì wèàla à bè: Aafiamɛ!

27 Kè à kà Luda gbě kiia kp̄iii pì musu, ben à à k̀ a gbáa. Kè Geazi mò à ɔ s̄zi, ben Luda gbě pì bè: N̄ à tó. À n̄sɛ yakanamɛ, m̀de Dii beee ùtɛmɛ, èe omɛro.

28 Ben n̄gbě pì bè: Ma dii, ma n̄ḡgbě w̄é k̀mman yó? M̄é be n̄ton ma kekɛroroo?

29 Ben Elisa bè Geazinɛ: N̄ n̄ asaa d̄mma n̄ ma g̀ sé n̄ g̀. Tó n̄ da gb̄kelɛ, n̄ton ì kp̄aaro. Tó gb̄ke ì kp̄amma s̄, n̄ton wero. N̄ g̀ n̄ ma g̀ pì na né pì aea.

30 Ben né pì da bè: K̄n̄ Dii kuunao k̄n̄ n̄ kuunao mé tá n̄ sairo. Ben Elisa b̀ à t̄zi.

31 Geazi d̀ aɛ à g̀a à g̀ pì nà né pì aea, m̀de èe k̄i ke kero, èe niḡaro. Ben Geazi èara à g̀a à dà Elisalɛ à bènɛ: Né pì e f̄ero.

32 Kè Elisa kà b̄ɛ pìn, à né pì è daena a gádo gè ù.

33 Ben à g̀ né p̄zi ado, à zé tàtà à w̄é kè Diia.

34 Ben à dàɛ né p̄ia. À lé p̄ à léa à w̄é p̄ à w̄én à ɔ dàda à ɔn̄n̄. Lán à dàɛ né p̄ia nà, ben à m̀ kè lóḡlóḡ.

35 Elisa f̄é à zè à táa ò kpé pìn à g̀a à s̀, ben à èara à dàɛ né p̄ia d̄. Ben né pì ỳi s̀ ḡn̄ sw̄ɛplaa à w̄é w̄é.

36 Ben Elisa Geazi s̀s̀i à bènɛ: N̄ Sunɛmu n̄gbě pì sísi. Kè à à s̀s̀i à mò, ben Elisa bènɛ: N̄ n̄n̄ yè.

37 Ben à k̀ɛ à mì p̄ɛ à gbá sae à a né pì sè à b̀o.

S̄w̄ɛ kana do'oroon

38 Elisa tà Giligala. Gurɔ beea dekaa k̀ búsu pìn. Annabinɔ k̄áɛ à aɛ, ben à bè a zīkerinɛ: N̄ dàga di téa, né d̀ kuku annabi k̄n̄n̄.

39 Kè ā gb̄ke g̀a d̀ p̄n̄ w̄ɛ bura, ben à b̀ s̄te boboa. À à b̄ɛ b̀bo à kà a uta lébaan à p̄a. Kè à s̀o, ben wà p̄rapara wà kà d̀n̄, gb̄kee d̄ lán à de n̄aro.

40 Kè wà d̀ pì t̀ gb̄ p̄n̄n̄ ā p̄ bleo, kè ā d̀, ā wii lè wà bè: Luda gbě, gaa bé à k̀ do'oroo pìn. Ben āɛ f̄ wà blèro.

41 Ben Elisa bè: À flawa sé à m̀o. Ben à k̀ à kà do'oroo pìn à bè: N̄ kpaat̄n̄ ā ble. Ben s̄w̄ɛ pì ỳa do'oroon.

P̄blekpana ḡn̄ bas̄roo

42 Gb̄ke b̀ Baali Salisa à mò Luda gbě pìnɛ k̄n̄ bur̄di kè wà kè k̄n̄ p̄w̄ɛ k̄aakuo m̄n̄ baro k̄n̄ gbado dufuo. Ben Elisa bè: N̄ kp̄a gb̄n̄a ā só.

43 Ben à zīkeri à là à bè: Gb̄ p̄n̄ kà ḡn̄ bas̄ro, dian mé beee kpaat̄n̄ nà? À wèàla à bè: N̄ kp̄ámma ā só, zaake Dii bè āé só, à kpa a é ḡ.

⁴⁴ Ben à kpàmma, aɔ̀ sò, à kpaaa gɔ̀ lán Dii ò nà.

5

Naama kēkōana kōn a kusuo

¹ Naaman Siriano kina zikpɛɛno don'aedee ũ. À bɛɛ vī a dii ɔ̀zī bensō à tó bò, zaake à gāzīn Dii tò Siriano zī blèzi. Négōgbɛmɛ zī guu, mode à kusu kù.

² Gurɔ̀ kè Siria zikari gbāamɔ̀nnerino gaa Isarailino busun yā, aɔ̀ nɛnɔ̀kpare ke kù, ben à gò Naama naɔ̀ zikeri ũ.

³ Ben nɛnɔ̀kpare pì bè a diine: Tó wa bɛdee é fɔ̀ à gá annabi kè kú Samaria kiia yā, lɛ à à kēkōa kōn a kusuo.

⁴ Ben Naama gaa kina kiia à bè: Yā kè nɔ̀kpare kè bò Isarailino busun òn yè.

⁵ Ben Siriano kina bè: Ñ gá, mé takada kē Isarailino kinanɛ. Ben Naama kondogi sɛɛ kiloo waa do kpé baswɛɛplaa kōn vuraɔ̀ kiloo baaagɔ̀ akuri kōn utaɔ̀ waa kuri.

⁶ À gaa kōn takada kè kina kè Isarailino kinanɛo do. Takada pì guu kina bè: Ma takada kè kpāsanne kōn ma iba Naamao, lɛ ñ à kēkōame kōn à kusuo.

⁷ Kè Isarailino kina takada pì kyó kè, à a utadaa gá à kè à bè: Ludan ma ũ kè mé gbɛ wèndi bɔ̀ mà sɔ̀kpane do? Bóyānzin à gbɛ kè gbàrema mà à kēkōa kōn a kusuozi? À gwa lán èe ma lé wɛɛɛ nà fá!

⁸ Luda gbɛ Elisa mà kè Isarailino kina a utadaa gá à kè, ben à lékpāsā kènɛ à bè: Bóyānzin n n utadaa gá ñ kèzi? Ñ tó adee pì mó ma kiia, eé dɔ̀ kè annabi kú Isarailino busun.

⁹ Ben Naama gè a sɔ̀goron à gaa à zè Elisa bɛ gāale.

¹⁰ Ben Elisa gbɛ zīa à bè: Ñ gá ñ zú o Yoda swaan gèn swɛɛplaa, n mè é ɛara à su a gbèn, né kēkōa wásawasa.

¹¹ Ben Naama pētɛ kè, èe taa à bè: Mée daa eé bɔ̀ ua à mó à zɛ ma aɛ à Dii a Luda sísi à ɔ̀ liga ma bòzi, lɛ ma kusu pì yāame.

¹² Damasuku swaanɔ̀ Abana kōn Faapao í maa de Isaraili swaanɔ̀ ílaroo? Mé fɔ̀ mà zú o gwe mà gɔ̀ wásawasaroo? Ben à ɛara kōn pɔ̀fɛo, èe taa.

¹³ Ben à ibanɔ̀ tɛzi wà bè: Baa, tó yā zī'ũun annabi pì dānne yā, né keroo? Kè à bènne ñ gá zú o, né gɔ̀ wásawasa, beee é n fuɔ̀?

¹⁴ Ben à gaa à a zīnda kpàɛ Yoda ín gèn swɛɛplaa lán Luda gbɛ pì ònɛ nà. Ben à mè ɛara à sù a gbèn wásawasa lán né féte pò bà.

¹⁵ Ben Naama kōn a ibanɔ̀ ɛara wà gaa Luda gbɛ kiia ñ píngi. À zè à aɛ à bè: Má dɔ̀ sa kè Ludaa kú gukea anduna guuro, séde Isarailino busun. Ñ gbaa kè mamɔ̀ma n zòbleri ma mɔ̀nnɛɛ kè sí.

¹⁶ Ben Elisa bè: Kōn Dii kè mè zī kɛnɛ kuunao mé síro. Naama nàkōrea à sí, baa kōn beeeo à gí sízi.

¹⁷ Ben Naama bè: Tó née síro, ñ mamɔ̀ma n zòbleri gba zé mà busu sé bāagāsɔ̀ aso plaa, zaake mé saa o tāaa dɔ̀ro, séde Dii.

¹⁸ Dii sùu kemao kōn yā kèkiio. Tó ma kina gaa Rimɔ̀ gbāgbā à kpén, tó ma gaa zɛnɛ, tó ma kue Rimɔ̀ kpé pìn, Dii sùu kemao kōn yā pìo.

¹⁹ Ben Elisa bènɛ: Ñ ká bɛ aafia!

Kè à dà zén, à taa ò féte,

²⁰ ben Luda gbɛ Elisa zikeri Geazi laasuu lè à bè: Ma dii tò Siria gbɛ Naama e taa pā, èe pò kè à mɔ̀nɛ síro. Kōn Dii kuunao mé péezi mà póke sía.

²¹ Ben Geazi pɛɛ Naamazi. Kè Naama è à té ñ kpɛɛ kōn bào, ben à bò a sɔ̀goron, èe à dāa. Kè à kà, ben Naama à là à bè: Aafian yó?

22 À wèàla à bè: Aafiame. Ma dii bé à ma zĩmma, à bè annabinƆ gāli gōkpare gōƆn plaa kenƆ bé wà b̀ Eflaimu gusĩsideen aō m̀ a kiia tia. Ǹ ǹ gba kondogi kiloo baplaa kōn utao waa plaa.

23 Ben Naama bè: Ëndē ǹ kondogi kiloo basiigō s̀ gō. À kàne sàkin m̀en plaa kōn utao waa plaa. À kpà a ìba gōƆn plaaanƆ, ben aō sè wà d̀ Geazine ae.

24 Kè aō kà Elisa be s̀s̀i musu, ben Geazi p̀ p̀nƆ s̀r̀mma à kàe a kpén, ben à gbē p̀nƆ gbàre aō tà.

25 Kè à g̀a a dii Elisa kiia, ben Elisa à là à bè: Geazi, m̀an n gaan? À wèàla à bè: Mamoma n z̀bleri, m̀e g̀a gukearo.

26 Ben Elisa bène: Kè g̀gbē p̀ b̀ a s̀goron, èe n d̀a, ǹ d̀s̀ kè ma ninii k̀nyo gweroo? Kondogi ke utanƆ s̀mmana gurƆƆn ỳero né, ke k̀kpenƆ ke geepi búno ke s̀anƆ ke z̀nƆ ke g̀gbē kōn ǹgbē z̀kerinƆ.

27 Naama kusu é g̀nne kōn n boriinƆ ai gurƆ p̀ngi. Kè à b̀ Elisa kiia, ben kusu p̀i dààla p̀ú lán buu bà.

6

Kpásawee funa ìla

1 Annabi gāli gbēnƆ bè Elisane: Ǹ gwa, guu kè wèe kakōana keen kèwe néngo.

2 Wà g̀a Yodazi, wa baade é lí z̀ wà kpé d̀o gwe, guu kè wégō kun. Ben Elisa bè: À g̀a.

3 Ben aō gbēke bè: Né s̀u ke ǹ g̀awaoro? Ben à bè: Mé g̀a.

4 Ben à g̀aányo. Kè aō kà Yodazi, aōe lí z̀z̀.

5 Kè aō gbēkee e lí z̀, ben à kpása wée b̀ a p̀an à z̀ ìn b̀dum, ben à wii lè Elisazi à bè: O'o dii, ma kpása p̀i s̀mmane fá!

6 Ben Luda gbē bè: M̀kpan à z̀n s̀usuu? Kè à òdane, ben Elisa lí z̀ à z̀ ìn gwe, à t̀ kpása p̀i wée f̀ ìla.

7 Elisa bè: Ǹ sé ǹ b̀o! Ben gbē p̀i Ɔ b̀ à k̀.

Siria z̀kpenƆ v̀akuna

8 Siria kí f̀e IsarailinƆzi kōn z̀o. À lé kpàkōs kōn a ìbanƆ, ben à bèine gukean weé b̀ra kán.

9 Ben Luda gbē lékpāsā kè IsarailinƆ ḱnane à bè, àgō guu p̀i d̀kpaa àton g̀àlaro, zaake SirianƆ e m̀o gweme.

10 Ben IsarailinƆ ḱna gbēnƆ z̀i guu kè Luda gbē à ỳ òne p̀i guu. Len Elisa ègō lé daaa g̀en baaagō le, ben è t̀ wàgō guu p̀nƆ d̀kpaa.

11 Ben SirianƆ ḱna làakari f̀e ỳ p̀i ỳanzi. À a ìbanƆ kàkōa, ben à ǹ lá à bè: Wa dé bé à de IsarailinƆ ḱna gbē ũu? À omē.

12 À ìba p̀nƆ doke wèàla à bè: Ma dii kí, èe ke wa gbēke né à gbēnlo. IsarailinƆ b̀su annabi Elisa bé è ỳ kè neè o zaa n kpé guu gbā IsarailinƆ ḱnane.

13 Ben ḱna bè: À g̀a à à wete guu kè à kún, mé gbēnƆ z̀i wà à k̀. Ben wà bène: À k̀ Dotámē.

14 Ben ḱna z̀kpenƆ gbàre gwe paripari kōn s̀deenƆ kōn s̀goronƆ. Aō g̀a gwe gwāavĩ aō l̀ga wéte p̀zi.

15 Kè Luda gbē z̀keri f̀e kōngƆ id'e'id'e, à b̀, ben à z̀kpenƆ p̀nƆ è ligana wétezi kōn s̀deenƆ kōn s̀goronƆ. Ben à bè Elisane: O'o dii, wé ke diamē?

16 À wèàla à bè: Ǹton t̀o v̀a n k̀ro. Gbē kè aō k̀waonƆ pari de gbē kè aō k̀nyonla.

17 Ben Elisa wée kè à bè: Dii, ǹ à wée kēne. Ben Dii z̀keri p̀i wée kēne. Kè à guu gwà d̀, ben à s̀deenƆ kōn s̀goro tédeenƆ è ligana Elisazi, aō dà s̀s̀i p̀la.

18 Kè Sirianŋ e mŋŋ Elisa kũ, ben à wée kè Diia à bè: N̄ tó gbě pìnŋ vĩa kũ. Ben Dii tò aŋ vĩa kũ lán Elisa wée kèa nà.

19 Ben Elisa bè Siria z̄ikp̄ee pìnŋŋe: Zé kèkinlo! Wéte kèkinlo! À témazi mà gáao gbě kè ée wete kiia. Ben à gaaño Samaria.

20 Kè aŋ gè wéte pì guu, ben Elisa bè: Dii, n̄ n̄ wée wēh̄ne sa. Kè Dii n̄ wée wēh̄ne, aŋ guu gwà aŋŋ è kè Samaritan wà kún.

21 Kè Isarailinŋ kína n̄ é, à Elisa là à bè: Mà n̄ deden yó? Baa, mà n̄ deden yó?

22 Ben Elisa wèla à bè: N̄ton n̄ dedero. Neè gbě kè n̄ n̄ kũkũ z̄ilannŋ deden yó? N̄ p̄blee kpám̄ma aŋ ble. N̄ í kpám̄ma aŋ mi, gbasa wà tá n̄ diia.

23 Ben kína p̄onna p̄blee kēh̄ne, aŋ blè wà í mi, ben wà n̄ gbáe, aŋ tà n̄ diia. Beee gbera Siria gbāam̄n̄nerinŋŋ e eara wà mò léé Isarailinŋ būsua d̄ro.

Sirianŋ Samaria kagurak̄ena

24 Gurŋ plaaa gbera Siria kí Benadada a z̄ikp̄eenŋ kākōa n̄ p̄ingi, ben aŋ mò wà Samaria kagura kè.

25 Ben n̄aa gbāa kũ wéte pìn, wà à kagura kè à ḡi kè ai wèe zaaki mì yaa kondogi kiloo do, lukuluku gb̄ zaka néngo lé doo s̄ kondogi ŋ mèn s̄oro.

26 Kè Isarailinŋ kína té b̄i musu, ben n̄gbě ke wii pèzi à bè: Ma dii kí, n̄ ma mì sí.

27 Ben kína bène: Tó Dii e n̄ mì síro, mé e mà n̄ mì sí diamé? Má blew̄ee ke geepiw̄ee v̄in yó?

28 Ben à èara à là à bè: Bó bé à n̄ lee? Ben n̄gbě pì wèla à bè: N̄gbě ke bé à bème mà mó k̄n ma néḡgb̄eo wà só gbāa, zian s̄ wé a p̄ó só.

29 Ben wa ma né kũku wá s̄o. Kè guu d̄, ben ma bène à mó k̄n a p̄ó s̄ wà só, ben à a p̄ó kii ùte.

30 Kè kína mà yā kè n̄gbě pì ò, ben à a utadaa ḡa à kè. Kè wà wée sè wà à gwà lán à té b̄i musu nà, wà à è k̄n p̄sia utanŋ dana a utadaa ḡi.

31 Ben kína bè: Tó méé Safata né Elisa mì z̄s gbàaro, Luda yā kem̄e p̄s̄ip̄s̄i.

32 Elisa v̄ena a kp̄én k̄n gb̄ensinŋ. Ben kína gbě z̄i à d̄are ae à gá Elisa kũ ai àḡó ká. Ai z̄iri pì ḡó gá ká gwe, ben Elisa bè gb̄ensi pìnŋŋe: Gb̄ed̄eri pì gbě z̄i, èe m̄ŋŋ à ma mì z̄s. À làakari ke! Tó z̄iri pì kà, à zé tatan̄e, àton tó à ḡero. Ée à dii k̄se k̄i ma d̄ à kp̄eroo?

33 Kè à kp̄é èe yā oon̄ne, ben z̄iri pì kà à kiia. Ben kína pì kà à bè: M̄onzi kè b̄ò Dii k̄iam̄e, bó mé wée d̄zi d̄ŋŋ?

7

1 Ben Elisa bè: À Dii yā ma! À bè zia m̄ndaa'i wéé flawa yá Samaria b̄iilea zaka lé do kondogi ŋ mèn do, p̄w̄ee s̄, zaka lé plaa kondogi ŋ mèn do.

2 Ben kína kp̄aasi yā s̄i Luda gbě p̄ila à bè: Baa tó Dii ludambe f̄onŋ f̄f̄ŋ, yā pì é sí k̄éŋ? Ben Elisa bène: Né wée siàle, m̄de né e n̄ b̄lero.

Kusunŋ baaru nna kpana

3 Kusu ḡŋŋ siiḡŋŋ kú b̄iilea. Ben aŋ bèk̄ne: B̄yānz̄in wéḡŋ v̄ena kè ai wà gá gagaa?

4 Tó wa bè wé ḡe wéte guu, n̄aa kú gwe, wé gagame. Tó wa ḡó kè s̄, ga d̄nk̄ŋ p̄ime. Wà f̄ee wà gá na Sirianŋ b̄uraa. Tó aŋ wa to b̄ee, wéḡŋ kuu. Tó aŋ wa dedeme s̄, wa gagan gwe.

5 Ben aŋ f̄ee uusīe, aŋŋe gaa Sirianŋ b̄uran. Kè aŋ kà b̄ura lézi, aŋŋ è gb̄eke kú gwero.

6 Dii tò Siria b̄uradeenŋ s̄goronŋ k̄n s̄nŋ k̄n z̄ikp̄e pariinŋ k̄i mà, ben aŋ bèk̄ne, Isarailinŋ kína f̄ia b̄ò Iti k̄inanŋŋe k̄n Igipiti k̄inanŋ aŋ mó wà léewa.

⁷ Ben aƆ bàa sì uusia pia gɔɔ aƆ ń bisakutaano tò gwe kɔn ń sɔno kɔn ń zaakinɔ. AƆ ń bùra tò gwe lán à de nà, aƆ lèkɔa aƆ ń zĩnda mibɔkii wète.

⁸ Kè kusu pino kà bùra pin gwe, aƆ gè bisakutaa pino doke guu, aƆ pɔ blè wà í mì, ben aƆ kondogi kɔn vurao kɔn pɔkàsãano sèe aƆ gàa wà ùte. Kè aƆ òara wà sù, aƆ gè bisakuta pānden do, aƆ pɔno nàkɔa aƆ gàa wà ùte.

⁹ Ben aƆ bèkɔne: Yā kè wée kee kè maaro. Gbāa bé à de wà baaru nnaa kpá, ben wá yĩtenaó? Tó wa yĩte le ai guu gàa à dɔo, à gò é wa lé. Wà fèe gɔɔ wà gá o kíbèdeenɔne.

¹⁰ Kè aƆ kà gwe, aƆ lé zù wète zédākparinɔzi wà bè: Wa gaa Siriano bùran, wée gbèke e gwero, wée gbèke kii maro. AƆ sɔno kɔn ń zaakinɔ bé wà bàdɔɔna gwe, bensɔ aƆ bisakutaano kú ń gbèn gborona sai.

¹¹ Kè zédākpari pino lé zù wà òne wèten, ben wà à baaru kpá kibe ua guu.

¹² Ben kina fèe gwāavī, à bè a ibanɔne: Mé yā kè Siriano kèwee oare. Kè aƆ dɔ kè noaa wa kú gbāa, beee yānzin aƆ bɔe ń bùranzi aƆ gàa wà ùte sèn. AƆe daa wé bɔe wèten gbasa wà wa kükü bēe wà wa wète síme.

¹³ Ben à ibanɔ doke bène: Zaake wamɔwa kè wa gɔɔno wá kú gaa lézime, ń tò wà sɔ mèn sɔɔroo kè aƆ gɔno sé wà gbèno zĩo, le wà yā kè kè gwa.

¹⁴ Ben aƆ sɔgorono sè mèn plaa kɔn sɔno, ben kina ń gbáe à bè: À gá à Siria zìkpeneo gbese à gwa!

¹⁵ Ben aƆ ń gbese ai Yodazi. AƆ è kè Siriano bàa sìme, aƆ ń pɔkàsãano kɔn ń gɔkeɔno fāakɔa zé guu gwe. Ben zĩri pino òara wà sù aƆ yā pì gbà kɔnane.

¹⁶ Ben wà bɔe wà gàa Siriano bùran wà pɔno sèe, ben wèe flawa yaa zaka lé do kondogi ɔ mèn do, pówee zaka lé plaa kondogi ɔ mèn do lán Dii ò nà.

¹⁷ Kina a kpàasi diè bĩile dākpari ũ, ben gbèno kèse zèzea bĩilea gwe à gà, lán Luda gbè gĩake à ò nà gurɔ kè kina mò à be.

¹⁸ À kè lán Luda gbè pì ò kɔnane nà à bè: Weé flawa yá zia mɔndaa'i Samaria bĩilea zaka lé do kondogi ɔ mèn do, pówee sɔ zaka lé plaa kondogi ɔ mèn do.

¹⁹ Kina kpàasi yā sì Luda gbèla à bè: Baa tó Dii ludambe fɔono fɔ, yā pì é keó? Ben Luda gbè bène: Né wée siàle, mɔde né e ń blero.

²⁰ Len à kè le sɔ, wà kèse zèzea bĩilea à gà.

8

Kina Sunemu nɔgbè bura sɔkpanena

¹ Elisa bè nɔgbè kè à à né fèe pìne à fèe à tá bùsu pānden kɔn a bèdeenɔ à gurɔ plaaa ke gwe, zaake Dii diè noaa é gè Isarailino bùsun ai wè swèeplaae.

² Ben nɔgbè pì kè lán Luda gbè òne nà. Àpi kɔn a bèdeenɔ gàa wà vèe Filisitininɔ bùsun ai wè swèeplaa.

³ Wè swèeplaaa pì gberan à bɔ Filisitininɔ bùsun à sù, ben à gàa wée ke kinaa a be kɔn a burao yā musu.

⁴ Gurɔ beea kina e fāadi boo kɔn Luda gbè zĩkeri Geazio à bè: N yā bíta kè Elisa kèno tɔkème.

⁵ Gurɔ kè èe à gèfèena yā oo kɔnane, ben nɔgbè kè à à négɔgbè fèene pì mò wée ke kina pì, le à a be kɔn a burao sɔkpaare. Ben Geazi bè: Ma dii kí, nɔgbè kè Elisa à né fèene pìn yè kɔn a néo.

⁶ Kè kina à lala yā pizi, ben nɔgbè pì yā pì tɔkène. Ben kina bè a ibanɔ dokene: N nɔgbè pì pɔno sɔkpane kɔn blèe kè kè à buraa zaa gurɔ kè à fèe kè ai kɔn a gbāao.

Azaili kí Benadada òna

⁷ Elisa gàa Damasiku gurɔ kè Siria kí Benadada e gyãa kee. Kè wà òne Luda gbẽ m̀ kè,

⁸ ben kína bè Azailine: Ñ gbaa sé ñ gá dao Luda gbẽle ñ kpáa ñ one à Dii gbekame, tó mé fɛe kɔn gyãa kèkiio.

⁹ Ben Azaili Damasiku pó maaanɔ sèe lakumi aso baplaa, ben à gàa dao Elisale. Kè à kà à kiia à bè: N zòbleri Siria kí Benadada bé à ma zĩmma mà n gbeka, tó é fɛe a gyãpea.

¹⁰ Ben Elisa wèala à bè: Ñ gá ñ one eé fɛe kɔn beeeo, m̀de Dii òɔame kè eé game.

¹¹ Ben Luda gbẽ wée pè Azailia ai wí à kù, ben Luda gbẽ nà ɔɔɔnaa.

¹² Ben Azaili à là à bè: Ma dii, b́yānzin nées ɔɔ dɔɔzi? À wèala à bè: Kè má yā zaaa kè né ke Isarailinɔne d̄s yānzime. Né té s̄s̄ n̄ zeki gbāaanɔa, né n̄ ḡkparenɔ d̄ede kɔn f̄ɛdaao, né n̄ n̄nɔ yāmiyāmi, né n̄ n̄sindadeenɔ gbɛɛ f̄f̄f̄.

¹³ Ben Azaili bè: Mamɔma n zòbleri, dén ma ũ mà gbasa mà yā bíta beee taka kee? Ben Elisa bène: Dii òɔame kè né ḡs̄ Sirianɔ kína ũ.

¹⁴ Kè à b̀ Elisa kiia, à èara à tà a dii kiia. Kè kína à là yā kè Elisa ònezi, ben à bè: À bème né fɛe aafia.

¹⁵ Kè guu d̀, Azaili bisa gègete sè à yàku, ben à kù kína uula ai à gà, ben Azaili v̄ɛɛ à gbèn.

Yudanɔ kí Yehoram

¹⁶ Isarailinɔ kí Ahabu né Yoramu kíblena wè s̄ɔrodee guu, Yudanɔ kí Yosafata né Yehoram nà kíblena.

¹⁷ À wè baaakuri awɛɛplaadeen à kí blè, à v̄ɛɛ kpatan Yerusalem wè s̄raaḡs̄.

¹⁸ À zè kɔn Isarailinɔ kinanɔ yākenao lán Ahabu bedeenɔ bà, zaake à Ahabu n̄nɔgbẽ sè nɔ ũ, ben à yā kè Dii yeziroo kè.

¹⁹ Baa kɔn beeeo Dii e we à Yudanɔ dúgu z̄ɔro a zòbleri Dauda yānzi, zaake à lé gbène à bè, à borii éḡs̄ kí blee ai gurɔ píngi.

²⁰ Yehoram kiblegurɔan Ed̄munɔ n̄ z̄inda s̄i Yudanɔa ās̄ n̄ z̄inda kína kà.

²¹ Beee yānzi Yehoram gàa Zai kɔn a s̄goronɔ píngi, ben Ed̄munɔ lìgazi kɔn a s̄gorodeenɔ. À fɛe à n̄ k̄egu gwāav̄i à tà, ben à z̄ikp̄ɛnɔ bà s̄i wà tà be.

²² Ed̄munɔ n̄ z̄inda s̄i Yudanɔa ai kɔn a gb̄aao. Gurɔ beean Libinadeenɔ n̄ z̄inda s̄i Yudanɔa se.

²³ Yehoram yā kpaaanɔ kɔn yā kè à kènɔ píngi kú Yudanɔ kinanɔ ḡayākenanɔ takadan.

²⁴ Yehoram gà, wà à mira kpàk̄ɔzi kɔn a dezinɔ p̄o Dauda wéte, ben à né Aazia v̄ɛɛ à gbèn.

Yudanɔ kí Aazia yā

²⁵ Isarailinɔ kí Ahabu né Yoramu kíblena wè kuri awɛɛplaadee guun Yudanɔ kí Yehoram né Aazia nà kíblena.

²⁶ À wè baro awɛɛplaadee guun à kí blè, à v̄ɛɛ kpatan Yerusalem wè dome. À da t̄n̄ Atalia, Isarailinɔ kí Ɔmiri diome.

²⁷ Aazia zè kɔn Ahabu bedeenɔ yākenao, à yā kè Dii yeziroo kè lán Ahabu bedeenɔ bà, zaake à anzurenɔme.

²⁸ À gàa à nà Ahabu né Yoramua, ben āɔe z̄i kaa l̄edo kɔn Siria kí Azailio zaa Ramɔ Giliada. Kè Sirianɔ Yoramu kènna,

²⁹ ben à èara à tà Yez̄erili ai a b̀ p̄i ḡs̄ yāa. Ben Aazia gàa wée kpáezi gwe.

9

Yehu kana IsarailinƆ kína ũ

¹ Annabi Elisa annabi gāli gbēke sìsi, ben à bène: Ñ asaa dɔmma ñ kũ, ñ nósi tũu kè sí ñ gáo RamƆ Giliada.

² Tó n ka gwe, ñ kpáe ke Yosafata né Yehu, Nimisi diozi ñ bɔo a gbēno té, né gēo kpén ai kpétu.

³ Ñ tũu pì nósi kú à mià, né one kè Dii bè a à kà IsarailinƆ kína ũ. Beee gbera ñ zé wē, né bàa sí ñ su. Ñton gi ke gwero.

⁴ Ben annabi gōkpare pì gàa RamƆ Giliada.

⁵ Kè à kà gwe, à zìkari dɔn'aedeenƆ è kaena, ben à bè: Dɔn'aede, má yā vī mà onne. Ben Yehu à là à bè: Wa dé n í téa? À wèàla à bè: Mbee dɔn'aede.

⁶ Kè Yehu fēe à gē kpén, ben gōkpare pì nósi kú à mià à bè: Dii IsarailinƆ Luda bè a n ka a gbē IsarailinƆ kína ũ.

⁷ Ñ Ahabu bēdeenƆ dede, Dii é a zòbleri annabinƆ gēe bońma kōn a zòbleri kè Yezebeli í déno í píngi.

⁸ Ñ Ahabu bēdee pìno dede zòno kōn wēenenƆ í píngi. Aō gōgbē ke tón gō IsarailinƆ busunlo,

⁹ Ahabu ua é gō lán Nebati né Yeroboamu ua bà, lán Ahia né Baasa ua bà.

¹⁰ GbēenƆ é Yezebeli gē só Yezirili bīikpeme, gbēke é à vīro. Ben annabi pì zé wē à bàa sì.

¹¹ Kè Yehu bò à gàa a dɔn'aede daano kiia, ben aō à là wà bè: À kè diamē ñadee pì mò n kiiaee? À wèila à bè: Á à dō kè yāzōzōrimē.

¹² Ben aō bè: Egeme! Ñ owe. Ben à bè: Yā kè à òmeen yè. À bè Dii bè a ma ka IsarailinƆ kína ũ.

¹³ Ben aō baade kè kpakpaa à a utadaa sè à kàe à gbá gīzī didikiia, ben aō kuu pè wà bè: Yehu kè kí ũ.

¹⁴ Ben Yehu lé kpākōsōńyo Yoramuzi. GurƆ beea sō kí Yoramuzi pì kōn IsarailinƆ í píngi e gii kōn RamƆ Giliadao, aōe zī kaa kōn Siria kí Azailio.

¹⁵ Kè Siriano à kēna, ben à èara à tà Yezirili ai à kēkōa. Ben Yehu bè a gbē pìno: Tó a zemaome, àton tó gbēke bɔ wéten à gá yā kè baaru kpá Yeziriliro.

¹⁶ Ben Yehu gē a sōgoron, èe gaa Yezirili. Yoramuzi dae gwe kēnnana, YudanƆ kí Aazia kú gwe dɔ, à gàa wéé kpáezi.

¹⁷ Kè gudākpari kè kú Yezirili gudākpari lezī musu Yehu è kōn a gbēno, aōe mɔɔ, ben à wii lè à bè: Ma gbēno è, aōe mɔɔ. Ben Yoramuzi bè: Ñ sōdee gbaré à gá dańle à í la tó aafian aōe mɔɔ.

¹⁸ Ben sōdee bò à gàa à Yehu lè à bè: Kína bè, aafian née mɔɔoó? Yehu wèàla à bè: N bà ũgba kōn aafiaome? Ñ mó ñgō témazi. Ben gudākpari bè: Ziri pì í lé, mɔde èe èara à sùro.

¹⁹ Ben kína sōde plaadee gbàre dɔ. Kè à í lé, à bè: Kína bè, aafian née mɔɔoó? Ben Yehu wèàla à bè: N bà ũgba kōn aafiaome? Ñ mó ñgō témazi.

²⁰ Ben gudākpari pì bè: À í lé, mɔde èe sō èara à sùro. Gbē pì górońna de lán Nimisi dio Yehu bà, è góro baka lán ñadee bà.

²¹ Ben kí Yoramuzi bè: Ñ góro dɔme sōńɔa! Kè wà dɔa, ben à bò wéten kōn YudanƆ kí Aaziao, baade kōn a sōgoroo, aōe gaa da Yehule. Ben aō dàkōre Yezirili gbē Naboti kè wà à dè yāa bura.

²² Kè Yoramuzi wéé sì Yehule, ben à à là à bè: Yehu, aafian née mɔɔoó? À wèàla à bè: Aafia kú máme? Zaake n da Yezebeli táagbāgbāna kōn à pódammanao dàgula.

²³ Kè Yoramuzi liè èe bàa sii, ben à lé zù Aaziazí à bè: Bɔnkpeeyāme Aazia!

²⁴ Ben Yehu a sá gá à Yoramu pàò a kafatawa dagura. Kà pì gàa à à swè z̄, ben à kè yòkɔɔ a s̄goron.

²⁵ Ben Yehu bè a z̄ìkpɛ gb̄nsi Bidikanɛ: N̄ à gè sé n̄ zu Yez̄erili gb̄ Naboti bura gwe. Ma d̄on kè wá kú s̄goro guu l̄edo yā wa plaa, wá té à de Ahabu kpɛɛ, gurɔɔ m̀à Dii ḡiake à lé kè à yā musu à bè

²⁶ á è lán wà Naboti dè nà k̄on a n̄énɔ. Bura kèn é Naboti p̄ó ḡɛɛ bonɛ Ahabua. Beee yānz̄in n̄ à gè sé n̄ z̄inna bura gwe lán Dii ò nà.

²⁷ Kè Yudanɔ k̄i Aazia è lɛ, ben à dà Betagā z̄én k̄on bàò. Ben Yehu p̄ɛzi èe bee: À à de se. Ben wà à pà a s̄goro guu gurɔɔ kè èe Guru s̄is̄i k̄uu Ibleamu saɛ. Ben à n̄ k̄è à tà Megido, gwe à gàa à gàn.

²⁸ À ibanɔ à gè sè wà dà s̄goro guu wà tàò Yerusalemu, ben ā à mira kpàk̄zi k̄on a dez̄inɔ p̄ó Dauda w̄ɛɛ.

²⁹ Ahabu né Yoramu k̄iblena w̄è kuri aw̄ɛɛdodee guun Aazia kè Yudanɔ k̄i ũ.

Yez̄ebeli gana

³⁰ Kè Yehu m̀ò Yez̄erili, Yez̄ebeli à baaru mà, ben à kiroo kà à a mìk̄à k̄èk̄ɛ. Zaa b̄i kpé musu windo guun èe w̄ɛɛ kpaɛɛ.

³¹ Kè Yehu ḡè b̄iilea, ben Yez̄ebeli bè: N ke s̄ɛnkpɛ k̄on Zimirio, n n dii dè. Aafian n m̀o k̄èó?

³² Kè Yehu w̄ɛɛ sè musu, à windo gwà, ben à bè: Dé bé à z̄ɛmao? Dé bé à kú ma kpaá? Kè k̄ibe z̄ikeri ḡɔɔn plaa ke aaḡɔɔnɔ m̀ò wà w̄ɛɛ kpàɛ windo guu,

³³ ben Yehu bènnɛ: À ɔ ȳipazi à à p̄ɛɛ. Kè ā ɔ ȳipazi ā à p̄ɛɛ, ben Yehu k̄iti p̄aa k̄on s̄goroo ai à aru f̄áf̄a ḡua k̄on a s̄onɔ.

³⁴ Kè Yehu ḡè k̄ibe, à p̄ó blè à í mì, ben à bè: Baa kè wà láari b̀ò n̄gb̄è p̄in, wà à v̄i, zaake k̄i boriime.

³⁵ Kè wà gàa wà à gè sé wà v̄i, ben w̄èe p̄oke ero, tó èe ke à mìwatoro k̄on à gb̄alanɔ k̄on à ɔlanɔ baasiro.

³⁶ Ben wà èara wà gàa wà ò Yehunɛ, ben à bè: Yā kè Dii ò a z̀òbleri Tisibe gb̄è Ilia ḡāz̄in gwe, à bè: Gb̄ɛnɔ é Yez̄ebeli n̄òbɔ só Yez̄erili b̄i kpɛɛ.

³⁷ Yez̄ebeli ḡè é ḡó k̄áɛ t̄ɔɛ lán p̄ók̄áde gb̄ò bà Yez̄erili b̄i kpɛɛ. Gb̄èke é e à be Yez̄ebelin ȳèro.

10

Ahabu boriinɔ d̄ɛd̄ɛna

¹ Ahabu boriinɔ kú Samaria ḡɔgb̄ɛnɔ ũ ḡɔɔn baaaḡɔ akuri. Ben Yehu takada kè à kp̄ās̄a Samaria gb̄āadeenɔnɛ k̄on gb̄ɛnsinɔ k̄on gb̄è kè āɔɛ Ahabu né gwaanɔ à bè:

² Tó takada k̄èk̄ii ḡè a ɔz̄i, zaake a dii Ahabu boriinɔ kúao bens̄ó á s̄goronɔ v̄i k̄on s̄onɔ k̄on w̄ɛɛ b̄iideeo k̄on ḡòk̄ebɔnɔ,

³ à a dii né kè k̄èare maa de gb̄è kpaanɔlaa ká à de kpatan à z̄i ká a dii p̄i b̄ɛdeenɔnɛ.

⁴ Ben v̄ia n̄ k̄u maamaa ā bè: Zaake k̄i ḡɔɔn plaaanɔ e f̄ɔ wà ḡinero, wámbe wé f̄ɔ wà ḡin̄éó?

⁵ Ben k̄ibe d̄ákp̄ari k̄on w̄ɛɛ d̄on'aɛdeeo k̄on gb̄ɛnsinɔ k̄on n̄égwari p̄inɔ gb̄ɛnɔ z̄i Yehua wà bè: N z̀òblerinɔn wa ũ. Yā kè n̄ òwe p̄ingi wé ke. Wé gb̄èke ká k̄i ũro. N̄ ke lán à k̄ennɛ maa nà.

⁶ Ben Yehu takada p̄ānde k̄ènnɛ à bè: Tó a z̄ɛmao, ée ma yā maa, à a dii Ahabu n̄égb̄è p̄inɔ mì z̄óz̄ó à m̀óome Yez̄erili zia m̀ondaa'i.

K̄ine p̄inɔ s̄ò kà ḡɔɔn baaaḡɔ akuri, āɔ kú k̄on w̄ɛɛ gb̄ɛnsi kè āɔɛ n̄ tò to k̄ɛnɔ.

7 Kè takada pì kà, ben aǎ kíne gǔon baaagǔ akuri pìno kùkù aǎ n̄ dede n̄ píngi, ben aǎ n̄ mìnǔ zǔzǔ wà kàka gbíin aǎ kpàsáne zaa Yezèrili.

8 Kè zìri pì kà, ben à bè Yehune: Wà mò kǔn kíne pìno mìnǔ. Ben Yehu bè wà káe bīileá leǔ plaa ai guu dǔ.

9 Kè guu dǔ, ben Yehu bǔ à gàa à zè gbēno ae à bè: Amǔano á yáke vīro, mámbe ma bǔ ma dii kpεε ma à dè, mode dé bé à gbē kēno dede.

10 Àgǔ dǔ sa kè yā kè Dii gǔake à ò Ahabu bēdeenǔ yā musu, à ke é léε pāro. Dii kè lán à ò a zǔbleri Ilia gāzī nà.

11 Ben Yehu Ahabu bēdee kè aǎ gǔ Yezèrilinǔ dede n̄ píngi kǔn à ìba gbēnsinǔ kǔn à gbēnnanǔ kǔn à sa'orinǔ. Èe à gbēke tó wēndioro.

12 Ben à fēε à dà Samaria zén. Kè à kà sādārinǔ b̀urakaekiiia,

13 ben à dàkǔre kǔn Yudanǔ kí Aazia danenǔ à n̄ lá à bè: Dénǔn a ũu? Aǎ wèàla wà bè: Aazia danenǔn wa ũ, wa mǔ ì kpá kí Yoramu bēdeenǔame kǔn à da Yezèbeli bēdeenǔ.

14 Ben Yehu bè a gbēnoε: À n̄ kùkù bēε! Ben aǎ n̄ kùkù aǎ n̄ dede bùra pìn lǔgǔ saε. Aǎ gǔon baplaa awεεplaame, aǎ gbēkee e bǔro.

15 Kè à bǔ gwe, à dàkǔre kǔn Rekabu né Yonadabuo, èe mǔo daàε. Ben Yehu à là à bè: N swè kúma lán ma swè kúmma nàǔ? Yonadabu wèàla à bè: Ee! Ben Yehu bè: Zaake leme, n̄ n̄o dǔme. Kè à ò dǔ Yehuzi, ben Yehu à kù à gèǔ a sǔgoro guu.

16 Yehu bè: Wà gá ledo, né aña kè má vī kǔn Dii yāo e. Ben à tò à gāao ledo a sǔgoro guu.

17 Kè Yehu kà Samaria, à Ahabu borii kè aǎ gǔ gweenǔ dede mámmam. À n̄ dúgu zǔ lán Dii ò Ilia gāzī nà.

Baali taagbāgarinǔ dedena

18 Yehu gbēno kàkǔa n̄ píngi, ben à bèné: Ahabu dǔnzi kè Baalinε fétengome, mamǔma Yehu, mé dǔnzi keεε maamaa.

19 N̄ Baali tāadeenǔ sísimε n̄ píngi kǔn à gbāgbārinǔ kǔn à gēsāndeeno n̄ píngi. Aǎ gbēke tón gí móziro, má yezi mà sa bita o Baaliamε. Gbē kè gí mózi, à gāme. Yehu e òndǔo keéne le à e à Baali gbāgbāri pìno kaateme.

20 Ben à bè: À zībaa diε Baali pǔ ũ. Ben wà à kpàakpa kè.

21 À lékpāsá kè Isarailinǔ b̀usun píngi, ben Baali gbāgbārinǔ mò n̄ píngi, aǎ gbēkee e gǔro. Kè aǎ gè Baali kpén, aǎ kpé pì pà zīnzīm, gbápekii kuuro.

22 Ben Yehu bè kpé pì utakaeki dākparine: N̄ bǔε kǔn utanǔ Baali gbāgbārinǔε n̄ píngi. Ben à bènéε kǔn uta pìnǔ.

23 Yehu kǔn Rekabu né Yonadabuo gè Baali kpén, ben Yehu bè Baali gbāgbāri pìnǔε: À wéε té gbēnozi à n̄ gwagwa maamaa, le Dii gbāgbārinǔ tóngǔ kúao kèro, sé a Baali gbāgbārinǔ atēε.

24 Ben Yehu kǔn Yonadabuo gè le wà saa o. À mò à lè Yehu gǔake à gbēno kàekae bàazi gǔon basiigǔ. À kpàkēnzī à bè tó aǎ gbēkee tò gbē kè èe n̄ naáne n̄ òzīno doke pìtingu, à wēndi musume.

25 Kè Yehu sa'opǔ kè wè ká tén à té kù ò à yāa, ben à bè dogarinǔ kǔn z̀ikpe gbēnsi pìnǔε: À gè à n̄ dede! Àton tó aǎ gbēke pitiaguro. Kè aǎ n̄ dede kǔn fēεdaao aǎ n̄ gēno kwèε bàazi, ben aǎ gè Baali kúkiia.

26 Aǎ Baali tāakpe gbèpεε sè wà b̀ò aǎ té s̀a,

27 ben aǎ wìwi aǎ à kpé gb̀oro, ben wà guu pì kè b̀ikpekεkii ũ ai kǔn a gb̀ao.

28 Len Yehu Baali tāagbāgbāna mì dè le Isarailinǔ b̀usun.

29 Baa kɔn beeeo èe kpɛɛ li durun kɛ Nebati né Yeroboamu Isarailinɔ dà à kenannero, à té vura zùswarene bɔrɔ kɛ aɔ kú Beteli kɔn Danionɔzi.

30 Dii bène: Zaake n yā kɛ maa, n yā kɛ má yezi kɛ, n kɛ Ahabu bedeenone lán ma zɛo nà, n borii éǵɔ vɛena Isaraili kpatan ai n nasionɔa.

31 Mɔde Yehu e zɛ kɔn Dii Isarailinɔ Luda dokaoro, èe làakari dɔa kɔn nɔseo doro. Èe kpɛɛ li durun kɛ Yeroboamu Isarailinɔ dà à kenannero.

32 Gurɔ beean Dii tò Isarailinɔ bùsu nà lagonaa. Azaili gbāaa blè Isarailinɔ bùsu

33 kɛ kú Yoda ɔfántɛbɔe kpaaa píngi sɛna zaa Aroa kɛ kú Anɔ swadɔɔzi ai Giliada kɔn Basā bùsuo. Gada boriinɔ kɔn Rubeni boriinɔ kɔn Manase boriinɔ kú gwe.

34 Yehu yā kpaaa kɛ à kɛnɔ kú Isarailinɔ kɔnanɔ ǵāyākenanɔ takadan kɔn à néǵɔgbɛkeyānɔ píngi.

35 Yehu gà, wà à vɛi Samaria, ben à né Yoaza vɛɛ à gbèn.

36 Yehu vɛɛ Samaria à kí blè Isarailinɔne wɛ baaakuri plaasai.

11

Yoasi kɔn a dazi Ataliao

1 Kɛ Aazia da Atalia è a né gà, ben à fɛɛ èe kí boriinɔ dɛdɛɛ n píngi.

2 Ben kí Yehoramunénɔgbɛ Yoseba, Aazia dāre, Aazia né Yoasi sɛ n sae kɔne kɛ wɛè n dɛdɛɛnɔ té. À à ùte Ataliane kpé kɛ gádonɔ kaenan kɔn nɔgbɛ kɛ èe yɔ kpaaaɔ lɛdo, ben wɛè e wà à dèro.

3 Né pì ǵɔ utena Dii ua kɔn a gwàri pìo ai wɛ swɛɛdo. Gurɔ beea Atalian Yudanɔ bùsu kína ũ.

4 À wɛ swɛɛplaadee guun sa'oriki Yoyada kɛbe dogari gbɛnsinɔ kɔn zɔkpe gbɛnsinɔ sisi, ben wà mɔnyo à kiia Dii ua. Ben à yā yɔnyo à tò aɔ la dà Dii ua gwe, ben à kí néǵɔgbɛ pì òdɔańne.

5 Ben à yā dińne à bè: Yā kɛ é keen ye. Tó a mɔ guu dākpa kámmabogurɔ zɛ, a gāli káaku éǵɔ kɛbe dākpa,

6 a gāli plaadee sɔ Suru gānu, a gāli aagɔdee éǵɔ gānu kɛ kú dogari kpaaanɔ kpɛɛ dākpa.

7 A gāli plaaa kɛ aɔɔe kámma boo kámmabogurɔ zɛnɔ éǵɔ kína pì dākpa Dii ua.

8 À ligazi, a baade kɔn a ǵɔkɛbɔo kúna. Gbɛ kɛ gà à sɔzi, à à dɛ. Àǵɔ té kína pìzi guu kɛ èe gaan píngi.

9 Zɔkpe gbɛnsinɔ kɛ lán sa'oriki Yoyada òńne nà. Aɔ baade a gbɛnɔ sɛ à gaańyo Yoyada kiia, gbɛ kɛ aɔɔe kámma boonɔ kɔn gbɛ kɛ aɔɔe mɔo n lende kpánɔ n píngi.

10 Ben Yoyada kí Dauda sárinɔ kɔn à sengbango kɛ kú Dii uanɔ kpà zɔkpe gbɛnsi pìnɔa.

11 Ben dogari pìnɔ mò wà kàe Dii kpé kɔn sa'okiio kpɛɛɛa sɛna zaa Dii ua ɔplazi ai à ɔzezi, baade kɔn a ǵɔkɛbɔo kúna, lɛ wàǵɔ kína pì dākpaao.

12 Ben Yoyada bò kɔn kí néǵɔgbɛ pìo à kífura kùne à doka takada kpàa. Kɛ wà nɔsi kú à mià wà à kà kí ũ, ben wà ɔpa lè wà wii lè wà bè: Luda kína dɔ kɔn aafiao!

13 Kɛ Atalia dogarinɔ kɔn gbɛ kpaaanɔ kii pì mà, ben à fɛɛ à gà n kiia Dii ua.

14 Kɛ à wɛɛ sɛ, à kína pì è zɛna wesagba sae lán wɛ ke nà. Zɔkpe gbɛnsinɔ kɔn kākākipɛrinɔ zɛna à sae, bensɔ baade píngi e pɔnnaa kee aɔɔe kākāki pɛɛ. Ben Atalia a pókāsāanɔ gà à kɛ à vɛi wiiio à bè: Wà bò ma kpɛɛ! Wà bò ma kpɛɛ!

15 Ben sa'oriki Yoyada bè zɔkpe gbɛnsi pìnɔne: À nɔgbɛ pì sé à bɔo bàazi, é gbɛ kɛ aɔ bò wà tézinɔ dɛdɛ kɔn fɛɛdaao. Zaake à bè wàton à dɛ Dii uaro.

¹⁶ Gurɔɔ kè nɔgbē pì kà kíbε gānule kè sɔnɔ è gēn kiia, ben wà ɔ pèεa gwe wà à dè.

¹⁷ Yoyada tò kína kɔn a gbēnɔ Dii bà kuunańyo yā kèkε, le aɔ e wàgɔ de Dii gbēnɔ ũ yānzi. À tò kína kɔn a gbēnɔ ledolε kè kɔo dɔ.

¹⁸ Ben aɔ gāa wà Baali kpé gbòro, aɔ à gbāgbākiinɔ kɔn à tāanɔ wìwi dúgudugu, ben aɔ Baali gbāgbāri Matā dè gbāgbākii pìnɔ saε.

Yoyada Dii ua nà gudākparinɔne n̄ ɔzĩ,

¹⁹ ben à zìkpε gbēnsinɔ sèε kɔn dogarinɔ kɔn gbē kpaaanɔ n̄ pínɡi, aɔ b̀ Dii ua kɔn kína pìo, aɔ kíbε gānule kè dogarinɔ è gēn zé sè. Kè aɔ kà kíbε, ben kína pì vèε kpatan,

²⁰ ben bùsu pì baade pínɡi pɔɔ kè nna, bensɔ wéte gò kaena yākete sai, kè wà Atalia dè kɔn fēεdaao kíbε yānzi.

²¹ Yoasi kí blè a wè swεεplaadee guume.

12

Dii ua kekεna

¹ À kè kí ũ Yehu kíblena wè swεεplaadee guu, ben à kí blè Yerusalemu wè baplaa. À da né Besεba gbēme, à tón Zibia.

² Gurɔɔ kè sa'oriki Yoyada lé dà Yoasia, ben à yā kè maa Diine kè.

³ M̀de èε tāagbāgbākii kè wà b̀nɔ gbororo, wà kpé wèε saa oo gwe, wèε tuaetiti kpataa.

⁴ Yoasi bè sa'orinɔne: À ɔɔ kè wà m̀o Dii ua kakɔa, ɔɔ kè wà lìli baadenε kɔn légbēna ɔɔ kɔn poyezi gbaanɔ pínɡi.

⁵ Sa'orinɔ gae ɔɔ pì sí ɔɔsirinɔa wà Dii ua guu kè yàkanɔ kekεo.

⁶ Ben Yoasi kí blè ai wè baro awεε'aagɔ, m̀de sa'orinɔ e Dii ua guu kè yàkanɔ kekero,

⁷ ben kí Yoasi sa'oriki Yoyada sìsi kɔn sa'orinɔ n̄ pínɡi à n̄ lá à bè: À kè dia éε Dii ua guu kè yàkanɔ kekeroo? Àton ɔɔ sí ɔɔsirinɔa dɔro. À tó wàgae Dii ua guu kè yàkanɔ kekεo.

⁸ Ben sa'orinɔ wè kè aɔé ɔɔ ke sí gbēnɔa dɔro, aɔé sɔ Dii ua guu kè yàkanɔ kekero.

⁹ Ben sa'oriki Yoyada àkpati sè à à nékpae f̀, ben à diε sa'okii saε tó wèε gēε Dii kpé ua ɔplaazi. Ben sa'ori kè aɔε kpé zé dākpaanɔ è ɔɔ kè wà m̀o Dii ua kán pínɡi.

¹⁰ Tó aɔε è àkpati pì ɔɔ kè bíta, ben kína takadakēri kɔn sa'orikio è naro wà káka sàkinɔ guu.

¹¹ Aɔé ɔɔ pì dennabaru ke wà na gbē kè wà Dii ua zĩ dànnεnɔne n̄ ɔzĩ, ben aɔé f̀ia boo lí'arinɔne kɔn kpéborinɔ

¹² kɔn g̀borinɔ kɔn gbè'arinɔ. Ben aɔ lí kɔn gbè ananɔ l̀luo dɔ, le wà Dii ua guu kè yàkanɔ kekεo yānzi kɔn kpé kekεna zĩ pāndenɔ pínɡi.

¹³ Wèε Dii ua kondogi taanɔ pì kɔn ɔɔ kè wà m̀o Dii ua p̀oro, ke fitia tédebonɔ ke arusibɔnɔ ke kākākinɔ ke vura p̀nɔ ke kondogi p̀ kpaaanɔ.

¹⁴ Dii ua kēkerinɔn wè f̀ia boónne.

¹⁵ Gbē kè wà ɔɔ pì kpàńma aɔ f̀ia boo z̀kerinɔnenɔ, wè n̄ gbeka ɔɔ pì yāziro, zaake gbē pìnɔ né gbē náanedeennε.

¹⁶ ɔɔ kè wà kpà taari f̀iabobo ke durun agbaakpabɔ ũunɔ, wè gēo Dii uaro, sa'orinɔ p̀mε.

¹⁷ Gurɔ beean Siria kí Azaili gāa à lèε Gataa à sì, ben à èara èε m̀o léε Yerusalemua dɔ.

¹⁸ Ben Yudanŋ kí Yoasi pŋ kè a dezi Yudanŋ ḱnanŋ Yosafata kŋn Yoramuo kŋn Aaziao kpà Diianŋ sèe kŋn kè à kpà Diianŋ dŋ kŋn vura kè kú Dii ua laasi guuo kŋn a bɛ laasi guuo píngi, à kpàsá Azailine, ben Azaili gù Yerusalemula.

¹⁹ Yoasi yá kpaaanŋ kŋn yá kè à kènŋ píngi kú Yudanŋ ḱnanŋ ǵayākenanŋ takadan.

²⁰ À ìbanŋ lé kpàkŋsŋzi, ben aŋ à dè zaa Bɛtemilo Sila zén.

²¹ Gbɛ kè aŋ à dè pìnŋ tŋn yè: Simeata né Yozabada kŋn Soma né Yehozabadao. Kè Yoasi gà, wà à mira kpàkŋzi kŋn a dezinŋ pŋo Dauda wéte, ben à né Amazia vèe à gbèn.

13

Isarailinŋ kí Yoaza

¹ Yudanŋ kí Aazia né Yoasi kíblena wè baro awɛɛ'aagŋdee guun Yehu né Yoaza kè Isarailinŋ kí ũ, ben à kí blè Samaria wè gèro awɛɛplaa.

² À yá kè Dii yeziroo kè kè à zè kŋn durun kè Nɛbati né Yeroboamu Isarailinŋ dà à kenan-o, èe pānɛro.

³ Ben Dii pŋ fè Isarailinŋzi à n ná Siria kí Azailine a ɔzĩ kŋn a né Benadadao ai Yoaza kíblena lén.

⁴ Yoaza agbaa kpà Diine, ben Dii wènɛ, zaake à è dian Sirianŋ ḱina pì e wée t̄aa Isarailinŋa nà.

⁵ Dii tŋ aŋ m̀siri è, ben aŋ b̀ Sirianŋ ɔzĩ, ben baade kú a ua lán à zii bà.

⁶ M̀de aŋɔe kpɛɛ li durun kè Nɛbati né Yeroboamu n dá à kenannɛro, aŋ zèo. Asera lí sŋ kpé pɛɛna Samaria.

⁷ Yoaza z̀kpɛɛnŋ kà yāana, séde sŋde gŋn baplaa akurinŋ kŋn sŋgoro m̀n kurinŋ kŋn z̀kpɛ kèsede gŋn bŋrŋ kurinŋ bé wà gŋ, zaake Sirianŋ ḱina n ké dúgudugu, aŋ gŋ lán bùsuti bà.

⁸ Yoaza yá kpaaanŋ, yá kè à kènŋ kŋn à négŋgbɛkeyānŋ kú Isarailinŋ ḱinanŋ ǵayākenanŋ takadan.

⁹ Kè Yoaza gà, ben wà à v̄i Samaria, ben à né Yehoasi vèe à gbèn.

Isarailinŋ kí Yehoasi

¹⁰ Yudanŋ kí Yoasi kíblena wè baaakuri awɛɛswɛɛplaa dee guun Yoaza né Yehoasi kè Isarailinŋ kí ũ, ben à kí blè wè gèro awɛɛdo.

¹¹ À yá kè Dii yeziroo kè, èe kpɛɛ li durun kè Nɛbati né Yeroboamu Isarailinŋ dà à kenannɛro, à kpé èe kɛɛ.

¹² Yehoasi yá kpaaa kè à kènŋ kŋn à négŋgbɛkeyānŋ kŋn z̀ kè à kà kŋn Yudanŋ kí Amaziao kú Isarailinŋ ḱinanŋ ǵayākenanŋ takadan.

¹³ Kè à gà, wà à mira kpàkŋzi kŋn Isarailinŋ ḱinanŋ pŋo Samaria, ben Yeroboamu vèe à gbèn.

Elisa gana

¹⁴ Elisa e gyāa kɛɛ, eé f̄ à ble dŋro, ben Isarailinŋ kí Yehoasi gà à à lè, èe ɔŋ dŋ à bène: Baa! Baa! M̀be Isarailinŋ sŋgoronŋ ũ kŋn n sŋdeenŋ.

¹⁵ Ben Elisa bène: N̄ sá sé kŋn kànŋ. Kè à sè,

¹⁶ ben Elisa bène: N̄ kà kpá sála. Kè à kpà sála, ben Elisa a ɔŋnŋ didi ḱina pì ɔŋnŋa

¹⁷ à bè: N̄ ɔfāntɛbŋɛ kpa windo wɛ. Kè à wè, ben Elisa bè: N̄ kà pì zu. Kè à zù, ben Elisa bè: Dii z̀blena kàn gwe. Z̀blena Sirianŋa kàme. Né Sirianŋ kaate mámmam zaa Afɛkì.

¹⁸ Ben Elisa bè: N̄ kà pìnŋ sée. Kè à sèe, ben Elisa bène: N̄ tɔɔte léo. À lèo gèn aagŋ, ben à ɔ zè.

¹⁹ Ben Luda gbē pì pò fēzi à bè: Wà be n tóte lèo gèn soro ke swēdomē yā, lē n zì blè Sirianŋa mámmam. Tia sa né zì bleńma gèn aagōmē.

²⁰ Elisa gā, ben wà à vīi. Tó Sētāntē kà, ben Moabu gbāamōnnerinŋ è mó lée Isarailinŋ būsua.

²¹ Zì kèa gbēnŋ e gè vīi. Kè aō gbāamōnnerinŋ gāli è, ben aō gè pì sè wà zù Elisa miran. Kè gè pì lèe à nà Elisa wánŋa, ben à wēndi è à fēe à zè.

²² Siria kí Azaili gbāaa mò Isarailinŋ ai Yoaza kíblena lén.

²³ Ben Dii sùu kēńyo à wēnda dōńne, à n wēe gwà a bà kuuna kōn Ibrańo kōn Isaakuo kōn Yakubuo yāńzi. Èe we à n dúgu zōro, èe n zīnnaro ai kōn a gbāao.

²⁴ Kè Siria kí Azaili gā, ben à né Benadada vēe à gbèn.

²⁵ Kè Yoaza né Yehoasi zì kà kōn Azaili né Benadada pìo, à ẹara à wéte kè Azaili sà a de Yoazaanŋ sà. Yehoasi zì blèa gèn aagōmē, ben à Isaraili wéte pìno sà.

14

Yudanŋ kí Amazia

¹ Isarailinŋ kí Yoaza né Yehoasi kíblena wè plaadee guun Yoasi né Amazia kè Yudanŋ kína ũ.

² À wè baaasoroodee guun à kí blè, à vèe kpatan Yerusalemu wè baaakuri dosai. À da né Yerusalemu gbēme, à tón Yoadini.

³ À yā kè Dii yezi kè, mode èe ká a dezi Dauda pò ũro. À a de Yoasi zékpae sè súusu.

⁴ Èe tāagbāgbākii kè wà bōnŋ gbororo, wà kpé wèe saa oomma wèe tuaetiti kpataa gwe.

⁵ Kè à kpata kāsāa pèe à yāa, ben à a ịba kè aō a de dēnŋ dède se.

⁶ Lán à kú Musa doka takadan nà, èe gbēderi pìno nēnŋ dēdero. Takada pì guu Dii bè wàton denŋ dēde n nēnŋ durun yāńziro, bensō wàton nēnŋ dēde n denŋ durun yāńziro. Baade é ga a zīnda durun yāńzime.

⁷ Amazia bé à zì blè Edōmunŋa gōn boro kuri zaa Guzure Wisideen. Zì pì guun à Sela sà, ben à tó kpàne Yokoteli, tó pì kpé kúa ai kōn a gbāao.

⁸ Beee gbera Amazia gbēnŋ zì Isarailinŋ kí Yoaza né Yehoasi, Yehu dioa, à bène: N mó wà dakōre zìlan.

⁹ Isarailinŋ kí Yoasi wēala à bè: Lēbanŋ būsū lēkara lēkpāsā kè Lēbanŋ būsū sida líne à bè à a nēnŋgbē kpāsā a néa, ben Lēbanŋ būsū nōbŋ pāsī mò à kiti pà lēkara pì.

¹⁰ N zì blè Edōmunŋa, ben n n zīnda sè lezī. N ze kōn n tómaakeeo n vèe tee. À kè dia nēe ŋ kaa yā pāsīzi? Beee é sunne kōn mōnzio kōn Yudanŋ se.

¹¹ Mode Amazia yā pì kpà swākoto, ben Yehoasi mò léea. Aō dakōre zaa Bešemēsi Yudanŋ būsū.

¹² Isarailinŋ zì blè Yudanŋa, ben Yudanŋ bàa sà wà tà n be.

¹³ Bešemēsi gwen Yehoasi Amazia kùn à gāao Yerusalemu. À a bīi gbōro lán mita wàa doo bà zaa Eflaimu gānu lè ai gana Gooda gānulea.

¹⁴ À vura kōn kondogio kōn pò kè kú Dii uanŋ kōn pò kè kú kibe laasinŋ sèe píngi, ben à gbēkenŋ kùkù à tányo Samaria zìzōn ũ.

¹⁵ Yehoasi yā kpāaa kè à kēnŋ kōn a nēgōgbēkēyānŋ kú Isarailinŋ kīnanŋ gāyākenanŋ takadan. Lán à zì kà kōn Yudanŋ kí Amazio nà kú gwe do.

¹⁶ Kè Yehoasi kà a dezinŋla, wà à mira kpākōzi kōn Isarailinŋ kīnanŋ pò Samaria, ben à né Yeroboamu vèe à gbèn.

¹⁷ Yudanŋ kí Amazia kè wè gēro Yehoasi gana gbera.

18 Amazia yā kpaaanɔ kú Yudanɔ kɔnanɔ gɔ̃ayākenanɔ takadan.

19 Wà lé kpàkɔ̃sɔ̃zi Yerusalemu, ben à bàa sɔ̃ à tà Lakisi. Ben wà gbēnɔ gbàre wà pèezi wà à dè gwe.

20 Ben wà à gè sè kɔ̃n sɔ̃o wà sùo Yerusalemu, wà à mira kpàkɔ̃zi kɔ̃n a dezinɔ pɔ̃o Dauda wéte.

21 Ben Yudanɔ Uzia kè kà wè gēro awēedo kà kí ũ à de Amazia gbèn.

22 Àmbe à Elata sɔ̃ à kèke à kàe Yudanɔne a de gana gbera.

Isarailinɔ kí Yeroboamu plaadee

23 Yudanɔ kí Yoasi né Amazia kɔ̃blena wè gērodee guun Isarailinɔ kí Yoasi né Yeroboamu kè kí ũ Samaria, à vèe kpatan wè baplaa awēedo.

24 À yā kè Dii yeziroo kè, èe kpèe li durun kè Nebati né Yeroboamu Isarailinɔ dà à kenannero.

25 Àmbe à èara à Isarailinɔ bùsu sɔ̃nne zaa Lebo Amata ai gana Ísia Wisideezi, lán Dii Isarailinɔ Ludaa ò a zòbleri Amitai né Yunusa, Gatefa gbē gāzī nà.

26 Zaae Dii è Isarailinɔ e nawēa kee maamaa, zòno kɔ̃n wēeneno ní píngi, bensɔ̃ aɔ gbēke vī à dɔ̃nlero.

27 Dii e be é Isaraili tó dede anduna guuro, ben à ní mì sɔ̃ Yehoasi né Yeroboamu gāzī.

28 Yeroboamu yā kpaa kè à kèno kɔ̃n zī kè à kànɔ kú Isarailinɔ kɔnanɔ gɔ̃ayākenanɔ takadan. Lán à èara à Damasiku kɔ̃n Amatao sɔ̃ Isarailinɔne nà kú gwe dɔ̃.

29 Kè à kà a dezinɔla, wà à mira kpàkɔ̃zi kɔ̃n a dezi Isarailinɔ kɔnanɔ pɔ̃o, ben à né Zakari vèe à gbèn.

15

Yudanɔ kí Uzia

1 Isarailinɔ kí Yeroboamu kɔ̃blena wè baaasɔ̃oro awēeplaadee guu Amazia né Uzia kè Yudanɔ kɔ̃na ũ.

2 À wè gēro awēedodee guun à kí blè, ben à vèe kpatan Yerusalemu wè baplaa akuri awēepla. À da né Yerusalemu gbēme, à tón Yekolia.

3 À yā kè Dii yezi kè lán à de Amazia kè nà.

4 Mòde èe tāagbāgbākii kè wà bònɔ gbororo, wà kpé wèe saa oom̃ma wèe tuaetiti kpataa gwe.

5 Dii tò à kusu kù, à kúo ai à gàa à gào. Wà kpé bònne ado. À né Yotamu bé à kibe ua kūna, àmbe Yudanɔ dɔ̃n'aedee ũ.

6 Uzia yā kpaaanɔ kú Yudanɔ kɔnanɔ gɔ̃ayākenanɔ takadan kɔ̃n yā kè à kèno píngi.

7 Kè à kà a dezinɔla, wà à vīi kɔ̃n a dezinɔ Dauda wéte, ben à né Yotamu vèe à gbèn.

Isarailinɔ kí Zakari

8 Yudanɔ kí Uzia kɔ̃blena wè baplaa plaasaidee guun Yeroboamu né Zakari kè Isarailinɔ kɔ̃na ũ Samaria, à kí blè mɔ̃ swēedo.

9 À yā kè Dii yeziroo kè lán à dezinɔ kè nà. Èe kpèe li durun kè Nebati né Yeroboamu Isarailinɔ dà à kenannero.

10 Ben Yabesi né Salumu lé kpàkɔ̃sɔ̃zi kɔ̃n gbēnɔ à à dè zaa Ibleamu, ben à vèe à gbèn.

11 Zakari yā kpaaanɔ kú Isarailinɔ kɔnanɔ gɔ̃ayākenanɔ takadan.

12 Len yā kè Dii ò Yehune kè le, à bè à boriinɔ bé wégɔ̃ Isarailinɔ kí blee ai à gá pé à nasionɔa.

Isarailinŏ kí Salumu

¹³ Yabesi né Salumu kè kí ũ Yudanŏ kí Uzia kíblena wè baplaa dosaidee guu, à kí blè Samaria mŏ do.

¹⁴ Ben Gadi né Menahemu bŏ Tiza à gàa Samaria, ben à Yabesi né Salumu lè à dè gwe, ben à vèè à gbèn.

¹⁵ Salumu yā kpaaanŏ kŏn lé kè à kpàkŏsŏ kŏn gbènŏ Zakarizio kú Isarailinŏ kĭnanŏ gĭayākenanŏ takadan.

¹⁶ Gurŏ beeean Menahemu bŏ Tiza à gàa à lèe Tifisaa kŏn gbè kè aŏ kú à guunŏ kŏn guu kè lìgazinŏ píngi, zaake aŏ gí zé wēnēzi. À nŏsindadeenŏ gbēēē pārapara nĭ píngi dŏ.

Isarailinŏ kí Menahemu

¹⁷ Yudanŏ kí Uzia kíblena wè baplaa dosaidee guun Gadi né Menahemu kè Isarailinŏ kí ũ, ben à kí blè Samaria wè kuri.

¹⁸ À yā kè Dii yeziroo kè ai a wèndi lén. Èe kpēē li durun kè Nēbati né Yeroboamu Isarailinŏ dà à kenannero.

¹⁹ Kè Asiria kí Tigila Pilesa lèe Isarailinŏ būsua, ben Menahemu à gbà kondogi tŏn baaakuri awēēsiigŏ, lē Tigila Pilesa e à ɔ daawa, à kpata kāsāa e à péē yānzī.

²⁰ Menahemu tŏ Isarailinŏ kondogi pĭ fĭa bŏ, ben ɔdeenŏ kondogi ɔ kpà nĭ mĭamia mèn baplaa akurikuri Asirianŏ kĭna pŏ ũ. Ben Asirianŏ kĭna pĭ èara à tà, èe zē nĭ bŭsun dŏro.

²¹ Menahemu yā kpaaanŏ kú Isarailinŏ kĭnanŏ gĭayākenanŏ takadan kŏn yā kè à kènŏ píngi.

²² Kè à kà a dezinŏla, ben à né Pekaya vèè à gbèn.

Isarailinŏ kí Pekaya

²³ Yudanŏ kí Uzia kíblena wè baplaa akuridee guun Menahemu né Pekaya kè Isarailinŏ kí ũ, à kí blè Samaria wè plaa.

²⁴ À yā kè Dii yeziroo kè, èe kpēē li durun kè Nēbati né Yeroboamu Isarailinŏ dà à kenannero.

²⁵ À zĭkari gbēnsi Remalia né Peka lé kpàkŏsŏzi kŏn gbènŏ. Ben à Giliada bŭsudeenŏ sè gŏn baplaa akuri à sĭnyo kĭna pĭzi à zeki gbāan Samaria, à à dè kŏn Agobuo kŏn Ariēo, ben à vèè à gbèn.

²⁶ Pekaya yā kpaaanŏ kú Isarailinŏ kĭnanŏ gĭayākenanŏ takadan kŏn yā kè à kènŏ píngi.

Isarailinŏ kí Peka

²⁷ Yudanŏ kí Uzia kíblena wè baplaa akuri awēēplaadee guun Remalia né Peka kè Isarailinŏ kí ũ, à kí blè Samaria wè baro.

²⁸ À yā kè Dii yeziroo kè, èe kpēē li durun kè Nēbati né Yeroboamu Isarailinŏ dà à kenannero.

²⁹ Peka gurŏan Asiria kí Tigila Pilesa mŏ à Iyona sĭ kŏn Abeli Betemakao kŏn Yanŏao kŏn Kedēsio kŏn Azoo. À Nafatali boriinŏ guu sĭ dŏ, Giliada kŏn Galilio píngi, ben à guu pĭ deenŏ kŭkŭ à tànyo Asiria.

³⁰ Ela né Osea lé kpàkŏsŏ kŏn gbènŏ Pekazi, ben à à dè à vèè à gbèn Uzia né Yotamu kíblena wè barodee guu.

³¹ Peka yā kpaaanŏ kú Isarailinŏ kĭnanŏ gĭayākenanŏ takadan kŏn yā kè à kènŏ píngi.

Yudanŏ kí Yotamu

³² Isarailinŏ kí Remalia né Peka kíblena wè plaadee guun Uzia né Yotamu kè Yudanŏ kí ũ.

³³ À wè baaasɔrodee guun à kí blè, ben à vèe kpatan Yerusalemu wè gëro awεedo. À da tón Yerusa, Zadoki néme.

³⁴ À yā kè Dii yezi kè lán à de Uzia kè nà.

³⁵ Mɔde èe tāagbāgbākii kè wà bònɔ gbororo, wà kpé wèe saa oómma wèe tuaetiti kpataa gwe. Àmbe à Dii ua gānu kè kú musu kpaa kèke.

³⁶ Yotamu yā kpaaanɔ kú Yudanɔ kɔnanɔ gīayākenanɔ takadan kɔn yā kè à kènɔ píngi.

³⁷ Gurɔ beeean Dii tò Siria kí Rezī kɔn Remalia né Pekaò nà lɛena Yudanɔaa.

³⁸ Kè Yotamu kà a dezinɔla, wà à mira kpàkōzińyo Dauda wéte, ben à né Aaza vèe à gbèn.

16

Yudanɔ kí Aaza

¹ Remalia né Peka kɔblena wè gëro awεεplaadee guun Yotamu né Aaza kè Yudanɔ kí ũ.

² À wè barodee guun à kí blè, ben à vèe kpatan Yerusalemu wè gëro awεedo. Èe yā kè Dii a Ludaa yezi kè lán a dezi Dauda bàro.

³ À zè kɔn Isarailinɔ kɔnanɔ yākenao ai sé à sa'opɔ kè wè ká tén à té kú ò kɔn a négōgbèo. À yā zaaa kè lán borii kè Dii pèrɔmma Isarailinɔnenɔ è ke nà yā.

⁴ À saa ò à tuaetiti kpàta tāagbāgbākii kè wà bònɔa kɔn sɔsɔ musunɔ kɔn lí bíta píngi gbáruo.

⁵ Beee gbera Siria kí Rezī kɔn Isarailinɔ kí Remalia né Pekaò mò zì ká Yerusalemu. Gwen aɔ ligan Aazazi, mɔde aɔe fɔ wà zì blèaro.

⁶ Gurɔ beeean Rezī pè Yudanɔa à n bóe Elata à èara à gwee sɔrɔmma, ben Edɔmunɔ mò wà vèe gwe ai kɔn a gbàao.

⁷ Ben Aaza gbènɔ zì Asiria kí Tigila Pilesaa à bè: N zòblerin ma ũ, n nén ma ũ. N mɔ n ma bɔ Sirinɔ kɔna kɔn Isarailinɔ kɔna kè aɔ fèemaziinɔ zɔzì.

⁸ Aaza kondogi kɔn vura kè kú Dii ua kɔn a be laasi guuo sèe à Asirianɔ kɔna gbà à kpàsáne.

⁹ Ben Asirianɔ kɔna à yā mà, à gàa à lèe Damasikua à sɔ. À Rezī dè, ben à tà kɔn Damasikudeenɔ ai Kiri.

¹⁰ Kí Aaza gàa à dà Asiria kí Tigila Pilesale zaa Damasiku. À sa'okii è gwe, ben à à taka gà takada guu à kpàsá sa'ori Uriane kɔn à kena takao píngi.

¹¹ Sa'ori Uria sa'okii pì kè lán kí Aaza kpàsáne nà déede, à à mì dè kí pì ton su kɔn Damasikuo.

¹² Kè à sù, à sa'okii pì è, ben à sòzi.

¹³ À sa'opɔ kè wè ká tén à té kú òa à wísiti kàn à í tɔa à kennakɔ sa'o'aru kúa.

¹⁴ Dii gbāgbākii kè wà pì kɔn m̀gotèo kú sa'oki dufu pì kɔn Dii kpéo dagura, ben Aaza sè à diè sa'oki dufu pì ɔplazi.

¹⁵ Ben à yā diè sa'ori Uriane à bè: Négae sa'o kɔngɔ pɔ kè wè ká tén à té kú o sa'oki bíta pì kɔn uusie pówεetitio kɔn kɔna sa'opɔ kè wè ká tén à té kúo kɔn à pówεetiti gbao kɔn gbènɔ sa'opɔ kè wè ká tén à té kúo kɔn n pówεetiti gbao kɔn n sa'o'io. Négae sa'opɔ kè wè ká tén à té kú aru kúa kɔn kennakɔ sa'o'aru. Sa'okii kè wà pì kɔn m̀gotèo sɔ, eégɔ de ma m̀sokékii ũ.

¹⁶ Ben sa'ori Uria kè lán kí Aaza òne nà.

¹⁷ Kí Aaza mò lèetεεenɔ gògo tadibɔna à n taanɔ gò à diè. À íkakii gò m̀gotè zùswaree kè aɔ kú à gízɔna à diè gbè kíia.

¹⁸ À kɔna tinti kè wà bò Dii ua kɔn à gānu kè kú gweo gbòro mìsiena Asirianɔ kɔnane yāanzi.

¹⁹ Aaza yā kpaaanŋ kú Yudanŋ kínanŋ gīayākenanŋ takadan kŋn yā kè à kènŋ pínŋi.

²⁰ Aaza kà a dezinŋla, ben wà à mira kpàkŋziŋyo Dauda wéte, ben à né Ezekaya véè à gbèn.

17

Osea, Isarailinŋ kí zāadee

¹ Yudanŋ kí Aaza kíblena wè kuri awεεplaadee guun Ela né Osea kè Isarailinŋ kí ũ Samaria, à kí blè wè kēndo.

² À yā kè Dii yeziroo kè, mōde èe ke lán Isarailinŋ kína kè aŋ dōne aenŋ kè nàro.

³ Asiria kí Samanēsa mò à lēea, ben Osea kè à zòbleri ũ, èe tángba kpaaa.

⁴ Osea gbēnŋ zī Igitipi kí Soa, ben èe tángba kè è kpá Samanēsa wè kŋn wèo kpáa doro. Kè Samanēsa è Osea bò a kpεε, ben à à kŋ à à dà kpésiaan.

⁵ Ben Samanēsa lēe Isarailinŋ būsua pínŋi. À gbēnŋ mò wà Samaria kagura kè ai wè aagŋ.

⁶ Osea kíblena wè kēndodee guun Samanēsa Samaria sī à tà kŋn Isarailinŋ a būsun, à n káekae Ala kŋn Gozā kè kú Abo baao kŋn Midiā būsua wétenŋ guuo.

Isarailinŋ gŋna zīzŋnŋ ũ n durun yānzi

⁷ Yā pī kè le, kè Isarailinŋ durun kè Dii n Ludanε kè à n bó Igitipi kí Fero ŋzī yānzi. Aŋ dŋnzi kè tāanŋne

⁸ aŋ borii kè Dii pèrmañnenŋ zékpaε sè aŋ zè kŋn yā kè Isarailinŋ kínanŋ dāñnenŋ.

⁹ Aŋ yā dōrosai diε Dii n Luda yā gbèn aŋ tāagbāgbākiinŋ bò n zīndanε n wétenŋ guu pínŋi zaa gudākpakii gana ai wéte bīideea.

¹⁰ Aŋ gbēnŋ kŋn línŋ pèεpεε sīlī lezīnŋa pínŋi kŋn lí bíta pínŋi gbáruo.

¹¹ Aŋ tuaetiti kpàta tāagbāgbākii kè aŋ bò pīnŋa pínŋi lán borii kè Dii pèrmañnenŋ kè nà. Yā zaaa kè aŋ kè pīnŋ bé à Dii pŋ fēne.

¹² Aŋ dō tāanŋzi, baa kè Dii bēñne aŋton kero.

¹³ Dii Isarailinŋ kŋn Yudanŋ swā gà a annabinŋ kŋn wéεgupu'erinŋ gāzī n pínŋi à bè, aŋ kpεε li n yā zaaanŋne, aŋgŋ Dii yādienanŋ kŋn à yādannenŋo kŋna, lán à kú doka takada kè à diε n dezinŋne guu nà, ben à èara à ò a zòbleri annabinŋ gāzī.

¹⁴ Baa kŋn beeeo Isarailinŋ gī mazi, aŋ swā gbāa lán n dezi kè aŋe Dii n Luda náane keroonŋ pŋ bàme.

¹⁵ Aŋ gī à ŋŋkii gwazi, aŋ à bà kuuna kŋn n dezinŋ yā gbòro, aŋe lé kè à nàañne yā daro. Aŋ tē pŋ pāpāanŋzi, ben aŋpinŋ kè pā. Aŋ borii kè aŋ liganŋzinŋ zékpaε sè, borii kè Dii bè aŋton n dà séroo pīnŋ.

¹⁶ Aŋ pā kpà Dii n Luda yādienanŋzi, aŋ mò kàsa mēn plaa lán zūswareenŋ bà n tāanŋ ũ, aŋ Asera lí pēe, aŋ sŋsŋnenŋ gbāgbā, aŋ dō Baalizi.

¹⁷ Aŋ sa'opŋ kè wè ká tén à té kŋ ò kŋn n nēnŋ, gŋgbēnŋ kŋn nŋgbēnŋ, aŋ māsŋ kè aŋ ēzē kè, aŋ n zīnda kpà yā kè Dii yezirooa, aŋ à pŋ fēne.

¹⁸ Ben Dii pŋ fēñzi maamaa à pèrma. Yudanŋ bé wà gŋ nte.

¹⁹ Baa se Yudanŋ e Dii n Luda yādienanŋ maro, aŋ Isarailinŋ zékpaε sè.

²⁰ Ben Dii gī Isaraili borii pīnŋzi n pínŋi. À wéε tāmma à n ná gbē kè aŋe gbāaa mŋñnenŋne n ŋzī ai à gàa péomma.

²¹ Kè Dii Isarailinŋ kè Dauda boriinŋa, ben aŋ Nebati né Yeroboamu diε n kína ũ. Yeroboamu bé à Isarailinŋ swā gbāgbā Diine, à tò aŋ durun bíta kè.

²² Isarailinŋ kpé wèe durun kè Yeroboamu kēnŋ keε, aŋe kpεε linero,

²³ ben Dii pèr̀m̀ma lán à ò a zòbleri annabinƆ gāzĩ nà. AsirianƆ IsarailinƆ sèè ǹ b̀usun aƆ t̀ányo z̀ìz̀onƆ ũ, ben aƆ kú gwe ai k̄n a gb̀aao.

SamariadeenƆ yā

²⁴ AsirianƆ k̄ina tò gb̄enƆ b̀è BabilonƆ k̄n Kutao k̄n AvaƆ k̄n AmataƆ k̄n Sefavaimuo, ben à ǹ káekae Samaria wétenƆ guu IsarailinƆ gb̄en. Len aƆ Samaria b̀usu kè ǹ p̀ó ũ le, aƆ v̄èev̄è à wétenƆ guu.

²⁵ Kè aƆ kà gwe káaku, aƆ è d̄onzi ke Diinero, ben à m̀sunƆ gb̀arèr̀m̀ma, aƆ è ǹ gb̄ekenƆ dèdèè.

²⁶ Ben wà g̀aa wà ò AsirianƆ k̄inanè wà bè: Gb̄è kè ǹ ǹ sé ǹ ǹ káekae Samaria wétenƆ guunƆ, aƆ b̀usu p̀ì t̀aakekena d̄oro, ben à m̀sunƆ gb̀arèr̀m̀ma, aƆ è ǹ dèdèè.

²⁷ Ben AsirianƆ k̄ina bè: Wà Samaria sa'ori kè wa suńyonƆ doke gbarè, à tá gwe à b̀usu p̀ì t̀aakekena dadańne.

²⁸ Ben Samaria sa'orinƆ doke èara à tà gwe à v̄èè Beteli. À dàda gb̄enonè dian aƆ è ke nà wà d̄onzi ke Diinè.

²⁹ GurƆ beeeea gb̄è kè aƆ mò wà v̄èè wéte p̄inƆ guunƆ, bori p̄ingi k̄n a t̄aao, ben aƆ ǹ t̄aa p̄inƆ taka kè aƆ p̄èp̄èè t̄aagb̄agb̄akii kè IsarailinƆ b̄onƆ kp̄enon.

³⁰ BabilonudeenƆ SukobenƆti t̄aa kè, KutadeenƆ Nègali t̄aa kè, AmatadeenƆ Asima t̄aa kè,

³¹ AvadeenƆ Nibazi k̄n Tatakio t̄aa kè, SefavaimudeenƆ sa'opƆ kè wè ká tén à té kú ò k̄n ǹ n̄nƆ ǹ t̄aa Adaramelèkia k̄n Anamelèkio.

³² Ben aƆ èara wà d̄onzi kè Diinè d̄o. Gb̄enƆ diena t̄aagb̄agb̄akii p̄inƆ sa'orinƆ ũ t̄è v̄in̄ero, ben aƆ èḡo saa oońne t̄aagb̄agb̄akii p̄inƆ kp̄enƆ guu.

³³ AƆ d̄onzi kè Diinè, ben aƆ è ǹ t̄aanƆ gb̄agb̄aa lán b̀usu kè aƆ b̄on f̄eakaarayā dè nà.

³⁴ Len aƆ ǹ f̄eakaarayā k̄ina le ai k̄n a gb̀aao. AƆ è v̄ia ke Diinero, zaake aƆ è à d̄okii gwaro, aƆ èḡo à yādannenena k̄unaro ke à doka ke yā kè à diè Yakubu kè à èara à tó kp̄anè Isaraili boriinonononƆ.

³⁵ Kè Dii bè a bà èḡo kú k̄n Isaraili p̄inƆ yā, à bè aƆton d̄o t̄aanziro aƆton kúènero, aƆton ǹ gb̄agb̄aro aƆton saa om̄maro,

³⁶ séde am̄a kè à ǹ b̄è Iyipiti k̄n a gb̄aa bítao k̄n a ḡàsā gb̄aaao. Ambe aƆḡo d̄onzi keèare, aƆḡo kuèare, aƆḡo saa ooawa.

³⁷ À bè aƆḡo a d̄okii gwaa, aƆḡo a yādannenana k̄ina k̄n a dokayānƆ k̄n yādiena kè à k̄èńne takada guunƆ ai gurƆ p̄ingi. AƆton d̄onzi ke t̄aanonero.

³⁸ AƆton tó a bà kuunańyo yā sańguro. AƆton t̄aanƆ sísiro.

³⁹ AƆgae d̄onzi ke am̄a Dii ǹ Ludanè ado. Ambe é ǹ b̄o ǹ ib̄enƆ ozi ǹ p̄ingi.

⁴⁰ Baa k̄n beeeo aƆ ḡi mazi, ben aƆ zè k̄n ǹ f̄eakaarayāo.

⁴¹ Borii p̄inƆ d̄onzi kè Diinè, mode aƆ kp̄é wèè ǹ t̄aanƆ gb̄agb̄aamè d̄o, ben aƆ n̄nƆ k̄n ǹ dionƆ e keè lán ǹ dezinƆ kè nà ai k̄n a gb̀aao.

18

YudanƆ kí Ezekaya yā

¹ IsarailinƆ kí Ela né Osea kíblena wè aaḡo dee guun Aaza né Ezekaya kè YudanƆ kí ũ.

² À wèè baaas̄oodee guun à kí blè, à v̄èè kpatan Yerusalemu wè baaakuri dosai. À da tón Abia, Zakari néme.

³ À yā kè Dii yezi kè lán à dezi Dauda kè nà p̄ingi.

⁴ À tāagbāgbākii kè wà bònŋ gbòro à tǎa gbènŋ wìwi à Asera lípèenŋ zòzò. À m̀gotē mlè kè Musa pì gbègbè à è'ekõre, zaake ai gurŋ beee Isarailinŋ kpé wèe tuaetiti kpataaa. Mlè pìn wà tó kpàne Neusutǎ.

⁵ Ezekaya Dii Isarailinŋ Luda náane kè. Yudanŋ kína kee e sí lékõziro, gbè kè aõ kí blè à ãanŋ kesõ gbè kè aõ kí blè à kpèenŋ.

⁶ À nà Diizi, èe kpèe linero. À yǎ kè Dii dà Musanèenŋ kǔna.

⁷ Dii kúo, ben yǎ kè à kènŋ saa kù píngi. À b̀ Asirianŋ kína yǎ kpèe, èe zò blenè d̀ro.

⁸ À zì blè Filisitininŋ ai Gaza kòn guu kè ligazinŋ sena zaa gudákpakii ai wéte b̄ideea.

⁹ Kí Ezekaya kíblena wè aagõdee guu, Isarailinŋ kí Ela né Osea kíblena wè swèeplaadee guun Asiria kí Samanèsa m̀ wà Samaria kagura kè. Aõ kaena gwe

¹⁰ ai wè aagõ, aõ wéte pì sí Ezekaya kíblena wè swèedodee guu. Isarailinŋ kí Osea kíblena wè kèndodeen gwe.

¹¹ Asirianŋ kína Isarailinŋ sèe à tǎnyo a b̀sun à n̄ káekae Ala kòn Gozǎ kè kú Abo baa kòn Midiǎ b̀su wétenŋ guuo.

¹² Yǎ pì kè le kè aõe Dii n̄ Luda yǎ maro yǎnzime. Aõ à bà kuunańyo yǎnŋ kúnaro, aõe yǎ kè Dii z̀bleri Musa diè ma wà z̄i kèaro.

Asirianŋ kína v̄adadana Yerusalemudeenŋzi

¹³ Kí Ezekaya kíblena wè gèro dosaidee guun Asiria kí Senakeribi m̀ à lèe Yuda wéte b̄ideenŋ à s̀ píngi.

¹⁴ Ben Yudanŋ kí Ezekaya gbènŋ z̄i Asirianŋ kínaa zaa Lakisi à bè: Ma taari kè. N̄ gumala, mégõ f̄ia bonne lán né líme nà. Ben Asirianŋ kína kondogi li Ezekayanè t̀n kuri kòn vuraŋ t̀n do.

¹⁵ Ben Ezekaya kondogi kè à è Dii ua kòn a be laasi guuo kpàa píngi.

¹⁶ Gurŋ beee à vura gò Dii kpé gbànŋa kòn pó kè à kùe gbà pìnŋ lípèenŋao à kpà Asirianŋ kínaa.

¹⁷ Ben Asirianŋ kína a kpàasi kòn a ìbanŋ gbènsio kòn a z̀kpe gbènsio z̄i, aõ b̀ Lakisi aõ m̀ Yerusalemu kí Ezekaya kiia kòn z̀kpèenŋ paripari. Kè aõ kà Yerusalemu, aõ m̀ wà zè musu kpa íkaekii sae òsiwèla zén.

¹⁸ Aõ kína s̄isi, ben k̀begwari Ilikia né Eliakimu kòn à takadakèri Sebenao kòn à yǎzibaarukèri Asafa né Yoao b̀ wà gàa n̄ kiia.

¹⁹ Ben z̀kpèenŋ gbènsi pì bèńne: À gá o Ezekayanè, Asirianŋ kína isi bé èe à laa à bè: Bón à kèse pèea lèe?

²⁰ À bè á z̀kana gbá d̄õ bensõ á gbǎa, m̀de yǎ pǎ korime. Dén èe náane kee, ben à b̀ ma yǎ kpèe?

²¹ À Iyipiti kína kè èe à náane kee pì gwa. À de lán kapa gò ena bàme. Gbè kè gbǎa èa, è à lí a ɔame.

²² Tó a bème Dii a Ludan á náanekena, à de à tāagbāgbākiiinŋ kòn à sa'okiinŋ Ezekaya gbòro fá! Ben à bè Yerusalemudeenŋ kòn Yudanŋe n̄ píngi aõ m̀ wà d̀nzi ke sa'okii kèa Yerusalemu.

²³ À gõgõ à d̀kõzi kòn ma dii Asirianŋ kínao, mé à gba s̄õ b̀ro plaa, tó á gbènŋ v̄i kè aõ dímma dé!

²⁴ Zaake èe Iyipiti s̄goronŋ kòn s̄deenŋ náane kee, dian eé f̄õ à kpà baa ma dii z̀kari gbènsi kè kèsańzinŋ dokenè?

²⁵ Èe daa ma dii m̀ lèe gura kèa à kaate Dii lé saen yó? Dii bé à bène à lèe b̀su kè p̄ia à kaate.

26 Ben Eliakimu kōn Sebenao kōn Yoao bè zìkpεεno gbēnsi pìne: Ñ yā o wamowa n zòblerinone kōn Siria yāo, zaake weè beee ma. Ñton yā owe kōn Eberu yāoro, le gbē kè aō kú bīi musunō tón maro yānzì.

27 Ben gbēnsi pì wēńla à bè: Ma dii e ma zī mà yā pì òare kōn a diio atēero, kōn gbē kè aō vēena bīi musunōme se, zaake aōé ñ zīnda bōto ble, aōé ñ zīnda osoro mi lán a bà.

28 Ben gbēnsi pì fēe à pūtā kōn Eberu yāo à bè: À Asiriano kína ìsi yā ma!

29 Kína pì bè, àton tó Ezekaya a kekero, zaake eé fō à a bō a zīro.

30 Ezekaya bè Dii é a bō eé a wéte kè kpá Asiriano kínaaro. Àton Ezekaya yā ma à Dii náane ke yā beee musuro.

31 Àton Ezekaya yā maro. Asiriano kína bè, à a yā ma à su a kpa, a baade é a zīnda geepi be kōn a zīnda kākā beeo ble, eé a zīnda orozā í mi

32 ai àgō mó a sée à táao būsuo kè de lán a pō bà guu. Pówεε kōn geepiwē nnaao dimme, buredi kōn geepi búo kōn kù línō kōn zó'io dimme. À ze kōn wēndio. Àton ze kōn gaaoro. Ezekaya bè Dii é a bō, mode àton weziro, àton tó à a kekero.

33 Boriino taa ke fō à gí Asiriano kínane kōn ñ būsuo le àton símmaró?

34 Amata kōn Apadao táano kú máme? Sefavaimu ke Ena ke Iva táano kú máme? Samaria táano fō wà gíne kōn ñ wéteo?

35 Būsuo pino kparee taa bé à fō à gíne kōn a būsuo? Wàton be Dii é fō à gíne kōn Yerusalemuo?

36 Gbēno yītēna kítikiti, aōe yā siàlaro, zaake aō kína bèñne aōton yā siàlaro.

37 Ben kíbεgwari Ilikia né Eliakimu kōn à takadakēri Sebenao kōn Asafa né Yoao à yāzibaarukērio ñ pókāsāano kèkē aō èara wà sù Ezekayaa aō zìkpεεno gbēnsi yā pì gbàne.

19

Ezekaya wéekena Diia

1 Kè kí Ezekaya yā pì mà, à a uta gà à kè, ben à uta kāsāa dàala à gāao Dii ua.

2 À a begwari Eliakimu kōn a takadakēri Sebenao kōn sa'orikinō zī annabi Isaya, Amōzu néa kōn pōsia utano dadana.

3 Aō bène: Ezekaya bè yā gí gbāa, wà kpākēwazi wà wí dàdawa. Wa gō lán nōgbē kè à né kà bōna à gbāaa vī à iroo bà.

4 Asiriano kína a zìkpε gbēnsi zī, à mò à Luda Wēndide lalandi kè. Dii n Luda yā pì mà, eé kpākēzi yā pì ona yānzin yó, wá dōro. Ñ adua ke wamowa gbē kpāaa kè wa gōnōne.

5 Kè kí Ezekaya zīri pino gàa wà Isaya lè le,

6 à bèñne: À gá o a diine, Dii bè àton tó vīa à kū Asiriano kína ìbano dōkenāao yā kè à mà pì yānziro.

7 À ma! Tó Asiriano kína baaru ke mà, Dii é tó laasuu gēn à tá a būsun, Dii é tó wà à de kōn fēedaao gwe.

8 Kè zìkpε gbēnsi mà Asiriano kína fēe Lakisi, ben à èara à gāa à à lè, èe zī kaa kōn Libinadeeno.

9 Kè Asiriano kína mà Etiopia kí Tiraka e mō zī káao, ben à èara à zīrinō gbàre Ezekayaa kōn takadao à bè:

10 À o Yudano kí Ezekayanε, taa kè èe à náane keε gbasa à bè é Yerusalemu name ma zīroo, àton tó taa pì a kekero.

11 Èe ma lán Asiriano kínano kè būsunone nà à ñ dúgu zō píngrōo? Àmbe eé bō ado saa?

¹² Borii kè ma dezinŋ ñ káate Gozā kŋn Aranao kŋn Rezeḡio kŋn Eḡeni kè kú Telasaonŋ, aŋ tãanŋ ñ bŋŋ?

¹³ Amata kína kú máa? Apada kína kú máa? Sefavaimu ke Ena ke Iva kíananŋ kú máa?

¹⁴ Ezeḡaya Asirianŋ takada si ziri pinŋa. Kè à à kyó kè, ben à gàa Dii ua à pòro à aḡ

¹⁵ à wée kèa à bè: Dii Isarailinŋ Luda, ñ kú kerubunŋ dagura, mbe bùsu kè kú anduna guu píngi Luda ũ. Mbe n musu kè kŋn tŋtŋo.

¹⁶ Ñ swā kpá ñ yā ma, Dii. Ñ wée sé ñ guu gwa, Dii. Ñ dŋkena kŋn n Luda Wèndideo lékpāsā kè Senakeribi kè ma fá!

¹⁷ Yāpurame Dii, Asirianŋ kíananŋ borii pinŋ káate ñ píngi, aŋ bùsunŋ gŋ bezi ũ.

¹⁸ Aŋ ñ tãanŋ kà tén aŋ ñ kpáta, zaake pŋ pinŋŋ kú pŋke léziro, pŋ kè gbèntee kè kŋn lío kŋn gbèonŋme.

¹⁹ Dii wa Luda, ñ wa bŋ à zĩ, le bùsu kè kú anduna guu píngi gŋ dŋ kè n Dii, mbe Luda ũ ndo.

Senakeribi gana

²⁰ Ben Amŋzu né Isaya lékpāsā kè Ezeḡayanŋ à bè: Dii Isarailinŋ Luda bè a adua kè ñ kè Asiria kí Senakeribi yā musu mà,

²¹ ben à lé kène à bè:
Zayŋn nŋkpare lezi e kya kaangu,
èe n lalandi kee n kpee.

Yerusalemu nŋgbē e ère kee,
èe a mì dadaa a gān.

²² Dén n dŋkeo ñ sŋsŋ?
Dén n pataa n n mì dànŋ íaa?
Isarailinŋ Luda kè kú adonan n beee kène.

²³ Ñ dà n zirinŋne, ben aŋ Dii sŋsŋ,
n bè n didi kpianŋ musu
kŋn n sŋgoronŋ paripari
ai Lebanŋ bùsu kpil misonŋtēa.

N sida lí gbāanŋ zŋzŋ,
n pini lí bitanŋ nè,
n ka à léa musu ai à líkpe sisinan.

²⁴ N lògŋ yŋ bori pādenŋ bùsun,
n à í mì,
n kèse pèpèe Igipiti swaanŋa ai ñ í bàba.

²⁵ Kè māmbe má diŋ le zaa zi,
né maroo?
Ma zeo à gi kè, ben má tò à kè.
Má tò n ñ wéte bñideenŋ gbòro bitimm,
à gbènŋ gŋ kaena.

²⁶ Wétepidenŋ gbāaa kēsā,
aŋ gŋ sŋmm, wí ñ kŋ,
aŋ de lán sè bà, lán sèla bŋrŋ bà,
lán sè kè bŋe kpé musu à gāga gŋ bà.

²⁷ Má n kúkii dŋ,
má n gana kŋn n sunao dŋ,
má n fèenamazii dŋ.

²⁸ Zaake n fèemazi,
n wéekaka kè ñ vī yā gè ma swān,
mé bà kánne n yīn,

mé aizi kánne n lén,
 mé tó ñ ɛara ñ tá kŏn zé kè n mɔoo.
 29 Ɛzekaya, yā kèkii égŏ ðenne sèeda ũ:

É pŏ zà ble wèenzi,
 zii ðŏ é ble gwe.

Zii káa sa é pŏ tŏ é pŏ kekɛ,
 é geepi lí pépe é à bɛɛ ble.

30 Yuda kpaaa kè aŏ gŏnŏ
 é kásáa péɛ tŏtɛ gbasa aŏ né kpá musu.

31 Zaake gbɛ kpaaanŏ é bŏ Yerusalemumɛ,
 gbɛ kè aŏ gŏ pìnŏ é ɔ tá zaa Zayŏn kpiiia.

Dii Zìkpede aña bé eé beee kɛ.

32 Beee yānzin ma yā kè ò Asirianŏ kína musuzi:

Eé gɛ wéte kènlo,
 eé kà zunlo,
 eé a sɛngbango ðnɛro,
 eé ligazi à gbà lezī daziro.

33 Eé ɛara à tá kŏn zé kè à m̀oo,
 eé gɛ wéte kènlo.

Mamŏma Dii mámbe má ò.

34 Mé gí kŏn wéte kèomɛ,
 mé à mì sí ma zīnda yānzi
 kŏn ma z̀bleri Dauda yāo ðŏ.

35 Gwāavī beeean Dii Malaika b̀ à g̀a Asirianŏ b̀ran à gbɛnŏ ðɛɛ bŏrŏ
 bakèndo asŏro. Kè aŏ fèɛ kŏngŏ, ben aŏ gènŏ è kaena gu sānda pīngia.

36 Ben Asiria kí Sɛnakeribi fèɛ a b̀ra pìn à ɛara à tà Ninɛva à gŏ gwe.

37 Zíkea kè à kuena a t̄a Nisiroku kpén, ben à nénŏ Adaramɛlɛki kŏn Sarɛzao à
 ðè kŏn fèɛdaao. Aŏ bàa sì wà tà Ararata b̀sun, ben à né Esaradŏ vèɛ à gbèn.

20

Ezekaya gyákɛna

1 Gurŏ beee Ɛzekaya gyāa kè à kà gana, ben annabi Isaya, Amŏzu né g̀a à
 là lè à bène: Dii bè ñ lé ðie n gbɛnŏne, zaake néɛ mŏɔ game, né fɛɛ ðro.

2 Ben Ɛzekaya aɛ ðŏ g̀a à wéɛ kè Diia

3 à bè: Dii, n yā nna! Zaake ma ðnzi kŏn yāpuraao, bensŏ ma yā kè ní yezi
 kè kŏn ǹsɛo do, ñ tó à ðngɛ. Ben à wènda ɔŏ ðŏ.

4 Lɛ Isaya gŏ g̀a bŏ ua, ben Dii yā s̀a à bè:

5 Ñ g̀a ñ o ma gbɛnŏ ðn'aede Ɛzekayanɛ, kè mamŏma Dii à dezi Dauda Luda,
 ma bè ma à aduakena mà, ma à wéɛ'í è. Mé à kèkŏa, à gurŏ aagŏdee zī eé g̀a ma
 kpén.

6 Ma à gurŏ kàaranɛ wè g̀ero. Mé à sí Asirianŏ kínaa kŏn wéte kèo. Mé gí kŏn
 wéte kèo ma zīnda yānzi kŏn ma z̀bleri Dauda yāo.

7 Isaya bè wà kākā bɛɛ ló. Kè wà l̀, wà ð̀kŏ à b̀g̀ia, ben à kèkŏa.

8 Ben Ɛzekaya Isaya là à bè: Zaake Dii bè é ma kèkŏa mé g̀a a kpén à gurŏ
 aagŏdee zī, bó bé eégŏ ðɛ à sèeda ũu?

9 Ben Isaya wèàla à bè: Sèeda kè Dii é kennɛ lé kè à gbènnɛ yā musun yè. Ora
 kè ɔfāntɛ e suo Aaza didikiinŏa, ní yezi à g̀a ai à gbápeki mèn kurian yó, ke à
 ɛara à su kpɛɛ kpa mèn kuriamɛ?

10 Ben Ɛzekaya wèàla à bè: Ora pitana gbápeki mèn kuria zī'ũro. À tó à ɛara
 à sŏkpa kpɛɛ kpa gbápeki mèn kuria.

11 Kè annabi Isaya Dii wée kè, ben ɔra kè ɔfántě e suo ɛara à sòkpa gbápɛki mèn kuri kè à pìtaa yāanɔa.

Babilɔnu b̄usu z̄irinɔ m̄ona Yerusalemu

12 Gurɔ beea Baladā né Merodaki Baladā, Babilɔnu kina takada kpāsā Ezekayanɛ k̄ɔn gbaao, kè à à gyākɛna baaru mà yānzi.

13 Ezekaya gbāakɛɛ kpà z̄iri p̄inɔzi à gāańyo a laasin, à a kondogi p̄onɔ òɔańne k̄ɔn vura p̄onɔ k̄ɔn p̄o gū nnannaanɔ k̄ɔn n̄osi maaao. À gāańyo a ḡɔkɛb̄okaekiin dɔ à a auzikinɔ òɔańne mām̄mam. P̄ókee kú à be ke à b̄usun kè à ḡi ɔɔańnez̄iro.

14 Ben annabi Isaya gāa à à lè à à là à b̄e: Yā kpareen gb̄ɛ p̄inɔ ònneɛ? Zaa mākpan ās b̄on wà m̄ò n̄ kiiaa? Ben Ezekaya wèàla à b̄e: Ās b̄okii z̄à, Babilɔnun ās b̄on.

15 Ben Isaya à là à b̄e: B̄on ās è n̄ beɛ? À wèàla à b̄e: Ās ma be p̄o p̄ingi è. Ma auziki kee kuu kè ma ḡi ɔɔańnez̄iro.

16 Ben Isaya b̄ene: N̄ yā kè Dii ò ma:

17 Gurɔ e m̄ɔɔ, weé n̄ be p̄o p̄ingi k̄ɔn auziki kè n̄ dezinɔ t̄onne n̄ k̄una ai gb̄aanɔ s̄ée wà táo Babilɔnu. Dii b̄e à ke é ḡɔro.

18 Weé né kè né n̄ i kenɔ s̄ée wà táńyo, āsé ḡɔ Babilɔnu kibe z̄ikerinɔ ũ.

19 Ben Ezekaya b̄e Isayanɛ: Dii yā kè n̄ òm̄eɛ p̄i maa. Zaake èe daa v̄ɛena aafia yākete sai é ḡɔ kuu ai a w̄endi lémm̄e.

20 Ezekaya yā kpaaanɔ k̄ɔn à né ḡɔgb̄ɛk̄eyānɔ kú Yudanɔ k̄inanɔ ḡɔayākɛnanɔ takadan. Lán à íkaekii kè nà k̄on íbaaze kè à b̄ò gb̄en è mó k̄on ío w̄éte guu kú gwe dɔ.

21 Kè à kà a dezinɔla, ben à né Manase v̄ɛɛ à gb̄en.

21

Yudanɔ kí Manase

1 Manase w̄e kuri aw̄eɛplaadee guun à kí bl̄e, ben à v̄ɛɛ kpatan Yerusalemu w̄e baaaḡɔ s̄ɔrosai. À da t̄on Efziba.

2 À yā kè Dii yeziroo kè kè à z̄e k̄on borii kè Dii p̄ém̄ma Isarailinɔnenɔ yāzaakɛnanɔ.

3 À tāagbāgbākii kè a de Ezekaya gb̄oronɔ k̄ɛk̄e à b̄ò k̄on Baali sa'okiinɔ. À Asera lí p̄e lán Isarailinɔ kí Ahabu kè nà yā. À k̄ue s̄ɔs̄onɛnɔne à n̄ gbāgbā.

4 À sa'okiinɔ b̄ò Dii ua guu Yerusalemu, guu kè Dii b̄e a t̄o é ḡɔ kúa p̄i.

5 À sa'okiinɔ b̄ò Dii ua mèn plaaanɔ guu s̄ɔs̄onɛnɔne p̄ingi.

6 À sa'opɔ kè w̄e ká t̄en à t̄e k̄u ò k̄on a né ḡɔgb̄ɛo, à p̄o dàmma à m̄asonɔ kè, à yā gb̄eka ḡɛsisirinɔa k̄on weeḡunnadeenɔ, à yā kè Dii yeziroo kè maamaa, ben à à p̄ɔɔ f̄ɛne.

7 À Asera t̄aa kè à kè p̄i diɛ Dii ua guu kè Dii b̄e Daudanɛ k̄on à né Sulemanuo a t̄o é ḡɔ kúa gurɔ p̄ingi, zaake Isaraili w̄etenɔ t̄e p̄ingi Yerusalemun à s̄e.

8 À b̄e, t̄o Isarailinɔ yā kè á diɛńnenɔ k̄una p̄ingi, t̄o ās z̄e k̄on doka kè a z̄òbleri Musa kp̄am̄mao p̄ingi, é ɛara à n̄ b̄ɔɛ b̄usu kè á kp̄a n̄ dezinɔanlo, é t̄o ās lik̄ɔaa z̄ɔ d̄ɔro.

9 Baa k̄on beeo ās ḡi à yā mazi. Manase n̄ s̄āsā, ben ās yā zaaa kè de borii kè Dii n̄ kaate n̄ dezinɔnenɔ p̄ola.

10 Ben Dii yā ò a z̄òbleri annabinɔ ḡaz̄i à b̄e:

11 Zaake Yudanɔ kí Manase yā kè à de t̄e ũunɔ kè à yā zaaa kè de Am̄ori kè ās kú a āanɔla, à Yudanɔ dà durunkɛnan t̄aa kè à k̄enɔ yā musu,

12 beee yānzin mamoma Dii Isarailino Luda ma bè, mé mónzi kpá Yerusalemuzi kōn Yudano būsuo píngi. Gbē kè aō à baaru mànō é ke g̀iri.

13 Zaka kè má ỳo Samarianen mé ỳo Yerusalemunε se. Mé kenε lán má kè Ahabu beεne nà. Mé Yerusalemu wawa lán wè taa wawa wà à lé kúε nà.

14 Mé pã kpá ma gbē kpaaa pìnzi mà n̄ na n̄ ibεenone n̄ ɔzĩ. Aōé n̄ póno nakōa wà n̄ séε,

15 zaake aō yã kè má yeziroo kè, aōègō ma pɔɔ fεεme zaa gurɔɔ kè aō dezinɔ b̀o Iyipiti ai kōn a gb̀ao.

16 Manase taarisaideeno d̀ede paripari ai aō g̀eno Yerusalemu pa zaa à léa kè ai à léa k̀aa, durun kè à kè à Yudano dà yã kè Dii yeziroo kenan baasi.

17 Manase yã kpaaano kōn durun kè à k̀eno píngi kú Yudano ḱnana g̀ayákenano takadan.

18 Kè à kà a dezinola, wà à v̄i a be, Uza karan, ben à né Amo v̄εε à gb̀en.

Yudano kí Amo

19 Amo wè baro awεεplaadee guun à kí blè, ben à v̄εε kpatan Yerusalemu wè plaa. À da tón Mεsulεme, Aruzu né, Yɔtoba gb̄εme.

20 À yã kè Dii yeziroo kè lán à de Manase kè nà.

21 À a de zékpae sè píngi. À d̀o t̄aa kè a de d̀ónzinzi à k̀eñne.

22 À Dii a dezinɔ Luda tòn, èε à zé séro.

23 Ben à ibanɔ lé kpàk̄s̄zi wà à d̀e a be.

24 Kè Yudano gbē kè aō lé kpàk̄s̄zi p̀no d̀ede n̄ píngi, ben aō à né Yosia kà kí ũ à gb̀en.

25 Amo yã kpaaano kú Yudano ḱnana g̀ayákenano takadan kōn yã kè à k̀eno píngi.

26 Kè wà à v̄i Uza karan, ben à né Yosia v̄εε à gb̀en.

22

Yudano kí Yosia

1 Yosia wè s̄raaḡdee guun à kí blè, ben à v̄εε kpatan Yerusalemu wè baaakuri awεεdo. À da tón Yedida, Adaya né, Bɔzoka gb̄εme.

2 À yã kè Dii yezi kè à a dezi Dauda zékpae sè píngi, èε p̄ane ɔplazi ke ɔzeziro.

3 À kíblena wè baro plaasaidee guun à a takadak̄eri Safana, Azalia né, Mεsulamu dio zĩ Dii ua à bè:

4 N̄ gá sa'oriki Ilikia kiia n̄ one à ɔɔ kè wà m̀o Dii ua kè zédākparino s̀i n̄ ɔzĩ naro

5 à na gbē kè wà n̄ díε Dii ua zĩkerino gb̄ensi ũunone n̄ ɔzĩ, aō f̄ia boo gbē kè aōε kpé p̀i guu kè ỳkano kekεenone,

6 lí'arino kōn kpéborino kōn gbè'arino. Wà lí lúo d̀o kōn gbè anano wà kpé p̀i kekεo.

7 W̄aton gbeka lán aō ɔɔ kè wà n̄áñne n̄ ɔzĩ p̀i blè n̄aro, zaake gbē n̄áñdeenoε.

8 Sa'oriki Ilikia bè takadak̄eri Safanane a b̀o Musa doka takadaa Dii ua, ben à kp̄aa. Kè à à kyó kè,

9 ben à g̀aa ḱna kiia à à yã gb̄ane à bè: N̄ ibanɔ ɔɔ kè kú Dii ua b̀e wà nà ua zĩkerino gb̄ensinoε n̄ ɔzĩ.

10 À èara à bène sa'ori Ilikia takada kp̄aawa, ben à à kyó kè ḱnane.

11 Kè ḱna Musa doka takada p̀i yã mà, ben à a utadaa g̀à à kè.

12 Ben à bè sa'ori Ilikiane kōn Safana né Aikamuo kōn Mikaya né Akaboo kōn takadak̄eri Safanao kōn a ìba Asayao à bè:

¹³ À gá gbekame Diia Yudanone ní píngi takada kè wà b̀̀a kè yā musu. Dii p̀̀o f̀̀ewazi à kè bíta, zaake wa dezino e wa yā kè kú takada kè guu ma wà zīi k̀̀aro.

¹⁴ Ben sa'ori Ilikia k̀̀on Aikamuo k̀̀on Akaboo k̀̀on Safanao k̀̀on Asayao g̀̀aa wà yā p̀̀i ò ǹ̀ogb̀̀e annabi Uludane. Ǹ̀ogb̀̀e p̀̀i kú Yerusalemu fáandi plaadee guume, à zā t̀̀on Salumu, Tikiva né, Arasa diome. Arasan Dii ua utakaeki d̀̀akpari ũ.

¹⁵ Dii Isarailino Luda yā s̀̀u ǹ̀ogb̀̀e p̀̀ia à bè: À gá à o gb̀̀e kè à a zīmaane,

¹⁶ mamoma Dii ma bè mé m̀̀onzi kpá gu k̀̀ekiizi k̀̀on gb̀̀e kè aō k̀̀unno lán à kú takada kè Yudanò kína à kyó kè p̀̀i guu nà.

¹⁷ Mé p̀̀of̀̀e pita gu k̀̀ekiia, ma p̀̀of̀̀e p̀̀i é kpáero, zaake aō ma ton aō tuaetiti kpàta t̀̀aan̄a aō ma p̀̀o f̀̀eme t̀̀aa kè aō kè p̀̀ino yānzi.

¹⁸ À o Yudanò kína kè à a zī à gbekamaane, yā kè à mà p̀̀i musu, mamoma Dii Isarailino Luda ma bè

¹⁹ yā kè má ò guu k̀̀ekiia k̀̀on gb̀̀e kè aō k̀̀unno, ma bè eé g̀̀o bezī ũ kana p̀̀o ũme, zaake à sẁ̀e kpá yā p̀̀ia à a zīnda bùsa à a utadaa gá à kè à s̀̀o d̀̀o, beee yānzin ma à yā màzi. Mamoma Dii m̀̀ambe má ò.

²⁰ Beee yānzin mé tó à ga, weé à vīi yīiyīi. Eé wé si m̀̀onzi kè mé kpá guu k̀̀ezilero. Ben zīri p̀̀ino èara wà tà kína kiia k̀̀on yā p̀̀o.

23

Yosia zena k̀̀on Dii bà kuuna k̀̀on Isarailino yāno

¹ Kína Yerusalemu gb̀̀ensino k̀̀on Yuda gb̀̀ensino sìsi, ben aō k̀̀ak̄̄azi ní píngi.

² À g̀̀aányo Dii ua k̀̀on sa'orino k̀̀on annabino k̀̀on Yerusalemudeeno k̀̀on Yudanò ní píngi, né féte gb̀̀ensi, ben à tò wà Dii bà kuunaányo takada kè wà è à ua p̀̀i kyó kè ní wáa píngi.

³ Kína zena kpé wesagba sae, ben à èara à zè k̀̀on Dii bà kuunaányo yāno. À bè á té Diizi, ég̀̀o à yādienano k̀̀on à yādannenano k̀̀una, ég̀̀o à o d̀̀okii gwaa k̀̀on ǹ̀seo do k̀̀on a p̀̀oyezinao píngi, lán à kú takada p̀̀i guu nà. Ben baade píngi zè k̀̀on Dii bà kuunaányo yāo d̀̀o.

⁴ Kína bè sa'oriki Ilikiane k̀̀on à kpàasio k̀̀on Dii ua zéd̀̀akparino aō p̀̀o kè wà kè Baaline k̀̀on Aserao k̀̀on s̀̀os̄̄oneno s̀̀e wà b̀̀o Dii ua guu. Ben à g̀̀aa à té s̀̀a Yerusalemu b̄̄i kpe Kidironu guzure búgben, ben wà à túbu s̀̀e wà t̀̀ao Beteli.

⁵ Ben kína p̀̀e t̀̀aa sa'orino kè Yudanò ḱ́n̄o ní díe aō saa o Yuda wéte t̀̀agb̀̀agb̀̀akiino k̀̀on p̀̀o kè l̀̀iga Yerusalemuzino ní píngi k̀̀on sa'ori kè aō saa ò Baaliano k̀̀on o f̀̀ánt̄̄o k̀̀on m̀̀ovurao k̀̀on s̀̀os̄̄one t̀̀odeeno k̀̀on s̀̀os̄̄one kpaaano píngi.

⁶ À Asera líp̄̄e sè à b̀̀o Dii ua à g̀̀aa à té s̀̀a Yerusalemu b̄̄i kpe zaa Kidironu guzuren, ben à à tí b̀̀o à f̀̀ake talakanò mirano.

⁷ À g̀̀ogb̀̀e kaaruanò kpé kè kú Dii ua guuno gb̀̀oro d̀̀o. Kpé p̀̀ino guun ǹ̀ogb̀̀eno è Asera kuta bisano t̄̄an.

⁸ À tò sa'ori kè aō kú Yuda wét̄̄eno s̀̀u Yerusalemu, ben à t̀̀agb̀̀agb̀̀akii kè wà b̀̀o kè sa'orino saa òano gb̀̀asī lè s̄̄ena zaa Ḡ̄eba ai B̄̄eseba. À t̀̀agb̀̀agb̀̀akii kè kú wéte d̄̄on'aede Ȳ̄osua g̀̀anulea wéte p̀̀i b̄̄iile ozezinò gb̀̀oro.

⁹ Baa kè t̀̀agb̀̀agb̀̀aki sa'ori p̀̀ino è saa ò Diia Yerusalemuro, aō è buredi s̀̀ese'èz̄̄esai só k̀̀on ní sa'ori daano.

¹⁰ À tò sa'okii kè kú Tofeti, Beninomu guzuren gb̀̀asī lè, le gb̀̀eke t̀̀on sa'opo kè wè ká tén à té k̄̄o o M̄̄olekia k̀̀on a n̄̄ég̀̀ogb̀̀e ke a n̄̄enogb̀̀e d̀̀oro.

¹¹ À s̄̄o kè Yudanò ḱ́n̄o kyakè o f̀̀ánt̄̄e p̀̀o ũuno Dii kpé kpelea g̀̀o, ben à s̄̄o p̀̀ino g̀̀oronò kpàta. S̄̄o p̀̀ino kú gb̀̀ade Nat̄̄ameleki kpé sae.

12 À sa'okii kè YudanƆ kɛnanƆ bɔ Aaza kpé musuanƆ gbòro kɔn kè Manase bɔ Dii ua mèn plaaa guunƆ. À wìwi dúgudugu, ben à à bùru sèe à kwèe Kidironu guzuren.

13 IsarailinƆ kí Sulemanu tãagbãgbãkiinƆ bɔ yã SidõdeenƆ tãa Asatorɛnɛ kɔn MɔabunƆ tãa Kemɔsio kɔn AmɔninƆ tãa Mɔlekio Yerusalemu ɔfãntɛbɔe kpa zaa Kùkpe sɛsɛgɛzi sɔɔmetɛ kpa, ben Yosia tò tãagbãgbãkii pìnƆ gbãsi lè.

14 À à gbèpɛɛnƆ wìwi à à lípɛɛnƆ zòzò, ben à gbèntee gèwanƆ fãakɔa guu pìnɔla.

15 Baa tãagbãgbãkii kè Nebati né Yeroboamu bɔ Beteli kɔn à sa'okiio à IsarailinƆ dào durunkenan pì, Yosia gbãgbãkii pì kɔn a sa'okiio gbòro. À gbãgbãkii pì gbènƆ wìwi à à tí bɔ à té sɔ Asera lípɛɛa dɔ.

16 Kè à wéɛ zù, à miranƆ è sɛsɛa gwe, ben à gèwanƆ bèn à kpàta sa'okii pì à tò à gbãsi lè, lán Dii gĩake à ò nà Luda gbè gãzi.

17 Ben kina bè: Dé miran wà sèeda kèa kãaa? Ben wétepiddeenƆ bè: Luda gbè kè bɔ YudanƆ bùsumɛ. Àmbe à gĩake à yã kè ñ kè Beteli sa'okii kèkiinɛ pì ò.

18 Ben kina bè: À à tó gwe. Gbèke tón à wá sé à sɔki kpáoro. Ben wà à wánƆ tò gwe kɔn annabi kè bɔ Samaria pɔo.

19 Tãagbãgbãki kpé kè IsarailinƆ kɛnanƆ bɔ Samaria bùsu wétenƆ guu aɔ Dii pɔɔ fèonɛnɛn Yosia wìwi pínɡi lán à kè Beteli pónɛ nà.

20 Ben à gbãgbãkii pìnƆ sa'orinƆ kòto kpàkpa sa'okii kè aɔè saa oanɔa ñ pínɡi à gbèntee gèwanƆ kpàtaa, ben à èara à tà Yerusalemu.

21 Kina bè baade pínɡinɛ: À Banla zĩbaa kɛ Dii a Ludanɛ lán à kú Dii bà kuunawao takada kè guu nà.

22 Zaa gurƆ kè yãgɔgɔrinƆ dɔ IsarailinƆnɛ aɛ kɔn gurƆ kè IsarailinƆ kɛnanƆ kɔn YudanƆ kɛnanƆ e kí bleo pínɡi, wèe Banla zĩbaa pì kɛ à kà lero.

23 Kí Yosia kíblena wè baro plaasaidee guun wà Banla zĩbaa pì kè Yerusalemu.

24 Beee gbera à yãa kɔn gèsisirinƆ kɔn weegũnnadeenƆ kɔn kpé guu tãanƆ kɔn ua tãanƆ kɔn tɛ pɔ kè wà è Yerusalemu kɔn YudanƆ bùsuonƆ pínɡi, lɛ à zĩi kɛ dokayã kè kú takada kè sa'oriki Ilikia bɔa Dii ua pìnɔa.

25 Kina kè aɔ kú à āanƆ kɔn kina kè aɔ kú à gberaanƆ té, aɔ gbèkee e aɛ dɔ Diia kɔn nɔsɛo do kɔn pɔnnaao pínɡi lán à bàro. À Musa doka kũna pínɡi a gbãa lén.

26 Baa kɔn beeeo Dii pɔfɛna YudanƆzi kɔn pètɛ pásio yã zaaa kè Manase kè yãzi e kpáero.

27 Dii bè: Mé pé Yudanɔa mà ñ gomala lán ma pɛ Isarailinɔa mà ñ gómala nà. Mé gí Yerusalemu kè má sèzi kɔn kpé kè ma bè ma tó éɡɔ kúao.

28 Yosia yã kpaaanƆ kú YudanƆ kɛnanƆ gĩayãkenanƆ takadan kɔn yã kè à kènƆ pínɡi.

29 Kí Yosia gurɔa kè Iyipiti kí Fero Neko e gaa AsirianƆ kina le Yuflati, ben Yosia gaa zĩ káo Megido. Kè aɔ kɔ lè, ben Neko à dè.

30 À ìbanƆ à gè sè wà dà sɔgoro guu, aɔ sùo Yerusalemu wà wìi. Ben YudanƆ à né Yoaza kà kí ũ à gbèn.

YudanƆ kí Yoaza

31 Yoaza wè baro awɛɛ'aagɔdee guun à kí blè, ben à vèe kpatan Yerusalemu mɔ aagɔ. À da tón Amutali, Yeremaya né, Libina gbèmɛ.

32 À yã kè Dii yeziroo kè lán à dezinƆ kè nà.

33 Ben Fero Neko mò kàa Ribla, Amata bùsun, lɛ àtongɔ de kí ũ Yerusalemuro yãzi, ben à bè YudanƆ fĩa boare kondogi tɔn aagɔ kɔn a kusuo kɔn vuraƆ kiloo baaakuri asɔro.

34 Ben à Yosia né Eliakimu diɛ kí ũ a de gèe ũ, ben à à tó liɛnɛ Yoyakimu. Ben à Yoaza sè à tàò Iyipiti, gwen à gàn.

³⁵ Yoyakimu kondogi kōn vura kè Fero Neko gbèkaa sà a bùsudeenŋa baade gbāa lén, ben à kpàa.

Yudanŋ kí Yoyakimu

³⁶ Yoyakimu wè baaasɔɔrodee guun à kí blè, ben à vèe kpatan Yerusalemu wè kuri awɛɛdo. À da tón Zebida, Pedaya né, Ruma gbẽme.

³⁷ À yā kè Dii yeziroo kè lán a dezinŋ kè nà.

24

¹ Yoyakimu kíblegurɔɔan Babilonu kí Nebukanɛza mò à lèe Yudanŋ bùsua, ben Yoyakimu gō à zòbleri ũ ai wè aagō. Beee gbera Yoyakimu nòse liɛ, ben à bò à kpɛɛ.

² Dii Babilonia gbāamɔnnerinŋ gbàrea kōn Sirianŋ kōn Mɔabunŋ kōn Amɔninŋo. À n gbáe wà Yudanŋ bùsu kaate lán à ò a zòbleri annabinŋ gāzī nā.

³ Yā pì Yudanŋ lè kè Dii bé à ò yānzi, le à pémma à n goala durun kè Manase kènŋ yānzi kōn yā kè à kènŋ píngi

⁴ kōn taarisaidee kè à n dɛdɛnŋ yāo. Manase tò Yerusalemu pà kōn taarisaidee kè à n dɛdɛnŋ aruo. Beee yānzi Dii e we à sùu kèoro.

⁵ Yoyakimu yā kpaaanŋ kú Yudanŋ kinanŋ gīayākenanŋ takadan kōn yā kè à kènŋ píngi.

⁶ Kè à kà a dezinŋla, ben à né Yoyakini vèe à gbèn.

⁷ Igipiti kína e eara à bò a bùsun dɔro, zaake Babilonu kína bùsu kè de Igipiti pò ũ yā sà píngi zaa Igipiti gulezeki swaazi ai gana Yuflatizi.

Yudanŋ kí Yoyakini

⁸ Yoyakini wè baro plaasaidee guun à kí blè, ben à vèe kpatan Yerusalemu mŋ aagō. À da tón Neusuta, Elenatā né, Yerusalemu gbẽme.

⁹ À yā kè Dii yeziroo kè lán a dee kè nà.

¹⁰ Gurŋ beean Babilonu kí Nebukanɛza zìkpɛenŋ mò Yerusalemu aŋ à kagura kè.

¹¹ Ben Nebukanɛza mò gwe gurŋ kè à zìkpɛɛ pìnŋo ligazi.

¹² Ben Yudanŋ kí Yoyakini bò à gāa à a zīnda kpàa, àpi kōn a dao kōn a ìbanŋ kōn a asakpaanŋ kōn a kpàasinŋ. Babilonu kína Yoyakini kù a kíblena wè sɔraagōdee guu.

¹³ Ben à Dii ua auzikinŋ nākōa à bòo gwe kōn kibe auzikinŋ píngi. À vura pò kè Isarailinŋ kí Sulemanu kè Dii kpé pò ũunŋ zòzòkōre píngi lán Dii gīake à ò nà.

¹⁴ À Yerusalemu gbẽnsinŋ kōn zìkpɛenŋ kùkù à tànyo zìzŋnŋ ũ n píngi. Aŋ kà gōŋn bɔrŋ kuri. À tà kōn lí'arinŋ kōn sianŋ dɔ. Gbēkee e gōro, séde talakanŋ.

¹⁵ Len à Yoyakini kù Yerusalemu le kōn à dao kōn à nɔŋnŋ kōn à kpàasinŋ kōn bùsu gbẽnsinŋ à tànyo Babilonu zìzŋnŋ ũ.

¹⁶ À tà Babilonu kōn gō gbāaanŋ gōŋn bɔrŋ swɛɛplaa kōn zīkerinŋ kōn sianŋ gōŋn wāa sɔro. Aŋ píngi zīkari gbāaanŋme.

¹⁷ À Yoyakini desē Matania diɛ kí ũ à gbèn, ben à à tó liɛne Zedekia.

Yudanŋ kí Zedekia

¹⁸ Zedekia wè baro awɛɛdodee guun à kí blè, ben à vèe kpatan Yerusalemu wè kuri awɛɛdo. À da tón Amutali, Yeremaya né, Libina gbẽme.

¹⁹ À yā kè Dii yeziroo kè lán Yoyakimu kè nà.

²⁰ Dii pɔfɛ bé à tò yā pì Yerusalemu kōn Yudanɔ̀ b̀suo lè píngi ai à gàa pémma à ń góala. Ben Zedekia b̀ Babilɔnu kína kpreε.

25

Yerusalemu kaatena

¹ Zedekia kíblena wè kēndodee guu, à mɔ kuri gurɔ kurideen Babilɔnu kí Nebukanεza m̀ lée Yerusalemua, àpi kōn a z̀kpreεnɔ̀ ń píngi. Aɔ̀ bùra kàε à b̀i saε, ben aɔ̀ gbà lezĩnɔ̀ d̀ wà ligazi.

² Aɔ̀ wéte pì kagura kè le ai kí Zedekia kíblena wè kuri awεεdodee guu.

³ À mɔ siigɔ gurɔ kēndodeen nɔaa gbāaa kpà wéte pìn, gbēke póblee vī dɔro.

⁴ Kè wà b̀i f̃, baa kè Babilɔnianɔ̀ ligana wéte pìzi, ben Yuda z̀kpreεnɔ̀ bàa sì ń píngi, aɔ̀ b̀ε kōn kibe karao aɔ̀ b̀ε wéte gēkiia gwāavī, ben aɔ̀ pèε Yoda sèn.

⁵ Ben Babilɔnia z̀kpreεnɔ̀ pèε kína pìzi aɔ̀ à lè sèn Yeriko kpa. Kè Zedekia z̀kpreεnɔ̀ lèkɔa wà à tòn,

⁶ ben wà à kù wà tàò Babilɔnu kínane zaa Ribla, ben wà yā dààla.

⁷ Wà à nénɔ̀ dèdε à wáa, ben wà à wée b̀bɔ̀ wà m̀gotē gata kpàne wà tàò Babilɔnu.

⁸ Babilɔnu kína kíblena wè baro dosaidee guu, à mɔ sɔɔroo gurɔ swεεplaadee zĩ à iba Nebuzaradā m̀ Yerusalemu. Àmbe Nebukanεza dogarinɔ̀ gbēnsi ũ.

⁹ À té s̃ Dii uaa kōn kibeεo kōn Yerusalemu kpénɔ̀ píngi. Kpé kè de kpé bíta ũ píngi dé, à té s̃ame.

¹⁰ Ben à tò Babilɔnia z̀kpreεnɔ̀ ń píngi Yerusalemu b̀i gb̀ro.

¹¹ À gbē kè aɔ̀ g̃ wéte pì guunɔ̀ sèε à tànyo Babilɔnu kōn gbē kè aɔ̀ gàa wà nà Babilɔnu kínaanɔ̀ kōn gbē kpaaanɔ̀.

¹² Talakanɔ̀n à tòn le aɔ̀g̃ geepi búɔ̀n kōn búgbenɔ̀ sè waa.

¹³ Babilɔnianɔ̀ Dii ua m̀gotē wesagbanɔ̀ kōn tadibɔ̀n kōn íkaki bítao wìwi aɔ̀ tàò Babilɔnu.

¹⁴ Aɔ̀ túbukabɔ̀n kōn a séεbɔ̀n kōn fitiadεbɔ̀n kōn g̃mbɔ̀n kōn m̀gotē pò pānde kè wè Dii zĩ keonɔ̀ nàkɔa wà tàò dɔ.

¹⁵ Ben dogarinɔ̀ gbēnsi pì takasonɔ̀ kōn arusibɔ̀n kōn pò kè wà pì kōn vuraο ke kōn kondogionɔ̀ sèε píngi.

¹⁶ Wesagba mèn plaa kōn íkakii pìo kōn tadibɔ̀ kè Sulemanu pì Dii ua pò ũunɔ̀, wèε f̃ wà à m̀gotē ỹ kiloaro, à t̃isi kè bíta.

¹⁷ Wesagba pìnɔ̀ lezĩ kà g̃s̃asuu baro plaplaasai, bens̃ à m̃ifura kè kú musunɔ̀ lezĩ kà g̃s̃asuu sɔsɔro. M̀kyakotāna kōn ɔ̀zĩ kè wà kè lán biisio beε b̃anɔ̀ ligana m̃ifura pìnɔ̀zi píngi. Wesagba mèn plaa pìnɔ̀ s̃enkpeεε.

¹⁸ Dogari gbēnsi pì sa'oriki Seraya kù kōn à plaade Zefanayao kōn zédákpari g̃ɔ̀n aag̃ɔ̀nɔ̀.

¹⁹ À gbēnsi kè de z̀kpe d̃n'aεdee ũu kù wéte guu kōn kína iba g̃ɔ̀n sɔɔroo kè à b̀m̃ma wéte guunɔ̀ dɔ kōn z̀kpe gbēnsi takadakēri kè è gbēnɔ̀ tó da sozan-ο kōn à gbēnɔ̀ g̃ɔ̀n baaag̃ɔ̀ kè wà b̀m̃ma wéte guunɔ̀.

²⁰ Nebuzaradā ń sée à tànyo Babilɔnu kínane zaa Ribla,

²¹ ben Babilɔnu kína ń dεdε Ribla gwe Amata b̀sun. Len wà Yudanɔ̀ sèε ń b̀sun wà tànyo le.

Gedalia diena Yudanɔ̀ b̀su gbēnsi ũ

²² Babilɔnu kí Nebukanεza Aikamu né Gedalia, Safana dio diε gbē kè aɔ̀ g̃ Yudanɔ̀ b̀sunɔ̀ gbēnsi ũ.

²³ Kè z̀̀kpε dɔn'aedeenɔ kɔn ń gbẽnɔɔ mà Babilɔnu kína Gedalia diε gbẽnsi ũ, ben aɔ̀ mò à kiia Mizipa. Netania né Sumaila kú ń té kɔn Kareia né Yoananao kɔn Tanumε né Seraya, Netofa gbẽo kɔn Maaka gbẽ né Yazaniao kɔn ń gbẽnɔ.

²⁴ Ben Gedalia la dà́nne kɔn ń gbẽ pìnɔ à bè: Àton vĩa ke Babilonia gbãadeenɔnero. À v̄ε wa bùsun kè à zò ble Babilɔnu kínane, égɔ aafia.

²⁵ Mɔde à mɔ swεεplaadee guun Netania né Sumaila, Elisama dio kè de kine ũu mò kɔn gɔɔn kurinɔ à Gedalia dè kɔn Yuda kè aɔ̀ kúo Mizipano kɔn Babilonia kè aɔ̀ kúo gweenɔ.

²⁶ Ben Yudano f̄εε, né féte gbẽnsi ń píngi kɔn z̀̀kpε dɔn'aedee pìnɔ, aɔ̀ bàà sì wà tà Igipiti, kè aɔ̀ε vĩa keε Babilonianɔne yãnzì.

Yoyakini gbarɛna

²⁷ Yudano kí Yoyakini tana Babilɔnu wè baaakuri awεεswεεplaade, à mɔ kuri awεεplaa gurɔ baaasɔ̀ro awεεplaadeen Babilɔnu kí Evili Merodaki à bè kpésiaan a kíblena wè káaku guu.

²⁸ À yã maaa òne, ben à v̄εkii kpàa kè de à kína daa kè aɔ̀ kúo Babilɔnuno pɔ́la.

²⁹ Ben Yoyakini a kpésia uta bè à kàε, égɔ pɔ̀ blee kɔn kínao lɛdo ai a wèndi lén.

³⁰ Lán guu e dɔɔ̀ nà kína égɔ pɔ̀blee kè à yezi kpaaa ai à gàa à gào.

EZERA

Sirusu Isarailino gbarɛna

¹ Pesiano kí Sirusu kíblena wɛ́ káaku guu Dii té kàn lɛ yā kè à dà Yereɛmayane à ò e à ke yānzi. Ben Sirusu kpàakpa kè a bùsun píngi, gbasà à kè takadan à bè:

² Yā kè mamoma Sirusu, Pesiano kína má òn yè. Dii Luda Musudee tò anduna kpata píngi gò ma pò ũ, ben à ma diɛ mà kpé boare Yerusalemu, Yudano bùsun.

³ Gbɛ́ kè de à gbɛ́ ũ a té, Luda gɔ́ kúo à tá Yerusalemu, Yudano bùsun, à kpé bo Dii Isarailino Luda kè de Dii ũ Yerusalemune gwe.

⁴ Aɔ́ gbɛ́ kè aɔ́ gò pìno gbɛ́daaano dɔ́nle kɔ́n kondogio kɔ́n vura kɔ́n auzikino kɔ́n pókádeen kɔ́n Luda kpé kè aɔ́e gaa bo Yerusalemu gbaano.

⁵ Ben Yudano kɔ́n Beyāmino uabedeeno kɔ́n sa'orino kɔ́n Levino kɔ́n gbɛ́ kè Luda té kànguno fɛɛ aɔ́e gaa Dii kpé bo Yerusalemu.

⁶ Aɔ́ gbɛ́daaano ɔ́ dàríma aɔ́ ní gbá kondogi póno kɔ́n vura póno kɔ́n auzikino kɔ́n pókádeen kɔ́n pò ɔ́deen kɔ́n Dii kpé gbaano píngi.

⁷ Ben Pesiano kí Sirusu bò kɔ́n Dii kpé pò kè Nebukanɛza sɛɛ yā zaa Yerusalemu à kàe a tãa kpé guunoo.

⁸ À bè a ɔ́'uteri Mitiredane à pò pìno nara à kpá Yudano kí Sesebazaa, ben à kè lɛ.

⁹ Pò pìno pari lén yè:

Vura taa baaakuri,
kondogi taa boro do,
tapɛenti baaakuri dosai,

¹⁰ vura togoo baaakuri,
kondogi togoo wàa plaa kɔ́n kurio,
ta bori pādeno boro do.

¹¹ Vura kɔ́n kondogi taano fɛɛ píngi mèn boro ɔ́oro kpé wàa plaa. Kè zìzo pìno bɛɛ Babilonu aɔ́ sù Yerusalemu, ben Sesebaza mò kɔ́n pò pìno píngi.

2

Zìzo kè aɔ́ sùnɔ

¹ Babilonu kí Nebukanɛza Isarailino kùkù zìzono ũ yā à tànyo Babilonu, ben aɔ́ gbɛ́keno bò zìzo kɛɛ pìn aɔ́ sù Yerusalemu, Yudano bùsun sa, ben ní baade tà a wéte.

² Aɔ́ dɔ́n'aɛdeenon yè: Zerubabeli, Yesua, Nɛɛmaya, Seraya, Relaya, Mɔdekai, Bilisá, Misipa, Bigivai, Reumu kɔ́n Baanao. Isaraili gɔ́gbɛ́ kè aɔ́ sùnɔ pari lén yè.

³ Parosu boriino gɔ́on boro plaa kɔ́n mèn basɔraagɔ́ akuri awɛɛplaa.

⁴ Sefatia boriino gɔ́on wàa do kɔ́n mèn basɔraagɔ́ akuri awɛɛplaa.

⁵ Ara boriino gɔ́on wàa aagɔ́ kɔ́n mèn bakendo ɔ́oro saio.

⁶ Pamɔabu borii kè aɔ́ de Yesua kɔ́n Yoabuo boriino ũuno gɔ́on wàa gɛro dosai kɔ́n kuri awɛɛplaa.

⁷ Elamu boriino gɔ́on wàa swɛɛdo kɔ́n mèn baplaa akuri awɛɛsiigɔ́.

⁸ Zatu boriino gɔ́on wàa siigɔ́ kɔ́n mèn baswɛɛplaa aɔ́oro.

⁹ Zakai boriino gɔ́on wàa aagɔ́ kɔ́n mèn basɔraagɔ́.

¹⁰ Bani boriino gɔ́on wàa aagɔ́ kɔ́n mèn baplaa awɛɛplaa.

¹¹ Bebai boriino gɔ́on wàa aagɔ́ kɔ́n mèn baro awɛɛ'aagɔ́.

¹² Azagada boriino gɔ́on wàa swɛɛdo kɔ́n mèn baro awɛɛplaa.

¹³ Adonikamu boriino gɔ́on wàa aagɔ́ kɔ́n mèn baaagɔ́ awɛɛswɛɛdo.

- 14 Bigivai boriinɔ ɡɔɔn bɔrɔ plaa kɔn mɛn baplaa akuri awɛɛswɛɛdoɔ.
 15 Adini boriinɔ ɡɔɔn wàa plaa kɔn mɛn baplaa akuri awɛɛsiigɔɔ.
 16 Ata boriinɔ ɡɔɔn basɔɔro plaasai.
 17 Bezai boriinɔ ɡɔɔn wàa do kɔn mɛn baswɛɛdo awɛɛ'aagɔɔ.
 18 Yora boriinɔ ɡɔɔn basɔɔro akuri awɛɛplaa.
 19 Asumu boriinɔ ɡɔɔn wàa do kɔn mɛn baro awɛɛ'aagɔɔ.
 20 Giba boriinɔ ɡɔɔn basɔɔro sɔɔrosai.
 21 Betɛlɛmudeenɔ ɡɔɔn baswɛɛdo awɛɛ'aagɔɔ.
 22 Nɛtofadeenɔ ɡɔɔn baplaa akuri awɛɛswɛɛdo.
 23 Anatodeenɔ ɡɔɔn baswɛɛdo akuri plaasai.
 24 Azamavɛdeenɔ ɡɔɔn baplaa awɛɛplaa.
 25 Kiriayarimudeenɔ kɔn Kɛfiradeenɔ kɔn Berodeenɔ ɡɔɔn wàa aagɔɔ kɔn mɛn baswɛɛplaa awɛɛ'aagɔɔ.
 26 Ramadeenɔ kɔn Gɛbadeenɔ ɡɔɔn wàa aagɔɔ kɔn mɛn baro awɛɛdoɔ.
 27 Mikimasadeenɔ ɡɔɔn baswɛɛdo awɛɛplaa.
 28 Betɛlideenɔ kɔn Aideenɔ ɡɔɔn wàa do kɔn mɛn baro awɛɛ'aagɔɔ.
 29 Nɛbodeenɔ ɡɔɔn baplaa akuri awɛɛplaa.
 30 Magbicideenɔ ɡɔɔn baswɛɛplaa akuri awɛɛswɛɛdo.
 31 Elamu pãnde boriinɔ ɡɔɔn wàa swɛɛdo kɔn mɛn baplaa akuri awɛɛsiigɔɔ.
 32 Arimu boriinɔ ɡɔɔn wàa do kɔn mɛn baswɛɛdoɔ.
 33 Lodudeenɔ kɔn Adidideenɔ kɔn Onɔdeenɔ ɡɔɔn wàa aagɔɔ kɔn mɛn baswɛɛdo asɔɔroɔ.
 34 Yɛrikodeenɔ ɡɔɔn wàa do kɔn mɛn baswɛɛplaa asɔɔroɔ.
 35 Senadeenɔ ɡɔɔn wàa baro plaasai kɔn mɛn baaakurio.
 36 Sa'ori borii kɛ aɔ sùnɔn yɛ:
 Yesua bori Yedaya boriinɔ ɡɔɔn wàa siigɔɔ kɔn mɛn basɔɔraagɔɔ akuri awɛɛ'aagɔɔ.
 37 Ima boriinɔ ɡɔɔn bɔrɔ do kɔn mɛn baplaa akuri awɛɛplaaɔ.
 38 Pasu boriinɔ ɡɔɔn wàa swɛɛdo kɔn mɛn baplaa awɛɛswɛɛplaaɔ.
 39 Arimu boriinɔ ɡɔɔn bɔrɔ do kɔn mɛn ɡɛro awɛɛplaaɔ.
 40 Levi kɛ aɔ sùnɔn yɛ:
 Odavia bori Yesua kɔn Kadamiɛlio boriinɔ ɡɔɔn baaagɔɔ akuri awɛɛsiigɔɔ.
 41 Asafa bori lèsirinɔ ɡɔɔn baswɛɛdo akuri plaasai.
 42 Zédákpari kɛ aɔ de Salumu kɔn Atao kɔn Talamɔɔ kɔn Akubuo kɔn Atitao kɔn Sobaio borii ũunɔ ɡɔɔn baswɛɛplaa dosai.
 43 Gbɛ kɛnɔ boriinɔ bé Luda ua zíkɛrinɔ ũ:
 Zia, Asufa, Tabao,
 44 Kerosu, Sia, Padɔ,
 45 Lebana, Agabu, Akubu,
 46 Agabu, Salamai, Anana,
 47 Gidɛli, Gaa, Raya,
 48 Rezi, Nɛkoda, Gazamu,
 49 Uza, Pasea, Besai,
 50 Asana, Mɛunimu, Nɛfusimu,
 51 Bakabuku, Akufa, Aru,
 52 Bazalu, Mɛida, Asa,
 53 Bakosi, Sisera, Tema,
 54 Nɛzia kɔn Atifao.
 55 Sulemanu zòbleri kɛnɔ boriinɔ bé wà bò zìzɔkɛɛn wà sù:
 Sotai, Asofɛɛ, Peruda,
 56 Yaala, Dakɔ, Gidɛli,
 57 Sefatia, Atili, Pɔkɛɛ Azebaimu kɔn Amio.

⁵⁸ Luda ua zīkeri pīno kōn Sulemanu zòbleri borii pīno kà gōon wàa do kōn mèn bakēndo akuri awēēplaa.

⁵⁹ Gbēkeno bō Telēmela kōn Telasao kōn Kerubuo kōn Adōo kōn Ima o, ben aōe e wà n bori bōzia ònne kē Isarailinōn n ūro.

⁶⁰ Delaya kōn Tobiao kōn Nekodao boriinōme, aō kà gōon wàa aagō kōn mèn baplaa akuri awēēplaa.

⁶¹ Sa'ori borii kē aō de Obaya kōn Akozuo kōn Bazilaio boriinō ūu sù dō. Bazilai pī Giliada būsū gbē Bazilai né sē yā, ben à a anzure pī tó sē.

⁶² Gbē pīno n tó wēte bori bōzia takadan, mōde aōe bōaro, ben wà gīnne sa'orikēo.

⁶³ Būsū dōn'aedee bèinne, tó èe kē sa'ori n yā gwà kōn Urimuo kōn Tumimuo baasiro, aōton sa'opō blero.

⁶⁴ Gbē pīno n pīngi gōon bōro baplaa awēēplaa kpé wàa do kōn basōraagōme.

⁶⁵ Aō zòbleri gōgbēno kōn nōgbēno kuu dō gōon bōro swēēplaa kpé wàa do kōn baswēedo akuri awēēswēēplaa. Lèsirinō gōgbē kōn nōgbēo kúnyo dō gōon wàa do.

⁶⁶ Aō sō vī mèn wàa aagō kōn baswēedo akuri awēēswēēdoo, bāagāsō mèn wàa do kōn baplaa asōoro,

⁶⁷ lakumi wàa plaa kōn baplaa sōrosaio, zaaki bōro swēedo kpé wàa aagō kōn baswēedoo.

⁶⁸ Kē aō kà Dii kpé bokiia Yerusalemu, aō uabēdeenō gba dàda ē wà e wà Luda kpé kēke wà bōo a gbèn.

⁶⁹ Aō gba dà kpé zī oōdakii guu n gbāa lén, vura kiloo wàa plaa kpé basōoro, kondogī tōn aagō kōn sa'ori gyabanō basōoro.

⁷⁰ Sa'orinō kōn Levinō kōn lèsirinō kōn zédākparinō kōn Luda ua zīkerinō kōn gbē kpaā kenō vēēvēe lakutu kē wà kēkēnēno guu, ben Isaraili kpaāanō vēē n wētēno guu.

3

Dii gbāgbaki bona

¹ Kē wē mō swēēplaadee kà, Isarailinō vēēna n wētēno guu, ben aō kō kākōa Yerusalemu gbē dōnkō ū.

² Yozadaka né Yesua kōn a sa'ori daano kōn Sealatieli né Zerubabelio kōn a gbēno Isarailinō Luda gbāgbākii bō, ē wà sa'opō kē wē ká tén à té kū oa lán Luda gbē Musa ò a doka guu nà.

³ Baa kē aōe vīa kēē gbē kē aō kú būsū pī guunōne, aō gbāgbākii pī bō a gbēmmē, ben aō sa'opō kē wē ká tén à té kū ò Diia kōngō kōn uusieo.

⁴ Aō Kutadōna zībaa kē lán à kú takada guu nà, aōègō sa'opō kē wē ká tén à té kū oo lán guu e dō nà lán wà à lé diē nà.

⁵ Beeē gbēra aō sa'opō kē wēgō ká tén à té kū gurō pīngi ò kōn mō dufu pōo kōn zībaa kē Dii diēno pōo kōn gbaa kē wē mōnonō.

⁶ Mō swēēplaade gurō káaku zīn aō nà Dii gbāgbānaa ē, baa kē wē à kpé bo kōro.

⁷ Aō oō kpà gbē'arinō kōn lí'arinōa, ben aō pōble kōn íminao kōn nōsio kpà Sidōdeenō kōn Tayadeenōa, ē aō sida lí zōzō Lebanō būsūn aō yiyi wà gáo ai Yōpa funa ísiaala, lán Pesianō kína Sirusu n gbá zé nà.

⁸ Aō kana Luda kpé bokiia Yerusalemu wē plaade mō plaadee guu, Sealatieli né Zerubabeli kōn Yozadaka né Yesua nà zīia kōn n gbē kpaāanō, sa'orinō kōn Levinō kōn gbē kē aō bō zīzōkēen wà sù Yerusalemunō n pīngi. Aō Levi kē aō kà wē baro ke aō deàlaano diē Dii kpé zīi pī gbēnsinō ū.

⁹ Yesua kōn a boriinɔ nàkōa kōn Kadamielio kōn à né Odavia boriinɔ, ben aã gõ zĩ pì gbēnsinɔ ũ kōn Enadadao kōn à boriinɔ. Levinɔmε n̄ píngi.

¹⁰ Kè Dii kpéborinɔ e kpé pì ēε daεε, sa'orinɔ zεzε gwe sa'ori pókāsāanɔ dadana, aã n̄ kuunɔ kūkūna, bens̄ Levi né Asafa boriinɔ kú gwe dɔ kōn sègēnɔ lε wà Dii táaki léo, lán Isarailinɔ kí Dauda diε yā nà.

¹¹ Aã lè s̄i aã Dii táaki lè aã à sáabu kpà wà bè:

Dii maa,

à gbēkεε kena wa Isarailinɔne yāana vīro.

Ben baade píngi wii gbāaa lè aã Dii táaki lè, kè wà Dii kpé ēε dàε yānzi.

¹² Mɔde sa'ori parideenɔ kōn Levinɔ kōn bedee kè aã zi kù aã wéε s̄i kpé káakulenɔ, kè aã kpé pì ēbona è, aã sósobi ó d̄. Gbē parideenɔ s̄, aãɔe ponna wii lεε.

¹³ Gbēkee e ponna wiii d̄k̄zi kōn sósobi ó kè wèe dɔɔo d̄ro, kè baade e wii gbāaa lεε yānzi, bens̄ wà wis̄ɔ pì mà z̄.

4

Íbetekpana kōn Dii kpéborinɔ

¹ Kè Yudanɔ kōn Beyāminɔ ibεenɔ mà z̄z̄ɔ kè aã s̄unɔ e kpé boo Dii Isarailino Ludanε,

² aã mò wà Zerubabeli kōn uabedeennɔ lè aã bènnε: À tó wà kpé boao, zaake weè a Luda kii wεε lán a bàme se. Weeḡɔ à gbāgbāame zaa gurɔɔ kè Asiriano kí Esarad̄ s̄uwao kè.

³ Ben Zerubabeli kōn Yesuao kōn Isaraili beede kpaaanɔ bènnε: Wa Luda kpé bona de a yā ũro. Wé wa p̄o bo Dii Isarailino Ludanε wat̄ε lán Pesiano kí Sirusu diεwe nà.

⁴ Ben b̄usu pì deennɔ e wεtεε aã Yudanɔ n̄se yaka, aãɔe wéε t̄ām̄ma lε āton kpé pì boro yānzi.

⁵ Aã f̄ia b̄o k̄ina lédammarinɔne zaa Sirusu gurɔɔ ai à ḡaa pé Pesiano kí Dariusu kiblegurɔɔa, ben aã ḡinnε kōn yā kè aãɔe pεεao.

⁶ Aã takada kè Asuerunε à k̄iblenao ḡɔ, aã gbē kè aã kú Yerusalemunɔ kōn Yudanɔ b̄usuo píngi k̄ara kpà à kiia.

⁷ Bisilamu kōn Mitiredao kōn Tabelio kōn n̄ gbē kpaaanɔ takada kè Pesiano kí Atasεenε d̄ à k̄iblegurɔɔa. Aã k̄ennε kōn Siria yāo, ben wà b̄òk̄tεnε.

⁸ B̄usu gbēnsi Reumu kōn a takadak̄eri Simisaio takada kè kí Atasεenε Yerusalemu yā musu d̄ wà bè:

⁹ B̄usu gbēnsi Reumu kōn a takadak̄eri Simisaio kōn n̄ gbē kpaa yākpaeκerinɔ kōn gbāadeennɔ kōn Tirip̄olideennɔ kōn Pesiano kōn Ereκideennɔ kōn Babil̄nudeennɔ kōn Susadee kè aã b̄de Elamu b̄usu guunɔ

¹⁰ kōn gbē kè k̄ina bíta bèede Asubanipali n̄ b̄óε n̄ b̄usun à n̄ vēεv̄ε Samaria wétεn kōn Yuflati baa kè kpa gu p̄andenɔ,

¹¹ wam̄wa Yuflati baakekpadeennɔ n̄ z̄òblerinɔ bé wà takada kè k̄ennε, kí Atasεε, wa bè:

¹² Kí, ñḡɔ d̄ kè Yuda kè aã b̄o n̄ kiia aã s̄u k̄ennɔ ḡaa wèe Yerusalemu wétε zaa p̄as̄i pì kaεε, aã èara wèe à b̄i boo d̄, aãɔe à bez̄i fεεε.

¹³ Kí, ñḡɔ d̄ d̄, tó aã èara wà wétε pì k̄aε aã à b̄i b̄o wà yāa, aóε t̄angba kp̄amma d̄ro ke ȳara'ɔɔ ke b̄usu'ɔɔ, n̄ ɔɔ kè n̄εε sí é lago.

¹⁴ Tia lán kè bà kí, lán n̄ be wisin weè ble nà, èε k̄ó sío wà n̄ kpεε ero. Beee yānz̄in wa takada kèk̄ii kp̄as̄annezi lε wà yā pì onne.

¹⁵ Ñ wete n dezinɔ takadanɔ guu ñ gwa, né e ñ dō dia wéte pì deenɔ swā gbāa, aō ña dà kɪnanɔa kōn būsɔ gbāadeenɔ. Zaa zi wéte pì deenɔ yāketete kè bíta. Beee yānzin wà wéte pì gbòrozi.

¹⁶ Kí, wée oonne, tó wà èara wà wéte pì fèe wà èara wà à bīi bò wà yāa, négō pōke vī Yuflati baa kè kpa dɔro.

¹⁷ Beee gbera kina takada kpāsānne à bè: Būsɔ gbēnsi Reumu kōn à takadakēri Simisaio kōn a gbē kpaaa kè aō kú Samaria kōn Yuflati baa kaa kpaanɔ, ma ì kpàawa.

¹⁸ Takada kè á kpāsāme, wà à kyó kè wà bōkōteme.

¹⁹ Ma bè wà wete takada ziinɔ guu, ben wà è yāpurame, wéte pì deenɔ ègō bɔɔ kɪnanɔ kpeme. Zaa zi yāketedeemɔ.

²⁰ Kina ìsinɔ kpata blè Yerusalemu gwe, aō gbāaa blè Yuflati baakāakpadeenɔa ñ píngi, wà tángba kpàrɪma kōn yàra'ɔɔɔ kōn būsɔ'ɔɔɔ.

²¹ À yā diè gbē pìnɔne aō kamma bo sa. Aōton eara wà wéte pì vuro ai mà ñ gba lé.

²² À làakari ke! Àton nigāzīi kpá yā pìziro, le à zaaa pì tón ɔ tá à wa ásarɔ kero yānzi.

²³ Kè wà kí Atasese lá pì kyó kè wà bōkōte Reumune kōn à takadakēri Simisaio kōn ñ gbē kpaanɔ, ben aō fèe wà gāa wà Yudanɔ lè Yerusalemu gōɔ. Aō gínne pásípāsī wà bè aō kamma bo.

²⁴ Len aō kamma bò le kōn Luda kpé zīi kè aōe kee Yerusalemu ai Pesianɔ kí Dariusu kíblena wè plaadee guu.

5

Tatenai takadakēna kí Dariusune

¹ Annabi Agai kōn annabi Zakari, Ido néo annabikēe kè Yuda kè aō kú Yerusalemunɔ kōn Yudanɔ būsɔ kōn Isarailinɔ Luda tóo.

² Ben Sealatieli né Zerubabeli kōn Yozadaka né Yesuao fèe wà nà Luda kpé bonaa Yerusalemu. Luda annabi pìnɔ kúnyo aōe dɔɔñle.

³ Gwe gōɔ Yuflati baa kè kpa dɔn'aede Tatenai kōn Seta Bozenaio kōn ñ gbēnɔ mò wà ñ lé aō ñ lá wà bè: Dé bé à a gba zé à kpé kè keke à boo?

⁴ Aō gbē kè aōe kpé pì boonɔ tó gbèka dɔ.

⁵ Mòde Ludaa e wée té Yuda gbēnsi pìnɔzi, ben aōe oñne aō kamma boro. Aō bè weé lékpāsā ke Dariusune gīa, weé takada kè eé kè à yā musu e.

⁶ Yuflati baa kè kpa dɔn'aede Tatenai kōn Seta Bozenaio kōn ñ gbē Pesianɔ takada kè, ben aō kpāsā kí Dariusune.

⁷ Lékpāsā kè aō kēnen yè, aō bè:

Kí Dariusu, wa ì kpamma maamaa.

⁸ Kí, ñgō dō kè wa gaa Yudanɔ būsɔn ai Luda kè bíta kpén. Wèe kpé pì boo kōn gbè gbèntēnɔ wèe lí lèetēge kpaee kpé pì gūnɔn. Wèe zīi pì kee kōn làakario èe táa oo.

⁹ Wa yā làla ñ gbēnsinɔa wa bè: Dé bé à a gba zé à kpé kèkii keke à boo?

¹⁰ Wa ñ tó gbèka le wà e wà onne, ben wa ñ dɔn'aedee pìnɔ tó dà takadan.

¹¹ Dia aō yā siwala nà yè. Aō bè, musu kōn tɔɔteo Luda zòblerinɔn ñ ũ. Kpé kè wà bò yā à wè kēn wà kèke wèe boo dɔ. Isarailinɔ kí bíta bé à bò yā.

¹² Aō bè ñ dezinɔ Luda Musude pɔ fè, ben à ñ ná Kaladia bori Nebukanēza, Babilɔnu kɪnanɔ a ɔzī, ben à kpé pì wīwī à gbē pìnɔ sèe à tányo Babilɔnu.

¹³ Mòde Babilɔnu kí Sirusu kíblena wè káaku guu à yā diè à bè wà eara wà Luda kpé pì bo dɔ.

14 Baa vura kɔn kondogi pɔ kɛ Nebukanɛza sɛɛ Luda kpɛn zaa Yerusalemu à kàe a tãa kpɛn Babilɔnunɔ, kí Sirusu bɛɛ à kpà Sesebaza kɛ à diɛ bùsu dɔn'aɛdee ũua.

15 À bène à pɔ pìnɔ sé à gá à káe Luda kpɛn zaa Yerusalemu, tó wà kpé pì kèkè wà bò.

16 Ben Sesebaza mò Luda kpé ɛɛ dàe. Wèe kpé pì boo zaa gurɔ beee ai kɔn a gbàao, mɔde èe yãa kòro.

17 Kí, tó à kɛnne maa, ñ takada wete kɛnanɔ takadakaekiia zaa Babilɔnu ñ gwa tó kí Sirusu yã diɛ wà Luda kpé bo Yerusalemu. Lán ñ è nà, ñ lékpásá kewe.

6

Dariusu yaɗiɛna Luda kpé bona yã musu

1 Kí Dariusu yã diɛ, ben wà takada wete takada kɛ wà kàe Babilɔnu takadakaekiianɔ té.

2 Ben wà bɔ takada kokonaa ɛkebatana wete bɛideen Midiã bùsun. Yã kèkii kú à guu le waton sãnlo yãzi:

3 Kí Sirusu kɛblena wè káaku guu à yã diɛ Luda kpé kè kuu Yerusalemu musu, à bè wà kpé pì bo sa'okii ũ. Wà à ɛɛ dae, kpé pì lezɪ ká gàsásuu baaagɔ, à yàasa gàsásuu baaagɔ.

4 Wàgae gbè gbèntɛ mèn aagɔ didikɔa, lí lèetɛge mèn do, gbè gbèntɛ aagɔ, lí lèetɛge mèn do. Weé à fɪa bo kɔn kɛɛ ɔɔ.

5 Vura kɔn kondogi pɔ kɛ Nebukanɛza sɛɛ Luda kpɛn Yerusalemu à sùo Babilɔnunɔ sɔ, weé ɛara wà gá káe à gbèn Luda kpɛn Yerusalemu.

6 Ben kí Dariusu lékpásá kɛ à bè: Tia sa Yuflati baa kãa dɔn'aede Tatenai kɔn Seta Bozenaio kɔn a gbɛ kè aɔ kú Yuflati baa gweenɔ, à a zɪnda gá gwe.

7 À Luda kpé bɔrinɔ tó tɛɛɛ. À tó Yuda dɔn'aedeɛnɔ kɔn ñ gbɛnsinɔ Luda kpé pì kèkè wà bo.

8 Mée yã kè àton ke Yuda gbɛnsinɔne Luda kpé pì bona musu dieɛare. À pɔ kè aɔ yezinɔ sɛɛ ma auzikikaekiin gwe kɔn Yuflati baa kãa kpa tángba kè wà kpào, à kpámma píngi le zɪ pì tón ze dɔro yãzi.

9 Pɔ kè aɔ yezi píngi, zùswaree, sãkaro, sãne bɔrɔ kè aɛ Luda Musude gbãgbão, pówɛɛ, wisi, geepiwɛɛ, nɔsi, àgɔ kpa Yerusalemu sa'orinɔ lán guu e dɔ nà lán aɔ gbèka nà funa sai,

10 le aɔ e wà saa kè kà Luda Musuden oa, aɔ wée keame kɔn ma négɔgbɛnɔ.

11 Tó gbèke yã kè má diɛ kèkii liɛ, weé adee kpé lí wo wà à páa wà péɛ wà à bɛɛ ke tuburaa ũ.

12 Tó kɪna ke bori kee e weteɛ à yã pì liɛ ke èe weteɛ à Luda kpé kè kú Yerusalemu pì wí, Luda kè tò a tó kúa à kaate. Mamɔma Dariusu mámbe ma yã pì diɛ. Wà zɪi kea maamaa.

Luda kpé kyakɛna

13 Kè kí Dariusu lékpásá pì kè le, Yuflati baa kè kpa dɔn'aede Tatenai kɔn Seta Bozenaio kɔn ñ gbɛnɔ yã pì kè kɔn làakario.

14 Ben Yuda gbɛnsinɔ kpébona e gaa aɛ lán annabi Agai kɔn annabi Zakari Ido néo annabikɛɛ kè nà. Aɔ kpé pì dɔ wà yãa lán Isarailinɔ Ludaa ò nà, lán Pesianɔ kɛnanɔ Sirusu kɔn Dariusuo kɔn Atasɛɛɛo à yã diɛ nà.

15 Aɔ Luda kpé mì dè Ada gurɔ aagɔdee zɪ kí Dariusu kɛblena wè swɛɛdodee guu.

16 Ben Isarailinɔ Luda kpé kyakè kɔn pɔnnaao, sa'orinɔ kɔn Levinɔ kɔn gbè kpaaa kè aɔ sù kɔn zɪzɔkɛɛonɔ ñ píngi.

17 Luda kpé kyakena pì yānzi ā saa ò kōn zùswareenɔ mèn basɔro kōn sākaronɔ mèn wàa do kōn s̄anɛ b̀r̀r̀nɔ mèn wàa plaa, ben ā saa ò kōn blèkofino mèn kuri awɛɛplaa Isaraili bori pari lén ā p̀ngi durun agbaakpabɔ ũ.

18 Ā sa'orinɔ diɛdiɛ ḡali kōn ḡalio, ben ā Levinɔ diɛdiɛ ḡali kōn ḡalio do lɛ ā z̄i kɛ Ludanɛ Yerusalemu lán à kú Musa takada guu nà.

19 Mɔ káaku gurɔ kuri awɛɛsiigɔdee z̄i, z̄izɔ kè ā sù p̀nɔ Banla z̄ibaa kè.

20 Sa'orinɔ kōn Levinɔ gb̄as̄i b̀ò ñ z̄indan ā ḡò gb̄as̄i sai ñ p̀ngi, ben ā Banla s̄a kòto kpàkpa z̄izɔ kè ā sùnɔnɛ kōn ñ sa'ori daanɔ p̀o kōn ñ z̄inda p̀o.

21 Isaraili z̄izɔ kè ā sù p̀nɔ bé wà sò kōn gb̄ɛ kè ā ñ z̄inda kè bori p̄andenɔ ȳab̄ɛkenanɔ āɔɛ Dii Isarailinɔ Luda kii wɛɛnɔ.

22 Ben ā Burɛdi Sése'èz̄esai z̄ibaa kè kōn p̀nnaao ai gurɔ swɛɛplaa. Dii tò ā p̀o kè nna, zaake à tò Asirianɔ kína n̄sɛ liɛ ñ yā musu, ben à d̄n̄lɛ à kpé bona z̄i guu, Isarailinɔ Luda p̄i.

7

Ezera su à Yerusalemu sorukena

1-5 Yā beenɔ gbɛra Pesianɔ kí Atasɛɛ kíblegurɔɔa Ezera b̀ò Babilɔnu à sù. Sa'oriki ìsi Aruna bé à Elɛaza ì, Elɛaza Fineasi ì, Fineasi Abisua ì, Abisua Buki ì, Buki Uzi ì, Uzi Zeraya ì, Zeraya Mɛrayo ì, Mɛrayo Azaria ì, Azaria Amaria ì, Amaria Aitubu ì, Aitubu Zad̄oki ì, Zad̄oki Salumu ì, Salumu Ilikia ì, Ilikia Azaria ì, Azaria Seraya ì, ben Seraya Ezera p̄i ì.

6 Ezera né ȳadannerime, à Musa doka kè Dii Isarailinɔ Ludaa diɛ d̄s̄ s̄ans̄an. Lán Dii à Luda ɔ kúa nà, kína p̀o kè à w̄ɛ kèa kpàa p̀ngi.

7 Kí Atasɛɛ kíblena w̄ɛ swɛɛplaadee guu Isaraili kenɔ sù Yerusalemu do. Sa'orinɔ kú ñ tɛ kōn Levinɔ kōn lèsirinɔ kōn zéd̄akparinɔ kōn Luda ua z̄ikerinɔ.

8 Ezera kà Yerusalemu kína kíblena w̄ɛ swɛɛplaade mɔ s̄ɔrodee guu.

9 À f̄ɛ Babilɔnu mɔ káaku gurɔ káaku z̄i, ben à kà Yerusalemu mɔ s̄ɔro gurɔ káaku z̄i. À Luda ɔ kúa,

10 zaake Ezera mè kpà Dii doka w̄aripanaa kōn à kenao, lɛ à e à à ȳadienano kōn à dokaȳanɔ dada Isarailinɔnɛ.

Takada kè kí Atasɛɛ kpà Ezeraa

11 Takada kè kí Atasɛɛ kpà sa'ori Ezeraa yān yè, kè è Dii ȳadienano kōn à dokaȳanɔ da Isarailinɔnɛ.

12 Atasɛɛ, kinanɔ kí bé à takada kèkii kè Luda Musude dokadanneri sa'ori Ezeranɛ. Ma ì kp̄amma.

13 Ma yā diɛ, ma bè Isaraili ke sa'ori ke Levi kè kú ma b̀sun kè yezi à gányo Yerusalemu gá.

14 Mapi kōn ma ìba ḡɔn swɛɛplaaanɔ bé wa n gbare, lɛ ñ gá Yerusalemu kōn Yudanɔ b̀suo p̀ngi yā gwagwa n Luda doka kè ñ k̄una musu.

15 Ñ kondogi kōn vura kè mapi kōn ma ìbanɔ wa Isarailinɔ Luda kè à bɛɛ kú Yerusalemu gbà s̄ɛ ñ gáo

16 kōn kondogio kōn vura kè ñ è Babilɔnu b̀sun-o p̀ngi kōn p̀o kè gb̄nɔ kōn sa'orinɔ kpà ñ Luda kpé p̀o ũ Yerusalemuo.

17 Ñ zùswareenɔ kōn sākaronɔ kōn s̄anɛ b̀r̀r̀nɔ lúlu kōn ɔ p̀io n làakaria ñ saa kè oo n Luda kpé gb̄gb̄akiaa zaa Yerusalemu kōn flawa gb̄aao kōn p̀mina gb̄aao.

18 Mpi kōn n gb̄nɔ à kɛ kōn kondogio kōn vura kè ḡò lán à kèare maa nà, lán a Ludaa yezi nà.

19 Ì pọ̀ kẹ̀ wà nànnẹ̀ n ọ̀zĩ n Luda kpé dọ̀nzikebọ̀ ụ̀unọ̀ kpá Luda kẹ̀ kú Yerusalemu pìà.

20 Tó ń ye Luda kpé pọ̀ kpaaanọ̀zi, tó à kekẹ̀na gò n yá ụ̀mẹ̀, ò sẹ̀ ma làasin gwe.

21 Ma kí Atasẹ̀sẹ̀, ma yá diẹ̀ Yuflatì baa káa kpa ọ̀ọ̀'uterinọ̀nẹ̀ ń pínjí. À wéekẹ̀ kẹ̀ Luda Musude dokadannẹ̀rì sa'orì Ezera kẹ̀awa kpáa gọ̀ọ̀ pínjí.

22 Kondogì tón de tón aagọ̀ọ̀lọ̀. Pọ̀wẹ̀ tón de tón baaakurìlọ̀. Geepiwẹ̀ kón nọ̀sìo tón de lita wàa basọ̀sọ̀rọ̀lọ̀. Wisi sọ̀, lán à yezi nà lén.

23 Lán Luda Musudee diẹ̀ pínjí nà, à kpá gọ̀ọ̀ à kpé pọ̀ ụ̀, le àton pètẹ̀ ke kón ma kíkekẹ̀o ke kón ma nénọ̀oro.

24 Àgọ̀ dọ̀ sọ̀ kẹ̀ á zé ví à tángba ke yàra'ọ̀ọ̀ ke be'ọ̀ọ̀ sí Luda ua pì zíkẹ̀rìnọ̀aro ke sa'orìnọ̀ ke Levinọ̀ ke lèsirinọ̀ ke zédákparìnọ̀ ke zíkẹ̀rì pàndenọ̀.

25 Mpi sọ̀ Ezera, ò yákpáekẹ̀rìnọ̀ kón yágọ̀gọ̀rìnọ̀ diẹ̀diẹ̀ ọ̀ndọ̀ọ̀ kẹ̀ n Ludaa kpàmma lén, le aṣṣgae yá kekẹ̀ a zéa gbẹ̀ kẹ̀ aṣṣ kú Yuflatì baa káa kpaanọ̀nẹ̀ ń pínjí. Aṣéṣé de gbẹ̀ kẹ̀ aṣṣ n Luda doka dọ̀nọ̀ ụ̀. Gbẹ̀ kẹ̀ aṣṣ dọ̀roonọ̀ sọ̀, ò dadańnẹ̀.

26 Gbẹ̀ kẹ̀ n Luda doka kón bọ̀su dokao kúna ọ̀plaplaaro, weé yá daàla, à dena ke à bọ̀na bọ̀sun ke à auziki sinaa ke à dana kpésiaann yoo.

27 Ben Ezera bè: Wà Dii wa dezinọ̀ Luda sáabu kpá! À laasuu maaa dà kínanẹ̀ a swẹ̀n, ben kína pì gbáaa kpà à kpé kẹ̀ kú Yerusalemua le.

28 À tò ma yá kà kína kón a ìbanọ̀n kón à kí gbáade daanọ̀ ń pínjí. Lán Dii ma Luda ọ̀ kúma nà, ma kù kẹ̀ gbáa, ben ma Isaraili dọ̀n'aedeeno kàkọ̀a aṣṣ gámao.

NĚEMAYA

NĚemaya Yerusalemu damukena

¹ Akalia né NĚemaya yān yè. Atasese kíblena wè barode moɔ kè wè be Kisilevi guu má kú kibe Susa wétèdaan.

² Ben ma dáaro Anani bò Yudanɔ̀ b̀sun à m̀ k̀n gb̀kenɔ̀. Ma yā gb̀ekar̄ma Yuda gb̀e kpaaa kè aɔ̀ b̀ z̀z̀k̀eennɔ̀ musu k̀n Yerusalemuo.

³ Aɔ̀ wèmala wà bè, gb̀e kè aɔ̀ b̀ z̀z̀k̀een wà tà Yudanɔ̀ b̀su guunɔ̀ e nawēa kee maamaa, wèe n̄ lalandi kee, zaake Yerusalemu b̄i gborona bens̄ à b̄ile gb̀anɔ̀ tékūna.

⁴ Kè ma yā pì mà, ma v̄ee, ben w̄ee'i b̀ma. Ma ɔ̀ d̀ gurɔ̀ plaa, m̄ee lé yii, m̄ee w̄ee kee Luda Musudea

⁵ ma bè: N yā nna Dii Luda Musude! N̄ bíta bens̄ n̄ naasi v̄i. Gb̀eke guu n̄ b̄à èḡ kú k̀n gb̀e kè aɔ̀ yenzi aɔ̀ n̄ yādienanɔ̀ k̀nanɔ̀.

⁶ N̄ w̄ee té mamɔ̀ma n̄ z̀b̀lerizi n̄ swā kpá adua kè m̄ee kee f̄ant̄e k̀n gwāav̄io n̄ z̀b̀leri Isarailinɔ̀n̄ezi. M̄ee durun kè wá k̄enn̄ee yā oo. Baa mapi k̀n ma de b̄deenɔ̀ wa durun kè se.

⁷ Wa yā zaaa k̄enn̄ee maamaa, w̄ee n̄ yādienanɔ̀ daro, w̄ee n̄ ɔ̀ɔ̀kii gwaro, wá n̄ doka kè n̄ dīe n̄ z̀b̀leri Musane k̀naro.

⁸ N̄ tó yā kè n̄ dīe n̄ z̀b̀leri Musane k̄ekii d̄ongu. N̄ bè tó wa bɔ̀ n̄ kp̄ee, né wa f̄ak̄sa boriinɔ̀ té.

⁹ N̄ bè dɔ̀ tó wa ɛara wa āe d̄omma bens̄ wá n̄ yādienanɔ̀ k̀na w̄ee z̄i kee, baa kè n̄ p̄ewa ai anduna léa, né wa kak̄sa né suwao guu kè n̄ s̄e ben n̄ tó kúa p̄in.

¹⁰ Gb̀e p̄inɔ̀ né n̄ z̀b̀lerinɔ̀m̄e, n̄ gb̀e kè n̄ n̄ bó k̀n n̄ iko bítao k̀n n̄ ḡs̄a gb̄aaaonɔ̀m̄e.

¹¹ N̄ yā nna Dii, n̄ swā kpá mamɔ̀ma n̄ z̀b̀leri aduak̄enazi k̀n n̄ z̀b̀leri kè n̄ yā è k̄inne nna bens̄ aɔ̀ n̄ v̄ia v̄inɔ̀ aduak̄enao. N̄ mamɔ̀ma n̄ z̀b̀leri dak̄ore k̀n m̄innao gb̄a le k̄ina ma w̄enda gwa.

Gurɔ̀ beee a s̄, k̄ina pì w̄ekpaaterin ma ũ.

2

Kí Atasese NĚemaya z̄ina Yerusalemu

¹ Kí Atasese kíblena wè barode moɔ kè wè be Nisā guu k̄ina yezi à geepiw̄ee mi, ben má s̄e má kp̄aa. Èe ma e k̀n uusisinao zikiro,

² ben à ma la à bè: Bó yā bé à t̀ n̄ uu sisina? N̄ee gyāa kero. N̄ n̄s̄e bé à yàka? V̄ia ma k̄u maamaa,

³ ben ma bène: Luda n̄ d̄o k̀n aafiao, Zaaki! Ma uu sisina, zaake w̄ete kè ma dezinɔ̀ mira kún ḡò bez̄i ũ. À b̄ile gb̀anɔ̀ té k̄u.

⁴ Ben à bène: N̄ yezi mà ke diam̄e? Ma w̄ee kè Luda Musudea ḡia,

⁵ ben ma weàla ma bè: Kí, tó à k̄enne maa bens̄ mamɔ̀ma n̄ z̀b̀leri yā k̄angu, n̄ ma z̄i Yudanɔ̀ b̀su w̄ete kè ma dezinɔ̀ mira kún p̄ia, le mà e mà keke mà k̄ae.

⁶ K̄ina pì naɔ̀ v̄ena à sae, ben à ma la à bè: Dian n̄ tá é ḡi ke nà? B̄oren né suu? Kè k̄ina wè ma ganazi, ben ma gurɔ̀ diene.

⁷ Ma bène: Tó à k̄enne, n̄ takada k̄e Yuflat̄i baa k̄aa kpa d̄on'āedeenɔ̀ne n̄ kp̄ama. N̄ ōne aɔ̀ tó mà ḡete n̄ b̀sun ai mà gá k̄ao Yudanɔ̀ b̀sun.

⁸ Ñ takada kē n líkpe dākpari Asafane do. Ñ one à ma gba lí mà zeki gbāaa kè kú Luda kpé sae lé keo kōn bīilenō kōn kpé kè mégō kún póo. Ben kína pó kè má gbèka kpàma, zaake ma Luda o kúma.

⁹ Kína soza bàdeenō kōn sōdeenō dàmē aō gámao. Ben ma gaa ma Yuflati baa kaa kpa dōn'aēdeenō lè ma kína lánō kpàrīma.

¹⁰ Kè Oronu gbē Sambala kōn à ìba Tobia, Amōni boriio mà gbēke mò Isarailinō gwena kaara, à kèñne ñi maamaa.

¹¹ Kè ma ka Yerusalemu, ma kámma bò gīa gurō aagō.

¹² Ben ma fēe gwāavī kōn gbēkenō, mēe yā kè ma Ludaa dà ma swēn mà kè Yerusalemu o gbēkenero. Má di zaaki kpeē, gbē kpaaanō té kēsē.

¹³ Ma bō Guzure bīilen gwāavī ma mì pè Gbēngbo lōgōa kōn Tubura bīileo. Mēe Yerusalemu bīi kè wà gbòro gwagwa kōn à bīile kè té kùnō.

¹⁴ Ben ma gaa aē ai Íboki bīilea kōn Kína íkakiio. Gu kee kú gwe, ma zaaki e fō à gēnlo,

¹⁵ ben má té swawēen gwāavī, mēe bīi gwagwaa. Ben ma εara ma su ma gē Guzure bīilen.

¹⁶ Gbāadeenō guu kè ma gaan ke yā kè má kè dōro, zaake mēe yāke o Yudanōne gīaro, baa sa'orinō ke kīnenō ke gbāadeenō ke gbē kpaaa kè aōé zīi pì keenō.

¹⁷ Ben ma bèñne: A nawēa kè wa lee ès? Yerusalemu gò bezī ũ, à bīilenō té kù. À tó wà εara wà bīi bo do le wàtongō de fabona pó ũ doro yānzi.

¹⁸ Ma bèñne do lán ma Luda o kùma nà kōn yā kè kína òmēeo. Ben aō bè: Wà fēe wà na à bonaa. Ben aō nà zīi maa pìaplāa.

¹⁹ Kè Oronu gbē Sambala kōn a ìba Tobia, Amōni boriio kōn Larubu bori Gesemuo à baaru mà, aō wa fabò aō kya kàwagu aō bè: Bón ée kee gwee? Ée bō kína yā kpēen yó?

²⁰ Ben ma yā siñla ma bè: Luda Musude é wa dakōre kōn mìnnaao. Wamōwa à zòblerinō, Yerusalemu bīibonan wé naa kè. Amōa sō a baka kúnlo. A yā kú kè doro, a tó égō do gbēken wéte kè guu doro.

4

Íbetekpana kōn Yerusalemu bīiborinō

¹ Kè Sambala mà wa Yudanō wée Yerusalemu bīi boo, à pō fē à làakari fēe maamaa, ben èe wa kee pónōpōnō.

² À bè a gbēnō kōn Samaria zìkpēenō wáa: Bón Yuda gina pìnō e kee? Aōé fō wà εara wà bīi pì boó? Aōé saa o aō zīi pì né gurō doó? Aōé fō wà wéte pì vu kōn gbè kè té kù à kaena pìnó?

³ Amōni bori Tobia kú à sae, ben à bè: Bīi kè aōe boo pì, tó gbēngboo didia, à gbēnō é gboro fá!

⁴ Ben ma bè: Wa Luda, ñ wa yā ma, zaake aō dokèwao. Ñ tó wa lalandi kè aōe kee wí ñ musu. Ñ tó wà ñ kùkù wà tányo zìzōnō ũ.

⁵ Ñton lá kú ñ taarinlaro. Ñton ñ durunnō gogoro, zaake aō bīiborinō sōsō.

⁶ Len wa bīi pì bò le ai à pèkōa, ben à lezī kà guragura, zaake gbēnō e zīi pì kee kōn nòseo dome.

⁷ Kè Sambala kōn Tobiao kōn Larubunō kōn Amōninō kōn Asadōdideenō mà Yerusalemu bīikekena e gaa aē, bensō guforonō e tataa, aō pō fē maamaa.

⁸ Ben aō lé kpàkōsō ñ píngi aō bè weé mó wà lée Yerusalemua wà yākete ligañzi.

9 Ben wa wée kè wa Ludaa, bensõ wa gudãkparinɔɔ dièdie fáantě kɔn gwãavĩo aõ yãnzĩ.

10 Ben Yudanɔɔ bè: Asoserinɔɔ gbãaa e yãaa. Gbè kè wà gbòro wà dàe pari, wé fõ wà bĩ pì bo wà à mì dero.

11 Wa ibeenɔɔ bè, ai wàgõ gá n̄ yã dõ, weé siwagu wà wa dede, zĩ pì é gõ kpana zén.

12 Wa gbě kè aõ kú n̄ saenɔɔ mò wà bèwe à kà gèn kuri aõ bè: Aõe bɔɔ gu píngia, aõ yezi wà mó wà léewa.

13 Ben ma gběno dièdie bĩ fòonɔɔzi kɔn à guu kè kè eetenɔɔ. Ma n̄ díedie danedanɛ, baade kɔn a fèdaao kɔn a sário kɔn a sáo.

14 Kè ma wée tẽ guunɔɔzi, ma fẽe ma bè kinenɔne kɔn gbãadeenɔɔ kɔn gbě kpaaanɔɔ: Àton vĩa keńero. Àgõ dõ kè Dii bíta à naasi vĩ. À zĩ ká a gběno kɔn a négõgběno kɔn a nénɔgběno kɔn a nɔɔnɔ kɔn a beenɔɔ.

15 Kè wa ibeenɔɔ mà Luda n̄ fú à tò wa n̄ lékpakõsõna asii mà, ben wa píngi wa eara wa na bĩbonaa, baade kɔn a zĩo.

16 Zaa gurɔ beeeaa ma gběno kpàate leo plaa. Gběkenɔ e zĩ kee, gběkenɔ sári kũna kɔn sengbangoo kɔn sáo kɔn mò'utao dana. Gběnsinɔɔ zena gbě kè aõe bĩ boonɔ kpẽe.

17 Gbě kè aõ asoo senanɔ aso kũna ɔdo, gõkebo ɔdo.

18 Bĩborinɔ fèdaa dɔna n̄ piia n̄ píngi. Kuruperi ègõ kú ma sae.

19 Ben ma bè kinenɔne kɔn gbãadeenɔ kɔn gbě kpaaanɔ: Zĩ pari bensõ bĩ pì gbàa, ben wa kõ kpàatete à lézi.

20 Guu kè á mà wèe kuu peen, à kõ kakõawazi gwe, wa Luda é zĩ káwe.

21 Ben wa eara wa na zĩia, gběkenɔ sári kũna zaa bùgubugua ai sɔsɔnenɔ gaa wà b̄eɔ.

22 Zĩ beeean ma bè gběno: A baade gae i Yerusalemu kè kɔn a ibanɔ, le àgae e à gu dákpa gwãavĩ, àgae zĩ ke fáantě.

23 Mapi kɔn ma dāaronɔ kɔn ma ibanɔ kɔn gudãkpari kè aõ kúmaonɔ, weè wa pókāsāa boro, baade ègõ a gõkebo kũna a ɔplaammɛ.

5

Neemaya zena kɔn takaasideenɔ

1 Gurɔ beeean wa Yuda kenɔ kɔn n̄ naõnɔ e wii lee n̄ gběnoa maamaa.

2 Aõ gběkenɔ bè: Wapinɔ kɔn wa nénɔ wá pari. Wá ye póweezi wà pó ble wà e wàgõ aafia.

3 Aõ gběkenɔ bè dɔ: Nɔaa kuu, ben wa wa buraanɔ kɔn wa geepi búno kɔn wa kpénɔ tɔɔba kpà pówee yãnzĩ.

4 Aõ gběkenɔ bè: Wa ɔ sêkã le wà wa buraanɔ kɔn wa geepi búno tángba bo kínane yãnzĩ.

5 Baa tó wa borii dõnkõmɛ, bensõ wa nénɔ dõnkõ kɔn n̄ nénɔ, wée wa nénɔ yaam̄ma zònɔ ù tiasi. Wa nénɔgbě kenɔ e zò blee kò bensõ wa gbãaa e ká wà póke kèro, zaake wa buraanɔ kɔn wa geepi búno gõ n̄ pó ùmɛ.

6 Kè ma n̄ wii pì mà kɔn gběno káara kè aõ kèo, ma pɔ fẽe maamaa.

7 Ma yã pì wàari pà ma swè guu, ben ma zɔka dɔ kinenɔ kɔn gbãadeenɔa ma bènnɛ: A baade e ɔ'i kaara a gbědaaanɛ. Ben ma bè wà parii kakõa aõ yã pì yãnzĩ.

8 Ma bènnɛ: Wa wa gbě Yuda kè aõ gõ bori pāndenɔ pó ùunɔ bò wa gbãa lén, ben á tò a gběno e n̄ zĩnda yaawa dɔɔ? Ben aõ yĩte kpèkpè, aõe yáke e wà òro.

9 Ben ma eara ma bè: Yã kè ée kee pì maaro. Àgõ wa Luda vĩa vĩa le wa ibee bori pāndenɔ tón wa s̄s̄oro yãnzĩ.

10 Mapi kōn ma danenō kōn ma ìbanō, wa ɔ kōn pówεεo sèkǎñne dɔ. À ɔɔ'ikaarannena tó sa,

11 à n' buraanō kōn n' geepi búno kōn n' kùkpenō kōn n' kpénō sɔkpañne kōn pó basɔrodee kè ée siimma ɔɔ'i ũuo, ɔɔ kōn pówεεo kōn geepiwεεo kōn nósio píngi.

12 Ben aɔ bè: Wé sɔkpañne, wé póke wεtεmma dɔro. Wé ke lán n' ò nà. Ben ma sa'orinō sisi má tò gbě pìnō la dà n' wáa lán aɔ à lé gbě nà.

13 Ma a utadaa kpòke ma bè: Luda gbě kè èe zīi ke lé kè à gbě pìaroo kpoke le à à be kōn à auzikinō sía. Luda à kpoke le à gō kori le. Gbě pariinō bè: Aami! Ben aɔ Dii sáabu kpà. Ben gběno kè lán aɔ à lé gbě nà.

14 Beee gbera zaa gurɔ kè kí Atasεε ma die Yudanō búsu dɔn'aεdee ũ a kíblena wè barodeen ai à wè baaakuri awεεplaadee guu, à kà wè kuri awεεplaa, mapi kōn ma danenō wée dɔn'aεdeke pó blero.

15 Dɔn'aεde káaku kè à dòmε aenō aso tiisi tō gběno, aɔ póbile kōn geepiwεεo sɔ baadea kōn kondogi ɔɔ mèn baplaplaao. Aɔ ìbanō gbāaa blérma dɔ. Mapi sɔ, mée ke lero, zaake má Luda vīa vī.

16 Ma mē kpà bīi pì bonaa, mée tɔtε sé ma pó ũro. Ma ìbanō kakōana gwe zīi pì yānzi.

17 Yudanō ègō pó blee ma be gōɔn baswεεplaa akurikuri, gbāadeenō kōn gbě kè aɔ bò borii kè aɔo liganawaziinō kiianō.

18 Lán guu è dɔ nà wègō zù kekεmε mèn doodo kōn sã mèkpananō mèn swεedodo kōn koonō, bensɔ wègō geepiwεε baa bítabita gurɔ kuri kōn gurɔ kurio. Baa kōn beeeo mée dɔn'aεdeke póbile gbekámáro, zaake zīi kè gbě beenɔ e keε bíta.

19 Ma Luda, yā maaa kè má kè gbě beenɔne píngi gō dɔngu.

6

Neemaya ibεenō zéwεtεna wà ɔndɔo kezi

1 Ma bīi bò má yāa à foo kú gukea dɔro, mɔde mée à bīile gbànō pépεεe gīaro. Kè Sambala kōn Tobiao kōn Larubu bori Geεemu kōn ma ibεε kpaaanō à baaru mà,

2 Sambala kōn Geεemu pìo lékpāsā kè mε wà bè mà mó mà dañle Onō guzuree lakutu ke guu. À zaaan aɔo wεtεmao.

3 Ma gběno zīmma ma bè: Mée zī bíta keεmε, mé e mà móro. Mé e mà zīi pì tó mà mó a kiiaro.

4 Aɔ lékpāsā pì kè mε gèn siigō, ben ma yā mèn doo pì síñla.

5 À gèn sɔrode Sambala a ìba ke zīma. À takada kè wèe kǎe'ò naaro kūna.

6 Wà kè lá pì guu wà bè: Wa yāke wàpe mà bori pāndenō kiia, ben Geεemu bè yāpuramε. À bè mpi kōn Yuda kpaaanō a zεo à bɔ kína yā kpεεmε. Beee yānzin ée bīi pì bozi. Wà bè dɔ n' yezi n' gō Yudanō kína ũmε,

7 ben n' annabinō die aɔ o Yerusalemu kè mbe n' kína ũ. Kína é yā pì ma. Beee yānzin n' mó wà lé kpakōsōzi.

8 Ben ma lékpāsā kènε ma bè: Yā kè née oo kuuro. Mbe n' yā pì ò n' zīndaa.

9 Aɔ píngi aɔo yezi vīa ma kūmε, aɔo daa wa ɔɔ é gō dɔwazimε, wé e wà zīi pì mì dero. Ma Luda, n' ma ɔɔ gba gbāaa.

10 Ma gaa Delaya né Semaya, Metabeli dio be, zaake à a zīnda yì a kpén. À bè: Wà kpakōa Luda kpén wà à gbà tatawalε, zaake gběno e mɔo n' demε. Aɔé mó wà n' de gwāavīmε.

11 Ben ma bè: Ma taka è bàa síó? Ma taka é fō à gá ute Luda kpén ma zīnda mìsina yānzíó? Mé gáro.

¹² Má dǝ ma zĩndaa à yā pì e bɔ Luda kiiaro. À annabikɛyā pì ò ma yā musu kè Tobia kǝn Sambalao fĩa bònɛ yānzimɛ.

¹³ À fĩa bònɛ lɛ vĩa e à ma kũ mà durun kɛ mà gá gwe, aǝé gbasa wà ma tó yaka wà ma sǝsǝ.

¹⁴ Ma Luda, Tobia kǝn Sambalao yākɛna pì gǝ dɔngu. Nɔgbɛ annabi Nɔadia yā gǝ dɔngu dɔ kǝn annabi kpāaa kè aǝ yezi vĩa ma kũnɔ.

Yerusalemu bĩ mĩdɛna

¹⁵ Gurɔ baplaa akuri awɛɛplāaa gbɛra wà bĩ pì mĩ dɛ Elulu mɔ gurɔ baaasɔɔrodeea.

¹⁶ Kè wa ibɛɛnɔ à baaru mà bensǝ borii kè aǝ liganawaziinɔ wɛɛ siàlɛ, aǝ kǝ gá aǝ dǝ sa kè wa zĩ pì kè kǝn wa Luda gbāaa.

¹⁷ Gurɔ beean Yudanɔ kĩnɛnɔ e takada kpāsāa Tobianɛ pari, bensǝ Tobia pì e kpāsāañɛ.

¹⁸ Yudanɔ yā yìo pari, zaakɛ Ara né Sɛkanian à anzure ũ bensǝ Bɛɛkia né Mɛsulamu bé Tobia né Yoanana anzure ũ.

¹⁹ Aǝ è à sáabu kpá ma wáa dɔ, ben aǝ è ɛara wà ma yā tǝkɛnɛ. Tobia pì lánɔ kpāsāmɛ dɔ lɛ vĩa e à ma kũ.

7

¹ Kè wa bĩ bò bensǝ ma à lɛ gbànɔ pɛɛpɛɛ, wà zédākparinɔ kǝn lèsirinɔ kǝn Levinɔ dɛ.

² Ben ma a dāaro Anani dɛ Yerusalemu gbɛnsi ũ kǝn zeki gbāaa gbɛnsi Ananiao, zaakɛ gbɛ náanɛdeemɛ. À Luda vĩa vĩ dɛ gbɛ pariinla.

³ Ma bèñnɛ: Wátongae Yerusalemu bĩlɛ gbànɔ wɛro ai ɔfántɛ gá gbāa kũ. Wágae zé tata wà gbānganɔ dan ai zédākparinɔ tá. Wà Yerusalemudeenɔ diɛdiɛ gudākparinɔ ũ dɔ, aǝ gbɛkenɔ gǝ kú dākpaakia, aǝ gbɛkenɔ ñ bɛ saɛ.

8

Ezera Musa doka kyókɛna

¹ Baade píngi kākɔa kǝn lɛdoleo gāalɛ kè kú Í bĩlɛ saɛ, ben wà bè dannɛri Ezɛranɛ à bɔ kǝn Musa doka kè Dii dɛ Isarailinɔnɛ takadao.

² Mɔ swɛɛplāa gurɔ káakun sa'ori Ezera bò kǝn Musa dokao parii aɛ. Gǝgbɛnɔ kǝn nɔgbɛnɔ kǝn gbɛ kè aǝ é fǝ wà yā maanɔ ñ píngi kú gwe.

³ À aɛ dò gāalɛ kè kú Í bĩlɛ pì saɛ, ben è takada pì kyó kɛɛ zaa kɔngɔ idɛ'idɛ ai ɔfántɛ kà midangura gǝgbɛnɔ kǝn nɔgbɛnɔ kǝn gbɛ kè aǝ é fǝ wà maanɔ wáa. Baade píngi swā dò Musa doka takada pì kyókɛnazi.

⁴ Dannɛri Ezera zɛna tinti lezĩ kè wà kè kǝn lío musu lá pì kyókɛna yānzì. Matitia kǝn Sɛmao kǝn Anayao kǝn Uriao kǝn Ilikiao kǝn Masiao kú à ɔplāazi. Pedaya kǝn Misailio kǝn Malakiao kǝn Asumuo kǝn Asabadanao kǝn Zakario kǝn Mɛsulamu kú à ɔzɛɛzi.

⁵ Kè Ezera takada wɛ, baade píngi è, zaakɛ à zekii lezĩ dɛñla. Kè à wɛ, baade píngi fɛɛ wà zè.

⁶ Ezera Dii Luda Bítade sáabu kpà, ben baade píngi ɔ sè musu aǝ bè: Aami! Aami! Ben aǝ mĩ pɛɛ tɔɔtɛ wà dɔnzi kè Diinɛ.

⁷ Gurɔ kè gbɛnɔ zɛna gwe, Levi kenɔ Musa doka dàdañnɛ. Levi pìnɔ tón yè: Yesua, Bani, Sɛɛbia, Yami, Akubu, Sabetai, Odia, Masia, Kelita, Azaria, Yozabada, Anana kǝn Pelayao.

⁸ Aǝ Luda doka takada pì kyó kè, ben aǝ bòkǝtɛ wà à wɛɛ wɛñnɛ, lɛ aǝ e wà kyó pì dǝ.

⁹ Ben bùsu gbāade Neemaya kōn danneri sa'ori Ezerao kōn Levi kè aḵe yā dadaa gbēnōnēnō bèñne: Gurō kèkii né Dii a Luda pómē. Àton ke wēndaro àton sō dōro. Zaake kè aḵe Musa doka yā maa, aḵe sō dōo n̄ píngi.

¹⁰ Neemaya bè: À gá à pó nósídee ble à í nnannaa mi. À li gbē kè aḵ póke vīroonōnē. Gurō kèkii né wa Dii pómē. Àton sósobi sō dōro, zaake pōnnaa kè Dii è kpáwa de a gbāa'ekii ũ.

¹¹ Levinō gāa wà gbēnō nòse kpàèñne wà bè: À yīte! Gurō kèkii né Luda pómē, àton sósobi sō dōro.

¹² Ben aḵ fēe wà gāa wà pó blè aḵ í mì, aḵ likōne aḵ pōnnaa kè maamaa, zaake aḵ yā kè wà òñne mà sa.

¹³ Mōo pì gurō plaadeea uabēdeenō kōn sa'orinō kōn Levinō kàkōa danneri Ezerazi, le wà e wà wéé té Musa dokazi.

¹⁴ Ben aḵ yā kè Dii diē Musane è gwe à bè, Isarailinō gō kú lá kutaanō guu mō swēēplaade zībaagurōo,

¹⁵ aḵ yā kèkii kpàakpa ke n̄ lakutunō guu kōn Yerusalemuo wà be: À bōe à gá sēn à kù lánō kaso à suo kōn sāma lánō kōn swà lánō kōn damina lánō kōn lí orade lánō, le à lá kutaanō dōo lán à kú takadan nà.

¹⁶ Ben gbēnō gāa wà kàsokaso wà sùo, baade kutaa dōo a kpé musu ke ua ke Luda ua ke Í bīile gāale ke Eflaimu bīile gāale.

¹⁷ Gbē kè aḵ bō zīzōkēen pino lá kutaanō dōdō n̄ píngi, ben aḵo kú à guu. Zaa Nuni né Yōsua gurō ai gurō beee Isarailinō e zībaa pì ke lero. Ben aḵ pōnnaa kè maamaa.

¹⁸ Ezerā ègō Luda doka takada kyó kee lán guu è dō nà naana zaa zībaagurō káakua ai à gāa à mì dēo. Aḵ zībaa pì kè gurō swēēplaame. À gurō sōraagōdeea aḵ kàkōana kè lán wà diē nà.

9

Isarailinō n̄ durunnō ona Ludane

¹ Mō dōnkō pì gurō baro awēēsiigōdeea Isarailinō kō kàkōa kōn léyinao kōn pōsia utanō dadana, bùsu ká n̄ mìn.

² Aḵ n̄ zīnda kè bori pāndenōa ben aḵo zēna, aḵe n̄ durunnō kōn n̄ dezino yāzaakēnanō oo.

³ Aḵ gō zēna guu kè aḵo kún, ben wà Dii n̄ Luda doka takada kyó kēñne awa aagō, ben aḵ n̄ durunnō ò aḵ dōnzi kè Dii n̄ Ludane awa aagō.

⁴ Levi kenō zēna tinti kè wà kēñne musu, aḵ lé zù Dii n̄ Ludazi gbāngbān. Aḵ tōnōn yè: Yesua, Bani, Kadamieli, Sebania, Buni, Serebia, Bani kōn Kenanio.

⁵ Levinō Yesua kōn Kadamielio kōn Banio kōn Asabaniao kōn Serebiao kōn Odiao kōn Sebaniao kōn Petayao bè:

À fēe à Dii a Luda táaki lé!

À kuu zaa káaku ai gurō píngi.

Wà n̄ tó gakuidee bō,

à de gbē tókpana kōn táakiola píngi.

⁶ M̄be Dii ũ ndo.

N̄ bātuma kè kōn n̄ beē kè kú musuo kōn pó kè kú gweenō píngi.

N̄ anduna kè kōn pó kè kúnno.

N̄ ísīaa kè kōn pó kè kú à guuno.

Nēē wēndi kpá n̄ píngia,

n̄ be malaika pariino è dōnzi kenne.

⁷ M̄be Dii Luda kè à Abramū sè ũ,

n̄ bōo Ūru, Kaladia bùsun,

n à tó liene Ibraĩ.

⁸ N è à n náane vī a swè guu,
ben n bè n bà égō kúo,
né Kanaa b̀usu kpáa kōn à boriino,
b̀usu kè Itino kōn Amōrinō kún
kōn Perizino kōn Yebusinō kōn Gigasinō.

Ben n lé kè n gbēne pì pàpa,
kè n maa yānzi.

⁹ N nawēa kè wa dezinō kè Igipiti è,
n wiii kè aō lè Isia Tēaazi mà.

¹⁰ N sèedanō kōn dabuyānō kè Fili'aunanē,
n mōnzi kpàzi kōn à ibanō
kōn à b̀usudeenō n p̀ingi,
zaake n dō lán aō aīa pāsī kè kōn wa dezinō nà.
N tó b̀o lán à kuu ai kōn a gbāao nà.

¹¹ N ísīaa z̀kōreñne,
ben aō táa ò gukorin aō bikù.
N gbē kè aō p̀eēñzinō z̀ù í l̀n,
n n z̀ù lán gbè bà í isi pì guu.

¹² N dō n gbēnōne ae t̀eluguu guu fāantē,
gwāavī sō té guu.

N zé kè de aō sé p̀ùñne.

¹³ N pita Sinai kpīii musu,
n yā òñne zaa musu.
N doka zéde yāpuradee kpámma
kōn yā maaa kè n dieno.

¹⁴ N tó aō kámmabogurō dō n p̀ó ũ.
N n yādienanō kōn n òdōkiio
kōn n dokao dà n z̀òbleri Musane
ben à kpámma.

¹⁵ Kè nōaa n dé,
n p̀óblee gbàreñne zaa musu.
Kè ímii n dé,
n í b̀òñne gbèsin.

B̀usu kè n à lé gbēñne n bè né kpámman
n bèñne aō gá wà sí n p̀ó ũ.

¹⁶ Baa kōn beeeo wa dezi p̀ino karambaani vī,
aō swā gbāa kù,
aōègō n yādienanō kūnaro.

¹⁷ Aō g̀i n yā mazi,
dabuyā kè n kēñnenō yā s̀àngu.
Aō swā gbāa kù aō b̀o n yā kpeē
aō dōn'aedee diē à εara à tányo z̀òbleen.
Luda, nēè gbēnō durun kēñne,
n s̀uu vī kōn s̀osobio,
n p̀o è fē kpaaro,
n gbēkēē vī bíta,
ben nēē pā kpánziro.

¹⁸ Baa kè aō mò kàsa lán z̀ùswarene b̀oro bà,
aō bè n dii kè à n bóε Igipitin gwe,
bensō aō d̀okènyo maamaa,

19 nées pã kpánzi gbáanlo
 n sósobi bíta yānzi.
 Tɛluguu pì dònne ae à zé òdɔáñne fãantɛ,
 tɛ pì zé kè de aɔ sé pùnne gwãavĩ,
 èe n tón zikiro.
 20 N n Ninii kpámma à yã dàñne.
 Nées n tɛ manaro,
 kè ímii e n deɛ, n n gbá í.
 21 N n gwá gbáan wè baplaa,
 pókée e kēsámmaro.
 Aɔ pókásáanɔ e yakaro,
 aɔ gbá e séɛero.
 22 N boriinɔ kpámma kɔn n búsunɔ,
 n n búsunɔ pìnɔ kpàateñne míómí.
 Aɔ Ɛsɛbɔ kí Siɔ búsunɔ sìn n pɔ ũ
 kɔn Basá kí Ogu pɔo.
 23 N tɔ aɔ boriinɔ pari kù lán sɔsɔnɛnɔ bà,
 n gɛñyo búsunɔ kè n ò n denɔne aɔ gá wà sí n pɔ ũ guu.
 24 Kè aɔ nénɔ gaa wà búsunɔ pì sìn n pɔ ũ,
 ben n Kanaa kè aɔ kú gweenɔ kã deñne,
 n n nánne n ɔzĩ kɔn n kínanɔ n píngi,
 n búsunɔ pì boriinɔ kpámma,
 aɔ n pɔyeziyã kèrma.
 25 Aɔ wéte bñideenɔ sìn kɔn tɔɔte maaao,
 aɔ kpénɔ sìn kɔn pɔ maaa kè aɔ kúnɔ
 kɔn lɔgɔ kè wà yɔnɔ
 kɔn geepi búɔ kɔn kùkpenɔ
 kɔn lí kè wè à bɛɛ bleenɔ à kè bíta.
 Aɔ pɔ blè wà kã aɔ mè kpà,
 aɔ nnamana mà n aubarika bíta yānzi.
 26 Baa kɔn beeeo aɔ swã gbãa kù,
 ben aɔ bɔ n yã kpɛɛ,
 aɔ kpɛɛ lì n dokanɛ.
 Aɔ annabi kè aɔ lé dàmma
 lɛ aɔ summaanɔ dède,
 aɔ dɔkènyo maamaa.
 27 N n ná n ibɛenɔne n ɔzĩ,
 aɔ gbãaa mɔñne,
 ben aɔ wii lènzi n nawɛakɛna guu.
 Zaa musu n n wéekɛɛ sìn
 n sósobi bíta yānzi,
 n m̀sirinɔ dèñne,
 ben aɔ n bɔ n ibɛɛ pìnɔ ɔzĩ.
 28 Tɔ aɔ à yĩ è,
 aɔ èara wà yã kè à zaanneɛ kemɛ,
 ben n n kpá n ibɛenɔa,
 aɔ gbãaa blèmma.
 Aɔ èara wà wii lènzi,
 ben zaa musu n n wéekɛɛ sìn,
 n n bɔ gèn ũgbangba n sósobi yānzi.
 29 N lé dàmma aɔ ae dɔ n dokaa,
 mɔde aɔ dɔkènyo,

aṣègṣ n yādienanɔ kūnaro,
yā kè tó gbē kūna eégṣ kuu à gāzī.

Aṣ zā n yā pìnɔa aṣ kpεε linnε,
aṣ swā gbāa kù aṣ gì n yā mazi.

³⁰ N menańyo à wè pari,
n Ninii yā dà n annabinɔne,
ben aṣ lé dàom̃ma aṣɔe swā dɔziro,
ben n í ná bori pāndenɔne í ɔzī.

³¹ N sósobi bíta guu néε í mì dero,
Luda sùude sósobideen n ũ,
néε pā kpánziro.

³² Beee yānzi wa Luda,
í bíta, í gbāa bensō í naasi vī,
lán n bà ègṣ kúwao n gbēkεε guu nà,
nawēa kè à wa le
kōn wa kínanɔ kōn wa dɔn'aεdeeno
kōn wa sa'orinɔ kōn wa annabinɔ
kōn wa dezinɔ kōn n gbēnɔ í píngi
zaa Asirianɔ kínanɔ gurɔ ai kōn a gbāao,
nton tó à kenne fétero.

³³ Yā kè à wa leenɔ píngi musu í maa,
baa kè wa yā zaaa kè, í náane vī.

³⁴ Wa kínanɔ kōn wa dɔn'aεdeeno
kōn wa sa'orinɔ kōn wa dezinɔ
aṣɔe zīi kε n dokaaro,
aṣɔe làakari dɔ n yādienanɔaro
ke lé kè í dàmmannɔ.

³⁵ Baa gurɔɔ kè aṣ í zīinda vī
bensō aṣ pó maa parii kè n í gbánɔ vī
kōn bùsu yàasa taakidee kè í kpám̃mao,
aṣɔe dɔnziro,
aṣɔe kpεε li í yā zaaanɔnero.

³⁶ Ñ gwa! Zònɔn wa ũ gbāa.
Bùsu kè í kpà wa dezinɔa
aṣ à líbeeno kōn à pó maaanɔ ble,
zònɔn wa ũ à guu.

³⁷ Kína kè í tò aṣ kí blewaanɔ,
wa búgbe yàasanɔ gṣ̃ í pó ũ
wa durunnɔ yānzi.
Aṣè kí blewa kōn wa pókādeeno
lán aṣ yezi nà.

Wá kú wéetamma bíta guu.

³⁸ Yā beenɔ yānzi píngi wée ledole kεenyɔ kōn yāpuraao wée kēε lá guu. Wa
dɔn'aεdeeno kōn Levinɔ kōn wa sa'orinɔ e í sèeda kεεa.

ESITA

Kí Asueru naṣ Vasati b̄na kpatan

¹ Kí Asueru gurɔ à kí blè b̄su mèn baswεedo awεεswεεplaaanɔ sena zaa India b̄sun ai à gàa pé Etiopia b̄sua.

² Vεena à be zaa Susa wétēdaan

³ à kiblana wε̄ aagōdee guu à gbāadeenɔ k̄n a ìbanɔ kàkōa ní píngi zībaa p̄bleea. Pesia k̄n Midiāo b̄su z̄ikari bàdeenɔ kú gwe k̄n gbē bēdeenɔ k̄n b̄su gbāadeenɔ.

⁴ À a kpata auziki bítanɔ k̄n a bítake gakuio òd̄bañne ai mɔ swεedo.

⁵ Kè gurɔ beeenɔ pàpa, à zībaa p̄blee kè gbē kè aɔ kú Susanone, k̄nenɔ k̄n talakanɔ ní píngi. Wà zībaa p̄ blè ai gurɔ swεεplaa à be ua líkpen.

⁶ Wà bisa pura k̄n à búguo d̄d̄o kondogi t̄anganɔ k̄n bà puraanɔ k̄n bà gaarura'ideenɔ, ben wà lògo kpé wesagba kè wà bò k̄n gbèpunɔ. Vura k̄n kondogi daeb̄nɔ kaena gusararaa kè wà kè k̄n gbèpuo k̄n gbètēo k̄n gbè siaao k̄n gbè búguoa.

⁷ Wà wεe d̄ñne gwe k̄n vura ímib̄nɔ. Ímib̄o p̄nɔ bori doodo píngime. Kína wεe p̄i kpám̄ma à ḡē ɔla.

⁸ Kína diε kè wàton gí w̄mirin̄nero. À bè a begwarin̄ne aɔ wε kpá baadea lán à yezi nà.

⁹ Kí Asueru naṣ Vasati zībaa p̄blee kè n̄gbēn̄ne kibe d̄o.

¹⁰ À gurɔ swεεplaaadee zī kína p̄ɔ kè nna wεea, ben à bè a dogari ḡɔn swεεplaaa kè wà ní f̄εe k̄en̄ne: Meuma, Bizita, Abona, Bigita, Abagata, Zeta k̄n Kakasao

¹¹ aɔ móare k̄n a naṣ Vasatio k̄n à kí naṣ f̄urao kuna, le à à maakεe ɔd̄a gbēn̄ne k̄n gbāadeenɔ, zaake n̄gbē p̄i né n̄ɔmε.

¹² Kè kína dogari p̄nɔ yā p̄i ò à nañne, à gí mózi, ben kína p̄tē kè à f̄ēzi maamaa.

¹³ Kína yā p̄i ò wéεz̄eri s̄ɔs̄on̄eyād̄rin̄ne, zaake èḡo yā píngi gbekaa gbē kè aɔ b̄su doka d̄ɔn̄amε.

¹⁴ Pesia k̄n Midiāo gbāadee kè āèḡo kú à sae ḡɔn swεεplaaanɔ t̄ón yè: Kasena, Seta, Adamata, Tasisi, M̄resi, Masena k̄n M̄emukāo. Āmbe à kp̄asin̄o ũ. À kpata gbāadeen̄n gwe.

¹⁵ À bèñne: Ma a dogarin̄o z̄i ma naṣ Vasatia k̄n yāo, ben à gí mazi. Wé keo diamε? Doka bè diamε?

¹⁶ Ben M̄emukā bè k̄inanε k̄n gbāadee p̄nɔ: Kí, m̄be n naṣ Vasati taari k̄enne ndoro, à taari kè gbāadeen̄ne k̄n n b̄su gbē s̄anda píngio.

¹⁷ Yā kè n naṣ p̄i kè é dagula, n̄gbē píngi é ma āé kya ká ní z̄ān̄n wà be: Kí Asueru bè wà a naṣ Vasati sísiare, ben à gí mózi.

¹⁸ Pesia k̄n Midiāo b̄su gbāadeen̄n n̄o kè aɔ n naṣ yā p̄i màn̄o égae yā sí ní z̄ān̄la tia. Lé'ε'ena k̄a k̄n z̄okao é ke b̄ita.

¹⁹ Kí, tó à k̄enne, ñ yā diε Vasatinε àton wéε sinle d̄oro, ñ n̄gbē kè deàla kpá kpatan à ḡεe ũ. Weé yā p̄i k̄e Pesia k̄n Midiāo doka kè wè gbororo takada guu.

²⁰ Tó wà yā kè ní diε kp̄akpa kè n b̄su b̄ita guu píngi, n̄gbēn̄o é bèe lí ní z̄ān̄ne, n̄o gbāadeen̄n k̄n n̄én̄kpar̄en̄o ní píngi.

²¹ Yā p̄i kà k̄inanε k̄n gbāadeen̄n ní píngi, ben à kè lán M̄emukā òne nà.

²² Ben à lékp̄asā kè b̄su kè èe kí bleem̄man̄ne píngi, b̄su k̄n b̄suo k̄n à lák̄ena boriio, bori k̄n boriio baade k̄n a boriyāo. À bè ḡōgbē bé eéḡo gbāaa blee a ua guu, à boriyān wàgae o ua p̄i guu.

2

Esita gōna kína naō ũ

¹ Yā beeenɔ gbɛra kɛ kɪ Asueru pɔɔ wɛrea, yā kɛ Vasati kɛnɛ kɔn yā kɛ à diɛ à yā musuo e sánlo.

² Ben kína íbanɔ bènɛ: Kí, ñ tó wà nɔkparɛ maaanɔ wɛtɛnnɛ.

³ Ñ gbɛnsinɔ diɛ n bùsunɔ guu píngi aō nɔkparɛ maaanɔ kakɔa aō mó wà ká n nɔgbɛnɔla Susa kɛ. N nɔgbɛnɔ gwàri Egai kɛ wà à fɛɛ kɛ é ñ gwa kɔn n nɔɔnɔ, wéé ñ kɛkɛ kɔn nɔmaablebɔnɔ wásawasa.

⁴ Nɔgbɛ kɛ kɛnnɛɛ é gō n naō ũ Vasati gɛɛ ũ. Yā pì kɛ kɪnanɛ nna, ben à zèò lɛ.

⁵ Yuda kee kú Susa Bɛyāmi boriimɛ, à tón Mɔdekai, Yairi némɛ. Simɛi kɔn Kisio kú à dezinɔ té.

⁶ À kú zɪzɔ kɛ Babilɔnu kɪ Nebukanɛza ñ kúkū Yerusalemu kɔn Yudanɔ kɪ Yekɔniao à tànyonɔ té.

⁷ Èe a desɛ né Adasa kɛ wè benɛ dɔ Esita gwaa, zaakɛ à de kɔn à dao kuuro. Nɔkparɛ pì kakana maa bensɔ à maa. Kɛ à de kɔn à dao gà, Mɔdekai à sè a né ũ.

⁸ Kɛ wà yā kɛ kína diɛ pì mà, ben wà gàa kɔn nɔkparɛnɔ paripari Susa wà ñ ná Egainɛ a ɔzɪ. Ben wà Esita sè wà gàao kíbe kína nɔgbɛnɔ gwàri pìnɛ.

⁹ Nɔkparɛ pì kɛnɛ maa, ben à gbɛkɛɛ kɛnɛ à bè wà à kɛkɛ kɔn nɔmaablebɔnɔ wásawasa gɔɔ, wà póbɛ maaa kpáa. À kíbe nɔkparɛ kɛ à sè gɔɔn swɛɛplaaanɔ kpàa, ben à kpé maaa kpàa kína nɔgbɛnɔ bɛ.

¹⁰ Esita e a borii ke a bɛ bùsu o gbɛkɛnɛro, zaakɛ Mɔdekai bènɛ àton tó gbɛkeɛ dɔro.

¹¹ Lán guu e dɔɔ nà Mɔdekai ègɔ kína nɔgbɛnɔ bɛ gāalɛ zé sɔ, lɛ à e àgɔ Esita kuuna dɔ kɔn yā kɛ èe à leeo.

¹² Ai nɔkparɛnɔ zé e wàgɔ gá i kɔn kɪ Asueruo, séto aō yā kɛ wà diɛñnɛ ke gīa ai mɔ kuri awɛɛplaa. Wègɔ nɔsi kɛ wà kɛ kɔn lí'ɔ gū nnannaao kɛm̄ma ai mɔ swɛɛdo, ben wègɔ ñ kɛkɛɛ kɔn tuaenɔ kɔn nɔgbɛ mɛkɛkɛbɔnɔ ai mɔ swɛɛdo.

¹³ Nɔkparɛ kɛ kína bè ina kàa, kɪ naōnɔ bɛ pó kɛ à gbɛka píngi wè kpáa à gáomɛ.

¹⁴ È gá uusie à su kɪ naōnɔ bɛ kɔngɔ gwàri kɛ wè benɛ Sasagaza kɛ wà à fɛɛ kɛ fáandi. Àmbe è ɔ liga kɪ nɔ yìgisai pìnɔzi. È e à ɛara à gá kína kiia dɔro, séto à yā ká kína pìnɛ à à sɪsɪ dɔ baasiro.

¹⁵ Kɛ ina kà Abiaili né Esita kɛ à desɛ Mɔdekai à sè né ũu pìà, èe pókɛ gbekaro, séde pó kɛ kína nɔgbɛnɔ gwàri Egai pì ònɛ baasiro. Esita yā ká gbɛ kɛ aō wéɛ sɪàlɛnɔnɛ ñ píngi.

¹⁶ Kína kíblɛna wè swɛɛplaadeɛ guu wà gàao à bɛ mɔ kuride Tɛbɛ guu.

¹⁷ Kína ye Esitazi dɛ a nɔ kpaaanɔla ñ píngi. À yā kànnɛ, à kɛnɛ maa dɛ nɔkparɛ kpaaanɔla ñ píngi, ben à kɪ naō fùra kùnɛ à à diɛ a nɔ Vasati gɛɛ ũ.

¹⁸ Ben kína pì zɪbaa póbɛɛ kɛ à gbāadeenɔ kɔn a íbanɔ kákɔa Esita sɛna yā musu. À diɛ kɛ wà zɪbaa bíta kɛ, ben wà à kpàakpa kɛ bùsu kɔn bùsu, ben à gba dà gbɛnɔnɛ à gè ɔla.

Mɔdekai kɔn Amanao

¹⁹ Nɔkparɛnɔ kakɔana gɛn plaadeɛ Mɔdekai vɛɛna kíbe gānu guu.

²⁰ Esita e a bɛ bùsu ke a boriyā o gbɛkeɛ màro lán Mɔdekai ònɛ nà. À tɛ Mɔdekai yāzi lán ègɔ kɛɛ nà zaa gurɔɔ kɛ èe à gwaa.

²¹ Kɛ Mɔdekai vɛɛna kíbe gānu guu lɛ, kɪ Asueru dogari zédákpari gɔɔn plaaanɔ pɔɔ fè kínazi, ben aō lé kpàkɔsɔzi wà à dɛ. Aō tón yè: Bigitana kɔn Tɛɛsio.

²² Kɛ Mɔdekai yā pì kpāi mà, à ò kína naō Esitanɛ, ben Esita ò kɪnanɛ kɔn Mɔdekai tóo.

²³ Wà yā pì gwàgwa wà è yāpurame, ben wà gɔɔn plaaa pìno lògo lía aɔ gà. Wà yā pì kè bùsu gīayākenano takadan kína wáa.

3

¹ Yā beeno gbera kí Asueru Amadata né Amana, Agaga borii gwena kàara à à gbà gbāa, à vɛkii kè de a gbāade daano píngi póláa kpàa.

² Kína iba kè aɔ kú à be gānu guuno è dae n puua wà mì sie Amanane lán kína diè nà, mode Mɔdekai è dae a puua à mì sienero.

³ Ben kína iba pìno Mɔdekai là wà bè: À kè dia nɛe kína yā maroo?

⁴ Lán guu e doo nà aɔègɔ oone le, mode è n yā daro, à bè Yudan a ũ. Ben aɔ ò Amanane le wà e wà dɔ tó eé Mɔdekai yākena pì fɔ.

⁵ Kè Amana è Mɔdekai è dae a puua à mì sierarero, ben à pɔ fɛ.

⁶ Kè wà Mɔdekai borii òne, à mèn do dena kène néngo, ben èe zé wete è Mɔdekai bori Yuda kè aɔ kú Asueru bùsu guuno kaate n píngi.

Amana lékpakɔsɔna Yudanɔzi

⁷ Kí Asueru kíblena wè kuri awɛɛplaaaden à mɔ káaku Nisā guu, Amana gbè kè wè be purimu là, le à mɔ kè eé yā pì kea dɔ kɔn à gurɔɔ. Ben yāgbekana pì bɔ mɔ kuri awɛɛplaaa kè wè be Ada guu.

⁸ Ben Amana bè kí Asuerune: Bori kee kuu à gbɛno fāakɔa bori pāndenɔ té n bùsu pariino guu píngi. Aɔ fɛɛakaarayāno bɔ doodo kɔn bori kpaaano pɔo, aɔ è n doka daro. Èe kɔ sío n n tó tɛɛro.

⁹ Kí, tó à kènne nna, n yā diè le wà n kaate, mé kondogi tɔn wàa plaaa kpá n ɔɔ'uterinɔa aɔ ká n auzikikaekiin.

¹⁰ Kína a tanga sèedakebo bɔ à kpà Amadata né Amana, Agaga bori Yudanɔ zanguri pì

¹¹ à bè: N ke borii pìne lán à kènne maa nà, ngɔ kondogi pì kúna n pɔ ũ.

¹² Mɔ káaku gurɔ kuri awɛɛ'aagɔdee zī Amana kína takadakɛrinɔ sisi. Aɔ yā kè Amana diè kína ibanɔ kɔn kína kè aɔ kú bùsu kɔn bùsuono, bori kɔn boriio gbāadeenone dà takadan. Aɔ kè bori kɔn boriione, baade kɔn a yāo, bùsu kɔn bùsuo kɔn à takadakɛna boriio. Aɔ kè kɔn kí Asueru tóo, ben aɔ à sèeda kè takada pì kɔn à tango.

¹³ Aɔ takada pìno nà zirinone n zī aɔ n gbáe kí bùsu parideenɔ guu. Takada pì guu wà bè wà Yudanɔ dede wà n kaate wà n borii bɔ, né féte gbɛnsi, gɔgbɛno kɔn nɔgbɛno gurɔ doo guu, mɔ kuri awɛɛplaaade Ada gurɔ kuri awɛɛ'aagɔdee zī, wà n pɔno nakɔa.

¹⁴ Weé yā kè à diè pì takada kpāsā bùsu kɔn bùsuo píngi le àgɔ de doka ũ, weé à kpàakpa ke bori píngine le aɔgɔ kú soru guu gurɔ pì zī.

¹⁵ Zirinɔ wà wà gàa gɔo yā kè kína diè pì yānzi, ben wà à kpàakpa kè Susa wétedaan. Kína kɔn Amanao vɛe aɔe í sée. Susadeenɔ sɔ bídi kè yā pì.

4

Mɔdekai wékena Esitaa le à lé da yan

¹ Kè Mɔdekai yā kè wà kè pì mà, à a pókásāano gà à kè, ben à pɔsia utano kùlā à túbu gbè a mià, ben èe lili oo wéte guu èe wɛnda ó gbāaa doo.

² À gàa ai kíbe gāale, zaake gbèke è fɔ à gɛ kíbe gānu guu kɔn pɔsia utano danaro.

³ Wà yā kè kína diè doka ũu pì kpàakpa kè bùsu kɔn bùsuo píngi, ben Yudanɔ nà ɔɔɔnaa maamaa baama píngi kɔn léyinao. Aɔe wé'e i kwɛɛe aɔe sósobi ɔɔ doo. Aɔ gbè paridee pɔsia utano kùnlā aɔ túbu gbè n mìnɔa.

4 Kè Esita ìba nɔgbɛnɔ kɔn gɔgbɛnɔ mò wà ònɛ, à nòsɛ yàka maamaa. À pɔkàsáanɔ kpàsá Mɔdekainɛ à da pɔsia utanɔ gbɛn, mɔde èe we à sìro.

5 Ataka kè wà à fɛɛ kèn dogari kè kína diɛ àgɔ kú Esita sae ũ. Esita à sìsi à à zì Mɔdekaia à gá à à lá: Bó yā bé à sù? Bóyānzin èe kɛɛ lɛzi?

6 Ataka bò kíbe gāalɛ à Mɔdekai lè.

7 Mɔdekai yā kè à à lee tɔkɛnɛ píngi, ben à kondogi kè Amana bè é ká kína auzikikaekiin Yudanɔ dɛdɛna yānzi lé ònɛ papana.

8 À yā kè wà diɛ Yudanɔ dɛdɛna yā musu kè wà à kpàakpa kè Susa takada kpàa dɔ le à dɔɔa Esitanɛ à à bɔkɔtɛ kɛnɛ. À bè à o Esitanɛ à gá kína kiia à kúe kɛnɛ à wée kɛa a gbɛnɔ yā musu.

9 Ataka tà à yā kè Mɔdekai ò tɔkè Esitanɛ.

10 Ben Esita bènɛ à gá à yā kè o Mɔdekainɛ:

11 Kína ìbanɔ kɔn a bùsu gbɛnɔ dɔ́ n píngi kè tó gɔgbɛ ke nɔgbɛ sò kínazi à kpé guu, tó èe à sísiro, doka kuu mèn domɛ. Wè adee dɛmɛ, tó èe kɛ kína a vura gò dɔ́ adee lɛ à e àgɔ kuu baasiro. Mapi sɔ́, à kà gurɔ baaakuri kè wèe ma sísi mà gá kína kiia.

12 Kè à gāa à Esita yā pì tɔkè Mɔdekainɛ,

13 ben Mɔdekai èara à lékpàsá kènɛ à bè: Ntongɔ daa míbe né bɔ ndo Yudanɔ té n kuuna kíbe yānziro.

14 Tó n yītɛna gurɔ kè taka guu, dɔnɛ é bɔ gukea à Yudanɔ mì sí à n bɔ. Mpi kɔn n de bɛdeenɔ sɔ́ é gaga. Tó gurɔ kè taka yānzin n gɔ́ kína naɔ ũzi, dé bé à dɔ́?

15 Ben Esita lékpàsá kè Mɔdekainɛ à bè:

16 N gá n Yuda kè aɔ́ kú Susanɔ kakɔa n píngi, à lé yi ma yā musu. Àton pò blero àton í miro gurɔ aagɔ fáantɛ kɔn gwāavĩo. Mapi kɔn ma ìbanɔ wé lé yi lɛ se. Beee gbera mé gá kína kiia, baa tó má gana zé vĩro. Tó mé game, mà ga.

17 Ben Mɔdekai tà à yā kè Esita ònɛ kè píngi.

5

Esita wéekɛna kínaa

1 À gurɔ aagɔdee zì Esita a kí naɔ bisanɔ yì, ben à gāa à zè kíbe ua guu kpé kè à kún kpɛlɛa. Kína vɛɛna kíblekita a kpé guu gwe, à aɛ dɔna kpɛlɛa.

2 Kè à a naɔ Esita è zɛna kpɛlɛa, à pɔɔ kèa nna, ben à a vura gò kè à kúna dɔa. Esita sòzi, à ɔ zò à gò pì léa.

3 Kína à là à bè: Esita, bó n yezi? Bón nɛɛ gbekaamaa? Baa ma kpata kpadoomɛ mé kpámma.

4 À wèàla à bè: Kí, tó à kènne maa, n Amana sísi pòblee kè mée kɛennɛɛa gbàa.

5 Ben kína bè wà mó kɔn Amanao gɔɔ, lɛ aɔ́ gá wà yā kè Esita gbèka pì kɛ. Ben kína kɔn Amanao gāa lɛ wà pòblee kè Esita kènne pì ble.

6 Kè aɔ́wɛ wɛɛ mii, kína Esita là à bè: Bón nɛɛ wée kɛɛ maa? Mé kenne. Yā kpáreen nɛɛ gbekaamaa? Baa ma kpata kpadoomɛ mé kpámma.

7 Esita wèàla à bè: Yā kè mée wée kɛemmaan yè.

8 Kí, tó ma n pɔnnaa è, tó à kànne, n yā kè mée wée kɛemmaa kɛmɛ, à mó à pòblee kè mé kɛare ziaa ble, mé yā kè n ma lazi onnɛ.

9 Kè Amana bò zì beee, à pɔɔ kè nna èe yāa dɔɔ. Mɔde kè à Mɔdekai è kíbe gānu guu èe fɛɛarero èe vĩa kɛarero, ben à pɔ fèzi.

10 À a zīnda kú à tà bɛ. Kè à a gbɛnnanɔ sìsi kɔn a naɔ Zɛɛsio,

11 ben èe ĩa dāa a auziki bíta kɔn a négɔgbɛ pariinɔ yā musu. À bè kína a gwena kàara à a gba gbāaa dɛ à ìba kpaaanɔla kɔn gbāadeenɔ n píngi.

12 À bè dɔ: Mámbe mado kè kína naõ Esita ma sisi à póblee kème kɔn kínao. À èara à ma sisi mà pɔ ble kɔn kínao zia dɔ.

13 Baa kɔn beeeo tó ma Yuda bori Mɔdekai è vèena kíbe gānu guu, yā beeenɔ píngi è kème pókè ũro.

14 Ben à naõ Zeresi kɔn à gbènnanɔ bène: Ñ tó gbèno lí péenne à lezĩ kà gāsāsuu baplaa akuri, ñ wée ke kínaa zia kongo à n gba zé ñ Mɔdekai logoa, né gbasa ñ gá kɔn kínao pɔ ble kɔn pɔnnaao. Yā pì kà Amanane maamaa, ben à lí pì pèe.

6

Bèekaarana Mɔdekaine

1 Gwāavĩ beee kína e fɔ à ii òro. Ben à bè wà mɔ kɔn a bùsu gīayākenano takadao. Wà à kyó kène,

2 ben wà Mɔdekai yā è gwe, lán kína dogari zédākpari gɔɔn plaaano Bigitana kɔn Teresio lé kpàkɔsɔzi nà, ben Mɔdekai bɔo.

3 Kína a ìbanɔ là à bè: Wà Mɔdekai bèe kàara wà à gbà gbāaa yā pì yānzi diamè? Aõ wèàla wà bè: Wèe yāke kenero.

4 Ben kína bè: Dé bé à kú ua guu gwee? Àe sɔ Amana gè kíbe ua guu gɔɔ le à Mɔdekai logona lí kè à pèe pìà yā onè.

5 Ben kína ìbanɔ wèàla wà bè: Amana bé à kú uan gwe. Ben kína bè à gè.

6 Kè à gè, kína à là à bè: Bón weé ke gɔgbè kè má yezi mà à gwena kaaranè? Amana laasuu lè à bè: Dén kína yezi à bèe kaaranè de mapilaa?

7 Ben à wèàla à bè: Tó ñ yezi ñ gbè bèe kaara,

8 weé kína gumusu kè ñ dà yā sé wà mɔo kɔn n sɔ kè wà kífura kùao.

9 Ñ gumusu pì kɔn sɔ pìo kpá n gbāade bèedeeno gbè mèn dooa, à gumusu pì da gbè kè ñ yezi ñ à bèe kaaranè à à di sɔa àgɔ té à ae wéte zédaano guu àgɔ pūtá àgɔ bee: Len kína è ke le gbè kè à yezi à à bèe kaaranè.

10 Ben kína bène: Ñ gá ñ gumusu pì sé gɔɔ kɔn sɔo lán ñ ò nà, ñ yā pì ke Yuda bori Mɔdekai kè ègɔ vèena ma be gānu guune. Ñton yā kè n bè wà kenè pì ke tóro.

11 Amana gāa à gumusu pì sè kɔn sɔ pìo à sùo. Ben à gumusu pì dà Mɔdekaine à à di sɔa, à té à ae wéte zédaano guu, èe pūtāa à bè: Len kína è ke le gbè kè à yezi à à bèe kaaranè.

12 Kè aõ sù, Mɔdekai gāa à vèe kíbe gānu guu, ben Amana ɔ kù a wéea à tà be kɔn ɔɔɔɔ.

13 À yā kè a lee tókè a naõ Zeresine kɔn a gbènnanɔ ñ píngi. Ben à lédamari pìno kɔn Zeresio bène: Zaake Mɔdekai kè née kēsāazi pì né Yuda boriime, né à fɔ dɔro, eégɔ gbāaa bleemmame.

14 Gurɔ kè aɔɔe yā pì oone, kína dogari kè wà ñ fèe kèno kà, ben aõ à sè kpakpaa aõ gāao póblee kè Esita kèa.

7

Amana logona lía

1 Ben kína kɔn Amanao gāa pɔ ble kɔn Esitao.

2 Gurɔ kè aɔɔe wèe mii à gurɔ plaadee pì zĩ, ben kína Esita là à bè: Esita, bón né wée kemaa? Mé kenne. Yā kpareen née gbekaamaa? Baa ma kpata kpadoo mé kpámma.

3 À wèàla à bè: Tó ma n pɔnnaa è bensɔ yā pì kànnè, ñ tó màgɔ kú wèndio. Wéekèe kè má kèmmaan gwe. Ñ tó ma gbèno gɔ wèndi vĩ. Yā kè má gbèkan gwe.

⁴ Zaake mapi kɔn ma gbɛnɔ, wà diè kè wà wa dede wà wa kaate wà wa borii bɔme. Tó wèe wa yaa zɔnɔ ũ yāme, le má yītēna. Nawēa beee taka e ká mà ĩa dammaro.

⁵ Ben kína à là à bè: Démee? Dé bé eé f̄s à ze kɔn yā beee taka bori kenaoee?

⁶ À wèàla à bè: Amana vāii kèn ibee kè zàwaguu pì ũ. Swè kè Amanan kína kɔn a naɔ pio yā musu.

⁷ Kína f̄e a wēela pof̄e guu à gàa líkpen a ua guu. Amana s̄o ḡe gwe kɔn Esitaa, ben Amana e kúe keene a wēndi yā musu, zaake à è kè kína zèo à zaaa keareme.

⁸ Kè kína b̄o líkpen à sù p̄oblekiia ḡo, Amana l̄e k̄ita daebɔ kè Esita geekesekēnaa ben à bè: À yezi à kusi ma naɔa ma wāa kpé guu kèn yó? Kè yā pì b̄o kína lén ḡo, wà mò wà p̄o yì Amana uua.

⁹ Kína dogarino doke Abona bène: Lí p̄ena Amana pì beee sae à kà gāsāsuu baplaa akuri. Àpi bé à lí pì p̄e le à M̄dekai kè yā maaa kènnee logoa. Ben kína bè: À à logo lí p̄ia.

¹⁰ Kè aɔ Amana lògo lí kè à p̄e M̄dekaine p̄ia, ben kína pof̄e kpàe.

8

Kína yā pānde diēna Yudanɔ yā musu

¹ Zī beeean kí Asueru Yudanɔ zanguri Amana beee kpà a naɔ Esitaa. Esita bè kinanē M̄dekain a danē ũ, ben M̄dekai s̄o k̄inazi.

² Kína a t̄anga kè à s̄i Amanaa b̄o à dà M̄dekaine, ben Esita Amana beee nāne à ozi.

³ Esita èara à gàa yā o kinanē d̄o. À dàe à gbá sae èe w̄e'i kw̄ee, à kúe kènē le à à zaaa kè Agaga bori Amana à lé kp̄ak̄os̄o Yudanɔzi gboro.

⁴ Kína vura gò d̄a, ben à f̄e à zè à ae

⁵ à bè: Tó à kènne bens̄o ma n p̄onnaa è, tó yā kè zé v̄i bens̄o ma yā kànne, zaake Am̄edata né Amana, Agaga borii zèo à Yuda kè aɔo kú n b̄usu guuno dede n̄ p̄ingi, n̄ o n takadak̄erinone aɔ takada k̄e wà Amana yā pì liē kp̄egānda.

⁶ Mé ke dia màḡo m̄onzi kè eé ma gb̄enɔ lee gwaa? Mé ke dia màḡo ma boriino dedena gwaa?

⁷ Ben kí Asueru bè a naɔ Esitanē kɔn M̄dekaio: À gwa, ma Amana beee kpà Esitaa, ben ma Amana pì lògo lía kè à à zaaa kp̄ak̄os̄o Yudanɔzi yānzi.

⁸ À takada k̄e Yudanɔ yā musu lán à k̄eare maa nà. À k̄e kɔn ma t̄oo à ma t̄anga s̄eēda kea, zaake takada kè wà kè kɔn ma t̄oo wà ma t̄anga s̄eēda k̄e gborona v̄i.

⁹ Gwe ḡo aɔ kína takadak̄erin̄o s̄isi. M̄o aaḡode Sivā gur̄o baro aw̄e'e aaḡodee z̄in aɔ yā kè M̄dekai diē Yudanone kɔn kína ĩbanɔ kɔn kinanɔ kɔn b̄usu gb̄aadeenɔ kè p̄ingi b̄usu m̄en basw̄edo aw̄eesw̄eplaaanone sena zaa India b̄usun ai à gàa pé Etiopia b̄usua. Aɔ takada kè b̄usu kɔn b̄usuo kɔn n̄ lákēna boriio, bori kɔn boriio kɔn n̄ yāo. Aɔ takada kè Yudanone kɔn n̄ lákēna takao kɔn n̄ boriyāo d̄o.

¹⁰ M̄dekai takada kè kɔn kí Asueru t̄oo à kína t̄anga s̄eēda k̄e à takada p̄ino nà z̄irinone n̄ ozi, ben aɔ di s̄o bàaleri kè aɔ b̄o kína s̄o ḡanu guun̄o aɔ ḡaao.

¹¹ Yā kè kína diē pì Yuda kè aɔo kú w̄ete kɔn w̄etonɔ gbà zé aɔ k̄o kak̄o aɔ ḡi kɔn n̄ z̄indao. Tó borii ke b̄usu z̄ikp̄ee ke l̄eēma kɔn n̄ n̄enɔ kɔn n̄ n̄gb̄enɔ, aɔ n̄ dede aɔ n̄ kaate aɔ yānyo aɔ n̄ p̄on̄o s̄eē.

¹² À n̄ gbá zé aɔ beee ke kí Asueru b̄usun̄o guu p̄ingi m̄o kuri aw̄e'plaae Ada gur̄o kuri aw̄e'e aaḡodee z̄i.

¹³ Wà yā kè à diè pì takada kpàsā bùsu kòn bùsuo píngi doka ũ. Wà à kpàakpa kè bori píngine le Yudanɔ gɔ́ kú soru guu aɔ́ yā yá n̄ ibeɛnɔa zĩ beee yānzi.

¹⁴ Kína yādiɛna pì yānzin zĩri pìnɔ kè kpakpaa dina kína sɔ́ bàalerinɔa aɔ́ gàa. Bensɔ́ wà yā pì kpàakpa kè Susa wétɛdaan.

¹⁵ Mɔdekai bɔ́ kíbe à kíkɛ pɔ́ pura kòn pɔ́ búguo dana, à kífura bíta kè wà pì kòn vuraɔ kuna. À táaru bisa gumusu t̄ɛaa dana dɔ́, ben Susadeenɔ guda kè kòn pɔ́nnaaɔ.

¹⁶ Guu pù Yudanɔnɛ zĩ beee, aɔ́ɔe pɔ́nnaa keɛ kòn yáadɔɔo, zaake wà n̄ gbá gbāaa.

¹⁷ Bùsu kòn bùsuo wéte kòn wéteɔ, guu kè kína yā diɛna pì kàn píngi Yudanɔ pɔ́nnaa kè kòn yáadɔɔo aɔ́ zĩbaa kè kòn pɔ́blenɔ. Bori pāndenɔ gɔ́ Yudanɔ ũ pari, kè vīa n̄ kũ Yudanɔ yā musu yānzi.

9

Yudanɔ zĩblena n̄ ibeɛnɔa

¹ Mɔ kuri awɛɛplaade Ada gurɔ́ kuri awɛɛ'aagɔ́dee zĩn yā kè kína diɛ kegurɔ́ ũ. Zĩ beeean Yudanɔ ibeɛnɔ wéɛ dɔ́zi yā kè aɔ́ gbāa mɔ́ Yudanɔnɛ, mɔ́de yā pì liɛ kpɛɛgānda, ben Yudanɔ gbāaa mɔ́ n̄ ibeɛnɔnɛ.

² Kí Asueru bùsunɔ guu píngi Yudanɔ kɔ́ kàkɔa fáandi kè aɔ́ kún le wà léɛ gbɛ kè aɔ́ à zaaa kpàkɔ́sɔ́n̄zinɔa. Gbɛkeɛ e f̄s̄ à n̄ furo, zaake bori pāndenɔ vīa kèñne n̄ píngi.

³ Bùsu gbāadeenɔ, kí ìbanɔ kòn kínɛnɔ kòn à zĩkerinɔ n̄ píngi zè Yudanɔ kpɛɛ, kè aɔ́ɔe vīa keɛ Mɔdekainɛ yānzi.

⁴ Mɔdekai bèɛ vī kíbe, ben à tó dà bùsu píngila, zaake à gbāaa e kaara.

⁵ Yudanɔ n̄ ibeɛnɔ dèdɛ kòn f̄ɛɛdaao aɔ́ n̄ káate n̄ píngi aɔ́ n̄ pɔ́yezi kè n̄ zanguri pìnɔa.

⁶ Aɔ́ gɔ́gbɛnɔ dèdɛ Susa wétɛdaan gɔ́ɔn wàa plaa kpé basɔ́ro.

⁷ Aɔ́ Pasandata kòn Dalaf̄s̄o kòn Asapatao

⁸ kòn Poratao kòn Adaliao kòn Aridatao

⁹ kòn Pamasatao kòn Arisaio kòn Aridaio kòn Vaizatao dèdɛ dɔ́.

¹⁰ Gbɛ pìnɔ né Amɛdata né Amana, Yudanɔ zanguri négɔ́gbɛ gɔ́ɔn kurinɔmɛ. Baa kòn beeeo aɔ́ɔe ɔ́ ke n̄ pɔ́kearo.

¹¹ Gurɔ́ d̄ɔ́nkɔ́ pì zĩ wà gbɛ kè wà n̄ dèdɛ Susanɔ pari lé gbá kínanɛ.

¹² Ben à bè a naɔ́ Esitanɛ: Yudanɔ gɔ́gbɛnɔ dèdɛ Susa kè gɔ́ɔn wàa plaa kpé basɔ́ro kòn Amana négɔ́gbɛ gɔ́ɔn kurinɔ. Bón aɔ́ kè ma bùsu kpaaanɔ guu sɛɛ! Yā kpareen néɛ wéɛ keɛma dɔ́ɔ? Mé kennɛ. Bó yān néɛ gbekaamaa? Mé kpámma.

¹³ Esita wèàla à bè: Kí, tó à kènnɛ maa, n̄ Yuda kè aɔ́ kú Susa kènɔ gba zé aɔ́ yā kè n̄ diɛ aɔ́ ke gbāa ke zia dɔ́, wà Amana négɔ́gbɛ gɔ́ɔn kuri pìnɔ logo lía.

¹⁴ Kína bè, wà ke le. Wà à kpàakpa kè Susa, ben wà Amana né pìnɔ gè lògologo.

¹⁵ Yuda kè aɔ́ kú Susanɔ kɔ́ kàkɔa Ada gurɔ́ ḡɛro dosaidee zĩ, ben aɔ́ gɔ́gbɛnɔ dèdɛ dɔ́ gɔ́ɔn wàa do kpé basɔ́ro. Baa kòn beeeo aɔ́ɔe ɔ́ ke n̄ pɔ́kearo.

¹⁶ Yuda kpaaa kè aɔ́ kú kína búsunɔ guunɔ n̄ píngi kɔ́ kàkɔa le wà gí kòn n̄ zĩndao aɔ́ bɔ́ n̄ ibeɛnɔ yān, ben aɔ́ n̄ zanguri pìnɔ dèdɛ gɔ́ɔn bɔ́ɔo basiiḡs̄ ɔ́ɔro sai. Baa kòn beeeo aɔ́ɔe ɔ́ ke n̄ pɔ́kearo.

¹⁷ Aɔ́ yā pì kè Ada gurɔ́ kuri awɛɛ'aagɔ́dee zĩmɛ, à gurɔ́ ḡɛro dosaidee zĩn aɔ́ kámma bò. Aɔ́ gurɔ́ pì diɛ zĩbaa ũ le wà zĩbaa pɔ́blee ke wà pɔ́nnaa ke gurɔ́ pì.

¹⁸ Yuda kè aɔ́ kú Susanɔ kɔ́ kàkɔa à gurɔ́ kuri awɛɛ'aagɔ́dee zĩ kòn à gurɔ́ ḡɛrodosaidee zĩo, ben aɔ́ kámma bò à gurɔ́ ḡɛrodee zĩ. Aɔ́ gurɔ́ pì diɛ zĩbaa ũ le wà zĩbaa pɔ́blee ke wà pɔ́nnaa ke gurɔ́ pì.

¹⁹ Bee yānzin Yuda búbari kè aɔ́ kú lakutu guunɔ è zĩbaa pì ke Ada gurɔ́ ḡɛro dosaidee zĩ aɔ́ zĩbaa pɔ́blee ke wà pɔ́nnaa ke, aɔ́è pɔ́blee dakɔ́nɛ.

Purimu zĩbaa diena

²⁰ Mɔdekai yā pìnɔ kè takada guu, ben à kpàsá Yuda kè aɔ kú kí Asueru bùsu guunɔne n pínɡi, gbē kè aɔ kú kíno kɔn gbē kè aɔ kú zànɔ n pínɡi.

²¹ À diénne kè aɔgae zĩbaa pì ke wè kɔn wèo Ada gurɔ gèro dosaidee zĩ kɔn à gurɔ gèrodee zĩo.

²² Gurɔ pìnɔn Yudanɔ bonna n ibeɛnɔ ɔzĩ zĩbaa ũ. Mɔɔ pì guu aɔ pɔsɔiaa liɛ pɔnnaa ũ, aɔ sósobikena liɛ zĩbaakena ũ. Aɔgae zĩbaa pì ke gurɔ pìnɔ zĩ, aɔgae zĩbaa pɔblee ke wàgae pɔnnaa ke, aɔgae pɔblee dakɔne, aɔgae gba da takaasideenɔne.

²³ Yudanɔ zè kɔn yā kè Mɔdekai kènéo, ben zĩbaa kè aɔ kè pì gònéne fɛɛakaarayā ũ.

²⁴ Amɛdata né Amana, Agaga bori Yudanɔ pínɡi zanguri à zaaa kpàkɔsɔnzi à n dɛdɛ, ben à gbè kè wè sísi purimu gbèka le à e à n fu à n dɛdɛ.

²⁵ Mɔde kè kína yā pì asii mà, à yā diɛ takada guu, le à zaaa kè à à lé kpàkɔsɔ Yudanɔzi pì wí à musu. Ben wà à lògo lía kɔn a négɔgbèno ledɔ.

²⁶ Beee yānzi wè gurɔ pìnɔ sísi Purimu, zaake gbè kè à là tón gwe. Yā kè Mɔdekai kè takada pì guu kɔn yā kè à n léno yānzin

²⁷ aɔ sì kè wà zĩbaa ke gurɔ plaaa pìnɔ guu wè kɔn wèo. Aɔ bè rmpinɔ kɔn n néno kɔn gbē kè aɔ nàmmanɔ é gí zĩbaa pì keziro, wàgae ke à gurɔa lán wà kè lán nà.

²⁸ Wè kɔn wèo gurɔ pìnɔ yā gae dɔngu, aɔgae à zĩbaa ke uale kɔn ualeo wéte kɔn wéteo bùsu kɔn bùsuo, le Purimu zĩbaa pì tón mì de Yudanɔ kiiaro yānzi, à kegurɔ tón yāa n boriinɔaro.

²⁹ Kína naɔ Esita, Abiaili né takada plaadee kè kɔn a ikoo pínɡi Purimu yā musu, à gbāaa kpào takada kè Yuda bori Mɔdekai kèa.

³⁰ Mɔdekai takada pì kpàsá Yuda kè aɔ kú kí Asueru bùsu mèn baswɛedo awɛswɛɛplaaa guunɔne. À kuuna aafia làakario kpaena yā ònéne,

³¹ ben à Purimu zĩbaa pì diɛ a gurɔa, lán àpì kɔn kína naɔ Esitao diénne nà, lán aɔpìnɔ sɔ sì wà ke nà kɔn n boriinɔ n kpee kɔn léyinao kɔn ɔɔ dɔɔo.

³² Yā kè Esita diɛ pì gbāaa kpà Purimu doka pìnɔa, ben wà kè takadan.

10*Kí Asueru kɔn Mɔdekaio yā*

¹ Kí Asueru tò gbē kè aɔ kú a bùsu guunɔ pínɡi kɔn ísia luannɔ tángba kpáawa.

² Yā bíta kè à kènɔ kɔn à ikokeyānɔ kèna Midiánɔ kɔn Pesianɔ kínano gīayākenanɔ takadan. Lán kína Mɔdekai gbà gbāaa à gɔ gbènsi ũ nà, à yā kú takada pì guu dɔ.

³ Yuda bori Mɔdekain kí Asueru kpàasi ũ. À tɔ bɔ Yudanɔ té bensɔ à yā kà n gbē parideen, zaake à a gbèno aafia wète, ben à kuuna nna zé kèke a borii pìnɔne.

AYUBA

Setān Ayuba yōna 1:1-2:13

Ayuba kyakana a igurɔɔn 3:1-3:26

Ayuba gbēnnanɔ yāsialana 4:1-5:22

Ayuba wena a gbēnnanɔ 14, 19, 31

Dii wena Ayubala 38:1-41:34

Ayuba yā mīdena 42:1-42:17

Setān Ayuba yōna káaku

¹ Gōgbē kee kú Uzu bùsun yā à tón Ayuba. Gbē maaame, ègō taari vīro. À Luda vīa vī bensō à gī yāzaakenazi.

² À négōgbēno vī gōɔn swεεplaa, nénɔgbēno gōɔn aagō.

³ À sāano vī boro swεεplaa, lakuminɔ boro aagō, zūno boro do, zaakinɔ wàa plaa kpé basoro, bensō à zīkerinɔ pari maamaa. À auziki bíta de ofāntēboe kpa gbēno póla píngi.

⁴ À négōgbēno ègō ponna pobleee keekōne be kōn beeo, aōè n dāre pino sísi aō mó wà pó ble wà í miño ledó.

⁵ Gurɔ kee aō ponna pó blè wà yāa píngi, Ayuba è gbē zīm̄ma wà gbāsī bóngu. Tó à guu dō, è fεε kongo ide'ide à sa'opo kè wè ká tén à té kú o aō baadene à be: Wègō dōro ma néno durun kè aō dokè kōn Ludao n swèn gwεε. Len Ayuba ègō kee lε gurɔ píngi.

⁶ Zīkea malaikanɔ mò wà zè Dii aε, bensō Setān kú n té.

⁷ Ben Dii bè Setāne: N bō mame? À wèala à bè: Mée gaa mée suu mée likōaa zōo anduna guume.

⁸ Ben Dii bène: N ma zòbleri Ayuba ès? À sáa kú anduna guuro. Gbē maaame, à taari vīro. À ma vīa vī bensō à gī yāzaakenazi.

⁹ Ben Setān bè Diine: Ayuba n vīa vī pān yó?

¹⁰ Mbe n kara kpà n ligazi kōn à beeo kōn pó kè à vīno píngi. N aubarika dà à zīin, ben à pōno kō à dàgula.

¹¹ N ɔ bō n pá à pōnoa píngi n gwa, tó èe yā zaaa onnero.

¹² Ben Dii bène: Tò! Ma à pó píngi nāne n ɔzī, mode nton ɔ pá à mèaro. Ben Setān gù Dii aε.

¹³ Zīkea Ayuba négōgbēno kōn à nénɔgbēno e pó blee aōe geepiwεe mii n vīi be.

¹⁴ Ben gbēke mò Ayuba kiia à bè: Zūno e bú wii bensō zaakinɔ e sè blee n saε,

¹⁵ ben Sebanɔ lèr̄mma aō n sée wà tányo, aō n dārinɔ dède kōn fēdaao. Mámbe ma bō mado ma mō à baaru kpánne.

¹⁶ Èe yā o à yāaro, ben gbē pānde mò à bè: Laa pèe n sá kpāsanoa aō té kú, pódārinɔ gāga. Mámbe ma bō mado ma mō à baaru kpánne.

¹⁷ Èe yā o à yāaro, ben gbē pānde mò à bè: Kaladianɔ kō kpàate gāli aagō aō mò wà lèe n lakuminɔa wà n sée wà tányo, wà n dārinɔ dède kōn fēdaao. Mámbe ma bō mado ma mō à baaru kpánne.

¹⁸ Èe yā o à yāaro, ben gbē pānde mò à bè: N négōgbēno kōn n nénɔgbēno e pó blee aōe geepiwεe mii n vīi be,

¹⁹ ben zāga'īa gbāaa kàka à bō gbāan à sù n kpé gooda siigōnoa, ben à lèe à sì né pinoa aō gāga. Mámbe ma bō mado ma mō à baaru kpánne.

20 Ben Ayuba fɛɛ à a uta gà à kɛ̀ à a mì bò. Ben à dàe a puua à dɔnzi kɛ̀ Ludanɛ
21 à bè:

Ma bɔ ma da gbɛɛɛn ɔkɔri
bensɔ mé ɛara mà tá ɔkɔri.
Dii kpàma ben à ɛara à sìma.
Wà Dii sáabu kpá.

22 Yá pìnɔ guu píngi Ayuba e durun ke à Luda taari èro.

2

Setān Ayuba yōna gēn plaadee

1 Zikea malaikanɔ ɛara wà mò wà zè Dii aɛ, Setān sɔɔ kú ní té. À zè Dii aɛ,

2 ben Dii à là à bè: N bɔ máme? À wèala à bè: Mée gaa mée suu mée likɔaa zɔɔ anduna guume.

3 Ben Dii bènɛ: N ma zòbleri Ayuba ès? À sáa kú anduna guuro. Gbɛ maaame, à taari vīro. À ma vīa vī bensɔ à gì yāzaakenazi. Baa kè n ma swā vùme, ma múnzi kpàzi pā, à kpé kuu taari sai ai tia.

4 Ben Setān bènɛ: N keme mà kenne. Pó kè gbɛ vī píngi eé kpá a mìsina yānzi.

5 N n ɔ bɔ n pá à mèa n gwa. Eé yā zaaa onne.

6 Ben Dii bènɛ: Tò! Ma à nànnɛ n ɔzī, mɔde n à wèndi tó.

7 Setān gù Dii aɛ, ben à bògī zī Ayubaa sɛna zaa à kèseɛ ai à gàa pé à mìdangura.

8 Ben Ayuba takaso sè à gàa à vèe tubura, èe a zīnda waao.

9 À naɔ bènɛ: Négɔ kpɛe kuu taari sai ai tian yó? N yā zaaa o Ludanɛ n ga.

10 Ben à bènɛ: Née yā oo lán nɔgbɛ yōnkɔɔ bà. Wégɔ à maaa ee Luda ɔzī wà gí à zaaa ezió? Yá pìnɔ guu píngi Ayuba e durun ke a yā'ona guuro.

Ayuba gbēnnanɔ mɔna à kiia

11 Kè Ayuba gbēnna gɔɔn aagɔɔnɔ kisia kè à à lèno baaru mà, aɔ baade bò a be aɔ kɔ kàkɔa, ben aɔ gàa wà sósobi keo aɔ à làakari kpáenɛ. Aɔ tónɔn yè: Temana gbɛ Elifaza, Sua gbɛ Bilidada kɔn Naamati gbɛ Zofao.

12 Kè aɔ à wèndɛ kè zāazā, aɔɔe à dɔro, ben aɔ ɔɔ dò, baade a uta gà à kɛ̀, ben aɔ bùsu kò wà fà musu à kú ní mìa.

13 Ben aɔ vèeɔ tɔɔte gurɔ swɛɛplaa fāantɛ kɔn gwāavīo. Aɔ gbɛkee e yāke ooro, zaake aɔɔ è lán à nawɛa kè bíta nà.

3

Ayuba kyakana a igurɔɔn

1 Beee gbera Ayuba lé wè à yā zaaa ò a igurɔɔ musu

2 à bè:

3 Luda ma igurɔɔ ke pā
atɛnsa gwāavī kè wà ma nò sì pì.

4 Gurɔɔ pì li gusiaa ũ,
zaa musu Luda tón à yā daro,
àton tó guu puaro.

5 Gusia kū níginigi gurɔɔ pìa,
ludambe siaa kúɛa,
gusia bitim daàla.

6 Gwāavī pì sɔ sia kū níginigi,
wàton da wè gurɔɔnɔ té dɔro,
wàton naro mɔ gurɔɔnɔ guuro.

7 Gwāavī pì ke gwāavī fīi ũ,
guda tóngõ dɔ gurɔɔ beearo.
8 Pódamhari kè aṣè tó ɔfántē guu puroonɔ láari ke gurɔɔ pìà,
gbē kè aṣɔ dṣ lán wè ɔ ká kùkukuzi pìnɔ.
9 À gudɔnao sɔsɔnenɔ sia kũ,
weé à gudɔna dā pā, guwēē é kēro.
10 Zaake gurɔɔ pì e ma da né'isɔ zé tatamalero,
à tò ma wēē sɔ nawēale.

11 À kè dia wèe ma i gè ũroo?
Bóyānzi mée bɔ gbēēēn ma sɔkpa gṣɔroo?
12 À kè dia wà ma kpa gbálaa?
Bóyānzi wà yṣ kpàma má mizi?
13 Tó ma ga yā, le ma gṣ kítikiti,
le ma ii ò ma kámma bò
14 kṣn kínanɔ kṣn anduna guu lédamhari
kè aṣ kibe ziinɔ kèke wà bò n zīndanenɔ,
15 wēēē kè aṣ vura kàkṣañzinɔ
bensṣ aṣ kondogi kà n kpén à pà.
16 À maa yā wà ma vīi lán nòbɔēēē bà,
lán né kè mò gè ũ èe anduna eroo bà.
17 Gwen zaakerinɔ è n zaakena tón
bensṣ gbē busananɔ è kámma bon.
18 Zizɔnɔ è ãmpakii e gwe,
aṣè n wéētāmmarinɔ kòto ma dɔro.
19 Gbāadeenɔ kṣn talakanɔ kú gwe n pínzi,
bensṣ zò ègṣ de a dii pò ũ gwe dɔro.

20 Bóyānzi Luda è guu pu wēndadeenɔnezi?
À kè dia è wēndi kpá gbē kè aṣ pɔɔ siaanɔa?
21 Aṣ wēē ègṣ dɔ gaazi aṣè ero,
aṣè kpáē kezi de auziki kè utenala.
22 Tó aṣ gà wà n vīi, aṣè pɔnnaa ke,
aṣ nòse è ke nna.
23 Luda n zia yā ùteñne,
à kara ligañzi kpa sānda pínzi.
24 Wesakakṣa à bo bé à gṣ ma pòblee ũ,
ma mbona è yāaro.
25 Yā kè ma vīa kēēē pì bé à ma le,
yā kè ma ká gizi pì bé à sùma.
26 Má ãmpana vīro, ma làakari kpaenaro.
Má kámmabona vīro, ma nawēakena è yāaro.

4

Elifaza yāsina Ayubala

1 Ben Temana gbē Elifaza yā siàla à bè:
2 Asa tó gbē yā ònne, né pɔ fēroo?
Zaake mé fṣ màgṣ yītenaro.
3 N dɔn lán n lé dā gbēnɔa pari nà,
n gbē kè aṣ gbāaa yāanɔ gbà swē.
4 N yā gbē kè aṣe fuunɔ sè lezī,

n gbē kè aõ busananõ gbà gbāaa.
⁵ Kè yā n le sa, ben nées fuu,
 kè à sùmma, ben n bídi kè.
⁶ N vīakena Ludanε e n làakari kpáeroo?
 N kuuna taari sai è tó ñgõ tāmaa vīroo?
⁷ Ñ laasuu lé ñ gwa!
 Kisia taarisaidee lè ziki ai à gàó?
 Mán wà gbē maaanõ kàaten zikii?
⁸ Gbē kè yā zaa bú wì à yākete tōa,
 má è beee bé è bõenε.
⁹ Luda lé'ĩa bé è à kaate,
 à pó bõna a yīn bé è à dúgu zõ.
¹⁰ À pūtāna kōn kòto gbāaaõ lán músu bà è yāa,
 Luda è à swaa woronε.
¹¹ È ga lán músu kè ñòbõ wète à kòrazi bà,
 à néno é gbasa wà fāakōa.
¹² Ma yā kpāi mà ãala,
 yā pì asii gè ma swān.
¹³ Gurõõ kè mée nana bēε oo gwāavī,
 gurõõ kè gbēno ii ò wà kà zà,
¹⁴ vīa ma kũ mée lugalugaa,
 ma mè píngi e lugaa.
¹⁵ Ña ke borii ma pa ma uua,
 ma mēkāsese fēε à zè.
¹⁶ Kè à zè, mée à taka dōro,
 pó pì kú ma aε,
 ben ma à kòto kpāi mà à bè,
¹⁷ gbēntee é fõ àgõ de yānnadee ũ Ludanεó?
 Gbē é fõ àgõ zēna a Kèri aεó?
¹⁸ Zaake Luda è a malaikanõ náane kero,
 bensõ è a zòbleri pìno taari e,
¹⁹ wamõwa kè wa mè de lán gù kpé bà,
 wa kasana de bùsu kori ũ
 bensõ wè wa dúgu zõ lán dāmboo bà,
 weé wa pó o dōó?
²⁰ Zaa kōngõ ai uusie gbēno è gaga,
 aõè kaate ai gurõ píngi,
 wè ñ tàasi kero.
²¹ Luda è ñ kuta lí gboronε,
 ben aõè ga ñndõkūsai.

5

¹ Ñ lé zú sa ñ ma, tó gbēke é wenla.
 Malaika kpareen né aε dõa?
² Íbetekpana è yōnkõõ de,
 ñòsegõaanõ è misaidee kaate.
³ Má è yōnkõõ kāsāa pèε,
 ben kāsāa pì yò kāndo.
⁴ À néno zà kōn aafia'ekiio,
 wè ñ yā máemaenε yākpækekiia,

gbēke è ze ñ kpεero.

⁵ Nɔadεrinɔ è à bura pónɔ ble,
baa pó kè à lè ligazinɔ,
ímidεrinɔ è luga à auzikizi.

⁶ Kisia è fεε bùsunlo,
nawēa è bɔε tɔɔtero.

⁷ Lán tɛpútána gana musu seka vīro nà,
lɛn gbē kè wà ì píngi è nawēa e lε.

⁸ Tó mámbée sɔ, Ludan mé gbeka,
mé ma yā kpáε à aezĩ.

⁹ È yā bíta kε kè weé fɔ wà à gbá dɔro,
weé fɔ wà à yābɔnsaεkenanɔ lé dɔro.

¹⁰ È tó lou ma tɔɔtea,
è tó à í dagula sɛ̄tε.

¹¹ È gbē busananɔ sé lezĩ,
è sósobikerinɔ gba pɔnnaa.

¹² È yā kè mɔnafikideenɔ e pεεa gboro,
lε ñ ɔzĩ tóngɔ aubarika vīro yānzĩ.

¹³ È ɔndɔrinɔ kũ ñ wéεzεε guu,
è tó yálekpεε'orinɔ yāgɔgɔna kε pā.

¹⁴ Guu è sia kũm̄ma fāantē,
aɔ̄ è ɔ máεmaε fāantē lán gwāavĩ bà.

¹⁵ È takaasideenɔ bɔ gaa lézĩ,
è pɔsaideenɔ bɔ gbāamɔnnerinɔ ɔzĩ.

¹⁶ Beee yānzĩ gbāasaideenɔ tāmaa vĩ,
yāzεdesaideenɔ è yĩtε kyɔ.

¹⁷ Aubarikadeen gbē kè Luda è à tòto kεε ũ.
Tó Gbāapingidee e n swā gagaa, ñton yābuu tāro.

¹⁸ Zaake è gbē kēna ben è à bò gwa,
è gbē wíwi ben è à kēkɔa.

¹⁹ Eé n bɔ yān gɛ̄n swεεdo,
baa tó à kà gɛ̄n swεεplaa, kisia é n lero.

²⁰ Eé n sí gaaa dekaagurɔ,
eé n bɔ fεεdaa lézĩ zĩlan.

²¹ Dii é n bɔ gbēyakarinɔ ɔzĩ,
tó mónzi m̀, vĩa é n kũro.

²² Né mónzi kɔ̄n nɔaao yáa dɔ,
né vĩa kε ǹbɔ pāsĩnɔero.

²³ Zaake négɔ̄ kuu aafia kɔ̄n gbènɔ,
négɔ̄ nna kɔ̄n ǹbɔsɛ̄tɛnɔ,

²⁴ négɔ̄ dɔ̄ kè n ua égɔ̄ nna,
tó n gaa n kpàsan, póke é kēsáro.

²⁵ Négɔ̄ dɔ̄ kè n nénɔ é kε pari,
n boriinɔ é dagula lán s̄̀è bà.

²⁶ Né zi kũ kótokoto ñ gbasa ñ ga
lán ése kè mà wà kè à gurɔɔa bà.

²⁷ Kè wa yā pì asii gbèka, lɛn à dε lε.
N̄ yā pì sí négɔ̄ dɔ̄ kè n zĩnda yāme.

14

Ayuba yā'ona Ludane

- 1 Gbēntee è bɔ nɔgbē kiiame,
à wèndi kusu, ègɔ kuu yāketete sairo.
- 2 È pia lán lávu bà è kori kũ,
è gēte lán ɔra bà è gí kero.
- 3 Gbē beee takan né wéé dɔne
n̄ yákpae kéóó?
- 4 Pó gbāsī é f̄s̄ à pó gbāsīsai íó?
Eé sí kero.
- 5 N gbēntee gurɔɔ d̄iene,
à m̄ lé kú n̄ ɔzī,
n̄ à wè lé d̄ane, eé f̄s̄ à vīàlaro.
- 6 N̄ wéé goa n̄ à tó gwe
ai à gurɔ lé papa lán ayazīkeri bà.
- 7 Lí ègɔ tāmaa vīme,
zaake tó wà z̄s̄, è ɛara à p̄ito pá,
bens̄s̄ à p̄ito dufu p̄i è furo.
- 8 Baa tó à kāsāa zi kũ tɔɔte guu,
bens̄s̄ à kusu gà b̄usun,
- 9 tó à í gūu mà, eé p̄ito pá,
eé gà b̄ lán lí kè wà pè bà.
- 10 Tó gbē gà s̄s̄, ègɔ daena s̄ɔrɔɔ,
è tá ègɔ kuu d̄oro.
- 11 Lán sèb̄e'i è lagoonà,
bens̄s̄ swa'i è baba à yāa,
- 12 Len gbēntee è dae le è f̄ee d̄oro,
ai ludamb̄ee gá gēteo, eé vuro,
eé vu k̄n̄ ii p̄iɔro.
- 13 Tó né ma ute gèwāan
n̄ ɔ kúma ai n̄ p̄ɔɔ wèrema dé!
Tó né gurɔ lé d̄ieme gwe
gbasa n̄ d̄o ma yān dé!
- 14 Tó gbē gà, eé ɛara àgɔ kuuó?
Tó lem̄e, mégɔ wéé d̄o ma vunazi
ma ɔsikana guu gurɔ p̄ingi.
- 15 Né lé zumazi mé wenla,
né mam̄ma kè má de n̄ ɔzī ũu begee ke.
- 16 Gurɔɔ beee n̄ wéé ègɔ té ma yākenan̄zi,
m̄ode né ma durun yā da d̄oro.
- 17 Né ma taarin̄o ká b̄k̄n̄ n̄ yi n̄ die,
né lá kú ma zaakena p̄inola.
- 18 Lán kp̄iii è gboro à f̄aak̄sa nà,
bens̄s̄ s̄is̄i musu gbè gbēntē è s̄oki kpá,
- 19 lán swa'i è gbè l̄l̄b̄ nà,
bens̄s̄ í è b̄usu s̄éé à táo,
len n̄eè gbēntee tāmaa n̄ene le.
- 20 N̄eè gbāaa m̄one à tá, è su d̄oro,

neè tó à uu lie à anduna tó.

²¹ Tó à nénɔ gò gbē bēedeeno ũ, eé dōro,
tó aō kè gbē féteno ũme sō, eé ero.

²² Wāwāan eégō maa ado,
à zīnda pōsiaan ègō kee.

19

Ayuba wena a gbēnnanɔla

¹ Ben Ayuba wè a gbēnnanɔla à bè:

² Ai bɔren ègō ãa daama,
àgō ma nòse yakaame kōn yāzōzōo?

³ A ma sōsō à kè gèn kuri sa,
éé ma faboo, wí è a kūro.

⁴ Tó ma sāsāme yāpura,
ma taari de ma zīnda yā ũme.

⁵ Tó a gi ée a zīnda see lezī demala,
bensō ée ma taari ee yā kè ma lee musu,

⁶ àgō dō kè Luda bé à yā kè kème kpeegānda,
à takutee kpàkpame à ma kū.

⁷ Mèè faaba wii lé, gbēke è wemalaro,
mèè mìsina óo dɔ, yāzedeede kuuro.

⁸ Luda zé zòmè, gēkii kuuro,
à gusiaa dà ma zéla.

⁹ A ma kpe bò,
à ma fūra gò.

¹⁰ È ma wíwi kpe píngia ai ma yāa,
è ma tāmaa ne lán wè lí ne nà.

¹¹ È a pofē bɔbɔma,
è ma díe a ibee ũ.

¹² À zìkpeeno è fεemazi ledò,
aōè ma kagura ke,
aōè bùra káe wà liga ma kpézi.

¹³ À tò ma gbēno è kakōamao dɔro,
gbē kè aō ma dōno lè zò wà tātamale.

¹⁴ Ma daneno pā kpāmazi,
ma gbēnnanɔ sà ma yān.

¹⁵ Ma gō nibo ũ ma be zikerinone,
ma gōñne lán bori zītò bà.

¹⁶ Tó ma a begwari sisi, è wemala dɔro,
baa tó ma agbaa kpàne kōn ma zīnda léo.

¹⁷ Ma lé'ia è ke ma naōne léfona ũme,
ma vīno kōn ma dāaronɔ yemazi dɔro.

¹⁸ Baa né keteno è kya kámagu,
tó ma tena, aōègō ma faboomè.

¹⁹ Ma kpàasinɔ ye ma yāziro,
ma gbē yenzideeno bò ma kpee.

²⁰ Ma mè yitoo kū,
à gò féte kè mé ga.

21 À ma wēnda gwa ma gbēnnanɔ,
à ma wēnda gwa, zaake Luda ɔ tòmame.
22 À kè dia eè wée dɔme lán Luda è wée dɔme nà?
Ma nòbɔ sona e mɔ́awa leroo?
23 Le wà ma yānɔ kè
wà kà lán.
24 Le wà kè gbèa kɔn gāo,
wà beoma kpàen àgɔ kuu ai guro píngi.
25 Zaake má dɔ kè ma Zenyodee kuu,
eé fεε à ze ma sèedadee ũ zāazāa.
26 Tó ma mēbaa kèkii kàate,
mé wée si Ludale mē sai.
27 Mé wée siàle ma zīnda,
eé kemε gbē zītɔ ũro.
Yā pì ma kūna gbāa ma swè guu.
28 À kè dia a wée dɔme,
a bè māmbe ma a zīnda lèo?
29 À vīa ke Luda fēedaane,
zaake eé pɔfē bɔbɔo zaakerinɔa,
le àgɔ dɔ kè yākpae e a dāa.

31

Ayuba zena kɔn a taarisaikεεo

1 Ma la dà kè ma wée égɔ kú nɔkparεaro.
2 Bó bé eé gɔ gbēntee baka ũ Luda kiia zaa musuu?
Bó túbín eé e Gbāapingide kiia zaa ludambεε?
3 Gbē zaaanɔn kisià è n leroo?
Zaakerinɔn mónzi è gēńziroo?
4 À de Ludaa e ma yākenanɔ ee
à ma kēsεsena lé dɔroo?
5 Mεégɔ táa oo kɔn mɔnafikion yó?
Mεè wā mà gbē sāsān yó?
6 Luda ma yɔ a zéa à gwa,
eé dɔ kè má taari vīro.
7 Tó ma pā zéne,
bensɔ pɔ kè ma wée ènɔ bé èe ma swè blee,
ke tó ma ɔ kú yā zaa ke guu,
8 ěndē mà pɔ tɔ gbē pāndenɔ ble,
wà pɔ kè má bànɔ biebie.
9 Tó gbēke nɔɔ nii gè ma swèn,
tó ma naguzi ma gbēdaaa nɔɔ yānzi,
10 ěndē gbē pānde gbá di ma naɔa,
àgɔ kīi keε danɔne.
11 Zaake tó ma yā pì kè, dà zaaame,
durun kè à kà wà à yā gɔgɔme.
12 Yā pì né té pɔkaaterime,
kè de à dɔ ma bura pónɔa à té kú kororo.
13 Tó ma gɔgbē ke nɔgbē zīkeri yā vīmao,
tó méε gɔgɔ a zéaro,

14 mé ke diame, tó Luda f̄emazii?

Tó à mòmazi, mé bene diame?

15 Luda kè à ma í kàsa né'ison bé à adee í kàsa seroo?
Luda mèn doo pì bé à wa baade kè à da gb̄eenloo?

16 Tó ma takaasidee t̄è p̄ó kè èe à nii d̄ee,

tó ma gi gyaan̄̄ w̄enda bozi,

17 tó ma p̄ó bl̄e,

ma tone kè gw̄ari v̄iroo t̄è s̄õ, t̄ò!

18 Lenlo! Zaa ma ḡokparekeguro

ton̄̄ den ma ũ.

Zaa lán ma b̄o ma da né'ison nà
gyaan̄̄ d̄nlerin ma ũ.

19 Tó ma gb̄eke è kè ãa e à d̄ee,

ke tó ma takaasidee è kè à bisa v̄i à kúalero,

20 tó èe ma s̄áabu kp̄á

kè ma a s̄ākā bisa kùàla à mè kè lóḡlóḡro,

21 tó ma gb̄āaa m̄ò ton̄̄e,

kè má d̄õ kè weé z̄emao ȳakpaekenan ȳanzi,

22 ma ḡã b̄okūn,

ma ḡāsã w̄ó a pékiia.

23 Má Luda w̄ét̄amma n̄a v̄iã v̄i,

à b̄itake ȳanzi mé f̄õ mà ȳa beee taka k̄ero.

24 Tó vuran ma gb̄āaa èa,

tó ma bè vura at̄̄en má náan̄̄kena,

25 tó ma auziki b̄itan ma p̄ōo d̄ōa,

ōōdaa kè à ḡè ma ōz̄i p̄i,

26 tó ōf̄ant̄e t̄ekenan má t̄ézi,

ke m̄ovura t̄áa'ona k̄õn à maak̄eeo,

27 ben āõ ȳã e ma sw̄è blee bus̄ebuse,

ai ma lé p̄è ma ōōa ma ì kp̄aor̄ma,

28 beee né durun kè à kà w̄à à ȳã ḡõḡõme,

m̄onafikik̄ena Luda Musuden̄̄en gwe.

29 M̄é̄e p̄onnaa ke ma zanguri m̄ónzi'ena ȳã musuro,
m̄é̄e à ȳáa d̄õ kè ȳã à lè ȳánziro.

30 M̄é̄e we ma durun kè ma à k̄áro.

31 Dé bé à p̄itama kè èe p̄ó ble à k̄ároo?

Ma b̄ed̄een̄̄on ma s̄ed̄adeen̄̄o ũ.

32 Ma b̄e z̄é èḡõ w̄ēna nib̄on̄̄e,

m̄è̄e we gb̄e kè èe ḡēt̄ee ì ḡaalero.

33 Ma a taarin̄̄o ùte gb̄ēn̄̄eó?

Ma lá kù ma durunn̄̄an ȳó?

34 Parii v̄iã ma k̄ū ai ma fua mà ȳã ōó?

Kè weé kya k̄amagu ȳanzin ma gi b̄o kp̄énzió?

35 O'o! Dé bé eé ma ȳã kè m̄amaa?

Ma z̄eo. Gb̄āapingide wemala sa.

Luda kè ȳã v̄iãmao p̄i k̄ē takadan.

36 Mé takada p̄i sé mà da ma ḡàn,

mé kú f̄ura ũ,

37 mé gá mà yā kè má kènɔ tɔkēne píngi,
mé gázi lán wēene bà.

38 Tó ma buraa e giimazi,

bensɔ à dɔrɔnɔ e wii leema,

39 tó ma bura pɔ blè bensɔ mée tɔɔte pì fíã boro,

ke tó ma gbē kè aɔ vī yāanɔ dède,

40 ẽndē lèkara bɔe gbado gēe ũ,
pampaa sɔ bɔe ése gbèn.

Ayuba yā lén gwe.

38

Dii a kíkèe ɔɔana Ayubane

1 Ben Dii yā sɔ Ayubala zàga'íã guu à bè:

2 Dé bé è faasaiyā kaa ma ɔndɔɔlaa?

3 N̄ fèe n̄ zè lán négɔgbē bà,

mé n̄ la yāzi, né wemala.

4 Kè ma anduna kàe, n̄ kú máme?

Tó n̄ dɔna vī, n̄ omɛ.

5 Dé bé à à tɔɔte lézekiino lè?

Dé bé à bà yā à gwà? À de n̄ dɔ?

6 Bó bé à tɔɔte kūna?

Dé bé à à ẽe dàe

7 gurɔ kè gudɔna sɔsɔnenɔ e guda kee,

Luda malaikanɔ pɔnna wiini dɔ n̄ píngii?

8 Kè ísía guu f̄ à b̀,

dé bé à zé tàtààlee?

9 Ma ludambe luguu d̀ane pókāsāa ũ,

ma gusiaa ỳine bisa ũ.

10 Ma à lézekii d̀ane,

ma zénɔ tàtààle ma gbānganɔ dàdan.

11 Ma bène: Négae ká kè n̄ton vīàlaro,

n̄ ísókana gbāaanɔ é zè kè.

12 Zaa lán wà n̄ i nà n̄ yā d̀ie kɔngɔnɔs?

N̄ b̀kii òɔa gudɔnanɛ zikió?

13 Gudɔna è anduna kū a léa

le à gbāke lán bisa bà à zaakerinɔ kwée.

14 È anduna lie kodekode lán kwā kpeɛ bà,

kpiiinɔ è bɔ gupuraa lán uta yiyikɔana bà.

15 È gí zaakerinɔne aɔ n̄ gusia yā ke,

è n̄ ɔ sɛna musu é'e.

16 N̄ gaa ai zaa ísia íbokiinɔas?

N̄ t́a à ò í l̀ò pì gānulea zikió?

17 Wà gaa kpeɛle gbànɔ òɔanneɔs?

N̄ gèwāa gānulenɔ ès?

18 N̄ anduna yàasa lé tàasi kèó?

Tó n̄ yā beeenɔ d̄s píngi, n̄ omɛ.

19 Gupuraa be zén máa?

Í gusiakukii dṣṣ?

²⁰ Né fṣ ñ gányo ñ bṣun-ṣ?

Í ñ be zé dṣroo?

²¹ Í dṣ sera, à de wà n i gurṣṣ beee!

À de n wè lé vīroo?

²² N gē làasi kè ma gu yīi kàen-ṣ?

N ma loughbe dṣ èṣ?

²³ Mèè utè ai nawēakegurṣṣa,
mèè gbarè zīkagurṣṣ zī.

²⁴ Gupuraa è bṣ máme à dagulaa?
Ṣfántēbṣe kpa ĩa è bṣ à da tṣṣtela diamè?

²⁵ Dé bé è zé bṣ lou bítane?
Dé bé è guu para lapatanane?

²⁶ È mṣṣṣ pisi tṣṣṣe kè gbēkee kúnlooa,
baa gbáa kè gbēntee kúnloo.

²⁷ È bezia kṣn taagaa yīi kṣ,
è tó sè bṣe gwe.

²⁸ Lou de vīṣ?
Dé bé à kpíi ì?

²⁹ Dé né'isṣn loughbe è bṣn?
Dé bé è sukaa i gbasa à kpáa?

³⁰ Dé bé è tó í li à ke gbè ũ
è tó ísia musu ke kpàkpaakpa?

³¹ Né fṣ ñ sṣṣṣe mèn swēeplaaano yi ñ kakṣaṣ?

Né fṣ ñ sṣṣṣe flēngono fáakṣaṣ?

³² Né fṣ ñ mṣgaakiblee bṣ a gurṣṣaṣ?
Né fṣ ñ guu ṣṣṣa sṣṣṣe ko nédande kṣn a nénṣṣeṣ?

³³ Í musu pṣno doka dṣṣ?
Né fṣ ñ í kpá kpatan tṣṣtelaṣ?

³⁴ Né fṣ ñ lé zu louzi le à sisi
à í bṣ à n yakuṣ?

³⁵ Né fṣ ñ loupinano gbarè aṣ da zén yṣ?
Aṣè mó wà benne wáe kèṣ?

³⁶ Dé bé à ṣndṣṣ dà ludambe luguunṣṣe à lou maa?
Dé bé à dṣna kpà sukaaa à kpáa?

³⁷ Dé ṣndṣṣ bé à kà à ludambe luguunṣṣe naroo?
Dé bé eé fṣ à musu orozāno kpákazīaa?

³⁸ Tó à í bṣe, bṣsu kori è gṣ bṣṣṣṣa ũ,
làkpakṣṣṣṣe è nanakṣa.

³⁹⁻⁴⁰ Mbe neè tofe ká músudaane,
tó èe nṣṣṣ dādāa dàko guuṣ?

Mbe neè pṣblee kpá à nénṣṣa aṣ ká
gurṣṣ kè aṣṣ kú í tṣn-ṣ?

⁴¹ Tó gbáa kánkāna nénṣṣe e ligaligaa guuzi,
aṣṣe lé zuu Ludazi kè pṣblee kēsāmma yānzi,
dé bé è pṣblee kpámmaa?

39

- 1 Ní z̄s̄ né'igur̄ō d̄s̄s̄?
 N ḡasi è gur̄ō kè èe né iió?
 2 Neè n̄ nò m̄ō d̄ōd̄ō?
 Neè n̄ né'igur̄ō d̄s̄s̄?
 3 Ās̄è kúe wà né ime,
 ben ās̄ né'iwāwāa è kpáe.
 4 Ās̄ n̄én̄ō è gbāa kũ s̄èn̄ ās̄è p̄ée,
 ās̄è ḡẽ z̄éla ās̄è su n̄ dan̄a d̄oro.
- 5 Dé bé à tò zaakis̄ete ḡs̄ a z̄indane?
 Dé bé à à p̄oro à à gbàree?
 6 Ma s̄ete diene à bee ūme,
 ma t̄ote wisidee k̄ene à kúkii ū.
 7 È p̄ā kpá w̄ete k̄izi,
 è a kpàkeri z̄oka maro.
 8 Èḡs̄ té s̄is̄in̄ō àḡs̄ s̄è wete,
 èḡs̄ kpáe kee p̄ó ísin̄zi p̄ingi.
- 9 Z̄us̄ete é we à z̄ii kennes̄?
 Eé we à i n z̄un̄ō karan yó?
 10 Né bà d̄a le à bú w̄innes̄?
 Né gbóngo dane le à kpasee k̄ennes̄?
 11 Né náane d̄a à gbāa bíta yānzii?
 Né n z̄ii tónes̄?
 12 Né à náane ke à n p̄owee s̄ese
 à suonne p̄owee gb̄ek̄iaaó?
- 13 Taataa è a d̄ebekān̄ō poro k̄n̄ p̄onnaao,
 m̄ode eé sí lék̄zi k̄n̄ tokū d̄ebekāoro.
 14 È négbere da t̄ote,
 è t̄o b̄usu'āat̄e négbere p̄in̄ō wā à pipi.
 15 À s̄àn̄ kè weé ḡà wà k̄ese p̄éea à w̄íwi,
 kes̄s̄ n̄òb̄s̄et̄en̄ō é t̄aa oa.
 16 Èḡs̄ p̄ās̄i k̄n̄ a n̄én̄ō,
 néḡs̄ d̄s̄ se à z̄inda n̄én̄n̄lo,
 z̄i p̄ā k̄ena è k̄ene yāke ūro.
 17 Zaake m̄ée à gba ònd̄oro,
 m̄ée à baka da faadeen̄ō t̄ero.
 18 M̄ode t̄o à f̄ee à b̄ò k̄n̄ bào,
 è ḡẽ s̄ōla à à òri yāa d̄o.
- 19 M̄be neè t̄o s̄s̄ ḡs̄ gbāaa v̄iós?
 M̄be n s̄es̄ek̄ā p̄epene à waaaó?
 20 M̄be neè t̄o àḡs̄ v̄iv̄i lán kwaa bàs̄?
 À p̄ó b̄ona à ȳin̄ k̄i gbāaa è t̄o v̄ia n̄ k̄ū.
 21 È a gbá ḡáegae guzuren,
 è p̄onnaa ke a gbāaa yānzi,
 ben è ḡa da z̄ik̄p̄een̄ole.
 22 È p̄ó kè wè v̄ia k̄ene yāa d̄o,
 swè è k̄en̄lo, è b̄oru kp̄ee f̄ēdaanero.

- 23 Kà ègō kīi kēē gbàran à musu,
sári lèetēē kōn sári gésedeeo è pí.
- 24 Tó wà zīkuu pè, ègō a zīnda dakii dōro,
ègō tōtē lélē ègō vīvī ègō kēē kèēkēē.
- 25 Tó wà kuu pè,
è pò bō a yīn à be, ēhē!
Ègō zī ĩa séēē zaa zāazā
kōn gbēnsinō wii gbāaao kōn kuukēnao.
- 26 N ōndō bé à tò blēa è yàa pá,
à a dèbe poro à gá sōmetē kpaó?
- 27 Mbe ní diē kúunē
àgae vīa zāazāa à a sà da zaa musuó?
- 28 Ègō kú gbè musu, gwen è in,
è zō gbè mīsōntēa a aafia'ekii ũ.
- 29 Zaa gwen ègō kpáē kēē póbleezi,
è wéē pá pónōa kāaa.
- 30 Arun à nēnō póblee ũ,
guu kè pò gè kún, gwen ègō kún.

40

Gbēntee è f̄ à Luda zaaa boro

- 1 Ben Dii èara à bè Ayubanē:
2 Mamōma Gbāapingide,
né ma taari e n̄ ma gba làakarió?
Ludazaabori, n̄ yā wemala sa.
- 3 Ben Ayuba wèàla à bè:
4 Pókēn ma ũro fá! Dian mé wenla nà?
Séde mà ò kú ma léa.
5 Ma yā ò gēn do, mé ēara mà o dōro,
má ò gēn plaa se, mé yā sínla dōro.
- 6 Ben Dii èara à yā ò Ayubanē zàga'īa guu à bè:
7 N̄ fēē n̄ zē lán négōgbē bà,
mé n̄ lala yāzi, né wemala.
8 Né lá kú ma yākena a zéalan yó?
N̄ yezi n̄ ma taari e lē n̄ yā bō nnan yó?
9 N̄ gāsā gbāaa kà ma pò ũó?
N̄ kòto é f̄ à guu nigā lán ma pò bàó?
10 N̄ bítake kōn kíkēēo da pókāsā maaano ũ,
n̄ gakui kōn bèēo da utadaa ũ.
11 N̄ n̄ pofē bōbōm̄ma,
n̄ ĩadārinō gwa kōn wéē zaaaò n̄ wí dańma.
12 N̄ ĩadārinō gwa kōn wéē zaaaò n̄ ní pāē,
n̄ ní dúgu zō guu kè aō kún,
13 n̄ ní ká tú ní píngi,
n̄ ní yiyi n̄ ní ká gēwāan,
14 mé gbasa mà n̄ sáabu kpá,
kè n̄ zī blè kōn n̄ gāsā gbāaao yāanzi.

Bɔɛ yǎ

- 15 Ñ bɔɛ gwa,
kè ma à kè lán ma n ke nà.
È sè ble lán zù bàme.
16 À gbāaa kú à wógbaame,
à yèe kú à gbɛɛ báasiame.
17 À vlāa porona lán sida lí bà,
à gbáda tīi de lán bàtāna bà.
18 À wánɔɔ gbāa lán m̀gotē bà,
à gbánɔɔ de lán m̀gò bà.
19 À bíta bé à de pò bēe kè má kènɔla píngi,
à Keri ado bé eé à f̄.
20 S̄is̄inɔ musun è pò blen,
gwen ǹbɔs̄etenɔ è k̄k̄ on ní píngi.
21 È dae lè'ite gbáru,
èḡɔ sɔtɔɔ v̄ɔn dàdā guu.
22 Lè'ite ɔra è daàla,
swagbaranɔ è ligazi.
23 Baa tó ís̄ e v̄iv̄i, è bídi kero,
tó Yoda ís̄p̄ena e à lé paa,
à làakari èḡɔ kpaename.
24 Weé f̄ wà à wéé wíwi wà à k̄s̄?
Weé f̄ wà ɔnd̄ɔ daezi wà à yī f̄s̄?

41*Kùkuku*

- 1 Né f̄ ñ kùkuku k̄ k̄n daburuo
ñ gáe ñ b̄oó?
Né f̄ ñ bà d̄ɔ à nénéaó?
2 Né f̄ ñ bà ká à yīn-ó?
Né f̄ ñ à létānka f̄ k̄n kúraoó?
3 Eé agbaa kpákpanne ñ a gbaréó?
Eé benne ñ s̄uu kéó?
4 Eé wenne ñ a sé n zò ũ
ai a wèndi lén yó?
5 Né à dato lán wè bāa dato nàó?
Né bà d̄ɔa ñ kpá n nénégb̄enɔaó?
6 S̄ɔɔkɔnɔ é kùkuku p̄i t̄k̄em̄maó?
Aṣé à líli latarinɔnéó?
7 Né f̄ ñ à pápa k̄n sakao ñ à bāa f̄s̄?
Né f̄ ñ à mì ke gyágya k̄n s̄arioó?
8 Ñ wete ñ ɔ kea ñ gwa!
ɔs̄ii p̄i yā é s̄anguro,
né si ñ à taka ke d̄ɔro.
9 Tó née daa né à f̄, née n z̄inda kekeeme,
tó n wéé siàle, n m̀ è ganzime.
10 Zaake gb̄eke kùgbāaa e ká à à go a gb̄enlo,
dé bé eé f̄ à ze ma ae s̄ɔɔ?
11 Dé f̄ia bé à d̄ɔma, kè mé bone?
Pó kè kú anduna guu píngi né ma póm̄e.
12 Mé gí kùkuku p̄i gb̄anɔ yā oziro

ke à gōsagbāakεε ke à maakεε.

13 Dé bé eé fō à à tēε gogoo?

Dé bé eé we à aizi kánε?

14 Dé bé eé we à à lé wēkōa?

À swaa kà à gbē naasi kū.

15 À tēε de lán sēngbangonɔ bà à kpεεa,
à didikōana foo sai dōrɔdɔrɔ.

16 À tēε pìnɔ nana kōame,
baa ĩa è gēkii ero.

17 Aō pépekōrena gíngin,
aōé sí gokōaro.

18 Tó à yī sà, guu è pume,
à wéε de lán ofántē bɔena kongo bà.

19 Ténεε è bɔ à lén,
tépūtāna è bɔn dɔ.

20 Tésukpe ègō bɔε à yīn
lán í kè wà dì téa è pipii puusu bà.

21 À lé ĩa è tó sīsīi té sé,
ténεε è bɔ à lén.

22 À gbāaa kú à waaame,
gbē kè b̀a m̀è è ke kp̀am.

23 À báasi ègō sōsōkōana gíngin,
à naa gbāngbān, è nigāro.

24 À kù gbāa lán gbè bà,
lán wísilɔgbε daa bà.

25 Tó à fεε, swè è kē gōsagbāaanɔn,
aōè kō kēguu wà kora gákiizi.

26 Fēεdaa kè wà à lèo píngi è b̀aro
ke sári ke kà ke saka.

27 È m̀si gwa lán k̀aba bàme,
m̀gotē ègō denε lán lí m̀na bàme.

28 È bàa lé k̀anero,
gb̀emba gb̀è ègō denε lán ése ũk̀a bàme.

29 Ègō gò gwaa lán s̀è kori bàme,
sári k̀ii ègō denε yáadɔziyā ũme.

30 À gbεε tēε de lán takaso bà,
à gb̀è ègō té b̀otangan
lán z̀uswaaro guwib̀o bà.

31 È í ya a lòn lán í kè è pipii oroon bà,
è ísīaa de lán ǹosidena bà.

32 Í kutuwina ègō té à kpεε,
ísīaa p̀i è ya à kpεε p̀úu.

33 À sáa kú anduna guuro,
ma p̀okenanɔ té àmbe à v̄ia v̄iro.

34 È ǹbɔ kè aōé n̄ z̄inda die bítanɔ da p̀óke ũro,
àmbe ǹbɔ kè aō die wà k̀anɔ k̀ina ũ.

42

- 1 Ben Ayuba bè Diine:
 2 Má dǎ kè né fǎ ò yǎ píngi ke,
 gbēke é fǎ à kpá n poyezinanero.
 3 N bè, dé bé ée kpaa òndòone dǎsaii?
 Yápurame, ma yǎ kè má à gbá dǎroo ò,
 yábònsae kè de ma dǎnalaa.
 4 N bè mà swǎ kpá, né yǎ o,
 né yǎ lalama, mé wenla.
 5 Ma n yǎ mà kǎn swǎome yǎ,
 tia sa ma wéé sínle.
 6 Beee yǎnzi ma kya kà ma zǎndan,
 ma a nòse liè ma véé bùsutin tubura.

Dii ɛara à Ayuba kǎsǎ pɛena

7 Dii yǎ beeenò ona gbera à yǎ ò Temana gbē Elifazane à bè: Ma pò fèenzi kǎn n gbēnna gǎon plaaanò, zaake ée ma yǎ o a zéa lán ma zòbleri Ayuba bàro.

8 À zùsware sé mèn swéεplaa kǎn sákaroo mèn swéεplaa, à gáo ma zòbleri Ayuba kiia à sa'opò kè wè ká tén à té kǎ oo, ma zòbleri Ayuba é adua keare. Mé à aduakena sí mé keare a yǎnkòkenaaro. Ée ma yǎ o a zéa lán ma zòbleri Ayuba bàro.

9 Ben Temana gbē Elifaza kǎn Sua gbē Bilidadao kǎn Naamati gbē Zofao gàa wà kè lán Dii ònne nà, ben Dii Ayuba aduakennena sì.

10 Ayuba aduakena a gbēnnanòne gbera Dii tò à sù a gwena ziin. À ɛara à pò kè à vǐ yǎa kàarane leo plaa.

11 À vǐ kǎn à dǎaronò mò à kiia n píngi kǎn à gbē dǎnanò n píngi. Aǎ pò blèò a be aǎ sósobi kèò, aǎ à làakari kpàene yǎ kè Dii tò à à lè píngi yǎnzi. Ben aǎ baade à gbà kondogi ò kǎn vura tǎngao mèn doodo.

12 Dii aubarika dà Ayuban zǎa de káakupla. À sǎanò vǐ boro gèro dosai, lakuminò boro swédo, zùnò boro plaa kǎn zaakinò boro do.

13 À négǎgbēnò ò gǎon swéεplaa kǎn nénǎgbēnò mèn aagǎ do.

14 À nénǎgbē káakudee tón Yemima, à plaade tón Kezia, à aagǎde tón Kerenapuku.

15 Bùsu pì guu píngi nǎgbē kee kuu à maaa kà Ayuba nénǎgbē pìnò ũro. Aǎ de n túbi diéñne kǎn n dǎgǎnò.

16 Ayuba nawéakena gbera à kè wè baswéεplaa do, à wéé sì a dionò kǎn a swǎkpéenò kǎn a nasionòle.

17 À zi kǎ kótokoto àton gà.

SAAMUNO TAKADA KAAKU

1

Saamu 1-41

Aubarikadee

¹ Aubarikadeen gbẽ kè è gbẽ zaaanɔ lédamma maroo ũ,
è kifinɔ zé séro,
è v̄εε k̄ɔn gbẽ faborinɔoro.

² Dii doka bé è kενε,
èḡɔ laasuu lεεa fáantē k̄ɔn gwãavĩo.

³ À de lán lí kè wà pè swaa sae bà,
à lá è kori kũro,
èḡɔ né ii à gurɔɔa,
yã kè è ke píngi kaarana v̄i.

⁴ À de le k̄ɔn gbẽ zaaanɔoro.
Aɔɔ de lán ése ũkã kè ãa è séε bà.

⁵ Gbẽ zaaanɔ é bɔ maa yãkpaεkεgurɔɔ zĩro,
kifinɔ é zε gbẽ maaanɔ saero.

⁶ Dii gbẽ maaanɔ zé d̄ɔ,
gbẽ zaaanɔ zé s̄ɔ mì pé kaatenaa.

2

Kí kè Ludaa kà

¹ B̄yãnzin boriinɔ e zɔka kaazi?
À kè dia wèε lé p̄aa kpaak̄ɔs̄ɔɔ?

² Anduna k̄inanɔ e z̄i soru kεε,
kpatablerinɔ e kaak̄ɔa Diizi
k̄ɔn Kí kè à kào.

³ Aɔɔe bee: Wà ñ m̄òkyakoonɔ k̄εk̄ε,
wà ñ bà porowa.

⁴ Dii e ñ faboo,
à v̄εεna musu, èe ñ yáa dɔɔ.

⁵ Èe pataam̄ma k̄ɔn p̄ɔf̄εo,
à p̄t̄ē è tó v̄ia ñ kũ.

⁶ À bè a a Kí kà a kp̄ii Zayɔn musu.

⁷ Mé yã kè Dii diεmεε o kè à bè:
Ma Né n ũ, gb̄aan ma n i.

⁸ Ñ w̄εε kema, mé bori píngi kp̄amma n p̄ó ũ,
mé n gba anduna gooda siiḡɔɔ.

⁹ Né kí blem̄ma k̄ɔn m̄ò gòo,
né ñ w̄iwi lán wè oroo wí nà.

¹⁰ K̄inanɔ, à lédamma k̄ek̄ii ma,
anduna kpatablerinɔ, à ònd̄ɔ kũ sa.

¹¹ À dɔ Diizi k̄ɔn v̄iao,

à pɔnnaa keo kɔn luganao.

¹² À lé pé à Néa

le à pɔɔ tɔn fɛazi à gaga zénlo,
zaake à pɔɔ è fɛ kãndome.

Aubarikadeen gbɛ kè nàzi ũ.

3

Lézuna Ludazi ibeeno yã musu
(2Sa 15:13-17)

Lè kè Dauda dà gurɔɔ kè à bàa lè a né Abusalomune.

¹ Dii, ma wɛderinɔɔ kpáme fá,
gbɛ kè aɔ íbete kpàmaonɔɔ pari.

² Wèe ma yã oo pari,
wèe bee Luda é ma mì síro.

³ Mpi sɔ Dii, neè ɔ ligamazi sengbango ũ,
ma gakuin n ũ, neè tó ma mì gɔ da'ilana.

⁴ Mèè wii pé Diizi,
è wemala zaa a kúkiia kpíii musu.

⁵ Mèè dae mà ii o mà vu,
zaake Diin ma kúna ũ.

⁶ Gɔɔn bɔɔ baaagɔ akurikurinɔɔ e ma wɛe kpa sãnda píngia,
mɔde mèè vĩa kéñnero.

⁷ N̄ fɛe, Dii,
n̄ ma mì sí, ma Luda,
n̄ ma ibeeno swãn keke,
n̄ gbɛ zaaa pinɔ swaa é'ɛ.

⁸ Dii bé è gbɛ mì sí.
N̄ aubarika da n gbɛnɔn.

4

Uusiɛ aduakɛna

Dauda lè. Wè sí kɔn mɔɔɔlɛnaome.

¹ Tó ma n sisi, n̄ wemala Luda ma zenyode,
tó má kú nawɛa guu, n̄ ma gba mɛporokii,
n̄ ma wɛnda gwa n̄ ma aduakɛna sí.

² Gbɛnɔ, é gí àgɔ wí daa ma Luda Gakuidea ai bɔremɛ?
Égɔ ye pɔ pãanɔzi àgɔ té tãanɔzin yó?

³ Àgɔ dɔ kè Dii a gbɛnɔ diɛ ndona,
tó ma à sisi, eé ma yã ma.

⁴ Tó a pɔ fɛ, àton durun keo,
à laasuu lé a daebɔ musu à yĩɛ.

⁵ À saa kè de à oo o,
à Dii náane ke.

⁶ Gbɛ paridee è be: Dé bé eé yã maaa kewee?
N̄ uu werewa, Dii, n̄ aubarika dawagu.

7 Baa tó pówɛɛ kɔn wɛɛo dińzi,
 pɔnnaa kè ní dàme ma swèn de ní pólá.
 8 Mèè dae mà ii o nnanna,
 zaake Dii, mbe neè tó màgō kú ma làakaria.

5

Kɔngɔ aduakɛna

Dauda lè. Wè sí kɔn kurepɛnaome.

1 Ñ swā kpá ma yāzi, Dii,
 ñ làakari dɔ ma mbonaa.
 2 Ma Kína, ñ ma wiilena ma,
 ma Luda, méɛ wéɛ keemma.
 3 Dii, neè ma yá'ona ma gudɔnao,
 mèè ma yānɔ dɔdɔnne kɔngɔ,
 ma wéɛ ègō dɔnzi.

4 N Luda n tèn à zaaa ũ,
 neègō gbɛ zaaao ledoro.
 5 Ìadāri è e à ze n aezĩro,
 n za yāzaakerinɔn ñ píngi.
 6 Dii, neè egedeeno m̀ de,
 ñ ye gbɛderinɔ kɔn gbɛblerinɔ káziro.

7 Mapi sɔ, mé gɛ n ua n gbɛke bíta yānzi,
 mé kúe mà ae dɔ n kpéa mà m̀ sienne.
 8 Dii, ñ ma da zéa n náanekena yānzi,
 ñ zé porome ma wederinɔ yānzi.

9 Zaake aɔ yáke náane vĩro,
 aɔ ǹse de lán kākā beɛ bàme,
 aɔ kòto de lán mira wēna bàme,
 aɔè lénnaa kásańne.
 10 Ñ tó yā vēm̃ma Luda,
 ñ tó yā zaaa kè aɔɔe kpákpaano wí ñ musu.
 Ñ pémm̃a n aezĩ aɔ taari pariino yānzi,
 zaake aɔ g̀i n yā mazi.

11 Ñ tó gbɛ kè aɔɔ utena n kiiano yáa dɔ,
 aɔgō lè sii kɔn pɔnnaao gurɔ píngi.
 Ñ ɔ kú gbɛ kè aɔɔ yenziinɔla,
 le aɔ pɔnnaa ke n yā musu.
 12 Dii, neè aubarika da gbɛ maaanɔn,
 neè ligańzi yenzio lán sengbango bà.

6

Faaba wiipɛna Ludazi

Dauda lè. Wè sí kɔn mɔrɔlɛnaome.

1 Dii, ñton kpákɛmazi kɔn pɛt̃ɛoro,
 ñton ma toto kɔn pɔf̃ɛoro.
 2 Ñ ma wēnda gwa, Dii,
 zaake ma á'á,

̀n ma kēkōa, Dii,
 zaake ma wánɔɔ e wii.
 3 Ma pɔɔ yàka búgubugu, Dii,
 bɔren né dɔmalɛɛ?

4 ̀N ɛara ̀n ma mì sí, Dii,
 ̀n ma faaba ke n gbēke yānzi.
 5 Zaake gè é e à n tó kpáro,
 weé n sáabu kpá mira guuro.

6 Ma m̀bona ma kpasa,
 ma m̀bɔkɔ è ga kɔn wéé'io,
 ma daɛbɔ è yīi kũ ai guu gá dɔɔ.
 7 Ma wéé kakana kɔn pɔsia ódɔnao,
 èe gaa kè ma ibɛɛnɔɔ pari yānzi.

8 À gu ma kiia zaakerinɔ,
 zaake Dii ma ódɔna mà.
 9 Dii ma wiipena mà,
 Dii ma aduakena sì.
 10 Wí é ma ibɛɛnɔ kũ n pínɡi aɔ gɔ bídi guu,
 aɔé fu kándo aɔ kpɛɛ li.

7

̀Nyā nnaa kpáma, Dii!

Lè kè Dauda sì Diine Beyāmi bori Kusu yā musu.

1 Dii ma Luda, ma nanzi,
 ̀n ma mì sí ̀n ma faaba ke
 gbē kè aɔ pèɛmaanɔ ɔzĩ.
 2 Tó lenlo, aɔé ma ke gyáigyai
 lán músu è kéíne nàme,
 aɔé ma kēkēkōre,
 gbēke é ma mì síro.

3 Dii ma Luda, tó ma taari ke kè,
 tó ma ɔɔ kú yā zaaan,
 4 tó ma à zaaa kè ma gbēdaaane,
 ke tó ma gbāaa m̀ ma ibɛɛne pā,
 5 ̀n tó ma ibɛɛ pì pèɛma à ma kũ,
 à kèse pèɛpɛma tɔte,
 à ma vīi bùsu'āatēn.

6 ̀N fɛɛ ̀n ze kɔn pɔfɛo, Dii,
 ̀n fɛɛ ma ibɛɛnɔzi n nòse kpàkpā yānzi.
 ̀N vú, ma Luda,
 ̀n yā gɔgɔ a zéa.
 7 ̀N tó gbēnɔ kakōanzi,
 ̀n kí bleíne zaa musu.
 8 Dii, neè yákpae ke kɔn gbēnɔ.
 Dii, ̀n tó yā bɔmao nna ma yāzede lén,
 Luda Musude, ̀n yā keme ma nòsepura lén.
 9 Luda, m̀be n maa,
 neè nòse kɔn laasuuo kpoke.

Ñ gbě zaaano pásikena mì de,
 ñ gbě maaano gba zekii.

10 Luda Musuden ma sengbango ũ,
 è gbě kè aõ nòse maaano mì sí.

11 Luda è yákpae ke a zéa,
 è tó yá gõ vèéma guro píngi.

12 Tó gbě e a nòse liero,
 Luda è a fèeda lé ke
 è a sá kú à kã.

13 È a gòkebo kè è gaa iñnenò keke,
 è a kà tédeenò kpá sála.

14 Ñ gwa, yá zaaa è nò do gbën,
 ben è wahaa nò sí à né i egge ũ.

15 È wèe yõ gbënõne zàazã takutee ũ,
 ben è zu wèe kè à yõ pì guu.

16 À àisi pásì è wí à musu,
 à wétãna gbënõa è wí à mìa.

17 Mé Dii sáabu kpá a maakee yãzi,
 mé Dii Musude tó bo kõn lèsinao.

8

Luda gakui yá'ona

Dauda lè.

1 Dii wa Dii, n tó bona anduna gu píngia,
 n gakui bona gupuraaa musu.

2 N dà né fétenõne kõn nékpántẽno aõ n sáabu kpá
 le n ibeenõ kõn n zanguri gèebommarino yĩte.

3 Kè ma n zĩ gwà musu,
 mɔvura kõn sɔsɔne kè n pèpe gweeno,

4 ma bè bón gbẽntee ũ kè à yá egõ dɔnguu?
 Bón à ũ kè neè làakari dɔa?

5 N à kè kēsãna malaikanõzi féte,
 n à kà kín kõn gakuio kõn bèeo.

6 N tó à kí blè pò kè n kènõa,
 n tó pò sãnda píngi mì sèene,

7 sãano kõn zùnõ kõn nòbɔsẽtenõ píngi,

8 bãano kõn kpònõ kõn pò kè kú ísiaannõ.

9 Dii wa Dii, n tó bona anduna guu píngi.

9

Luda sáabukpana kè è yá keke gbënõne yãzi

Dauda lè.

1 Dii, mé n sáabu kpá kõn nòseo do,
 mé n yãbɔnsaekenano kpàakpa keñne.

2 Mé pɔnnaa ke mà ãa dá n yá musu,
 Luda Musude, mé n tó kpá kõn lèsinao.

- 3 Ma ibeεεno è kpeε li,
aõè læε wà gaga n ae.
- 4 Zaake n zεmao n yã nnaa kpàma,
vεεna n tintia n yã gògò a zéa.
- 5 N kpākē boriinozi,
n gbē zaaano kàate n n tó dède míomi.
- 6 N mónzi kè è yāaroo kpà ma zangurinozi,
n n wéteño gbòro, aõ yã dɔ gbēken dɔro.
- 7 Dii è kí ble gurɔ píngi,
à a kpata diε yākpaekeena yānzi.
- 8 Eé yākpae ke kōn anduna gbēno súusu,
eé kí ble boriino a zéa.
- 9 Diin utekii ũ gbē kè wèe gbāaa mɔɔhnenone,
à deñne aafia'ekii ũ nawēakegurɔ.
- 10 Dii, gbē kè aõ n tó dɔɔno n náane vī,
neè n kii wèterino zīnnaro.
- 11 À lè sí Diine, èe kí blee zaa Zayon,
à à yākenano kpàakpa ke bori píngine.
- 12 Zaake è gēε bo gbēderia, yā è sánlo,
è takaasideeno wiilena yā da.
- 13 Dii, n̄ gwa lán ma ibeεεno e ãa daama nà,
n̄ ma wēnda gwa n̄ ma bɔ gaa lézī,
- 14 Iε mà n tó kpá Zayon bīilea,
mà pɔnnaa ke kè n ma mì s̄i yānzi.
- 15 Boriino s̄i wèε kè aõ yòñ,
aõ gbá zù bà kè aõ kpàkpa guu.
- 16 Wà Dii d̄s̄ kōn yākpaekeena a zéao,
è tó gbē zaaa yākena wí à musu.
- 17 Gbē zaaano è tá gèwāan,
borii kè aõè Luda yā daroo p̄ino.
- 18 Wēndadeeno yā é s̄an zikiro,
takaasidee s̄o wéedɔzina yāana vīro.
- 19 N̄ fεε Dii, n̄ton tó gbēntee n ḡà fīro,
n̄ bori píngi kakōa n̄ yākpae keñyo.
- 20 Dii, n̄ tó vīa boriino kū,
Iε aõ e wà d̄s̄ kè gbēnteenon n̄ ũ.

10

Wéεkena Ludaa à yākpae ke gbēnteenone

- 1 Dii, bóyānzi n̄ zena zāazāzi?
À kè dia neè n zīnda ute nawēakegurɔ?
- 2 Gbē zaaa è gbāasaidee wete à de wadakeε guu,
è mɔnafiki keε à à kū.
- 3 Gbē zaaa è a pónidenano ãa dā,
è s̄ankarade s̄aabu kpá è Dii tó zaaa sí.

- 4 Gbē zaaa wada bé à tò è Dii kii wetero,
à Luda laasuu vīro.
- 5 Yā kè è ke píngi è bōne maame,
è a zīnda kaara, è n doka daro,
è lézukii ke a ibeena.
- 6 È be é kpáguaro,
égō kú pōnnaan wahaa sai.
- 7 Ège kōn gbēkanao kōn yā pāsīo à lé pà,
kisia yā kōn yā zaaa bé ègō daa à lén.
- 8 È nae taarisaidene lakutu kpee
le à e à de asii guu,
è mizaadee kpákpa gusae.
- 9 È nae gbēnōne asii guu lán músu bà,
è nae lákpen le à e à gbāsaide kũ.
Tó à à kũ, è à gáe kōn a bào.
- 10 Gbē kè à lè à kũ ègō daena sòròrò,
gbāaa bé à à nè.
- 11 Gbē zaaa è be Luda è yā tàasi kero,
è o kú a wéame è guu ero.
- 12 Dii, ò fεε ò mó kōn n gbāaa,
Luda, ògō takaasideenò tàasi kee.
- 13 Luda, bōyānzin gbē zaaa è dōkenyo lezi?
È be a swè guu né òa daawaro.
- 14 Baa kōn beeeo neè gbēnò yā'ōamma e sānsān,
neè ò pōsia yā da le ò e ò dańma.
Gbāsaidee è a zīnda kpámma,
tone kè gwàri vīroo dōnlerin n ū.
- 15 Ò gbē zaaanò kōn gbē pāsīnò gāsā éńne,
ò ò yā zaaa kè aōe daa wà dōroo wí ò musu.
- 16 Dii ègō kí blee gurò píngi,
à yādarisaideenò é kaate à būsun.
- 17 Dii è takaasideenò wéekena sí,
è ò gba swè, è swā kpá ò wiipenazi.
- 18 È ze kōn tone kè gwàri vīroonò
kōn gbē kè wèe wéé tāańmanò,
le gbēntee kè de būsuti ū
tón tó swè kè gbēnò dōro yāanzi.

11

Làakarikpaena

Dauda lè.

1 Ma na Diizi.

Bōyānzin ée beeme mà vīa
mà tá kpīi musuzi lán bāa bà?

2 À zaakerinò gwa, aō kà kpà sála,
aō nae gusae aō ò sá gá,
aō kà zù nòsemaadeenòzi.

3 Tó fεεakaarayā e kaate,
gbē maaanò é ke diamé?

4 Dii kú a kpé kè kú adona guu,
à v̄ena kpatan musu gwe.
È wée té gbēnteenɔzi à n̄ tàasi ke.
5 Dii è gbē maaano ȳo à gwa,
m̄ode à zà zaakerinɔn
k̄ɔn gbē kè yā pāsī è k̄éne nnaano.
6 Eé t̄ȳo k̄ɔn ɔf̄ant̄gb̄o kú zaakerinɔa,
īa wāaa bé eéḡo de n̄ baka ũ.

7 Zaake Dii è yā ke a zéa,
yāmaakena è kene nna,
gbē maaano é wée siàle.

12

Gbēntee zaake

Dauda lè. Wè sí k̄ɔn m̄ɔɔlenaome.

1 N̄ ma mì sí, Dii,
zaake gbē maa kee kuu d̄oro,
náan̄dee yāa gbēnteenɔ té.
2 Baade è eḡe to a gbēdaaane,
è l̄innaa k̄asañe k̄ɔn n̄s̄eo plaa.

3 Dii, n̄ l̄ennade lé kò é
k̄ɔn gbē kè è a z̄inda sé lez̄io.
4 Ās̄è be n̄ lé bé eé tó wà z̄i ble,
wà n̄ lé v̄i, dé bé eé kí blem̄maa?

5 W̄éet̄ana gbē busenɔa
k̄ɔn w̄endadeenɔ m̄bonao yānzi
Dii bè é f̄ee sa
à n̄ gba z̄éɔk̄ii kè āōe à ni dee.
6 Dii yā see v̄iro,
à de lán kondogi kè wà yò t̄évura guu
wà bàasa ḡèn sw̄eplaaa bà.
7 Mpi Dii, n̄éḡo wa d̄ak̄paa gurɔ p̄ingi,
né wa sí gbē beee takanɔa.
8 Tó gb̄enɔ yā b̄èe k̄ù ɔplaplaa,
gbē zaaano èḡo lili oo k̄ɔn īad̄anao gu p̄ingia.

13

Wiip̄ena Ludazi

Dauda lè.
1 Ai b̄ore, Dii?
Ma yā èḡo s̄angu gurɔ s̄anda p̄ingin yó?
N̄éḡo m̄ik̄p̄ee zuume ai b̄oreme?
2 M̄éḡo k̄odee kee k̄ɔn ma laasuuno ai b̄oreme?
Ma p̄oo èḡo sia lán guu e d̄oo nà,
ma ib̄ee èḡo gb̄aaa bleema ai b̄oreme?
3 Dii ma Luda, n̄ ma gwa né ma yā ma,
n̄ ma uu wereme le m̄aton garo yānzi,
4 le ma ib̄ee t̄on be a ma nero yānzi,

le ma zangurino tón ponnaa ke ma funa yã musuro.

⁵ Mée n gběke náane kee,
ma pɔɔ kè nna kè n ma mì sì.

⁶ Mé lè sí Diine,
zaake à yã maaa kème.

14

Yōnkoo yā'ona

Dauda lè.

¹ Yōnkoo è be a swèn Ludaa kuuro.
Gbēno yàka, aɔ yàkena zaa,
yāmaakeri kee kú n téro.

² Zaa musu Dii è gbēnteenɔ tàasi ke
à gwa tó gběke ɔndɔ kà à a kii wete.

³ Aɔ sàsā n píngi aɔ gò dɔro sai míomio,
yāmaakeri kee kú n téro, baa mèn do.

⁴ Zaakerinoo dōna vīnloo?
Aɔè ma gbēno mómɔ lán ú bà,
aɔè Dii sísiro.

⁵ Gwen vīa n kūn maamaa,
zaake Ludaa kú kōn gbě maaano.

⁶ Wè kpá takaasideene a poyezikēnaa,
mɔde Diin à utekii ũ.

⁷ Luda, n bɔ Zayon n mó n Isarailino mì sí!
Tó Dii sòkpa kōn a gbēno n gwena ziin,
Yakubu boriino é ponnaa ke,
Isarailino é yáa do.

15

Ludayadari yā'ona

Dauda lè.

¹ Dii, dé bé à zé vī à gē n be ua?
Dé bé eé fɔ àgɔ kú n kpīii musuu?

² Gbě kè ègɔ kuu taari sai,
è yā ke a zéa,
è yāpuraa o zaa a nòsen.

³ È yā di gběkearo,
è taari ke a gbědaaanero,
è a gběndoo sɔsɔro.

⁴ È kya ká ludayadarisainon,
è bèe li ludayadarinone,
è a lùsena papa, baa tó à kène zī'ũ.

⁵ È ɔ sēkáníne a dialena yānziro,
è bɔ taarisaidee kpɛɛ ɔɔnkpɛɛgba yānziro.

Gbě kè è ke lɛɛ é kpágula zikiro.

16

Nana Ludazi adua

Dauda lè.

¹ N ma dākpa Luda,
mbe ma nanzi.

² Ma bè Diine: Mbe ma Dii ũ,
n baasiro má pó maa ke vīro.

³ N gbē kè aō kú būsu kè guuno,
aōmbe gakuidee kè wà kēmēno ũ.

⁴ Gbē kè aōè wā wà gá taa kiiano
è yā'ōamma kpá n zīndazime.

Mé sa'o'aru kwéényoro,
weé n tãano tó ma ma lézīro.

⁵ Dii, mbe má n vī ndo,
n ma ka ma bakaa,
ma wēndi kú n ɔzīme.

⁶ N tɔɔtɛ lézekiino kēmē gu maa guu,
gbaa kè n dàmmē kēmē.

⁷ Mé Dii sáabu kpá kè è lé dama yānzi,
baa gwāavī è tó ma swè ma gba làakari.

⁸ Mēēgō Dii ee ma wēen,
lán à kú ma ɔplaazi nà, póke é ma degero.

⁹ Beee yānzi ma pɔɔ ègō nnazi,
ma nòseguu pù.

Má tãmaa vī kè ma mē ègō kuu,

¹⁰ zaake né ma tó mira guuro,
né we n gbē kè kú adona yai kūro.

¹¹ N ma da wēndi zéa,
ma pɔnnaa ègō pana n kiia,
pó maaano ègō kú n ɔzī gurɔ píngi.

17

Taarisaiidee aduakena

Dauda aduakena

¹ Dii, n ma yāzēdee ma,
n swā kpá ma wiipenazi,

n ma wéekena sí,
zaake mēe kee kōn mɔnafikioro.

² N kiian mé yā nnaa en,
n wēe e yā kè zé vī ee sãnsã.

³ N ma swè gwà, n wēe témazi gwāavī,
n ma tàasi kè, née yāke emaro,

zaake ma zεo kè ma lé é ma kari kero.

⁴ Mēè té gbēntee yākenanɔziro,
mēè gbē pásīno zékpae séro.

⁵ Ma lili ò n zén súusu,

mēe pã n yānero.

⁶ Mēe lé zuunzi, zaake né wemala.

Luda, n swā kpá ma aduakenazi.

⁷ N n gbēke bɔnsae yā kemē,

ñ gbē kè aō nànziiño bɔ́ ñ ibeεno ɔzĩ.

⁸ Ñ làakari dɔma lán n wéene bà,
ñ ma sɔto n ɔru.

⁹ Ñ ma sí gbē zaaa kè aōè ña damaano,
ma ibeε kè aōo liganamazii pino.

¹⁰ Aōè gbēke wéε gwaro,
aō lé è ñadāyã o.

¹¹ Aō pèema wà ligamazi,
aō wéε biima le wà e wà ma pãe tɔtɛ.

¹² Aōo yezi wà ma ke gyáigyai
lán músu noaderi è ke nà,
lán músu kè naena gusae bà.

¹³ Dii, ñ fεε ñ dañle ñ ñ ne,
ñ ma sí gbē zaaano kɔn n fεεdaao.

¹⁴ Ñ ma bɔ́ ñ ɔzĩ kɔn n gbãaa.
Aō baka kú anduna kèkii guu,
aō auziki ègɔ diñzi, aō néno è kã,
aōè pɔ́ kè diñzino káe ñ néno.

¹⁵ Mapi sɔ́, mé wéε sinle ma nòse maaa yãnze,
tò ma n e ma fεεguro, beee é móma.

18

Zìblena sáabu (2Sa 22:1-51)

Lè kè Dii zɔbleri Dauda sìne gurɔ kè à à bò Solu kɔn a ibeε kpaaano ɔzĩ.

¹ Má yenzi Dii, míbe ma gbãaa ũ.

² Diin ma gbèsi ũ kɔn ma zeki gbãaa,
ma mìsirime.

Ma Ludan ma gbèsi ũ, mεè nazi.

Àmbe ma sengbango ũ,
ma mìsiri gbãa kɔn ma gulezĩo.

³ Dii kà wà à sáabu kpá.

Mεè à sísi, è ma bɔ́ ma ibeεno ɔzĩ.

⁴ Góro'ite vlèmao,
ísɔ́ kè è ñ kaatε e ma blee.

⁵ Mira bano ligamazi,
gaa takutεε kpàkpame ma ae.

⁶ Kè má kú nawèa guu, ma Dii sìsi,
ma wii pè ma Ludazi,

ben à ma kòto mà zaa a be,
ma wiii kà à kiia, à gè à swã.

⁷ Tɔtɛ lùgaluga à nìgãniḡ,
kpiiino dègedege ai ñ kāsāan.

Aō lùgaluga kè à pɔ́ fè yãnze.

⁸ Tésukpe bò à yĩzĩ,
té kè è ñ kpata bò à lén,

à yònoo e té keε à ae.

⁹ Á musu wè à pita,

lou sisi à gbá gĩĩ.

¹⁰ Èe vīaa dina kerubu kpee,
èe yāa paa ĩala.

¹¹ À gusiaa dà a zĩndala,
ludambe sia kũ à kũkiila.

¹² Zaa à gakui tékena guu lou e sisii,
lougbe e kwee, lou e pii pāsĩpāsĩ.

¹³ Dii pàta zaa musu,
Luda Musude kòto dɔ lapatana ũ.

¹⁴ À kà fà ma ibeenɔa à n fāakɔa,
à tò lou pìmma à pèmma.

¹⁵ Kè n patarĩma, Dii,
kè n pɔ bɔ n yĩĩ,
ísiaa tɔɔte bɔ gupuraa,
anduna kāsāa gò kaena pɔtē.

¹⁶ À ɔ bɔ zaa musu à ma kũ,
à ma bɔ swadaa guu.

¹⁷ À ma si ma ibee gbāaa ɔĩ
kɔn ma zanguri kè aɔ gbāaa demalaano.

¹⁸ Aɔ lèema ma mɔnzikεguro,
mɔde Dii zèmao.

¹⁹ À ma bɔ à ma gba mèporokii,
à ma mì sɔ kè à yemazi yānzi.

²⁰ Dii yā kème ma nɔse maa lén,
à fīa bɔme ma gbāsisaikε lén.

²¹ Zaake má Luda yādienano kũna,
mée à zaaa ke ma a Luda tɔnlo.

²² À dokayāno ègɔ dɔɔme ae píngi,
mée kpee li yā kè à dienonero.

²³ Ma kuuna taari vī Diinero,
má a zĩnda kũna durun sai.

²⁴ Dii fīa bɔme ma nɔse maa lén,
zaake à è má kuu gbāsĩ sai.

²⁵ Náanɛdeen n ũ náanɛdeenɔne,
taarisaiden n ũ taarisaidenɔne.

²⁶ N wásawasa gbē wásawasanɔne,
mɔde neè íbetε kpá kɔn gbē dɔɔsaideenɔ.

²⁷ Neè zĩndabusarinɔ mì sí,
neè gbē kè aɔè n zĩnda sé lezĩno sɔe.

²⁸ Dii, neè ma fitia té tó nana,
ma Luda, neè ma gusiaa lie gupuraa ũ.

²⁹ Kɔn n gbāao mé fɔ mà kù kpá karaa,
ma Luda gāzĩ mé fɔ mà vī gũla.

³⁰ Luda kèkii sɔ yākena bɔezina,
Dii yā see vīro, à wásawasa,
à de sengbango ũ gbē kè aɔ nàzinɔne.

³¹ Dii baasiro, dén Luda ũu?
Wa Luda baasiro, dén gbèsi ũu?

- 32 Luda bé è ma gba gbāaa,
àmbe è zé porome súusu.
- 33 È tó ma gbá kái gō nna lán zō pó bà,
è tó màgō táa oo gulezĩno musu.
- 34 È zìkana dadame
ai ma gāsā fō à m̀gotē sá gá.
- 35 Neè n zìblesengbango kpáma,
ń ma kũna kōn n ɔplaaɔ,
neè nae ñ ma tó bɔ.
- 36 Neè ma zé yàasa kũme
le ma gbá tón sataro.
- 37 Ma pɛɛ ma ibeɛnozi ma ń kũkũ,
m̀eɛ ɛara ma suro, sé kè ma gaa ma ń dɛdɛ.
- 38 Ma ń wíwi, aɔɔe fō wà f̀eɛ dɔro,
aɔ lèe wà gò kaena ma gbá gĩzĩ.
- 39 N ma gba gbāaa ma zì kào,
ń tò ma ibeɛno mì nàeme.
- 40 N tò ma zangurinɔ kpɛɛ lì,
ben ma a ibeɛ pìnɔ kàate.
- 41 Aɔ wii lè, gbẽkee e ń mì síro,
aɔ lé zù Diizi, èe weńlaro.
- 42 Ma ń ké tìketike lán b̀suti kè Ìa sèe bà,
ma táa òm̀ma lán zé guu b̀tɔnga bà.
- 43 N ma bɔ gbẽ kè aɔ f̀eɛmaziinɔ ɔzĩ,
n ma ke boriinɔ mìdee ũ.
Borii kè má ń d̀roonɔ è zò blemɛ,
- 44 bori zìtɔnɔ è na ń sàsaa ma ae.
Tó aɔ ma yā mà, aɔè mì sieme.
- 45 Aɔ ká è ga,
aɔè bɔ ń zeki gbāaanɔn kōn luganao.
- 46 Dii kuu! Aubarikadeen ma gbèsi ũ!
Wà Luda ma mìsiri tó bɔ.
- 47 Luda bé è g̀eɛ bomeɛ,
è tó boriinɔ mì sieme,
- 48 è tó mà piti ma ibeɛnoɔn.
N ma gba gbāaa de ma zangurinɔla,
n ma bɔ gbẽ pāsĩnɔ ɔzĩ.
- 49 Beee yānzi mé n sáabu kpá boriinɔ té,
mé n tó kpá, Dii.
- 50 Dii è zì bíta ble kína kè à à sène,
è gbẽkɛɛ ke kína kè à à kàne,
mamɔma Dauda kōn ma boriinɔ
ai gurɔ píngi.

19

Ludambe gakui kōn Luda yā gakuio

Dauda lè.

¹ Musu è Luda gakui bɔ gupuraa,
b̀tumapɔnɔ è à zĩ ɔdɔańne.

² Len èegõ yã oo le lán guu e dɔɔ nà,
è dɔna kpámma gwãavĩ kɔn gwãavĩo.

³ È yã oro, à yã'ona borii kuuro,
wè à k̄i maro.

⁴ À kòto è da andunala píngi,
à yã'ona è gá ai tɔɔte lézekiia.

Luda kpé bò ɔfántēne gwe,

⁵ è bɔ kpén à fεε lán nɔseri bà,
è fεε táo kɔn pɔnnaao lán gɔsagbãaa bà.

⁶ È fεε ludambelēa kè,
è bikū à gá ai à léa k̄aa,
póke ègõ utena à puusunero.

⁷ Dii doka papana,
è n̄ kuuna kεke à keńne dɔ.

Dii yã náane v̄i,
è lé da ɔndɔsaideenɔa.

⁸ Dii ɔdɔkii bé à súusu, è n̄ pɔɔ ke nna.
Dii yãdienanɔ gbāsĩ v̄iro, è n̄ uu wereńne.

⁹ M̄isiēna Diine zé p̄i wéebɔna,
weégõ tézi guro píngi,
Dii yãkpaekena yãpuraa v̄i,
ègõ maa wásawasa.

¹⁰ À maaa de vurala, baa vura maaa,
à nnaa de zó'ila, baa zó búsu.

¹¹ Beee musu neè lé da mamɔma n zòbleria,
gbē kè n yã k̄una àre ègõ bíta.

¹² Dé bé eé f̄s à yã kè à zãanɔ dɔɔ?

N̄ s̄uu kemaο kɔn ma taari kè utenamεenɔ.

¹³ N̄ton tó mamɔma n zòbleri taari kenne ḡianziro,
n̄ton tó durunnɔ kí blemaro,
mégõ kuu wásawasa taari bíta sai.

¹⁴ N̄ tó yã kè èe bɔɔ ma lén kenne
kɔn laasuu kè kú ma swè guuo,
Dii, ma gbèsi, ma m̄isiri.

20

Zìblena wéekεε

Dauda lè.

¹ Dii yã sínyo n nawēakeguro,
Yakubu Luda n dākpa.

² À dɔnle z̄imma bɔna a kúkiia,
à n̄ ìan ká bɔna zaa Zayɔn.

³ À n sa'ona sí píngi,
à dɔ n sa'opɔ kè wè ká tén à té k̄unɔ yãn.

⁴ À p̄ó kè n pɔɔ yezi kenne,
à tó n̄ p̄ó kè néε pεεa le.

⁵ Wé guda ke z̄i kè n̄ blè yã musu,

wé tuuta logo kɔn wa Luda tó.
Dii wéεkεε kè ní kè sí píngi.

⁶ Má dɔ sa kè Dii è kína kè à à kà mì sí,
è yá sío zaa a bεε kè kú adonan,
è tó à zì ble kɔn a gàsā gbāāao.
⁷ Gbēkenɔ è sɔgoronɔ náane ke,
gbēkenɔ è sɔnɔ náane ke,
wapinɔ sɔ, Dii wa Ludan weè náane ke.
⁸ Aɔé gɛ̀n sí wà léε,
wapinɔ sɔ wégɔ zεna gíngin.

⁹ Dii, ò tó kína zì ble,
tó wa n sisi, ò wewala.

21

Zìblena sáabu

Dauda lè.

¹ Dii, kína e pɔnnaa kεε kɔn n gbāāao,
à pɔɔ nna maamaa kè ní tò à zì blè.
² N pɔ kè à pɔɔ yezi kpàa,
néε gí à wéεkεna síziro.
³ N daàε kɔn aubarika bítao,
n vura fùra kùne.
⁴ À wèndi gbèkamma, ben ní kpàa,
ní tò àgɔ kuu ai gurɔ píngi.
⁵ À gakui bíta kè ní tò à zì blè,
n bèε kɔn bítakeεεo kpàa.
⁶ Neègɔ aubarika daan gurɔ píngi,
n kuuna bé à tò à pɔɔ kè nna.
⁷ Zaake kína náane dɔ Diia,
Luda Musude gbēke yānzi eé nigāro.

⁸ N ɔɔ é n ibεεnɔ kù ní píngi,
né n zangurinɔ kù kɔn n ɔplaa.
⁹ Né ní ke mɔdate yàka ũ n mógurɔ,
Dii é ní kaate a pɔfɛgurɔ, eé tó té ní ble.
¹⁰ Né ní néno mì de anduna guu,
né ní boriinɔ kē gbēnteenɔa.
¹¹ Baa tó aɔ lé kpàkɔsɔnzi,
aɔ pɔyeziyā é zīi kero.
¹² Né kà dɔdɔ ní wéεa,
né tó aɔ kpεε li.

¹³ N gbāakεε guu, Dii, ò n zīnda sé lezī,
wé lè sí wà n bítakeεε sáabu kpá.

22

Wiipεna Ludazi

Dauda lè.

¹ Ma Luda, ma Luda,
à kè dia n ma ton-ee?

Ma wii pè,
à kè dia nées mó ma mì síroo?
2 Ma Luda,
ma lé zùnzi fāantē, mōde nées wemalaro,
ma wii pènzi gwāavī dɔ, mées yītero.

3 Ní kú adona n̄ vēena kpatan,
mmɔn kè Isarailinɔ è n sáabu kpá.

4 Mbe wa dezino n náane kè,
aō n náane kè, ben n n̄ mì sí.

5 Aō lé zùnzi, ben aō bɔkii è,
aō n náane kè, ben wí e n̄ kūro.

6 Kòkɔ néngon ma ũ, gbēnteen ma ũro,
wèe ma sōsɔɔ, wèe kya kaamagu.

7 Gbē kè aōe ma gwaanɔ e ma faboo,
aōe lézúkii keema,
aōe n̄ mì kee degūdegū wèe bee:

8 Lán èe Dii náane kee nà, ēndē à à mì sí,
tó à yā kàneme, à à mì sí.

9 Mbe n ma bɔ ma da gbēeen,
n ma gwa aafia ma yōmiguro.

10 Má na n ɔzī zaa né'isɔmme,
ma Ludan n ũ zaale má kú ma da gbēeen.

11 N̄tongɔ kúmao zāro,
zaake wahaa kīi kúmao,
gbēkee kuu à dɔmalero.

12 Wà ligamazi paripari lán zùswareenɔ bà,
wà ma kagura kè lán Basā bùsu zùsware gbāaanɔ bà.

13 Wèe lé aemazi lán músu ódɔri
kè aōe pó kee gyáigyainɔ bà.

14 Ma gbāaa yāa lán í kwēena bà,
ma gupekiinɔ bòkūn píngi,
ma mè yò lán zósa bà.

15 Ma kòto gāga lán pēe korii bà,
ma néne nà ma lé musu,
wà ma dae lán gè bà bùsutin.

16 Lewannɔ gāli liganamazi,
gbē zaaa pìnɔ nānakōrema,
aō ma ɔɔnɔ kōn ma gbánɔ zòzò.

17 Mé f̄s mà a wánɔ naro píngi,
wà wée bìibiia, wèe ma gwaa.

18 Aō ma pókāsāanɔ kpàatetekōne,
aō kàbankpe kè ma uta yā musu.

19 Dii, n̄tongɔ kúmao zāro,
mbe ma gbāaa ũ,
n̄ mó n̄ dɔmale kpakpaa.

20 N̄ ma bɔ aō fēdaa lézī,
n̄ ma wèndi sí lewan pìnɔa.

21 Ñ ma bɔ músu pìno lézĩ,
 ñ ma si zùsɛte pìno kobaa.

22 Mé n tó bɔ ma gbɛno té,
 mé n sáabu kpá kakɔana guu.

23 A Dii vīakerino, à à sáabu kpá,
 a Yakubu boriino, à à tó bɔ,
 a Isarailino, à mì siene.

24 Zaake èe kya ká takaasideenlo,
 èe à wɛndakɛɛ faboro,
 èe mìkpɛɛ zunero,
 à swā kpà à wiipɛnazi.

25 Mé n sáabu kpá pari kakɔana guu,
 mé lù kè má sɛnne papa n vīakerino aezĩ.

26 Takaasideenɔ é pó ble wà kã,
 Dii kii wɛterino é à sáabu kpá,
 aɔégɔ kú wɛndio gurɔ píngi.

27 Andunalezekideenɔ é gɔ Dii dɔ aɔ aɛ dɔa,
 borii kè aɔ kuunɔ é kúene n píngi,

28 zaake kíblena né Dii pómɛ,
 è kí ble bori píngia.

29 Anduna auzikideenɔ é donzi kene n píngi
 kɔn gbɛ kè aɔ kú gaa lézĩno,
 gbɛ kè aɔ gaa gákiiano é mì siene n píngi.

30 Zia gbɛno é dɔzi,
 aɔé Dii yã tɔkɛ gbɛ kè aɔé suunɔne,

31 Aɔé mìsina yã o gbɛ kè wèè n i kòroonɔne
 zaake à gĩake à kè.

23

Diin ma d̀ari ũ

Dauda lè.

1 Diin ma d̀ari ũ,
 póke é kɛsãmaro.

2 È ma daɛ sɛla b̀rɔnɔn,
 è gámao í kaena kítikiti saɛ.

3 È ma kuuna keke dɔ,
 è dɔmɛ aɛ zé maaano guu a tó bɔna yãzi.

4 Baa tó ma táa ò guzure sia pãsĩn,
 mé à zaaa vĩa kero, zaake n kúmao,
 n sári kɔn n gòo è ma làakari kpáɛmɛ.

5 Nèè póblee káɛmɛ ma aɛ ma ibɛeno wáa,
 nèè nósi gũnnadee kú ma mìa,
 nèè í ká ma togoon ai à pa yélele.

6 Yãpura Dii gbɛke kɔn à yenzio é gɔ kúmao gurɔ píngi,
 mé gɔ kú à ua ai ma wɛndi lén.

24

Dii gēna a kpé guu

Dauda lè.

¹ Tɔɔte kɔn pɔ kè kúnno píngi né Dii pómé,
anduna kɔn gbē kè aɔ kúnno n píngi.

² À tɔɔte kāsāa pèe ísiaan,
à anduna kàe kɔn swaanɔ.

³ Dé bé à zé ví à didi Dii kpíii musuu?
Dé bé eé fɔ à gē à ua?

⁴ Gbē kè taari vīro bensɔ à nòse puraa,
gbē kè a làakari è tá tāano kparɔ
bensɔ è yā sí kɔn tāa tóroo.

⁵ Dii é aubarika da adeen,
Luda à mìsiri é tó yā bɔo nna.

⁶ Len à de le kɔn à kii wèterinɔ,
Yakubu boriinɔ Luda wée wèterinɔ.

⁷ À bīilenɔ wēwē,
à gbà ziinɔ wēwē,
à tó Kína gakuidee gē.

⁸ Dén Kína gakuidee pì ũ sɔɔ?
Dii gbāabitademé,
àmbe Dii zīkari gbāadee pì ũ.

⁹ À bīilenɔ wēwē,
à gbà ziinɔ wēwē,
à tó Kína gakuidee gē.

¹⁰ Dén Kína gakuidee pì ũ sɔɔ?
Dii Zīkpeden Kína gakuidee pì ũ.

25

Luda wa dakpari

Dauda lè.

¹ Dii, mbe ma a swè kpamma,

² Ma Luda, má n náanekena,
nton tó wí ma kuro,
nton tó ma ibeenɔ ma nero.

³ Wí é gbē kè aɔ wée donziinɔ kú zikiro,
sé gbē kè aɔ bɔ n kpee yákoɔana sainɔ.

⁴ Dii, n n zé ɔɔamé,
n n yā dadamé.

⁵ N ma da n yāpura zéa,
n à yā dadamé,
zaake Luda ma mìsirin n ũ,
ma wée egɔ donzime gurɔ píngi.

⁶ N wēnda kɔn n yenzio gɔ dongu,
zaake beenɔ kúnno zaa zi, Dii.

⁷ Nton taari kè má kènɔ yā daro
ke durun kè má kè ma gɔkparekegurɔɔnɔ.
N tó ma yā gɔ dongu yenzi guu,
kè n maa yānzi, Dii.

- 8 Dii maa, è yã ke a zéa,
beee yãnzin è a yã dada durunkerinonezi.
- 9 È zĩndabuserinɔ da a zéa,
è yã maaa dadañne.
- 10 Dii ègɔ yenzi kɔn náaneɔ vĩ
kɔn gbẽ kè aɔ a bà kuunaño yã kũnanɔ.
- 11 Baa kè ma durun bíta Dii,
n kẽme n tɔbɔna yãnzɪ.
- 12 Dé bé à Dii vĩa vĩi?
Dii è adee da zé kè de à séa.
- 13 Adee ègɔ kú nnamana guu,
à boriinɔ bé wégɔ n bũsu vĩ.
- 14 Dii ègɔ nna kɔn a vĩakerinɔ,
è tó aɔgɔ a bà kuunaño yã dɔ.
- 15 Ma wée ègɔ pé Diia,
zaake àmbe è ma gbá bɔ bàn.
- 16 N aɛ dɔma, né ma wẽnda gwa,
zaake má kú mado wétãmma guu.
- 17 Ma yã'ɔammanɔ kàara ma nɔse guu,
n ma bɔ ma nawẽa pìn.
- 18 N ma wétãmma kɔn ma pɔsiaao gwa,
né ma durunno kẽma píngi.
- 19 N gwa lán ma ibeenɔ dágula nà,
aɔ zàmagu pásĩpásĩ.
- 20 N ma wèndi dákpa, né ma mì sí,
nton tó wí ma kũro, zaake ma nanzi.
- 21 N tó yãpura kɔn kuuna maaao gɔ ma dákpa,
zaake ma wée ègɔ dɔnzi.
- 22 Luda, n Isarailinɔ bɔ n nawẽanɔn píngi.

26

Gbẽ maaa aduakena

- Dauda lè.
- 1 N yã nnaa kpáma Dii,
zaake ma yã kè a zéa,
ma n náane kè seka sai.
- 2 N ma lé n ma gwa Dii,
né ma nɔse kɔn ma laasuunɔ gwa,
- 3 zaake n yenzi ègɔ dɔɔme aɛ,
mèè zĩ ke n yãpuraaa.
- 4 Mèè vèe kɔn egedeenenoro,
mèè gẽ mɔnafikideenɔ téro.
- 5 Ma za durunkerinɔ kakɔanan,
mèè vèe kɔn gbẽ zaaanoro.
- 6 Ma ɔ pìpi ma taarisaideke sèeda ũ,
mèè ligaa n gbãgbãkiizi, Dii,
- 7 Ie mà e mà n sáabu kpá lèsina guu,
mé n yãbɔnsaenɔ kpàakpa ke.
- 8 Dii, má ye n kpé kè neègɔ kúnzi,

guu kè n gakui è pitan.

⁹ Ìnton ma kakõa kõn durunkerinõoro,
 ñnton ma baka kakõa kõn gbèderinõ pòoro.

¹⁰ Laasuu zaaa bé ègõ dõñne ae,
 aõ ò ègõ pana kõn òdõnkpeegbaanõ.

¹¹ Mapi sõ, mètè yã ke a zéa,
 ñ ma wènda gwa, ñ ma mì sí.

¹² Ma zekii è gu maaan,
 mé Dii sáabu kpá pari kakõana guu.

27

Diin ma gupuraa ù

Dauda lè.

¹ Diin ma gupuraa ù kõn ma mìsirio,

dén mé vĩa kene?

Diin ma utekii ù,

dé vĩa bé eé ma kũu?

² Tó gbè zaaanõ lèema le wà ma ke gyáigyai
 ke tó ma ibeenõ kõn ma zangurinõ fèemazi,
 aõé gèn sí wà léé.

³ Baa tó zìkarinõ ligamazi,
 ma kù é vĩro,

baa tó gbènõ fèemazi kõn zìo,
 ma làakari égõ kpaenamé.

⁴ Yã mèn don mée gbekaa Diia,
 yã pìn mée wete maamaa.

Má yezi màgõ kú Dii ua ai ma wèndi lén,
 le màgõ à wée wete à kpén gwe,
 mé wée pé à maakéa.

⁵ Eé ma ute a kpén nawèakegurõ,
 eé ma gwa a bisakutaan,
 eé ma ze gbè musu aafia.

⁶ Ma mì é gbã à de ma ibee kè aõ ligamaziinõ póla,
 mé saa o Dii ua kõn gudakenao,
 mé lè sí mà à sáabu kpá.

⁷ Tó ma n sisi Dii, ñ wemala,
 ñ ma wènda gwa, né ma yã ma.

⁸ Ma nòse e lé daama mà n wée wete,
 Dii, mée n wée wete.

⁹ Ìnton mìkpee zu mamõma n zòblerinero,
 ñnton kpee lime kõn pofèoro.

Ma dõnlerin n ù, ñnton ma zìnnaro,
 Luda ma mìsiri, ñnton ma tónlo.

¹⁰ Tó ma de kõn ma dao pã kpàmazi,
 Dii é ma sí.

¹¹ Dii, ñ n yãzedee dame,
 ñ dõme ae zé súusu guu ma wétámmarinõ yãnzì.

¹² Ìnton tó ma ibeenõ poyeziyã ke ma musuro,

zaake sèeda egdeeno e yā diima,
gbě pāsīno e pó boó n̄ yīzī.

¹³ Má yā kèkii náanekena,
kè Dii é à maaa kemε anduna kè guu.

¹⁴ Ñ wée do Diizi,
n̄ ze gbāa, né n̄ làakari kpáε,
n̄ wée do Diizi.

28

Wéekena kōn sáabukpanao

Dauda lè.

¹ Dii, mbe ma gbèsi ũ, mée n̄ sisii,
nton ma yā kpá swākotoro.
Tó n̄ yītemala,
mé gō lán gbě kè aō s̄i gèwāa guuno bàmε.

² Mée donle wii pεemma,
n̄ swā kpámazi,
mée ma o s̄εε n̄ kúkii kpa.

³ Nton ma gáε ledó kōn gbě b̄εno ke zaakerinoro.
Aōe yā nnaa o n̄ gbēdaaanone,
m̄de zangu bé à kú n̄ swèn.

⁴ Ñ keñε aō yākenaa kōn n̄ zaakenao,
n̄ fīa boñε n̄ dàa
le aō yā zaaa wí n̄ musu.

⁵ Aōe Dii yākenaa kōn à zīkenao yā daro,
eé n̄ gboro, eé n̄ fεε doro.

⁶ Aubarikadeen Dii ũ,
zaake à swā kpà ma wēnda wiipenazi.

⁷ Diin ma gbāaa ũ kōn ma sengbangoo,
má à náanε vī ma swèn.
È ma ïan ká, ma p̄o è ke nna,
mεè à sáabu kpá kōn lèsinao.

⁸ Diin a gbēno gbāaa ũ,
à de utekii ũ kí kè à kànε, è à mì sí.

⁹ Ñ n̄ gbēno mì sí n̄ aubarika dañgu,
n̄ n̄ dākpa n̄gō n̄ kūna gur̄o píngi.

29

Dii yā'ona zàgā'ia guu

Dauda lè.

¹ A malaikan̄o, à Dii tó kpá,
à gakui kōn gbāaa do Diinε.

² À Dii tó kpá,
à kúε Diinε à kúadona gupuraan.

³ Dii kòto do ínola,
Luda Gakuide è tó lou pūtā,
Dii kòto kīi do ín̄o musu.

4 Dii kòto gbāaa dɔ,
 Dii kòto gakui vī.
 5 Dii kòto è sida líno para,
 Dii è Lebanɔ b̀usu sida líno para.
 6 È tó Lebanɔ kpiiino vīvī lán z̀une bà,
 Emɔni gbè s̄o lán z̀uswarene b̀oro bà.
 7 Dii kòto è bɔ k̄n loupinao,
 8 Dii kòto è gbáa nigā,
 Dii è Kadesi gbáa nigā.
 9 Dii kòto è líno nigā,
 è líkpenɔ pu,
 gbẽ kè āo kú à ua guunoo e beene,
 Gakuideen à ũ.
 10 Dii kú í kè dana andunalaa musu,
 Dii v̄ena Kí ũ gurɔ píngi.
 11 Dii è a gb̄enɔ gba gbāaa,
 Dii è aubarika daŋgu āḡo aafia.

30

Dii sáabukpana

Lè kè Dauda dà Luda ua kyakena yā musu.

1 Mé n tó sé lezī Dii,
 zaake n ma kaara,
 née tó ma ib̄enɔ ma nero.
 2 Dii ma Luda, ma wii p̄enzi,
 ben n ma gba aafia.
 3 Dii, n ma si miraa,
 née tó ma si gèwāanlo.
 4 Dii gb̄enɔ, à à tó kpá,
 à à tó kè kú adona sáabu kpá.
 5 Zaake à p̄f̄ena è ḡi kero,
 à aubarika bé èḡo kuu ai gbẽ w̄endi lén.
 Ɔɔɔna èḡo kuu gwāavī,
 ben guu è dɔ k̄n p̄onnaao.
 6 Kè má kú nnamana guu ma bè:
 Mé kpágula zikiro.
 7 Dii, kè n aubarika dàmagu,
 n ma ze ḡinḡin lán kpii ba.
 M̄ode kè n m̄ikp̄ee z̀ume,
 ma ḡo bídi guu.
 8 N Dii, mbe ma n sisi,
 ma kúe kè ma diine ma bè:
 9 Bó àren ma gaa v̄i ke ma sina gèwāan?
 Ma mira é n tó kpán yó?
 Eé n náane kpàakpa ken yó?
 10 Ñ ma yā ma Dii ñ ma w̄enda gwa,
 Dii, ñḡo de ma d̄onleri ũ.
 11 N ma ɔɔɔna liè ɔwāna ũ,
 n ma p̄sia utano p̄itima,
 n p̄onnaa dàme p̄ókāsāa ũ.
 12 Méḡo ȳitenaro, méḡo n tó kpaame,

Dii ma Luda,
mégõ n sáabu kpaa gurɔ píngi.

31

Zĩndakpana Dii

Dauda lè.

¹ Dii, míbe ma nanzi,
̀nton tó wí ma kũ zikiro.

̀N ma mì sí n maakena yānzi,

² ̀N swā kpámazi, ̀n ma faaba ke kpakpaa,

̀n gõ ma uteki gbè ũ,

zeke gbāaa kè eé ma faaba ke ũ.

³ Ma gbèsi kōn ma zeke gbāaaon n ũ,

̀n dōme ae ̀n ma da zéa n tó yānzi.

⁴ ̀Nton tó mà si bà kè wà kpàkpameenlo,

zaake ma mìsirin n ũ.

⁵ Ma a ninii nānne n ɔzĩ,

̀n ma mì sí Dii Luda yāpurade.

⁶ Ma za gbè kè aṣè na tāanɔan,

Diin má náane kè.

⁷ Mé yáa dɔ mà pɔnnaa ke kōn n yenzio,

zaake n ma yá'ṣamma è,

n ma nawēakena dōme.

⁸ Néé ma na ma ibeenɔne ní ɔzĩro,

n ma gba mēporokii.

⁹ ̀N ma wēnda gwa Dii,

zaake má kagurakename,

pɔsiaa tò ma wée gṣ̄ súkusuku,

ma pɔɔ sia kũ ma nòse yàka.

¹⁰ Pɔsiaa e ma wēndi lagoo,

m̀bna e ma wè yāaa,

laasuu tò má gbāaa vī dɔro,

ma wánɔ b̀usa.

¹¹ Ma gbēdaaanɔ è kya kámagu ma ibeenɔ yānzi,

ma yā è ma gbēnɔ vīa kũ maamaa,

gbè kè weè dakɔre gāalenɔ è pāme.

¹² Ma yā e dɔ gbēken dɔro,

ma gṣ̄ lán gè bà,

ma gṣ̄́nne lán oo kāndo bà.

¹³ Mèè ma kè gbēnɔ e ma pee pari,

vīapɔnɔ ligamazi.

Aṣè kakṣ̄a wà lé kpákṣ̄sṣ̄mazi,

aṣè lédole ke ma wēndibɔna yānzi.

¹⁴ Mɔde míbe ma n náane kè Dii,

mèè be ma Ludan n ũ.

¹⁵ Ma wēndi ègṣ̄ kú n ɔzĩ gurɔ píngime,

̀n ma sí ma ibee kè aṣɔe ma wetee

wà ma deenɔ ɔzĩ.

¹⁶ ̀N uu were mamɔma n z̀bberia,

ñ ma mì sí n yenzi guu.

¹⁷ Dii, ñton tó wí ma kũro,
zaake ma wii pèenzi.

Ñ tó wí zaakerinɔ kũ,
ñ tó aã lé gõ nakõana gèwáan,

¹⁸ ñ tó egetori pìnɔ néne nae.
Aãè dɔke kɔn gbẽ maaanɔ,
aãè kya kángu kɔn ñadãnao.

¹⁹ Auziki kè ñ kàkõa n vñakerinɔne bíta,
neè aubarika da gbẽ kè aõ nanziinɔn gbẽ píngi wáa.

²⁰ Tó gbẽnɔ lé kpàkõsõñzi, neè ñ ute n kuu,
tó wèe leokpakõa keeñyo, neè ñ dákpa n kukiia.

²¹ Aubarikadeen Dii ù,
zaake à yenzi bíta òdɔame
wéte kè wà ligazi guu.

²² Swè kèmagu gwe,
ben ma bè, wà n kii zé zòmɛ.
Kè ma faaba lé zùnzi,
n ma wènda wiipena mà.

²³ Àgõ ye Diizi, amɔa a gbẽnɔ.
Dii è a náanekerinɔ dákpa,
è fña bo ñadãrinɔne pãšpãšĩ.

²⁴ Amɔa kè a wée dɔ Diizinɔ,
àgõ gbãa à a swè kpáɛ.

32

Durun'ona Ludane

Dauda lè.

¹ Aubarikadeen gbẽ kè Luda pó kù à taarinɔla
à à durunnɔ kène ù.

² Aubarikadeen gbẽ kè Dii è à durun yã daroo ù,
bensõ mɔnafiki kú à nòse guuro.

³ Kè ma yĩte kɔn ma durun-o, ma yãyã,
ma wiii ègõ dɔ zaa kɔngɔ ai uusie.

⁴ Nɔ tõma fãantẽ kɔn gwãavĩo,
ma gbãaa yãa lán guwãagurɔ ofãntẽ bé à ma læ bà.

⁵ Ben ma wennɛ ma durunzi,
méɛ ma yã zaaa utenne dɔro.
Ma bè, mé ma taarinɔ o Diine,
ben à ma durun kème.

⁶ Beee yãnze n náanekeri wée kemma a gurɔɔazi,
tó yã zĩ'ũu e mɔɔ, eé à lero.

⁷ Ma utekiin n ù,
neè ma bɔ wéetãmma guu,
neè ligamazi ñ ma mì sí.

⁸ Mé yã danne mà n da zé kè de ñ séa,

mé lé damma, ma wée gō ténzi.

⁹ Ñtongō kuu laasuu sai
lán sō ke bāagāsō bāro,
tó nēe aizi káíne kōn a bāoro,
aṣè da n dōrōaro.

¹⁰ Yá'ṣamma è da gbē zaaanola,
Dii yenzi è liga à náanekerinōzi.

¹¹ Gbē maaanō, à pōnnaa ke Dii yānzi,
nòsepuradeenō, à guda ke à yáa dō.

33

Luda sáabukpana

¹ À guda dō Diia gbē maaanō,
à kō sio nòsepuradeenō à sáabu kpá.

² À Dii tó kpá kōn kuntigio,
à lè síne kōn mōrōo.

³ À lè dufu síne,
à pó'onnano lé kōn dōnao kōn pōnna wiio.

⁴ Zaake yā kè Dii ò né yāpurame,
à náane vī a yākena píngi guu.

⁵ À ye maakεεzi kōn yāzedeo,
Dii yenzi anduna pà.

⁶ Dii yā'ona bé à musu kè,
à lé'īa bé à musupōnō pèpe.

⁷ À í kàe gu dōnkō, à gō ísīaa ũ,
à íno kākōa, à gō í lō ũ.

⁸ Anduna gbē píngi, à vīa ke Diine,
gbē bēeno píngi, à mì siene.

⁹ Zaake à yā ò, ben anduna gō kaena,
à yā diε, ben pó píngi gō kun.

¹⁰ Dii è lé kè boriinōo kpākōsō ke pā,
è kpá būsudeenōne kōn pó kè aṣōe pεεao.

¹¹ Yā kè Dii zèo ègō diena gíngin,
yā kè à à pōo gbà ègō kuu gurō píngi.

¹² Aubarikadeen borii kè Dii de à Luda ũu ũ,
gbē kè à n sé a pó ũunō.

¹³ Zaa musu Dii è guu gwa gīzī,
è gbēnteenō e n píngi.

¹⁴ Zaa à kúkiia è gbē kè aṣō kú
anduna guunō tāasi ke n píngi.

¹⁵ Àmbe à baade píngi swè kè,
è n yākenanō dō píngi.

¹⁶ Kína ke è zī ble a zīkpe parikεε yānziro,
zīkari ke è bō a gōsagbāake yānziro.

¹⁷ Sō náanekena à n bōo né egεεme,
baa kōn à gbāakεεo eé fō à gbē mì síro.

¹⁸ Dii wée kú a vīakerinōa,

gbē kè aō wée dō à yenzizinō.

¹⁹ Eé n bō gaa lézī,
eé n gwa dekaagurō.

²⁰ Wa wée ègō dō Diizi,
àmbe wa dōnléri ũ kōn wa sēngbangoo.

²¹ Zaake Diin wa pōō ègō nnaa,
wá à tó kè kú adona náane vī.

²² Dii, n tó n yenzi gō kúwao
lán wa wée dōnzi nà.

34

Dii maakena

Lè kè Dauda dà gurō kè à a zīnda diè ĩadee ũ Abimeleki ae, ai Abimeleki pèa à tà.

¹ Mэгō Dii tó sée lezī gurō yāana sai,
mэгō à tó kpaá lán guu e dōō nà.

² Mэгō ĩa dāa Dii yā musu,
takaasideenō é ma aō pōnnaa ke.

³ À bítakee dō Diinēmao,
à tó wà à tó bō lēdo.

⁴ Ma Dii kii wète, ben à wēmala,
à ma bō ma vīano guu.

⁵ Gbē kè aō wée dōzinō uu ègō werena,
wí é gē n wéen zikiro.

⁶ Takaasidee kè Dii sìsi, ben à wèàla,
à à bō à nawēano guu píngi.

⁷ Dii Malaika ègō kú à vīakerino sae,
è n mì sí.

⁸ À dā à gwa, é e kè Dii nna,
aubarikadeen gbē kè nàzi ũ.

⁹ Dii gbēno, à vīa kenē,
póke è kēsā à vīakerinōaro.

¹⁰ Nōaa è músunō de, póblee è kēsā́ma,
mōde pō maa ke è kēsā Dii kii wèterinōaro.

¹¹ Gbēno, à mó à ma yā ma,
mà vīakēna Diinē dadaare.

¹² Amōa kè á yezi a wēndi gō maa
bensō á yezi a kuuna gō nna,

¹³ à a lé kū kōn yāzaa'onao,
àton tó egēe bō a lénlo.

¹⁴ À kpeē li à zaaane à à maaa ke,
à aafia zé wete àgō tézi.

¹⁵ Dii ègō gbē maaano tàasi kee,
è swā kpá n wiipenazi.

¹⁶ Dii è mikpeē zu zaakerinone,
le aō yā tón dō gbēkenlo yānzi.

¹⁷ Tó gbē maaano lé zù Diizi, è ma,
è n bō n nawēano guu píngi.

18 Dii kīi kōn gbē kè aō pōo yàkano,
è dō gbē kè aō uu sisinanole.

19 Wahaa ègō gbē maaa lee gèn baaagō,
mōde Dii è à bō à guu píngi.

20 È à wáno dākpa píngi,
à ke è éro, baa mèn do.

21 Kisia é gbē zaaano dede,
yā é v̄ee gbē maaa ibeenōa.

22 Dii è a zòblerino mì sí,
yā é v̄ee gbē kè naziaro.

35

Gbē maa wiipena Diizi

Dauda lè.

1 Dii, ñ íbetε kpá kōn ma ibeenōo,
ñ zī ká kōn gbē kè aōe zī kaamaono.

2 Ñ n sɛngbango kōn n gōkebōno sée,
ñ fεε ñ dōmale.

3 Ñ n sári kōn n f̄eedaao sé dō,
ñ fεε gbē kè aōe ma gbeseenzi.

Ñ beme ma m̀sirin n ũ.

4 Gbē kè aōe ma wεtεε wà ma deeno,
ñ tó aō kpεε li, wí ñ kŭ.

Gbē kè aōe à zaaa gōgōmaziino,
ñ tó aō fua, mà ñ kpεε e.

5 Aōgō de lán ése ũkā kè ïa sèe bà,
Dii Malaika péñma.

6 Aō zé gō gusiaa ũ kōn gu zāeo,
Dii Malaika o yīpañzi.

7 Zaake aō w̄ee yōme pā,
m̄ee yāke keñero, ben aō bà kpàkpame.

8 Ñ tó m̀nzi ñ le à keñne ásarū ũ,
ñ tó bà kè aō kpàkpamee ñ kŭ,
aō léε w̄ee kè aō ȳ pì guu.

9 Ma pōo é gbasa à ke Diia nna,
mé ponnaa ke kè à ma mì sì yānzi.

10 Mé be kōn ǹsεo do,
Dii, dé bé à de lán n bà?
Nεε takaasideeno sí gbāamōnnerino,
nεε w̄endadeeno bō ñ w̄etāmmarino ozi.

11 Sèeda εgedeenō è fεemazi,
aōe yā kè má à yā dōroo lalama.

12 Aōe à maaa fīa bome kōn à zaaao,
ben ma gō gbē miradodee ũ.

13 Tó aōe gyāa keε yā sō,
m̄eè uta kāsāa dame,
m̄eè ma zīnda busa kōn léyinao,
m̄eè adua keñne yāana sai,

14 lán wà be aõ de ma gbēnna ke ma danε ũu bà.

Mεεgõ lili oo m̀pεεna k̄n p̄siaao,
lán wà bè ma dan méε wēnda kεεnε bà.

15 M̄ode kè ma ḡèn sì,
aõ ligamazi k̄n p̄onnaao,
aõ ma z̄amba kè aõ l̄εma,
aõ ma yaka ȳana sai.

16 Aõ ma fabò p̄s̄ip̄s̄i,
aõ swaa p̄itimazi.

17 Dii, n̄égõ ma gwaa lε ai b̄rεmε?

M̄usu p̄in̄o e ma kεε gȳáigyai,
n̄ ma símma màgõ kú w̄ëndio.

18 Mé n s̄áabu kpá pari kak̄ana guu,
mé n tó kpá gb̄ēn̄o w̄áa.

19 N̄ton tó ma ib̄εεn̄o ma ȳáa d̄oro,
n̄ton tó gb̄ē kè aõ z̄amagu p̄ān̄o
ma gwa k̄n w̄ée zaaaoro.

20 Ȳá nnaa è b̄o n̄ lénlo,
aõ è ȳá di n̄s̄eȳideen̄o.

21 Aõ è lé aε wà be:
Eh̄, eh̄, wa w̄ée è.

22 Dii, n w̄ée è, n̄tongõ ȳitenaro,
ma Dii, n̄tongõ z̄āmaoro.

23 Ma Luda, n̄ fεε n̄ zεmao,
ma Dii, n̄ tó ȳá b̄mao nna.

24 Nεε ȳá kε a z̄éa,
Dii ma Luda, n̄ ȳá nnaa kp̄ama,
n̄ton tó aõ ma ȳáa d̄oro.

25 N̄ton tó aõ be n̄ sw̄èn wà ma n̄ero,
n̄ton tó aõ be wà ma m̄o b̄ēero.

26 Lán aõεe p̄onnaa kεε ma w̄ét̄amma musu nà,
n̄ tó wí n̄ k̄ū mà n̄ kpεε e.

Lán aõεe bítakεε ōd̄amε nà,
n̄ wí dar̄mma n̄ n̄ kpε b̄o.

27 Gb̄ē kè ma b̄ona maaa è k̄éne nnaan̄o
n̄ tó aõ p̄onnaa kε aõ guda kε.

Gb̄ē kè ma b̄ona aafia è k̄éne n̄o
n̄ tó aõḡõ bee Dii bé à b̄íta.

28 Mapi s̄õ, mé n maake ȳá o,
m̄égõ n s̄áabu kpaa gur̄o p̄ingi.

36

Gb̄ēntee zaaa

Dii z̄òbleri Dauda lè.

1 Gb̄ē zaaa durun ȳá da ma sw̄èn,
à w̄ée ègõ Luda wí v̄iro.

2 Zaakε ègõ a z̄inda ee gb̄ē maaa ũmε,
è a durun d̄õ gbasa à zanlo.

3 Ege k̄n m̄onafikio kú à lén,

à ɔ̃ndɔ̃ kɔ̃n maakeɲao tò.
 4 È yā zaaa laasuu lé a daekiia,
 è gí yā pásĩziro,
 è a zĩnda da zé faasaideea.

5 Dii, n yenzi bíta kà ludambe,
 ní náane ví maamaa, à zò ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃.
 6 N maakeɲa bíta lán kpíiino bà,
 n yāzedeke lé víro lán ísia lè bà.
 Dii, nɛè gbēnteenɔ̃ kɔ̃n nòbɔ̃nɔ̃ bɔ̃ píngi.
 7 Luda, n yenzi bèe ví fá,
 gbēnteenɔ̃ è ute n ɔ̃ru.
 8 Aɔ̃è n ua póbile nósídee ble wà kã,
 nɛè n swa'i pɔ̃nnade kpámma aɔ̃ mi.
 9 Zaake míbe wèndibókii ũ,
 wa kuuna n gupuraan bé à wa wée kè.

10 Ñgɔ̃ yenzi ɔ̃ɔ̃a gbē kè aɔ̃ n dɔ̃ɔ̃nɔ̃nɛ ñgɔ̃ gaa,
 ñgɔ̃ kpɛɛ ñgɔ̃ nòsepuradeenɔ̃ mì sii.
 11 Ñton tó ñadārinɔ̃ ma dúgu zɔ̃ro,
 ñton tó zaakerinɔ̃ ɔ̃ yĩpamaziro.
 12 Ñ gwa, mɔ̃nafikidee pino lèe,
 aɔ̃ gò daena sòrɔ̃rɔ̃, aɔ̃é fɔ̃ wà fɛɛ dɔ̃ro.

37

Gbē maaanɔ̃ kɔ̃n gbē zaaanɔ̃ ziaa zĩ

Dauda lè.

1 Ñton tó gbē zaaanɔ̃ yā n kũ gbāaro,
 ñton zaakerinɔ̃ gwena ni dɛro,
 2 zaake aɔ̃é kori kũ wà gaga tia lán sè bàme,
 aɔ̃ maakeɛ é yāa lán sèla ísi bà.
 3 Ñ Dii náane ke, ñgɔ̃ yā maaa kee,
 ñgɔ̃ kú bùsu kèn, ñgɔ̃ nnaa maa.

4 Ñ tó n pɔ̃ɔ̃ gɔ̃ nna Diia,
 eé pó kè n nòse yezi kpámma.

5 Ñ ze kɔ̃n Diio ñ à náane ke,
 eé yā kènɔ̃ kennɛ.
 6 Eé tó yā bɔ̃nyo nna lán gudɔ̃na bà,
 eé tó ñ bɔ̃ maa lán fáantɛ gupuraa bà.

7 Ñ lé yĩte Dii aɛ ñ sòkpazi,
 ñton tó auzikide yā n kũ gbāa
 gurɔ̃ kè à bò kɔ̃n a wéezɛ zaaaoro.

8 Ñ pɔ̃fɛ tó ñ mì kè pètɛa.
 Ñton tó yā beeenɔ̃ n kũ gbāaro,
 è mó kɔ̃n yāzaakeɲaome.
 9 Zaake gbē zaaanɔ̃ é kaate,

gbě kè aṣ wéε dṓ Diizinṓ bé wégṓ bṓsu vī.

10 À gṓ féte kè gbě zaaanṓ éḡṓ kuu dṓro,
baa tó n n wéte, né n ero.

11 Zīndabusarinṓ bé wégṓ bṓsu vī,
aṣégṓ pṓnnaa kεε kṓn aafia bítao.

12 Gbě zaaa è à zaaa kpákpa gbě maaazi,
è fēzi.

13 Mṓde Dii èḡṓ à yáa dṓṓ,
zaake à dṓ kè à gurṓṓ é papa.

14 Gbě zaaanṓ è fēdaa woto,
aṣè n kà kpá sála,
le wà e wà takaasideenṓ kṓn wēndadeenṓ dεdεo,
aṣé gbě kè n yākεna maaanṓ kaate.

15 Aṣ zīnda fēdaa é n zṓ n swèn,
weé n sánṓ é'εñε.

16 Pṓ féte kè gbě maaa vī
dε gbě zaa pariinṓ auzikila,
17 zaake gbě zaaanṓ gbāaa é mī dε,
mṓde Diin gbě maaanṓ kūna ũ.

18 Dii taarisaideenṓ yā dṓ,
aṣ baka èḡṓ dε n pṓ ũ gurṓ pīngi.

19 Wí é n kū yā pāsī gurṓṓ zīro,
baa tó dekaa kà, aṣégṓ kāna.

20 Gbě zaaanṓ sṓ é kaate,
Dii ibεenṓ é yāa lán sēla bṓro nà,
aṣé gēte lán tésukpe bà.

21 Gbě zaaa è pṓ sēkām̄ma à à fīa boro,
gbě maaa sṓ è gba da maamaa.

22 Gbě kè Dii aubarika dàngunṓ bé wégṓ bṓsu vī,
gbě kè à lé kèñnenṓ sṓ é kaate.

23 Dii è gbě da zé kè dε à séa,
à pṓṓ èḡṓ nna à kuunaa.

24 Baa tó à gēn sì, eé léero,
kè Dii à kūna yānzi.

25 Zaa ma gṓkparεkεgurṓ
ai ma gaa ma zi kṓo la,
mēε e Luda gbě maaa zīnna zikiro,
mēε e à nénṓṓ e baa kεero.

26 Èḡṓ gba daa gurṓ pīngi
èḡṓ pṓ sēkāañεmε,
à nénṓ éḡṓ aubarika vī.

27 Ñ kpεε li yā zaaanε ñḡṓ à maaa kεε,
néḡṓ kú bṓsu kèn gurṓ pīngi.

28 Zaake Dii ye yāzedeēzi,
eé a náanekerino zĩnnaro.

Aṣégõ kuu aafia gurõ píngi,
gbẽ zaaanõ sõ é kaate.

29 Gbẽ maaanõ bé wégõ bùsu vĩ,
aṣégõ kún gurõ píngi.

30 Ɔndõyã è bõ gbẽ maa lén,
à lé è yāzedeē o.

31 À Luda doka kú à swèn,
à gbá è sata pókearo.

32 Gbẽ zaaa è gbẽ maaa kpákpa
lɛ à e à à dɛ,

33 mɔde Dii é à tó à ɔzĩro,
eé we yákpae à nero.

34 Ñ sɔkpa Diizi ñgõ à yã kũna,
eé n kaara lɛ ñgõ bùsu vĩ,
né gbẽ zaaanõ kaatena e.

35 Ma gbẽ zaa gbãade ke è yã,
à gbã à ɔ tà lán lí kè tɔɔte kènɛ nnaa bà.

36 Kè tá ma kpa gwe, à kú gwe dɔro,
ma à wète, mée à ero.

37 Ñ taarisaide yã gwa,
ñ gbẽ maa yã tàasi ke,
zaake nṣeyĩidee boriinõ é gõ borii ũ.

38 Durunkerinõ sõ é kaate ledole,
gbẽ zaaanõ borii é mì dɛ.

39 Dii bé eé gbẽ maaanõ mì sí,
eégõ deñne utekii ũ nawëakegurõ.

40 Dii é dɔñlɛ à n bõ,
eé n sí gbẽ zaaanõ à n mì sí
kè aõ nãzi yãzi.

38

Takaasidee aduakena

Dauda lè.

1 Dii, ñton ma toto kɔn pɔfëoro,
ñton ma swã sɔkãme kɔn pëtëoro.

2 N kànõ ma papa
n ɔ tɔma.

3 Ma mè gbãaa yãa n pëtë yãzi,
ma wá aafiaro ma durun yãzi.

4 Ma taarinõ dàmala,
aõ tɔma lán aso tĩisi bà.

5 Ma bònõ fɔ,
aõ yai kù ma yɔnkɔkɛe yãzi.

- 6 Má kuna, ma gō zòlò,
mègō té uuo sisina gurò píngi.
- 7 Ma kpεεwa e wii maamaa,
ma mè gbāaa vīro.
- 8 Má gbāaa vīro, ma mè kè búgubugu,
mée wii lεε ma poyakana yānzi.
- 9 Dii, n pò kè má yezi dō píngi,
nèè ma mbna ma sānsān.
- 10 Ma kù e vīi gbì gbì, ma gbāaa yāa,
ma uu e té kεε doro.
- 11 Ma gbēnnanò kōn ma gbēnò è gbεεmε,
ma danenò è bàa léme ma bōnò yānzi.
- 12 Gbē kè aō wete wà ma denò è bà kpákpame,
ma wēderinò è yā zaaa kpakōsōmazi,
aōgō mōnafikiyā wāari paa kōo gurò píngi.
- 13 Ma gō lán swādoò bà, mèè yā maro,
lán gbē kè à néne nàe bà, mèè lé è wēkōaro.
- 14 Má de lán gbē kè è yā maroo bà,
mèè wēñlaro.
- 15 Dii, mbe ma wée donzi,
né ma yā ma, Dii ma Luda.
- 16 Ma bè, ònton tó aō yōgō kemaro,
ònton tó aō ña dā ma satana yānziro.
- 17 Ma ka lεena,
mègō kú yā'ōamma guumε.
- 18 Mé ma yā zaaanò onne sa,
zaake ma durun yānzin ma pōo yakanazi.
- 19 Ma ibεε pāsīnò lé vīro,
gbē kè aō zāmagu pāpāanò pari.
- 20 Aōè à maaa fīa bome kōn à zaaao,
yā maaan má tézi, ben aō íbete kpàmao.
- 21 Dii, ònton ma zīnnaro,
ma Luda, òntongō kúmao zāro.
- 22 Ñ mós ñ dōmaleε kpakpaa,
ma Dii, ma mīsiri.

39

Takaaside wiipeena Ludazi

Dauda lè.

- 1 Ma bè, mégō ma zīnda kūna dō,
mé tó ma lé ma da durunkena guuro.
Tó gbē zaaa kúmao, mé ma lé kū.
- 2 Ma lé nakōa, ma yī kítikiti,
mée yāke oro, baa yā maaa se,
ben ma yā'ōamma sòkpa à kàara.
- 3 Ma swē puusu bō ma guu,
kè ma laasuu lè, ma swē té bō,
ben ma lé bō ma bè:

- 4 Dii, ò tó màgõ ma wèndiguro lé dõ,
kõn ma guro pari zaka léo.
N tó màgõ dõ lán ma wèndi é gë zéla nà kándo.
- 5 N ma wèndi lé yò n òla zakan,
ma kuuna de wée kòn yíola n kiiaro.
Baade píngi é gë zéla lán ìa bàme,
- 6 gbèntee tena ègõ de lán òra bàme.
È bāabāa bo à auziki kakõa,
mòde à dõ tó dén eé gõnero.
- 7 Tó lemè, bó tāmaan mégõ vīi?
Mbe ma wée dõnzi, Dii.
- 8 N ma taarinõ kēmè,
nton tó yõnkõnõ ma faboro.
- 9 Ma lé nakõana, mée ma lé wèkõaro,
zaake mbe n yā beee kè.
- 10 Nton ma lé dõro,
ma gbāsī lè n òkū yānzi.
- 11 Neè gbè toto neè wée tãa à durun yānzi,
neè à auziki yaka lán blé bà.
Baade píngi é gë zéla lán ìa bàme.
- 12 N ma aduakena sí Dii,
n swā kpá ma wiipenazi.
Nton ma ódõna kpá swākotoro,
zaake n nibõn ma ũ,
má de gbè zítõ ũ lán ma dezino bà.
- 13 N uu goma le ma pòò e àgõ nna dõ,
ai màgõ gá anduna tó.

40

Dii sáabukpana

- Dauda lè.
1 Ma wée dõ Diizi maamaa,
ben à aè dõma à ma wiipena mà.
- 2 À ma bõ kokotēwēen,
à ma bõ foo guu.
À ma gbá pèe gbèsi musu,
à ma ze gwe gíngin.
- 3 À lè dufu dàme ma lén,
wa Luda sáabukpana pó ũ.
Gbèno é e pari, vīa é n kū,
aṣé Dii náane ke.
- 4 Aubarikadeen gbè kè Dii náane vīi ũ,
bensõ è aè dõ ìadārinõ kòn tāagbāgbārinõaro.
- 5 Dii ma Luda, n yābõnsaekenanõ pari,
weé fõ wà yā kè nēe pēawee dõdõro.
Tó mée tōkēenne, à lé vīro,
mé fõ mà o píngiro.

6 N̄ ye sa'opo ke gbaaziro,
ben n ma gba swā mà yā mao.
N̄ee sa'opo kè wè ká tén à té kũ
ke durun agbaakpabɔ gbekaro.
7 Ben ma bè: Maε kè,
ma mɔ lán wà kè takadan ma yā musu nà.
8 Má ye n poyezi kemε, ma Luda,
n doka kú ma swè guu.

9 Mé yāzεdee baaru kpá pari kakɔana guu,
mé ma lé nakɔaro, lán n̄ dɔ nà Dii.
10 M̄ee n yāzεdee utεn̄nero,
ma n náane kɔn n m̄isinao yā ò.
M̄ee gí n yenzi kɔn n yāpuraao o
pari kakɔana guuziro.

11 Dii, n̄ton gí ma wēnda gwaziro,
n yenzi kɔn n yāpuraao gɔ ma dākpa.
12 Zaake yā zaaa kè liganamazi lé v̄iro,
ma taarinɔ dāmala, m̄ee guu eero,
à pari de ma mikāla, swè kèmagu.

13 Dii, n̄ sùu ke n̄ ma m̄i sí,
Dii, n̄ ke kpakpaa n̄ m̄ó n̄ dɔmale.
14 N̄ tó wí gb̄e kè aɔɔe ma wεε wà ma deeno kũ,
aɔ n̄ m̄i péε.
N̄ tó gb̄e kè aɔɔ yezi mà m̄onzi eenɔ kpεε li,
aɔ uu yākɔte.
15 Gb̄e kè aɔè beme taale taaleeno,
n̄ tó wí n̄ kũ aɔ ke ḡiri.
16 Gb̄e kè aɔɔe n̄ kii wetεeno,
n̄ tó aɔ pɔɔ kemma nna aɔ yáa dɔ.
Gb̄e kè aɔɔ ye n̄ m̄isinazino
gɔ bee Dii bíta.

17 Takaaside wēndadeen ma ũ,
n̄ laasuu lé ma yāzi, Dii.
M̄be ma dɔnl̄eri ũ kɔn ma m̄isirio,
ma Luda, n̄ton ḡi kero.

41

Gyāree aduakena

Dauda lè.
1 Aubarikadeen gb̄e kè è gb̄aasaide yā daa ũ,
Dii è à bɔ nawēakeguro.
2 Dii é à dākpa à à gba wēndi gb̄aa,
eé aubarika dan a b̄usun,
eé à na à ibεeno ɔzĩ aɔ n̄ poyezi kearo.
3 Dii é à dākpa à gyāpea,
eé tó à a gyāa p̄i ble.

4 Ma bè: Dii, ma durun kēnne,

ò ma wēnda gwa ò ma gba aafia.
 5 Ma ibeeno è ma kpákpa gaaò wà be:
 Boren éé ga lé à tó kaatee?
 6 Tó aó mò ma gwa,
 egeyān aōè omé,
 aōè baaru zaaa wete ma yā musu,
 ben aōè fée wà gá wàgō yā pì fāa bàazi.

7 Ma zangurino è ma kpákpa à zaaao,
 aó píngi aōè àisi zaaa kpámazi wà be:
 8 Gagyāa bé à à lè,
 eé fée a daekiia doro.
 9 Baa ma gbēnna kè ma à náane kè,
 kè weè ɔ kakōa ta dōnkō guu bō ma kpee.

10 Mmōn sō Dii, ò ma wēnda gwa,
 ò ma gba aafia lé mà fīa boñne.
 11 Tó ma ibeeno e ma yōgō kemaro,
 mégō dō sa kè ma yā kànné.
 12 N ma kūna ma nòse maaa yānzi,
 n tò màgō kú n aezī gurō píngi.

13 Aubarikade Dii, Isarailino Luda
 zaa káaku ai gurō píngi!
 Aami! Aami!

TAKADA PLAADDEE

Saamu 42-72

42

Zìzò sòdona

Kora boriino lè.
 1 Lán zō ègō swasae ni dee nà,
 len n nii kú ma swēn lé, Luda.
 2 Ma ninii e Luda ni dee, Luda Wēndide pì,
 boren mé e mà gá wée siàlee?
 3 Wée'i bé à gō ma póblee ũ
 fáantē kōn gwāavīo.
 Wēgō beeme gurō píngi:
 N Ludaa kú māmeee?
 4 Ma nòse wēnne, ben yā kèkiino dōmagu,
 lán mēè gá parii guu nà ai Luda ua,
 gbēno ègō tēte ma kpee kōn gudakenao,
 zībaakerino ègō té ma kpee kōn sáabukpanao.
 5 Bóyānzin ma nòse yàkazi?
 À kè dia ma làakari fēee?
 Séde màgō wée dō Ludazi,
 zaake mé eara màgō à sáabu kpaá,
 ma Mísiri, ma Luda.
 6 Ma nòse yàka, ben n yā dōmagu
 zaa Miza kpiigeezi ai Yoda mà,

zaa Em̄oni gb̄en̄o musu.

⁷ Nèè tó ís̄p̄eena k̄i ḡo d̄o,
í l̄on̄o e lé zuuk̄ōzi.
N̄ t̄o í e daamala,
à s̄o e taamao.

⁸ Dii è yenzi ɔd̄ame f̄āant̄ē,
à l̄è èḡo da ma l̄én gw̄āvī,
m̄éé w̄éé k̄eé Luda k̄è d̄e ma w̄èndi ūua.

⁹ M̄éè be Luda ma gb̄èsin̄e:
B̄óyānz̄in ma ȳā s̄ānguzi?
À k̄è dia n̄ t̄o m̄àḡo t̄é k̄ōn p̄osiaao
ma ib̄eé w̄éet̄amma ȳānz̄ii?

¹⁰ Ma ĩadammarin̄o è ma s̄ōs̄ō,
beé ȳānz̄i ma w̄án̄o èḡo w̄ii,
ās̄èḡo beem̄e gur̄o p̄íngi:
N̄ Ludaa kú m̄ám̄eé?

¹¹ B̄óyānz̄in ma n̄òs̄e ȳàkazi?
À k̄è dia ma làakari f̄èèè?
S̄éde m̄àḡo w̄éé d̄o Ludazi,
zaake mé éara m̄àḡo à s̄áabu kpaá,
ma M̄isiri, ma Luda.

43

¹ N̄ ma ȳā nnaa kp̄áma Luda,
n̄ ȳā símao bori ludad̄ōrisaideen̄o ȳā musu,
n̄ ma b̄o gb̄ē zaa m̄onafikideen̄o ɔz̄i.

² Luda, m̄be ma ut̄ekii ū,
b̄óyānz̄in n̄ gimazii?
À k̄è dia n̄ t̄o ma ḡo t̄é k̄ōn p̄osiaao
ma ib̄eé w̄éet̄amma ȳānz̄ii?

³ N̄ n̄ gupura k̄ōn n̄ ȳāpuraao z̄īma,
à d̄ome āe n̄ kp̄iii musu,
à ḡámao ai n̄ kúkiia gwe.

⁴ Mé gbasa mà gá n̄ gb̄āgb̄ákiia Luda,
ma p̄oó é kem̄ma nna, Luda ma p̄onnaa,
mé n̄ t̄o kp̄á k̄ōn m̄oɔo,
Luda ma Luda.

⁵ B̄óyānz̄in ma n̄òs̄e ȳàkazi?
À k̄è dia ma làakari f̄èèè?
M̄éḡo w̄éé d̄o Ludazi,
zaake mé éara m̄àḡo à s̄áabu kpaame,
ma M̄isiri, ma Luda.

44

Isarailin̄o faaba w̄éek̄ena

Kora boriin̄o l̄è.

¹ Luda, ȳā k̄è n̄ k̄è zaa ḡik̄ena wa dez̄in̄o gur̄o,
ās̄o òwe wa sw̄ā mà.

² N̄ ɔ ȳìpa bori p̄ānden̄ozi n̄ ĩa d̄àr̄ma,

n wa dezinò kàe ní gbèn,
 n ní kaara aǎ dàgula.
³ Aǎ fǎdaa bé à ní ká bǔsu kèaro,
 aǎ gǎsǎ gbǎaan aǎ zǐ blèoro.
 N zǐnda gǎsǎ gbǎaa bé à tò,
 n aε dòm̄ma kè ní yeńzi yǎnzi.

⁴ Mbe ma Kína ũ ma Luda,
 neè tó Yakubu boriinò zǐ ble.
⁵ N gǎzǐn weè ɔ yǐpa wa ibeεnɔzi,
 kǔn n tón weè wa zangurinò dúgu zǔ.
⁶ Èe ke má sá náanekenanlo,
 èe ke ma fǎdaa bé è ma boro.
⁷ Zaake mbe neè wa sí wa ibeεnɔa,
 neè wí da wa zangurinɔa.
⁸ Luda, weègǔ n sǎabu kpaa gurɔ pín̄gi,
 weègǔ n tó kpaa yǎana sai.

⁹ Baa kǔn beeeo n giwazi ní tò wí wa kǔ,
 neè bɔ kǔn wa zǐkpeεnɔ doro.
¹⁰ Ní tò wa bɔru kpeε wa ibeεnɔne,
 ní tò wa zangurinò wa pónò nàkǔa.
¹¹ N ní gbá zé aǎ wa dede lán sǎanò bà,
 n wa fǎakǔa boriinò té.
¹² N n gbēnò yà aaga,
 neè àre e à guuro.

¹³ Ní tò wa gbēdaaanò wa sǔsǔ,
 gbē kè aǔ kú wa saεnò wa lalandi kè.
¹⁴ Ní tò wa gǔ pena pó ũ boriinɔne,
 gbēnò è ní mì ke degūdegū wa yǎnzi.
¹⁵ Meègǔ kú kǔn wíyǎo gurɔ pín̄gi,
 wí ègǔ kú ma wéεn
¹⁶ ma faborinò kǔn ma sǔsǔrinò yǎnzi
 kǔn ma ibeε kè aǔ yezi wà gǔε bomaanò yǎo.

¹⁷ Beee wa le pín̄gi,
 baa kè n yǎ e sǎwaguro,
 wéε n bà kuunawao yǎ gbororo.

¹⁸ Wa laasuu e kēm̄maro,
 wéε kè n zéaro.

¹⁹ N wa wiwi,
 n wa bǔsu kè gbēngboonò tékii ũ,
 n gusia níginigi dàwala.

²⁰ Tó wa Dii tó sǎwagu yǎ,
 ke tó wa wéε dò bori zǐtɔnò tǎazi,

²¹ Luda é gí ezió?

Zaake àmbe à wa nòseguuyǎnò dǔ pín̄gi.

²² N yǎnzi wá kú gaa lézǐzi zaa kɔngɔ ai uusie,
 wè wa diε lán sǎa kè weé ní kòto kpánò bà.

23 Ñ vù Dii! À kè dia néé ii oo?
 Ñ fée! Nton gíwazi gurɔ píngiro.
 24 À kè dia n mìkpée zùwee?
 Wa wēndakε kɔn gbāaa kè wèe mɔɔweeo sàngun yó?
 25 Wa gɔ yina bùsutin,
 wa gɔ daena tɔɔte.
 26 Ñ fée ñ dɔwale,
 ñ mó ñ wa bo n yenzi yānzi.

45

Kína nɔsena lè

Yenzi lè kè Kora boriinɔɔ dà.
 1 Yā nnaa e pipii ma swè guu,
 lán méé lè kèkii daa kinanε nà.
 Ma lé nna lán takadakēri lākēbɔ bà.
 2 N maakεε de gbē píngila,
 n légbε ègɔ nna,
 aubarika kè Ludaa dànguu yāana vīro.
 3 N zìkari pāsī, ñ n fēdaa sé ñ logo
 n kíkεgakui sèeda ũ.
 4 Ñ di sɔa ñ gá zì ble n gakuikεε guu
 yāpura kɔn nòsɛdooo kɔn yāzɛdeeo yānzi,
 ñ yā naasideenɔ ke kɔn n ɔplaa gbāaao.
 5 Kí, n kàno lé sɔnte,
 è gē à n ibεenɔ swè zɔ,
 boriinɔ è léε n gbá saε.
 6 Luda, négɔ vēena kpatan gurɔ píngi,
 négɔ n kíkεgo kúna yāzɛdee ũ.
 7 Ñ ye yāmaakenazi, n za yāzaakenan.
 Beee yānzi Luda, n Luda, n ka kpatan,
 à pɔnnaa pìsimma de n gbēnɔla.
 8 Lí'ɔ gū nnannaa pìsi n pókāsāanɔa,
 mɔɔ'ɔ è n pɔɔ ke nna
 n kpé kè wà kèke kɔn wesaswaa guu.
 9 Kí nénɔgbēnɔ kú n nɔ yenzideenɔ té,
 n nɔ dufu kú n ɔplaazi,
 à Ofi bùsu vura zāblebɔnɔ dana.
 10 Nénɔkparε, ñ swā kpá ñ ma!
 N de bε kɔn n gbēnɔ yā tón dɔnne aεro.
 11 N nɔmaakεε e kí mè lugaa,
 ñ mì siεε, zaakε n diin à ũ.
 12 Tayadeenɔ é mó wà gba danne,
 auzikideenɔ é n wéε wεte.
 13 Kí nénɔkparε vēena kpéne guu kɔn gakuio,
 wà ɔzīi kè à pókāsāanɔa kɔn vura bào.
 14 Wèe suuo kine
 kɔn à pókāsā wēzādeenɔo dana.
 Nénɔkparε zennεrinɔɔ tézi,
 aɔɔe suuo à kiia.
 15 Wèe gēényo kibe,

wèe ponnaa kee kōn gudakenao.

¹⁶ N nэгōgbēno é gō n deno gēe ũ,
né í diēdiē kīnāno ũ anduna guu píngi.

¹⁷ Mé tó n tó gō dō gbēno n yāana sai,
boriino é gō n sáabu kpaa guro píngi.

46

Ludaa kúwao

Kora boriino lè.

¹ Ludan wa utekii ũ kōn wa gbāaaao,
ègō dōwale guro píngi wa nawēa guu.

²⁻³ Beee yānzi baa tó anduna yàka
bensō kpīino lèe wà sī ísiaan,
baa tó í pì kàka à fùta dō
bensō kpīino dège kōn kīio,
swè é kēwaguro.

⁴ Swa kee kuu kè à í è mó ponnaao Luda wéte guu,
Luda Musude kúkii kè kú adona pì.

⁵ Ludaa kú wéte pì guu, eé gō bezī ũro,
Luda é dōale gudōnao.

⁶ Boriino e wii lèe, kpatano e yāaa,
Luda pūtā, ben anduna yò.

⁷ Dii Zìkpēdee kúwao,
Yakubu Ludan wa utekii ũ.

⁸ À mó à Dii yākenano gwa,
lán à yā yà andunaa nà.

⁹ Àmbe è zì mì de ai anduna lén,
è sánō é'è è sárinō dúgu zō,
è té sō sengbangonōa.

¹⁰ À ze tēēē àgō dō kè mámbe Luda ũ.
Boriino é ma tó sé lezī,
weé ma tó kpá anduna guu píngi.

¹¹ Dii Zìkpēdee kúwao,
Yakubu Ludan wa utekii ũ.

47

Ludan anduna píngi kína ũ

Kora boriino lè.

¹ Bori píngi, à opa lé,
à ponna wii lé Ludane kōn gudao.

² Zaake Dii Musude naasi vī,
àmbe anduna píngi Kína bíta ũ.

³ À tò wa zì blè boriino a,
à tò wa s tō gbēno a.

⁴ À wa tōote baka kpàwá,
à yenzide Yakubu boriino ìadābo ũ.

⁵ Luda fèe, wèe guda kee,

Dii zena, wèe kākāki pεε.
 6 À lè sí Ludanε, à lè síne,
 à lè sí wa Kínanε, à lè síne.

7 Zaake anduna píngi Kínan à ũ,
 à lè síne kōn dōnao.
 8 Ludaa e kí blee boriino, a,
 à vēena a kpata kè kú adonaa.
 9 Boriino kpatablerinoo e kō kaakōa
 gbē kè aō de Ibraī Luda gbēno ũ,
 zaake anduna kínano né Luda pómε.
 À deńla ní píngi.

48

Zayon né Luda wéte

Kora boriino lè.
 1 Dii bíta, à kà wà à sáabu kpá maamaa
 wa Luda wéte guu à kpíi kè kú adona musu.
 2 Zayon gbè kaena maa,
 à de anduna gbē píngine ponnaa ũ.
 Kína bíta wéte kú gbè pì gu'igbāroo kpame.
 3 Ludaa kú à gudākpakiino guu,
 à tò wà a dō aafia'ekii ũ.
 4 Kè kínano ledole kè
 le wà mós wà léεa ledó,
 5 kè aō wéte pì è le, ben à bō ní saε,
 vīa ní kū, ben aō bàa lè.
 6 Gwen aōε lugaan
 lán no gbē nòwāwākeri bà.
 7 N ní wiwi
 lán ofántεboε ĩa è latarino goro'iteno wíwi nà.
 8 Yā kè wá màn wa wéε è
 Dii Zikpede wa Luda wéte guu.
 Luda wéte pì kàε àgō kuu gurō píngi.
 9 Luda, wá kú n kpé ua,
 wéε laasuu leε n yenzikεεa.
 10 Luda, lán n tó dàgula ai anduna lén nà,
 len n sáabukpana dàgula le dō.
 Neè yā gōgō n gbēnoε a zéa.
 11 Zayon kpiideeno e ponnaa keε,
 Yudanō būsū wéte deeno pōō kè nna,
 yākpae kè ní kēno yānzi.
 12 À dōdōkōzi à liga Zayonzi,
 à à bīi dākpaki lezī pariino naro.
 13 À à bīino tàasi ke kōn à zeki gbāaano
 le à e à tōkē kpeεdeenoε.
 14 Zaake Luda kèn wa Luda ũ gurō píngi,
 è dōwe aε ai wà gá gáo gákiiame.

49

Auziki náaneƙena né mìsaiyāme

Kora boriino lè.

¹ Bori píngi, à yā kèkii ma,
anduna píngi, à swā kpá,

² kínano kōn talakano,
auzikideeno kōn takaasideeno a píngi.

³ Ōndōyā kú ma lén,
dōna kú ma swēn.

⁴ Mé swā dō yāasi yāzi
mà à bōkōte ke kōn mōrōlenao.

⁵ Mé vīa ke yā pāsī gurōnoro,
baa tó ma zangurino ligamazi.

⁶ Aō n auziki náane vī,
aōè n oodaā ĩa dā.

⁷ Gbēke é fō à gí a gbēdaaane gaa kè eé à séziro,
eé e à pōke kpá Ludaà à wēndi booro.

⁸ Zaake gbē wēndi bona zī'ū,
auziki é fō à bo zikiro.

⁹ Eé fō à tó àgō kuu gurō píngiro,
eé fō à gíne àton wéé si gèwāalero.

¹⁰ Zaake wà dō kè baa ōndōrino è ga,
misaideeno kōn yōnkōno è kaate le se,
aōè n auziki tó gbē pāndenone.

¹¹ Baa kè wà n tōno kpà bùsunone yā,
aō mira égō de n beé ūme gurō píngi,
eégō n kúkii ū ai n boriia.

¹² Gbēntee kōn a bēekēeo
égō kuu gurō píngiro,
eé kaate lán nōbōno bàme.

¹³ Misaideeno yāanan gwe,
lén à de le dō kōn gbē kè aō té n tuubazino.

¹⁴ Aōé si gèwāan lán sāano bà,
gaa bé eégō de n dāri ū,
gbē maaano é kí bleńma ziaa zī.
Aō mēno é yai kū miran,
gèwāa bé eégō de n beé ū.

¹⁵ Mōde Luda é ma wēndi sí gèwāaa
à gbāake kpámazi.

¹⁶ Tó gbē e kee auzikidee ū
bensō à be tó nnaa e kaara,
nton tó à kenne yāke ūro,

¹⁷ zaake eé e à pōke sé à táo a gaguroro,
à auzikino é péziro.

¹⁸ Baa tó à a zīnda dō aubarikadee ū a wēndi gurō
bensō wà à sáabu kpà à nnamana yānzi,

¹⁹ eé ká a dezinolame,
eé wéé si gupuraale ziki doro.

²⁰ Gbēntee kōn a bēekēeo,

tó à wée e kēro,
eé gēte lán nòbòno bàme.

50

Danzikena yapuraa

Asafa lè.

¹ Dii Luda Gbāapingidee e yā oo,
èe lé zuu anduna gbēnozi
zaa ofāntēboe kpa ai à gēkii kpa.

² Luda gakui e bii Zayon,
wéte kè à maakεε papana.

³ Wa Ludaa e moo, eégō yītenaro.
Té kè è n blee kú à ae,
zàga'ia pásī ligazi.

⁴ Èe musudeeno kōn tōtēdeeno sisii
le à e à yākpae ke kōn a gbēno.

⁵ À bè: À ma yāmarino kakōame,
gbē kè ma bà kúnyo sa'ona gāzīno.

⁶ Ludan yākpækεri ũ,
musudeeno è à yākena a zéa kpàakpa ke.

⁷ À ma, ma gbēno, má yā vī mà oare,
Isarailino, mé a bōbo a dàn,
mámbe Luda a Luda ũ.

⁸ Mée kpākēεazi a sa'ona yānzīro,
ke sa'opo kè eégō kaa tén à té kú baa bōre.

⁹ Má zūswaree kè kú a kpàsan nii vīro,
ke blè kè kú a kara guu,

¹⁰ Zaake nòbōsētēno né ma pónome
kōn pókāde kpàsa kè aōo kú sīsī pariino musuo.

¹¹ Má kpīi musu bāano dō píngi,
sēte pò keteno kuu ma pò ũme.

¹² Tó noaa e ma deε, mé oarero,
zaake má anduna vī kōn à pò kè kunno píngi.

¹³ Mèè zūsware nòbo sòn yó?
Mèè blèkofīi aru min yó?

¹⁴ À saa oma kēnnakōo pò ũ,
à lù kè á sè ma Luda Musudea fīa bo.

¹⁵ À ma sísi nawēakegurō,
mé a bō, é bèε líme.

¹⁶ Ben Luda bè zaakεrinone:
À kè dia ée ma yādienano dōdōo,
bóyānzīn ma bà kuunaño yā da a lénzi?

¹⁷ Á ye ma yādanneziro,
a ma yāno kpà kpeε.

¹⁸ Tó a kpāi è, eè à ke a gbēnna ũme,
bensō eégō kaakōa kōn zinakerino.

¹⁹ A légbε zaa,
eè lénnaa kásañne.

²⁰ Eégō a gbēndoo pee,
eè a da né εε bo.

21 A yā beeno kè, ben má yĩtɛna.
Ée daa má de lán a bàme,
mɔde mé kpákɛazi mà a bɔbɔ a dàn.

22 Amɔa kè ma yā sãaguuno, à yā pì ma.
Tó len sɔro, mé a ke gyáigyai,
gbɛke é fɔ à a símaro.
23 Gbɛ kè kennakɔo saa òmaa bèe lìmɛ,
èe ma gba zé mà ɔɔaare
lán mɛè gbɛno mì sí nà.

51

Yanza wékena Ludaa

Lè kè Dauda dà gurɔ kè annabi Natã gàa à kiia à zinakɛna kɔn Basebao gbera

1 Luda, ò ma wɛnda gwa n yenzi guu,
ò ma taarino gogo n maa bíta yãzi.

2 Ñ ma yā zaaa kɛma mà gɔ wásawasa,
ò ma durun kɛmɛ míomio.

3 Má a taarino dɔ sa,
ma durun ègɔ sãamaguro.

4 Mbe ma durun kɛnne,
ma yā kè ñ yeziroo kè.
Tó n yā ò, n yā égɔ zé vɛ,
tó n yãkpae kɛmao, n yā égɔ nna.

5 Zaa ma da nɔsen má zaa,
má durun vɛ zaa ma igurɔmɛ.

6 Nɔse maaa bé è kánne,
ò òndɔo dame ma swè guu.

7 Ñ ma zú o kɔn saboo le mà zɛ wásawasa,
ò ma nɔse pípime le mà gɔ pú fénfen.

8 Ñ tó mà pɔnnaa ke kɔn yáadɔnao,
ò tó ma wá kè ñ búsanɔ were.

9 Nton ma durunno yā daro,
ò ma yā zaaanɔ bɔ ñ zĩna píngi.

10 Luda, ò nɔsepuraa dame,
ò ɛara ò tó ma làakari gɔ kpaena.

11 Nton ma zĩnnaro,
ònton n Ninii símaro.

12 Ñ ɛara ò tó ma pɔo ke nna
kè n ma mì sɔ yãzi.

Ñ ma ninii gbaa màgɔ n yā maa

13 mé gbasa mà n yā dada zaakɛrinɔnɛ,
durunkɛrinɔ é ɛara wà aɛ dɔmma.

14 Ñ ma bɔ gbɛdɛna yãn,
Luda, Luda ma m̀siri,
mé lè sí n yãkɛna a zéa musu.

15 Dii, ò ma gba lé
mà n sáabu kpá.

16 Sa'ona è kenne nnaro,
 tó lenlo le má ò.
 Sa'opo kè wè ká tén à té kũ è kánnero.
 17 Saa kè méε oommaan ma nòseyĩ ũ,
 nεè kya ká wëndade sùudeenlo.

18 Luda, ò aubarika da Zayon
 n poyezi maaa guu,
 ò Yerusalemu bĩi gba gbāaa,
 19 sa'ona a zéa é gbasa à kánnε
 kōn sa'opo kè wè ká tén à té kũo,
 weé saa o kōn zùswareenō n gbāgbākiia.

52

Auzikide ïadāna

Lè kè Dauda dà gurō kè à gāa Aimeleki be, ben Edomu gbē Doegi gāa à ò Solune

1 N gōsagbāaa, Luda gbēkεε kuu gurō pīngi,
 à kè dia néε ïa dāa kōn yā zaaao?
 2 Nεègō léfōtōo kaa gbēnōzi gurō pīngi,
 n lé nna lán gē mibobo bà,
 nεè gbēnō gbá séεo.
 3 N ye à zaaazi de à maaala,
 egetona è kenne nna de yāpuraala.
 4 N ye gbēkaatena yāzi,
 mōnafikiyā bé à da n lén.

5 Luda é n gbāaa kò é ai gurō pīngi,
 eé n kũ à bōnyo n kpén,
 eé n bō gbē bēenō té.
 6 Tó gbē maaanō è, vīa é n kũ,
 aōé n lalandi kε wà be:
 7 Gbē kè èe Luda kε a utekii ũroon yè!
 À náane kpà a auziki bítaa,
 à gō gbāadee ũ gbēkaatena guu.

8 Má de lán kù lásiadee kè kú Luda ua bà,
 mégō ze kōn Luda yenzio gurō pīngime.
 9 Mégō n sáabu kpaa gurō pīngi
 yā kè n kè yānzi,
 mé n tó sé lezĩ n yāmarinō aεzĩ,
 kè n maa yānzi.

53

Misaidee yā'ona

Dauda lè.
 1 Yōnkō è be a swèn Ludaa kuuro.
 Gbēnō yāka, aō yākena zaa,
 yāmaakeri kee kú n téro.
 2 Zaa musu Luda è gbēnteenō tàasi ke
 à gwa tó gbēke òndōo kà à a kii wεε.
 3 Aō sāsā n pīngi aō gō dōro sai míomio,

yãmaakeri kee kú n' t'ero, baa mèn do.

⁴ Zaakerinoo dōna vīroo?
Aōè ma gbēno mómno lán ú bà,
aōè Luda sísiro.

⁵ Gwen vīa n' kūn maamaa,
vīapōnoo kú gwe sōro.

Ludaa tò gbē kè aō lèawaano gò kaena gèno ũ,
a wí dàrúma kè Luda gínzi yānzi.

⁶ Luda, n' bo Zayon n' mó n' Isarailino mì sí!
Tó Luda sòkpa kōn a gbēno n' gwena ziin,
Yakubu boriino é pōnnaa ke,
Isarailino é yáa do.

54

Gbē kè wèe wéé tāaa aduakena

Lè kè Dauda dà guroo kè Zifideeno gaa wà bè Solune, Dauda utena n' būsun.

¹ Luda, n' ma mì sí n' tó yānzi,
n' yā símao kōn n' gbāaao.

² Luda, n' ma aduakena ma,
n' swā kpá ma yā'onazi.

³ Zaake bori pāndenoo fēemazi,
gbē pāsīnoo e ma wéé wà ma de,
aōè Luda yā daro.

⁴ Ludan ma dōnleri ũ,
Dii bé à ma kūna.

⁵ N' ma zangurino zaaa sòkparúma,
n' n' dúgu zō n' náane yānzi.

⁶ Mé saa omma kōn ma poyezio,
mé n' tó bo Dii, zaake n' maa.

⁷ À ma bo ma nawēano guu píngi,
à tò ma yògō kè ma ibeenoa.

55

Aduakena kuuna wéetamma guu

Dauda lè. Wè sí kōn mōrōno me.

¹ Luda, n' ma aduakena ma,
nton lá kú ma yálaro.

² N' swā kpá ma yāzi n' wemala,
ma laasuu ma likōa ma gō bídi guu

³ ma ibeeno yā'ona yānzi
kōn gbē zaaano wéebiimano,
zaake aōe ña daama,
aōo ma kūna kōn pofēo.

⁴ Swè kèmagu,
ga vīa gèmagu.

⁵ Vīa ma kū, mée lugalugaa,
ma ninii dà batan.

6 Tó má dèbe vī lán pōtēe bà,
 le mé vīa mà gá kámma bo,
 7 mé bàa lé mà gá zàazā,
 mé gá mà vēe gbáan.
 8 Mé wā mà gá mà utekii wete,
 le zàga'īa gbāaa tón ma lero yānzi.

9 Ñ ñ yā gboro, Dii, ñ ñ yā yākōteíne,
 zaake má è zōka kōn swèeo kú wéte guu.
 10 Aṣè kpáe ke bīi musu fāantē kōn gwāavīo,
 yā zaa kōn yā gbāaa di wéte guu.
 11 Gbēdeḍeyā bé à wéte pì pà,
 gbāamōnnena kōn mōnafikio è kē à gāalero.

12 Tó ma ibee bé èe ma sōsō yā, mé mena,
 tó ma zanguri bé à fēmazi, mé utene.
 13 Mōde mbeee, mmōn kè wá sáa,
 ma gbēndoo, ma gbēnna!
 14 Weè fàadi bo kōo yā nnanna,
 weègō tékōzi parii té Luda ua.

15 Gaa é zāmba ke ma ibeenōne,
 aṣé si gèwāan ñ gbāagurō,
 zaake zaaa vēekii è ñ guu.

16 Mapi sō, mèè Luda sísi,
 Dii è ma mì sí.
 17 Kōngō, fāantē kōn uusieo
 mèègō ma yā'ōammanō bōene kōn m̀bnao,
 bensō è ma yā ma.
 18 Baa kè ma ibeenōo pari,
 è ma sí à ma bō swèen aafia.
 19 Luda ègō vēena kpatan gurō píngi,
 eé ma yā ma, eé wí dańma,
 zaake aṣè ñ dà liero, aṣō Luda vīa vīro.

20 Ma gbē pì swèe kè kōn a gbēnōo,
 à bō ledole kè aṣō kè kōo kpēe.
 21 È yā nnaa o lán zó bà,
 mōde swèe laasuu kú à swèn.
 È lēnnaa kásańne páipai,
 mōde yáadōmma bà da à b̀kōmmē.

22 Ñ n yā'ōammanō tó Diine,
 eégō n kūna,
 è tó gbē maaa fu zikiro.
 23 Gbēderi náanesaideenō é ñ gurō dagura lero,
 Luda, né tó aṣ si gèwāa t̀tuwēen.

Mapi sō, mégō n náane kee.

56

Zindakpana Ludaa

Lè kè Dauda dà gurɔ kè Filisitininɔ à kù zaa Gata.

¹ Ñ ma wēnda gwa Luda, wèe pεεemazi,
wègɔ zì kaamao wàgɔ wée tāama gurɔ píngi.

² Ma kpàkparinɔ ègɔ pεεemazi gurɔ píngi,
aɔ wada yānzin aɔɔe zì kaamaozi.

³ Tó vīa e ma kūu, mé n náane ke.

⁴ Mé Luda tó kpá yā kè à ò yānzi,
má Luda náane vī, mé vīa kero.
Bón gbēntee é fɔ à kemεε?

⁵ Aɔègɔ ma yā lieε kpegānda gurɔ píngi,
aɔègɔ ma kpákpa à zaaao.

⁶ Aɔè kɔ kakɔamazi wà naεεε,
aɔè ma kpákpa wàgɔ yezi wà ma de.

⁷ Luda, ñton tó aɔ gbēke boro,
ñ boriinɔ ne kɔn pɔfɛo.

⁸ Ñ ma nawēa yā da,
ñ ma wée'ikwεena ká n sère guu.
À kú n takada guuroo?

⁹ Tó ma Luda sìsi,
ma ibεεnɔ é boro kpeε,
mégɔ dɔ kè à yā sìmao.

¹⁰ Mé Luda tó kpá yā kè à ò yānzi,
ee, mé Dii tó kpá yā pì ona yānzi.

¹¹ Má Luda náane vī, mé vīa kero.
Bón gbēntee é fɔ à kemεε?

¹² Luda, mé lù kè má semmaanɔ fīa bo,
mé kennakɔ saa omma.

¹³ Zaake n ma si gaa lézĩ, née tó ma gèn sìro,
le màgɔ táa oonyo gupuraa kè è wèndi kpárima guu.

57

Wiipena Luda Musudezi

Lè kè Dauda dà gurɔ kè à bàa lè Solune à ùte gbèwεen.

¹ Ñ ma wēnda gwa Luda, ñ ma wēnda gwa,
zaake mbe ma nanzi.

Ñ ma sɔɔ n ɔru ai ma bɔ gaa lézĩ.

² Mée wii pεε Luda Musudezi,
Luda kè è yā kè à ò papamεε pì.

³ Éé tó dɔnle bɔ zaa musu à ma mì sí,
eé wí da gbē kè aɔɔe pεεemaziinɔa,
eé a gbēke kɔn a náaneyāo kemε.

⁴ Má kú músunɔ té,

ma gō daena nòbo pāsīno dagura.
Gbē pino néné nna lán fēdaa bà,
aō swaa né sárime kōn kào.

⁵ Luda, ò n zīnda tó sé lezī ai musumusu,
ò tó n gakui da andunala píngi.

⁶ Aō bà kpàkpame ma zén, ben nawēa tōma,
aō wēe yō ma ae, ben aō zù à guu.

⁷ Ma làakari kpaena Luda, ma làakari kpaena,
mé lè sí mà n táaki lé.

⁸ Ñ vu, ma swè!
Ma mōro kōn ma kuntigio kú máa?
Mé gudō pá mìo.

⁹ Dii, mé n sáabu kpá boriino té,
mé n táaki lé gbēno.

¹⁰ Zaake n gbēke bíta kà n kiia,
n náane ludambe luguu lè.

¹¹ Luda, wà n tó sé lezī ai musumusu,
ò tó n gakui da andunala píngi.

58

Gbē zaaano tona kōn Ludao

Dauda lè.

¹ Gbāadeeno, eè yā o a zéa sōó?
Eè yākpae ke kōn gbēno sūusuó?

² Eè yā zaa wàari pá a swè guu,
eè gbāaa mō gbēno a būsun.

³ Gbē zaaano sāsā zaa ní igurōme,
egedeeno yàka zaa ní da gbēeme.

⁴ Aō légbē de lán mlè sewee bà,
aō de lán káre kè à a swā tàta bà,

⁵ Le àton a kōk'ori gaasia ó maro,
le mlè pì tón a dabokeri gonikeero.

⁶ Luda, ò ní swaa é'énne ní lén,
Dii, ò músu pino swaa sōnteno é'énne.

⁷ Ñ tó aō gē zéla lán í bàalena bà.
Tó aō sá gà, ò ní kàno é'énne.

⁸ Ñ tó aō kori kū zén lán kōnto lóu bà,
aōgō de lán nòboene kè èe ofāntē eroo bà.

⁹ Ai yàka té gō oroo wā,
gbē zaaano é gē ìa.

¹⁰ Gbē maaano é pōnnaa ke,
zī kè Luda gēe bōnne gbē zaaano,
kè aō ní gbá pìpi ní aru guu.

¹¹ Gbēno é be: Gbē maaano láada ví fá!
Ludaa kuu, è yākpae ke anduna guu.

59

N̄ma sí ma ibeena

Lè kè Dauda dà gurɔ kè Solu gbēno z̄i ās̄ à dādā à be wà à de.

¹ Ma Luda, ñ ma sí ma ibeena,
 ñ ma bɔ gbē kè ās̄ f̄emaziino ɔz̄i.

² N̄ma sí zaakerinɔ,
 ñ ma bɔ gbēderino ɔz̄i.

³ N̄ gwa, ās̄e ma kpákpa,
 gbē pāsino e swèe keema.
 Dii, mée taari ke durun keñero,
⁴ mée sāsāñe yákearo,
 ben ās̄o kú soruo wà nakōrema.
 N̄ma wēnda gwa ñ f̄ee ñ mó ñ d̄male!

⁵ N̄ Dii Luda Z̄ikpede, Isarailino Luda,
 ñ f̄ee ñ w̄ee tā borii m̄nɔa n̄ píngi.
 N̄ton b̄onkp̄ede zaaa m̄nɔ wēnda gwaro.

⁶ Ās̄è ɛara wà su uusie d̄o,
 ās̄è lik̄s̄aa z̄o w̄eten,
 ās̄è h̄uu kema lán gbēno bà.

⁷ N̄ gwa, ās̄ lóu e t̄s̄o,
 f̄ee kpá n̄ lén,
 ās̄è be gbēkee e n̄ maaro.

⁸ Mpi s̄o Dii, neè n̄ yáa d̄o,
 neè borii p̄ino lalandi ke n̄ píngi.

⁹ Luda ma gbāa, ma w̄ee d̄onzi,
 r̄ibe ma aafia'ekii ū.

¹⁰ Luda é d̄ome ae a gbēkee guu,
 eé tó mà ȳòḡo ke ma zangurinɔ.

¹¹ Dii wa sengbango, ñton n̄ dedero,
 le ās̄ yā tón s̄a ma gbēn̄nlo yānzi.
 N̄ tó ās̄ lik̄s̄aa z̄o ñ n̄ s̄e k̄on n̄ gbāaao.

¹² Yā kè è bɔ n̄ lén né durun yāme.

N̄ tó ās̄ wadak̄ena n̄ k̄u,
 zaake ās̄è ɛge to, ās̄è gbē ká.

¹³ N̄ n̄ kaate k̄on p̄of̄eo,
 ñ n̄ dúgu z̄o, āstonḡo kuu d̄oro
 de ās̄ḡo d̄o ai zaa anduna léa
 kè Ludaa e kí blee Yakubu boriinɔ.

¹⁴ Ās̄è ɛara wà su uusie d̄o,
 ās̄è lik̄s̄aa z̄o w̄ete guu,
 ās̄è h̄uu ke lán gbēno bà.

¹⁵ Ās̄è ligaliga w̄aḡo p̄oble wete,
 tó ās̄e káro, ās̄è wii pé.

¹⁶ Mapi s̄o, mé lè sí n̄ gbāaa yā musu,
 mà guda ke k̄onḡo n̄ gbēke yānzi,
 zaake r̄ibe ma aafia'ekii ū,
 r̄ibe ma utekii ū naw̄eakegurɔ.

17 Luda ma gbāaa, mé n táaki lé,
zaake ríbe ma aafia'ekii ũ,
Luda kè è gbēkεε kemεε.

60

Wé zì ble kōn Luda gbāaa

Lè kè Dauda dà gurɔɔ kè à zì kà kōn Siria kè aɔɔ kú Mesopotamia b̀sun kōn Zoba b̀su guunɔ, ben Yoabu mò à Edmunɔ d̀de Guzure Wisideen g̃ɔn b̀rɔ kuri awεεplaa.

1 Luda, n pɔ f̀wazi,
n ɔ gb̀rewazi n wa z̃inna.

Ñ sɔkpa ñ aε d̀wa sa.

2 N̄ tò wa b̀su nìgā ai à p̀ara.

Ñ εara ñ tata a gb̀n,
zaake à g̀ kpámme.

3 N̄ tò yā z̃'ũu s̀n n gb̀nɔa,
n wa kaka í gbāaa,
ben wée tàtaataa boo.

4 M̀de n tuuta d̀n n ṽakerinɔε,
le ã e wà b̀ gb̀nɔ ságana léz̃i.

5 N̄ wewala ñ wa mì sí kōn n gāsā gbāaa
le wamɔwa n gb̀ yenzideenɔ e wà b̀.

6 Luda yā ò zaa a kúkiia à bè:

Mé Sekemu kpaatεε kōn z̀blena wiio,
mé gba da kōn Suko guzureo.

7 Giliada b̀su né ma p̀me,
Manase boriinɔ b̀su né ma p̀me,
Eflaimu boriinɔ b̀su né ma m̀furame,
Yudanɔ b̀su né ma g̀me.

8 M̀abunɔ b̀su né ma ɔpipibɔme,
mεε ma kyatee káε Edmunɔ b̀sun,
mεε z̀blewiii d̀ Filisitininɔ b̀sua.

9 Dé bé eé g̃mao wéte b̃idee guuu?
Dé bé eé d̀me aε ai Edmunɔ b̀sun?

10 Luda, à de ríbe n ɔ gb̀rewazi,
nεε b̀ kōn wa z̀kpeenɔ d̀roo?

11 N̄ ɔ dawa wa ibεenɔ yānzi,
zaake gb̀ntee d̀nle né yā p̃ame.

12 Wé zì ble kōn Luda gbāaa,
àmbe eé kiti pá wa ibεenɔa.

61

Kína aduakena

Dauda lè.

1 Luda, ñ swā kpá ma wiipenazi,
ñ ma aduakena ma.

2 Kuuna zaa anduna léa ma wii p̃enzi,
kè ma suuna lè, ben ma n sisi.

Ñ gámao gb̀esi kè lez̃i demalaa kiia.

³ Zaake ríbe ma aafia'ekii ũ,
ma uteki gbāaa ũ ma ibeeno ae.

⁴ Má yezi màgõ kú n ua guro píngi,
màgõ soto n oru.

⁵ Luda, zaake n lù kè ma sennene mà,
n n viakerino baka kpàma.

⁶ N kína dõ aafiao,
n tó à ká a gurɔɔa.

⁷ Àgõ kpata blee n dõna guu guro píngi,
n à dákpa n gbêke kõn n náanekenao yãzi,
⁸ mé gbasa màgõ n táaki lee lán guu e doo nà,
mégõ lù kè má sennene fía boo guro píngi.

62

Ludan utekii ũ

Dauda lè.

¹ Luda ado bé à tò ma làakari kpáena,
àmbe è ma mì sí.

² Àmbe ma gbèsi ũ kõn ma mìsirio,
mèè gbāa ea, mé nigã zikiro.

³ Gèn ũgban égõ fèee gbèzi?
É à ne lán gù kè è à kpán
ke kara zi wòkɔwòkɔ bàn yó?

⁴ À guna a tíla lén ée kpaakõsõ,
egetona bé è keare nna.
Èè sa maaa o gbène kõn léome,
ben eè n ká a swè guu.

⁵ Luda ado bé à tò ma làakari kpáena,
zaake àpin ma wée dozi.

⁶ Àmbe ma gbèsi ũ ma mìsiri ũ,
mèè gbāa ea, mé nigã zikiro,

⁷ Ma aafia kõn ma bèeo è bo à kiiame,
àmbe ma gbèsi gbāaa ũ, ma utekii ũ.

⁸ Gbèno, àgõ à náane kee guro píngi,
à a swè wène, àmbe wa utekii ũ.

⁹ Talakanɔ de lán lé'ia bàme,
gbāadeeno e ká póke lézĩro.
Tó wà n yõ kilooa,
aõ píngi égõ de fákuume.

¹⁰ Àton gbèble'oo náane kero,
àton ãa dá kõn kpai pòro.
Tó a auziki e koo,
àton tó a swè gõ kúaro.

¹¹ Yã mèn doon Ludaa ò,
yã mèn plaaa kènon má mà:
Luda, mbe n gbāaa vī,

12 Dii, mbe n gbẽkεε vĩ,
ben nὲ fĩa bo baadenε a yākεnaa.

63

Luda nidεna

Lὲ kὲ Dauda dà gurɔ̀ kὲ à kú Yuda gbáan.

1 Luda, mbe ma Luda ũ,
mée n wée wetεε,
ma ninii yenzi, méεgɔ̀ lugaanzi
lán tɔ̀tε kori kὲ ye ízi bà.

2 Ma n e n kúkiin,
ma wée si n gbãa kɔ̀n n gakuiole.

3 Zaake n gbẽkεε maame de wèndila,
n sáabukpana égɔ̀ kú ma lén.

4 Mégɔ̀ n tó kpaa ai ma wèndi lén,
mé ɔ̀ sé musu mà n sísi.

5 Ma nɔ̀se é kã lán wè pɔ̀ maaa ble wà kã nà,
n táakilena égɔ̀ kú ma lén kɔ̀n gudakenao.

6 N yã è dɔ̀magu ma daekiia,
mὲe laasuu lénzi gwãavĩ.

7 Ma sɔ̀tɔ̀na n ɔ̀ru, mée lè sii,
zaake mbe ma dɔ̀nleri ũ.

8 Ma ninii namma,
n ma kũna n ɔ̀plaan.

9 Gbẽ kὲ aɔ̀be ma wεεnɔ̀ é kaate,
aɔ̀é gē tɔ̀tεn.

10 Luda é tó wà n dεde kɔ̀n fēεdaao,
aɔ̀é gɔ̀ gbēngboonɔ̀ pɔ̀blee ũ.

11 Kina sɔ̀ é pɔ̀nnaa ke kɔ̀n Ludao.
Gbẽ kὲ aɔ̀e be wà si kɔ̀n Ludaonɔ̀ é à sáabu kpá,
εgedeenɔ̀ sɔ̀ lé égɔ̀ nakɔ̀ana.

64

N̄ ma sí gbẽ zaaanɔ̀ ɔ̀zĩ

Dauda lὲ.

1 Luda, n̄ ma mbna ma,
n̄ ma bɔ̀ ma ibεε kὲ aɔ̀be vĩa daamaziinɔ̀ ɔ̀zĩ.

2 N̄ ma ute gbẽ zaaa kὲ aɔ̀ lé kpàkɔ̀sɔ̀maziinɔ̀ne,
zaakeri zɔ̀kadee pìnɔ̀.

3 Aɔ̀e n̄ lé lé ke lán fēεdaa bà,
yã pāsĩnɔ̀ è bɔ̀ n̄ lén lán kà sεwεεdee bà.

4 Aɔ̀e taarisaidee dādā le wà à pá,
aɔ̀e à pá kando, vĩa è n̄ kũro.

5 Aɔ̀e kɔ̀ yĩpa wà da zaakεna guu,
aɔ̀e bàkpakpanneena gusaε yã gɔ̀gɔ̀
aɔ̀e be: Gbẽke é wa ero.

6 Aɔ̀e zaakεna yã gɔ̀gɔ̀ wà be,
yã kὲ wa à lé kpàkɔ̀sɔ̀ bɔ̀ezina.
Gbēntee n̄seguuyãnɔ̀ asii bíta.

7 Mɔde Luda é n pá kào,
eé n kēna kāndo.
8 Eé tó yā kè aɔ̀ ò wí n musu,
gbē kè n é píngi égõ mì ke degūdegū wà be taale.

9 Vĩa é baade píngi kũ,
aɔ́é Luda yākenanɔ̀ tɔ̀kē,
aɔ́égõ yā kè à kènɔ̀ laasuu lee.
10 Gbē maaanɔ̀, àgõ pɔ̀nnaa kee Dii guu à nazi,
nɔ̀sepuradeenɔ̀, àgõ à táaki lee á píngi.

65

Bori píngi wée dɔ̀ Ludazi

Dauda lè.
1 Luda, à kɔ̀ sio wà n táaki lé Zayɔ̀n,
wà lù kè wà sènnɛɛnɔ̀ fīa bo.
2 Mmɔ̀n kè neè aduakena ma,
n kiian bori píngi é sun.
3 Wa yā zaaanɔ̀ wa fu,
ben n wa taarinɔ̀ kèwe.
4 Aubarikadeen gbē kè n sè n gẽo n ua ũ.
N kpé pɔ̀ maaanɔ̀ mɔ̀wa,
n kpé kè kú adona pì.
5 Neè wewala kɔ̀n yā maa naasideenɔ̀, Luda wa Mìsiri.
Andunalɛzekideenɔ̀ kɔ̀n ísiabaadeenɔ̀ wée donzi n píngi.
6 N gbāaa dànla,
n kpíinɔ̀ kè kɔ̀n n ikoo.
7 Neè ísia kɔ̀n a sɔ̀nɔ̀ kīi kpáɛ,
neè boriinɔ̀ zɔ̀ka yāáñɛ.
8 N dabuyānɔ̀ è swè kē
gbē kè aɔ̀ kú zaa tɔ̀tɛleanɔ̀n,
wè guda dɔ̀mma zaa ofántɛbɔ̀e kpa
kɔ̀n a gèkpɛn kpaaɔ̀.
9 Neè làakari dɔ̀ andunaa, neè à gba í,
neè taaki ká tɔ̀tɛnɛ, n swaanɔ̀ pa kɔ̀n ío,
neè tó blɛwɛɛ ke, zaake len n diɛ le.
10 Neè í dagula ai búgbarunɔ̀ pa,
neè guunɔ̀ foo fɔ̀ kɔ̀n louo,
neè aubarika da pɔ̀ kè bɔ̀enɔ̀n.
11 Neè aubarika da burazīin wè kɔ̀n wèo,
blɛ nɔ̀sidee è kwéɛ n tuuban.
12 Pɔ̀dádákīinɔ̀ sè lá bɔ̀rɔ̀ kù sètɛ,
sìsīnɔ̀ pɔ̀nnaa dà uta ũ.
13 Pɔ̀kādeeenɔ̀ dàgula n dádákīinɔ̀,
blɛwɛɛ dàgula sīsīgɛɛzi.
Wèe pɔ̀nna wii lee, wèe lè sii.

66

Luda sáabukpana

1 Anduna gbē píngi,

à guda do Diia.

² À lè sí à tó gakuikεε musu,

à à táaki lé à à tó bo.

³ À be Ludanε: N yākenanoo naasi vī,
n gbāa bīta è tó n ibεεno na ní sāsaa.

⁴ Anduna píngi è kúenne,
aōè n táaki lé wà n tó bo.

⁵ À mó à Luda yākenano gwa,
yā kè à kè gbēnteenone naasi vī.

⁶ À ísīaa lì gukori ũ,
aō swaa bikù kèse.
Wà ponnaa ke à yā musu.

⁷ Ègō kí blee kōn a gbāaaoguro píngi,
à wéε ègō kú boriino.
Swāgbāadeeno tón dokεoro.

⁸ Boriino, à wa Luda sáabu kpá,
à táakilena gō kú a lén.

⁹ À wa wēndi dākpawe,
èè tó wa gbá sataro.

¹⁰ Luda, zaake n wa yō n wa gwa,
n wa baasa lán kondogi bà.

¹¹ N wa ka kpésīaan,
n aso tīisi diwe wa kpeε.

¹² Ní tò wà diwa lán sō bà,
wa wéε té mà, í dàwala,
ben n mowao gunnamana guu.

¹³ Mé mó n ua mà sa'opo kè wè ká tén à té kú o,
mé lù kè má sēnnεeno fīa bonne,

¹⁴ yā kè bō ma lén ma nawēakeguro.

¹⁵ Mé saa omma kōn pó mèkpanano,
mé sākarono kpatanne,
mé n gbāgbā kōn zùswareeno kōn blèkoffino.

¹⁶ Amōa kè á Luda vīa vīino,
à mó à ma a píngi,
mé yā kè à kēmεε oare.

¹⁷ Ma wii pèzi,
à táakilena da ma lén.

¹⁸ Tó ma yā zaaa dà ma swēn,
le Dii gí ma yā mazi.

¹⁹ Mōde à ma yā mà,
ben à ma aduakεna sì.

²⁰ Aubarikadeen Luda ũ,
èè gí ma aduakεna mazi,
èè gíme a gbēkεεoro.

67

Aubarika gbekana Luda
Lè kè wè sí kōn mōrono.

1 Luda, ò wa wēnda gwa,
 ò n uu werewa ò aubarika dawagu,
 2 Ie anduna gbēno gō n zé dō,
 bori píngi dō lán nēē gbē mì sí nà.

3 Wà n táaki lé Luda,
 baade píngi n táaki lé.
 4 Boriino pōnnaa ke à guda ke,
 zaake nēē yākpae ke kōn gbēno a zéa,
 nēē dō anduna boriinone ae.

5 Wà n táaki lé Luda,
 baade píngi n táaki lé,
 6 gbasa tōte bleē ke,
 Luda wa Luda é aubarika dawagu.
 7 Luda é aubarika dawagu,
 anduna lezekideeno é vīa kenē ní píngi.

68

Luda bítakee

Dauda lè.

1 Luda é fēē, à ibēeno é fāakōa,
 à zangurino é bàa léne.
 2 Lán téasukpe è gē kōn ĩao nà,
 ò tó aō gēte Ie.
 Lán zōsa è yó nà té sae,
 zaakerino é kaate Luda ae Ie.
 3 Gbē maaano sō pōnnaa ke,
 aō yāa dō Luda ae,
 aō vīvī kōn pōnna bítāo.
 4 À lè sí Ludane à lé maa,
 à di ludambe luguua, à à tó bō,
 à tón Dii, à pōnna wii pé à ae.
 5 Kuuna a kpé kè kú adona guu,
 Luda né toneno demē,
 gyaanono zenyodeemē.
 6 Luda è bēē ke gbē kè gbē vīroone,
 è pisinano bōe à ní da nnamanan,
 swāgbāadeeno sō égō kú gukori guumē.

7 Luda, kè n dō n gbēnōne ae,
 gurō kè n taa ònyo gbáan,
 8 tōte nīgānigā, ludambēē lou gbàre n ae,
 mmōn kè n yā ò Sinai kpīii musu ae,
 Luda, Isarailino Luda.

9 Luda, ní tò mōdō kpà ní būsua kōsōkōsō,
 n n gbē kpasananō gbà gbāaa.

10 N gbēno vēē à guu, Luda,
 ben n wēndadeeno gbà pō n maakēē yānzi.

11 Dii yā ò,

ben nɔgbɛnɔ gɔ̃ à baarukparinɔ ũ pari.

12 Kínanɔ kɔ̃n n̄ zìkpeɛnɔ e bàa læɛ kpakpaa,
nɔgbɛ̃ kè aɔ̃ gɔ̃ bɛɛnɔ e n̄ pónɔ kpaatete.

13 Baa kè a daɛ kpàsa gura,
kondogi í kú ma pɔ̃tɛɛ dèbenɔa,
à kánɔ e té kɛɛ lán vura bà.

14 Kè Gbāapingide kínanɔ fāakɔa,
aɔ̃ kwè Zalamɔ kpíiia lán loughɛ bà.

15 Basā kpíiíi gakui vī,
Basā kpíi m̀s̀nt̃ɛnɔ pari.

16 Amɔa kpíi m̀s̀nt̃ɛnɔ,
b̀yānz̃in̄ ée kpíiíi kè Ludaa sè
a kíblekii ũu gwaa ǹs̀ɛg̃ɔaan̄ɔzi?
Gwen Dii ég̃ɔ̃ kún gurɔ p̄ngi.

17 Luda s̄goronɔ̃ lé v̄iro,
à kà b̄ɔrɔ̃ læo ũgbangba.
Dii b̀ò zaa Sinai,
à mò à p̄ita a guu kè kú adonan.

18 N fɛɛ n ta musu d̄ona z̄iz̄ɔn̄ɔn̄ɛ aɛ,
n gbaa s̀i gbɛnɔa ai kɔ̃n swāgbāadeenɔ,
ben n v̄ɛɛ gwe, Dii Luda.

19 Aubarikadeen Dii Luda wa m̀s̀iri ũ,
àmbe ég̃ɔ̃ wa asoonɔ s̄ena lán guu e d̄ɔ̃ nà.

20 Wa Luda né Luda kè è n̄ m̀ síme,
Dii Luda bé è wa b̄ɔ gaa léz̄i.

21 Luda é a ibɛɛnɔ m̀i w̄iw̄iñne,
gbɛ̃ntee m̀ikp̄ɛɛ k̄adee kè aɔ̃ té n̄ durun-onɔ.

22 Dii bè: Mé n̄ b̄ɔɛ Basā b̀usun,
m̀é n̄ b̄ɔɛ ísia l̀n̄,

23 Lɛ à a gbá ya a ibɛɛnɔ arun,
a gbɛ̃nɔ é néne máen wà n̄ baka ble.

24 Luda, wa n gbɛnɔ è aɔ̃ tétɛk̄ɔzi,
ma Luda ma Kína, aɔ̃ɛ m̄ɔ̃ n kúkíia.

25 L̀s̀irinɔ̃ té aɛ, batanɔ̃ té n̄ kpɛɛ,
n̄kpare s̄ɛg̃ɛs̄ɛg̃ɛparinɔ̃ té n̄ gura.

26 À Luda tó b̄ɔ pari kakɔana guu,
à Dii sáabu kpá amɔa Isaraili boriinɔ.

27 Né zāade Beyāmi boriinɔ bé aɔ̃ tena aɛ gwe,
beee gbera Yuda ḱinɛnɔ kɔ̃n n̄ gbɛnɔ
kɔ̃n Zɛbuluni bori ḱinɛnɔ
kɔ̃n Nafatali bori ḱinɛnɔ.

28 Luda, n̄ n gbāaa ɔ̄ɔawe,
Luda, n̄ b̄ɔ kɔ̃n n gbāaa kè n̄ ò̄ɔawe yāao.

29 Kínanɔ é m̀ónne kɔ̃n n̄ gbaanɔ
n kpé kè kú Yerusalemu yāanzi.

30 N̄ kpākē Igipiti íten̄ɔ̄zi,
n̄ pata boriinɔ z̀uswareenɔa kɔ̃n n̄ gbɛnɔ.

̀N kondogi gò tòm̃ma,
̀n gbẽ kè zìkana è keńne nnaano fãakõa.

³¹ Igipitino é zìrinõ gbaremma,
Etioƿiano é ɔ dɔnzi, Luda.

³² Anduna kpatablerino, à lè sí Ludane,
à Dii táaki lé,

³³ amõ kè à di ludambee kè kuu zaa ziziia.
À ma, èe pũtãa gbãngbãn.

³⁴ À Luda gbãaa kpàakpa ke,
wà à bítakee dõ Isarailino,
à gbãaa kú ludambe puraan.

³⁵ Luda, ń naasi ví n kúkiia,
Isarailino Luda è gbãaa kõn ikoo kpá a gbẽnoa.

Aubarikadeen Luda ũ!

69

Wétamma guu aduakena

Dauda lè.

¹ Luda, ń ma mì sí,
zaake í ma kũ ma waale.

² Foo e ma mɔɔ ma ka zã,
kèsepékii kuuro,

ma kpaε í lòn,

ísõ e ma blee.

³ Ma wii lè ma kpasa,
ma kòto nãe,

ma wée dò ma Ludazi
ai ma wée kè yòɔɔ.

⁴ Gbẽ kè aõ zàmagu pãano
pari de ma mìkãnoa.

Ma ibeeno lé víro,
aõ yezi wà ma de pòke wíńne sai.

Pó kè mée à kpái oroon
aõ bè mà i mà kpám̃ma.

⁵ Luda, ń ma yõnkoyãno dõ,
ma taarinõ utenannero.

⁶ Dii Luda Zìkpede,
gbẽ kè aõ wée dɔnziino
nton tó wí ń kũ ma yãziro.

Isarailino Luda,
gbẽ kè aõ è n kii weteno
nton tó aõ tó yaka ma yãziro.

⁷ Zaake n yãzin mée menaa kõn s̃s̃sozi,
ben wí gẽ ma wéen

⁸ Ma gõ gbẽ zìto ũ ma gbẽno té,
ma gõ gbẽ miradodee ũ ma da bẽdeenõ té.

⁹ N ua yã ma kũ gbãa maamaa,
gbẽno dɔkenanyo gòm̃e.

¹⁰ Tó ma lé yì pɔsiasa guu,

wègõ ma sõsõ.

11 Tó ma pɔsia utano fĩfĩma,
wègõ ma faboomɛ.

12 Gbẽ kè aõ vɛɛna gāalenɔ è ma pe,
ígbāamirino è lè damao.

13 Mɔde tó à gõ ma yānzi, Dii,
mbe mégõ wée kɛɛmma a gurɔɔa.

Ñ wemala Luda n gbẽke bíta yānzi,
n ma mì sí yāpura.

14 Ñ ma bɔ foon,
nton tó mà vlɛnlo.

Ñ ma bɔ í lòn,
n ma sí ma zangurinɔa.

15 Ñton tó ísõ ma blero,
nton tó mà kpáɛ í lònlo,
nton tó wée tatamalero.

16 Ñ wemala Dii, zaake n gbẽkɛɛ maa,
n aɛ dɔma n sùu bíta guu.

17 Ñton mìkɛɛ zu n zòblerinero,
n wemala kpakpaa,
zaake ma gõ kagurakɛna.

18 Ñ sãmazi n ma mì sí,
n ma faaba kɛ ma ibɛɛnɔ yānzi.

19 Ñ ma sõsõna dõ
kõn ma wídammao kõn ma kpɛbɔnao,
nɛɛ gbẽ kè aõ ma kũna yāonɔ ee.

20 Sõsõna ma swè zõ, ma gõ gbāaa sai,
gbẽ kè eé ma wɛnda gwaan má wɛtɛ, mée ero,
gbẽ kè eé ma nòsɛ kpáɛmɛɛn ma wée dõzi, à kuuro.

21 Aõ ɛzɛ zaaa kàɛɛ pòbleen,
kè ímii ma de, aõ wɛ kpàkpāa kpàma ma mi.

22 Aõ zĩbaakɛna gõñne takutɛ ù
à n kũ à yā lúñne.

23 Aõ wée sisi lɛ aõton guu ero,
aõ wó gõ kokona.

24 Ñ n pɛtɛ pitañma,
n n pɔfɛ pāsĩ pisiñma.

25 Aõ bɛɛ gõ bezĩ ùmɛ,
aõ gbẽke tóngõ kuu lɛ à vɛɛ n kpén dɔro.

26 Zaake aõ wée tã gbẽ kè n n lénɔa,
aõ gbẽ kè n n kari kènɔ wāwā yā o.

27 Ñ n yā píngi taari diñne,
aõ baka tóngõ kú n mìsina guuro.

28 Ñ n tó gogo wɛndi takada guu,
lɛ aõ tó tóngõ kú kõn gbẽ maaanɔ tóro.

29 Luda, má kú wāwāa guu kõn yā'õammao,
n ma sé lezĩ lɛ mà bɔ aafia.

30 Mé Luda tó bɔ̀ lèsina guu,
 mé à sáabu ke mà à tó sé lezĩ.
 31 Beee é ká Diine de sa'ona kɔ̀n zùola,
 baa zùsware kobadee.
 32 Takaasideenɔ̀ é e aɔ̀ pɔ̀nnaa ke,
 a Luda kiweterinɔ̀ é gɔ̀ wèndi vĩ.
 33 Zaake Dii è wèndadeenɔ̀ yã ma,
 è kya ká a gbẽ̀ kè aɔ̀ de zĩzɔ̀ ùunɔ̀nlo.

34 À à táaki lé musu kɔ̀n tɔ̀tɔ̀e,
 ísia kɔ̀n pɔ̀ kè kú à guunɔ̀ píngi.
 35 Zaake Luda é Zayɔ̀n mì sí,
 eé ɛara à Yuda wétɛnɔ̀ káɛ,
 à gbẽ̀nɔ̀ é vɛɛn ñ pɔ̀ ù.
 36 À zòbleri nénɔ̀ bé wégɔ̀ vĩ,
 gbẽ̀ kè aɔ̀ ye à tó nnaazinɔ̀ é gɔ̀ kún.

70

Wiipɛna mìsirizi *(Saa 40:14-18)*

Dauda lè.
 1 N yã nna Luda, ñ ma mì sí,
 Dii, ñ ke kpakpaa ñ mɔ̀ ñ dɔ̀malɛ.
 2 Ñ tó wí gbẽ̀ kè aɔ̀e ma wɛɛ wà ma deenɔ̀ kũ,
 aɔ̀ ñ mì péɛ.
 Ñ tó gbẽ̀ kè aɔ̀ yezi mà mɔ̀nzi eenɔ̀ kpɛɛ li,
 aɔ̀ uu yãkɔ̀tɛ.
 3 Gbẽ̀ kè aɔ̀è beme taale taalɛnɔ̀,
 ñ tó aɔ̀ ɛara kɔ̀n wíyão.
 4 Gbẽ̀ kè aɔ̀e n kii wetɛnɔ̀ pɔ̀ kemma nna aɔ̀ yáa dɔ̀.
 Gbẽ̀ kè aɔ̀ ye n mìsinazinɔ̀ gɔ̀ bee Luda bíta.
 5 Takaaside wèndadeen ma ù,
 Luda, ñ ke kpaa.
 Mbe ma dɔ̀nleri ù kɔ̀n ma mìsirio,
 Dii, ñton gí kero.

71

Mare isi aduakɛna

1 Dii, mbe ma nanzi,
 ñton tó wí ma kũ zikiro.
 2 Ñ ma bɔ̀ ñ ma mì sí n maakɛna yãnze,
 ñ swã kpámazi ñ ma faaba ke.
 3 Ñgɔ̀ de ma uteki gbè kè mégae gá uten ù.
 Ñ diɛ ñ ma mì sí,
 zaake ma gbèsi kɔ̀n ma zeki gbãaaon n ù.
 4 Ma Luda, ñ ma bɔ̀ zaakerinɔ̀ ɔ̀zĩ,
 ñ ma si gbẽ̀ zaa pásĩnɔ̀a.
 5 Mbe ma wée dɔ̀nzi, Dii Luda,
 ríbe má n náanekɛna zaa ma gɔ̀kparekeguro.
 6 Ma gbãa èmma zaa ma iguro,

mbe n ma bo ma da gbεεεn.

N táakin mεègõ læ.

⁷ Ma kuuna de yábɔnsae ũ gbɛ̀nɔne pari,
zaake mbe ma uteki gbáaa ũ.

⁸ N táakilena ègõ da ma lén,
mεègõ n maakεε boo kɔngɔ kɔn uusieo.

⁹ Nton ma tón ma zikūkeε yānziro,
nton ma zīnna ma gbāa yāana yānziro.

¹⁰ Zaake ma ibεεnɔ e ma pee,
ma wɛderinɔ e lé kpaakɔsɔmazi ma wɛ̀ndi bɔna yānzi.

¹¹ Aɔ̀ bὲ: Luda g̀zime né, wà péa wà kũ,
gbɛ̀ke kuu kè à à mì síro.

¹² Luda, nton kemao zãro,
ma Luda, n ke kpaan mɔ̀ n dɔmale.

¹³ Ǹ tó wí gbɛ̀ kè aɔ̀e yā diimaanɔ kũ
le aɔ̀ kaate,
ǹ tó sɔ̀sɔ̀ da gbɛ̀ kè aɔ̀e wéε támaanɔla
le aɔ̀ tó yaka.

¹⁴ Mapi sɔ̀, ma wéε égõ dɔnzi,
mégõ n táaki læ m̀gõ gaa.

¹⁵ N maakena égõ da ma lén guro píngi
kɔn n misina kè má à lé d̄rooo.

¹⁶ Mé mɔ̀ mà n gbāabitakeyānɔ o, Dii Luda,
n m̀n do maakεεn mé à kpàakpa ke gbɛ̀nɔne.

¹⁷ N yā d̄ame zaa ma ḡkparekeguro,
Luda, ai tia méε n yábɔnsaenɔ oo.

¹⁸ Baa kè ma zi kũ, ma mikā pura,
nton ma tónlo, Luda,
le mà e mà n gbāaa t̄kē tiadeenɔne,
mà n gbāakeyā da gbɛ̀ kè aɔ̀e fεεnɔne n píngi.

¹⁹ Luda, n maakena z̄̀ sɔ̀sɔ̀nenɔa,
n yā bíta kè, dén weé lék̄zinyo?

²⁰ Ǹ tò nawēa pásī ma le paripari,
m̄de né εara n ma gba wɛ̀ndi dɔ,
né εara n ma bɔ tɔ̀te guu.

²¹ Né ma b̄εε kaarame,
né εara n ma làakari kpáεme dɔ.

²² Ma Luda, mé n sáabu kpá
kɔn m̄ɔ̀ɔ̀ n náanekεε yānzi.
Isarailinɔ Luda kè n kú adona,
mé n táaki lé kɔn kungidio.

²³ Guda égõ dɔ ma lén,
mamɔ̀ma kè n ma mì sì mé n táaki lé.

²⁴ Mégõ n yāmaakena oo guro píngi,
zaake wí gbɛ̀ kè aɔ̀ ma wεte zaaaonɔ kũ,
aɔ̀ ḡ kɔn bídio.

72

Aduakena kɪnanɛ

Sulemanu lè.

¹ Luda, ñ dada kɪnanɛ à yākpæ ke kɔn yāpuraao,
ñ tó kɪnɛ yā maaa ke lán nɛè ke nà,

² ɛ à dɔ n gbɛnɔnɛ aɛ a zéa,
à yā gɔgɔ talakanɔnɛ súusu,

³ kpɪiɪnɔ é gbasa wà mó gbɛnɔnɛ kɔn aafiao,
sɪsɪnɔ é tó aɔgɔ kú nnamana guu.

⁴ Kína é tó yā bɔ kɔn talakanɔ nna,
eé takaaside nɛnɔ mì sí,
eé gbāamɔnnerinɔ dúgu zɔ.

⁵ Eégɔ kuu lán ɔfántɛ ègɔ kuu nà,
lán mɔvura ègɔ kuu nà wè kɔn wèo.

⁶ Eégɔ dɛ lán loumana buraa bà,
lán mɔdɔ kè è kpá tɔtɛa bà.

⁷ Gbɛ maaanɔ é ɔ tá a gurɔɔa,
nnamana ègɔ bíta ai mɔɔ tóngɔ kuu dɔro.

⁸ Eé kí ble zaa ísia baa kè kpa kɔn baa kaa kpaao,
sɛna zaa Yuflatia ai gana anduna léa.

⁹ Borii kè aɔ kú gbáa guunɔ é mó wà kúɛnɛ,
à ibɛɛnɔ é daɛ í puua à aɛ.

¹⁰ Taasisi kína kɔn ísia baa kɪnanɔ é tángba kpáa,
Seba kɔn Seba kɪnanɔ é mó wà gba danɛ.

¹¹ Kɪnanɔ é mó wà kúɛ à aɛ í píngi,
bori píngi é zò blɛnɛ.

¹² Zaakɛ eé wɛndadee kè aɔ wiii dɔɔnɔ bɔmɛ,
eé takaasidee kè aɔ dɔnlɛri vɪroonɔ mì sí.

¹³ Eé gbāasaideenɔ wɛnda gwa,
eé takaasideenɔ bɔ gaa lézɪ.

¹⁴ Eé í bɔ gbāamɔnnerinɔ ɔzɪ kɔn gbɛ pásɪnɔ,
zaakɛ à ye í arukwɛnaziro.

¹⁵ Luda kína dɔ kɔn aafiao!
Wàgɔ à gbaa Seba bùsu vura,
wàgɔ adua kɛɛnɛ yāana sai,
wàgɔ sa maaa oonɛ gurɔ píngi.

¹⁶ Ñ tó burapɔnɔ ke à bùsun maamaa,
à lánɔ gɔ da sɪsɪnɔ musu sí plɛplɛ,
aɔ né i wà pia lán Lebanɔ lákpe bà,
aɔ gbá lán kàbapu bà sɛtɛ.

¹⁷ Ñ tó à tó gɔ kuu gurɔ píngi
lán ɔfántɛ bà,
bori píngi é aubarika e à gāzɪ,
wé à tó nnaa sí.

¹⁸ Aubarikadeen Dii Luda, Isarailinɔ Luda!
Àmbe è yābɔnsaɛnɔ ke ado.

¹⁹ Wàgɔ à tó gakuidee bɔɔ gurɔ píngi!

À tó à gakui da andunala píngi!
Aami! Aami!

²⁰ Yese né Dauda aduakena lén gwe.

TAKADA AAGODEE

Saamu 73-89

73

Zaakerino nnamana

Asafa lè.

¹ Luda è yã maaa ke Isarailinone yãpurame,
atēnsa nõsepuradeeno.

² Mapi sõ, ma kīi kũ lēnao,
ma gbá yezi à satame yã.

³ Kè ma zaakerino kuuna maaa è,
ma ãadãri pino gwena ni dè.

⁴ Yãke è kpáñero,
aafia mòmma bensõ aõ mèkpana.

⁵ Aõè nawëa ke lán danò bàro,
aõè gyãa ke lán danò bàro.

⁶ Aõè ãadãna da ní waale lán kãmbëe bà,
aõè pásikëe da pókãsãa ù.

⁷ Aõ swè kè gbãa yãzaakena,
yã vãi ní nõse pà.

⁸ Aõè gbë lalandi ke aõè yã zaaa limma,
aõè gbãaa mómne ní gwena bitakëe yãanzi.

⁹ Aõè be: Luda pita wà òsi ká,
bensõ aõ yã bé è ble anduna guu.

¹⁰ Bee yãanzi wè tá ní kpa,
wè yã kè aõ ò píngi sí yãpuraa ù.

¹¹ Aõè be: Luda é ke dea à dõ?
Luda Musude dõna kà len yó?

¹² N gwa, zaakerino è yãke kãhãn kero,
aõ gwena ègõ kaara gurò píngime.

¹³ Ase ma nõse pura pãn yó?
Ma a ò bõe taarin wásawasa pãmeó?

¹⁴ Neègõ ma gbëe gurò píngi,
neègõ ma swã sukãame lán guu e dõo nà.

¹⁵ Tó ma ze kõn yã beee taka onao,
bee ègõ de bõna n gbëno kpëe yã ùme.

¹⁶ Kè ma laasuu lè yã pìzi mà e mà dõ,
à kème zĩ'ù.

¹⁷ Sé kè ma gë Luda kúkiin,
ben ma wée gbasa à kè lán aõé yãa nà.

¹⁸ N ní kpá guzãea yãpura,
neè ò sõñzi aõ léè wà kaate.

¹⁹ Aõè gõ kaatena pó ù kãndo,
vãpono è ní le aõ yãao.

²⁰ Lán nanaa è gë ãa nà tó gbë vù,
tó n fëe Dii, n tó aõ gë ãa le.

21 Kè ma nòse yàka,
bensõ ma pɔɔ sia kù,
22 ma ke yõnkɔ, má yáke dõro,
ma gõnne lán nòbɔsẽte bà.

23 Baa kõn beeeo mɛ̀egõ kúnyo,
ń ma kũna ma ɔplaaa.
24 Nɛ̀e dɔmɛ aɛ kõn n lédammanao,
né yáa ñ ma sí ai n gakui guu.
25 N baasiro, dén ma wéɛ dɔzi musuu?
N baasiro póke nii e ma de anduna guuro.
26 Baa tó ma m̀e kõn ma swèò e yáaa,
Ludan ma swè gbã'ekii ù,
àmbe ma baka ù gurɔ píngi.

27 Gbẽ kè aõ kèmmaanɔ é mì de,
né gbẽ kè aõ b̀ò n kpɛɛnɔ kaate.
28 Luda, ma sõnzina bé à kème nna,
Dii Luda, ma n ke ma utekii ù,
mé n yákenanɔ tőkèíne.

74

Wiipɛna Ludazi à kpé kè wà wì yãnzì

Asafa lè.

1 Luda, b̀oyãnzìn n giwazi ai gurɔ píngizi?

À kè dia n pètè e fɛɛɛ n kpàsa sãanɔzi?

2 Ñ tó gbẽ kè n ń sí zaa ziinɔ yá dɔngu,
borii kè ń b̀ò aõ gõ n pó ùunɔ
kõn Zayɔn kpìii kè ń kè n kúkii ùuo.

3 N ibɛɛnɔ n kúkii gbè wà dàe mámmam,
n dɔdɔzi ñ gwa, à gbòro píngi

4 N zangurinɔ zɔka dɔ guu kè weè danlɛn,
aõ ń zĩnda tuutanɔ pèe gwe sèeda ù.

5 Wá è, aõ kpása dɔ musu,
aõɔe keɛ lán wègõ dàko kèɛɛ nà.

6 Lí ana maaa kè wà nàna n kpé gũa,
aõ gbè wà gbòro kõn kpásao kõn aadao.

7 Aõ té s̀ò n kúkii a kwè,
aõ tò kpé kè n tó kúa pì gbàsì lè.

8 Aõ bè ń nòsɛn: Wà ɔ tòm̃ma mámmam.
Aõ té s̀ò wa bùsu aduakɛkpɛnɔa.

9 N kpé sèedanɔ kuu dɔro,
annabi ke kuu dɔro.
Wégõ kuu lɛ ai b̀ɔrɛmɛ?
Wa gbẽkee dõro.

10 Luda, né tó n ibɛɛnɔ gõ n yáa dɔɔ ai b̀ɔrɛmɛ?
N zangurinɔ égõ kya kaangu yáana sain yó?

11 B̀oyãnzìn n ɔ kpà n kùlazi?

Ñ ɔ b̀ɔɛ n utan ñ ń dɛdɛ.

12 Ludan ma kína ũ zaa káaku,
àmbe è gbě̀ mì sí anduna guu.
13 Mbe n ísíaa zòkòre kòn n gbãaa,
n kùkuku mìnò wìwi í guu.
14 N Igipitinò kàate gwe,
n n gènò kpà gbáa nòbòna póblee ũ.
15 N swaanò bò n zé wè bianòe,
n swaa kè à í babana vīroo zòkòre.
16 Fāantē kòn gwāavīo kú n pó ũ,
n mɔvura kòn ɔfāntēo kúkii kèñne.
17 Mbe n anduna gulezekinò kè píngi,
n kwεε kòn buusieo guròò dìe.

18 N yá kè n ibeenò dò yāa dɔngu Dii,
yònkòòò kya kà n tón.
19 Nton n pòtēe kpá nòbò pāsīnaro,
n gbě̀ wēndadeenò yā tón sānguro.
20 N làakari dɔ n bà kuunawaoa,
zaake wa bùsu gusaenò pāsī píngi.
21 Nton tó wa gwenawēndadeenò bɔru kpεε kòn wíoro,
n tó takaasideenò kòn póniderinò n táaki lé.

22 Luda, n fεε n gí kòn n zīndao,
n n yá kè yònkòòò e dɔò zena sai ma dé!
23 Nton zòka kè n ibeenò e kaanzi kpá swākotoro,
n zangurinò kīi dīgò dɔ yāana sai.

75

Ludan yákpækeri ũ

Asafa lè.

1 Wa sáabu kènne Luda, wa sáabu kènne.
Tó wà n yábònsaenò tòkè, neégò kú kīi.

2 Luda bè: Ma guròò dìe
kè mé yákpæ ke a zéa.
3 Tó anduna nīgā kòn gbě̀ kè aɔ kúnno n píngi,
mámbe mεè à wesagbanò kū gínjin.
4 Mεè o wadadeenòne aɔton Ìa dāro,
mεè o zaakerinòne aɔton kùse biiro.
5 Aton kùse bii ludamɛaro,
àton waa nònòmaziro.

6 Zaake gbáaa è bɔ ɔfāntēbɔe kpa ke a gēkpen kparo,
è bɔ gbáanlo,
7 Ludan yákpækeri ũ,
àmbe è gbě̀ doo lago à gbě̀ doo kaara.
8 Togoo kú Dii ɔzī, í gbáaa kán à pà,
èe se se à pɔfē ũ.
È kú anduna zaakerinòne n píngi,
ben aɔè mi wà yāa lée kòn à gbòo.

9 Mapi sɔ, mégò yā pì oo gurò píngi,

mé Yakubu Luda táaki lé.
 10 Mé zaakerino koba é'ε,
 gbē maaano koba sō, mé sé musu.

76

Ludan zìblena gbāaa ũ

Asafa lè. Wè sí kōn mōrōno.
 1 Wà Luda dō Yuda būsomme,
 à tó bíta Isarailino té.
 2 À bisakutaa kú Salemu,
 à kúkii kú Zayōn.
 3 Zaa gwen à kà wāaano è'en
 kōn sēngbango kōn fēedaano kōn zìkabōno.

4 Nèè guu pu nèègō té kee,
 n bítakee de kpīii kè aō kuu guro pínginola.
 5 N kùgbāadeeno gbāaa sìmma,
 aō daena kōn ga'iiio,
 gō gbāaa pino dokee e fō à a o sèro.
 6 Yakubu Luda, n kpākēñzi,
 ben sōno kōn n sōgorono gō kaena.
 7 Mbe n naasi vī ndo,
 tó n pō bō n yīzī,
 dé bé eé fō à ze n aεε?
 8 Zaa musu n yākpae kè,
 vīa anduna kù, à yīte kítikiti,
 9 zī kè Luda, n fεε n yā gōgō andunane
 le n gbāasaideeno mì sí.

10 N pōfēna gbēnozi è n tó bō,
 n pōfē kpaaa ègō dō n pii.

11 À lù sé Dii a Ludane à à fīa bo.
 Amōa kè á ligawaziino, à mó
 à Luda kè de wàgō à vīa vīi gba pō.

12 È kpatablerinō kā busa,
 è tó vīa anduna kīnāno kū.

77

Luda dōnle begēkena nawēa guu

Asafa lè.
 1 Ma wii pè Ludazi ma à sìsi,
 ma wii pè Ludazi le à ma yā ma.
 2 Kè má kú nawēa guu ma Dii kii wète,
 ma o sè musu gwāavī kámmabona sai,
 ma làakari wè à kpáero.
 3 Kè ma laasuu tà Luda kiia, ben ma á'á,
 kè ma à yā wàari pà, ben ma suuna kè.
 4 N ma wée tē iii,
 ma gō bídi guu ma kora yāzi mà o.
 5 Ma dō yā ziinōn
 kōn wè kè gētēno.

6 Ma laasuu lè ma swè guu gwãavĩ,
ma a zĩnda là mà wetε mà dõ.

7 Ma bè: Dii gìwazi mámmann yó?

À pɔɔ é kewa nna dɔroo?

8 À gbèkεε yãa mámmann yó?

À yã égõ fεena gurɔ pínɡin yó?

9 Wa wëndagwana yã sã Ludann yó?

À pɔ fèwazi, eé sósobi kewao dɔroo?

10 Ben ma bè: Yã kè òmaan yè.

Luda Musude ɔɔ bùsawe.

11 Mé laasuu lé Dii yãbɔnsaεnɔa,

mé dɔ yã kè à kè yãanɔn.

12 Mé n dabuyãkenanɔ wàari pá pínɡi,

mé n yãbitakenanɔ da ma swènn.

13 Luda, n zé kú adona.

Dii kpare bíta bè à kà lán wa Luda bà?

14 Mbe Luda yãbɔnsackeri ũ,

n n gbãaa mò boriinɔne.

15 N n gbēnɔ mì sɪ kōn n gāsã gbãaaɔ,

wamɔwa Yakubu kōn Yusufu boriinɔ.

16 Kè ísia wée sìnle Luda,

kè ísia wée sìnle, ben à kótɔ kpà,

à dègedege ai a lòn.

17 Ludambεε í kwèε,

lapatana kīi gõ dɔ musu,

n kànɔɔ e fãa loupina ũ.

18 N pūtãna kīi dɔ zàga'íã guu,

n loupina anduna pù pínɡi,

tɔtε kè g̀iri, à nìg̀anigã.

19 N zé b̀ò ísiaan,

n g̀εkii kè í bítanɔ dagura,

wéε n k̀εεgbε ero.

20 N dɔ n gbēnɔne aε lán sã kpàsa bà

Musa kōn Arunao gãzĩ.

78

Lè kè Isarailinɔ yã wa gbao làakari

Asafa lè.

1 Ma gbēnɔ, à ma yãdannena ma,
à swã kpá ma yãzi.

2 Mé yã oare kōn yãasio,
mé yã kè utena zaa zii b̀ɔk̀ɔte kεare,

3 yã kè wá mà bensõ wá dõ,

yã kè wa denɔ t̀ɔk̀èwee.

4 Wé yã p̀i ute wa nénɔnero,

wé Dii táakilena da wa dionɔne,

à gbãaa kōn yãbɔnsaε kè à kènɔ.

5 À yã diε Yakubu boriinɔne,

à a doka dà Isarailinɔne,

à diè wa dezinone kè aõ tó ñ néno gõ dõ,
 6 Ie à gõ ñ borii kè aõ kpénone fεεakaarayã ũ,
 aõ gbasa wà fεε wà dada ñ nénone se,
 7 Ie aõ e wà Luda náane ke,
 à yākenano tón sãnguro,
 mode aõégõ à yādienano kūna.
 8 Aõgõ de lán ñ dezinò bàro,
 zaake aõ swāgbāaa kè aõ gí Luda yāzi,
 aõ swè kú Ludaaro, aõ yāpuraā vīnero.

9 Eflaimu boriino né kàzurinome,
 ben aõ bòru kpee zì guu.
 10 Aõoe ze kōn Luda bà kuunaño yāoro,
 aõ gí té à dokazizi.
 11 À yākenano sãngu
 kōn yābonsae kè à òdōańnenō.
 12 À dabuyāno kè aõ dezinò wáa
 Zoā wéte guu, Iyipiti būsun.
 13 À ísīaa zōkōre à bikùńyo,
 à tò í gō zena lán bīi bà.
 14 À dōńne ae téluguu guu fāantē,
 gwāavī sō kōn té gupuraao.
 15 À gbèsi pàra gbáan,
 à í kpàńma bíta lán ísīa'i bà.
 16 À tò í bōńne gbèn,
 à tò í bàa lè lán swadaa bà.

17 Ben aõ kpé wèe durun keene,
 aõ gí Luda Musude yā mazi gbáan.
 18 Aõ Luda yò wà gwà kōn nòseplaaao,
 aõ ñ poyezi pòblee gbèkaa.
 19 Aõ Luda zaa bò wà bè:
 Luda é fō à wa gba pòblee gbáan kèn yó?
 20 Baa kè à gbè lè, í bò à dàgula,
 eé fō à pòblee ke nòbo kpáwa dōó?
 21 Kè Dii yā pì mà, à pō fē,
 ben té fēε à dà Yakubu boriinola,
 à pōfē pìta Isarailinōa.
 22 Zaake aõoe Luda yā síro,
 aõoe à mìsīna gbāa náane kero.
 23 Baa kōn beeeo à yā diè bàtumanε,
 à musu zé wè,
 24 ben à mana kwèéńne aõ blè,
 à pòblee kè bò musu kpàńma.
 25 Aõ malaikanō pòblee blè,
 à kūsāε kèńne, à gè òla.
 26 À tò ía gbāaa bò òfāntēboε kpa,
 à pè sōomete kpa íaa dō kōn a gbāaa,
 27 ben à nòbo kwèéńne pari lán lutē bà,
 bāano dàńla lán ísīale būsū'āatē bà.

- 28 À tò aõ pìtapita n büran,
aõ gò káe ligana n kpénzi.
- 29 Luda pò kè aõe à ni deeno kpàmma,
ben aõ blè wà kà gíngin.
- 30 Le à ni kpé à bõngu,
gurò kè pòblee pì kpé da n lén,
- 31 Luda pofè fèenzi,
à Isaraili gõ gbãaano dède,
à n gòkpareno lè à nè.
- 32 Baa kõn beeeo aõ kpé wèe durun kee,
baa kõn à yãbõnsaekenano, aõe à náane kero.
- 33 Ben à n wèndi kèñne pã lán lé'ia bà,
à tò mónzi n lé.
- 34 Tó à n gbèkeno dède, ben aõè à kii wete,
aõè eara wà ae dõa kõn wãaao.
- 35 Ben aõ dòn sa kè Ludan n gbèsi ũ,
Luda Musudemè n mìsiri ũ.
- 36 Gurò m̀a sa aõè lé maa,
aõè ege tone,
- 37 aõ swè kúaro,
aõ à bà kuunaño yã gbòro.
- 38 Àpi sõ n wènda gwà,
à n durun kèñne, èe n kaatero.
Ègõ a zĩnda pofè kraee baabore,
è a pètèpitammana zã gba.
- 39 À n gbènteekee dõmma,
kè aõè gète suna sai lán ia bà.
- 40 Aõ swãgbãaa kène gbáan gèn ùgbangba!
Aõ à pò yàka sète gwe à kè bíta.
- 41 Aõ Luda yò wà gwà, aõ Luda yò wà gwà,
aõ Isarailino Luda kè kú adona pò fè.
- 42 À iko gbãaa sãngu,
lán à n sí n ibeeno na,
- 43 lán à dabuyano kè Igipiti na,
bensõ à yãbõnsaeno kè Zoã busun.
- 44 À n swa íno lì aru ũ,
ben aõe fõ wà à í mì doro.
- 45 À ifiino kàngu, aõ n soso,
kõn kasono dõ, à mónzi kpàzi.
- 46 À tò kwaanõ n bura póweno blè,
à suteno kà n burapõnõn.
- 47 À tò loughè n geepi líkpeno kè dúgudugu,
zàga'ia n kākā líno è'e.
- 48 À n pókadeeno kàate kõn loughèo,
laa pèe n kpàsanõa.
- 49 À a pofè bíta bõbõzi,
à kènyo ñi kõn pofèo kõn pètèo,
à malaika kisiadeeno gbàremma.

50 À a pɔfɛ zé wɛ̀, èe gí gaane dɔro,
à gagyãa kàngu.

51 À Igipiti dauduno dède ń píngi,
Hamu bori négōgbɛ́ káakuno gága.

52 Mɔde à bò kɔn a gbɛ̀no lán sãano bà,
à dònne ae gbáan lán sã kpàsanò bà.

53 À tényo làakario kpáena vĩa sai,
aɔ́ ibeeno sɔ́, ísɔ́a dàńla.

54 À kànyo a bùsu lézi,
gusĩsĩdee kè à sɔ́ kɔn a gbãaao pì.

55 À pèńne boriinɔ́a,
ben à ń bùsu kpàateteńne ń pɔ́ ũ,
à ua kpàkpa Isaraili boriinɔ́a.

56 Ben aɔ́ Luda yò wà gwà aɔ́ gí à yã mazi,
aɔ́ Luda Musude yadienanò kũnaro.

57 Aɔ́ èara wà bò à kpeɛ lán ń denò bà,
aɔ́ náane vĩro lán sá kotina bà.

58 Aɔ́ à pɔɔ́ fɛ̀ kɔn ń sa'okiinɔ́o,
aɔ́ à nòsegoaano fɛ̀ kɔn ń táano.

59 Kè Ludaa dǔ le, ben à pɔ́ fɛ̀,
à gí Isarailinɔ́zi zaazaa.

60 À a bisakutaa tò zaa Silo gwe,
à beɛ kè à dò gbɛ̀nteenò té pì.

61 À tò aɔ́ wɛ̀derinò mò wà a àkpati sè,
àmbe à gbãa kɔn à gakuibokiiio ũ.

62 À tò wà a gbɛ̀no dède kɔn fɛ̀daao,
à pɔ́ fɛ̀ borii kè ń sézi.

63 Aɔ́ gɔ́kpareno té kù zì guu,
aɔ́ nokpareno e e wà zàkele sɔ́ dɔro.

64 Wà ń sa'orinò dède kɔn fɛ̀daao,
aɔ́ gyaanono e fɔ́ wà sɔ́ dɔro.

65 Ben Dii fɛ̀e sa lán i'ori bà,
lán gɔ́sa kè vù kɔn wɛ̀'iiio bà.

66 À ń wɛ̀derinò gbè, aɔ́ bòru kpeɛ,
à tò aɔ́ gò kɔn wíyão gurò píngi.

67 À gí Eflaimu boriinɔ́zi,
èe Yusufu borii pì sé dɔro.

68 Yuda boriin à sè sa
kɔn Zayɔn kpíi kè à yezio.

69 À a kúkii bò musumusu gwe,
eégò kuu gurò píngi lán anduna kaena bà.

70 Ben à a zòbleri Dauda sè,
à à bò sãkpasan.

71 À à bò sãdán, à dò Isarailinone ae,
Luda gbɛ́ Yakubu boriinò kíname.

72 Dauda ń kpá a kpeɛ kɔn nòseo do,
à dònne ae kɔn a ɔ́ aubarikadeeo.

79

Wēnda ɔ́dɔna Yerusalemu wina yā musu

Asafa lè.

¹ Luda, bori pāndenɔ sɪ n b̀usun,

aɔ n kpé kè à kú adona yàka,

aɔ Yerusalemu wìwi wà dàe.

² Aɔ n z̀bberinɔ gè kpà bāanɔa,

aɔ n yāmarinɔ mè tò ǹbɔ pāsīnɔne p̀blee ũ.

³ Wà n aru kwèe lán í bà Yerusalemu bīkpee,
gbèke kuu à n vīro.

⁴ Wa gɔ s̀sɔna p̀ó ũ wa saeedeenɔne,
fabona p̀ó ũ gbè kè aɔo ligawazinɔne.

⁵ Dii, négɔ p̀o f̀eewazi ai b̀oreme?

N p̀etè té égɔ k̀uu gurɔ p̀ingín yó?

⁶ N p̀ofè pita borii kè aɔo n d̀roonɔa,

gbè kè aè n s̀siroonɔ b̀usunɔa.

⁷ Zaake aɔ Yakubu boriinɔ blè,

aɔ n b̀usu dè.

⁸ Nton wa denɔ durunnɔ wí wa musuro.

N wēnda d̀owe kpakpaa,

zaake wa busa wa gɔ búgubugu.

⁹ N d̀wale, Luda wa m̀isiri.

N wa m̀í sí le n t́o b̀o,

n wa durunnɔ k̀ewe n t́o yānzi.

¹⁰ B́oyānzín né t́o bori pāndenɔ wa la wà be:

Wa Ludaa kú māmeee?

N t́o bori pāndenɔ gɔ d̀ wa wáa

kè neè n z̀bberinɔ d̀edena g̀e bońma.

¹¹ N t́o z̀izɔnɔ ɔ́dɔna g̀e n swān,

n gbè kè aɔo kú ga lézī p̀inɔ b̀o

k̀on n g̀asā gbāaa.

¹² N lalandi kè bori pānde kè ligawazinɔo k̀ennεε

fīa bońma g̀en swεεplaa, Dii.

¹³ Wamɔwa n gbēnɔ, n kpàsa sāanɔ,

wé gbasa wàgɔ n sáabu kpaa gurɔ p̀ingi,

wégɔ n t́o t̀k̀eńne ai wa boriia.

80

Isarailinɔ suna n gwena ziia aduakena

Aşafa lè.

¹ N swā kpá, Isarailinɔ D̀on'aede,

mmɔn kè neè Yusufu boriinɔ dā lán sāa bà.

N b̀o n m̀ó, mmɔn kè n v̀eena kerubunɔ dagura,

² n d̀o Eflaimu boriinɔne ae

k̀on Beyāmi boriinɔ k̀on Manase boriinɔ.

N f̀ee k̀on n gbāaa, n m̀ó n wa m̀í sí!

³ Luda, n t́o wà εara wà su wa gwena ziin,

ñ uu werewa, ñ wa mì sí.

⁴ Dii Luda Zìkpede,
né fē ñ gí n gbēno aduakena sízi ai boremé?

⁵ N wée'i dōhne ní pómína ũ,
n ní wée'i yōhne à pò pà, aō mì.

⁶ N tó wa gō fabona pò ũ wa saeedeene,
wa ibeene e wa lalandi kee.

⁷ Luda Zìkpede, ñ tó wà su wa gwena ziia,
ñ uu werewa ñ wà mì sí.

⁸ N geepi lí wùre Igipiti,
n pe boriino, ben ñ lí pì pè aō gbèn.

⁹ N guu kēkene à kāsāa pēe,
ben à o tà à guu sì.

¹⁰ À ora dà kpíino,la,
à gāno de sida lí bitanola.

¹¹ À o tà à kà ai ísia léa,
à oneno kà ai Yuflatizi.

¹² Bóyānzín n à kara gbòrozi
le gbē kè aōe gēteene gō o maee à nézi?

¹³ Kyàkpano è lé kázi wà bi,
nòbòsētēno è mó wà à lá ble.

¹⁴ N yā nna! Luda Zìkpede, ñ εara ñ ae dowa!
Zaa musu ñ wée kpáe ñ gwa!

Ñ làakari do geepi lí kèa,

¹⁵ borii kè ñ pè n zīndaa,
né kè ñ sì n pò ũu pì.

¹⁶ Wà n geepi lí pì zō, wà té sōa,
n wée tēaa pìtiríma, ben aōe kaatee.

¹⁷ N o kúe gbē kè kú n oplaazia,
gbēntee né kè ñ sè n pò ũu pì,

¹⁸ wé kēmma doro.

Ñ wa kuuna keke ñ kewe, wé n sísi.

¹⁹ Dii Luda Zìkpede,
ñ tó wà su wa gwena ziia,
ñ uu werewa ñ wa mì sí.

81

Isarailino zībaa lè

Asafa lè.

¹ À guda do Luda wa gbāaaa,
à ponna wii pé Yakubu boriino Ludaa.

² À lè do à bata lé
kōn mōro'ō nnaao kōn kuntigio.

³ À kuu pé mō dufu bōnao,
à pé tó mō ozi kè wa zībaaguro,

⁴ zaake à de doka ũ Isarailinoneme.
yā kè Yakubu boriino Ludaa dien gwe.

⁵ À yā pì dà Yusufu boriinɔne
gurɔɔ kè à v̄i Igipiti bùsula.
Ās kòto kè wà d̄sroo mà à bè:

⁶ Ma asoo gò a ḡan,
ma a ɔɔ b̄e ēebona z̄in.
⁷ A wii p̄emazi naw̄ēakεgurɔ, ben ma a bɔ,
ma weala zaa louv̄inan,
ma a lε ma a gwa zaa Meriba í kiia.

⁸ À swā kpá ma gb̄enɔ, mé lé daawa,
amɔa Isarailinɔ, tó é ma yā ma dé!
⁹ Àtongɔ bori z̄itɔnɔ t̄aa v̄i a téro,
àton kúe dii p̄andenεro.
¹⁰ Mámbe Dii a Luda ū,
ma a bɔε Igipiti.
À a lé w̄e, mé tó àgɔ k̄ana.

¹¹ M̄ode Isarailinɔ ḡi ma yā mazi,
ma gb̄e p̄inɔɔ e mì siemεro.
¹² Ben ma n̄ tó k̄on n̄ swāgb̄aakεεo,
āɔ t̄e n̄ z̄inda p̄oyezizi.
¹³ Tó wà be Isarailinɔ é ma yā ma,
tó ma gb̄enɔɔ t̄e ma yāzi,
¹⁴ lε mé n̄ ibεenɔ s̄ε ḡɔḡɔ,
mé ɔ s̄ n̄ zangurinɔzi.
¹⁵ Ma zangurinɔ é na n̄ s̄asaa ma aε,
ās w̄ēt̄ammaana égɔ yāana v̄iro.
¹⁶ Mé gbasa mà a gwa k̄on p̄ówεε maaao,
mé eara mà gbè z̄'í kpáawa à m̄áawa.

82

Yākp̄aεkena k̄on gb̄aadeenɔ

Asafa lè.

¹ Ludaa v̄ēna pari kak̄ana guu,
èe yākp̄aε k̄e k̄on Ludanɔ à bè:
² Ai b̄oren égɔ yākp̄aε k̄e a kp̄εgānda
à yā sí k̄on zaakerinɔɔ?
³ À yā nnaa kpá gb̄aasaideenɔa k̄on tonenɔ,
à zε k̄on takaasideenɔ
k̄on gb̄e kè w̄e w̄ēe t̄aar̄manɔ.
⁴ À gb̄aasaideenɔ k̄on w̄endadeenɔ mì sí,
à n̄ bɔ zaakerinɔ ɔz̄i.
⁵ Ās yāke d̄sro, āɔ à ke gbá zé d̄sro,
āɔ kú gusiaa guumε,
ben anduna n̄ḡa ai a ḡz̄i.
⁶ Ma bè Ludanɔn a ū,
Luda Musude n̄enɔn a ū a p̄ingi.
⁷ Baa k̄on beeeo é ga gb̄entee gana ūmε,
é kpá guuzi lán gb̄aade kp̄aaanɔ bàme.

⁸ Luda, ñ fεε ñ yākpaε ke kōn andunao,
zaake bori píngi né n póme.

83

Ibεεno kpana Ludaa

Asafa lè.

¹ Luda, ñtongō yītɛnaro,
n lé tóngō nakōanaro,
ñton ze sitiigiro, Luda.

² Ñ n ibεεno gwa lán aō fεε wà zè nà,
n zangurinɔ e ní mì zuzuu.

³ Aōe òndōo keε n gbēnozi,
aōe lé kpaakōsō n gbē yenzideenozi.

⁴ Aōe bee: À mó wà ní borii bo,
le aō tó Isaraili tóngō do gbēken doro.

⁵ Aō lé kpàkōsō, aō yā kōsè,
aō ledole kè kōo wà fεenzi.

⁶ Edomunɔ kōn Sumaila boriino
kōn Mɔabunɔ kōn Agyara boriino

⁷ kōn Gebalideeno kōn Amōnino
kōn Amalekinɔ kōn Filisitininɔ kōn Tayadeeno.

⁸ Baa se Asirianɔ nām̄ma do,
le aō o da Lutu boriino.

⁹ Ñ keñe lán ní kè Midiānoe nà,
lán ní kè Sisera kōn Yabīone nà Kisōzi.

¹⁰ Ñ ní ké dūgudugu Endo,
ben aō gō kaena toote lán busa bà.

¹¹ Ñ ke ní wεεnoe
lán wà kè Orebu kōn Zeebuone nà.

Ñ ke ní kīnoe
lán wà kè Zeba kōn Zalamunaone nà.

¹² Aōpinɔ bé wà bè yā,
wà Luda sādākii sé ní pó ũ.

¹³ Ma Luda, ñ tó aō gō lán ñampuu sè bà
lán ése ũkà kè ña e séεε bà.

¹⁴ Lán dako è té kū nà,
kesō lán té è kpiino ble nà,

¹⁵ ñ péenzi kōn n zàga'iao,
ñ tó n ña pāsī swè keñgu.

¹⁶ Ñ tó wí gē ní wéen,
le aō n gbāaa dō Dii.

¹⁷ Wí égō ní kūu gurɔ píngi kōn bídio,
aōé bɔru kpeε wà kaate.

¹⁸ Ñ tó aōgō dō kè n tón Dii,
mbe Luda Musude ũ anduna guu píngi.

84

Luda ua begεkena

Kora boriino lè.

¹ Ñ kúkii maa fá, Dii Zìkpede!

2 Mée Dii ua bege kee ai guu e liima,
ma nini kɔn ma mɛo e lugaa Luda Wɛndidezi.

3 Dii Zikpede ma Kina ma Luda,
baa sãtẽ sà dɔ n gbãgbãkii sae,
taakaso kpé bò gwe à a nɛnɔ kàn.

4 Aubarikadeenɔn gbẽ kè aɔ kú n ua guunɔ ũ,
aɔègɔ n táaki lee gurɔ píngi.

5 Aubarikadeenɔn gbẽ kè aɔ gbãaan n ũunɔ ũ,
n ua gana yã kú n swè guu.

6 Tó aɔe gɛtɛɛ Baka guzurela,
è gɔ lán guu kè ibɔkiinɔ v̄i bà,
pótɔgurɔ lou è tó aubarika dagula.

7 Aɔ gana guu aɔ gbãaa ègɔ kaaramɛ
ai aɔ gá káo n kiia Zayɔn.

8 Dii Luda Zikpede, n ma aduakɛna sí,
n swã kpá ma yãzi, Yakubu Luda.

9 Luda, n kina kè de wa sengbango ũu gwa,
n wée gɔ té kí kè n kàzi.

10 Kuuna n ua gurɔ doo maamɛ
de kuuna gu pãndea gurɔ wàa sɔɔroola.

Ma Luda ua zédãkparikɛɛ sɪ
de kuuna ua ledɔ kɔn zaakerinɔola.

11 Dii Ludaa deñne ɔfãntɛ kɔn sengbangoo ũ,
Dii è gbẽkɛɛ keñne kɔn bèeɔ,
è gí pɔ maaa kpá taarisaidenɔaziro.

12 Dii Zikpede,
aubarikadeen gbẽ kè èe n náane kee ũ.

85

Aafia wɛkɛna Ludaa

Kora boriinɔ lè.

1 N aubarika dà n bɔsun, Dii,
n ɛara n su kɔn Yakubu boriinɔ n gwena ziin.

2 N n gbẽnɔ taarinɔ gògo,
n n durunnɔ kèñne píngi.

3 N n pɔ kpàkpa tò píngi,
n n pɔfɛ pãsí tò.

4 N sɔkpawao wa gwena ziin, Luda wa Misiri,
n pɛtɛ kè n kèwao lago.

5 N pɔɔ égɔ fɛnawazi gurɔ píngin yó?

Négɔ n pɔfɛgurɔɔ gagaa wè kɔn wèon yó?

6 Né ɛara n n gbẽnɔ kuuna keke n keñne dɔ,
le aɔ pɔɔ e à kemma nnaroo?

7 Dii, n n gbẽkɛɛ ɔɔbawe,
n wa mì sí kɔn n gbãaaɔ.

8 Ma swã dɔ Dii Luda yã'onazi,
zaake è aafia lé gbẽ a yãmarinɔne,

tó aṣṣe ɛara wà sòkpa ní ỳ̀nkɔ̀yānɔ̀ziro.

⁹ À vīakerinò mìsina gurɔ̀ zàro,
lɛ à gakui e àgɔ̀ kú wa b̀sun yānzi.

¹⁰ Gbēke kɔ̀n náanɛo è dakɔ̀re,
yāzede kɔ̀n aafiao è ɔ̀ kpákɔ̀a.

¹¹ Náanɛ è ɔ̀ poro musu,
yāzede è ɔ̀ nɔ̀nɔ̀ tɔ̀tɛa.

¹² Dii é à maaa kewe,
wa tɔ̀tɛ é p̀blee ke.

¹³ Yāzede ègɔ̀ té à aɛ,
è zé kekenɛ.

86

Dɔ̀nlɛ wéekɛna Luda

Dauda lè.

¹ Dii, ñ swā kpá ma yāzi ñ wemala,
zaake takaaside wēndadeen ma ũ.

² Ñ ma wēndi dākpa,
zaake má a zīnda kpamma.

Ñ mamɔ̀ma n z̀bleri mì sí,
zaake mée n náanɛ keɛ.

Mbe ma Luda ũ.

³ Ñ s̀u kemao, Dii,
zaake meègɔ̀ n sisii kɔ̀ngɔ̀ kɔ̀n uusieo.

⁴ Ñ mamɔ̀ma n z̀bleri pɔ̀ ke nna,
zaake ma làakari tà n kiia, Dii.

⁵ Ñ maa bensɔ̀ ní s̀u vī, Dii,
n gbēke bíta n s̀sirinɔ̀nɛ.

⁶ Dii, ñ swā kpá ma wéekenazi,
ñ làakari dɔ̀ ma wēnda wiia.

⁷ Mé n sísi ma nawēakegurɔ̀ zī,
zaake neè wemala.

⁸ Tāa ke é sí lékɔ̀zinyoro, Dii,
gbēkee è fɔ̀ à n kena kero.

⁹ Borii kè ní kènɔ̀ é mó wà kúenne,
aṣ n tó bɔ̀ ní píngi.

¹⁰ Zaake ní bíta bensɔ̀ neè dabuyānɔ̀ ke,
mbe Luda ũ ndo.

¹¹ Ñ n zé ɔ̀ɔ̀amɛ, Dii, mégɔ̀ táa oo n yāpuraa guu,
ñ ma laasuu kemɛ do, lɛ màgɔ̀ n vīa vī.

¹² Mé n sáabu kpá kɔ̀n ǹsɛo do,
Dii ma Luda, mégɔ̀ n tó bɔ̀ gurɔ̀ píngi.

¹³ Zaake gbēkee kè ní kèmmɛ bíta,
n ma wēndi b̀ gèwāa lòn.

¹⁴ Luda, karambaanideenɔ̀ e fɛɛɛmazi,
gbē pásīnɔ̀ e ma weɛ, aṣè n yā daro.

¹⁵ Ñ Dii, Luda s̀sobideen n ũ,
ní s̀u vī bensɔ̀ n pɔ̀ è fɛ̀ kpaaro,
n gbēke kɔ̀n n náanɛo bíta.

16 Ñ aε dɔma ñ ma wɛnda gwa,
 ñ n zɔbleri gba gbãaa,
 ñ mapi n zɔnɔkpare né mì sí.
 17 Ñ yãmaakεna gbè ɔdɔamε
 le ma zangurino e, wí ñ kũ,
 zaakε Dii, n dɔmalε,
 n ma làakari kpàemε.

87

Zayɔn né Luda wétemε

Kora boriino lè.
 1 Luda a wéte kàε
 kpíi kè à kú adona musu,
 2 Dii ye Zayɔn bĩilenɔzi
 de Yakubu boriino wéte kpaaanɔla píngi.
 3 Luda wéte,
 Luda gakui yã ò n musu à bè:
 4 Mé Igipitino kɔn Babilɔnudeenɔ da
 gbě kè aɔɔ ma dɔɔnɔ té.
 Filisitininɔ kú à guu dɔ
 kɔn Tayadeenɔ kɔn Etiopianɔ.
 Weé be, wà gbě beenɔ ì gwemε.
 5 Zayɔn yã musu weé be:
 Wà wãanε kɔn wãanεo ì gwemε,
 Luda Musude bé è à kãsãa péε gíngin.
 6 Tó Dii e gběno tɔ daa takadan,
 eé be: Wà gbě kè ì gwemε.
 7 Lèsirinɔ kɔn ɔwãrinɔ ñ píngi aóé be:
 Wa maakε píngi è bɔ Zayɔmmε.

88

Kuuna gaa lézĩ aduakεna

Ɛzera bori Emanì lè.
 1 Dii Luda ma Mísiri,
 méε wii pεenzi fáantě kɔn gwãavĩo.
 2 Ñ tó ma aduakεna ká n kiia,
 ñ swã kpá ma wiipenazi.
 3 Zaakε yã'ɔamma ma nòse pà,
 ma wèndi kú gaa lézĩ.
 4 Wà ma da gbě kè aɔɔe sii gèwãanno té,
 ma gɔ gbãasaidee ũ.
 5 Wà pã kpàmazi wà ma da gèno té
 lán gbě kè aɔɔ daena miran sòrɔrɔnɔ bà,
 lán gbě kè aɔ yã dɔngu dɔro
 aɔ bà kúnyo dɔroonɔ bà.
 6 N ma zu wèε zãn
 ai tɔɔte tú kokotéwεε gusiaan.
 7 N pɔfě tɔma,
 à ísɔ dàmala.
 8 Ñ tò ma gběno ma zĩnna,

ń tò aṣo ye ma káziro.
Wà ma kagura kè, bókii kuuro,
9 nawēa ma wéε sisi.

Mée n sisii zaa kongo ai uusie,
ma ɔɔnɔ dɔnzi.
10 Gènon nèè yābɔnsae keíneó?
Gèwāadeenɔ bé wè fεε wà n sáabu kpáó?
11 Wè n gbēkeε tókē mira guun yó?
Wè n náanekεyā o gèwāann yó?
12 Wà n dabuyānɔ dō gusiaa guun yó?
N maakenanɔ dōna kú yāsāngukii guun yó?

13 Dii, mée wii pεenzi,
ma aduakena kongo è ká n kiia.
14 Bóyānzin née giimazizi, Dii?
À kè dia n mìkpeε zùmeε?
15 Má kú gaa lézī wēndawēnda zaa ma gōkparekegurɔ,
n yā pāsīnɔ tōma, ma gō sàii.
16 N pōfēnamazii dàmalala,
n vīapɔnɔ ma kaate.
17 Aṣ dàmalala lán í bà zaa kongo ai uusie,
aṣ ligamazi mámmam.
18 ń tò ma gbēnɔ kōn ma gbēnnanɔ ma zīnna,
gusiaa bé à gō ma kpàasi ũ.

89

Luda légbēna Daudane

Ezera bori Etani lè.
1 Dii, mégō lè sii n gbēke yā musu yāana sai,
mégō n náanekεyā kpàakpa keε wè kōn wèo.
2 Mé o kè n gbēkeε yāana vīro,
n náanekεε kāsāa pεena n be zaa musu.
3 N bè: Ma bà kú kōn gbē kè má sèo,
ma lé gbè ma zòbleri Daudane.
4 Né tó à borii gō kí blee gurɔ píngi,
né à kpata gba gbāaa ai à boriiia.
5 Musudeenɔ è n dabuyānɔ sáabu kpá, Dii,
malaikanɔ è n náanekεyā o ń kakōana guu.
6 Zaake gbēkee kú musu kè kà Dii ũro,
malaika ke é sí lékōzioro.
7 Luda vīa è malaikanɔ kú ń kakōanan,
à naasi vī de gbē kè aṣo ligazinɔla.
8 Dii Luda Zìkpede, dé bé à sēnkpenyo?
ń gbāaa vī kōn náanεo yā píngi guu.
9 Nεè gbāaa mɔ ísiaane,
tó à sō fεε vīvīnao, nèè à gbāaa fō.
10 N Iyipitinɔ dúgu zò, aṣ gō gèno ũ,

n n zangurinɔ fãakɔa kɔn n gãsã gbãaa.

¹¹ Musu né n pómɛ, tɔɔtɛ dɔ né n pómɛ,
n anduna kàɛ kɔn pɔ kè kú à guunɔ pínɡi.

¹² N gu'igbãro kɔn sɔɔmɛtɛo kè,
Tabo kɔn Ɛmɔni gbènɔ è guda kɛ kɔn n tɔo.

¹³ N gãsã né gbãaa pómɛ,
n ɔ gbãaa bensɔ n ɔplaa dɔ musu.

¹⁴ Maake kɔn yãzɛdekeɛon n kpata kãsãa ũ,
gbêkɛ kɔn náanɛo bé à dɔnnɛ aɛ.

¹⁵ Aubarikadeenɔn gbê kè aɔɔ gudadɔmmaanɔ ũ,
kè aɔɛ táa o gupuraa kè kú n kuunzi, Dii.

¹⁶ Aɔ̀ègɔ pɔnnaa kɛɛ kɔn n tɔo gurɔ pínɡi,
aɔ̀è ìa dã kɔn n maakɛɛo.

¹⁷ Zaake aɔ̀ gakuì kɔn ñ gbãaaon n ũ,
n zenawao è wa sé lezĩ.

¹⁸ Wa kína né Dii pómɛ,
wa sengbango pì né Isarailinɔ Luda pómɛ.

¹⁹ N yã ò n yãmarinɔnɛ yã wéɛgupu'ena guu
n bè: Ma dɔnlɛ kè gɔ gbãaanɛ,
ma gɔkparɛ sè musu a gbènɔ té.

²⁰ Ma a zɔ̀bleri Dauda è,
ma a nɔ̀si kùa ma à d̄iɛ.

²¹ Mégɔ à kùna ma ɔ̀zĩ,
ma gãsã gbãaa égɔ kúo.

²² Ibɛɛ ke é fɔ̀ à tángba síaro,
gbê zaa ke é e à ɔ̀ tɔaro.

²³ Mé à wɛdɛrinɔ ú ló à aɛ,
mé à zangurinɔ nɛ.

²⁴ Mé gbêkɛɛ kɛɛnɛ kɔn náanɛo,
weé à sé lezĩ kɔn ma tɔo.

²⁵ Mé ísìaa nanɛ a ɔ̀zĩ,
eégɔ iko vĩ swaanɔa.

²⁶ Eé ma sísi à be,
má dɛ a De ũ kɔn a Ludao,
a gbèsi ũ kɔn a m̀sirio.

²⁷ Mé à kɛ ma daudu ũ,
eégɔ dɛ anduna ḱinanɔ m̀idee ũ.

²⁸ Mégɔ gbêkɛɛ v̄io gurɔ pínɡi,
ma bà kè kúo gborona v̄io.

²⁹ Mé tó à borii gɔ̀ kí blee gurɔ pínɡi,
à kpata égɔ kuu lán ludambɛɛ égɔ kuu nà.

³⁰ Tó à boriinɔ pã kpà ma dokazi,
bensɔ aɔ̀ɔɛ té ma yãdɛnanɔz̄iro,

³¹ tó aɔ̀ b̀ò ma yã kpɛɛ,
bensɔ aɔ̀ ma yãdannenɔnɔ kúnaro,

³² mé gò t̄óm̄ma ñ taarinɔ yãnz̄i,
mé ñ kɛ búgubugu ñ zaakɛna musu.

³³ M̀ɔde gbêkɛɛ kè má v̄io é yãaro,
mé f̄ɔ̀ mà náanesaiyã kero.

34 Mé ma bà kuunao yā gbororo,
mé yā kè b̀ò ma lén liero.

35 Má sì k̄n ma kuunao gèn do,
mé εγεε to Daudanero, kè ma bè,

36 à borii égõ kuu gurɔ́ píngi,
à kpata égõ kuu ma wáa lán ɔ́fántē bà.

37 Lán m̀ovura de sèeda náanedeē ũ musu nà,
lén à kpata égõ kuu gurɔ́ píngi le.

38 Baa k̄n beeeo n gi kína kè ǹ kàzi,
n ɔ́ gbàrezi n ɔ́ f̀zi maamaa.

39 N ǹ bà kuuna k̄n n z̀blerio yā gb̀oro,
n kya kà à kífuran ǹ p̀ae t̀ote.

40 N à wéte b̄iino gb̀oro,
n à zeki gbáaanɔ́ gb̀è ǹ dàe.

41 Gb̀è kè aɔ́e g̀e zélaanɔ́ ǹ baka b̀n ǹ píngi,
à g̀ fabona p̀ ũ a bori daanɔ́e.

42 N à wederino g̀à d̀ musu,
ǹ t̀o à ibeeno ɔ́nnaa kè.

43 N à f̀eda gbáaa è,
née zεo z̄i guuro.

44 N à kíkεgo sia,
n à kíkɔ́pata lé k̀e.

45 Ǹ t̀o à zi k̀ a gbáaan,
n wí d̀aa gumusu ũ.

46 Dii, négõ utenawe ai b̀reμε?
N ɔ́f̄e té égõ k̄u gurɔ́ píngin yó?

47 Ǹ laasuu lé ma ẁendi kusukεεa.
N gb̀ntee kè p̄n yó?

48 Dé bé eégõ kuu à gí gazii?
Dé bé eé f̄o à a z̄inda sí mira gbáaaa?

49 Dii, gb̀εκεε kè ǹ v̄i yāa g̀aa máμε?
N yenzi kè ǹ à lé gb̀è Daudane k̄n náaneo s̄o né?

50 Ǹ t̀o n z̀bleri fabona yā d̄ongu,
boriino ma atafii kè ẁa ma ǹse ỳaka.

51 N ibeeno kína kè ǹ kà lalandi kè
ai guu kè à k̀ese p̀en, Dii.

52 Aubarikadeen Dii ũ ai gurɔ́ píngi!
Aami! Aami!

TAKADA SIIGJDEE

Saamu 90-106

90

Luda k̄n gb̀nteeo

Luda gb̀è Musa aduakεna.

1 Dii, wa utekiin ǹ ũ ẁè k̄n ẁeo.

2 Le ǹ kpé ǹ k̄piino ke,
le ǹ kpé ǹ t̀ote k̄n andunao káε,
Ludan ǹ ũ zaa káaku ai gurɔ́ píngi.

3 N̄ diē kè gbēntee é sɔkpa tɔɔtɛ,
 n̄ɛ̀ beñne aɔ̄ ɛara b̄usutin.
 4 W̄ɛ̀ w̄aa sɔɔroo denn̄e lán gurɔ doo bà,
 à denn̄e lán ḡia ke gw̄av̄i zaka bà.
 5 N̄ɛ̀ gbēntee sé k̄ɔn ga'io,
 aɔ̄ de lán s̄ɛ̀ ȳi bà k̄ɔngɔ.
 6 È b̄ɔɛ k̄ɔngɔ à gb̄a,
 è yitoo k̄u à gaga uusie.

7 N pɔf̄ɛ è wa kaate,
 n patammaa è sw̄ɛ̀ k̄ɛwagu.
 8 Wa ȳa zaaanɔ kaena n aɛ,
 wa asiiȳanɔ b̄ò gupuraa n kuu.
 9 Wa gurɔ è ḡɛtɛ n p̄ɛt̄ɛ ȳanzi,
 wa w̄ɛ̀ndi è ȳaa k̄ɔn m̄bnao.
 10 Wa w̄ɛ̀ è ká baaaḡɔ akuri,
 tó wá gb̄aa s̄ɔ, basiiḡɔ.
 Naw̄ɛa k̄ɔn p̄ɔsaaon w̄ɛ̀ p̄inɔ è m̄óowe,
 aɔ̄è ḡɛtɛ ḡɔḡɔ, ben weè kpá guuzi.

11 Dé bé à n pɔf̄ɛ gb̄aa lé d̄ɔ?
 N p̄ɛt̄ɛ b̄ita kà v̄ia kè à de wà kenn̄ɛ ȳ.
 12 N̄ daw̄e wàḡɔ wa w̄ɛ̀ndi kusuk̄ɛ lé d̄ɔ,
 l̄ɛ wà ɔ̄nd̄ɔ e wa sw̄ɛ̀ guu.

13 Dii, b̄ɔren né n pɔf̄ɛ kpáɛɛ?
 N̄ n z̄ɔblerinɔ w̄ɛ̀nda gwa.
 14 N̄ tó n gb̄ɛk̄ɛɛ m̄ówa lán guu e d̄ɔ nà,
 l̄ɛ wàḡɔ p̄ɔnnaa k̄ɛɛ k̄ɔn gudakenao ai wa gurɔ lén.
 15 N̄ wa p̄ɔɔ ke nna ɔɔ kè n̄ t̄ɔwa gurɔ lén,
 naw̄ɛa kè wá kè w̄ɛ̀ lén.
 16 N̄ n ȳákenanɔ ɔɔba wam̄ɔwa n z̄ɔblerinɔɛ,
 n̄ tó wa n̄énɔ n gb̄aaa gakui d̄ɔ.

17 Dii wa Luda, n̄ tó wà n p̄ɔnnaa e,
 n̄ tó wa z̄i kaarana e,
 ee, n̄ tó wa z̄i kaarana e.

91

Ludan wa dákpari ȳ

1 Gb̄ɛ̀ kè ut̄ena Luda Musude ɔ̄z̄i
 éḡɔ kú Gb̄aapingide ɔ̄razi.
 2 Eé be Diin a z̄eki gb̄aaa ȳ,
 a Ludan a ut̄ekii ȳ, á à náane v̄i.
 3 Àmbe é n sí karia,
 eé n m̄i sí gagȳaaa.
 4 Eé n s̄ɔɔ a p̄ɔtɛ, n̄éḡɔ ut̄ena à ɔ̄ru,
 à náanek̄ɛɛ bé eé n dákpa lán sengbango bà.
 5 Gw̄av̄i kainɔ k̄ɔn fáant̄ɛ kà v̄iananɔ
 aɔ̄ ke v̄ia é n k̄uro,

⁶ ke gagyāa kè ègō té gusiaan
ke gyāgēwete kè è n le fāantē gbāaa.

⁷ Baa tó gōn wāa sōoro e lēe n sae,
ke gōn boro kuri e gaa n oplaazi,
póke é n lero.

⁸ Né wée sé n gwa,
né e lán wè wée tā zaakerinōa nà.

⁹ Tó n Luda Musude kè n utekii ũ,
tó n Dii kè n kúkii ũ,

¹⁰ yā zaa ke é n lero,
mónzi é gē n uaro.

¹¹ Zaake eé n yā o a malaikanōe,
le aō n dākpa guu kè nēe gaan píngi.

¹² Aōé n sé n ozi
le nton gēn sí gbèaro yānzi.

¹³ Né kēse ze mūsua kōn káreo,
né kēse péere gbèkaa kōn pitigoo.

¹⁴ Dii bè: Zaake à nāmazi, mé à bo,
zaake à ma dō, mé o kúa.

¹⁵ Eé ma sísi, mé weàla,
tó yā nākōrea, mégō kúo,
mé à mì sí mà à kpe da.

¹⁶ Mé à pōo ke nna kōn wēndi gbāao,
mé tó à e lán mēè gbē mì sí nà.

92

Luda sáabukpana

Kámmaboguro lè.

¹ À maa wà n sáabu kpá, Dii,
wà lè sí wà n tó bo, Luda Musude,

² wà n gbēke tōkē kōngō,
wà n náanekeyā o gwāavī,

³ wà n táaki lé kōn mōroo
kōn kuntigi ó nnaao.

⁴ N yākenano è ma pōo ke nna, Dii,
mēè guda dō n ozi kenanoa.

⁵ Dii, n yākenano bíta maamaa,
n laasuunōo zā à kè bíta.

⁶ Yōnkōo yā pì dōro,
mìsaidee é fō à dōro dōro.

⁷ Baa tó gbē zaaano fēe wà gbà lán sē bà
bensō zaakerino kaarana è n píngi,
aō ziaa né kaatena yāanasaimē.

⁸ Mmōn sō Dii,
nēgō kú musu guro píngi.

⁹ N gwa, n ibeeno e yāaa,
zaakerino e fāakōa n píngi.

¹⁰ N ma gba gbāaa lán zūsēte bà,

n nósi maaa kù ma mà.

¹¹ Ma wéé si ma wèterinò lènalé,
ma swā ma ibéé zaaanò wiii mà dò.

¹² Gbē maaanò é gbā lán damina línò bà,
ašé ké bíta lán Lebanò sida línò bà.

¹³ Aš pena Dii bée guu,
ašé gbā wa Luda ua.

¹⁴ Baa kōn n zikūkéé ašégō né iime,
aš lá égō té kéé sí plèplé.

¹⁵ Ašé be, Dii maa,
àmbe wa gbèsi ũ, zaa kee kú à guuro.

93

Diin Kí ũ

¹ Dii bé èe kí blee,
à bítakéé dana uta ũ.
Dii bítakéé dana,
à gbāaa dò a pii,
à anduna kàe gíngin,
eé degero.

² N kpata pèena zaa zizi,
n kuu zaa káaku.

³ Í bíta dàgula Dii,
í bíta kī dò,
í bíta e gāgā léé.

⁴ Dii kú musu, à bíta,
à bíta de í bíta kīla,
à gbāaa de ísia sō vīvīnala.

⁵ Dii, n yādienanò gborona vīro,
à kō sio n kpé gō kú adona ai gurò píngi.

94

Ludan yākpækèri ũ

¹ Dii Luda gēeboímari,
Luda gēeboímari, n bò gupuraa!

² Anduna yākpækèri, n fée,
n fīa bo wadadeenò n yākenaa.

³ Gbē zaaanò égō n zīnda sèé lezī ai bōremé?
Ai bōremé, Dii?

⁴ Zaakerinò è wada yā o,
ašè yā bōe ašè ïa dā n píngi.

⁵ Dii, ašè n gbēnò dúgu zō,
ašè gbāaa mò gbē kè n n sénòe.

⁶ Ašè gyaanò kōn bàmò dèdè,
ašè tonò kaatè.

⁷ Ašè be Dii e n ero,
Yakubu boriinò Luda làakari kúmmaro.

⁸ A yōnkòò, à làakari ke!
A mìsaideenò, é òndō kú bōren yee?

9 Luda bé à swā d̀, eé gí yā mazió?
 À wée k̀, eé gí guu ezió?
 10 È boriiǹ tòto k̀, eé gí n̄ swā gágazió?
 È yā dańne, à d̄na v̄nloo?
 11 Dii gb̄ntee laasuu d̄,
 k̀ yā p̄ame.

12 Aubarikadeen gb̄ k̀ n̄è tòto k̀
 n̄ n doka dane ũ, Dii.
 13 N̄è à gba kámmabona naw̄akegur̀,
 ai wàḡ w̄e ȳ zaakerine.
 14 Dii é p̄á kpá a gb̄n̄ziro,
 eé gb̄ k̀ à n̄ sé a p̄ó ũuno z̄nnaro.
 15 Weé eara wà ȳkpaε k̀ a z̄éa,
 n̄sepuradeeǹ é z̄eo.

16 Dé bé eé f̄eme gb̄ zaaan̄zi?
 Dé bé eé z̄emao zaakeriǹ yā musuu?
 17 Tó èe k̀ Dii d̄nle k̄menlo,
 le má kú miran kítikiti k̀.
 18 K̀ ma bè gu z̄áe e ma s̄eεε,
 n ma k̄ n gb̄k̄εε guu, Dii.
 19 K̀ laasuu ma sw̄è p̄à,
 n ma làakari kp̄ame n ma p̄o k̀ nna.
 20 N bà éḡ kú k̄n ȳáεkp̄εεḡḡriǹ kpataoó?
 Ā ȳadienaǹ è m̄ńne k̄n naw̄eao,
 21 Āè lé kpak̄s̄ gb̄ maaazi,
 āè yā da taarisaideela wà à de.
 22 Diin ma z̄eki gb̄aa ũ,
 ma Ludan gb̄esi k̀ m̄è uten ũ.
 23 Eé n̄ zaakena sokpar̄ma,
 eé n̄ borii b̄o ā taariǹ ȳanzi.
 Dii wa Luda é n̄ borii b̄o.

95

Luda táakilena

1 À m̄ wà p̄onna lè sí Diine,
 wà guda d̄ Gb̄esi k̀ è wa mì sía.
 2 Wà m̄ à aε wà à s̄áabu kpá,
 wà lè sí wà à táaki lé.
 3 Zaake Dii né Luda k̀ bítame.
 Kí bítame, à de dii p̄ingila.
 4 T̄oote z̄à ḡz̄iḡz̄i kú à ozi,
 kp̄ii m̄is̄nt̄eǹ né à p̄óme.
 5 Ísia né à p̄óme, zaake à k̀,
 àmbe à t̄oote í k̄asa k̄n a ōo.
 6 À m̄ wà kúe wà d̄nzi k̀
 wà daε Dii wa K̄eri aε.
 7 Zaake àmbe wa Luda ũ,

à kpàsa gbēnɔn wa ũ,
à sãa kè èe n̄ dāanɔ ũ.

Tó a à kòto mà gbàa,
8 àton swāgbāaa ke
lán a dezino kè nà zaa Meribaro
ke Masa gurɔɔ kè aɔɔ kú gbáan.
9 Baa kè aɔ ma yākenanɔ è,
aɔ ma le wà ma gwa gwe.
10 Ben ma pɔ fě gbě pìnɔzi ai wě baplaa,
ma bè gbě sāsānanɔn n̄ ũ,
aɔɔ ma zénɔ dōro.
11 Ben ma la dà ma pɔfě guu ma bè,
aɔé gě ma kámmabokiinlo.

96

Diin Kí bíta ũ

1 À lè dufu sí Diine,
anduna gbě pínghi, à lè sí Diine.
2 À lè sí Diine à à tó bɔ,
àgɔ à mìsina baaru kpaa lán guu e dɔɔ nà.
3 À à gakuikɛyā o boriinɔne,
à à yābɔnsaenɔ tōkē baade pínghine.
4 Dii bíta, à kà wà à táaki lé,
à kō sio wà vīa kene de tāanɔla n̄ pínghi.
5 Boriinɔ tāanɔ né pɔ ginanɔme,
mɔde Dii bé à musu kè.
6 Bítake kōn bèeɔ kúa,
gbāa kōn gakuio kú à kúkiiame.
7 À gakuio kōn gbāaaɔ dō Diine,
bùsu pínghi gbēnɔ, à dō Diine.
8 À Dii tó gakuio dōne,
à mó kōn gbāaaɔ à gēo à ua.
9 À dɔnzi ke Diine à kúadona maakēen,
tɔtɛdeenɔ, àgɔ lugaa à ae a pínghi.
10 À o boriinɔne, Dii e kí blee.
Anduna kaena gínghin, à nigāna vīro,
eé yākpae ke kōn baade pínghio a zéa.
11 Musudeenɔ, à pɔnnaa ke,
tɔtɛdeenɔ, à vī kōn pɔnnaaɔ,
isia kōn pɔ kè kúnno, à kīi dɔ.
12 Sète kōn pɔ kè kúnno, à pɔnna wii lé,
lí kè kú dàko guunɔ, à guda ke a pínghi.
13 Aɔé pɔnnaa ke Dii ae, zaake èe mɔɔ,
èe mɔɔ yākpae ke kōn andunao.
Eé yākpae ke kōn andunao a zéa,
à yā gōgō gbēnɔne kōn yāpuraao.

97

Dii mɔna

1 Dii bé èe kí blee!

Tɔtɛdeenɔ pɔnnaa ke,
Ísiabaadeenɔ gɔ́ kú pɔnnaa guu.

2 Ludambe sia kɔ́n gusia níginigio ligazi,
maake kɔ́n yázedeen à kpata kásáa ũ.

3 Té ègɔ́ kũu à ae,
è ibee kè aɔ́o ligazinɔ kpata.

4 À loupina è tɔtɛ pu,
tó anduna è, è luga.

5 Kpiiinɔ è yó lán zósa bà Dii ae,
anduna píngi Dii ae.

6 Musudeenɔ è à maakεε kpàakpa ke,
bori sánda píngi è à gakui e.

7 Wí è táagbāgbārinɔ kṹ ń píngi,
gbě kè aɔ́è ía dā́ kɔ́n pɔ́ ginanɔ.
Tāanɔ é dɔ́nzi keɛ ń píngi.

8 Zayɔ́ndeennɔ mà wà pɔ́nnaa kè,
Yuda wétɛdeenɔ kú pɔ́nnaa guu
n yákpækɛnanɔ yānzi, Dii.

9 Zaake ń kú musu de anduna píngila,
Dii, ń de tāanɔ́la ń píngi.

10 Dii ye gbě kè aɔ́ zà yā zaaannɔ́zi,
ègɔ́ a yāmarinɔ wèndi dākpa,
è ń bɔ́ zaakerinɔ ɔ́zĩ.

11 Guu è dɔ́ gbě maaanɔ́a,
nòsepuradeenɔ pɔ́nnaa vĩ.

12 Gbě maaanɔ́, à pɔ́nnaa ke Dii guu,
à à tó kè kú adona bɔ́.

98

Dii mɔna táakilena

1 À lè dufu sí Diine,
zaake à yābɔ́nsaenɔ kè,
à zĩ blè kɔ́n a ɔ́plaa kè kú adona gbāaao.

2 Dii tò wà a m̀sina d̀s,
à a maakeɛna òdɔ́a boriinɔne.

3 Gběke kɔ́n náane kè à vĩ kɔ́n Isarailinɔ d̀n,
andunalεzekideenɔ wa Luda m̀sina è ń píngi.

4 Anduna píngi, à pɔ́nna wii pé Diine,
à gudakeɛna kakɔ́n.

5 À m̀ɔ́ɔ́lena ɔ́ dɔ́ Diine,
à m̀ɔ́ɔ́ léne kɔ́n lèsinao

6 kɔ́n kākākipɛnao kɔ́n kuru'ɔ́o.
À pɔ́nna wii pé Dii wa Kínane.

7 Ísia kōn pó kè kúnno kīi ke,
anduna kōn gbē kè aōo kúnno ń píngi.
8 Swaanɔ ɔpa lé Dii aε,
kpiiinɔ guda ke ledole,
9 zaake èe mɔɔ yākpae ke tɔtεmε.
Eé yākpae ke kōn andunao a zéa,
eé yā gōgō gbēnɔne kōn yāpuraao.

99

Luda kè kú adona

1 Dii e kí blee, boriinɔ luga,
à vēena kerubunɔ dagura,
anduna nigā.
2 Dii bíta Zayɔn,
à de bori píngila.
3 Aō à tó bíta naasidee bɔ,
à kú adona.
4 Kína pì gbāaa vī, à ye yāzεdeezi,
àmbe à yākpaekeena a zéa diε,
à yā gōgō Yakubu boriinɔne a zéa.
5 À Dii wa Luda tó sé lezī,
à kúε à tinti aε,
à kú adona.
6 Musa kōn Arunao kú à gbàgbārinɔ té,
Samuelin à sísirinɔ doke ũ,
aō à sisi, ben à wēńla.
7 Zaa téluguu guun à yā óńne,
aō à doka kōn à yādannenanɔ kūna.
8 Dii wa Luda, n weńla,
ńbe Luda kè è ń taari kēńne ũ,
baa kōn beeeo n ń yā zaaanɔ wíńne ń musu.
9 À Dii wa Luda tó sé lezī,
à dɔnzi keε à kpii kè kú adona musu,
zaake Dii wa Ludaa kú adona.

100

Dii sáabukεna

Sáabukεna lè.
1 Anduna píngi, à pɔnna wii pé Diizi.
2 À dɔnzi ke Diine kōn pɔnnaao,
à mó à kiia kōn gudakεnao.
3 À dō kè Diin Luda ũ,
àmbe à wa ke, wá de à pó ũ,
wá de à gbēnɔ ũ, à kpása sāanɔ ũ.
4 À gē à ualen kōn sáabukεnao,
à gē à ua kōn à táakilenao,
à sáabu keε à à tó sé lezī.
5 Zaake Dii maa, à gbēkeε yāana vīro,
ègō náane vī gurɔ píngi.

101

Kína légbēna Ludane

Dauda lè.

¹ Mé lè da n gbēke kōn yāzedeo musu,
mé lè sínne, Dii.

² Mé làakari ke màgō kuu taari sai,
boren né mómazii?

Mégō kú ma ua kōn nòsepuraaoo,

³ Ma wée égō kú pò ginaaro,
mé za yāḍḍosaikenan, eé namaro.

⁴ Ma nòse égō mōnafiki vīro,
ma bà égō kú kōn yā zaaaoro.

⁵ Mé gbē kè è a gbēdaaa yaka à kpēē kaate,
mé sūu fō kōn wadadeenō kōn ìadārinōoro.

⁶ Ma wée égō kú ma bùsu náanedeena,
le aōgō kúmao,

gbē kè ègō kú taari sai égō de ma zīkeri ũ.

⁷ Mé we gbēsāsāri gō kú ma bero,
mé tó mōnafikidee ze ma aero.

⁸ Mégō ma bùsu gbē zaaanō kaate lán guu e ḍḍo nà,
mégō zaakerinō borii ḍḍo Dii wéte guu.

102

Gbāasaidee aduakēna

Wēndade gbāasaidee kè èe a yā'ōammanō bōēē Diine aduakēna.

¹ Dii, ñ ma aduakēna ma,
ñ tó ma wiii n kii le.

² Nton wée gá ñ zume ma nawēakegurōro,
ñ swā kpámazi,

tó ma n sisi, ñ wemala kpakpaa,

³ Zaake ma gurō e gētēē lán tésukpe bà,
ma mè e puusu ḍḍo lán tēyō bà.

⁴ Ma nòse yàka, ma gō lán sē kori bà,
ma sã póblyān.

⁵ Ma mbona gbāngbān bé à tò
ma gō wákabaran ũ.

⁶ Ma gō lán gbáa tiongoo bà,
lán bezi koroo bà.

⁷ Ii è gē ma wēenlo,
ma gō lán bāa kè zō kpé musu adoo bà.

⁸ Ma ibeenō ègō ma sōsōo gurō píngi,
ma faborinō è gbē ká kōn ma tóo.

⁹ Túbun mēè ble póblee ũ,
ma wēē'i è ká ma íminan

¹⁰ n pōfē kōn n pētēo yānzi,
zaake n ma se n ma zīnna.

¹¹ Ma gurō e gētēē lán ora bà,
ben mēē gagaa lán sē bà.

¹² Mpi sō Dii,
neégō kú kpatan gurō píngi,
n tó é garo ai wa borii.

13 Né fεε ñ Zayɔn wēnda gwa, zaake gurɔɔ kà,
gurɔɔ kè ñ diε kà, kè né à pɔnnaa wεte.

14 À gbèno kè n zòblerinɔne maa,
à gborona bùsu è keñne wēnda.

15 Bori píngi é vīa kenne, Dii,
anduna kɔnanɔ é n kíkee dɔ ñ píngi.

16 Zaake Dii é Zayɔn keke à bo dɔ,
eé bo à mómma kɔn gakuio.

17 Eé takaasideenɔ aduakena sí,
eé ñ wéekena kpá swākotoro.

18 À tó yā kè gɔ kēna kpeedeeno yānzi
le gbē kè aɔ kpéno Dii táaki lé.

19 Dii tɔɔte gwà zaa a kúkiia,
zaa musu à wéε kpàε gīzī,

20 le à gbēno zòblena wii ma
à ñ bo gaa lézī yānzi,

21 Weé Dii tó bo Zayɔn,
weé à táaki lé Yerusalemu.

22 zī kè gbēno é kɔ kakɔa gwe,
kɔn kpatablerinɔ wà dɔnzi kene.

23 À ma gbāaa bùsa zégbān,

à ma wēndi kè kusu,

24 ben ma bè: Ma Luda,
ñton ma wēndi bo gugbānlo,
mmɔn kè ñ kuu ai wa boriia.

25 N anduna kāsāa pèε zaa káaku,
musu né n ɔzīime.

26 Aɔ píngi é gēte, mode négɔ kuu,
aɔé zi kú lán pókāsāa bà,
né ñ liε lán uta bà ñ ñ zīnna.

27 Mpi sɔ n kuuna ègɔ dɔnkɔ,
n gurɔɔ yāana vīro.

28 N zòblerinɔ néno égɔ kuu aafia,
aɔ boriino é kāsāa pèε n kuu.

103

Luda gbēkke

Dauda lè.

1 Ma swè, ñ Dii sáabu kpá,
ma baabo píngi, ñ à tó kè kú adona bo.

2 Ma swè, ñ Dii sáabu kpá,
ñton sã à yāmaakena kenlo.

3 È ma taarinɔ kēme píngi,
è ma kēkɔa kɔn ma gyāano píngi.

4 È ma wēndi bo gèwāan,
è à nnaa dialεme a gbēke kɔn a wēndao guu.

5 È tó pɔ maaa kè má yezinɔ móma,
le ma gɔkparekεe e àgɔ dufu lán kúu pɔ bà.

- 6 Dii è yā ke a zéa,
è tó yā bō kōn gwenawēndadeenō nna.
- 7 À tò Musa a poyeziyā dō,
à a yābōnsaenō òdōa Isarailinōne.
- 8 Dii sùu vī kōn wēndaaō,
à pōō è fē kpaaro,
à gbēke bíta maamaa.
- 9 Eé n taari e gēn baaagōro,
eé pōfē da a nōsen gurō pīngiro.
- 10 È yā kewe lán wa durunnōō de nàro,
è fīa bowe lán wa zāzāanōō de nàro.
- 11 Lán ludambe lezī kà nà kōn tōtēo,
lən à gbēke bíta le kōn à vīakerinō.
- 12 Lán òfāntēbōe kpaa zā kōn a gēkpen kpaaō nà,
lən è wa taarinō kēwa le.
- 13 Lán de è wēnda dō a nēnōne nà,
lən Dii è a vīakerinō wēnda gwa le,
- 14 Zaake à dō pō kē à wa keo,
à dōn kē būsun wa ũ.
- 15 Gbēntee wēndi kusu lán sē bà,
ègō gakui vī gurō plaa lán lāvū bà.
- 16 Tó ĩa pàa, è gēte,
guu kē à kún pì è dō à yān dōro.
- 17 Dii ègō gbēke vī kōn a vīakerinō
zaa káaku ai gurō pīngi,
è à maaa ke n nēnōne kōn n dionō,
- 18 gbē kē zē kōn à bà kuunaño yāo
bensō aō yā kē à dienō kūnanō.
- 19 Dii a kpata diē musu,
à gbāaa vī gbē pīngia.
- 20 À Dii sáabu kpá, amōa à malaikanō,
a gbāadee kē eè à yā ma à zīi keanō.
- 21 À Dii sáabu kpá, a ludambe zīkpenō a pīngi,
à zīkeri kē eè à poyeziyā keenō.
- 22 À Dii sáabu kpá, amōa à pōkenanō a pīngi
guu kē èe kí bleennō baama pīngi.

Ma swè, n Dii sáabu kpá.

104

Dii Pópingikeri táakilena

- 1 Ma swè, n Dii sáabu kpá.
Dii ma Luda, n bíta maamaa,
n gakui dana pókásāa ũ, èe té kee,
- 2 n gupuraa kùnla lán bisa bà,
n musu kpàe lán pè bà,
- 3 n bēe bō ínōla musu.
N ludambe luguu kē n sōgoro ũ,
nèè di ĩa oōa.
- 4 Nèè ĩa ke n zīrinō ũ,

nèè tévura ke n zĩkerino ũ.

⁵ N anduna kàe, n à kāsāa pèe,
à nigāna vī zikiro.

⁶ N ísīaa dāne uta gumusu ũ,
í pì dà kpiiinola.

⁷ N kpākē í pìzi, ben à bàa lè,
n pataa, ben à nàguzi.

⁸ Kpiiino bò gupuraaa, guzureno s̄e,
ben í tà guu kè ní dienen.

⁹ N lézekii dà í pine, eé f̄o à vīàlaro,
eé eara à da t̄otela ziki d̄oro.

¹⁰ Nèè tó íb̄okiino í pisi swa'onenon,
ben à í èḡo bàa lee kpiiino dagura.

¹¹ S̄ete p̄o píngi èḡo à í mii,
à í è sagino í nii kēm̄ma.

¹² Bāano è sà d̄o swaano sae,
ās̄èḡo kú à dàko guu, ās̄ wiii èḡo d̄o.

¹³ Zaa n be musu nèè lou gbar̄e kpiiinoa,
n zĩ gb̄è è anduna k̄a.

¹⁴ Nèè tó s̄è b̄oe p̄okādeen̄ne,
nèè tó burap̄ono b̄oe gb̄ēnteen̄ne,
nèè p̄oblee b̄oēñ̄ne t̄ot̄ea,

¹⁵ geepiw̄e kè è ní p̄oo ke nnaa
k̄ōn n̄osi kè è ní uu té keeo
k̄ōn blēe kè è ní gba gb̄āaa.

¹⁶ Dii líno è m̄od̄o e maamaa,
sida lí kè à bà Leban̄no.

¹⁷ Gwen bāano è sà d̄od̄on,
zùbaanino è bēe d̄o pini lí musu.

¹⁸ Kpii lez̄īnoo de kpasaano kúkii ũ,
gb̄èkotoono de gb̄è'ē̄eno utekii ũ.

¹⁹ N m̄ovura kè gur̄o tàasikebo ũ
k̄ōn ɔ̄f̄ant̄e kè à a gēna kp̄en gur̄o d̄ōo.

²⁰ Nèè tó guu si, ben gw̄āvī è ke,
lákpēp̄ono è f̄ee táo píngi.

²¹ Músuno è noadena ɔ̄o d̄o,
ās̄è p̄oblee wete Ludaa.

²² Tó ɔ̄f̄ant̄e b̄de, ās̄è l̄ote
ās̄ tá dae ní t̄on.

²³ Gb̄ēntee è b̄o à gá z̄ī ke,
èḡo yā ma a z̄īndaa ai uusīe.

²⁴ Dii, n yākenanoo pari fá!

À píngi b̄o n ɔ̄nd̄o guume,
anduna pana k̄ōn p̄o kè ní k̄eno.

²⁵ Ísīa kuu, à bíta bens̄o à yàasa,
p̄o b̄ēe kè kú à guuno lé v̄iro,
à néngo k̄ōn à bítao píngi.

²⁶ Góro'iten̄o èḡo t̄aa oon

kõn kúkukuu kè ní kè à kókõ o à guuo.

27 Pó pìnò è wée dónzi ní píngi
lè ò póblee kpámma a gurɔɔa.

28 Nèè kpámma, aṣè sée,
nèè ɔ poroíne, ben pó maaano è móíma.

29 Tó n mikpe zùíne, aṣè bídi kemé,
tó n wèndi símma, aṣè ga wà ɛara wà tá bùsutin.

30 Tó n n Ninii gbàre, pónò è wèndi e,
nèè tó tɔte ɛara à ke dufu.

31 Wà tó Dii gakui gɔ kuu gurɔ píngi,
wà tó Dii pɔɔ ke nna a yákenanaɔ.

32 Àmbe è tɔte gwa, ben è dege,
è ɔ ke kpíinɔ, ben tésukpe è bɔ.

33 Mé lè sí Diine ai ma wèndi lén,
mé ma Luda táaki lé ai ma gurɔ lén.

34 Ñ tó ma laasuu kánne, Dii,
lán mée ponnaa kenyo nà.

35 Durunkerinɔ mì de anduna guu,
zaakerinɔ tóngɔ kuu dɔro.

Ma swè, ò Dii sáabu kpá.
Aleluya!

105

Luda a gbẽnò mĩsina

1 À Dii sáabu ke à à tó kpá,
à tó boriinɔ à yákenanaɔ dɔ.

2 À lè sí à à táaki lé,
à à yábonsaekenanaɔ tókè píngi.

3 À ãa dǎ kɔn Dii tó kè kú adonaɔ,
a Dii kiweterinɔ à ponnaa ke,

4 À Dii kii wete à gbāaa wée kea,
àgɔ à uu wete yāana sai.

5 À tó yábonsaè kè à kènɔ dɔagu,
à dabuyákenanaɔ kɔn à yákpækkenanaɔ,

6 a Dii zòbleri Ibraĩ boriinɔ,
a Yakubu borii kè à a sɛenɔ.

7 Àmbe Dii wa Luda ũ,
à yákpækkena kú anduna guu píngi.

8 À bà kuunawao yā è sǎn zikiro,
yā kè à diè égɔ kuu ai wa boriia.

9 À bà kú kɔn Ibraĩo,
à ɛara à si kɔn a kuunao Isaakune dɔ.

10 À yā pì pàpa Yakubune dokayā ũ,
ben à kú kɔn Isarailinɔ ai gurɔ píngi.

11 À bè é Kanaa bùsu kpámma,

eégõ de n̄ baka ũ kè aõgõ vĩ.

12 Gurõ beeea aõ pariro, wè n̄ yã daro,
aõ kú Kanaa b̄sun b̄amõõ ùme.

13 Aõègõ likõaa zõ bori k̄õn boriionõ té,
aõègõ lili oo b̄su k̄õn b̄suo.

14 Èe we wà gbãaa m̄ñero,
à kpàkè k̄inanõzi aõ yã musu à bè,

15 aõton õ na gbẽ kè a n̄ s̄nõaro,
aõton wée tã a annabinõaro.

16 Ben à tò n̄aa gè b̄su p̄n,
à tò aõ k̄sãe yãa p̄ngi.

17 Ben à Yusufu gbàre à d̄ñne n̄ ae,
wà à yà zò ũ.

18 Wà m̄kyakoo kà à gbáa,
wà mò dà à waale

19 ai yã kè à ḡiake à ò gàa à p̄pao,
ben yã kè Dii dàne tò yã b̄õ nna.

20 Kè k̄ina gbẽ z̄i, ben wà à gbàre,
b̄su gb̄ensi p̄i à b̄ò bàn.

21 À à diè a b̄su d̄n'aedee ũ,
à tò à iko vĩ a auzikinõa p̄ngi.

22 Yusufu à k̄inõ t̄õto a p̄yedia,
à õndõ dàda à ibanõe.

23 Ben Yakubu s̄u Igipiti,
Isarailinõ kuu nibõõ ũ Hamu boriinõ b̄sun.

24 Dii tò a gb̄nõ k̄õ gwe maamaa,
à tò aõ pari k̄õ de n̄ ib̄enõla.

25 À n̄ ib̄e p̄inõ swã gb̄gb̄ãñne,
ben aõ zà à gb̄enõ, aõ õndõ kè à z̄õblerinõzi.

26 À a z̄õbleri Musa z̄iñma
k̄õn Aruna kè à à s̄eõ.

27 Aõ dabudabuyãõ kè Igipitinõne,
aõ yãbõnsaenõ kè Hamu boriinõ b̄sun.

28 À gusiaa gb̄arẽñma, guu s̄i n̄ b̄sun,
kè aõ ḡi à yã mazi yãñzi.

29 À n̄ ínõ l̄i aru ũ,
ben n̄ kp̄õnõ ḡaga.

30 Kasoonõ dà n̄ b̄sula
k̄õn n̄ gb̄adeenõ daekiinõ p̄ngi.

31 À yã ò, ben if̄inõ dàñla,
ḡainõ s̄i n̄ té ai aõ b̄su l̄en p̄ngi.

32 À loughẽ kwèẽñne lou ḡe ũ,
lapatana dà n̄ b̄sula p̄ngi.

33 À n̄ geepi l̄inõ è'è k̄õn n̄ k̄ak̄apura l̄inõ,
à n̄ b̄su l̄inõ kè dúgudugu.

34 À yã ò, ben kwaanõ k̄àngu,
sut̄enõ kà aõ lé v̄iro.

35 Aõ n̄ b̄su s̄ẽ k̄õn l̄áo blè wà nè,

aõ ñ burapɔɔ blè píngi.

³⁶ À ñ bùsu daudunɔ dèdè ñ píngi,
ñ né daudu kè aõ ì ñ òwazikεgurɔɔɔ.

³⁷ À bò kɔn Isarailinɔ,
aõ kondogi kɔn vuraɔ sɛna,
aõ bori gbεkee e gɛn sí zénlo.

³⁸ Kè aõ bɔε, Igipitinɔ pɔɔ kè nna,
kè vĩa ñ kũ Isarailinɔ yã musu.

³⁹ À téluguu dà a gbɛnɔla,
à kè té ũ gwãavĩ à guu pùńne.

⁴⁰ Aõ wée kèa, ben à mɔńne kɔn bùrunɔ,
à musu pɔblee kpàńma, aõ mòńma.

⁴¹ À gbèsi pàra, ben í bòn,
í bàa lè gbáan gwe lán swa'i bà.

⁴² Zaake à dò lé kè à gbè
a zòbleri Ibraĩne yãn.

⁴³ À bò kɔn a gbɛnɔ, aõε pɔnnaa keε,
gbè kè à ñ sɛnɔ e guda keε.

⁴⁴ À boriinɔ bùsu kpàńma,
aõ zĩ kè danɔ kè àre blè,

⁴⁵ ƛe aõ e wàgɔ à yãdienanɔ kũna,
aõ à dokayãnɔ da.
Aleluya!

106

Isarailinɔ ñ durunnɔ ona Ludane

¹ Aleluya!

À Dii sáabu ke, zaake à maa,
à gbεkeε yãana vĩro.

² Dé bé eé fɔ à Dii yãbitakenanɔ oo?
Dé bé eé fɔ à à táaki lé píngii?

³ Aubarikadeenɔn gbè kè aõè yã ke a zéanɔ ũ,
kè aõè yã maaa ke gurɔ píngi.

⁴ Tó née à nnaa keε n gbɛnɔne,
n tó ma yã gɔ dɔngu, Dii,
tó née ñ mĩ sii, n ma wée gwa,

⁵ ƛe ma baka e àgɔ kú n gbɛnɔ nnamanan,
mà pɔnnaa ke kɔn borii kè n ñ sɛnɔ,
ƛe mé n táaki lé n gbè pìnɔ té.

⁶ Wa durun kè lán wa dezinɔ bà,
wa taari kè wa yã zaaa kè.

⁷ Kè wa dezinɔ kú Igipiti,
aõε Dii dabuyãkenanɔ yã daro,
gbèkeyã parii kè à kèńnenɔ sãńgu,
ben aõ swãgbãaa kè Isia Tãaa saε.

⁸ Baa kɔn beeeo à ñ mĩ sɔ a tó yãanzi,
ƛe à à gbãa bíta ɔɔa.

⁹ À kpàkè Isia Tãaazi, ben gukori bò,

à gènyo à wèen, aõ bikù lán wà be gbáan bà.

10 À n' b' n' ibeeno ɔzi,
à n' sí n' zangurinɔ gbāaaa.

11 Í dà n' wɛderinɔla,
baa aõ gbẽ mèn do èe boro.

12 Ben aõ à yã kè à ò sì,
aõ à táaki lè.

13 Mɔde à yãkenanɔ sãngu gɔɔ,
ben aõɔe ze le à lé daɔmaro.

14 Aõ p'oble pãnde ni dè gbáan,
ben aõ Dii yò wà gwà sète gwe.

15 À p'ò kè aõ w'ée kèa kpàmma,
ben à mè'ibabagyãa zìrìma.

16 Aõ n'òsegɔaanɔ kpà k'ɔn Musao bùran
k'ɔn Aruna kè kú adona Diineo.

17 T'ɔɔte p'ara à Datani mò,
à sik'ore Abiramua k'ɔn a gbèno.

18 Té f'èe aõ ìbanɔ té,
ténene gbẽ zaaanɔ blè.

19 Aõ mò p'ì zaa Orebu lán zùswaree bà,
aõ donzi kè n' t'aa kè aõ p'ine.

20 Aõ Luda Gakuide lendee kpà
k'ɔn zù s'èson takao.

21 Aõ s'ã Luda n' m'isiri yãn,
kè à yã bítanɔ k'èné zaa Igipiti,

22 kè à dabuyãnɔ kè Hamu boriinɔ bùsun,
kè à naasiyãnɔ kè Isia T'èaazi.

23 Beee yãnzin à bè é a gbèno kaate,
ben Musa kè à à sè kpàne,
à tò à p'ɔɔ kpàe, èe g'aa à n' kaatero.

24 Aõ kya kà bùsu nidee m'òn,
aõ g'ì Dii yã náane kezì.

25 Aõ yãbuu t'ã n' bisakutaanɔ guu,
aõɔe do Dii yãziro.

26 Ben à ɔ do à la dàné à bè,
é t'ó aõ gaga gbáan,

27 é t'ó aõ boriinɔ gaga boriinɔ té,
é n' f'ãak'õa bùsunɔ guu.

28 Aõ do Peo t'ãazi,
aõ p'ò kè wà saa òo p'ogenɔa blè.

29 Aõ yãkenanɔ Dii p'ɔɔ f'è,
ben gagyãa s'ìngu.

30 Fineasi f'èe à yã p'ì m'ì z'ò,
ben gyãa p'ì z'è.

31 Ben Dii tò yã b'òo nna,
à bà k'úo ai à boriia.

32 Aõ Dii pɔɔ fɛ Meriba í kiia,
ben yã bɔ Musao zaa aõ yãzi.

33 Zaake aõ à nɔse yàka,
ben à yã ò laasuulena sai.

34 Aõe bùsu pì deeno kaate
làn Dii diéne nàro.

35 Aõ yàkɔte kɔn borii pìnɔ,
aõ n fɛɛakaara zékpaɛ sè.

36 Aõ dɔ n tãanɔzi,
ben yã pì gɔ́ne takuteɛ ũ.

37 Aõ n négɔgbɛno kè sa'opɔ ũ,
aõ saa ò tãanɔa kɔn n nɛnɔgbɛno.

38 Aõ taarisaideno kòto kpàkpa,
aõ négɔgbɛno kɔn n nɛnɔgbɛ pìnɔ.

Aõ saa ònyo Kanaa bùsu tãanɔa,
ben aõ bùsu pì gbàsì kè.

39 Aõ gbàsì lè n yàkenanɔ yãzi,
aõ gò náanesaideno ũ n yàkenanɔa.

40 Ben Dii pɔfɛ fɛézi,
à ye gbɛ kè à n sɛnɔ kãzi dɔro.

41 À n ná boriinɔne n ɔzi,
ben aõ zangurinɔ kí blè n musu.

42 Aõ ibɛno gbãaa mɔ́ne,
aõ ɔ tɔ́ma.

43 Ègɔ n bɔɔ gèn baaagɔ,
mɔde aõ zè kɔn n swãgbãakenao,
ben aõ sɛ n durun yãzi.

44 Baa kɔn beeeo tó à n wiii mà,
è n nawɛakena yã da.

45 Aõ yãzi è dɔ a bà kuunańyo yã,
è a nɔse lie a gbɛke bíta yãzi.

46 À tò gbɛ kè aõ n kũkũ zɔzɔ ũunɔ
n wɛnda gwà.

47 Dii wa Luda, n wa mì sí!
N wa bɔe boriinɔ té n wa kakɔa,
le wà n tó kè kú adona bɔ
wà ãa dã kɔn n táakilenao.

48 Aubarikade Dii, Isarailinɔ Luda
zaa káaku ai gurɔ píngi!
Gbɛ píngi be aami!
Aleluya!

TAKADA SORODEE

Saamu 107-150

107

Dii sáabukena

1 À Dii sáabu ke, zaake à maa,

à gbēkεε yāana vīro.

² Gbē kè Dii n bóno o le,
gbē kè à n bó n ibεεno ɔzĩno.

³ Gbē kè à n bó b̀usu k̄n b̀suo à n kak̄sa
b̄na ɔf̄ant̄εb̄ε kpa k̄n a ḡkpen kpaao
k̄n gu'igb̄aroo kpaao k̄n ɔɔmetε kpaao.

⁴ Ās gbēkeno lik̄aa z̄ò gbáan,
āɔε w̄εtε kè weé gá v̄εen zé d̄oro.

⁵ N̄ɔaa n̄ dé, ímii n̄ dé,
ās w̄endi suuna kè.

⁶ Ben ās wii pè Diizi n̄ nawēakenan,
ben à n̄ bó n̄ w̄ét̄amma guu.

⁷ À n̄ dá zé súusun
āi ās kà w̄εtε kè ās̄ε v̄εen.

⁸ Wà Dii sáabu ke à gbēke yānzi
k̄n yāb̄nsae kè è ke gbēnōno.

⁹ Zaake è ímiderino k̄to ȳi k̄ú̄ne,
è p̄o maaa kpá n̄aderino ās k̄a.

¹⁰ Ās gbēkeno kú ga gusisin,
āɔε nawēa keε yina k̄n m̀kyakoo.

¹¹ Zaake ās ḡi Luda yā mazi,
ās kya kà Luda Musude lédamman.

¹² À tò wà n̄ busa k̄n z̄i gbāaa,
ās ḡen si wà l̄ε, d̄onleri kuuro.

¹³ Ben ās wii pè Diizi n̄ nawēakena guu,
ben à n̄ bó n̄ w̄ét̄amma guu.

¹⁴ À n̄ bó ga gusisin,
à n̄ m̀kyakoono gá à k̄k̄ε.

¹⁵ Wà Dii sáabu ke à gbēke yānzi
k̄n yāb̄nsae kè è ke gbēnōno.

¹⁶ Zaake è b̄iile gbà kè wà p̄i k̄n m̀got̄εo gboro,
è m̀si gbāngano é'ε.

¹⁷ Ās gbēkeno lik̄aa n̄ swāgbāa yānzi,
ās w̄ét̄amma è n̄ taarino yānzi.

¹⁸ P̄óblee nii b̀o n̄ p̄on,
ās kà gana.

¹⁹ Ben ās wii pè Diizi n̄ nawēakenan,
ben à n̄ bó n̄ w̄ét̄amma guu.

²⁰ À a yā z̄im̄ma, ben ās k̄k̄sa,
à n̄ bó gaa léz̄i.

²¹ Wà Dii sáabu ke a gbēke yānzi
k̄n yāb̄nsae kè è ke gbēnōno.

²² Wà kennak̄o saa oa,
wà à yākenano t̄k̄ε k̄n gudakenao.

²³ Ās gbēkeno dà ísiaala goro guu,
āɔε laa taa í b̄ita p̄ila.

²⁴ Ās Dii yākenano è,
k̄n yāb̄nsae kè è ke í dagulano.

- 25 À yā ò, ben zàga'íā gbāaa kàka,
 ísīaa sǝ fǝe musumusu.
- 26 Aǝǝe fǝeǝe musu, wǝe suu gǝzǝ,
 aǝǝ kú kari lézǝ, ben swǝ kǝngu.
- 27 Gó nǝgānigānyo,
 aǝ tātātātāa bò lán wǝǝeri bà,
 íte'ǝndǝ píngi yāańma.
- 28 Ben aǝ wii lǝ Diizi n nawǝakenan,
 ben à n bó n wǝétāmma guu.
- 29 À íā gbāaa zǝ, à gǝ íā fǝeǝe ũ,
 à ísǝ kpǝǝ, ben í zǝ kítikiti.
- 30 Kǝ guu yǝ, aǝ pǝǝ kǝ nna,
 ben à gāańyo íkpǝǝ kǝ aǝǝ yezi.
- 31 Wà Dii sáabu ke à gbǝkǝe yānzi
 kǝn yābǝnsǝe kǝ è ke gbǝnǝnǝo.
- 32 Wà à tó bǝ pari kakǝana guu,
 wà à táaki lé dǝn'aǝdeenǝ kakǝanan.
- 33 À swa ídeenǝ liǝ gbāa ũ,
 à tò íbǝkiinǝ gǝ gukori ũ.
- 34 À tǝǝte aubarikadee li gu wǝsidee ũ
 gbǝ kǝ aǝǝ vǝenǝ yāzaakǝna yānzi.
- 35 À gbāa li sǝǝe ũ,
 à tò gukori gǝ íbǝkiinǝ ũ.
- 36 À nǝǝǝrinǝ kǝǝ gwe,
 ben aǝ wǝte kǝǝ wà vǝen.
- 37 Aǝ burapǝnǝ tǝ, aǝ geepi línǝ bà,
 ben à né ínǝ maamaa.
- 38 À aubarika dāńgu, aǝ pari kǝ maamaa,
 èe tó aǝ pǝkǝdeenǝ lǝgoro.
- 39 Ben à n lago dǝ, aǝ bǝsa
 gbāamǝnnǝna kǝn mǝnzio kǝn pǝsīaao yānzi.
- 40 À wí dà wǝenǝnǝǝa,
 à tò aǝ likǝaa zǝ gukori zǝsaidee guu.
- 41 Mǝǝde à wǝendadeenǝ bò takaasikǝen à n sé lezǝ,
 à tò aǝ ua kǝ lán kpǝsapǝnǝ bà.
- 42 Tó gbǝ maaanǝ è, aǝǝ pǝnnaa ke,
 gbǝ zaaanǝ sǝ è n lé nakǝa.
- 43 Ŭndǝdee lǝakari dǝ yā pǝnǝa,
 à Dii gbǝkǝe gwa lán à dǝ nà.

108

Luda bé è tó wà zǝ ble

Dauda lǝ.

- 1 Ma lǝakari kpaǝna, Luda,
 mé lǝ sí mà n táaki lé kǝn nǝsǝo do.
- 2 Ma mǝrǝ kǝn ma kuntigio kú máa?
 Mé gudǝǝ pá mìo.
- 3 Dii, mé n sáabu kpá boriinǝ té,
 mé n táaki lé gbǝnǝnǝe.

⁴ Zaake n gbēkeε bíta kà n kiia,
n náane ludambe luguu lè.

⁵ Luda, wà n tó sé lezĩ ai musumusu,
n tó n gakui da andunala píngi.

⁶ N wewala n wa mì sí kōn n gāsā gbāaa,
le wamowa n gbē yenzideeno e wà bō.

⁷ Luda yā ò zaa a kúkiia à bè:

Mé Sekemu kpaatete kōn zìblena wiio,
mé gba da kōn Suko guzureo.

⁸ Giliada bùsu né ma pómé,
Manase boriino bùsu né ma pómé,
Eflaimu boriino bùsu né ma mōfuramé,
Yudano bùsu né ma gómé.

⁹ Moabuno bùsu né ma pipibomé,
mèè ma kyatee káε Edomuno bùsun,
mèè ziblewiii dō Filisitininō bùsua.

¹⁰ Dé bé eé gēmao wéte bīidee guuu?

Dé bé eé dómé aε ai Edomuno bùsun?

¹¹ Luda, à de mbe n o gbārewazi,
nèè bō kōn wa zìkpreeno dōroo?

¹² N o dawa wa ibeeno yānzi,
zaake gbēntee donle né yā pāamé.

¹³ Wé zì ble kōn Luda gbāaa,
àmbe eé kiti pá wa ibeenoa.

109

Sa zaaa ona ibeene

Dauda lè.

¹ Luda, mbe mèè n táaki lé,
ntongō yītenaro.

² Zaake gbē zaa bonkpreedeeno è ma yaka,
ašè lé bō wà egeyā dima.

³ Ašè ligamazi kōn zangu yāo,
ašè swèe kemao póke wíwinnena sai.

⁴ Ašè yenzi sokpamé kōn yādimmanao,
baa kè mèè adua kéíne.

⁵ Ašè à maaa fīa bome kōn à zaaa,
yenzi sō, kōn zanguo.

⁶ N Setān swi kea,
n à kpakōzi kōn Ibilisio.

⁷ N tó yākpae à ble,
n tó à aduakena keε taari ũ.

⁸ À wēndi gō kusu,
gbē pānde gō à gēε ũ.

⁹ À néno gō de sai,
à naō gō gyaano ũ.

¹⁰ À néno gō likōazōrinō ũ wàgō baa keε,
wàgō n kpakεε n be zīno guu.

- 11 À fiadee à póno nakõa píngi,
gbē zìtono à zī àre ble.
- 12 Gbēke tón gbēkεε kenεro,
wàton à né kè à tònò wēnda boro.
- 13 À boriino kaate,
aõ tó tóngõ kú borii kè aõé fεeno téro.
- 14 À dezino zaakena yā gõ do Diin,
nton tó à da durun kēa zikiro.
- 15 Aõ durun gõ don Diin,
aõ yā sã gbēnon anduna guu.
- 16 Zaake èe don à gbēkεε ke gbēkenεro,
è wée tā takaasideenoa kōn wēndadeeno
kōn pōsiadeeno ai gèwāan.
- 17 À ye sa zaa onnenazi,
n tó à wí à musu.
Sa maa onnena è kánεro,
n tó aubarika keo zã.
- 18 À lékennena dà lán uta bà,
à à mè yàku lán í bà,
à gè à wánon lán nósi bà.
- 19 Kana pì gõ daàla lán uta bà,
àgõ do à pii lán asaa bà.
- 20 Dii fīa bo ma yādimmarinone le
kōn gbē kè aõè yā zaaa o ma musunoo.
- 21 Dii Gbāapingide,
n ma wēnda gwa n tó yānzi,
n ma bo n maakε kōn n gbēkεεo yānzi.
- 22 Zaake takaaside wēndadeen ma ũ,
ma poo yàka búgubugu.
- 23 Mée gēteε lán uusie ora bà,
má de lán kwaa kè ãa e sεε bà.
- 24 Léyina tò ma gbá è sí sé doro,
ma yāyā ma gõ wòzozo.
- 25 Ma gõ yáadzipo ũ ma yādimmarinone,
aõè ma gwa wà mì gbāke.
- 26 N dōmale, Dii ma Luda,
n ma mì sí n gbēke yānzi,
- 27 Iε aõ dõ kè n oo bé à kè,
mbe Dii, n kename.
- 28 Baa tó aõ ma ka, né aubarika damagu,
tó aõ fεemazi, wí é n kũ,
mapi n zòbleri mé pōnnaa ke.
- 29 Tó zaaa gõ ma yādimmarinone uta ũ,
aõ wí da n zīndaa lán gumusu bà.
- 30 Mé Dii sáabu kpá kōn kòto gbāaao,
mé à táaki lé pari kakõana guu.
- 31 Zaake è ze kōn wēndadeeno,
è n sí gbē kè aõè yā vēmmanoa.

110*Mesaya kíkèè*

Dauda lè.

¹ Dii bè ma diine à v̄e a ɔplaazi

ai àg̃ō à ibeeno kene à tinti ũ.

² Dii é tó n iko dagula,

né kí ble n ibeenoa zaa Zayon.

³ N gb̄eno é n z̄inda kpámma z̄ikaguro

kp̄iii k̄è kú adona musu,

n g̃ōkpareno é mó n kiia lán gudono k̄p̄iikpana bà.

⁴ Dii la dà, eé lé ɔkparo à bè:

Nég̃ō de sa'ori ũ ai guro píngi

Melekizedeke zékpaεa.

⁵ Dii kú n ɔplaazi,

eé k̄inano dúgu z̄ō a p̄of̄eguro.

⁶ Eé yákp̄aε ke k̄on boriino,

āō ḡeno ég̃ō kpá,

eé anduna píngi k̄inano dúgu z̄ō.

⁷ Eé í mi swaazi zé léa,

beee yānz̄in à mì ég̃ō dana ílazi.

111*Dii tób̄ona*

¹ Aleluya!

Mé Dii sáabu kpá k̄on n̄s̄eo do

gb̄e maaano kak̄ana guu.

² Dii yákenano bíta,

gb̄e k̄è à yā k̄enne nnaano è wete wà d̄ō.

³ À yákenano bèe v̄i k̄on gakuio,

à yāmaakena yāana v̄iro.

⁴ Dii tò wà do a yābonsaekenanon,

à s̄uu v̄i k̄on w̄endaa.

⁵ È p̄óblee kpá a v̄iak̄erino,

ég̃ō do a bà kuunaño yān.

⁶ À a yákenano gb̄aaa òdo a gb̄enone,

à bori p̄anden̄o b̄usuno si à kp̄ámma.

⁷ À yákenano náane v̄i bens̄ō à zé v̄i,

à yādannenano yāpura v̄i píngi.

⁸ Yā p̄ino k̄ās̄aa p̄ena guro píngi,

è yā ke a zéa k̄on náaneo.

⁹ À m̄isiri z̄i à a gb̄eno b̄o,

à bà kúnyo guro píngi.

À tó kú adona, à naasi v̄i.

¹⁰ V̄iak̄ena Diinen̄o ònd̄ō mì ũ,

gb̄e k̄è āō à v̄ia v̄inon as̄ansideeno ũ.

À táakilena ég̃ō yāana v̄iro.

112

Gbē kè Dii vĩa vĩa

1 Aleluya!

Aubarikadeen gbē kè Dii vĩa vĩa ũ,
bensō Dii yādienanō è káne maamaa.

2 À nénō égō gbāadeenō ũ ǹ b̀sun,
ǹsɛpuradee boriinō égō de aubarikadeenō ũ.

3 Ɔō kōn auzikio di à be,
à yāmaakena yāana vīro.

4 Baa gusiaan guu è pu gbē maaane,
ǹsɛpuradee kè s̀u kōn wēndaaō vĩa.

5 Gbē kè è Ɔ poro, kè è p̀ s̀kǎńne,
bensō è yā ke a zéa, yā è b̀o nna.

6 P̀ke é gbē maaa lá ble zikiro,
à yā égō d̀ngu gurō píngi.

7 Baaru zaaa è à vĩa kũro,
à làakari égō kpaena, égō Dii náane vĩa.

8 À kù è vīro, vĩa è à kũro
ai à gá à ỳgō ke a ibeena.

9 È gba da takaasideenōne maamaa,
à yāmaakena yāana vīro,
à gbāaa égō kaara kōn b̀eo.

10 Gbē zaaa è à e à p̀ fē,
è swaa kakũn à naguzi,
gbē zaaa p̀yezina è ke pã.

113

Dii táakilena

1 Aleluya!

Dii z̀blerinō, à à táaki lé,
à Dii t̀ b̀!

2 Wà Dii sáabu kpá
zaa tia ai gurō píngi.

3 Wà Dii t̀ b̀
zaa Ɔfántēb̀e kpa ai à g̀kpen kpaaō.

4 Dii bíta de bori píngila,
à gakui da musula.

5 Dé bé à kà Dii wa Luda ũu?
À v̀ena kpatan zaa musu,

6 è wée zu gĩĩ
à musu kōn t̀təo gwa.

7 È gbāasaideenō b̀ b̀su té à ǹ fē,
è wēndadeenō b̀ tubura à ǹ sé lezĩ.

8 È ǹ da ḱnenō té,
borii kè à s̀ ḱnenō.

9 È pãaa kaara a been,
è à ke nédande p̀nnadee ũ.
Aleluya!

114

Banla zĩbaa lè

- 1 Kè Isarailinɔ̀ b̀ò Igipiti,
kè Yakubu boriinɔ̀ b̀ò gbě z̀itɔ̀nɔ̀ té,
2 Yudanɔ̀ b̀usu g̀ò Dii kúkii ũ,
Isarailinɔ̀ b̀usu g̀ò à kíblekii ũ.
- 3 Isia Tēaa wéε s̀ínle à bàa lè,
Yoda í kpεε li.
4 Kp̄īīinɔ̀ v̄iv̄i lán s̄akarɔ̀nɔ̀ bà,
s̀is̄inɔ̀ kɔ̀rɔ̀ lè lán s̄anɛnɔ̀ bà.
- 5 Ísia, b́ó bé à n le n bàa lè?
Yoda, à kè dia n kpεε li?
6 Kp̄īīinɔ̀, b́óȳanzin a v̄iv̄i lán s̄akarɔ̀nɔ̀ bàzi?
S̀is̄inɔ̀, à kè dia a kɔ̀rɔ̀ lè lán s̄anɛnɔ̀ bà?
- 7 Anduna, ò lugaluga Dii aε,
Yakubu Luda aεz̄i.
8 À gbèsi kè íkaekii ũ,
à gbèpukāa li íbɔkii ũ.

115

Dii bé è aubarika dańgu

- 1 Èε ke wámbeero Dii,
èε ke wámbeero,
m̀be n̄ de wà n t́ó b̀o
n gbèkε k̄ɔ̀n n náanɛo ȳanzi.
- 2 À kè dia boriinɔ̀ è wa la
wà be wa Ludaa kú máme?
3 Wa Ludaa kú musu,
ṕó kè à yezin è ke.
4 Āo n̄ t̄aanɔ̀ p̄i k̄ɔ̀n kondogio k̄ɔ̀n vuraɔ̀,
gbēntee ɔ̀z̄iime.
- 5 Āo lé v̄i, m̀ode āè yā oro,
āo wéε v̄i, m̀ode āè guu ero.
6 Āo swā v̄i, m̀ode āè yā maro,
āo ȳi v̄i, m̀ode āè ṕó gūu maro.
7 Āo ɔ̀ ɔ̀ v̄i, m̀ode āè ṕó kūro,
āo gbá v̄i, m̀ode āè t̄aa oro,
āè k̀oto kekero.
8 Āo p̄irinɔ̀ s̄enkpeńyome
k̄ɔ̀n gbě kè āoε n̄ náanɛ keεnɔ̀ n̄ p̄ingi.
- 9 Isarailinɔ̀, à Dii náanɛ ke!
Àmbe a d̀ɔ̀nleri ũ k̄ɔ̀n a s̄engbangoo.
10 Aruna boriinɔ̀, à Dii náanɛ ke!
Àmbe a d̀ɔ̀nleri ũ k̄ɔ̀n a s̄engbangoo.
11 Dii v̄iakerinɔ̀, à Dii náanɛ ke!
Àmbe a d̀ɔ̀nleri ũ k̄ɔ̀n a s̄engbangoo.

12 Dii d̀ wa yān,
 eé aubarika dawagu.
 Eé aubarika da Isaraili boriinɔn,
 eé aubarika da Aruna boriinɔn,
 13 eé aubarika da a vīakerinɔn,
 né féte gbēnsi.

14 Dii a bori k̄are,
 apinɔ k̄n a n̄nɔ.
 15 Dii aubarika daagu,
 àmɔ k̄è musu k̄n t̄t̄eɔ k̄è.

16 Musu né Dii p̄ome,
 m̄ode à t̄t̄e nà gbēnteenɔne n̄ ɔzĩ.
 17 Èe ke ḡenɔ bé w̄e Dii táaki léro,
 kes̄ gb̄è k̄è ās̄ lé ȳitenɔ.
 18 Wámbe, wéḡo Dii sáabu kpaa
 zaa tia ai gurɔ p̄ingi.
 Aleluya!

116

Gb̄è k̄è b̀ gaa lézĩ Dii sáabukpana

1 Má ye Diizi, zaake à ma yā mà,
 à ma wiipenaazii mà.
 2 Méḡo à sisii ai ma w̄endi lén,
 k̄è à swā kp̄amazi yānzi.
 3 Ga bà f̄ik̄amazi yā,
 mira wāwāa t̄ma,
 w̄ét̄amma k̄n p̄osiaao d̄amala.
 4 Ben ma Dii s̄isi ma bè:
 Dii, n yā nna, n̄ ma m̄i sí.
 5 Dii s̄uu v̄i bens̄o à maa,
 wa Ludaa w̄enda v̄i.
 6 Dii è gb̄āasaideenɔ d̄akpa,
 k̄è ma busa, à ma m̄i s̄i.
 7 Ma sw̄è, n̄ keke n̄ kp̄áe,
 zaake Dii yā maaa k̄enne.
 8 Dii, n ma b̄o gaa lézĩ,
 n w̄é'e i ḡogome, n̄eé t̄o ma ḡèn síro,
 9 Èe màḡo té n ae gb̄è b̄eenɔ kukiia k̄è.
 10 Baa k̄è naw̄ea t̄ma ma ḡo búgubugu,
 má kp̄é à náane v̄i, ben ma yā ò.
 11 Ma bídi k̄è ma bè:
 Gb̄è p̄ingi né eḡedeenɔme.
 12 B̄ón mé f̄ia boo Diine
 à maaa k̄è à k̄em̄ee musu p̄ingii?
 13 Mé Dii m̄isina togo sé musu,
 mé à s̄isio.
 14 Mé lù k̄è má s̄e Diinenɔ papa

à gběno wáa ń píngi.

¹⁵ Dii yāmarinɔ gana bèe vīne.

¹⁶ Dii, n yā nna, n zòblerin ma ũ,
nɔgbě kè à dònzi nén ma ũ,
n ma bɔ bàn.

¹⁷ Mé kennakɔo saa omma,
mé n sísi, Dii.

¹⁸ Mé lù kè má sè Diineno papa
à gběno wáa ń píngi

¹⁹ à kpé ua Yerusalemu guu.
Aleluya!

117

Dii táakilena

¹ Amɔa bori pínginɔ à Dii tó kpá,
amɔa bùsu píngi gběno à à táaki lé,

² Zaake gběkee kè à vīwao kè bíta,
Dii náane vī gurɔ píngi.
Aleluya!

118

Gana Dii ua kɔn sáabukenao

¹ À Dii sáabu ke, zaake à maa,
à gběkee yāana vīro.

² Isarailinɔ o:
À gběkee yāana vīro.

³ Aruna boriinɔ o:
À gběkee yāana vīro.

⁴ À vīakerinɔ o:
À gběkee yāana vīro.

⁵ Ma Dii sìsi ma nawēa guu,
ben à wèmala à ma gba mèporokii.

⁶ Dii kúmao, vīa é ma kūro.
Bón gběntee é fɔ à kemee?

⁷ Dii kúmao ma dɔnlɛri ũ,
mé ma ibeenɔ tí dɔ.

⁸ À maa wà na Diizi de
gběntee náanekenala.

⁹ À maa wà na Diizi de
gbáadeenɔ náanekenala.

¹⁰ Bori píngi ligamazi,
ben ma ń kaate kɔn Dii tóo.

¹¹ Aɔ ligamazi kpa píngi,
ben ma ń kaate kɔn Dii tóo.

¹² Aɔ fīma lán zónɔ bà,
ben aɔ gàga lán kãe té bà,
ma ń kaate kɔn Dii tóo.

13 Aõ ma yĩpa kpεε, má yezi mà léε,
ben Dii dòmale.
14 Dii bé ma gbāaa ũ, à táakin μεε lé,
àmbe à gõ ma m̀siri ũ.

15 À ma, ponna wiii do gbē maaano bùran,
Dii ɔplaa zĩ bíta kè.
16 Dii ɔplaa kú musu,
Dii ɔplaa zĩ bíta kè.

17 Mé garo, mégõ kuu,
mégõ Dii yákenano tókēε.
18 Dii ma toto maamaa,
mɔde èε tó gaa ma sεro.

19 À zé maaa gbàno wēme,
le mà gē mà Dii sáabu kpá.
20 Dii ua zén yè,
gbē maaano bé wè gēn.
21 Ma n sáabu kè Dii, zaake n wemala,
n gõ ma m̀siri ũ.

22 Gbè kè kpéborino pã kpàzi
bé à gõ kpé gooda gbè m̀dee ũ.
23 Dii bé à beee kè,
ben à kèwe yābɔnsae ũ.
24 Gurɔɔ kè Dii dien yè,
wà ponnaa ken wà ǹsε ke nna.

25 N yā nna Dii! N wa m̀ sí!
Ǹ s̀u ke Dii! N wa dakɔre m̀nnaao!
26 Aubarikadeen gbē kè èε mɔɔ kɔn Dii tóo ũ,
zaa Dii ua wée gbāake kpaanzi.
27 Diin Luda ũ, à guu p̀we.
À zà lá kpákpa àgõ téo zĩbaakerinɔzi
ai sa'oki kobano kiia.

28 Ma Ludan n ũ, mé n sáabu ke,
ma Luda, mé n tó sé lezĩ.

29 À Dii sáabu ke, zaake à maa,
à gbēkεε yāana víro.

119

Luda yā sɛna lezĩ

1 Aubarikadeenɔn gbē kè aõ kuu taari sai
wà Dii doka k̀nanao ũ.
2 Aubarikadeenɔn gbē kè aõ Dii yā k̀na
wà à kii wεtε kɔn ǹsεo doono ũ.
3 Ašè yā kpεεgānda kero,
ašègõ té à zé guu.
4 N n ɔɔkii ɔɔawe,

le wàgõ tézi kǝn làakario.

⁵ Má yezi màgõ kú ma dǝrǝa
màgõ n yǎdannenano kúna.

⁶ Tó má n yǎdienano kúna píngi,
bee é tó wí ma kúro.

⁷ Gurǝ kè méé n dokayǎ maaano dadaa,
mé n sáabu kpá kǝn nǝsepuraa.

⁸ Mégõ n yǎdannenano kúna,
nton ma tón mámmanlo.

⁹ Dian gǝkparé e àgõ kuu gbǎsǐ sai nà?
Séde à yǎkena kǝ sé kǝn n yǎo.

¹⁰ Méé n kii wetéé nǝseo do,
nton tó mà zǎ n yǎdienanaro.

¹¹ Ma n yǎ dà ma swè guu
le màton durun kennero yǎnzi.

¹² Aubarikadeen mmǝn Dii ũ,
n n yǎdienano dame.

¹³ Dokayǎ kè aǝ bǝ n lénno píngi,
mé tǝkǝné kǝn ma léo.

¹⁴ Mèè pǝnnaa ke kǝn n yǎno
lán wè ke kǝn auziki bítao nà.

¹⁵ Mèè laasuu lé n ǝǝkiia,
ma wéé kú n zénǝa.

¹⁶ Ma pǝǝ kè nna n yǎdienanǝa,
n yǎ é sǎmaguro.

¹⁷ N yǎ maaa ke mǝma n zǝblerine
le màgõ kuu wèndio, mégõ n yǎ kúna.

¹⁸ N ma wéé kǝme
le mà wéé si yǎǝnsaenǝle n dokan.

¹⁹ Nibǝn ma ũ anduna guu,
nton n yǎdienano utemero.

²⁰ N dokayǎno nidena baabǝre
ma swè blè.

²¹ Nèè kpákǝ wadadeeno kè lé n kúnǝzi,
gbǝ kè aǝ zǎ n yǎdienanano.

²² N ma bǝ sǝsǝnan kǝn dǝkenyoo,
zaake má n yǎno kúna.

²³ Baa kè kǝnenǝ vèé wà lé kpàkǝsǝmazi,
ma laasuu égõ kú n yǎdannenano.

²⁴ N yǎno è ma pǝǝ ke nna,
n yǎ pí è lé dama.

²⁵ Ma gǝ daena tǝǝte,
n ma wèndi dǎkpa lán n ò nà.

²⁶ Ma a yǎkenano dǝǝnne, ben n wemala,
n n yǎdannenano dame.

²⁷ N tó mà n ǝǝkiino dǝ,
ma laasuu égõ kú n yǎǝnsaenǝa.

²⁸ Ma pǝǝ sia à kè bíta,
n ma gba gbǎa lán n ò nà.

29 Ñ ma kē mɔnafiki zéa,
 ñ ma gba zé mà zε kɔn n dokao.

30 Ma yāpura zé sè,
 ma swè ègɔ kú n dokaa.

31 Má n yānɔ kūna ɔplaplaa,
 ñton tó wí ma kūro, Dii.

32 Mèè wā n yādienanɔ zézi,
 zaake n ma làakari kpàeme.

33 Dii, ñ n yādannenananɔ zé ɔɔame
 le màgɔ kūna ai ma wèndi lén.

34 Ñ ma gba ɔndɔɔ màgɔ n doka kūna,
 màgɔ zīi kea kɔn nòseo do.

35 Ñ ma da n yādienanɔ zén,
 zaake bee bé è kámagu.

36 Ñ tó ma swè gɔ kú n yānɔa,
 àton tá bīni zénlo.

37 Ñ ma wée go pɔ pāanɔa,
 ñ ma wèndi dākpa lán n ò nà.

38 Ñ yā kè n ò papa mɔma n zòblerine,
 lé kè n gbè n vīakerinɔne.

39 Ñ tó sɔsɔna kè mèè à vīa kee gomala,
 zaake n dokayānɔɔ maa.

40 Má ye n ɔɔkiizi fá,
 ñ ma wèndi dākpa n maakεε guu.

41 Dii, ñ mɔ ñ gbēkεε kemε,
 ñ ma mì sí lán n ò nà,

42 gbasà mà yā sí ma sɔsɔrila,
 zaake mée n yā náane kee.

43 Ñton yāpura yā sí ma lénlo,
 zaake n yāzedeen má wée dɔzi.

44 Mэгɔ n doka kūna
 ai gurɔ píngi,

45 Mэгɔ té aafia,
 zaake ma n ɔɔkii wète.

46 Mé n yānɔ o kīnanɔ aε,
 wí é ma kū sōro.

47 N yādienanɔ è ke ma pɔɔne,
 zaake má ye yā pìnɔzi.

48 Ma gā sè n yādiēna kè má yezinɔne,
 mèè laasuu lé n yādannenananɔa.

49 Ñ dɔ yā kè n ò n zòblerinen,
 zaake n tò ma wée dɔzi.

50 Yā kè è ma làakari kpáε ma nawēakenan yè,
 n légbēna bé è ma wèndi dākpa.

51 Wadadeenɔɔ e ma faboo yāana sai,
 baa kɔn beeeo mèè zā n dokaaro.

52 Mèè dɔ n dokayā kè kú zaa ziinɔn,
 ben ašè ma nòse yīi kūme, Dii.

- 53 Mèè pɔ fě maamaa,
kè zaakerino è pã kpá n dokazi yãzi.
- 54 Mèè lè sí n yãdannenano musu
ma kuuna anduna kèkii guu.
- 55 N yã ègɔ dɔmagu gwãavĩ, Dii,
mèègɔ n dokayãno kũna.
- 56 Ma yã beeno kɔ dɔ,
zaake mèègɔ n ɔɔkii gwaa.
- 57 Dii, mbe ma baka ũ,
ma lé gbè kè mé n yã ma.
- 58 Mèè kúe kenne kɔn nɔseo do,
n sũu kemao lán n ò nà.
- 59 Ma a yãkenano laasuu lè,
ben ma sɔkpa n dokayãnoa.
- 60 Mé wã, mé gbá gáero,
le mà n yãdienano da.
- 61 Baa kè gbě zaaano bà fikãmazi,
n dokayãno é sãmaguro.
- 62 Mèè fɛɛ mà sãabu kenne lezãndo
n dokayã maaano musu.
- 63 N viakeri píngi gběnnan ma ũ,
gbě kè aɔè n ɔɔkii gwaanɔ.
- 64 Dii, n gběkeɛ anduna pà,
n n yãdienano dame.
- 65 N à maaa kè mɔma n zɔblerine,
lán n ò nà, Dii.
- 66 N wéezɛɛ kɔn dɔnao dame,
zaake ma n yãdienano si.
- 67 Le n kpé n ɔ tɔma, má sãsaname,
mɔde tia sa má n yã kũna.
- 68 N maa bensɔ n yãkenano maa,
n n yãdienano dame.
- 69 Baa kè wadadeeno yãsiaa nãma,
mèègɔ n ɔɔkii gwaa kɔn nɔseo do.
- 70 Aɔ swã gbãgbã, èe yã maro,
mɔma sɔ ma pɔɔ nna n dokaa.
- 71 N ɔtɔmana kème maa,
le mà e mà n yãdannenano dada.
- 72 Doka kè bɔ n lén maame
de vura kɔn kondogi bɔro ũgbangbanla.
- 73 N ɔɔ ma í kàsa à ma ke,
n ma gba ɔndɔ mà n yãdienano dada.
- 74 N viakerino é ma e wà pɔnnaa ke,
zaake n yãn ma tãmaa dɔa.
- 75 Dii, má dɔ kè n dokayãno maa,
kè n náane ví yãnzin n ɔ tɔmazi.
- 76 N gběkeɛ keme le ma nɔse kpáɛ,
lán n ò mɔma n zɔblerine nà.
- 77 N mó n wẽnda dɔme le màgɔ kuu,

zaake n dokayānɔn ma pɔnnaa ũ.

78 Ñ tó wí wadadee kè aō taari kèmε pānɔ kũ,
mapi sō mé laasuu lé n ɔɔkiia.

79 N vīakerinɔ su ma kiia,
gbě kè aō n yānɔ dōnɔ.

80 Ñ tò ma nòse gō pura n yānɔ musu
lé wí tón ma kũro yānzi.

81 N m̀sina yā e ma swè blee,
n yān ma wéε dɔzi.

82 Ma wéε d̀ n légbēnazi ai ma kpasa,
bɔren né ma nòse yīi kũmεε?

83 Má de lán báa b̀kɔ kè tésukpe mà bà,
baa kōn beeeo n yādienanɔ è sāmaguro.

84 M̀ma n z̀bleri mégō n dāa ai b̀rεmε?
Bɔren né ĩa da ma wétāmmarinɔa?

85 Wadadeenɔ è wéε yōmε mà zun,
aō yā è kō sé kōn n dokaoro.

86 N yādienanɔ p̀ngi náane vī,
n d̀male, zaake wèe wéε tāama pāme.

87 À g̀ féte kè aóé yāamao anduna guu,
m̀ma sō méε pā kpá n ɔɔkiiziro.

88 Ñ ma wèndi dākpa n gběke yānzi,
mé n yānɔ da.

89 Dii, n yā ègō kuu gurɔ p̀ngi,
à kāsāa pεena zaa musu.

90 Ñ náane vī wè kōn wèo,
n anduna kàε, ben à kpé kuu.

91 Pó p̀ngi kpé kuu gbāa n doka musu,
zaake pó p̀ngi è dɔnzi.

92 Tó n doka n ma pɔnnaa ũ yāro,
lé ma kaate ma nawēakena guu.

93 N ɔɔkii é sāmagu zikiro,
zaake à gāzīn n ma wèndi dākpa.

94 N pón ma ũ, n ma m̀ sí,
zaake ma n ɔɔkii wète.

95 Gbě zaaanɔ e ma kpákpaa wà ma de,
m̀de ma làakari kú n yānɔa.

96 Má è kè pó maa p̀ngi zaka lé kuume,
m̀de n yādienanɔ bíta lé vīro.

97 Má ye n dokazi à kè bíta fá,
m̀εgō laasuu léεa zaa kɔngɔ ai uusie.

98 N yādienanɔ è tó ma òndō gō de ma ibεenɔ póla,
zaake à kú ma swèn gurɔ p̀ngi.

99 Ma wéεzεε de ma yādannerinɔ póla n p̀ngi,
zaake ma laasuu ègō kú n yānɔame.

100 Ma òndō de mareenɔ póla,
zaake m̀εgō n ɔɔkiinɔ gwaa.

101 M̀ε m̀ kē zé zaa p̀ngia

le mà e màgõ n yã kũna yãnzì.

¹⁰² Mée kě n dokayãnoaro,

zaake ríbe n dàmɛ.

¹⁰³ N yãno nname à kè bíta,

à nna de zóla ma lén.

¹⁰⁴ N ɔɔkii è ma gba làakari,

Bee yãnzìn ma za sãsãna zé pínginzi.

¹⁰⁵ N yãn fitia ũ ma gbáne,

è guu pumɛ zén.

¹⁰⁶ Ma la dà ma sɔ zɛo,

kè mégõ té n dokayã maaanɔzi.

¹⁰⁷ Ma wétãmmaana kè bíta, Dii.

̀n ma wèndi dákpa lán n ò nà.

¹⁰⁸ N ma sáabukpana sí,

gbasa n n dokayãno dame, Dii.

¹⁰⁹ Mègõ ma zĩnda da kari guu,

baa kɔn beeeo n dokayãno è sãmaguro.

¹¹⁰ Zaakerino takuteɛ kpàkpame,

mɔde mée zã n ɔɔkiiaro.

¹¹¹ N yãnon ma túbi ũ ai gurɔ píngi,

aɔmbe ma pɔnnaa ũ.

¹¹² Ma swè kú n yãdannenanɔ kenaa

ai ma wèndi lén.

¹¹³ Ma za nɔseplaadeenɔn,

n dokan má yezi.

¹¹⁴ Mbe ma uteki kɔn ma sengbangoo ũ,

n yãn ma wée dɔzi.

¹¹⁵ À gumala a zaakerino

le màgõ ma Luda yãdienanɔ kũna.

¹¹⁶ Ngõ ma kũna lán n ò nà, mégõ kuu,

̀nton tó tãmaa ma nero.

¹¹⁷ N ma sé musu le mà bɔ aafia,

ma wée égõ pé n yãdannenanɔa.

¹¹⁸ Neè gí gbè kè aɔ zã n yãdannenaanɔzi,

aɔ mɔnafikikena né pãme.

¹¹⁹ Neè anduna zaakerino kwée lán mɔgbɔ bà,

beee yãnzìn má ye n yãnozizi.

¹²⁰ Ma mè è fɛɛ n vĩa yãnzì,

n dokayãno naasi vĩme.

¹²¹ Ma yã kè a zéa súusu,

̀nton ma tó ma wétãmmarinɔnero.

¹²² N kpégaau sé mamɔma n zɔblerine le mà bɔ maa,

̀nton tó wadadeenɔ wée tãmaro.

¹²³ Ma wée dɔ n mĩsinazi ai ma kpa,

má sɔkpa n légbèna maaazi.

¹²⁴ N yã keme n gbèkɛɛ guu,

̀n n yãdannenanɔ da mamɔma n zɔblerine.

¹²⁵ N zɔblerin ma ũ, n ma gba làakari

le mà n yãno dɔro dɔ.

- 126 Yákeena gurɔ̀ kà, Dii,
zaake wèe bɔ̀ n doka kpɛɛ.
127 Má ye n yádiɛnanɔ̀zi de vurala,
baa vura baasana.
128 Má è n ɔ̀ɔ̀kii maa,
beee yānzin sāsāna zé píngi è kemerozi.
- 129 N yānɔ̀ de me yābɔ̀nsae ũ,
beee yānzin má kūna ma swèenzi.
130 N yā bɔ̀kɔ̀tena è guu puńe,
è nɔ̀sedodeenɔ̀ gba làakari.
131 Ma lé aena, méé wesaa boo fɛkuufekuu,
zaake n dokayānɔ̀ nii e ma deɛ.
132 N aɛ dɔ̀ma n sùu kɛmao,
lán neè ke gbɛ̀ kè aɔ̀ ye n tózinɔ̀nè nà.
133 N ma da zéa lán n ò nà,
nton tó yā zaa ke kí blemaro.
134 N ma bɔ̀ gbɛ̀ takiikerinɔ̀ ɔ̀zĩ
le mà n ɔ̀ɔ̀kii gwa.
135 N uu were mamɔ̀ma n zòbleria,
n tó mà n yādannɛnanɔ̀ dɔ̀.
136 Wéé'i e plaa ma wéɛn
kè wà n doka kūnaro yānzi.
- 137 Dii, n maa,
n dokayānɔ̀ zé vĩ.
138 N n yānɔ̀ diɛ a zéa,
aɔ̀ náanɛ vĩ maamaa.
139 Ma ibɛɛnɔ̀ sà n yān,
ben aɔ̀ yā ma kū gbāa maamaa.
140 Wà n yā yè wà gwà à see ke vĩro,
mamɔ̀ma n zòbleri, má yezi maamaa.
141 Póken ma ũro, wè kya kámagu,
baa kɔ̀n beeeo n ɔ̀ɔ̀kii è sāmaguro.
142 N yāmaakena yāana vĩro,
n doka yāpuraa vĩ.
143 Nawéa kɔ̀n yā'ɔ̀ammao ma le,
mɔ̀de n yádiɛnanɔ̀n ma pɔ̀nnaa ũ.
144 N yānɔ̀ maa gurɔ̀ píngi,
n ma gba làakari le màgɔ̀ kuu.
- 145 Mèè n sísi kɔ̀n nòseɔ̀ do Dii,
n wemala, mégɔ̀ n yádiɛnanɔ̀ kūna.
146 Mèè wiipenzi n ma mì sí,
mégɔ̀ n yānɔ̀ kūna.
147 Mèè fɛɛ ide'ide mà wii péenzi,
n yān ma wéɛ dɔ̀zi.
148 Ii è na ma wéɛn gwāavĩro
le mà e mà laasuu lé n yāa yānzi.
149 N ma yā ma n gbɛ̀ke yānzi, Dii,
n ma wèndi dākpa lán n yāzedekeɛ de nà.

150 Gbē kè aṣè lé kpaakṣṣmaziinṣṣ kīmao,
mṣde aṣṣ zà kṣn n dokao.

151 N̄ kīmao Dii,
n yādienanṣṣ pīngi yāpuraa vī.

152 Zaa gikena má dṣ n yānṣṣa
kè n̄ diè àgṣ kuu guro pīngi.

153 N̄ ma nawēakena gwa n̄ ma mì sí,
zaake n doka e sāmaguro.

154 N̄ zemaṣṣ n̄ ma bo,
n̄ ma wèndi dākpa lán n̄ à lé gbè nà.

155 N̄ mīsina zà kṣn zaakerinṣṣ,
zaake aṣè n yādannenananṣṣ wetero.

156 N̄ wēndaa bíta, Dii,
n̄ ma wèndi dākpa lán n̄ yāzedekeṣṣ de nà.

157 Ma ibeṣṣ kè aṣè wéṣṣ tāmaanṣṣ pari,
mṣde mée zā n yānṣṣaro.

158 Má ye n náanesaideenṣṣ káziro,
kè aṣṣ n̄ yā kūnaro yānzi.

159 N̄ gwa lán má ye n ṣṣṣkiizi nà.
Dii, n̄ ma wèndi dākpa n gbēkeṣṣ yānzi.

160 N̄ yā pīngipīngi né yāpuraameṣṣ,
n dokayānṣṣ maa aṣṣ yāana vīro.

161 Gbāadeenṣṣ è wéṣṣ tāma pā,
mṣde n̄ yā vīa è ma kū.

162 Mèè pṣnnaa ke kṣn n légbēnao,
lán ma auziki bíta sèṣṣ zī guu bà.

163 Ma za mṣnafikin, má ye à yāziro,
n dokan má yezi.

164 Mèègṣ n̄ táaki leṣṣ guro do gèṣṣ swēṣṣplaplaa
kè n dokayānṣṣ maa yānzi.

165 Gbē kè aṣṣ ye n dokazinṣṣ aafia bíta,
yāke è tó aṣṣ furo.

166 Ma wéṣṣ dṣzi n̄ ma mì sí, Dii,
mèè té n yādienanṣṣzi.

167 Má n yānṣṣ kūna,
zaake má yezi maamaa.

168 Mèè n ṣṣṣkii gwa mèè n yānṣṣ ma,
zaake ma yākena pīngi kú n ṣṣzīmeṣṣ.

169 N̄ tó ma wiipena n kii le, Dii,
n̄ ma gba làakari lán n̄ ò nà.

170 N̄ tó ma aduakena ká n kiia,
n̄ ma mì sí lán n̄ lé gbè nà.

171 N̄ táakilena gṣ da ma lén,
zaake nèṣṣ n yādannenananṣṣ dameṣṣ.

172 Mé lè sí n légbēna musu,
zaake n yādienanṣṣ maa pīngi.

173 N̄gṣ kú soruo n̄ ṣṣṣmaleṣṣ,

zaake ma ze kɔn n ɔɔkiio.

¹⁷⁴ Mée à ni deɛ ñ ma mì sí, Dii,
n dokan ma pɔnnaa ũ.

¹⁷⁵ Ñ tó màgɔ̄ kuu, mégɔ̄ n táaki lee,
ñ tó n dokayãno gɔ̄ ma kũna.

¹⁷⁶ Ma kē zéa lán sãa kè sãsa bà,
ñ mamoma n zɔ̀bleri wete,
zaake n yãdannenanɔ e sãmaguro.

120

Kuuna yãketedeeno té

Gana Yerusalemu lè.

¹ Ma nawëakena guu ma Dii sisi,
ben à wèmala.

² Ñ ma sí yãsiadeeno ɔ̄zĩ
kɔn mɔnafikideeno léo.

³ Mɔnafikide, Luda é kenyo dia nà?
Ke bɔn eé kennε?

⁴ Eé wée tãmma kɔn gɔ̄sagbãaa kà lé nnaano
kɔn sē lí sīsĩ wãaa.

⁵ Wãiyoo mamoma kè má kú Meseekinɔ té,
má vée Kedano bisakutaan.

⁶ Ma vée à gí kè maamaa
kɔn gbē kè aɔ zà aafianno.

⁷ Vëena aafian má yezi,
mɔde tó ma yã ò, swèen aɔè fεεomazi.

121

Dii wa Dãkpari

Gana Yerusalemu lè.

¹ Ma wée dɔ sīsĩno kpa,
guu kè ma dɔnle è bɔn.

² Ma dɔnle è bɔ Dii kiiame,
àmbe à musu kɔn tɔtεo kè.

³ Eé tó n gbá sataro,
n dãkpari é igoba páro.

⁴ Isarailino dãkpari é igoba páro fá,
eé sɔ̄ ii oro.

⁵ Diin n dãkpari ũ,
Dii denne ɔra ũ n ɔplaazi.

⁶ Ɔfãntē é n lé fãantēro,
kesɔ̄ mɔvura gwãavĩ.

⁷ Dii é n sí kisira sãnda píngia,
eé n wèndi dãkpanne.

⁸ Dii é n dãkpa n gana guu kɔn n sunao
zaa tia ai guro píngi.

122

Dauda aduakena Yerusalemunε

Gana Yerusalemu lè.

¹ Kè wà bèmε wà gá Dii ua,
ma pɔɔ kè nna.

² Wá zεna n bìilea sa, Yerusalemu.

³ Wà Yerusalemu kàε nanakɔana gíngin.

⁴ Gwen Isaraili boriino è gēn,
borii kè Dii sè pìno.

Aɔè gá Dii sáabu kpá

lán à diéne nà.

⁵ Gwen yāgɔgɔrinɔ kitanɔɔ káεn
Dauda boriino kpata kitanɔ ũ.

⁶ À aafia wée ke Yerusalemunε à be:
Luda tó gbē kè aɔɔ yenziino aubarika e!

⁷ Aafia gɔ kú n bīino dagura,
n gudākpakiino gɔ kaena nna.

⁸ Ma gbēno kɔn ma gbēnnano yānzi mé be,
Luda n gba aafia.

⁹ Dii wa Luda kpé yānzi
mé à maaa wée kenne.

123

Wéεɔna Ludazi

Gana Yerusalemu lè.

¹ Ma wée sè, mée n kii gwaa,
mmɔn kè n kpatan kú musu.

² Lán zò wée ègɔ ɔɔ pɔzi a beɔee ɔzi nà
bensɔ zòno gbē wée ègɔ ɔɔ a dazi,
len wa wée ègɔ ɔɔ Dii wa Ludazi le
ai à gá wa wēnda gwao.

³ Ñ wa wée gwa, Dii, ñ wa wée gwa,
zaake gbēno kyakanawaguu wa kpa maamaa.

⁴ Wa ñadarino lalandikena fɔ maamaa
kɔn wadadeeno kyakangunao.

124

Dii wa zεnyodee

Gana Yerusalemu lè kè Dauda dà.

¹ Tó Dii kúwao yāro,
Isarailino o:

² Tó Dii kúwao yāro
gurɔɔ kè wà fεwazi,

³ Le wà wa mómo bēε kè aɔ pɔ fεwazi,

⁴ Le aɔ dàwala lán í bíta è dańla nà,
le aɔ wa sεε wà tàwao lán swa pana bà,

⁵ Le aɔ wa wara lán í fēna bà.

⁶ Aubarikadeen Dii ũ,
kè èe tó wà wa ke gyáigyairo.

7 Wa bɔ takutɛɛn lán bãa bà,
bà kɛ̀, wa pitińma.

8 Wa dɔnlɛ è bɔ Dii kiiamɛ,
àmbe à musu kɔn tɔtɛo kè.

125

Luda gbɛnɔ kuuna aafia

Gana Yerusalemu lè.

1 Dii náanɛkerinɔɔ dɛ lán Zayɔn kpii bà,
à degena vĩroo, ègɔ kuu guro píngi.

2 Lán kpiiinɔɔ ligana Yerusalemuzi nà,
lɛn Dii ligana a gbɛnɔzi lɛ
zaa tia ai guro píngi.

3 Gbɛ zaaanɔ é e wàgɔ kí blee
gbɛ maaanɔ bùsun wàgɔ gaaro,
lɛ gbɛ maaanɔ tón ɔ da zaakenanlo yānzi.

4 Dii, ñ à maaa kɛ gbɛ maaanɔnɛ,
gbɛ kè aɔ nɔsɛ puraanɔ.

5 Gbɛ kè aɔ zé kotina sɛnɔ sɔ,
Dii é n̄ wara kɔn zaakerinɔmɛ.

Luda Isarailinɔ gba aafia!

126

Isarailinɔ suna n̄ gwena ziia

Gana Yerusalemu lè.

1 Kè Dii wa bɔ zòbleen à sùwao Zayɔn,
à dɛwe lán nanaa bàɛɛ.

2 Wa vĩ kɔn yáo wa guda kè,
ben boriinɔ bèkɔnɛ,
Dii yā bíta kèwe.

3 Dii yā bíta kèwe,
ben wée pɔnnaa kɛɛ.

4 Dii, ñ suwao wa gwena ziin,
lán nɛè su kɔn ío gbáan nà.

5 Gbɛ kè aɔ pɔ tɔ kɔn wɛɛ'ionɔ,
adeenɔ é kɛ kɔn gudakenaomɛ.

6 Gbɛ kè bɔ kɔn ɔɔ dɔɔɔ kɔn pówɛɛo kũna,
adee é ɛara à su kɔn gudakenao
kɔn ése bakaao sɛna.

127

Pó píngi né ludangbaamɛ

Gana Yerusalemu lè kè Sulemanu dà.

1 Tó èe kɛ Dii bé à kpé boro,
ɛndɛ à bòrinɔɔ e zĩ pāa kɛɛmɛ.

Tó èe kɛ Dii bé à wéte dàkparo,
ɛndɛ à dàkparinɔɔ e itɛ kɛɛ pāmɛ.

2 Fɛɛna idɛ'idɛ, daɛna lezāndo,
zĩbāabākɛna pɔblee yānzi né yā pāmɛ,

zaake Dii è a gbě yenzideenɔ gba kámmabona.

³ Négõgběno né Dii gbaame,
néno né à láadame.

⁴ Lán kàno de nà zìkari ɔzĩ,
len n gõkparekegurɔ négõgběno de le.

⁵ Aubarikadeen gbě kè à gbàra panaíyo ù,
tó à ibeenɔ à lè gāale, wí é à kũro.

128

Yā maaa kè Dii vīakeri è ee

Gana Yerusalemu lè.

¹ Aubarikadeen gbě kè Dii vīa vī
bensõ à té à zén ù.

² Né n zĩ àre ble,
négõ aubarika vī, négõ kuu aafia.

³ N naõ égõ kú n ua
lán geepi lí né'iri bà,
n négõgběno égõ liga n teebuzi
lán kù lí ketenɔ bà.

⁴ Len gbě kè Dii vīa vī
ègõ aubarika vī le.

⁵ Zaa Zayon Dii aubarika dangu
ai n wèndi lén.

À tó ò wée si Yerusalemu nnamanale,
⁶ à tó ò n dionɔ e kōn wéeo.

Dii Isarailino gba aafia!

129

Isarailino sa zaa ona í ibeenone

Gana Yerusalemu lè.

¹ Zaa wa néngo zĩ wà wée tãwa gèn ùgbangba.
Isarailino o:

² Zaa wa néngo zĩ wà wée tãwa gèn ùgbangba,
mode wèe fõ wà wa furo.

³ Wà wa kpeegura bú wì,
wà à dõro kè gbàagbāa.

⁴ Dii maa,
à gbě zaaano bà zõwe.

⁵ Gbě kè aõ zà Zayonno
so kpa kpe kōn wíyāo.

⁶ Aõgõ de lán sè kè bõe kpé musu bà,
ai àgõ gbā à gāga.

⁷ Eé sèkēri ɔkū paro,
eé bakaa ke à sí yi wà da gānlo.

⁸ Gbě kè aõe gēteenɔ tón be,
Dii aubarika dańguro,
ke wà aubarika dańgu kōn Dii tóo.

130*Wéedɔna Diizi*

Gana Yerusalemu lè.

¹ Zaa í lòn ma wii pè Diizi ma bè,

² Dii, ò ma yā ma,

ò swā kpá ma wiipenazi ò ma wée gwa.

³ Dii, tó nɛè wa durunno kē ò dieme,

Dii, dé bé eé bɔɔ?

⁴ Mbe í durunkēnnena zé vī,

beee yānzin wè vīa kennezi.

⁵ Ma wée ègɔ dɔ Diizi, mée à dāa,

à yān má sɔkpazi.

⁶ Lán gudākparino wée ègɔ dɔ gudɔnazi nà,

ma wée ègɔ dɔ Diizi deńla,

ee, à de gudākparino wéedɔna gudɔnazila.

⁷ A Isarailino, à wée dɔ Diizi,

zaake Dii gbēke vī,

à m̄sina gbāaa vī papana.

⁸ Ambe eé Isarailino bo

añ durunno guu píngi.

131*Nana Diizi*

Gana Yerusalemu lè kè Dauda dà.

¹ Dii, ñadāna kú ma swè guuro,

mèè gbēno gwa mà í ke pɔɔpɔɔro,

mèè ɔ ká yā kè demalaaziro,

kesɔ yā kè zī'ũmɛɛ.

² Lenlo! Ma a laasuu kè do,

ma a làakari kpàe

lán né yɔmiri kè kú à da ɔzī bà,

ma nòse de lán né yɔmiri pɔ bà.

³ A Isarailino, a wée gɔ dɔ Diizi

zaa tia ai guro píngi.

132*Dauda boriino vɛena kpatan Zayon*

Gana Yerusalemu lè.

¹ Dii, ò tó Dauda yā gɔ dɔngu

kɔn nawēa kè à kèno píngi.

² À la dà Diine,

à lù sè Yakubu Luda gbāadeene à bè,

³ é gē kpénlo,

é dae a gádoaro,

⁴ é we à igoba páro,

é tó ii na a wéenlo,

⁵ ai à gá guu eo Diine

à kpé dɔ Yakubu Luda gbāadeene.

6 Wa à baaru mà Èflata bùsun,
wa bɔa Yarimu bura.
7 Wà gá à kúkiia,
wà kúε à tinti aε.
8 Dii, ñ fεε ñ su n pitakiia,
mpi kɔn n ikoke àkpatio.
9 N gbàgbàrinɔ maakεε da uta ũ,
n yāmarinɔ guda gɔ dɔ.
10 Nton m̀ikpεε zu kína kè ñ kànero
n z̀òbleri Dauda yānzi.

11 Dii s̀i kɔn a kuunao Daudanε,
à náanε v̄i, eé lé liero, à bè:
Mέ n boriinɔ doke ká n kpatan.
12 Tó n boriinɔ ma bà kuunańyo yā dà,
tó aɔ yā kè má dàńnenɔ kūna,
aɔ boriinɔ égɔ v̄εε n kpatan gurɔ píngi.
13 Zaakε Dii Zayɔn s̀ε,
à yezi àgɔ de a v̄εekii ũ, à bè:
14 Guu kèn mégɔ kún gurɔ píngi,
gura kèn mégɔ v̄εenan, zaakε à ma pɔɔ gbàme.
15 Mέ aubarika dan maamaa,
mé p̀óblee kpá à takaasideenɔa à m̀óm̄ma.
16 Mέ m̀isina da à sa'orinɔne uta ũ,
ma yāmarinɔ guda égɔ dɔ.
17 Gwen mé Dauda bori kína gbāadee bɔn,
gwen kína kè má kà té égɔ dɔn.
18 Mέ wí da à ibεenɔa,
à kífura égɔ té kεε à m̄ia.

133

Kuuna k̄so ledole guu

Gana Yerusalemu lè kè Dauda dà.
1 À gwa lán à maa bensɔ à nna nà,
tó Luda gbēnɔ kuu k̄so ledole guu.
2 À de lán kyakena n̄osi
kè wà kù Aruna m̄ia bà,
kè plà à létānkakāa ai à kà à uta léa.
3 À de lán wà be
Em̄oni kp̄i bé èe kpaa bà Zayɔn kpiinɔa.
Gwen Dii a aubarikadanguna diēn
wēndi kè eé yāaroo ũ.

134

Dii sáabukpana gwāav̄i

Gana Yerusalemu lè.
1 A Dii z̄ikerinɔ,
à Dii sáabu kpá a píngi,
am̄ɔa kè ée z̄i kεε Dii ua gwāav̄inɔ.
2 À a ɔɔ sé musu Dii kúkii kpa,
à à sáabu kpá.

³ Zaa Zayon Dii aubarika daagu,
àmbe à musu kōn tōtēo kè.

135

Dii táakilena

¹ Aleluya!

À Dii tó bɔ!

À Dii sáabu kpá, amɔa à zĩkerino!

² Amɔa kè eè zĩ ke wa Dii benɔ,
a gbẽ kè eègɔ zena wa Luda uano.

³ À Dii tó bɔ, zaake à maa,
à à táaki lé, zaake beee bé à nna.

⁴ Dii Yakubu boriino sè a pó ũ,
à Isarailino diè a gbẽ yenzideeno ũ.

⁵ Má dɔ kè Dii bíta,
wa Luda bé à de tãanola n píngi.

⁶ Dii è yā kè à yezi ke
musu kōn tōtēo,
ísiaano guu kōn a lònɔo.

⁷ È tó lou sisi ai anduna lézekiia,
è tó lou ma kōn à pinao,
è bɔ kōn zàga'íao a pókækiin.

⁸ À Iqipiti dauduno dède
kōn pókāde né káakuno píngi.

⁹ À sèedano kōn dabuyāno kè Iqipiti,
à wée tà Fili'aunaa kōn a ibanɔ n píngi.

¹⁰ À boriino kàate pari,
à kina gbãadeeno dède,

¹¹ Amorino kí Siɔ
kōn Basā kí Oguo
kōn Kanaa būsú kínano n píngi.

¹² À n būsú sè à kpà
a gbẽ Isarailinoa túbi ũ.

¹³ Dii, n tó ègɔ kuu gurɔ píngi,
Dii, n yā égɔ dɔ gbēno ai wa boriia.

¹⁴ Zaake Dii é tó a gbēno bɔ maa,
eé a zòblerino wēnda gwa.

¹⁵ Boriino n tãano pì kōn kondogio kōn vurao,
gbēntee ɔzĩno me.

¹⁶ Aɔ lé vī, mɔde aɔè yā oro,
aɔ wée vī, mɔde aɔè guu ero,

¹⁷ aɔ swā vī, mɔde aɔè yā maro,
aɔè wesaa boro.

¹⁸ Aɔ pìrinɔ sēnkpeñyome
kōn gbẽ kè aɔ ténzino n píngi.

¹⁹ Isarailino, à Dii sáabu kpá!
Aruna boriino, à Dii sáabu kpá!

20 Levi boriinɔ, à Dii sáabu kpá!

Dii v̄akerinɔ, à Dii sáabu kpá!

21 Aubarikadeen Dii ũ zaa Zayɔn,
àmɔ kè kú Yerusalemu.
Aleluya!

136

Dii sáabukena

1 À Dii sáabu ke, zaake à maa,
à gběkeε yāana vīro.

2 À Luda kè de t̄aanɔla sáabu ke,
à gběkeε yāana vīro.

3 À Dii kè de diinɔla sáabu ke,
à gběkeε yāana vīro.

4 Àmbe è dabuyā bítanɔ ke ado,
à gběkeε yāana vīro.

5 À musu kè k̄ɔn a ònd̄ɔɔ,
à gběkeε yāana vīro.

6 À t̄ɔɔte k̄aε í musu,
à gběkeε yāana vīro.

7 À p̄ógupuri bítanɔ kè,
à gběkeε yāana vīro.

8 À ɔf̄ant̄e kè à kí ble f̄āant̄e,
à gběkeε yāana vīro.

9 À m̄ɔvura k̄ɔn s̄ɔs̄ɔnenɔ kè āɔ kí ble gwāavī,
à gběkeε yāana vīro.

10 À Iyipiti daudunɔ d̄ede,
à gběkeε yāana vīro,

11 À Isarailinɔ b̄ɔe ní té,
à gběkeε yāana vīro.

12 À a ḡasā p̄oro k̄ɔn a iko gbāaaɔ,
à gběkeε yāana vīro.

13 À Isia T̄ēaa z̄òk̄ɔre plaa,
à gběkeε yāana vīro.

14 À t̄ò Isarailinɔ ḡete à dagura,
à gběkeε yāana vīro.

15 À Fili'auna k̄ɔn a z̄ik̄peεnɔ k̄a Isia T̄ēaan,
à gběkeε yāana vīro.

16 À d̄ò a gb̄en̄ɔne aε gbāan,
à gběkeε yāana vīro.

17 À kí bítanɔ l̄è à nè,
à gběkeε yāana vīro.

18 À kí gbāadeenɔ d̄ede,
à gběkeε yāana vīro.

19 Àm̄orinɔ kí Sīɔ,
à gběkeε yāana vīro.

20 K̄ɔn Basā kí Oguo,
à gběkeε yāana vīro.

21 À ní bùsu s̄i à gba dàɔ,

à gbě́kẹẹ yāana vīro.

²² À kpà a zòbleri Isarailinᵒa túbi ũ,
à gbě́kẹẹ yāana vīro.

²³ À dò wa yān wa gwena zaaan,
à gbě́kẹẹ yāana vīro.

²⁴ À wa bᵒ wa ibeeno ɔzĩ,
à gbě́kẹẹ yāana vīro.

²⁵ È póblee kpá pó sānda píngia,
à gbě́kẹẹ yāana vīro.

²⁶ À Luda Musude sáabu ke,
à gbě́kẹẹ yāana vīro.

137

Zìzᵒnᵒ wiipena

¹ Kè wa v̄e Babilᵒnu swaanᵒ sae,
Zayᵒn yā dᵒwagu, ben wa ɔᵒ dᵒ.

² Wa wa mᵒrᵒnᵒ tò logona swagbara línᵒa gwe.

³ Gwen gbě́ kè aᵒ wa kūnanᵒ bè wà lè sííne,
wa wéetāmmarinᵒ yezi wà kᵒkᵒ oíne,
wà Zayᵒn lènᵒ doke sííne.

⁴ Dian wé Dii lènᵒ sí nà
bori pāndenᵒ bᵒsu guuu?

⁵ Tó n yā sāmāgu Yerusalẹmu,
ma ɔplaa ga.

⁶ Tó Yerusalẹmu yā e dᵒmaguro,
tó mée à die ma pᵒnnakena mì ũro,
ma néne nae.

⁷ Dii, ñ dᵒ yā kè Edᵒmunᵒ kèn
zĩ kè wà yā mò Yerusalẹmune
aᵒ bè: À gbě́ à dae,
à gbě́ à dae māmman.

⁸ Babilᵒnudeenᵒ né pó kaatenanᵒme!
Aubarikadeen gbě́ kè eé yā kè á kèwee fīa boaree ũ,

⁹ kè eé a nénᵒ kᵒkᵒ à n pá gbèa.

138

Dii sáabukpana à gbě́ke yānzi

Dauda lè.

¹ Mé n sáabu kpá kᵒn nᵒseo do,
mé n táaki lé gbāadeenᵒ ae.

² Mé kúe mà ae dᵒ
n kpé kè kú adona kpa,
mé n tó bᵒ n gbě́ke kᵒn n náaneo yānzi,
zaake n n tó kᵒn n yāo sè lei de pó píngila.

³ Kè ma n sisi, n wemala,
ñ ma kù ke gbāaa, ñ ma swè kpáe.

⁴ Tó anduna kínanᵒ yā kè n ò mà,
aᵒ n sáabu kpá n píngi, Dii.

⁵ Aᵒ lè sí Dii yākenanᵒ musu,

zaake Dii gakui bíta.

⁶ Baa kɔ̃n Dii kuunamusukεεo,
è gbě kēsānanɔ wēnda gwa,
è wée pã gbě kè aɔɔe daa wà kànɔla.

⁷ Baa tó wéetãmma lìgamazi,
nèè ma wēndi dākpa,
nèè ma ibεεnɔ pɔfē kpáε,
nèè ma mì sí kɔ̃n n gāsā gbāaa.

⁸ Dii é yā kè à ò papamε.
Dii, n gběkεε yāana vīro,
nton mamɔma kè n ma kεε tóro.

139

Dii yā sãnda píngi d̄s

Dauda lè.

¹ Dii, n ma yā gwàgwa n̄ d̄s,
² n̄ ma vēena kɔ̃n ma fεεnao d̄s,
zaa zāazā n̄ ma laasuunɔ d̄s.
³ Nèè ma taa'ona kɔ̃n ma daεnao tàasi kε,
n k̄ d̄s kɔ̃n ma yānɔ píngi.
⁴ Lε yā kpé à bɔ ma lén,
Dii, n̄ d̄s sãnsãn.

⁵ N̄ ligamazi kpεε kɔ̃n aεo,
n ɔ kúmala.
⁶ D̄sna beee dεmε dabuyā ūmε,
à dεmala, ma ɔ̄nd̄ɔ e káaro.

⁷ Mán mé gán mà kē n Ninia?
Mán mé bàa sí mà gán mà koranzii?
⁸ Tó ma fεε ma gaa musu, n̄ kú gwe!
Tó ma daekii kè gèwāan, n̄ye gwa!
⁹ Tó ma fεε ma gaa ɔfāntēbɔε kpa,
tó ma gaa vēε ísia baa ɔfāntēgēkpen kpa,
¹⁰ baa gwemε má na n ɔzĩ,
néḡɔ ma kūna n ɔplaa.

¹¹ Tó ma bè gusiaa damala,
ke gupuraa kè ligamazii li gwāavĩ ũ,
¹² guu èḡɔ siannero,
gwāavĩ èḡɔ dεnne lán fāantē bàme,
gupura kɔ̃n gusiaao èḡɔ sēnkpenne.

¹³ M̄be n ma guu kè,
n ma í kàsa ma da gbεεen.
¹⁴ Ma sáabu kè kènne ma kena naasi vī
bens̄ɔ à yābɔnsaε vī.
N yākenanɔ è bɔ n̄ saε,
má d̄s sãnsãn ma n̄sɛn.
¹⁵ Gurɔɔ kè n ma í kàsa né'isɔ guu,
ma wá kee utenannero.
Kè ma m̄e e lii asii guu gwe,

16 n wée sù ma négberele.
Lán n ma gurɔɔ diɛ nà píngi,
à lé kú n takadan
zaale à kee e naaro.

17 Luda, n laasuu bèe vīme maamaa,
à lé vīro fá!
18 Tó má yezi mà naro,
aɔɔ pari de bùsu'áatēla.
tó ma vu,
mèègɔ kúnyo ai tia.

19 Luda, tó né gbē zaaano dede dé?
À gumala a gbēderino!
20 N ibeeno è n yā o kōn nòse zaaao,
n tó bèe vī n lénlo.
21 Dii, mèè za gbē kè aɔ zanguunonloo?
Mèè gí gbē kè aɔ fēenzino kázi.
22 Má yāke vīhnero, se zangu,
mèè n diɛ ma ibeeno ũme.

23 Luda, n ma gwagwa n ma nòse dɔ,
n ma yɔ n ma gwa n ma laasuu dɔ.
24 N gwa tó má laasuu zaa ke vī,
n ma da zé kè ègɔ kuu gurɔ píngia guu.

140

Aduakena gbē zaaano musu

Dauda lè.

1 Dii, n ma sí gbē zaaano,
n ma dākpa gbē pásino yānzi.
2 Aɔè yā zaaa laasuu lé n swè guu,
swèen aɔègɔ weteɛ gurɔ píngi.
3 Aɔè n lé kēkē lán mlè bà,
aɔ légbɛ né pitigoo seweme.

4 Dii, nton tó gbē zaaano ɔ namaro,
n ma sí gbē pásino,
aɔè lé kpakɔsɔ le wà ma pāɛ.
5 Wadadeeno wèe yòme,
aɔ takuteɛ kpàkpame,
aɔ bà kpàme zén.

6 Dii, ma bènne: Ma Ludan n ũ,
n swā kpá ma wēnda wiiiizi, Dii.
7 Dii Luda, ma m̀siri gbāaa,
mmɔn kè neè ɔ kúmala z̀lan,
8 nton tó gbē zaaano n poyezi zé ero,
Dii, nton tó aɔ lékpakɔsɔna kɔ séro.

9 Gbē kè aɔ ligamaziino,
yā zaaa kè aɔɔe ma kpàkpao wí n musu.
10 Tégɔ wāaa kúmma, wà n zu tén,

aõ si wèe kè aõé bõnloo guu.

¹¹ Ñton tó gběyakarino zekii e anduna guuro,
 ñ tó kisira gõ gbě pásino wèe zena sai.

¹² Má dõ kè Dii è yā nnaa kpá wëndadeenõ,
 è yā keke takaasideenõ e a zéa.

¹³ Yāpura, gbě maaano é n tó bõ,
 nòsepuradeenõ égõ kú n aezĩ.

141

Misina aduakena

Dauda lè.

¹ Dii, méé wii pèenzi, ñ ke kpakpaa,
 tó ma n sisi, ñ swā kpá ma yāzi.

² Ñ tó ma aduakena ká n kiia
 lán tuaetiti tésukpe bà.

Ñ tó ma ò òna musu gõ denne
 sa uusie ona ũ.

³ Dii, ñ léso dame ma léne,
 ñ tó mà a lé fõ.

⁴ Ñton tó yā zaaa ma swè gáero,
 le màton kakõa kõn zaakerino
 ñ yāzaakena guuro,
 le màton ñ pò nnaano bleńyoro.

⁵ Tó gbě maaa ma le, à gběkeke kèmemè!
 Tó à kpàkèhazi, mé gízìro,
 nòsi kõn a kpèomè.

Mèègõ adua kee baabõre
 le gbě zaaano yākèna gboro.

⁶ Tó wà ñ gbāadeenõ kà sīsìgoo wèen,
 zaakerino é sí kè ma yā bé à nna.

⁷ Lán wè yàka para à bùu fāakõa nà,
 len aõ wá égõ fāakõana ñ mirawèe léa le.

⁸ Dii Luda, mbe ma wèe ònzi,
 ma nanzi, ñton ma kpá gaaziro.

⁹ Ñ ma bõ takutèe kè wà kpàkpameenõ,
 bà kè zaakerino kpàkpamee pino.

¹⁰ Ñ tó gbě zaaano si ñ zĩnda bà guu,
 mapi sõ mé gète aafia.

142

Aduakena gbèwèen

Dauda aduakena gurõ kè à kú gbèwèen.

¹ Méé ó gbāaa òõ Diine,
 méé wènda wii pèe Diizi.

² Méé ma yā'õamma bõene,
 méé ma nawèakena tókèene.

³ Tó ma nòse yàka búgubugu,
 mbe nèègõ ma tá kèse dõ.

Wà takutεε kpàkpame ma zén.

⁴ Ñ wée sé ñ ma ɔplaa gwa,
gbēke è ma yā daro.
Má nakii vī doro,
gbēke è ma aafia gbekaro.

⁵ Dii, mée wii pεenzi ma bè:

Mbe ma utekii ũ,
mbe ma baka ũ andunan.

⁶ Ñ swā kpá ma wiipenazi,
zaake ma gō múkumukume.

Ñ ma sí gbē kè aɔɔe pεemaziinɔa,
zaake aɔ gbāaa demala.

⁷ Ñ ma bɔ kagurakena kèkiin,
le mà n tó bɔ,
gbasa gbē maaano ligamazi
kè n yā maaa kème yānzi.

143

Kuuna ibεeno ɔzī aduakena

Dauda lè.

¹ Dii, ñ ma aduakena sí,
ñ swā kpá ma wēnda wiiizi,
ñ wemala n náane kɔn n maaao yānzi.

² Ñton yákpae ke kɔn mamɔma n zòblerioro,
zaake gbēkee taari sai n kiiaro.

³ Ma ibee pèema à ma ne,
à tò má kú gusiaan
lán gbē kè gà zaa gikena bà.

⁴ Ben ma nòse yàka búgubugu,
ma kã gà.

⁵ Yā ziziino dòmagu,
mèè laasuu lé n zíkennanɔa,
mèè n yákenanɔ wàari pá.

⁶ Ma a ɔɔ donzi,
mèè n ni deé lán gukori è í ni de nà.

⁷ Ñ wemala kpakpaa Dii,
ma yèe vī doro.

Ñton mikpree zumero,
le màton gō lán gbē kè aɔ sì gèwāanno bàro.

⁸ Ñ n gbēkεε ɔɔɔame kɔngɔ,
zaake mbe má n náane vī.

Ñ ma da zé kè de mà séa,
zaake mbe ma swè tà n kiia.

⁹ Ñ ma sí ma ibεenɔa, Dii,
mbe ma nanzi.

¹⁰ Mbe ma Luda ũ,
ñ n pɔyeziyã dame.

Ñ tó n Nini maaa dɔme ae gusararaan.

11 Ñ ma wèndi dākpa n tó yānzi, Dii,
 ñ ma bɔ yā'ɔamma guu n maaa yānzi.

12 Ñ ma ibeεno kaate n gbēkeε yānzi,
 ñ ma zangurino dεde n pīngi,
 zaake n zòblerin ma ũ.

144

Aduakεna mīsina yā musu

Dauda lè.

1 Aubarikadeen Dii ma gbèsi ũ,
 è zìkana dadame,
 è ma ɔ tòto ke zìkana yānzi.

2 Àmbe ma utekii ũ, è gbēkeε keμε,
 à de ma zeki gbāaa ũ, è ma mì sí.
 À de ma sεngbango ũ kè meè nazi,
 è tó boriino mì siμε.

3 Dii, bón gbēntee ũ
 kè à yā ègɔ dɔnguu?
 Bón à ũ kè neè làakari dɔa?
 4 Gbēntee de lán kàsa kpíi bàμε,
 à wèndi è gēte lán ɔra bà.

5 Dii, ñ musu naε ñ pita,
 ñ ɔ ke kpíiino le aɔ té sukpe bɔ.

6 Ñ tó lou pí ñ gbēno fáakɔa,
 ñ kà fá n té aɔ lekɔa.

7 Ñ ɔ bɔ zaa musu ñ ma kũ,
 ñ ma bɔ í bíta guu,
 ñ ma sí bori zítɔno.

8 Egetona n lé pà,
 aɔè ɔ pāε kɔn lùsena páao.

9 Luda, mé lè dufu sínne,
 mé n táaki lé kɔn mɔɔ bà mèn kurideeo,

10 mmɔn kè neè tó kɔnno zì ble,
 neè n zòbleri Dauda bɔ fēda pásí lézĩ.

11 Ñ ma sí ñ ma bɔ bori zítɔno ɔzĩ,
 egetona n lé pà,
 aɔè ɔ pāε kɔn lùsena páao.

12 Wa négɔgbēno é fεε n gɔkparekeguro
 lán lí kè nnaa mà bà,
 wa néngbēno gɔ de
 lán kibe wesagba kè wà zāa blèa bà.

13 Wa dɔno é pa kɔn pɔ bori sānda pīngio.
 Wa sāano é kɔ leo wāa do,
 aɔé ká bɔɔ ũgbangba wa kpàsan.

14 Wa zùno é gɔ de nédandeenɔ ũ,
 nòbɔena é gɔ kuuro,
 lagona é gɔ kuuro,

wēnda'wōdōna égō kú gāalero.

¹⁵ Aubarikadeenon gbē kè aō kuuna de leenō ũ,
aubarikadeenon gbē kè Dii de n Luda ũunō ũ.

145

Dii táakilena a maakena yānzi

Dii táaki kè Dauda lè.

¹ Mé n táaki lé, ma Luda ma Kína,
mégō n tó bōo gurō pínghi.

² Mégō n sáabu kpaa lán guu e dōo nà,
mégō n táaki lee yāana sai.

³ Dii bíta, à kà wà à táaki lé,
à bítake lé vīro.

⁴ Kpàenō é n yākenanō sáabu kpá Wurenōne,
aōé n yābitakenanō kpàakpa ke.

⁵ Aōé n maake bíta gakuide yā o,
mé n yābōnsaekenanō laasuu lé.

⁶ Aōé n yākena naaside gbāa yā o,
mé n bítakee tōkēñe.

⁷ Aōé n maake bíta baaru kpá,
aōé guda ke n yāzedekenanō yānzi.

⁸ Dii sùu vī kōn wēndaao,
è pō fē kpaaro, à gbēkee vī bíta.

⁹ Dii è à maa ke baade pínghine,
è a pō kè à kēnō wēnda gwa n pínghi.

¹⁰ Pó kè n kēnō é n sáabu kpá n pínghi,
n yāmarinō é n tó sé lezī, Dii.

¹¹ Aōé n kpata gakuì gari ke,
aōé n iko gbāa yā o,

¹² Le gbē pínghi n yābitakenanō dō
kōn n kpata maa gakuide yāo.

¹³ N kpata né kpata yāanasaimē,
négō de kí ũ ai wa boriia.

Dii náane vī yā kè à ò pínghi musu,
à sùu vī kōn pō kè à kēnō n pínghi.

¹⁴ Dii è gbē kè aōe leeenō kū,
è gbē kè nawēa tōmmanō fēe.

¹⁵ Pó pínghi wée donzi,
nèè pōblee kpáñma à gurōoa.

¹⁶ Nèè o poroñne pō mómma,
nèè pō pínghi poyezi bokōtene.

¹⁷ Dii yākenanō maa pínghi,
à gbēkee vī a yā pínghi kena guu.

¹⁸ Dii kī kōn a sīsinō n pínghi,
gbē kè aōè à sísi kōn yāpuraanō.

¹⁹ È a vīakerinō poyezi bokōteñe,
è n wiipena ma à n mī sí.

²⁰ Dii è gbē kè aō yeaziinō dākpa n pínghi,

mɔde eé zaakerinɔ kaate.

²¹ Dii táakilena égɔ da ma lén,
pó píngi gɔ à tɔ kè kú adona bɔɔ gurɔ píngi.

146

Dii làakaridɔna wèndadeenɔ

¹ Aleluya!

Ma swè, ò Dii táaki lé.

² M'égɔ Dii táaki lée ai ma wèndi lén,
m'égɔ lè sii ma Ludane ai ma kuuna lén.

³ Àton náane dɔ gbãadeenɔaro,
mìsina kú gbèntee kiiaro.

⁴ Tó aɔ wèndi tà, aɔè eara wà gɛ̀ b̀sun,
zĩ beeean yā kè aɔɔe pɛɛa è yāa.

⁵ Aubarikadeen gbè kè Yakubu Luda de à dɔnlɛri ũu ũ,
kè à wée dɔ Dii a Ludazi,

⁶ musu kɔ̀n tɔ̀tɛo Kèri,
ísia kɔ̀n pó kè kú à guunɔ píngi.

Dii náane vĩ gurɔ píngi,

⁷ è yā sí kɔ̀n gbè kè wée gbāaa mɔ̀h̀nenɔ,
è pɔ̀blee kpá nɔ̀aderinɔa.

Dii è bà poro gbè kè aɔɔ yinanɔa,

⁸ Dii è v̄ianɔ wée wèíne,
Dii è gbè kè nawèa t̄ó̄m̄anɔ fɛɛ,
Dii ègɔ ye gbè maaanɔzi.

⁹ Dii è b̀am̄onɔ gwa,
è ɔ da gyaanɔna kɔ̀n tonenɔ,
mɔde è zé yākɔ̀te gbè zaaanɔne.

¹⁰ Dii ègɔ kí blee gurɔ píngi,
Zayɔ̀ndeenɔ, a Luda ègɔ kuu ai a boriiia.
Aleluya!

147

Pó píngi kú Luda ɔzĩ

¹ Aleluya!

Lèsina wa Ludane maa,
à nna bensɔ à kɔ̀ s̀ò wà à táaki lé.

² Dii e Yerusalemu fɛɛɛ dɔ,
èè Isaraili z̄iz̄onɔ kaakɔ̀a, èè eara à suńyo.

³ È gbè kè aɔ̀ ǹòse yàkanɔ làakari kpáéíne,
è ñ b̀ò pípiíne.

⁴ À sɔ̀sɔ̀nenɔ lé d̄ɔ,
è ñ baade sísi a t̄óa.

⁵ Wa Dii bíta, à iko vĩ maamaa,
à ɔ̀nd̄ɔ̀ lé v̄iro.

⁶ Dii è z̄indabusarinɔ gba gbāaa,
mɔde è ɔ tɔ̀ zaakerinɔa ai tɔ̀tɛa.

- 7 À lè sí Diine kōn à sáabukenao,
à wa Luda táaki lé kōn mōrōo.
- 8 È tó lou sisi,
è tōtē gba lou,
è tó sè bōe sīsīnōa.
- 9 È póblee kpá nòbōnōa
kōn gbáa kánkāna nénō, tó aōōe wii pēē.
- 10 Èe ke sō gbāakee bé è kánero,
èe ke gōsagbāakee bé è kenero.
- 11 Gbē kè aōō à vīa vīino bé è káne,
gbē kè aō wéē dō à gbēkeezino.
- 12 Yerusalemudeenō, à Dii tó bō,
Zayōndeeno, à a Luda táaki lé.
- 13 Zaake è aubarika daagu,
è a wéte bīilenō gbāaa kaaraare.
- 14 È a gba aafia ai a būsule lén,
è pōbori maaa kpáawa à móawa.
- 15 È yā o à kpāsā tōtēne,
à yā è ká gōōgōō.
- 16 È tó loughē kwé púu lán buu bà,
è tó kpíi kpá lán túbu bà,
17 è loughē fā lán gbèkōsō bà.
Dé bé eé fō à zē à ĩa yīizi?
- 18 È yā o à kpāsā, loughē è yó,
è ĩa gbarē, à í è bàa lé.
- 19 È tó Yakubu boriino gō a yā dō,
è doka kè a diēnō da Isarailinōne.
- 20 Èe beee ke bori pānde kenero,
aōō à yādiēnānō dōro.
Aleluya!

148

Dii pō kè à kēnō à táakilēna

- 1 Aleluya!
À Dii táaki lé, à bēdeeno,
à à táaki lé zaa musu!
- 2 À à táaki lé, à malaikanō a pīngi,
à à táaki lé, à ìbanō a pīngi!
- 3 À à táaki lé, òfāntē kōn mōvurao,
à à táaki lé, sōsōne ĩnnaano pīngi!
- 4 À à táaki lé, bàtuma musumusu pónō
kōn í kè da ludambēelaano.
- 5 Aō Dii tó bō,
zaake à yā ò, ben aōō kuu.
- 6 À ní pēpē ní pékiia
lē aōgō kú gwe gurō pīngi,
à doka diēñne, aōē fō wā vīàlaro.

7 À Dii táaki lé, pò kè kú tɔtɛnɔ,
 kpò gbɛ̀ntɛnɔ kɔ̀n ísia lɔ̀nɔ,
 8 kɔ̀n loupinao kɔ̀n loughɛo kɔ̀n lousisinao
 kɔ̀n zàgá'íá kè è m̀i sié à yáñɛo,
 9 kɔ̀n kp̄īīnɔ kɔ̀n sìs̄īnɔ p̄íngi
 kɔ̀n lí né'irinɔ kɔ̀n sida línɔ p̄íngi,
 10 kɔ̀n nòbɔ̀sɛ̀tɛnɔ kɔ̀n pókádeenɔ p̄íngi
 kɔ̀n pótáa'onkuseanɔ kɔ̀n bāanɔ,
 11 kɔ̀n anduna ḱinanɔ kɔ̀n boriinɔ p̄íngi
 kɔ̀n ḱinenɔ kɔ̀n b̀usu gbāadeenɔ n̄ p̄íngi,
 12 kɔ̀n ḡɔ̀kp̄arɛnɔ kɔ̀n nɔ̀kp̄arɛnɔ n̄ p̄íngi,
 gb̄ɛ̀nsi né féte.
 13 Ās̄ Dii tó bɔ̀,
 zaake à m̀èn doo tó bé à bíta,
 à gakui de musu kɔ̀n tɔ̀tɛo p̄óla.
 14 À kí kà a gb̄ɛ̀nɔnɛ,
 kè à yāmarinɔ è à táaki lé,
 Isaraili kè ās̄ k̄īonɔ.
 Aleluya!

149

Dii gb̄ɛ̀nɔ yākp̄aekɛna kɔ̀n boriinɔ

1 Aleluya!
 À lè dufu sí Diinɛ,
 à à táaki lé à gb̄ɛ̀nɔ kakɔ̀ana guu.
 2 Isarailinɔ p̄ɔ̀ɔ ke nna n̄ Kèria,
 Zayɔ̀ndeenɔ p̄ɔ̀nnaa ke kɔ̀n n̄ ḱinao.
 3 Ās̄ ɔ̀ wā wà à tó bɔ̀,
 ās̄ à táaki lé kɔ̀n m̄ɔ̀rɔ̀ɔ kɔ̀n s̄ɛ̀ḡɛ̀s̄ɛ̀ḡɛ̀o.
 4 Zaake Dii gb̄ɛ̀nɔ yā è káne,
 è m̀isina f̀ura kú z̄īndabusarinɔnɛ.
 5 Dii yāmarinɔ p̄ɔ̀nna wii pé n̄ z̄īblena yānzi,
 ās̄ guda dɔ̀ n̄ daebɔ̀ musu.
 6 Luda táakilena ḡɔ̀ da n̄ lén,
 f̄ɛ̀ɛda kp̄aplaplaaa ḡɔ̀ naa n̄ ɔ̀z̄ī,
 7 ɛ ās̄ ḡɛ̀e boo boriinɔa,
 ās̄ w̄éé t̄ao b̀usu p̄íngi gb̄ɛ̀nɔa,
 8 ɛ ās̄ n̄ ḱinanɔ yiyi kɔ̀n m̀òkyakoonɔ,
 ās̄ m̀ògata ká n̄ w̄ɛ̀enɛnɔa,
 9 ɛ ās̄ yā dañla lán à k̄ɛna takada guu nà.
 Gakui kè Dii yāmarinɔ é een gwe.
 Aleluya!

150

Dii táakilena

1 Aleluya!
 À Luda táaki lé à kúkiia,
 à à táaki lé bàtuma bíta guu.
 2 À à táaki lé à gb̄āake yānzi,

à à táaki lé kè à bíta deńla yānzi.

³ À à táaki lé kōn kākākipenaο,
à à táaki lé kōn mōrōo kōn kungidio.

⁴ À à táaki lé kōn gāgāo kōn ōwānaο,
à à táaki lé kōn googeo kōn kureo.

⁵ À à táaki lé kōn sègēpanaο,
à à táaki lé kōn sègē ó gbāaao.

⁶ Pó bēe píngi, à Dii táaki lé!
Aleluya!

YAASINŌ

Yā kè à yānzin wè yáasi zuzi

- ¹ Yáasi kè Dauda né Sulemanu, Isarailinŋ kína zù,
² lɛ gbɛnŋ ɔ̀ndɔ̄ kũ aɔ̀gɔ̄ làakari vĩ,
 aɔ̄ dɔ̄na yā dada,
³ aɔ̄ gɔ̄ wéɛzɛ̀ri làakarideenŋ ũ
 maakena kɔ̄n yāzɛdeeo kɔ̄n náanɛo yā guu.
⁴ Yáasi kènŋ è nɔ̀sɛdodee gba làakari,
 è tó ɔ̀wazi gɔ̄ kú à dɔ̀rɔ̀a kɔ̄n dɔ̄nao.
⁵ Làakaridee é ma, à yādadana e à kaara,
 nɔ̀sɛdee é lédamma e à guu,
⁶ eé yáasi kɔ̄n yālekɔ̀zináo mì dɔ̄
 kɔ̄n ɔ̀ndɔ̀rinŋ yā'onaŋ kɔ̄n ní gara gbooto yānŋ.
⁷ Vĩakena Diinen dɔ̄na kāsāa ũ,
 yɔ̀nkɔ̀ɔ̄ bé è kya ká ɔ̀ndɔ̀n kɔ̄n lédammanáo.

Làakarikena gbɛ zaaa mɔ̀nafikizi

- ⁸ Ma né, ñ n de yā'onnenena ma,
 ñton pā kpá n da lédammaziro.
⁹ Eégɔ̄ de fùra maaa ũ n mìa,
 eégɔ̄ de kāmbeɛ ũ n waale.
¹⁰ Tó durunkerinŋ e ɔ̀ndɔ̀ daenzi,
 ñton wero, ma né.
¹¹ Aɔ̀è be: Ñ mɔ̄ wà gá gbɛnŋ dādā wà ní deɛɛ,
 wà taarisaideenŋ kpákpa wà ní kũkũ.
¹² Wà ní mɔ̄mɔ̄ bɛɛ lán mira è ní mɔ̄mɔ̄ nà,
 wà ní mɔ̄ zaa lán gèwāa è ní mɔ̄ zaa nà,
¹³ wé pɔ̄ ɔ̀de bori sānda píngi e,
 wa kpénŋ é pa kɔ̄n pɔ̄ kè wá nàkɔ̄anŋ.
¹⁴ Ñ mɔ̄ wà wa baka kakɔ̄a,
 wa píngi wa ɔ̀sɔ̀ɔ̄ égɔ̄ dɔ̀nkɔ̄.
¹⁵ Ma né, ñton gányoro,
 ñton zé sényoro.
¹⁶ Zaake aɔ̀ègɔ̄ wāa kɔ̄n yāzaakenáo,
 aɔ̀ kpaa kɔ̄n gbɛɛnao.
¹⁷ Bákpaakpana bāanŋ wāa né yā pāameɛ.
¹⁸ Aɔ̀ɛ takuteɛ kpákpa ní zĩndanemeɛ,
 aɔ̄ toke bé à ní paa.
¹⁹ ɔ̀zaa'erinŋ ziaan gwe ní píngi,
 aɔ̄ lugana pɔ̀zi bé è ní wèndi bɔ̄.

ɔ̀ndɔ̀ e wa sisii

- ²⁰ ɔ̀ndɔ̀ e wii lɛɛ gāale,
 à lé dɔ̄ zédaan.
²¹ È lé zuu zé kè wè kakɔ̄an léa,
 è kpàakpa keɛ wéte bĩilenŋ guu à be:
²² ɔ̀ndɔ̀saideenŋ, égɔ̄ kuu kɔ̄n ɔ̀ndɔ̀saikɛɛo ai bɔ̀remɛ?
 Faborinŋ, é zɛ kɔ̄n ma fabonáo ai bɔ̀remɛ?
 Yɔ̀nkɔ̀nŋ, égɔ̄ zaa dɔ̀nan ai bɔ̀remɛ?

23 Tó a ma lédamma mà yā,
 le ma a dōna pìsiawa,
 mé tó àgō ma laasuu vī.
 24 Lán ma a sisi a gi swā kpázi nà,
 ma ɔ pòroare, a gbēkee e làakari kero,
 25 lán a ma lédamma kpà swākoto nà píngi,
 ée we làakari kè ma a gbaaziro,
 26 tó mónzi a le, mé a yáa dōme,
 tó yā a le, mé a lalandi keme,
 27 baa tó yā a le lán zàga'íà bà,
 ke tó mónzi a le lán toto bà,
 ke tó takaasi kōn yā'ōammao gèazi.
 28 Zī beee a é lé zumazi, mé sō wero,
 é ma kii wete, é ma e sōro.
 29 Zaake a za dōnan,
 ée ze kōn vīakena Diineoro.
 30 Ée we ma lédammaziro,
 a kya kà làakari kè ma a gbaan.
 31 É a dà gbè e,
 yā zaaa kè a zeo é wí a musu.
 32 Kpeelina òndōne é òndōsaideeno dede,
 laasuusai é yōnkōno dúgu zō.
 33 Gbē kè ma yā kūna sō égō kuu aafia,
 eégō kuu làakario kpaena vīakena zaaane sai.

2

Tena òndōzi àre

1 Ma né, tó n ma yā sì,
 tó n ma yādienano kūna n swèn,
 2 tó n ée swā kpaa òndōyāzi,
 tó n swè kpà asānsia,
 3 tó n lé zù wéezēzi,
 tó n wii lè yā dōro dōnazi,
 4 tó n kpáe kèzi lán kondogi bà,
 tó n wete lán auziki kè utena bà,
 5 négō vīakena Diine dō sa,
 né bo Luda dōnaa.
 6 Zaake Dii bé è n gba òndō,
 dōna kōn asānsio è bo à kiiame.
 7 À zīblena kūna gbē maaano,
 à de sengbango ũ taarisaideeno.
 8 È ɔ liga gbē maaanozi aō zé guu,
 è a yāmarino dākpa n táa'ona guu.
 9 Négō yāzedee dō sa kōn yā súusuo
 kōn yā maaao kōn zé maaao píngi.
 10 Zaake òndō é gē n swèn,
 dōna é n pōo ke nna.
 11 N làakari é n dākpa,
 asānsi é ɔ liganzi.
 12 Eé n bo gbē zaaano zén

eé n sí yābē'orinŋ ɔzĩ.

13 Gbē pìnŋ pā zé súusunε,
aō gusia zé sè.

14 Aōè pŋnnaa kε zaakεna guu,
aōè yā zaa faasai nnaa ma.

15 Aō yākεna súusuro,
aōègŋ yā kεε mŋnafiki guumε.

16 Ŋndŋŋ pì é n bŋ zinakeri ɔzĩ,
eé n sí kaarua yānnanna'onnnεnaa.

17 Nŋgbē pì pā kpà a nénŋkparekεgurŋ gŋŋzi,
à Luda bà kuunao yā gbòro.

18 À bεε è mì pényo gaaamε,
à kpé zé è tányo gèwāan.

19 Gbē kè gèzi è nòsε liero,
è wèndi zé le dŋro.

20 Ŋndŋŋ pì é n da gbē maaanŋ zéa,
négŋ dŋrŋdeenŋ zé kŋna.

21 Zaakε nòsεpuradeenŋ bé wé gŋ bùsu vĩ,
taarisaidenŋ bé wégŋ kú à guu.

22 Zaakerinŋ sŋ, weé périma wà ní bŋ bùsummε,
weé náanεsaideenŋ kpakε à guu.

3

Dii náanεkεna è ní gba ŋndŋŋ

1 Ma né, ñton tó ma yādannεna sānguro,
ñgŋ yā kè má diennεenŋ kŋna n swèn.

2 Zaakε eé n ká wèndi gbāaa,
eé aafia kaarannε.

3 Gbēkε kŋn náanεo tón kēmmaro,
ñgŋ dana kāmbeε ũ,

ñ kē n swèa lán wè pŋ kē walaaa nà,

4 n tó égŋ nna,
négŋ maa Luda kiia kŋn gbēnteenŋ.

5 Ñ Dii náanε kε kŋn nòsεo do,
ñton gbāaa kpá n zĩnda dŋnaaro.

6 Ñgŋ à dŋ n yāpingikεna guu,
eé zé poronnε súusu.

7 Ñton n zĩnda gwa ŋndŋdee ũro,
ñgŋ Dii vĩa vĩ ñ kē yā zaaaa.

8 Beeé égŋ dε n mē aafia ēzē ũ,
eé n wánŋ gba gbāaa.

9 Ñ bēé lí Diinε kŋn n auzikio
kŋn n bura pŋ káakunŋ pĩngi,

10 pŋwεε é n dŋ pa ai àgŋ kwéε,
n lo isinŋ é pa yélele kŋn geepiwē dufuo.

11 Ma né, tó Dii e n totoo, ñton dŋkε à yāoro,
tó à kpākēnzi, ñton tó à kenne ĩiro.

12 Zaake gbě kè Dii yezin è toto,
lán de è ke a né kè kènne maaane nà.

Ɔndɔ̀ àre

13 Aubarikadeen gbě kè Ɔndɔ̀ lè à kù
à dɔ̀na è à pàpa ũ.

14 Zaake à àre vī de kondogila,
è kaarana keñne de vurala.

15 À bèe vī de gbèbaila,
pó kè ní à nii vīinɔ kee e ká à ũro.

16 Wèndi gbàa kú à ɔplaan,
auziki kɔn gakuio kú à ɔzeen.

17 À yàkenanɔ nna,
à zé píngi aafia vī.

18 À de lí wèndidee ũ gbě kè kūnanɔne,
aubarikadeenɔn gbě kè aɔ̀ sìnɔ ũ.

19 Dii gonikεε guu à tɔ̀te kàε,
à Ɔndɔ̀ guu à musu kè.

20 À ísia wèe bò a dɔ̀na guu,
à tò ludambe luguu mɔ̀dɔ vī.

21 Ma né, ñgɔ̀ wéεzεε vī kɔn faao,
ñton wéε vīàlaro.

22 Eégɔ̀ de n ninii wèndi ũ,
eégɔ̀ de kàmbεε ũ n waale.

23 Négɔ̀ té n làakaria,
póke é kpánnero.

24 Tó n daε, vīa é n kūro,
né daε ñ ii o nna.

25 Né vīa ke karinero,
ke mɔ̀nzi kè è zaakerinɔ le kãndoo.

26 Zaake Dii égɔ̀ de n mìnakii ũme,
eé tó n gbá vī takutεεla.

27 Tó n ɔ̀ e n kpεε lee,
gbě kè de ñ à maaa kenε, ñton gí kenεziro.

28 Tó ní ñankana zé vī,
ñton be n gbědaaane à gá gĩa ai ziario.

29 N gbědaaa kè kú n saε kè à n náanekena,
ñton à zaaa kpákɔ̀sɔ̀ziro.

30 Tó gbě e yáke kennero,
ñton leokpakɔ̀a keo páro.

31 Ñton gbāamɔ̀nneri gwena ni dero,
ñton té à yákena keziro.

32 Zaake Dii tèn mɔ̀nafikideenɔ ũ,
nòsepuradeenɔn è ke a kpaasinɔ ũ.

33 Dii è láari zī gbě zaaanɔ uaa,
è aubarika da gbě maaanɔ bεen.

34 È lalandideenɔ lalandi ke,
mɔ̀de à gběkeε vī kɔn zīndabusarinɔ.

35 Ɔndɔ̀dee è bèe e,
yɔ̀nkɔ̀ sɔ̀ è wí da a zīndaa.

4

Gbēnsi lédamma

- 1 Ma néŋ, à gbēnsi lédamma ma,
à làakari dɔa lɛ à asānsi e.
- 2 Dōna súusun mée daaare,
àton pā kpá ma yādanneziro.
- 3 Kè má kuu né ũ ma de ɔzĩ,
má busana ma da né mèn do léle ũ.
- 4 Ma de yā dāme à bè:
Ŋgō ma yā kūna n swè guu,
n ma yādienanɔ da négō kuu.
- 5 Ŋ ɔndō kū ñgō dōna vĩ,
nton sān n pā ma yānero.
- 6 Ŋton pā kpá ɔndōziro, eé n dākpa,
ñgō yezi, eé ɔ kúnla.
- 7 Ŋ ɔndō kū, àmbe yā píngi mì ũ,
n dōna wete kōn auziki kè n vīo píngi.
- 8 Ŋ à kū gbāngbān, eé n kaara,
n à kū ɔplaplaa, eé bèe línne.
- 9 Eégō de fūra maaa ũ n mìa,
eégō denne kífura gakuidee ũ.
- 10 Ma né, n swā kpá ma yāzi,
n yā pì da, n wèndi égō gbāa.
- 11 Ma ɔndō zé òdanne,
ma n da à zé súusu guu.
- 12 Tó nées táa oon, pòke é kpánnero,
tó nées bàa lɛen, né gèn síro.
- 13 Ŋgō ma lédamma kūna, nton ɔ gbareziro,
n à kū gbāa, zaake àmbe n wèndi ũ.
- 14 Ŋton zaakerinɔ zé séro,
nton té gbē zaaanɔ zéziro.
- 15 Ŋ pāñne, nton nammaro,
n kēm̄ma n n gáao.
- 16 Tó aɔɔe zaaa e wà kèro, aɔè ii oro,
tó aɔɔe gbē e wà kari kero, ii è gē n wéenlo.
- 17 Zaake zaakenan n pòblee ũ,
wéetāna gbēnɔan n ímina ũ.
- 18 Gbē maaanɔ zé de lán gudɔna bàme,
à gupuraa ègō bɔɔ lán ɔfántē bɔna bà.
- 19 Zaakerinɔ zé de lán gusia níginigi bàme,
aɔè pò kè tò wè gèn sí dōro.
- 20 Ma né, n làakari dɔ yā pìnɔa,
n swā kpá ma yā'onnenazi.
- 21 Ŋton kpá swākotoro,
ñgō kūna n swè guu.
- 22 Zaake à de wèndi ũ gbē kè lè à kùne,
à de mè píngi aafia ũ.
- 23 Kè denlaa n làakari dɔ n swè yāa,

zaake wèndi kāsāa bò swè kiiame.

²⁴ N bɔ yāzāa'onan,
n̄ m̄i kē yālekpe'e'onaa.

²⁵ N̄ wée dɔ n̄ ae,
n̄ guu gwa n̄ kuu sūusu.

²⁶ N̄ zé sé sūusu,
n̄ yākenanɔ p̄ingi é bɔ maa.

²⁷ N̄ton na ɔplazi ke ɔzeziro,
n̄ton gbá p̄ée à zaa zénlo.

5

Làakarikena kaaruazi

¹ Ma né, n̄ làakari dɔ ma dōnaa,
n̄ swā kpá n̄ ma ɔndɔ yā ma,

² Le n̄gɔ kú n̄ làakaria,
dōna yā égɔ kú n̄ lén.

³ Kaarua yā'ona égɔ nna lán zó bàme,
è n̄ gáe kōn lénnaao,

⁴ m̄ode zāazāa è k̄éne kyākyā lán sewee bà,
à lé nna lán f̄ēda kpaplaplaaa bà.

⁵ À zé è m̄i p̄ényo gaaa,
è si kōn gb̄e k̄e aɔ t̄ézinɔ ḡewāan.

⁶ È laasuu lé wèndi zéaro,
à d̄s̄ a k̄e zé p̄iario.

⁷ Ma né, n̄ swā kpá ma yāzi sa,
n̄ton kpe'e li ma lédammanero.

⁸ N̄ pā nɔgb̄e beee takane zāazā,
n̄ton s̄ɔ à be gāalezziro,

⁹ Le n̄ b̄e tón gɔ gb̄e pāndenɔnero,
le n̄ton n̄ wèndi kpá gb̄e pās̄inɔaro,

¹⁰ Le n̄ auzikinɔ tón gɔ danɔnero,
le n̄ z̄i àre tón gɔ ua pānde deenɔnero.

¹¹ Né gɔ mboo n̄ gurɔ yāanaa,
né yāyā n̄ gbāaa é yāa.

¹² Né be: Ma gi lédammazi fá!
Ma d̄ok̄ena totonao bé à tò.

¹³ M̄ée lédammarinɔ yā'onnenena maro,
m̄ée swā kpá ma yādannerinɔziro.

¹⁴ Féte bé à ḡò k̄e mé kpe bɔ
anduna p̄ingi wāa.

¹⁵ N̄ n̄ z̄inda orozā í mi,
n̄ ze kōn n̄ z̄inda l̄òḡ'io.

¹⁶ N̄ í kw̄ena bàazi maaro.
N̄ í fāna gāale zé v̄iro.

¹⁷ N̄ tó àḡò de n̄ naɔ p̄ó ū ado,
àtonḡò de gb̄e pānde p̄ó ūro.

¹⁸ Luda aubarika da n̄ íb̄ok̄ii p̄in,
n̄ p̄onnaa ke kōn n̄ ḡòkparekegurɔ n̄ɔɔ.

¹⁹ N̄ gā yenzidee! N̄ gbikyao maaa!

Ì tó à b̀̀ndagana g̀̀ k̀̀enn̄e nna,
 ì a yenzi ni de lán guu e d̀̀o nà.
 20 Ma né, b̀̀yānz̄in né kaarua ni dezi?
 B̀̀yānz̄in né b̀̀nda gá k̄n gb̄ẽ pānde n̄̄ozi?
 21 Gb̄ẽntee yā̀k̄ena kee ut̄ena Diinero,
 èg̀õ zé k̀̀ è à sè d̄õ p̄ingi.
 22 Zaakeri taari è bà kpákpane,
 à durun è à kũ.
 23 À lédammamasai é a kpá gaazi,
 à ỳnk̀k̀e bíta é à s̄ās̄a.

6

F̄ia k̄n meao k̄n gb̄ẽntee p̄aao yā

1 Ma né, tó n n gb̄ẽdaaa f̄ia d̄i n musu,
 tó n kpégaau sè gb̄ẽne,
 2 tó n lé n ásar̄u k̀̀,
 tó n yā'ona n da yān,
 3 ì k̄e lán k̀̀ bà, ma né, ì lé b̀õ yā p̄in,
 zaake n na n gb̄ẽdaaa ɔ̀z̄i.
 Ì gá ñg̀õ zez̄e n gb̄ẽdaaa p̄izi,
 ñ agbaa kpáne.
 4 Ìnton tó ii ḡẽ n wé̄enlo,
 ñnton tó n wé̄ebaa tiisi kũro,
 5 ñ n z̄inda sía lán gāa è ñ k̄e nà,
 lán b̄aa è b̀õ bàkpakpari ɔ̀z̄i nà.
 6 Meade, ñ gá z̄en̄õ gwa,
 ñ a yā̀k̄ena t̄aasi k̄e, né ɔ̀nd̄õ kũ.
 7 À d̄on'āedee v̄iro,
 à gb̄ẽnsi ke dii v̄iro.
 8 È k̄ūs̄āe zi di kw̄ēeme,
 è a p̄óblee kak̄õa p̄ók̄eguro.
 9 Meade, nég̀õ daena ai b̀ȭeme?
 B̀ȭen né vu iin?
 10 Neè k̄amma bo féte neè ii o féte,
 neè dae féte ɔ̀kpana n k̄usea.
 11 Takaasi é ḡenzi lán kp̄ai wé̄edewe bà,
 p̄ók̄ēs̄ammaana é summa
 lán gb̄ẽ k̀̀ è g̀õk̄eb̄õ kũna bà.
 12 Gb̄ẽntee p̄aa né gb̄ẽ zaaame,
 èg̀õ lili oo k̄n eḡēeo da à lén.
 13 È yā o k̄n wé̄eo k̄n ɔ̀o,
 è sèda k̄é̄ine k̄n gbáo.
 14 M̄onafiki bé à à n̄̄se pana,
 yā zaa w̄aarin èg̀õ paa guro p̄ingi.
 15 Beee yānz̄in m̄onzi é m̄oa lézana sai,
 kaat̄ena é ḡezi k̄ando, eég̀õ f̄eena v̄iro.
 16 Yā m̄en sw̄ēedoo kuu k̀̀ è Dii zàn,
 à kà se sw̄ēeplaa k̀̀ è d̄ene t̄è ũ.

17 Wada, egetona, taarisaide dena,
 18 yā pāsī wàaripana, wāna zaaazi,
 19 sèeda egetona kōn danenŋ dɔkōanao.

Làakarikena zinakenazi

20 Ma né, ñgō n de yādienanŋ kūna,
 ñton pā kpá n da yādanneziro.
 21 Ñgō kūna n swè guu,
 ñgō dana kāmbeε ũ.
 22 Eé dōnne aε n táa'ona guu,
 eé n dākpa n daena guu.
 Tó n vu, eé lé damma.
 23 Zaake yādiēna pìnŋ né fitiame,
 yādannena pì né gupuraame,
 lédamma kōn totonao né zé wèndideeme.
 24 Eé n sí nŋgbē zaaa ɔzĩ,
 eé n bŋ gbē pānde nŋ yānnanna'onan.
 25 Ñton à maakεε ni dero,
 ñton tó à wéεkpāntēdaenzina n kūro.
 26 Kaarua è tó n gō kori,
 gbē pānde nŋ sŋ è n wèndi bèedeε kaate.
 27 Tó gbē té sè à dà a pŋte,
 à pókāsāa é gí té kūzís?
 28 Tó gbē kèse pèε téyōa,
 eé gí à kpatazís?
 29 Len à de le kōn gbē kè gè a gbēdaaa nŋzŋo,
 zaake tó à ɔ kèa, eé bŋ pāro.
 30 Tó nŋaa e gbē deε, tó à kpāi ò,
 wè à yā da pās?
 31 Tó wà à kù, eé à fīa bo leŋ swεεplaa,
 eé pŋ kè à vī a uan kpá píngi.
 32 Zinakeri laasuu vīro,
 gbē kè è beee kεε è a zīnda kaatεme.
 33 Gbēna maa kōn kpebŋnaon à baka ũ,
 à tŋ zaaa é kēaro.
 34 Zaake gōgbē nŋse gōaanŋ bé eé su pŋfēŋ,
 tó èε gēε boómma, eé n wènda gwaro.
 35 Eé agbaakpabŋ ke síro,
 baa tó à gba bíta dànε, eé weziro.

7

Làakarikena kaaruazi

1 Ma né, ñgō ma yānŋ kūna,
 ñ ma yādienanŋ da n nŋsen.
 2 Ñgō ma yādienanŋ kūna négō kú wèndio,
 ñ làakari dŋ ma yādannēnaa lán n wéεne bà.
 3 Ñ da n ŋneε tānga ũ,
 ñ kē n swèa lán wè kē walaaa nà.
 4 Ñ ŋ òndŋne n dāren à ũ,
 ñ asānsi sísi n gbē ũ.
 5 Eé n dākpa bŋna kaarua ɔzĩ,

eé n bɔ gbě pānde nɔ yānnanna'onan.

⁶ Má zena ma kpé windo guu,
mée bàazi gwaa.

⁷ Ben ma òwazi kenɔ è, ɔndɔɔ kèsámma,
gɔkparɛ kee kú n̄ té, à laasuu vīro.

⁸ Èe likɔaa zɔɔ gāale,
èe waalogū kekɛɛ nɔgbě kezi,
èe gētɛɛ à be kpa gèn baaagɔ

⁹ zaa ɔfāntē lɛɛnao ai gwāavī,
ai guu gāa à s̄i kùo maamaa.

¹⁰ Ben nɔgbě p̄i b̄ò à m̄ò daàlɛ ɔndɔ'ɔndɔ,
èe ɔ maa a zīndaa lán kaarua bà.

¹¹ Kùgbāadeemɛ, à wísai vī,
à p̄òrɔ è p̄éɛ b̄ero.

¹² Zīkenɔa ègɔ kú zédaan, zīkenɔa gāale,
ègɔ kpáɛ kee zéɔnkpakɔa.

¹³ Ben à òwazi p̄i k̄ù à lé p̄èa,
à wéɛkpāntē dāezi à b̄è:

¹⁴ Sáabukpa sa'ona kúma yā,
ben ma lù kè má s̄è p̄i fīa b̄ò gbāa.

¹⁵ Wa k̄'ena yānz̄in ma b̄ɔzi,
mée n wetɛɛ ma n e kè s̄ɔ.

¹⁶ Ma kuntu kpàɛ ma gádoa
k̄ɔn Igipiti bùsu bisa wéɛ maaao.

¹⁷ Ma tuaetiti f̄a ma daekiia
kè wà kè k̄ɔn lí'ɔ gū nnannaao k̄ɔn lítɛɛo.

¹⁸ N̄ m̄ó wà yenzi ke ai guu gá d̄ɔɔ,
wà wa p̄ɔyezi ke ai à m̄ówa.

¹⁹ Zaake ma zā kú b̄ero,
wéte kè à gāan zā.

²⁰ À ɔɔɔ yì à gāao,
ai àgɔ gá su m̄ɔɔ é ɔsi ke.

²¹ À à sw̄è blè k̄ɔn yā pari b̄ɔɛnao,
à gā n̄aa k̄ɔn yānnanna'onao.

²² Ben òwazi p̄i b̄ò à t̄èzi ḡɔɔ,
lán zù kè wèe gaa kòto kpá bà,
lán gāa kè èe gbá p̄ɛɛɛ bàn d̄ɔ,

²³ lán b̄aa kè èe wāa à s̄i taan bà.
Èe d̄ɔ kè a a zīnda kpà gaazinlo,
ai kà gāa à à sw̄è k̄ù.

²⁴ Tia sa, ma n̄énɔ, à ma yā ma,
à làakari d̄ɔ yā kè èe b̄ɔɔ ma lén-a.

²⁵ Àton tó a laasuu tá à kiiaro,
àton sāsā à gē à zénlo.

²⁶ Gb̄è kè à n̄ né à n̄ kaatɛnɔɔ pari,
gb̄è kè à n̄ dede p̄inɔ lé vīro.

²⁷ À b̄ɛɛ né mira zédaame,
è ḡényo gèwāa kpénɛn.

8

Ōndō e wa sisii

- 1 Ōndō bé èè lé zuuwaziroo?
Wéézéé bé èè wa sisiiroo?
- 2 À kú sísí musu zé gēzi,
à zēna zéōnkpakōa.
- 3 À kú wéte bīile sae,
à kòto dō bīile pì gbàno kiia.
- 4 Gbēno, ámbé mée a sisii,
gbēnteenō, mée lé zuuazi.
- 5 Nigāzīdeenō, à làakari wete àgō vī,
yōnkōōnō, à tó àgō laasuu vī.
- 6 À swā kpá, zaake yā tìisin mé oare,
yā dōrōdee bé eé bō ma lén.
- 7 Zaake ma lé è yāpuraa o,
ma za à zaaan.
- 8 Yā kè aō kú ma lénnoo maa,
aō kee mōnafiki ke sāsāna vīro.
- 9 À súusu asānsideenōne pīngi,
à zé vī gbē kè aō dōna vīnōne.
- 10 À ma lédamma sé de kondogila,
à dōna sé de vura maaala.
- 11 Zaake ōndō bēe vī de gbèbainōla,
póke nii kúmma kè kà à ūro.
- 12 Mamōma ōndō, má làakari vī,
má yākena a zéa dōna vī.
- 13 Vīakēna Diinen zana à zaaan ū.
Ma za zīndasēna lezīn kōn ĩadānao
kōn kuuna zaaao kōn yālekpe'e'onaō.
- 14 Lédamma kōn faakēeo né ma pómē,
ma kiian gbāaa è bōn kōn asānsikēeo.
- 15 Kínano è kpata ble ma gāzīme,
kpatablerino è yāzēdee diē kōn ma gbāaaome.
- 16 Gbāadeenō è iko ke ma gāzīme
kōn anduna kpatadeenō nī pīngi.
- 17 Má ye gbē kè aō yemaziinōzi,
gbē kè aōè ma wetenō bé wè ma e.
- 18 Auziki kōn gakuio kú ma ozi
kōn ooda kaaranao kōn kuuna nnaao.
- 19 Né kè mēè ínne sào de vura maaala,
kaarana kè mēè kēíne de kondogi wásawasala.
- 20 Má té yāzēde zén,
mēè táa o zé súusu guu.
- 21 Mēè gbē kè aō yemaziinō gba pó,
mēè nī auzikikaekiino pañe.
- 22 Dii ma ke zaa a zī naanagurō,
ai àgō gá yā kè à kè zaa káakuno ke.
- 23 À ma diē zaa káakume,
zaa à daegurō, le èè anduna ke kòro.
- 24 À ma i zaale ísīaa kuuro,

íbɔki kee kuu gurɔ beeearo.
 25 À ma i kpíinɔ ã,
 ai àgɔ́ gá s̄is̄inɔ k̄ás̄áa p̄éé,
 26 ai àgɔ́ gá anduna k̄áé,
 ke s̄è̄te ke b̄usu wén doo.
 27 Kè èe p̄ó kè kú musunɔ kee,
 kè èe b̄atuma daa ísiaala,
 28 kè èe lou naa musu,
 kè èe t̄ɔ̄te í zé f̄ɔ̄,
 29 kè èe ísia zeki lé kee,
 le à í tón v̄i à zeki lélaro,
 kè èe anduna kaee, má kú gwe.
 30 Má kú à sae ɔ̄z̄ikeri maaa ũ,
 ma p̄ɔ̄ ègɔ́ nna à aez̄i lán guu e d̄ɔ̄ nà,
 m̄ēegɔ́ p̄ɔ̄nnaa keeo gurɔ s̄ánda p̄íngi.
 31 Ma p̄ɔ̄ ègɔ́ nna Dii andunaa,
 gb̄ènteenɔ de ma p̄ɔ̄nnakebɔ ũ.
 32 Tia sa, ma n̄énɔ, à ma ȳá ma,
 aubarikadeen gb̄è kè ma zé kúna ũ.
 33 À ma lédamma ma à ɔ̄nd̄ɔ́ k̄ú,
 àton p̄á kp̄áziro.
 34 Aubarikadeen gb̄è kè èe sw̄á kpaá ma ȳázi ũ
 kè ègɔ́ ma wetee ma kp̄ēēe,
 kè ègɔ́ ma d̄áa gurɔ s̄ánda p̄íngia.
 35 Zaake gb̄è kè ma ee w̄è̄ndi è,
 eégɔ́ nna k̄ɔ̄n Diio.
 36 Gb̄è kè k̄òramazii ȳá zaaa ì a z̄índaneme,
 gb̄è kè z̄ámaguunɔ ye gaazime.

9

ɔ̄nd̄ɔ́ k̄ɔ̄n ȳɔ̄nk̄okeeo

1 ɔ̄nd̄ɔ́ a kpé b̄ò,
 à a wesagbanɔ à m̄èn sw̄ēeplaa à p̄è̄p̄ēe,
 2 à n̄òbɔ d̄è à w̄è̄e bà,
 à p̄óbleenɔ soru kè à k̄áe.
 3 À a n̄okpare z̄ikerinɔ z̄i,
 èe lé zuu w̄é̄te s̄is̄i m̄is̄ɔ̄nt̄éa à bè:
 4 A faasaideenɔ à eara à mó kè!
 A laasuusaideenɔ m̄é̄e ooare,
 5 à mó à ma p̄óblee ble,
 à w̄è̄e kè má bà mi.
 6 À a ȳɔ̄nk̄okee tó, égɔ́ kú w̄è̄ndio,
 à táa o w̄é̄k̄éna z̄én.
 7 Gb̄è kè èe favori daa z̄éa e s̄ɔ̄s̄ɔ́ weteēme,
 gb̄è kè èe kp̄ák̄é zaakerizi e taari weteēe a z̄índaneme.
 8 N̄ton kp̄ák̄é favoriziro, zaake eé kenyo ïime,
 ñ ɔ̄nd̄ɔ́dee da z̄éa, eégɔ́ yenzi.
 9 Ñ ȳá da ɔ̄nd̄ɔ́rin̄e, à ɔ̄nd̄ɔ́ é dià̄e,
 ñ ȳá o gb̄è maaane, à d̄ɔ̄na é kaara.

10 Vīakena Diinen ōndō kāsāa ū,
Luda kè kú adona dōnan wéekēna zé ū.

11 Zaake né gí ke ma gāzī,
n wēndi gbāa é kaara.

12 Tó n ōndō, n zīndaneme,
tó faborin n ū, n mì musu.

13 Misaikēe de lán nōgbē lédee bàme,
à ōndō vīro bensō à yāke dōro.

14 È vēe kītaa a kpēe,
à kpé kú wéte sīsīa,

15 èe lé zuu gbē kè aōe gētēenōzi,
èe bee gbē kè aō té n zén súusunōne:

16 A faasaideenō à εara à mó kè!
A laasuusaideenō, mēe ooare,

17 í kpāi mina ègō nna,
póblena asii guu né zómē.

18 Gbē pīnōō dō kè beee né gèwāa zénlo,
gbē kè mīsaikēe n sisinō sī gèwāa tūtuwēen.

10

Sulemanu yáasinō

1 Né ōndōdee è tó a de pōō ke nna,
né yōnkōō è a da nōse yakanē.

2 Ōō zaaa è àre kero,
yākēna a zéa è n sí gaa zī.

3 Dii è tó nōaa gbē maaa dero,
è zaakerinō tē pō kè aō yezi.

4 Ō mēadee è mó takaasio,
zīkēna oplaplaa sō è mó auzikio.

5 Né kè pówēe kākōa kwēe né làakarideeme,
né kè è ii o pókēguro wí vīro.

6 Gbē maaa mì ègō aubarika vī,
mōde yā pāsī bé à zaakeri lé pà.

7 Gbē maaa è ga kōn a tóoro,
zaakeri tó è kaatēme.

8 Ōndōdee è zīi ke yādienanōa,
yābōeri è a zīnda nē.

9 Gbē kè è yā ke a zéa kú a làakaria,
zézaaseri yā é bō gupuraa.

10 Gbēgwana kōn wēe pāsīo è mó yāo,
gbē kè è yā ute a nōse guuroo è íbetē mì de.

11 Gbē maaa lé né íbōki wēndideeme,
yā pāsī è zaakeri lé pa.

12 Zangu è swèe da,
yenzi è lá ká taari pīngila.

13 Ōndō yā ègō kú làakaridee lén,
flān faasaidee pō ū a kpēea.

14 Ōndōrinō è dōna zi ká,
làakarisaidee lé è à kaatē aagame.

15 Ōōdee auziki ègō denē lán wéte bīidee bà,

takaasidee takaasi sō è à kaate.
 16 Gbē maaa asaia è mōne wēndio,
 zaakeri àre è wētamma ine.
 17 Gbē kè è lédamma maa è wēndi zé ɔɔbaíne,
 gbē kè è pā kpá totonazi è n̄ sāsā.
 18 Gbē kè è zangu ute né egedeeme,
 guderi né yōnkɔɔme.
 19 Yā pari bɔena ègō durun sairo,
 gbē kè è a lé kŭ né làakarideeme.
 20 Gbē maaa lé de lán kondogi wásawasa bà,
 zaakeri nòse bèe vīro.
 21 Gbē maaa yā'ona è paridee da zéa,
 làakarisaidée è ga faasaikεε guu.
 22 Dii aubarika è n̄ ke auzikidee ũ,
 zīkena nawēao è póke kaararo.
 23 Zaakεna de yōnkɔɔne kōkō yā ũ,
 ōndō è ke làakarideene nna.
 24 Yā kè zaakeri e vīa keεne bé eé à le,
 Luda é pó kè gbē maaa yezi kpáa.
 25 Tó zàga'īa kàka à gè, zaakerino ègō kuu doro,
 gbē maaa kāsāa ègō pεena gurɔ sānda píngi.
 26 Lán levūu kpàkpā è ke swaane nà,
 lán tésukpe è ke wéene nà,
 len meadee de le gbē kè aō à zīnɔne.
 27 Vīakεna Diine è wēndi gbàa kaara,
 zaakerino sō, n̄ wēndi égō kusume.
 28 Gbē maaanɔ wée ègō dɔ pɔnnaazi,
 zaakerino sō, tāmaa é n̄ ne.
 29 Dii zé de utekii ũ gbē maaanɔne,
 zaakerino sō, è n̄ kaateme.
 30 Weé gbē maaa fεε à gbèn zikiro,
 gbē zaaa sō é vēekii e būsunlo.
 31 Ōndō yā è bɔ gbē maaa lén,
 lézaadee sō, weé à néne zōkōreeme.
 32 Gbē maa yā kè kō sío wà oñne dō,
 yākpεεgānda'ona ègō da gbē zaaa lén.

11

1 Dii zà póyōna kōn mɔnafikion,
 kilooyōna súusun à yezi.
 2 Zīndasena lezī è mó wíyāo,
 zīndabusanan ōndōyā ũ.
 3 Gbē maaa nòsepuraa è a da zéa,
 náanesaidée nòse zaaa è à yaka.
 4 Auziki àre vī yākpεεgurɔ zīro,
 yākena a zéa sō è n̄ sí gaaa.
 5 Taarisaidée maakεna è zé porone,
 zaakeri zaakεna è à ne.
 6 Nòsepuradee maakεna è à bɔ,
 náanesaidee pónidεna sō è à kŭ.
 7 Tó gbē zaaa gà, à tāmaa è mì de,
 pó kè à náanekεna a gbāagurɔ píngi è yāa.

- 8 Gbē maaa è bɔ wétāmman,
ben gbē zaaa è gēn à gēe ũ.
- 9 Ludayādarisai lé è à gbēdaaa yaka,
mɔde dōna è gbē maaa bɔn.
- 10 Tó gbē maaanɔ kú nnamanan,
wéte ègō nna,
tó gbē zaaanɔ gàga, wè guda ke.
- 11 Wéte è kaara nòsepuradeenɔ gāzī,
gbē zaaanɔ lé è wéte de.
- 12 Faasaidee è a gbēdaaa fabo,
làakaridee è a lé kū.
- 13 Kɔmɔɔdee è bɔ asiiyāo gupuraa,
gbē náanede è n̄ asii ta.
- 14 Dɔn'aedesaike è tó gbēnɔ fu,
yākekəri pariinɔ è tó wà zī ble.
- 15 Tó n gbē pānde fīa di n musu,
n ka wétāmmalame,
gbē kè a ɔ bōen è gō a làakaria.
- 16 Gbāamɔnneri ègō auziki vī,
mɔde nɔgbē nòsemaadee ègō bēe vīn̄e.
- 17 Sùudee è maaa i a zīndan̄e,
gbē pāsī è a zīnda kpá nawēazi.
- 18 Gbē zaaa asaia ègō aubarika vīro,
yāmaatōri è àre e yāpura.
- 19 Kuuna maa yāpura è n̄ ká wēndia,
tēna à zaaazi è mó gao.
- 20 Dii tēn nòsezaadeenɔ ũ,
à pɔɔ è ke nna taarisaideenɔa.
- 21 Yāpura, gbē zaaanɔ é bɔ pāro,
mɔde gbē maaanɔ é bɔ aafia.
- 22 Lán vura tānga de nà alēde yīn,
lɛn nɔ maa òndōsaidee de le.
- 23 Gbē maaanɔ poyezi è n̄ ká nnamanan,
gbē zaaanɔ tāmaa è n̄ ne.
- 24 Gbē kè è gbaa daa è kaarana e,
gbē kè gi pó kè de à kpá kpázi è gō takaasimm̄e.
- 25 Gbēntee aubarikadee é nnaa ma,
gbē kè è n̄ póyīi kū é póyīi e se.
- 26 Wè gbē kè è pówēe utē ká,
wè sa maaa o gbē kè è yárm̄an̄e.
- 27 Gbē kè è à maaa wete ègō nna kōn gbēnɔ,
gbē kè è à zaaa wete, yā zaaa é à le.
- 28 Gbē kè è a auziki náan̄e ke é léē,
gbē maaa è ɔ tá lán lí ládee bà.
- 29 Gbē kè yā ì a uan̄e é gō kori,
yōnkɔɔ é gō òndōdee zò ũ.
- 30 Gbē maa yākenn̄ena né lí wēndideem̄e,
gbē kè è gbēnɔ ee òndō vī.
- 31 Zaake Luda è fīa bo gbē maaan̄e andunan,
weé ludayādarisai kōn durunk̄erio pó o dɔɔ?

12

- 1 Gbē kè lédamma è kene nnaa ye dōnazi,
gbē kè totona è kene zaaa mì vīro.
- 2 Gbē maaa è Dii pōnnaa e,
mōde Dii è yā da mōnafikideela.
- 3 Zaakena è gbēke kāsāa péero,
gbē maaa kāsāa ègō degena vīro.
- 4 Nō maaa de a zāne lán fūra bà,
nō wīdammari de ne lán mēkemuna bà.
- 5 Gbē maaanō ègō pee yāzedeaa,
gbē zaaanō lédamma mōnafiki vī.
- 6 Gbē zaaanō yā né gbēdena yāme,
gbē maaanō lé sō è n bō.
- 7 Wè gbē zaaanō lie n kpeegānda aō mì de,
mōde gbē maaanō ua ègō kuu.
- 8 Wè gbē tó bō a ōndō lémmē,
wè kya ká faasaideen.
- 9 Gbē futa kè à zīri vīi sàō de
gbē kè è a zīnda die pōke ū bensō à pōblee vīroola.
- 10 Gbē maaa a pōkādeenō gwana dō,
gbē zaaanō dà pāsī kōn n pōnō.
- 11 Būbari aīadee ègō kāna,
laasuu kēsā gbē kè è pé gukoriaa.
- 12 Gbē zaaa è oō zaaa ni de,
mōde gbē maaa kāsāa ègō mōdō vī.
- 13 Gbē zaaa lé zaaa è à kū,
mōde gbē maaa è bō yāketen.
- 14 Lé maaa è n ká pō maaaa,
zīi kè gbē kè àre è gē a oōzī.
- 15 Yōnkōō yākena è kene maa,
ōndōdee sō è lédamma ma.
- 16 Yōnkōō è tó wà à pōfē dō gōō,
lāakaridee sō è sōsō daro.
- 17 Yāpura'ori è yāzede o,
sēeda'egede yā ègō mōnafiki vīme.
- 18 Laasususaiyā è n swè zō lán fēdaa bà,
ōndōdee légbē è mō aafiao.
- 19 Yāpuraa kè wà ò ègō gikena,
egē sō è gē zēla lán wē'ibakena bà.
- 20 Mōnafiki kú zaalekpakōsōrinō swèn,
gbē'aafiaweterinō bé aōō pōnnaa vī.
- 21 Zaa ke è gbē maaa lero,
gbē zaaanō sō, yā è dańla.
- 22 Dii tēn egēdee ū,
à pōō ègō nna yāpuradeea.
- 23 Lāakaridee ègō a dōna kūna a swèn,
yōnkōō è yā faasai kpàakpa ke.
- 24 Zīkena oōplaplaa è tó gbē kí ble,
mea è gbē da zōbleen.
- 25 Kuuna bīdi guu è gbē sōe,
yānna'onnenā è n pōō ke nna.

- 26 Gbē maaa è a gbēdaaa da zéa,
gbē zaaanŋ yākɛna è n̄ sāsā.
27 Mɛadee è a n̄bŋ kã wawaro,
aĩadee è làakari dŋ a pónŋa.
28 Kuuna yázɛde zén wèndi vĩ,
zé pì sɛna è n̄ kpá gaaziro.

13

- 1 Né òndŋdee è a de lédamma ma,
fabori è gí kpākɛnazi.
2 Légbɛ nnaa è gbē ká pŋ maaaa,
náanesaidee è ble a pāsĩ guumɛ.
3 Gbē kè è a lé kũ è a wèndi dākpa,
gbē kè à lé è kúroo è a zĩnda yaka.
4 Mɛadee è pŋ kè à yezi ero,
aĩade sŋ è nnaa ma.
5 Gbē maaa zà mŋnafikiyān,
gbē zaaa è wí daríma è n̄ kpɛ bŋ.
6 Maakɛna è zémaasɛri mì sí,
zaakɛna è durunkɛri liɛ a kpɛɛgānda.
7 Gbēkenŋ è n̄ zĩnda diɛ auzikidee ũ,
mŋde aŋègŋ pŋke vĩro.
Gbēkenŋ è n̄ zĩnda diɛ takaasidee ũ,
mŋde aŋègŋ pŋ vĩ bíta.
8 Auzikidee è a zĩnda bŋ kŋn a auzikikɛɛo,
takaasidee sŋ è vĩadaanzina ero.
9 Gbē maaanŋ gupuraa ègŋ puna,
gbē zaaanŋ fitia è garíma.
10 Zĩndasɛna lezĩ è swèe da,
lédammamana è tó wà òndŋ kũ.
11 Ōŋ zaaa è gá aɛro,
ŋŋ kè wà è ísimma guu sŋ è kŋ.
12 Tāmaa gikɛna è n̄ n̄sɛ yaka,
pŋ kè wà yezi ena è mó wèndi dufuo.
13 Gbē kè è yā daroo é yā e,
gbē kè è yā ma é àre e.
14 Ōndŋdee yādannɛnan íbŋki wèndidee ũ,
è n̄ bŋ ga bàn.
15 Wéɛzɛ maaa è tó gbē dakŋrɛ gòmio,
mŋde náanesaideenŋ zé ègŋ pāsĩ.
16 Làakarideenŋ è yā kɛ kŋn dŋnao,
yŋnkŋŋ è a faasaikɛɛ ɔdɔańɛ.
17 Zĩri zaaa è gɛ yān,
ìba náanɛdee è su aafia.
18 Gina totonazi è mó takaasio kŋn wíyāo,
lédammamana è bɛɛ líńɛ.
19 Pónidɛna ena è n̄ pŋŋ kɛ nna,
mŋde yŋnkŋŋ ye kɛna yā zaaaaziro.
20 Gbē kè té òndŋrinŋzi è òndŋ kũ,
gbē kè kakŋana kŋn yŋnkŋŋŋ è yā e.
21 Mŋnzi ègŋ té durunkɛrinŋzi,
nnamanan gbē maaanŋ àre ũ.

22 Gbē maaa è túbi tó a dionɔne,
durunkeri sō auziki é gō gbē maaane.
23 Takaaside bura è póblee ke maamaa,
mɔde yākena lekpe è tó à korazi.
24 Gbē kè è a né gbēroo zàn,
gbē kè ye a nézi è à toto káaku.
25 Gbē maaa è póblee à ká,
gbē zaaanɔ nòse ègō da kori.

14

1 Nɔgbē òndòdee è ua káe,
à faasaidee sō è ua fāakōa.
2 Gbē kè è yā ke a zéa Dii vīa vī,
gbē kè è zé sé súusuroo sō è kya kán.
3 Faasaide lén à gbēbo ũ,
òndòdee yā'ona è à bo.
4 Tó zù kuuro, póblee gbà ègō da korime,
wè àre bíta e kòn zùnɔ gbāaa.
5 Sèeda yāpuradee è egge toro,
sèeda egede yā ègō mɔnafiki vī.
6 Fabori è kpáe ke òndòzi à korazi,
yādōna aaga làakarideene.
7 Nè kē yònkɔɔa zāazā,
zaake né dōna earo.
8 Òndò è tó làakaridee laasuu lé a zéa,
yònkɔɔ faasaiké è à sāsā.
9 Faasaideenɔ è kya ká taari kúekenan,
gbē maaanɔ ègō nna kō.
10 Baade a zīnda yā'amma dō,
gbē pɔnnaa ègō de gbē pānde pó ũro.
11 Gbē zaaanɔ ua é mī de,
gbē maaanɔ be é ɔ tá.
12 Zé ke kuu è ke gbēnɔne maa,
mɔde à mīdekii né gaame.
13 Baa yādōna guu nòse è yaka,
pɔnnaa kuu kè è mī de kòn pɔsiaao.
14 Bɔrukpede yākena è wí à musu,
gbē maaa è a yākena gbè e.
15 Laasusaidee è yā píngi síme,
làakaridee è yā náane ke laasuulena sairo.
16 Òndòdee ègō zaakena vīa vī è pāne,
yònkɔɔ è náane kpá a zīndaa ègō wāna.
17 Pɔfēri è yā futaa ke,
mɔnafikidee è zangu i a zīndane.
18 Òndòsaideenɔ è gō faa sai,
làakarideenɔ è dōna kú fura ũ.
19 Gbē zaaanɔ é mī sie gbē maaanɔne,
zaakerinɔ é kúe nòsepuradeenɔ kpélea.
20 Takaasidee, baa à gbēdaaa è zan,
mɔde auzikide gbēnnanɔ ègō pari.
21 Kyakana n gbēdaaan né durumme.
Aubarikadeen gbē kè è wēnda dō takaasideenɔne ũ.

22 Zaalɛkpakɔsɔrinɔ sāsānaroo?
 Maawaariparinɔ sùu vī kɔn náaneɔ.
 23 Mɛkpana zīia ègɔ àre vī,
 yābɔena pāa è mó kēsānao.
 24 Ɔndɔdeenɔ auzikime ní fùra ũ,
 yɔnkɔɔnɔ faasaikɛɛ è mó kɔn faasaiyāo.
 25 Sèeda yāpuradee è gbē mì sí,
 mɔde sèeda egɛdee yā mɔnafiki vī.
 26 Vīakɛna Diine né gbāa'eki náanedeeme,
 à de mìsikii ũ à nénɔne.
 27 Vīakɛna Diine né íbɔki wèndideeme,
 è tó wà bɔ ga bàn.
 28 Tó kína gbēnɔ pari, ègɔ gakui vī,
 bùsugbēsaikɛɛ né kpatableri mɔnzime.
 29 Gbē kè è pɔ fɛ kpaaro wée kēna,
 pɔfɛri è a futakɛɛ sé lezī.
 30 Làakarikpaena né mē aafiamɛ,
 zangu è mèkɛkpɛte kpánzi.
 31 Wèndade wéetāmmari è à Kèri kpe bɔ,
 takaaside wéegwari è à Kèri kpe da.
 32 Tó kisia gè zaakerizi, è à nɛmɛ,
 baa tó gbē maaa gà, à utekii vī.
 33 Ɔndɔ è vɛɛkii e làakaridee nɔsen,
 mɔde wè e yɔnkɔɔaro.
 34 Yāzɛdee è bùsu sé lezī,
 durun sɔ è wí da gbēnɔa, baa déme.
 35 Zɔbleri làakaride yā è ká kínane,
 mɔde è a pɔfɛ bɔbɔ à wídammaria.

15

1 Yāwenlana dɔ è pɔfɛ kpáɛ,
 yā pāsī è ní pɔɔ fɛ.
 2 Ɔndɔdee yā'ona è ní gba dɔna,
 mɔde yɔnkɔɔ yā ègɔ faa sai.
 3 Dii wée kú gu píngia,
 ègɔ gbē zaaanɔ kɔn gbē maaanɔ tàasi kɛɛ.
 4 Yābusɛ'ona è ní gba wèndi dufu,
 yāɛkpɛɛ è ní ká de.
 5 Faasaidee è kya ká a de totonan,
 lédammaria sɔɔ làakari vī.
 6 Gbē maaa ua ègɔ auziki vī bíta,
 gbē zaa pónɔ ègɔ yākete vī.
 7 Ɔndɔdee lé è dɔna fá,
 yɔnkɔɔnɔ sɔ, aɔɔ nɔsɛ vīro.
 8 Dii tɛn gbē zaaanɔ sa'ona ũ,
 mɔde gbē maaanɔ wéekɛna è káne.
 9 Dii zà gbē zaaa yākenan,
 à ye gbē kè aɔɔ té yāzɛdeezinɔzi.
 10 Totona pāsín gbē kè pà zéne pó ũ,
 gbē kè ye lédammaziroo sɔ é game.
 11 Lán Dii gèwāa kɔn kaatenao yā dɔ nà,

weé gbēntee swè pò o dɔ́?

¹² Fabori ègō yezi wà a gba làakariro,
è gá òndòrinò kiiaro.

¹³ Nòse nnaa è tó uu gō werena,
nòse yakana è gbē ká de.

¹⁴ Laasuudee è dōna wete,
yōnkò è yāfaasai mómò.

¹⁵ Gurò píngi ègō pāsī wēndadeeneme,
pōnnadee ègō kú zībaa guu.

¹⁶ Pó vīna féte vīakena Diine guu
maa de auziki bíta kūna wahaa guula.

¹⁷ Dò pā blena yenzi guu
maa de nòbò nòside sona kōn zanguola.

¹⁸ Pòfēri è swèe da,
nòseyīidee è zòka mì de.

¹⁹ Mēadee zé ègō denē lèkara ūme,
gbē maa zé né zédaame.

²⁰ Né òndòdee è tó a de pòò ke nna,
gbēntee yōnkò è kya ká a dan.

²¹ Yāfaasai è ke laasuusaideene nna,
laasuudee è zé sé súusu.

²² Lèkpakòsōnasai è yā gboro,
lédammari pariinò è tó yā ke.

²³ Yāwenlana dō è a òri pòò ke nna,
yā'ona à guròòà ègō nna fá!

²⁴ Wèndi zé è gá kōn làakarideenò musu
le aōton sí gèwāanlo yānzi.

²⁵ Dii è ìadāri ua wí,
è gyaanòò gulezeki dākpa.

²⁶ Dii zà laasuu zaaan,
yānna'ona è kenē gbāsīro.

²⁷ Ɔòzaaweteri è ìa da a uaa,
gbē kè zà ɔdònkpeegbaan ègō kuu aafia.

²⁸ Gbē maaa è laasuu lé yā kè eé weñlaa,
yā zaaa è bòe gbē zaaanò lén gōò.

²⁹ Dii zà kōn gbē zaaanò,
è swā kpá gbē maaanò aduakēnazi.

³⁰ Uu werena è n̄ pòò ke nna,
baaru nnaa è n̄ wá were.

³¹ Gbē kè è swā dò aafia lédammazi
ègō bēdee ũ òndòrinò té.

³² Gbē kè gí totonazi zà a zīndan,
lédammamari sō è gō làakaridee ũ.

³³ Vīakena Diine è òndòò dañne,
zīndabusana è bēe líñne.

16

¹ Gbēntee è yā diē a swèñ,
mòde à mìdena è bò Dii lémmē.

² Baade è a yākena e maame,
mòde Dii n̄ nòseguuyānò yō à gwa.

³ N̄ yā kè néē keē na Dii ɔzī,

n pɔyeziyā é bɔ maa.

⁴ Dii pɔ́ píngi kè a pɔyezi yānzime,
zaakerinɔ pɔ́n wéetāmmagurɔ ũ.

⁵ Dii tēn ĩadārinɔ ũ,
yāpurame ašé bɔ pāro.

⁶ Gbēkεε kɔ́n náanεo è lá ká taarila,
vīakεna Diine è tó wà pā à zaaanε.

⁷ Tó gbē yākenanɔ kè Diine nna,
è tó se à ibεenɔ keo nna.

⁸ Pɔ́ féte ena maakεna guu
maa de àre zaa bíta enala.

⁹ Gbēntee è zé kè èe sεε laasuu lé,
mɔde Dii è a kèse da zéa.

¹⁰ Lán kína è yā diε Luda gēε ũ nà,
à maa à yā bɔ yāzεdee kpεεro.

¹¹ Zaka maaa kɔ́n kiloo súusuo né Dii pɔ́me,
pɔ́tiisigwabɔ píngi né à pɔ́kenanɔme.

¹² Èe kɔ́ sío kína à zaaa kero,
wè kpata kāsāa péε yāzεdee musume.

¹³ Yāzεde'ori è ke kínane nna,
ègɔ ye yāpura'orizi.

¹⁴ Kína pɔ́fē de lán ga zīri bàme,
mɔde ɔ́ndɔ́dee è à té de.

¹⁵ Kína uu werena ègɔ aafia vī,
à maakennεna de lán pɔ́tɔ́guro lou bàme.

¹⁶ ɔ́ndɔ́kūna maa de vurala zà,
gɔ́na làakaridee ũu bèε vī de kondogi maaala.

¹⁷ Gbē maa zé kè è sé pā zé zaaanε,
gbē kè à a zīndakūna dɔ́o è a wèndi dākpa.

¹⁸ ĩadāna è mó lεεnao,
zīndasεna lezī è mó kaatenao.

¹⁹ Zīndabusana talakanɔ té maa
de baka kuuna kɔ́n ĩadārinɔla.

²⁰ Gbē kè è yā'onne maa è à maaa e,
Dii náanεkeri ègɔ pɔ́nnaa vī.

²¹ Gbē kè à nɔ́se papanan wè sísi làakaridee,
gbē kè à lé nnaan wè à yādɔ́na zé e.

²² Làakarín wèndi mì ũ gbē kè aɔ́o vīinɔne,
faasaideenɔ yāfaasai è wéε tām̄ma.

²³ ɔ́ndɔ́dee laasuu è à lé da zéa,
à lé è tó wà à yādɔ́na zé e.

²⁴ Yānna'ona né zómε,
à nna nɔ́sen bensɔ́ è mè gba aafia.

²⁵ Zé kee kuu è ke gbēnɔ́ne maa,
mɔde à mìdekii né gaame.

²⁶ Búbari nɔ́se è à da zīin,
zaake nɔ́aa è té kámme.

²⁷ Gbē pāa è à zaaa gɔ́gɔ́,
à légbε de lán té ke èe kūu bàme.

²⁸ Gbē dɔ́rɔ́saidee è swèe da,
kɔ́mɔ́tɔ́dee è gbēnnanɔ́ kēkɔ́a.

²⁹ Gbē pāsī è mɔ́nafiki ke a gbēdaaanε,

gbasa à à da zé zaaan.

³⁰ Gbē kè èè wéé'igō kēē laasuu ègō kpēēgāndamē,
gbē kè èè lézuki kēē zè kōn à zaaaomē.

³¹ Mikā puraa né fūra gakuideemē,
maakēna è n̄ káa.

³² Nòseyīidee maa de zīkarila,
gbē kè à a zīndakūna dōo maa de wétesirila.

³³ Wè yā gbeka kōn ɔ puraa,
mōde à bōkōtēna è bō Dii kiiamē.

17

¹ Burēdi kusu kori sona yākete sai
maa de nòbōgbēna ua swèedeena.

² Zò làakaridee ègō gbāaa vī né wīdamhari musu,
égō baka vī ua túbi guu.

³ Wè kondogi kōn vurao baasa,
mōde Dii è n̄ swè tāsai kē.

⁴ Gbē zaaa swā ègō nna kōn yā dōrōsaio,
egēdee làakari ègō kú gbēperia.

⁵ Gbē kè è takaasidee faboo è kyaka à Kèrimmē,
gbē kè è gbē yāa dō mōnzia é bō pāro.

⁶ Dionōmē n̄ dezinō gakui ū,
denōmē n̄ nēnō ñadābō ū.

⁷ Yāzēde'ona è kōsi kōn yōnkōoro,
egēē è kōsi kōn bèēdeero.

⁸ Ōdōnkpēēgbaa de yōbāndii ū a dārīnē,
guu kè à liēn píngi à tá ègō nnamē.

⁹ Gbē kè lá kà taarilaa e yenzi wētēemē,
yāzifēeri sō è gbēna kēkōa.

¹⁰ Ōndōri è kpākēnzina ma,
yōnkōo sōo e gbēna gēn baaagōo daro.

¹¹ Yā zaaa è dō swāgbāadeenē aē,
wéé zīri wēndadōrisaidee gbarēzi.

¹² Dakōrēna kōn músu kè wà à nēnō sēēo
sāo de dakōrēna kōn yōnkōo misaikēēola.

¹³ Tó gbē à maaa fīa bō kōn à zaaa,
à zaaa é kē à uaaro.

¹⁴ Lēokpakōadana de lán ízēwēna bàme,
n̄ gu gwe ai swèe gō gá fēē.

¹⁵ Yā nna kpana taarideea
kōn yādana taarisaideelao,
Dii zà yā beenōn píngi.

¹⁶ Bó àren yōnkōo vī ɔblēna kyódōna musuu?
Zaakē à nòse vīro.

¹⁷ Gbēna yenzi ègō kuu gurō sānda píngimē,
vīi kōn dāaronō kuu dōkōnēna yānzimē.

¹⁸ Yōnkōo è gbē fīa di a musu,
è kpégaau sé a gbēdaaanē.

¹⁹ Gbē kè ye swēezi ye durunzimē,
gbē kè à a gānule bō yàasa è mōnzi wētē a zīndanē.

²⁰ Laasuukpēēgāndadee è à maaa ero,
léfōtōdee è léē à da yān.

21 Yōnkoo da poo ègō siame,
 faasaidee de poo ègō nnaro.
 22 Nòse nnaan èzè maaa ũ,
 pōsīaa è n̄ yāyā.
 23 Zaakeri è ɔɔnkpεεgbaa soto a utan,
 lε à yāzεdee m̄i deo yānzimε.
 24 Lāakaride wée ègō kú ōndōa,
 m̄ode yōnkoo wéepεkii ègō zāmε.
 25 Né yōnkoo è tó a de poo gō sia,
 è a da'ina nòse yaka.
 26 À maa wà wée tā taarisaideearo,
 bèedee gbēna a nòse maa yānzi zé vīro.
 27 Gbē kè è a lé kū dōna vī,
 nòseyīidee ègō lāakari vī.
 28 Baa yōnkoo, tó à yītεna,
 wè à diε ōndōdee ũmε,
 gbē kè è a lé kū né lāakarideemε.

18

1 Zīnda poyezi è dɔ gbē kè è kēmmanε aε,
 è gí lédamma píngizi.
 2 Yōnkoo è ponnaa kε lāakari yā musuro,
 yā kè bò à lén è o.
 3 Zaakεna è mó kyakanguomε,
 kpεbɔyā è wí iñε.
 4 Gbēntee légbε né í lòmε,
 swa'i bàalεnamε, íbɔki wëndideemε.
 5 Kεna zaakerinε kèrεkεrε
 ke yākεna taarisaideenε lèkpεε maaro.
 6 Yōnkoo lé è à da swèen,
 à yā'ona è à kpá gbēnazi.
 7 Yōnkoo lé è à yaka,
 à yā'ona è à kū lán takutεε bà.
 8 Gbēperi yā è kεínε lán zó bà,
 è gē lén dō ai nòse guu.
 9 Gbē kè è pā kpá a zīzi né
 mónzide dāaromε.
 10 Dii tó né utεki lezīmε,
 gbē maaa è bàa lé à gèn à aafia e.
 11 ɔɔde auziki dεnε lán wéte kè wà lēkaa lìgazi bà,
 lán bīi kè weé f̄ wà didiaroo bà.
 12 Zīndasεna lezī è mó gbēnε kōn lεεnao,
 zīndabusana è mó bèεo.
 13 Gbē kè è weñla swākpana sai,
 m̄isaikεε kōn kpεbɔnao gōñε.
 14 Kāgbāakεε è gbē gba gbāaa gyāpεa,
 m̄ode dé bé eé pōsīaa f̄ɔ?
 15 Lāakaridee è yā dada a swèn,
 ōndōdee swā ègō dɔ dōnazi.
 16 Gbaa kè gbē dà è zé kekεnε,
 è zé wēnε gana gbēnsinɔ kiia.
 17 Gbē kè yā ò kākun wè à gwa yānnadee ũ,

ai à ibeε gō gá à ege bo.

¹⁸ Kàbankpekεna è swèe mì dε,
è gōsa gbāaanŋ yokōa.

¹⁹ Danε kè wà taari kènε yā ègō gbāa lán bīi bà,
aō swèe dε lán zétatana kōn lèo bà.

²⁰ Yá'ona dōŋ è mó gbēnε kōn kānao,
à légbε è tó pó móa.

²¹ Gaa kōn wëndio kú lémmε,
gbē kè ye yá'onazi è a gbè e.

²² Gbē kè nŋŋ è n sέ n pó maaa è,
aubarika beee bō Dii kiiamε.

²³ Takaasidee è yā o wëndawēnda,
auzikidee è wēnla gbāngbān.

²⁴ Gbēnna berekete è à zaaa iñnεmε,
gbēnna kenŋ kuu aōègō na gbēa dε ua gbēla.

19

¹ Kuuna takaaside taarisaidεe ūu maa
dε kuuna yōnkŋ yāzaa'ori ūula.

² Aīa vīna dōna sai maaro,
wāna bīta è n kē zéamε.

³ Gbēntee faasaikεε è zé yakanε,
ben è Dii taari e.

⁴ Auziki è tó wà gbēnna e pari,
takaaside gbēnna è kēamε.

⁵ Sèeda egedee é bŋ pāro,
egedee é gí wétamma ezirō.

⁶ Gbē paridee è kpatableri tó nnaa sí,
baade píngi ègō yezi gbadari gō dε a gbē ūmε.

⁷ Takaasidee danenŋ è pā kpázimε,
weé à gbēnnanŋ kēana o dōro.

Tó èe wεtεε à yā ońyo,
aōègō kú bεro.

⁸ Gbē kè èe ōndō kūu ye a zīndazimε,
gbē kè ye làakarizi è à maaa e.

⁹ Sèeda egedee é bŋ pāro,
egεtori é kaate.

¹⁰ Lán nnamana e kōsi kōn yōnkŋŋ nàro,
lεn zō kīblena wēenεnŋa e kōsioro lε.

¹¹ Làakaridee pŋŋ è fē kpaaro,
lákana taarilan à ĩadābŋ ū.

¹² Kīna pŋfēna dε lán músu pūtāna bà,
à maakennεna dε lán mŋdŋpisina sēa bàme.

¹³ Né yōnkŋŋn a de yakana ū,
nŋ swèedee dε lán itōtōna zεna sai bàme.

¹⁴ Wè bεε kōn a auzikio e túbi ūmε,
mŋde nŋ làakaride ena è bŋ Dii kiiamε.

¹⁵ Mεakεna è n da ibita'onan,
nŋaa è gbē gina dε.

¹⁶ Gbē kè è yā'onnenεna da è a wëndi dākpa,
gbē kè è a zīnda yākεna daroo é ga.

¹⁷ Gbē kè wēnda dō takaasideenε pó sēkā Diinεmε,
àmbe é à yākεnanŋ fīa bonε.

18 Ñ n né toto a gurɔɔa,
 mɔde ñton tó à gẽ ɔla ai à garo.
 19 Pɔfɛbitadee é fīa bomɛ,
 tó n à bò, à bona égõ lé vīro.
 20 Ñ lédamma ma ñ totona sí,
 le ñ òndõ kũ gurɔ aezĩ yānzi.
 21 Laasuu kú gbēntee nòsen pari,
 mɔde yā kè Dii zèò bé è kɛ.
 22 Gbēkɛen wè wetɛ gbēntee,
 takaasidee maa de egɛdeela.
 23 Vīakɛna Diinɛ è mó wèndio,
 gbē kè vīi è ii o làakario kpaena,
 à zaaa è à lero.
 24 Mɛadee è ɔ gẽ taan
 à fua à póblee lí à da a lén.
 25 Ñ fabori gbē, yǒnkɔɔ é gǒ làakari vī,
 ñ kpākē làakarideezi, eé yā dada.
 26 Né kè è a de gbē à pé a daa né
 né gina kè è wí darímame.
 27 Ma né, tó n kámma bò kǒn lédammamano,
 n pā yādōnanen gwe.
 28 Sèeda zaadee è yāzɛdee fabo,
 zaakeri è à zaaa mómɔ zaa.
 29 Gò logona faborinɔla,
 gbēnan yǒnkɔɔnɔ pó ũ n kpeea.

20

1 Wɛɛ è lalandi zīrīma,
 í gbāaa è n da yābɔen,
 gbē kè tò à a de òndõ vīro.
 2 Kína pɔfɛna de lán músu pūtāna bà,
 gbē kè tò à pɔ fɛ a zīnda kpà gaazimɛ.
 3 Baasina lɛokpakɔanɛ bɛɛ vī,
 faasaideenɔ è kasakɛ swèe kero.
 4 Mɛadee è bú wí a gurɔɔaro,
 tó à gàa bura pókɛgurɔ, è pókɛ ero.
 5 Gbēntee nòseguuyā né í lòmɛ,
 mɔde asánsidee bé à yā pìnɔ tɔna dõ.
 6 Gbē paridee è a maakɛna yā o,
 mɔde bɔna gbē náanɛdeea zĩ'ũ.
 7 Gbē maaa ègõ kuu taari sai,
 aubarikadeenɔn né kè à n tónɔ ũ.
 8 Kína kè vɛɛna a yākpækɛkiia
 è à zaa píngi dõ a wɛɛ guu à plekɔtɛ.
 9 Dé bé é fɔ à o kè a nòsɛ yāke vīro,
 á kuu durun sai wásawasaa?
 10 Kilooyōna zaaa kǒn mɔnafiki zakao,
 Dii zà beenɔn píngi.
 11 Baa kǒkɔ'ona guu wè dõ néa,
 tó à yākɛna maa ke à zé vī.
 12 Swā kè wè yā mao kǒn wɛɛ kè wè guu eoo,
 Dii bé à n kè n píngi.

13 Tó n̄ ye i'onazi, né ḡõ takaasidee ũme,
 ñ itē, p̄õblee é m̄õmma.
 14 P̄õluri è be: À maaro! À maaro!
 Tó à kào aε, è a z̄inda s̄áabu kpá.
 15 Vura kun, ben òso din,
 m̄ode d̄õna kuuna lémmε gbè b̄èedeē ũ.
 16 Tó gb̄ē nib̄o f̄iā d̄i a musu,
 ñ à uta sí ñḡõ k̄ūna t̄õba ũ adee ḡēē ũ.
 17 Dibidibi p̄õblee èḡõ nna gb̄ēnεmε,
 è ȳā à ḡõ n lén lán gb̄ēwa bà.
 18 Ñ zε ȳāo lédamma musu,
 ñ ȳā gwa maamaa, né gbasa ñ z̄i ká.
 19 K̄om̄õdeē èḡõ lili oo k̄õn dan̄o asiiȳāomε,
 ñton kak̄õa k̄õn ȳāb̄erioro.
 20 Gb̄ē k̄è à a de ke a da kà,
 à fitia é ga gusia níginigimmε.
 21 Túbiblena idε wahaakesai
 èḡõ aubarika v̄i z̄āaro.
 22 Ñton à zaaa ḡēbona laasuu léro.
 Ñ s̄õkpa Diizi à n m̄i sí.
 23 Dii z̄à kilooȳõna zaaan,
 m̄onafiki zaka è kenεro.
 24 Dii bé è gb̄ēntee k̄èε da z̄éa.
 Dian gb̄ē é ȳā k̄è eé ke z̄é d̄õ?
 25 Gba légb̄ēna Ludanε kpaakpaa kari v̄i,
 né ȳā ñ laasuu lé lù k̄è n̄ s̄ènε p̄ià.
 26 K̄ína ònd̄õdeē è gb̄ē zaaan̄o p̄lep̄le
 à n̄ ká gb̄èn à n̄ agaa pá.
 27 Dii fitia è gb̄ēntee laasuu pu,
 è n̄s̄εguuȳā tāasi ke p̄íngi.
 28 Gb̄ēk̄εε k̄õn náan̄εon k̄ína d̄ākparin̄o ũ,
 maak̄ena è à kpata k̄āsā p̄éε.
 29 Ḡõkpar̄εn̄o gb̄āaamε n̄ ñad̄āb̄o ũ,
 mare isin̄o mik̄ā puraamε n̄ gakuì ũ.
 30 W̄éēt̄amma è à zaaa k̄ēm̄ma,
 fl̄à òamma è ȳā b̄èε n̄s̄en.

21

1 K̄ína n̄s̄ε kú Dii òz̄i lán íze bàme,
 è à lie guu k̄è à yezin.
 2 Baade èḡõ ee a ȳāk̄ena maa,
 m̄ode Dii bé èḡõ n̄ n̄s̄ε d̄õ.
 3 Maak̄ena k̄õn ȳāk̄ena a z̄éao
 è ke Diinε de sa'onala.
 4 Z̄indas̄ena lez̄i k̄õn ñad̄āo
 è zaak̄erin̄o durun b̄o gupuraaamε.
 5 Āiadee laasuu è à ká nnamanaa,
 n̄s̄ew̄āadee è ḡē takaasin.
 6 Auziki k̄è gb̄ē è egetona guu
 é ḡē ñala à n̄ kpá gaazi.
 7 Zaak̄erin̄o p̄ās̄ik̄ena é t̄ányo,
 zaake āè we w̄à ȳāz̄edeē k̄ero.

- 8 Taaride yākēna ègō dōrō vīro,
taarisaide yākēna ègō wāsawasame.
- 9 Ina kpé làasin maa
de kuuna kpén lēdo kōn nō swèedeeola.
- 10 Zaakeri swè ègō kú à zaaaame,
è a gbēdaaa wēnda gwaro.
- 11 Tó wà wée tà faboria,
yōnkō è òndō kūme,
tó wà kpākē òndōdeezi,
à dōna è kaaramē.
- 12 Ludaa maa, è zaakeri bēe tàasi ke,
è zaakerinō ká kaatenan.
- 13 Gbē kè èe swā kpá wēndade wiiiziro,
àpi é wii pé se, gbēke é weàlaro.
- 14 Gbadana asii guu è pofē kpáe,
ōdōnkpeegbaa sōtōna utan è pofē mì de.
- 15 Yāgōgōna a zéa è gbē maaa pōo ke nna,
mōde è vīa dada zaakerizi.
- 16 Gbē kè pà làakari zéne
é si gèwāadeenō tēme.
- 17 Gbē kè nōse kpà pōnnakēnaa é gō takaasin,
gbē kè ye wēezi kōn nōsio é ke auzikidee ūro.
- 18 Zaakerinōn gbē maaanō tōobakpabō ū,
Luda è wée tā náanesaideenōa nōsepuradeenō gēe ū.
- 19 Kuuna gbāan maa
de vēena kōn nō swèede pētēdeeola.
- 20 Pōble maaa kōn nōsio ègō kaena òndōdee bē,
mōde yōnkō è a pō mómō gōōme.
- 21 Gbē kè è yāzēdee kōn gbēkēeo wete
è wēndi kōn yā nnaao kōn bēeo e.
- 22 Ōndōdee è léē gōsa gbāaanō wétea,
è zekigbāaa kè aōo è náane kee gboro.
- 23 Gbē kè à a lé fō bensō à a néne kù,
àmbe è a zīnda bō yān.
- 24 Gbē kè wada kōn ïadānao vī tón fabori,
è yā ke kōn zaza bītaome.
- 25 Mēadee pōyezi è à kpá gaazi,
kè à o gbàre zīzi yānzi.
- 26 Ègō kú pōnidēnan gurō sānda píngi,
gbē maaa sō è gba da nōseo do.
- 27 Gbē zaaa sa'ona Diia né tēme,
atēnsa tó èe oo kōn mōnafikio.
- 28 Sēeda egēdee é gē zéa,
gbē kè à tē à yāzi é kaate ai gurō píngi.
- 29 Gbē zaaa wée ègō pāsīme,
nōsepurade wée ègō té a yākēnazi.
- 30 Ōndō ke wēezēe ke lédamma,
aō ke é fō à Dii furo.
- 31 Wè sō soru ke zī yānzime,
mōde Dii bé à zīblena yā dō.

22

- 1 Tó nnaa de auzikila,
nna kōn gbēnɔ de vura kōn kondogiola.
- 2 Auzikidee kōn takaasideeo kāsāa dōnkōme,
Dii bé à ń ké ń píngi.
- 3 Làakaridee è gīake à à zaaa e à utene,
ōndōsaidee ègō gaa ai à wétāmma e.
- 4 Zīndabusana kōn vīakena Diineo gbèn
auziki kōn bèeo kōn wèndio ũ.
- 5 Lè kōn takuteeo kú gbē dōrōsaide zén,
gbē kè ye aafiazi è kēm̄ma.
- 6 Ñ né fète da zé kè de à séa,
tó à ìsi kù, eé kēaro.
- 7 Auzikidee è gbāaa mō takaasideene,
pósēkari è zò ble pódene.
- 8 Gbē kè à à zaaa tō, adee é yā e à kēguro,
à pāsīkego é à gbē.
- 9 Luda é aubarika da gbē kè gbēke vīin
kè è pòblee kpaate takaasideene yānzi.
- 10 Ñ pé faboria, swèe é mì de,
yākete kōn wíó é yāa.
- 11 Nòsepuradee kè à légbē nna
bé eégō de kína gbēnna ũ.
- 12 Dii wée ègō té dōnazi,
è mīkpe zu náanesaide yāne.
- 13 Meadee è be músu kú bàazi,
tó ma bō, eé ma de gāale.
- 14 Kaarua lé né wèe zòotome,
gbē kè Dii pō fèò è léé à sin.
- 15 Faasaiyā ègō kú néno swèn,
totona kōn flāo é tó aō kēa.
- 16 Gbē kè è wée tā takaasideea le à a auziki kaara
kōn gbē kè è gba da òdeeneo, aō píngi é kēsā.

Ōndōdeenō lédamma

- 17 Ñ swā kpá ñ òndōrinō yā'onnenena ma,
n̄ n nòse wē ma yādannenane,
18 zaake à nna ñgō kūna n swè guu,
àgō kú n lémmē.
- 19 Baa mpi, mée yā daanne gbāa,
le ñgō Dii náane vī yānzime.
- 20 Ma yā'onnenena kēnne mèn baaakuri,
yā pìno lédamma kōn dōnao vī.
- 21 Mée yāpuraa kè náane vīi daanne,
le ñ e ñ yā weñla a zéame.
- 22 Ñton gbāasaidee ble à gbāasaikē yānziro,
ñton gbāaa mō wēndadeene yākpækēkiiaro,
23 zaake Dii é yā sínyo,
eé wée tā gbē kè aōwe wée tāammanōa.

24 Ñton gbēnna kpá kōn pɔfērioro,
 ñtongɔ́ té kōn pētēdeero,
 25 Ƽ ñton à dà sée
 ñ n zīnda kpá yāziro yānzi.

26 Ñton gbēke fīa di n musuro,
 ñton kpégaau sēnero.
 27 Tó ń póke vī ñ fīa booro,
 weé n daɛbo sé n gīzī.

28 Ñton tɔɔte Ƽ sèeda zii wurero,
 n dezinɔ́ bé aɔ́ pēe.

29 N gbē kè à a zīi dō maamaaa ès?
 Adee é zīi ke kīnanɔ́ne,
 èe ke talakanɔ́n eé keñnero.

23

1 Tó n mɔ́ pó ble kōn gbāadeeo,
 ñgɔ́ dō gbē kè kú n aɛ.
 2 Tó sānkaradeeme n ũ,
 ñ fēe da n kōtoa.
 3 Ñton wākū ke à póble nósídeeziro,
 zaake póblee pì de lán dabuuzunnena bàme.

4 Ñton ĩa da n zīndaa ɔɔbitawetena yāziro,
 ñ ɔ́ndō kū ñgɔ́ n zīndakūna dō.
 5 Wè wée Ƽ ɔɔa, ben è gē zéla,
 è dèbe ɔɔɔ à vīa lán kúu bà.

6 Ñton aīapāsīde pó blero,
 ñton wākū ke à póble nósídeeziro,
 7 zaake ègɔ́ a ɔɔ naroo a nòsemme.
 Eé benne ñ pó ble ñ í mi,
 mɔ́de èe keɛe a nòsenlo.
 8 Né à féte kè ń blè pisime,
 sáabu kè ń kè é ke pã.

9 Ñton yā o yōnkɔɔ swānlo,
 zaake eé kyaka n ɔ́ndōyāmmē.

10 Ñton tɔɔte Ƽ sèeda zii wurero,
 ñton tonenɔ́ bú Ƽ ñ ká n pólaro,
 11 zaake aɔ́ Dākpari gbāa,
 eé ɔɔ n kpɛɛ à yā sínyo.

12 Ñ Ƽdamma yā da n swēn,
 ñ làakari dɔ́ dōnayaā.

13 Ñton gí n né totoziro.
 Tó n à gbè flào, eé garo.
 14 Ñ à gbē flào,
 Ƽ ñ à ɔɔ gaa ɔzī.

15 Ma né, tó n ɔ̀ndɔ̄ vī n swèn,
ma pɔ̀ɔ́ é ke nna.

16 Tó yázedee e bɔ̀ɔ́ n lén,
ma pɔ̀ɔ́ é ke nna.

17 N̄ton durunkerinɔ̄ gwena ni dero,
̀ngɔ̄ Dii vīa vī gurɔ̄ s̄anda píngi,

18 zaake négɔ̄ ziaa vīme,
tāmaa é n nero.

19 Ma né, ñ ma yā ma le ñ ɔ̀ndɔ̄ kũ,
̀n tó n swè gɔ̄ té zé maaazi.

20 N̄ton kakɔ̄a kɔ̄n w̄mirinɔ̄ro,
̀ntongɔ̄ kú lóudeenɔ̄ téro,

21 zaake w̄d̄eri kɔ̄n lóudee e gɔ̄ takaasideenɔ̄ ũ,
aɔ̄ m̄̀kp̄ete e ñ da utak̄s̄adanamme.

22 N̄ n de'ina yā ma,
tó n da zi kũ, ñton kyakanlo.

23 N̄gɔ̄ yāpuraa w̄ete, ñton ɔ̄ kpáziro,
̀n ɔ̀ndɔ̄ kũ kɔ̄n yādadanao kɔ̄n w̄éez̄eɔ̄.

24 Gb̄e maaa de pɔ̀ɔ́ ègɔ̄ nna maamaa,
gb̄e kè né ɔ̀ndɔ̄dee ì pɔ̀ɔ́ ègɔ̄ nnaaame.

25 N̄ tó n de kɔ̄n n dao pɔ̀ɔ́ kemma nna,
̀n tó n da'ina guda d̄omma.

26 Ma né, ñ n n̄se w̄eme,
n w̄éé gɔ̄ té ma yākenazi,

27 zaake kaarua né w̄èe z̄otome,
nɔ̄ p̄āp̄akeri né l̄ogɔ̄ z̄ame.

28 È gb̄e kpákpa lán kp̄ai w̄édewe bà,
è tó ḡgb̄e paridee ḡ náane sai.

29 Dén wè w̄aiyoo kene?

Dén wè o'oo kene?

Dé bé à leokpakɔ̄a vīi?

Dé bé à z̄oka vīi?

Dé bé è k̄enna p̄aa?

Dé w̄éé bé à t̄ēaa?

30 Gb̄e kè ās̄e ḡi ke w̄emikiiano,
kè ās̄e ḡa kp̄ae ke geepiw̄e yāk̄ōtenanɔ̄zime.

31 N̄ton w̄éé bii geepiw̄ēea
le à t̄ēake wākũ n kũro,
zaake ègɔ̄ pipii togoo guume
à ḡena lén ègɔ̄ nna.

32 Eé yāa swaa t̄emma lán ml̄è bà,
eé n gb̄a à n kũ lán pitigoo bà.

33 Né w̄éé si p̄ó kè né e yāroole,
né laasuu kp̄eḡanda lé n swèn.

34 Négɔ̄ de lán gb̄e kè daena góron ísialaa bà,
lán gb̄e kè kú goro'ite bisa m̄̀s̄ōnt̄ēa bà.

35 Né be: Wà ma gbě, èe òmaro,
wà ma ke búgubugu, mée à wāwāa maro.
Boren ma wée é were le mà í wete mà mi dɔɔ?

24

- 1 N̄tongō lugaa gbě zaaanɔ gwenaziro,
nton kakɔanyona ni de sero,
2 zaake yā gbāaa laasuu bé ègō kú n̄ swèn,
yāketete ègō kú n̄ lémmɛ.
- 3 Ɔndɔn wè be kpáeo,
làakari è tó àgō pɛɛna.
4 Dɔnan wè pó káo kpénɔ pa
kɔn auziki maa bèɛdeeo.
- 5 Ɔndɔdee gbāaa ègō kaaramɛ,
d̄ori iko ègō gaa aɛmɛ.
6 Baaru è tó wà z̄i asānsi d̄ɔ,
tó yākekɛrinɔ pari, è tó wà z̄i ble.
- 7 Ɔndɔ lezī de faasaideela,
lakutu kɔkakɔaa guu à lé ègō nakɔanamɛ.
- 8 Gbě kè ègō zaakennena laasuu v̄in
wè à s̄isi m̄onafikide.
9 Yāfaasai wāaripana né durumɛ,
gběke ègō ye favoriziro.
- 10 Tó n̄ mèkpete kè nawēakeguro,
n̄ gbāaa bítaro.
- 11 N̄ gbě kè āɔ mì pè gaaanɔ mì sí,
n̄ gí gbě kè āɔ s̄oro wèe sii kaatenannɔnɛ.
12 Tó n̄ bè: O'o, wá d̄ɔ yāro fá,
Luda kè n̄sɛguuyā d̄ɔ é eroo?
N̄ wèndi gwàri à yā d̄ɔ,
eé f̄ia bo baadenɛ a yākenaamɛ.
- 13 Ma né, n̄ zó ble, zaake à maa,
z̄ɔsa è ke léne nna.
14 Len̄ òndɔ è ke gběne nna a n̄sen le.
Tó n̄ òndɔ kù, négō ziaa v̄i,
tāmaa é n̄ nero.
- 15 Dàde, n̄ton gbě maaa ua kpákparo,
nton à be pónɔ kpokero.
16 Baa tó gbě maaa lèe gèn swɛɛplaa,
è ɛara à fɛɛmɛ,
zaakerinɔ s̄ɔ, m̄ónzi è n̄ fu.
- 17 Tó n̄ ibɛɛ lèe, n̄ton p̄onnaa kero,
tó à fù, n̄ton à yāa d̄oro.
18 Tó Dii è le, eé kenɛ nnaro,

à pɔfě é yāa n ibee pìame.

19 Nton tó gbě zaaano yā n kũ gbāaro,

nton zaakerino gwena ni dero,

20 zaake gbě zaaa égō ziaa vīro,

Luda é zaakerino fitia té de.

21 Ma né, n vīa ke Diine kōn kínao,

nton gbēna kpá kōn gbě kè aō bō n kpereoro,

22 zaake yā é n le kāndome.

Dé bé à dō lán weé n ásarú ke nà?

Ōndōdeenō yān yè dō

23 Ōndōdeenō yān yè dō:

Gbēweegwana yākpae guu maaro.

24 Gbě kè è yā nnaa kpá taarideea,
gbēno é sa zaaa one, boriino é à ká.

25 Gbě kè è yā da taarideela égō à maaa ee,

Luda é aubarika dan maamaa.

26 Yāwenlana sūusu

de lán lépena léa bame.

27 N n bàazi zīi ke n n bura soru ke,
né gbasa n kpé bo sa.

28 Nton n gbēdaaa bōbō a dàn pāro,
nton tó n lé gbēno sāsāro.

29 Nton be: Mé keke lán à keme nāro,
kesō mé fīa bone a yākenaa.

30 Ma pā meade búne,

ma dō faasaidee geepiwē búzi,

31 ben má è lè bōe à dàgula píngi,
à sè kù, gù kè à bō kōn gbèo lèe.

32 Ma yā beee gwà ma laasuu lèa,
ben pò kè má è yā dàdame.

33 Tó n bè: Mé ii o fète, mé kamma bo fète,
mé dae fète okpana ma kù,

34 takaasi é bō n ā lán kpāi bà,
pókēsamma é mónzi

lán gbě kè gōkebo kūna bà.

25

Sulemanu yāasi pāndenō

1 Sulemanu yāasi kè Yuda kí Ezekaya gbēnoo kè takada guunon yè.

2 Luda gakui vī à yā ute,
kínanō gakui vī aō yā tāsai ke.

3 Lán wé fō wà ludambe lezī kōn tōte lōo dōro nà,
leñ wé fō wà kína laasuu dōro le.

4 N kondogi gbāsī bōe,
à piri é pò maaa pio,

5 n zaakerino bōe kína ae,
à kpata é gbāa kũ yāzedee musu.

6 Ñton n zĩnda sé lezĩ kĩna aero,
 ñton v̄e gb̄ensino v̄eekiario.

7 Zaake à s̄o à benne ñ mó ae k̄e
 de à n dīe k̄es̄ana gb̄e b̄eēdeen̄o aela.

8 Ȳa k̄e n w̄ēe è,
 ñtonḡo w̄aa k̄on à ḡoḡonaoro,
 zaake tó w̄a n ȳa ege b̄o,
 b̄on né ȳaa ñ k̄ēe?

9 Tó n̄ēe ȳa ḡoḡo k̄on n gb̄edaaa,
 ñton b̄o k̄on gb̄e p̄ande asiioro.

10 Tó à m̄a, ēe w̄i dammam̄e,
 n tó zaaa é ȳaa d̄oro.

11 Ȳamaa'ona a gur̄o a nna
 lán mango t̄eaa k̄e da kondogi taan bà.

12 Ñnd̄o dee l̄edamma maa gb̄e k̄e ñòse v̄ine
 lán vura z̄ableb̄o bà.

13 Lán í ȳi èḡo de n̄a p̄ok̄erin̄e,
 len z̄iri náan̄e dee de le gb̄e k̄e āo à z̄in̄e,
 è ñ ñòse ȳi k̄ū̄n̄e.

14 Gb̄e k̄e è gbadana lé gb̄e ben è daroo
 de lán lou k̄e s̄isi à ĩa k̄aka èe maroo bàme.

15 Menadee è tó k̄ina a ȳaze e,
 kpaena ȳazi è tó à ȳa ble.

16 Tó n z̄o è, ñ ble m̄ok̄ana ȳao,
 le ñton ble b̄ita ñ lé sokparoo ȳanzi.

17 Ñton n gb̄edaaa be z̄e s̄oro,
 le àton kpasanyo à zanguro ȳanzi.

18 Gb̄e k̄e ȳa ò a gb̄edaaa
 de lán ḡo ke f̄ēdaa ke k̄ale s̄ont̄e bàme.

19 Làakarikpaena náan̄esaideea naw̄ēak̄eguro
 de lán swaa gȳaree ke gb̄a ere bàme.

20 P̄onna l̄esina p̄osiadeene
 de lán utasimmana ĩampuu guro
 ke ȳonku kana b̄o bàme.

21 Tó ñaa e n ib̄ēe dēe, ñ p̄oblēe kp̄aa,
 tó ímiime s̄o, ñ à gba í.

22 Tó ñ k̄e le, n̄ēe à ōo kaane a l̄emme,
 Dii é f̄ia bonne.

23 Lán gu'igb̄aroo kpa ĩa è mó louo n̄a,
 len gb̄epena è mó uusisinao le.

24 Ina kp̄é làasin maa
 de kuuna kp̄en̄ ledo k̄on ño sw̄ēedeola.

25 Baaru nna b̄ona b̄usu z̄az̄an
 de lán íȳikpana gb̄e k̄e gb̄aaa ȳaaa bàme.

26 Gb̄e maaa k̄e è we zaakerine
 de lán íb̄ok̄ii k̄e à í yana bàme,
 lán l̄oḡo k̄e à í ȳaka bà.

27 Z̄obl̄ena à ōo ḡēe maaro,
 gb̄e b̄elina a z̄indane gakui v̄iro.

28 Gbē kè à a zīndakūna dōroo
de lán wéte kè à bīi gborona bàme.

26

1 Lán lousisina de nà kwεε,
lan loumana de nà pókēgurɔɔa,
len gakui e kōsi kōn yōnkɔɔoro le.

2 Lán kíkoiā kōn taakasoo
ègō vīavīa à gá kè à su kè nà,
len gbēkana pāa è pōke worūmaro le.

3 Gezee né sō pómε,
flā né zaaki pómε,
yōnkɔɔ pón gò ū a kpεεa.

4 Nton we yōnkɔɔla a faasaikεεaro,
le nton gō lán à bàro yānzi.

5 N yā we yōnkɔɔla a faasaikε lén,
le àton a zīnda gwa ōndōdee ūro yānzi.

6 Tó n lékpāsā kè yōnkɔɔ gāzī,
n n zīnda yākame, n yā wéte n zīndanε.

7 Yáasi kè kú yōnkɔɔ lén
de lán εre gbá kè e gbākeε bàme.

8 Bèelina yōnkɔɔne de lán gbèdana gbèmban bà.

9 Yáasi kè kú yōnkɔɔ lén
de lán lè kè dana wēderi ɔzī bàme.

10 Gbē kè yōnkɔɔ ke gbē gēzēlaa dà zīin
de lán tofekari kè è nòbɔ píngi gbāa bàme.

11 Yōnkɔɔ εarana a yāfaasaikεnaa
de lán gbēε kè èara a pisizi bàme.

12 N gbē kè à a zīnda diε ōndōdee ūu ès?
Yōnkɔɔ sàɔ deàla.

13 Mεadee è be: Músu kú zémme,
nòbɔ pāsī té gāaε.

14 Lán gbà ègō nigāa a sigbea nà,
len mεadee ègō lieliε a daekiia le.

15 Mεadee è ɔ gē taan
à fua à póblee lí à da a lén.

16 Mεadee ègō daa a ōndōɔ
de yāwenladōri gōn swεεplaaanɔla.

17 Gbē kè vī à pèε danɔ leokpakōan
de lán gbē kè gbēε kù a swāa bà.

18-19 Gbē kè à a gbēdaaa sàsā
gbasa à bène: Mée fàadi boome
de lán bāndee kè e kà tédee
kōn kà sewεdeeo zuuñzi bàme.

20 Tó yàka kuuro, té è game,
tó kɔmɔɔdee kuuro, swèe è yāame.

21 Lán sīsī è ke téyōne nà,
lán yàka è ke ténε nà,
len leokpakōadee è swèe da le.

22 Kɔmɔɔde yā è keñne lán zó bà,

è gē lén dō ai nòse guu.

²³ Nòsepāsīdee kè è yā nnannaa oíne
de lán loo kè wà kondogi í làa bàme.

²⁴ Zanguri è a zīnda keke kōn léome,
mōde mōnafiki bé à kú à swèn.

²⁵ Tó yā nnannaa bō à lén, òton síro,
zaake yā zaa mèn swēplaa bé à kú à swèn.

²⁶ Baa tó à a zangu ùte mōnafiki guu,
à zaaa è bō gupuraa pari wáa.

²⁷ Gbē kè èe wèe yōónne é zu à guume,
gbē kè èe gbè gbegere paa, gbè pì é si adeea.

²⁸ Egēdee è za gbē kè è í yakan,
mōnafikidee è gbē kpá leenazi.

27

¹ Òton n zīnda sáabu kpá zia yā musuro,
zaake í dō yā kè eé su ziaro.

² Ò tó wà n sáabu kpá,
òton n zīnda sáabu kpáro.

Ò tó à bō gbēno lén,
òton tó à bō n lénlo.

³ Gbè tìisi, búsu'aatē né asoome,
mōde yōnkō pōfē tìisi de beenola píngi.

⁴ Pētē pāsī, pōfē ègō dańla,
mōde dé bé eé nòsegōaano fō?

⁵ Kpākēna gbēzi gbē pariino wáa maa
de yena gbēzi asii guula.

⁶ Gbēna yā'ōamma kpánzi náane ví,
ibee lépemma mōnafiki ví.

⁷ Gbē kè kána è zaza kú zóame,
mōde nōaderi pó kyàkyā dōro.

⁸ Gbē kè kè a uaa èe likōa zō
de lán bāa kè sāsā a sàa bàme.

⁹ Nósi gū nnannaa kōn tuaetitio è í pōo ke nna,
lédakōana kōn nòseo doo è gbēnnao ke nna.

¹⁰ Òton pā kpá n gbēnaziro ke n de gbēna.

Tó yā n le, òton gá n vīi ke n dāaro bero.

N gbēdaaa kè kúnyo kīi maa
de n be gbē kè kú zāla.

¹¹ Ma né, ògō òndō, ma pōo é kemma nna,
mé we ma sōsōrinola.

¹² Làakaridee è yā pāsī e káaku, ben è utene,
laasusaidee è gí àgō gaa, ben è yā e.

¹³ Tó gbē nibō fīa dì a musu,
n à uta sí ògō kūna tōba ū adee pì gēe ū.

¹⁴ Tó n yā ò gbāngbān
n sa maaa ò n gbēdaaane kōngō ide'ide,
weé da sa zaaa ūme.

15 Nŋ swèedee
 de lán í kè e tŋtŋ zena sai lou zāa gurŋ bàme,
 16 à dādāna de lán ĩa dādāna bàme,
 adee e nŋsi'í kŋu kŋn ɔɔome.
 17 Lán mŋnŋ è kŋ lé ke nà,
 len gbēntee è a gbēdaaa keke le.
 18 Tŋ gbē làakari dŋ kākā lía, eé à né ble,
 tŋ gbē a dii yā mà, eé a kpe da.
 19 Lán gbē è a ninii e ín nà,
 len gbēnteenŋ ègŋ kŋ laasuu dŋ le.
 20 Lán gènŋ è mŋ gaaaro nà kŋn gèwāao,
 len gbē wée yena pŋzi è mŋaro le.
 21 Lán wè kondogi kŋn vuraŋ maaa dŋ
 a baasana guu nà,
 len wè bēe lí gbēne à tŋbŋna guu le.
 22 Baa tŋ n faasaidee dà gŋn
 n à sabŋ lán pŋwēe bà,
 à faasaikè é kēaro.

23 Ngŋ n pŋkādeenŋ kuuna dŋ maamaa,
 ñ làakari dŋ n kpàsa pŋnŋa,
 24 zaake auziki ègŋ kuu gurŋ sānda píngiro,
 baa kpata è gŋ gbē pŋ ũ ai a boriiaro.
 25 Sè è yāa, à dufu è bŋe,
 neè à tàgaa kpá pŋnŋa,
 26 neè pŋkāsāa ke kŋn n sāanŋ kāo,
 neè bú lú kŋn n blè ɔɔo,
 27 n blèŋ zwii ègŋ dinzi n pŋblee ũ,
 neè n uadeenŋ kŋn n nŋgbē zīkerinŋ gwao.

28

1 Zaakeri è baale, baa tŋ wèe péaro,
 gbē maaa ègŋ wŋrŋngŋ vī lán músu bà.
 2 Tŋ bùsu taari kè bíta, à kínanŋ ègŋ parime,
 mŋde làakaride yādŋri é tŋ aafia gŋ kuu.
 3 Kína kè è wée tā takaasideenŋa
 de lán lou kè mà à blèenŋ yāka bàme.
 4 Dokayādarisaideenŋ è zaakerinŋ sáabu kpá,
 dokayādarinŋ sŋ aŋè swèe keŋyo.
 5 Gbē zaaanŋ yāzede gbá dŋro,
 mŋde gbē kè aŋè Dii ae wetenŋ dŋ wásawasa.
 6 Takaaside taarisaidee maa
 de auzikide yālekpekerila.
 7 Né dokayādari asānsi vī,
 pāpādeenŋ gbēnna è wí da a deame.
 8 Gbē kè è a auziki kaara ɔɔdialena bíta guu
 e pŋ kaakŋa gbē kè è takaasideenŋ wēnda gwaaneme.
 9 Gbē kè è doka kpá swākoto,
 Luda è za à aduakenan.
 10 Gbē kè è gbē maaanŋ da zé zaaaa
 é léè à da a zīnda takutemme,
 taarisaideenŋ sŋ aŋè bŋ maa.
 11 ɔɔdee è a zīnda die ŋndŋdee ūme,

mɔde takaaside asãnsidee è à òndɔɔ dɔame.

12 Tó gbē maaanɔ zì blè,
gbē píngi ègɔ ãa dāame,
tó zaakerinɔ kpata blè,
baade ègɔ mì kpaa guuzime.

13 Tó n n taarinɔ ùte, né gá aero,
tó n ò bensɔ n tò, Luda é n wēnda gwa.

14 Aubarikadeen gbē kè ègɔ Dii vĩa vīi ũ,
swāgbāadee sɔ è léé à da yān.

15 Gbē zaaa kè è kí ble takaasideenɔa
de lán músu kè èe pūtāa bāme,
lán gbèka kè èe kusiińma bà.

16 Dɔn'aedee kè è wée tā a gbēnɔa faa vīro,
gbē kè zà ɔɔzaa'enan wēndi ègɔ gbāa.

17 Gbēdɛri kè a laasuu e ãa daaa
égɔ baalɛe ai à gá gaome.

Gbēke tón kpánerɔ.

18 Gbē kè è yā ke a zéa égɔ aafiamɛ,
yādɔɔsaikeri sɔ é léé kāndo.

19 Gbē kè è làakari dɔ a bú zīia ègɔ kāna,
gbē kè è pé gukoria sɔ ègɔ kú takaasi guumɛ.

20 Luda é aubarika da náanɛdeen maamaa,
gbē kè e wāa à ke ɔɔdee ũ é bɔ pāro.

21 Gbēwɛɛgwana maaro,
baa kɔn beeeo gbē é taari ke buredi kusu yānzi.

22 Sānkaradee è wā kɔn auziki'enaɔ,
égɔ dɔ kè takaasi é a lero.

23 Gbē kè è kpākē gbēzi égɔ nnao
de gbē kè à à tó nnaa sila.

24 Gbē kè kpāi ò a de ke a daa,
ben èe bee, taarinlo,
adee sēnkpe kɔn kpāi wéedewɛome.

25 Gbē kè wéekaka vīi è swèe dame,
gbē kè Dii náanɛ vī bé eé kaarana e.

26 Gbē kè e a zīnda náanɛ kee né yōnkɔɔme,
gbē kè té òndɔɔzi bé eé bɔ maa.

27 Pɔ è kēsá gbē kè è takaasideenɔ gba pɔaro,
wè gbē kè è n wée gwaroo káme.

28 Tó zaakerinɔ kpata blè,
baade ègɔ mì kpaa guuzime.
Tó aɔ gāga, gbē maaanɔ è dagula.

29

1 Gbē kè wà kpākēzi maamaa, ben à gì mazi,
adee é kaate kāndo yòɔ sai.

2 Tó gbē maaanɔ dàgula, gbēnɔ pɔɔ ègɔ nname,
tó gbē zaaa kú kpatan, wègɔ m boomɛ.

3 Gbē kè ye òndɔɔzi è a de pɔɔ ke nna,
kaaruanɔ be zéseri è a ɔɔ yaka.

4 Kína è tó a bùsu gbāa kaara yāzɛdee musu,
ɔɔnkpeɛgbasiri sɔ è a bùsu demɛ.

5 Gbē kè èe lénnaa kee a gbēdaaanɛ

e bà kpakpaa a zīndaneme.

⁶ Gbē zaaa taarikena è à kŭ takutee ũme,
gbē maaa è guda ke kŏn ponnaao.

⁷ Gbē maaa è làakari dɔ takaaside yāgōgōnaa,
zaakeri sō è à yā daro.

⁸ Gbē faborinɔ è wéte wā,
ōndōrinɔ è gbēnɔ làakari kpáenne.

⁹ Tó ōndōdee gàa yākpae ke kŏn yōnkɔɔ,
yōnkɔɔ pì è pɔ fē è yāa dɔ, à lé è nakōaro.

¹⁰ Gbēderinɔ è za taarisaideemme,
aōgō gbē maaanɔ wete wà n de.

¹¹ Yōnkɔɔ pɔfē è bɔ à wéame,
ōndōdee sō è a pɔfē naawame.

¹² Tó gbāadee e swā kpaa egeyāzi,
à ibanɔ è gō zaakerinɔ ũ n pingime.

¹³ Takaasidee kŏn gbāamōnnerio yā mèn doo kè vī,
Dii bé à tò n wé e guu ee n pingi.

¹⁴ Kína kè è yākpae ke takaasideenɔne kŏn yāpuraao,
à kpata kāsāpēena égō gbāa gurɔ sānda pingi.

¹⁵ Totona kŏn flāo è tó gbē ōndō kŭ,
né kè wà à tò a zīdanɔ è wí da a daame.

¹⁶ Tó zaakerinɔ dāgula, taarikena è kōme,
mɔde gbē maaanɔ é n kpē e.

¹⁷ N n né toto, eé n làakari kpáenne,
eé tó n pɔ ke nna.

¹⁸ Guu kè Luda yā kunlo, wègō n zīndakūna dōro.
Aubarikadeen gbē kè à doka kūna ũ.

¹⁹ Wè zò toto kŏn léoro.
Baa tó à mà, eé zī kearo.

²⁰ N gbē kè è wā à yā oo ès?

Yōnkɔɔ sàɔ de adeela.

²¹ Zò kè wà à zaza kŭ zaa à néngo zī,
é yāa à gō guturu ũme.

²² Pɔfēri è swèe da,
nōsefutadee è durun ke maamaa.

²³ Iadāna è n busame,
zīndabusana bé è n kaara.

²⁴ Gbē kè è ble kŏn kpāio zà a zīndamme,
è lada kŏn Ludao, mɔde è we à yāpuraao oro.

²⁵ Vīakena gbēntee né takuteeme,
gbē kè è Dii náane kee mī égō da'iana.

²⁶ Gbē paridee è gbāadee ae wete,
mɔde yākpakena né Dii yāme.

²⁷ Gbē maaa ye egedeeziro,
gbē zaaa è za zésuususerimme.

30

Agu yā'ona

¹ Yake né Agu yā'oname.

Ma kpasa Luda, ma kpasa maamaa,

² zaake ma yōnkɔke de danɔ póla,
má gbēnteeke asānsi vīro.

3 Mée ñndõɔ dadaro,
 má Luda dõna vïro.

4 Dé bé à gàa ludambɛ yá à sù?

Dé bé à ãa kàkõa à kù a ɔzĩi?

Dé bé à lou'i kòko a pókàsáan?

Dé bé à tɔɔtɛ lé kè?

À tón diaa? À Né tón diaa?

Tó n dõ.

5 Luda yãno píngi see vïro,
 ègõ de sɛngbango ù gbẽ kè nàzine.

6 Nton yáke kaara à yá guuro,
 le àton n egɛ kánne n ɔzĩro yãzi.

7 Yã mèn plaaan mée gbekaamma Dii,
 ñton gíomero ai màgõ gá ga.

8 Ñ ma kẽ yãpã'onaa kõn egɛtonao,
 ñgõ ma gbaa pòblee mɔkõanayão.

Nton ma ke takaaside kesõ ɔɔde sà ùro,

9 le pó tóngõ dimazi mà lé sɛnzi

mà be dén Dii ùu yãzi,

le takaasi tón ma kù mà kpãi o

mà n tó yakaro yãzi.

10 Nton yá di zàa a dii kiiaro,

le àton n ká à n lero yãzi.

11 Gbẽkeno kuu aõè ñ deno káme,
 aõè sa maaa o ñ danero.

12 Gbẽkeno kuu aõègõ daa wà gbãsíro,
 mɔde aõ zaakɛɛ e kɛm̄maro.

13 Gbẽkeno kuu aõè ñ zĩnda sé lezĩ,
 aõè gbẽno gwa wà kwéɛ.

14 Gbẽkeno kuu aõ swaa de lán fɛɛdaa bà,

aõ swaa sɔntenɔɔ de lán fɛɛno bà,

aõè anduna takaasideeno

kõn gbẽntee wɛndadeeno keo gyaigyai.

15 Misi nénogbẽno vĩ gõon plaa,

aõè be: Ñ wa gbaa, ñ wa gbaa.

Pó mèn aagõ kuu kè aõè kãro,

à kà siigõ se, aõè be pó m̀m̄maro:

16 Gèwãa kõn pãa né'isɔo

kõn tɔɔtɛo zaakɛ í è móaro

kõn téo zaakɛ è be a kãro.

17 Wéɛ kè né è a de faboo

bensõ è kyakao a dan,

swawɛɛ gbáa kãnkãnanɔ é à wéɛ pì bɔ,

yeberekunɔ é à gè ble.

18 Yã mèn aagõ kuu kè aõ de ma dõnala,

à kà mèn siigõ se má ñ mì dõro:

19 Zé kè kúu ègõ téo musu,

zé kè mlè ègō táa oon gbè sàraa,
zé kè góro'ite ègō tén ísíaa dagura
kōn zé kè gōgbē ègō yeo nɔkparézio.

²⁰ Nɔ zinakeri yákenan yè:
È pɔ ble à ɔ ma a léa
à be ée yā zaaa kero.

²¹ Yā mèn aagō bé è tó tɔɔte lugaluga,
à kà siigō se, tɔɔte é yā pìnɔ fōro:

²² Zò kè à kpata blè,
yōnkɔɔ kè pɔ blè à kǎ,

²³ nɔgbē kè wà zàn ben à zā kè
kōn zò nɔkpare kè gō a dii zā nɔɔ ũuo.

²⁴ Pɔ néngonɔɔ kú tɔɔte mèn siigō,
mɔde aō òndɔɔ vī maamaa:

²⁵ Babannenɔ kuu pɔ gbāaanɔ ũro,
mɔde aōè ble zi di kwεεmε.

²⁶ Gbè'ēenɔ kuu pɔ bitanɔ ũro,
mɔde aōè bεε bo gbèkotoommε.

²⁷ Kwaanɔ ègō kína vīro,
mɔde aōè bɔε wà zεzε gáli kōn gáliomε.

²⁸ Né fō ò zò kū kōn ɔɔo,
mɔde è gá na kína kpé sātazimε.

²⁹ Pɔ mèn aagō kuu kè aō tena maa,
à kà siigō se, aō táa'ona nna:

³⁰ Músu kè bíta nòbɔnɔ té,
è bɔru kpεε pókenero

³¹ kōn kokya kè toke bò kōn blèkofii lètádeeo
kōn kína kè kú a zìkpεenɔ aεo.

³² Tó n yōnkɔyā kè zīndasena lezī guu
ke tó n yā zaaa laasuu lè,

ò ɔ kú n léa,

³³ zaake lán wè zwii fagaa pá à nósi bɔ nà,
ke lán wè yī kū wà fī à aru bɔ nà,
len gbē pɔfēna è swèe da le.

31

Kí Lemueli yā

¹ Kí Lemueli da lé dàa à bè:

² Diamε, ma né? Bómεε, ma né'ina?

À kè diamε, né kè ma à lé gbè Ludanε?

³ Nton n wó de nɔgbēnɔ kiiaro,
nton zé kè è kínanɔ yaka séro.

⁴ Lemueli, geepiwēε de kínanɔ pómína ũro,
í gbāaa de kpatablerinɔ pómína ũro,

⁵ le aōton mí, dokayānɔ sǎngu,
aō yā gōgō takaasideenɔne faa sairo yānzi.

6 À í gbāa kpá gbě kè aōe mōō gaanōa,
à geepiwē kpá pōsiadeenōa
7 aō mi, aō takaasi sǎngu,
aō yā'ōamma tóngō dōngu dōro.
8 N yā o gbě kè aōé fō wà yā oroonō gēē ũ,
n yā sí gbě kè aō dōnlēri vīroonōne.
9 Ntongō yītenaro, n yākpae ke a zéa.
N takaasideenō kōn wēndadeenō yā nnaa kpámma.

Nō làakaridee

10 Dé bé eé nō làakaridee ee?
À bēē vī de gbè bainōla zǎ.
11 À zǎ ègō à náane kee kōn nòseo dome,
pó maa ke è kēsāaro.
12 À maaan ègō kee a zǎne,
èe ke à zaaanlo ai a wēndi lén.
13 È sǎká kōn gbōbào wete
à a zǎi ke kōn pōnnaao.
14 È gá ble sé zǎ
lán goro'ite latari bà.
15 È fēe gukēkōanao à pōblee ke a uadeenōne,
è zǎi kpaatete a nōkparenōne.
16 È tōote maaa wete à lú,
è geepi lino pépen kōn a zīnda bōgō oō.
17 È gbāaa dō a pii asaa ũ
à gāsāwa bōbō a zīia.
18 Ègō dō kè é yàra e,
à fitia té ègō nana gwāavīme.
19 À o ègō porona àgō buutābō kūna,
ègō keke ō wā a onēo.
20 È o poro wēndadeenōne,
è o liga takaasideenōzi.
21 È ñampuu gurōō vīa ke a bēdeenō yā musuro,
zaake à uadeenō è uta didi kōame.
22 È daebō bisanō tā a zīnda,
à pókāsāanō né táaru bisa kōn bisa gaarura'ideenōme.
23 À zǎ è tó bō fàadibokiia,
ègō vēena gu dōnkō kōn būsū gbēnsinō.
24 Nōgbē pi è pōdangān ke àgō yaa,
è gēre tā à kpá a latarinōa.
25 Ègō gbāa kōn gakuio dana pókāsāa ũ,
à kuuna zia yā è swè kēnlo.
26 Ōndōyā ègō daa à lén,
è yā dañne kōn yenziō.
27 À wēē ègō té a ua yākenazi,
è meā pó blero.
28 À nēnō è fēe wà sa maaa onē,
à zǎ è à sáabu kpá à be:
29 Nōgbē paridee aīa vī fá,
mōde mbe n deñla n píngi.

³⁰ Kakana maaa ègõ náane vīro,
nɔmaakεε è gẽ zélame,
nɔgbẽ kè Dii vīa vīin wè sáabu kpá.

³¹ Ñ zīi kè à kè àre kpáa,
n̄ à tó kpá à yākena musu gāale.

LAASUUDEE

Yā pínɡi pāme

- ¹ Laasuude Dauda né, Yerusalemu kína yān yè.
- ² Ma laasuude ma bè:
Yā pā búgubugu,
yā pā búgubugu,
à pínɡi pāme.
- ³ Bó àren gbēntee è e anduna guu
nawēa kè èe kee a zī pínɡi guua?
- ⁴ Kpàenɔ è gēte, wurenɔ è su,
mɔde anduna ègɔ kuu gurɔ pínɡime.
- ⁵ Ɔfántē è bɔ, è gē,
è wā à ɛara à gá guu kè è bɔn.
- ⁶ Īa è káka sɔɔmete kpa,
è liara à su gu'igbāroo kpa,
ègɔ ligaligaa àgɔ gaa àgɔ suu.
- ⁷ Swa pínɡi í ègɔ kaa ísɔiaa guume,
mɔde ísɔiaa è paro,
í pìnɔ è ɛara wà su swaa pìnɔ miamε.
- ⁸ Pó pínɡi è n kpasá,
kpasá pì yā gē onala.
Gugwana è mɔ wéɛaro,
yāmana è swā paro.
- ⁹ Yā kè kuu yāa bé eé ɛara àgɔ kuu dɔ,
yā kè wà kè yāan weé ɛara wà ke dɔ.
À dufu kee kú anduna guuro.
- ¹⁰ Pókee kuu ke weé be:
N̄ pó dufu ke gwaś?
Auo! À gīake à kuu wa ā zaa zi kò.
- ¹¹ Gbē káakunɔ yā ègɔ dɔ gbēken dɔro.
Baa gbē kè aǎégɔ kuu ziaanɔ,
aǎ yā é dɔ gbēken ziakpεε zīro.
- ¹² Ma laasuude ma kí blè Isarailinɔa Yerusalemu.
- ¹³ Ma mè kpà yā kè wèe kee anduna guu pínɡi tàasikenaa, má gwàgwa
ɔndɔ'ɔndɔ má è Luda zī pāsī dà gbēnteenɔne aǎ ke.
- ¹⁴ Ma yā kè wèe kee anduna guu è pínɡi, à pínɡi né pāme, pena gukoriaμε.
- ¹⁵ Pó kotina porona vīro,
wè e wà pó kè kuuroo naroro.
- ¹⁶ Ben má ò ma nòse guu ma bè: N̄ gwa! Ma ɔndɔɔ bíta de gbē kè aǎ kpata blè
Yerusalemu ma āanɔla n̄ pínɡi, ma ɔndɔ kɔn ma dɔnao wéε bò maamaa.
- ¹⁷ Ben ma mè kpà ɔndɔ asii dɔnaa le mà yɔnkɔke kɔn m̄saiyāo asii dɔ, ben má
è beee né pena gukoriaμε dɔ.
- ¹⁸ Ɔndɔ bíta è mó kɔn nòseyakana bítaome,
wè yā'ɔamma e n̄ dɔna lémmε.

2

Pɔnnakena né yā pāame

¹ Má ò ma zīndane: Ñ fεε ñ pɔnnakena yɔ ñ gwa ñ nnamana dɔ, ben má è beee né pāame dɔ.

² Má è kè yáadɔna né yɔnkɔyāme. Pɔnnakena sɔ, bɔn wè ea?

³ Ma pɔnnaa wète wēmīna guu ma ɔ līga mīsayāzi, mɔde ma swè e dɔɔme ae ãndɔ guu le mà dɔ yā kè maa gbēntee ã ke anduna guu a wèndi zaka lén.

⁴ Ma zī bítanɔ ɔɔ kpà, ma kpénɔ bò ma zīndane ma geepi línɔ pèpe kpétekpete.

⁵ Ma karanɔ kpàkpa ma swa dàkonɔ kèke ma lí kè wè à né ble bori sànda píngi bàban.

⁶ Ma íkakiino kèke aɔgɔ mɔdɔ pisi líkpe pínɔa.

⁷ Ma zònɔ lùlu gɔgbènɔ kɔn nɔgbènɔ, wà n kénɔ ì ma be. Má zùnɔ kɔn pókāde ketenɔ vī paripari de gbē kè aɔ kú Yerusalemu ma āanɔla n píngi.

⁸ Ma kondogi kɔn vurao kàkɔamazi kɔn kínanɔ auzikinɔ kɔn n būsɔ pónɔ. Ma lèsirinɔ sè gɔgbē kɔn nɔgbènɔ, ma nɔgbē kè gɔgbē è lugańzinɔ sè pari.

⁹ Ma tó bò, má bíta de gbē kè aɔ kú Yerusalemu ma āanɔla n píngi, ben má kpé ãndɔ vī à píngi guu.

¹⁰ Mée gí ma zīndane kɔn pɔ kè ma wée blèoro.

Mée pɔ kè ma pɔɔ gbà ke tóro.

Ma pɔɔ kè nna ma zīkena píngia, àmbe ma ísimmagaakpana píngi láada ũ.

¹¹ Kè ma wée tè yā kè má kènɔzi píngi kɔn ísimma kè má gà má kpào à musu, má è à píngi né pāme, pena gukoriaime, à àre vī anduna guuro.

¹² Ben ma laasuu tà ãndɔ kɔn yɔnkɔkεεo kɔn mīsaikεεo kpa.

Yā kè wà kè zaa zii baasiro, à kpareen kína gēebleri é ke dɔɔ?

¹³ Má è ãndɔ àre vī de mīsaikεεla lán gupuraa ègɔ àre vī de gusiaala nà.

¹⁴ ãndɔdee wée ègɔ kú a ae, yɔnkɔ ègɔ lili oo gusiaan.

Ben má è góro dɔnkɔ bé eé n bikū n píngi.

¹⁵ Ben ma laasuu lè ma swèn ma bè, zaake góro dɔnkɔ bé eé wa bikū kɔn yɔnkɔɔnɔ, bó àren mé e ma ãndɔa?

Ben ma bè, beee né yā pāame dɔ.

¹⁶ ãndɔdee yā é dɔ gbēken de yɔnkɔɔlaro, aɔ píngi yā é sã gbēnɔn zia.

ãndɔdee è ga lán yɔnkɔɔ bàme.

Ísimmagaakpana né yā pāame

¹⁷ Ben ma kya kà ma kuunan, zaake yā kè wèe kεε anduna guu píngi è keme nòseyakayā ũme. À píngi né pāme, pena gukoriaime.

¹⁸ Ben ma kya kà zī kè má kè anduna guunɔn píngi kè mé tó ma gēeblerine yānzi.

¹⁹ Dé bé à dɔ tó ãndɔdee ke yɔnkɔɔn à ũu? Baa kɔn beeeo zī kè má kè anduna guu kɔn ãndɔɔ é gñeme. Beee né yā pāame dɔ.

²⁰ Ben ma pɔɔ yāka ísimma kè má gà má kpà anduna guu píngi yā musu.

²¹ Zaake gbẽ è zĩ ke kɔn ɔndɔɔ kɔn dɔnao kɔn gonio, ben è tó gbẽ kè èe à ke keroone à gɔ à pɔ ũ. Beee né yã pãame dɔ, nɔseyakayãme maamaa.

²² Bɔn gbẽ è e ísimma kè à gà à kpà anduna guu kɔn ɔsii kè à kào píngi yã musuu?

²³ À kuuna anduna guu gurɔ píngi à zĩ ègɔ mɔɔne kɔn yã'ɔammao kɔn pɔyakanaome. Baa gwáavĩ à làakari ègɔ kpaɛnaro. Beee né yã pãame dɔ.

²⁴ Yã kè maa kɔn gbẽnteeo bé à de à pɔ ble à í mi à a zĩ sáabu kpá. Má è beee bɔ Luda ɔzĩme dɔ.

²⁵ Luda dɔnle sai dé bé eé fɔ à pɔ ble à pɔnnaa kee?

²⁶ Luda è ɔndɔ kɔn dɔnao kɔn pɔnnao kpá gbẽ kè à kènea, mɔde è auziki kakɔana zĩ da durunkerinε le à sí à kpá gbẽ kè à kènea. Beee né yã pãame dɔ, pena gukoriamε.

3

Yã píngi kɔn a gurɔome

¹ Yã píngi kɔn a gurɔome,
bɔkɔte píngi kɔn a kegurɔɔ.

² Né'igurɔ kuu, gagurɔ kuu,
pɔtɔgurɔ kuu, à wuregurɔ kuu.

³ Degurɔ kuu, gbana aafia gurɔ kuu,
gborogurɔ kuu, à dɔgurɔ kuu.

⁴ Ɔdɔgurɔ kuu, yáadɔgurɔ kuu,
sósobikegurɔ kuu, kɔkɔ'ogurɔ kuu.

⁵ Gbèfáakɔana gurɔ kuu, gbèkakɔana gurɔ kuu,
bɔndagagurɔ kuu, à kèna gurɔ kuu.

⁶ Pɔwete gurɔ kuu, à ɔkpazina gurɔ kuu,
pɔkúna gurɔ kuu, à gbarena gurɔ kuu.

⁷ Pɔgaakεgurɔ kuu, à nabigurɔ kuu,
lékúna gurɔ kuu, yá'ona gurɔ kuu.

⁸ Yenzi gurɔ kuu, zangu gurɔ kuu,
zìkagurɔ kuu, kaena aafia gurɔ kuu.

⁹ Bɔ àren zĩkeri è e nawεa kè à kèa?

¹⁰ Ma zĩ kè Ludaa dà gbẽnteenɔne aɔ kee è.

¹¹ Ludaa tò pɔ píngi maa a gurɔa. À kuuna gurɔ píngi laasuu dà gbẽntee swèn dɔ, baa kɔn beeeo eé fɔ à yã kè Luda e kee zaa anduna daena ai à mìdenaa gbá dɔro.

¹² Má dɔ kè pɔkee maa kɔn gbẽnteeo de kuuna pɔnnaa guu kɔn maakenao à wèndi lénlaro.

¹³ Tó gbẽ e pɔ blee èe í mii èe a zĩ píngi sáabu kpaa, Luda bé à à gbà.

¹⁴ Má dɔ kè yã kè Luda è kee égɔ kuu gurɔ píngime. Weé fɔ wà pɔke kaaranlo, weé fɔ wà pɔke lagonlo. Ludaa kè le, le wàgɔ a vĩa vĩa yãnzime.

¹⁵ Pɔ kè kuu tia gĩake à kuu zaa zi kò. Pɔ kè eégɔ kuu zia kuu yã kò. Luda è yã kè wà kè yãanɔ gbè sísi.

¹⁶ Ma yã è anduna guu dɔ,
guu kè de yãzede gɔ kún,
yãzesaidee bé à kú gwe,
guu kè de yã maaa gɔ kún sɔ,
yã zaaa bé à kú gwe.

¹⁷ Ma bè ma swè guu,
Luda é yákpae ke kɔn gbẽ maaano

kɔ̃n gbɛ̃ zaaanó ń pínɡi,
zaaké yákéna pínɡi kɔ̃n a gurɔɔome,
bɔkɔ̃te pínɡi kɔ̃n a kegurɔɔo.

18 Ma bè ma swè guu do, gbɛ̃nteenɔ sɔ, Luda è ń yá wée wéíne le aɔ̃ dɔ́ ń zĩndaa kè wà de lán nòbɔnɔ bàme.

19 Baa zaa zi gbɛ̃nteenɔ kɔ̃n nòbɔnɔ, góro dɔ̃nkɔ́ bé èe ń bikúu. Lán nòbɔ è ga nà len gbɛ̃ntee è ga le se, aɔ̃ wesabona dɔ̃nkɔ̃me. Gbɛ̃ntee de nòbɔlaro, zaaké à pínɡi pāme.

20 Aɔ̃ pínɡi è gá gu dɔ̃nkɔ̃mmɛ, zaaké aɔ̃ pínɡi bò bùsuti guumɛ, aɔ̃ pínɡi é eara à gɔ̃ bùsuti ũme.

21 Tó gbɛ̃ntee ninii è tá musu, nòbɔ pɔ́ sɔ è tá gĩzĩme, dé bé à dɔ̃?

22 À yá bé à tò má è yákee maa kɔ̃n gbɛ̃nteeo de à a zĩ sáabu kpálaro, zaaké à bakan gwe. Dé bé eé tó à dɔ́ yá kè eé ke à gberaa?

4

Kuuna kɔ̃o

1 Ben ma gbāaa kè wèe mɔɔ gbɛ̃nɔne anduna guu yá gwà do pínɡi. Ma gbɛ̃ kè wèe wée taańmanɔ wée'i è, aɔ̃ làakarikpaeri vĩro. Aɔ̃ làakarikpaeri vĩro, zaaké aɔ̃ wéetāmmari pínɔ bé wà gbāaa vĩ.

2 Ben ma bè, gbɛ̃ kè aɔ̃ gànɔ sáabu vĩ de gbɛ̃ kè aɔ̃ kuunɔla,

3 mɔ̃de gbɛ̃ kè wèe i kòro bensɔ èe wée si à zaaa kè wèe ke anduna guuleroo sáńma ń pínɡi.

4 Má è kè pɔ́ kè tò gbɛ̃ è zĩ ke à mè kpáa, le àgɔ̃ de a gbɛ̃daaala yānzime. Beee né yá pāame do, pena gukoriaame.

5 Yɔ̃nkɔ̃ è ɔ́ kpá a kùla ai à yáyá.

6 Kuuna kɔ̃n pɔ́ ɔ́kú doo làakario kpaena maa de kuuna kɔ̃n pɔ́ ɔ́kú plaaao kɔ̃n ísimmagaakpanao kɔ̃n pena gukoriaola.

7 Ben ma eara ma yá pā pānde è anduna guu do.

8 Gbɛ̃ke bé à kuu à né vĩro, à vĩi ke dāaro vĩro. À ísimma è yāaro, baa kɔ̃n beeeo à auziki è mɔ́aro. Dé yānzin èe zĩ keezi? Bóyānzĩ à nnamana tè a zĩndaneezi? Beee né yá pāame do, yábɔkɔ̃te pāsĩme.

9 Plaaa de doola,
zaaké aɔ̃ zĩkéna àre égɔ̃ maa.

10 Tó gbɛ̃ mèn doo lèe, à gbɛ̃ndoo é à sé.

Wáiyoo gbɛ̃ mèn do!

Tó à lèe, eé gɔ̃ sèri vĩro.

11 Tó gɔ̃n plaaa daena gu dɔ̃nkɔ̃n,
aɔ̃é kɔ́ puusu ma.

Dian gbɛ̃ mèn doo é ke nà à bɔ́ ĩan?

12 Wè gbāa mɔ́ gbɛ̃ mèn doone,
gɔ̃n plaaano sɔ̃ aɔ̃è ze wà gĩme.

Bà né aagɔ̃ è kè kpaaro.

13 Gɔ́kpare ɔ̃ndɔ̃de takaasidee maa de kína zikúna yɔ̃nkɔ̃ kè è lédamma ma doooola,

14 baa tó gɔ́kpare pì bò kpésiaa guu, ben à gè kí ũ, ke tó wà à ì bùsu pìn takaasidee ũ.

15 Má è anduna tè kína gɛ̃bleri gɔ́kpare pìzime.

¹⁶ Gurɔ beee à gbēnɔ pari lé vīro, à de ní dɔn'aɛdee ũ. Mɔde gbē kè aɔ mò zāanɔ e à sáabu kpáro. Beee né yā pāame dɔ, pɛna gukoriamɛ.

5

Légbēna Ludanɛ laasuu sai

¹ Tó n gaa Luda ua guu, ñgɔ kú kɔn làakario. Ñ sɔzi ñ à yā maa maa de yɔnkɔɔnɔ sa'ona gweela, zaake aɔ yādɔnasai bé è tó aɔ yā zaaa ke.

² N lé tóngɔ wāaro, ñton wā ñ yā o Ludanero. Lán à kú musu ní kú tɔɔte nà, ñton yā o pariuro.

³ Lán yábɔkɔte parii è mó kɔn nana'onao nà, len yā pari bɔena è mó kɔn yɔnkɔyāo le.

⁴ Tó n lù sè Ludanɛ, ñton à papana gurɔ gágaro. Ñ à papa, zaake yɔnkɔɔnɔ yā è kánero.

⁵ Lùsena Ludanɛ sai maa de n lù sènɛ papana saila.

⁶ Ñton tó n lé n da yānlo. Ñton o sa'orinɛ n bè n sá lùsena yānlo. N yezi Luda pɔ fɛnzi n yā pì yānzi à zīi kè néé kee kaaten yó?

⁷ Nana pari ona kɔn yā pari bɔenao è mó kɔn yā pāaomɛ. Beee yānzi ñgɔ Luda vīa vī.

Auziki né yā pāame

⁸ Tó ní è wèe gbāa mɔɔ takaasideenɔne gukea, wèe giiñne kɔn yāzɛdeeo wèe yā gɔgɔñne a zéaro, ñton tó yā pì bɔ n saero, zaake bùsu pì gbāadeenɔ e wée dɔɔkɔne, ben aɔ gbēnsinɔ e wée dɔɔñne dɔ.

⁹ Aɔ píngi è bùsu pì baka blemɛ, zaake kína bé à buraanɔ vī.

¹⁰ Gbē kè ye ɔɔzi è kēsāa,
gbē kè ye auzikizi àre è móaro.
Beee né yā pāame dɔ.

¹¹ Tó auziki e kaara,
à blérinɔ ègɔ kaaramɛ.

Bó àren à vī a diinɛ?

À wée biia baasiro.

¹² Zīgbāakeri è i nnaa o,
baa tó à pò blè féte ke bíta.

Auzikidee sɔ pò parii è tó à ii oro.

¹³ Ma nòseyakayā pāsī è anduna guu,

gbēke zé tàta a ɔɔdaale

à a zīnda kari kè,

¹⁴ ben à bɔkɔte zaaa kèo,

à auziki kàate píngi.

Kè à négɔgbē ì, à pòke vī kè à tónero.

¹⁵ Gbēntee è bɔ a da gbɛɛɛn būumɛ.

Lán à mò nà len è liara à tá le dɔ,

è a zī àre ke e à sé à na a ɔzī à táoro.

¹⁶ Yā kèkii né nòseyakayā pāsīme dɔ.

Lán gbē mò nà len è liara à tá le dɔ.

À ísimma gà à kpà à pè gukoria pā,

bó bé à gɔnɛ?

¹⁷ Beee gbera à a gurɔ dè gusiaan

kɔn nòseyakana bítao

kɔn gyāao kɔn pɔfɛo.

18 Ben má è à maa kōn gbēnteeo à pò ble à í mi à zīi kè à kè kōn nawēao anduna guu sáabu kpá a wèndi zaka kè Luda à gbà lén, zaake à bakan gwe.

19 Beee gbera tó Luda gbē kà ɔɔdaaa kōn auzikio, ben à à gbà zé à aufāni keo, à ze kōn a bakao à a zī sáabu kpá. Luda bé à à gbà.

20 Ègō laasuu lee a wèndi zaka pari doro, zaake Luda bé à yā màa kōn ponnao.

6

1 Ma nòseyakayā è anduna guu dɔ kè ɔ tò gbēnteeɔa.

2 Luda gbē kà ɔɔdaaa à à gbà auziki kōn bèeo, à pò kè de àgō à nii deé píngi vī, ben Ludaa e à gba zé à aufāni kèoro, gbē pānde bé à gō vī. Beee né yā pāame, nòseyakayā pāsime dɔ.

3 Tó gbē né ì mèn basoro, ben à zi kù kótokoto, baa kōn à gikenao, tó èe ponnaa keoro, tó à gà, tó à vīina kpedanaro, ma bè né kè wà ì gè ũu sàɔ deàla.

4 Zaake né pì mò pāme, ben à tà gusiaan, à tó gō gusiaan.

5 Baa kè èe ɔfāntē ero bensō à yāke doro, à mè kpaena de auzikidee pila.

6 À de gbē kè kuu wè boro plaa ponnakesaila. Aōè gá gu dōnkō n pínginloo?

7 Gbēntee ísimma kè à gà èe kpaa,
le à pò e à da lén yānzime,
mɔde à gbēee è kāro.

8 Bón òndōdee deo yōnkɔɔlaa?
Bó àren yākena a zéa è i takaasideene?

9 Ponnakena kōn pò kè n vīio
maa de à pānde nidenala.
Beee né yā pāame dɔ, pēna gukoriamē.

10 Pò kè kè yā tó vī kò,
pò kè gbēntee de à ũ sō, wà dō kò.
Gbēntee é fō à leokpakōa ke
kōn gbē kè à gbāaa dealaaoro.

11 Yábōena parii è yā yaka.
Bó àren beee vī gbēne?

12 Dé bé à dō pò kè maa kōn gbēnteeo à wèndi kori zaka kè è gēte lán ora bà guuu? Dé bé eé fō à yā kè eé ke à kpēe anduna guu one?

7

Òndōdannena

1 Tó nnaa maa de nòsi gū nna bèedeela,
gagurɔ maa de igurɔla.

2 Gēna ua kè wèe gè ɔɔ dɔɔn maa
de gēna ua kè wèe zībaa keenla,
zaake baade píngi yāanan gwe,
à maa gbē kè aɔɔ kuunɔ yā pì da.

3 Sósobikena maa de yáadɔnala,
pɔsiakena gberan nòse è wee.

4 Òndōdee làakari ègō kú ua kè wèe ɔɔ dɔɔn-a,
yōnkɔɔ làakari ègō kú ua kè wèe ponnaa keen-a.

5 À maa n òndōdee kpākēnzina da
de n swā kpá yōnkɔɔ gō n tó kpaala,

6 zaake yōnkɔɔnɔ yáadɔ de
lán kyàkpa lí tēpūtāna kīi guu bàme.

Beee né yā pāame dɔ.

⁷ Gbāa mɔna gbɛnɔne è tó ɔndɔdee yɔnko kũme,
ɔɔnkpɛɛgbaa è gbɛ yakame.

⁸ Yā mɛdena maa de à daɛnala,
mɛna maa de n zĩnda sɛna lezĩla.

⁹ Nton tó n pɔ fɛ kpaaro,
zaake yɔnkɔɔ bé ègɔ pɔfɛ vĩ.

¹⁰ Nton be bɔyānzin yāgurɔɔ maa de tia pɔlaro,
zaake yālana beee taka né ɔndɔyānlo.

¹¹ Ɔndɔɔ né pɔ maame lán túbi bà,
à àre vĩ gbɛ kè aɔɔe ɔfāntɛ eenɔne.

¹² Ɔndɔɔ né utekiime,
lán ɔɔ de utekii ũ nà,
mɔde dɔna àren yè:

Ɔndɔɔ è gbɛ kè aɔɔ vĩinɔ wèndi dākpa.

¹³ N laasuu lé Luda yākenanɔa.

Dé bé eé fɔ à pɔ kè à kè kotina dɔɔɔ?

¹⁴ Tó gurɔ nnaa mɔmma, n pɔnnaa keo.
Tó gurɔ zaaame sɔ, n laasuu lé.

Luda bé à à píngi kè,
le gbɛke tóngɔ à ziaa dɔro yānzi.

¹⁵ Ma wèndi kori kè guu
ma yā kènɔ è píngi.

Ma gbɛ maaa è,
à gà a maakɛna guu,
ma gbɛ zaaa è,

èe gĩ kee a yāzaakɛna guu.

¹⁶ Nton tó n maakɛna ɔ gɛro,
nton tó n ɔndɔɔ ɔ gɛro.

À kè dia né n zĩnda kaatɛ?

¹⁷ N zaaa tón ɔ gɛro,
ntongɔ yɔnkɔɔ ũro.

À kè dia né ga n gurɔɔ āa?

¹⁸ À maa n̄gɔ yā mèn plaaa pìnɔ kũname,
nton ɔ kpáziro,

zaake gbɛ kè Luda vĩa vĩ
è à plaaa pìnɔ zé e píngime.

¹⁹ Ɔndɔɔ è tó ɔndɔdee gbāaa gɔ de
wéte gbāade gɔɔn kurinɔla.

²⁰ Gbɛ maaa kè ègɔ yā maaa kee
kè è durun keeroo kú anduna guuro.

²¹ Nton swā kpá yā kè gbɛnɔɔ e oozi píngiro,
le nton ma n zĩkeri e n sɔsɔɔro.

²² Zaake n̄ dɔ n zĩdanɛ,
kè mpi se n gbɛnɔ sɔsɔ pari.

²³ Ma yā beeenɔ gwà kɔn ɔndɔɔo píngi,
ma zɛo kè mà ɔndɔ kũ,

ben à zà kũmao.

²⁴ Baa tó ɔndɔɔ fɔ àgɔ dia, à kúkii zà,
à asii bíta maamaa,
dé bé eé fɔ à bɔa?

25 Ma òndõ kòn yã píngio mì tàasi kè,
 má gwàgwa lè mà e mà dõ,
 lè mà yàzaakena dõ yònkòkèe ù,
 lè mà yònkòkèe dõ mìsaikèe ù.

26 Nɔgbè kè de takutèe ù,
 à swè né gbàngidime,
 à ɔɔɔ né mòkyakoomè,
 à yã è ma pɔɔ yaka de gaala.
 Gbè kè à yã kà Ludanè è pitin,
 mɔde nɔgbè pì è durunkèri kùmè.

27 Ma laasuude ma bè,
 ò yã kè ma bɔa gwa.

Kè mée yã gwaa zéazèa
 lè mà e mà à mì dõ,

28 gurɔ kè mée wètèe esai,
 ma gɔgbè maaa è mèn do
 gɔɔn wàa ɔɔroonɔ té,
 mɔde baa nɔgbè maa mèn do
 mée e ò téro.

29 Yã kè ma bɔan yè.
 Luda gbènteenɔ kè nòsepuradeenɔ ùmè,
 ben aɔ gè mɔnafiki zén.

8

1 Dé bé à de lán òndõdee bà?
 Dé bé à yãɔ bɔkòtèna dɔɔ?
 Òndɔ è gbèntee uu werene,
 è à wée pāsì lè wée maaa ù.

2 Ò mì sie kína yãne,
 zaake n lù sènè kòn Luda tóomè.

3 Òton wã ò gu à aezĩro,
 òton ze yã kè è kenè zaaa kpèero,
 zaake yã kè kènè nnaan è ke píngi.

4 Zaake kína yã bé à zé vĩ,
 dé bé eé fɔ à bene: Bón née kèe gwee?

5 Gbè kè mì sènè é gè yãno,
 gbè kè òndɔ é à gurɔ kòn à kenao dõ.

6 Yã píngi a gurɔ kòn a kenao vĩmè,
 baa tó yã'ɔamma e tɔ gbèa maamaa.

7 Zaake gbèkee ziaa dõro,
 dé bé eé fɔ à yã kè eé mɔɔ onè?

8 Gbèkee a wèndi kùna gbāaa vĩro,
 lemè se gbèke é fɔ à a gagurɔɔ sɔ aero.

Wè e wà bò sozan zĩ guuro,
 lemè dɔ yã zaaa è a kèrinɔ gbarero.

9 Kè ma yã kè wèe kèe anduna guu laasuu lè píngi, má è gbèntee è gbāaa blemma
 à ìa kpánzi.

10 Ben ma zaakèri kè wèe ò vĩno è. Gbèno bò Luda ua guu aɔ mò ò tó nnaa sí
 wète kè aɔ ò yã zaaa kèn guu. Bee né yã pāamè dɔ.

11 Tó wèe ìa da dàkèria kpakpaaro, à yã è tó gbèno zeo ò swèn wà à zaaa kemè
 se.

12 Baa tó durunkeri dà kè gènn baaagõ, ben à gi kè, má dõ kè gbẽ kè aõ Luda vĩa vĩ bensõ aõe mì siennenõ são deàla.

13 Yã é bõ zaakerinõ nnaro kè aõ Luda vĩa vĩro yãnzì, aõ gurõ é gi kero lán ora bàme.

14 Yã pã pãndee kuu èe kεε anduna guu. Yã è gbẽ maaa le lándõ zaakerin à ũu bà, yã è zaakeri le lándõ gbẽ maaan à ũu bà. Ma bè beee né yã pãame dõ.

15 Mèè ponnakena sáabu kpá, zaake à maa kõn gbẽnteeo anduna guu à pò ble à í mi à ponnaa ke, ponnaa pì é dõne ae à zíkèna guu lán Luda à gbà à wèndi lén nà anduna guu.

16 Ma mè kpà òndõkúnaa, ben bokõte kè wèe kεε anduna guu kè ii è na ñ wéenlo fáantẽ kõn gwãavĩo, ma à laasuu lè

17 má è Ludaa tò gbẽke é fõ à yã kè èe kεε anduna guu dõro. Baa tó gbẽ kpáe kèzi maamaa, eé à mì dõro. Baa tó òndõdee bè á dõ, eé fõ à bõaro.

9

Yã dõnkõ bé èe baade píngi dãa

1 Ma beeenõ laasuu lè píngi, ben ma zεo kè gbẽ maaanõ kõn òndõrinõ kõn ñ yákenanõ kú Luda òzĩme. Gbẽke ègõ dõ tó yenzi ke zangu e a dãaro.

2 Yã dõnkõ bé èe baade píngi dãa, yãpuradeenõ kõn nòsepãsideenõ, gbẽ maaanõ kõn gbẽ zaaanõ, gbãsisaideenõ kõn gbãsideenõ, ludagbãgbãrinõ kõn ludagbãgbãrisainõ. Lán à de kõn gbẽ maaanõ nà, lén à de le kõn durunkerinõ. Lán à de nà kõn gbẽ kè aõè la daanõ, lén à de le kõn gbẽ kè aõè la daroonõ.

3 Yã kè è ke anduna guu píngi nòseyakayãme, kè yã dõnkõ bé è gbẽ píngi le. Yã zaaa kò gbẽnteenõ swènn, yõnkoyã bé è dõnne ae, à gbera aõè tá gèwãan.

4 Gurõ kè gbẽ kú wèndio ègõ tãmaa vĩ. Gbẽe kè bẽe see são de músu gèla.

5 Gbẽ bẽenõ dõ kè aõé ga, gènnõ sõo pòke dõro. Aõ láada ke vĩ dõro, aõ yã é dõ gbẽken dõro.

6 Aõ yena gbèzi kõn ñ zana gbèn-o kõn ñ nòsegõaanõ gè zélan gwe. Aõ bà ègõ kú kõn yã kè è ke anduna guuo ziki dõro.

7 Ñ gá ñ n pò ble kõn ponnaao, ñ n geepiwèe mi kõn yáadõnao, zaake Luda n yákenana pino sáabu kpà kò.

8 Ñgõ uta puraa dana gurõ píngi. Ñtongõ kuu nòsi dõkõna n mìa sairo.

9 Ñ ponnaa ke kõn n naõ yenzideeo n wèndi kori kè Ludaa kpamma anduna guu lén, zaake n bakan gwe gurõ kè n ísimma gà née kpaa anduna guu.

10 Zĩi kè n ò nà a kènaa, ñ ke n gbãa lén, zaake zĩi ke yãgõgõna ke dõna ke òndõ kú gèwãan kè née taanlo.

11 Má è anduna guu dõ kè
bàkpakõsõblena è ke bà nna yãnlò,
zìblena è ke gbãa yãnlò,
pòble'ena è ke òndõ yãnlò,
auziki'ena è ke wéezè yãnlò,
nna kõn gbẽnõ è ke kyódõna yãnlò,
zaake gurõ zaa kõn kisiao è ñ lé ñ píngi,
12 gbẽkee gurõ kè yã zaaa é a lee dõro.
Lán kpò kè sì táaru guu bà,
lán bãa kè bà kù bà,
lén guu è dõ gbẽne zaazaa à à kù kùsu le.

Òndõ de gbãaala

13 Ma òndõ ke taka è anduna guu, à yã ma kù gbãa.

14 Lakutu kee kuu yā, à gbēnɔɔ pariro, ben kína gbāadee mò à lèèa à liga à bīizi.

15 Gōgbē takaaside ɔndɔde kee kú lakutu pì guu, à lakutu mì si kōn a ɔndɔɔ, ben takaasidee pì yā e dɔ gbēkenlo.

16 Ben ma bè ɔndɔ de gbāaala, mɔde wè kya ká takaaside ɔndɔn, wè à yā daro.

17 ɔndɔdee yā yīiyīi kè wà swā kpàzi maa de yōnkɔɔnɔ kí patammanala.

18 ɔndɔ maa de gōkeɔnɔla, mɔde durunkeri mèn doo è yā maa bíta yakame.

10

Yōnkɔke kari

1 Lán ifī gènɔ è tó tuaekeri nósi gūu zaa kū nà, len yōnkɔke féte è gbē kè ɔndɔ vī kōn bèèo tó yaka le.

2 ɔndɔdee laasuu è tá ɔplazi, yōnkɔɔ pɔ è tá ɔzezi.

3 Baa tó yōnkɔɔ e táa oo zén, à ɔndɔ ègō kēsāname, è tó baade pínɡi a mīsaikεε dō.

4 Tó gbāadee pɔ fēnzi, ñton gu n tilaro. Kuuna n làakaria è lá ká taari bítala.

5 Ma nòseyakayā ke è anduna guu, à de gbāade sāsāna yāa ūme.

6 Wè yōnkɔɔnɔ ká gwena maaan pari, auzikideenɔ sō ègō kú gwena kēsānan.

7 Ma zòno è di sōa, wēenεnɔ sō e táa oo kēsε lán zòno bà.

8 Gbē kè èe wèe yō è zu à guu, gbē kè èe bīi gboroo, mlè é à só.

9 Gbē kè èe gbè wii, gbè é à kēna, gbē kè èe yāka paraa, yāka é à kari ke.

10 Tó kpása lé nnaro, ben wèe à lé kekero, sé ñ gāsāwa bɔbɔzi kōn gbāaao, mɔde ɔndɔ è tó wà à zé emε.

11 Tó mlè bɔn'āa kè a kōkɔ'orinε à à sò, à àre vī à guu dɔro.

12 ɔndɔdee légbε nna, mɔde yōnkɔɔ lé è à kaatεme.

13 È na yā'onaa yōnkɔyōnkɔ, è à mì de kōn mīsayā zaaao,

14 zaake yōnkɔɔ è yā bɔεme. Lán gbēke yā kè eé mó dōro nà, dé bé eé fɔ à yā kè eé ke à kpεε onε?

15 Yōnkɔɔ zīi è à kpasame, ai se è zé dō gana wéte guuro.

16 Wāiyoo bùsu kè à kína de gōkpare ū, à ìbanɔ ègō pɔ gbēε zaa gudɔnao.

17 Mīnnadeen bùsu kè à kína de kīne ū, à ìbanɔ è pɔ ble à gurɔɔa gbāakaarana yānzi,

èe ke wēdena yānzinlo.

18 Tó gbē mea vī,
à kpé líkōkūnɔ ègɔ zunname,
tó èe gwaa wéεo,
à kpé é í bɔ.

19 Wè póble bíta ke pɔnnakena yānzime,
wēmina è mó kɔn yáadɔɔ,
mɔde ɔɔ bé è mó kɔn à píngio.

20 N̄ton kína s̄s̄s̄ro, baa n n̄se guu,
n̄ton auzikide káro, baa n kpé guu,
zaake b̄aa é yā pì s̄éε à gá ōn̄eme.

11

1 N̄ gba da póbleeo gbēnɔne,
zīkea né e dɔ.

2 N̄ kpaatete ḡɔn swεεplaaanɔne ke s̄ɔraaḡɔ,
zaake n̄ m̄nzi kè eé búsu lee d̄s̄ro.

3 Tó ludambe sia kù kɔn ío,
è ma t̄ɔtea lou ūme,
tó lí l̄èe ɔf̄ant̄ɛb̄ɔe kpa ke ɔf̄ant̄ɛḡɛkpen kpa,
guu kè à l̄èen, gwen ègɔ daεen.

4 Gbē kè à wéε d̄ɔ ĩazi é p̄ó t̄s̄ro,
gbē kè èe ludambe siaa gwaa è p̄ó k̄εro.

5 Lán n̄ w̄endib̄okii d̄s̄ro nà
ke né kasana a da gbεεen,
né f̄ɔ n̄ Luda P̄ópingikeri zīi d̄s̄ro.

6 N̄ p̄ó t̄s̄ kɔngɔ,
n̄ton mea ke uusiero,
zaake n̄ d̄s̄ tó à kparee bé eé aubarika kero.
Kèkiin yoo ke k̄k̄āan yoo,
ke ās̄éḡɔ maa n̄ píngin yoo, n̄ d̄s̄ro.

7 Gupura nna,
wéεsina ɔf̄ant̄ɛle è káñe.

8 Baa tó gbē w̄endi gb̄aa f̄ɔ àḡɔ dia,
à p̄onnaa ken píngi.
Baa kɔn beeeo à laasuu lé gusia gurɔɔa,
zaake ās̄éḡɔ parime.
Yā kè èe m̄ɔɔ píngi p̄āme.

Lédana ḡɔkparenɔa

9 Ḡɔkpare, n̄ p̄onnaa ke n̄ òwazikeguro,
n̄ tó n̄ p̄ɔɔ ke nna n̄ ḡɔkparekegurɔɔa.

N̄ yā kè n̄ p̄ɔɔ gbà ke
n̄ té p̄ó kè k̄enn̄εzi,
m̄de à píngi guu n̄ḡɔ d̄s̄
kè Luda é yākpaε kenyo.

10 N̄ton tó n̄ p̄ɔɔ yakaro,
n̄ n̄ m̄è'òammanɔ gonla,
zaake ḡɔkpareke kɔn m̄ikā siaao è ḡε z̄élame.

12

1 N̄ tó n̄ K̄eri yā ḡɔ d̄ɔngu n̄ ḡɔkparekeguro

ai gurɔ zaaa gá ká,
 ai wè kè né be née à nnaa ma dɔroo.
 2 Ñ tó à yā gɔ dɔngu
 ai ɔfántē kɔn gupuraaɔ gɔ lago,
 ai mɔvura kɔn sɔsɔnɛnɔ gɔ sia kũ,
 ai loumana gbera guweresai gɔ gá su.
 3 Gurɔ beeeɔ n ɔɔnɔ é gɔ lugaluga,
 n gbánɔ é koko,
 n pɔsobɔnɔ é kámma bo kè aɔɔ pari dɔro yānzi,
 n gugwabɔnɔ é guu e n wíndo guu dāadāa.
 4 N lé é gɔ nakɔana gāale,
 wísilɔgbɛ kī é buse kũnnɛ.
 Bāanɔ wiii é n vu iin,
 nɔkparɛnɔ lè é kennɛ buse.
 5 Né vīa ke gulezīne kɔn lili'ona zé guuo,
 n mikā é pura kũ lán desu vú bà.
 Né n zīnda gāe lán kwa taa'ona bà,
 pɔke é n mē fɛɛ dɔro,
 zaake gbēntee è gá a gákiiame,
 ben ɔɔdɔrinɔ é gɔ lili oo gāale.
 6 Ñ tó n Kèri yā gɔ dɔngu
 ai n kondogi bà gɔ gá kē,
 ai n vura taa gɔ gá kpaato kũ,
 ai n í loo gɔ gá wíwi,
 ai n lògɔ googa gɔ gá wí,
 7 ai n būsuti gɔ ɛara à gá gē tɔɔten,
 guu kè à bòn,
 ai n ninii gɔ gá tá
 Luda kè kpàmmaa kiia.
 8 Ma laasuude ma bè:
 Yā pā búgubugu,
 à píngi pāmɛ.

Yā pì mīdena

9 Beee gbera lán laasuudee pì ɔndɔ nà, à dɔna dàdañne. À laasuu lè à kpáe kè yāzi, ben à yāasinɔ kè pari.

10 À kpáe kè yā maaazi, ben à yā pìnɔ kè a zéa, bensɔ yāpuramɛ.

11 ɔndɔdee yānɔɔ de
 lán gò kè wè pókádeenɔ zɔo bàme,
 aɔ yā'onanɔɔ de
 lán kuusa kè wà pà gínginɔ bà.
 Sādāri mèn doo bé à yā pìnɔ dà.

12 Ma né, n làakari ke, nton yāke kaaranlo. Wè takadanɔ kē paripari, à lé vīro. Kyókɛna bíta sɔ è mē kpasamɛ.

13 Wà à píngi mà, à mīdenan yè:

Ñ vīa ke Ludanɛ,
 ñgɔ à yādienanɔ kũna,
 zaake baade píngi yān gwe.

14 Luda é yákpae ke wa yā píngi musu,
 kɔn yā kè utenaɔ píngi,
 baa à maaa ke à zaaa.

DANIËLI

Danieli gɔ̃na Babilɔnu kína ìba ù

¹ Yudanɔ kí Yoyakimu kíblena wè aagɔ̃dee guu, Babilɔnu kí Nebukanɛza mò à Yerusalemu kagura kè.

² Ben Dii kí Yoyakimu nàɛ à ɔ̃zĩ kɔ̃n Luda kpé pɔ̃kenɔ, ben à tàò Babilɔnia bùsun à kàe a tãakpɛ auzikikaɛkiin.

³ Ben kína pì bè a bɛgwari Asapenazane à mó kɔ̃n Isaraili gɔ̃kparɛ kè aɔ̃ kuu kí ke gbãade borii ùunɔ,

⁴ gɔ̃ maa seesai kè aɔ̃ ɔ̃ndɔ̃ kà wà yã píngi dada wàgɔ̃ wéɛzɛɛ vĩinɔ, gbɛ kè aɔ̃è yã dɔ̃rɔ dɔ̃ kpakpaa bensɔ aɔ̃ goni kà wà zĩ ke kíbɛɛnɔ. Gwàri pì bé eé Babilɔnia yã dadañɛ kɔ̃n à kyóo.

⁵ Kína diɛ kè wà pɔ̃blee kè eè ble lán guu e dɔ̃ nà línnɛ kɔ̃n wɛɛ kè eè miio, wà yã dadañɛ ai wè aagɔ̃, beee gbɛra aɔ̃é zĩ keare.

⁶ Yuda kenɔ kú n̄ té, Danieli kɔ̃n Ananiao kɔ̃n Misailio kɔ̃n Azariao.

⁷ Gwàri pì n̄ tó liéñɛ. À tó kpà Danieline Bɛtesaza, Anania sɔ̃ Sadaraka, Misaili sɔ̃ Mɛsaki, Azaria sɔ̃ Abedinego.

⁸ Danieli zèò a swènn kè é kína pɔ̃ ble kesɔ à à wɛɛ mi à gbãsí léro, ben à zé wèɛ bɛgwari pì la à pɔ̃blee pì tó gwe.

⁹ Ludaa tò bɛgwari pì gbɛkɛɛ kè Danieline à à wènda gwà,

¹⁰ mɔ̃de à bèɛ: Má a dii kína vĩa vĩ, zaake àpi bé à a pɔ̃ble kɔ̃n íminao diɛ. Tó à n e pɔ̃sɔ̃iaa guu de n sáa daanɔla sɔ̃ né? Né tó yã pì wí ma musu kína aɛ.

¹¹ Gwàri pì dákpari diɛ à làakari gɔ̃ kú Danielia kɔ̃n Ananiao kɔ̃n Misailio kɔ̃n Azariaoa, ben Danieli bèɛ:

¹² N̄ wamɔ̃wa n zɔ̃blerinɔ yɔ̃ n̄ gwa ai gurɔ̃ kuri. Nèègae dò lá atɛɛ kpáawa kɔ̃n ío ado

¹³ n̄ wa lékɔ̃zi kɔ̃n gɔ̃kparɛ kè aɔ̃ɛ pɔ̃ble dɔ̃nkɔ̃ blee kɔ̃n kínaonɔ, né gbasa n̄ kewe lán n̄ yezi nà.

¹⁴ À wènnɛ yã beeezi, ben à kènnɛ la ai gurɔ̃ kuri.

¹⁵ Kè gurɔ̃ kuri pì pàpa, à n̄ gwá, ben à è aɔ̃ aafia vĩ aɔ̃ mɛkpana de gɔ̃kparɛ kpaaa kè aɔ̃ɛ pɔ̃ble dɔ̃nkɔ̃ blee kɔ̃n kínaonɔla.

¹⁶ Ben aɔ̃ dákpari pì e kína pɔ̃ble kɔ̃n à wèɛo kpámma dɔ̃ro, séde dò lá pãa.

¹⁷ Luda gɔ̃kparɛ gɔ̃on siigɔ̃ pìnɔ gbà dɔ̃na kɔ̃n wéɛzɛɛo. Aɔ̃ takada yáasi dɔ̃, ben aɔ̃ laasuu vĩ n̄ píngi. Danieli sɔ̃ wéɛgupu'ena kɔ̃n nana bɔ̃kɔ̃tenao dɔ̃.

¹⁸ Kè wè aagɔ̃ kè kí Nebukanɛza diɛ wà yã dada gɔ̃kparɛ pìnɔne lé kà, ben bɛgwari pì gàányo à kiia.

¹⁹ Kè kína fàadi bònɔyo, ben à è kè aɔ̃ gbɛ kee sɛnkpɛ kɔ̃n Danielioro kɔ̃n Ananiao kɔ̃n Misailio kɔ̃n Azariao, ben aɔ̃ gɔ̃ à ìbanɔ ù.

²⁰ Kína n̄ lála ɔ̃ndɔ̃ kɔ̃n dɔ̃nao yã musu píngi, ben à è aɔ̃ de màsokerinɔ kɔ̃n wéɛzɛri kè aɔ̃ kú a bùsu guunɔla píngi leo kuri.

²¹ Danieli kú gwe ai Sirusu kíblena wè káaku guu.

2

Nebukanɛza nana'ona anduna kpatanɔ yã musu

¹ Nebukanɛza kíblena wè plaadee guu à nanaanɔ ò. Nanaa pì yã à kù gbãa, eé fɔ̃ à ii òro.

² Ben à bè wà màsokerinɔ kɔ̃n asidòrinɔ kɔ̃n ɛzɛdeeno kɔ̃n sɔ̃sɔ̃neyádòrinɔ sísi la aɔ̃ nanaa pì bɔ̃kɔ̃teare. Kè aɔ̃ mò à aɛ,

³ à bèñne: Ma nanaa ò, nanaa pì ma kũ gbãa. Má yezi mà nanaa pì asii d̄s̄.

⁴ Ben ās̄ bène k̄n Siria yão: Wà n d̄s̄ aafiao, Zaaki! Ñ nanaa pì yã o wam̄wa n zòblerin̄ne, wé à b̄k̄t̄enne.

⁵ Kína bèñne: Yã kè ma z̄eo mà keareen yè. Tó ée nanaa pì k̄n à b̄k̄t̄ena o mero, weé a z̄z̄k̄re wà a uan̄o ke tuburaa ũ.

⁶ Tó a nanaa pì k̄n à b̄k̄t̄ena o t̄sk̄m̄e s̄s̄, mé a kpe da maamaa, é gbaan̄o e a asaia ũ. À nanaa pì om̄e sa k̄n à b̄k̄t̄ena o.

⁷ Ās̄ èara wà bène d̄o: Kí, ñ nanaa pì o wam̄wa n zòblerin̄ne, wé à b̄k̄t̄enne.

⁸ Ben kína bèñne: Má d̄s̄ s̄ans̄an kè ée yã gágaame, kè á yã kè ma z̄eo mà kearee d̄s̄ yãnsi.

⁹ Tó ée nanaa pì om̄ero, yã mèn doo bé à ḡs̄are. A lé kpàk̄s̄s̄ à eḡee tòm̄e k̄n yàlekpeom̄e ai yã ḡs̄ gá lie. À nanaa pì om̄e, mé ḡs̄ d̄s̄ kè é f̄s̄ à à b̄k̄t̄e.

¹⁰ Ben ās̄ bène: Kí, gb̄ekee kú anduna guu kè eé f̄s̄ à yã kè née gbekaa kèkii b̄k̄t̄enn̄ero. Kína kee kuu kè à yã beee taka gbeka màsokerin̄o k̄n asid̄rin̄o k̄n s̄os̄neyãd̄rin̄aro, baa tó kí ìsi gbãadeeme.

¹¹ Kí, yã kè née gbekaa pì z̄i'ũ. Gb̄eke é f̄s̄ à on̄ero, sé Luda, bens̄o à bee kú gu d̄n̄k̄o k̄n wam̄wa gb̄enteen̄o.

¹² Yã beee tò kína p̄t̄e kè à p̄o f̄e maamaa, à bè wà Babil̄nu ònd̄rin̄o ded̄e ñ píngi.

¹³ Kè wà ònd̄rin̄o ded̄ena yã kpàakpa kè, ben wèe Danieli k̄n a gb̄en̄o w̄ete wà ñ ded̄e.

¹⁴ Kè kína dogarin̄o gb̄ensi Arioki gàa Babil̄nu ònd̄rin̄o ded̄e, ben Danieli yãz̄ede òne k̄n as̄ansio

¹⁵ à à là à bè: B̄yãnsi kína yã p̄s̄i pì d̄iezi? Ben Arioki yã pì t̄k̄è Danieline.

¹⁶ Ben Danieli gàa à w̄ee kè kínaa à s̄s̄ k̄n gur̄o āe f̄ete gbasa à nanaa pì b̄k̄t̄ene.

¹⁷ Ben à tà be à yã pì t̄k̄è a gb̄en̄ne Anania k̄n Misailio k̄n Azariao.

¹⁸ À bèñne ās̄ w̄ee ke Luda Musudea à w̄enda d̄ñ̄ne nanaa pì asii yã musu, le wàton ñ ded̄e k̄n Babil̄nu ònd̄ri kpaaan̄o yãnsi.

¹⁹ Gw̄aav̄in Danieli w̄egupu è, Luda Musude nanaa pì asii òne, ben Danieli à s̄ábu kpà à bè:

²⁰ Wà ḡs̄ Luda s̄ábu kpaa gur̄o píngi, àmbe à ònd̄s̄ k̄n gbãaao v̄i.

²¹ È gur̄o k̄n à zakao lie, è k̄inan̄o kpá kpatan è ñ b̄on, è ònd̄s̄ da ònd̄deen̄ne, è d̄ona kpá w̄éez̄erin̄a.

²² È asii yãn̄o k̄n yã kè ās̄ utenan̄o òbañ̄ne, à gusia yãn̄o d̄s̄, zaake àmbe è guu pu.

²³ Ma n s̄ábu kè ma dezin̄o Luda, ma n t̄s̄ kpà, zaake n ònd̄s̄ k̄n gbãaao kàaram̄e. N yã kè wá gb̄ekammaa t̄sk̄m̄e, n nanaa kè kína ò òbaw̄e.

Danieli nana b̄k̄t̄ena k̄inan̄e

²⁴ Ben Danieli gàa Arioki kè kína à d̄ie à Babil̄nu ònd̄rin̄o ded̄e kiia à bène: Ñton Babil̄nu ònd̄rin̄o ded̄ero. Ñ gámao kína kiia le mà à nanaa b̄k̄t̄ene.

²⁵ Gwe ḡs̄o Arioki Danieli s̄e à gàao kína kiia à bène: Ma gb̄e kè eé f̄s̄ à n nanaa b̄k̄t̄enne è Yuda z̄iz̄on̄o t̄é.

²⁶ Kína Daniëli kè wè bene do Betesaza là à bè: Né f̄ n̄ nanaa kè má ò bok̄ōteme ñ à yáasi t̄k̄ēm̄s̄?

²⁷ Daniëli wèàla à bè: Òndōri ke asidōri ke māsokeri ke s̄s̄ōneyādōri ke é f̄ ñ asiiyā kè ñ gbèka pì onnero.

²⁸ M̄ode Ludaa kú musu, àmbe è asiiyā oñne. Kí Nebukanēza, Luda yā kè eé mó ke ziaa òdbanneme. Nanaa kè ñ ò n gádoa k̄ōn wéegupu kè ñ èon yè.

²⁹ Kí, gur̄ō kè ñ daena n gádoa n laasuu tà yā kè eé mó keea. Luda bé è asiiyā òdbañne, ben à tò n yā kè eé mó kee d̄s̄.

³⁰ Mapi s̄s̄, èe ke ma òndō bé à de dan̄o p̄ola gbas̄a Luda asiiyā pì òmero. À òme le ñ e ñ à bok̄ōte mame ñḡō laasuu kè kú n nòse guu d̄s̄.

³¹ Kí, n guu gwà ben n p̄oke taka è n ae lán gbēntee bà. À bíta èe té kee bens̄o à naasi v̄i.

³² P̄ó taka pì mì né vurame at̄ē, à kùse k̄ōn à ḡāsān̄o né kondogi, à gbēee k̄ōn à gisino né m̄ogot̄ēme,

³³ à gbáno né m̄ōsim̄e, à gbálan̄o né m̄ōsi k̄ōn ḡūome.

³⁴ Gur̄ō kè née gwa, gb̄esi ke gb̄oro, èe ke gb̄eke bé à ò k̄èaro, ben à mò à s̄i p̄ó taka pì gbála kè de m̄ōsi k̄ōn ḡūo ūun̄o, à ñ w̄iwi.

³⁵ Ḡōḡō m̄ōsi k̄ōn ḡūo k̄ōn m̄ogot̄ēo k̄ōn kondogio k̄ōn vuraō w̄iwi, ben à ḡō lán ése m̄is̄iaa kè kú p̄ow̄ēgb̄ēkiia bà. À ḡēte k̄ōn ñao, wèe à gb̄e e d̄oro, ben gb̄esi kè s̄i p̄ó taka p̄ia ḡō kp̄ii gb̄ent̄ē ū à anduna p̄a p̄ingi.

³⁶ Nanaa p̄in̄ gwe. Kí, wé à bok̄ōtenne sa.

³⁷ Kí, m̄be k̄inan̄o k̄ina ū. Luda Musude n kpa kpatan k̄ōn ikoo k̄ōn gb̄āaa k̄ōn gakuio.

³⁸ À gb̄ēntee k̄ōn n̄òb̄s̄ēt̄en̄o k̄ōn b̄āan̄o n̄anne n òz̄i. Guu kè āō kún p̄ingi néḡō de ñ k̄ina ūme. M̄be mì kè de vura pì ū.

³⁹ Kpata p̄ānde é b̄o n kp̄ee, eé ká n kpata ūro. Beee gb̄era à aaḡōdee é b̄o à da andunala p̄ingi. Been m̄ogot̄ē pì ū.

⁴⁰ Kpata siiḡōdee é m̄o, eéḡō gb̄āa lán m̄ōsi bà, zaake m̄ōsi è p̄ó p̄ingi w̄iwi à ñ tí bom̄e. Lán m̄ōsi è p̄ó w̄iwi nà, len eé kpata káakup̄on̄o mì de à ñ ke dúgudugu le.

⁴¹ Lán n à gbálan̄o k̄ōn gb̄án̄en̄o è nà, à guken̄o de ḡū kpatana ū bens̄o à guken̄o de m̄ōsi ū, len kpata pì éḡō k̄ēk̄ēk̄ōana le, m̄ode m̄ōsi gb̄āaa éḡō kú à guume, zaake ñ è m̄ōsi kak̄ōana k̄ōn ḡūo.

⁴² Lán gb̄āne pì guken̄o de m̄ōsi ū nà bens̄o à guken̄o de ḡū ū, len kpata pì kpadoo éḡō gb̄āa v̄i le, à kpadoo éḡō busana.

⁴³ Lán n m̄ōsi è kak̄ōana k̄ōn ḡū kpatanao nà, len gb̄ēntee boriino éḡō kú gwe kak̄ōana le, m̄ode āsé k̄ō síro lán ñ è m̄ōsi è k̄ō sí k̄ōn ḡūoro nà.

⁴⁴ Kína p̄in̄o gur̄ō Luda Musude é kpata kè è yāaroo f̄ee. Kpata pì m̄id̄ena v̄iro, eé ḡō bori p̄ānden̄o p̄ó ū zikiro. Kpata pì é kpata káakup̄on̄o p̄in̄o ke dúgudugu à ñ mì de, àp̄i bé eéḡō kuu gur̄ō p̄ingi.

⁴⁵ Lán ñ è nà gb̄esi ke gb̄oro kp̄iia, èe ke gb̄eke bé à ò k̄èaro, ben à ḡaa à m̄ōsi k̄ōn m̄ogot̄ēo k̄ōn ḡūo k̄ōn kondogio k̄ōn vuraō w̄iwi, kí, Luda Bítade yā kè eé mó ke ziaa òdbanneme. Nanaa pì né yāpuraame, à bok̄ōtena náane v̄i.

⁴⁶ Ben kí Nebukanēza d̄ae a puua Daniëli ae à bèe lin̄e, ben à bè wà saa oa wà tuaetiti kpatane.

⁴⁷ À bè Daniëlin̄e: A Luda né tāan̄o Ludame, k̄inan̄o diime yāpura. Àmbe è asiiyā b̄on̄ne gupuraa, zaake n f̄ n b̄owe k̄ōn asii p̄lo.

⁴⁸ Ben k̄ina Daniëli gb̄à gb̄āaa à à gb̄à p̄on̄o à ḡē òla, à à kp̄a kpatan àḡō w̄ee téare Babil̄onu b̄usuzi, à à dīe Babil̄onu ònd̄or̄in̄o p̄ingi gb̄ēnsi ū.

49 Daniëli wée kè kínaa, ben à Sadaraka kɔn Mesakio kɔn Abedinegoo diè Babilɔnu bùsu gbãadeenɔ ũ. Daniëli sɔɔ kú kíbeme.

3

Gɔɔn aagɔ zuna mɔdate guu

1 Kí Nebukanɛza tãa pì kɔn vurao lán gběntee bà. À lezì kà gàsãsuu baaagɔ, à yàasa sɔ gàsãsuu swɛedomɛ. Ben à pɛɛ Dura guzurɛn Babilɔnu bùsun.

2 Ben à lékpāsā kè a bùsu gběnsinɔne le aɔ kɔ kakɔa, kínanɔ, lédammarinɔ, zìkpe gběnsinɔ, gbãadeenɔ, ɔɔ'uterinɔ, yákpaekerinɔ, yāgɔgɔrinɔ kɔn a bùsu kpatablerinɔ n pingi, aɔ mɔ pɔ kè à pì à pɛɛ pì kya ke.

3 Ben bùsu gběnsi pìnɔ kɔ kàkɔa pɔ taka pì kyakenazi aɔ zèze à aɛ.

4 Ben kpàakpakeri bè pariinɔne gbāngbān: Bùsu pínɡi gběnɔ kɔn bori pínɡio, à yā kè wà diɛaree ma.

5 Tó a kuru'ɔ mà kɔn kureo kɔn googeo kɔn kúuo kɔn mɔrɔɔ kɔn kɔkɔpɔnɔ pínɡi, à kúe à dɔnzi ke pɔ taka kè kí Nebukanɛza pì kɔn vurao à pɛɛ pìnɛ.

6 Gbɛ kè gí kúe à dɔnzi kenɛzi, weé adee zu mɔdate pāsì guu gɔɔmɛ.

7 Beee yānzi tó gběnɔ kɔkɔpɔnɔ pìnɔ ɔ mà, bùsu pínɡi gběnɔ ke bori pínɡin yoo, aɔ kúe wà dɔnzi ke vura pɔ taka pìnɛ.

8 Gurɔ beeean sɔɔnɛyādɔri kenɔ mɔ wà Yuda kenɔ káara kè

9 aɔ bè kí Nebukanɛzane: Wà n dɔ aafiao Zaaki!

10 Kí, n yā diè n bè, tó gběnɔ kɔkɔpɔnɔ ɔ mà, aɔ kúe wà dɔnzi ke pɔ taka kè n pì kɔn vurao pìnɛ.

11 N bè gbɛ kè èe kúe à dɔnzi kenɛro, weé adee zu mɔdate pāsì guumɛ.

12 Tɔ, Yuda kenɔ kuu, n n díe Babilɔnu bùsu gbãadeenɔ ũ. Aɔ tɔn Sadaraka, Mesaki kɔn Abedinegoo. Kí, gbɛ pìnɔ è n yā maro aɔè n tãanɔ gbāgbāro, bensɔ aɔè dɔnzi ke vura pɔ taka kè n pɛɛ pìnɛro.

13 Ben Nebukanɛza fɛ maamaa à bè wà mɔare kɔn Sadarakao kɔn Mesakio kɔn Abedinegoo. Ben wà mɔ wà gbɛ pìnɔ kpaa.

14 Nebukanɛza n lá à bè: Sadaraka, Mesaki kɔn Abedinegoo, ée gii ma tãanɔ gbāgbāzi yāpuran yɔ? Ée gii dɔnzi ke vura pɔ taka kè má pɛnɛzin yɔ?

15 Tó a soru kè à kúe à dɔnzi ke pɔ taka kè má pì pìnɛ gurɔ kè a pɔnɔ ɔ mà, ée ke maa, mɔde tó ée dɔnzi kenɛro, weé a zu mɔdate pāsì guu gɔɔmɛ. Tãa kparee bé ée fɔ à a bɔ ma ɔzì?

16 Aɔ bè: Kí, à zé vī wà wa zīnda bɔro.

17 Kí, tó wà wa zu mɔdate guu, wa Dii kè weè zò dɔzi é fɔ à wa bɔn à wa sí n ɔzì.

18 Baa tó èe ke sɔro, nɔgɔ dɔ kè wé n tãanɔ gbāgbāro. Wé dɔnzi ke vura pɔ taka kè n pɛnɛro.

19 Ben Nebukanɛza pɔ fɛ pāsìpāsì à uu sīsīnzi. À bè wà mɔdate kaara de yā pɔla leo swɛeplaa.

20 Ben à ò a zìkpe gɔsagbāa kenɔne aɔ Sadaraka kɔn Mesakio kɔn Abedinegoo yiyi wà n zu mɔdate pāsì pì guu.

21 Ben gɔsa pìnɔ n yíyì kɔn n pókāsāa kè aɔ dananɔ, utanɔ kɔn sòkotonɔ kɔn lawaninɔ pínɡi, ben aɔ n sé wà n zu mɔdate pāsì pì guu.

22 Lán kína yā diè pāsìpāsì nà bensɔ mɔdate pì wà maamaa, ben té puusu gɔsagbāaa kè aɔ n zún pìnɔ lè à n déde.

23 Gɔɔn aagɔ pìnɔ sɔ aɔ gàa wà si mɔdate gbāaa pì guu yiyina.

24 Ben kí Nebukanɛza kè gírì à fɛɛ à zè, ben à a ìbanɔ là à bè: Gɔɔn aagɔn wà zù tén yiyinaroo? Aɔ wèàla wà bè: Lemɛ kí!

²⁵ Ben à bè: À gwa! Gõõn siigõn má è. Aõõ porona aõõe táa oo té pì guu bensõ èe pòke worómaro. Aõ gõõn siigõdee bókõba Luda Né keo.

²⁶ Ben à sò mòdate pì lézi à bè: Sadaraka, Mesaki kõn Abedinegoo, Luda Musude zòblerinõ, à bõe. Ben aõ bõe té pìn.

²⁷ Bùsu gbẽnsinõ kõn lédammarinõ kõn zìkpe gbẽnsinõ kõn gbãadeenõ kõn kìnãõ kàkõañzi aõõ è té pì e fõ à pòke wòrmaro. Baa aõ mikā e té kũro, aõ utanõõ e yakaro, wèe tésukpe gũu marĩma sero.

²⁸ Ben Nebukanèza bè: Wà Sadaraka kõn Mesakio kõn Abedinegoo Luda sáabu kpá! À a malaika zì à a zòbleri kè aõõ à náane vĩinõ mì sì. Aõ gĩ yā kè má diè kezì aõ ñ zĩnda kpà gaaa, le wàton kúe wà dõnzi ke dii pãndenõero yãnzì, sé ñ Dii.

²⁹ Beee yãnzì yā kè má dièn yè. Tó gbẽke Sadaraka kõn Mesakio kõn Abedinegoo Luda tó zaaa sì, bùsu píngi gbẽ ke bori kpareen yoo, weé à zõzõkõre wà à ua ke tuburaa ùme. Zaake dii pãnde é fõ à gbẽ mì sí lero.

³⁰ Ben kína Sadaraka kõn Mesakio kõn Abedinegoo gwena kàarañe Babilõnu bùsun.

4

Nebukanèza nana'ona lí yā musu

¹ Kí Nebukanèza bé èe yā kè oo gbẽ píngine, bùsu gbẽ píngi kõn borii kè kú anduna guu píngio à bè: Àgõ kuu kõn aafiao maamaa!

² Má è à kè maa mà dabuyā kõn yābõnsae kè Luda Musude kèmèenõ oare.

³ À dabuyãõ bíta fá! À yābõnsaenõõ pāsì. À kpata yāana vĩro, à kíblena égõ kuu gurõ píngime.

⁴ Mamõma Nebukanèza má kú nnamana guu ma be, ma làakari kpáena,

⁵ ben ma nanaa ò ai vĩa ma kũ. Kè má daena ma gádo musu yā kè má è kõn laasuu kè má lèò tò swè kèmagu.

⁶ Má diè kè wà mómè kõn Babilõnu õndõrinõ ñ píngi aõ nanaa pì bókõteme.

⁷ Kè asidõrinõ kõn dabudabukerinõ kõn sòsõneyãdõrinõ kõn màsokerinõ mò, ben ma nanaa pì yā òñe, aõõe fõ wà à bókõtemero.

⁸ Zãazãan Danieli kè wà ma tãa tó kpàne, kè wè bene Betesaza mò ma kiia, ben ma nanaa pì òne. À Luda kè kú adona Ninii vĩ.

⁹ Ma bè: Betesaza, õndõrinõ gbẽnsi, má dõ kè ñ Luda kè kú adona Ninii vĩ, asiiyā égõ zĩ'ũnnero. Yā kè má è nanaa guun yè. Ñ à bókõteme.

¹⁰ Pó kè má è ma laasuu guu gurõõ kè má daena ma gádo musun yè. Mée guu gwaa ben ma lí è zena tóte gura súusu, à lezĩ maamaa.

¹¹ Lí pì bíta kù à gbà ai à mìsõntè gàa à zò ludambèea. Wè lí pì e zaa anduna lé zekiinõa píngi.

¹² À lánõõ maa, à né ì bíta, à pòblee mò gbẽ píngia. Nòbõsètenõ ora è à gbáru, bãanõ è mó wà zõzõ à gànõa. Pó wèndide píngi è pòblee ea.

¹³ Mée pó pì ee wéegupu guu gurõõ kè má daena ma gádoa, ben ma malaika è bõna ludambe.

¹⁴ À lé zù gbãngbã à bè: À lí pì zõ à né à à gànõ kèe. À à lánõ woro à à beenõ fãakõa. À tó nòbõnõ bàà lé wà kèa. À tó bãanõ bõe à lánõ guu.

¹⁵ Mòde à lí pì kusu kõn à kãsãanõ tó tóte guu à mòsi gada kpáne kõn mògotè pòo sè guu gwe. Kpí è kpáala, eégõ kú sèn gwe kõn nòbõnõ.

¹⁶ À mì é likõa, à laasuu é gõ lán nòbõnõ pó bà ai wè swèeplaa.

17 Malaikano bé wà yā kè Ludaa diè pì ò, à ìba pìno bé wà yā kè Luda zèo kpàakpa kè, le gbē kè aṣo kuuno e wà dṣ kè Luda Musude bé à iko vī gbēntee kpatanṵ. È gbē kpá kpatan lán à yezi nà, baa gbē kè kēsāna.

18 Mamoma kí Nebukanēza, nanaa kè má òn gwe. Betesaza, ò à bṵkṵteme sa, zaake ma kpata òndōri kee e fṣ à bṵkṵtemero. Mṵde né fṣ, zaake n Luda kè kú adona Ninii vī.

Danieli nana bṵkṵtena kīnane

19 Ben Danieli kè wè bene dṵ Betesaza bídi kè yā pìà. Laasuu kè èe lee tò swè kēn. Ben kīna bè: Betesaza, ònton tó nanaa pì kōn à bṵkṵtenao n vīa kūro. Ben Betesaza bène: Ma dii, Luda tó nanaa pì gṣ de n zangurinṵ yā ũ. Luda tó à bṵkṵtena gṣ de n ibeeno yā ũ.

20 Lí kè n è bíta bensṵ à gbāa ai à mìsṵntē zṵ ludambēea, ben wè e zaa anduna lé zekiinṵa píngi.

21 À lánṵ maa, à né ì bíta, à pṵblee mò gbē píngia. Nṵbṵsētēno kú à gbáru, bāano è mó zṵzṵ à gāno.

22 Kí, míbe lí pì ũ. N iko bíta bensṵ n gbāa vī. N bítakee gbā à zṵ ludambēea, n kpata ṵ tà ai anduna léa.

23 Kí, n malaika ke è bṵna ludambe à bè: À lí pì zṵ à ke pṵpṵ, mṵde à à kusu kōn à kāsāano tó tṵten. À mòsi gada kpáne kōn mṵgotēo sè guu gwe. Kpíi é kpáala, eégṵ kú kōn nṵbṵsētēno ai wè swēplaa.

24 Kí, à bṵkṵtenan yè. Yā kè Luda Musude diè ma dii kīna yā musun yè.

25 Weé pémma wà n bṵ gbēntēno té, négṵ kú kōn nṵbṵsētēno négṵ sè soo lán zù bà. Kpíi é n gbē, négṵ kuu le wè swēplaa ai n gá dṣ kè Luda Musude bé à iko vī gbēntee kpatanṵ, è gbē kpá kpatan lán à yezi nà.

26 Lán à bè wà líkusú kōn à kāsāano tó nà, beee bè tó n Luda dṵ ikodee ũ, eé εara à n kpá kpatan.

27 Beee yānzi kí, ò ma lédamma kè ma. N kē n durunnṵa ògṵ yā kee a zéa. N n yā zaakēna tó ògṵ gbēkee kee takaasideenṵne, ke n nnamana égṵ gaa gwēe.

28 Yā pìno kí Nebukanēza lè píngi.

29 Mṵ kuri awēplaaa gbēra kīna e táa oo a be kpé bíta musu Babilṵnu.

30 Ben à bè: Babilṵnu bíta kè má kàe ma kiblekii ũun yèroo? Má kàe kōn ma iko gbāaao ma kíkē gakui yānzime.

31 Ai kīna gṵ yā pì o à yāa, kòto ke bṵ ludambe à bè: Kí Nebukanēza, yā kè wà ò n yā musun yè: Wà n bṵ kpatan sa.

32 Weé pémma wà n bṵ gbēntēno té, négṵ kú kōn nṵbṵsētēno négṵ sè soo lán zù bà. Négṵ kuu le wè swēplaa ai n gá dṣ kè Luda Musude bé à iko vī gbēntee kpatanṵ, è gbē kpá kpatan lán à yezi nà.

33 Gwe gṵo yā kè wà ò Nebukanēza musu kè. Wà pèa wà à bṵ gbēntēno té, à sè sò lán zù bà, kpíi à yàku. À mikā gbā lán kúu ká bà, à onkṵkṵ bṵbṵ sṵṵṵṵṵ lán bā onkṵkṵ bà.

34 Kè wè swēplaaa pì pàpa, mamoma Nebukanēza ma wée sè ma musu gwà, ben ma su ma làakaria. Ben ma Luda Musude sáabu kpà ma Gurṵpingide tó kpà ma bèe līne. Zaake à kíkēe yāana vīro, à kpata égṵ kuu gurṵ píngi.

35 Gbē kè aṣo kú anduna guuno n píngi de ne pṵke ũro. È ke lán à yezi nà kōn gbāadee kè aṣo kú musuno kōn gbēntee kè aṣo kú tṵtenṵ. Gbēke è fṣ à kpànero, gbēke è fṣ à bene bṵn èe keero.

36 Gurṵo kè ma su ma làakaria, ben ma εara ma su ma kíkēgakuin kōn bèeo kōn bítakeeo. Ma ìbano kōn ma bùsu gbāadeenṵ ma gbeka, aṣ ma ka kpatan, ben ma iko de káakupṵla.

³⁷ Mamoma Nebukaneza mée musu Kína sáabu kpaa sa mée bèe liine mée à tó kpaa, zaake à yákenanoo maa píngi, ègõ yá kee a zéa. Eé fõ à gbě kè è a zĩnda sé lezĩ busa.

5

Yá kēna gūa

¹ Kí Belisaza a b̀usu gbāadeenoo s̄isi zĩbaa p̀obleea ḡoon wàa sooro, ben èe w̄ee miińyo.

² Kè à p̄oo kè í p̄ia nna, à bè wà m̀ó k̄on vura ímib̄onoo k̄on kondogi ímib̄o kè a dezi Nebukaneza s̄ee Luda kpén Yerusalemunoo le à í mio, àpi k̄on a b̀usu gbāadeenoo k̄on a nooo k̄on a no ỳigisainoo.

³ Ben wà mò k̄on togoo p̄inoo, āooe í miio.

⁴ Kè āooe w̄ee mii, āooe t̄aa kè wà n̄ ké k̄on vuraoo k̄on kondogio k̄on m̀ogot̄eo k̄on m̀osio k̄on lío k̄on gb̄eo sáabu kpaa.

⁵ Gwe ḡoo gb̄entee oo b̀ò fitia'izi, èe ōgbe k̄ee k̄ibe ḡù kè l̄l̄onaa. Kína oo p̄i è, èe p̀ó k̄ee,

⁶ ben à laasuu tò sw̄è k̄èn. À uu ỳak̄ote à gbāaa b̀usa, ben à gbánoo e lugalugaa.

⁷ À wii gbāaa lè à bè, wà m̀ó k̄on asid̄rinoo k̄on soooeyad̄rinoo k̄on m̀asokerinoo. Ben à bè Babil̄onu ònd̄ori p̄in̄oo: Gb̄e kè ōgbe k̄eki kyó kè ben à à b̀ok̄oteme, mé gumusu t̄ea k̄on vura k̄amb̄eeo dane, eé ḡo ma b̀usu gbāadeenoo gb̄e aaḡodee ũ.

⁸ Kè k̄ina ònd̄ori p̄inoo ḡè n̄ píngi, ben āo gb̄ekee e f̄õ à ōgbe p̄i kyó kè à à b̀ok̄otenero.

⁹ Sw̄è èara à kè k̄i Belisazan maamaa, à èara à uu ỳak̄ote, ben à b̀usu gb̄ensinoo ḡò bídi guu.

¹⁰ Kè k̄i nāo k̄ina k̄on b̀usu gb̄ensinoo z̄oka mà, à ḡèńzi p̀oblekiia à bè: Wà n̄ d̄õ k̄on aafiao Zaaki! N̄ton tó n̄ laasuu n̄ n̄ose yakaro, n̄ton tó n̄ uu ḡõ sisinaro.

¹¹ Gb̄ekee kú n̄ b̀usun kè, à Luda kè kú adona Ninii v̄i. N̄ dezi Nebukaneza gur̄o wà è à làakari v̄i k̄on w̄éez̄eeo k̄on ònd̄oo lán Luda bà. N̄ dezi à dīe w̄éez̄erinoo k̄on asid̄rinoo k̄on soooeyad̄rinoo k̄on m̀asokerinoo gb̄ensi ũ.

¹² À ònd̄õ k̄on à d̄õnao p̄asĩ, è yá píngi ma. È nanaano b̀ok̄ote è yá zĩ'ũunoo yáasi t̄ok̄e k̄on ỳalek̄ozinanoo. À t̄on Danieli. Kína tó kp̄ane d̄o Betesaza. N̄ à s̄isi se, eé yá p̄i b̀ok̄otenne.

¹³ Kè wà mò k̄on Danielio k̄ina p̄i kiia, ben k̄ina bèe: M̄be z̄īoo kè wè be Danieli kè ma dezi b̀oo Yudanoo b̀usun ṹ?

¹⁴ Má mà wà bè n̄ Luda Ninii v̄i, n̄ làakari v̄i k̄on w̄éez̄eeo k̄on ònd̄õ w̄éeb̄onao.

¹⁵ Wà m̀ome k̄on ònd̄rinoo k̄on yá'asid̄rinoo tia, le āo ōgbe kè kyó ke āo à b̀ok̄oteme, m̄ode āooe f̄õro.

¹⁶ Má mà wà bè neè f̄õ n̄ ỳano b̀ok̄ote neè f̄õ n̄ ỳalek̄ozinanoo t̄ok̄e. Tó n̄ f̄õ n̄ ōgbe kè kyó kè n̄ à b̀ok̄oteme, mé gumusu t̄ea k̄on vura k̄amb̄eeo d̄anne, né ḡo ma b̀usu gbāadeenoo gb̄e aaḡodee ũ.

¹⁷ Ben Danieli bèe: N̄ n̄ gbaano k̄ũ n̄ asaiapoo p̄i kpá gb̄e p̄andea. M̄ode baa k̄on beeeo mé ōgbe p̄i kyó kenne k̄i, mé s̄õ b̀ok̄otenne.

¹⁸ Kí, Luda Musude bé à k̄ike k̄on bítakeeo k̄on gakuio k̄on bèeo kpà n̄ dezi Nebukanezaa.

¹⁹ Lán à à s̄è lezĩ nà, gb̄e píngi à v̄ia v̄i, āoè m̄i siene, bori píngi ke yá'ona bori píngin yoo. Gb̄e kè à yezi à à d̄e, è à d̄eme. Gb̄e kè à yezi à à b̄o, è à b̄ome. Gb̄e kè à yezi à gwena kaarane, è à kaara. Gb̄e kè à yezi à à busa, è à busame.

²⁰ M̄ode kè à a zĩnda s̄è lezĩ à swā gbāa k̄ũ bens̄õ à zaza k̄ũ, ben Luda à b̀o kpatan à à gakui k̄ò è.

21 Wà pèa wà à b̀ gbēnteenɔ́ t́, à laasuu g̀ lán ǹb̀nɔ́ p̀ bá. À kú k̀n sakenɔ́ à s̀ s̀ lán zù bá. Kpíi à ỳaku, ben à d̀ sa k̀ Luda Musude bé à iko v́i gbēntee kpatanɔ́, è gbē k̀ à yezi kpá kpatan.

22 Mpi s̀ Belisaza, à dion ǹ ũ. Baa k̀ ǹ ỳ p̀nɔ́ d̀ p̀ngi, née ǹ z̀inda busaro.

23 Ǹ d̀k̀ Dii Musudeo ǹ t̀ wà m̀ k̀n à kpé togoonɔ́, ben mpi k̀n ǹ b̀su gbēnsinɔ́ k̀n ǹ ǹnɔ́ k̀n ǹ ǹ ỳgisainɔ́ wē m̀io, ben ǹ t̀aa k̀ wà k̀ k̀n vuraɔ́ k̀n kondogio k̀n m̀gotēo k̀n m̀sio k̀n lío k̀n gbèo sáabu kpà, p̀ k̀ àè guu ero àè ỳ maro bens̀ à d̀na v́iroonɔ́. Ǹ ẁndi k̀n ǹ ziaao kú Luda ɔ̀zime, ben née bèè línero.

24 Beee ỳanzin à t̀ ɔ̀ p̀ m̀ à ɔ̀gbɛ p̀ k̀zi.

25 Ỳ k̀ ɔ̀ p̀ k̀n ỳ: Mene, mene, tekeli, paasi.

26 Ỳ p̀nɔ́ b̀k̀tɛnan ỳ: Mene bè, Luda ǹ k̀blegurɔ́ ǹaro à à lé zè.

27 Tekeli bè, wà ǹ t̀isi lé gwà kilooa wà è née kiloo séro.

28 Paasi bè, wà ǹ kpata kpàatete Midiãnɔ́ k̀n Pesianɔ́.

29 Belisaza ỳ ò à ibanɔ́, ben à gumusu t̀aa k̀n vura k̀mbɛɛo dà Danieline wà kpàakpa k̀ wà bè, b̀su gbāadeenɔ́ gbē aag̀deen à ũ.

30 Gwāav́i d̀nk̀ p̀ guun wà Babilonia kí Belisaza dè.

31 Midiã borii k̀ wè bene Dariusu bé à v̀è à g̀è ũ à wè baaag̀ awɛɛplaadee guu.

6

Danieli zuna músunɔ́ ẁen

1 À kà Dariusune à b̀su gbāadeenɔ́ die g̀ɔ́n baswɛɛdo, ben à ǹ díedie à b̀sun p̀ngi.

2 À g̀ɔ́n aag̀ɔ́ die ǹ gbēnsinɔ́ ũ. Danieli né g̀ɔ́n aag̀ɔ́ p̀nɔ́ dokeme. B̀su gbāadeenɔ́ è ǹ ỳnɔ́ t̀k̀ gbē p̀nɔ́, le wàton ásarɔ́ ke ḱnanero ỳanzi.

3 Danieli ɔ̀nd̀ wéeb̀na de gbēnsinɔ́la k̀n b̀su gbāadeenɔ́ ǹ p̀ngi, ben ḱna zèo à à die à b̀su gbēnsi ũ.

4 Ben gbēnsinɔ́ k̀n b̀su gbāadeenɔ́ e zé wɛtɛɛ wà ỳake ea kpata k̀ à blè ỳa musu, m̀de à taari v́iro, àɔ̀e ỳake earo, zaake à náane v́i à ỳakena guu p̀ngi. È p̀ kpá ỳakeziro è sásá ỳakearo.

5 Ben à bè: Wé ỳakee e Danieliaro, t̀ è ke à Luda doka musu baasiro.

6 Ben gbēnsinɔ́ k̀n gbāadeenɔ́ m̀ p̀k̀ɛ à g̀a wà ḱna lè wà bè: Kí Dariusu, wà ǹ d̀ k̀n aafiao!

7 Wam̀wa gbēnsinɔ́ k̀n ḱnanɔ́ k̀n z̀kpɛ gbēnsinɔ́ k̀n gbāadeenɔ́ k̀n lédammarinɔ́ k̀n ǹ ibanɔ́ ǹ p̀ngi, wa lé kpàk̀s̀ wá è à maa ǹ ỳ k̀ die ǹg̀ z̀i keɛa. Gurɔ́ baaakuri daguran t̀ gbē wéè k̀ dii kea ke gbēntee yoo, t̀ è ke mpi baasiro, wà adee sé wà zu músunɔ́ ẁen.

8 Kí, ǹ ỳ p̀ die sa ǹ ɔ̀ da takada k̀n, le gbēke t̀n ỳ p̀ liero ỳanzi. Eég̀ de Midiãnɔ́ k̀n Pesianɔ́ doka k̀ wéè f̀ wà gbororo ũ.

9 Ben kí Dariusu ỳ p̀ die à à ɔ̀ dà takadan.

10 K̀ Danieli mà wà ỳ p̀ die, à tà bɛ. À kpé k̀ kú musu windonɔ́ aɛ d̀ Yerusalemua ẁwəna. Ben à k̀ɛ à adua k̀ à Luda sáabu kpà, lán è ke nà lán guu e d̀ nà g̀n aag̀g̀.

11 Ben gbē p̀nɔ́ m̀ p̀k̀ɛ à g̀a wà à è è adua ke è d̀nle wéè keɛ Ludaa.

12 Ben à g̀a wà ḱna lè ỳ k̀ à die p̀ musu wà bè: Ǹ ỳ die ǹ bè ai gurɔ́ baaakuri dagura gbē k̀ wéè k̀ dii kea ke gbēntee yoo, t̀ è ke mpi baasiro, wéè adee sé wà zu músunɔ́ ẁè guume. Ben ḱna bè: Ỳ p̀ seka v́iro, à g̀ Midiãnɔ́ k̀n Pesianɔ́ doka k̀ wéè f̀ wà gbororo ũme.

13 Ben aã bène: Yudanɔ̀ bùsu zìzɔ̀ Danieli è n yã daro ke yã kè n dìe pì. Ègõ adua kee lán guu e dɔɔ̀ nà gèn aagõgõme.

14 Kè kína yã pì mà, à kènne zaa maamaa. À zèo à Danieli mì sí, ben èe à bɔna zé wete e ai ɔ̀fántē gaa à gèo kpén.

15 Ben gbē pìnɔ̀ èara wà pèkõre wà gaa wà kína lè wà bè: Kí, n̄ Midiãno kɔn Pesianɔ̀ doka dõ, wà bè yã kè kína diè kɔn yã kè à gizio liena vïro.

16 Ben kína bè wà mó kɔn Danielio wà à zu músunɔ̀ wèen. Kína bè Danieline: N Luda kè neègõ dɔnzi keene gurɔ̀ píngi n bɔ!

17 Kè wà à zù wèe pì guu, wà gbè sè wà tàta wèe pì léa, ben kína sèeda kèa kɔn a tãngao kɔn a bùsu gbãadeenɔ̀ tãnganɔ̀, le gbēke tón yãke liè Danieli musuro yãzi.

18 Ben kína tà bē à gì pó ble gwãavĩ beeeazi, bensõ èe a nɔgbē ke yã gbekaro. Èe fõ à ii òro.

19 Kè guu dò, guwèe e kèe, ben kína pì fèe à gaa músunɔ̀ wèe pì kiia kpakpaa.

20 Kè à sò wèe pìzi, à lé zù Danielizi kɔn pɔsiaao à bè: Danieli, Danieli, Luda Wèndide zòbleri! N Luda kè neègõ dɔnzi keene gurɔ̀ píngi fõ à n bɔ músunɔ̀ lézĩ?

21 Danieli wèala à bè: Luda n dõ aafiao Zaaki!

22 Ma Luda a malaika zì, à mò à músunɔ̀ lé nàkõa, aõe ma kènnaro, zaake ma dene taarisaidee ũ. Kí, mée taari ke kenne zikiro.

23 Kína pɔɔ̀ kè nna maamaa, ben à bè wà Danieli gá wà à bɔ wèe pì guu. Kè wà à bò, wèe e à kèna gukearo kè à Luda náane kena yãzi.

24 Ben kína bè wà mó kɔn gbē kè aõ yã di Danielianɔ̀, ben wà n̄ zúzu wèe pì guu se kɔn n̄ néno kɔn n̄ naõnɔ̀. Ai aõgõ gá tɔte le, músunɔ̀ n̄ dã aõ n̄ kũkũ aõ n̄ wánɔ̀ wìwi píngi.

25 Kí Dariusu takada kè gbē kè aõ kú a bùsu guunɔ̀ne n̄ píngi kɔn bori sãnda píngio à bè: Àgõ kú aafiao maamaa!

26 Ma yã kè diè ma bùsu gbē píngine, kè aõgõ Danieli Luda vĩa vĩa aõ dɔnzi keene. Zaake Luda Wèndide kè kuu gurɔ̀ píngin à ũ. À kpata yãana vïro, ègõ kí ble gurɔ̀ píngime.

27 È gbē mì sí è n̄ bɔ. È dabuyãno kɔn yãbɔnsaenɔ̀ ke musu kɔn tɔteo. Àmbe à Danieli bò músunɔ̀ lézĩ.

28 Danieli gbãaa è Dariusu kíblegurɔ̀ kɔn Pesia bori Sirusu kíblegurɔ̀o.

7

Danieli wéegupu'ena pó bēe mèn siigõnɔ̀ yã musu

1 Babilɔnu kí Belisaza kiblena wè káaku guu Danieli wéegupu è, à yãke è a laasuu guu gurɔ̀ kè à daena a gádoa, ben à wéegupu pì yã kè takadan à à yã mìnɔ̀ ò.

2 Danieli bè: Mée guu gwaa wéegupu'ena guu gwãavĩ, ben ma ludambe ãa mèn siigõ è, aõe kakaa ísia bíta.

3 Ben pó bēe bíta mèn siigõnɔ̀ bò ísiaan, aõ borii bò doodo.

4 À káakudee bò lán músu kè à kúu dèbenɔ̀ vïi bà. Kè mée gwaa, wà à dèbe wòwoa, ben wà à sè wà zè à gbá plaaaa lán gbèntee bà, ben wà gbèntee swè dāne.

5 Ben ma pó bēe plaadee è, à bò lán kpera bà. À gèekesekena, gbàntēwa mèn aagõ kpána à lézĩ. Ben wà bène à fèe à n̄bɔ só maamaa.

6 Beee gbera ma guu gwà, ben ma pó bēe pānde è, à bò lán gbèka bà. À dèbe vĩa kpèea lán bāa bà mèn siigõ bensõ à mì vĩa mèn siigõ. Wà à kpà kpatan.

7 Beee gbera kè mée guu gwaa wéegupu pì guu gwãavĩ le, ma pó bēe siigõdee è, è tó vĩa gbē kũ ai swè kèn. À gbãaa sáa vïro. À swaa né m̀simè bensõ à bíta, è

pó sóo, à wíwi, è kèse péere à kpaaa kè gǎa. À bò ado kǎn pó bǎe kè aǎ dǎne aenǎ. À koba mèn kuri.

⁸ Kè mée laasuu lee à koba pìno yǎ musu, ben ma koba pǎnde è, à néngo èe bǎǎ nǎ té, ben koba káaku mèn aagǎǎǎ wòwo aǎ guu bǎne. Má è koba néngo pì wée vǎ lán gbǎntee pó bà. À lé vǎ dǎ kè ègǎ wada yǎ oo.

⁹ Kè mée gwaa, má è wà kǐblekitanǎ kǎe, ben Tontoride mò à vǎea. À pǎkǎsǎanǎ de pú fénfen lán buu bà, à mìkǎ de lán sǎkǎ bà. À kǐblekita de ténene ũ, à górogbanǎ vǎ aǎǎe té bǎǎ.

¹⁰ Té bǎ à gǎzǐ èe bǎa lee à ae lán swaa bà. Gǎǎn bǎǎǎ leo bǎǎǎ e ìba bleene, gbǎ kè aǎǎ zena à aenǎ kà gǎǎn miliǎ basǎǎǎ. Yǎkpaekerinǎ vǎe, ben wà takadanǎ wǎwǎ.

¹¹ Ben má kpé mée tàasi kee wada yǎ kè koba pì e oo yǎnzi, ben má kpé mée gwaa ai wà gǎa wà pó bǎe pì dè wà à gè dúgu zǎ wà sè wà zù tén.

¹² Wà pó bǎe pǎndenǎ bǎ kpatan, mǎde wà nǎ tó wǎndio ai gurǎ plaa.

¹³ Kè mée guu gwaa gwǎavǎ wǎegupu pì guu le, ben ma pó è lán gbǎntee né bà, èe mǎǎ ludambe luguun. Kè à kà, ben wà à kpan'ae kè wà gǎao Tontoride kǐia.

¹⁴ À à kpà kpatan à iko kpàa kǎn gakuio, ben baade pǐngi dǎnzi kène, bǎsu pǐngi gbǎ kǎn bori sǎnda pǐngio. À iko ègǎ kuu gurǎ pǐngi à yǎana vǎro, à kpata é mì de zikiro.

Wǎegupu bǎkǎtǎna

¹⁵ Mamǎma Danieli ma pǎǎ yǎka. Yǎ kè mée ee ma laasuu guu tò swè kǎmagu.

¹⁶ Ma sǎ gbǎ kè aǎǎ zena gweenǎ dokezi ma yǎ pìno yǎpuraa gbǎkaa pǐngi. Ben à yǎ òme à yǎ pìno bǎkǎtǎme.

¹⁷ Pó bǎe bíta mèn siigǎǎ pìno né kpata mèn siigǎǎ kè aǎé bǎ anduna guunǎme.

¹⁸ Mǎde Luda Musude gbǎnǎ bé wé kpata sí wà ble aǎégǎ vǎ gurǎ pǐngi, kpata pì ègǎ yǎana vǎro.

¹⁹ Beee gbera má yezi mà yǎpuraa dǎ pó bǎe siigǎǎde yǎ musu. À taka bǎ ado kǎn pó bǎe kpaaanǎme, è tó vǎa gbǎ kǎ de à kpaaanǎla. À swaa né mǎsimǎ, à ǎnkǎkǎ né mǎgotǎme, è pó só à wíwi è kèse péere à kpaaa kè gǎa.

²⁰ Má yezi mà koba mèn kuri kè aǎǎ kú à mìanǎ yǎasi dǎ dǎ kǎn koba kè bǎ ben koba mèn aagǎǎǎ wòwo wà guu tǎneo. Koba pì wée vǎ kǎn léo, è wada yǎ o, à zena gbǎa de à kpaaanǎla.

²¹ Kè má kpé mée gwaa, koba pì e zǎ kaa kǎn Luda gbǎnǎ èe nǎ fuu.

²² Ben Tontoride pì mò à yǎ nnaa kpà a gbǎ pìnǎ, zaake kpata gǎna Luda Musude gbǎnǎ pó ũ gurǎ bé à kà.

²³ Wà bème lán kè bà. Pó bǎe mèn siigǎǎdee pì né kpata siigǎǎdee kè eé bǎ anduna guume. À taka bǎ ado kǎn kpata kpaaanǎ, eé da andunala pǐngi à kèse péere à wíwi.

²⁴ Koba mèn kuri pìno né kpata pì kǐna gǎǎn kuri kè aǎé kǐ bleenǎme. Kǐna kè bǎ adona kǎn à káakupǎǎ é fǎe nǎ gbera eé kǐ gǎǎn aagǎǎǎ bǎ kpatan.

²⁵ Eé Luda Musude tǎ zaaa sí eé gbǎa mǎ à gbǎnǎne eé wete à zǐbaa gurǎǎǎ kǎn doka kè Ludaa dǎenǎ lie. Wà Luda gbǎnǎ nǎne à ǎzǐ wǎ aagǎ kǎn a kusuo.

²⁶ Mǎde yǎkpaekerinǎ é vǎe aǎ à bǎ kpatan, aǎé kpata pì mì de mìǎmǎ ai gurǎ pǐngi

²⁷ gbasa wà anduna kpata pǐngi kǐke kǎn ikoo kǎn bítakeeo kpà Luda Musude gbǎnǎ. À kpata pì né kpata kè eé yǎarome, kpatablerinǎ é dǎnzi kǎne aǎé mì siene nǎ pǐngi.

28 Yā pì lén gwe. Mamɔma Daniëli, ma laasuunɔ tò vĩa ma kũ maamaa, ma uu liɛ, ben má yā pì kũna ma swèn.

8

Sakaro swèkɛna kɔn blèkofii

1 Belisaza kíblena wè aagɔdee guu mamɔma Daniëli ma wéegupu è à kè má è káaku baasi.

2 Mée guu gwaa ma wéegupu'ena pì guu, ben má è má kú kibe Susa wétèdaan Elamu bùsun. Má kú swaa kè wè be Ulai saɛ.

3 Ma wée sè ma guu gwà, ben ma sàkaro è zena swaa pì léa. À koba vī mèn plaa. Aɔ gbàa, mɔde à doo gbàa de à doola, à kè gbàa pì bò zāame.

4 Ma sàkaro pì gwà, è sɔ dadaa ɔfántɛgɛkpen kpa kɔn gu'igbāroo kpaa kɔn sɔɔmɛɛ kpaa, èe koba máemaɛɛ. Nòbɔ kee e fɔ à zè à gɛnɛro, gbɛkee e fɔ à bò à gbāaa ɔzĩro. Ègɔ a zĩnda pɔyezi kɛmɛ, ben à a zĩnda sè lezĩ.

5 Mée laasuu lɛɛ yā pì, ben ma blèkofii è bɔna ɔfántɛgɛkpen kpa, à bà andunala píngi à gbá e péɛ tɔtɛro. À koba bíta vī a wéegbātān.

6 À gaa sàkaro kè zena swa léa pì kiia, ben à kúu òa kɔn pɔfɛ pásĩo.

7 Kè má è à sùzi kɔn pɔfɛo lɛ, à à gbègbè ai à à koba mèn plaaa pìnɔ è'ɛ, ben sàkaro pì e fɔ à pèaro. Blèkofii à nè à kèɛ pèpɛɛa, gbɛkee e fɔ à bò à ɔzĩro.

8 Ben blèkofii a zĩnda dì, mɔde kè à pèɛ maamaa, à koba bíta pì è, ben koba pāndenɔ bɔɛ wà kpà mèn siigɔ à gɛɛ ũ, aɔ lé dɔdɔ anduna gooda siigɔɔna.

9 Koba pìnɔ doke gbàdā néngo bò, ben à bíta kù maamaa. À gaa sɔɔmɛɛ kpa kɔn ɔfántɛbɔɛ kpaa kɔn bùsu maa kpaa.

10 À bíta kũ ai à gaa pé ludambɛ zìkɛɛna, ben à sɔsɔne kenɔ wòro à n kweɛ tɔtɛ à kèɛ pèpɛɛmɛ.

11 À a zĩnda sè à kè sáa kɔn zìkɛɛ pìnɔ Kínao. À saa kè wègɔ ooa lán guu e dɔɔ nà mì dè à à kúkii kè bezĩ ũ.

12 Wà zìkari pìnɔ nàne à ɔzĩ kɔn saa kè wègɔ oo lán guu e dɔɔ nào bɔnkɛɛyā kè wà kè yānzi, ben à yāpuraa pàɛ tɔtɛ. Yā kè à kè píngi bò maa.

13 Ben má mà malaika e yā oo, ben malaika pānde à là à bè: Wéegupu'ena yā pì è gá kɛ ai bɔɛmɛ? Saa kè wègɔ oo lán guu e dɔɔ nà yā pì kɔn bɔnkɛɛyā kè è guu yaka pìo kɔn Luda kpé kpañmanao kɔn kèɛpɛɛɛna zìkɛɛ pìnɔao.

14 Ben à bèmɛ: Eégɔ gaa ai gurɔ wàa kuri awɛɛdo kpé basɔro sa'ona kɔngɔ kɔn uusieo gbera, Luda kpé é gbasa à bɔ maa.

Wéegupu bɔkɔtɛna

15 Gurɔ kè mamɔma Daniëli mée wéegupu pì ee lɛ, mée zé wɛɛɛ mà à yáasi dɔ, ben ma póke è zena ma aɛ à bò lán gɔgbè bà.

16 Ben ma gbèntee kòto mà bɔna Ulaizi à lɛ zù à bè: Gablieli, n wéegupu kè gbè pì è bɔkɔtɛɛ.

17 À sòmazi ma zekiia. Kè èe mɔɔ, vĩa ma kũ, ben ma daɛ ma puua. À bèmɛ: Gbèntee né, ngɔ dɔ kè wéegupu kè n è de andunayāgurɔ yā ũmɛ.

18 Gurɔ kè èe yā oomɛ, ii ma kũ gbāa, má daɛna ma puua. Ben à ɔ nàma à ma fɛɛ à ma zɛ.

19 À bè: Mée yā kè eé mó Luda pɔfɛpitammagurɔ zìakɛɛ zĩ onnɛmɛ, zaake andunayāgurɔ yāmɛ.

20 Sàkaro kobamɛmplaadee kè n è pì de Midiānɔ kɔn Pɛsia kínano ũmɛ.

21 Blèkofii sɔ né Giriisi kpatamɛ. Koba bíta kè dɔ à wéegbātān de à kína káaku ũ.

²² Koba mèn siigɔ kè aɔ bɛ koba kè è gɛɛ ũu pì né kpata mèn siigɔ kè aɔ é bɔc à borii guunɔmɛ, mɔde aɔ gbãaa é ká lán à bàro.

²³ Aɔ kíblena gurɔ zãa zĩ, tó aɔ taarikena lé kà, kína uu fɛkpana mɔnafikide kàsara é fɛɛ.

²⁴ A gbãaa é kaara, èe ke kɔn à zĩnda gbãaaonlo. À pɔkaatená é swè kɛngu. Yã kè eé ke píngi égɔ papanamɛ, eé gɔsagbãaanɔ kɔn Luda gbɛnɔ dúgu zɔ.

²⁵ À ɔndɔ guu à mɔnafiki égɔ papanamɛ, eé gɔ daa a ka. Tó gbɛnɔ yãke dɔnaro, ben eé n dúgu zɔ paripari eé fɛɛ kɔn kɔnanɔ Kínao. Weé à kaate, mɔde gbɛntee ɔnlo.

²⁶ Sa kɔngɔ kɔn sa uusieo ogurɔ wéegupu kè n è né yãpuraamɛ. N yã pì ká takadan, zaake eé ke ziakpɛɛ zĩmɛ.

²⁷ Mamɔma Danieli ma gbãaa yãa, ben ma gyãa kè gurɔ plaa. Kè ma fɛɛ, ma ɛara ma zĩ kè kɔnanɛ. Ma bídi kè wéegupu kè má è pì yãa, mée à boktɛna dɔro.

9

Danieli aduakɛna

¹ Asueru né Dariusu, Midiã bori kíblena Babilɔnia bɔsun wè káaku guu,

² mamɔma Danieli ma yã kè Dii ò annabi Yeremayanɛ è takadan à bè, Yerusalemu é gɔ bezĩ ũ wè baaagɔ akurimɛ.

³ Ben ma aɛ dɔ Dii Ludaa ma kúe kɛnɛ ma wéɛ kèa kɔn léyinao kɔn túbuo kuna ma miã kɔn pɔsia utanɔ dana.

⁴ Ma adua kè Dii ma Ludaa, ma a gbɛnɔ durunɔ ònɛ ma bè:

N yã nna Dii Luda. N bíta bensɔ n naasi ví. Neègɔ n bà kuuna kɔn gbɛ kè aɔ yenzi aɔ è n yã maanɔ kúna náanɛ guu.

⁵ Wa durun kè wa yã zaaa kè. Wa taari kɛnnɛ wa kpɛɛ linne. Wa bɔ yã kè n díe kɔn n dokanɔ kpɛɛ.

⁶ N zɔbleri annabinɔ yã ò wa kɔnanɔnɛ kɔn wa kpatablerinɔ kɔn wa dezínɔ kɔn wa bùsu gbɛnɔ n píngi kɔn n tɔo, ben wéɛ n yã maro.

⁷ Dii, n maa. Wapínɔ sɔ wa gɔ kɔn wíó gbãa, wamɔwa Yerusalemudeenɔ kɔn Yudanɔ píngi kɔn Isaraili kè aɔ kú kíno kɔn Isaraili kè aɔ kú zã bùsu kè n n fáakɔan aɔ bɔna n kpɛɛ yãnzínɔ n píngi.

⁸ Dii, wí wa kú durun kè wá kɛnnɛ yãnzí, wapínɔ kɔn wa kɔnanɔ kɔn wa kpatablerinɔ kɔn wa dezínɔ.

⁹ Dii wa Luda, baa kè wa sãsa n yãa, n wɛnda ví kɔn sùuo.

¹⁰ Dii wa Luda, wéɛ mi siennɛro wéɛ té doka kè n dà n zɔbleri annabinɔnɛ aɔ òweenɔziro.

¹¹ Isarailínɔ pã n dokanɛ n píngi aɔ gí n yã mazi. Ben n láari kèwa kè wa durun kɛnnɛ yãnzí, lán n ò n zɔbleri Musa doka takadan nà.

¹² N yã kè n bè eé wa lee kèwe kɔn wa gbɛnsínɔ. N mɔnzí kpàwazí, wèe yã kè Yerusalemu lè taka e anduna guu zikíro.

¹³ Wa Luda, yã pì wa le lán à yã kú Musa doka takadan nà, mɔde wéɛ n kii wɛtɛro, wéɛ kpɛɛ li wa durunɔnɛ wa làakari dɔ n yãpuraaaaro.

¹⁴ Dii wa Luda, néɛ gí ke kɔn mɔnzí kpanawazíro, zaake n yã ègɔ nna n yãkɛna guu píngi, ben wéɛ n yã maro.

¹⁵ Dii wa Luda, n bɔ kɔn wa gbɛ kè aɔ de n gbɛ ũunɔ zaa Iyipiti kɔn n gãsã gbãaa, n tó bɔ lán à kuu ai kɔn a gbãao nà. Wa durun kè wa taari kɛnnɛ.

¹⁶ Dii, lán n yãkɛnanɔ maa píngi nà, n n pɔfɛ kɔn n pɛtɛo kè n wéte Yerusalemua kɔn n kpíio sa, zaake Yerusalemu kɔn wamɔwa kè wá de n gbɛ ũunɔ gɔ fabona pɔ ũ gbɛ kè aɔ ligawaziinɔnɛ n píngi wa durunɔ kɔn wa dezínɔ yãzaakɛnao yãnzí.

¹⁷ Wa Luda, ò mamoma n zòbleri wéekée kè mée keemma sí sa kòn ma wènda wiio. Dii, ò ae do n kúkii kè gbòroa n tó yānzi.

¹⁸ Luda, ò swā kpá ò ma yā ma. Ò wée sé ò wéte kè n tó kúa bezĩ gwa. Èe ke wa maakena yānzin wée wée keemmaziro, n wènda bíta yānzime.

¹⁹ Dii, ò ma yā ma! Dii, ò sùu ke! Dii, ò swā kpá ma yāzi ò ke kpakpaa! Ma Luda, òton gí kero n tó yānzi, zaake n tó kú wéte pía kòn n gbēnɔme.

Azuma baaagõ akuri yā

²⁰ Gurɔ kè mée yā oo le, mée adua kée mée ma durunnɔ yā oo kòn ma gbē Isarailinɔ durunnɔ, mée wée kée Dii ma Ludaa à kpíi yā musu,

²¹ kè mée adua kée le, Gablieli, gbē kè má è wéegupu'ena guu yāa pì vĩa à mò ma kii sa uusie ogurɔ.

²² À yā òme à bè: Danieli, ma bɔ ma mɔnzi le mà n wée kēnneme, n dōna e à kaara.

²³ Kè n na aduakēnaa, Luda n wéekée sì, ben ma mɔ mà onne, zaake à gbē yenzideen n ũ. Ò làakari do yā kèa ò laasuu lé wéegupu kè née eea.

²⁴ Luda azuma baaagõ akuri diè n gbēnɔne kòn n wéte pìo, le à taarinɔ mì de à durunnɔ vĩa à yā zaaanɔ kēawa, eé bɔ kòn bɔna maa kè eé yāaroo, wéegupu'ena kòn annabikée kenao lé é ká, weé Ludakukii kya ke.

²⁵ Ò laasuu lé yā kèa òngõ dõ kè naana zaa gurɔ kè wà diè kè Yerusalemu é eara à su a gwena ziiia ai à gàa pé Mesaya mógurɔa eégõ de azuma swēplaa kòn azuma baaagõ awēplaa òme. Weé eara wà káe weé à gāalenɔ kēke kòn zédaanɔ, mɔde nawēa égõ kuu gurɔ pía.

²⁶ Azuma baaagõ awēplaa pì gbera weé Mesaya pì de, gbēke é zεoro. Kína kè èe mɔ zìkpeenɔ é wéte pì kaate kòn Luda kpéo. À mīdena é su lán í gublena bà. Ai à lé gõ gá ká zìkana kòn kaatenao égõ kuu lán Ludaa diè nà.

²⁷ Kína pì é lεdole ke kòn gbēnɔo pari ai azuma do. Azuma doo pì dagura eé sa'ona kòn gbadanao mì de à tēpɔ guyakari pée gwe ai kaatena kè Ludaa diè guyakari pìne gá à leo.

10

Gakuidee bɔ à mɔna Danielizi

¹ Pesianɔ kí Sirusu kíblena wè aagõdee guu wà yā bìia Danieli kè wè bene do Betesazane. Yā pì né yāpuraame, bensõ zì gbāa yāme. À yā pì mà wéegupu'ena guume, ben wà à bòkōtēne.

² Gurɔ beea mamoma Danieli, mée pɔsīaa kée azuma aagõ dagura.

³ Mée pɔ nnaa blero, nòbɔ ke wēe e gē ma lénlo. Mée nɔsí kemaro ai azuma aagõ pì gāa à pāpao.

⁴ Mɔ káaku gurɔ baro awēsiigõdee zī má zena swa bíta kè wè sísi Tigiri sae.

⁵ Ma wée sè ma guu gwà, ben ma gbēke è à táaru bisa dana, vura maa asaa dɔna à pii.

⁶ À mè bò lán gbè bèedee bà, à uu de lán loupina bà. À wée de lán sèté bà, à ɔɔnɔ kòn à gbánɔ e té kée lán mògotē lóɔna bà. À kòto de lán gbē parii kī bà.

⁷ Mamoma Danieli māmbe ma wéegupu pì è mado. Gbē kè aõ kúmaonɔ e ero, mɔde swè kēngu, ben aõ bàa lè wà gàa wà ùte.

⁸ Māmbe ma gõ mado, mée wéegupu bíta pì ee. Ma gbāaa yāa, ma uu liè, ma gõ gbāaa sai.

⁹ Ma à kòto mà, ben gurɔ kè mée maa, ii ma kū gbāa, ma dae ma puua.

¹⁰ Ben wà ɔ nàma wà ma se wà ma kue ma kosooa kòn ma ɔɔo, mée lugalugaa.

11 Ben wà bèmε: Luda gbē yenzide Danieli, ò làakari do yā kè mée oonneεa. Ñ fεε ò zε, zaake wà ma zĩmmamε. Kè à òmε le, ma fεε ma zε, mée lugalugaa.

12 Ben à èara à bèmε: Danieli, ònton tó vĩa n kũro, zaake zaa gurɔ káaku kè n n nòsε kpà yā wàaripanaa bensɔ n n zĩnda bùsa Ludanε, à yā sɔnyo. N yā pì yānzin ma mɔzi.

13 Pesia bùsu tãa kí ma dādā gurɔ baro awεεdo, ben malaika kíno do Mikaeli bé à mò à ma ìan kà.

14 Ma mɔ le mà yā kè eé n gbēno le gurɔ zãa zĩ bɔkɔtεnnε, zaake wéεgupu kè néε ee kuu zia yā ũmε.

15 Gurɔ kè èe yā pì oomε, ma a mì pèε, má yĩtena kítikiti.

16 Gbē kè bò lán gbēntee bà pì ɔ kè ma léa, ben ma lé wè ma yā ò. Ben ma bè gbē kè zena ma aεnε: Dii, ma wāwāa mà pò kè mée ee yānzì, ma gɔ gbāaa sai.

17 Dii, mamɔma n zòbleri mé ke diamε mà yā onyo? Má gbāa vī do, wesabona kèmao zĩ'ũ.

18 Gbē kè bò lán gbēntee bà pì èara à ɔ kèma à ma gba gbāaa

19 à bè: Luda gbē yenzide, ònton tó vĩa n kũro. Ñgɔ kú kɔn aafiao! Ñ tó n làakari gɔ kpaεna! Ñ swè gɔ gbāa! Kè à yā òmε, ben ma gbāa è ma bè: Dii, ò yā omε sa, zaake n ma gba gbāaa.

20 Ben à bè: Ñ yā kè tò ma mɔ n kiia dɔsɔ? Mé εara mà gá zì ká kɔn Pesia tãa pìo tia. Tó ma ta, Giriki tãa é mó.

21 Mɔde mé yā kè kú Yápura Takadan onne gĩa. Gbēkee e zε à ma ìan káro, séde a malaika Mikaeli baasiro.

11

1 Midiã bori Dariusu kíblena wè káaku guu, ma zε ma gi kɔn Mikaelio ma à dákpa.

Sɔmεte kína kɔn gu'igbāro kínao

2 Yápuraan mée oonne. Kína pāndenɔ é fεε gɔɔn aagɔ aɔ kí ble Pesia bùsun. Aɔ siigɔdee té ñ kpεε, eégɔ auziki vī maamaa deñla. Eé gbāaa e a auziki pì yānzì eé tó gbē píngi fεε Girisi bùsuzi.

3 Kína gbāadee é fεε à kí ble bùsunɔa pari, eégɔ keε lán à yezi nà.

4 À fεεna gbera à kpata é gboro à ke leo siigɔ, anduna gooda siigɔno baade kɔn a pɔo. Ee ke à boriino bé wé kpata pino blero, gbē pāndenɔ bé wé ble, à kpata pino gbāaa é ká à káakupɔ ũro.

5 Sɔmεte kpa kína é gɔ gbāa vī, mɔde à zìkpεεno gbēnsi ke é gɔ gbāa vī deàla. Eé kí ble à kpata é gɔ bita.

6 Gurɔ plaaa gbera aɔé ledole ke. Sɔmεte kpa kína é a nénɔkparε kpāsā gu'igbāro kínaa ledolekena kɔo sèeda ũ, mɔde nɔgbē pì é gɔ iko vī gwero, kína pì kɔn à néo é gi kero. Weé nɔgbē pì kɔn gbē kè aɔ mɔno kɔn à deo kɔn à ìankario kpámma gurɔ beεea.

7 Nɔgbē pì danε ke bé eé kí ble à de gεε ũ. Eé léε gu'igbāroo kpa kína zìkpεεnoa eé gē à zeki gbāaan. Eé zì kányo à gbāa mɔñne.

8 Eé ñ tãano kɔn ñ dii kè aɔ kāsano sée wà táo Igipiti kɔn ñ pò bèεdee kè wà kè kɔn vurao kɔn kondogiono. Eé gu'igbāroo kpa kína tón gĩa gurɔ plaa.

9 Gu'igbāro kpa kína pì é mó à léε sɔmεte kpa kína pì bùsua se, mɔde eé εara à tá a bùsun.

10 À néno é zì soru ke aɔ zìkpεεno kakɔa paripari. Aɔé da zén aɔ dagula lán swapana bà. Aɔé zì ká ai aɔ gá káo à zeki gbāaan.

11 Sɔmεte kpa kína é fε eé gá zì ká kɔn gu'igbāroo kpa kínao kɔn zìkpεε kè à kákɔa paripariino eé zì blemma.

12 Tó à zìkpεε pìnɔ sɛɛ à tànyo, eé a zĩnda sé lezĩ. Eé n̄ dɛdɛ gɔɔn bɔɔɔ kuri, mɔde eé e à zĩ bleńma gurɔ pĩngiro.

13 Gu'igbāro kpa kína é ɛara à zìkpεεnɔ kakɔa paripari de à káakupɔla. Tó à gurɔɔ kà, eé mɔ kɔn a zìkpεε parii pìnɔ, baade kɔn a gɔkɛbɔnɔ.

14 Gurɔ beee a gbɛ paridee é fɛɛ sɔɔmetɛ kpa kínazi. N bori gɔ pāsĩnɔ é fɛɛzi wéegupu kè n̄ è yāpapana yānzi, mɔde ašé mĩnnaa kero.

15 Gu'igbāro kpa kína é mɔ à wéte bĩide kagura ke eé sí. Sɔɔmetɛ kpa zìkpεεnɔ gbāaa é fɔ à kpánnero, baa aš zìkpεε maaanɔ. Aš gbāaa é fɔro.

16 Kína kè mò à lɛɛa é ke lán à yezi nà, gbɛke é fɔ à kpánnero. Eé ze bũsu maaan eégɔ à kaatena zé vĩ.

17 Eé zɛo à mɔ kɔn a bũsu ikoo pĩngi, mɔde eé lɛdole ke kɔn sɔɔmetɛ kpa kínao. Eé a nénɔkparɛ kpāsāa le à e à à kpata yaka yānzi. Yā pì é zé kero, eégɔ àre ke vĩnero.

18 Eé gbasa à aɛ dɔ ísɛa saɛ bũsunɔa eé sí pari, ben zìkpεεnɔ gbɛnsi ke é à wada mĩ de eé tó à wada wĩ à musu.

19 Eé ɛara à aɛ dɔ a be bũsu zeki gbāaanɔa sa, mɔde eé gèn sí à lɛɛ, weé à e dɔro.

20 À gɛɛ é be'ɔsiri gbāamɔnnɛri gbarɛńma le à a kíkɛgakui kaara yānzi, mɔde gurɔ plaaa gbɛra eé game, èe ke pɔfɛ ke zĩ yānzinlo.

21 À gɛɛ é gɔ de gbɛ gina kè wèè à kpá kpatanloo ũ. Gurɔɔ kè gbɛnɔ yāke danaro, eé mɔ à lɛnnaa kásan̄ne à kpata síńma.

22 Eé zìkpεεnɔ wĩwi a aɛ dúgudugu, eé n̄ kaate kɔn kína kè à lɛdole kèoo.

23 Lɛdolɛkenao gbɛra eé bɔ à kpɛɛ, à gbāaa é kaara, baa tó à gbɛnɔɔ pariro.

24 Eé gɛ bũsu auzikidee kè à gbɛnɔ yāke danaroonɔzi, eé yā kè a denɔ ke a dezínɔ e fɔ wà kèroo ke. Eé n̄ pónɔ sɛɛ eé n̄ pókādeenɔ nakɔa eé n̄ auziki pìnɔ kpaatete a ibanɔne. Eé à zaaa kpakɔsɔ zeki gbāaanɔzi, mɔde eé gurɔ plaaa kero.

25 Eé swè diɛ à té ká a zĩndan. Eé gɛ sɔɔmetɛ kpa kínazi kɔn zìkpεεnɔ paripari. Sɔɔmetɛ kpa kína pì é zĩ káo kɔn a zìkpεε parii kè aš gbāaa kè bítanɔ, mɔde eé n̄ fɔro, zaake weé lé kpakɔsɔzime.

26 Gbɛ kè ašè pɔ bleonɔ é zĩbɔnkpɛɛ kenɛ. Weé pé à zìkpεεnɔa wà n̄ paridee dɛdɛ.

27 Kí gɔɔn plaaa pìnɔ é vɛɛ teebu dɔnkɔzi kɔn n̄sɛzaaao aš egɛɛ tokɔnɛ. Eé zé kero, zaake yā é mĩ de à gurɔɔame.

28 Gu'igbāro kpa kína é da a bũsu zén kɔn auziki bítanɔ, mɔde eé yā zaaa kpakɔsɔ gbɛ kè Luda bà kúnyonɔzi. Eé yā lún̄ne gbasa à tá a bũsun.

29 Tó à gurɔɔ kà, eé ɛara à gɛ sɔɔmetɛ kpa bũsuzi, mɔde kèkii é gɔ de lán à káakupɔ bāro.

30 Ɔfántɛgɛkpendeenɔ é gínɛ kɔn góro'itenɔ. Eé na a sāsaa, eé ɛara à gá pɔfɛ pita gbɛ kè Luda bà kúnyonɔa. Eé ze kɔn gbɛ kè aš Luda bà kuunańyo yā gbòronɔ.

31 À zìkpεεnɔ é Luda kpé gbāsĩ lé ašé saa kè wègɔ oo lán guu e dɔɔ nà mĩ de ašé tɛpɔ guyakari péen.

32 Eé gbɛ kè aš Luda bà kuunańyo yā gbòronɔ mĩ lie kɔn mɔnafikio, mɔde gbɛ kè aš n̄ Luda dɔnɔ é ze gbāa aš gínɛ.

33 Aš gbɛ kè aš ɔndɔɔ vĩnɔ é yā da gbɛnɔne pari, mɔde gurɔ plaaa dagura weé n̄ gbɛkenɔ kwé kɔn fɛɛdaao weé n̄ gbɛkenɔ kpáta weé n̄ gbɛkenɔ ká kpésiaan weé n̄ pónɔ síńma.

34 Tó aš lɛɛ le, weé n̄ ïan ká féte, mɔnafikideenɔ é nan̄ma pari.

35 Ɔndɔri pì kenɔ é kpágula, le Luda e à n̄ baasa à n̄ gbāsĩ woróm̄ma, le aš n̄sɛ e à pura kũ ai gurɔ lé gá ká, zaake gurɔɔ pì é ká lán Ludaa diɛ nàme.

Kína kè eé a zīnda sé lezī

³⁶ Kína ke bé eé ke lán à yezi nà eé a zīnda sé lezī, eé bitakεε dō a zīndanε de tāanola píngi eé dōkena yā o Luda kè deńlaa musu. À yā égō gaame ai Luda pōfēpitammagurō gá papao, zaake Luda é yā kè à zèo kemε.

³⁷ Kína pì é a dezinō tāanō yā daro ke tāa kè nōgbēnō égō yezi. Eé tāa ke yā daro eé bitakεε dō a zīndanε deńla píngi.

³⁸ Eé zeki gbāaanō tāa kpe da a dii ũ aō gēε ũ. Eé dii kè a dezinō dōroo pì kpe da kōn vuraō kōn kondogio kōn gbè bēedeo kōn pō auzikideenō.

³⁹ Eé yā lú zeki gbāa gbēntēnōne bori zītōnō tāa pì gāzī. Eé gbē kè aō à dōnō kpe da maamaa. Eé tó aō kí ble gbēnōa pari, eé būsu kpàateteńne n̄ asaia ũ.

⁴⁰ Tó à gurō lé kà, sōometε kpa kína é léεa zīo, ben gu'igbāroo kpa kína é fεεzi lán zāga'īa bà kōn sōgoronō kōn sōdeenō kōn goro'itenō paripari. Eé gē būsunozi pari à dagula.

⁴¹ Eé gē būsu maaazi dō. Būsu paridee é léε, mōde Edōmunō kōn Mōabunō kōn Amōninō gbēnsinō é bō.

⁴² À iko é būsu pariinō le, Iyipiti é bōro.

⁴³ Eé gbāaa ble Iyipiti auziki kè utenanōa, vura kōn kondogio kōn pō bēedeo píngi. Libianō kōn Etioipianō é m̄ siene.

⁴⁴ Baaru kè eé bō fāntēbōε kpa kōn gu'igbāroo kpao é tó swè kēn, eé da zén kōn pōfē bitao gbē parideenō kaatena kōn n̄ m̄idenao yānzi.

⁴⁵ Eé a kíkε bisakutaa dō ísia kōn Luda kp̄ii maaao dagura. Gwen eé gan, gbēke é à ĩan káro.

12*Gurō zāa zī*

¹ Gurō beeeā Mikaeli, malaika isi kè è zε kōn n̄ gbēnō é fεε. Gurō beee nawēa égō bita. Zaa boriinō naana gurō ai gurō beeeā à taka e ke zikiro. Gurō beeeā n̄ gbē kè aō tó kú Luda takada guunō é bō.

² Gbē parii kè aōε ii oo tōtε guunō é vu. Aō gbēkenō égō wēndi kū eé yāaroo vī, aō gbēkenō sō lalandi kōn wī yāanasaio.

³ Gbē kè aō ōndō vīnō égō té keε lán musu pónō bà. Gbē kè aōε tó parii bō maa p̄inō égō té keε lán sōsōnenō bà.

⁴ Mpi sō Danieli, n̄ yā p̄inō ká takadan n̄ koko n̄ à lé nakōa ai gurō p̄i lé gá ká. Gbē parideenō égō gaa weégō suu le wà dōna kaara.

⁵ Mamōma Danieli ma guu gwà, ben ma gōn plaaanō è, gbē doo zena swaa baa kè kpa, gbē doo baa kāa kpa.

⁶ Aō gbē mēn doo bè gbē kè táaru bisa dana à zena swa'ilaane: Yābōnsae p̄inō é m̄i de bōrεmε?

⁷ Gbē kè táaru bisa dana à zena swa'ilaā p̄i a oplaā kōn a ozeεo sè musu, ben má mà à bè kōn Gurōpingide tóo: Wè aagō kōn a kusuomε. Tó wà Luda gbēnō gbāaa f̄i wà yāa, yā p̄inō gbasa wà m̄i de píngi.

⁸ Má mà, mōde mēε à bōkōtena dōro, ben ma à là ma bè: Dii, yā p̄i gbè é bō diamε?

⁹ À wēmala à bè: Danieli, n̄ gá! Yā p̄inō m̄i égō utenamε, weégō pō kúεa ai gurō lé gá ká.

¹⁰ Zī beeeā gbēnō gbāsī é kēm̄ma pari, aō n̄sε é pura kū lán wà n̄ baasa bà, mōde gbē zaaanō é keke wàgō zaa. Gbē zaa ke é yā p̄i dōrō dōro, mōde gbē kè aō ōndō vīnō bé wé ma.

¹¹ Tó wà saa kè wè o lán guu e dō nà m̄i de wà tēpō guyakari pēen, gurō wàa swεedo kpé basiigō akuri bé eégō kuu.

- ¹² Aubarikadeen gbě kè eé gurɔ wàa swεεdo kpé baswεεplaa sɔɔrosai dǎ à ká ũ.
- ¹³ Mpi sɔ, ò gá ai n gurɔ léa. Né anduna tó gbasa ò fεε ò n baka le gurɔ zǎa zĩ.

YUNUSA

Yunusa bàalena Diine

- 1 Dii yā ò Amitai né Yunusanε à bè:
- 2 Ñ fεε ñ gá wétεda bíta kè wè be Ninεva guu ñ kpākēńzi, zaake aǎ zaakεna ma kii lè.
- 3 Ben Yunusa bàa lè Diine à mì pè Tasisia. Kè à kà Yɔpa, à góro'ite è gwe kè èe gaa Tasisi. Kè à fīa bò, à gèn kǔn gbē kè aǔɔe gaa gweenɔ, èe bàa lεε Diine.
- 4 Dii ĩa gbāaa gbàre ísiaala, ben zàga'ĩa pāsī fεε ísiaala ai góro'ite yezi à para.
- 5 Vīa góro gbēnɔ kù, baade e wii pεε a tǎazi, ben aǎ góro pì asoonɔ b̀e aǔɔe kaa ín lε góro e à futa kù. Yunusa sǔ pìta à gè à dàe góro gīzī, ben i bíta à sè.
- 6 Górodee gaa à à lè à bè: Bó iin née oo lεε? Ñ fεε ñ wii pé n tǎazi, wègǔ dǔro tó eé wa wée gwa à wa bɔ.
- 7 Ben aǎ bèkǔnε: À mó wà kàbankpe ke lε wà dǔ gbē kè gēwazi kǔn kisia kèo. Kè aǎ kàbankpe kè, ben à Yunusa kù.
- 8 Aǎ à là wà bè: Ñ owe gbē kè ñ de à ũ, mmɔn kè n gēwazi kǔn kisia kè takao. Zī kpāreen nεε kεε? N bɔ máme? Bùsu kpāree gbēn n ũu? Bori kpāreen n ũu?
- 9 À wèńla à bè: Eberun ma ũ. Dii Luda Musude kè ísia kǔn tǔtεo kèn mεε dǔnzi kεε.
- 10 Ben vīa gbē pìnɔ kù, swè kēńgu, aǎ bènε: Bóyǎnzi ñ kè lezi? Gbē pìnɔ dǔ kè èe bàa lεε Diinεmε, kè à ónne lε yǎnzi.
- 11 Í kpé e góro zuzuu, ben aǎ à là wà bè: Dian wé kenne nà lε ísīaa busawee?
- 12 À bèńne: À ma sé à ma zu ísīaan lε í busaare, zaake má dǔ kè mámbε ma gēazi kǔn zàga'ĩa gbāaa kèo.
- 13 Aǎ nà górolinaa lε wà e wà bikù, m̀de aǔɔe fǔro, zaake í kpé e ñ zuzuumε.
- 14 Ben aǎ wii pè Diizi wà bè: N yā nna Dii! Ñton wa kaate gbē kè wèndibɔna yǎnziro. Dii, ñton wa diε taarideenɔ ũ à dεna yā musuro, zaake n n poyezi dǎweme.
- 15 Ben aǎ Yunusa sè wà zù ísīaan, ben í pì zuzuna kpàε.
- 16 Dii yā pì tò vīa gbē pìnɔ kù maamaa, ben aǎ saa òa aǎ lù sènε.
- 17 Ben Dii tò kpò gbèntē b̀ à Yunusa m̀, ben à kè kpò pì gbεεen fáantē aagǔ gwǎavī aagǔ.

2

Yunusa aduakεna kpò gbεεen

- 1 Zaa kpò pì gbεεen Yunusa wée kè Dii a Ludaa à bè:
- 2 Ma lé zù Diizi ma kagurakεna guu, ben à wémala. Zaa gēwāa lòn ma wii pè, ben à ma yā mà.
- 3 N ma zu ísia lòn ai zaa à guragura, ísǔ dídima kǔn à kakanao, n ísǔkana fùta tǎa ò ma mīla.
- 4 Ma bè n pεma b̀ona n kiia, m̀de mé εara mà wée si n kpé kè kú adonale.
- 5 Í ma kù ma waale, í l̀ ma m̀,

burugu fíká ma mìzi.

⁶ Ma kpaε ai kpiiino kāsāazi,
tɔɔte zé kè wēna vīroo tātamale.
Ben n ma bɔ gēwāan,
n ma mì sɪ Dii ma Luda.

⁷ Kè má yezi mà anduna tó,
Dii, n yā dōmagu,
ben ma wée kemma,
à n kii le ai n kpé kè kú adonan.

⁸ Gbē kè aɔ pɔ gina yā kūnanɔ kè Luda aubarikaa,

⁹ mapi sɔ, mé saa omma kɔn sáabukenaɔ,
mé lù kè má sennεε fīa bo.
Dii bé è n mì sí.

¹⁰ Kè Dii yā dà kpò pìne, ben à Yunusa pìsi ísīaa lézi.

3

Yunusa gana Nineva

¹ Dii yā ò Yunusanε à gēn plaade dɔ à bè:

² N̄ fεε n̄ gá wétɛda bíta kè wè be Nineva guu n̄ yā kè má ònnεε kpàakpa keńne gwe.

³ Ben Yunusa fεε à gàa Nineva lán Dii òne nà. Nineva sɔ wéte bítame maamaa.
Tá kè weé o wà wéte pì paa wà bɔo kà gurɔ aagɔ tá ũ.

⁴ À gè wétɛdaa pì guu à táa ò gurɔ do, ben à nà kpàakpakenaà à bè: Gurɔ
baplaaa bé à gò kè weé Nineva kaate.

⁵ Ninεvadeenɔ Luda yā sɪ, ben aɔ léyi kpàakpa kè aɔ pɔsia utanɔ kùńla, né féte
kɔn gbēnsio.

⁶ Kè à baaru Nineva kína kii lè, à fεε a kiblekitaa à a gumusu bò à zù à uta
kāsāa dà à lutē dàala nòseliena sèeda ũ.

⁷ À bè wà kpàakpa ke a wétɛn lán kè bà: Lán kína kɔn a ìbanɔ diε nàn yè.
Gbēnteenɔ kɔn pókādeenɔ píngi, póblee tón gē n̄ lénlo, aɔton í miro.

⁸ Gbēntee kɔn pókādeenɔ uta kāsāa dada n̄ píngi, aɔgɔ wii pεε Ludazi wàgɔ
zeàla. Baade bɔ a zé zaaan à ɔ bɔ yā pāsīn.

⁹ Dé bé à d̄s̄ tó eé wa wēnda gwa à n̄se lie, à fēna pāsī yāa à wa bɔ kaatenan?

¹⁰ Kè Luda n̄ yākena è kè aɔ bò n̄ zé zaaan, à n̄ wēnda gwà, èe tó mónzi kè à
diε à kpánzi n̄ le dɔro.

4

Dii yā dadana Yunusanε kè à gbēnɔ wēnda gwa

¹ Yā pì kè Yunusanε zaa ai, ben à pɔ fē.

² À wée kè Diia à bè: N yā nna Dii! Mée yā beee o zaa ma bùsunloo? Beee
yānzin ma bàa sɪ méε taa Tasisizi! Zaake má d̄s̄ ke n̄ sùu kɔn wēndaaɔ vī. N pɔɔ
è fē kpakpaaro, n̄ gbēke bíta vī, neé yā da n n̄senlo.

³ Tia sa Dii, n̄ ma sé, zaake ma ga wée sɪ de ma kuunala.

⁴ Dii bène: À maa n pɔ fēɔ?

⁵ Yunusa bò wétɛdaa pì guu à gàa à v̄εε ofāntēbɔε kpa. À kutaa d̄s̄ gwe à kú à
guu, èe yā kè eé wétɛdaa pì lee dāa.

⁶ Ben Dii tò zāgā fεε à ɔra kpà Yunusala le à nawēa e à lago. Zāgā pì yā tò
Yunusa pɔɔ kè nna maamaa.

⁷ Kè guu d̄s̄, ben Ludaa tò kòkɔ mò à zāgā pì z̄s̄, ben à kori kù à gà.

⁸ Kè ɔfāntē fēe à gbāa kù, Luda b̀ k̀n ĩa wāaaɔ ɔfāntēbɔe kpa, ben ɔfāntē e à lēe a mìa. Kè à ỳēe vī dɔro, ben à ga ni dè à bè: Ma ga wéē s̀i de ma kuunala.

⁹ Ben Luda bène: À maa n pɔ fē zāgā beee yā musuó? Ben à bè: À maa, à kà mà pɔ fē ai mà ga.

¹⁰ Ben Dii bène: Zāgā kè nēe à zīi kero, mbe ní tò à gb̃aro, ben à kènne wēnda. À fēe gwāavī dooa, ben à gà gwāavī do.

¹¹ Mapi s̃, à maa wéteda bíta Ninēva keme wēndaroo? Ã né kè ãɔ ɔplaa d̃k̃zi k̀n ɔzεεoɔroonɔɔ parii de b̃ɔɔ baswεεdoola bens̃ ã p̃k̃adeenɔ kp̃εεε.

ZAKARI

8

Dii légbēna Isarailinɔ yā musu

- 1 Dii Zìkpède yā sùma à bè:
 2 Mamɔma Dii Zìkpède ma bè,
 mée nòse gɔaanɔ kpaa Zayɔn yā musu maamaa,
 èe ma nòse kpataa pāsīpāsī.
 3 Mamɔma Dii ma bè,
 mé ɛara mà su Zayɔn,
 mé v̄ɛ Yerusalemu.
 Weé be Yerusalemunε Wéte Yāpurade,
 weé be mamɔma Dii Zìkpède kpíiine Luda Kpíi.
 4 Mamɔma Dii Zìkpède ma bè,
 gɔ gbēnsinɔ kɔn nɔ gbēnsinɔ
 é ɛara wà káε Yerusalemu gāalenɔa,
 baade kɔn a gòo kūna
 kè aɔ zi kù yānzi.
 5 Gɔkparɛnɔ kɔn nɔkparɛnɔ
 é wéte pì gāalenɔ pa dɔ,
 aɔégɔ kɔkɔ oo à zédaanɔ guu.
 6 Mamɔma Dii Zìkpède ma bè,
 Yā pì é bɔ borii kè gbē kpaaa kè aɔ gɔnɔ saε gurɔ beeeaa,
 mɔde eé bɔ ma saero.
 Mamɔma Dii Zìkpède mámbe má ò.
 7 Mamɔma Dii Zìkpède ma bè,
 mé ma gbēnɔ bɔε ɔfāntēbɔε kpa b̀usunɔn
 kɔn ɔfāntēgēkpen kpa b̀usunɔ,
 8 mé suńyo aɔgɔ kú Yerusalemu,
 aɔé gɔ ma gbēnɔ ũ,
 mégɔ deńne Luda náanɛdee ũ a zéa.
 9 Mamɔma Dii Zìkpède ma bè, amɔanɔ kè ée yā kèkii maanɔ annabinɔ lézĩ
 zaa gurɔ kè wà ma kpé ɛε dàε ai gbàa, à ańa ke kpé pì bonazi.
 10 Ai gurɔ pì gaa à kàò gbēnteenɔ kɔn pókádeenɔ è asaiapɔ e zĩ guuro. Gbē
 kè èe gaa kɔn gbē kè èe suuo aafia v̄iro n̄ ibeenɔ yānzi, zaake má tò wà íbetε kpà
 kɔo kɔ t̄ε.
 11 Mɔde mé yā ke borii kè gbē kpaaa kè aɔ gɔnɔne tia lán yāa bàro. Mamɔma
 Dii Zìkpède mámbe má ò.
 12 Ludambεε é mɔdɔ kpá, blewεε égɔ aafia, geepi líno é né i, tɔte é pòblee ke.
 Mé pò pìnɔ kpá borii kè gbē kpaaa kè aɔ gɔnɔa gbaa ũ.
 13 A Yudanɔ kɔn Isarailinɔ, lán a gɔ gbē kè boriinɔ è n̄ ká kɔn a tóonɔ ũ nà, len
 mé a mì sí mà tó wà aubarika dańgu kɔn a tó le dɔ. Àton tó v̄ia a kũro. À ańa ke.
 14 Mamɔma Dii Zìkpède ma bè, lán ma zεo ma mónzi kpàazi gurɔ kè a dezino
 ma pɔɔ f̄εme nà, ben mée a wēnda gwaro,
 15 len ma zεo le dɔ mà à maaa ke Yerusalemudeenɔne kɔn Yudanɔ n̄ píngi gurɔ
 kēnɔa. Mamɔma Dii Zìkpède mámbe má ò. Àton tó v̄ia a kũro.

¹⁶ Yā kè égae kɛɛn yè. A baade gae yāpuraa o a gbēdaaanɛ. Àgae yā gōgō a zéa nnanna a yākpækɛkiinɔn.

¹⁷ A gbēke tón a gbēdaaa kpákpa a zaaaoro. Eggetona kɔn ma tóo tón kearero, zaake ma za yā pìnɔn píngi. Mamɔma Dii Zìkpede mámbe má ò.

¹⁸ Dii Zìkpede yā èara sùma à bè:

¹⁹ Mamɔma Dii Zìkpede ma bè, lé kè eègō yii mɔ siigōdee guu kɔn mɔ sɔɔrodeeo kɔn mɔ swɛɛplaadeeo kɔn mɔ kurideeo é gō a Yudanɔnɛ zībaa maaa kè é pɔnnaa ken kɔn yáadɔnao ũ. Beee yānzi à wɛɛ àgō kuu kɔn yāpuraao kɔn aafiao.

²⁰ Mamɔma Dii Zìkpede ma bè, boriinɔ kɔn wétɛdeenɔ é mó pari ai tia.

²¹ Weé gá okɔnɛ wétɛ kɔn wétɛo wà be: Wà gá Dii kii wɛɛ wà Dii Zìkpede pì wée wɛɛ. Mapi mé gá se.

²² Boriinɔ kɔn bùsu gbāade gbēnɔ é mó ma kii wɛɛ pari Yerusalemu lɛ wà ma wée ke.

²³ Mamɔma Dii Zìkpede ma bè, zī pìn gōɔn kuri kè aō bò bori kɔn boriio guuno e Yuda mèn do kū a uta léa wà benɛ, wé gányomɛ, zaake wá mà kè Ludaa kúao.

9

Yā v̄ɛna Isarailinɔ ibɛnɔ

¹ Dii é yā da Adaraka būsula, eé tó yā v̄ɛ Damasikua, zaake gbēntee wée kú Diia kɔn Isaraili boriinɔ n píngi.

² Yā pì é v̄ɛ Amataa dɔmɛ kɔn Tayao kɔn Sidō, baa kè ɔndɔrinɔmɛ maamaa.

³ Tayadeenɔ bīi gbāaa bò wà līga n wétɛzi, aō kondogi kàkɔañzi lán bùsu'áatɛ bà, aō vura nànakɔañzi lán zé guu bùsuti bà.

⁴ N̄ gwa! Dii é n pónɔ símma, eé zé kè aō v̄i ísiaala mì dɛ. Té bé eé n wétɛ pì ble.

⁵ Asakɛɔnideenɔ é e, v̄ia é n kū. Gazadeenɔ é petee bo kɔn wāwāao kɔn Ekɛɔnideenɔ dɔ, zaake tāmaa é n néme. Gazadeenɔ é kora n kínazi, Asakɛɔni é gō bezi ũ.

⁶ Bori pāndenɔ é Asadɔdi sí, Dii é Filisitininɔ wada mì dɛ.

⁷ Eé nòbɔ kòtokpasai bɔ n lézi, eé tɛpɔ bɔ n lén.

Aō gbē kè gōnɔ é gō wa Luda pó ũme, aōé gō lán Yudanɔ bori gāli ke bà, Ekɛɔnudeenɔ é gō à gbēnɔ ũ lán Yebusinɔ kè nà.

⁸ Dii é a bùsu kɔn a gbēnɔ dākpa zìkari kè aōe mɔɔ léémmanɔ yānzi. Gbāamɔnnerinɔ é gbāaa blerímma dɔro, zaake égō wée ténzime sa.

Zayɔn Kína mɔna

9 A Zayɔndeenɔ à pɔnnaa ke maamaa,
a Yerusalemudeenɔ à áyuwi ke.

À gwa, a kína e mɔɔwa,
è yá ke a zéa bensɔ zɔblerime.

À nɔse yíi bensɔ à di zaaki kpɛɛ,
à di zaakine bɔrɔ kpɛɛ.

10 Eé sɔgoronɔ bɔɛ Eflaimu bùsun,
eé tó zɔkasɔnɔ gɔ kú Yerusalemu dɔro,
weé zɔkasanɔ é'ɛ.

Eé aafia kpàakpa ke bori píngine,
eé kí ble zaa ísia léa kè kɔn à léa kãao,
zaa Yuflatizi ai anduna léa.

11 Amɔa kè á de zɔzɔnɔ ũ sɔ,
mé a bɔɛ wèɛ ísai pìn
ma bà kuunaa aru yãzi.

12 Zɔzɔ tãmaadeenɔ, à su a wéte bɔideen,
baa gbãa méɛ ooare, mé sɔkpaare leo plaa.

13 Yudanɔn ma sá kè mɛè gá ũ,
Eflaimunɔn ma kà kè mɛè kpáàla ũ.
Mé Zayɔndee pìnɔ gbare Girikinɔa,
aɔé gɔme lán gɔsagbãaa fɛɛdaa bà.

14 Zaa musu Dii é bɔ à mó a gbɛ pìnɔa,
à kà é gɛte lán loupina bà.
Dii Luda é kãkãki pé,
eé mó zaa sɔɔmɛte kpa zàga'ía guu.

15 Dii Zɔkpede é ɔ liga a gbɛnɔzi,
aɔé n ibeenɔ ke gyáigyai kɔn gbɛmbagbenɔ.
Aɔé n aru mi wà pata lán wɛmiri bà,
aɔé ke zímzim lán taa kè wè aru fão sa'okiia bà.

16 Dii n Luda é n mì sí zɔ pìà a kpàsa sãanɔ ũ,
aɔégɔ té keɛ à bùsun lán kífura gbè bèedeɛnɔ bà.

17 Aɔ maakɛɛ é gbɛ wéɛ ble fá!
Pɔwɛɛ é tó gɔkparenɔ fɛɛna gɔ nna,
geepiwɛɛ é tó nɔkparenɔ mè kpá.

10

Dii ɔligana Yudanɔzi

1 À lou gbeka Diia laudɛɛguro,
zaake Dii bé è tó lou sisi,
è tó lou mańɛ,
è tó bura pɔnɔ ke baadenɛ.

2 Tãanɔ è yá gè o,
màsokerinɔ è yá egɛɛ e.
Wéegupu'erinɔ yá né mɔnafikiyãme,
aɔ gbɛnɔ nɔsekpaennena né yá pãame.
Bee yãnzin gbɛnɔ likɔana lán sãanɔ bà,
aɔ kú nawɛan kè aɔ dãri vïro yãzi.

3 Ma pɔɔ fɛna aɔ dãrinɔzi,
mé wéɛ tã n dɔn'aɛdee pìnɔa.
Mamɔma Dii Zɔkpede

mé ɔ liga Yudanɔzi ma kpàsa pónɔ ũ,
 mé ń ke lán sɔ kè kái nna zìlan bà.
 4 Èdaεgbε é bɔ ń té,
 kuta lípεε kɔn zìkasao é bɔ gwe,
 kpatablerinɔ é bɔ gwe ń píngi.
 5 Aǎégɔ de gɔsagbāaanɔ ũ,
 aǎé kèse péεpεε ń ibεenɔa zìkazεnɔn bɔtɔnga ũ.
 Lán má kúnyo nà, aǎé zì ká wà sɔdeenɔ fu.
 6 Mé Yudanɔ gba gbāaa,
 mé Yusufu boriinɔ mì sí,
 mé suńyo ń gwena ziin, kè má ń wēnda vī yānzi.
 Aǎégɔ de lán mée ń zīnna yāroo bà,
 zaake māmbe Dii ń Luda ũ, mé yā weńla.
 7 Èflaimunɔ éǔ gɔsagbāaanɔ ũ,
 aǎ pɔɔ éǔ nna lán wēε ń kū bà.
 Aǎ nénɔ é e wà pɔnnaa ke,
 aǎ pɔɔ é ke nna Diia.
 8 Mé swee péńzi mà ń kakɔa,
 mé ń bo, aǎé pari kū lán yāa bà.
 9 Baa tó ma ń fāakɔa boriinɔ té,
 ma yā éǔ dɔńgu zaa b̀usu zāazānɔa.
 Aǎpinɔ kɔn ń nénɔ éǔ kuu aǎ su.
 10 Mé ń bɔε Iǔipiti b̀usun mà suńyo,
 mé ń kakɔa Asiria b̀usun
 mà suńyo Giliada b̀usun kɔn Lebanɔo.
 Guu é móm̄maro.
 11 Aǎé bikū Iǔipiti ísiaaa,
 aǎé à í kokonanɔ fu,
 Nili í lɔnɔ é baba.
 Asirianɔ wada é kpáε,
 Iǔipitinɔ iko é yāa.
 12 Mamɔma Dii Zìkpεde ma bè,
 ma gbēnɔ é gbāa e ma guu aǔǔ tēmazi.

11

1 Lebanɔ b̀usu, ń zé wē
 lε n sida línɔ té kū.
 2 Pini línɔ, à sósobi ɔɔ dɔ,
 zaake sida línɔ lèε, gakuidee pínɔ yàka.
 Basā b̀usu gbíi línɔ, à sósobi ɔɔ dɔ,
 zaake líkpε sisina pì kwè.
 3 Sādārinɔ sósobi ɔɔ dɔ,
 zaake aǎ sādāki maaanɔ yàka.
 M̀sunɔ wiii dɔ,
 zaake Yoda d̀ako kàate.

Sādari maa kɔn sādari bèεsaideeo

4 Dii ma Luda bè màǔǔ sāa kè de wà ń kòto kpánɔ dākpa,
 5 zaake aǎ l̀urinɔ è ń kòto kpámε, wè wéε tām̄maro. Aǎ yàrinɔ sɔ è be wa sáabu
 kè Diine, zaake wa ɔɔdaa lè wá kù. Aǎ d̀ari pínɔ è ń wēnda gwaro.
 6 Dii bè é anduna gbēnɔ wēnda gwa d̀oro, é tó aǎ léε kɔ ɔzì kɔ ń kínanɔ ɔzìo dɔ.
 Aǎé anduna dúgu zɔ bensɔ é gbēke bɔ ń ɔzìro.

⁷ Ben ma sãa kè de wà ñ kòto kpáño dákpa, atënsa kè wèe wée tãarímanò. Ben ma gò sè mèn plaa ma tó kpàñe. À doo tón Gbèkèe, à doo s̄ Ledole, ben mée sãa pìno dákpaao.

⁸ Mò doo guu ma sãdãri ḡon aaḡò m̄no kàate. Ma sãanò ye ma kãziro, ben ma fuñma.

⁹ Ma bè sãanone mé ñ dákpa doro, à kè āo gaano ga, à kè āo kaatenò kaate, kpaaa kè ḡonò k̄ó só.

¹⁰ Ben ma a gò kè ma tó kpàne Gbèkèe sè má è ma a bà kuuna k̄n bori píngio gbòro.

¹¹ Bàkuunaño pì gboroguro pìn sãa kè wèe wée tãarímanò kè āo ma gwaanò d̄o sa kè yã pì b̄o Dii kiiame.

¹² Ma bè sãanone tó à kèñe, āo ma asaia kpáma. Tó len s̄oro, āḡò ñ p̄o k̄na. Ben āo f̄ia b̄ome kondogi ò mèn baaakuri.

¹³ Dii bème mà a luna ò kè āo t̄kè pì zu oroborine, kè èe ò b̄o de beelaroo pì, ben ma kondogi ò mèn baaakuri pìno sè má zù oroborine Dii ua guu.

¹⁴ Ben ma a gò plaadee kè ma tó kpàne Ledole sè má è ma gbèkèe kè Yudanò k̄n Isarailinò v̄i k̄o gbòro.

¹⁵ Ben Dii bème mà sãdãri bèesaidee dada sa,

¹⁶ zaake é sãdãri die ñ b̄usun kè eé̄ḡò làakari d̄o sãa kè āo kaatenaro, eé à kè f̄aak̄aanò wetero, eé èzè ke à kè k̄ennan̄nero, eé à kè gb̄aaanò gwaro. Eé sã mèkpananò k̄es̄es̄o woto à ñ só.

¹⁷ W̄aiyoo sãdãri bèesaidee kè è p̄a kpá sãanòzi!

Weé à lé f̄eadaao a ḡasãa k̄n a wée oplaa,

à ḡasã pì é gazi, à wée pì é nan kpaturugu.

12

Dii Yerusalemu b̄ona bori píngi òz̄i

¹ Yã kè Dii ò Isarailinò musun yè. Dii kè musu kpàe à t̄ote kàe bens̄o è nini í kása gb̄entee guu bè:

² À gwa! Mé Yerusalemu ke lán togoo kè à í é borii kè āo ligazinò tàtaa pá bà. Āoé Yerusalemu kagura ke k̄n Yudanò b̄usuo píngi.

³ Z̄i p̄ia tó anduna boriinò píngi à kagura kè le, mé Yerusalemu ke bori píngine gb̄esi kè sí séroo ũ. Gb̄e kè èe wetero à sé píngi é à z̄inda k̄enna.

⁴ Z̄i p̄ia mé tó ḡidi ḡe s̄onon píngi, mé b̄an z̄i ñ d̄irin̄o. Mam̄ma Dii m̄ambe má ò. Ma wée é̄ḡò w̄ena Yudanò yã musu, mé boriinò s̄onò v̄ia k̄ñe.

⁵ Yudanò k̄inanò é be ñ sw̄en, Yerusalemudeenò gb̄aa, kè Dii Z̄ikpeden ñ Luda ũ yãzi.

⁶ Z̄i p̄ia mé tó Yudanò k̄inanò ḡo lán téȳo kè kú yàka gb̄aru bà, lán s̄ete kè s̄oto s̄è bakaanò guu bà. Āoé gb̄e kè āo ligañzinò s̄as̄a oplazi k̄n òzezio, Yerusalemu é̄ḡò kaena a gb̄en.

⁷ Mam̄ma Dii mé Yuda w̄etenò b̄o káaku, le Dauda boriinò gakui k̄n Yerusalemudeenò p̄o tónḡo de Yuda kpaaanò p̄olaro.

⁸ Z̄i p̄ia mam̄ma Dii mé ò kú Yerusalemudeenòla. Z̄i p̄ia āo gb̄aasaideenò é gb̄aa e lán Dauda bà, Dauda boriinò s̄o é gb̄aa e lán Luda bà, lán Dii Malaika kè d̄ñe ae bà.

⁹ Z̄i p̄ia mé ze k̄n borii kè āo mò lée Yerusalemuanò kaatenao ñ píngi.

Yudanò aed̄ona Diia

¹⁰ Mé ma Ninii pisi Dauda boriinò k̄n Yerusalemudeenò ñ píngi, le āo ma s̄u d̄o āo adua ke, āo mam̄ma kè āo ma z̄o gwa. Āoé s̄osobi ò d̄o à yã musu lán

wè dɔ né mèn doo gana yā musu nà. Aǎé pɔsɪaa kɛnɛ lán wè kɛ daudu gana yā musu nà.

¹¹ Zī pìà Yerusalemudeenɔ sósobi ɔɔɔna éǵɔ de lán sósobi ɔ kè wà dò Adadarimɔ Mɛgido gusararaan bà.

¹² Bùsu pì gbɛnɔ é sósobi ɔɔ dɔ fáandi kɔn fáandio, Dauda boriinɔ ntɛɛ, aǎ nɔgbɛnɔ ntɛɛ, Natá boriinɔ ntɛɛ, aǎ nɔgbɛnɔ ntɛɛ,

¹³ Levinɔ ntɛɛ, aǎ nɔgbɛnɔ ntɛɛ, Simeɪ boriinɔ ntɛɛ, aǎ nɔgbɛnɔ ntɛɛ,

¹⁴ kɔn bori kpaaanɔ ntɛɛtɛɛ, aǎ nɔgbɛnɔ ntɛɛtɛɛ dɔ.

13

¹ Zī pìà íbɔkii é wɛ Dauda boriinɔnɛ kɔn Yerusalemudeenɔ durunkɛnnɛna kɔn gbásìbɔnnɛnao yānzi.

² Zī pìà mé tǎanɔ tó mì de n busun, aǎ yā éǵɔ dɔ gbɛken dɔro. Mamɔma Dii Zìkpɛde mǎmbe má ò. Mé annabi ɛǵɛnɔ mì de n busun kɔn wegúnna kè aǎɔɛ n gba lénɔ.

³ Tó gbɛ kpé e annabikɛyā oo, à de kɔn à da'inao é benɛ à gàn gwe, zaakɛ à ɛǵɛ tò kɔn ma tóomɛ. Tó èe annabikɛyā oo, à de kɔn à da pìnɔ bé wé à zǔ wà de.

⁴ Zī pìà annabi sǎnda píngi é wí de kɔn yā kè èe ee onao. Aǎé annabi pókǎ uta da aǎ gbɛnɔ sǎsǎo dɔro.

⁵ Eé be annabin a ũro, búbarin a ũ, ée buraa kɛɛ zaa a òwazikɛgurɔmɛ.

⁶ Tó wà à là: Bó bògbɛ bé kú n ɔɔnɔa sǎɔ? Eé be: É!e! Ma kɛnna ma gbɛnɔ bɛmɛ.

⁷ Mamɔma Dii Zìkpɛde ma bè:

Fɛɛda, n fɛɛ ma sǎdārɪzi, ǵɔ kè de ma gbɛndoo ũu pì.

N ma sǎdārɪ pì lé, sǎanɔ é fáakɔa,

mé ɔ tǔ aǎ gbɛ kpɛɛdeenɔa.

⁸ Weé bùsu gbɛnɔ leo plaaa lé wà n dɛde,

mɔde leo doo é ǵɔ à guu.

Mamɔma Dii mǎmbe má ò.

⁹ Mé leo doo pì baasa kɔn téo lán kondogi baasana bà.

Mé n maaa yǔ mà gwa lán wè vura maaa yǔ wà gwa nà.

Aǎé ma sísì, mé weñla.

Mé be ma gbɛnɔn n ũ, aǎé be Diin n Luda ũ.

14

Zì zǎade kɔn Dii sunao

¹ À gwa, Dii gurɔɔ e mɔɔ, weé a pónɔ síawa wà kpaatɛtɛkɔnɛ a wáa.

² Dii é bori píngi kakɔa Yerusalemuzi, le aǎ zì káao aǎ wéte pì sí. Aǎé kpéno kpokɛ, aǎé kusi nɔgbɛnɔa. Weé tá kɔn wéte pì deenɔ kpadoo zìzɔnɔ ũ, mɔde weé n kpadoo kè aǎ ǵònɔ bɔɛ wéte pì guuro.

³ Dii é mɔ zì ká kɔn borii pìnɔ lán è kɛ nà yā zìkagurɔ

⁴ Zī pìà Dii é gbá péɛ Kùkpɛ sísì mìsɔntɛa Yerusalemu ɔfǎntɛbɔɛ kpa. Sísì pì é parakɔre plaa naana zaa ɔfǎntɛbɔɛ kpa ai ɔfǎntɛǵɛkpɛn kpa, à guzurɛ éǵɔ bíta maamaa. Sísì pì kpadoo é tá gu'igbároo kpa, à kpadoo sǔ sɔɔmɛte kpa.

⁵ É bàa lé à tá sísì pìnɔ guzurɛn, zaakɛ guzurɛ pì é gá pé Azeliame. É bàa lé lán a dezɪnɔ bàa lè tɔɔte lugalugananɛ Yudanɔ kí Uzɪa gurɔ nà, Dii ma Luda é mɔ kɔn a gbɛ kè aǎ kú adonanɔ ledɔ.

⁶ Zī pìà gupuraa éǵɔ kuuro, pógupurinɔ é guu pu dɔro.

⁷ Zī pì é bɔ adona, fǎantɛ ke gwǎaví éǵɔ kuuro. Dii bé à gurɔɔ pì dǔ. Tó uusie kè, guu é pu.

⁸ Zĩ pĩa í wèndide é bɔ Yerusalemu à bàalé, à kpadoo é tá ɔfántɛ̀bɔɛ kpa ai sèbe wisideen, à kpadoo é tá ɔfántɛ̀gɛ̀kpen kpa ai ísiaan kwɛɛ kɔ̀n buusiɛo píngi.

⁹ Dii bé égɔ̀ de anduna píngi Kína ũ. Zĩ pĩa àmbe égɔ̀ Dii ũ ado, à tó bé égɔ̀ kuu ado.

¹⁰ Bùsu pì píngi é gɔ̀ gusararaa ũ naana zaa Gɛba ai Rimɔ̀ kè kú Yerusalemu sɔ̀ɔmɛte kpa. Mɔ̀de Yerusalemu égɔ̀ kaena a gbèn musumusu naana zaa Beyāmi bīileā ai Bīile Káaku kɔ̀n Gooda Bīileo, naana zaa Ananeli bīi lezīzi ai kí geepi'ifɛ̀kiia.

¹¹ Weé gɔ̀ kú à guumɛ, weé kaate ziki dɔ̀ro. Yerusalemu é gɔ̀ aafia.

¹² Gagyāa kè Dii é ká borii kè aɔ̀ lèe Yerusalemu aɔ̀nn yè. Aɔ̀ mè é gɔ̀ vāa zena, aɔ̀ wéé é vā a tóon, aɔ̀ néne é vā n lén.

¹³ Zĩ pĩa Dii é tó gídi gɛ̀ngu maamaa, aɔ̀é kɔ̀ kúkú kɔ̀ ɔ̀ɔa wà léekɔ̀a.

¹⁴ Yudanɔ̀ é zĩ ká Yerusalemu n píngi aɔ̀é zĩ ble borii kè aɔ̀o ligańzinɔ̀a, aɔ̀é n auziki nakɔ̀a, vura kɔ̀n kondogio kɔ̀n pókāsāanɔ̀ kè bíta.

¹⁵ Gagyāa pì é ká sɔ̀nɔ̀n se kɔ̀n bāagāsɔ̀nɔ̀ kɔ̀n lakuminɔ̀ kɔ̀n zaakinɔ̀ kɔ̀n pókādee kè kú gbɛ̀ pìnɔ̀ búrannɔ̀ píngi.

¹⁶ Borii kè aɔ̀ m̀ò wà lèe Yerusalemu a pìnɔ̀, aɔ̀ gbɛ̀ kè aɔ̀ gɔ̀nɔ̀ é gɔ̀ gaa gwe wè kɔ̀n wèo le wà dɔ̀nzi ke kí Dii Zìkpɛdenɛ aɔ̀ Kutadɔ̀na zĩbaa ke.

¹⁷ Tó anduna bori kee e gá Yerusalemu dɔ̀nzi ke kí Dii Zìkpɛdenɛro, lou é mańɛo.

¹⁸ Tó Igipitinɔ̀ e gá zĩbaa pì kero, lou é mańɛro bensɔ̀ Dii é gagyāa kè è ká borii kè aɔ̀è gá zĩbaa pì keroonɔ̀n ká ngumɛ.

¹⁹ Wéé kè eé tá Igipitinɔ̀a kɔ̀n borii kè èe gá zĩbaa pì keroonɔ̀an gwe.

²⁰ Zĩ pĩa weé kɛ̀ sɔ̀ angotanɔ̀a wà be: Dii pó. Dii kpé dàganɔ̀ é gɔ̀ sɛ̀nkpe kɔ̀n sa'oki taanɔ̀mɛ.

²¹ Oroo kè kú Yerusalemu kɔ̀n Yudanɔ̀ b̀usuonɔ̀ é gɔ̀ Dii Zìkpɛde pó ũ píngi. Gbɛ̀ kè aɔ̀é m̀ó saa oonɔ̀ é sé wà ǹòbɔ̀ f̀ufu keo. Zĩ pĩa latari é gɔ̀ kú Dii Zìkpɛde ua dɔ̀ro.

MALAKI

Sa'onayā

- ¹ Yā kè Dii ò Isarailinɔne Malaki gāzīn yè.
- ² Mamɔma Dii ma bè má yeazi, ben a bè ma yeazi diamε? Mamɔma Dii ma bè Isau né Yakubu vīinloo? Baa kōn beeeo Yakubun má yezi
- ³ ma gi Isauzi, ben ma à gusīsīdee lì gugbagaaga ũ, ma à bùsu kè gbáa gbēngboonɔ kúkii ũ.
- ⁴ Edɔmu gbē pìno bè wà ní wétenɔ dúgu zò, weé εara wà ní bezīno fεε. Ben mamɔma Dii Zìkpede ma bè: Tó wà kèke wà kàε, mé gboro, weé beñne Bùsu Zaa gbēno, gbē kè Dii pētē kēnzi ai gurɔ pínɡino!
- ⁵ É wée si yā pile à be Dii bíta ai Isarailinɔ bùsu baa kaa kpa.
- ⁶ Né è a de kpe da bensɔ zòbleri è a dii kpe da. Kè má de a De ũ, ée ma kpe daaó? Kè má de a Dii ũ, á ma vīa vīs? Mamɔma Dii Zìkpede mámbe mée a laa. A sa'orinɔ ámbé ée kya kaamagu. Eè be: Dian wa kya kangu nà?
- ⁷ Kè a kya kà ma teebun yānzime. Eè mó ma gbāgbākiiia kōn poble gbāsio. Eè be: Dian wa n gbāgbākii gbāsī lè?
- ⁸ Kè a mɔ saa oma kōn pókāde vianɔ, yā zaaan gweroo? Kè a saa òma kōn pò εrenɔ kōn à gyāreenɔ, yā zaaan gweroo? À gá kpá bùsu gbēnsia à gwa, tó a yā é káne à a sáabu kpá. Mamɔma Dii Zìkpede mámbe mée a laa.
- ⁹ À agbaa kpáme mà a wēnda gwa. Mòde tó pò beee takanɔ kú a ɔzī, mé síó? Mamɔma Dii Zìkpede mámbe mée a laa.
- ¹⁰ Wà be a gbēke gàa à ma ua zé tàta yā, le wàton gē wà té pekōre ma gbāgbākiiia pāro. Beee sàɔ. Mamɔma Dii Zìkpede mámbe má ò. A yā e keeme nnaro, mé a gba síro.
- ¹¹ Zaa ɔfāntēbɔe kpa ai à gēkiiia ma tó égɔ bíta boriinɔ té. Weé tuaetiti kpátame weé mómε kōn gba gbāsīsainɔ gu pínɡia, zaake ma tó égɔ bíta boriinɔ té. Mamɔma Dii Zìkpede mámbe má ò.
- ¹² Mòde apinɔ eè dɔke kōn ma tóo eè be ma teebu gbāsī vī, ben eè saa oa kōn pókāde ginanɔ.
- ¹³ Mamɔma Dii Zìkpede ma bè: Eè be a kpasao kōn yā pìo, ben eè lézukii kea. Tó a mɔ ma gbāgbā kōn pò kòkūnanɔ kōn pò εrenɔ kōn pò gyāreenɔ, mé beeenɔ síó? Mamɔma Dii mámbe mée a laa.
- ¹⁴ Mɔnafikidee kè pò kyà vī a kpàsan kè à lé gbēmε, ben à gàa à ma gbāgbā kōn pò seedeeo à gēε ũ, ma láari kè adeea. Zaake mámbe Kína bíta ũ, ma tó è boriinɔ naasi kú. Mamɔma Dii Zìkpede mámbe má ò.

2

- ¹ Mamɔma Dii Zìkpede ma bè: A sa'orinɔ a yān yè sa.
- ² Tó ée ma yā maro, tó ée da a swèn à ma tó boro, mé láari keawa le àton gɔ aubarika vīro. Má bəagu se kò, zaake ée da a swèn a ma tó boro.
- ³ À ma! Mé kpākē a boriinɔzi a yānzi, mé zībaa sa'oponɔ gbò lólɔ a uua, weé a séε wà a kwé.
- ⁴ Égɔ dɔ sa kè ma yā beee diεare le ma bà kuuna kōn Levi boriinɔ gɔ kuu. Mamɔma Dii Zìkpede mámbe má ò.
- ⁵ Ma bà kuunaíyo pì guu ma wèndi kōn aafiao kpámma le aɔgɔ ma vīa keε, ben aɔ ma vīa kè, ma tó naasi ní kú.

⁶Yādannena yāpuraa da n lén, wèe egeyā ma n lénlo. Aǎ taa òmao kǎn ledoleo kǎn nǎse puraa, aǎ gbēno bǎ à zaaa guu pari.

⁷À maa sa'ori gǎ dǎna vī le gbēno e wà yādannena ma à lézī, zaake àmbe mamoma Dii Zìkpede zìri ũ.

⁸Amoa sǎ a kē zéa, a yādannenanoo tò gbēno fù pari, a ma bà kuuna kǎn Levi boriino gbòro. Mamoma Dii Zìkpede mámbe má ò.

⁹Ben má tò wà kya kàagu ma a kēsā gbē píngi kiia, kè ée té ma tuubaziro bensǎ eè gbēno tē bo doka musu.

Gina nozi yā

¹⁰À de wa píngi De mèn dome? À de Luda dǎnkǎ bé à wa kee? Bǎ bé à tò wee yāfēe kekǎne? Wa Luda bà kuuna kǎn wa dezinoo yā gbòro.

¹¹Yudano yāfēe kè aǎ yā zaaa kè Isarailino bùsun kǎn Yerusalemuo, zaake aǎ no tāagbāgbāriino sè wà Dii kpé kè à yezi gbāsī lèo.

¹²Gbē kè yā beee taka kè, Dii à kē Yakubu boriino, baa tó déme, baa tó à mò kǎn gbaano Dii Zìkpedene.

¹³Yā plaadee kè eè keen yè. Eègǎ òo doo àgǎ wii pēe, a wé'e'i ègǎ kú Dii gbāgbākiia, kè èe wéé sé à gbaa kè a moone gwa gbasà à sìro yānzi.

¹⁴Eè be: Bǎ bé à mò kǎn yā kèo? Kè Dii bé sèedadee ũ a dagura kǎn n gǎkparekeguroo nǎkammao yānzime. Zaake n nǎkamma pìn n gbēndoo kè a kǎ yā mà ũ, ben n yāfēe kène.

¹⁵À de Dii a ke mè dǎnkǎ ũ le a mè kǎn a léo gǎ dǎnkǎ yānzime? Bǎn Ludaa e pēe a mèdǎnkǎke pi musuu? Le a nēno e wà à yā ma yānzime. Beee yānzi àgǎ a zīnda kūna dǎ le àton yāfēe ke a nǎkammaero.

¹⁶Mamoma Dii Isarailino Luda ma bè, ma za yìgidenan yān kǎn no kpebonao. Mamoma Dii Zìkpede mámbe má ò. Àgǎ a zīnda kūna dǎ, àton yāfēe keero.

¹⁷Á tò Dii kpàsa kǎn a yā'onao. Eè be: Wa yā kparee bé à à kpàsa? Kè eè be zaakerino maa Diine, ben aǎ yā è káne yānzi. Eè be do Luda kè è yākpae kè kǎn gbēno a zéa pi kú máme?

3

Dii yākpaekeguroo zī

¹Mamoma Dii Zìkpede ma bè: À ma! Mé ma zìri gbare à domē ae à zé kekeme. Dii kè eè à kii wete é gē a kpén kǎndo. À ma, ma bà kuunao Malaika kè a pǎo doo pi e mo!

²Mòde dé bé eè à móguroo fǎo? Tó à bǎ gupuraa, dé bé eè fǎo à zee? Zaake eégǎ de lán mǎbaasari té bàme, lán pǎpipiri mǎsoo gbāaa bà.

³Eé vēe à gbēno baasa à n gbāsī bo. Eé gbāsī bo Levi boriino lán wè ke vura kǎn kondogione nà, gbēno é gbasà wà mó Diine kǎn gbaano a zéa.

⁴Zī pía Yerusalemudeeno kǎn Yudano n píngi gbaa é ká Diine lán yāa bà, lán à zii bà.

⁵Mamoma Dii Zìkpede ma bè: Mé móazi yākpaekekiia mégǎ wāa mà gbē kè aǎo ma vīa vīroono bǎo n dǎn: Pǎdammarino kǎn zinakerino kǎn gbē kè aǎe la da egeyā musuno kǎn gbē kè aǎe gbāaa mo n zikerino kǎn gyaano kǎn toneno kǎn bǎamano.

Kpá'ona Ludaa

⁶Mamoma Dii mèe liero. Beee yānzin a Yakubu boriino ée kaatero.

⁷Mamoma Dii Zìkpede ma bè: Zaa a dezinoo guroo a pǎ ma yāne á téziro. À ae doo, mé ae dooawa. Eè be, dian wé ae dommaa?

⁸ Gbēntee è kpāi o Ludaaó? Mɔde ée kpāi ooma. Eè be, bó musun ée kpāi oomaa? A pó kuride kōn a gbaanɔ yā musume.

⁹ A bori píngi gò láari pó ũ kè ée kpāi ooma yānzi.

¹⁰ À mós kōn pó kurideeo píngi à ká ma auzikikaekiin, le póblee gō kú ma kpén. Mamɔma Dii Zìkpɛde mámbe má ò. À ma lé beee musu à gwa, tó méee musu zé wē ma aubarika pìsiare a kora à kákiiziro.

¹¹ Mamɔma Dii Zìkpɛde ma bè: Mé kpá a bura pó yàkarinɔne le ašton a póno kaatero. A geepi línɔ né é wororo.

¹² Bori píngi é be aubarikadeenɔn a ũ, zaake a bùsu égō nna. Mamɔma Dii Zìkpɛde mámbe má ò.

¹³ Mamɔma Dii ma bè: A yā pāsī ò ma musu. Eè be, bó yān wá ò n musuu?

¹⁴ A bè zòblena Ludane né yā pāame. Kè wa zīi kè Dii Zìkpɛde yāa bensō wa pɔsia utanɔ dà à yānzi, bó àren wá è?

¹⁵ Tia la eè be wadadeenɔn aubarikadeenɔ ũ. Ée daa zaakerinɔ bé wèe kāsāa pɛɛɛ, gbē kè è be Luda pita wà ɔsi ká sō, yāke è à lero.

¹⁶ Ben gbē kè ašɔ Dii vīa vīinɔ yā ò kōo, ben à swā kpà n yāzi à mà. Ben wà gbē kè ašɔ Dii vīa vīi kè ašè laasuu léanɔ tó kè dɔngu takadan à ae.

¹⁷ Mamɔma Dii Zìkpɛde ma bè gurɔ kè ma bɔ kōn yāo, ašégō de ma pó ũ ma auziki ũ. Mé sùu keńyo lán gbē è sùu ke kōn a né kè èe zīi keeneo nà.

¹⁸ É gbē maaanɔ kōn gbē zaaanɔ dōkōzi sa, gbē kè ašɔe dɔɔ Ludazinɔ kōn gbē kè ašɔe dɔɔziroonɔ.

4

Dii mógurɔ

¹ Mamɔma Dii Zìkpɛde ma bè: À ma! Gurɔ pì e mɔɔ, eégō wāa lán mòdate bà, bensō wadadeenɔ kōn zaakerinɔ égō de lán sè kori bà. Gurɔ pì é n kpata n píngi, aš kāsāa ke aš ɔne é gōro.

² Amɔa kè á ma vīa vīinɔ sō, a mīsina Ɔfāntē é bɔ, aafia égō kú à gupuraazi. É bɔe àgō vīvīi lán zùne kè wà n gbáenɔ bà.

³ Mamɔma Dii Zìkpɛde ma bè: Gurɔ kè ma bɔ kōn yāo, é kiti pá gbē zaaanɔa, ašégō de lán túbu bà a gbá gīzī.

⁴ À tó doka kè má kpà ma zòbleri Musaa zaa Orebu gō dɔagu, yā kè má diè Isarailinɔne kōn yā kè má dāńne.

⁵ À ma! Mé annabi Iliia zīawa ai ma mógurɔ bíta naasidee gō gá ká.

⁶ Éé tó denɔ pɔɔ gō kú n nénɔa bensō nénɔ pɔɔ égō kú n denɔa. Tó lenlo, mé mós mà ɔ pāe a bùsua mà lé keare.

MATIU

Baaru nnaa kè Matiu kè

Yesu Kirisi ina 1:1-2:23
 Yaaya Batisikɛri waazikɛna 3:1-3:12
 Yesu batisikɛna 3:13-4:11
 Yesu yādannɛna Galili 4:12-18:35
 Zaa Galili ai Yerusalemu 19:1-20:34
 Yesu kuuna Yerusalemu 21:1-26:13
 Yesu gana kɔn a fɛɛnao 26:14-28:20

Yesu Kirisi bori bɔzia
(Luk 3:23-38)

- ¹ Ibraĩ kɔn Daudao bori Yesu Kirisi bɔzian yè:
- ² Ibraĩ Isaaku ì,
Isaaku Yakubu ì,
Yakubu Yuda ì kɔn a v̄inɔ kɔn a dāaronɔ,
- ³ Yuda Pɛɛzi kɔn Zɛrao ì kɔn a nɔ Tamao,
Pɛɛzi Ezerɔnu ì,
Ezerɔnu Ramu ì,
- ⁴ Ramu Aminadabu ì,
Aminadabu Nasɔ ì,
Nasɔ Salamɔ ì,
- ⁵ Salamɔ Bɔaza ì kɔn a nɔ Rahabuo.
Bɔaza Ɔbedi ì kɔn a nɔ Rutuo,
Ɔbedi Yɛsɛ ì,
- ⁶ ben Yɛsɛ kí Dauda ì.
- Ben Dauda Sulemanu ì kɔn Uria naɔ,
- ⁷ Sulemanu Reoboamu ì,
Reoboamu Abia ì,
Abia Asa ì,
- ⁸ Asa Yosafata ì,
Yosafata Yehoramɔ ì,
Yehoramɔ Uzia ì,
- ⁹ Uzia Yotamu ì,
Yotamu Aaza ì,
Aaza Ezekaya ì,
- ¹⁰ Ezekaya Manase ì,
Manase Amɔ ì,
Amɔ Yosia ì,
- ¹¹ Yosia Yoyakini ì kɔn a dāaronɔ gurɔɔ kè wà gbɛnɔ kùkù wà tànyo Babilɔnu.
- ¹² Tana kɔn gbɛnɔ Babilɔnu gberan Yoyakini Sealatieli ì,
Sealatieli Zɛrubabɛli ì,
- ¹³ Zɛrubabɛli Abiudu ì,
Abiudu Eliakimu ì,
Eliakimu Azɔ ì,
- ¹⁴ Azɔ Zadɔki ì,
Zadɔki Akimu ì,
Akimu Eliudu ì,
- ¹⁵ Eliudu Elɛaza ì,
Elɛaza Matā ì,
Matā Yakubu ì,

16 Yakubu Mariama zā Yusufu ì, ben Mariama Yesu kè wè bene Mesaya ì.

17 Zaa Ibraĩ gurɔɔɔ ai à gàa pé Daudaa, de kɔn a néo kuu gẽro dosaimε. Zaa Dauda gurɔɔɔ ai gurɔɔ kè wà tà kɔn gbẽnɔ Babilɔnu, de kɔn a néo kuu gẽro dosaimε. Zaa tana kɔn gbẽnɔ Babilɔnu ai à gàa pé Mesayaa, de kɔn a néo kuu gẽro dosaimε.

*Yesu Kirisi ina
(Luk 2:1-7)*

18 Dian wà Yesu Kirisi ì nà n yè: À da Mariama kuu Yusufu nɔkamma úmε. Ai àgɔ gá zā ke, à nò sɔ kɔn Luda Nini gbãaa.

19 À gɔkamma Yusufu pì né gbẽ maaamε, à yezi à wí daaro, ben à zèo kè é bɔ à yān asii guu.

20 Gurɔɔ kè èe laasuu lεε yā pì, Dii malaika bɔ à mòzi nanaa guu à bène: Dauda bori Yusufu, ònton bídi ke n nɔkamma Mariama sɛna yā musuro, zaake nò kè à sina bɔ Luda Nini kiiamε.

21 Eé né ì gɔgbẽ ũ, né tó kpánε Yesu, zaake eé a gbẽnɔ bɔ ñ durunnɔ guu.

22 Beee kè píngi, lε yā kè Dii ò annabi gāzĩ ke, à bè:

23 Nɔkparε lεzii bé eé nò sí

à né ì gɔgbẽ ũ,

weé tó kpánε Imanueli.

Tó pì bè, Ludaa kúwao.

24 Kè Yusufu vù, à kè lán Dii malaika dienne nà, à a nɔɔ pì sè.

25 Mɔde èe à dɔ nɔgbẽ ũro ai à gàa à négɔgbẽ pì ì. Ben à tó kpánε Yesu.

2

Sɔsɔneyádɔrinɔ mɔna Yesu gwa

1 Wà Yesu ì Betelemu Yudea bùsun kí Herɔdu gurɔ. Ben sɔsɔneyádɔrinɔ bɔ ɔfántɛbɔε kpa, aɔ mò Yerusalemu,

2 aɔ gbẽnɔ là wà bè: Né kè wà ì Yudanɔ kína ũu kú máa? Wa à sɔsɔne è ɔfántɛbɔε kpa, ben wa mɔ kúenε.

3 Kè kí Herɔdu yā pì mà, à bídi kè kɔn Yerusalemudeenɔ ñ píngi.

4 À Yuda sa'orikinɔ kɔn lodayádannεrinɔ kàkɔa ñ píngi, ben à ñ lá guu kè weé Mesaya in.

5 Aɔ wèàla wà bè: Betelemumε zaa Yudea bùsun. Zaake lán annabi kè nà n yè:

6 Betelemu kè kú Yudanɔ bùsun,

ñ kēsāna Yuda wétɛnɔziro fá.

Zaake n guun kína é bɔn,

kè eé dɔ ma gbẽ Isarailinɔne aε.

7 Ben Herɔdu sɔsɔneyádɔrinɔ sisi asii guu, à sɔsɔne pì bɔgurɔ sānsān gbèkámma.

8 Ben à ñ gbarε Betelemu à bè: À gá à né pì baaru gbekagbeka kɔn làakario. Tó a à è, à mó à omε, mapi se, mé gá kúenε.

9 Kè aɔ kína yā mà, ben aɔ dà zén. Ben sɔsɔne kè aɔ è ɔfántɛbɔε kpa yāa pì dɔñne aε dɔ ai à gàa à zè né pì kúkiila.

10 Kè aɔ sɔsɔne pì è, aɔ pɔɔ kè nna maamaa.

11 Aɔ gè kpén, aɔ né pì è kɔn a da Mariamao, ben aɔ kùε wà dɔnzi kènε. Ben aɔ ñ auziki àkpatinɔ wèwè, aɔ à gbà vura kɔn tuaetitio kɔn lí'ɔ gū nnannaao.

12 Ludaa òñne nanaa guu kè aɔton bɔε Herɔdu kiiaro, ben aɔ tà ñ bùsun kɔn zé pāndeo.

Gana kɔn Yesuo Igipiti

¹³ Aõ tana gbera Dii malaika bò à mò Yusufuzi nanaa guu à bè: Ñ fεε ñ né pì sé kǝn a dao, ñ bàa lé ñ gáńyo Igipiti, négõ kú gwe ai mà mó mà yã onne dɔ, zaake Herɔdu é né pì wete à deme.

¹⁴ Ben Yusufu fεε gwāavĩ, à né pì sè kǝn a dao, à gaańyo Igipiti.

¹⁵ À kú gwe ai Herɔdu gaa à gao. Beee kè, le yã kè Dii ò annabi gāzĩ ke yānzime, à bè:

Ma a né gbèse Igipiti.

Négõgbēno dɛdɛna

¹⁶ Kè Herɔdu è sɔsɔneyādɔrinɔ ɔndɔ kèazi, ben à pɔ fɛ maamaa. À sɔsɔne bɔgurɔ taka dɔ yã kè à gbèka sɔsɔneyādɔri pìnɔa yānzi, ben à gbēno zĩ aõ négõgbē kè aõ kà wè plaaa ke kè aõ kēsāzinɔ dède Betelɛmu kǝn a buraano píngi.

¹⁷ Yã kè annabi Yeremaya ò kè sa, à bè:

¹⁸ Wà wii gbāaa mà Rama,

wèe ɔ dɔ, wèe wii pεε.

Raseli e a nɛnɔ ɔ dɔ,

à gĩ agbaa mazi, zaake aɔ kuu dɔro.

Suna Igipitio

¹⁹ Kè Herɔdu gà, ben Dii malaika bò à mò Yusufuzi Igipiti nanaa guu

²⁰ à bè: Ñ fεε ñ né pì sé kǝn a dao, ñ táńyo Isarailinɔ busun, zaake gbē kè aɔwe wete wà né pì wèndi bɔɔnɔ gaga.

²¹ Ben à fè à né pì sè kǝn a dao, à táńyo Isarailinɔ busun.

²² Kè à mà Akelau bé èe kí blee Yudea a de Herɔdu gē ũ, gwe vēena vĩa à kũ. Luda yã òne nanaa guu, ben à tà Galili busun,

²³ à gaa à vēe wete kè wè be Nazareti. Len yã kè annabinɔ ò pàpa le, kè aõ bè: Weé à sísi Nazareti gbē.

3

Yaaya Batisikeri waazikena

(Maa 1:1-8, Luk 3:1-18, Yoh 1:19-28)

¹ Beee gbera Yaaya Batisikeri mò Yudea gbáan, èe waazi kee

² à bè: À nɔse lie, kpata kè bò Luda kiia kà kĩi.

³ À yān annabi Isaya ò yã à bè:

À baarukpari kòto ma dɔ gbáan,

èe bee à zé keke Diine,

à zé wéwɛnɔ porone súusu.

⁴ Yaaya ègõ pókāsaa kè wà tà kǝn lakumi káo dana, è báa asaa dɔ a pii. Sutē kǝn zó'ion à póblee ũ.

⁵ Wègõ bɔe Yerusalɛmu kǝn Yudea busu gu píngio kǝn Yoda dɔrɔzio wàgõ mɔɔ à kiia.

⁶ Ašè ñ durunnɔ o gupuraaa, ben è ñ batisi ke Yodan.

⁷ Kè Yaaya è Farisinɔ kǝn Sadusinɔ e mɔɔ a kiia pari aõ batisi ke, ben à bèńne: Gbēntee pitigoonɔ! Dé bé à lé dàawa à bàa sí pɔfē kè Luda é pitammane?

⁸ À nɔseliena yã ke, weégõ dɔ kè a lie.

⁹ Kè Ibraĩ de a dezi ũ, atongõ daa kè beee bé eé a bɔro. Mée ooare, Luda é fɔ à gbè kènɔ ke Ibraĩ boriinɔ ũ.

¹⁰ Kpása diena línɔzi kò. Luda é lí kè è né maaa iroo zɔ à zu té guu.

¹¹ Mée a batisi kee a nɔseliena sèeda ũme, mode gbēke é mó ma gbera à gbāaa demala, mée ká mà à kyatee sèenɛro. Àmbe eé a batisi ke kǝn Luda Ninio kǝn téo.

12 À gbaka kùna a ɔzĩ ésegbẽkiia. Tó à fã, eé a pówεε ká a dòn, eé à sàko ká té kè è garoo guu.

Yesu batisikena
(Maa 1:9-11, Luk 3:21-22)

13 Ben Yesu b̀ Galili b̀sun à m̀ Yaaya kiia Yodazi le à a batisi ke.

14 Yaaya yezi à gĩ à bè: Mamɔma kè má de ñ ma batisi ke n mo ma kiiaó?

15 Ben Yesu wèàla à bè: Àgõ de le gĩa, zaake à kõ sìwao le yã píngi kena a zéa yãzi. Ben à wèzi.

16 Kè Yesu batisi kè, à bikù gõ. Zĩ beee ludambεε wèkõa, ben à è Luda Nini è e suu lán põtεε bà à z̄awa.

17 Ben wà kòto mà b̀na ludambe à bè: Ma né mèn do léle yenzideen yè, kè ma p̀ nnaa maamaa.

4

Yesu yãgwana
(Maa 1:12-13, Luk 4:1-13)

1 Ben Luda Nini gàa k̄n Yesuo gbáan, le Ibilisi à yõ à gwa.

2 Yesu lé yì fáant̄ k̄n gwãavĩo ai gurɔ baplaa. Kè nɔaa e à deε,

3 ben gb̄kεkεri pì s̄zi à bè: Tó Luda Nén n ũ, ñ be gbè kènɔ li buredi ũ.

4 Yesu wèàla à bè: À kú Luda yãn wà bè:

P̀bleen gb̄ntee ègõ kúo adoro,

sé yã kè Ludaa e oo píngi.

5 Ben Ibilisi à sè à gàao Luda wéte, à à zè Luda kpé mìs̄nt̄ea,

6 à bè: Tó Luda Nén n ũ, ñ ɔ kpá n zĩndazi, zaake wà kè Luda yãn wà bè:

Eé n yã o a malaikanɔne,

aãé n sé ñ ɔzĩ le ñton ḡn sí gbèaro yãzi.

7 Yesu wèàla à bè: Wà kè dɔ wà bè:

Ñton Dii n Luda lé ñ gwaro.

8 Ben Ibilisi à sè à gàao dɔ kp̄ii lezĩ maamaa musu, à anduna kpatanɔ òdɔane píngi k̄n ñ auzikinɔ

9 à bè: Mé n gba beeenɔ píngi, tó n kuε n d̄nzi ke me.

10 Ben Yesu bène: Ñ gumala Setán! Zaake wà kè Luda yãn wà bè, ñ d̄nzi ke Dii n Ludane ñgõ d̄ɔzi ado.

11 Ben Ibilisi à tò gwe sa, ben malaikanɔ mò wà d̄àle.

Yesu nana a z̄ia zaa Galili
(Maa 1:14-15, Luk 4:14-15)

12 Kè Yesu mà wà Yaaya kù wà dà kpésiaan, ben à tà Galili.

13 Èe v̄ε Nazareti d̄ro, à gàa à v̄ε sèbe saε Kapenam, Zebuluni boriinɔ k̄n Nafatali boriinɔ b̀sun,

14 le yã kè annabi Isaya ò ke yãzi à bè:

15 Zebuluni boriinɔ k̄n Nafatali boriinɔ b̀su, zaa ís̄iaa kpa ai Yoda baa k̄a kpa, Galili b̀su kè bori p̄ndenɔ kún pì,

16 aã gb̄ kè aõ kú gusiaa guunɔ gupura ìsi è, guu d̄ò b̀su kè kú gaa lézĩ pì deenɔne sa.

17 Zaa gurɔ beeean Yesu nà waazikena à bè: À n̄se lie, kpata kè b̀ Luda kiia kà k̄i.

Yesu ìba káakunɔ sisina
(Maa 1:16-20, Luk 5:1-11)

¹⁸ Kè Yesu e dɔɔ Galili sèbɛzi, à gɔɔn plaaanɔ è, v̄i kɔn dāaroo, Simɔ kè wè be Pita kɔn a dāaro Anduruo. Aɔɔe táaru kpaa sèbe pì guu, zaake sɔrɔkɔnɔmɛ.

¹⁹ Ben Yesu bèñne: À mɔ à témazi, mé a ke gbēweterinɔ ũ.

²⁰ Zaa gwe gɔɔ aɔ n̄ táarunɔ tòn aɔ bò wà tɛzi.

²¹ Kè à gāa aɛ, à gɔɔn plaa pāndenɔ è, v̄i kɔn dāaroo dɔ, Zebedi né Yemisi kɔn a dāaro Yohanao. Aɔɔ kú góro'ite guu kɔn n̄ de Zebedi pìo, aɔɔe n̄ táarunɔ kekeɛ. Yesu n̄ sísi,

²² ben aɔ n̄ de tò góro guu gwe gɔɔ, aɔ bò wà tɛzi.

Yesu yádannɛna Galili

(Luk 6:17-19)

²³ Yesu ègɔ lili oo Galili bùsun, è yā dañne n̄ aduakɛkpɛnɔ guu, è kpata kè bò Luda kiia baaru kpá, è gbɛnɔ kɛkɔa kɔn gyā bori sānda pínɡio.

²⁴ À tó dà Siria bùsula pínɡi, ben wègɔ mɔɔne kɔn gbē kè aɔɔe gyā bori pínɡi kɔn wāwāao keɛnɔ kɔn zīndeenɔ kɔn gasindadeenɔ kɔn ɛɛnɔ, ben è n̄ kɛkɔa.

²⁵ Wà bò Galili kɔn Wétɛmɛnkuri bùsuo kɔn Yerusalemuo kɔn Yudeao kɔn Yoda baa kāa kpaaɔ paripari wà tɛzi.

5

Aubarikadeenɔn Yesu ìbanɔ ũ

(Luk 6:20-23)

¹ Kè Yesu parii pìnɔ è, à d̄idi s̄is̄iã. Kè à v̄ɛɛ, à ìbanɔ mò à kiia,

² ben à nà yádannɛnaa à bè:

³ Aubarikadeenɔn gbē kè aɔ n̄ kēsāna dɔɔnɔ ũ, zaake kpata kè bò Luda kiia de n̄ pó ũ.

⁴ Aubarikadeenɔn pɔsiadeenɔ ũ, zaake Luda é n̄ làakari kpáɛñne.

⁵ Aubarikadeenɔn gbē kè aɔ n̄ zīnda bùsanɔ ũ, zaake aɔmbe weégɔ anduna v̄i.

⁶ Aubarikadeenɔn yāzɛde nidɛrinɔ ũ, zaake aɔmbe aɔé kã.

⁷ Aubarikadeenɔn wēndadɔnnɛrinɔ ũ, zaake Luda é n̄ wēnda dɔ.

⁸ Aubarikadeenɔn n̄sɛpuradeenɔ ũ, zaake aɔmbe aɔé wéɛ si Ludalɛ.

⁹ Aubarikadeenɔn ìbetɛmidɛrinɔ ũ, zaake weé n̄ sísi Luda nénɔ.

¹⁰ Aubarikadeenɔn gbē kè wè ãa dar̄ma yāmaakɛna yānzinɔ ũ, zaake kpata kè bò Luda kiia de n̄ pó ũ.

¹¹ Aubarikadeenɔn a ũ, tó wà a s̄s̄s̄, tó wà ãa dàawa, tó wà yā zaa pínɡi d̄iawa ma yānzi.

¹² À pɔnnaa ke à yāa dɔ, zaake a láada bíta ludambe. Len wà ãa dà annabi kè aɔɔ kú a āanɔa lɛ.

Yesu ìbanɔn wisi ũ kɔn gupuraaɔ

(Maa 9:50, Luk 14:34-35)

¹³ Ámbe wisi ũ andunanɛ. Tó wisi i nnaa tà, dian weé ke nà à gɔ wisi ũ dɔɔ? À àre kee v̄i dɔro, séde wà kwéɛ gbɛnɔ taa oa.

¹⁴ Ámbe gupuraa ũ andunanɛ. Wétɛ kè wà kàɛ s̄is̄i musu è f̄ɔ àgɔ utenaro.

¹⁵ Wè fitia na wà gbaka kúɛaro. Wè di dabu musumɛ, lɛ à guu pu gbē kè aɔɔ kú uanɔnɛ.

¹⁶ À guu pu gbɛnɔnɛ lɛ, lɛ aɔ a maakɛnanɔ e wà a De kè kú musu tó kpá.

Musa doka bɔkɔtɛna

¹⁷ Àtongɔ daa ma mɔ Musa doka kɔn annabinɔ yãnɔ gboronlo. Mée mó gbororo, ma mɔ lɛ mà papamɛ.

¹⁸ Yãpuraan mée ooare, ludambɛ kɔn tɔɔtɛo é gɛtɛ, mɔde doka pì wɛzã féte ke a pɔ kete ke é gɛtɛro, yã píngi é ke.

¹⁹ Beee yãnzì tó gbɛ̀ gí yã kè wà diɛ̀ pìnɔ dokezi, baa à kè kɛ̀sãnańzi, tó è da gbɛ̀nɔnɛ aɔ̀ ke lɛ, adee égɔ̀ kɛ̀sãnańzi kpata kè bɔ̀ Luda kiia gbɛ̀nɔ̀ tɛmɛ. Tó gbɛ̀ kũna, tó è dańnɛ lɛ sɔ̀, adee égɔ̀ bíta kpata kè bɔ̀ Luda kiia gbɛ̀nɔ̀ tɛ.

²⁰ Mée ooare, tó a yãmaakena de ludayãdannɛrinɔ kɔn Farisinɔ pɔ́laro, é gɛ̀ kpata kè bɔ̀ Luda kiia guuro.

Pɔfɛna

²¹ Á mà wà bè yãdeenɔnɛ, aɔ̀ton gbɛ̀ dɛro. Gbɛ̀ kè gbɛ̀ dè, weé yãkpae keo.

²² Mapi sɔ̀, mée ooare, gbɛ̀ kè pɔ̀ fɛ̀ a gbɛ̀daaazi kà wà yãkpae keo. Gbɛ̀ kè a gbɛ̀daaa sɔ̀sɔ̀ kà wà gáo gbãadeenɔ kiia. Gbɛ̀ kè bè a gbɛ̀daaanɛ m̀isaide sɔ̀ kà à gɛ̀ tɛn.

²³ Tó n mɔ̀ n Luda gba pɔ̀ a gbãgbãkiia, tó n dɔ̀n gwe kè n gbɛ̀daaa n yã kũna,

²⁴ n n gba tó sa'okii aɛ gwe, n gá n agbaa kpá adeenɛ gĩa, gbasà n mó n saa o sa.

²⁵ Tó n ibɛɛ e gaanyo yãkpaekekiia, n ke kpakpaa n keo nna zaa zén, lɛ àton n kpá yãkpaekeɛriaro yãnzì. Tó nɛe ke lero, yãkpaekeɛri pì é n kpá dogaria, dogari é n da kpésiaan.

²⁶ Yãpuraan mée oonne, né bɔ̀ gwero ai n gá fĩa boo píngi. Baa kɔbɔ̀ é gɔ̀ ténziro.

Zinakena

²⁷ Á mà wà bè, àton zina kero.

²⁸ Mapi sɔ̀, mée ooare, tó gbɛ̀ nɔgbɛ̀ gwà kɔn laasuu pãndeo, adee zina kèon gwe kò.

²⁹ Tó n wée ɔplaa è tó n fu, n bɔ̀ n zĩna. N korana n m̀egu kezi maa de wà n m̀e píngi zu tɛnla.

³⁰ Tó n ɔplaa è tó n fu, n zɔ̀ n zĩna. N korana n m̀egu kezi maa de n m̀e píngi tana tɛnla.

Yìgidena

(*Mat 19:9, Maa 10:11-12, Luk 16:18*)

³¹ Wà bè dɔ̀, tó gbɛ̀ e gii a naɔ̀zi, à yìgidela kpáa.

³² Mapi sɔ̀, mée ooare, gbɛ̀ kè gí a naɔ̀zi, tó èe ke à gɔ̀pɔsɛ kènlo, à zã pì bé è tó à gɔ̀ zinakeri ũ. Gbɛ̀ kè nɔ̀ kè wà gízi sè sɔ̀ zina kèn gwe.

Ladana

³³ Á mà wà bè yãdeenɔnɛ dɔ̀, aɔ̀ yã kè aɔ̀ sɔ̀ kɔn Diio papa, aɔ̀ton fuaro.

³⁴ Mapi sɔ̀, mée ooare, àton la da sero. Àton yã sí kɔn ludambɛɛoro, zaake Luda kiblekitamɛ,

³⁵ ke anduna, zaake Luda tintimɛ, ke Yerusalemu, zaake Kína ìsi wétɛmɛ.

³⁶ Nton yã sí kɔn n mìoro, zaake né fɔ̀ n n mikã mèn doo pura kũ ke n à sia kũro.

³⁷ Ágae be ee ke auo. Yã kè de beeelaa bɔ̀ à zaaa guumɛ.

Gɛɛbona

(*Luk 6:29-30*)

³⁸ Á mà wà bè, wà wée fĩa bo kɔn wéeo, swaa kɔn swaao.

³⁹ Mapi sɔ̀, mée ooare, àton gɛɛ bo gbɛ̀ kè zaaa kèarearo. Tó gbɛ̀ n swãn kè n gasu ɔplaaa, n à doo dɔnɛ dɔ̀.

⁴⁰ Tó gbɛ̀ yezi à n dansiki yãkpae kenyo, n n utadaa tónɛ dɔ̀.

41 Tó gbē gā nàmma òn aso séare kiloo do, òn gáone kiloo plaa.

42 Tó gbē pò wée kèmma, òn kpáa. Nton gbē kè yezi à pò sèkamma tēro.

Yena ibezi

(Luk 6:27-28, 32-36)

43 Á mà wà bè, àgō ye a gbēdaaazi, à za a ibeēn.

44 Mapi sō, mée ooare, àgō ye a ibeēnzi, à adua ke gbē kè aōè wée tāawaanone,

45 Ie à gō a De kè kú musu nēnō ū yāpura. Zaake è ofāntē bō gbē zaaanone kōn gbē maaanō n pīngi, è lou ma taarisaideenone kōn taarideenō n pīngi.

46 Tó gbē kè aō yeaziinōn á yeñzi, é láada ke e Luda kiia? Baa be'osirinō è ke leroo?

47 Tó a gbēnōn eè ì kpákparímma ntē, bó á deo gbē pāndenōlaa? Baa kifinō è ke leroo?

48 Beee yānzi àgō kuu papana, lán a De kè kú musu kuu papana nà.

6

Gbadana

1 Á làakari ke a donzi yākena gupuraaazi. Àton ke gbēntee wée yānziro. Tó ée kee Ie, é láada e a De kè kú musu kiiaro.

2 Tó nēe gba daa takaasideenone, òton a kpàakpa ke lán mōnafikideenō bàro. Aōè ke aduakēkpēnō guu kōn gāalenō, Ie gbēnō n tó nnaa sí yānzime. Yāpuraan mée ooare, aō n láada èn gwe kò!

3 Mpi, tó nēe gba daa takaasideenone, òton tó n zεε dō lán n opla e kee nàro.

4 N tó n gbadana ke asiya ū, n De kè asiya dō é à fīa bonne.

Aduakena

(Luk 11:2-4)

5 Tó ée adua kee, àtongō de lán mōnafikideenō bàro. Aōègō yezi wà adua ke zena aduakēkpēn kōn zéñkpakōanō, Ie gbēnō n e yānzi. Yāpuraan mée ooare, aō n láada èn gwe kò!

6 Mpi, tó nēe adua kee, n gē n kpé guu, n gbà tata, n wée ke n De kè kú gwe asii guu, n De kè asiya dō é sínyo.

7 Tó ée adua kee, àton yā bōe pari lán kifinō bàro. Aōègō daa n yābōena parii guun Luda é sínyo.

8 Àtongō de lán n bàro, zaake a De pò kè á à nii vīi dō ai àgō gá gbekaa.

9 Ágae adua ke lán kè bà:

Wa De kè kú musu,
n tó wàgō dō kè n tó adona.

10 N tó kpata kè bō n kiia bō gupuraa,
wà n poyezi ke anduna guu,
lán wè ke zaa musu nà.

11 N wa gba ú kè wé ble gbàa.

12 N wa taarinō kēwe,
lán weè kē gbē kè aō taari kēweenone nà.

13 Nton tó wà fu yōagwanaaro,
n wa sí à zaaaa.

14 Tó a gbēnō taari kēñne, a De kè kú musu é a pò kēare se.

15 Tó ée gbēnō taarinō kēñne sōro, a De é a taarinō kēarero.

Léyina

16 Tó á léyina sō, àton uu sisi lán mōnafikideenō bàro. Aōè n uu yākōte Ie gbēnō gō dō kè aō léyina yānzi. Yāpuraan mée ooare, aō n láada èn gwe kò!

17 Mpi, tó n léyina, n uu pípi, n nōsi māmamma,

¹⁸ Ɣe gbẽno tón dõ n léyinaro, sé n De kè kú asii guu baasiro. N De kè asiiyã dõ é à fĩa bonne.

Auziki yã

(Luk 11:33-36, 12:33-34, 16:13)

¹⁹ Àton auziki kakõaazi anduna guu kèro, gura kè kòkono è pò yakan, póno è kõtè kpán bensõ kpáino è gu fõ aõ póno séen.

²⁰ À a auziki kakõa ludambe, gura kè kòkono è pò yakanlo, póno è kõtè kpánlo bensõ kpáino è gu fõ aõ póno séenlo.

²¹ Zaake guu kè n auziki kún, gwen n làakari ègõ kún se.

²² Wéen mè fitia ù. Tó n wée aafia, n mè píngi ègõ gupuraa ù.

²³ Tó n wée gbãaro sõ, n mè píngi ègõ gusiaa ù. Tó gupuraa kè n kúna de gusiaa ù, gusiaa pì bita.

²⁴ Gbẽke è fõ à do dii mèn plaaaziro, zaake eé za gbẽ doon àgõ ye gbẽ doozi, kesõ eé na gbẽ doo à kya ká gbẽ doon. É fõ àgõ do Ludazi kón doo ledoro.

Ludanaanekena

(Luk 12:22-31)

²⁵ Beee yãnzì mée ooare, àton a wèndi kãhãn ke à be bón wé ble ke bón wé miro. Àton mè kãhãn ke à be bón wé daro. Wèndi de pòbleelaroo? Mè de pòkãsáalaroo?

²⁶ À gwa bãanoa. Aõe pò tõro, aõe pò kèro, aõe pò ká dõ guuro, mode a De kè kú musu è pòblee kpámma. Á bèe ví maamaa de bãanolaroo?

²⁷ A té, dé bé eé fõ à a wèndi gbãa kaara, baa gurõ do, a kãhãnkena guuu?

²⁸ Bóyãnzìn eè pòkãsá kãhãn kezi? À lá vúdeenõ gwa sèn lán aõ de nà. Aõe zĩi kero, aõe buu tãro,

²⁹ mode mée ooare, baa Sulemanu kón a auzikio, èe uta da à maaa kà aõ ke ùro.

³⁰ Sèla kè kuu gbãa eé té kú ziaa, lán Luda è pò nazi Ɣe nà, amoa ludanaanekésánadeenõ, weé a pò o doó?

³¹ Beee yãnzì àton pòke kãhãn ke à be bón wé ble ke bón wé mi ke bón wé daro.

³² Kifiinõn pò pìno píngi yã è doinne ae. Zaake a De kè kú musu dõ kè pò pìno kõ siao,

³³ à tó kpata kè bõ à kiia kón à yãzedeo doare ae gĩa, eé pò pìno kaaraare do píngi.

³⁴ Beee yãnzì àton ziaa kãhãn kero, zaake ziaa a zĩnda yã dõ. Gurõ píngi yã'õamma màa.

7

Kõ taari'ena

(Luk 6:37-38, 41-42)

¹ Àton gbẽ taari ero, Luda é a taari e sero.

² Zaake lán nèe gbẽ taari e nà, Ɣen Luda é n taari e Ɣe. Zaka kè n èe yõónnen eé yõonne.

³ Bóyãnzìn eé sèburu kè da n gbẽdaaa wéen eezi, bensõ eé líkusu kè da n wéen yã daaroo?

⁴ Kè líkusu da n wéen, à kè dia né be n gbẽdaaane à tó n sèburu kè da à wéen bõne?

⁵ Mõnafikide! N líkusu kè da n wéen bõ gĩa, né gbasa n guu e wásawasa, Ɣe n è n sèburu kè da n gbẽdaaa wéen bõne.

⁶ Àton Luda pò kpá gbẽenõaro

le aōton sokpa wà a kari kero yānzi.
 Àton a gbè bèedeeno zu aladenonero
 le aōton táa o'oaro yānzi.

Wéekena
 (Luk 11:9-13)

- ⁷ À wée ke, Luda é kpáawa. À wete, é e. À gbà lé, Luda é wēare.
⁸ Zaake gbē kè wée kèn wè kpáa, gbē kè wete sō è e. Gbē kè gbà lèn weé wēne.
⁹ A té, dé bé eé gbè kpá a néa, tó à buredi wée kèa?
¹⁰ Tó à kpò wée kèa sō, eé mlè sé à kpáaó?
¹¹ Baa kōn a zaakeo, á pò maa kpána a nēna dō. Weé a De kè kú musu pò maa kpána gbē kè aō wée kēana pò o dōó?
¹² À ke gbēne lán á yezi aō keare nà. Musa doka kōn annabinō yānō mìn gwe.

Zéle kpaatoo
 (Luk 13:24)

- ¹³ À gē zéle kpaatoo guu. Zé kè à lé yàasa ben à mèporokii vī è gányo kaatena guume. Been gbē paridee e see.
¹⁴ Zé kè è gányo wēndi guu lé kpaato à nakōana, bensō gbē kè aō è wà seeno pari.

Gbē dōna a yākenaa
 (Luk 6:43-44, 13:25-27)

- ¹⁵ À làakari ke annabi egeenozi. Aōè mó a kiia sã báao dana, mode lewan noaderinon n ũ.
¹⁶ É n dō n yākenaa. Wè geepi bo lè líaro. Wè kākāa e babane láaro.
¹⁷ Lí maaa è né nnaa i, lí zaaa è né gina i.
¹⁸ Lí maaa è fō à né gina ìro, lí zaaa è fō à né nnaa ìro.
¹⁹ Wè lí kè è né maaa iroo zō wà zu té guume.
²⁰ Lemé é n dō n yākenaa le.
²¹ Èe ke gbē kè egō ma sisii Dii, Dii, bé eé gē kpata kè bō Luda kiia guuro, sé gbē kè è ma De kè kú musu poyezi kee.
²² Yākpaekegurō zī gbē parideeno é beme: Dii, Dii, wa Luda yā ónne kōn n tóo né! Wa zīno gómma kōn n tóo né! Wa dabuyāno kè pari kōn n tóo né!
²³ Mé beñne wásawasa: Má a dō zikiro. À gumala zaakerino!

Kpébori gōn plaaano
 (Luk 6:47-49)

- ²⁴ Beee yānzi gbē kè à ma yā kēno mà, ben à zīi kèa de lán gbē làakaridee kè à a kpé bō gbèa bàme.
²⁵ Kè lou mà, í dàgula, ìa kàka à sù kpé pìà, ben èe léero, kè wà à èe dàe gbèa yānzi.
²⁶ Gbē kè ma yā kēno mà, ben èe zīi kearoo de lán misaidee kè à a kpé bō bùsu'āatēa bàme.
²⁷ Kè lou mà, í dàgula, ìa kàka à sù kpé pìà, ben à gbòro à lèe bitimm.

Yesu iko

- ²⁸ Kè Yesu yā beeno ò à yāa, à yādannena bō parii sae,
²⁹ zaake èe yā dañne lán ludayādannerinō bàro, à dàñne ikoomé.

8

Kusu kēkōana
 (Maa 1:40-45, Luk 5:12-16)

- 1 Kè Yesu pìta s̀s̀s̀a, parii tézi.
 2 Ben kusu ke mò à kùe à ae à bè: Dii, tó ní yezi, né f̄ ò ma k̀k̀k̀a wásawasa.
 3 Yesu ɔ̀ b̀ò à k̀èa à bè: Má yezi. Ñ ḡ wásawasa. Zaa gwe ḡ ɔ̀ à kusu ỳa.
 4 Ben Yesu bène: Ñton o gb̀eke maro. Ñ gá ñ n z̄inda ɔ̀ɔ̀a sa'orine, ñ sa'opɔ̀ k̀è Musa diè kpá n k̀k̀k̀ana s̀eda ũ gb̀enɔ̀e.

*Sozanɔ̀ gb̀ensi z̄ikeri k̀k̀k̀ana
 (Luk 7:1-10)*

- 5 Kè Yesu e g̀e Kapenamu, ben Romu sozanɔ̀ gb̀ensi mò à kiia, a wée k̀èa
 6 à bè: Dii, ma z̄ikeri daena be, à k̀ò k̀ù, mè e ɔ̀a maamaa.
 7 Ben Yesu bène: Mé gá mà à k̀k̀k̀a.
 8 Ben gb̀ensi pì bène: Dii, méé ká ñ gá ma bero. Ñ ỳ ò dé, ma z̄ikeri é k̀k̀k̀a.
 9 Zaake mapì se, wà iko v̄imame, ben má iko v̄i sozanɔ̀a. Mèè o ā gb̀e doone à gá, è s̄ gá. Mèè o à p̀andene à m̀ó, è s̄ m̀ó. Mèè o ma z̄ikerine à k̀e ke, è s̄ ke.
 10 Kè Yesu ỳa pì mà, à b̀ò à sae, ben à bè gb̀e k̀è ā t̀ezinɔ̀e: Ỳapuraan méé ooare, méé e gb̀eke ma náane k̀è le Isarailinɔ̀ t̀ero.
 11 Méé ooare, gb̀enɔ̀ é b̀ ɔ̀fánt̀e b̀e kpa k̄n ɔ̀fánt̀eg̀ekpen kpaao paripari āé m̀ó p̀ó ble k̄n Ibraīo k̄n Isaakuo k̄n Yakubuo kpata k̀è b̀ò Luda kiia guu.
 12 Gb̀e k̀è ā de ỳa wàḡ k̀ú kpata pì guunɔ̀ s̄, weé ñ zu bàazi gusiaa guume. Gwen āé ɔ̀ d̄n wà ɔ̀ di ñ musu.
 13 Ben Yesu bè sozanɔ̀ gb̀ensi p̀ene: Ñ tá be. À kenne lán n ma náane k̀è nà. Ben à z̄ikeri pì gb̀aa k̀ù gurɔ̀ m̀ò a ḡ ɔ̀.

*Gỳareenɔ̀ k̀k̀k̀ana paripari
 (Maa 1:29-34, Luk 4:38-41)*

- 14 Yesu g̀a Pita be, ben à è à nā daa daena, èe mèw̄aa kee.
 15 Kè à ɔ̀ k̀è à ɔ̀a, ben à mè ỳi k̀ù, ben à f̀e à p̀óblee k̀ene.
 16 Kè uusie k̀è, ben wà m̀one k̄n z̄indeenɔ̀ paripari, ben à z̄in p̀ino g̀oríma k̄n ỳa'onao, à gỳareenɔ̀ k̀k̀k̀a ñ p̀ingi.
 17 Len ỳa k̀è annabi Isaya ò p̀apa le à bè:
 À wa gb̀asaik̄e s̀e,
 à wa gỳaanɔ̀ k̀èwa.

*Gb̀e k̀è ā yezi wà té Yesuzinɔ̀
 (Luk 9:57-62)*

- 18 Kè Yesu è parii k̀k̀k̀aazi, ben à bè a ìbanɔ̀e: Wà bik̀ù s̀ebe baa.
 19 Ben ludayádanneri ke mò à bè Yesune: Danneri, guu k̀è néé gaan p̀ingi méḡ t̀enzi.
 20 Yesu bène: Gb̀engboonɔ̀ ñ t̀ò v̄i, b̀aanɔ̀n ñ sà v̄i, Gb̀entee Né s̄ ìampakii v̄iro.
 21 Ben ìba p̀ande bène: Dii, ñ t̀ó ai ma de kpá guuzi g̀a.
 22 Ben Yesu bène: Ñ t̀émazi. Ñ t̀ó g̀enɔ̀ ñ g̀enɔ̀ v̄i.

*Yesu z̀aga'ía z̄ena
 (Maa 4:35-41, Luk 8:22-25)*

- 23 Yesu g̀e g̀oro'ite guu, ben à ìbanɔ̀ t̀èzi ā dà z̄en.
 24 K̀ando z̀aga'ía gb̀aaa k̀aka s̀ebela, í e v̄iv̄i èe kakaa ñ g̀oron. Yesu e ii oo,
 25 ben à ìbanɔ̀ s̀zi, ā à v̀ù wà bè: Dii, ñ wa mì sí, wée kaateeme.
 26 Ben à bèr̀ne: Ludanaanek̀esánadeenɔ̀! À k̀è dia á v̄ia v̄i lee? Ben à f̀e à g̀i ìane k̄n ío, ben guu ỳi k̀itikiti.
 27 Ỳa pì b̀ò gb̀e p̀ino sae ā bè: Gb̀e kp̄aree taka boriin ỳe? Baa ía k̄n ío è à ỳa mam̄e.

Zīnno gēna alēdeno guu
(Maa 5:1-20, Luk 8:26-39)

²⁸ Kè Yesu bikù baa kãa kpa Gadara bùsun, zīnde gōon plaa kenɔ bò mi-rakpetea, aɔ mò wà dààle. Aɔ pāsī maamaa, gbēke è fɔ à bɔe gwero.

²⁹ Aɔ wii lè wà bè: Bón wá vī kɔ ɔzi, Luda Né? N mɔ wée tãwa kè ai à gurɔɔ gō kán yó?

³⁰ Alēde kpàsa bíta kúnýo kãaa, aɔe pɔ blee.

³¹ Ben zīn pìno agbaa kpà Yesune wà bè: Tó n pèwa, ñ wa gbare alēde kpàsa kèkãa guu.

³² Ben Yesu bèñne: À gá. Ben aɔ gómma aɔ gè alēdeno guu. Ben alēde kpàsa pì wì bào píngi, aɔ sòro sísígeezi, aɔ sì sèben, ben aɔ gàga í guu gwe.

³³ Ben alēdédárinɔ bàa lè wà gè wéte guu, aɔ yã pìno tókèñne kɔn yã kè zīndeenɔ lèo píngi.

³⁴ Ben wétedeenɔ bɔe wà gàa da Yesule ñ píngi. Kè aɔ à è, aɔ agbaa kpàne kè à bɔñne ñ bùsun.

9

Gbē kaena kēkōana
(Maa 2:1-12, Luk 5:17-26)

¹ Yesu gè goro guu, à èara à sèbe bikù à kà a be wéte.

² Ben gbēkenɔ m̀ne gbē kaenaɔ daena gyãresɔn. Kè Yesu è aɔ a náane vī, ben à bè gbē kaena pìne: Ma gbē, ñ n làakari kpáe! N durunno kèmma.

³ Ludayādanneri kenɔ kú gwe, ben aɔ ò ñ nòse guu wà bè: Gbē beee e dɔke Ludaome.

⁴ Yesu ñ laasuu dɔ, ben à ñ lá à bè: Bóyãzi ée laasuu zaaa lee a nòse guuzi?

⁵ Tó ma bè, à durunno kèa ke tó ma bè, à fɛe à táa o, à kparee bé à aagaa?

⁶ Má ò le le àgɔ dɔ kè Gbēntee Né durunkènnena iko vī tɔte kème. Ben à bè gbē kaena pìne: Ñ fɛe ñ n daeɔ sé ñ tá be.

⁷ Ben à fɛe à tà be.

⁸ Kè parii è le, vīa ñ kũ, aɔ Luda kè iko beee taka kpà gbēnteenɔa tó b̀.

Matiu sisina
(Maa 2:13-17, Luk 5:27-32)

⁹ Yesu b̀ gwe, èe gètɛe, ben à gbē kè wè be Matiu è vèena a be'ɔɔsikpen. À bène: Ñ mó ñ tэмazi. Ben à fɛe à t̀zi.

¹⁰ Kè Yesu e pɔ blee à be, be'ɔɔsirino kɔn durunkerinɔ kú gwe pari, aɔe pɔ bleo kɔn à ibanɔ lɛdo.

¹¹ Kè Farisinɔ è le, ben aɔ à ibanɔ là wà bè: Bóyãzi a dii e pɔ blee kɔn be'ɔɔsirino kɔn durunkerinɔzi?

¹² Kè Yesu yã pì mà à bè: Gbē kè aafia vī bà kú kɔn likita yãoro, sé gyãree.

¹³ À gá à laasuu lé yã kè kèna Luda yãn beee m̀zi wà bè: Kɔ wëndagwanan má yezi, èe ke sa'onanlo. Mée mó gbē maaanɔ sísiro, sé durunkerinɔ.

Léyina
(Maa 2:18-22, Luk 5:33-39)

¹⁴ Ben Yaaya Batisikeri ibanɔ mò aɔ Yesu là wà bè: À kè dia wapino kɔn Farisino weè lé yi, ben n ibanɔ è yi seroo?

¹⁵ Ben Yesu yã lèkɔziñne à bè: Nɔseri gbēno é pɔsiaa ke gurɔɔ kè à kúnýo nɔse guun yó? Auo, m̀de à gurɔɔ é mó kè weé nɔseri pì b̀ ñ té, gbasa aɔé lé yi sa.

¹⁶ Gbēke è uta zii nambata na kɔn póle dufuoro, zaake uta dufu é s̀kɔzi à kèkɔre, à zii f̀na é kaara.

17 Wè geepiwē dufu ká tūu zii guuro. Tó wà kè lɛ, tūu é pūtāme, wēe pì é kwéé, tūu é yaka. Auo, wè geepiwē dufu ká tūu dufu guume, ašégō maa ń píngi.

*Nénkpare fɛɛ à bɔna gaan kɔn nɔgbɛ kè ɔ kè Yesu utaa
(Maa 5:21-43, Luk 8:40-56)*

18 Gurɔɔ kè Yesu e yā beenɔ ooñne, gbāade ke mò à kùe à ae à bè: Ma nénɔgbɛ gà tia. N̄ mó n̄ ɔ kea, eégō kú wèndio.

19 Ben Yesu fɛɛ à tɛzi kɔn a ibanɔ.

20 Nɔgbɛ kee kú gwe, aru è bɔea à kà wè kuri awɛɛplaa. À mò à ɔ kè Yesu uta léa à kpɛɛ kpa.

21 Zaake à bè: Baa tó ma ɔ kè à utaa dé, mé kɛkɔa.

22 Yesu liè à à è, ben à bè: N̄ n làakari kpáe, nɔgbɛ! Ma náane kè n̄ kè bé à n kɛkɔa. Gwe gōɔ nɔgbɛ pì kɛkɔa.

23 Kè Yesu kà gbāadee pì be, à è wèe kure pɛɛ, parii kī dɔ.

24 Ben Yesu bè: À a zīnda gá. Né pì e garo, èe ii oome. Ben ašɔe à lalandi kee.

25 Kè wà pè gbɛnɔa aš bòe bàazi, ben Yesu gè kpén, à né pì kù a ɔɔa, ben à fɛɛ.

26 Ben yā pì baaru dà b̀usu pila píngi.

Vianɔ kɛkɔana

27 Kè Yesu b̀ gwe, vīa gōɔn plaaanɔ tɛzi kɔn wiiio wèe bee: N̄ wa wènda gwa, Dauda Bori!

28 Kè Yesu kà be, vīa pìnɔ s̀zi, ben à n̄ lá à bè: Á ma náane vī kè mé f̄ò mà yā pì keareó? Aš wèàla wà bè: Lɛme, Dii.

29 Ben à ɔ kè n̄ wéea à bè: Àgō deare lán a ma náane kè nà.

30 Ben aš wéé guu è. Yesu kpàkɛñzi à bè: Àton o gbɛke maro.

31 Baa kɔn beeeo aš gàa wà à baaru f̄aakɔa b̀usu pìn píngi.

Nénaenade kɛkɔana

32 Gurɔɔ kè vīanɔ e bɔee, wà mò Yesune kɔn zīnde kè à néne naena.

33 Kè Yesu zīn pì gòa, ben à yā ò. Yā pì b̀ parii sae aš bè: Wéé yā beee taka e Isarailinɔ b̀sun yāro.

34 Ben Farisinɔ bè: È zīn gońma kɔn zīnno kína gbāaaome.

Yesu gbɛnɔ wèndadɔna

35 Yesu gàa wétenɔa kɔn lakutunɔ píngi, à yā dàñne n̄ aduakekpɛnɔ guu, à kpata kè b̀ Luda kiia baaru nnaa kpàñne, à gyāreenɔ kɛkɔa n̄ píngi kɔn gbāasaideenɔ n̄ píngi.

36 Kè à parii è, ben aš kène wènda, zaake aš kú b́idin aš likɔa lán s̄aa kè aš dàri vīroonɔ bà.

37 Ben Yesu bè a ibanɔne: Pókekena bíta, m̀de zīkerinɔ pariɔ.

38 À wéé ke Buradeea lɛ à zīkerinɔ gbare aš a pò keke.

10

*Yesu z̄iri gōɔn kuri awɛɛplaaanɔ diena
(Maa 3:13-19, Luk 6:12-16)*

1 Yesu a ìba gōɔn kuri awɛɛplaaanɔ sìsi, ben à n̄ gba iko aš zīnno gońma, aš gyāreenɔ kɛkɔa kɔn gbāasaideenɔ n̄ píngi.

2 Z̄iri gōɔn kuri awɛɛplaaa pìnɔ tónɔn yè: Gbɛ káaku Simɔ kè wè bene Pita kɔn à dāaro Anduruo, Zebedi né Yemisi kɔn à dāaro Yohanao,

3 Filipi, Batɔbmiu, Tomasi, be'ɔsiri Matiu, Alafeu né Yemisi, Tadeu,

4 Simɔ Aĩade kɔn Yudasi Isikarioti kè b̀ à kpɛɛo.

*Yesu zìrinɔ zĩna
(Maa 6:7-13, Luk 9:1-6)*

⁵ Kè Yesu e gɔɔn kuri awεεplaaa pìnɔ zĩi, à bèñne: Àton gá bori pāndenɔ kiiaro. Àton gē Samaria wétɛnɔ guuro.

⁶ À gá Isaraili kè aɔ sàsá lán sãa bànɔ kiia.

⁷ À gá àgɔ waazi keε àgɔ gaa à be: Kpata kè bò Luda kiia kà kīi!

⁸ À gyāreenɔ kēkōa, à gènɔ fεε bɔna gaan, à kusunɔ kēkōa wásawasa, à zĩnno gorĩma. Lán á è pókεkpasai nà, à keñne pókεsisai.

⁹ Àton ɔɔ da a bòkɔnlo.

¹⁰ Àton bòkɔlogomma séro ke uta plaadee ke kyatee ke gò, zaake zĩkeri kō sio à a pòblee e.

¹¹ Wétε kè é kán píngi ke lakutu, à gbē maaa wεε à pitaa, àgɔ kú gwe ai à gá gēo zéla.

¹² Tó a gē ua guu, à ì nnaa kpámma.

¹³ Tó uadeenɔ kō sio, a ì nnaa é gōñne. Tó aɔɔe kō sío sōro, a ì nnaa é εara à sɔkpaawa.

¹⁴ Guu kè wèe a sín ke wèe swā kpá a yāziro, à bɔ ua ke lakutu pìn à lutē gogo a gbánɔa.

¹⁵ Yāpuraan méε ooare, yākpaεkegurɔɔ zĩ wétāmma kè Sɔɔɔmu kōn Gɔmɔradeenɔ é ee égɔ sãɔ de wétε pì deenɔ póla.

*Yā kè eé Yesu ibanɔ le onnena
(Maa 13:9-13, Luk 21:12-17)*

¹⁶ Méε a zĩi lán sãanɔ bà lewannɔ témε. Àgɔ làakari vī lán mlènɔ bà, àgɔ de yākekerisaideenɔ ũ lán pōtēenɔ bà.

¹⁷ À làakari ke gbēnteenɔzi, zaake aɔé a kūkū wà a na yākpaεkerinɔne n̄ ɔzĩ, aɔé a gbēgbē n̄ aduakεkpenɔ guu.

¹⁸ Weé gáao bùsu gbēnsinɔ kōn kınanɔ kiia ma yānzi. Égɔ deñne ma sèedadeenɔ ũ kōn bori pāndenɔ.

¹⁹ Tó wà a kpámma, àton yā kè é o ke yā kè é lĩmma damu kero. Zĩ beea Luda bé é yā kè é oo da a lén.

²⁰ Èe ke ámbe é yā oro, a De Nini bé eé yā da a lén.

²¹ Vīi kōn dāaronɔ é kō kpámma wà de. Denɔ é bɔ n̄ néno kpeε. Néno é bɔ n̄ denɔ kōn n̄ danɔ kpeε wà n̄ de.

²² Gbē píngi é zaagu ma yānzi, mɔde gbē kè zena gbāa ai à gurɔ léa é mĩsina e.

²³ Tó wèe wéε tãaawa wétε ken, à bàa lé à tá à pānden. Yāpuraan méε ooare, é gá Isarailinɔ bùsu wétɛnɔ guu à yāa píngiro, Gbēntee Né é gĩake à mó.

²⁴ Ìba ègɔ de a dannerilaro. Zĩri ègɔ de a diilaro.

²⁵ Tó ìba a yādanneri gwena lè ke tó zĩri a dii gwena lè, beε m̀lε. Tó wà tó kpà ua bεdeenε Belezεbubu, tó kè à zaaa de beelaan weé kpá à bεdeenɔne.

*Zena kōn Yesuo gbēnɔ aε
(Luk 12:2-9)*

²⁶ Àton vĩa keñnero. Pókεe kuu utena kè é bɔ gupuraaaro. Asiiyā kee kuu kè weé gí dōziro.

²⁷ À yā kè méε ooare gusiaan o gupuraa. À yā kè eé maa kpāikpāi kpàakpa ke gāale.

²⁸ Gbē kè aɔè mèbaa kaate, mɔde aɔè f̄ɔ wà ninii dèroonɔ, àton vĩa keñnero. À vĩa ke Ludanε kè eé f̄ɔ à nini kōn mèo kaate té guu píngi.

29 Wè sātē mèn plaaa yá kɔbɔ donloo? Mɔde aɔ ke è léé tɔtɔe a De yādōna sairo.

30 Baa a mikānɔ, à à lé dō.

31 Beee yānzi àton vīa kero. A bèe de sātē pariinla.

32 Gbē kè zèmao gbēnɔ aε, mé zεo ma De kè kú musu aε.

33 Gbē kè lé sèmazì gbēnɔ aε sō, mé lé sézi ma De kè kú musu aε.

Kèkèkōana Yesu yānzi

(Luk 12:51-53, 14:26-27)

34 Àtongō daa ma mɔ le gbēnɔ gō nna kōo anduna guunlo. Mée mó le gbēnɔ gō nna kōo yānzinlo, sé fεena kōzi.

35 Ma mɔmε, le gōgbē bɔ a de kpεε, nɔgbē bɔ a da kpεε, nɔzāree bɔ a zā da kpεε.

36 Gbē bεdeenɔ é gō à ibεenɔ ũ.

37 Gbē kè ye a de ke a dazi demalaa e ká àgō de ma ìba ũro. Gbē kè ye a négōgbē ke a nɔgbēzi demalaa e ká àgō de ma ìba ũro.

38 Gbē kè èe a líkpangbāroo sé àgō téomaziro, adee e ká àgō de ma ìba ũro.

39 Gbē kè à a wèndi kūna, adee é korazi. Gbē kè gì a wèndizi ma yānzi sō, adee é gō wèndi vī.

Láada ena yā

(Maa 9:41)

40 Gbē kè à a si ma simε. Gbē kè ma si sō, adee gbē kè ma zīi simε.

41 Gbē kè annabi sì a annabike yānzi é annabi láada e. Gbē kè gbē maaa sì a maake yānzi é gbē maaa láada e.

42 Baa í yīin, gbē kè né kèkiinɔ doke gbà ma ìbakεε yānzi, yāpuraan mée ooare, adee é kora a láadaziro.

11

Yaaya Batisikeri zìrinɔ

(Luk 7:18-35)

1 Kè Yesu yā beeenɔ dà a ìba gōɔn kuri awεεplaaanɔne à yāa, à bò gwe, à gāa waazi ke ñ wétɔn guu, èe yā daañε.

2 Zaa kpésiaan Yaaya Kiriisi yākenanɔ mà, ben à a ìba kenɔ zì

3 aɔ à la, àmbe gbē kè eé mó ús, ke wàgō wée dɔɔ gbē pāndezime?

4 Ben Yesu wènlà à bè: À gá yā kè ée maa ée ee gbā Yaayanε à be,

5 vīanɔɔ e guu ee, εrenɔɔ e taa oo, kusunɔɔ e kèkōa, swādoonɔɔ e yā maa, gènɔɔ e fεεε, takaasideenɔɔ e baaru nna waazi maa.

6 Aubarikadeen gbē kè è fu ma yāaroo ũ.

7 Kè Yaaya zìrinɔ tà, Yesu Yaaya yā ò pariine à bè: Bón a gaa gwa gbáan? Kàba kè ìa e nigāan yó?

8 Bón a gaa gwa saa? Gbē kè pókāsā zāε danan yó? Pókāsāmaadarinɔ ègō kú kíbεmε.

9 Bón a gaa gwa saa? Annabin yó? Lεmε! Mée ooare, à de annabila se.

10 Zaake Yaayan wà à yā kè Luda yān wà bè: Mé ma zìri gbare n ā le à zé kekεnε.

11 Yāpuraan mée ooare, nɔgbē né'ina guu gbēkee e bɔ à kà Yaaya Batisikeri ũro. Baa kōn beeeo gbē kè de gbē kpεεdee ũ kpata kè bò Luda kiia guu deàla.

12 Zaa gurɔɔ kè Yaaya Batisikeri nà waazikenaa ai mɔna gbāa, wée kōdεε kεε wà gē kpata pìn, ben kùgbāadeenɔɔ e gēεn.

13 Musa kōn annabinɔ pिंगi gīake wà à yā ò ai à gāa pé Yaayaa.

14 Tó é fō à sí, Yaaya pì bé à Ilia kè wà bè eé mó ũ.

15 Gbē kè swā vī à ma.

16 Bón mé t̄õrigbēn̄o l̄ékõzio? Aõo de lán né kè aõo kú yàra guu aõo e l̄e zuukõzin̄o bà

17 wèe bee:

Wa kure p̄eare, ée ò wāro,
wa wēnda l̄e siare, ée sósobi k̄ero.

18 Zaake Yaaya m̄ò, èe buredi sóro, èe w̄eε miro, ben wà bè z̄indeeme.

19 Kè Gb̄entee Né m̄ò, è p̄ò ble, è í mi, ben wà bè: Guturu w̄imirime, be'õsirino k̄õn durunk̄erin̄o gb̄ennam̄e! M̄ode wè ònd̄õ d̄õ a yāk̄enaam̄e.

Yesu z̄õkakana w̄éte ken̄o deen̄ozi
(Luk 10:13-15)

20 Ben Yesu f̄eε à z̄õka kà w̄éte kè à a dabuyā paridee k̄enn̄o gb̄en̄ozi, kè aõo e n̄òse liero yānzi à bè:

21 Wāiyoo K̄raz̄ideen̄o! Wāiyoo Betesaidadeen̄o! Tó ma dabuyā kè má kè a t̄en̄o kè Taya k̄õn Sid̄õo yā, le w̄éte p̄i deen̄o p̄ókāsāan̄o dàdañla, aõ v̄èε tubura à ḡi kè n̄òseliēna s̄eēda ũ.

22 M̄éε ooare, yāk̄paεk̄egur̄õ z̄i a w̄étāmma éḡõ de Tayadeen̄o k̄õn Sid̄õdeen̄o p̄õla.

23 A Kap̄enamudeen̄o s̄õ é gb̄ā à z̄õ Ludaan ȳó? Weé õ s̄õazi ai ḡèwāan. Zaake tó wà dabuyā kè má k̄eareen̄o kè S̄õõmu yā, le à kuu ai k̄õn a gb̄āao.

24 M̄éε ooare, yāk̄paεk̄egur̄õ z̄i a w̄étāmma éḡõ de S̄õõmudeen̄o p̄õla.

Kámmabona Yesu kiia
(Luk 10:21-22)

25 Z̄i beēea Yesu bè: Baa, musu k̄õn t̄õteo Dii, ma n sáabu kè, kè n yā beēen̄o ùte yād̄õrin̄õne k̄õn ònd̄õrin̄õ, n b̄õo kyód̄õrisain̄õne.

26 L̄eme, Baa, zaake n p̄oyezinam̄e.

27 Ma De p̄ó píngi n̄am̄e ma õz̄i. Gb̄ēkee Luda Né d̄õro, tó èe ke De Luda baasiro. Gb̄ēkee De Luda d̄õro, tó èe ke à Né k̄õn gb̄ē kè Né p̄i yezi à à õd̄õañnen̄o baasiro.

28 À m̄ó ma kiia am̄õa kè á aso s̄ena a k̄pasan̄o píngi, mé a gba zé à kámma bo.

29 À ma gbóngo sé à yā dada ma kiia, a làakari é kpáε, zaake má bus̄e bens̄õ ma n̄òse ȳi.

30 Ma gbóngo s̄ena z̄i'ũro, ma asoo tiisiro.

12

Kámmabogur̄õ yā
(Maa 2:23-3:6, Luk 6:1-11)

1 Gur̄õ beēea Yesu e p̄āa buraan̄õla kámmabogur̄õ z̄i. N̄õaa e à ìban̄o d̄eε, ben aõ p̄ów̄eε w̄õro, aõo soo.

2 Kè Farisin̄õ è le, ben aõ bène: Ñ n ìban̄o gwa, aõo yā kè wè ke kámmabogur̄õ z̄i roo k̄eε.

3 Ben Yesu bèñne: Ée kyó ke á è lán Dauda kè nà k̄õn a gb̄en̄o gur̄õ kè n̄õaa e n̄ deεroo?

4 À ḡè Luda ua guu, àp̄i k̄õn a gb̄en̄o buredi kè wà k̄aε Ludane sò, buredi kè aõ à sona zé v̄i ro, sé sa'orin̄õ.

5 Kè sa'ori kè aõ kú Luda ua guu kámmabogur̄õ z̄in̄õ è gur̄õ p̄i yā daro, bens̄õ èe k̄eñne taari ũro, ée à kyó ke á è Luda yānloo?

6 M̄éε ooare: P̄ó kè à bíta de Luda ualaa kú kè.

7 Tó á yā k̄èkii mì d̄õ, kè k̄õw̄endagwanan má yezi, èe ke sa'onanlo, le ée taarisaideen̄o taari ero.

8 Zaake Gb̄entee Né bé à iko v̄i kámmabogur̄õa.

9 Kè Yesu b̄ò gwe, ben à ḡè n̄ aduak̄ek̄pen.

¹⁰ Gõgbẽ kee kú gwe, à ɔ doo fẽfẽna. Gbẽkenɔ e zé wɛtɛɛ wà yã di Yesua, ben aã à là wà bè: Gbẽkẽkõana kámmabogurɔɔ zĩ zé víʼs?

¹¹ Ben à wènlà à bè: Tó a gbẽkee sãa ví à zù wèen kámmabogurɔɔ zĩ, à gí gá à bɔzi?

¹² Gbẽntee de sãala zà. Beee yãnze maakena kámmabogurɔɔ zĩ zé ví.

¹³ Ben Yesu bè gõgbẽ pìne: Ñ n ɔɔ pì poro. Kè à poro, ben à kè a gbèn wásawasa lán à doo bà.

¹⁴ Ben Farisinɔ b̀e wà gàa wà yã gõgõ dian aõé ke nà wà Yesu de.

Zĩkeri kè Ludaa sè

¹⁵ Yesu d̀, ben à gù gwe. Parii b̀ wà t̀zi, ben à gyãree kè aɔ kú n t̀nɔ k̀kõa n p̀ngi,

¹⁶ à g̀nne aõ o gbẽ kè á de à ù.

¹⁷ Len Luda yã kè annabi Isaya ò kè le, à bè:

¹⁸ Ma zĩkeri kè má sèn yè,
ma yenzidee kè à yã è kámaguu.

Mé ma Ninii di à musu,
eé yãzede da boriinɔne.

¹⁹ Eé leokpakõa kero, eé patańmaro,
gbẽke é à zoka ma dɔ gãalero.

²⁰ Eé kàba kè kpá zén éro,
eé fitia wée'ibakena dero,

ai à tó yãzede zì ble.

²¹ Bori p̀ngi tãmaa égõ dɔa.

Zĩn gona gbẽnɔa

(Maa 3:20-30, Luk 11:14-23)

²² Ben wà mò Yesune k̀n zĩnde vĩa kè à néne naena. Yesu à k̀kõa, èe yã oo sa, èe guu ee.

²³ Ben yã p̀ b̀ gbẽnɔ sae n p̀ngi wà bè: Dauda borii p̀n yèroo?

²⁴ Kè Farisinɔ mà, ben aõ bè: Gbẽ k̀kii é f̃ à zĩn gońmaro sé k̀n zĩnɔ kí Belezɛbubu gbãaao.

²⁵ Yesu n laasuu d̀, ben à bè: Kpata kè à gbẽnɔ íbetɛ kpà k̃o é kaate. Wétɛ ke ua kè à gbẽnɔ íbetɛ kpà k̃o é gõ bezĩ ùme.

²⁶ Tó Setán e a zĩnda goo gbẽnɔa, à íbetɛ kpà a zĩndaon gwe. À kpata é g̀ ke diamɛ?

²⁷ Tó Belezɛbubu gbãaan meègõ zĩnɔ goońma s̃, a gbẽnɔ è n go k̀n dé gbãaaomɛ? Len a zĩnda gbẽnɔ a ege b̀ le.

²⁸ Tó Luda Nini gbãaan méé zĩn goońma, àgõ d̀ kè kí kè Ludaa kà mò à a len gwe.

²⁹ Dian gbẽ é ke nà à gẽ gõsagbãaa kpén à à p̀nɔ sééé? Séto à à yì gĩa, gbasa à à kpé kpokɛ.

³⁰ Gbẽ kè de ma gbẽ ùroo né ma íbeɛme. Gbẽ kè èe p̀ kaakõamaoroo e fãakõame.

³¹ Beee yãnze méé ooare, Luda é gbẽnɔ durunɔ k̀nne k̀n a tó zaaa kè aõé sísinɔ p̀ngi, mode eé gbẽ kè à à Ninii tó zaaa sì k̀ro.

³² Tó gbẽ Gbẽntee Né tó zaaa sì, Luda é k̀ne, mode tó gbẽ Luda Nini tó zaaa sì, eé adee kè anduna tiaa k̀kii guuro ke à kè èe m̃ɔ.

Gbẽ d̃na a yãkenaa

(Luk 6:43-45)

³³ Tó lí maa, à né égõ maame. Tó lí zaa s̃, à né égõ zaame. Zaake líben wè lí d̃a.

³⁴ Gbēntee pitigoonɔ! Kè á zaa, à kè dia é fɔ à yā maaa oo? Zaake yā kè swè pàn lé è o.

³⁵ Gbē maaa è à maaa bɔ à maaa kè kaena a guume. Gbē zaaa sɔ è à zaaa bɔ à zaaa kè kaena a guume.

³⁶ Mée ooare, yākpakegurɔɔ zĩ gbēnɔ é n faasaiyā kè aɔɔ ò tɔkē Ludane píngi.

³⁷ Zaake yā kè n ò bé eé yā nnaa kpámma kesɔ à yā danla.

Sèedagbekana Yesua

(Maa 8:11-12, Luk 11:29-32)

³⁸ Ben ludayádannerinɔ kɔn Farisi kenɔ bè Yesune: Danneri, wá yezi n sèeda ke ke wà e.

³⁹ Ben Yesu wènlá à bè: Tɔɔrigbē zaa ludanaanekkerisaideenɔ bé wè sèeda gbekama, mɔde mé sèeda ke keñero, sé annabi Yunusa pɔ.

⁴⁰ Lán Yunusa kè kpò isi gbèee guu nà fāantē kɔn gwāavĩ ai gurɔ aagɔ, len Gbēntee Né é ke le tɔɔten fāantē aagɔ gwāavĩ aagɔ.

⁴¹ Yākpakegurɔɔ zĩ Ninɛvadeenɔ é fɛ wà yā da tɔɔrigbēnɔla, zaake kè aɔ Yunusa waazi mà, aɔ n nòse liɛ, ben gbē kè bíta de Yunusalaa kú kè.

⁴² Yākpakegurɔɔ zĩ sɔɔmete kpa nɔgbē kína é fɛ à yā da tɔɔrigbēnɔla, zaake à bɔ zaa anduna léa à mò Sulemanu òndɔyā ma, ben gbē kè de Sulemanulaa kú kè sa.

Zĩ ɛarana a bɛ ziia

(Luk 11:24-26)

⁴³ Tó wà zĩn gò gbēa, ègɔ likɔaa zɔɔ gukorin àgɔ vɛekii wɛɛɛ. Tó èe ero,

⁴⁴ ben è be: Mé liara mà tá ma bɛ ziiame. Tó à kà gwe, è e à da pã, à waana wásawasa zéazea.

⁴⁵ Ben è gá à zĩn kè aɔ pāsĩ dɛalaanɔ sée mèn swɛɛplaa à suńyo aɔè gē wà vɛɛn. Lemɛ adee gwena zāa zaaa ègɔ de à káakupɔla. Góro dɔnkɔ pì bé eé tɔɔrigbē zaaanɔ bikú sɔ.

Yesu danɛnɔ

(Maa 3:31-35, Luk 8:19-21)

⁴⁶ Kè Yesu e yā oo gbēnɔnɛ, ben à da kɔn à dāaronɔ kà, aɔ zè bàazi, aɔ yezi wà yā oo.

⁴⁷ Ben wà bènɛ: N da kɔn n dāaronɔ ze bàazi, aɔ yezi wà yā onyo.

⁴⁸ Ben à wèlala à bè: Dén ma da úu? Dén ma dāaronɔ úu?

⁴⁹ Ben à ɔ dɔ à ibanɔa à bè: Ma da kɔn ma dāaronɔn yè.

⁵⁰ Zaake gbē kè è ma De kè kú musu pɔyezi keɛn ma dāaro kɔn ma dāreo kɔn ma dao ũ.

13

Yalɛkɔzina kɔn pɔwɛfario

(Maa 4:1-20, Luk 8:4-15)

¹ Gurɔ dɔnkɔ pì zĩ Yesu bɔ bɛ à gàa à vɛɛ sèbe léa.

² Wà pàzi paripari, ben à gè à vɛɛ góro'iten, gbēnɔ gò zena sɔsɔla n píngi.

³ Ben à yā lɛkɔzińne pari à bè: Búbari ke bé à bɔ à gàa pɔwɛ fā.

⁴ Lán èe fāa nà, ben à kenɔ lèe zé guu, bāanɔ mò wà blè.

⁵ À kenɔ lèe gbè sàra musu, gura kè bùsu vĩ bítaro, ben aɔ bɔe gɔɔ, kè bùsu bíta gwero yāanzi.

⁶ Kè ɔfántē fɛɛ, ben aɔ té kù wà gàga kè aɔ kāsāa vĩro yāanzi.

⁷ À kenɔ lèe lenɔ guu, ben lè fɛɛ à nàkɔrɛmá.

⁸ À kenɔ sɔ lèe tɔɔte maaa guu, aɔ fɛɛ wà né ì, à kenɔ wée basɔsɔro, à kenɔ baaagɔgɔ, à kenɔ baaakurikuri.

⁹ Gbē kè swā vĩ à ma.

10 Ben Yesu ìbanᵒ sᵒzi, aᵒ à là wà bè: Bóyānzi née yā oońne kᵒn yālekᵒzinaozi?

11 Ben à wèńla à bè: Luda a gba zé à kpata kè bᵒ à kiia asiinᵒ dᵒ, mᵒde èe ní gba zéro.

12 Zaake gbē kè pᵒ vīin, Luda é kaaranε ai àgᵒ dizi. Gbē kè pᵒke vīroo sᵒ, baa à néngo kè à vīi Luda é sía.

13 Beee yānzin mée yā oońne kᵒn yālekᵒzinaozi, le aᵒ guu gwa pᵒke'ena sai, aᵒ swā kpá yāmasai, à dᵒrᵒ dᵒna sai.

14 Luda yā kè annabi Isaya ò kèrᵒmma à bè:

Aᵒégᵒ swā kpaa yākemana sai,

aᵒégᵒ guu gwaa pᵒke'ena sai.

15 Aᵒᵒ nᵒse vīro le aᵒton ᵒndᵒ kūro yānzi,

aᵒ swā gbāa le aᵒton yā maro yānzi,

aᵒ wée kpakᵒrena le aᵒton guu ero yānzi,

zaake aᵒᵒ yezi wà ae dᵒma mà ní gba aafiario.

16 Aubarikadeenᵒn a ũ kè a wée e guu ee, bensᵒ a swā e yā maa.

17 Yāpuraan mée ooare, annabinᵒ kᵒn gbē maaanᵒ kuu yā pari, aᵒᵒ yezi wà pᵒ kè ée eenᵒ e, aᵒᵒe ero, aᵒᵒ yezi wà yā kè ée maanᵒ ma, aᵒᵒe maro.

18 À pᵒwεefāri yā mì dᵒ sa.

19 Tó gbē kpata kè bᵒ Luda kiia yā mà ben èe dᵒro, Setān è mó à pᵒ kè wà tᵒ à swè guu pì síame. Pᵒwεε kè lèe zé guu mìn gwe.

20 Pᵒwεε kè lèe gbè sàraa sᵒ, been gbē kè yā mà à sì gᵒᵒ kᵒn pᵒnnaao ũ.

21 Zaake à kāsāa vīro, è ke gurᵒ plaaro. Tó yā'ᵒamma à lè ke tó wà wée tāa yā pì yānzi, è fumε gᵒᵒ.

22 Pᵒwεε kè lèe lèᵒ guu de lán gbē kè yā mà a sì bà, mᵒde anduna yā kāhānkēna kᵒn yena auzikizio è nakᵒrea, ben è gᵒ àre sai.

23 Pᵒwεε kè lèe tᵒᵒte maaa guu de lán gbē kè yā pì mà à à dᵒrᵒ dᵒᵒ bà. È ke kaarana pᵒ ũ, aᵒ kenᵒ basᵒᵒᵒro, kenᵒ baaagᵒgᵒ, kenᵒ baaakurikuri.

Yālekᵒzina kᵒn sᵒfᵒᵒᵒ

24 Yesu yā pānde lèkᵒzińne à bè: Lán kpata kè bᵒ Luda kiia de nān yè: Gbēke ése maaa tᵒ a bura.

25 Gurᵒᵒ kè wèe ii oo, ben à ibεε mᵒ à fᵒᵒ wée fā ése pìn, ben à gᵒ zéla.

26 Kè ése nᵒ sì èe piaa, ben fᵒᵒᵒ pì bᵒ gupuraa.

27 Ben buradee zīkerinᵒ mᵒ wà bène: Dii, pᵒwεε maaan ní tᵒ n buranloo? Fᵒᵒᵒ gāa bᵒ máme?

28 Ben à bèńne: Ibεε bé à beee kè. Ben zīkerinᵒ bène: Ní yezi wà gá wurewuren yᵒ?

29 Ben à bè: Auo! Tó ée wurewureε, é wure kᵒn éseome.

30 À tó aᵒ fεε lēdo ai pᵒkᵒgurᵒ. Mé o pᵒkᵒrinᵒne aᵒ fᵒᵒᵒ pì kᵒ gīa, aᵒ à bakaa yi té pᵒ ũ, gbasā wà ése kᵒ wà ká ma dᵒn.

Yālekᵒzina kᵒn musadi wéeo (Maa 4:30-32, Luk 13:18-19)

31 Yesu yā pānde lèkᵒzińne à bè: Kpata kè bᵒ Luda kiia de lán musadi wée kè gbē sè à tᵒ a buraa bàme.

32 À wée kete de pᵒwεenᵒla pínᵒ, mᵒde tó à fεε, è ke bíta de dᵒ pᵒnᵒla pínᵒ. È lí ke ai bāanᵒ è mó wà zᵒzᵒ à gānᵒa.

Yālekᵒzina kᵒn burεdisεε'ēzēo (Luk 13:20-21)

33 Yesu yā pānde lèkōzińne à bè: Kpata kè b̀ Luda kiia de lán buredisese'ēzē kè nɔgbē sè à kà flawa zaka lé aagɔɔ guu à yàkōte píngi bà.

*Pó kè tò Yesu yā lèkōzińne
(Maa 4:33-34)*

34 Yesu yā beeenɔ ò gbēnɔne kōn yālekōzinao. Èe yāke ońne yālekōzina sairo,
35 le yā kè annabi ò ke yānzi, zaake à bè:
Mé lé wē mà yālekōzina ońne,
mé yā kè utena zaa andunakaegurɔɔ ońne.

Sēfɔɔ yā b̀kōstena

36 Ben Yesu gbēnɔ tò gwe à tà be. À ìbanɔ s̀zi aɔ̀ bè: Ǹ bura f̀ɔ yā b̀kōstē kewe.
37 Ben à bèńne: P̀wεεmaatōri né Gbēntee Néme.
38 Bura né anduname. P̀wεε maa né kpata kè b̀ Luda kiia gbēnɔme. F̀ɔ né Setān gbēnɔme.
39 Ibεε kè ǹ t̀ né Ibilisime. P̀kεkεna né andunayāagurɔɔme. P̀kērinɔ né malaikanɔme.
40 Lán wè f̀ɔ kē wà ká tén nà, len eé ke le andunayāagurɔ.
41 Gbēntee Né é a malaikanɔ gbare aɔ̀ gbēkεkεrinɔ kōn zaakerinɔ b̀e a kpata gbēnɔ té ǹ píngi,
42 aɔ̀ ǹ ká té pāsī guu. Gwen aɔ̀ é ɔ̀ dɔn wà ɔ̀ di ǹ musu.
43 Ben gbē maaanɔ égɔ̀ té kee lán ɔ̀fāntē bà kpata kè b̀ ǹ De kiia guu. Gbē kè swā vī à ma.

Yālekōzina kōn auzikio

44 Kpata kè b̀ Luda kiia de lán auziki kè utena tɔ̀te guu bàme. Kè gbēke bàa, à kèke à ùte, ben p̀nnaa guun à tà à p̀ kè à vīnɔ yā píngi, ben à tɔ̀te pì lù.

Yālekōzina kōn gbè bèdeeo

45 Lán kpata kè b̀ Luda kiia de nàn yè dɔ. Laatari bé èe òso maaanɔ wεεε.
46 Kè à òso ɔ̀dee è, ben à tà à p̀ kè à vīnɔ yā píngi, ben à òso pì lùo.

Yālekōzina kōn táaru

47 Lán kpata kè b̀ Luda kiia de nàn yè dɔ. Wà táaru kpà s̀ben, à kp̀ bori sānda píngi kù.
48 Kè à pà, wà gàe wà bikùo baa, ben wà v̀e wà à maaanɔ plèple wà kà gbín, wà à zaaanɔ kwèe.
49 Len eégɔ̀ de le andunayāagurɔ. Malaikanɔ é m̀ gbē zaaanɔ sée wà ǹ b̀ gbē maaanɔ té,
50 aɔ̀ é ǹ ká té pāsī guu. Gwen aɔ̀ é ɔ̀ dɔn wà ɔ̀ di ǹ musu.
51 Ben Yesu ǹ lá à bè: A yā beeenɔ m̀ d̀ sa píngi? Aɔ̀ wèàla wà bè: Ee!
52 Ben à bèńne: Tó yādanneri kpata kè b̀ Luda kiia yā dàda, eégɔ̀ de lán bèdee kè è p̀ dufu kōn à ziio b̀ a làasi guu bàme.

*Nazarɛtideenɔ gina Yesuzi
(Maa 6:1-6, Luk 4:16-30)*

53 Kè Yesu yā beeenɔ lèkōzińne à yāa, à b̀ gwe,
54 à gāa a be wéte, ben èe yā daańne ǹ aduakεkpen. À yā b̀ ǹ sae aɔ̀ bè: Mákpan gēgbē pì ɔ̀ndɔ kōn dabuyā beeenɔ èn?
55 Lí'ari nén yèroo? À da tón Mariamaroo? À dāaronɔn Yemisi kōn Yusufuo kōn Simɔ kōn Yudao ũroo?
56 À dārenɔ kúwao kèroo? À yā beeenɔ è máme píngii?
57 Ben aɔ̀ gizi. Yesu bèńne: Annabi égɔ̀ bèe sairo, sé à be wéte kōn à uao.
58 Èe dabuyā ke gwe pari, kè aɔ̀e à náane kero yānzi.

14

Yaaya Batisikeri gana

(Maa 6:14-29, Luk 9:7-9)

- ¹ Gurɔ̀ m̀dà b̀usù p̀ì k̀í H̄erɔ̀du Yesu baaru mà.
- ² Ben à bè a ìbanɔ̀nɛ: Gb̄ē p̀ì n̄é Yaaya Batisikerimɛ. À f̄ē b̀ona gaan, beee yānzin à gb̄āaa è èe dabuyānɔ̀ k̄eezi.
- ³ Zaakɛ H̄erɔ̀du Yaaya k̀ù yā, à m̀ò k̀aa, à à dà kp̄esiaan a v̄i Filipi naɔ̀ H̄erɔ̀dia yānzi.
- ⁴ Zaakɛ Yaaya èḡɔ̀ beenɛ: N H̄erɔ̀dia k̀ūna nɔ̀ɔ̀ ũ zé v̄iɔ̀.
- ⁵ H̄erɔ̀du yezi à à dɛ, m̀ode èe v̄ia k̄ee gb̄ēnɔ̀nɛ, zaakɛ aɔ̀ à annabik̄ee s̄i.
- ⁶ H̄erɔ̀du igurɔ̀ làa k̄ɔ̀k̄ɔ̀ z̄i H̄erɔ̀dia n̄énɔ̀kp̄arɛ ɔ̀ w̄à gb̄ē k̄è aɔ̀ m̀ò gweenɔ̀nɛ, ben à k̄è H̄erɔ̀dunɛ nna maamaa.
- ⁷ Ben à lé gb̄ē à bè: Má la dà k̄è mé n gba p̀ó k̄è n à w̄é k̄ema p̄íngi.
- ⁸ Ben à da yā k̀akanɛ à be: Ñ ma gba Yaaya Batisikeri m̀ì dana p̄erenti guu k̄è tia.
- ⁹ Ben k̀ina pɔ̀ɔ̀ yāka, m̀ode k̄è à la dà nibɔ̀nɔ̀ w̄aa yānzin à bè w̄à kp̄aazi.
- ¹⁰ Ben à gb̄ē z̄i w̄à Yaaya m̀ì z̄ò kp̄esiaan.
- ¹¹ K̄è w̄à m̀ò k̄ɔ̀n à m̀ìo dana p̄erenti guu, w̄à kp̄à n̄é p̀ia, ben à ḡaao a danɛ.
- ¹² Ben Yaaya ìbanɔ̀ m̀ò w̄à à ḡè s̄è w̄à v̄i, ben aɔ̀ ḡaa w̄à ò Yesunɛ.

Yesu p̀óblekp̄ana ḡɔ̀gb̄ē ḡɔ̀n b̄orɔ̀ s̄orɔ̀roonɔ̀a

(Maa 6:30-44, Luk 9:10-17, Yoh 6:1-15)

- ¹³ K̄è Yesu yā p̀ì mà, ben a ḡè g̀oro'ite guu, èe gaa gusaɛ l̄e àḡɔ̀ k̀ú ado. K̄è gb̄ēnɔ̀ m̀à, aɔ̀ b̀ò w̄éte k̄ɔ̀n w̄éteo pari w̄à p̄èezi k̄èse.
- ¹⁴ K̄è Yesu b̀ò g̀oro guu, à gb̄ēnɔ̀ è paripari, ben aɔ̀ k̄ènɛ w̄ēnda, ben à gyāree k̄è aɔ̀ k̀ú n̄ t̄énɔ̀ k̄èk̄ɔ̀a.
- ¹⁵ K̄è uus̄iɛ k̄è, à ìbanɔ̀ s̄òzi aɔ̀ bè: Gura k̄èk̄ii n̄é s̄ète p̀òrɔ̀tumɛ, bens̄o guu e sii. Ñ gb̄ēnɔ̀ gb̄arɛ aɔ̀ tá lakutunɔ̀ guu, aɔ̀ p̀óblee w̄ete w̄à lú.
- ¹⁶ Ben Yesu w̄énla à bè: Èe ke tiasi aɔ̀ táro. À p̀ó kp̄ámma aɔ̀ ble.
- ¹⁷ Ben aɔ̀ bènɛ: Bur̄edi m̄èn s̄orɔ̀ k̄ɔ̀n kp̀ò m̄èn plaaan w̄á v̄i k̄è.
- ¹⁸ Yesu bèn̄nɛ: À m̀óomɛ k̄è.
- ¹⁹ À ò gb̄ē p̄inɔ̀nɛ aɔ̀ v̄èe s̄èa, ben à bur̄edi m̄èn s̄orɔ̀ k̄ɔ̀n kp̀ò m̄èn plaaa p̄inɔ̀ s̄è, à a w̄é s̄è musu, à aubarika dàn. Ben à bur̄edi p̀ì lìlik̄ɔ̀re à kp̄à a ìbanɔ̀a, aɔ̀ kp̄aatete gb̄ēnɔ̀nɛ.
- ²⁰ Aɔ̀ p̀ó bl̄è w̄à k̄à n̄ p̄íngi. Ben w̄à à kp̄aaa k̄è ḡònɔ̀ s̄èe gb̄íi kuri aw̄eeplaaa p̄à.
- ²¹ Ḡɔ̀gb̄ē k̄è aɔ̀ p̀ó bl̄ènɔ̀ k̄à ḡɔ̀n b̄orɔ̀ s̄orɔ̀ro taka, n̄gb̄ēnɔ̀ k̄ɔ̀n n̄énɔ̀ baasi.

Yesu t̄aa'ona s̄èbelaa

(Maa 6:45-52, Yoh 6:16-21)

- ²² Yesu ḡá n̄a a ìbanɔ̀a ḡɔ̀ aɔ̀ ḡē g̀oro'iten, aɔ̀ d̄onɛ aɛ gana s̄èbe baa k̄aa k̄pa ai àḡɔ̀ parii gb̄arɛ.
- ²³ Aɔ̀ gb̄arena gb̄era, à d̄idi s̄is̄i musu à adua k̄e ado. Guu e sii, à k̀ú gwe ado.
- ²⁴ G̀oro'ite p̀ì k̄à z̄à k̄ɔ̀n í léao, ben í e g̀ó p̀ì ȳip̄aȳip̄aa k̄è z̄aga'ia k̄àkañzi yānzi.
- ²⁵ Gudɔ̀nao Yesu ḡaa n̄ kiia, èe t̄aa oo íla.
- ²⁶ K̄è aɔ̀ à è èe t̄aa oo íla, ben sw̄è k̄èngu aɔ̀ bè: Ḡèw̄āadeemɛ! Aɔ̀ w̄ii l̄è k̄ɔ̀n v̄iao,
- ²⁷ ben Yesu bèn̄nɛ ḡɔ̀: À a làakari kp̄áɛ, m̄ámbee! Àton tó v̄ia a k̀uro.
- ²⁸ Ben Pita bènɛ: Dii, tó m̄beee, ñ tó mà t̄aa o íla mà m̀ó n kiia.
- ²⁹ Ben Yesu bè: Ñ m̀ó! Ben Pita b̀ò g̀oro guu, èe t̄aa oo íla èe gaa à kiia.
- ³⁰ K̄è à è ía e k̄akaa, ben v̄ia à k̀ù. Èe vl̄èɛɛ, ben à w̄ii p̄è à bè: Dii, ñ ma m̀ì sí.

31 Gwe g̃o Yesu ɔ̀ b̀ò à à kũ, ben à bènɛ: Ludanaanekēsānade! B́yānzi n seka k̀èzi?

32 K̀è ã g̀è ǵoro guu, ĩa z̀è.

33 Ben gb̃ k̀è ã kú ǵoro guunɔ̀ d̃nzi k̀enɛ ã b̀è: Luda Némɛ n ũ yāpura.

*Yesu gyāreenɔ̀ k̀èk̃na zaa Genesareti
(Maa 6:53-56)*

34 K̀è ã bik̀ù baa, ã kà Genesareti b̀usun.

35 Gwedeennɔ̀ Yesu d̃, ben ã à baaru dàgula b̀usu p̀in píngi, ben wà m̀nɛ gyāreenɔ̀ n píngi.

36 Wà w̃é k̀èa lɛ wà ɔ̀ kɛ baa à uta léa. Ben gb̃ k̀è ã ɔ̀ k̀èanɔ̀ k̀èk̃na n píngi.

15

*F̀eakaarayā
(Maa 7:1-13)*

1 Farisi kenɔ̀ k̃n ludayādannɛri kenɔ̀ b̀ò Yerusalemu ã m̀ò Yesu kiia, ben ã à là wà b̀è:

2 B́yānzi n ìbanɔ̀ èg̃ wa dezinɔ̀ f̀eakaarayā k̀unarozì? Ã è ɔ̀ pípi gbasa wà p̀ó b̀lɛro.

3 Ben Yesu ẁenla à b̀è: B́yānzìn eè ǵí Luda yādiennanɔ̀zi àg̃ a f̀eakaarayā k̀una?

4 Zaakɛ Luda b̀è, à b̀è ĺí a de k̃n a daonɛ. À b̀è d̃, gb̃ k̀è à a de ke a da kpe b̀ò, wà adee dɛ.

5 Apinɔ̀ s̃ è be, t́ó gb̃ b̀è a de ke a danɛ, p̀ó k̀è á ṽí à n kpe dao g̀ò Luda p̀ó ũ,

6 àsun a de kpe daoro. Lemɛ eè Luda yā kɛ famma lɛ, lɛ àg̃ a f̀eakaarayā k̀una yānzi.

7 A m̀nafikideennɔ̀! Isaya annabikɛyā ò a yā musu wásawasa à b̀è:

8 Bori beee è b̀è limɛ k̃n léomɛ,

ã sẁè kúmaro.

9 Ã èg̃ d̃nzi k̀ennɛ pāme, gb̃ntee yāzɛkparɛn ã è daínɛ.

*Yā k̀è è t́ó wàg̃ gbāsī
(Maa 7:14-23)*

10 Ben Yesu parii s̃siazì à b̀è: À swā kpá à yā ma.

11 Èe kɛ p̀ó k̀è è g̀è lén bé è t́ó gb̃ g̃ gbāsīro. Yā k̀è è b̀ò lén bé è t́ó gb̃ g̃ gbāsī.

12 Ben a ìbanɔ̀ s̃zi ã b̀è: Ñ d̃ k̀è Farisinɔ̀ yā p̀ì mà à n z̃ n sẁenloo?

13 Yesu ẁenla à b̀è: P̀ó k̀è ma De k̀è kú musu e t̃ro weé wurɛmɛ.

14 À n t́ó gwe. Ṽía d̃n'aɛdeenɔ̀mɛ! T́ó ṽía g̀ò k̀una ṽianɛ, ã plaa n píngi é si ẁemmɛ.

15 Pita bènɛ: Ñ yā p̀ì b̀ok̃tɛwe.

16 Ben Yesu b̀è: A laasuu kpé ỹi seó?

17 Á d̃ k̀è p̀ó k̀è g̀è lén è tá gb̃enn gbasa à b̀ò m̀enloo?

18 Yā k̀è è b̀ò lén s̃ è b̀ò sẁè guumɛ. Àmbe è t́ó gb̃ g̃ gbāsī.

19 Zaakɛ zaa sẁè guun laasuu zaaa è b̀on: Gb̃ɛdena, zinakɛna, pāpākɛna, kpāi'ona, ɛgetona k̃n gb̃s̃s̃nao.

20 Yā beenɔ̀ bé è t́ó gb̃ g̃ gbāsī, p̀óblena ɔ̀pipisai è t́ó gb̃ g̃ gbāsīro.

*Ñgb̃ z̃t̃ w̃ékɛna
(Maa 7:24-30)*

21 Ben Yesu b̀ò gwe, à gàa Taya k̃n Sid̃o b̀usun.

²² Kanaa nɔgbɛ kee kú b̀usu p̀in, à mò à wii p̀ezi à bè: Dii, Dauda Bori, ò ma ẁenda gwa. Zĩn e ẁee t̀aa ma ǹenɔkparɛa maamaa.

²³ Ben Yesu e wèlaro. À ìbanɔ s̀òzi, aɔ ẁee k̀ea wà bè: Ñ p̀e nɔgbɛ p̀ia, zaake èg̀ò t̀ewazi k̀òn wiiiomɛ.

²⁴ Yesu ẁenla à bè: Isarailinɔ s̀asana lán s̀aano bàme. Aɔ kiian Luda ma zĩn ado.

²⁵ Ben nɔgbɛ p̀i mò à k̀uene à bè: Dii, ò ma ìanka.

²⁶ Yesu bène: À maa wà ǹeno p̀oble sé wà zu gbɛenɔnero.

²⁷ Ben nɔgbɛ p̀i bè: Yápurame Dii! M̀ode baa gbɛeno è p̀oble buru k̀e l̀ee ò dii teebu g̀izĩnɔ s̀ese.

²⁸ Ben Yesu ẁeala à bè: Nɔgbɛ, ò ma náane v̄i bíta. À kenne lán ò yezi nà. Ben à ǹenɔkparɛ p̀i aafia è zĩ p̀ia g̀o.

Yesu gyareenɔ k̀ek̀ana pari

²⁹ Yesu b̀ò gwe à gàa èe d̀oo Galili s̀ebezi, ben à bikù à v̀ee s̀is̄ia.

³⁰ Wà m̀one k̀on erenɔ k̀on v̀ianɔ k̀on gbɛ k̀òk̀unanɔ k̀on swádoonɔ k̀on gyare p̀andenɔ paripari. Wà ò k̀ae à ae, ben à ò k̀ek̀o.

³¹ K̀e gbɛnɔ è swádoonɔ e yá oo, gbɛ k̀òk̀unanɔ e g̀oo wásawasa, erenɔ e t̀aa oo, v̀ianɔ e guu ee, yá p̀i b̀ò ò sae, ben aɔ Isarailinɔ Luda s̀áabu kpà.

Yesu p̀oblekpana g̀oon b̀oro siig̀onɔa (Maa 8:1-10)

³² Yesu a ìbanɔ s̀is̄iazi à bène: Gbɛ k̀enɔ k̀eme ẁenda, zaake aɔ g̀iakɛ wà k̀úmao gurɔ aag̀ò, ben aɔ p̀oke v̄i wà b̀lero. Má yezi mà ò gbarɛ k̀on ǹaaoro, le guu t̀on l̄ir̄ma zénlo ỳanzi.

³³ Ben a ìbanɔ à là wà bè: Mákp̄an wé p̀oble en s̀ete p̀òr̀tu k̀e, à parii k̀e taka k̀aa?

³⁴ Ben Yesu ò lá à bè: Burèdi m̀en ùgb̄an á v̄i? Aɔ bè: M̀en swɛɛplaame k̀on kp̀ò kete kenɔ.

³⁵ Ben à bè parii v̀ee t̀ote.

³⁶ Ben à burèdi m̀en swɛɛplaa p̀inɔ s̀e k̀on kp̀onɔ, à s̀áabu k̀e, ben à lìlik̀ore à kpà a ìbanɔa, aɔ kpà gbɛnɔa.

³⁷ Baade p̀ingi p̀ò blè wà k̀a. Wà à k̀paa k̀e g̀onɔ s̀e ai gbí swɛɛplaa p̀a.

³⁸ G̀ogbɛ k̀e aɔ p̀ò blènɔ k̀a g̀oon b̀oro siig̀ò, nɔgbɛnɔ k̀on ǹeno baasi.

³⁹ K̀e Yesu gbɛnɔ gbàre, ben à g̀e g̀oro'ite guu, à gàa Magadã b̀usun.

16

Farisinɔ m̀onafiki

(Maa 8:11-21, Luk 12:54-56)

¹ Farisinɔ k̀on Sadusinɔ mò Yesu kiia le aɔ à ỳò wà gwa, ben aɔ à gbèka à s̀eda ke k̀enne k̀on Luda gb̀aaao wà e.

² Ben Yesu ẁenla à bè: Tó ɔf̄ant̄e g̀e kp̀en eè be, ludambɛe é k̀ek̀o, zaake à t̀ea k̀ù.

³ Tó k̀ong̀ome eè be, lou é ma gb̀aa, zaake ludambɛe de t̄e g̀eg̀ee. Á ludambe ẁee d̀òk̀zi, m̀ode ée f̄ò à gurɔ k̀ek̀ii s̀eda d̀oro.

⁴ T̀òrigbɛ zaa ludanaanek̄erisaideenɔ bé wè s̀eda gbekama, m̀ode mé s̀eda ke k̀ennero, sé Yunusa p̀ò. Ben à ò tó gwe à tà.

⁵ K̀e à ìbanɔ bikù baa gwe, burèdi k̀us̄ae yá s̀àngu.

⁶ Ben Yesu bène: Àg̀ò a zĩnda k̀una d̀ò! À làakari ke Farisinɔ k̀on Sadusinɔ burèdis̄e'èz̄zi.

⁷ Ben aɔbe beek̀on: K̀e ẁee burèdi séro ỳanzin à ò lezi.

⁸ Yesu dǎm̄ma, ben à n̄ lá à bè: Ludanaanekēsānadeenɔ, b́yānzin ée beekōne kè á buredi v̄iro yānzimezi?

⁹ Ai tia ée dōroo? Buredi mèn sɔɔroo kè má kpà ḡɔn bɔɔ sɔɔroonɔa yā e dɔaguroo? Á sèe gbíi ũgbame?

¹⁰ Buredi mèn swεεplaaa kè má kpà ḡɔn bɔɔ siiḡɔnɔa s̄, á sèe gbíi ũgbame?

¹¹ B́yānzin ée d̄ kè buredi yān mée oarerorozí? À làakari ke Farisinɔ k̄n Sadusinɔ buredisεε'ēzēzi!

¹² Ben ā d̄ sa èe ke buredisεε'ēzē yān èe oon̄ne wà làakari kezíro, Farisinɔ k̄n Sadusinɔ yādannename.

Yesu mesayake ona

(Maa 8:27-30, Luk 9:18-21)

¹³ Kè Yesu kà Sizarea Filipi bùsun, ben à a ìbanɔ là à bè: Dén gbēnɔ è be Gbēntee Né de à ũu?

¹⁴ Ā wèàla wà bè: Gbēkenɔ è be Yaaya Batisikerime, gbēkenɔ è be Iliá, gbēkenɔ è be d̄ Yεεmaya ke annabi yāanɔ doken n ũ.

¹⁵ Ben à n̄ lá à bè: Apinɔ s̄, dén eè be má de a ũu?

¹⁶ Simɔ Pita wèàla à bè: Mesayan n ũ, Luda Wèndide Né.

¹⁷ Ben Yesu bène: Aubarikadeeme n ũ, Yunusa né Simɔ! Zaake èe ke gbēntee bé à yā beee dānnero, ma De kè kú musume.

¹⁸ Mée oonne: Pitame n ũ, gbèsi pìn mé ma s̄si káεa. Gèwāa gbāa é z̄i blearo.

¹⁹ Mé kpata kè b̄ Luda kiia m̄nenɔ kpámma. Pó kè n̄ yì t̄ote yina musu. Pó kè n̄ p̄oto t̄ote potona musu.

²⁰ Ben Yesu a ìbanɔ swā sùkāñne le āton o gbēkene kè Mesayan a ũro.

Yesu a ga k̄n a fεenaoyā'ona

(Maa 8:31-9:1, Luk 9:22-27)

²¹ Zaa gurɔ beean Yesu e a Yerusalemu gana yā bok̄tεε a ìbanɔne à bè, séde à wéetāmma e maamaa gbēnsinɔ k̄n sa'orikinɔ k̄n ludayādannerinɔ ɔz̄i, wéé a de, à gurɔ aaḡōdee z̄i é fεε.

²² Ben Pita gāao kpado, èe giine à bè: Kai Dií! Bee é n lero!

²³ Ben Yesu liε à bè Pitane: Ñ gume gwe Setān! Ñ yezi n̄ zé z̄ōmeme. N laasuu né Luda p̄nlo, gbēntee p̄ōme.

²⁴ Ben Yesu bè a ìbanɔne: Tó gbē yezi à ke ma ìba ũ, séde à gí a z̄inda wèndizi, à a líkpangbāroo sé à téomazi.

²⁵ Gbē kè yezi àḡo a wèndi k̄na é korazi. Gbē kè gí a wèndizi ma yānzi s̄, adee bé eéḡo wèndi v̄i.

²⁶ Tó gbē ḡo anduna v̄i píngi, tó à k̄ora a wèndizi, bó àren eé ee? Bón gbē é e à a wèndi lendee kpáo?

²⁷ Zaake Gbēntee Né é liara à su a De gakui guu k̄n a malaikanɔ, gbasa à f̄ia bo baadene a yákεnaa.

²⁸ Yāpuraan mée ooare, gbēkenɔ kú gura kè āé garo ai ā Gbēntee Né e, èe suu k̄ina ũ.

17

Yesu lina

(Maa 9:2-13, Luk 9:28-36)

¹ Gurɔ swεεdoo gbera Yesu Pita k̄n Yemisio k̄n à dāaro Yohanao sèe à gāaño kp̄ii lez̄ia n̄tēε.

² Ben à lì n̄ wáa. A uu e té keε lán ɔfāntē bà, à pókāsāanɔ ḡo pú fénfen lán loupina bà.

³ Ben Musa k̄n Iliáo b̄o wà m̄n̄zi, āɔe yā oo k̄n Yesuo.

⁴ Ben Pita bè Yesune: Dii, à maa kè wá kú kè. Tó n yezi, mé kutaa do mèn aagõ, n pò mèn do, Musa pò mèn do, Ilia pò mèn do.

⁵ Gurɔɔ kè èe yā oo, ludambɛ lugu tékɛna dànlá, ben aõ kòto mà à guu à bè: Àmbe ma Né mèn do léle yenzidee ũ, à yā è kámagu. À à yā ma.

⁶ Kè à ìba pìnɔ kòto pì mà, vīa n kũ maamaa, aõ dàe n puua.

⁷ Ben Yesu sòńzi, à ɔ kèńma à bè: À fɛɛ, àton vīa kero.

⁸ Kè aõ wée sè musu, aõɔe gbēke ero, sé Yesu ado.

⁹ Kè aõɔe pitaa kpìii pìà, Yesu dìéńne à bè: Àton wéegupu kè á è yā o gbēke maro ai Gbēntee Né fɛɛ bɔna gaan.

¹⁰ Ben à ìbanɔ à là wà bè: Bóyānzin ludayādannɛrinɔ è be Ilia bé eé mó káakuzi?

¹¹ Ben à wèńla à bè: Ilia é mó yāpuramɛ, eé yā píngi kɛkɛ a gbèn.

¹² Mɔde méɛ ooare, Ilia mò kò, ben aõɔe à dōro, ben aõ n poyezi kènɛ. Len aóé wée tã Gbēntee Néa lɛ do.

¹³ Ben à ìbanɔ dõ kè Yaaya Batisikɛrin à téa.

Négbɛ zĩnde kèkɔana

(Maa 9:14-29, Luk 9:37-42)

¹⁴ Kè aõ kà parii guu, gbɛgbɛ ke mò à kùɛ Yesune

¹⁵ à bè: Dii, n ma né wènda gwa, zaake gasindadeemɛ. È nawēa ke maamaa, ègõ léɛ tén ke ín baabɔɛ.

¹⁶ Ma mɔo n ìbanɔne, aõɔe fõ wà à kèkɔaro.

¹⁷ Ben Yesu bè: Tõrigbɛ yakana ludanaanɛkɛrisaideenɔ! Mègõ kúao ai bɔremɛ? Mègõ menaaao ai bɔremɛ? À mómɛ né pìo kè.

¹⁸ Yesu gĩ zĩn pìnɛ, ben à gò né pìà, à kèkɔa gwe gɔɔ.

¹⁹ Beee gbera Yesu ìbanɔ sòzi n̄tɛɛ, aõ à là wà bè: À kè dia wée fõ wa pé zĩn pìà à bòroo?

²⁰ À wèńla à bè: Kè á Luda náane vī bítarò yānzimɛ. Yāpuraan méɛ ooare: Tó á Luda náane vī féte lán efɔ wée bà, é o kpìii kèkiine à gu kè à gá káa, eé ke lɛ. Yáke é a furo.

²¹ Zĩn kè taka è sí bɔro, sé kɔn aduakɛnao kɔn léyinao.

Yesu ɛara à a ga kɔn a fɛɛnao yá'ona

(Maa 9:30-32, Luk 9:43-45)

²² Gurɔɔ kè à kú kɔn a ìbanɔ lɛdo Galili, à bèńne: Weé Gbēntee Né nańne n̄ ɔzĩ,

²³ weé à dɛ, à gurɔ aagõdee zĩ eé fɛɛ. Ben aõ nòse yàka maamaa.

Luda ua ɔ fīabona

²⁴ Kè aõ kà Kapɛnamu, Luda ua ɔsirinɔ mò wà Pita là wà bè: A dannɛri è Luda ua ɔ kpároo?

²⁵ Pita wèńla à bè: È kpá. Kè Pita e gɛɛ be, Yesu gĩake à bène gɔɔ: Simɔ, dénon anduna kè kínanɔ è be'ɔɔ ke yàra'ɔɔ síńmaa? Aõ nénɔn yóɔ ke gbɛ pāndenɔmɛ? N yā pì è diaa?

²⁶ Pita bè: Gbɛ pāndenɔmɛ. Yesu bène: Tó lɛmɛ, aõ nénɔ bà kuuro.

²⁷ Mɔde lɛ wa yā tón ɔńmaro yānzĩ, n̄ gá n̄ daburu da sèbe guu. Kpò káaku kè né kũ, n̄ à lé wē, né ɔ e à guu. N̄ bee sé n̄ kpáńma, mapì kɔn mpìo pò ũ.

18

Tɛna Yesuzi lán né bà

(Maa 9:33-37, Luk 9:46-48)

¹ Zĩ beea Yesu ìbanɔ mò aõ à là wà bè: Dé bé à dɛńla kpata kè bò Luda kiia gbɛnɔ tée?

² Ben Yesu né fète ke sìsi à à zè ñ aezĩ

³ à bè: Yāpuraan mée ooare, tó ée nòse lie a gō lán né fète bàro, é gē kpata kè bō Luda kiia guuro.

⁴ Gbē kè à a zīnda būsà à gō lán né fète kèkii bà, àmbe deñla kpata kè bō Luda kiia gbēno té.

⁵ Gbē kè né beee taka sì ma ìbakεε yānzi, māmbe à ma si.

Yā kè è tó wà sāsā

(Maa 9:42-48, Luk 17:1-2)

⁶ Tó gbē tò né kè ma náane vīi kèkiino doke sāsā, eégō sǎo adeene wà wísilogbe gbèntē do à waale wà à zu sèbe lòn.

⁷ Wāiyoo anduna, kè yā kè è tó wà sāsā kú à guu yānzi. Séde yā kè è tó wà sāsā gō kuu, mōde wāiyoo gbē kè sāsāna yā pì bō à kiia.

⁸ Tó n ɔɔ ke n gbá bé è tó ñ sāsā, ñ zō ñ zīnna. À sǎonne ñ gē wèndi guu kōn ɔ kusuo ke εε ũ de n gō ɔ mèn plaaa ke gbá mèn plaaa vīla wà n zu té kè è garoo guu.

⁹ Tó n wée bé è tó ñ sāsā, ñ bō ñ zīnna. À sǎonne ñ gē wèndi guu kōn wée dooo de n gō wée mèn plaaa vīla wà n zu té guu gèwāan.

Yālekōzina kōn sā sāsānao

(Luk 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹ À làakari ke dōkena kōn né kèno dokezi, zaake mée ooare, aō malaikanoo kú musu, aō kú kō wéen kōn ma De kè kú gweeo baaboε.

¹² Ée daa diame? Tó gbē sāa vī mèn basoooro, tó à doo sāsā, eé à mèn basoooro dosai tó sīsīgεεzi gwe, à gá à à sāa kè sāsā pì weteroo?

¹³ Yāpuraan mée ooare, tó à bōa, à pɔɔ égō nnaa de à mèn basoooro dosai kè aōε sāsāroonla.

¹⁴ Len a De kè kú musu yezi né kèno doke sāsā sōro ε.

Sūukena kōo

¹⁵ Tó n gbēdaaa taari kè, ñ gá ñ à le ndo, ñ yā pì bōne gupuraa. Tó à n yā mà, n n gbē pì mìle blè.

¹⁶ Tó èe n yā ma sōro, ñ gbē mèn doo ke gōon plaa sé ñ namma, ε à yā pì sí sèedade gōon plaa ke aagōo musu.

¹⁷ Tó à gí ñ yā mazi, ñ yā pì o sōsi gbēnoε. Tó à gí à sōsi gbē pìno yā mazi do, ñ à diε kifii ke gbē zītō ũ.

¹⁸ Yāpuraan mée ooare, pó kè á yì tōte yina musu, pó kè á pòto tōte potona musu.

¹⁹ Mée ooare do, tó a gōon plaaano lé kè do tōte kè, yā kè a à wée kè ma De kè kú musua píngi, eé keare.

²⁰ Zaake guu kè gōon plaa ke gōon aagōono kākōan kōn ma tóo, má kú ñ té.

²¹ Beee gbera Pita mò à Yesu là à bè: Dii, gèn ũgban mà sūu ke kōn ma gbē kè ègō taari keεμεεο? Gèn swεεplaan yó?

²² Yesu wèàla à bè: Mée oonne, èe ke gèn swεεplaanlo, gèn swεεplaa leo baaagō akurime.

²³ Beee yānzi kpata kè bō Luda kiia de lán kè bà. Kína ke bé à yezi à a ɔɔ yā gōgō kōn a ìbanɔ.

²⁴ Kè à nà ɔɔ pì yāa, ben wà mōne kōn gbē kè à à fīa sena miliō wàa kurio.

²⁵ Kè à ɔɔ vī à fīa pì boro, ben à dii bè wà à yá kōn à naō kōn à néno kōn pó kè à vīno píngi gbasa wà à kē.

²⁶ Ben ìba pì dàε a dii aezĩ, à agbaa kpàne à bè: Ñ mena ke maο, mé n fīa bonne píngi.

²⁷ Ben à dii à wènda gwà à à gbàre, à fīa pì tōne.

28 Kè ìba pì bò dé, à dàkòre kòn a ìba daa kè à fīa dɔa kondogi ɔ mèn basɔroo. Ben à à kù, èe ɔ tɔ a kòtoa à bè: Ñ ma fīa bomε.

29 À ìba daaa pì dàε à aεzī, à agbaa kpàne à bè: Ñ menamε, mé n fīa bonne.

30 Mɔde èe wero. À tò wà à dà kpésiaan ai à à fīa bone.

31 Kè à ìba kpaaanɔ è le, aɔ nòse yàka maamaa, ben aɔ gàa wà yā kè kè pì tɔkè n diine píngi.

32 Ben dii pì à sisi à bè: Ìba pásī! Ma n fīa tònne píngi, kè n agbaa kpàme yānzi.

33 Lán ma sùu kènyo nà, le n sùu kè kòn n gbēdaaaɔ le se.

34 À dii pì pɔ fē, à tò wà à dà kpésiaan, wàgɔ wéε tāaa ai à gá à fīa pì boo píngi.

35 Ben Yesu èara à bè: Tó a baade è sùu ke kòn a gbēdaaaɔ kòn nòseɔ doro, len ma De kè kú musu é keare le se.

19

Gina nɔɔzi yā

(Maa 10:1-12)

1 Kè Yesu yā beeenɔ ò à yāa, à bò Galili à gàa Yudea bùsu kpado Yoda baa kāa kpa.

2 Parii tézi, ben à n gyāreenɔ kèkɔañne gwe.

3 Farisi kenɔ mò wà à yɔ wà gwa, ben aɔ à là wà bè: Gɔgbē zé vī à gí a naɔzi yā píngi yānzin yó?

4 À wèñla à bè: Kè Luda n ké gɔgbē kòn nɔgbēɔ ũ zaa káaku, èe à kyó ke á màroo?

5 Luda bè, beee yānzin gɔgbē é a de kòn a dao tó, aɔé nakɔa kòn a naɔ, aɔ gɔɔn plaaa é gɔ mè doo ũ.

6 Aɔɔ kuu plaa dɔro, sé do. Beee yānzi gbē kè Luda n nákɔanɔ, gbēntee tón n kèkɔaro.

7 Ben Farisinɔ à là wà bè: Bóyānzi Musa diε gɔgbē yìgidetakada kpá a naɔa à à gbarεozi?

8 Yesu wèñla à bè: A swāgbāa yānzin Musa a gba zé à a nɔɔnɔ gbarεzi, mɔde à de le zaa káakuro.

9 Mée ooare, gbē kè gí a naɔzi, tó èe ke à gɔpɔseε kènlo, tó à nɔ pānde sè, adee zina kèn gwe.

10 Ben à ìbanɔ bène: Tó len gɔgbē yā de le kòn a naɔ, à maa wà nɔ séro.

11 Ben Yesu bèñne: Èe ke gɔgbē píngi bé eé yā pì fɔro, sé gbē kè Luda n gbá à zénɔ.

12 Zaake gbēkenɔ è nɔ séro, kè wà n í le yānzi, gbēkenɔ ègɔ kuu le kè wà n fēe kè yānzi, gbēkenɔ n zīnda kù le kpata kè bò Luda kiia yānzi. Gbē kè eé yā pì fɔ à fɔ.

Aubarikadana nénɔn

(Maa 10:13-16, Luk 18:15-17)

13 Wèe mó Yesune kòn nénɔ le à ɔ keńma à adua keńne, ben à ìbanɔ gínne.

14 Ben Yesu bè: À tó nénɔ mó ma kiia. Àton gínnero, zaake aɔ takanɔ pón kpata kè bò Luda kiia ũ.

15 Kè à ɔ kèkeńma, ben à bò gwe.

Auzikidee

(Maa 10:17-31, Luk 18:18-30)

16 Ben gɔgbē ke mò Yesu kiia, à à là à bè: Danneri, bó maaan mé ke mà wèndi kè è yāaroo ee?

17 À wèàla à bè: À kè dia néε ma laa maakεna yāzi? Luda ado bé à maa. Tó n yezi n gē wèndi pì guu, n̄gɔ à yādienanɔ kūna.

18 Ben à à là à bè: À kpareeme? Ben Yesu bè: Nton gbē dero, nton zina kero, nton kpāi oro, nton yā dī n gbēdaaaaro,

19 ñgae bèe lí n de kōn n daone, ñgō ye n gbēdaaazi lán n zīnda wēndi bà.

20 Gōkparee pì bène: Má yā beeenō kūna píngi. À kparee bé à gōme dō?

21 Yesu bène: Tó n̄ yezi ñgō papana, n̄ gá n̄ n pónō yá píngi, n̄ à dō kpá takaasideena, n̄ mó n̄ témazi, n̄gō auziki vī ludambe.

22 Kè gōkparee pì yā pì mà, à tà pōsiaao, kè à auzikinō vī bíta yānzi.

23 Ben Yesu bè a ìbanone: Yāpuraan mée ooare, à zī'ū auzikideene à gē kpata kè bō Luda kiia guu.

24 Mée ooare dō, lakumi gēna pōrōyīn aaga de auzikide gēna kpata kè bō Luda kiia guula.

25 Kè à ìbanō yā pì mà, ben à bō n̄ sae maamaa aō bè: Tó lem̄, dé bé eé f̄ō à m̄sina ee?

26 Ben Yesu n̄ gwá tíi, à bèñne: Gbēntee é f̄ōro. Luda kiia baabō píngi è sí ke.

27 Ben Pita wèala à bè: Wa baabō píngi tò wa tenzi. Bó bé eé gōwe saa?

28 Yesu bèñne: Yāpuraan mée ooare: Tó Gbēntee Né v̄ē a kiblekita gakuideea anduna dufu guu, amōa kè á témaziinō é v̄ē kiblekita mèn kuri awēplaaanōa, àgō yā gōgō Isaraili bori mèn kuri awēplaaanone.

29 Gbē kè à a bēe ke a v̄iinō tò ke a dāaronō ke a de ke a da ke a n̄enō ke a buraanō ma yānzi, adee é εara à beee taka e leo basōoro, bensō eé wēndi kè è yāaroo e.

30 Mōde gbē káakunō égō kpēdeeno ū pari, kpēdeeno égō gbē káakunō ū pari.

20

Yālekōzina kōn ayakerinō

1 Lán kpata kè bō Luda kiia de n̄an̄ yè: Uabede ke bé à bō kōngō idē'idē, à gāa ayakerinō wete aō zīi keare a bura.

2 Aō yā kō sè à fīa boñne kondogi dō mèn doodo. Ben à n̄ gbáe a bura.

3 À bō dō m̄d̄ kēndo, ben à gbē pāndenō lè yāra guu kaena pā.

4 À bèñne: Apinō sō, à gá à zīi ke ma bura, mé fīa boare a zéa.

5 Ben aō gāa. À εara à bō dō ofāntē m̄dangura, ben à εara à bō ofāntē ora pitanao, à ò gbē pāndenone le dō.

6 Kè à bō uusiε, à gbē pāndenō lè kaena, ben à n̄ lá à bè: Bóyānzi á kaena kè pā zaa kōngō?

7 Aō wèala wà bè: Kè wèe zīi dawero yānzime. À bèñne: À gá à zīi ke ma bura se.

8 Ofāntē gēna kpēnn buradee pì bè a ayakerinō gbēnsine: N̄ ayakerinō sísi n̄ fīa boñne. N̄ naa gbē kpēdeeno ai à gá m̄i deo gbē káakunōa.

9 Ben uusiεdeeno m̄d̄, aō kondogi dō è mèn doodo.

10 Kè gbē káakunō m̄d̄, aōde daa n̄ dō égō de gbē kpēdeeno pólame, ben kondogi dō mèn doon aō è n̄ píngi.

11 Kè aō n̄ dō s̄i, ben aō léfōtōd̄ kà bedee p̄izi

12 wà bè: Awa doon gbē zāadeeno zīi kè, ben n̄ n̄ ké sēnkpe kōn wamōwa kè wa zī bíta kè ofāntē gbāaa guuó?

13 Ben à wè n̄ gbē doo pila à bè: Ma gbē, mée n̄ blero. Wa kō yā mà kondogi dō mèn doo musunloo?

14 N̄ n̄ p̄ó sí n̄ tá. Má yezi mà kpá gbē zāadee kèkiia lán n̄ p̄ó bàme.

15 Má zé vī mà ke kōn ma dō lán má yezi n̄aroo? Néε wée bōbōzi kè má gbēkeε vī yānz̄in̄ yó?

16 Len kpēdeeno égō gbē káakunō ū le, gbē káakunō égō kpēdeeno ū.

Yesu εara à a ga kɔ̃n a fεεnao yá'ona
(*Maa 10:32-34, Luk 18:31-34*)

¹⁷ Gurɔ̃ kè Yesu e gaa Yerusalemu, à a ìba gɔ̃n kuri awεεplaaano sèε ñdona, à yá ònne zén à bè:

¹⁸ Wée gaa Yerusalemume. Gwen weé Gbēntee Né kpá sa'orikinɔa kɔ̃n ludayādannerinɔ, aṣé yá daàla à ga,

¹⁹ aṣé a kpá bori pānde gbēnɔa. Aṣé à fabo, aṣé à gbē flào, aṣé à pá lía wà à de, à gurɔ̃ aagɔ̃dee zĩ eé fεε.

Yemisi kɔ̃n Yohanao wéεkena
(*Maa 10:35-45*)

²⁰ Ben Zebedi nénɔ da mò Yesu kiia kɔ̃n a nénɔ. À yezi à wéε kea, ben à kùεεε.

²¹ Ben à là là à bè: Bón ñ yezi? À wèàla à bè: Ñ tó ma né gɔ̃n plaaa kèno vεεnyo n kpatan, gbē doo n ɔplaazi, gbē doo ɔzεεzi.

²² Ben Yesu bè né pìnɔne: À yá kè ée à wéε keεmaa dōro. Togo'i kè mé mi, é fṣ à míó? Aṣ wèàla wà bè: Wé fṣ.

²³ Yesu bèñne: Togo'i kè mé mii, é mi fá, mɔde vεεna ma ɔplaazi ke ma ɔzεεzi né ma yānlo. Gbē kè ma Dee kèkèñneno pómε.

²⁴ Kè à ìba gɔ̃n kuri kpaaano yá pì mà, aṣ pɔ fè v̄i kɔ̃n dāaroo pìzi.

²⁵ Ben Yesu ñ kákɔa à bèñne: À dṣ ke bori pānde kínano è gbāaa ble ñ gbēnɔa, gbāadeenɔ sṣ è iko mómne,

²⁶ mɔde à de le a kiiaro. A té gbē kè yezi à gṣ gbēnsi ũ, sé adee ke a z̄iri ũ.

²⁷ Lemε dṣ gbē kè yezi à gṣ gbē káaku ũ, sé adee ke a zṣ ũ.

²⁸ Zaake Gbēntee Né e mó le wà zĩ kenεro, à mò le à zĩ keñnεme, à a zĩnda wèndi kpá le à gbēno bo pari yānzi.

V̄ia baakerinɔ kékɔana
(*Maa 10:46-52, Luk 18:35-43*)

²⁹ Gurɔ̃ kè aṣɔe bɔ̃ Yeriko, parii té Yesuzi.

³⁰ V̄ia gɔ̃n plaaano vεεna zé léa, aṣò mà Yesu bé èe gētεε, ben aṣɔe lé gbāaa zuu wà bè: Dii, Dauda Bori, ñ wa wēnda gwa!

³¹ Wà ḡinε wà bè aṣ ȳite, ben aṣ lé gbāa zuna kàara wèe bee: Dii, Dauda Bori, ñ wa wēnda gwa!

³² Ben Yesu zé à ñ sísi, à ñ lá à bè: Bón á yezi mà kearee?

³³ Aṣ wèàla wà bè: Dii, wá yezi wa wéε guu emε.

³⁴ Yesu ñ wēnda gwà, à ɔ kè ñ wéεa. Gwe gɔ̃ aṣ wéε guu è, ben aṣ tēzi.

21

Gbāakekpana Yesuzi Yerusalemu
(*Maa 11:1-11, Luk 19:28-40, Yoh 12:12-19*)

¹ Kè aṣ kà k̄i kɔ̃n Yerusalemuo, aṣ kà Betεfage lakutu kè kú Kùkpe s̄is̄igεεzi, ben Yesu a ìba z̄i gɔ̃n plaa,

² à bèñne: À gá lakutu kè káε a ae kèkàa guu. Tó a gē gɔ̃, é zaaki e kɔ̃n a néo bàdɔna gwe. À poro à suomε.

³ Tó wà a la wà bè, à kè diaa, à be Dii bé à yezi, eé εara à suo tia.

⁴ À kè le le yá kè annabi ò ke yānzime à bè:

⁵ À o Zayɔndeεne

aṣ kína bé èe mɔ̃ ñ kiia.

À buse à di zaakinε b̄rɔ̃ kpεε.

⁶ Ìba p̄inɔ gàa wà kè lán Yesu ònne nà.

⁷ Aṣ sù zaaki p̄io kɔ̃n a néo, aṣ ñ utano kpàεm̄ma, ben Yesu dià.

⁸ Gbēnɔ e ní utanɔ kpae zén paripari, gbēkenɔ e lá zɔ, aɔe kpae zén dɔ.

⁹ Gbē kè aɔ té aezĩnɔ kɔn gbē kè aɔ té kpɛnɔ e wii lɛ wèe bee:

Ñ gbāaa ke, Dauda Bori!

Aubarikadeen gbē kè èe mɔ kɔn Dii tóo ũ!

Wà gbāake kpázi ai ludambe.

¹⁰ Kè Yesu gè Yerusalemu, wéte lògo, gbē píngi e bee: Dén gbē beee ũu?

¹¹ Parii bè: Annabi Yesume. À bò Nazareti, Galili bùsun.

Yesu kuuna Luda ua

(Maa 11:15-19, Luk 19:45-48, Yoh 2:13-22)

¹² Yesu gè Luda ua guu, à pè laayarino kɔn laalurinɔ à ní bóe ní píngi. A ɔlenderino teebunɔ kɔn pɔtɛyarino kitanɔ yɔpa à kwèné.

¹³ À bèné: Wà kè Luda yān, ma kpé égɔ de aduakεkpε ũ, ben á kè gbēblerino tò ũ.

¹⁴ Vianɔ kɔn ɛrenɔ mò à kiia Luda ua guu gwe, ben à ní kékɔa.

¹⁵ Kè sa'orikino kɔn ludayādannerino yābonsae kè èe kɛnɔ è, bensɔ aɔ mà nénɔ e wiii dɔɔa Luda ua guu aɔe bee, ñ gbāaa ke, Dauda bori, ben aɔ pɔ fè.

¹⁶ Aɔ bèné: Ní mà lán aɔe oo nà? Yesu wèníla à bè: Leme! Kè Ludaa dà né fétenɔne kɔn nékpántɛnɔ aɔ a sáabu kpá, ée à kyó ke á màroo?

¹⁷ Ben à bò wéte pìn à ní tón, à gàa à ì Betani.

Kākā lí kana

(Maa 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Kè guu dɔ kɔngɔ idé'idé, à liara e suu wéten, ben nɔaa e à de.

¹⁹ À kākā lí è zé léa, ben à sɔzi èe póke earo, sé à lánɔ. Ben à bè lí pìne: Né né i ziki dɔro. Gwe gɔo lí pì kori kù à gàa.

²⁰ Kè à ibanɔ è, ben à bò ní sae aɔ bè: À kè dia kākā lí pì kori kù lɛ gɔo?

²¹ Yesu wèníla à bè: Yāpuraan mée ooare, tó á Luda náane ví seka sai, èe ke kākā lí pì yān é ke adoro. Tó á ò kpìi kène à fɛe à a zĩnda sé à zu sèben, ée ke lɛ.

²² Tó á Luda náane ví, yā kè a à wéte kèa aduakena guu píngi, é e.

Yesu gbekana a ikozi

(Maa 11:27-33, Luk 20:1-8)

²³ Yesu gè Luda ua guu, èe yā daané. Ben sa'orikino kɔn gbēnsino mò wà à là wà bè: Iko kporeen née yā kèno kɛe? Dé bé à n gba iko pì?

²⁴ Ben Yesu wèníla à bè: Mapi sɔ, yā mèn doon mé gbekaawa. Tó á òme, mé iko kè mée yā kèno kɛe oare.

²⁵ Dé ikon Yaaya gbēno batisi kèo? À bò Luda kiian yó, ke gbēntee kiiame? Ben aɔ yā gògɔ wà bè: Tó wa bè Luda kiiame, ée wa la, bóyānzin wée Yaaya yā sírozi.

²⁶ Tó wa bè gbēntee kiiame sɔ, wá gbēno vĩa vĩa, zaake gbē píngi Yaaya annabikεε sɔ.

²⁷ Ben aɔ wè Yesula wà bè: Wá dɔro. Ben Yesu bèné: Èndé mapi se, mé iko kè mée yā kèno kɛe oarero.

Néggbē gɔon plaaanɔ

²⁸ Ben Yesu bè: Gbēke néggbēno ví gɔon plaa. Ben à bè Worune: Ní gá ñ zĩ ke bura gbāa.

²⁹ Woru bè: Mé gáro. Ben à a nɔse liɛ zāa à gàa.

³⁰ Maree pì gàa à bè Sabine lɛ dɔ. Sabi bè: Tò. Ben èe gáro.

³¹ Á è diaa? Gõn plaaa pìnɔ guu, aã dé bé à a de pɔyezi kè? Aã bè: Worumε. Ben Yesu bèñne: Yápuraan méε ooare, be'ɔsirinɔ kɔn kaaruano é gē kpata kè bɔ Luda kiia guu a ā.

³² Zaake Yaaya mɔ, à zé súusu òɔaare, ée à yā síro. Be'ɔsirinɔ kɔn kaaruano bé wà à yā sì. Baa kɔn beee enao ée a nòse lie zāa a à yā síro.

Geepi líkpe ayakerinɔ

(Maa 12:1-12, Luk 20:9-19)

³³ À yā pānde ma dɔ. Burade ke bé à kuu, à geepi líkpe bà à kara lìgazi, à wèe yɔ à guu geepi'ifèkii ũ à búðakpagba dɔ. Ben à bú pì nà ayakerinɔne n̄ ɔzĩ, ben à fèe táo.

³⁴ Kè geepizɔgurɔ kà, ben à a zìrinɔ zì ayakeri pìnɔa, le aã a geepi beε sí.

³⁵ Ben ayakeri pìnɔ à zìrinɔ kùkù, aã n̄ gbē doo gbē, aã n̄ gbē doo dè, aã n̄ gbē doo pàpa gbèò wà à dè.

³⁶ Ben à èara à zìri pāndenɔ zìrĩma, aã parii de gbē káakunɔla, ben aã kèñne le dɔ.

³⁷ Zāan à a né zìrĩma à bè: Aóé ma né yā da.

³⁸ Kè ayakeri pìnɔ né pì è, aã bèkɔne: Túbiblerin yè. À tó wà à de, à túbi é gɔ wa pɔ ũ.

³⁹ Ben aã à kù wà bɔo buraa guu, aã à dè.

⁴⁰ Tò! Tó buradee pì sù, bɔn éé ke ayakeri pìnɔne?

⁴¹ Aã wèàla wà bè: Eé gbē pāsĩ pìnɔ dede pāsĩpāsĩ, éé buraa pì na ayakeri pānde kè aóé à baka kpáa à gurɔanɔne n̄ ɔzĩ.

⁴² Ben Yesu bèñne: Ée Luda yā kè kyó keroo?

Gbè kè kpéborinɔ pā kpàzi

bé à gɔ kpé gooda gbè mĩdee ũ.

Dii bé à beee kè

ben à kèwe yābɔnsae ũ.

⁴³⁻⁴⁴ Bee yānzi méε ooare: Luda é a bɔ kpata kè bɔ a kiia guu, éé gbē kè aóé à baka kpáano kán.

⁴⁵ Kè sa'orikinɔ kɔn Farisinɔ Yesu yālekɔzina pìnɔ mà, aã dɔ kè n̄ yān èe oo.

⁴⁶ Ben aã zé wète wà à kù, mɔde aã vĩa kè pariine, kè wà à diε annabi ũ yānzi.

22

Nɔse pɔnnakena

(Luk 14:15-24)

¹ Yesu èara à yā lèkɔziñne à bè:

² Lán kpata kè bɔ Luda kiia de n̄an yè dɔ. Kína ke bé èe nɔse pɔnnaa keε a néne,

³ ben à a zìrinɔ zì aã o gbē kè à n̄ sísi aã mɔ pɔ bleenɔne aã mɔ, mɔde aã yezi wà mɔro.

⁴ Ben à èara à zìri pāndenɔ zì à bèñne: À gá à o gbē kè ma n̄ sísinɔne ma sorumi mà, ma zùswareenɔ kɔn pókāde mèkpananɔ dè má kèke kò. Aã mɔ nɔsepoblekiia.

⁵ Ben aãe làakari dɔ yā pìaro, aã baade gàa a bɔkɔte kè. Gbēkenɔ gàa n̄ bura, gbēkenɔ gàa laa tá.

⁶ Gbē kpaanɔ zìri pìnɔ kùkù, aã wí dàrĩma, aã n̄ déde.

⁷ Ben kína pì pɔ fè à a sozanɔ gbàre, aã gàa wà gbēderi pìnɔ dède, ben aã té sò n̄ wétea.

⁸ Ben kína pì bè a zìrinɔne: Nɔsepoblee mà, mɔde gbē kè ma n̄ sísinɔ e kɔ síoro.

⁹ À gá zéɔnkpakɔanɔ guu, à gbē kè á è pĩngi sísi nɔsepobleea.

¹⁰ Ben zìri pìnɔ fèe wà gàa zéno guu, aã gbē kè aã n̄ éno kàkɔa, gbē zaaanɔ kɔn gbē maaanɔ n̄ pĩngi. Len nɔse pɔnnakerinɔ guu pà le.

11 Kè kína pì gè à ponnakeri pìno gwa, à gōgbě ke è gwe, à nɔse ponna uta danaro,

12 ben à bène: Ma gbě, à kè dia n gē kè nɔse ponna uta dasaii? Ben à yītēna kítikiti.

13 Ben kína bè a dogarinɔne: À à ɔɔno yi kōn à gbáno, à à zu bàazi gusiaan. Gwen weé ɔɔ don wà ɔ di n musu.

14 Zaake gbě kè Luda n sísino pari, mode gbě kè à n sēno pari.

Be'ɔkpana Siza ya

(Maa 12:13-17, Luk 20:20-26)

15 Beee gberan Farisino bò wà gàa wà yā gōgō lán aṣé ke nà aṣ Yesu kū a yā'ona guu.

16 Ben aṣ n ibanɔ zīa kōn Herodu gbēno aṣ bè: Danneri, wá dō kè gbě yāpuradeen n ũ. Nèè Luda zé dañne súusu, nèè gbě wéè gwaro, nèè gbě gwena gwaro.

17 Lán n è nà n owe. À zé vī wà be'ɔ kpá Siza aṣ, ke à zé vīro?

18 Yesu n nɔse zaaa dōmma, ben à bè: Mɔnafikideeno! Bóyānzin ée ma yōo ée gwaazi?

19 À ɔɔ kè wè be'ɔ kpáo ɔɔbame. Ben aṣ ɔɔ pì doo kpàa.

20 Ben à n lá à bè: Dé mī wēzān yè kōn à tóo?

21 Aṣ wèàla wà bè: Siza pómme. Ben à bène: Èndè à pó kè de Siza pó ũ kpá Siza, é pó kè de Luda pó ũ kpá Ludaa.

22 Kè aṣ yā pì mà, à bò n sae, ben aṣ tà wà à tò gwe.

Gèno fēna ya

(Maa 12:18-27, Luk 20:27-40)

23 Gurɔ dōnkɔ pì zī Sadusi kè aṣè be gèno è fēroono mō Yesu kiia, ben aṣ à gbèka wà bè:

24 Danneri, Musa òwe tó gōgbě gà né'isai, à dāaro a vīi gyaano sé, le à né borii dato a vīine.

25 Tò. Dedōnkōdeenɔ kú wa té yā gōon swēplaa. Woru nɔɔ sè, ben à gà à nɔɔ pì tò né'isai, ben gyaano gò Sabine.

26 À kè Sabine le do kōn Biso ai à gà pé n swēpladeea.

27 Aṣ pīngi gberan nɔɔ pì gà se.

28 Tò! Gèno fēgurɔ zī aṣ gōon swēplaa pìno té, dé bé eégō nɔɔ pì vīi? Zaake n pīngi aṣ à dō nɔɔ ũ.

29 Ben Yesu wènlà à bè: A sāsā a Luda takada kōn à gbāaao dōsai yānzi.

30 Tó gèno fēe, aṣé nɔɔ séro, aṣé zā kero, weégō kuu lán malaikanɔ kuu nà ludambeme.

31 Gèno fēna ya musu ée yā kè Ludaa òare kyó keroo? À bè,

32 ambe Ibrai kōn Isaakuo kōn Yakubuo Luda ũ. Luda è ke gèno Luda ũro, gbě bēeno Ludame.

33 Kè gbēno yā pì mà, à yādannena bò n sae.

Dokayā kè deñlaa

(Maa 12:28-34, Luk 10:25-28)

34 Kè Farisino mà Yesu Sadusino fù, aṣ kākōa.

35 Ben aṣ dokadōrinɔ doke à yò à gwa, à à là à bè:

36 Danneri, dokayā kparee bé à de a kpaaanɔlaa?

37 Yesu wèàla à bè: Ngō ye Dii n Ludazi kōn nòseo do kōn n niniio pīngi kōn n laasuo pīngi.

38 Dokayā kè à bèe vī de a kpaaanɔlaan gwe.

³⁹ À plaadee kè b̀k̀baon yè: Ngõ ye n gb̀daaazi lán n zĩnda ẁendi bà.

⁴⁰ Musa doka píngi k̀n annabinɔ yão logona dokayã m̀en plaaa k̀nɔamɛ.

Mɛsaya bori yã

(Maa 12:35-37, Luk 20:41-44)

⁴¹ Lán Farisinɔ kakõana nà, Yesu n lá à bè:

⁴² Á è dia Mɛsaya yã musuu? Dé boriin à ũu? Aõ wèàla wà bè: Dauda boriimɛ.

⁴³ Ben Yesu bènnɛ: À kè dia Luda Nini didi Daudaa, ben Dauda Mɛsaya sisi Diii? À bè,

⁴⁴ Dii bè ma diinɛ à v̄ɛ a ɔplaazi

ai àgõ à ibɛɛnɔ káɛnɛ a gbá gĩzĩ.

⁴⁵ Kè Dauda bènɛ Dii, à kè dia eégõ dɛ à borii ũ dɔɔ?

⁴⁶ Gbẽkee e f̄ à wèàlaro. Zaa gurɔ beee gbẽkee e gà à yãke laa dɔro.

23

Ludayadannerinɔ k̀n Farisinɔ m̀nafiki

(Maa 12:38-39, Luk 11:43, 46, 20:45-46)

¹ Beee gbɛra Yesu yã ò gb̀nɔnɛ k̀n a ìbanɔ

² à bè: Ludayadannerinɔ k̀n Farisinɔ bé wà ḡõ Musa ḡɛ ũ.

³ Beee yãnzì à yã kè āɛ oareenɔ ke píngi àgõ kũna. M̀de àton n yãkena kero, zaake āɛ yã kè āɛ oo kero.

⁴ Āɛ aso t̄isi yiyi wà di gb̀nɔnɛ n ḡan bensõ baa ɔnetee do āɛgõ yezi wà káziro.

⁵ Āɛ n yã píngi ke le gb̀nɔ n e yãnzimɛ. Len āɛ Luda yã ɛzɛba gb̀ntɛ da le, āɛ bàkɔ gb̀a da n p̀kásãanzì.

⁶ Āɛgõ yezi wav̄ɛ p̀nna p̀ble v̄ɛki maaanɔn k̀n aduakekpɛ v̄ɛki maaanɔ.

⁷ Āɛgõ yezi wàgõ ì kpákpaam̄ma yàranɔa, wàgõ n sisi Rabi.

⁸ Àton tó wà a sisi Rabi, zaake a píngi v̄inɔ k̀n dāaronɔmɛ a ũ, a Danneri m̀en domɛ.

⁹ Àton gbẽke sisi a de t̄ɔtɛ k̀ro, zaake a De m̀en domɛ, àmbe à kú musu.

¹⁰ Àton tó wà a sisi aɛdero, zaake a Aɛdee m̀en domɛ, àmbe Mɛsaya ũ.

¹¹ A z̄irin gb̀nsi ũ a té.

¹² Gbẽ kè è a zĩnda kaara, Luda é à busa. Gbẽ kè è a zĩnda busa, Luda é à kaara.

Yesu kpákɛna ludayadannerinɔ k̀n Farisinɔzi

(Luk 11:39-42, 44, 52)

¹³ W̄aiyoo a yādannerinɔ k̀n Farisinɔ! M̀nafikideenɔ! Èè kpata kè b̀ Luda kiia zé tata gb̀nɔnɛ. Èè ḡɛ à guuro, bensõ èè wezi gbẽ kè āɔ yezi wà ḡɛ à guunɔ ḡɛn sero.

¹⁴ W̄aiyoo a yādannerinɔ k̀n Farisinɔ! M̀nafikideenɔ! Èè adua gb̀a ke le gb̀nɔ a e yãnzì, ben èè gyaanɔnɔ kpé símma. Beee yãnzì a wétamma égõ pásĩ dɛ gbẽ píngi p̀la.

¹⁵ W̄aiyoo a yādannerinɔ k̀n Farisinɔ! M̀nafikideenɔ! Èè lili o t̄ɔtɛ k̀n ísiao ìba m̀en do ena yãnzì. Tó a à è s̄s̄, èè à ke té p̀ ũ dɛala leo plaa.

¹⁶ W̄aiyoo a v̄ia d̄n'aɛdeenɔ! Èè be, tó wà sì k̀n Luda kpéó, à yãke v̄iro, m̀de tó wà sì k̀n Luda kpé vura, beee bé à yã v̄i.

¹⁷ V̄ia m̀saideenɔ! À kpáree bé à bítaa? Vuran yó, ke Luda kpé kè è tó vura gõ à p̀ ũu?

18 Eè be dɔ, tó wà sì kɔn sa'okiio, a yāke vīro, mɔde tó wà sì kɔn sa'obo kè kú gweeo, beee bé à yā vī.

19 Vīanɔ! À kparee bé à bítaa? Sa'obɔn yó, ke sa'okii kè è tó sa'obo gɔ Luda pɔ ũu?

20 Gbē kè yā sì kɔn sa'okiio sì kɔn pɔ kè kú gweenɔ píngime dɔ.

21 Gbē kè yā sì kɔn Luda kpéo sì kɔn Luda kè kú à guuome dɔ.

22 Gbē kè yā sì kɔn ludambεεo sì kɔn Luda kiblekitao kɔn Luda kè vēnaaome.

23 Wāiyoo a yādannerinɔ kɔn Farisinɔ! Mɔnafikideenɔ! Eè tofeenɔ tɔtɛdo kɔn kpee'āao kɔn dà láo kuridee kpá Ludaa, ben eè dokayā tiisinɔ tón, yāzede kɔn sùuo kɔn náanεo. Yā beeenɔ bé à de àgɔ kūna à kpaaa tona sai.

24 Vīa dɔn'aεdeenɔ! Eè mósɔ né bɔ a íminan, ben eè lakumi mós.

25 Wāiyoo a yādannerinɔ kɔn Farisinɔ! Mɔnafikideenɔ! Eè gbāsī bɔ togoonɔ kpee kɔn taanɔ, mɔde wākū kɔn zīndakūnadɔsaio bé à a nòse pà.

26 N Farisi vīa! N gbāsī bɔ togo guune gīa, à kpee é gɔ gbāsī sai.

27 Wāiyoo a yādannerinɔ kɔn Farisinɔ! Mɔnafikideenɔ! Á de lán mira kè wà aali puraa lèanɔ bàme. Aɔ kpee maa wéene, mɔde gèwanɔ kɔn gbāsī píngio bé à n guu pà.

28 Lεme apinɔ se dɔ, a kuuna maa gbēnɔ wéene, mɔde mɔnafiki kɔn yā zaaao bé à a guu pà.

29 Wāiyoo a yādannerinɔ kɔn Farisinɔ! Mɔnafikideenɔ! Eè pɔ bo annabinɔ miranɔa, eè zā ble Luda gbēnɔ pɔa

30 eè be: Tó wá kuu yā wa dezinɔ gurɔ, wa bà égɔ kúnyo annabinɔ dedena guuro.

31 Lεme á sì kè gbē kè aɔ annabinɔ dèdenɔ boriinɔn a ũ.

32 À aīa ke, à a dezinɔ kándagβε ba à à mì de sa!

33 Mlènɔ! Gbēntee pitigoonɔ! É ke dia à bɔ té yā kè danaalaa guuu?

34 Beee yānzi mé annabinɔ kɔn ɔndɔrinɔ kɔn yādannerinɔ zīawa. É n gbēkenɔ dede, é n gbēkenɔ pá lía, é n gbēkenɔ gbē flào a aduakεkpenɔ guu, é péńma wéte kɔn wéteo.

35 Lεme Luda gbē kè wà n dedenɔ yā é wí a musu le, sena zaa gbē maa Abila denaa ai à gàa pé Berekia né Zakari kè a à dè Luda kpé kɔn sa'okiio daguraa.

36 Yāpuraan méε ooare, yā beeenɔ píngi é wí tɔorigbēnɔ musume.

Yerusalemu yā

(Luk 13:34-35)

37 Yerusalemudeenɔ, Yerusalemudeenɔ! Eè annabinɔ dede, eè gbē kè Luda n zīawaanɔ papa gbèò à n dede. Mèégɔ yezi mà a kakɔamazi gèn baaagɔ, lán koo è a dèbe kú a nénla nà, mɔde ée weziro.

38 Luda é a kpé tóare bezī ũme sa.

39 Mée ooare, é ma e dɔro ai à be, aubarikadeen gbē kè èe mɔɔ kɔn Dii tóo ũ.

24

Yerusalemu yakana kɔn andunayāagurɔ sèedanɔ

(Maa 13:1-20, Luk 21:5-24)

1 Yesu bɔ Luda ua guu èe taa, ben à ìbanɔ sɔzi wà lézukii kène à kpénɔa.

2 Ben Yesu bèńne: A beee è píngiɔ? Yāpuraan méε ooare, weé gbè ke tó dikɔaro, weé gboro píngime.

3 Gurɔ kè Yesu vēna Kùkpe sīsīgeezi, à ìbanɔ mò à kiia gusae, aɔ à là wà bè: N owe, bɔren yā kènɔ é kee? Bó bé eégɔ de n suna kɔn andunayāagurɔɔ sèeda ũu?

4 Yesu wèńla à bè: À làakari ke, àton tó wà a sāsāro.

5 Zaake weé mó pari ma tóo, aǎégǎ bee Mesayan n̄ ũ, aǎé gbēno sāsā pari.

6 É z̄ino baaru ma kōn à wàpeo. Àton bídi kero. Sé beeen̄ ke, mode gur̄o yāana kpé.

7 Bori kōn boriīo é f̄ek̄zi, leme d̄o b̄usu kōn b̄usuo. N̄oa kōn t̄ote nigānigānao éǎ kú guken̄.

8 Yā beeen̄o p̄ingi n̄wāwā naana ũ.

9 Beee gbera weé a k̄k̄k̄ wà a kpár̄ma, wà w̄é t̄āawa wà a de, bori p̄ingi é zaagu ma yānzi.

10 Gbēno é fuma pari, aǎé b̄o k̄o kp̄e, aǎé zakōn.

11 Annabi eḡeeno é mó pari wà gbēno sāsā pari,

12 yā zaaa é k̄o, gb̄e parideeno yenzi é busa.

13 Gb̄e k̄e zena gb̄aa ai à gur̄o léa bé eé m̄isina e.

14 Weé kpata k̄e b̄o Luda kiia p̄i baaru kpá anduna baama p̄ingia s̄eda ũ bori p̄ingine, gbas̄a p̄o p̄ingi é m̄i de.

15 Tó a t̄e guyakari k̄e annabi Danieli à yā ò è Luda ua, kyók̄eri ḡo d̄o,

16 gb̄e k̄e āo kú Yudeano b̄aa sí wà m̄i pé kp̄iin̄oa.

17 Gb̄e k̄e kú a kpé musu t̄on pita à ḡe kpé guu à p̄oke sé à b̄oro.

18 Gb̄e k̄e kú buraa t̄on liara be à a uta séro.

19 W̄aiyoo n̄osindadeeno kōn n̄édandeen̄o gur̄o beee.

20 À adua ke le b̄aasina p̄i t̄on ke buusie ke k̄ammabogur̄o z̄iro.

21 Zaake gur̄o p̄i w̄ét̄amma éǎ bíta. Zaa gur̄o k̄e Luda anduna k̄e ai gb̄aa, à taka e kero, bens̄o eé ke zik̄iro.

22 Tó Ludaa e gur̄o p̄ino lagoro, le gb̄eke é b̄oro. Mode eé gur̄o p̄ino lago a gb̄e k̄e à n̄ séno yānzime.

Gb̄entee Né suna

(Maa 13:21-37, Luk 17:20-37, 21:25-33)

23 Gur̄o beee a tó gb̄eke bèare, à Mesaya gwa k̄e kes̄o à Mesaya gwa k̄aa, àton síro.

24 Zaake Mesaya eḡeeno kōn annabi eḡeeno é mó wà s̄eda bítan̄o kōn dabuyāno ke, le wà baa gb̄e k̄e Luda n̄ séno sāsāo, tó eé sí ke.

25 À ma, ma ḡiake má òare zaa k̄aku k̄o.

26 Tó wà bèare à gwa, à kú s̄en, àton ḡaro. Ke tó wà bèare à gwa, à kú kp̄etu, àton síro.

27 Zaake lán lou è p̄i à ludambe pura k̄u zaa òf̄ant̄e b̄e kpa ai à ḡek̄pen kpa n̄a, len Gb̄entee Né suna éǎ de le.

28 Guu k̄e ḡe kún, gwen yeberekun̄o é k̄o kakōan.

29 Gur̄o p̄ino w̄ét̄amma gbera ḡo òf̄ant̄e é sia k̄u, m̄ovura é í kero, s̄os̄oneno é woro ludambe, gb̄aaa k̄e āo kú musun̄o é niḡa.

30 Gb̄entee Né s̄eda é gbas̄a à b̄o ludambe, boriī k̄e āo kú anduna guun̄o é n̄ z̄inda gb̄egb̄e n̄ p̄ingi, aǎé Gb̄entee Né suna e ludambe luguun kōn gb̄aaao kōn gakui bítao.

31 Eé a malaikan̄o z̄i kōn k̄ak̄aki'̄o gb̄aaao, aǎé a gb̄e k̄e à n̄ séno kakōa anduna gooda siiḡoaa zaa ludambe le gura k̄e kōn à lé k̄aa.

32 À yā dada k̄ak̄a lía. Tó à ḡan̄o í kp̄ak̄pa, èe lá b̄oro paa, á d̄o guw̄agur̄o k̄a k̄i.

33 Leme s̄o, tó a yā p̄ino è p̄ingi le, àǎ d̄o k̄e à suna k̄a k̄i, à kú kp̄e lea.

34 Yāpuraan m̄ee ooare, gur̄o k̄e gbēno é ḡetero ai yā p̄ino gá keo p̄ingi.

35 Musu kōn t̄oteo é ḡete, mode ma yān̄o ḡetena v̄iro.

36 Gb̄ekee à gur̄o ke à gur̄o zaka d̄oro, baa malaika k̄e āo kú musun̄o ke Luda Né, sé De Luda.

37 Lán à de n̄a Nuu gur̄o, len éǎ de le se Gb̄entee Né sugur̄o.

38 Gurɔɔ kè í e da andunalaro, wèe pɔ blee wèe í mii, wèe nɔɔ sɛɛ wèe zā kɛɛ ai Nuu gàa à gè góro'ite guu.

39 Aɔɔe dɔro, ben í mò à n̄ sée n̄ píngi. Len eégɔ de le se Gbēntee Né sugurɔ.

40 Gbē gɔɔn plaaanɔ égɔ kú bura, weé gbē doo sé wà gbē doo tón.

41 Nɔgbē gɔɔn plaaanɔ égɔ pɔ lɔlɔ gbèn, weé gbē doo sé wà gbē doo tón.

42 Beee yānzi a wée gɔ dɔ, zaake á dɔ gurɔɔ kè a Dii é suro.

43 Àgɔ kèkii dɔ. Tó bɛdee gurɔ zaka kè kpāi é móa dɔ yā, le a wée gɔ dɔ, eé tó à a kpé fɔro.

44 Beee yānzi apinɔ sɔ, àgɔ kú soruo, zaake Gbēntee Né é su gurɔ zaka kè a wée dɔzirooamɛ.

*Zikeri náanede làakaridee
(Luk 12:41-48)*

45 Dén zikeri náanede làakaridee kè à dii a zikerinɔ nàne a ɔzĩ le à pɔblee kpáńma à gurɔɔa ũu?

46 Aubarikadeen zikeri kè à dii à lè èe kɛɛ le a sugurɔɔa ũ.

47 Yāpuraan mée ooare, eé a auziki píngi nanɛ a ɔzĩmɛ.

48 Mɔde tó zikeri pì pāsĩ, ben à bè a nòse guu a dii e gí kɛɛ,

49 ben à nà a zikeri daanɔ gbēgbēnaa, èe pɔ blee èe í mii kɔn wēderinɔ,

50 à dii é su gurɔɔ kè à wée dɔzirooamɛ, gurɔ zaka kè à dɔrooa,

51 eé à zɔzɔkɔre, à à baka da kɔn mɔnafikideenɔ. Gwen weé ɔɔ dɔn wà ɔ di n̄ musu.

25

Nɔkparɛ gɔɔn kurinɔ

1 Gurɔ beee kpata kè bɔ Luda kiiia égɔ de lán nɔkparɛ gɔɔn kuri kè aɔ n̄ fitianɔ sè wà bɔo, aɔɔe gaa da nɔserile bàme.

2 Aɔ gɔɔn sɔɔroonɔ né m̄saideenɔmɛ. Aɔ gɔɔn sɔɔroonɔ sɔɔ làakarideenɔmɛ.

3 À m̄saideenɔ n̄ fitianɔ sè n̄osi kūsāe sai,

4 à làakarideenɔ sɔ n̄ fitianɔ sè kɔn n̄osi kūsāeɔ.

5 Nɔseri e mó kpaaro, ben í n̄ lé n̄ píngi, aɔɔe ii oo.

6 Lezāndo wà wii lè: Nɔseri e mɔɔ! À fɛɛ à gá daàle.

7 Ben nɔkparɛ pìnɔ vù n̄ píngi, aɔ n̄ fitianɔ kèke.

8 Ben m̄saideenɔ bè làakarideenɔne: À wa gba n̄osi féteroo! Wa fitia e gaa né!

9 Ben làakaridee pìnɔ wènlá wà bè: Eé mówa kɔn apinɔ píngiro. À gá à a pɔ lú à yàrinɔ kiiia.

10 Kè aɔ gàa lú, ben nɔseri kà. Gbē kè aɔ soru kènɔ gèo nɔse guu, ben wà gbà tàta.

11 Zāazāa nɔkparɛ kpaara pìnɔ sù, aɔɔe lé zuu: Dii, Dii! N̄ ze wēwe!

12 Ben à wènlá à bè: Yāpuraan mée ooare, má a dɔro.

13 Beee yānzi a wée gɔ dɔ, zaake á à gurɔɔ ke à gurɔ zaka dɔro.

*Ɔɔdakɛna z̄irinɔne
(Luk 19:11-27)*

14 Kpata kè bɔ Luda kiiia de lán gbē kè èe gaa wétea bà, ben à a zikerinɔ sisi, à a auziki nàńne n̄ ɔzĩ.

15 À ɔɔdaa kè aɔ gbē doone zika sɔɔro, gbē plaadee zika plaa, gbē aagɔdee zika do, aɔ baade gbāa lén, ben à gaa wétea.

16 Zikasɔɔrodee gàa à laa tà kɔn ɔɔ pìo gɔɔ, ben à àre è zika sɔɔro.

17 Zikaplaadee kè le dɔ, ben à àre è zika plaa.

18 Zikadodee sɔ gàa à wèe yò, ben à a dii ɔɔ pì ùtɛn.

19 Gurɔ plaaa gbera zikeri pìnɔ dii sù, ben èe a ɔɔ yā gɔgɔɔńyo.

²⁰ Zikasɔɔrodee mò kɔ̃n zika sɔɔro pãnde kè à èo à bè: Dii, ò zika sɔɔroo kè ò kpàmaa gwa, à àre kàarame zika sɔɔro dɔ.

²¹ Ben à dii bène: N̄ kè zĩkeri maa náanede! Lán ò náane vĩ kɔ̃n à féteo nà, mé à bíta nann̄e n ɔ̃ĩ sa. N̄ gē ma pɔ̃nnakena guu.

²² Zikaplaadee mò dɔ à bè: Dii, ò zika plaaa kè ò kpàmaa gwa, à àre kàarame zika plaa dɔ.

²³ Ben à dii bène: N̄ kè zĩkeri maa náanede! Lán ò náane vĩ kɔ̃n à féteo nà, mé à bíta nann̄e n ɔ̃ĩ sa. N̄ gē ma pɔ̃nnakena guu.

²⁴ Ben zikadodee mò sa à bè: Dii, má d̄s̄ kè n yã̃ɔ̃ zĩ'ũ. Neè pó kē guu kè n̄e t̄n̄lo. Neè pó kak̄sa guu kè n̄e gb̄n̄lo.

²⁵ Ben vĩa ma kũ, ma gaa ma n ɔ̃ ùte w̄en. N p̄e kè.

²⁶ Ben à dii bène: Zĩkeri zaa meade! N̄ d̄s̄ kè meè pó kē guu kè m̄e t̄n̄lo, meè pó kak̄sa guu kè m̄e gb̄n̄loo?

²⁷ À maa yã n ɔ̃daa k̄e gb̄ken̄e, le tó ma su, mà a pó sí kɔ̃n à àreo.

²⁸ À zika doo pì sía à kpá zikasɔɔrodeea.

²⁹ Zaake gb̄e kè pó v̄in Luda é kaaran̄e ai à dizi. Gb̄e kè v̄iroo s̄s̄, baa kè à v̄i Luda é síame.

³⁰ Zĩkeri p̄aa k̄ekii s̄s̄, à à zu bàazi gusiaan. Gwen weé ɔ̃ d̄n wà ɔ̃ di ò musu.

Ziakp̄e zĩyãkpākena

³¹ Tó Gb̄ntee Né mò a gakui guu kɔ̃n a malaikan̄o ò píngi, eé v̄e a kiblekita gakuideea.

³² Anduna boriino é kak̄sa à ae ò píngi, eé ò k̄k̄sa, lán pód̄ari è s̄aano k̄k̄sa kɔ̃n bl̄no nà.

³³ Eé s̄aano kpá a ɔ̃plaazi, bl̄no ɔ̃zezi.

³⁴ Beee gb̄era Kína pì é be gb̄e kè āo kú a ɔ̃plazin̄ne: Am̄a kè ma De aubarika dàaguuno, à mó à kpata kè à à soru k̄are zaa andunakaegurōo ble.

³⁵ Zaake kè n̄aa e ma d̄e, a p̄blee kpàma. Kè ímii e ma d̄e, a í kpàma. Kè má kuu nib̄o ũ, a ma si.

³⁶ Kè má kú b̄u, a asii t̄ame. Kè m̄e gyãa k̄e, a ma gwa. Kè wà ma da kp̄esiaan, a m̄o w̄e kp̄emazi.

³⁷ Gb̄e maaano é bene: Dii, b̄ren wá è n̄aa e n d̄e wa p̄blee kp̄amma ke ímii e n d̄e wa í kp̄ammaa?

³⁸ B̄ren wa n e nib̄o ũ wa n si, ke ò kú b̄u wa asii t̄anne?

³⁹ B̄ren wa n e n̄e gyãa k̄e, ke wà n da kp̄esiaan wa gaa w̄e kp̄enzii?

⁴⁰ Kína pì é weñla à be: Yãpuraan m̄e ooare, yã kè á kè gb̄e k̄s̄anan̄e ma gb̄e k̄no té, m̄ambe á k̄me.

⁴¹ Beee gb̄era eé be gb̄e kè āo kú a ɔ̃ezin̄ne: À gume gwe am̄a kè Luda lé k̄areno! À tá té kè eé garoo kè Ludaa k̄e Ibilisine kɔ̃n a òbano guu.

⁴² Zaake n̄aa e ma d̄e, eé p̄blee kp̄amaro. Ímii e ma d̄e, eé í kp̄amaro.

⁴³ Má de nib̄o ũ, eé ma síro. Má kú b̄u, eé asii t̄amero. M̄e gyãa k̄e ke wà ma da kp̄esiaan, eé mó à w̄e kp̄emazi.

⁴⁴ Āé gbasa wà à la wà be: Dii, b̄ren wa n e kɔ̃n n̄aa ke ímii ke nib̄o ũ ke b̄u ke gȳaree ke pisina ũ, ben w̄e n òan károo?

⁴⁵ Kína é weñla à be: Yãpuraan m̄e ooare, lán eé ke gb̄e kè k̄s̄anan̄e gb̄e k̄no t̄ero nà, m̄ambe eé kemero.

⁴⁶ Gb̄e beeno é tá w̄et̄amma kè è yãaroo guume, gb̄e maaano s̄s̄ w̄endi kè è yãaroo guu.

26

Lékpakṣṣna Yesuzi

(Maa 14:1-2, Luk 22:1-2, Yoh 11:45-53)

- ¹ Kè Yesu yā beeenṵ ò píngi à yāa, ben à bè a ìbanṵne:
² Á dṵ kè Banla zībaa gṵ gurṵ plaa, weé Gbēntee Né kpámma wà à pá lía.
³ Beee gbɛra sa'orikinṵ kṵn Yuda gbēnsinṵ kàkṵa sa'oriki ìsi kè wè be Kayafa be.
⁴ Aṵ yā gṵgṵ ṵndṵṵo lán aṵé Yesu kṵ wà à de nà
⁵ wà bè: Wàton ke zībaa zīro, le gbēnṵ tón zṵka káro yānzi.

Nṵsi gū nna kuna Yesu mìa

(Maa 14:3-9, Yoh 12:1-8)

- ⁶⁻⁷ Kè Yesu kú Betani, Simṵ Kusu be, èe pṵ blee gɛkɛsekɛna, ben nṵgbē ke sṵzi, à gbaaa néngo kè nṵsi gū nna ṵṵdee kú à guu kṵna, ben à kù Yesu mìa.
⁸ Kè à ìbanṵ è le, ben aṵ pṵṵ fɛe wà bè: Bṵn pṵ laalaakɛna kè ũu?
⁹ Le wà nṵsi pì yà yā kṵn ṵṵ bítao wà kpà takaasideenṵa.
¹⁰ Yesu dṵmṵma, ben à bènéne: Bṵyānzi ée ìa daa nṵgbē pìazi? À zī maaa kèmemɛ.
¹¹ Takaasideenṵ éḡṵ kúao gurṵ píngi, mapi sṵ méḡṵ kúao gurṵ píngiro.
¹² Kè à nṵsi pì kù ma mɛa, à kè le le à ma gè keome.
¹³ Yāpuraan mée ooare, guu kè wèe ma baaru nna waazi keen anduna guu píngi, weéḡṵ yā kè nṵgbē pì kè oo à dṵngu yānzi.

Yudasi bṵna Yesu kpɛɛ

(Maa 14:10-11, Luk 22:3-6)

- ¹⁴ Beee gbɛra gṵṵn kuri awɛɛplaaanṵ doke kè wè benɛ Yudasi Isikariṵti gaa sa'orikinṵ kiia
¹⁵ à bè: Tó ma Yesu kpàawa, bṵn á yezi à kpámaa? Ben aṵ kondogi ṵṵ mèn baaakuri nàro wà kpàa.
¹⁶ Zaa gurṵ beean èe zé wetɛɛ à Yesu kpámma.

Banla pṵble kekɛna

(Maa 14:12-21, Luk 22:7-14, Yoh 13:21-38)

- ¹⁷ Bureḍi Sése'èzṵsai zībaa gurṵ káakudee zī Yesu ìbanṵ mò wà à là wà bè: Mán n̄ yezi wà gá kekɛnne n̄ Banla pṵ blen?
¹⁸ À wènlà à bè: À gá wétɛn gṵgbēke kiia à benɛ, Dannɛri bè a gurṵṵ kà kīi. À ben é Banla pṵ blen kṵn a ìbanṵ.
¹⁹ Yesu ìbanṵṵ kè lán à dànéne nà, aṵ Banla pṵbleyā kèkɛ.
²⁰ Kè uusie kè, Yesu gɛkɛsekɛna teebuzi kṵn a gṵṵn kuri awɛɛplaaa pìnṵ.
²¹ Gurṵṵ kè aṵṵe pṵ blee à bè: Yāpuraan mée ooare, a gbē mèn doo é ma kpámma.
²² Aṵ nṵse yàka maamaa, ben aṵṵe à laa doodo: Asa mámbeeroo, Dii?
²³ Yesu wènlà à bè: Gbē kè wée ṵ kaakṵa taa guu leḍoo bé eé ma kpámma.
²⁴ Gbēntee Né é kpá guuzi lán à kēna à yā musu nà, mṵde wāiyoo gbē kè eé Gbēntee Né kpámma pì. Eé ke sàṵ adeenɛ tó wèe à i yāro.
²⁵ Ben Yudasi kè eé à kpámma pì bè: Asa mámbeeroo, Rabi? Yesu bène: M̄be n̄ ò gwe.

Dii pṵblee

(Maa 14:22-26, Luk 22:14-20, 1Kṵ 11:23-25)

- ²⁶ Kè aṵṵe pṵ blee, Yesu bureḍi sè à aubarika dàn, ben à lìkṵre à kpà a ìbanṵa à bè: À sí à só, ma mèn yè.
²⁷ Ben à togoo sè à aubarika dàn, à kpámma à bè: À mi a píngi.

28 Ma arun yè, Luda bà kuuna kōn gbē pariinɔ aru ũ, kè eé bɔema aɔ durunkēnnena yānzi.

29 Mée ooare, zaa gbāa mé geepi'i kè mi dɔro ai kpata kè bò ma De kiia gá bɔo gupuraa, gbasa mà à dufu miao sa.

30 Kè aɔ lè sɪ, ben aɔ bɛ wà gàa Kùkpe sɪsɪgɛzi.

Yesu gĩake à dɔ yā kè Pita é ke

(Maa 14:27-31, Luk 22:31-34, Yoh 13:36-38)

31 Ben Yesu bènnɛ: A píngi é fuma gwāavīa, zaake wà kè Luda yān wà bè: Mé sādāri lé, sāanɔ é fāakōa.

32 Mɔde ma fɛna gbera mé dɔare aɛ gana Galili.

33 Ben Pita bènnɛ: Baa tó aɔ fúmma n píngi, mé fumma zikiro.

34 Ben Yesu bènnɛ: Yāpuraan mée oonnɛ, gwāavīa ai koo gɔ gá lé zu, né lé sémazi gèn aagɔ.

35 Pita bènnɛ: Baa tó mé gà mà ganyo, mé lé sénzi zikiro. Ben à ìbanɔ ò le se n píngi.

Yesu aduakɛna zaa Getesemani

(Maa 14:32-42, Luk 22:39-46)

36 Ben Yesu kōn a ìbanɔ kà guu kè wè be Getesemani, ben à bènnɛ: À vɛɛ kè ai mà gá adua ke káaa.

37 À Pita kōn Zebedi né gɔɔn plaaanɔ sè à gàányo. À pɔɔ sia kù à nòseyɔɔ sɪ.

38 Ben à bènnɛ: Ma pɔɔ sia kù maamaa ai gaa lézɪ. À ze kè à itɛ kɛmao.

39 Kè à gàa aɛ féte, ben à kùe tɔɔte à adua kè à bè: Baa, tó eé sí ke, n tó togo'i kè gɛtemala. Mɔde èe ke lán má yezi nānlo, séde lán n yezi nà.

40 Ben a liara à sù à a ìbanɔ lè, aɔɔe ii oo. Ben à bè Pitannɛ: Len yó? Ée fɔ a itɛ kɛmao baa awa doroo?

41 À itɛ ke àgɔ adua keɛ, le àton fu yɔagwanaaro yānzi. Ninii yezi, mɔde mè busɛ.

42 À kɛmma à gèn plaade, à adua kè à bè: Baa, tó togoo kè é gɛtemala a í mi sairo, n tó n pɔyezi ke.

43 Kè à liara à sù à n lé, aɔɔe ii oo dɔ, zaake aɔɔe imioo dɛdɛɛ.

44 Ben à n tón dɔ, à gàa à wée kè à gèn aagɔde, à yā dōnkɔ pì ò dɔ.

45 Ben à liara à sù a ìbanɔ kiia à bènnɛ: Ée ii oo, ée kámma boo ai tian yó? À gwa! Gurɔ kà kīi. Wà Gbɛntee Né kpà durunkerinɔa.

46 À fɛɛ wà tá. Gbē kè ma nañne n ɔzɪ e mɔɔ.

Yesu kūna

(Maa 14:43-50, Luk 22:47-53, Yoh 18:3-12)

47 Kè à kpé èe yā pì oo, ben Yudasɪ, à ìba gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ doke mò kōn pariio, aɔ fɛɛdaanɔ kūna kōn gònɔ, aɔ bò sa'orikinɔ kōn Yuda gbēnsinɔ kiia.

48 Bɔnkpeɛdee pì sɔ sèeda ónnɛ à bè: Gbē kè mé lé péa, àmbe gwe. À à kù.

49 Ben à mì pè Yesua gɔɔ à bè: Fɔɔ, Rabi! Ben à lé péa.

50 Yesu bènnɛ: Ma gbē, n n kena ke! Ben wà mò wà ɔ pèe Yesua wà à kù.

51 Ben Yesu gbēnɔ doke a fɛɛdaa wòto, à sa'oriki ìsi zìri lèo à à swā gò.

52 Ben Yesu bènnɛ: N n fɛɛdaa sɔto a kpéén. Zaake gbē kè zè kōn fɛɛdaao, fɛɛdaa bé eé à dɛ.

53 Tó má yezi ma De malaika zìkpeɛnɔ gbareme gɔɔ de gāli kuri awɛɛplaaanɔla, n dɔ mé fua mà a wée kean yó?

54 Tó má kè le sɔ, dian yā kè wà kè Luda yān wà bè eé ke leɛ é keɛ?

55 Ben Yesu bè pariinɛ: Kpāi wéedewen ma ũ kè a mɔ à ma kù kōn fɛɛdaanɔ kōn gònɔó? Mègɔ vɛɛɛ Luda ua lán guu e dɔɔ nà mègɔ yā daaare, ée ma kùro.

⁵⁶ Mɔde yā pì kè píngi, le yā kè annabinɔ kè Luda yān ke yānzi. Ben à ìbano bàà lè ñ píngi aǎ à tòn.

Yuda gbāadeenɔ yākpækɛna kɔn Yesuo

(Maa 14:53-65, Luk 22:54-55, 63-71, Yoh 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Gbē kè aǎ Yesu kùnɔ gāao sa'oriki ìsi Kayafa bε. Ludayādannerinɔ kɔn gbēnsinɔ kakɔana gwe.

⁵⁸ Pita té à kpεε káaa ai sa'oriki ìsi pì bε. À gè ua guu, à vèe kɔn dogarinɔ le à yā pì mǐdena e.

⁵⁹ Sa'orikinɔ kɔn Yuda yākpækɛrinɔ ñ píngi e sèeda wεtεε Yesuzi wà à dε.

⁶⁰ Baa kè gbēnɔ mò wà εgɛyā dǐdia pari, èe kεro. Zāazāa gɔɔn plaa kenɔ mò

⁶¹ aǎ bε: Gbē pì bε é fɔ à Luda kpé wí à εara à bo gurɔ aagɔɔ dagura sé!

⁶² Ben sa'oriki ìsi fèe à zè à bε Yesunε: Ñ yāke vī ñ wεñlaroo? Yā kè wèe didiimmaa kè dε diaa?

⁶³ Yesu yīte kpé, ben sa'oriki ìsi pì bènε: Ma nannε Luda Wèndidezi, ñ owe tó Luda Né Mesayan n ũ.

⁶⁴ Yesu wèala à bε: Len ñ ò le. Mapi sǔ, mée ooare, zaa gbāa é Gbēntee Né e vèena Gbāapingide ɔplaazi, bensǔ é à suna e ludambε luguun.

⁶⁵ Ben sa'oriki ìsi pì a utano gà à kè à bε: A dɔkè Ludao! À kè dia wée sèedade pānde kenɔ wεtεε dɔee? Á mà lán à dɔkè Ludao nà.

⁶⁶ Yā kpāreen a zεo tiaa? Ben aǎ wèala wà bε: À taari kà wà à dε.

⁶⁷ Ben wà lóu sù à uua, wà à lèle ɔkúo. Gbēkenɔ à swān kèkε

⁶⁸ aǎ bε: Mesaya, ñ annabikeyā o ñ gbē kè n leε owe.

Pita léεna Yesuzi

(Maa 14:66-72, Luk 22:56-62, Yoh 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita vèena ua, ben zònkparε ke mò à bènε: Mpi sǔ nεègɔ kú lεdo kɔn Galili gbē Yesu pìomε.

⁷⁰ Ben à lé sè ñ píngi wáa à bε: Mée yā kè née oo dǔro dǔro.

⁷¹ Ben à fèe à gè gānun. Nɔgbē pānde à è, ben à bε gbē kè aǎ kú gweenɔnε: Gbē kékii lεdo kɔn Yesu Nazaretiomε.

⁷² Pita εara à lé sè à la dà à bε: Má gbē pì dǔro.

⁷³ Kè à kè saa féte, gbē kè aǎ zεna gweenɔ sǔ Pitazi aǎ bε: Yāpuramε, aǎ gbē doon n ũ, zaake wá n dǔ n yā'onaamε.

⁷⁴ Ben à fèe à a zīnda kà à la dà à bε: Má gbē pì dǔro. Zaa gwe gɔɔn koo lé zù.

⁷⁵ Ben yā kè Yesu ò dǔ Pitan kè à bε, ai koo gǔ gá lé zu, eé lé séazi gènn aagɔ. Ben Pita bǔ bàazi à pɔsia ɔɔ dǔ.

27

Yudasi gana

(Zīr 1:18-19)

¹ Kè guu dǔ kɔngɔ ide'ide sa'orikinɔ kɔn Yuda gbēnsinɔ ñ píngi yā gǔgǔ Yesuzi le wà à dε.

² Aǎ à yì, ben aǎ gāa wà à nà bùsu gbēnsi Pilatinε a ɔzǐ.

³ Kè Yudasi kè bǔ à kpεε è yā dàala, à gǔ tómadɔyāa guu, ben à gāa kondogi ɔɔ mèn baaakuri pì ɔkpa sa'orikinɔnε kɔn gbēnsinɔ

⁴ à bènnε: Ma durun kè, ma taarisaidee kpà gaazi. Ben aǎ bènε: Wa bà ũgbaa? N yān gwe.

⁵ Ben Yudasi ɔɔ pì zù Luda kpén, ben à tà à gāa à a zīnda lògo.

⁶ Ben sa'orikinɔ ɔɔ pì sèe aǎ bε: ɔɔ pì kana Luda kpé ɔɔdakii guu zé vīro, zaake gbēde'ɔomε.

7 Kè aǎ yǎ gǎgǎ, ben aǎ orobori gǎtǎkii lù kǎn ɔ pìo nibɔnɔ vǎikii ũ.

8 Beee yǎnzi ai kǎn a gbàao wè be tɔtɛ pìnɛ Tɔtɛ Arudeezi.

9 Ben yǎ kè annabi Yeremaya ò kè à bè: Wà kondogi ɔ mèn baaakuri pì sèɛ, ɔ kè Isarailinɔ zèo wà kpà à yǎ musu pì,

10 ben wà orobori gǎtǎkii lùo lán Dii dieme nà.

Pilati yǎkpaekena kǎn Yesuo

(Maa 15:2-5, Luk 23:3-5, Yoh 18:33-38)

11 Yesu zena bùsu gběnsi aezǎ. Ben gběnsi pì à là à bè: Mbe Yudanɔ kína ũ? Yesu wèàla à bè: Len nǎ ò le.

12 Gurɔ kè sa'orikinɔ kǎn gběnsinɔ e yǎ didiia, èe yǎke wenlaro.

13 Ben Pilati bène: Néee yǎ parii kè wèe didiimmaa maroo?

14 Mɔde Yesu e yǎke o yǎ pìnɔ doke musuro, ben yǎ pì bò bùsu gběnsi pì sae maamaa.

Yǎdana Yesula

(Maa 15:6-15, Luk 23:13-25, Yoh 18:39-19:16)

15 Banla zǎbaa zǎ píngi bùsu gběnsi pì è pisinanɔ doke kè gběnɔ yezi gbaréne.

16 Gurɔ m̀a sǎ pisina tódee kú gwe wè be Baraba.

17 Kè parii kǎkǎ, ben Pilati nǎ lá à bè: Dén á yezi mà gbaréree? Baraban yó, ke Yesu kè wè be Mesaya?

18 Zaake à dǎ kè nòsegǎaanɔ vǎna kǎn Yesuo yǎnzin wà à kpàawazi.

19 Gurɔ kè Pilati vèena a tintia, à naǎ gbè zǎa à bè: Nton yǎke ke gbè maaa pìnɛro, zaake nanaa kè má ò à yǎ musu gǎ gwǎavǎ ïa d̀ama maamaa.

20 Sa'orikinɔ kǎn gběnsinɔ nǎkǎre gběna aǎ Baraba gbeka, aǎ be wà Yesu de.

21 Ben bùsu gběnsi pì nǎ lá à bè: Gǎn plaaa pìnɔ guu, dén á yezi mà gbaréree? Ben aǎ bè, Barabame.

22 Ben Pilati nǎ lá à bè: Bón mé ke kǎn Yesu kè wè be Mesayao? Baade píngi bè: Nǎ à pá lía.

23 Ben à nǎ lá à bè: Bó dàn à kè? Ben aǎ wii lè wà kàara wà bè: Nǎ à pá lía.

24 Kè Pilati è é fǎ à yǎke kero, zǎka e kaara, ben à í t̀, à a ɔ pìpi gběnɔ wáa à bè: Ma ɔ b̀e gbè pì gana yǎn. A yǎme.

25 Ben gbè pìnɔ bè: À dena yǎ wí wa musu kǎn wa néno.

26 Ben à Baraba gbàréne, à bè wà Yesu gbè fl̀ao wà à pá lía.

Sozanɔ Yesu fabona

(Maa 15:16-20, Yoh 19:2-3)

27 Ben Pilati sozanɔ gè Yesuo bùsu gběnsi pì be, ben aǎ nǎ gǎli kǎkǎ nǎ píngi aǎ lìgazi.

28 Aǎ à pónɔ b̀ea aǎ gumusu t̄aa d̀ane,

29 ben aǎ lè f̀ura t̄a aǎ k̀une, aǎ k̀aba ǹane a ɔplaan gò ũ. Ben aǎe kúekuene, aǎe à faboo wèe bee: Fɔɔ, Yudanɔ kína!

30 Aǎ lóu s̀ua, aǎ k̀aba pì sè aǎ à lèo a m̀ia.

31 Kè aǎ à fabò wà yǎa, ben aǎ gumusu pì gòàla aǎ à z̄inda pókásāano d̀ane, ben aǎe gaa à pá lía.

Yesu pana lía

(Maa 15:21-32, Luk 23:26-43, Yoh 19:17-27)

32 Kè aǎ b̀e aǎe gaa, aǎ dàkǎre kǎn Sireni gbè kè wè be Simɔ, ben aǎ gǎ ǹa à Yesu líkpangb̀aroo sé.

33 Ben aǎ kà guu kè wè be Gɔgɔta kè bè mìwatorokii.

34 Ben aǎ geepiwèe kè wà yǎk̄te kǎn èzèo d̀one à mi. Kè à í kè, ben à g̀i mizi.

35 Kè aǎ à pá lía, ben aǎ k̀abankpe kè wà à pókásāano kp̀aatet̄ek̄ne.

36 Ben aõ vɛɛ aõɔe à dākpaaw gwe.

37 Wà yā kè wà dia kè wà nà à mìla wà bè:

Yudanɔ kina Yesun yɛ.

38 Ben wà kpāi wɛɛdewenɔ pà lía à sae gɔɔn plaa, gbɛ doo à ɔplaazi, gbɛ doo à ɔzɛɛzi.

39 Gbɛ kè aõɔe gɛɛ zéla gweenɔ e ní mì kɛɛ degūdegū, aõɔe à sɔsɔɔ

40 wà bè: Mmɔn kè n bè né Luda kpé wí ñ ɛara ñ bo gurɔ aagɔɔ daguran gweroo? Tó mbe Luda Né ũ, ñ n zīnda mì sí ñ pita lía.

41 Lemɛ dɔ sa'orikinɔ kɔn ludayādannerinɔ kɔn gbɛnsinɔ e à faboo lɛ wà bè:

42 À gbɛ pāndenɔ mì sì, mɔde eé fɔ à a zīnda mì síro. Isarailinɔ kīnanloo? À pita lía tia, wé à náane kɛ.

43 À Luda náane ví. Tó Ludaa yezi, ɛndɛ à à bɔ sa, zaake à bè ambe Luda Né ũ.

44 Baa kpāi kè wà ñ pá lía lɛdoonɔ e à sɔsɔɔ lɛ dɔ.

Yesu gana

(Maa 15:33-41, Luk 23:44-49, Yoh 19:28-30)

45 Kè ɔfāntɛ kà midangura, ben gusiaa dà bùsu pila píngi ai fāantɛ mò aagɔ.

46 Fāantɛ mò aagɔn Yesu wii lè gbāngbān à bè: Eloi, Eloi, lɛma sabatani! Beee bè, ma Luda, ma Luda, à kè dia n ma ton?

47 Kè gbɛ kè aõɔ zena gwe kenɔ yā pì mà, ben aõ bè: Daaa e Ilia sísii.

48 Zaa gwe gɔɔ aõ gbɛ doo bàa lè à gàa à sabo sè à dà geepiwɛ kpàkpā guu, à fīfī kapaa, ben à dɔ Yesunɛ à mi.

49 Ben gbɛ kpaaanɔ bè: À ze gīa wà gwa tó Ilia é mó à à mì sí.

50 Yesu ɛara à wii gbāaa lè dɔ, ben à a wɛndi gbàɛ.

51 Ben Luda kpé lábure kèkɔre plaa bɔna musu suna gīzī. Tɔɔte nīgānigā, gbènɔ pārapara,

52 miranɔ wɛwɛ, ben Luda gbènɔ fɛɛ bɔna gaan pari.

53 Yesu fɛɛ bɔna gaan gbera aõ bɔe miran, aõ gè Luda wétɛn, gbènɔ ní é pari.

54 Kè sozanɔ gbɛnsi kɔn a gbɛ kè aõɔe Yesu dākpaanɔ tɔɔte nīgānigāna pì è kɔn yā kè aõ kènɔ píngi, vīa ní kū maamaa aõ bè: Yāpuramɛ Luda Né n gbɛ kè ũ.

55 Nɔgbènɔ kú gwe pari, aõɔe guu gwaa kāaa. Aõ té Yesuzi bɔna Galilimɛ, aõègɔ pɔblee kɛɛɛ.

56 Ní tén Mariama Magadaleni kún kɔn Mariamao Yemisi kɔn Yusufuo da kɔn Zebedi nénɔ dao.

Yesu vīina

(Maa 15:42-47, Luk 23:50-56, Yoh 19:38-42)

57 Kè uusie kè, Arimatea gbɛ ɔɔdee kè wè benɛ Yusufu mò. Yesu ìbame dɔ.

58 À gàa à Yesu gè gbèka Pilatia, ben Pilati bè wà kpáa.

59 Kè Yusufu gè pì sè, a táaru bisa dufu fīfīa,

60 à à dà a zīnda gbèwɛɛ kè wà sò mira ũu guu. Ben à gbè bíta gbegere pà à tà wɛɛ pìlɛ à tà.

61 Mariama Magadaleni kɔn Mariama pānde pìo vɛɛna gwe, aõ aedɔna miraa.

62 Kè gurɔ lìɛ, kámmabogurɔ zī kà, ben sa'orikinɔ kɔn Farisinɔ gàa Pilati kiia lɛdo

63 aõ bè: Yā kè gbèkekɛri pì ò a bɛɛ zī dɔwagu à bè, gurɔ aagɔɔ gbera é fɛɛ.

64 Ní tó wàgɔ mira pì dākpaaw ai à gurɔ aagɔɔdee zī. Tó lenlo, à ìbanɔ é mó wà à gè sé kpāi, aõ é gbènɔnɛ à fɛɛ bɔna gaan. Ege zāa beee égɔ de à káakupɔla.

65 Ben Pilati bènnɛ: À sozanɔ sí à gá à mira pì dākpa lán é fɔ nà.

66 Ben aõ gàa wà sèeda kè mira lé gbèa, aõ sozanɔ tò gwe aõgɔ dākpaaw.

28

Yesu fɛɛ à bɔna gaan

(Maa 16:1-11, Luk 24:1-12, Yoh 20:1-10)

¹ Kámmabogurɔɔ gbera Azumanɛngo zĩ kɔngɔ ide'ide Mariama Magadaleni kɔn Mariama pãnde pìo bò wà gàa mira gwa.

² Ben tɔɔte nigãnigã gbãngbãn, zaake Dii malaika ke bò musu, à mò à gbè pì gbegere pà à gùo mira léame, ben à vèèa.

³ À uu de lán loupina bà, à uta de pú fénfen lán buu bà.

⁴ Vĩa gudákparinɔ kù, aɔɔe lugalugaa, ben aɔ gò sãii.

⁵ Ben malaika pì bè nɔgbè pìnɔne: Àton tó vĩa a kũro. Má dɔ kè Yesu kè wà pà lían ée wete.

⁶ À kú kèro, à fèe lán à ò nà. À mɔ à guu kè wà à dàen gwa,

⁷ é gá à o à ìbanɔne kpakpaa à fèe bɔna gaan. Eé dɔnne ae gana Galili. Gwen é à en. Má òaren gwe.

⁸ Ben aɔ bò miran kpakpaa kɔn vĩa, mode aɔ pɔɔ nna bíta. Aɔ bàa lè aɔɔe gaa à baaru kpá à ìbanɔne.

⁹ Ben Yesu dànlɛ gɔɔ, à ì kpàmma. Kè aɔ sòzi, aɔ dɔnzi kènɛ, ben aɔ ɔ kè a kèsekpeea.

¹⁰ Ben Yesu bènnɛ: Àton tó vĩa a kũro. À gá à o ma gbènɔne aɔ gá Galili. Gwen aɔé ma en.

Soza gudákparinɔ yagbãnnena

¹¹ Kè nɔgbènɔ tà, ben soza gudákpari kenɔ gè wéte guu, aɔ yã kè kènɔ ò sa'orikinɔne píngi.

¹² Ben sa'oriki pìnɔ gbènsinɔ sisi, aɔ yã gògò, ben aɔ ɔ bíta kpà soza pìnɔa gusae

¹³ aɔ bè: À be à ìbanɔ bé wà mò gwãavĩ, aɔ à gè sè kpai gurɔɔ kè ée ii oo.

¹⁴ Tó bùsu gbènsi yã pì mà, wé agbaa kpáne, é bɔ yãketen.

¹⁵ Sozanɔ ɔ pì sì, ben aɔ kè lán wà dànnɛ nà. Ben yã pì gò Yudanɔne baaru ũ ai kɔn a gbãao.

Yesu zĩ nana a ìbanɔne ñ ɔzĩ

(Maa 16:14-18, Luk 24:36-49, Yoh 20:19-23, Zĩr 1:6-8)

¹⁶ Yesu ìba gɔɔn kuri awɛɛdoonɔ gàa Galili kpíii kè à à kii gògònnɛ yãa musu.

¹⁷ Kè aɔ à è, aɔ dɔnzi kènɛ, mode aɔ gbèkenɔ e seka kee.

¹⁸ Ben Yesu sònzì à bènnɛ: Luda musu kɔn tɔɔteo iko píngi kpàma.

¹⁹ Beee yãnzì à gá à bori píngi ke ma ìbanɔ ũ, à ñ batisi ke kɔn De Luda tóo kɔn à Né tóo kɔn à Ninii tóo,

²⁰ à yã kè má diareenɔ dañne aɔgò kũna píngi. À ma, mégò kúao gurɔ píngi ai anduna gá yãao.

MAAKU Baaru nnaa kè Maaku kè

Yesu batisikena 1:1-1:13
 Yesu yádannena Galili 1:14-9:50
 Zaa Galili ai Yerusalemu 10:1-10:52
 Yesu kuuna Yerusalemu 11:1-14:9
 Yesu gana kǝn à fεena 14:10-16:20

Yaaya Batisikeri waazikena
 (Mat 3:1-12, Luk 3:1-18, Yoh 1:19-28)

¹ Luda Né Yesu Kirisi baarun yè.
² À nàa lán à kú annabi Isaya takada guu nà, à bè:

Mé ma zìri gbare n ā
 à zé kεkεnne.

³ À kpàakpakeri kòto ma dɔ gbáan à bè:

À zé kεkε Diine,
 à zé wéwεnɔ poronε súusu.

⁴ Len Yaaya Batisikeri kú gbáan le, èe waazi kεε, à ò gbēnɔne aǝ nǝse lie aǝ batisi kε, Luda é n durun kēñne.

⁵ Yudea būsudeenɔ kǝn Yerusalemudeenɔ gaa à kiia n píngi, aǝ n durunɔ ò gupuraa, ben à n batisi kè Yodazi.

⁶ Yaaya ègǝ uta kè wà tǝ kǝn lakumi kǝo dana, à báa asaa dò a pii. Sutē kǝn zǝ'ion à pǝblee ũ.

⁷ À waazi kè à bè: Gbēke é mó ma gbera à gbāaa demala. Mée ká mà kúe mà à kyatee bɔbɔnεro.

⁸ Mèè a batisi kε kǝn íome, gbē pì sǝ eé a batisi kε kǝn Luda Ninio.

Yesu batisikena
 (Mat 3:13-17, Luk 3:21-22)

⁹ Gurɔ beea Yesu bò Nazareti, Galili būsun, à mò, ben Yaaya à batisi kè Yodazi.

¹⁰ Kè Yesu bikù gǝɔ, à è ludambεε e wēkǝa, Luda Ninii e suuawa lán pǝtēε bà.

¹¹ Ben à kòto mà bɔna ludambe à bè: Mbe ma né mèn do léle yenzidee ũ, kè ma pɔɔ nnamma.

Yesu yǝagwana
 (Mat 4:1-11, Luk 4:1-13)

¹² Ben Luda Nini à gbàre gbáan gǝɔ,

¹³ ben à kú gwe kǝn nǝbɔsētεnɔ ai gurɔ baplaa, Setān e à yǝɔ à gwa. Ben malaikanɔ mò wà dǝàle.

Yesu iba káakunɔ sisina
 (Mat 4:12-22, Luk 4:14-15, 5:1-11)

¹⁴ Yaaya kúna gberan Yesu tà Galili, èe baaru nnaa kè bò Luda kiia kpaa

¹⁵ à bè: À gurɔ kà, kpata kè bò Luda kiia kà kǝi. À nǝse lie à baaru nnaa pì sí.

¹⁶ Kè Yesu e dɔɔ Galili sèbεzi, à Simɔ kǝn a dǝaro Anduruo è, aǝε táaru kpaa sèbe pìn, zaake sɔrɔkɔnɔme.

¹⁷ Ben Yesu bèñne: À mó à témazi, mé a kε gbēweterinɔ ũ.

¹⁸ Zaa gwe gǝɔ aǝ n táarunɔ tòn aǝ bò wà tēzi.

¹⁹ Kè à gaa aε féte, à Zebedi né Yemisi è kǝn a dǝaro Yohanao. Aǝ kú góro'ite guu, aǝε n táarunɔ kεkεε.

20 À n sísí gᵛᵛ, ben aᵛ n de Zebedi kᵛn ayazíkᵛerino tò góro guu gwe aᵛ bᵛ wà tᵛzi.

*Yesu zīnde kēkᵛana Kapᵛnamu
(Luk 4:31-37)*

21 Aᵛ gāa Kapᵛnamu. Kè kámabogurᵛᵛ kà, Yesu gāa aduakᵛkpᵛen, èe yā daańᵛ.

22 À yādannena bᵛ n saᵛ, zaakᵛ è dańᵛ ikoomᵛ, èe kᵛ lán ludayādannerino pᵛ bānlo.

23 Zī beea gᵛgbᵛ zīnde kee kú aduakᵛkpᵛen gwe. À wii lè à bᵛ:

24 Bᵛn wá vī kᵛ ᵛzīi, Yesu Nazaretí? N mᵛ n wa kaaten yᵛ? Má dᵛ gbᵛ kè n de a ũ, mbe Luda gbᵛ kè kú adona ũ.

25 Ben Yesu gí zīn pᵛne à bᵛ: N̄ yīte! N̄ go gbᵛ pᵛa.

26 Ben zīn pᵛ à nìgānigā à wii gbāaa lè, ben à gᵛa.

27 Bᵛdi gbᵛnᵛ kᵛ n pᵛngi, aᵛᵛe kᵛ lalaa: Bᵛ taka bori yān gwee? Yādannena dufun yᵛ? È yā dańᵛ ikoo fá! Baa kᵛn zīnno, tᵛ à yā òńᵛ, aᵛᵛ è yā mame.

28 Ben kāndo à tᵛ dà Galili bᵛsula pᵛngi.

*Yesu gyāreenᵛ kēkᵛana pari
(Mat 8:14-17, Luk 4:38-41)*

29 Kè Yesu bᵛ aduakᵛkpᵛen, ben à tà Simᵛ kᵛn Anduruo be gᵛᵛ kᵛn Yemisio kᵛn Yohanao.

30 Simᵛ naᵛ daa daena, èe mᵛwāaa kᵛᵛ, ben wà à yā ò Yesunᵛ gᵛᵛ.

31 À gāa à kiia à à kᵛ a ᵛᵛa à à fᵛᵛ. Ben à mᵛ yīi kᵛ ai à pᵛblee kᵛńᵛ.

32 Kè uusie kᵛ, ᵛfāntᵛ e gᵛᵛ kᵛpᵛn, wà mᵛne kᵛn gyāreenᵛ kᵛn zīndeeno n pᵛngi.

33 Wᵛᵛᵛᵛᵛᵛ kākᵛa à kᵛpᵛᵛᵛᵛᵛ n pᵛngi.

34 À gbᵛnᵛ kᵛkᵛa pari kᵛn gyā bori sānda pᵛngio, à zīnno gᵛ gbᵛnᵛa paripari. È zīnno gba zé aᵛ yā oro, zaakᵛ aᵛᵛ dᵛ gbᵛ kè à de a ũ.

*Yesu waazikᵛena zaa Galili
(Luk 4:42-44)*

35 Kᵛngᵛ idᵛ'idᵛ Yesu fᵛᵛ à bᵛ à gāa sᵛn gusaᵛ, èe adua kᵛᵛ gwe.

36 Ben Simᵛ kᵛn a gbᵛnᵛ pᵛᵛzi.

37 Kè aᵛ bᵛa, aᵛ bᵛne: Baade pᵛngi e n gbekaa.

38 Ben à bᵛne: Wà gá gu pāndea lakutu kè kú wa saeno guu, mé waazi ke gwe dᵛ, zaakᵛ beee yānzín ma mᵛzi.

39 Lemᵛ ègᵛ lili oo Galili bᵛsun le, ègᵛ waazi kᵛᵛ aᵛ aduakᵛkpᵛeno guu, ègᵛ zīnno gogoońᵛma.

*Kusu kēkᵛana
(Mat 8:1-4, Luk 5:12-16)*

40 Ben kusu ke mᵛ à kiia à kᵛᵛ à wᵛᵛ kᵛa à bᵛ: Tᵛ n yezi, né fᵛ n ma kᵛkᵛa wásawasa.

41 À kᵛ Yesunᵛ wᵛnda, ben à ᵛ bᵛ à kᵛa à bᵛ: Má yezi, n gᵛ wásawasa.

42 Zaa gwe gᵛᵛ à kusu yāa à kᵛkᵛa wásawasa.

43 Ben Yesu à gbàre gᵛᵛ à gᵛne à bᵛ:

44 N̄ton o gbᵛke maro. N̄ gá n n zīnda ᵛᵛa sa'orine n sa'opo kᵛ Musa diᵛ kᵛá n kᵛkᵛana sᵛeda ũ gbᵛnᵛ.

45 Kè à bᵛ, à gāa èe yā pᵛ o'oońᵛ. Yā pᵛ dàgula, ben Yesu è fᵛ à gᵛ wᵛᵛᵛᵛ gupuraa dᵛro. Ègᵛ kú sᵛn gusaᵛᵛ, ben wᵛᵛᵛ bᵛᵛ baama pᵛngi wàgᵛ mᵛᵛ à kiia.

2

Gbē kaena kēkōana (*Mat 9:1-8, Luk 5:17-26*)

- ¹ Gurɔ plaaa gbera Yesu liara à tà Kapenamumu. Kè wà mà à kú be,
² ben wà pàzi paripari, gēkii kuu dɔro baa kpɛɛɛa, èe Luda yā ooñne.
³ Ben wà m̀ne gbē kaena, gɔɔn siigɔ bé wà à sɛna.
⁴ Kè aɔe e wà sɔo Yesuzi parii yānzi, ben aɔ dio kpé musu, aɔ kpé fɔ guu kè Yesu kún. Kè aɔ fɔ, ben aɔ gyāree pì pìta kɔn à daɛɔ.
⁵ Kè Yesu è aɔ a náane vī, a bè gbē kaena pìne: Ma gbē, n durunno kemma.
⁶ Ludayādanneri kenɔ vɛena gwe aɔe oo ǹ ǹse guu:
⁷ Bóyānzi gbē kè e oo lezi? Èe dɔke Ludaomɛe! Dé bé eé fɔ à durunno kēñne, tó èe ke Luda ado baasiroo?
⁸ Gwe gɔo Yesu dɔ a ǹse guu laasuu kè aɔe le, ben à ǹ lá à bè: Bóyānzi ée laasuu beee taka le a ǹse guuzi?
⁹ Tó ma bè gbē kaena pìne à durunno kèa, ke tó ma bè à fɛe à a daɛɔ sé à táa o, à kparee bé à aagaa?
¹⁰ Má ò le le àgɔ dɔ kè Gbēntee Né durunkennena iko vī tɔɔte kè. Ben à bè gbē kaena pìne:
¹¹ Ma bène ǹ fɛe ǹ ǹ daɛɔ sé ǹ tá be.
¹² Ben à fɛe gɔo à a daɛɔ pì sè à b̀o gbēno wáa ǹ píngi. Yā pì b̀ ǹ sae, ben aɔ Luda tó b̀ wà bè: Wée yā kè taka e yāro.

Levi sisina (*Mat 9:9-13, Luk 5:27-32*)

- ¹³ Yesu liara à b̀ à gaa sèbe léa. Wèe mɔo à kiia paripari, ben èe yā daañne.
¹⁴ Gurɔ kè èe gɛte, ben à Alafeu né Levi è vɛena a be'ɔsikpen. À bène: Ǹ m̀ ǹ témazi. Ben à fɛe à tɛzi.
¹⁵ Zikea kè Yesu e p̀ blee à be, be'ɔsirino kɔn durunkerinɔ e p̀ bleeo pari kɔn à ibano ledo. Zaake gbē beee takano tɛzi pari.
¹⁶ Farisi kè aɔe Luda yā dañnenɔ kú gwe. Kè aɔ è Yesu e p̀ blee ledo kɔn be'ɔsirino kɔn durunkerinɔ, ben aɔ à ibano là wà bè: Bóyānzin èe p̀ blee ledo kɔn be'ɔsirino kɔn durunkerinɔzi?
¹⁷ Kè Yesu yā pì mà, à bène: Gbē kè aafia vī bà kú likita yāoro, sé gyāree. Mèe m̀ gbē maaano sísiro, sé durunkerinɔ.

Léyina (*Mat 9:14-17, Luk 5:33-39*)

- ¹⁸ Yaaya Batisikeri ibano kɔn Farisinɔ e lé yii, ben wà m̀ wà Yesu là wà bè: Yaaya ibano kɔn Farisi ibano è lé yi, ben ǹ ibano è yi sero né?
¹⁹ Ben Yesu bène: Ǹseri gbēno é lé yi gurɔ kè à kúnyo ǹse guun yó? Gurɔ kè ǹseri kúnyo, aɔé lé yiro.
²⁰ À gurɔ é m̀ kè weé ǹseri b̀ ǹ té, gbasa aɔé lé yi sa.
²¹ Gbēke è uta zii nambata na kɔn p̀le dufuoro. Tó wà kè le, uta dufu é s̀kɔzi à k̀k̀re, à zii fɔna é kaara.
²² Wè geepiwè dufu ká tùu zii guuro. Tó wà kè le, wèe pì é tùu p̀tā, wè kɔn tùuo é yaka ǹ píngi. Auo, wè geepiwè dufu ká tùu dufu guume.

Kámmabogurɔ yā (*Mat 12:1-21, Luk 6:1-11*)

- ²³ Kámmabogurɔ zikea Yesu e p̀a buraanla. Lán èe gaa nà à ibano p̀wee wòro, aɔe soo.
²⁴ Ben Farisinɔ bène: Ǹ gwa! Bóyānzin aɔe yā kè wè ke kámmabogurɔ zĩroo keezi?

²⁵ Ben Yesu wèńla à bè: Ée à kyó ke ziki á è lán Dauda kè gurɔɔ kè àpi kɔn a gbɛnɔɔ e takaasi kee, kè nɔaa e n̄ dɛeroo?

²⁶ Sa'oriki Abiata gurɔɔa à gè Luda ua guu, à bureɗi kè wà kàe Ludane sò, kè gbɛkee à sona zé vīro, sé sa'orinɔ, ben à kpà a gbɛnɔa.

²⁷ Yesu èara à bèńne dɔ: Luda kámmabogurɔɔ diè gbɛntee aafia yānzime. Èe ke kámmabogurɔɔ yānzin à gbɛntee kèziro.

²⁸ Beee yānzi Gbɛntee Né iko vī kámmabogurɔɔa se.

3

¹ Yesu èara à gàa aduakεkpen. Gɔgbɛ kee kú gwe à ɔ doo fɛfɛna.

² Gbɛkenɔ e Yesu tàasi kee, tó eé à kɛkɔa kámmabogurɔɔ zī, le wà yā e wà dia.

³ Ben Yesu bè gbɛ kè à ɔ fɛfɛna pìne: N̄ fɛe n̄ ze zà guu.

⁴ Ben à n̄ lá à bè: Kámmabogurɔɔ zī à zé vī wà à maaa ken yɔɔ, ke à zaaa? Wà gbɛ mì sín yó, ke wà demɛ? Ben aɔɔe yāke oro.

⁵ Yesu n̄ gwá pɔfɛo à ligazi, zaake à pɔɔ yàka n̄ swāgbāa yānzi. Ben à bè gɔgbɛ pìne: N̄ n̄ ɔ pì poro. Kè à pòro, ben à ɔ pì kè a gbɛn.

⁶ Ben Farisinɔ bɛe wà gàa wà yā gɔgɔ kɔn kí Hɛrɔdu gbɛnɔ gɔɔ, dian aɔé ke nà wà Yesu de.

Pari kɔkakɔaa sɛbe léa

⁷ Yesu kɔn a ibanɔ n̄ zīnda gánne gwe, aɔ gàa sɛbe léa. Ben parii bò Galili wà tɛzi.

⁸ Gbɛkenɔ bò Yudea dɔ kɔn Yerusalemuo kɔn Edɔmunɔ búsuo kɔn Yoda baa kaa kpaao kɔn Tayao kɔn Sidɔo wà mò à kiia paripari, kè aɔ yā kè èe keeno baaru mà yānzi.

⁹ Parii yānzi Yesu ò a ibanɔne aɔ góro'ite soru keare, le wàton nakɔrearo yānzi.

¹⁰ Zaake Yesu gbɛnɔ kɛkɔa pari, ben gyāreenɔ e nakɔreera pari le wà ɔ kea.

¹¹ Zīdeenɔ sɔ, tó aɔ à wée è, aɔè mó wà dae à aemɛ, aɔè wii lé wà be: M̄be Luda Né ũ.

¹² Ben Yesu è gínne aɔ o gbɛ kè á de à ũ.

Yesu zīri gɔɔn kuri awεεplaaanɔ diena

(Mat 10:1-4, Luk 6:12-16)

¹³ Kè Yesu dìdi kpīiia, à gbɛ kè à yezinɔ sīsiazī, ben aɔ mò à kiia.

¹⁴ Ben à gɔɔn kuri awεεplaaanɔ diè aɔgɔ kúao, le àgɔ n̄ zī waazi ke,

¹⁵ aɔgɔ iko vī aɔ zīnnɔ gońma. À tó kpàńne zīrinɔ.

¹⁶ Aɔ tón yè: Simɔ kè à tó kpàne Pita.

¹⁷ Zebedi né Yemisi kɔn a dāaro Yohanao. À tó kpàńne Boanɛge. Tó pì bè lapatammarinɔ.

¹⁸ Beee gbera Anduru, Filipi, Batɔlɔmiu, Matiu, Tomasi, Alafeu né Yemisi, Tadeu, Simɔ Aĩade

¹⁹ kɔn Yudasi Isikarioti kè bò à kpεεo.

Zīngona gbɛnɔa

(Mat 12:22-32, Luk 11:14-23, 12:10)

²⁰ Kè Yesu tà be, ben gbɛnɔ èara wà kàkɔa dɔ pari, ben Yesu kɔn a ibanɔ e zé e wà pó blè sero.

²¹ Kè à bɛdeenɔ yā pì mà, aɔ dà zén wà à gbεεe, zaake aɔɔe bee ĩa kàame.

²² Ludayādanneri kè aɔ bò Yerusalemu wà m̀nɔ bè: À Belezzebubu vī, zīnnɔ kína pì gbāaan è zīn gońma.

²³ Ben Yesu n̄ sisiazī à yālekɔzina òńne à bè: Setān é f̄s̄ à a zīnda gońma?

²⁴ Tó kpata gbɛnɔ íbete kpà kɔo, kpata pì é ḡi kεs̄?

²⁵ Tó uadeenɔ íbete kpà kɔo, ua pì é ḡi kεs̄?

- 26 Tó Setān íbete kpà kōn a zīnda gbēno aō kēkōa, eé gi kero, eé mi demε.
 27 Gbēke é fō à gē gōsagbāaa kpén à à póno séero, séto à à yì gīa, gbasa à à kpé kpokε.
 28 Yāpuraan méε ooare, Luda é gbēno durunno kēńne kōn a tó zaaa kè aōè sísinó píngi,
 29 mōde tó gbē Luda Nini tó zaaa sìsi, eé kēnero, zaake adee durun kè è sí kēńnero kēmε.
 30 Yesu ò lε kè aō bè à zīn vī yānzime.

*Yesu danεno
 (Mat 12:46-50, Luk 8:19-21)*

- 31 Kè à da kōn à dāaronó kà, aō zè bàazi, ben aō gbē zì wà à sísi.
 32 Gbēno vεena wà ligazi pari, ben wà bène: N gwa! N da kōn n dāaronó ze bàazi aōε n gbekaa.
 33 Ben à wēńla à bè: Dén ma da kōn ma dāaronó ũu?
 34 Ben à gbē kè aō vεezino gwà à bè: Ma da kōn ma dāaronón yè.
 35 Gbē kè è Luda poyezi keen ma dāaro kōn ma dāreo kōn ma dao ũ.

4

*Yālekōzina kōn pówεfārio
 (Mat 13:1-23, Luk 8:4-15)*

- 1 Yesu èara èe yā daańne sèbe sae. Wà pàzi paripari, ben à gè à vεε góro'iten íla, gbēno gō kaena sìsì baa sèbe léa n píngi.
 2 À yā dańne kōn yālekōzinano pari. Lán èe daańne nà à bè:
 3 À swā kpá! Búbari ke bé à kuu à bò à gāa pówεε fā.
 4 Lán èe fāa nà, ben à keno lèε zé guu, bāano mò wà blè.
 5 À keno lèε gbè sàra musu, gura kè bùsu vī bítaró, ben aō bōε gōo, kè bùsu bíta gwero yānzi.
 6 Kè ofántē fεε, ben aō té kù wà gāga, kè aō kāsāa vīro yānzi.
 7 À keno lèε lèno guu, ben lè fεε à nàkōremma aōε né iro.
 8 À keno sō lèε tōote maaa guu. Aō bōε wà fεε aō né ì, à keno kaarana kè baaakurikuri, keno baaagōgō, keno basoōoro.
 9 Ben Yesu bè: Gbē kè swā vī à ma.
 10 Kè Yesu guńne gwe à kú ado, ben à gōon kuri awεεplaaano kōn gbē kè aō kúzino mò wà yā pino mi gbekaa.
 11 Ben à bèńne: Luda kpata kè bò à kiia asii kpàawa àgō dō, mōde mεè yā píngi o gbē kpaaanone kōn yālekōzinanome,
 12 lε aōgō guu gwaa póke'ena sai, aōgō swā kpakpaa à dōro dōna sai, lε aōton aε dō Luda, à n durunno kēńnero yānzi.
 13 Ben Yesu n lá à bè: Á yā pì dōroo? É ke dia à yālekōzina ke dōo?
 14 À ma! Búbari pì Luda yān èe fāa.
 15 Gbēkeno de lán zé guu pówεε bà, guu kè wà Luda yā fān. Tó aō mà, ben Setān è mó à Luda yā kè wà fā n té pì símma gōo.
 16 Gbēkeno de lán pówεε kè lèε gbè sàra musu bà. Tó aō Luda yā mà, aōè sí gōo kōn ponnaao.
 17 Zaake aō kāsāa vīro, aōè ke guró plaaro. Tó yā'ōamma n lé ke tó wà wéε tārma yā pì yānzi, aōè fume gōo.
 18 Gbēkeno de lán pówεε kè lèε lèno guu bà. Aō Luda yā mà,

19 mɔde anduna yā kâhânkɛna kɔn yena auzikizio kɔn pɔ kpaaanɔ nidɛnao è nakɔrɛm̄ma, ben yā pì è gɔ àrɛ sai.

20 Gbɛkenɔ de lán pɔwɛɛ kè lèɛ tɔɔtɛ maaanɔ bà. Aɔè Luda yā ma wà sí, ben aɔè kɛ kaarana pɔ ũ, aɔ kenɔ baaakurikuri, kenɔ baaagɔgɔ, kenɔ basɔɔɔro.

*Yālekɔzina kɔn fitiao
(Luk 8:16-18)*

21 Yesu bèñnɛ: Wè fitia na wà gbaka kúɛa ke wà diɛ gádo gbáruɔ? Dabu musun wè dinloo?

22 Asiiyá kee kuu kè weé gí bɔaziɔ. Pókee kuu utena kè eé bɔ gupuraaro.

23 Gbɛ kè swā vī à ma.

24 À bèñnɛ dɔ: À làakari kɛ yā kè ée maaa. Zaka kè eè yɔoñnɛn Luda é yɔoare eé ɛara à kaaraare dɔ.

25 Gbɛ kè pɔ vīin Luda é kaaranɛ. Gbɛ kè pɔke vīroo sɔ, baa à néngo kè à vīi Luda é sía.

Yālekɔzina kɔn pɔwɛɛbɔɛnao

26 À bè dɔ: Kpata kè bɔ Luda kiia de lán pɔwɛɛ kè gbɛ fà buraa bà.

27 Gwāavī kɔn fāantɛo baa tó èè ii oo ke à bɛɛ, pɔwɛɛ pì è bɔrɛ à isi kũ, gbɛ pì ègɔ dɔ lán è kɛ nàro.

28 Tɔɔtɛ bé è pɔwɛɛ i a zīnda. È kà pá gīa, gbasa à nò sí, à gberan è pia.

29 Tó à mà, ben wè kɛ kontoo, zaakɛ à kɛkɛgurɔɔ bé à kà.

*Yālekɔzina kɔn musadi wéɛo
(Mat 13:31-32, Luk 13:18-19)*

30 À bè dɔ: Bɔn kpata kè bɔ Luda kiia bɔkɔbao? Bɔn wé e wà lékɔzio?

31 À de lán musadi wéɛ bà, kè à wéɛ kete de pɔwɛɛ kè wè tɔnɔla píngi,

32 mɔde tó wà tɔ, è bɔɛ à kɛ bíta de dò pɔnɔla píngi. È gā gègetenɔ kɛ ai bāanɔ è mɔ wà zɔzɔ à lá ɔran.

33 Yesu Luda yā òñnɛ pari kɔn yālekɔzina beee takanɔ aɔ mana lén.

34 Èe yāke oñnɛ yālekɔzina sairo. Tó à kú kɔn a ìbanɔ ñtɛɛ, ben è yā píngi bɔkɔtɛñnɛ.

*Yesu zàga'ia zɛna
(Mat 8:23-27, Luk 8:22-25)*

35 Kè uusie e keɛ, à bè a ìbanɔnɛ: Wà bikũ baa kāa kpa.

36 Zaakɛ Yesu kú góro guu, ben aɔ gèo lɛdo aɔ dà zén lɛ wà parii tò gwe. Góro pāndenɔ gāaño.

37 Ben zàga'ia gbāaa fɛɛ. Í e góro yīpayīpaa èe kaa à guu ai à yezi à pa.

38 Yesu kú góro kpɛɛ kpa, èè ii oo à mì di mibɔkɔa. Ben à ìbanɔ à vù aɔ bènɛ: Danneri! Kè wéɛ kaatɛɛ, néɛ bídi keroo?

39 Ben à fèɛ à gī ñanɛ à bè ñnɛ: Ñ yītɛ! Ñ zɛ tɛɛɛ! Ben ña kpàɛ, guu yī kítikiti.

40 Ben à n̄ lá à bè: À kè dia á seka vī lɛɛɛ? Ase á ma náanɛ vīro ai tiaɔ?

41 Ben aɔ gɔ bídi guu, aɔɔe kɔ lalaa wà bè: Dén gbɛ kè ũɛɛ? Baa ña kɔn ío è à yā mamɛ.

5

*Zīnnɔ gbarena alɛɛnɔa
(Mat 8:28-34, Luk 8:26-39)*

1 Aɔ kà Gadara b̄usun sèbɛ baa kāa kpa.

2 Kè Yesu bɔ góro guu gɔɔ, zīnde ke bɔ mirakpɛtɛa à mò à dààlɛ.

3 Ègɔ kú gbèwɛɛ kè de mira ũunɔ guu. Baa m̀kyakoo è fɔ à à yì dɔro.

⁴ Zaake wè à yi kōn m̀̀kyakooome wè à da lín baab̀̀re, m̀̀ode è m̀̀ò p̀̀nò k̀̀k̀k̀ è lí p̀̀nò gborogboro. Gb̀̀eke è à gb̀̀aaa f̀̀ro.

⁵ Gẁ̀aavĩ kōn f̀̀aant̃eo p̀̀ngi èg̃o t́aa oo mirakp̃etea kōn s̃̀s̃̀g̃eeziño, èg̃o wii l̃ee èg̃o a z̃ĩnda lilii gb̀̀eo.

⁶ K̀̀è à Yesu è k̀̀aa, ben à bàa l̀̀è à m̀̀ò à k̀̀uè à ae.

⁷⁻⁸ K̀̀è Yesu bè z̃ĩn p̀̀i goa, ben à wii gb̀̀aaa l̀̀è à bè: Yesu, Luda Musude Né, b̀̀ón wá ṽĩ k̃o z̃ĩi? Ma nanñe Ludazi ñton w̃ée t̃amaro.

⁹ Ben Yesu à là à bè: N t́on diaa? Ben à ẁ̀eala à bè: Ma t́on Pari, zaake wá pari.

¹⁰ Ben ã agbaa kpà Yesune maamaa wà bè àton p̃́m̃ma bùsu p̀̀i guuro.

¹¹ Al̃ede kp̀̀asa bíta kú gwe, ãõe p̀̀o blee s̃̀s̃̀g̃eezi.

¹² Ben z̃ĩn p̀̀nò w̃ée k̀̀è Yesua wà bè: Ñ wa gbare al̃edeño t́e wà g̃ẽ ñ guu.

¹³ Yesu ñ gbá zé, ben z̃ĩn p̀̀nò g̀̀oà wà g̃è al̃ede p̀̀nò guu. Ben al̃ede kp̀̀asa k̀̀è kà b̀̀ro plaa taka p̀̀nò ẁ̀i bào ã s̀̀ro s̃̀s̃̀g̃eezi ã si s̀̀ben, ben ã g̀̀aga gwe.

¹⁴ Ben al̃ed̃ed̃ariño bàa l̀̀è wà g̀̀aa yã p̀̀i t̃k̀k̀ñe w̃ete guu kōn buraaño. Ben gb̀̀eño b̀̀e wà g̀̀aa yã k̀̀è k̀̀è p̀̀i gwa.

¹⁵ K̀̀è ã m̀̀ò Yesu kiia, ã g̃õgb̃e k̀̀è z̃ĩn kú à guu pari yãa p̀̀i è ṽeena gwe, à uta dana à b̃añ p̀̀i ẁ̀erea, ben ṽĩ ñ kũ.

¹⁶ Gb̀̀e k̀̀è ã yã p̀̀i è w̃ẽoño yã k̀̀è z̃ĩndee p̀̀i l̀̀è t̃k̀k̀ñe kōn al̃edeño yão.

¹⁷ Ben ã agbaa kpà Yesune k̀̀è à b̀̀ñne ñ bùsun.

¹⁸ K̀̀è Yesu e g̃ẽe g̀̀oro'ite guu, g̃õgb̃e k̀̀è z̃ĩño ṽĩ yãa p̀̀i w̃ẽe k̀̀èa l̃e à táo.

¹⁹ Yesu e wero à bène: Ñ tá n be n gb̀̀eño kiia, ñ yã k̀̀è Dii k̃enñee õñe p̀̀ngi, dia à n w̃enda b̀̀o nà.

²⁰ Ben g̃õgb̃e p̀̀i tà, èe yã k̀̀è Yesu k̃eñe kp̀̀aakpa kee W̃et̃emenkuri bùsun, ben yã p̀̀i b̀̀o gb̀̀e p̀̀ngi sae.

Yairu né f̃eena kōn ñõgb̃e k̀̀è õ k̀̀è Yesu utaa

(Mat 9:18-26, Luk 8:40-56)

²¹ Yesu liara à bik̀̀ù s̀̀be baa k̀̀aa kpa kōn g̀̀oro, ben parii k̀̀ak̃azi s̀̀be léa.

²² Aduakekpe gb̀̀ensi k̀̀è w̃e beñe Yairu m̀̀ò gwe. K̀̀è à Yesu è, à dàe a puua à gbá sae,

²³ ben à k̀̀uè k̃eñe maamaa à bè: Ma ñeñõgb̃e kú gaa lézĩ. Ñ mó ñ õ kea, l̃e à gb̀̀aa kũ àg̃o kú w̃end̃io.

²⁴ Ben Yesu dào z̃én. Parii t́ezi ãõe nak̃orẽea.

²⁵ Ñõgb̃e kee kú gwe aru è b̀̀õea à kà w̃è kuri aw̃eeplaa.

²⁶ Ez̃ed̃eeño à k̀̀è takaasidee ũ maamaa, à a õ bl̃e p̀̀ngi. Èe aafia ero, è keke àg̃o kaaram̃e.

²⁷ K̀̀è à Yesu baaru mà, ben à s̀̀o Yesuzi parii guu kp̃ee kpa. Ben à õ k̀̀è à utaa,

²⁸ zaake à bè: Baa t́o ma õ k̀̀è à utaa dé, mé k̀̀k̃õa.

²⁹ Ben à arub̃õena p̀̀i z̃è g̃õ. À d̃õ a m̀̀è guu k̀̀è à k̀̀k̃õa kōn a gyãa p̀̀io.

³⁰ Zaa gwe g̃õ Yesu d̃õ a m̀̀è guu k̀̀è gb̀̀aa ke b̀̀õagu, ben à liè parii guu à bè: Dé bé à õ k̀̀è ma utaa?

³¹ Ben à ibaño bène: Ñ è lán gb̀̀eño e nak̃orẽemma nà, ben n bè dé bé à õ k̃emmao?

³² Ben Yesu gb̀̀eño gwà à ligazi l̃e à gb̀̀e k̀̀è yã p̀̀i k̀̀è e.

³³ Ṽĩa ñõgb̃e p̀̀i k̀̀è lugalugaa, zaake à d̃õ yã k̀̀è à à l̀̀è a m̀̀è guu, ben à m̀̀ò à dàe a puua à gbá sae à à yãpuraa òñe p̀̀ngi.

³⁴ Ben Yesu bène: Ñõgb̃e, ma náane k̀̀è ñ k̀̀è bé à n k̀̀k̃õa. Ñ tá be aafia, n gyãa p̀̀i k̃emman gwe.

³⁵ Kè Yesu kpé èe yā oo, wà b̀ò aduakεkpe gbēnsi pì be wà mò wà bène: N né pì kè sai, ònton Ìa da danneria d̀oro.

³⁶ Yesu e swā kpá n̄ yāziro, ben à bè gbēnsi p̀ine: Ǹton tó swè kēnguro, n̄ ma náane ke dé.

³⁷ Èe we gbēke gá zεarero, sé Pita k̄n̄ Yemisio k̄n̄ Yemisi dāaro Yohanao.

³⁸ Kè ā kà gbēnsi p̀i be, Yesu è wèe ́o d̀o wèe wii gbāaa lεe wèe kpāngeda kεε maamaa.

³⁹ Kè à gè kpén, à n̄ lá à bè: B́yānzi ée kpāngeda kεε ée ́o d̀ozi? Né p̀i e garo, èe ii oome.

⁴⁰ Kè āoε à lalandi kεε, ben à p̀ém̄ma ā b̀e bàazi n̄ píngi. Sé né p̀i de k̄n̄ à dao k̄n̄ à iba kè āo kúono, āmbe à n̄ sé à gènyo guu kè né p̀i kún.

⁴¹ Ben à né p̀i k̀a ́o à bène: Talita kum! Yā p̀i bè, nénokpare, n̄ fεε.

⁴² Zaa gwe ḡo né p̀i fεε à t́aa ò. Né p̀i s̄ kà wè k̄ri awεεplaa. Yā p̀i b̀ò n̄ sae maamaa.

⁴³ Ben Yesu g̀ine pátipati āton o gbēke maro. Ben à bè wà p̀oblee kpáa à ble.

6

Nazarétideen̄ gina Yesuzi

(Mat 13:53-58, Luk 4:16-30)

¹ Yesu b̀ò gwe à g̀aa a be wéte, à iban̄o tézi.

² Kè kám̄mabogurō kà, ben èe yā daáne aduakεkpen. Ben parii kè ā à yā màn̄o bídi kè wà bè: Mákpan ḡgbē p̀i yā k̄n̄ èn? ̀nd̄o kpareen wà kpàa, ben èe dabuyā kè takan̄o kεε?

³ Àmbe lí'ari ūroo? Mariama nénloo? Yemisi k̄n̄ Yusufuo k̄n̄ Yudao k̄n̄ Sim̄on̄o v̄in̄ gweroo? À dāren̄o bé wà kúwao k̀eroo? Ben ā g̀izi.

⁴ Ben Yesu bèn̄ne: Annabi èḡo bèe sairo, sé à be wéte k̄n̄ à dan̄en̄o kiiao k̄n̄ à uao baasiro.

⁵ Yesu e f̄s̄ à dabuyā ke kè gwero, sé gyāree kè à ́ k̀ém̄ma à n̄ k̀k̄ōa ken̄o baasiro.

⁶ Kè āoε à náane kero, ā yā b̀ò à sae maamaa.

Yesu z̀irin̄o z̄ina

(Mat 10:5-15, Luk 9:1-6)

Ben à g̀aa lakutu k̄n̄ lakutuo, èe yā daáne.

⁷ Ben à à iba ḡ̄on̄o k̄ri awεεplaaan̄o s̄is̄iazi, ben à n̄ z̄i ḡ̄on̄o plaplaa, à n̄ gbá iko ā z̄inn̄o gom̄ma.

⁸ À bèn̄ne: Àton p̀oke sé à g̀aoro, kús̄aε ke b̀ok̄ologomma ke ́o, sé g̀ò.

⁹ À kyatee kpá, m̀ode àton uta da m̀en̄ plaaro.

¹⁰ Ua kè a p̄itan, àḡo kú gwe ai à g̀a b̀o wéte p̀i guu.

¹¹ Guu kè wèe a s̄in̄ ke wèe swā kpá a yāziro, tó ée taa, à lut̄ε gogo a gbán̄o n̄ tona k̄n̄ Ludao sèeda ū.

¹² Ben ā dà zén. Ā ǹseliēna waazi kè gbēn̄ne

¹³ ā z̄inn̄o gom̄ma pari, ā ǹsi m̀ama gyāreen̄o pari ā n̄ k̀k̄ōa.

Yaaya Batisikeri gana

(Mat 14:1-12, Luk 9:7-9)

¹⁴ Kí Her̄odu yā p̄in̄o mà, zaake Yesu tó kà gu píngia. Gbēken̄o e bee Yaaya Batisikeri bé à f̄e b̀ona gaan, beee yānz̄in̄ à gbāaa è èe dabuyān̄o kεεzi.

¹⁵ Gbēken̄o bè Iliamε, gbēken̄o bè annabimε lán̄ annabi yāan̄o doke bà.

¹⁶ Kè Her̄odu mà à bè: Yaaya kè ma à mì z̀ò bé à f̄e b̀ona gaan.

17-18 Zaake Herodu dñnkõ pì bé à a v̄i Filipi naõ Herodia sia à sè. Kè Yaaya ègõ oone à v̄i nɔ sinaa maaro, ben Herodu tò wà Yaaya kù wà mò kàa wà à dà kpésiaan.

19 Herodia s̄o Yaaya pētē kūna à yezi à à de, m̄ode èe zé ero,

20 zaake Herodu d̄õ kè Yaaya né Luda gbē súusumε, ben è v̄ia kenε è tó wà ã daaro. Tó à gàa à à yā ma, laasuu è gēmme. Baa k̄õn beeeo ègõ ye à f̄aadibonazi.

21 Herodia zé è Herodu iguro làa k̄õk̄õ zī. Herodu gbāadeenɔ k̄õn soza gbēnsino k̄õn Galili gbē ḡirimadeenɔ k̄àk̄õa p̄oblekiia.

22 Ben Herodia n̄enɔkpare gē à ɔ wà. À kè Herodune nna k̄õn a nibɔnɔ n̄ píngi, ben k̄ina bè né p̄ine: Pó kè n̄ yezi n̄ à w̄ée kema, mé n̄ gba.

23 Ben à èara à bène: Ma la d̄anne pó kè n̄ à w̄ée kema píngi, mé n̄ gbame, baa ma kpata kpaate.

24 Ben n̄enɔkpare pì b̄ò à gàa à a da gbèka à bè: Bón mé w̄ée kea? Ben à da bène, Yaaya Batisikeri mì.

25 Gwe ḡõ à liara à sù kpakpaa à gàa à ò k̄inanε: Má yezi n̄ ma gba Yaaya Batisikeri mì dana p̄erenti guu kè tia.

26 Ben k̄ina p̄o ȳaka maamaa, m̄ode kè à la dà nibɔnɔ w̄aa yānzin èe f̄õ à ḡi d̄oro.

27 Ben k̄ina pì a dogari ke z̄i ḡõ, à bène à gá à à mì z̄õ à móo. Ben à gàa à à mì z̄õ kpésiaan

28 à dà p̄erenti guu à mò à kpà né p̄ia, ben à kpà a daa.

29 Kè Yaaya ìbanɔ yā pì mà, ben aõ mò wà à gè sè wà v̄i.

P̄oblekpana ḡõn b̄oro s̄oro

(Mat 14:13-21, Luk 9:10-17, Yoh 6:1-15)

30 Yesu z̄iri p̄inɔ sù à kiia, ben aõ yā kè aõ k̄enɔ k̄õn yā kè aõ d̄anneno òne píngi.

31 W̄ee gaa w̄ee suu, ben Yesu k̄õn a z̄irinɔ e zé e aõ pó blè sero parii yānzì. Ben à bèné: À mó wà gá gusae watēe wà k̄amma bo féte.

32 Ben aõ dà z̄en ḡoro'ite guu aõe gaa gusae ntēe.

33 Kè gb̄enɔ n̄ gana è, aõ n̄ d̄õ, ben aõ b̄ò w̄ete k̄õn w̄eteo pari wà bàa lè k̄ese wà kà gwe n̄ ā.

34 Kè Yesu b̄ò ḡoro guu, à gb̄enɔ è paripari, ben aõ k̄ene w̄enda, zaake aõ de lán s̄aa kè aõ d̄ari v̄iroonɔ bàme. Ben èe yā daañne maamaa.

35 Kè ɔf̄antē bùsa, ben à ìbanɔ s̄õzi aõ bè: Gura k̄ekii né s̄ete p̄or̄tumε, bens̄o guu e sii.

36 N̄ gb̄enɔ gbarε aõ tá bura k̄õn lakutu kè kú k̄inɔa, aõ pó wete wà lú wà ble.

37 Ben Yesu w̄enla à bè: À pó kpám̄ma aõ ble. Ben aõ bène: N̄ yezi wà gá buredi lú kondogi ɔ wàa do wà kpám̄ma aõ blen yó?

38 Ben Yesu n̄ lá à bè: Buredi m̄en ũgban á v̄i? À gá gwa. Kè aõ kà, aõ bè: Buredi kuu m̄en s̄oro k̄õn kp̄ò m̄en plaa.

39 Ben à bèné: À gb̄enɔ v̄ev̄ee s̄ela b̄oroa ḡaliaḡalia.

40 Ben aõ v̄ev̄ee ḡali k̄õn ḡalio, ḡali kenɔ ḡõn bas̄oro, ḡali kenɔ ḡõn baplaa akuri.

41 Ben Yesu buredi m̄en s̄oro k̄õn kp̄ò m̄en plaaa p̄io sè à w̄ee sè musu à aubarika dàn. Ben à buredi pì lìlik̄õre à kpà a ìbanɔa, aõ kp̄aatete gb̄enone. Ben à kp̄ò m̄en plaaa p̄inɔ kp̄aateteñe n̄ píngi.

42 Aõ pó blè wà kà n̄ píngi.

43 Ben wà buredi kpa k̄õn kp̄ò kpa kè ḡõn s̄e gb̄i kuri aw̄eplaaa pà.

44 Ḡõgb̄e kè aõ pó bl̄enɔ kà ḡõn b̄oro s̄oro.

*Yesu taa'ona sèbela
(Mat 14:22-33, Yoh 6:16-21)*

⁴⁵ Yesu gā nà a ìbanɔa gɔɔ aɔ gē góro'iten, le aɔ dɔne ae gana Betesaida ai àgɔ parii gbarɛ.

⁴⁶ Kè à lé zàmma, ben à didi kpìii musu à gàa adua ke.

⁴⁷ Kè uusiɛ kè góro'ite kú sèbe dagura, Yesu sɔɔ kú í baa ado.

⁴⁸ Ben à è górofina e ía daarma, kè ía gbāaa e kakaanzi yānzi. Gudɔnao à gàa n̄ kiia èe taa oo íla, ben à kè dian á yezi à gēn̄laa bà.

⁴⁹ Kè aɔ à è èe taa oo íla, aɔɔe daa gèwāadeeme, ben aɔ wii lè.

⁵⁰ Zaake aɔ à è n̄ píngi, ben swè kēngu. Ben Yesu yā bènn̄e gɔɔ: À a làakari kpáɛ, mámbee! Àton tó vīa a kūro.

⁵¹ Kè à gē góro guu, ben ía zè, ben yā pì bò n̄ sae maamaa,

⁵² zaake aɔ wée e kē buredi yāaro kè laasuu kēsāmma yānzi.

*Yesu gyareenɔ kēkōana zaa Genesareti
(Mat 14:34-36)*

⁵³ Kè aɔ bikù baa, aɔ kà Genesareti, ben aɔ n̄ góro bà dò gwe.

⁵⁴ Kè aɔ b̄ɛ góro guu, wà Yesu d̄ɔ gɔɔ,

⁵⁵ ben aɔ bàa lè wà gàa bùsu pì lakutu píngia, wà gyareenɔ sèe kōn n̄ daɛbɔnɔ, guu kè wà mà à kún píngi wègɔ mónyo à kiia.

⁵⁶ Guu kè à gāan píngi, lakutunɔ ke wétɛnɔ ke buraanɔ, wègɔ mɔɔne gyareenɔ ai wà n̄ káe yāranɔa, ben wè wée kea le wà ɔ ke baa à uta léa. Ben gbē kè aɔ ɔ kēanɔ kēkōa n̄ píngi.

7

*Fɛɛakaarayā
(Mat 15:1-9)*

¹ Farisinɔ kōn ludayādanneri kè aɔ b̄ɛ Yerusalemu kenɔ mò Yesu kiia,

² ben aɔ è à ìba kenɔ e pò blee ɔpipisai.

³ Zaake Farisinɔ kōn Yudanɔ n̄ píngi n̄ dezino fɛɛakaarayā kūname, aɔè pò ble ɔpipi a zéa sairo.

⁴ Tó aɔ b̄ɛ yàra wà sù, aɔè pò ble zú'osairo. Aɔɔ fɛɛakaarayā pāndenɔ kūna pari. Lemɛ aɔè togoonɔ kōn loonɔ kōn butanɔ pípi le.

⁵ Ben Farisinɔ kōn ludayādanneri pìnɔ Yesu là wà bè: Bóyānzi n̄ ìbanɔ ègɔ wa dezino fɛɛakaarayā kūnaziroo? Aɔè pò ble ɔpipisai.

⁶ Yesu wènl̄a à bè: A mɔnafikideenɔ, Isaya annabikēyā ò a mɔnafikideenɔ yā musu wásawasa lán à kè Luda yān nà à bè:

Bori beee è bèe lime kōn léome,

aɔ swè kúmaro.

⁷ Aɔègɔ d̄onzi keeme pāme,

gbēntee yāzɛkparɛɛn aɔè dañne.

⁸ A pā kpà Luda yādannenazi, ben á gbēntee fɛɛakaarayā kūna.

⁹ Ben à bènn̄e dɔ: A pā Luda yāne le à e àgɔ a fɛɛakaarayā kūna maan yó?

¹⁰ Musa bè, àgae bèe lí a de kōn a daone. À bè dɔ, gbē kè à a de ke a da kpe b̄ɛ, wà adee de.

¹¹ Apinɔ s̄ɔ, èe be tó gbē bè a de ke a danɛ, pò kè á vī à n̄ kpe dao né Kɔbanime,

¹² à zé vī à a de kōn a dao kpe dao d̄oro. Kɔbanin pò kè wè kpá Ludaa ū.

¹³ Lemɛ èe Luda yā ke famma a fɛɛakaarayā kè èe dañne yānzi. Yā beee takanɔn èe ke pari.

*Yā kè è tó wàgɔ gbāsī
(Mat 15:10-20)*

- 14 Ben Yesu ɛara à parii sisiazi à bè: À swā kpá à ma yā ma a píngi.
 15 Pókee kuu kè è gē gbē guu kè è à ke gbāsīro. Pó kè è bɔ gbē guu bé è tó àgō gbāsī.
 16 Gbē kè swā vī à ma.
 17 Kè à parii tò gwe à tà be, ben à ibanɔ à gbèka yā pì mizi.
 18 À bèné: A laasuu kpé yī seó? Kè pókee kuu kè è gē gbē guu à tó àgō gbāsīro, á dōroo?
 19 Pó pì è gē a swè guuro, sé à gbēen, gbasa à bɔ mèn. Len Yesu póble píngi kè blena pò ũ le tè sai.
 20 Ben à bè: Yā kè è bɔ gbē guu bé è tó àgō gbāsī.
 21 Zaake zaa gbēntee swè guun laasuu zaaa è bɔn: Pāpākena, kpai'ona, gbēdena, zinakena,
 22 wākū, nōsezaaa, monafiki, wísaiyā, sánkara, gbēsōsōna, wada kōn mīsayāo.
 23 Yā zaaa pīnɔ è bɔ swè guu píngi, àmbe è tó gbē gō gbāsī.

*Nɔgbē zītɔ Yesu náanekena
(Mat 15:21-28)*

- 24 Yesu bɔ gwe à gàa Taya būsun, ben à pita ua kea. À yezi wà a dōro, mode è e à a zīnda ùtero.
 25 Nɔgbē kè à nénɔkpare zīn vīi Yesu baaru mà, ben à mò à dàe à ae gōɔ.
 26 Nɔgbē pì sō Giriki gbēme wà à ì Siria Fenisia būsun. À wée kè Yesua le à zīn goare a néa.
 27 Ben Yesu bèné: N tó wà póblee kpá nénɔa gĩa, zaake à maa wà nénɔ póblee sé wà zu gbēenɔero.
 28 Ben nɔgbē pì wèala à bè: Dii, baa gbēe kè aōè daenizinɔ è nénɔ póble buru sése.
 29 Yesu bèné: Kè n yāwenlana maa yānzi, n tá, n né zīn gòa.
 30 Kè à kà be, à a né è daena pèa, zīn pì gòa.

Swādo kēkōana

- 31 Ben Yesu fēe Taya būsun à gàa Sidō, ben à bɔe kōn Wétemenkuri būsuo ai à gàa à kà Galili sèbezi.
 32 Ben wà mōne kōn swādo bebekario, wà wée kèa le à ɔ kea.
 33 Yesu bɔ parii guu kōn swādo pìo à a ɔnetee pèpe à swān. Kè à lóu sù, ben à ɔ kè à néna.
 34 À wée sè musu à wesaa kākōa à bɔ, ben à bèné: Efata. Yā pì bè n wē.
 35 Zaa gwe gō gōgbē pì swā wè à néné gùe, ben à yā ò wásawasa.
 36 Yesu bèné aōton o gbēke maro, mode dian èe giinè nà, lemè aōe à kpàakpa keēne le.
 37 Yā pì bɔ n sae maamaa à gè onala, ben aō bè: À yā píngi kena ègō maame. È tó baa swādoonɔ yā ma, ben è tó bebekarinɔ yā o.

8

*Póblekpana gōn bɔrɔ siigōnɔa
(Mat 15:32-39)*

- 1 Gurɔ mōnɔ guu dɔ gbēnɔ pàzi pari. Aō póblee vī wà blero, ben Yesu a ibanɔ sisiazi à bèné:
 2 Gbē kènɔ kème wēnda, zaake aō gīake wà kúmao gurɔ aagō, ben aō póke vī wà blero.
 3 Tó ma n gbáe aō tá be kōn nɔaao, guu é límma zé guu, zaake n gbēkenɔ bokii zà.

4 Ben à ìbanò à là wà bè: Mákpan wé pòblee en sète pòròtu kè kè eé gbě pìno kãa?

5 Ben Yesu n lá à bè: Burèdi mèn ũgban á vîi? Aõ bè: Mèn swεεplaame.

6 Ben à bè parii vεε tòote. Ben à burèdi mèn swεεplaaa pìno sè à sáabu kè, ben à lìlikòre à kpà a ìbanò aõ kpaatete pariine, ben aõ kpàateteíne.

7 Aõ kpò néngonò vî féte dò. Kè à aubarika dàn, à bèíne aõ εara wà beee kpaateteíne dò.

8 Ben aõ blè wà kà, ben wà à kpaaa kè gòno sèe gbíi swεεplaa.

9 Gbè pìno kà bòro siigò. Kè Yesu n gbáε,

10 ben à gè góro'ite guu kòn a ìbanò, aõ gàa Dalamanutu bùsun.

Farisinò m̀nafiki

(Mat 16:1-12)

11 Ben Farisinò mò aõε leokpakõa keεo aõε lí pεεεa, aõε wεtεε à sèeda ke keíne kòn Luda gbãaao.

12 Ben à wesaa kàkõa à bò à bè: Bóyãnzì t̀òrigbèno è sèeda gbekamazi? Yãpuraan mée ooare, mé sèeda ke keínero.

13 Ben à n tó gwe à εara à gè góro'ite guu à tà baa kãa kpa.

14 À ìbanò sãn aõ burèdi kúsãε sé. Burèdi mèn doo bé à gòíne góro guu.

15 Ben Yesu lé dàmma à bè: Àgõ a zĩnda kũna dõ. À làakari ke Farisinò kòn Heròdu gbèno burèdisεε'εzεzi.

16 Ben aõε beekõne: Kè wá burèdi vĩro yãnzìn à ò lezi.

17 Yesu dõmma, ben à n lá à bè: Bóyãnzì ée bee kè á burèdi vĩro yãnzimezi? Ai tia a wée e kè à dõroo? Á laasuu vĩroo?

18 Á wée vî à guu eoroo? Á swã vî à yã maoroo? Yãke è dõaguroo?

19 Kè ma burèdi mèn sòroo lìlikòre má kpà gòon bòro sòroonò, a à kpaaa sèe gbíi ũgbame? Aõ wèàla wà bè: Mèn kuri awεεplaame.

20 Ben à εara à n lá à bè: Kè ma burèdi mèn swεεplaaa lìlikòre má kpà gòon bòro siigòonò, a à kusu sèe gbíin ũgbame? Aõ wèàla wà bè: Mèn swεεplaa.

21 Ben à bèíne: Ai tia a dõroo?

Betesda vĩa wéewēna

22 Kè aõ kà Betesda, ben wà m̀nne vĩaò wà wée kèa à ò kea.

23 Ben à vĩa pì kù a òa à bòò wéte kpeε. À lóu sù à wéεa à ò kèa, ben à à là à bè: Néε guu eeó?

24 Ben gõgbè pì a wée sè musu à bè: Mée gbèno ee lán línò bà aõε tãa oo.

25 Ben Yesu εara à ò kè à wéεa dò. Kè gõgbè pì wée kè biibii, ben à wée wè èè pó píngi ee sa wásawasa.

26 Ben Yesu à gbàre à tá be à bè: Ǹton b̀εe lakutu guuro.

Yesu mesayake ona

(Mat 16:13-20, Luk 9:18-21)

27 Kè Yesu e gaa kòn a ìbanò Sizarea Filipi lakutunò guu, ben à a ìbanò là zé guu à bè: Dén gbèno è be má dε à ũu?

28 Aõ wèàla wà bè: Gbèkenò è be Yaaya Batisikerime, gbèkenò è be Iliá, gbèkenò è be dò annabi yãanò doken n ũ.

29 Ben à n lá à bè: Apinò s̄, dén eè be má dε à ũu? Pita wèàla à bè: Mesayan n ũ.

30 Ben Yesu n swã s̀kãíne le aõton yã pì o gbèke maro.

Yesu a ga kòn a fεεnao yá'ona

(Mat 16:21-28, Luk 9:22-27)

31 Ben à nà yādannēnaa à bè: Séde Gbēntee Né wéētāmma e maamaa, gbēnsinɔ kɔn sa'orikinɔ kɔn ludayādannerinɔ é gízi, weé à de, à gurɔ aagɔdee zĩ eé fεε.

32 À yā pì òńne wásawasa, ben Pita gào kpado, èe giine.

33 Kè Yesu liε à a ìbanɔ gwà, ben à pàta Pita à bè: Ñ gumε gwe Setān! N laasuu né Luda pónlo, gbēntee pómε.

34 Beee gbera Yesu parii sisiazi kɔn a ìbanɔ à bèńne: Tó gbē yezi à ke ma ìba ũ, séde à gí a zĩnda wèndizi à a líkpansé à téomazi.

35 Gbē kè yezi àgɔ a wèndi kũna é korazi. Gbē kè gí a wèndizi ma yānzi kɔn ma baaru yāo sɔ, adee égɔ wèndi vĩ.

36 Tó gbē gɔ anduna vĩ píngi, tó à kòra a wèndizi, bó àren à vĩi?

37 Bón gbēntee é e à a wèndi lendee kpáo?

38 Tó gbē mapi kɔn ma yānɔ wí dè tɔorigbē durunde ludanaanekerisaideeno té, Gbēntee Né é adee wí de gurɔ kè eé su a De gakui guu kɔn à malaikanɔ.

9

1 Ben à bèńne: Yāpuraan méε ooare, gbēkenɔ kú gura kè aǎé garo ai aǎ kí kè Ludaa kà e, èe suu kɔn gbāaa.

Yesu lina

(Mat 17:1-13, Luk 9:28-36)

2 Gurɔ swεεdoo gbera Yesu Pita kɔn Yemisio kɔn Yohanao sè à dìnyo kp̄ii lezĩa ñt̄εε. Ben à li n̄ wáa,

3 à pókásāanɔ e té keε pú féńfen. Gbēkee kú anduna guu kè eé f̄ɔ à à pura kũ lero.

4 Ben Ilia kɔn Musao bò wà m̀ńzi, aǎεe yā oo kɔn Yesuo.

5 Ben Pita bè Yesunε: Danneri, à maa kè wá kú kè. Wà kutaa dɔ m̀n aagɔ, n pó m̀n do, Musa pó m̀n do, Ilia pó m̀n do.

6 À d̄s yā kè ée ooro, zaake vĩa n̄ kũ maamaa.

7 Ludambe luguu pita à dàńla, ben aǎ kòto mà à guu à bè: Àmbe ma Né m̀n do léle yenzidee ũ. À à yā ma.

8 Kándo kè aǎ guu gwàgwa, aǎεe gbēke e d̄oro, sé Yesu ado.

9 Kè aǎεe pitaa kp̄iii p̄ia, ben Yesu bèńne aǎton yā kè aǎ è p̄i o gbēke maro ai Gbēntee Né fεε b̄ona gaan.

10 Aǎ yā p̄i kũna, m̄de aǎεe k̄o lalaa wèe bee: Fεε b̄ona gaan yā beε de diamε?

11 Ben aǎ à là wà bè: Bóyānzin ludayādannerinɔ è be Ilia bé eé mó káakuzi?

12 À wèńla à bè: Ilia é mó káaku yāpuramε, eé yā píngi keke à gbèn, m̄de à kè dia wà kè Luda yān wà bè, Gbēntee Né é wéētāmma e maamaa ai wà gízi?

13 M̄de méε ooare Ilia mò kò, ben aǎ n̄ p̄oyezi kènε, lán wà à yā ò Luda yān nà.

Négbē zĩnde kēk̄sana

(Mat 17:14-21, Luk 9:37-42)

14 Kè aǎ sù n̄ gbē kpaaanɔ kiia, aǎ è parii liganzi, ben ludayādannerinɔ e leokpak̄sa keéńyo.

15 Kè parii Yesu è, à yā bò n̄ saε, ben aǎ bàa lè wà gaa wà ì kp̄aa ḡɔ n̄ píngi.

16 Ben à a ìbanɔ là à bè: Bó leokpak̄san ée keéńyo lεεε?

17 Ben ḡsgbē ke wèàla zà guu à bè: Danneri, ma m̄onne ma néomε, zĩn bé à à nénε n̄aε.

18 Tó à d̄idia, è à p̄aε t̄oote, èḡ lóufuta b̄oεε, èḡ swaa soo, è gbāgbā s̄oro. Ma bè n̄ ìbanɔne aǎ pé zĩn p̄ia à b̄o, ben aǎ f̄ua.

19 Ben Yesu bènnε: T̄õrigbē ludanaanek̄erisaideen̄o! M̄égõ kúao ai b̄õremε? M̄égõ menaaāo ai b̄õremε? À mómε né p̄io k̄ε.

20 K̄ε wà m̄õnε, k̄ε z̄ĩn p̄i Yesu è ḡõ, ben à né p̄i n̄ìḡānigā à à p̄āε t̄õte. Ben èe gbegere paa èe lóufuta b̄õεε.

21 Yesu né p̄i de là à bè: Zaa b̄õremε à kúo lεε? À wèàla à bè: Zaa à né féte z̄ĩmε.

22 Ègõ à zuu té k̄õn ío guu baab̄õre, ègõ yezi à à de. Tó né f̄õ n̄ p̄óke kε, n̄ wa wēnda gwa n̄ wa faaba kε.

23 Yesu bènnε: N bè, tó mé f̄õ? Baab̄õ p̄íngi è sí kε gbē k̄ε ma náanε v̄ĩnε.

24 Ben né p̄i de wii lè ḡõ à bè: Má n náanε v̄ĩ. N̄ n náanε k̄ε èe k̄ēsāama kaaramε.

25 K̄ε Yesu è zà e nak̄õr̄εr̄éma, à ḡi z̄ĩn p̄inε à bè: Z̄ĩn swādo kpadugu, má ònne n̄ go né p̄ia. N̄ton ḡē à guu d̄õro.

26 Ben z̄ĩn p̄i wii lè à à n̄ìḡā p̄ās̄ip̄ās̄i, ben à gò. Né p̄i ḡõ daena lán gè bà ai paridee bè à ḡamε.

27 Ben Yesu à k̄ũ a ɔɔa, à à f̄εε à zè.

28 K̄ε Yesu ḡē ua guu, ben à ìban̄o à gb̄eka gusaε wà bè: À k̄ε dia wée f̄õ wà p̄é z̄ĩn p̄ia à b̄õroo?

29 Ben à wēnla à bè: K̄ε taka è sí b̄õro, sé k̄õn aduak̄enāo.

*Yesu εara à a ga k̄õn a f̄εnāo yā'ona
(Mat 17:22-23, Luk 43-45)*

30 K̄ε āõ b̄ò gwe, ben āõ p̄à Galilinε. Yesu yezi wàḡõ a kúkii d̄õro,

31 zaakε èe yā daa a ìban̄onεmε. À bènnε: Weé Gb̄ēntee Né na gb̄ēn̄onε n̄ ɔz̄i wà à de, à gur̄o aaḡõdee z̄i eé f̄εε.

32 Āõε à yā p̄i d̄õr̄o d̄õro, ben v̄ia n̄ k̄ũ āõ yā p̄i gbekaa.

*T̄ena Yesuzi lán né féte bà
(Mat 18:1-5, Luk 9:46-48)*

33 Ben āõ k̄à Kap̄enam̄u. Gur̄o k̄ε à kú bε, à a ìban̄o là à bè: Bó l̄εokpak̄õan ée k̄εε zé guuu?

34 Ben āõ ȳit̄ena, zaakε āõε l̄εokpak̄õa k̄εε zé guu denlaa yā musumε.

35 Ben à v̄ēε à ḡõõn kuri aw̄εεplaaa p̄in̄o s̄is̄iaz̄i à bè: Tó gb̄ē yezi à kε gb̄ē káaku ũ, adee ḡõ kp̄εεdee ũ, à ḡõ baade p̄ínginε z̄iri ũ.

36 À né féte s̄è à à z̄è n̄ aez̄i, ben à à s̄è à à kp̄a a kùla à bènnε:

37 Gb̄ē k̄ε né k̄ēn̄o doke si ma ìbak̄εε yānzi, māmbe à ma si. Gb̄ē k̄ε ma si s̄õ, māmbe à ma si madoro, gb̄ē k̄ε ma z̄īin á si.

*Gb̄ē k̄ε èe ìbet̄ε kp̄áwaoroo né wa baak̄p̄εmε
(Luk 9:49-50)*

38 Ben Yohana bènnε: Dann̄eri, wa gb̄ēke è, èe z̄īnn̄o goor̄mma k̄õn n̄ tó, ben wa ginε, zaakε wa gb̄ēn̄lo.

39 Ben Yesu bè: Aton ḡín̄ero, zaakε gb̄ēke é f̄õ à dabuyā kε k̄õn ma tó à εara à ma tó zaaa sí d̄õro.

40 Gb̄ē k̄ε èe ìbet̄ε kp̄áwaoroo né wa gb̄ēmε.

41 Yāpuraan m̄ée ooare, gb̄ē k̄ε à a gba ímina k̄ε á kuu Kirisi p̄ó ũ yānzi, adee é kora a láadaz̄iro.

42 Tó gb̄ē t̄ò né k̄ε ma náanε v̄īi k̄ēkīin̄o doke s̄às̄ā, eéḡõ s̄ào adeenε wà w̄is̄il̄ogbe gb̄ēnt̄ē d̄o à waalε wà à zu s̄èbε guu.

43-44 Tó n̄ ɔɔ bé è tó n̄ fu, n̄ z̄õ n̄ z̄īnna. À s̄àõnnε n̄ ḡē wēndi k̄ε è yāaroo guu k̄õn ɔ kusuo de n̄ ḡõ k̄õn ɔ m̄èn plaaaola n̄ ḡē té k̄ε è garoo guu ḡèwāan.

45-46 Tó n gbá bé è tó n fu, n zō n zīna. À sàonne n gē wèndi kè è yāaroo guu εε ũ de n gō kōn gbá mèn plaaaola wà n zu tén.

47 Tó n wée bé è tó n fu, n bō. À sàonne n gē kpata kè bō Luda kiia guu kōn wée doo de n gō kōn wée mèn plaaaola wà n zu tén,

48 gura kè aō kòkòbii è yāaro, té pì è garo.

49 Té é mè ɔ baade píngia lán wè pó keke kōn wisio nà.

50 Wisi né pó maaame, mode tó à nnaa tà, dian weé ke nà à gō wisi ũ dō? À tó wisi gō kú a guu, égō nna kō.

10

Gina nɔɔzi yā

(Mat 19:1-12)

1 Ben Yesu bō gwe à gāa Yudea būsun ai Yoda baa kāa kpa. Parii èara wà kàkōazi gwe, ben à yā dàíne lán è ke nà.

2 Farisi kenɔ mò wà à yō wà gwa, ben aō à là wà bè: Gōgbē zé vī à gí a naōzió?

3 À wènía à bè: Musa dàare diaa?

4 Aō bè: Musa gōgbē gbà zé à yigidetakada kē à a naō gbarεo.

5 Ben Yesu bèíne: A swāgbāa yānzin Musa doka beee dàarezi.

6 Zaa káaku kè Luda anduna kè, à gōgbē kè kōn nɔgbεome.

7 Beee yānzi gōgbē é a de kōn a dao tó, aōé nakōa kōn a naō,

8 aō gōon plaaa é gō mè doo ũ. Aō kuu plaa doro, sé do.

9 Beee yānzi gbē kè Luda n nakōanɔ, gbētee tón n kēkōaro.

10 Kè Yesu tà be, à ibanɔ à là yā pì mizi.

11 Ben à bèíne: Gbē kè gí a naōzi à nɔ pānde sè, adee zina kè a nɔ káakune.

12 Nɔgbē kè gí a zāzi à gō pānde sè sō, à zina kèn gwe.

Yesu aubarikadana nénɔn

(Mat 19:13-15, Luk 18:15-17)

13 Wèe mɔɔ Yesune kōn nénɔ le à ɔ keímá, ben à ibanɔ gínne.

14 Kè Yesu è le, à pɔ fè à bèíne: À tó nénɔ mó ma kiia, àton gínnero, zaake aō takanɔ pón kpata kè bō Luda kiia ũ.

15 Yāpuraan méε ooare, gbē kè èe kpata kè bō Luda kiia sí lán né féte bàroo é gēnlo.

16 Ben à nénɔ sè à n kápáka a kùla, à ɔ kèkeímá à aubarika dàngu.

Auzikidee

(Mat 19:16-30, Luk 18:18-30)

17 Kè Yesu dà zén èe gaa, ben gōgbē ke bàa lè à mò à kùe à aε à là à bè: Danneri maa, dian mé ke nà mà wèndi kè è yāaroo ee?

18 Ben Yesu bène: À kè dia n bè má maaa? Gbēkee maaro, sé Luda ado.

19 N dokanɔ dō: Nton gbē dero, nton zina kero, nton kpāi oro, nton yā di n gbēdaaaaro, nton gbē blero, ngae bèε lí n de kōn n daone.

20 Ben à bè: Danneri, zaa ma néngo zī má yā beeenɔ kūna píngi.

21 Ben Yesu à gwà yenzi wéεo à bène: Yā mèn doo bé à gōnne. N gá n pó kè n vīnɔ yá píngi n à ɔ kpá takaasideenɔa, n mó n témazi, négō auziki vī ludambe.

22 Ben gōgbē pì uu sisi yā pì yānzi, à tà pɔsiaao kè à auzikinɔ vī bíta yānzi.

23 Ben Yesu a ibanɔ gwàgwa à bène: À zī'ũ maamaa auzikideene à gē kpata kè bō Luda kiia guu.

24 À yā pì bō à ibanɔ saε, ben Yesu èara à bène: Gbēnɔ, à zī'ũ gbēne maamaa à gē kpata kè bō Luda kiia guu!

25 Lakumi gēna pɔɔyīn aaga de auzikide gēna kpata kè bō Luda kiia guula.

26 Ben yā pì b̀̀ à ìbanɔ sae maamaa, ā b̀̀k̄ɔnɛ: Tó lɛmɛ, dé bé eé f̄̀ à mìsina ee?

27 Yesu n̄ gwá à bè: Gb̄ntee é f̄̀ro, sé Luda. Luda kiia baabɔ p̄̀ngi è sí kɛ.

28 Ben Pita bènɛ: Wa baabɔ p̄̀ngi tò wa tenzi.

29 Yesu bè: Yāpuraan m̄́e ooare, gb̄ k̄ è à a b̄ɛ tò ke a v̄̀ino ke a d̄̀aronɔ ke a da ke a de ke a n̄nɔ ke a buraa ma yānzi k̄n ma baarukpannena yāo,

30 adee é ɛara à b̄ɛnɔ k̄n v̄̀ino k̄n d̄̀aronɔ k̄n danɔ k̄n n̄nɔ k̄n buraa n̄ e l̄o basɔro anduna k̄ guu, m̄de k̄n w̄ét̄ammaomɛ, eé w̄endi k̄ è yāaroo e anduna k̄ è m̄ guu.

31 Gb̄ k̄ áakunɔ é̄ḡ k̄p̄ɛdeenɔ ũ pari, k̄p̄ɛdeenɔ é̄ḡ gb̄ k̄ áakunɔ ũ.

*Yesu ɛara à a ga k̄n a f̄ɛnao yá'ona
(Mat 20:17-19, Luk 18:31-34)*

32 Ā ɛara wà dà z̄n āɔe gaa Yerusalemu. Yesu dɔ a ìbanɔnɛ aɛ, ben yā pì b̀̀ ñ sae, v̄̀a gb̄ k̄ è āɔ té à k̄p̄ɛnɔ k̄. Ben Yesu a ḡɔn kuri aw̄ɛɛplaaanɔ s̄e ñdona, à ɛara à yā k̄ è weé k̄aree òn̄nɛ dɔ

33 à bè: À ma! W̄e gaa Yerusalemumɛ. Weé Gb̄ntee Né kpá sa'orikinɔ k̄n luda yādann̄erinɔa, āé yā daàla à ga, āé à kpá bori pāndenɔa.

34 Āé à fabo āé lóu sua āé à gb̄ fl̄a āé à dɛ, à gurɔ aaḡdee z̄i eé f̄ɛ.

*Yemisi k̄n Yohanao w̄ék̄ena
(Mat 20:20-28)*

35 Ben Zebedi n̄nɔ Yemisi k̄n Yohanao s̄ Yesuzi ā bènɛ: Dann̄eri, wá yezi ñ yā k̄ è w̄e w̄e k̄ɛmmaa k̄we.

36 Ben à ñ lá à bè: B̄n̄ á yezi mà k̄aree?

37 Ā w̄èla wà bè: Ñ tó wà v̄ɛnyo n kpata guu, gb̄ doo n ɔplaazi gb̄ doo ɔzɛɛzi.

38 Yesu bèn̄nɛ: Á yā k̄ è é à w̄e k̄ɛmaa d̄ro. Togo'i k̄ è mé mi, é f̄̀ à mió? W̄ét̄amma k̄ è mé ḡn é f̄̀ à ḡ à guuó?

39 Ā w̄èla wà bè: W̄é f̄̀. Ben Yesu bèn̄nɛ: Togo'i k̄ è mé mii é mi, w̄ét̄amma k̄ è mé ḡn é ḡn,

40 m̄de v̄ɛna ma ɔplaazi ke ma ɔzɛɛzi né ma yānlo. Gb̄ k̄ Ludaa k̄k̄ɛn̄nɛnɔ p̄ómɛ.

41 K̄ è à ìba ḡɔn kuri kpaaanɔ yā pì mà, ā p̄ f̄̀ Yemisi k̄n Yohanaozi.

42 Ben Yesu n̄ kák̄ɔa à bèn̄nɛ: Á d̄ k̄ è gb̄ k̄ è w̄e ñ gwaa bori pānde k̄inanɔ ũunɔ è gb̄aa ble ñ gb̄n̄ɔa, gb̄adeenɔ s̄ è iko m̄n̄nɛ,

43 m̄de à dɛ l̄e a kiiaro. A té gb̄ k̄ è yezi à ḡ gb̄nsi ũ, sé adee k̄e a z̄iri ũ.

44 Lɛmɛ dɔ gb̄ k̄ è yezi à ḡ gb̄ k̄ áaku ũ, sé adee k̄e a p̄ngi z̄ò ũ.

45 Zaakɛ Gb̄ntee Né e mó l̄e wà z̄i k̄n̄ero, à mò l̄e à z̄i k̄n̄n̄mɛ, à a z̄inda w̄endi kpá l̄e à gb̄n̄ bo pari yānzi.

*Batim̄eu w̄éw̄ēna
(Mat 20:29-34, Luk 18:35-43)*

46 Ā kà Yeriko. K̄ è Yesu e b̄ɔ gwe k̄n a ìbanɔ k̄n pariio, v̄̀a Tim̄eu né Batim̄eu v̄ɛna z̄é léa, èe baa k̄ɛɛ.

47 K̄ è à mà wà bè Yesu Nazareti bé èe ḡt̄ɛɛ, ben à nà lé gb̄aa zunaa à bè: Yesu, Dauda Bori, ñ ma w̄enda gwa!

48 Ben parii e giin̄e w̄e bee à ȳt̄ɛ. Ben à lé gb̄aa zuna kàara èe bee: Dauda Bori, ñ ma w̄enda gwa.

49 Yesu z̄è à bè: Á à sísi. Ben wà v̄̀a pì sísi wà bèn̄nɛ: Ñ n làakari kpáe ñ f̄ɛ. Èe n sísii.

50 Ben v̄̀a pì a uta b̀̀ à v̄̀ à f̄ɛ à mò Yesu kiia.

51 Ben Yesu à là à bè: Bón ní yezi mà kennεε? Vĩa pì wèàla à bè: Rabi, má yezi ma wée guu emε.

52 Ben Yesu bène: Ñ gá, ma náane kè ní kè bé à n kēkōa. Zaa gwe gōo à wée guu è, ben à dào zén.

11

Gbāakekpāna Yesuzi Yerusalemu

(Mat 21:1-11, Luk 19:28-40, Yoh 12:12-19)

1 Kè aō kà kīi kōn Yerusalemu, aō kà Betefage kōn Betani kè kú Kùkpe sīsīgeezio, ben Yesu a ìbanō zī gōon plaa

2 à bèñne: À gá lakutu kè káε a ae kēkāa guu. Tó a gē gōo, é zaakine bōro e bàdōna gwe, gbēkee e dia zikiro. À poro à suo.

3 Tó wà a la wà bè, bón ée keε gwe, à be Dii bé à yezi, eé εara à suo tia.

4 Ben aō gāa aō zaaki è bà dōna kpεεlea bàazi. Kè aōe poroo,

5 ben gbē kè aō ze gweenō ní lá wà bè: Bón ée keε zaaki pìo kè ée poroo?

6 Aō wēnla lán Yesu òñne nà, ben wà ní tó aō táo.

7 Aō sù zaaki pìo Yesune, aō ní utano kpàεa, ben Yesu dia.

8 Gbēnō e ní utano kpαεε zé guu pari, gbēkenō e lánō zōo sēn aōe kpαεε dō.

9 Gbē kè aō té aeziñō kōn gbē kè aō té kpεenō e wii lεε wèe bee:

Ñ gbāaa ke!

Aubarikadeen gbē kè èe mōo kōn Dii tóo ũ.

10 Luda aubarika da wa dezi Dauda kpata kè èe bōo gupuraaan.

Wà gbāake kpázi ai ludambe.

11 Kè Yesu kà Yerusalemu, à gē Luda ua, ben à baabō pínghi gwà à ligazi. Kè ofántē e gēε kpén yānzi, ben à bō à gāa Betani kōn a ìba gōon kuri awεεplaaano.

Kākā lí kana kōn Yesu kuuna Luda uao

(Mat 21:12-22, Luk 19:45-48, Yoh 2:13-22)

12 Kè guu dō, aō bō Betani, ben nōaa e Yesu dεε.

13 À kākā lí è kāaa à lá kù. Ben à gāa gwa ke tó à bεε vī. Kè à kà gwe, èe póke ero, sé à lánō, zaake kākā maguro e ká kōro.

14 Ben à bè lí pīne: Gbēke é n bεε ble ziki dōro. À ìbanō yā pì mà.

15 Kè aō kà Yerusalemu, Yesu gē Luda ua guu, ben à pè laayarinōa kōn laalurinō à ní bōε. À òlendekeerinō teebunō kōn pōtēeyarinō kitanō yīpa à kwēñne.

16 Èe we gbēke a asoo sè à gētεo Luda ua guuro.

17 Ben à yā dà gbēnōne à bè: Wà kè Luda yān wà bè: Ma kpé égō de aduakekpe ũ bori pínghine, ben á kè gbēblerinō tò ũ.

18 Sa'orikinō kōn ludayādannerinō yā pì mà, ben aōe zé wεεε wà à dε. Aōe vīa keεne, zaake à yādannena bō baade pínghi saε.

19 Kè uusie kè, ben Yesu kōn a ìbanō bōe wéte pì guu.

20 Kè guu dō, aōe gētεε, ben aō kākā lí pì è à gāga kōn a kāsāao.

21 Ben à yā dō Pitan, ben à bè Yesune: Rabi, ñ kākā lí kè ní kà gwa, à kori kù.

22 Yesu wēnla à bè: Àgō Luda náane vī.

23 Yāpuraan méε ooare, tó gbē ò kpīii kēne à fεε à a zīnda sé à zu sēben, tó èe seka ke a nōse guuro, tó à náane vī kè yā kè à ò pì é ke, eé kenεme.

24 Beeε yānzi méε ooare, tó ée adua keε, yā kè a à wée kè pínghi, à die à gīake á è kò, é sō e.

25 Tó a fεε ée adua keε, tó á nōse zaaa vī gbēkeo, à kēne, lε a De kè kú musu a durunō kēare dō.

26 Tó ée gbẽno kɛ sɔro, a De kɛ kú musu é a taarinɔ kɛare sero.

Yesu gbekana a ikozi
(Mat 21:23-27, Luk 20:1-8)

27 Ben aɔ kà Yerusalemu. Lán Yesu e lili oo Luda ua guu nà, sa'orikinɔ kɔn luda yádannerinɔ kɔn gbẽnsinɔ m̀

28 wà à là wà bè: Iko kpareen nɛe yá kènɔ kɛɛo? Dé bé à n gba yá pì kɛna iko?

29 Ben Yesu wèríla à bè: Yá m̀n doon mé gbekaawa. À wemala, mé iko kè m̀e yá kènɔ kɛɛo oare.

30 À omɛ. Yaaya gbẽno batisikena b̀ Luda kiian yó, ke gbẽntee kiiamɛ?

31 Ben aɔ yá g̀g̀g̀ wà bè: Tó wa bè Luda kiiamɛ, eé wa la bóyãnzin wée Yaaya yá sírozi.

32 Tó wa bè gbẽntee kiiamɛ s̀, t̀! Aɔ gbẽno v̄ia v̄i, zaake gbẽ píngi Yaaya annabikɛɛ s̀.

33 Ben aɔ wè Yesula wà bè: Wá d̄sro. Ben Yesu bè́nɛ: Ënd̄e mapi se, mé iko kè m̀e yá kènɔ kɛɛo oarero.

12

Geepi líkpe ayakerinɔ
(Mat 21:33-46, Luk 20:9-19)

1 Ben Yesu f̄ɛ èe yálek̄zínɛ à bè: Gb̄eke bé à geepi líkpe bà à kara ligazi, à wèe ỳ geepi if̄ékii ũ à búdákpagba dà, ben à bú pì nà ayakerinɔnɛ n̄ ɔz̄i, ben à f̄ɛ táo.

2 Kè geepiz̄ogurɔ kà, ben à a z̄iri z̄i ayakeri p̄inɔa, le à a geepi beɛ pì sí.

3 Ben ayakeri p̄inɔ à kù wà à gb̄è, aɔ à gb̄àre ɔkori.

4 Ben à èara à z̄iri p̄ande z̄i d̄o. Ben aɔ gb̄è beee lè a m̄ia aɔ wí dàa.

5 A èara à gb̄è p̄ande z̄i d̄o, ben aɔ gb̄è beee dè. Len à gb̄è p̄andenɔ z̄i le pari, wà n̄ gb̄ekenɔ gb̄è wà n̄ gb̄ekenɔ dè.

6 À néḡgb̄è m̀n do yenzidee bé à g̀nɛ sa, ben à à z̄i z̄ã à bè: Aɔé ma né yá da.

7 Ben ayakeri p̄inɔ bèk̄nɛ: Túbiblerin yè. À tó wà à dɛ, à túbi é ḡo wa pó ũ.

8 Ben aɔ à kù aɔ à dè, ben aɔ à gè sè wà b̀o buraa guu.

9 T̀! Bón buradee pì é kɛɛ? Eé mó à ayakeri p̄inɔ dɛdɛ à buraa pì na gb̄è p̄andenɔnɛ n̄ ɔz̄i.

10 Ée Luda yá kè kyó keroo?

Gb̄è kè kpéborinɔ p̄a kp̄azi
bé à g̀ kpé gooda gb̄è m̄idee ũ.

11 Dii bé à beee kè,
ben à kèwe yábonsaɛ ũ.

12 Ben aɔ zé wète wà à kù, zaake aɔ d̄o kè n̄ yãnzin à yálek̄zina pì òzi, m̀de aɔ v̄ia kè pariinɛ, ben aɔ à tò gwe aɔ tà.

Be'ɔkpana Sizaa yá
(Mat 22:15-22, Luk 20:20-26)

13 Ben wà Farisi kenɔ kɔn Her̄odu gbẽno z̄i Yesu kiia ònd̄o, le wà à kù a yá'ona guu.

14 Kè aɔ kà, ben aɔ bènɛ: Danneri, wá d̄o kè gb̄è yápuradeen n̄ ũ. Nèè gb̄è wée gwaro, nèè gb̄è gwena gwaro, nèè Luda zé dañnɛ súusu. À zé v̄i wà be'ɔ kpá Sizaaó, ke à zé víro? Wà kpáan yó, ke wàton kpáaro?

15 Yesu n̄ m̀nafikikɛɛ d̄òm̄ma, ben à bè́nɛ: Bóyãnzin ée ma ỳo ée gwaazi? À mó ɔ pì dooo mà gwa.

16 Kè aṣṣ kpàa, ben à bèńńe: Dé mì wēzān yè kōn à tóo? Aṣ wèàla wà bè: Siza póm̃e.

17 Ben Yesu bèńńe: À pó kè de Siza pó ũ kpá Sizaa, à pó kè de Luda pó ũ kpá Ludaa. À yā b̀ò ñ sae.

G̀enṣ f̃ena yā
(Mat 22:23-33, Luk 20:27-40)

18 Ben Sadusi kè aṣè be g̀enṣ è f̃eeroonṣ m̀ò Yesu kiia, aṣ à gb̀eka wà bè:

19 Danneri, Musa òwe a takada guu à bè, tó gb̀e gà à a naṣ tòn né'isai, à dāaro gyaanṣ pì sé, le à né borii dato a ṽiine.

20 T̀ò! Dedōnkódeenṣ kuu g̀ōṣn sw̃eplaa. Woru nṣ sè, ben à gà né'isai.

21 Ben Sabi nṣ pì sè dṣ, ben à gà à nṣ pì tò né'isai. Ben Biṣ kè le dṣ

22 ai à gà pé ñ sw̃eplaadeea. Aṣ píngi gà né'isai. Aṣ píngi gberan nṣ pì gà se.

23 G̀enṣ f̃eegurṣ zī aṣ dé bé eégṣ nṣ pì ṽií? Zaake aṣ g̀ōṣn sw̃eplaaa ñ píngi aṣ à d̃ṣ nṣ ũm̃e.

24 Ben Yesu wèńla à bè: A Luda yā kōn a gb̀āao d̃sai yānzin a sāsāziroo?

25 Tó g̀enṣ f̃ẽe, aṣé nṣ séro, aṣé zā kero, weégṣ kuu lán malaikanṣ kuu nà ludamb̃em̃e.

26 G̀enṣ f̃ena yā musu, ée Musa takada kyó keroo? Gura kè à gyanto yā òn Luda bèńe ambe Ibraī kōn Isaakuo kōn Yakubuo Luda ũ.

27 Luda è ke g̀enṣ Luda ũro, gb̀e b̃ẽenṣ Ludame. A sāsā à kè bíta.

Dokayā kè deńlaa
(Mat 22:34-40, Luk 10:25-28)

28 Ludayādanneri kee kú gwe, à leokpakṣa kè aṣṣe kee mà. Kè à è Yesu yā wèńla maamaa, ben à s̃zi à à là à bè: Dokayā kparee bé à de à kpaanṣla píngii?

29 Yesu wèàla à bè: Yā kè deńlaan yè: Isarailinṣ à swā kpá. Dii wa Ludan Dii ũ ado.

30 Ng̃ṣ ye Dii n Ludazi kōn ñs̃eo do kōn ñ niniio píngi kōn ñ laasuo píngi n gb̀āa lén.

31 À plaadeen yè: Ng̃ṣ ye n gb̀ēdaaazi lán n zīnda wèndi bà. Dokayā kee de beenṣlaro.

32 Ben ludayādanneri pì bèńe: Yā maame, danneri. N yāpuraa ò, n bè Luda mèn dome, à pāndee kuuro, sé àpi.

33 Yena Ludazi kōn ñs̃eo do kōn ñ laasuo píngi n gb̀āa lén kōn yena n gb̀ēdaaazi lán n zīnda wèndi bào de sa'opo kè wè ká tén à té k̃la kōn sa'ona bori s̃anda píngio.

34 Kè Yesu è à yā wèala kōn làakario, à bèńe: G̃ena kpata kè b̀ò Luda kiia guu z̃anyoro. Zaa guro beea gb̀ekee e gà à yāke laa d̃ro.

M̃esaya bori yā
(Mat 22:41-46, Luk 20:41-44)

35 Yesu èara èe yā daañ̃e Luda ua guu, ben à gb̀enṣ là à bè: À kè dia ludayādannerinṣ è be Dauda boriin M̃esaya ũu?

36 Kè Luda Nini d̃idi Daudaa, à bè:

Dii bè ma diine à ṽẽe a ṣplaazi

ai àg̃ṣ à ib̃ẽenṣ káene a gb́a g̃zī.

37 Kè Dauda bèńe Dii, à kè dia eégṣ de à borii ũ dṣ?

Ludayādannerinṣ kōn Farisinṣ m̃nafiki
(Mat 23:1-36, Luk 20:45-47)

Ben parii e à yā maa p̃onnao.

38 À yādannena guu à bè: À làakari ke ludayādannērinozi. Aṣṣègṣ ye tetenazi kṣn uta isino dana, le wàgṣ ì kpákpaaríma yàranṣa.

39 Aṣṣègṣ wetee wà vṣe aduakεkpe vṣeki maaano guu kṣn zĩbaa vṣeki maaano.

40 Aṣṣè adua gbāa ke le gbṣno n e yānzi, ben aṣṣè gyaanoṣo kpé sírma. Aṣṣ wétamma égṣ pāsĩpāsĩ de gbṣ píngi póla.

Gyaano takaasidee gbaa
(Luk 21:1-4)

41 Ben Yesu vṣe Luda ua guu ṣṣdakii ae, èe gbṣno gwaa lán aṣṣe ṣṣ daan ná. ṣṣde sṣno e ṣṣ bíta daan.

42 Ben gyaano takaasidee mò à kṣṣo plaa dan, èe ká sue doro.

43 Ben Yesu a ibanṣo kákṣa à bèné: Yápuraan mée ooare, gyaano takaasidee kè ṣṣ dà ṣṣdakii guu de gbṣ píngila.

44 Zaake aṣṣ ṣṣ sà guun aṣṣ bṣn wà kán n píngi. Nṣgbṣ kè sṣ, à takaasikεε guun pṣ kè à vĩ à pṣ bleon à dan píngi.

13

Yerusalemu yakana kṣn andunayāgurṣ sèedanṣ
(Mat 24:1-22, Luk 21:5-24)

1 Kè Yesu e bṣṣo Luda ua guu, à ibanṣo doke bèné: Danneri, n gwa lán wà kpé maaa kè takano bṣo ná kṣn gbè maaa kè takano.

2 Ben Yesu bèné: N kpé isi kṣno è píngiṣ? Gbè kee kú guu kè kè weé tó dikṣaro, weé gboro píngime.

3 Yesu vṣena Kùkpe sṣsṣgεεzi aedṣkṣana kṣn Luda uao, ben Pita kṣn Yemisio kṣn Yohanao kṣn Anduruo à gbṣka gusae wà bè:

4 N owe, bṣren yā kṣno é kee? Bṣ bé eégṣ de à píngi kegurṣ sèeda uu?

5 Ben Yesu bèné: À làakari ke, àton tó wà a sāsāro.

6 Weé mó pari ma tó, aṣṣégṣ bee Mesayan n ũ aṣṣ gbṣno sāsā pari.

7 Tó a zṣno baaru mà kṣn à wàpeo, àton bídi kero. Sé beeno ke, mṣde anduna yāana kpé.

8 Bori kṣn boriio é fεεkṣzi, lemε dṣ bṣsu kṣn bṣsuo. Tṣṣte nigānigāna égṣ kú gukenṣo kṣn nṣaao. Yā beenoṣo nṣwāwā naana ũ.

9 À làakari ke. Weé a kükū wà a na yākpaekeerinṣne n ṣzĩ, weé a gbṣgbṣ aduakεkpenṣo guu. Weé a ze bṣsu gbṣnsino kṣn kṣnano ae ma yānzi, le àgṣ deñne ma sèedadeeno ũ.

10 Sé wà ma baaru nna waazi ke bori píngi ma gĩa.

11 Tó wà gāaao yākpaekekiia, àton gĩa ke à yā kè é o damu kero. Yā kè Ludaa dàare a lén gurṣo mṣan à o, zaake ámbe é yā oro, Luda Ninime.

12 Vĩ kṣn dāaronṣo é kṣ kpámma wà de. Denṣo é bṣ n néno kpeε. Néno é bṣ n denṣo kṣn n danṣo kpeε wà n de.

13 Gbṣ píngi é zaagu ma yānzi, mṣde gbṣ kè zεna gbāa ai à gurṣo léa é mṣsina e.

14 Tó a tṣe guyakari è guu kè de àgṣ kúnlo, kyókeri gṣ dṣ, gbṣ kè aṣṣo kú Yudeano bàa sí wà mì pé kpiinṣa.

15 Gbṣ kè kú a kpé musu tón pita à gṣ kpé guu à pṣke sé à bṣoro.

16 Gbṣ kè kú buraa tón liara bε à a uta séro.

17 Wāiyoo nṣsindadeeno kṣn nédandeenṣo gurṣo beea.

18 À adua ke le yā pì tón ke buusie gurṣo,

19 zaake wétamma égṣ kuu gurṣo pṣnṣa. Zaa gurṣo kè Luda anduna kè ai gbāa à taka e kero, eé sṣ ke zikiro.

20 Tó Dii e gurɔ̀ pìnɔ̀ lagoro, ɛ gbēke é b̄oro. M̄ode à gurɔ̀ pìnɔ̀ làgo a gbē kè à n̄ s̄énɔ̀ yānzime.

Gbēntee Né suna
(*Mat 24:23-44, Luk 21:25-38*)

21 Gurɔ̀ beea tó gbēke bèare, à Mesaya gwa kè kesɔ̀ à Mesaya gwa k̄aaa, àton síro.

22 Zaake Mesaya egeenɔ̀ k̄on annabi egeenɔ̀ é mó wà s̄èedanɔ̀ k̄on dabud-abuyānɔ̀ ke, ɛ wà gbē kè Luda n̄ s̄énɔ̀ s̄āsāo, tó eé sí ke.

23 À làakari ke. Ma ḡiake ma yā p̄ingi òare zaa k̄áaku kò.

24 Gurɔ̀ pìnɔ̀ w̄éstamma gbera ɔ̀fāntē é sia k̄ū, m̄ovura é í kero,

25 s̄os̄on̄enɔ̀ é woro ludambe, gb̄aaa kè āɔ̀ kú musunɔ̀ é nigā,

26 gbasa wà Gbēntee Né suna e ludambe luguun k̄on gb̄aa bítao k̄on gakuio.

27 Eé a malaikanɔ̀ zī, ɛ āɔ̀ gbē kè à n̄ s̄énɔ̀ kak̄ōa anduna gooda siiḡɔ̀a, zaa anduna léa ai ludambe léa.

28 À yā dada k̄ākā lía. Tó à ḡanɔ̀ í kp̄akpa èe lá b̄oro paa, á d̄s̄ kè guwāagurɔ̀ kà k̄īi.

29 L̄eme s̄o, tó á è yā p̄inɔ̀ e kee ɛ, àḡo d̄s̄ kè à suna kà k̄īi, à kú kp̄eɛɛa.

30 Yāpuraan m̄ée ooare gurɔ̀ kè gb̄enɔ̀ é ḡētero ai yā p̄inɔ̀ gá keo p̄ingi.

31 Musu k̄on t̄ot̄eo é ḡēte, m̄ode ma yānɔ̀ ḡētena v̄īro.

32 Gbēkee à gurɔ̀ ke à gurɔ̀ zaka d̄oro, baa malaika kè āɔ̀ kú musunɔ̀ ke Luda Né, sé De Luda.

33 À làakari ke, a w̄ée ḡo d̄o, zaake á d̄s̄ gurɔ̀ kè eé suro.

34 À de lán gbē kè èe gaa w̄étea bà. À a bee tò a z̄ikerin̄one baade k̄on a z̄īio, ben à bè a gud̄akparine a w̄ée ḡo d̄o.

35 Apinɔ̀ s̄o, á d̄s̄ gurɔ̀ kè b̄edee é suro, uusien yoo, lezāndon yoo, kolezuon yoo, ke gud̄nao. Beee yānzi a w̄ée ḡo d̄o,

36 ɛ àton su k̄āndo à a le, ée ii ooro yānzi.

37 Yā kè m̄ée ooare m̄ée oo baade p̄ingin̄eme, a w̄ée ḡo d̄o.

14

L̄ēkpak̄s̄ōna Yesuzi
(*Mat 26:1-5, Luk 22:1-2, Yoh 11:45-53*)

1 Banla z̄ībaa k̄on Bur̄edi Sése'ēz̄esai z̄ībaao ḡo gurɔ̀ plaa, ben sa'orikinɔ̀ k̄on ludayādannerinɔ̀ e z̄é w̄ete e ònd̄ɔ̀o wà Yesu k̄ū wà de.

2 Zaake āɔ̀ bè: W̄aton ke z̄ībaa z̄īro, ɛ gb̄enɔ̀ tón z̄oka k̄áro yānzi.

N̄osi ḡū nna kuna Yesu m̄ia
(*Mat 26:6-13, Yoh 12:1-8*)

3 Gurɔ̀ kè Yesu kú Betani, Simɔ̀ kusu be, èe p̄o b̄lee ḡeek̄eɛk̄ena, ben n̄ogbē ke s̄ozi à gbaaa néngo kè n̄osi ḡū nna bori maa ɔ̀dee kú à guu k̄ūna. Ben à gbaaa p̄i waa è, à n̄osi p̄i kú Yesu m̄ia.

4 Gb̄ekenɔ̀ kú gwe, āɔ̀ p̄o f̄ee wà bè: B̄ón n̄osi p̄i laalaak̄ena ūu?

5 Weé f̄o wà yā de kondogi w̄aa do kp̄é bas̄ɔ̀roola wà à ɔ̀ kpá takaasideen̄a. Ben āɔ̀ l̄éft̄o kà n̄ogbē p̄izi.

6 Ben Yesu bè: À à tó gwe. B̄oyānzin̄ ée ĩa daaazi? À z̄ī maa k̄em̄eme.

7 Takaasideen̄o éḡo k̄úao gurɔ̀ p̄ingi, gurɔ̀ kè á yezi, é f̄o à keñ̄ne. Mapi s̄o m̄éḡo k̄úao gurɔ̀ p̄ingiro.

8 À kè a gb̄aa l̄emme, à ḡiake à n̄osi kú ma m̄ea ɛ à ma ḡe keome.

9 Yāpuraan m̄ée ooare, guu kè w̄èe ma baaru nna waazi keen anduna guu p̄ingi, weéḡo yā kè n̄ogbē p̄i kè oo à d̄ongu yānzi.

*Yudasi bɔna Yesu kpɛɛ
(Mat 26:14-16, Luk 22:3-6)*

¹⁰ Beee gbera gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ doke kɛ wɛ benɛ Yudasi Isikarioti gaa sa'orikino kiia, lɛ à Yesu kpámma.

¹¹ Kɛ aɔ à yá mà, ben aɔ pɔɔ kɛ nna, ben aɔ lé gbɛ̀nɛ kɛ weé ɔɔ kpáa. Ben èe zé wɛtɛɛ à Yesu kpámma.

*Banla pɔble kekɛna
(Mat 26:17-25, Luk 22:7-14, 21-23, Yoh 13:21-30)*

¹² Bureɔdi Sésɛ'ézɛsai zĩbaa guro káakudee zĩ kɛ wɛ Banla sãnɛ bɔrɔ kòto kpá, Yesu ìbanɔ à là wà bènɛ: Mán n̄ yezi wà gá kekɛnnɛ n̄ Banla pɔ blen?

¹³ Yesu gɔɔn plaaa zĩ a ìbanɔ té à bènnɛ: À gá wéte guu. Gɔgbɛ ke é daale à í sena kɔn looo. À tézi,

¹⁴ ai ua kɛ eé gɛn. À o ua pì bɛdeenɛ, dannɛri bè mán a pitakii kún, guu kɛ é Banla pɔ blen kɔn a ìbanɔ?

¹⁵ Eé kpé musu bíta kɛ wà kèkɛ ɔɔbaare. À pɔbleyã kekɛwe gwe.

¹⁶ Yesu ìba pìnɔ dà zén, aɔ gɔ wéte pì guu, ben aɔ è lán à ònne nà. Ben aɔ Banla pɔbleyã kèkɛ gwe.

¹⁷ Kɛ uusie kɛ, ben Yesu gaa gwe kɔn a gɔɔn kuri awɛɛplaaa pìnɔ.

¹⁸ Kɛ aɔ vɛ̀e wèe pɔ blee, ben à bè: Yãpuraan mée ooare, a gbɛ mèn doo kɛ wé pɔ blee lɛdoo é ma kpámma.

¹⁹ Aɔ n̄sɛ yàka, ben aɔɛ à laa doodo: Asa mámbeeroo?

²⁰ Ben à bènnɛ: A gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ doke kɛ wé pɔ blee taa guu lɛdomɛ.

²¹ Gbɛntee Né é kpá guuzi lán à kɛna a yã musu nà, mɔde wãiyoo gbɛ kɛ eé bɔ Gbɛntee Né kpɛɛ pì. Eé ke sãɔ adeenɛ tó wèe à i yáro.

*Dii pɔblee
(Mat 26:26-30, Luk 22:14-20, 1Kɔ 11:23-25)*

²² Kɛ aɔɛ pɔ blee, Yesu bureɔdi sɛ à aubarika dàn, ben à likɔre à kpà a ìbanɔ à bè: À sí, ma mèn yè.

²³ Ben à togoo sɛ à aubarika dàn à kpámma, ben aɔ m̄ n̄ pín̄gi.

²⁴ Ben à bènnɛ: Ma arun yè, Luda bà kuuna kɔn gbɛ pariinɔ aru ũ, kɛ eé bɔɛmaa.

²⁵ Yãpuraan mée ooare, mé geepi'i mi gĩa dɔro ai kpata kɛ bɔ Luda kiia gá bɔo gupuraa, gbasa mà à dufu mi sa.

²⁶ Kɛ aɔ lè s̄i, ben aɔ b̄e wà gaa Kùkpe s̄is̄igɛɛzi.

*Yesu gĩake à d̄s̄ yã kɛ Pita é ke
(Mat 26:31-35, Luk 22:31-34, Yoh 13:36-38)*

²⁷ Ben Yesu bènnɛ: A pín̄gi é fuma, zaakɛ wà kɛ Luda yãn wà bè: Mé sãdãri lé, sãanɔ é fãakɔa.

²⁸ Mɔde ma fɛna gbera mé dɔare aɛ gana Galili.

²⁹ Ben Pita bènɛ: Baa tó aɔ fù n̄ pín̄gi, mé furo.

³⁰ Ben Yesu bènɛ: Yãpuraan mée oonne, gwãavĩa ai koo gɔ gá lé zu gɛn plaa, né lé sémazi gɛn aagɔ.

³¹ Ben Pita bè mãm̄mam: Baa tó mé gà mà ganyo, mé lé sénzi zikiro. Ben aɔ ò lɛ se n̄ pín̄gi.

*Yesu aduakɛna zaa Getɛsɛmani
(Mat 26:36-46, Luk 22:39-46)*

³² Aɔ kà guu kɛ wè be Getɛsɛmani, ben Yesu bè a ìbanɔnɛ: À vɛ̀e kɛ ai mà gá adua ke.

³³ À Pita kɔn Yemisio kɔn Yohanao sɛ à gàányo. Sósobi à kù à n̄sɛyɔgɔ s̄i.

- 34 Ben à bèńne: Ma pɔɔ sia kũ maamaa ai gaa lézĩ. À ze kè à itě ke.
- 35 Kè à gaa ae féte, ben à kùe tɔɔte à adua kè tó eé sí ke, gurɔ zaka pì gēteala.
- 36 À bè: Baa, ma De, baabɔ píngi è sí kenne. N̄ togo'i kè síma, mɔde èe ke yā kè má yezinlo, sé kè n̄ yezi.
- 37 Ben à liara à sù à a ìbanɔ lè, aɔɔe ii oo. Ben à bè Pitanɛ: Simɔ, née ii oon yó? Née f̄ɔ n̄ itě kè baa awa doroo?
- 38 À itě ke àgɔ adua kee le àton fu yɔagwanaaro yānzi. Ninii yezi, mɔde mè buse.
- 39 À liara à gaa adua ke, ben à yā dɔnkɔ pì ò dɔ.
- 40 Kè à liara à sù à n̄ lé, aɔɔe ii oo, zaake aɔɔe imioo dedee. Aɔ d̄ɔ dian weé yā onɛ n̄aro.
- 41 À suna gèn aagɔdeeo à bèńne: Ée ii oo, ée kámma boo ai tian yó? À m̄ le. Gurɔ kà sa. À gwa, wà Gbēntee Né kpà durunkerinɔa.
- 42 À f̄ee wà gá. Gbē kè ma kparíma pì e mɔɔ fá.

Yesu kūna

(Mat 26:47-56, Luk 22:47-53, Yoh 18:3-12)

- 43 Kè à kpé èe yā pì oo, ben Yudasi à gɔɔn kuri awεεplaaanɔ doke m̄ kɔn pariio, aɔɔ f̄εedaanɔ kũkũna kɔn gònɔ. Aɔ b̄ò sa'orikinɔ kɔn ludayādannerinɔ kɔn gbēnsinɔ kiia.
- 44 Bɔnkpredee pì s̄ò sèeda òńne à bè: Gbē kè mé lé péa, àmbe gwe. À à kũ gbāa à táo.
- 45 Ben à mì pè Yesua gɔɔ à bène: Rabi! Ben à lé pèa.
- 46 Ben wà ɔ pèe Yesua wà à kũ gíngin.
- 47 Ben gbē kè aɔɔ zena gweenɔ doke a f̄εedaa wòto à sa'oriki ìsi z̄iri ke lèo à à swā gò.
- 48 Ben Yesu bèńne: Kpāi wéedewen ma ũ, kè a m̄ à ma kũ kɔn f̄εedaanɔ kɔn gònɔó?
- 49 M̄εégɔ kúao Luda ua lán guu e dɔɔ nà, m̄εégɔ yā daaare, ée ma kũro. M̄de sé yā kè wà kè Luda yān papa.
- 50 Ben à ìbanɔ bàà lè n̄ píngi aɔ à tòn.
- 51 Gɔkparɛ kee tézi à p̄oke danaro, táaru bisan à kùala. Kè wà à kũ,
- 52 ben à b̄ò n̄ ɔzĩ à a bisa tòńne gwe à bàà s̄i à tà b̄ũ.

Yuda gbāadeenɔ yákpækɛna kɔn Yesuo

(Mat 26:57-68, Luk 22:54-55, 63-71, Yoh 18:13-14, 19-24)

- 53 Ben aɔ gaa Yesuo sa'oriki ìsi be. Sa'orikinɔ kɔn gbēnsinɔ kɔn ludayādannerinɔ kàkɔa gwe n̄ píngi.
- 54 Pita té à kpεε káaa ai à gaa à gè sa'oriki ìsi be ua guu. À v̄èe gwe, èe té kpákpaa kɔn dogarinɔ lèdo.
- 55 Sa'orikinɔ kɔn Yuda yákpækɛrinɔ n̄ píngi e sèeda wεtεε Yesuzi wà à de, ben aɔɔe ero.
- 56 Wà egeyā didia pari, m̄de aɔ yákee e k̄o séro.
- 57 Ben gbēkenɔ f̄εe wà egeyā didia wà bè:
- 58 Wá mà à bè é Luda kpé kè gbēntee b̄ò wí é à pānde bo gurɔ aagɔɔ dagura kè gbēntee e boro.
- 59 Baa kɔn beeeo aɔ yā e k̄o séro.
- 60 Ben sa'oriki ìsi f̄εe à zè n̄ ae à Yesu gbèka: N̄ yáke v̄i n̄ weńlaroo? Yā kè wèe didiimmaa kè de diaa?
- 61 Yesu ȳite kpē èe yáke weàlaro, ben sa'oriki ìsi pì èara à à gbèka: M̄be M̄esaya, Luda Aubarikade Né ũó?

⁶² Ben Yesu bè: Mámbe à ũ. É Gbēntee Né e vēena Gbāapingide ɔplaazi, bensō é à suna e ludambe luguun.

⁶³ Ben sa'oriki isi pì a utanɔ gà à kè à bè: À kè dia wée sèedade pānde keno wɛtɛɛ dɔee?

⁶⁴ Á mà lán à dɔkè Ludao nà. Yā kpareen a zɛo tiaa? Ben aɔ yā dààla ní píngi aɔ bè wà à dɛ.

⁶⁵ Ben gbēkenɔ fɛɛ wà lóu sù. Ben wà pɔ yìne à uua, wèe à léleɛ ɔkũo wèe beenɛ: Ñ annabikɛyā o ñ gbē kè n lɛɛ o. Ben dogarinɔ à kù aɔ à swān kèkɛ.

Pita lésena Yesuzi

(Mat 26:69-75, Luk 22:56-62, Yoh 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Pita kú ua guu gīzī, ben sa'oriki isi zònkparenɔ doke mò gwe.

⁶⁷ Kè à Pita è èe té kpákpa, ben à wée pèa à bène: Mpi sɔ neègɔ kú lɛdo kɔn Yesu Nazaretiomɛ.

⁶⁸ Ben à lé sè à bè: Má à dɔro, mée yā kè née oo dɔro dɔro. Ben à fɛɛ à gè gānun.

⁶⁹ Kè zònkpare pì à è gwe dɔ, ben à ò gbē kè aɔ zena gweenɔne à bè: Aɔ gbē mèn doon yè.

⁷⁰ Ben Pita lé sè dɔ. Kè à kè saa féte, gbē kè aɔ zena gweenɔ bè Pitane: Yāpuramɛ aɔ gbē doon n ũ, zaake Galili gbēn n ũ.

⁷¹ Ben à fɛɛ à e a zīnda kà à la dà à bè: Má gbē kè ée à yā oo pì dɔro.

⁷² Zaa gwe gɔɔn koo lé gèn plaadee zù, ben yā kè Yesu ò dɔ Pitane, kè à bè, ai koo gɔ gá lé zu gèn plaa, eé lé séazi gèn aagɔ. Ben à nà ɔɔdɔnaa.

15

Pilati yākpækɛna kɔn Yesuo

(Mat 27:1-2, Luk 23:1-5, Yoh 18:28-38)

¹ Kè guu dɔ gɔɔ sa'orikinɔ kɔn gbēnsinɔ kɔn ludayādannerinɔ kɔn gbāadeenɔ ní píngi yā gògò, ben aɔ Yesu yì aɔ gāa wà à nà Pilatine a ɔzī.

² Ben Pilati à là à bè: Mbe Yudanɔ kína ũɔ? Yesu wèàla à bè: Len ní ò lɛ.

³ Sa'orikinɔ e yā didiia,

⁴ ben Pilati à là dɔ: Né yāke oroo? Yā kè wèe didiimaa ma fá!

⁵ Mɔde Yesu e yāke weñlaro, ben yā pì bɔ Pilati saɛ.

Yādana Yesula

(Mat 27:15-26, Luk 23:13-25, Yoh 18:39-19:16)

⁶ Banla zībaa zī wè pisinanɔ doke kè gbēnɔ à wée kè gbareñne.

⁷ Gurɔ mɔa sɔ gbēkee kú kpésiaan wè be Baraba. À kú kɔn gbē gaabudee kè aɔ gbē dènɔ.

⁸ Ben parii sò Pilatizi aɔ wée kèa à ke lán è keñne nà.

⁹ Ben Pilati ní lá à bè: Á yezi mà Yudanɔ kína gbarɛaren yó?

¹⁰ Zaake à dɔ kè nɔsegɔaanɔ kè sa'orikinɔ vī kɔn Yesuo yānzin wà à kpàawazi.

¹¹ Ben sa'orikinɔ gbēnɔ làakari fɛɛ, lɛ aɔ o Pilatine à Baraba gbareñne.

¹² Ben Pilati ní lá à bè: Bón á yezi mà ke kɔn gbē kè eè be Yudanɔ kinao tiaa?

¹³ Ben aɔ wii lè wà bè: Ñ à pá lí!

¹⁴ Ben Pilati bèñne: À kè diaa? Bó dàn à kè? Ben aɔ wii lè wà kàara wà bè: Ñ à pá lí!

¹⁵ Pilati yezi à gbēnɔ pɔnnaa wɛtɛ, ben à Baraba gbareñne. À Yesu kpà sozanɔa aɔ à gbē flào aɔ à pá lí.

Yesu fabona

(Mat 27:27-31, Yoh 19:2-3)

¹⁶ Ben soza pìnɔ gāao bùsu gbēnsi pì be, ben aɔ ní gāli kàkɔa píngi.

- 17 Aõ gumusu tēaa dāne, ben aõ lè fùra tã aõ kùne.
- 18 Ben aõe ì kpaaa wà bè: Fɔɔ Yudanɔ kína!
- 19 Aõe à læe gòo a mià aõe lóu suua, aõe kuεε ní kosooa wèe mì síεεε.
- 20 Kè aõ à fabò wà yãa, ben aõ gumusu tēaa pì gòàla aõ à zĩnda pókāsāa dāne. Ben aõ b̀ò wèe gaa à pá lía.

Yesu pana lía
(*Mat 27:32-44, Luk 23:26-43, Yoh 19:17-27*)

- 21 Kè aõe gaa, Sirɛni gbē kè wè benε Simɔ̀ b̀ò lakutu kea èe suu wéte guu, ben aõ gã nàa à Yesu líkpansé. Àmbe Alesanda kɔ̀n Rufuo de ũ.
- 22 Ben aõ g̀aa Yesuo guu kè wè be Gɔ̀gɔ̀ta kè bè mìwatorokii.
- 23 Ben aõ geepiwēε kè wà ỳakɔ̀te kɔ̀n ēzēo d̀one, m̀ode èe miro.
- 24 Kè aõ à pá lía, ben aõ à pókāsāanɔ̀ kp̀aatete wà k̀ae, ben aõ k̀abankpe kè lán aõ baade é sé nà.
- 25 Aõ à pá lía mò k̀ēndomε.
- 26 Wà ỳa kè wà dia kè wà nà lía à mìla wà bè:
Yudanɔ̀ kína.
- 27 Wà kp̀ai wéedewenɔ̀ pá lía à saε gwe d̀ɔ̀ g̀ɔ̀n plaa, gbē doo à ɔ̀plaazi, gbē doo à ɔ̀zeεzĩ.
- 28 Len ỳa kè wà kè Luda ỳan pápa lε kè wà bè: Wà à k̀akɔ̀a kɔ̀n dàkerinɔ̀.
- 29 Gbē kè aõe g̀εε zéla gweenɔ̀ e ní mì kεε degūdegū, aõe à s̀s̀s̀s̀ wà bè: Èhē! M̀m̀n kè n bè né Luda kp̀é wí ñ εara ñ bo gurɔ̀ aagɔ̀ daguran gweroo?
- 30 Ñ n zĩnda mì sí ñ pita lía!
- 31 Lemε d̀ɔ̀ sa'orikinɔ̀ kɔ̀n ludayādannerinɔ̀ e à faboo lε wà bè: À gbē p̀andenɔ̀ mì sì, m̀ode eé f̀s̀ à a zĩnda mì síro.
- 32 Tó Mεsaya, Isarailinɔ̀ kína p̀ita lía tia wà e, wé à náane kε. Ben gbē kè wà ní pá lía lēdoonɔ̀ e à s̀s̀s̀s̀ d̀ɔ̀.

Yesu gana
(*Mat 27:45-46, Luk 23:44-49, Yoh 19:28-30*)

- 33 Kè ɔ̀fántē kà midangura, ben gusiaa dà bùsu p̀ila píngi ai f̀aantē mò aagɔ̀.
- 34 F̀aantē mò aagɔ̀n Yesu wii lè gbāngbān à bè: Eloī, Eloī, lεma sabatani! Beee bè: Ma Luda, ma Luda, à kè dia n ma ton?
- 35 Kè gbē kè aõ zena gwe kenɔ̀ ỳa p̀i mà, ben aõ bè: À ma, èe Ilia sísii.
- 36 Ben gbēke bàa lè à g̀aa à sabo sè à dà geepiwē kp̀àkp̀a guu, à f̀if̀i kapaa, ben à d̀ò Yesunε à mì. Ben à bè: À ze g̀ia wà gwa tó Ilia é mó à à pita.
- 37 Yesu wii gbāaa lè à wèndi tà.
- 38 Ben Luda kp̀é lábure k̀ēk̀ore plaa b̀ona musu suna g̀izĩ.
- 39 Kè sozanɔ̀ gbēnsi kè ze Yesu aε gwee è lán à gà nà, ben à bè: Ỳapuramε Luda Nén gbē kè ũ.
- 40 Ǹɔ̀gbē kenɔ̀ kú gwe d̀ɔ̀ aõe guu gwaa k̀aaa. Ń tén Mariama Magadaleni kún kɔ̀n Mariamao Yemisi Néngo kɔ̀n Yusufuo da kɔ̀n Salomεo.
- 41 Gurɔ̀ kè Yesu kú Galili, aõmbe aõèg̀ó tézi wàg̀ó à ñan ká. Ǹɔ̀gbē p̀andenɔ̀ kú gwe d̀ɔ̀ pari kè aõ g̀aao Yerusalemu lēdo.

Yesu v̄ina
(*Mat 27:57-61, Luk 23:50-56, Yoh 19:38-42*)

- 42 Azuma zĩ uusie. Kè wèe k̀ammabogurɔ̀ soru kεε,
- 43 Yusufu Arimatea gbē mò. Gbē tódeemε Yuda gbāadeenɔ̀ té. Àmɔ̀ s̀s̀ e kpata kè b̀ò Luda kiia d̀aa. À k̀ùgbāaa kè à g̀aa Pilati kiia à Yesu gè gbèkaa.
- 44 Kè Pilati mà Yesu g̀iake à gà kò, à b̀ò à saε. Ben à sozanɔ̀ gbēnsi sìsi à à là tó Yesu gà kò.

45 Kè Pilati gbēnsi yā pì mà, ben à Yusufu gbà zé à gè pì sé.

46 Ben Yusufu gàa à táaru bisa lù, ben à gàa à à gè pìta lía à bisa pì fífí. À à dà gbèwèè kè wà sò mira úu guu, ben à gbè gbèntē gbegere pà à tàta wèè pìlè.

47 Mariama Magadaleni kōn Mariama Yusufu dao è gura kè wà Yesu gè pì dàen.

16

Yesu fēna gaan

(Mat 28:1-8, Luk 24:1-12, Yoh 20:1-10)

1 Kámmaboguro yānao uusie Mariama Magadaleni kōn Mariama Yemisi dao kōn Salomeo nōsi gū nnaa lù, lè wà gá wà kú Yesu mēa.

2 Azumanengo zī kōngō idè'idè aō bō wèè gaa mira pì kiia.

3 Aō kō là zén wà bè: Dé bé eé gbè mò gbegere pá à guowe mira léa sō?

4 Zaake gbè pì bíta maamaa. Kè aō wéè sè wà gwà, ben aō è wà gbè pì gbegere pà wà guo mira pì léa.

5 Kè aō gè mirawèè pì guu, ben aō gōkpare ke è vèena oplazi à utagyaba puraa dana. Ben aō kè gíri.

6 À bèñne: Àton ke gíriro, Yesu Nazareti kè wà pà lían ée weteeroo? À fèè, à kú kèro. À guu kè wà à dàen gwa,

7 é gá à o à ìbanone kōn Pitao kè èe dōñne aè gana Galili. Gwen aōé à en lán à òñne nà.

8 Aōe lugalugaa yā pì bō ñ sae, ben aō bō miran aō bàa lè. Aōe yāke o gbèkenero kè vīa ñ kū yānzi.

Yesu bō à mōna a ìbanzi

(Mat 28:9-20, Luk 24:13-49, Yoh 20:11-23, Zīr 1:6-8)

9 Kè Yesu fèè Azumanengo zī kōngō idè'idè, à a zīnda òdōa Mariama Magaleniine káaku. Nōgbè pì guun Yesu pè zīn mèn swèeplaaanōa.

10 Ben nōgbè pì gàa à ò gbè kè aō kúo yāanone. Aō nòse yakana wèè sō dōo.

11 Kè aō mà kè Yesu kú wèndio ai nōgbè pì à è wéèo, aōe síro.

12 Beee gbera gurō kè ñ gōon plaaanōo té zé guu aōe gaa wéte guu, à bō à mōñzi lán gbè pānde bà.

13 Kè aō liara wà sù, aō ò gbè kpaaanone, mōde aōe ñ yā síro.

14 Zāazāa à bō à mò a ìba gōon kuri awèdoonzi kè aōe pó blee. Ben à kpàkēñzi ñ swāgbāa yānzi, zaake aōe à náane kero bensō aōe gbè kè aō à è kè à fèeno yā síro.

15 Ben à bèñne: À gá anduna gu píngia à ma baaru nnaa kpá gbēnne ñ píngi.

16 Gbè kè si ben à batisi kè bé eé mīsina e. Gbè kè èe sí sōro, yā é vèè adeea.

17 Gbè kè aō baaru pì sīno yākenanon yè: Aōégae zīnno gomma kōn ma tóo, aōégae yāke borii o.

18 Aōé mlè sé kōn ooo. Baa tó aō sèwèè mì, póke é ñ lero. Aōégae o ke gyāreena aō gbāa kū.

Tana Yesuo ludambe

(Luk 24:50-53, Zīr 1:9-11)

19 Kè Dii Yesu yā òñne à yāa, ben Luda à sè à tàò musu, ben à vèè Luda oplaazi.

20 Ben à ìba pìno gàa wà waazi kè gu píngia. Dii zīi kèñyo à a yā kāsāa pèè kōn dabuyā kè tézino.

LUKU

Baaru nnaa kè Luku kè

Yesu Kirisi ina 1:5-2:52

Yaaya Batisikeri waazikena 3:1-3:20

Yesu batisikena 3:21-4:13

Yesu yádannena Galili 4:14-9:50

Zaa Galili ai Yerusalemu 9:51-19:27

Yesu kuuna Yerusalemu 19:28-22:46

Yesu gana kòn à fεεnao 22:47-24:53

¹ Gbē paridee ɔ kpà, le wà yā kè kè wa té tōkē takada guu zéazea,

² lán gbē kè aɔɔ de yā pì sèedadeenɔ ũ kòn a baarukparinɔɔ òwe nà zaa káaku.

³ Tia sa mapi sō, lán ma wée tē yā pìnɔzi nà doodo zaa a daena, má è à maa mà kēnnε zéazea, ma gbē bèede Tiofilu,

⁴ le ñ yā kè wà dānnεε sānsān dō.

Malaika gĩake à Yaaya Batisikeri ina yā ò

⁵ Yudea bùsu kí Herɔdu gurɔ sa'ori kee kuu, à tón Zakari. À kú Abia sa'orino gāli guumε. À naɔ tón Elizabeti, Aruna boriime dɔ.

⁶ Aɔ plaaa ñ píngi maa Ludanε. Aɔégɔ kuu taari sai, aɔ Dii doka kòn yā kè à dienɔ kūna.

⁷ Mɔde aɔ né vīro, zaake Elizabeti né pāaamε, ben aɔ gɔɔn plaaa ñ píngi zi kù.

⁸ Gurɔ kè sa'ona kà ñ gālia, Zakari bé èe sa'ona Ludaa zīi keε.

⁹ Lán sa'ori pìnɔ è ke nà, aɔ kàbankpe kè, ben kàbankpe Zakari kù, le à gá tuaetiti kpata Dii kpén.

¹⁰ Tuaetikpatagurɔ parii kākɔa kpεεlea píngi aɔɔe adua keε.

¹¹ Ben Dii malaika bò à m̀zi à zè tuaetikpataki ɔplazi.

¹² Kè Zakari à è, à kè g̀ri, vīa à kù.

¹³ Ben malaika pì bène: Ñton tó vīa n kũro Zakari. Luda n wéεkeε s̀, n naɔ Elizabeti é né i g̀gbē ũ, né tó kpáne Yaaya.

¹⁴ N pɔɔ é ke nna, né yāa dɔ, gbēnɔ é pɔnnaa ke à ina yā musu pari,

¹⁵ zaake eégɔ de Diine gbēnsi ũmε. Eé wēε ke í gbāa ke miro, Luda Nini égɔ kúa zaa à da gbεεmmε.

¹⁶ Eé tó Isarailinɔ aε dɔ Dii ñ Ludaa pari,

¹⁷ eé dɔ Diine aε kòn Luda Nini gbāaa kè Ilia vī yāao. Eé tó denɔ lé ke do kòn ñ nénɔ, eé tó swāyāmarisaideenɔ gbē maaanɔ ɔndɔɔ sé. Eé tó gbēnɔ gɔ kú soru guu Diine.

¹⁸ Ben Zakari bè malaika p̀ne: Mé yā pì sānsān dō diamε? Zaake mare zikūnan ma ũ, ben ma naɔ zi kù dɔ.

¹⁹ Ben malaika pì wèala à bè: Mámbe Gablieli ũ, mεégɔ zena Luda aεzī. Àmbe à ma zī mà yā pì onne mà baaru nnaa pì kpánne.

²⁰ Ñ ma, n néne é naε, né fɔ ñ yā oro ai yā pì gá keo, kè néε ma yā kè eé ke a gurɔɔa síro yānzi.

²¹ Gurɔɔ m̀a sō wèε Zakari dāa. À gikena Luda kpén b̀ ñ saε.

²² Kè à b̀, èε fɔ à yā ònyoro, ben wà d̀ kè à wéεgupu è Luda kpémme. Lán à néne nàε nà, ben èε yā oóine kòn ɔɔo.

²³ Kè Zakari sa'ogurɔɔ pàpa, ben à tà bε.

²⁴ Beeε gbera à naɔ Elizabeti nò s̀, ben à a zīnda ùte ai mɔ ɔɔoro à bè:

²⁵ Dii yā kè kème, à ma wēnda gwà, à ma bɔ wín.

Malaika gĩake à Yesu ina yā ò

26 À mɔ swɛɛdodee guu Luda malaika Gablieli zì Galili lakutu kè wè be Nazarɛti guu.

27 À gàa nɔkparɛ lɛzii kè à tón Mariama kiia. À gɔkɔpamma vī Dauda borii ũ. À tón Yusufu.

28 Kè malaika pì gè à kiia, à bèɛ: Fɔɔ aubarikade! Dii kúnyo.

29 Mariama bídi kè maamaa yā pì, à laasuu lè à bè: Ì beee mì de diamɛ?

30 Ben malaika pì bèɛ:

Mariama, ñton tó vīa n kúro,
zaake Luda gbèkɛɛ kènnɛmɛ.

31 Ñ ma! Né nò sí ñ né i gɔgbè ũ,
né tó kpáne Yesu.

32 Eégɔ de gbɛnsi ũ,
weé à sísi Luda Musude Né.
Dii Luda é à kpá

à dezi Dauda kpatan,

33 eégɔ kí bleɛ Yakubu boriinɔnɛ gurɔ píngi,
à kíblena égɔ yāana vīro.

34 Ben Mariama bè malaika pìnɛ: Kè má gɔgbè dɔ zikiro, beee é sí kɛ diamɛ?

35 Malaika wèàla à bè:

Luda Nini é summa,
Luda Musude gbāaa é danla.

Bee yānzi né kè né ii pì kuuna égɔ adona,
weé à sísi Luda Né.

36 N danɛ Elizabeti négɔgbè nòsina se a zikū guu. Nɔgbè kè wà diɛ pāaa ũu pì kú kɔn nò mɔ swɛɛdooɔ tia.

37 Zaake Luda kiian baabɔ píngi è sí kɛn.

38 Ben Mariama bè: Dii zòblerin ma ũ. À kɛmɛ lán n ò nà. Ben malaika pì tà à à tòn.

Mariama gana Elizabeti gwa

39 Gurɔɔ mɔda Mariama fɛɛ à gàa lakutu kè kú Yudea bùsu gusĩsĩdeen gɔɔ.

40 À gàa Zakari bɛ, ben à ì kpà Elizabetia.

41 Kè Elizabeti Mariama ì pì mà, à né vī à gbɛɛɛ guu, ben Luda Nini sù Elizabetia,

42 à wii gbāaa lè à bè: Aubarikadeen n ũ de nɔgbè píngila. Aubarikadeen né kè kú n gbɛɛɛn ũ dɔ.

43 Bón ma ũ kè ma Dii da mò ma gwaa?

44 Gurɔɔ kè ma n ì mà dé, né kè kú ma gbɛɛɛn vī kɔn pɔnnaao.

45 Aubarikadeen n ũ, mmɔn kè n yā kè Dii ònnɛɛ sɪ, kè eé kɛ.

Mariama Dii tó sɛna lezĩ

46 Ben Mariama bè:

Méɛ Dii tó sɛɛ lezĩ ma swè guu,

47 ma pɔɔ e kɛɛ nna Luda ma Mìsiria,

48 zaake à ma yā dà,

mamɔma à zòbleri kè méɛ ká póke lézĩroo.

Zaa tia ai gurɔ píngi weé bemɛ aubarikadeemɛ,

49 zaake Luda gbāade yā bíta kèmɛ.

À tó kú adona.

50 È wènda dɔ gbè kè aɔè a vīa kɛɛnɔnɛ
ai n boriia.

51 À a gāsā pòro à a gbāaa òdòáñe,
à ìadārinò fàakōa kōn n̄ laasuunò.

52 À gbāadeenò b̀ò kpatan,
à talakanò sè lezĩ.

53 À p̀ò maaanò kpà n̄ aderinò a s̄ kà,
m̀de à ɔ̀deenò gbàre ɔ̀kori.

54 À a z̀bleri Isarailinò ìan ká,
a s̄ yā e s̄anlo.

55 À wēnda d̀ò Ibrañe kōn a borii p̀inò
lán à ò wa dezinòne nà.

56 Mariama v̄e kōn Elizabetio lán m̀o aag̀ò bà, ben à tà be.

Yaaya Batisikeri ina

57 Elizabeti né'igur̀ò kà, ben à né ì g̀gbē ũ.

58 Kè à fáandideenò kōn à daneǹò mà lán Dii wēnda d̀òne nà, a s̄ p̀onnaa k̀èò.

59 À gur̀ò s̀raag̀òdee zĩ a s̄ mò b̀angu ke né p̀ine, le wà à de Zakari t̀ó kpáne,

60 ben à da b̀è: Auo! Weé à sísi Yaayame.

61 A s̄ b̀ene: Gb̀ekee kú n̄ daneǹò té kè à t̀ó beee v̄iro.

62 Ben a s̄ yā ò à denè kōn ɔ̀ò, le wà d̀ò dian à yezi wà t̀ó kpáne nà.

63 Zakari walaa gb̀eka, ben à k̀èa: À t̀ón Yaaya. Yā p̀i b̀ò n̄ sae n̄ p̀ingi.

64 Gwe g̀ò à néne g̀ùe, à lé b̀ò èe yā oo èe Luda sáabu kpaa.

65 Ben v̄ia n̄ fáandideenò k̀ù n̄ p̀ingi, ben Yudea bùsu gusĩsĩde gb̀eǹò e yā p̀i
t̀k̀e n̄ p̀ingi.

66 Ben gb̀e kè a s̄ yā p̀i m̀anò k̀una n̄ ǹòse guu wà b̀è: B̀ón né p̀i ég̀ò de a ũ ziaa?
Zaake Dii ɔ̀ ligazime.

Zakari annabikεyā'ona

67 Luda Nini s̀u à de Zakaria, ben à annabikεyā ò à b̀è:

68 Wà Dii Isarailinò Luda sáabu kpá!

À mò à a gb̀eǹò b̀ò.

69 À M̀isiri gb̀adee b̀òwe

a z̀bleri Dauda bori té,

70 lán à ò a annabinò g̀azĩ nà zaa g̀ikena.

71 A s̄ b̀è eé wa sí wa ibεeǹò,

eé wa b̀ò gb̀e kè a s̄ z̀awaguu p̀inò ɔ̀zĩ.

72 Lemε à wa dezinò wēnda gwà le,

à bà kuunañyo yā e s̄anlo.

73 À la dà wa dezi Ibrañe

74 à b̀è é wa b̀ò wa ibεeǹò ɔ̀zĩ,

é wa gba zé wà d̀azi v̄ia sai,

75 le wa kuuna g̀one adona gb̀e maaanò ũ

ai wa wēndi lén.

76 Mpi s̀ò ma né,

weé n̄ sísi Luda Musude annabi,

zaake m̀be né d̀ò Diine aε n̄ zé kekene.

77 Né t̀ó à gb̀eǹò d̀ò lán eé n̄ m̀i sí nà,

lán eé n̄ duruǹò k̀éñe nà.

78 Zaake wa Ludaa s̀u v̄i,

b̀ona musu eé mó wa gwa lán gud̀ona bà,

79 le à guu pu gb̀e kè a s̄ò kú gusiaa guuǹone

kōn gb̀e kè a s̄ò kú gaa lézĩǹò,

le à wa gb̀a da aafia zén.

80 Né pì bíta kù à gě kǎgbáadee ũ. A kú gbáan ai gurɔɔ kè à bò Isarailinɔne gupuráaa.

2

Yesu Kirisi ina (Mat 1:18-25)

- 1 Gurɔɔ m̀da Siza Ogoṣutu b̀ kɔn yǎo à bè wà a b̀usu gbẽnɔ naro ń píngi.
- 2 Naroná káaku kè wà kèn gwe gurɔɔ kè Kiriniu de Siria b̀usu gbẽnsi ũ.
- 3 Baade píngi g̀aa a be wéte le wà à tó da takadan.
- 4 Yusufu s̀ b̀ Nazareti, Galili b̀sun à g̀aa Dauda be lakutu Betelemu, Yudea b̀sun, ke à de Dauda borii ũ yǎnzi.
- 5 À g̀aa le wà à tó da takadan gwe kɔn a nɔkamma Mariama kè ǹsinao,
- 6 ben gurɔɔ kè aṣo kú gwe, à né'igurɔɔ kà,
- 7 ben à a né daudu ì. À bisa fífia à à dàe pókádeenɔ póblebɔn, kè aṣo guu e nibɔnɔ pitakiiaro yǎnzi.
- 8 Sádárinɔɔ kú b̀usu d̀nkɔ pì guu, aṣo ii s̀ete aṣo ń s̀aanɔ d̀akpaa gwǎavĩ.
- 9 Ben Dii malaika b̀ à m̀nzi, Dii gakui guu p̀ à liganzi, ben vĩa ń kú maamaa.
- 10 Malaika pì bèné: Àton tó vĩa a kũro, zaake ma m̀ mà baaru nnaa kpáareme, gbẽ píngi p̀o é ke nna maamaa.
- 11 Wà Misiri iare Dauda wéten gwǎavĩa, àmbe Mesaya ũ Dii ũ.
- 12 Sèeda kè eé tó à à d̀on yè: É nékpántè e daena pókádeenɔ póblebɔn, bisa fífia.
- 13 Kándo ludambe z̀kpɛenɔ kú kɔn malaika p̀o lèdo paripari, aṣo Luda s̀abu kpaà wà bè:
- 14 Wà Luda tó b̀ zaa musu, gbẽ kè aṣ yǎ kèn nnaano aafia e tɔtɛa.
- 15 Kè malaika p̀nɔ g̀nla aṣ t̀ ludambe, ben sádárinɔɔ bèkɔne: Wà g̀ Betelemu, le wà yǎ kè kè pì e, yǎ kè Dii t̀ wá d̀.
- 16 Ben aṣ f̀e wà g̀aa kpakpaa aṣ b̀ Mariama kɔn Yusufuo kɔn nékpántè p̀o daena pókádeenɔ póblebɔn.
- 17 Kè aṣ à è, aṣ yǎ kè wà ònne né pì musu ò.
- 18 Ben yǎ kè sádárinɔɔ ò pì b̀ gbẽ kè aṣo m̀nɔ sae ń píngi.
- 19 Mariama yǎ pì kũna a ǹse guu píngi èe laasuu leea.
- 20 Sádárinɔɔ liara wà t̀, aṣo Luda tó se lezĩ aṣo à s̀abu kpaà yǎ kè aṣo mà ben aṣo è yǎnzi, zaake à kè lán wà ònne nà.

Tókpana Yesune

21 À gurɔɔ s̀raagɔdee zĩ né b̀ngukɛgurɔɔ kà, ben wà tó kpàne Yesu, tó kè malaika ò zaale wèe à nò síroo.

Yesu ɔɔana Diine

- 22 Kè aṣ gbásibɔgurɔɔ kà, aṣ à sè wà g̀aa à ɔɔa Diine Yerusalemu lán Musa doka ò nà.
- 23 Zaake à kú Dii doka takadan wà bè, wà daudunɔ kpá Diia.
- 24 Aṣ sa'opɔ kè wà diè Dii doka takadan kpà, wà bè p̀tèe m̀n plaaa ke lukulukune b̀rɔ m̀n plaa.
- 25 Gbẽkee kú Yerusalemu à t̀n Simɛɔ. Gbẽ maaame, à Luda vĩa vĩa à wéde ò Isarailinɔ misinazi. Luda Ninii kúa,
- 26 ben à bène eé ga Dii gbẽ kè wè be Mesaya ena sairo.
- 27 Luda Nini d̀ne ae, ben à gè Luda ua guu. Kè Mariama kɔn Yusufuo m̀ kɔn ń né Yesuo yǎ kè wà diè doka takadan kena yǎnzi,
- 28 ben Simɛɔ à s̀ a zĩ à Luda s̀abu kpà à bè:

29 Ñ mamɔma n zòbleri gbarɛ aafia guu sa
lán n òmɛ nà Dii,

30 zaake ma wée sù Mìsiri kè n dìele,

31 kè n à yā kèke bori píngi wáa.

32 Eégɔ de gupuraa ũ lɛ à guu pu bori pāndenɔne
à n gbɛ Isarailinɔ tó sɛ lezĩ.

33 Yā kè à ò né pì musu bò à de kɔn à dao saɛ.

34-35 Simɛɔ sa maaa ònne, ben à bè né pì da Mariamane:

Àmbe eégɔ de sèeda kè Isarailinɔ é gízi ũ,

pɔsɪaa é n swè zɔ lán fɛɛdaa bà.

Isaraili kenɔ é kaate aɔ kenɔ é m̀sina e à gāzĩ,

aɔ ǹse guu yā é bɔ gupuraa.

36 Nɔgbɛ annabi kee kú gwe à tón Ana, Fanuɛli né, Asa boriime. Nɔgbɛ pì zi
kù kótokoto. À zā kè kɔn a gɔkɔpammao wè swɛɛplaa,

37 ben à gò gyaanɔ ũ ai wè basiigɔ awɛɛsiigɔ. È bɔ Luda uaro, ègɔ dɔɔ Ludazi
fāantɛ kɔn gwāavĩo kɔn léyinao kɔn aduakɛnao.

38 Zĩ beea gɔɔ à s̀nzi, à Luda sáabu kpà, èe né pì yā oo gbɛ kè aɔ wée dɔ
Yerusalemu bɔnazinɔne n píngi.

Liara tana Nazareti

39 Kè Yusufu kɔn Mariamao kè lán à kú Dii doka takadan nà píngi wà yāa, aɔ
liara wà tà n be wéte Nazareti, Galili b̀sun.

40 Né pì fɛɛ à gbāa kù. Ɔndɔɔ m̀a, ègɔ kú kɔn Luda aubarikao.

Yesu gana Luda ua a néngo zĩ

41 Wè kɔn wèo Yesu de kɔn à dao è gá Banla zĩbaa ke Yerusalemumɛ.

42 Kè Yesu kà wè kuri awɛɛplaa, aɔ liara wà gàa zĩbaa ke lán aɔ ke nà.

43 Kè zĩbaa yāa, aɔɔe taa, ben aɔ né Yesu gò Yerusalemu, aɔɔ à yā d̄ɔro.

44 Aɔɔe daa à kú n gbɛnɔ tɛmɛ. Kè aɔ táa ò gurɔ do, ben aɔɔe à wɛtɛɛ n danɛnɔ
kɔn n gbɛ d̄ɔnanɔ tɛ.

45 Kè aɔɔe à ero, aɔ liara wà gàa à wɛtɛ Yerusalemu.

46 À gurɔ aagɔdee zĩ aɔ à è Luda ua guu v̄ɛna yādannerinɔ tɛ, èe swā kpaá n
yāzi, èe yā lalaam̄ma.

47 À yā d̄ɔna kɔn à yāwenlanao bò gbɛ kè aɔɔe à yā maanɔ saɛ n píngi.

48 Kè à de kɔn à dao à è, à bò n saɛ, ben à da bène: Bóyānzi n kèwe lezi? N de
kɔn mapio bídi kè n wɛtɛna yānzi.

49 À wènlà à bè: À kè dia ée ma wɛtɛɛ? Á d̄ɔ kè à k̄ s̄iò mà a De b̄k̄ɔtɛ kenloo?

50 M̀de aɔɔe yā kè à ònne pì d̄ɔrɔ d̄ɔro.

51 Yesu liara à tàn̄yo Nazareti à n yā mà. À da yā p̄inɔ k̄na a ǹse guu píngi.

52 Yesu bíta kù, à ɔnd̄ɔ kàara à nna kɔn Ludao kɔn gb̄enteenɔ.

3

Yaaya Batisikeri waazikena

(Mat 3:1-12, Maa 1:1-8, Yoh 1:19-28)

1 Siza Tiberia kíblena wè ḡeroodee guu P̄ontiu Pilatin Yudea b̀su gb̄nsi ũ,
Herɔdu e kí blee Galili, à v̄li Filipi e kí blee Iturea b̀sun kɔn Tarakoniti b̀suo,
Liṣania s̄ɔ e kí blee Abilenɛ b̀sun.

2 Anasa kɔn Kayafaon sa'orikinɔ ũ. Gurɔ m̀a Luda yā ò Zakari né Yaayane
gbáan.

3 Ben à fɛɛ èe ligaa Yoda baa k̄a kpa kɔn baa kè kpaaɔzi píngi, èe waazi kee
gb̄enɔne. À ònne aɔ n ǹse liɛ aɔ batisi ke, Luda é n durunnɔ k̄nne.

- 4 Lán à kú annabi Isaya takada guu nà à bè:
 À baarukpari kòto ma dɔ gbáan,
 èe bee à zé keke Diine,
 à zé wéwɛnɔ poronɛ súusu.
- 5 Guzurɛ píngi é tata,
 kpiiinɔ kɔn sìsɔnɔ é daɛ píngi.
 Zé kotinanɔ é poro súusu,
 zé wokūwokūnɔ é kpakɔsɔ,
- 6 gbɛ sánda píngi é e lán Luda è ní mì sí nà.
- 7 Gbɛnɔ ègɔ mɔɔ à kiia pari aɔ batisi ke, ben è beñne: Gbɛntee pitigoonɔ! Dé bé à lé dàawa à bàa sí pɔfɛ kè Luda é pitañmane?
- 8 À nɔseliɛna yá ke, weégɔ dɔ kè a liɛ. Kè Ibraĩ de a dezi ũ, àtongɔ daa kè beee bé eé a bɔro. Mée ooare, Luda é fɔ à gbè kènɔ ke Ibraĩ boriinɔ ũ.
- 9 Kpása diena línɔzi kò. Luda é lí kè è né maaa iroo zɔ à zu té guu.
- 10 Gbɛnɔ à là wà bè: Tó lemɛ, wé ke diamɛ?
- 11 À wèñla à bè: Gbɛ kè uta vɔ mèn plaaa à à doo kpá gbɛ kè vɔroo. Gbɛ kè pɔblee vɔ à ke le dɔ.
- 12 Be'ɔsirinɔ mɔ batisi ke, ben aɔ à là wà bè: Danneri, wé ke diamɛ?
- 13 À wèñla à bè: Àton be'ɔ símɔ de lán wà diɛ nàlaro.
- 14 Sozanɔ à là: Wapinɔ sɔ, wé ke diamɛ? À bèñne: Àton gbáaa mɔ gbɛnɔne à ní blero. À ze kɔn fɔa kè wè boareeo.
- 15 Gbɛnɔ támaa e kaara. Baade píngi e laasuu leɛ a nɔse guu Yaaya yáa, tó àmbe Mesaya ũ.
- 16 Yaaya bèñne ní píngi: Mèè a batisi ke kɔn íomɛ, mɔde gbɛke é mó à gbáaa demala, mée ká mà à kyatee bɔbɔnɛro. Àmbe eé a batisi ke kɔn Luda Ninio kɔn téo.
- 17 À gbaka kúna kè eé pɔ fão. Eé pɔwɛe ká a dɔn, eé à sàko ká té kè è garoo guu.
- 18 Yaaya baaru nna kpannɛna guu à nàkɔrɛmɔ kɔn yá pãndenɔ pari.
- 19 Ben à kpàkè kí Herɔduzi a vɔi naɔ Herɔdia yá musu kɔn yá zaa pãnde kè à kènɔ píngi,
- 20 ben Herɔdu èara à yá zaaa kè dɔ, à Yaaya dà kpésiaan.

Yesu batisikɛna
 (Mat 3:13-17, Maa 1:9-11)

- 21 Kè Yaaya e gbɛnɔ batisi keɛ ní píngi, à Yesu batisi kè se. Gurɔ kè Yesu e adua keɛ, ludambɛɛ wèkɔa,
- 22 ben Luda Nini súa, à de lán pɔtɛɛ bà. Ben à kòto mà bɔna ludambɛ à bè: Mbe ma Né mèn do léle yenzidee ũ, kè ma pɔɔ nnamma maamaa.

Yesu bori bɔzia
 (Mat 1:1-17)

- 23 Gurɔ kè Yesu nà a zɔia, à kà wè baaakuri taka. Wèe daa Yusufu né'inamɛ.
 Yusufu sɔ Eli néme,
 24 Eli sɔ Matata néme,
 Matata sɔ Levi néme,
 Levi sɔ Mɛlɛki néme,
 Mɛlɛki sɔ Yanai néme,
 25 Yanai sɔ Yusufu néme,
 Yusufu sɔ Matatia néme,
 Matatia sɔ Amosi néme,
 Amosi sɔ Naumu néme,
 Naumu sɔ Èseli néme,

Eseli sō Nagai néme,
26 Nagai sō Maata néme,
Maata sō Matatia néme,
Matatia sō Semēi néme,
Semēi sō Yosēki néme,
Yosēki sō Yoda néme,
Yoda sō Yoanana néme,
27 Yoanana sō Resa néme,
Resa sō Zerubabeli néme,
Zerubabeli sō Sealatieli néme,
Sealatieli sō Neri néme,
Neri sō Meleki néme,
28 Meleki sō Adi néme,
Adi sō Kosamu néme,
Kosamu sō Elemadamu néme,
Elemadamu sō Ee néme,
Ee sō Yosua néme,
29 Yosua sō Elieza néme,
Elieza sō Yorimu néme,
Yorimu sō Matata néme,
Matata sō Levi néme,
Levi sō Simeō néme,
30 Simeō sō Yuda néme,
Yuda sō Yusufu néme,
Yusufu sō Yonamu néme,
Yonamu sō Eliakimu néme,
Eliakimu sō Melea néme,
31 Melea sō Mena néme,
Mena sō Matata néme,
Matata sō Natā néme,
Natā sō Dauda néme,
Dauda sō Yese néme,
32 Yese sō Ōbedi néme,
Ōbedi sō Boaza néme,
Boaza sō Salamō néme,
Salamō sō Nasō néme,
Nasō sō Aminadabu néme,
33 Aminadabu sō Ramu néme,
Ramu sō Ezerōnu néme,
Ezerōnu sō Perēzi néme,
Perēzi sō Yuda néme,
Yuda sō Yakubu néme,
34 Yakubu sō Isaaku néme,
Isaaku sō Ibraī néme,
Ibraī sō Tera néme,
Tera sō Nao néme,
Nao sō Serugu néme,
35 Serugu sō Reu néme,
Reu sō Pelegi néme,
Pelegi sō Eberu néme,
Eberu sō Sela néme,
Sela sō Kaina néme,
36 Kaina sō Apasada néme,
Apasada sō Semu néme,
Semu sō Nuū néme,
Nuū sō Lamēki néme,

Lameki s̄ Metusela néme,
³⁷ Metusela s̄ Enoku néme,
 Enoku s̄ Yarēdi néme,
 Yarēdi s̄ Malalēli néme,
 Malalēli s̄ Kenana néme,
 Kenana s̄ Enosu néme,
³⁸ Enosu s̄ Seti néme,
 Seti s̄ Adamu néme,
 Adamu s̄ Luda néme.

4

Yesu ȳsagwana

(*Mat 4:1-11, Maa 1:12-13*)

- ¹ Yesu b̄ Yoda èe suu pana k̄n Luda Ninio, ben Ninii p̄i ḡaao gb̄aan.
- ² Ibilisi à ȳ à gwà gwe ai gur̄o baplaa. Gur̄o m̄a èe p̄óke blero. Kè gur̄o baplaaa p̄i p̄apa, n̄aa e à d̄ee.
- ³ Ben Ibilisi bène: Tó Luda Nén n̄ ũ, ò be gb̄è kè li bur̄edi ũ.
- ⁴ Yesu wèàla à bè: À kú Luda ȳn wà bè: P̄óbleen gb̄ēntee èḡo kúo adoro.
- ⁵ Ben Ibilisi ḡaao gu lez̄in, ben à anduna kpatan̄o òd̄oan̄e p̄ingi a z̄eki gb̄èn ḡo
- ⁶ à bè: Mé n̄ gba beeen̄o iko p̄ingi k̄n a gakuio, zaake à kú ma ōz̄ime, gb̄ē kè má yezin mé kp̄aa.
- ⁷ Tó n̄ d̄onzi k̄eme, eé ḡo n̄ p̄o ũ p̄ingime.
- ⁸ Yesu wèàla à bè: Wà kè wà bè, ò d̄onzi ke Dii n̄ Ludane òḡo d̄ozi ado.
- ⁹ Ben Ibilisi ḡaao Yerusalemu à à z̄è Luda kp̄é m̄is̄ont̄ea à bè: Tó Luda Nén n̄ ũ, ò kp̄a n̄ z̄indazi kè,
- ¹⁰ zaake wà kè Luda ȳn wà bè: Eé n̄ ȳa o a malaikan̄one āo n̄ d̄akpa.
- ¹¹ Āoé n̄ sé ò z̄i le ònton ḡèn sí gb̄èaro ȳanzi.
- ¹² Yesu wèàla à bè: Wà bè ònton Dii n̄ Luda lé ò gwaro.
- ¹³ Kè Ibilisi Yesu ȳ à gwà k̄n ȳa p̄ingio à ȳaa, ben à à tòn ai z̄ikea d̄o.

Yesu nana a z̄ia Galili

(*Mat 4:12-17, Maa 1:14-15*)

- ¹⁴ Yesu liara à tà Galili k̄n Luda Nini gb̄aaao, ben à tó dà bùsu p̄ila p̄ingi.
- ¹⁵ È ȳa dāne ò aduakekpen̄o guu, baade p̄ingi è à s̄abu kp̄a.

Nazaretideen̄o gina Yesuzi

(*Mat 13:53-58, Maa 6:1-6*)

- ¹⁶ Ben à ḡaà Nazareti, guu kè à né blèn. Kámmabogur̄o z̄i à ḡaà aduakekpen lán è ke nà. À f̄ee à z̄è le à kyó ke,
- ¹⁷ ben wà annabi Isaya takada kp̄aa. Kè à p̄oro, à b̄o guu kè wà ȳa k̄ekii k̄en-a wà bè:
- ¹⁸ Dii Ninii kúma, à ma dīe mà baaru nnaa kp̄a takaasideen̄one, à ma z̄i mà ḡònz̄indane kp̄aakpa ke gb̄ē kè āo ò z̄inda v̄iroon̄one, mà w̄éew̄ena kp̄aakpa ke v̄ian̄one, mà gb̄ē kè āo yinan̄o poro,
- ¹⁹ mà Dii gb̄ēkek̄ennegur̄o kp̄aakpa ke.
- ²⁰ Ben à takada p̄i k̄oko à kp̄a d̄onleria à v̄ēe. Gb̄ē kè āo kú kp̄é guun̄o w̄éé f̄ia ò p̄ingi.
- ²¹ Ben à nà ȳa'onn̄ena à bè: Luda ȳa kè p̄apa gb̄aa lán ée maa nà.

22 Yã maaa kè da à lén bò n sae n píngi, aõe à tó nnaa sii wà bè: Yusufu nén yèroo?

23 Ben à bèñne: Má dõ sãnsãn kè é yáasi kè zume. Tó mbe likita ũ, n n zĩnda kèkõa. É beme mà yã kè á mà má kè zaa Kapenamú ke ma be wéte guu kè dõ.

24 Yãpuraan mée ooare, annabi ègõ bèe vĩ a be wéte guuro.

25 Méé ooare yãpura, kè ludambe zé tàta Ilia gurõ, gyaanõõõ pari. Lou e maro ai wè aagõ kõn mõ sweedoo, ben dekaa bíta kà Isarailinõ bunsun píngi,

26 mõde Luda e Ilia zĩ n gbẽkearo, sé gyaanõõ kè kú Zarefa, Sidõ sae.

27 Annabi Elisa gurõ sõ, Isarailinõ bunsun kusunõõ dimme, mõde èe n gbẽke kèkõaro, sé Siria bõsu gbẽ Naama.

28 Kè gbẽ kè aõõ kú aduakẽkpe guunõ yã pì mà, aõ fè maamaa n píngi.

29 Ben aõ bò kõn Yesuo wéte kpe aõ gào sísĩ kè n wéte káea gõroa, le wà õ sõzi à léé à sín yãnzĩ.

30 Ben à bò n té à tà.

Yesu zĩnde kèkõana Kapenamú

(Maa 1:21-28)

31 Yesu tà Kapenamú, Galili bunsun, ben èe yã daañne kámmabogurõõ zĩ.

32 À yãdannena bò n sae, zaake à yã iko vĩ.

33 Gõgbẽ zĩnde kee kú aduakẽkpen gwe, ben à wii gbãaa lè à bè:

34 Á!a! Bón wá vĩ kõ õzĩ, Yesu Nazareti? N mõ n wa kaaten yó? Má dõ gbẽ kè n de a ũ, mbe Luda gbẽ kè kú adona ũ.

35 Ben Yesu gi zĩn pìne à bè: N yĩte! N go gõgbẽ pía. Ben zĩn pì gõgbẽ pì pãe gbẽnõ té à gò, èe à kènnaro.

36 Gbẽnõ bídi kè n píngi, aõe kõ lalaa: Bó taka bori yãn gwee? È yã da zĩnnõne kõn iko gbãaaõ, ben aõè gorĩma.

37 Ben à tó dà bõsu pìla píngi.

Gyãreenõ kèkõana pari

(Mat 8:14-17, Maa 1:29-34)

38 Kè à bò aduakẽkpen, ben à tà Simõ be. Simõ naõ daa e mèwãaa kee maamaa, ben wà à yã òne.

39 Yesu zèàla à gi mèwãaa pìne, ben à mè yĩ kũ. Zaa gwe gõõ à fèe à póblee kèñne.

40 Kè òfántè gè kpén, gbẽ kè aõõ gyãree vĩnõ mònhyo Yesu kiia, ben à õ kèke n baadea à n kèkõa kõn n gyã bori sãnda píngio.

41 Zĩnnõ sõõ e bõõ gbẽnõ guu kõn wiiio pari wà bè: Mbe Luda Né ũ. Mõde è gíinne aõ yã o, kè aõ à dõ Mesaya ũ yãnzĩ.

Yesu waazikena Galili

(Maa 1:35-39)

42 Gukèkõana Yesu bò wéte guu à gàa gusae, ben gbẽnõõ e à wetee. Kè aõ bõa, aõõ yezi à n tóro.

43 Ben à bèñne: Sé mà kpata kè bò Luda kiia baaru kpá wéte kpaanõne dõ, zaake beee yãnzĩn Luda ma zĩzi.

44 Ben à gàa èe waazi kee Yudea bõsu aduakẽkpenõ guu.

5

Yesu ìba káakunõ sisina

(Mat 4:18-22, Maa 1:16-20)

¹ Zĩkea Yesu zena Genesareti sèbe baa, ben gbẽnõ kàkõazi pari le wà Luda yã ma yãnzĩ, aõõ nakõreea.

- 2 Ben à góro'ite è kaena baa mèn plaa, sɔɔkɔɔ bèn aɔe n táarunɔ pipii.
- 3 Ben à gè góro pìnɔ doke guu kè de Simɔ pɔ ũ, à wée kèa à góro pì yīpa féte à gēo ín. Ben à vèe góro pì guu à yā dà gbēnɔne.
- 4 Kè à yā ò à yāa, ben à bè Simɔne: N gá kɔn góroo í lòn, à táaru zu, é kpò kũ.
- 5 Simɔ wèala à bè: Danneri, wa zī kè ai guu gaa dɔo wée póke kũro, mɔde lán n ò nà, mé zu.
- 6 Kè aɔ kè le, aɔ kpò kàkɔa gidigidi ai aɔ táarunɔ yezi à kē.
- 7 Ben aɔ ɔ kè yáku n górode daanɔne aɔ mɔ wà n ĩan ká. Kè aɔ mɔ, aɔ kpò kà góro mèn plaaa pìnɔ guu à pà ai aɔ yezi wà vlē.
- 8 Kè Simɔ Pita è le, à kùe Yesu gbá sae à bè: N gu ma sae Dii, zaake durunkerin ma ũ.
- 9 Simɔ bídi kè kɔn gbē kè aɔ kú ledoonɔ n píngi kpò parii kè aɔ kũ pì yānzi.
- 10 Lemɔ dɔ Yemisi kɔn Yohanao, Zebedi né kè aɔ de kɔ gbē ũ kɔn Simɔo bídi kè se. Ben Yesu bè Simɔne: Nton tó vīa n kũro. Zaa gbàa gbēnteen négɔ wee.
- 11 Kè aɔ kà kɔn n góroo baa, ben aɔ pɔ píngi tòn wà tēzi.

Kusu kēkōana
(Mat 8:1-4, Maa 1:40-45)

- 12 Zīkea Yesu kú wéte ke guu, ben gōgbē kè kusu dààlaa mɔ. Kè à Yesu è, à dàa a puua à wée kèa à bè: Dii, tó n yezi, né fɔ n ma kēkōa wásawasa.
- 13 Ben Yesu ɔ bɔ à kèa à bè: Má yezi, n gɔ wásawasa. Zaa gwe gɔɔ à kusu yāa.
- 14 Ben Yesu bène: Nton o gbēke maro. N gá n n zīnda dɔa sa'orine n sa'opɔ kè Musa diɛ kpá n kēkōana sēeda ũ gbēnɔne.
- 15 Yesu baaru dàgula de yāala. Gbēnɔ è kakōa pari wà à yā ma, le à n kēkōa kɔn n gyāanɔ dɔ.
- 16 Ben Yesu è bɔ n té à gá adua ke gusae.

Gbē kaena kēkōana
(Mat 9:1-8, Maa 2:1-12)

- 17 Zīkea Yesu e yā daañne. Farisi kenɔ kɔn ludayādanneri kenɔ vēena gwe. Aɔ bɔ Galili kɔn Yudea wétenɔ guu píngi kɔn Yerusalemuo. Luda gbāaa kúo, ben èe gyāreenɔ kēkōa.
- 18 Ben gbēkenɔ mɔ, aɔ gbē kaena sɛna kɔn daebɔo, aɔe zé wete wà gēo wà à diɛ Yesu ae.
- 19 Kè aɔe gēkii ero parii yānzi, ben aɔ didio kpé musu, aɔ kpé fɔ, ben aɔ à pita kɔn à daebɔo zà guu Yesu ae.
- 20 Kè Yesu è aɔ a náane vī, à bè: Ma gbē, n durunɔ kēm̄ma.
- 21 Ludayādannerinɔ kɔn Farisi pìnɔ ò n nɔse guu: Dén gbē kè èe dɔkɛɛ Ludao kè ũ sɛe? Dé bé eé fɔ à durun kēñne, tó èe ke Luda ado baasiroo?
- 22 Yesu n laasuu dɔ, ben à n lá à bè: Bóyānzi ée laasuu beee taka leɛ a nɔse guuzi?
- 23 Tó ma bè à durunɔ kèa, ke tó ma bè à fɛɛ à táa o, à kparee bé à aagaa?
- 24 Má ò le le àgɔ dɔ kè Gbēntee Né durunkēnnena iko vī tɔte kēm̄e. Ben à bè gbē kaena pìne: Ma bènne, n fɛɛ n n daebɔ sé n tá be.
- 25 Gwe gɔɔ à fɛɛ à zè n wáa, à a daebɔ pì sè à tà be, èe Luda sáabu kpaá.
- 26 Baade píngi lé àe, ben aɔ Luda tó bɔ. Vīa guu aɔ bè: Wa dabuyá è gbāa.

Levi sisina
(Mat 9:9-13, Maa 2:13-17)

- 27 Beee gbera Yesu bɔ, ben à be'ɔɔsiri kè wè benɛ Levi è vēena a be'ɔɔsikpen. À bène: N mɔ n tēm̄azi.
- 28 Ben à fɛɛ à pɔ píngi tòn à tēzi.

29 Ben à póbble bíta kè a be à Yesu sisia, be'ɔɔsirinɔ kɔn gbẽ pãndenɔ e pɔ bleeńyo pari.

30 Ben Farisinɔ kɔn n ludayãdannerinɔ yãkete kà a ibanɔzi wà bè: Bóyãnzɔ ée pɔ blee ée í mii kɔn be'ɔɔsirinɔ kɔn durunkerinɔzi?

31 Ben Yesu wèńla à bè: Gbẽ kè aafia v̄i bà kú likita yãoro, sé gyãree.

32 Mée mɔ gbẽ maaanɔ sísi aɔ n nòse liero, sé durunkerinɔ.

Léyina yã

(Mat 9:14-17, Maa 2:18-22)

33 Ben wà bène: Yaaya ibanɔ ègɔ lé yii aɔègɔ adua kee baabɔe. Lemɛ kɔn Farisi ibanɔ dɔ, mɔde n gbẽnɔ ègɔ pɔ blee aɔègɔ í miime.

34 Ben Yesu wèńla à bè: É fɔ à be nɔseri gbẽnɔ lé yi gurɔɔ kè à kúnyóó?

35 À gurɔɔ é mɔ kè weé nɔseri pì bɔ n tɛ, gbasa aɔé lé yi sa.

36 Yesu yã lèkɔzińne dɔ à bè: Gbẽke è uta dufu li wà dɔ a ziilaro. Tó wà kè le, uta dufu é yakame, à zii é kɔ sí kɔn uta dufu nambata pìoro.

37 Wè geepiwè dufu ká tũu zii guuro. Tó wà kè le, wè dufu pì é tũu pũtãme, ée kwéé, tũu é yaka.

38 Auo, wè geepiwè dufu ká tũu dufu guume.

39 Gbẽ kè kɔ dɔ kɔn wè zi minao è à dufu sáabu kpáro, è be à zii bé à nna.

6

Kámmabogurɔ yã

(Mat 12:1-14, Maa 2:23-3:6)

1 Kámmabogurɔ zĩkea Yesu e pãa buraanɔla, ben à ibanɔ pówɛɛ wòro aɔ suguu pà n ɔɔn, aɔɔe soo.

2 Ben Farisi kenɔ bèńne: Bóyãnzɔ ée yã kè de wè ke kámmabogurɔ zĩroo keezi?

3 Yesu wèńla à bè: Ée à kyó ke á è lán Dauda kɔn a gbẽnɔ kè nà gurɔɔ kè nɔaa e n deeroo?

4 À gè Luda ua guu à buredi kè wà kàe Ludane sè à sò, à kpà a gbẽnɔa, buredi kè gbẽkee à sona zé v̄iro, sé sa'orinɔ.

5 Ben Yesu bèńne: Gbẽntee Né bé à iko v̄i kámmabogurɔa.

6 Kámmabogurɔ pãnde zĩ dɔ Yesu gè aduakekpen èe yã daańne. Gɔgbẽ kee kú gwe à ɔplaa fɛfɛna.

7 Ludayãdannerinɔ kɔn Farisinɔ e Yesu tàasi kee, tó eé à kèkɔa kámmabogurɔ zĩ, le wà yã e wà dia.

8 À n laasuu dɔ, ben à bè gbẽ kè à ɔ fɛfɛna pìne: N̄ fɛɛ n̄ ze zà guu. Kè à fɛɛ à zè gwe,

9 ben Yesu bèńne: Mée a laame. À zé v̄i wà yã maa ke kámmabogurɔ zĩó, ke à zaaa? Wà gbẽ m̄ sín yó, ke wà demɛ?

10 Yesu n̄ gwá à ligańzi n̄ píngi, ben à bè gɔgbẽ pìne: N̄ n ɔɔ pì poro. Kè à pòro, ben à ɔɔ kè a gbèn.

11 Farisinɔ pɔ fè maamaa, ben aɔ lé kpàkɔsɔ Yesuzi, dian aɔé kenɛ nà.

Zĩri gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ diena

(Mat 10:1-4, Maa 3:13-19)

12 Gurɔ beea Yesu bɔ à gaa adua ke s̄s̄igeezi, ben à wéé kè Ludaa gwãav̄i ai guu gaa dɔo.

13 Kè guu dɔ, ben à a ibanɔ s̄s̄iazɔ, à gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ bɔ n̄ tɛ, à n̄ díe z̄irinɔ ũ.

¹⁴ Gbē pìno tón yè: Simo kè à tó kpàne Pita, à dāaro Anduru, Yemisi, Yohana, Filipi, Batolomiu,

¹⁵ Matiu, Tomasi, Alafeu né Yemisi, Simo kè wè bene Aĩade,

¹⁶ Yemisi né Yudasi kōn Yudasi Isikarioti kè gò bōnkpedee ũuo.

Yesu yādanne Galili

(Mat 4:23-25)

¹⁷ Yesu pitańyo à zè gusararaaa, guu kè à ìba kpaaano kōn pariio kún. Aĩ bò Yerusalemu kōn Yudea būsuo píngi kōn ísialea wéte kè kú Taya kōn Sidōo saeno.

¹⁸ Aĩ mò à yā ma, le à n kēkōa kōn n gyāano do. Gbē kè zīn e ìa daamano kēkōa do.

¹⁹ Baade píngi e wete e à o kea, zaake gbāaa e boo à guu, èe gbē píngi kēekōame.

Aubarikadeenon Yesu ibanu ũ

(Mat 5:1-12)

²⁰ Ben à wée sè à a ibanu gwà à bè:

Aubarikadeenon amoa takaasideeno ũ,
zaake kpata kè bò Luda kiia de a pò ũ.

²¹ Aubarikadeenon amoa kè noaa e a dee tiaano ũ,
zaake é kã.

Aubarikadeenon amoa kè ée só doo tiaano ũ,
zaake é yáa do.

²² Aubarikadeenon a ũ,
tó wà zàagu, tó wà glazi, tó wà a sōsō,
tó wà a tó zaaa sì Gbēntee Né yānzi.

²³ Guroo kè yā beeno a le, à ponnaa ke à vīvī kōn ponnaao, zaake a láada bíta ludambe. Len aĩ dezinu kè annabinone le.

²⁴ Waiyoo amoa doodeeno,
a gĩake a a mē nnaa mà kò.

²⁵ Waiyoo amoa kè á kãna tiaano,
noaa é a de.

Waiyoo amoa kè ée yáa doo tiaano,
é sósobi ke à só do.

²⁶ Waiyoo apino, tó baade píngi e a tó nnaa sii,
zaake len aĩ dezinu kè annabi egedeene le.

Yena ibeezi

(Mat 5:38-48)

²⁷ Mée oo amoa kè ée ma yā maano, agō ye a ibeenzi à à maaa ke gbē kè aĩ zàaguone.

²⁸ À sa maaa o gbē kè ašè sa zaaa oareene. À adua ke gbē kè ašè ìa daawaane.

²⁹ Tó gbē n swān kè n gasu dooa, n à doo done do. Tó gbē n utadaa sìmma, ñton gíne kōn n dansikioro.

³⁰ Tó gbē pò wée kemma, n kpáa. Tó gbē n pò sìmma, ñton gbekaaro.

³¹ À ke gbēne lán á yezi aĩ keare nà.

³² Tó gbē kè ašè yeziinon á yeńzi, bó sáabun á vīi? Baa durunkerinu egō ye gbē kè ašè yeńzinzi se.

³³ Tó gbē kè ašè à maaa kearene eè à maaa keńne, bó sáabun á vīi? Baa durunkerinu è ke le se.

³⁴ Tó gbē kè a wée dozi à pò erĩmanon eè pò sēkãńne, bó sáabun á vīi? Zaake durunkerinu è pò sēkãkōne, le ašè e wà à gēe sí yānzime.

³⁵ Agō ye a ibeenzi à à maaa keńne. À pò sēkãńne wēedōzisai, é láada bíta e, egō de Luda Musude nēno ũ, zaake è à maaa ke guturunone kōn gbē zaaano.

36 Àgõ wēnda vī lán a De wēnda vī nà.

Kõ taari'ena
(Mat 7:1-6)

37 Àton gbē taari ero, Luda é a taari e sero. Àton yā v̄ε gbēaro, Luda é yā v̄εawaro. À sùu ke k̄õn gbēn̄, Luda é sùu keao.

38 À gbē gba p̄, Luda é a gba se. Eé zaka maaa kè à gbègbē à wè à pà yélele káare a utalen. Zaake zaka kè eè ȳõñnen Luda é ȳõnne se.

39 Ben à yā lèk̄õziñne à bè: V̄ia é f̄ à gò k̄ũ v̄ianε? Aõ plaa n̄ píngi é si wèenloo?

40 Ìba ègõ de a dannerilaro, mode gbē kè yā dàda à b̄èzi de lán a danneri bàme.

41 B̄yānzi n̄ée s̄eburu kè da n gbēdaaa w̄een eezi, bens̄ n̄ée lí kè da n w̄een yā daaroo?

42 M̄m̄n̄ kè n̄ée líkusu kè da n w̄een eero, né ke dia n̄ be n gbēdaaane, à tó n̄ s̄eburu kè da à w̄een b̄one? M̄nafikide! Ñ líkusu kè da n w̄een b̄õ ḡia, né gbasaa n̄ guu e wásawasa, le n̄ e n̄ s̄eburu kè kú n gbēdaa w̄een b̄one.

Gbē d̄õna a yákenaa
(Mat 7:16-20, 12:33-36)

43 Lí maaa è né zaaa iro, lí zaaa è né maaa iro.

44 Wè lí píngi d̄õ a néame. Wè kākāa bo lè líaro, wè geepe e gyantaro.

45 Gbē maaa è à maaa b̄ à maaa kè kaena a guume. Gbē zaaa s̄õ è à zaaa b̄ à zaaa kè kaena a guume. Zaake yā kè sw̄è p̄an lé è o.

Kp̄ébori ḡõn plaaan̄
(Mat 7:24-27)

46 B̄yānz̄in eègõ ma sísi Dii, Diizi, ben eè yā kè má ò keero?

47 Gbē kè mò ma kiia, à ma yā mà ben à z̄i k̄ea, mé òbaare lán adee de nà.

48 À de lán ēbori kè w̄èe ȳò z̄aaz̄a à ēe kp̄ae gb̄ea bàme. Kè swaa pà, í dàgula à kà kp̄é p̄izi, èe nigāro kè wà b̄ò maa yānzi.

49 Gbē kè à ma yā mà ben èe z̄i kearoo de lán ēbori kè ēe kp̄ae t̄õtela p̄a w̄èeȳõsai bàme. Kè swa'i k̄azi, ben à kw̄è bitim ḡõ. Kp̄é p̄i yakana kè bita.

7

Sozan̄ gb̄ensi z̄ikeri k̄èk̄õana
(Mat 8:5-13)

1 Kè Yesu yā been̄ ò gb̄en̄ne píngi à yāa, ben à ḡaa Kapenam̄u.

2 Romu sozan̄ gb̄ensi kee kú gwe, à z̄ikeri v̄i kè à b̄èe v̄ine maamaa, ben èe gyāa kee ai à kà gana.

3 Kè gb̄ensi p̄i Yesu baaru mà, à Yuda gb̄ensin̄ z̄ia wà w̄éε kea à mó à a z̄ikeri p̄i m̄i sí.

4 Kè aõ kà Yesu kiia, aõ w̄éε k̄ea gb̄angb̄an wà bè: Gbē p̄i k̄õ s̄io n̄ à ïan ká.

5 À ye wa boriizi, àmbe à aduakεkpe d̄òwe.

6 Ben Yesu ḡaányo. Kè à kà k̄i k̄õn à beεo, ben gb̄ensi p̄i a gb̄ennan̄ z̄i wà yā k̄èk̄ii one: Dii, ñton ïa da n z̄indaaro, m̄éε ká n̄ ḡé ma bero.

7 Beee yānz̄in má diε kè m̄éε ká mà mó n̄ kiia ma z̄indaro. Ñ yā o, ma z̄ikeri é k̄èk̄õa.

8 Zaake mapi se wà iko v̄imame, má iko v̄i sozan̄a. M̄éε o aõ gbē doone à gá, è s̄õ gá. M̄éε o à p̄anden̄ à mó, è s̄õ mó. M̄éε o ma z̄ikerine à kè ke, è s̄õ ke.

9 Kè Yesu yā p̄i mà, à b̄ò à sae. Ben à liε à bè gbē kè aõ téazin̄ne: M̄éε ooare, m̄éε e gb̄eke ma náane kè le Isarailin̄o téro.

10 Kè z̄iri p̄in̄o liara wà sù, aõ è z̄ikeri p̄i k̄èk̄õa.

Gyaano né mèn do léle fεena gaan

11 Beee gbera Yesu gaa wéte kè wè be Naini guu. À ìbano kòn gbē pāndeno gāao paripari.

12 Kè à kà kīi kòn wéte pì bīlεo, à è wà gè sεna wèe bɔɔo. Gyaano né mèn do lélemε. Wétepiddeenɔ kú kòn nɔgbē pìo pari.

13 Kè Dii à è, ben à kènε wēnda à bène: Nton ɔɔ dɔro.

14 Ben à sò gè pìzi à ɔ kè à àkpatia. Kè gbē kè aɔ senano zè, ben à bè: Gòkpare, má ònne ò fεe!

15 Ben gè pì fεe à vεe à nà yā'onaa. Ben Yesu à kpà à daa.

16 Vīa gbēno kù ní píngi, aɔ Luda sáabu kpà wà bè: Wa annabi ìsi è wa té. Aɔ bè dɔ: Luda mò a gbēno gwa.

17 Ben Yesu baaru dà Yudea bùsula kòn bùsu kè ligazino píngi.

*Yaaya Batisikeri zìrinɔ
(Mat 11:2-19)*

18 Yaaya ìbano yā pìno tókène píngi. Ben Yaaya ní gɔɔn plaaano sisi

19 à ní zī Diia aɔ à la, àmbe gbē kè eé mó ús, ke wàgɔ wéε dɔɔ gbē pāndezime?

20 Kè gbē pìno kà Yesu kiia, aɔ bène: Yaaya Batisikeri bé à wa zī wà n la, mbe gbē kè eé mó ús, ke wàgɔ wéε dɔɔ gbē pāndezime?

21 Zaa gwe gɔɔ Yesu gbēno kèkɔa pari kòn ní gyāano kòn ní wāwāano kòn ní zīno. À tò vīano guu è pari dɔ.

22 Ben à bè Yaaya zìrinɔne: À gá à yā kè á è bensɔ á mào gbāne. À one vīano e guu ee, εrenɔ e táa oo, kusunɔ e kēkɔa, swādoonɔ e yā maa, gènɔ e fεεε, takaasideenɔ e baaru nna waazi maa.

23 Aubarikadeen gbē kè è fu ma yāaroo ũ.

24 Kè Yaaya zìrinɔ tà, Yesu Yaaya yā ò pariine à bè: Bón a gaa gwa gbāan? Kàba kè ìa e nigāan yó?

25 Bón a gaa gwa saa? Gbē kè pókāsā zāε danan yó? Nnamari kè aɔè pókāsā maaa daano ègɔ kú kíbεmε.

26 Bón a gaa gwa saa? Annabin yó? Lεmε! Méε ooare à de annabila se.

27 Zaake Yaayan wà à yā kè Luda yān wà bè:

Mé ma zìri gbare n ā

à zé kekεne.

28 Méε ooare, nɔgbē né'ina guu gbēkee e ká Yaaya ũro. Baa kòn beeeo gbē kè de gbē kpεεdee ũ kpata kè bò Luda kiia guu deàla.

29 Kè baade píngi à yā mà, ai kòn be'ɔɔsirinɔ sé, aɔ yā nnaa kpà Ludaa, zaake Yaaya ní batisi kè.

30 Farisino kòn ludayādannerino sɔ gí yā kè Ludaa dìε à keínεzi, ben aɔε we Yaaya ní batisi kèro.

31 Ben Yesu bè: Bón mé tɔorigbēno lékɔzio? Bón aɔ bòkɔbao?

32 Aɔ de lán né kè aɔ kú yàra guu, aɔε lé zuukɔzino bà wèe bee:

Wa kure pèare, éε ɔ wāro.

Wa wēnda lè siare, éε ɔ dɔro.

33 Zaake Yaaya Batisikeri mò, èε burεdi sóro, èε wεε miro, ben a bè zīndeemε.

34 Gbēntee Né mò, è pó ble è í mi, ben a bè: Guturu wémirimε, be'ɔɔsirinɔ kòn durunkεrinɔ gbēnname.

35 Mòde wè ɔndɔ dɔ a yākεnaamε.

Nósi gūnnade kuna Yesu gbáa

36 Farisi ke Yesu sisi à mó à pò bleao. Yesu gaa à be, ben èε pò bleε gεεkεsεkεna.

³⁷ Nɔgbɛ̀ dāzaade kee kú wétè pì guu. Kè à mà Yesu e pò blee Farisi pì be, ben à mò gwe gbaaa néngoo kè nòsi gū nnao kú à guu.

³⁸ À zè à kpɛɛ à gbá sae, èe ɔ́o dɔɔ. À wéé'i e tɔɔ à kèsekpeɛa, ben èe gogoo kɔ́n a mikāo, à lé pèpɛ̀ à gbáa, ben à nòsi gū nnao pì kùa.

³⁹ Kè Farisi kè à à sisi pì è le, ben à ò a swèn: Tó gbɛ̀ pì né annabime, le à nɔgbɛ̀ kè èe ɔ́ keɛa kè taka dɔ́, kè dāzaadeeme.

⁴⁰ Ben Yesu bè Farisi pìne: Simɔ, má yāke vī mà onne. Simɔ bè: N̄ o, Danneri.

⁴¹ Yesu bè: Ɔɔdakeri ke bé à kuu, gɔ́on plaaano à fīa kūna, gbɛ̀ doo kondogi ɔɔ mèn wàa plaa kpé basɔɔro, gbɛ̀ doo sɔ́ mèn baplaa akuri.

⁴² Kè aɔ́ pòke vī wà fīa booro, ben à n̄ kē aɔ́ plaa n̄ píngi. Aɔ́ té, dé bé eégɔ́ yezi de a daalaa?

⁴³ Simɔ wèàla à bè: Mée daa gbɛ̀ kè wà à kè kɔ́n ɔɔ bítaome. Yesu bène: N we maa.

⁴⁴ Ben Yesu ae dò nɔgbɛ̀ pì, à bè Simɔne: N nɔgbɛ̀ pì ès? Kè ma gē n be, née í kpáma ma gbá pìpiro, nɔgbɛ̀ pì sɔ́ ma gbá pìpi kɔ́n a wéé'io à gògo kɔ́n a mikāo.

⁴⁵ Née lé pémaro, nɔgbɛ̀ pì sɔ́, zaa gurɔɔ kè ma gē kè, èe kámma bo kɔ́n lépena ma gbáaoro.

⁴⁶ Née nòsi ke ma miaro, nɔgbɛ̀ pì sɔ́ nòsi gūnnadee kù ma gbánɔa.

⁴⁷ Beee yānzi mée oonne, à yemazi maamaa kè à durun bíta kēa yānzime. Gbɛ̀ kè wà à kè kɔ́n à néngoo sɔ́, yenzi néngon ègɔ́ vī.

⁴⁸ Ben à bè nɔgbɛ̀ pìne: N durunno kēmma.

⁴⁹ Ben gbɛ̀ kè aɔ́e pò blee lɛdoonɔ̀ bèkɔ́ne: Dén gbɛ̀ pì ũ, kè èe durunno kēéíne?

⁵⁰ Ben Yesu bè nɔgbɛ̀ pìne: Ma náane kè n̄ kè bé à n m̄ si. N̄ tá be aafia.

8

Nɔgbɛ̀ kè aɔ́egɔ́ té Yesuzinɔ

¹ Beee gbera Yesu liga wéte kɔ́n wéteo, lakutu kɔ́n lakutuo, èe waazi kee èe kpata kè bò Luda kiia baaru nnao kpaaíne. À z̄iri gɔ́on kuri awɛɛplaaano gàao

² kɔ́n nɔgbɛ̀ kè à z̄inno bò n̄ guu à n̄ kēkōa kɔ́n n̄ gyāano. Mariama kè wè bene dɔ́ Mariama Magadalení kè Yesu z̄in mèn swɛɛplaaano b̄de à guu kú n̄ té

³ kɔ́n Herɔ́du begwari Kuza naɔ́ Yoanao kɔ́n Suzanao kɔ́n nɔgbɛ̀ pāndenɔ̀ pari. Aɔ́egɔ́ Yesu kɔ́n a z̄irinɔ̀ gwaa kɔ́n pò kè aɔ́o vīio.

Yālekōzina kɔ́n pówɛfārio

(Mat 13:1-23, Maa 4:1-20)

⁴ Wà bò wéte kɔ́n wéteo wà kākōa Yesuzi, ben à yā lèkōziíne à bè:

⁵ Búbari ke bé à bò à gàa pówɛe fā. Lán èe fāa nà, à kenɔ̀ lèe zé guu wà táa òa, ben bāano mò wà blè.

⁶ À kenɔ̀ lèe gbè sàra musu. Kè aɔ́ b̄de, ben aɔ́ gāga, kè aɔ́e m̄dɔ̀ ero yānzi.

⁷ À kenɔ̀ lèe lèno guu, ben lè f̄eényo lèdo à nàkōreíma.

⁸ À kenɔ̀ sɔ́ lèe tɔ́te maaa guu, ben aɔ́ b̄de wà né ì leo basɔɔro. Kè à ò le, à pūtā à bè: Gbɛ̀ kè swā vī à ma.

⁹ À ìbanɔ̀ à là yā pì b̄okōtenazi.

¹⁰ Ben à bè: Luda a gba zé à kpata kè bò à kiia asiino dɔ́, m̄de m̄eè o gbɛ̀ kpaaanoone kɔ́n yālekōzinaome, le aɔ́ guu gwa pòke'ena sai, aɔ́ yā ma à d̄ro d̄na sai.

¹¹ Yā pì b̄okōtenan yè: Pówɛe pì né Luda yāme.

¹² Zé guu pónɔ̀ de lán gbɛ̀ kè aɔ́e Luda yā maano b̄a, ben Ibilisi è mó à yā pì b̄o n̄ swè guu, le aɔ́ton Luda náane ke à n̄ m̄ síro yānzi.

¹³ Gbè sàra musu pónṳṳ de lán gbě kè aṣè Luda yā ma wà sí kṳn pṳnnaaonṳṳ bà, mṳde aṣṳ kāsāa vīro. Aṣè Luda náanε ke gurṳ plaa, mṳde tó wà n̄ yṳ wà gwà, aṣè fume.

¹⁴ Pṳwεε kè lèε lèṳṳ guunṳṳ de lán gbě kè aṣè Luda yā maanṳṳ bà, mṳde anduna kàhānkεna kṳn auziki yāo kṳn pṳnnakεnao è nakṳrεm̄ma, aṣè fṳ wà né i à m̄aro.

¹⁵ Tṳṳte maaa pónṳṳ de lán gbě kè aṣè Luda yā ma kṳn nṳsepuraaao aṣè sí kṳn nṳsemaaonṳṳ bà, ben aṣè mεna fṳ ai aṣ keo kaarana pṳ ũ.

Yalεkṳzina kṳn fitiao

(Maa 4:21-25)

¹⁶ Wè fitia na wà taa kúεa ke wà die daεbṳ gbáruro. Wè di dabu musumε, le gbě kè aṣṳε gēεṳṳ gupuraa e yānzi.

¹⁷ Pṳkee kú utεna kè weé gí bṳṳ gupuraaaziro. Asiiyā kee kuu kè weé ma wà gí o gupuraaaziro.

¹⁸ Beee yānzi à yā ma kṳn làakario. Gbě kè pṳ vīin Luda é kaaranε. Gbě kè pṳke vīroo sṳ, baa pṳ kè èe daa á vīi Luda é sía.

Yesu danεṳṳ

(Mat 12:46-50, Maa 3:31-35)

¹⁹ Yesu da kṳn à dāaronṳṳ mṳ à kiia, ben aṣṳε e wà sṳziro parii yānzi.

²⁰ Ben wà bènε: N da kṳn n dāaronṳṳ kú bàazi, aṣṳ ye n kṳ'enazi.

²¹ Ben à wèñla à bè: Gbě kè aṣè Luda yā ma aṣ zīi keanṳn ma da kṳn ma dāaronṳṳ ũ.

Yesu zàga'īa zεna

(Mat 8:23-27, Maa 4:35-41)

²² Zīkea Yesu gè góro'ite guu kṳn a ìbanṳṳ, ben à bèñnε: Wà bikū sèβε baa. Ben aṣ dà zén.

²³ Gurṳṳ kè aṣṳε gaa, ii Yesu lè. Ben zàga'īa fεε sèbela, í e kaa góro guu, aṣṳ kú kari lézī.

²⁴ Ben à ìbanṳṳ sṳzi aṣ à vù wà bè: Danneri! Danneri! Wée kaatεε! Ben à fεε à gí ìanε kṳn í kè èe n̄ góro yīpayīpaa, ben à zè, guu kè kítikiti.

²⁵ Ben à bèñnε: Á ma náanε vīroo? Ben yā pì bṳ n̄ saε, vīa n̄ kū, ben aṣ bèkṳnε: Dén gbě kè ũ sεε? Baa ìa kṳn ío, è yā dieñnε, ben aṣè à yā mame.

Īade kēkṳana

(Mat 8:28-34, Maa 5:1-20)

²⁶ Ben aṣ kà Gadara bùsun sèβε baa Galili bùsu ṳfāntēbṳε kpa.

²⁷ Kè Yesu bikū í baa, à dàkṳrε kṳn wéte gṳgbě kè zīn vīio. À gurṳplaa kè èe pṳkāsāa naawaro. Ègṳ kú bero, sé mirakpεtea.

²⁸⁻²⁹ Wè à yi kṳn mṳkyakoonṳṳ wè à da lín à kūna yānzi, mṳde è mṳkyakoo pìnṳ kēkēme, zīn pì è à si sēn. Kè à Yesu è, ben à wii lè à mṳ à kùε à aεzī, ben à pùtā à bè: Yesu, Luda Musude Né, bón wá vī kṳ zīi? N yā nna! Nton wée tām̄aro. À ò le kè Yesu bè zīn pāsī pì bṳ à guu yānzime.

³⁰ Ben Yesu à là à bè: N tón diaa? Ben à wèàla à bè: Ma tón Pari. Zaake zīnnṳṳ kú à guu parime.

³¹ Ben zīn pìnṳ agbaa kpà Yesunε maamaa wà bè àton n̄ gbare aṣ si gèwāa wèε zòoto guuro.

³² Alεde kpàsa bíta kú gwe, aṣṳε pṳ blee s̄is̄igεεzi. Ben zīn pìnṳ wéε kè Yesua à n̄ gba zé aṣ gē n̄ guu. Yesu n̄ gbá zé,

³³ ben zīnnṳṳ gò gbě pia wà gè alεde pìnṳ guu. Ben alεde kpàsa pì wì bào aṣ sòro s̄is̄igεεzi wà s̄i sèben wà gàga gwe.

34 Kè aõ alɛdɛdãrinɔ è ɛ, aõ bàa lè wà gàa wà yã pì t̄sk̄ɛ́nɛ wéte guu k̄ɔn buraanɔ.

35 Ben wà b̄ɛ ɛ wà yã kè kè pì gwa. Kè aõ mò Yesu kiia, aõ gb̄ɛ kè z̄innɔ gòa pì è v̄ɛna Yesu gbá sae pókãsaao dana, à kú a làakaria. Ben v̄ia n̄ kũ.

36 Kè gb̄ɛ kè aõ yã pì è w̄ɛnɔ ònɛ dian wà z̄indee pì k̄ɛk̄ɔa nà,

37 ben Gadara bùsu gb̄ɛnɔ p̄ingi w̄ɛ kè Yesua à b̄ɔ n̄ bùsun, zaake v̄ia n̄ kũ maamaa. Ben à ḡɛ góro'ite guu èe taa.

38 Gb̄ɛ kè z̄innɔ gòa pì agbaa kp̄anɛ ɛ à táo, m̄ode Yesu ḡinɛ à bè:

39 Ñ ɛara n̄ tá n̄ be n̄ yã kè Ludaa k̄ennɛe oñnɛ p̄ingi. Ben à tà à yã kè Yesu k̄ɛaree kp̄aakpa kè wéte pì guu p̄ingi.

*Yairu né f̄ɛna gaan k̄ɔn n̄gb̄ɛ kè ɔ kè Yesu utaa
(Mat 9:18-26, Maa 5:21-43)*

40 Kè Yesu ɛara à sù, ben gb̄ɛnɔ gb̄aake kp̄àzi, zaake baade p̄ingi e à d̄aamɛ.

41 Ben ḡɔgb̄ɛ kè de aduakekpe gb̄ɛnsi ũu kè wè benɛ Yairu mò à dàe a puua Yesu gbá sae, à kúe k̄ɛnɛ ɛ à gá a be,

42 kè à né m̄èn do léle e gaa yãzi. N̄n̄gb̄ɛ pì kà w̄ɛ kuri aw̄ɛplaa. Kè Yesu e gaa, ben parii e nak̄ɛɛa.

43 N̄gb̄ɛ kee kú gwe, aru è b̄ɛa à kà w̄ɛ kuri aw̄ɛplaa. Pó kè à v̄i p̄ingi à dè ɛz̄ɛdeenɔ kiia, m̄ode gb̄ɛkee e f̄ɔ à à k̄ɛk̄ɔaro.

44 Kè à s̄ò Yesuzi kp̄ɛ kpa, ben à ɔ kè à uta léa. Zaa gwe ḡɔɔ à arub̄ɛna zè.

45 Ben Yesu bè: Dé bé à ɔ k̄ɛmaa? Ben baade p̄ingi bè á à yã d̄ɔro. Ben Pita bè: Danneri, gb̄ɛnɔ liganzi āɔe nak̄ɛɛmma.

46 Ben Yesu bè: Gb̄ɛke ɔ k̄ɛma, zaake má d̄ɔ kè gb̄aaa b̄ò ma m̄è guu.

47 Kè n̄gb̄ɛ pì è wà a yã d̄ɔ, ben à mò èe lugalugaa à dàe a puua à gbá sae, ben à yã kè tò à ɔ k̄ɛa ò baade p̄ingi wáa k̄ɔn dian à aafia è n̄aò ḡɔɔ.

48 Yesu bènɛ: N̄gb̄ɛ, ma náanɛ kè n̄ kè bé à n̄ k̄ɛk̄ɔa. Ñ tá be aafia.

49 Kè Yesu kp̄é èe yã oo, wà b̄ò aduakekpe gb̄ɛnsi pì be, wà mò wà bènɛ: N̄ né pì kè sai, n̄ton ãa da danneria d̄ɔro.

50 Yesu yã pì mà, ben à bè Yairunɛ: Ñton tó swè k̄ɛnguro. Ñ ma náanɛ ke dé, eé k̄ɛk̄ɔa.

51 Kè à kà à be, èe we gb̄ɛke ḡɛaoro, sé Pita k̄ɔn Yohanao k̄ɔn Yemisio k̄ɔn né pì de k̄ɔn à dao.

52 Gb̄ɛ kè āɔ kú gweenɔ e ɔɔ d̄ɔ n̄ p̄ingi āɔe kp̄ãngeda keɛ. Ben Yesu bè: Àton ɔɔ d̄ɔro. Èe garo èe ii oomɛ.

53 Ben aõ à lalandi kè, zaake aõ d̄ɔ kè né pì gà kò.

54 Yesu à kũ a ɔɔa, ben à p̄ütã à bè: N̄n̄okpare, n̄ f̄ɛ!

55 Ben à w̄ɛndi sù, à f̄ɛ ḡɔɔ. Yesu bè wà p̄óblee kp̄áa.

56 Yã pì b̄ò né pì de k̄ɔn à dao sae, ben Yesu bèñnɛ āton yã kè kè pì o gb̄ɛke maro.

9

*Yesu z̄ir̄inɔ z̄ina
(Mat 10:5-15, Maa 6:7-13)*

1 Yesu a ìba ḡɔn̄ kuri aw̄ɛplaaanɔ sìsiazi, ben à n̄ gbá gb̄aa k̄ɔn ikoo aõ z̄in̄ bori p̄ingi gom̄ma, aõ gyãanɔ k̄ɛm̄ma.

2 Ben à n̄ z̄i aõ kpata kè b̄ò Luda kiia yã waazi ke, aõ gyãreenɔ k̄ɛk̄ɔa.

3 À bèñnɛ: Àton p̄óke sé à gáoro, gò ke b̄òkologomma ke k̄úsãe ke ɔ ke uta m̄èn plaa.

4 Ua kè a pitan, àḡ kú gwe ai à gá b̄oo wéte pì guu.

⁵ Wéte kè wèe a sínlo, à bɔn à lutē gogo a gbánɔa n tona kɔn Ludao sèeda ũ.

⁶ Ben aɔ dà zén, aɔ liga wéte kɔn wéteo, aɔ baaru nnaa kpàáne, aɔ gyáano kèmma baama píngi.

Herɔdu bídikena

(Mat 14:1-12, Maa 6:14-29)

⁷ Kè kí Herɔdu yá beeenɔ mà píngi, ben à bídi kè, zaake gbēkenɔ e be Yaaya Batisikeri bé à fèe bɔna gaan.

⁸ Gbēkenɔ bè Ilia bé à bɔ à mɔ́nzi, gbēkenɔ bè dɔ annabi yáano doke bé à fèe.

⁹ Herɔdu bè: Ma Yaaya mì zò. Dén gbē kè ma à baaru mà pì ũ sɛɛ? Ben èe wetee à wée siale.

Yesu pɔblekpana gɔgbē gɔɔn bɔrɔ sɔɔroonɔa

(Mat 14:13-21, Maa 6:30-44, Yoh 6:1-14)

¹⁰ Kè zìri pìnɔ sù, ben aɔ yá kè aɔ kènɔ gbà Yesune. Ben à n sé n̄tē à gàányo wéte kè wè be Betesaida.

¹¹ Kè parii dò, ben wà pèezi. À gbāake kpànzì, à kpata kè bɔ Luda kiia yá ò́nne, ben à gbē kè aɔ yezi wà n kèkɔano kèkɔa.

¹² Kè ɔfántē bɔsa, zìri gɔɔn kuri awɛɛplaaano sòzi aɔ bène: N gbēno gbare aɔ gá pitaki kɔn pɔbleeo wetee lakutu kɔn buraa kè kú kíno guu, zaake s̄ete pòrɔtun wá kún kè.

¹³ À bè́nne: Apino à pɔ kpámma aɔ ble. Ben aɔ bè: Burɛdi mèn sɔɔro kɔn kpò mèn plaaan wá v̄i. Séde wà gá pɔblee lú gbē kènɔne n píngi.

¹⁴ Gɔgbēno kú gwe gɔɔn bɔrɔ sɔɔroo taka. Ben à bè a ìbanɔne: À tó aɔ v̄ev̄ee gáli kɔn gálio gɔɔn baplaa akurikuri.

¹⁵ Ben aɔ kè le, aɔ n̄ v̄ev̄ee n píngi.

¹⁶ Ben à burɛdi mèn sɔɔro kɔn kpò mèn plaaa pìnɔ sè à a wée sè musu à aubarika dàn. Ben à lìlikòre à kpà a ìbanɔa, aɔ kpàatete gbēno.

¹⁷ Aɔ pɔ blè wà kà n píngi, ben wà à kpaaa kè gɔno sèe gbíi kuri awɛɛplaaa pà.

Yesu mesayake ona

(Mat 16:13-19, Maa 8:27-29)

¹⁸ Zíkea kè Yesu e adua kee ado, à ìbanɔ mò wà à lè, ben à n lá à bè: Dén gbēno è be má de à ũu?

¹⁹ Aɔ wèàla wà bè: Gbēkenɔ è be Yaaya Batisikerime, gbēkenɔ è be Ilia, gbēkenɔ è be dɔ annabi yáano doke bé à fèe.

²⁰ Ben à n lá à bè: Apino s̄o, dén èe be má de a ũu? Pita wèàla à bè: Luda gbē Mesayan n ũ.

Yesu a ga kɔn a fɛnao yá'ona

(Mat 16:21-28, Maa 8:31-9:1)

²¹ Ben à gínne aɔton yá pì o gbēke maro.

²² Ben à bè dɔ: Séde Gbēntee Né wétamma e maamaa, gbēnsino kɔn sa'orikino kɔn ludayādannerino é gízi, weé à de, à gurɔ aagòdee z̄i ée fɛɛ.

²³ Ben à bè́nne n píngi: Tó gbē yezi à ke ma ìba ũ, séde à gí a z̄inda wèndizi, àgɔ a líkpangbároo s̄e lán guu e dɔɔ nà àgɔ téomazi.

²⁴ Gbē kè yezi àgɔ a wèndi kúna é korazi. Gbē kè gí a wèndizi ma yānzi s̄o, adee égɔ wèndi v̄i.

²⁵ Tó gbē ḡò anduna v̄i píngi, tó à a z̄inda kpà à ḡe ũ à kòra a wèndizi, bó àren à v̄i?

²⁶ Tó gbē mapi kɔn ma yāo wí dè, Gbēntee Né é adee wí de gurɔ kè eé su a gakui guu kɔn a De gakuio kɔn a malaikano gakuio.

²⁷ Yápuraan mée ooare, gbēkenɔ kú gura kè aɔé garo ai aɔ kí kè Ludaa kà e.

*Yesu lina**(Mat 17:1-8, Maa 9:2-8)*

28 Yā pì ona gbera à kà azuma do taka, ben à Pita kōn Yohanao kōn Yemisio sè à dìnyo kpìiia lè à adua kè.

29 Kè èe adua kèe, à uu liè à pókāsāano kè pú fénfen.

30 Kāndo gōon plaaanoo kúo, Musa kōn Iliao, aōe yā kōn Yesuo.

31 Aō bō wà m̀nzi gakui guu, aōe anduna kè eé tó zaa Yerusalemu yā ooo.

32 Ii Pita kōn a gbēno sè. Kè aō vù, aō Yesu gakui è kōn gōon plaaa kè aō zena à saeno.

33 Kè gōon plaaa pìnoo e kèe Yesua, Pita bène: Dii, à maa kè wá kú kè. Wà kutaa do m̀n aagō, n pò m̀n do, Musa pò m̀n do, Ilia pò m̀n do. À dō yā kè ée ooro.

34 Kè èe oo lè, ludambe luguu pita à dànlà. Kè aō kú à guu, vīa n kũ,

35 ben aō kòto mà à guu à bè: Ma Né kè ma à sèn yè. À à yā ma.

36 Kòto pì mana gbera aō è Yesu gō gwe ado. Aō n lé kù aōe yā kè aō è o gbēke ma gurōo m̀aro.

*Négbē zīnde kēkōana**(Mat 17:14-18, Maa 9:14-27)*

37 Kè guu dō, aō pita kpìi pì musu, ben gbēno mò da Yesule pari.

38 Zà guu gōgbē ke pùtá à bè: Danneri, n yā nna! Ñ ma né gwa, zaake né m̀n doo kè má vīn gwe.

39 Zīn è fεεa, ben è wii lé kāndo. È à pāe àgō petee boo àgō lóu futa bōeε, è ĩa daa è goa kpakpaaro.

40 Ma wéε kè n ìbanōa aō pé zīn pìà à bō, ben aō fùa.

41 Yesu bè: Tōorigbē yakana ludanaanekerisaideeno! Mégō kúao ai bōreμε? Mégō menaaao ai bōreμε? Ñ mō kōn n né pìo kè.

42 Ai né pì gō gá sōzi, ben zīn pì à pāe, èe petee boo. Ben Yesu gì zīn pìne à né pì kēkōa, ben à à kpà à dea.

43 Luda gbāa bíta yā pì bō n sae n píngi.

*Yesu εara à a ga yá'ona**(Mat 17:22-23, Maa 9:30-32)*

Gbēno lé àe Yesu yākenaa píngi, ben à bè à ìbanone:

44 Àgō yā kèkii kūna a nòse guu. Weé Gbēntee Né na gbēnone n zī tia.

45 Aōe yā pì dōro dōro, à mì utenañne, aō fùa, ben vīa n kũ aō yā pì gbekaa.

*Denlaa yá**(Mat 18:1-5, Maa 9:33-37)*

46 Ben aō fēε kōn leokpakōao denlaa yā musu.

47 Yesu laasuu kè kú n nòse guu dō, ben à né féte sè à à zè a sae,

48 à bèñne: Gbē kè né kè taka sì ma ìbakεε yānzi, mámbe à ma sí. Gbē kè ma sí sō, adee gbē kè ma zīi sìme. Gbē kè a zīnda diε kēsāna a té bé à gbēnsi ũ.

*Gbē kè èe ìbete kpáaaroo a baakpεεμε**(Maa 9:38-40)*

49 Ben Yohana bè: Dii, wa gbēke è, èe zīnnoa gooríma kōn n tóo, ben wa gine zaake wa gbēnlo.

50 Ben Yesu bè: Àton gínero, zaake gbē kè èe ìbete kpáaaroo né a baakpεεμε.

Samaria bùsu lakutu gina Yesuzi

51 Kè Yesu tana ludambe gurōo kà kīi, à mì pè Yerusalemua.

⁵² Ben à gbě̀nɔ gbà̀rɛ aɔ d̀bare aɛ, ben aɔ g̀a wà g̀è Samaria bùsu lakutu ke guu lɛ wà soru kɛnɛ.

⁵³ Ben lakutu p̀i deenɔ g̀i à s̀izi k̀è à m̀i p̀è Yerusalemua ỳanzi.

⁵⁴ K̀è à ìba kenɔ Yemisi k̀ɔn Yohanao è lɛ, aɔ bè: Dii, ǹi yezi wà be t̀é b̀o ludambɛ à m̀ó à ǹi kaaten ỳó?

⁵⁵ Ben Yesu l̀iè à kp̀àk̀éńzi.

⁵⁶ Ben aɔ̀ɔe gaa lakutu p̀andea.

*Tena Yesuzi
(Mat 8:19-22)*

⁵⁷ K̀è aɔ̀ɔ t̀é z̀én, g̀ɔgb̀è ke m̀ò à bè Yesunɛ: Guu k̀è ǹéɛ gaan p̀ingi, m̀égɔ t̀enzi.

⁵⁸ Yesu bènɛ: Gb̀engboonɔn ǹi tò v̀i, b̀aanɔn ǹi sà v̀i, Gb̀èntee Né s̀ɔ Ìampakii v̀i.

⁵⁹ Yesu bè gb̀è p̀andɛnɛ: Ǹi m̀ó ǹi t̀émazi. Ben gb̀è p̀i bè: Dii, ǹi t̀ó ai ma de kp̀a guuzi g̀i.

⁶⁰ Yesu bènɛ: Ǹi t̀ó g̀è̀nɔ ǹi g̀è̀nɔ v̀i. Mpi s̀ɔ, ǹi g̀a kpata k̀è b̀ò Luda kiia ỳa waazi k̀è.

⁶¹ Gb̀è p̀andɛ bè d̀o: M̀égɔ t̀enzi Dii, m̀ode ǹi t̀ó mà g̀a l̀é za ma b̀edeenɔa g̀i.

⁶² Yesu bènɛ: Gb̀è k̀è swaaro na a ɔ̀z̀i, t̀ó è k̀pɛɛ gwaa, adee e k̀ɔ s̀i k̀ɔn kpata k̀è b̀ò Luda kiiaoro.

10

*G̀ɔn baaagɔ akuri awɛɛplaaɔ z̀ina
(Mat 11:20-27, 13:16-17)*

¹ Beee gb̀era Dii g̀ɔn baaagɔ akuri awɛɛplaa p̀andɛnɔ d̀iè, ben à ǹi z̀i g̀ɔn plaplaa aɔ d̀bare aɛ ẁéte k̀ɔn guu k̀è á yezi à g̀annɔo p̀ingi.

² À bènɛ: P̀ókèkena bíta, m̀ode à z̀ikerinɔ pariro. À ẁéɛ ke Buradeea, lɛ à z̀ikerinɔ gb̀arɛ aɔ a p̀ó k̀èk̀è.

³ À da z̀én. M̀éɛ a z̀i lán s̀anɛ b̀òrɔnɔ bà l̀wannɔ t̀émè!

⁴ Àton ɔ̀ɔs̀o s̀éro ke b̀òk̀ologomma ke kyateenɔ. Àton zɛ z̀én à ì kp̀a gb̀èkearo.

⁵ Ua k̀è a g̀è̀n p̀ingi à be g̀i Luda ua p̀i gba aafia.

⁶ T̀ó aafiadee kú gwe, a ì aafiadee é g̀onɛ. T̀ó à kú gwe s̀oro, eé liara à suawamɛ.

⁷ Àgɔ kú ua p̀i guu, à p̀ó k̀è wà kp̀aawaa mi à ble, zaake z̀ikeri kà à a asaia e. Àtongɔ pitakii lendee kp̀akpaaro.

⁸ Ẁéte k̀è a g̀è̀n ben wà a si, à p̀ó k̀è wà m̀òoaree ble.

⁹ À ẁéte p̀i gỳareenɔ k̀èk̀ɔa, à o gb̀è̀nɔnɛ kpata k̀è b̀ò Luda kiia k̀ányo k̀i.

¹⁰ T̀ó a g̀è̀n ẁéte guu, t̀ó ẁè a si s̀oro, à b̀oɛ g̀aale à be:

¹¹ Baa a ẁéte lut̀è k̀è kp̀a wa gb̀ála, wa g̀ogo a tona k̀ɔn Ludao s̀èda ũ. Àgɔ d̀s̀ s̀ansán k̀è kpata k̀è b̀ò Luda kiia kà k̀i.

¹² M̀éɛ ooare, ỳakpaekɛgurɔ z̀i ẁétãmma k̀è S̀odɔmudeenɔ é ee égɔ s̀aɔ de ẁéte p̀i deenɔ p̀óla.

¹³ Ẁaiyoo K̀razideenɔ! Ẁaiyoo Betsaidadeenɔ! T̀ó ma dabuyá k̀è má k̀è a t̀enɔ k̀è Taya k̀ɔn Sid̄o ỳa, lɛ ẁéte p̀i deenɔ p̀ókásãnɔ dàdãla, aɔ v̀èè tubura à g̀i k̀è ǹs̀eliɛna s̀èda ũ.

¹⁴ Ỳakpaekɛgurɔ z̀i a ẁétãmma égɔ de Tayadeenɔ k̀ɔn Sid̄odeenɔ p̀óla.

¹⁵ A Kapɛnamudeenɔ s̀ɔ é gb̀a à z̀s̀ Ludaan ỳó? Weé ɔ̀ s̀azi ai g̀èwãan.

¹⁶ Ben Yesu bè a ìbanɔnɛ: Gb̀è k̀è à a ỳa mà ma ỳa màmɛ. Gb̀è k̀è g̀lazi g̀imazimɛ. Gb̀è k̀è g̀imazi s̀ɔ, adee g̀i gb̀è k̀è ma z̀izimɛ.

¹⁷ G̀ɔn baaagɔ akuri awɛɛplaaa p̀inɔ g̀a, ben aɔ liara wà s̀u k̀ɔn p̀onnao aɔ bè: Dii, baa z̀innɔ m̀i s̀ièwe ǹi t̀ó ỳanzi.

18 Yesu bènnɛ: Ma Setān è à lèe bɔna ludambe lán loupina bà.

19 Ma a gba zé à táa o mlèno kɔn swíno kɔn a ibee gbāa pínɡinɔa, póke é a kènnaro.

20 Baa kɔn beeeo àton pɔnnaa ke kɔn mi kè zīnno è siareeoro. À pɔnnaa ke kè a tó kú takadan ludambe yānzi.

21 Zī beee Luda Nini Yesu pɔɔ kè nna maamaa à bè: Baa, musu kɔn tɔtɛo Dii, ma n sáabu kè, kè n yā beeenɔ ùte yādɔrinɔne kɔn òndɔrinɔ n bɔo kyódɔrisainɔne. Leme, Baa, zaake n pɔyezinaɛ.

22 Ma De pó pínɡi nàme ma ɔzī. Gbēkee Luda Né dɔro, tó èe ke De Luda baasiro. Gbēkee De Luda dɔro, tó èe ke à Né kɔn gbē kè Né pì yezi à ɔɔaánɛno baasiro.

23 Ben Yesu aɛ dò a ibanɔa ñtɛɛ, à bènnɛ: Aubarikadeenɔn a ũ pó kè ée ee wéeo yānzi.

24 Mée ooare, annabinɔ kɔn kínanɔo kuu yā pari aɔo yezi wà pó kè ée eenɔ e, aɔo ero, aɔo yezi wà yā kè ée maanɔ ma, aɔo maro.

Samaria bɔsu gbē maaa

25 Dokadɔri ke fèe le à Yesu yɔ à gwa à bè: Danneri, dian mé ke nà mà wèndi kè è yāaroo ee?

26 Yesu bènnɛ: Dian wà kè doka takadan nà? N kyó kè ñ dɔro dɔ diame?

27 Gbē pì wèala à bè: Ñgɔ ye Dii n Ludazi kɔn nòseo do kɔn n niniio pínɡi kɔn n laasuo pínɡi n gbāa lén, beee gbɛra ñgɔ ye n gbēdaaazi lán n zīnda wèndi bà.

28 Yesu bènnɛ: N we maa. Ñgae ke le, négɔ kuu.

29 Gbē pì yezi à yā nnaa kpá a zīndaa, ben à Yesu là à bè: Dén ma gbēdaaa ũu?

30 Ben Yesu bènnɛ: Gbēke bé à bò Yerusalemu èe gaa Yɛriko, ben kpāi kàsarano zé zòne. Aɔ à pókāsāano sia aɔ à gbè búgubugu ai à kà gana. Ben aɔ à tòn aɔ gè zéla.

31 À mò à lè sa'ori ke zé dɔnkɔ pì sè. Kè à à è, ben à pàne à gète.

32 Leme dɔ kè Levi bori ke kà guu pìn à à è, ben à pàne à gète.

33 Mɔde Samaria bɔsu gbēkee té zé pìn. Kè à mò à à è, ben à kène wènda.

34 À sòzi à èzè màma guu kè kènnanɔa kɔn nòsio kɔn geepiwéeo, à pó yìyia. Ben à à sè à dì a zaaki kpɛɛ à gāao nibɔno pitakiia, gura kè à à gwàn.

35 Kè guu dò, ben à kondogi ɔɔ bò mèn plaa à kpà pitakidee pì à bè: Ñ à gwame. Tó n ɔɔ blè de kèla à musu, mé fīa bonne, tó ma su.

36 Tò! Gɔɔn aagɔɔ pìnɔ té dén née daa gbē kè kpāino lèea pì gbēdaaa ũu?

37 Dokadɔri pì wèala à bè: Gbē kè à à wènda dòmɛ. Ben Yesu bènnɛ: Ñ gá ñ ke le se.

Yesu kuuna Maata kɔn Mariamao be

38 Gurɔɔ kè Yesu kɔn a ibanɔo té zén, aɔ kà wéte guu, ben nɔgbē kè wè bene Maata Yesu sɔ a be.

39 À dāaro vī wè à sísi Mariama, à vèe Dii gbá sae èe à yā maa.

40 Kīi zīi kè Maataa bíta, ben à mò Yesu kiia à bè: Dii, kè ma dāaro ma to zīila mado, èe kenne yáke ũroo? Ñ one à ma ïan ká.

41 Ben Dii wèala à bè: Maata, Maata, née damu kee bíta, née ïa daa n zīndaa kɔn yānoo pari.

42 Yā mèn doo bé à zé vī. Mariama baka maaa sè, weé síaro.

11

Aduakena

(Mat 6:9-13, 7:7-11)

¹ Zīkea Yesu e adua kee gukea. Kè à yǎa, à ìba ke bène: Dii, ò aduakena dadawe lán Yaaya dà a ìbanone nà.

² Ben à bèñne: Tó ée adua kee, àgae be: Baa, ò tó wàgō dō kè n tó adona.

Ñ tó kpata kè bò n kiia bō gupuraa.

³ Ñ wa gba pò kè wé ble lán guu e dō nà.

⁴ Ñ wa durunno kēwe, zaake weè kē gbē kè aō taari kèweenone ñ píngi.

Ñton tó wà fu yōagwanaaro.

⁵ Ben à bèñne: Wà be a gbēke bé à gbēnna vī, ben à gàa à kiia lezāndo à bène: Ma mō n kiame, ò buredi sēkāme mèn aagō.

⁶ Nibō pītama tiamē, má pòke vī mà kpáaro.

⁷ Ben à gbēnna pì wèala zaa kpé guu à bè: Ñton ìa damaro, ma zé tàta kò. Ma gē kpén kōn ma nēno, mé fō mà fēe mà pòke kpámmaro.

⁸ Mée ooare, baa tó èe fēe à kpàa gbēnnake yānzīro, eé fēe à pò kè à yezi kpáa, kè à zèzi dāndān yānzi.

⁹ Mapi sō mée ooare, à wée ke, Luda é kpáawa. À wete, é e. À gbà lé, Luda é wēare.

¹⁰ Zaake gbē kè wée kèn wè kpáa, gbē kè wete sō è e, gbē kè gbà lèn, weé wēne.

¹¹ Amōa kè á nēno vī, tó a né kpò wée kèawa, a dé bé eé mlè sé à kpáa?

¹² Ke tó à né konēgbēe wée kèawa, a dé bé eé swí sé à kpáa?

¹³ Baa kōn a zaakeo, á pò maa kpana a nēnoa dō. Weé a De kè kú musu Nini kpana gbē kè aō wée kèanōa pò o dō?

Zīngona gbēnōa

(Mat 12:22-30, 43-45, Maa 3:20-27)

¹⁴ Yesu e zīn swādo kpadugu goo gbēa. Kè zīn pì gò, swādo pì nà yā'onaa, ben yā pì bō parii sae.

¹⁵ Ben aō gbēkeno bè: È zīn gońma kōn zīnno kí Belezēbubu gbāaaome.

¹⁶ Ben gbē pāndenō à yò wà gwà, aō à gbēka à sèeda ke kēñne kōn Luda gbāaa.

¹⁷ Kè Yesu ñ laasuu dō, ben à bèñne: Kpata kè à gbēno ìbete kpà kōo é kaate. Ua kè à gbēno ìbete kpà kōo é gō bezī ūme.

¹⁸ Tó Setān ìbete kpà kōn a gbēno, à kpata é gì keó? Má ò le kè ée bee mē zīn gońma kōn Belezēbubu gbāaa yānzime.

¹⁹ Tó Belezēbubu gbāaan mē zīnno gońma, a gbēno è gońma kōn dé gbāaaome? Lemē a zīnda gbēno a ege bō le.

²⁰ Tó ma zīngomma né Luda ogbeme, àgō dō kè kí kè Ludaa kà mò à a len gwe.

²¹ Tó gōsagbāaa gōkebōno kūna èe a ua dākpaao, à auzikinō ègō aafiamē.

²² Mōde tó gbē kè à gbāaa deaalaa mò à gēzi à gbāaa mōne, eé à gōkebo kè à náane kenano sée eé à auziki kpaateteñne.

²³ Gbē kè kúmaoroò bō ma kpeme. Gbē kè è pò kakōamaoroò è fāakōame.

²⁴ Tó wà zīn gò gbēa, ègō likōaa zōo gukorin àgō vēekii wete. Tó èe ero, ben è be: Mé liara mà tá ma be ziiame.

²⁵ Tó à kà gwe, è e à waana wásawasa zéazea,

²⁶ ben è gá zīn kè aō pāsī dealaano sée mèn swēeplaa à suńyo, aōè gē wà vēen. Lemē adee gwena zāa zaaa ègō de à káakupola.

Aubarika yā

27 Kè Yesu e oo le, nɔgbē ke pùtā zà guu à bè: Aubarikadeen nɔgbē kè n i à yō kpàmmaa ũ.

28 Ben Yesu bè: Auo! Aubarikadeenɔn gbē kè aō Luda yā mà aō kūnanɔ ũ.

Sèeda gbekana Yesua

(Mat 12:38-42)

29 Kè parii e kaara, ben Yesu bè: Tōorigbēnɔ zaa. Aō sèeda gbekama, mɔde mé sèeda ke keñero, sé Yona pó.

30 Lán Yunusa de sèeda ũ Ninévadeenɔne nà, len Gbēntee Né égō de sèeda ũ tōorigbēnɔne le.

31 Yākpaekegurɔ zī sɔɔmete kpa nɔgbē kína é fεε à yā da tōorigbēnɔla, zaake à bò zaa anduna léa à mò Sulemanu òndyā ma, ben gbē kè de Sulemanulaa kú kè sa.

32 Yākpaekegurɔ zī Ninévadeenɔ é fεε wà yā da tōorigbēnɔla, zaake kè Ninévadeenɔ Yunusa waazi mà, aō n nòse liε, ben gbē kè bíta de Yunusalaa kú kè sa.

Wéen mē fitia ũ

(Mat 5:15, 6:22-23)

33 Wè fitia na wà diε gukpadozi ke wà gbaka kúεaro. Wè di dabu musume, le gbē kè aōe gēenɔ gupuraa e yānzi.

34 N wéen n mē fitia ũ. Tó n wée aafia, n mē píngi égō gupuraa ũ. Tó n wée gbāaro sō, n mē píngi égō gusiaa ũ.

35 Beee yānzi n lākari ke le gupuraa kè née daa n vī tóngō de gusiaa ũro.

36 Tó n mē píngi gupuraa vī à kee kú gusiaa guuro, eégō guu puu wásawasa lán fitia'i dɔmmaa bàme.

Yesu ludayadannerinɔ kōn Farisinɔ bɔbɔna n dān

(Mat 23:1-36, Maa 12:38-40, Luk 20:45-47)

37 Kè Dii yā ò à yāa, ben Farisi ke à sisi à mós à gá pó bleao, ben à gè à vèε.

38 Kè Farisi pì è èe ɔ da ín gbasa wà pó blero, à bò à saε.

39 Ben Dii bène: A Farisinɔ eè gbāsī bɔ togoonɔ kpεε kōn taanɔ, mɔde wākū kōn yā zaaao bé à a nòse pà.

40 Yōnkɔɔnɔ! Luda kè pó kpεε kè bé à à guu kè seroo?

41 À pó kè kú a taanɔ guu dā wēndadeenɔne, a taa pìnɔ é gōare gbāsī sai.

42 Wāiyoo a Farisinɔ! Eè tofeenɔ tɔtɔdo kōn kpè'āao kōn dò pónɔ píngi kuridee kpá Ludaa, ben eè pā kpá yāzede kōn yena Ludazio. Yā beenɔ bé à de àgō kúna pākpana à kpaaanɔzi sai.

43 Wāiyoo a Farisinɔ! Eègō yezi à vεε aduakekpe vεεki maaanɔn, eègō yezi wàgō ì kpákpaaawa yāranɔa.

44 Wāiyoo amɔanɔ! Á de lán mira kè wègō táa ooa a yādōna sai bàme.

45 Ben dokadōri ke bène: Danneri, tó n ò le, née wa sōsɔme se.

46 Yesu bè: Wāiyoo a dokadōrinɔ sō! Eè gbēnɔ da asosena zī ũun, ben eè ɔ dañma kōn à senaoro, baa ɔnetee. Wāiyoo amɔanɔ!

47 Eè pó bo annabi kè a dezín n dédén miranɔa dɔngu yānzi.

48 Lemε á sì kè a zε kōn a dezín yākenanɔme. Aō annabinɔ dèdε, ben eè pó bo n miranɔa.

49 Beee yānzi Luda wéεzεε guu à bè, é annabinɔ kōn zīrinɔ zīawa. É n gbēkeno dεdε, é wée tā n gbēkenɔa.

50 Lemε annabi kè wà n dεdε zaa anduna daεgurɔ ai gbāanɔ yā wí tōorigbēnɔ musu le,

⁵¹ sɛna zaa Abila dɛnaa ai à gàa pé Zakari kè wà à dè sa'oki kɔn Luda kpéo daguraa. Èè, mée ooare, yā beeenɔ pínɡi é wí tɔ̀rigbɛ̀nɔ musumɛ.

⁵² Wáiyoo a dokadɔrinɔ! A dɔ̀na gbà m̀nɛ wòto. Ée gɛ̀ à guuro, ben a kpa gbɛ̀ kè aɔ̀ yezi wà gɛ̀ à guunɔnɛ.

⁵³ Kè Yesu bò gwe, ludayádannerinɔ kɔn Farisinɔ nàkɔ̀rɛa gbāngbān, aɔ̀e yā lalaaa pari,

⁵⁴ aɔ̀e à kpákpa lɛ wà à kú yā kè èe oo guu.

12

Làakarikana Farisinɔ m̀nafikizi

(Mat 10:26-27)

¹ Gurɔ beee gbɛ̀nɔ kàkɔ̀azi, wà n lé dɔ̀ro, ai aɔ̀e kèɛ pɛ̀pɛ̀ɛkɔ̀a, ben à yā ò a ìbanɔnɛ gĩa à bè: À làakari ke Farisinɔ buredisese'èzèzi. Àmbe n m̀nafiki ũ.

² Pókee kuu utena kè é bɔ gupuraaaro. Asiiyā kee kuu kè weé gí dɔ̀ziro.

³ Lɛmɛ dɔ̀ yā kè á ò gusiaan weé ma gupuraa, asiiyā kè á ò kɔ̀ swān kpétu weé à kpàakpa ke gāalɛ.

Zɛna kɔn Yesuo gbɛ̀nɔ aɛ

(Mat 10:19-20, 28-33, 12:32)

⁴ Ma gbɛ̀nnanɔ, mée ooare, gbɛ̀ kè aɔ̀é mèbaa kaatɛ à gbera aɔ̀é fɔ̀ wà yāke keare dɔ̀roonɔ, àton vĩa kɛ̀nɛro.

⁵ Mé gbɛ̀ kè de à vĩa kenɛ oare. À vĩa ke Ludanɛ kè gbāa vĩ à a zu té guu mèkaatena gbera. Èè, mée ooare, à vĩa kenɛ.

⁶ Wè sātɛ m̀n sɔ̀ro yā kɔ̀bɔ plaaroo? M̀de aɔ̀ ke yā è sã Ludanlo.

⁷ Baa a mikānɔ, à à lé dɔ̀. Àton vĩa kero, a bèe de sātɛ pariinɔla.

⁸ Mée ooare, gbɛ̀ kè zèmao gbɛ̀nɔ aɛ, Gbɛ̀ntee Né é zɛo Luda malaikanɔ aɛ.

⁹ Gbɛ̀ kè lé sɛmazi gbɛ̀nɔ aɛ sɔ̀, mé lé sézi Luda malaikanɔ aɛ.

¹⁰ Tó gbɛ̀ Gbɛ̀ntee Né zaa bò, Luda é kɛ̀nɛ. M̀de tó gbɛ̀ Luda Nini tó zaa si, eé kɛ̀nɛro.

¹¹ Tó wèe gaaao yākpækɛkiia aduakɛkɛn ke kɛ̀nanɔ kɔn gbāadeenɔ aɛ, àton a zĩnda bɔna ke yā kè é o damu kero,

¹² zaakɛ Luda Nini bé eé yā kè de à oo daare zĩ beee.

Yɔ̀nkɔ ɔ̀dee

(Mat 6:19-34)

¹³ Zā guu gbɛ̀ke bè Yesunɛ: Danneri, n o ma vĩine à ma baka kpáma wa túbi guu.

¹⁴ Ben à wèala à bè: Ma gbɛ̀, dé bé à ma diɛ a yākpækɛri ke a yāgɔ̀gɔ̀ri ũu?

¹⁵ Ben à bè gbɛ̀nɔnɛ: Àgɔ̀ a zĩnda kũna dɔ̀. À làakari ke pó pínɡi aĩapāsĩkenazi, zaakɛ auziki né gbɛ̀ntee wɛ̀ndinlo, baa tó à fɔ̀ àgɔ̀ dikɔ̀a dia.

¹⁶ Ben à yā lèkɔ̀ziñnɛ à bè: Ɔ̀dee bé à kuu à buraa blɛɛ kènnɛ maamaa,

¹⁷ ben à laasuu lè à bè: Bón mé keɛ? Má blɛwɛɛkaki vĩro.

¹⁸ Ben à bè: Pó kè mé keɛn yè: Mé ma pókækiiinɔ gboro, mé à bítanɔ bo, mé ma blɛwɛɛ kán pínɡi kɔn ma auzikinɔ.

¹⁹ Mé be ma zĩdanɛ: Gbɛ̀, n gĩakɛ n pó maa vĩ bíta kè eé kányo wè ũgbangba? N kámma bo n pó ble n í mi n pɔ̀nnaa ke.

²⁰ Ben Luda bènɛ: Yɔ̀nkɔ, gwāavĩa mé n wɛ̀ndi gbekamma. Soru kè n kè é gɔ̀ dé pó ũmɛ?

²¹ Lɛmɛ gbɛ̀ kè auziki tɔ̀kɔ̀azi, m̀de à de ɔ̀dee ũ Luda kiiaro yā de lɛ.

Ludanaanɛkɛna

(Mat 6:19-21, 25-34)

22 Ben à bè a ìbanɔnɛ: Beee yānzi mée ooare, àton a wèndi kàhān ke à be bón wé blero, àton a mè kàhān ke à be bón wé daro.

23 Wèndi de póbleea. Mè de pókāsāala.

24 À gbāa kánkānanɔ gwa. Aṣè pò t̄ro aṣè pò k̄ero, aṣò d̄ò ke gbàsɔ v̄iro, baa k̄on beeeo Luda è n̄ gwa. Á bèe v̄i maamaa de bāanɔla fá!

25 A té, dé bé eé f̄ò à a wèndi gbāa kaara, baa gurɔ do, a kàhānkɛna guuu?

26 Tó é yā néngo kè f̄ro, b̄oyānzi ée yā kpaaanɔ kàhān k̄eezi?

27 À lá vúdeenɔ gwa sèn lán aṣò de nà. Aṣè z̄i kero aṣè buu t̄aro, m̄ode mée ooare baa Sulemanu k̄on a auzikio, èe uta da à maaa kà aṣ ke ūro.

28 S̄èla kè kuu gbāa eé té k̄u zia, lán Luda è pò nazi le nà, amɔa ludanaanekēsānadeenɔ, weé a pò o d̄ò?

29 Àton tó pò kè é ble ke pò kè é mi yā d̄bare aero. Àton à damu kero.

30 Pò p̄inɔ p̄ingi yā è d̄o anduna kè kifinɔnɛ aɛ, a De s̄o d̄ò kè pò p̄inɔ k̄o s̄iao.

31 À tó kpata kè b̄ò à kiia yā d̄bare aɛ, eé pò p̄inɔ kaaraare.

32 Ma kpàsa néngo gb̄enɔ, àton v̄ia kero, zaake a De p̄oyezime à a kpá kpata p̄in.

33 À pò kè á v̄inɔ yá à takaasideenɔ gba à ɔɔ. À ɔɔɔ kè è zi k̄uroo z̄ò, ludambe auziki kè è yāaro kákii ū, kè kpāi è s̄ziro, k̄òk̄o s̄ò è à yakaro.

34 Zaake guu kè a auziki kún, gwen a làakari éḡo kún se.

*Z̄ikeri náanede làakaridee
(Mat 24:45-51)*

35 Àḡo kú soru guu, à tó a fitia ḡo nana.

36 Àḡo de lán gb̄e kè aṣòe n̄ dii suna dāa à su k̄on n̄ose p̄onnakenao bà, le gurɔ kè à mò à gbà l̄e, weé zé w̄enɛ ḡo.

37 Aubarikadeenɔn z̄ikeri kè n̄ dii é n̄ le b̄e a sugurɔɔa p̄inɔ ū. Yāpuraan mée ooare, dii p̄i é a p̄onɔ k̄eke à yi, eé n̄ v̄e, eé p̄blee kak̄ōān̄e.

38 Baa tó à mò lezāndo ke k̄ongɔ ide'ide, tó à n̄ lé le, aubarikadeenɔn n̄ ū.

39 Àḡo yā k̄ekii d̄ò. Tó b̄edee gurɔ zaka kè kpāi é m̄óa d̄ò yā, le eé tó à a kpé f̄ro.

40 Apinɔ s̄o, àḡo kú soruo, zaake Gb̄entee Né é su gurɔ zaka kè a w̄e d̄zirooamɛ.

41 Pita bè: Dii, wa yānzin n yā p̄i l̄k̄z̄iz̄i, ke baade p̄ingi yānzime?

42 Dii bè: Dén begwari náanede làakaridee kè à dii è a z̄ikerinɔ nanɛ a ɔz̄i le à p̄blee kpám̄ma à gurɔɔa ūu?

43 Aubarikadeen z̄ikeri kè à dii à l̄e èe k̄e leɛ a sugurɔɔa ū.

44 Yāpuraan mée ooare, eé a auziki p̄ingi nanɛ a ɔz̄ime.

45 M̄ode tó z̄ikeri p̄i bè a n̄ose guu a dii suna e gi k̄e s̄o, ben à nà a z̄ikeri daano gb̄gb̄ēnaa, ḡgb̄ēnɔ k̄on n̄gb̄ēnɔ, èe s̄ankara pò blee èe w̄ēdeɛ k̄eɛ,

46 à dii é su gurɔ kè à w̄e d̄zirooamɛ, gurɔ zaka kè à d̄rooa, eé à z̄z̄k̄ore à à baka da k̄on kifinɔ.

47 Z̄ikeri kè à a dii p̄oyezi d̄ò, ben èe soru ke à à p̄oyeziyā k̄ero, weé à gb̄e búgubugu.

48 Z̄ikeri kè à a dii p̄oyezi d̄roo, ben à yā kè de wà à gb̄ezi kè s̄o, weé à gb̄e f̄eteme. Gb̄e kè Luda à gbà bítan Luda é w̄etea bíta. Gb̄e kè Luda pò nanɛ a ɔz̄i bítan, eé gbekaa deñla.

*K̄ek̄k̄ōana Yesu yānzi
(Mat 10:34-36)*

49 Tén ma m̄o na andunaa, mée gizi té p̄i ḡo k̄ū se tiaro.

50 Má w̄étāmma v̄i kè mé ḡen, má kú laasuu bíta guu ai à gá yāao.

⁵¹ Ée daa ma mɔ le gbɛnɔ gɔ nna kɔo anduna guun yó? Auo! Mée ooare, kɛkɛkɔana yānzin ma mɔzi.

⁵² Zaa tia ua kè gɔn sɔroonɔ kún, aɔ́é kɔ kpaatete. Gɔn aagɔnɔ é bɔ gɔn plaaanɔ kpɛɛ, gɔn plaaanɔ é bɔ gɔn aagɔnɔ kpɛɛ.

⁵³ De é bɔ a négɔgbɛ kpɛɛ, négɔgbɛ é bɔ a de kpɛɛ. Da é bɔ a nɛnɔgbɛ kpɛɛ, nɛnɔgbɛ é bɔ a da kpɛɛ. Zã da é bɔ nɔzãree kpɛɛ, nɔzãree é bɔ a zã da kpɛɛ.

Gurɔ kèki yáasi dɔna

(Mat 16:2-3)

⁵⁴ Yesu bè pariine: Tó á è lou e sisii ɔfántɛgɛkpen kpa, é be gɔn lou é ma, ben è kɛ le.

⁵⁵ Tó á è ãa e bɔn sɔmetɛ kpa, é be guu é wã, bensɔ è wã.

⁵⁶ Mɔnafikideenɔ! Á tɔtɛ kɔn ludambɛɛo wée dɔkɔzi, ben á gurɔ kèki yáasi dɔ sɔro né?

Gaafaa wɛtɛna

(Mat 5:25-26)

⁵⁷ Bóyānzin á yākɛna a zéa dɔ a zīndaaroo?

⁵⁸ Tó n ibɛɛ e gaanyo yākpaɛkɛkiia, n̄ aīa kɛ le à gaafaa kenne zaa zén, le àton n gáɛ à gányo yākpaɛkɛri kiiaro yānzi. Tó n̄ɛ kɛ lero, yākpaɛkɛri pì é n kpá dogaria, dogari é n da kpésiaan.

⁵⁹ Mée oonne, né bɔ gwero ai n̄ gá fīa boo píngi. Baa kɔbɔ é gɔ ténziro.

13

Nɔseliɛna ke gaa

¹ Gurɔ beee a gbɛkenɔ mɔ wà Galili gbɛ kè Pilati n̄ déde à n̄ aru yākɔte kɔn n̄ sa'obɔ aruonɔ yā ò Yesunɛ.

² Ben Yesu bènnɛ: Kè Galili gbɛ pìnɔ gaa de le, ée daa aɔ durun de Galili gbɛ kpaaanɔ pɔlan yó?

³ Auo! Mée ooare, tó ée n̄ɔse liero, a píngi é ga lán n̄ bàme.

⁴ Gɔn baro plaasai kè Siloamu kpédidikɔana gbòro à siríma aɔ gaganɔ sɔ, ée daa aɔ taari de gbɛ kpaaa kè aɔ kú Yerusalemunɔ pɔlan yó?

⁵ Auo! Mée ooare, tó ée n̄ɔse liero, a píngi é ga lán n̄ bàme.

⁶ Ben à yā kèkii lèkɔziñne à bè: Gbɛke bé à kākā lí bà a swadako guu, ben à gāa a bɛɛ wɛtɛ èe ero.

⁷ Ben à bè a zīkerine: N̄ gwa, à wè aagɔdeen yè, kè ma mɔ bɛɛ wɛtɛ kākā lí pìà mée ero. N̄ zɔ, wé tó à guu sí pān yó?

⁸ Ben zīkɛri pì bènnɛ: Baa, n̄ tó ai zii dɔ. Mé guu bi mà ligazi mà taaki káne.

⁹ Éé gí né i zīziro. Tó èe né iro sa, èndɛ n̄ zɔ n̄ nɛ.

Nɔgbɛ kɔkūna kɛkɔana

¹⁰ Kámmabogurɔ zī Yesu e yā daañne aduakɛkpen.

¹¹ Nɔgbɛ kee kú gwe, zīn à kɔkú kú à kà wè baro plaasai. Ègɔ kokoname è fɔ à a zīnda poro baa fétero.

¹² Kè Yesu à è, ben à à sisi à bè: Nɔgbɛ, n̄ kɔkɛɛ gòmma.

¹³ Ben à ɔ kèa. Zaa gwe gɔn à pòro, ben à Luda sáabu kpà.

¹⁴ Ben aduakɛkpe gbɛnsi pɔ fè kè Yesu à kèkɔa kámmabogurɔ zī yānzi, ben à fèɛ à bè gbɛnɔnɛ: Gurɔ swɛɛdoo bé à kuu kè wè zīi kɛn. Ágae mó wà a kèkɔa gurɔ beeenɔa, mɔde kámmabogurɔ zī baasi.

¹⁵ Ben Dii wèala à bè: Mɔnafikideenɔ! Kámmabogurɔ zī a baade è a zù ke zaaki poro a bàdɔkiia à gá í kpáaroo?

16 Ibraĩ bori nɔgbɛ̀ kèkii sɔ̄, Setān à yì wɛ̀ baro plaasaimɛ̀. À bà pì poronaa kámmabogurɔ̄ zĩ zé vĩroo?

17 Kè à ò lɛ̀, ben wí à ibɛ̀nɔ̄ kù ń píngi, mɔ̀de gbɛ̀nɔ̄ pɔ̄ kè nna dabuyā kè èe kɛ̀nɔ̄a píngi.

Yàlɛ̀kɔ̄zina kɔ̄n musadi wéɛ̀o
(Mat 13:31-32, Maa 4:30-32)

18 Ben Yesu bè: Bón kpata kè bò Luda kiia bòkɔ̄bao? Bón mé lékɔ̄zio?

19 À de lán musadi wéɛ̀ kè gbɛ̀ sè à t̄ a kara guu bà. Kè à b̀e, à kè lí ũ, ben bāanɔ̄ mò wà z̄z̄z̄ à gānɔ̄a.

Yàlɛ̀kɔ̄zina kɔ̄n burɛ̀disɛ̀ɛ̀'ɛ̀z̄ɛ̀o
(Mat 13:33)

20 Ben à bè dɔ̄: Bón mé kpata kè bò Luda kiia lékɔ̄zio?

21 À de lán burɛ̀disɛ̀ɛ̀'ɛ̀z̄ɛ̀ kè nɔgbɛ̀ sè à kà flawa zaka lé aagɔ̄ guu à yàkɔ̄tɛ̀ píngi bà.

Zéle kpaatoo
(Mat 7:13-14, 21-23)

22 Gurɔ̄ kè Yesu e gaa Yerusalemu, èe gɛ̀ wétɛ̀nɔ̄ kɔ̄n lakutunɔ̄la èe yā daańne,

23 ben gbɛ̀ke à là wà bè: Baa, gbɛ̀ kè aɔ́e m̀sina e ziaa zĩnɔ̄ pariroo? Ben Yesu bè gbɛ̀nɔ̄nɛ̀:

24 À aĩa ke à gɛ̀ zéle kpaatoo guu. Mée ooare, gbɛ̀ parideenɔ̄ é wɛ̀tɛ̀ wà gɛ̀n, mɔ̀de aɔ́e f̄ro.

25 Tó bedee f̄ɛ̀ à zé tàta, tó a gɔ̄ bàazi, ben ée gbà lɛ̀ ée bee: Baa, n̄ zé wɛ̀we, ée beare á a d̄s gukearo.

26 Beee gbera tó a bène à pó blèao, à í m̀iao, à yā dàńne a be gāale,

27 ée beare á a d̄s gukearo. À guala a zaakɛ̀rinɔ̄ a píngi.

28 Tó a Ibraĩ kɔ̄n Isaakuo kɔ̄n Yakubuo kɔ̄n annabinɔ̄ è píngi kpata kè bò Luda kiia guu, ben wà a zu bàazi, gwen é ɔ̄ dɔ̄n à ɔ̄ di a musu.

29 Gbɛ̀nɔ̄ é bɔ̄ ɔ̄fántɛ̀bɔ̄e kpa kɔ̄n ɔ̄fántɛ̀gɛ̀kpɛ̀n kpaao kɔ̄n gu'igbāroo kpaao kɔ̄n sɔ̄mɛ̀tɛ̀ kpaao, aɔ́e mó pó ble kpata kè bò Luda kiia guu.

30 Len kpɛ̀deɛ̀nɔ̄ é gɔ̄ gbɛ̀ káakunɔ̄ ũ lɛ̀, gbɛ̀ káakunɔ̄ é gɔ̄ kpɛ̀deɛ̀nɔ̄ ũ.

Yerusalemu yā
(Mat 23:37-39)

31 Gurɔ̄ beeeo gɔ̄ Farisi kenɔ̄ mò Yesu kiia aɔ̄ bène: N̄ f̄ɛ̀ gura kè, zaake Herɔ̄du yezi à n̄ demɛ̀.

32 Ben à bèńne: À gá o flɛ̀ngo p̀ine, mée zĩnɔ̄ goor̄mma mée gyāreenɔ̄ k̄ɛ̀kɔ̄a gbàa kɔ̄n ziaao, à gurɔ̄ aagɔ̄dee zĩ sɔ̄ mé ma zĩ papa.

33 Baa kɔ̄n beeeo séto mà gá ae gbàa kɔ̄n ziaao kɔ̄n ziandoo, zaake èe kɔ̄ sío annabi ga gukearo, sé Yerusalemu.

34 Yerusalemudeenɔ̄, Yerusalemudeenɔ̄! Èe annabinɔ̄ dede, èe gbɛ̀ kè Luda n̄ zĩawaanɔ̄ pápa gbèò à n̄ dede. Mègɔ̄ yezi mà a kakɔ̄amazi gɛ̀n baaagɔ̄, lán koo è d̀be kú a n̄nɔ̄la nà, mɔ̀de èe weziro.

35 Luda é a kpé tóare bezĩ ũmɛ̀ sa. Mée ooare, é ma e dɔ̄ro ai à be, aubarikadeen gbɛ̀ kè èe mɔ̄ Dii tóo ũ.

14

Yesu kuuna Farisi ke be

1 Kámmabogurɔ̄ zĩkea Yesu gaa pó ble Farisinɔ̄ gbɛ̀nsi ke be, ben gbɛ̀ kè aɔ̄ kú gweenɔ̄ e à kpákpaa.

² Kakagyākɛri kee kú Yesu aɛ gwe.

³ Ben Yesu dokadōrinɔ kōn Farisinɔ là à bè: Wè gbě kěkōa kámmabogurɔɔ zĩ ke wè kěkōaro?

⁴ Ben aō gō yĩtɛna kítikiti. Ben Yesu gyāree pì kù à à kěkōa à à gbàɛ.

⁵ Ben à n lá à bè: Tó a gběkee né ke zù vĩ à zù lōgɔn kámmabogurɔɔ zĩ, eé à bɔ gōrɔo?

⁶ Aōɔe fō wà wèàlaro.

⁷ Yesu è dian gbě kè wà n sísinɔ e vɛɛki maaa kũu nà, ben à yā lèkōziĩnɛ à bè:

⁸ Tó wà n sisi nɔsɛ póbleea, ònton vɛɛ vɛɛki maaa guuro. Tó wà gbě kè bèɛ vĩ dɛnlaa sisi né!

⁹ Tó a sísiri mò à bènnɛ: N fɛɛ n vɛɛki kpá gbě pìà, né fɛɛ n gá vɛɛ kpɛɛ kpa kōn wíomɛ.

¹⁰ Tó wà n sisi, ògae vɛɛ kpɛɛ kpa, lɛ tó n sísiri mò, eé bennɛ: Ma gběnnà, n fɛɛ n mɔ aɛ kè. Beee é n kɛ bèɛ vĩ gbě kè á kú lɛdoonɔ aɛ.

¹¹ Gbě kè è a zĩnda sé lezĩn Luda é à busa. Gbě kè è a zĩnda busa sō, Luda é à sé lezĩ.

¹² Ben Yesu bè a sísiri pìnɛ: Tó nɛɛ gběnnɔ sísii póblee fāantɛ blenaa ke uusie pó, ònton n gběnnanɔ sísiiro ke n vĩnɔ kōn n dāaronɔ ke n danɛnɔ ke n ɔɔde daanɔ. Tó n kè lɛ, aōɔ ɛara wà n sísime se aō fīa bonnɛ.

¹³ Tó nɛɛ gběnnɔ sísii póbleea, n takaasideenɔ sísii kōn gbě kōkōnɔnɔ kōn ɛɛnɔ kōn vianɔ,

¹⁴ né gō aubarikadee ũ, zaake aō póke vĩ wà fīa boonnerɔ. Luda bé eé fīa bonnɛ gbě maaanɔ fɛɛgurɔɔ zĩ.

Yalɛkōzina kōn póblee bítao

(Mat 22:1-10)

¹⁵ Kè gbě kè aō kú lɛdoonɔ doke yā pì mà, ben à bè Yesunɛ: Aubarikadeen gbě kè eé póblee kōn kpata kè bò Luda kiia gběnnɔ ũ.

¹⁶ Yesu bènnɛ: Gběke bé à yezi à póblee kɛ, ben à gběnnɔ sisi paripari.

¹⁷ Póblegurɔɔ zĩ à a zĩkɛri zĩ à o gbě kè à n sísinɔnɛ aō mɔ, wà pób pínɡi soru kè wà yāa sa.

¹⁸ Ben aō baade e wɛtɛɛ wà n kè. Gbě káaku bènnɛ: Ma bú lù, mé gá gwa. N yā nna, n ma kè.

¹⁹ Gbě pānde bè: Ma zù zĩkɛbɔnɔ lù mèn kuri, mé gá n gwa. N yā nna, n ma kè.

²⁰ Gbě pānde bè: Ma nɔɔ sè dufumɛ. Beee yānzɛ mé e mà móro.

²¹ Ben zĩkɛri pì liara à tà à n légbɛ ò a diinɛ. Ben bɛdee pì pɔ fɛ à bè a zĩkɛrinɛ: N gá wɛtɛ guu kpakpaa gāalɛnɔ kōn zédaanɔ, n takaasideenɔ kōn gbě kōkōnɔnɔ kōn vianɔ kōn ɛɛnɔ kakōa n suńyo kè.

²² Beee gbɛra zĩkɛri pì mò à bènnɛ: Dii, ma yā kè n ò kè, mɔde vɛɛki kpé kuu.

²³ Ben dii pì bè zĩkɛri pìnɛ: N gá zénɔ guu kōn zé wéwɛnɔ pínɡi, n gā na gběnnɔ aō gɛ lɛ ma ua pa.

²⁴ Mée ooare, gbě kè ma n sisi pìnɔ ke é lé zō ma póblee pìaro.

Gōna Yesu ìba ũ

(Mat 10:37-38)

²⁵ Wà té zén kōn Yesuo paripari, ben à liara à bènnɛ:

²⁶ Tó gbě mò ma kiia, ben à ye a dezi dɛmala ke a da ke a naō ke a nɛnɔ ke a vĩnɔ ke a dāaronɔ ke api zĩnda, eé fō à kɛ ma ìba ũro.

²⁷ Gbě kè è a líkpangbāroo sé àgō téomaziro, adee é fō à kɛ ma ìba ũro.

²⁸ Tó a gběkee yezi à kpédidikōana bo, eé vɛɛ gĩa à à ɔɔ dɔdɔ à gwa, tó eé fō à zĩ pì keroo?

29 Tó èe ke lero, ben à ɛɛ kpàɛ, tó èe f̄s̄ à à yàaro, gb̄ɛ kè è píngi é à lalandi ke

30 wà be: Gb̄ɛ kèkii nà kpébonaa à f̄uà à à mì de.

31 Ke tó kína yezi à gá z̄i ká k̄ɔn kína pāndeo, eé v̄ɛɛ ḡiā à a laasuu lé à gwa, tó a soza ḡali kurin̄ɔ é f̄s̄ wà kù kpá soza ḡali baroo kè āɔɔe suun̄aroo?

32 Tó à è é f̄ɔro, eé z̄ir̄in̄ɔ z̄i le āɔ ledolekena zé wet̄ea zaale èe ká k̄īro.

33 Lem̄e d̄ɔ, tó a gb̄ɛkee e ɔ kpá p̄ó kè à v̄īn̄ɔzi píngi, eé f̄s̄ à ke ma ìba ũro.

34 Wisi né p̄ó nnaame, m̄ode tó à í nnaa tà, dian weé ke nà à ḡɔ nna d̄ɔɔ?

35 À maa t̄ɔɔte kes̄ɔ z̄ugb̄ɔkaekiinero, wè kwéeme. Gb̄ɛ kè swā v̄i à ma.

15

P̄ó kè s̄às̄an̄ɔ

(Mat 18:12-14)

1 Be'ɔɔsirin̄ɔ k̄ɔn durunk̄erin̄ɔ e s̄ɔɔ Yesuzi le wà à yā ma n̄ píngi.

2 Ben Farisin̄ɔ k̄ɔn ludayādannerin̄ɔ e yākete kaazi āɔ bè: Gb̄ɛ kèkii è durunk̄erin̄ɔ sí è se p̄ó bleñyo ledo.

3 Ben Yesu yā kèkii lèk̄ɔziñne à bè:

4 Wà be a gb̄ɛkee s̄āa v̄i mèn bas̄ɔro, ben à doo s̄às̄ā, è à bas̄ɔro dosai tó s̄èn à p̄ɛɛ s̄āa kè s̄às̄ā p̄izi ai à gá eroo?

5 Tó à b̄òà, è à sé à da a ḡan̄ k̄ɔn p̄onnaao

6 à táo be à a gb̄ɛnnan̄ɔ k̄ɔn a fáandideen̄ɔ sísi à beñne: À p̄onnaa kemao. Ma a s̄āa kè s̄às̄ā è.

7 Lem̄e d̄ɔ m̄éɛ ooare, weé p̄onnaa ke ludambe durunk̄eri mèn doo kè n̄ɔse liɛ yā musu de gb̄ɛ maa ḡɔɔn bas̄ɔro dosai kè āɔ n̄ɔseliɛna nii v̄īroonla.

8 N̄ɔgb̄ɛ kè kondogi ɔ v̄i mèn kuri s̄ɔ né? Tó à mèn doo s̄às̄ā, è fitia na à kpé waa à wete busebuse ai à gá eroo?

9 Tó à b̄òà, è a gb̄ɛnnan̄ɔ k̄ɔn a fáandideen̄ɔ sísi à beñne: À p̄onnaa kemao. Ma kondogi ɔ kè s̄às̄ā p̄i è.

10 Lem̄e d̄ɔ m̄éɛ ooare, Luda malaikan̄ɔ è p̄onnaa ke durunk̄eri mèn doo kè n̄ɔse liɛ yā musu.

Né ḡɔgb̄ɛ kè s̄às̄ā

11 Yesu bè d̄ɔ: Gb̄ɛke bé à kuu à né ḡɔgb̄ɛn̄ɔ v̄i ḡɔɔn plaa.

12 Ben Sabi bè a dene: Baa, n̄ ma asaia kè mé ḡɔ v̄i túbi guu kpáma. Ben de p̄i a auziki kp̄aatet̄eñne.

13 Èe ke gur̄ɔ plaaro, ben Sabi a p̄ón̄ɔ nàk̄ɔa píngi à tà b̄usu pānden z̄āazā. Gwen à a auziki k̄aat̄en p̄āp̄ākena guu.

14 Kè à p̄ó kè à v̄īn̄ɔ dè píngi, ben dekaa gb̄āaa kà b̄usu p̄in, ben à ḡò takaasio.

15 À ḡāa à nà b̄usu p̄i gb̄ɛkezi ayaz̄ikeri ũ, ben gb̄ɛ p̄i à gb̄àɛ a bura à p̄óblee kpá al̄eden̄ɔa.

16 È ḡɔ yezi à p̄ó t̄ɛɛ kè al̄eden̄ɔ e blee ble à k̄ā, m̄ode wè p̄óke kpáaro.

17 Kè à làakari s̄u à bè: Ma de ayaz̄ikerin̄ɔ p̄óblee v̄i diñzi, ben m̄éɛ gaa k̄ɔn n̄ɔaa kè.

18 Mé f̄ɛɛ mà tá ma de kiia, mé bene: Baa, ma durun kè Ludane k̄ɔn mp̄io se,

19 m̄éɛ k̄ɔ sío wà ma sísi n̄ né ũ d̄ɔro. N̄ ma die n̄ ayaz̄ikerin̄ɔ doke ũ.

20 Ben à f̄ɛɛ èe taa a de kiia. Kè à té k̄āaa èe suu, à de p̄i à è, ben à k̄èn̄e w̄enda. À bàa s̄i à ḡāa à k̄usia, à lé p̄èa.

21 Ben né p̄i bène: Baa, ma durun kè Ludane k̄ɔn mp̄io, m̄éɛ k̄ɔ sío wà ma sísi n̄ né ũ d̄ɔro.

22 Ben de p̄i bè a z̄ikerin̄ɔne: À gá kpakpaa, à utada maa kè de à kpaaanla sé à mó à dane, à t̄anga dane à kyatee kpáne.

- 23 À zùswarene bõrõ mèkpana kũ à de, wà só pōnnakena guu,
- 24 zaake ma né pì gà à fèeme. À sàsāme, ben ma à è. Ben aō nà pōnnakenaa.
- 25 Woru sō kpé bura. Kè èe suu à kà kīi kōn bæeo, ben à bata ó mà dõ kōn kōkō kīio.
- 26 Ben à zīkerinõ doke sisi à à là bōn wèe kee.
- 27 Ben à wèala à bè: N dāaro bé à sù, ben n de zùswarene bõrõ mèkpana dè, kè à à è aafia yānzi.
- 28 Ben Woru pō fè, à gì gē ua guuzi. Kè à de bò à agbaa kpàne,
- 29 ben Woru bè a denè: É'e, à kà wè ùgbangba kè mée zīi keenne, mée gí n yāzi zikiro, ben baa blèkofii gina née kpáma mà pōnnaa keo kōn ma gbēnnanõoro.
- 30 Kè n né kè à n auziki kàate kaaruanõne pì sù, n zùswarene bõrõ mèkpana dènè.
- 31 Ben à de bène: Ma né, ní kúmao gurõ píngi. Pó kè má vī píngi n pómè.
- 32 À kō sio wà pò ble kōn pōnnaome, zaake n dāaro pì gà à fèeme. À sàsāme, ben wà à è.

16

Auziki náanesai

- 1 Yesu bè a ibanõne: Ɔde ke bé à kuu à begwari diè a zīkerinõne. Ben wà mò wà komotõ kènè wà bè, èe à auziki kaatèe.
- 2 Ben à à sisi à bène: Yā kè má mà n musu de diame? Ñ yā kè née kee n begwana guu tōkēme. Né f₃ ngō de ma begwari ù dõro.
- 3 Ben begwari pì ò a swè guu: Ma dii e ma bõ zīi guu, mé ke diame? Àe kè mé f₃ mà sè waro, ben baakena dame wíyā ù.
- 4 Má d₃ yā kè mé ke le gbēnõ ma diè ní be, tó à ma bõ zīin.
- 5 Ben à a dii fīadeenõ sisi doodo à gbē káaku là à bè: Ñ ma dii fīa kūna ùgbame?
- 6 À bè: Nõsi gaawa lé basõoro. Ben begwari pì bène: N fīa takadan yè. Ñ vèe ñ kè baplaa akuri kpakpaa.
- 7 Ben à bè gbē pāndenè: Mpi s₃, n fīa ùgbame? Ben à bè: Ése sàki basõoro. Ben begwari pì bène: N fīa takadan yè, ñ kè basiig₃.
- 8 Ben dii pì begwari náanesaidee pì sáabu kpà wéezèe kè à kè yā musu. Zaake anduna kèki gbēnõ wée zēna de gupuradeenõla ní kō tēe yākèna guu.
- 9 Mapi s₃, mée ooare à gbēnnanõ wetè kōn Ɔ náanesaio, le gurõ kè à yāaawa, Luda é a diè bæe kè è yāaroonõ guu.
- 10 Gbē kè náane vī kōn à féteo égõ náane vī kōn à bítaome se. Gbē kè náane vī kōn à féteoroogõ égõ náane vī kōn à bítão sero.
- 11 Tó ée ke á náane vī kōn Ɔ náanesaioro, Luda é a náane ke kōn à yāpuradeeó?
- 12 Tó ée ke á náane vī kōn gbē pānde pónõro, Luda é a zīinda pò kpáawaó?
- 13 Zikeri è f₃ à dõ dii mèn plaaaziro, zaake eé za gbē doon àg₃ ye gbē doozi, kes₃ eé na gbē dooa à kya ká gbē doon. É f₃ àg₃ dõ Ludazi kōn Ɔ do ledoro.
- 14 Farisinõ ye Ɔzi. Kè a₃ yā pì mà píngi, ben a₃e lézukii kee Yesua.
- 15 Yesu bèrinè: Èè yā nnaa kpá a zīndaa gbēnteenõ kiiame, mode Ludaa a swè d₃. Yā kè bíta gbēnteenõnen Luda è kya kán.

Ɔde kōn Lazaruo

(Mat 5:31-32, 11:12-13, Maa 10:11-12)

- 16 Musa doka kōn annabinõ takadanõ kuu ai Yaaya gurõõa. Zaa gurõ beean wèe kpata kè bò Luda kiia baaru kpaa, ben gbē píngi e wetèe à gēn kōn gbāaaõ.
- 17 Ludambe kōn tōtèo gētèna aaga de doka pì wèzā féte gogonala.

18 Gbē kè gí a naōzi à nɔ pānde sè, adee zina kèmε. Gbē kè nɔɔ kè wà gízi sè sɔ zina kèn gwe.

19 Gōgbē ɔɔde kee kuu è pókāsā maa ɔɔdeenɔ da, ègɔ pɔnnaa kεε nnamana guu gurɔ píngi.

20 Baakeri kè wè bene Lazaru ègɔ daena à be gānu, bònɔ dɔdɔ à mèa.

21 Ègɔ póblee kè è léε ɔɔdee pì teebu gīzī blena ni dεε. Gbēenɔ bé wègɔ à bò pìnɔ sāsāa.

22 Baakeri pì gà, ben malaikanɔ à sè wà tàò Ibraī kuu. ɔɔdee pì gà se, ben wà à v̄i.

23 Kuuna wéetāmma guu gèwāan, kè à wée sè musu, ben à Ibraī è kāaa, Lazaru kú à saε.

24 Ben à lé zùzi à bè: Baa Ibraī, n ma wēnda gwa, n Lazaru zī à a ɔnetee zō ía, à mó à tōmε ma nēnea, zaake mée wāwāa maa tévura kèkii guume.

25 Ben Ibraī bè: Ma né, n tó nnamana kè liganzi n wèndigurɔ yā dɔngu kɔn takaasi bíta kè Lazaru kèò. À làakari kpaena gura kè sa, ben n kú wāwāa guu.

26 Beee gbera wèε zòoto kú wa dagura. Tó gbē yezi à bɔ kè à gá a kiia, eé f̄ro, gbēke é f̄ɔ à bɔ gwe à mó wa kiia s̄ro.

27 Ben ɔɔdee pì bè: N yā nna Baa, tó lemε, n à zī ma de be,

28 zaake má dāaronɔ v̄i ḡɔn s̄ɔro. À gá lé dańma, le aōton mó gu wāwādee kè guuro.

29 Ben Ibraī bè: Aō Musa kɔn annabinɔ takadanɔ v̄i, aō n yā ma.

30 Ben ɔɔdee pì bè: Auo, Baa Ibraī! Tó gbēke bò gaan à gāa n kiia, aōé n nòse lie.

31 Ben Ibraī bènε: Tó aōe Musa kɔn annabinɔ yā maro, baa tó gbēke bò gaan, aōé à yā síro.

17

Yesu yākenɔ

(Mat 18:6-7, 21-22, Maa 9:42)

1 Yesu bè a ibanɔnε: Yā kè è tó gbēnɔ fuu ègɔ sairo, mode wāiyoo gbē kè è bɔ à kiia.

2 Èégb̄ s̄àɔ adeenε wà wísilɔgbε gbèntē dɔ a waale wà à zu sèbe guu de à tó né kèkiinɔ doke fula.

3 Àgɔ kú kɔn làakario. Tó n gbēndoo durun kè, n gá n à le. Tó à a nòse lie, n kēnε.

4 Tó à durun kènne gurɔ do gèn swεεplaa, ben à èara à bènne gèn swεεplaa a nòse lie, n kēnε.

5 Dii z̄irinɔ bènε: N wa ludanaanεkena kaarawe.

6 Dii bè: Tó á Luda náanε v̄i féte lán efɔ wée bà, é o sí lí kèkiine à a zīnda wo à gá pé sèbe guu, eé a yā ma.

7 Tó a gbēkee zò v̄i èe sè waa ke èe s̄aanɔ dāa, tó à sù buraaɔ, à dii é bene à mó à pó ble ḡɔn yó?

8 Auo, eé bene à póblee keare, à a uta lie à móare póbleo kɔn íminao, àpi é gbasà à pó ble à í m̄i.

9 Wè zò sáabu kpá kè à yā kè wà dànε kè yānzin yó?

10 Lemε apinɔ s̄ɔ, tó a yā kè Ludaa dàaree kè píngi, à be: Z̄onɔn wa ū, wa z̄iin wá kè.

Kusu ḡɔn kurinɔ kēkōana

11 Kè Yesu e gaa Yerusalemu, èe ligaa Samaria bùsu lézekiizi kɔn Galilio.

12 Kè èe ḡεε lakutu ken, ben gōgbē kusu ḡɔn kurinɔ dààle. Aō zε kāaa,

13 aō lé zùzi wà bè: Dii Yesu, n wa wēnda gwa.

14 Kè à ní é, ben à bènnε: À gá à a zĩnda ɔɔa sa'orinɔnε. Kè aɔɔe gaa, ben aɔ kèkɔa.

15 Kè aɔ gbε doo è a kèkɔa, ben à liara à sù, èe Luda sáabu kpaa kɔn kòto gbãaa.

16 À dàε a puua Yesu aε à ì kpàa. Gbε pì né Samaria gbẽmε.

17 Ben Yesu bè: Gɔɔn kurinɔ bé wà kèkɔaroo? Gɔɔn kẽndoonɔ kú máme?

18 Aɔ gbεkee e liara à mò Luda sáabu kpáaro, sé gbε zĩto kèɔ?

19 Ben Yesu bènε: Ñ fεε ñ tá, ma náanε kè ní kè bé à n kèkɔa.

Gbẽntee Né suna

(Mat 24:23-28, 37-41)

20 Farisinɔ Yesu là kpata kè bò Luda kiia bɔna gupuraaazi, ben à wèńla à bè: Kpata kè bò Luda kiia è bɔ gupuraa wà e kɔn wéεoro.

21 Weé be à kú kè ke à kú kãaro. Kpata kè bò Luda kiia pì kú a té kème.

22 Ben à bè a ibanɔnε: À gurɔ e mɔɔ kè é Gbẽntee Né sugurɔ pìnɔ doke ena ni dε, é ero.

23 Weé beare à kú kãa ke à kú kè, mɔde àton gáaro, àton ténziro.

24 Lán loupina è guu pu ludambe lé gura kè kɔn à lé kãao nà, len eégɔ dε le Gbẽntee Né sugurɔa.

25 Séto à wéetãmma è maamaa gĩa, tɔɔrigbẽnɔ é gízi.

26 Lán à dε nà Nuu gurɔ, len eégɔ dε le se Gbẽntee Né sugurɔ.

27 Gbẽnɔ e pɔ blee wèe í mii, wèe nɔɔ sεε wèe zã kεε ai Nuu gàa à gè góro'ite guu, ben í dà andunala, wà gàga píngi.

28 Lemε dɔ Lutu gurɔ, wèe pɔ blee wèe í mii, wèe pɔ luu wèe pɔ yaa, wèe pɔ tɔɔ wèe kpé boboo.

29 Gurɔ kè Lutu bò Sɔɔmu, té kɔn ɔfántɛgbɔo kwè bɔna ludambe, ben wà gàga píngi.

30 Len eégɔ dε le gurɔ kè Gbẽntee Né é bɔ gupuraa.

31 Gurɔ beea gbε kè kú a kpé musu tón pita à gè kpé guu à pónɔ sée à bɔoro. Lemε dɔ gbε kè kpé buraa tón liara à pɔ sé bεro.

32 À tó Lutu naɔ yã dɔagu.

33 Gbε kè yezi àgɔ a wèndi kũna é korazi. Gbε kè gí a wèndizi sɔ, adee égɔ wèndi vĩ.

34 Mée ooare, gwãavĩ beea gɔɔn plaaanɔ égɔ daena kɔ saε, weé gbε doo sé wà gbε doo tón.

35 Nɔgbε gɔɔn plaaanɔ égɔ pɔ lɔlɔ gu dɔnkɔn, weé gbε doo sé wà gbε doo tó.

36 Gɔgbε gɔɔn plaaanɔ égɔ kú bura, Luda é gbε doo sé, eé gbε doo tó.

37 Ben aɔ à là wà bè: Dii, má kpaa? À wèńla à bè: Guu kè gè kún, gwen yeberekunɔ é kɔ kakɔan.

18

Gyaanɔ kè zè yãkpaεkerila

1 Yesu yã lèkɔzińne le à ɔɔańne aɔgɔ adua kεε kɔsɔkɔsɔ aɔton kpasaro.

2 À bè: Yãkpaεkeri ke bé à kú wéte kea, à Luda vĩa vĩro è gbεke yã daro.

3 Gyaanɔ kee kú wéte pì guu, ègɔ mɔɔ à kiia gèn baaagɔ è be: Ñ zεmao ma ibεε yã musu.

4 Èe wero ai gurɔ plaa. Beee gbera à bè a zĩdane: Baa tó má Luda vĩa vĩro, bensɔ mèe gbεke yã daro,

5 lán gyaanɔ pì e ña daama nà, mé zεo. Tó mée ke lero, à zεmalana yãana sai é ma ã'ame.

6 Ben Dii bè: À yãkpaεkeri zaaa yã'ona ma.

⁷ Luda é ze kɔ̃n gbɛ̀ kè à n̄ sé aɔ̃e wii læa fáantɛ̀ kɔ̃n gwāavĩnɔ̃oro? Eé ke kɔ̃kɔ̃ kɔ̃n weńlanaon yó?

⁸ Mée ooare, eé zeńyome gɔ̃. Baa kɔ̃n beeeo tó Gbɛ̃ntee Né sù, eé a náanekerĩ e anduna guuó?

Farisi kɔ̃n be'ɔ̃sirio

⁹ Ben à ɛara à yá kèkii lèkɔ̃zi gbɛ̀ kè aɔ̃è n̄ zĩnda die maa aɔ̃ kya káígunɔ̃e.

¹⁰ Gɔ̃n plaa kenɔ̃ bé wà gàa adua ke Luda ua guu, gbɛ̀ doo né Farisime, gbɛ̀ doo sɔ̃ be'ɔ̃sirio.

¹¹ Farisi pì zena èe adua kee. À bè a swè guu: Luda, ma n sáabu kè kè má de lán gbɛ̀ kpaaanɔ̃ bàro, dibidibikerinɔ̃, náanesaideenɔ̃, zinakerinɔ̃ ke lán be'ɔ̃sirio kè bà.

¹² Mèègɔ̃ lé yii gurɔ̃ plaplaa azuma kɔ̃n azumao. Pó kè má è píngi mèè à kuridee bɔ̃nne.

¹³ Be'ɔ̃sirio pì sɔ̃ ze káaa, èe fɔ̃ à wée sè à musu gwà sero. À kpāngeda kè à bè: Luda, n̄ sùu kemao, durunkerin ma ũ.

¹⁴ Mée ooare, gɔ̃gbɛ̀ pì tà a be Luda yāsiona guume, èe ke Farisi pìnlo. Zaake gbɛ̀ kè è a zĩnda sé lezĩ Luda é à busa. Gbɛ̀ kè è a zĩnda busa sɔ̃ Luda é à sé lezĩ.

Aubarikadana n̄n̄n̄

(Mat 19:13-15, Maa 10:13-16)

¹⁵ Wèe mɔ̃ Yesune kɔ̃n n̄ né fétenɔ̃ le à ɔ̃ keńma. Kè à ibanɔ̃ è le, ben aɔ̃ gínne.

¹⁶ Ben Yesu n̄n̄n̄ sisi à bè: À tó n̄n̄n̄ mós ma kiia, àton gínnero, zaake aɔ̃ takanɔ̃ p̄n̄ kpata kè bò Luda kiia ũ.

¹⁷ Yāpuraan mée ooare, gbɛ̀ kè eé kpata kè bò Luda kiia sí lán né féte bàroo é g̃enlo.

Auzikidee

(Mat 19:16-30, Maa 10:17-31)

¹⁸ Gbāade ke mò à Yesu là à bè: Danneri maa, dian mé ke mà wèndi kè è yāaroo ee?

¹⁹ Yesu bène: À kè dia n̄ bè má maaa? Gbɛ̀kee maaro, sé Luda ado.

²⁰ N̄ dokanɔ̃ d̄s: N̄ton zina kero, n̄ton gbɛ̀ dero, n̄ton kpāi oro, n̄ton yá di n̄ gbɛ̀daaaaro, n̄gae bèe lí n̄ de kɔ̃n n̄ daone.

²¹ Ben à bène: Zaa ma néngo zĩn má yā beeenɔ̃ kũna píngi.

²² Kè Yesu yā pì mà, à bène: Yā mèn doo bé à g̃onne. N̄ pó kè n̄ v̄inɔ̃ yá píngi n̄ à ɔ̃ kpá takaasideenɔ̃a, négɔ̃ auziki v̄i ludambe. Beee gbera n̄ mós n̄ témazi.

²³ Kè à yā pì mà, à n̄sɛ yàka, zaake auzikibitadeeme.

²⁴ Kè Yesu à gwà, ben à bè: À zĩ'ũ maamaa auzikideene à g̃e kpata kè bò Luda kiia guu.

²⁵ Lakumi g̃ena p̄rɔ̃yĩn aaga de auzikide g̃ena kpata kè bò Luda kiia guula.

²⁶ Ben gbɛ̀ kè aɔ̃ yā pì mànɔ̃ bè: Dé bé eé fɔ̃ à m̄sina ee?

²⁷ Yesu wèńla à bè: Yā kè gbɛ̃ntee f̄ua à ke, Luda kiia è sí ke.

²⁸ Ben Pita bè: Wa baabɔ̃ píngi tò wa tenzi.

²⁹ Ben Yesu bène: Yāpuraan mée ooare, gbɛ̀ kè à a bæe tò ke a naɔ̃ ke a v̄inɔ̃ ke a d̄aronɔ̃ ke a de ke a da ke a n̄n̄n̄ kpata kè bò Luda kiia yānzĩ,

³⁰ adee é ɛara à beee taka e de yāala paripari anduna kè guu, eé wèndi kè è yāaroo e anduna kè èe mɔ̃ guu.

Yesu ɛara à a ga kɔ̃n a f̄ɛnao yá'ona

(Mat 20:17-19, Maa 10:32-34)

³¹ Yesu a gɔ̃n kuri awɛɛplaaanɔ̃ kàkɔ̃aazi, ben à bène: Wée gaa Yerusalemu. Gwen yā kè annabinɔ̃ kè Luda yān Gbɛ̃ntee Né musu é papan píngi sa.

32 Weé à kpá bori pānde gbēnɔa, aṣé à fabo, aṣé à sṣṣṣ, aṣé lóu sua, aṣé à gbē flào, aṣé à de,

33 à gurɔ aagṣdee zī eé fεε.

34 Mṓde à iba pìnɔ e à ke mì dṣro, zaake yā pì mì utenañne, aṣo dṣ yā kè èe ooro.

Via baakeri kēkṣana
(Mat 20:29-34, Maa 10:46-52)

35 Kè Yesu kà kīi kṣn Yεrikoo, via kee vεena zé léa, èe baa keε.

36 Kè à mà gbēnɔ e gēteε pari, ben à n lá à bè, bṣn wèe keε.

37 Ben wà bène, Yesu Nazareti bé èe gēteε gwe.

38 Ben à lé zùzi à bè: Yesu, Dauda bori, n ma wēnda gwa.

39 Gbē kè aṣo té aεzīnɔ gīne wà bè à yīte, ben à lé gbāa zuna kàara èe bee: Dauda bori, n ma wēnda gwa.

40 Yesu zè à bè wà mṓo. Kè à mò, ben Yesu à là à bè:

41 Bṣn n yezi mà kennεε? À wèàla à bè: Dii, má yezi ma wée guu emε.

42 Ben Yesu bène: N guu e. Ma náane kè n kè bé à n kēkṣa.

43 Zaa gwe gṣo à wée guu è, ben à tēzi, èe Luda sáabu kpaa. Kè baade píngi è le, ben wà Luda tó bṓ.

19

Zakeusi

1 Kè Yesu kà Yεriko, èe gēteε à guu.

2 Gbēkee kú gwe à tṓn Zakeusi. Be'ṓṓsirinɔ gbēnsimε, bensṓ auzikideemε.

3 Èe wetεε à e gbē kè Yesu de a ũ, mṓde gbē gbootoomε, èe fṓ à à èro parii yānzi.

4 Ben à bàa lè à gàa aε à dì síi lía le à Yesu e, zaake eé bṓε gwe kpamε.

5 Kè Yesu kà gwe, ben à wée sè musu à bène: Zakeusi, n pita kpakpaa. Séde mà pita n be gbāa.

6 Ben Zakeusi pita kpakpaa à à sì kṣn pṓnnaao.

7 Kè gbēnɔ è le, ben aṣoε wisṓo kaa wà bè: À gàa pita durunkeri be.

8 Ben Zakeusi fεε à zè à bè Diine: Dii, mé ma auziki kpadoo kpaate takaasideenɔne. Tó ma gbēke takii kè sṓ, mé εara mà à gēε kpáa leo siigṓme.

9 Ben Yesu bène: Ua kè deenɔ mìsina è gbāa. Zaake gbē kēkii se né Ibraĩ boriimε.

10 Gbēntee Né mò le à gbē kè sāsā wetε à à mì síme.

Ṗṓdakεna zīkerinɔne
(Mat 25:14-30)

11 Gurɔ kè wèe à yā pì maa, ben à εara à yā kàarañne dṓ. Lán à kà kīi kṣn Yerusalemuo nà, wèe daa kpata kè bṓ Luda kiia é bṓ gupuraa gṓomε, ben à yā lēkṓziñne

12 à bè: Kína bori ke bé èe gaa bùsu zāazān le wà à kpá kpatan, eé liara à su.

13 Ben à a zīkerinɔ sìsi gṓon kuri, à kondogi ṓ kpà n baadea mèn basṓṓro, à bèñne: Àgṓ laa taa ai màgṓ gá su.

14 À bùsudeenɔ sṓ zàn, ben aṣ zīrinɔ zī à kpεε aṣ bè: Wé we gbē pì kí blewero.

15 Kè wà à kpà kpatan à sù, à bè wà zīkeri kè a ṓ kpàñma pìnɔ sísi, le à e à dṣ lán aṣ àre è nà.

16 Gbē káaku mò à bè: Dii, n ṓ pì àre kàaramε leo kuri.

17 Ben à bène: N kè, zīkeri maa. Lán n náane vī kṣn à féteo nà, négṓ iko vī wéte mèn kurinɔa.

18 Gbē plaadee mò à bè: Dii, n ṓ pì àre kè leo ṓṓro.

19 Ben à bène: Mmṓn sṓ, négṓ iko vī wéte mèn ṓṓroonɔa.

- 20 Ben gbě pānde m̀ò à bè: Dii, n ɔɔe kè. Má ùte kokona bisa kāsāa guu.
 21 Má n vīa vī, zaake n yānɔɔ zī'ū. Nèè pò kè nées diero sé, nèè pò kè nées t̄oro kē.
 22 Ben à bène: Zīkeri zaa, n lé bé à n kari kè. N̄ d̄o kè ma yānɔɔ zī'ū, mèè pò kè mèè diero sé, mèè pò kè mèè t̄oro kē.
 23 Kè n̄ d̄o le, b́yānzin nées ɔɔdaa keónne, le tó ma su, mà a pò sí k̄on à àreoroo?
 24 Ben à bè gbě kè āo kú gweenone: À à ɔɔ pì sía à kpá gbě kè àre è leo kuria.
 25 Ben wà bène: Dii, à àre leo kuri k̄una k̀ò.
 26 Ben à wènlà à bè: Mées ooare, gbě kè pò vīin Luda é kaaranne. Gbě kè vīroo s̄o, baa kè à vīi Luda é síame.
 27 Ma ibee kè āo yezi mà kí bleñneroono s̄o, à m̄onyo kè à n̄ dede ma ae.

Gbaakεkpana Yesuzi Yerusalemu
 (Mat 21:1-11, Maa 11:1-11, Yoh 12:12-19)

- 28 Kè Yesu yā pì ò à yāa, ben à dà zén, èe gaa Yerusalemu.
 29 Kè à kà k̄i k̄on Betefageo k̄on Betanio s̄is̄i kè wè be Kùkpe geezi, ben à a ìba z̄i ḡoon plaa
 30 à bènnne: À gá lakutu kè kú a ae kèk̄aa guu. Tó a gē, é zaakine b̄oro e bàdona gwe, gběkee e dia zikiro. À poro à suo.
 31 Tó wà a la wà be, à kè dia ée poroo, à be Dii bé à yezi.
 32 Ben z̄irinɔ ḡaa, āo è lán à ònnne nà.
 33 Kè āo e zaaki pì poroo, ben à diino n̄ lá wà bè: À kè dia ée zaaki pì poroo?
 34 Āo wènlà wà bè: Dii bé à yezi.
 35 Ben āo s̄u zaaki p̄io Yesune, āo n̄ utano kpàea, ben āo Yesu dia.
 36 Lán èe gaa nà, gb̄enɔ e n̄ utano kpaee zén.
 37 Kè à kà k̄i k̄on guu kè zé pì m̄i pè Kùkpe s̄is̄i guzureao, ben p̄onnaa guu à ìba kè āo tézinɔ n̄ píngi nà Luda s̄aabukpanaa k̄on k̄oto gb̄aaao dabuyā kè āo èno musu píngi
 38 wà bè:
 Aubarikadeen k̄ina kè èe m̄oo Dii t̄oo ū.
 Aafia kú ludambe, gakui kú musu.
 39 Farisi kè āo kú zà guu kenɔ bène: Danneri, n̄ kpákē n̄ ìbanzi.
 40 Ben à wènlà à bè: Mées ooare, tó āo ȳite, gb̄enɔ bé weé wii pì lé.

Yesu ɔɔdona Yerusalemudeenne

- 41 Kè à s̄o Yerusalemuzi, à gwà, ben à ɔɔ d̄o à musu
 42 à bè: Tó n yā kè eé m̄onne k̄on aafiao d̄ò gb̄aa yā dé, le à ke nna. M̄ode tia sa à utenanneme.
 43 À gurɔ é mó kè n̄ ibeenɔ é gbà lez̄inɔ d̄o wà liganzi wà n kagura ke
 44 āo n̄ gboro āo n̄ gb̄enɔ dúgu z̄o. Baa gbè ke āo tó didik̄aro, kè nées gurɔ kè Luda wée kp̄aenzii d̄oro yānzi.

Yesu kuuna Luda ua
 (Mat 21:12-17, Maa 11:15-19, Yoh 2:13-22)

- 45 Kè Yesu gè Luda ua guu, ben à pè laayarinɔa.
 46 À bènnne: Wà kè Luda yān wà bè: Ma kpé éḡo de aduakεkpe ūme, ben á kè gb̄blerinɔ tò ū.
 47 Lán guu e d̄oo nà Yesu èḡo yā daañne Luda ua guu. Ben sa'orikinɔ k̄on ludayadannerinɔ k̄on gb̄ensinɔ e zé wetee wà à de,
 48 m̄ode āo e à kena zé ero, kè baade píngi swā kpá wèe à yā maa yānzi.

20

Yesu gbekana a ikozi

(Mat 21:23-27, Maa 11:27-33)

¹ Zíkea Yesu e yā daa gbēnɔne Luda ua guu, èe baaru nnaa kpaañe, ben sa'orikinɔ kɔn ludayādannerinɔ kɔn gbēnsinɔ mò

² wà bène: Ñ owe, iko kpareen née yā kènɔ keeo? Dé bé à n gba iko pì?

³ Ben à wènlà à bè: Mapi se mé yā gbekaawa. À omɛ,

⁴ Yaaya gbēnɔ batisikena bò Luda kiian yóɔ, ke gbēntee kiiame?

⁵ Ben aɔ yā gògò wà bè: Tó wa bè Luda kiiame, eé wa la, báyānzin wée Yaaya yā sírozi?

⁶ Tó wa bè gbēntee kiiame sɔ, gbē píngi é wa pápa gbèò aɔ wa dɛdɛ, zaake aɔ Yaaya annabikɛɛ sɔ.

⁷ Ben aɔ wèlala wà bè: Wá dɔ tó mán à bònlo.

⁸ Ben Yesu bèñne: Ëndɛ mapi se mé iko kè mée yā kènɔ keeo oarero.

Geepi líkpe ayakerinɔ

(Mat 21:33-46, Maa 12:1-12)

⁹ Ben Yesu yā kèkii lèkɔziñne à bè: Gbēke bé à geepi líkpe bà, ben à nà ayakerinɔne ñ ɔzì à fɛe táo à gurɔplaa kè gwe.

¹⁰ Kè geepizɔgurɔɔ kà, ben à a zìri zì ayakeri pìnɔa, le aɔ a geepi bɛɛ pì kpáa, ben ayakeri pìnɔ à gbè, aɔ à gbàre ɔkòri.

¹¹ Ben à èara à zìri pānde zì dɔ, ben aɔ à gbè aɔ wí dàa aɔ à gbàre ɔkòri.

¹² Ben à èara à gbē aagɔdee zì dɔ, ben aɔ à kènnà aɔ pèa.

¹³ Ben buradee pì bè: Mé ke diamɛ saa? Mé ma négɔgbē mèn do yenzidee zímma. Ke aɔé à yā da gwɛɛ?

¹⁴ Kè ayakeri pìnɔ à è, aɔ bèkɔne: Túbiberin yè, wà à dɛ, à túbi é gɔ wa pó ũ.

¹⁵ Ben aɔ bòò buraa guu, aɔ à dè.

Tò! Bón buradee pì é keñyo?

¹⁶ Eé mó à ayakeri pìnɔ dɛdɛ à buraa pì na gbē pāndenɔne ñ ɔzì. Kè gbēnɔ yā pì mà aɔ bè: Wàton ero!

¹⁷ Ben Yesu ñ gwa tíii à bè: Yā kè wà kè Luda yān kèkii dɛ diamɛ? Gbè kè kpéborinɔ pā kpàzi

bé à gò kpé gooda gbè mèdeɛ ũ.

¹⁸ Gbē kè lèɛ gbè pìà é wíwime, tó à lèɛ à sɔ gbèa sɔ, eé à ú lómɛ.

Be'ɔkpana Sizaa yā

(Mat 22:15-22, Maa 12:13-17)

¹⁹ Ludayādannerinɔ kɔn sa'orikinɔ dɔ kè ñ yānzin à yālekɔzina pì òzi, ben aɔ zé wète wà à kù gɔɔ, mɔde aɔ vīa kè gbēnɔne.

²⁰ Aɔɔe à kpákpaa, ben aɔ zāmbadee kè aɔɔe ñ zīnda dɛɛ gbē maaa ũunɔ zīa, le wà e wà à kù a yā'ona guu, wà à kpá ñ bùsu gbāadeea à gbāaa mónɛ.

²¹ Ben zāmbadee pìnɔ à là wà bè: Danneri, wá dɔ kè neɛ yā o ñ yā dañne a zéa. Neɛ gbē wée gwaro, neɛ Luda zé dañne kɔn yāpuraao.

²² À zé vī wà be'ɔ kpá Sizaaɔ ke wàton kpáaro?

²³ Yesu ñ mɔnafikikɛɛ dòmma, ben à bèñne:

²⁴ À ɔ pì doo ɔdɔame mà gwa. Dé mì wēzān yè kɔn à tóo? Aɔ wèlala wà bè: Siza pómɛ.

²⁵ Ben à bèñne: Tò, à pó kè dɛ Siza pó ũ kpá Sizaa, à pó kè dɛ Luda pó ũ kpá Ludaa.

26 Ben aõ fùà wà à kù à yā'ona guu gbě̀nɔ wáa. À yāwenlana b̀̀n s̄aε, ben aõ n̄ lé ȳ̀tε.

G̀̀nɔ f̄εna yā

(*Mat 22:23-33, Maa 12:18-27*)

27 Ben Sadusi k̀̀ è aõ̀ è be g̀̀nɔ è f̄εroonɔ m̀̀ Yesu kiia, aõ à gb̀̀ka

28 wà b̀̀: Danneri, Musa òwe a takada guu à b̀̀: Tó gb̄̀ g̀̀ à a naõ tò né'isai, à d̀̀aro gyaanɔ̀̀ p̄̀i sé, le à né borii dato a v̄̀inε.

29 Lεmε ded̄̀nk̄̀deɛnɔ̀̀ kuu ḡ̀ɔn swεεplaa. Woru nɔ̀̀ s̀̀, ben à g̀̀ à né'isai.

30 Ben Sabi nɔ̀̀ p̄̀i s̀̀ d̀̀.

31 Sabi gbera Biò s̀̀ d̀̀. Aõ̀ k̀̀ le n̄ ḡ̀ɔn swεεplaa n̄ p̄̀ngi, aõ̀ g̀̀aga né'isai.

32 Aõ̀ p̄̀ngi gberan nɔ̀̀ p̄̀i g̀̀ se.

33 T̀̀! G̀̀nɔ̀̀ f̄εgurɔ̀̀ z̄̀i aõ̀ dé bé eéḡ̀ nɔ̀̀ p̄̀i v̄̀i? Zaake aõ̀ ḡ̀ɔn swεεplaa n̄ p̄̀ngi aõ̀ à d̄̀ nɔ̀̀ ũmε.

34 Ben Yesu ẁ̀nla à b̀̀: Anduna k̀̀ gb̄̀nɔ̀̀ è nɔ̀̀ s̀̀ aõ̀ è z̄̀a kε,

35 m̀̀de gb̄̀ k̀̀ Ludaa diε k̀̀ aõ̀ k̄̀ s̄̀o wà b̀̀ gaan aõ̀ anduna dufu leenɔ̀̀ é nɔ̀̀ séro, aõ̀ è z̄̀a kero.

36 Weéḡ̀ kuu lán malaikanɔ̀̀ kuu n̄amε, weé ga d̀̀ro. Weéḡ̀ dε Luda néno ũmε, g̀̀aafεnɔ̀̀ ũ.

37 Baa Musa à g̀̀nɔ̀̀ f̄εna yā p̄̀itiañε gura k̀̀ à gyanto yā òn à b̀̀, Diin Ibraĩ k̄̀n Isaakuo k̄̀n Yakubuo Luda ũ.

38 Dii è kε g̀̀nɔ̀̀ Luda ũro, gb̄̀ b̄̀εnɔ̀̀ Ludamε, zaake gb̄̀ p̄̀ngi b̄̀ε Ludanε.

39 Ben ludayādanneri kenɔ̀̀ f̄ε wà yā ò wà b̀̀: Danneri, n̄ yā maa ò.

40 Ben aõ̀ è g̀̀ wà yāke làa d̀̀ro.

Mεsaya bori yā

(*Mat 22:41-46, Maa 12:35-37*)

41 Yesu n̄ lá à b̀̀: À k̀̀ dia ẁ̀ be Dauda boriin Mεsaya ũu?

42 Zaake Dauda b̀̀ Saamu takada guu:

Dii b̀̀ ma diinε à v̄̀ε a ɔ̀plaazi

43 ai àḡ̀ à ibεenɔ̀̀ kenε tinti ũ.

44 K̀̀ Dauda b̀̀nε Dii, à k̀̀ dia eéḡ̀ dε à borii ũ d̀̀?

Ludayādannerin̄ k̄̀n Farisin̄ m̀̀nafiki

(*Mat 23:1-36, Maa 12:38-40*)

45 K̀̀ baade p̄̀ngi e à yā maa, ben à b̀̀ a ìbanɔ̀̀nε:

46 À làakari kε ludayādannerin̄zi. Aõ̀ èḡ̀ yezi wàḡ̀ tetenazi k̄̀n uta gb̀̀anɔ̀̀ dana, le wàḡ̀ ì kpaam̄̀ma yàran̄a. Aõ̀ èḡ̀ yezi wà v̄̀ε aduakεkpe v̄̀εki maaan̄n k̄̀n p̄̀nna p̄̀ble v̄̀εki maaan̄o.

47 Aõ̀ è adua gb̀̀a kε le gb̄̀nɔ̀̀ n̄ e yānzi, ben aõ̀ è gyaanɔ̀̀̀ kpé sím̄̀ma. Aõ̀ wétamma éḡ̀ p̄̀s̄̀i dε gb̄̀ p̄̀ngi póla.

21

Gyaanɔ̀̀ takaaside ɔ̀dana

(*Maa 12:41-44*)

1 K̀̀ Yesu w̄̀ε s̀̀ musu, ben à è ɔ̀deɛnɔ̀̀ e n̄ gbaanɔ̀̀ daa ɔ̀dakii guu.

2 Ben à gyaanɔ̀̀ takaaside kε è gwe, à k̀̀ɔ̀ɔ̀ plaaa d̀̀n.

3 Ben à b̀̀: Yāpuraan m̄̀εe ooare, gyaanɔ̀̀ takaasidee p̄̀i ɔ̀ d̀̀n dε gb̄̀ p̄̀ngila.

4 Zaake aõ̀ ɔ̀ sà guun aõ̀ b̀̀n wà k̀̀n n̄ p̄̀ngi. N̄gb̄̀ p̄̀i s̄̀, à takaasikεε guu p̄̀ k̀̀ à v̄̀ à p̄̀ bleon à d̀̀n p̄̀ngi.

Yerusalemu kaatena k̄̀n andunayāgur̄̀ s̀̀edano

(*Mat 24:1-21, Maa 13:1-19*)

⁵ Gbēkeno e Luda ua yā oo, aō bè wà à kpéno kèke maa kōn gbè maaano kōn pò kè wà Luda gbàno, ben Yesu bè:

⁶ Gurōke é su kè pò kè á è kèno, baa gbè ke weé tó dikōaro, weé gboro pínigimé.

⁷ Ben aō à là wà bè: Danneri, boren yā kèno é kee? Bó bé eégō de à keguro sèeda ũu?

⁸ Ben à wènlà à bè: À làakari ke, àton tó wà a sāsāro, zaake weé mó pari kōn ma tóo, aōégō bee Mesayan n ũ, gurōo pì sō kà kīi. Àton téńziro.

⁹ Tó a zīno baaru mà ke tó á mà wà fēekōzi yāno, àton tó vīa a kūro. Sé beeno ke káaku gīa, mōde anduna é yāa gōoro.

¹⁰ Ben à bèńne: Bori kōn boriio é fēekōzi, lemé do būsu kōn būsuo.

¹¹ Tōote nigānigāna pāsīno kōn noaao kōn gagyāano égō kú gukeno. Aisi zaa vīa yāno é bō ludambe.

¹² Le yā pīnoo kpé à su pínigí weé a kūkū wà wée tāawa. Weé a na ad-uakekpēdeenne n zī, weé a ká kpésiaan, weé gāao kīnāno kōn būsu gbēsino aē ma tó yānzi,

¹³ égō deńne ma sèedadeeno ũ.

¹⁴ À a làakari kpác, àton yā kè é o damu ke káakuro,

¹⁵ zaake mámbe mé yā daare a lén, mé a gba ōndōo, le a ibee ke tón gí à yāzi ke à a ege boro.

¹⁶ Baa a de kōn a dao kōn a vīino kōn a dāaronō kōn a daneno kōn a gbēnnano é a kpámma, wà a gbēkeno de.

¹⁷ Baade pínigí é zaagu ma yānzi,

¹⁸ mōde baa a mikā wén doo é zīnaro.

¹⁹ Zena gbāaa guu é wèndi e.

²⁰ Tó á è zīkpēeno liga Yerusalemuzi, àgō dō kè à kaatena zā doro.

²¹ Gbē kè aōo kú Yudeano bàa sí wà mì pé kpīino, gbē kè aōo kú Yerusalemuno fāakōa. Lakutudeeno tón gē à guuro.

²² Zaake gurōo pì né wētāmmagurōome, le yā kè wà kè Luda yān papa pínigí yānzi.

²³ Wāiyoo nòsindadeeno kōn nédandeenō gurō beee, zaake būsu pì nawēa égō bíta, Luda pōfē é pita gbē pīno.

²⁴ Weé n gbēkeno dede fēdaao, weé n gbēkeno kūkū wà tányo būsu pínigí guu zīzono ũ, bori pāndenō é kiti pá Yerusalemua ai aō gurōo papa.

Gbēntee Né suna

(Mat 24:29-35, Maa 13:24-31)

²⁵ Sèedanō égō kú fāntēa kōn mōvurao kōn sōsōnenō, bori pínigí égō kú pōsiaa guu tōote. Aōégō kú bídi guu ísia kīi kōn à zuzunao yānzi.

²⁶ Vīakena yā kè èe mōo andunaa yānzi gídi é tó gbēno gbāsī lé, zaake pò kè kú ludambēeno é sāsā n kúkiia,

²⁷ weé gbasa wà Gbēntee Né suna e ludambe luguun kōn gbāaao kōn gakui bítao.

²⁸ Tó yā beeno nà kenaa, à fēe à ze à a mì sé musu, zaake a mīsina bé à kà kīi.

²⁹ Yesu yā lēkōzińne à bè: À kākā lí gwa kōn lí kpaaano.

³⁰ Tó á è aō lá bōro pà, eè dō a zīnda kè guwāagurōo kà kīi.

³¹ Lemé sō, tó á è yā pīnoo e kee le, àgō dō kè kīna kè bō Luda kiia suna kà kīi.

³² Yāpuraan mée ooare, gurōo kè gbēno é gētero ai yā pīnoo gá keo pínigí.

³³ Musu kōn tōtēo é gēte, mōde ma yānoo gētena vīro.

³⁴ À làakari ke. Àton tó mīsaiyā kōn wēdekēnao kōn wèndi kàhānkēnao a làakari síawaro, le à sugurōo tón a kū kāndo lán takutēe bàro yānzi.

³⁵ Zaake eé kúe gbē kè aōo kú tōtēnoa baama pínigí.

³⁶ À itē ke, àgō adua kee baabore, le à fō à piti yā kè èe mōōa píngi à ze Gbēntee Né ae.

³⁷ Lán guu e dōō nà Yesu ègō yā daañne Luda ua. Tó uusie kè, è bō à gá i Kùkpe sīsīgeezi.

³⁸ Kōngō idē'idēn baade píngi è fee à gá à yā ma Luda ua guu.

22

Lékpakōsōna Yesuzi

(Mat 26:1-5, Maa 14:1-2, Yoh 11:45-53)

¹ Buređi Sésē'ēzēsai zībaa kè wè be Banlaa kà kīi.

² Sa'orikino kōn ludayādannerinō e zé wete wà Yesu de, zaake aōōe vīa kee gbēnōne.

Yudasi bōna Yesu kpee

(Mat 26:14-16, Maa 14:10-11)

³ Ben Setān gē Yudasi kè wè bene Isikarioti guu, gōōn kuri awēplaaano dokeme.

⁴ Ben Yudasi gāa à lé kpākōsō kōn sa'orikino kōn Luda ua dākpari gbēnsino dian é ke nà à Yesu kpámma.

⁵ Aō pōō kè nna, ben aō ledole kè wà oō kpáa.

⁶ À zèo, ben èe zé wete à Yesu kpámma parii mīkpee.

Banla póble kekēna

(Mat 26:17-25, Maa 14:12-21, Yoh 13:21-30)

⁷ Buređi Sésē'ēzēsai zībaa gurōō kà, gurōō kè wè Banla sāne bōrō kōto kpá.

⁸ Ben Yesu Pita kōn Yohanao zī à bè: À gá Banla póbleyā kekewe.

⁹ Ben aō à là wà bè: N yezi wà keke máme?

¹⁰ Ben à wēnla à bè: Tó a gaa wéte guu, gōgbē ke é daale à í sena looo. À tézi ai ua kè eé gēn.

¹¹ À o ua pī bēdeenē, Danneri bè mán pitakii kún, guu kè é Banla pō blen kōn a ìbanōō?

¹² Eé kpé musu bíta kè wà kēke oōbaare. À póbleyā keke gwe.

¹³ Kè aō gāa, aō è lán Yesu òñne nà, ben aō Banla póbleyā kēke gwe.

Dii póblee

(Mat 26:26-30, Maa 14:22-26, 1Kō 11:23-25)

¹⁴ Kè à gurōō kà, Yesu mò à vēē gwe kōn a zīrinō ledō.

¹⁵ Ben à bēñne: Banla póblee kè blenāo nii e ma deē maamaa ai màgō gá nawēa ke,

¹⁶ zaake méē ooare, mé ble dōro ai kpata kè bō Luda kiia gá bōo gupuraa, gbasa zībaa yāpura gá mó.

¹⁷ Kè à togoo sè, à Luda sáabu kpà, ben à bè: À sí à dōdōkōne,

¹⁸ zaake méē ooare, mé geepi'i mi dōro ai kpata kè bō Luda kiia gá bōo gupuraa.

¹⁹ Kè à buređi sè, ben à aubarika dān à likōre à kpámma à bè: Ma mè kè má kpà a yānzin yè, àgaegō beee kee ma yā dōnaagu yānzi.

²⁰ Kè aō pō blè wà yāa, à togoo pī sè le dō à bè: Ma aru kè eé bōeareen yè, Luda bà kuuna kōn gbēnōo dufu aru ū.

²¹ Ma bōnkpeedeē oō kúmao taagu,

²² zaake Gbēntee Né é kpá guuzi lán Ludaa diēne nāme. Wāiyoo gbē kè eé à kpámma pī.

²³ Ben aō nà kō lalanaa wà bè: Wa dé bé eé yā beee kee?

Denlayā

24 Ben leokpakōa fēē n̄ té, kè aō yezì wà dō n̄ gbē kè de a daala.

25 Ben Yesu bèñne: Bori pānde kīnanō è gbāaa ble n̄ gbēna, gbāadeenō sō è n̄ zīnda sīsì yāmaakerinō.

26 Mōde àton ke lero. Séde gbē kè bíta a té gō de lán gbē kè kēsāazii bà. Séde a dōn'aedee gō de lán gbē kè èe zī keereee bà.

27 Póbleri kōn zīrio, aō dé bé à bítaa? Póblerinloo? Mapi sō má kú a té lán zīri bàme.

28 Gbē kè zèmao ma nawēakēna guunōn a ū.

29 Lán ma De ma kpa kpatan nà, len mé a kpá kpatan le se,

30 é pó blemao ma kpatan, é vēe kiblekitan àgō yā gōgō kōn Isaraili bori mèn kuri awēplaaanōne.

Yesu gīake à dō yā ké Pita é ke

(Mat 26:31-35, Maa 14:27-31, Yoh 13:36-38)

31 Simō, Simō, n̄ ma. Setān zé wēte à a fāfā lán wè pówēē fāfā nà.

32 Ben ma adua kēnne le ma náane kè n̄ vī tón kēsāmmaro. Tó n liara n suma, n̄ n gbēnō gba gbāaa.

33 Pita bène: Dii, má s̄i wà ma da kpésiaan mà ganyo.

34 Yesu bè: Pita, méē oonne, ai koo gō gá lé zu gbāa, né lé sémazì gēn aagō.

35 Ben à n̄ lá à bè: Kè ma a zī dōdō kōn bōkologommao kōn kyateenō sai, póke kēsāawaó? Ben aō bè: Auo.

36 Ben à bèñne: Tia sa gbē kè dōdō vī, à sé. Lemē dō kōn bōkologommao. Gbē kè fēēdaa vī sōro, à a uta yá à lú.

37 Méē ooare, séto yā kè wà kè Luda yān ma musu papa kè wà bè: Wà à diē dōnkō kōn taarikerinō. Yā kè wà kè ma musu pì bé èe kee sa.

38 Aō bè: Dii, fēēda mèn plaan yè. Ben à bèñne: Beee mò.

Yesu aduakēna zaa Kùkpe s̄is̄igēēzi

(Mat 26:36-46, Maa 14:32-42)

39 Yesu bō à gāa Kùkpe s̄is̄igēēzi lán è ke nà. À ìbanō tézi.

40 Kè à kà guu kè èe gaan, à bèñne: À adua ke le àton fu yōagwanaaro.

41 Ben à kēñma à kà lán wè gbè zu à léē zaka bà. Ben à kùe à adua kè

42 à bè: Baa, tó n̄ yezi, n̄ togo'i kè síma, mōde èe ke ma poyeziyānlo, séde n pó.

43 Ben malaika bō ludambe à mōzi à à gbà gbāaa.

44 Kuuna wētāmma guu èe adua kee kōn aīao. Ben à ísimma e tōo tōotea lán arutōna bà.

45 Kè à adua kè, à fēē à liara à sù à a ìbanō lè, aōe ii oo kōn pōsiaao.

46 Ben à bèñne: À kè dia ée ii oo? À fēē à adua ke le àton fu yōagwanaaro.

Yesu kūna

(Mat 26:47-56, Maa 14:43-50, Yoh 18:3-11)

47 Kè à kpé èe yā oo, ben wà kà paripari. Gbē kè wè bene Yudasi, à ìba gōon kuri awēplaaanō doke bé à dōñne ae. Kè à sōzi le à lé péa,

48 ben Yesu bène: Yudasi, lépenaan né Gbēntee Né kpáorñmaó?

49 Kè gbē kè aō kú kōn Yesuonō yā kè èe mō è aō bè: Dii, wà n̄ léle kōn fēēdaaon yó?

50 Ben aō gbē doo sa'oriki ìsi zīri lè à à swā oplakpapō gò.

51 Ben Yesu bè: À beee tó. Kè à o kè à swāa, ben à kè a gbèn.

52 Ben à bè sa'orikinō kōn Luda ua dākparinō kōn gbēnsi kè aō mōzinōne: A mōmazi kōn fēēdaanō kōn gōnō lán kpāi wēedewen ma ūu bàó?

⁵³ Lán guu e ɔ̀ɔ̀ nà mɛ̀ɛ̀g̃ kúao Luda ua, ben ée ɔ̀ kemaro. Mɔ̀de gurɔ̀ kè de a pó ũmɛ, gusia kíblena gurɔ̀mɛ.

Pita lésena Yesuzi

(*Mat 26:57-58, 69-75, Maa 14:53-54, 66-72, Yoh 18:12-18, 25-27*)

⁵⁴ Kè aɔ̀ Yesu kù wà sùo, aɔ̀ gàao sa'oriki ìsi bɛ. Pita té n̄ kpɛ káaa.

⁵⁵ Kè wà té lè ua gura, wà kàe wà ligazi, ben Pita m̀ à s̀t̀ɔ̀ n̄ té.

⁵⁶ Z̀ɔ̀n̄kp̄are ke à è, ben à wéɛ p̄ea à bè: Gb̄ɛ k̀k̄ii kúo s̄ó né.

⁵⁷ Ben à lé s̀zi à bè: N̄gb̄ɛ, má à d̄ro.

⁵⁸ Kè à kè saa féte gb̄ɛ p̄ande à è, ben à bè: Mpi se, aɔ̀ gb̄ɛ doon n̄ ũ. Ben Pita bè ḡɔ̀gb̄ɛ p̄inɛ: Mámbeero!

⁵⁹ Kè gurɔ̀ zaka ḡɛ̀te lán awa doo bà, gb̄ɛ p̄ande n̄àk̄ɔ̀rea à bè: Yāpura gb̄ɛ k̀k̄ii kúomɛ, zaake Galili gb̄ɛmɛ.

⁶⁰ Ben Pita bè: Má d̄ yā kè n̄ téaro. Zaa gwe ḡɔ̀ kè èe yā oo, ben koo lé zù.

⁶¹ Dii l̄e à wéɛ p̄e Pitaa, ben yā kè à ò d̀ Pitán kè à bè, ai koo ḡó gá lé zu gb̄aa, eé lé séazi ḡèn aaḡó.

⁶² Ben Pita b̀ò bàazi à p̄osia ɔ̀ɔ̀ d̀.

Yesu fabona

(*Mat 26:67-68, Maa 14:65*)

⁶³ Gb̄ɛ kè aɔ̀ɔ̀e Yesu d̄ákpaan̄ɔ̀ à fabò aɔ̀ à gb̄ɛ.

⁶⁴ Aɔ̀ pó ȳinɛ a uua, ben aɔ̀ɔ̀e à lalaa wà bè: N̄ annabikeyā o, dé bé à n̄ lɛɛ?

⁶⁵ D̄ɔ̀kɛona guu aɔ̀ yā pari p̄anden̄ɔ̀ ònɛ d̀.

Yuda gb̄ensin̄ɔ̀ yākp̄aek̄ena k̄ɔ̀n Yesuo

(*Mat 26:59-66, Maa 14:55-64, Yoh 18:19-24*)

⁶⁶ Kè guu d̀, Yuda gb̄ensin̄ɔ̀ k̄ɔ̀ k̄àk̄ɔ̀a, sa'orikin̄ɔ̀ k̄ɔ̀n ludayādannerin̄ɔ̀ n̄ p̄ingi, ben aɔ̀ Yesu sè wà gàao n̄ yākp̄aek̄ek̄iia.

⁶⁷ Ben aɔ̀ à là wà bè: Mɛsayan n̄ ṹ? N̄ owe. À wè̀n̄la à bè: Tó má òare, é síro.

⁶⁸ Tó ma yāke làawa s̄ó, é wero.

⁶⁹ Zaa tia la Gb̄ɛntee Né éḡó v̄ɛna Luda Gb̄ãade ɔ̀plaazi.

⁷⁰ Ben baade p̄ingi bè: Ase Luda Nén n̄ ṹ? Ben à wè̀n̄la à bè: Lán á ò nà, m̀ámbe à ũ.

⁷¹ Ben aɔ̀ bè: Wa bà ũḡba k̄ɔ̀n s̀edadeeo d̀ɔ̀? Wá mà à léz̄i k̀ò.

23

Pilati yākp̄aek̄ena k̄ɔ̀n Yesuo

(*Mat 27:1-2, 11-14, Maa 15:1-5, Yoh 18:28-38*)

¹ Ben aɔ̀ f̄ɛ n̄ p̄ingi aɔ̀ gàao Pilati kiia.

² Aɔ̀ɔ̀e yā diia wà bè: Wa gb̄ɛ kè è èe gudɛɛ kɛɛ wa b̀sun, è ḡín̄ɛ wà be'ɔ̀ kpá Sizaa, ben à a z̄inda d̄iɛ Mɛsaya ũ, kí ũ.

³ Ben Pilati à là à bè: M̄be Yudan̄ɔ̀ k̄ina ṹ? À wè̀la à bè: Lɛn n̄ ò lɛ.

⁴ Ben Pilati bè sa'orikin̄ɔ̀ k̄ɔ̀n pari kè aɔ̀ kú gween̄ɔ̀nɛ: M̄ɛ taari e ḡɔ̀gb̄ɛ p̄iaro.

⁵ Ben aɔ̀ n̄àk̄ɔ̀rea wà bè: Èḡó té kaa gb̄ɛn̄ɔ̀n a yādann̄ɛna guu Yudea b̀sun p̄ingi. À n̄aa Galilimɛ ai à ḡaa à k̄ào kè sa.

⁶ Kè Pilati mà lɛ, ben à gb̄ɛka tó Galili gb̄ɛn̄ɔ̀n à ũ.

⁷ Kè à d̄ɔ̀ kè à b̀ Herɔ̀du b̀sum̄mɛ, ben Herɔ̀du p̄i s̄ɔ̀ kú Yerusalemu z̄i beea, ben à à gb̄are à kiia.

⁸ Kè Herɔ̀du Yesu è, ben à p̄ɔ̀ kè nna maamaa. À à baaru mà, ben à yezi n̄ wéɛ sik̄ɔ̀le zaa ḡik̄ena. À wéɛ d̄ɔ̀zi à Yesu dabuyāk̄ena e.

⁹ À yān̄ɔ̀ làlaa pari, ben Yesu e à ke weàlaro.

10 Sa'orikinɔ kɔn ludayādannerinɔ zena gwe aɔɔe yā didiia pāsīpāsī.

11 Herɔdu kɔn a sozanɔ kya kà Yesun aɔ à fabò aɔ uta wéedee dāne, ben à èara à gbàre Pilati kiia.

12 Zī beeean Herɔdu kɔn Pilatio gò kò gbē ũ, zaake aɔ íbete kpà kōome yā.

Yādana Yesula

(*Mat 27:15-26, Maa 15:6-15, Yoh 18:39-19:16*)

13 Pilati sa'orikinɔ kɔn gbāadeenɔ kɔn gbē kpaaanɔ kàkɔa

14 à bèñne: A mómme kɔn gōgbē kè a bè guderimeo. Ma à làla a wáa yā kè á didianɔ musu, mée e à taari ke kèro.

15 Len Herɔdu e ero le se, zaake à èara à gbàrewame. À gwa, èe yāke ke kè à kà wà à dero.

16-17 Mé tó wà mè ɔa, gbasa mà à gbare.

18 Ben aɔ wii lè ñ píngi ledò wà bè: Ñ gōgbē pì de! Ñ Baraba gbarewe!

19 Baraba pì sɔ wà à dà kpésiaan yā bɔna gbāadeenɔ kpere kɔn gbēdenao yānzime.

20 Pilati yezi à Yesu gbare, ben à gbēnɔ làakari gāe à sùoawa.

21 Ben aɔ èara wà wii lè wà bè: Ñ à pá lía! Ñ à pá lía!

22 À gèñ aagɔdeeo Pilati bèñne: Bó dān à kè? Mée taari kè kà wà à dee earo. Mé tó wà mè ɔa, gbasa mà à gbare.

23 Ben aɔ zèzi aɔɔe gbekaaa kɔn wii gbāaao à à pá lía. Ben aɔ zokakana tò aɔ yā blè.

24 Ben Pilati diè kè wà ke lán aɔ gbèkaawa nà.

25 Gōgbē kè wà dà kpésiaan bɔna gbāadeenɔ kpere kɔn gbēdenao yānzi kè aɔ gbèka pìn à gbàréñne, ben à Yesu kpà gaazi lán aɔ yezi nà.

Yesu pana lía

(*Mat 27:32-44, Maa 15:21-32, Yoh 19:17-27*)

26 Kè wèe gaao, ben Sireni gbē Simɔ e suu kɔn buraaɔ, ben wà à kù wà líkpangbāroo dìne àgɔ téo Yesuzi.

27 Parii bò wà tézi kɔn nɔgbē kè aɔɔe ɔɔ dɔɔ aɔɔe sósobi keenenɔ.

28 Yesu liè à ae dómma à bè: Yerusalemu nɔgbēnɔ, àton ɔɔ dɔ ma yānziro. À ɔɔ dɔ a zīnda yānzi kɔn a néɔ.

29 Zaake à gurɔɔ e mɔɔ kè weé be: Aubarikadeenɔn páaa kè aɔɔe né iro, né e yɔ mirímaroonɔ ũ.

30 Gurɔ beee a weé be

kpiiinɔ léé à símma,

sìsīnɔ léé à dañla.

31 Kè wèe yā kè taka kee kɔn lí búsuo, lí kori pò égɔ de diame?

32 Wèe gaa kɔn dàpāsíkèri gɔɔn plaa kenɔ dɔ, le wà ñ dede kɔn Yesuo ledò.

33 Kè aɔ kà guu kè wè be Mīwatorokiia, ben aɔ à pá lía gwe kɔn dàpāsíkèri pìnɔ, gbē doo à ɔplaazi, gbē doo à ɔzezi.

34 Ben Yesu bè: Baa, ñ ñ kē, zaake aɔ dɔ pò kè wèe keero. Ben aɔ kàbankpe kè wà à pókāsāanɔ kpàatetekōne.

35 Gbēnɔ zena gwe wà wée kà wèe à gwaa, ben Yuda gbāadeenɔ e lézúkii keea wà bè: A gbē pāndenɔ mì sì. Tó Mēsaya kè Ludaa dien à ũ, à a zīnda mì símee!

36 Sozanɔ e à faboo dɔ. Ben aɔ sɔzi aɔ geepiwē kpàkpā dñne

37 aɔ bè: Tó Yudanɔ kīnan n ũ, ñ n zīnda mì sí.

38 Sèeda kee na à mìla wà kèa:

Yudanɔ kīnan yè!

39 Dàkeri kè aṣo logona lía pìno doke dokena yā òne à bè: Mesayan n ũroo? Ñ n zīnda mì sí kōn wapinṣo lèdo.

40 Ben à gbēndoo kpàkēzi à bè: Née vīa kee Ludaneroo? Yā dōnkō bé à vèewa.

41 Wapinṣo, wa pò kú a zéame. Pó kè wá tò bé à b̀ewe, m̀de gōgbē kè daa e yā zaa ke kero.

42 Ben à bè: Yesu, tó n m̀ kpata ble, ñ d̀ ma yān.

43 Ben à wèala à bè: Yāpuraan m̀ee oonne, gb̀aa négō kúmao auzenna.

Yesu gana

(Mat 27:45-56, Maa 15:33-41, Yoh 19:28-30)

44 Kè ɔfántē kà midangura, ben gusiaa dà bùsu pìla píngi ai fāantē mò aagō.

45 Luda kpé lábure k̀k̀re plaa.

46 Yesu wii gb̀aaa lè à bè: Baa, ma a ẁendi ǹanne n ɔzī. Kè à ò le, ben à ẁendi tà.

47 Kè sozanṣo gb̀ensi yā kè kè pì è, à Luda sáabu kpà à bè: Yāpurame gb̀e maaan à ũ.

48 Parii kè aṣ kàkōa wà mò guu gwaanṣo, kè aṣ yā kè k̀enṣo è, aṣ liara wà tà aṣe kpāngeda kee.

49 Yesu gb̀e dōnanṣo kōn nṣgbē kè aṣo tézi b̀ona Galilinṣo píngi zena k̀aaa aṣe guu gwaa.

Yesu vīna

(Mat 27:57-61, Maa 15:42-47, Yoh 19:38-42)

50 Gōgbē kee kuu à tón Yusufu. Yuda gb̀aadeenṣo dokeme. Gb̀e maaame, bensō à bèe vī.

51 Èe lé da yā kè à gb̀enṣo zè kōn a kenao p̀inlo. Yuda lakutu Arimatea gb̀eme, à wée d̀ kpata kè b̀ò Luda kiiazi.

52 À g̀aa Pilati kiia à Yesu g̀e gb̀ekaa.

53 Ben à g̀e pì pita à táaru bisa fīfīa à dà gb̀ewee kè wà s̀ò mira ũu guu, wèe gb̀eke dan zikiro.

54 Gurṣo pì né Azuma zīme, kámmabogurṣo e kaa.

55 Nṣgbē kè aṣo té Yesuzi b̀ona Galilinṣo té Yusufu pì kpee, aṣ mirawee pì è dian à Yesu g̀e dàe à guu nà.

56 Ben aṣo tà wà g̀aa ǹosi g̀ũ nna kōn ẽzẽ kè è tó g̀e vāroo soru ke. Kámmabogurṣo zī aṣ kámma b̀ò lán Ludaa diè nà.

24

Yesu f̀ee b̀ona gaan

(Mat 28:1-10, Maa 16:1-8, Yoh 20:1-10)

1 Azumanengo zī kōngṣo idè'idè nṣgbē p̀inṣo b̀ò wà g̀aa mira pì kiia kōn ǹosi g̀ũ nnaa kè aṣo à soru k̀eo.

2 Aṣo lè wà gb̀e g̀ò mira léa.

3 Kè aṣo g̀e, aṣe Dii Yesu g̀e ero.

4 Aṣo kú bídi guu, ben gōgbē g̀ōn plaa kenṣo b̀ò wà m̀nzi kōn p̀ókāsāa kè èe té keenṣo dana.

5 Vīa n̄ k̄u aṣo n̄ mì nàe, ben gōgbē p̀inṣo bè́nne: À kè dia ée gb̀e b̀ee wetee g̀enṣo t́ee?

6 À kú k̀ero, à f̀ee. À tó yā kè à òare gurṣo kè à kú Galili d̀agu

7 à bè, séde wà Gb̀entee Né kpá durunkerinṣo aṣo à pá lía, à gurṣo aagōdee zī ée f̀ee.

8 Ben à yā pì d̀n̄gu.

9 B̀ona mira kiia, aṣo g̀aa wà yā pì baaru kpà z̀iri g̀ōn kuri aẁeedoonṣo kōn gb̀e kpaaanṣo.

10 Mariama Magadaleni kɔn Yoanao kɔn Yemisi da Mariamao kɔn nɔgbɛ kpaaa kɛ aɔɔ kúnyonɔ bé wà yā pì ò zìri pìnɔnɛ.

11 Ben nɔgbɛ pìnɔ yā pì kèínɛ lán fàadi yā bà, aɔɔe síro.

12 Ben Pita fɛɛ à bàa sɪ à gàa mira pì kiia. Kè à wée kpàe mira pìn, èe pòke ero, sé táaru bisanɔ, ben à liara à tà laasuu guu, yā pì à kù gbāa.

*Zaa Emausi zén
(Maa 16:12-13)*

13 Gurɔ dɔnkɔ pì zì Yesu ìba gɔɔn plaa kenɔ e gaa lakutu kè wè be Emausi. À zà kɔn Yerusalemuo lán kiloo kuri awɛɛdoo bà.

14 Aɔɔe yā kè kè píngi fàadi bookɔnɛ,

15 ben gurɔ kè aɔɔe à fàadi boo aɔɔe à laasuu lɛɛ, Yesu n lé zén, ben aɔɔe táa oo ledoo.

16 Ben n wée sɪsɪ aɔɔe à dɔro.

17 Ben à n lá à bè: Bó yān á té ée oo kɔo? Ben aɔ zè uuo sisina.

18 Aɔ gbɛ doo kè wè benɛ Keleopa wèàla à bè: Mmɔn nibɔn n ũ ndo Yerusalemu gwɛɛ, kè nɛɛ yā kè kè gurɔplaa kèa dɔroo?

19 Ben à n lá à bè: Yā kparemɛ? Aɔ wèàla wà bè: Yesu Nazareti yāme. Annabi ìsimɛ. Baade píngi dɔ kè à yākɛna kɔn à yā'onao bɔ Luda kiame.

20 Ben sa'orikinɔ kɔn wa gbāadeenɔ daa kpàríma, lɛ wà yā daàla yānzi, ben wà à pà lía wà à dè.

21 Wapinɔ sɔ, daan wée daa eé Isarailinɔ mì sí. Beee gbera yā pì kena gurɔ aagɔdeen gbāa.

22 Ben yā kè wa nɔgbɛ kenɔ ò bɔ wa saɛ. Kè aɔ gàa à mira kiia kɔngɔa idɛ'idɛ,

23 aɔɔe à gè ero. Aɔ sù aɔ bè malaikanɔ bɔ wà mɔnzi aɔ bèínɛ à kú wèndio.

24 Ben wa gbɛkenɔ gàa wà mira pì gwà, aɔ è lán nɔgbɛ pìnɔ ònɛ nà, à kú gwero.

25 Ben Yesu bèínɛ: Laasuusaideenɔ, eè yā kè annabinɔ ò sí kpakpaaro.

26 Ludaa e diɛ Mesaya wétamma e lán kè bà gbasa à gè a gakui guuroo?

27 Naana zaa Musa takadaa ai à gàa pé annabinɔ pɔa píngi, Yesu yā kè kèna Luda yān a musu bɔkɔtɛínɛ píngi.

28 Kè aɔ kà kī kɔn lakutu kè aɔɔe gaan-o, Yesu kè lán é gè zélaa bà.

29 Ben aɔ à kùkù aɔ bè: N gɔwao kè. Uusie kè, guu e mɔɔ si. Ben à gè ua guu à gɔnyo.

30 Gurɔ kè èe pò bleényo, ben à buredi sè à aubarika dàn, ben à likɔre à kpàríma.

31 Ben aɔ wée kè aɔ à dɔ sa, ben aɔ à wète wà kòrazi.

32 Ben aɔ bèkɔnɛ: Kè èe yā oowe zén èe Luda yā bɔkɔtɛewe, wa nòse guu e puuroo?

33 Ben aɔ fɛɛ gwe gɔɔ aɔ liara wà gàa Yerusalemu. Aɔ à zìri gɔɔn kuri awɛɛdooɔ è kakɔana gwe kɔn gbɛ kè aɔ nàmmanɔ

34 aɔɔe bee: Dii fɛɛ yāpuramɛ, à bɔ à mɔ Simɔzi.

35 Ben gɔɔn plaaa pìnɔ zé guu yā tɔkèínɛ kɔn dian aɔ à dɔ nà buredi likɔrena guuo.

*Yesu bɔ à mɔna a ìbanzi
(Mat 28:16-20, Maa 16:14-18, Yoh 20:19-23, Zìr 1:6-8)*

36 Kè aɔɔe yā pì oo lɛ, kãndo aɔ à è zena n té, ben à bèínɛ: Àgɔ kú aafiao!

37 Ben swè kèngu aɔ kè gìri, aɔɔe daa gèwāadeen wà è.

38 Ben à bèínɛ: À kè dia a nòse fɛɛɛ? À kè dia á kú kɔn nòseplaaa?

39 À ma ɔɔnɔ kɔn ma gbánɔ gwa, kè mámbee! À ɔ kema à gwa. Gèwāadee ègɔ mè kɔn wáó vī lán á è má vī nàro.

⁴⁰ Kè à ò lɛ, ben à a ɔɔnɔ kɔ̃n a gbáɔnɔ òdɔaíɛ.

⁴¹ Pɔ̃nnaa guu aɔɔe à yá síro, kè à bò n̄ sae yānzi. Ben à n̄ lá à bè: Póble kee kuuɔ?

⁴² Ben aɔ̃ kpò kpátea kòò kpàa,

⁴³ ben à s̄i à sò n̄ wáa.

⁴⁴ Ben à bèíɛ: Yá kè má òare gurɔ̃ kè má kúao bé à kè. Ma bè séde yá kè wà ò ma m̄su Musa doka takadan kɔ̃n annabinɔ takadao kɔ̃n Saamu takadao papa píngi.

⁴⁵ Ben à n̄ nòse wéíɛ lɛ aɔ̃ yá kè kú takada píngi guu d̄rɔ̃ d̄s.

⁴⁶ À bèíɛ: Wà kè Luda yān wà bè Mɛsaya é wéetāmma e, à gurɔ̃ aagɔ̃dee z̄i eé fɛe bɔ̃na gaan,

⁴⁷ weé waazi ke bori píngiɛ kɔ̃n à tóo naana zaa Yerusalemu, lɛ aɔ̃ nòse lie aɔ̃ durunnɔ kēíɛ.

⁴⁸ Ámbe yá pí s̄edadeenɔ ũ.

⁴⁹ Mapi s̄o, mé gbaa kè ma De à lé gbè kpāsāare. Àgɔ̃ kú wéte guu kè ai gbāaa bɔ̃ ludambe à daala.

Yesu tana ludambe

(Maa 16:19-20, Zír 1:9-11)

⁵⁰ Kè Yesu b̄nyo wéte kpɛe ai Betani sae, ben à a ɔɔnɔ sè lez̄i à aubarika dàngu.

⁵¹ Kè èe aubarika daangu lɛ, ben à kēíɛ, Luda à sè à tàò a kiia.

⁵² Ben aɔ̃ d̄nzi kèɛ aɔ̃ liara wà tà Yerusalemu kɔ̃n pɔ̃nna bítao.

⁵³ Aɔ̃gɔ̃ kú Luda ua guu gurɔ̃ píngi aɔ̃gɔ̃ Luda sáabu kpaa.

YOHANA

Baaru nnaa kè Yohana kè

Yaaya Batisikeri kɔn Yesu ìba káakunɔ 1:1-1:51

Yesu yádannena 2:1-12:50

Yesu kuuna Yerusalemu 13:1-17:26

Yesu gana kɔn à fεεnao 18:1-20:31

Yesu bɔ à mɔna a ìbanɔzi 21:1-21:35

Yesu Kirisi mɔna anduna guu

- 1 Zaa káaku Yá kuu, Yá pì kú kɔn Ludao, Yá pìn Luda ũ.
- 2 À kú kɔn Ludao zaa káaku.
- 3 Luda pɔ píngi kè à gāzĩme, pókee kuu kè à kè à sairo.
- 4 À guun wèndi kún, ben wèndi pì de gupuraa ũ gbɛnɔne.
- 5 Gupuraa pì è pu gusiaan, ben gusiaa pì é e à daàlaro.
- 6 Luda gbɛke zì à tɔn Yaaya.
- 7 À mò gupuraa pì sèedadee ũme, à gupuraa pì yá ò gbɛnɔne, le baade píngi à náane ke à gāzĩ.
- 8 Àmbe gupuraa pì ũro, à mò gupuraa pì sèedadee ũme.
- 9 Gupura yápuradee kè è guu pu baade píngine bé èe mɔɔ anduna guu.
- 10 Yá pì kú anduna guu. Baa kè Luda anduna kè à gāzĩ, anduna e à dɔro.
- 11 À mò a be, ben à gbɛnɔ e à síro.
- 12 Gbɛ kè aɔ zèo wà à náane kɛnɔ sɔ, à n gbá zé aɔ gɔ Luda néno ũ.
- 13 Aɔ ina pì e bɔ gbɛke aru guuro, èe bɔ mɛfεena ke gɔgbɛ poyezi kiiaro, Luda bé à n í.
- 14 Yá pì kè gbɛntee ũ, à gurɔplaa kèwao, ben wa à gakuì è, De Luda Né mèn do léle gakuime, à gbɛke kɔn yápuraa papana.
- 15 Yaaya à sèeda kè à pùtá à bè: Gbɛ kè ma à yá òn yè, ma bè gbɛ kè èe mɔɔ ma gberaa demala kè à kuu ma ā yānzi.
- 16 À gbɛke papana guu à gbɛkeke kè wa baadene, ben wa aubarika è didikɔa.
- 17 Luda a doka kpáwa Musa gāzĩ, à gbɛke kɔn yápuraa kèwe Yesu Kirisi gāzĩme.
- 18 Gbɛkee e wée si Ludale zikiro. Luda Né mèn do léle kè kú a De kuu pì bé à tò wà à dɔ.

Yaaya Batisikeri sèedakena Yesu yá musu

(Mat 3:1-12, Maa 1:1-8, Luk 3:1-18)

- 19 Yuda gbáadee kè aɔ kú Yerusalemunɔ sa'ori kenɔ kɔn Levi bori kenɔ zì Yaayaa, ben aɔ à là wà bè: Dén n ũu? Yá kè à ònɛn yè.
- 20 À ònɛ wásawasa, èe yáke uteñero à bè: Mɛsayan ma ũro.
- 21 Ben aɔ à là wà bè: Dén n ũ sɛε? Iliamɛn ũs? À wèñla à bè: Auo! Ben aɔ èara wà à là dɔ: Annabi ìsin n ũs? À wèñla à bè: Auo!
- 22 Ben aɔ bène dɔ: Dén n ũ sɔɔ? N owe le wà gá wà o gbɛ kè aɔ wa zĩnɔne. Dian née oo nà zĩnda yá musuu?
- 23 Ben à bè lán annabi Isaya ò nà: Gbɛ kè a kòto dɔ gbáann ma ũ, kè èe bee wà zé poro Diine.
- 24 Gbɛ kè wà n zĩ pìnɔ sɔ bɔ Farisinɔ kiiame.
- 25 Ben aɔ à là wà bè: Zaake Mɛsayan n ũro ke Ilia ke annabi ìsi, bóyānzi née gbɛnɔ batisi keezi?

26 Yaaya wèñla à bè: Mée gbēno batisi ke kōn ío, mode gbēkee kú a té á à dōro.

27 Àmbe é mó ma gbera, mée ká mà à kyatee bobonero.

28 Yā pino kè Betani kè kú Yoda baame, guu kè Yaaya e gbēno batisi keen.

Sāne Bòro kè Ludaa kpà

29 Kè guu dō, Yaaya Yesu è èe moo a kiia, ben à bè: Sāne Bòro kè Ludaa kpà à anduna durun goon yè.

30 Gbē pì yān má ò yā ma bè, gbē kè èe moo ma gberaa demala, kè à kuu ma ā yānzi.

31 Má à dō yāro, mode ma mo, mée gbēno batisi kee le Isarailino à dō yānzime.

32 Yaaya à sèeda kè à bè: Má è Luda Nini bō ludambe lán pōtēe bà à mò à zōa.

33 Mée à dō yāro. Kè Luda ma zī gbēno batisi ke, à bème gbē kè má è a Ninii mò à pītaa, àmbe eé gbēno batisi ke kōn Ninii pìo.

34 Ma beee è, ma sō sèeda kè kè àmbe Luda Né ũ.

Yesu ìba káakunō

35 Kè guu dō, Yaaya èara à kú gwe dō kōn a ìba gōon plaaano.

36 Kè à Yesu è èe gēte, à bè: Sāne Bòro kè Ludaa kpàn gwe!

37 Kè ìba gōon plaaa pino yā pì mà, aō bō wà tè Yesuzi.

38 Yesu liè à è aō téazi, ben à n lá à bè: Bón á yezi? Aō bène: N bee kú máme Rabi? Tó pì bè Danneri.

39 À wèñla à bè: À mó à gwa. Ben aō gàa wà guu kè à kún è, ben aō gōo zī beee. Uusie mò siigō taka.

40 Gōon plaaa kè aō Yaaya yā mà aō bō wà té Yesuzi pino, aō gbē doo né Simo Pita dāaro Andurume.

41 À gàa à a vīi Simo lè gīa, ben à bène: Wa Mesaya è. Tó pìn wè be dō Kirisi.

42 Ben à gàao Yesu kiia. Yesu à gwà tíi à bè: Yohana né Simon n ũ. Weé benne Pitame sa. Tó pì bè gbè.

43 Kè guu dō, Yesu yezi à tá Galili būsun, ben à dà Filipile à bène: N témazi.

44 Filipi pì né Anduru kōn Pitao be wéte Betesaida gbēme.

45 Ben Filipi gàa à Natanaeli lè à bè: Gbē kè Musa a yā ò a doka guu, bensō annabino a yā ò dō, wa à è. Yusufu né Yesume. Nazareti gbēme.

46 Natanaeli bène: Gbē maaa é bō Nazaretió? Filipi bène: N mó n gwa.

47 Kè Yesu Natanaeli è èe moo a kiia, à à yā ò à bè: Isaraili yāpuradeen yè, à nòse monafiki vīro.

48 Ben Natanaeli bène: N ma dō máme? Ben Yesu wèàla à bè: Ai Filipi gō gá n sísi, ma n e kākā lí gbáru.

49 Ben Natanaeli bène: Rabi, Luda Né n ũ, Isarailino Kínan n ũ.

50 Yesu bène: Kè má ònne ma n e kākā lí gbáru bé à tò n ma náane kèó? Né yā bíta e de kèla.

51 À èara à bène dō: Yāpuraan mée ooare, é ludambe e wēkōana, Luda malaikano égō didii Gbēntee Néa aōgō pītaa.

2

Nòsena zaa Kana

1 À gurō aagōdee zī wèe nōo see zaa Kana, Galili būsun. Yesu da kú gwe,

2 ben wà Yesu kōn a ìbano sìsi nòse kiia dō.

3 Kè geepiwēe kēsā, Yesu da bène: Aō wēe vī dōro né.

4 Ben Yesu wèàla à bè: À kè dia n ma le beeeoee? À gurō e káme kōro.

5 Ben à da bè zīkerinone: Lán eé oare nà, à ke le.

6 Gbè orozāno kú gwe mèn swēdo Yudano gbāsībo'ikabono ũ. À kenō è í sí lita basiigōme, à kenō sō baswēdo.

7 Ben Yesu bè zīkerinɔnɛ: À í káka orozã kènɔn à pa. Ben aõ í kàkan à pà yélele.

8 Ben à bèñnɛ: À tó à gáo kōkō'orinɔ gbēnsinɛ sa. Ben aõ tò wà gàaonɛ.

9 Kè gbēnsi pì í liena wēe ũu pì dǎ, èe dō guu kè à bònlo, mɔde zīkeri kè aõ í pì tònɔ dō. Ben gbēnsi pì nɔzã sìsi

10 à bènɛ: Wē nnaan wè kpámma gĩa. Gurɔ kè í n kũ, ben wè mó kōn gebuo sa. Mpi sō, n wē nnaa tò zãa.

11 Yesu dabuyākɛna káakupɔn gwe, kè à kè zaa Kana, Galili bùsun. À tó bò, ben à ìbanɔ à náanɛ kè.

12 Beee gbɛra Yesu gàa Kapɛnamu kōn a dao kōn a dāaronɔ kōn a ìbanɔ, mɔde aõɛ gurɔplaa kɛ gwero.

Yesu kuuna Luda ua

(Mat 21:12-13, Maa 11:15-17, Luk 19:45-46)

13 Kè Yudanɔ Banla zĩbaa kà kīi, ben Yesu gàa Yerusalemu.

14 À è wèe zùnɔ kōn sãanɔ kōn lukulukunɔ yaa Luda ua guu, ɔlendekɛrinɔ vɛɛna gwe.

15 Ben à bàflǎ tǎ à pèmmá aõ bɔɛ kōn sãanɔ kōn zùnɔ píngi. À ɔlendekɛri pìnɔ ɔ fàakōa, à n teebunɔ yĩpa à kwèñnɛ.

16 Ben à bè lukulukuyari pìnɔnɛ: À pó pìnɔ sée à bɔo píngi. Àton ma De ua kɛ yàra ũro.

17 Ben yǎ kè kēna Luda yǎn kèkii dò à ìbanɔn kè à bè: N ua yǎ ma kũ gbāa maamaa.

18 Ben Yuda gbāadeenɔ à là wà bè: Dabuyǎ kpareen né kewe le wà dō kè n yǎ beee kɛna iko vīi?

19 Yesu wèñla à bè: À Luda kpé kè wí, mé ɛara mà kpé pì fɛɛ gurɔ aagɔɔ dagura.

20 Ben gbāadee pìnɔ bènɛ: Wè baplaa awɛɛswɛɛdon wà kpé pì bò, ben mmɔn né fɛɛ gurɔ aagɔɔ guuó?

21 Mɔde Luda kpé kè à téa pì, à mè yǎn èe oo.

22 Kè Yesu fɛɛ bɔna gaan, yǎ kè à ò pì dò à ìbanɔn, ben aõ yǎ kè kēna Luda yǎn sì kōn yǎ kè Yesu ò pìo.

Yesu baade píngi nòse dō

23 Kè Yesu kú Yerusalemu Banla zĩbaa zĩ wà à náanɛ kè pari, kè wà dabuyǎ kè à kènɔ è yǎnzi.

24 Yesu e n náanɛ kero, zaake à baade píngi nòse dō.

25 Èe kɛ séto gbēke gbē yǎ ònɛro, zaake à yǎ kè kú baade nòse guu dō.

3

Yesu kōn Nikodemuo

1 Farisi kee kuu kè wè benɛ Nikodemu. Yuda gbāadeenɔ dokemɛ.

2 À mò Yesu kiia gwāavī à bènɛ: Rabi, wá dō kè mbe dannɛri kè bò Luda kiia ũ, zaake gbēke é fō à dabuyǎ kè nɛè kɛnɔ kero, sé Ludaa kúo.

3 Ben Yesu bènɛ: Yǎpuraan mée oonnɛ, tó èe kɛ wà gbē kèkɛ wà à ì dɔ baasiro, éé fō àgɔ kpata kè bò Luda kiia dōro.

4 Ben Nikodemu Yesu là à bè: Weé gbē kè zi kù i diamɛ? Eé ɛara à gē a da gbɛɛn le wà kɛkɛ wà à ì dɔn yó?

5 Ben Yesu wèàla à bè: Yǎpuraan mée oonnɛ, tó èe kɛ wà gbē ì kōn ío kōn Luda Ninio baasiro, éé fō à gē kpata kè bò Luda kiia guuro.

6 Gbēntee né'ina né mè yāme, Luda Nini né'ina né nini yāme.

7 Nton tó yǎ kè má ònnɛɛ bɔ n saero, séto wà kɛkɛ wà a ì dɔ.

⁸ Īa è káka guu kè à yezin. Nèè à kīi ma, n̄ dō guu kè à bòn ke guu kè èe gaanlo. Len ègō de le kōn gbē kè Luda Nini à ìo.

⁹ Ben Nikodemu à là à bè: Yā beee é sí ke sōó?

¹⁰ Yesu wèàla à bè: N Isarailin̄ yādanneri ina ben n̄ beee dōroo?

¹¹ Yāpuraan méε oonnε, yā kè wá dōn wée oo. Yā kè wá è sèedan wée kpaa, ben ée gii wa yā sízi.

¹² Lán ma anduna yā òare nà, ben a gi sízi, tó ma ludambe yā òare, é síó?

¹³ Gbēkee e gá ludambe zikiro, sé Gbēntee Né kè bò gwee baasiro.

¹⁴ Lán Musa mlè sè à dò musu gbáan nà, len weé Gbēntee Né sé wà dō musu le,

¹⁵ le gbē kè èe à náanε keε gō wèndi kè è yāaroo vī.

¹⁶ Zaake Ludaa ye andunazi à kè bíta, ben à a Né mèn do léle kpà, le gbē kè èe à náanε keε tón garo, sé àgō wèndi kè è yāaroo vī.

¹⁷ Ludaa e a Né zī anduna guu le à yā vεε andunaa yānzinlo, le anduna m̀sina è à gāzī yānzimε.

¹⁸ Yā é vεε à náanekeriaro. Yā gīake à vεε à náanekerisaia kò, kè èe Luda Né mèn do léle pì náanε kero yānzì.

¹⁹ Pó kè tò yā vεε gbēn̄an yè: Gupuraa mò anduna guu, m̀de gbēn̄o ye gusiaazi de gupuraa pila, kè aō yākenan̄o zaa yānzì.

²⁰ Zaake zaakeri píngi è za gupuraammε, è mó gupuraa kiiaro, le à yākenan̄o tón b̄o gupuraaaro yānzì.

²¹ Gbē kè è zīi ke yāpuraaa, àmbe è mó gupura kiia, le wàgō dō kè kuuna Luda guun à yā pìn̄o kèn.

Yaaya Batisikeri sèedakena Yesu yā musu

²² Beee gbera Yesu gàa Yudea b̀sun kōn a ìban̄o. À gur̄oplaa kènyo gwe, èe gbēn̄o batisi keε.

²³ Yaaya e gbēn̄o batisi keε se zaa Ain̄o, Salimu saε, zaake í di gwe. Wègō m̀o à kiia, ben è n̄ batisi ke.

²⁴ Zaake wèe Yaaya da kpésiaan k̀ro.

²⁵ Gur̄o beee Yaaya ìba ken̄o nà leokpakōakēnaa kōn Yuda gbāade keo gbāsib̄ona yā musu.

²⁶ Ben aō s̄o Yaayazi wà bè: Rabi, gbē kè kún̄yo yā Yoda baa k̄aa kpa, kè n à yā òwee bé èe gbēn̄o batisi keε tia, baade píngi e gaa à kiia.

²⁷ Yaaya bè́nε: Gbēke è f̄s̄ à p̄oke e à síro, tó èe ke Luda à gbà baasiro.

²⁸ Àmbe ma sèedadeen̄o ū kè ma bè m̀ambe M̄esaya ūro. Ma bè Luda ma zī m̀a d̄onε aemε.

²⁹ N̄oseri bé à n̄o vī. N̄oseri gbēnna s̄o ègō ze à saε è swā kpá à yāzi, n̄oseri k̀to è à p̄o ke nna. Len s̄o ma p̄onnaa kè bíta le.

³⁰ Séde àpi gō kaara mapi s̄o màgō lagoo.

Gbē kè b̀ musu

³¹ Gbē kè b̀ musu de baade píngila. Gbē kè b̀ t̄otε né anduna gbēme, anduna yān è o. Gbē kè b̀ ludambe s̄o de baade píngila,

³² ègō p̄o kè à è kōn yā kè à m̀o sèeda keε, ben gbēkee e à yā siiro.

³³ Gbē kè à à yā si zèo kè Luda né yāpuradeemε.

³⁴ Gbē kè Luda à zī p̄i è Luda yā o, zaake Luda a Ninii kpàa papanamε.

³⁵ De Ludaa ye a Nézi, ben à p̄o píngi n̄anε a ozi.

³⁶ Gbē kè èe Né p̄i náanε keε wèndi kè è yāaroo vī. Gbē kè èe gii à yā mazi é wèndi p̄i ero, Luda p̄of̄ε kpé kúamε.

4

Yesu kɔn Samaria nɔgbɛo

- 1 Farisinɔɔ mà kɛ Yesu e gbɛnɔ batisi kɛɛ èè ìbanɔ ee de Yaayala.
- 2 Èe kɛ Yesu bé è ñ batisi kɛ a zĩndaro, à ìbanɔ bé wè kɛ.
- 3 Kɛ Yesu yā pì mà, à fɛɛ Yudea à ɛara èe taa Galili.
- 4 Kɛ èe gaa sɔ, à kũ à bɔɛ Samaria b̀sun.
- 5 Ben à kà Samaria wéte kè wè be Sika. À zà kɔn tɔɔte kè Yakubu kpà a né Yusufuaoro.
- 6 Yakubu l̀gɔ kú gwe. Yesu taa ò à kpàsa, ben a vèè l̀gɔ pì sae. Ɔfántɛ kà m̀dangura.
- 7 Samaria nɔgbɛ ke mò í tó, ben Yesu bène: Ñ ma gba í mà mi.
- 8 À ìbanɔ sɔ gaa p̀blee lú wéte guu.
- 9 Ben nɔgbɛ pì bène: Yudan ù, Samaria nɔgbɛn ma ù, ben née ímina wéɛ kɛɛmaa? Zaake Yudanɔ kɔn Samariadeenɔ yā è kɔ séro.
- 10 Ben Yesu bène: Tó ñ gbaa kè Luda è dañne dɔ kɔn gbɛ kè èe í wéɛ kɛɛmmaao, le r̀be né wéɛ kea à n gba í wèndidee.
- 11 Nɔgbɛ pì bène: Baa, ñ googa v̄iro. L̀gɔ kè sɔ wèè zà. Né í wèndidee pì e m̀amɛ?
- 12 Ñ de wa dezi káaku Yakubula gwɛɛ? Àmbe à l̀gɔ pì tòwe. Àpì à í mì kɔn a néno kɔn a p̀kádeenɔ.
- 13 Ben Yesu bène: Gbɛ kè í kè mì, ímii é ɛara à à demɛ dɔ.
- 14 Gbɛ kè eé í kè mé kpáa mi sɔ, ímii é à de ziki dɔro. Zaake í kè mé kpáa é gɔ à ǹse guu íb̀kì í kè eé b̀ɛne wèndi kè eé yāaroo ùmɛ.
- 15 Ben nɔgbɛ pì bène: Baa, ñ ma gba í pì, le ímii tón ma de mà m̀o í tó kè dɔro.
- 16 Yesu bène: Ñ gá n zā sísi à m̀o ledɔ.
- 17 Nɔgbɛ pì wèala à bè: Má gɔɔ v̄iro. Ben Yesu bène: Kè n bè, ñ gɔɔ v̄iro, n yā ò a zéamɛ.
- 18 N zā kè gènn sɔɔro, ben gɔgbɛ kè ñ kúo tiaa né n zānlo. N yāpuraa ò.
- 19 Ben nɔgbɛ pì bène: Baa, má d̀s sa kè annabin n ù.
- 20 Wa dezinɔ dɔnzi kè Ludanɛ kp̄iii kè musu, apinɔ sɔ èè be Yerusalemu bé guu kè wà dɔnzi kenne ù.
- 21 Yesu bène: Nɔgbɛ, ñ ma yā sí. Gurɔkee e suu kè é dɔnzi ke De Ludanɛ kp̄iii kè musu ke Yerusalemu dɔro.
- 22 Apinɔ, eè dɔnzi ke Ludanɛ, m̀de á à d̀ro, wapinɔ sɔ, wèè dɔnzi kenne, bensɔ wá à d̀s, zaake m̀sina è bɔ wa Yudanɔ kiiamɛ.
- 23 Gurɔ e suu à kà kò, kè dɔnziri yāpuradeenɔ é dɔnzi ke De Ludanɛ kɔn yāpuraao kɔn à Ninii gbāaa. Gbɛ beee takanɔn De Luda e weteɛ aɔ dɔnzi keare.
- 24 Luda né niniimɛ, séde gbɛ kè aɔè dɔnzi kenneɔ dɔnzi kenne kɔn yāpuraao kɔn à Ninii gbāaa.
- 25 Ben nɔgbɛ pì bène: Má d̀s kè Mesaya kè wè benɛ Kirisi é m̀o. Tó à mò, eé yā p̀ngi b̀k̀tɛwe.
- 26 Ben Yesu bène: Mamɔma kè m̀éé yā oonneɛ, m̀ambe à ù.
- 27 Gurɔ beee Yesu ìbanɔ s̀, aɔ à lè èe yā oo kɔn nɔgbɛo. À b̀ ñ sae, m̀de aɔ gbɛkee e à la b̀n à yeziro ke b̀yānzi èe yā oo kɔn nɔgbɛ p̀oziro.
- 28 Ben nɔgbɛ pì a loo tò gwe, à gè wéte guu à bè gbɛnɔne:
- 29 À m̀o à gɔgbɛ ke gwa. À yā kè má kènn òmɛ p̀ngi. Ke Mesaya p̀imɛ gwɛɛ?
- 30 Ben aɔ b̀è wéte guu, aɔɔe gaa Yesu kiia.
- 31 Gurɔ beee sɔ Yesu ìbanɔ bène: Rabi, né p̀o bleroo?
- 32 Ben à bèñne: Má p̀ble ke v̄i kè á d̀ro.

33 Ben à ìbanao kɔ̀ lala wà bè: Gbēke m̀nne p̀obleon yó?

34 Ben Yesu bènn̄e: Ma p̀obleen gbē kè ma z̄i p̀oyezikena ũ ai mà z̄i kè à dàmeε mì de.

35 Apino eè be mo siigɔ̀ bé à g̀ò kè p̀ókēgurɔ̀ é ká. Mée ooare, à wée sé à buraano gwa, zaake p̀ono mà aɔ̀ kà kēna.

36 P̀ókēri e a asaia ee k̀ò, èe gbēno kaakɔ̀a ẁendi kè è yāaro p̀ó ũ, le p̀ótɔ̀ri k̀on p̀ókērio p̀onnaa ke ledo.

37 Zaake yā k̀ekii né yāpuraame: Gbēke bé è p̀ó t̄s, gbēke kē.

38 Ma a z̄i p̀ó kē gura kè ée z̄i keεnlo. Gbē pāndenɔ̀ bé wà z̄i kè gwe, ben ée ní z̄i àre blee.

39 Samaria gbē kè aɔ̀ kú wéte p̀i guuno Yesu náane kè pari yā kè no gbē p̀i ónne yānzi, kè à bè à yā kè á k̀eno òare píngi.

40 Beee yānzi kè aɔ̀ kà Yesu kiia, aɔ̀ wée kèa à g̀ónyo, ben à k̀ényo gurɔ̀ plaa.

41 Kè Yesu yā ónne, gbē pāndenɔ̀ a náane kè paripari.

42 Ben aɔ̀ bè no gbē p̀ine: Èe ke yā kè ní òwe yānzin wa à náane kèzi adoro. Wa à yā mà wa z̄indame, ben wá d̄ò sa kè anduna M̀isirin à ũ yāpura.

Gbāadee né k̀ekɔ̀ana

43 Kè à gurɔ̀plaa k̀ényo, à gberan à tà Galili,

44 zaake à bè annabi èg̀ò bèe v̄i a z̄inda bùsunlo.

45 Kè à kà Galili, Galilideenɔ̀ gbāake kpàzi, zaake aɔ̀ gàa wà Banla z̄ibaa kè Yerusalemumε, ben aɔ̀ yā kè à kè z̄ibaa p̀i z̄ino è píngi.

46 Ben Yesu èara à gàa Kana, gura kè à í lien geepiwéε ũ. Bùsu gbāade kee kú gwe, à nég̀ogbē e gyāa keε zaa Kapenam̄u.

47 Kè à mà Yesu b̀ò Yudea à s̀u Galili, ben à gàa à kiia à wée kèa à gá a né k̀ekɔ̀a, zaake à kú gaa léz̄i.

48 Ben Yesu bènn̄e: Tó èe ke a dabuyāno k̀on yābonsaεno è baasiro, é ma náane kero.

49 Ben gbāadee p̀i bènn̄e: Baa, n̄ mó le ma né kpé à ga.

50 Yesu bènn̄e: N̄ tá be. N né é garo. G̀ogbē p̀i yā kè Yesu òne sì, ben à dà zén.

51 Kè à té zén, à dàk̀ore k̀on a z̄irino, ben aɔ̀ bènn̄e à né kuu.

52 Ben à ní lá à bè: Gurɔ̀ zaka kparee takan à kè s̄aɔ̀? Ben aɔ̀ bènn̄e: Ḡia f̄aantē m̀ò do zakan m̀ewāaa p̀i k̀ea.

53 Ben de p̀i d̄ò kè gurɔ̀ zaka kè Yesu òare kè a né é garoon gwe. Ben aɔ̀ à náane kè, à p̀i k̀on a b̀eedenɔ̀ ní píngi.

54 Sèeda plaadee kè Yesu kè b̀ona Yudea suna Galilin gwe.

5

Gyāre k̀ekɔ̀ana dada'okiia

1 Beee gbera Yudano z̄ibaa ke kà, ben Yesu èara à gàa Yerusalem̄u.

2 Dada'okii kú gwe Sā G̀ekii saε kè wè be Betesda k̀on Eberu yāo. Dada'okii p̀i kámmabokii v̄i leo s̄oro,

3 gyāreenɔ̀ èg̀ò daenan paripari, v̄iano k̀on ereno k̀on gbē kè aɔ̀ mèguu f̀ef̄enanɔ̀.

4-5 G̀ogbē kee kú gwe èe gyāa keε à kà wè baplaa plaasai.

6 Kè Yesu à è daena gwe, à d̄ò kè èe gyāa keε a g̀i kè maamaa, ben à bènn̄e: N̄ yezi n̄g̀ò aafiaó?

7 Ben gyāree p̀i wèàla à bè: Maree, má gbēke v̄i à ma da í guu gurɔ̀ kè à dègero. Tó mée gaa ḡen, gbē pānde è ḡiake à ḡe ma āme.

8 Yesu bènn̄e: N̄ f̄εε n̄ ze, n̄ n pè sé n̄ táa o.

9 Gwe g̀o g̀ogbē p̀i aafia è. Á a pè sè à táa ò. Gurɔ̀ p̀i né kámmabogurɔ̀ z̄ime,

10 ben Yuda gbãadeenɔ bè gɔgbɛ̀ kè kèkɔ̃a pìnɛ: Kámmabogurɔɔ zĩn gbãa. À zé vĩ ñgɔ̃ n pè sɛnaro.

11 À wèñla à bè: Gbɛ̀ kè ma gba aafia bé à òmɛ mà a pè sé mà táa o.

12 Ben aɔ̃ à là wà bè: Dé bé à bènne ñ n pè sé ñ táa oo?

13 Gbɛ̀ kè kèkɔ̃a pì dɔ̃ tó dénlo, zaake Yesu gète parii kè aɔ̃ kú gweenɔ̃ tème.

14 Beee gbɛra Yesu à è Luda ua guu, ben à bènɛ: Ñ ma, n aafia è. Ñton durun ke dɔro, le yã kè zaa de beeelaa tón n le dɔro yãnzì.

15 Ben gɔgbɛ̀ pì gàa à ò Yuda gbãadeenɔ̃nɛ kè Yesu bé à tò a aafia è.

16 Ben gbãadee pìnɔ̃ wéɛ tà Yesua, kè è yã beee takanɔ̃ ke kámmabogurɔɔ zĩ yãnzì.

17 Ben Yesu wèñla à bè: Ma De ègɔ̃ zĩ kee kámmabosaimɛ, len mée kee le se.

18 Yã beee yãnzì gbãadee pìnɔ̃ e Yesu wɛtɛɛ wà à dezi de káakula. Èe ke kè è kámmabogurɔɔ zĩ yã daro ado yãnzinlo, kè è be Ludan a De ù, èe a zĩnda kee sɛnkpe kɔ̃n Ludao yãnzimɛ.

Luda Né iko

19 Yesu èara à wèñla à bè: Yãpuraan mée ooare, Luda Né è fɔ̃ à yãke ke kɔ̃n a zĩnda gbãaaoro, sé yã kè à è a Dee e kee baasiro, zaake yã kè à De è ke pínɡi, àmbe à Né pì è ke se.

20 Zaake De Ludaa ye a Nézi, è yã kè è ke pínɡi ɔ̃ɔ̃anɛ. Eé yã kè bíta de beeelaa ɔ̃ɔ̃anɛ, eé bɔ̃ a saɛ.

21 Lán De Luda è gènɔ̃ vu à wèndi kpámma nà, len à Né è wèndi kpá gbɛ̀ kè à yezinɔ̃a le.

22 De Luda è yákpae ke kɔ̃n gbɛ̀keoro, à yákpaekeɛna gbãa pínɡi kpà a Néa,

23 le baade pínɡi bèe li a Néne, lán aɔ̃è li De Ludanɛ nà. Gbɛ̀ kè èe bèe li Luda Nénero, adee e bèe lii à De kè à à zĩnero.

24 Yãpuraan mée ooare, gbɛ̀ kè èe ma yã maa, bensɔ̃ èe gbɛ̀ kè ma zĩ náane kee, adee wèndi kè è yáaroo vĩ. Yã é vɛɛaro, adee bò gaan à gè wèndi guumɛ.

25 Yãpuraan mée ooare, gurɔ̃kee e suu à kà kò, kè gènɔ̃ é Luda Né kòto ma, aɔ̃ gbɛ̀ kè aɔ̃ mànɔ̃ é fɛɛ.

26 Lán De Luda wèndikpammana gbãa vĩ nà, len à wèndikpammana gbãaa kpà a Néa le dɔ̃.

27 À yákpaekeɛna gbãaa kpàa dɔ̃, kè à de Gbɛ̀ntee Né ù yãnzì.

28 Àton tó beee bɔ̃ a saero, zaake gurɔ̃kee e suu kè gè kè aɔ̃ kú mira guunɔ̃ é à kòto ma

29 wà bɔ̃e ní pínɡi. Maakerinɔ̃ é fɛɛ wà gɛ̀ wèndi guu, zaakerinɔ̃ sɔ̃ yãvɛɛmmana guu.

30 Mèè fɔ̃ mà yãke ke kɔ̃n ma zĩnda gbãaaoro. Mèè yákpae ke lán à òmɛ nàme, mèè yákpae ke a zéa, zaake mèè ma zĩnda pɔ̃yezi wɛtɛro, sé gbɛ̀ kè ma zĩ pì pó.

Yesu iko sèedadeenɔ̃

31 Tó má de ma zĩnda sèedadee ù, le ma yã náane vĩro.

32 Sèedade pãndee kuu kè è ma yã o, má dɔ̃ kè ma yã kè è oo náane vĩ.

33 Baa apinɔ̃, a gbɛ̀nɔ̃ zĩ Yaayaa, ben à yãpuraa òare.

34 Mée mè kpá gbɛ̀ntee sèedadekeɛnaaro, mée beee ooare le à e à bɔ̃ zia yãnzimɛ.

35 Yaaya de lán fitia kè nana èe guu puu bà, ben a we à pɔ̃nnaa kè à gupuraazi gurɔ̃ plaa.

36 Yã kè De Ludaa dàme mà keɛnɔ̃, kè mée kee pìnɔ̃ deare sèeda ù, kè De Luda bé à ma zĩ. Ma sèeda pì de Yaaya pòla.

37 Ma De kè ma zĩ ma yã ò dɔ̃. Èe à kòto ma zikiro, ée wéɛ siàlero,

- 38 à yā e vēekii e a swè guuro, kè ée gbē kè à à zì náane kero yānzi.
- 39 Èè Luda yā tàasi ke, zaake eègõ daa gwen é wèndi kè è yāaroo en. Ma yān takada pì e oo sō,
- 40 mōde ée gii mó ma kiiazi le à wèndi pì e.
- 41 Mée sáabu weteē gbēntee kiiaro,
- 42 mōde má a dō, má dō kè á ye Ludaziro.
- 43 Ma mō kōn ma De tóo, ben ée ma síro. Tó gbē pānde mò kōn a zīnda tóo, é à sí.
- 44 Lán eè sáabu wetekōa nà, mōde eè sáabu wete Luda mèn do lélea kero, é ke dia à ma yā síí?
- 45 Àtongõ daa māmbe mé gá kōn a yāo ma De kiiaro, Musa kè a wée dozi bé eé gá a yāo.
- 46 Tó a Musa yā sì, le a ma yā sì se, zaake ma yān à kè Luda yān.
- 47 Kè ée yā kè à kè Luda yānnō síro, é ke dia à ma yā síí?

6

*Póblekpana gōgbē gōon boro sōroonōa
(Mat 14:13-21, Maa 6:30-44, Luk 9:10-17)*

- 1 Beee gbera Yesu bikū Galili sèbe kè wè be do Tiberia baa.
- 2 Gbēnō gō tézi paripari, kè aō à dabuyānō è dian èe gyāreenō kēekōana yānzi.
- 3 Ben Yesu didi à vēe sīsīa kōn a ìbanō.
- 4 Yudanō Banla zībaa kà kī.
- 5 Kè Yesu wée sè musu, à è gbēnō e mōo a kiia paripari, ben à Filipi là à bè: Mákpan wé póblee lún le gbēnō blee?
- 6 À beee ò le à Filipi yō à gwa yānzime, zaake à dō lán é ke nà.
- 7 Ben Filipi wèala à bè: Kondogi ò mèn wàa do buredi, baa tó wà lili baadene fétefete, eé mórmaro.
- 8 À ìbanō doke Anduru, Simō Pita dáaro bène:
- 9 Négōgbē kee kú kè, à buredi aaga vī mèn sōro kōn kpò néngonō mèn plaa. Bón beee é ke parii kènnōe?
- 10 Yesu bè: À gbēnō vēevēe. Sè di guu pìn, ben aō vēevēe. Gōgbēnō kà gōon boro sōro taka.
- 11 Yesu buredi pìnō sè à aubarika dàn, ben à kpàatete gbē kè aō vēena pìnōne lán aō yezi nà. Len à kpò kpàmma le do.
- 12 Kè aō kà ñ píngi, à bè a ìbanōne: À à kpaaa kè gō sée píngi, le à ke tón ke pāro.
- 13 Ben aō buredi mèn sōroo kè wà sò pì kpaaa kè gōnō sèe gbíi kuri awēplaa pà.
- 14 Kè wà dabuyā kè Yesu kè pì è wà bè: Gbē pì né annabi kè èe mōo anduna guume yápura.
- 15 Yesu dō kè wà yezi wà mó wà a kū wà a ká kí ũ kōn gbāaaome, ben à gùinne gwe à èara à didi sīsī musu ado.

*Yesu taa'ona sèbela
(Mat 14:22-33, Maa 6:45-52)*

- 16 Kè uusie kè, à ìbanō gàa sèbe baa.
- 17 Ben aō gè goro'ite guu, aōe bikūu sèbe pì baa kāa Kapenamu kpa. Guu gīake à sì Yesu e ká ñ kii kòro.
- 18 Zàga'ia gbāaa kàka, ben í e fēe.
- 19 Kè à ìbanō goro li wà kà kiloo sōro ke swēdo taka, ben aō Yesu è èe taa oo íla, èe sō ñ gorozi, ben vīa ñ kū.
- 20 Ben à bèinne: Mámbee! Àton tó vīa a kūro.

21 Aõ wèzi à gē góro guu, ben góro pì kà guu kè aõe gaan gõo.

Gbēno Yesu weteɛna

22 Kè guu dò parii kpé zena sèbe baa kãa. Aõ dõ kè góro'ite kú gwe yã mèn dome, Yesu sõ èe gē góro pì guu kõn a ìbanoro, aõ tà ñtēeme.

23 Zãazãa góro'ite pãndeno bò Tiberia, aõ mò guu kè kī kõn guu kè wà buredi sòn-o, kè Dii sáabu kpà.

24 Kè parii pì è àpi ke à ìbanoro kú gwe doro, aõ gè góro pìno guu aõ gàa à wete Kapenamú.

Yesu bé pòblee kè è ñ ká wèndia ũ

25 Kè aõ à è sèbe baa gwe, aõ bène: Rabi, n ka kè bõreme?

26 Yesu bèñne: Yãpuraan mée ooare, èe ma weteɛ buredi kè á sò a kã yãnzime, èe ke dabuyã kè á èno yãnzinlo.

27 Àton zīi ke pòblee kè è yãa yãziro, sé pòblee kè è ñ ká wèndi kè è yãarooa. Gbēntee Né bé eé a gba pòblee pì, zaake àpin De Luda a sèeda kèa.

28 Ben aõ à là wà bè: Dian wé ke nà wà yã kè Ludaa yezi wà kee kee?

29 Yesu wèñla à bè: Yã kè Ludaa yezi à keen yè: À gbē kè à à zī náane ke.

30 Aõ bène: Dabuyã kpàreen né kewe, le wà e wà n náane kee? Yã kpàreen né kee?

31 Wa dezinò mana blè gbáan lán wà kè Luda yãn nà wà bè: A pòblee kè bò musu kpámma aõ blè.

32 Ben Yesu bèñne: Yãpuraan mée ooare, èe ke Musa bé à pòblee kè bò musu kpàawaro. Ma De bé è pòblee yãpuradee kè bò musu kpáawa.

33 Pòblee kè Ludaa kpà pìn gbē kè bò musu è wèndi kpá andunaa ũ.

34 Aõ bène: Mare, ñgõ pòblee beee taka kpaawa guro píngi.

35 Ben Yesu bèñne: Mámbe pòblee kè è ñ ká wèndia ũ. Nõaa é gbē kè mò ma kiia dero, ímii é ma náanekeri de zikiro.

36 Baa kõn beeeo lán má òare nà, baa kè a ma e, èe ma náane kero.

37 Gbē kè ma Dee kpàmaa é mó ma kiia, mé pé gbē kè mò ma kiiaa zikiro.

38 Èe ke ma zīnda poyezi yãzin ma bõ musu ma mõziro, sé gbē kè ma zī pò.

39 Pò kè gbē kè ma zīi pì yezin yè: Màton tó gbē kè à kpàmaanò ke sãsáro. À yezi mà ñ fèe ziaa zī.

40 Zaake pò kè ma Dee yezin yè: Gbē kè wée pè à Néa bensõ èe à náane kee gõ wèndi kè è yãaroo vī, mé à fèe ziaa zī.

41 Ben Yuda gbãadeenò zòka kàzi, kè à bè ambe pòblee kè bò musu ũ yãzi.

42 Aõ bè: Gbē pì né Yesu Yusufu nénloo? Wá à de kõn à dao dõ né! Ben èe bee a bõ musume.

43 Yesu bèñne: Àton zòka káro.

44 Gbēke é fõ à mò ma kiiaro, tó èe ke ma De kè ma zīi à sisi baasiro, mé à fèe ziaa zī.

45 À kēna annabinò takada guu wà bè: Luda bé eé yã da baadene. Gbē kè De Luda yã mà bensõ à à yã dà, àambe è mó ma kiia.

46 Èe ke gbēke De Luda è kõn wéonlo. Gbē kè bò à kiia bé à à è ado.

47 Yãpuraan mée ooare, ma náanekeri wèndi kè è yãaroo vī.

48 Mámbe pòblee kè è ñ ká wèndia ũ.

49 A dezinò mana blè gbáan, baa kõn beeeo aõ gàga.

50 Pòblee kè è bõ musu sõ, tó gbē blè, eé garo.

51 Mámbe pòblee wèndidee kè bò musu pì ũ. Tó gbē à kè blè, eégõ kuu guro píngi. Pòblee kè mé kpámman ma mēbaasi ũ, le anduna gõ wèndi vī yãzi.

⁵² Ben gbãadee pìnɔ e leokpakɔa kee kɔo wà bè: Gbē pi é fɔ à a mēbaasi kpáwa wà sòn yó?

⁵³ Ben Yesu bèñne: Yāpuraan mēe ooare, tó ée Gbēntee Né mēbaasi só a à aru mīro, égɔ wēndi vīro.

⁵⁴ Gbē kè è ma mēbaasi só à ma aru mii wēndi kè è yāaroo vī. Mámbe mé à fēe ziaa zī.

⁵⁵ Zaake ma mēbaasi né pɔble yāpuraame, ma aru né ímina yāpuraame.

⁵⁶ Gbē kè è ma mēbaasi só à ma aru mii kú ma guu, má sɔo kú à guu.

⁵⁷ Lán De Luda Wēndide ma zī bensɔ má kuu à yānzi nà, len gbē kè è ma mēbaasi só égɔ kuu ma yānzi le.

⁵⁸ Pɔblee kè bɔ musun gwe. À de lán pɔblee kè a dezinɔ blè aɔ gà bàro. Pɔble beee blèri égɔ kuu gurɔ sānda pínɡime.

⁵⁹ Yesu yā beeenɔ ò gurɔ kè èe yā daañne Kapenam u aduakεkpeemme.

Yesu ìba kenɔ bɔrukpeεkena

⁶⁰ Kè à ìbanɔ yā pi mà, aɔ paridee bè: Yā gbāaame, dé bé eé beee fɔo?

⁶¹ Yesu dɔ a swē guu kè a ìbanɔ e zɔka kaa yā pi musu, ben à bèñne: Yā pi e a fuuɔ?

⁶² Tó á è Gbēntee Né fēe èe taa guu kè à kún yā sɔ né?

⁶³ Luda Nini bé è wēndi kpámma, mēbaasi né pɔkenlo. Yā kè má òareenɔn Luda Nini kè è n ká wēndia yā ũ.

⁶⁴ Mɔde a gbēkenɔ e ma náane kero. Zaake Yesu gbē kè aɔe a náane keroonɔ dɔ zaa káaku kɔn gbē kè eé a kpámmao.

⁶⁵ Ben à bè dɔ: Beee yānzín má òarezi, gbēke é fɔ à mó ma kiiaro, séto De Luda à gbà zé.

⁶⁶ Zaa gurɔ beee a ìba kenɔ bɔru kpeε paripari, aɔe tézi dɔro.

⁶⁷ Ben Yesu a ìba gɔɔn kuri awεεplaaanɔ là à bè: Á yezi à tá sen yó?

⁶⁸ Simɔ Pita wèàla à bè: Dii, dé kiián wé gán? N wēndi kè è yāaro yā vī.

⁶⁹ Wa n náane kè, wá dɔ ke Luda gbē kè à kú adonan n ũ.

⁷⁰ Yesu bèñne: A gɔɔn kuri awεεplaaa kēnɔn má sèroo? Baa kɔn beeeo a gbē doo né ibilisime.

⁷¹ Yudasi, Simɔ Isikarioti nén à téa. Àpin gɔɔn kuri awεεplaaa pìnɔ doke kè eé à kpámma ũ.

7

Yesu kɔn a dāaronɔ

¹ Beee gbera Yesu gaa Galili wéte kɔn wéteo, zaake à yezi à lili o Yudearo, kè Yuda gbãadeenɔ e à wete wà à de yānzi.

² Yudanɔ Kutadɔna zībaa kà kīi,

³ ben à dāaronɔ bène: N fēe gura kè n gá Yudea, le n ìba kè aɔo kú gweenɔ yā kè née keenɔ e se.

⁴ Tó gbē yezi à tó bɔ, è a yānɔ ke utenaro. Lán née yā kēnɔ taka kee nà, n n zīnda ɔɔa andunanε.

⁵ Baa à dāaro pìnɔ aɔe à náane kero.

⁶ Ben Yesu bèñne: À gurɔ e káme kòro. Amɔanɔ sɔ á zé vī gurɔ sānda pínɡi.

⁷ Anduna é we à zaaguro, mɔde à zāmagu kè mēe be à yākεna zaa yānzi.

⁸ À gá zībaakεkiia, mēe gaaro, zaake à gurɔ e káme kòro.

⁹ Kè à yā pi ò, ben à gɔ Galili.

Yesu gana Kutadɔna zībaakεkiia

10 Kè à dǎaro pìnɔ gǎa zĩbaakɛkiia, gbasa àton gá. Èe gá gbɛnɔ wáaro, à gǎa asii guumɛ.

11 Yuda gbǎadeenɔ e à wɛtɛɛ zĩbaakɛkiia aɔ bè: Àpi kú máa?

12 Parii guu wèe yǎbuu tǎa maamaa à musu. Gbɛkenɔ bè: Gbɛ maaamɛ. Gbɛkenɔ bè: Auo, èe gbɛnɔ sǎsǎamɛ.

13 Gbɛkee e a yǎ o gupuraaaro, kè wèe vĩa kɛɛ gbǎadee pìnɔnɛ yǎnzi.

14 Kè zĩbaa kà a dagura, Yesu gǎa Luda ua guu, èe yǎ daánɛ.

15 À yǎ bò gbǎadee pìnɔ saɛ wà bè: Gbɛ kè èe kyó kɛroo bé à takada dǎ lɛɔ?

16 Ben Yesu bènnɛ: Yǎ kè mɛɛ daánɛ né ma zĩnda yǎnlo, gbɛ kè ma zĩi yǎmɛ.

17 Gbɛ kè yezi à zɛ kǔn Luda pɔyezikenao éǔ dǎ tó ma yǎdannɛna dɛ Luda pó ũ, kesɔ ma zĩnda yǎn mɛɛ oo.

18 Gbɛ kè è a zĩnda yǎ oo e wɛtɛɛ à tó bɔmɛ. Gbɛ kè è wɛtɛ à gbɛ kè a zĩi tó bɔɔ náanɛ vĩ, mɔnafiki kú à guuro.

19 Musa e doka daareroo? A gbɛke yǎ pì kũna sǎro. Bóyǎnzin ée wɛtɛɛ à ma dɛzi?

20 Ben gbɛnɔ bènnɛ: N zĩn vĩmɛ. Dé bé èe wɛtɛɛ à n dɛɛ?

21 Yesu bènnɛ: Dabuyǎ mèn don má kè, ben à bò a pĩngi saɛ.

22 Musa bǎngukɛna yǎ dàare, ben eè bǎngu kɛ kámmaboguroo zĩ. Ase èe kɛ Musa kiian à nǎanlo, à bò a dɛzi káakunɔ kiiamɛ.

23 Lán wè bǎngu kɛ nénnɛ kámmaboguroo zĩ nà lɛ wàton bɔ Musa doka kpɛero yǎnzi, à kè dia a pɔɔ fɛnamazi, kè ma gbɛ gbà aafia wásawasa kámmaboguroo zĩi?

24 Àton yǎ gwa lán a wéɛ e ee nàro. À yǎ gwa a zéa.

Yesun Mɛsaya ũɔ?

25 Ben Yerusalemudeenɔ bè: Gbɛ pì né gbɛ kè wèe à wɛtɛɛ wà à dɛɛnloo?

26 À gwa, èe yǎ oo gupuraa, ben gbɛkee e yǎ liaro. Gbǎadeenɔ à dǎ Mɛsaya ũ yǎpuraan yó?

27 Wá dǎ guu kè gbɛ kèkii bòn. Tó Mɛsaya mò, weégɔ dǎ guu kè à bònlo.

28 Beee yǎnzi gurɔ kè Yesu e yǎ daánɛ Luda ua guu, à pùtǎ à bè: Á ma dǎ bensɔ á dǎ guu kè ma bòn. Ase mɛɛ mó kǔn ma zĩndaoro. Gbɛ kè ma zĩi né yǎpuradeemɛ, ben á à dǎro.

29 Má à dǎ, zaakɛ ma bɔ à kiiamɛ, àmbe à ma zĩ.

30 Ben aɔɔe à wɛtɛɛ wà à kũ, mɔde gbɛkee e ɔ naaro, zaakɛ à gurɔ e papa kòro.

31 Zà guu wà Yesu náanɛ kè pari wà bè: Tó Mɛsaya mò, eé dabuyǎ kɛ pari dɛ kè gbɛ kèkii kɛlan yó?

Dogarino zĩna aɔ Yesu kũ

32 Kè Farisinɔ mǎ wèe yǎbuu tǎa zà guu à yǎ musu, ben sa'orikinɔ kǔn Farisi pìnɔ dogarinɔ zĩ wà à kũ.

33 Ben Yesu bè: Ma kuunaaoo gò féte, gbasa mǎ tá gbɛ kè ma zĩi kiia.

34 É ma wɛtɛ à koramazi, zaakɛ é fǎ à gá guu kè má kúnlo.

35 Ben gbǎadee pìnɔ e kǔ lalaa: Mán à yezi à gán kè wé korazi? À yezi à gá wa gbɛ kè aɔ fǎakɔa Giriki búsunɔ guu kiia lɛ à yǎ da Giriki pìnɔnɛn yó?

36 Yǎ kè à ò pì mǐ dɛ diamɛ? Kè à bè wé a wɛtɛ wà koraazi bensɔ guu kè á kún wé fǎ wà gá gwero né.

Í kè è n ká wèndia

37 Zĩbaa gurɔ zǎa bíta zĩ Yesu fɛɛ à pùtǎ à bè: Gbɛ kè ímii e à dɛɛ à mó ma kiia à í mǐ,

³⁸ gbě kè èe ma náane keε sō, í kè è ñ ká wèndia égō bàa lee zaa à nòse guu lán wà kè Luda yān nà.

³⁹ À yā kè ò Luda Nini kè gbě kè aōe a náane keεno é sí yā musume. Aō Luda Nini pì vī gīaro, kè Yesu e gīake à tó bō kòro yānzi.

Gběno kèkèkōana Yesu yānzi

⁴⁰ Kè gběno yā pì mà, gběkeno bè: Gbè kèkii né annabi pime yāpura.

⁴¹ Gbèkeno bè: Gbè kèkii né Mesayame. Mòde gbèkeno bè: Mesaya é bō Galili sōs?

⁴² Wà kè Luda yān wà bè, Mesaya né Dauda boriime, eé bō Dauda be wéte Betelemume.

⁴³ Ben gběno kèkèkōa Yesu yānzi.

⁴⁴ Aō gbèkeno yezi wà à kū, mōde gbèkee e o naaro.

Yuda gbāadeeno è Yesu náane kero

⁴⁵ Ben dogarino èara wà tà sa'orikinōa kōn Farisino. Ben aō ñ lá wà bè: Bóyānzi ée à kū a suoziroo?

⁴⁶ Dogari pino wèña wà bè: Gbèkee e yā o lán gbè kèkii bà zikiro.

⁴⁷ Ben Farisino bèñne: À a likōa sen yó?

⁴⁸ Gbāadee ke Farisi ke à náane kèn yó?

⁴⁹ Pari beee Luda yā dōro, Luda lé kèñneme.

⁵⁰ Nikodemu kè gāa Yesu kiia yāa né gbāadee pino dokeme. À bèñne:

⁵¹ Wa doka guu wà bè, wàton yā da gbèla a yā mana sairo ke yā kè à kè dōna sairo.

⁵² Aō bène: Galili gbèn n ũ seó? Ñ tàasi ke ñ gwa, né e kè annabi ke è bō Galiliro.

⁵³ Ben baade tà a be.

8

Nōgbè kè wà kù zinakena guu

¹ Yesu gāa Kùkpe sīsīgezi.

² Kè guu dō gō, à èara à gāa Luda ua guu. Baade píngi mò à kiia, ben à vèe èe yā daañne.

³ Ben ludayādannerino kōn Farisino mò à kiia kōn nōgbè kè wà kù zinakena guu, aō à zè zà guu

⁴ aō bè Yesune: Danneri, wà nōgbè kè kù kōn gōpōseεo wéedewe.

⁵ Wa doka guu Musa diε wà nōgbè kè taka pápa gbèo wà à demε. Ñ è dia sōo?

⁶ Aō beee ò le aō à yō wà gwa wà e wà yā daàla yānzime. Ben Yesu nàe èe ogbε kèε tōtεa.

⁷ Kè aō kpé wèe à lalaa, ben à a mì sè lezī à bèñne: A gbè kè èe durun ke zikiroo à pá gbèo káaku.

⁸ Ben à èara à nàe èe ogbε kèε tōtεa dō.

⁹ Kè aō mà le, ben aō fāakōa doodo sēna zaa gbēnsinōa. Ben aō Yesu tò ado kōn nōgbè pìo.

¹⁰ Ben à èara à a mì sè lezī à bène: Nōgbè, aō tà máme? Wèe yā danla dōroo?

¹¹ Nōgbè pì wèla à bè: Baa, aō gbèkee kú kè dōro. Ben Yesu bène: Mapi se, mé yā danlaro. Ñ gá. Zaa gbàa ñton durun ke dōro.

Yesun gupuraa ũ andunane

¹² Ben Yesu yā ò gbēnoñe dō à bè: Mámbe gupuraa ũ andunane, gbè kè témazii égō kú gusiaan dōro, gupuraa kè è ñ ká wèndian adee égō vī.

¹³ Ben Farisino bène: Ñ de n zīnda sèedadee ũ, n yā náane vīro.

14 Ben Yesu wènlá à bè: Baa tó mée ma zĩnda yā oo, ma yā náane vī, zaake má dō guu kè ma bɔn kɔn guu kè mée taan-o. Amɔanɔ sɔ, á guu kè ma bɔn kɔn guu kè mée taan-o dōro.

15 Ée ma taari ee gbēnteekeem̄. Mée gbēke taari e sōro.

16 Tó ma gbē taari è sɔ, taari'ena pì égɔ náane vī, zaake má kú madoro, ma De kè ma zĩi kúmao.

17 Á kú a doka takadan wà bè, sèedade gɔɔn plaaanɔ yā bé à náane vī.

18 Mámbe ma zĩnda sèedadee ũ. Ma De kè ma zĩi né ma sèedadeem̄ dɔ.

19 Ben aɔ à là wà bè: N dee kú mám̄? Yesu wènlá à bè: Á ma dōro, bensɔ á ma De dōro. Tó a ma dō, le a ma De dō.

20 Yesu yā beee ò ɔɔsikiia, gurɔ kè èe yā daañne Luda ua guum̄. Wèè à kũro, zaake à gurɔ e papa kòro.

Éf̄ à gá guu kè mée taanlo

21 Ben Yesu bènn̄e dɔ: Mée taa, é ma wet̄e, m̄de é ga a durun guum̄. É f̄ à gá guu kè mée taanlo.

22 Ben gbāadee p̄nɔ bè: À bè wé f̄ wà gá guu kè ée taanlo. Eé a zĩnda den yó?

23 Ben Yesu bènn̄e: Tɔɔte kè gbēnɔn a ũ, musu gbēn ma ũ. Anduna kèki gbēnɔn a ũ, anduna kèki gbēn ma ũro.

24 Beee yānz̄in ma bèare é ga a durun guum̄. Tó ée sí kè mámbe gbē kè má de à ũro, é ga a durun guum̄.

25 Ben aɔ à là wà bè: Déme n ũu? Yesu wènlá à bè: Gbē kè má òare zaa káakun ma ũ.

26 Má yā vī pari mà o a musu mà yā daoala. Gbē kè ma zĩi né yāpuradeem̄, yā kè má mà à kiian m̄e o andunan̄e.

27 Aɔe dō kè De Ludan à téaro,

28 ben Yesu bènn̄e: Tó a Gbēntee Né sè á dò musu, é gbasa à dō kè mámbe gbē kè má de à ũro ũ. M̄eè yāke ke kɔn ma zĩndaoro, yā kè ma Dee dām̄e n̄ m̄e o.

29 Gbē kè ma zĩi kúmao, èe ma tó madoro, zaake m̄eègɔ yā kè è káne kee gurɔ píngi.

30 Gurɔ kè Yesu e yā p̄nɔ oo, wà à náane kè pari.

W̄eenn̄e kɔn z̄nɔ

31 Ben Yesu bè Yuda gbāadee kè aɔ à yā s̄nɔn̄e: Tó á ma yā kũna, égɔ de ma ìbanɔ ũ yāpura.

32 Égɔ yāpuraa dō, yāpuraa p̄i é tó à gɔ a zĩnda vī.

33 Ben aɔ bènn̄e: Ibraĩ boriin wa ũ, wée zò ble gbēken̄e zikiro. Ben n̄ee bee wé gɔ wa zĩnda v̄íɔ?

34 Yesu wènlá à bè: Yāpuraan mée ooare, gbē kè è durun kee né durun zòm̄e.

35 Zò kuu ua gbē ũ gurɔ píngi, ua n̄én ua gbē ũ gurɔ píngi.

36 Tó Luda Né a bo zòbleen, é gɔ a zĩnda vī yāpura.

37 Má dō kè Ibraĩ boriin a ũ, m̄de ée ma wet̄e à ma de kè ma yā kú a n̄òse guuro yānz̄i.

38 Yā kè má è ma De kiian mée oo, yā kè á mà a de kiian ée kee.

39 Ben aɔ bènn̄e: Ibraĩn wa de ũ. Ben Yesu bènn̄e: Tó Ibraĩ n̄énɔn a ũ, le a Ibraĩ dà s̄e.

40 Tia sa ée ma wet̄e à ma de, mam̄ma kè ma yāpuraa kè má mà Luda kiia òaree. Ibraĩ e yā beee taka kero.

41 Ée a de yākena keem̄. Ben aɔ bènn̄e: Gitas̄ɔn̄en̄en̄ wa ũro. De m̄èn doon wá vī, àmbe Luda ũ.

42 Yesu bènn̄e: Tó a den Luda ũ, le á yemazi, zaake Luda kiian ma bɔn ma m̄. Mée mó kɔn ma zĩndaoro, àmbe à ma zĩ.

43 À kè dia ée ma yā d̄rɔ d̄roo? Kè eè f̄ à ma yā d̄rɔ d̄roo yānz̄im̄e.

⁴⁴ A de Ibilisi pón a ũ, à poyezin á yezi à ke. Gbēderin à ũ zaa káaku, è ze kōn yāpuraaro, kè yāpuraa kú à nòse guuro yānzi. Tó à egge tò, à zīnda dàn gwe, zaake egdeen à ũ, egge mīmē.

⁴⁵ Mapi sō, mèè yāpuraa o. Beee yānzi eè ma yā síro.

⁴⁶ A té, dé bé eé be ma durun kè? Kè yāpuraan mée oo, à kè dia ée ma yā siiroo?

⁴⁷ Gbē kè de Luda pó ũu è yā kè Ludaa e oo mamē. Á de Luda pó ũro, beee yānzin eè ma yā maziro.

Yesu dena Ibraīla

⁴⁸ Ben gbāadee pìno bène: Samaria gbēn n ũ! N zīn vīmē! Ke yāpuranlo?

⁴⁹ Ben Yesu bè: Má zīn vīro. Mèè bèè li ma Denē, mōde eè ma kpē bō.

⁵⁰ Mèè wete mà a zīnda tó boro, gbēke bé è wete mē, àmbe yāgōgōri ũ.

⁵¹ Yāpuraan mée ooare, gbē kè è dō ma yāzi é ga zikiro.

⁵² Ben gbāadee pìno bène: Wá dō sa kè n zīn vī. Ibraī gà kōn annabinō píngi, ben nēe bee gbē kè è dō n yāzi é ga zikiroó?

⁵³ N de wa dezi Ibraī kè gālan yó? Annabinō gāga dō. Dén nēe n zīnda diēe à ũu?

⁵⁴ Ben Yesu bè: Tó mée ma zīnda tó bōomē, beee bèè vīro. Ma De kè ée bee à de a Luda ũ, àmbe è ma tó bō.

⁵⁵ Á à dōro, mōde má à dō. Tó ma bè má à dōro, mégō de egdee ũ lán a bàme. Má à dō, ben má à yā kūna.

⁵⁶ A dezi káaku Ibraī pōnnaa kè ma gurō ena yā musu. Á è, ben à pōo kè nna.

⁵⁷ Ben gbāadee pìno bène: Nēe ká wèe baplaa akuri kōro, ben n Ibraī ésó?

⁵⁸ Yesu bène: Yāpuraan mée ooare, le wèe Ibraī i kōro, má kuu.

⁵⁹ Ben aō gbè sèe le wà à pápao. Ben a a zīnda ùte à bō Luda ua guu.

9

Gōgbē kè wà ì vīa ũ kēkōana

¹ Kè Yesu e lili oo, à gōgbē kè wà ì vīa ũu è.

² Ben à ìbanō à là wà bè: Rabi, dé durun yānzin wà gbē pì ì vīa ũzi? Á zīnda pó yānzin yóo, ke à de kōn à dao pómē?

³ Yesu wēnla à bè: Èe ke àpi ke à de kōn à dao durun yānzinlo. Le wà Luda yākena ea yānzimē.

⁴ Séde wà gbē kè ma zīi zīi ke zaa gupura wéezī. Gusiaa e suu kè gbēke é zī ke e à ke dōro.

⁵ Gurōo kè má kú anduna guu, má de gupuraa ũ andunanē.

⁶ Kè à ò le, à lóu sù tōte, ben à yà à màma à wéena.

⁷ Á bène: N gá n uu pípi Siloamu í guu. Tó pì bè, í gbarēna. Ben à gàa à uu pìpi, ben à sù wéeo wēna.

⁸ Á fáandideenō kōn gbē kè aōo à dō baakeri ũunō bè: Gbē kè ègō baa kee vēena pìn gweroo?

⁹ Gbēkenō bè: Àpimē. Gbēkenō bè: Auo, adee bōkōbaomē. Gōgbē pì bè: Mámbeel!

¹⁰ Ben aō à là wà bè: Á kè dia n wéè wè?

¹¹ Á wēnla à bè: Gbē kè wè benē Yesu bé à būsuyà à màma ma wéea, à bè mà gá uu pípi Siloamu í guu. Kè ma gaa ma uu pìpi, ben ma guu è.

¹² Ben aō à là wà bè: Àpi kú māmē? Á bè: Má dōro.

Farisinō yālalana gbē kè de vīa ũ yāaa

¹³ Ben aō gàa Farisinō kiia kōn gbē kè de vīa ũ yāa pìo.

- 14 Bensõ kámmabogurɔɔ zĩn Yesu bùsu yà à à wée wèonε.
- 15 Ben Farisinɔ à là dɔ: Dian ní kè nà n guu è? À wènlá à bè: À bɔtɔnga mà ma wéεamε. Kè má pìpi, ben ma guu è.
- 16 Ben Farisi kenɔ bè: Gbē pì e bɔ Luda kiianno, zaake è kámmabogurɔɔ zĩ yā daro. Aõ gbēkenɔ bè: Durunkeri é fĩ à dabuyā beeenɔ taka keɔ? Ben aõ kèkèkɔa.
- 17 Ben aõ à là dɔ: Mmɔn sɔ, gbē kè à n wée wènnεε, néε à yā daa diame? À bè: Annabimε.
- 18 Baa kɔn beeeo gbāadeenɔɔ e sí kè vian à ũ gbasa à wée wèro, ben aõ gàa wà à de kɔn à dao sìsi.
- 19 Aõ ní lá wà bè: A nén yèɔ? A à ì vĩa ũn yó? À kè dia èe guu ee saa?
- 20 Ben à de kɔn à dao wènlá wà bè: Wá dɔ kè wa néme. Wa à ì vĩa ũmε.
- 21 Mɔde lán à kè nà èe guu ee sa, ke gbē kè à à wée wènnε, wá dɔro. À à la gwe. Gbē ɔndɔname, eé fĩ à a zĩnda yā o.
- 22 À de kɔn à dao ò le, kè aɔɔe vĩa keε gbāadeenɔne yānzimε. Zaake aõ zèo kè gbē kè bè Yesu né Mesayamε, wà aduakekpe zé zɔnε.
- 23 Beee yānzin à de kɔn à dao bè, gbē ɔndɔname, aõ à lazi.
- 24 Gbē kè de vĩa ũ yāa pì sisina gèn plaadee guun aõ bène: N yāpuraa o Luda yānzi. Wá dɔ kè gɔgbē pì né durunkirimε.
- 25 Ben à bè: Tó durunkirimε, má dɔro. Yā mèn don má dɔ. Vian ma ũ yā, ben méε guu ee sa.
- 26 Ben aõ à là wà bè: Bón à kènnεε? Dian à kè nà à n wée wènnεε?
- 27 À wènlá à bè: Má òare kò, ée swā kpáro. Bóyānzin á yezi à mazi dɔɔ? Á yezi à gɔ à ibanɔ ũ sen yó?
- 28 Ben aõ zɔka d̀a wà bè: M̀be ní de à ìba ũ gwe! Wamɔwa sɔ Musa ìbanɔn wa ũ.
- 29 Wá dɔ kè Luda yā ò Musao. Àmɔ sɔ, wá dɔ guu kè à b̀nlo.
- 30 Ben gɔgbē pì bène: À yābɔnsae ma gwe! À ma wée wème, ben á dɔ guu kè à b̀nloɔ?
- 31 Wá dɔ kè Luda è swā kpá durunkerinɔ yāziro, mɔde è swā kpá a yāmari kè aɔè a poyezi keenɔ yāzi.
- 32 Zaa lán Luda anduna kàe nà, wèe ma gbēke gbē kè wà à ì vĩa ũu wée wène zikiro.
- 33 Tó èe ke gbē pì b̀ Luda kiiaro, eé fĩ à p̀ke kero.
- 34 Ben aõ bène: Wà n i durun guu míɔmíɔmε, ben néε yā daaweɔ? Ben aõ p̀ea.

Ludad̄sai né v̀akũname

- 35 Yesu mà kè wà p̀ea. Kè à à è, à à là à bè: Néε Gbēntee Né náane keεɔ?
- 36 Gɔgbē pì wèlala à bè: Mare, dén à ũ le mà e mà à náane keε?
- 37 Yesu bène: N à è, àmbe e yā oonyo.
- 38 Ben gɔgbē pì bène: Dii, méε n náane keε. Ben à donzi kène.
- 39 Ben Yesu bè: Gbēnɔ kèkèkɔana yānzin ma mɔzi anduna guu kè, le wéesiadeenɔ wée kè, wéekèrinɔ gɔ wéesiadeenɔ ũ.
- 40 Farisi kenɔ kú gwe. Kè aõ yā pì mà, aõ bène: Wapinɔ, vianɔn wa ũ seɔ?
- 41 Ben Yesu bène: Tó vianɔn a ũ, le á durun v̀iro. Mɔde kè ée bee a wée kèna yānzi, a durun kpé kúaome.

10

Yalékɔzina kɔn sádario

- 1 Yāpuraan méε ooare, gbē kè è gē sã karalenlo, mɔde è v̄i karala gu pānden, adee né kpāime, kpāi wéedewemε.
- 2 Gbē kè è gē karalen sɔ, adeen sádari ũ.

3 Kara dākpari è zé wē adeene, sāano sōo à kòto dō. È a sāano sísi aō baade tóa à bōéño.

4 Tó à bōéño, è dōñne ae aōègō tézi kè aōo à kòto dō yānzi.

5 Aōè we wà té gbē pāndeziro. Aōè bàa lénne kè aōo gbē pānde kòto dōro yānzi.

6 Yesu yā pì lèkōziñne, ben aōe dō tó bō yān èe oonnero.

Yesu né sādāri maaame

7 Beee yānzi Yesu èara à bèñne: Yāpuraan mée ooare, māmbe karale ũ sāano.

8 Gbē kè aō dōmne aeno né kpāinome, kpāi wéedewenome n pīngi, ben sāano e n yā maro.

9 Māmbe karale ũ. Gbē kè gè ma guu é aafia e. Eégō gēe àgō bōo ée póblekii e.

10 Kpāi'ona yānzin kpāi è mózi è pō de è pō kaate. Ma mōme, le gbēno gō wēndi vī aōgō vī papana.

11 Māmbe sādāri maaa ũ. Sādāri maaa è gí a wēndizi a sāano yānzi.

12 Ayazikeri né sādāri maaanlo. Kè sāano de à pō ũro yānzi, tó à è lewan e mōo, è sāano tón à bàa léme, ben lewan è sí sāano té à n fāakōa.

13 Gbē pì bà ègō kú kōn sāanooro, kè à de ayazikeri ũ yānzi.

14 Māmbe sādāri maaa ũ. Má a sāano dō, ma sāano sōo ma dō,

15 lán De Ludaa ma dō bensō má à dō nà. Mèè gii ma wēndizi aō yānzi.

16 Má sā pāndenō vī kè aōo kú kara kè guuro. Sé mà suño se. Aōé ma kòto ma, kpāsa é gō mèn do kōn dārio mèn do. De Ludaa yemazi

17 kè mée gii ma wēndizi yānzi, le mà èara mà sí dō.

18 Gbēke é ma wēndi símaro, mé gízi kōn ma zīndaome. Má à gizina zé vī, má à sina zé vī dō. Yā kè ma Dee diemēen gwe.

19 Yā pì yānzi Yuda gbāadeeno kèkēkōa dō.

20 Aō té gbē paridee bè: À zīn vīme, à mì liè. Bóyānzin ée swā kpaà à yāzizi?

21 Aō gbēkenō bè: Zīnde yā'onan gwero. Zīn é fō à vīa wée wēs?

Yesu a ludake onnena

22 Luda kpé kyakena zībaa kà zaa Yerusalemu. Buusie guume,

23 ben Yesu e lili oo Luda ua guu, zaa guu kè wè be Sulemanu gbaadaan.

24 Ben Yuda gbāadeeno lìgazi, aō à là wà bè: Né wa tó logona ai bōremē? Tó Mesayan n ũ, n owe wásawasa.

25 Ben Yesu wēnla à bè: Má òare, ée síro. Yā kè mée kee kōn ma De tóo pìnon à sèda ũ.

26 Amōano sō ée síro, kè á de ma sāano ũro yānzime.

27 Ma sāano è ma kòto ma. Má n dō, ben aōègō témazi.

28 Mèè wēndi kè è yāaro kpárima, aōé ga zikiro. Gbēke é fō à n bō ma oziro.

29 Ma De kè à n kpámaa de baade pīngila. Gbēke é fō à n bō à oziro.

30 Mapi kōn ma Deo wá dōnkōme.

31 Gbāadee pìno gbè sèse dō le wà à pápao wà à de.

32 Ben Yesu bèñne: Ma yā maaa kè ma Dee dàmeeno kèare pari. Yā maa kpāree yānzin á yezi à ma pápa gbèozi?

33 Ben gbāadee pìno wèàla wà bè: Wá yezi wà n pápa gbèo yā maaa kè n kè yānzinlo. Kè n dōkè kōn Ludao yānzime. Gbēnteen n ũ, ben n n zīnda diè Luda ũ.

34 Ben Yesu wēnla à bè: Ludaa ò a doka takadan à bè Ludanon n ũ.

35 Luda e gbē kè èe yā oonne pìno sísi ludaanoro? À yā gogona vī sōro.

36 Mamōma kè ma De ma diè adona à ma zī anduna guu sō, kè ma bè Luda Né n ma ũ, bóyānzi a bè ma dōkè kōn Ludaozi?

37 Tó mée ma De kena keero, àton ma yā síro.

³⁸ Tó mée kee sɔ̄, baa tó ée ma yā síro, à ma náane ke ma yākenano yānzi, le àgɔ̄ dɔ̄ sãnsãn kè De Ludaa kú ma guu, ben má kú à guu sɔ̄.

³⁹ Ben aɔ̄ èara wèe zé wetee wà à kũ, ben à pitińgu.

⁴⁰ Ben à èara à gaa Yoda baa kaa kpa, guu kè Yaaya gbẽno batisi kèn káaku. À gurɔplaa kè gwe,

⁴¹ ben wà mò à kiia paripari wà bè: Baa kè Yaaya e dabuyã ke kero, yã kè à ò gbẽ kèkiimusu píngi né yãpuraame.

⁴² Ben wà à náane kè gwe pari.

11

Lazaru gana

¹ Gbẽ kè wè bene Lazaru e gyãa kee zaa Betani wéte kè Mariama kɔn a v̄i Maatao kún.

² Mariaman nɔgbẽ kè nɔsi gūnnadee kù Dii gbáa à gògo kɔn a mikáo ũ.

³ Ben Lazaru dāre p̄no lékpāsã kè Yesune wà bè: Dii, n gbẽnnaa e gyãa kee.

⁴ Kè Yesu yā p̄i mà à bè: Gyãa p̄i é m̄i de gaaoro. Le wà Luda gakui e yānzime, le Luda Né sɔ̄ tó bɔ̄ à musu.

⁵ Yesu ye Maata kɔn à dāaroozi kɔn Lazaruo.

⁶ Kè à mà Lazaru e gyãa kee, ben à ḡɔ̄ guu kè à kún ḡia gurɔ plaa.

⁷ Beee gberan à bè a ìbanone: Wà èara wà gá Yudea.

⁸ Ben à ìbanò bène: Rabi, gbãadeenɔ̄ yezi wà n pápa gbèò èe ḡi kero, ben n̄ yezi wà èara wà gá gwe dɔ̄ɔ?

⁹ Yesu bè: Fāantē doo né awa kuri aweeplanloo? Gbẽ kè èe taa oo fāantē è gèn síro, kè èe guu ee anduna kèkii gupuraazi yānzi.

¹⁰ Tó èe lili oo gwāavī, è gèn sí kè à gupuraa p̄i v̄iro yānzi.

¹¹ Yā p̄i ona gberan Yesu bèr̄ne: Wa gbẽnna Lazaru ii òme. Mé ga mà à vu.

¹² Ben à ìbanò bène: Dii, tó èe ii oome, eé aafia e.

¹³ Lazaru ga yān Yesu e ooñne, ben aɔ̄e daa i'oname yāpura.

¹⁴ Ben Yesu òñne wásawasa sa à bè: Lazaru gàm̄e.

¹⁵ Ma p̄ɔ̄ kè nna kè má kú gwero, le à e à ma náane ke yānzi. Wà gá à kiia.

¹⁶ Ben Tomasi kè wè bene Sika bè a gbẽnone: Wà gá kɔn Diio wà ga wa píngi.

Yesun gbẽ ké è gèno vu à wèndi kpámma ũ

¹⁷ Kè Yesu kà gwe, à mò à lè wà Lazaru v̄i à ḡiake à kè gurɔ siigɔ̄ kò.

¹⁸ Betani kú k̄i kɔn Yerusalemuo lán kiloo aagɔ̄ò bà.

¹⁹ Yuda gbãadeenɔ̄ bò zaa gwe pari aɔ̄ mò Maata kɔn Mariamao kiia, le wà sùu kpáñne aɔ̄ dāgɔ̄ ga yā musu.

²⁰ Kè Maata mà Yesu e m̄ɔ̄, à bò à gaa daàle, m̄ode Mariama zè be.

²¹ Ben Maata bè Yesune: Dii, tó n̄ kú kème yā, le ma dāgɔ̄ e garo.

²² Baa tia má dɔ̄ kè yā kè n̄ gbèka Ludaa, eé kenne.

²³ Yesu bène: N dāgɔ̄ é f̄ee.

²⁴ Maata bène: Má dɔ̄ kè eé f̄ee z̄i kè gèno é f̄ee ziaa z̄i.

²⁵ Yesu bène: Mámbe gbẽ kè è gèno f̄ee à wèndi kpámma ũ. Baa tó ma náaneker̄i gá, eégɔ̄ kp̄ee kuu.

²⁶ Gbẽ kè kuu, ben èe ma náane kee é ga zikiro. N beee s̄iɔ̄?

²⁷ Maata bène: Èè, Dii, má s̄i kè Mesayan n̄ ũ, Luda Né kè wà bè eé mó anduna guu.

Yesu wéé'i kàn

²⁸ Kè Maata ò le, ben à gaa à a dāaro Mariama s̄isi, ben à òne asii guu à bè: Danneri mò èe n gbekaa.

²⁹ Kè Mariama yā p̄i mà, à f̄ee kpakpaa èe gaa à le.

30 Yesu e gĩake à gē wéte guu kòro, à kpé kú guu kè Maata dàalen.

31 Gbāadee pìnɔ kú kpén kɔn Mariamao, aɔɔe sùu kpaane. Kè aɔɔ è à fèe kpakpaa à bɔ, aɔ bɔ wà tēzi, zaake wèe daa èe gaa ɔɔ dɔ miraame.

32 Kè Mariama kà guu kè Yesu kún, kè à à è, à kùe à gbá sae à bène: Dii, tó ní kú kème yā, le ma dāgɔ e garo.

33 Yesu è èe ɔɔ dɔɔ, ben gbāadee kè aɔɔ kúo pìnɔ e ɔɔ dɔɔ dɔ. Ben à nòseyoɔ sɔ à pɔɔ yàka.

34 Ben à bè: A à v̄i máme? Aɔ wèàla wà bè: Maree, n̄ mó n̄ gwa.

35 Yesu wéé'i kàn.

36 Ben gbāadee pìnɔ bè: À gwa lán à yezi nà.

37 Ben aɔ gbēkenɔ bè: Àmɔ kè v̄ia wéé wè, eé f̄ɔ à ḡi Lazarune àton garoo?

Lazaru f̄ena

38 Kè Yesu e gaa mira pì kiia, ben à nòseyoɔ sɔ dɔ. Mira pì né gbèweeme, gbè gbèntē tataàle.

39 Yesu bè: À gbè pì go à léa. Ben gbē kè gà pì dāre Maata bène: Dii, èe gūu sɔɔ, zaake à kè gurɔ siigɔn yè.

40 Yesu bène: M̄é onne kè tó n ma náane kè, né Luda gakui eroo?

41 Kè wà gbè pì gò, ben Yesu wéé sè musu à bè: Baa, ma n sáabu kè kè n ma yā mà.

42 Má d̄ɔ kè neèḡɔ ma yā maa gurɔ píngi, m̄ode má ò le parii kè aɔɔ kú kènɔ yānzime, le aɔ e wà sí kè m̄be n ma z̄i.

43 Kè à ò le, ben à p̄tā kɔn kòto gbāaaò à bè: Lazaru, n̄ bɔ.

44 Ben gbē kè gà pì bɔ, p̄le f̄ifi à mèa, bisa yina à m̄ia. Yesu bèñne: À p̄o poroa à à gbare.

L̄ekpak̄s̄na Yesuzi

(Mat 26:1-5, Maa 14:1-2, Luk 22:1-2)

45 Yuda gbāadee kè aɔ m̄ò Mariama kiia pìnɔ, kè aɔ yā kè Yesu kè pì è, aɔ a náane kè pari.

46 M̄ode aɔ gbēkenɔ ḡaa Farisinɔ kiia, aɔ yā kè Yesu kè t̄k̄éñne.

47 Ben sa'orikinɔ kɔn Farisi pìnɔ gbāadeenɔ sisi kak̄anaa wà bè: Gbē pì e dabuyā kee pari, wéé kee diamé?

48 Tó wá tò èe kee le, baade é à náane ke, Romudeenɔ é mó wà wa Luda kpé kɔn wa boriio kaate píngi.

49 Ben Kayafa aɔ gbē mèn doo kè de sa'oriki ìsi ũ wè beeeà bèñne: Á yāke d̄ɔro.

50 Á d̄ɔ kè gbē mèn do gana wa píngi ḡé ũ maa de wa bori kaatenalaroo?

51 Èe yā pì o a z̄inda p̄yeziro. Kè à de sa'oriki ìsi ũ wè beeeà yānzin à annabik̄eyā ò kè Yesu é ga Yudanɔ ḡé ũ.

52 Èe ke Yudanɔ nt̄ēnlo, ai kɔn Luda né kè aɔ f̄aak̄ananɔ dɔ, le à ní ke m̄è d̄ɔnk̄ɔ ũ.

53 Zaa z̄i beeean gbāadee pìnɔ zè kɔn Yesu denao.

54 Beee yānzi Yesu e bɔ gupuraaá ní té d̄ɔro. Ben à ḡaa lakutu kè kú gbáa sae kè wè be Eflaimu. À gurɔplaa kè gwe kɔn a ìbanɔ.

55 Yudanɔ Banla z̄ibaa kà k̄i. Wà bɔ lakutunɔ guu paripari, wà ḡaa Yerusalemu gbās̄ibona yānzi ai z̄ibaa pì ḡó ká.

56 Aɔɔe Yesu wete, aɔɔ z̄ena Luda ua guu, aɔɔe k̄o lalaa wèe bee: Ée daa diamé? Eé we à mó z̄ibaa kè keɔ?

57 Sa'orikinɔ kɔn Farisinɔ diè kè tó gbēke Yesu kúkii d̄ɔ, à oñne le aɔ e wà à k̄u.

12

*Nósi gū nna kuna Yesu gbáa
(Mat 26:6-13, Maa 14:3-9)*

¹ Banla zĩbaa gò gurɔ swεεdo, ben Yesu mò Betani, Lazaru kè à à fεε bɔna gaan be wéte.

² Wà pɔblee kè Yesune gwe. Maata bé èe pɔblee kpaateteε, Lazaru sɔɔ kú pɔblerinɔ té kɔn Yesuo.

³ Ben Mariama nósi bori maa ɔɔdee sè à m̀ò, à kù Yesu gbáa, ben à à gbá gògo kɔn a mìkào. Nósi gūu dàgula kpé pì guu.

⁴ Yesu ìbanɔ doke Yudasi Isikarioti kè eé Yesu kpárima bè:

⁵ Nósi kè ɔɔ kà kondogi wàa do kpé basɔro. Bóyānzi wèe yá wà à ɔɔ kpà takaasideenɔaziroo?

⁶ Èe beee o takaasideenɔ wëndagwana yānzinlo, kè à de kpāi ũ yānzime. Àmbe ègɔ ɔɔɔ kūna àgɔ ɔɔ kokεε.

⁷ Ben Yesu bè: Ñ nɔgbε daa tó. À beee diε ai ma gè kegurɔamε.

⁸ Takaasideenɔ ègɔ kúao gurɔ píngi, mapi sɔ mégɔ kúao gurɔ píngiro.

Lékpakɔsɔna Lazaruzi

⁹ Yuda gbāadeenɔ mà kè Yesu kú Betani, ben aɔ gàa gwe paripari. Èe ke Yesu yānzin aɔ gàazi adoro, le dɔ aɔ Lazaru kè Yesu à fεε bɔna gaan e yānzime.

¹⁰ Ben sa'orikinɔ zèo wà Lazaru de se dɔ,

¹¹ zaake beee yānzin gbāadeenɔ e kεm̄ma pari, aɔɔe Yesu náane keezi.

*Gbāakekpana Yesuzi zaa Yerusalemu
(Mat 21:1-11, Maa 11:1-11, Luk 19:28-40)*

¹² Kè guu d̀ò, parii kè aɔ mò zĩbaa ke Yerusalemunɔ mà kè Yesu e mɔɔ,

¹³ ben aɔ kpakpa lánɔ z̀òz̀ò aɔ gàa daàleo. Aɔɔe wii leε wèe bee:

Ñ gbāaa ke!

Aubarikadeen gbε kè èe mɔɔ Dii tóo ũ!

Aubarikadeen Isarailinɔ Kína ũ!

¹⁴ Yesu zaaki è à dià lán à kēna Luda yān nà wà bè:

¹⁵ Zayɔndeenɔ, àton vīa kero.

A kína e mɔɔ à di zaakinε b̀òrɔ kpeε.

¹⁶ À ìbanɔ e yā pì mì d̀ò gĩaro. Yesu fεε à tana gakui guu gberan aɔɔ d̀ò sa kè wà yā pì kè à musume, ben aɔpinɔ bé wà à píngi kènε.

¹⁷ Kè Yesu Lazaru sisi à à fεε bɔna miran, gbε kè aɔɔ kúonɔ à baaru kpàkpañne.

¹⁸ Beee yānzin parii gàa wà dààlezi, zaake aɔɔ mà kè à dabuyā pì kè.

¹⁹ Ben Farisinɔ bèkɔne: Á ès? Wé f̄ò wà p̀oke woaro. À gwa lán anduna b̀ò à tézi nà.

²⁰ Girikinɔ kú gbε kè aɔ mò dɔnzi ke zĩbaakekianɔ té,

²¹ ben aɔ gàa Filipi kè b̀ò Betesaida, Galili bùsun kiia, aɔ wéε kèa wà bè: Maree, wá ye Yesu k̄enazi.

²² Filipi gàa à ò Andurunε, ben aɔ gàa wà ò Yesune ledò.

Yesu a ga yá'ona

²³ Yesu bèñne: Gbēntee Né tɔbɔgurɔɔ kà.

²⁴ Yāpuraan méε ooare, tó p̀wεε e gē bùsu guu à f̄imba b̀òrɔ, ègɔ kuu adome. Tó à f̄imba b̀ò s̄, è né i maamaa.

²⁵ Gbε kè ye a wëndizi é korazi. Gbε kè gi a wëndizi anduna kèkiin s̄, adee ègɔ kūna ai gurɔ píngi.

²⁶ Tó gbε yezi à z̄i kemε, àgɔ témazi. Ma z̄ikeri ègɔ kú guu kè má kún. Tó gbε e z̄i kemε, ma De é a kpe da.

27 Tia sa ma pɔɔ yàka. Bón mé oo? Mé be, Baa, ò ma bɔ yā kè èe mɔɔmaan yó? Auo! Ma mɔ yā kè èe mɔɔmaa pì yānzime.

28 Baa, ò tó bɔ. Ben kòto bɔ ludambe à bè: Ma tó bɔ kò, bensɔ mé eara mà bɔ dɔ.

29 Kè gbɛ kè aɔ kú gweenɔ mà, aɔ bè: Lou bé à pùtā. Gbɛkenɔ bè: Malaika bé à yā òne.

30 Ben Yesu bèné: Èe ke ma yānzin kòto pì bɔziro, a yānzime.

31 Yā é vɛe anduna kèkiia sa. Weé anduna kèki kína bɔ kpatan sa.

32 Mapi sɔ, tó wà ma se wà ma dɔ musu, mé bori sánda píngi gáe aɔ su ma kiia.

33 Kè Yesu ò le, à gaa kè eé gaa takan à téa.

34 Ben gbɛnɔ bèné: Wá mà à kú doka takadan wà bè Mesaya égɔ kuu gurɔ píngime, ben n bè weé Gbɛntee Né sé wà dɔ musu sɔ né? Dén Gbɛntee Né pì ũu?

35 Yesu wèníla à bè: Gupura kuunaa gò féteme. Gurɔ kè gupuraa pì kúao, àgɔ táa oon, le guu tón sia kúawaro yānzi. Gbɛ kè èe táa oo gusiaan dɔ guu kè èe gaanlo.

36 Gurɔ kè á gupuraa pì vī, à gupuraa pì náane ke, le à gɔ gupuradeenɔ ũ.

Kè Yesu ò le, ben à gaa à ùténé.

Gbɛnɔ e Yesu náane kero

37 Baa kɔn dabuyā parii kè à kè n wáanɔ, aɔe à náane kero,

38 le yā kè annabi Isaya ò e à papa yānzi kè à bè:

Dii, gbɛkee e baaru kè wá kpà síro.

Wà n gbāaa è wèe dɔro.

39 Aɔe we wà à náane kero, zaake Isaya bè dɔ:

40 Luda n wéé vīa kúnné

le aɔton guu ero.

À n kú kénné gbāa

le aɔton yā ma aɔ ae dɔa à n kékɔaro.

41 Isaya beee ò kè à Yesu gakui è yānzime, ben à à yā ò.

42 Baa kɔn beeeo gbāadee pínɔ Yesu náane kè pari. Farisinɔ yānzin aɔégɔ yezi wà dóm̄maro, le wàton aduakekpe zé zón̄ero yānzi.

43 Zaake aɔ yezi gbɛnteenɔ n sáabu kpá de Luda n sáabu kpála.

44 Ben Yesu pùtā à bè: Gbɛ kè èe ma náane kee, èe ke mapin èe náane kee adoro, èe gbɛ kè ma zī náane keeme se dɔ.

45 Gbɛ kè èe ma ee e gbɛ kè ma zī eeme se.

46 Ma mɔ anduna guu gupuraa ũme, le gbɛ kè èe ma náane kee tón gɔ gusiaan dɔro.

47 Gbɛ kè ma yā mà ben à kúnaro, èe ke mámbé mé yā vɛeero, zaake mée mó yā vɛe andunaanlo, ma mɔ anduna mì síme.

48 Gbɛ kè gimazi ben èe ma yā síro, yákpækéna e à dāa. Yā kè má òne pì bé ée vɛe ziaa zī.

49 Zaake mée yáke o kɔn ma zīndaoro. Yā kè má ò kɔn yā kè má dànné, ma De kè ma zīi bé à dieme.

50 Má dɔ kè yā kè à dieme né wèndi kè èe yáaro yāme. Beee yānzi yā kè mée oo, mée oo lán ma Dee dàme nàme.

13

Yesu a ibanɔ gbá pipina

1 Le Banla zībaa kpé à ká, Yesu dɔ kè a bɔna anduna kèkii guu tana a De kiia gurɔ kà. Lán à ye a gbɛnɔzi anduna guu nà, à yeñzi ai a wèndi lémmé.

2 Kè aṣṣe uusia pò blee, Ibilisi gĩake à yā dà Simo Isikarioti né Yudasi swèn kò, le à Yesu kpámma.

3 Yesu dṣ kè a De pò píngi nàare a ɔzĩ. À dṣ kè a bɔ Luda kiiame, bensṣ é eara à tá à kiiame.

4 Gurɔ kè aṣṣe pò blee, Yesu fɛɛ à a uta bò à kàɛ, ben à tawei sè à dṣ a pii.

5 Beee gbera à í kà taa guu, ben à nà a ibanɔ gbá pipinaa, èe gogoo kɔn tawei kè à dṣ a pii.

6 Kè à kà Simo Pita kiia, Pita bène: Dii, mbe né ma gbá pípiɛɔ?

7 Yesu wèala à bè: Ní yā kè mée keɛ dṣ gĩaro, mode né yāa ñ dṣ.

8 Pita bène: Né ma gbá pípiɛro fá! Yesu bène: Tó mée n gbá pípiro, n bà kúmao dro.

9 Simo Pita bène: Dii, èe ke ma gbáme adoro, ma ɔ kɔn ma miome dṣ.

10 Yesu bène: Gbè kè zú ò bà kú kɔn a mègu ke pipinaoro, séde à gbá, zaake à zɛname. Á gbāsĩro, mode èe ke a pínginlo.

11 À gbè kè eé a kpámma dṣ. Beee yānzin à bè aṣṣe gbāsĩsai ní píngiro.

12 Kè à ní gbá pípiíne à yāa, à a uta sè à dà, ben à èara a gbèn. À bèíne: Á yā kè má kèaree dṣ?

13 Èe ma sísi Danneri kesṣ Dii. Ée oo a zéame, zaake má de à ùme.

14 Lán mamoma kè má de a dii kɔn a dannerio ùu a gbá pípiare nà, àgae kṣ gbá pípii le se.

15 Ma à taka kèare. Àgae ke lán má kèare nà.

16 Yápuraan mée ooare, zòbleri ègṣ de a diilaro, zĩri ègṣ de gbè kè à zĩlaro.

17 Lán a yā beee dṣ nà, aubarikadeenɔn a ù tó ée keɛ le.

18 Èe ke a píngi yān mée ooro. Má gbè kè ma ní sénɔ dṣ. Séde yā kè kèna Luda yān kè papa kè wà bè: Gbè kè weè ɔ kakṣa ta dṣnkṣ guu bé à bò ma kpɛɛ.

19 Mée ooare tia le à kpé à mó, le tó à mò, é sí kè mámbe à ù.

20 Yápuraan mée ooare, gbè kè ma zĩri sì ma simɛ. Gbè kè ma si sṣ, adee gbè kè ma zĩi sìme.

*Yesu gĩake à dṣ yā kè Yudasi é ke
(Mat 26:20-25, Maa 14:17-21, Luk 22:21-23)*

21 Kè Yesu ò le, à nṣeyɔgɔ sì, ben à óíne wásawasa à bè: Yápuraan mée ooare, a gbè mèn doo bé eé ma kpámma.

22 Ben à ibanɔ kṣ gwàgwa kṣ wéezĩ aṣ bídi kè gbè kè à téa.

23 Ìba doo kè Yesu yezi gɛɛkɛsekɛna à saɛ.

24 Ben Simo Pita lézukii kène à Yesu la tó dén à téa.

25 Ben ìba pí nà Yesuzi à à là à bè: Dii, démeɛ?

26 Yesu wèala à bè: Mé loma zṣ dòà mà kpá adeea. Ben à loma zṣ dòà à kpà Simo Isikarioti né Yudasia.

27 Kè Yudasi loma pí sì, Setān gèn gṣɔ. Ben Yesu bène: Yā kè né ke ñ ke kpakpaa.

28 Gbè kè aṣṣe pò bleenɔ kee e dṣ tó bóyānzi Yesu òne leziro.

29 Kè Yudasi bé ègṣ ɔɔɔ kūna, ben gbèkenɔ e daa Yesu bène à gá zĩbaa pò kè aṣṣe yezinɔ lúme ke à gá pòke kpá takaasideenɔa.

30 Kè Yudasi loma pí sì, à bò gṣɔ. Gwāavĩme sṣ.

*Yesu gĩake à dṣ yā kè Pita é ke
(Mat 26:31-35, Maa 14:27-31, Luk 22:31-34)*

31 Kè Yudasi bò, ben Yesu bè: Tia sa Gbèntee Né é tó bɔ, Luda sṣ é tó bɔ à yā musu.

32 Tó Luda tó bò à musu sṣ, Luda é à tó bɔ a kiia, bensṣ eé bɔ gṣɔme.

³³ Ma nɛnɔ, ma kuunaao gɔ̀ fétemɛ. É ma wɛtɛ, mɔ̀de mée ooare tia lán má ò gbãadeenɔnɛ nà, é fɔ̀ à gá guu kè mée taanlo.

³⁴ Mée yã dufu diɛɛare, àgae yekɔ̀zi. Lán má yeazi nà, apinɔ sɔ̀ àgae yekɔ̀zi lɛ dɔ̀.

³⁵ Tó á yekɔ̀zi, baade píngi é a dɔ̀ ma ìbanɔ ù.

³⁶ Simɔ̀ Pita à là à bè: Dii, née taa máme? Yesu wèàla à bè: Guu kè mée taan, né fɔ̀ ò tɛmazi gĩaro, mɔ̀de né yã ò mɔ̀.

³⁷ Pita bènɛ: Dii, bɔ̀yãnzɛ mé fɔ̀ mà tɛnzɛ tiaroo? Mé gí ma wèndizɛ n yãnzɛ.

³⁸ Yesu bè: Né gí n wèndizɛ ma yãnzɛ sɔ̀sɔ̀? Yãpuraan mée oonɛ, ai koo gɔ̀ gá lé zu, né lé sémazi gènn aagɔ̀.

14

Yesun ludambɛ zé ù

¹ Aton tó a nɔ̀sɛ yakaro. À Luda náanɛ kɛ, à ma náanɛ kɛ dɔ̀.

² Ma De bɛ kpénɛnɔ kuu pari, tó à dɛ lero, lɛ má òare. Mée gaa guu kɛkɛare.

³ Lán mée gaa guu kɛkɛare nà, mé ɛara mà mɔ̀ mà a sée mà táao ma kiia, lɛ apinɔ se àgɔ̀ kú guu kè má kún.

⁴ Á guu kè mée taan zé dɔ̀.

⁵ Ben Tomasi bènɛ: Dii, wá dɔ̀ guu kè née taanlo. Wé fɔ̀ wà à zé dɔ̀ diamɛ?

⁶ Yesu wèàla à bè: Mámbe zé ù, mámbe yãpuraa kɔ̀n wèndio ù. Gbɛke è e à gá ma De kiia ma gbákũna sairo.

⁷ Tó á ma dɔ̀, lɛ á ma De dɔ̀. Zaa tia a à dɔ̀, bensɔ̀ a à è.

⁸ Ben Filipi bènɛ: Dii, ò n De ɔ̀ɔ̀awɛ. Bee é mɔ̀wa.

⁹ Yesu bènɛ: Filipi, má kúao zaa gikɛna, ben ní ma dɔ̀roo? Gbɛ kè ma ee ma De èmɛ. Bɔ̀yãnzɛn née bee mà a De ɔ̀ɔ̀aarezi?

¹⁰ Kè má kú ma De guu, bensɔ̀ ma Dee kú ma guu, née síroo? Yã kè mée ooare mée oo kɔ̀n ma zĩndaoro. Ma De kè kú ma guu bé è a yãkɛnanɔ kɛ.

¹¹ Kè ma bè má kú ma De guu, ma De sɔ̀ kú ma guu, à ma yã sí. Tó lɛn sɔ̀ro, à sí dabuyãkɛna pìnɔ yãnzɛ.

¹² Yãpuraan mée ooare, gbɛ kè èe ma náanɛ kɛɛ é yã kè mɛè kɛ pìnɔ kɛ. Baa kè à dɛ beeenɔ̀laa se, kè mée taa ma De kiia yãnzɛ.

¹³ Pó sãnda píngi kè é wée kɛ kɔ̀n ma tɔ̀on mé kɛ lɛ ma De tó bɔ̀ ma musu yãnzɛ.

¹⁴ Pó kè è à wée kɛma kɔ̀n ma tóo píngi, mé kɛ.

Yesu légbɛna a Nini yã musu

¹⁵ Tó á yemazi, égɔ̀ yã kè má diɛnɔ kũna.

¹⁶ Mé wée kɛ ma Dea, eé a gba Zɛnyode pãnde kè éégɔ̀ kúao gurɔ̀ píngi

¹⁷ Nini Yãpurademɛ. Anduna gbɛnɔ̀ é fɔ̀ wà à síro, zaake aɔ̀ɔ̀e a eero, bensɔ̀ aɔ̀ à dɔ̀ro. Mɔ̀de á à dɔ̀, zaake à kúao, bensɔ̀ éégɔ̀ kú a guu.

¹⁸ Mé a tó adoro, mé ɛara mà mɔ̀ a kiia.

¹⁹ À gɔ̀ féte kè anduna é ma e dɔ̀ro, mɔ̀de é ma e. Kè má kuu yãnzɛ, égɔ̀ kuu se.

²⁰ Zĩ pìan égɔ̀ dɔ̀ kè má kú ma De guu, á kú ma guu, bensɔ̀ má kú a guu.

²¹ Gbɛ kè ma yãdiɛnanɔ̀ dà bensɔ̀ à kũna, adee bé à yemazi. Ma De égɔ̀ ye gbɛ kè yemaziizi, mapi sɔ̀ mégɔ̀ yezi mé ma zĩnda ɔ̀ɔ̀anɛ.

²² Ben Yudasɛ à là, èe kɛ Yudasɛ Isikariotinlo, à bè: Dii, à kè dia né n zĩnda ɔ̀ɔ̀awɛ, ben anduna sɔ̀ eé n eroo?

²³ Ben Yesu wèàla à bè: Tó gbɛ yemazi, éégɔ̀ ma yã kũna. Ma De égɔ̀ yezi, wé mɔ̀ à kiia wà vɛɛ lɛdɔ̀.

²⁴ Gbɛ kè yemaziroo ma yã kũnaro. Yã kè èe maa pì e bɔ̀ ma kiia, à bɔ̀ ma De kè ma zĩ kiiamɛ.

²⁵ Ma yã pì òare gurɔ̀ kè má kpé kúao.

²⁶ Ma De é a Ninii zĩ kōn ma tó Zenyodee ũ. Àmbe eé yā píngi dadaare, eé tó yā kè má òaree dɔagu píngi.

²⁷ Mée a too kōn aafiao, ma zĩnda aafian mée a gbaa. Mée a gbaa lán anduna è n̄ gba nàro. Àton tó a n̄sɛ yakaro, àton tó vīaa a kũro.

²⁸ Á mà má òare mée taa mé ɛara mà mɔ a kiia. Tó á yemazime, le a pɔɔ nna kè mée taa ma De kiia yānzi, zaake ma Dee demala.

²⁹ Má òare tia le à kpé à ke, le tó à kè, é ma náane ke.

³⁰ Mé e mà yā oao à gĩ kè dɔro, zaake anduna kèki kína e mɔɔ. À gbāa vī ma musuro,

³¹ mɔde lán ma Dee dàmɛ n̄n mée kee, le anduna e à d̄s kè má yezi. À fɛɛ wà gu gura kè.

15

Yesun geepi lí yāpuraa ũ

¹ Mámbe geepi lí yāpuraa ũ, ma Den geepi lí búdee ũ.

² È lígā kè péma né'ina sai píngi z̄s, bens̄ è à né'iri píngi ɔne k̄ɛ le à né'ina kaara yānzi.

³ Apinɔ s̄s á z̄ɛname yā kè má òare yānzi.

⁴ Àḡó kú ma guu lán má kú a guu nà. Lígā è f̄s à né kpá a zĩndaoro, séde àḡó kú lídaaa. Lemɛ apinɔ é f̄s à né kpáro, séto àḡó kú ma guu baasiro.

⁵ Mámbe geepi lídaa ũ, ámbe à ḡanɔ ũ. Gb̄ɛ kè kú ma guu, bens̄ má kú à guu, àmbe eé né kpá maamaa, zaake é f̄s à p̄oke ke ma sairo.

⁶ Tó gb̄ɛ kú ma guuro, weé à zĩnna, lán wè lígā z̄s wà zĩnna à kori kũ wà séɛ wà ká tén à té kũ nà.

⁷ Tó á kú ma guu, bens̄ ma yā kú a guu, à p̄ó s̄anda píngi kè á yezi w̄ɛ ke, é e.

⁸ Tó a né kpà maamaa, gb̄ɛnɔ èḡó d̄s kè ma ìbanɔn a ũ yāpura, ma De tó é bɔ.

⁹ Má yezi lán ma Dee yemazi nà. Àḡó kú ma yenzi guu.

¹⁰ Tó á yā kè má òare d̄ɛnɔ kũna, èḡó kú ma yenzi guu, lán má yā kè ma Dee òare d̄ɛnɔ kũna nà, bens̄ má kú a yenzi guu.

¹¹ Ma yā p̄inɔ òare, le p̄onnaa kè má v̄i ḡó kú a guu yānzime, a p̄onnaa èḡó papana.

¹² Yā kè má òareen yè: Àḡó yek̄zi lán má yezi nà.

¹³ Tó gb̄ɛ gĩ a w̄ɛndizi a gb̄ɛnnanɔ yānzi, gb̄ɛkee yenzi v̄i de beeelaro.

¹⁴ Tó ée yā kè má òaree kee, ma gb̄ɛnnanɔ a ũ.

¹⁵ Mèè a sísi z̄ɔblerinɔ d̄ro, zaake z̄ɔbleri èḡó a dii b̄ok̄te d̄ro. Ma a sísi ma gb̄ɛnnanɔmɛ, zaake yā kè má mà ma De kiian má òare píngi.

¹⁶ Ámbe a ma sero, mámbe ma a se, ben ma a zĩ à gá né ká, nékana kè eé yāaroo, gbasaa De Luda a gba p̄ó s̄anda píngi kè a w̄ɛ k̄ea kōn ma tó.

¹⁷ Yā kè má òareen yè: Àḡó yek̄zi.

Anduna zana Yesun kōn a ìbanɔ

¹⁸ Tó anduna zàagu, àḡó d̄s kè à zàmagu a ã.

¹⁹ Tó anduna gb̄ɛnɔn a ũ, le anduna yezi. Lán ma a se ma a bɔ anduna guu nà, á de à gb̄ɛnɔ úro. Bee yānzin anduna zàaguzi.

²⁰ À tó yā kè má òaree ḡs d̄agu. Z̄ɔbleri èḡó de a diilaro. Lán ās w̄ɛ t̄ama nà, len ās t̄awa le. Tó ās ma yā kũname, ās èḡó a yā kũna se d̄.

²¹ Ās é yā beenɔ keare píngi ma tó yānzi, zaake ās gb̄ɛ kè ma zĩ d̄ro.

²² Tó mée mó ma yā ò̄ne yāro, le ās taari v̄iro. Mɔde tia la ās taari agbaa v̄iro.

²³ Gb̄ɛ kè zàmaguu zà ma Demmɛ se.

24 Tó mée yā kè wèe ke yāroo ke aã téro, le aõ taari vïro. Mòde tia la aõ yā kè má kènɔ è, ben aõ zàmagu kɔn ma Deo wa píngi,

25 le yā kè kú aõ doka guu papa, kè wà bè aõ zàmagu pãme.

26 Tó Zenyodee kè mé à gbarɛawaa bò ma De kiia à mò, Nini Yāpurade kè è bɔ à kiia pì, eé ma sèeda ke.

27 Apinɔ sɔ é ma sèeda ke, kè á kúmao zaa káaku yānzi.

16

1 Ma yā kènɔ òare le àton furo yānzime.

2 Weé aduakεkpe zé zɔare. À gurɔɔ e suu se kè gbē kè eé a de égɔ daa Luda zīin ée kee.

3 Aõé yā pìnɔ keare, kè aõ ma De kɔn mapio dɔro yānzi.

4 Ma yā kènɔ òare le tó à gurɔɔ kà, égɔ dɔ kè má òare kò.

Luda Nini zīi

Mée yā kènɔ oare zaa káakuro, kè má kúao yānzi.

5 Mée taa gbē kè ma zīi kiia sa, mɔde a gbēkee e ma la guu kè mée taanlo.

6 A nɔse yàka sa kè ma yā kènɔ òare yānzi.

7 Yāpuraan mée ooare, ma tana é àre keare, zaake tó mée táro, Zenyodee pì é mɔ a kiiaro. Tó ma ta, mé à zīawa.

8 Tó à sù, eé tó anduna a yā zé dɔ durun kɔn maakɛnao kɔn yāvɛemmanao musu.

9 Aõé à yā zé dɔ durun yā musu, kè aõe ma náane kero yānzi.

10 Aõé à yā zé dɔ maakɛna yā musu, kè mée taa ma De kiia, é ma e dɔro.

11 Aõé à yā zé dɔ yāvɛemmana musu, kè yā vèe anduna kèki kínaa yānzi.

12 Má yā vī dɔ pari mà oare, mɔde é yā pìnɔ fɔ gīaro.

13 Tó Nini Yāpurade sù, eé dɔare ae yāpura píngi guu. Eé yā o a zīinda dɔnaoro, yā kè à màn eégae o, eé yā kè èe suunɔ baaru kpáare.

14 Eé ma tó bɔ, zaake eé ma yānɔ sée à tɔkɛare.

15 Pó kè ma Dee vī píngi né ma pómɛ. Bee yānzin ma bè eé ma yānɔ sée à tɔkɛarezi.

Pɔsia liɛna pɔnnaa ũ

16 À gɔ féte kè é ma e dɔro, à gɔ féte kè é ma e dɔ.

17 Ben à iba kenɔ bèkɔnɛ: Bó yān èe oowe gwee? À bè à gɔ féte kè wé a e dɔro, à gɔ féte kè wé a e dɔ. À bè dɔ, ée taa a De kiiame.

18 Ben aõ bè: À gɔ féte kè à ò pì de diame? Wée yā kè èe oo pì dɔro dɔro.

19 Yesu dɔ kè aõ yezi wà a la, ben à bènnɛ: Kè ma bè à gɔ féte kè é ma e dɔro, bensɔ à gɔ féte kè é ma e dɔ, been ée kɔ lalaazió?

20 Yāpuraan mée ooare, é ɔɔ dɔ à sósobi ke, mɔde anduna é pɔnnaa ke. Égɔ kú pɔsiaa guu, mɔde a pɔsiaa pì é liɛ pɔnnaa ũ.

21 Tó nɔgbē yezi à né i, à pɔɔ è yaka kè à wāwākegurɔɔ kà yānzi. Tó à né ì sɔ, wāwāa kè à kè pì è dɔn dɔro. À pɔɔ è ke nna, kè à né dufu ì anduna guu yānzi.

22 Len apinɔ sɔ a nɔse yakana le gīa. Mé ɛara mà a e dɔ, a pɔɔ é ke nna, gbēke sɔ é fɔ à a pɔnnaa pì síawaro.

23 Zī pīan é yāke lama dɔro. Yāpuraan mée ooare, ma De é pó sānda píngi kè é wée kea kɔn ma tɔo kpáawa.

24 Ai tia ée póke wée ke kɔn ma tóoro. À wée ke, é e le a pɔnnaa gɔ papana.

Yesu zī blè andunaa

25 Ma yā pìnɔ lèkɔziareme. À gurɔɔ e suu kè mé yā oare kɔn yālekɔzinao dɔro, mé ma De yā oare wásawasa.

- 26 Zì pìan é wée ke kɔn ma tóo. Mée oare kè mámbe mé wée keare ma Dearo,
 27 zaake ma De a zĩndanɛ yeazi kè á yemazi yānzi, bensɔ a ma bɔna à kiia sɪ.
 28 Ma bɔ ma De kiia ma mɔ anduna guu. Tia sa mée anduna too mée taa à kiia.
 29 Ben à ibanɔ bènɛ: Tò, née yā oo kɔn yālekɔzinao dɔro, née oo wásawasame sa.
 30 Wá dɔ sa kè n̄ yā píngi dɔ, èe ke séto wà yāke gbekammaro. Bee yānzin wa n bɔna Luda kiia sɪzi.
 31 Ben Yesu bèh̄nɛ: Ée ma náanɛ kee saó?
 32 À gurɔ e suu à kà kò, kè é fāakɔa, a baade é tá a be à ma tó mado. Baa kɔn beeeo má kuu madoro, zaake ma Dee kúmao.
 33 Ma yā kènɔ òare, le a làakari gɔ kpaena kuuna ma guu. É wéetāmma e anduna guu, mɔde à nòse kpáe, ma gĩake ma zì blè andunaa.

17

Yesu aduakena a ibanɔnɛ

- 1 Yesu yā pì ona gbera à wée sè musu à bè: Baa, à gurɔ kà. N̄ n Né tó bɔ, le n Né n tó bɔ.
 2 N̄ tò má iko v̄i gb̄e sānda píngi musu, le mà wèndi kè è yāaro kpá gb̄e kè n̄ kpàmaanɔa.
 3 Mmɔn Luda mèn do léle yāpurade kɔn mapi Yesu Kirisi kè n̄ zìo dɔnan wèndi kè è yāaroo pì ũ.
 4 Ma n tó bɔ tɔtɛa. Zìi kè n̄ dàme mà ke má kè ma yāa.
 5 Baa, n̄ gakui kpáma n kiia tia sa, lán n̄ kpáma nà n kiia zaale anduna kaenaro.
 6 Gb̄e kè n̄ n̄ sé andunan n̄ n̄ kpámaanɔ má tò aɔɔ n dɔ. N pónɔme, ben n̄ n̄ kpáma. Aɔɔ n̄ yā kũna,
 7 aɔɔ dɔ sa kè yā kè n̄ dàme píngi bɔ n̄ kiiame.
 8 Ma yā kè n̄ dàme dàh̄nɛ. Aɔɔ sɪ, ben aɔɔ dɔ kè ma bɔ n̄ kiiame yāpura. Aɔɔ sɪ sɔ kè m̄be n̄ ma zĩ.
 9 Mée wée keeñ̄nɛ, èe ke andunagb̄enɔn mée keeñ̄nero, séde gb̄e kè n̄ n̄ kpámaa pìnɔ, zaake n̄ pónɔme.
 10 Ma gb̄enɔ né n̄ gb̄enɔme n̄ píngi, n̄ pónɔ né ma pónɔme píngi. Mée tó bɔɔ n̄ gāzĩ.
 11 Mée suu n̄ kiia, mégɔ kú anduna guu dɔro, mɔde aɔpìnɔ égɔ kú anduna guu. Ma Baa Kuadonade, ñgɔ n̄ kũna kɔn n̄ tó kè n̄ kpámaa gbāaa, le aɔgɔ kuu mè dɔnkɔ lán wa bà.
 12 Gurɔ kè má kúryo, má n̄ kũna kɔn tó kè n̄ kpámaa pì gbāaa. Ma n̄ dākpa, ben aɔ gb̄ekee e sāsāro, séde gb̄e kè m̄ pè kaatɛnaa le n̄ yā e à papa yānzi.
 13 Tia sa mée suu n̄ kiia. Ma yā kènɔ ò anduna guu, le aɔgɔ pɔnnaa kè má v̄i v̄i àgɔ papana n̄ guu.
 14 Ma n̄ yā dàh̄nɛ, ben anduna zàngu, kè anduna gb̄enɔme n̄ ũro yānzi, lán mapi má de anduna gb̄e ũro nà.
 15 Mée wée keemma, èe ke le n̄ n̄ bɔ anduna guunlo, mɔde le n̄ n̄ dākpa zaa yānzime.
 16 Anduna gb̄enɔme n̄ ũro, lán mapi má de anduna gb̄e ũro nà.
 17 N̄ tó aɔ kuuna gɔ adona kɔn yāpura gbāaa. N̄ yān yāpura pì ũ.
 18 Lán n̄ ma zĩ anduna guu nà, len mapi sɔ ma n̄ zĩ anduna guu le.
 19 Mèe ma zĩnda kpaamma aɔ yānzi, le aɔgɔ kuu n̄ gb̄enɔ ũ yāpura.
 20 Èe ke mée wée keeñ̄nɛ n̄donlo, kɔn gb̄e kè aɔé ma náanɛ ke n̄ yā yānzinɔme dɔ,

21 Le aõ píngi gõ kuu mè dõnkõ ù. Baa, lán n kú ma guu nà bensõ má kú n guu, aõpino sõ gõ kú wa guu le, le anduna e à sí kè ríbe n ma zĩ.

22 Gakuì kè n kpàmaan má kpàmma, le aõgõ kuu mè dõnkõ lán wa bà.

23 Má kú n guu, bensõ n kú ma guu, le aõgõ kuu mè dõnkõ ù mámmam, le anduna gõ dõ kè ríbe n ma zĩ, bensõ n yenzi lán n yemazi nà.

24 Baa, gbẽ kè n kpàmaan, má yezi aõgõ kú guu kè má kún, le aõ wée si ma gakuile, gakuì kè n kpàma kè n yemazi zaale anduna kaenaroo.

25 Baa Maa, anduna n dõro, mɔde má n dõ, ben gbẽ kènɔ dõ kè ríbe n ma zĩ.

26 Má tò aõ n dõ, mégae tó aõgõ n dõ, le yenzi kè n vĩmao gõ kú n guu, le mapi sõ màgõ kú n guu.

18

Yesu kũna

(Mat 26:47-56, Maa 14:43-50, Luk 22:47-53)

1 Yesu yã pì ona gbera à bò kɔn a ìbanɔ, ben aõ bikù Kidironu baa kãa kpa. Swadako kú gwe, ben à gèn kɔn a ìbanɔ.

2 Yudasi bɔnkprɛdee sɔɔ guu pì dõ, zaake Yesu kɔn a ìbanɔ ègõ kaakõa gwe baabɔre.

3 Ben Yudasi gàa gwe kɔn soza gàli dooo kɔn dogari kè sa'orikinɔ kɔn Farisinɔ n zĩnɔ. Aõ fitianɔ kũna kɔn sètɛnɔ kɔn gõkebɔnɔ.

4 Yesu yã kè eé a lee dõ píngi, ben à bò à dànlɛ à n lá à bè: Dén ée wɛtɛɛ?

5 Aõ wèàla wà bè: Yesu Nazaretimɛ. À bènnɛ: Mámbe à ù. Yudasi bɔnkprɛdee pì kúnyo.

6 Kè Yesu bènnɛ, mámbe à ù, ben aõ tatakpɛe kè, aõ bò wà lèe.

7 Yesu n lá dɔ: Dén ée wɛtɛɛ? Ben aõ bè: Yesu Nazaretimɛ.

8 Yesu wènlà dɔ à bè: Má òare kè mámbe à ù. Tó mámbe ée ma wɛtɛɛ, à tó gbẽ kènɔ tá.

9 À ò le le yã kè à ò yãa e à papa yãnzimɛ, kè à bè: Gbẽ kè n n kpàmaan, aõ gbẽkee e sããro.

10 Simɔ Pita fɛɛdaa logona, ben à wòto à sa'oriki ìsi zĩri lèo à à swã ɔplaa gò. Zĩri pì tón Malaku.

11 Ben Yesu bè Pitane: N̄ n fɛɛdaa sɔɔ a kpéen. Mé togo'i kè ma Dee diemɛ í miroo?

12 Ben sozanɔ kɔn n gbẽnsio kɔn Yuda dogarinɔ Yesu kù aõ à yì.

13 Ben aõ gàao Anasa kiia gãa. Anasa né Kayafa kè de sa'oriki ìsi ù wè beee anzuremɛ.

14 Kayafa bé à lé dà Yuda gbãadeenɔ yã à bè: À maa gbẽ mèn doo ga baade píngi gɛɛ ùmɛ.

Pita lésena Yesuzi

(Mat 26:69-70, Maa 14:66-68, Luk 22:55-57)

15 Simɔ Pita kɔn ìba pãndeó té Yesu kpɛɛ. Sa'oriki ìsi ìba pãndeó pì dõ, ben ìba pì té Yesuzi à gè sa'oriki ìsi pì be ua,

16 mɔde Pita gò zɛ kpɛɛlɛa gãare. Ben ìba kè sa'oriki ìsi dõ pì gàa à yã ò nɔgbẽ kè è zé pì dákpaanɛ, ben à tò Pita gè.

17 Ben nɔgbẽ zédákpari pì Pita là à bè: Gõgbẽ pì ìbanɔ dokemɛ n ùroo? Pita wèàlɔ à bè: Mámbeero!

18 Zirinɔ kɔn dogarinɔ e té kè aõ lè kpákpa kè ìa kuu yãnzì. Pita kúnyo gwe, èe té kpákpa se.

Sa'oriki yálalana Yesua

(Mat 26:59-66, Maa 14:55-64, Luk 22:66-71)

19 Ben sa'oriki isi e Yesu lalaa à ìbanɔ yāzi kɔn à yādannenaɔ.

20 Yesu wèàla à bè: Ma yā ò baade pínɡine gupuraa. Ma yā dàdańne aduakεkpenɔ guu kɔn Luda uao, guu kè Yudanɔ è kɔ kakɔan n pínɡi. Mée yāke o asii guuro.

21 Bóyānzi née ma lalaazi? N ma yāmarinɔ la, aɔ yā kè má ònne dɔ.

22 Kè Yesu yā ò ɛ, dogari kè aɔ kú gweenɔ doke à swān kè à bè: Wè yā we sa'oriki isila ɛero.

23 Yesu wèàla à bè: Tó yā zaaan má ò, n o wà ma. Tó yāpuraan má ò sɔ, bóyānzin n ma ɛzi?

24 Ben Anasa Yesu gbàre sa'oriki isi Kayafa kiia yina.

Pita ɛara à ɛsɛna Yesuzi dɔ

(Mat 26:71-75, Maa 14:69-72, Luk 22:58-62)

25 Pita kpé ze gwe èe té kpákpa. Ben wà à là wà bè: À ìbanɔ doken n ũroo? Pita ɛ sè à bè: Mámbeero!

26 Sa'oriki isi zirinɔ doke né gbɛ kè Pita à à swā gò danɛmɛ, ben à bè: Mée a e ɛdo swadako guuroo?

27 Ben Pita ɛ sè dɔ. Zaa gwe gɔɔ koo ɛ zù.

Pilati yākpaekeɛna kɔn Yesuo

(Mat 27:1-2, 11-14, Maa 15:1-5, Luk 23:1-5)

28 Gukèkɔanao ben Yuda gbāadeenɔ bò kɔn Yesuo Kayafa be, aɔ gāao bɔsu gbɛnsi be. Aɔɔe gē à beero, ɛ aɔtongɔ gbāsīro yānzi, zaake aɔɔ yezi wà Banla zībaa keɛmɛ.

29 Bee yānzi Pilati bò à mò n kiia à bè: Bó yān a be gbɛ kè kè?

30 Aɔ wèàla wà bè: Tó zaakerinlo, ɛ wée mó wà à kpámmaro.

31 Ben Pilati bèńne: À à sé à gá yākpae keo a zīnda dokaa. Ben gbāadee pìnɔ bène: Wá gbēdena zé vīro.

32 Beee kè ɛ yā kè Yesu ò e à papa yānzime, kè à a ga yā taka ò.

33 Ben Pilati ɛara à gè ua. À Yesu sisi, ben à à là à bè: Mbe Yudanɔ kína ũs?

34 Yesu wèàla à bè: Née oo ɛ kɔn n zīndaon yó, ke wà ma yā ònneɛmɛ?

35 Pilati bè: Yudan ma ũs? N boriinɔ kɔn n sa'orikinɔ bé wà n kpama. Bón n kè?

36 Yesu bè: Ma kpata né anduna kèki pónlo. Tó ma kpata né anduna kèki pómɛ, ɛ ma ìbanɔ zī kà ɛ wàton ma kpá Yuda gbāadeenɔaro. Ma kpata né anduna kèki pónlo.

37 Ben Pilati bène: Ase kiname n ũu? Yesu wèàla à bè: N ò a zéa kè kinan ma ũ. Wà ma i, ben ma mɔ anduna guu yāpura sèedadee ũ. Gbɛ kè de yāpura pò ũu è ma yā ma.

38 Pilati bè: Bón yāpuraa ũu?

Yādana Yesula

(Mat 27:15-31, Maa 15:6-20, Luk 23:13-25)

Kè à ò ɛ, à ɛara à bò à gāa Yuda gbāadeenɔ kiia à bèńne: Mée taari ke e gbɛ kèaro.

39 Á fεεakaarayā vī kè mēè pisinanɔ doke gbarɛare Banla zībaa zī. Á yezi mà Yudanɔ kína gbarɛaren yó?

40 Ben aɔ wii lè dɔ wà bè: Àmbeero, Barabame! Baraba pì sɔ né kpāi wéedewemɛ.

19

1 Ben Pilati bè, wà Yesu kú wà à gbɛ flāo.

2 Ben sozanɔ lè fūra tà aɔ kùne aɔ gumusu tēaa dāne.

³ Āɔɔe s̄ɔɔzi doodo āɔɔe bee: F̄ɔɔ, Yudanɔ kína! Ben āɔɔe à swān kekεε.

⁴ Pilati èara à b̄ò dɔ, ben à bè gb̄ɛnɔnε: À gwa, mée b̄ɔɔoare bàazi kè, lε à e à d̄ɔ kè mée yāke earo.

⁵ Yesu b̄ò bàazi, à lè fūra pì kuna à gumusu wéede pì dana. Ben Pilati bèñnε: Ḡɔgb̄ɛ pìn yè!

⁶ Kè sa'orikinɔ k̄ɔn dogarinɔ à è, āɔ wii lè wà bè: Ñ à pá lía! Ñ à pá lía! Ben Pilati bèñnε: À à kũ à pá lía a z̄inda, zaake mée taari ke earo.

⁷ Yuda gb̄aadee p̄inɔ wèàla wà bè: Wá doka v̄i, bens̄ doka pì bè séde à ga, kè à a z̄inda diε Luda Né ũ yānzi.

⁸ Kè Pilati yā pì mà, ben v̄ia kèkε à à kũ.

⁹ À èara à ḡè k̄ɔn Yesuo ua dɔ, ben à à là à bè: N b̄ɔ māmε? Yesu e weàlaro,

¹⁰ ben Pilati bèñnε: Né yā o maaroo? Ñ d̄ɔ kè má n gbarεna iko v̄i, bens̄ má n pana lía iko v̄iroo?

¹¹ Yesu wèàla à bè: Ñ iko ke v̄i ma musuro, sé kè Ludaa kp̄ammaa. Bee yānzi gb̄ɛ kè ma kp̄ammaa durun bé à b̄ita.

¹² Zaa gurɔ beea Pilati e zé wεtεε à à gbarε, m̄ode Yuda gb̄aadeenɔ wii lè wà bè: Tó n gb̄ɛ pì gb̄are, Siza gb̄ɛnnamε n ũro. Gb̄ɛ kè à a z̄inda diε kína ũ íbetε kp̄a k̄ɔn Sizaomε.

¹³ Kè Pilati yā beee mà, à bè wà b̄ɔ k̄ɔn Yesuo bàazi. Ben à v̄èe a tintia guu kè wè be gb̄è gusararaan, k̄ɔn Eberu yāo s̄ɔ, Gabata.

¹⁴ Banla z̄ibaa sorukεgurɔ z̄imε, ɔf̄ant̄ε kà m̄idangura. Ben Pilati bè Yuda gb̄aadee p̄inɔnε: A k̄inan yè.

¹⁵ Ben āɔɔe wii lεε wèe bee: Ñ à dε. Ñ à dε. Ñ à pá lía. Pilati bèñnε: Mé a kína pá lía? Sa'orikinɔ bè: Siza baasiro, wá kína ke v̄iro.

¹⁶ Ben Pilati Yesu kp̄amma āɔ à pá lía.

Yesu pana lía

(Mat 27:32-44, Maa 15:21-32, Luk 23:26-43)

Ben āɔ à sè wà tàò.

¹⁷ Yesu b̄ò wéte guu à a z̄inda líkpangb̄aroo s̄ena, à gàa guu kè wè be M̄iwatorokiia, k̄ɔn Eberu yāo s̄ɔ Ḡoḡta.

¹⁸ Gwen wà à pá lía k̄ɔn ḡɔɔn plaa p̄andenɔ, gb̄ɛ doo à ɔplaazi gb̄ɛ doo à ɔzεεzi, ben Yesu kú n dagura.

¹⁹ Pilati takada kè à nà Yesu líkpangb̄aroo p̄ia. Yā kè à kè pìn yè:

Yesu Nazareti, Yudanɔ kína.

²⁰ Yudanɔ takada kè à kè pì kyó kè pari, zaake guu kè wà Yesu pà lían pì z̄a k̄ɔn wéteoro. Wà lá pì kè k̄ɔn Eberu yāo k̄ɔn Romudeenɔ yāo k̄ɔn Giriki yāomε.

²¹ Ben Yuda sa'orikinɔ bè Pilatinε: Ñton k̄è n be Yudanɔ k̄inaro, m̄ode ñ k̄è kè àmbε à bè Yudanɔ k̄inan a ũ.

²² Pilati bè: Yā kè má k̄èn má k̄è.

²³ Kè sozanɔ Yesu pà lía wà yāa, ben āɔ à p̄ókāsāanɔ s̄εε wà kp̄àatεtε lεo siiḡɔ baade m̄ia. Āɔ à utagyaba kè wà t̄à nabina sai zaa musu ai ḡiz̄i sè dɔ,

²⁴ ben āɔ bèk̄ɔnε: W̄aton uta pì k̄ékék̄ɔr̄ero. Wà k̄àbankpε ke lε w̄aḡɔ d̄ɔ gb̄ɛ kè eé ḡɔnε. Āɔ kè lε, lε yā kè wà k̄é Luda yān e à papamε, kè wà bè:

Āɔ ma p̄ókāsāanɔ kp̄àatεtεk̄ɔnε,

āɔ k̄àbankpε kè ma uta yānzi.

Bee yānzin sozanɔ kè lεzi.

²⁵ Yesu da k̄ɔn à da d̄áaroo k̄ɔn Kolopa nāɔ Mariamao k̄ɔn Mariama Maga-dalenio kú lí kè wà Yesu p̄aa saε.

²⁶ Kè Yesu a da k̄ɔn a ìba kè à yezio è z̄ena k̄ɔ saε, à bè a danε: N̄ɔgb̄ɛ, n n̄én yè!

27 Ben à bè ìba pìne: N dan yè! Zaa zĩ beean ìba pì à sè à tàò a bε.

Yesu gana

(*Mat 27:45-56, Maa 15:33-41, Luk 23:44-49*)

28 Beee gbera Yesu dō kè à pínɡi pàpa. Le yā kè kēna Luda yān e à papa ben à bè: Ímii e ma dεε.

29 Loo kú gwe, geepiwē kpàkpā kán pana. Ben wà sabo kpàε wēε pì guu wà pè sèlia wà dō Yesunε a léa.

30 Kè à wēε pì mì à bè: Yā yāa. Ben à a mì pèε à a wēndi gbàε.

Yesu zōna kōn sário

31 Kámaboguro sorukεgurɔ zĩmε. Yuda gbāadeenɔ yezi gènɔ gō lía ai kámaboguro zĩro, zaake kámaboguro zĩ pì né gurɔ isimε. Ben aō gāa wà wéε kè Pilatia wà n gbá é'ε wà n pita.

32 Ben sozanɔ gāa wà gbē káaku kè wà pà lía lèdo kōn Yesuo gbá é'ε kōn à plaade póo dɔ.

33 Kè aō kà Yesu kiia, aō è à gĩake à gà kò, ben aōε à gbá é'ero.

34 Ben sozanɔ doke Yesu zō kōn sário a gbàntēa. Gwe gō aru kōn ío bōε.

35 Gbē kè yā pì è wéεo bé à ò. À sèedakena yāpuraā vī, à dō kè yāpuraan ée oo, le apinɔ sō à e à Yesu náanε ke.

36 Yā beeenɔ kè le yā kè kēna Luda yān kèkii papamε, wà bè: Weé à wá ke éro.

37 À kēna Luda yān dɔ wà bè: Aōé gbē kè wà à zō gwa.

Yesu vīna

(*Mat 27:57-61, Maa 15:42-47, Luk 23:50-56*)

38 Beee gbera Yusufu Arimatea gāa à wéε kè Pilatia, le à a gba zé à Yesu gè pita. Yesu ìbamε asii guu, kè èe vīa keε Yuda gbāadeenɔne yānzi. Pilati wēne, ben à gāa à à gè sè à tàò.

39 Nikodemu kè gāa Yesu kiia gwāavī gāa se kōn lí'ɔɔ yākōtēna kōn ēzē kè è tó gè vārooo à kà kiloo baaakuri taka.

40 Ben aō Yesu gè sè aō táaru bisanɔ fīfī kōn ēzē pìo, lán Yudanɔ è gè kpe da nà n fεεakaarayā guu.

41 Kara kú guu kè wà Yesu pà lía pìn. Gbèwεε kè wà sò mira ũ dufu kú kara pì guu, wèε gbēke dan zikiro.

42 Gwen aō Yesu dàen, kè à zānyoro, kè dɔ Yudanɔ kámaboguro e kaa yānzi.

20

Yesu fεε à bōna gaan

(*Mat 28:1-8, Maa 16:1-8, Luk 24:1-12*)

1 Azumanengo zĩ kōngɔ ide-ide Mariama Magadaleni bō à gāa mira kiia, ben à lè gbè gona mira léa.

2 Ben à bàa lè à gāa Simɔ Pita kiia kōn ìba pānde kè Yesu yezi pìo à bè'ine: Wà Dii bō miran, wá dō guu kè wà à dānlo.

3 Ben Pita kōn ìba pānde pìo fēε wà gāa mira kiia.

4 Aō gōn plaa n pínɡi e bàa lεε lèdo, ben ìba pānde pì bà nna de Pitala, à kà mira kiia káaku.

5 Kè à wéε kpàen, ben à táaru bisanɔ è kaena, mode èε gē à guuro.

6 Kè Simɔ Pita kà à gbera, ben à gè miran. À táaru bisa pì è kaena

7 kōn bisa kè wà fīfī à mīao. Bisa pì pekōreana kōn pólε pìnɔoro, à kokona diena adomε.

8 Ben ìba kè kà mira kiia káaku pì gè se. À è, ben à sì.

9 Ai tia aōε yā kè kēna Luda yān dōro dōro kè wà bè, eé fεε bōna gaan.

10 Ben ìba g̃ɔɔn plaaa p̃ìnɔ èara wà tà bε.

*Yesu bɔ à m̃na Mariama Magadalenizi
(Mat 28:9-10, Maa 16:9-11)*

11 Mariama zena mirawεε léa, èe ɔɔ dɔɔ. Lán èe ɔɔ dɔɔ nà le, ben à wée kpàe mirawεεn.

12 Ben à malaika g̃ɔɔn plaaanɔ è ṽεena guu kè wà Yesu gè dàen yáa. À doo kú m̃izi kpa, à doo s̃ɔ gbá kpa. Ãɔɔ uta puraa dana.

13 Ben ãɔ à là wà bè: Nɔgb̃ε, b́ó bé à n le n̄ée ɔɔ dɔɔ? À w̄enla à bè: Wà ma Dii s̄e wà tàomε, má d̄ɔ guu kè wà à dàenlo.

14 Kè à ò le, ben à liε à Yesu è zena, m̄ode èe d̄ɔ kè Yesunlo.

15 Yesu à là à bè: Nɔgb̃ε, b́óyānzin n̄ée ɔɔ dɔɔzi? Dén n̄ée wετεε? Mariama e daa karadeemε, ben à bène: Maree, tó m̄be n à s̄e n b̄ɔɔ, ñ omε guu kè n à dàen le mà gá mà à sé.

16 Yesu bène: Mariama! Ben à aε d̄à à bène k̄ɔn Eberu yāo: Rabi! Tó p̄i bè Danneri.

17 Yesu bène: Ñton ɔ kemaro, m̄ée tá ma De kiia k̄oro. Ñ gá ñ o ma gb̄enɔne m̄ée taa ma De k̄ɔn ñ Deo kiia, ma Luda k̄ɔn ñ Ludao kiia.

18 Ben Mariama Magadalenì ḡàa à à baaru kpà à ìbanɔne à bè: Ma Dii è. Ben à yā kè à òne t̄k̄éñne.

*Yesu bɔ à m̃na a ìbanɔzi
(Mat 28:16-20, Maa 16:14-18, Luk 24:36-49)*

19 Azumanengo beee a uusia à ìbanɔ kak̄ɔana kp̄én, ãɔ gbà tàtāñle ãɔ m̄one k̄à, ke ãɔe v̄ia keε Yuda gb̄adeenɔne yānzi. Ben Yesu m̄ò à zè ñ té à bèñne: Àḡɔ kú aafiao!

20 Kè à ò le, ben à a ɔɔnɔ òd̄ɔañne k̄ɔn a gb̄ant̄εo. Kè ìba p̄ìnɔ Dii è, ãɔ p̄ɔɔ kè nna maamaa.

21 Yesu èara à bèñne: Àḡɔ kuu aafiao! Lán ma De ma z̄i nà, len m̄ée a z̄i le.

22 Kè à ò le, ben à ìa vùr̄mma k̄ɔn léo à bè: À Luda Nini sí.

23 Gb̃ε kè a ñ k̄e k̄ɔn ñ durunnɔ, à k̄éñman gwe. Gb̃ε kè ée ñ k̄enero s̄ɔ, eé k̄érm̄aro.

Yesu k̄ɔn Tomasio

24 Gur̄ɔ kè Yesu m̄ò, Tomasi, à ìba g̃ɔɔn kuri awεεplaaanɔ doke kè wè bene Sika kúnyoro.

25 Ben à ìba kpaaanɔ bène: Wa Dii è. Ben à bèñne: Tó m̄ée kuusa gbè e à ɔɔnɔ guu ma ɔnetee p̄enlo, bens̄ɔ m̄ée ɔ z̄ɔ à gb̄ant̄εaro, mé síro.

26 À gur̄ɔ làa à ìbanɔ kú kp̄én dɔ, Tomasi kúnyo sa. Ãɔ gbà tàtāñle ãɔ m̄one k̄à, ben Yesu m̄ò à zè ñ té à bè: Àḡɔ kuu aafiao!

27 Ben à bè Tomasine: Ñ n ɔnetee pé ma ɔɔ guu kè ñ gwa, ñ n ɔɔ z̄ɔ ma gb̄ant̄εa. Ñton seka ke d̄ɔro. Ñ ma náane ke.

28 Tomasi w̄àla à bè: Ma Dii, ma Luda.

29 Yesu bène: Kè n ma e yānzin n ma náane k̄ezi. Aubarikadeenɔn gb̃ε kè ãɔ ma náane kè ma ena sainɔ ũ.

30 Yesu dabuyá p̄andenɔ kè pari a ìbanɔ w̄ée wáa kè wèe k̄e takada kè guuro.

31 M̄ode wà yā k̄enɔ k̄è, le à e à Yesu sí Luda Né M̄esaya ũ à w̄endi e à náanekena guu yānzime.

21

Yesu a z̄inda òd̄ɔa a ìbanɔne s̄èbe léa

1 Beee gbera Yesu èara à a z̄inda òd̄ɔa a ìbanɔne dɔ Tiberia s̄èbe léa. Lán kè bàn à a z̄inda òd̄ɔañne.

2 Simo Pita kú lɛdo kɔn Tomasi kè wè benɛ Sikao kɔn Natanaeli kè bò Kana, Galili bùsuo kɔn Zebedi néno kɔn Yesu ìba gɔɔn plaa pãndenɔ.

3 Simo Pita bènnɛ: Mée gaa kpò wɛ. Ben aɔ̀ bènnɛ: Wapinɔ se wé gányo. Ben aɔ̀ gaa wà gè góro'ite guu, mɔde aɔ̀de pòke kú gwãavĩ beeeero.

4 Kè guu e mɔɔ do, Yesu zena baa, mɔde a ìbanɔɔ e dɔ̀ kè àmbeeero.

5 Ben à lé zùnzì à bè: Gbèno, ée pòke e á kùroo? Aɔ̀ bè: Auo!

6 Ben à bènnɛ: À kãmbɛɛ táaru zu góro ɔplazi é pò kú. Kè aɔ̀ zù, aɔ̀ kpò kú paripari aɔ̀ fùà wà sé.

7 Ben ìba kè Yesu yezi pì bè Simo Pitane: Diime. Pita uta danaro. Kè à mà wà bè Diime, ben à a uta sè à dà à kùsi ía.

8 Ìba kpaanɔɔ e kãmbɛɛ táaru gáɛɛ pana kɔn kpòdo aɔ̀de suuo kɔn góroo, zaake aɔ̀ zà kɔn baaoro, à de mita basɔɔoro takalaro.

9 Kè aɔ̀ bikù baa, aɔ̀ buredi è kaena gwe kɔn kpòdo kpákpatɛana.

10 Yesu bènnɛ: À mɔ̀ kɔn kpò kè á kú tiaao kenɔ.

11 Ben Simo Pita gè góro guu à kãmbɛɛ táaru gàɛ à bikùo baa. À pana kɔn kpò gbèntènɔ mèn baswɛɛplaa akuri awɛɛ'aagɔ̀. Baa kè à pari lɛ, táaru pì e kèro.

12 Yesu bènnɛ: À mɔ̀ à pò ble. À ìba kee e fɔ̀ à lé bò à à là dén à ũro, zaake aɔ̀ dɔ̀ kè Diime.

13 Yesu gaa à buredi sè à kpámma. Len à kè lɛ kɔn kpòdo do.

14 Yesu a zĩnda ɔɔɔana a ìbanɔne gèn aagɔ̀deen gwe à fɛna bɔna gaan gbera.

Yesu kɔn Pitao

15 Kè aɔ̀ pò blè wà yãa, Yesu Simo Pita là à bè: Yohana né Simo, ní yemazi de gbè kènɔlaɔ̀? À wèàla à bè: Eè Dii, ní dɔ̀ kè má yenzi. Yesu bènnɛ: N̄ pòblee kpá ma sãne bɔronɔa.

16 À gèn plaade Yesu èara à à là do à bè: Yohana né Simo, ní yemaziɔ̀? À wèàla à bè: Eè Dii, ní dɔ̀ kè má yenzi. Yesu bènnɛ: N̄ ma sãano dãmɛ.

17 À à là à gèn aagɔ̀de à bè: Yohana né Simo, ní yemaziɔ̀? Kè Yesu Pita là à gèn aagɔ̀de tó à yeazi, à pɔɔ yàka, ben à bènnɛ: Dii, ní yã píngi dɔ̀. N̄ dɔ̀ kè má yenzi. Yesu bènnɛ: N̄ pòblee kpá ma sãano.

18 Yãpuraan mée oonne, kè ní de gɔ̀kpare ũ, neè pò da n zĩnda n̄ gá guu kè ní yezin, mɔde tó n zi kù, né n ɔɔno poro, gbè pãnde é danne à gányo guu kè ní yeziroon.

19 Kè Yesu ò lɛ, Pita gaa kè eé Luda tó bɔon à téa. Beee gbera Yesu bènnɛ: N̄ témazi.

Yesu kɔn ìba kè Yesu yezio

20 Pita liè à ìba kè Yesu yezi pì è ténzi. Gbè pì bé à nà Diizi gurɔɔ kè aɔ̀de pò blee, à à là gbè kè eé à kpámhazi.

21 Kè Pita à è, à bè Yesune: Dii, gbè kè sɔ̀ né?

22 Yesu bènnɛ: Tó má yezi àgɔ̀ kú wèndio ai màgɔ̀ gá su, à yã n e máme? Ngɔ̀ témazi dé.

23 Ben yã pì dàgula Yesudeeno té kè ìba pì é garo. Mɔde Yesu e onɛ kè eé gí gazinlo. À bè, tó á yezi àgɔ̀ kuu ai àgɔ̀ gá su, à yã à e máme?

24 Ìba pì bé à yã kènɔ sèeda kè. Àmbe à takada kè kè, ben wá dɔ̀ kè à sèedakena náane ví.

Midena

25 Yesu yã pãndenɔ kè paripari do. Tó wà kè takada guu doodo píngi, mée daa anduna a zĩdane é fɔ̀ à takada kè wà kè pìnɔ síro.

ZĪRINŌ YĀKENANŌ

Yesu tana ludambe 1:1-1:26

Luda Nini pitana 2:1-2:47

Yudano Yesu yā sina 3:1-12:25

Pɔlu wétɛgana káakudee 13:1-14:28

Pɔlu wétɛgana gèn plaadee 15:1-18:22

Pɔlu wétɛgana gèn aagɔdee 18:23-21:16

Pɔlu gana Romu 21:17-28:31

Légbēna Luda Nini yā musu

¹ Tiofilu, má ònne ma takada káaku guu lán Yesu kè nà kɔn yā kè à dàńnenɔ pínɡi zaa à naana gurɔ

² ai gurɔ kè à yā diɛ a zĭrinɔne kɔn Luda Nini gbāaaɔ, ben Luda à sè à tàɔ a kiia.

³ Zaake à gana gbera à a zĭnda òɔańne à sèeda yānɔ kèńne pari kè tò aɔɔ dɔ seka sai kè à bɛɛ. À a zĭnda òɔańne ai gurɔ baplaa à kpata kè bò Luda kiia yā òńne.

⁴ Kè aɔ kakɔana, ben à bèńne: Àton bɔ Yerusalemuro. Àgɔ lé kè ma Dee gbèare dāa, lán ma à yā òare nà.

⁵ Zaake Yaaya gbēnɔ batisi kè í guume, mode gurɔ plaa kèa mé a batisi ke Luda Nini guu.

Tana Yesuo ludambe (Maa 16:19-20, Luk 24:50-53)

⁶ Kè aɔ kakɔana le, ben aɔ à là wà bè: Dii, gurɔ kè guun né Isarailinɔ kpata sukpańneɔ?

⁷ À wèńla à bè: Á zé vĭ àgɔ gurɔ kesɔ gurɔ zaka kè ma Dee diɛ kɔn a zĭnda ikoo dɔro.

⁸ Tó Luda Nini pitaawa, é gbāaa e àgɔ de ma sèedadeenɔ ũ Yerusalemu kɔn Yudea bŭsu gu pínɡio kɔn Samaria bŭsuo ai à gá pé anduna léa.

⁹ Yā bee ona gbera Luda à sè n wáa ai à gàa à sàsā n wéen à gè ludambe luguun.

¹⁰ À tana guu lán aɔ wéɛ pé ludambeɛa nà, ben gɔɔn plaa kenɔ bò wà zè n sae aɔ pókāsā puraano dana.

¹¹ Aɔ bè: Galili bŭsudeenɔ, à kè dia á zena ée ludambeɛ gwaa? Yesu kè Luda à bò a té à tàɔ a kiia pì, eé ɛara à mó lán á è èe taa gwe nà.

Yudasi gēkana

¹² Ben aɔ pita Kùkpe sĭsĭa aɔ sù Yerusalemu. Sĭsĭ pì zà kɔn Yerusalemu à kà lán kiloo do taka bà.

¹³ Kè aɔ kà, ben aɔ dĭdi kpé musu, guu kè aɔègɔ kún. Pita kú gwe kɔn Yohanao kɔn Yemisio kɔn Anduruo kɔn Filipio kɔn Tomasio kɔn Batɔɔmiuo kɔn Matiuo kɔn Alafeu né Yemisio kɔn Simɔ Aĩadeeo kɔn Yemisi né Yudasio.

¹⁴ Aɔ pínɡi n zĭnda kpà aduakɛnaa leɔdo kɔn Mariama Yesu dao kɔn Yesu dāaronɔ kɔn nɔgbē kpaano.

¹⁵ Gurɔ beee Pita fɛɛ à zè Yesu ìba kè aɔ kà gɔɔn baswɛɛdo takano té à bè:

¹⁶ Ma gbēnɔ, yā kè Dauda ò kɔn Luda Nini gbāaaɔ Yudasi kè dò gbē kè aɔ Yesu kŭnɔne ae yā musu, tiasime Luda yā pì papa.

¹⁷ Wa gbēndoomɛ yā à baka kú wa zĭ kèkii guu.

18 À tɔɔtɛ lù kɔ̃n ɔɔ kè à è a zaakena guuo. Gwen à bàkē à lèen, à gbɛɛɛ pùtā à nɔaenɔ bɛe pínɡi.

19 Yerusalemudeenɔ pínɡi yā pì mà, ben aɔ tɔ kpà guu pìne Akelɛdama kɔ̃n n bori yāo. Tɔ pì bɛ gbɛderi tɔɔtɛ.

20 Wà à yā ò Saamu takada guu wà bɛ:

À bɛɛ gɔ bezĩ ũmɛ,
gbɛke tóngɔ kuu lɛ à vɛɛ à guu dɔro.

Wà bɛ dɔ:

Gbɛ pānde gɔ à gɛɛ ũ.

21-22 Bee yānzi gbɛ kè aɔgɔ tɛwazi gurɔɔ kè wá lɛdo kɔ̃n Dii Yesuo zaa Yaaya gbɛnɔ batisikɛgurɔ ai gurɔɔ kè Luda à bɔ wa ténɔ, wà n gbɛn doo bɔ àgɔ dɛ à fɛɛna gaan sèedadee ũwao.

23 Ben wà gɔɔn plaaanɔ bɔ, Yusufu kè wè benɛ Basaba wè benɛ dɔ Yusutu kɔ̃n Matiao.

24 Ben aɔ adua kè wà bɛ: Dii, n baade pínɡi nɔse dɔ. Gɔɔn plaaa kènɔ té n gbɛ kè n bɔ ɔɔɔawe,

25 lɛ à bà gɔ kú wamɔwa zìrinɔ zĩ kèkii guu yānzi, zĩ kè Yudasi bòn à gaa guu kè kɔ sio guu.

26 Ben aɔ kàbankpɛ kè gɔɔn plaaa pìnɔ yā musu. Ben kàbankpɛ Matia kù, ben aɔ à dà zìri gɔɔn kuri awɛɛdoonɔ té.

2

Luda Nini pitana

1 Kè Pentikɔsi zĩbaa gurɔɔ kà, aɔ kú gu dɔnkɔa n pínɡi.

2 Kāndo aɔ kii mà bɔna ludambɛ lán zàga'ia gbāaa bà, ben kpé kè aɔ vɛɛn wà.

3 Aɔ pɔ è lán ténɛnɛnɔ bà à fàakɔa à zò n baadea.

4 Ben Luda Nini pitańma n pínɡi, ben aɔ nà yakebori'onaa lán Ninii pì n gbá lé nà.

5 Yuda kenɔ kú Yerusalemu gwe, ludayādari kè aɔ bɔ anduna bùsu pínɡi guunɔ ũ.

6 Kè aɔ n zɔka pì mà, aɔ kàkɔańzi paripari, ben aɔ bídi kè, kè aɔ mà wèe n baade pínɡi bori yā oo.

7 Yā pì n kú gbāa à bɔ n saɛ aɔ bɛ: Yá'ori pìnɔ né Galilideenɔmɛ n pínɡiroo?

8 À kè dia wá mà aɔɔe wa baade bùsu yā oo?

9 Paatianɔ kɔ̃n Midianɔ kɔ̃n Elamunɔn wa ũ kɔ̃n gbɛ kè aɔ kú Mesɔpɔtamiano kɔ̃n Yudeao kɔ̃n Kapadosiao kɔ̃n Pɔntuo kɔ̃n Asiao

10 kɔ̃n Firigiao kɔ̃n Pamfiliao kɔ̃n Igitipio kɔ̃n Libia bùsu kè kú Sireni saɛo kɔ̃n gbɛ kè aɔ bɔ Romunɔ.

11 Yudanɔ kɔ̃n gbɛ kè aɔ n dɔnzi zé sènɔn wa ũ kɔ̃n Keretinɔ kɔ̃n Larubunɔ, ben wée maa aɔɔe Luda yābɔnsaɛ kenanɔ oo kɔ̃n wa baade boriyānɔ.

12 Yā pì n kú gbāa aɔ bídi kè, aɔɔe kɔ lalaa wèe bee: Yā kpare takan gwee?

13 Gbɛkenɔ sɔɔ e n lalandi kɛɛ wà bɛ: Aɔ í sè wà kāmɛ.

Pita waazikena

14 Ben Pita fɛɛ à zè kɔ̃n a gbɛ kpaa gɔɔn kuri awɛɛdoonɔ, à yā ò gbāngbān à bɛ: Amɔa Yudanɔ kɔ̃n gbɛ kè á kú Yerusalemunɔ pínɡi, à swā kpá à tó mà yā pì oare.

15 Í e gbɛ pìnɔ kú lán ée daa nàro, zaake kɔngɔ mò kèndoon tia.

16 Yā kè annabi Yoeli òn yè:

17 Luda bɛ:

Ziaa zĩ mé ma Ninii pisi gbɛ pínɡia,

a nэг̃gbēnŏ kŏn a nэн̄nŏgbēnŏ é annabikеyā o,
a gŏkparеnŏ é wéegupu e,
a mare ìsinŏ é nanaa o.

¹⁸ Gurŏ beeenŏa
mé ma Ninii pisi ma z̀b̀lerinŏa
gŏgbēnŏ kŏn nŏgbēnŏ ń píngi
ašé annabikеyā o.

¹⁹ Mé sèedanŏ ke musu,
mé yābŏnsaenŏ ke anduna guu,
aru kŏn téo kŏn tésukpe siaao égŏ kuu.

²⁰ Ōfántē é sia kŭ,
mŏvura é tā lán aru bà
ai Dii sugurŏ ìsi gakuidee gŏ gá ká,

²¹ gbē sānda píngi kè ašé Dii sísinŏ é bŏ.

²² Isarailinŏ, à yā kè ma. Lán á dŏ a zīndanе nà, Luda Yesu Nazareti òdŏare a
gbē ũ kŏn dabuyānŏ kŏn yābŏnsaenŏ kŏn sèeda kè à kè à gāzī a ténŏ.

²³ Luda zèo a pŏyezi kŏn a dŏnao guu wà à kpàawa, ben á tò bori pāndenŏ à pà
lía wà à dè.

²⁴ Ben Luda ga bà pòtoa à à fèe, zaake à zé kuu kè ga é fŏ àgŏ à kŭnaro.

²⁵ Zaake Dauda à yā ò à bè:
Mèègŏ Dii ee ma wéen gurŏ píngi,
lán à kú ma ɔplaazi nà
póke é ma degero.

²⁶ Bee yānzin ma pŏɔ ègŏ nnazi,
ma ǹs̀eguu p̀u.
Má tāmaa vī kè ma mè égŏ kuu,
²⁷ zaake né ma tó mira guuro,
né we man gbē kè kú adona yai kŭro.

²⁸ N ma da wèndi zéa,
ma pŏnnaa égŏ pana n kiia.

²⁹ Ma gbēnŏ, mé fŏ mà wa dezi káaku Dauda yā oare wásawasa. À gà wà à v̀i à
mira kú wéte kèn ai kŏn a gbāao.

³⁰ À annabikеe guu à dŏ kè Luda lù sèare à bè, é a boriinŏ doke ká à kpatan.

³¹ Dauda gīake à Mesaya fèena gaan è, ben à à yā ò à bè: Luda é à tó mira guuro,
eé we à mè yai kŭro.

³² Yesu p̀in Luda à fèe gaan. À sèedadeenŏn wa ũ wa píngi.

³³ Vèena Luda ɔplaazi à à Ninii kè à à lé gbèwee sì a Dea. Yā kè ée ee bensŏ ée
maa tiaa de Luda Nini kè à pisiwaa ũme.

³⁴ Zaake èe ke Dauda bé à fèe à gà ludambero, à bè:
Dii ò ma diine à vèe a ɔplaazi

³⁵ ai àgŏ à ibeenŏ kenе a tinti ũ.

³⁶ Isarailinŏ, àgŏ dŏ sānsān kè Yesu kè a à pà lían Ludaa diе Dii ũ, Mesaya ũ dŏ.

³⁷ Kè aš yā p̀i mà, à ń swè z̀š̀, ben aš Pita kŏn z̀iri kpaaanŏ là wà bè: Gbēnŏ,
wé ke diamе?

³⁸ Ben Pita bènnе: A baade ǹs̀e lie à batisi ke kŏn Yesu Kirisi tŏo, a durunŏ
é kēawa é Luda Nini sí gbaa ũ.

³⁹ Zaake lé kè Ludaa gbè p̀i de a p̀ó ũme kŏn a nэн̄nŏ kŏn gbē kè ašŏ kú zānŏ, gbē
kè Dii wa Luda é ń sísi p̀inŏ ń píngi.

⁴⁰ À yā pāndenŏ ò́nне pari à nàkŏrémma à bè: À a zīnda bŏ tŏorigbē zaaa kènŏ
té.

⁴¹ Ben gbē kè aš à yā p̀i sinŏ batisi kè. Zī beean wà kàara ń té gŏɔn bŏrŏ aagŏ.

42 Aõ làakari dõ zĭrinŏ yādannena kōn kōgbēkenao kōn Dii pōblenao kōn aduakenaŏ.

Yesudeenŏ kuuna kōo

43 Zĭri pĭnŏ e sēda kōn yābōnsaenŏ kee, ben vĭa baade pĭngi kŭ.

44 Dii náanekerinŏ pĭngi gāli dōnkōme. Pó kè aõ vĭinŏ gō aõ pĭngi pō ũ.

45 Tó aõ ní pō kè aõ vĭinŏ yā, aõ è à ŏ kpaatetekōne lán baade bōkōte de nà.

46 Lán guu e dŏ nà aõègō kō kaakōa Luda ua, aõègō pō blee kō be kōn pōnnaŏ kōn nōseŏ do.

47 Aõègō Luda tó kpaa, bensō aõègō nna kōn baade pĭngio. Dii ègō gbē kè ée ní mì siinŏ kaara ní té lán guu e dŏ nà.

3

Gōgbē ere kēkōana

1 Zĭkea Pita kōn Yohanaŏ gāa Luda ua fāantē mō aagō aduakeguro.

2 Gōgbē kee kú gwe wà à ì ere ũme. Lán guu e dŏ nà wè à sé wà mó wà à die Luda ua gānu kè wè be Gānu Maaa guu. Gwen ègō baa kee gbē kè aõe gēe ua pì guunŏa.

3 Kè à Pita kōn Yohanaŏ è, aõe mō gē Luda ua, ben à baa kēmāa.

4 Aõ wée pēa, ben Pita bène: N wa gwa kè.

5 Ben à wée pēmāa èe ní gba dāa.

6 Ben Pita bène: Má ŏ vĭro, mōde pō kè má vĭin mé n gba. Kōn Yesu Kirisi Nazareti tōo ñ fēe ñ táa o.

7 Ben Pita à kŭ a ŏplaa à à fēe à zè. Gwe gō à gbálanŏ kōn à kēsēwaazĭnŏ gbāa kŭ.

8 À vĭ à zè, ben à nà táa'onaa. À gēnyo Luda ua, èe táa oo èe vĭvĭ èe Luda sáabu kpaa.

9 Baade pĭngi à è èe táa oo èe Luda sáabu kpaa,

10 ben aõ à dō baakeri kè ègō vēe Luda ua Gānu Maaan ũ, ben yā kè à à lè ní kŭ gbāa à bō ní sae.

Pita waazikēna Luda ua

11 Lán à na Pita kōn Yohanaŏa nà guu kè wè be Sulemanu gbàdaan, ben baade pĭngi e gēe ní kiia, zaake yā pì bō ní saeme.

12 Kè Pita gbēnŏ è, à bènne: Isarailinŏ, bōyānzin yā pì bō a saezi? Bōyānzin a wée fĭfĭwa lezi? Ée daa wa zĭnda gbāaa kesō wa ludayādana bé à tò gbē kè táa ò gwēe?

13 Wa dezi káakunŏ Ibraĭ kōn Isaakuo kōn Yakubuo Luda gwena kpà a zĭkeri Yesua. Apinŏ sō a à kpà gbāadeenŏa a bō à kpēe Pilati kè zè kōn à gbarenaŏ ae.

14 A bō Luda gbē maaa kè à kú adona pì kpēe, ben a wée kè Pilatia à gbēderi gbareare.

15 A Wēndikpammari dè, ben Luda à fēe bōna gaan. À sēdadeenŏn wa ũ.

16 Yesunaanekena bé à tò gōgbē kè á à dō ée à gwaa kè kēkōa Yesu tó gbāa yānzi. Yesunaanekena bé à à gbà aafia a pĭngi wāa.

17 Tia ma gbēnŏ, má dō kè apinŏ kōn a gbāadeenŏ yā kè á kè né wēesia yāme.

18 Luda dō annabinŏne ae, ben aõ gĭake wà ò ní pĭngi kè Mesaya é wētamma e, bensō à kè le.

19 Bee yānzi à nōse lie à ae dŏ Ludaa, a durunnŏ é kēawa, le à móare nōsekpaenaŏ

20 à Yesu kè à gĭake à à dìeare Mesaya ũu pì zĭawa.

21 Séde àgō kú musu gĭa ai gurŏ kè Luda é pō pĭngi keke à ke dufu, lán à dà a annabinŏne nà aõ ò zaa káaku.

22 Musa bè, Dii a Luda é a gbēke sé annabi ũ lán a bà. À yā kè eé oaree ma pínɡi.

23 Gbē kè èe annabi pì yā ma sōro, Luda é adee bɔ a té à à dε.

24 Annabi kè aɔ Luda yā ònɔ pínɡi naana Samuelia gurɔ kèki baaru kpà.

25 Yā kè annabi pìnɔ ò kōn Luda bà kè kú kōn a dezi káakunɔ gò a pò ũ, lán à ò Ibraĩne nà à bè é aubarika da anduna bori pínɡin à borii gāzĩ.

26 Kè Luda a zĩkeri pì diε, à à zĩawa káaku, lε à aubarika daagu, à a baade kpεε li a yázaakenanɔne.

4

Yakpaεkena kōn Pitao kōn Yohanao

1 Kè Pita kōn Yohanao e yā oo gbēnɔne, sa'orinɔ kōn Luda kpé dogari gbēnsio kōn Sadusinɔ gēńzi.

2 Aɔ pɔ fε, kè aɔe yā daa gbēnɔne yānzi, aɔe gènɔ fεena Yesu guu kpàakpa kεε.

3 Ben aɔ n̄ kũ aɔ n̄ dá kpésiaan ai guu dò, zaake guu gĩake à s̄i kò.

4 Mɔde gbē pari kè aɔ n̄ yā mànɔ Yesu náane kè ai aɔ gōgbēnɔ pari kũ à kà gōon bɔrɔ sɔɔro taka.

5 Kè guu dò, Yuda gbāadeenɔ kōn gbēnsinɔ kōn ludayādannerinɔ kàkōa Yerusalemu.

6 Sa'oriki Anasa kú gwe kōn Kayafao kōn Yohanao kōn Alesandao kōn gbē kè aɔ dε sa'oriki pì danε ũunɔ n̄ pínɡi.

7 Wà mò kōn Pitao kōn Yohanao gbāadee pìnɔ aε, ben wà n̄ lá wà bè: Bó gbāaa ke dé tón a beee kèo?

8 Ben Luda Nini sù Pitaa à bèńne: Gbāadeenɔ kōn gbēnsinɔ,

9 lán ée wa lalaa gbāa nà yā maa kè wá kè εrene yānzi, dian wá kè à kèkōa nà,

10 amɔanɔ kōn Isarailinɔ pínɡi àgō dō kè gbē kè zena a aε kè aafia è kōn Yesu Kirisi Nazareti kè a à pà lía Luda à fεε bɔna gaan tóome.

11 Lemε gbè kè amɔa kpéborinɔ a pã kpàzi bé à gò kpé gooda gbè mīdee ũ.

12 Gbē pānde kee kuu kè eé gbē m̄ síro, zaake anduna guu pínɡi Ludaa e gbēke diε gbēnteenɔne à n̄ m̄ síro, séde àpi.

13 Kè aɔ Pita kōn Yohanao kùgbāake è, bens̄ aɔ dō kè talaka wéesiadeenɔme n̄ ũ, à bò n̄ saε, ben aɔ dō sa kè aɔ gĩake wà kú kōn Yesuome yā.

14 Lán aɔ gbē kè kèkōana pì è ze nà n̄ saε, aɔe f̄ wà yāke ò dɔro.

15 Aɔ bèńne aɔ bɔε, ben aɔ lé kpàkōs̄

16 wà bè: Wé ke dia kōn gbē pìnɔ? Zaake Yerusalemudeenɔ dō pínɡi kè aɔ dabuyā bíta kè, wé f̄ wà gí beeziro.

17 Lε yā pì tón dagula dε kèlaro, wà kpàkēńzi pāsīpāsī aɔton yā o gbēkenε kōn tó pìo dɔro.

18 Ben aɔ n̄ sísi aɔ yā diéńne kè aɔton yā o kes̄ aɔ yā dańne kōn Yesu tóoro pátipati.

19 Ben Pita kōn Yohanao wèńla wà bè: À gwa a zĩdanε. A yān wé maó, ke Luda pó? À kparee bé à maa Ludanε?

20 Zaake wé f̄ wà gí wà yā kè wá mà bens̄ wá è oziro.

21 Gbāadee pìnɔ èara wà v̄ia dàdańzi, ben aɔ n̄ gbáε. Aɔe wéetāmmana zé ero, zaake baade pínɡi e Luda sáabu kpaa yā kè kè pì yānzi.

22 Gbē kè aɔ kèkōana dabuyā beee kènε pì zii dε wé baplaala.

Yesudeenɔ kùgbāa wéεkena

23 Kè wà ñ gbáε, ben aō tà ñ gbēno kiia, aō òñne lán sa'orikino kōn gbēnsino òñne nà.

24 Kè aō mà, aō wii pè Ludazi ledole wà bè: Dii, mbe n musu kè kōn tōtēo kōn ísiaao kōn pò kè kú ñ guuno píngi.

25 Ñ dà n zīkeri wa dezi Daudane kōn n Ninii gbāaa, ben à bè: Bóyānzin boriino e zōka kaazi?

À kè dia wèe lé pāa kpaakōsō?

26 Anduna kīnanō e zī soru keε, kpatablerinō e kaakōa Diizi kōn Kí kè à kào.

27 Yāpuraame, Herōdu kōn Pōntiu Pilatio kō kākōa wéte kè guu kōn Isarailino kōn bori pāndenō n zīkeri kè kú adona Yesu kè ñ kà kí ūu pīzi.

28 Aō kè lán n gīake n zēo nà n gbāaa kōn n poyezinao guu.

29 Tia sa Dii, ñ yā pāsī kè aō ò ma gwe. Wamōwa n zōblerino, ñ wa gba lé wà n yā o kōn kùgbāaa maamaa.

30 Ñ ò dawa le wà gbēno kēkōa wà dabuyāno kōn yābōnsaeno ke kōn n zīkeri kè kú adona Yesu tō.

31 Kè aō adua kè wà yāa, guu kè aō kōkakōan nīgā, Luda Nini sùrīma ñ píngi, ben aō gàa wèe Luda yā oñne kōn kùgbāaa.

Yesudeeno ñsēdōnkōkena kō

32 Yesu náanekerino laasuu dōnkō vī kōn ledoleo. Aō gbēke è be a pò kè á vīno né a pómε adoro. Aō pò píngi né aō píngi pómε.

33 Luda zīrinō e Dii Yesu fεena gaan yā oo gbēnoε kōn gbāa bítao. Aō Luda gbēke bíta è ñ píngi.

34 Pókee e kēsā ñ gbēkearo, zaake gbē kè aō bú ke kpé vīno è yá wà mó kōn a òo

35 wà kpá zīrinōa, le aō kpá baadea lán à à bōkōte de nà.

36 Levi bori Yusufu kè bō Sipiru bùsun kú ñ té. Luda zīrinō tó kpāne Banaba. Tó pì bè Làakarikpaeri.

37 À bú kè à vīi yà, ben à mò à a ò kpà zīrinōa.

5

Anania kōn Safirao

1 Gōgbē kè wè bene Anania kuu ò kōn a naō Safirao. A tōtē yà,

2 à à ò kokè kōn a naō dōnao, ben à gàa à à kpaaa kpà zīrinōa.

3 Ben Pita bène: Anania, bóyānzin ñ tò Setān dōnne aε le seε? N n tōtē ò kokè, ben n εγεε tò Luda Ninine.

4 Gurō kè néε tōtē pì yáro, n pónloo? Kè ñ yà sō, lán ñ yezi nà, né ke kōn à òoro? À kè dia n yā beε ke na laasuu dānguu? Èε ke gbēnteen n εγεε tōnero, Ludan ñ tōne.

5 Kè Anania yā pì mà, à lèε à gà. Ben vīa gbē kè aō yā pì mànò kù maamaa.

6 Gōkpareno gè aō bisa dààla, ben aō à sè wà gàa wà à vīi.

7 Kè à kà lán awa aagō bà, yāke mana sai à naō mò à gè.

8 Ben Pita à là à bè: Ñ omε, a tōtē pì yà lán kè bàn yó? À wèàla à bè: Eè, lemε.

9 Ben Pita bène: Bóyānzin a Luda Nini lè á gwàzi? Gbē kè aō n zā vīno kú kpeεε, aōε n sé wà bonyo se.

10 Gwe gō à lèε à aε, à gà. Kè gōkpareno gè, aō è à gà, ben aō à sè wà gàa wà à vīi a zā saε.

11 Ben vīa sōsi gbēno kù maamaa ñ píngi kōn gbē kè aō yā pì mànò ñ píngi.

Dabuyānŏ kŏn yābŏnsaenŏ

12 Luda zĭrinŏ e dabuyā kŏn yābŏnsaenŏ kee pari gbēnŏ té. Yesudeenŏ è kŏkakŏaa ke ledole Sulemanu gbàdaan.

13 Gbē pāndenŏ è we wà nām̄maro, mŏde baade píngi è n̄ tó nnaa sí,

14 mŏde gbē parii kè aŏe Dii Yesu náane keenŏ, gŏgbēnŏ kŏn nŏgbēnŏ n̄ píngi, aŏègŏ kaara n̄ té.

15 Ben wà gyāreenŏ sèe kŏn daebŏnŏ kŏn gyāresebŏnŏ wà n̄ káe zén, le tó Pita e gēte, à ninii e à da n̄ gbēkenŏla yānzi.

16 Parii bŏ wéte kè kú Yerusalemu saenŏn wà mŏ kŏn gyāreenŏ kŏn gbē kè zĭnnŏ e ĩa daam̄manŏ, ben aŏ kèkŏa n̄ píngi.

Wéetamma mŏna zĭrinŏne

17 Ben sa'oriki kŏn Sadusi gāli gbē kè aŏ de à gbē ũunŏ fēe wà nŏsegŏaano kpānyo.

18 Aŏ zĭrinŏ kŏkŏ aŏ n̄ ká kpésiaan,

19 ben Dii malaika mŏ à kpé pì zé wèñne gwāavī à n̄ bŏe à bè:

20 À gá àgŏ kú Luda ua, à wèndi dufu pì yā o baade píngine.

21 Zĭrinŏ yā pì mà, ben aŏ gāa Luda ua kŏngŏ idε'ide aŏe yā daañne.

Kè sa'oriki kŏn a gbēnŏ fēe, aŏ Isaraili gbāadeenŏ kŏn n̄ gbēnsinŏ kàkŏa, ben aŏ dogarinŏ zĭ aŏ gá zĭrinŏ bŏe kpésiaan aŏ mŏnyo.

22 Kè dogari pìnŏ kà gwe, aŏe n̄ e kpénlo. Ben aŏ èara wà tà wà bèñne:

23 Kè wa ka kpé pì kiia, wá è gbànŏ tatana gíngin a dākparinŏ kú kpele, mŏde kè wá wè, wée gbēke enlo.

24 Kè Luda ua dākparinŏ gbēnsi kŏn sa'orikinŏ yā pì mà, aŏ bídi kè lán yā pì de nà.

25 Ben gbēke mŏ à bèñne: À ma! Gbē kè a n̄ ká kpésiaa guunŏ kú Luda ua aŏe yā daañne.

26 Ben Luda ua dākparinŏ kŏn n̄ gbēnsio gāa wà n̄ kŏkŏ wà sùnyo yākete sai, zaake aŏe vĭa kee gbēnŏne, le aŏton n̄ pápa gbèoro yānzi.

27 Kè aŏ sùnyo, aŏ n̄ zé gbāadeenŏ ae, ben sa'oriki n̄ lála yāzi à bè:

28 Wa giare pátipati à yā dañne kŏn tó pìo, ben á tò yā pì kpé e daa Yerusalemula píngi, bensŏ á yezi à gbē pì ga yā diwaŏ?

29 Ben Pita kŏn zĭri kpaanŏ wèñla wà bè: Luda yā bé à kŏ sio wà ma de gbēntee pŏla.

30 Wa dezinŏ Luda bé à Yesu kè a à lògo lía á dè pì fēe.

31 Luda à sè à vèe a ŏplaazi Kíne Mísiri ũ, le à Isarailinŏ gba zé aŏ nŏse lie, à n̄ durunnŏ kēñne.

32 Yā pìnŏ sèedadeenŏn wa ũ, wapinŏ kŏn Luda Nini kè Luda è kpá gbē kè aŏe a yā maanŏo.

33 Kè aŏ yā pì mà, aŏ pŏ fēe maamaa, ben aŏ yezi wà n̄ dede.

34 Farisi kè wè bene Gamalieli kú n̄ té. Ludayādannerime, baade píngi è à tó nnaa sí. À fēe à zè à bè wà bŏ kŏn gbē pìnŏo gĭa.

35 Ben à bèñne: Isarailinŏ, à làakari ke yā kè á yezi à ke gbē pìnŏnea.

36 À gurŏo e gi kero kè Tuda fēe èe a zĭnda diee a ka. Wà tèzi lán gŏon wàa plaa ba. Kè wà à dè, ben à ìbanŏ fāakŏa, ben yā yāa.

37 À gbera Galili gbē Yudasì fēe gbēnarogurŏ à gbēnŏ gāe à nàawa pari. À gā se, ben à ìbanŏ fāakŏa n̄ píngi.

38 Mée ooare tia, àton gbē pìnŏ yā daro, à n̄ tó. Tó aŏ pŏyezi kŏn n̄ yākenano bŏ gbēntee kiame, eé m̄ de.

39 Tó à bŏ Luda kiame sŏ, é fŏ à kpáñero. À làakari ke zĭkana kŏn Ludaozi.

⁴⁰ Aǎ à yā mà, ben aǎ zĭrinŏ sìsi aǎ n gbē. Aǎ gĭnne aǎ yā o kŏn Yesu tŏo, ben wà n gbáe.

⁴¹ Zĭrinŏ bŏ gbāadeenŏ kiia kŏn pŏnnaao, zaake aǎ è wà kà kè wà wí darġma Yesu tŏ yānzi.

⁴² Lán guu e dŏo nà aǎègŏ yā daaġne Luda ua guu kŏn n bεεnŏo, aǎègŏ Yesu baaru nnaa kpaarġne kámmabosai, aǎè be àmbe Mesaya ũ.

6

Dŏnleri gŏon swεεplaaanŏ diena

¹ Gurŏ beeea kè Yesu ibanŏo e kaara, aǎ Girikiyāmarinŏo e yākete kaa aǎ Eberuyāmarinŏzi wà bè, tŏ wèe pŏblee kpaatete lán guu e dŏo nà, wè pā kpá n gyaanŏnŏzime.

² Ben zĭri gŏon kuri awεεplaaanŏ Yesudeenŏ sìsi n píngi wà bè: À zé vĭ wà pā kpá Luda yāzi wà làakari dŏ pŏble kpaatetenaaro.

³ À gŏgbēnŏ bŏ a té gŏon swεεplaa, gbē maa kè ōndŏo pèkŏrġma kŏn Luda Ninionŏ, lε wà n die zĭi pĭ gbēnsinŏ ũ,

⁴ wé làakari dŏ aduakena kŏn Luda yā'onnenao.

⁵ Yā pĭ kġnne n píngi, ben aǎ Sitivĭ kè Luda Nini pèkŏrġa kŏn ludanaanekenaŏ sè kŏn Filipio kŏn Porokoruo kŏn Nikanŏo kŏn Timŏo kŏn Pamenaŏ kŏn Antioku gbē Nikola kè Yudanŏ dŏnzize sè yāao.

⁶ Wà gāaġyo zĭrinŏ kiia, ben aǎ adua kġnne aǎ ŏ kġmġma.

⁷ Luda yā e daagula, Yesu ibanŏo e kaara Yerusalemu maamaa, ben sa'orinŏ Yesu yā sì paripari.

Sitivĭ kġna

⁸ Luda aubarika kŏn gbāaao pèkŏrġe Sitivĭa, ben èe dabuyā kŏn yābŏnsaenŏ keε gbēnŏ té.

⁹ Aduakekpε kee kuu kè wè be wġenŏnŏ aduakekpε. Aǎ gbēkenŏ bŏ Sirġni kŏn Alesandariaŏ kŏn Silisia bŏsuo kŏn Asia bŏsuo. Ben aǎ íbete kpà kŏn Sitivĭŏ aǎ lεokpakŏa kèo.

¹⁰ Mŏde aǎe à fŏro ōndŏo kè Luda Nini à gbà yānzi.

¹¹ Aǎ té kà gbēnŏn, ben gbē pĭnŏ bè: Wá mà à bŏ Musa kŏn Ludao yā kpεε.

¹² Aǎ Yudanŏ kŏn n gbēnsinŏ kŏn ludayādannerinŏ làakari fġε, ben aǎ gāa wà Sitivĭ kŏ, aǎ gāao n gbāadeenŏ kiia.

¹³ Ben aǎ mò kŏn sèedade egeenŏ aǎ bè: Gbē kè bé ègŏ Luda kpé kŏn à dokao zaa boo yāana sai.

¹⁴ Zaake wá mà à bè Yesu Nazareti é kpé pĭ kaate à wa fεεakaarayā kè Musa dàwee lġε sé.

¹⁵ Ben gbāadee kè aǎo vġena gweenŏ wġε pè Sitivĭa n píngi, aǎ è à uu de lán malaika uu bà.

7

Sitivĭ yā'ona gbāadeenŏne

¹ Ben sa'oriki Sitivĭ là à bè: N yā pĭnŏ ò yāpuran yŏ?

² Ben à bè: Ma gbēnŏ kŏn ma denŏ, à ma! Luda Gakuide bŏ à mò wa dezi káaku Ibraĭzi gurŏo kè à kŏ Mesŏptamia bŏsun, zaale à kpé à gā vġε Arana.

³ À bène: N bŏ n bŏsun n danenŏ té n tá bŏsu kè mé ŏdŏannεen.

⁴ Ben à bŏ Kaladia bŏsu pĭ guu à gāa à vġε Arana. À de gaa gbġra Luda sŏo bŏsu kè á kŏn tġaa kè pĭn.

⁵ Ludaa e bŏsu pĭ tŏote ke kpāa baa kġε doro, mŏde à à lé gbġne à bè eé gŏ à pŏ ũ kŏn à boriinŏ. Gurŏ beeea sŏ Ibraĭ né vĭro.

⁶ Luda bène lán kè bà: N boriino é nibo ble bùsu pānden. Gwen ašé zò blen, weé wéé tām̄ma ai wè wàa plaa.

⁷ Luda bè é ĩa da borii kè ašé zò bleñnenoa, Ibraĩ borii pino é boe wà mó wà dɔnzi keare gura kè pin.

⁸ Ben Luda bāngukena yā dà Ibraĩne a bà kuunao sèeda ũ. Kè à Isaaku ì, à bāngu kène à gurɔ sɔraagōdee zī. Len Isaaku kè Yakubune le dɔ, ben Yakubu kè wa dezi káaku gōon kuri awεεplaaanone le se dɔ.

⁹ Ben wa dezi káaku pino nòsegōaanɔ kpà kōn n gbēndo Yusufuo, aš à yà wà tào Iqipiti. Ludaa kúo

¹⁰ à à bò à nawēa píngi guu. Luda Yusufu pì gbà òndɔ à tò à nna kōn Iqipiti kí Fili'aunao, ben à à diε Iqipiti bùsu gbēnsi ũ kōn a be uao.

¹¹ Ben dekaa kà Iqipiti kōn Kanaa bùsuo píngi. Nawēa kè bíta, wa dezi pino e póke e wà blèro.

¹² Kè Yakubu mà pówεε kú Iqipiti, à wa dezi pino zī gwe. Aš gana káakudeen gwe.

¹³ À gèn plaadeen Yusufu a zīnda òdɔa a vīinone, ben Fili'auna Yusufu daneno dō.

¹⁴ Ben Yusufu gbē zī a de Yakubua à mó kōn a daneno n píngi. Aš píngi gōon baaagō akuri asɔromε.

¹⁵ Ben Yakubu gāa Iqipiti. Gwen à gàn kōn wa dezi pino n píngi.

¹⁶ Wà sù kōn n gènoo Sekemu, ben wà n vīi gbèwεε kè Ibraĩ lù mira ũ guu Amɔ neno à fīa bóine kōn kondogio.

¹⁷ Kè lé kè Ludaa gbē Ibraĩne gurɔ kà kī à papa, wa borii pari kù à kàara Iqipiti maamaa.

¹⁸ Ben kí dufu kè Yusufu dōroo kpata blè Iqipiti.

¹⁹ À pāsī kōn wa boriiio à wéε tã wa dezinɔa, à tò aš n neno kwè aš gāga.

²⁰ Gurɔ beean wà Musa ì à àisi maa. Wà à gwà a de be mɔ aagōmε.

²¹ Kè wà à zīnna, ben Fili'auna neno gbē à sè à à gwà a zīnda né ũ.

²² Wà Iqipitino òndɔ dà Musane píngi, à gō gbēnsi ũ yā'ona guu kōn yākenao.

²³ Kè à kà wè baplaa, à dà a nòse guu à gá a Isaraili daano gwa.

²⁴ Kè à è Iqipiti gbē e ĩa daa a gbē mèn dooa, ben à yā sì kōn a gbēo à gēε bòa à à dè.

²⁵ Kè Ludaa yezi à a gbēno mì sí à gāzī, èe daa aš dōmε, mode aš dōro.

²⁶ Kè guu dɔ, Isaraili gōon plaaano e swèe keε, ben a mò à n yókōa à agbaa kpānne à bè: Ma gbēno, à kè dia ée ĩa daakōa kō tēεε?

²⁷ Ben gbē kè èe ĩa daa a gbēndooa ɔ yīpa Musazi à bè: Dé bé à n ke kí yāgōgōri ũwee?

²⁸ N yezi n ma de lán n Iqipiti gbē dè nà gīan yó?

²⁹ Kè Musa yā pì mà, à bàa lè à tà Midiã bùsun. Gwen à négōgbēno ìn gōon plaa.

³⁰ Wè baplaaa gberan malaika bò à mōzi gbáan Sinai kpīii saε gyanto té guu.

³¹ Kè Musa dabuyā beee è, à bò à saε. Kè à sōzi à gwa, à Dii kòto mà à bè:

³² Mámbe n dezinɔ Ibraĩ kōn Isaakuo kōn Yakubuo Luda ũ. Vīa Musa kù èe lugalugaa, èe fō à wéε sè à gwàro.

³³ Ben Dii bène: N n kyatee bɔbɔ, zaakε guu kè n zen kú adoname.

³⁴ Ma wéetām̄ma kè wèe mɔɔ ma gbē kè aš kú Iqipitinoe è sānsān ma n mbona mà, ben ma mɔ mà n mì sí. Mé n zī Iqipiti sa.

³⁵ Musa kè aš gīne yā wà bè, dé bé à à kè kí yāgōgōri ũnne pìn Luda yā òne malaika kè bò à mōzi gyanto guu gāzī, à à zī kīna kè eé n gbare ũ.

³⁶ Àmbe à b̀̀nyo à yā̀b̀nsaenŋ k̄n dabuyā̀nŋ k̀̀è Igipiti k̄n Isia Tēaaŋ k̄n gbáa guuo ẁ̀è baplaa.

³⁷ Musa p̀̀i bé à bè Isarailinŋ, Luda é n̄ gbēke sé annabi ū lán a bà.

³⁸ Musa p̀̀i kú k̄n gbē k̀̀è ās kakōana p̀̀inŋ gbáan, à kú gwe k̄n wa dezinŋ k̄n malaika k̀̀è yā̀ òn̄ Sinai kp̄iii musuo. Àmbe à yā̀ ẁ̀èndideenŋ s̀̀i à kpáwa.

³⁹ Wa dezinŋ e à yā̀ maro, ben ās g̀̀izi ās laasuu èara à tà Igipiti.

⁴⁰ Ās bè Arunan̄: N̄ t̄aa kenŋ k̄ewe ās d̄owe āe, zaake Musa k̀̀è wa b̄we Igipiti, wá d̄s yā̀ k̀̀è à l̀̀ero.

⁴¹ Gurŋ beeean ās t̄aa p̀̀i lán z̀̀uswaren̄e b̀̀rŋ bà, ben ās saa òa ās z̄ibaa k̀̀è p̀̀o k̀̀è ās k̀̀è n̄ z̄indan̄e p̀̀i yā̀ musu.

⁴² Ben Luda kp̄ee l̄inn̄e à tò ās d̄onzi k̀̀è ludamb̄e p̀̀onŋ lán wà k̀̀è annabinŋ takada guu nà wà bè:

Isarailinŋ, èe ke mámb̄e a saa òma gbáan ẁ̀è baplaaro.

⁴³ T̄aa M̄l̄eki bisa kutaan á sena k̄n s̄osŋe t̄aa Refā k̀̀è a z̄eo takao.

Dii k̀̀è á p̀̀i a d̄onzi k̀̀ènn̄enŋ yā̀zin

mé tó wà t̄aaŋ Babilŋn̄u k̄aa kpa.

⁴⁴ Wa dezinŋ Luda bà kuunañyo kutaa v̄i gbáan. Luda à taka òd̄oa Musan̄e, ben wà k̀̀è lán Ludaa òn̄e nà.

⁴⁵ Kutaa p̀̀i ḡs̄ Ȳosuan̄e k̄n wa dezinŋ, ben ās mò wà bori p̄ande k̀̀è Luda p̄èr̄m̄añnenŋ b̀̀usu s̄im̄ma. Kutaa p̀̀i kú gwe ai Dauda gurŋ.

⁴⁶ Dauda p̀̀i nna k̄n Ludao, ben à w̄éè k̄èa l̄e à e à kp̄é bo Yakubu Ludan̄e.

⁴⁷ Sulemanu bé à kp̄é p̀̀i b̀̀on̄e.

⁴⁸ M̄ode Luda Musude èḡs̄ kú kp̄é k̀̀è gb̄ènteenŋ b̀̀o guuro, lán annabi ò nà:

⁴⁹ Dii bè:

Musu né ma k̄iblekitam̄e,

t̄ōte né ma tintim̄e.

Kp̄é kparee takan é bom̄ee?

Mákp̄an ma pitakii kún?

⁵⁰ Mámb̄e ma p̀̀o p̄ingi k̀̀eroo?

⁵¹ Ludayādarisainŋ a ū! A n̄òse w̄enaro! A swā gb̄ame! Eèḡs̄ gii Luda Ninizi, eèḡs̄ k̄ee lán a dezinŋ bà.

⁵² Annabi kpareen a dezinŋ g̀̀i w̄éè t̄aazi? Ās gb̄e k̀̀è ās ḡiake wà Gb̄e Maa m̄ona yā̀ ò p̀̀inŋ d̄èd̄e. Adeè p̀̀in a b̄o à kp̄ee a à d̄e sa.

⁵³ A doka k̀̀è malaikanŋ s̀̀uo s̀̀i, m̄ode ée z̄i ke à yāaro.

Sitivĩ papana gb̄eo

⁵⁴ K̀̀è ās yā̀ p̀̀i mà ās p̄o f̄èzi, ās swaa s̀̀ozi.

⁵⁵ Ben Luda Nini d̄i Sitivĩa à w̄éè p̄e ludamb̄eaa, ben à Luda gakui è k̄n Yesuo z̄ena à oplaazi.

⁵⁶ Ben à bè: À ma! Ma ludamb̄ee è w̄ena, Gb̄èntee Né z̄ena Luda oplaazi.

⁵⁷ Ben ās ō t̄ata n̄ swāle ās wii gb̄aaa l̄e, ben ās k̀̀usia l̄edole.

⁵⁸ Ās à ḡaè wà b̀̀o w̄éte kp̄ee, ben ās̄we à pápaa gb̄eo l̄e wà à d̄e. Ās n̄ uta ìsino b̀̀o wà k̄aè òwazi k̀̀è w̄e ben̄e Solu sae.

⁵⁹ K̀̀è ās̄we Sitivĩ pápaa gb̄eo l̄e, à adua k̀̀è à bè: Dii Yesu, n̄ ma ninii sí.

⁶⁰ Ben à k̀̀ue à wii gb̄aaa l̄e à bè: Dii, n̄ton n̄ durun k̀̀ekii daro. Yā beee ona gberan à ḡa.

8

¹ Solu kú gb̄e k̀̀è ās Sitivĩ d̄enŋ kp̄ee.

Solu w̄éet̄amma m̄ona Yesudeenŋe

Zi beean wà nà wéetāna sɔsi gbē kè aɔ kú Yerusalemunɔa maamaa. Zīrinɔ baasi, aɔ fāakɔa n pīngi Yudea kɔn Samaria būsuno guu.

² Ludayādari kenɔ Sitivī vīi aɔ à gè ɔɔ dɔ kɔn wii gbāaa.

³ Ben Solu aīa kè kɔn sɔsi gbēnɔ kaatenao. Ègɔ gēe ua kɔn uao àgɔ gɔgbēnɔ kɔn nɔgbēnɔ kūkūu àgɔ n gáe à gá à n ká kpésiaan.

Baarunnakpana Samaria būsun

⁴ Gbē kè aɔ fāakɔaanɔ gàa wà Yesu baaru kpà gu sānda pīngin.

⁵ Filipi gàa Samaria būsuno wéte ken, ben à Mesaya waazi kèñne.

⁶ Kè gbēnɔ Filipi yā mà, bensɔ aɔ dabuyā kè à kènɔ è, aɔ làakari dɔ yā kè èe ooa kɔn nòse do.

⁷ Zaake gbē kè aɔ zīnɔ gòmma kɔn wii gbāaaonɔ pari, bensɔ gbē kòkūnanɔ kɔn erenɔ kèkɔa pari.

⁸ Ben wà pɔnnaa kè maamaa wéte pì guu.

⁹ Gɔgbē kee kú gwe zaa zi wè benɔ Simɔ. Ègɔ dabuyā kee à bɔ Samariadeenɔ sae, ben à a zīnda diɛ gbē bèede u.

¹⁰ Né féte gbēnsi pīngi è làakari dɔ à yāa aɔ be: Gbē pì né gbē kè wè benɔ Luda Gbāabitadeeme.

¹¹ Dabuyā kè ègɔ kee n té zaa gikena n kú gbāa.

¹² Mɔde kè aɔ kpata kè bɔ Luda kiia baaru kè Filipi kpàñne kɔn Yesu Kirisi tɔo mà, aɔ sɔ, ben aɔ batisi kè gɔgbēnɔ kɔn nɔgbēnɔ n pīngi.

¹³ Baa Simɔ yā pì sɔ à batisi kè, ben à nà Filipia. Kè à dabuyā kɔn gbāa yā bíta kè Filipi e keenɔ è, yā pìnɔ bɔ à sae.

¹⁴ Kè zīrinɔ mà zaa Yerusalemu Samariadeenɔ Luda yā sɔ, aɔ Pita kɔn Yohanao zīmma.

¹⁵ Kè aɔ kà gwe, aɔ adua kèñne le aɔ Luda Nini e yānzi.

¹⁶ Wà n batisi kè yā kɔn Dii Yesu tɔo, mɔde Luda Ninii e di aɔ gbēkearo.

¹⁷ Kè aɔ ɔ kèñma, ben aɔ Luda Nini è sa.

¹⁸ Kè Simɔ è aɔ Luda Nini è kɔn zīrinɔ ɔnammanao, ben à mòñne ɔɔ

¹⁹ à bè: À ma gba gbāaa pì se, le gbē kè ma ɔ kèa é Luda Nini e.

²⁰ Ben Pita bène: N ɔ kaatenyo, zaake née daa né ludangbaa lú kɔn ɔome.

²¹ N ɔ kú zī pì guuro, n baka kú à guuro, zaake n nòse maa Ludanero.

²² N kpae li n yā zaa pìne n adua ke Diia, ke eé sùu kenyo kɔn n laasuu beee takao gwae?

²³ Zaake má è kè sewee kāsāa kú n guu, durun bà kànne.

²⁴ Ben Simɔ bè: À adua kemɛ Diia le yā kè á ò ke tón ma lero yānzi.

²⁵ Kè Pita kɔn Yohanao Dii sèeda kè aɔ à yā dàñne, ben aɔ èara aɔe taa Yerusalemu, aɔe baaru nnaa kpa Samaria lakutunɔ guu pari.

Filipi kɔn Etiopia gbāade keo

²⁶ Dii malaika yā ò Filipine à bè: N fεe n gá sɔmεte kpa. N zé kè bɔ Yerusalemu à gàa Gaza sé, zé kè bèe gbāan.

²⁷ Ben à dà zén. Etiopia gbēkee té zé pìn. Etiopia būsuno kína kè de nɔgbē ũu kè wè benɔ Kandase begwarime, à auziki dākparinɔ gbēnsime. À mò à donzi kè Yerusalemu,

²⁸ ben à liara èe taa vēena a sōgoro guu, èe annabi Isaya takada kyó kee.

²⁹ Ben Luda Nini bè Filipine: N gá n sɔ sōgoro kèkāazi.

³⁰ Ben Filipi bàa lè à gàa. À mà èe annabi Isaya takada kyó kee, ben à à là à bè: N kyó kè née kee bokōte dɔɔ?

³¹ À wèàla à bè: Tó gbēkee e à bɔkɔtemero, mé fɔ mà à dɔrɔ dɔsɔ? Ben à Filipi sisi à gè à vèe à sae.

³² Yā kè èe à kyó kee pìn yè:
Lán sãa kè wèe gaa à kòto kpá bà,
lán sãne bɔrɔ kè wèe à kã kēe bà,
à yīte kpē èe lé wēkɔaro.

³³ Wà wí dàa,
wèe yākpae keo a zéaro.
Dé bé eé fɔ à à gurɔ gbēnɔ yā oo?
Zaake wà à wèndi bò anduna guu.

³⁴ Ben gɔgbē pì bè Filipine: Ñ omɛ, dé musun annabi yā beee ò sɔɔ? À zīndan yó ke gbē pāndemɛ?

³⁵ Naana Luda yā pìà Filipi Yesu baaru nnaa kpàne.

³⁶ Kè aɔɔe gaa ae, aɔ kà í kiia, ben gɔgbē pì bè: Ñ í gwa kè. Bó bé eé kpáme mà batisi kee?

³⁷ Ben Filipi bène: Tó n yā pì sì kɔn nòseo do, né fɔ. À wèàla à bè: Má sì kè Yesu Kirisi né Luda Néme.

³⁸ Ben à bè wà goro ze. Ben aɔ plaa n pínɡi aɔ pìta wà gè ín. Ben à à batisi kè.

³⁹ Kè aɔ bikù baa, ben Dii Nini Filipi kpà guuzi, gɔgbē pì e à e dɔro, ben pɔnnaa guu à gè zéla.

⁴⁰ Filipi a zīnda è ze Azotu, ben à gaa à Yesu baaru nnaa kpà wéte kɔn wéteo ai à gaa à kào Sizarea.

9

Yesu bɔ à mɔna Soluzi (Zīr 22:6-16, 26:12-18)

¹ Gurɔ beee sɔ Solu e pɔ bɔɔ a yīn, èe yā pāsī oo Dii ìbanɔ dedena yā musu. À gaa sa'oriki kiia,

² à gbèkaa à takada kē Damasiku aduakεkpεdeenɔne à kpáawa, le tó à zé pì deenɔ è gwe, gɔgbēnɔ kɔn nɔgbēnɔ n pínɡi, eé n kùkù à suńyo Yerusalemu.

³ Kè à dà zén, èe gaa à kà kī kɔn Damasikuo, ben kāndo gupuraa bò ludambe à damala.

⁴ À bò à lèe, ben à kòto mà à bène: Solu, Solu, bó bé à tò nées wée tāamaa?

⁵ Ben à bè: Dén n ũu, Dii? Ben à wèàla à bè: Mámbe Yesu kè nées wée tāaa ũ.

⁶ Ñ fεε n gē wéte guu, weé onne yā kè né ke.

⁷ Gbē kè aɔɔe gaa ledoonɔ gɔ sãii. Aɔ kòto pì mà, mɔde aɔɔe gbēke ero.

⁸ Kè Solu fεε, à a wée wè, ben èe guu ero. Ben wà à kù a ɔɔa wà gaaò Damasiku.

⁹ À kè gurɔ aagɔ gu'ena sai, èe pɔ blero èe í miro.

¹⁰ Yesude kee kú Damasiku kè wè benε Anania. Dii yā òne wéegupu'ena guu à bè: Anania. Ben à wèàla à bè: Mae kè, Dii.

¹¹ Ben Dii bène: Ñ fεε n da zé kè wè be Súusun ai Yudasi be ua n Taasu gbē kè wè benε Solu gbeka. Èe adua kee gwe.

¹² Wéegupu'ena guu à n e, n mɔ n ɔ kèa le à guu e.

¹³ Ben Anania bène: Dii, má mà wà gbē pì yā ò pari, lán à yā zaaa kè n gbē kè aɔɔ kú Yerusalemunɔne nà.

¹⁴ Sa'orikinɔ à gbà zé à gbē kè aɔɔe n sisii gura kènɔ kùkù. Beee yānzin à m̀zi.

¹⁵ Ben Dii bène: Ñ gá, zaake ma gbē pì sè à gá ma tó bɔ bori pāndenɔne kɔn n kínanɔ kɔn Isarailinɔomɛ.

¹⁶ Lán eé wétamma e ma tó yānzi nà mé ɔɔbanε.

10

Pita kōn Kōneliuo

¹ Gbēkee kú Sizarea à tón Kōneliu. Àmbe soza gāli kè wè be Itali gāli gbēnsi ũ.

² Gbē pì né ludayādarimε, ègō Luda vīa vī, àpi kōn a bēdeenŋ n pīngi. È gba da maamaa, bensō ègō adua keε gēn baaagō.

³ Zīkea fáantē m̀ aagō à Luda malaika è tētētē wéegupu guu, à gē a bε à bène: Kōneliu.

⁴ Ben Kōneliu wéε bìia kōn vīao, ben à bè: Bómεε, Dii? À wèàla à bè: N aduakεna kōn n gbadana gbēnŋnεo kà Luda kiia, ben à sì.

⁵ Ñ gbēnŋ zī Yōpa sa, le aō Simŋ kè wè benε Pita sísi.

⁶ À pita gbē kè wè benε Simŋ Āa bε. À bεε kú ísia léa.

⁷ Kè malaika pì tà, Kōneliu a zīkeri gōŋn plaa kenŋ sìsi kōn soza ludayādari kè nazio.

⁸ Kè à yā pì tōkēñne pīngi, ben à n zī Yōpa.

⁹ Kè guu d̀, ben aō dà zén aō kà kīi kōn wéte pìo. Gurŋ beee kè ɔfántē kà m̀dangura, Pita dì kpé musu le à adua ke.

¹⁰ Nŋaa e a dεε à yezi à p̀ ble, ben gurŋ kè wèe p̀blee keε à wéegupu è.

¹¹ À ludambεε è wēkōana, p̀okee e pitaa lán bisa bíta bà. Bà d̀d̀na a gētēε m̀n siigōŋna pīngi, èe suu gīzī.

¹² P̀ bori pīngi kú à guu, ǹb̀nŋ kōn p̀taa'onkuseano kōn bāano.

¹³ Ben wà bène: Pita, ǹ fεε ǹ de ǹ só.

¹⁴ Ben Pita bè: Agya Dii. Mée tē p̀ ke p̀ gbāsī ble zikiro.

¹⁵ Ben à k̀to pì mà à gēn plaadeeo d̀ wà bè: P̀ kè Luda bè à zēna, ǹton à tē boro.

¹⁶ À kè le gēn aagō, ben kāndo wà p̀ pì gà wà tào ludambe.

¹⁷ Pita e bídi keε wéegupu kè à è p̀ia, ben Kōneliu zīri kè aō Simŋ bεε gbèkano kà gō, aō zena gānulea.

¹⁸ Aō lé zù wà gbèka t̀o gwen Simŋ kè wè benε Pita p̀tan.

¹⁹ Ai tia Pita e laasuu leε wéegupu kè à èa, ben Luda Nini bène: Gōŋn aagōŋŋ e n gbekaa.

²⁰ Ñ pita ǹ gányo seka sai, zaake mámbe ma ǹ zīmma.

²¹ Ben Pita p̀ta à g̀a gbē p̀nŋ kiia à bè: Mámbe gbē kè ée gbekaa ũ. Bóyānzin a m̀ kēzi?

²² Aō bè: Sozanŋ gbēnsi Kōneliu bé à wa zī. Gbē maaame, à Luda vīa vī. Yudanŋ pīngi è à t̀ nnaa sí. Luda malaika bène à n sísi ǹ mó a bε le à n yā ma.

²³ Ben Pita gēñyo ua à ǹ yàari kè.

Kè guu d̀, à fεε à dànyo zén. Yōpa Yesude kenŋ g̀aao ledō.

²⁴ À gurŋ aagōdeen aō kà Sizarea. Kōneliu a danenŋ kōn a gbēnna fēfēnŋ kākōa èe ǹ d̀aa.

²⁵ Kè Pita gē ua, ben Kōneliu g̀a à dààle à k̀ε à aεzī.

²⁶ Ben Pita à fεε à bè: Ñ fεε ǹ ze. Gbēnteen ma ũ se.

²⁷ Èe yā ooo ai aō g̀a wà g̀εo kpén, ben à gbēnŋ lè kakōana gwe paripari.

²⁸ À bèñne: Á d̀ kè Yudanŋ zé vī aō yākōte kōn bori p̀andeo ai aō gē ǹ uaro. M̀de Ludaa òd̀ame m̀ton gbēke gbāsī gwa ke mà à tē boro.

²⁹ Beee yānzi kè wà ma sisi, ma m̀ seka sai. Má yezi mà yā kè a ma sisia ma sa.

³⁰ Ben Kōneliu bè: À gurŋ siigōdeen yè, kè mée adua keε ma bε ɔfántē m̀ aagō m̀ndaa'i. Ben kāndo ma gbēke è zena ma aε à p̀kāsāa kè èe té keε dana

31 à bè: Kɔneliu, Luda n aduakena sì, n gbadana kàne.

32 Ñ gbēno zī Yɔpa Simo kè wè benε Pita sísi. À pita Simo Āa be zaa ísia léa.

33 Ben ma gbēno zìmma gɔɔ. Lán n mo ná à kè maa. Tia sa wa píngi wá kú kè Luda dōna guu, le wà yā kè Dii ònne ñ owee ma yānzi.

Pita yā'onaa

34 Pita ná yā'onaa à bè: Má sì yāpura sa kè Luda è gbēke wée gwaro.

35 Bori sānda píngi té gbē kè èe vīa keene, bensō è yā maaa kee, adee yā bé è káne.

36 Ñ lékpāsá kè Ludaa kè Isarailinone dō, à kēnao nna Yesu Kirisi gāzī baaru nnaa kpáñne. Àmbe bori sānda píngi Dii ũ.

37 Á yā kè kè Yudea gu sānda píngi dō, lán à nàa nà zaa Galili Yaaya waazikena batisikena yā musu gbera.

38 Á dō lán Luda a Ninii pisi Yesu Nazaretia nà, ben à kú kōn gbāaao à gāa wéte kōn wéteo, à yā maaa kēñne à gbē kè Ibilisi n gāsā fīñne n kpeeno kèkōa, zaake Ludaa kúo.

39 Wámbe yā kè kè Yudea bùsun kōn Yerusalemuo píngi sèedadeeno ũ. Wà à lògo lía wà à dè,

40 ben Luda à fēe bōna gaan à gurɔ aagōdee zī à tò à a zīnda òdɔawe.

41 Èe ke gbē sānda píngi bé à à èro, sé wamowa kè Luda gīake à wa se à sèedadee ũuno. À fēena gaan gbera wa pò blè wa í miò.

42 Ben à diewe wà waazi ke gbēno wà oñne kè ambe gbē kè Ludaa diε gbē bēeno kōn gèwāadeeno píngi yākpakeri ũ.

43 Annabino píngi à yā ò aō bè gbē kè aō à náane kēno durunno é kēmma à tó gāzī.

Luda Nini pitana bori pādeno

44 Gurɔ kè Pita kpé èe yā pì oñne, Luda Nini pita gbē kè aōe yā pì maanoa n píngi.

45 Yā pì bò Yuda Yesudee kè aō mò kōn Pitaono sae, kè baa bori pādenon Luda a Ninii pisiñma gbaa ũ yānzi.

46 Zaake aō mà aōe yāke borii oo aōe Luda yābōnsae kenano oo. Ben Pita bè:

47 Gbē pino Luda Nini è lán wa bà. Dé bé é fō à gíñne n batisikenazi?

48 Ben à bè wà batisi kēñne kōn Yesu Kirisi tóo. Ben aō wée kēa à gurɔplaa kēnyo.

11

Pita bori pādeno yā gbāna Yuda Yesudeenone

1 Zirinō kōn Yesudee kè aō kú Yudeano mà lán bori pādeno Luda yā sì nà se.

2 Kè Pita sù Yerusalemu, gbē kè aō zè kōn bāngukeyaono à taari è

3 aō bè: N gē gefōdeeno be n pò bléño.

4 Ben Pita fēe èe yā pì bōkōtēñne zéazea à bè:

5 Má kú Yɔpame, mée adua kee, ben ma wéegupu è. Ma pòke è lán bisa bíta bà, bà dōdōna à gētēe mēn siigōnoa, à bò ludambe èe pitaa ma kiia.

6 Ma wée pèa tíii, ma nòbōno è à guu, sētepono kōn pōtaa'onkuseano kōn bāano.

7 Ben ma kòto mà wà bème: Pita, n fēe n de n só.

8 Ben ma bè, agya Dii, tē pò kesō pò gbāsī kee e gē ma lén zikiro.

9 Kòto pì bōna ludambe gēn plaadee bè dɔ, pò kè Ludaa kèke à gō wásawasa, màton à tē boro.

- 10 À kè ɛ gèn aagõ, ben wà èara wà gà píngi wà tàò ludambɛ.
 11 Gurɔ beee zakan gõn aagõ kè wà ñ zĩma bɔna Sizareano mò ua kè má kún.
 12 Ben Luda Nini bème mà gányo seka sai. Wa gbẽ gõn swɛɛdoo kèkiino gàamao ɛdo se, ben wa gẽ gbẽ kè gbẽ pìnɔ zĩmaa bɛ.
 13 Ben à òwe lán a malaika è nà, à bò à mòazi a kpén à òare à gbẽ zĩ Yɔpa à ma sísi,
 14 ɛ mà yã kè eé a mì sí oare, api kɔn a bɛdeenɔ ñ píngi.
 15 Kè ma na yã'ona, Luda Nini pítaríma lán à pítawa káaku nà.
 16 Ben yã kè Dii ò kè dòmagu kè à bè, Yaaya gbẽnɔ batisi kè kɔn ío, api sɔ é wa batisi kè kɔn Luda Ninio.
 17 Kè Luda gba dɔnkɔ kèñne kɔn wamɔwa kè wa Dii Yesu Kirisi náane kènɔ, dén ma ũ mà fɔ mà gí Ludane?
 18 Kè aɔ yã pì mà, aɔɛ yãke o dɔro, ben aɔ Luda tó bò wà bè: Wá è Luda èara à bori pãndenɔ gbà zé dɔ aɔ nòɛ ɛ aɔ wèndi kè è yãaroo e.

Antiockudeenɔ zena kɔn Yesuo

- 19 Wɛɛtãmma kè fɛɛ Sítivĩ gaa gbera bé à tò gbẽnɔ fãakɔa wà tà Fenisia bùsun kɔn Sipiru bùsuo kɔn Antiockuo, aɔɛ Luda yã oo Yudanɔne ñtɛɛ.
 20 Mòde aɔ gbẽ kenɔ né Sipiru bùsu kɔn Sireni bùsuo gbẽnɔne, ben aɔ gàa Antiocku aɔɛ yã oo bori pãndenɔne se dɔ, aɔɛ Dii Yesu baaru nnaa kpaañne.
 21 Dii e ɔ daaríma, ben gbẽnɔ yã pì sì pari aɔ aɛ dò Diia.
 22 Ben yã pì baaru kà Yerusalemu sɔsi gbẽnɔ kiia, ben aɔ Banaba zì Antiocku.
 23 Kè à kà gwe, à è lán Luda aubarika kèñne nà, ben à pɔɔ kè nna. À ɛ dàrímá ñ píngi aɔ zɛ kɔn Diio kɔn nòɛo do.
 24 Banaba né gbẽ maaame, Luda Nini kɔn ludanaanekenaò pèkɔrea, ben wà kàara Dii gbẽnɔ guu pari.
 25 Ben Banaba gàa Taasu ɛ à Solu wɛɛɛ.
 26 Kè à à è, ben à sùo Antiocku. Aɔgõ kaakɔa kɔn sɔsi gbẽnɔ paripari aɔgõ yã daañne ai wè do papana. Antiocku gwen wà Yesu ìbanɔ sisin Yesudeenɔ ũ káaku.
 27 Gurɔ beeean annabinɔ bò Yerusalemu aɔ mò Antiocku.
 28 Aɔ gbẽ kè wè benɛ Agabu fɛɛ à zè à gĩake à dekaa bíta kè eé ká anduna guu píngi yã òñne kɔn Luda Nini gbãaao. Kalaudio kíblena gurɔn dekaa pì kà.
 29 Ben Yesudeenɔ zèò wà ñ gbẽ kè aɔ kú Yudeanɔ kámasa kè lán baade gbãaa kà nà wà kpãsañne.
 30 Ben aɔ kè ɛ aɔ Banaba kɔn Soluo zìo aɔ kpá ñ gbẽnsinɔa.

12

Yemisi dena kɔn Pita dana kpésiaan-o

- 1 Gurɔ beeean kí Herɔdu ɔ pèɛ Yesude kenɔa pásĩpásĩ.
 2 À Yohana v̄i Yemisi dè kɔn fɛɛdaao.
 3 Kè à è yã beee kè Yudanɔne nna, ben à èara à Pita kù dɔ. À beee kè Bureɔdi Séɛɛ'ɛzɛsai zĩbaa zĩme.
 4 Kè à Pita kù, à à dà kpésiaan à à nà sozanɔne ñ ɔzĩ aɔ à dákpa. Soza pìnɔ gáli doo né gõn siisiigõme ɛo siigõ. À diɛ à yãkpae keo gbẽnɔ wáa Banla zĩbaa gbera.
 5 Ben wà Pita kùna kpésiaan, mòde sɔsi gbẽnɔ e adua keene zena sai.

Pita bɔna kpésiaan

- 6 Zĩ kè tó guu dò kè Herɔdu é bɔo, zĩ beee gwãavĩn Pita e ii oo soza gõn plaaanɔ dagura yina kɔn mòkyakooò mèn plaa, bensɔ gõn plaaanɔ kú kpɛɛɛa aɔɛ kpé pì dákpa.

7 Kāndo gōo Dii malaika gē gwe, ben kpé pì pù. À Pita lè a gbântēa à à vù à bè: Ñ fεε kpakpaa. Ben mōkyakoo pìnō bōe à oōa.

8 Ben malaika pì bène: Ñ n uta da ñ n kyatee kpá. Pita kè le, ben malaika pì bè: Ñ n uta kakōa ñ kŭ ñ tēmazi.

9 Ben Pita bō à tēzi. Èe yā kè malaika e keene dō yāpuraa ūro, èe daa nanaan ée oo.

10 Aō gēte gudākpari káakula kōn à plaadeeo, ben aō kà bīile. Bīile pì gbà né mōme, ben à wēñne kōn a zīndao. Aō bōe aōe gēe wētēn, ben gwe gōo malaika pì Pita tò zédaa guu.

11 Kè Pita wéε kēkōa à bè: Má dō sānsān sa kè Dii a malaika zī, le à ma bō Herōdu ozi kōn yā kè Yudanō wéε dōzi wà kemεεo píngi.

12 Kè à làakari sù, à gāa Yohana kè wè bene dō Maaku da Mariama be. Wà kakōana gwe pari wèe adua keε.

13 Kè à gānu gbà lè, ben nōgbē zīkeri kè wè bene Roda gāa gwa.

14 Kè à Pita kòto dō, pōnnaa guu èe zé wēro, à bàa lè à èara à gāa à bèñne Pita ze kpeleεa.

15 Wà bène: Īa e kaamman yó? Ben à zèo kè yāpurame. Ben wà bè: À malaikame.

16 Pita kpé èe gbà leε. Kè aō wè, aō à è, ben yā pì bō ñ saε.

17 Ben à o kēñne yáku aō yīte, ben à tōkēñne lán Dii a bō kpésiaan nà. Ben à bè: À gá à o Yemisine kōn wa gbē kpaanō. Ben à bō à gāa gu pāndea dō.

18 Kè guu dō, zōka gbāaa gē sozanō dagura aōe kō lalaa: Bó bé à Pita lè?

19 Herōdu bè wà à wete. Kè wèe à ero, ben à yā làla gudākpari pìnōa, ben à bè wà ñ dede.

Herōdu gana

Beeε gbera Herōdu bō Yudea à gāa à gurōplaa kè Sizarea.

20 À pō fē Tayadeenō kōn Sidōdeenōzi maamaa, ben gbē beeenō ledole kè aō mō à gwa ledō. Aō gāa kīna pì begwari Blasatu kiia. Kè Blasatu ñ yāze è, aō gāa ledole ke kōn Herōduo, zaake aō būsū pōblee è bō à būsūmme.

21 Kè gurōo kè wà diε kà, Herōdu a kīble'utano dà à gāa à vèε a tintia, ben à yā ò gbēnōne.

22 Gbēnō wii lè wà bè: Luda ke bé èe yā oo, èe ke gbēnteenlo.

23 Gwe gōo Dii malaika à lè à à nè, kè èe bitakeε dō Ludanero yānzi, ben à mè kōkō kà à gā.

24 Luda yā gō dagula èe kaara.

25 Banaba kōn Soluo sō, kè aō ñ kámasa yā kèke wà yāa, aō bō Yerusalemu aō Yohana kè wè bene Maaku sè wà tào.

13

Banaba kōn Soluo zīna

1 Annabino kōn yādannerinōo kú Antiōku sōsi gbēnō té, aō tón Banaba kōn Simeo kè wè bene Báasiaao kōn Sireni būsū gbē Lusiuo kōn Manae kè né blè kōn kí Herōduo ledooō kōn Soluo.

2 Gurōo kè aōe dōnzi keε Diine kōn léyinao, Luda Nini bè: À Banaba kōn Soluo diε ñdona zīi kè ma ñ séa yānzi.

3 Kè aō lé yì aō adua kè, ben aō o didimma aō ñ gbáε, aō dà zén.

Kuuna Sipiru būsūn

4 Kè Luda Nini Banaba kōn Soluo zī le, aō gāa Selusia. Zaa gwe aō gē góro'iten aō gāa Sipiru būsūn.

⁵ Kè aǎ kà Salami, aǎ Luda yǎ waazi kè Yudanọ aduakekpenọ guu. Yohana Maaku kúnyo dɔnleri ũ.

⁶ Aǎ b̀̀e luan p̀̀n ai Pafɔ, ben aǎ kpàkɔa kɔn Yuda dabukeri kè de annabi egeɛ ũuo gwe. À tón Yesune.

⁷ Ègɔ kú kɔn b̀̀su p̀̀i gb̀̀ensi Sɛgiu Pɔluo. Gb̀̀ensi p̀̀i né ɔndɔrimɛ, ben à Banaba kɔn Soluo sisi kè à yezi à Luda yǎ ma yǎnzi.

⁸ Dabukeri p̀̀i tón Elima kɔn Giriki yǎo. À íbetɛ kpànyo, èe wetɛɛ à gb̀̀ensi p̀̀i swǎ gbǎgbǎ lɛ àton Yesu náane kero yǎnzi.

⁹ Ben Solu kè wè be dɔ Pɔlu, Luda Nini dia, ben a wéɛ pè Elimaa à bè:

¹⁰ Ibilisi nényo doken n ũ! Maa píngi kpaaside! Gb̀̀ntee kè yǎ zaa píngi p̀̀kɔre! Wéezɛri pásí! Né Dii zé súusu liena kpɛɛgǎnda tóroo?

¹¹ Tia sa Dii é ɔ kúemma lɛ n v̄ia kú. Né gurɔplaa kɛ ɔfántɛ'esai. Gwe gɔɔ Elima wéɛ g̀̀ɔ dǎadǎa, gusiaa kùea. Ben èe ɔ máemaɛɛ à gb̀̀e wetɛ à a ɔ kú.

¹² Kè gb̀̀ensi p̀̀i yǎ kè kè p̀̀i è, à Dii náane kè, zaake Dii yǎ kè Pɔlu dànɛ à kù gbǎa.

Kuuna Antiokú kè kú Pisidia b̀̀sun

¹³ Ben Pɔlu g̀̀e góro'iten kɔn a gb̀̀enɔ aǎ b̀̀ Pafɔ wà gàa Pɛga, Pamfilia b̀̀sun. Gwen Yohana Maaku n tón à èara à tà Yerusalemu.

¹⁴ Bona Pɛga aǎ gàa Antiokú kè kú Pisidia b̀̀sun. Kámmabogurɔɔ zǐ aǎ gàa wà v̄ɛɛ aduakekpen.

¹⁵ Doka kɔn annabinọ takadanọ kyókɛna gbɛra aduakekpe gb̀̀ensinọ gb̀̀e zǐ à bènnɛ: Gb̀̀enɔ, tó á kaarana yǎke v̄i à o gb̀̀enɔnɛ, à o.

¹⁶ Ben Pɔlu f̀̀e à ɔ zùnnɛ à bè: Isarailinọ kɔn bori pǎnde dɔnzirinọ, à ma yǎ ma.

¹⁷ Isarailinọ Luda wa dezinọ sè, ben à n borii kàara kè aǎ kú Iyipiti b̀̀sun. Ben à b̀̀nyo gwe kɔn a gbǎa bítao.

¹⁸ À n gwa gbáan lán wè baplaaa bà.

¹⁹ À gbǎaa blè Kanaa b̀̀su bori mèn swɛɛplaaanɔa, ben à n b̀̀su p̀̀i kpàmma.

²⁰ À píngi kà wè wàa plaa kpé baplaa akuri taka. Bee gbɛra à yǎgɔgɔrinọ diénnɛ ai à gàa pé annabi Samuélia.

²¹ Kè aǎ kína gb̀̀eka, ben Luda Kisi né Solu, Beyāmi borii diénnɛ. À kpata blè wè baplaa,

²² ben Luda à b̀̀ kpatan à Dauda kà à ḡɛ ũ. Luda Dauda yǎ ò à bè á è Yese né Dauda pɔɔ k̀̀are, eé a poyezi píngi yǎ kɛmɛ.

²³ À borii guu à Yesu b̀̀n Isarailinɔnɛ M̀̀siri ũ lán à à lé gb̀̀e nà.

²⁴ Ai Yesu p̀̀i ḡɔ gá mó Yaaya ḡtake à waazi kè Isarailinɔnɛ n píngi, à ònnɛ aǎ n ǹ̀sɛ liɛ aǎ batisi kɛ.

²⁵ Kè Yaaya zǐi kà yǎana à bè: Dén ée daa má de a ũu? Gb̀̀e kè á wéɛ dɔzin ma ũro. À ma! Adeɛ e mɔɔ ma gbɛra, méɛ ká mà à kyatee bɔbɔnɛro.

²⁶ Ma gb̀̀enɔ, Ibrai boriinọ kɔn bori pǎnde dɔnzirinọ, wapinɔn Luda m̀̀sina yǎ k̀̀kii kpàsǎwe.

²⁷ Yerusalemudeenọ kɔn n gbǎadeenɔ e Yesu d̄ro, aǎɔe annabinọ takada kè wègɔ à kyókɛ kámmabogurɔɔ zǐ píngi zé d̄ro, ben aǎɔ tò annabi pinọ yǎ pàpa aǎ yǎ v̄ɛɛa.

²⁸ Aǎɔe yǎke ea kè à kà wà à dero, ben aǎ wéɛ kè Pilatia wà à de.

²⁹ Kè aǎ yǎ kè wà kè à yǎ musu kè píngi, wà à pita lía wà à dàɛ mirawɛɛn.

³⁰ M̀̀de Luda à f̀̀e bona gaan.

³¹ Gurɔ pariinọ guu à b̀̀ à m̀̀ gb̀̀e kè aǎ b̀̀ Galili aǎ g̀̀ao Yerusalemunɔzi. Aǎmbe à sèedadeenọ ũ gb̀̀enɔnɛ.

- ³² Wapinŋ sŋ, wa mŋ à baaru nnaa kpáare. Lán Luda lé gbĕ wa dezinŋne nà
- ³³ à kè wamŋwa kè wá de aŋ borii ūunŋne, à Yesu fĕe lán wà ò Saamu plaadee guu nà. Luda bè:
Ma nén n ū,
gbāan ma n i.
- ³⁴ Èe yai kūro, mŋde Luda à fĕe bŋna gaan lán Ludaa ò nà yā à bè:
Mé kúadona aubarika keare yāpura
lán má ò Daudane nà.
- ³⁵ Ben wà ò gukea dŋ wà bè:
Né we n gbĕ kè kú adona yai kūro.
- ³⁶ Dauda sŋ Luda pŋyezi kè a gurŋŋa, à gà wà à mira kpàkŋzi kŋn à dezinŋ pŋo,
ben à yai kū.
- ³⁷ Gbĕ kè Luda à fĕe bŋna gaan pì e yai kūro.
- ³⁸ Ma gbĕnŋ, àgŋ dŋ kè durunnŋ kĕnnena waazi kè wée keerearee bŋ Yesu gāzĩme.
- ³⁹ Musa doka é fŋ à tò yā bŋnyo nnaro, mŋde Luda è tò yā bŋ kŋn gbĕ kè aŋŋe
Yesu náane keeno nna à píngi guu.
- ⁴⁰ À làakari ke, le yā kè annabinŋŋ ò tón a lero
- ⁴¹ aŋ bè:
À ma, a faborinŋ,
à ke giri à kaate,
zaake mé yāke ke a gurŋŋa.
Baa tó wà òare, é síro.
- ⁴² Kè Pŋlu kŋn Banabao e bŋe aduakekpen, wà kùeŋne aŋ eara wà mó yā pì
òŋne kámmaboguro làa dŋ.
- ⁴³ Kè wèe fāakŋa, Yudanŋ kŋn gbĕ kè aŋe dŋnzi keŋyonŋ bŋ wà tē Pŋlu kŋn
Banabaozi pari. Aŋ yā òŋne aŋ lé dàmma, le aŋgŋ gaa ae kŋn gbĕke ke Luda
kèŋneŋo.
- ⁴⁴ Kámmaboguro làa wétedeenŋ kàkŋa n píngi wà mò Dii yā ma.
- ⁴⁵ Kè Yudanŋ parii è le, aŋ nŋsegŋaanŋ kpà maamaa, ben aŋŋe Pŋlu yā ege boo
wèe à sŋsŋŋ.
- ⁴⁶ Ben Pŋlu kŋn Banabao yā òŋne kŋn kùgbāaaŋ wà bè: Ámbe à kŋ sio wà Luda
yā oare gīa káaku. Zaake a gizi ée daa ée ká à wèndi kè è yāaro ero, wé eara
wà ae dŋ bori pāndenŋa sa.
- ⁴⁷ Zaake Dii yā kè diewe à bè:
Ma n diē gupuraa ū bori pāndenŋne,
le n gá kŋn mīsina yāo ai tŋtē lé zekiia.
- ⁴⁸ Kè bori pāndenŋ yā pì mà, aŋ pŋŋ kè nna aŋ bèe lī Dii yāne, ben gbĕ kè Luda
n díe wèndi kè è yāaro pŋ ūunŋ Yesu náane kè.
- ⁴⁹ Ben Dii yā dà bŋsu pīla píngi.
- ⁵⁰ Yudanŋ ŋ sŋ bori pānde nŋgbĕ dŋnziri bèedeenŋzi kŋn wéte gbāadeenŋŋ,
ben aŋ wéte tē Pŋlu kŋn Banabaoa aŋ pèmma n bŋsun.
- ⁵¹ Aŋ lutē gŋgo n gbánŋa aŋ tona kŋn Ludao sèeda ū, ben aŋ gàa Ikŋniu.
- ⁵² Yesudeenŋ sŋ, Luda Nini pèkŋreŋma kŋn pŋnnao.

14

Kuuna Ikŋniu

- ¹ Aŋŋ kè Ikŋniu lán aŋŋ kŋ dŋŋ nà, aŋ gĕ Yudanŋ aduakekpen aŋ yā ò ai Yudanŋ
kŋn bori pāndenŋ Dii náane kè paripari.
- ² Ben Yuda kè aŋ gī yā pì sízinŋ bori pāndenŋ swā gbāgbā Yesudeenŋne aŋ
íbete kpānyo.

³ Baa kōn beeeo Pōlu kōn Banabao gurōplaa kè gwe aō Dii yā ò kōn kùgbāaa, ben Dii n̄ gbá zé aō sèedanō kōn dabuyānō kè, kè yāpuraa kpà a gbēkeyā kè aōe ooa.

⁴ Ben wétēdeenō kèkēkōa, gbēkenō zè kōn Yudanō, gbēkenō sō kōn zīrinō.

⁵ Ben Yudanō kōn bori pāndenō kōn n̄ gbāadeenō zèo wà wée tānma wà n̄ pápa gbèo.

⁶ Kè Pōlu kōn Banabao n̄ yā d̄, ben aō bàa sì wà tà Likaonia bùsu wétēnō guu, Lisitira kōn Dēbio kōn n̄ lakutunō.

⁷ Ben aō kpé wèe baaru nnaa pì kpaañne gwe.

Kuuna Lisitira

⁸ Gōgbē kee kú Lisitira à gbánō fēfēna. Zaa lán wà à ì nà ereme, èe taa o zikiro.

⁹ Èe swā kpaa Pōlu yāzi, ben Pōlu wée pèa tíi, à è à ludanaanekena kà à à kēkōa,

¹⁰ ben à bène kōn kòto gbāaa: N̄ fēe n̄ ze n gbáa. Ben à v̄i à zè à nà taa'onaa.

¹¹ Kè gbēnō è lán Pōlu kè nà, ben aō wiio kākūn kōn Likaonia yāo wà bè: Tāanō li gbēntēnō ū aō pītawa.

¹² Aō tó kpà Banabane Zusu, Pōlu sō Emesi kè àmbe è dōñne ae kōn yā'onao yānzi.

¹³ Zusu pì kpé kú wéte kpee, ben à gbāgbāri mò kōn zūswaree kè wà lávu zāblebō kèñnenō wéte bīilea. À yezi gbēnō saa oo zīrinōa.

¹⁴ Kè Banaba kōn Pōluo yā pì mà, aō n̄ utanō gà wà kèkē, ben aō sì gbēnō té kōn wiio

¹⁵ wà bè: Gbēnō, bōyānzi ée kee lezi? Gbēntēnōn wa ū se lán a bà. Baaru nnaan wée kpaaare, le à kpee li pó gina kēnōne à ae dō Luda Wēndidea. Àmbe à musu kè kōn tōtēo kōn ísiaao kōn pó kè kú à guunō píngi.

¹⁶ À bori píngi tò yā aō n̄ zīnda zé sè.

¹⁷ Baa kōn beeeo à a zīnda òdōaare maakena guu. È tó lou maare le à pó kē a gurōoa. È a gba pòble bíta le àgō kú pōnnaa guu.

¹⁸ Baa kōn yābee'onao, osi kōn osiio aō gbasa wà gì gbēnōne wà saa oñma.

¹⁹ Ben Yudanō bō Antiōku kōn Ikōniuo aō mò wà gbēnō swā gbāgbā. Ben aō Pōlu pápa gbèo aō à gàe wà bōo wéte kpee, aōe daa à gàme.

²⁰ Kè Yesudeenō kākōazi, ben à fēe à gè wéte guu. Kè guu dō, àpi kōn Banabao gàa Dēbi.

Zīrinō tana Antiōku

²¹ Kè aō baaru nnaa kpāñne wéte pì guu, aō gbēnō è pari. Ben aō èara wà gàa Lisitira kōn Ikōniuo kōn Antiōkuo,

²² aōe Yesudeenō gbaa gbāaa, aōe lé daañma aō ze gbāa Yesu náanekena guu wà bè: Séde wà nawēa ke maamaa gīa, gbasa wà gē kpata kè bō Luda kiia guu.

²³ Aō gbēnsinō diēñne sōsi kōn sōsio, ben aō adua kēñne kōn léyinao aō n̄ ná Dii kè aō à náane kè ozi.

²⁴ Kè aō bōe Pisidia bùsu kpa, ben aō kà Pamfilia bùsun.

²⁵ Aō Luda yā ò Pēga, ben aō gàa Atalia.

²⁶ Gwen aō gè goro'iten, aō tà Antiōku, guu kè wà n̄ ná Ludane a ozi yā, le à gbēkee keñne zīi kè aō kè wà yāa tia yā musu.

²⁷ Kè aō kà, aō sōsi gbēnō kākōa aō yā kè Ludaa kēñne gbāñne píngi, lán à bori pāndenō gbà zé aō a náane kè nà.

²⁸ Ben aō gurōplaa kēnyo gwe.

15

Yāgōgōna Yerusalemu

¹ Gbēkeno bō Yudea aō mō Antioku, ben aō yā dà Yesudeenone wà bè: Tó ée bāngu ke lán Musa diē nàro, é m̀sina ero.

² Pōlu kōn Banabao zōka kànzì aō lēokpakōa kēnyo maamaa yā pì musu. Ben Yesudeenō zēo Pōlu kōn Banabao kōn nì gbēkeno gá Yerusalemu lē aō yā pì gōgō kōn zīrinō kōn gbēnsinō.

³ Aō gāa wà zḗnne, ben aō bōe Fenisia kōn Samariao b̀usu kpaaō. Aō bori pāndenō ǹseliēna yā tōkē nì gbēnōne gwe, ben aō pōo kē nna maamaa.

⁴ Kē aō kà Yerusalemu, sōsi gbēnō kōn zīrinō kōn gbēnsinō gbāake kpànzì, ben aō yā kē Ludaa kḗnne píngi baaru kpà́nne.

⁵ Ben Farisi Yesude kenō fēe wà bè: Séde bori pāndenō bāngu ke, wà ónne aōgō Musa doka kūna.

⁶ Ben zīrinō kōn gbēnsinō kō kākōa aōe yā pì gwaa.

⁷ Kē yāgōgōna gbāa kū, Pita fēe à bḗnne: Ma gbēnō, á dō kē Luda ma diē a té à gì kē, lē bori pāndenō Yesu baaru nnaa ma ma lén aō à náane ke.

⁸ Luda baade píngi ǹse dō, ben à nì gbá a Ninii nì sina sēeda ũ lán à wa gba nà.

⁹ Ludaa e nì diē doodo kōn wapinōro. À nì ǹse pìpì́nne kē aō Yesu náane kē yānzì.

¹⁰ Bōyānzì ée Luda lēe ée gwaa tiazì? Asoo kē wa dezinō f̀ua wà sé kōn wapinō, àmbe á yezi à dínneó?

¹¹ Lenlo! Wá s̀i kē wé m̀sina e Dii Yesu gbēke yānzì lán aōpinō bà se.

¹² Gbēnō kē kítikiti nì píngi, ben aō swā kpà Banaba kōn Pōluozi, aōe sēedano kōn dabuyā kē Ludaa kē nì gāzì bori pāndenō ténō oónne.

¹³ Kē aō yā ò wà yāa, Yemisi fēe à yā ò à bè: Ma gbēnō, à ma yā ma.

¹⁴ Simō ò lán Luda wéee pā bori pāndenōla káaku nà à gbēnō sè nì té a pō ũ.

¹⁵ Annabinō yānō kō sè kōn beeeo, zaake aō bè:

¹⁶ Beee gbera mé εara mà mó mà Dauda bezì bo, mé à guforonō keke mà tata mà à fēe,

¹⁷ lē gbēntee kpaaanō ma kii wete, bori pānde gbē kē ma tó kúr̀mma pìnō nì píngi.

Dii kē èe yā pì kee bé à ò,

¹⁸ àmbe à tò wà yā pì dō zaa káaku.

¹⁹ Beee yānzì má è à maa wà yā kē zì'ũu diē bori pānde kē aōe ae dōo Ludaanōero.

²⁰ Wà takada kḗnne aō mì kē taa p̀bleea kōn pāpākenao kōn ǹbō kòtokpasaiō kōn aruo.

²¹ Zaake à gì kē kē wègō Musa takada kyó kee aduakekpēnō guu kámmabogurōo zì píngi wègō à doka waazi kee wéte kōn wéteo.

Gbēnō zīna bori pānde Yesudeenōa

²² Ben zīrinō kōn gbēnsinō kōn sōsi gbēnō píngi zēo wà gbēnō bō nì té wà nì zī Antioku kōn Pōluo kōn Banabao. Ben aō nì aede kenō bō, Yudasi kē wē bene Basaba kōn Silasio.

²³ Wà nì zì láo, yā kē wà kē à guun yè:

Wamōwa zīrinō kōn gbēnsinō wa ì kpà amōa wa gbē kē aō de bori pānde ũunōa zaa Antioku kōn Siria b̀suo kōn Silisia b̀suo.

²⁴ Wà mà wa gbēkeno gāa a kiia wa lé sae, aō a ǹse yākaare aō a da bídin nì yā'ona guu.

25 Ben wa ɛdole kè wa zεo kè wà gbēnɔ bɔ wà n zīawa kōn wa gbē yenzideenɔ Banaba kōn Pɔluo

26 kè aɔ̀ gì n wëndizi wa Dii Yesu Kirisi tóbɔna yānzi.

27 Beee yānzi wée Yudasi kōn Silasio zīiawa, ɛ aɔ̀ yā kè wá kè lán oare kōn léo.

28 Zaake Luda Nini kōn wapinɔ wa zεo wàton aso ke diarero, séde pɔ̀ kè zé vīi kèkiinɔ.

29 À mì kē nòbɔ kè wà saa òo tāaaa kōn aruo kōn nòbɔ kòtokpasaiο kōn pāpākenao. À maa à mì kē beeenɔa. Wà kɔ̀ e aafia!

30 Ben wà n gbáe aɔ̀ gàa Antiokku. Aɔ̀ sɔsi gbēnɔ kàkɔa n pīngi, ben aɔ̀ lá pì kpàńma.

31 Kè aɔ̀ à kyó kè, ben aɔ̀ pɔ̀ kè nna maamaa kōn nòseyīikūyā pìo.

32 Yudasi kōn Silasio né annabinɔmε, ben aɔ̀ lé dà n gbē pinɔa maamaa aɔ̀ n gbá gbāaa.

33 Kè aɔ̀ gurɔplaa kè gwe, Yesudeenɔ lé zàńma, ben aɔ̀ tà n zīrinɔ kiia aafia.

34-35 Pɔlu kōn Banabao gɔ̀ Antiokku. Kōn gbē pari pāndenɔ aɔ̀ Dii yā dàńne, aɔ̀ baaru nnaa kpàńne.

Pɔlu kōn Banabao kēkɔana

36 Gurɔplaaa gbɛra Pɔlu bè Banabanε: Wà ɛara wà gá wa gbēnɔ gwa wéte kè wa Dii yā waazi kèn yāanɔ guu, wàgɔ̀ dɔ̀ lán aɔ̀ kuu nà.

37 Banaba yezi à Yohana Maaku sé à gányo,

38 ben Pɔlu e daa à maa aɔ̀ gbē kè kēm̄ma Pamfilia à gì ténzi n zīi guu sé dɔro.

39 Kè aɔ̀e kɔ̀ yā maro, ben aɔ̀ kèkɔa. Banaba Maaku sè aɔ̀ gè góro'iten aɔ̀ gàa Sipiru.

40 Ben Pɔlu Silasi sè. Yesudeenɔ n ná Diine a ɔ̀zī ɛ à gbēkεε kēńne, ben aɔ̀ dà zén,

41 aɔ̀ b̀e Siria kōn Silisiao aɔ̀ sɔsi gbēnɔ gbà gbāaa.

16

Pɔlu wétegana kōn Timotio kōn Silasio

1 Pɔlu kà Dεbi kōn Lisitirao. Gwen Yesude kee kún à tón Timoti. À da né Yuda Yesudeemε, à de sɔ̀ né Girikimε.

2 À tɔ̀ nna Yesudee kè aɔ̀ kú Lisitira kōn Ikɔniusonɔ kiia.

3 Pɔlu yezi à gáao, ben a bāngu kènε Yuda kè aɔ̀ kú wéte pinɔ guunɔ yānzi, zaake aɔ̀ pīngi dɔ̀ kè à de né Girikimε.

4 Wéte kè aɔ̀ gāan pīngi, aɔ̀ yā kè zīrinɔ kōn gbēnsinɔ dīe Yerusalemu ò sɔsi gbēnɔne aɔ̀gɔ̀ kūna.

5 Ben aɔ̀e gbāa kūu n ludanaanekena guu aɔ̀e pari kūu lán guu e dɔ̀ nà.

Pɔlu wéegupu'ena Toroasi

6 Luda Nini gīńne aɔ̀ gá Luda yā o Asia b̀sun, ben aɔ̀ b̀e Firigia kōn Galatia b̀sunɔ.

7 Kè aɔ̀ kà Misia b̀su lén, aɔ̀ yā wà gē Bitinia b̀sun, ben Yesu Ninii e weńnero.

8 Kè aɔ̀ gè Misia b̀sula, ben aɔ̀ kà Toroasi.

9 Gwāavī Pɔlu Masedonia b̀su gbēke è zεala wéegupu'ena guu, èe agbaa kpaane à bè: N bikū n mó wa kiia Masedonia n dɔwale.

10 Kè à wéegupu è ɛ, ben wa Masedonia soru kè gɔ̀, zaake wá dɔ̀ sa kè Luda bé èe wa sísi wà gá baaru nnaa kpàńne.

Lidia Yesu zé sɛna

11 Ben wa gē goro'iten Toroasi wa mī pè Samotarasia. Kè guu dō wa ka Neapoli.

12 Bona gwe wa gaa Filipi. Àmbe Masedonia būsū kpadoo pì wétedaa ū kè Romudeenō vī. Ben wa gurōplaa kè wéte pì guu.

13 Kámmabogurō zī wa bō wéte kpeε, wa gaa swaa saε, guu kè wá mà aduakékii kún. Ben wa vεε wa yā ò nōgbē kè aō kakōana gweenōne.

14 Nōgbē kee kú gwe wè benε Lidia. Tiatira gbēmε, bisa wée tēa búgu yàrimε, bensō Luda dōnzirimε. Èe yā kè Pōlu e oo maa, ben Dii a swè wēne à yā pì sī.

15 À batisi kè kōn a bēdeenō, ben à wée kēwa à bè: Tó a ma Dii náanekena sī, à mó à pita ma bε. Ben wa à yāze è.

Pōlu kōn Silasio dana kpésiaan Filipi

16 Zīkea kè wée gaa aduakékii, wa dakōre kōn zōnōgbē kè mlè tāa vīo. À diino è dō e maamaa à zīayā'onnenena musu.

17 Ben à bō à téwazi, wapino kōn Pōluo, èe wii lεε à bè: Gbē kēnō né Luda Musude zōblerinōmε, aōε mīsina zé kpàakpa kεεare.

18 Ègō kεε lε lán guu e dō nà, ben yā pì Pōlu à'ā. À liε à bè zīn pīne: Má ònne kōn Yesu Kirisi tóo ñ goa. Ben à gōa gōo.

19 Kè à diino dō ñ àre'ena à yā musu tāmaa yāa, ben aō Pōlu kōn Silasio kù aō ñ gáε wà gāányo gbāadeenō kiia yàra guu.

20 Aō gāányo yākpækεrinō kiia aō bè: Gbē kēnō né Yudanōmε, aōε wa wéte yakaawe.

21 Fεεakaarayā kè wa Romudeenō doka gī wà sí ke wà kεεn aōε daañne.

22 Parii fεéñzi, ben yākpækεri pīnō bè wà ñ pónō pitirímma wà ñ léle gòo.

23 Kè wà gbēna maaa kēñne, ben wà ñ dá kpésiaan wà bè kpé pì dākparinε à ñ dākpa maamaa.

24 Kè wà òne lε, ben à ñ dá kpétu à ñ gbánō dà lín gíngin.

25 Lezāndo Pōlu kōn Silasio e adua kεε aōε lè sii Ludanε, gbē kpaaanō e swā kpaa ñ yāzi.

26 Kāndo tōte nīgānigā kōn gbāaaō ai kpé pì gūnō dēge. Gwe gōo à gbànō wèwē píngi, ben pisinanō mōkyakoonō bōérímma píngi.

27 Kè kpé dākpari pì vù, à gbànō è wēwēna píngi, ben à a fēdaa wòto à yezi à a zīnda dε, zaakε èe daa pisinanō bàa sime.

28 Ben Pōlu pūtā kōn kòto gbāaaō à bè: Nton n zīnda kari kero. Wá kú kè wa píngi.

29 Kpé dākpari pì bè wà mó fitiao, ben à sī ñ té kōn bàō à kùε Pōlu kōn Silasio aε èe lugalugaa.

30 À bōnyo bàazi, ben à bè: Mareenō, dian mé ke mà mīsina ee?

31 Aō bène: Ñ Dii Yesu náanε ke, né mīsina e, mpi kōn n bēdeenō a píngi.

32 Ben aō Dii yā òne kōn a bēdeenō ñ píngi.

33 Lezāndo beean kpé dākpari pì ñ sé à gāa à ñ bōnō pìpíríne, ben à batisi kè gōo kōn a gbēnō ñ píngi.

34 Ben à gēnyo a bε à pōblee kēñne. Àpi kōn a bēdeenō pōo kè nna maamaa kè aō Luda náanε kè yānzi.

35 Kè guu dō, yākpækεrinō dogarinō zī aō gá one à gbē pīnō gbare.

36 Ben kpé dākpari pì bè Pōlune: Yākpækεrinō gbēnō zīma lε mà a gbare. À bōε à tá aafia.

37 Ben Pōlu bè dogari pīnōne: Aō wa gbē gbēnō wāa yākpækεnawao sai aō wa da kpésiaan, wamōwa kè Romudeenōn wa ū. Tia sa aō yezi wà wa bōε asii guu? O'ò! Auo! Séde aō mó wà wa bōε ñ zīnda.

³⁸ Dogari pìno yā pì gbà yākpækèrinone. Kè aõ mà Romudeenon ñ ũ, ben vĩa ñ kũ.

³⁹ Ben aõ mò wà agbaa kpàñne wà ñ bóe kpésiaan, ben wà wée kèrĩma aõ bõñne ñ wéte guu.

⁴⁰ Kè aõ bõe kpésiaan, aõ gaa Lidia be. Aõ Yesudeenõ lè gwe, ben aõ ñ nòse yĩ kũñne aõ gè zéla.

17

Pɔlu kuuna Tesalonika

¹ Aõ bõe kõn Amfipollio kõn Apoloniao, ben aõ kà Tesalonika, guu kè Yudanõ aduakèkpe kún.

² Ben Pɔlu gè aduakèkpen lán à kõ dõo nà, à waazi kèñne yā kè kēna Luda yān musu kámmaboguro gēn aagõ.

³ Èe bókõteñne lán à kõ sio Mesaya wétamma e nà à fεe bõna gaan à bè: Yesu kè mée à yā ooaree bé à Mesaya pì ũ.

⁴ Aõ gbēkenõ yā pì zé è, ben aõ nà Pɔlu kõn Silasioa. Len Giriki dõnzirinõ namma le pari se ai kõn nɔgbē tódeenõ pari dõ.

⁵ Ben Yudanõ nòsegõaanõ kpànyo, aõ lilipāpā'orinõ kākõa aõ pari kù, ben aõ wéte lògo. Aõ gaa wà liga Yasõ beezi, aõe Pɔlu kõn Silasio wetεe le wà ñ kũ wà bõnyo gupuraa.

⁶ Kè wèe ñ ero, aõ Yasõ kõn Yesude pāndenõ gāe wà bõnyo wéte gbāadeenõ kiia, aõe wii leε wèe bee: Gbē pìno né anduna guderinõme. Aõ mò kè,

⁷ ben Yasõ ñ díe a be. Gbē pìno e pāa Siza dokane ñ píngi, aõè be kina pāndee kuu wè bene Yesu.

⁸ Yā pì zõ gbēnõ pɔɔa kõn wéte gbāadeenõ.

⁹ Ben aõ ɔɔ sì Yasõa kõn a gbē kpaaanõ aõ ñ gbáe.

Pɔlu kuuna Berea

¹⁰ Gwāavĩ beee a gõ Yesudeenõ Pɔlu kõn Silasio gbàre Berea. Kè aõ kà gwe, ben aõ gè Yudanõ aduakèkpen.

¹¹ Gbē beeenõ nòse maaa de Tesalonikadeenõla aõ Luda yā sì ɔplaplaa. Lán guu e dɔɔ nà aõègõ Luda yā gwagwaa le wà dõ tó Pɔlu yā pìno yāpuraa vĩ.

¹² Aõ gbēnõ Dii náane kè pari kõn Giriki nɔgbē bèedeenõ kõn Giriki gõgbēnõ pari dõ.

¹³ Kè Tesalonika Yudanõ mà Pɔlu e Luda yā waazi keε Berea dõ, ben aõ mò gwe aõ yākete dà gbēnõ té aõ ñ pɔɔ fεe.

¹⁴ Ben Yesudeenõ Pɔlu gbàre gõ isiaa kpa, mɔde Silasi kõn Timotio gõ gwe.

¹⁵ Gbē kè aõ gaa ze Pɔlunõnõ gāao Atenì, ben aõ èara wà tà Silasi kõn Timotio kiia kõn Pɔlu légbεo, à bè aõ mó wà a le kpakpaa.

Pɔlu kuuna Atenì

¹⁶ Kè Pɔlu e ñ dāa Atenì, à nòse yāka kè à è tāa di wéte pì guu yānzi.

¹⁷ Ben à waazi kè Yudanõne kõn bori pānde dõnzirinõ aduakèkpen kõn gbē kè ègõ ñ lee yàra guunõ lán guu e dɔɔ nà.

¹⁸ Pɔlu e yā leekõzi kõn yāwaaripari kè wè ñ sísi Epikurenõ kõn Sotoikinõ. Ben aõ gbēkenõ bè: Bó yān titimako kè e bɔεε? Gbēkenõ bè: Wée daa tāa dufunõ yā kpàakpan èe keε. Aõ ɔ le kè èe Yesu yā kõn à fεena gaan-o baaru nnaa kpaañne yānzime.

¹⁹ Ben aõ Pɔlu sè wà gāao gbēnsinõ kiia Areopagu aõ bè: Né yā dufu kè nèè dañne oweroo?

²⁰ Wa yābõnsae mà n lézĩ, wá yezi wà à bókõte dõ.

²¹ Atɛnideenŋ pĭngi kŋn nibŋ kɛ aŋŋ kú gweenŋ aŋɛgŋ ye yā pāndeziro, séde yā dufu mana kŋn à wāaripanao.

²² Ben Pɔlu fɛɛ à zɛ Areopagudee pĭnŋ tɛ à bè: Atɛnideenŋ, má è á mìsiena tāanŋne aīa vī maamaa yā pĭngi guu.

²³ Kɛ mɛɛ lili oo a wɛtɛ guu, mɛɛ pŋ kɛ è dŋnzi kɛ́nɛnŋ tāsai kɛɛ, ben ma sa'oki ke è, wà pŋ kɛà wà bè: Luda kɛ wá dŋro pŋ. Luda kɛ á à dŋroo ée dŋnzi kɛɛne, à baarun mɛɛ kpaare.

²⁴ Luda anduna kɛ kŋn pŋ kɛ kú à guunŋ pĭngi. Àmbe musu kŋn tɔtɛo Dii ũ, ègŋ kú kpɛ kɛ gbɛnteenŋ bŋnɛnŋ guuro.

²⁵ À bà kú kŋn gbɛntee ɔdamma keoro. Àmbe è wɛndi kŋn wesabonao kpá baade pĭngia kŋn pŋ pĭngio.

²⁶ À bori pĭngi bŋ gbɛ mɛn do kiiamɛ, ben aŋŋ kú anduna gooda siigŋ pĭngia. A gīake à gurŋŋ diɛdiɛ bori pĭngine kŋn guu kɛ aŋɛgŋ kún léo.

²⁷ À n kɛ lɛ aŋgŋ à wɛtɛɛ aŋŋ máemɛ ai aŋ gá bŋa. Baa kŋn beeeo à zà kŋn wa gbɛkeoro.

²⁸ Zaake àmbe è tó wàgŋ wɛndi vī wà wa mɛ sé wàgŋ kuu. Lán a kɛɛ kenŋ ò nà: À boriinŋn wa ũ se.

²⁹ Lán Luda boriinŋn wa ũ nà, wàtongŋ daa Ludaa de lán tāa bàro kɛ gbɛntee kɛ kŋn vurao ke kondogi ke gbɛ kɛ à à ɔzīi kɛà a laasuaa.

³⁰ Luda mĭkpeɛ zù wa wɛɛsiagurŋŋ yāne, mɔde èe yā diɛ gbɛnŋa gu sānda pĭngia tia lɛ aŋ nɛsɛ liɛ.

³¹ Zaake à gurŋŋ diɛ kɛ gbɛ kɛ à à sɛ yākpɛ ke kŋn andunao a zéa. À gbɛ kɛ à à sɛ pĭ fɛɛ bŋna gaan sɛeda ũ baade pĭngine.

³² Kɛ aŋ fɛɛ bŋna gaan yā pĭ mà, aŋ gbɛkenŋ à fabò, mɔde aŋ gbɛkenŋ bè: Wé n yā pĭ ma zīkea dŋ.

³³ Ben Pɔlu bŋ n kiia.

³⁴ Gbɛkenŋ nàa, ben aŋ Yesu náane kɛ. Areopagu gbɛ kɛ wè benɛ Diŋnisiu kú n tɛ kŋn nɔgbɛ kɛ wè benɛ Damario kŋn gbɛkenŋ dŋ.

18

Pɔlu gurŋplaakɛna Kɔrinti

¹ Beee gbera Pɔlu bŋ Atɛni à gàa Kɔrinti.

² À kpàkŋa kŋn Yuda keo gwe, Pŋntu bŋsu gbɛ kɛ wè benɛ Akila kŋn a naŋ Pirisilao. Aŋ sù kŋn Itali bŋsuo dufumɛ, kɛ Siza Kalaudiu diɛ Yudanŋne aŋ bŋɛ Romu yānzi. Pɔlu gàa n kiia,

³ ben à pĭtamma, èe zīi kɛɛnyo kɛ ɔzīdŋnkŋkerinŋn n ũ yānzi. Zaake bisakutakerinŋn n ũ n pĭngi.

⁴ Kámmabogurŋŋ zī pĭngi è waazi ke aduakekpen èe wɛtɛɛ Yudanŋ kŋn Girikinŋ a yāzɛ e.

⁵ Kɛ Silasi kŋn Timŋtio bŋ Masedonia bŋsun aŋ sù, Pɔlu zɛ kŋn waazikenao èe oo Yudanŋne wásawasa kɛ Yesun Mɛsaya ũ.

⁶ Kɛ Yudanŋ íbetɛ kpào aŋ à sŋsŋ, ben à a pŋkásāanŋ kpòkɛnla à bè: Yā kɛ á kɛ wí a musu, ma yān dŋro. Zaa tia mé gá bori pāndenŋ kiiamɛ.

⁷ Kɛ à bŋ gwe, à gàa à pĭta bori pānde dŋnziri kɛ wè benɛ Titiu Yusutu be aduakekpe pĭ saɛ.

⁸ Aduakekpe gbɛnsi Kirisipu Dii náane kɛ kŋn a bɛdeenŋ n pĭngi. Kɔrintidee kɛ aŋ Pɔlu yā mànŋ Yesu náane kɛ pari, ben aŋ batisi kɛ.

⁹ Gwāavī kea Dii ò Pɔlunɛ wɛɛgupu'ena guu à bè: Nton tó vīa n kŋro, nton kámma bo kŋn yā'onnenao,

¹⁰ zaake gbēnɔɔ kú ma pɔ ũ pari wéte kè guu. Má kúnyo, gbēke é n kú à ìa dammaro.

¹¹ Ben Pɔlu wè do kɔn mɔ swɛɛdoɔo kè gwe ègɔ Luda yā daa gbēnɔnɛ.

¹² Gurɔɔ kè Romu gbē Galio de Girisi bɔsu gbēnsi ũ, Yudanɔ ìedole kè, aɔ fɛɛ Pɔluzi, aɔ gàao yákpækekiia

¹³ aɔ bè: Àmbe e té kaa gbēnɔn aɔgɔ dɔnziyā kè pà wa dokanɛ kúna.

¹⁴ Kè Pɔlu yezi à yā o, ben Galio bè Yudanɔnɛ: Yudanɔ, tó dà ke taari bíta kemɛ yā, à kɔ sio mà menaao.

¹⁵ Lán ée yáketɛ kaa gbēnɔ tó yā musu nà kɔn a zīnda dokao, beee gɔ a yā ũmɛ. Ma gi yā beee taka kɛkenazi.

¹⁶ Ben à pèrímma à n bɔe yákpækekpɛn.

¹⁷ Ben parii aduakɛkpɛ gbēnsi Sosɔtenɛ kú aɔ à gbègbē yákpækekpɛ kpɛɛɛa. Mɔde èe kɛ Galionɛ yáke ũro.

Pɔlu tana Antioku

¹⁸ Pɔlu gurɔplaa kè Kɔrinti dɔ, ben à lé zà Yesudeenɔ à gè góro'iten èe taa Siria bɔsun. Pirisila kɔn Akilao gàao. À mi bò Kenkɛɛa lu kè à sè Ludanɛ yānzi.

¹⁹ Kè aɔ kà Efesu, Pɔlu Pirisila kɔn Akilao tò gwe. A gàa aduakɛkpɛn aɔ yā ìkɔzi kɔn Yudanɔ,

²⁰ ben aɔ wéɛ kèa à gurɔplaa kényo. Ben à gi,

²¹ mɔde kè èe lé zaamɛma à bè: Tó Ludaa wè, mé ɛara mà mɔ a gwa. Ben à gè góro'iten zaa Efesu.

²² Kè à kà Sizarea, à gàa à ì kpà sɔsi gbēnɔ zaa Yerusalemu, ben à tà Antioku.

²³ Kè à gurɔplaa kè gwe à ɛara à dà zén à gàa wéte kɔn wéte Galatia bɔsun kɔn Firigia bɔsuo à Yesudeenɔ gbà gbāaa n píngi.

Apolo waazikɛna Efesu

²⁴ Yuda kee kuu à tón Apolo, Alesandaria gbēmɛ. À lé nna, bensɔ à Luda yā dɔ maamaa.

²⁵ Wà Dii zé yā dànɛ, ben Yesu yādannɛna à swè blè. È dañnɛ a zéa, mɔde Yaaya batisikɛna yān à dɔ. À mɔ Efesu,

²⁶ ben à nà yā'onaa aduakɛkpɛn kɔn kùgbāaa. Kè Pirisila kɔn Akilao à yā mà, ben aɔ à sisi aɔ Luda zé yā bɔkɔtenɛ sānsān.

²⁷ Kè Apolo yezi à gá Girisi bɔsun, Yesudeenɔ à gbà swè, ben aɔ takada kè Yesudee kè aɔ kú gweenɔnɛ lɛ aɔ à kú ɔplaplaa. Kè à kà gwe, à ɔ dà gbē kè aɔ Yesu náanɛ kè Luda gbēkɛɛ gāzīnɔa maamaa.

²⁸ Zaake à yā Yudanɔ fù parii guu mámmam, à òdɔaínɛ Luda yā guu kè Yesun Mɛsaya ũ.

19

Pɔlu kuuna Efesu

¹ Gurɔɔ kè Apolo kú Kɔrinti, Pɔlu gè Asia bɔsu gura. Kè à kà Efesu, à Yesude kenɔ lè gwe,

² ben à n lá à bè: Kè a Dii náanɛ kè, a à Ninii ès? Ben aɔ wèàla wà bè: Auo, wéɛ à Nini kuuna yā ma sero.

³ Ben à n lá à bè: Batisi kpareen á kè? Aɔ wèàla wà bè: Yaaya pómɛ.

⁴ Ben Pɔlu bèínɛ: Yaaya gbēnɔ batisi kè aɔ nɔseliɛna sèeda ũmɛ. À ò gbēnɔnɛ aɔ gbē kè eé mɔ a kpɛɛ náanɛ kɛ. Yesun à téa gwe.

⁵ Kè aɔ yā pì mà, aɔ batisi kè kɔn Dii Yesu tóo.

⁶ Kè Pɔlu ɔ kèrímma, Luda Nini dìmɛma, ben aɔ yáke borii ò aɔ annabikɛyā ò.

⁷ Gbē pínɔ n píngi kà lán gɔɔn kuri awɛɛplaaa bà.

8 Pɔlu ègɔ̄ gaa aduakɛkpen ai mo aagɔ̄. À yā ò́nne kɔ̄n kùgbāaa, èe yā gágaanyo le aɔ̄ a yāze e kpata kè bò Luda kiia musu.

9 Mɔde aɔ̄ gbɛkenɔ̄ swāgbāaa kè aɔ̄e Luda yā síro, ben aɔ̄ zé pì zaa bò parii guu. Ben Pɔlu gbɛ̄ kè aɔ̄ Yesu náane kènɔ̄ sèe aɔ̄ bò n̄ té. Ben ègɔ̄ yā gágaanyo Tiranu kyókpɛn lán guu e dɔ̄ nà.

10 À kè le ai wè plaa, ben Asia bùsudeenɔ̄ Dii yā mà Yudanɔ̄ kɔ̄n Girikinɔ̄ n̄ pínɡi.

Seva néno

11 Luda Pɔlu gbà zé à dabuyā bɔ̄nsaenɔ̄ kè.

12 Len baa tó wà ísimmagogobɔ̄nɔ̄ ke fùranɔ̄ kè Pɔlu mɛa wà gaa wà kè gyāreenɔ̄a, aɔ̄e kèkɔ̄ame aɔ̄ zīnɔ̄ è goríma.

13 Yuda zīngommari kè aɔ̄ègɔ̄ lili oo kenɔ̄ wète wà zīn go kɔ̄n Dii Yesu tóo aɔ̄ bè: Wá òare kɔ̄n Yesu kè Pɔlu è à yā waazi ke tóo, à goríma.

14 Yudanɔ̄ sa'oriki kè wè benɛ Seva négɔ̄gbɛ̄ gɔ̄n swɛɛplaaanɔ̄ bé wè ke le.

15 Ben zīn bè́nne: Má Yesu dɔ̄, bensɔ̄ ma Pɔlu baaru mà. Apinɔ̄ sɔ̄, dén a ũu?

16 Ben zīndee pì kùsiríma à gbāaa mò́nne, à n̄ né n̄ pínɡi à n̄ kēna, ben aɔ̄ bàa lè wà bòe ua pì guu b̄u.

17 Kè Efesudeenɔ̄ yā pì mà Yudanɔ̄ kɔ̄n Girikinɔ̄ n̄ pínɡi, vīa n̄ kū, ben wà Dii Yesu tó sè lezī.

18 Ben gbɛ̄ kè aɔ̄ Yesu náane kènɔ̄ mò aɔ̄e n̄ yākenanɔ̄ oo gupuraa pari.

19 Pɔdamari kenɔ̄ n̄ takadanɔ̄ nàkɔ̄a aɔ̄ mò wà kà tén parii wáa. Kè wà takada pìnɔ̄ ɔ̄ dòdɔ̄, wà è à kà kondogi ɔ̄ mèn bɔ̄nɔ̄ baplaa akuri.

20 Len Dii yā e daagula le èe gbāa kū.

Yakete fɛna Efesu

21 Yā beeenɔ̄ kena gbera Pɔlu zèo a nòse guu kè eé bɔ̄e kɔ̄n Masedonia bùsuo kɔ̄n Girisi bùsuo à gá Yerusalemu à bè tó a gaa gwe, séde mà gá Romu.

22 Ben à a dɔ̄nlɛri gɔ̄n plaa kenɔ̄ zī Masedonia, Timɔ̄ti kɔ̄n Erasatuo. Àmo sɔ̄ gò Asia bùsun gā.

23 Gurɔ̄ beean yakete fɛe maamaa Dii zé yā musu.

24 Kondogipiri kee kuu à tón Demeteriu, è Atemi táakpe taka pi kɔ̄n kondogio. À piri daanɔ̄ è àre bíta e zīi pía.

25 Ben à n̄ kákɔ̄a kɔ̄n n̄ gbɛdaaa kè aɔ̄e zī beee taka keenɔ̄ à bè́nne: Gbɛnɔ̄, á dɔ̄ kè ɔ̄zī kèn wa blekii ũ.

26 Èe ee bensɔ̄ èe maa lán Pɔlu e kee nà, kè à bè tāa kè wà n̄ pínɔ̄ né diinɔ̄nlo. À gbɛnɔ̄ mì liè pari, aɔ̄ à yāze è. Èe ke Efesu kèn adoro ai kɔ̄n Asia bùsu gu parideeome.

27 Yā kè é fɔ̄ à mónzi iwe fá. Èe ke wa ɔ̄zī leena adonlo, à yā é tó tāa nɔ̄gbɛ̄ bíta Atemi kpé ke pā, tāa kè Asia bùsudeenɔ̄ kɔ̄n anduna gbɛnɔ̄ pínɡi è dɔ̄nzi kenɛ pì gakui kò é é.

28 Kè aɔ̄ yā pì mà, aɔ̄ pɔ̄ fɛ̄, ben aɔ̄ nà wiilɛnaa wà bè: Efesudeenɔ̄ Atemi bíta.

29 Wéte lògo, gbɛnɔ̄ bàa lè aɔ̄e sii kɔ̄kakɔ̄akekiin, ben wà Masedonia bùsu gɔ̄n plaa Gayusi kɔ̄n Arisitaku kè aɔ̄e gá wéten kɔ̄n Pɔluonɔ̄ kù wà gáanyo gwe.

30 Pɔlu yezi à gɛ̄ zà pì guu, ben Yesudeenɔ̄ e wenero.

31 Asia bùsu gbɛnsi kenɔ̄ né à gbɛnnanɔ̄me, ben aɔ̄ gbɛnɔ̄ zīa wà le dàa àton gɛ zànlo.

32 Kakɔ̄ana yàka, gbɛnɔ̄ e wii lee aɔ̄e kɔ̄ yā maaro, zaake aɔ̄ paridee dɔ̄ tó bóyānzin wà kàkɔ̄aziro.

33 Yudanɔ̄ ɔ̄ sɔ̄ Alesandazi à yā o, ben zà guu gbɛkenɔ̄ e lé dɔ̄a. Ben Alesanda ɔ̄ gbàkɛ́nne le aɔ̄ yīte, à yezi à Yudanɔ̄ bà bɔ̄ yān gbɛnɔ̄ wáa.

³⁴ Kè wà à dǎ Yuda ũ, ben aǎ píngi wiii síkǎn lán awa plaaa bà aǎ bè: Efesudeeno Ateṃi bíta.

³⁵ Ben wéte gbēnsi n zɔka zè à bè: Efesudeeno, baade píngi dǎ kè á de tǎa bíta Ateṃi kpé dǎkpari ũ kǎn à lakpasagbeo.

³⁶ Lán gbēke é fǎ à bɔ beee kpεero nà, à a zǐnda kǔ tεεε. Àton yáke ke kǎn nǎse wǎaoro.

³⁷ A mɔ kǎn gbē kènɔ gura kè, aǎɔe ɔ ke wa tǎakpe pǎkearo aǎɔe wa tǎa tǔ zaaa síro.

³⁸ Beee yǎnzi, tó Demeteriu kǎn a piri daanɔ yǎ vǐ kǎn gbēkeo, yǎkpaεkegurɔɔ kuu kǎn yákekerinɔ. Aǎ gá kǔ káara ke gwe.

³⁹ Tó á yǎ pǎnde vǐ dɔ, weé gǔgǔare kakǎana kè gbǎadeenɔ sǐsi guu.

⁴⁰ Zaake weé fǎ wà wa taari e zɔka kè wà kà gbǎa kèkii yǎnzi. Wé yǎzede e wà o zɔka pì musuro, zaake à gbáze vǐro.

⁴¹ Yábee'ona gberan à gbēnɔ gbàre.

20

Pɔlu gana Masedonia bǔsun kǎn Girisio

¹ Kè zɔka yǎa, Pɔlu Yesudeeno kǎkǎa à n gbá swè à lé zǎnma, ben à gǎa Masedonia.

² Kè èe gétεε bǔsu beela, à gbēnɔ gbà swè kǎn yǎnɔ pari ai à gǎa à kǎo Girisio,

³ ben à mɔ aagǔɔ kè gwe. Kè èe gaa gē góro'iten le à tá Siria bǔsun, à mà Yudanɔ lé kpǎkǎsǎzi, ben à zèo à εara à tá kǎn Masedonia kpaa.

⁴ Gbē kè aǎ gǎa zeneno tón yè: Berea gbē Piru né Sopata kǎn Tesalonika gbē Arisitaku kǎn Sekunduo kǎn Debi gbē Gayusio kǎn Timotio kǎn Asia bǔsu gbē Tikiku kǎn Torofimuo.

⁵ Gbē beeenɔ dǎwe ae wà gǎa, aǎɔe wa dǎa Toroasi.

⁶ Wapinɔ sǎ Burɛdi Sése'ézēsai zǐbaa gbera wa gē góro'iten Filipi, ben gurɔ sɔɔroo gbera wa n lé Toroasi. Gwen wa azuma doo dèn.

Yutiku lεena bɔna windon

⁷ Azumanengo zǐ wa kǔ kǎkǎa, le wà burɛdi só ledɔ. Pɔlu e waazi keεíne. Kè à yezi à tá tó guu dǎ, ben à dà yǎla ai lezǎndo.

⁸ Fitia parii kú kpé musu guu kè wá kǎkǎan.

⁹ Gǔkpare kee véena windo guu kè wè bene Yutiku, èe igoba paa. Kè Pɔlu waazikena kè gbǎa, ii à lè, ben à bǔ zaa kpé musu pì leo aagǔde windo guu à lè, ben wà à sè gè ũ.

¹⁰ Ben Pɔlu pita à kǔsia, ben à à sè à kpà a kǔla à bè: Àton tó swè kēaguro, à kú wèndio.

¹¹ Kè à εara à didi musu, à burɛdi lìlikǎre a sò, ben à yǎ ò maamaa ai guu dǎo, ben à dà zén.

¹² Ben wà tà kǎn gǔkpare pìo bēε, gbēnɔ nǎse yǐ kǔ maamaa.

Zaa Toroasi ai Miletu

¹³ Wapinɔ sǎ wa gaa wa gē góro'iten, wa dɔ Pɔlune ae wa ta Aso, wéte kè wé à sén. Len à zèo le, zaake à yezi à gá gwe kèseme.

¹⁴ Kè à wa le Aso, ben wa à sè wa gaa Mitileni.

¹⁵ Kè guu dǎ, wa bɔ gwe kǎn góro'iteo wa gaa Kio. Gu sǐa dɔnao wa gaa Samɔ, ben à gurɔ aagǔdee zǐn wa ka Miletu.

¹⁶ Pɔlu zèo yǎ à dɔ Efesuzi le gurɔ tón gēa Asia bǔsunlo yǎnzi, zaake èe wǎa le à e à ká Yerusalemu ai Pentikɔsi zǐbaa gǔ káme, tó eé sí ke.

Pɔlu lézana Efesu gbēnsinɔa

¹⁷ Pɔlu gbēnɔ zǐ sǎsi gbēnsinɔa Efesu à bè aǎ mó Miletu.

18 Kè aǎ kà, ben à bèñne: Á dǎ lán mǎe kè nà gurɔ kè má kúao zaa zǐ kè ma gbá pèe Asia bùsun kè.

19 Ma zǐ kè Diine zǐndabusana guu kǒn wée'io. Ma nawēa kè Yudano lékpakǒsǒnamazi yānzi.

20 Mée kaarana yáke utearero, ma waazi kèare má dàare gupuraa kǒn a bēenɔ.

21 Ma lé dà Yudanɔa kǒn Girikinɔ n pǐngi aǎ ae dɔ Ludaa aǎ wa Dii Yesu náane kè.

22 Tia sa mée gaa Yerusalemu lán Luda Nini ma dan nà, yā kè eé ma le gwe má dǎro.

23 Wéte kǒn wéteo Luda Ninii e oome kpésia kǒn wétámmanao e ma dāa.

24 Mǎde ma wèndi bèe vǐme dǎro, séde mà yā kè mée pèea le mà zǐ kè Dii Yesu dàme ke mà à mì de. Àmbe Luda gbēke baarunnakpana gbēnɔne ũ.

25 Amɔa kè ma lili ò a té ma kpata kè bɔ Luda kiia waazi kèareenɔ, má dǎ tia sa kè wé wée sikǒle dǎro.

26 Beee yānzi má òare gbāa, tó a gbēke sāsā, ma yān beee ũ dǎro.

27 Ma Luda poyezi pǐngi òare, mée à ke utearero.

28 À làakari dɔ a zǐndaa kǒn sāa kè Luda Nini a die n gbēnsi ũunɔ n pǐngi. À Luda sǒsi gbē kè à n lú kǒn a zǐnda aruo pǐnɔ gwa.

29 Má dǎ kè ma tana gbera lewan pāsī kè aǎo sǎanɔ wènda vǐroonɔ é si a té.

30 Baa a gbēkenɔ é fèe wà yǎlekpee dañne, le wà gbēnɔ gá wà namma.

31 Beee yānzi àgǔ kú a làakaria. Lán ma lé dà a baadea kǒn wée'io nà fāantē kǒn gwāavĩo wè aagǔ dagura kámmabosai, à tó à yā gǔ dǎgu.

32 Tia sa mée a naa Ludane a zǐ kǒn à gbēke yā kè eé fǔ à gbāaa kaaraareeo, à a gba zé le a baka gǔ kú kǒn à gbēnɔ n pǐngi.

33 Mée gbēke ɔ ke à pókāsā ke ni dero.

34 Á dǎ a zǐndane kè ma zǐ kè kǒn ma zǐnda ɔome, ben ma pó kè wá à nii vǐ kǒn ma gbēnɔ è.

35 Má dǎaare à pǐngi guu à zǐ ke lán kè bà à gbāasaideenɔ ïan ká. Yā kè Dii Yesu ò gǔ dǎgu kè à bè gbadana ponnaa vǐ de gbasinala.

36 Yābee'ona gbera à kùe a kosooa kǒn n baade pǐngio à adua kè.

37 Aǎ wée'i kàn n pǐngi aǎ mlēm̄lē Pɔlua aǎ lé pèpea.

38 Yā kè tò aǎ pɔɔ sia kù bita bé à de kè à bè n wée é sikǒle dǎroo ũ. Ben aǎ zène ai góro'ite kiia.

21

Pɔlu tana Yerusalemu

1 Wa kēnañma gbera wa gē góro'iten wa da zén wa mì pè Kosua. Gu làa dɔnao wa ka Rode, ben bɔna gwe wa gaa Patara.

2 Gwen wa góro'ite kè èe gaa Fenisia bùsun è, ben wa gēn wa da zén.

3 Kè wa Sipiru è káaa, wa pǎne ɔzezi wée gaa Siria bùsun, ben wa ka Taya, guu kè wà góro'ite asoo bèn.

4 Wa Yesudeenɔ wéte, ben wa azuma doo kènyo. Aǎ gbēkenɔ ò Pɔlune kǒn Luda Nini gbāaao kè àton gá Yerusalemuro.

5 Mǎde kè wa gurɔ beeenɔ lé pà, wa fèe wée taa. Aǎ gaa zewe n pǐngi kǒn n nɔnɔ kǒn n nénɔ wéte kpèe ai ísia léa. Ben wa kue wa kosooa wa adua kè.

6 Kè wa lé zàkǒa, wa gē góro'iten. Aǎmɔnnɔ sǒ èara n be.

7 Bɔna Taya wa èara wa da zén ai wa ka Tɔlemai. Wa ì kpà Yesudeenɔa wa kènyo gurɔ do.

8 Kè guu dǎ, wa fèe wa gaa Sizarea. Wa gaa wa pita baarunnakpari Filipi be. Gǔn swèeplaa kè wà n sé yāanɔ dokeme.

⁹ À nénɔgbɛ annabinɔ vī gɔɔn siigɔ aɔɔe zā ke kòro.

¹⁰ Wa gurɔplaakena gwee guu annabi kè wè benɛ Agabu bɔ Yudea b̀sun à m̀.

¹¹ Kè à m̀ wa kiia, à Pɔlu utaba sè à a zīnda gbáɔ kɔn a ɔɔɔ ỳo à bè: Lán Luda Ninii ò ǹn ỳe: Gbɛ kè bà kè vīi, lɛn Yudanɔ é à yi Yerusalemu aɔ à kpá bori p̀ndenɔ lɛ.

¹² Kè wa yā p̀i mà, wapinɔ kɔn wéte p̀i deenɔ wa agbaa kpà Pɔlunɛ àton gá Yerusalemuro.

¹³ Ben à bè: Bóyānzi ée ɔɔ ɔɔ ée ma ǹnɛ yakaamezi? Àtongɔ yina ũ sero. Baa tó mé ga Yerusalemu Dii Yesu tó yānzi, ma sorumi mà.

¹⁴ Kè wèe f̄ wà milɛ blèro, wa kámma b̀o wa bè: Dii p̀yezi ke.

¹⁵ Beee gbera wa soru kè, ben wa gaa Yerusalemu.

¹⁶ Yesudee kè aɔ kú Sizarea kenɔ g̀a wà p̀itawao Sipiru gbɛ Nasɔ bɛ. Yesudeen à ũ zaa zi.

Pɔlu gana Yemisi gwa

¹⁷ Kè wa ka Yerusalemu, Yesudeenɔ wa si kɔn p̀onnaao.

¹⁸ Kè guu d̀, Pɔlu g̀awao Yemisi bɛ. Gb̀ensinɔ kakɔana gwe ǹ píngi.

¹⁹ Pɔlu i kpámma, ben à yā kè Ludaa kè a zīi g̀azī bori p̀ndenɔ té t̀k̀éne mámmam zéazɛa.

²⁰ Kè aɔ yā p̀i mà, aɔ Luda sáabu kpà. Ben aɔ bènɛ: Ǹ yā p̀i gwa, wa gbɛ. Yudanɔ Yesu náanɛ kè b̀o ũgbangba, ben aɔ píngi aīa vī Musa doka musu.

²¹ Aɔ mà kè née yā daa Yuda kè aɔ kú bori p̀ndenɔ ténɔnɛ aɔ kpɛɛ li Musa dokanɛ, aɔton b̀angu ke ǹ nénɔnɛro aɔtongɔ ǹ f̀ɛɛakaarayānɔ k̀naro.

²² Wé ke diaa? Zaake aɔé g̀i ǹ m̀na maziro.

²³ Ǹ ke lán wé onnɛ nà. Wa té gɔɔn siigɔ kenɔ l̀ sè Ludanɛ.

²⁴ Ǹ ǹ sé à gá gbásī b̀o a zīndan, ǹ ǹ f̄ia bo lɛ aɔ e wà m̀ bo, baade píngi g̀o d̀ kè yā kè aɔ mà ǹ musu né yāpuranlo. Aɔé e kè mpi s̀ ǹ té Musa dokazi.

²⁵ Bori p̀ande Yesudeenɔ s̀, wa takada kè wá ònɛ wa zɛo aɔ m̀i kè ǹb̀o kè wà saa òo táaa kɔn aruo kɔn ǹb̀o kòtokpasaio kɔn p̀ap̀akenao.

²⁶ Ben Pɔlu gbɛ p̀inɔ sè à tànyo. Kè guu d̀, aɔ gbásī b̀o ǹ zīndan, ben à gè Luda ua lɛ à gbásīb̀ogurɔ lé diɛ kɔn saa kè wéé o ǹ baadenɛo.

Pɔlu k̀na Luda ua

²⁷ Kè gbásīb̀ona gurɔ swɛɛplaa beee kà yāana, Asia b̀usu Yuda kenɔ Pɔlu è Luda ua. Aɔ té kà pariin, ben aɔ à k̀.

²⁸ Aɔɔe wii lɛ wà bè: Isarailinɔ, à wa faaba ke. Gbɛ k̀kii bé èg̀o yā daa baade pínginɛ gu píngia, kè b̀o wa gbɛnɔ yā kpɛɛ kɔn wa dokao kɔn gura k̀o. Beee gbera à d̀kè Luda uao d̀o à g̀èn kɔn Girikinɔ.

²⁹ Aɔ ò lɛ kè aɔ Efesu gbɛ Torofimu è kɔn Pɔluo wéte guu yā yānzimɛ, ben aɔɔe daa Pɔlu g̀o Luda uamɛ.

³⁰ Wéte lògo, gbɛnɔ ẁi kɔn b̀ao zaa gu píngia aɔ m̀o wà Pɔlu k̀ Luda ua aɔ à g̀e wà b̀o. Gwe g̀o wà Luda ua p̀i gb̀nɔ tàta.

³¹ Kè aɔ yezi wà à dɛ, yā p̀i baaru Romu sozanɔ gb̀ensi kii lè, à mà Yerusalemu lògo.

³² Gwe g̀o à soza b̀adeenɔ sè kɔn à bàsaideenɔ, ben aɔ g̀éna kɔn b̀ao. Kè gbɛnɔ sozanɔ gb̀ensi p̀i è kɔn sozanɔ lèdo, aɔ Pɔlu gbɛna tò.

³³ Ben gb̀ensi p̀i s̀ Pɔluzi à à k̀ à bè wà à yi kɔn m̀kyakoonɔ m̀en plaa. À ǹ lá à bè: Dén gbɛ p̀i ũu? Bó yān à kè?

³⁴ Ben zà guu gbɛnɔ e wii lɛ aɔɔe yā d̀nk̀o ooro. Kè z̀ka e tó gb̀ensi p̀i f̄ à yā p̀i s̀ns̀n maro, à bè wà g̀ao sozanɔ bɛ.

³⁵ Kè wà kào didikiia, sozanɔ bé wà à sè gbēnɔ nanakōana yānzi.

³⁶ Zaake baade pīngi tézi kōn wiiio aɔɔe bee: À à de.

Pɔlu gina kōn a zīndao

³⁷ Kè wà yezi wà gē kōn Pɔluo sozanɔ be, ben à gbēnsi pì là à bè: Né we mà yā ońneó? Ben à là à bè: Nèè Giriki yā maó?

³⁸ Iyipiti gbē kè fè gbāadeenɔzi zīna à gāa gbāan kōn būsuderi gōon boro siigōonon n ūroo?

³⁹ Pɔlu wèàla à bè: Yudan ma ũ. Wà ma i Taasu, Silisia būsomme. Wéte tósaideenlo. Ma wée kemma n ma gba zé mà yā o gbēnɔne.

⁴⁰ À à gbà zé, ben Pɔlu zè didikiia à ɔ kè gbēnɔne yáku. Kè aɔ yīte kítikiti, à yā òńne kōn Eberu yāo à bè:

22

¹ Ma gbēnɔ kōn ma mareenɔ, à swā kpá à ma yāze ma tia.

² Kè aɔ mà èe yā ońne kōn Eberu yāo, aɔ zè kítikiti. Ben Pɔlu bè:

³ Yudan ma ũ, wà ma i Taasu, Silisia būsomme, ben ma né blè wéte guu kè. Gamalieli kiiian ma doka kè wa dezinɔ kūna dādan a zéa. Má aīa vī Ludane lán á kuu nà gbāa a pīngi.

⁴ Ma wée tà dɔnzize pì sèrinɔa ai aɔ gbēkenɔ gāga, ma gōgbē kōn nɔgbēnɔ kùkū ma n ká kpésiaan.

⁵ Sa'oriki kōn gbēnsinɔɔ de ma sèedadeenɔ ũ n pīngi. Ma takada kè aɔ kè Damasiku Yudanɔne sī n ɔzī, mée gaa gwe mà gbē pīnɔ kùkū mà suńyo Yerusalemu wà wée tām̄ma.

*Pɔlu a Yesu zé sēna tōkēnnena
(Zīr 9:1-19, 26:12-18)*

⁶ Kè má té zén, ma ka kīi kōn Damasikuo ɔfāntē kà mīdangura, ben kāndo gupura bíta bō ludambe à dāmala.

⁷ Ma bɔ ma lee tɔɔte, ben ma kòto mà wà bème: Solu, Solu, à kè dia née wée tām̄maa?

⁸ Ben ma bè: Dén n ũu, Dii? Ben à bème: Mámbe Yesu Nazareti kè née wée tāaa ũ.

⁹ Gbē kè aɔ kúmaonɔ gupuraa pì è, mɔde aɔɔe gbē kè èe yā oomao kòto maro.

¹⁰ Ben ma à là: Bón mé kee, Dii? Ben à bème mà fēe mà gē Damasiku. Gwen weé yā kè a dieme mà kee omē pīngi.

¹¹ Gupuraa pì í gbāaa tò ma wée e guu e doro, ben ma gbēnɔ ma kū ma ɔɔa aɔ gēmao Damasiku.

¹² Dɔnziri kee kú gwe kè wè bene Anania. È mī sie Luda dokane, bensō Damasiku Yudanɔ pīngi è à tó nnaa sí.

¹³ À mò ma kiia à zè ma sae, ben à bème: Solu ma gbē, n̄ eara n̄ guu e. Gwe gōɔ ma wée wè, ben ma à è.

¹⁴ À bè wa dezinɔ Luda bé à ma se le mà wée si Gbē Maale mà yā ma à lén mà à poyezi dō.

¹⁵ À bè mégō de à sèedadee ũ màgō yā kè má è kōn yā kè má mào oo baade pīngine.

¹⁶ Ben à bè bón mée dāa dɔɔ, mà fēe mà batisi ke ma durunnɔ é kēma kōn à sīsinao.

Pɔlu zīna bori pāndenɔ kiia

¹⁷ Kè ma eara Yerusalemu, mée adua kee Luda ua, ben ma wéegupu è.

¹⁸ Ma Dii è, à òme mà ke kpakpaa mà bɔ Yerusalemu, zaake gbēnɔ é yā kè mée oo a musu síro.

19 Ben ma bè Diine, aɔɔ dɔ sãnsãn kè mɛ̀gɔ̃ gɛ̃e aduakɛkpe kɔ̃n aduakɛkpe-n-o le màgɔ̃ à náanɛkerinɔ kaa kpésiaan wàgɔ̃ n̄ gb̃ɛɛ.

20 Kè wèè à sèedade Sitivĩ dɛɛ sɔ̃, mapi má kú gwe ma ze kɔ̃n à dèrinɔ, má n̄ utanõ kùnańne.

21 Ben Dii bèmɛ mà gá, é ma zĩ ai bori pãndenɔ kiia zãazã.

Pɔlu né Romu gb̃ɛmɛ

22 Aɔ̃ swã kpà à yãzi ai à gàa à kà bori pãndenɔ yã pià, ben aɔ̃ nà wiia wà bè: À à dɛ! Gb̃ɛ kè taka kuuna zé vĩro!

23 Aɔ̃e wii lɛɛ aɔ̃e n̄ utanõ gb̃ãkɛɛ aɔ̃e bùsuti fãa musu.

24 Ben Romu sozanõ gb̃ɛnsi bè wà gɛ̃ kɔ̃n Pɔluo n̄ be, wà à gb̃ɛ kɔ̃n flào ai à yãpuraa o wà e wà yã kè wèè wiia dɔɔa à yãzi ma.

25 Kè wèè Pɔlu ɔɔnɔ poroo le wà à yi, à bè soza bàdee kè kú gweenɛ: A à zé vĩ à Romu gb̃ɛ gb̃ɛ yãkpaɛkɛsaiɔ?

26 Kè soza pì yã pì mà, à gàa à bè n̄ gb̃ɛnsinɛ: Bón né kɛɛ? Gb̃ɛ pì né Romu gb̃ɛmɛ.

27 Ben gb̃ɛnsi pì mò à Pɔlu là à bè: N̄ omɛ, Romu gb̃ɛn n̄ ũɔ? À wèàla à bè: Eè.

28 Ben gb̃ɛnsi pì bènɛ: Ma ɔɔ bíta kpàmɛ, ben ma gɔ̃ Romu gb̃ɛ ũ. Ben Pɔlu bènɛ: Mapi sɔ̃ wà ma i à ũmɛ.

29 Ben gb̃ɛ kè aɔ̃ yezi wà yã lalaa yãanõ b̀ru kpeɛ gɔ̃ɔ. Kè gb̃ɛnsi pì d̃ò kè Pɔlu né Romu gb̃ɛmɛ, vĩa à kù kè à tò wà mò kàa yãzi.

Yuda gb̃ãadeenɔ yãkpaɛkɛna kɔ̃n Pɔluo

30 À guu d̃ò kè gb̃ɛnsi pì yezi à yã kè Yudanɔ mòo sãnsãn ma, à mò pòroa, ben à sa'orikinɔ kɔ̃n Yuda gb̃ãadeenɔ kàkɔa à mò kɔ̃n Pɔluo n̄ aɛ.

23

1 Pɔlu wéɛ pè gb̃ãadeenɔa à bè: Ma gb̃ɛnɔ, yãkee e ma swè vĩ Luda aɛro ai kɔ̃n a gb̃ãao.

2 Ben sa'oriki Anania ò a dogarinɔnɛ aɔ̃ à lé a léa.

3 Ben Pɔlu bènɛ: Luda n̄ lé se, gb̃ɛntee kākā be. N̄ ṽɛna néɛ yãkpaɛ kɛɛmao doka musu, ben mpi sɔ̃ n̄ b̃ò à kpeɛ, n̄ bè wà ma lé.

4 Ben dogari pìnɔ bè: Mbe néɛ Luda sa'oriki s̃s̃s̃o leɔ?

5 Pɔlu bè: Gb̃ɛnɔ, má d̃ò sa'orikinlo, zaake wà kè Luda yãn wà bè wàton wa bùsu gb̃ãadee tó zaaa síro.

6 Pɔlu d̃ò kè gb̃ãadee pìnɔ gb̃ɛkenɔ né Sadusinɔmɛ, aɔ̃ gb̃ɛkenɔ s̃ɔ Farisinɔ, ben à ònne gb̃ãngbãn: Ma gb̃ɛnɔ, Farisin ma ũ, Farisinɔ n̄n ma ũ. Gènõ fɛɛna tãmaa kè mà vĩ yãnzin̄ ée yãkpaɛ kɛɛmaozi.

7 Kè à yã pì ò, Farisinɔ kɔ̃n Sadusinɔ f̃ɛɛ k̃o kɔ̃n leokpakɔ̃ao, ben kakɔana kpàate leo plaa.

8 Sadusinɔ è be gènõ è f̃ɛɛro, bens̃ malaikanɔ kɔ̃n niniinɔ̃ kuuro. Farisinɔ s̃ɔ zè kɔ̃n yã pìnɔ p̄ngi.

9 Zɔka gb̃ãaa gè n̄ té, ben Farisi kè aɔ̃e doka dańne kenɔ f̃ɛɛ kɔ̃n leokpakɔ̃a gb̃ãaa aɔ̃ bè: Wéɛ yã zaa ke e gb̃ɛ kèaro. Tó ninii ke malaika bé à yã ònɛ s̃ɔ né?

10 Kè leokpakɔ̃a gb̃ãa kù, sozanõ gb̃ɛnsi e vĩa kɛɛ le gb̃ɛnɔ tón Pɔlu ke gyáigyairo yãzi, ben à ò a sozanõnɛ aɔ̃ pita wà gɛ̃ n̄ té aɔ̃ à kù wà gáo n̄ be.

11 Zĩ beea gwãavĩ Dii b̃ò à mò Pɔluzi à bè: N̄ làakari kpáɛ! Lán n̄ ma yã ò Yerusalemu kè nà, séde n̄ o Romu d̃ò.

Lékpakɔ̃s̃s̃na Pɔluzi

12 Kè guu d̃ò, Yuda kenɔ kàkɔa asii guu aɔ̃ la dà wà bè weé pò blero weé í miro ai wà gá Pɔlu d̃eo.

13 Lékpakōsōri pìnō de gōon baplaaala.

14 Aō gāa sa'orikinō kōn gbēnsinō kiia aō bèñne: Wá sī kōn Ludao wa bè tò wée Pōlu dero, tò wa pò blè, Luda láari kewa.

15 Apinō kōn gbāadeenō a píngi à gá à o sozanō gbēnsine à móare kōn Pōluo lán wà be á yezi à à yānō tàasi ke tia de à káakupōlaa bà. Wapinō sō wégō kú soru guu wà à de zén ai àgō gá ká kè.

16 Kè Pōlu dāre négōgbē n yā kè aō gōgō pì mà, ben à gāa à gè sozanō be à ò Pōlune.

17 Ben Pōlu soza bàdee sīsi à bène: Ñ gá kōn gōkpare kèo a gbēnsi kiia, zaake à yezi à baaru ke kpáneme.

18 Ben à à sè à gāao n gbēnsi kiia à bè: Pōlu kè wà à dà kpén ma sisi à kùeme mà mó n kiia kōn gōkpare kèo. À yāke vī à yezi à onne.

19 Ben gbēnsi pì gōkpare pì kù a o a à gāao gusae n gōon plaa, ben à à là à bè: Bó yān n vī n omee?

20 Ben à bè: Yudanō bé wà lé kpākōsō, aō yezi wà kúenne n mó kōn Pōluo n gbāadeenone zia, lán wà be aō yezi wà à yā gwa tia de à káakupōlaa bà.

21 Ñton weñnero, zaake aō gbēnō e à dāa zén wà de gōon baplaaala. Aō la dà wà bè weé pò blero weé í miro ai wà gá à deo. Aō sorumi mà kò, n yān aō swā dōzi.

22 Gbēnsi pì bè gōkpare pìne: Ñton tò gbēke dō kè n òmero. Ben à à gbàre.

Pōlu gbarēna Sizarea

23 Ben à soza bàde gōon plaaanō sīsi à bèñne: À o soza fēdade gōon wāa doonone aō soru ke wà gá Sizarea uusie úbleguro kōn sōde gōon baaagō akurinō kōn sáride gōon wāa doonō.

24 À sō yā kēke Pōlune à dia le wà gáo būsu gbēnsi Felisi kiia aafia.

25 Ben à takada kēne à bè:

26 Būsu gbēnsi Felisi, mamōma Kalaudiu Lisia ma takada kè kēne ma ì kpàmma.

27 Yudanō bé wà gbē kèkii kù aō yezi wà à de. Kè ma à dō Romu gbē ū, ben ma gaa kōn sozanō ma à sīmma.

28 Kè má yezi mà à taari kè aō èa ma, ma à sè ma gāao aō yākpækērinō kiia.

29 Gwen má dōn kè taari kè aō èa né n doka yāme, èe yā kè kà wà à de ke wà à da kpésiaan kero.

30 Kè wà lé kpākōsōzi, wà à kpāi kēme, ben ma à gbàemma gōo má ò yādeenone aō gá kōn à yāo n kiia gwe.

31 Ben sozanō kè lán wà òñne nà aō Pōlu sè wà gāao Antipatari gwāavī.

32 Kè guu dō, soza kè aōe taa oo kēse pìnō Pōlu nà sōdeenone n ozi aō dōo ae, ben aō èara wà tà n be.

33 Kè sōdeenō kà Sizarea, aō takada pì kpà būsu gbēnsi pì, ben aō Pōlu nàne à ozi.

34 Būsu gbēnsi pì takada pì kyó kè, ben à Pōlu là būsu kè à bòn. À mà kè Silisia būsun à bòn,

35 ben à bène: Tò gbē kè aō yā vīnyonō mō, mé ma lán aōe o nà. Ben à bè wāgō à dākpaa Herōdu pitakiia.

24

Yudanō Pōlu káarakpana

1 Gurō sōoro gbera sa'oriki Anania mō Sizarea kōn gbēnsi keno kōn dokadōri kè wè bene Tetuluo. Aō mō Pōlu káara kpá būsu gbēnsi kiia.

² Kè wà Pɔlu sisi, Tetulu fɛɛ èe yā daaàla à bè: Felisi, kɔn n aubarikao wa bùsu kaena aafia. N zia laasuulena bé à wa bùsu ke maa.

³ Wè n tó nnaa sí wàgɔ n sáabu kpaá gu píngia gurɔ píngi.

⁴ Kè má yezi mà n yā gágáro, mé wée kemma ñ sùu kéwao ñ wa yā néngo kèkii ma.

⁵ Wá è kè gbɛ̀ pí né guderime. È yáketé da Yudanɔ té anduna guu píngi, à de dɔnzize egɛɛ kè wè ñ sisi Nazaretideenɔ dɔn'aedee ũ.

⁶ Baa se à yezi à Luda ua gbāsī lé, ben wa à kù.

⁷⁻⁸ Tó n à lála n zīnda, né taari kè wá èa yāpuraá dɔ.

⁹ Ben Yudanɔ yā'i kàara wà bè len yā pìnɔɔ de le.

Pɔlu gina kɔn a zīndao Felisi aɛ

¹⁰ Ben bùsu gbɛ̀nsi pí mì kè degū Pɔlunɛ le à yā o. Ben Pɔlu bè: Lán má n dɔ yákpækéri ũ bùsu kè guu à wè̀ gí kè nà, beee yānzi mée ma mibɔna yā oo ma làakariazi.

¹¹ Tó ñ gbèka, weé onne kè ma gana Yerusalemu mà dɔnzi keɛ de gurɔ kuri awɛɛplaalaro.

¹² Wèe ma e mée leokpakɔa keɛ kɔn gbɛ̀keo Luda uaro. Wèe ma e mée yáketé daa aduakɛkpenɔ guu ke wéte guuro.

¹³ Gbɛ̀ pìnɔ é fɔ̀ wà taari kè aɔ̀ èmaa sèedadee ennero.

¹⁴ Má sì kè zé kè aɔ̀e sísi dɔnzize egɛɛ pí guun mée dɔɔ wa dezinɔ Ludazi. Má yā kè wà kè Musa doka guu kɔn annabinɔ takadanɔ náanekena píngi.

¹⁵ Ma wée dɔ Ludazi lán aɔ̀pinɔ bà kè gbɛ̀ maaanɔ kɔn gbɛ̀ zaaanɔ é fɛɛ bɔna gaan ñ píngi.

¹⁶ Beee yānzi mèègɔ ma zīnda totoo gurɔ píngi le ma swè̀ tóngɔ vīi Luda aɛ ke gbɛ̀ntee aɛro.

¹⁷ Ma wèkɛna kɔn ma bùsuo gbera ma ɛara ma su ma ɔ̀ dàrɛmma ma saa ò

¹⁸ Luda ua. Kè mée saa oo ma gbāsībɔna gbera, ben wà ma le gwe. Mée gbɛ̀no kákɔaro, yáketé kuuro.

¹⁹ Asia bùsu Yuda kenɔn yádeenɔ ũ. Séde aɔ̀ mó wà yā bɔ kɔ̀ len n kiia.

²⁰ Tó lenlo, ñ tó gbɛ̀ kè aɔ̀ kú kènɔ dà kè aɔ̀ èma gurɔ̀ kè aɔ̀ yákpæ kèmao o.

²¹ Sé yā mèn doo kè má ònne kɔn kòto gbāaa, gènɔ fɛɛna yā musun aɔ̀e yákpæ kèmaozi.

²² Felisi Yesu zé bɔkɔte dɔ, ben à lá kà Yudanɔ yála à bè: Tó sozanɔ gbɛ̀nsi Lisia mò, mé a yā mì deare.

²³ À ò soza bàdeenɛ àgɔ Pɔlu dākpaá, mɔde à à gba zé à ñam pá, à tó à gbɛ̀no à ñan ká.

Pɔlu kuuna kpésiaan Sizarea

²⁴ Gurɔ plaaa gbera Felisi mò kɔn a Yuda naɔ̀ kè wè bene Durusilao. À Pɔlu sisi, ben à Kirisi Yesu náanekena yā màa.

²⁵ Pɔlu e yā oo maakɛna musu kɔn zīndakūnadɔɔ kɔn yákpækɛna kè èe mɔɔo, ben vīa Felisi kù à bè: Ñ fɛɛ ñ tá gīa. Gurɔ̀ kè ma ɔ̀ lè mé ɛara mà n sísi.

²⁶ À wée dɔ Pɔluzi kè eé ɔ̀dɔnkpɛɛgbaa daareme, ben ègɔ à sisii gèn baaagɔ à mó fàadi boao.

²⁷ Kè à kè wè̀ plaa, Pɔsiu Fɛsutu vèè Felisi gɛɛ ũ. Kè Felisi yezi àgɔ nna kɔn Yudanɔ yānzi, ben à Pɔlu tò da kpésiaan.

25

Pɔlu zè kɔn gana Siza kiiao

¹ Fɛsutu vèèna kpatan gurɔ aagɔ̀ gbera à fɛɛ Sizarea à gàa Yerusalemu.

² Gwen sa'orikinŏ kŏn Yuda gbāadeenŏ m̀ò à kiia aŏ f̀èe kŏn P̀olu yāo. Aŏ ẁéé k̀èa

³ à s̀ùu ke à t̀ó P̀olu m̀o Yerusalemu. Zaake aŏ z̀èo wà takut̀ee kpákpane z̀én wà à dem̀e.

⁴ Ben F̀esutu bè́nne: P̀olu kú kpésiaan Sizarea, mapi s̀o mé tá gwe tia.

⁵ A gbāade kenŏ m̀ó wà gámao. T̀ó à yā zaaa k̀ème, é o.

⁶ F̀esutu k̀ènyo lán gurŏ s̀oraagŏ ke gurŏ kuri taka bà, ben à èara à tà Sizarea. K̀è guu d̀ò, à v̀èe a tintia à bè wà m̀ó kŏn P̀oluo.

⁷ K̀è wà m̀òo, Yuda k̀è aŏ b̀ò Yerusalemunŏ lìgazi, ben aŏ yā bíta k̀è ẁèe f̀ŏ wà à s̀eedadee èroonŏ dia paripari.

⁸ P̀olu yā s̀ínla à bè: M̀éé taari ke Yudanŏ doka ke Luda uanero, ke Siza.

⁹ F̀esutu e ẁetee àgŏ nna kŏn Yudanŏ, ben à P̀olu là à bè: Né we ñ gá Yerusalemu le mà yákpae kenyo gwe yā k̀ènŏ musuŏ?

¹⁰ P̀olu bè: Siza doka k̀è k̀ŏ s̀ì wà yákpae keomee aezĩn má zen k̀è. M̀éé taari ke Yuda kenero lán mpi ñ d̀ŏ s̀ansán nà.

¹¹ T̀ó ma taari k̀è à kà wà ma dee k̀è, m̀éé gízi mà garo. M̀ode lán m̀éé yā k̀è gbẽ k̀ènŏ e oo ma musu ke ke nàro, gbẽke zé v̄ĩ à ma kpám̄maro. Gana Siza kiian ma z̀eo.

¹² K̀è F̀esutu lé kpàkŏsŏ kŏn a gbẽnŏ à bè: K̀è Sizan n z̀eo, à kiian né gán.

Gana kŏn P̀oluo kí Agaripa kŏn Benisio ae

¹³ Gurŏ plaaa gb̀era kí Agaripa kŏn Benisio m̀ò Sizarea le wà ì kpá F̀esutua.

¹⁴ K̀è aŏe gurŏplaa kee gwe yānzi, F̀esutu b̀ò kŏn P̀olu yāo kína p̀ine à bè: Gŏgbẽ kee kú k̀è k̀è Felisi à t̀ò da kpésiaan.

¹⁵ K̀è ma gaa Yerusalemu, sa'orikinŏ kŏn Yuda gbẽnsinŏ m̀òm̀e kŏn à yāo wà bè mà s̀ùu ke mà yā daàla.

¹⁶ Ma bè́nne t̀ó gbẽ k̀è wà m̀ò kŏn à yāo e zé e à k̀ŏ e kŏn gbẽ k̀è aŏ yā v̄ĩ ledoonŏ à yā s̀ínlaro, wa Romudeenŏ weè à kpám̄maro.

¹⁷ K̀è wa su k̀è ledo, m̀éé yā gágaro. K̀è guu d̀ò gŏŏ, ben ma v̀èe ma tintia ma bè wà m̀óm̀e kŏn adeeo.

¹⁸ Gbẽ k̀è aŏ taari èa p̀inŏ yā ò, aŏe yā zaaa k̀è m̀éé kpákpa a o à musuro.

¹⁹ Aŏ yáketè v̄io ñ d̀onzize yā musu kŏn gŏgbẽ k̀è ẁèe bene Yesu yāo. À gà, ben P̀olu zè kŏn à kuuna ẁèndio yāo.

²⁰ Ma bídi k̀è yā p̀ì zé d̀ŏnaa, ben ma à là t̀ó à yezi à gá Yerusalemu wà yā p̀ì gŏgŏne gwe.

²¹ Ben P̀olu bè Romu ḱinan a z̀eo wàgŏ a k̀ūna. Ben ma bè wàgŏ à dákpa a ai màgŏ gá à gbare Sizaa.

²² Ben Agaripa bè F̀esutune: Má yezi mà gbẽ p̀ì yā ma ma z̄inda. Ben F̀esutu bè: Né yā ma à lén zia.

²³ K̀è guu d̀ò Agaripa kŏn Benisio m̀ò kŏn gakui bítao, ben aŏ g̀è k̀òkàk̀òak̀ekpen kŏn sozanŏ gbẽnsinŏ kŏn ẁéte gbẽ bèedeenŏ. K̀è F̀esutu yā ò, wà m̀ò kŏn P̀oluo.

²⁴ Ben F̀esutu bè: Kí Agaripa kŏn am̀oà k̀è á kúwao k̀ènŏ p̀ingi, a gbẽ k̀èkii ès? Yuda k̀è aŏ kú Yerusalemunŏ kŏn gura k̀ènŏ ñ p̀ingi gbẽ p̀ì yā s̀è wà m̀òoma, aŏe wii leema aŏ bè à maa àgŏ kuu d̀oro.

²⁵ Mapi s̀o, m̀éé e à yáke k̀è k̀è kà wà à d̀ero, ben lán à zè kŏn Sizao nà, ma z̀eo mà à gbare a.

²⁶ M̀éé yā p̀ì gbá d̀ŏ gbasa mà takada k̀è ḱinanè à yā musuro. Beee yānzi ma m̀o a ae, at̀ensa mpi kí Agaripa, le yálalanaa gb̀era mà yā e mà k̀è.

²⁷ Zaake pisina gbarémana taari k̀è wà èa s̀ansán ona sai zé v̄ĩ ma kiaro.

26

Pɔlu a zīnda yā bɔkɔtɛna kí Agaripa aɛ

¹ Ben Agaripa bè Pɔlunɛ: N zé vī n n yā o. Ben Pɔlu ɔ sè à a zīnda yā bɔkɔtɛ à bè:

² Kí Agaripa, má è ma mìnnaa kè, kè má è mée ma zīnda yā bɔkɔtɛ n aɛ gbàa taari kè Yudanɔ dīma píngi yā musu.

³ Atēnsa kè n Yudanɔ fɛɛakaarayā dɔ píngi kɔn n yāketenɔ. Beee yānzi ma wée kèmma n ma yā kè mamɛ.

⁴ Yudanɔ ma kuuna dɔ n píngi zaa ma né féte zī naana zaa ma busun ai Yerusalemu.

⁵ Aɔɔ ma dɔ à gí kè. Tó aɔɔ yezi, aɔé fɔ wà o kè má kú wa dɔnzirinɔ gáli kè gbàa kɔn Luda yāo kè wè be Farisinɔ tɛ.

⁶ Tia sa wèe yākpae kɛɛmao kè ma wée dɔ lé kè Ludaa gbè wa dezinɔnezi yānzi.

⁷ Wa bori mèn kuri awɛɛplaaanɔ ègɔ dɔɔ Ludazi fáantɛ kɔn gwāavīo wéedɔna légbēna dɔnkɔ pizi. Kí, támaa pi yānzin Yudanɔ fɛɛmazizi.

⁸ Bóyānzin Luda gènɔ fɛɛna kèare yā zésaidee ūzi sɛɛ?

⁹ Mapi sɔ yā, ma zɛo kè yā kè eé bɔ Yesu Nazareti kpɛɛ píngin mégɔ kɛɛ.

¹⁰ Len má kè lɛ Yerusalemu. Sa'orikinɔ ma gba zé, ben ma Luda gbēnɔ kà kpésiaan pari. Tó wèe n dɛdɛɛ sɔ, ma lé ègɔ kú à guumɛ.

¹¹ Mèègɔ gaa aduakɛkpɛ kɔn aduakɛkpɛo gèn baaagɔ màgɔ wée tāmuma mà gā nāmuma lɛ aɔ lé sé Yesuzi. Ma pɔɔ fɛnañzi, ben mèè gá ĩa dāmuma wéɛ swabaaanɔa.

Pɔlu a Yesu zé sɛna yā'ona

(Zīr 9:1-19, 22:6-16)

¹² Beee yānzi mée gaa Damasiku kɔn iko kè sa'orikinɔ ma gbarɛoozi.

¹³ Kí, kè má tɛ zén kɔn ɔfántɛo di mīdangura, ma gupuraa è à bɔ ludambe à dāmala kɔn ma gbēnɔ, à pāsī de ɔfántɛla.

¹⁴ Wa lɛɛ tɔɔtɛ wa píngi, ben ma kòto mà wà bèmɛ kɔn Eberu yāo: Solu, Solu, à kè dia née wée tāmama? Lèzɔna kɔn gbáo kyatee sai e ĩa daamma fá!

¹⁵ Ma bè: Dén n ūu, Dii? Ben Dii bè: Mámbe Yesu kè née wée tāaa ū.

¹⁶ N fɛɛ n zɛ. Ma bɔ ma mɔnzi lɛ mà n sé ma zīkeri ūmɛ, ñgɔ de yā kè n è kɔn yā kè mé ɔɔannɛɛo sèedadee ū.

¹⁷ Mé n mī sí Yudanɔ ɔzī kɔn bori pāndenɔ. Mé n zīrīmma

¹⁸ Lɛ n n wée kēñnɛ, aɔ kpɛɛ li gusiaanɛ wà aɛ dɔ gupuraa, aɔ bɔ Setān gbāaan wà gɛ Luda pón, lɛ aɔ durunnɔ e à kēmuma, aɔ baka gɔ kú kɔn Luda gbēnɔ ma nāanekena yānzi.

Pɔlu zīkɛna Yesunɛ

¹⁹ Kí Agaripa, àmbɛ à tò mée gí ludambe gbɛ kè bɔ à mòmazi yāziro.

²⁰ Ma waazi kè Damasiku gīa kɔn Yerusalemu, ben má kè Yudea būsɔ gu píngia kɔn bori pāndenɔ kiiao. Má òñnɛ aɔ nòsɛ liɛ wà aɛ dɔ Ludaa, aɔ yā kè eé tó wà dɔ kè aɔ nòsɛ liɛ kɛ.

²¹ Beee yānzin Yudanɔ ma kú Luda uazi, aɔ yezi wà ma dɛ.

²² Luda dɔnlen má kuuo ai kɔn a gbāao, ben má zɛna à sèedadee ū né féte kɔn gbēnsinɔne n píngi. Mèè yā pānde oro, sé yā kè annabinɔ kɔn Musao ò à kɛɛ baasiro.

²³ Aɔ bè Mɛsaya é mè'ɔamma e, àmbɛ eé fɛɛ bɔna gaan káaku à gupura yā o Yudanɔne kɔn bori pāndenɔ.

²⁴ Kè Pɔlu e a zīnda yā bɔkɔtɛ lɛ, Fɛsutu wiili dɔa à bè: ĩa kāmman yó Pɔlu? N dɔna bíta bé èe n mī liɛɛ.

²⁵ Ben Pɔlu bè: Ía e kámáro, gbě̀ bèede Fesutu. Yázedeen mée oo, bensõ yápuraame.

²⁶ Kí, lán n̄ yā beeenɔ dõ nà mé f̄õ mà yā onne súusu v̄ia sai. Má dõ kè à kee e ke n m̄i kp̄ero, zaake yā p̄i né gusaε yānlo.

²⁷ Kí Agaripa, n yā kè annabinɔ ò s̄is̄? Má dõ kè n̄ s̄i.

²⁸ Ben Agaripa bè Pɔlunε: Gurɔ zaka néngo kè guu néε daa né f̄õ n̄ ma lie mà ḡõ Yesudee ün yó?

²⁹ Pɔlu bè: Baa tia ke ḡikena má yezi, tó Ludaa wè. Èe ke ndonlo, k̄õn gbě̀ kè aõε ma yā maa gb̄aano n̄ p̄ingi, aõ ḡõ lán má de nà m̄òkyakoo k̄enɔ baasi.

³⁰ Ben k̄ina p̄i k̄õn b̄usu gb̄ensio k̄õn Benisio f̄εε k̄õn gbě̀ kè aõ kak̄õana gweenɔ.

³¹ Kè aõ b̄òε, aõε o'ook̄õnε: Gbě̀ p̄i e yā kè kà wà à de ke wà à da kp̄esiaan kero.

³² Ben Agaripa bè Fesutunε: Tó gbě̀ p̄i e ze k̄õn gana Siza k̄iao yāro, le wé f̄õ wà à gbare.

27

Gana k̄õn Pɔluo Romu góro'ite guu

¹ Kè wà z̄eo wà da Itali z̄én, ben wà Pɔlu k̄õn pisina kpaa kenɔ nà soza bàdee kè wè benε Yuliunε a ɔz̄i. À de soza ḡali kè wè be Siza sozano d̄on'aedeeno doke ũ.

² Wa ḡε góro'ite kè b̄ò Adaramitiumu guu, èe b̄oεε k̄õn Asia b̄usu w̄ét̄enɔ, ben wa da z̄én. Masedonia b̄usu gbě̀ Arisitaku Tesalonika kúwao.

³ Kè guu d̄ò wa ka Sid̄õ. Yuliu Pɔlu k̄una k̄õn n̄òseo do, ben à à gbà zé à gá a gb̄enɔ gwa le aõ d̄onle kenε.

⁴ Kè wa b̄o gwe, wa ka í dagura. Kè ía e daawale yānzi, ben wa d̄o Sipiru b̄usuzi kp̄ee kpa.

⁵ Táa'ona ís̄iaa dagura wa d̄o Silisia k̄õn Pamfilia b̄usunɔzi, ben wa ka Mira, Lisia b̄usun.

⁶ Gwen soza bàdee p̄i Alesandaria góro'ite kè èe gaa Itali èn, ben à wa kan.

⁷ Gurɔ kenɔ guu wa tá b̄usa. Ɔsi k̄õn ɔsiion wa ka Sinidu léa. Kè ía e wewe wà gá súusuro, wa p̄ane wa b̄o Kereti b̄usu kp̄ee kpa Salam̄onε saε.

⁸ Ɔsi k̄õn ɔsiio wée d̄o Keretizi, ben wa ka guu kè wè be Górod̄oki Maaan. À k̄i k̄õn w̄éte kè wè be Laseao.

⁹ Lán wa ḡi kè z̄én nà, wa gana aε ḡò kari ũ, zaake Yudano léyigurɔ ḡè kò. Beee yānzi Pɔlu lé dàmma

¹⁰ à bè: Gb̄enɔ, má è tá k̄èk̄ii é m̄ó k̄õn ásarú bítao k̄õn m̄ónzio. Èe ke góro p̄i k̄õn à asoonɔ adonlo, k̄õn wapin̄me se.

¹¹ M̄ode soza bàde górof̄iri k̄õn górodeeo yā s̄i de Pɔlu yāla.

¹² Gu p̄i maa wà góro d̄on wà buusie ble gwero, ben gbě̀ paridee zè k̄õn dana z̄én-o. Aõ yezi wà ká Fenisi, w̄éte kè kú Kereti ɔf̄ant̄εḡεkp̄en kpa, tó eé sí ke wà buusie ble gwe.

Zàga'íá f̄εna ísiaala

¹³ Kè ía busε f̄εε s̄ōm̄ete kpa, aõε daa aóé f̄õ wà n̄ p̄oyezi kemε. Ben aõ n̄ góro p̄oro wà dà z̄én aõε d̄o Keretizi k̄iik̄i.

¹⁴ Èe ḡi kero zàga'íá gb̄aaa kè wè be ía p̄ās̄i b̄ò Kereti kp̄iii kpa.

¹⁵ À góro lie, wée f̄õ wà m̄i d̄o d̄oro, ben wa ḡõ tézi.

¹⁶ Kè à wa kpa luan néngo kè wè be Kodazi, à k̄èwa s̄āo féte. Ɔsi k̄õn ɔsiion wa wa góronε m̄is̄ib̄o è wá k̄ù gwe.

¹⁷ Kè aõ s̄è wà ḡēo góro ìsi guu, ben aõ k̄èke aõ bà k̄á góro ìsi p̄inε. Kè aõε v̄ia keε Libia b̄usu ísararaa ḡenane yānzi, ben aõ góro kúra p̄èε ín aõ ḡò té íazi.

¹⁸ Kè guu d̀, lán zàgà'ía g̀ e wa góro yĩpayĩpaa gbāngbān nà, ben ã nà asoono zuzunaa í guu.

¹⁹ À gurɔ aagɔdee zĩ ã n̄ góro zĩkeɓɔɔ b̀e ão kwèe n̄ zĩnda.

²⁰ À kà gurɔ ũgbangba ɔfāntē k̄n sɔsɔnɛnɔ e bɔro, ía pāsĩ pì k̄n louo e kpáero. Misina tāmaa kè wá vī yāa yāawa píngi.

²¹ Wa gurɔplaa kè wée e wa pó blèro, ben Pɔlu fɛe à bèñne: Gbēnɔ, tó a ma yā māmɛ yā, le wée fɛe Kereti, mónzi k̄n ásaruo kè borii gbasa à wa lero.

²² Ai tia mée lé daaawa à a làakari kpáe! A gbēke é garo, séde góro pì yaka.

²³ Gĩa gwāavĩ Luda kè má de à pó ũ mée dɔɔzi malaika b̀ à mòmazi

²⁴ à bè: Ñton vĩa kero, Pɔlu. Séde n̄ Siza ae le. Luda gbē kè ão kúnýo góro guunɔ b̀nnɛ aafia n̄ píngi.

²⁵ Beee yānzi gbēnɔ, à a làakari kpáe! Má Luda náane vī kè eé ke lán à òme nà.

²⁶ Séde wà ká luan ke ísararaan.

²⁷ À gurɔ gēro dosaidee zĩ gwāavĩ ía pāsĩ pì e wa gáe Adariatiki íla ai tia. Ben lezāndo góro gbēnɔ e daa wa ka k̄i k̄n í baaome.

²⁸ Ben ão bà ílogwabo gbàre ín, ão è gāsásuu basiigɔ. Kè à kè saa féte ão gbàre dɔ, ão è à zà kà gāsásuu baaagɔ.

²⁹ Ãoɛ kpaa gbèlāa vĩa kee, ben ão kúra mèn siigɔ gbàre góro pòro kpɛe, ben ãoɛ adua kee le guu d̄m̄ma.

³⁰ Góro gbēnɔ e zé wetee ão bɔe góro guu ão bàa lé, ben ãoɛ góro m̀sibo pì pitaa ão da íla, ãoɛ kee lán wà be wà yezi wà kúranɔ gbare góro ae bà.

³¹ Ben Pɔlu bè soza bàdeene k̄n à bàsaideeno: Tó gbē beeno e gɔ góro guuro, é f̄ à bɔro.

³² Ben sozanɔ góro m̀sibo bànɔ z̄z̄z̄ ão tò à lèe ín.

³³ Kè guu yezi à dɔ, Pɔlu agbaa kpàñne n̄ píngi ão pó ble à bè: À gurɔ gēro dosain gbāa a gɔ logona p̀blee sai.

³⁴ Mée agbaa kpaaare à pó ble, le à gbāaa e à bɔ aafia. Baa a m̀k̄a mèn do eé léero.

³⁵ Pɔlu yābee'ona gbera à burɛdi sè à Luda sáabu kpà baade píngi wáa, ben à lì èe soo.

³⁶ Ão baade píngi làakari kpàe, ben ão pó blè sa.

³⁷ Wamɔwa kè wá kú góro guunɔ wa píngi wa ka ḡɔn wàa do kpé baaagɔ akuri awɛeswɛedo.

³⁸ Kè ão pó blè wà kà, ão pówɛe b̀e wà kà ín, le góro e à futa kũ yānzi.

Góro'ite yakana

³⁹ Kè guu d̀, ão s̄s̄s̄aa è ãoɛ d̄ro. Kè ão ígukoto è k̄n b̀su'āatēo sarara, ben ão zèo wà gá k̄n góroo ígeezi, tó weé f̄.

⁴⁰ Ão kúranɔ pòro ão dà í guu, ben ão górolibɔnɔ bà pòro ḡo. Ão góro ae bisa pòro íane, ben ão m̀ pè ígeɛ p̄a.

⁴¹ Ben ão s̀ b̀su'āatēn d̄na sai, ben góro zè gwe. B̀su'āatē pì góro ae kũ ǵngin èe f̄ à nigāro, ben ís̄k̄ana kè e kakaa k̄n gbāaa e góro pòro kpɛe yakaa.

⁴² Sozanɔ zèo wà pisinanɔ dede, le ão gbēke tón í kpá wà pitińguro yānzi.

⁴³ M̄de soza bàdee yezi à Pɔlu m̀ sí, ben à ḡinne ão n̄ poyezi ke. À bè íkparino d̄ñne ae ão kusi ía ão bikũ,

⁴⁴ gbē kpaaanɔ ḡo té n̄ kpɛe lí l̄et̄eḡeno ke góro kasonɔ musu. Len baade píngi í baa lè aafia le.

28

Pɔlu kuuna Malata luan

¹ Kè wa í baa lè aafia, wá mà luan pì tón Malata.

² Bɛdeenɔ wa si kɔn yenzio maamaa. Aɔ gbãake kpàwazi, aɔ té sà lèwe, zaake lou nà manaa, ben ïa bɛ.

³ Pɔlu yàka kete kàkɔa à mò èe kaa tén, pitigoo kú à guu. Kè té puusu à pà, à bɔ à Pɔlu sò a ɔɔa.

⁴ Kè bɛdeenɔ mlɛ̀ pì è dɔ à ɔɔa, aɔ bèkɔnɛ: Gbɛ beee né gbɛderime yāpura. Baa kè à bikù ïla aafia, yāpuraa e wene àgɔ kuuro.

⁵ Mɔde Pɔlu mlɛ̀ pì gbàkɛ à dà tén, èe pòke kenɛro.

⁶ Gbɛnɔ wée dɔzi kè à ɔɔ é ká à léɛ à ga gwe gɔɔmɛ. Kè à gí kè, aɔ è pòkee e à lero, ben aɔ lé ïe aɔ bè, gbɛ̀ pì né tãa ïsi kemɛ.

⁷ Guu pì saen luan gbɛnsi kè wè benɛ Publiu bɛɛ kún. À wa die gurɔ aagɔ à nibɔkɛɛ kèwe kɔn yenzio.

⁸ Publiu dee daena kɔn mɛwāao èe bāndubāndu kɛɛ. Ben Pɔlu gɛ̀ à kiia à adua kènɛ, à ɔ kèa à à kèkɔa.

⁹ Kè à kè lɛ, luan pì gyāre kpaanɔ mò à kiia, ben aɔ kèkɔa se.

¹⁰ Aɔ wa kpe dà maamaa. Kè wée taa, aɔ kūsāɛ kèwe dɔ.

Pɔlu kana Romu

¹¹ Wa kuuna luan pì guu mɔ aagɔɔ gbɛra wa gɛ́ góro'ite kè buusie blè gween wa da zén. Góro pì bɔ Alesandaria wà sika tãanɔ sèeda kèa.

¹² Kè wa ka Sirakusi, wa gurɔ aagɔɔ kè gwe.

¹³ Bɔna gwe wa dɔ ígeɛzi ai wa gaa káo Regiumu. Kè guu dɔ ïa bɔ sɔɔmɛte kpa, à gurɔ plaadeen wa ka Putɔli.

¹⁴ Wéte pì guun wa Yesudeenɔ lèn. Aɔ bè wà sùu ke wà azuma doo keŋyo. Wá kè lɛ, ben wa da Romu zén.

¹⁵ Romu Yesudeenɔ wa baaru mà, ben aɔ mò dawale. Gbɛkenɔ wa le Apiu Yàran, gbɛkenɔ sɔ guu kè wè be Pitakimen'aagɔn. Kè Pɔlu ní é, à Luda sáabu kpà à a ïàakari kpàɛ.

Pɔlu waazikɛna Romu

¹⁶ Kè wa ka Romu, wà Pɔlu gbà zé àgɔ kuu adona kɔn soza kè eégɔ à dàkpaaɔ.

¹⁷ Gurɔ aagɔɔ gbɛra Pɔlu Yuda gbɛnsinɔ sisi. Kè aɔ kàkɔa, à bèñnɛ: Ma gbɛnɔ, mée zā Yudanɔnɛ yākearo. Mée bɔ wa dezinɔ fɛɛakaarayāke kpɛɛro, ben wà ma kŋ Yerusalemu wà ma kpa Romudeenɔa.

¹⁸ Aɔ ma lala yāzi aɔɔe yāke e ma musu kè kà wà ma dero, ben aɔ yezi wà ma gbarɛ.

¹⁹ Ben Yudanɔ bɔ ma kpɛɛ. Tiasi ma ze kɔn gana Siza kiiao, èe ke má yā vī kɔn ma bùsu gbɛnɔonlo.

²⁰ Beee yānzi ma a gbeka, lɛ wà kɔ e mà yā oao, zaake gbɛ̀ kè Isarailinɔ wée dɔzi yānzin wà mò kè kāmazi.

²¹ Ben aɔ bèñnɛ: Wée takada ke e à bɔ Yudea bùsun n yā musuro. Wa gbɛke sɔɔ e bɔ gwe à sùwe kɔn n baaru zaaaoro.

²² Wá è à maa wà yā kè ní vī ma n lézī, zaake wá mà kè wè dɔnzize pì zaa bo gu píngiamɛ.

²³ Aɔ gurɔɔ diɛkɔnɛ kɔn Pɔluo, ben aɔ mò à kiia ua kè à pìtan paripari. À yezi aɔ a yāze dɔ Yesu yā musu, ben à nà Musa dokaa kɔn annabinɔ yānɔ, à kpata kè bɔ Luda kiia yā óñnɛ à bɔkɔteñnɛ zaa kɔngɔ ai uusie.

²⁴ Gbɛkenɔ yā kè èe oonɔ zé è, mɔde gbɛkenɔ gìzi.

²⁵ Kè aɔɔe kèkɔa kɔn lɛokpakɔao, Pɔlu yā mèn doo kàarañnɛ à bè: Yā kè Luda Ninii dà annabi Isayanɛ à ò a dezinɔnɛ né yāpuraamɛ, kè à bè:

²⁶ Ñ gá ñ o gbɛ̀ m̀nɔnɛ,
aɔégɔ swā kpa yākemana sai,
aɔégɔ guu gwaa yāke'ena sai.

27 Aṣṣò nṣe vīro le wàton òndṣ kūro yānzi,
 aṣ swā gbāa le aṣton yā maro yānzi,
 aṣ wéε kpakṣreṇa le aṣton guu ero yānzi,
 zaake aṣṣò yezi wà ae dṣma mà n̄ gba aafiaro.

28-29 Beee yānzi, àgṣ dṣ kè Luda gbēnṣ zì kṣn m̄sina yāo bori pāndenṣa. Aṣmbe weé sí.

30 Pṣlu kè kpé kè èè à fīa boo guu wè plaa mámmam. Ègṣ gbē kè aṣè mó fàadi boonṣ kūu ṣplaplaa n̄ píngi.

31 À kpata kè bṣ Luda kiia yā waazi kēnne à Dii Yesu Kirisi yā dànne kṣn làakario kpaena, gbēkee e kpánero.

ROMUDEENŌ

Baade píngi né durunkεrime 1:1-3:20

Lán Luda è tó yā bǒńyo nna nà 3:21-4:25

Kuuna gbē dufunŋ ũ Kirisi guu 5:1-8:39

Yā kè Ludaa e wεtεε Isarailinŋ musu 9:1-11:36

Yesudeenŋ yākεna 12:1-15:13

Pɔlu ikpamma 15:14-16:27

Pɔlu ikpana Romudeenŋa

¹ Mamŋma Pɔlu, Kirisi Yesu zǒbleri, Luda ma sisi à ma die a zǐri ũ, baaru nnaa

² kè à gĩake à à lé gbē a annabinŋne aǒ kè à yān kpàri ũ.

³⁻⁴ À Né Yesu Kirisi wa Dii yān baaru nnaa pì ũ. À gbēnteekeε guu à bǒ Dauda borii guume. À ludaninikeε guu à fεena gaan òdɔawe kǒn gbāaa kè Luda Nén à ũ.

⁵ Kirisi ma gba zé màgǒ de a zǐri ũ bori píngine, le aǒ e wà à náane ke aǒ gǒ à yāmarinŋ ũ le à tó bǒ.

⁶ Á kú gbē kè Yesu Kirisi n sísì à n sénŋ té se.

⁷ Ma takada kèkii kèare, a Romudee kè Ludaa yeazi à a sisi a gǒ à gbēnŋ ũ píngi. Luda wa De kǒn Dii Yesu Kirisio gbēkεε keare à a gba aafia.

⁸ Káaku gĩa ma Luda sáabu kè Yesu Kirisi gāzĩ a píngi yā musu, kè a ludanaanekena dà andunala píngi yānzi.

⁹ Tó méε adua keε gurŋ píngi, a yā è sāmaguro. Ludan ma sèedadee ũ. Àpin méε dɔɔzi kǒn nǒseo do méε à Né yā baaru kpa.

¹⁰ Mεεgǒ wéε kea à zé kekεme lán à yezi nà, le mà e mà mó a gwa sa.

¹¹ Ma wéesimalena nii e ma deε maamaa, le mà e mà Luda Nini gba ke daagu a kāsāpεena yānzi,

¹² le a ludanaanekena kǒn ma pǒo e à wa baade gba swè.

¹³ Ma gbēnŋ, má yezi àgǒ dǒ kè mεεgǒ gurŋ dieε gèn baaagǒ mà mó a gwa, le mà a zĩi gbè e a té lán má è bori pāndenŋ té nà, mǒde ai tia méε zé ero.

¹⁴ Girikiyāmarinŋ kǒn Girikiyāmarisaideenŋ n píngi, dǒrinŋ kǒn dǒrisaideenŋ n píngi, n yā gǒ ma yā ũ.

¹⁵ Beee yānzi ma mè wà mà baaru nnaa pì kpá a Romudeenŋne se.

¹⁶ Mεè wí de kǒn baaru nnaa pì yáoro, àmbé gbāaa kè Luda è gbē kè aǒe à náane keenŋ mì sío ũ, atēnsa Yudanŋ, n gbera bori pāndenŋ.

¹⁷ Baaru nnaa pì è owe lán Luda è tó yā bǒńyo nna nà. À de ludanaanekena yā ũ adome, lán wà kè Luda yān nà wà bè: Gbē kè Ludaa tò yā bǒo nna à náane kè èe keε yānzi égǒ kuu.

Gbēnteenŋ né taarideenŋme Luda kiia

¹⁸ Zaa musu Luda è a pǒfē pita gbēntee kè n zaakena è zé zǒ yāpuraanena n pākpazina kǒn n zaakenaŋ yānzi.

¹⁹ Yā kè weé fǒ wà dǒ Luda yā musu utenańero, Luda bé à yā pì bǒńne gupuraa.

²⁰ Zaa gurŋ kè à anduna kàε, à gbāaa kè è yāaro kǒn à ludakeε kè wè e kǒn wéeroo bǒ gupuraa à zĩinŋ guu wásawasa. Beee yānzi gbēnteenŋ agbaakpana vĩro.

²¹ Aǒo Luda dǒ, mǒde aǒè bèε líne a zéa wà à sáabu kpáro. N laasuunŋ kè pā, ben aǒ gǒ gusiaan n mǐsai yānzi.

22 Aõ ñ zĩnda dìe òndõrinŋ ũ, ben aõ gõ̀ mĩsaideenŋ ũ.

23 Aõ̀e dõnzi ke gbẽntee kè aõ̀e gaanŋ kõn bãanŋ kõn nòbõnŋ kõn pótãa'onkuseanŋ takanɛ Luda kè è garoo gẽe ũ.

24 Àmbe à tò Luda ñ kpá gbãsíkenazi, le aõ wĩsaiyã ke kõo, lán aõ̀e à ni de ñ nòse guu nà.

25 Aõ Luda yãpuradee lendee kpà kõn egɛɛo. Aõ̀e dõnzi ke Luda pókɛnanŋnɛ wà dõnzi Luda kè pó píngi kè gẽe ũ. Aubarikadeen à ũ gurŋ píngi! Aami.

26 Beee yãnzi Luda ñ kpá wĩsaiyã nidɛnaa. Baa ñ nɔgbẽnŋ yã kè wè keɛ lendee kpà kõn yã kè wè keɛroo.

27 Lemɛ se gõgbẽnŋ yã kè wè ke kõn nɔgbẽnŋnŋ tò, aõ̀e lugakõzi. Gõgbẽ kõn gõgbẽo è wĩsaiyã ke kõo aõ̀e à gbè e ñ zĩnda ñ sãsãna lén.

28 Zaake aõ̀e we wà zè kõn Luda dõnaoro, ben à ñ laasuu kè lekpeɛ, le aõ yã kè de wà keɛroonŋ ke.

29 Yã zaa píngi pèkõrɛmã: Nòse pãsí, wéekaka, kenã kõo ñi, nòsegõaanŋ, gbẽdenã, swèe, gbẽblenã kõn mɔnafikikenã. Kɔmɔtɔdeenŋ ñ ũ,

30 gbẽyakarinŋ, Luda ibɛenŋ, gbẽ takiikerinŋ, yòkõdeenŋ, ñadãrinŋ, zaa laasulerinŋ, de kõn dao yãmarisaideenŋ,

31 mĩsaideenŋ, náanɛsaideenŋ, gbẽyãkerisaideenŋ, sósobisaideenŋ.

32 Aõ dõ kè Ludaa dìe kè yã beee taka kèrinŋ kà wà ñ dede, mɔde aõ̀e ze kõn à kenanŋ adoro, aõ̀e té ká à kèrinŋmmɛ dɔ.

2

Luda é yãkpae ke a zéa

1 Beee yãnzi mmõn kè nɛ̀e gbẽ pãnde taari ee, ñ agbaa vĩ ñ kpáro. Tó n gbẽ pãnde taari è, n n zĩnda dà yãmmɛ, zaake n gbẽtaari'eri nɛ̀e ke le se dɔ.

2 Wá dõ kè Luda yãkpækɛna kõn yã beee taka kèrinŋ kuu a zéamɛ.

3 Mmõn kè nɛ̀e yã beee taka kèrinŋ taari e, ben nɛ̀e ke le se, nɛ̀e daa né bõ Luda yãkpækɛnan yó?

4 Ke nɛ̀e dɔkɛ kõn Luda nnakennɛna bítao kõn à menão kõn à sùuomɛ? Ní dõ kè Ludaa e à nnaa keennɛ le ñ n nòse liɛ yãnzinloo?

5 N swãgbãaa kè, nɛ̀e nòse liero, nɛ̀e pɔfɛ kaakõanzi ai Luda pɔfɛpitammagurŋ zĩ, tó Luda yãkpækɛna kõn gbẽnŋ a zéa bõ gupuraa.

6 Eé fĩa bo baadenɛ a yãkenã.

7 Gbẽ kè aõ̀e gakui kõn bèeŋo kõn mènãsaio wɛtɛɛ bensõ aõ̀e à maaa keɛ kõn menãonŋ é wèndi kè è yãaroo e.

8 Gbẽ kè ñ zĩnda pɔyeziyã e dõnne aɛ aõ̀e gĩ yãpuraazi aõ̀e té à zaaazinŋ sõ, Luda é pɔfɛ kõn pètɛo pitańma.

9 Wéetãmma kõn wãwãao é zaakeri píngi le, atɛnsã Yudanŋ, ñ gberã bori pãndenŋ.

10 Luda é maakɛri píngi gba gakui kõn bèeŋo kõn aafiao, atɛnsã Yudanŋ, ñ gberã bori pãndenŋ.

11 Zaake Luda è gbẽke wéɛ gwaro.

12 Gbẽ kè durun kè Musa doka dõsai é kaate le doka pĩ sai. Gbẽ kè durun kè nana doka pĩ zĩ sõ, Luda é yãkpae keo doka pĩ musumɛ.

13 Èe ke gbẽ kè èe doka maa kõn swão bé à maa Luda kiiaro. Gbẽ kè èe zĩ keɛa bé eé bõ maa.

14 Tó borii kè aõ̀e Musa doka dõroonŋ yã kè kõ sio kè kõn ñ zĩndaŋ, aõ̀e doka vĩ ñ zĩndaamɛ.

15 Aõ̀e dɔɔawe kè yã kè kú doka pĩ guu kú ñ nòsemɛ. Aõ̀e laasuu e yãpura kpaaa dɔ, zaake aõ̀e laasuu mèn dorŋ, à kenŋ è ñ da yãn, à kenŋ è ñ bõn.

16 Leme yákpae egurɔɔ zĩ Luda é yákpae ke kɔn gbēnteenɔ yā kè utena aɔ nòsen musu Kirisi Yesu gāzĩ, lán baaru nnaa kè mée kpaa ò nà.

Yudano né dokadarisaidenome

17 N Yuda ina, n ze kɔn n Yudakee, n Musa doka náane vĩ, née yòkɔ kee Ludao.

18 N Luda poyezi dɔ kɔn yā kè zé vĩo, kè wà doka pì dàdanne yānzi.

19 Née daa n de vianɔ wéedee ũ, gbē kè aɔ kú gusiaa guunɔ fitia ũ,

20 wéesiadeenɔ yādanneri ũ, gbē dufunɔ aufaa ũ. Née daa Luda dokan dɔna kɔn yāpuraao mi ũ.

21 Mmɔn kè nē yā da gbē pāndenone, bóyānzi nē da n zīndaneziroo? N bè wàton kpāi oro, mpi nē ò sɔɔ?

22 Nē be wàton zina kero, nē zina ke sɔɔ? Nē kya ká tãanɔn, nē n kpé póno kpāi o sɔɔ?

23 Nē yòkɔ ke Luda doka musu, ben n doka pì danasai è Luda tó yaka.

24 Zaake a yānzin bori pāndenɔ ègɔ Luda tó zaaa siizi lán wà kè à yān nà.

25 Tó n Luda doka kūna, ben bāngukena àre vīnne. Tó nē à yā da sōro, n sáa kɔn gefɔodeenome.

26 Tó gefɔodee Luda dokanɔ kūna, Luda é gefɔodee pì gwa sáa kɔn gbē kè bāngu kèoroo?

27 Baa tó n doka takada pì kūna bensɔ n bāngu kè, tó nē doka pì daro, bāngukerisaidee kè kūna é tó yā danla.

28 Kuuna Yuda ũ yāpuraa né mèbaayānlo, leme bāngukena yāpuraa né mèbaayānlo se.

29 Kuuna Yuda ũ yāpuraa né nòsguueyāme, leme dɔ bāngukena yāpuraa né nòsguueyāme se. Luda Nini zīime, è ke doka takada yānlo. Luda bé è gbē beee taka sáabu kpá, è ke gbēnteenlo.

3

1 Kaarana kpareen Yudakee vīi? Àre kpareen bāngukena vīi?

2 À kaarana vī bíta yā píngi guu. Káaku gĩa Luda a yā nánne n zīime.

3 Kè aɔ gbēkenɔ náane vīro, bón beee vīi? Aɔ kuuna náane sai é Luda náane gboró?

4 Auo! Lenlo! À tó Luda gɔ yāpuraa vī, baa kè gbē píngi né egedeeme, lán wà kè Luda yān nà wà bè:

Tó n yā ò, n yā égɔ zé vī,
tó n yákpae kēnyo, n yā é ble.

5 Tó wa zaake è Luda maakee bɔ gupuraa, bó yān wé oo? Wé be Ludaa maaro kè è pɔfē pitawa yānzin yó? Mée oo lán gbēntee ona bàme.

6 Auo! Lenlo! Tó Luda yāze vīro, à kè dia eé fɔ à yákpae ke kɔn andunao?

7 Gbēke é be, tó a egedekke e Luda náane kaara bensɔ è à tó bɔ, bóyānzin eé yā daala lán durunkerì bàzi?

8 Tó n ò le nē be wà yā zaaa ke, yā maaa é bɔn. Gbēkenɔ ma tó zaaa sì wà bè len mē ò le. Luda yādanlana kɔ sīnyo.

Gbēkee maaro

9 Tò! Wa Yudano wá sàon yó? Lenlo fá! Zaake ma Yudano kɔn bori pāndenɔ bɔbɔ n dàn n píngi kò, aɔ píngi né durun zònome.

10 Wà kè Luda yān wà bè:

Gbēkee maaro, baa mèn do.

11 Làakaride kee kuuro, Luda kii weteri kee kuuro.

12 Aɔ sāsā n píngi aɔ gò dɔrɔ sai,

yāmaakeri kee kuuro, baa mèn do.

¹³ Aõ kòto de lán mira wēna bàme,

aõ è lénnaa kásañne,

aõ légbε né pitigoo sewεεme,

¹⁴ yā ñi kōn gbēkanao n lé pà.

¹⁵ Aõ wāa kōn gbēdenao,

¹⁶ aõ è kisia kōn pōsiaao kpánzi,

¹⁷ aõ aafia zé dōro,

¹⁸ aõ wée ègō Luda wí vīro.

¹⁹ Wá dō kè Luda doka píngi de gbē kè aõ na doka pì zīno pò ūme, le gbē píngi lé gō nakōana, anduna gbē píngi gō taaridee ū Luda kiia.

²⁰ Zaake gbēke é bō maa Luda kiia doka pì kūna yānzīro. Luda doka bé è tó wà durun dō.

Dian Luda è tó yā bōnyo nna nà

²¹ Dian Luda è tó yā bōnyo nna nà bō gupuraa sa, lán à yā kēna Musa doka kōn annabinō takadanō guu nà. Èe ke à doka kūna yānlo.

²² Luda è tó yā bōnyo nna Yesu Kirisi náanekena yānzime. Gbē kè èe à náane kee píngi pōme. Gbēkee bōna adoro,

²³ zaake baade píngi durun kè, aõ kēsā Luda gakuizi.

²⁴ Luda è tó yā bōnyo nna gbaa ū a gbēke yānzi Kirisi Yesu kè à n bó gāzī.

²⁵ Àpin Ludaa kpà durun agbaakpabō ū gbē kè aõe à aru náane keenone, le à dōba baade píngine kè èe yā ke a zéame. À mena yā, èe durun ziinō yā daro,

²⁶ ben à dōbañne tia kè èe yā ke a zéa. Dian Luda è yā ke a zéa nàn gwe, bensō è tó yā bō kōn Yesu náanekerinō nna.

²⁷ Gbēnteenō é fō wà ña dā dō? Bee é sí kero. Bōyānzii? Zaake à de zīkena dokaa yā ūro, ludanaanekena yāme.

²⁸ Zaake má è yā è bō gbēo nna Yesu náanekena yānzime, zīkena dokaa baasi.

²⁹ Luda né Yudanō Ludame ñtēé? Bori pāndenō Ludan seroo? Èe, bori pāndenō Ludame dō.

³⁰ Zaake Luda mèn dome. Eé tó yā bō kōn gbē kè bāngu kèo nna a náane kè èe kee yānzime, bensō eé tó yā bō kōn gefōdeeo nna a náane dōnkō pì musu.

³¹ Wée doka daa pōke ūro ludanaanekena yānzīn yó? Lenlo, wée gbāaa kpaame.

4

Yā bōna Ibrañō nna ludanaanekena yānzi

¹ Wa Yudanō, wé be diamε wa dezi káaku Ibrañ yā musuu?

² Tó Ludaa tò yā bōo nna yā kè à kè yānzi, le à ñadāyā è, mode èe fō à dā Luda aezīro.

³ Dian wà ò nà Luda yān? Wà bè Ibrañ Luda náane kè, ben Ludaa tò yā bōo nna a náane kè à kè yānzi.

⁴ Fñabona zīkerine né gbēkekennenanlo, à asaiapome.

⁵ Baa tó gbē e yāke kero, tó èe Luda kè è tó yā bō kōn taarideenō nna náane kee, Luda é tó yā bōo nna a náane kè èe kee yānzi.

⁶ Dauda gbē kè Ludaa tò yā bōo nna yākekesai aubarika'ena yā ò à bè:

⁷ Aubarikadeenōn gbē kè Luda pò kù n taarinōla à n durunnō kēmmanō ū.

⁸ Aubarikadeen gbē kè Dii é à durun yā daroo ū.

⁹ Aubarika beee né gbē kè bāngu kè pōme adoó, ke gefōde pōme dō? Wà bè Ludaa tò yā bō kōn Ibrañō nna, kè à à náane kè yānzi.

10 Ibraĩ de diamε gurɔɔ kè Ludaa tò yā b̀ò nnaa? À b̀angukenaś ke gefɔɔdeemε? Èe b̀angu kero, gefɔɔdeemε.

11 Ben à b̀angu kè sèeda ũ kè Ludaa tò yā b̀ò nna à gefɔɔdekegurɔ yānzi. Len à de gefɔɔdee kè Ludaa tò yā b̀ńyo nnaanɔ dezi ũ le ń píngi ń ludanaanekena yānzi.

12 À de gbẽ kè aɔ b̀angu kènɔ dezi ũmε dɔ. Èe ke aɔ b̀angukena yānzinlo, kè aɔ tɛ wa dezi Ibraĩ kèsegbɛzi yānzimε kè à Luda náanε kè a gefɔɔdekegurɔ.

Dian Ibraĩ Luda náanε kè nà

13 Luda lé gbè Ibraĩne kɔn à boriinɔ à bè anduna é gɔ ń pɔ ũ. Èe ke à doka kũna yānzinlo, kè Ludaa tò yā b̀ò nna a náanε kè à kè yānzimε.

14 Tó gbẽ kè aɔ doka kũnanɔ bé weé kí ble, ɛndɛ ludanaanekena àre vĩro bensɔ Luda légbɛna kè famma,

15 zaake doka è mó kɔn Luda pɔfɛomε. Guu kè doka kúnlo, taari ègɔ kuuro.

16 Beee yānzi pɔ kè Luda a lé gbè ena né à náanekena yāmε, le àgɔ de à gbẽke yā ũ. Légbɛna pì sɔ né Ibraĩ bori pìnɔ pómε ń píngi, èe ke gbẽ kè aɔ Musa doka kũna n̄tɛenlo, kɔn gbẽ kè aɔe Luda náanε kee lán Ibraĩ b̀anɔomε dɔ. Ibraĩ né wa píngi dezimε.

17 À de wa dezi ũ Luda kiia, lán wà kè Luda yān nà. Luda bè a à diε bori pariinɔ dezi ũ. Ibraĩ Luda kè è wèndi kpá gènɔa à tó pɔ kè kuu yāroonɔ gɔ kuu náanε kè.

18 À Luda náanε kè à wée dɔ pɔ kè gbẽke wée dɔziroozi, ben à gɔ bori pariinɔ dezi ũ lán Ludaa ònε nà à bè, lemε à boriinɔ égɔ de le.

19 Ibraĩ kà lán wè basɔroo taka bà. Baa tó à laasuu lè a gɔgbẽkeɔsaia kɔn Sara né'isɔ tatanao, à ludanaanekena e busaro.

20 Èe seka ke lé kè Ludaa gbènarɔ, èe gí Luda náanε keziro, ben à gbãa è a ludanaanekena à Luda tó b̀ò,

21 zaake à dɔ kè à yā fɛna vĩro, Luda é fɔ à lé kè à gbè pì ke.

22 Beee yānzin Ludaa tò yā b̀ò nnazi.

23 Wèe yā b̀nao nnaa pì kè à mèn doo yānziro,

24 wà kè wamɔwa kè Luda é tó yā b̀wao nnaanɔ yānzimε dɔ, wamɔwa kè wée Luda kè à wa Dii Yesu fɛe b̀na gaan náanε keenɔ.

25 Luda à kpàmma le à e à wa taarinɔ kèwe yānzimε, ben à à fɛe wèndio le yā e à b̀wao nna yānzi.

5

Kena nna kɔn Ludao

1 Lán Ludaa tò yā b̀wao nna nà à náanε kè wée kee yānzi, wá nnao sa wa Dii Yesu Kirisi gāzĩ.

2 À náanekena guu wa zé è à gāzĩ wa gɛ Luda gbẽke kè wá kúo pì guu, ben wée pɔnnaa kee kɔn Luda gakui kè wá wée dɔzio.

3 Èe ke beee adoro, wée pɔnnaa kee kɔn wa nawɛakenao dɔ, zaake wá dɔ kè nawɛa è mó kɔn menao,

4 mena è mó kɔn dà maaao, dà maaa è mó kɔn tãmaao,

5 tãmaa sɔ è wa néro, zaake Luda a yenzi dà wa n̄sɛn a Ninii kè à wa gbãa gāzĩ.

6 Wa gbãasai guu Kirisi gà wamɔwa zaakerinɔ gɛε ũ gurɔɔ kè Ludaa diεa.

7 Gana gbẽ maaa gɛε ũu aagarɔ. Ke gbẽke é we à ga gbẽ maaa gɛε ũ gwεε,

8 ben Ludaa òɔbawe dian á yewazi nà, zaake wa durundekεε guun Kirisi gà wa gɛε ũ.

9 Lán yā b̀wao nna nà sa à aru yānzi, wa wa sina Luda pɔfɛa à gāzĩ yā o dɔɔ?

¹⁰ Yá wá ñi kǒn Ludaome, ben wa keo nna à Né gana yǎnzi. Lán wa ke Ludao nna nà sa, wa wa mìsina à kuuna wèndio yǎnzi yá o dɔ́?

¹¹ Èe ke kèkiime adoro, wée ponnaa kee kǒn Ludao dɔ́ wa Dii Yesu Kirisi kè tò wa keo nnaa gǎzĩ.

Kirisi yǎlekǒzina kǒn Adamuo

¹² Gbē mèn doo yǎnzin durun gè anduna guu, ben durun gaa ì. Lemε dɔ́ gaa kú baade pǐngia, kè baade pǐngi durun kè yǎnzi.

¹³ Durun kú anduna guu le Musa doka kpé à mó. Gurɔɔ kè doka kuuro, Ludaa e durun yǎ daro,

¹⁴ mɔde sɛna zaa Adamua ai à gaa pé Musaa ga kí blè baade pǐngia, baa gbē kè aɔɔe durun ke lán Adamu sāsána bàroonɔ. Adamu né gbē kè eé mó takame.

¹⁵ Mɔde ludangbaa é sí lékǒzi kǒn Adamu taarioro, zaake lán gbēnɔ gà nà pari Adamu ado sāsána yǎnzi, Luda gbēke kǒn à gbao kè kà gbēnɔa pari Yesu Kirisi ado gbēke yǎnzi de beeela.

¹⁶ Ludangbaa é sí lékǒzi kǒn gbē mèn do durun pìoro. Taari mèn doo pì bé à mò kǒn yǎkpaekenao, ben yǎ vèe gbēnteenɔa. Taarinɔ mò kǒn ludangbaao, ben yǎ bò kǒn gbēnɔ nna.

¹⁷ Lán Adamu ado taari bé à tò gaa mò à kí blè nà, Yesu Kirisi ado yǎ kè à mò bíta de beeela. Beee yǎnzi gbē kè Luda gbēke kènnε, kè à tò yǎ bònɔyo nna gbaa ũunɔ é kí ble wèndi kè è yáaroo guu.

¹⁸ Beee yǎnzi lán taari mèn doo pì tò yǎ vèe bori pǐngia nà, lemε dɔ́ maakena mèn doo pì è tó bori pǐngi bɔ́ maa le aɔ́ wèndi kè è yáaroo e.

¹⁹ Lán gbē mèn do swǎgbāaa bé à tò gbēnɔ gǔ durundeenɔ ũ parii nà, lemε dɔ́ gbē mèn do yǎmana é tó gbēnɔ bɔ́ maa pari le.

²⁰ Doka mò le taari e àgɔ́ kaara yǎnzime, mɔde kè durun kàara, Luda gbēke kàara de beeela.

²¹ Lán durun kǐblena mò kǒn gaao nà, len dɔ́ Luda gbēke kǐblena è tó wà bɔ́ maa le, wà wèndi kè è yáaroo e wa Dii Yesu Kirisi gǎzĩ.

6

Kuuna Kirisi guu

¹ Wé be diamε? Wé gí wàgɔ́ durun kee le Luda gbēke e àgɔ́ kaaran yó?

² Auo! Lenlo! Wamɔwa kè wá de gènɔ ũ durun yǎ musu, à kè dia wégɔ́ kpεε wàgɔ́ durun kee dɔ́?

³ Wamɔwa kè wa batisi kè Kirisi Yesu pɔ́ ũunɔ, á dɔ́ kè wá kúo à gaa guuroo?

⁴ Wa gao batisikena guu, wà wa vǐio le wàgɔ́ kú kǒn wèndi dufuo, lán Kirisi fεε gaan kǒn a De gbāa gakuio à kuu nà.

⁵ Lán wa gɔ́o mè dǔnkɔ́ ũ à gaa guu nà, len wé gɔ́o le à fεena guu se.

⁶ Wá dɔ́ kè wa dà zii gào lía, le wa mè durundee kaate wàton zò ble durunne dɔ́ro,

⁷ zaake gbē kè gà bò durun yǎmmε.

⁸ Lán wa ga kǒn Kirisio nà, wá à náane vǐ kè wégɔ́ kuuo dɔ́.

⁹ Wá dɔ́ lán Kirisi fεε gaan nà, eé ga dɔ́ro, gaa gbāa vǐa dɔ́ro.

¹⁰ Zaake gana kè à gà, à gà durun yǎ musu gèn dome, kuuna kè à kuu tia sɔ́, à kuu Luda pɔ́ ũmε.

¹¹ Len apinɔ se, à a zǐnda diε gènɔ ũ durun yǎ musu le, égɔ́ kuu Luda pɔ́ ũ Kirisi Yesu guu.

¹² Beee yǎnzi àton tó durun kí ble a mè kè eé gaaa a dà zaaa dɔ́are aε dɔ́ro.

13 Àton a m̀egu ke kpá durun-a yāzaakebɔ ũro. À a zĩnda kpá Luda gbẽ kè aɔ f̀e gaan wà kuunɔ ũ, à a m̀eguunɔ kpáa yāmaakebɔnɔ ũ.

14 Àton tó durun gɔ gbāa vīawa dɔro, zaake á na doka ɔzĩro, sé Luda gbẽkeɛ.

Maakena zɔnɔ

15 Dian gwee? Lán wá kú doka ɔzĩ dɔro nà, sé Luda gbẽkeɛ ɔzĩ, wégɔ kpɛ wàgɔ durun keɛn yó? Auo! Lenlo!

16 Á dɔ kè tó a a zĩnda kpà gb̃a ée m̀ siɛnɛ, á de adee zò ũnloo? Tó durunn a a zĩnda kpàa, é game. Tó a m̀ siɛ Ludanɛ sɔ, é bɔ maa.

17 Wa sáabu kè kɔn Luda, zaake durun zɔnɔn a ũ yā, ben a m̀ siɛ yā kè wà dàare zéazeanɛ kɔn ǹsɛo do.

18 A bɔ durun yān a gɔ maakena zɔnɔ ũ.

19 M̀e yā p̀i oo lán gb̃ntee yā'ona bà a gb̃asai yānzime. Lán a a m̀eguunɔ kpà yā p̀ap̀akena kɔn yā zaaao zɔnɔ ũ a yā zaaa kè nà, len tia dɔ à a m̀eguunɔ kpà maakena zɔnɔ ũ le a kuuna gɔ adona.

20 Kè á de durun zɔnɔ ũ yā, a bà kú kɔn maakenaoro.

21 Àre kp̃areen á è yā kè á kè yā kè à k̀are wíyā ũ tiaanɔ musuu? Yā p̀inɔ m̀idena né gaame.

22 Tia sa lán a bɔ durun yān nà ée dɔɔ Ludazi, a àren kuuna adona ũ, à m̀idena sɔ né ẁendi kè è yāroomɛ.

23 Durun asaia né gaame, m̀ode gbaa kè Luda dawe wa Dii Kirisi Yesu guun ẁendi kè è yāaroo ũ.

7

Wá kú Musa doka ɔzĩ dɔro

1 Ma gb̃nɔ, m̀e yā ooare lán gb̃ kè aɔ Musa doka dɔɔnɔ bà. Á dɔ kè doka iko vī gb̃a gurɔ kè à kú ẁendionloo?

2 Len doka p̀i nɔzāree yì a zāa le gurɔ kè à kú ẁendio. Tó à zā gà, ben doka p̀i è à gbarɛ.

3 Gurɔ kè à zā kuu, tó à g̀ g̀ pānde p̀ó ũ, weé benɛ zinakerime. Tó à zā gāme sɔ, doka p̀i à gb̃aren gwe. Tó à g̀ g̀ pānde p̀ó ũ sa, beee né zina yāme dɔro.

4 Len apinɔ se ma gb̃nɔ, a ga doka musu Kirisi m̀e gāzĩ, ben a g̀ gb̃ kè f̀e bɔna gaan p̀i p̀ó ũ, le wà e wà kaarana e Luda p̀ó ũ.

5 Kè wa dà d̀we ae yā, doka bé à tò durun nii wa de wa m̀e guu, ben wa kaarana è ga p̀ó ũ.

6 Tia sɔ wa ga p̀ó kè wa kú zò ũu p̀i yā musu, wa bɔ dokan, ben wée dɔɔ Ludazi à Ninii zé dufu guu, èe ke doka takada zé ziinlo.

Doka kɔn durun-o

7 Wé be diamɛ? Luda doka né durunn yó? Lenlo fá! Doka p̀i bé à tò ma durun d̀. Tó doka e be wàton p̀ó ni d̃roro, le má dɔ dian p̀nidena ègɔ de nàro.

8 Durun zekii è Luda yādiena p̀i gāzĩ, ben à tò p̀ó píngi nii ma de. Zaake kè má doka d̃ro, durun demɛ yāke ũro.

9 Má kuu yā doka sai, m̀ode kè ma yādiena p̀i mà, durun vù iin,

10 ben ma ga. Yādiena kè de à ẁendi kpámaa p̀i m̀mɛ kɔn gaao.

11 Durun zekii è yādiena p̀i gāzĩ, ben à k̀ke à ma de yā p̀i gāzĩ.

12 Lemɛ doka p̀i kuuna adona, bensɔ Luda yādiena p̀i kuuna adona, à zé vī bensɔ à maa.

13 Yā maaa bé à tò ma gá? Lenlo fá! Le durun e à bɔ gupuraa, à gaa ìme yā maaa gāzĩ, le wà durun d̃ durun ũ yādiena p̀i gāzĩ.

Zìkana kɔn durun-o

- 14 Wá dŃ kè doka pì bò Luda kiiame. Mapi sŃ, dàdeen ma ũ, má na durun ɔzĩ.
 15 MèègŃ yā kè mée kee gbá dŃro, zaake mèè yā kè má yezi mà kee kero, yā kè má yezi mà keroon mèè ke.
 16 Tó yā kè má kè e kŃ sé kŃn ma poyeziyāoro, ma we kè doka pì maa.
 17 Èe ke mámbe mée keero, durun kè kú ma guume.
 18 Má dŃ kè yā maaa kú ma guuro, ma dà maaro. MèègŃ yezi mà yā maaa ke, mɔde mèè fŃ mà kero.
 19 Yā maaa kè má yezi mà ke, mèè kero. Yā zaaa kè má yeziroon mèè ke.
 20 Tó yā kè má yeziroon mée kee, èe ke mámbe mée keero, durun kè kú ma guume.
 21 Má è tó má yezi mà à maaa ke, à zaaa bé è dŃme ae.
 22 Luda doka bé è kemme nna ma swè guu,
 23 mɔde má è iko pāndee kú ma mè guu, ègŃ zĩ kaa kŃn iko kè kú ma laasuu guu, ben má na durun iko kè kú ma mè guu pì ɔzĩ.
 24 Mamɔma wēndade ina, dé bé eé ma sí ma mè kè ma kpa gaazi kè ɔzĩ?
 25 Ma sáabu kè kŃn Luda! KŃn wa Dii Yesu Kirisi gbāaa. Len má de zò ũ Luda dokane ma laasuu guu le, bensŃ má de zò ũ durun ikone ma dà guu.

8

Zìblena kŃn Luda Nini gbāaa

- 1 Yā é vèe gbē kè aŃ kú Kirisi Yesu guunɔa dŃro,
 2 zaake kuuna Kirisi Yesu guu Luda Nini kè è wēndi kpámma gbāaa ma bŃ durun kŃn gaao ikon.
 3 Yā kè Musa doka e fŃ à kèro gbēntee gbāasaikè yānzi, Luda kè. À a zĩnda Né zĩ gbēntee ũ lán wamɔwa durundeenɔ bà durun kēnnena yānzi, ben à wí dà durun-a a Né mè pì gāzĩ,
 4 le yā kè doka e wete yāpuraa kewa, wamɔwa kè wa dà è dŃwe ae dŃro, sé Luda Nini.
 5 Gbē kè aŃ dà è dŃne aenɔ è làakari dŃ n dà yāa, gbē kè Luda Nini è dŃne aenɔ è làakari dŃ Luda Nini yāa.
 6 Dà dŃnnena ae né gaame. Luda Nini dŃnnena ae né wēndi kŃn aafiaome.
 7 Dà dŃnnena ae né íbetekpana kŃn Ludaome. Adee è mì sie Luda dokanero, eé fŃ sero.
 8 Gbē kè aŃ dà è dŃne aenɔ yā è ká Ludanero.
 9 Apinɔ sŃ, a dà è dŃare aero, sé Luda Nini, tó à kú a guu yāpura. Tó gbē Kirisi Ninii vī sŃro, à de Kirisi pŃ ũro.
 10 Tó Kirisi kú a guu, baa tó a mè gà durun yānzi, Luda Ninii deare wēndi ũme, kè Luda tò yā bŃao nna yānzi.
 11 Tó Luda kè Yesu fēe gaan Ninii kú a guu, Luda kè Kirisi pì fēe gaan é wēndi kpá a mè kè gà pía à Ninii kè kú a guu gāzĩ.
 12 Beee yānzi ma gbēnɔ, tena wa dàzi né tiasinlo, poyezime.
 13 Tó á té a dàzi, é game. Tó a a yāzaakenanɔ mì dè kŃn Luda Nini gbāaa sŃ, ègŃ kuu.
 14 Gbē kè Luda Nini è dŃne aenɔ bé wà Luda nénɔ ũ.
 15 Zaake ninii kè è tó wà zò ble kŃn vīaon á èro, Luda Nini kè tò a gŃ Luda nénɔ ũun á vī, ben weè wii lé Luda kŃn à gbāaa wà be: Baa, wa De.
 16 Ninii pì è o wa niniiine kè Luda nénɔn wa ũ.
 17 Lán à nénɔn wa ũ nà, à túbiblerinɔn wa ũ. Luda túbiblerinɔn wa ũ, wé ble lèdo kŃn Kirisiome. Tó wa nawēa kèò, wégŃ kúò à gakui guu.

WéedŃna Luda gakuizi

18 Má è wé f̄ wà gurɔ kèkii nawēa lékōzi kōn gakui kè Luda é bɔowe gupuraaaro.

19 Luda pókɛnanɔ pínɡi wée dɔ à nénɔ bɔna gupuraaazi yāana sai.

20 Zaake Ludaa tò a pókɛnanɔ gè pāpākeε guu pínɡi. Èe ke aɔ poyezinlo, Luda bé à kè le, le n̄ wéedɔzina guu

21 anduna bɔ yakana kè èe zò bleenε guu, gbasa àḡo a zīnda vī Luda nénɔ gakui guu.

22 Wá d̄s kè Luda pókɛnanɔ pínɡi e mboo kōn wāwāao lán n̄'i pó bà ai tia.

23 Èe ke beemε adoro, wamɔwa kè wá Luda Nini vī kpégaau ũunɔ, wée mboo kpāi se ai Luda ḡo gá wa m̄e lie à wa sí a nénɔ ũ.

24 Luda wa mì s̄i le wà wée dɔ beeezi. Pó kè wà è kōn wéeo né wéedɔzina yān d̄oro. Dé bé è wée dɔ pó kè à ḡiake à èzi?

25 Tó wa wée dɔ pó kè wée erooz̄i s̄o, weèḡo dāa kōn m̄enaomε.

26 Lemε s̄o Luda Nini è d̄owale wa gbāasai guu, zaake wá aduakena d̄o a z̄éaro, ben Luda Nini è kúε kewe Ludanε kōn mbona kè à yā ḡe onalaa.

27 Luda è n̄sε guu e bens̄o à a Ninii laasuu d̄o, zaake Luda Nini è kúε ke Luda gbēn̄nε lán Ludaa yezi n̄amε.

28 Wá d̄s kè yā pínɡi è bɔ maa gbē kè aɔ ye Ludazin̄nε, gbē kè à n̄ sísi à n̄ sé lán èe w̄etεε n̄anɔ.

29 Zaake Ludaa diε zaa káaku kè gbē kè à ḡiake à n̄ d̄onɔ b̄ok̄ba kōn a Néo, le àḡo de daudu ũ dāaro pariinɔ té.

30 Gbē kè à n̄ díε zaa káaku p̄in̄n̄ à n̄ sísi, ben à tò yā b̄o kōn gbē kè à n̄ sísi p̄in̄n̄o nna, ben à tò gbē kè yā b̄on̄yo nnaa p̄in̄n̄o ḡo gakui vī.

Yenzi kè Ludaa vīwao Kirisi Yesu guu

31 Wé o diamε yā beeenɔ musuu? Lán Luda z̄ewao nà, dé bé eé f̄ à kpáwee?

32 Lán èe gí kōn a zīnda Néoro nà à à kpà wa pínɡi yānzi, eé gí pó pínɡi naawe gbaa ũ s̄zió?

33 Dé bé eé gbē kè Luda n̄ s̄enɔ káara keε? Luda bé è tò yā b̄on̄yo nna.

34 Dé bé eé yā dawalaa? Kirisi Yesu ḡa, kè de beelaa à èara à f̄ε à kú Luda oplaazi, èe kúε keenewe.

35 Bó bé eé wa k̄e Kirisi yenzia? Nawēa ke ĩadamma ke w̄ét̄amma ke n̄oaa ke takaasi ke kari ke f̄ēdaa, aɔ ke é f̄o?

36 À k̄ena Luda yān wà bè:

N yānzi wá kú gaa léz̄i zaa k̄ongɔ ai uusie, w̄e wa diε lán s̄aa kè weé n̄ k̄oto kpánɔ bà.

37 Yā beeenɔ guu pínɡi wá de z̄iblerila gbē kè yewazi ḡaz̄i.

38 Zaake má d̄o s̄ans̄an kè gaa ke w̄endi ke malaikanɔ ke z̄innɔ ke tia yā ke zia yā ke gbāadeenɔ

39 ke musu p̄onɔ ke t̄ot̄e p̄onɔ ke Luda pók̄ena p̄andenɔ, aɔ ke é f̄ à wa k̄e yenzi kè Ludaa vīwaoaro wa Dii Kirisi Yesu guu.

9

Luda Isarailin̄o s̄ena a gbēn̄o ũ

1 M̄éε yāpuraa oo Kirisi guumε, m̄éε eḡεε toro. Ma laasuu è wezi kōn Luda Ninio se.

2 Ma p̄os̄iaa kè bíta, ma n̄sε èḡo yakana gurɔ pínɡi.

3 M̄é f̄o mà wée ke Ludaa à ma k̄e Kirisia, à láari kema ma Isaraili daanɔ ḡεε ũ.

4 Āsm̄on̄n̄on Luda n̄ sé a nénɔ ũ, à a gakui òd̄oan̄ne, à bà kún̄yo, à a doka kp̄an̄ma, à d̄onzikena d̄an̄ne, à lé gb̄ēn̄ne.

⁵ Aǎo de Luda gbē káakunŃ boriinŃ ũ, bensŃ aǎo borii guun Kirisi kè de gbē pínɡilaa bòn gbēntee ũ. Àmbe Luda kè de wàgŃ à sáabu kpaa gurŃ pínɡi ũ. Aami.

⁶ Èe ke yā kè Ludaa ò lèe pánlo, zaake Isaraili gbē pínɡin Isaraili yāpuraa ũro.

⁷ Èe ke Ibraĩ boriinŃ pínɡi bé Ibraĩ pì nénŃ ũ Luda kiiaro, zaake Ludaa bè Ibraĩne, Isaaku boriinŃ weégae beĩne à boriinŃ ũ.

⁸ Lemε èe ke né kè à n í pŃyezionŃn Luda nénŃ ũro, né kè à n í Luda légbēna musunŃn borii pìnŃ ũ.

⁹ Zaake Luda lé gbè à bè: Mé εara mà mó zii mŃndaa'i, Sara é né i gŃgbē ũ.

¹⁰⁻¹² Èe ke beee adoro. Luda è gbēnŃ sé lán èe wεtεε nàme, èe ke aǎo yākena yānzinlo, kè à n sísí yānzimε. Lemε kè Rεbεka sikanŃ nò sì kŃn wa dezi Isaakuo, ai àgŃ gá n í, ai aǎgŃ gá à maaa ke à zaaa ke, Luda bè Rεbεkanε, à kè bŃ káaku égŃ né ũ gbē zāanε.

¹³ Lán wà kè Luda yān nà wà bè:

Má ye Yakubuzi,

Isau sŃ, ma gizi.

¹⁴ Wé be diamε? Yā zaaa kú Luda kiiar yó? Lenlo fá!

¹⁵ Zaake à bè Musanε,

gbē kè á yezi à sùu keon é keo,

bensŃ gbē kè á yezi à wēnda dŃnen é dŃne.

¹⁶ Beee yānzi Luda gbēnŃ sena e bŃ gbēnteeŃn pŃyezi gāzĩro ke aǎo aĩakenan, à bŃ Luda sùu guumε.

¹⁷ Zaake Ludaa ò Fili'aunanε a yān à bè: Ma n ka kpatan le mà a gbāaa ɔɔa gbēnŃne n musumε, wà ma tó kpá anduna guu pínɡi.

¹⁸ Lemε gbē kè à yezi à sùu keon è keo le, bensŃ gbē kè à yezi à à swā gbāgbān è gbāgbā.

Luda pŃfē kŃn à sùu

¹⁹ A gbēke é ma la, bŃyānzi Ludaa e gbēnŃ taari eezi ɔɔ? Dé bé eé fŃ à gí Luda pŃyezizi?

²⁰ N gbēntee ina, dén n ũ gbasa n yā sí Ludalaa? Oroo é a bŃri la à be: BŃyānzi n ma bo lán kè bàzió?

²¹ Orobori zé vī à oro swāde kŃn à swāsaio bo kŃn gŃ dŃnkŃ kè à tòtooro?

²² Tó Ludaa yezi à a pŃfē ɔɔaĩne le aǎo a gbāaa dŃ, ben à mena bíta kè kŃn gbē kè aǎo de à pŃfē pitaĩma à n kaatenŃ sŃ né!

²³ Tó à beee pì kè, le wamŃwa kè à sùu kèwaonŃ a gakui bíta dŃ sŃ né, wamŃwa kè à gĩake à wà keke le wà gē a gakui pì guunŃ!

²⁴ Gbē kè Luda n sísí à n sé pìnŃn wa ũ. Èe ke YudanŃme n̄tēero, kŃn bori pāndenŃme se.

²⁵ Lán Ludaa bè annabi Osea takadan nà

Borii kè aǎo de ma gbēnŃ ũroonŃn mé beĩne ma gbēnŃ.

Borii kè má yeńziroonŃn mégŃ yeńzi.

²⁶ Gura kè Luda bèĩne aǎo de a gbēnŃ ũro,

gwen weé n sísí Luda Wēndide pì nénŃ.

²⁷ Isaya wii lè IsarailinŃ yā musu à bè:

Baa tó IsarailinŃ pari

lán ísiale bŃsu'āatē bà,

aǎo kpaaa kè gŃ bé eé bŃ.

²⁸ Zaake Dii é yā kè à ò ke anduna guu,

bensŃ eé à mì de zena saimε.

²⁹ Lán Isaya gĩake à bè nà:

Tó Dii Zìkpεdee e wa bori kenŃ tó yāro,

le wa gō lán Sɔɔmudeenɔ bà,
le wa ke lán Gɔmɔradeenɔ bà.

Isarailinɔ gina Kirisi baaruzi

³⁰ Wé be diamε saa? Bori pāndenɔ e wεε Luda tó yā bɔ́nyo nnaro, ben à tò à bɔ́nyo nna. À tò yā bɔ́nyo nna a náane kè aɔɔ kè yānzi.

³¹ Isarailinɔ sɔɔ e wεεε Luda tó yā bɔ́nyo nna doka musu, ben èe bɔ́nyo nnaro.

³² Bɔ́yānzii? Kè aɔɔ yezi Luda tó yā bɔ́nyo nna n̄ yākenaa yānzime, èe ke à náanekena yānzinlo. Aɔ gɛn sì gbè kè è n̄ pāεa

³³ lán wà kè Luda yān nà:

N̄ gwa, mée gbè kè è tó wà gɛn sí diε Zayɔn,
gbèsi kè è tó wà fuu.

Wí é gbè kè à à náane kè kũro.

10

¹ Ma gbēnɔ, yā kè má yezi ma swè guu mée a wée keε Ludaan Isarailinɔ m̄sina ũ.

² Mé f̄ɔ mà n̄ sèeda ke kè aɔɔ aĩa v̄ĩ k̄ɔn Luda yāo, m̄ɔde aɔ wée kēnaro.

³ Zaake aɔɔ d̄ɔ dian Luda è tó yā bɔ́nyo nna n̄aro, ben aɔ̀eḡɔ wεεε yā bɔ́nyo nna k̄ɔn n̄ z̄ĩnda gbāaaɔ. Dian Luda è tó yā bɔ́nyo nna nà, aɔ̀εe síro.

⁴ Zaake Kirisi Musa doka lé p̄apa, le yā bɔ́ k̄ɔn gbē s̄anda p̄ĩngi kè à à náane k̄εo nname.

M̄sina né gbē p̄ĩngi p̄ɔme

⁵ Dian doka è tó yā bɔ́nyo nna n̄an Musa ò a takadan à bè, gbē kè yā p̄i kè bé é w̄endi e à guu.

⁶ Dian ludanaanekena è tó yā bɔ́nyo nna nà kēna à yān à bè:

N̄ton o n n̄s̄en n̄ be,
dé bé eé gá ludambe à Kirisi pitaro,

⁷ ke dé bé eé gá ḡew̄aan à Kirisi bɔ́ gaanlo.

⁸ Yā kè à òn yè:

Yā p̄i kúnyo k̄ĩ,

à kú n lén k̄ɔn n n̄s̄εo.

Ludanaanekena yā kè weè à waazi keεn yā p̄i ũ.

⁹ Tó n̄ ò k̄ɔn léo gupuraa kè Yesun Dii ũ bens̄ó n̄ sì n swèn kè Luda à bɔ́ gaan, eé n m̄i sí.

¹⁰ Zaake yā p̄i sina n swèn bé è tó yā bɔ́nyo nna bens̄ó yā p̄i ona k̄ɔn n léo bé è n m̄i sí.

¹¹ À kēna Luda yān wà bè, wí é gbē kè èe à náane keε kũ zikiro.

¹² Yudanɔ k̄ɔn bori pāndenɔ e bɔ́ doodo k̄ɔro, zaake aɔ́ p̄ĩngi Dii d̄ɔnk̄ɔme, è kaarana ke gbē kè aɔ̀è à sísin̄ne n̄ p̄ĩngi.

¹³ Zaake Dii s̄isirinɔ é bɔ́ n̄ p̄ĩngi.

¹⁴ Dian gbēnɔ é à sísi à náanekena saii? Dian aɔ̀é à náane ke à yāmana saii? Dian aɔ̀é à yā ma waazikeri saii?

¹⁵ Tó wèe waazikerinɔ z̄ĩm̄maro, dian aɔ̀é waazi keĩne nà? À kēna Luda yān wà bè: Baarunnakparinɔ m̄ɔna è keĩne nna fá!

¹⁶ M̄ɔde èe ke baade p̄ĩngi bé à baaru nnaa p̄i sìro. Ben Isaya bè: Dii, dé bé à wa yā sì?

¹⁷ Lemε ludanaanekena è bɔ́ à yāmana kiiame, yā p̄i s̄ó né Kirisi yāme.

¹⁸ Ma bè yóɔ! Aɔ̀εe manloo? Aɔ̀εe mà.

Aɔ́ kòto dà andunala p̄ĩngi,
aɔ́ yā'ona gàa ai t̄ɔ̀te léz̄ekiia.

19 Ma bè yóó! Isarailinŋ e dŋroó? Káaku gĩa Musa bè:
Mé tó aŋ nòsegŋaanŋ kpá kŋn borii kè aŋ de ma gbē ūroonŋ,
mé tó aŋ pŋ fē gbēntee wéesiadeenŋ yā musu.

20 Ben Isaya Luda yā ò kŋn kù gbāaaŋ à bè:
Gbē kè aŋde ma kii weteroonŋ bé wà ma e,
ma a zīnda òdŋa gbē kè aŋde ma gbekaroonŋe.

21 Isarailinŋ yā musu à bè:
Zaa kŋngŋ ai uusiē ma ŋ dŋ
bori swāgbāadee kè aŋ fēmaonŋe.

11

Ludaa e Isarailinŋ zīnnaro

1 Ma bè yóó! Luda a zīnda gbēnŋ zīnnan yó? Lenlo fá! Mapi, Isarailin ma ū.
Ibraī boriin ma ū Beyāmi borii guu.

2 Ludaa e a gbē kè à gīake à n dŋnŋ zīnnaro. Á Ilia yā kè kēna Luda yān kèkii
dŋroo? Kè à gàa kŋn Isarailinŋ yāo Luda kiia, à bè:

3 Dii, aŋ n annabinŋ dède aŋ n gbāgbākiinŋ gbòro. Mámbe ma gŋ mado, ben
aŋde ma wēe.

4 Luda bè Ilianē diamē? À bè, á gbē kè aŋde kúe Baalinēroonŋ kūna a pŋ ū
gŋnŋ bŋrŋ swēeplaa.

5 Lemē dŋ aŋ gbē kpaa kè Luda n sé a gbēkēe guunŋ kpé kuu ai gbāa.

6 Lán à n sé a gbēkēe guu nà, èe ke aŋ yākenā yānzinlo. Tó lenlo, ēndē Luda
gbēkēe égŋ gbēkēe ūro.

7 Dian gwee? Isarailinŋ e yā kè wēe weteē ero, mŋde aŋ gbē kè Luda n sēnŋ
è. Aŋ gbē kè aŋ gŋnŋ nòse tàta,

8 lán à kēna Luda yān nà wà bè:
Luda iwesaa kpàńzi,
ben aŋ wēe e guu ero,
aŋ swā e yā maro ai kŋn a gbāao.

9 Dauda bè dŋ:
Aŋ zībaakenā gŋńne takutēe ū à n kŋ,
à gŋńne gēnsikii ū le à yā lúńne.

10 Aŋ wēe sisi le aŋton guu ero,
aŋ wó gŋ kokona gurŋ píngi.

11 Ma bè yóó! Kè Isarailinŋ gēn sī, aŋ lēe mámmann yó? Lenlo fá! Aŋ taarinŋ
yānzin Luda bori pāndenŋ mì sīzi, le Isarailinŋ nòsegŋaanŋ kpányo yānzī.

12 Lán aŋ taarinŋ bé à tò anduna kaarana è nà, bensŋ aŋ funa bé à tò bori
pāndenŋ kaarana è, weé n lé papana yā o dŋó?

Bori pāndenŋ mīsina

13 Mēe yā oo a bori pāndenŋe sa. Lán má de zīri ū bori pāndenŋ kiia nà, mēe
īa dā ma zīrike yā musu,

14 le mà a zīnda boriinŋ nòse fēe aŋ nòsegŋaanŋ kpá mà n gbēkenŋ mì sí.

15 Zaake Luda gina Isarailinŋzi bé à tò anduna kèo nna, tó à èara à n sí dŋ,
beee égŋ de diamē? Beee égŋ de wēndi ū gēnŋe.

16 Tó wà pŋ dufu dàe, à kpaa gŋ aubarika pŋ ūme. Tó lí kāsāa de Luda pŋ ū,
à gānŋ de à pŋ ūme se.

17 Luda kù lí yāpura gà kenŋ zŋzŋ, ben à mmŋn kè n de kùtē lí ūu pè à gbèn,
le ngŋ kuu kŋn kù lí maa kāsā gbāaaŋ.

18 Nton kya ká kù lí yápura gǎ kè à zòzònnlo. N ke dia nées ãa dǎa? N kuu lí kǎsǎa yǎnzime, èe ke lí kǎsǎa bé à kuu n yǎnziro.

19 Né be, à lígǎ pìnnò zòzò le à n pé n gbèn yǎnzime.

20 Lemé, mǎde à n zòzò kè aǎde a náane kero yǎnzi. Mmǎn sǎ, n zekii è kè nées Luda náane kee yǎnzi. Nton wada kero. N làakari ke!

21 Lán Ludaa e gí kù lí yápura gǎnnò zòzòziro nà, eé gí n zòzi sero.

22 N gwa lán Ludaa maa nà bensǎ à pásǎ. À pásǎ kǎn gbè kè aǎ fùannò, ben à maanne, tó n ze kǎn à maakεnao. Tó lenlo, eé n zǎme se.

23 Tó Isarailinnò n ludanaanekεsai tò, eé εara à n pé n gbèmmé, zaake à n pena n gbèn gbǎa vǐ.

24 Tó Luda n zǎ kùtǎ lía à n pe kù lí yápuraa lán wè kero nà, kù lí gǎ yápuraano εara à pena n zǎnda lía zé vǐ de beeelaroo?

Isarailinnò mìsina zǎa

25 Ma gbènnò, mǎ yezi àgǎ asiiyǎ kèkii dǎ, le a wée tǎngǎ sia à a zǎnda die ãadǎrinnò ũro yǎnzi. Isaraili kpaaannò swǎgbǎa kù gǎ ai bori pǎndenò gǎna kpata kè bò Luda kiia guu lé gǎ kǎ.

26 Beee gbera Luda é Isarailinnò mì sí n píngi lán à kǎna Luda yǎn nà kè wà bè:

Misiri é bò Zayǎn,
eé Yakubu boriinnò kè ludadǎsaia.

27 Ma bà kuunańyo yǎn gwe
gurǎ kè mé n durunnò kǎńne.

28 Baaru nnaa pì yǎ musu aǎ de Luda ibεεnò ũ a yǎnzi. Luda gbènnò sena yǎ musu aǎ de Luda yenzideennò ũ aǎ dezinò yǎnzi.

29 Zaake ludangbaannò kǎn gbè kè à n sísi à n sénnò è sí liero.

30 A bori pǎndenò ée Luda yǎ ma yǎro. Tia sa Luda sùu kǎo kè Isarailinnò e à yǎ maro yǎnzi.

31 Len Isarailinnò gí Luda yǎ mazi le tia, le Luda e à sùu keao, gbasa à sùu keńyo.

32 Luda yǎmasai kpà gbè sǎnda píngizi, le à e à sùu keńyo n píngi yǎnzime.

Luda sǎabukpana

33 Luda òndǎ kǎn a dǎnao bítakeε kǎ zǎ fá.

Gbèke é fǎ à bò yǎ kè à zèo asiiaro,

wéé fǎ wà à dǎrǎ dǎro.

34 Dé bé à Dii nǎse dǎo?

Dé bé à yǎ dǎne à lédamari ũu?

35 Dé fǎa bé à dǎ Ludaa kè eé bone?

36 Pǎ píngi bò à kiiame,

aǎ kuu kǎn à gbǎaao,

bensǎ aǎ kuu à pǎ ũ.

Wǎgǎ à tǎ bǎo gurǎ píngi. Aami.

12

Zíkεna Ludane

1 Beee yǎnzi ma gbènnò, lán Luda wa wǎnda dǎ le nà, ma wée kǎawa à a zǎnda kpǎa sa'opǎ bǎe seesai kè è kǎne ũ. Àmbe a dǎnzikεna a zéa ũ.

2 Àton té anduna tiaa kè tuubaziro. À tó Luda a dà lie, a làakari e à gǎ dufu, le à e à à pǎyezi dǎ, yǎ kè maa, ben à nna, ben à papana.

3 Gbaa kè Ludaa dǎme yǎnzinnò mée oo a pínginezi, àton a zǎnda maa bo de a maa lélaro. A baade a zǎnda die a yápura lén lán Luda à gbà zé à a náane ke nà.

4 Gbèntee mè mèn doo guunnò vǐ pari, aǎ baade kǎn a zǎiome.

- ⁵ Leme, baa kŃn wa parikεεo, wa mē dŃnkŃ Kirisi guume, mēgu daanŃn wa ũ.
- ⁶ Wa gbaa bŃ doodo kŃne lán Ludaa dàwe nà a gbēkeε guu. Tó annabikεyá'ona gbaan n̄ vī, n̄ ke n ludanaanekena lén.
- ⁷ Tó zīrikεεme, n̄ ke. Tó yādannename, n̄ dańne.
- ⁸ Tó lédammaname, n̄ dańma. Tó gbadaname, n̄ da aaga. Tó dŃn'aεdekεεme, n̄ ke kŃn ańao. Tó wēndadŃnnename, n̄ dŃńne kŃn pŃnnaao.
- ⁹ À kŃ sio yenzi gŃ mŃnafiki sai. À kpeε li à zaaane, à ze kŃn à maaao.
- ¹⁰ ÀgŃ nna kŃo kŃ gbēnŃ ũ. ÀgŃ wāa kŃn bēelikŃnenaο.
- ¹¹ ÀgŃ ańa vī meā sai, a mē gŃ wāa Dii zīi guu.
- ¹² À pŃnnaa ke yā kē a wēε dŃzi yā musu. À mena fŃ nawēakena guu. À mē kpá aduakena.
- ¹³ À dŃnle ke Luda gbē kē pŃ e kēsāamŃmanŃne. Àgae nibŃ ke.
- ¹⁴ À sa maaa o a wētāmmarinŃne. À sa maaa ońne, àton n̄ káro.
- ¹⁵ À pŃnnaa ke kŃn pŃnnakerinŃ. À sŃ dŃ kŃn sŃdŃrinŃ.
- ¹⁶ ÀgŃ kú kŃo nna. Àton a zīnda sé lezīro. À gbēnna kpá kŃn takaasideenŃ. Àton a zīnda die yādŃrinŃ ũro.
- ¹⁷ Àton yā zaaa fīa bo kŃn à zaaaoro. Àgae yā kē maa baade píngine ke.
- ¹⁸ Tó eé sí ke, tó á à zé vī, àgŃ nna kŃn gbē sānda píngio.
- ¹⁹ Ma gbē yenzideenŃ, àton gēε bo gbēaro, à à tó kŃn Ludao. À kēna Luda yān wà bē:
- Dii bē, ambe é gēε bońma,
ambe é fīa bońma.
- ²⁰ Tó nŃaa e n̄ ibεε deε, n̄ pŃbleε kpáa. Tó ímiime sŃ, n̄ à gba í. Tó n̄ kē le, nēε à Ń kaane a lémmε.
- ²¹ N̄ton tó yā zaaa zī blemmaro. N̄ zī blea kŃn à maaao.

13

Misiεna bŃsu gbāadeenŃne

- ¹ Baade píngi mī siε bŃsu gbāadeenŃne, zaake iko kee kuu Luda lé saero. Luda bé à gbāadee kē aŃŃ kuunŃ die n̄ píngi.
- ² Beeε yānzi gbē kē bŃ gbāade yā kpeε, adee bŃ Luda yādiεna kpeεme. Gbē kē bŃ n̄ kpeεnŃ n̄ zīnda dà yāmmε.
- ³ Èε ke maakεrinŃ bé wē vīa ke kpatablerinŃnero, sé zaakerinŃ. Tó n̄ yezi gbāadeenŃ vīa dadanziro, n̄ yā maaa ke, eé n̄ sáabu kpá.
- ⁴ Gbāadee né Luda zīkerime n̄ aafia yānzi. Tó n̄ yā zaaa kē sŃ, n̄ vīa kεne, zaake à fēεdaa logona pānlo. Luda zīkerime, è gēε boneε zaakeria.
- ⁵ Beeε yānzi à maa à mī siéńne. Èε ke wētāmma yānzi adonlo, a laasuu yānzime dŃ.
- ⁶ Beeε yānzin eé be'ŃŃ kpázi dŃ, zaake gbāadeenŃ né Luda zīkerinŃme, aŃŃe zīi pī kεenεme.
- ⁷ À baade fīa bońne píngi. À be'ŃŃ kpá à sīria, à a laaanŃ takada sí dŃ. À mī siε gbē kē de à mī sienεne. À gbē kē de à à yā da yā da.

GurŃŃ kà kīi, wàgŃ yekŃzi

- ⁸ Àton gbēke fīa séro, sé yekŃzina fīa baasiro. Gbē kē ye a gbēdaaazi, Luda doka pēkŃεame.
- ⁹ Wà bē n̄ton zina kero, n̄ton gbē dero, n̄ton kpái oro, n̄ton gbē pŃ ni dero. Yā pīnŃ kŃn yādiεna pānde kē aŃŃ kuunŃ píngi kú yā kēkii guume wà bē: N̄gŃ ye n̄ gbēdaaazi lán n̄ zīnda wēndi bà.

¹⁰ Yenzi è tó gbě yā zaaa kè a gbēdaaanero. Yenzin Luda doka papana ũ.

¹¹ À kε le, zaake á gurɔɔ kè wá kúa kè dō. A vuna iin gurɔɔ kà, zaake wa mìsina kīi tia de gurɔɔ kè wa Yesu náane kèla.

¹² Guu sī à kà zà, gudɔna kà kīi. Wà mì kē gusia yānɔa wà gupura gōkeɔnɔ sée.

¹³ Wāgō kú wa dɔrɔa fāantē gbēnɔ ũ faasai kōkō kōn wēdenao sai, pāpākēna kōn wísaiyāo sai, leokpakōa kōn zanguo sai.

¹⁴ À Dii Yesu Kirisi zékpaε sé. Àton tó a dà zii dɔare aε à à nidena kero.

14

Kō taari'ena

¹ À gbě kè buse ludanaanekena guu die yākete sai.

² Gbēkenɔ ludanaanekena è póke tè boro, ben gbě kè aō ludanaanekena busananɔ è nòbɔ sóro.

³ Gbě kè è pó píngi ble tón kya ká gbě kè è pó píngi bleroonlo, bensō gbě kè è pó píngi bleroo tón gbě kè è pó píngi blee taari ero, zaake Luda à sìme.

⁴ Dén n ũ kè née danɔ zīkeri taari ee? Tó à fō ke à fūan yoo, à Dii yān gwe. Eé fō, zaake Dii gbāaa é tó à fō.

⁵ Gbēkenɔ sī kè gurɔ kenɔ nna de à kenɔla, gbě pāndenɔ sī kè gurɔ píngi sáame. Baade laasuu gō dōnkō kōn yā kè à zèoo.

⁶ Gbě kè è gurɔɔ bɔɔ è bɔ Dii yānzime. Gbě kè è pó píngi blee è ble kōn Dii gbāaaome à Luda sáabu kpá. Gbě kè è pó tē è tē Dii yānzime à Luda sáabu kpá.

⁷ Gbēke ègō kuu a zīnda yānziro, gbēke è ga a zīnda yānziro.

⁸ Tó wá kuu, wá kuu Dii pó ũme, tó wa ga, wa ga Dii pó ũme. Wá kuun yoo, wa gan yoo, wá de Dii pó ũme.

⁹ Zaake Kirisi gá à fēε, le àgō de gèwāadeenɔ kōn gbě bēenɔ Dii ũme.

¹⁰ Kè née n gbēndoo taari ee sō né? Mmɔn sō, à kè dia née kya kaa n gbēndoon sōɔ? Luda ègō vēena a tintia, wa píngi wé bɔ wà ze à aε,

¹¹ lán à kēna Luda yān nà Dii bè:

Kōn ma kuunao, baade píngi é kúεme,

gbě sānda píngi é ma ludakεε dō.

¹² Len baade é a zīnda yā tōkē Ludanε le.

Àton yā kè eé tó a gbēndoo fuu kero

¹³ Beee yānzi wàton kō taari e dɔro. Kè de à kō taari e, à zeo kè é yā kè eé tó a gbēndoo fuu kero.

¹⁴ Dii Yesu guu má dō sānsān kè póble ke ègō gbāsī a zīndaro. Mode tó gbě dié kè pó gbāsī, ben ègō gbāsīne.

¹⁵ Tó n n gbēndoo nòse yākanε pó kè n blè yānzi, n yenzi vīnero. Póblee kè n blè yānzi nton gbě kè Kirisi gá à yānzi kaatero.

¹⁶ Àton tó wà kya káare pó kè á è à maanlo,

¹⁷ zaake kpata kè bò Luda kiia né póblena kōn íminao yānlo. Yākenā a zéa kōn aafiao kōn pɔnnaa kè Luda Nini è ínneo yāme.

¹⁸ Gbě kè èe dɔɔ Kirisizi lán beee bà yā è ká Ludanε, bensō gbēntee è à sáabu kpá.

¹⁹ Beee yānzi wàgae kō aafia wεε wàgō kō sεε lezī.

²⁰ Nton Luda zīi yaka póblee yānziro. Póble píngi maame, mode pó kè eé tó n gbēndoo fuu blena maaro.

²¹ Nòbɔsonan yoo, wēminan yoo, yā kè eé tó n gbēndoo fu píngi, à maa n tēme.

²² Pó kè ní náane kè, ò tó à gōnne kōn Ludao. Aubarikadeen gbē kè èe a zīnda taari e kōn pó kè à zèoroo ũ.

²³ Tó gbē e seka kee póblee kè èe bleea sō, à a zīnda dà yāmmē, kè èe kō sé kōn à ludanaanekenaoro yānzi. Yā kè èe kō sé kōn gbē ludanaanekenaoroo né durummē.

15

Wàgō yekōzi wéedōna Ludazi guu

¹ Wamōwa kè wá gbāa ludanaanekena guunō, séde wà gbē kè aō gbāaroonō sé lezī aō gbāasaikēe guu. Wātongae wa poyezi kero.

² Wa baade gae yā kè eé ke a gbēdaaane nnaa ke à bōna maaa yānzi kōn à kāsāpēnao.

³ Zaake Kirisi e a zīnda poyezi kero. À kēna Luda yān wà bè, gbēnō dōkena Ludao gōnē.

⁴ Yā kè wà kè yā pīngi, wà kè lédanawaa yānzimē. Luda yā pì è wa gba mēna, è wa gba swè le wàgō tāmaa vī.

⁵ Luda kè è ní gba mēna à ní gba swè tó àgō nòsedōnkō vī kōo lán Kirisi Yesu pó bà,

⁶ le à Luda wa Dii Yesu Kirisi De tó bō kōn nòse dōnkō kōn ledoleo.

⁷ À kō sí lán Kirisi a si nà Luda tóbōna yānzi.

⁸ Mēe ooare, Kirisi gō zīri ũ Yudanōne, le à lé kè Ludaa gbē aō dezinōne papa, aōgō dō kè Luda náane vī,

⁹ le bori pāndenō Luda tó bō à sūu yānzi lán à kēna Luda yān nà wà bè: Bēe yānzi mé n sáabu kpá boriinō té, mé n tó kpá.

¹⁰ Wà bè dō:

Boriinō, à pōnnaa ke kōn Luda gbēnō.

¹¹ Wà bè dō:

Amōa bori pīngi à Dii tó kpá,
amōa būsū pīngi gbēnō à à táaki lé.

¹² Isaya bè dō:

Yēse kāsāa é pìto pá,
eé fēe à kí ble bori pāndenōne,
aōégō wēe dōzi.

¹³ Luda kè gbē pīngi wēe dōzi tó pōnnaa pekōreawa kōn aafiao a náane kè ée kee yānzi, le a wéedōzina kaara kōn à Ninii gbāaao.

Pōlu zīkena Ludane

¹⁴ Ma gbēnō, má dō sānsān kè maakēe pekōreawa, á yā pīngi dō wásawasa, é fō à lé dakōa.

¹⁵ Ma takada kè kēna guu ma yākenō kè kōn kùgbāaao diēna, le àgō dōagu yānzi, zaake Luda ma gba zé

¹⁶ ma gō Kirisi Yesu zīkeri ũ bori pāndenōne. Mēe baaru nnaa kè bō Luda kiia kpaañne, le aō kuuna gō adona Luda Nini gāzī, aō gō Ludane sa'obō kè è kene ũ.

¹⁷ Kuuna Kirisi Yesu guu mēe ĩa dāa zīi kè mēe kee Ludane yā musu.

¹⁸ Zaake má yāke ona vīro, tó èe ke yā kè Kirisi kè ma kiia baasiro. À tò bori pāndenō Luda yā mà ma yā'ona kōn ma yākenao gāzī

¹⁹ kōn sēedanō kōn dabudabuyānō gbāaao kōn Luda Nini gbāaao. Bōna Yerusalemu ma liga wéte kōn wéteo ai Ilirikumu būsūn, ma Kirisi baaru kpàakpa kè papana.

²⁰ Mēegō yezi mà baaru nnaa pì kpá guu kè wèe Kirisi yā man zikiro, le màton bú ba gbē pānde pó gbēnlo yānzi.

- 21 Lán à kēna Luda yān nà wà bè:
Gbē kè wèe à yā óñne yāroonŃ wée é kē,
gbē kè aōe à baaru ma yāroonŃ é ðòrŃ ðŃ.
- 22 Yā kè ègŃ kpaa ma mŃna a kiiane gèn baaagŃn gwe.
- 23 À kà wè ùgbangba kè mēègŃ yezi mà mó a gwa. Tia sa lán yākee e gŃme
bùsu kèkiinŃ guu ðoro nà,
- 24 má tāmāa vī wà wée sikŃle sa ma gana Sapaini bùsun guu. Tó ma gurŃplaa
kèao kŃn pŃnnaao, é zé keme gana gwe.
- 25 Tia la mée gaa kŃn ðŃnleo Luda gbēnŃne Yerusalemu,
- 26 zaake gbē kè aō kú Masedonia kŃn GirisinŃ zèò wà Luda gbē takaasidee
kè aō kú YerusalemunŃ kāmāsa ke.
- 27 AŃ zèò, mŃde tiasime, zaake lán YudanŃ Luda auziki li bori pāndenŃzi nà,
à maa bori pāndenŃ n̄ anduna auziki li YudanŃzi se.
- 28 Tó ma gbaa pì nāñne n̄ òzī ma yāa, ma gana Sapaini guu mé bŃe a kiia.
- 29 Má ðŃ kè tó mé mó a kiia, mé móare Kirisi aubarikao papaname.
- 30 Ma gbēnŃ, ma naare wa Dii Yesu Kirisizi kŃn yenzi kè Luda Nini è
kpámāo, à fēe à ze à Luda wée kēmao,
- 31 le à ma bŃ Yudea YesusaideenŃ òzī, le zīi kè mé ke Yerusalemu Luda gbēnŃ
té kēñne nna,
- 32 gbasa mà a le kŃn pŃnnaao, tó Ludaa wè, mé mó kāmāa bo a kiia.
- 33 Luda Aafiade gŃ kúao a píngi. Aami!

16

Ìkpammana

- 1 Mée wa ðāre Febe, Kenkerēa sŃsi ðŃnleri naaare a òzī.
- 2 À à sí Dii guu, lán à maa Luda gbēnŃ ke kŃo nà. À ðàle kŃn pŃ kè à yezi a
kiiao píngi, zaake à ðŃ gbēnŃle pari kŃn mapio se.
- 3 À ì kpá Pirisila kŃn Akilaoa. Ma zīkeri daanŃme Kirisi Yesu zīi guu.
- 4 AŃ sì wà n̄ zīnda da kari guu ma yānzi. Èe ke māmbe madoro, bori pānde
sŃsinŃ gbēnŃŃ e n̄ sáabu kpaa píngi ðŃ.
- 5 À ì kpá sŃsi gbē kè aŃègŃ kŃ kaakŃa aŃ bēe guunŃa.
À ì kpá ma gbē yenzide Epenetua, àmŃ kè à Kirisi náane kè Asia bùsun káaku.
- 6 À ì kpá Mariamaa, àmŃ kè zīi kèare maamaa.
- 7 À ì kpá AndarŃnikua kŃn Yuniao. Ma bori daa kè wà wa da kpésiaan
lèdoonŃme. AŃ tŃ bŃ Luda zīrinŃ té bensŃ aŃ kú Kirisi guu ma ā.
- 8 À ì kpá Ampliatu kè ðe ma gbē yenzidee ũ Dii guua.
- 9 À ì kpá Ubanu kè ðe wa zīkeri daa ũ Kirisi zīi guua kŃn ma gbē yenzide
Satakio.
- 10 À ì kpá Apele kè à zena gbāa Kirisi guua.
À ì kpá ArisitŃbulu bēdeenŃa.
- 11 À ì kpá ma Yuda daa HerŃdiŃa.
À ì kpá Nasisu bēdee kè aŃ kú Dii guunŃa.
- 12 À ì kpá Tirifenaa kŃn Tirifosao. NŃgbē pìnŃ è zīi ke Diine maamaa.
À ì kpá Pesia. NŃgbē yenzidee pì zīi kè Diine maamaa.
- 13 À ì kpá Rufu kè bŃ ado Dii zīi guua kŃn à da kè mée gwaa ma da ũuo.
- 14 À ì kpá Asinkiritua kŃn FlēgŃŃ kŃn Emesio kŃn Patarobao kŃn Emasio kŃn
n̄ Yesude daa kè aŃ kú lèdoonŃ n̄ píngi.

¹⁵ À ì kpá Filobgua kōn Yuliao kōn Nereuo kōn à dāreo kōn Olimpao kōn Luda gbě kè aō kú lēdoonō ń pínɡi.

¹⁶ À ì kpákōa kōn Luda gbēnō lépemmao. Kirisi sōsinō ì kpàawa ń pínɡi.

Lézamma

¹⁷ Ma gbēnō, mée ooare à làakari ke gbě kè aō bō yā kè á dàda kpēenōzi. Aōè gbēnō kēkōa wà gbēnō sāsā. À kēm̄ma,

¹⁸ zaake gbě beee takanō è dō wa Dii Kirisiziro, sé ń gbēe yā. Aōè taari-saideenō sāsā kōn lēnnao kōn yādōo.

¹⁹ Baade pínɡi a m̄siēna Diine baaru mà. Mée pōnnaa kee a yā musu. Má yezi àgō à maa ōndōo vī àgō taarisaideenō ũ à zaaa musu.

²⁰ Luda Aafiade é Setān dúgu zō a gbá gīzī tia. Wa Dii Yesu gběke keare.

²¹ Ma zīkeri daa Timōti kōn ma bori daanō Lusiu kōn Yasōo kōn Sosipatao ì kpàawa.

²² Mamōma Tetiu kè ma takada kè kē ì kpàawa Dii guu.

²³⁻²⁴ Ma bedee Gayusi kè sōsi gbēnō è kakōa à bēe ì kpàawa. Wéte o'uteri Erasatu ì kpàawa kōn wa gbēndo Kaatuo.

Luda tóbna

²⁵ Tia sa Luda é fō à a gba gbāa kōn Yesu Kirisi baaru nnaa kè mée kpaa, lán asiiyā kè utena zaa tontori kè wà bìiamēe de nà.

²⁶ Luda kè ègō kuu gurō pínɡi diē wà yā kè kēna annabinō takadanō guu pì bō gupuraa sa, le bori pínɡi e à dō aō Luda náane ke aō gō à yāmarinō ũ.

²⁷ Wà Luda mēn do ōndōde tó bō Yesu Kirisi gāzī ai gurō pínɡi! Aami.

KƆRINTIDEENƆ TAKADA KAAKU

KƆrinti sƆsi gbēnƆ kēkēkēkōana 1:1-4:21

KƆrinti sƆsi gbēnƆ durunkena 5:1-7:40

Wàgō kú kōn làakario gōna n̄ zīndanε yā musu 8:1-11:1

Dɔnzikena 11:2-14:40

GēnƆ fεena 15:1-15:58

Pɔlu ikpamma 16:1-16:24

Pɔlu ikpana KƆrintideenƆ

¹ Mamɔma Pɔlu kè Luda ma sisi à ma se lán à yezi nà, ma gō Kirisi Yesu z̄iri ũ. Mapi kōn wa gbēndo Sɔsɔtenεo,

² wámbe wa takada kè kè sƆsi kè kú KƆrintine. Luda a sisi a gbēnƆ ũ, a kuuna adona Kirisi Yesu guu lɛdo kōn gbē kè aōgō wa Dii Yesu Kirisi pì sisii gu p̄ngianɔ, mɔwa kè wa Dii dōnkōnɔ.

³ Luda wa De kōn Dii Yesu Kirisio gbēkεε keare, à a gba aafia.

⁴ Mεgō Luda sáabu kεε gurɔ sānda p̄ngi a yā musu gbēkεε kè à kèare a kuuna Kirisi Yesu guu yānzi.

⁵ Kuuna à guu pó p̄ngi kàaraare, yā'ona p̄ngi kōn dōna p̄ngio,

⁶ zaake wa Kirisi yā'onaaree kāsāa p̄εe a guu,

⁷ ben Luda Nini gba kee e kēsāawaro, gurɔ kè a wéε dɔ wa Dii Yesu Kirisi a zīnda ɔɔbanazi.

⁸ Wa Dii Yesu Kirisi é tó à ze gbāa ai gurɔ lé ká, le àgō kuu taari sai à mógurɔ.

⁹ Luda náane vī. Àmbe à a sisi, a gō kō gbē ũ kōn à Né Yesu Kirisi wa Diio.

KƆrinti sƆsi gbēnƆ kēkēkēkōana

¹⁰ Ma gbēnƆ, ma naare wa Dii Yesu Kirisizi, àgō lédole vī kōo a p̄ngi, le kēkēkōana e à yāa a té, à kō kū kōn laasuu dōnkōo kōn nòseɔ do.

¹¹ Má mà Koloe bedeenɔ lézī kè yākete kú a té.

¹² Lán má mà nàn yè: A gbēkenɔ bè, wà zè kōn Pɔluo. Gbēkenɔ bè, wà zè kōn Apoloo. Gbēkenɔ bè, wà zè kōn Pitao. Gbēkenɔ bè dɔ, wà zè kōn Kirisio.

¹³ Kirisi kēkēkōanan yó? Wà Pɔlu pà lía a yānzin yó? A batisi kè kōn Pɔlu t̄on yó?

¹⁴ Ma Luda sáabu kè, kè méε a gbēke batisi kero, séde Kirisipu kōn Gayusio baasiro.

¹⁵ Lán à de nà le gbēke é e à be a batisi kè, a gō ma iba ũro.

¹⁶ Eè, ma Setefana bedeenɔ batisi kè dɔ. Bee baasiro, tó ma gbē pānde batisi kè, méε dɔn dɔro.

¹⁷ Kirisi e ma zī gbē batisikena yānziro, séde à baaru nna kpana. Èe ke kōn yād̄ɔonlo, le à gana lía tón ke pāro yānzime.

Kirisi né Luda ɔnd̄s kōn à gbāaaome

¹⁸ Kirisi gana lía né m̄saiyāme gbē kè aōε sāsāanɔne. Wamɔwa kè Ludaa e wa m̄ sínɔ s̄s, à dewe à gbāaa ũ.

¹⁹ À kēna Luda yān wà bè:

Mé ɔnd̄rinɔ ɔnd̄ɔ m̄i de,

mé wéεz̄erinɔ wéεz̄ε ke pā.

²⁰ Ɔnd̄ri kú máme? Takadad̄ri kú máme? Anduna tiaa kēki yāpingid̄ri kú máme? Ludaa e anduna ɔnd̄ɔ diε m̄saiyā ũroo?

²¹ Luda ɔnd̄ɔ guu, èe tó anduna gbēnƆ a d̄s kōn n̄ zīnda ɔnd̄ɔoro. À kēne à gbē kè aōε a náane keeno m̄i sí waazi kè wà diε m̄saiyā ũu pì gāzī.

22 Yudanɔ ye dabudabuzi, Girikinɔ è ɔndɔ wete.

23 Wamɔwa sɔ, Kirisi gana lía kpàakpaan wée kee, ben è tó Yudanɔ kpagula, bori pāndenɔ è be mīsayāme,

24 mɔde gbē kè Luda n̄ sīsi à n̄ sēnɔ, Yudanɔ kɔn Girikinɔ n̄ píngi, Kirisi dañne Luda gbāaa kɔn à ɔndɔ u.

25 Luda mīsayā pì de gbēntee ɔndɔla. Luda gbāasaikēe pì de gbēntee gbāaala.

26 Ma gbēnɔ, à gwa dian á de nà gurɔ kè Luda a sisi. Danɔ kiia a paridee ɔndɔro, a paridee gbāadee ūro, a paridee kīne ūro.

27 Luda gbē kè aɔ de anduna mīsaidee ūunɔ sè, le à wí dao ɔndɔrinɔa. À gbē kè aɔ de anduna gbāasaidee ūunɔ sè, le à wí da gbāadeenɔa.

28 À gbē kè anduna n̄ díe kpēdeenɔ ū, kè wè kyakaŋgu bensɔ aɔ yā ègɔ kuuroonɔ sè, le à gbē kè aɔ yā ègɔ kuunɔ ke kpēdeenɔ ū,

29 le gbēke tón e à ãa dā Luda aero.

30 Apinɔ sɔ, Ludaa tò á kú Kirisi Yesu guu, ben à gɔ wa ɔndɔ ū. Kuuna Kirisi pì guu Ludaa tò yā bɔwao nna, wa kuuna adona, bensɔ à wa mī sī.

31 Bee yānzi lán à kēna Luda yān nà, tó gbē yezi à ãa dā, à dā Dii yā musu.

2

Kirisi kɔn a gana lía yāo

1 Ma gbēnɔ, kè ma mɔ a kiia, ma mɔ Luda yā kpàakpaa keareme, èe ke ma mɔ ɔndɔ gbāaa ke lénnaa kearenlo.

2 Ma zεo kè mé yāke oarero, séde Yesu Kirisi yā baasiro, atēnsa à gana lía yā.

3 Ma mɔna a kiia guu ma mɔ kɔn kùvīo kɔn vīao kɔn lugaluganao.

4 Ma waazikena guu mée yā o kɔn lénnao ke ɔndɔoro. Má ò kɔn Luda Nini gbāaa ɔɔbanaome,

5 le a ludanaanekena tón bɔ gbēntee ɔndɔ guuro, sé Luda gbāaa guu.

ɔndɔ kè Luda Nini è dañne

6 Baa kɔn beeeo weè ɔndɔyā o gbē kàsaanne. Èe ke anduna tiaa kèki ɔndɔ ke à gbāadee kè aɔ gbāaa e yāanɔ pónlo.

7 Luda ɔndɔn wée oo, à poyezi kè utena yāa pì. À gīake à dìe wa gakui ena yānzi zaale èe anduna káero.

8 Anduna tiaa kèki gbāadee ke ɔndɔ pì dɔro. Tó aɔ dōme yā, le aɔe Dii gakuide pá líaro.

9 Lán à kēna Luda yān nà wà bè:

Pó kè wée e ero bensɔ swā e maro,

à laasuu e gē gbēke swè guuro,

àmbe Luda à soru kè gbē kè aɔ yezinone.

10 Ludaa ɔɔbawe kɔn a Nini gbāaa, zaake à Ninii pì yā píngi tàasikena, baa kɔn Luda asii bítanɔ.

11 Gbēkee a daa n̄se guu yā dɔro, tó èe ke à ninii kè kú à guu baasiro. Lemε dɔ gbēkee Luda n̄se guu yā dɔro, tó èe ke Luda pì Ninii baasiro.

12 Anduna kè niniin wá èro, Ninii kè bɔ Luda kiian wá è, le wà gbaa kè Ludaa dàwee dɔ.

13 Yā kè wée oon gwe, èe ke yā kè gbēntee ɔndɔ è dañnenlo, yā kè Luda Nini è dañneme. Len weè Luda Nini yā bɔkɔte gbē kè aɔ Luda Nini vīinone le.

14 Anduna gbē è Luda Nini yān sīro, zaake à denε mīsayā ūme. Eé fɔ à à mī dɔ sero, zaake Luda Nini pì gbāaan wè à yā zé dɔo.

15 Gbē kè Luda Nini è d̄one aεzī è yā píngi zé dɔ, gbēke sɔ zé vī à à zaa boro.

16 À kēna Luda yān wà bè: Dé bé à Dii n̄se dɔ gbasa à lé daa? Mɔde wapino wá Kirisi n̄se vī.

3

Zíkɛna Ludanɛ

¹ Ma gbɛ̃nɔ, mée f̃ɔ mà yā òare lán mɛ̀è o gbɛ̃ kè Luda Ninii dɔ́nne aenɔne bàro, ben má òare lán anduna gbɛ̃nɔ bà, zaake nékpántɛ̀nɔn a ũ Kirisi guu.

² Zwiin má kpàawa, èe ke pó lɔmadeenlo, zaake ée ká kòro. Baa ai tia ée káro,

³ zaake dàdeenɔn a ũ ai tia. Lán á zakɔ̀n nà, bensɔ́ á yáketete vī, dàdeenɔn a ũroo? A dà bé à dɔare aɛ.

⁴ Kè a gbɛ̃ke bè a ze kɔ̀n Pɔluo, ben gbɛ̃ pãnde bè a ze kɔ̀n Apoloo, á kú kɔ̀n a dàon gweroo?

⁵ Dén Apoloo ũu? Dén Pɔlu ũu? Zīkerinɔn wa ũ, ben a Kirisi náane kè wa gāzī. Wa baade e zīi kè Dii dàne keeme.

⁶ Ma pó t̃s̃, Apolo í kàne, ben Ludaa tò à gbã.

⁷ Lemɛ pót̃ri kɔ̀n íkario de póke ũro, sé Luda kè è tó à gbã.

⁸ Pót̃ri kɔ̀n íkario sáame. Aã baade é a àre e a zī lémmɛ.

⁹ Luda zīkeri daanɔn wa ũ. Luda búgben a ũ, Luda kpén a ũ.

¹⁰ Gbaa kè Ludaa dàme bé à tò ma ɛ̀e kpàe lán ɛ̀bori gonidee bà, ben gbɛ̃ pãnde mò èe kpé pì boo. Baade làakari ke a kpébonaa,

¹¹ zaake gbɛ̃ke é f̃ɔ à ɛ̀e ke kpáe dɔro, sé ɛ̀e kè kpaena Yesu Kirisi ũu baasiro.

¹² Tó gbɛ̃ kpé pì dò kɔ̀n vurao ke kondogi ke gbè bèede ke tó à dò kɔ̀n lío ke lá ke sè,

¹³ baade zī yāpura é bɔ gupuraa. Weé e yākpækɛgurɔ zī, zaake gu é dɔ kɔ̀n téome, weé baade zī taka gwa té pì guu.

¹⁴ Tó gbɛ̃ zīi kè à kè bò tén aafia, adee é àre e.

¹⁵ Tó gbɛ̃ zī té kù, eé mónzi e, adee é bɔ ɔkori lán wè bɔ tén nà.

¹⁶ Á dɔ kè Luda kpén a ũ, Luda Ninii kú a guuroo?

¹⁷ Tó gbɛ̃ Luda kpé pì yàka, Luda é adee kaate, zaake kpé pì kuuna adoname, bensɔ́ áambe kpé pì ũ.

¹⁸ Gbɛ̃ke tón a zīnda sāsāro. Tó a gbɛ̃kee e a zīnda diɛ anduna kèki ɔ̀ndɔri ũ, à gɔ́nne mīsaidee ũ le à è à ɔ̀ndɔ kù.

¹⁹ Zaake anduna kèki ɔ̀ndɔ de Ludanɛ mīsayā ũme. À kēna Luda yān wà bè: È ɔ̀ndɔrinɔ kù ní wéɛzɛ guu.

²⁰ À kēna dɔ: Dii dɔ kè ɔ̀ndɔrinɔ laasuu pã.

²¹ Bee yānzi gbɛ̃ke tón ãa dā gbɛ̃ntee yā musuro. Pó píngi né a pómɛ:

²² Pɔlu, Apolo, Pita, anduna, wèndi, gaa, tia pónɔ, zia pónɔn yoo, à píngi né a pómɛ.

²³ Apinɔ sɔ, Kirisi pón a ũ, Kirisi sɔ né Luda pómɛ.

4

Kirisi z̃rinɔ

¹ Bee yānzi à wa gwa Kirisi zīkerinɔ ũ, Luda asiyyā gwàrinɔ ũ.

² À kòsìo gwàrinɔ gɔ́ náane vī.

³ Tó apinɔ ke gbɛ̃ntee yākpækɛrinɔ ma taari è, yā pāame ma kiia. Mɛ̀è ma zīnda maakɛ ke zaakɛ ero.

⁴ Yákee e ma kù vīro, mɔde bee é ma boro, Diin ma yākpækɛri ũ.

⁵ Bee yānzi àton gīake à gbɛ̃ke taari e Dii mógurɔ áro. Àambe eé guu pu pó kè utena gusiaan-a à nòse yā bɔ gupuraa. Zī beean baade é ma, dian Luda é a sáabu kpá nà.

⁶ Yā kè má òaree kènɔ, má ò mapi kɔ̀n Apoloo yā musumɛ, le àgɔ́ yā kèkii dɔ: Wàton vī Luda yálaro. A gbɛ̃ke tón ãa dā, à ze kɔ̀n gbɛ̃ dooo, à bɔ gbɛ̃ doo kpɛero.

⁷ Bó n̄ deoñlaa? N̄ pókè vī n zīndanε, kè wèe n gbaró? Wà n gba, ben n̄εe Ìa dāa lán wèe n gbaroo bàs?

⁸ A kán gwe kòs? A ke òodeenò ün gwe kòs? Ée kí blee wa sain gwe? Má yezi àgō kí blee, wàgō lèdo.

⁹ Zaake má è wamòwa Luda zìrinò, Luda wa die zāa lán gbē kè wèe n̄ de pari wáanò bàme. Gu sānda píngi gbēnò wée fīwa, malaikanò kōn gbēnteenò n̄ píngi.

¹⁰ Wa gō m̄saideenò ū Kirisi yānzi, ben kuuna Kirisi pì guu á de òndōrinò ūroo? Wá busana ben á gbāa vīroo? Wá kpebona ben á kpedanaroo?

¹¹ Ai tia n̄aa kōn ímiio e wa deε, wá té b̄ūu, wa gō pógbēnanò ū, besaideenò ū.

¹² Weè zī gbāaa ke ai wà kpsa. Tó wà wa ka, weè sa maaa oñnemε. Tó wà Ìa dàwa, weè mena f̄ō.

¹³ Tó wà wa s̄s̄s̄, weè agbaa kpánnemε. Ai tia wèe wa dieε anduna b̄otò pónò ū, baade píngi bùsa ū.

¹⁴ M̄εe yā kèkii oare wídanaawaa yānzinlo. M̄εe a gbaa làakari ma né yenzideenò ūme.

¹⁵ Baa tó Kirisi guu a gwàrinò kà gōn ūgbangba, a de'ina pari. Mámbe ma a i kōn Kirisi Yesu baarunnakpanaareo, ben á kú à guu.

¹⁶ Bee yānzi m̄εe agbaa kpaare, àgō té ma zékpaεzi.

¹⁷ Bee yānzin ma a né yenzide Timòti zìawazi. Àpi né náanedeemε Dii guu, àmbe ée ma kuuna Kirisi guu yākena d̄agu. Yā kè m̄εe dañne s̄osinò guun gwe.

¹⁸ A gbēkenò e Ìa dāa, lán mé mó a gwaroo bà.

¹⁹ Tó Dii wè, mé mó a gwa tia, mé Ìadāri p̄inò gbāa lé e, èe ke aō yā'ona adonlo.

²⁰ Zaake kpata kè b̄ò Luda kiia né yā'ona yānlo, gbāaame.

²¹ Á yezi diamε? Mà móazi kōn gòn yó, ke mà mó kōn yenzio kōn n̄seyiomiε?

5

Pāpākēna s̄osi gbēnò té

¹ Má mà pāpākēna ḡε a té, yā kè à taka kú baa kifiinò té sero. Wà bè, a gbēnò doke a de n̄ò si.

² Ben ée Ìa dāas? À kōsio a n̄se yakamε, à gbē kè yā pì kè b̄ò a té.

³ Baa tó má kúao, ma ninii kúao, ben ma yākpae kè kōn gbē kè yā pì kèò gōo lán wà be má kú gwee bà.

⁴⁻⁵ Tó a k̄ò kākōa, tó wa Dii Yesu gbāa kúao, tó ma ninii kúao, à gbē pì kpá Setān-a kōn wa Dii Yesu tóo, lε à dà kaate, à ninii e à b̄ò aafia Dii mógurò zī.

⁶ A Ìadāna maaro. Á d̄s̄ kè buredi ēzē féte è flawadēna b̄íta s̄ésēroo?

⁷ Á buredi ēzē zi kw̄éε, é gō flawa dufu ū a s̄ésē'ēzē sai, lán à kōsio àgō de nà, zaake Kirisi gà wa Banla s̄āne b̄òrò ūme.

⁸ Bee yānzi wàgō kuu buredi s̄ésē'ēzē sai zībaakerinò ū yāpura guu kōn n̄se purao. Wàtongō kuu buredi s̄ésē'ēzē zi zībaakerinò ū m̄onafiki kōn zaakenao guuro.

⁹ Takada kè má k̄εare guu ma bè, àton kakōa kōn pāpākerinòoro.

¹⁰ Ée ke anduna kè pāpākerinò ke wākūdeenò kōn gbēblerinò ke tāagbāgbārinò, zaake tó gbē beenomε, séde é b̄ò anduna guu.

¹¹ Auo, má òare gbē kè wà bè wa gbēmε, bens̄ à de pāpākeri ke wākūdee ke tāagbāgbāri ke gbēyakari ke w̄ēderi ke gbēbleri ū, àton kakōaoro, àton ò kakōaoro sero.

¹² Ma bà ūgba kōn yāgōgōna kōn Yesusaideenò? A zīnda gbēnò bé à kōsio à yā gōgōnyoroo?

¹³ Luda bé ée yākpae ke kōn Yesusaideenò. À gbē zaaa pì b̄ò a té.

6

Yákpæƙena kɔ

¹ Tó a gbêke yá vî kɔn a Yesude daaao, b́yānzi è gá yákpæ ƙe kɔn adeeo Luda gbēnɔ kiiapiroo, sé ludadɔrisainɔ kiia?

² Á dɔ kè Luda gbēnɔ bé weé yákpæ ƙe kɔn andunaoroo? Lán ámbé é yákpæ ƙe kɔn andunao nà, ée ká à yáketenɔ gɔgɔroo?

³ Á dɔ kè wámbe wé yákpæ ƙe kɔn malaikanɔoroo? Weé anduna kèki pɔ o dɔɔ?

⁴ Tó á yá beee taka gɔgɔna vî, é gbē kè aɔ de sɔsi gbēnɔne pɔke ũroonɔ sé yágɔgɔrinɔ ũɔ?

⁵ Ma beee ò le mà wí daawa yānzime. Á gbêke vî a té kè à òndɔ kà à a gbēnɔ yá gɔgɔ́nneroo?

⁶ Séto a gbē doo a gbēdaaa sísi yákpæa Yesusaideenɔ kiiaɔ?

⁷ Lán á yá vî kɔn kɔ nà, a sāsā yāa kò mámmam. B́yānzin é we wà a takii ƙeroo? B́yānzin é tó wà a bleroo?

⁸ Apinɔ eè gbē takii ƙe, eè gbē ble, baa a kɔ tēe.

⁹ Á dɔ kè gbē zaaanɔ é gē kpata kè b̀ Luda kiia guuroo? Àton a zīnda sāsāro, pāpāƙerinɔ ƙe tāagbāgbārinɔ ƙe zinakerinɔ ƙe gɔgbē ƙaaruanɔ ƙe gbē kè aɔ dae kɔn n̄ gɔgbē daaonɔ

¹⁰ ƙe kpainɔ ƙe wākūdeenɔ ƙe wēderinɔ ƙe gbēyakarinɔ ƙe gbēblerinɔ, aɔ gbēke é gē kpata kè b̀ Luda kiia guuro.

¹¹ A gbēkenɔ de lemε yá, ben a zú ò, a gɔ Luda pɔ ũ, Ludaa tò yá b̀ao nna kɔn Dii Yesu Kirisi tóo kɔn wa Luda Nini gbāaao.

Wà pāpāƙena tó

¹² Eè be, á yá píngi ƙena zé vīme. M̀de yākenɔ àre vīro. Eè be, á yá píngi ƙena zé vīme. M̀de àton tó yāke bà káare a yīnlo.

¹³ Eè be dɔ, pɔblee né ǹse pómε, bensɔ ǹse né pɔble pómε. Baa kɔn beeeo Luda é n̄ píngi kaate. M̀ né pāpāƙebɔnlo, Dii pómε, bensɔ Dii bé mè pì gwàri ũ.

¹⁴ Luda wa Dii b̀ gaan, bensɔ ée wa b̀ gaan kɔn a gbāaao.

¹⁵ Á dɔ kè a mè bé Kirisi m̀eguunɔ ũroo? Weé Kirisi m̀egu sé wà ƙe ƙaarua m̀eguu ũn yó? Wàton ero!

¹⁶ Á dɔ kè gbē kè kàkɔa kɔn ƙaaruaò k̀ò mè d̀nkɔnloo? À ƙēna Luda yān wà bè, aɔ gɔɔn plaaa é gɔ mè doo ũ.

¹⁷ Gbē kè kàkɔa kɔn Diio k̀ò m̀en do Ninii guu.

¹⁸ À ƙē pāpāƙenaa. Durun pānde kè gbē è ƙe píngi bà kú à mèoro. Pāpāƙeri s̄ è durun ƙe a m̀enεme.

¹⁹ Á dɔ kè a mè bé Ninii kè Luda a gba, kè kú a guu kpé ũroo? Ámbé á a zīnda vīro,

²⁰ Luda a lu, à fīa b̀. Bee yānzi à Luda tó b̀ kɔn a mèò.

7

Ǹsena

¹ Takada kè á kè yá musu, à maame gɔgbē gɔ kuu nɔgbē sai.

² M̀de kè pāpāƙena dàgula yānzi, gɔgbē píngi gɔ a zīnda nɔ vī, nɔgbē píngi gɔ a zīnda gɔ vī.

³ Gɔgbē gae pɔ kè k̀sìo ƙe a naɔne. Nɔgbē gae ƙe a zāne le se dɔ.

⁴ Nɔgbē mè kuu a zīnda pɔ ũro, sé à zā pɔ ũ. Lemε dɔ gɔgbē mè kuu a zīnda pɔ ũro, sé à naɔ pɔ ũ.

⁵ Àton gíkõnero, séde á màkõne, le à làakari dɔ aduakɛnaa gĩa, gbasa à a kɛna kɛ, le Setān tón òndɔ kɛare, à fu menaaro yānzi.

⁶ Lén má dàawa, èe kɛ tiasinlo.

⁷ Má yezi baade píngi gɔ de lán ma bà, mɔde baade kɔn a gbaa kè Ludaa dàneome, gbɛ kè kɔn a pɔo, gbɛ kèkāa kɔn a pɔo.

⁸ Mée yā kèkii oo pɔseɛnɔne kɔn gyaanɔnɔ. À maa aɔgɔ kuu ndo lán ma bà,

⁹ mɔde tó aɔé fɔ wà n zīnda kūro, aɔ nɔɔ sé, aɔ zā kɛ, zaake kɔsɛna maa de lugana kɔzila.

¹⁰ Mée yā diɛe nɔdeenɔne kɔn gɔdeenɔ, èe kɛ mapinlo, Diime. Nɔgbɛ tón gí a zāziro,

¹¹ gɔgbɛ tón pé a naɔaro. Tó nɔgbɛ gà à gí a zāzi, à gɔ pɔse kesɔ à ɛara a zāzi.

¹² Mée oo gbɛ kpaaanɔne, èe kɛ Dii bé à òro. Tó a gbɛkee nɔ Yesusaidee vī, ben nɔɔ pì yezi àgɔ kúo lɛdo, àton péaro.

¹³ Lemɛ dɔ tó nɔgbɛ gɔ Yesusaidee vī, ben gɔɔ pì yezi àgɔ kúo lɛdo, àton gíziro.

¹⁴ Zaake Luda è gɔ Yesusaidee sí a naɔ yānzi, bensɔ è nɔ Yesusaidee sí a zā yānzi. Tó lenlo, aɔ néné ɛgɔ gbāsīme. Mɔde tia aɔ kuuna adona.

¹⁵ Tó Yesusaidee pì gízi, à gízi. Yā beee taka guu aɔ kuuna kɔn kɔo né tiasinlo. Luda a sisi, à a se àgɔ kuu aafiamɛ.

¹⁶ Nɔgbɛ, ke né n zā mì sí, n dɔɔ? Gɔgbɛ, ke né n naɔ mì sí, n dɔɔ?

À ze kɔn a gwena

¹⁷ Baade ze kɔn a gwena kè Luda à diɛn-o gurɔɔ kè Dii à sisi. Len mée dañne le sɔsinɔ guu píngi.

¹⁸ Luda gbɛ sisi bāngukɛnan yoo, àton wete à kɛ gefɔodee ūro. Luda gbɛ sisi gefɔodeen yoo, àton bāngu kero.

¹⁹ Bāngukɛna yāke vīro, bensɔ gefɔo yāke vīro, sé àgɔ yā kè Ludaa diɛnɔ kūna.

²⁰ Lán baade kuu nà gurɔɔ kè Luda à sisi, à zeo le.

²¹ Luda n sisi zò ūun yoo? Nton bídi kero. Mɔde tó n ga n gɔna wɛɛne ū zé è, n bɔ zòbleen.

²² Zò kè Dii à sisi gɔ wɛɛne ū Dii pì guume. Lemɛ dɔ wɛɛne kè Dii à sisi gɔ zò ū Kirisi guu.

²³ Luda a lu, à fīa bò. Àton gɔ gbɛntee zò ūro.

²⁴ Ma gbɛnɔ, lán baade kuu nà gurɔɔ kè Luda à sisi, à ze kɔn Ludao le.

Pɔseɛnɔ kɔn gyaanɔnɔ

²⁵ Pɔseɛnɔ yā musu mée yāke ma Dii kiiaro, mɔde lán má náane vī Dii sùu guu nà, lán ma laasuu de nán mé oare.

²⁶ Nawɛa kè kuu tia bé à tò, mée daa à maa kè gbɛ ze kɔn a kuunao.

²⁷ Tó n nɔɔ vī, nton be né à gbarero. Tó n vī sɔro, nton wete n séro.

²⁸ Tó n sè sɔ, née durun kero. Tó nɔkparɛ zā kè sɔ, èe durun kero. Gbɛ beeenɔ é yā e andunan, ben má yezi beee taka a lero.

²⁹ Ma gbɛnɔ, yā kè mée oon yè: Gurɔɔ e gɔ zāro. Zaa tia nɔdeenɔ gɔ lán gbɛ kè vīroonɔ bà.

³⁰ Ɔɔɔrɔnɔ gɔ lán gbɛ kè aɔɔe ɔɔ dɔɔroonɔ bà. Pɔnnadeenɔ gɔ lán gbɛ kè aɔ pɔɔ nnaroonɔ bà. Pɔlurɔnɔ gɔ lán gbɛ kè aɔ pɔke vīroonɔ bà.

³¹ Andunablerɔnɔ gɔ lán gbɛ kè aɔɔe bleeroonɔ bà, zaake lán anduna kè kuu nà tiaa e gɛtɛɛmɛ.

³² Má yezi àgɔ kuu kàhān saime. Pɔseɛ è làakari dɔ Dii yānɔa, yā kè kè Diinen è kɛ.

³³ Nɔdee è làakari dɔ anduna yānɔa, yā kè kè a nañnen è kɛ,

³⁴ à laasuu ègɔ kpàatɛna. Nɔgbɛ pɔsɛɛ ke nɔkparɛ è làakari dɔ Dii yãna, è a mè kɔn a niniio kpáa. Nɔzãree sɔ è làakari dɔ anduna yãna, yã kè kè a zãnen è ke.

³⁵ Èe ke mée gata kpaarenlo. Ma beee ò a aafia yãnzime, le à yã ke a zéa, à a zĩnda kpá Diia gu pãnde gwana sai.

³⁶ Tó gbɛ nɔkamma vĩ, tó à ségurɔ e gɛɛ, ben à kènɛ wíyã ũ, tó à à kàka lán kè bà, à à sé lán à kènɛ nà, èe ke durun ũro. Aã kɔ sé.

³⁷ Mɔde tó à yã pì bò a nɔsemme, ben tiasi e à kákaro, ben à a zĩnda kũna dɔ, tó à dà a swèn kè é a nɔkparɛ pì séro, à kè maame.

³⁸ Lemɛ gbɛ kè a pó sè kè maa, mɔde gbɛ kè èe a pó séroo kè maa de beeela.

³⁹ Nɔgbɛ né a zã pómɛ gurɔ kè à zã kú kɔn wèndio. Tó à zã gà à anduna tò, à zé vĩ à zã ke kɔn gɔ kè à yezio, mɔde gɔ pì gɔ kuu Dii pò ũ.

⁴⁰ Baa kɔn beeeo tó à gɔ pɔsɛ, mée daa à pɔɔ égɔ nna de tó à zã kèla. Mée daa mapi, má Luda Nini vĩ se.

8

Sa'opɔblee

¹ Sa'opɔble yã musu, wá dɔ kè wa píngi wa dɔna vĩ. Dɔna sɔ yòkɔ vĩ, yenzi bé à kaarana vĩ.

² Tó gbɛ e daa á yã dɔ, èe dɔ dian à kɔ sio à dɔ nà gĩaro.

³ Tó gbɛ ye Ludazi, Ludaa à dɔ.

⁴ Tò, sa'opɔblena yã musu wá dɔ kè tãa né pókemɛ anduna guuro, zaake Luda mèn do kuunan wá dɔ.

⁵ Baa tó pò kè wè beñne tãanɔ kú musu kɔn tɔtɛo, ben danɔ kiia tãanɔ dimme, diinɔ dimme,

⁶ wa kiia Luda mèn dome, àmbe wa De ũ, kè pò píngi bò à kiia bensɔ wá kuu à yãzi. Dii mèn dome dɔ, àmbe Yesu Kirisi ũ, kè pò píngi kè, bensɔ wá kuu à gãzi.

⁷ Mɔde baade píngi dɔ lero. Gbɛkenɔ kɔ dɔ kɔn tãa yão ai tia, ben aɔè pò kè wèe blee die sa'opɔblee ũ, aã yãke dɔkɔziro, ben aã laasuu kú zéa dɔro.

⁸ Pɔblee bé eé wa na Ludaaro. Tó wée blero, kèsãnanlo. Tó wá blè, kaarananlo.

⁹ À làakari ke a kuuna wènenɔ ũuzi, le àton ke gènsikii ũ gbɛ kè ludanaanekena kèsãrmanɔero.

¹⁰ Mmɔn kè n dɔna vĩ, tó gbɛ kè yãke dɔkɔziroo n e, née pò blee tãa kuu, eé à gba swè à sa'opɔble seroo?

¹¹ Tó n kè le, n dɔna n gbɛdaaa kè ludanaanekena kèsãna kè Kirisi gà à yãzi kàaten gwe.

¹² Tó a durun kè a Yesude daanɔne a gbɛ kè yãke dɔkɔziroo kari kèn gwe, bensɔ Kirisin a durun kènɛ.

¹³ Beee yãzi tó ma nòbɔsona bé eé tó ma Yesude daa fu, mé só ziki dɔro, le ma Yesude daa tón furo yãzi.

9

Zìrinɔ n zĩnda busana Kirisi baaru nna yãzi

¹ Má a zĩnda vĩnloo? Zìrin ma ũroo? Mée wée si wa Dii Yesuleroo? Àmbe á de ma zĩ gbè ũ Dii guu fá?

² Baa tó má de zìri ũ gbɛ pãndenɔero, má deare à ũ fá. Kuuna Dii guu ma zìrikɛɛ sèedan a ũ.

³ Yã kè mée o ma zaaborinɔnen yè:

⁴ Má pòblena kɔn íminao zé vĩ ma zĩ guuroo?

⁵ Má à zé vī màgō té kōn nɔ Yesudeeo guu kè mée gaan lán ziri kpaanɔ kōn Dii dāaronɔ kōn Pitaò bàroo?

⁶ Mamɔma kōn Banabao wa gōɔn plaa, wámbe wá zé vī wà wa ɔzī tónloo?

⁷ Dé bé è soza ble a zīnda bòkɔ ɔɔ? Dé bé è lí ba, ben è à bεε bleroo? Dé bé ègō zù dāa, ben è à zwii miroo?

⁸ Baa kè gbēntee yākenanɔn má lèkōzioare, à kú Musa doka guu leroo?

⁹ À kēna Musa doka takadan wà bè, àton lésɔ da zùne gurɔ kè èe pówεε gbēero. Zùn Luda è làakari dɔá?

¹⁰ Wa yānzi à yā pì òziroo? Èè, wa yānzin wà yā pì kēzi, le búbari gae sè wa kōn tāmaao, pówεεgbēri gae pò gbē kōn tāmaao, eé a baka e à guu.

¹¹ Tó wa Luda yā tò a té, ben wa wa baka èawa, yāken yó?

¹² Tó danɔ zé beee vīawa, wé wa pò o dɔ? Wée séε zé beee guuro, wa yā píngi fī, le wàton zé zō Kirisi baaru nnaanero yānzi.

¹³ Á dō kè Luda ua zīkerinɔ è Luda ua pò bleroo? Luda gbāgbākii sa'orinɔ è n baka le gbāgbākii pì guuroo?

¹⁴ Len Dii diè a baarunnakparinɔ gō pò blee baaru pì kpana yā musu le.

¹⁵ Baa kōn beeeo mée zé pìnɔ ke séro, bensō mée beee oo le wà kemε yānzinlo. Gaa maame de beela. Gbēke é e à kpá ma ñadāna kēnero.

¹⁶ Kirisi baarunnakpana demε ñadāna yā ũro, tiasi bé à ɔ tōma. Wāiyoo mapi, tó mée baaru nnaa pì kpaaro.

¹⁷ Tó mée zī pì keε kōn ma zīnda poyeziomε, ma wée dɔ asaiazimε. Lán Luda bé à nāmε ma ɔzī nà, à kō sio mà kemε.

¹⁸ Bómε ma asaia ũu? Tó ma baaru nnaa pì kpà ɔsāsāna sai, tó mée iko kè má vī baaru nnaa pì kpana guu kerímaro, ma asaian gwe.

¹⁹ Baa kè gbēkee ma vīro, ma a zīnda diε zò ũ gbē píngine, le mà gbēnɔ e pari yānzi.

²⁰ Kè má kú kōn Yudanɔ, ma gō lán nì bà, le aō ma yāze e yānzi. Kè má kú kōn Musa dokadarinɔ, ma gō à dàri ũ, baa kè à iko vīmaro, le à dàrinɔ ma yāze e yānzimε.

²¹ Kè má kú kōn doka pì dàrisaideenɔ, ma gō lán nì bà, le aō ma yāze e yānzi. Èe ke ma bɔ Luda doka zénnlo, Kirisi bé à iko vīma.

²² Kè má kú kōn gbē busananɔ, ma busa, le aō ma yāze e yānzi. Mèè gō pò píngi ũ gbē píngine, baa dia, le mà e mà nì gbēkenɔ mì sí.

²³ Yā kè mèè ke píngi, mèè ke Kirisi baaru nna yānzimε, le mà a baka e à aubarika guu.

²⁴ Bàkpakōsōna guu, gbē píngi bé è bàa lé, mōde á dō kè gbē mèn doo bé è bleroo? À bàa lé le se, à e à ble.

²⁵ Kōkō'ori píngi è a zīnda tòto ke, è a zīnda foru ke yā píngi musu. È ke le fùra kè è yaka ena yānzi. Wamɔwa sō, à kè è yakaro yānzimε.

²⁶ Beee yānzi bà kè mée lee, má dō pò kè mée pεεa, èe ke mée ɔsi kaa gukorianlo.

²⁷ Auo, mèè ña da ma mēa, mèè ma mè takii ke, le ma waazikena danɔne gbera, màton bɔ páro yānzi.

10

Làakarikena tāagbāgbānazi

¹ Ma gbēnɔ, má yezi wa dezinɔ yā kèkii dɔagu. Aō tè téluguuzi nì píngi, aō taa ò wà bōe Isia Tēaan nì píngi.

² Luda nì batisi kè téluguu pì guu kōn ísīaa pìo nì píngi Musa ìbanɔ ũ.

³ Aō Luda pòble dōnkō blè nì píngi,

4 aã Luda í dõnkõ mì ñ píngi, zaake aã Luda kpíii kè kúnyo í mì. Kpíii pì sã bé Kirisi ù.

5 Baa kõn beeeo aã paridee yã e ká Ludanero, ben aã gè gò kpáe gbáan.

6 Yã pì dewe sèeda ù, le wàton yã zaaa ni de, lán aã à ni dè nàro.

7 Àtongõ de tãagbãgbãrinõ ù lán aã gbẽkenõ bàro. À kèna Luda yãn wà bè: Gbẽnõ vèè wèè pò blee, wèè í mii, ben aã fèè wèè pãpãa kee.

8 Wàtongõ de pãpãkerinõ ù lán aã gbẽkenõ bàro. Aã pãpãa kè, ben aã gàga guro dõnkõ zĩ gõn bõrõ baro awèè'aagõ.

9 Wàton Dii yõ wà gwa lán aã gbẽkenõ bàro. Aã à yò wà gwà, ben mlènõ ñ sóso aã gàga.

10 Àton wisõ ká lán aã gbẽkenõ bàro. Aã wisõ kà, ben ga malaika ñ déde.

11 Yã pì ñ lé sèeda ù wamõwa kè wá kú guro zãannõne, ben wà kè takadan le wà wa gbao làakari yãzi.

12 Gbẽ kè èe daa á zena gbãa, à làakari ke leenazi.

13 Yãgwana kee e a lero, séde kè è baade píngi lee baasiro. Luda náane ví, eé tó wà a yõ wà gwa de a gbãa lélaro. Yãgwana guu eé a gba zé à mena fõ à bõn.

14 Beee yãzi ma gbẽ yenzideenõ, à mì kè tãagbãgbãnaa.

15 Mée yã ooare làakarideenõ ù. À yã kè mée ooaree laasuu lé a zĩnda à gwa.

16 Togo aubarikadee kè weè sáabu kpáo, tó wá mì, wa bà kú Kirisi aruoroo? Bureði kè weè lílikõre, tó wá sò, wa bà kú Kirisi mèoroo?

17 Zaake bureði kòò dome, baa kõn wa parikero wa mè dõnkõme, wa baade a baka ví kòò dõnkõ pì guume.

18 À gwa Isarailinõa. Gbẽ kè sa'opõ blè bà kú kõn Luda gbãgbãkioroo?

19 Ma bè diamè? Mée bee tãa sa'opõblee né pòken yó? Ke aã tãanõ né pókeme?

20 Lenlo, ma bè pò kè wà saa òò, wà ò tãaame, èe ke Ludaanlo. Má yezi a bà gõ kú kõn tãaoro.

21 É fõ à Dii togo í mi kõn tãa pòoro. É fõ à Dii pò ble kõn tãa pòoro.

22 Ke wá yezi wà Dii nõsegõaanõ fèeme? Wa gbãaa kà à ùn yó?

23 Eè be, yã píngi zé ví. Lemè, mode yã píngi àre víro. Eè be, yã píngi zé ví. Lemè, mode yã píngi kaarana víro.

24 Gbẽke zĩnda yã tón dõne aéro, sé à gbẽdaaa yã.

25 À nõbõ kè wèè yaa yàran só yãke gbekana sai a laasuu yãzi,

26 zaake tóte kõn pò kè kúnno píngi né Dii pómè.

27 Tó Yesusaidee a sisi pòbleea, tó à kèare, tó a gaa, à pò kè wà kpàawaa ble yãke gbekana sai a laasuu yãzi.

28 Tó wà gà wà bèare sa'opõbleeme, àton blero laasuu yãzi kõn gbẽ kè òare yãzio.

29 Mée beee oo adee laasuu yãnzime, èe ke a pónlo.

Gbẽ pãnde laasuu yãnzin mégõ ma zĩnda víziroó?

30 Tó ma pò blè kõn sáabukenaõ, bõyãnzin wè ma zaa bo pò kè ma sáabu kèzi pì yã musuu?

31 Yã kè ée kee píngi, ée pò bleen yoo, ée í miin yoo, àgõ à píngi kee Luda tóbõna yãzi.

32 Àton tó Yudanõ ke Girikinõ ke Luda sãsi gbẽnõ fu a yãkena yãziro.

33 Len mèè ke le. Yã píngi guu mèè aĩa ke, le ma yã ká baade píngineme. Mèè ma zĩnda põnnaa wetero, sé parii pò, le aã e wà bõ yãzi.

11

1 Àgõ ma yãkena dadaa, lán mèè Kirisi pò dada nà.

Nɔgbɛnɔ pɔkuna nɔ mɔa yɔ

² Ma a sɔabu kpà kɛ ma yɔ ègɔ dɔɔagu yɔ pɔngi guu, bensɔ á keatokɔnɛpɔ kɛ má dàareenɔ kɔna.

³ Má yezi àgɔ dɔ kɛ Kirisi bé gɔgbɛ pɔngi mɔ ù, gɔgbɛ bé nɔgbɛ mɔ ù, bensɔ Luda bé Kirisi mɔ ù.

⁴ Gɔgbɛ kɛ èe adua kee ke èe annabikɛyɔ oo kɔn pɔo kuna a mɔa e a mɔ kpe bɔɔmɛ.

⁵ Nɔgbɛ kɛ èe adua kee ke èe annabikɛyɔ oo mɔgbɔ e a mɔ kpe bɔɔmɛ, à de lán à mɔ potoopo bàme.

⁶ Tó nɔgbɛ e pɔ kú a mɔaro, à a mɔkɔ kee. Zaake mɔkɔkɛena ke mɔbona de nɔgbɛne wɔyɔ ù, à pɔ kú a mɔa.

⁷ Èe kɔ sɔo gɔgbɛ pɔ kú a mɔaro, kɛ à de Luda taka kɔn à gakuio ù yɔnzi. Nɔgbɛ sɔ bé gɔgbɛ gakui ù.

⁸ Zaake Luda e gɔgbɛ bɔ nɔgbɛ guuro, nɔgbɛn à bɔ gɔgbɛ guu.

⁹ Èe gɔgbɛ ke nɔgbɛ yɔnzɔro, nɔgbɛn à kɛ gɔgbɛ yɔnzi.

¹⁰ Beee yɔnzi kɔn malaikanɔ yɔo dɔ, séde nɔgbɛ gae pɔ kú a mɔa a zɔ iko sèeda ù.

¹¹ Dii guu nɔgbɛ kuu a zɔndane gɔgbɛ sairo, gɔgbɛ sɔ kuu a zɔndane nɔgbɛ sairo.

¹² Zaake lán nɔgbɛ bɔ gɔgbɛ guu nà, len dɔ gɔgbɛ è bɔ nɔgbɛ guu le, bensɔ pɔ pɔngi è bɔ Luda kiame.

¹³ À yɔ pɔ laasuu lé à gwa. Nɔgbɛ aduakɛna mɔgbɔ maaɔ?

¹⁴ Á dɔ a zɔndane kɛ mɔkɔ gbɔa de gɔgbɛne wɔyɔ ũroo?

¹⁵ Mɔde tó nɔgbɛ vɔ, à de ne gakui ũme, zaake Luda nɔgbɛ gbà mɔkɔ à kúalame.

¹⁶ Tó gbɛke yezi à leokpakɔa ke, àgɔ dɔ kɛ wapinɔ kɔn Luda sɔsinɔ, wá yɔ pãnde kúnaro, sé beee.

Dii pɔblee

(Mat 26:26-29, Maa 14:22-25, Luk 22:14-20)

¹⁷ Yɔ kɛ má yezi mà daare tiaa guu, mé a sɔabu kpáro, zaake a kakɔana è zaara iare de à maaala.

¹⁸ Káaku gɔa má mà, tó a kɔ kàkɔa, èe bɔ kɔ kpe gáli kɔn gáliome. Ma yɔ pɔ sɔ kpado.

¹⁹ Séde kɛkɛkɔana gɔ kú a té, le wà yɔpuradeenɔ dɔ a té.

²⁰ Tó a kɔ kàkɔa, èe ke Dii pɔbleen èe blero,

²¹ zaake a baade è wá a pɔbleezime. Nɔaa è gbɛkenɔ de, wɛe è gbɛkenɔ de.

²² Á bee vɔ à pɔ ble, à í minloo? Ke èe kya ká Luda sɔsin à wɔ da pɔsaideenɔame? Mé oare diamɛ? Mé a sɔabu kpán yɔ? Kà! Mé a sɔabu kpá yɔ beee musuro.

²³ Yɔ kɛ má sɔ Dii kiia, má dàareen yè: Zɔ kɛ wà Dii Yesu kpámma, à gwáavɔ pɔa à buredi sè,

²⁴ ben à aubarika dàn à lilikɔre, ben à bè, a mɛ kɛ à kpà a yɔnzɔn yè, àgaegɔ beee kee a yɔ dɔnaagu yɔnzi.

²⁵ Lemɛ dɔ kɛ aɔ pɔ blè wà yɔa, à togoo sè à bè, Luda bà kuuna kɔn gbɛnɔ dufu a aru gázin yè. Tó ée mii, àgaegɔ mii à yɔ dɔnaagu yɔnzi.

²⁶ Zaake tó a buredi pɔ sò, tó a í pɔ mɔ, ée Dii gaa baaru kpaa ai àgɔ gá mómɛ.

²⁷ Beee yɔnzi tó gbɛ buredi pɔ sò, tó à Dii í pɔ mɔ, buredi kɔn í pɔo yádasai, à taari kɛ Diine à mɛ kɔn à aruo yɔ musume.

²⁸ Baade a zɔnda yɔ gwa, gbasa à buredi pɔ sò, à í pɔ mɔ,

²⁹ zaake tó gbɛ sò, tó à mɔ Dii mɛ gbádɔsai, à yɔ dà a zɔndalame.

³⁰ Beee yɔnzi gyáreenɔ kɔn aafiasaideenɔo pari a tézi, bensɔ gbɛ kɛ aɔ kɛ sainɔo kɛsánaro.

³¹ Tó wé wa zɔnda yɔ gwa, Dii é wa taari ero.

³² Tó à wa taari è, èe wa totoome, le yā tón v̄ewa kōn andunaoro yānzi.

³³ Beee yānzi ma gbēnō, tó a kō kākōa, ée Dii pō blee, àgae kō dā.

³⁴ Tó nōaa e gbē dēe, à pō ble a bē, le a kakōana tón yā iarero yānzi. Mé yā kè gōnō bōkōtare, tó ma mō.

12

Luda Nini gbaanō

¹ Ma gbēnō, Luda Nini gbaanō yā musu, má yezi àgō dōna sairo.

² Á dō kè gurōō kè á de kifinō ū, tāa kè ašè yā oroonō bé wègō a gáee, wàgō dōare ae.

³ Beee yānzi má yezi àgō dō kè Luda Nini è di gbēa à Yesu láari kero, bensō gbēke é fō à be Yesun Dii ūro, séto Luda Nini dōne ae.

⁴ Gba borii pari, mōde Luda Nini mèn doo pìme.

⁵ Zī borii pari, mōde Dii mèn doo pìme.

⁶ Gbāa sèedanō borii pari, mōde Luda mèn doo pìme, àambe è à píngi ke baadenē.

⁷ Luda Nini è didi baadea gbē píngi kaarana yānzime.

⁸ Luda Nini è gbēke gba zé à ōndō yā o, ben Nini mèn doo pì è gbē pānde gba zé à dōna yā o.

⁹ Nini mèn doo pì è gbē pānde gba ludanaanekena zé, gbē pānde sō gbēkēkōana zé.

¹⁰ È gbē gba dabuyākēna zé, gbē pānde sō annabikēyā'ona zé. È gbē gba zé à niniinō dōkōzi. È gbē gba zé à yāke borii o, è gbē gba yāke borii pì bōkōtēna zé.

¹¹ Nini dōnkō mèn doo pì bé è à píngi ke, è gbaa pì da baadenē lán à yezi nà.

Mè kōn a guunō

¹² Mè mèn do guunōō pari. Baa kōn à parikēeo, mè mèn doome píngi. Len wa kuuna Kirisi guu de le se.

¹³ Wapinō píngi, Yudanō ke bori pāndenō, zōnō ke wēenēnō, Luda wa ke mè dōnkō ū kōn a Nini mèn doo pì gbāaaome, à wa gba a Nini mèn doo pì, ben wá mì wa píngi.

¹⁴ Mèguunōō pari, èe ke mèn donlo.

¹⁵ Tó gbá bè, lán òon a ūro nà, á de mè pō ūro, beee yānzi eégō de mè pō ūrozió?

¹⁶ Tó swā bè, lán wēen a ūro nà, á de mè pō ūro, beee yānzi eégō de mè pō ūrozió?

¹⁷ Tó mè būnu de wēe ū, bōn weé yā mao? Tó mè būnu de swā ū, bōn weé pō gūu mao?

¹⁸ Lán à de nà, Luda mèguunō pèpekōre aō píngi, lán à yezi nà.

¹⁹ Tó aō píngi de mègu bori dōnkō ū, mè égō kú máme?

²⁰ Tia la mèguunōō pari, mè mèn dome.

²¹ Wēe é fō à be òone a bà kúororo. Lemē dō mì é fō à be gbáne a bà kúororo.

²² Mèguu kè wèe daa à kēsāna, mè é fō à ke à sairo.

²³ Mèguu kè wèe daa à gakui vīro, wè à kpe da de mègu kpaaanōla. À guu kè wèe à ena diēe wiyā ū, wè pō nazi de mègu kpaaanōla,

²⁴ mōde à kè maaa bà kú kōn beeeoro. Kè Luda mè kākōa, à gakui kàara pō kè gakui e kēsāammanōne de mègu kpaaanōla.

²⁵ Le mè tóngō kpaatetenaro, à guunōō kō yā dō.

²⁶ Tó mèguunō dokee e nawēa kee, à mègu kpaaanō píngi è keome. Tó wà mègunō doke kpe dà, à mègu kpaaanō píngi è pōnnaa keome.

²⁷ Àambe Kirisi mè ū, bensō a baade de mè pì guu ū.

28 Káaku gĩa Luda z̄irinɔ̀ dìe s̄osi guu, à plaadee annabinɔ̀, à aaḡɔ̀de yādannerinɔ̀, beee gbera dabudabukerinɔ̀, beee gbera gb̄e k̄è à n̄ gbá gb̄ek̄ek̄ōana z̄éno k̄ōn d̄onlerinɔ̀ k̄ōn yāḡɔ̀ḡorinɔ̀ k̄ōn gb̄e k̄è ās̄è yāke borii oonɔ̀.

29 Z̄irinɔ̀n n̄ ũ n̄ p̄ingíó? Annabinɔ̀n n̄ ũ n̄ p̄ingíó? Yādannerinɔ̀n n̄ ũ n̄ p̄ingíó? Dabudabukerinɔ̀n n̄ ũ n̄ p̄ingíó?

30 Luda gb̄ek̄ek̄ōana gba d̄ànn̄e n̄ p̄ingín yó? Ās̄è yāke borii o n̄ p̄ingín yó? Ās̄è yāke borii b̄ok̄ōte n̄ p̄ingín yó?

31 À w̄ée pé gbaa k̄è deñlaanɔ̀.

Tia sa mé z̄é k̄è maa deñlaa ɔ̀ɔ̀baare.

13

Yenzi

1 Tó ma yāke borii ò, gb̄ēntee ke malaika p̄ó, tó má yenzi v̄iro, ma k̄i k̄è lán m̄l̄ena ke s̄èḡēpana b̄am̄e.

2 Tó ma annabik̄eyā'ona gbaa è, tó ma yā p̄ingí asii mà, bens̄ó má d̄ōna p̄ingí v̄i, tó ma ludanaanek̄ena k̄à mà kp̄iii s̄ōki kp̄á, tó má yenzi v̄iro, p̄óken ma ũro.

3 Tó ma p̄ó k̄è má v̄iino kp̄àate takaasideenɔ̀ne p̄ingí, tó má tò w̄à té s̄ōma, tó má yenzi v̄iro, à àre v̄im̄ero.

4 Yenzi m̄ena v̄i, à gb̄ēkeε v̄i. Yenzi è n̄s̄eḡōaanɔ̀ kp̄ányoro, è a z̄inda sé lez̄iro, è ìa d̄āro.

5 È w̄i d̄am̄maro, è a z̄inda maa w̄etero, è f̄ēn̄zi kpaaro, è yā da a n̄s̄e guuro.

6 È yāa d̄o à zaaaro, è p̄onnaa ke k̄ōn yāpuraaōm̄e.

7 Yenzi è yā p̄ingí f̄ō, è yā p̄ingí náane ke, èḡō yā p̄ingí t̄āmaa v̄i, è m̄ena k̄ōn yā p̄ingio.

8 Yenzi yāana v̄iro. M̄ode tó annabik̄eyā'oname eé yāa, tó s̄ō yākebori'oname à lé é z̄e, tó d̄ōname, eé ḡē z̄éla.

9 Zaake wa d̄ōna k̄ōn wa annabik̄eyā'onao e paparo.

10 Tó yā papana gur̄ɔ̀ m̄ò, à k̄è èe paparoo é ḡē z̄éla.

11 K̄è má de né f̄éte ũ, m̄è né f̄éte yā o, m̄è né f̄éte laasuu lé, m̄è yā gwa lán né f̄éte bà. K̄è ma ke gb̄ē ònd̄ōna ũ, ma ɔ̀ kp̄à néfetekeyāzi.

12 Tia la w̄ée guu ee dígi guu d̄āad̄āa, z̄i beea s̄ō w̄é w̄ée sik̄ōle. Tia la ma d̄ōna e paparo, z̄i beea s̄ō mé yā d̄ō w̄ásawasa lán Luda ma d̄ō n̄a.

13 Tia sa yā m̄èn aaḡō k̄èno bé w̄à ḡō: Ludanaanek̄ena k̄ōn t̄āmaao k̄ōn yenzio, m̄ode yenzi bé à deñla.

14

Yākebori'ona k̄ōn annabik̄eyā'onao

1 À tó yenzi d̄bare aε, à w̄ée pé Luda Nini gbaanɔ̀, at̄ēnsa annabik̄eyā'ona.

2 Gb̄e k̄è èe yāke borii oo e yā oo gb̄ēn̄onlo, sé Luda, zaake gb̄ekee e maaro, èe asiiyā oo k̄ōn Luda Nini gb̄āaom̄e.

3 Gb̄e k̄è èe annabik̄eyā oo e yā oo gb̄ēn̄om̄e, èe n̄ gbaa gb̄āaa, èe lé daam̄mam̄e, èe n̄ làakari kp̄áεεn̄em̄e.

4 Gb̄e k̄è èe yāke borii oo e a z̄inda kaaram̄e, gb̄e k̄è èe annabik̄eyā oo e s̄osi gb̄ēn̄o kaaram̄e.

5 Má yezi à yāke borii o a p̄ingí, m̄ode má yezi à annabik̄eyā o de beela. Annabik̄eyā'ori de yākebori'orila, séto w̄èe b̄ok̄ōteε le s̄osi gb̄ēn̄o e w̄à kaara.

6 Ma gb̄ēn̄o, tó ma m̄oazi, ben ma yāke borii òao, b̄ó àren à v̄iaree? Séde ma yā'ona ḡō de yāw̄εεw̄ēna ũ ke d̄ōna ke annabik̄eyā'ona ke yādann̄ena.

7 Len à de le k̄ōn p̄ó'ɔ̀borinɔ̀ d̄o. Kure ke m̄oro, tó èe ó b̄o s̄úusuro, w̄é f̄ō w̄à d̄ō dian èe oo n̄ás?

⁸ Tó kuu ́ e bɔ súusuro, sozanɔ é zì soru kero.

⁹ Lemε apinɔ se, tó ée yáke borii oo, ben wèe maaro, dian weé yā kè ée oo gbáze dǔ nà? A yā é gē ãame.

¹⁰ Yānɔ borii pari anduna guu, aǎ kee bɔkɔ́tenasai sǎro.

¹¹ Tó wèe borii kè mεè à yā maroo oo, mégǔ de à òrine gbē zìtɔ ùmε, bensǔ eégǔ demε gbē zìtɔ ù se.

¹² Lemε apinɔ sǔ, lán á aǎa vī kǔn Luda Nini gbaanɔ nà, à aǎa ke àgǔ gáo aε le sɔsi gbēnɔ e wà kāsāa péε.

¹³ Beeε yānzi yákebori'ori wéε ke, le à e à yā kè èe oo bɔkɔ́te.

¹⁴ Tó ma adua kè kǔn yákebori'onao, ma ninii bé à kè, ma laasuu e dɔmε aεro.

¹⁵ Tò, yā pì de diamε? Mé adua ke kǔn ninii, mé ke kǔn làakario dɔ. Mé lè sí kǔn ninii, mé sí kǔn làakario dɔ.

¹⁶ Tó n Luda tó nnaa sì kǔn ninii, dian gbē dufu kè kú gwee é be, aami, sáabu kè n kpa yā musuu? Zaake èe yā kè n ò dǔro dǔro.

¹⁷ Baa tó n sáabu kpa a zéa, èe n Yesude daa gbāaa kaararo.

¹⁸ Ma Luda sáabu kè, kè mεè yáke borii o deala a píngi,

¹⁹ mɔde kakǔana guu tó ma yā mèn sɔɔroo ò kǔn làakario, ma yā dàoíne, à maamε de mà yā mèn ũgbangba o kǔn yákebori'onaola.

²⁰ Ma gbēnɔ, a laasuu tóngǔ de lán néno pǔ bàro. Àgǔ de lán né fétenɔ bà yāzaakena musu, mɔde a laasuu gǔ de gbē òndǔnanɔ pǔ ũ.

²¹ À kēna Luda yān wà bè:

Mé boriyā pānde o gbē kèkiinɔne gbē zìtɔnɔ lén,

baa kǔn beeeo aǎé swā kpá ma yāziro.

²² Beeε yānzi yákebori'ona de sèeda ũ Yesudeenɔnεro, sé Yesusaideenɔ. Len dɔ annabikεyá'ona e ke Yesusaideenɔ pǔke ũro, sé Yesudeenɔ.

²³ Tó sɔsi gbēnɔ kǔ kàkǔa n píngi, ben aǔe yáke borii oo n píngi, tó gbē dufunɔ ke Yesusaideenɔ mǔ gwe, aǎé be ãa kámmanloo?

²⁴ Tó baade píngi e annabikεyá oo sǔ, ben Yesusaidee ke gbē dufu mǔ gwe, éé n píngi yāze dǔ à a taari e,

²⁵ asiiyā kè kú à nǔsen é bɔ gupuraaa, éé daε a puua à mì sie Ludanε, gbasa à be, Ludaa kú a té yāpura.

Dɔnzikena zékpae

²⁶ Wé be diamε ma gbēnɔ? Tó a kǔ kàkǔa, a baade gaegǔ lè vī ke yādannena ke yāwεεwēna ke yákebori'ona ke yáke borii pì bɔkɔ́tena. À à píngi ke, le gbēnɔ e wà kāsāa péε.

²⁷ Tó wèe yáke borii oo, gǔɔn plaa ke aagǔ, àton de beelaro. Aǎ kǔ gba zé, gbē mèn doo bɔkɔ́te.

²⁸ Tó à bɔkɔ́teri kuuro, à lé nakǔa kakǔana guu, à a pǔ o ado kǔn Ludao.

²⁹ Annabikεyá'orinɔ gǔɔn plaa ke aagǔɔnɔ yā o, gbē kpaaanɔ laasuu lé aǎ yāa.

³⁰ Tó Luda yā sù gbē kè vénaa, gbē kè èe yā oo yīte.

³¹ A píngi é fǔ à annabikεyá o doodo, à yā dadakǔne a píngi, à kǔ sé lezī.

³² Sé annabikεyá'orinɔ gǔ n lé kǔna dǔ,

³³ zaake Ludaa ye yā yāaaziro, sé à zédee.

Lán wè ke sɔsinɔ guu nà píngi,

³⁴ nɔgbēnɔ lé gǔ yītena kakǔana guu, zaake aǎ yá'ona zé vīro. Aǎ mì sie, lán wà ò Musa doka guu nà.

³⁵ Tó aǔ yezi wà yáke dǔ, aǎ n zā gbekazi bε, zaake nɔgbē yá'ona kakǔana guu né wíyāme.

³⁶ A kiiian Luda yā bòn yó? Ke a mèn do yānzin à mǔzi?

³⁷ Tó gbě e daa annabikεyá'orin à ũ ke gbě kè Luda Ninii ðone ae, àgõ dõ kè yā kè má kèaree pì né Dii yādiename.

³⁸ Tó gbě pā kpàzi, weé pā kpàzi se.

³⁹ Beee yānzi ma gbēno, à wée pé annabikεyá'onaa, mōde àton gí yākebori'onaziro.

⁴⁰ À yā píngi ke a zékpaεa súusu.

15

Kirisi fεna gaan

¹ Ma gbēno, baaru nnaa kè má kpàare, kè á sì a zeon, má yezi mà εara mà ðagu.

² Baaru nnaa pì bé eé a mì sí, tó á waazi kè má kèaree pì kúna. Tó lenlo, a Yesunaanekena kè pāmε.

³ Yā kè deñlaa kè má sì, má dàareen yè: Kirisi gà wa durun yānzi, lán à kēna Luda yān nà.

⁴ Wà à vī, ben à fεε à gurõ aagõdee zī, lán à kēna Luda yān nà.

⁵ À a zīnda òðba Pitane, ben à a zīnda òðba a ìba gõon kuri awεεplaaanone ðo.

⁶ Beee gbera à a zīnda òðba wa gbēnonε kè aõ kõ kàkõa gu ðñkõn, aõ ðe gõon wàa plaa kpé basõroola. Aõ paridee kuu ai tia, mōde aõ gbēkeno anduna tò.

⁷ Beee gbera à a zīnda òðba Yemisine, ben à a zīnda òðba zīrinone ń píngi.

⁸ Aõ píngi gbera à bò à mòmazi, ben ma gõ lán né kpàalaa'ii bà.

⁹ Zaake Luda zīrinõ té mámbe kpεε, mée ká wà beme zīriro, zaake ma ìa dà Luda s̄sia.

¹⁰ Gbaa kè Ludaa dàme yānzi má ðe gbě kè má ðe à ũu ũzi, bensõ gbaa kè à dàmeε pì ginaro, zaake ma òsi kà deñla ń píngi. Mámbe má kero, gbaa kè Ludaa dàmeε bé à tò má kè.

¹¹ Tò, à bò ma kiian yoo ke aõ kiia, yā kè wée à waazi keε á sìn gwe.

Gèno fεna gaan

¹² Zaake wée Kirisi fεna gaan waazi keε, à kè dia a gbēkeno è be gèno é fεero?

¹³ Tó gèno é fεero, èndē Kirisi e fεero.

¹⁴ Tó Kirisi e fεero s̄s, èndē wa waazikena kè pā, bensõ a Kirisi náanekena kè pā,

¹⁵ wa gõ Luda sèeda egedeeno ũ, kè wá bè à Kirisi fεε yānzi. Zaake tó gèno é fεero, èndē Ludaa e à fεero.

¹⁶ Tó Luda è gèno fεero, èndē Kirisi e fεero.

¹⁷ Tó Kirisi e fεero, a Kirisi náanekena kè pā, ben á kú a durun guu ai tia,

¹⁸ gbě kè aõ anduna tò Kirisi guuno s̄s s̄sā.

¹⁹ Tó wa kuuna wèndio kè yānzin wa wée ðo Kirisizi ado, le wèndadeenon wa ũ ðe baade píngila.

²⁰ Yāpuraa guu Kirisi fεε b̄ona gaan, àmbe gàafεε káaku ũ gbě kè aõ dàe wà ii òno té.

²¹ Lán gaa bò gbēntee gāzī nà, len gèno fεna bò gbēntee gāzī le.

²² Kuuna Adamu borii ũu tò gaa dà baade píngila. Lemε ðo gbě kè aõ kú Kirisi guuno é wèndi e ń píngi.

²³ Baade k̄on a gurõome. Kirisi bé gàafεε káaku ũ, à gbera à gbēno é fεε à mógurõ.

²⁴ Gbasa gurõ lé ká, Kirisi é kíkeε mì ðe píngi k̄on ikonõ k̄on gbāaanõ, eé a kpata tó De Ludane.

²⁵ Séde Kirisi gõ kí blee ai Luda gõ à ibεeno ke à tinti ũ.

- 26 Ibεε kè eé à mì de zāan gaa ũ,
 27 zaake Luda pó píngi nà Kirisine a ɔzĩ. Kè à bè, pó píngi kú à ɔzĩ, wá dǔ kè Luda kè pó píngi nàne a ɔzĩ pì baasime.
 28 Tó à pó píngi nàne a ɔzĩ, àpin à Né kè à pó píngi nàne a ɔzĩ pì é mì siene, Luda pì égǔ de à píngi ũ pó píngine.
 29 Gbē kè aǔè batisi ke gèno gēe ũ sǔ né? Tó gèno è fεe yāpuraro, bóyānzi wè batisi ke aǔ gēe ũzi?
 30 Wapino sǔ, bóyānzi weègǔ wa zĩnda da kari guu guro píngizi?
 31 Kǔn ĩa kè meè dá a yā musu kuuna Kirisi Yesu wa Dii guuo, meègǔ kú gaa lézĩme lán guu e doo nà.
 32 Tó ma zĩnda yānzin ma ɔsi kàzi kǔn nòbo pásĩno zaa Efesu, bó àren à vĩmeε?
 Tó gèno é fεero,
 wà pó ble, wà í mi,
 zaake wé ga ziamε.
 33 Àton tó wà a sāsāro, gbēnna zaaa è dà maaa yakamε.
 34 À su a làakaria súusu, àton durun ke doo, zaake a gbēkeno Luda dǔro. Ma beee ò le à a wíyā dǔ yānzime.

Gàafεεno mè

- 35 Gbēkeno é be, gèno é fεe diamε? Mè kparee takan aǔégǔ vĩi?
 36 Yǔnkoyāme! Weè pó tǔ à bǔe fĩmbabona sairo.
 37 Tó wà pó tǔ, gbadon yoo ke pówεε pānde, è bǔe pówεε pì ũro.
 38 Luda è tó à bǔe lán à diε nāme, baade kǔn a boriio.
 39 Pó wèndideeno píngi mè dǔnkǔro. Gbēntee pó ado, nòbobo pó ado, bāano pó ado, kpòno pó ado.
 40 Ludambe pónoo kuu, anduna pónoo kuu. Ludambe póno gakui ado, anduna póno gakui ado.
 41 Ɔfántē gakui ado, moovura pó ado, sɔsɔnenɔ pó ado. Baa sɔsɔne pino gakui bókǔo doodo.
 42 Len eégǔ de le gèno fεεguroo zĩ. Wè gè vĩi à vā, eé fεe vāna sai.
 43 Wè gè vĩi bǔe sai, mode eé fεe kǔn gakuio. Wè gè vĩi gbāaa sai, mode eé fεe kǔn gbāaa.
 44 Wè gè vĩi anduna mè ũ, mode eé fεe wèndi kè è yāaro mè ũ. Lán anduna kè mè kuu nà, lemε wèndi kè è yāaro mè kuu le do.
 45 À kēna Luda yān wà bè, gbē káaku Adamu gǔ gbē bǔe ũ, mode Adamu zāa gǔ nini wèndikpammari ũ.
 46 Èe ke wèndi kè è yāaro mè bé è do aεro, anduna mè bé è do aε, à gbera sa wèndi kè è yāaro mè.
 47 Gbēntee káaku bò búsuti guumε, à plaadee bò ludambemε.
 48 Gbē kè aǔo de tǔote pó ũunoo bókǔba kǔn gbē kè bò tǔoten-o. Gbē kè aǔo de ludambe pó ũunoo bókǔba kǔn gbē kè bò ludambεεo.
 49 Lán wá de gbē kè bò tǔoten taka ũ nà, len wégǔ de gbē kè bò ludambεε taka ũ le se.
 50 Yā kè má òn yè ma gbēno. Tó kpata kè bò Luda kiia bò gupuraa, wé e wà ble kǔn wa mèoro. Wé e wàgǔ kú gu kè è vāroo guu kǔn wa mè kè è vāaoro.
 51 À ma, mé asiiyā oare. Wé ga wa píngiro, mode wé li wa píngi
 52 kāndo lán wéé'ibakena bà kākāki zāade péguroo zĩ. Zaake kākāki é ó bo, gèno é fεe yaikūsai, wapino sǔ wé li.
 53 Séde wa mè kè è vāa gē à kè è vāroo guu. Séde wa mè kè è gaa kè gē à kè è garoo guu.

⁵⁴Tó wa mè kè è v̄aa ḡè à kè è v̄aroo guu, bensõ wa mè kè è gaa ḡè à kè è garoo guu, ben yā kè kēna Luda yān kè é papa wà bè:

Wà z̄ì blè gaaa, à mì dè.

⁵⁵Ga, n z̄ìblena tón diaa?

Ga, n s̄ew̄ee kú máme?

⁵⁶Durun bé ga s̄ew̄ee ũ, durun gb̄aaa s̄õ è b̄o doka guume.

⁵⁷Wà Luda s̄áabu ke, kè è tó wà z̄ì ble wa Dii Yesu Kirisi ḡāz̄i.

⁵⁸Bee yānzi ma gb̄ē yenzideen̄o, à ze gb̄āa ḡinḡin b̄oru kp̄ee sai. À w̄ée tā Dii z̄īzi gur̄o píngi, zaake á d̄õ kè z̄ī kè ée kee Diine p̄áro.

16

P̄olu w̄étegasoruk̄ena

¹Luda gb̄ēn̄o k̄ámasak̄ena yā musu, lán má ò Galatia b̄usu s̄os̄in̄one nà, à ke le se.

²Azuman̄engo k̄ōn Azuman̄engoo a baade gae ò kè à è a gb̄āa lén b̄o adona, àḡõ kaak̄õa, le àton k̄ámasa p̄i w̄ete gur̄o kè ma m̄oro yānzi.

³Tó ma m̄o, mé gb̄ē kè a n̄ díe āõ ḡán̄o z̄i Yerusalemu k̄ōn takadao k̄ōn k̄ámasa kè á k̄ak̄õaa p̄io.

⁴Tó à k̄õ s̄io mà ḡáme s̄õ, āé ḡá z̄eme.

Yā kè P̄olu kp̄àkpa à kēen̄o

⁵Tó ma b̄oe k̄ōn Masedonia b̄usuo, mé m̄ó a kiia, zaake mé p̄ā Masedonialeme.

⁶M̄ée kp̄ákpa mà gur̄oplaa keao. Baa buusie se méḡõ yezi mà bleao, é ḡá z̄eme guu kè mé ḡán.

⁷Tia la má yezi mà ḡēala b̄àrararo, m̄ée kp̄ákpa mà gur̄oplaa keao, tó Dii w̄è.

⁸Mé ḡõ Efesu ai Pentik̄osi z̄ībaa z̄īme,

⁹zaake Luda zé b̄òme maamaa mà z̄i maaa ke, bensõ ib̄een̄o pari.

¹⁰Tó Tim̄oti ḡá à m̄ò, àton yā kēne búgubugu à v̄ia kearero, zaake èe z̄i kee Diine lán ma bàme.

¹¹A gb̄ēke tón kya kánlo. À k̄ūs̄āe kēne, le à e à ká ma kiia aafia, zaake mapi k̄ōn ma gb̄ēn̄o wa w̄ée d̄zi.

¹²Wa gb̄ēndo Apolo s̄õ, mēeḡõ nak̄õrēea ḡēn̄ baaaḡõ à m̄ó à a gwa k̄ōn wa gb̄ē kp̄aaan̄o. À ye m̄onazi ḡīaro. Tó à zé è, eé m̄ó.

L̄édamma z̄āa

¹³Àḡõ kú a làakaria, àḡõ z̄ena Yesunaan̄ek̄ena guu. Àḡõ w̄ór̄onḡo v̄i, àḡõ gb̄āa.

¹⁴À yā píngi ke k̄ōn yenzio.

¹⁵Á Setefana b̄eedeen̄o d̄õ, kè ām̄be Yesude k̄áakun̄o ũ Girisi b̄usun, ben āõ n̄ z̄inda kp̄à w̄aḡõ d̄o Luda gb̄ēn̄o lé. Ma gb̄ēn̄o, ma w̄ée k̄èawa,

¹⁶à mì sie gb̄ē beee takan̄one k̄ōn gb̄ē kè āõe āia kee led̄o z̄i d̄õnk̄õ p̄i guun̄o n̄ píngi.

¹⁷Ma p̄o kè nna Setefana k̄ōn F̄otunatuo k̄ōn Akaikuo m̄onaa, zaake āõ ḡòme a ḡēe ũme.

¹⁸Āõ tò ma làakari kp̄àe k̄ōn a p̄o. À bèe lí gb̄ē beee takan̄one.

¹⁹Asia b̄usu s̄os̄in̄o ì kp̄àawa. Akila k̄ōn Pirisilao k̄ōn s̄osi gb̄ē kè āè k̄õ kak̄õa n̄ bēen̄o ì kp̄àawa maamaa Dii guu.

²⁰Wa gb̄ē kè wá led̄oon̄o ì kp̄àawa a píngi. À ì kp̄ák̄õa k̄ōn Luda gb̄ēn̄o lép̄emmanao.

²¹Mam̄oma P̄olu, ma ògben̄ yè. Ma ì kp̄àawa.

²²Tó gb̄ēkee ye Diiziro, Luda láari kea. Wa Dii e m̄o.

²³Dii Yesu gb̄ēkēe keare.

²⁴Má yeazi a pínghi kuuna Kirisi Yesu guu.

KÖRINTIDEENŌ TAKADA PLAADĒE

Pɔlu kɔn Kɔrinti sɔsi gbɛnɔ 1:1-7:16

Yudea Yesudeenɔ kámasakɛna 8:1-9:15

Pɔlu gina kɔn a zĩndao 10:1-13:14

Làakarikpaena

¹ Mamɔma Pɔlu, Kirisi Yesu zĩri Luda pɔyezi guu kɔn wa gbɛ Timɔtio, wámbe wa takada kè kè sɔsi kè kú Kɔrintinɛ kɔn Luda gbɛ kè aɔ kú Girisi b̀sunno ń píngi.

² Luda wa De kɔn Dii Yesu Kirisio gbɛkɛɛ kɛare, à a gba aafia.

³ Wà Luda wa Dii Yesu Kirisi De sáabu kpá, De Luda wɛndadɔnnɛri ǹsɛkpaɛri pì.

⁴ È wa làakari kpáewe wa wahaa píngi guu, le wà e wà gbɛ kè aɔ kú baa wahaa kpáree taka guuno làakari kpáɛnɛ se kɔn làakarikpaɛbo kè Luda wa làakari kpáɛoweeo.

⁵ Lán nawɛa kè Kirisi kè è liwazi nà, lemɛ do wa làakari è kpáɛ maamaa Kirisi yánzi.

⁶ Tó wée nawɛa kɛɛ, a làakari kpaena kɔn a mìsinao yánzime. Tó Luda wa làakari kpáɛ, a làakari kpaena yánzime, le à e à nawɛa dɔnkɔ kè wée kɛɛ f̄.

⁷ Wá támaa ví a yá musu seka sai, zaake wá d̄ lán a bà kúwao nawɛakɛna guu nà, len a bà kú kɔn wa làakari kpaena le do.

⁸ Wa gbɛnɔ, wá yezi àgɔ d̄ lán wà wée tàwa Asia b̀sun nà. Wà mè òwa maamaa de wa gbáa léla, baa wa wɛndi wá wée dozi sero.

⁹ Yá dàwala, wée daa wa game. Bee wa le, le wàton ze kɔn wa zĩnda gbáaaoro, séde kɔn Luda kè è gɛnɔ fɛɛ gbáaaao.

¹⁰ À wa bo kari bita guu, bensɔ eé wa bon. Àpin wá wée dozi à wa bon do

¹¹ adua kè ée kɛɛwee gāzī. Lemɛ gbɛnɔ é sáabu kɛnɛ pari wa yá musu gbɛkɛɛ kè à kèwe yánzi gbɛ pariino aduakɛna sàabu.

Pɔlu tá gborona

¹² Yá kè weè à ãa dāan yè: Wa laasuu e oowe kè kɔn Luda gbáaaao wá kú kɔn ǹsɛpuraao mɔnafiki sai anduna guu, atɛnsa a kiia. Anduna ɔndɔɔn wá kúoro, séde Luda gbɛkɛɛ.

¹³ Weè lá ke kɛarero, séde kè é à kyó ke à d̄ɔ baasiro.

¹⁴ Lán á wa d̄ nà féte tia, má yezi à wa d̄ sãnsãn, le à ãa dā wa yá musu Dii Yesu mógurɔ zĩ, lán wé dā a yá musu nà.

¹⁵⁻¹⁶ Bee náanɛkɛna guu má diɛ yá kè tó mée gaa Masedonia, mà boɛ a kiia mà a gwa káaku, mà ɛara mà su kɔn a kiio, le à aubarika e gɛn plaa, gbasa à dɔnlɛ kɛmɛ ma Yudea gana guu.

¹⁷ Kè ma tá beee diɛ, ma yá fɛɛ kèn yó? Tó má diɛ mà yá ke, anduna yá è d̄mɛ aɛ mà be, lemɛ, lemɛ ke auo, auon yó?

¹⁸ Lán Luda náanɛ ví nà, yá kè wá òare né lemɛ, èe ke auonlo.

¹⁹ Luda Né Yesu Kirisi kè mapi kɔn Silasio kɔn Timɔtio wa à yá waazi kèare né gbɛ kè è be lemɛ, èe ke auonlo, àmbe Luda eè ũ.

²⁰ Zaake lé kè Ludaa gbɛ píngi yápuraa è ke à guumɛ. Beee yánzi kɔn Yesu Kirisi t̄son wè be, aami, Luda t̄bɔna yánzi.

²¹ Luda bé à wa kásãa p̄ɛ Kirisi guu kɔn apino, à wa diɛ a pó ũ,

²² à a sèeda kèwa, à a Ninii dà wa swɛn pó kè wé e kpégaau ũ.

²³ Luda ma n̄se d̄s, àmbe ma sèedadee ũ. Kè má yezi mà a b̄b̄o a d̄nlo yānz̄in m̄eé gá K̄orintizi d̄ro.

²⁴ Èe ke w̄eé gb̄aa m̄oore a ludanaan̄ek̄ena musunlo, zaake a k̄as̄aa p̄eé k̄ò, w̄eé z̄i keεao a p̄onnaa yānz̄ime.

2

¹ Ben ma z̄eο k̄e m̄é m̄ó a kiia k̄ōn n̄seyakanao d̄ro.

² Tó má tò a n̄se yàka, dé bé eé ma p̄o ke nnaa, tó èe ke am̄o a k̄e ma a n̄se yàkaareno baasiroo?

³ Ma takada k̄èare le, le tó ma m̄o a gwa, am̄o a k̄e á de à ma p̄o ke nnaano tón ma n̄se yakaro yānz̄ime. Má d̄s s̄ans̄an̄ k̄e ma p̄onnaa né a p̄ingi p̄onnaame.

⁴ Ma takada p̄i k̄èare naw̄eā guu k̄ōn p̄osia bítao k̄ōn w̄eé'io pl̄èple, èe ke le a p̄o yaka yānz̄inlo, le àḡo d̄s lán má yezi nà yānz̄ime.

S̄uukena k̄ōn taarideeο

⁵ Tò, tó gb̄eke n̄seyakana yā k̄e, èe ke ma n̄sen à yàkaro, a p̄ingi p̄ón à yàka, ke a gb̄eken̄o, le màton o à ḡe olaro.

⁶ Ìaa k̄e a paridee dà adee p̄ia m̄à.

⁷ Beee yānzi à s̄u keo tia, à à làakari kp̄aene, le à p̄osia bíta tón à kaatero yānzi.

⁸ Beee yānzi ma agbaa kp̄aare, à odoane t̄ēt̄ēt̄ē k̄e á yezi.

⁹ Àmbe à tò ma takada k̄èk̄āa k̄èare, ma lí p̄eεoawa, le mà e mà d̄s tó a yā k̄e má òare k̄ūna p̄ingi.

¹⁰ Tó a gb̄e k̄e k̄ōn à taario, m̄eé adee k̄e se. Zaake tó ma gb̄e yā k̄ene, tó yākee ḡaa ḡo kuu, m̄eé ke a yānzi Kirisi aez̄i,

¹¹ le Set̄an̄ tón ònd̄o daewaziro yānzi, zaake wá à m̄onafikin̄o d̄s.

Luda z̄ikerino

¹² K̄e ma ka Toroasi le mà Kirisi baaru nnaa kp̄á, Dii z̄é b̄ome,

¹³ m̄ode ma làakari kpaenaro, k̄e m̄eé ma gb̄endo Titu ero yānzi. Ben ma lé z̄ánma gwe, ma da Masedonia z̄én.

¹⁴ Ma s̄ábu k̄e Ludane, zaake èḡo d̄oowe ae guro p̄ingi, weèḡo z̄iblerin̄o ũ Kirisi guu, weè à d̄na ḡū dagula gu s̄anda p̄ingia.

¹⁵ Zaake wá de tuaetiti ḡunnadee k̄e Kirisi kp̄ata Ludane ũ gb̄e k̄e èe ní mì siino té k̄ōn gb̄e k̄e āoε kaateeno.

¹⁶ Wá de ḡe ḡū ũ gb̄eken̄one, ben è gaa īinne. Wá de w̄endi ḡū ũ gb̄e kpaan̄one, ben è w̄endi īinne. Wa dé bé à k̄a à z̄i beee keε?

¹⁷ Wá de lán gb̄e k̄e āèḡo laa taa k̄ōn Luda ȳaon̄o bàro. Kirisi guu weè yā o k̄ōn n̄sepuraaο k̄ōn Luda d̄nao à z̄irino ũ.

3

¹ Wa εara w̄eé wa z̄inda s̄ábu kpaan̄ yó? Wa bà kú k̄ōn s̄eεda takada k̄e wà k̄èaree ke k̄e á k̄ēn̄eο lán gb̄eken̄o bàn yó?

² Àmbe wa takada p̄i ũ k̄e k̄ena wa sw̄eā. Baade p̄ingi é f̄s̄ à d̄s à à kyó ke.

³ Èe odoa gupuraa k̄e àmbe takada k̄e Kirisi k̄e à n̄awe wa ozi ũ. Èe takada p̄i k̄e k̄ōn āntu'ioro, à k̄e k̄ōn Luda W̄endide Niniioμε. Èe k̄e gb̄e walaaaro, à k̄e a sw̄eame.

⁴ Yā k̄e wá à náane v̄iin gwe Luda aez̄i Kirisi ḡaz̄i.

⁵ Èe ke wa ka wa z̄indane wà be, yā p̄i b̄o wa kiianlo, Ludan wa gb̄aaa ũ.

⁶ Àmbe à wa kaa, ben wá de à bà kuuna kōn gbēnɔ dufu zīkerinɔ ũ. Èe ke doka kè kēnanlo, Luda Nini yāme. Zaake doka è gaa iñne, Ninii pì sɔ, è wèndi iñne.

⁷ Kè Luda doka kè gbè walaaa, à gakuì bò Musa uua. Baa kè à tékena e gí kero, Isarailinɔ e fɔ wà gwàro. Tó zé kè è gaa iñne pì bò kōn gakuì beee takao,

⁸ weé Ninii pì zé gakuì yā o dɔɔ?

⁹ Tó zé kè è yā dañlaa gakuì vī, èndè zé kè è tó yā bɔnyo nnaa gakuì deàla zà.

¹⁰ Pó kè gakuì vī yāa gakuì vī dɔro, gakuì kè deàlaa pì yānzi.

¹¹ Tó pó kè èe gí keroo bò kōn gakuìo, pó kè ègɔ kuu gakuì deàla zà.

¹² Zaake wá tãmaa beee taka vī, weè yā o kōn kùgbãaa,

¹³ èe ke lán Musa bàro, kè à sáta kù a uua le Isarailinɔ tón à uu tékena kè è gí keroo yāana ero yānzi.

¹⁴ Mɔde aɔ swā gbãa, zaake ai gbãa tó aɔe Luda bà kuunañyo takada kyó kee, sáta dōnkɔ pì ègɔ da n laasuulame. È goro, séto gbē kú Kirisi guu baasiro.

¹⁵ Ai gbãa tó aɔe Musa takada kyó kee, sáta pì ègɔ da n laasuulame.

¹⁶ Mɔde tó gbē ae dɔ Diia, sáta pì è goa.

¹⁷ Dii pìn Luda Nini ũ, bensɔ guu kè Dii Nini pì kún, è tó wà gɔ n zīdane.

¹⁸ Wamɔwa kè pó gò wa uuanɔ, wée Dii gakuì ɔɔɔañne lán dígi bà, weègɔ lii lán à bà gakuì gɔ kaa gakuila. Dii kè de Luda Nini ũu pì kenan gwe.

4

Luda zìrinɔ zī

¹ Beee yānzi lán Luda zī beee dàwe a sùu guu nà, weè kpasoro.

² Wa ɔ kpà asii wísaiyānzi, weè yā ke kōn mɔnafikioro, bensɔ weè Luda yā lie kpeegāndaro. Weè yāpuraa oñne súusu, le wà wa zīnda ɔɔa baade pिंगine Luda aezi.

³ Tó baaru nnaa kè wée kpa utename, gbē kè aɔe kaateenɔn à utenañne.

⁴ Zaake anduna kèkii dii Yesusaideenɔ wée vīa kũñne, le aɔton baaru nnaa sí, Kirisi kè de Luda taka ũu gakuì guu puñnero yānzime.

⁵ Wa zīnda kpàakpan wée keero, Yesu Kirisi diikèe kpàakpan wée kee, bensɔ wée zī keeare à yānzi.

⁶ Luda bè, guu pu gusiaan, ben à guu pù wa swèn le dɔ. Gupuraa pì de à gakuì kè èe té kee Kirisi uua dōna ũ.

⁷ Wá auziki beee vī wa mè kè de lán gù oroo bànɔ guu, le wà e wà dɔ kè gbãa bíta pì bò Luda kiiame, èe ke wa kiiianlo.

⁸ Wègɔ ïa daawa kpa sãnda pिंगia, baa kōn beeeo weè furo. Wè bídi ke, mɔde wa tãmaa è yāaro.

⁹ Wè wée tãwa, mɔde Luda è wa tónlo. Wè wa pãe, mɔde weè garo.

¹⁰ Gurɔ pिंगi wá kú Yesu gaa taka bori lézi, le à kuuna e à ɔɔa wa mèa yānzi.

¹¹ Zaake wamɔwa kè wá bēenɔ weègɔ kú gaa lézi Yesu yānzi, le à kuuna e à ɔɔa wa mè kè eé gaaa.

¹² Len gaa pì e zī kee wa guu le, bensɔ wèndi e zī kee a guu.

¹³ À kēna Luda yān wà bè: Má Luda náane vī, ben ma yā ò. Wapinɔ sɔ wa Luda náane dōnkɔ pì kè, ben wée yā oo à yānzi.

¹⁴ Zaake wá dɔ kè lán Luda Dii Yesu fēe gaan nà, eé wa fēeo gaan se, eé wa káe a aezi ledo kōn apinɔ.

¹⁵ Yā kēnɔ pिंगi e wa lee a yānzi, le Luda gbēke kè èe lii gbēnɔzi pari e à sáabukpana kaara à tóbɔna yānzi.

Wéedɔna mè dufuzi

¹⁶ Beee yānzi weè kpasaro. Baa tó wa mèbaa e kaateε, wa ninii ègõ dufu kúu lán guu e dɔɔ ná.

¹⁷ Wa wéetamma néngo kè eé gǣte kèkii e gakui bíta kè è yāaroo iiwe, kè èe sí lékõziro.

¹⁸ Wa wée pé pó kè wè wée siàlero, sé pó kè wè wée siàleroo. Zaake pó kè wè wée siàle né gurɔplaapɔmε. Pó kè wè wée siàleroo sɔ, ègõ kuu gurɔ píngi.

5

¹ Wá dɔ kè tó wa sò kè wá kún kpé ũ anduna kè guu yàka, Luda é kpé kè wèe dɔ kɔn ɔoro kpáwa a be ai gurɔ píngi.

² Tia sɔ weè mbo sò pì guu, wá yezi wà ludambe pò pì da,

³ zaake tó wa bɔ sòn, wégõ kuu mè sairo.

⁴ Gurɔ kè wá kú sò kèkii guu, weè mbo lán wá aso sɛna bà. Èe ke wá yezi wà bɔ à guunlo, wá yezi wà ludambe pò dame, le wèndi wa sò kè eé gaa pì mó.

⁵ Beee yānzin Luda wa soru kezi, ben à a Ninii kpàwa pò kè wé e kpégauu ũ.

⁶ Beee yānzi wa kù ègõ gbāa. Wá dɔ kè gurɔ kè wá kú mè kèkii guu, wá kú Dii kiiaro.

⁷ Zaake ludanaanekenan wá kúo, èe ke wéesinaàle yānlo.

⁸ Wa swè ègõ kpaena. Bona sò pìn gana Dii kiian wá yezi.

⁹ Kuuna mè guun yoo, bɔna à guun yoo, weègõ wetεε wa yā káne.

¹⁰ Zaake Kirisi égõ vēena a tintia, wa píngi wé bɔ wà zε à aε, eé fīa bo wa baadene à kuuna mè guu yākenaa, à maaa ke à zaaa.

Gbēnteenɔ kɛna nna kɔn Ludao zī

¹¹ Lán wée vīa keε Diine le ná, weè wete gbēnɔ yā pì zé e. Ludaa wa dɔ sānsān, bensɔ wá yezi à wa dɔ a swèn le dɔ.

¹² Wée wa zīnda sáabu kpaa a kiia dɔnlo, wée a gbaa zé à ĩa dā wa yā musume, le à e à yā we gbē kè è ĩa dā kɔn mèbaayāo, èe ke swè yānloola.

¹³ Tó ée daa wa mì liε, Luda yānzime. Tó wá kú wa dɔrɔa, a yānzime.

¹⁴ Zaake Kirisi yenzi bé èe té kaawagu. Wá è tó gbē mèn doo gà gbē píngi yānzi, aɔ gà n píngin gwe.

¹⁵ À gà gbē píngi yānzi, le gbē kè aɔ gɔnɔ tóngõ kuu n zīnda pò ũ dɔro, sé gbē kè gà n yānzi à vù pò ũ.

¹⁶ Beee yānzi weè gbēke gwa lán anduna gbēnɔ è gwa ná tia dɔro. Baa kè wá Kirisi dɔ lán anduna gbēnɔ à dɔ ná yā, wá à dɔ le tia dɔro.

¹⁷ Zaake tó gbē kú Kirisi guu, à gɔ gbē dufu ũ. À kuuna zii gǣte, kuuna dufu bé à gɔne.

¹⁸ Beee bɔ Luda kiiame píngi. À wa keao nna Kirisi gāzī, ben à gbēnɔ kɛnaao nna zī dāwe.

¹⁹ Kirisi guu Luda anduna kè a zīndao nna gbēnɔ taarinɔ yā dana sai, ben à gbēnɔ kɛnaao nnaa pì yā nàwe wa ɔzī.

²⁰ Beee yānzi Kirisi gēenɔn wa ũ. Ludaa e gbēnɔ sisii wa gāzī. Wa agbaa kpàare Kirisi gbèn, à ke nna kɔn Ludao.

²¹ Ludaa tò durunsaidee gɔ durun agbaakpabɔ ũ wa yānzi, le kuuna à guu Luda tó yā bɔwao nna.

6

¹ Zaake Luda zīkeri daanon wa ũ, wa agbaa kpàare, àton Luda gbēkeε sí à à ke pāro.

² Luda bè:
Ma yā māmama a gurɔɔa,
ma dɔnle mīsina gurɔ.

Gurɔɔ kà sa, gbàan m̀sina gurɔɔ p̀i ù.

³ Weè yā kè eé tó gbē fuu kero, lè wàton wa zī taari ero yānzi.

⁴ Weè wa zīnda ɔɔɔa gbēnɔne zé sànda p̀ingi guu kè Luda zīkerinɔn wa ù. Weè mena f̀o maamaa k̀n ìadammao k̀n nawēao k̀n wéetámmanao.

⁵ Wà wa gbē, wà wa ka kpésiaan, wà f̀ewazi. Wa zī gbāaa kè, wée e wà ii òro, nɔaa wa de.

⁶ Wá òɔańne k̀n ǹse puraaɔ k̀n d̀nao k̀n s̀uo k̀n maakenaɔ k̀n Luda Ninio k̀n yenzi m̀nafiki saio

⁷ k̀n yāpura'onao k̀n Luda gbāaaɔ. Wá yāmaakebɔnɔ k̀na wa ɔplan k̀n wa ɔzεεɔ.

⁸ Wè wa kpe da, wè wa kpe bɔ. Wè wa tó zaaa sí, wè wa tó nnaa sí. Yāpuradeenɔn wa ù, ben wè wa diε m̀nafikideenɔ ù.

⁹ Tódeenɔn wa ù, ben wè wa diε lán gbē kè wà n̄ d̀roonɔ bà. Wá bēε fá, ben wè wa diε gèɔ ù. Wè wa diε p̀ogbēnanɔ ù, m̀de wè wa dero.

¹⁰ Wa pɔɔ èg̃ɔ nname, ben wèg̃ɔ wa diεε p̀osiadeenɔ ù. Weè gbēnɔ ke auzikideenɔ ù pari, ben wèg̃ɔ wa diεε takaasideenɔ ù. Wá p̀o p̀ingi v̄i, ben wèg̃ɔ wa diεε p̀osaideenɔ ù.

¹¹ Kɔrintideenɔ, wa yā òare s̀usu, wa wa ǹse wèare.

¹² Wée wa ǹseguuyā utearero, m̀de a a p̀o ùtewe.

¹³ Ma yā òare lán ma nénɔ bà. Lán wa wa ǹse wèare nà, à a ǹse wèwe lè se.

Àton ke s̀enkpe k̀n Yesusaideenɔoro

¹⁴ Àton ke s̀enkpe k̀n Yesusaideenɔoro. Yā maaa bàa ùgba k̀n à zaaao? Bón gupura k̀n gusiaao v̄i k̀n k̀so?

¹⁵ Kirisi yā é k̄ sé k̀n Setān p̀o diamε? Dian Yesudee bà ég̃ɔ kú k̀n Yesusaideeɔ?

¹⁶ Luda kpé è k̄ sé k̀n tāanɔɔ? Zaake Luda Wèndide kpén wa ù, lán à ò nà: Még̃ɔ kúnyo, még̃ɔ té n̄ té,

még̃ɔ de n̄ Luda ù,

aṣég̃ɔ de ma gbēnɔ ù.

¹⁷ Beee yānzi Dii bè:

À kēr̀ma, àg̃ɔ kú adona,

àton ɔ ke p̀o gbāsīaro,

mé a sí,

¹⁸ még̃ɔ denε De ù,

ég̃ɔ de ma nég̃ɔgbēnɔ ù k̀n ma nénɔgbēnɔ.

Dii Gbāapingide bé à ò.

7

¹ Ma gbē yenzideenɔ, lán Luda lé gbèwe lè nà, wà m̀i kē yā kè è mè k̀n niniio gbāsī léa mámmam, wà wa kuuna adona lé papa v̄iakena Ludanε guu.

Pɔlu pɔɔ kè Kɔrintideenɔa nna

² À tó wa yā g̃ɔ kú a swèn. Wée taari ke gbēkenero, wée gbēke sāsāro, wée gbēke takii kero.

³ Mée beee o mà yā daoalanlo. Má ò yā kè a yā kú wa swèn wà ga lèdo ke wàg̃ɔ kuu lèdomε.

⁴ Má a náanekena maamaa, mè lé gbēε a yā musu maamaa. Wa nawēakena guu p̀ingi ma làakari kpaena métεmεte, ma pɔɔ kè nna à gè ɔla.

⁵ Baa kè wa ka Masedonia b̀sun, wa mè kpaenaro. Nawēa lìgawazi kpa sànda p̀ingia, wà f̀ewazi k̀n swèeo, v̄ia gèwagu.

⁶ Ben Luda kè è yèsaideenɔ sé lezī wa se lezī Titu m̀na guu.

⁷ Èe ke à mɔnan adoro, kè a à sè lezĩ yānzime dɔ. À bèwe ée ma bege kee, á kú tómadŷyāa guu, ma yā a kūna gbāa sa, ben ma pɔnnaa kàara.

⁸ Baa kè takada kè má kèaree a nòse yàka, mée ma nòse liero. Kè má è takada pì a nòse yàka gurɔ plaa, le ma nòse liè yā,

⁹ mɔde ma pɔɔ kè nna sa. Èe ke kè ma a pɔɔ yàkaare yānzinlo, kè a pɔsīaa tò a nòse liè yānzime. A nòseyakana pì bò Luda kiiame. Beee yānzi wée ásarukearero.

¹⁰ Pɔsīaa kè bò Luda kiia, è tó gbē nòse liè à m̀sina e, eé tómadŷyāa kero. Anduna pɔsīaa bé è gaa ínne.

¹¹ À gwa pò kè pɔsīaa kè bò Luda kiia pì ìare. A mè wà sa, a gi kɔn a zĩndao, a làakari fèe, vīa a kū, a bege kè, a wée tà, a n̄ swā gà. Yā pì guu píngi a a zĩnda òdɔa kè á taari vī yā pì guuro.

¹² Baa kè ma takada pì kèare, èe ke gbē kè taari kè ke gbē kè wà taari kène yānzinlo, má kè Luda dɔna guume, le a yewazina e à bɔare gupuraa.

¹³ Beee yānzi wa làakari kpaena. Wa làakari kpaena pì gbera, wa pɔnnaa kàara maamaa Titu pɔnna yā musu, kè a píngi á tò à ninii sù yānzi.

¹⁴ Ma lé gbène kɔn a yāo yā, ée tó wí ma kuro. Lán wa yāpuraa òare yā píngi guu nà, len wa légbēna Titune kè yāpuraa ũ le.

¹⁵ Lán a bèe līne nà, a à kpe dà, bensɔ a à yā mà a píngi, tó à dò a yā pìn, à yenaazii è kaaramè.

¹⁶ Ma pɔɔ ègɔ nna, kè má a náanekena yā píngi guu yānzi.

8

Kɔkamasakena

¹ Wa gbēno, wá yezi àgɔ gbēkeee kè Ludaa kè Masedonia bùsu sɔsinone dɔ.

² Aɔ yɔagwana kɔn wéetamma pásio guu, aɔ pɔɔ kè nna maamaa, ben baa kɔn n̄ takaaside búgubugukeeo aɔ gba dà à gè ɔla.

³ Má òare aɔ gba dà kɔn nòseo do n̄ gbāa lén, à de n̄ gbāaala se.

⁴ Aɔ wée kèwa n̄ zĩnda kúe kɔn kúeo, wà n̄ gba zé n̄ ɔ e àgɔ kú Luda gbēno kámasakena guu.

⁵ Aɔ kè de pò kè wa wée dɔzila, aɔ n̄ zĩnda kpà Diia gĩa kɔn wapino dɔ Luda pɔyezi guu.

⁶ Beee yānzi wa wée kè Titua à gá kámasa yā kè à nàa a té m̀ de.

⁷ Zaake á gbāa yā píngi guu, ludanaanekena kɔn yā'onao kɔn dɔnao kɔn yā píngi aiao kɔn yenzi kè á vīwao, àgɔ gbāa kámasa pì kena guu dɔ.

⁸ Èe ke mée yā diɛarenlo, aĩa kè gbē pāndenɔ kèn mée ooare, le mà a yenzi yāpuraa dɔ.

⁹ Á wa Dii Yesu Kirisi gbēkeee dɔ. Pódee ina gò pòsaidee ũ a yānzi, ben à pòsaidekeee guu à a ke pòdeenɔ ũ.

¹⁰ Lán má è nà yā pì musun yè: À kɔ sio amɔa kè a ze kɔn yā pìo zaa muyā bensɔ ée keeno,

¹¹ à yā pì m̀ de sa. Zaake a sorumi mà kɔn à kenao, à ke a gbāa lén.

¹² Tó gbē gba dà kɔn nòseo do pò kè à vī lén, èe ke kɔn pò kè à vīroonlo, beee bé è ká.

¹³ Èe ke mée asoo lagoo gbē pāndenone, mée diiarenlo, le à ke sēnkpe.

¹⁴ Tia lán kè bà zaake pò diazi, à kpá gbē kè pò è kēsāmmaɔa, le zīkea tó pò dīnzi, bensɔ pò kēsāawa, aɔé kpáawa. Lán beee bà égɔ sēnkpe.

¹⁵ Lán à kēna Luda yān nà wà bè:

Gbē kè sèe bíta pò e diziro,

gbē kè sèe fète pò e kēsāro.

Titunɔ yā

- 16 Ma sáabu kè kɔn Luda, kè à tò a yā kú Titu swèn lán à kú ma swèn nà se.
 17 À wa yā mà, à mè wǎ à mɔ a gwa, lán à pɔɔ yezi nà.
 18 Wa gbē doo kè à tɔ dàgula sɔsinɔ té n pínɡi baarunnakpana musun wá dànɛ.
 19 Beee gbera dɔ sɔsinɔ à dà à gáwao kámasa zīi kè wée kee ke. Wée zīi pì kee
 Dii tóbɔna yānzime kɔn aīa kè wá vīo.
 20 Wá yezi gbēke wa taari e lán wée kee nà kɔn gba bíta kè na wa ɔzī yāoro.
 21 Èe ke yā kè maa Diinen wée pɛea adoro, yā kè maa gbēnteenɔnɛme se.
 22 Wa wa gbēndo pānde dàíne dɔ. Wa à làakari gwà à gènn lé vīro, wá è à aīa
 vī yā pínɡi guu, bensɔ à aīa èara à kàara tia, kè à a náanekena yānzi.
 23 Titu daa sɔ, ma zīkeri daa kè weè a maa wete ledoon à ũ. Wa gbē kpaano
 sɔ, sɔsinɔ zīrinɔme, aɔmbe Kirisi tóbɔrinɔ ũ.
 24 Beee yānzi à ɔɔaíne kè á yeñzi, le sɔsi pì gbēnɔ dɔ kè lé kè wée gbēe a yā
 musu né yāpuraame.

9

- 1 Èe kɔ sío mà takada kēare Luda gbēnɔ kɔ kámasa kena pì yā musuro,
 2 zaake má dɔ kè a nòse maa dà, ben ma lé gbè Masedonia gbēnɔne ma bè,
 Girisi gbēnɔ sorumi mà zaa muyā. A aīakena pì n gbē parideenɔ mè fēe.
 3 Ben ma wa gbē pìnɔ zīawa, le àgɔ kú soru guu lán ma ò nà, le lé kè wá gbè
 yā pì musu tón ke pāro.
 4 Tó Masedonia gbēkenɔ tēmazi, tó aɔ mò wà è kè a sorumi e maro, wí é wa
 kū, kè wa a náanekena yānzi. Weé a pɔ o dɔɔ?
 5 Beee yānzi má diè kè à maa mà o gbē pìnɔne aɔ dɔme ae, aɔ gbaa kè a gīake a
 à lé gbè yā keke káaku, le a sorumi ma, àgɔ de nòsedo gbaa ũ, èe ke gba tiasinlo.

Gbadana kɔn nòse do

- 6 Àgɔ yā kèkii dɔ:
 Tó n tɔ fète, né kè fète,
 tó n tɔ bíta, né kè bíta.
 7 Baade kpá lán à dà a swè guu nà uusisina sai tiasi sai. Luda ye gbē kè è gba
 da kɔn pɔnnaozi.
 8 Luda é fɔ à tó aubarika pínɡi gɔ diazi, le gurɔ pínɡi pɔ pínɡi mɔawa yā pínɡi
 guu ai à gɔ diazi à yā maa pínɡi keo.
 9 Lán à kēna Luda yān nà wà bè:
 È gba da takaasideenɔne maamaa,
 à yāmaakena yāana vīro.
 10 Lán Luda è pɔborii kpá pótɔria nà kɔn pɔ kè wè bleo, eé pɔborii kpáawa, à
 kaaraare, le a maakena ɔgbɛ e à ɔ tá.
 11 Eé a ke pɔdeenɔ ũ yā pínɡi guu, le àgɔ gba daa bítabita gurɔ pínɡi, gbēnɔ Luda
 sáabu kpá gbaa kè á dàíne wa gāzī yānzi.
 12 Zaake Luda gbēnɔ pókēsamma bókɔten kámasa zīi pì e kee adoro, eé tó Luda
 sáabukpana dagula maamaame dɔ.
 13 Gbēnɔ é Luda tɔ bɔ, zaake kámasa kè á kè pì é ɔɔaíne, kè a mì siè Kirisi baaru
 nnaa kè a zeone, bensɔ a gbēkee kèíne kɔn gbē pínɡio kɔn nòse do.
 14 Aɔé adua keare kɔn a yāo dana n swèn Luda gbēkee kè pisiawa yānzi.
 15 À Luda sáabu kpá à gbaa kè gè onala yānzi.

10*Pɔlu gina kɔn a zīndao a zī yā musu*

1 Mamɔma Pɔlu, ma agbaa kpàare kɔn Kirisi nɔseyĩio kɔn à buseκεεο, mamɔma kè wè be, tó má kúao má buse, tó má kúaoro sɔ, μεεγɔ pāsĩ.

2 Ma wée kèawa, tó ma mɔ, àton tó màgɔ pāsĩaoro, zaake mé fɔ màgɔ pāsĩ kɔn gbē kè aɔè be anduna yā bé èe dɔɔwe aenɔ.

3 Wá kú anduna guume, mɔde weè zĩ ká lán anduna gbēnɔ bàro.

4 Wa gɔkɛbɔnɔ né anduna pónlo, Luda gɔkɛbɔ gbāaa kè weè zeki gbāaano gboroonɔme. Weè ege leokpakɔanɔ gboroo

5 kɔn wada yā kè è gínne wà Luda dɔɔo píngi. Weè laasuu píngi mile ble, le aɔ mì sie Kirisine.

6 Tó a mì siewe mámmam, wa yāa kè wà wée tā swāyāmarisaideenɔ.

7 Èè yā gwa musume. Tó gbē a zĩnda náanekena kè Kirisi pón a ũ, adee gɔ dɔn kè Kirisi pón wa ũ lán à bà se.

8 Baa tó ma lé gbē à kè bíta iko kè Dii kpàwa yā musu, wí é ma kũro, zaake a kāsāpεena yānzime, èe ke a leena yānzinlo.

9 Àton ke lándɔ má yezi mà vĩa dadaazi kɔn ma takadakēnao bàro.

10 Wè be ma takadanɔ bèè vĩ, bensɔ aɔ gbāa, mɔde tó wà wée sìmale, è n kũ gbāaro, ma yā è ká póke lézĩro.

11 Gbē kè aɔɔe oo leenɔ gɔ dɔ kè lán wa yānɔ de nà takadanɔ guu tó wá kúaoro, len wé ke le, tó wa kɔ è.

12 Dén kèwe wà wa zĩnda ke sēnkpe kesɔ wà wa zĩnda lékɔzi kɔn gbē kè aɔɔe n zĩnda sáabu kpaanɔ. Tó aɔ n zĩnda kpàkɔsɔ kɔo kesɔ aɔ n zĩnda lèkɔzi kɔo, aɔègɔ ɔndɔro.

13 Wamɔwa sɔ, wé lé gbē à gē ɔlaro. Wé lé gbē ikokékii kè Ludaa diewe lémmε, kè à kà a kiia se.

14 Lán wa ka a kiia nà, wée vĩa wa ikokéki lélaro, zaake wa mɔ kɔn Kirisi baaru nnaao ai a kiia káaku.

15 Weè lé gbē à gē ɔla wà gbē pāndenɔ zĩ ká wa pólaro. Zaake a ludanaanekena e kaara, wá yezi zĩ kè wée kee a té ɔ tá maamaa ai à ká ikokékii kè Ludaa diewe lén,

16 le wà gá wà baaru nnaa pì kpá bùsu kè kú a aenɔ guu, légbēna kɔn gbē pāndenɔ kāndagbεbanao sai.

17 Tó gbē yezi à lé gbē, à gbē Dii yā musu.

18 Èe ke gbē kè è a zĩnda sáabu kpá bé à maaro, sé gbē kè Dii è à sáabu kpá.

11

Pɔlu kɔn zĩri egeenɔ

1 À menamao kɔn ma yɔnkɔkeεo féte. Mɔde ée menaa kò.

2 Lán Luda è nɔsegɔaanɔ kpá nà, len méε kpaε le se a yā musu. Ma a kpa gɔ mèn dooa, àmbe Kirisi ũ, le mà a kpāsāa nɔkparε lezii ũ.

3 Lán mlè ɔndɔ kè Awauzi nà à à sàsá, vĩa e ma kũu kè eé a laasuu likɔaare le se, le à a nana Kirisia gbāsĩ sai kɔn nɔseo do tó.

4 Tó gbēke mò à Yesu yā kè bò ado kɔn wa póo waazi kèare, eè wezi aaga. Èè ninii kè bò ado kɔn kè á sio sí, eè baaru nnaa kè bò ado kɔn kè á mào ma.

5 Méε daa má kēsāna zĩri kè a n díe bíta m̀nɔzi yāke guuro.

6 Baa tó ma lé nnaro, má dɔna vĩa. Wá òdɔaare a píngi tètētē yā píngi guu.

7 Kè ma baaru nnaa kè bò Luda kiia waazi kèare pɔsinaawaa sai, ben ma a zĩnda bùsa a kaarana yānzì, ma taari kèn yɔ?

8 Ma sɔsi pāndenɔ takii kè, ma a asaia èrímma, le mà e mà zĩ keo a té yānzì.

9 Gurɔ kè má kúao, tó pó e kēsāama, mèè ãa da gbēkearo. Wa gbē kè aɔ bò Masedonia bùsunno m̀mε kɔn pó kè èe kēsāamaao. Méε we mà ke a gbēkenε asoo ũro, bensɔ mé we mà ke a gbēkenε asoo ũro.

10 KƆn Kirisi yāpuraa kè kú ma guuo, gbēke é kpáme mà lé pì gbē Girisi b̀usunlo.

11 B́yānzin má ò lēzi? Ludaa d̄s kè má yeazi.

12 Yā kè mée kēē, mégō kēēme, lē mà gbē kè āoē n̄ zĩ lēkōzi kƆn wa p̄on̄o kāsāa kēē kƆn n̄ légbēnan̄o.

13 Gbē beee takan̄o né z̄iri egēen̄ome! Z̄ikeri m̄onafikideen̄ome! Āsè li Kirisi z̄irin̄o ũ.

14 Yābonsaenlo. Baa Setān pì è li gupura malaika ũ se.

15 Zaake lēme, tó à z̄ikerin̄o l̄i yā maa z̄ikerin̄o ũ, yābonsaenlo. Zāazāa āsè n̄ yākena gbè e.

P̄olu nawēakena a z̄irikē guu

16 Ma eara mée oo d̄o, gbēke tón ma gwa yōnk̄o ũro. Tó len s̄oro, àgō ma diēe lán yōnk̄o bà, lē mà e mà lé gbē fēte.

17 Yā kè mée oo, Dii bé à ma danlo. Lé kè mée gbēe ma z̄inda náanekena guu, mée gbēe m̄isaikēē guume.

18 Zaake gbēn̄o e lé gbēe n̄ z̄inda yā musu pari, mapi se mé gbē.

19 Zaake a ̄ond̄orin̄o è mēna f̄s kƆn m̄isaideen̄o kƆn p̄onnaao.

20 Tó wèe a kēē z̄on̄o ũ, tó wèe a aru mii, tó wèe a takii kēē, tó wèe denlaa ōōōaare, tó wèe a swān kēē, è mēna f̄s.

21 Yāpurame, wá buse kƆn yā beeen̄o kenao! Beee kēme wíyā ũ! M̄ode p̄o kè gbē náanekena, è à lé gbēe, má à náanekena se. Mée beee oo yōnk̄okēē guume.

22 Eberun̄on̄ n̄ ũs? Àmbe ma ũ se. Isarailin̄on̄ n̄ ũs? Àmbe ma ũ se. Ibraĩ boriin̄on̄ n̄ ũs? Àmbe ma ũ se.

23 Kirisi z̄ikerin̄on̄ n̄ ũs? Má à z̄ikeri ũ deńla. Mée oo lán ãadee bàme. Ma z̄i kè deńla, wà ma da kpésiaan deńla, má a gbēna gèn lé d̄oro, ma kuuna gaa lézĩ gèn lé v̄iro.

24 Yudano ma gbē kƆn flào lé baplaa mèn dosai ai gèn s̄oro.

25 Wà ma lēle kƆn ḡo gèn aagō. Wà ma papa kƆn gb̄eo gèn do. Goro'ite lé k̄uēmao gèn aagō, ma ke guro do ísaa guu f̄āantē kƆn gwāav̄io.

26 Ma wétegana paridee guu m̄ègō kú kari guu: Swa kari, kpāi wéedewen̄o kari, Yudano kari, bori pānden̄o kari, wéte guu kari, s̄ete kari, ísia kari, Yesude egēen̄o kari.

27 Ma z̄i gbāaa kè kƆn wāwāao, ma itē kè à gèn lé v̄iro, n̄oaa ma de, ímii ma de, m̄ègō kuu p̄obleē sai gèn baaagō, má té b̄ūo ãa guu.

28 À kpaan̄o ona baasi s̄osin̄o p̄ingi laasuu è ãa dama lán guu e d̄o nà.

29 Dé bé eé busa, mà gí busazii? Dén weé kē z̄éa à gí ̄mazii?

30 Tó à k̄s̄iò mà lé gbē, mé gbē ma gbāasaikēē musume.

31 Luda wa Dii Yesu Kirisi Dee d̄s kè mée egēe tooro. Wàgō à s̄abu kpaā guro p̄ingi!

32 Guro kè má kú Damasiku, ben kí Areta asakpaa bè wà wéte pì b̄iilen̄o dākpa, lē wà e wà ma k̄ū yānzi,

33 ben wà ma b̄o windo guu, wà ma pita kƆn b̄ào gb̄i guu b̄i kpēē, ben ma bàa s̄i.

12

P̄olu wéegupu'ena

1 À k̄ū tiasi mà lé gbē. Baa kè à àre v̄iro, mé lé pá wéegupu'enan̄o kƆn yā kè Dii òd̄oamēen̄o sa.

2 Má gbēke d̄s Kirisi guu, wà à sè wà ḡaao ai ludambe aagōdeen, à wè ḡero dosain yè. À ḡa kƆn m̄ēon yó, m̄ē sain yó, má d̄oro, sé Luda.

³ Má d̄s k̄è wà adee p̄i s̄è wà ḡaao ai auzennamm̄e. À ḡaa k̄õn m̄èon ȳó, m̄è sain ȳó, Luda b̄é à d̄s.

⁴ À ȳá k̄è è sí oroo mà, k̄è gb̄ẽntee é f̄s à t̄õk̄eroo.

⁵ Mé lé gb̄ẽ adee ȳá musu, mé gb̄ẽ ma z̄ĩnda ȳá musuro, sé ma gb̄ãasaik̄ee ȳá.

⁶ Baa tó mé lé gb̄ẽ, èe k̄e má ȳõnk̄õnlo, zaake ȳãpuraan mé o. M̄ode mé lé gb̄ẽro, le gb̄ẽke tón ma dīe de p̄ó k̄è à èma ke ȳá k̄è à mà ma l̄enlaro.

⁷ Le m̄àton ãa d̄á ȳá b̄íta k̄è Ludaa òd̄oam̄een̄o musuro ȳãzi, à p̄ó s̄òto ma m̄è guu Set̄án z̄ĩri ù, àḡõ w̄ée t̄ãama, le m̄àton ãa d̄ãro ȳãzi.

⁸ Ma w̄ée k̄è Diia ḡèn aaḡõ ȳá p̄i musu, le à p̄ó p̄i b̄o ma m̄èn,

⁹ ben à b̄èm̄e, a gb̄ẽk̄ee k̄è ēe kem̄ee m̄òma. Gb̄ãasaik̄ee guun a gb̄ãa papana è b̄õn. Beee ȳãzi mé lé gb̄ẽ k̄õn p̄õnnaao ma gb̄ãasaik̄ee musu, le Kirisi gb̄ãaa ḡõ kú ma guu.

¹⁰ Àmbe à tò m̄èè p̄õnnaa ke k̄õn gb̄ãasaik̄eeo k̄õn w̄idammao k̄õn naw̄eao k̄õn ãadammao k̄õn w̄éet̄ammao Kirisi ȳãzi, zaake gur̄oo k̄è ma gb̄ãaa k̄ès̄aman m̄èèḡõ gb̄ãa.

K̄õrintideen̄o ȳá P̄olu k̄ũna gb̄ãa

¹¹ Ma ȳõnk̄oȳá k̄è, àmbe a ma dan. Àmbe à de ȳá à ma s̄áabu kp̄á. Baa tó má kuu p̄óke ùro, má k̄ès̄ana z̄ĩri k̄è a ñ dīe b̄íta m̄ònozi ȳáke guuro.

¹² Ma a z̄irik̄ee òd̄oaaare k̄õn m̄enaoo maamaa s̄èedakenano k̄õn ȳãb̄õnsaen̄o k̄õn dabuȳãno guu.

¹³ Bó b̄é à a k̄ès̄a s̄osi kp̄aaano? Ke k̄è m̄ée ḡõ a gb̄ẽken̄e asoo ùro ȳãzim̄e? À s̄ùu kem̄ao k̄õn taari beeeo!

¹⁴ Tia sa ma soru k̄è mà mó a kiia à ḡèn aaḡõdeeo, mé s̄õ ḡõ a gb̄ẽken̄e asoo ùro. Àmbe m̄ée a wet̄ee, èe ke a p̄õn̄on m̄ée wet̄eeero. Zaake den̄o b̄é w̄è auziki dīe ñ n̄en̄on̄e, èe ke n̄en̄o b̄é w̄è dīen̄ero.

¹⁵ Mé f̄s mà p̄ó k̄è má v̄i deare p̄ingi, mà a z̄ĩnda kp̄áawa k̄õn p̄õnnaao. Tó ma yeazina e kaara, a yemazina é lagon ȳó?

¹⁶ Baa k̄è a wezi k̄è m̄ée ḡõare asoo ùro, gb̄ẽno è be w̄éez̄erin ma ù, ma p̄ó s̄iawa k̄õn ònd̄õo.

¹⁷ Ma a ble gb̄ẽ k̄è ma ñ z̄iawaano ke ḡaz̄īs̄?

¹⁸ Ma kúe k̄è Titun̄e à gá a kiia, ben ma wa gb̄ẽndoo dàn̄e. Titu a blen ȳó? Wa n̄õse d̄õnk̄õnloo? Wa tuuba d̄õnk̄õnloo?

¹⁹ Èe daa ȳá w̄ée b̄okii wet̄een̄ ȳó? Lenlo! W̄ée ȳá oo k̄õn Luda d̄õnao kuuna Kirisi guum̄e. Ma gb̄ẽ yenzideen̄o, ma beee òare p̄ingi a k̄às̄ap̄eena ȳãzim̄e.

²⁰ V̄ia e ma k̄ũu k̄è tó ma m̄o a kiia, mé a le lán má yezi n̄àro, bens̄õ é ma e lán ée kp̄ákp̄aa n̄àro. M̄ée v̄ia kee sw̄èen̄e k̄õn n̄õseḡõaan̄o k̄õn p̄of̄eo k̄õn ãã p̄ás̄iõ k̄õn k̄õyakan̄ao k̄õn k̄õpen̄ao k̄õn ãad̄ãnao k̄õn z̄õkakan̄ao.

²¹ V̄ia e ma k̄ũu k̄è tó ma eara ma m̄o a kiia, ma Luda é tó w̄i ma k̄ũ a aez̄i. Gb̄ẽ k̄è aõ durun k̄è ȳá, aõ gb̄ãsi k̄è, aõ p̄ãp̄ãa k̄è, aõ w̄isaiȳã k̄èn̄o, tó aõe n̄õse lie wà mì k̄è ȳá p̄in̄aro, mé p̄osiaa keñyo.

13

L̄edammaana z̄ãa

¹ À ḡèn aaḡõdeen̄ ȳè k̄è mé mó a gwa. W̄è ȳá p̄ingi ȳãpuraaa ma s̄èedade ḡõõn plaaa ke ḡõõn aaḡõ l̄ez̄i.

² Ma ḡiake ma lé dà gb̄ẽ k̄è aõ durun k̄èn̄o ȳá k̄õn gb̄ẽ kp̄aaano d̄o ma m̄ona a kiia ḡèn plaadeeo, tia ma eara m̄ée lé daam̄ma d̄o baa k̄è má kúaaoro, tó ma eara ma m̄o d̄o, mé ñ gb̄ẽke tóro yoo.

³ Èe sèeda wete kè Kirisi e yā oo ma gāzīn yó? Tò! Èe ke Kirisi gbāaa sainlo, à gbāa a té.

⁴ Baa kè à gà lía gbāasaikεε guu, à kuu tia kōn Luda gbāaaomε. Lemε kuuna à guu wá kú kōn gbāasaikεεo le se, mōde wégō kúo a té kōn Luda gbāaa.

⁵ À a zīnda tàasi ke à gwa, tó á kú Yesu Kirisi náanekεna guu. À keke à a zīnda gwa. Á dō kè Kirisi kú a guuroo? Tó lenlo, a funamε.

⁶ Má dō kè é e kè wée furo.

⁷ Wée wée keε Luda, le àton à zaa ke kero. Èe ke le gbēno wa zī sáabu kpá yānzino, le à à maa ke yānzimε, baa tó wèe wa gwaa gbē funano ũ.

⁸ Wé fō wà bō yāpuraa kpεero, sé wà zéo.

⁹ Tó wá gbāa vīro bensō á gbāa, wa pōo ègō nname. Weè adua keare, le à keke à bō maa.

¹⁰ Ma yā beeno kēare kè má kúaoro, le tó ma mō, mātōn keare pāsī kōn iko kè Dii kpàmaaoro. À kpàma a kāsāpεena yānzimε, èe ke a leena yānzino.

¹¹ Tò, ma gbēno, à pōnnaa ke. À yā keke à bō maa. À ma lédamma ma. À lédole ke àgō nna kōo, Luda yenzide aafiadee gō kúao.

¹² À ì kpákōa kōn Luda gbēno lépεmmao. Luda gbēno ì kpàawa ní píngi.

¹³ Dii Yesu Kirisi gbēkeε keare, Luda gō yeazi, kōgbēkeε gō kú a té kōn Luda Ninio a píngi.

GALATIANSO

Baaru nna pāndee kuuro

¹⁻² Mamoma Pɔlu Luda z̄iri kɔn ma Yesude daa kè wá lɛdoonɔ pínɡi, wámbe wa takada kè kè sɔsi kè kú Galatia b̀usu guunɔ deenɔnɛ. Ma z̄irikɛɛ e bɔ gb̄nɔ kiia ke gb̄ntee ḡaz̄iɔ, Yesu Kirisi kɔn De Luda kè à à fɛɛ bɔna gaan-o bé à ma z̄i.

³ Wa De Luda kɔn Dii Yesu Kirisio gb̄kɛɛ keare, à a gba aafia.

⁴ Kirisi g̀i a ẁndizi wa De Luda pɔyezia, à wa durun k̀we, lɛ à wa bɔ anduna tia zaaa k̀kiin.

⁵ Luda bé à gakui v̄i gurɔ pínɡi! Aami.

⁶ Kè ée kpɛɛ lii Luda kè à a sisi a gb̄kɛɛ guunɛ kpakpaa lɛ, à aɛ d̀ zé pāndea, yā p̀i b̀ ma saɛ maamaa.

⁷ Baaru nna pānde kee kuuro. Gb̄ kè aɔɔ yezi wà Kirisi baaru p̀i lienɔɔ e a liik̄samɛ.

⁸ Baa tó wapinɔ ke malaika kè b̀ ludambe baaru nnaa kè èe k̄ sé kɔn kè wá òareero waazi k̀are, Luda láari kea.

⁹ Wá òare yā bens̄ méɛ ooare d̀, tó gb̄ke baaru nnaa kè èe k̄ sé kɔn kè á màoro waazi k̀are, Luda láari kea.

¹⁰ Méɛ sáabu wetɛɛ gb̄nteean yó, ke Luda? Méɛ wetɛɛ ma yā ká gb̄nteean yó? Tó gb̄nteean má yezi à káɲne ai tia, ãnd̄ Kirisi z̀b̀lerin ma ũro.

Yesu Pɔlu sɛna a z̄iri ũ

¹¹ Ma gb̄nɔ, má yezi à d̄ kè baaru nnaa kè mɛɛ kpáaree e bɔ gb̄ntee kiiaro.

¹² Méɛ ma gb̄ntee kiiaro, gb̄ke bé à dàmero, Yesu Kirisi bé à b̀ à m̀ome.

¹³ Á mà lán má kuu nà yā Yudanɔ d̄nzizen. Ma wée t̄ Luda sɔsi gb̄nɔa pás̄ip̄as̄i, má w̄te mà n̄ kaate.

¹⁴ Ma Yudanɔ d̄nzize p̀i yā k̀ oplaplaa de ma sáanla pari, ma aña deñla wa dezino fɛɛakaarayā p̀i guu.

¹⁵ M̀de Luda ma diɛ a p̀ ũ zaa ma da gb̄ɛɛn. Kè ma sisina a gb̄kɛɛ guu gurɔ k̄amɛ,

¹⁶ ben à a Né gb̀arema, lɛ mà à baaru nnaa kpá bori pāndenɔnɛ. Méɛ gá dada gb̄ke ḡaz̄iɔ,

¹⁷ méɛ gá Yerusalemu gb̄ kè aɔɔ kuu z̄irinɔ ũ ma āanɔ kiiaro, ma gaa Larubunɔ b̀sun ḡomɛ, ben ma ɛara ma su Damasiku.

¹⁸ W̄ aaḡɔ gb̄eran ma gaa Yerusalemu, lɛ wà k̄ d̄ kɔn Pitao, ben ma keo gurɔ ḡero.

¹⁹ Méɛ z̄iri pānde ero, sé Dii d̄aro Yemisi.

²⁰ Yā kè má k̀aree p̀i, má s̀ kɔn Ludao kè ɛɛɛn má t̀oro.

²¹ Beee gb̄eran ma gaa Siria b̀sun kɔn Silisia b̀suo.

²² Gurɔ beea Kirisi sɔsi gb̄ kè aɔɔ kú Yudeanɔɔ e wée simalero,

²³ m̀de aɔɔ mà wà bè, gb̄ kè èe wée t̄ar̄ma yā bé èe d̄nzize kè à w̄te à kaate p̀i waazi ke tia sa,

²⁴ ben aɔ Luda tó b̀ ma yā musu.

2

Pɔlu k̄yamana kɔn z̄iri kpaaanɔ

¹ W̄ ḡero dosai gb̄era ma ɛara ma gaa Yerusalemu kɔn Banabao. Ma Titu s̀, à g̀awao se.

² Ma gaa gwe, kè Luda bé à bò à mòmazi à bè mà gá yānzimε. Ben ma baaru nnaa kè mèè kpá bori pāndenɔne bòkòte gbě kè aɔɔ de gběnsi ũunɔne ntěe, le zīi kè má kè kɔn kè mée keeo tón ke pāro.

³ Titu kè wá lɛdo, baa kɔn a Girikikeeo, aɔɔe gā naa à bāngu kero.

⁴ Yā pì fèe Yesude egεε kè aɔ gèwazi kpāinɔ musumε. Aɔ gèwazi le wà wa wèenεkena Kirisi Yesu guu asii gwa aɔ wa da zòblenammε,

⁵ ben weè we wà mì siéñero baa féte, le à e àgɔ baaru nnaa pì yāpura kūna yānzi.

⁶ Gbě kè wèe n gwa gběnsi ũunɔ e yāke kaaramero. Lán aɔɔ de nà e kemε yāke ũro, zaake Luda è gběke wée gwaro.

⁷ Aɔɔ è Luda baaru nna kpāna bori pāndenɔne nāmε ma ɔzī, lán à à kpāna Yudanɔne nà Pitane a ɔzī nà.

⁸ Zaake lán Luda zīi kè Pita gāzī nà a zīrike yā musu Yudanɔ té, len à zīi kè ma gāzī bori pāndenɔ té le.

⁹ Yemisi kɔn Pitao kɔn Yohana kè wèe n gwa Luda sɔsi wesagba ũunɔ gbaa kè Ludaa dāmεe dò, ben aɔ ɔ kpàwa, wamɔwa kɔn Banabao kɔgběkeε sèeda ũ. Aɔɔ si wà gá bori pāndenɔ kiia, aɔmɔnnɔ sɔ Yudanɔ kiia.

¹⁰ Yā kè aɔɔ yezin yè, n takaasideenɔ yā gɔ dɔwagu. Gurɔ beee a sɔ wa mè wà kɔn à kenao kò.

Yesu náanekena bé è wa mì sí

¹¹ Kè Pita mò Antioku, ma ginε tētētē, kè à zà yāa yānzi.

¹² Zaake ai Yemisi zīrinɔ gɔ gá ká, è pò ble kɔn bori pāndenɔomε. Kè aɔ kà, ben à bòru kpεε à kēm̄ma, kè èe vīa keε Yuda kè aɔ zè kɔn bāngukena yāonɔne yānzi.

¹³ Yuda kpāaanɔ nàa mɔnafikikena pì guu. Baa Banaba se aɔ à gà wà nām̄ma.

¹⁴ Kè má è aɔ baaru nna yāpura kūna a zéaro, má ò Pitane aɔ píngi wáa: N Yuda ina n kuu lán bori pānde bà, èe ke lán Yuda bànlo. À kè dia neè gā na bori pāndenɔa, le aɔgɔ Yudanɔ yā kūna?

¹⁵ Yudanɔn wa ũ ina guu, bori pānde durunkerinɔn wa ũro.

¹⁶ Mɔde wá dɔ kè gběke è bɔ maa doka pì kena yānziro, séde Yesu Kirisi náanekena ado. Baa wapinɔ, wa Kirisi Yesu náanε kè, le wà e wà bɔ maa wa Kirisi náanekena pì yānzimε, èe ke doka pì kena yānzinlo, zaake gběke è bɔ maa dokakūna yānziro.

¹⁷ Gurɔ kè wée wetεε wà bɔ maa Kirisi guu, tó wá è durunkerinɔn wa ũ se, beee bè Kirisi e durun gbaa zén yó? Auo!

¹⁸ Tó ma εara mée doka kè má gbòro kekeε, doka pì taarideen ma ũ gwe.

¹⁹ Zaake ma gɔ gè ũ doka pì musu, ben ma kpεε lìnε, le màgɔ kuu Luda pò ũ yānzi. Ma ga lía kɔn Kirisio.

²⁰ Mámbe má kuu dɔro, Kirisi bé à kú ma guu. Tia sa ma gběnteekeε guu má kú Luda Né kè yemazi à gí a wèndizi ma yānzi náanekena guumε.

²¹ Mée Luda gběkeε da pāro. Tó gbě è bɔ maa doka pì yānzimε, èndē Kirisi gà pāmε.

3

Musa doka kɔn ludanaanekena

¹ A Galatia m̄saideenɔ! Wà pò dàawan yó? Wa Yesu Kirisi gana lía òdbaare à è sānsān.

² Má yezi mà yā mèn doo gbekaawa. A Luda Nini è dokakūna yānzin yó, ke yā kè á mà pì náanekena yānzimε?

³ À kè dia a gɔ̀ m̀isaideenɔ̀ ũ lán kè bà? A naa kɔ̀n Luda Nini gbãaaɔ̀, ben ée m̀i dɛɛ kɔ̀n a zĩnda gbãaaɔ̀?

⁴ A nawẽa bíta kè pãn yó? Auo, èe kɛ pãro.

⁵ Luda a Ninii kpàawa, à dabuyãɔ̀ kè a té a dokakũna yãnzin yó, ke yã kè á mà pì náanekena yãnzime?

⁶ À gwa Ibraĩa. À Luda náane kè, ben Ludaa tò yã b̀o nna a náane kè à kè yãzi.

⁷ Àgɔ̀ dɔ̀ kè gbẽ kè aɔ̀e Luda náane kɛenɔ̀ bé Ibraĩ boriinɔ̀ ũ.

⁸ Luda yã takada gĩake à à baaru kpà Ibraĩne à bè, Luda é aubarika da bori pĩngin à gãzĩ, zaake Luda yã takada pì gĩake à dɔ̀ kè Luda é tó yã b̀o nna kɔ̀n bori pãndenɔ̀ a náane kè aɔ̀e kɛ yãzi.

⁹ Len Luda é aubarika da gbẽ kè aɔ̀e à náane kɛenɔ̀n lɛ, lán à kè a náanekeri Ibraĩne nà.

¹⁰ Gbẽ kè zè kɔ̀n dokakũnao g̀e láari pó ũme, zaake à kèna Luda yãn wà bè, gbẽ kè yã kè aɔ̀ kú doka takada guunɔ̀ kũna pĩngi a zéaroo né láari pómɛ.

¹¹ Wá dɔ̀ sãnsãn kè Luda é tó yã b̀nyo nna dokakũna yãziro, zaake wà bè, gbẽ kè Ludaa tò yã b̀o nna a náane kè èe kɛ yãzi bé eégɔ̀ kuu.

¹² Doka e kɔ̀ e kɔ̀n ludanaanekenaoro, zaake wà bè, gbẽ kè yã pì kè, adee é wèndi e à guu.

¹³ Kirisi g̀e láari pó ũ wa g̀e ũ, à wa b̀o doka láari guu, zaake à kèna Luda yãn wà bè, gbẽ kè wà lògo lía né láari pómɛ.

¹⁴ Beee kè lɛ lɛ aubarika kè Ludaa dà Ibraĩn e à gɔ̀ bori pãndenɔ̀ne Kirisi Yesu gãzĩme, lɛ wà Ninii kè Luda à lé gbè e à náanekena yãzi.

Musa doka kɔ̀n Luda légbènao

¹⁵ Ma gbẽnɔ̀, gbẽntee yãkena takan m̀eɛ ooare. Tó gbè légbɛ diɛ, bensɔ̀ à sèedadeenɔ̀ vĩ, weé f̃ wà gbororo, weé f̃ wà yãke kaaranlo.

¹⁶ Len Luda lé gbè Ibraĩne lɛ kɔ̀n à boriio. Luda yã takada e be kɔ̀n à boriinɔ̀ lán gbè pariinɔ̀n à t́rĩma bàro, à bè kɔ̀n à boriiomɛ. Gbè mèn don à téa, àmbe Kirisi ũ.

¹⁷ Yã kè má yezi mà oon yè: Luda gĩake à lé gbène yã à bè a bà égɔ̀ kúo. Wè wàa plaa kɔ̀n mèn baaakurio gberan doka mò. Doka pì é f̃ à légbèna pì gbororo, éé f̃ à à kɛ pãro.

¹⁸ Tó wè Luda aubarika e dokakũna guu, èndè èe b̀o à légbèna guu d̀oro. M̀ode Luda gbèkɛ kè Ibraĩne, kè à à légbène yãnzime.

¹⁹ B̀oyãzi à doka diɛzi d̀o? À doka kàara ai Ibraĩ borii kè Luda lé gbè à yã musu gɔ̀ mómɛ, lɛ gbẽnɔ̀ e wà dɔ̀ kè wà dɛ taarideenɔ̀ ũ Luda kiia yãzi. Luda a doka pì kpà malaikanɔ̀a, aɔ̀ nà yãkɛkerine a ɔ̀zĩ, à diɛ gbẽnɔ̀ne.

²⁰ Luda légbèna s̃, à yãme ado, à bà kú kɔ̀n yãkɛkerioro.

²¹ Tò, doka pì b̀o Luda légbèna kpɛen yó? Lenlo! Tó doka kè è wèndi kpáĩma kuu yã, lɛ wa b̀o maa doka pì yãzi.

²² À kèna Luda yãn wà bè, durun gbè sãnda pĩngi kà kpén, lɛ aubarika kè Luda à lé gbè pì e à gɔ̀ Yesu Kirisi náanekerinɔ̀ pó ũ à náane kè aɔ̀e kɛ pì yãzi.

²³ Zaale Yesunaanekena e móro, doka wa ka kpén, à wa kũna pisinanɔ̀ ũ ai Yesunaanekena kè èe m̀o g̀aa à b̀o gupuraa.

²⁴ Len doka pì dɛ wa gwàri ũ lɛ yã ai Kirisi gɔ̀ mó, lɛ yã b̀owao nna à náanekena yãzi.

²⁵ Lán Yesunaanekena s̀u nà sa, wa b̀o wa gwàri yãn.

²⁶ Kuuna Kirisi Yesu guu á dɛ Luda néno ũ a pĩngi à náane kè èe kɛ yãzi,

²⁷ zaake am̀o kè a batisi kè Kirisi pó ũunɔ̀, a Kirisi dà sèe.

28 Yudanɔ kɔn bori pãndenɔ, zɔnɔ kɔn wɛɛnɛnɔ, gɔgbɛnɔ kɔn nɔgbɛnɔ doodona kɔnɛro, zaake a pɔngi pɔ dɔnkɔn a ũ kuuna Kirisi Yesu guu.

29 Tó á de Kirisi pɔ ũ, á de Ibraĩ boriinɔ ũme, bensɔ á de aubarika kè Luda à lé gbɛne blèrinɔ ũ.

4

1 Mée ooare, gurɔ kè túbibleri de né ũ, baa tó à de auzikinɔ de à pɔ ũ pɔngi, à de zòlaro.

2 È mì sie gwàrinɔne kɔn gbɛnsinɔ ai gurɔ kè à dee diɛa.

3 Len wapinɔ se, gurɔ kè wée kàsa kúro, weè zò ble anduna pɔ kè wè mì siénnɛnɔne.

4 Kè gurɔ kè Ludaa diɛ kà, à a Né zì, wà à ì gbɛntee ina ũ Musa doka guu,

5 le à wamɔwa kè wée zò blee Musa dokanɛnɔ bo, wà gɔ à nɛnɔ ũ.

6 Luda a Né Ninii dà wa swè guu, kè wá de à nɛnɔ ũ yãnzì. Ninii pì è wii lé à be: Baa, ma De!

7 Beee yãnzì zò n ũ dɔro, nɛn n ũ. Lán Luda nɛn n ũ nà, à n ke a túbibleri ũme.

Pɔlu bídikena Galatianɔ yãa

8 Gurɔ kè á Luda dɔro, eè dɔ pɔ kè de Luda ũroonɔzi.

9 Lán á Luda dɔ nà tia sa, atɛnsa kè Ludaa a dɔ, bɔyãnzì a ɛara ée ae dɔ pɔ gina futa gbãasai pìnɔazi dɔ? Bɔyãnzìn a ɛara á yezi à dɔnzi dɔzi?

10 Èè gurɔ kenɔ kɔn mɔ kenɔ kɔn zĩbaa kenɔ kɔn wè kenɔ tè bo.

11 Vĩa ma kũ a yã musu. Ase zĩ pãan má kè a tés?

12 Ma gbɛnɔ, ma wée kèawa, à gɔ lán ma bà, zaake ma gɔ lán a bà. Ée taari kemɛ yãro.

13 Á dɔ kè gyãkena guun ma baaru nnaa kpàare káaku.

14 Baa kè ma gyãkena kèare yɔagwana ũ, ée kya kámaguro, ée lóu sumaro, a ma si lán Luda malaika kesɔ Kirisi Yesu bàme.

15 Aubarika kè ée keeme yãa kè diaa? Mé fɔ mà o a yã musu mà be, tó eé sí ke yã, le a a wée bòbɔ á kpàma.

16 Kè ma yãpuraa òare yãnzìn ma gɔ a zanguri ũzi saó?

17 Gbɛ mɔnɔ mè wà kɔn a yão, mɔde à maaa yãnzìnlo. Aɔo yezi à kèwame, le à namma.

18 Mèwãna kɔn gbɛ yão à maaa yãnzì bé à nna. Ma mè wà kɔn a yão gurɔ pɔngime, èe ke gurɔ kè má kúao adonlo.

19 Ma né yenzideenɔ, mée a ina wãwãa kee dɔ ai Kirisi gɔ sò ke a guu.

20 Má yezi màgɔ kúao tia, le mà a yã'ona lie, zaake ma bídi kè a yãame.

Agyara kɔn Sarao

21 À omɛ, amɔa kè á yezi doka gɔ iko vɔawaanɔ, ée yã kè à kèna Musa doka takada guu maroo?

22 Wà bè Ibraĩ négɔgbɛnɔ ì gɔon plaa. À à doo ì kɔn zòomɛ, ben à à doo ì kɔn wɛɛnɛo.

23 Zò pì né ì gbɛnteekee guume, ben wɛɛne a pɔ ì Luda légbɛna yãnzì.

24 Nɔgbɛ pìnɔ yã dewe yãasi taka ũ, Luda bà kuunańyo yã leo plaaa ũ. À doo bò Sinai kpìi kiiame, è zòkee iinne. Àmbe Agyara ũ.

25 À de Sinai kpìi kè kú Larubunɔ bùsun yãasi taka ũ. Yerusalemu tiaa de à ũ dɔ, zaake èe zò blee kɔn a gbɛnɔ ñ pɔngime.

26 Yerusalemu kè kú musun wɛɛne ũ. Àmbe wa da ũ.

27 Zaake à kèna Luda yán wà bè:

Ñ pɔnnaa ke, n pãaa kè née né iro!

Ñ guda ke, mmɔn kè nées nòwāwāa kero!

Zaake mmɔn kè n zā pā kpànzi,
n né parii de nɔgbē kè a zā ae dāa pōla.

²⁸ Amɔanɔ sɔ ma gbēnɔ, Luda légbēna nénɔn a ũ lán Isaaku bà.

²⁹ Né kè wà ì gbēnteeke guu ĩa dà né kè wà ì kɔn Luda Nini gbāaaoa. Len à de le kɔn à tiaao.

³⁰ À kēna Luda yān diamε? Wà bè: Ñ pé zò pià kɔn a néo, zaake zò né é túbi ble kɔn wēene néoro.

³¹ Beee yānzi ma gbēnɔ, zò nénɔn wa ũro, wēene nénɔn wa ũ.

5

Gɔna wēenenɔ ũ Kirisi guu

¹ Gɔna wēenenɔ ũ yānzin Kirisi wa bozi. À zεo gíngin, àton tó wà εara wà bà káare a yīn zòno ũ dɔro.

² Mamɔma Pɔlu mée ooare, tó á tò wà bāngu kèare, Kirisi é kaarana kearero.

³ Ma εara má ò, ma kaaraare, gbē kè tò wà bāngu kèare, séto à mì sie Musa dokane píngi.

⁴ Amɔa kè ée wetεε à bɔ maa doka guunɔ, a a zīnda kè Kirisia, a kē Luda gbēkeεa.

⁵ Yesu náanekena guu wá bɔna maaa tāmaa vī, wa wée dɔzi kɔn à Ninii gbāaa.

⁶ Kirisi Yesu guu bāngukena ke bāngukenasai yāke vīro, séde Yesu náanekena kè è yenzi ínne.

⁷ Ée gaa ae yā maamaa. Dé bé à tena yāpuraazi zé zòaree?

⁸ Yā kè a à zé è e bɔ Luda kè à a sisi à a seε kiiaro.

⁹ Burēdi ēzē néngo è flawadēna sése píngi.

¹⁰ Má a náane vī Dii guu, kè é nòse pānde daro. Gbē kè èe a liikɔa sɔ é a zī gbè e, baa déme.

¹¹ Mapi sɔ ma gbēnɔ, tó bāngukena waazin mée keε ai gbāa, bóyānzin wée wée tāamazi dɔɔ? Tó lemε, le Kirisi gana lía yā é ũ gbēkearo.

¹² Gbē kè aɔɔe a liikɔa kɔn bāngukεyāonɔ gá wà n zīnda fèe ke se.

¹³ Amɔanɔ sɔ ma gbēnɔ, Luda a sisi à gɔ wēenenɔ ũme, mɔde àton tó a gɔna wēenenɔ ũu pì gɔare pɔyeziken a zé ũro. Agɔ mì siekɔne kɔn yenzio,

¹⁴ zaake yā mèn doo kèkiin Musa doka píngi mì ũ: Ngɔ ye n gbēdaaazi lán n zīnda wēndi bà.

¹⁵ Tó ée swaa tētēkɔa ée kɔ sósoo, à làakari ke kɔkaatenazi.

Luda Nini dɔnnena ae

¹⁶ Mée ooare, à tó Luda Ninii dɔare ae, a gbēnteekepɔyezi é mì de.

¹⁷ A gbēnteekepɔyezi è kɔ sé kɔn Luda Nini póoro, bensɔ Luda Nini pɔyezi è kɔ sé kɔn a gbēnteekepɔoro. Aɔè gíkɔzimε, beee yānzi eè fɔ à yā kè á yezi kero.

¹⁸ Tó Luda Ninii e dɔare ae, doka iko vīawaro.

¹⁹ Wá wa gbēnteedanɔ dɔ sānsān: Pāpākena, gbāsīkena, wísaiyā,

²⁰ tāagbāgbāna, ēzēdekeεε, zangu, swèe, nòsegɔaanɔ, nòsewāaa, denlawetena, kēkēkɔana, kɔkpaatetena,

²¹ kena kɔo ĩi, wēdena, kɔkɔpāpā'ona kɔn yā beee takanɔ. Ma à lé dàawa lán má dàawa nà yā, yā beee taka kèrinɔ é kpata kè bɔ Luda kiia blero.

²² Luda Nini sɔ è yenzi ínne kɔn pɔnnao kɔn aafiao kɔn menao kɔn gbēkeεo kɔn maakenao kɔn náaneɔ

²³ kɔn busekeεo kɔn zīndakūnadɔɔo. Doka ke è gí yā beeenɔ takaziro.

²⁴ Gbê kè aṣo de Kirisi Yesu pó ũunṵ ñ gbēnteekeḁa pà lía kṵn a pónidenano kṵn a poyezinṵ lḁdo.

²⁵ Lán wá kú Luda Nini gāzī nà, wà à dṵro sé.

²⁶ Wàtonḁ wada vīro, wàton kṵ dṵkṵaro, wàton nṵseḁḁaano kpá kṵoro.

6

Ḵdana kṵa

¹ Ma gbēnṵ, tó a gbēke gà à sāsā à durun kè, amṵa kè Luda Ninii e dṵoare aeno à gṵgṵo busebuse, à làakari ke le wàton a yṵ wà gwa sero.

² Ḃgae kṵ aso sé. Ée Kirisi doka papaan gwe.

³ Tó gbēkee e a zīnda gwaa pṵke ũ, bensṵ à kuu pṵke ũro, èe a zīnda sāsāame.

⁴ Baade a yákena tàasi ke, gbasa à ãa dā. Àton a yā lekṵzi kṵn gbē pānde pṵoro,

⁵ zaake baade é a zīnda aso séme.

⁶ Gbê kè wèe Luda yā daane, à a auziki li a dannerine.

⁷ Àton a zīnda kekero, Ludaa e sí faboro. Pó kè gbē tṵn è kē.

⁸ Tó gbē tṵ a gbēnteekeḁa, eé kaatena ine. Tó gbē tṵ Luda Nini dṵnena ae guu sṵ, eé wèndi kè è yāaroo ine.

⁹ Wàton kṵasa kṵn maakenaoro, zaake tó wée kámma booro, wé àre e a gurṵṵa.

¹⁰ Beee yānzi tó wa zé è, wàgae à maaa ke baade píngine, atēnsa wa Yesu náanekeri daano.

Lézamma

¹¹ À wēzā gbèregbere kè má kè kṵn ma zīnda ṵṵo gwa sa.

¹² Gbê kè aṣo yā kee gbēnṵ wée yānzinṵ bé wèe gā naaawa kṵn bāngukeyāo, le wàton wée tām̄ma zena kṵn Kirisi gana lía yāoro yānzi.

¹³ Baa bāngukeri pṵnṵ see doka kṵnaro. Aṵo yezi à bāngu ke, le wà e wà ãa dā a sèeda pṵ yā musu yānzime.

¹⁴ Mé ãa dā pṵke yā musuro, séde wa Dii Yesu Kirisi gana lía yā baasiro, zaake beee yānzi anduna gṵme gè ũzi bensṵ ma gṵ gè ũ andunane.

¹⁵ Bāngukena ke bāngukenasai yāke vīro, séde gṵna gbē dufu ũu.

¹⁶ Luda gbēkee ke gbē kè aṵ yā pṵ kṵnanone, à ñ gba aafia. Aṵmbe Isaraili yāpuraano ũ.

¹⁷ Zaa gbāa gbēke tṵn wée tām̄ma dṵro. Ìaa kè wà dāma Yesu yānzi bṵgbē kpé kú ma mèa.

¹⁸ Ma gbēnṵ, wa Dii Yesu Kirisi gbēkee keare! Aami.

EFESUDEENŃ

Gbêkêê kè Ludaa kèwe Kirisi guu

¹ Mamoma Pɔlu, Kirisi Yesu z̄iri Luda poyezina guu, mámbe ma takada kè kè Luda gbê kè āɔe Kirisi Yesu náane k̄e zaa Efesun̄ne.

² Wa De Luda k̄on Dii Yesu Kirisio gbêkêê keare, à a gba aafia.

³ Wà Luda wa Dii Yesu Kirisi De sáabu kpá! Wa kuuna Kirisi guu Luda a Ninii aubarika píngi dàwagu zaa musu.

⁴ À wa se a guu anduna kaena ã, le wa kuuna ḡo den̄e adona see sai. Yenzi guu

⁵ à ḡiake à wa dīe a n̄en̄o ũ Yesu Kirisi ḡaz̄i lán èe w̄et̄e a poyezi guu nà,

⁶ le à tó bo a gbêkêê gakuidee kè à kèwe a Né yenzidee guu yānzi.

⁷ À guu à wa bo k̄on a aruo. À wa taarin̄o kèwe a gbêkêe bíta

⁸ kè à kèwe à ḡè òla yānzi. Ńnd̄o píngi k̄on w̄éez̄e píngio guu

⁹ à tò wa a poyezi asii d̄ò lán à z̄èo à ke Kirisi ḡaz̄i nà.

¹⁰ Tó à poyezi pì kegur̄o kà, eé pó píngi kak̄o Kirisi ní Mideene, pó kè kú musu k̄on t̄ot̄e píngi.

¹¹ Luda kè è yā píngi ke lán à z̄èo a poyezi guu nà ḡiake à wa dīe lán èe w̄et̄e nà, à wa se a pó ũ Kirisi guu,

¹² le wam̄wa kè wa w̄ée d̄o Kirisizi zaa káakun̄o wàḡo de à tó gakuide b̄orin̄o ũ.

¹³ Apin̄o s̄o, a yāpura yā mà, a baaru nnaa kè à a mì s̄i p̄i s̄i. À guu Luda a z̄inda s̄èeda kèawa à Ninii kè à à lé gb̄è ũ.

¹⁴ Àmbe túbi kè wé e kpégaau ũ ai Luda ḡo gá a gb̄en̄o bo, le āo à tó gakuidee bo yānzi.

Pɔlu aduakena Efesudeen̄ne

¹⁵ Beee yānzi zaa gur̄o kè ma a Dii Yesu náanekena mà k̄on yenzi kè á v̄i k̄on Luda gb̄en̄o ní píngi,

¹⁶ méé kámma bo k̄on Luda sáabukpanao a yā musuro. A yā èḡo d̄omagu ma aduakena guu.

¹⁷ Mèè w̄éé ke kè De gakuide, wa Dii Yesu Kirisi Luda à a gba ònd̄o à a w̄éé k̄eare k̄on a Ninii gb̄āao, le à e à à d̄o wásawasa.

¹⁸ Mèè w̄éé kea à a n̄òe w̄eare, le à e à t̄amaa kè à a sisia d̄o, à túbi gakuidee auziki kè à dīe a gb̄en̄ne

¹⁹ k̄on a gb̄āa bíta b̄onsae kè èe z̄i ke wam̄wa kè weè à náane keeno guuo. Gb̄āa bíta p̄i z̄i kè Kirisi guu

²⁰ gur̄o kè Luda à f̄e gan̄ à à v̄èe a oplaazi zaa musu.

²¹ Gwen Kirisi den̄ kpatablerin̄o k̄on ikodeen̄o k̄on gb̄āadeen̄o k̄on diin̄ola ní píngi k̄on tó kè wè mì sīn̄en̄o píngi. Èe ke anduna tiaa kèkii adonlo, k̄on à kè eé móme d̄o.

²² Ludaa tò à iko v̄i pó píngia, ben à à dīe baabo píngi m̄idee ũ s̄osine.

²³ S̄osi p̄in̄ Kirisi mè ũ, à de Kirisi kè è pó píngi papa gu píngia papana ũ.

2

F̄e b̄ona gaan ḡena w̄èndin

¹ Á de yā ḡen̄o ũ Ludane a taarin̄o k̄on a durunn̄o yānzi.

² Á té anduna kèki tuubazi, a mì siè Ìa gbãadeenŃ kínanɛ, Setãn kè kpé ðna ludayãmarisaideenŃnɛ aɛ pì.

³ Wa píngi wá ðe lán n̄ bà yã se. Weè pò kè wa m̀ yezi kŃn yã kè wa pŃŃ gbào kɛ. Wa ìna guu wá ðe gbẽ kè Luda é pŃfẽ pitańmanŃ ũ lán ðanŃ bà,

⁴ m̀ ðe Luda s̀u bíta, à yenzi v̄iwe maamaa.

⁵ GurŃŃ kè wá ðe gèŃŃ ũ wa taarinŃ yãzi, à wa fɛɛ kŃn Kirisio lɛdo. À a mì s̀ a gbẽkɛɛ guu.

⁶ Kirisi Yesu guu à wa se à wa v̄ɛɛo zaa musu,

⁷ lɛ à e à a gbẽkɛ bíta bŃnsaɛ ðŃŃańnɛ anduna kè eé mó guu yãzi yã maa kè à k̀we kuuna Kirisi Yesu guu musu.

⁸ Luda a mì s̀ a gbẽkɛɛ guu Yesu náanɛ kè á kè yãzi. Bee e bŃ a kiianlo, Luda bé à a gba.

⁹ A m̀sina e bŃ a yãkɛna gãzĩnlo, lɛ gbẽkɛ tŃn Ìa ðãoro yãzi.

¹⁰ Luda Ńgben wa ũ. Kirisi Yesu guu à wa kɛ lɛ wàgŃ kú kŃn yã maa kè à g̃ake à ðiɛwee kɛnao.

G̃na m̀ ðŃnkŃ ũ Kirisi guu

¹¹ AmŃa kè á ðe bori pãndenŃ ũ ìna guu, à laasuu lé a kuuna ziaa. BàngudeenŃ è beare gefŃdeenŃ, m̀ ðe aŃ b̀ngukɛna ðe gbẽntee Ńgbe ũmɛ.

¹² GurŃ beee á kuu Kirisi sai, á ðe gbẽ zĩtŃnŃ ũ IsarailinŃnɛ. A baka kú Luda bà kuunańyo kŃn à légbẽńnenao guuro. Á kú anduna guu tãmaa sai ludadŃsai.

¹³ Kirisi Yesu guu tia, amŃa kè á zã kŃn Ludao yãanŃ a s̄zi k̄i kŃn Kirisi aru gbãaa.

¹⁴ Àmbe wa kuuna kŃo nnaa ũ, à tò YudanŃ kŃn bori pãndenŃ g̀ m̀ ðŃnkŃ ũ. À m̀ guu à íbete kè ða n̄ dagura b̄i ũu gb̀oro,

¹⁵ à Musa doka kpà guuzi kŃn à yãɰiananŃ, lɛ à tŃ aŃ plaa n̄ píngi g̃ao gbẽ dufu m̀en doo ũ. Lɛn à n̄ kè kŃo nna lɛ.

¹⁶ À íbete yãa, à n̄ plaa n̄ píngi kè nna kŃn Ludao m̀ ðŃnkŃ pì guu a gana lía yãzi.

¹⁷ À m̀ à kɛna nna kŃn Ludao baaru kpà amŃa kè á zã kŃn LudaonŃnɛ kŃn gbẽ kè aŃŃ k̄ionŃ ðŃ.

¹⁸ Kirisi yãzi wa píngi wá zé v̄i wà s̄ De Ludazi kŃn à Nini ðŃnkŃ gbãaa.

¹⁹ Bee yãzi á ðe gbẽ zĩtŃnŃ ke b̀amŃnŃ ũ ðŃro, a g̃ bedeenŃ ũ kŃn Luda gbẽnŃ, à uadeenŃ.

²⁰ Àmbe kpé kè Ludaa b̀ ɛɛ kè zĩrinŃ kŃn annabinŃ ðàɛa ũ, bens̄ Kirisi Yesun à ɛ̀ɛaɛgbɛ ũ.

²¹ À guun kpé pò píngi è kŃ kŃn, ègŃ gbãa Luda kpé ũ Dii guu.

²² À guu apinŃ se, á ðe kpé pì bobŃnŃ ũ, àmbe Luda Nini kúkii ũ.

3

PŃlu zĩkɛna bori pãndenŃ tɛ

¹ Bee bé à tò mamŃma PŃlu má ðe pisina ũ Kirisi Yesunɛ a bori pãndenŃ yãzi.

² Ée ma lán Luda a gbẽkɛkɛnnɛna z̄i ðamɛ mà kɛ a t̄eroo?

³ Luda a asiiyã ðŃamɛ, má k̀are féte k̀.

⁴ TŃ a à kyó kè, é f̄Ń à ðŃ lán ma w̄ɛ kè nà Kirisi asiiyã musu.

⁵ Luda e yã pì o gbẽkenɛ yãro, ben tia sa à ðŃa a zĩrinŃ kŃn a annabinŃnɛ kŃn a Ninii gbãaa.

⁶Yā kè utena yāa pìn yè: Kirisi Yesu guu baaru nna mana yānzi bori pāndenŃ gŃ Luda túbiberinŃ ũ lēdo kŃn YudanŃ, aŃ gŃnyo mēdŃnkŃdeenŃ ũ. AŃ baka kú lé kè Ludaa gbĕ guu.

⁷Ma gŃ baaru nnaa pì kpàri ũ gbaa kè Ludaa dàme yānzi kŃn à gbāaa kè èè zīi kēē ma guuo.

⁸MamŃma kè má kēsāna Luda gbĕnŃ té, Luda gbaa pì dàme, ben mēē Kirisi auziki yāanasai baaru kpaā bori pāndenŃne,

⁹mēē asiiyā kè Ludaa e wetēē gbĕ sānda pīngine bŃŃnē gupuraaā. Asiiyā pì utena Luda kè pŃ pīngi kè kiia zaa káaku,

¹⁰ben tia sa à tò kpatablerinŃ kŃn ikodee kè aŃŃ kú musunŃ a ŃndŃ bori pariinŃ dŃ sŃsi gāzī.

¹¹Luda pŃyezi kè kuu zaa gurŃ pīngi pì lé pàpa Kirisi Yesu wa Dii gāzī.

¹²À guu wá zé vī wà sŃ Ludazi kŃn swĕo kpaēna à náanekēna yānzi.

¹³Beeē yānzi ma wēē kēawa àton tó a nŃse yaka nawēa kè mēē kēē a musu yānziro. A bŃna maaā yānzime.

Kirisi yenzi

¹⁴Beeē yānzi mēē kúē De Ludanē.

¹⁵À kiian à bēdee kè aŃŃ kú musu kŃn tŃtēonŃ n tŃ èn n pīngi.

¹⁶Mēē wēē kea à a gba gbāaa a nŃse guu kŃn a Ninii gbāaaŃ a auziki gakuide lén,

¹⁷le Kirisi vēē a swĕn a náanē kè ée kēē yānzi, a kāsāpēēna gŃ gbāa yenzi guu,

¹⁸le à e à à yenzi yāasa kŃn à gbāao kŃn à lezīo kŃn à lŃo gbāze dŃ kŃn Luda gbĕnŃ pīngi,

¹⁹le à e à à yenzi kè weē fŃ wà à lé dŃ pīngiroo dŃ, Luda papana pīngi pekŃreawa.

²⁰Luda bíta! Eé fŃ à kēwe de lán weē à wēē ke ke weē à laasuu lé nàla maamaa kŃn gbāaa kè èè zīi kēē wa guuo.

²¹WāgŃ à tŃ bŃŃ sŃsi kŃn Kirisi Yesuo guu ai wa boriia gurŃ sānda pīngi! Aami.

4

MēdŃnkŃkēna

¹MamŃma kè má de pisina ũ Diine, ma wēē kēawa a kuuna gŃ de lán Luda a sisi àgŃ de nà.

²À kŃ fŃ àgŃ yekŃzi zīndabusana guu kŃn nŃseyīio kŃn menao.

³À wēē tā àgŃ lédole kè bŃ Luda Nini kiia vī bà kè è a dŃkŃa ũ.

⁴Mē mēn domē, bensŃ Ninii pì mēn domē. Len tāmaa kè Luda a sisia mēn do le se.

⁵Dii mēn do bensŃ dŃnzize mēn do kŃn batisi mēn dooo.

⁶Luda mēn domē wa pīngi De ũ. Àmbe à iko vī wa baadea, ègŃ zīi kēē wa baade pīngi guu, à kú kŃn wa baade pīngio.

⁷Kirisi gbĕkēē kè wa baadenē, lán à gba dàwe nà lén.

⁸Beeē yānzi à kēna Luda yān wà bè:

Kè à fēē à tà musu, à dŃ zīzŃnŃne aē,
à gba dà gbĕnŃne.

⁹À fēē à tana musu beee de diame? Beeē bè à pìta ai tŃtē gīzī gīa.

¹⁰Gbĕ kè pìta pìme gbĕ kè fēē à tà ludambe musumusū ũ, le à gu sānda pīngi pa.

¹¹Àmbe à gbĕkenŃ gbà zé aŃgŃ de zīrinŃ ũ, gbĕkenŃ annabinŃ, gbĕkenŃ baarun-nakparinŃ, gbĕkenŃ pasitŃnŃ ke yādannerinŃ,

¹²le Luda gbĕnŃ gŃ kú à zī soru guu, le Kirisi mē gbāa kŃ,

13 ai wa píngi wàgõ gá ká Luda Né náane dõnkõ kenaa à dõna dõnkõ guu, le wà gõ gbẽ papanano ũ Kirisi kè pò píngi pèkõrea bíta lén.

14 Tó leme wégõ de né féte kè wè òndõ kõn monafikio keñzi wà n sāsāno ũ doro, kè yā dufu dannena è n sé lán ãa ke ísõ bà.

15 Auo, wé yāpuraa o kõn yenzio wà gbā yā píngi musu Kirisi kè de à mì ũu guu.

16 À guun mègu píngi è kõ kũn aõ nakõa kõn tĩno gbāaa, ben mèguuno è zĩ ke a zéa, mè ègõ gbāa àgõ kaara kõn yenzio.

Kuuna zi kõn kuuna dufuo

17 Beee yānzin mée yā ooare kõn Dii tó, mée a gbaao làakari. Àtongõ kuu lán kifii kè aõ nõsefutakee doñne aenõ bàro.

18 Aõ laasuu n kè yõnkõ, aõ zã kõn wèndi kè Luda è kpárimao, kè aõ wée sia, bensõ aõ swá gbāaa yānzi.

19 Aõ nõse vĩro, aõ n zĩnda kpà wísaiyãa, aõ dà zaa bori píngi kena nii vĩ.

20 Amõano sõ, ée Kirisi yā dada lero.

21 A à yā mà, ben Yesu guu a yāpuraa kè à vĩ dàda.

22 Wà òare à o kpá a dà zii kè òare aezi, kè yàka a pónidena zaaano yānzi.

23 Wà òare à a nõse lie a laasuu gõ dufu,

24 é dà dufu kè Ludaa kè lán a pò bà sé, a kuuna égõ adona kuuna yāpuradee ũ yāzedekena guu.

25 Beee yānzi à o kpá monafiki yāzi, a baade gae yāpuraa o a gbēdaaane, zaake mèdõnkõdeenõn wa ũ.

26 Tó a pò fè, àton durun kero. Àton tó ofántè gè kpén àgõ kpee pofenaro,

27 le àton Ibilisi gba zéro yānzi.

28 Gbẽ kè è kpáì o yā kpáì tó. À wée tã à zĩ maa ke kõn a oõ, le à pò e à takaasideenõ gba.

29 Àton tó yā zaa ke bõ a lénlo, séde à zédee kè eé gbẽ kaara, à ke àre ũ gbẽ kè aõe maanõne.

30 Àton Luda Nini kè kú adona da pòsiaanlo. À de sèeda kè Ludaa kèawa ai a bogurõzĩ ũ.

31 Àton ke ñi kõn gbẽkeoro. À pofè tó kõn pètèõ kõn patana gbāaa kõn gbèsõsõnao kõn pásĩ bori sãnda píngio.

32 Àgõ gbẽkeẽ vĩ kõo. Àgõ kõ wènda vĩ. À sùu ke kõo lán Luda sùu kèao nà Kirisi guu.

5

Kuuna gupuraan

1 Lán á de Luda né yenzideenõ ũ nà, à à zékpae sé.

2 Lán Kirisi yewazi nà à gí a wèndizi wa yānzi sa'obõ kè à gũ nna Ludane ũ, à tó yekõzina òare ae le se.

3 Lán á de Luda gbẽno ũ nà, èe kõ sío wà pāpākena ke dà zaa bori píngi ke wākū yā ma a té sero.

4 Wísaiyã'ona kõn yā dõrõsai onao kõn fàadi zaa bonao e kõ síaoro dõ, sé sáabukpana yā.

5 Àgõ dõ sãnsãn kè pāpākeri ke dàzaade ke wākūde ke é kpata kè bõ Luda kiia ble lèdo kõn Kirisioro. Pó kè gbẽ è à wākū kee gõ à dii ũme.

6 Àton tó gbẽke a sāsã kõn yā pã korioro. Yā beee takano bé eé tó Luda pofè pita a yāmarisaideenõa.

7 Àton tó a bà gõ kúnyoro.

- 8 Á kú gusiaan yā, tia sa Dii guu á kú gupuraan. Àgõ kuu gupura gbẽnõ ù,
 9 zaake gupuraa è maa bori sãnda píngi iínne kõn yãzedeo kõn yãpuraao.
 10 À yā kè è ká Diine dada.
 11 A bà tóngõ kú kõn gusia yākena kè à kaarana vĩrooro. À yā beeenõ bõbõ gupuraa.
 12 Baa yā kè gbẽ pìnõ è ke asii guu ona né wíyãme.
 13 Tó wà bõ kõn yão gupuraa, wè à sãnsã dõ,
 14 zaake gupuraa è tó wà pó píngi e. Beee yãzi wè be:
 I'ori ñ vu ñ fεε bõna gènõ té,
 Kirisi é guu punne.
 15 Àgõ a táa'ona dõ maamaa. Àtongõ de yõnkõõnõ ùro, sé õndõrinõ.
 16 Àgae yā kè Luda à zé bõaree ke, zaake gurõ kèkiinõ zaa.
 17 Beee yãzi àtongõ mìsaideenõ ùro, àgõ dõ lán Dii poyezi de nà.
 18 Àtongõ kú kõn wēdenaoro, è pãpãa zĩmmame, mode à tó Luda Nini gõ zĩi ke a guu papana,
 19 gbasà à fãadi bo kõ kõn saamuõ kõn Luda tókpanao kõn lè kè Luda Nini è daareo. À lè sí à Dii tó kpá a swè guu,
 20 àgõ De Luda sáabu kee gurõ píngi yā píngi guu kõn wa Dii Yesu Kirisi tóo.
 21 À mì siekõne Kirisi vĩa kè á vĩ yãzi.

Gõgbẽ kuuna kõn a naõo

- 22 A nõgbẽnõ, a baade gae mì sie a zãne lán Diin ée keene bà.
 23 Zaake gõgbẽn nõgbẽ mì ù, lán Kirisi de sõi kè de à mè ùu mì ù nà kõn à Mìsirio.
 24 Lán sõi è mì sie Kirisine nà, lemε se nõgbẽnõ gae mì sie n zãnõne le yā píngi guu.
 25 A gõgbẽnõ sõ, a baade gõ ye a naõzi lán Kirisi ye sõsizi nà, à gí a wèndizi à yãzi.
 26 À à gbãsi bòn kõn ío a yā gãzĩ le àgõ de a pó ù,
 27 le à à kpan'ae ke kõn gakuio pógbe sai yitookũna sai see sai gbãsi sai taari sai.
 28 Len à kõ sio gõgbẽ píngi gõ ye a naõzi le lán a zĩnda mè bà. Gbẽ kè ye a naõzi ye a zĩndazime.
 29 Gbẽke è gí a zĩnda mèziro. È pòblee kpáa è làakari dõa lán Kirisi è ke sõsine nà,
 30 kè wá de à mèguunõ ù yãzi.
 31 Beee yãzi gõgbẽ é a de kõn a dao tó, aõé nakõa kõn a naõo, aõ gõõn plaa è gõ mè doo ù.
 32 Asii bíta kú yā pì guu, má è à de le Kirisi dagura kõn a sõiio.
 33 Baa kõn beeeo à de a yā ù se dõ. A baade gõ ye a naõzi lán a zĩnda bà. Nõgbẽ sõ a zã yā da.

6

Nénõ yā

- 1 A nénõ, Dii guu àgae a de kõn a dao yā ma, zaake beee bé à maa.
 2-3 À bèe lí a de kõn a daone, le àgõ aafia à gí ke anduna guu. Yā kè Ludaa dìe káaku kõn légbènaon gwe.
 4 A denõ sõ, àton a nénõ nõse yakaro. À n toto à lé dańma Yesude négwana ù.

Zõnõ yā

⁵ A zòno, àgae a anduna kè diino yā ma kōn nòseo do kōn vīao kōn luganao, lán Kirisin ée keene bà.

⁶ Àton zīi keńne ní wée yānziro. Àgae Luda poyezi ke kōn yāpuraao kè ámbé Kirisi zòno ũ yānzi.

⁷ Àgae zīi ke kōn aīao lán Diin ée keene bà, èe ke gbēnteenlo.

⁸ Àgō dō kè Dii é baade maakena fīa bonε, zò kesō wēene.

⁹ A diino sō, àgae keńne le se. À yā pāsī ońnena tó. Àgō dō kè aōpino kōn apino píngi, a Dii kú musu, è yā ke gbēke wée yānziro.

Gōkebo kè Ludaa kpàwaano

¹⁰ Yā kè gòn yè: Àgō gbāa Dii guu kōn à iko gbāa bítao.

¹¹ À gōkebo kè Ludaa kpàwaano da píngi, le à e à ze gíngin à Ibilisi ńndō fō.

¹² Zaa ke gbēnteenon wée osi kaańyoro, séde nini zaa kè aō kú musuno. Aō de anduna kékii gusia kíblerino ũ kōn ní mīdeenō kōn ní ikodeeno.

¹³ Beee yānzi à gōkebo pino sée à da píngi, le à fō à ze à gí guro zaa zī, gbasa à gō zena gíngin à píngi kena gbera.

¹⁴ Àgō zena gbāa, à yāpuraa do a pii asaa ũ, à yāzede da mō uta ũ.

¹⁵ À kena nna kōn Ludao baaru nnaa kpá kyatee ũ, le àgō kú kōn soruo.

¹⁶ Àgō ludanaanekena kūna sengbango ũ guro píngi, le à fō à Setān kà tédeenō de píngi.

¹⁷ À mīsina sé à kú mōfura ũ, àgō Luda yā kè de à Ninii fēdaa ũ kūna.

¹⁸ Àgaegō adua kee guro píngi, àgō Luda donle gbekaa yā píngi guu kōn à Ninii donne'aeo. Àgae itē ke kōn mena bítao, àgō adua kee Luda gbēnoe ní píngi.

¹⁹ À adua kemε do, le tó méε yā oo, Luda ma gba lé mà a baaru nnaa asii ońne vīa sai.

²⁰ Baaru nnaa pì yānzi má de Luda wēede kè wà dà kpésiaan ũ. Àgō adua keeme, le mà baaru nnaa kpá vīa sai lán à kō sio mà kpá nà.

Lézammana

²¹ Wa gbēndo yenzide Tikiku, Dii zīkeri náanede é ma baaru kpáare píngi, le à e àgō ma kuuna dō kōn pó kè méε keeo.

²² Ma à zīawa, le à wa kuuna oareme, a nòse e à yīi kū.

²³ Wa gbēno, De Luda kōn Dii Yesu Kirisio a gba aafia, à a yekōzina kaaraare kōn a ludanaanekena.

²⁴ Luda gbēke ke gbē kè aō ye wa Dii Yesu Kirisizi yāana sainōe ní píngi.

FILIPIDEENŌ

Pɔlu aduakɛna Filipideenɔne

¹ Mamɔma Pɔlu kɔn Timɔtio Kirisi Yesu zɔblerinɔ wámbe wa takada kè kè Luda gbɛ kè aɔɔ kú Filipinɔne kuuna Kirisi Yesu guu kɔn n̄ gbɛnsinɔ kɔn n̄ dɔnlerinɔ.

² Luda wa De kɔn Dii Yesu Kirisio gbɛkɛɛ kɛare, à a gba aafia.

³ Gurɔɔ kè a yā dòmagu píngi, mɛɛgɔ ma Luda sáabu kpaame.

⁴ Ma aduakɛna guu píngi mɛɛgɔ adua kɛare a píngi kɔn pɔnnaao,

⁵ kè a ɔ kàkɔamao baaru nna kpana guu zaa gurɔɔ kè á mà ai kɔn a gbàao yānzi.

⁶ Má dɔ sãnsãn, lán Luda zĩ maaa dàe a té nà, eégɔ kɛe ai à gá mì deo Kirisi Yesu mógurɔzĩ.

⁷ À maa kè má a yā kúna a píngi le, zaake a yā kú ma swèn. Má da kpésiaann yoo, má ze kɔn baaru nnaa pìo a yápura ona yānzin yoo, a píngi á baka vĩ zé kè Luda ma gbaa guu.

⁸ Ludaa dɔ kè mée a begɛe kɛe a píngi kɔn Kirisi Yesu yenzi borio.

⁹ Mɛè adua kɛare, le a yenzi gɔ kaara àgɔ gaa dɔna guu kɔn wéekɛnao súusu,

¹⁰ le à yā kè kɔ sio à kɛe dɔ, àgɔ kuu n̄sepuradeenɔ ũ taari sai Kirisi mógurɔzĩ.

¹¹ Àgɔ pana kɔn yā maaa kè è bɔ Yesu Kirisi kiianɔ, le wà Luda tó bɔ wà à sáabu kpá.

Kirisin Pɔlu wèndi ũ

¹² Ma gbɛnɔ, má yezi àgɔ dɔ kè yā kè ma le té kà baaru nna gana aemme,

¹³ ben soza kibe dogarinɔ píngi kɔn gbɛ kpaanɔɔ dɔ kè Kirisi yānzin wà ma dà kpésiaanzi.

¹⁴ Ma dana kpésiaan yānzi wa gbɛ parideenɔ Dii náane kè de yāala, ben aɔ kùgbāaa kàara, aɔɔe Luda yā oo gbɛnɔne vĩa sai.

¹⁵ Yāpurame, aɔ gbɛkenɔ è Kirisi yā waazi ke denlana yānzi kɔn n̄segɔaanɔ, gbɛkenɔ sɔ kɔn n̄se maaao.

¹⁶ Gbɛ kèkiinɔ è ke kɔn yenziome, zaake aɔɔ dɔ kè má zena kɔn Yesu baarunnakpanao yānzin má yina kèzi.

¹⁷ N̄segɔaanɔdee pìnɔ sɔ è Kirisi yā waazi ke denla'ɔdɔannena yānzime, èe ke kɔn n̄se puraaonlo. Aɔɔe daa wèe ma kuuna kpésiaan nawēa kaaramɛ.

¹⁸ Yāken yó? Mɔnafiki guun yoo, yāpuraa guun yoo, à píngi dé, wèe Kirisi yā waazi kɛemɛ. Ma pɔɔ nna kɔn beeeo, bensɔ eé ɛara à ke nna dɔ,

¹⁹ zaake má dɔ kè adua kè ée kɛemɛ kɔn Yesu Kirisi Ninii dɔnleɔ é tó mà bɔ.

²⁰ Ma wée dɔzi, bensɔ má à náane vĩ maamaa, kè wí é ma kú yāke guuro. Tia sa lán a zii bà kɔn kùgbāao mé Kirisi tó bɔ ma mè guu, má kuun yoo kesɔ ma gan yoo.

²¹ Zaake Kirisi yānzin má kuuzi, gaa demɛ àre ũ.

²² Tó ma kuuna wèndio demɛ zĩ àredee ũ, má dɔ à kè mé séro,

²³ ma laasuu kpaatenamɛ. Má yezi mà tá, le màgɔ kú kɔn Kirisio. Gwee maame de gura kèla zà.

²⁴ Mɔde à maa màgɔ kú wèndio a yānzi.

²⁵ Beee yā fɛena vīro. Má dɔ kè mé gɔ kè màgɔ kúao a píngi, le à e à gá aɛ kɔn pɔnnaao ludanaanekɛna guu.

²⁶ Len gurɔɔ kè mé ɛara mà mó a gwa le, é zé e à ĩa dā Kirisi Yesu guu maamaa ma yānzi.

²⁷ À píngi dé, tó ma mɔ a gwa ke mée móro yoo, à tó a kuuna kō sé kōn Kirisi baaru nnaao, ɛ tó mée a baaru maa, mà ma kè á zena gíngin kōn lédoleo, ée ɔsi kaa kōn nòseo do baaru nnaa pì zé yānzi.

²⁸ Àton tó a ibeenɔ yáke vīa a kūro. Beee égō deíne sèeda ũ kè aō mì pè kaatenaa, amɔanɔ sō é bɔ maa. Luda kenan gwe.

²⁹ Zaake Luda a gba zé à nawēa ke Kirisine, èe ke à náanekena adonlo.

³⁰ Ɔsii kè á è mée kaa yā, bensō á mà mée kaa ai tia, apinɔ á kú ɔsi dōnkō pì guume.

2

Zīndabusana

¹ Tó a kuuna Kirisi guu lédamma vī, tó à yenzi e té kaaagu, tó á lédole vī kōn à Niniio, tó á kō wēnda vī kōn sùuo,

² à laasuu dōnkō ke, àgō yenzi dōnkō vī lédōnkōdeeno ũ, poyeziyādōnkōdeeno ũ, ɛ ma pɔnnaa gō papana.

³ Àton yáke ke denlana ke yòkòkena yānziro. Zīndabusana guu à a gbēdaaa diɛ bèe vī de a zīndala.

⁴ Gbēke tón laasuu lé a zīnda mèn do yāaro, à gbē pāndenɔ pò lé dɔ.

⁵ Àgō nòse kè Kirisi Yesu vīi vī se.

⁶ À ludakee guu èe a zīnda kena sēnkpe kōn Ludao yā daro,

⁷ ben à a zīnda gwena tòn, à zīrikee sè,

à gō gbēntee ũ, à gbēnteeke sè.

⁸ À a zīnda bùsa,

à mì sè ai à gāo à gāo,

ai líkpangbāroo gaaa.

⁹ Beee yānzi Luda à sè lezī,

à tó kè de tó píngilaa kpàne,

¹⁰ ɛ tó wà Yesu tó sì,

gbē sānda píngi é kúene

ludambe kōn tɔtɔe kōn tɔtɔe gīzīo,

¹¹ gbē sānda píngi é o a léo

kè Yesu Kirisi bé Dii ũ

De Luda tóbɔna yānzi.

À guu puíne anduna guu

¹² Beee yānzi ma gbē yenzideeno, lán eè ma yā ma gurɔ kè má kúao nà, atēnsa kè má kúao tia dɔro, àgō a bɔna maa lé paazi kōn vīao kōn luganao.

¹³ Zaake Luda bé èe zīi kee a guu, ɛ àgō ye à poyezizi gbasa à ke.

¹⁴ À yā píngi ke wisō kōn ɛokpaakōao sai,

¹⁵ ɛ àgō taari sai, gbāsī sai, Luda né seesaideeno ũ tōorigbē sāsāna nòsepāsīdeeno té, kè ée guu puíne anduna guu lán ɔɔɔneno bà,

¹⁶ àgō wēndi yā kūna, ɛ mà e mà ĩa dāao Kirisi mógurɔzī yānzi. Tó ée kee ɛ, ɛ mée bà pā léro bensō mée zī pāa kero.

¹⁷ Baa tó ma aru é kwée a ludanaanekena sa'o'i ũ, ma pɔɔ égō nna, mée pɔnnaa keeao a píngi.

¹⁸ Apinɔ sō, à pɔnnaa ke ɛ, wà ke ledɔ.

Timɔti kōn Epafarɔdituo

¹⁹ Kōn Dii Yesu aubarikao mé Timɔti zīawa tia, ɛ mà e mà a baaru ma, ma làakari kpáe.

²⁰ Má gbēke vī kè à ye a yāzi kōn yāpuraao lán à bàro.

²¹ Baade píngi zīnda yā bé è dɔne ae, èe ke Yesu Kirisi yānlo.

- 22 Á dō lán Timoti aĩa kè nà, à baaru nna zīi kèmao lán né kōn a deo bà.
 23 Tó má a zena dō súusu, má yezi mà à zīawa gōō.
 24 Má Dii náane vī kè mé mó tia ma zīnda.
 25 Ma gbē Epafarōditu, ma zīkeri daa, ma kōdekēri daa kè a à zī à dōmalē kōn pó kè méé à ni dēenō, má è à maa mà à gbarēawame.
 26 Èe a bege kēe a píngi, bensō à nòse yàka, kè a à gyākēna baaru mà yānzi.
 27 À gyāa kè yāpura ai à kà gana, ben Luda à wēnda gwà. Èe kē àpi adonlo, kōn mapiomē se, lē ma pōsiaa tón kaararo yānzi.
 28 Beee yānzin méé wāa mà à gbarēawazi, lē a wēe sikōlē, a pōō kē nna, ma làakari kpáe.
 29 À gbāake kpázi Dii guu kōn pōnna bítao. À bèe lí gbē beee takane.
 30 À gō fēte kè eé ga Kirisi zī yānzi. À a zīnda kpà gaaa, lē à e à dōnlē kè é fō à kemeroo kēme yānzi.

3

Kirisi dōna

- 1 Ma gbēnō, yā kè gōn yè: À pōnnaa kē Dii guu. Méé gí yā kè má òare yāa gbē sisiziro. Àmbe aafia ūare.
 2 À làakari kē lewan mōnōzi, zaakeri kè aōè ní kē gyáigyai pìno!
 3 Wamōwa kè weē dōnzi kē Ludane kōn à Ninii gbāaa, weē ĩa dā Kirisi Yesu guu, weē náane kpá wa zīnda yāaro wámbe bāngude yāpuraano ū.
 4 Mapi, má zé vī mà náane kpá ma zīndaa. Tó gbē e daa á a zīnda náanekēna, ma pó deála.
 5 Ma bāngu kè ma gurō sōraagōdee zī. Isarailin ma ū ina guu, Beyāmi borii, Eberu bori yāpuraa. Musa doka musu má kú Farisinō gāli guu.
 6 Ma aĩa kè, ma wēe tã sōsi gbēnōa. Yākēna a zéa Musa doka guu, gbēkee e fō à ma taari èro.
 7 Mōde yā kè má kūna àre ū yāa pìno gōmē àre sai tia Kirisi yānzi.
 8 À kè deñlaa ma yā píngi dīe àre sai ma Dii Kirisi Yesu dōna kè de à píngila yānzi. Kirisi pì yānzin ma o gbàre yā píngizi bùsa ūzi, lē màgō à vī,
 9 màgō kú à guu kōn yā kè è tó wà kē nna kōn Ludao a náanekēna yānzio. Luda è tó yā bōnyo nna dokakūna yānzinlo, è tó yā bōnyo nna Kirisi náanekēna yānzime.
 10 Yā kè má yezi bé à de mà Kirisi dō kōn gbāaa kè à fēeo bōna gaan-o, lē ma bà gō kú à nawēakēna guu, mà gō lán à bà à gaa guu
 11 gbasa mà gō gāafēe ū.

Pó kè néé pēea lena

- 12 Èe kē má lè pínginlo bensō má papana gīaro. Méé pēame, lē mà yā kè Kirisi Yesu ma se a pó ū yānzi sí ma pó ū.
 13 Ma gbēnō, méé sé kè má lè má kù kōro. Yā mēn doon méé kēe, mēè nōnō pó kè kú ma aezi, pó kè kú ma kpēe laasuulena sai.
 14 Méé pēe pó kè ma wēe dōzia, lē mà àre kè Luda wa sisia gana musu e Kirisi Yesu gāzī.
 15 Wamōwa gbē papanano, wàgō laasuu beee vī. Tó á laasuu pānde vī, Luda é a wēe kēare yā beee musu.
 16 À píngi dé, guu kè wa kan kè, wà gá aē zé dōnkō pì guu.
 17 Ma gbēnō, à ma zékpae sé, lán wa à taka kēare nà, a wēe gō té gbē kè aō kuuna kō sionōzi.

18 Mɛ̀ɛ̀gõ ooare yã gèn baaagõ, bensõ ma ɛara mée ooare tia dɔ kɔn wée'io, gbẽnɔ kuu pari kè aõ yãkɛna n̄ ké Kirisi gana lía ibɛɛnɔ ũ.

19 Aõ mì pè kaatɛnaa. Aõ gbɛɛɛn n̄ dii ũ, wíyãn n̄ ñadãbɔ ũ, anduna yãn aõ laasuu ègõ kúa.

20 Wapinɔ sõ, ludambɛ gbẽnɔn wa ũ, wa wée dɔ Mìsiri kè eé bɔ gweezi, àmbe Dii Yesu Kirisi ũ.

21 Eé wa m̄ gbãasainɔ li lán a m̄ gakuidee bà kɔn a gbãaa kè eé f̄s̄ à tó p̄ngi mì siɛareeo.

4

Lédammana

1 Beee yãnze ma gbẽ yenzidee kè mée a bɛgɛ kɛɛnɔ, amɔa kè á dɛ ma ñadãbɔ kè m̄ɛ pɔnnaa kɛo ũunɔ, àgõ zɛna gíngin Dii guu lɛ, ma gbẽnɔ.

2 Ma agbaa kpà Yuodianɛ kɔn Sintisio aõgõ lédole v̄i Dii guu.

3 Mmɔn sõ ma gbẽndo náanede, ma wée kɛmma, n̄ dɔ nɔgbẽ p̄nɔlɛ, zaakɛ aõ ɔsi kàmao baaru nna kpana guu kɔn Kelementio kɔn ma zíkɛri daanɔ. Aõ tó kú wèndi takadan.

4 Àgõ pɔnnaa kɛɛ Dii guu gurɔ p̄ngi. Má òare dɔ, à pɔnnaa kɛ.

5 À a z̄inda busa baade p̄nginɛ. Dii mɔna kà k̄i.

6 Àton yãke kàhãn kero. Yã p̄ngi guu à adua kɛ à yã gbeka Ludaa kɔn sáabukɛnao, à a yã'õammanɔ onɛ,

7 eé a n̄sɛ kɔn a làakario kpáɛare Kirisi Yesu guu. N̄sɛkpaɛna p̄i bíta, à dɛ gbẽntee d̄nala.

8 Ma gbẽnɔ, yã kè ḡɔaren yè: Yã kè yãpuraa v̄i bensõ à b̄ɛ v̄i, yã kè zé v̄i bensõ à gbãsi v̄iro, yã kè nna bensõ à aubarika v̄i, yã kè maa bensõ wè à sáabu kpá, àgae laasuu lé yã beɛnɔ musu.

9 Yã kè má dàare á si, yã kè á mà ma léz̄i bensõ á èma, à yã beɛnɔ kɛ, Luda Aafiade ègõ kúao.

Pɔlu Filipideenɔ sáabukpana

10 Ma pɔɔ nna bíta Dii guu, zaakɛ a laasuu ɛara à sù ma yãa sa. A bà kúmao zaa zi, m̄dɛ zén ée ero.

11 Mée o lɛ kè mée takaasi kɛɛ yãnzinlo, zaakɛ má dà ma z̄indanɛ màgõ sáabu v̄i gwena p̄ngi guu.

12 Má takaasikɛna d̄s̄ bensõ má nnamana d̄s̄. Gurɔ p̄ngi gu p̄ngia kãna ke nɔaa, p̄d̄inzi ke p̄k̄s̄ãmmana yãke v̄imɛ d̄oro.

13 Mé p̄o p̄ngi f̄s̄ Kirisi kè è ma gba gbãaa yãnze.

14 Baa kɔn beeeo kè a bà kú kɔn ma takaasikɛnao, a yã maaa kè.

15 Filipideenɔ, á d̄s̄ a z̄indanɛ, ma baaru nna kpanaare káaku guu, kè ma bɔ Masedonia b̄usun, ɔsi kee kuu kè ɔ dàma kɔn ɔ b̄k̄ɔtɛoro, sé apinɔ.

16 Baa gurɔ kè má kú Tesalonika, a p̄o kè mée à ni dɛɛnɔ kpàsãmɛ dɛ gèn doola.

17 Èe kɛ gbaan mée wɛtɛero, a àrɛ kaarana Luda kiian mée wɛtɛɛ.

18 Ma p̄o kè á kpàsãmɛ è, à pàpa ai à d̄izi. Epafarɔditu a gbaanɔ kpàma, p̄o m̄ma sa. À dɛ sa'obɔ kè à gū nna Ludanɛ bensõ è kánɛ à sí ũ.

19 Ma Luda é p̄o kè á à nii v̄inɔ kpáawa Kirisi Yesu guu à auziki gakuide lén.

20 Wãgõ wa Luda wa De tó bɔɔ gurɔ p̄ngi! Aami.

Lézammana

21 À ì kpá Luda gbẽnɔa n̄ p̄ngi kuuna Kirisi Yesu guu. Ma gbẽ kè wá kú lɛdoonɔ ì kpàawa.

22 Luda gbẽnɔ ì kpàawa n̄ p̄ngi, at̄ɛnsa gbẽ kè aõ kú Siza bɛɛnɔ.

²³ Dii Yesu Kirisi gbẽkεε keare a ninin.

KOLŌSEDEENŌ

Sáabukpana kōn aduakēnao

¹ Mamoma Polu, Kirisi Yesu ziri Luda poyezi guu kōn wa gbē Timotio, wámbe wa takada kè kè

² wa gbē náanēdee kè aō kú adona Kirisi guu zaa Kolosenē. Luda wa De gbēkēē kēare, à a gba aafia.

³ Gurō píngi tó wée adua kēēare, weègō Luda wa Dii Yesu Kirisi De sáabu kpaamē,

⁴ zaakē wa a Kirisi Yesu náanēkena baaru mà kōn yenzi kè á vī wa gbēnōnō n píngi,

⁵ kè a wée dō pō kè dienaare ludambēēzi yānzi. A yāpura yā mà zaa zi baaru nnaa kè wá kpāaree guu.

⁶ Baaru nnaa pì e né ii èè daagula anduna guu píngi, lán à kè a té nà zaa gurō kè á mà, ben a Luda gbēkē sānsān dō.

⁷ Wa gbē yenzide wa zikeri daa Epafara bé à yā pì dàare wa gēē ũ. Kirisi zikeri náanēdeemē,

⁸ àmbe à yenzi kè Luda Nini a kaa òwe.

⁹ Beee yānzi zaa gurō kè wa a baaru mà, weègō wée kēēare Ludaa yāana sai, le à tó à a poyezi dō wásawasa, à Ninii a gba òndō kōn wéēzēēo píngi,

¹⁰ le àgō kuu lán Dii yezi nà, a yā píngi kánē, le a yā maa píngi kena gō daagula, a Luda dōna gō kaara,

¹¹ le àgō gbāa yā píngi guu à gbāa gakuide lén, le à pō píngi fō kōn menao kōn pōnnao,

¹² le àgō De Luda sáabu kpa, zaakē à wa ka baka kè à diē a gbēnōnō gupuraañ-a.

¹³ À wa bō gusia ikon, à wa kpa a Né mèn do yenzide kpatan.

¹⁴ À gāzīn wa gō wēēnēnō ũ, wa durun kēwa.

Kirisi de pō píngila

¹⁵ Kirisi né Luda kè wè e kōn wéēoroō takamē, àmbe daudu ũ Luda pōkenanō té píngi.

¹⁶ Luda pō kè kú musu kōn tōtēo kè píngi à gāzī, pō kè wè eenō kōn pō kè wè eroonō,

kpatablerinōn yoo ke diinō ke gbāadeenō ke ikodeenō.

Pō píngi bō à kiiamē, bensō aō kuu à pō ũ.

¹⁷ À kuu pō píngi ā, pō píngi kuu à gāzīmē.

¹⁸ Àmbe sōsi kè de à mè ũu mī ũ.

Àmbe naana ũ, gāafēē káaku ũ, le à gō pō píngi mīdee ũ.

¹⁹ Zaakē à kà Ludanē a kīkē píngi pékōrea.

²⁰ À tō pō píngi kēao nna à gāzī, pō kè kú tōtē ke musunōn yoo. À aru kè kwèē lía bé à mò kōn kena nnaa pìo.

²¹ A kē Ludaa yā. À ibēēnōn a ũ a laasuu kōn a zaakenanō yānzi,

²² ben Ludaa tō a kēao nna Kirisi gana a gbēntēekēmē guu yānzi sa, le à a kpan'ae kē gbāsī sai, see sai, taari sai,

²³ tó á zena gbāa a ludanaanekena guu degena sai gíngin, tó ée kē tāmaa kè á vī baaru nnaa kè á mà guaro. Wà baaru nnaa pì kpà gbē kè Ludaa kè tóote kènne píngi kè mamoma Polu, ma gō à kpàri ũ.

Polu sɔsi zīkena

²⁴ Tia sa mée ponnaa kee kōn nawēa kè mée kee a yānzio. Nawēa kè Kirisi kè sɔsi kè de à mè ũ yānzi, mée pó kè gē papaa ma mè guu.

²⁵ Luda zī dāme, ben ma gō sɔsi dōnleri ũ. À ma zī mà a yā oare papana.

²⁶ Asiiyā kè utena gbēne zaa káaku zaale Ludaa e anduna káeroo bé à bō Luda gbēne gupuraa sa.

²⁷ Ludaa yezi aō dō lán asiiyā pì gakuí bíta nà bori pādeno kiia. Asii pìn yè: Kirisi kú a guu, ben a wée dō gakuizi.

²⁸ À waazin weè ke gbē píngine, weè lé daoríma, weè yā dao baade píngine kōn ōndō píngio, le wà gá kōn baadeo papana Luda aezī Kirisi guu.

²⁹ Beee yānzi mée zī kee, mée aīa kee kōn à gbāaa kè èe zī kee ma guuo gbāngbān.

2

¹ Má yezi àgō aīa bíta kè mée keearee dō, apino kōn Laodiseadeeno kōn gbē kè wée wée sikōleeroono píngi,

² le aō swè e à kpáe, aō ledole ke kōn yenzio, le aō wée kē wásawasa, aōgō Luda asiiyā kè de Kirisi pì ũu dō.

³ À kiian ōndō kōn dōnao auziki píngi uten.

⁴ Mée beee ooare, le gbēke tón a sāsā kōn lénna leokpakōaoro yānzi.

⁵ Baa tó má kúaoro, ma ninii kúao, má è ée yā kee a zéa, bensō a Kirisi náanekena gbāa, ben ma pōo kè nna.

Pó píngi papamma Kirisi guu

⁶ Lán a Kirisi Yesu sì a Dii ũ nà, àgō kú à guu le,

⁷ a kāsāa gō peena à guu. À kaara à guu, àgō gbāa à náanekena guu lán wà dàare nà. Àgō kú kōn sáabukpanao maamaa.

⁸ À làakari ke le gbēke tón dōna gbāaa kásaare à a sāsā kōn gbēntee ōndō pā korioro. Yā beeno è bō feekaarayāno kōn anduna yākenano kiia, èe ke Kirisi kiianlo.

⁹ Zaake Luda kike píngi pèkōre Kirisia a gbēnteeke me guu.

¹⁰ Kuuna gbē kè de gbāa píngi kōn iko píngio mīdee ũu pì guu, à píngi pèkōreawa.

¹¹ À guun a bāngu kèn à bō a dà ziin ũ. Èe ke bāngu kè gbēntee è keñnenlo, bāngu kè Kirisi è keñneme.

¹² Zaake batisikena guu wà a vīio, ben a fēeo, kè a gbāaa kè Luda à fēeo bōna gan náane kè yānzi.

¹³ Á de gēno ũ yā Luda kiia a taarino kōn a dà ziino yānzi, ben Luda a gba wēndi dufu ledō kōn Kirisio, à sūu kēwao kōn wa taarino píngi.

¹⁴ Luda wa taari takada kè wa da yān gōgo, à sè à pà lía.

¹⁵ Kirisi gana lía gbāaa sì diino kōn gbāadeeno, à bōnyo gupuraa à n kpe bō, à n kpan'ae kè zīzono ũ.

¹⁶ Beee yānzi àton tó gbēke a taari e póblena ke ímina ke zībaa ke mō dufu bōna ke kāmabogurozī yā musuro.

¹⁷ Yā beeno píngi né yā kè wà bè eé mó takame, yā pino yāpuraan Kirisi ũ.

18 Àton tó gbě kè è a zĩnda busa ege pó ũ kè è dɔnzi ke malaikanɔne a sāsã à a kè pó kè a wée péaaró. Wée gupu'ena yã bé ègõ gbãa gbě beee takane, ben è a zĩnda sé lezĩ pã a gbẽnteekeɗa laasuunɔ yãnzĩ.

19 À pena Kirisi kè de mì ũuaro. Kirisi guun mègu píngi è kō kũn, aõ nakõa kõn tĩnɔ gbãaa, mè pì ègõ gbãa lán Luda yezĩ à gbã nà.

20 Zaake a ga kõn Kirisio anduna yãkenanɔ musu, bõyãnzĩn eè ñ yãdiennenanɔ ma lán anduna gbẽnɔ bàzi?

21 Wè be, ñton kèkii na n ɔzĩro, ñton kèkii dãro, ñton ɔ ke kèaro.

22 Pó beeenɔ píngi è yãa kõn ñ aufãnikenaome. Gbẽntee yãdannenan beeenɔ ũ.

23 Yã beeenɔ de lán ɔndõ yã bàme, zaake aõ è dɔnzi yã tiasi dañne kõn zĩndabusanao kõn ñadana ñ zĩnda mèao. Baa kõn beeeo è kpá wa dãnɔnero.

3

Kuuna wèndi dufu guu

1 Lán a fèe kõn Kirisio nà, à tó ludambe yã dɔare ae, zaake gwen Kirisi vèen Luda ɔplaazi.

2 À tó a laasuu gõ kú ludambe yãna, àtongõ kú anduna póaro.

3 Zaake a ga, a wèndi utena kõn Kirisio Luda guu.

4 Lán Kirisi de a wèndi ũ nà, tó à bò gupuraa, apinɔ se é bɔo kõn gakuio sa.

5 Beee yãnzĩ à anduna yã kè aõ kú a nòse guunɔ de: Pãpãkena, wíyã, mèfèena, yã zaa nidena kõn wãkũo. Pó kè gbě è à wãkũ kee gõne à dii ùme.

6 Yã beeenɔ yãnzĩn Luda é pɔfè pita a yãmarisaideenɔa.

7 Apinɔ se, á kú yã pìnɔ guu yã, aõ dɔare ae.

8 À ɔ kpá yã kè takanɔzi sa: Pɔfèna, zɔkakana, nòse pãsí, gbèsõsõna kõn yãpãpã'ona.

9 Àtongae ege tokõnero, zaake a a dà zii kõn à yãkenanɔ gòala,

10 a à dufu sè kè à kèke èe dufu kũu dõna guu le à gõ lán a Kèri pó bà.

11 Gwe Yudanɔ kõn bori pãndenɔ dõnkõme kõn bãngudeenɔ kõn gefɔodeenɔ kõn sète gbẽnɔ kõn wéesiadeenɔ kõn zònɔ kõn wèenɔ. Kirisin ñ píngi ũ, à kú ñ guu ñ píngi.

12 Beee yãnzĩ, lán Luda a se a gbě yenzideenɔ ũ nà, dà kè aõ de à daalaanɔn yè: Wèndaa, gbèke, zĩndabusana, busèke kõn menao.

13 À kō fõ. Tó yãke gà à a ka kōo, à sùu ke kōo. Lán Dii sùu kèao nà, à ke kōo le se.

14 À píngi musu à yenzi kè è yã pìnɔ kakõa wásawasa daala.

15 À tó aafia kè bò Kirisi kiia kí ble a swè guu, zaake kuuna kōo aafian Luda a sisi mèdõnkõdeenɔ ũzi. Àgõ Luda sáabu kpaa.

16 À tó Kirisi yã vèekii e a nòsen maamaa. À yã dakõne, à lé dakõa kõn ɔndõ píngio. Sáabukpana guu à lè sí Ludane a swè guu kõn saamu kõn tókpanao kõn dɔnzi lènɔ.

17 Pó kè èe kee ke kè èe oo píngi, à ke kõn Dii Yesu tóo, à De Luda sáabu kpá à gãzĩ.

Luda gbẽnɔ kuuna kōo

18 A nɔgbẽnɔ, a baade gae mì sie a zãne. Len à kō sio à ke Dii guu le.

19 Gõgbẽnɔ, a baade gaegõ ye a naõzi. Àtongõ pãsínyoro.

20 Nénɔ, à a de kõn a dao yã ma yã píngi guu, zaake beee bé è ká Diine.

21 Denɔ, àton a nénɔ nòse fèe à ñ pɔo yakaro.

22 Zòno sã à a anduna diino yã ma yã píngi guu. Àton zĩi keíne n wée yãnziro. À zĩi keíne kɔn nòseo do, zaake Dii vĩakerinon a ũ.

23 Yã kè ée kee píngi, àgae ke kɔn yápuraa, lándõ Diin ée keene bà, èe ke gbẽntenlo.

24 Àgõ dõ kè é Dii láada e a baka ũ. Dii Kirisin ée dɔɔzi.

25 Zaakeri é a zaaa gbè e. Luda è gbẽke wée gwaro.

4

1 A diino, à a zòno gwa a zéa súusu. Àgõ dõ kè apino se á Dii vĩa musu.

2 À a zĩnda kpá aduakena kɔn itẽkenao kɔn saabukpanao.

3 À wée keewe Ludaa dɔ, à zé bɔwe wà à yã waazi ke, wà Kirisi asiiyã oíne. Beee yãnzin wà ma da kpésiaanzi.

4 À wée kemé mà yã pì o wásawasa, lán à kɔ sio mà o nà.

5 Àgõ a zĩnda kũna dõ Yesusaideenõ té kɔn ɔndɔɔ. Àgae yã kè Luda à zé b̀aree ke a gurɔɔa.

6 À tó a légbé gõ nna àgõ kaarana vĩ, le àgõ dõ lán é yã lí baadea nà.

Lézammana

7 Wa gbẽ yenzide Tikiku é ma baaru kpáare píngi. Àmbe zĩkeri náanede e ũ, wa z̀bleri daame Dii zĩi guu.

8 Beee yãnzin méé à zĩiawa, le à wa kuuna oare, à làakari e à kpáe.

9 A gbẽndo Ɔnesimu, wa gbẽ yenzide náanede e mɔɔo. Aḡé pó kè wá kú à guu gura kè oare píngi.

10 Arisitaku kè wá kú ledõ kpésiaan ì kpàawa kɔn Banaba dáaro Maakuo. Wà Maaku yã òare kò. Tó à mò a kiia, à gbáake kpázi.

11 Yesu kè wè bene Yusutu ì kpàawa dɔ. Yuda kè wée kpata kè b̀ Luda kiia zĩi kee ledoonõ lén gwe. Ma làakari kpaenaíyo.

12 A gbẽndo Epafara, Kirisi Yesu z̀bleri ì kpàawa. Ègõ aĩa kee kɔn aduakenaareeo gurɔ píngi, le à e à kàsara kũ àgõ papana Luda poyezi guu.

13 Mé f̃ mà à sèeda ke kè èe zĩi keere maamaa, amɔanõ kɔn Laodiseadeenõ kɔn Ierapolideenõ.

14 Wa likita yenzide Luku kɔn Demasio ì kpàawa.

15 À ì kpá wa gbẽ kè aḡ kú Laodiseanõa kɔn Nimfao kɔn sɔsi gbẽ kè aḡ kò kakõa à beenõ.

16 Tó a takada kè kyó kè, à kpá Laodisea sɔsi gbẽnõa aḡ à kyó ke, gbasa à n pó kyó ke se.

17 À o Akipuné, à làakari dõ Dii zĩi kè wà dànea, à à mì de.

18 Mamõma Põlu mámbé ma yã kè kè kɔn ma zĩnda ɔɔo, ma ì kpàawa. À tó ma kuuna kpésiaan yã gõ dɔagu. Luda gbẽke keare.

TESALONIKADEENŃ TAKADA KAAKU

TesalonikadeenŃ zé'ɔɔannena

¹ Mamɔma Pɔlu kɔn Silasio kɔn Timɔtio, wámbe wa takada kèkii kè Tesalonika ɔɔsi gbè kè aɔɔ kú De Luda kɔn Dii Yesu Kirisio guunɔne. Luda gbèkɛkɛ kɛare, à a gba aafia.

² Wa aduakɛna guu a yá ègɔ ɔɔwagu gurɔ pínɡi, weègɔ Luda sáabu kpa a pínɡi yá musu.

³ Lán èe zĩi kɛɛ a ludanaanekɛnaa nà, èe aĩa kɛɛ yenzi guu, bensɔ èe mena kɛɛ wéedɔna wa Dii Yesu Kirisizi yánzi, yá pìnɔ ègɔ ɔɔwagu Luda wa De aezĩ.

⁴ Wa gbè Luda yenzideenɔ, wá dɔ kè Luda a se,

⁵ zaake kè wa baaru nnaa kpàare, wée mó kɔn yá'onao adoro, wa mɔ kɔn Luda Nini gbàaaomɛ, yá pì wa kũna gbàa maamaa. Á dɔ lán wá kú a té nà a aafia yánzi,

⁶ ben a gɔ wapinɔ kɔn Diio dàdarinɔ ũ. Nawèa bíta guu a yá pì sɔ kɔn pɔnnaa kè Luda Nini dàaguuo,

⁷ ben a zé ɔɔɔa Yesudee kè aɔɔ kú Masedonia bùsu guunɔne kɔn Girisi bùsuo pínɡi.

⁸ Dii yá bɔ a kiia, èe ze Masedonia kɔn Girisi adoro, a Yesu náanekɛna yá dàgula pínɡi, à baarukpana vĩ ɔɔro.

⁹ Wée oo lán wa zé è a kiia nà, lán a kpɛɛ lì tãanɔne, a aɛ dɔ Ludaa nà, ben èe ɔɔ Luda Wèndidee yápuradeezi,

¹⁰ èe à Né Yesu kè à à fèe bɔna gaan dāa ai à bɔ ludambɛ, à mó wa sí pɔfè kè Luda é bɔbɔrmaa.

2

Pɔlu zĩkɛna Tesalonika

¹ Ma gbèɔ, á dɔ a zĩndanɛ, kè wa zé ena a kiia e kɛ pãro.

² Á dɔ lán wà wée tàwa nà, wa nawèa kè káaku zaa Filipi, ben Luda wa gba kùgbàaa, wa à baaru nnaa kpàare ɔsi kɔn ɔsiio.

³ Wa nakɔreɔnaawaa de ege zé yá ũro. Wée kɛɛ laasuu zaaa ke a takiikɛna yánzinlo.

⁴ Lán Luda wa ka a baaru nna kpanaa nà, len weè kpáínɛ le, èe kɛ gbèntee pɔyezín wée wɛtɛero, sé Luda wa laasuu tàasikeri pó.

⁵ Á dɔ kè wée yá nnannaa o gbèkenɛro, bensɔ wée yáke kɛ kɔn mɔnafikio wákũ yánziro. Ludan wa sèedadee ũ.

⁶ Wée sáabu wɛtɛ gbèntee kiiaro, apinɔ ke gbè pãndenɔ.

⁷ Baa kè wá à zé vĩ wà gɔare asoo ũ wa Kirisi zĩrikɛ yánzi, wá kèao busɛbusɛ, lán nɔgbè nédandee è làakari ɔɔ a néa nà.

⁸ Kè wá yeazi maamaa yánzi, wée zeo wà baaru nnaa kè bɔ Luda kiia kpáare adoro, kɔn wa zĩnda kpanaawaaomɛ ɔɔ, zaake a gɔ wa gbè yenzideenɔ ũ.

⁹ Ma gbèɔ, à tó wa zĩkɛna kɔn nawèao yá ɔɔagu. Gurɔ kè wée baaru nnaa kè bɔ Luda kiia pì kpaaare, weègɔ zĩi kɛɛ fãantè kɔn gwáavĩo, le wàton gɔ a gbèkenɛ asoo ũro yánzi.

¹⁰ Ámbe wa sèedadeenɔ ũ, kɔn Ludao ɔɔ, kè wá kú amɔa kè a Yesu náanɛ kènɔ té a zéa nɔsepuradeenɔ ũ taari sai.

¹¹ Á dɔ kè wa yá kè a baadenɛ lán de è kɛ a nénɔne nà.

¹² Wa lé dàawa, wa a nɔse kpàare, wa nakɔreɔnaawaa, le a kuuna kɛ sɛnkpe kɔn gbè kè Luda n ká kpata gakuidee kè bɔ à kiiannɔ.

¹³ Kè a Luda yā kè wá òaree pì mà, ée dié gbēntee pò ũro, á sù lán à de nà, Luda yā yāpuraa ũ. Àmbe e zīi kée amɔa kè ée à náane kéenɔ guu. Bee yānzi dɔ weègɔ Luda sáabu kpaa yāana sai.

¹⁴ Wa gbēnɔ, a yā kè sēnkpe kōn Luda gbē kè aɔ kú Kirisi Yesu guu zaa Yudeanɔ, zaake a būsudeenɔ wée t̄awa se lán Yudanɔ t̄amma nà.

¹⁵ Yudanɔ Dii Yesu dè kōn annabinɔ dɔ, bensɔ aɔ pèwa. Aɔ yā è ká Ludanero, aɔ íbetε kpà kōn gbē s̄anda píngio.

¹⁶ Aɔè kpáwe wà yā kè Luda è gbē mì sío o bori pāndenɔne. Len durun kè aɔègɔ kée gurɔ píngi ègɔ diiàle le. Luda pɔfē pitańma sa.

Timoti zīna Tesalonika

¹⁷ Wa gbēnɔ, kè wa kēkōa gurɔ plaa, wée bé èe kō ero, mɔde wa laasuu kúawa. Wa a begε kè maamaa, wa mè wà wà wée sikōle.

¹⁸ Wá yezi wà mó a gwa dɔ. Mamɔma Pɔlu ma mɔna zé wète à de gēn do ke gēn plaaala, ben Setān kpàwe.

¹⁹ Tó wa Dii Yesu mò, dé bé eégɔ de wa t̄amaa kōn wa pɔnnaao kōn wa ḡasazubɔ ũ à ae a baasii?

²⁰ Zaake ámbe wa gakui kōn wa pɔnnaao ũ.

3

¹ Kè wée f̄s wà mena dɔro, wa zeo wà gɔ Ateni wa t̄ε,

² wa wa gbēndo Timoti, Luda zīkeri daa Kirisi baarunnakpana guu z̄lawa, le à a gba gbāaa, à a n̄se kpácare a ludanaanekena guu,

³ le a gbēke làakari tón f̄e wét̄ammaana pì yānz̄iro. Á d̄s a zīndanε kè Luda beee taka diewe.

⁴ Gurɔ kè wá kú a kiia, wa ḡiake wá òare kè weé wée t̄awa, ben à kè le lán á d̄s nà.

⁵ Bee yānzi kè mé f̄s mà mena dɔro, ma à z̄i à a ludanaanekena gwa. Ke Ibilisi a le à a gwa, wa zīi kè p̄an yoo, wá d̄ro.

⁶ Kè Timoti sù sa, à a ludanaanekena kōn a yenzio baaru kpàwe. Á bè wa yā ègɔ d̄bagu kōn laasuu maaao, bensɔ ée wa begε kée lán wée a begε kée nà.

⁷ Ma gbēnɔ, a ludanaanekena yā bé à tò wa làakari kpaena a yā musu wa wét̄ammaana kōn wa nawēao guu píngi.

⁸ Zaake á zena gíngin Dii guu, tia wa ĩampà sa.

⁹ Wé f̄s wà Luda sáabu kpá a yā musu. Wa wa Luda sáabu kpà maamaa kōn pɔnna bíta kè weè ke à ae a yānz̄io.

¹⁰ Gwāavī kōn f̄ant̄eo weègɔ wée kée maamaa, le wà e wà wée sikōle, wà pò kè kēs̄a a ludanaanekena guu papaare.

¹¹ Luda wa De kōn wa Dii Yesuo zé b̄owe wà mó wà a gwa.

¹² Dii yenzi kè á vī kōo kōn baade píngio kaaraare, à dadaala lán yenzi kè wá vīao bà,

¹³ à a swè gba gbāaa le àgɔ kuu gbāsī sai taarisaidenɔ ũ Luda wa De ae wa Dii Yesu kōn a gbēnɔ píngi mógurɔ zī.

4

Kuuna lán Ludaa yezi nà

¹ Yā kè gōn yè, ma gbēnɔ, á mà wa lén lán à maa a kuuna ká Ludanε nà. Á kuuna de le kò, mɔde wée wée kεεawa, wée agbaa kpaaare wa Dii Yesu guu, àgɔ kuu le àgɔ gaao.

² Á yā kè wá dàare kōn Dii Yesu t̄o d̄s.

³ Ludaa yezi a kuuna ḡs adona, à mì kē p̄p̄akena.

- 4 A baade gŃ a zĩnda kũna dŃ kŃn b̃eero gb̃asĩ sai,
 5 ̃e ke kŃn d̃a zaa nidenaŃ l̃an kifii k̃e aŃŃ Luda dŃroonŃ b̃anlo.
 6 Ỹa p̃i musu gb̃eke tŃn a gb̃edaaa takii ke ke à taari kenero, zaake Dii é w̃eé
 t̃a ỹa beee taka k̃erinaŃ l̃an wa gĩake w̃a òare ña, wa a sw̃a g̃ào.
 7 Ludaa e wa sísi w̃agŃ kú kŃn gb̃asĩoro, séde wa kuuna gŃ adona.
 8 Bee ỹanzi gb̃e k̃e g̃i ỹadannena k̃ezi, ̃e ke gb̃enteen à g̃iziro, Luda k̃e è a
 Ninii k̃e kú adona dawaguun à g̃izi.
 9 W̃e e w̃a yekŃzina ỹa oarero, zaake a zĩdanaŃ Luda yekŃzina d̃aare.
 10 Á kuuna de le kò, á ye wa gb̃e k̃e aŃŃ kú Masedonia b̃usu guunŃzi ñ píngi.
 Ma gb̃enŃ, wa lé d̃aawa, àgŃ kee le àgŃ gaao,
 11 à zé wete àgŃ kuu ỹakete sai, à a zĩnda ỹa ke à a zĩnda z̃i ke, l̃an w̃a d̃iare
 ña,
 12 le a kuuna e à k̃a bàazideenŃe, le àton fu a zĩndaa à da gb̃ekeziro.

Dii m̃na

- 13 Ma gb̃enŃ, w̃a yezi àgŃ ỹapuraa dŃ gb̃e k̃e aŃ anduna tŃnŃ ỹa musu, le a pŃŃ
 tŃngŃ sia l̃an gb̃e k̃e aŃŃ t̃amaa ṽiroonŃ b̃aro ỹanzi.
 14 Zaake w̃a sì k̃e Yesu g̃a à f̃e, len dŃ Luda é tŃ gb̃e k̃e aŃ anduna tŃ Yesu
 guunŃ eara w̃a m̃ó ledŃ.
 15 Ỹa k̃e w̃eé ooaree k̃eki né Dii ỹadannenaŃe. WamŃwa gb̃e kpaaa k̃e w̃egŃ
 kuu ai Dii m̃ogurŃŃ z̃inŃ, w̃e dŃ gb̃e k̃e aŃ anduna tŃ pinŃne aero.
 16 Dii bé eé bŃ ludambe, à pita kŃn ỹadiennenaŃ kŃn malaika gb̃ensi kòtoo
 kŃn Luda k̃ak̃aki Ńo, gb̃e k̃e aŃ g̃a Kirisi guunŃ é f̃e b̃ona gaan k̃aku,
 17 beee gbera wamŃwa gb̃e kpaaa k̃e w̃a kuunŃ, weé wa sééŃyo ledŃ ai
 ludambe luguun w̃a da Diile ĩa guu, gbasa w̃agŃ kúo ari gurŃ píngi.
 18 Bee ỹanzi à kŃ làakari kp̃ae kŃn ỹa p̃io.

5

- 1 Ma gb̃enŃ, ỹa p̃i kena ke à kegurŃŃ onaare zé ṽiro,
 2 zaake á dŃ s̃ans̃an l̃an kp̃ai è m̃ó gw̃aṽi ña. Len eégŃ de le Dii m̃ogurŃŃ z̃i.
 3 TŃ gb̃enŃŃ e bee, w̃a aafia, w̃a kú wa làakaria, kaatena é m̃óm̃ma k̃ando l̃an
 né'iw̃aw̃aa è m̃ó ñsindadeea ña, aŃé b̃oro.
 4 ApinŃ sŃ wa gb̃enŃ, á kú gusiaanlo, gurŃŃ p̃i é suawa l̃an kp̃ai b̃aro,
 5 zaake gupura gb̃enŃn a ũ, f̃aant̃e gb̃enŃn a ũ a píngi. Gw̃aṽi ke gusia gb̃enŃn
 wa ũro.
 6 Beee ỹanzi w̃aton ii o l̃an danŃ b̃aro. W̃a it̃e ke w̃agŃ kú wa làakaria.
 7 I'orinŃ è ii o gw̃aṽi, w̃ederinŃ sŃ è w̃ede ke gw̃aṽi.
 8 WapinŃ sŃ, zaake f̃aant̃e gb̃enŃn wa ũ, w̃agŃ kú kŃn làakario, w̃a lu-
 danaanekena kŃn yenzio da m̃ò uta ũ, w̃a m̃isina t̃amaa kú m̃ofura ũ.
 9 Zaake Ludaa e wa die à p̃f̃e pitawaro. À wa die à wa mì sí wa Dii Yesu
 Kirisi g̃az̃ime.
 10 Àmbe à g̃a wa ỹanzi le w̃agŃ kúo, tŃ w̃a b̃e ke wa anduna tŃn yoo.
 11 Beee ỹanzi à lé dakŃa, à kŃ gba gb̃aaa, l̃an ée kee ña.

P̃olu ỹadiena TesalonikadeenŃe

- 12 Ma gb̃enŃ, wa w̃eé k̃aawa, à b̃e lí gb̃e k̃e aŃè z̃i ke a t̃enŃe, k̃e aŃ iko ṽiawa
 Dii guu, aŃe a daa z̃eanŃ.
 13 À ñ gakui dŃñe maamaa yenzi guu z̃i k̃e aŃe kee ỹanzi. ÀgŃ nna kŃo.
 14 Ma gb̃enŃ, wa lé d̃aawa, à faasaideenŃ da z̃ea, à gb̃e ỹinŃ gba sw̃è, à làakari
 dŃ gb̃aasaideenŃa, à mena kŃn baade píngio.
 15 À làakari ke, a gb̃eke tŃn à zaaa f̃ia bo kŃn à zaaaoro. À zé wete àgŃ à maaa
 keekŃne kŃn gb̃e píngio gurŃ píngi.

16 Àgõ kú pɔnnaa guu gurɔ pínɡi.

17 Àgõ adua kee yãana sai.

18 Àgõ Luda sáabu kpaa yã pínɡi musu. Beee bé à deare à pɔyezi ũ Kirisi Yesu guu.

19 Àton Luda Nini té kè è kánɡu dedero,

20 àton kya ká annabikeyánlo.

21 À yã pínɡi tàasi ke, àgõ à maaa kŭna,

22 à mì kē zaakena bori pínɡia.

23 Luda Aafiade tó a kuuna gõ kú adona yã sãnda pínɡi guu, à a nini kɔn a wèndio kɔn a mèo dākpaare aafia taari sai ai wa Dii Yesu Kirisi móɡurɔ zĩ.

24 Luda kè à a sisi à a se náane vĩ, eé yã pì keare.

25 Ma gbẽnɔ, à adua kewe.

26 À ì kpá wa gbẽnɔa ní pínɡi kɔn Luda gbẽnɔ lépemmao.

27 Ma naare Diizi, à takada kè kyó ke wa gbẽnɔne ní pínɡi.

28 Wa Dii Yesu Kirisi gbēkke keare.

TESALONIKADEENŌ TAKADA PLAADĒE

Yakpaekena Kirisi mógurɔ zĩ

¹ Mamɔma Pɔlu kɔn Silasio kɔn Timotio, wámbe wa takada kèkii kè Tesalonika sɔsi gbē kè aɔ kú Luda wa De kɔn Dii Yesu Kirisio guunɔne.

² De Luda kɔn Dii Yesu Kirisio gbēkɛe kɛare, à a gba aafia.

³ Wa gbēnɔ, à kɔ sio wàgɔ Luda sáabu kpaa a yá musu gurɔ píngi, lán à maa nà, zaake a ludanaanekena e gaa ae maamaa, bensɔ yenzi kè a baade vĩ kɔo e kaara.

⁴ Beee yánzi weè lé gbē a yá musu Luda sɔsi kɔn sɔsio guu, lán ée wétamma kɔn nawēa píngio fɔ nà kɔn menao kɔn ludanaanekena.

⁵ Beee òɔa kè Luda è yá gɔgɔ kɔn gbēnɔ a zéame. Beee yánzi a ka à gē kpata kè bò Luda kiia guu kè ée nawēa kɛe à yánzi.

⁶ Luda è yá kɛ a zéame. Eé wée tã gbē kè aɔe wée tãaawaanɔa,

⁷ eé amɔa kè wèe wée tãaawaanɔ gba ãmpakii kɔn wapinɔ, tó Dii Yesu bò ludambe kɔn a malaika gbãaanɔ

⁸ kɔn tévurao. Eé wée tã ludad̄risai kè aɔe wa Dii Yesu baaru nnaa síroonɔa.

⁹ Kaatena yāana sain Luda é wée tãorímma. Weé n̄ kpake Dii aezi kɔn à gbāa gakuideeo.

¹⁰ Tó à mò gurɔ pì zĩ, eé tó bɔ a gbēnɔ yá musu, gbasa à náanekeri pínɔ é à maa bo n̄ píngi. Égɔ kú n̄ té, zaake a yá kè wá òaree sì.

¹¹ Beee yánzin weègɔ adua kɛare kɔs̄kɔs̄zi, le wa Luda tó a kuuna ká gwena kè à a sisia, à yá maa kè a ze kɔn à kenaonɔ kɔn zĩ kè ée kɛe à náanekena guunɔ píngi papaare kɔn a gbāaao.

¹² Dii Yesu é tó bɔ a musu, apinɔ s̄ é tó bɔ à musu wa Luda kɔn Dii Yesu Kirisi pìo gbēke yánzi.

2

Ludayadarisai

¹ Wa gbēnɔ, Yesu Kirisi mɔna kɔn wa kakɔanao le wà daàle yá musu, wa wée kèawa,

² àton tó a làakari fee aagaro. Tó annabi yá ke waazi ke takada kè wà bè à bò wa kiia bè, Dii mógurɔ kà kò, àton bídi kero.

³ Àton tó gbēke a sāsā kɔn yá beee takaoro, zaake gurɔ beee é móro, séto gbēnɔ bɔna Luda kpɛe gurɔ kà gīa kɔn ludayadarisai kè mì pè kaatezea bɔna gupuraaao.

⁴ Eé gí pó kè wè n̄ die dii ūunɔzi kɔn pó kè wè ònzi kènnɛnɔ píngi, eé a zĩnda sé lezi ònla, eé gá à v̄e Luda kpén, à a zĩnda die Luda ū se.

⁵ Gurɔ kè má kúao ma yá pì òare. Eé ònloo?

⁶ Á ò pó kè èe à òdāa, le àton bɔ a gurɔ aroó?

⁷ Zaake ludayadasai e ɔ taa asii guu kò. Eé boro, séto gbē kè èe kpaane gù zén baasiro,

⁸ ludayadarisai pì é gbasa à bɔ sa. Dii Yesu é à òe kɔn a lé'iao, à à kaate kɔn a mɔna gakuio.

⁹ Ludayadarisai pì é mó kɔn Setān gbāaao à dabuyānɔ kɔn yābɔnsaenɔ ke kɔn sèeda ege bori píngio.

¹⁰ Eé mɔnafiki bori píngi ke gbē kè aɔ mì pè kaatezeanɔne, kè aɔ gí yāpuraa kè eé n̄ mì sízi yánzi.

¹¹ Beee yánzi Luda é likōa pásĩ zĩmma le aɔ ege náane ke.

12 Yǎ é gbasa à v̄εε gb̄ε k̄è āõε yǎpura síroo k̄è āõε p̄onnaa ke k̄õn à zaaaon̄a ñ p̄íngi.

Luda a se le à a mì sí

13 Wa gb̄ε Dii yenzideen̄o, à maa wàḡõ Luda sáabu kpaa gur̄o p̄íngi a yǎ musu, zaake Luda a se zaa káaku, le à b̄o k̄õn à Ninii k̄è tò wa ḡõ a p̄ó ũ gb̄āaa a yǎpura sina yǎnzi.

14 Luda a sisi à a se baaru nnaa k̄è wá kpàare yǎnzi, le a baka ḡõ kú wa Dii Yesu Kirisi gakui guu.

15 Beee yǎnzi wa gb̄ēn̄o, à ze gb̄āa, àḡõ yǎ k̄è wá dàare k̄õn léo ke takada guu k̄ūna.

16 Wa Dii Yesu Kirisi k̄õn Luda wa Deo yewazi, à gb̄ēk̄εε guu à wa làakari kpàewe ai gur̄o p̄íngi, à tãmaa maaa dàwagu.

17 À a làakari kpàεare, à a gba gb̄āaa yāmaak̄ena k̄õn yāmaa'onao guu p̄íngi.

3

À adua k̄ewe

1 Yǎ k̄è ḡõn ȳè, wa gb̄ēn̄o, à adua k̄ewe, le Dii yǎ e à dagula kpakpaa, àḡõ b̄εε v̄ĩñε lán à v̄ĩ a kiia nà.

2 À adua k̄ewe, le à wa b̄o gb̄ε zaa mìsaideen̄o ɔzĩ, zaake èe ke gb̄ε sãnda p̄íngi bé à Luda yǎ sìro.

3 Dii náan̄ε v̄ĩ, eé a gba gb̄āaa, eé a sí à zaaaa.

4 Wa a náan̄ε k̄è Dii guu k̄è ée yǎ k̄è wá òareen̄o k̄εε, bens̄o éḡõ k̄εε.

5 Dii tó à Luda yenzi k̄õn Kirisi menao gbáze d̄õ a sw̄èn.

Wàton m̄ea k̄ero

6 Wa gb̄ēn̄o, wa naare Dii Yesu Kirisizi, à k̄ē wa gb̄ē k̄è āõ m̄ea v̄ĩin̄o, k̄è āõε z̄ĩ ke k̄õn yǎ k̄è wá dàñ̄εoroon̄o.

7 Á d̄õ a z̄ĩdan̄ε, k̄è à maa àḡõ té wa z̄ékp̄aezi, zaake w̄ée m̄ea ke gur̄o k̄è wá kú a t̄éro.

8 W̄ée gb̄ēke p̄óblee sí wá bl̄é f̄iabona sairo, wa z̄ĩ k̄è gw̄āv̄ĩ k̄õn f̄āant̄ēo, wa naw̄ēa k̄è ai í siwa, le wàton ḡõ a gb̄ēken̄ε asoo ũro yǎnzi.

9 Wá à z̄é v̄ĩ à d̄owale, m̄ode wá k̄è le, le à wa z̄ékp̄ae sé yǎnzime.

10 Gur̄o k̄è wá kúao, wá dīε k̄è gb̄ē k̄è ye z̄ĩkenaziroo é p̄ó blero.

11 Wá mà k̄è a gb̄ēken̄o m̄ea v̄ĩ, āõε p̄óke kobiro, sé gud̄εε.

12 Wá dīε gb̄ē beee takan̄on̄ε, wa nañ̄ε Dii Yesu Kirisizi, āõ v̄ēki k̄ū wà z̄ĩ ke wà ñ z̄ĩnda gwao.

13 Apin̄o s̄õ wa gb̄ēn̄o, àton kpasa k̄õn yāmaak̄enaoro.

14 Tó gb̄ēkee e yǎ k̄è wá òare takada k̄è guu daro, à à yǎ b̄o à dīε. Àton kak̄õa k̄õn adeeoro, le wí e à à k̄ū yǎnzi.

15 M̄ode àton íbet̄ε kpáoro, à lé daa a gb̄ēndoo ũ.

16 Dii Aafiade a gba aafia gur̄o p̄íngi yǎ p̄íngi guu. Dii ḡõ kúao a p̄íngi.

17 Mam̄oma P̄olu m̄ambe ma ìkpammana k̄èk̄ii k̄è k̄õn ma z̄ĩnda ɔo. Been ma takada p̄íngi s̄ēda ũ, len m̄ēè k̄ē le.

18 Wa Dii Yesu Kirisi gb̄ēk̄εε k̄εare a p̄íngi.

TIMŌTI TAKADA KAAKU

Yādannerinɔ gbana làakari

¹ Mamɔma Pɔlu, Kirisi Yesu z̄iri, lán Luda wa Mísiri kɔn Kirisi Yesu kè wa wée dɔzio dieme nà,

² ma takada kè kènne Timoti, ma né'inaa Yesu zé guu. De Luda kɔn wa Dii Kirisi Yesuo gbēkεε kenne kɔn sùuo, à n gba aafia.

³ Lán ma nakɔremma nà gurɔɔ kè mée gaa Masedonia bùsun, ò gɔ Efesu, ò o gbēkenɔne aɔton yá kè è kɔ sé kɔn Luda yāoro dañne dɔro.

⁴ Aɔton làakari dɔ gara kɔn dezinɔ tó kɔwena kè lé víroooa dɔro. Beee è mó kɔn leokpakɔaome. È tó Luda z̄i kè è bɔ à náanekena guu gá aεro.

⁵ Ma yá pì diε le aɔgɔ yenzi vī yānzime, yenzi kè è bɔ nɔsepura kɔn laasuu kena dɔnkɔo kɔn ludanaanekena mɔnafiki saio guu.

⁶ Gbēkenɔ pà yá pìnɔne, aɔ gè yāpāpā'onan.

⁷ Aɔ yezi wāgɔ de Musa doka yādannerinɔ ũ, mɔde aɔ yá kè aɔɔe oo gbáze dɔro ke yá kè aɔ zèanɔ.

⁸ Wá d̄s kè doka pì maa, tó gbē e z̄i keεa a zéa,

⁹ zaake wá d̄s kè Ludaa e doka diε gbē maaanɔ yānziro, séde dokadari-saideenɔne kɔn swāgbāadeenɔ kɔn ludawεkerisainɔ kɔn durunkerinɔ kɔn ludad̄risainɔ kɔn dɔnzikerisaideenɔ kɔn de kɔn dao d̄erinɔ kɔn gbēderinɔ

¹⁰ kɔn zinakerinɔ kɔn pāpābēkerinɔ kɔn gbēserikpāinɔ kɔn egdeeenɔ kɔn yādɔmmarinɔ kɔn gbē kè aɔè bɔ yādannena zédee kpεenɔ ní píngi.

¹¹ Yāzede pì kɔ sé kɔn baaru nnaa gakuidee kè Luda aubarikadee à kpana nàme ma ɔz̄io.

Lán Luda gbēkεε kè Pɔlune nà

¹² Ma Kirisi Yesu wa Dii kè ma gba gbāaa sáabu kè, zaake à ma náane kè, à ma se mà z̄i keare.

¹³ Ma à tó zaaa s̄i yá, ma wée tà à gbēnɔa, ma gbāaa mɔñne. Baa kɔn beeeo à sùu kèmao, zaake má kè wéesiake kɔn à náanekenasaio guume.

¹⁴ Ben wa Dii gbēke bíta kème, à tò ma a náane kè, ben má yenzi kè de wa pò ũ kuuna Kirisi Yesu guu vī.

¹⁵ Yá kèkii né yāpuraame, à kɔ s̄io wà sí ɔplaplaa. Kirisi Yesu mò anduna guu durunkerinɔ m̄isina yānzi. Mapi, ma durun bé à de danɔ póla,

¹⁶ ben Luda ma wēnda gwà, le mena bíta kè Kirisi Yesu kè kɔn mamɔma durunkerinɔ kàsarao bɔ gupuraa, le àgɔ de sèeda ũ gbē kè aɔé à náane ke, aɔ wēndi kè è yāaroo eenɔne.

¹⁷ Luda mèn do léle, gurɔ píngi Kína kè è garo bensɔ wè à e wéeroo gɔ bèe vī kɔn gakuio gurɔ píngi, aami.

¹⁸ Ma né Timoti, lán wà ḡiake wà annabikεyā ò n yá musu nà, mée yá pì daanne, le ògɔ k̄una, ò z̄i maaa káo

¹⁹ ludanaanekena guu kɔn nɔsekpaenao. Gbēkenɔ yá pìnɔ kpà swākoto, ben aɔ ludanaanekena è lé kúε.

²⁰ Imenεu kɔn Alesandao kú ní té. Ma ní kpá Setān-a, le aɔgɔ d̄s kè wè d̄oke kɔn Ludaoro.

2

Dɔnzikena

¹ Káaku ḡia ma lé dàmma, à adua ke baade píngine, à zé gbekañne, à kúε ke Ludane ní yānzi kɔn sáabukpanao.

² À adua ke kɪnanɔne kɔn gbãadeenɔ n pɪngi, le wà e wàgɔ kuu aafia yãkete sai ludayãdarinɔ ũ, wa kuuna gɔ bèe vɪ.

³ Beee bé à maa, è ká Luda wa Mìsirine

⁴ kè à yezi baade pɪngi m̀sina e, aɔgɔ yãpuraa dɔ.

⁵ Zaake Luda m̀en dome, bensɔ yãkɛkɛri kuu m̀en do Luda kɔn gbẽnteenɔ dagura, àmbe gbẽntee Kirisi Yesu ũ.

⁶ À a zɪnda kpà à baade pɪngi bò, ben wà à sèeda kè a gurɔɔa.

⁷ Beee yãnzin Luda ma die à kpàakpakeri kɔn à z̀rrio ũzi, le mà à dɔnzi zé yãpuradee da bori pãndenɔne. Yãpuraan mée oo, èe ke egɛenlo.

⁸ Má yezi gɔgbẽnɔ adua ke gu sãnda pɪngi, aɔ ɔ sé musu gbãsi sai, pɔfẽ kɔn leokpakɔaoo sai.

⁹ Má yezi dɔ nɔgbẽnɔ n zɪnda keke a zéa ỳkɔkena sai, zɪndamɔnnena baasi. Èe ke kɔn m̀i ỳkɔde tãnao ke vura kɔn òso nɔmaablebɔnɔ ke bisa ɔɔdeenɔnlo.

¹⁰ Aɔ n zɪnda keke kɔn maakenao, lán à kɔ sio nɔgbẽ dɔnzirinɔ ke nà.

¹¹ Nɔgbẽnɔ yã dada wàgɔ ỳtɛna, aɔ m̀i sie yã pɪngi guu.

¹² M̀eè wezi nɔgbẽnɔ yã dada gɔgbẽnɔne ke aɔgɔ iko vɪm̀maro, séde aɔgɔ ỳtɛna kítikiti.

¹³ Zaake Adamun Ludaa kè káaku, à gbera Awau.

¹⁴ Èe ke Adamun wà sã̀sãro, nɔgbẽn wà sã̀sã à gɔ taaride ũ.

¹⁵ M̀ode tó à m̀ena f̀ kɔn ludanaanekenao kɔn yenzio kɔn kúadonao zɪndamɔnnena baasi, eé né i aafia.

3

Sɔsi gbẽnsinɔ

¹ Yã kèkii né yãpuraame: Tó gbẽ yezi à ke gbẽnsi ũ, èe zɪ maa nii dɛɛ.

² Gbẽnsi gɔ kuu taari sai, nɔm̀endodee ũ, làakaridee ũ. Àgɔ a zɪnda kũna dɔ gbẽ d̀rɔdee ũ, nibɔf̀ri ũ, gbẽ kè eé f̀ à yã dañne ũ.

³ Àtongɔ de ẁdɛri ke gbẽ pãsi ũro. Àgɔ de ǹsɛdode yãketesaidée ũ. ɔ tón dɔne aɛro.

⁴ Àgɔ a ua kũna dɔ, à néno gae m̀i siɛne, aɔgae à ɔɔkii gwa.

⁵ Zaake tó gbẽ a ua kũna d̀ro, eé ke dia à f̀ à Luda sɔsi gbẽnɔ gwaa?

⁶ Àtongɔ de Yesude dufu ũro, le àton ãa dã, à a zɪnda da yãn lán Ibilisi bàro yãzi.

⁷ Àgɔ tó nnaa vɪ Yesusaideenɔ kiia dɔ, le wàton à tó zaaa sí, à gẽ Ibilisi takutɛenlo yãzi.

Sɔsi dɔnlerinɔ

⁸ Lemɛ dɔ dɔnlerinɔ gɔ de gbẽ bèedeennɔ ũ. Aɔtongɔ de léplaadeennɔ ũro. Wẽ yã tón dɔñne aɛro. Aɔtongɔ de ɔɔzaawɛterinɔ ũro.

⁹ Aɔgɔ Yesu yã asiinɔ kũna kɔn ǹsɛpuraao.

¹⁰ Wà n yã gwa gĩa, tó wèe yãke em̀maro, gbasa wà n die dɔnlerinɔ ũ.

¹¹ Lemɛ dɔ ǹ nɔnɔ gɔ de nɔgbẽ bèedeennɔ ũ, làakarideennɔ ũ, aɔgɔ náane vɪ yã pɪngi guu. Aɔtongɔ de kɔm̀ɔɔdeenɔ ũro.

¹² Dɔnleri gɔ de nɔm̀endodee ũ, àgɔ a ua kɔn a néno kũna dɔ.

¹³ Gbẽ kè aɔ n zɪ kè a zéano gwena égɔ maa, n làakari égɔ kpaena n Kirisi Yesu náanekena guu maamaa.

Wa dɔnzize asii bíta

¹⁴ Baa kè mée yā kènɔ oonne, má diè mé mó n gwa saa.

¹⁵ Tó ma mɔna gà à gí kè, má yezi ñgõ dõ lán à kõ sio wàgõ kuu Luda uadeeno ũ nà. Wámbe Luda Wèndide sɔsi gbènɔ ũ, yāpurapɛekii ũ kɔn à gbāa'ekiio.

¹⁶ Wa dɔnzize asii kè bò gupuraa bíta yāpuramɛ:

À bò à mò gbèntee ũ,

Luda Nini yāpuraa kpàa,

malaikanɔ à è.

Wà à yā waazi kè boriinɔ té,

wà à náanɛ kè anduna guu,

Luda à sè à tàò gakui guu.

4

Tèyā

¹ Luda Ninii ò wásawasa kè gurɔ zāanɔ gbēkenɔ é pā kpá Yesu zézi, aɔ tɛ yā kè zīnɔ è egɛdeenɔ da à onanzi, aɔ ñ sāsā.

² Mɔnafikidee pìnɔ à maaa dɔkɔzi kɔn à zaaaoro, aɔ nɔsɛ gana lán wà be gē wāaan wà kèò bà.

³ Aɔè gbènɔ dādā nɔsenazi kɔn zākenao, bensɔ aɔè pòble tèbona da gbènɔnɛ, pòblee kè Ludaa kè a náanekeri kè aɔ yāpuraa dɔnɔ yānzi, kè de aɔ ble kɔn sáabukpanao.

⁴ Pó kè Ludaa kè píngi maamɛ. Wàton à ke tè boro, wà ble kɔn sáabukpanao,

⁵ zaake Luda yā kɔn wa aduakenao gbāsī bòn.

Kirisi Yesu zīkeri maaa

⁶ Tó n yā pìnɔ dà n gbènɔnɛ, négõ de Kirisi Yesu zīkeri maaa ũ kè wà gwà kɔn wa dɔnzize yānɔ kɔn yādanne maaa kè ñ tézio.

⁷ Ñ m̀i kē fɛɛakaara gara kè è kō sé kɔn Luda yāoroa. Ñ n zīnda tòto ke, le ñgõ de ludayādari ũ.

⁸ M̀etotona àrè vī fète, m̀ode dena ludayādari ũu àrè vī yā píngi guu, zaake beee è mó kɔn wèndio gbāa kɔn ziaao.

⁹ Yā kèkii né yāpuraamɛ, à kà wà sí ɔplaplaa.

¹⁰ Weè zīi ke, weè ɔsi ká à musu, zaake wa wée dɔ Luda Wèndidezi. Àmbe gbē sānda píngi M̀isiri ũ, atēnsa à náanekerinɔ.

¹¹ Ñ yā pìnɔ diéñne ñ dadañne.

¹² Ñton tó wà dɔkenyo kè ñ de gɔkparɛ ũ yānzio. Ñ tó n kuuna zé ɔɔa Yesudeenɔnɛ yā'ona guu kɔn yākenao kɔn yenzio kɔn ludanaanekenaɔ kɔn kuuna gbāsī saio.

¹³ Ai màgõ mó, ñ aīa ke ñ Luda yā kyó ke gbènɔnɛ, ñ dañne ñ lé daom̃ma.

¹⁴ Gbaa kè Ludaa dānne gurɔ kè wà annabikɛ kè n yā musu, bensɔ gbēnsino ɔ d̀idimma, ñton pā kpáziro.

¹⁵ Ñ làakari dɔ yā pìnɔa ñ mè kpáa, le baade píngi n gana aɛ e.

¹⁶ Ñ n zīnda yā kɔn n yādannenao tàasi ke. Ñgõ gaa aɛ kɔn yā pìnɔ. Tó ñ kè le, ñ n zīnda m̀i sí kɔn gbē kè aɔɔe swā kpaa n yāzinɔomɛ.

5

Gyaanɔnɔ kɔn dɔn'aɛdeenɔyā

¹ Ñton kpākē mare ìsizi. Ñ lé daa lán n de bà. Ñ lé da gɔkparenɔa lán n vīi kɔn n dāaronɔ bà.

² Ñ lé da nɔgbē ìsia lán n da bà, ñ lé da nɔ gbāaaa lán n dāre bà kɔn nɔsɛ puraa.

- ³ Ñ ðo gyaanɔɔ kè aɔ gbēke vīroonɔ le.
- ⁴ Tó gyaanɔɔ nénɔ ke dionɔ vī, aɔ n̄ danenɔ gwana dada gĩa n̄ ðonzikena guu, aɔ fīa bo n̄ denɔne kɔn n̄ danɔ, zaake beee è ká Ludanɛ.
- ⁵ Gyaanɔɔ kè gbēke vīro wée ðo Ludazi, àgɔ adua kee àgɔ ðonle gbekaaa gwāavī kɔn fáantɛo.
- ⁶ Gyaanɔɔ kè à zīnda pɔyezi è ðone ae né gème, baa tó à bɛɛ.
- ⁷ Ñ yā pìnɔ dañne le gbēke tón n̄ taari ero.
- ⁸ Tó gbē e a danenɔ gwaaro, atēnsa à uadeenɔ, à bò Luda yā kpεεme, Yesusaidee deàla.
- ⁹ Nɔgbē kè de wà da gyaanɔɔ tén yè: Nɔgbē kè kà wè baaagɔ, bensɔ à zā kè gèn do,
- ¹⁰ wà à dɔ maakari ũ, négwari maaa ũ, nibɔfɔri Luda gbēnɔ gbá pìpiri ũ, takaasidee ðonleri ũ, nɔgbē kè mè kpà yāmaakena píngia ũ.
- ¹¹ Ñton gyaanɔ nɔ gbāaanɔ danlo, zaake tó aɔ gɔ nidena fèe, aɔ nana Kirisia é busame, aɔégɔ yezi wà zā ke,
- ¹² aɔ n̄ zīnda da yān, kè aɔ lé kè aɔ gbènɛ yā gbòro yānzi.
- ¹³ Beee gbera aɔè mèa dada, aɔégɔ ðoɔɔ ualezi. Èe ke meadeenɔn n̄ ũ adoro, aɔè gɔ gbēperi guderinɔ ũme ðo, aɔè yā kè de wà oroo o.
- ¹⁴ Beee yānzi má yezi gyaanɔ nɔ gbāaanɔ zā ke, aɔ né i, aɔ làakari ðo beea, le wàton wa ibeenɔ gba zé aɔ wa tó zaaa síro yānzi.
- ¹⁵ Aɔ gbēkenɔ bò wà tɛ Setānzi kò.
- ¹⁶ Tó Yesude nɔgbē ke gyaanɔɔ vī a be, àgae ðónle. Àton tó aɔ gɔ sɔsi gbēnɔne asoo ũro, le aɔ e wà ðo gyaanɔɔ kè aɔ gbēke vīroonɔ lé yānzi.
- ¹⁷ Gbēnsi kè è ðónne ae a zéa kà wà fīa bonɛ leo plaa, atēnsa gbē kè waazikena kɔn yādannenao aīa vīi.
- ¹⁸ Luda yā bè: Àton lésɔ da zù kè èe pɔ gbēenɛro. À bè ðo: Zīkeri kà à a asaia e.
- ¹⁹ Ñton gbē kè mò kɔn gbēnsi káarao yā síro, séto sèedadeenɔ kà gɔɔn plaa ke aagɔ baasiro.
- ²⁰ Ñ kpākē gbē kè aɔ durun kènɔzi baade píngi wáa, le vīa e à gbē kpaanɔ kū.
- ²¹ Ma nanne Luda kɔn Kirisi Yesuozi kɔn malaika kè à n̄ sénɔ, ñgɔ yā pìnɔ kūna, ñton gbēke bà boro. Ñton yāke ke gbēkenɛ úblembɛ yānziro.
- ²² Ñton wā ñ ò di gbēa ñ à da Luda zīnlo. Ñton tó n ò gɔ kú gbēke durun guuro. Ñgɔ n zīnda kūna gbāsī sai.
- ²³ Ñton í pāa mi atēero. Ñgae geepiwē gá féte n nòse yānzi kɔn n gyākɛna gèn baaagɔɔ.
- ²⁴ Gbēkenɔ durun è bɔ gupuraa ai wàgɔ gá à yā gɔgɔnyo, gbēkenɔ sɔ n̄ pɔ è bɔ kpakpaaro.
- ²⁵ Lemɛ ðo yāmaakena è bɔ gupuraa, baa à kè wèe ero eé e à gɔ utenaro.

6

- ¹ Gbē kè aɔ ðe zò ũunɔ n̄ diinɔ die gbē bèedeeno ũ aɔ mì sieñne à píngi guu, le wàton Luda tó kɔn yā kè weè dañneɔ zaa boro yānzi.
- ² Gbē kè aɔ diinɔ ðe Yesudee ũunɔ tón ðokényo kè aɔ ðe kɔ gbēnɔ ũ yānziro. Aɔ zīi kéñne maamaa, zaake gbē kè aɔ ðe n̄ zī àre bleenɔ né Yesudeenɔme, aɔ gbē yenzideenɔme. Ñ yā pìnɔ dañne, ñ lé daom̄ma.

Yena ɔɔzi

- ³ Tó gbēkee e yā pānde daañne, bensɔ èe ze kɔn wa Dii Yesu Kirisi yāzedeo kɔn wa zé yādannenao,

⁴ wadadeeme, à yāke dōro, l̄okpakōa kori kōn yāgwana yāanasaio à kũ gyāa ũ. Yā beeno è tó gbēno wée dōkōne, aō swèe ke, aō kō sōsō, aō laasuu zaaa l̄ékōzi,

⁵ aōgō ñi kōo. Gbē pino laasuu kotina, yāpura n̄ kē, aōègō daa dōnzize né w̄et̄ez̄eme.

⁶ Dōnzikena àre bíta yāpura, tó gbē zè kōn pó kè à v̄io.

⁷ Zaake wée mó kōn pókeo anduna guu k̄ero, wé sō tá kōn pókeoro.

⁸ Tó wá poble kōn pókāsāano v̄i, beee mò.

⁹ Gbē kè aō yezi wà gō auzikidee ũuno è n̄ zīnda da yōagwana takut̄en. Pónidena m̄isai kari è gēngu à n̄ kpá m̄onzi kōn kaatenaozi.

¹⁰ Yena w̄zi bé à de yā zaa p̄ngi kāsāa ũ. Gbēkeno à kōd̄ee kè ai wà kè wa dōnzizea aō wāwā bíta kpà n̄ zīndazi.

N̄osi maaa ká

¹¹ Zaake Luda gbēn n̄ ũ, n̄ bàa sí yā p̄no, n̄ tó yā maaa gaegō dōonne aē kōn yākena a zéao kōn ludanaanekena kōn yenzio kōn menao kōn busekeeo.

¹² N̄ wa dōnzize w̄si maaa ká, n̄ w̄endi kè è yāaro sí, zaake beeen Luda n̄ sisia gur̄o kè n̄ lé maaa gbēne parii wāa.

¹³ Ma nanne Luda kè è w̄endi kpá pó p̄ngiazi kōn Kirisi Yesu kè yā maaa ò Pōntiu Pilatino,

¹⁴ ñgō yā kè wà dienne k̄una gbāsī sai taari sai ai wa Dii Yesu Kirisi mógur̄o zī.

¹⁵ Gbāade m̄en do Aubarikade, k̄inano Kína, diino Dii bé eé Kirisi p̄i bo gupuraa a gur̄o.

¹⁶ À m̄en doo bé è garo, ègō kú gupuraa kè wè f̄o wà sōziroo guu. Gbēkee e wée siàlero, wé f̄o sero. Àmbe à gakui kōn gbāao v̄i gur̄o p̄ngi, aami.

¹⁷ N̄ o anduna tiaa k̄ekii auzikideen̄e, aōton ña dāro. Aōton gbāa e w̄da nāanesaiaro, aō gbāa e Luda kè è pó p̄ngi kpáwa bíta wà p̄onna keoa.

¹⁸ N̄ oñe aō à maaa ke, aō nnaa k̄éne, aō w̄ poroñe, aōgō gbēkee v̄i.

¹⁹ Lán beee bà aōé k̄usāe maaa di n̄ zīdane auzenna pó ũ, aōé w̄endi kè de w̄endi ũ yāpuraa e.

²⁰ Timōti, n̄ yā kè Ludaa n̄anne n̄ w̄zi k̄u gbāa. N̄ mi kē ludadōsai yā pāpā'onaa kōn yālekpe'ona kè wè be dōnao.

²¹ Gbēkeno zèo, ben aō pà wa dōnzizen̄e.

Luda gbēkee keare.

TIMŌTI TAKADA PLAADDEE

Pɔlu tékana Timŏtin

¹ Mamɔma Pɔlu, Kirisi Yesu z̄iri Luda pɔyezi guu w̄endi k̄e à à lé gb̄e Kirisi Yesu guu yā musu,

² mámbe ma takada k̄e k̄enne, ma né yenzide Timŏti. De Luda k̄on wa Dii Kirisi Yesuo gb̄ek̄ee kenne k̄on s̄uuo, à n gba aafia.

³ Ma sáabu k̄e ma dezino Ludane k̄e m̄e d̄ozi k̄on n̄ose puraa, zaake n yā èḡo d̄omagu yāana sai ma aduak̄ena gwāav̄i k̄on f̄aant̄eo guu.

⁴ Tó w̄e'e'i k̄e b̄omma yā d̄omagu, m̄e n bege kem̄e, m̄e èḡo yezi wà w̄e'e sik̄ole, le ma ponnaa ke b̄ita.

⁵ N ludanaanek̄ena k̄on n̄oseo do yā d̄omagu. N dazi Loisi k̄on n da Yunisio Luda náane k̄e le se, bens̄o má d̄o s̄ans̄an k̄e née ke le se.

⁶ Beee yānzi m̄e d̄ongu, ò té ká gbaa k̄e Ludaa d̄anneen gur̄o k̄e ma ɔ d̄imma,

⁷ zaake Ninii k̄e è wa gba gb̄aa k̄on yenzio k̄on z̄indak̄unad̄oon Ludaa kp̄awa, èe ke nini v̄iap̄onlo.

⁸ Beee yānzi òton w̄i de k̄on wa Dii yā onnenaoro. Òton w̄i de ma yāoro, mamɔma k̄e wà ma da kp̄esiaan Kirisi yānzi. Ò naw̄ea k̄e w̄e ke à baaru nna kp̄ana yānzi kem̄ao k̄on Luda gb̄aaao.

⁹ Àmbe à wa mì s̄i, à wa sisi wa ḡo a p̄o ũ. Èe ke yā k̄e wá k̄e yānz̄inlo, à z̄inda pɔyezi yānz̄ime k̄on gb̄ek̄ee k̄e à k̄eweoo zaale gur̄o e naoro.

¹⁰ Gb̄ek̄ee p̄i b̄o gupuraa wa M̄isiri Kirisi Yesu p̄i m̄ona guu sa. À ga gb̄aa k̄aate, à w̄endi k̄on kuuna gur̄o p̄ingio b̄owe gupuraa a baaru nnaa k̄e w̄e kp̄a guu.

¹¹ Luda ma die a z̄iri ũ, le mà baaru p̄i kp̄akpa ke mà à yā dañ̄e.

¹² Beee yānz̄in m̄e naw̄ea k̄e k̄ezi, m̄ode w̄i è ma k̄uro, zaake má gb̄e k̄e ma à náane k̄e d̄o, bens̄o má d̄o s̄ans̄an k̄e eé f̄o à yā k̄e à n̄ame ma ɔz̄i d̄akpa ai a m̄ogur̄o z̄i.

¹³ Nḡo yā k̄e ñ mà ma léz̄i ai a l̄on p̄i k̄una yāzededann̄ena z̄ekpāe ũ k̄on ludanaanek̄ena k̄on yenzi k̄e wá v̄i Kirisi Yesu guuo.

¹⁴ Ò yā maaa k̄e Ludaa n̄anne n ɔz̄i k̄u gb̄aa k̄on à Ninii k̄e k̄u wa guu gb̄aaao.

¹⁵ Ò d̄o k̄e Asia b̄usudeeno ma z̄inna ñ p̄ingi. Fiḡelu k̄on Em̄ogen̄eo k̄u ñ té.

¹⁶ Dii w̄enda d̄o Ònesif̄oru b̄edeen̄e! Zaake à m̄o à ma n̄ose kp̄aeme à ḡen lé v̄iro, èe w̄i de k̄on ma dana kp̄esiaan yāoro.

¹⁷ K̄e à m̄o Romu ḡo, à ma wete ai à ḡaa à b̄oma.

¹⁸ Dii w̄enda d̄one yākp̄aek̄egur̄o z̄i. Ò donle b̄ita k̄e à k̄eme zaa Efesu yā d̄o s̄ans̄an.

2

Kirisi Yesu z̄ikari maaa

¹ Mpi s̄o ma né, nḡo gb̄aa k̄on gb̄ek̄ee k̄e Ludaa v̄iwao Kirisi Yesu guuo.

² Yā k̄e ñ mà má ò parii w̄aa, ò na gb̄e náanedeen̄e ñ ɔz̄i, k̄e āé f̄o wà dada gb̄e p̄anden̄e.

³ Ò naw̄ea f̄iwao Kirisi Yesu z̄ikari maaa ũ.

⁴ Anduna yā b̄ok̄te è d̄o z̄ikari k̄e k̄u z̄ilanne aero, le à yā ká à diine yānzi.

⁵ Bàkpak̄s̄ori s̄o, tó èe bàa lé a z̄éaro, eé z̄iblena f̄ura ero.

⁶ À k̄o s̄io búbari k̄e z̄i gb̄aa k̄e a baka sé káaku.

⁷ Ò laasuu lé yā k̄e má ò p̄inzi, zaake Dii é n gba ònd̄o à p̄ingi guu.

⁸ Ñ ðɔn kè Yesu Kirisi né Dauda boriime, bensõ à fêe bɔna gaan. Baaru nnaa kè mɛè kpán gwe.

⁹ Beee yānzin mée nawēa keezi. Wà mò kàma lán dàkeri bà, mɔde Luda yā e sí mò káaro.

¹⁰ Beee yānzi mɛè yā píngi f̄ gbē kè Luda n sɛnɔ yānzi, le aõpinɔ se Luda n mì sí, aõ gakui kè è yáaroo e kuuna Kirisi Yesu guu.

¹¹ Yā kèkii né yāpuraame:

Tó wa gao, wégõ kúo.

¹² Tó wa mɛna f̄, wé kí bleo.

Tó wa lé sèzi, eé séwazi se.

¹³ Tó wá náane vīro, à kpé náane vī, zaake eé we à lé sé a zīndaziro.

Dii zīkeri maa kɔn leokpakɔaoro

¹⁴ Ñ yā pínɔ ðɔ n gbɛnɔn, ñ nañne Ludazi aõton leokpakɔa ke yānɔ musuro. À àre vīro, è gbē kè aõe maanɔ yakame.

¹⁵ Ñ aĩa ke le Luda n sáabu kpá, zīkeri kè è yā yāpuraa wékɔañne súusu ũ, kè wí è à kú à zī yā musuro.

¹⁶ Ñ pā yābɔena pāa kè è kō sé kɔn Luda yāoroonɛ. È gbɛnɔ ludayādasai kaarañneme,

¹⁷ ben yā kè aõè dañe è dañla lán f̄ bà. Imɛneɔ kɔn Filetuo kú n té.

¹⁸ Aõ kè yāpuraaa, aõè be wà fêe bɔna gaan kò, aõè gbēkenɔ ludanaanekena yakañne.

¹⁹ Baa kɔn beeeo ēe kè Ludaa dàe zena gbāa, wà yā kèkii kèa: Dii gbē kè aõ de a pó ũunɔ d̄. Gbē kè è Dii sísi mì kè yā zaaaa.

²⁰ Ua daa ègõ pónɔ vī pari. Wà à kenɔ kè kɔn vuraɔ kɔn kondogio yātiisikebɔ ũ, bensõ wà à kenɔ kè kɔn lío kɔn gùo yānengokebɔ ũ.

²¹ Tó gbē ɔ b̀e yā bèesaidee guu, eé gõ yātiisikebɔ ũ, eégõ aufāni vī Diine, eégõ kú adona maakena píngi soru guu.

²² Ñ bàa sí gɔkpare pónidenanɔne, ñ tó maakena kɔn ludanaanekenaɔ kɔn yenzio kɔn kuuna kōo nnaao ðonne ae ledo kɔn gbē kè aõè Dii sísi kɔn nòse puraaonɔ.

²³ Ñ ɔ b̀e mìsai leokpakɔa kè ðna ke vīroon. Ní d̄ kè è swèe da.

²⁴ À maa Dii zòbleri gõ swèe vīro. À nòse gõ do kɔn baade píngio, yādanneri maaa kè è gbē f̄ ũ,

²⁵ à gbē kè aõè à yā síroonɔ gba làakari busebuse. Wègõ ðõro ke Luda é f̄ à n gba zé aõ nòse lie wà yāpura sí,

²⁶ aõ b̀o Ibilisi kè à n kú à n dá a poyezi guu bàn, n làakari suñma.

3

Gbēnteenɔ yākɛna gurɔ zāanɔa

¹ Ñgõ d̄ kè gurɔ zāanɔ égõ pāsī.

² Gbɛnɔ zīnda yā é ðñne ae, ɔ é n swè ble. Aõégõ de wadadeenɔ ũ, ñadārinɔ, gbēs̄s̄rinɔ, de kɔn dao yāmarisaideenɔ, guturunɔ, ludayādarisainɔ,

³ ǹes̄saideenɔ, agbaawerisaideenɔ, gbēyakarinɔ, faasaideenɔ, aĩapās̄ideenɔ, yā maa ibɛnɔ,

⁴ b̀nkpeɛdeenɔ, laasuusaideenɔ, ỳk̄deenɔ. Aõégõ ye p̀nnakɛnazi de Luda yāla.

⁵ Aõè ðnzi ke, mɔde aõ ye à gbāaaziro. Ñ kè gbē beee takanɔa.

⁶ Aṣ gbēkeno è gē noḡbē kè aṣè mi gbākenneroonozi, aṣ n̄ fu kōn léo. Durun sò kè noḡbē pìnoḡ, dà zaaa bé à gòhne,

⁷ aṣègō yā dadaa gurō pìngi, mōde aṣè fu yāpura kūnaa.

⁸ Lán Yanε kōn Yamberesio bò Musa kpee nà, len gbē pìno è bō yāpuraa kpee le. Aṣ laasuu lekpeeme, wa donzize guu pò ginzinanome.

⁹ Aṣo gana ae vī doro, zaake baade pìngi n̄ misaiee dō, lán wà Yanε kōn Yamberesio pò dō nà.

Luda yā àre

¹⁰ Mpi sō, n̄ témazi. N̄ ma kuuna dō kōn ma yādannenao kōn yā kè mée peeo kōn ma ludanaanekenao kōn ma menakeeo kōn ma yenzio kōn ma zena gbāaao

¹¹ kōn wée kè wà tàmaao kōn nawēa kè má kèo. N̄ yā kè ma le Antioḡku kōn Iḡoniuo kōn Lisitirao dō kōn wétāmmana bíta kè má fōo. Mōde Dii ma bō à pìngi guu.

¹² Gbē kè aṣo yezi wàgō kuu ludayādarino ū Kirisi Yesu guuno é wétāmmanne.

¹³ Gbē zaaano kōn monafikideeno zaake égō kaaramε. Aṣè gbēno sāsā, aṣpino égō sāsāna.

¹⁴ Mpi sō, n̄ ze kōn yā kè n̄ dàda n̄ si yāpuraa ūuo. N̄ gbē kè aṣo dàdanneno dō,

¹⁵ zaake n̄ Luda yā dō zaa n néngo zī. Eé fō à n gba òndō à n ká Kirisi Yesu náanekena kè è n̄ mi sía.

¹⁶ Yā kè kú Luda yān bò Luda kiia pìngime. À àre vī, zaake è yāpuraa dañne, è n̄ egεe káinne n̄ zī, è n̄ gba làakari, è lé damma yākena a zéa guu,

¹⁷ le Luda gbē sorumi ma yāmaakena pìngi zé guu.

4

¹ Ma nanne Ludazi kōn Kirisi Yesu kè eé εara à mó à kpata ble à yākpae ke kōn gbē bēno kōn gèwāadeeno,

² n̄ Luda yā waazi ke. Tó à zé kè kesō èe zé kero, ògō kúo. N̄ yā diéne, n̄ kpákéñzi, n̄ lé damma, n̄ yā dañne kōn mena bítao.

³ Zaake gurōke é mó kè gbēno é we wà swā kpá yāzededannenaziro. Aṣè yādannerino kakōañzi n̄ zīnda poyeziamε, le aṣ yā kè káinne dañne.

⁴ Aṣè n̄ mikpee zu yāpuraane wà ae do garanōa.

⁵ Mpi sō, ògō làakari vī yā pìngi musu. N̄ nawēa fō, n̄ baarunnakpari kena ke, n̄ n zī lé papa.

Pòlu kuuna gaa lézī zaa Romu

⁶ Ma gurōo pàpa kò, weé ma aru kwée sa'o'i ū tia.

⁷ Ma oṣi maaa kà, ma bàa lè ma bōezi. Má Yesu yā kūna ma à lé pàpa.

⁸ Kuuna maa fūra diena, èe ma dāa sa. Dii yākpækéri maaa bé eé kúme yākpækεgurōo zī. Èe ke māmbee madoro, kōn gbē kè aṣo ye à monazino n̄ pìngime.

⁹ N̄ zé wete n̄ mó ma kiia kpakpaa.

¹⁰ Demasi ma ton à tà Tesalonika, kè à ye andunazi yānzi. Kereseni tà Galatia būsun, bensō Titu tà Dalamatia būsun.

¹¹ Luku bé à gōmao ado. N̄ Maaku sé à mó ledo, zaake è domale zī guu maamaa.

¹² Ma Tikiku gbàre Efesu.

¹³ Tó née mōo, n̄ ma utagyaba kè má tò Kaapu be zaa Toroasi sé n̄ móome kōn ma takadano, atēnsa à kè wà kè kōn báaono.

¹⁴ Alesanda sia yā zaaa kème maamaa. Dii é yā kè à kè pì fīa bone.

¹⁵ N̄ làakari kezi, zaake à bō wa yā kpee pāsīpāsī.

¹⁶ Ὑἄκρᾱκενᾱμαο κᾱᾱκυρῶ guu gbēkee e zemaoro, aǎ ma ton n̄ píngi. Luda tón n̄ yǎ pì daro.

¹⁷ Dii zèmao à ma gba gbāaa, ben ma zé è ma waazi kè ma à lé pàpa, bori pāndenῶ mà n̄ píngi. À ma bῶ músu lézī.

¹⁸ Dii é ma bῶ yǎ zaaa guu píngi, eé ma mì sí ai mà gá káo à kpatan musu. Àmbe à gakui vī gurῶ píngi, aami.

Lézammana

¹⁹ N̄ ì kpá Pisisila kōn Akilaoa kōn Ōnesiforu bēdeenῶ.

²⁰ Erasatu gῶ Kōrinti. Ma Torofimu tò kōn gyāao Milētu.

²¹ N̄ zé wete n̄ mó ai buusie gῶ ká. Yubulu kōn Pudēnio kōn Linuo kōn Kalaudiao kōn wa gbēnῶ píngi ì kpàmma.

²² Dii gῶ kúnyo. À gbēkee keare.

TITU

Titu zīkena Kereti būsun

¹ Mamoma Pɔlu, Luda zɔbleri, Yesu Kirisi zirin ma ũ. À ma zī mà gbē kè Luda n̄ sénɔ kaara a náanekenan mà tó aɔ à dɔnzize yāpuraa dɔ,

² ƛe aɔ wée gɔ dɔ wèndi kè è yāaroozi, kè Luda à lé gbè zaale anduna e káero. Èè egge to sōro.

³ Ben yā pì bò gupuraa a gurɔɔa waazi kè Luda wa Mìsiri dàmɛ ma kee guu lán à diè nà.

⁴ Mámbe ma takada kè kènne Titu, ma né yāpuraa Yesu zé kè wá kún ledoo guu. De Luda kɔn Kirisi Yesu wa Mìsirio gbēkeɛ kenne, à n gba aafia.

⁵ Ma n to Kereti, ƛe n̄ yā kè gò gweenɔ gɔgɔ, n̄ gbēnsinɔ diè wéte kɔn wéteo lán má ònne nà.

⁶ À maa gbēnsi gɔ kuu taari sai nɔmɛndodee ũ. À nénɔ gɔ de ludanaanekerino ũ, wàtongɔ n̄ dɔ né zàzari swāgbāadeenɔ ũro.

⁷ Zaake gbēnsi né Luda zī gwàrimɛ, àtongɔ de taaridee ke wadadee ke pɔfēri ke wēderi ke gbē pāsī ke ɔzaaweteri ũro.

⁸ Sé àgɔ de nibɔfiri ũ, làakaridee kè zè kɔn maakenao ũ, gbē súusu kè kú adona bensɔ à a zīnda kūna dɔɔ ũ,

⁹ gbē kè zè gbāngbān kɔn yā náanɛdee kè wè dañne ũ, ƛe à e à lé da gbē pāndenɔa kɔn yāzɛdedannena pio, à gbē kè bò à yā kpɛenɔ egge káinne n̄ ɔzī.

¹⁰ Zaake swāyāmarisaidee kè aɔè gbēnɔ likɔa kɔn n̄ yā'onaonɔ pari, atēnsa gbē kè aɔ zè kɔn bāngukena yāonɔ.

¹¹ Aɔè ua lezii yaka. À maa wà léso dañne. Aɔè yā kè de wà dañneroo dañne ɔɔ zaa ena yānzi.

¹² Kereti būsɔ annabi ke bè, Keretinɔ né egɛdeenɔmɛ, nòbɔ pāsīnɔmɛ, ye'uzi mɛadeenɔmɛ.

¹³ Yā pì né yāpuraamɛ. Beee yānzi n̄ kpākēñzi maamaa, ƛe aɔgɔ dɔnzize kūna gbāa.

¹⁴ Aɔton làakari dɔ Yudanɔ garaaro ke gbē kè aɔ kè yāpuraa yādienanɔ.

¹⁵ Póke ègɔ gbāsī gbāsīsaideenɔnero, bensɔ póke ègɔ gbāsī sai ludayādarisai gbāsīdeenɔnero, kè aɔ laasuu kɔn n̄ nòseɔ zaa yānzi.

¹⁶ Aɔè be wà Luda dɔ, ben aɔ yākena è n̄ egɛ bo. Bɛgizinɔmɛ, aɔè yā maro, aɔè fɔ wà yā maa ke kero.

2

Yādannena zédee

¹ Mmɔn sɔ, n̄ yā kè è kɔ sé kɔn yāzɛdedannena dañne.

² N̄ da mare isinɔne aɔgɔ n̄ zīnda kūna dɔ gbē bèɛdeenɔ ũ làakarideenɔ ũ. Aɔgɔ dɔnzize kūna gbāa kɔn yenzio kɔn menao.

³ N̄ da nɔgbēnsinɔne dɔ aɔ kuuna gɔ de dɔnziri maaanɔ kuuna ũ. Aɔtongɔ de gudɛri ke wē zòno ũro. Aɔ yā maa dañne,

⁴ ƛe aɔ lé da nɔzāreenɔa aɔ baade gɔ ye a zāzi kɔn a nénɔ,

⁵ aɔgɔ de làakarideenɔ ũ gbāsī sai, aɔ làakari dɔ n̄ ua zīa, aɔ baade m̄ sie a zāne ƛe wàton Luda yā zaa boro yānzi.

⁶ N̄ lé da gɔkparenɔa dɔ aɔgɔ làakari vī.

⁷ N̄ yāmaakena zé ɔɔaɔne à píngi guu. N yādannena gɔ bèe vī à kɔ sé kɔn n̄ yākenao

⁸ kōn yāzedeē kè weé fō wà à ege borooo, le wí gbē kè aō bò n kpεεnɔ kũ, aōton yā zaaa e wà o wa yā musuro yānzi.

⁹ N̄ lé da zònoa aō mì sie n̄ diinone yā píngi guu, aō yā kè eé káinne ke. Aōton yā sínlaro.

¹⁰ Aōton kpāi om̄maro. Aō tó wàgō n̄ dō gbē náanedeeno ũ maamaa, le Luda wa Mísiri yā kè weé dañne wée bɔ yā píngi guu.

¹¹ Zaake Luda gbēke kè m̀ kōn m̀sinao baade píngine b̀ gupuraa.

¹² Gbēke p̀ e daawe wà kpεe li yā kè èe kō sé kōn Luda yāroone kōn anduna p̀nidenano, le wàgō wa zīnda kũna dō gbē maaano ũ, ludayādarino ũ anduna tiaa k̀kii guu,

¹³ wa wée gō dɔ gurɔ aubarikadee kè wée dāazi. Àmbe wa Luda bíta wa Mísiri Yesu Kirisi m̀ogurɔ gakuidee ũ.

¹⁴ À a zīnda kpà wa yānzi, à wa bɔ zaa píngi guu, à wa gbāsī gògo, le wà gō a zīnda gbē kè aō maakena aīa v̄ino ũ.

¹⁵ N̄ yā p̀no dañne n̄ lé daom̄ma. N̄ kpākēnzi kōn iko kè n̄ v̄io píngi. N̄ton tó gbēke kya kánguro.

3

Wà làakari dɔ maakena

¹ N̄ dɔ n gbēno aō mì sie gbāadeeno kōn ikodeeno, aō n̄ yā ma, aōgō kú kōn maakena píngi soruo.

² Aōton gbēke tó zaaa síro. Aōgō de ǹsedode yāketesaideeno ũ kè aō busana baade píngine.

³ Zaake wapino se, wá faa v̄i yāro, ludayādarisaino wa ũ. Wa sāsā, wá de p̀nnakena kōn dà zaa píngio zòno ũ. Weègō kú kōn ǹse zaaao kōn ǹsegōaano. Wá de begizino ũ, wa zakōn.

⁴ Baa kōn beeeo kè Luda wa Mísiri gbēke kōn à yenzio b̀ gupuraa,

⁵ ben à wa mì sì. Èe ke wa maakena yānzino, kè à wēnda d̀we yānzime. À wa zú ò à wa i dufu, à tò wa gō gbē dufuno ũ kōn a Ninii

⁶ kè à p̄siwa gbāao Yesu Kirisi wa Mísiri gāzī.

⁷ Beee yānzi yā b̀wao nna à gbēke yānzi, wa gō túbiblerino ũ, wá wée dɔ auzennazi.

⁸ Yā p̀ né yāpurame.

Má yezi n̄ gā na yā p̀no onaa maamaa, le ludanaanekerino e wà mè kpá maakena. Beee maa, à kaarana v̄i gbēno.

⁹ N̄ bàa lé m̀sai yāgaganane kōn dezinɔ tó k̀weno kōn swèeo kōn leokpakōakena Musa doka yā musuo, zaake yā p̀ano me, aō kaarana v̄iro.

¹⁰ N̄ kpākē gbē kè è tó wà k̀kōazi baa gèn plaa, gbasa n̄ péa.

¹¹ N̄gō dō kè gbē beee taka sāsā. Durunkεime, à a zīnda b̀bo.

Lézammana

¹² Tó ma Atema ke Tikiku z̄imma, n̄ zé wete n̄ mó n̄ ma le Nikopolis, zaake ma zεo mà buusie de gwe.

¹³ N̄ aīa ke n̄ kūsāe ke b̀usu dokadōri Zenasine kōn Apoloo le p̀ke tón kēsāmmaro n̄ tá guu.

¹⁴ À maa wa gbēno maakena dada aō n̄ zīnda kpáa, aō yā kè kō siono bokōte le wātongō kuu pāro.

¹⁵ Gbē kè wá kú ledono ì kpamma n̄ píngi. N̄ ì kpá gbē kè aō yewazi Yesu zé guono. Luda gbēke keare a píngi.

FILIMÓ

Pɔlu Filimɔ sáabukpana

¹ Mamɔma Pɔlu kɛ wà ma da kpésiaan Kirisi Yesu yānzi kɔn wa Yesude daa Timɔtio, wámbe wa takada kèkii kɛnnɛ, wa zíkari daa yenzide Filimɔ

² kɔn sɔsi gbɛ kɛ aɛ kɔ kakɔa n bɛɛnɔ kɔn wa nɔgbɛ yenzide Afiao kɔn wa zíkari daa Akipuo.

³ Luda wa De kɔn Dii Yesu Kirisio gbɛkɛɛ kennɛ, à n gba aafia.

⁴ N yā ègɔ dɔmagu gurɔ píngi ma aduakɛna guu, mɛègɔ ma Luda sáabu kpaa,

⁵ zaakɛ ma Dii Yesu náanɛ kɛ néɛ kɛɛ baaru mà kɔn yenzi kɛ n vī kɔn Luda gbɛnɔ n píngi.

⁶ Mɛègɔ wɛɛ kɛɛ, lɛ wa kuuna kɔo Yesu zén tó n wɛɛ kɛ à maaa kɛ wá vī kuuna Kirisi guu píngi musu.

⁷ Ma gbɛ, n yena Luda gbɛnɔzi ma pɔɔ kɛ nna maamaa, à ma làakari kpàɛmɛ, zaakɛ n n làakari kpàɛnɛ.

Pɔlu agbaakpana Filimɔnɛ Ɖnesimu yā musu

⁸ Beee yānzi, baa kɛ ma zé kà Kirisi guu mà yā kɛ maa n kɛɛ diennɛ,

⁹ baa kɔn beeeo ma agbaa kpànnɛ kɔn yenzio. Mamɔma Pɔlu, mare ìsi ina kɔn ma kuuna kpésiaan tia Kirisi Yesu yānzio,

¹⁰ ma agbaa kpànnɛ Ɖnesimu yā musu kɛ à gò ma né ũ Yesu zé guu kpésiaan kɛ yānzi.

¹¹ À aufāni vīnnɛ yāro, mɔde tia à aufāni vī mapi kɔn mpionɛ.

¹² Ma à gbàɛmma, àmbe ma swè ũ.

¹³ Ma kuuna kpésiaan baaru nna kpana yānzi, má yezi àgɔ kú ma saɛ, lɛ àgɔ dɔɔmale n gɛɛ ũ,

¹⁴ mɔde má yezi mà yāke kɛ n lé saero, lɛ nton yā maaa kɛmɛ tiasioro, séde kɔn pɔyezinao.

¹⁵ Eégɔ Ɖnesimu kɛmma yā gurɔ plaa lɛ à ɛara à summa àgɔ kúnyo gurɔ píngi yānzimɛ.

¹⁶ À kuu lán zò bà dɔro, zaakɛ à dɛ zòla, à dɛ n gbɛ yenzidee ũ kuuna Kirisi guu. Ma gbɛ yenzideemɛ. Weé mmɔn kɛ à dɛ n zò ũ, bensɔ à gò n gbɛ ũ Dii guu pɔ o dɔɔ?

¹⁷ Beee yānzi tó n ma diɛ n gbɛndoo ũ, n gbāakɛ kpázi lán né kpámazi nà.

¹⁸ Tó à zànnɛ yākea ke tó à n fīa kūna, beee gò ma yā ũ.

¹⁹ Ma Pɔlu mámbe ma yā kèkii kɛ kɔn ma zīnda ɔɔo, mé n fīa bonnɛ. Kè n ma fīa kūna n zīnda wèndi ũ, mé lé páaro.

²⁰ Tɔ, ma gbɛ, kuuna Dii guu n à maaa kɛmɛ, n ma làakari kpáɛmɛ wa kuuna Kirisi guu yānzi.

²¹ Ma takada kɛ kɛnnɛ, kɛ má dɔ kɛ né ma yā ma, bensɔ né kɛ dɛ yā kɛ má ònnɛla.

²² Beee gbera n pitakii kekɛmɛ dɔ, zaakɛ má wɛɛ dɔzi Luda é ma bɔare wɛɛkɛɛ kɛ ée kɛɛa yānzi.

Lézammana

²³ Epafara kɛ wá kú lɛdo kpésiaan Kirisi Yesu yānzi ì kpàmma

²⁴ kɔn ma zíkari daanɔ Maaku kɔn Arisitakuo kɔn Demasio kɔn Lukuo.

²⁵ Dii Yesu Kirisi gbɛkɛɛ keare.

EBERUNO

Kirisi de malaikanola 1:1-2:18
 Kirisi de Musala 3:1-4:13
 Kirisi de Aruna bori sa'orinola 4:14-7:28
 Kirisi sa'orikere deñla 8:1-10:39
 Wà Luda náane ke 11:1-12:25
 Lédammana 13:1-13:25

Luda Né de malaikanola

¹ Luda yá ò wa dezinone yá káaku annabinò gāzĩ gèn baaagõ zénon pari,
² mode à yá òwe a Né gāzĩ gurò zāa kènon sa. Né pì gāzĩn Luda anduna kè, à diè kè àmbe eégõ pò sānda píngi vī.

³ Àmbe Luda gakui tékena ũ, à de à kuuna sānsān ũ. Àmbe à pò sānda píngi kūna kōn a yá'ona gbāaao. Gbēno durunkēnnena gbera à vèe musu Luda bíta oplaazi.

⁴ Lán tó kè à blè pì de malaikanò póla nà, len à bíta deñla le.

⁵ Luda yá kèkii ò malaika kene yās?

Ma Né n ũ, gbāan ma n i,

Kesõ:

Mégõ deDe ũ,

eégõ de ma Né ũ.

⁶ Kè Ludaa tò a daudu mò anduna guu à bè:

A malaikanò donzi kene n píngi.

⁷ Malaikanò yá musu à bè:

Eè a z̄irino li ãa ũ,

a z̄ikerino s̄o tévura ũ.

⁸ A Né yá musu s̄o à bè:

Luda, négõ vèena kiblekitaa ai gurò píngime,
 neégõ n kíkigo kūna yāzede ũ.

⁹ N̄ ye maakenazi, n za zaakenan.

Beee yānzi Luda, n Luda, n ka kpatan,
 à p̄onnaa p̄isimma de n gbēnola.

¹⁰ Wà bè do:

Dii, n anduna kāsāa p̄e zaa káaku,
 musu né n ōz̄ime.

¹¹ Aõ píngi é ḡete, mode négõ kuu.

Aõé zi kū lán pókāsāa bà,

¹² né n̄ koko lán uta bà,

né n̄ lie lán pókāsāa bà.

Mpi s̄o, n kuuna ègõ d̄onk̄o,

n gurò yāana v̄iro.

¹³ À yá kèkii ò malaika kene yās?

N̄ vèe ma oplaazi

ai màgõ n ibeeno kenne n tinti ũ.

¹⁴ Malaikanò né nini z̄ikerinome n píngi. Luda è n̄ z̄i le aõ do gbē kè aõé m̄isina enoleme.

2

M̄isina bíta

¹ Beee yānzi wà yāpuraa kè wá mà kù ɔplaplaa gínginzi, ɛ wàton kē zéaro yānzi.

² Zaake yā kè Ludaa diè malaikanɔ gāzī né tiasimɛ, ben wà fīa bò gbē kè aɔ gi mazi aɔ mīkpeɛ zùnenɔne a zéa,

³ tó wée mīsina bíta pì yā da sōro, wé bɔɔ? Mīsina yā pì bò Dii kiiamɛ, ben gbē kè aɔo màno yāpuraa kpàa.

⁴ Luda èara à yāpuraa kpà yā pì kōn sèedanɔ kōn yābɔnsaenɔ kōn dabuyā pari kenanɔ kōn a Ninii gbaa kè à kpàateteínenɔ a pɔyezia.

Yesu gōna gbēntee ũ lán wa bà

⁵ Èe kɛ malaikanɔn Luda anduna ziaa kè wée à yā oo nànnɛ n ɔzīro.

⁶ À kú Luda yān gukea wà bè:

Bón gbēntee ũ kè à yā ègō dɔnguu?

Bón à ũ kè nɛè làakari dɔa?

⁷ N à kè kēsāna malaikanɔzi féte,

n à kpà kín kōn gakuio kōn bèɛo,

⁸ n tó pó sānda píngi mì siɛnɛ.

Kè Ludaa tò pó sānda píngi mì siɛnɛ, èe à ke tó mīsienanɛ sairo. Tia la, wée e kè pó sānda píngi mì siɛnɛ gīaro,

⁹ mode wá è kè Yesun wà téa. Luda à kēsā malaikanɔzi ai gurɔ plaa, ɛ Ludaa gbēkɛɛ guu à ga gbē píngi gēɛ ũ, ben à à kpà kpatan kōn gakuio kōn bèɛo ga nawēa kè à kè yānzi.

¹⁰ Lán pó sānda píngi bò Luda kiià nà, bensō pó sānda píngi de à pó ũ, kè à yezi à gē kōn gbēno pari a gakui guu a neno ũ, à kō sio à gbē kè mīsina zé bòhne kɛ papana nawēakena guu.

¹¹ Gbē kè aɔ gō Luda gbēno ũ kōn gbē kè è n kɛ Luda gbēno ũuo, n píngi de dōnkōmɛ. Beee yānzi n sisina a gbēno ũu è à wí kuro.

¹² À bè:

Mé n tó bɔ ma gbēno té,

mé n sáabu kpá kakōana guu.

¹³ À bè dɔ:

Mé à náanɛ kɛ.

À bè dɔ:

Máɛ kè kōn né kè Ludaa kpàmaano.

¹⁴ Zaake né pino né gbēnteenɔmɛ, àpi se gō gbēntee ũ lán n bà, ɛ à ga à Ibilisi kè è mó gaaɔ kaate,

¹⁵ à gbē kè aɔɔe vīa kɛɛ gaanɛ wèe zò blee ai n wèndi lénno bo.

¹⁶ Yāpuraa guu malaikanɔn èe ɔ daammaro, Ibraī boriinɔmɛ.

¹⁷ À kō sio à gō lán a dāaronɔ bà yā sānda píngi guu, ɛ à gō Sa'oriki sùude náanɛdee ũ Ludaa zīi guu, gbēno durun agbaakpabo ũ dɔ.

¹⁸ Zaake à nawēa kè à yōagwana fō, eé fō à gbē kè wèe n ɛɛ wà n gwaanɔ faaba kɛ.

3

Yesu de Musala

¹ Beee yānzi ma gbēno, amɔa kè Ludaa a sisi a mɔ a kiiano, à laasuu lé Yesu kè Ludaa à zī Sa'oriki kè wa zɛo ũua.

² Náanɛdeemɛ Ludaa kè à à diɛnɛ lán Musa de nà Ludaa ua guu.

³ Lán uakaeri bèe ègō de uala nà, ɛn Yesu gakui bíta de Musa póla ɛ.

⁴ Ua sānda píngi a kaeri vī, bensō pó sānda píngi Kaerin Ludaa ũ.

⁵ Ludaa ua zīkɛri náanɛdeen Musa ũ, yā kè Ludaa é oo sèedadeemɛ.

⁶ Kirisi sɔ̀ bɛdɛɛ pì nɛmɛ. Luda a ua nàne à ɔ̀zĩ. Wámbe ua pì ũ, tó wá kpé wée tãmaa kè wá vĩ lé gbɛɛ kɔ̀n swèò kpáena.

Luda gbɛ̀nɔ̀ kámmabokii

⁷ Beee yãnzĩ lán Luda Ninii ò nà:

Tó a Luda kòto mà gbàa,

⁸ àton swāgbāaa ke lán a dezinɔ̀ kè nàro, kè aɔ̀ ma le wà ma gwa gurɔ̀ kè aɔ̀ bò ma kpɛɛ gbáan.

⁹ Baa kè aɔ̀ ma yákenanɔ̀ è wè baplaa, aɔ̀ ma le wà ma gwa gwe, aɔ̀ ma gbāa lé gwà.

¹⁰ Ben ma pɔ̀ fè gbɛ̀ pìnɔ̀zi, ma bè gbɛ̀ sāsānanɔ̀n n̄ ũ, aɔ̀ɛ ma zénɔ̀ dōro.

¹¹ Ben ma la dà ma pɔ̀fɛ guu ma bè, aɔ̀é gɛ̀ ma kámmabokiinlo fá.

¹² Ma gbɛ̀nɔ̀, à làakari ke a gbɛ̀ke tóngɔ̀ swè zaa ludanaanekesai vĩ ai à gá kɛ̀o Luda Wèndidearo.

¹³ Guu kè è dɔ̀ kè eè be Gbàame píngi, àgɔ̀ lé daakɔ̀a, le durun tón a gbɛ̀ke sāsā à swāgbāa kũro yãnzĩ.

¹⁴ Kirisi gbɛ̀nɔ̀n wa ũ, tó wá náane kè wá vĩ zaa káaku kũna gbāngbān ai à léa.

¹⁵ Lán wà ò nà:

Tó a à kòto mà gbàa,

àton swāgbāaa ke lán a dezinɔ̀ kè nà gurɔ̀ kè aɔ̀ bò ma kpɛɛro.

¹⁶ Dénɔ̀n gbɛ̀ kè aɔ̀ Luda kòto mà aɔ̀ bò à kpɛɛnɔ̀ ũ, tó èe ke gbɛ̀ kè Musa n̄ bɔ̀e Igitinɔ̀ baasiroo?

¹⁷ Dénɔ̀n Luda pɔ̀ fènzĩ ai wè baplaa, tó èe ke gbɛ̀ kè aɔ̀ durun kè, aɔ̀ gè gò kaena gbāa guunɔ̀ baasiroo?

¹⁸ Dénɔ̀n à la dànnɛ kè aɔ̀é gɛ̀ a kámmabokiinlo, tó èe ke gbɛ̀ kè aɔ̀ gĩ à yā mazinɔ̀ baasiroo?

¹⁹ Wá è kè aɔ̀ɛ e wà gè̀nlo aɔ̀ ludanaanekesai yãnzĩ.

4

¹ Zaake gèna kámmabokiin kè Luda à lé gbɛ̀ kpé kuu, wà làakari ke, le wa gbɛ̀ke tón koraziro.

² Zaake wa baaru nnaa mà lán n̄ bàme, mode yā kè aɔ̀ mà pì àre vī̀nɛro, kè aɔ̀ɛ ma kɔ̀n ludanaanekenaoro yãnzĩ.

³ Wamɔ̀wa kè wa yā pì sìnɔ̀, weè gɛ̀ kámmabokii pìn. Aɔ̀pinɔ̀ sɔ̀ Luda bè: Ma la dà kɔ̀n pɔ̀fɛo ma bè, aɔ̀é gɛ̀ ma kámmabokiinlo.

À yā beee ò, baa kè à a zĩ mì dè zaa andunakaɛgurɔ̀,

⁴ zaake wà gurɔ̀ swɛɛplaade yā ò Luda yān gukea wà bè, gurɔ̀ swɛɛplaadee zĩ Luda kámma bò kɔ̀n zĩ kè à kènɔ̀ píngi.

⁵ Wá mà tia à bè, aɔ̀é gɛ̀ a kámmabokiinlo.

⁶ Zaake gbɛ̀ kè aɔ̀ baaru nnaa pì mà zaa káakunɔ̀ e gè̀nlo, kè aɔ̀ɛ síro yãnzĩ, ben à gèna gò gbɛ̀ pāndenɔ̀nɛ.

⁷ Ben Luda èara à gurɔ̀ ke diè dɔ̀ wè be Gbàa, beee gbera à gĩ kè ben à Dauda gbà lé, à ò lán wà ò nà tia:

Tó a à kòto mà gbàa,

àton swāgbāaa kero.

⁸ Tó Yɔsua gɛ́nyo kámmabokii pìn yā, le Luda e gurɔ pānde yā o zāaro.

⁹ Àmbe à tò kámmabokii gò Luda gbɛ̀nɔ pò ũ.

¹⁰ Zaake gbɛ̀ kè gɛ̀ Luda kámmabokiin kámma bò kɔ̀n a zĩiome, lán Luda kámma bò kɔ̀n a zĩio nà.

¹¹ Tó lemɛ, wà wée tã wà gɛ̀ kámmabokii pìn, le wa gbɛ̀ke tón gí Luda yā mazi, à fu lán n̄ bàro yānzi.

¹² Luda yā bɛɛ bensɔ̀ à gbāa, à lé nna de fɛ̀eda kpa plaplaaala. È n̄ zɔ̀ à gɛ̀ nòse guu ai niniin, è gɛ̀ m̀epɛkɔ̀rekiin ai wá ufun, è laasuu kɔ̀n nòse yāo gwagwa.

¹³ Luda pókɛna kee utɛnanero, à ke kpáne guuziro. Luda kè wé wa yānɔ sée wà sinne è pò sānda pínɡi e ai a biia.

Yesu de sa'orikinla

¹⁴ Zaake wá sa'oriki ìsi kè ludambɛɛ wèkɔ̀a ai Luda kiia ví Luda Né Yesu ũ, wàgɔ̀ zé kè wá sè yā kũna gínɡin.

¹⁵ Zaake wá sa'oriki ví kè eé fɔ̀ à wa wɛ̀nda dɔ̀ wa gbāasaikɛɛ guu. Wà à yò wà gwà lán wa bà yā pínɡi guu, èè durun kero.

¹⁶ Beee yānzi wà sɔ̀ Luda Gbɛ̀kekɛnnɛri kíblekitazi kɔ̀n swèo kpaɛna, le à wa wée gwa à gbɛ̀kɛɛ kewe à gurɔɔa.

5

¹ Wè sa'oriki pínɡi sé gbɛ̀nɔ tɛ̀mɛ, wè à diɛ n̄ wéedeɛ ũ Luda kiia, àgɔ̀ gba kpáa, àgɔ̀ à gbāgbāańne n̄ durunnɔ̀ yānzi.

² Eé fɔ̀ à ke kɔ̀n gbɛ̀ kè aɔ̀ sāsā aɔ̀ d̄nasaikɛɛ guunnɔ̀ busɛbusɛ, zaake àpi kú kɔ̀n gbāasaikɛɛome se.

³ Beee yānzi séde à saa o a zĩnda durun yā musu, lán è o gbɛ̀ kpaaanɔ̀ pò musu nà se dɔ̀.

⁴ Gbɛ̀ke è a zĩnda ká kpata pìnlo. Luda bé è à kán, lán à Aruna kàn nà.

⁵ Len se Kirisi e a zĩnda ká sa'oriki kpatanlo, Luda bé à à kàn à bè:

Ma Nén n ũ,
gbāan ma n i.

⁶ À bè Luda yān gukea dɔ̀:

Néɡɔ̀ de sa'ori ũ ai gurɔ̀ pínɡi Melekizɛ̀deki zékpaaɛa.

⁷ Gurɔ̀ kè Yesu kú anduna guu à adua kè kɔ̀n wii gbāaaɔ̀ kɔ̀n wée'io, à kúɛ kè Luda kè eé fɔ̀ à a sí gaaanɛ, ben Luda à yā mà, kè è à yā da yānzi.

⁸ Baa kɔ̀n à Ludanɛkɛɛo, à mìsiɛna Ludanɛ dàda a nawɛakɛna guu.

⁹⁻¹⁰ Kè maa pèkɔ̀rɛa à yāa, Luda à kà sa'oriki ũ Melekizɛ̀deki zékpaaɛa, ben à gò mìsina kè è yāaroo bókii ũ gbɛ̀ kè aɔ̀ è à yā maanɔ̀ne n̄ pínɡi.

Làakarikena funazi

¹¹ Yā beee musu wá yā ví pari wà oare, mɔ̀de à bókɔ̀tɛna zĩ'ũmɛ, zaake eè yā d̄rɔ̀ d̄s kpaaro.

¹² Amɔ̀a kè a gí ken lán kè bà, à maa àgɔ̀ de yādannerinɔ̀ ũmɛ, mɔ̀de ai tia á kpé de wà ɛara wà Luda yā kè wè dada gbɛ̀ dufunɔ̀ne dadaare dɔ̀. Yɔ̀'ì bé à kò siao, ée ká à ú blero.

¹³ Zaake yɔ̀miri pínɡi né néme, èe ká à ɔ̀zɛɛ d̄ókɔ̀zi kɔ̀n ɔ̀plaaoro.

¹⁴ Ú sɔ̀ né gbɛ̀ kàsara kè aɔ̀ kɔ̀ d̄onɔ̀ pómɛ. Aɔ̀ à maa kɔ̀n à zaaɔ̀ d̄ókɔ̀zina dàda.

6

¹ Beee yānzi wà Kirisi yādannɛna káakupɔ̀nɔ̀ kpá kɛɛ, wà gá aɛ ai wà gɔ̀ gbɛ̀ papananɔ̀ ũ. Èe ke wé ɛara wàgɔ̀ yātákpaɛna kènɔ̀ gbè sísi d̄onlo: Kpɛelina yā gènɔ̀ne, ludanaanekena,

- 2 batisi yādadana, ɔnammana, gènɔ fεena ke zia yākpækεna.
 3 Tó Ludaa wè, wé yā beeenɔ kpá kpado wà gá aε.
 4 Zaake tó gbē wée kè, à ludangbaa è, à baka kú Luda Nini guumε,
 5 tó à Luda yā kōn anduna kè èe mɔɔ gbāaaɔ dà à gwà, à à nnaa dō
 6 gbasa à fù, zé kuu kè à εara à nòse liε dɔro, zaake èe Luda Né paa lía dɔme,
 èe wí daaa gupuraaame.
 7 Tó lou e maa tɔtεa gèn baaagō èe mɔdɔ ee, ben à pó kè àre vī búbarinɔne bòe,
 Luda è aubarika dan.
 8 Tó à lè kōn lèkaraɔ bòe sō, à ginamε, à zà kōn lékεnaoro. Eé mì de kōn téomε.
 9 Apinɔ sō ma gbē yenzideenɔ, baa kè wá ò le, wa làakari kpaena a yā musu
 kè á kú kōn yā maaa kè bò misina zé guunɔ.
 10 Luda è yā ke a zéa, a yākenanɔ kōn yenzi kè á vīoo é sánlo, zaake a dɔnle
 kè à gbēnɔne, bensō á kpé ée kεε.
 11 Wá yezi a baade gō aña vī le ai à léa, le àton seka ke pó kè a wée dɔzi yā
 musuro.
 12 Àton mεa kero. À gbē kè aɔɔe Luda náane keε kōn menao aɔɔe pó kè Luda à
 lé gbè eenɔ zékpae sé.

Lé kè Ludaa gbè seka vīro

- 13 Gurɔɔ kè Ludaa e lé gbēε Ibraïne, kè gbēkee kuu deàla à síoro, beee yānzin
 à sì kōn a kuunaozi
 14 à bène, é aubarika dan yāpura à tó à borii kaaranε.
 15 Ibraĩ mena fō, ben à pó kè Luda à lé gbēne è.
 16 Wè yā sí kōn gbē kè deńla tóomε. Ladana bé è tó wà yā yāpuraa dō, bensō
 è leokpakōa kēkōańne.
 17 Ludaa yezi à ɔɔba gbē kè à légbēna é gō n pó ũunɔne wásawasa kè à lé liena
 vīro, ben à sì kōn a kuunao.
 18 Lemε yā mèn plaaa kuu kè liena vīro, Luda é fō à εgeε to à musuro. Yā
 pìnɔ e wamɔwa kè wa nazinɔ gbaa swè maamaa, le wà tāmaa kè wa wée dɔzi
 da seka sai.
 19 Wá tāmaa beee vī wa wèndibadɔɔ ũ. À náane vī, bensō à gbāa, è gēwao
 lábure kpeε ai Luda kúkiia,
 20 guu kè Yesu gīake à gènwe à gō sa'oriki ũ ai gurɔ pínghi Mεlekizεdeki zékpaeεa.

7

Sa'oriki Mεlekizεdeki

- 1 Mεlekizεdekin Salemu kína ũ yā, Luda Musude sa'orime. Gurɔɔ kè Ibraĩ zì
 blè kínanɔa èe suu, ben Mεlekizεdeki gāa à dààle, à sa maaa òne,
 2 ben Ibraĩ auziki kè èe suuo pínghi kuridee kpàa. Mεlekizεdeki tó kè bè yāzede
 kí. Beee gbera Salemu kína beee bè, aafia kí.
 3 À de kōn dao kōn dezinɔ vīro, à wèndi naana ke mīdena vīro. À bò lán Luda
 Né bàme, sa'orin à ũ ai gurɔ pínghi.
 4 À gwa lán à bíta de nà. Wa dezi tontori Ibraĩ auziki kè à sèε zìlan kuridee
 kpàa.
 5 Musa doka diε Levi borii kè aɔɔ de sa'ori ũunɔne, aɔ pó kuridee sí n Isaraili
 daanɔa, baa kōn n Ibraĩ borikεεo.
 6 Mεlekizεdeki né Levi boriinlo. Baa kōn beeeo à Ibraĩ pónɔ kuridee sì, à sa
 maaa ò Ibraĩ kè Luda lé gbēneεε.
 7 Seka sai gbē kè sa maaa ò gbēne bíta de gbē kè à sa maaa ònela.
 8 Sa'ori kè aɔè pó kuridee sí pìnɔ né gbē kè aɔè gaanɔme. Mεlekizεdeki sō, gbē
 kè wà bè ègō kuu ai gurɔ pínghi à ũ.

9-10 Gurɔ kɛ Mɛlɛkizɛdɛki gaa à dà Ibraĩlɛ, wɛ Levi i kòro, à kú a dezi de Ibraĩ plɛmmɛ. Bɛɛ yānzi wɛé fɔ wà be sé, gurɔ kɛ Ibraĩ pò kuridee pì kpà, Levi borii kɛ wè pò kuridee kpámmanɔ bé wà kpà.

Yesu de lán Mɛlɛkizɛdɛki bà

11 Levi bori sa'ori pìnɔn doka kɛ Musa kpà Isarailinɔa kāsāa ũ. Tó aṣé fɔ wà tó gbɛnɔ gɔ papana, wɛégɔ sa'ori pānde nii vī lán Mɛlɛkizɛdɛki bà dɔro, sé Aruna bori sa'ori zékpaɛ.

12 Tó sa'orinɔ liɛ, séde doka liɛ.

13 Gbɛ kɛ wà yā beɛnɔ ò à musu né Isaraili borii kɛ à gbɛkee e sa'ona zīi kɛ zikiroomɛ.

14 Zaakɛ wá dṣ sānsān kɛ wa Dii bò Yuda borii guumɛ. Wɛ ma kɛ Musa sa'ona yā ò borii pì musuro.

15 Yā kɛ yā pì wɛé bòn yè: Sa'ori pānde bò lán Mɛlɛkizɛdɛki bà.

16 À gōna sa'ori ũu né doka ke borikɛ yānlo. À wɛndi kɛ è yāaro gbāaa yānzimɛ.

17 Zaakɛ wà bè:

Négɔ de sa'ori ũ ai gurɔ pínɡi Mɛlɛkizɛdɛki zékpaɛn.

18 Wà doka kɛ kuu yāa pì kpà kpado, kɛ à gbāaro, bensɔ à kuu pòke ũro.

19 Zaakɛ doka pì e tó gbɛke gò papanaro. Ben tāmaa kɛ sǎo zé bòwe, kɛ wa sōo Ludazi.

20 Bɛɛ gbera Luda e beɛ ke ladana sairo. Gbɛ kpaaanɔ gò sa'orinɔ ũ ladana saimɛ,

21 mɔde Yesu gò sa'ori ũ kōn ladanao, kɛ Luda bènɛ:

Dii la dà eé lé sɔkparo,

à bè eégɔ de sa'ori ũ ai gurɔ pínɡi.

22 Ladana pì yānzi Yesun kpégaaudee ũ kɛ tó Luda bà kuunaño dufu de a ziila.

23 Bɛɛ gbera sa'orinɔo pari yā, zaakɛ gaa è tó aṣgɔ kú n zīi guu gurɔ pínɡiro.

24 Mɔde kɛ Yesu kuu ai gurɔ pínɡi yānzi, à sa'orikɛ gɛɛblena vīro.

25 Bɛɛ yānzi eé fɔ à gbɛ kɛ aṣè sō Ludazi à gāzīnɔ mì sí mámmam, zaakɛ à kuu ai gurɔ pínɡimɛ, ègɔ kúe kɛɛnɛ Ludanɛ.

26 Sa'oriki beɛ taka bé à kō sīwao. À kuuna adona. À yā zaaa ke gbāsī vīro. Luda à kèkōa kōn durunkerinɔ, à à sè à tào musu ai a kiia.

27 À bà kú kōn sa'ona lán guu e dɔo nào lán sa'oriki kpaaanɔ bàro. Gbɛ pìnɔ è saa o n zīnda durunnɔ yānzi kōn n gbɛnɔ pónɔ dɔ. Àpi sōo ò gɛn domɛ, kɛ à a zīnda kpà.

28 Musa doka è gbɛnɔ ká sa'orikinɔ ũ aṣ gbāasaikɛ guumɛ, mɔde kɛ Ludaa la dà doka pì diɛna gbera, ben à a Né kɛ gò papana ai gurɔ pínɡi kàn.

8

Yesun wa Sa'oriki ũ

1 Yā kɛ wɛé oo mìn yè: Wá sa'oriki beɛ taka vī vɛɛna kiblekitaa musu Luda Bítadee ɔplaazi.

2 È zīi kɛ Ludakukiia, bisakuta yāpuraa kɛ Dii dòn, èe ke pò kɛ gbɛnteenɔo dònlo.

3 Zaakɛ gbadana kōn sa'onao yānzin wè sa'oriki pínɡi kázi, à maa àpi gɔ pò vī à kpá se.

4 Tó à kú anduna guu, eégɔ de sa'ori ũro, zaakɛ sa'ori kɛ aṣè gbaanɔ kpá lán doka diɛ nànoo kuu kò.

⁵ Zii kè aṣṣe kεε né pò kè kú musu takame, à niniime. Beee yānzi kè Musa yezi à bisakutaa dṣ, Luda bène à làakari ke à pò kè a à taka òḍṣane kpīii musu ke lán à de nà píngi.

⁶ Yesu bé Luda bà kuunawao yákekeri ũ. Zaake Luda bà kuunawao pì de à bà kuunaño ziila, zii kè wà dāne de sa'oriki pīnṣ póla. Luda bà kuunawao pì légbēna de à ziila dṣ.

⁷ Tó Luda bà kuunaño zii pì papaname yā, le à plaadee zé vīro.

⁸ Kè Dii Isarailinṣ taari è à bè:

À gurṣṣ e mṣṣ kè mé ma bà kuuna
kṣn Isarailinṣ kṣn Yudanṣ dufu ke.

⁹ Eégṣ de lán ma bà kuuna kṣn n̄ dezinṣṣ

gurṣṣ kè ma n̄ kũ n̄ ṣṣa

ma n̄ b́e Igipiti bàro.

Zaake aṣṣe ze kṣn ma bà kuunañooro,

ben ma n̄ tón.

¹⁰ Ma bà kuuna kṣn Isarailinṣ gurṣṣ beeenṣ gbera yān yè:

Mé ma dokayānṣ dañne n̄ n̄ṣe guu,

mé kè n̄ swèa.

Mégṣ de n̄ Luda ũ,

aṣégṣ de ma gbēnṣ ũ.

¹¹ Aṣ gbēke é yā dada a daanero,

aṣ gbēke é ma dṣna da a gbēnero,

zaake aṣ píngi égṣ ma dṣme,

né féte gbēnsi n̄ píngi.

¹² Mé sūu keñyo kṣn n̄ taarinṣ,

mé n̄ durunnṣ yā da dṣro.

¹³ Kè Luda bà kuunaño dufu pì yā ò, à à káakupṣ zi b̀. Pó kè zi kũ à b̀sa, à kpana guuzi zāro.

9

Luda bà kuunaño zi sa'ona

¹ Luda bà kuunaño káaku dṣnzi zékpaenṣ vī kṣn Ludakukii kè kú tṣṣeṣo.

² Fitia kṣn teebu kè wè buredi káea Ludanṣo kú gānu kè wè be guu kè kú adonan.

³ Kpéne kè wè be Ludakukii pì kú lábure plaadee kpεε.

⁴ À guun tuaetiti kpatakii kè wà pì kṣn vuraṣ kún kṣn Luda bà kuunaño àkpati kè vura kúea mámmam-o. Vura loo kè mana kú à guu kú àkpati pì guu kṣn Aruna gò kè lá b̀rṣ kùo kṣn Luda yādiēna gbè walaanṣ.

⁵ Àkpati pì musu kerubu gakuideenṣ kú durunkēnnēkiila. Pó pīnṣ b̀kṣtēna doodo gurṣṣn yèro.

⁶ Lán aṣ kaena le, sa'orinṣ ègṣ gēε gānun gēn baaagṣ aṣ n̄ sa'ona zii ke.

⁷ Sa'oriki bé è gē kpétu gēn do wè doo guu, bensṣ è gē aru sairo. È aru pì fāfā a zīnda durun yānzi kṣn a gbēnṣ pò kè aṣṣo kè dṣnasaikεε guuo.

⁸ Luda Ninii e ṣṣṣawe, gurṣṣ kè kpé káaku pì kuu, Ludakuki zé wēnaro.

⁹ Beee e yā lεεkṣziwe kṣn tia yāo à bè, pò kè dṣnziri è Luda gbaanṣ kṣn sa'opṣ kè è kpáanṣ è fṣ à à kù ke gbāa mámmamlo.

¹⁰ Yā diēna pīnṣ né mèbaayāme. Póble kṣn íminao kṣn gbāsībṣna bori sānda píngio yāme. Wà diē ai zé dufu gurṣṣ gṣ káme.

Luda bà kuunaño dufu sa'ona

11 Ben Kirisi mò yā maaa kè kà tiaa sa'oriki ũ. À gè bisakutaa kè bíta bensō à papana de à káakupɔlaa guu, kè gbēntee bé à dòro, anduna kèki pón sōro.

12 Èe gē Ludakukiin kōn blè ke zù aruoro, à gè kōn a zīnda aruo gèn dome, à gbēno bōo ai gurɔ píngi.

13 Zaake wè blè aru kōn zùsware aruo kōn zùnunu kè wà kpàta túbuo fāfā gbē kè aō gbāsīnɔa wà gbāsī bōoŋgu,

14 weé Kirisi pó o dɔɔ? À a zīnda kpà Ludaa see sai kōn Ninii kè ègō kuu ai gurɔ píngi gbāaao. À aru è wa swè pípiwe bōna kekεkena gè pìnɔ guu, le wà zīi ke Luda Wēndidenε.

15 Beee yānzi Kirisi bé Luda bà kuunaño dufu yākekεri ũ, le gbē kè Luda ní sísino auzenna kè à à lé gbè e yānzi. À gà le à ní bo, à taari kè aō kè Luda bà kuunaño zi yā musuno kēñne.

16 Tó wà yezi wà zīi ke gbē légbediεnaa, sé wàgō dō sānsān kè adee gà,

17 zaake gaa gberan légbε ègō gbāaa vī. Tó légbēdiεri kpé bēε, légbε ègō gbāaro.

18 Beee yānzin wèe Luda bà kuunaño káakupɔ pì kya ke aru sairo.

19 Kè Musa doka yādienano ò baade píngi wáa, à sākā tēa zónzon kōn sēsōvlāao sè à zī zùswarene bōro kōn blèkofii aru kè wà yākōte kōn íoa, à fāfā Musa dokaa kōn gbēno dō ní píngi

20 à bè, Luda bà kuunaño arun gwe, kè à diεare à kūna.

21 Len Musa aru fāfā bisakutaaa kōn sa'ona zīkebōno dō píngi.

22 Doka guu aru bé è gbāsī bō pó paride píngin. Arukwεεna sai durunno kēnnεna kuuro.

Kirisi a zīnda kpà sa'opɔ ũ durun mīdena yānzi

23 Zaake à kō sio wà gbāsī bō pó kè kú ludambεε taka pìnɔn lán beee bà, sa'opɔ kè de beeelaa kō sī kōn ludambε pó pìnɔ.

24 Zaake Kirisi e gē Ludakukii taka kè gbēntee dōnlo, à gè à yāpuradeen ludambεε, guu kè à kún tia wa Zenyodee ũ Luda aεzī.

25 Sa'oriki è gē Ludakukiin kōn pókāde aruo wè kōn wèo, mōde Kirisi e gē le à a zīnda kpà gèn baaagō yānziro.

26 Tó èe ke lero, le èe nawēa keε gèn baaagō zaa andunakaεgurɔ. Yāpuraa guu à mò gèn dome gurɔ kè anduna kà a kákiia sa, à a zīnda kpà sa'opɔ ũ, le à durun mī de.

27 Ludaa diε gbēnteeε à ga gèn do, gbasa à yākpae keo,

28 Len Kirisi a zīnda kpà gèn do le, à gbē pariino durun di a mīa. Eé εara à mó à gèn plaadeeo, èe ke durun yānzin dōro, le à gbē kè aō wéε dōzinɔ mī sí yānzime.

10

1 Musa doka né yā maaa kè èe mō takamε, èe ke yā pìnlo. Beee yānzi sa dōnkō pì ona gèn baaagō wè kōn wèo è fō à gbē kè aōe sō Ludazino ke papana zikiro.

2 Tó saa pì ona gbāsī bō dōnzirinɔn gèn do ai gurɔ píngime yā, le aō kù kè gbāa, wà à ona tò.

3 Yāpuraa guu sa'ona pì bé è gbēno durun yā dōŋgu wè kōn wèo.

4 Zaake zùsware kōn blèkofii aru è fō à durun kēmma zikiro.

5 Beee yānzi kè Kirisi e mō anduna guu, à bè Ludane:

Ní ye sa'opɔ ke gbaaziro,

ben n gbēntee mē kēmε.

6 Sa'pɔ kè wè ká tén à té kù

kõn sa'opo kè wè o durun yā musuo
è kènnero.

⁷ Ben ma bè: Maè kè!

Lán wà kè takadan ma yā musu nà,
ma mo n poyezi kemε, Luda.

⁸ Káaku gĩa à bè, sa'ona kōn gbaao kōn saa kè wè ká tén à té kũo kōn saa kè wè
o durun yā musuo è ká Ludanero, à yeziro, baa kè doka bé à dìε.

⁹ Ben à bè, áε kè, a mo à poyezi kemε. À à káakupo kpà kpadozi à plaade diena
yānzi.

¹⁰ Luda poyezi pì kena guu Yesu Kirisi a zīnda kpà sa'opo ũ gèn do, à tò wá kú
adona Luda gbēno ũ.

¹¹ Gurō píngi sa'orino ègō kú n zī guume, aōgō sa dōnkō kè è fō à durun kēñne
zikiroo oo gèn baaagō.

¹² Kirisi sō saa ò durun yānzi gèn dome ai gurō píngi, ben à gàa à vèε Luda
o plaazi.

¹³ Zaa gurō beean à kú gwe, èe dāa Luda a ibεeno keare a tinti ũ.

¹⁴ Zaake sa'ona gèn doo pì guu, à tò gbē kè à gbāsī bōngunō gō papana ai gurō
píngi.

¹⁵ Luda Nini èara èe yā pì oowe do à bè:

¹⁶ Ma bà kuunaño gurō beeno gbera yān yè:

Mé ma dokayāno dañne n nòse guu,

mé kē n swèa.

¹⁷ Gbasa à bè:

Mé n durun kōn n taarinō yā da doro.

¹⁸ Lán à n durun kēñne nà, sa'ona n yānzi zé vī doro.

Wà sō Ludazi

¹⁹ Beee yānzi ma gbēno, kōn Yesu aru gbāaao wá gēna Ludakukiin zé vī kōn
swèo kpaena,

²⁰ zaake à wèndi zé dufu bōwe a mè gāzī à gèwao lábure kpeε.

²¹ Lán wá sa'ori ìsi vī nà Luda uakūri ũ,

²² wà sō Ludazi kōn nòseo do kōn à náanekena seka saio kōn swè kè wà pìpi
wà taari laasuu bō à guuo kōn mè kè wà à zú ò kōn í wásawasao.

²³ Wāgō tāmaa kè wa zεo kūna gíngin, zaake Luda à lé gbè, bensō à náane vī.

²⁴ Wà làakari dokōa, wà té ká kōn yenzi kōn maakεnao yā musu.

²⁵ Wāton pā kpá wa kakōanazi lán gbēkeno è ke nàro. Wà lé dakōa, atēnsa lán
á è Dii sugurō e kaa kīi nà.

²⁶ Tó wa yāpuraa mà wá dō, tó wá kpé wée durun keε gīanzi, sa'ona kè ée
durun kēwa kuu doro.

²⁷ Pó kè gōwee bé à de wāgō wée doo yākpaezi ũ kōn swèkēnguo kōn té gbāaa
kè ée Luda ibεeno kaateo.

²⁸ Wè gbē kè gī Musa doka dazi de à wée gwana sai gōon plaa ke aagō
sèedakεna musu.

²⁹ Tó gbē kèse pèε Luda Néa, ben à kya kà Luda bà kuunaño aru kè à gbāsī
bōagun, ben à Nini Gbēkekēnneri sōsō, àgō dō kè à wéetāmma ègō bíta de beeela
maamaa.

³⁰ Zaake wá yā kèkii òri dō à bè, ámbé é gēε boñma, ámbé é fīa boñne. Wà bè
do, Dii é yākpae ke kōn a gbēno.

³¹ Yā pásīme, tó n lεε n da Luda Wèndide ozi.

³² À laasuu lé a kuuna yāaa. A wéekēna gbera a nawēa fō a o si bíta kana guu.

³³ Zikenɔa wè a s̄s̄s̄, wè wée tāawa parii guu. Zikenɔa eè zε k̄n gbē kè wèe wée tāar̄ma lán beee bànɔ.

³⁴ A pisinanɔ wēnda d̄. Kè wà a pónɔ siawa, a wezi k̄n p̄nnaao, zaake á d̄ kè a auziki maaa kè eéḡo kuu ai gur̄o píngi v̄i.

³⁵ Beee yānzi àton tó a wór̄ngɔ kè àre v̄iare bíta kēawaro.

³⁶ Séde àḡo mena v̄i, le à p̄o kè Luda à lé gbē e à p̄yezi kēna gbera.

³⁷ Zaake à ḡo féteme, eé gi kero, kè gbē kè èe m̄ɔ é pita.

³⁸ Gbē maaa éḡo kuu ma náane kè èe k̄e yānzi, m̄ode tó à s̄kpa k̄e, ma p̄ɔ éḡo nnaro.

³⁹ Gbē kè āè b̄oru k̄e ā n̄ z̄inda kaaten̄n wa ūro. Gbē kè ā Luda náane kè ā m̄isina èn̄n wa ū.

11

Gbē káakunɔ ludanaanekena

¹ Ludanaanekenan t̄maad̄naa seka sai ū, yā kè wè wée siàlero sina yāpuraa ū.

² Gbē káakunɔ ludanaanekena bé à tò Luda n̄ sáabu kpà.

³ Wa ludanaanekena bé à tò wá d̄ kè à yā'ona bé à anduna k̄e. Pó kè wè wée siàleeron à pó kè wè wée siàle k̄e.

⁴ Abila ludanaanekena bé à tò à sa'ona Ludaa maaa d̄ Kaini póla. À ludanaanekena yānz̄in Luda à sáabu kp̄azi, à à d̄ie gbē maaa ū, ben à à gbaa s̄i. Baa kè à ḡa, wá kpé wée à yā maa Luda náane kè à kè p̄i yānzi.

⁵ En̄ku ludanaanekena bé à tò Luda à s̄e, le àton garo yānzi. Wèe à e d̄oro, kè Luda à s̄e b̄ona anduna guu yānzi. Ai Luda ḡo gá à sé, à à sáabu kpà, à bè à yā k̄are.

⁶ Gbēke yā è ká Ludane à náanekena sairo. Séde gbē kè èe s̄ɔzi sí kè à kuu bens̄o è f̄ia bo a kii weterin̄e.

⁷ Kè Luda lé dà Nuua yā kè wèe e yāroo musu, ben à Luda náane kè, à à yā mà, à goro'ite kè, à a uadeen̄o m̄i s̄io. À ludanaanekena bé à tò yā v̄e andunaa, bens̄o Ludaa tò yā b̄o nna a náane kè à kè p̄i yānzi.

⁸ Kè Luda Ibraī s̄isi le à gá b̄usu kè é kp̄aa àḡo v̄i guu, ben Ibraī Luda náane kè, à Luda yā p̄i mà. À b̄o be, baa kè à guu kè èe gaan p̄i d̄oro.

⁹ À Luda náane kè, ben à bee p̄e bisakutaa ū b̄usu kè Luda à lé gbēne p̄i guu nib̄o ū. Lem̄e d̄o Isaaku k̄n Yakubuo, zaake Luda légbēna p̄i ḡo n̄ pó ūme.

¹⁰ Zaake w̄ete kè Ludaa k̄e à b̄o à k̄as̄apeenan Ibraī w̄e d̄ozi.

¹¹ Sara ludanaanekena bé à tò à zé è à n̄o s̄i, baa kè p̄aame, bens̄o à zi k̄i, zaake à d̄o kè Luda kè lé gbēare náane v̄i.

¹² Baa kè à zi k̄i, ḡogbē m̄en doo p̄i borii kè pari lán s̄os̄on̄e ke ísiale b̄usu'āat̄e b̄a, w̄e f̄i wà à lé d̄oro.

¹³ Gbē p̄in̄o ḡaga n̄ píngi n̄ ludanaanekena guu, pó kè à à lé gbēn̄e ena sai. Āo è k̄aa wà gb̄aake kp̄azi. Āo bè, nib̄o k̄n b̄am̄on̄o n̄ ū anduna guu kè.

¹⁴ Gbē kè āè o lēn̄o e o d̄oawe kè wèe n̄ z̄inda b̄usu nii deeme.

¹⁵ Tó b̄usu kè ā b̄on̄ begen āo k̄e yā, le ā zé è ā èara wà tà gwe.

¹⁶ M̄ode b̄usu kè maa de beelaan āo à nii dee, àmbe ludambe pó ū. Beee yānzi tó wà Luda s̄isi n̄ Luda ū, è k̄e w̄iyā ūro, zaake à w̄et̄e daa k̄e n̄ pó ū.

¹⁷⁻¹⁸ Kè Luda Ibraī ȳ à gwà, ben Ibraī Luda náane kè, à Isaaku kpà sa'opo ū. Luda lé gbēne yā à bè, Isaaku boriin̄o weégae bene a boriin̄o ū. Baa k̄n beeeo à z̄e k̄n a né m̄en doo p̄i kpanao.

19 À sì kè Luda gbāaa é f̄s à ḡen̄o f̄e b̄ona gaan, ben à de lándõ wà be à èara à Isaaku è b̄ona gaan bà.

20 Isaaku Luda náane kè, ben à sa'ole kè Yakubu k̄n̄ Isauone.

21 Kè Yakubu kú gaa lézī, ben à Luda náane kè, à sa'ole kè Yusufu n̄en̄one, ben à gbāa è a gòà à d̄onzi kè.

22 Kè Yusufu kà gana, ben à Luda náane kè, à Isarailin̄o b̄ona Iyipiti yā ò k̄n̄ lán āé ke k̄n̄ à ḡewao nà.

23 Musa de k̄n̄ à dao Luda náane kè, ben ās à ùte ai m̄o aaḡs à ina gbera, kè ās̄o è à àisi maa yānzi. Ās̄o e v̄ia ke doka kè Fili'auna dīenero.

24 Kè Musa bíta kù, ben à Luda náane kè, à ḡizi wà à sísi Fili'auna n̄en̄ogb̄e né ũ.

25 À sì wà w̄éé t̄āawa k̄n̄ Luda gb̄en̄o de kuuna k̄n̄ p̄onnao durun guu guro plaaala.

26 À dīe kè wí kè wè dar̄mma Kirisi yānzi de Iyipiti auzikila, zaake ziaa zī láadan à w̄éé kúa.

27 À ludanaan̄ekena bé à tò à b̄ò Iyipiti, èe v̄ia ke Fili'auna p̄of̄enero, à zè ḡinḡin lándõ à Luda kè wè e k̄n̄ w̄éeroo è bà.

28 À ludanaan̄ekena bé à tò à Banla zībaa dīe k̄n̄ aru m̄amana kp̄ēle ḡūao, le malaika gb̄ed̄ederi t̄on̄o ke n̄ daudun̄aro yānzi.

29 Isarailin̄o Luda náane kè, ās̄ bikù Isia T̄ēaaa lán t̄ote kori bà. Kè Iyipitin̄o ȳs̄a le, ben í dàńla.

30 Isarailin̄o Luda náane kè, ās̄ t̄aa ò wà l̄iga Yerikozi ai guro sw̄ēeplaa, ben à b̄i kw̄è.

31 Kaarua Rahabu Luda náane kè, à gu'asiigwarin̄o dīe à n̄ gwá maamaa, ben èe kaate k̄n̄ ludaȳadarisain̄oro.

32 Mé be dia d̄oo? Mé zé e mà Gidion̄ yā oro ke Baraki ke Samus̄i ke Yefeta ke Dauda ke Samūeli ke annabin̄o.

33 Ās̄ Luda náane kè, ben ās̄ zī bl̄e k̄inan̄o, ās̄ yā ḡõḡõ gb̄en̄one a zéa, ās̄ lé kè Ludaa gb̄è̄n̄e gb̄è è, ās̄ m̄usun̄o lé n̄ak̄s̄a,

34 ās̄ té p̄āsī d̄è, ās̄ b̄ò f̄ēdaa lézī, ās̄ gb̄āaa è n̄ gb̄āasaik̄e guu, ās̄ p̄āsī kù zī guu, ās̄ p̄è bori p̄ānde z̄ikp̄ēn̄o,

35 ās̄ n̄ogb̄en̄o né ḡen̄o f̄e b̄ona gaan ās̄o kp̄ar̄mma. Wà mè ò n̄ gb̄ēken̄o, ben ās̄ ḡizi wà n̄ gbar̄e, le wà f̄e b̄ona gaan wà b̄o maa yānzi.

36 Wà n̄ gb̄ēken̄o fabò, wà n̄ gb̄ē k̄n̄ fl̄ào. Wà mò kà n̄ gb̄ēken̄o, wà n̄ ká kp̄ésiaan.

37 Wà n̄ pápa gb̄èò wà n̄ déde, wà n̄ z̄sk̄r̄e plaa k̄n̄ sagasigio, wà n̄ déde k̄n̄ f̄ēdaao. Ās̄ t̄aa ò s̄ā b̄aa k̄n̄ bl̄e báao dana. Ās̄ ḡõ kori, wà w̄éé t̄ar̄mma, wà ïa d̄ar̄mma.

38 Anduna kuuna e k̄s̄ sínyoro. Ās̄ lik̄s̄aa z̄s̄ s̄en̄ k̄n̄ kp̄iii musun̄o, ās̄o kú gb̄ew̄en̄o k̄n̄ kokot̄ew̄en̄o guu.

39 Baa kè Luda gb̄ē p̄in̄o s̄áabu kp̄à n̄ píngi a náane kè ās̄o kè yānzi, ās̄o e p̄ó kè à à lé gb̄è̄n̄e ero,

40 Luda ḡīake à dīe, wà gwena maaa e de n̄ p̄ólaa, le ās̄onḡs̄ papana wa sairo.

12

Luda a gb̄en̄o totona

1 Beee yānzi wapin̄o se, lán s̄èedadeen̄o diwazi nà le, wà o kp̄á p̄ó kè è kp̄aw̄een̄zi k̄n̄ durun kè è wa kak̄ūn̄ aagao píngi, wà bàkp̄ak̄s̄ōna kè Ludaa dīewe lé k̄n̄ menao.

2 Wà wée pé Yesua kè bò kōn wa ludanaanekena zéo bensō à zé pì kè papana. À gana líá f̄s̄, èe à wíyā daro ponnaa kè dienanε ena yānzi, ben à gaa à v̄εε Luda kíblekita oplazi.

3 À laasuu lé à yāa, lán à mēna f̄s̄ kōn durunkeri kè aō íbetε beee taka kpàonno, lé àton kpasa a kā garo yānzi.

4 Zaakε a osikana kōn durun-o guu, ée zε a gi ai a gaa a gaoro.

5 Nòseyīkūyā kè wà òare lán nēno bà s̄aagun yó? Wà bè:

Ma né, tó Dii e n totoo, òton diε pāro.

Tó à kpàkēnzi, òton tó n kā garo.

6 Zaakε gbē kè Dii yezin è toto,

è wée tā gbē kè à s̄i a né ūua.

7 À wētamma diε totona ū. Luda bé èe beee keare, kè à nēnon a ū yānzi. Né kee kuu kè à de gí à à totozió?

8 Tó èe a toto lán a né kpaaano bàro, ēndē à nēnon a ūro, gitasotōnenon a ū.

9 Wá deno vī anduna kè aō wa toto, ben wa ní yā mà. Lán à de le nà, wà mì siε wa ninii Denε de beeela wàgō kuu.

10 Wa deno wa toto gurōplaapo ū aō òndō lén. Luda è wa toto wa kaarana yānzime, le wa kuuna e àgō adona lán à bà.

11 Totonaa kee ponnaa vī a gurōaro, sé pōsīaa, mōde gbē kè totona pì ní kékeno è à gbē e zāa bōna maa kōn aafiao ū.

12 Beee yānzi à a o o kè aō gō dbazino kōn a gbá kè aō gō teeno gba gbāaa,

13 à zé sé súusu, le amoa kè ée tōtεeno tón kōo kūro, aō gō kōn aafiao.

14 À wete àgō nna kōn baade píngio, a kuuna gō adona, zaakε tó gbē kuuna adonaro, ée Dii ero.

15 À làakari ke, a gbēke tón kora Luda gbēkekennēnazi à gō fīndio'a ū a té, à ïa da gbēnoa pari à ní yakaro.

16 A gbēke tóngō de pāpākeri ke ludayādarisai ū lán Isau bàro. À a daudukeze yà pó gēn do blena yānzi.

17 À dō kè à sa'ole wete a dea zāa, ben Luda gine. Baa kè à wete kōn wée'io, èe zé e à yā kè à kè liero.

Luda bà kuunaño zi kōn à dufuo

18 Èe ke Sinai kpīii kè weé f̄s̄ wà o kean a sōziro, kè èe té kūu à gusiaa vī kōn gu bùgubuguo kōn zàga'ïao

19 kōn kākāki'oo kōn Luda kòto gbāaa. Kè Isarailino kòto pì mà, aō agbaa kpàne wà bè àton yāke oñne doro,

20 zaakε aōé yā kè à diéñne kèkii f̄ro à bè: Baa pókādee bé à nà kpīii pìà, wà pápa gbèo wà de.

21 Luda pitana pì né vīa yāme maamaa ai Musa bè, vīa a kū, ée lugalugaa.

22 Mōde a sō Zayōn kpīiizi kōn Luda Wēndide wete Yerusalemu kè kú musuo kōn à malaika pariparii kè aō kakōana gweeno

23 kōn daudu kè aō tó kēna gweeno kakōanao kōn Luda kè de gbē sānda píngi yākpākeri ūuo kōn gèwāa gbē maaa kè aō gō papanano

24 kōn Yesu kè de Luda bà kuunaño dufu yākekeri ūuo kōn à aru fāfāna kè èe yā maaa oo de Abila pólaao.

25 À làakari ke àton gí yā'ori pì yā maziro. Lán gbē kè aō gí Luda lédamma mazi tōte kēno e boro nà, wapino se, lán Ludaa e lé daawa zaa musu, tó wa kpeε line, weé wa pó o dōó?

26 À kòto tɔɔte lùgaluga yā, ben à lé gbè à bè, é guu lugaluga gèn do do, èe ke tɔɔte adonlo, kɔn musuome sa.

27 Kè à bè, gèn do do, beee e beewe Luda pókèna kè eé lugalugaa pìno é gē zélame, le pò kè è lugaroono e àgō kuu.

28 Beee yānzi lán wée kpata kè è nigāroo blee nà, wà Luda sáabu kpá, wàgō dɔnzi keene lán à yezi nà, wàgō mì sieene vīakenane guu.

29 Zaake wa Luda né té kè è kūrmmame.

13

Lédamma

1 À wée tā àgō gbēkeē vī kōo.

2 À làakari do nibɔyaarikènaa, zaake len gbēkeno malaikano yàari kè dōna sai le.

3 À tó gbē kè wà n ká kpésiaa guuno yā doagu lán á kúnyo kpésiaan bà, kɔn gbē kè wée wée tāammanɔ, lán áambe wée wée tāaawa bà.

4 Baade gae nosena da yā bèedeē ũ. Aɔton n daekii gbāsī kpáro, zaake Luda é yákpae ke kɔn zinakerino kɔn pāpākerino.

5 Yena ɔɔzi tón doare aero. À ze kɔn pò kè á vīio, zaake Luda bè:

Mé n tónlo,

mé pā kpanzi zikiro.

6 Beee yānzi weè kùgbāaa ke wà be:

Diin ma dɔnleri ũ,

vīa é ma kūro.

Bón gbēntee é fō à kemee?

Sa yāpura ona

7 À tó a dɔn'aedeē kè aɔ Luda yā òareno yā doagu. À n kuuna tàasi ke ai à léa à Luda náane ke lán n bà.

8 Yesu Kiriisi dɔnkō gīa kɔn gbāao ai guro píngi.

9 Àton tó wà a sāsā kɔn yā nibɔ pari dannenanɔoro. À maa wa swègbāaa e Luda gbēkeē guu, èe ke sa'opoble yā kè è àre ke ke gbē kè aɔ zèononeronlo.

10 Bisakuta sa'orino zé vī wà sa'okii kè wá vī pòblee blero.

11 Sa'oriki è gē Ludakukiin kɔn tubɔ aruo durunno kènnena yānzi, ben wè à gè kpata bùra kpae.

12 Beee yānzi Yesu gà wéte kpae se, à gbāsī bò gbēnon kɔn a zīnda aruo.

13 Wà bɔ wà gá à kiia bùra kpae, wí wa kūo se.

14 Zaake wá wéte kè eégō kuu vī kèro, wéte kè èe mɔon wa wée dozi.

15 Beee yānzi wàgō Luda sáabu kpá yāana sai Yesu gāzī wa sa'ona ũ. Gbaa kè à sísirino è món gwe.

16 À làakari do maakena kɔn kōgbēkenaoa. Sa beee taka ona bé è ká Ludane.

17 À a dɔn'aedeeno yā ma à mì sieñe, le aɔ e wà zīi ke kɔn pɔnnaao, zaake aɔo de gbē kè aɔé n zī yā tōkē Ludaneno ũ. Tó aɔo zīi kee kɔn lésuu, eé àre kearero.

Lézamma

18 À adua kewe. Yākee e wa swè vīro, weégō yezi wàgō kú wa dɔroa yā píngi guu.

19 Má wée keawa à adua keme, atēnsa mà e mà mó a kiia kpakpaa.

20 Luda Aafiade kè wa Dii Yesu fēe bɔna gaan sādāriki ũ a bà kuunawao guro píngi aru gāzī,

21 à a keke kɔn maa píngio, le à à poyezi ke à yā kè kàne ke wa guu Yesu Kiriisi gāzī. Àambe à gakui vī guro píngi, aami.

²² Ma gbẽno, ma wée kèawa àgõ lédamma yã pì kũna kõn menao, zaake takada kè má kèaree bítarò.

²³ Àgõ dõ kè wà wa gbẽndo Timoti gbàre. Tó à kà kè tia, wé mó a gwa ledò.

²⁴ À ì kpá a dõn'adeenõa ñ píngi kõn Luda gbẽno píngi. Itali bùsudeenõ ì kpàawa.

²⁵ Luda gbẽkèe keare a píngi.

YEMISI

Yṣagwana

1 Yemisi, Luda kṣn Dii Yesu Kirisio zḡbleri bé à ì kpà Isaraili bori kuri awεεplaaa kè aṣḡ fāakṣananḡa.

2 Ma gbēnḡ, nawēa borii pari. À pḡ kè eé a lee diε pḡnna yā ũ,

3 zaake á dṣ kè a ludanaanεkεna yṣagwana é mεna iare.

4 À tḡ mεna papaawa, ε εḡḡ de gbē kāsaranḡ ũ wāsawasa yāke kēsānaawaa sai.

5 Tḡ ṡndṣḡ e kēsāa a gbēkea, à wée ke Ludaa, eé à gba, zaake è baade píngi gba pḡ nḡseo do taari'ena sai.

6 Tḡ à wée kèa sḡ, à à náane ke seka sai, zaake sekadee de lán ko vlāa bàme. Guu kè ĩa kàkan, gwen è gbēen.

7 Gbē beee taka tḡngḡ daa é pḡ e Diiaro,

8 zaake à nḡse kuu plaplaame, ben εḡḡ seka keε yā kè èe keε guu píngi.

9 Takaasidee kè kú wa té pḡnnaa ke, kè Luda à sè lezī yānzi.

10 Auzikidee pḡnnaa ke, kè Luda à bùsa yānzi, zaake auzikideenḡ é gē zéla lán lávu kwena bàme.

11 Ḳfāntē è fεε kṣn à puusu gbāaa, à lá è kori kú à vú è kwé à maakεε è yāa. Len auzikidee é kpá guuzi a bokṡtenanḡ guu ε.

12 Aubarikadeen gbē kè è yṣagwana fḡ ũ, zaake à bḡna maaa gberan Luda é auzenna kè à à lé gbē gbē kè aṣḡ yeazinḡne kenε yàari ũ.

13 Tḡ yṣagwana gbē lè, àton be Ludanlo, zaake weé fḡ wà Luda yḡ wà gwa kṣn à zaaaoro, bensḡ àpi è gbēke yḡ à gwa kṣn à zaaaoro.

14 Baade yṣagwana è bḡ à pḡnidεna kiiame, ben è à wée ble à à gáε.

15 Ben pḡnidεna pì è nḡ sí à né i durun ũ. Tḡ durun bíta kù sḡ, è gaa imε.

16 Ma gbē yenzideenḡ, àton a zīnda sāsāro.

17 Gba maa wāsawasa píngi è bḡ musu De Luda pḡ gupurinḡ Kèri kiiame. È liero, à gupura'i è lagoro.

18 À pḡyezi guu à wa i kṣn a yā yāpuradeeo, ε wà e wàḡḡ aε à pḡkenanḡ té.

Yāmana kṣn à kenao

19 Ma gbē yenzideenḡ, à yā kè ma. Àgae yā ma kpakpaa a píngi, mḡde àton yā o kpakpaaro, àtongae pḡ fē kpakpaaro.

20 Zaake gbēntee pḡfē è mḡ kṣn yā maaa kè Ludaa yezioro.

21 Beee yānzi à ḡ kpá dà zaaa kṣn yā pāsī kè dàgulaanḡzi píngi. À yā kè wà tḡ a swēn, kè eé fḡ à a mì sí sí kṣn zīndabusanao.

22 Àton a zīnda sāsāro, àton yā pì ma kṣn swāo pāro, à zīi kea.

23 Zaake gbē kè è yā ma, ben è zīi keeroo de lán gbē kè èe a zīnda gwaa dígi guu bàme.

24 À zīnda gwana gbera, tḡ à gē zéla, lán à de nà è sán gḡḡme.

25 Gbē kè wée té Luda doka papanazi kè è tḡ wà gḡ wēenḡ ũ, ben εḡḡ gaao aε, è ma à sánlo, è zīi keame, Luda é aubarika da adeen à yākenan.

26 Tḡ gbē a zīnda diε dḡnziri ũ, ben è a lé fḡro, èe a zīnda kekeεme, èe dḡnzi keε pāme.

27 Dḡnzikεna wāsawasa kè taari vī De Ludaneroon yé: Wà tonḡ kṣn gyaanḡḡ gwa aṣ wēndakεε guu, wàḡḡ wa zīnda kūna dṣ gbāsī sai anduna yā musu.

2

Gbē wée gwana

¹ Ma gbēno, amɔa kè ée wa Dii Gakuide Yesu Kirisi náane keeno, àton gbē wée gwaro.

² Tó gbē gè a kakōana guu vura tanga kōn pókāsā tékena dana, tó takaasidee kè bisa kāsā gbāsī dana gè se,

³ tó a wée té gbē kè pókāsā tékena danazi, tó a bène à mó à vée gumaaan, tó a bè takaasideene à gá à ze kāa, kesō à mó à vée a gbá sae,

⁴ ée kō tè boome, ée yā gwaa mɔnafikion gweroo?

⁵ À ma, ma gbē yenzideeno. Luda gbē kè aō de gbāasaideeno ũ anduna gbēno se sè aōgō gbāa à náanekena guu, le wà kpata kè à à lé gbè gbē kè aō yezino ble.

⁶ Apino sō, ée gbāasaidee pino kpe bɔɔ. Auzikideeno bé wè gbāaa bleawaroo? Aōmbe aōe a gáe wà gáao yākpaeekiaroo?

⁷ Aōmbe aōe tó nnaa kè kúawaa yakaroo?

⁸ Luda doka mīdee bè àgō ye a gbēdaaazi lán a zīnda wēndi bà. Tó á yā pì kūna yāpura, ée yā kee a zéame.

⁹ Tó ée kō wée gwaa sō, ée durun keeme. Doka pì vèeawa a gō taarideeno ũn gwe.

¹⁰ Zaake tó gbē doka kūna píngi, tó à fù mèn dooa, à gō taaridee ũ à píngi guume.

¹¹ Luda bè àton zina kero. À bè do àton gbē dero. Baa tó née zina kero, tó n gbē dè, n gō dokadarisaidee ũme.

¹² Amɔa kè Luda é yā gōgōao doka kè è tó wà gō wēeneno ũu musu, àgae yā o àgae yā ke lán à kō siao nà.

¹³ Luda é yākpae ke kōn sūsusaideeno sùu sai, mode yā é bɔ kōn sùudeeo nna.

Ludanaanekena kōn maakēnao

¹⁴ Ma gbēno, tó gbē bè ée Luda náane kee, tó è póke kero, bó yān gwee? Ludanaanekena beee taka é fō à à mì síó?

¹⁵ Tó a gbē mèn do, gōgbē ke nōgbē e pókāsāa kōn pobleeo takaasi kee,

¹⁶ tó a gbēke bène: Luda n gba aafia! Nton tó ïa n dero! N pò ble n ká! Tó è wēndibadɔɔ kpáaro, bón beee ũu?

¹⁷ Lem se ludanaanekena ado pókekesai né yā gème.

¹⁸ Tó gbē n bè, née Luda náane kee, bensō mée yā kee, mé benne, n n ludanaanekena pókekesai ɔɔame, mé ma ludanaanekena ɔɔanne ma yākena guu.

¹⁹ Nì sè kè Luda mèn dome. À maa. Baa tãano se, aō dō le, ben aōgō lugalugaa.

²⁰ Misaide! Pó kè tó ludanaanekena pókekesai pã, ní yezi mà kãne n ɔzĩó?

²¹ Kè wa dezi káaku Ibraĩ a né Isaaku kpà sa'opo ũ, yā e bɔo nna à yākena yānziroo?

²² Nì èó? À ludanaanekena kōn à yākenao kpákōzime. À yākena bé à à ludanaanekena bōezi.

²³ Ben Luda yā kèkii pàpa kè à bè, Ibraĩ Luda náane kè, ben Ludaa tò yā bōo nna a náane kè à kè yānzi. Ben wà tó kpàne Luda gbēnna.

²⁴ Á èó? Yākena bé è tó yā bɔ gbēo nna, èe ke ludanaanekena adonlo.

²⁵ Lem do kaarua Rahabu kè nna kōn Ludao a yākena yānzi, gurɔ kè à gu'asiigwarino diè à n gbaré zé kpāi guu.

²⁶ Lán mè ninisai de gè ũ nà, len ludanaanekena pókekesai de gè ũ le se.

3

Léřna

¹ Ma gbēno, àton ke yādannerino ũ pariro, zaake á dō kè Luda é wée piti wa yādannerino ya kpaekεgurɔ zĩ de gbē kpaananla.

² Wa píngi weegō zāa yāa baaboreme. Tó gbē lé é à ásarú kero, taarisaideme, eé fō à a mē píngi gbāaa fō.

³ Weè aizi ká sōne, le à wa yā ma yānzime, ben weè à mile ble.

⁴ Kesō à goro'ite gwa ísiaala. Baa kōn à bitakeeo kōn zàga'ia gbāaa kè è vuao, à fībo néngome. Àmbe è à mile ble, ben à fīri è a poyezi dane.

⁵ Lemε sō, néne né mēgu néngome, ben è ia dā kōn yā bitao.

À gwa lán té néngo è sē bita kpáta nà.

⁶ Néne de lán té bame, àmbe anduna zaaa ũ wa mē guu. È tó gbāsī gō kpá wa mēa píngi. Gèwāate bé è nakōre nénea, ben néne è té kpá wa anduna kuunan.

⁷ Gbēntee nōbōsētēno tòto kè píngi kōn bāano kōn pōtaa'onkuseano kōn kpòno, à kpé èe kee ai tia,

⁸ mōde gbēke è fō à a néne tòto kero. Àmbe pó zaaa kè è ze teeroo ũ. À pana sewεetō.

⁹ Nénen weè Dii wa De sáabu kpáo, ben weè εara wà gbēntee kè à kè lán a bà káo dō.

¹⁰ Lé dōnkō pìn sáabukpana kōn gbēkanao è bōn. Ma gbēno, àtongō de lero.

¹¹ Íbōkii è í nna kōn í kyàkyāo bō wēe dōnkō guuó?

¹² Ma gbēno, kākā lí é né i kù úó? Geepi lí é né i kākāa úó? Lemε dō íbōki í sūkusukudee é í nnaa boro.

Ɔndō kè è bō musu

¹³ A té, dén yādōri Ɔndōdee ũu? À dōbāne a kuuna maaa guu kōn a yākenano kōn zīndabusana kè è bō Ɔndō guuo.

¹⁴ Tó á nōsegōaano pāsī kōn denlawetēnao vī a swè guu sō, àton ia dāro, àton gí yāpuraaziro.

¹⁵ Ɔndō beee taka è bō musuro, anduna pómε, a dà pómε, Ibilisi pómε.

¹⁶ Zaake guu kè nōsegōaano kōn denlawetēnao kún, gwen kōyāmasai kōn yā zaa píngio egō kún.

¹⁷ Tó gbē Ɔndō kè è bō musu vī, káaku egō gbāsī vīro, à gbera egō yākete vīro, è a zīnda busāne, è gbē yā ma, à sūu papana kōn maakēnao. È gbē tè boro, bensō egō mōnafiki vīro.

¹⁸ Íbetemideri è kena kōo nnaa tō, ben è yā maaa kē.

4

Gbēnnakpana kōn andunao

¹ Bó bé è swèe kōn leokpakōao da a téé? Aōè bō a poyezi kè aōe kōdeε kee a mēguuno kiianloo?

² Eegō ye pōzi, mōde eè ero, ben eè gbē de. Eè pó ni de, ben eè pó kè ée peea lero. Ben eè leokpakōa ke, eè swèe ke. Á vīro, kè eè wée ke Ludaaro yānzime.

³ Tó à wée kè, eè ero, kè eè wée ke nōse maaaoro yānzime, zaake eegō yezi à a bōkōte ke a pōnidenano guume.

⁴ Náanesaideeno, á dō kè gbēnnakpana kōn andunao né íbetekpana kōn Ludaonloo? Gbē kè yezi à ke anduna gbē ũu gō Luda íbeε ũme.

⁵ Kè wà kè Luda yān wà bè, Ninii kè Ludaa dà wa guu nōsegōaano vī, ée daa yā pāameó?

⁶ Mōde gbēkeε kè Ludaa vīwao de beela, zaake wà kè Luda yān wà bè:

Luda è íbetε kpá kǒn Ìadārinɔ,
mɔde à gběkeε vī kǒn zīndabusarinɔ.

⁷ Beee yānzi à mì siε Ludanε. À gí Ibilisinε, eé bàa síare.

⁸ À sǎ Ludazi, eé sǎazi. Durunkerinɔ, à ɔ bɔ durunn. Nǔsεplaadeenɔ, à a swè pípi.

⁹ À ɔɔ dɔ kǒn pɔsiaao kǒn wēndaaɔ. À a yáadɔna lie ɔɔdɔna ũ, à a pɔnnaa lie nǔseyakana ũ.

¹⁰ À a zīnda busa Dii aezī, eé a sé lezī.

¹¹ Ma gbēnɔ, àton kǔ tó zaaa síro. Gbē kè à a Yesude daa tó zaaa sì ke à à zaa bò, à Luda doka sèeda zaaa kè à à zaa bò. Tó n Luda doka zaa bò sǎ, à mǎrin n ũro, à zaaborin n ũ.

¹² Ludan dokadierì ũ kǒn yǎkpaεkerio. Àmbe à gbē mǎsina kǒn à kaatenao gbāa vī. Mpi sǎ, dén n ũ, ke neè n gbēdaaa zaa boo?

Luda bà bɔna

¹³ À yā ma sa, amɔa kè eè be, gbāa ke zia é gá mεεwi, é vεε gwe wè do, é laa tá à àre e.

¹⁴ À yā kè eé a le ziaa dǔs? Á dǔ lán a wēndi de nàs? Á de lán sukaa bàme. Tó à kpà féte, ben è gē zéla gǔɔ.

¹⁵ Yā kè de à oon yè: Tó Dii wè, ben wá aafia, wé ke lán kè bà ke lán kè bà.

¹⁶ Tia sǎ ée Ìa dāa, a Luda bà bò. Ìadāna beee taka borii maaro.

¹⁷ Gbē kè maakena dǔ ben èe keroo durun kè.

5

Kpākēna auzikideenɔzi

¹ Amɔa auzikideenɔ, à yā ma sa. À ɔɔ dɔ à wii lé mǔnzi kè eé a le yānzi.

² A auzikinɔ yàka, kòkɔnɔ a pókāsāanɔ blè.

³ A ɔɔ kǔtē kpà, ben à kǔtēkpana pì é a da yān, eé a mè piti lán té bà. A auziki zi dī gurɔ zāanɔa.

⁴ À ma! A kpasekēri kè aǎ a bura pónɔ kèareenɔ blè, ben ɔɔ pì yā Luda kii lè. Pókēri pìnɔ wiipena gè Dii Zìkpεde swān.

⁵ A a mè nnaa mà tɔtε kè a pɔyeyiákεna guu. A mè kpà kaategurɔ pó ũ.

⁶ A yā dà gbē maaanɔla a n dεde, aǔɔε gíarero.

Mεna

⁷ Beee yānzi ma gbēnɔ, àgǔ mεnaa ai Dii mógurɔɔ zī. À gwa lán búbari è a burapɔ bèede kēgurɔɔ dā nà. È mεna fǔ zaa pótǔtǔgurɔ ai kwεε.

⁸ Apinɔ sǎ, à mεna fǔ à ze gbāa, zaake Dii mógurɔɔ kà kīi.

⁹ Ma gbēnɔ, àton yǎkete kákǔziro, le Luda tón yǎkpaε keaoro yānzi. Yǎkpaεkeri pì zena kpεεle fá!

¹⁰ Ma gbēnɔ, annabi kè aǎ yā ò yā kǒn Dii tónɔ, à mεna kè aǔɔ kè nawēakεna guu zékpae sé.

¹¹ Weè be aǔɔ aubarika vī, kè aǎ mεna fǔ yānzime. A Ayuba menakεna baaru mà, á mà lán Dii kènε nà zāa, zaake wēnda kǒn sùuo papana Diia.

¹² Atēnsa ma gbēnɔ, àton la daro. Àton be á sì kǒn ludambεεo ke tɔtεo kesǔ pó pāndeoro. À tó a eè gǔ eè. À tó a auo gǔ auo, le yā tón vεεawaro yānzi.

Aduakεna ludanaanεkena guu

¹³ A gbēkeε e nawēa keεs? À adua ke. A gbēke pɔɔ nnaós? À Luda sáabu kpá.

¹⁴ A gbēkeε e gyāa keεs? Adeε sɔsi gbēnsinɔ sísi aǎ adua kεne aǎ nǔsi kúa kǒn Dii tóo.

¹⁵ Adua kè wà kè ludanaanekena guu é gyáree pì kèkṣa. Dii é à gba aafia. Tó à durun kè yã sṣ, eé kēne.

¹⁶ Beee yānzi à a durunnṵ okṣne à adua kekṣne, le à aafia e. Gbē maaa aduakena gbāa, è zīi ke maamaa.

¹⁷ Ilia né gbēnteeme lán wa bà. À adua kè maamaa, le lou tón maro, ben lou e tṣ tṣṣearo ai wè aagṣ kṣn mṵ swεεdooo.

¹⁸ À èara à adua kè dṵ, ben lou'i bṵ maamaa, tṣṣe pṵblee kè.

¹⁹ Ma gbēnṵ, tó a gbē mèn doo kè yāpura zéa, ben a gbēke èara à à dà zéa,

²⁰ àgṣ dṣ kè gbē kè tò durunkeri pì bṵ sāsāzen à èara à sù, à à sṣ gaaame, bensṵ à lá kù durunnṵla pari.

PITA TAKADA KAAKU

Tāmaa kè è n̄ n̄eroo

¹ Mamoma Pita, Yesu Kirisi z̄iri bé à takada kè kè Luda gbē kè aō de nibon̄o ũ anduna kè guu, kè aō fāakōana b̄usu kèkiin̄o guun̄one: P̄ontu, Galatia, Kapadosia, Asia k̄on Bitiniao.

² De Luda ḡiake à a d̄o, ben à a se, a ḡo à p̄o ũ k̄on à Ninii gbāaa, le à m̄i sie Yesu Kirisine, à aru a gbās̄i gogo. Luda gbēke k̄on aafiao kaaraare.

³ Wà Luda wa Dii Yesu Kirisi De s̄áabu kpá! À s̄uu b̄ita guu à wa i dufu k̄on Yesu Kirisi f̄ena gaan gbāaa, ben wá tāmaa kè è n̄ n̄eroo v̄i,

⁴ zaake t̄ubi kè dienaare ludamb̄e pi è yakaro, è gbās̄i kpáro, à maa è yāaro.

⁵ Luda sorumi mà, le à a m̄i sí a náane kè ée kee yānzi, ben èe a d̄akpaa k̄on a gbāaa ai à gá b̄o m̄isina p̄io gupuraa guro zāan̄o.

⁶ Ée p̄onnaa kee k̄on yā p̄io, baa kè é nawēa ke ḡia féte yōagwana bori s̄anda píngi yānzi.

⁷ Lán wè vura maa d̄o té guu nà, len yōagwana p̄in̄o e a ludanaan̄ekena yōo à gwa le, zaake a ludanaan̄ekena pi b̄e v̄i de vura kè à gakuì è yāala maamaa. Tó a b̄o maa, Luda é a s̄áabu kpá Yesu Kirisi suguro z̄i, eé a kpe da k̄on gakuio.

⁸ Baa kè ée à ero, á yezi. Baa kè ée w̄e siàle zikiro, ée à náane kee, ben ée p̄onna b̄ita kè gè onalaa kee,

⁹ kè ée a ludanaan̄ekena gbè ee a m̄isina ũ yānzi.

¹⁰ Annabin̄o ḡiake wà gbēke kè Luda é keao yā ò, aō m̄isina pi yā gwà, aō à tàasi kè.

¹¹ Kirisi Ninii kè kú n̄ guu ḡiake à nawēa kè Kirisi pi é kee òn̄e k̄on gakuì kè eé e à gberaa, ben aō w̄ete wà yā pi zé d̄o k̄on à gur̄o.

¹² Ben Ludaa tò aō d̄o kè yā kè aōe oo pi de n̄ guro p̄o ũro, a p̄ome. Tia sa baarunnakparin̄o yā pi òare k̄on Luda Nini kè Luda pi z̄i b̄ona ludamb̄e gbāaa. Baa malaikan̄o e osi kaa yā pi d̄onazi.

Kuuna adona

¹³ Beee yānzi à a laasuu vu iin, àḡo a z̄inda k̄una d̄o, a w̄e ḡo d̄o gbēke kè Luda é keare Yesu Kirisi suguro z̄izi seka sai.

¹⁴ Lán á de Luda né kè aōe à yā maan̄o ũ nà, àton tó dà zaaa kè á v̄i yā a w̄esiaguro d̄are aero.

¹⁵ Ludaa kú adoname. Lán à a sisi à a se nà, àḡo kú adona a yākena píngi guu.

¹⁶ Zaake wà kè Luda yān wà bè:

Àḡo kú adona,

zaake má kú adoname.

¹⁷ Zaake Luda è yākpae ke k̄on baadeo a yākenaa n̄ w̄e gwana sai, tó ée à sisii De, à v̄ia kene a nib̄okee guu kè.

¹⁸ Á d̄o lán Luda a b̄o kuuna kori kè de a f̄eakaarayā ũu guu nà. Ludaa e a bo k̄on p̄o kè à gakuì è yāoro lán vura ke kondogi bà,

¹⁹ à a bo k̄on Kirisi aru gakuideeome, kè de lán s̄ane b̄or̄o kè b̄ogbe v̄iro à gbās̄i v̄iroo bà.

²⁰ Luda ḡiake à à diè zaale èe anduna káero, ben à b̄oore gupuraa guro zāa k̄en̄o z̄i.

²¹ Beee yānz̄in ée Luda náane keezi. Luda à b̄o gaan à gakuì kpàa, le à e à a náane ke, a w̄e ḡo d̄ozi.

²² Lán m̄isina yāpuraane a gbās̄i gògo nà, ben á gbēke v̄i k̄o m̄onafiki sai, àḡo yek̄ozi k̄on n̄se do.

²³ Luda a i dufu kɔ̃n a yā wɛ̀ndidee kɛ̀ ègɔ̃ kuu gbāaa. Yā pì de pɔ́borii kɛ̀ è gaa ũro, pɔ́borii kɛ̀ è garoomɛ.

²⁴ Baade pínɡi de lán sɛ̀ bàme,
aɔ̃ gakui de lán sɛ̀vu bàme pínɡi.

Sɛ̀ è gaga, à vú è kwé,

²⁵ mɔ̃de Dii yā ègɔ̃ kuu gurɔ̃ sānda pínɡi.
Yā pì bé à de baaru nnaa kɛ̀ wà kpàaree ũ.

2

Gbè wɛ̀ndidee

¹ Beee yānzi à yā zaa pínɡi tó kɔ̃n egetona pínɡio kɔ̃n mɔ̃nafikio kɔ̃n nɔ̀sɛ̀gɔ̃aanɔ̃ kɔ̃n kɔ̃yakanao.

² Lán nékpántɛ̀nɔ̃ ègɔ̃ yɔ̃'i ni deɛ nà, àgɔ̃ Luda yā kɛ̀ de lán zwi'ipu wásawasa bà ni deɛ le se, le à e à bíta kũ a m̀sina zé guu,

³ tia sa kɛ̀ á dɔ̀ kɛ̀ Dii maa.

⁴ À sɔ̃zi, àmbe gbè wɛ̀ndidee kɛ̀ wà g̀izi ũ, mɔ̃de Luda à sè bèɛdee ũ.

⁵ Apinɔ̃ sɔ̃, àmbe gbè wɛ̀ndidee kɛ̀ Ludaa e a kpé ɛ̀e booonɔ̃ ũ. Àmbe à gbàgbàrinɔ̃ ũ, eè saa kɛ̀ è káne o kɔ̃n à Ninii gbāaa Yesu Kirisi gāzĩ.

⁶ Zaake wà kɛ̀ Luda yān wà bè:

N̄ gwa, mée gbè diɛɛ Zayɔ̃n,
ɛ̀daɛgbɛ bèɛdee kɛ̀ má sè ũ.

Wí é gbɛ̀ kɛ̀ èe à náane keɛ kũro.

⁷ À de gbè bèɛdee ũ amɔ̃a kɛ̀ ée à náane keɛnɔ̃ne, mɔ̃de à de le gbɛ̀ kɛ̀ aɔ̃e à náane keɛroonɔ̃nero.

Gbè kɛ̀ kpéborinɔ̃ pã kpàzi

bé à gɔ̃ kpé gooda gbè m̀idee ũ.

⁸ Lemɛ dɔ̃ à de:

Gbè kɛ̀ wè g̀ɛ̀n sía ũ,

gbèsi kɛ̀ wè kpààla wà léɛ ũ.

Aɔ̃ g̀ɛ̀n sía, kɛ̀ aɔ̃e Luda yā daro yānzi. Len Ludaa diɛ́ne le.

⁹ Àmbe borii kɛ̀ Luda n̄ sɛ̀nɔ̃ ũ, ḱinanɔ̃ kɔ̃n sa'orinɔ̃ ũ, à gbɛ̀ kɛ̀ aɔ̃ kú adonano ũ, le àgae Luda kɛ̀ à a sisi a bɔ̃ gusiaan, à g̀ɛ̀ao a gupura bɔ̃nsaɛ guu sáabu kpá.

¹⁰ Á de Luda gbɛ̀nɔ̃ ũ yāro,

mɔ̃de tia a gɔ̃ n̄ ũ.

Ludaa e s̀u keao yāro,

mɔ̃de tia à k̀eao.

Kuuna ludanaanekerisainɔ̃ té

¹¹ Ma gbɛ̀ yenzideenɔ̃, lán á de nibɔ̃ kɔ̃n b̀amɔ̃nɔ̃ ũ nà anduna kɛ̀ guu, mée lé daawamɛ, à mì kɛ̀ a dà zaaa kɛ̀ aɔ̃è zĩ káaonɔ̃a.

¹² Àgɔ̃ kuu gbɛ̀ bèɛdeenɔ̃ ũ kifinɔ̃ té. Lemɛ baa tó aɔ̃ a diɛ zaakɛrinɔ̃ ũ, tó aɔ̃ yā maaa kɛ̀ ée keɛnɔ̃ è, aɔ̃é Luda sáabu kpá gurɔ̃ kɛ̀ eé móńzi.

¹³ À mì siɛ ikodee kɛ̀ gbɛ̀ntee diɛnɔ̃ne n̄ pínɡi Dii yānzi, ḱina kɛ̀ gbāa v̄i deńlaan yoo,

¹⁴ ke gbāadee kɛ̀ à diɛ à wée tã zaakɛrinɔ̃a à maakɛrinɔ̃ sáabu kpá.

¹⁵ Luda poyezin yè: A yāmaakɛna s̀abu é yɔ̃nkɔ̃ wéesiadeenɔ̃ lé yĩtɛ́ne.

¹⁶ Àgɔ̃ wéɛnɛnɔ̃ ũ, mɔ̃de àton tó a g̀ona wéɛnɛnɔ̃ ũu g̀are zaakɛna zé ũro. Àgɔ̃ kuu Luda z̀blierinɔ̃ ũ.

¹⁷ À bèɛ li gbɛ̀ pínɡine. Àgɔ̃ ye a Yesude daanɔ̃zi. À v̄ia ke Ludane. À bèɛ lí ḱinane.

18 Zikeringo, à mì sie a diinone, à bitakee dõine yã píngi guu. Èe ke dii maa nõsedodeenone ñtēenlo, mode kõn ñ gbẽ pãsinome se.

19 Tó wà wée tãawa pã, tó a mena fõ Luda yãzi, bee sãabu viare.

20 Tó wà a gbẽ a taari yãzi, tó a mena fõ, bee tó nnaa vi máa? Mode tó a nawëa kè yã maaa kè á kè yãzi, tó a mena fõ, Luda é a sãabu kpá.

21 Beee yãzin Luda a sisi à a sezi. Kirisi nawëa kèare, à zé òdõare, le àgõ té à kèsegbezi yãzi.

22 Èe durun kero,
wée ma à egge tòro.

23 Kè wà à sõsõ, èe yã sílaro. Kè à nawëa kè, èe yã pãsi ke onero, à zè kõn Luda yãkpaekeri maaaome.

24 Àmbe à wa durunno dì a mià à gào lía, le wa bà tóngõ kú kõn durunno doro, wàgõ kú maakena guu. À flãgbeno bé wà wa gba aafia.

25 Zaake a sãã lán sãano bà yã, ben a ae dõ a Dãri kõn a Dãkparioa tia sa.

3

Kuuna kõo

1 Nõgbẽno sõ, à a zĩnda kpá a zãna. Tó aõ gbẽkeno e Luda yã daaro, a kuuna é ñ lie. Baa tó ée yãke onero,

2 aõé e kè á kuu gbãsi sai, bensõ a a zĩnda kpãmã.

3 Àton tó a nõmaakee gõ mēbaa pó ũro, mitãna ke nõmaablebõno ke pókããdanan yoo.

4 Mode àgõ de a nõse guu yã kè è yãaroo ũ, nõseyi kõn zĩndabusanao. Beee bé à bēe vi Ludane.

5 Zaake len nõgbẽ donziri kè aõ wée dõ Ludazi yãano ñ zĩnda kèke le, aõ ñ zĩnda kpà ñ zãna.

6 Len Sara de le, è Ibrai yã ma, è à sisi Baa. Tó ée yã maaa kee, tó ée pó kè wè viã kee yã daaro, a Sara dà sèn gwe.

7 Gõgbẽno sõ, àgõ kúnyo nõgbẽkee dõnañe guu, àgae yã mãmma, le póke tón kpáare a aduakena guuro, zaake á de wèndi gbablerino ũ ledome.

8 Beee gbera àgõ ledole vi kõo a píngi. Àgõ kõ wènda dõ, àgõ yekõzi, àgõ gbẽkee vi kõo, à busakõne.

9 Àtongae à zaaa fiã bo kõn à zaaaoro. Àtongae gbẽ kè à a sõsõ sõsõro. À sa maaa one, zaake Luda a sisi, le à aubarika daagu yãnzime.

10 Gbẽ kè yezi a wèndi gõ maa,
bensõ à yezi a kuuna gõ nna,
à a lé kũ kõn yãzaa'onao,
àton tó egge bo a lénlo.

11 Adee kpee li à zaaane, à à maaa ke,
à aafia zé wete, àgõ tézi.

12 Zaake Dii ègõ gbẽ maaano tàasi ke,
è swã kpá ñ aduakenanõzi,
mode è mikpee zu zaakerinone.

Nawëakena maakena yãzi

13 Tó á aĩa vi kõn maakenaõ, dé bé ée wée tãawaa?

14 Baa tó a nawëa kè maakena yãzi, á aubarika vi. Àtongae viã ke aõ wétãmmananero, àton tó a swè degero.

15 À Kirisi dõ Dii ũ a swè guu. Àgõ kú soru guu guro píngi, le à e à yã we gbẽ kè èe a laa yã kè á wée dõzi mìzila.

¹⁶ Àgae ońne busebuse kɔn bèelinnenao. À ońne kɔn nòsepuraaoo do, le wí gbě kè aṣṣe a sṣṣo a yāmaakena Yesu zén yānzino kũ.

¹⁷ Nawēakena Luda poyezi guu yāmaakena yānzi maa de nawēakena yāzaakena yānzila.

¹⁸ Kirisi gà gèn do durunkēnnena yānzi. Taarisaidee gà wamowa taarideeno yānzi, le à e à gáwao Luda kiia. Wà à dè mèbaa guu, ben Luda à vù ninikεε guu.

¹⁹ À ninikεε pì guu à gàa à waazi kè gèwāadee kè wà n ká kpésiaannone.

²⁰ Aṣ bò Luda yā kpεεme yā, gurɔ kè à mena ai Nuu gàa à goro'ite kè à yāao. Gbē kè aṣ bò ín aafia goro pì gāzīnɔo pariuro, gṣon sɔraagōme.

²¹ Í pì bé à de a batisikena kè è a mì sí tiaa taka ũ. Batisikena pì né mè gbāsīgogona yānlo, légbēna Ludane kɔn nòsepuraaome. È n mì sí, kè Yesu Kirisi bò gaan yānzi.

²² À gbāaa blè malaikanɔa kɔn tāanɔo kɔn n gbāadeeno kɔn n ikodeeno, ben à tà ludambe, à kú Luda ɔplaazi.

4

Bona kuuna ziin

¹ Lán Kirisi nawēa kè a mèbaan nà, apino se à nòse beee bori sé, zaake gbē kè nawēa kè a mèbaan, adee mì kè durun-ame.

² Gurɔ kè gṣare a kuuna guu, a dà zaaa tóngae ɔbare ae ɔbro, sé Luda poyezi.

³ A kuuna kifinɔo yākena guu yāa mò le. Yā á kú wísaiyākēna guu kɔn mèbaayā nidenao kɔn wēdekēnao kɔn pāpā kōkōo kɔn wēmikōkō bēeo kɔn tāagbāgbāna kè Luda zàn-o.

⁴ Kè eè kakōányo aṣ pāpā bíta pì kēna guu ɔbro, è kéine yābɔnsae ũ, ben aṣe a tó zaaa sí.

⁵ Aṣe n yākenano tōkē Ludane, kè à yākpaekena kɔn gbē bēeno kɔn gèwāadeeno sorumi mà.

⁶ Wà baaru nnaa kpà baa gèwāadee pìnone se, le aṣ e wàgō kú ninikεε guu lán Luda bà, baa kè yā vēēm̄ma mèbaa guu lán gbē píngi bà.

Ludayadarinɔ

⁷ Pó píngi yāana kà kīi. Beee yānzi àgō kuu làakarideeno ũ, àgō a zīnda kūna dṣ, le àgō adua kee yānzi.

⁸ Yā kè de à píngilaan yè: Àgō yekōzi kɔn nòseo do, zaake yenzi è pó kúe durunnɔa pari.

⁹ À kō yàari ke yāketekana sai.

¹⁰ Lán Luda gba dà a baadene nà, à ɔokōle ludangba bori doodo zīkeri maaano ũ.

¹¹ Gbē kè de waazikeri ũ, à Luda yā ońne. Gbē kè de ɔnleri ũ, à ɔnle kɔn gbāaa kè Luda à gbào, le à Luda tó kpá yā píngi guu Yesu Kirisi gāzī. Àmbe à gakui vī kɔn gbāaoo gurɔ píngi! Aami.

Nawēakena tena Yesuzi yānzi

¹² Ma gbē yenzideeno, àton tó yāgwana pāsī kè èe a lee bɔ a sae lán yā dufu bé à a lee bàro.

¹³ Lán a bà kú Kirisi nawēakena guu nà, à ponnaa keo, le à e àgō ponna bíta vī gurɔ kè Kirisi pì é bɔ gupuraa kɔn gakuiuo.

¹⁴ Tó wà a sṣṣ Kirisi tó kè kúawa yānzi, á aubarika vī, zaake Luda Nini Gakuidee kúawa.

¹⁵ A gbēke tón nawēa ke gbēdena ke kpāi'ona ke zaakena ke gude yānziro.

¹⁶ Tó a nawēa kè a Yesudeke yānzi, àton keare wíyã ũro. À Luda sáabu kpá ke Yesu tó kúawa yānzi.

¹⁷ Zaake wéētāmmagurɔ̀ kà, Luda gbēnɔ̀n à nàányo. Lán wámbe à nàawao káaku nà, eé mì de kɔ̀n gbē kè aɔ̀ gí Luda baaru nnaa mazinɔ̀ diamε?

¹⁸ Zaake gbē maaanɔ̀ misina kè zĩ'ũ, yã é bɔ̀ kɔ̀n ludayādarisainɔ̀ kɔ̀n durunkerinɔ̀ diamε?

¹⁹ Beee yānzi gbē kè aɔ̀e nawēa keε Luda poyezi guunɔ̀ n zĩnda na n Kèri náanedeene a ɔ̀zĩ, aɔ̀ kpé gɔ̀ yã maa keε.

5

Luda sã kpàsa gwana

¹ Mée lé daa a gbēnsinɔ̀a sa. Gbēnsin ma ũ se. Má de nawēa kè Kirisi kè sèedadee ũ, bensɔ̀ ma bà kú kɔ̀n gakui kè eé bɔ̀ gupuraaao se.

² Àgɔ̀ de kpàsa kè Ludaa kàearee dārinɔ̀ ũ. À ɔ̀ ligazi kɔ̀n poyezinao, èe ke tiasinlo, lán Ludaa yezi nà. Èe ke ɔ̀wetena yānzinlo. À ke kɔ̀n nòseo do.

³ Àtongae gbāaa ble gbē kè wà n náare a ɔ̀zĩ pìnɔ̀aro. À tó a kuuna gɔ̀ a sãa pìnɔ̀ daa zéa,

⁴ é kífura kè à gakui è yāaroo e gurɔ̀ kè Sādāriki é mó.

⁵ A gɔ̀kparenɔ̀ sɔ̀, à a zĩnda kpá gbēnsinɔ̀a. A pínghi à a zĩnda busakɔ̀ne, zaake: Luda è íbete kpá kɔ̀n ãadārinɔ̀, mɔ̀de à gbēkeε vĩ kɔ̀n zĩndabusarinɔ̀.

⁶ Beee yānzi à a zĩnda busa Luda gbāadeene, eé a sé lezĩ gurɔ̀ kè à dīea.

⁷ À a yã'ɔ̀ammanɔ̀ tóne pínghi, zaake è làakari dɔ̀awa.

⁸ A wée gɔ̀ dɔ̀, àgɔ̀ kú a làakaria. A ibeε Ibilisi de lán músu ɔ̀dɔ̀ri bàme. Èe kpáe keεazi, èe gbē wetee à kũ.

⁹ À gíne, à ze gbāa ludanaanekena guu, zaake á dɔ̀ kè a Yesude daa kè aɔ̀ kú anduna guunɔ̀ n pínghi e nawēa dɔ̀nkɔ̀ pì keεme se.

¹⁰ Luda Aubarikapingide a sisi a gakui kè è yāarooa Kirisi guu. Tó a nawēa kè féte, eé a bɔ̀ maa, eé a ze gínghin, eé a gba gbāaa, eé a kāsāa péε.

¹¹ Àmbe à gbāa vĩ ai gurɔ̀ pínghi! Aami.

Lézammana

¹² Wa gbēndo Silasi bé à lá néngo kè kèmeare. À kuume gbē náanedeε ũ. Ma lé dàawa, má de à sèedadee ũ kè yã kè má ò de Luda gbēke yāpuraa ũ. À zeo gínghin.

¹³ Babilɔ̀nu gbē kè Luda n sé lán a bànɔ̀ ì kpàawa. Ma né Maaku ì kpàawa dɔ̀.

¹⁴ À ì kpákɔ̀a kɔ̀n lépekɔ̀anao yenzi guu. Luda amɔ̀a kè á kú Kirisi guunɔ̀ gba aafia a pínghi.

PITA TAKADA PLAADDEE

Yapurakpana sisina kè Luda wa sisia

¹ Ma Simo Pita, Yesu Kirisi zòbleri, à zìri, mámbe ma takada kè kè gbè kè wa Luda wa Mìsiri Yesu Kirisi n gbá zé aõ a náane kè lán wa bà a maakεε gāzīnεε.

² Gbēke kōn aafiao gō papanaawa Luda kōn wa Dii Yesuo dōna guu.

³ Luda wa se wàgō kú a gakui kōn a maakεεo guume, à tò wá a dō, ben à ludakegbāaa wa gba pó kè kō sio wàgō vī, le wa kuuna e à ke sēnkpe kōn à yāo.

⁴ Len à yā bíta bēedee kè à à lé gbēweeno kēwe le, le à yānzi wà bō anduna dà zaaa kè è n yaka guu wà Luda kuuna taka sé.

⁵ Yā beee yānzi à aīa ke maamaa, à Luda náane ke maakεna guu, à yā maaa ke dōna guu,

⁶ àgō dōna vī a zīnda kūna guu, àgō a zīnda kūna dō mena guu, àgō mena vī nana Ludazi guu,

⁷ àgō nana Ludazi kōgbēkeεε guu, àgō gbēkeεε vī kōo yenzi guu.

⁸ Zaake tó á yā beeenō kūna, ben aōe kaara, égō kuu pā kaarana sairo wa Dii Yesu Kirisi dōna guu.

⁹ Gbē kè yā beeenō kūna sōro, à a wée kpākōre, à gō vīa ūme. À sàñ kè Luda durun kè à kè yāano kēare.

¹⁰ Beee yānzi ma gbēno, à aīa ke à yāpura kpá sisina kè Luda a sisi à a seεa. Tó ée yā beeenō keε, é fu zikiro.

¹¹ Len weé gbāakeεε kpāazi maamaa le, égō kú kōn wa Dii wa Mìsiri Yesu Kirisio à kpata kè è yāaroo guu.

¹² Beee yānzi, baa kè á yā beeenō dō, bensō a kāsāpεεna yāpuraa kè á kūna guu, mégō yā pīno dōagume.

¹³ Gurō kè má kpé kú ma sò guu, mée daa à maa màgō té kaaagu yā pīno dōaguna yānzi.

¹⁴ Má dō kè ma bōna ma sōn gurō é ká tia, lán wa Dii Yesu Kirisi gīake à òme nà.

¹⁵ Mé aīa ke, le yā pīno e àgō dōagu gurō pīngi ma gaa gbera.

Kirisi gakui sèedadeenō

¹⁶ Kè wa wa Dii Yesu Kirisi suna kōn gbāaaò òare, wée té gara kè wà dà kōn òndōoziro. Wa wée sī à bitakeεεeme,

¹⁷ gurō kè De Luda bēe līne à à tó bō. À Luda bíta gakuide kòto mà à bè a Né mèn do léle yenzideen à ū, à yā è káare.

¹⁸ Wa kòto kè bō ludambεεe pī mà gurō kè wá kúo kpīii kè à kú adona musu.

¹⁹ Beee òdōawe kè yā kè annabinō ò né yāpurame. À maa à làakari dō yā pìà fitia kè èe gu bùgubugu puu ū ai gudōnao sōsōne gō gá fεε a swèn, le guu dōawa.

²⁰ À kè deñlaa sa àgō dō kè gbēke è fō à yā kè annabi kè Luda yāñ bōkōte a zīndaro.

²¹ Annabinō yāke è bō gbēntee pōyezi guuro, aō Luda yā ò lán à Ninii dōñne aε nàme.

2

Egeyādannerinō

¹ Annabi egeεno bō yā Isarailano té. Len egeyādannerinō é bō a té le se. Aōé egeεε kè è tó wà kaate ká Luda yādannen, aō lé sé Dii kè n bózi, aōé n zīnda kaate kāndo.

² Weé ténzi pari aǎ wísai yákena guu, weé yápara zé zaa bo aǎ yánzi.

³ Aǎ wákúkena guu aǎe a ble kǎn egeε kè aǎe bleao. Yákpae vèéma à gí kè, ii è na n Kaateri wéenlo.

⁴ Zaake Ludaa e malaika kè aǎ durun kèn tóro, à n ká kokotewee siaa kè kú gǎzǎgǎzǎ guu, àgǎ n kúna ai yákpaeεgurǎ zǎ.

⁵ Èe anduna zi kǎn a yádarisaidee kè aǎ kú à guun tóro, à tò í dànlá. Mǎde à Nuu kè è maakena waazi keε bǎ kǎn gǎn swεεplaa pǎndenǎ.

⁶ À yǎ dà Sǎdǎmu kǎn Gǎmǎraola à n káate aǎ gǎ tǎbu ũ, à n ké le yǎ kè eé ludayádarisainǎ lee sèeda ũ.

⁷ Mǎde à Lutu bǎ, gbē maaa kè à nǎse yáka dokadarisaidee pǎnǎ wísaiyákena yánzi.

⁸ Gbē maaa pí kú n té, yǎ zaaa kè èe ee bensǎ èe maa lán guu e dǎ nǎ òa kè à nǎse maa yánzi.

⁹ Tó lemε, le Dii gbē kè naaziinǎ bǎna yǎagwana guu zé dǎ, bensǎ à gbē zaaa kúna dǎ le à wéε tǎa yákpaeεgurǎ zǎ.

¹⁰ À pǎsǎn sa gbē kè aǎe kya ká dokannǎ ũ, aǎ mè dà zaaanǎ bé è dǎnne ae gbāsíkēna guu.

Egeyádanneri pǎnǎ né kùgbāade wadadeenǎ. Dǎkena kǎn malaika gakuideenǎ è n vǎ kǎro.

¹¹ Malaika kè aǎ gbāa kǎn n ikoo de egeyádanneri pǎnǎlanǎ è we wà n tǎ zaaa sí aǎ yǎ dirǎma Dii aεro.

¹² Gbē pǎnǎ è yǎ kè aǎ à gbá dǎroo zaa bome. Gbēntee bǎa bé à dànlá, aǎ laasuu vǎro. Wà n í, le wà n kúkú wà n dede yǎnzimε. Aǎe kaate lán nǎbǎnǎ bǎ,

¹³ weé à zaaa kè aǎ kè fǎa boǎne. Dǎzaakēna fǎantē è kéǎne nna. Gurǎ kè aǎe pǎ bleao, aǎe pǎnaa ke kǎn n pǎnidenanǎ. Aǎ kuuna a té né seemε kǎn gbāsǎo.

¹⁴ Zinakēna kú n wéεa, durunkēna è mǎmǎro. Aǎe mǎnafiki ke gbē kè Luda yǎ e kǎsǎa péε n guuroonǎ. Wákú n swè blè. Luda lé kéǎnemε.

¹⁵ Aǎ sǎsǎ, aǎ kè zé súusua, aǎ zé dǎnkǎ sè kǎn Bεǎ né Balamu kè ye dǎ zaaazǎo.

¹⁶ Zaaki pǎlegboo'ina yǎ òne lán gbēntee bǎ, à kpǎkēzi à zaakēna yǎ musu, à gǎne kǎn à misaiyákenao.

¹⁷ Gbē beenǎ de lán bia kè aǎ í bǎbanǎ bǎme, lán lousisina kè gè zéla kǎn ĩao bǎ. Gusia níginigin Ludaa diéǎne yǎari ũ.

¹⁸ Aǎe ĩa kori bíta dǎ, aǎe òndǎ ke gbē kè aǎ bǎ sǎsǎzen dufunǎne kǎn dàzaayǎo kǎn wísaiyǎo.

¹⁹ Yǎ kè è n yaka zǎnǎn n ũ, ben aǎe gǎna wéεenǎ ũ lé gbēǎne. Zaake baade píngi né yǎ kè à à swè blè zǎme.

²⁰ Tó aǎ bǎ anduna yǎgbāsíkēnan wa Dii wa Mísiri Yesu Kirisi dǎna gǎzǎ, ben aǎ tò yǎ pí èara à n kagura kè, à n swè blè, aǎ kuuna zǎa zaa de à káakupǎla.

²¹ Tó aǎe yápara zé dǎ yǎro, le beee maǎne de kè aǎ dǎ gbasa wà kpεε lì Luda yǎ kè wà dàǎnenela.

²² Yǎasi kè wà kè kènǎ pǎpa n musu yápara: Gbēε è εara a pisizi. Lemε dǎ: Alεde kè wà à zú ò è εara à máεmaε bǎtǎngammε.

3

Dii mǎgurǎ zǎ

¹ Ma gbē yenzideenǎ, lá plaadee kè má kéareen yè. Lá mèn plaa pǎnǎ guu píngi ma yǎ dǎagu, le à vu ĩn kǎn laasuu maaaomε.

² Má yezi yǎ kè Luda annabinǎ ò yǎanǎ dǎagu kǎn yǎ kè wa Dii wa Mísiri dié a zǎrinǎne aǎ òareeo.

- 3 Àgõ dõ zaa káaku kè gurõ zāanõa zīndapõyezikerinõ é mós wà a lalandi ke
 4 wà be: Èe a mōna lé gbēroo? À kú máa? Wa denõ gà, mōde pò píngi kú a gbèn zaa lán Luda anduna kàe nàmε.
 5 Kè Luda yā ò yā à musu kōn andunao kè, aõ yā pì kpà swākoto. À tōtε bò ín, à à kè í pì gāzī,
 6 í pì bé à dà anduna káakupõla, à à kàate.
 7 Luda yā'ona dōnkõ pì bé à tò musu kōn anduna tiaa kèo diena té pò ũ ai gurõ kè eé yākpae ke kōn a yādarisaideenõ, à n kaate.
 8 Ma gbē yenzideenõ, àton tó yā kè sāaguro: Gurõ doo de Diine lán wè wàa sōoro bàmε, wè wàa sōoro sōo denε lán gurõ doo bàmε.
 9 Dii mèkpεte vī kōn yā kè à à lé gbè kenao lán gbēkeno e daa nàro, èe mena keεaomε. À yezi gbēke kaatero, à yezi gbē sānda píngi nòse liemε.
 10 Dii mógurõ zī égõ de lán kpāi mōna bàmε. Zī beea musu é gē zéla bìoo, à póno é té kú wà pia, tōtε kōn pò kè kú à guunõ égõ kuu dōro.
 11 Zaake pò píngi é kaate le, gbē kparee boriin égõ de à ũu? À tó a kuuna gō adona ludayādarinõ ũ
 12 wéedõna à mógurõzi, à aĩa ke gurõ pì ká kpakpaa. Zī pì musu é kaate kōn téo, à puusu wāaa é à póno yó.
 13 Wapinõ sō, wa wéε dō ludambε dufu kōn tōtε dufuozi kè Luda à lé gbèwee. Gwen maakena égõ kún.
 14 Beee yānzi ma gbē yenzideenõ, a wéedõna gurõ pìzi guu à aĩa ke àgõ kuu see sai taari sai, àgõ nna kōn Ludao.
 15 À wa Dii menakena die misina ũ, lán wa gbē yenzide Põlu takada kèare nà kōn òndõ kè Luda à gbào.
 16 Yā pìnõn Põlu ò takada kè à kènõ guu píngi. À lá pì gukenõ dōro dõna zī'ũ. Wéesiadeenõ kōn gbē kè aõ zena gbāaroonõ é yā pìnõ lie kpεεgānda, lán aõè ke nà kōn Luda yā takada kpaaanõ. Len aõè n zīnda da kaatenan le.
 17 Apinõ sō ma gbē yenzideenõ, lán á yā pì dõ nà kò, à làakari ke, le dokadarisaideenõ tón a sāsā kōn n egεεoro. Àton bõ a zena gbāaan à léero.
 18 Àgõ gbāa wa Dii wa Mìsiri Yesu Kirisi gbēke kōn à dõnao guu. Àmbe à gakui vī zaa tia ai gurõ píngi! Aami.

YOHANA TAKADA KAAKU

Yā wèndidee

¹ Yā kè kuu zaa káaku, kè wa à yā mà, ben wa à è kōn wéεo, wa à gwà, wa ɔ kèa, Yā wèndidee pì baarun wée kpaaare.

² Wèndidee pì bò gupuraa, wa à è, wámbe à sèedadeenɔ ũ. Wèndidee pì kú De Luda kiiamε yā, ben à bò à m̀wazi. À baarun wée kpaaare.

³ Yā kè wá mà bensɔ wá èn wée ooare, le apinɔ se à è àgɔ kúwao kɔ gbēnɔ ũ, zaake wá kuu kɔ gbēnɔ ũ kōn De Ludaomε kōn à Né Yesu Kirisi pìo.

⁴ Wée yā kènɔ ooare le wa pɔnnaa e àgɔ papana.

Luda né gupuraamε

⁵ Baaru kè wá mà à kiia, wée kpaaareen yè: Luda né gupuraamε, gusiaa kú à kiiaro, baa féte.

⁶ Tó wa bè wá kúo kɔ gbēnɔ ũ, ben wá kú gusiaan, εγεεn wée too, wée zīi ke yāpuraaro.

⁷ Tó wá kú gupuraan, lán Ludaa kú gupuraan nà, èndε wá kuu kɔ gbēnɔ ũ, à Né Yesu aru è wa durun píngi kēwa.

⁸ Tó wa bè wá durun vīro, wée wa zīinda kekεεmε, yāpuraa kúwaro.

⁹ Tó wa wa durunnɔ ò Ludanε, à náanε vī è yā ke a zéa, eé wa durun pìnɔ kēwa, eé yā zaa píngi worowa.

¹⁰ Tó wa bè wée durun kero, wa Luda diε εγεdee ũmε, à yā kú wa swè guuro.

2

¹ Ma né yenzideenɔ, méε yā beee ooare, le àton durun kero yānzimε. M̀de tó a gbēke durun kè, wá zenyodee vī De Luda kiia, àmbe taarisaiide Yesu Kirisi ũ.

² Àmbe wa durunnɔ agbaakpabɔ ũ. Èe ke wa durunnɔn adoro, kōn anduna píngi gbēnɔ p̀omε.

³ Tó wá yā kè à dienɔ kūna, beee ò̀ɔawe yāpura kè wá à dɔ.

⁴ Tó gbē bè á à dɔ, ben à à yā kè à dienɔ kúnaro, εγεdeemε, yāpuraa kú à swè guuro.

⁵ Gbē kè à à yā kūna sɔ, Luda yenzi papana à guu yāpura. P̀ kè eé tó wá dɔ kè wá kú à guun yè:

⁶ Gbē kè bè á kú à guu, séde àgɔ kuu lán Kirisi kuu nà yā.

Yā dufu diena

⁷ Ma gbē yenzideenɔ, èe ke yā dufun méε ooarero, yā zii kè wá diεare zaa káakumε. Yā zii p̀n yā kè á mà ũ.

⁸ Baa kōn beeeo yā kè méε ooaree dufumε dɔ, wè à yāpuraa e à kiia kōn a kiiaro, zaake gusiaa e gēteε, ben gupura yāpura e puu sa.

⁹ Gbē kè bè á kú gupuraan, ben à za a gbēdaaan, adee kú gusiaa guumε ai tia.

¹⁰ Gbē kè ye a gbēdaaazi kú gupuraan, à yāke è tó gbēke furo.

¹¹ Gbē kè za a gbēdaaan kú gusiaan, à té gusiaan, à dɔ guu kè èe gaanlo, kè gusiaa à vīa kù yānzi.

¹² Ma né yenzideenɔ, méε beee ooare kè a durunnɔ kèawa à tó gāzī yānzimε.

¹³ Mareenɔ, méε beee ooare kè á gbē kè kuu zaa káaku dɔ yānzimε.

Gɔ̄kparɛnɔ, mée beee ooare
 kè a zì blè Setān-a yānzime.
 Ma né yenzideenɔ, má òare
 kè á De Luda dɔ̄ yānzime.
 14 Mareenɔ, má òare
 kè á gbě kè kuu zaa káaku dɔ̄ yānzime.
 Gɔ̄kparɛnɔ, má òare
 kè á gbāa vī, Luda yā kú a swè guu,
 bensɔ a zì blè Setān-a yānzime.

15 Àtongɔ ye andunaziro ke pɔ̄ kè kú à guunɔ. Tó gbě ye andunazi, à ye De Ludaziro.

16 Zaake yā kè kú anduna guu píngi, mè pónidena kɔ̄n sánkaraaweeo kɔ̄n auziki ìadānao e bɔ̄ De Luda kiiaro, à bɔ̄ anduna kiiame.

17 Anduna e gēte kɔ̄n a pónidena, mɔ̄de ludapɔ̄yezikeri égɔ̄ kuu gurɔ̄ píngime.

Kirisi ibee

18 Ma né yenzideenɔ, gurɔ̄ zāan wá kún kè. Lán á mà kè Kirisi ibee e mɔ̄ nà, à ibeenɔ gīake wà kè pari. Beee òdɔ̄awe kè wá kú gurɔ̄ zāana.

19 Gbě pìnɔ bɔ̄ wa kiiame, mɔ̄de wa gbēnɔnlo. Tó wa gbēnɔme yā, le aɔ̄ kúwao. Aɔ̄ bɔ̄, le wà dɔ̄ kè aɔ̄ gbēkee kuu wa gbě ūro yānzime.

20 Apinɔ sɔ̄, Luda a Ninii diare, ben á yāpuraa dɔ̄ a píngi.

21 Ma beee òare, kè á yāpura dɔ̄ yānzime, èe ke kè á dɔ̄ro yānzinlo. Á dɔ̄ kè ege ke è bɔ̄ yāpuraa guuro.

22 Dén egedee ūu? Gbě kè gī Yesu mesayakezime. Gbě been Kirisi ibee ū, à gī De Ludazi kɔ̄n à Néome.

23 Gbě kè gī Luda Nézi De Luda vīro. Gbě kè zè kɔ̄n Luda Néo bé à De Luda vī.

24 À tó yā kè á mà zaa káaku gɔ̄ kú a swè guu. Tó yā kè á mà zaa káaku pì kú a swè guu, apinɔ sɔ̄, ègɔ̄ kú Luda Né guu kɔ̄n à Deo.

25 Pɔ̄ kè Kirisi à lé gbèween wèndi kè è yāaroo ū.

26 Ma yā beee òare gbě kè aɔ̄e a sāsāanɔ yā musu.

27 Amɔ̄anɔ sɔ̄, Ninii kè á è Kirisia kú a guu. A bà kú kɔ̄n gběke yādadanaareero, zaake à Ninii e yā píngi dadaaare, à yāpuraa vī, ege kú à guuro. Lán èe dadaaare nà, àgɔ̄ kú Kirisi guu le.

28 Tia sa ma né yenzideenɔ, àgɔ̄ kú à guu, le gurɔ̄ kè à bɔ̄ gupuraa, wa swè gɔ̄ diena, wí tón wa kú à sugurɔ̄.

29 Zaake á dɔ̄ kè Ludaa maa, àgɔ̄ dɔ̄ kè yāmaakeri píngi né à néme.

3

Luda nénɔ

1 À gwa lán De Ludaa yewazi à kè bíta nà ai è wa sisi a nénɔ. Wá sɔ̄ de à ū! Anduna wa dɔ̄ro, kè èe à dɔ̄ro yānzì.

2 Ma gbě yenzideenɔ, Luda nénɔn wa ū tia, dian wégɔ̄ de nà e bɔ̄ gupuraa kòro. Wá dɔ̄ kè gurɔ̄ kè eé bɔ̄ gupuraa, wégɔ̄ de lán à bà, zaake wé wée siàle wà e lán à de nà.

3 Gbě kè wée dɔ̄zi le è a swè pípi, lán Kirisi swè pipina nà.

4 Gbě kè durun kè bɔ̄ doka kpeme, zaake durunkena né bɔ̄na doka kpeme.

5 Á dɔ̄ kè Kirisi mɔ̄ durunkenna yānzime, durun sɔ̄ kú à swè guuro.

6 Gbě kè kú à guu ègɔ̄ kpèe gɔ̄ durun keero. Durunkeri kee e à ero, èe à dɔ̄ro.

7 Ma nénɔ, àton tó gběke a sāsāro, yāmaakeri bé à maa, lán Kirisi maa nà.

⁸ Gbē kè è durun kεε né Ibilisi pómε, zaake Ibilisi durun kè zaa káakumε. Ibilisi yāno kaatena yānzin Luda Né m̀zi.

⁹ Gbē kè Ludaa ì ègõ kpεε gõ durun kεero, zaake Luda borii bé à kú à guu. Eé fõ àgõ kpεε gõ durun kεero, kè Luda à ì yānzi.

¹⁰ Dian wá Luda nénõ dõkõzi kõn Ibilisi nénõon yè: Gbē kè è yā maaa kero ke gbē kè ye a gbēdaaziroo né Luda nénlo.

Yekõzina

¹¹ Yā kè á mà zaa káakun yè: Wàgõ yekõzi.

¹² Àtongõ de lán Kaini bàro. À kuu Setān pó ũmε, ben à a dāaro dè. Bóyānzin à à dèzi? Kè à yākena zaa, bensõ à dāaro pó maa yānzimε.

¹³ Ma gbēno, tó anduna zàagu, àton tó à bõ a saero.

¹⁴ Wá dõ kè wa bõ gaan wa gē wèndi guu, kè wá ye wa Yesude daanõzi yānzi. Gbē kè ye gbēziroo né gēmε ai tia.

¹⁵ Gbē kè zà a gbēdaaan né gbēderimε. Á dõ kè gbēderi ke ègõ wèndi kè è yāaroo vī a guuro.

¹⁶ Yā kè wá yenzi pì d̄san yè: Kirisi a zīnda kpà wa yānzi. Wapino sõ, séde wà wa zīnda kpà wa Yesude daanõa.

¹⁷ Tó gbē anduna pó vī, ben à è a Yesude daa kú pónidena guu, tó èè à wènda dõro, Luda yenzi kú à swè guu?

¹⁸ Ma né yenzideenõ, wàtongõ yekõzi kõn léoro. Wàgõ yekõzi yāpuraa guu kõn wa yākenao.

¹⁹ Beee òdõawe kè yāpura gbēnon wa ũ, gbasa wa swè e àgõ diena Luda aε.

²⁰ Tó wá laasuu e wa kù vī sõ, wá dõ kè Luda bíta de wa laasuula, à yā píngi dõ.

²¹ Ma gbē yenzideenõ, tó wá laasuu e wa kù vīro, wa swè égõ diena Luda aε,

²² kè wá yā kè à dieno kūna, ben wée yā kè è káne kεε yānzi, wé pó kè wá gbèkaa e.

²³ Yā kè à diween yè: Wà à Né Yesu Kirisi náane ke, wégõ yekõzi lán à diwe nà.

²⁴ Gbē kè yā kè à dieno kūna kú à guu, Luda pì kú adee guu se. Wá dõ kè à kú wa guu à Ninii kè à kpàwa yānzi.

4

Niniinõ dõkõzina

¹ Ma gbē yenzideenõ, àton nini píngi náane kero. À niniinõ tàasi ke à gwa, tó aõ bõ Luda kiiamε, zaake annabi egεenõ pari kù anduna guu.

² Yā kè eé tó à Luda Nini dõon yè: Ninii kè bè Yesu Kirisi mò gbēntee ũu bõ Luda kiiamε.

³ Ninii kè Yesu dõ leroo e bõ Luda kiiaro. Kirisi ibεε kè á mà èè m̄on gwe. À sõ kú anduna guu kò.

⁴ Ma né yenzideenõ, Luda gbēnon a ũ, a zì blè annabi egεε p̄nõa, zaake gbē kè kú a guu bíta de gbē kè kú anduna guula.

⁵ Anduna gbēnon ní ũ. Beee yānzin aõè yā o anduna zékpaε guuzi, ben anduna gbēno è ní yā ma.

⁶ Luda gbēnon wa ũ. Gbē kè Luda dõ è wa yā ma, gbē kè kú Luda pó ũroo è wa yā maro. Àmbe à tò wá Nini Yāpurade dõkõzi kõn nini egεdeeo.

Ludan yenzi ũ

⁷ Ma gbē yenzideenõ, wàgõ yekõzi, zaake yenzi è bõ Luda kiiamε. Gbē kè yenzi vī né Luda némε, à Luda dõ.

⁸ Gbē kè yenzi vīroo Luda dōro, zaake Ludan yenzi ũ.

⁹ Dian Luda a yenzi òdɔawe gupuraa nàn yè: À a Né mèn do léle zì anduna guu, le wà wèndi e kōn à gbāaa.

¹⁰ Yenzi pìn yè: Èe ke wámbe wá ye Ludaziro, Luda bé à yewazi, ben à a Né zì wa durunnɔ agbaakpapɔ ũ.

¹¹ Ma gbē yenzideenɔ, lán Ludaa yewazi le nà, séde wàgɔ yekɔzi.

¹² Gbēkee e wée si Ludale zikiro, Mòde tó wá yekɔzi, Ludaa kú wa guu, ben à yenzi pì papana wa guu.

¹³ Wá dō kè wá kú à guu bensɔ à kú wa guu, kè à a Ninii kpàwa yānzi.

¹⁴ Wá è, ben à sèedadeenɔn wa ũ, kè De Luda a Né zì anduna Misiri ũ.

¹⁵ Gbē kè ò gupuraan kè Yesu né Luda Néme, Ludaa kú à guu, bensɔ à kú Luda guu.

¹⁶ Wá Luda yenawazii dō, ben wá à náane vī.

Ludan yenzi ũ. Gbē kè ègɔ yenzi vī kú Luda guu, ben Ludaa kú à guu.

¹⁷ Pó kè tò yenzi pì papana wa guun yè: Wa swè ègɔ diena yākpaekegurɔ zì. Zaake lán Kirisi de nà, wapinɔ se, len wá de le anduna kè guu.

¹⁸ Yenzi pì ègɔ vīa vīro. Yenzi wásawasa è pé vīaa, zaake vīa né wétamma yāme. Vīadee yenzi ègɔ wásawasaro.

¹⁹ Wapinɔ, wá yenzi vī, kè Luda gīake à yewazi yānzime.

²⁰ Tó gbē bè á ye Ludazi, ben à zà a Yesude daaan, egedeeme. Zaake gbē kè ye a Yesude daaa kè èe eeziro, eé fɔ àgɔ ye Luda kè èe à eroozí?

²¹ Yā kè à diween yè: Gbē kè ye Ludazi, séde àgɔ ye a Yesude daaazi.

5

Luda Né náanekena

¹ Gbē kè è Yesu náane ke Mesaya ũ, Luda bé à adee ì. Gbē kè ye dezi ye à nézime se.

² Tó wá ye Ludazi, ben wá yā kè à dienɔ kūna, beee bé à òdɔawe kè wá ye Luda nénzi.

³ Zaake yena Ludazi bé à de yā kè à dienɔ kūna ũ. Yā kè à diè pìnɔ kuu asoo ũ sōro.

⁴ Zaake gbē kè Ludaa ì è zì ble andunaame. Wa ludanaanekena bé è tó wà zì ble andunaa.

⁵ Dé bé è zì ble andunaa? Sé gbē kè sì kè Yesu né Luda Néme.

Yesu Kirisi sèedadeenɔ

⁶ Yesu Kirisi pìn gbē kè mò à batisi kè à a aru kwèe ũ. Èe ke batisime adoro, à batisi kè à a aru kwèe se. Luda Ninin à sèedadee ũ, zaake àmbe yāpuradee ũ.

⁷ Sèedadeenɔ kuu mèn aagɔme.

⁸ Luda Nini kōn í pìo kōn aru pìo. Pó mèn aagɔ pìnɔ píngi dōnkɔme.

⁹ Lán weè gbēntee sèedadekena sí nà, Luda sèedadekena de beela, zaake Luda yā pì ò a Né yā musu.

¹⁰ Gbē kè è Luda Né náane kee sèeda pì vī a swè guu. Gbē kè èe Luda yā síroo Luda pì diè egedee ũme, zaake èe yā kè Ludaa ò a Né musu síro.

¹¹ Yā kè à òn yè: Luda wa gba wèndi kè è yāaroo, wèndi pì sɔ kú à Né kiiame.

¹² Gbē kè Luda Né vīi wèndi kè è yāaroo vī. Gbē kè Né pì vīroo wèndi pì vīro.

Wèndi kè è yāaroo

¹³ Mée yā beenɔ ooare, amɔa kè ée Luda Né náane keenɔ, le àgɔ dō kè á wèndi kè è yāaroo vī.

¹⁴ Pó kè tò wa swè ègõ diena Luda aen yè: Tó wa pó wée kèa lán à pɔɔ yezi nà, è síwe.

¹⁵ Lán wá dǔ kè è wa wéekεε ma nà, wá dǔ kè pó kè wa wée kèa pì wa gĩakε wá è kò.

¹⁶ Tó gbē a Yesude daaa è, èe durun kè è n kaateroo kεε, à wée kε lε Luda à gba wèndi. Durun kè è n kaateroon má téa. Durun kè è n kaate kuu, èe kε been ma bè à wée kε à musuro.

¹⁷ Yāzaakεna píngi né durumme, mode durun kè è n kaateroo kuu.

¹⁸ Wá dǔ kè gbē kè Ludaa ì ègõ kπεε gǔ durun kεero, zaakε Luda Né è à dǎkpa, Setān è fǔ à ɔ kearo.

¹⁹ Wá dǔ kè Luda gbēnɔn wa ũ, baa kè anduna píngi kú Setān ɔzĩme.

²⁰ Wá dǔ kè Luda Né mò, ben à wa wée kè, lε wà e wà Yāpuradee dǔ. Wá kú Yāpuradee pì guu kǔn à Né Yesu Kirisio. Àmbe Luda yāpuradee pì ũ. Àmbe wèndi kè è yāaroo ũ.

²¹ Ma né yenzideenɔ, à làakari kε tāanɔzi.

YOHANA TAKADA PLAADÉE

Yāpura kōn yenzio

¹⁻² Mamoma gbēnsi, mámbé ma takada kè kè nōgbē kè Ludaa sèné kōn a néno. Má yeazi yāpuraa guu, yāpuraa kè kú wa guu, bensō eégō kúwao guro píngi yānzi. Mámbé madoro, kōn gbē kè aō yāpuraa pì dōnōmē í píngi.

³ De Luda kōn a Né Yesu Kirisio gbēkēē keare kōn sùuo, aō a tó aafiao yāpura kōn yenzio guu.

⁴ Kè má è a né kenō kú yāpuraa guu lán De Ludaa diēwe nà, ma pōō kè nna maamaa.

⁵ Tia sa nōgbē, mēē wēē kemma. Èē kē dokayā dufun mēē oonnero, yā kè wá vī zaa káakumē. Wāgō yekōzi.

⁶ Yenzin yè: Wāgō dokayā kè Ludaa diēno kūna. Yā kè Ludaa diē pìn yè: Wāgō kú yenzi guu lán á mà zaa káaku nà.

⁷ Gbēkēkerino dàgula anduna guu pari, aōè be Yesu Kirisi e mó gbēntee ūro. Gbē beee takano né gbēkēkerinōmē, Kirisi ibēenōmē.

⁸ À làakari kē, àton tó zīi kè á kè kē pāro. À tó à a láada e papana.

⁹ Gbē kè vī Kirisi yādannelaa Luda dōro. Gbē kè zè kōn yā pìo De Luda vī kōn à Néó í píngi.

¹⁰ Tó gbē mò yā dadaare, tó à yā beee kūnaro, àton à síro. Àton gbāakē kpá adeezi sero.

¹¹ Zaakē gbē kè gbāakē kpāzi bà kú kōn à zaakēnanōmē.

Lézammana

¹² Má yā vī pari mà oare, mōde má yezi mà kēare takada guuro. Má támaa vī mà mó wēē kpāezi, wà yā o kōo wēēdewe, lē wà pōnnaa e àgō papana.

¹³ N vīi kè Ludaa sè néno ì kpàawa.

YOHANA TAKADA AAGƆDEE

Luda zĩkerinɔ sina

¹ Mamɔma gbēnsi, mámbe ma takada kè kè ma gbē yenzide Gayusine. Má yenzi yāpuraa guu.

² Ma gbē yenzide, meègɔ adua keenne, le ñgɔ aafia, yā pínɡi e à bɔnyo nna lán n kuuna maa ná.

³ Kè wa gbēnɔ mɔ, aɔɔ òme lán n yāpura kūna ná, bensɔ n kú à guu, ma pɔɔ kè nna maamaa.

⁴ Gurɔɔ kè má mà kè ma nénɔɔ kú yāpuraa guu pínɡi, pɔnna kee demɛ beelaro.

⁵ Ma gbē yenzide, n náane vī zĩ kè neè ke wa gbēnɔne guu, atēnsa nibɔnɔ.

⁶ Aɔ n yenzi yā ò wa sɔsi gbēnɔne. N kūsāe keíne, lán à maa wà ke Luda zĩ guu ná.

⁷ Zaake aɔ dà zén kɔn Kirisi tó, aɔɔe dɔnle e Yesusaideenɔ kiiaro.

⁸ À kɔ sio wàgɔ gbē beee takanɔ yàari kee, le wàgɔ de aɔ zĩkeri daanɔ ũ yāpura baarukpana guu.

⁹ Ma takada ke kè n sɔsi gbēnɔne, mɔde Dioterēfe denlaweteri ye wa yāziro.

¹⁰ Beee yānzi tó ma mɔ, mé bɔ kɔn yā kè è keeno kɔn yā zaaa kè è diwaanɔ. Yā pì è káne póke ũro, è wa gbēnɔ síro, baa se è gí gbē kè aɔɔ yezi wà n sínɔne, è sɔsi zé zĩhne.

¹¹ Ma gbē yenzide, ñton yā zaaa dadaro, sé yā maaa. Gbē kè è yā maaa keen Luda pɔ ũ, gbē kè è yā zaaa kee Luda dɔro.

¹² Baade pínɡi è Demeteriu tó nnaa sí. Baa yāpura a zĩndandaa è à sáabu kpá se. Wapinɔ weè à sáabu kpá dɔ, ben n dɔ kè wa sèedadeke náane vī.

Lézammana

¹³ Má yā vī pari mà onne, mɔde má yezi mà kenne takada guuro.

¹⁴ Má tãmaa vī wà wée sikɔle tia, wà yā o kɔo wéedewe.

¹⁵ Luda n tó aafiao. N gbēnnanɔ ì kpamma. N ì kpá wa gbēnnanɔa doodo.

YUDA

Eggyadannerinɔ

¹ Ma Yuda, Yesu Kirisi zòbleri, Yemisi dāaro, bé à takada kè kè De Luda gbě yenzidee kè à ní sísi, à ní kùna kuuna Yesu Kirisi guunɔne.

² Luda sùu kɔn aafiao kɔn yenzio kaaraare.

³ Ma gbě yenzideenɔ, má yezi mà takada kēare yā wa píngi mìsina yā musu, ben má è à kɔ sio kè tiasime mà kēare, mà lé daoawa à gí kɔn a zīndao Yesu yā kè Ludaa nàare a ɔzĩ gèen do ai gurɔ píngi musu.

⁴ Zaake ludayādarisainɔ gè wa té kpāi, aṣègɔ wa Luda gběkeee ee ní wísaiyākèna zé ùme, aṣè lé sé wa Dii mèn do Yesu Kirisizi. Wéé kè Luda é tām̄ma kú Luda yān zaa gikèna.

⁵ Kè Dii Isarailinɔ bò Igipiti, à gberan à gbě kè aṣɔe a náane keroonɔ dède. Má yezi mà yā pì dɔagu, baa kè á dɔ kò.

⁶ Malaika kè aṣɔe ze kɔn ní gwenaoro, ben aṣ pā kpà ní kúkiizinɔ sɔ, Luda ní ká gusiaan yiyina kɔn m̀òkyakoo kè d̀m̄ma gurɔ píngio ai a yākpaekegurɔ bíta zĩ.

⁷ Lem̄e do Sɔdɔmu kɔn Gɔm̄rao kɔn wéte kè aṣɔ ligañzi gbèenɔ yā beee taka kè le se, aṣ ní zīnda kpà pāpākènaa kɔn yā d̀ɔr̄saikènao. Aṣ kaatena né wéetām̄ma kɔn té kè è garoo sèedame.

⁸ Ludayādarisai nana'ori pìnɔ è ke le se dɔ. Aṣè ní zīnda da yāgbāsikènan, aṣè gí dokazi, aṣè d̀ke kɔn malaika gakuideenɔ.

⁹ Baa malaikanɔ kína Mikaeli, gurɔ kè è leokpakɔa kee kɔn Ibilisio Musa gè yā musu, èe we à à s̀s̀s̀ à yā dààlaro, m̀de à bène, ma n to Diine.

¹⁰ Gbè pìnɔ sɔ è yā kè aṣɔ à gbá d̀roo zaa bo. Ɔndɔ kè wà ní íon aṣɔ vĩ laasuu sai lán ǹb̀ɔnɔ bà, ben è gènyo kaatenan.

¹¹ Wāiyoo gbè pìnɔ, aṣ Kaini zé sè. Aṣ s̀s̀s̀ lán Balamu bà ɔ yānzi. Aṣ b̀ Luda kp̄ee lán Kora bà, ben aṣ yàka lán à bà.

¹² Aṣ de seedenɔ ũ a k̀gbèke p̀blekiiia. Aṣè p̀ bleao, wí è ní k̀uro. Aṣ zīnda gb̄ee yān aṣɔ dɔ. Aṣɔ de lán lousisina kè è gète kɔn ñao mana sai bà. Aṣ gà gèen plaa lán lí né'isai kè biè bà.

¹³ Aṣɔ de lán ís̀p̄eena pāsĩ bà, aṣè futa zaaa bɔ aṣ wísaiyākènanɔ ũ. Aṣɔ de lán s̀ɔɔne lili'orinɔ bà, gusia níginigin Ludaa diéne yàari ũ gurɔ píngi.

¹⁴ En̄ku kè de Adamu nasio dio ũu gĩake à ní yā ò à bè, á è Dii e m̀ɔ kɔn a gbè kè aṣ parii lé v̄roonɔ

¹⁵ Le à yākpae ke kɔn baade píngio, à yā da a yādarisai durunkèrinɔla ní píngi, yā kè aṣɔ kè a yādasaike guu yānzi kɔn a tó zaaa kè aṣɔ s̀inɔ píngi.

¹⁶ Gbè pìnɔ né yāketedeene, yāke è kánguro. Aṣ p̀nidena bé è d̀ne ae, aṣè ní zīnda s̀abu kpá bíta, aṣè lénnaa kása gbèenɔne àre'ena yānzi.

Kɔ gbana gbāaa

¹⁷ Apinɔ sɔ ma gbè yenzideenɔ, à tó yā kè wa Dii Yesu Kirisi z̄irinɔ gĩake wà òaree dɔagu.

¹⁸ Aṣ bèare, gurɔ zāanɔa gbè kè aṣ p̀ nidena ludayādasai è d̀ne aenɔ é a lalandi ke.

¹⁹ Gbè pìnɔ è tó à k̀k̄ame, aṣ zīnda p̀yezi bé è d̀ne ae, aṣɔ Luda Nini v̄ro.

²⁰ Apinɔ ma gbè yenzideenɔ, à k̀ gba gbāaa a d̀nzize guu, àḡɔ adua kee kɔn à Ninii gbāaa.

²¹ Àḡɔ zena Luda yenzi guu, àḡɔ wéé dɔɔ wa Dii Yesu Kirisi sùu kè eé wa ká wèndi kè è yāaroozi.

²² À wēnda dō gbē kè aō kuu sekasekanōne.

²³ À gbēkenō sí téa à ní mì sí. À wēnda dō gbē pāndenōne kōn làakario, baa aō pókāsāa kè gbāsī kpà aō zaakēna guunōn, à zan.

Sáabukpana

²⁴⁻²⁵ Luda mèn do wa Mìsiri é fō à a dākpa le àton furo. Eé a kpan'ae ke a gakui guu see sai kōn pōnnaao kōn wa Dii Yesu Kirisi gbāaao. Àmbe à gakui vī kōn bítakēeo kōn gbāaao kōn ikoo zaale gurō e naaro kōn à tiaao ai gurō píngi. Aami.

ZIA YĀ BIĪANA YOHANANĒ

Kirisi ena wéegupu guu 1:1-1:20

Lákēna sɔsi mèn swεεplaaanɔne 2:1-3:22

Takada kokona kɔn à kǎe'ɔ mèn swεεplaaanɔ gogonao 4:1-8:1

Kākāki mèn swεεplaaanɔ pena 8:2-11:19

Kwā ìsi kɔn nòbɔ pāsī mèn plaaanɔ 12:1-14:20

Luda pɔfē zubɔ mèn swεεplaaanɔ εena andunaa 15:1-19:5

Kirisi suna à kí ble andunaa 19:6-20:15

Musu dufu kɔn tɔɔte dufuo 21:1-22:21

Takada kè bɔkii

¹ Luda yā kè èe mɔɔ kee dà Yesu Kirisine, le à biia a zòblerinɔne, ben à a malaika zī mamɔma Yohana a zòbleria, à tò ma yā pì dǔ.

² Luda yā kè Yesu Kirisi à sèeda kèn má è, ben mée oo.

³ Aubarikadeen gbē kè zia yā kèki kyó kè ũ kɔn gbē kè aǒ à yā mà aǒ kūnanɔ, zaake à gurɔɔ kà kīi.

⁴ Ma Yohana mámbe ma takada kèkii kè sɔsi mèn swεεplaaa kè aǒ kú Asia bǔsu guunɔne. Luda kè kuu yā, à kuu ai tia, bensǔ èe suu kɔn à Nini mèn swεεplaaa kè aǒ kú à kíta aenɔ

⁵ kɔn Yesu Kirisi kè de sèeda yāpuradee ũuo gbēkeε keare, aǒ a gba aafia. Yesu pìn gāafeε káaku ũ, àmbe anduna kínanɔ gbāadee ũ. À yewazi à wa bɔ wa durunnɔn kɔn à aru gbāaa

⁶ à wa ka kpatan Luda a De gbàgbārinɔ ũ. Àmbe à gakui kɔn gbāaa vī gurɔ pínɡi! Aami.

⁷ À gwa, èe mɔɔ ludambe luguun. Baade pínɡi é wée siàle, baa gbē kè aǒ à zǔnɔ, anduna bori pínɡi é sósobi ɔɔ dɔ à yā musu. Lemε! Aami.

⁸ Dii Luda bè: Mámbe Alafa kɔn Omegao ũ, Gbāapingide kè má kuu yā, má kuu ai tia, bensǔ mée suu.

Yesu Kirisi bɔ à mɔna Yohanazi

⁹ Ma Yohana a gbēndoo kuuna Yesu guu kɔ gbēnɔn wá ũ nawēa guu, kíblena guu, menakena guu. Má kú yā ísia luan kè wè be Patamɔ Luda yā kè Yesu à sèeda kè ona yānzì.

¹⁰ Dii gurɔɔ zī Luda Nini sùma, ben ma kòto gbāaa mà ma kpεε lán kākāki'ɔ bà

¹¹ à bè: Ñ pɔ kè ní è kē takada guu ñ kpāsā sɔsi mèn swεεplaaa kè aǒ kú wéte kènɔ guunɔne: Efesu, Simina, Pegamumu, Tiatira, Saadi, Filadelfia kɔn Laodiseao.

¹² Ben ma liε le mà gbē kè èe yā oomao pì e. Kè ma liε le, ma vura dabu è mèn swεεplaa.

¹³ Ma gbēke è dabu pìnɔ té lán gbēntee né bà. À utagyaba dana, èe gáεzi, vura asaa dɔ à kùsea.

¹⁴ À mìkǎ de pú fénfen lán sākǎ ke buu bà, à wée de lán ténεne bà.

¹⁵ À gbá e té keε lán mògotē kè wè baasaa tévura guu bà. À kòto de lán ísókana kīi bà.

¹⁶ À sɔsɔnɔnɔ kūna a ɔplaaan mèn swεεplaa, fēeda lé nna kpaplaplaaa e bɔɔ à lén. À uu e té keε lán ɔfāntē gbāaa bà.

¹⁷ Kè ma à è, ma lee à gbá saε ma gǔ sàii. Ben à a ɔplaa nàma à bè: Ñton tó vīa n kūro. Mámbe Aεde kɔn Zāadeeo ũ,

¹⁸ Gbē kè ègō kuu ũ. Ma ga, má kuu, bensō mégō kuu ai gurō píngi. Má ga kōn gèwāao m̀nɛnɔ kũna.

¹⁹ N̄ pó kè n̄ è kē, pó kè kuunɔ kōn pó kè eé mó à kpɛɛnɔ píngi.

²⁰ Sɔsɔnɛ m̀n swɛɛplaaa kè n̄ è ma ɔplaan p̀nɔ kōn vura dabu m̀n swɛɛplaaa p̀nɔ asiin yè: Sɔsɔnɛ m̀n swɛɛplaaa p̀nɔ né sɔsi m̀n swɛɛplaaa p̀nɔ z̀irinɔmɛ, dabu m̀n swɛɛplaaa p̀nɔ né sɔsi m̀n swɛɛplaaa p̀nɔmɛ.

2

Efesudeenɔ yā

¹ N̄ kē Efesu sɔsi z̀irine: Mamɔma kè má sɔsɔnɛ m̀n swɛɛplaaanɔ kũna ma ɔplaan, kè m̄eé t́aa oo vura dabu m̀n swɛɛplaaanɔ t́e, ḿambe ma yā k̀kii ò.

² Má n̄ yákenanɔ d̄s kōn z̄i kè n̄eé keɛo kōn n̄ menakenao. Neè we n̄ gbē zaaanɔ diero. Gbē kè āè n̄ z̄inda die Luda z̀irinɔ ũ, bensō āo de à ũro, n̄ n̄ yō n̄ gwà n̄ è egɛdeenɔn n̄ ũ.

³ N̄ mena f̄ò, n̄ nawēa kè ma t́o yānzi, n̄eé kpasaro.

⁴ M̄ode má yā v̄inyo. Yenzi kè n̄ v̄ime káaku b̄usa.

⁵ N̄ t́o n̄ kuuna zi zaale n̄eé busaro yā d̄ngɔ. N̄ n̄ɔse lie n̄gō yā kè neè ke yāanɔ keɛ. T́o n̄eé ke lero, mé m̄onzi mà n̄ dabu s̄oki kpá.

⁶ Baa kōn beeeo n̄ yā k̀kii v̄i, n̄ za Nikolaitānɔ yákenan lán ma zàn nà.

⁷ Gbē kè swā v̄i à yā kè Luda Ninii e oo sɔsinɔnɛ ma: Mé gbē kè z̄i blè gba zé à lí ẁendidee kè kú Luda swadako guu beɛ ble.

Siminadeenɔ yā

⁸ N̄ kē Simina sɔsi z̀irine: Mamɔma kè má de Aede kōn Zāadeeo ũ kè ma ga ma ɛara ma f̄eɛ, ḿambe ma yā k̀kii ò.

⁹ Má w̄étamma kè w̄e m̄ɔnnɛɛ d̄s kōn n̄ takaasikeɛo. Baa kōn beeeo auzikideen n̄ ũ. Gbē kè āè be Yudanɔn n̄ ũ bensō āo de à ũroonɔ, kè āo aduakɛkpɛ de Setān pó ũ, má d̄s dian āè yā dimma nà.

¹⁰ N̄ton v̄ia ke nawēa kè né keɛnero. N̄ ma, Ibilisi é a gbēkenɔ ká kp̄esiaan, le à a yō à gwa, eé w̄eé t́aawa ai gurō kuri. N̄gō náane v̄i ai n̄ gá gao, mé auzenna kenne yāari ũ.

¹¹ Gbē kè swā v̄i à yā kè Luda Ninii e oo sɔsinɔnɛ ma: Ga plaade é ĩa da gbē kè z̄i blèaro.

Pegamumudeenɔ yā

¹² N̄ kē Pegamumu sɔsi z̀irine: Mamɔma kè má f̄ɛɛda lé nna k̄p̄aplaplaaa v̄i, ḿambe ma yā k̀kii ò.

¹³ Má n̄ kúki d̄s, guu kè Setān k̄iblekita kúmmɛ. N̄ ma yā kũna, n̄eé lé sémaziro, baa gurō kè wà ma s̄eɛda yāpurade Antipa d̄e n̄ w̄étɛn, guu kè Setān kún p̄i.

¹⁴ M̄ode má yā v̄inyo féte. N̄ gbēnɔ v̄i gwe kè āo Balamu yā kũna. Balamu p̄i bé à dà Balakine à Isarailinɔ ḡaè à n̄ dá t́aa p̄obleen kōn p̄ap̄akenao.

¹⁵ Lemɛ d̄o n̄ gbēnɔ v̄i gwe, āo Nikolaitānɔ yā kũna.

¹⁶ Beee yānzi n̄ n̄ɔse lie. T́o n̄eé ke lero, mé m̄onzi tia mà z̄i kányo kōn f̄ɛɛdaa kè kú ma lén-o.

¹⁷ Gbē kè swā v̄i à yā kè Luda Ninii e oo sɔsinɔnɛ ma. Mé gbē kè z̄i blè gba mana kè utena, mé à gba gbè puraa kè wà t́o dufu k̄eà d̄o. Gb̄eke t́o p̄i d̄oro, séde gbē kè má kp̄aa p̄i.

Tiatiradeenɔ yā

¹⁸ N̄ kē Tiatira sɔsi z̀irine: Ma Luda Né kè ma w̄eɛ de lán t̄ɛnɛnɛ bà bensō ma gbá de lán m̀gotē bà, ḿambe ma yā k̀kii ò.

¹⁹ Má n yākenanɔ dɔ, n yenzi, n ludanaanekena, n zīkena kɔn n menakenao. Má dɔ dɔ kè yā kè nées kee zāa maa de à káakupɔla.

²⁰ Mɔde má yā vīnyo. N nɔgbē Yezebeli kè à a zīnda diɛ annabi ũu gbà zé. Èe ma zòblerinɔ sāsāa èe daañne aɔ pāpāa ke aɔ taa pɔ ble.

²¹ Ma à gbà zé à nɔse lie, mɔde à yezi à a nɔse lie à pāpākena tóro.

²² Ñ ma, mé kpázi mé tó gbē kè aɔ pāpāa kèonɔ nawēa bíta e, tó aɔe nɔse lie wà à yā tóro.

²³ Mé à ìbanɔ dede gagyāao, sɔsinɔ píngi é dɔ ke mámbe meè gbēnɔ laasuu kɔn n swèò tàasi ke, mé fīa bo a baadenɛ a yākenaa.

²⁴ A Tiatira gbē kpaaa kè á yā pì kúnaro bensɔ á yā kè wè be Setān asii bíta dɔroonɔ, mé aso pānde diarero.

²⁵ À ɔ didi yā kè á kūnaa ai mǎgɔ gá su.

²⁶ Gbē kè zī blè bensɔ à yā kè má yezinɔ kūna ai a léa, mé à gba zé à iko vī boriinɔa.

²⁷ Eé kí bleríma kɔn mò gòo à n wíwi lán wè gù oroo wíwi nà, lán ma De ma gba zé nà.

²⁸ Mé à gba gudɔna sɔsɔne dɔ.

²⁹ Gbē kè swā vī à yā kè Luda Ninii e oo sɔsinɔne ma.

3

Saadideenɔ yā

¹ Ñ kè Saadi sɔsi zìrine: Mamɔma kè má Luda Nini mèn swεεplaaanɔ kūna kɔn sɔsɔne mèn swεεplaaanɔ, mámbe ma yā kèkii ò. Má n yākenanɔ dɔ. Kuuna bēe tɔ bé à dɔmma, mɔde gèn n ũ.

² Ñ itē ke ñ gbē kè aɔ gònnεenɔ gba gbāaa ai aɔgɔ gá ga, zaake má è n yākee bɔezina ma Ludanero.

³ Beee yānzi yā kè n mà ben n sɔ ñ tó àgɔ dɔngu, ñgɔ kūna ñ nɔse lie. Tó nées itē kero, mé múnzi lán kpāi bà, négɔ guro zaka kè mé mó dɔro.

⁴ Baa kɔn beeo n gbēnɔ vī Saadi gwe féte kè aɔe n pókāsāanɔ gbāsī kpáro. Wé taa o lɛdo kɔn pɔ puraaɔ dana, zaake aɔ kà à lézī.

⁵ Len gbē kè zī blè égɔ pókāsā puraaɔ dana le. Mé à tɔ dede wèndi takadan zikiro. Mé zεo ma De kɔn a malaikanɔ aε.

⁶ Gbē kè swā vī à yā kè Luda Ninii e oo sɔsinɔne ma.

Filadεlefideenɔ yā

⁷ Ñ kè Filadεlefia sɔsi zìrine: Mamɔma kè má kú madona yāpuradee ũ, kè má Dauda mɔne kūna, kè meè zé wē gbēke è fɔ à tataro, kè meè zé tata gbēke è fɔ à wēro, mámbe ma yā kèkii ò.

⁸ Má n yākenanɔ dɔ. Ñ ma, ma zé wènnε n aε, gbēke é fɔ à tataro. Baa kè n gbāa bítaro, n ma yā kūna nées lé sémaziro.

⁹ Setān aduakεkpe gbē kè aɔe n zīnda diɛ Yudanɔ ũ bensɔ aɔ de à ũroonɔ, mé tó εgedee pìnɔ mó wà kúenne, aɔé dɔ kè má yenzi.

¹⁰ Zaake n yā kè má dienne kūna n fɔ n mena, mé n bɔ nawēa kè èe mɔɔ anduna píngia guu le à gbē kè aɔ kú tɔtεanɔ lé à n gwa.

¹¹ Mé mó tia. Ñgɔ pɔ kè n vī kūna gbāa, le gbēke tón n láada símmaro yānzi.

¹² Mé gbē kè zī blè ke ma Luda kpé wesagba ũ. Eé bɔ zikiro. Mé ma Luda tɔ kēa kɔn ma Luda wéte Yerusalemu dufu kè eé pita bɔna à kiia zaa musu tóo kɔn ma tɔ dufuo.

¹³ Gbē kè swā vī à yā kè Luda Ninii e oo sɔsinɔne ma.

Laodiseadeenɔ yā

14 Ñ kē Laodisea sɔsi zìrine: Mamɔma Aami, sèeda náanede yāpuraa kè má de pɔ kè Ludaa kènɔ mède ũ, mámbe ma yā kèkii ò.

15 Má n yākenanɔ dɔ. Ñ yīro bensɔ n wāaro. Má yezi ñgɔ yī kesɔ wāa.

16 Lán n lógɔlɔgɔ nà, n wāaro, bensɔ n yīro, mé n pisime.

17 Nèè be ɔɔde auzikidee kè pòke nii vīroon n ũ. Ñ dɔ kè gbē pā bŭu baakeri wēndade takaaside vīan n ũro.

18 Mée lé daamma n vura baasana lú ma kiia, le n ke ɔɔdee ũ. Ñ pókāsā puraa lú n da, le n n bŭukεε ute n bɔ wín. Ñ wée ēzē lú n ká n wéen le n guu e.

19 Mée kpākē gbē kè má yeñzinɔzi mà n tɔto ke. Beee yānzi, n aīa ke n nòse lie.

20 À gwa, má zena kpεεε mée gbá leε. Tó gbē ma kòto mà, ben à zé wēmε, mé gē mà pò bleo eé blemao.

21 Mé gbē kè zì blè gba zé à vēmāo ma kítaa, lán mapi ma zì blè ma vée kɔn ma Deo a kítaa nà.

22 Gbē kè swā vī à yā kè Luda Ninii e oo sɔsinɔne ma.

4

Dɔnzikena Ludane zaa musu

1 Beee gbera ma zé è wēna ludambε. Ben ma kòto kè má mà káaku lán kākākì'ɔ bà mà dɔ à bè: Ñ mó kè, mé yā kè eé mó beee gberaa ɔɔɔanne.

2 Gwe gɔɔ Luda Nini mɔma, ben ma kiblekita è ludambε gwe, gbēkee vēεa.

3 Gbē kè vēεna pì e té keε lán gbè bèεdee kè wè be dayamɔ bà kesɔ kaanelia. Ludambεfēεdaa liga kíta pìzi, à í de lán lá'i taka bà lán emeradi bà.

4 Kiblekita mèn baro awεεsiigɔɔnɔɔ ligazi, gbēnsi gɔɔn baro awεεsiigɔɔnɔɔ vēvēεna báa pìnɔa. Aɔ pò puraa dadana, aɔ vura fùra kukuna.

5 Lou e pii èe bɔɔ kíta pì kiia, èe pŭtāa èe vīi. Fitia nana kíta pì ae mèn swεεplaa, aɔmbe Luda Nini mèn swεεplaaanɔ ũ.

6 Dígi kú kíta pì ae lán ísīaa bà, èe té keε lán gbèdigi bà.

Pó bēε mèn siigɔɔnɔɔ liga kíta pìzi kīikīi. Wée fīfīmma kpεε kɔn aeo.

7 Pó bēε pìnɔ káakupɔ de lán músu bà, à plaadee de lán zùswaree bà, à aagɔdee uu de lán gbēntee uu bà, à siigɔdee de lán kúu kè èe vīaa bà.

8 Pó bēε mèn siigɔɔ pìnɔ baade dèbe vī mèn swεεdodo. Wée fīfī n dèbe pìnɔa à guu kɔn à kpεεo. Fāantē kɔn gwāavīo aɔègɔ bee yāana sai:

Kúadona, kúadona, kúadona,

Dii Luda Gbāapingide.

Ñ kuu yā, n kuu tia, bensɔ néε suu.

9 Gurɔɔ kè pò bēε mèn siigɔɔ pìnɔ gbē kè vēεna kítaa kè ègɔ kuu gurɔ pínɡi pì tó kpà, aɔ bèε līne aɔ à sáabu kpà,

10 gbēnsi gɔɔn baro awεεsiigɔɔ pìnɔ è daedaε à ae wà dɔnzi keε, aɔè n fùra gogo wà káε kíta pì ae aɔ be:

11 Dii wa Luda, n ka wà n tó kpá,

wà bèε kɔn gbāaaɔ dōnne,

zaake n pò pínɡi kè,

aɔ keεna kɔn n kuunao né n pɔyeziname.

5

Sāne Bìrɔ kɔn takada kokonao

1 Ben ma takada kokona è na gbē kè vēεna kítaa pì ɔplaan, wà yā kēa ae kɔn kpεεo pínɡi, wà à lé kŭkŭ kɔn kāε'ɔ leo swεεplaaao.

2 Ben ma malaika gbāadee è, èe kpàakpa keε kɔn kòto gbāaaɔ à bè: Dé bé à kà à kāε'ɔ kènɔ gogo à takada kè poroo?

³ Mòde gbēkee kú ludambe ke tóteta ke tótete gĩzĩ kè eé f̄s à takada pì poro à gwaro.

⁴ Ma óò d̀ò maamaa, zaake wèe gbēke e kè kà à takada pì poro à gwaro.

⁵ Ben gbēnsi pìno doke bème: Ǹton óò d̀oro. Ǹ gwa, Yuda bori Músu kè de Dauda kpata kè pìto pà Kína ũu zĩ blè. Àmbe eé f̄s à kǎe'ò mèn swεεplaaa pìno gogo à takada pì poro.

⁶ Ben ma Sǎne B̀oro è zena k̀ta pì sae k̀ikĩ pò b̄e mèn siig̀o pìno k̀n gbēnsi pìno t̄e. À de lán wà à k̀to kpà bà. À koba v̄i mèn swεεplaa k̀n w̄eεo mèn swεεplaa. Luda Nini mèn swεεplaaa kè à n̄ zĩ anduna gu p̀ngianon gwe.

⁷ À g̀a à takada pì s̀i gbē kè v̄ena k̀ta pì ozi.

⁸ Kè à takada pì s̀i, ben pò b̄e mèn siig̀o pìno k̀n gbēnsi g̀on baro awεesiig̀o pìno k̀ekue Sǎne B̀oro pì ae. Ās baade m̀oro k̀na k̀n vura zubò kè tuaetiti kán à p̀ao. Tuaetiti pì né Luda gbēno aduakenanome.

⁹ Ās lè dufu s̀i wèe bee:

N ka n̄ takada pì s̀i n̄ kǎe'ò pìno gogo,

zaake wà n de,

n gbēno b̀o Ludane k̀n n aruo

bori p̀ngi guu, boriyā p̀ngi guu,

gbē p̀ngi guu, b̀usu p̀ngi guu.

¹⁰ N n̄ kpá kpatan,

ās g̀ò wa Luda gb̀agb̀arinò ũ,

āség̀ò kí blee tóteta.

¹¹ Ben ma malaikanò è ligana k̀ta p̀zi k̀n pò b̄e pìno k̀n gbēnsi pìno paripari, ās parii kà b̀oro ũgbangba, weé f̄s wà n̄ lé d̀oro. Ma n̄ k̄i mà,

¹² ās bè k̀n k̀to gb̀aaao:

Sǎne B̀oro kè wà d̄e kà

wà iko d̄ne k̀n auzikio

k̀n ònd̄o k̀n gb̀aaao k̀n bèεo,

wà à sáabu kpá, wà à tó kpá.

¹³ Ben pò kè Ludaa kè musu k̀n tóteto k̀n tótete gĩz̄io k̀n ís̄iaa guuo p̀ngi, pò kè kú baama p̀nginò, má mà ās bè:

Wàg̀ò bèε k̀n gb̀aaao d̄s

gbē kè v̄ena k̀taane

k̀n Sǎne B̀oro,

wég̀ò n̄ sáabu kpaa,

wàg̀ò n̄ tó kpaa gurò p̀ngi.

¹⁴ Pò b̄e mèn siig̀o pìno bè, aami. Ben gbēnsi pìno dàεdae wà d̀onzi k̀ne.

6

Kǎe'ogogona

¹ Má è Sǎne B̀oro kǎe'ò mèn swεεplaaa pìno káakupò gò. Ben má mà pò b̄e mèn siig̀o pìno doke yā ò lán lapatana bà à bè: Ǹ m̀ó!

² Ben ma s̄o puraa è, gbē kè dia sá k̀na. Wà kífura k̀ne, ben à b̀ò z̀ibleri ũ, le à gá z̄i ble.

³ Kè Sǎne B̀oro kǎe'ò plaadee gò, má mà pò b̄e plaadee bè: Ǹ m̀ó!

⁴ S̄o p̄ande b̀ò d̀o, à de t̄e zónzon. Wà gbē kè dia gbà zé à aafia sí andunaa, le gbēno k̄o dede. Wà f̄εda ìsi kpaa.

⁵ Kè Sǎne B̀oro kǎe'ò aag̀odee gò, má mà pò b̄e aag̀odee bè: Ǹ m̀ó! Ben ma s̄o siaa è, gbē kè dia zaka k̀na.

⁶ Ma kīi mà lán gbēntee kòto bà, à bò pò bēe mèn siigō pino té à bè: Ése zaka lé don gurō do zī ɔɔ ũ. Gbado zaka lé aagōn gurō do zī ɔɔ ũ. Nton tó kù lino kōn geepi lino yakaro.

⁷ Kè Sāne Bòrō kǎe'ò siigōdee gò, ma pò bēe siigōdee kòto mà à bè: N mól!

⁸ Ben ma sō pufau è, gbē kè dia tón Gaa, Gèwāa tézi. Wà n gbá zé aōgō iko vī anduna gbēno leo siigōdeea, aō n dede kōn zlo kōn dekaao kōn gagyāao kōn nòbò pāsino.

⁹ Kè Sāne Bòrō kǎe'ò sōrodee gò, ma gbē kè wà n dede Luda yā ona kōn Yesu sèedakeṅa yānzi gèwāadeenō è tuaetikpatakii gīzi.

¹⁰ Aō wii gbāaa lè wà bè: Dii kè kú adona yāpurade, boren né yākpae ke kōn gbē kè aō kú tōteano n wa dena gēe boṁmaa?

¹¹ Ben wà utagyaba puraa dàda n baadenē, wà bèñne aō mena fète ai n Yesu zòbleri daaa kè weé n dede lán n bànò lé gá káo.

¹² Kè Sāne Bòrō kǎe'ò swēedodee gò, má è tōte nìgānigā pāsīpāsī, ɔfāntē sia kù nìginigi lán bisa kè wà dà òsin bà, mōvura tēa kù lán aru bà mámmam.

¹³ Sōsōnenō bō ludambe aō kwè tōte lán zàgā'ia è líbe ísi woro nà.

¹⁴ Ludambēe kèkōa à kòkokoko lán pè bà. Kpiiino kōn ísia luanno sōki kpà píngi.

¹⁵ Anduna kínano kōn kpatablerinō kōn soza gbēnsino kōn auzikideenō kōn gbāadeenō kōn gbē píngio zòno ke wēenenō ùte gbèwēenōn kōn gbèkotoonō.

¹⁶ Aō wiii gō dō:

Kpiiino kōn gbēno à dawala,
à wa ute gbē kè vēena kítaane,
à wa sí Sāne Bòrō pōfēa.

¹⁷ Zaake aō pōfēpitammaguro ísi kà. Dé bé eé fō à bōn?

7

Sèedakeṅa Luda zòblerinō

¹ Beee gbēra ma malaika gōon siigōonō è zezē anduna gooda siigōonōa, aō baade a gooda ía kūna, lē ía tón vu tōte ke ísiao ke lí kearo yānzi.

² Ben ma malaika pānde è, à bō à fēe ɔfāntēbōe kpa, à Luda Wèndide sèedakebō kūna. À lé gbāaa zù malaika gōon siigō kè wà n gbá zé aō tōte kōn ísiao yaka pinozi

³ à bè: Àton tōte ke ísiao ke lino yakaro ai wà sèeda ke wa Luda zòblerinō mì'aenōa.

⁴ Ben wà gbē kè wà sèeda pì kèrmanō lé òme, aō gōon bōrō baswēeplaa awēesiigōmē. Aō bō Isaraili bori píngi guu:

⁵ Yuda boriino gōon bōrō kuri awēeplaa,
Rubeni boriino gōon bōrō kuri awēeplaa,
Gada boriino gōon bōrō kuri awēeplaa,

⁶ Asa boriino gōon bōrō kuri awēeplaa,
Nafatali boriino gōon bōrō kuri awēeplaa,
Manase boriino gōon bōrō kuri awēeplaa,

⁷ Simēo boriino gōon bōrō kuri awēeplaa,
Levi boriino gōon bōrō kuri awēeplaa,
Isaka boriino gōon bōrō kuri awēeplaa,

⁸ Zebuluni boriino gōon bōrō kuri awēeplaa,
Yusufu boriino gōon bōrō kuri awēeplaa,
Beyāmi boriino gōon bōrō kuri awēeplaa.

Bori píngi kakōana ludambe

⁹ Beee gbera ma gbēno è paripari, weé f̄ wà n̄ lé d̄oro. Ā b̄ò bùsu píngi guu, bori píngi guu, gbē píngi guu, boriyā píngi guu. Āo zezena kiblekita k̄n Sāne B̄ro aε. Āo utagyaba puraa dadana, kpakpa lán̄o nana n̄ ozi.

¹⁰ Āo wii gbāaa lε w̄e bee:
M̄sina è b̄o wa Luda k̄ v̄ena k̄ta
k̄n Sāne B̄ro k̄iamε.

¹¹ Malaikan̄o zezena wà liga k̄ta k̄n gbēnsino k̄n p̄o b̄e m̄n siiḡon̄ozi n̄ píngi, ben ā k̄ekue k̄ta p̄i aε wà d̄onzi k̄e Ludanε

¹² wà bè:
Aami! Wa Luda bé à t̄o v̄i k̄n gakuio
k̄n ònd̄o k̄n s̄abuo k̄n b̄eεo
k̄n ikoo k̄n gbāao gur̄o píngi. Aami!

¹³ Ben gbēnsi p̄ino doke ma la à bè: D̄on̄o gyabapuradari k̄n̄o ūu? Ā b̄ò m̄amε?

¹⁴ Ma bène: Baa, m̄be n̄ d̄o. Ben à bèmε: Gbē k̄e ā b̄ò w̄et̄amma b̄ita guun̄o mε.
Ā n̄ utagyaba p̄ino p̄ipi Sāne B̄ro aru guu à pura k̄.

¹⁵ Beee yānz̄in āo k̄u Luda k̄ta aez̄i,
āo d̄ozi a kp̄en f̄aant̄e k̄n gwāav̄io.
Gbē k̄e v̄ena k̄ta p̄i é a kuta k̄n̄la.

¹⁶ N̄oaa ke ím̄i é n̄ d̄e zik̄iro,
of̄ant̄e é n̄ léro, guu é w̄am̄maro,

¹⁷ zaake Sāne B̄ro k̄e k̄u k̄ta p̄i gura s̄usu é ke n̄ D̄ari ū,
eé d̄on̄ne aε ai í w̄end̄ide b̄k̄iia,
Luda é gbasa à n̄ w̄e'í gogoñne píngi.

8

K̄e'ò sw̄eplaade gona

¹ K̄e Sāne B̄ro k̄e'ò sw̄eplaadee ḡo, ludamb̄e k̄e k̄itikiti lán̄o minti baaakuri taka bà.

² Ben ma malaika ḡon̄o sw̄eplaaa k̄e āo ḡo zezena Luda aen̄o è, wà k̄ak̄aki kp̄am̄ma m̄n sw̄eplaa.

³ Ben malaika p̄ande m̄o à z̄e tuaetikpatakii k̄e wà p̄i k̄n vuraο saε, à t̄esib̄o k̄e wà p̄i k̄n vuraο k̄na. Wà tuaetiti kp̄aa b̄itabita, lε à kak̄o k̄n Luda gbēno píngi aduak̄enan̄o à kpata, ben à kp̄ata kiblekita aε tuaetikpatakii p̄a.

⁴ Ben tuaetiti t̄esuk̄p̄e k̄n Luda gbēno aduak̄enan̄o f̄e malaika ozi Luda aε.

⁵ Ben malaika p̄i t̄esib̄o s̄e, à t̄e s̄io tuaetikpatakii à p̄a, ben à z̄u t̄ote. Lou e v̄i, èe p̄t̄aa èe pii, ben t̄ote n̄ḡaniḡa.

K̄ak̄aki m̄n sw̄eplaaan̄o pena

⁶ Malaika ḡon̄o sw̄eplaaa k̄e āo k̄ak̄aki m̄n sw̄eplaa k̄na p̄ino à pena soru k̄e.

⁷ À k̄ak̄adee a k̄ak̄aki p̄e, ben wà lough̄e k̄n t̄eo kak̄ana k̄n aruo k̄u t̄otea. T̄ote leo aaḡodee t̄e k̄u, l̄ino leo aaḡodee t̄e k̄u, s̄e ísi t̄e k̄u m̄io.

⁸ Malaika plaadee a k̄ak̄aki p̄e, ben p̄o t̄e b̄o à s̄i ís̄iaan lán̄o kp̄ii b̄ita bà. Ísia leo aaḡodee l̄i aru ū,

⁹ ben ísia p̄o b̄eεno leo aaḡodee ḡaga, ḡoro'it̄eno leo aaḡodee ȳaka.

¹⁰ Malaika aaḡodee a k̄ak̄aki p̄e, ben s̄on̄e b̄ita k̄e èe t̄e k̄u lán̄o s̄e b̄a b̄o ludambe à l̄e à dà swaan̄o k̄n bian̄o leo aaḡodeela.

¹¹ S̄on̄e p̄i t̄on̄o s̄ew̄eε. Í leo aaḡodee l̄i s̄ew̄eε ū, ben gbē k̄e āo í p̄i m̄ino ḡaga pari à kȳkȳa ȳanzi.

¹² Malaika siigōdee a kākāki pè, ben wà ɔfāntē leo aagōdee lè kōn mɔvura leo aagōdeeo kōn sɔsɔnɛnɔ leo aagōdeeo, le aɔ leo aagōde sia kũ yānzi. Ben fāantē leo aagōdee gō gupuraa sai, len à de le gwāavī dɔ.

¹³ Ben ma kúu è èe vīaa musumusú. Má mà à wii gbāaa lè à bè: Wāiyoo, wāiyoo, wāiyoo gbē kè aɔ kú tɔtɛnɔ malaika gōn aagō kè aɔ gō pìnɔ kākāki'ò kè éé bɔ yānzi.

9

¹ Malaika sɔɔrodee a kākāki pè, ben ma sɔsɔnɛ è à bò ludambe à lèe tɔtɛ. Ben wà gèwāa wèe zòoto m̀nɛ kpàa,

² ben sɔsɔnɛ pì Gèwāa wèe zòoto pì zé wè. Tésukpe bòn lán m̀date bíta tésukpe bà, ben gèwāa wèe pì tésukpe ɔfāntē sia kũ, guu kè sí níginigi.

³ Sutēnɔ b̀e tésukpe pì guu aɔ dà tɔtɛla. Wà n gbá gbāaa lán anduna swíno gbāaa bà.

⁴ Wà bènɛ aɔton ĩa da s̀aro ke lá ke lí ke, séde gbē kè aɔ Luda sèeda vī ǹ m̀'aearooɔ.

⁵ Wèe n gba zé aɔ gbēnɔ dedero, m̀de aɔé wāwā kpánzi ai mɔ sɔɔromɛ. Aɔ wāwā de lán swí gbēpana wāwā bàme.

⁶ Gurɔ beenɔa gbēnɔ é gaa wete, aɔé ero. Ga nii é n de, m̀de gaa é bàa léine.

⁷ Sutē pìnɔ de lán s̄ kè n sorumi mà kōn zìonɔ bà. Aɔ p̀ke kukuna lán vura fura bà, aɔ uu de lán gbēntee uu bà.

⁸ Aɔ mikā vī gbāagbāa lán nɔgbē mikā bà, aɔ swaanɔ vī lán músu swaa bà.

⁹ Aɔ kùse de lánd̄ aɔ m̀ uta dadana bà, aɔ d̀be kī dɔ lán goro parii kè s̄nɔ e gáe z̄ guu kī bà.

¹⁰ Aɔ vlāa vī kōn kào lán swí p̀ bà. Aɔ gbāaa kú n vlāa pìnɔa, le aɔ ĩa dao gbēnɔa ai mɔ sɔɔro.

¹¹ Gèwāa wèe zòoto malaika pìn n kina ũ. Kōn Eberu yāo à tón Abad̄. Kōn Giriki yāo s̄ Apolīs.

¹² Wāiyoo káakupɔ g̀te, m̀n plaaanɔ e mɔ à kpeɛ dɔ.

¹³ Malaika swēedodee a kākāki pè. Ma kòto mà à b̀ Luda ae tuaetikpatakii kè wà pì kōn vuraò koba siigōnɔ kpa.

¹⁴ À bè malaika swēedodee kè kākāki kũnanɛ: Ǹ malaika gōn siigō kè aɔ yiyina swadaa kè wè be Yuflati saenɔ poro.

¹⁵ Ben à malaika gōn siigō kè wà n soru kè wè beea mɔ beea gurɔ beea gurɔ zaka beee yānzinɔ p̀ro, le aɔ gbēnteenɔ leo aagōdee dede yānzi.

¹⁶ Wà soza s̄deenɔ pari lé òmɛ, aɔ gōn miliš wàa dome.

¹⁷ Wéegupu'ena pì guu lán ma s̄ pìnɔ kōn ǹ dirinɔ è nàn yè: Aɔ m̀ utano dadana t̄e lán té bà, búgu lán bulu bà, kpà'ikpa'i lán ɔfāntēgb̄ bà. S̄ pìnɔ m̀ de lán músu m̀ bà. Té kōn tésukpeo kōn ɔfāntēgb̄ e bɔ n lén.

¹⁸ Kisia m̀n aagō kènɔ, té kōn tésukpeo kōn ɔfāntēgb̄ kè èe bɔ n lé guo bé à gbēnteenɔ leo aagōdee d̀de.

¹⁹ Zaake s̄ pìnɔ gbāaa kú n lé guu kōn n vlāo dɔ. Aɔ vlāa de lán ml̄è bà, aɔ m̀ vī kè aɔé ĩa dao gbēnɔa.

²⁰ Gbē kpāaa kè aɔe gaga kisia pìnɔ musuroonɔ e ǹse lie wà p̀ kè aɔ kè yāa tòro. Aɔ kpé wèe kuɛ t̄aanɛ kōn p̀ kè aɔ kè kōn vuraò kōn kondogio kōn m̀got̄eo kōn gb̀o kōn lío. P̀ pìnɔ è guu ero, aɔé yā maro, aɔé t̄aa o s̄ro.

²¹ Aɔe ǹse lie wà n gb̀dena tòro ke aɔ p̀dammana ke aɔ p̄p̄akena ke aɔ kp̄ai'ona.

10

Malaika kōn takada porona néngoo

¹ Ben ma malaika gbāade pānde è, à bò ludambe èe pitaa. Ludambe luguu ligazi, ludambefēdaa kú à mīla. À uu de lán ɔfāntē bà, à gbáno de lán ténene bà.

² À takada néngoo kè porona kūna. À a gbá ɔplaa zè ísīaaa, à a gbá ɔzēē zè tɔtēa.

³ À wii gbāaa lè lán músu pūtāna bà. Kè à wii lè, lapatana mèn swēēplaaano yā ò.

⁴ Kè lapatana mèn swēēplaaa pīno yā ò lē, má yezi mà kē takada guu, ben ma kòto mà, à bò ludambe à bè: N̄gō yā kè lapatana mèn swēēplaaa pīno ò kūna asii guu, n̄ton kēro.

⁵ Malaika kè má è zena ísia kōn tɔtēoa pì a ɔplaa sè à dò musu,

⁶ ben à sī kōn Luda kè kuu gurɔ pīngio kè musu kōn tɔtēo kōn ísīaaò kè kōn pò kè kú n̄ guuno pīngi à bè: Eé gī ke d̄oro.

⁷ Malaika swēēplaade kākāki pégurɔ zī, tó èe mo pē, Luda poyezi kè utena é ke, lán à à baaru kpà a zòbleri annabin̄ne nà.

⁸ Ben ma kòto kè má mà à bò ludambe pì mà dɔ à bè: N̄ gā n̄ takada kè porona à na malaika kè zena ísia kōn tɔtēoa ɔzī sí.

⁹ Ben ma gaa malaika pì kiia ma bène à takada néngoo pì kpáma, ben à bème: N̄ sí n̄ só. Eégō nna n lén lán zó bà, m̄de eé gī n s̄orozi.

¹⁰ Ben ma takada néngoo pì sī malaika pì ɔzī má sò. À kè nna ma lén lán zó bà. Kè má m̄, à gī ma s̄orozi.

¹¹ Ben wà bème mà annabikeyā o dɔ maamaa boriino kōn bùsun̄o kōn boriyāno kōn kīnāno yā musu.

11

Sèedade gōn plaaano

¹ Ben wà kàba kpàma p̄yɔbo ũ wà bème: N̄ fēē n̄ Luda kpé yō kōn à gbāgbākīio, n̄ d̄nziri kè aō kú gweeno n̄aro.

² N̄ à ua tó, n̄ton yōro, zaake wà kpà boriin̄ame. Aōé kèse pépēē Luda wétēdaaa ai mo baplaa awēēplaa.

³ Mé ma sèedade gōn plaaano gba zé aō annabikeyā o gurɔ wàa swēedo kōn baaagōo pì guu p̄sia utan̄o dadana.

⁴ Gbē p̄in̄on kù lí mèn plaa kōn dabu mèn plaaa kè zena anduna Dii aeno ũ.

⁵ Tó gbē e wētēē à ĩa dām̄ma, té é bo n̄ lén à n̄ ibēē p̄ino kpáta. Len gbē kè èe wētēē à ĩa dām̄ma é ga lē.

⁶ Aō ludambe zé tatana gbāa vī, lē lou tón ma gurɔ kè aōe annabikeyā ooro yānzī. Aō í liena aru ũ gbāa vī dɔ. Aōé kisia bori sānda pīngi kpá andunazi gurɔ kè aō yezi.

⁷ Tó aō n̄ sèedadekena yāa, n̄bo pāsī kè è bo gèwāa wèē zòoto guu é zī kányo à zī blem̄ma à n̄ dēde.

⁸ Aō gèno égō kaena wétēdaa kè wà n̄ Dii pà lía zēdaa guu. Yáasi guu wè wétēdaa pì sīsi S̄ōomu ke Igipiti.

⁹ Gbē pīngi kōn bori pīngio kōn boriyā pīngio kōn bùsu pīngi gbēno é n̄ gèno gwagwa ai gurɔ aagō kōn a kusuo, aōé we wà n̄ vīiro.

¹⁰ Gbē kè aō kú tɔtēano é p̄onnaa ke aōé zībaa ke aōé gba dakōne, kè annabi gōn plaaa kè wāwāa kpānzī p̄ino gāga yānzī.

¹¹ Gurɔ aagō kōn a kusuo pì gbera Ludaa tò wesa wèndidee gèngu, ben aō fēē wà zè. Vīa gbē kè aō n̄ éno kù maamaa.

¹² Ben annabi pìno kòto gbāaa mà à b̀ ludambe à bè́nne: À f̀e à mó k̀e. Gurɔ̀ k̀e aɔ̀ ibeeno ẁe f̀ińma, ben aɔ̀ f̀e wà tà musu ludambe luguu guu.

¹³ Zì beea tɔ̀te nìgānigā pāsīpāsī, ẁetedaa pì l̀eo kuridee gb̀oro, ben g̀ɔ̀n b̀oro swɛɛplaaano gāga tɔ̀tenigānigāna pì guu. Vīa gb̄e kpaaano k̀ù, ben aɔ̀ bèe l̀i Luda Musudene.

¹⁴ Wāiyoo plaadee g̀ete, à aagɔ̀dee e kaa sa.

Kakaki swɛɛplaade pena

¹⁵ Malaika swɛɛplaadee a kākaki p̀e. Kòto gbāaano b̀ ludambe wà bè: Anduna kpata g̀e wa Dii p̀ó ũ

k̄n kina k̀e à k̀ao,
eégɔ̀ kí blee gurɔ̀ píngi.

¹⁶ Gb̄ensi g̀ɔ̀n baro awɛɛsiigɔ̀ k̀e aɔ̀ v̄ev̄eena n̄ k̄taa Luda ae p̀ino k̀ueku e aɔ̀ d̄anzi k̀ene

¹⁷ wà bè:

Dii Luda Gb̄apingide
k̀e n̄ kuu yā bens̄ n̄ kuu ai tia,
wa n̄ sáabu k̀e,
zaake n̄ b̀ k̄n n̄ gbāa bítaome,
gbasa n̄ na kíblenaa.

¹⁸ Boriino p̀o f̀e,

ben n̄ p̀of̄e p̄itańma.
N̄ yákpaekena k̄n g̀ewāadeeno gurɔ̀ k̀a.

Né f̄ia bo n̄ z̀bleri annabinone
k̄n n̄ gb̄e k̀e aɔ̀e v̄ia keennene,
né féte gb̄ensi,

né andunaderino d̄ede.

¹⁹ Ben wà Luda kp̄e k̀e k̀u musu ẁe, ben wà Luda bà kuunańyo àkpati è à guu. Lou e pii, èe v̄i, èe p̄t̄aa. Tɔ̀te nìgānigā, loub̄e pāsī kẁe.

12

Nɔgb̄e k̄n kwā isio

¹ Ben ma ẁe s̀i s̀eda bíta b̄onsaɛle ludambe. Nɔgb̄e kee ɔ̀f̄ant̄e yina bisa ũ, m̄ovura k̀u à gbá ḡiz̄i, à s̄osone m̀en kuri awɛɛplaaano kuna kífura ũ.

² À ǹsina, ben ǹwāwāa f̀eaa, èe né'iwāwā wii l̀e.

³ Ben ma ẁe s̀i p̀o p̄andele ludambe s̀eda ũ. Kwā is̄i t̄ea zónzon k̀u gwe, à m̀i m̀en swɛɛplaa, à koba m̀en kuri. À kífura m̀en swɛɛplaaano kukuna.

⁴ À s̄osoneno l̀eo aagɔ̀dee ẁoro ludambe k̄n a vl̄ao à kẁe tɔ̀te, ben à mò à z̀e nɔgb̄e k̀e yezi à né ii p̀i ae, l̀e à e à né k̀e eé ii p̀i só yāzi.

⁵ Ben nɔgb̄e p̀i néḡgb̄e k̀e eé kí ble bori píngia k̄n mò g̀o i. Ben wà né p̀i s̀e wà t̄ao Luda k̄n a k̄tao kiia.

⁶ Nɔgb̄e p̀i bàa l̀e à tà s̄en, guu k̀e Ludaa k̀ekene, l̀e wà à gwa gurɔ̀ wàa swɛedo k̄n baaagɔ̀o guu.

⁷ Ben z̄i f̀e ludambe, Mikaeli k̄n a malaikano z̄i k̀a k̄n kwā p̀io, kwā k̄n a ibano z̄i k̄ańyo.

⁸ Ben aɔ̀ gbāaa k̀es̄a, aɔ̀e v̄ekii e ludambe d̀oro.

⁹ Wà p̀e kwā is̄i p̄ia wà à b̀. Àmbe ml̄e zii k̀e ẁe be Ibilisi ke Set̄an, anduna píngi s̄as̄ari ũ. Wà à b̀ wà z̀u tɔ̀te k̄n a ibano l̀edo.

¹⁰ Ben ma kòto gbāaa mà ludambe à bè:

Wa Luda z̄i bl̄e sa,
à gbāa k̄n à kpatao b̀ gupuraa,

à iko kpà kí kè à kàa.

Zaake wà pè yādimmaria wà à bò.

Àmbe ègō wa gbēno yakaa wa Ludane fāantē kōn gwāavĩo.

¹¹ Wa gbēno zĩ blèa kōn Sāne Bòro aru gbāaao

kōn ní sèedadekeyāo.

Aō gĩ ní wēndizi ai aō gāa gāo.

¹² Beee yānzi amōa kè á kú ludambēeno à pōnnaa ke.

Wāiyoo tōte kōn ísīaao,

zaake Ibilisi pītaawa kōn pōfē bítaome,

kè à dō kè gurō kè gōare kpáaro yānzi.

¹³ Kè kwā è wà a zu tōtea, ben à pèe nōgbē kè à négōgbē ì pìzi.

¹⁴ Ben wà kúu bíta dèbe mèn plaaa kpà nōgbē pì, le à vīa à ke zā kōn mlè pìo, à tá guu kè wà kèkenè sèn, le wà à gwa gwe wè aagō kōn a kusuo.

¹⁵ Mlè pì í pìsi nōgbē pì kpèe lán swaa bà, le ísō e à à sé,

¹⁶ ben tōte nōgbē pì mì sì, à a lé wè à í kè bō kwā lén pì mì.

¹⁷ Ben kwā pì fè nōgbē pìzi, à gāa zĩ ká kōn à borii kè aō gōno, gbē kè aō Luda yā kè Yesu à sèeda kè kūnanō.

¹⁸ Kwā pì zena ísīa léa.

13

Nòbō pāsī mèn plaaano

¹ Ben ma nòbō pāsī è èe bōo ísīaa pì guu, à mì mèn swēplaa à koba mèn kuri. Koba mèn kuri pìno kífura kukuna. Dōkena kōn Ludao tó kēna à mì pìnoa.

² Nòbō pāsī kè má è pì bō lán gbèka bà, à o pāsī maamaa. À lé de lán músu lé bà. Kwā a gbāaa kpāa kōn a kiblekitao kōn a iko bítao.

³ À mì pìno doke de lán wà à kari kè ai à kà gana bà, ben à bō pì yāa. À yā bō anduna gbē píngi sae, ben aō tēzi.

⁴ Ben aō dōnzi kè kwā pìne, kè à a iko kpà nòbō pāsī pì yānzi. Aō dōnzi kè nòbō pāsī pìne dō aō bè: Dé bé à kà nòbō pāsī pì ũu? Dé bé eé fō à zĩ káo?

⁵ Wà wada yā'ona lé kpà nòbō pāsī pì à Luda tó zaaa sío, ben wà à gbà zé à iko ke ai mō baplaa awēplaa.

⁶ Ben à nà dōkenaa kōn Ludao à à tó zaaa sì kōn à kúkiio kōn gbē kè aō kú gweeno.

⁷ Wà à gbà zé à zĩ ká kōn Luda gbēno à zĩ bléma. Wà à gbà zé dō àgō iko vī bori píngia kōn gbē píngio kōn boriyā píngio kōn būsū píngio.

⁸ Gbē kè aō kú tōteno é dōnzi ke nòbō pāsī pìne ní píngi, gbē kè aō tó kú wēndi takadanloono. Takada pì né Sāne Bòro kè wà dè le Ludaa kpé à anduna káe pómé.

⁹ Gbē kè swā vī à ma.

¹⁰ Gbē kè Ludaa diè wà à kú zìzo ũu weé à kūmé.

Gbē kè Ludaa diè wà à de fēdaao fēdaan weé à deo.

Beee e oo Luda gbēnoe aōgō mena vī, aōgō náane vī.

¹¹ Ben ma nòbō pāsī pānde è èe bōo tōten. À koba vī mèn plaa lán sāne bōro pō bà, mōde à yā ò lán kwā bàme.

¹² À nòbō pāsī káakupō pì iko píngi kè à wáa. À tò tōte kōn gbē kè aō kúnno dōnzi ke nòbō pāsī káakupō kè wà à kari kè ai à kà gana à bō yāa pìne.

¹³ À dabuyā bítanō kè, baa se à tò té bō ludambe à lèe tōtea gbēno wáa.

¹⁴À gbē kè aṣṣ kú tṣṣeanṣ sāsā kṣn dabuyā kè wà à gbà zé à kè nòbṣ pāsī káaku pì wáanṣ. À bèñne aṣ nòbṣ pāsī kè wà à kari kè kṣn fēdaao, ben à kpé bēe taka ke.

¹⁵Wà à gbà zé à wēndi kpà nòbṣ pāsī taka pì, ben nòbṣ pāsī taka pì yā ò à tò wà gbē kè aṣ gì dṣnzi kenεzinṣ dēde.

¹⁶À tò wà sèeda kè n̄ baade píngi ɔplaaa ke n̄ mì'ae, né féte gbēnsi, auzikideenṣ kṣn takaasideenṣ, zṣnṣ kṣn wēenṣ.

¹⁷Gbē kè nòbṣ pāsī pì tṣ sèeda vīro kesṣ à tṣ lamba, adee é fṣ à pṣ yá kesṣ à lúro.

¹⁸Ṣndṣyān yè. Gbē kè wéεzēε vī, à nòbṣ pāsī pì lamba dṣdṣ, zaake gbēntee tṣ lambame. À lamba né wàa aagṣ kṣn baaagṣ awεεswεεdome. (666)

14

Sāne Bòrṣ kṣn gbē kè à n̄ bóno

¹Ben ma Sāne Bòrṣ pì è zena Zayṣn kpiia. Gṣn bṣrṣ wàa swεεplaa awεεaagṣ kúo. À tṣ kṣn à De tṣo kēna n̄ mì'aenṣ.

²Ma kīi mà à bṣ ludambe lán ísṣkana kīi bà, lán lapatana gbāaa bà. Kīi kè má mà pì de lán mṣrṣlerinṣ mṣrṣ'ṣ bà.

³Gṣn bṣrṣ wàa swεεplaa awεεsiigṣṣ pìnṣṣ e lè dufu sii kṣn pṣ bēe mèn siigṣṣṣ kṣn gbēnsinṣ ae. Gbēkee e fṣ à lè pì dàdaro, sé gbē kè wà n̄ bó anduna guu pìnṣṣ.

⁴Aṣmbe gbē kè aṣṣe gbāsī ke kṣn nṣgbēnṣroonṣ ũ, kè aṣṣ kuu lezi. Aṣègṣ té Sāne Bòrṣzi guu kè è gán píngi. Wà n̄ bó gbē káakunṣ ũ Ludane kṣn Sāne Bòrṣ pìo.

⁵Wèe ma ziki kè aṣ egεε tòro, aṣṣ taari vīro.

Yākpaekegurṣ baarukpana

⁶Ben ma malaika pānde è èe vīaa musumus. À baaru nnaa kè kuu gurṣ píngi kūna le à kpá gbē kè aṣṣ kú tṣṣenṣne, bùsu píngi, bori píngi, boriyā píngi kṣn gbē píngio.

⁷À ò gbāngbān à bè: À vīa ke Ludane à bèe líne, zaake à yākpaekena kṣn gbēnṣo gurṣṣ kà. À dṣnzi ke Luda kè musu kṣn tṣṣeo kṣn ísīaaṣ kṣn bianṣ kēne.

⁸Malaika plaadee té à kpεε à bè: Babilṣnu gbòro! Wéteda bíta pì gbòro! À tò bori píngi a pāpākena wēε kè è mó Luda pṣfēo mì.

⁹Malaika aagṣdee té n̄ kpεε, à ò gbāngbān à bè: Tó gbē dṣnzi kè nòbṣ pāsī pìnṣe kṣn à takao à à sèeda sī a mì'aea kesṣ a ɔɔ,

¹⁰àmbe eé Luda pētē wēε kè wà kà à pṣfē togoon atēε mi, eé wāwāa ma té kṣn ɔfāntēgbṣṣo guu zaa Luda malaikanṣ kṣn Sāne Bòrṣṣo aεzī.

¹¹Aṣ wétamma tésukpe égṣ dṣ gurṣ píngi. Gbē kè aṣ dṣnzi kè nòbṣ pāsī pìnṣe kṣn à takao aṣ à tṣ sèeda kēnṣ íampana vīro fāantē kṣn gwāavīo.

¹²Bee e oo Luda gbēnṣne aṣgṣ mena vī, gbē kè aṣ yā kè à dienṣ kūna aṣṣe Yesu náane kēenṣ.

¹³Ben ma kòto mà à bṣ ludambe à bè: N̄ kèkii kē. Aubarikadenṣn gbē kè aṣé ga Dii guu zaa tiaanṣ ũ. Luda Nini bè: Leme! Aṣé kamma bo kṣn n̄ zīio, zaake aṣ maakena gbè ténzi.

Tṣṣe pṣnṣ kēkēna

¹⁴Ben ma ludambe lugu puraa è, pṣkee vēεa lán gbēntee bà. À vura fūra kuna, à konto lénna kūna.

¹⁵Ben malaika pānde bṣ Luda kpén à lé gbāaa zù gbē kè vēεna ludambe luguuazi à bè: N̄ konto ká pṣzi n̄ kē, zaake tṣṣe pṣnṣ mà, à kà kēna.

¹⁶ Ben gbē kè vēena ludambe luguua a konto màe tɔtɛ à tɔtɛ pónɔ kĕkĕ.

¹⁷ Malaika pānde b̀ musu Luda kpén, à konto lénna kūna dɔ.

¹⁸ Ben malaika pānde kè té iko vīi b̀ sa'okiia. À lé gbāaa z̀ gbē kè konto lé nna kūna p̀zi à bè: Ǹ n konto lénnaa ká geepi k̀ kè aɔ̀ kú tɔtɛanɔzi ǹ z̀z̀, zaake à bεε mà.

¹⁹ Ben malaika p̀ a konto màe tɔtɛ à geepi k̀nɔ z̀z̀ à ká geepi'ifĕki b́ta kè de Luda p̀fĕpitabɔ̀ uú guu.

²⁰ Wà kèse p̀ep̀ee geepi k̀ p̀nɔa wéte kpεε, ben aru b̀e geepi'ifĕkii guu à dàgula ai kiloo wàa do kpé basɔ̀ro, à lezĩ ká s̀ aizi lén.

15

Kisia zāade m̀n swεεplaaanɔ̀ kpánzina

¹ Ben ma s̀eda pānde è ludambe, à b́ta à b̀ ma saε. Malaika g̀ɔn swεεplaaanɔ̀ kisia zāade m̀n swεεplaaanɔ̀ kūna. Been Luda é a p̀fĕpitamma m̀ deo.

² Ben ma p̀ke è lán s̀be bà, à de lán dígi bà kakɔ̀ana k̀n téo. Ma gbē kè aɔ̀ z̀ blè ǹbɔ̀ pāsĩ p̀a k̀n à takao k̀n à t́ lambaonɔ̀ è zena s̀be kè de lán dígi bà p̀ saε, aɔ̀ m̀ɔ̀ kè Ludaa kpà́mmanɔ̀ k̀k̀k̀na.

³ Aɔ̀e Luda z̀bleri Musa lè sii k̀n Sāne B̀rɔ̀ lèo wà bè:

Dii Luda Gbāapingide,
n yākenanɔ̀ b́ta, aɔ̀ b̀ wa saε.

Bori p̀ngi Kína,
nèè yā ke a zéa k̀n yāpuraao.

⁴ Dii, dé bé à n vīa vīroo?

Dé bé eé gí n t́ kpázii?

Zaake n m̀n do, m̀be n kú adona.

Bori p̀ngi é m̀ d̀nzi kenne,
zaake n maakenanɔ̀ b̀ gupuraa.

⁵ Beee gbera ma Luda kpé è wēna musu, àmbe bisakutaa kè à doka kún ũ.

⁶ Ben malaika g̀ɔn swεεplaaa kè aɔ̀ kisia m̀n swεεplaa k̀nanɔ̀ b̀e kpé p̀ guu. Aɔ̀ táaru bisa pura fénfen kè è té keε k̀nla, vura asaa d̀d̀ ǹ k̀sea.

⁷ Ben p̀ b̀e m̀n siig̀ɔnɔ̀ doke vura zubɔ̀ kpà malaika g̀ɔn swεεplaaa p̀nɔ̀ baadea, Luda kè ègɔ̀ kuu gurɔ̀ p̀ngi p̀fĕ kán à pà.

⁸ Luda gakui k̀n a gbāaa tésukpe kpé p̀ pà. Gbēke é f̀ à gēnlo ai malaika g̀ɔn swεεplaaa kisia m̀n swεεplaaa p̀nɔ̀ g̀a à m̀ deo.

16

Luda p̀fĕ pitana andunazi

¹ Ben ma k̀to gbāaa mà b̀na Luda kpén, à bè malaika g̀ɔn swεεplaaa p̀nɔ̀ne: À gá à Luda p̀fĕ kè kú zubɔ̀ m̀n swεεplaaa p̀nɔ̀ guu εε andunaa.

² À káakudee g̀a à a zubɔ̀ èε andunaa. Ben b̀gĩi zaa pāsĩnɔ̀ b̀ gbē kè aɔ̀ ǹbɔ̀ pāsĩ s̀eda vī, kè aɔ̀ d̀nzi ke à takanɔ̀a.

³ À plaadee a zubɔ̀ èε ísiaaa. Ben ísia'i g̀ lán gè aru bà, p̀ b̀e kè aɔ̀ kú à guunɔ̀ g̀ga p̀ngi.

⁴ À aag̀dee a zubɔ̀ èε swaanɔ̀ k̀n bianɔ̀a, ben í p̀nɔ̀ li aru ũ.

⁵ Ben má mà malaika kè í iko vīi bè:

Kuadonade, mm̀n kè n kuu yāa,

bensɔ̀ n kuu k̀n a tiaao,

n yākpae k̀nyo a zéame.

⁶ Aɔ̀ n gbēnɔ̀ k̀n n annabinɔ̀ aru kwèε,

ben n aru kpàrímma aṣṣò m̀ì.

À kṣ̀ sìnyo lɛ.

⁷ Ben ma kòto mà b̀ona sa'okiia à b̀è:

Lɛmɛ, Dii Luda Gbãapingide,

n yākpae k̀ènyo a zéamɛ,

bensṣ̀ ñ yāpuraa vī.

⁸ À siigṣ̀dee a zubo èɛ ɔfāntēa, à tò à té gbēnteenṣ̀ kpàta.

⁹ À puusu gbãaa ñ pá, ben aṣṣ̀ Luda k̀è kisia beeenṣ̀ iko vī tó zaaa sì. Aṣṣ̀e ǹsɛ lie wà b̀èɛ línero.

¹⁰ À sṣ̀orodee a zubo èɛ ǹbṣ̀ pāsī kiblekitaa, ben gusiaa dà à kpatala. Gbēnṣ̀ e ñ lé yāakṣ̀te wāwāa guu,

¹¹ ben aṣṣ̀ Luda Musude tó zaaa sì aṣṣ̀ wāwā k̀ñ ñ b̀ògĩio yānzi. Aṣṣ̀e ǹsɛ lie wà kpɛɛ li ñ yākenanṣ̀nero.

¹² À swɛɛdodee a zubo èɛ swadaa k̀è wè be Yuflatia, ben swaa pì í bàba, ben zé b̀ò ɔfāntēb̀ɛ kpa ḱinanṣ̀ne.

¹³ Ben ma zĩnṣ̀ è m̀èn aagṣ̀ lán bl̀nṣ̀ bà aṣṣ̀e b̀oṣ̀ kwā k̀ñ ǹbṣ̀ pāsīo k̀ñ annabi ɛgɛɛo lén.

¹⁴ Zĩn dabuyākerinṣ̀mɛ. Aṣṣ̀e gaa anduna ṕingi ḱinanṣ̀ kiia, lɛ wà ñ kakṣ̀a aṣṣ̀ zì ká Luda Gbãapingide gurṣ̀ bíta zĩ yānzi.

¹⁵ À ma! Mé ḿo lán kpāi bàme. Aubarikadeen gbē k̀è a wéɛ gṣ̀ dṣ̀o ũ, à a p̀kāsāanṣ̀ dana, lɛ àton b̀o b̀ūu wà à b̀ūukɛɛ ero yānzi.

¹⁶ Ben zĩn p̀inṣ̀ ḱina p̀inṣ̀ kàkṣ̀a guu k̀è wè be k̀ñ Eberu yāo Amagɛdṣ̀.

¹⁷ À swɛɛplaadee a zubo èɛ ĩaa. Ben kòto gbãaa b̀ò kíta kiia Luda kpén à b̀è: À k̀èn gwe.

¹⁸ Lou e pii, èɛ vīi èɛ p̀ūtāa. Tṣ̀ɛ ǹgānigā pāsīpāsī. Zaa lán wà gbēntee kàɛ tṣ̀ɛ nà, à taka borii e kɛ zikiro, à pāsī k̀è bíta.

¹⁹ Wétɛda tódee kpàatek̀ɔrɛ leo aagṣ̀, ben bori ṕingi wétɛdaanṣ̀ gb̀oro. Wétɛda tóde Babilṣ̀nu yā d̀ò Ludan, ben à a p̀ɔfē pāsī wē togoo kpàa à m̀ì.

²⁰ Ísia luannṣ̀ g̀è zéla ṕingi, wèɛ wéɛ si kp̄iinṣ̀le d̀oro.

²¹ Lougbɛ bítanṣ̀ b̀ò ludambɛ, aṣṣ̀ kà kiloo baplaa. Aṣṣ̀ sisi gbēnteenṣ̀a, ben aṣṣ̀ Luda tó zaaa sì lougbɛ kisiadee pì yānzi, zaakɛ kisia pì pāsī maamaa.

17

Kaarua k̀è di ǹbṣ̀ pāsīa

¹ Malaika gṣ̀on swɛɛplaaa k̀è aṣṣ̀ zubo m̀èn swɛɛplaa k̀una p̀inṣ̀ doke bèmɛ: Ñ ḿo mà yā k̀è eé wí kaarua tódee k̀è v̀ɛna swaa pariinṣ̀a ɔṣ̀anne.

² Anduna ḱinanṣ̀ pāpāa k̀èo, anduna gbēnṣ̀ à pāpākɛna wéɛ m̀ì wà kà.

³ Luda Nini m̀onama guu malaika pì gàamao gbáan. Ben ma nṣ̀gbɛ ke è dina ǹbṣ̀ pāsī tēaaa. D̀ɔkɛna k̀ñ Ludao tónṣ̀ fifia, à m̀ì m̀èn swɛɛplaa, à koba m̀èn kuri.

⁴ Nṣ̀gbɛ pì bisa gaarura'ide k̀ñ à wéɛ tēadeeo yina, à zāblebṣ̀ k̀è wà pì k̀ñ vuraonṣ̀ dana k̀ñ gbè b̀èɛdeenṣ̀ k̀ñ òsonṣ̀. À vura togo k̀una, tē pónṣ̀ k̀ñ à pāpākɛna gbāsīnṣ̀ kán à pà.

⁵ Wà tó asiidee k̀è à m̀ì'aea wà b̀è:

Wétɛda tóde Babilṣ̀nu,

kaaruanṣ̀ k̀ñ anduna tē pónṣ̀ da.

⁶ Má è nṣ̀gbɛ pì Luda gbɛ k̀è wà ñ déde Yesu s̀èedakɛna yānzinṣ̀ aru m̀ì à kà èɛ à dɛɛ.

K̀è ma à è, à yā b̀ò ma saɛ maamaa.

7 Ben malaika pì ma la à bè: Bóyānzin à yā bòn saezi? Mé nɔgbē pì asii onne kɔn nòbɔ pāsī kè à à sena asiio, kè à mì mèn swεεplaa à koba mèn kuri pì.

8 Nòbɔ pāsī kè n̄ è pì kuu yā, ben à kuu tia dɔro, bensɔ eé bɔ gèwāa wεε zòoto guu à mì pé kaatenaa. Gbē kè aɔ kú tɔɔtea, kè aɔ tó kú wèndi takadan zaa anduna daεgurɔaroonɔ, tó aɔ nòbɔ pāsī kè kuu yā, ben à kuu tia dɔro, mɔde eé εara à mó pì è, à yā é bɔ n̄ sae.

9 Laasuudee kè ɔndɔɔ vī yān yè. Mì mèn swεεplaaa pìnɔ né sīsī mèn swεεplaaa kè nɔgbē pì vēnaanoεε. Kí gɔɔn swεεplaaanoεε dɔ.

10 Aɔ gɔɔn sɔɔroo lèε, gbē doo kuu, gbē doo kpé. Tó à mò, eé gí kero.

11 Nòbɔ pāsī kè kuu yā, ben à kuu tia dɔroo pì né kína sɔraagɔdeeme. Gɔɔn swεεplaaa pìnɔ dokeme dɔ. Èe mì pεε kaatenaa.

12 Koba mèn kuri kè n̄ è pìnɔ né kí gɔɔn kuri kè aɔεε kpata ble kòroonoεε. Mɔde aɔé kí ble gurɔ zaka féte guu kɔn nòbɔ pāsīo ledɔ.

13 Aɔ gɔɔn kuri pìnɔ lé dɔnkɔme. Aɔé n̄ gbāa kɔn n̄ ikoo kpá nòbɔ pāsī pì.

14 Aɔé zì ká kɔn Sāne Bɔroo, mɔde eé zì bleríma, zaake diino Diime, kínano Kíname. À gbē náanedeε kè à n̄ sísi à n̄ sénɔ kúo.

15 Ben malaika pì bème: Swaa kè n̄ è kaarua vēnaámmano né gbēno kɔn pariino kɔn boriino kɔn boriyānoεε.

16 Nòbɔ pāsī kɔn koba mèn kuri kè n̄ è pìnɔ é za kaarua pìn. Aɔé à kaate aɔ à tó b̄u. Aɔé à só aɔé té s̄a.

17 Zaake Luda a pɔyezi dàrine n̄ swèn aɔ ledole kemε. Aɔé n̄ kpata kpá nòbɔ pāsī pì ai Luda yā gá papao.

18 Nɔgbē kè n̄ è pì né wéteda tódee kè iko vī anduna kínanoεε.

18

Babilɔnu lεna

1 Beeε gbera ma malaika pānde è bɔna ludambe. À iko bíta vī, à gakui anduna pù.

2 À wii gbāaa lè à bè:

Babilɔnu lèε, wéteda tódee pì lèε.

À gò zīno kúkii ũ, tāa bori píngi tò ũ,

bāa kè wè n̄ tè bo wà zańgunɔ beε ũ.

3 Zaake bori píngi à pāpākεna wεε

kè è mó Luda pɔf̄eo mì.

Anduna kínano pāpāa kèo,

ben anduna laatarino kè auzikideeno ũ

à nnamana bíta guu.

4 Ben ma kòto pānde mà bɔna ludambe à bè:

À bɔε à guu ma gbēno,

le a ɔɔ tóngɔ kú à durunno guu

yā kè weé móneno tón a lero yāzi.

5 Zaake à durunno gbà à zò ludambeεεa,

ben à dàkenano dɔ Ludan.

6 À fīa bonε yā kè à kèńnea,

à kenε à yākenaa leo plaa.

À pɔf̄ε wē káne a togoon

de pó kè à kànnela leo plaa.

7 À wāwā kɔn wēndaaɔ kpázi,

lán à tó kè nnamana guu lén nà.

Zaake è be a swè guu,

kínan a ũ vēna a kítaa,
gyaanɔ takaasideen a ũro,
é sósobi ke zikiro.

⁸ Beee yānzi kisia kèkiinɔ é à le gurɔ dozi,
gagyā kōn wēndaaɔ kōn nɔaaɔ.
Té bé eé à kpáta,
zaake Dii Luda à yākpækèri gbāa.

⁹ Anduna kína kè aō pāpāa kèo aō nnaa màonɔ, tó aō à tékūna luguu è, aōé ɔɔ dɔ aōé kpāngeda ke.

¹⁰ Aōé ze kāa vīa guu wāwāa kè wà kpàzi yānzi aō be:

Wāiyoo, wāiyoo, wétèda bíta!

Wétèda ikode Babilɔnu!

Yā mò à vēemma gurɔ do gɔɔ?

¹¹ Anduna laatarinɔ é ɔɔ dɔ se, aōé sósobi kenɛ, kè gbēke é n laa kèkiinɔ lúmma dɔro yānzi:

¹² Vura, kondogi, gbè bèedeɛnɔ, òsonɔ, bisa ɔɔdeenɔ, bisa tēa kōn à gaarura'ideenɔ, siliki, lí maa bori pínginɔ, pó kè wè ke kōn wesaswaaonɔ kōn lí bèedeɛnɔ kōn m̀ogotēnɔ kōn m̀sinɔ kōn gbè puraano píngi,

¹³ lítɛɛ gū nnannaanɔ, dò pónɔ, tuaetitinɔ, lí'ɔ gū nnannaanɔ, geepiwēɛ, nósi, flawa, pówɛɛnɔ, zùnɔ, sāanɔ, sōnɔ kōn n góronɔ, zònɔ kōn gbēntee wēndinɔ.

¹⁴ Weé bene: Pó maa kè nèè à ni deenɔ yàamma píngi. N nnamana kōn n gakuio pítingu píngi, né e ziki dɔro.

¹⁵ Laatari kè aō kè auzikideenɔ ũ wétèdaa pì gāzīnɔ é ze kāa vīa guu wāwāa kè wà kpàzi yānzi. Aōé ɔɔ dɔ wà sósobi ke

¹⁶ aō be:

Wāiyoo, wāiyoo wétèda tóde!

À táaru bisa yì yā

kōn bisa gaarura'ideeo kōn à wéɛ tēadeeo.

À zāblebɔ kè wà pì kōn vuraonɔ dà yā

kōn gbè bèedeɛnɔ kōn òsonɔ.

¹⁷ À auziki píngi kàate gurɔ do gɔɔ.

Góro'ite diinɔ kōn táa'orinɔ kōn góro gbēnɔ kōn gbē kè aōè zīi ke ísiaalaanɔ é ze zāazā n píngi.

¹⁸ Tó aō wétèdaa pì tékūna luguu è, aōé wii lé wà be: Wétèda kee kuu yā kè à bíta kà wétèdaa kèkii ũro.

¹⁹ Aōé ɔɔ dɔ aōé kpāngeda ke, aōé sósobi ke aōé wii lé wà be:

Wāiyoo, wāiyoo wétèda tóde!

Gbē kè aō góro'ite vī ísiaalaanɔ píngi

kè auzikideenɔ ũ wétèdaa pì auziki kè dìn sàabu,

ben à gò bezī ũ gurɔ do gɔɔ.

²⁰ À pɔnnaa ke à yā musu ludambèdeenɔ kōn Luda gbēnɔ kōn à zìrinɔ kōn à annabinɔ, zaake Luda bé à gēɛ bòaaɛ.

²¹ Ben malaika gbāadee gbè kè kà wísilɔgbɛ gbēntē ũu sè à zù ísīaa guu à bè: Len weé wétèda tóde Babilɔnu zun ɛ kōn gbāaaɔ, weé wétèdaa pì e ziki dɔro.

²² Weé mɔrɔ ke gāgā'ɔ

ke kure ke kākāki'ɔ ma n guu ziki dɔro.

Weé ɔzíkèri ke e n guu ziki dɔro.

Weé wísilɔgbɛ kīi ma n guu ziki dɔro.

²³ Weé fitia gupuraa e n guu ziki dɔro.

Weé nɔsekīi ma n guu ziki dɔro.

N laatarinɔ né anduna gbēnsinɔmɛ yā,
n pɔ̀ dà bori pínɡia n ń̀ m̀̀ l̀̀e.

²⁴ Wà annabinɔ kɔ̀n Luda gbēnɔ aru è à guu kɔ̀n gbē kè wà ń̀ d̀̀e anduna guunɔ ń̀ pínɡi.

19

Pɔ̀nnakɛna ludambɛ

¹ Beee gbera ma kòto gbāaa mà ludambɛ lán parii yā'ona bà à b̀̀e:
Aleluya!

Wa Luda bé à z̀̀i bl̀̀e!

Àmbe gakui kɔ̀n gbāaaoo v̄i ado,

² zaake è yākpae ke a z̀̀e kɔ̀n yāpuraaoɛ.

À yākpae kè kɔ̀n kaarua tódee

kè anduna yāka kɔ̀n a pāpākenao.

À a z̀̀blerinɔ d̀̀eɛna g̀̀e b̀̀a.

³ Ā b̀̀e d̀̀o:

Aleluya!

À t̀̀sukpɛ éɡ̄ d̀̀o gurɔ̀ pínɡimɛ.

⁴ Gbēnsi ḡɔ̀n baro awɛɛsiiḡɔ̀nɔ kɔ̀n pɔ̀ b̀̀e m̀̀n siiḡɔ̀nɔ dàeɛdaɛ wà d̀̀nzi kè Luda kè v̄ɛna a k̄itaane ā b̀̀e:
Aami! Aleluya!

Sāne B̀̀rɔ̀ nɔ̀segurɔ̀

⁵ Ben ma kòto mà b̀̀na k̄ita p̄i kiia à b̀̀e:

À wa Luda tó kpá am̄a à z̀̀blerinɔ a pínɡi,
am̄a kè á à v̄ia v̄inɔ né féte gbēnsi.

⁶ Ben ma kòto mà lán pari yā'ona bà, lán ís̄kana k̄i bà, lán lapatana gbāaa bà à b̀̀e:

Aleluya!

Dii wa Luda Gbāapingide nà k̄iblenaa.

⁷ Wà pɔ̀nnaa ke wà yāa d̀̀o wà à tó kpá,
zaake Sāne B̀̀rɔ̀ nɔ̀segurɔ̀ kà,

à nɔ̀ sorumi mà.

⁸ Wà táaru bisa pura fénfen kè èe t̀̀e kee kpàa à yi.

Táaru bisa p̄i né Luda gbēnɔ yāmaaakɛnanɔmɛ.

⁹ Malaika b̀̀mɛ: N̄ k̄. Aubarikadeenɔn gbē kè wà ń̀ sísi Sāne B̀̀rɔ̀ p̄i nɔ̀segurɔ̀n̄ u. À b̀̀mɛ d̀̀o: Luda yā yāpuraan gwe.

¹⁰ Ma daɛ à aez̄i le mà d̀̀nzi kɛnɛ, ben à b̀̀mɛ: N̄ beee tó. N̄ d̀̀nzi ke Ludanɛ. N z̀̀bleri daan ma ũ kɔ̀n n gbē kè ā yā kè Yesu à s̀̀eda kè k̄unanɔ. Zaake yā kè Yesu à s̀̀eda k̄en annabikeyā'ona m̀̀i ũ.

Kirisi m̄na dina s̄ puraaa

¹¹ Ben ma ludambɛ è w̄k̄ana, ben s̄ puraa b̀̀o, gbē kè dia tón Náanɛde Yāpurade. È yākpae k̄éyo, è z̀̀i k̄áyo a z̀̀e.

¹² À w̄e de lán tévura bà, à k̄ifura kukuna pari. Tó ke k̄ena à m̀̀'aea, gbēke tó p̄i yāasi d̄ro, séde àpi.

¹³ À uta kè wà dà aru guu dana. À tón Luda Yā.

¹⁴ Ludambɛ z̀̀kpɛnɔ t̀̀zi, āɔ̀ didi s̄ puraanɔa kɔ̀n táaru bisa pura fénfen-o dadana.

¹⁵ F̄ɛda lé nnaa e b̀̀o à lén, le à boriinɔ léo. Eé kí blémma kɔ̀n m̀̀o g̀̀o eé k̀̀e p̀̀e geepi b̄enɔa geepi'if̄k̄ii guu, àmbe Luda Gbāapingide p̄f̄e p̄s̄i ũ.

¹⁶ Wà tó k̀̀k̄ii kè à utaa kɔ̀n à gbádaao:

Kínano Kína, diino Dii.

¹⁷ Ben ma malaika è à zena ɔfántĕn. À lé gbāaa zù bāa kè aɔɔe vīaa musumusunɔzi píngi à bè: À mó à kakɔa à pɔble bíta kè Ludaa kèaree ble,

¹⁸ Ie à e à kínano gè só kɔn soza gbĕnsino kɔn gbāadeeno kɔn sɔno kɔn ń òrino kɔn gbĕ píngio, wĕeneno kɔn zòno, né féte gbĕnsi.

¹⁹ Ben ma nòbo pásĩ è kɔn anduna kínano kɔn ń zìkpɛeno, aɔ kɔ kàkɔa wà zì ká kɔn gbĕ kè di sɔa pìo kɔn à zìkpɛeno.

²⁰ Wà nòbo pásĩ pì kù ledò kɔn annabi egɛɛ kè dabuyāno kè à aeo. Dabuyā pìnɔn à gbĕ kè aɔo nòbo pásĩ sèeda vī aɔ dɔnzi kè à takaneno sàsāo. Wà ń zù té sèbe kè è kù kɔn ɔfántĕgbɔo guu bĕe aɔ plaa ń píngi.

²¹ Gbĕ kè di sɔa gbĕ kpaaano dèdè kɔn fĕedaa kè bò à lé guuo, ben bāano ń gèno blè aɔ ká píngi.

20

Kirisi kíblena anduna guu wĕ wàa sɔro

¹ Ben ma malaika è bɔna ludambe à gèwāa wĕe zòoto m̀ne kùna kɔn m̀kyako gbèreo.

² À kwā kè de mlè zii ũu kè wè be Ibilisi ke Setān kù, ben à mò kàa ai wĕ wàa sɔro.

³ Malaika pì à zù gèwāa wĕe zòoto pì guu, à gbà tàtaàle à kwado sikɔrea, le àton boriino sàsāro ai wĕ wàa sɔroo pì gá papao. Beee gbɛra weé à gbarɛ féte.

⁴ Ben ma kitanò è kɔn gbĕ kè aɔo vĕenaano. Wà ń gbá zé aɔ yākpae ke kɔn gbĕno. Ma gbĕ kè wà ń mì zò Luda yā kè Yesu a sèeda kè ona yānzino è. Aɔo dɔnzi ke nòbo pásĩ ke à takanero. Aɔo è sèeda ke ń mì'ae ke ń ɔɔaro. Aɔ fĕe bɔna gaan aɔ kí blè kɔn Kirisio wĕ wàa sɔro.

⁵ Gèno fĕena káakupɔn gwe. Gè kpaaano e fĕero ai wĕ wàa sɔroo pì gàa à pàpao.

⁶ Aubarikadeenɔn gbĕ kè aɔ baka kù gèno fĕena káakupɔ guuno ũ, aɔo kù adona. Ga plaade iko vīm̄maro. Aɔégɔ de Luda kɔn Kirisio gbàgbārinɔ ũme, aɔégɔ kí bleo ai wĕ wàa sɔro.

Setān zuna tén

⁷ Tó wĕ wàa sɔroo pì pàpa, weé Setān bɔ wà à gbarɛ.

⁸ Eé gá borii kè aɔo kù anduna gooda siigɔano sāsa, Gɔgu kɔn Magɔguo, eé ń kakɔa le aɔ zì ká. Aɔo pari lán ísiale bùsu'āatĕ bà.

⁹ Aɔ dà andunala aɔ līga Luda gbĕno bùrazi kɔn wĕtedaa kè Ludaa yezio, mode té bò ludambe à ń kpáta.

¹⁰ Wà Ibilisi kè ń sāsā sè wà zù té sèbe kè è kù kɔn ɔfántĕgbɔo guu, guu kè wà nòbo pásĩ kɔn annabi egɛɛo zùn. Aɔégɔ wāwāa kee fāantĕ kɔn gwāavīo guro píngi.

Yākpae zāade kena

¹¹ Ben ma kiblekita pura bíta è kɔn gbĕ kè vĕeao. Tɔɔte kɔn musuo gusii lè à ae, guu kúnne dɔro.

¹² Ben ma gèwāadeeno è, né féte gbĕnsi, aɔo zena kíta pì ae. Wà takadano wĕwĕ, ben wà takada pānde wĕ dɔ wĕndi takada ũ. Wà yākpae kè kɔn gèwāadeeno aɔ yākenaa lán à kĕna takada pìnɔ guu nà.

¹³ Ísīaa gèwāadee kè aɔo kù a guuno kpà. Ga kɔn gèwāao gèwāadee kè aɔo kù ń guuno kpà se. Ben wà yākpae kè kɔn baadeo a yākenaa.

14 Wà ga kǒn gèwāao zù té sèbe guu. Té sèbe pì né ga plaadeeme.

15 Gbē kè wèe n̄ tó e wèndi takada guuroon̄n wà n̄ zú té sèbe pì guu.

21

Tɔɔte dufu kǒn musu dufuo

1 Ben ma tɔɔte dufu kǒn musu dufuo è, zaake tɔɔte káakupɔ kǒn musu káakupɔ gète, bensɔ ísīaa kuu dɔro.

2 Ben ma Luda wéteda Yerusalemu dufu è bɔna musu Luda kiia èe pitaa. Wà kèke lán nɔgbē kè à zākēna sorumi mà bà.

3 Ben ma kòto gbāaa mà bɔna kiblekita kiia à bè: Luda v̄e kǒn gbēnteenɔ sa, eégɔ kúnyo, aégɔ de à gbēnɔ ũ. Luda pì eégɔ kúnyo a zīnda n̄ Luda ũ.

4 Eé n̄ wée'i gogoíne píngi. Gaa eégɔ kuu dɔro ke sósobi ke sódona ke wāwāa, zaake yā ziinɔ gète.

5 Ben gbē kè v̄ena kítaa bè: N̄ ma! Mée pó píngi kee dufu. Ben à bème: N̄ kē, zaake yā kènɔ náane vī, bensɔ yāpuraame.

6 Ben à bème: À kèn gwe. Mámbe Alafa kǒn Omegao ũ, Naana kǒn Midenao. Gbē kè ímii e à dee, mé à gba bia í wèndidee.

7 Gbē kè zì blè bé eégɔ pó kènɔ vī píngi. Mégɔ de à Luda ũ, eégɔ de ma né ũ.

8 Mòde vīadeenɔ kǒn náanesaideenɔ kǒn zaakerinɔ kǒn gbēderinɔ kǒn zinaakerinɔ kǒn ɛzēdeenɔ kǒn tāagbāgbārinɔ kǒn m̄nafikideenɔ píngi, aǎ baka eégɔ de té sèbe kè è kǔ kǒn ɔfāntēgb̄o ũme. Ga plaadeen gwe.

Yerusalemu dufu

9 Malaika ḡɔn swēplaaa kè aǎo zubɔ mèn swēplaa kūna, kisia zāade mèn swēplaaa kán à pà pìnɔ doke mò à bème: N̄ mó mà Sāne Bòrɔ nɔ dufu ɔɔanne.

10 Luda Nini m̄nama guu malaika pì ma se à gàamao kp̄ii bíta lezīa. À Luda wéteda Yerusalemu ɔɔame bɔna musu Luda kiia, èe pitaa.

11 Èe té kee kǒn Luda gakuio èe pii lán gbè bèedee bà, lán dayamɔ bà.

12 À b̄ii bíta lezī vī. À gānu mèn kuri awēplaaame, malaika ḡɔn kuri awēplaaanɔ zezenan. Isaraili bori mèn kuri awēplaaanɔ tó kēna gānu pìnɔa.

13 Gānu mèn aaḡɔ kú ɔfāntēb̄oe kpa, mèn aaḡɔ kú gu'igbāroo kpa, mèn aaḡɔ kú s̄ɔmete kpa, mèn aaḡɔ kú ɔfāntēḡekpen kpa.

14 Wà b̄ii pì ɛe dàe gbè mèn kuri awēplaaanɔa. Sāne Bòrɔ z̄iri ḡɔn kuri awēplaaanɔ tó kēna gbè pìnɔa.

15 Malaika kè èe yā oome p̄yɔb̄o kè wà pì kǒn vuraò kūna, le à wétedaa pì ȳo kǒn à gānunɔ kǒn à b̄io.

16 Wétedaa pì gooda siiḡɔme, à gbāa kǒn à yàasao sáame. Ben à wétedaa pì ȳo kǒn p̄yɔb̄o p̄io. À gbāa né kiloo wàa kuri awēplaaame. À gbāa kǒn à yàasao kǒn à lezīo píngi sáame.

17 À à b̄ii ȳo d̄o, à lezī gāsāsuu baswēplaa awēsiiḡɔ. Malaika pì ȳo gbēntee gāsāsuu gbāa lémm̄e.

18 Wà b̄ii pì kè kǒn dayamɔ. Wétedaa pì né vurame at̄ee wásawasa lán dígi bà.

19 Wà gbè kè wà wétedaa pì b̄ii dàea kèke kǒn gbè bèede bori s̄anda píngio.

Wà gbè káakupɔ kèke kǒn dayamɔ,

à plaadee kǒn safiao,

à aaḡɔdee kǒn agatao,

à siiḡɔdee kǒn emeradio,

20 à s̄ɔrodee kǒn onisio,

à swēdodee kǒn kaaneliao,

à swεεplaadee kōn kisolitio,
 à sɔraagōdee kōn berilio,
 à kēndodee kōn topazao,
 à kuridee kōn kisopazao,
 à kuri awεεdodee kōn yasintio,
 à kuri awεεplaadee kōn ametisio.

²¹ Gānu mèn kuri awεεplaaa pìnɔ né òso mèn kuri awεεplaaanɔmε. Wà ní píngi kè kōn òsoo mèn doodo. Wétēdaa pì zéda né vuramε atēε, wè guu en lán dígi bà.

²² Mée Luda kpé e wétēdaa pì guuro, zaake Dii Luda Gbāapingide kōn Sāne Bòrɔon kpé pì ũ.

²³ Wétēdaa pì bà kú kōn ɔfāntē ke mɔvura gupunaoro. Luda gakui bé è wétēdaa pì pu, bensō Sāne Bòrɔ de à fitia ũ.

²⁴ Boriinɔ é taa o à gupuraazi, anduna kīnanɔ é gēn kōn ní auzikinɔ.

²⁵ À gānunɔ égō tatana fāantē zikiro, gwāavī égō kú gwe sōro.

²⁶ Weé gēn kōn boriinɔ auzikinɔ kōn ní pó ɔɔdeenɔ.

²⁷ Mɔde pó gbāsī ke é gēnlo ke wíyākēri ke mɔnafikidee, séde gbē kè Sāne Bòrɔ ní tó kè wēndi takada guunɔ.

22

¹ Ben malaika pì swa'i wēndidee kè èe bɔɔ Luda kōn Sāne Bòrɔo kíta kiia ɔɔɔamε, èe té keε lán gbèdigì bà.

² Èe bàa lεε wétēda zédaa gura súusu. Lí wēndide kú à baa kāa kpa kōn à baa kè kpaao, è né i wè do gēn kuri awεεplaa, mɔ kōn mɔɔo gēn doodo. Lí pì lánɔ né boriinɔ aafia'ekiimε.

³ Pó kè Luda lé kēne ke égō kuu dɔro. Luda kōn Sāne Bòrɔo kíta égō kú wétēdaa pì guu, à zòblerinɔ sō é dɔzi.

⁴ Aṣé à e wéedewe, bensō à tó égō kú ní mì'aea.

⁵ Gwāavī égō kuu dɔro, gbēke bà égō kú kōn fitia ke ɔfāntē gupuraaoro, kè Dii Luda é guu puñne yānzi. Aṣégō kí blee ai gurɔ píngi.

⁶ Ben à bèmε: Yā beeenɔ náane vī bensō yāpuraamε. Dii Luda kè è dɔ annabinɔne aε bé à a malaika zì, lε à zòblerinɔ yā kè eé mó tiaa dṣ.

Yesu é mó tia

⁷ N gwa, mé mó tia. Aubarikadeen gbē kè takada kè annabikēyānɔ kūna ũ.

⁸ Ma Yohana māmbe ma yā beeenɔ mà má è. Kè má mà bensō má è, ma kue malaika kè yā pìnɔ ɔɔɔamεε aεzī mà dɔnzi kēne.

⁹ Ben à bèmε: N beee tó. N dɔnzi ke Ludanε. N zòbleri daan ma ũ kōn n annabi gbēdaaanɔ kōn gbē kè aṣɔ takada kè yānɔ kūnanɔ.

¹⁰ Ben à bèmε: Nton pó kúε takada kè annabikēyānɔaro, zaake à gurɔ kà kīi.

¹¹ Gbē zaaa aīa ke àgō à zaaa keε. Gbāsīdee aīa ke àgō gbāsī. Gbē maaa aīa ke àgō à maaa keε. Gbē kè kú adona aīa ke àgō kú adona.

¹² N gwa, mé mó tia, mégō láada kūna, lε mà fīa boo baadene a yākenaa.

¹³ Alafa kōn Omegaon ma ũ, Aεde kōn Zāadeeo, Naana kōn Midenao.

¹⁴ Aubarikadeenɔn gbē kè aṣ ní utagyaba pìpinɔ ũ. Aṣégō zé vī aṣ gē wétēdaa pì gānunɔ guu, aṣ lí wēndide bεε ble.

¹⁵ Mɔde lεwannɔ égō kú gwero, ēzēdeenɔ kōn pāpākerinɔ kōn gbēderinɔ kōn tāagbāgbārinɔ kōn gbē kè aṣ ye mɔnafiki yākenazinɔ.

¹⁶ Ma Yesu ma a malaika zì àgō deare yā pìnɔ sèedadee ũ sɔsinɔne. Māmbe Dauda borii ũ, à kpata kè pìto pà kīna ũ, gudɔna sɔsɔne i nnaa ũ.

¹⁷ Luda Nini kōn Sāne Bòrɔ nɔ dufuo è be, n mó. Gbē kè yā pì mà sō, à be, n mó. Gbē kè ímii e à deε, à mó. Gbē kè ye í wēndideezi, à sí gbaa ũ.

¹⁸ Mée bee gbě kè aṣ takada kè annabikεyā mànɔne ń pínɡi, tó gbě yāke kàara à guu, Luda é kisia kè à yā kú takada kè guunɔ kaara adeenε.

¹⁹ Tó gbě yāke bò takada kè guu sṣ, Luda é adee baka bɔ a wétεdaan kɔn lí wèndidee kè à yā kú takada kè guuo.

²⁰ Gbě kè de yā pìnɔ sèedadee ũu bè: Yāpuramε, mé mó tia.

Aami! Dii Yesu, ń mó!

²¹ Dii Yesu gṣ gběkεε vī kɔn a gběɔnɔ ń pínɡi. Aami!